BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XLIX
H
38

XLIX
H.
38

XVIII. R. 7

TERTIA HVIVS OPERIS PARS

omnes Prouincias,

OMNESQVE TVM FRATRVM, tum quoque ſororum Vltramontanæ familiæ conuentus complectens,

Exceptis his quæ in partibus Indiarum continentur.

NAPOLI

IHS MAX. COLL. NEAP. SOC. IESV. EX BIBL.

PROVINCIA

PROVINCIA
FRANCIAE.

A PROVINCIA Franciæ, cæterarum totius Franciſcani Inſtituti Prouin-
ciarum apud Vltramontanos prima, à nulla alia genita, ſed eius, quę Fran-
ciæ Pariſienſis nomen ſortita eſt, pro bona parte, alterius verò quæ S. An-
dreæ, ab anno Domini 1559. nuncupata extitit, ex integro genitrix agno-
ſcitur: Iſtam etenim parturiuit electo illic primo Miniſtro V.P.F. Sebaſtia-
no Vuillemart, Doctore Cadomenſe: Idq; cogente ex apoſtolica auctoritate Philip-
po Rege Hiſpaniarum II. & annuente Henrico Rege Galliarum etiam II. eiſdemq;
aſtipulantibus R.P.F. Franciſco à Zamora Hiſpano, tunc temporis Generali Miniſtro,
& Magiſtro ac P.F. Bernardino Pollet eiuſdem Prouinciæ Franciæ Miniſtro. Fœcun-
B diſſima hæc Franciæ Prouincia, tamquam pia mater, multos eoſq; pientiſſimos va-
riarum regionum ambabus vlnis amplectitur filios: vtpotè Campanos, Picardos, Lo-
tharingos, Normannos, Burgundos, Francos, & ex Bryæ, Belciæq; regionibus non
paucos. Præterea inſignis hæc Prouincia ei, quæ S. Bonauenturæ dicitur, ex vna parte,
ex altera verò ei, quæ nuncupatur Turoniæ, vicina, erecta fuit totius noſtri Ordi-
nis inclyto fundatore beatiſſimo Franciſco adhuc ſuperſtite: quæ etiam primum ſuum
prouincialem Miniſtrum habuit vnum ex ſocijs præfati B. P. quippe qui (authore diuo
Bonauentura) poſtquam fuiſſet curioſa ſectatus, in beatiſſimo patre viſis portentis haud
C vulgaribus, verborum ignitorum ipſius virtute compunctus, ſæculi vanitatibus ex ani-
mo deſpectis, profeſſione ſolemni tanto patri adhæſit. Quem intuens maxima cum ani-
mi alacritate B. P. ab inquietudine mundi moleſta toto cordis affectu ad Chriſti pacem
conuerſum, fratrem Pacificum nominauit: illumq;, ob multiplicem gratiam à Do-
mino Deo acceptam, maximè idoneum iudicans, onus Miniſteriatus in hac Prouincia,
vt in proœmio Prouinciæ Turoniæ fuſius patebit, primum ſubire coëgit: Et creditur ei-
dem ſigillum, quo hucuſq; vſi ſunt ſui Miniſteriatus ſequaces, tradidiſſe: quod quidem
habet impreſſam imaginem S. Petri Apoſtolorum Coryphæi ſtantem inter duo ſilia, in
dextera clauem, & in leua librum tenentem, cum his circumpoſitis verbis. SIGIL.
D FRATRVM MINORVM PROVINCIÆ FRANCIÆ. Conſtat de-
niq; hæc Franciæ Prouinciæ 5. Cuſtodijs, Campaniæ ſcilicet, Rhemenſi, Pariſienſi,
Normanniæ, & Picardiæ 139. conuentus fratrum, 13. Clariſſarum, & 5. Tertiariarum
amplectentibus. Quia verò S. Ludouicus Francorum Rex plurium huius Prouinciæ
conuentuum, præcipuè verò almi Pariſienſis, qui ſibi aliquando ſubiacuit, inclytus
fundator extitit, eius iconem graphicè depictum ſibi præferendum curaui.

De conuentu SS. Ioannis Euang. & Mariæ Magd. Trecis. Conu. I.

CVM enim ex Ordinibus fratrum Prædicatorum, ac Minorum nonnullos, tum
E ſanctitate, tum eruditione conſpicuos in Franciam emiſiſſet Gregorius IX. Pont.
max. ad excitandos Chriſtianorum principum animos, vt fidelibus ſocijs in terra ſan-
cta aduerſus Saracenos, alioſq; infideles maximè laborantibus ſuccurrerent, anno ſci-
licet Chriſti 1237. feliciter ſuccedente huiuſmodi expeditione, Theobaldus huius nomi-
nis IIII. dictus Poſthumus, Campaniæ, ac Bryæ Comes XIII. Palatinus, ac Rex Na-
uarræ, fratres Minores benignè excipiens, in loco extra (attamen prope) muros ciui-
tatis Trecenſis, quæ tunc dicebatur Cæſaris, qui quidem locus hodie S. Trinitatis nun-
cupatur, collocauit: vbi manſerunt circiter 20. annos, eò quòd locum de Brocia intra ci-
uitatis mœnia à præfato Rege & Comite, (qui vtriuſq; loci dominio gaudebat) ſibi
amore Chriſti collatum, ædificare prohiberentur à Decano, & capitulo eccleſiæ colle-
giatæ S. Stephani, & à quibuſdam alijs ſacerdotibus, ob annuos redditus à poſſeſſoribus

domorum illic exiſtentium ſibi debitos, vt videre eſt ex literis Officialis Trecenſis, an- A
no Domini 1248. probè ſigillatis, & fratris Ioannis tunc Guardiani, totiuſq; conuen-
tus, anno Domini 1250. confectis. Verùm prædicti Theobaldi Regis & Comitis filius,
& ſucceſſor inclytus Theobaldus huius nominis V. anno Domini 1259. per ciues, quos
pro fratribus procuratores inſtituit, omnes domos illas cum adiacēte ſolo proprijs com-
parauit pecunijs, vbi conuentum ædificare cœpit à ponte Sequanæ fluuij, iuxta ther-
mas, quas mulierum vocant, ad turrim regiam vſq;, & vicum cui nomen eſt veteris
Romæ, vt videre eſt ex literis non paucis probè ſigillatis ab eiſdem Officiali, Decano, &
capitulo emanatis. Porrò hanc loci de Brocia emptionem, & donationem, (vbi antea
morabantur Iudæi) nec non præfati conuentus erectionem, ac manutentionem proba-
runt & confirmarunt patentibus ſuis literis, quibus etiam maiora ſuorum inſignium ſi-
gilla appendi iuſſerunt, ſubſcripti Reges Henricus ſuperioris Theobaldi frater, Rex B
Nauarræ, Campaniæ, & Bryæ Comes Palatinus, anno Domini 1271. menſe Septembri
Trecis: Philippus Pulcher Francorum Rex, qui præfati Henrici vnicam filiam nomine
Ioannam duxit vxorem, anno Domini 1299. die Mercurij poſt Epiphaniam apud Ca-
ſtrum nouum ſuper Ligerim. Ludouicus Huttinus eius filius & ſucceſſor, Trecis 10.
die Septembris, anno Domini 1312. & Pontiſaræ 7. Maij 1316. quo anno obijt Caro-
lus V. Francorum Rex, ſapiens cognominatus, die 17. Septembris, anno 1378. plateam
horti, & viam tempore belli factam inter conuentum & turrim regiam, totumq; ſpa-
tium vſq; ad fundum eiuſdem turris reſtitui fecit. Carolus V I. ſuperioris filius & ſuc-
ceſſor eoſdem fratres exemptos eſſe voluit ab omnibus exactionibus in introitu porta-
rum ciuitatis Trecenſis, per quæ empta, vel ſibi per eleemoſynam data vina tranſirent
ad conuentum pro ſe, ſuiſq; famulis tantùm: imò præcepit ſuis Officiarijs, vt reddi cu- C
rarent quædam vaſa argentea eccleſiaſtica, quę nonnulli exactores ab eis, quaſi pro re-
gio iure ſoluendo, abſtulerant; eoſdemq; fratres pro huiuſmodi ſolutione vexari, aut
perturbari nunquam paterentur: Datæ literę Trecis, anno Domini 1385. menſe No-
uembri, regni ſui anno vj. Carolus V I I. huius filius & hęres prędicta ratificauit, ac an-
nuum cenſum ſolidorū 7. ex horto conuentus ſibi debitum remiſit per literas datas Tu-
ronibus; in Ianuario, anno 1435. regni ſui anno xiiij. Franciſcus Valeſius, huius no-
minis primus, annuum cenſum 40. ſolidorum pro parte horti conuentus debitum remi-
ſit, ac de rationibus, ſeu computis regijs deleri fecit, ſolo pietatis intuitu motus, lite-
ras etiam manu propria ſignauit in caſtro de Fontainelleau mēſe Auguſto, anno 1519.
& regni ſui v. Eccleſia huius venerabilis conuentus, numeris omnibus abſolutiſſimi,
nec non ſtudio Theoſophiæ cœleſtis inſigniti, ædificata cernitur, primò cura Alexan- D
dri Papæ IIII. vt videre eſt ex bulla eiuſdem data Anagniæ, etiam ſub plumbo, 14. Iu-
nij, anno ſalutis reſtitutæ 1259. Pontificatus ſui anno v. ad Epiſcopum Trecenſem di-
recta his verbis: *Cum primarium lapidem pro eccleſia fratrum Minorum de ciuitate Trecenſi
proprijs manibus benedixerimus, fraternitatem tuam rogamus per apoſtolica tibi ſcripta man-
dantes, quatenus ipſum lapidem in eccleſia ipſa honorificè, ſicut decet, ſine obſtaculo difficulta-
tis apponas: & omnibus verè pœnitentibus, & confeſſis, die appoſitionis eius, ad eandem eccle-
ſiam conuenientibus, vnius anni & 40. dierum, auctoritate noſtra, largiaris indulgentiam.*
Hoc mandatum eodem anno 1259. expleuit Nicolaus 64. Epiſcopus Trecenſis. Præfa-
ta hæc eccleſia (fragmento non paruo Dominicæ crucis, nec non venerabilibus reliquijs
S. Ioannis Euangeliſtæ, S. Ludouici Epiſcopi, S. Bernardini, SS. Catharinæ, & Barbaræ,
atq; Margaretæ virg. & mart. & aliorum plurimorum ſanctorum inſignis) diuino cul- E
tui conſecrata, ab hæreticis intacta manet præſidio diſcipuli à Chriſto Domino dilecti
S. Ioannis Euangeliſtæ, & S. Mariæ Magdalenæ titularium eius. Ex ſummario priuile-
giorum tribus Ordinibus conceſſorum, contento in firmamento eorundem, colligitur
in hoc celebri conuentu Trecenſi diplomatum apoſtolicorum ſub plumbo 19. origina-
lia haberi, cum quibus ſub fideli cuſtodia ſeruatur illud, quod Mare magnum vocatur.
Ex hoc conuentu, tamquam ex ſacro virtutum, bonarumq; literarum ſeminario, pro-
dierunt patres penè innumerabiles moribus, & eruditione inſignes, quorum multi, tum
Pariſijs, cùm in alijs Franciæ facultatibus Theologicis laurea magiſtrali donati ſunt:
qui fermè omnes Prouinciæ, & plurimis conuentibus laudabiliter præfuerunt. Cæte-
rum

A rum Prædicatores ſuo tempore eximij ad diuerſos eiuſdem Prouinciæ locos & conuentus tranſmiſſi, ob ſingularem pietatem, eruditionem, & eloquentiam, populis Galliarum chariſſimi fuerunt. Fratres ad minus 60. quondam in hoc conuentu vixerunt: nunc verò charitate refrigeſcente, viuunt numero 30. quorum 12. Euangelicæ veritatis Concionatores ſunt: Hic conuẽtus & 6. immediate ſequẽtes ad Cuſtodiã Campaniæ ſpectãt.

De conuentu S. Catharinæ Altiſſiodori. *Conu. II.*

CELEBERRIMI cœnobij fratrum Minorum in ciuitate, quę ab omni ferè æuo Altiſſiodorum, quaſi alta ſedes Deorum eſt nuncupata, conſtructi memoriale habetur ſculptum in cuprea tabella, ad dexteram nauis eccleſiæ, cura honorandi quondam P. Doctoriſq; eruditiſſimi, fratris Hilarij Cogny, dicti cœnobij alumni, & Guar-B diani poſita paucis his verbis: *Beatus pater Franciſcus, totus vir ſeraphicus, diuinitus fratrum Minorum Ordinem orſus eſt, anno à partu Virgineo 1206. Tum demum carne ſolutus fato conceſſit, & cœlis ſpiritum reddidit iiij. nonas Octobris, anno mundi redempti 1226. Fratres autem ipſius Inſtituti hoc quod cernitur terra conſeptum beneficio & authoritate illuſtriſſimæ Principis Maltidis Altiſſiodorenſis, atq; Niuernenſis Comitiſſæ primò incoluerunt, anno Dominica incarnationis 1252. menſis Aprilis die prima.* Sed (proh dolor) hoc tantum cœnobium flammis ardentiſſimis perijt, anno 1425. Iunij die 8. Vbi verò pſeudo Chriſtiani inſigni ſtropha præfatam hanc Altiſſiodorenſem ciuitatem, anno 1567. menſis Septembris 27. ſacras ædes, atq; monaſteria funditus profligarunt: & ſanctuaria conſpurcarunt, id temporis prędictum hoc cęnobium, inter cętera totius Prouinciæ celeberrimum, inconfuſos lapidum aceruos mutauerunt. Verùm vbi iuſtus Dominus ſuos Altiſſiodo-C renſes mira ſua prouidentia libertati orthodoxæ reddere dignatus eſt, anno 1568. menſe Aprilis, fratres ſui ſtatus memores, priſtinæq; ſuæ Franciſcanæ ſolitudinis feruentiſſimi zelatores, adeò ſui cœnobij reparationi inſudarunt, quòd breui ſpatio viſum ſit (cunctis etiam ditioribus admirantibus) non tam reſtauratum, quàm renouatum: ne dum in officinis neceſſarijs, ſed maximè in eccleſia cernitur: quæ & ſi ſacrilega hæreticorum manu maneat permultis diuerſorum ſanctorum reliquijs, iocalibus, vaſis tum argenteis, tum aureis, infinitiſq; ornamentis nudata: ſtat tamen diuinis obſequijs dicata ſub patronatu & nomine S. Catharinæ virginis & mart. cuius imago in leua ſummi altaris colitur. Deo opt. max. inſeruiunt in hoc celeberrimo cœnobio fratres, vt in pluribus, numero 27. quorum 12. verbo veritatis & ſalutis incumbunt.

D *De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Senonibus.* *Conu. III.*

CIVITAS Senonenſis, (quæ eſt metropolis) vetuſtiorum hiſtoricorum multiplici teſtimonio, prima inter cæteras omnium Galliarum vrbes ædificata fuit, & ex illis prioribus, quæ viuente B. Petro Apoſtolo fidem Domini noſtri Ieſu Chriſti ſuſceperunt, prior cenſetur: ita incredibili animi affectu Minoritas ſuſcepiſſe fertur, quùm etiam vix dimidia Gallia virtutum illius odorem ſubolfeciſſet, vt Ordinis Franciſcani ſtudioſos alumnos in laudabili numero amplexata ſit, & exceperit in conuentum extra (quamuis iuxta) fores, quas hodie communes vocant, ſibi ædificatum, ante annum 1282. prout videre eſt ex literis Philippi, nutu diuino Francorum Regis Chriſtianiſſimi, ſigillo inſigniori, in cera viridi, filis ſericeis appenſo, authenticis. In hoc conuentu fratres morati ſunt vſq; ad annum redempti ſæculi 1360. tantùm: eò quòd timo-E re Anglorum ſolo adequatus fuerit, loco cuius continuò (ſed infra ciuitatis mœnia) alius longè celebrior conſtructus cernitur inuictiſſimi Ioannis Francorum Regis nutu, ſed deuotione ſingulari, liberalitateq; generoſi domini Ioannis de Diciaco Senonenſis ciuis, ſibi ſtipulante ex animo dilectiſſima coniuge. Huius conuentus vndequaq; perfecti eccleſia, octo ſacellis aſſociata, imaginibus atq; picturis deuotiſſimis inſignis, ſed multorum ſanctorum ſacris reliquijs inſignior, diuinis obſequijs conſecrata fuit, ſanctiſſimo Ioanne Baptiſta titulari, anno Domini 1579. menſis Nouembris 19. miniſterio R. P. F. Chriſtophori à Capitefontiũ, Cæſarienſis Archiepiſcopi, Ordinis Minorum, & eiuſdem paulò ante Generalis Miniſtri, nec non illuſtriſſ. domini Nicolai de Pelue S.R.E. Cardinalis, ac Senonenſis Archiepiſcopi, à ſuffragijs: idq; ſedẽ apoſtolicam te-

nēte Gregorio XIII. Pont. max. regnante Henrico III. Gallorum Chriſtianiſſimo Rege. In archiuis ſacrarij conſeruantur diplomata varia non pauca & plumbata, ſed quæ Trecis, & in omnibus fermè conuentibus habentur. Ex hoc conuentu à prima ſui conſtructione ad hæc vſq; noſtra tempora prodierunt patres & Doctores perplures moribus & eruditione conſpicui: inter quos exprimere minimè pigebit V. P. in ſacra Theologia Doctorem, immortali memoria dignum, F. Simonem Fontanum. Hic contra pſeudochriſtianos, maximeq; Lutheranos, dum ſuperſtes eſſet, tum diſputationibus, cùm ſcriptis animo indefeſſo aduerſatus eſt. Vixerunt quondam in præfato hoc conuentu fratres numero pluſquam 50. poſtquàm verò (proh dolor) refriguit charitas multorum, & eorundem abundauit iniquitas, imminutus eſt numerus, & factus eſt hodie 40. horum 12. ſunt diuini ſeminis ſagaciſſimi ac diligentiſſimi ſatores. A

De conuentu S. Crucis Vezeliaci. *Conu. IIII.* B

IN decliuo montis, (Scorpionis quondam dicti) in cuius cacumine conſtructa manet celebris vrbs Vezeliacenſis, iuxta ſed extra portam, quæ hactenus S. Crucis nuncupata eſt, ædificatum fuit monaſterium fratrum Minoritarum vndequaq; abſolutum liberalitate generoſi herois de Caſtaluce, vulgò Chaſtelux, dicti monaſterij præcipui fundatoris: procurantibus pientiſſimis patribus fratribus Pacifico huius almæ Prouinciꝫ primo Miniſtro, ac Ludouico, B. P. Franciſci ſocijs, ipſoq; beatiſſimo patre adhuc in terris agente. Huius monaſterij eccleſia, bona parte reliquiarum confeſſoris Chriſti S. Fiacrij decorata, diuinis cultibus dedicata fuit ſub titulo Crucis Dominicæ, miniſterio R. P. Alberti, eccleſiæ Bethlehemiticæ Præſulis digniſſimi, anno Dñi 1491. Hæc cum toto monaſterio, omni ſuppellectili hæreticorum ſacrilega manu ſublata, inſtigante humanæ ſalutis inimico, circa annum Domini 1568. funditus fuit euerſa, quꝫ nunc vtcumq; reparata videtur cura ſolerti eorum patrum, qui dicto monaſterio præfuerunt. Vixerunt hoc in monaſterio diu fratres numero 25. hodie verò ſunt 7. quorũ 4. ſunt Prędicatores diſertiſſimi catholicę veritatis, cęteri ſunt choriſtæ deuotiſſimi. C

De conuentu S. Michaelis Sezanij. *Conu. V.*

CONVENTVS Sezanienſis, diœceſis Trecenſis, non inuenitur fundatio neq; fundator, quòd bellorum infortunijs totus ſit euerſus incendio. Conſtat autem per bullam apoſtolicam, qua 5. Cardinales S. R. E. varias & multiplices indulgentias fidelium populis contulerunt, quibus prouocarentur ad adminiſtranda ſubſidia fratribus in conuentus reparationem, ſub R. P. F. Angelo de Peruſio totius Ordinis generali Miniſtro, anno Domini 1459. Pontificatus Pij II. anno primo. Inuenitur & monumentum veteris chartæ, qua conſtat Pont. max. Vrbanum admiſiſſe cum benedictione tranſlationem domus ſeu conuentus, vel magis amplificationem commodiorem, requirente, & poſſeſſionem agri donante ſereniſſ. Rege Nauarræ, Campaniæ & Briæ Comite Palatino. Habetur aliud teſtimonium authenticum Eccleſiaſticæ curiæ Senonenſis de bulla Benedicti XI. Ponr. max. ad Archiepiſcopum Rhemenſem, & Epiſcopos Tullenſem & Pariſienſem, quibus mandatur, vt ſolicitam curam habeant, ne fratres Minores, & Prædicatores quomodolibet impediantur à libera verbi Dei adminiſtratione, & ſacramentalium confeſſionum auditione. Habetur inſuper ab eadem Senonenſi curia teſtimonium breuis apoſtolici, quo Martinus V. Pont. max. concedit liberam poteſtatem Miniſtris tum Generalibus, cùm Prouincialibus, & Cuſtodibus inſtituendi Procuratores, œconomos, ſyndicos, adminiſtratores, & actores rerum omnium, vel in teſtamentis, vel aliàs fratribus, aut conuentibus donatarum. Contigit anno Domini 1568. graſſantibus per vniuerſam eccleſiam Gallicanã hæreticis Hugnoſticis, perſonaſq;, & domos Eccleſiaſticas, & maximè Regulares inſectantibus, conuentum hunc incendio datum, & propè totum redactum in cineres, relictis tantùm quibuſdam templi murorum fundamentis. Ab hinc autem reparatum, & quaſi totum renouatũ cura diligenti perdocti P. Ludouici Priuey Doctoris Theologi, tunc Cuſtodiæ Campaniæ Cuſtodis. In medio chori eccleſiæ (diuino cultui S. Michaële Archangelo patrono conſecratæ) coram ſummo altari cernitur ſepulchrum V. P. F. Iuliani

D

E

Formont

A Formont in ſacra Theologia profeſſoris ſuo tempore, ob inſignem pietatem, vtriuſq;
Philoſophiæ peritiam, & ſingularis eloquentiæ candorem nominatiſſimi, in quarum
dotum memoriam lapidi ſuperpoſito inſcribitur: *Magis Angelus quàm homo*. Præfatus
conuentus hodie eſt ſexdecim fratrum, quorum quinque ſunt eximij Prædicatores.

De conuentu S. Annæ iuxta Ioniuillam. Conu. VI.

IONIVILLA Cathalaunenſis diœceſis, & principatus illuſtriſſimæ familiæ
Guiſianæ locus præcipuus, vrbs profectò non mediocris nominis, à Ionio quodam
viro illuſtri ſic nuncupara, quòd primus illam ædificare cœperit: idq; ſupra Matro-
nam famæ non vulgaris flumen, ſupra cuius ripam ſatis altam, vinea quadam interpo-
ſita, ab vrbe præfata vnico milliari, in loco prioratus S. Amæ Ordinis S. Benedicti, à
B monaſterio S. Vrbani præfati Ordinis dependentis, annuentibus illuſtriſſ. domino
Carolo Cardinali à Lotharingia, dicti monaſterij digniſſimo Abbate, cæteriſq; religio-
ſis capitulariter congregatis, ſtipulante etiam R. Hieronymo Epiſcopo, & Comite Ca-
thalaunenſi, factus eſt conuentus fratrum Minorum Prouinciæ Franciæ, Cuſtodiæq;
Campaniæ, anno Domini 1567. ab illuſtriſſ. ac pientiſſima Antonia a Borbonio Duciſ-
ſa Guiſiana potente quidem diuitijs, ſed Chriſti paupertate inſigniori: qua nulla vn-
quam ad dilectionẽ Inſtituti ſeraphici fortius efferbuit, quæ & cupiditate incredibili in
diſtribuendis opibus perpetuò ardebat, & nihil prius animo cogitaſſe fertur, quàm quo
pacto diſtractis in pauperum, & maximè Franciſcanorum alimenta rebus, expeditius
Deo ſoli obſequeretur. Diem obijt extremum, anno Domini 1583. Inter chartas in ar-
chiuis conuentus conſeruatas, ſyngraphis apoſtolicorum notariorũ authẽticas, habetur
C originale diplomatis apoſtolici plumbati, quo conſtat eccleſię viſitatores, & benefacto-
res magnas lucrari indulgentias: conuiuunt hic 10. fratres, quorũ 4. ſunt Prædicatores.

De conuentu S. Margaretæ Pruuini. Conu. VII.

SICVTI inter cæteras Comitatus Brię vrbes Pruuinenſis, Senonẽſis diœceſis, haud
quaquam exigua eſt, ita & conuentus fratrum Minorum in medio illius ſitus non
mediocris nominis eſt, profectò deuotioni, & contemplationi apprimè commodus.
Præterea eius eccleſia prægrandis, multiſq; ſacellis, imaginibus, varijſq;, & deuotis
picturis celebris. Clauſtro inſuper cum capitulo, dormitorijs, refectorio, curia quadra-
ta, fonte excellenti iugiter manante, hortis omnis generis arboribus conſitis abſoluitur.
Præfati huius conuentus eccleſia ab initio Deo opt. ſacra ſuæ maieſtatis cultui dedicata
D fuit, B. Margareta virgine & martyre titulari, miniſterio cuiuſdam R. Meldenſis Epi-
ſcopi, proprio annuente Paſtore, anno Domini 1395. bona parte ſacrarum reliquiarũ
S. Mauritij martyris conſpicua. Antiquitas venerabilis huius conuentus conſtat ex ſe-
pulchris varijs, tam in eccleſia, quam in clauſtro, & capitulo habitis ante annum 326.
In ſacrario habetur diploma apoſtolicum ſanctiſſimi Honorij cum plumbo, quo pa-
terna ſolicitudine annuit toti Ordini, vt ſi diœceſani à toto Ordine requiſiti primum la
pidem in eccleſijs, vel oratorijs ponere, eccleſias, vel oratoria, ac etiam altaria conſecra-
re, & cœmeteria benedicere denegauerint, vel id facere vltra quatuor menſes diſtule-
rint, nos ad quoſcunq; maluerimus Epiſcopos, gratiam & communionem apoſtolicæ
Sedis habentes, pro ijs rebus peragendis recurrere poſſumus: quibus etiam licitum erit
E executioni demandare quæcunq; in hac bulla continentur: Viuunt in hoc celebri con-
uentu, ſub obſeruantia regulari, fratres 24. quorũ 7. ſunt ſacri Euãgelij pręcones eximij.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Rhemis. Conu. VIII.

NVLLVM exhibetur validum inſtrumentum, quo docere valeamus ſumptuoſi
conuentus Rhemenſis, qui ſicut & 6. immediate ſequẽtes ad Rhemẽſem Cuſtodiã
ſpectat, antiquitatem: quippe qui anno 1451. conflagarit. Verùm habẽtur illic nonnul-
la monumenta, quorum antiquiſſimum poſitũm fuiſſe legitur, anno Domini 1250.
Ipſe tamen conuentus adeò decorus, tum in eccleſia, cùm cæteris ædificijs cernitur,
vt vix pulchrior illo in tota habeatur Prouincia; hoc autem deuotione, & expenſis, pri-
mò cuiuſdam pientiſſimæ matronæ, cuius ignorantur genus, patria, & nomen. In cu-
brare

ius gratiam,ratione tanti beneficij, tenentur fratres ſingulis hebdomadibus vnam cele- A
brare Miſſam, quod factum fuit conſentiente V. P.F. Petro Quatreſoli Doctore theolo-
go,tunc Prouinciæ Franciæ Miniſtro: Secundò pijſſimi Alberici, inſignis eccleſiæ Rhe-
menſis canonici, qui bibliothecam cum clauſtro etiam à fundamentis ædificari fecit.
Eccleſia conſecrata fertur traditione viuæ vocis ſeniorũ dicti conuẽtus,titulari B.Ioan-
ne Baptiſta. Cuſtodiuntur in archiuis ſacrarij breuia apoſtolica 11. quorum ſumma
per ordinem ſequitur: 1. Eſt ſanctiſſimi Pontificis, Innocentij IIII. quo nulli per-
mittitur habitum fratrum Minorum, aut ei conſimilem, deferre: Ita vt frater Minor
credi poſſit, abſq; mandato Sedis apoſtolicæ ſpeciali. 2. Quod eiecti ab Ordine poſſint
de licentia Miniſtri ad alium Ordinem ſe transferre, & eſt eiuſdem Innocentij IIII.
3. Eſt præfati Innocentij IIII. quo Miniſtri prouinciales poſſunt & ſuos fratres, & ad
Ordinem venientes ab excommunicationis vinculo ſoluere. 4. Eſt etiam Innocentij B
prædicti,quo inhibetur Dominicanis fratribus ſub excommunicationis ſententia,ne Or
dini noſtro obligatos voto, ſeu iuramento recipiant. 5. Eſt Eugenij IIII. quo poſ-
ſunt Miniſtri prouinciales, & Cuſtodes, inſtituere & creare œconomos, procuratores,
& ſyndicos. 6. Eſt iam memorati Innocentij: quo ſi fratres dixerint officium cum
extraneis non teneantur aliud dicere. 7. Eiuſdem Innocentij Summi Pontificis: quo
monet Archipræſulem Rhemenſem ſuper pace reformanda inter fratres, & capitulum
epiſcopalem eccleſiæ collegiatæ ſancti Simphoriani ciuitatis Rhemenſis. 8. eiuſdem
Innocentij IIII. quo contra Regulam licet Miniſtris Prouincialibus, aſſumptis ſecum
Diffinitoribus,in Comitijs prouincialibus congregatis,fratres examinare,& idoneis of-
ficium prædicationis committere. 9. Eiuſdem Innocentij:quo exponitur priuilegium
de receptione obligatorum ſuorum. 10. Sepius dicti Innocentij:quo Generalis, & Pro- C
uinciales Miniſtri auctoritate apoſtolicæ Sedis poſſunt apoſtatas ab Ordine excommu-
nicare, capere,& ligare, & carceribus mancipare. 11. Eſt Benedicti XI. quo fratres
Minores cum ſuis locis eximuntur à quacunq; iuriſdictione, ſiue quorumcunq; præla-
torum correctione, ſed ſolis ſummis Pontificibus ſubijciuntur immediatè; Incipit; In-
ter cæteros Ordines. In hoc celebri conuentu viuunt Domino Deo, non ſuo ventri ſer-
uientes, fratres 22. ex quibus 4. habentur Euangelicæ veritatis declamatores.

De conuentu SS. Petri, & Pauli Metis. *Conu. IX.*

IN ciuitate quondam imperiali, nunc autem ſub Regis Francorum ditione facta,
Metenſi,ſuperioris Germaniæ, adeò floruit Seraphici B. Franciſci Ordo, vt illo ad-
huc in terris agente quædam,ſucceſſu verò temporis plura vtriuſq; ſexus,& familię ædi- D
ficata fuerint cœnobia:duo fratrum,& totidem vtriuſq; Regulę ſororum.Horum aliud,
quod fuit Prouinciæ Franciæ,Pariſianæ,ſolo adæquatum manet ab annis ad minus 30.
Quod autem ſpectat ad Prouinciam hanc Franciæ in eminentiori loco totius ciuitatis
ſtat, nulla prorſus exhibens documenta de ſuæ erectionis tempore, multominus de
præcipuis ſuis fundatoribus; ſolùm videre eſt ex tumbarum ſuperpoſitis epitaphijs ab
anno Domini 1257. ibidem hominum honorabilium corpora ſepulturæ fuiſſe tradita.
Verùm non tam fratrum, quàm ſæcularium relatu dicitur, quòd quidam pius canoni-
cus ſupremæ Metenſis eccleſiæ, Deo & B. Franciſco deuotus,ad inſtar beati Antonij Pa-
duani à canonicatu ad Franciſcanam Religionem euolauit; vbi eiuratis cum ſæculo di-
cti ſui canonicatus haud exiguis prouentibus, Regulam S. Franciſci profeſſus eſt: mul-
tis facultatibus (quibus tamquam primus fundator ſolum comparauit, vbi conuentũ E
poſtea ædificauit) apoſtolicę conuerſationis nuditatem pręponens,cœleſtis regni ſpem
animo concipiẽs,vt Chriſto Domino placeret, cuius corpus contemporanei fratres ho-
norabili dederunt ſepulturę,anno Dñi 1285. poſteri verò eius animę benè precantur.
Huius ampliſſimi conuẽtus prægrandis eccleſia,cum fornicibus lapideis conſtructa,
famulatui diuino conſecrata creditur, numeroſis diuerſorum ſanctorum reliquijs con-
ſpicua,ſub titulo SS. Apoſtolorum Petri & Pauli. Vixerunt diu in hoc conuentu ſub
obſeruantia diſciplinę Regularis, pluſquàm 60. fratres: poſtquàm verò multorum refri-
guit charitas,imminutus eſt numerus: qui factus eſt hodie fratrũ 13. quorũ 10. ſunt ſa-
cerdotes,cęteri iuuenes,& laici. Ex ſacerdotibus verò tres ſunt cęleſtis eloquij miniſtri.

De conuentu

A *De conuentu S. Lamberti Virduni. Conu. X.*

CIVITAS Virdunenſis, ab annis circiter 30. ex Imperiali vi armorum inuictiſ-
ſimi Regis Francorum Gallica facta, ſuper Moſam (inſigne etiam apud inferiores
Germanos flumen) ædificata, fide cæteriſq; tam theologicis, cùm cardinalibus, atq;
moralibus virtutibus conſpicua, intra ſui ſepta, tamquam pia Religionis catholicę ma-
ter, nec non vitæ apoſtolicæ æmulatrix feruentiſſima in ſuo gremio nutrit, & fouet mo-
nachorum, tam poſſidentium, quàm Mendicantium cœnobia non pauca: Inter quæ
vnum habetur fratrum Cordigerorum ſiue Minoritarum dictum, quo maximè deco-
ratur. Cuius antiquitatis, ſi deſideretur, cognitio liquidò conſtat, & ſi non inſtrumen-
talibus literis, illud anno Domini 1255. extitiſſe conſtructum: habentur ſiquidem & in
B eccleſia, & in clauſtris diuerſa fidelium mortuorum monumenta anno iam tacto poſi-
ta. Verùm non facilè cognoſcitur (omni deficiente valido inſtrumento) cuius, vel quo-
rum ſumptibus huiuſmodi cœnobium ſit extructum. Relatu tamen R. Pręſidis Virdu-
nenſis, maximè auctoritatis viri, imò & multorum proborum ſeniorum fidedigno-
rum fertur ciuem quendam Virdunenſem, religione pium, ſanguineq; clarum, co-
gnomènto de Porta, primum porrexiſſe manus adiutrices, magna cum deuotione, &
cum ardenti charitate, in ſtructura tanti cœnobij. Huius præfati ciuis ingenua ſoboles
tanto fuit in Ordinem deuotionis zelo ſuccenſa, vt nequaquam ab incepto ædificio
quieuerit, donec extremam appoſuerit manum; quod maximè liqueſcit ex eo quòd
impenſa ingenti ſed zelo ardentiori, filius prædicti ciuis, Simon ſcilicet de Porta, qua-
C tuor clauſtri vias, imò totum clauſtrum fornicibus lapideis, opere exquiſitiſſimo ex-
truendum curauerit. Eccleſia (ante cuius valuas eſt quædam platea, quam claudunt
tres amplæ porticus, in quibus interdum fiunt conciones ad populum, ſępius verò ſup-
plicationes publicę) dedicata cenſetur titulari B. Lamberto, cuius ſanctis reliquijs
multum inſignis eſt. In ſacello S. Sepulchri Saluatoris noſtri lapide ingenti perbellè
polito, teritur corpus humatum R. P. F. Franciſci Chailletti, Doctoris theologi, & ec-
cleſię Calcedonenſis Epiſcopi, nec non reuerendiſſimorum Epiſcoporum, primò Vir-
dunenſis, deinde Leodienſis à ſuffragijs, antea inſtituti Franciſcani, & Cuſtodię Lotha-
ringię, quę nunc Rhemenſis vocatur, Cuſtodis, & huius conuentus Guardiani. Qui,
vt celebrior poſteritati eius eſſet memoria, ędē ſacrā, & cultū diuinū auxit iocalibus, &
ornamētis pretioſis. Seruiūt Dño Deo in hoc cęnobio fratres, ſub obſeruantia diuinorū
pręceptorū, & obediētia Regulę fratrū Minorū, numero 12. quorū 4. ſunt Prędicatores.

D *De conuentu S. Bonauenturæ Sueſſionis. Conu. XI.*

SVESSIO (quaſi ſuauis ſeſſio) ciuitas eſt in valle delicioſiſſima, ſupra Axonam
celebris famę flumen ſita, titulo Regni quondam donata, nunc verò inſulę Francię
non poſtremus honos, multis eccleſijs, tum collegiatis, cùm parochialibus inſignis:
ſed ſupra plurimas totius Chriſtianitatis eccleſias multitudine copioſa venerabiliū re-
liquiarum infinitorum ſanctorum martyrum, Epiſcoporum, confeſſorum, atq; virgi-
num inſigniot, Franciſcanis fratribus adeò fuit dedita, vt eodem anno, quo dicti Or-
dinis coryphęus, S. ſcilicet Franciſcus, à Gregorio IX. ſummo Pontifice, in ſanctorum
album relatus eſt, anno ſcilicet Domini 1228. illos exceperit. Cui iuxta, (extra tamē) va-
luas nouas conuentum, mira cum cordis lętitia, vndequaq; expletum, ędificauit. In
E quo Deo opt. max. ſeruierunt vſq; ad annum Domini 1414. quo, irruente bellorum
ſęuitia, omnino dirutus fuit. Fratribus verò hinc inde vagantibus data fuit quędam
domus, qua (auctoritate iuſtitię) priuatus & expoliatus meritò fuerat Anſelmus qui-
dam cognomento Baionet, eo quod Burgundorum Duci omnem, quem potuerat, fa-
uorem exhibuerat, patrię interim proditor perditiſſimus. In hac autem domo iam di-
cti fratres, iuxta ſuę profeſſionis tenorē, Chriſto domino famulati ſunt vſq; ad annum
Domini 1418. Reclamantibus autem pręmorati Anſelmi hęredibus, coacti ſunt famuli
Dei ſecedere. Quorum miſertus generoſiſſimus quidam ordinis regij miles Ioannes
ſcilicet de Brumis, ſolo charitatis intuitu, quoddam hoſpitium in vico Cauiſtrarię ſi-
tum dedit eis, vbi diligentius quo potuit fieri, eccleſiam, clauſtrum, dormitorium,

reliquaſq;

reliquasq́ conuentus neceſſarias officinas extruxerunt, &c ibidem moram fecerunt, A
ſuę Regulę perpetuò memores, vſque ad annum Domini 1430. Cùm autem eſſet huiuſ-
modi mora intra ſepta clauſtri canonicorum, hanc illis ægrè ferentibus, oportuit fra-
tres denuò abire. Qui more bidentium ſine murmure ad menſam Domini oſtiatim (iux-
ta inſigne Regulæ documentum) recurrerunt: vbi multis à Chriſtifidelibus colle-
ctis eleemoſynis, R. P. F. Ioanne Mileto, Sueſſionenſi Præſule, præcipuo largitore,
cuius etiam miniſterio præfatæ duæ ædes numini diuino conſecratæ fuerunt, aliam
domum, cum adiacentibus locis cuiuſdam nobilis, & militis ordinis regij domini Fer-
rici de Cuiſe, in parœcia noſtræ Dominæ in Vineis prope ciuitatis forum, per manus
amicorum ſpiritualium compararunt, vbi celeri dexteritate nouum conuentum exci-
tarunt. Verùm (proh dolor) anno perſecutionis Hugnoſticæ, furentibus more rabi-
dorum canum hæreticis, hoc conuentu omnino ſubuerſo, omniq́; ſuppellectili ſpolia- B
to, egredi, & conuentus viciniores petere fratribus operepretium fuit. Eodem tamen
anno, Dei miſeratione, atq; edicti regiæ maieſtatis beneficio, illuc remearunt fugitiui
fratres: vbi tanto affectu nouæ ſtructuræ operam dederunt, vt paucis admodum diebus
interiectis, non tam reparatus quàm renouatus viſus ſit, facultatibus tamen, & mi-
ſericordia primò R. Caroli Ruſſiati Sueſſionēſis Antiſtitis. Secundò illuſtriſſ. Principis,
ac archicœnobij noſtræ dominæ Sueſſionenſis primiceriæ digniſſimę, Catharinę à Bor-
bonio: Tertiò pientiſſimæ domicellæ Margaretæ de Ceruio (vulgò dictæ de Incourt):
Poſtremò domini Ioannis de Goſſet Iuriſconſulti famatiſſimi, in dicta ciuitate Præpo-
ſiti, atq; in foro iudiciali pro regia maieſtate generalis locum tenentis, ſibi aſſentien-
te dilectiſſima vxore Anna de Ranis. Titularis eccleſiæ dudum conſecratæ eſt B. Bona-
uentura Doctor ſeraphicus. In capſa lignea habentur incluſa fideliter, & integrè cu- C
ſtodita, breuia apoſtolica numero 11. quorū aliud eſt Gregorij IX. quo inhibetur quo-
rumcumq; Ordinum prælatis, ne votifragos Minoritas excipere, & ſecum retinere prę-
ſumant. 2. eſt Nicolai IIII. indulgētias vnius anni, & 40. dierum collatas ędem ſacram
conuentus viſitantibus in diebus feſtiuis beatiſſimæ Virginis matris Dei, SS. Franciſci &
Antonij Paduani continens. 3. eſt Martini IIII. contra violentias, tum fratribus, cùm
conuentibus inferentes, & vltimas voluntates impedientes. Reliqua 8. ſunt Innocen-
tij IIII. per quorum aliud apoſtatæ nequeunt, nec debent confeſſiones audire, neq;
verbum Dei diſſeminare. Sequenti, quod eſt 5. inhibetur, ne aliquis ad profeſſionem
Franciſcanam admittatur niſi toto vno anno in probatione perſtiterit. 6. præcipit Ar-
chiepiſcopis, præſulibus, cæterisq́; paſtoribus, & prælatis, vt non tantùm excommu-
nicatos apoſtatas vitent, ſed etiam quotieſcunq; fuerint requiſiti, eos tales denuncient. D
7. Miniſtri poſſunt abſoluere de iniectione manuum, tam ante quàm poſt Religionis
ingreſſum. 8. Miniſtris prouincialibus præcipitur pauperibus dominabus, ſub priore
Regula S. Clarę viuentibus in Francia, de patribus confeſſoribus prouidere. 9. facul-
tate donat Miniſtros prouinciales, ſecum aſſumptis Diffinitoribus in Capitulo legitimè
congregatis, inſtituendi Prædicatores. 10. eſt ad Abbates & conuentus Ciſtercienſis
Ordinis, quo illis inhibetur apoſtatas Franciſcanos retinere. Vltimum eſt de ſepulturis.
In hoc renouato conuētu Deo obſequūtur fratres 17. ex quibus 7. ſunt Cōcionatores.

De conuentu SS. Pauli Apoſt. & Laurentij mar. Cathalauni. Conu. XII.

CATHALAVNENSIS ciuitas Campaniæ Gallicanæ, propter Matronam, E
qua tota vallis, in qua ſita eſt, irrigatur, adeò frumentoſa eſt, vt nedum Campanię,
& totius Franciæ, ſed & vicinarum regionum horreum frumentarium ritè vocetur. Lo-
cuples profectò temporalibus vitæ pereunti neceſſarijs: at vitæ permanenti ſpirituali-
bus maximè proficuis multò locupletior. Reſtant ſiquidem hucuſq; maximo cum ſplē-
dore priſtinorum Cathalaunenſium veſtigia pietatis eximiæ, ac charitatis ardentiſſimę
memorabilia, non tantùm in cathedrali (B. Stephano ſacra) ac alijs collegiatis eccle-
ſijs, ſed & in multis monachorum, & monialium tam poſſidentium, quàm Mendi-
cantium monaſterijs, maximè verò in conuentu intra, ſed propè, ciuitatis muros con-
ſtructo, ante annum Dñi 1251. Ordini fratrū Minorum conceſſo. Id verum eſſe ex con-
teſtantibus quorundam venerabilium canonicorum authenticis chartis: primò domini
Pagani,

A Pagani,ſupremæ eccleſiæ Decani : Secundò Magiſtri Stepani dictæ eccleſiæ canonici,
curiæq; Cathalaunẽſis Officialis : Poſtea Magiſtri Thomæ de Sarrejo eccleſiæ B. Ma-
riæ in Vallibus canonici, & Cathalaunenſis Archidiaconi colligitur, quibus poſte-
ritati notum fit, quòd cappellani præfatæ S. Stephani eccleſiæ vendiderint vnanimiter
honorabili cuidam Cathalaunenſi ciui, nomine Rogerio, Prouiſori & Procuratori fa-
bricæ eccleſiæ & domus fratrum Minorum, nomine eiuſdem eccleſiæ & domus, 56. ſo-
lidos cenſuales,quos ijdem capellani habere ſolebant,aſſignatos ſuper plures domos in
macello ſitas in platea, quam nunc poſſident prædicti fratres, quæ omnia facta fuere
anno Domini 1251. Singulares & præcipui huius conuentus fundatores fuerunt piiſ-
ſimus quidam Cathalaunẽ. municeps, cui nomen erat Michael de Papelart, & eius
chariſſima coniux Margareta de Leſſon, quorum animæ ſupra cœlos aſſumptæ centu-
B plo liberalitatis ſuæ gaudent; corporibus interim in medio capituli iacentibus, diemq;
optatam in ſpe bona expectantibus, coopertis diuerſis lapidibus,alteri quorum in dex-
tra poſito impreſſa eſt effigies viri,ambabus manibus ſculptam eccleſiam tenentis, cum
hac circumſcriptione: *Hic iacet Michael de Papelart, qui ſuis temporalibus bonis ædificauit
capellam, dormitoria, valetudinarium, & culinam huius conuentus, qui & animam exhalauit
anno Domini 1258.* Ei autem,qui in leua poſitus eſt, ſculpta eſt imago mulieris,ſimiliter
præ manibus ædem habentis, cum circumpoſitis his verbis: *Hic quieſcit Margareta de
Leſſon marito mitis, & humilis corde, pauperibus omnibus, ſed Euangelicis potiſſimùm in vita,
& in morte multum liberalis, quæ Deo ſpiritum reddidit, anno Virginei partus 1254.* Eccle-
ſia celebri parte capitis beati Huberti confeſſoris dedicata tenetur, patronis SS. Paulo
Apoſtolo atq; Laurentio martyre,ſed à quo tempore, & cuius Præſulis officio neſcitur.
C In ſacrario habentur, quæ ſequuntur,bullæ: Prima eſt Innocentij IIII. qua concedun-
tur 40. dies indulgentiarum benefactoribus manus adiutrices porrigentibus pro ædifi-
catione,& conſeruatione frabicæ huius conuentus. Secunda (quæ eſt Honorij IIII.)
declarantur nullius valoris eſſe quæ pacta, & facta ſunt per Prælatos Ordinis cum alijs
clericis, vel laicis in præiudicium priuilegiorum dicto Ordini conceſſorum. 3. eſt di-
cti Innocentij, quæ fratribus Minoribus permittit oratoria habere, in quibus cum via-
tico altari poſſunt ſacra perficere,omni parochiali iure eccleſijs parochialibus reſerua-
to. 4. eſt Clementis Pont. max. huius nominis IIII. qua inhibetur quibuſcunq; Men-
dicantibus religioſis,ne audeant aliqua ædificare loca infra ſpacium 300. cannarum ab
eccleſijs & conuentibus fratrum Minorum. 5. eſt Alexandri IIII. quâ monet eccle-
ſiæ Prælatos,ne de eleemoſynis,à Chriſtifidelibus Franciſcanis collatis, aliquid aut pa-
D rum, aut multum, quocunq; prætextu, exigere præſumant, ſed onera paupertatis eo-
rum de bonorum ſuorũ ſubſidijs potius releuent. 6. quæ eſt Martini IIII. vult, quod
Miniſtri generales, & prouinciales, ac Cuſtodes poſſint aliquem nominare, etiam ſæ-
cularem, qui auctoritate eccleſiæ valeat coërcere ad bona, fratribus Minoribus legata,
eiſdem fratribus reddenda. Domino deſeruiunt in hoc conuẽtu fratres 16. ex quibus 10.
ſunt ſacerdotes, quorum 6. ſunt verbi diuini egregij ac fructiferi annunciatores.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Compendij. Conu. XIII.

CHRISTIANISSIMA deuotione S. Ludouici Galliarum Regis, beato Frã-
ciſco eiusq; familiæ ſemper deuoti, inſignior pars conuentus, qui hucuſq; habe-
tur celebris in vrbe Compendienſi, diœceſis Sueſſionenſis, fuit extructa, anno Domi-
E ni 1245. Reliqua verò temporum ſucceſſu, probatiſſimorum patrum, qui quondam
ibi floruerunt, zelo,& ſagaci æconomia perfecta manet. Cum literis præfati S. Ludo-
uici in ſacriſta diligenter incluſis cuſtoditur Innocentij Papæ IIII. breue, quo tota ſan-
cti Franciſci ſacra proles, vbiq; terrarum degens, poſſit (ſubmiſſa voce tamen) in ſuis ec-
cleſijs, clauſis ianuis, non pulſatis campanis, excluſis etiam quibuſlibet excommunica-
tis diuina officia celebrare tempore generalis interdicti. S. Ioanni Baptiſtę titulari eccle-
ſia huius conuentus eſt conſecrata, ab anno Domini 1343. à R. P. F. Matthæo Ordi-
nis Minorum, diuino nutu Orgenchenſi Epiſcopo, permiſſione R. Guillelmi Sueſſio-
nenſis Epiſcopi. Viuunt in hoc conuentu fratres 18. quorũ 6. ſunt Prædicatores, ſin-
ceritatisq; Euangelicæ ęmulatores ſtrenui, reliqui ſunt choriſtæ Deo addictiſſimi.

De con-

De conuentu S. Mariæ, ac SS. Petri & Pauli Lauduni. Conu. XIIII. A

QVVM fragrantiſſimus Frãciſcanorum odor inter pijſſimos Regni Galliarum
Chriſticolas paulatim creſceret, non mediocrem nactus eſt gratiam coram oculis
præſtantiſſimorum canonicorum ciuitatis Laudunenſis, (quæ, vix abſcondi poteſt, in
cacumine excelſi montis ſita) ſiquidem ante annum 1234. pietatis intuitu fratribus
Minoribus conceſſerunt quoddam ſolum in ſuburbanis verſus campos S. Martini, vbi
pręfatorum fratrum œconomia ſagaci conſtructum fuit primũ cœnobium, in quo mo-
rati ſunt Deo opt. max. cultui deditiſſimi 35. annos. Videntes autem ſe non poſſe hoc in
loco Regulam, quam profeſſi fuerant, ſpiritualiter obſeruare, arbitrantes ſe beatiores
fore, ſi (iuxta vetus adagium) ciuitatis eſſent incolæ, hanc ingreſſi ſunt, licèt proceri-
bus, & ciuibus Laudunenſibus id ęgrè ferentibus. Verùm chriſtianiſſimi Francorum B
Regis, moderni cœnobij præcipui fundatoris, vrgente iuſſione admiſſi ſunt, vbi vocatis
vicinarum ciuitatum latomis (qui enim habebantur ad manum, veluti familiares & do-
meſtici, non audebant metu procerum nec malleum tãgere pro cœnobij ſtructura) vna
manu ædificantibus, altera verò, gladio armata, ſeſe & fratres defendentibus, mira cum
diligentia cœnobium (cœleſtis Theoſophiæ meditationi maximè conueniens) extruxe-
runt, vndequaq; completum, anno Domini 1269. Cuius ædem diuinis perficiendis de-
dicauit, ſub patronatu B. Dei genitricis Mariæ, necnon SS. Apoſtolorum Petri & Pauli,
R. Ioannes Fenozienſis Epiſcopus, anno Domini 1360. Sub diligenti cuſtodia habentur
in cubiculo patris Guardiani ſummorum quorundã Pontificum litteræ, originalia pri-
uilegiorum toti Ordini indultorum continentes, quę etiam Trecis, Mettis, Cadomi, &
in pluribus alijs conſeruantur conuentibus. In cœmeterijs huius ſpectabilis cœnobij C
varia ſunt ſtudioſorum hominum monumenta, inter quę conſpicitur pientiſſimi bene-
factoris Guillelmi de Harſeguy, ſuis diebus peritiſſimi Medici, ſepulchrum, marmoreis
lapidibus opere pręclaro perfectum, cinctura ferrea omni ex parte clauſum; in cu-
ius ſuperpoſito lapide circumſcriptum eſt huiuſmodi epitaphium: *Inferius iacet ſepul-
tus vir magnæ ſcientiæ Magiſter Guillelmus de Harſeguy, in artibus, & Medicina eximius Ma-
giſter, & ſolemnis Philoſophus, qui diem clauſit extremum, die decima menſis Iulij, anni Do-
mini 1393.* In prętacti lapidis ſuperficie eſt impreſſa effigies Doctoris in cathedra magi-
ſtrali ſedentis, librumq; apertum prę manibus habentis, ac quę ſequuntur verba ex eo-
dem legentis:. *Eſſentia elementorum manent in mixto, accidentia variantur, puta caliditas,
& frigiditas, ſiccitas autem, & humiditas ſunt materia.* Supereſt alter marmoreus lapis
ſuggeſtum prædicatoriũ, dicto ſepulchro contiguum, perficiens, in quo teſtimonia pie- D
tatis inſignis, liberalitatiſq; eximiæ dicti defuncti, ſub hac verborum forma, leguntur:
*Vniuerſis notum ſit, quod famoſus, & ſcientificus vir Magiſter Guillelmus de Harſeguy, quon-
dam Magiſter in Medicina, & maximus Philoſophus, hic tumulatus, huius diœceſis oriundus,
ad deuotas orationes, & ſuffragia ſpiritualia cleri, & populi Laudunenſis ſuam gerens affectio-
nem ſingularem, vt illis mediantibus ſalutem & redemptionem animæ ſnæ conſequi mereatur,
de bonis ſuis temporalibus, ſibi à Deo conceſſis, ipſa temporalia in ſpiritualibus voluit commuta-
ri, & diſponi conſilio executorum ſuorum mediante, per hunc modum, videlicet quòd ex vna par-
te quinque calices auri puri, quorum maior ponderis quatuor marcharum cum dimidia auri, vnà
cum vndecim centum francis aureis eccleſiæ Laudunenſi, & quatuor alij, quorum quilibet eſſet
ponderis trium marcharum auri cum dimidia, eccleſiis conuentualibus ſanctorum Vincentij,
Martini, Ioannis, & fratrum Minorum huius villæ donarentur ſingulis eccleſiis ipſis ad laudẽ, E
& honorem perpetuis temporibus duraturi. Et ex alia parte nonnullis eccleſiis tam collegiatis,
quàm parochialibus, ne dum Laudunenſibus, ſed & alibi, & alijs locis, ac pluribus, & diuerſis
perſonis, tam eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus per ſuos exequutores facta fuerunt largiſſuæ elee-
moſynæ: ſic & in tantum, quòd vltra prædicta hæc in communi, ad reparationem murorum,
turriũ, et foſſatorũ dictam villam ambientium, in ſumma ſex millium florenorum aureorum fran-
corum, & amplius abundauit.* Obſequuntur Domino Deo & ſanctiſſimæ ac ſacratiſſimę
virgini Mariæ, necnon ſanctiſſimis Apoſtolis Petro & Paulo, quibus præfata eccleſia
(vt diximus) conſecrara eſt, in hoc conuentu fratres quindecim, quorum quinque ſunt
ſacroſancti ac ſaluberrimi Euangelij diligentiſſimi atq; egregij Prædicatores.

De conuentu

A *De conuentu Minoritico Carnoti. Conu. XV.*

CIVITAS Carnotenſis, Belgię Regionis prima lux, poſt Chriſtum, & ſanctiſſimã eius genitricem Virginem, cui pariturae, ſublucentibus adhuc penultimae aetatis temporibus, aedificata fuit excellentiſſima aedes, in qua praefatae Dei genitricis linea camiſia, miraculis prope innumeris inſignis, à Chriſtifidelibus, illuc vndequaq; cõfluentibus, non vulgaribus afficitur honoribus, B. patriarcham Franciſcum, eiusq; Ordinem ſacerrimum, totis cordis affectibus, illo adhuc ſuperſtite, adeò amplexara eſt, vt conuentum caeteris ſuis concuſtodialibus honoratiorem fratribus Minoribus tum pietate, cùm charitate haud exiguis, in ſuburbanis, & prope ſpartarum fores conſtruxerit. Hic ſemel, & iterum variorum bellorum iniurijs traditus flammis, totus (murorum funda-
B mentis exceptis) in cineres eſt redactus. Tandem iteratò circa annum Domini 1568. haereticis Hugunoſticis Carnotum obſidentibus funditus eſt euerſus. Verùm, quemadmodum Carnotenſes ab amore Chriſti, & eius matris honore nuſquam defecerunt, ſic nec à reuerentia ſeraphico Patriarchae primitus praeſtituta deflexerunt. Quinimo deuotione ſingulari, impenſiſq; non mediocribus multorum, maximè tamen illuſtris, ac generoſi herois à Verriginaco, necnon pientiſſimae dominae de Villabona comparatus eſt locus intra praefatae ciuitatis moenia, in quo ſagaci oeconomia bonae memoriae V. P. F. Petri Morſelini i conuentus Pruuinenſis alumni, poſita fuêre eius, qui nunc eſt, prima fundamenta. Huius piiſſimum zelum pari ſagacitate ſecutus eſt pedibus, manibusq; venerandae caniciei P. F. Mennas Iacobus, qui dictis fundamentis laudabile addidit incrementũ. Viuunt hoc in nouo conuentu, qui ſicut & 5. immediatè ſequentes ad
C cuſtodiã Pariſienſem attinet, 25. fratres inter quos 10. ſunt diuini ſeminis ſatores. Obliuioni nullo modo debet dari martyrium (cuius odor vbiq; redolet) duorum probatiſſimae conuerſationis patrum, huiuſce Carnotenſis conuentus filiorum, quibus nomina, erant Ludouicus Balleyus, & Ludouicus Panetius. Hi cùm ex obedientia morarentur, vnus in conuentu Meldenſi, alter in Stampenſi gladio nephandiſſimorum Hugnoſticorum, cum cordis incredibili magnanimitate occubuerunt, & in Domino quieuerunt.

De conuentu S. Iacobi Silvanecti. Conu. XVI.

ANNO, quo ſub Gregorio IX. ſummo Pontifice ſanctorum albo aſcriptus eſt militiae minorum Dux inclytus B. Franciſcus, videlicet 1228. in ſuburbijs ciuitatis Siluanectenſis, infra limites paroeciae Apoſtolorum Principis Petri, conceſſa eſt
D pietatis intuitu fratribus Minoribus capella, diuo prothomartyri Stephano dicata, in qua, iuxta votum, annis 15. cum Dei gloria, proximiq; aedificatione non minima diuina perfecerunt. Tranſactis verò dictis 15. annis, tempore quo florebat venerabilis pater F. Gaudefredus de Bria, almae Prouinciae Franciae Miniſter, nec non Regulae S. Franciſci interpres probatiſſimus, de dictis paroecia, & loco tranſlati ſunt infra metas eius aedis, quae eſt S. Gononefae ſacra: vbi primò eoq; praecipuo benefactore illuſtriſſimo Neuello de Chanerciacho, milite Ordinis regij ſtrenuiſſimo conuentus, quo adhuc gaudent fratres Minores, eſt erectus. Cuius eccleſia (vna coſtarum Doctoris ſeraphici Bonauenturę inſignis) famulatui diuino dedicata eſt beatiſſimo Iacobo maiore Chriſti Apoſtolo titulari, naui prius conſtructa affectu ſincero beatae memorię Simonis Bonneti, diuina clementia tunc prędictę ciuitatis Antiſtitis, nunc è regione ſupremi altaris ſe-
E pulti. In hoc celebri conuentu Deo ſeruiũt fratres decẽ & nouem perfectionis, ſuęq; vocationis zelatores integerrimi, quorum ſeptem ſunt diuini verbi pręcones indefeſſi.

De conuentu B. Mariae Magdalenae Meldis. Conu. XVII.

IN ſuburbio, & pro foribus ſancti Nicolai ciuitatis Meldenſis, quae eſt Comitatus Brię, ac ſupra Matronam flumen ędificata, habetur conuentus fratrum Minorum, eccleſia pręgrandi, clauſtro, dormitorijs, nonnulliſq; alijs neceſſarijs officinis plenè completus, ab anno Chriſti Domini 1248. prout liquidò conſtat ex diplomatibus apoſtolicis in archiuis conſeruatis, ſumptibus primò (vt traditione vetuſtiorum dicti conuentus fertur) municipis cuiuſdam Meldenſis, coeleſti benedictione opulentiſſimi, no-

mine Ioannis Rozæ:ſecundò inſigni pietate ſanctiſſimæ Blanchæ,ſancti Ludouici Francorum Regis filiæ, ſuaſu probatiſſimi patris F. Adriani, qui ei erat à confeſſionibus. Huius conuentus eccleſia, cum duobus ſacellis dedicata tenetur, ſub patronatu beatę Mariæ Magdalenæ, cuius imago in leua ſummi altaris piè colitur. Inter varia diuerſorum diplomatum tranſumpta habetur illic breue plumbatũ Alexandri IIII. quo centum dies indulgentiarum concedũtur Chriſticolis omnibus corde deuoto, largaq; manu præfatam eccleſiam viſitantibus in præcipuis feſtiuitatibus ſanctorum ſeraphici Ordinis.Seruiunt Deo viuo & vero die noctuq;,ingenti animi alacritate,ac maxima deuotione, in hoc conuentu fratres 26. quorum 10. ſunt ſacri Euangelij annunciatores. A

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Stampis. Conu. XVIII.

IN vrbe Stampenſi, regionis Belciæ, Senonenſiſq; diœceſis, extitit erectus conuentus, fratrum Minorum Ordini ſacer, ante annum 1240. vt liquet ex multarum tumbarum ſupraſcriptis epitaphijs,deuotione ſereniſſimę Blanchę Reginæ Frãcorum, ac S. Ludouici matris. Eccleſia,ſacellis aliquot venerabilis, conſecrata fertur beato Ioanne Baptiſta patrono. In hoc conuentu,cum mentis & corporis delectabili quiete,Domino ſeruiuit Minorum fratrum memorabilis numerus à primæua ſui ædificatione vſq; ad annum, quo Hugnoſtici pſeudochriſtiani Stampenſium ſacras ædes funditus deſtruxerunt, tunc enim temporis præfatus conuentus in confuſos lapidum aceruos mutatus eſt. Verùm Dei bonitate, Regiſq; Francorum prouidentia, compoſitis ſeditionibus, victiſq; Eccleſiæ Chriſti aduerſarijs, Stampenſes, laudabili cum diligentia, conuentum ſolo fermè adæquatum, ſplendori primæuo reddiderunt, fratribus eiuſdem conuentus alumnis id procurantibus. Viuunt illic hodie, diuinis alacri mente dediti, fratres numero 22. ex quibus 9. ſunt veritatis catholicæ zelantiſſimi concionatores. Sub immaniſſima Hugnoſticorum perſecutione V. P. F. Ludouicus de Plana, claro natus ſanguine, pro Chriſti gloria inuictiſſimo animo martyrium compleuit, qui erat huius Stampeñ. conuentus alumnus,ex eoq; magnos fructus ſpirituales reportauit. B C

De conuentu S. Bonauenturæ Meduntæ. Conu. XIX.

ANTE annum reſtitutæ ſalutis 1234. ſecus fluminis Sequanæ decurſum, quarto ab vrbe Medunta (Carnotenſis diœceſis)lapide, ædificatus fuit conuentus, Ordini ſeraphico dicatus,charitate ardẽti primò generoſiſſ.Nicolai dicti le Char militis: cuius literę ſuo ſigillo in cera viridi appenſo authenticę, in archiuis dicti conuẽtus conſeruãtur integrę.Secũdò inclyti herois Roberti Cati militis,vt conſtat literis ſimiliter authẽticis. Tertio Ioannis dicti Rhemenſis,pſatę vrbis Meduntę ciuis,& Eudelinę eius vxoris chariſſimæ,qui feruenti,qua fratribus Minoribus afficiebãtur, dilectione prædicto conuentui dederunt cum vinea ſibi vicina quintam omnium ſuorum bonorum partem, quod liquidò conſtat literis ſuo ſigillo in cera viridi appenſo munitis, actis & datis anno ſalutis æternæ 1292. menſe Ianuario. In hoc conuentu moram fecit Doctor ſeraphicus S. Bonauentura, vbi cæleſti afflatus numine omnium diuinorum ſuorum voluminum maiorem edidit partem, qui præfati conuentus tanta angebatur ſolicitudine, vt illud paterno commendaret affectu, nedum maiori, ſed & toti dictæ vrbis Meduntenſis communitati, vt videre eſt ex literis patris fratri Petri,tunc temporis Francię Miniſtri, quarum tenor ſequitur: *In Chriſto ſibi dilectis maiori Meduntenſi, & communitati eiuſdem villæ frater Petrus Minorum fratrum in Francia Miniſter & ſeruus ſalutem, & pacem in Domino ſempiternam. De voluntate reuerendi patris noſtri fratris Bonauentura generalis Miniſtri volumus, & acceptamus, quòd ſub dominio, & patronatu communitatis veſtræ locus fratrum Minorum de Medunta ſupponatur, fratres autem loci, & ipſum locum veſtræ in Domino recommẽdamus charitati: Datum Attribati tempore prouincialis Capituli, anno Domini 1268.* Inter nonnullas huius conuentus chartas habetur cum varijs diuerſorum priuilegiorum,toti Ordini conceſſorum,tranſumptis breue Alexandri IIII. quo 100. dies indulgentiarum concedũtur Chriſti fidelibus omnibus, qui piè, & charitatiuè viſitauerint ędem,ſanctiſſimò Bonauenturę ſacram,eiuſdẽq; reliquijs inſignem,in feſtiuitatibus SS. Franciſci, Antonij & Claræ virginis. Seruatur in dictæ ædis muro, ſub craticula D E

ferrea,

A ferrea, lapis incluſus, quem aiunt ſeraphicum Doctorem pro puluinari habuiſſe in
ſuis meditationibus, & ſtudijs aſſiduis. In hoc Meduntenſi conuentu meritis & inter-
ceſſione confeſſoris Chriſti beati Bernardini, anno 1454. factũ fuit prodigiũ ſuper abor-
tiua puella non vulgare. Vita enim corporali accepta, protinus per lauachrum rege-
nerationis ſpiritualem ſuſcepit vitam Bernardina vocata: paulò pòſt animam Deo, qui
dederat, reddidit, vita cœleſti immortalitate plena in perpetuas æternitates gauiſurã.
Huius miraculi publicum extat inſtrumentum Officialis Archidiaconi Piſſiacenſis, ne-
dum ſuæ curię ſigillo, ſed & ſyngraphis publicorum, & iuratorum Notariorum, imò
etiam & multorum religioſorum, & ſęcularium vtriuſq; ſexus fide dignorum, authen-
ticum, datum & actum Meduntæ in eccleſia collegiata beatæ Mariæ de Medunta
circa altare ſancti Pauli gentium Doctoris, anno ſupra nominato. Viuunt in hoc con-
B uentu Domino Ieſu Chriſto ſeruientes fratres 24. quorum 10. ſunt concionatores.

De conuentu Ennetenſi. Conu. XX.

ANNO Domini 1580. celebre iuxta caſtrum Enneti, Carnotenſis diœceſis, & ſu-
per ripam Vrę fluminis ædificari cœpit hic conuentus, eximia deuotione illu-
ſtriſſimi, & ſanguine regio clari herois Ducis Daumale, qui quidem etiã in dies incre-
mentum accipit ſolerti fratrum cura. Conuiuunt interim hoc in loco 7. fratres: quo-
rum tres ſunt diuini pabuli diſpenſatores fideliſſimi, maxima charitate prędití.

De conuentu SS. Petri & Pauli Apoſtolorum Baiocij. Conu. XXI.

C BAIOCARVM ſeu Bellucaſiorum ciuitas, in extremis penè Normanniæ fini-
bus antiquiſſima eſt, vtpote cuius ciues à Iulio Cæſare numerantur in fortiſſimis
Cœltis, qui patriæ libertatem vindicare, & Romanorum iugum excutere enixiſſimè
conati ſunt. Hi cùm diuinum Domini noſtri Ieſu Chriſti Euangelium toto orbe ſpar-
geretur, diuum Exuperium, ſibi à S. Clemente Apoſtolorum coadiutore, & ſucceſſore
miſſum, veluti cœleſtium oraculorum præconem, veræ pietatis Doctorem, ac primum
Epiſcopum ſuſceperũt, circa annum Domini 94. qui eos cum tota vicinitate Chriſtianis
ſacris initiauit, & conſecrauit. Ille poſtea poteſtatis & doctrinæ in eadem diœceſi ad
hunc vſq; annum 1587. ſucceſſores Præſules 52. habuit, quorum 11. maiori ex parte,
ex eò loco oriundi, in ſanctorum catalogum adſcripti ſunt. Protulit rurſum eadem
ciuitas viros, ob inſignem vitæ ſanctimoniam, beatorum addictos conſortio, Marcul-
phum, Ebrulfum, & Gaufredum obſeruatione vitæ monaſticæ, Reuerentium ſacerdo-
D tio, & Spaſium martyrio claros. Cæterum cùm à B. P. Franciſco inſtitutus Ordo, per
omnes huius Occidentis plagas diffunderetur, contigit vnum eius ſodalitij patrem,
Lombardum origine, nomine Gregorium, qui aliquandiu cum ſanctiſſimo viro vi-
tam religioſam duxerat, in Baiocarum ciuitatem vſq; penetrare. Huius ſacris concio-
nibus mirificè delectati, ac monaſticæ conuerſationis exemplis capti ciues, vt eiuſdem
Inſtituti fratres in poſterum collegium penes ſe haberent, eiſdem monaſterium in fini-
bus ſuis, coniunctis animis, erigere decreuerunt. Ad id autem ſatis amplum, commo-
dumq; in fundo ſuo locum ad ciuitatis Meridiem, primumq; lapidem, magna alacrita-
te ac liberalitate contulit principis eccleſię canonicus Arrienſis nuncupatus: omni cen-
ſu, ſeruituteq; ſibi debitis exemit illuſtris Baro à Campignero: probauit ſuis diplomati-
E bus Epiſcopus, & vnà cùm clero, ciuibus, & vicinis nobilibus, ſuis eleemoſynis tanta
animi propenſione cœnobium conſtruxerunt, vt intra paucos annos, nimirum an-
no 1222. beato Franciſco adhuc in terris agente, iam multorum fratrum habitationi
aptum eſſet ac commodum. Locum adeò amplificauerunt, poſtmodum pij viri, circa
annum Domini 1271. 1284. & 1363. aliquot hortorum agrorumq; ſuorum donationi-
bus, vti ex literis, inſtrumentiſq; publicis, quę ibidem aſſeruantur, manifeſtum eſt,
vt nunc totius monaſterij ſpatium, firmiſſimis altiſq; muris omni ex parte conclu-
ſum, ſupra 24. iugera terrę complectatur. Horum maior pars lignis pomiferis conſita
eſt. Altera ędificia plurima continet, quę nunc ſingillatim, ſtrictim tamen recenſebi-
mus. Imprimis inſigne templum quadratis, ſectiſq; lapidibus conſtructum, quem
ſexdecim maximæ, triplicatęq; feneſtrę omni ex parte colluſtrant. Vitrum earum

exornant diuerſę diuerſorum ſanctorum depictę imagines, vnà cum piorum virorum, A
qui eas contulerunt, inſignibus gentilitijs. Chori potior ara memorię beatorum Apo-
ſtolorum Petri & Pauli dicata eſt; quinq; verò alię in diuerſis ſacellis, recordationis
nominis Ieſu, beatiſſimę Deiparę, S. Antonij Paduani, S. Bonauenturę, S. Fidei virginis
& martyris erectæ & conſecratæ fuerunt. Porrò vniuerſa hæc tēpli ſtructura conſum-
mata, & diuino cultui dedicata fuit, anno Domini 1265. Eſt enim in cartophilacio
eiuſdem conuentus diploma, pontificio ſigillo munitum, quo Clemens IIII. anno
Pontificatus primo, eccleſiam illam honrificè (inquit) conſummatam, in proximo
dedicandam, ipſo dedicationis die accedentibus & viſitantibus vnum annum, & 40.
dies de iniuncta ſibi pœnitentia miſericorditer relaxat. Iis verò, qui per octauas eiuſ-
dem dedicationis acceſſerint, centum dies. Chorum non ita pridem exornabant 80. li-
gneæ cathredæ, duobus diſtinctæ ordinibus; vt & maiorem aram aliquot cupreæ co- B
lumnæ, cum lectiſſimis epiſtylijs. Extabant quoq; in eiuſdem chori ſiniſtra parte qua-
tuor operoſa ſepulchra, cum totidem Principum corporibus ſuperpoſitis, ac cum eorun-
dem armatis effigiebus. Horum nomina nullibi reperi: inſignia gentilitia erant illu-
ſtriſſ. Aurelianenſium. Erant quoq; in ſacello, S. Fidei nuncupator, res aliæ nobiliſſ.
virorū ſepulchrales imagines: quorum animæ ſint in ſorte iuſtorum, & memoriæ in be-
nedictionibus: Sepulchra namq; iſta omnia, & corporum figuras Caluiniani peſtilen-
tiſſimi hæretici, cùm totius illius quondā florentiſſimæ Prouinciæ tēpla vaſtarent, an-
no 1561. malleis contuderunt. Superſunt autem, tum in eodem choro, tum in naui,
clauſtro, capitulo, aliquot Epiſcoporum, Doctorum, nobilium ſepulchrales lapides
in terram depreſſi, quorum inſcriptiones, temporum lapſu pedumq; greſſibus detritę,
iam legi nequeunt. Vnius tantum, nimirum beati patris Gregorij, qui omnium fra- C
trum noſtrorum primus illuc appulir, & in ingreſſu capituli ſepulturæ locum accepit,
hoc compræhenſum epitaphium, minùs licèt elegantioribus verſiculis, illo tamen ſæ-
culo vſitatis, in antiquitatis gratiam ſubiungere in medium mihi viſum fuit.

Hic ſub tumba inferius: Iacet frater Gregorius.
Sancti Franciſci ſocius: Naſſioneq; Lombardus:
Parcat ei Altiſſimus.

Atq; hæc de templi conſtructione, conſecratione, ornatu, ſacriſq; ſepulturis. Ad dex-
teram templi adiacet aliud ædificium, cuius pars inferior hæc comprehendit: Sacrariū,
in quo ſancta vaſa, veſtes, & alia ad diuinum officium neceſſaria conſeruantur. In eo-
dem, antequam ab hæreticis Hugnoſticis expilaretur, repoſitæ erant ſequentes vene-
randæ ſanctorum reliquiæ, thecis argenteis, vel munditſſimis vaſculis, ac pretioſis lin- D
theaminibus incluſæ: Fruſtulum veræ crucis Domini noſtri Ieſu Chriſti. Eiuſdem præ-
ſepis, atq; ſepulchri fragmenta. De beatiſſimæ Virginis ſepulchro, peplo, veſtibus,
zona ſegmenta quædam. De oſſibus SS. Apoſtolorum Petri, Pauli, Andreæ, Philippi,
Iacobi, & Bartholomæi. De oſſibus SS. Magdalenes, Agnetis, & vndecim millium vir-
ginum. Item SS. martyrum Vincentij, & Chriſtophori. Ex cilicio & corda S. Franciſci.
Ex velo & capillis S. Claræ. Pileus S. Ludouici Francorum Regis. Ex ſancti Ludouici
Epiſcopi Tholoſani oſſibus, habitu, capillis, ſepulchro, & cilicio. Ibidem rurſum erat
in archiuis diploma Clementis IIII. datum Peruſij x. cal. Iunij, anno Pontificatus pri-
mo, cuius ſuperius meminimus. Diploma quoq; Nicolai IIII. quo beati patris Franci-
ſci ſtigmata ſacra confirmabantur. Aliud rurſum diploma Radulphi Albanenſis Epi-
ſcopi, & Sedis apoſtolicę in Francia Legati, anno Domini 1260. quo indulgentias 40. E
dierum impertiebatur his qni eccleſiam fratrum Minorum, quæ tunc inſtauraba-
tur, viſitarent. Seruabantur rurſum quædam mandata Epiſcopi Baiocenſis, data anno
Domini 1241. & 1256. fratribus eiuſdem conuentus, pro ſacris concionibus habendis,
coufeſſionibuſq; pœnitentium per totam diœceſim audiendis. Hic conuētus plurimos
fratres ſanctimonia & eruditione inſignes nobis peperit: Ex quibus quatuor dumtaxat
celebres Theologos Doctores commemorabimus, nimirū Guilelmum Aucupē, (Gal-
licè Loiſeleur) Leobinum Colleuillanum, Ioannem de Mara, Gulielmum ſolo cogno-
mine Superbum. Quorū primus, ſua pietate & eruditione meruit in Epiſcopū Abeho-
nenſis eccleſiæ coaptari, demumq; in eiuſdem conuentus medio choro locum accipere
ſepulturæ.

A ſepulturæ. Huius baculus paſtoralis, trabea, mitella, & reliqua Pontificis inſignia, ante-
quã ab hæreticis deuaſtaretur conuẽtus, ibidẽ aſſeruara habebantur. Poſtremus, cùm re-
formationi eiuſdem monaſterij plurimam operam dediſſet, anno Domini 1506. & Cu-
ſtodiæ Normanniæ Præfectus, in conuẽtu Pariſienſi nihilominus Regentis (ſic enim pri-
mum ordinariumq; in Theologia lectorem nuncupant) munus grauiter obiret, ibi vi-
tam iſtam cum altera commutauit, & in medio capituli terræ conditus fuit. Ad hæc è
ſepulchrorum formis, & inſcriptionibus colligitur quatuor eiuſdem monaſterij patres
ſacrorum Hieroſolymorum peregrinationes diuerſis temporibus ſubijſſe, & ad ſuos re-
dijſſe incolumes. Nec ſilentio præterire licet duos pijſſimos eiuſdem conuentus patres,
qui pro fidei catholicæ aſſertione ab hæreticis Hugnoſtis trucidati, fortiſſimo marty-
rio & Ordinem, & patriam, & Eccleſiam plurimùm illuſtrarunt: alter Andreas de Mon-
B te, alter Petrus Berot vocabatur. Quoniam verò martyrium eorum iam alibi deſcriptũ
eſt, in eo recenſendo non erimus prolixiores. Notandum porrò idem monaſterium per-
ſecutione Hugnoſtica ſemel & iterum direptum fuiſſe. Primò, anno Domini 1561. à
quibuſdam vicinis nobilibus & conciuibus, Caluinianis erroribus conſpurcatis & faſci-
natis. Secũdò, anno 1562. à Collignij & Bezę ſatellitibus, cum fracti fugatiq; in campis
Druydum, in illam maritimam oram confugiſſent, vt auxiliares copias ex Anglia re-
ciperent. Nunc diuina ope, piorum virorum eleemoſynis, & proborum patrum, qui
huic præfuerunt, laboribus, ſatis commodè reparatum eſt. Superſunt fratres 24. qui in
eo ſacræ Religionis vota emiſerunt: ex quibus vndecim vtriuſq; Philoſophiæ ſtudio Pa-
riſijs, magnis laboribus, aſſiduiſq; vigilijs, exacto, periti ſunt verbi Dei præcones.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Ebroicis. Conu. XXII.

C INGENVIS benefactricibus Ioanna de Allis, & eius filia Ioanna, inclyti Hen-
rici dicti de parte Dei coniuge dilectiſſima & pijſſima, ædificatus fuit conuẽtus in al-
tero ſuburbiorum ciuitatis Ebroicenſis; ante annum mundi redempti 1270. vt liquet
quibuſdam literis Officialis Curiæ Ebroicenſis hoc anno confectis. Huius conuen-
tus eccleſia diuinis peragendis, patrono beatiſſimo Ioanne Baptiſta, dedicata, tu-
multibus bellicis Anglorum in cineres fuit redacta, anno à Chriſto nato 1381. protinus
tamen reſtaurata religioſa ſolicitudine illibatæ vitæ patris fratris Roberti Contain
Doctoris Theologi, conuẽtus Rothomagenſis alumni, ſed Ebroicenſis tunc Guardiani.
Viuunt Ebroicis Regularis obſeruantiæ obſeruatores fratres 18. ex quibus 9. ſunt di-
uini verbi præcones. Anno Domini 1563. ſub perſecutione Hugnoſtica charas Deo red-
D diderunt animas duo venerandæ ſenectutis viri ferè octogenarij, huius celebris conuen-
tus alumni, patres Dionyſius de Ponte, & Ludouicus le Grip: quorũ prior confeſſarius,
effoſſis oculis, capite cõquaſſato, ac penè toto varijs plagis affecto corpore, copia cruo-
ris incredibili paſſionis locum ornauit. Poſterior Eccleſiaſtes egregius ac pius, in cœ-
meterio diui Dionyſij, deſertoribus etiam tyrannis obuius, plumbo tranſuerberato gut-
ture, occubuit. Quorum corpora à confratribus poſt meridiem eius diei, quo pro Chri-
ſti gloria paſſi ſunt, collecta religioſeq; curata in clauſtro conuentus humata, gloriam
futuræ reſurrectionis cum palma ſui glorioſiſſimi martyrij præſtolantur.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Cadomi. Conu. XXIII.

CADOMVM (quaſi Caij domum) vrbs eſt in plana Campania ſita, diœceſis Ba-
E iocenſis, vniuerſitate ſcientiarum humanarum & diuinarum celebris, quæ virtu-
tum omnium, maximè verò paupertatis (& ſi ditiſſima) adeò amatrix ab omni æuo
extitit, vt cum mira animi lætitia, pauperes indiſcriminatim, ſed vultu hilariori euan-
gelicos vitæ apoſtolicę ſequaces fouerit, maximeq; Frãciſcanis fratribus ſuæ charitatis
viſcera, amore incredibili, ab anno Domini 1262. hucuſq; effundere minimè piguerit:
dicto enim Ordini Franciſcano, anno nunc nunc memorato, ædificatus fuit conuentus,
ſuo ſtatui maximè conueniens, & omnibus ſuis partibus abſolutiſſimus. Cadomenſium
omnium beneuolentia, ſed pręcipua benefactrice ingenua Beletiorum familia, cuius in-
ſignior pars in capitulo dicti conuentus ſepulta iacet, prout docet epitaphium, in alto
muro ingreſſus dicti capituli poſitum, his verbis: *Hic iacent Gulielmus Beleth, & Hoberta*

eius coniux chariſsima, cum Magiſtro Ionne Beletio, & eius vxore, cumq; alio domino Ioanne Beletio qui bonorum ſuorum temporalium largitate, maximo cum diuini cultus deſiderio, priora huius conuentus poſuère fundamenta, eis bene precemini. Extant in prænominato conuentu literæ cuiuſdam venerabilis ciuis Cadomenſis Thomę le Carrior, datę anno prę- A
fato, donationem cuiuſdam plateæ quinq; pedum communis menſuræ, pro acceſſu faciliori fratrum in conuentum, conteſtantes. Eccleſia, olim multis, tum ſanctorum reliquijs, cùm iocalibus & ornamentis inſignis, dedicata fuit, Ioanne Baptiſta patrono, nunc autem Hugnoſticorum apoſtatarum tumultu in pomorum cuſtodiam, ſicut maior pars officinarum in aceruum lapidum, redacta eſt. Morantur in hoc conuētu, domino Deo famulantes, fratres viginti numero: quorum decem ſunt Prædicatores.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Bernaij. Conu. XXIIII. B

ANNO ab obitu inclyti Ducis fratrum Minorum 49. apud Bernaium vrbem, in valle pingui ſitam, montibus omni ex parte circumuallatam, Normannię Ducatus, Lexouienſisq; diœceſis, conſtructum fuit cœnobium in gratiam Minoritarum, piæ conuerſationis coryphæi ſeraphici ſequacium, communi pietate plurium præfatæ vrbis incolarum, Chriſto ſimul ac beato Franciſco deuotorum: maximè autem largitate regia chriſtianiſſimi Philippi Francorum Regis, cuius beneficentię monumentum, ſigillo maiori ſuæ maieſtatis in viridi cera authenticum, filis ſericeis appenſum, in archiuis iam dicti cœnobij conſeruatum extat, illius deuotionem exprimens. Cum hiſce monimentis habentur Sedes apoſtolicæ plurium diplomatum tranſumpta, à multis Officialibus diuerſorum epiſcopatuum confecta, quorum originalia plumbea in multis Prouincię conuentibus cuſtodiuntur illęſa. Huius cœnobij eccleſia pontifica- C
li immunitate, nonnullisq; indulgentijs, cæterarum more donata, nec non reliquijs S. Ioannis Baptiſtæ, SS. Innocentium, 11. millium virginum celebris, diuino famulatui dedicata eſt, memorato Chriſti præcurſore patrono. Quùm in partibus Normanniæ graſſarentur in Chriſtifideles, & maximè Franciſcanos hæretici Hugnoſtici, & veluti Leones rugientes Bernaium inuaderent, ex pijſſimo fratrum Minorum grege ouiculas deglutire ſathanico anhelitu cupientes, coacti dicti fratres fuerunt egredi etiam vrbem partim amicorum conſilio, partim metu mortis, cuius ſolius imaginem ob oculos poſitam cernebant, memores nihilominus Dei timoris, Chriſti honoris, Eccleſiæ catholicæ ædificationis, propriæq; ſalutis. Horum vnus religioſæ conuerſationis, ac probatiſſimæ vitæ pater frater Andreas de Guelz pluſquam ſexagenarius, vt alter Eleaza- rus, compunctus animo, tactusq; doloris corde intrinſecus, fugam nimia puſillanimi- D
tate conceptam execratus, ſeipſum proditionis accuſans, & pro Chriſti gloria, nedum teneri & ligari, ſed martyrio coronari toto affectu deſiderans, omni ſua primæua timiditate eiurata, forti factus animo vrbem redijt: in cuius ſuburbio crudeli hęreticorum gladio necatus in flumen vicinum proijcitur. Catholicorum tandem pietate ab aquis aſſumptus, ſepulturæ decenti traditus eſt, in oppido beati Albini prope Bernaium ad duo milliaria, anno Domini 1566. In angulo clauſtri huiuſce honorabilis cœnobij verſus eccleſiam ſeruatur cathreda concionatoria, in qua ferunt beatum Bernardinum Senenſem concionatum fuiſſe ſacroſanctum Dei verbum, venerabileq; nomen Domini, cum ſpiritus feruore vix imitabili, Bernaijcenſibus ciuibus toto tempore aduentus, & quadrageſimę manifeſtaſſe: vnde fructus ingens copioſaq; ſeges ſubſequuta eſt ad Dei, præfatiq; ſancti honorem, Religionis Franciſcanę decus, necnon multorum fidelium E
vtilitatem: anno ſiquidem 1453. in ſepè dicta Bernaijcenſi vrbe, meritis & precibus ſancti Bernardini, ſtupendum factū fuit ſuper iuuenē nondum quinquennem miraculum, cuius narratio ſequitur. Scalam ſcanderat dicti iuuenis mater, vt poma in horreo recondita pro pueris pacificandis & recreandis aſſumeret, & eis præſentaret: hanc protinus ſenior trium ſuorum puerorum ſecutus eſt, hunc cùm vidiſſet adoleſcentior (de quo orditur ſermo) continuò ſcandit, ad ſummitatem ſcalæ peruentus veſtem talarem pede preſſit, quo facto lapſus in terram interijt. Mater lapſu audito, à maiori natu ſciſcitata eſt: quid audio? Num cecidit frater? Illa fremens, & vehementi affecta dolore, velociſſimo ſaltu ſeſe iuxta natum occiſum recepit, quo inter vlnas triſti amplexu ſu-

ſcepto,

A ſceptro, plorans & eiulans omni deſtituta conſolatore mœſtiſſima mater ſuper lectulum cadauer reclinauit: poſitis verò luminibus verſus fratrum Minorum cœnobium greſſus dirigit recordata canonizationis beati Chriſti confeſſoris Bernardini Romæ per Nicolaum Pontificē ſummum, anno iubilei 1450. Meminerat etiam cuiuſdam prodigij precibus dicti ſancti ſupra quandam iuuenculam nuperrime facti: quam enim molendini rota necauerat priſtinis vitæ, & ſanitati reſtituit. Cùm hæc & ijs ſimilia meditaretur, credit, & ſperat tanti viri ſuffragijs ſimile portentum ſuper defunctum filium poſſe diuina virtute conferri. Hoc miraculum, & quamplurima alia de ſancto audiuerat in eccleſia dicti cœnobij prædicari, in qua quidem eccleſia nuper ſtatuta fuerat imago præfati ſancti, ad quam multi populi confluebant cum deuotione maxima, & veneratione. Cùm autem afflicta mater deſolaretur, audita fuit à vicinis, & amicis, quæ cùm eiulan-

B tem ſic audirēt, repentina incitatione ſeipſas mutuò vocantes congregarunt, eandemq́; adeuntes reprehenderunt, quòd inaniter fleret, Deumq́;, & ſanctos pro vita pueri reſtauranda inuocaret, atq; iteratam vitam ſperaret, dicentes: corpus mortuum humari petit. Coram quibus vicinis (earum dictis minimè acquieſcens) vouit ſe filium ſuum ad dictam eccleſiam delaturam, pro diuino auxilio, & ſancti ſubſidio implorando, confidens de Dei auxilio, deuotionis accenſa iter arripuit, puerum defunctum brachijs geſtans, profecta eſt. Vtq́; primùm ad conuentum peruenit fratribus ſupplicauit, vt preces funderent ad ſanctum, quatenus apud Deum pro vita ſuo nato reſtituenda intercederet. Qui, audita eius ſupplicatione, ſtatuentes cadauer ſuper altare, ſancto dicatum, iuxta ſuggeſtum in dictę eccleſię medio erectum, huiuſmodiq́; preces deuotas fuderunt:

C *Gaudet Ordo Minorum Franciſci noua plantula &c.* cum verſiculo & oratiòne. Tunc vna ex concomitantibus vicinis adijt altare, & amplexatum iuuenem ſic allocuta eſt: O mi puer quę ſum ego? cui ille: matrina mea chariſſima: Hac reſponſione audita, omnes Deum laudauerunt & ſanctum. Chriſto omnium Seruatori famulantur in hoc cœnobio fratres numero viginti, ex quibus ſex ſunt veritatis euangelicæ Prædicatores.

De conuentu S. Eligij Vernoni. *Conu. XXVI.*

SVPRA muros, & iuxta Biſiacas fores vrbis Vernonis, Neuſtrię Ducatus, & Ebroijcenſis diœceſis, admiſſi ſunt ſancti Franciſci filij fratres Minores, anno à partu Virgineo 1248. vbi, in totius Franciſcani ordinis fauorem, extructus fuit conuentus, ſtructura quidem lapidum excellens, ſed vita exemplari, doctrinaq́; ſalutari fratrum in eo commorantium multò excellentior, id verò multiplicium latomorum ſolerti œconomia & zelo chriſtianiſſimo, regiaq́; liberalitate ſanctiſſimi Ludouici Gallorum Regis inuictiſſimi, prout quiſq; ex ſequentibus facilè perpendere poterit. Siquidem ex vetuſtioribus chartis, ſicuti in nulla ſui parte viciatis, ita fideli diligentia in ſactario conſeruatis, hæc conſtant luce clariora. Et quia neminem iſta (perpetua recordatione digniſſima) volumus latere vnā formā actorū publicorum liberalitatis pręcipuorum huius conuētus fundatorum in medium adducere nequaquam pigebit: *Vniuerſis præſentes literas inſpecturis, vel audituris Ioannes de Sarceto armiger ſalutem in Domino. Noueritis, quod ego penitus admiſi 60. ſolidos Pariſienſes annui redditus, quos percipiebam ſupra domum, quæ fuit Magiſtri de Sarcophagis, vbi nunc fratres Minores habitant in municipio Vernonenſi: Ita quod nec ego, nec aliquis hæredum meorum poterimus aliquid in dicto redditu qualitercunq; de cætero reclamare, pro qua relaxatione recepi vigintiquinq; libras Pariſienſes, quas felicis*

E *recordationis Ludouicus Rex Francorum dederat ad hoc ſpecialiter faciendum. Datum anno Domini 1271.* Philippus huius ſanctiſſimi Ludouici ſucceſſor, nedum Regni ſed & pietatis verus hæres liberalitati paternæ ſubſcribens, in fauorem dictorum fratrum Minorum multò plura dedit, vt videre eſt duplici inſtrumento regiæ ſuæ Maieſtatis magno ſigillo in cera viridi filis ſericeis appenſo roborato, facto & dato anno 1286. Et quia vt à priſcis dictum fuit, *Regis ad exemplum totus componitur orbis*, nobiles non pauci tantorum Monarcharum liberalitatem æmulati, in ſuſtentationem præfatorum fratrum, temporalia miſericorditer erogarunt, vt æterna metere mererentur. Horum vnus fuit illuſtris heros Mattheus de Crepicordio miles ſtrenuus, qui concurrente aſſenſu Mileſendis coniugis ſuæ chariſſimæ, & Ioannis Richardi fratris, dedit dicto conuentui

uentui in augmentum eleemoſynę, quam prius erogarat Iſabella mater eius defuncta; A
iugerem terræ perpetuò in manu mortua tenendum, quod ratum iri voluit inſtrumen-
to quinq; ſigillis in cera appenſis, dato anno redemptionis æternæ 1248. Alter fuit lau-
dabilis memoriæ Ioannes de Pormor Vernonicus municeps, qui, annuente Eremburgi
vxore ſua dilectiſſima cęteriſq; ſuis hæredibus, dedit vnam domum iure hæreditario
in perpetuum poſſidendã, quod firmum fieri apud quoſcunq; iuſſit literis publicis, du-
plici ſigillo roboratis, actis & datis anno Virginei partus 1260. Cæteros benefactores
nominatim recenſere tædium pareret. Relatu antiquiorum fertur, primum fundatorẽ
beatum Ludouicum eo extitiſſe animo erga fratres, quòd propriam domum in præfatũ
conuentum commutarit: in caſtro enim conuentui vicino ſæpius moram trahens, per
porticum deambulatorium, tum die, cùm noctu diuinis aderat officijs. Inter prætacta
inſtrumenta Regum habetur, cum multiplicibus tranſumptis priuilegiorum, toti Ordi- B
ni à diuerſis ſummis Pontificibus conceſſum, quorum originalia in multis alijs conuẽ-
tibus ſeruantur, breue apoſtolicum Alexandri IIII. quo Chriſticolis pœnitentibus &
confeſſis, ex miſericordia omnipotentis Dei, cum authoritate beatorum Apoſtolorum
Petri & Pauli, de iniuncta ſibi pœnitẽtia centum dies miſericorditer relaxantur, modò
pio corde & liberali manu in diebus feſtiuis ſanctorum Ordinis Franciſcani eccleſiam
huius conuentus, ſancto Eligio Pontifice patrono dedicatam, viſitauerint. Hodie in hoc
conuentu morantur, diuino cultui addicti, fratres 18. quorum 8. ſunt concionatores.

De conuentu S. Andreæ Apoſtoli Vernolij. Conu. XXVI.

VERNOLIVM vrbs eſt Ducatus Normanniæ, Regionis Perchiæ, diœceſiſq;
Ebroicenſis, quæ ardentiſſimi amoris pignora ſacro Minorum Ordini contulit, C
cùm anno Domini 1310. eiuſdem alumnos in laudabili quantitate grato exceperint
animo: in quorum gratiam iuxta Franciæ valuas ædificatus fuit conuentus, anthore
Ludouico chriſtianiſſimo Francorum & Nauarrę Rege. Hoc conteſtantibus dicti Re-
gis literis eccleſia huiuſce Vernolienſis conuẽtus (ſacerrimis oſſibus ſancti Andreę Apo-
ſtoli ſui patroni celebris) dedicata tenetùr. Anno Domini 1513. motu Anglorum to-
tus penè conuentus in cineres eſt redactus, verùm paulò pòſt, reparatione facta ædifi-
ciorum, ſuſcepta eſt reformatio fratrum, qui omni eiurata ſui ſtatus, vitæ, & morum
corruptione, Capitulum prouinciale (quinq; interiectis annis) maxima charitate ex-
ceperunt. Ex hoc reformato conuentu, à prima ſui conſtructione ad hũc vſq; diem, pro-
dierunt (ſicuti & ex omnibus) patres & Doctores plurimi moribus, & eruditione
inſignes: quorum aliqui Miniſteriatus, alij Guardianatus, perplures verò lectora- D
tus tum in Pariſienſi cœnobio, cùm in alijs Prouinciæ conuentibus laudabiliter admo-
dum functi ſunt. Inter quos exprimere minimè pigebit honorandum patrem, Docto-
remq; mirabilem, fratrem Nicolaum de Lyra, Normanniæ ſplendorem, ex Iudæis pa-
rentibus, in oppido Lyræ vetuſtioris commorantibus, oriundum. Hic inter Theologos
eminentiſſimus claruit, egregius doctrina, & eloquentia grauis. Qui contra Iudæorum
impietatem diſputationibus, concionibus, & ſcriptis animo indefeſſo aduerſatus eſt.
nouum, & vetus Teſtamentum in eorum contumeliam, & opprobrium, perpetuamq;
confuſionem plurimis voluminibus diligenti cura eſt commentatus. Qua de re, velut
alter Apollo florens, nomen eius meritò per vniuerſum orbem celeberrimum effulſit.
Hunc primò Iudæorum Doctorem fuiſſe ferunt, ac linguæ eorum peritiſſimum: qui,
(nutu diuini numinis omnes ſaluos fieri volentis) tamquam roſa de ſpinis ortus, ex E
peritiſſimo Hebræo conuerſus ad Chriſtum, in hoc conuentu habitu fratrum Mino-
rum ſuſcepto, Franciſcanam Religionem eſt profeſſus. In eo enim hodie leguntur ſua-
rum lucubrationum, quæ propria manu ſcripſit, vetuſtiora exemplaria, in quorum
alterius, & vt probabile eſt, in omnium ſuorum codicum fine, hæc propria eius manu
ſcripta leguntur: *Ego Deo optimo max. gratias ago, qui mihi gratiam ſcribendi, ſecundum
modulum ingenij mei, ſuper omnes libros in Biblia contentos dedit, & quoniam probabiliter ti-
meo in pluribus defeciſſe, tum propter magnitudinem operis, cùm propter ſcientiæ meæ paruita-
tem, ideo de defectibus veniam poſtulo, & de alijs ad laudandum Deum mecum legentes inui-
to, deprecans humiliter & deuotè, vt apud Dominum me velint ſuis orationibus adiuuare.*

A *Quod actum eſt Pariſiis, anno Domini 1330.* Vbi cùm omnium mœrore animam exhalauit, cuius corpus honorificè, vt ibi annotauimus, ſepultum eſt in medio capituli conuentus Pariſienſis. Anima eius in pace quieſcat. Beatiſſimi Patriachæ Franciſci veſtigia ad vnguem ſequuntur in hoc conuentu fratres numero decem & ſeptem quorum vndecim ſunt ſacerdotes, & ex illis decem ſunt euangelicæ gratiæ annunciatores.

De conuentu S. Mariæ Magdalenes Falezij. Conu. XXVII.

CHRISTIANISSIMORVM Franciæ Regum Ludouici, & Philippi eius filij, necnon eiuſdem regni, & Angliæ Regis, & Hiberniæ Domini Henrici zelo, ſed primo motore inclyto domino Petro de Ponte Oilleij ędificatus fuit conuentus fratrum Minorum in vrbe Faleziæ, Ducatus Normanniæ, Sagienſiſq; diœceſis, ante an-
B num 1288. vt probant literę regiæ ſigillo inſigniori ſuæ Maieſtatis munitæ. Eccleſia diuinis obſequijs, S. Maria Magdalena titulari, dedicata, perſidorum hæreticorum Hugnoſticorum ſacrilegio nedum polluta, ſed multis ſanctorum reliquijs, iocalibusq; tum argenteis, cùm aureis ſpoliata, imò immanitate pluſquam Scytica nebulonum apoſtatarum dictorum demolita, atq; diruta fuit, non ſolum in mortuis, ſed (quod ſiccis oculis dici nequit) in viuis lapidibus: nam anno Domini 1561. quo ſolutus eſt Sathanas in perniciem eccleſiæ Gallicanæ, omnes fratres Falezienſes foras miſerunt, duobus deuotiſſimis ſacerdotibus, & prædicatoribus feruentiſſimis demptis, quos crudeliſſimis tormentis affectos immaniſſimè necarunt: nomen ſeniori erat frater Matthæus Picquetus, iuniori verò frater Ioannes Benedictus. Anno verò ſubſequente, profligatis Hugnoſticis hæreticis, beneficio edicti regij, fratres ſuæ profeſſionis nedum memores
C ſed ardentiſſimi zelatores, omni depoſito metu reuerſi ſunt in locum conuentus, vbi protinus cum maximo diuini cultus amore & ardore manus appoſuerunt, nullum non mouentes lapidem, quo tantarum demolitionum inſudarent reſtaurationi. Hos multum iuuit feruentiſſima deuotio optimi patris fratris Thomæ Colnij concionatoris egregij. Satagunt certam ſuam facere electionem per bona opera in hoc conuentu fratres duodecim, quorum ſeptem ſunt ſalubris verbi diuini concionatores.

De conuentu Bellouaci. Conu. XXVIII.

CONVENTVS Bellouacenſis, qui ſicut & 12. ſequentes ad cuſtodiam Picardiæ ſpectat, in ciuitate Bellouacẽſi ſitus, de ſuæ conſtructionis tempore, vel auctoribus nullas poteſt inſtrumentales, aut certas chartas exhibere (licèt illic extiterint va-
D riæ, etiam pontificiæ) ob id quòd hæreticorum Hugnoſticorum, vſq; ad ciuitatis Pariſienſis obſidionem graſſantium, metu, anno ſæculi redempti 1560. archam omnium inſigniorum rerum chartas continentem, in antrum ſubterraneum occultauerint: vbi rancido mucore tandem adeò ſunt omnia corroſa, vt nihil ex eis legi, vel colligi poſſit. Conſtat interim ex vetuſtiorum ſcutorum tam pictis, quàm ſculptis formis, extructum fuiſſe pietate & facultatibus ſereniſſimæ cuiuſdam Reginæ Caſtellæ. Conſtat etiam ex monumentorum circumpoſitis epitaphijs, ab anno Domini 1270. ibidẽ apud fratres corpora variarum vtriuſq; ſexus perſonarum memorabilium ſepulta. Inter totius Prouinciæ Franciæ conuentus Bellouacenſis eſt celebratiſſimus profeſſorum in eo multitudine: numerantur enim ex eo ſuperſtites 80. quorum pars potior nunc in conuentu moratur, & ex eis 18. ſunt ſeminis cœleſtis ſagaciſſimi, diligentiſſimiq; ſatores.

E
De conuentu B. virginis Mariæ de Gardia. Conu. XXIX.

CONVENTVS noſtræ Dominæ de Gardia, diœceſis Bellouacenſis, ædificatus fuit ſub Ludouico XI. chriſtianiſſimo Francorum Rege: qui regnare cœpit anno Domini 1461. zelo religioſi viri Rodulphi de Purphaliza domeſtici fideliſſimi familię illuſtriſſimæ Borbonianę. Poſt exactã enim maiorẽ vitæ partem in militia, reliquum vitæ ætatis in ſylua nomine de Hez ſibi delegit. In cuius nemoris parte, velut colendæ pietati conuenientiore, ſub habitu propè Franciſcano degens, conſecutus eſt ab illuſtriſſimo Principe Petro Borbonio, Comite Claromontenſi, fauores & media quibus extrueretur: cuius eccleſia conſecrata fuit per R. Abbatem Frigidimontis, tunc Epiſcopum

ſcopum Nazatenæ eccleſię,ſub titulo virginis Mariæ;his omnibus annuente Sixto IIII. A
Pont. max. vt patet in bulla, quæ in archiuis dicti conuentus manet integra. In dicto conuentu viuunt 25. fratres: quorum decem ſunt ſacri Euangelij prædicatores.

De conuentu SS. Apoſt. Andreæ, & Ioannis Ambiani. Conu. XXX.

CIVITAS Ambianenſis munitiſſima totius Picardiæ prima laus iure cenſetur, iuxta cuius fores, (vbi nunc canonicorum Regularium S. Auguſtini nobile extat monaſterium (anno reparatæ ſalutis 337. B. Martinus adhuc cathecumenus, poſtea Turonenſis Antiſtites factus, Chriſto in paupere dimidiam chlamydem contulit. Hæc ciuitas tantum reuerentiæ, & fauoris ſeraphico Ordini impertita eſt, vt trino Ordini triplex monaſterium extruxerit: poſtremum ſororibus Tertiarijs B. Eliſabethæ Regis Vngariæ filiæ, ſequacibus, Prouinciæ Franciæ Pariſienſis, factum. Alterum pauperibus B
monialibus, ſub ſtrictiore Regula ſanctæ Claræ, iuxta reformationem beatæ Coletæ Boylettæ. Primum verò, fratribus Minoribus Cuſtodiæ Normanniæ factum, in parœcia ſancti Remigij ſitum, ante annos 232. In cuius archiuis apud ſacrarium habitis, ſub diligenti cuſtodia, habentur, cum tranſumptis ſigillorum diuerſorum Officialium munimine validis, diplomata pontificia, etiam plumbata nonnulla, ſed quæ vbiq; Prouinciæ locorum paſſim habeantur. Eccleſia (cuius chorus impenſis generoſi Ioannis Villani naui eſt additus) diuinis obſequijs dedicata manet, titularibus SS. Apoſtolis Andrea, & Ioanne Euangeliſta. Huius eccleſiæ ornatus conſtat ſex deuotiſſimis ſacellis imaginibus, & picturis refertis: quorum alterum noſtræ Dominæ de gratia conſecratum eſt, quòd ibi maximis honoribus afficiatur imago beatiſſimę Chriſti matris ſimillima ei, quã aſſerunt beatum Lucam Medicum, & Pictorem excellentiſſimum ſuis diebus pinxiſſe, quę quidẽ imago inſignis eſt, & multis maximi valoris circũhabitis gemmis & margaritis, ſed longè inſignior venerabilibus ibidem reconditis reliquijs. Venerantur enim illic cum crucis, & coronæ ſpineæ non modico fragmento reliquiæ SS. Andreæ & Iacobi maioris Apoſtolorum, Lucæ Euangeliſtæ, Laurentij, Clementis, Georgij, Chriſtophori martyrum, Nicolai Epiſcopi, Agathæ, Agnetis, Chriſtinæ, Margaretæ virginum & martyrum, atq; beatæ Mariæ Magdalenes. In dextera iam dicti chori tumulatum eſt corpus R. P. F. Nicolai Sutoris Eboracenſis Epiſcopi, ſanctæ Theologiæ Doctoris, Minorum Ordinis & huius Ambianẽſis conuentus alumni, & benefactoris perpetua memoria digniſſimi, qui mortis debitũ ſoluit, anno Domini 1517. Alius extitit benefactor nullo pacto obliuioni committendus, nobilis videlicet dominus & Magiſter Adrianus de Hennencourt, eccleſiæ Ambianenſis decanus, cuius cura ſolerti, & eleemoſyna non tenui, melior clauſtri pars ędificata eſt. Ex hoc venerabili conuentu, veluti ex horto cœlitus culto, prodiere plantulæ, flores, & fructus non communes, quorum odor ſuauiſſimus vbiq; terrarum redolet, homines ſcilicet nominis nuſquam perituri, patres & Doctores celeberrimi, quorum vita exemplari, & doctrina ſalutari, in dies Dei ædificatur eccleſia: Horum multi cum Chriſto in pace quieuerunt, quibus dignus non erat mundus: qui in maligno poſitus eſt: ex quibus ſilere indignum foret venerabilem P. F. Bernardinum Pollet in ſacra pagina profeſſorem ſubtiliſſimum: qui duplici triennio, cum omnium applauſu permaximo, hanc Franciæ Prouinciam rexit, Lectoris officio apud Lutætiam Pariſiorum multis annis, pro multiplici à patre luminum ſuſcepta gratia, & cum ingenti fructu, functus eſt: Diem clauſit vltimum cùm conuentui Sueſſionenſi præeſſet. In hoc conuentu viuunt fratres E
decem & ſeptem: quorum duodecim ſunt ſacerdotes, & ex illis ſeptem concionatores.

De conuentu S. Mariæ Magdalenes Abbatiſuillæ. Conu. XXXI.

IN vrbe Abbatiſuillæ, diœceſis Ambianenſis, iuxta Lancearum pontem, conuentus fratrum Minorum, hodie vndequaq; completus, ędificari cœpit, anno ab obitu inclyti Ducis ſancti Franciſci, ſeraphici Inſtituti fundatoris eximij 13. Summa celebri flumine pro maiori parte cinctus, quod manifeſtum euadit ex literis cuiuſdam Antonij, tunc temporis Ambianenſis Epiſcopi, ſigillo eiuſdem communitis. Extant in archiuis ſacrarij dicti conuentus non ſolũ præfatæ literę, verùm & aliæ chartæ non minus antiquę,

A antiquæ, quàm authenticæ hoc ipſum conteſtantes. Fertur autem traditione antiquio-
rum patrum, prædictum conuentum paulatim ædificatum fuiſſe vigili cura variorum
benefactorum, ſed deuotione eximia pinguiq; eleemoſyna illuſtrium dominorum de
Caux, prout docent eiuſdem familiæ inſignia pro foribus eccleſiæ non ſolum, ſed &
vbiq; locorum totius conuentus impreſſa. Deinde pientiſſimi cuiuſdam Domini Guil-
lelmi Bombergi non minus facultatibus & diuitijs, quàm pietate & deuotione, poten-
tis Ordinis regij equitis ſtrenui; cuius corpus in ſaxeo locello, in medio capituli, ſub
tumba marmorea nigra iacet. Habentur, & ſub fideli cuſtodia conſeruantur, cum mul-
tis alijs dicti conuentus validis monumentis diplomata aliquot, videlicet 4. priuilegia
de indulgentijs à ſummis Pontificibus dicto conuentui, imò toti Ordini, eiusq; bene-
factoribus conceſſis. 1. eſt ſpeciale pro conuentu prædicto Abbatiſuillæ de vno anno
B & 40. diebus. 2. eſt generale toti Ordini de centum diebus. Cætera duo pro dicto
conuentu de 40. diebus. Duo alia de confeſſionibus audiendis. Aliud habetur parti-
culare de exēptione noua per Nicolaum ex ſacro Ordine noſtro aſſumptum. Tria alia
extant fœlicis recordationis Alexandri IIII. cum tranſcripto non ſigillato de exem-
ptione veteri. Aliud cuſtoditur pari diligentia, quod Maremagnum vocatur. Aliud
eſt de approbatione miraculorū beatiſſimi Franciſci, & maximè de eiuſdem ſacris ſtig-
matibus. Aliud contra violatores eccleſiarum noſtrarum. Aliud ne pauperes religio-
ſi ædificent iuxta nos infra ſpatium 300. cannarum. Alia duo priuilegia à ſacrario ex-
hibentur eiuſdem tenoris, quæ ſunt de approbatione ſtatus, & mendicitate Ordinis, &
contra detrahentes, qui coguntur reuocare huiuſmodi maledicta ſua: & de confeſſio-
nibus audiendis, etiam Prælatis inferioribus inuitis. Alia duo ſunt, quorum vnum
C eſt Alexandri, aliud Gregorij contra fratrum Minorum oppreſſores: deq; cœmeterio
habendo. Aliud legitur Innocentij, quòd de hortis, & virgultis fratrum non debentur
decimę, & quòd poſſumus miniſtrare ſacramenta eccleſiaſtica eis qui nobis obſequun-
tur, & eos in cœmeterijs noſtris ſepelire. Aliud Alexandri, ne poſſint fratres cogi ad ci-
tationes faciendas, vel commiſſiones recipiendas. Aliud præterea ſupereſt Innocentij:
nequis exigat portionem canonicam pro luminaribus, & ornamentis, &c. Eccleſia
huius conuentus venerabilibus reliquijs ſanctorum Chriſti martyrū Vincentij, & Chri-
ſtophori, atq; beatæ Rolandæ virginis conſpicua, dedicata eſt, ſanctiſſima Maria Mag-
dalena titulari. Ex hoc conuentu prodière patres præſtantiſſimi, & Doctores celeberri-
mi, ex quibus extitit vnus perpetua laude digniſſimus, frater Ioannes Mabillæ Doctor
inſignis, & peritiſſimus Theologus, qui poſt quam non minus diu, quàm vtiliter apud
D Lutœciam Pariſiorum ſtudentibus de ſacra Theologia prælegiſſet, toto triennio lauda-
biliter Prouinciam Franciæ rexit; tandem reſtaurata optimis quibuſq; omnium fermè
Doctorum voluminibus bibliotheca, animam Deo, à quo acceperat, reddidit, corpore
in archicœnobio monialium Longi campi, in quo è viuis exceſſerat, inhumato. Viuunt
in hoc conuentu fratres 14. quorum 6. ſunt verbi diuini feruentiſſimi prædicatores.

De conuentu S. Catharinæ Mediæ curiæ. *Conu. XXXII.*

CONVENTVS Mediæ curiæ, diœceſis Nouiomenſis, omni ex parte perfectus,
ædificatus eſt, anno à Chriſto nato 1423. benefactore ſingulari generoſiſſimo Ge-
rardo Pathiæ, oppidorū Montis mortis in Bria, & Medię curię in Normannia Domino.
Nulla extant in hoc conuentu dictæ ædificationis monumenta, nullaq; breuia apoſto-
E lica: ſola ſuperſunt generoſitatis præfati fundatoris inſignia vbiq; affixa, maximè in or-
namentis, & paramentis eccleſiæ pretioſiſſimis. Dicitur à patribus ſenioribus, huius
conuentus alumnis, eccleſiam dedicatam fuiſſe ſub titulo & patronatu ſanctæ Catha-
rinæ virginis & martyris. Diuinis obſequijs omnibus horis tum diurnis, cùm noctur-
nis adſunt fratres numero 7. quorum 4. præcones habentur euangelicæ veritatis.

De conuentu S. Mariæ de Angelis Royæ. *Conu. XXXIII.*

ROYENSIS conuentus, diœceſis Ambianenſis, cultui diuino accommodatiſſi-
mus habetur, prope, ſed extra muros vrbis Royæ officin is completus venerabilis
& deuotiſſimi municipis, imò & ſuis diebus maioris dictæ vr b is Royenſis Radulphi

le Puthier ſumptibus non modicis. Cuius etiam deuotione haud exigua eccleſia, duo- A
bus deuotiſſimis aſſociata capellis, dedicata eſt ſub tirulo beatæ Mariæ de Angelis, dona-
ta bona parte reliquiarũ corporis beati Fiacrij confeſſoris. In medio chori dictę eccleſię
ſub pulpito iacet torius huius conuentus præfatus fundator, tumba marmorea conte-
ctus, cũ hac inſcriptione: *Anno Domini 1210. hoc lapide contectus eſt Radulphus le Puthier,
huius conuentus primus fundator.* Extra eccleſiam coram ipſa ianua habetur ſepultura
cuiuſdã venerabilis patris, quẽ aiunr etiam ſæculares vnũ fuiſſe ex ſocijs B. P. Franciſci:
dictę autẽ ſepulturę ſciprura, pręnimia vetuſtate, adeò deleta eſt, vt nullo modo legi va-
leat: ob bellorum namq; tumultus varios periêre inſtrumenta quæq;. Morantur in
hoc conuentu fratres quindecim ex quibus 7. ſunt euangelicæ gratiæ annunciatores.

De conuentu Nouiomenſi. *Conu. XXXIIII.* B

PRIORIS conuentus in ſuburbijs ciuitaris Nouiomenſis quondam ædificati, ſuo
tempore. in vita, & numero fratrum celeberrimi, nulla reſtant veſtigia, cuius etiam
neq; fundatorum inueniuntur nomina, quòd conſtet bellorum iniuria torus euerſus
incendio, graſſantibus Burgundis in Galliarum Regnum, & pręcipuè in Picardię par-
tes. Quę deſtructio contigit anno Domini 1551. Ex omni ſupellectili pręfari conuentus,
ſolo adequati, reſtar martyrologium, in quo legitur obijſſe ſanctę, ac celebris memoriæ
V. P. F. Ioannes Presbyter, ex Beluacenſi ciuirate oriundus, ſed Nouiomi Franciſca-
nus factus, anno Domini 1230. Ab illa aurem euerſione deplorabili illicò pio zelo, di-
ligentiaq; ſolerti proborum quorundam patrum dicti conuentus, (quorum, vt memo-
ria cum laudibus perſeuerat, nomina exprimere non inconuenit) fratrum Laurentij
Maigret, & Ioannis Heruy, Carolo huius nominis IX. Regni Galliarum Rege Chri- C
ſtianiſſimo primo, & ſingulari fundatore, poſterior, qui nunc eſt, cœpir ædificari in-
tra, & ſi propè dictæ ciuitatis muros. In medio chori eccleſiæ nondum dedicatæ, è re-
gione ſummi altaris habetur probatiſſimi patris Roberri, olim huius almæ Prouinciæ
Miniſtri, ſepulchrum, ex antiquo conuentu in nouum tranſlatum: cuius epitaphiũ ſcul-
ptum fuiſſe legitur, anno Domini 1242. In hoc conuentu degunt, diuinis laudibus ani-
mo indefeſſo dediti, fratres 16. ex quibus 6. ſunt catholicæ veritatis propugnatores.

De conuentu S. Franciſci Peronæ. *Conu. XXXV.*

POSTQVAM Minoritanæ familiæ Dux inclytus ſanctus Frãciſcus morte præ-
clara ſæculum hoc nequam deſeruit, pro tanto patre nati ſunt in Gallijs filij fratres
Minores penè innumeri, & maximè in Picardiæ partibus, nominatim apud Peronam, D
Nouiomenſis diœceſis, vrbem munitiſſimam, præfatæq; Prouinciæ Picardiæ non po-
ſtremam gloriam: iuxta cuius fores ſancti Saluatoris nuncupatas prædictis fratribus
erectus fuit conuentus, ſumptibus non exiguis, ſed longè maiori deuotione illuſtrium
virorum, necnon pientiſſimorum heroum Longæ vallis, & Haplin curiæ præcipuorũ
benefactorum, quorum alter ſolum proprio comparauit ære, alter verò maiorem ædi-
ficiorum partem, ſolo pietaris intuitu, pro remedio animæ ſuæ, & anteceſſorum ſuo-
rum dedit. Huius conuentus eccleſia miniſterio R. Odonis, Præſulis Tuſtulani, apo-
ſtolicæq; Sedis Legari dedicata fuit B. P. Frãciſco parrono, anno Virginei partus 1246.
vt reſtatur charta inſtrumentalis eiuſdem Antiſtitis, qua etiam de omnipotẽtis Dei mi-
ſericordia, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate, dictam eccle-
ſiam pio animo, manuq; liberali viſitantibus in anniuerſario die dedicationis ipſius, E
vſq; ad ſeptem dies immediatè ſequenres, 40. dies de iniunctis ſibi pœnitentijs miſeri-
corditer relaxantur. Verùm (proh dolor) anno Domini 1536. irruente bellorum ſæ-
uitia & maioris periculi timore inuadente, de mandato Ducis Vindomienſis, regia
poteſtate hoc in negocio fungenris, dictus conuentus, quòd vrbe huic Peronæ à parte
hoſtium vicinus erar, pro maiore ſui parte deſtructus eſt, & tandem funditus euerſus,
quòd omnimodam videretur vrbi afferre iacturam, aduerſariorum ſuperueniente con-
greſſu. Vbi liquidò conſtat fratres maximum incurriſſe detrimentum, nedum loci,
imò etiam vtriuſq; ſupellectilis, ac omnium deniq; rerum ſuarum, cùm dicti conuen-
tus eccleſia, clauſtrum, dormitorium, bibliotheca cum reliquis officinis neceſſarijs

dirura

A diruta fuerint, & omnia diſtracta. Illę verò præfatam ruinam ægrè ferentibus, ex elee-
moſynis oſtiatim emendicatis plateam, intra dictæ vrbis mœnia, ſibi per manus amico-
rum ſpiritualium compararunt, in qua cum ſagaci æconomia, pariq; diligentia, no-
uam eccleſiam, noua dormitoria, omnia deniq; noua ędificari curarunt. Ex hoc con-
uentu prodijt indelebilis memoriæ V. P. F. Iacobus du Montier, Doctor Theologus,
qui triennio conuētum Parienſiſem, ſed ſexennio Prouinciam Franciæ, omnibus & ſin-
gulis, gratus rexit. Tritum eſt, & omnium vetuſtiorum Peronenſium ciuium commu-
ni voce fertur, in hoc conuentu celebri deſtructo piè, & ſanctè aliquandiu vixiſſe vnum
ex diſcipulis B. P. Franciſci, cuius obitus multis claruit miraculis, quamobrem poſtu-
latione inſtanti præſtantiſſimorum dominorum Canonicorum ſepulturam honeſtiſſi-
mam habuit in celebriori eccleſia, quæ eſt beato Furſæo ſacra. Hodie hoc in conuentu
B Deo optimo maximo famulantur fratres duodecim, quorum duo ſunt prædicatores.

De conuentu S. Franciſci apud S. Quintinum. Conu. XXXVI.

IN vrbe ſancti Quintini, Nouiomenſis diœceſis (quæ à primæua ſui conſtructione
Auguſta vocata fuerat, vt creditur, ab Auguſto Cæſare, nunc, quòd ab anno 1213.
in maxima veneratione habeantur illic ſacræ reliquiæ Chriſti martyris beati Quintini,
illius nomen ſortita eſt) in honorem coryphęi noſtri beati Franciſci ędificatus fuit con-
uentus, numeris omnibus abſolutiſſimus, ante annum 1270. benefactrice ſingulari illu-
ſtriſſima Maria de Sarto, cuius corpus in medio eccleſię, patrono B. Franciſco dedica-
tę, humatū iacet, ingenti lapide ſuperpoſito, in cuius ſuperficie ſequētes legūtur verſus.

Laude micans varia dominarum gemma Maria:
C *Prædominans Sarto, loculo nunc conditur arcto:*
Forma, genus, mores, cuius comitantur honores:
Vos eius memores fratres eſtote Minores:
Litus egenorum, nutrix, & mater eorum:
Propria ſubiecit, & eis communia fecit.

Inuida mors ſuo illam telo percuſsit, & ſeculum hoc in maligna poſitum cum gaudio deſeruit,
anno Incarnationis Dominicæ 1271. in craſtino ſancti Matthæi. Hic conuētus diù pluribus
gauiſus eſt diplomatibus, quorum nec vnicum exhibere valet, eò quòd flammis om-
nia fuere tradita, dicta vrbe ab ingenti exercitu Philippi Hiſpaniarū Regis catholici ob-
ſeſſa, & tādem victa, & capta, anno Domini 1557. menſe Auguſti. In hoc conuētu ſum-
mo Creatori multū miſericordi obſequuntur fratres 8. ex quibus 3. ſunt prædicatores.

D *De conuentu Annunciationis B. Mariæ Dulendij. Conu XXXVII.*

ANNO à Chriſto incarnato 1453. in ſuburbio, & ſubter inexpugnabile oppidi
Dulendij, diœceſis Ambianenſis, caſtrum, cura liberali, & ſolicitudine deuotiſ-
ſima generoſi herois Philippi de Sauenſes, Ordinis regij equitis, inuictiſſimiq; Bur-
gundiæ Ducis conſiliarij, integrè, & omni ex parte perfectus extitit fratrum Minorita-
rū conuentus, ſolo primitus empto ſumptibus nō minimis illuſtris Domini Montis Cali-
di, eiuſdem conuentus fundatoris præcipui, ac apud fratres noſtros Pariſienſes ſepulti in
ſacello Sepulchri, quod extrui fecerat iuxta exēplar à ſe in propria perſona Hieroſoly-
mis conſpectum. Præfato verò conuentu gauiſi ſunt fratres noſtri, annuentibus, &
omnem fauorem impēdentibus ſummo Pontifice, & Chriſtianiſſimo Galliarum Rege,
E eccleſiæ interim diuinæ Maieſtatis debitis cultibus conſecrata, protectrice beatiſſima
virgine Dei genitrice Maria, ſub titulo annunciationis eiuſdem, venerabilibus plurimo-
rum ſanctorum reliquijs, in iocalibus maximi pretij reconditis conſpicua, nunc autem
eorundem ſacrilegis hæreticorum manibus ſpoliata, imò ijſdem furentibus hæreticis
flammis tradita, & in cineres (dirutis remanentibus muris) redacta, anno 1562. At re-
ligioſiſſimo probatiſſimorum patrum, qui ab eadem ruina dicto conuentui, ex iniuncto
ſibi munere, pręfuerunt, honeſtè, quantum fieri potuit, inſtaurata, & fermè priſtino
ſplendori reddita cernitur. Conſeruantur in arca ſacrarij, inter vetuſtiora acta, aliquę
ſummorum Pont. bullæ, ſed quæ in maiori conuentuū noſtrorū parte habentur. In hoc
conuentu cōmorantur 9. fratres, quorū 7. ſunt ſacerdotes, & ex his 3. concionatores.

De conuentu Minoritico Blangiaci. Conu. XXXVIII. A

INGENVVS heros Ioannes Maleacæus Baro, ſtrennuusq; Ordinis regij miles tanto fuit (dum ſuperſtes eſſet) in ſeraphicum Ordinem dilectionis igne ſuccenſus: vt ei, in omnibus fermè ſui dominij locis, cœnobia rerum æternarum ſanctę meditationi conueniētia, proprijs ſumptibus ædificari curauerit in Ambianenſi epiſcopatu: Quorum vnum habetur iuxta Blangiacienſis pagum, numeris quibuſlibet abſolutum, anno Domini 1499. prout teſtantur nonnullæ literæ, inter chartas conuentus Abbatiſuillæ repertas. Huius cœnobij eccleſia, nullis ſanctorum reliquijs donata, nedum dedicata fertur, ſed tantùm benedicta. Clauſtrum verò conſtructum dicitur beneficio pientiſſimi cuiuſdam viri, qui vulgò Beau viſaige nuncupabatur. Viuunt hoc in cœnobio 5. fratres: quorum duo ſunt diuini verbi egregij ac præſtantiſſimi prædicatores. B

De conuentu Dominæ noſtræ de Pietate Meleaci. Conu XXXIX.

ALTERVM cœnobiũ, S. Mariæ de Pietate dicatũ, anno 1483. apud oppidũ Malleacenſe, Ambianeñ. diœceſis, à præfato heroë Maleacæo conſtructum fuit: quod cùm anno 1554. ruinæ militum Hiſpanorum, & anno 1562. ſubuerſioni ſæuiſſimorum Hugnoſticorum ſubiacuiſſet, à generoſiſſima ſtirpe dicti fundatoris, quę in hoc conuētu, in quo 10. fratres commorãtur, quorũ 4. prędicatores ſunt, ſepelitur, reſtauratum eſt.

De conuentu Minoritico Petrapontis Conu. XL.

IVXTA Petræpontis oppidum Ambianenſis diœceſis ſupereſt (eodem domino Maleacæo authore) Minoriticus locus, in quo, ex obedientia ſibi impoſita, morantur duo fratres: quorum alter Præſidens nuncupatur, vt plurimùm Prædicator electus, cœleſtis frumenti granũ oppidatim diſſeminans, & quæ decent ſanã doctrinã loquẽs. C

De monaſterio S. Catharinæ prope Pruuinum. Mon. I.

SERENISSIMVS Theobaldus, huius nominis IIII. ad ſeptimum lapidem à Pruuino, in medio monte, à multis annis, ſanctæ Catharinæ dicato, hoc monaſterium conſtruendum, monialibusq; S. Clarę Vrbaniſtis tradendum, anno 1237. curauit. Huius Theobaldi inclyta proles Theobaldus V. bonorumq; illius verus hæres, liberalitati paternæ, nedum aſtipulatus eſt, ſed & multò plura adiecit: incrementum anhelans, maximè diuini cultus, in prænominato monaſterio, quod adeò toto vitæ ſuæ curſu dilexit, vt in eo poſt mortem corpus ſuum ſepeliri voluerit. Dictum monaſterium, D anno Domini 1560. incendio deplorabili, ità exinanitum etiam vſq; ad fundamenta, & omni ſupellectili adeò nudatum fuit, vt coactæ fuerint ſorores aliquandiu caſtrum, in loco totius vrbis eminentiori ſitum, magiſtratu ciuili permittente, inhabitare. Veruntamen, non poſt multos dies, viribus vtcumq; reſumptis, prudens ſoror Barbara Colomnæ, tunc monaſterij Abbatiſſa manum admouit, Deo opem ferente, vt reſtauratrix fieret ſumptibus non modicis, ſed multò pluribus laboribus, tantarum præfati monaſterij ruinarum. Quibus (vt licuerat) reparatis, protinus reuerſæ ſunt ſorores, vbi vix ſeptem annos quieuerunt, quin videret vix reparatum monaſterium, furentibus per Galliarum regnum hæreticis, penitus in cineres redactum, quod compulit pauperculas priſtrinum pro refugio petere caſtrum. Sed continuò ſagacitate, & æconomia admirabili ſororis Margarętæ de Bylli (ex nobili familia de Prunay) tunc Abbatiſſæ præfatum monaſterium, non tam reſtauratum, quàm renouatum cernitur. Huius eccleſia, & ſi non dedicata, inſignis tamen manet inſigniori fragmento capitis S. Firmidinæ, & quæ bona parte S. crucis. In hoc monaſterio Domino famulantur triginta ſorores. E

De mon. S. Ludouici Francorum Regis Nogenti Netandi. Mon. II.

MONASTERIVM Clariſſarum ſororum Vrbaniſtarum conſtructum fuit in vrbe Nogenti Hertandi, diœceſis Sueſſionenſis, anno Domini 1299. benefactrice ſereniſſima Blancha, Regina Nauarræ, atq; Campaniæ, & Bryæ Comitiſſa, pientiſſimo Henrico Regi Nauarræ primò deſponſata, ſecundò verò Edmondo Henrici Regis Anglorum

A glotum filio nupta. Huius filia Ioanna Ebroycenſis Nauarræ Regina, chriſtianiſſimiq; Francorum Regis Caroli, filij Philippi Pulchri ſuo tempore vxor, eodem quo religioſiſſima parens zelo ducta, dictæ matris pijſſimam voluntatem, nedum confirmauit, ſed & propriorum bonorum largiflua donatrix multùm amplificauit, prout teſtantur chartæ vetuſtiores, quæ in archiuis monaſterij hucusq; ſunt cuſtoditæ. Eremitici huius monaſterij Eccleſia Dei omnipotentis obſequio fuit conſecrata, tutore ſancto Ludouico Francorum Rege. In ea deuotè honorantur venerabiles reliquiæ ſanctæ Benedictæ martyris, quæ vt olim multis claruit miraculis, ita tenetur ex vndecim millibus virginum vna. In eadem alabaſtrinum filiæ fundatricis sereniſſimæ monumentum habetur. Chriſto dilectiſſimo ſponſo miniſtrant ex animo ſorores numero viginti.

De monaſterio S. Eliſabethæ Rhemis. *Mon. III.*

B SPECTABILE monaſterium Clariſſarum monialium Vrbaniſtarum in chriſtianiſſima ciuitate Rhemenſi ædificatum primitus fertur beneficio, & muneribus cuiuſdam dictæ ciuitatis Archipræſulis, cuius nomen obliuioni datum manet. Omnia enim præfati monaſterij vetuſtiora inſtrumenta incendio abſumpta fuerunt, ſub anno Domini 1413. Eccleſia dedicata tenetur, ſancta Eliſabetha filia Vngarorum Regis titulari. Viuunt (communiter) in hac ſpectabili domo ſorores profeſſæ numero 20.

De monaſterio SS. Claræ, & Barbaræ virg. Verduni. *Mon. IIII.*

PRIOR fundatrix deuoti monaſterij ſororum ſanctæ Claræ Vrbaniſtarum ædificati in ciuitate Verdunenſi fuit pientiſſima quædam domina nobilis genere, ſed C ſanctitate nobilior, quæ in eodem poſtea, tum habitu cùm vita verè ſoror (tamquam vna cæterarum effecta) Agatha nuncupata. Altera fuit eiuſdem Inſtituti ſoror Sarra. Hoc verò ante annum 1293. prout videre eſt ex libro obituum præfati monaſterij, contigit. Eccleſia dedicata fuit, ſub nominibus ſanctarum Claræ virginis, & Barbaræ virg. & mar. miniſterio R. Franciſci Calcedonenſis Epiſcopi, noſtri quondã Ordinis alumni, anno Domini 1379. Chriſto domino obſequuntur in hoc monaſterio 9. tantùm ſorores.

De Clariſſarum monaſterio Nouicaſtri. *Mon. V.*

NOVVM caſtrum vrbs eſt in Ducatu Lotharingiæ haud parum celebris, Tullenſis diœceſis, Francorum Regno propinquiſſima, intra cuius mœnia, anno poſtremæ ætatis 1297. eximia deuotione, impenſa non leui pientiſſimi ſimul ac sereniſ- D ſimi Ferrici Lotharingiæ Ducis comparatus eſt locus, in quo ſolicitudine chriſtiana ædificatum eſt hoc monaſterium, redditibus annuis non aſpernandis dotatum. Inſuper & ex cœnobio ſanctę Catharinæ Pruuienſi allata eſt deuotiſſima quædam ſoror (cuius nominis, & ſi non famę memoria perijt) ſanctimonialibus præficienda, aſſenſu accedente inclytę Margaretę pręfati Ferrici Ducis coniugis, ac Regis Nauarrę filię, Duciſſę Lotharingię. Quorum deuotę donationi (pluribus additis temporalibus bonis) conſenſerunt ſucceſſores eiuſdem Ducatus inuictiſſimiq; Duces Theobaldus, & Radulphus. Quorum prior eccleſiam ædificauit: quę poſtea cum ſummo altari miniſterio reuerendiſſimi Ioannis eccleſię Tullenſis Epiſcopi diuinis obſequijs conſecrata extitit, ſub titulo beatiſſimę in cęlum ſupra choros Angelorum aſſumptę, anno à partu Virgineo 1300. Alter verò inter cętera dedit pręfatis ſanctimonialibus E annuatim optimam ſalis quantitatem. In huius monaſterij archiuis conſeruantur ſummorum Pontificum indulta, ſeu apoſtolica breuia, quibus pręcipitur multis & diuerſis Prǽſulibus, vt ſępe nominatis ſanctimonialibus omne pręſtent auxilium, quo (omni decimarum exactione adempta) liberè bonis temporalibus ſibi à benefactoribus conceſſis vti, & gaudere liceat, iuxta tenorem apoſtolici indulti, ab Vrbano IIII. collati. Viuunt Domino Deo viuo & vero in hoc monaſterio ſanctimoniales numero triginta.

De monaſterio SS. Coſmæ, & Damiani Mettis. *Mon. VI.*

IN deſcenſu loci eminentioris ciuitatis Mettenſis, iuxta quem maior fratrum conuentus ædificatus eſt, longè ab illo quantum iactus eſt lapidis, conſtructum hacte-

nus manet monaſterium ſororum ſanctæ Claræ Vrbaniſtarum, veteri ſubuerſo, quod A
extiterat erectum, anno Domini 1258. Eccleſia conſecrata fuit, (vt videre eſt ex literis reuerendiſſimi Mettenſis Epiſcopi)patronis Coſma & Damiano martyribus, dente beatæ Claræ virginis conſpicua: imò & diuerſorum ſanctorum, ignotorum tamen, reliquijs celebris. Inter quas multa cum reuerentia ſeruatur corporale cum burſa, quod proprijs manibus confecit, dum ſuperſtes eſſet, beata Clara, & eo vtitur dum ſacra perficit in præcipuis anni feſtiuitatibus venerabilis ſororum pater & confeſſarius. Viuunt quàm ſtudioſiſſimè in hoc monaſterio diuinis laudibus intentæ ſorores viginti.

De monaſterio S. Claræ Pontiſmonſionis. Mon. VII.

PONTISMONSIONIS vrbs, Ducatus Lotharingiæ haud vltimum decus, ſupra Moſellam, famæ non vulgaris flumen, ſita, eccleſijs, collegijs, diuerſiſq; cœnobijs, B
ſed præcipuè monaſterio reformatiſſimo monacharum ſtrictioris Regulæ ſanctæ Claræ, ſub reformatione beatæ Coletæ, celebris. Anno ſiquidem ſalutis æternæ 1447. quo pretioſa morte beata Coleta apud Gandauenſes (ſpiritu in cœlum ſublato corpus tradirum fuit ſepulturæ, extructum aſſeritur hoc monaſterium iuxta prefatum flumen, ſolis interpoſiris mœnibus, omni ex parte completum. Intra cuius ſepta receptæ ſunt (cum omnium eiuſdem loci Chriſticolarum applauſu non minimo, hora ſecunda pomeridiana diei ſancto Matthæo Apoſtolo & Euangeliſtæ ſacræ) ſorores in copioſo numero, præcipuo authore, & benefactore ſereniſſ. Renato Regni Siciliæ & Hieruſalem Rege tum pijſſimo, cùm inuictiſſimo: ſingulari eius deuotioni, liberalitatiq; non exiguę aſſenrientibus pientiſſimis Iſabella à Lotharingia eius coniuge chariſſima, & Margareta Bauariæ matre eiuſdem, hac tamen conditione poſita, vt ſi inclytus Dux eius C
maritus prior è viuis decederet, ipſa in conſortium prædictarum monacharum tranſiret, à quibus ſub ſuæ Regulæ profeſſione excipienda veniret. Quod tamen aliter accidit, præmatura morte ſuperuenienre, ac monaſterij nondum completis ædificijs. Hunc conuentum ingreſſa eſt anno à partu Virgineo 1519. pijſſima, ac ſereniſſ. Philippa de Geldræ, Regni Siciliæ Regina, habituq;, & velo aſſumptis, ita generis nobilitatem ſanctitate ſuperauit, vt nulla penitus Religionis officia, quãuis viliſſima, aſpernata ſit. Hæc cùm adhuc in terris pro adipiſcẽdis cœleſtibus laboraret, ſingulari, quo perpetuò ardebat, diuini cultus deſiderio, ſed inclytæ ſobolis multis ſumpribus, duplex ſacellum conſtrui curauit: immaculatæ Conceptioni Virginis Deiparæ dicatum: aliud in choro fratrum duplici cinctura, exteriori ſcilicet ferrea, interiori verò cuprea, circundatũ: aliud verò (vt relatu accepi) in clauſtro ſororum, in quorũ medio, poſt mortẽ, ſepulta eſt. Eius D
ſepultura, miro artificio ex marmoreis lapidibus hinc & inde fabrefacta videtur. Eccleſia inſigni fragmento Dñicę crucis cum quantitare ſanguinis Saluatoris noſtri, & lactis Genitricis eiuſdẽ conſpicua, miniſterio pręſulis Tullẽſis eiuſdẽ loci diœceſani dedicata eſt, B. virgine Clara titulari. Deo opt. max. obſequuntur in hoc monaſterio ſorores 30.

De monaſt. Humilitatis Virginis apud Longum Campum. Mon. VIII.

INFRA huiuſce venerabilis Cuſtodiæ Pariſienſis fines duo extant archicœnobia ſororum ſanctæ Claræ Vrbaniſtarum celebria, vnum quod humilitatis noſtræ Dominæ à Longo Campo nuncupatur, diœceſis Pariſienſis, & prope Lutœtiam Pariſiorum ad quatuor milliaria ædificatum, anno redemptionis æternæ 1260. authore ſancto Ludouico inuictiſſimo Francorum Rege, inſtigante tamen ſereniſſima, ſimul ac E
pientiſſima beata Iſabella dicti ſancti Ludouici Regis vnica ſorore: cuius ſepultura, infinitis miraculis conſpicua, habetur in medio Eccleſiæ (ſub patronatu humilitatis noſtræ Dominæ dedicatæ) verſus leuam. In hoc celebri archicœnobio floruerunt quondam ſanctimoniales ſummam generis nobilitatem ſanctitate vitæ ſuperantes, ſorores Blancha, filia Regis Nauarræ, Magdalena generoſiſſimi Principis Franciſci Ducis Britanniæ, ſoror, Ioanna, & Margareta filię potenriſſimi Godefredi Brabantij. Viuunt illic hodie, Deo in timore ſeruientes, eidemq; cum tremore exultantes, ſorores numero 40. Chriſto ſeruatori ſumma cum humilitate commori gaudentes: quibus adſunt in cœleſtibus, & diuinis diſtribuendis tres patres, quorum duo ſunt prædicatores.

De mona-

A *De monaſterio S. Marcelli Pariſiis. Mon. IX.*

ALIVD archicœnobium ſororum ſancti Marcelli dicitur, quod in ſuburbio Pariſino, ſancto Marcello ſacrato, ædificatum eſt, eodem fundatore, quo prius tactũ videlicet Longi Campi monaſterium. Eccleſia diuinis perficiendis conſecrata tenetur, titularibus ſancto Stephano prothomartyre, & ſancta Agnete virgine & martyre. Numerus ſororum eſt tricenarius ſextus. His famulantur à confeſſionibus audiendis, ſacris perficiendis tres patres, ex quibus duo ſunt diſertiſſimi Theologi, gregem dominicum diuini verbi pabulo recreantes, in illoq; magnum fructum ſpiritualem facientes.

De monaſterio B. Mariæ ac S. Ioannis Baptiſtæ Rothomagi. Mon. X.

B DVCATVS Normanniæ metropolitana ciuitas eſt Rothomagum, ſenatu doctiſſimo, prudentiſſimis viris, qui toti Normanniæ ius dicunt, ditiſſimis deniq; mercatoribus, ob quorum traiectiones nomen eius longè, lateq; ad multas gentes eſt cognitum, inſignis, ſed copia monaſteriorum ſexus vtriuſq; Mendicantium, & poſſidentium multò inſignior. Inter quæ eſt monaſterium medij ſeu ſecundi Ordinis, pauperum ſcilicet dominarum prioris Regulæ ſanctæ Claræ, ſub reformatione anguſtiori, ſed non minus ſancta, beatæ Coletæ Boylettæ, iuxta fores Hilarianas & intra eccleſiæ parochialis beati Viuiani fines ſitum, anno a Virgineo partu 1483. ædificatum, tum deuotione, cùm charitate eximia, primò generoſi cuiuſdam Ioannis de Stonanilla, militis regij Ordinis, Domini de Torciaco & Blamuilla, nec non inclytæ Franciſcæ de Rupefoucandi eius vxoris dilectiſſimæ, Dominæq; Montis Daſonis & ſanctę Maurę. C Quod tamen nemo inficias ire poterit, qui præfatorum fundatorum literas inſtrumentales, imò conceſſiones duorum ſummorum Pontificum, totidemq; Francorum Regũ harum ſanctimonialium benefactorum, ſuper hoc confectas, vtrorumq; ſigillis validas perlegere dignatus fuerit. Habentur præfatæ literæ in huius monaſterij archiuis: quorum originalia manent apud pauperes Clariſſas Gandenſes. Eccleſia (in cuius medio, coram ſupremo altari conditum eſt corpus pręfati fundatoris de Torciaco) diuinis cultibus conſecrata eſt, titularibus ſanctiſſima Maria virgine Ieſu Chriſti genitrice, & ſanctiſſimo Ioanne Baptiſta eiuſdem Chriſti præcurſore, quæ etiam celebris habetur quantitate vix numerabili venerabilium reliquiarum in cruce argentea non mediocris valoris olim, nunc autem in capſa lignea honorificè reconditarum: & ſi ſanctorum quorum ſunt reliquiæ nomina incognita ſint, non minus illorum mors in conſpectu D Domini eſt pretioſa, quorum etiam memoria cũ perpetuis laudibus manet. Seruiunt Domino Deo, tũ die cùm nocte in hoc reformatiſſimo monaſterio ſorores numero 26.

De monaſterio S. Ioannis Baptiſtæ Moncelli. Mon. XI.

IN limitibus præfatæ Cuſtodiæ Viromandiæ, iuxta oppidum Pontis ſanctæ Maxentiæ, Bellouacenſis diœceſis, habetur monaſterium Moncelli, aut potius Montis cœli, ſororum ſanctę Clarę Vrbaniſtarum, quod anno Domini 1336. Philippus Pulcher Francorum Rex chriſtianiſſimus ędificari curauit. Non tamen fuit ſuis tunc numeris abſolutum: ſed id ſibi contigit ſub eiuſdẽ Regni chriſtianiſſimo Rege Philippo Valeſio, ſub quo pręſente, ſimulq; ſibi coaſtantibus Regina, Principibus, & illuſtrioribus regni heroibus, aſſumptis ex ſingulis præfatorum trium monaſteriorum, Pruuinenſis ſcilicet, E Longi Campi, & ſancti Marcelli, quatuor ſororibus, inſtituta, & cum illis introducta eſt Abbatiſſa ſoror Petronilla de Troya, quæ ob eam, quam ibi duxit ſanctiſſimam vitam, laudabili admodũ memoria ab omnibus huius monaſterij ſororibus maximè colitur. Inter inſigniores huius loci ſorores fuit filia Comitis Bolonienſis, ſoror Margareta à Bolonia: cuius frater illuſtriſſimus Cardinalis Guido à Bolonia ſacram ædem dedicauit, ſub nomine ſanctiſſimi præcurſoris Dominici Ioannis Baptiſtæ, præſentibus Rege, Regina, cęteriſq; aulicis. Anno Domini 1526. totum hoc monaſterium incendio, flammiſq; abſumptum eſt, & (exceptis aliquot muris) in cineres redactum. Sed regijs, & aliorum facultatibus nunc reſtauratum, & tanto ſplendori reſtitutum, vt inter elegantiora, ac nobiliora huius Prouinciæ monaſteria connumerari poſſit. Conſtat antiquio-

rum ſororum fide, & teſtimonio, hoc monaſterium quondam honoratum fuiſſe pontificijs, ijsq; plumbatis, bullis triginta tribus, quibus varia priuilegia, tum monaſterio priuata, tum quoq; cæteris communia conceſſa ſunt. Quæ omnes incendio ceſſerunt. Habetur deniq; hoc in loco corpus beatæ virginis Marcellinæ arcula reconditũ. Hæc vna fuit ex 11. millibus virginum. Huius oſſa tempore præmemorati incendij (ipſa nihilominus arcula cum reliqua totius monaſterij ſuppellectile prorſus exuſta) intacta reperta ſunt. Reliquiarum aliarum nihil inſigne à particula Dominicæ crucis habetur. A

De monaſterio SS. Georgij mart. & Claræ virg. Ambiani. Mon. XII.

BEATISSIMO Franciſco ſeraphici Inſtituti fundatori eximio, nec non eius vtriuſq; ſexus proli ciues Ambianenſes adeò affecti ſunt, vt intra munitiſſimæ ciuitatis mœnia, ambabus vlnis, & toto cordis affectu, ſuſceperint nedum priorem & poſteriorem Ordines, quos ipſe cœleſti monitu inſtructus ordinarat, ſed & medium, pauperum ſcilicet Dominarum, ſub reformatione beatæ Coletæ Gandenſis viuentium: quibus ædificatum eſt deuotiſſimum monaſterium, pietate ac ſumptibus generoſiſſimi quondam Philippi de Sauenſes, Burgundiæ Ducis prudentiſſimi Conſiliarij, eiuſdẽ deuotioni, ac liberalitati ſtipulante chariſſima ſimul ac pientiſſima ſua coniuge: ſubſcribentibus tum demum donationi vtriuſq; ſummo Pontifice Romano, Epiſcopo, ac Decano cum Capitulo Ambianenſibus: Immo etiam omnem fauorem hoc in negocio neceſſarium ſubminiſtrantibus Chriſtianiſſimis Galliarum Rege atq; Regina. Quorum voluntas fuit, (prout docent inſtrumentales chartæ maioribus eorundem ſigillis communitæ) vt memoratæ ſanctimoniales omnibus immunitatibus, reliquo earum Ordini conceſſis, in perpetuum gauderent. Eccleſia prænominati monaſterij deuotiſſimarum imaginum abundantia venerabilis, ſed pretioſiſſimarum reliquiarum martyris Chriſti ſancti Sebaſtiani venerabilior, diuinis obſequijs conſecrata eſt, ſub patronatu ſancti Georgij martyris, & ſanctæ Claræ virginis. In cuius dextera honorificè ſepultus iacet (donec dies eius optata veniat) eximius noſtri Ordinis benefactor, ac miles Torquatus, illuſtris Adrianus Maleaceus. Inter inſigniores reformatiſſimi huius monaſterij ſorores piè & ſanctè, ſupra id quod dici poteſt, vixit sereniſſimi Iacobi Regni Siciliæ Regis filia, nempe ſoror Maria à Borbonio: quæ beatæ Coletæ, nedum contemporanea, verùm etiam angelicæ eius conuerſationis pia extitit æmulatrix. Deo opt. max. hoc in monaſterio famulantur die noctuq; ſorores circiter triginta. B C

De monaſterio S. Barbaræ Peronæ. Mon. XIII. D

MVNICIPIBVS Peronenſibus adeò gratus fuit Ordinis Franciſcani odor, vt cum priori, fratrum videlicet Minorum Ordine, ſecundum (vtpotè pauperum Dominarum ſtrictioris Regulæ ſuæ matris ſanctæ Claræ, ſub reformatione beatæ Coletæ) intra munitiſſimę vrbis mœnia ſuſceperint: vbi & monaſterium profeſſioni earundem aptiſſimum, diuerſorum benefactorum, præſertim verò ſingulari generoſi, ac pientiſſimi Philippi à Crepicordio Regis Francorum Chriſtianiſſimi equitis, atq; Conſiliarij, nec non in Artheſiæ Comitatu & alijs Picardiæ partibus locum tenentis, regijq; exercitus generalis Capitanei pietate, anno Domini 1482. conſtructum extitit: ſicuti conſtat ex ſanctiſſimi Sixti IIII. publico diplomate ſuper hoc confecto, anno Domini 1481. plumbeo ſigillo filis ſericeis, rubei & crocei colorum, appenſo, atq; ex literis Ludouici Francorum Regis Chriſtianiſſimi ſigillo maiori regiæ ſuæ Maieſtatis communitis. Huius monaſterij eccleſia tribus ſacellis decorata famulatui diuino dedicata eſt, ſub nomine B. Barbarę virg. & mart. Numerus huius loci ſororũ vicenarius eſt. E

De monaſterio ſororum Tertiariarum Chauniaci. Conu. XIIII.

OB ſingularem beneuolentiam, qua duas vterinas ſorores, easq; Tertiarias, Eliſabetham & Mariam Cornuail proſequuta eſt, dum in terris ageret, ſereniſſima Eliſabetha à Vienna, locum in oppido Chauniaci Nouiomẽſis diœceſis ſumptibus proprijs acquiſiuit, quem & pia charitate pręfatis, alijsq; ſororibus Tertij Ordinis Franciſcani conceſſit in obſequium tum Chriſti, tum pauperum membrorum eius; nullo tamẽ

pacto

A pacto renitẽte reuerendiſſ. Nouiomẽſi Pręſule, vt conſtat ex literis pręmemoratæ fundatricis, datis anno Dñi 1520. Ibidem viuuut ſex ſorores (vt præfati ſumus) Tertiariæ.

De monaſterio Tertiariarum ſororum Bertholÿ. Mon. XV.

ZELO, quo indies magis, ac magis vritur in Chriſti, & pauperum eius obſequiũ religioſa ſoror Margareta Parmentier Tertiaria, inſtanti ſua poſtulatione à regia Maieſtate dono accepit locum apud Bertholium oppidum, in quo vigilanti cura, ſumptibuſq; à Chriſti fidelibus emendicatis domum ſimul & ſacellum ædificauit, pijs ſororis eiuſdẽ votis ſtipulante dicti oppidi Antiſtite, illuſtriſſ. ſcilicet Cardinale Borboniẽſi, vt teſtãtur literę regię, datę an. Dñi 1566. Dño Deo ſeruiũt hoc in loco 5. ſorores.

B *De monaſterio Tertiariarum ſororum in oppido ſancti Iuſti. Mon. XVI.*

OBTENTV ac inſtanti petirione præfatę ſororis Margaretæ Parmentier, conceſſit, regia liberalitate, Chriſtianiſſimus Francorum Rex Carolus nonus Regi Chriſto, Regiſq; quondam Vngarorum filiæ S. Eliſabethæ ſororibus, quas Tertiarias Franciſcanas vocant, tum Deo cùm pauperibus eius membris obſequentibus, locum quendam in oppido ſancti Iuſti diœceſis Bellouacenſis, annuente eiuſdem diœceſis Antiſtite. Quem tamen maximè dirutum prædicta ſoror Margareta, œconomia ſolerti, adeò à fundamentis inſtaurauit, vt illic commodè commorari queant nouem ſo-
C rores eiuſdẽ Ordinis. Hoc conteſtantur regię Maieſtatis literę, datę anno Domini 1572.

De monaſterio Tertiariarum ſororum Firmitatis Milonis. Mon. XVII.

IN terminis conuentus Sueſſionenſis duæ ſunt domus xenodochiales, vna in vrbe Firmitatis Minolis: (de qua impreſentiarum) alia in Vlchei pago, pro quarum regimine, beneuolentia vtriuſq; loci incolarum, admiſſæ ſunt ſorores Tertiariæ Franciſcanæ, vbi eleemoſynis, & charitaris ſubſidijs, à Chriſti fidelibus acceptis, ædificarunt capellas, dormitoria, & refectoria, quibus aduentantes ſingulis quibuſq; horis pauperes mira cum charitate excipiuntur, ibidemq; ex itinere fatigati refocillantur ac recreantur, etſi valetudine vtuntur aduerſa ex eiuſdem itineris labore, medicamentis ſani efficiuntur. Viuunt hodie in priori domo ſorores 12. Deoq; fideliſſimè famulantur.

D *De monaſterio Tertiariarum Vlchei. Mon. XVIII.*

HIC ſecundus locus pauperibus etiam excipiendis mancipatus, ac Vlchei, qui Sueſſionenſis diœceſis pagus eſt, conſtructus, ex fidelium quoq; eleemoſynis ędificatus, ante aliquot annos, extitit, inhabitaturq; à duabus tantùm Tertiarijs ſororibus Franciſcanis, quæ pauperibus aduentantibus maxima charitate, ingentiq; diligentia inſeruiunt, eiſq; neceſſaria, liberaliſſimè ſubminiſtrant, ſicq; his bonis operibus Deo optimo maximo acceptiſſimis, gratiſſimiſq; certam ſuam vocationem, totis viribus, animoq; indefeſſo, facere nituntur, interim aduentum Domini præſtolantes.

PROVIN-

PROVINCIA
FRANCIAE PARISIENSIS.

A EO ipſo tempore quo cœpit Ordo Minorum in Gallijs florere, cœperunt &
conuentus conſtrui, cœpit & in Prouincias Ordo ille diſtribui, cœpit de-
niq; & Francię Pariſienſis Prouincia initium ſumere. Perſeuetauetunr prę-
terea in ea frarres in Obſeruantia regulari multis annis. Sed cùm eorum
plurimi à recto viuendi tramite aliquantulum deflexiſſent, qui ſui ſtatus
zelotes erant ad ſacrum Conſtantienſe Concilium, quod anno Domini 1411. celebra-
tum fuit, (vt ſuperius prælibauimus) huiuſmodi malis obuiaruri, rebuſq; ſuis conſul-
turi confugerunt, eiuſq; patres obnixè rogarunt, vt eis iuxra Franciſcanæ Regulæ ni-
torem, in poſterum viuere liceret. Quibus cùm pręfati patres annuiſſent, propriorumq;
B Prælatorum ſub titulo prouincialium Vicariorum eligendı facultatem dediſſent, vr à
patribus Prouinciæ Franciæ, quibus permixti erant, diſcriminarentur, huic Prouin-
cię Pariſienſis cognomen indiderunt. A quo etiam tempore illa (de qua paulò ſuperius)
Franciæ Prouincia extitit nuncupata. Hæc noſtra Prouincia complectebatur olim
Flandriam, & Artheſiam & alias regiones, quæ ditioni catholici Hiſpaniarum Regis
ſubiacent: verùm graſſante inter Francorum & Hiſpaniarum Reges cruentiſſimo bel-
lo, nec valētibus frarribus tutò à loco in locum progredi, de patrum conſenſu Flandria
in peculiarem Prouinciam erecta fuit: ſicq; à Francię Pariſienſis Prouincia defecit. Hu-
ius Prouinciæ conuentus, qui numero 54. fratrum ſcilicet 22. & ſororum 32. valde ſunt
C ab inuicem diſſiti: nam illorum pars Normanniam obtinet: alrera Vaſtinenſem agrum,
& Galliæ Campaniam aſſequitur: altera deniq; Viromandıam
ſiue Picardiam complectitur, prout ex ſingulis eorum deſctiptionibus manifeſtum eua-
dit. Vtitur hæc Prouincia pro maiori ſigillo ſeruatoris noſtri Chriſti, è ſepulchro ad fœ-
mora vſq; prominentis, imagine: cuius lateribus ſingulis aſtant Angeli: pedibus verò
beatiſſimus pater Franeiſcus ſub concamerato ædificio genuflexus, expanſiſq; mani-
bus ſubſtat: ſed capiti lilium ſuperſtat: atqui ſigilli oram ſequentes literæ: SIGIL.
MINISTRI. F. MINORVM. PROVINCIÆ. FRANCIÆ PARISI. 1549.
circūſcribūt. Ne tandē hāc Prouinciā patrono deſtirutā reliquiſſe videremur, ſibi S. El-
D zearium, de Tertio Seraphici P. noſtri Franciſci Ordine, ab ea oriundū, pręponere volui.

De conuentu S. Leonardi Sagij. Conu. I.

CVM beatiſſimus pater Franciſcus in ſalutem animarum inhians fratres ſuos ad
diuerſas orbis plagas deſtinaſſet, quatuor eius fratres Deo auſpice Sagium, quæ
Normanniæ ciuitas eſt, applicuêre, ſanctiſſimumq; eius Epiſcopum Godezrandū, aliâs
Gaufridum conuenientes, locum in quo morari, Dominoq; famulari poſſent ab eo hu-
militer popoſcerunt, qui illorum modeſtiam, & animi feruorem alta mente reuoluēs,
E ex hocq; perpendens quantum emolumenti fidelium animabus, tum ex eorum hone-
ſta, atq; religioſa conuerſarione, tum ex doctrina & orationibus accedere poſſet, luber s
illos humaniſſimè excepit, ſibiq; in ea ciuitate locum in quo orarorium erigeret t
conceſſit. Quod & ipſemer Epiſcopus ad Dei honorem, ſub nomine S. Ioannis Baptiſtæ,
Dominici præcurſoris, anno Domini 1223. menſis Iunij 12. conſecrauit: & in hodiernā
vſq; diem integrum, atq; operandis ſacris deſtinatum, perſeuerat. Anno tamen 1226.
ædificata fuit eccleſia maior, & conſecrata, eius tutelari S. Leonardo Abbare, ope a
atq; ſumptibus Philippi Francorum Regis, parris diui Ludouici eiuſdē quoq; nation s
Regis inclyti: ac poſtea anno Domini 1252. menſis Maij 24. ſpineæ coronæ Sėruaror s
noſtri, ad inſtanriam præfati Ludouici Galliarū Regis Chriſtianiſſimi, poſtquā à tranſ-
marina expeditione reuerſus eſſet, ſibiq; alteram ſpinam, quæ etiam in dicta eccleſia
vſq

A ta bulla ſub datum Bononiæ ſecundo idus Septembris anno Domini 1415. ratam habuit. Translationem verò Martinus V. cuius bulla data fuit Conſtantiæ tertio nonas Ianuarij anno ſui Pontificatus quinto, comprobauit. Habentur præfatæ bullę in huius loci archiuis. Idem illuſtriſſimus Cardinalis à Bauoduce huius conuentus eccleſiam conſecrauit, dedicauitq; beato Ioanni Baptiſtæ Dominico præcurſori: cuius dedicationis anniuerſaria dies Dominica quarta poſt Paſcha celebratur. Honeſtauit præterea illam idem illuſtriſſ. Cardinalis ſacro vnius virginis & martyris, ex cœtu 11. millium virginum, capite, quod magna Chriſti fidelium frequentia colitur. Hic deniq; locus, qui perpetuò regulari Obſeruantiæ obſecundatus eſt, à 12. fratribus vt plurimùm incolitur.

De conuentu S. Clementis Rothomagi. Conu. III.

B CIRCA Minoritici Inſtituti initia aliquot eius fratres Rothomagum Prouinciæ Normanniæ metropolim, & nobiliſſimum Galliæ emporium, applicuère, vbi & perbenignè ſuſcepti in clauſtro diui Marci Euangeliſtæ, & eius eccleſia per aliquot annos in magna ſanctitate, & regulari Obſeruantia moram traxère. Ex quo tandem loco R. Odonis Archiepiſcopi Rothomagenſis ſuaſu & aſſenſu egreſſi, ad eccleſiã diui Clementis, prope viam Templariorum ſitam, anno Domini 1246. conuolarunt. Quia verò ea erat parochialis eccleſia, R. frater Odo Rigaldus Minorita, qui prædicto Archiepiſcopo Odoni in Archiepiſcopatu ſucceſſerat, parochianis per proximas S. Stephani, & S. Martini prope pontem parochiales eccleſias diſtributis, illis eccleſiam omnino dimiſit. Cui quoq; Nicolaus de Lunda auratus eques, ad quem patronatus eius eccleſiæ ius pertinebat ex animo ſubſcripſit: idq; approbantibus sereniſſima Blancha Franco-
C rum Regina, & diuo Ludouico eius filio, eorundemq; Francorum Rege. Succeſſu verò temporis fauentibus ſibi præfatis Regina Blancha, eiusq; filio diuo Ludouico, qui perennem fontem monaſterio conceſſère, ac Macthilde de Stonteuile, quæ tres domos, & proximam plateam, addita ſufficienti eleemoſyna, liberaliſſimè contulit; & nobili heroë Guillermo Camerario Francauillæ, plurimisq; alijs pientiſſimis viris: præcipuè verò R.P.F. Odone Rigault Ordinis Franciſcani alumno, atq; Rothomagenſi Archiepiſcopo, præfati fratres celeberrimum hũc conuentum ſibi coœdificarunt. Cui & Chriſtianiſſ. Francorum Reges Philippus Valeſius, Ioannes huius nominis primus, & Carolus V. omnimodam immunitatem conceſſerunt. Præfata eccleſia, multis annis ante Ordinis Minorum inſtitutionem, ad Dei, & S. Clementis Papę & martyris honorem, dedicata fuerat. Locus hic abſolutiſſimus eſt, & omni ex parte perfectus, ſiue eius ſtructu-
D ram, ſiue dormitoria, ſiue bibliothecam, ſiue clauſtrum, ſiue duo capitula, ſiue etiã refectorium, cæterasq; officinas ſpectes: quapropter 70. fratribus eius accolis commodiſſimum præbet hoſpitium. Hic deniq; conuentus ab Obſeruantibus Franciſcanis ad patres eiuſdem Inſtituti Conuentuales, anno Dñi 1460. deuolutus eſt: ſed anno 1501. ex mandato Alexandri VI. ſummi Pont. opera tamen illuſtriſſimi Georgij ab Ambaſia S. R. E. Cardinalis, Rothomagenſisq; Archiepiſcopi, ac apoſtolicæ Sedis per vniuerſam Galliam à latere Legati, ab iſtis ad eoſdem Obſeruantes, annuente Ludouico XI. Francorum Rege, rediit. Ex hoc conuentu prodière R.P.F. Odo Rigault, qui propter egregias eius virtutes ad Archiepiſcopatũ Rothomagenſem euectus fuit. & R.P.F. Franciſcus Lotharingus Sidoniẽſis Epiſcopus, virq; doctiſſimus: & V.P.F. Nicolaus de Nijſe pietate, ac ſcientia illuſtris, qui, poſt plurima Ordinis munia, quàm diligẽtiſſimè functa,
E hoc in eodem loco 18. menſis Maij, anno Domini 1509. non absq; ſanctitatis nota, diem clauſit extremum, ſepultus in medio capitulo: qui & aliqua edidit opuſcula.

De conuentu S. Iacobi Apoſtoli Pontiſaræ. Conu. IIII.

SERENISS. Blanchæ diui Ludouici Francorum Regis inclytæ matris opera, atque liberaliſſimis ſumptibus Minoriticus quidam conuẽtus, diuo Iacobo Apoſtolo ſacer, in ſuburbijs ciuitatis Pontiſaræ, quæ ad 14. lapidem à Lutetia Pariſiorum diſtat, anno Domini 1255. ædificatus extitit. Cùm autem Pontiſarenſes eorum vrbi, propter continuas Anglorum incurſiones, (vigebat ſiquidem eo temporis cruentiſſimum inter Francorum, atque Anglorum Reges bellum) ſummoperè timerent, ab iiſdem, anno re-

ſtitutæ

ſtitutæ ſalutis 1358. ſolo æquatus extitit. Sed collatis intra eiuſdem ciuitatis mœnia à pijſſimis viris vterinis fratribus, ac Pontiſatenſibus ciuibus Ioanne Iuueni, Roberto, atque Guillermo quibuſdam domibus, annuenteque Innocentio Pontifice max. ac Carolo V. Gallorum Rege, & Roberto Beccihelouinij, in Normannia Abbate, quibuſdam iuribus, ad ſe ſpectantibus, ſpontè cedentibus, biēnio ſequenti, nēpe anno Domini 1360. præſens conuētus à fratribus ædificari cœpit: nec ita poſt multum temporis abſolutus fuit. Ceſſit quoq; hic locus in patrum Franciſcanorum Conuentualium ius, ſed anno Domini 1501. ex mādato Alexandri VI. Pont. max. opera tamē præfati Illuſtriſſ. Georgij ab Ambaſia Rothomagenſis Archiepiſc. ac S.R.E. Cardinalis, nec non & Sedis apoſtolicæ Legati ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes, quibus vſq; impræſentiarum deſeruit, retroceſſit. In iſtius loci eccleſia, quæ à R. Minorita quodam Epiſcopo, R. quoq; Bellouacenſis Epiſcopi ſuffraganeo, in honorem ſancti Iacobi Apoſt. anno Dñi 1515. conſecrata extitit, ſequentes ſanctorum reliquiæ, nempe altera ex coſtis diui Bonauenturæ, & alia itidem ex coſtis S. Barbaræ virg. & mar. atq; Dominicæ crucis particula quam religioſè aſſeruantur. Coram ſummo præfatę eccleſiæ altari præmemorati Georgij ab Ambaſia S.R.E. Cardinalis cor ſepultum eſt: cuius quoq; ſepulchrum non longè ab eo loco cernitur. In capitulo verò corpus B. F. Ioannis Coignet quieſcit: ad cuius merita Deus plura miracula operari dignatus eſt. Hunc locum, 40. fratres inhabitant.

De conuentu B. Mariæ, & S. Antonij Paduani Noui caſtri. Conu. V.

EXIMIAM in Deum pietatem, ac ſummam in Franciſcanam Religionem beneuolentiam poſteris commendaturi ſereniſſimi Lotharingiæ Ptincipes, & Bari Duces Matthæus atq; Federicus, hunc conuentum, Deiparæ virg. Marię, ac diuo Antonio Paduano ſacrum, eius alumnis, anno à partu Virgineo. 1261. intra oppidi Noui caſtri, quod ad Lotharingos ſpectat, mœnia magnificè ſatis à fundamentis erexēre: nec prius operi ſuperſederunt, quàm vltimam artificis manum, anno Domini 1270. experiretur. Annuēre ex animo piæ huic ædificationi R. Gilonius Tullenſis Epiſc. atq; reuerendiſſ. itidem Catalonēſis Epiſc. Nam eæ amborum partes erāt. Nec minor fuit pietas ſereniſſ. Lotharingię Ducum Ioānis, ac Caroli eius filij: qui & huiuſmodi conuentum à ſe perpetuò protegendum ſuſceperunt, & ſibi ſubditis imperarunt, vt eius fratres omni beneuolentia, omniq; fauore proſequerentur. Eccleſia, in cuius ſacrario altera ex ſpinis Dominicę coronæ, aliquantulum ex lacte B. Virginis, duæ particulę Dominicæ crucis, & aliquot oſſa diuæ Columbæ virg. aſſeruantur, Dei genitrici Mariæ, ac diuo Antonio de Padua, (vt præfati ſumus) anno Domini 1270. conſecrata extitit. Cùm autem hic locus ad patres Franciſcanos Conuentuales defeciſſet, opera ſereniſs. Renati Regis Sicilię, ex apoſtolica auctoritate, anno à partu Virgineo 1500. ad eiuſdem Ordinis Obſeruantes redijt, atque huic Prouinciæ, ex mandato Iulij II. Pontificis maximi, anno Domini 1507. adiectus extitit: quem & in pręſentiarum viginti fratres inhabitant.

De conuentu S. Eliſabethæ Tulli. Conu. VI.

ADIECIT eadem pietate permotus ſereniſſimus Federicus Lotharingiæ Dux, de quo ſupra, vt & hunc conuentum ſanctæ Eliſabethæ ſacrum, anno Dominicæ natiuitatis 1272. iiſdem fratribus Minoribus, quibus ſummè afficiebatur, Tulli, quæ Lotharingiæ ciuitatis eſt, ædificaret. Cui tamen, collatis in medium pro rata ſumptibus, adfuēre illuſtris heros, ac dominus de Lenoncourt eques, & R. Tullenſis Epiſcopus cæteriq; eiuſdem eccleſiæ Canonici. Quorum pietatem imitantes eorum ſucceſſores ipſum locum eiuſq; incolas, qui vt plurimum ſūnt numero 20. ſuis largiſſimis eleemoſynis confouent proſequunturq;. Huius conuentus eccleſia, anno Domini 1274 à quodam Tullenſi Epiſcopo, præfata S. Eliſabetha eius tutelari, conſecrata extitit: quam pars S. crucis Chriſti, & inſtructiſſima bibliotheca commendatiſſimam reddunt.

De conuentu B. Mariæ ac B. Franciſci Grandiſuillæ. Conu. VII.

QVVM Phillippus Francorum Rex Chriſtianiſſ. inſulam Chanſonenſem, quæ diœceſi Conſtantienſi ſubiecit, diſtatq; ab vrbe Grandiſuillæ 10. milliaribus, fratribus

A tribus noſtris, anno Domini 1343. conceſſiſſet, eiſq; pinguem ſatis eleemoſynam ad vnius conuentus erectionem contuliſſet: illi, omni poſtpoſita mora, annuentibus tamen Coſtantienſi Epiſcopo, & Clemente VI. ſummo Pont. Minoriticam quandam ędem in præfata inſula, non ita poſt multum temporis ab huiuſmodi conceſſione, conſtruendā curarunt. Quę tamen, anno Domini 1543. poſtquam ſecundò à milite Anglo plurimū detrimenti perpeſſa eſſet, fratribus mirum in modum, ab eodem, tertiò ſuperueniēte, variè excruciatis, expoliata extitit. Quapropter pauperculi fratres ſuis rebus conſulturi eam deſerendam cenſuerunt: atq; à pio quodam Iacobo Pigeonio Grandiſuillano proprio, eoq; humaniſſimo, hoſpitio, in ſuburbijs præfatæ ciuitatis Grandiſuillæ excepti, ibidem per tres continuos annos commorati ſunt. Quibus tandem exactis perdeuota matrona, ac illuſtres fœminæ Iacquelina à Touteuilla, & Adriana eius filia emptum B Grandiſuillæ proprio ære fundum fratribus, ad alterius conuentus ædificationem, anno Domini 1546. liberaliſſimè contulēre. Illi verò obtenta, tum à R. Philippo de Coſſe Conſtantienſi Epiſcopo, tum quoq; à Paulo III. ſummo Pont. humaniſſima facultate hoc ſacrum monaſterium, B. Mariæ ac B. P. Franciſco dicatum, à fundamentis ex diuerſis eleemoſynis Grandiſuillę erigendum, abſoluendumq;, imò & eccleſiam à R. quodā Porphyrienſi Epiſcopo, ac Conſtantienſis R. Præſulis ſuffraganeo, anno Dñi 1547. conſecrandam, præfatis ſanctis eius titularibus, quamdiligentiſſimè curarunt: quam & tres particulæ Dominicæ crucis honeſtant. Inhabitatur hic locus à 23. religioſis.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Vici. *Conu. VIII.*

C REVERENDIS. Conradus Mettenſis Epiſcopus fratribus Minoritis, quibus ſummopere afficiebatur, proſpecturus, Tertiariarum ſororum Franciſcanarum, quæ in arctiorem vitam inhiantes in Clariſſarum Regulam alio in loco verba fecerant, derelictū Vici quæ Lotharingię vrbs eſt, diſtatq; Mettis Germanica ciuitate 20. milliarijs, atq; eius iuriſdictioni ſubeſt, monaſteriū, prius tamē à ſe reſarcitū, aç in meliorē cōmodioreq; formā redactum, de Martini V. ſummi Pont. auctoritate illis, anno à Chriſto ſeruatore nato 1420. menſis verò Febr. die 12. liberaliſſimè contulit: quem & immunē ab omni exactione eſſe, atq; huic Prouinciæ ſubeſſe voluit. Huius loci, quē 13. fratres incolunt, eccleſia conſecrata ex indubia traditione habetur: ſed quo certo tempore, vel cuius Antiſtitis miniſterio id ſibi cōtigerit, inueſtigari, deficiētibus ſcripturis, minimè potuit. Paret Vicus ciuitas tum in ſpiritualibus, tum quoq; in temporalibus Mettenſi Epiſcopo: eaq; de cauſa hic locus à quacumq; exactione ab eius fundatore eximi potuit.

D *De conuentu S. Laurentij Boloniæ.* *Conu. IX.*

SERENISS. Philippus Burgundiæ, Lothi, Brabantiæ, Limburgiq; Princeps, Flandriæ Dux, Artheſiæ, Boloniæq; Comes, Hannoniæ, Hollandiæ, Zelandiæ, & Namurci Palatinus, ac ſacri quoq; Imperij Marchio, Bolonienſeſq; ciues, quibus vna eademq; mens, atq; deuotio ad Franciſcanam Obſeruantem familiam erat, ſibi fundum ad ſuperædificandum ibidem conuentum, in ſuburbijs, ſiue potius in inferiori oppido Bolonia, 24. menſis Iulij, anno Dominicę natiuitatis 1444. liberaliſſimè conceſſerunt. Cumq; aliquot eius patres, quod à ſe maximè deſiderabatur, quamdiligentiſſimè pręſtitiſſent, ibidemq; tum ipſi, tum quoq; eius ſucceſſores, per plurimos annos, ad Bolonienſium votum commorati eſſent, à ſuperueniente Anglicana claſſe, plurimis priE mùm diuexati verberibus, ac opprobrijs ſaturati, loco deturbati ſunt. Sed præfata ciuitate Bolonia in Henrici II. Gallorum Regis poteſtatē poſt ſexennium redacta, præfatus conuentus illis fuit redditus. A quo deniq; per hæreticos Hugnoſticos, anno Domini 1569. pulſi cùm eſſent, ſibi, catholicis ſuperuenientibus ac præualentibus, reſtituti ſunt. Nec interim parum detrimenti ſacra hæc domus ab huiuſmodi hoſtibus perpeſſa eſt, cùm ab iiſdem expilata, ac pro maiori parte euerſa ſit: licèt impræſentiarum diligenter refecta, reſarcitaq; fuerit. Huius loci eccleſia à R. quodam Moriuenſi Epiſcopo in honorem S. Laurentij mart. conſecrata extitit: qui & 40. dies de iniunctis pœnitentijs eā viſitātibus in die conſecrationis, quæ Dñica poſt octauā Apoſt. Petri, & Pauli, ſingulis annis cōtigit, liberaliſſimè admiſit. Incolitur deniq; hoc cœnobiū à 20. fratribus.

De conuentu B. Mariæ Miricuriæ. *Conu. X.* A

PIISSIMVS quidam Miricurianus Richardus Fauard nomine, Miricuriȩ, quæ Lotharingiæ ciuitas eſt, Minoriticum hoc monaſterium, ex proprijs facultatibus, fauente ſibi Nicolai V. ſummi Pontificis, ac Renati Siciliȩ Regis auctoritate, anno à Chriſto in terris nato. 1447. ædificandum, abſoluendumq́; curauit. Cuius eccleſia à R. quodam Tullenſi epiſcopo 13. Februarij, anno Domini 1451. in honorem glorioſæ ſemperq́; virginis Mariæ conſecrata fuit. Incolitur ſacra hæc domus, in cuius archiuis aſſeruatur bulla quædam Pij II. Pont. max. data 16. Ianuarij, anno Domini 1458. qua prohibetur, ne quis fratres Minores à ſacris concionibus, ad populum habendis, impedire præſumat, à viginti fratribus vt plurimum, qui ibidem Deo fideliſſimè famulantur.

De conuentu S. Ludouici Regis Valloniarum. *Conu. XI.* B

OCCVPARANT fratres noſtri de venerabilis cuiuſdam Thomæ, monaſterij ſancti Vigoris de Seuaſeio Abbatis, conſenſu, anno à partu Virgineo 1424. ſancti Maculphi inſulam, Baiocenſi iuriſdictioni ſubiectam, inibiq́; extructo monaſterio, per aliquot annos commorati fuêre. Sed tum aquarum inundationibus, tum quoque importunis pyratis ſibi indies negocium faceſſentibus, eam deſerere, ſeſeq́; aliò recipere coacti ſunt. Adfuit autem illis ex tempore illuſtris Guillermus le Telier Lutuniere Baro, qui proprium hortum prope Valonias Normãniæ ciuitatem ſitum, ad cuiuſdam domicilij conſtructionem ſibi quamliberaliſſimè contulit. Cùm enim loci anguſtijs præmerentur, illuſtriſſ. Ludouicus à Borbonio Ruſſilionenſis Comes ac Franciȩ Ammiras, necnon Valoniarum temporalis Dominus emptum, prȩfato horto contiguum, eumq́; capaciſſimum, fundum in iuſtum conuentũ, Paulo II. Pont. Max. ac Ludouico XI. Francorum Rege ſibi annuentibus, anno Dñicȩ incarnationis 1477. promouit, prȩfatisq́; fratribus in perpetuam habitationem contulit. Acceſſit quoq; huiuſmodi conſtructioni aſſenſus R. Conſtantienſis Epiſcopi, cuius iuriſdictioni Valloniarum ciuitas ſubiacet. Eccleſiam huius loci, cuius bibliotheca optimis libris abundat, ac fratrum numerus quadragenarius eſt, R. quidam Ioannes Ianopolitanus Epiſcopus in honorem S. Ludouici Francorum Regis conſecrauit: quam & Dominicȩ crucis particula commendatiſſimam reddit. Cùm V. P. F. Gulielmus Seruaſerins, huius cõuentus Vicarius, in Caluiniſtas hȩreticos, toti Galliȩ infenſiſſimos hoſtes, acrius pro concionatoris munere inueheretur, ab ijsdem deprȩhenſus, cõuicijsq́;, opprobrijs, atq; plagis ſaturatus, tum demum ſub eorum manibus, 18. Iunij anno Dñi 1562. illuſtre martyrium ſubijt. Voluit prȩfatus huius loci fundator Ludouicus à Borbonio, extructo ſibi ſumptuoſiſſimo mauſolæo in choro, quaſi fratribus diuino officio intẽtis perpetuò adfuturus, religiosè ſepeliri. C D

De conuentu S. Marthæ prope Voſagum montem. *Conu. XII.*

NE Sereniſſ. Nicolaus Lotharingiȩ, ac Calabriæ Dux, cuius ad Franciſcanam obſeruantem familiam deuotio incredibilis fuit, eius alumnis auguſtiorem conuentum ad montis Voſagi radices, ac prope pagum Bauonum Tullenſis diœceſis, (de qua ſupra) iuxta ſibi factam, anno Dñi 1472. à Sixto IIII. Pont. max. facultatem, erigeret, in cauſa extitit eorum affectata paupertas, ac humilis ædificiorum ſtructura, qua nihil illis gratius accidere poterat. Quamobrem ſuccreſcenti fratrum numero conſulturus pijſſimus quidam Nicolaus Cachetius, huiuſmodi conuentum ſuis ſumptibus ampliauit, ac in multò commodiorem formam redegit: Vnde meritò eius fundator dici poteſt. Huius loci eccleſia, quȩ ſacroſanctis SS. Sebaſtiani, Blaſij, Damiani martyrum, Antonij Abbatis, Leonardi, & Leodegarij confeſſ. Marthæ virginis, Catharinæ, atque Barbaræ itidem virginũ inſuper & martyrum, 11. milliũ virginum, atq; decem millium martyrum honeſtatur: atq; centum dierum indulgentia in fauorem eam in præfatorum ſanctorum feſtiuitatibus, inſuper & in diuorum Franciſci, Antonij Paduani, Bonauenturæ, ac Ludouici Epiſcopi, Petri, Berardi, Accurſij, Adiuti; atq; Othonis martyrum Minoritarum ſolemnitatibus accedẽtium, ex illuſtriſſimi Raymũdi S.R.E. Cardinalis, ac Gurcenſis Epiſcopi liberalitate, & conceſſione gaudet, in honorem S. Marthæ virginis, anno E

à mundo

A à mundo redempto 1474. conſecrata extitit: eiuſq; conſecrationis dies Dominica tertia poſt Paſcha cuiuſq; anni celebratur. Cùm deuotiſſimus R. P. Claudius Roletus ſacerdos, huiuſq; cœnobij alumnus, à viſitandis diui Quirini liminibus rediret, ipſo die inuentionis S. crucis anni Domini 1575. in Caluiniſtas hæreticos incidit, à quibus tandem, poſt plura ludibria atq; tormenta perpeſſa, illuſtri martyrio, pro catholicæ fidei confeſſione coronatus eſt. Incolitur vt plurimum hic locus à 12. religioſis viris, qui ibidē diu noctuq; Deo optimo maximo inſeruiunt, & ei diuinas laudes, ſecundum formā præſcriptā à catholica ac apoſtolica Eccleſia Romana, ingenti iubilo decantāt.

De conuentu S. Ludouici Epiſcopi Ligneij. Conu. XIII.

QVÆCVNQVE in ſe bona eſſent, aut ſucceſſionis iure tributa, aut proprio B labore parta, Deo opt. max. atq; B. P. Franciſco, cui deuotiſſimus erat, aſcribens illuſtriſſ. Georgius à Trimouilla, Ligneij, quod Barenſis Ducatus oppidum eſt, digniſſimus Comes, antiquum quoddam eremitorium, Ligneianis muris excluſum, in conuentum, licèt anguſtum, anno Domini 1479. erexit, Minoribusq; fratribus, tamquam eorum Patriarchæ ſeraphico gratias pro collato beneficio redditurus, tradidit. Cumq; illuſtriſſ. Ludouicus à Borbonio, Ruſſilionenſis Comes, atq; ex regia ſancti Ludouici Epiſcopi ſtirpe progenitus, ſibi in Ligneiano Comitatu ſucceſſiſſet, tanti cognati fratribus proſpecturus, illis intra eiuſdē oppidi Ligneij mœnia, multò auguſtius, atq; elegantius cœnobium ex religioſiſſ. P. F. Emerici Cheindenij Minoritæ, ac Nuncij, & Commiſſarij apoſtolicæ Sedis in Gallijs, & illuſtriſſ. Iuliani S. R. E. Cardinalis, Epiſcopiq; Sabinenſis, atq; per vniuerſam Galliam à latere Legati, imò & ex Sixti IIII. C Pont. max. facultate, anno humanæ ſalutis 1482. tum ex proprijs, tum quoque ex oppidanorum facultatibus, à fundamentis ad apicem vſque extruendum: atque diuo Ludouico Epiſcopo, per reuerendiſſimum Ioannem Buxetum titularem Epiſcopum, ac reuerendiſſimi quoq; Epiſcopi Tullenſis ſuffraganeum, anno reſtitutæ ſalutis 1485. conſecrandum curauit: quod frequentius 16. fratres incolunt, ibiq; Deum laudant.

De conuentu Annunciationis B. Mariæ Nanceij. Conu. XIIII.

SERENISSIMI Renati Siciliæ Regis, ac Lotharingiæ, Calabriæq; Ducis ſtudium Franciſcanæ Obſeruanti familiæ non defuit, cùm ſibi conuentum Nanceij, quæ Lotharingiæ ciuitas eſt, prope ipſam Regiam, anno à partu Virgineo 1482. ex facultate tamen Sixti IIII. Pont. max. Ludouico XI. Chriſtianiſſimo in Gallijs re- D gnante, magnificè ſatis, ac 30. continendis fratribus omnino idoneum, ſuis ſumptibus extruendum, abſoluendum, ac omnibus officinis, & neceſſarijs inſtruendum curauerit. Eius eccleſiam, beatiſſima ſemperq; virgine Dei genitrice Maria, diuiſq; Nicolao Epiſcopo, atq; Renato confeſſore titularibus conſecrauit reuerendiſſimus quidā Tullenſis Epiſcopus: in qua & ſequentes ſacroſanctæ reliquiæ honorificè aſſeruātur: nempe particula quædam Dominicæ crucis, eius peluis in qua Chriſtus Dominus diſcipulorum pedes lauit altera pars, quoddam os ſancti Ioannis Baptiſtæ, alter ex digitis diui Mauritij Thebęorum Ducis, caput ſancti Euentij Thebæi atque martyris, cranium ſanctæ Margaretæ vnius ex vndecim millibus virginum, brachium ſanctæ Bienæ virginis atq; Regis Vngariæ filiæ, quoddam os vnius ex ſanctis Innocentibus, & aliquot etiam oſſa ſancti Lutiuonij Treuetēſium Archiepiſcopi. Huius quoque loci templum, E ſibi ſumptuoſis mauſolęis erectis, in ſepulturam elegerunt præfatus ſereniſſimus fundator, ac pientiſſimi pariterq; ſereniſſimi Antonius Lotharingiæ Dux, qui hæreticos Lutheranos iuſto prælio, tertiò nempę Lauernæ, Lœſtani, atq; Cheruilierij, anno a lætabunda Chriſti Saluatoris noſtri natiuitate 1625. fudit, ſtrauit, fugauitq;: Et Claudia de Valois Caroli Lotharingiæ Ducis vxor, ac Henrici huius nominis ſecundi, Francorumq; Regis filia: & Nicolaus à Lotharingia Validimontis Comes, eiuſq; duæ vxores Margareta Egmōdana, & Ioanna à Sabaudia: & Renata à Borbonio, eiuſq; filia, ac duo filij: ac tandem illuſtriſſimus Ioannes Cardinalis à Lotharingia. Aſſeruantur deniq; in huius loci archiuis vnionis bulla Iulij II. Pont. max. & alia Leonis X. ſummi quoq; Pont. quibus Tullenſis, atq; Nouicaſtri conuētus huic Prouincię vniuntur.

tur. Et alia bulla Clemētis Papæ VII. qua præfato Antonio Lotharingię Duci victoriam de Lutherano hoſte relatam congratulatur, ſibiq; ac eius aulicis, imò & omnibus Nanceianis plœnariam omnium peccatorum indulgentiam liberaliſſimè impertitur. A

De conuentu ſeu eremitorio S. Trinitatis. Conu. XV.

ERREXERANT ſibi 4. eremitæ Tertiarij, ex ſereniſſimi Renati Hieroſolymorum atq; Siciliæ Regis, Lotharingiæq; atq; Andegauenſium Ducis facultate eremitorium quoddam, S. Trinitati ſacrū, ſyluoſo quodam in loco, circa annum à partu Virgineo 1462. Cumq; eius habitationis eos tæderet, illud poſt elapſum trienniū, nempe anno Domini 1469. Obſeruantibus Minoritis à pręfato Rege Renato tradi curarūt. Cuius traditioni eius filius & hęres ſereniſſimus Renatus Lotharingię Dux, atq; nurus Iolanda, anno reſtitutæ ſalutis 1480. ſumma pietate, ſummaq; beneuolentia ſubſcripſere. Gaudet hic locus, qui & à 10. fratribus inhabitatur, quiq; plurimos viros grauiſſimos, ſuiq; ſtatus zelotes, ob ſui diſpoſitionem, huic Prouinciæ peperit, 200. dierum indulgentia, ſibi à 20. S. R. E. Cardinalibus conceſſa, in fauorem eum, in S. Trinitatis, Epiphaniæ, Apoſtolorum Petri & Pauli, Mariæ Magdalenæ, Dominicæ Natiuitatis, Annunciationis B. Mariæ, ac feriæ ſecundæ poſt Paſcha ſolemnitatibus viſitantium, ac manus adiutrices pro eius fabrica porrigentiū. Huius deniq; conuētus eccleſia conſecrata habetur: ſed quādo vel à quo cōſecrata fuerit, nec ſcripto nec traditione cōſtat. B

De conuentu S. Mariæ de Angelis Pontiſaudomari. Conu. XVI.

ET ſi omni tempore ſummorum ſtudiorum, eximiæq; beneuolentiæ Chriſtianiſſ. Ludouici XI. Francorum Regis erga Franciſcanam Obſeruantem familiam indicia omnibus in propatulo fuerint, maximè tamen enituêre in huius præſentis conuentus ædificatione, quem is, anno Domini 1413. infra mœnia Pontiſaudomari, quæ Normanniæ oppidum eſt, à fundamentis erigendum curauit. Cùmq; ab eo, immatura morte præuento, abſolui minimè potuerit, ab eius filio & hærede Carolo huius nominis VIII. adamuſſim perfectus, huiuſq; Prouinciæ fratribus collatus extitit. Huic erectioni atq; collationi ex animo annuit Sixtus IIII. Pont. max. Inhabitatur hic locus à 25. fratribus, cuius eccleſia, anno Dñi 1509. die verò mēſis Iunij 5. ab illuſtriſſ. Gabriele Veneur S. R. E. Cardinale, ac Lexouienſi Epō, in honorē S. Mariæ de Angelis, ſanctorūq; Michaēlis Archāgeli, ac Patriarchę Frāciſci conſecrata de religioſo more fuit. C

De conuentu S. Ioannis ſanctorumq; omniū Maſſeriarum. Conu. XVII. D

ILLVSTRISSIMVS Princeps Ioannes Brabātię, Lothieri, ac Lemburgi Dux, Niuernenſiumq; Comes, conuentum in gratiam proprij legitimiq; filij Philippi à Burgundia, qui, chariſſima eius vxore Maria de Roie defuncta, Franciſcanorum Religionem profeſſus fuerat, ædificaturus, ab Innocentio VIII. ſummo Pont. vt id ſibi liceret, facultatem quàm humillimè petijt. Qua tamen, anno à mundo redempto 1489. pro votis obtenta, hoc monaſterium, diuo Ioanni Euangeliſtæ ac omnibus ſanctis, licèt Bethlehemiticus locus communiter appelletur, ſacrū, proprijs ſumptibus ſtatim à pontificia conceſſione, ad 200. paſſus à munitiſſimo oppido Maſſeria ſiue Maſſerijs conſtruxit: Cuius Guardianum præfatus frater Philippus eius filius, per 35. continuos annos, ſtrenuè egit. Eius corpus in ſacello diui Philippi, in quo & chariſſima eius vxor Maria de Roie tumulata fuerat, honorificè quieſcit. Huius deniq; loci, quem 30. vel circiter fratres inhabitant, eccleſia à reuerendiſſimo Petro Sidonienſi Epiſcopo, ac Remenſis Archiepiſcopi ſuffraganeo, anno Domini 1504. conſecrata extitit: in qua & magna capitis ſancti Andreæ Apoſtoli pars, & integrum ſancti Vitalis caput, ac ſancti Bonauenturæ digitus, cum alijs ſanctorum reliquijs aſſeruantur. Cui quoque illuſtriſſimus Guliermus Remenſis Archiepiſcopus, ac S. R. E. Cardinalis in fauorem eam accedentium, in Aſſumptionis beatæ Mariæ virginis, ſanctæ Annæ, ſancti Ioſeph, ſanctorum Philippi & Iacobi, ac propriæ dedicationis ſolemnitatibus, centum & quadraginta dies de iniunctis pœnitentijs remiſit: dummodo preces ad Deum fuderint, adiutricesq; manus pro eius fabrica porrexerint. E

A *De conuentu S. Antonij de Padua Caſtri Theodorici. Conu. XVIII.*

QVA cura fuerit illuſtriſſ. Antonius S. Menechaldis Comes, ac Caſtri Theodorici, quod Matrona fluuius interfluit, Dominus temporalis, erga id quod ad Franciſcanæ Regularis Obſeruantiæ promotionem attinebat, vel hinc coniectare licebit. Ædificauit ſiquidem ſibi ad radices munitionis præfati oppidi Caſtri Theodorici, ſed intra eius mœnia, conuentum, diuo Antonio de Padua ſacrum, ex Innocentij VIII. Pont. max. facultate, anno Dñi 1492. quem & omnibus neceſſarijs, aſtantibus ſibi Petro Floreto ac Ioanne Balhamo, inſtruxit, ac fonte perenni decorauit. Huius loci eccleſiam, quam & R. P. F. Ioannes Miletus Minorita, Sueſſionenſis Epiſcopus, anno Dñi 1496. conſecrauit, os menti S. Catharinæ virginis & martyris, atque Dominici ſepulchri ſacellum
B commendatiſſimam reddunt: quemadmodum & ipſum conuentum viginti duo fratres eius incolæ, ac bibliotheca præſtantiſſima, optimis plurimiſq; libris referta.

De conuentu S. Michaelis Archangeli Viriæ. Conu. XIX.

DE pientiſſimorum Thomæ Burdegalenſis, eiuſq; legitimæ vxoris Ioannæ Begenſis Virienſium ciuium ſtudio erga promotionem, & augumẽtum ſeraphicæ Religionis Franciſcanę ſatis cognoſcitur ex liberali collatione fundi, quem ij, anno à mundo redempto 1481. die verò menſis Septembris 15. ad Minoritici unius conuentus conſtructionẽ, Viriæ quæ Normanniæ inferioris ciuitas eſt, addita quoq; ſatis pingui eleemoſyna, fratribus noſtris contulêre. Quorũ deniq; auſpicijs, ac Chriſtianiſſimi Francorum Regis Caroli huius nominis VIII. nec non & Virienſium aliquorũ ciuium libera-
C litate, annuente tamen Innocentio VIII. ſummo Pontif. præſens monaſterium, Archangelo Michaëli ſacrum, poſt decennium, nempe anno Dñi 1491. omnibus ſuis numeris abſolutum extitit. Quod quidem monaſterium, cuius eccleſia à R. Guilielmo Porphyrienſi Epiſcopo, de conſenſu tamen R. Baiocenſis Epiſcopi, cuiũs eæ partes erant, anno humanæ ſalutis 1500. die verò menſis Maij 20. in S. Michaëlis Archang. honorem conſecrata extitit, plures patres atq; fratres vita, moribus, religione, fideiq; conſtãtia conſpicuos nobis peperit: inter quos ſubſequentes illuſtre martyrium pro apoſtolicę Sedis defenſione ſubiêre: Nempe V. P. F. Petrus Goſſet Virienſis, qui adoleſcẽs ſacram Minorum Religionem profeſſus, ac in illa optimè inſtructus, nec non ſacerdotij, atq; euãgelici prędicatoris munijs inſignitus, ab Hugnoſticis hęreticis ſuſpenſus, vitæ huic mortali, in ęternum victurus, vale dixit: Et V. P. F. Iulianus Maignenſis nobilis ſacerdos, qui ab
D ijſdem hæreticis Viriæ comprehenſus, ac plurimis primùm iniurijs, grauiſſimiſq; tormentis exagitatus, ſuffocatus tandem, anno Dñi 1568. menſis verò Septembris die 3. in Domino obdormiuit: Et conſtantiſſimus frater Ioannes Mecenſis diaconus, qui eodem die atque anno, ſub eorundem hęreticorum manibus, poſt plurima perpeſſa ludibria, plumbea glande traiectus, martyrij palmam adeptus eſt: Et V. P. F. Ioannes Buni ſacerdos, qui eorundem hęreticorum gladijs confoſſus, eodem die atq; anno, quo duo pręcedẽtes, diem clauſit extremum. His adijciendus venit, omni laude digniſſimus, P. F. Guiliermus de Monte magno ſacerdos, qui ab ijſdem Hugnoſticis hęreticis captus, atq; naribus, auriculiſq; orbatus, poſtremò repetitis bellicorum tormentorum ictibus confoſſus, animã exhalauit. Hoc ipſo anno 1568. Montis Gomerij Comes, peſtilentiſſimus hæreticus, cum pleriſq; ſuę factionis militibus, ne potius dicam ſatellitibus, Viriam vrbem
E dolo ingreſſus, poſt maximam catholicorum cędem, hunc conuentum iniecto igne ſuccendit, funditusq; euertit: ea tantùm de cauſa, quòd plurimi eius patres, ac ſtrenui concionatores in Hugnoſticos, atq; Caluiniſtas hęreticos, tamquam in homines ſanguinarios, atq; Sathanę miniſtros, liberè prò ſuggeſtu inuecti eſſent, fidelibuſq; ſuggeſſiſſent, vt ab illis, eorumq; peſtifera doctrina omnino cauerent. Pręterea is idem Comes, quibuſdam ſanctorum reliquijs igne iniecto, argenteas earum thecas ac calices, tũ aureos, tum quoque argenteos in ſui, ſuorumq; ſequacium vſum conuertit. A quibus tamen Deus opt. max. iuſtiſſimas pœnas in hoc ſeculo exegit: cùm ij omnes ad vnum cum ſuo Duce, aut fame, aut gladio, aut infami ſuſpendio perierint. Inſtauratur nihilominus hic locus, qui & à 30. fratribus inhabitatur, ſumma eorundem cura ſummaq; diligẽtia.

De conuentu S. Mariæ de Pietate Malarumherbarum. Conu. XX. A

PRÆMEDITANTIBVS fratribus noſtris Minoritici vnius conuentus con-
ſtructionem prope Seſiacum, Aurelianenſis diœceſis oppidum, ex tempore adfuit
illuſtriſſ. ac excellen. Ludouicus à Grauilla Franciæ Ammiras, qui ad 300. paſſus à prę-
fato oppido, atq; ad proprij caſtri radices, iuxta præterlabentis cuiuſdam riuuli mar-
ginem, hoc ſacrum monaſterium, Dominę noſtrę de Pietate dicatum, anno à partu Vir-
gineo 1494. Carolo VII. Rege Francis iura dicente, ac Alexandro VI. ſummo Pontif. in
beati Apoſtoli Petri cathedra ſedente, qui & anno Domini 1495. huiuſmodi conuen-
tus conſtructionem raram habuit, illis à fundamentis erexit: nec prius à cœpto opere
deſtitit, quàm vltimam artificis manum experiretur. Eius eccleſia conſecrata habetur,
ſed à quo Antiſtite, vel quo id ſibi tempore contigerit, exuſtis ab Hugnoſticis ſimul cũ B
hoc ipſo conuentu omnibus ſcripturis, penitus ignoratur. Euaſit nihilominus violentas
præfatorum hæreticorum manus pars quædam ligni Dominicæ crucis, quæ adhuc in
ſacrario religioſè aſſeruatur. Manet adhuc conuentus ipſe, qui & amœniſſimus eſt, am-
pliſſimiſq; gaudet hortis, & ab 18. fratribus inhabitatur, irreparatus omnino, eiuſq;
rei in cauſa eſt ciuile Francorum bellum, tumultuantibus indies hæreticis, atq; catho-
licis negociũ faceſſentibus. Quòd ſi huiuſmodi tumultus ſedarentur, haud dubiè præfa-
ti fundatoris ſucceſſores, qui & noſtro Ordini ſummè afficiuntur, ipſum reſarcirent.
Pepercerunt interim hæretici, dum locum comburerent, cuidam eius ſacello, quòd
præfati fundatoris, eiuſq; ſucceſſorum ſepulchrum alabaſtrinum ibidem eſſet erectum.
Hocq; ſacello fratres pro choro atq; eccleſia vtuntur, ibidemq; Deo laudes decantant.

De conuentu Bethlehemitico. Maſſerijs Conu. XXI. C

ILLVSTRISS. atq; excellentiſſ. Principes Ludouicus Gonzaga, Niuernenſium
atq; Rethellenſium Dux &c. eiuſq; legitima vxor Henrica à Cliuia (Gallicè de Cle-
ues) quorum laus Franciſcana in eccleſia præcipua eſt, ſuperioribus diebus cum reue-
rendo patre huius Prouinciæ Miniſtro, cæteriſq; Diffiniroribus, quorum ex munere in-
tererat, pacti ſunt Minoriticum conuentum, ex proprijs facultatibus, ad nonum lapidẽ
à Maſſerijs, nobili munitaq; ciuitate, in fundo, cui Caſſina nomen eſt, ædificare, huicq;
Prouinciæ adijcere, ſi tamen ab ipſis, quæ ſequuntur, leges obſeruentur: Si videlicet
præfatus à ſe conſtruendus conuentus perpetuò à 12. fratribus inhabitetur, quorum ſex
ad minus ſacerdotio fulgeant. Si ſingulis ſecundis ferijs cuiuſq; hebdomadis, vel alia,
ſi ſecunda legitimo impedimento teneatur, defunctorum officium pro ipſis fundatori- D
bus celebretur. Si in choro poſt laudes, ſextam, veſperas, completorium atq; ſummum
ſactum quandam collectam, viuentibus ipſis fundatoribus, & aliam, ijſdem defunctis,
ſingulis diebus ijdem fratres recitauerint. Habentur hæ collectæ in pactionis huiuſmo-
di literis. Si, exigente id neceſſitate, in oppidis atq; pagis, ædificando conuentui nouo
vicinis, alijſq; ijſdem fundatoribus ſubiectis locis, ſacras ad populum conciones fratres
habuerint. Si deniq; diſtributis & iſti, atq; Bethlehemitico Minorum conuentui, prope
Maſſerias præfatam ciuitatem erecto, pro rata eleemoſynis, (volunt enim præfati fun-
datores, vt nouus hic conuentus, ſub vnius Vicarij regimine, à præfato Maſſerienſi con-
uentu omnino dependeat, & vt iſtius Guardianus illius Vicario cæteriſq; fratribus ius
dicat: volunt præterea, vt quæuis eleemoſynæ, ab vtriuſq; loci fratribus emendicatæ,
communes ſint, atq; pro rata portione vtriq; conuentui diſtribuantur) calices, iocalia E
atq; ornamẽta, ab ipſis prçſenti cœnobio collata, intacta omnino atq; loco immota man
ſerint. Venientibus igitur huiuſce Prouinciç patribus in eandem cum illuſtriſſ. Princi-
pibus præfatis ſententiam, ſibiq; annuentibus, illi biennio ſuperiore, nempe 1585. hoc
ſacrum monaſterium, cui Bethlehem nomen inditum volunt, in loco iuxta condictum
ſtatuto à fundamentis erigendum eo ingenio curarunt, vt ipſum breui vltimam artifi-
cis manum experiri faciant. Cui & ſyluam, non longè inde diſtantem, pro ſcindendis
neceſſarijs lignis, atq; certam tritici eleemoſynam à ſe, ſuiſq; poſteris infallibiliter in
ſingulos annos erogandam aſſignarunt. Sęruarunt præterea ſibi, ac ſuis ſucceſſoribus
præfati fundatores patronatus huiuſce loci ius. Pręfatæ tum demum pactionis ſiue con-
tra-

A tractus authenticæ literæ, cum in præſentis loci, tum quoq; in præfatorum fundato-
rum archiuis diligentius aſſeruantur. Præfati fundatores fratres amore proſequuntur.

De Minoritico conuentu Niuernenſi. Conu. XXII.

NIVERNENSIS conuentus in ciuitate eiuſdem nominis & Epiſcopali ſede,
primùm quidem conſtructus extra muros iuxta portam de Ardillerijs, fuit anno
Dñi 1358. propter bella inter Reges Franciç & Angliç deſtructus, ſoloq; ęquatus fuit.
Tunc enim, ob bella, omnia ſuburbia & eccleſiæ extra muros deſtruebantur. Sicq; fra-
tres eam ob cauſam ſine conuentu, & conuenienti domicilio quinque integris annis
manſerunt. Vnde illuſtriſſ. Margareta, filia Philippi quondam Regis Franciæ, & Bur-
gundiæ, Attrebati ac Flandriæ Comitiſſa, maximo pietatis intuitu, vnicum à ſe filium
B genitum, Ludouicum ſcilicet Flandrenſium & Niuernenſium Comitem rogauit, vt qui
fuerat in pueritia in prædicto fratrum loco piè & Chriſtianè enutritus ac educatus, per
viſcera miſericordiæ Dei noſtri eis compateretur, & charitate eis ſubueniret: præſer-
tim cùm eſſet Niuernenſium Comes, & à Iolanda clariſſ. quondam eorundem Niuer-
nenſium Comitiſſa, apud fratres ſepulta, originem duceret. Inſuper & vt eius oſſa ex
deſtructo loco, aliò intra muros ſuæ Niuernenſis ciuitatis transferret, ibiq; conuen-
tum fratrum Minorum erigeret & ædificari curaret. Precibus itaq; maternis acquie-
ſcens vir generoſiſſimus, ac minimè ingratus filius, prædictis fratribus locum in pro-
prio caſtro Niuernenſi dedit, in fundo, qui Gloriette vulgò dicitur, anno Domini 1363.
Hunc locum intrauerunt primò fratres & incoluerunt 16. menſis Aprilis, anno quo
C ſupra. Quem & Benedixit R. P. F. Ioannes Epiſcopus Cuſtodienſis die Iouis poſt Aſcen-
ſionem Domini, videlicet 18. die menſis Maij præmemorati anni. Procurauit autem id
ac impetrauit V. P. F. Ioannes Pinaudi, qui tunc illuſtriſſ. Comitiſſę à ſacris confeſſio-
nibus erat. Extat etiam coram maiori altare eiuſdem conuentus prædictę Iolandæ hu-
iuſmodi epitaphium, quo eius præſtantiſſimæ ac præclariſſimæ dotes manifeſtantur.

Hic iacet (vt cernis) lapidis ſub pondere grandis,
Quondam Niuernis Comitiſſa potens Iolandis,
Iuſta fuit, ſtabilis, conſultaq; mitis, honeſta,
Compatiens, humilis, ſapiens, deuota, modeſta,
Eius nec merita caperent laudes, neq; petra,
Sitq; procul à tetra caligine, regnet in æthera,
Mæſtis ſolamen erat hæc, miſeriſq; iuuamen,
D *Sit tibi ſolamen trinus & vnus. Amen.* *Obijt anno Domini 1280.* Pro loci am-
pliatione aliqui ciues domos contulerunt: vnde eius eccleſia ſatis eleganter ædificari
cœpit. Cuius fundamenta iacta ſunt anno 1381. menſe Iunio poſt octauas Corporis
Chriſti. Cæterùm hic conuentus, à 20. fratribus frequentius incultus, à ſui erectione
vſq; ad annum Domini 1586. Prouinciæ Turoniæ patribus ſubiacuit. Sed cùm excel-
lentiſſ. ac de Chriſtiana religione optimè meritus, heros Ludouicus Gonzaga Niuernen-
ſium Dux, qui plurimum ſanguinis cum Hugnoſticis, Caluiniſtiſq; hæreticis pro ca-
tholicæ fidei defenſione manus non ſemel, neq; ſecundò, ſed ſæpius conſerens fudit, in
Prouinciæ Franciæ Pariſienſis patres voluntatis inclinatione propenderet, cuperetq;
eum illis ſubactum, vt tandem illi ex voto ſuccederet, à ſanctiſſ. D. Sixto V. Pont.
max. apoſtolici cuiuſdam breuis, dati Romæ apud S. Marcum 25. Octobris, anno Do-
E mini 1586. anno ſui Pontificatus ij. atq; ad reuerendiſſimum Niuernenſium Epiſco-
pum directi medio impetrauit. Tranſlatus igitur fuit pręfatus hic conuentus à Prouin-
cia Turoniæ ad hanc Franciæ Pariſienſis Prouinciam, anno ſuperius nominato 1586.
Cuius tranſlationis apoſtolicam breue in eius archiuis accuratiſſimè aſſeruatur.

De monaſterio SS. Ferrucij atq; Ferreoli Mettis. Mon. I.

CVM ſacrę aliquot virgines, de prima beatę virginis Clarę Regula, ex Brabantia,
annuente tamen Sixto IIII. Pont. max. Mettas, quæ ſuperioris Germaniæ ciuitas
eſt, appuliſſent, præparatumq; ſibi à perdeuoto Ioanne de Gournai Mettenſi ciue, qui
& Minorita effectus eſt, monaſterium, per 67. annos, ab anno videlicet Domini 1481.
vſq; ad

vſq; ad annum 1558. religioſiſſimè habitaſſent, inde poſtquam huiuſmodi ciuitas in Gallorum poteſtatem venit, ſumpta occaſione, quòd earum monaſterium ciuitatis fortitudinem eneruaret, deturbatæ, ac per incertas ſedes diuagari coactæ ſunt: Nam in ſanctiſſimæ Trinitatis eccleſia exceptæ, inde ad parochialem SS. Ferrucij atq; Ferreoli eccleſiam tranſire compelluntur: vbi tum propter loci anguſtias, tum quoq; propter alia quamplurima incommoda, miſerrimam vitam per plurimos annos duxére. Fuit nihilominus huiuſmodi eccleſia illis à canonicis S. Theobaldi, Frãciſco Gallorum Rege id expetente, liberaliter conceſſa. Ex hoc loco, in quo 25. ſorores inhabitant, prodiere olim aliquot ſanctiſſimæ moniales, quæ Barenſe, Alanconienſe, atq; Pariſienſe monaſteria ſanctiſſimè fundarunt. Earũ eccleſia, cùm parochialis fuerit, conſecrata habetur. A

De monaſterio S. Claræ aliàs Auemariano Pariſius. *Mon. II.*

EREXERAT deuotiſſimus ſimul atq; ſanctiſſ. Ludouicus Francorum Rex honeſtis quibuſdam fœminis (quas vulgò Bighinas vocant) in S. Pauli parœcia, Pariſienſis ciuitatis, ſatis capax monaſterium, vt felicius ibidem Deo famularentur. Quibus tamen ad Ludouici XI. Gallorum Regis vſq; tempora ibidem perſeuerantibus, atq; ad ternarium tantùm numerum redactis, earum domus, ipſis nihilominus conſentientibus, à prçfato Ludouico XI. Rege ad ſorores de tertio ſeraphici patris Frãciſci Ordine tranſlata, ac huius Prouinciæ prouinciali Vicario ſubiecta extitit. Cumq; præfatæ Tertiariæ ſorores in perfectiorem, atq; ſtrictiorem vitam, nempe in primam beatæ Virginis Claræ Regulam inhiarent, annuente Innocentio ſummo Pont. aliquot eiuſdem Inſtituti ſanctimoniales ex Mettẽſi conuentu, anno à Chriſto nato 1484. menſis verò Ianuarij tertio idus, eductæ, ad hunc præſentem tranſlatæ ſunt, vt eius habitatrices, cæteraſq; aduenantes virgines, Clariſſis ritibus atq; cœremonijs imbuerent. Quibus ſereniſſima Caroleta Francorum Regina, atq; præmemorati Ludouici XI. legitima vxor, nec non & Caroli VIII. ſtrenui Gallorum Regis mater, monaſterium proprijs ſumptibus ampliandum, neceſſarijſq; officinis colluſtrandum curauit. Cui quoq; prædictus Carolus VIII. Minoriticum conuentum coædificauit, volens vt 12. fratres ſacerdotes, tresq; laici, atq; aliquot famuli ſæculares, (hos familiares vocant) quorum alter Confeſſarij officio apud moniales, & ſuperioris munere apud fratres fungeretur, reliqui verò decantandis in eccleſia, vtriſq; communi, Miſſis, ac conquirendis pro vtraq; familia eleemoſynis vacarent, ibidem commorarentur. Prouidæ huius Regis ſanctioni ſubſcripſit Henricus II. Galliarum Rex. Huius monaſterij eccleſiam, in qua os quoddam S. Lucæ Euangeliſtæ, pars menti diuæ Ceciliæ virg. & mart. caput diui Adriani vterini fratris S. Anaſtaſiæ, tibia S. Candidæ, alter ex digitis S. Ioannis Chryſoſtomi, brachium S. Chriſtinæ virg. atq; mart. pes alterius ex SS. Innocentibus, tria capita ſanctarum virg. atq; mart. Margaretæ, Odillæ, & Pacificæ de 11. millium virginum cœtu, & aliæ quamplurimæ ſanctorũ reliquiæ debita cum reuerentia aſſeruantur, R. Dionyſius Pariſienſis Epiſcopus, atq; Antiochenus Patriarcha, anno Dominicæ incarnationis 1481. menſis verò Martij die 18. in beatiſſimæ virginis Mariæ honorem conſecrauit, ſibiq; 80. dies indulgentiarum pro eam in propriæ dedicationis feſto accedentibus liberaliter conceſſit. Hic deniq; locus, qui & religioſiſſimus eſt, optimeq; apud Pariſienſes audit, à 55. Clariſſis ſororibus inhabitatur, quarum miniſterio 15. fratres (vt præfati ſumus) in proximo conuentu, religioſiſſimam vitam ducentes, intendunt. B C D

De monaſterio S. Michaelis Archangeli Bariducis. *Mon. III.*

PROPRIÆ ſaluti conſultura perdeuota Maria Traual, aliàs du Luc, vidua ex Martini Traual morte relicta, ex proprijs facultatibus, quç largiores erant, ſacrum monaſterium, ſub prima beatæ virgines Claræ Regula, Bariducis, annuentibus tamen Innocentio VIII. ſummo Pont. atq; ſereniſſ. Renato Siciliæ Rege, anno à Chriſto Seruatore nato 1583. à fundamentis extruendum, atq; infra triennij ſpatium abſoluendum omnino curauit. Quod tamen cum alijs ſanctiſſ. ſororibus aliundè euocatis, atq; alijs virginibus de nouo accedentibus ingreſſa, ibidem per 24. continuos annos religioſiſſimè atq; ſanctiſſimè conuixit. Huic monaſterio, cuius eccleſiam R. quidam Tullenſis Epi- E

A ſis Epiſcopus, ſub inuocatione S. Michaëlis Archangeli, anno reſtitutæ ſalutis 1487. conſecrauit, atq; caput S. Amoris martyris, vnius ex 11. millibus virginum, & coſtę pars S. Margaretæ, de earumdem virginum ſocietate, commedatiſſimam reddunt. Leo X. Pont. max. aliquot gratias conceſſit, quas tamen, quòd nihil aut certè parum ad rem pertineant, data opera in mediũ adferre nolui. Obſequũtur Deo opt. max. hoc in eodẽ loco 22. ſorores Clariſſæ de prima (vt præfati ſumus) beatæ virginis Claræ Regula.

De monaſterio Mauritaniæ apud Vnellos. Mon IIII.

CVPIENTIBVS quibuſdam Tertiarijs, ſeu Franciſcanis ſororibus in arctiorem atq; perfectiorem vitam tranſire, adfuit illicò, atq; pro votis, illuſtriſſ. pariter ac pientiſſ. Princeps Margareta à Lotharingia, illuſtriſſ. Caroli Alenconienſium Ducis, atq; Vnellorum Comitis mater, quæ emptum Mauritaniæ, quæ Vnellorum oppidum eſt, B capaciſſ. fundum, ſtrenuo heroi Ioanni à Monte Boſſerio cum pinguiſſima eleemoſyna, anno Dominicæ natiuitatis 1502. contulit, vt ibidem, neceſſarijs ſuperadditis, conueniens monaſterium ædificandum curaret. Quo deniq;, poſt elapſum ſeptennium, nempe anno Domini 1509. abſoluto, præfatæ ſorores Tertiariæ ad ipſum, de ſummi Pont. Leonis X. facultate ſe transferentes, in primam beatæ virginis Claræ Regulam verba fecerunt, ſeſeq; curæ huius Prouinciæ Miniſtri commiſêre: in quo & ſanctiſſimè vſq; in præſens perſeuerarunt. Earum eccleſiam, in cuius ſacrario pars ligni Dominicæ crucis, atq; os quoddam S. Stephani prothomartyris religioſè aſſeruantur, R. Iacobus de Silli Sagienſis Epiſcopus, de religioſo more, conſecrauit. Cùm Hugnoſtici hæretici omnia penes ſacra loca horrendis cædibus fœdarent, atq; Mauritaniam, C Duce Gaſpare Coligneo Franciæ Ammirante, infeſtiſſimis ſignis ingreſſi fuiſſent, ſoror Margareta parua, ex Rothomago oriunda, in ſanguinarias illorum manus incidit: cumq; eorum libidini, atq; procacitati aſſentire nollet, ab ijſdem, feris in hoc immanioribus, diro mucrone confoſſa eſt, ſicq; palmam glorioſi martyrij eſt aſſecuta.

De monaſterio Annunciationis B. virginis Argentonij. Mon. V.

HVIC ſæculo nequam vale dictura illuſtriſſima Princeps Margareta à Lotharingia, Alenconienſium Duciſſa, atq; illuſtriſſ. nec non & religioſiſſimi Renati Alenconienſium quoq; Ducis legitima quondam vxor, poſtquam Mauritanicum, (de quo paulò ſupra) Alenconienſe, Caſtri Villanij, atq; Caſtri Gunterij monaſteria Clariſſis ſororibus ædificaſſet, hoc quoq; quintum, Annunciationi virginis Marię ſactum, D Argentonij, quæ Normanniæ oppidum eſt, circa annum Dominicæ natiuitatis 1517. ex proprijs quoq; facultatibus, Leone X. Pont. max. atq; Carolo à Lotharingia Alenconienſium Duce proprio filio ſibi annuentibus, conſtruendum, atq; ad ipſum Franciſcanas quaſdam Tertiarias ſorores Argentonij, quodã in xenodochio degẽtes, transferendas curauit. Quibus tamen perfectiorem viuendi modum anhelantes, præfatus Leo X. ſummus Pontif. expedita plumbea bulla, ſub datum Romę anno Domini 1524. menſis verò Octobris iiij. idus, quæ & adhuc in huius loci archiuis perſeuerat, conceſſit, vt in beatæ virginis Claræ Regulam, ab Vrbano ſummo Pont. modificatam, vnde & Vrbaniſtæ dictæ veniunt, tranſirent: prout & fecerunt. Huius monaſterij eccleſia, in cuius maioris ſacello, iuxta locum pronunciandæ Epiſtolæ deputatum, illuſtriſſ. præfatæ Margaretę à Lotharingia corpus honorificè quieſcit, à R. Iacobo de Silli Sagienſi Epi- E po (de quo ſupra) in honorem Annunciationis Deiparæ Virginis (vt præfati ſumus) conſecrata extitit: in qua & caput vnius ex 11. millibus virginum religioſè cuſtoditur. Commorantur tandem hoc in monaſterio 35. religioſiſſimę virgines Clariſſæ.

De monaſterio S. Claræ Alenconij. Mon. VI.

SANE, ſi debita antiquitatis ſeries à nobis ſeruanda veniret, Alenconienſis hic monialium conuentus pręcedenti pręponendus fuiſſet: cùm ille (vt prefati ſumus) ab illuſtriſſ. Principe Margareta à Lotharingia, Alenconienſium Duciſſa, anno Virginei partus 1517. iſte verò per 19. annos antea, nempe anno Domini 1498. Alenconij, quæ Normãnię ciuitas eſt, ſub titulo S. virginis Clarę, ab eadem pientiſſima fundatrice, Alexandro

xandro VI. ſummo Pont. ſedente, imò & annuente ædificatus fuerit. Sed cùm præfata antiquitatis ſeries nobis, qui vel vrbium dignitatem, vel locum à prouincialibus Capitulis cuiq; præfixum, potius attendimus, à propoſito non ſit, nihil aut certè parum refert, quòd illum iſti, aut iſtum illi præferamus. Huius ſacri conuentus, quem & 40. ſorores Clariſſę ſub reformatione beatæ Coletæ frequentius inhabitant, eccleſia à R. Iacobo de Silli Sagienſi Epiſcopo, anno Domini 1499. menſis verò Augusti die 11. conſecrata extitit: quam & duę Dominicę crucis particulę, atq; caput S. Sapientię virg. & mart. quæ illuſtre cum cæteris virginibus martyrium apud Coloniam Agrippinam ſubijt, inſigniorem reddunt. Plures profectò ſorores vita illuſtres, moribus inſignes, atq; ſanctitate conſpicuæ in hoc ſacro monaſterio, in quo monaſtica diſciplina, atq; Regulæ candor mordicus ſeruantur, diem non abſq; ſanctitatis nota clausère extremum. Ex harum numero fuère ſoror Agnes Viotte tertium Seraphici patris Franciſci Ordinem primitus, ſed poſtmodum primam beatæ virginis Claræ Regulam profeſſa: quæ plurimas, easq; glorioſas, de Sathana victorias retulit. Cuius deniq; corpus, licèt humidiſſimo loco tumulatum, poſt 12. annos integrum omnino, incorruptum, atq; ſuauiſſima fragrantia reſperſum, fuit inuentum. Idipſum quoq; contigit pijſſimarum ſororum Gabrielæ à Nozai, atq; Mariæ Clementij corporibus: cùm poſterius poſt ſeptendecim annos ab eius funere, prius verò poſt vigeſimum ab eodem euentu, omnino redolentia, atq; integra, & vlla abſq; corruptionis læſione apparuerint. His monialibus fideliter inſeruiunt 10. huius Prouinciæ patres ac fratres, quorum alter iſtis præeſt, atq; monialibus à ſacris confeſſionibus eſt: reliqui verò ſacris tum faciendis, tum quoq; ſolemniter celebrandis, atq; eleemoſynis pro vtraq; familia perquirendis quamdiligentiſſimè intendunt, ſicq; in vinea Domini fideliſſimè laborant.

De monaſterio Clariſſarum Deſiræ Mon. VII.

VT primùm illuſtriſſimus, ſimulatq; excellentiſſimus heros Ludouicus Gonzaga Niuernenſium Rethellenſiumq; Dux à ſanctiſſimo Domino Sixto V. Pontifice maximo impetrauit, vt Minoriticus Niuernenſis conuentus, Prouinciæ Turonię patribus olim ſubiectus, cæterorum locorum Prouinciæ Franciæ Pariſienſis albo aſcriberetur, eiuſq; cura reuerendo patri eiuſdem Prouinciæ Franciæ Pariſienſis Miniſtro committeretur: adiecit, vt ab eodem ſanctiſſimo Domino Sixto Papa V. obtineret, quatenus Clariſſarum monaſterium Deſiræ, quæ Niuernenſis diœceſis oppidum eſt, diſtatq; à Niuernio viginti & vno millibus paſſuum, ab antiquo erectum, & à 25. ſororibus (vt præfati ſumus) Clariſſis frequentius inhabitarum, nec non curæ reuerendi patris Prouinciæ ſancti Bonauenturæ, à ſui erectione ad hæc vſq; noſtra tempora, commiſſum, reliquis ſororum præfatæ Prouinciæ Franciæ Pariſienſis monaſterijs annecteretur. Quod & apoſtolici cuiuſdam breuis, dati Romæ apud ſanctum Marcum 3. menſis Octobris, anno à ſalutifera ſeruatoris Chriſti natiuitate 1586. Pontificatus verò ſanctiſſimi eiuſdem Pontificis maximi Sixti V. 2. virtute pro votis aſſequutus eſt. Qua etiam de cauſa nos præfatum Deſiderenſe Clariſſarum monaſterium, pientiſſimis oppidanorum ſumptibus (vt creditur) ædificatum, tamquam legitimè, atq; conſultiſſimè à Prouincia ſancti Bonauenturæ ad hanc Franciæ Pariſienſis Prouinciam translatum, hic ſubiectum voluimus. Qui apoſtolicum huiuſcemodi tranſlationis diploma videre deſiderauerit, præſentis monaſterij archiuos, conſulat ſibiq; ſatisfactum experietur.

De Tertiariarum monaſterio Deyzichy. Mon. VIII.

SERENISSIMI Renati Hieroſolymorum, atq; Siciliæ Regis magnificētia, accedente tamen ſummi Pontificis tunc ſedentis aſſenſu, præſens conuentus, quem & decem Sorores de tertio ſeraphici patris Franciſci Ordine inhabitant, in pago Deijzichio Mettenſis diœceſis, circa annum Dominicæ incarnationis 1413. conſtructus extitit. Cui, quòd eius incolæ, tum infirmis, tum quoque peſte laborantibus opportunè adſint, Mettenſis Epiſcopus, atq; quod cleri reliquum eſt plura priuilegia contulit.

De mon. SS. Marthæ, Eliſabethæq; Caſtri Salinarum. Mon. IX.

PIISSIMI Chriſti fideles Robertus Morcelius, eiuſq; legitima vxor Itillona Quacatia, atq; Titianus Boucher, facturi ſibi amicos, qui ſe in ęterna tabernacula reciperent

A ciperent, hoc ſacrum monaſterium, 20. Frãciſcanis ſororibus Tertiarijs continendis accommodum omnino, ex collatis in medium proprijs facultatibus in Caſtro ſalinarum, quod Mettentis diœceſis oppidum eſt, ſubeſtq; ſereniſſimis Lotharingiæ Ducibus, circa annum à Chriſto in terris nato 1418. à fundamentis extruendum, ſuisq; numeris abſoluendum curarũt. Eius eccleſia, ipſo die omnium ſanctorum anni Dominici 1479. à R. Deſiderio Natali Epiſcopo Pamadenſi, atque Mettẽſi Epiſcopo à ſuffragijs, ſanctis Martha virgine, atque Eliſabetha Vngariæ Regis filia eius titularibus, conſecrata extitit: gaudetque, ex Leonis X. Pontifice maximi liberalitate, omnibus priuilegijs, atque fauoribus Tertiariarum ſororũ Ordini à ſuis prędeceſſoribus antea cõceſſis, atq; à ſucceſſoribus in poſterum concedendis; inſuper & eleganti Dominicæ crucis particula religioſiſſimè exornatur, quæ ab omnibus ſanctimonialibus præfatis ſummè veneratur.

B *De monaſterio Tertiariarum Monſterolij. Mon. X.*

CONSVLTVRI deuotiſſimi Ioannes Bourſius in vtroq; Iure licentiatus, atq; itidem Ioannes Hulotus, eiuſq; chariſſima vxor Monſterolij, quod Viromandorum, atq; Ambianenſis diœceſis oppidum eſt, infirmis, quippe qui ex Archita Tarentino non ſibi, ſed charæ potius patriæ natos fuiſſe didicerant, hoc monaſterium, viginti Tertiarijs ſororibus Franciſcanis excipiendis idoneum, ſuis ſumptibus, anno Domini 1458. ædificandum curarunt. Cùmq; immatura morte pręuenti, eius eccleſiam, quam & plura ſanctæ Genouefæ virginis oſſa, & aliquot beati patris Franciſci reliquiæ eleganter exornant, abſoluere nequiuiſſent, R. Nicolaus de Pelue, tunc Ambianenſis Epiſcopus, ſufficientem eleemoſynam ad eius conſummationẽ & perfectionẽ, anno Dñicæ incar nationis 1559. poſt profligatũ à Gallorũ, atq; Hiſpanorum Regibus bellum, ſum-
C ma liberalitate (eſt enim in pauperes, præcipuè religioſos munificentiſſimus) contulit;

De monaſterio S. Eliſabethæ Abbatisuillæ. Mon. XI.

CONSTRVXERANT ſibi honeſtæ quædam fœminæ (Biguinæ vulgò nuncupatæ) Abbatisuillæ, quæ Viromandorum ciuitas eſt, ſatis conueniens monaſterium, ibidemq; tum ipſæ, tum quoque aliquæ earum ſequaces, per aliquot annos commoratæ ſunt. Cùmque eis deficientibus, locus habitatore deſtitueretur, prouidi ciues communibus neceſſitatibus conſulturi, ſorores aliquot tertio beatiſſimi patris Franciſci Inſtituto aſtrictæ, eò aliunde, ex eorum quorum intererat facultate, anno Domini 1456. transferendas curarũt. Quæ ob præſtitum fidele obſequium, præfatos ciues adeo
D in ſui beneuolentiam traxerunt, vt ſibi, licèt ſint quadraginta numero, vllo abſque grauamine, imò libentiſſimè neceſſaria miniſtrent. Præfatam translationem, vt ex eius diplomate, dato xj. calen. Aprilis, Pontificatus verò ſui anno iiij. liquidò conſtat, ratam habuit confirmauitq; Sixtus IIII. Pont. max. qui & hunc locum huius Prouinciæ Miniſtro ſubeſſe voluit. Huius deniq; monaſterij eccleſia, in cuius ſacrario duo capita ex 10. millibus martyrum, & ſacra ſanctorum Euſtachij, Suſannæ, Iulianæ, atque Margaretæ ex vndecim millium virginum atque martyrum cœtu capita, item duo alia capita ex tredecim millibus martyrum, & cranei pars ſanctę Vrſulę virginis & martyris, & quoddam os S. Adriani, atq; S. Eliadis brachium, inferior S. Adiuri martyris mandicula, atq; de lacte B. virginis Mariæ cum teſtimonialibus, eiſq; authenticis literis, fideliter aſſeruantur, in Dei atq; S. Eliſabethæ honorem conſecrata habetur.
E Sed per quem, vel quo certo tempore id ſibi euenerit, memoria penitus excidit.

De mon. SS. Michaelis, Pauli Apoſt. & Franciſci Olmæ. Mon. XII.

VT primùm Sixtus IIII. Pont. max. anno Dominicę Incarnationis 1472. illuſtri, àc pientiſſimo Gerardo de Huracourt Olmenſis oppidi temporali Domino, atq; Nacianenſi Baliuo, nec non & Lotharingiæ Ducis conſiliario, tria monaſteria Tertiarijs ſororibus Franciſcanis ædificandi per Lotharingiam facultatem feciſſet, atq; pontificiæ huiuſcemodi conceſſioni, tum ſereniſſimus Nicolaus Lotharingiæ Dux, tum quoque R. Antonius à Nouo caſtro Tullenſis Epiſcopus ſubſcripſiſſent, hoc monaſterium, ad continendas viginti ſorores aptiſſimum, præfatus Gerardus ex proprijs facul-

tatibus,

tatibus, intra Olmi oppidi mœnia, ſtatim à pontificio indultu ædificari fecit. Cuius ec- A
cleſiam quidam R. Tullenſis Epiſcopi, cui Olma in ſpiritualibus ſubeſt, ſuffraganeus, in ſanctorum Michaëlis Archangeli, Pauli Apoſtoli, atque patris Franciſci honorem, de religioſo more, conſecrauit: ac ſacroſanctæ ſequentes reliquiæ, nempe altera ex ſpinis Dominicæ coronæ, Dominicę itidem crucis particula, & aliquot ſanctorum Hilarij Epiſcopi, atque Stephani prothomartyris oſſa commendatiſſimam reddunt.

De monaſterio B. Mariæ ac S. Ludouici Regis Bellouaci. *Mon. XIII.*

CONSTRVXERAT ſanctiſſimus Gallorum Rex Ludouicus Bellouaci, quæ Picardiæ ſiue Normandiæ ciuitas eſt, Biguinis (de quibus ſupra) monaſterium. Quod tamen, eis temporis ſucceſſu omnino deficientibus, ad ruinam tendere cœpit. Quamobrem Bellouacenſis ſenatus tum illi, tum quoq; ſibi proſpecturus, à Chriſtia- B
niſſimo Francorum Rege Ludouico XI. ſupplex, anno Domini 1480. petijt, concedere dignaretur, quatenus huiuſmodi monaſterium ſibi ex regia facultate ad Tertiarias ſorores Franciſcanas transferre liceret. Quo deniq; annuente, ac adductis 11. ſororibus ex eiuſdem Ordinis monaſterio, Abbatiſuillæ erecto, hic locus in præfatarum ſororum Tertiariarum ius tranſijt. Quibus quotquot ab eo temporis fuêre Bellouacenſes Epiſcopi, tum propter earum ſanctimoniam, tum quoq; propter diligentem, quam circa infirmos gerunt, curam, benefici extitêre: & Leo X. Pont. max. anno Dñi 1515. conceſſit, quiſquis ſacerdos, ſiue is ſæcularis, ſiue regularis fuerit, ſacras earum confeſſiones exceperit, omnibus priuilegijs, Minoritico Ordini conceſſis, gaudeat. Huius ſacræ domus eccleſiam, quam & purpureæ veſtis Dominicæ pars, & Dominicæ itidem crucis particula, & altera ex coſtis S. Ludouici Francorum Regis, & pars menti S. Eli- C
ſabethæ vnius ex 11. millibus virginum, ac 40. Tertiariæ ſorores Franciſcanę, eius accolæ, commendatiſſimam reddunt, reuerendiſſimus Ludouicus de Villers, aliàs Inſulenſis ad Dei honorem, beata interim virgine Maria, atq; S. Ludouico Francorum Rege eius tutelaribus, 7. menſis Auguſti, anno verò Domini 1529. conſecrauit: ac 40. dies eã in feſto propriæ dedicationis viſitãtibus, atq; liberalibus eleemoſynis proſequẽtibus de iniunctis pęnitentijs remiſit. Pręfatas Tertiarias ciues Ieſu Chriſto diligunt in Dño.

De monaſterio B. Mariæ, ac S. Eliſabethæ apud S. Quintinũ. *Mon. XIIII.*

QVONIAM, debellata per Philippum huius nominis ſecundum atq; Hiſpaniarum Regem, & exercitum eius, Emanuele Philiberto Allobrogum Duce, pręfati exercitus Principe atque Præfecto, ſancti Quintini ciuitate, quæ totius Viromandię metropolis eſt, quicquid ſcripturarum; aut monumẽtorum in archiuis continebatur, militari ſæuitia atque impietate deperijt, quo certo tempore hoc ſacrum monaſterium, 30. Tertiarijs ſororibus Frãciſcanis excipiendis omnino idoneum, à pręfatis ciuibus, præſertim verò à nobilibus familijs de Mouy, atq; de Scifchay ædificatum intra præfatæ vrbis mœnia, fuerit conſtructum minimè inueſtigare potuimus. Hoc nihilominus certiſſimum eſt, hunc ſcilicet locum à præfatis militibus maiori ex parte dirutum, ab ijſdem ciuibus, diligenti tamen ſororum opera, reſarcitum, ac penè reædificatum fuiſſe: nec non & eius eccleſiam à reuerendiſſimo Ioanne Montracs Ruſſionenſi Epiſcopo, ac R. Nouiomenſis Præſulis ſuffraganeo conſecratam extitiſſe. D

De monaſterio S. Nicolai Ambiani. *Mon. XV.* E

CVM pijſſimus Aegidius Rauinius, atq; eius legitima vxor Nicolaa Ambianenſes ciues xenodochium ad pauperes tum excipiendos, tum quoque curandos, ſibiq; eccleſiam, atq; monaſterium omnino contigua Ambiani, quæ Picardiæ vrbs eſt, anno reſtitutæ ſalutis 1481. ex communibus facultatibus erigendum, atq; Tertiarias aliquot ſorores Franciſcanas ad ipſum transferendas curaſſent, eę, quę numero ſunt 30. eoq; amplius, illud ſumma cura, ſummaq; diligentia, & ampliarunt, & in meliorem formam redegerunt. Quibus Sixtus IIII. Pont. max. expedita bulla ſub datum Romę nonis Septẽbris, anno verò Domini 1483. omnia priuilegia, omnesq; fauores, Minoritico Ordini cõceſſa, liberaliſſimè impertitus eſt. Cui & Leo ſummus Pont. ſubſcripſit.

A pſit. Huius loci Eccleſia conſecrata habetur miniſterio R. Nicolai Lagrencij Hebro-
nenſis Epiſcopi, atq; reuerendiſſimo Ambianenſi Pręſuli à ſuffragijs, in honorem ſancti
Nicolai Epiſcopi & confeſſoris: in cuius ſacrario ſancti Romani Rothomagenſis Ar-
chiepiſcopi vertex, & pars cranii S. Stephani prothomartyris, nec non & brachium
ſanctæ Eliſabethæ Vngariæ Regis filiæ religioſiſſimè ac fideliſſimè aſſeruantur.

De monaſterio S. Catharinæ Boloniæ. Mon. XVI.

EXVSTIS ab Angelo milite omnibus literis atq; ſcripturis, quę in vrbis Boloniæ
tabellarijs continebantur, nihil penitus de prima pręſentis conuentus erectione,
ſcilicet à quo, vel quando extructus fuerit, haberi potuit. Conſtat tamē ipſum ante cen-
tum quadraginta annos initium habuiſſe, ibidemq; per multum temporis ſpacium ali-
B quot Tertiarias ſorores Franciſcanas inhabitaſſe. Quę tamen à præfato milite Angelo
loco deturbatę, atq; eiectæ, poſtquam per aliquot annos per incertas ſedes diuagatę
fuiſſent, præfata ciuitate Bolonia, quæ Oceano mari alluitur, atq; ad Normannos ſpe-
ctat, in Henrici II. Gallorum Regis poteſtatem proſpero Marte redacta, Anglis inte-
rim inde pulſis, tum præfati Hērici Regis liberalitate atq; fauore, tum quoq; Bolonien-
ſium beneficio, & propriū hoc monaſterium, diuę Catharinæ virg. & mart. ſacrū, repe-
tière, & ipſum fermè euerſum reędificarunt. Sūt autē pręfatę moniales numero viginti.

De monaſterio S. Mariæ Magdalenæ Dulendij. Mon. XVII.

QVOD Dulendiana communitas Biguinis (de quibus ſupra ſemel atq; iterum)
ab aliquibus annis, Dulendii, quod Viromandię oppidum eſt, ſacrum monaſte-
C rium erexerat, id in multò elegantiorem formam prius redactum, illis maximè defi-
cientibus, ex ſummi Pontificis Innocentii VIII. facultate, ad Tertiarias ſorores Fran-
ciſcanas, anno Dominicæ incarnationis 1488. transferendum curauit. A quo quidem
tempore 25. eiuſdem Inſtituti ſorores, maxima cum laude, ac infirmorum vtilitate,
quibus curandis pręcipuè inuigilant, vt plurimùm ibidem commorantur. Quarum de-
nique eccleſia capite S. Fabianæ, quæ vna fuit ex vndecim millium virginum cœtu, in-
ſignis, à R. quodam Hebronenſi Epiſcopo, anno virginei partus 1550. conſecrata extitit.

De monaſterio S. Ludouici Epiſcopi Montis deſiderij. Mon. XVIII.

ILLVSTRIS, pijſſimaq; Iacoba de Launoy oppidorū Ploiron & Rembeſcourt
(Gallicè nuncupatorum) temporalis Domina, vt primùm ex morte illuſtris Herois,
D ac chariſſimi viri Ludouici Dailli vidua relicta eſſet, eam dotem, quam à parentibus
pro contrahendo matrimonio acceperat, conſtructioni vnius ſororum monaſterij, ni-
hil interim gratiarum actionis, aut auræ popularis ab hoc ſæculo nequam deſiderans,
adiudicauit. Obtenta itaq; anno humanæ ſalutis 1485. tum à R. Ambianenſium Epi-
ſcopo, cuius eæ partes erant, tum à Gallorum Rege eo temporis regnante, tum quoq; à
Pariſienſi ſenatu pro votis facultate, hoc monaſterium diuo Ludouico Tholoſatum
Epiſcopo ſacrum, Montisdeſiderij, quod Viromandorum oppidum eſt, atq; Ambianēſi
Epiſcopo in ſpiritualibus paret, à fundamentis ad apicem vſq; extrui, atque à Tertiarijs
ſororibus Franciſcanis inhabitari curauit. Quarum 25. curandis infirmis potiſſimum
intentæ, qua etiam de cauſa oppidanis gratiſſimæ ſunt, ibidem commodiſſimè conui-
uunt. In huius loci ſacrario, cuius eccleſiam Ambianenſium Epiſcopus Franciſcus Hal
E uinius, anno Domini 1509. cōſecrauit, alter ex digitis S. Huberti, immo & aliquot eiuſ-
dem ſancti, ac diui Blaſij Epiſcopi & martyris oſſa religioſè aſſeruātur, cuſtodiunturq;.

De monaſterio S. Eliſabethæ Roiæ. Mon. XVIIII.

HOC tantùm de præſentis Monaſterij Roiæ, quod Viromandorum oppidum eſt,
erecti prærogatiuis dicere poſſumus, quòd videlicet anno Dominicæ incarnatio-
nis 1480. de Caroli VIII. Francorū Regis conſenſu, deq; diœceſani Epiſcopi faculta-
te ædificatum: quòdq; à reuerendiſſimo quodam Hebronenſi Epiſcopo eius eccleſia,
nō ita poſt multum temporis, ad Dei omnipotentis gloriam & laudē, interim Eliſabetha
ſereniſſimi atq; etiam Chriſtianiſſimi Andreę Vngarorum quondam Regis ſanctiſſi-

ma filia eius patrona, conſecrata fuerit: quòdq; tandem ab vndecim ſanctimonialibus A
de tertio ſeraphici patris Franciſci Ordine inhabitetur. Sed peculiari cuius opera, aut ſumptibus id ſibi contigerit, penitus ignoratur. Si tamen Roienſium beneuolentiam atque affectum largasq; eleemoſynas, quas eis munificentiſſimè tribuunt, liberaliſſimeq; elargiuntur, erga præfatas ſorores ſpectare velimus, eos huiuſcemodi loci fundatores, authores, atq; etiam conſeruatores facilè coniectabimus, depræhendemusq;.

De monaſterio B. virginis, atq; S. Annæ eius matris Ruæ. Mon. XX.

RVA (Gallicè verò Rue) Normandorum, atq; Ambianenſis diœceſis oppidum Oceano imminet mari. Cuius communitas conterraneis infirmis conſultura, hoc ſacrum monaſterium, glorioſiſſimæ virgini Mariæ, atq; eius genitrici diuæ Annæ dicatum, de reuerendiſſimi Ambianenſis Epiſcopi, atq; de propriæ matricis eccleſiæ Rectoris aſſenſu, & auctoritate, anno à partu Virgineo 1489. ex communi ærario, intra communes quoque muros, à fundamentis extruendum, omnibus ſuis numeris abſoluendum, atq; duodecim Tertiatijs ſororibus Franciſcanis tradendum curauit. Qui quidem numerus vſque impræſentiarum perſeuerat. Huius loci eccleſia à reuerendiſſimo quodam Ambianenſium Epiſcopo conſecrata habetur: inſuper & ſacroſanctis ſequentibus reliquijs, in eius ſacrario aſſeruatis, capite videlicet ſanctæ Chriſtianę virginis atque martyris, quæ ſancti Clodouęi Regis, ac ſanctiſſimæ eius vxoris Blandinæ filia creditur, ſimulq; cum beata Vrſula ac alijs virginibus illuſtri martyrio coronata extitit, atque cranij parte S. Appolloniæ virginis & martyris religioſiſſimè honeſtatur. B

De monaſterio S. Antonij de Padua Luneuillæ. Mon. XXI. C

INTER cætera quæ ſereniſſimus Siciliæ Rex, ac Lotharingiæ Dux Renatus Franciſcano Ordini contulit beneficia, id quod Tertiarijs ſororibus Frãciſcanis Luneuillæ, quod Lotharingiæ oppidum eſt, non minus liberaliter, quàm piè contulit, ſanè non in fimum obtinet locum. Extruxit ſiquidem illis, annuente tamen Sixto IIII. Pont. max. anno à Chriſto ſeruatore in terris nato 1481. intra præfati oppidi mœnia optimum ex proprijs facultatibus monaſterium, atque 25. continendis monialibus omnino idoneum. Cuius deniq; eccleſiam reuerendiſſimus Ioannes à Sorzeio Chriſtopolitanus Epiſcopus, anno Domini 1494. menſis verò Maij 20. in ſancti Antonij Paduani honorem conſecrauit, benedixitq;: & pars ligni ſanctiſſimæ crucis Chriſti, vniusq; ex vndecim millium virginum caput, & pars menti ſanctæ Catharinæ de Senis, atq; quoddam os S. Chriſtophori martyris Chriſti fidelibus commendatiſſimam reddunt. D

De monaſterio B. Mariæ virginis Nanceij. Mon. XXII.

CONSTRVXERAT, pro ſua in Deum pietate, atq; in pauperes, infirmosq; miſericordia ſereniſſimus Carolus Lotharingiæ Dux Nanceij, quæ Lotharingiæ ciuitas eſt, pulchrum ſatis xenodochium, atq; huiuſcemodi hominibus excipiendis curandisq; accommodum, ſub B. Marię virginis inuocatione. Quod tamen, ex adminiſtratorum incuria, atq; vituperabili neglig̃etia, maiori ex parte collapſum, ſereniſſimus Renatus Siciliæ Rex (de quo paulò ſuperius) liberalibus ſuis ſumptibus perficiendum, ac omnino reparandum, imò & in monaſterij formam redigendum, inſuper & Tertiarijs ſororibus Franciſcanis, quarum quindecim ibidem vſq; impræſentiarum perſeuerant, anno Dominicæ Incarnationis 1495. conferendum curauit. Huius deniq; monaſterij eccleſiam plurimis priuilegijs ab aliquibus ſummis Pontificibus, dum adhuc intra hoſpitalis limites teneretur, honeſtatam reuerendiſſimus quidam Tullẽſis Epiſcopus conſecrauit: quam & duo ex 11. millibus virginum capita ſummopere exornant. E

De monaſterio S. Nicolai Meluduni: Mon. XXIII.

EANDEM quoq; conditionem ſubijt hoc ſacrum monaſterium, diuo Nicolao dicatum, atq; intra muros antiquiſſimę ciuitatis Melodunenſis à S. Ludouico Francorum Rege olim ædificatum. Cùm enim ibidem hoſpitale ad curandos infirmos ſanctiſſimus is Rex conſtruxiſſet, illudq; ex eorum, quorum intererat, ſupina negligentia ad

A tia ad terram vergeret, Chriſtianiſſimus Francorũ Rex Ludouicus huius nominis XI. illud, anno Dominicæ Incarnationis 1494. reparandum, atq; à ruinis vindicandum, inſuper & adiũcto ſibi honeſto monaſterio ſanctimonialibus de tertio ſeraphici ac beatiſſimi patris noſtri Franciſci Ordine, quę aduentantium infirmorum ſolicitam curam gererent, eosq; charitatis ac miſericordiæ officijs diligentet proſequerentur, reuerendiſſimo interim Triſtanno à Salazar Senonenſi Archiepiſcopo, atq; Germaniæ, Galliarumq; Primate, pro votis annuente, tradendum curauit. Cuius eccleſiam fortuitò pollutam reuerẽdiſſimus pater frater Chriſtophorus à Capitefontium, prędeceſſor noſter, Cæſarienſisq; Archiepiſcopus, atq; Senonenſis ſuffraganeus, anno Dñi 1580. expiauit, ac in honorem beati Nicolai Myrenſis Archiepiſcopi ſacrauit: inſuper & 40. dies de iniunctis pœnitentijs omnibus eam in die propriæ dedicationis viſitantibus, adiutriceſq; manus pro eius reparatione porrigentibus, liberaliter remiſit. Incolitur ſacer hic
B locus ab octo tantùm monialibus, quæ partem menti ſancti Antonij Abbatis, per quam Deus ter optimus maximus Meludunenſibus plura beneficia conferre dignatus eſt, & quotidie liberaliſſimè impertitur, & quoddam os ſancti Blaſij Epiſcopi & martyris quamdiligentiſſimè, ac debita cum reuerentia cuſtodiunt, religioſeq; venerantur.

De Tertiariarum monaſterio Berneij. Mon. XXIIII.

AEDIFICARAT quoq; ſanctus Ludouicus Francorũ Rex, pro ſua in Deum pietate, ac in infirmos animi propenſione, quoddam iſtis excipiendis hoſpitale in oppido Berneio. Cumq; id, ſuperintendentium incuria, omniimodam minaretur ruinam, à Chriſtianiſſimo Francorum Rege Ludouico XI. fermè reædificatum, atq; Tertiarijs ſororibus Franciſcanis, in perpetuum vſum & habitationem, collatum extitit.
C Quarum quidem ſororum numerus, licèt ſeptenarius tantummodo ſit, deuotio tamen tanta eſt, vt etiam, cum maximo proprię vitę diſcrimine, peſte ſublatos contrectare atq; ſepelire non reformident. Vnde & colligi facilè poteſt, quo pacto circa eoſdem, vita adhuc comite, pręfato morbo laborantes, ſe habeant, quauè animi teneritudine omnia neceſſaria eis ſubminiſtrent. An earum eccleſia ſit conſecrata penitus ignoratur.

De monaſterio S. Gabrielis Archangeli Nouicaſtri. Mon. XXV.

CVM huiuſmodi Tertiariæ ſorores animi erga ſe propenſionem, atq; beneuolentiam præmemorati ſereniſſimi ac Chriſtianiſſimi Ludouici XI. Francorum Regis ſemel atq; iterum expertæ fuiſſent, adiecère, vt & hoc ſacrum monaſterium, ſancto Archangelo Michaëli dicatum, de eius regia liberalitate ac munificentia plurimùm ſibi
D pollicentes, Nouicaſtri, quod Normanniæ oppidum eſt, ac reuerendiſſimo Rothomagenſi Archiepiſcopo in ſpiritualibus audit, erigerent, ædificarentq;. Quas deniq; ſpes de tanto ac tam pientiſſimo Rege concepta minimè fefellit: Nam eius auſpicijs quod prudenter propoſuerant, prudentius exequutæ ſunt. Huius loci eccleſia conſecrata habetur, ſed quis eius conſecrationis author fuerit penitus ignoratur. Deſeruiunt præfatæ ſorores de tertio Seraphici patris noſtri Franciſci Ordine, quæ numero ſunt 12. ex regio mandato leproſis, cui proculdubio iniuncto muneri pro votis ſatisfaciunt: nam illis pluſquam materno affectu obſequuntur, illiſq; omnia neceſſaria liberaliſſimè ſubminiſtrant: qua propter oppidani eas maximè venerantur, amoreq; proſequuntur.

De monaſterio S. Ioannis Baptiſtæ Braij. Mon. XXVI.

E CVM deuotiſſima ſimul atq; nobiliſſima matrona Dauſſemont ad maturiorem ætatem tenderet, aliquod Deo opt. max. ac beatiſſimo patri Franciſco obſequium præſtitura, hoc monaſterium diuo Ioanni Baptiſtæ Dominico præcurſori ſacrum, atq; decem monialibus continendis idoneum, Tertiarijs ſororibus Franciſcanis, ex proprijs ab antiquo facultatibus Braij, quod nobile eſt oppidum, Summaq; fluuio alluitur, conſtrui fecit. Quia verò hic locus ex quodam infortunio conflagrauit, & quicquid in eius archiuis literarum continebatur, flammis abſumptum eſt, nihil certi de huiuſcemodi conſtructionis tempore tradere poſſumus. Conſtant nihilominus eum eſſe, & Ambia-

nenſi, & Roienſi monaſterijs antiquiorem, cùm illorum fundatrices hinc aſſumptæ A ſint. Eius eccleſia conſecrata habetur, in cuius ſacrario aliquot oſſa ſancti Iuliani Cenomanenſium Epiſcopi, quæ incendium euaſerunt, fideliter cuſtodiuntur.

De monaſterio S. Saluatoris Gorneij. Mon. XXVII.

AEDIFICARANT illuſtriſſimi pariter ac pientiſſimi quidam Normanniæ Duces Gorneij, quod Normannorum præſtantiſſimum ac notiſſimum oppidum eſt, Tertiarijs ſororibus Franciſcanis ſacrum hoc monaſterium, illudq; ſibi tradi curarunt. Quo nihilominus cùm ex Caroli VII. Francorum Regis mandato, quibuſdam ex cauſis, eiectæ fuiſſent, eidem, anno Dominicæ Incarnationis 1523. ex eius Regis, qui tunc Gallis ius dicebat, præcepto, reſtitutæ ſunt, ibidemq; vſq; impræſentiarum earum 6. honeſtiſſimè perſeuerant. Quarum eccleſia à reuerendiſſimo B quodam Hipponenſi Epiſcopo, ad Domini noſtri Ieſu Chriſti Saluatoris mundi honorem, conſecrata extitit, atq; capite S. Agonidæ virginis & martyris condecoratur.

De monaſterio B. Mariæ virginis Grandiſuillagij. Mon. XXVIII.

CVM pauperculæ quædam Tertiariæ ſorores, ob continuos militum incurſus, ac bellorum ſæuitiam, ſancti Pauli monaſterium, in Viromandia erectum, deſerere coactæ fuiſſent, ne hinc inde diuagari cogerentur, atq; iniurijs militum expoſitæ periculi tandem aliquid ſubirent, hanc ſacram ædem, Franciſco huius nominis primo, ac Gallorum Rege Chriſtianiſſimo, annuente, imò & ſibi fauente, Grandiſuillagij, quod Viromandiæ oppidum eſt, ex diuerſis fidelium eleemoſynis, anno humanæ ſalutis 1541. à fundamentis ad apicem vſq; ædificari curarunt. Cuius eccleſiam reuerendiſſimus qui- C dam Hebronenſis Epiſcopus, atq; Ambianenſium Præſulis ſuffraganeus, ſub beatæ ſemperq; virginis Dei genitrici Mariæ patrocinio, conſecrauit ac benedixit: & pars humeri ſancti Lamberti, atque aliquot oſſa ſanctæ Barbaræ virginis & martyris fidelibus commendatiſſimam reddunt. Inhabitatur tandem ſacra hæc ædes à 20. ſororibus de tertio (vt præfari ſumus) beatiſſimi patris Franciſci Ordine, quæ die noctuq; diuinas laudes altiſſimo ac omnipotenti Deo decantant, eiq; fideliſſimè famulantur.

De monaſterio S. Margaretæ Trienſi ſiue Trys. Mon. XXIX.

SVMMA pietate atq; beneuolentia, qua in Tertiarias ſorores Franciſcanas ferebatur illuſtriſſima pariter atq; pientiſſima heroina Iaquelina de Stonteuille impulſa, hoc illis ſacrum monaſterium Triſs, quod Normanniæ oppidum eſt, ſpectatq; ad Ro- D thomagenſem diœceſim, ædificari, atq; illuſtriſſimo, ac reuerendiſſimo Georgio ab Ambaſia S.R.E. Cardinali (de quo ſupra) ſibi annuente, omnes ædiculæ S. Margaretæ, cuius patronatus ius ad ſe ſpectabat, redditus applicari curauit. Quos etiam illuſtriſſima atq; etiam pientiſſima Adriana, Duciſſa de Stonteuille, ac oppidi S. Pauli Comitiſſa, domo atq; prædio ſibi adiunctis, ea lege, anno à lætabunda Chriſti ſeruatoris natiuitate 1551. adauxit, vt pro ſe, eiusq; chariſſima gnata Maria à Borbonio ad Deum ter opt. max. preces funderent. Huius ſacræ domus eccleſia, cuius duæ tantùm ſanctimoniales impræſentiarum curam gerunt, ad honorem ſanctæ Margaretæ virginis & martyris conſecrata habetur. Quando verò id ſibi acciderit memoria penitus excidit.

De monaſterio ſanctæ Mariæ virginis, ac ſancti Eutropi prope E
Cantum lupi. Mon. XXX.

CVM ſereniſſima pariter ac pientiſſima Ioanna, Franciæ atq; Nauarræ Regina, hoc monaſterium Annunciatarijs ſororibus, prope caſtrum, cui Cantus lupi nomen eſt, conſtruendum curaſſet, idq; bellorum iniuria, atq; militum petulantia dirutum, & à monialibus deſertum, derelictumq; fuiſſet, illuſtris ac pijſſimus Nicolaus à Nouo oppido (Gallicè Neufuillè) torquatus eques, ac Franciſco huius nominis primo Gallorum Regi Chriſtianiſſimo à ſecretis, ne omnino peſſum iret, ſumma pieta-

te atq;

A te atque obſeruantia, qua in ſanctiſſimam Virginem & ſanctum Eutropium ferebatur, illud anno Dominicæ incarnationis 1521. præfato Franciſco Rege, ac illuſtriſſimo & reuerendiſſimo Georgio ab Ambaſia S. R. E. Cardinale, ac Sedis apoſtolicæ in Gallijs Legato, ſibi annuentibus, refici, imò potius reædificari, atq; à præfatis ſororibus Annunciatarijs, quas in Domino Ieſu Chriſto maximè diligebat, inhabitari curauit. Hoc docent literæ in huius loci archiuis aſſeruatæ: quibus & adiuncta ſunt duo pontificia diplomata, aliud Iulij II. aliud verò Leonis X. ſummorum Pontificum, quibus ſororum Annunciationis beatę Marię virginis Ordo confirmatur. Horum poſterius anno Domini 1517. prius verò anno 1506. datum fuit. Huius loci eccleſiam reuerendiſſimus quidam Carolus Epiſcopus Megarenſis, de licentia tamen illuſtriſſimi Pariſienſium Prę-ſulis, ac ſanctæ Romanæ Eccleſię Cardinalis, Ioannis Bellaij,glorioſiſſima Dei genitrice Maria, ac S. Eutropio eius tutelaribus, anno à Chriſto in terris nato 1544. conſecra-
B uit: & Gallorum plures hydropiſi laborantes ſumma cum deuotione frequentant: atq; vigintæ duæ ſorores religioſa ac ſancta ſua conuerſatione commẽdatiſſimam reddunt.

De monaſt. Annunciationis B. Mariæ prope Ligneium. *Mon. XXXI.*

SATISFACTVRVS pijſſimis illuſtriſſimæ heroidis Margaretæ à Sabaudia votis illuſtriſſimus pariter ac pientiſſimus Antonius à Lucemburgo Brianẽſium atq; Ligneiañorum Comes, hanc ſacram ædem, Annunciationi beatæ virginis Mariæ dicatam, atq; à reuerendiſſimo quodam Clemente Chriſtopolitano Epiſcopo, ac Tullenſium Præſulis ſuffraganeo, anno Dominicæ Incarnationis 1555. menſis verò Septembris 18. conſecratam, ſuis ſumptibus prope Ligneium, Tullenſis diœceſis oppidum, an-
C no Domini 1554. à fundamentis extruendam, omnibusq; numeris abſoluendam curauit. Quam quidem conſtructionem Pius IIII. & Pius V. ſummi Pont. accepto tulerunt, concedentes, vt huius loci Annunciatariæ ſorores, quæ numero vt plurimum ſunt 15. omnibus gratijs atq; fauoribus, earũ Ordini à ſuis prędeceſſoribus conceſſis, frui queãt.

De Clariſſarum monaſterio Giſortij. *Mon. XXXII.*

NOVISSIMVM huius Prouincię locũ optimo iure aſſignauimus huic monaſterio præſenti, quòd primùm anno Dominicæ Incarnationis 1577. exordium ſumpſerit, quodq; à duabus tantùm ſororibus Clariſſis inhabitetur, quodq; tandem ſub artificum manibus conſtitutum, eccleſiam nondum conſecratam habeat. Cuius tamen origo huiuſcemodi eſt. Ædificarat S. Ludouicus Francorum Rex Giſortij, quod Ro-
D thomagenſis Archiepiſcopatus oppidum eſt, xenodochium quoddam pauperibus excipiendis, atq; curandis languentibus deſtinatum: quod tamen cùm ex ſuperintendentum in curia ruinæ approximaret, à Chriſtianiſſimo Francorum Rege Henrico huius nominis III. inſtantibus maximè Giſortianis, præfatis ſororibus collatum extitit: & à reuerendiſſimo patre fratre Chriſtophoro à Capitefontium, totius tunc noſtri Ordinis generali Miniſtro ac prædeceſſore noſtro, nunc autem Cæſarienſi Archiepiſcopo benemerito huic Franciæ Pariſienſis Prouinciæ adiectum ſuperadiunctumq; fuit.

PROVIN-

PROVINCIA CASTELLAE.

A INTER anguſtiores, atq; antiquiores Prouincias extremę totius Heſpe-
riæ Franciſcanas, ea,quæ Caſtellæ titulo inſignitur, locum primum ſem-
per obtinuit:Nam & plures Cuſtodias,quæ omnes in Prouincias temporis
ſucceſſu euaſerunt, ſibi annexas habuit, & ab Aragoniæ,atq; Portugaliæ
Regnis,quod reliquum eſt Hiſpaniæ complexa eſt. Siquidem,ante Fran-
ciſcani Ordinis reformationem,Toletanam,Hiſpalenſem, Murcianam, Segobienſem,
Victorianam, Burgenſem, Numantinam, atq; Palentinam Cuſtodias continuit. Poſt
Concilium verò Conſtantienſe, eo videlicet temporis, quo Franciſcana Regularis Ob-
ſeruantia fuſiùs dilatari cœpit,ex Toletana,Burgenſe, Canrabrica, Santojana, Tribu-
B lenſe (vulgò del Abrojo) Murciana, Bætica ſiue Granatenſe, Canarienſe ſiue Fortuna-
tarum inſularum, atq; Angelorum Cuſtodijs conſtitit: & à Cantabricis ad Gaditanos
vſq; populos in longum protendebatur: in latum verò à Celtiberorum confinibus ad
terminos vſque,qui Luſitaniam ab antiquiori Caſtella diuidunt, procedebat. Sed ſub-
tractis ab ea præfatis Cuſtodijs,atq; in Prouincias euectis,multò ſtrictius modò,ſub no-
biliori Caſtellæ titulo,patet.Nec ideo ab antiquo illo ſplendore vel latum vnguem ex-
cidir:nec tantæ fœcunditatis nomen aut gloriam amiſit:cùm eam omnes vt ſui genitri-
cem,legitimamq; parentem venerentur,& ſuſpiciant.Situm obtinet hæc Caſtellæ Pro-
uincia in Regno Toletano:cuius tanta eſt antiquitas, tãtaq; nobilitas, vt nullam aliam
C in tota Hiſpania ſe aut antiquiorem,aut certè nobiliorem agnoſcat.Nam & Madriten-
ſem Minoriticum eius conuentum Seraphicus ipſe pater Franciſcus, anno humanæ ſa-
luris 1213.dum Hiſpaniam peragraret, fundauit:& V. P. F. Ioannes Parens ab eodem
B.patre,propagandę Religionis gratia,ad Hiſpaniam deſtinatus,ſecundum conuentũ
Toleti,apud S.Antonium, iuxta notata ab authore Franciſcanorũ Chronicorum.p. 2.
lib.1.c.21.ædificauit,& Hiſpanica Franciſcani Ordinis reformatio in Toletana Cuſto-
dia, tamquã reliquarũ primipila, & anteſignana,anno à Chriſto ſeruatore nato 1366.
initium,B. P.F. Petro Villacretio auctore,qui locum ſanctæ Mariæ de Saliceto præfato
anno 1366.conſtruxit,optimiſq; moribus, atq; ſanctiſſimis Regularis Obſeruãtiæ riti-
D bus,in quibus ſub huius Prouinciæ auſpicijs vſq; in præſens perſeuerat,conſtabiliuit;&
ædificatis ſub eadem viuendi norma Aquilariæ, atq; Tribuli cœnobijs, quæ ad Conce-
ptionis Prouinciam ſpectant, in Minoritico conuentu oppidi Peñafiel vulgò dicti,
diem clauſit extremũ,feliciſſimè ſumpſit. Cùm autẽ,anno humanæ Redẽptionis 1517.
ſummus Pontifex Leo X. Obſeruantiæ Regularis fautor indefeſſus, eam tot benefi-
cijs, gratijs, atq; fauoribus honeſtaſſet, pręmemoratæ Cuſtodiæ, quæ mirum in mo-
dum monaſterijs abundabant, Toletana dempta, vt tanti Pontificis in Obſeruantiam
Regularem beneuolentiam in ſe quoq; experirentur, ſibi ſupplicarunt,vt ſe Prouincia-
E rum titulo inſignire dignaretur. Quod & ſumma liberalitate præſtirit. Cuſtodia verò
Toletana,quæ ſola omnino remanſerat, cùm ab alijs ſeiungi minimè petijſſet, & anri-
quum Prouinciæ Caſtellæ nomen retinuit:&, iuxta ſtatutorum generalium decretum,
antiquitate, præcedentia, alijſq; fauoribus, & gratijs, antiquitus Prouinciæ Caſtellæ
conceſſis,gaudet. Extẽditur itaq; hæc Prouincia in longum ad 60.leucas, ſiue 180.mil-
liaria, ſed in latum multò minus patet: circumſcribiturq; omnino à Regno Toletano,
ſiue noua Caſtella,ſiue(vt & alijs placet)Prouincia Carpentana: & conterminas habet
Conceptionis,Angelorum,Bęticam,Murcianam ſiue Carthaginenſem, Aragonenſem,
& ſancti Gabrielis Prouincias. Eius caput, primaq; domus, licèt origine ſit Madritenſe
(vt præfati ſumus) poſterior,eſt conuentus ſancti Ioannis Regum Toleti à Catholicis,
pientiſſimiſq; Ferdinando & Eliſabetha Hiſpaniæ Regibus auguſtiſſimè,atq; elegan-
tiſſimè

tiſſimè extructus. Nec immeritò ſanè : cùm ciuitas ipſa Toletana antiquiſſima, & an- A
te bis mille annos à Terentio,vel(vt alij volunt) à Tholemone & Bruto,ſtrenuis Duci-
bus Romanis,à fundamentis erecta, inter cœteras Hiſpaniæ ciuitates nobiliſſima ſit.
Fuit præterea olim Gothorum Regum ſedes : qui ne dum Hiſpaniæ, ſed etiam Galliæ
Gothicæ principabantur: ideoq; iure optimo non tantum Caſtellæ nouę,ſiue Toletani
Regni primatum,ſed & totius Hiſpaniæ, atq; etiam Galliæ Gothicæ principatum ali-
quando obtinuit.Quamobrem R.Rodericus, Toletanus Archiepiſcopus, in Concilio
generali Lateranenſi,poſt acutam atq; prolixam diſputationem, ab eius Præſide Inno-
centio III. Pont. max. omnium Hiſpaniæ Epiſcoporum, atq; Archiepiſcoporum Pri-
mas declaratus eſt:quo etiam titulo eius ſucceſſores potiti ſunt,& vſq; in præſens, vlla
abſq; contradictione,gaudent.Quid verò prohibuiſſet,quominus id aſſequeretur,cùm,
præter præfatam antiquitatem, & loci dignitatem, Archiepiſcopus Toletanus vltra B
200. coronatorum millia, ſingulis annis, redditũ iure recipiat? Eſt etiam præfata To-
letana ciuitas illuſtris Conciliorum nationalium celebratione, quibus vniuerſi Hiſpa-
niæ,atq; Galliæ Gothicę Epiſcopi,& Archiepiſcopi interfuêre : quæ omnia à Sede apo-
ſtolica approbationem,atq; confirmationem receperunt. Eſt eius deniq; tanta æſtima-
tio,vt non ſolum à Chriſtianis Hiſpaniæ Regibus,ſed etiam à Mauris,eo videlicet tem-
poris,quo pulſis Chriſti fidelibus,ea patria potiti fuêre, maximo in pretio, eiuſq; re-
gionis caput,caſtrum, atq; princeps habita ſit:adeò vt, qui eã occuparet,totius Hiſpa-
niæ Dominium facillimè ſibi polliceretur. Quo etiam factum eſt,vt eius arma Impera-
torem,mundum altera manu tenentem,contineãt: Cuius quidem ſitus vniuerſæ Hiſpa-
niæ medium obtinet : & ſicut Hieroſolymitana ciuitas terræ vmbilicus appellata ali-
quando extitit,ita quoq; & Toletana vrbs Hiſpaniæ vmbilicus nuncupari poteſt.Quæ, C
iuxta Ptholomæi ſententiam, Virginis ſigno, quod Zodiaci circuli ſextã occupat man-
ſionem,ſubiacet,& Arcticum polum ad 40.duos gradus ſupra ſe eleuatum habet, allui-
turq; aurifero fluuio Tago,qui eam amœniorem, atq; fœcundiorem reddit. Continet
deniq; hæc noſtra Caſtellę Prouincia 28. fratrum conuentus, quorum alter collegij
fungitur officio:& 38. diuerſi generis ſanctimonialium monaſteria, de quibus ſuo loco
agemus. Huius maius ſigillum ipſiſſima Regni Caſtellæ arma, nempe leonem & ca-
ſtrum, ſcuto inferiore parte diuiſo incluſa, imprimit: ſed leo eius leuam, caſtrum verò
dexteram tenet. Superiorem autem partem B.P.Franciſcus genuflexus, atq; à Seraph
ſacra ſtigmata in Aluernæ monte recipiens, cui ſocius ſopore oppreſſus aſtat, omnino
occupat. Sigilli verò inſcriptio orbicularis hęc eſt. SIGILLVM MINISTRI
PROVIN. FRATRVM MINORVM OBSER. PROV. CAST. Pri- D
mus omniũ, qui Obſeruantibus Franciſcanis ex prouincialis Miniſteriatus munere in
Prouincia Caſtellæ ius dixit,fuit V.P.F. Alphonſus Boroxius,vir vtiq; religioſiſſimus,
ac maturo præditus conſilio, qui à patribus Toletanæ,Hiſpalenſis, Sanctojanæ, Bur-
genſis, atq; Murcianæ Cuſtodiarum,in conuentu S. Iuliani de Capraria capitulariter
congregatis,communi ſuffragio, in Miniſtrum, ex apoſtolica Leonis X.auctoritate,an-
no Domini 1517.facta, electus eſt. Anno verò à Chriſti incarnatione 1479. ex indulto
Sixti IIII. Pont. max. Sanctojana Cuſtodia, à Caſtellæ Prouincia dehiſcens, in Prouin-
ciam euaſit:atq; hæc prima fuit aliarum omnium Cuſtodiarum, quæ ab hac Prouincia
defecerunt. Fuit aliquando inter Caſtellanam & Burgenſem Prouincias maxima de
antiquitate, de ſigillo, atq; de Prouinciæ Caſtellæ titulo altercatio. Contendentibus
nempe Burgenſis Prouinciæ patribus, idq; adductis in medium non paucis rationibus, E
hęc omnia eorum Prouinciæ pleno iure deberi. Et Caſtellanis ſibi contradicentibus,
mordicuſq; aſſerentibus ad ſe potius quàm ad illos ea attinere.Hæc autem diſceptatio,
poſt diligentem omnium vtriuſq; partis rationum examinationem, à patribus quorum
intererat, lata in huius Prouinciæ fauorem diffinitiua ſententia, è medio ſublata eſt.
Sed antequàm huiuſmodi digladiatio exoriretur, anno ſcilicet Domini 1499 ijs in pro-
uincialibus Comitijs,quę in oppido Almazanio celebrata fuêre,Hiſpalenſis Cuſtodia,
ex omnium patrum ſententia,in Prouinciam euaſit,Bęticæq; nomen ſibi aſciuit:Et poſt
ſexdecim annos,nempe anno à Chriſto Seruatore nato 1515.præfata Burgenſis Cuſto-
dia in prouinciali Capitulo Guadalfagarę habito, ex conceſſione ſibi à duobus capitu-
lis

A lis generalibus, quorum alterum Lauallis in Gallia Celtica, alterum verò Antuerpiæ
in Gallia Belgica celebratum fuit, facta: nec non & ex indulto Leonis X. Pont. max. in
Prouinciam quoque euecta eſt. Ea tamen lege, iuramento, ſponſionibusq; firmata, vt
Burgenſis appellanda foret: vtq; numquam vel Caſtellæ titulum vſurpare, vel de anti-
quitate, de ſigillo, aut de dignitate cum Caſtellę Prouincia contendere præſumeret.
Cùmq; in generali Capitulo Romæ, ſub Leone X. Pont. max. celebrato, ex patrum Capi-
tularium decreto, Angelorum Cuſtodiæ aſſumendi ſibi Prouinciæ honorem poteſtas
facta eſſet: & in generali quoq; Capitulo Lugduni, ob promotionem R. P. F. Chriſto-
phori à Forliuio, totius noſtri Ordinis generalis Miniſtri, ad Cardinalatum, anno Do-
mini 1518. habito, R.P.F. Franciſco Lichetto, generali quoq; Miniſtro ibidem electo,
à cæteris patribus commiſſum fuiſſet, vt, ſi id ſibi Hiſpaniam penetranti conſultum vi-
B deretur, Murcianam Cuſtodiam in Prouinciam quoq; promoueret. Ea in generali pa-
trum Vltramontanorum Congregatione, quæ Toleti, anno Domini 1519. habita eſt,
tum Angelorum, tum quoq; Murciana Cuſtodia ad Prouinciæ dignitatem, ſub præfa-
to R. P. F. Franciſco Lichetto, ac admodum reuerendo P. F. Nicolao Gilberti Com-
miſſario generali Vltramontano ibidem electo, promota fuit. Cui quoq; promotioni
Leo X. Pont. max. ſubſcripſit, ac Murcianæ Prouinciæ conceſſit, vt, pro eius libito, & id
nominis retineret, vel Carthaginēſis nouum aſſumeret. Per id quoq; tempus Tribulen-
ſis, ſiue Domus Dei Cuſtodia à Caſtellę Prouincia diſcedens, Santojanæ Prouinciæ, quę
impræſentiarum Conceptionis dicitur, reiecto Cuſtodiæ titulo, adiungi voluit. Cùm au-
tem Toletana Cuſtodia immobilis perpetuò permanſiſſet, cæteriſq; à ſe recedentibus,
nunquam ab eis diuelli petierit, ne ipſa ſola inter tot Cuſtodias, ſub florentiſſima Ca-
C ſtellę Prouincia olim militantes, Prouinciæ titulo priuaretur, à patribus, quorum id
munus erat, in præfata generali Congregatione Toletana decretum fuit, vt ad Prouin-
ciæ gradum aſcenderet: vtq; ipſa ſola Caſtellæ titulo, ſigillo, antiquitate, dignitate, gra-
tijs, fauoribus, atq; priuilegijs, vniuerſæ olim Caſtellæ Prouinciæ debitis, nemine con-
tradicente, potiretur. Et hæc quidem de origine huius Prouincię, deq; eius progreſſu &
auſpicijs notanda occurrunt. Quæ tamen maiori ex parte in archiuis eius monaſterij,
quod ſub inuocatione ſancti Ioannis Regum Toleti ſurrigit, Hiſpanico idiomate ha-
bentur. De quo nobis ſermo ſtatim habendus erit, ſi primùm toti huic Prouinciæ patro-
num, pro more ſolito, conſtituerimus. Is enim eſt beatus frater Didacus à ſancto Nico-
lao: quem ideo ſibi præponendum voluimus, quòd eius alumnus aliquando fuerit;
quòdq; in Complutenſi conuentu (de quo inferius) tumulatus, innumeris miraculis
D coruſcet; quòdque tandem in maxima veneratione à Toletani totius Regni accolis,
cuius finibus vniuerſa hęc terminatur Prouincia, habeatur, ſummopereq; colatur.

De conuentu S. Ioannis Regum Toleti. Conu. I.

LEGIONIS atq; Caſtellæ Regnorum Ferdinando, qui & Sanctus dictus eſt, ſce-
ptra tenente, anno à ſeruatoris noſtri Chriſti natiuitate 1218. S. Dominicus chari-
tatis zelo accenſus, & propagandæ Religionis ſuæ cupidus, cuius approbationem,
atq; confirmationem à ſummo Pontifice Honorio III. Romę acceperat, commendati-
tijsq; eiuſdem Pont. max. literis fretus, Burgenſem ciuitatem acceſſit, præfatumq; Fer-
dinandum Regem ibidem agentem conueniens, huiuſmodi ſibi literas quàm humilli-
mè tradidit: à quo & humaniſſimè exceptus, & plurimis fauoribus, atq; gratijs honeſta-
E tus extitit. Paulò tamen ante, ſuperſtitibus adhuc præfati Ferdinandi Regis parentibus,
Alphonſo videlicet, Legionis Rege, atq; Berenguela eius vxore, vnicaq; Toleti, & Ca-
ſtellę Regnorum hærede; V. P.F. Ioannes Parens à S.P. Franciſco, ſuæ Regulæ diuul-
gandæ, atq; ſeraphicæ Religionis ampliandę cauſa, quę ab eodem Honorio III. con-
firmata fuerat, in Hiſpaniam Commiſſarius tranſmiſſus, eandem Burgenſem vrbem ap-
plicuerat, literiſq; in ſui fauorē à pręfato Honorio III. plurimiſq; Cardinalibus con-
ceſſis pręmemoratis Alphonſo, & Berenguelę Regibus, eorumq; filio, & hęredi Ferdi-
nando traditis, ab ijſdem pręadicandi, domoſq; per vniuerſam eorum ditionem ędifi-
candi facultatem acceperat. Hinc conſtat, quàm egregiè fallantur ij, qui aſſerunt beatos
patres Dominicum, & Franciſcum ſimul Burgenſem ciuitatem fuiſſe ingreſſos, ſimulq;

apoſtolicas

apoſtolicas ſuarum Religionum commendatitias literas ſancto Regi Ferdinando exhibuiſſe. Quibus aſſentiri videntur lapideæ quædam imagines, portæ matricis eccleſiæ Burgenſis imminentes, quarum altera ſancti Regis Ferdinandi formam præſefert, aliæ verò duę beatorum Dominici & Franciſci, eidem Regi.S.R.E.literas offerentium, perſonas repræſentant. Sed hoc ex pictoria ac ſculptoria quadam licentia prouenit. Liquidò enim ex Franciſcanis, alijsq; chronicis conſtat B.P.Frãciſcum, anno Domini 1213. ex Gallijs in Hiſpaniam traieciſſe, ſtatimq; ſalutato beati Iacobi Apoſtoli mauſolęo, ex Compoſtella per Luſitanos Italiam repetijſſe: & præfatum ſanctum Regem Ferdinandum, non ante annum Dominicę Incarnationis 1217. per patris Alphonſi mortem Regni ſceptrum accepiſſe. Verum tamen eſt, quòd ſacrę beatorum patrum Dominici & Franciſci Religiones iſtius Ferdinandi Regis fauore, atq; auſpicijs in Legionis, Toleti, atq; Caſtellę Regnis florere cœperũt: Nã is beatum Dominicum, atq; V.P.F.Ioannem Parentem, ex Ciuitate Caſtellana oriundum, beatiq; patris Franciſci Commiſſarium, Burgis (diuerſis tamen temporibus vt præfati ſumus) humaniſſimè excepit, plurimisq; obſequijs proſequutus extitit. Inſuper & vtriuſq; ſacræ Religionis plantandæ, latiusq; diſſeminandæ illis poteſtatem fecit. A quo tandem recedens præfatus P. Ioannes Parens aliquot fratres Toletum miſit, qui noſtræ Religionis ſemina ibidem iacerent. Qui eò appulſi, ædiculam ſemi dirutam, cui vulgò (Baſtida) nomen erat, non procul ab eius muris diſtantem, licèt alij eam diui Antonij eccleſiam fuiſſe aſſeuerent, occupantes, ibidem per aliquale tempus in maxima paupertate, regulari diſciplina, atq; ſanctitate perſeuerarunt. Quùm autem eorum duo Toletum die quadam, eleemoſynam petituri, acceſſiſſent, atq; fortè fortuna ad forum, in quo plures equites, ac reliquum vulgus tauros diuexebant, perueniſſent, à quodam nobili, tamquam per iocum atq; ludibrium, audierunt, habituros ſe quidem dono & taurum, & ipſam plateã, ſi in medium prorumpentes taurum, ferocius poſt homines curſitantem, caperent, remorarenturq;. Cùmq; eius dictis plures circumaſtantes nobiles ridiculosè ſubſcripſiſſent, eorum alter, præmiſſa oratione, atq; de Dei bonitate, in cuius honorem & gloriam id ceſſurum ſperaret, omnino confiſus, ad taurum rectà contendit, atq; vtroq; cornu præhenſum ſubſiſtere iuſſit, coëgitq;. Quo tanto ſpectaculo commotus Toletanus ſenatus, cuius id munus erat, ipſis fratribus & taurum, & plateam, iuxta factam pollicitationem, liberaliſſimè tradidit. Illi verò ex adminiſtratis eleemoſynis, eodem in loco, vbi modò immaculatæ Conceptionis conuentus ſubſiſtit, qui non longè à Regia aberat, domicilium quoddam, iuxta primæuę illius ſanctæ paupertatis normam, erigi, ædificariq; curarũt; quem tamen ſereniſſima Maria Caſtellæ, atq; Toleti Regina, & Regis Sanchij, cui Ferox cognomen fuit, legitima vxor, quodam à ſe viſo miraculo, cuius ſtatim meminerimus, perterrita, proprijs ſumptibus, adiuncta etiam ſibi Regiæ parte, mirum in modum ampliauit, auxitq;. Sedebat namq; die quadam præfata Regina ad feneſtram ſolitaria, dumq; verſus fratrum monaſterium proſpiceret, caniſtrum panibus plenum è cœlo demitti, atq; à viro quodam exceptum fratribus offerri vidit. Laborabant ſiquidem tũc temporis maxima panis inopia fratres, refectionisq; hora inſtabat. Qua rei nouitate perculſa Regina, poſtquàm illius panis particeps effecta, ac eius guſtu ſuauiſſimè recreata extitit, & conuentũ (vt pręfati ſumus) illuſtrauit, & fratres, quos prius vt nouatores deſpiciebat, aſpernabaturq; diligere, atq; frequẽtiſſimis eleemoſynis proſequi cępit.

Hoc itaq; in loco perſeuerarunt fratres ad 267. annos: ſed non ſibi ſemper ſimiles. Primò quidem religioſiſſimè, ac iuxta normam à B. P. Franciſco præſcriptam, ſine aliquo videlicet proprio, & in perfectiſſima caſtitate, atq; obedientia. Deinde verò quibuſdam pontificijs diſpenſationibus innixi, & redditus admittere, & in laxiorem quandam viuendi formam tranſire cœperunt: quapropter obedientia, caſtitas, paupertas, atq; reliquę virtutes, à priſcis illis patribus diligentiſſimè excultę, plurimum detrimenti paſſæ ſunt. Cui incommodo vt obuiaret B. P. Petrus Villacretius, poſtquam in pœnitentiæ paleſtra ſe mirum in modum (vt præfati ſumus) exercuiſſet, conuentum ſanctæ Mariæ de Saliceto in vaſta quadam ſolitudine, ac ſyluatico loco ædificauit: in eoq; Franciſcanum Inſtitutum pro viribus priſtino nitori reſtituere ſategit, atq; plures fratres ſui ſequaces auito in illo viuendi genere ſolidauit, inſtruxit, confirmauitq;.

Cum

A Cùm autem poſt Conſtantienſe Concilium aliquot Franciſcani Obſeruantes ad hanc
Toletanam ciuitatem tenellam illam plantam propagaturi conuolaſſent, ex eius no-
bilium beneplacito, præfatam ſancti Antonij eccleſiam, in qua & primæui illi noſtræ
Religionis laboratores indefeſſi habitarant, incoluerunt: quam & per 57. continuos
annos pacificè occuparunt: pluribusq; annis occupaſſent, niſi Catholici Hiſpaniæ Re-
ges Ferdinandus, eiusq; legitima vxor Eliſabetha eos & illum relinquere, & ad mo-
naſterium S. Ioannis Regum Toleti, à ſe regio ædificio extructum, ſe transferre coë-
giſſent. Principabatur tunc temporis Toletanę Cuſtodiæ, ſub Cuſtodis, ac Vicarij pro-
uincialis Commiſſarij muneribus, egregius P.F. Ioannes à Toloſa, ex cuius decreto hu-
iuſmodi translatio contigit: & fratres defunctorum correligioſorum oſſa, annuente Il-
luſtriſſ. Nicolao Franco, S.R.E. Cardinali, atq; apoſtolico in Hiſpaniæ Regnis à latere
B Legato, ex communi derelictæ eccleſiæ ſarcophago exhumata, ſolemni pompa, atq; re-
ligioſo cultu, ad nouam ſibi oblatam ædē, 22. Februarij anno Domini 1477. tranſpor-
tarunt. Inueſtiganti verò mihi quare præfati Reges magnificum hoc templum ædifica-
ri voluerint, ea ſe ſe obtulit ratio: votum ſcilicet de eo conſtruendo emiſſum, ſi Deus
opt. max. victoriam illis aduerſus Granatenſes Mauros, eorumq; Regem, contra quos
tunc bellum gerebant, concedere dignaretur. Sunt tamen qui aſſerant id quidem ex
voto, non hoc in bello, ſed in eo, quod contra Alphonſum Portugaliæ Regem, de quo
& celebrem victoriam prope Taurum, antiquioris Caſtellæ ciuitatem retulêre, com-
miſerunt, emiſſo obueniſſe. Mihi tamen prima ratio maximè probatur: Cui & aſtipulari
videntur catenæ, atq; compedes externis huius templi parietibus appenſi, quibus Chri-
C ſtianos Malachæ detentos, atq; ab ijſdem Regibus liberatos, aliquando fuiſſe vinctos
nulli dubium eſt. Quicquid tamen ſit: decreuerant ipſi Reges Catholici hunc conuen-
tum ſibi in ſepulturam eligere, eaq; de cauſa eum tam magnificè, tamq; ſumptuosè
conſtrui curarunt. Tranſactis autem ab huiuſmodi tranſmigratione 15. annis, cùm mo-
res, licèt honeſti, patrum Conuentualium, qui Toletanum ſancti Franciſci conuentum,
de quo ſupra, inhabitabant, ipſis Regibus minimè arriderent, ab eiſdem cautum fuit: vt
quotquot ex illis in Obſeruantum familiam tranſire vellent, manerent quidem: qui ve-
rò nollent è veſtigiò loco cederēt. Quibus deniq; obtēperantibus, pręfatus ſancti Fran-
ciſci locus penes aliquot patres Conuentuales, Obſeruantes tamen effectos, per qua-
driennium manſit. Quo tandem elapſo quotquot ibi aderant, ex eorumdem Catholico-
rum Regum mandato, ad hoc cœnobium, vt cœteris iungerentur, fieretq; ex illis om-
nibus vna familia, vnumq; corpus, commigrare compulſi ſunt: & eorum locus monia-
D libus immaculatæ Conceptionis collatus extitit.

Conuentus hic, ſiue elegantiſſimam eius eccleſiam, ſiue capaciſſimum chorum,
ſiue clauſtra, ſiue inſtructiſſimam bibliothecam, ſiue reliquam eius ſtructu-
ram, cuius ſingulæ partes pientiſſimam illam, vereq; catholicam, atque mul-
tis nominibus laudandam ſuorum fundatorum maieſtatem prædicant, diligenter ſpe-
ctes, inter celeberrima totius Frăciſcani Ordinis ædificia annumerari poteſt. Et vt pau-
cis multa perſtringam, nihil penitus ad eius ſiue decorem, ſiue perfectionem deſidera-
tur: imò potius ex omni parte perfectus regiam tantorum fundatorum dignitatem pre-
ſefert. Habet enim quatuor pulcherrima clauſtra, ex finiſſimo marmore fabrefacta, ac
pulcherrimis exornata imaginibus: Quorum alteri regia quædam domus, parua qui-
dem ſed artificioſè elaborata, innititur. Hæc cum, anno Dominicę incarnationis 1553.
E ex quodam infortunio conflagraſſet, pientiſſimi ſenatus Toletani, atq; religioſiſſimi,
pariterq; illuſtriſſimi canonicorum collegij opera, infra breuiſſimi temporis ſpacium,
multò elegantior, multoq; ſpecioſior reædificata extitit. In qua quidem conflagratio-
ne Toletana in fratres noſtros, atq; in hanc domum pietas, & beneuolentia ſupra mo-
dum elucuit. Cùm enim vorax flamma toti ædificio comminaretur, pijſſimorum ci-
uium ſolertia, atq; indefeſſo labore factum eſt, ne vltra pędictæ Regiæ limites progre-
deretur: Habet præterea auguſtiſſimum templum plurimis, ijſq; ſpecioſiſſimis, ſacellis
docoratum: cui adhæret ſacrarium precioſiſſimis ornamentis, plurimisq; vaſis tum
aureis, tum quoq; argenteis diuino cultui deſtinatis, refertum. Habet deniq; cunctas ſi-
bi neceſſarias officinas, omnibus, quæ ad commodam fratrum habitationem requirun-
tur

tur, inſtructiſſimas. Qua etiam de cauſa locus hic 100. fratres ad minus continet. Quorum 24. ſub duobus doctiſſimis prælectoribus, diuinis literis incumbunt. Reliqui verò vel ſacras fidelium excipiunt confeſſiones: vel pro ſuggeſtu aliquid de ſacro Euangelio populo proponunt: vel diuinas laudes in choro, ſonora voce, decantant. Fuit præfata Regina Eliſabetha diuo Ioanni Euangeliſtæ deuotiſſima, eumq; quoad vixit, ſpeciali quodã religionis genere coluit: eaq; de cauſa hãc ſacrã ædẽ ſibi dicandã curauit. A

Primus ſæcularis, qui Minoriticum habitum hoc in loco induit, (quicquid fratres conuentus ſanctæ Mariæ de Saliceto obganniant) fuit R. P. F. Franciſcus Ximenius. Is enim cùm eſſet doctiſſimus, atq; in vtroq; Iure, ciuili ſcilicet atq; canonico verſatiſſimus, cuiuſdam Epiſcopi (vt infra patebit) iudicem agebat: ſed eius vitæ tædio affectus illi vale dicens, atq; omnes ſæculi pompas aſpernatus, pauperculis fratribus, vt pauperem Chriſtum ſub Franciſco Duce ſequeretur, adiungi voluit. Cuius tamen tanta fuit pietas, tantaq; religio, atq; prudentia, vt ad Toletani Archiepiſcopatus dignitatem (licèt inuitus, omninoq; renitens) aſſumptus ſit: atq; totius Hiſpaniæ Proregem ſecundò egerit: de quo tamen fuſius vtcumq; ſuo loco agemus. B

Pluribus hauddubiè grauiſſimis patribus, atq; religione inſignibus ſepulturam miniſtrauit hic locus, quorum tamen nomina, ex repræhenſibili quadam noſtrorum fratrum negligentia, nos fugiunt. Ad quos nihilominus, anno Domini 1490. appoſitus fuit V. P. F. Michaël de Buſto: qui, ob eius virtutes, vitæ integritatem, compoſitos mores, atq; maximam religionem, ab omnibus, quoad vixit, in ſumma veneratione habitus eſt, & poſt mortem ſummè deſideratus fuit. Aſſeruatur præfato in ſacrario altera manus beati patris Martini Ruizij: de cuius tamen vita, morte, atq; miraculis in deſcriptione conuentus ſanctiſſimæ Conceptionis huiuſce ciuitatis Toletanæ aliquantulum agemus. Gaudet tum demum ſacra hæc ædes altari quodam (vt aiunt) priuilegiato, idq; in ſacello ſancti Antonij de Padua erectum eſt, in quo, ex indulto Gregorij XIII. Pont. max. fidelium animæ, per Miſſæ ſacrificium, à Purgatorij pœnis liberantur: & pleniſſimo iubileo, ſiue indulgentia plenaria, quam aſſequuntur quotquot eam à primis veſperis feſtiuitatis diui Ioannis ante portam latinam, ad occaſum vſq; ſolis ſequentis diei, ritè tamen per ſacram præcedentem confeſſionem atq; communionem diſpoſiti, viſitauerint: quapropter ad eam illo die magnus populi fit concurſus. C

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Compluti. Conu. II.

SI quis eius amoris, atq; beneuolentiæ, qua illuſtriſſ. Alphonſus Carrillus Toletanorum Archiepiſcopus V. P. F. Ioannem Peñaluerium, ſtrenuum Franciſcanæ Regularis Obſeruantiæ propugnatorem, eiusq; Confeſſarium, inſuper & vniuerſum Ordinem Minoriticum proſequutus fuerit, experimentum facere cupiat, vel hunc ſaltem conuentum, glorioſiſſimæ virgini Mariæ ſacrum, ac Complutenſis nobiliſſimæ ciuitatis cinctum muris, præ oculis ſibi proponat: quem is, ex facta ſibi, anno Dominicæ Incarnationis 1456. ab Eugenio IIII. Pont. max. facultate, ſuis ſumptibus, à fundamentis, in vtriuſq; gratiam, extruendum curauit: atq; omnibus neceſſarijs inſtructum V. P. F. Alphonſo Boroxio, tunc Prouinciæ Caſtellæ Vicario prouinciali, à quo & virtute cuiuſdam Eugeniani diplomatis, quo Franciſcanis Obſeruantibus, tunc fœcundiſſimè per Hiſpaniam pullulantibus, 15. erigendorum conuentuum, 5. in S. Iacobi, 5. in Aragoniæ, & 5. in Caſtellæ Prouincijs poteſtas fiebat, admiſſus acceptusq; fuit, cæteris annectendum locis, ſumma liberalitate, tradidit. Parochiam verò, quę ibidem, ſub inuocatione eiuſdem Virginis glorioſæ, præextiterat, ne fratribus aliquando negocium faceſſeret, ad ſancti Ioannis ædiculam, non ita multum inde diſtantem, ex capituli, atq; canonicorum Toletanæ matricis eccleſiæ, quorum intererat, voto ac beneplacito, cum omnibus ad ſe pertinentibus, tranſtulit. Cùm autem pientiſſimus Præſul Deiparæ Virgini deuotiſſimus eſſet, nec præfatæ ædiculæ iniuriam fieri vellet, antiquum vtriq; nomen, addito tamen huic conuentui dulciſſimo agnomine Ieſu, reliquit. Quia verò poſſet aliquando alicui huius nominis, atq; tituli S. Mariæ de Ieſu, quo plures Franciſcani conuentus in Siciliæ, Valentiæ, atq; Cathaloniæ Prouincijs nuncupantur, cauſę atq; originis cognoſcendi deſiderium irrepere, conſultum fore D E

duximus

A duximus, ſi paucis hic noſtram ea de re ſententiam ferremus, eiusq; votis faceremus ſa-
tis. Ea enim eſt. Cùm S. Bernardinus beatiſſimæ Dei genitrici Mariæ deuotiſſimus, atq;
ſanctiſſimi nominis Ieſu, eiusq; dignitatis propugnator acerrimus, & præco indefeſſus,
plures calumnias, pluresque moleſtias, ob eius in publicis diſputationibus atque ſa-
cris concionibus defenſionem, à quibuſdam æmulis perpeſſus eſſet: ac tandem, diuina
ſibi aſpirante aura, glorioſam victoriam, atque triumphum de huiuſmodi confli-
ctu retuliſſet, tum ipſe, tum eius diſcipuli atque ſequaces ijs monaſterijs, quę eo tem-
poris erigi contigit, præfatum ſanctæ Mariæ de Ieſu nomen, in tanti beneficij recepti
gratiam, imponi curarunt. Inhabitatur frequentius facet hic locus à centum vel circi-
ter religioſis: quorū 40. ſub duobus prælectoribus ſcholasticę S. Bonauenturæ Theoſo-
phiæ dant operam, communesq; Complutenſis Academiæ ſcholas, tū lectionibus, tum
B quoq; publicis diſputationibus interſuturi, frequentāt. Licèt ſcripto non conſtet, quot
quiquè patres aut fratres, vitæ ſanctimonia conſpicui, mortem hoc in monaſterio obie-
rint, certa tamen, atq; indubia traditione conſtat, eorum plures in eo ſolo, quàm in reli-
quis totius huius Prouinciæ locis diem clauſiſſe extremum, ſepultosq; eſſe. Liquet enim
pręfatum illuſtriſſ. Alphonſum Carrillum, vel à ſummo Pontifice, vel à totius Minoriti-
ci Ordinis generali Miniſtro literas obtinuiſſe, quibus ſibi quemuis ex huius Prouinciæ
Cuſtodijs patrem aut fratrem, regulari Obſeruantię aſtrictum, vel virtutibus inſignem,
vel ſcientia & moribus clarum, vel quacunq; alia prærogatiua fulgentem, ad hunc con-
uentum euocare licebat. Quorum deniq; plurimi huic ſæculo ibidem vale dixerunt.
Horum alter fuit beatus Didacus à ſancto Nicolao, vir vtiq; eo temporis, ob ſui ſancti-
tatem, omnibus notiſſimus: qui ex Hiſpalenſi Cuſtodia, iuſſu V. P. F. Roderici ab Occa-
C nia ad hunc locum ſe contulit. Aduertendum tamen eſt obiter, ne & nos in quorūdam
hiſtoriographorum errorem incidiſſe putemur, præfatum videlicet fratrem Roderi-
cum huius Prouinciæ gubernaculum eo temporis minimè tenuiſſe, (vt aliqui falsò au-
tumant) cùm id penes V. P. Alphonſum Boroxium fuerit: ſed eum potius, vel ab ipſo pa-
tre Alphonſo Boroxio Commiſſarium in Bæticam Cuſtodiam, cui is, alijs implicitus ne-
gocijs, intereſſe nō poterat, deſtinatum: vel toti prouincię, quando anno Dñi 1450. ple-
niſſimo Iubileo, atq; canonizationis S. Bernardini, cui ter mille octingenti patres ac fra-
tres Franciſcani Obſeruantes ex omnibus terræ plagis adfuêre, & ipſe quoq; interfutu-
rus Romam petijt, ab eodem, ſub Commiſſarij titulo, præfectum. A die igitur (vt vnde
deflexit ſermo eò redeat) quo beatus frater Didacus à ſancto Nicolao hunc appulit
conuentum vſq; ad vltimum vitæ halitum, ſanctiſſimè in eo perſeuerauit: vbi & hono-
D rifica reconditus arca, in proprio ſacello ſibi ſacro, in eadem glorioſus carne reſurre-
cturus, diem Domini præſtolatur. Cuius vitam atq; miracula, licèt apprimè, optimoq;
ſtylo depinxerit 3. p. ſuorum Chronic. R. P. F. Marcus ab Olyſſipone, Portuenſis in Por-
tugalia Epiſcopus, atq; profeſſione Franciſcanus, pauca nihilominus, ſed ab eo intа-
cta, impræſentiarū, in eius laudē, recenſere non pigebit, quòd nō abs re futurū ſperem.
Fuit igitur beatus Didacus à S. Nicolao Bæticus, atq; ex pago S. Nicolai, qui inter
Conſtantinam, atq; Caſſaliam Bætica oppida itinerantibus occurrit, oriundus. Cùmq;
innatam quandam pietatem, atq; humilitatem ab incunabulis ad iuuentam vſq; ſer-
uaſſet, ſęcularibus negocijs, atq; occupationibus vale dicens, in anachoriticam vitam
inhians, quodam in eremitorio aliquamdiu commoratus eſt, vbi ſtrenuè in omni vir-
tutum genere, ac ſpiritualibus exercitijs ſe exercuit. Inde verò, longè perfectiorem vi-
E tam anhelans, ad conuentum S. Franciſci de Arrizafa, ſeſquimilliari à Corduba diſtan-
tem, ſe contulit; ibiq; ſumpto Franciſcano habitu, ac communem cum alijs fratribus vi-
tam, Regulamq; profeſſus, tantopere in paupertate, prompta ac voluntaria obedien-
tia, puriſſima caſtitate, feruenti oratione, in Deum & proximum charitate, rerum diui-
narum contemplatione, atq; regulari Obſeruātia profecit, vt cœteros confratres longè
poſt ſe reliquerit. Fuit quidem cuiuſuis ſcientiæ ignarus, cùm literis operā numquam
dederit, ſed eorum, quę animarum ſalutem, vitęq; benè & catholicè inſtituendæ ratio-
nem concernunt, adeò, diuino ſibi afflante numine, conſcius, vt doctiſſimos quoſq; ſu-
perarit. Ad eum ſiquidem conſulendum omnes, tamquam ad diuinum oraculum, in re-
bus arduis, ſerioribus negocijs, atq; quouis grauiori diſcrimine confugiebant. Flagra-

uit aliquando, vt beatus alter Antonius de Padua, maximo ſubeundi, pro Chriſti fide A
eiusq; amore, martyrij deſiderio: quamobrem ad inſulas Fortunatas, nondum fidelium armis omnino edomitas, vt illis neophytis Chriſtianis, alijsq; eius gentis nondum conuerſis, ſed in Gentiliſmo adhuc perſeuerantibus, Chriſti ſeruatoris Euangelium, atq; fidem prædicaret, omni diſcrimine poſthabito, traiecit, factusq; inſulæ Fortisuenturæ, quæ vna ex Fortunatis eſt, Guardianus, ſuis efficaciſſimis prædicationibus, ſaluberrimis conſilijs, atq; ſanctiſſimo viuendi modo, plurimos efferatos illius patriæ homines, atq; Idolorum cultui deditiſſimos, à tam pernitioſis ſuperſtitionibus ad purum vnius veri Dei cultum auocauit, atq; ſuauiſſimo Chriſti iugo ſubdere colla coëgit. Et cùm audiſſet ſupereſſe adhuc quoſdam barbaros, truculentosq; viros alijs in inſulis, qui antiquum ritum mordicus tenentes, Euangelio, eiusq; annunciatoribus reſiſterent, ad eos
transfretare decreuit: vt vel eos ad Chriſtum conuerteret, vel ſub eorum manibus ſpiri- B
tum, pro ſui Redemptoris amore, efflaret. Itaq; naui conſcenſa, dum virilius intentum proſequitur, ab aduerſis ventis, importunaq; ſæui maris tẽpeſtate prohibitus eſt: quãobrem deſertam iam à ſe Fortiſuenturæ inſulam repetere cogitur, vbi vberrimos fructus in Dominicum intulit horreum. Inſtabat eo tẽporis annus Iubilei 1450. quo Romam adeuntes, pręmiſſa ſacramentali confeſſione, ſumptaq; ſacra ſynaxi, pleniſſimam omnium tranſgreſſionum indulgentiam conſequi poterant. Quamobrem Hiſpaniam repetens, cum fratre Alphonſo Caſtrenſi ſibi ſocio itineri ſe accinxit, Vrbemq; ingreſſus, cũ maxima deuotione & humilitate, loca illa ſancta viſitauit, atq; canonizationi S. Bernardini cum alijs tribusmillibus, atq; octingentis fratribus Frãciſcanis Obſeruantibus, (vt ſuperius tetigimus) interfuit. Cùmq; illorum plurimi, ob aëris mutatio-
nem, perpeſſosq; in itinere labores, Romæ in morbum incidiſſent, eorum curam ſibi C
ſumendam fore ſtatuens, ſe totum eorum obſequio, cum maxima charitate, ſpiritusq; hilaritate, vir Dei mancipauit. Ferebatur ſiquidem compaſſiua quadam teneritudine ad infirmos, nihilq; ſibi gratius accidere poterat, quàm illis adeſſe, inſeruire, & opitulari. Conſumpto verò in huiuſmodi charitatis opere, cum omni ſolicitudine & pietate, trimeſtri, & vltrà, Hiſpaniam repedauit, ac in conuentu S. Mariæ de Saliceto huius Prouincię Caſtellæ in maxima vitę aſperitate, corporisq; maceratione, prout reſidua quędam veſtigia adhuc facilè indicãt, aliquamdiu deguit, ac tandem Complutum petens, quod ſibi reliquum vitæ fuit, hoc in conuentu, cum maxima omnium admiratione, atq; ædificatione, ſanctiſſimè tranſegit. Quis vnquam eius ad pauperes & infirmos, quorum ſępius tabida vlcera proprijs manibus, ex maxima charitate, terſit, proprioq; ore deo-
ſculatus eſt, referre valeat? Quis eius ſingularem affectum ad Chriſti crucem, cuius ſi- D
gno plura miracula patrauit, exprimere queat? Ego quidem ingenuè fateor, id non eſſe mearum virium, ideoq; ſilentio imbecillitati meæ conſulendum exiſtimo. Si quis autem eius vitam, atq; miracula, authentica tamen, atq; fide dignorum teſtimonio virorum, inſuper & regiorum, apoſtolicorumq; tabellionum calculo comprobata, adamuſſim, curioſiusq; noſſe deſiderat, tertiam partem Franciſcanorum chronicorum, à præfato R. Portuenſi Epiſcopo editorum, conſulat, & ſibi ſatis ſuperq; factum experietur: Nam quantum ad me attinet præſenti operi abundè me conſuluiſſe exiſtimauerim; ſi vnum, vel alterum in medium produxero. Præſentiens itaq; beatus frater Didacus vltimum ſuę vitæ terminum, inſtantemq; ſui tranſitus horam, S. Franciſci veſtigia ſequutus, à patre tunc loci Guardiano habitum, cordam, atq; alia, quę ex Franciſcano more
tunc temporis peti ſolent, quàm humillimè ſibi concedi rogauit: deinde ſumptam cru- E
cem, cuius ſemper deuotiſſimus, atq; amantiſſimus fuit, qua etiam de cauſa crucem manu geſtans depingitur, cum maximis lacrymis, profundiſſimisque ſuſpirijs deoſculari cœpit: cùmq; aliquantiſper reſpiraſſet, in hæc verba prorupit: *Dulce lignum, dulces clauos, dulcia ferens pondera, quæ ſola fuiſti digna ſuſtinere Regem cælorum & Dominum*. Quibus tandem abſolutis, ſanctiſſimam illam animam, ex corporis ergaſtulo ſolutam, die Sabbati, quæ fuit 13. Nouembris anni Domini 1464. ſuo Creatori reſtituit. Eius caro, cùm prius ieiunijs, vigilijs, diſciplinis, macerationibus, atq; alijs plurimis pœnalitatibus ſummè attrita, ſubnigra, contracta, atq; aſperrima eſſet, ſtatim poſt mortem alba, mollis, ſplendida, omninoq; tractabilis apparuit: adeò vt viuere potius, quàm è morta-

libus

A libus exceſſiſſe videretur. Cuius feliciſſimum tranſitum, vt primùm quotquot ſiue ciues, ſiue ſtudentes & exteri Compluti agebant reſciuiſſent, ad funeris locum conuolantes, eius corpus tangere, & deoſculari contendebant: ſtatimq; Deus opt. max. vt manifeſtè oſtenderet, quàm ſibi eius anima grata eſſet, ad ipſius inuocationem & claudis, debilibusq; membrorum rectificationem, & ſurdis auditum, & plurimis alijs diuerſis infirmitatibus detentis integram ſoſpitatem conceſſit. Illud tamen præ cæteris ſilentio prætereundum non eſt, quòd laborante grauiſſima paralyſi iuuencula quadam Complutenſi, ita vt omnino contracta corporis vſum non haberet, cùm per 9. continuos dies ad beati fratris ſepulchrum feruentius oraſſet, ex inſperato incolumis omnino euaſit. Adde quod ſereniſſimus Princeps Carolus, inuictiſſimi atq; catholici Philippi eius nominis ſecundi, Hiſpaniarumq; Regis primogenitus, cùm ex quodam caſu in grauiſſimam infirmitatem Compluti incidiſſet: ita vt omnes Medici de eius ſalute de-
B ſperarent, nihilq; aliud præter eius mortem operirentur, ſe ex intimo corde B. F. Didaco commendauit, cumq; reſerato eius loculo, ad Principis præſentiam tantum pignus allatum eſſet, immediatè, præter omnium ſpem, conualeſcere cœpit: Vnde & maxima lætitia toti Hiſpaniæ ſubſequuta fuit. Adijciam & tertium: quòd videlicet, cùm poſt generalis Toletanæ Congregationis celebrationem, aliqua verba cùm præfato catholico Philippo Hiſpaniarũ Rege Madriti de huius ſancti canonizatione feciſſem, illismet diebus, nempe 2. Auguſti, anno à Chriſto ſeruatore nato 1583. mulier quædam nomine Maria Perez, ex morte Ioannis de Berruguilia vidua relicta, oppidiq; Daganzo Toletanæ diœceſis incola, quæ dimidiam corporis partem emortuam omnino, grauiq; paralyſi oppreſſam habebat, & vix, contracta ex eodem morbo eius lingua, loqui poterat, ſancti fratris ſepulchrum ad præcedentis iuuenculę inſtar per continuos 9. dies, maxima
C cum fiducia, orationisq; perſeuerantia frequentauit: ac tandem die eiuſdem menſis Auguſti 10. quæ S. Laurentio ſacra eſt, poſt grauem ſomnum, quo ibidem correpta fuit, integram ſoſpitatem, atq; valetudinem conſequuta eſt. Quod quidem ſingulari, atq; maximo miraculo ab omnibus tributum extitit: Quod ſcilicet Deus opt. max. cùm multis retrò diebus à patrandis meritò huius ſancti mirabilibus ceſſaſſet, eo temporis, quo de eius canonizatione agebatur, quaſi vellet manifeſtiſſimè oſtendere, eam ſibi fore gratiſſimam, tã inſigne, tamq; celebre opus operari dignatus ſit: Quod vt oĩ prorſus ſuſpitione careat, ſufficiẽtiſſimis ac oĩ exceptione maioribus examinatis ea de re teſtibus, à generali Vicario Complutẽſi mirabilibus eiuſdẽ beati fratris operibus adiunctũ fuit.

Hoc in eodem conuentu ſepultus eſt bonæ memoriæ, ac ſummæ ſanctitatis vir, frater Alphonſus Sartor, qui ob eximias eius virtutes ſpiritu prophetico, quo & multa
D prædixit, à Deo opt. max. inſigniri meruit. Quod cùm illuſtriſſ. ac R. Alphonſus Carrillus Toletanus Archiepiſcopus, cuius ſupra meminimus, reſciuiſſet, ab eo ſummis precibus exegit, vt quis ſibi in Archiepiſcopatu ſufficiendus foret, reuelare vellet. Cui tandem, poſt præmiſſam orationem, cui inſtantiſſimus erat, annuens, habiturum ſe quidem illuſtriſſ. ac R. Petrum Gonzalez à Mendoza, Epiſcopum tunc Palentinum ſui ſucceſſorem prædixit. Quo nihil ingratius petenti accidere poterat: cùm eum riualem, atq; æmulum haberet. Idq; nihilominus rei euentus comprobauit. Præcedenti fratri adiacet non minoris ſanctitatis, nec minoris religionis P. F. Ioannes Peñaluerius, quem ob eius compoſitos mores, vitæq; puritatem, intimè dilexit, atq; vt ſibi à confeſſionibus eſſet, elegit præfatus illuſtriſſimus Alphonſus Carrillus, imò & ad eius ſua-
E ſum, (vt proloquuti ſumus) præſentem conuentum ædificauit, & ſecundum Paternia-ni (vt ſuo loco dicemus) erigere cœpit. Nec tamen nobis prætereundus venit V. P. F. Franciſcus à Turribus, qui mortem anno à Chriſto nato 1580. obiens, in huius loci capitulo ſepultus eſt: Nam is, dum viueret, religioſiſſimam vitam duxit, ſuiq; ſtatus ac profeſſionis obſeruantiſſimus extitit. Vinum verò, aut carnes, niſi vrgentiſſima in neceſſitate, nunquam admiſit: paupertatem præterea & caſtitatem, quàm diligentiſſimè coluit. Cumq; prædicationis apoſtolicæ officio functurus vniuerſam ferè Hiſpaniam peragrarit, aſellum, aut aliquod aliud iumenti genus nunquàm admiſit, ſed pedes perpetuò inceſſit. Paſtoribus, atq; ruſticis libentiſſimè concionabatur, quòd huiuſce ſpirituali pabulo egere eos certò ſciret. His & etiam, vt à iuramentis, peierationibus, maledi-

maledictionibus, atq; choræis cum mulieribus ducendis, quæ peccata huiuſmodi hominum generi communia, atq; familariſſima ſunt, abſtinerent, pro viribus ſuadere conabatur. Eius igitur funeri, ob huiuſmodi aliaſq; quamplurimas, quibus claruit, dotes, vniuerſa Complutenſis ciuitas interfuit, eumq; beatum, Deoq; charum plenis buccis prædicat, atq; eius vel habitus, vel crinium, vel cordæ particulam, non ſecus ac ſacroſanctas reliquias, accipere contendit. A

Poſtquam R. ille, nec non & religioſiſſimus P. F. Franciſcus Ximenius Toletanæ matricis Eccleſiæ Archiepiſcopus, ac Franciſcani Inſtituti alumnus, & decus Complutenſem erexit Academiam, plures bonæ indolis, optimæq; expectationis, atq; ingenui adoleſcentes eò, literis operam daturi, confluxêre, indieſq; confluunt: quorum ſemper aliqui, diuino afflati ſpiritu, noſtræ philadelphiæ aſſociari cupiunt: quapropter in Comitijs quibuſdam prouincialibus huius loci Guardiano nouitiorum fratrum recipiendorum poteſtas conſultiſſimè facta eſt. Ex hoc ſiquidem muſæo prodiêre olim, quotidieq; prodeunt religioſiſſimi, atq; doctiſſimi patres, qui reliquam Prouinciam, imò & vniuerſum Ordinem ſuis moribus, nobilitate, atq; doctrina ſummè illuſtrarunt, indieſq; magis, magiſq; illuſtrant. B Hoc in conuentu Minoritici Ordinis lac ſuxêre reuerendus P. F. Ioannes Alagonius, ex regia Aragonum ſtirpe originem ducens, atq; huius Prouinciæ aliquando Miniſter: & doctiſſimus P. F. Didacus à Stunnica, amantiſſimus olim præceptor meus, ac filius illuſtriſſimi Ioannis à Stunnica maioris Cõmendatarij Caſtellæ, nec non frater illuſtriſſimorũ Ludouici Requeſenij, & Ioannis à Stunnica, quorum vterq; vnus poſt alium, maior Caſtellæ Commendatarius fuit: & reuerendus P. F. Antonius à Mendoza illuſtriſſimi Marchionis de Zenete filius, ac excellentiſſimi Ducis de Infantado vterinus frater, nec non huius Prouinciæ Miniſter, primuſq; Vltramontanæ familiæ Diffinitor: & reuerendus P. F. Antonius Manriquius illuſtriſſ. Marchionis de Guardia filius, atq; totius Vltramontanæ familiæ generalis Commiſſarius optimè meritus. C Hîc quoq; & ego, tanquam abortiuus, mei nouitiatus incunabula trauſegi: cùm in eo 16. Maij anno Domini 1562. Minoriticum habitũ induerim: qui licèt immeritus, diuina tamen diſpenſante bonitate, totius Obſeruantis Franciſcani Ordinis clauum aliquando tenui. Inuenire adhuc licèt in huius ſacræ domus archiuis literas à Toletanæ matricis eccleſiæ capitulo ad illuſtriſſimum Alphonſum Carrillum eius Archiepiſcopum miſſas, quibus alijs à ſe miſſis reſpondet, ſibiq; libentiſſimè huiuſce conuẽtus ædificandi, atq; parochiæ ſanctæ Mariæ ad ſancti Ioannis eremitorium (vt ſuperius meminimus) transferrendi, poteſtatem facit: Imò illum obnixè, & quàm humillimè rogat, vt ſe quantotius huiuſce operi accingat, quòd illud ad Dei D honorem & gloriam, atq; ad plurimorum Iudęorum & Maurorum, quibus tunc Complutum ſcatebat, conuerſionem ceſſurum certò ſciret. Qui quidem illuſtriſſ. Archiepiſcopus, ob maximam, qua erga hunc locum eiuſq; fratres & patres ferebatur, beneuolentiam, in medio maiori ſacello ſepeliri voluit. Cui alabaſtrinum quoddam mauſolæum, mira arte, miroq; artificio elaboratum, ac Archiepiſcopali ſtatua, plurimiſq; alabaſtrinis imaginibus elegantiſſimè exornatum, nec non ſequenti inſignitum epitaphio poſitum eſt. *Sepulchrum reuerendiſſimi, admodumq; magnifici domini, glorioſæ memoriæ, Alphonſi Carrilli, Toletani Archiepiſcopi, huiusq; monaſterij fundatoris, qui vixit Archiepiſcopus 35. annis 5. menſibus, & 10 diebus; mortuusq; eſt in hoc Complutenſi oppido prima Iunij anno Domini 1482. ætatis verò ſuæ anno 62. menſe 10. atq; die 20.* Suppeditauit inſuper reuerendiſſimus hic Archiepiſcopus, quandiu vixit, huius loci patribus ac fratri- E bus largiſſimas eleemoſynas, omniaq; tam ad diuinorum cultum, quàm ad alias officinas neceſſaria, puta calices, paramenta, cruces, aurea vaſa atq; argentea, chorales, eoſq; pulcherrimos libros, ſupellectilem, vtenſilia, hiſq; ſimilia, libentiſſimè dedit.

De collegio Apoſtolorum Petri & Pauli ibidem. Conn. III.

ILLVSTRISSIMVS ille, ac miris laudandus encomijs, P. F. Franciſcus Ximenius Toletanus Archiepiſcopus, necnon S. R. E. Cardinalis, atq; generalis Hiſpaniarum Inquiſitor duo, ſed coniuncta, collegia, maius videlicet, diuo Ildephonſo dicatum, & minus, ſanctiſſimis Apoſtolis Petro & Paulo ſacrum, iſtud quidẽ vt duodecim Franciſcanis

A ciſcanis ſtudentibus, eorum Guardiano, duobusq; laicis fratribus deſeruiat, illud verò vt ſęcularibus collegis ſit vſui, Cõpluti, quæ nouæ Caſtellæ ciuitas eſt, proprijs ſumptibus, pro ſua in ſacras literas, earumq; profeſſores animi propenſione, magnificè ſatis, ſatisq; eleganter erigi curauit, atq; ampliſſimis redditibus dotauit. Ita tamen vt eorum poſſeſſio, diſpenſatio, atq; proprietas penes ſęculares ſancti Ildephonſi collegas, quos & maiores vocari voluit, omnino ſit. Qui nihilominus prædictis 15. fratribus SS. Apoſtolorum Petri & Pauli collegis victum, amictum, neceſſariaq; omnia pro valetudine tum tuenda, tum quoq; aſſequenda, quoties ſe ſe occaſio offert, liberaliter & abundè miniſtrare tenentur. Statuit prӕterea præfatus Illuſtriſſ. Archiepiſcopus, vt ex 12. his collegis fratribus 5. ad hanc Caſtellæ Prouinciã pertineant, cœteri verò 7. ex certis atq; determinatis quibuſdam Hiſpaniæ Prouincijs aſſumantur. Luſitanis interim fratribus, cùm tunc temporis Portugaliæ Regnum proprio Regi paruerit, eaq; fundatoris mens
B extiterit, vt huiuſmodi collegium earum ſolummodo Prouinciarum, quæ Hiſpaniæ Regibus tunc temporis parebant, alumnis pateat, nullum ius, nullaq; penitus ad ipſum actio eſt. Non tamen aſſeuerare auſim hunc duodenarium collegarum numerum inuiolabilem perpetuò manſiſſe, ita vt numquam maior extiterit: cùm hoc, non abſq; fundamento, quibuſdam in prouincialibus huius Prouinciæ Comitijs ventillatum fuerit. Ideoq; huiuſmodi lis ſub iudice maneat, quouſque certius aliquid ea de re occurrat. Ex hoc igitur minori collegio, tamquam ex vberrimo fonte, plures dimanarunt riuuli, qui ſua fœcunditate vniuerſas Hiſpaniæ Prouincias colluſtrarunt, & ab omni ignorantiæ ignominia vindicarũt. Nec puto abs re futurum, cùm quicquid de huiuſmodi col-
C legio dicendum videbatur, paucis perſtrinxerimus, ſi breui ſtylo eius fundatoris, videlicet P. F. Franciſci Ximenij vitam, mores, atq; progreſſus quoq; depinxerimus. Erat itaque celeberrimus Antiſtes R.P. F. Franciſcus Ximenius Ciſnerius non vulgaris æſtimationis apud ſeculares, cùm adhuc cum illis ſęcularem duceret vitam. Nam in vtroque Iure peritiſſimus fuit. Quamobrem & ad Seguntinæ eccleſiæ canonicatum, maioremq; capellaniam aſſumptus: & ab illuſtriſſimo Petro Gonzaluo Mendozio eiuſdem eccleſię Præſule epiſcopalis Iudex creatus eſt. Quibus tamen honoribus poſthabitis, quòd Deo opt. max. liberius, feliciusq; inſeruire cuperet, Toletum accedens Franciſcanæ Religionis habitum in S. Ioannis Regum conuentu, anno Domini 1477. humillimè induit: primusq; eius ſacræ domus nouitius frater (vt præfati ſumus) extitit. Tranſacto verò, maxima cum laude, ac omnium patrum ędificatione nouitiatus, probationisq; anno, in arctiorem, quietioremq; vitam inhians, ad Caſtanetum, Toletanę tunc
D Cuſtodiæ, modò verò huius Prouinciæ Caſtellę conuentum 22. milliaribus à Toleto diſtantem, atq; inter aſperrimos montes, denſamq; ſyluam ſitum, ſe contulit. Qui quidem conuentus, ob loci ſolitudinem, (diſtat ſiquidem ad 5. lapidem à proximiori pago) reformationi ſiue recollectioni huius Prouinciæ perpetuò deſeruit. Cùmq; ad mille paſſus à reliqua fratrum habitatione, adiuncto ſibi fratre ſocio, cellulam ſuper ſcopulum, ac inter denſiores arbores, ex viminibus atq; luto, opere tumultuario, atq; impolito, fabricaſſet, in eadem vigilijs, orationibus, ieiunijs, corporis macerationi, diuinorum librorum lectioni, atq; cœleſtibus meditationibus intentus, ferè ſemper commorabatur. A quo etiam tempore vſq; in hodiernam diem præfatus ſcopulus, qui demolita cellula adhuc perſeuerat, à paſtoribus ibidem cum ſuis gregibus errantibus fratris cella nuncupatur. Habebat nihilominus commune cum alijs fratribus intra conuentus ſepta cu-
E biculum ex pręcedentis materia omnino compactum: quod ſepulchri potius, ob eius anguſtias, quàm humanæ habitationis imaginem præſeferebat. Poſt elapſos verò aliquot annos, ad eiuſdem Toletanę Cuſtodiæ conuentum, beatæ Mariæ de Saliceto ſacrum, & Caſtaneto non abſimilem, ex ſuperiorum facultate tranſijt: ac vtriuſq; Guardianum egit. In quibus adeò in omni ſanctitate, præcipuè verò in ſacris meditationibus profecit, vt nihil mmune co cum hominibus habere videretur. Communis eius cibus panis abſque pulmento, potus verò ſimplex aqua erat. Accidit autem ijs temporibus, anno videlicet Domini 1492. vt pulſis, debellatisq; Mauris, atque Granatenſi Regno à catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando eiuſque coniuge Eliſabetha expugnato, reuerendiſſ. pater F. Ferdinandus Talabricanus, Abulenſis Epiſcopus, eorumq;

 confeſſa-

confeſſarius, matricis eccleſiæ Granatenſis Archiepiſcopus crearetur. Cùmq; præfata A
Regina Eliſabetha ſuæ conſcientiæ, cuius diligentiſſimam gerebat curam, conſultura,
vnum aliquem patrem Franciſcanum, experientia doctum, prudentia & conſilio maturum, atq; vitæ ſanctimonia conſpicuum, qui ſibi à confeſſionibus eſſet, præteritiq; vices ſuppleret, anxiè quæreret, atq; huiuſmodi hominis inueſtigandi curam illuſtriſſimo Petro Gonzaluo Mendozio Epiſcopo Siguntino, atq; Archiepiſcopo Hiſpalenſi, nec non S.R.E. Cardinali, cuius ſupra meminimus, demandaſſet: is modeſtiæ, atque honeſtatis cum maturitate coniunctæ, necnon & ſanctitatis ac pœnitentię huius patris, eius olim Iudicis, memor, eum, tamquam tanto munere digniſſimum, Reginæ propoſuit. Accerſitus igitur frater Franciſcus Ximenius, qui per id tempus Guardianatus officio apud præfatum conuentum S. Marię de Saliceto fungebatur, tantopere ſua prudentia, grauitate, maturitate, morum compoſitione, atq; venerabili aſpectu Reginam in ſui deſiderium traxit, vt ſtatim ab ea in confeſſarium cooptatus ſit. Quod munus cùm diu acceptare recuſaſſet, inſtantibus tamen Rege atq; Regina, ea lege admiſit: ne ſcilicet aulam ſequi, aut in ea commorari cogeretur: ſed vt ſuum repetens conuentum, quoties opus eſſet, excipiendarum confeſſionum cauſa Regiam accederet. Non poſſum tamen ſatis mirari quorundam hiſtoriographorum craſſam ignorantiam, qui, neſcio quibus adducti rationibus, aſſerere audēt patrem Franciſcum Ximenium, ex morte patris ac fratris Ioannis à Toloſa, regii (vt ipſi volunt) olim confeſſarij, (quod mihi nullo pacto probatur) ad huiuſmodi confeſſariatus officium aſſumptum eſſe: cùm liquidò conſtet præfatum fratrem Ioannem à Toloſa non tantùm eo ipſo tempore, ſed etiam multò poſt in viuis egiſſe. Nam anno Domini 1495. ex promotione eiuſdem patris fratris Franciſci Ximenij, qui tunc Vicarium Prouinciæ Caſtellæ agebat prouincialem, ad Toletanum Archiepiſcopatum, ſuffectus ſibi fuit prædictus frater Ioannes à Toloſa. Adde C
quòd anno Domini 1502. ad idem munus iteratò fuerit aſſumptus. Reuerſo igitur patre Ximenio ex aula, celebrata fuêre in conuentu S. Stephani, prope Burgenſem ciuitatem, Prouinciæ Caſtellæ Comitia prouincialia, quibus præmemoratus P. F. Ioannes à Toloſa, Vicarius tunc prouincialis, præfuit: & ſibi, omnium patrum capitularium ſuffragio, pater Ximenius, licèt abſens, in officio ſucceſſit. Quod quidem onus gratanter acceptauit admiſitq;, non quidē ob eius dignitatem, cùm nihil minus ſibi cordi eſſet, ſed quòd eius exercendi occaſione à frequentanda curia, quod ſibi ingratiſſimum omnino erat & oneroſum, diſtineretur. Aſſumpto itaq; ſibi ſocio V.P.F. Franciſco Ruizio, viro equidem religioſo, graui, ac experientia prędito, Bęticam tunc Prouinciæ Caſtellæ Cuſtodiam pedes petijt. Cùmq; ad Herculeas columnas (vulgò Zibilterra) perueniſ- D
ſet, Africanum ſibi oppoſitum litus à Mauris poſſeſſum contemplatus, ad inſtar ſeraphici patris Franciſci, ſubeundi pro Chriſti fide martyrij deſiderio flagrare cœpit; decreuitq; in Mauritaniam Tingitanam traijcere, vt infidelibus illis populis, Fezij atq; Tetuani incolis, Chriſti fidem, eiuſq; ſanctiſſimum Euangelium prædicaret. Ne verò id opere compleuerit, in cauſa fuit Tertiaria quædam Franciſcana religioſa, ſanctiſſimaq; mulier, quę ob eius vitæ puritatem, multa, domino ſibi ea reuelante, prænouerat. Hanc cùm pijſſimus pater Ximenius, ne aliquid contra Dei beneplacitum attentare pręſumeret, conſuluiſſet, ab ea, ne huiuſmodi propoſitum exequutioni mandaret, quòd ſe Deus opt. max. alijs, iiſq; grauiſſimis negocijs, in quibus & martyrij vim ſæpius experiri facilè poſſet, reſeruaret, auerſus retardatusq; eſt. Obijt interim mortem illuſtriſſimus Petrus Gonzaluus Mēdozius Toleranus Archiepiſcopus (cuius ſæpe ſæpius me- E
minimus) ſibiq; pater Ximenius, ex apoſtolica auctoritate, inſtantibus tamen Regina Eliſabetha, ac ſupremo Hiſpaniarum ſenatu, in tanta dignitate ſuffectus eſt. Apoſtolicas tamen literas, huiuſmodi promotionem concernentes, ſibi ab ipſa met Regina oblatas ille, tamquam œſtro percitus, quòd propriæ quieti, monaſticæq; vitæ deſerendæ viam ſtrui cerneret, acceptare recuſauit, imò ijs in Reginę manibus relictis, atque extēpore Regia, Madritoq;, vbi tunc curia agebat, excedens, propriū Saliceti conuentum remeauit. Quapropter triſtis effecta ſupra modū Regina, ac ex tanta viri in cōtemnendis honoribus conſtantia ſummè attonita, duos ex ſibi familiarioribus, qui eū Madritū reducerent, ſibiq;, vt eius votis annueret, electioniq; conſentiret, ſuaderent, poſt ſe

miſit

A miſit. Qui licèt reuerſus, vt Reginæ deſiderio faceret ſatis, Archiepiſcopatum tamen
acceptare noluit, quoaduſq; id ſibi, poſt elapſum ſemeſtre, ab eodem ſummo Pontifice
ſecundò, adiuncto etiam ſanctæ obedientiæ merito, imperatum fuit. Creatus eſt igi-
tur R. P. F. Franciſcus Ximenius, anno Domini 1495. Toletanæ Eccleſiæ Archiepi-
ſcopus: ac non poſt multum temporis factus quoq; extitit generalis Religioſorum om-
nium, per vniuerſam Hiſpaniam, Reformator: itidem & generalis hæreticæ prauita-
tis Inquiſitor: ac tum demum, opera catholici Regis Ferdinandi, iam ex chariſſima
ſibi defuncta vxore Regina Eliſabetha vidui relicti, S. Romanę Eccleſiæ Cardinalis. Qua
rũ tamen dignitatũ occaſione nihil penitus de ſolito eius rigore, atq; regulari diſcipli-
na, aut etiam de ſolita humanitate remiſit, nihilq; turgiditatis, aut ambitionis induit,
nihilq; corpori indulſit: ſed intra ſolitæ humilitatis, atq; pœnitentiæ limites ſe conti-
B nens, omnia Franciſcanæ Regulæ ieiunia quàm diligentiſſimè obſeruauit, à telæ ſiue
lini vſu, etiam grauiſſima infirmitate oppreſſus, abſtinuit, omneq; verbum ocioſum,
atq; ipſam ocioſitatem longè à ſe propulſauit. Lectioni verò ſacrorum librorum adeò
fuit intentus, vt eam, niſi ob grauiſſima negocia, nunquam intermiſerit. Interim ta-
men nihil eorum, quæ vel ouium ſibi creditarum ſalutem, vel iniunctum ſibi munus
concernebant, prætermiſit. Academiam præterea Complutenſem, eamq; ſupra mo-
dum inſignem, ſuis ſumptibus ipſe fundauit, atq; pinguiſſimis redditibus dotauit.
collegia etiam (vt præfati ſumus) ſancti Ildephonſi, atq; SS. Apoſtolorum Petri & Pau-
li, nec non & quaſdam alias domos pro ſacerdotibus, alijsq; panperioribus ſtudenti-
bus is met conſtruxit: quibus ad victum & amictum neceſſaria à maiori collegio S. Il-
dephonſi ſubminiſtrari voluit. Ædificauit ab his & pulcherrimum Franciſcanum con-
C uentum apud Turrislacunæ oppidum, quod ſibi patria fuit: Clariſſarum cœnobium
Compluti: & duæ ſanctimonialium de tertio Ordine beati patris Franciſci, eaq; pul-
cherrima monaſteria, ſub nomine & titulo S. Ioannis de pœnitentia: alterum quidem
ibidem: alterum verò Toleti: quibus adiunxit & duo nobilium iuuencularum, ſed pau-
perum, collegia. Quibus omnibus ſufficientiſſimos prouentus reliquit, vt & iſtæ, vir-
gines ſcilicet ſęculares quoaduſq; vel nuberent, vel Religionem ingrederentur, ali poſ-
ſent; & illæ nempè ſorores nutrirentur. Præcedentibus annumerandum venit tertium
aliud monialium eiuſdem tertij Ordinis monaſterium Illeſcis, quod eſt Toletanæ diœ-
ceſis oppidum, ab eodem extructum. Reparauit quoq;, & auxit collegialem Complu-
tenſem eccleſiam, SS. Iuſto & Paſtori dicatam, in qua plures canonicatus, pluresq; alias
præbendas ſiue dignitates, quas Hiſpani rationes vocant, ibidem inſtituit: ac firmiſſi-
D ma lege ſtatuit, ne aliquis ad illius eccleſiæ canonicatum promoueri poſſit, qui Docto-
ratus titulo non fuerit inſignitus: itidem ne aliquis ad rationem admittatur, niſi prius
artium Magiſteriatum fuerit conſequutus. Reformauit, atq; à plurimis abuſibus om-
nes vtriuſq; Caſtellæ conuentus tam fratrum, quàm monachorum, quàm etiam mo-
nialium vindicauit. Vt quotquot erant Mauri in Granatenſi Regno ad Chriſti fidem,
abiurato Mahumetiſmo, conuerterentur, hic ipſe heros, poſt multos eo in opere exant-
latos labores, effecit. Bibliorum quadrilinguium, quæ vel Complutenſia, vel Cardi-
nalitia paſſim nuncupantur, plurimis nominibus laudanda, iuxta Hebraicam verita-
tem, verſio huic celeberrimo Antiſtiti tribuenda venit. Qui peritiſſimos quoſq; in lin-
guis Hebraica, Græca, Syriaca ſiue Caldaica, atq; Latina, ex diuerſis terræ plagis,
ad tanti operis editionem, non abſq; maximis impenſis, plurimiſq; laboribus, aſciuit,
E atq; pretioſis muneribus, & honoribus cumulauit. Quod quidem fuit celeberrimum
opus, & tanto Principe dignum. Coacto ſuis ſumptibus optimo exercitu ad Afros pe-
netrauit, plurimiſq; illorum pulſis, atq; occiſis, Oranum ciuitatem, cum maxima glo-
ria, & incomparabili honore cœpit. Quæ & vſq; in hodiernum diem à Chriſtianis, non
abſq; maxima Barbarorum pernicie, occupatur. Bis Hiſpaniç Regnorum Gubernator,
& Prorex extitit: quo in officio hominis prudentia, magnanimitas, generoſa indoles,
atq; iuſtitia mirè elucuerunt. Denuq; plenus dierum in ſancta pace, atq; ſenectute bo-
na, cum inuictiſſimo Carolo eius nominis V. Germanorum Imperatori, atq; Hiſpa-
niarum legitimo Regi obuiam iret, in oppido Roënſi, omnibus ſui maximum relinquẽs
deſiderium, huic infelici ſæculo vltimum vale dixit, æthereaſq; ſedes, vt piè nobis cre-
dere

dere licèt, ſuorum laborum mercedem ab Altiſſimo accepturus petijt. Cuius corpuſculum, ieiunijs, vigilijs, atq; curis mirè extenuatum, Complutum ab eius familiaribus delatum, in maiori ſacello eius eccleſiæ, quæ collegio S. Ildephonſi adiacet, honorificè ſepultum, atq; alabaſtrino quodam ſepulchro, eleganti quidem artificio fabrefacto, reconditum extitit. Quod tamen, ſi tanti viri munia, honores, dignitates, functiones, atq; merita ſpectes, potius humilitatem quandam Chriſtianam, ac verè Minoriticam, quàm humanam aliquam ambitionem præſefert. Hæc tantùm ex huius Archipræſulis excellentiſſimi vita, & geſtis colligere voluimus, ne contra noſtrum inſtitutum modum exceſſiſſe videamur. Qui verò, his minimè contẽtus, eius vitam perfectius noſſe voluerit Aluari Gomecij hiſtoriam conſulat, hoc interim certò ſciẽs, quòd multa ſibi adhuc deſideranda manebunt. Nam tot, tamq; illuſtres eius virtutes, mores, atq; actiones extitêre, vt vix eloquio, atq; ſtylo humanis proferri, & depingi valeãt. B

De conuentu S. Franciſci Guadalfagiaræ. Conu. IIII.

NON longè à mœnibus ciuitatis Gaudalfagiaræ, quæ excellẽtiſſimorum Ducum de Infantado paret imperio, in loco quodam aceliui, amœno, atq; aquarum ſcaturigine fœcundo, Minoriticum hoc monaſterium, diuo Ioanni Bapiſtæ ſiue (vt vulgo placet) B. P. Franciſco ſacrum, ſatis eleganter, ſatiſq; comptè extructum eſt. Cuius ea eſt antiquitas, eaq; ſcripturarum penuria, vt à quo vel qua tempeſtate fuerit erectum, liquidò non conſtet. Quamobrem ad ſeniorum receptiſſimam eius ciuitatis traditionem, tamquam ad ſacram anchoram, recurrentes, ipſum olim ad Templarios pertinuiſſe, & ab ijs ad Franciſcanos Conuentuales deuolutum inuenimus. Quæ quidem traditio mihi maximè probatur: præſertim quòd altare in eius capitulo erectum, in quo C plures lapideæ imagines, more Tẽplariorum comptæ, ab antiquo inſeulptæ ſunt, fidem ſibi adhibere videatur. Cui tamen obuiare videtur altera ex prçfatis imaginibus, Franciſcano fune præcincta, Minoriticoq; habitu culta. Licèt & hoc facilè dilui poſſet, ſi id curioſæ alicuius Guardiani operæ aſcribere voluerimus; qui huiuſmodi metamorphoſim faciendam curauerit. Quid enim prohibuit lapidem, ſcalpello, malleoloq; facilè cedentem, diuerſas in figuras à perito ſtatuario transformari? Nihil equidem. Sed ſi minus noſtra hæc imaginatio alicui arriſerit, adducat is in medium de huius ſacræ domus fundatione aliquid certius, quod ſe facturum non facilè crediderim, & ei libentiſſimè auſcultabimus. Hoc ergo monaſterium, quod 6. fratres commodiſſimè inhabitant, antiquitus à patribus Franciſcanis Conuentualibus, vt plures ſcripturæ, in eius archiuis aſſeruatæ, facillimè indicant, occupatum, plurimiſq; ædificijs colluſtratum D extitit. Nam eius eccleſia, longè tamen ignobiliori forma ab ea quam modò præſefert induta, hos patres ſui authores habuit. In cuius præcipuo, ac maiori ſacello illuſtriſſimi Marchiones de Santilliana tumulari voluerunt, eiuſq; legitimi ſucceſſores, illuſtriſſimi ſcilcet, pariterq; excellentiſſimi Duces de Infantado ſepeliuntur. Cùm itaq; illuſtriſſimus Marchio Innicus à Mendoza eandem cum illis ſepulturam nactus eſſet, eius filius reuerendiſſimus Petrus Gonzaluus à Mendoza Toletanus Archiepiſcopus, nec non & S. R. E. Cardinalis (de quo ſupra) iuſta tanto parenti redditurus, prçfatam eccleſiam longè elegantiorem, longeq; auguſtiorem ſibi ædificandam fore putauit. Qua propter, neceſſarijs expenſis in medium productis, negocium cœmentarijs, latomis, atq; fabris lignarijs commiſit. Qui cupiditati atq; emolumento, potius quàm E debito, & ſtructuræ firmitati ſtudentes, eam debilius, atq; infirmius, quàm par erat, extruxêre. Vnde non ita poſt multum temporis maiori ex parte ad terram venit. Quo nihilominus caſu, imperterritus illuſtriſſ. heros eam ſecundò, ſuis ſumptibus, multò firmiorem, iuxta exteriorem apparentiam, atq; humanum iudicium, erigi curauit. Quæ tamen, non ita poſt multum temporis, eamdem prorſus cum priore fortunam ſubijt. Aſſeuerantibus verò, idq; legitimè probantibus fratribus, ſpopondiſſe quidem ſibi præfatum Toletanum Archiepiſcopum, toties ſe præfatam eccleſiam reædificaturum, quoties ruinam experiretur, donec tandem in eam formam, elegantiam, atq; ſtabilitatem euaderet, quam Pinciana S. Benedicti eccleſia haberet, tertiò ex ijs illuſtriſſimi Præſulis facultatibus, quæ ex eius morte ſuperfuerant, apprimè, eleganterq;, vt modò

A vt modò apparet, fabrefacta eſt. Quas ob res iure optimo præfati Duces de Infantado, prædictorum Marchionum de Santilliana, atq; illuſtriſſimi Dominici Innici à Mendoza quoq; Marchionis legitimi hæredes & ſucceſſores, ipſius iure patronatus gaudent, potiunturq; : & in mauſoleo affabrè extructo, quod in medio maiori ſacello (vt præfati ſumus) exurgit, humari merentur: licèt eorum beneuolentia, liberalitas, atq; erga huius loci fratres magnificentia, quæ incredibiles ſunt, idipſum minimè mererentur. Quum enim illuſtriſſimus Innicus Lopetius à Mendoza, Marchio Santillanicus, maximo fratrum Minorum Obſeruantum deſiderio teneretur, cuperetq; hunc conuentum à patribus Conuẽtualibus ad ipſos translatum: id à ſummo Pontifice Calixto IIII. ſibi concedi quamhumiliter petijt, atq; tenore cuiuſdam apoſtolici breuis, dati anno Dominicæ Incarnationis 1455. cuius initium eſt, Calixtus Pontifex &c. Pro noſtro ingẽti labore &c.
B impetrauit. Cùmq; aliud breue, cum eo è diametro pugnans, quod in conuentu S. Antonij de Capraria huiuſmet Prouinciæ vſq; in præſens perſeuerat, præfati Conuẽtuales patres ab eodem Calixto Pont. max. obtinuiſſent: quo ſub grauiſſimis interminationibus, eccleſiaſticisq; cenſuris prædicto Marchioni præcipiebatur, ne aliquo pacto eos loco pellere, perturbare, aut inquietare præſumeret, vel attentaret: ea tamen fuit iſtius nobiliſſimi Marchionis ſolicitudo, is deniq; apud eundem ſummum Pontificem fauor, vt eiuſdẽ auctoritate, prioribus interim ſuis literis reuocatis, præmemoratos patres Franciſcanos Obſeruantes, anno ſuperius citato 1455. iuxta votum loco reſtituerit. Huius reſtitutionis meminit Franciſcanus ille liber, cui Monumentum Ordinis titulus eſt. Pepetit perpetuò hic locus, à ſuæ reformationis tempore ad noſtrum vſq; æuũ, viros ſtrenuos, ſuiq; ſtatus ac profeſſionis zelantiſſimos, nec non & de Franciſcana Religione
C optimè meritos. Sereniſſimo Ioanne huius nominis II. in Hiſpanijs regnante, atq; ſegetibus præ ſiccitate areſcentibus, Guadalfagiarenſis ſenatus pluuiam à Deo opt. max. ſuppliciter petiturus, ſolemnem ſupplicationem ad ædiculam S. Dominici foro contiguam populo indixit. Cùmq; ſtatuta die deuotus quidam pater Franciſcanus concionem de ſacro Euangelio pro ſuggeſtu haberet, facta quadam apoſtrophe, ſuũ ad Deum ſermonem conuertit, ac tanta fiducia, tantoq; ſpiritu, feruore, atq; lacrymis miſericordiam & imbrium abundantiam ab eo petijt, vt quotquot aderant in gemitus, ſuſpiria, atq; lacrymas ex quadam teneritudine prorumperent, atq; cum maxima deuotione, affectu, cordiumq; compunctione Deum orarẽt, quatenus ſibi loquentem ſeruũ exaudire dignaretur. Mirabile dictu! Apparuit è veſtigio ſupra ipſius Concionatoris caput prægrandis quædam, ignea, atq; ſplendidiſſima crux: ſtatimq; & mugire tonitrua, &
D multiplicari fulgura, & tam largæ, ſuperuenientibus nubibus, aquæ dilabi cœperunt, vt vix populus fuga ſibi conſulere potuerit, & inſtanti neceſſitati ſatis, ſuperq; itum ſit obuiam; & terra, cuius arentia, ſitibundaq; viſcera adurenti Soli paulò ante patebant, abundantibus recreata lymphis, faciem mutarit, pallentiaq; arua ſuo humore reuireſcere fecerit. Quod reſciens Rex Ioãnes ſibi timere cœpit, ac datis ad B. P. F. Vincentium Ferrerium, qui tunc in viuis agebat, literis, quibus ipſum de omnibus, quæ acciderant certiorem reddebat, quid ſibi foret agendum anxius rogauit. Cui B. P. reſcribens, ſaluberrima quædam monita ad diuinam Maieſtatem placandam præſcripſit. Extat adhuc eius epiſtola Madriti in Auguſtinienſium conuentu apud doctiſſimum P. F. Ferdinandum à Caſtello, catholici Philippi eius nominis II. vniuerſæ Hiſpaniæ Regis diſertiſſimum Eccleſiaſten. Adiacent reliquis ſcripturis, quæ in huius loci archiuis aſſeruantur,
E patentes quædam ſereniſſ. Ioannis Hiſpaniæ Regis (de quo paulò ſuperius) literæ, quibus præcipit, vt natalitius ſeraphici patris Franciſci dies feſtiuè ab omnibus ſibi ſubditis tranſigatur. Sepultus iacet in huius ſacræ domus eccleſia V. P. F. Antonius à Corduba, vir vtiq; doctiſſimus, atq; ſuæ profeſſionis obſeruantiſſimus; ad quem, tamquam ad certiſſimum quoddam oraculum, in dubijs conſcientiæ caſibus ex omnibus Hiſpaniæ partibus accurrebant. De quibus etiam doctiſſimam ſummam Hiſpanico idiomate edidit, vt doctis atq; indoctis communis eſſet. Hic pater numquàm, vel certè raro, proſpera ſibi aſpirante valetudine, à matutinis, quibus continuò, niſi graui conflictatus infirmitate, intererat, lectulum repetijt: ſed diuerſis euoluendis libris, quod noctis reliquum fuit, inſumpſit. Gaudet tandem ſacrum hoc, atq; pulcherrimum monaſterium clementi

cœlo ſaluberrimaq; aura, atq; optima bibliotheca, plurimisq; libris refertaꝫ quam ma- A
iori ex parte reuerendiſſimus pater frater Franciſcus Ximenius Toletanus Archiepi-
ſcopus, deq; omnibus viris doctis optimè meritus, inſtruxit: & plurimis, ijsq; precio-
ſis, ornamentis & vaſis tum aureis, tum quoq; argenteis, ad diuinum cultum, ſacro-
ſanctumq; miniſterium attinentibus; quæ omnia illluſtriſſimi & excellentiſſ. Duces de
Infantado eius patroni dono dedêre: ac quodam capite alterius ex 11. millibus virginū

De conuentu S. Franciſci Madriti. Conu. V.

COGIMVR, quoties nullæ ſuppetunt ſcripturæ, quæ nos de locorum erectione
certiores reddere poſſint, ad vulgarē ſeniorum traditionē recurrere: nā ea ſanè ma-
ximæ eſt apud hiſtoriographos dignitatis: & ſi ab ijs, qui hiſtorias texere conātur, repel-
li cōtigerit, eos in multis cœcutire, imò potius à toto ſcopo aberrare neceſſum eſt. Quod B
vel maximè nobis eueniret, quibus rarò; imò rariſſimè monumēta ad noſtram rē attinē-
tia, ob vituperabilem fratrū incuriam, ſuccurrūt. Cùm igitur, poſt omnē motum lapidē
iteratamq; archiuorū euolutionē, nihil certi de huius Frāciſcani conuētus, qui Madriti,
nō longè ab eius mœnibus, ſub titulo S. Frāciſci erectus cōſpicitur, quiq; à 100. fratribus,
ſi hoſpites continuò aduentantes enumerētur, inhabitatur, inuenire potuiſſemus, conſul-
tiſſimū fore duximus, ſi Madritēſiū ſeniores coſuleremus. A quibus tandē retulimus eū à
B. P. F. Frāciſco primitus occupatū, atq; pro ſolitæ paupertatis more extructū. Hoc tamē
adeò illis certum exiſtit, vt id inficiari, aut in dubium vertere nephas ſit, atq; inexpiabi-
le piaculum. Quod & in cauſa eſt, vt tum ipſi loco, tum quoq; eius habitatoribus affician-
tur, faueantq;: & vt procurantibus fratribus, ob aëris inſalubritatem fluminisq; proxi-
mitatem, cuius exhalationes peſſimæ ſunt, eius deſertionem, atq; ad alium ſitum multò C
ſalubriorem tranſlationem, Madritenſis ſenatus perpetuò reſtiterit, ſeſeq; oppoſuerit:
aſſerens rem inhoneſtam, atq; vituperio plenam fore, ſi filij & ſucceſſores domum ſibi
à tanto patre relictam, quauis etiam vrgentiſſima de cauſa, deſererent. Huic etiam tra-
ditioni aſtipulatur is fonticulus, qui inter duos huius ſacræ ædis populos ſcaturiens, bea-
tiſſimo patri Franciſco ab omnibus Madritenſibus aſcribitur. Aſſerunt enim beatum ip-
ſum patrem, vt primum Madritenſe oppidum applicuiſſet, tentorium ibidem fixiſſe,
atq; tuguriolum pro ſui, ſuorumq; ſociorum habitatione, ex pauperrima, viliq; materia
conſtruxiſſe. Ex his itaq; conſtat ſacrum hoc monaſterium antiquiſſimum eſſe, & à 370.
eoq; amplius, annis initium ſumpſiſſe. Quod tamen, cùm iuxta priſcam illam Franci-
ſcanam formam, vt aliqua eius veſtigia adhuc commonſtrant, conſtructum eſſet, atq;
ſub ea diu permanſiſſet, temporis lapſu in multò elegantiorem, multoq; auguſtiorem, D
ſuppeditantibus interim Regibus, magnatibus, atq; Madritenſibus oppidanis, quæ ad
eius promotionem neceſſaria erant, tranſlatum eſt. Nec facilè alicui ex cæteris Madri-
tenſibus monaſterijs (tanta eſt oppidanorum ad eum beneuolentia, animiq; propenſio)
cederet, niſi quædam antiquioris illius paternæ domus ſibi auguſtius, atq; iuxta archi-
tecticam normam debitè ædificando maximo eſt impedimento, huius Prouinciæ patres
cohiberet. Ad dextrum maioris ſacelli latus, ſacro decantando Euangelio deſtinatum,
ſereniſſimæ Reginæ Ioannæ, Henrici eius nominis IIII. atq; Caſtellæ Regis legitimę
vxoris corpus, alabaſtrino quodam, atq; pulcherrimo mauſolæo reconditur. E veſtigio
verò, ideſt ad ſiniſtrum eiuſdem ſacelli cornu, epiſtolæ pronunciandæ deputatum, illu-
ſtriſſimi herois Henrici à Villena corpus, ſub nobili alio ſepulchro tumulatum eſt. Ia-
cent quoq; alijs in loculis plures alij nobiles, & in conuentuali ſarcophago tot patres E
ac fratres, vt facilè cæteris, qui in reliqua hac Prouincia diem clauſerunt extremum,
æquentur: nam (vt prædiximus) peſſimus hunc locum, ob peſtilentes præterlabentis
fluuij exhalationes, conſequitur aër: In ſacello tandem, quod inter ſacrarium atq;
ſummum altare occurrit, ſpectatq; ad nobilem Luxanorum familiā, diuæ Margaretæ
virg. & mart. caput, pluresq; aliæ ſanctorū, minimæ tn̄ quantitatis, reliquiæ aſſeruātur.

De conuentu Dominæ noſtræ de Saliceto. Conu. VI.

MIRABITVR fortè curioſus lector, cùm alium ordinem in conuentibus enu-
merandis, diſponendisq; à nobis obſeruatum animaduerterit, ab eo, quem Pro-

uincia

A uincia hæc in ſuis Comitijs tenere conſueuit. Sed mirari protinus deſinet, ſi huiuſmodi diuerſitatis cauſam acceperit. Prouincia ſiquidem dignitatis, atq; magnificentiæ, non autem primæuæ locorum antiquitatis, & originis rationem in eorum enumeratione habet. Nos verò, ea neglecta, hiſtoriæ felicius texendæ, atq; tempori, à quo monaſteria ipſa erecta fuêre, in huius Prouinciæ deſcriptione, ſecus verò in alijs quàmplurimis, inſiſtimus. Cùm igitur præſens conuentus, beatiſſimæ ſemperq; virgini Dominæ noſtræ de Saliceto ſacratus, antiquioribus huius Prouinciæ locis annumerandus veniat, & Madritenſi tantùm (de quo ſupra) antiquitatis iure cedat, hanc ſibi ſextam ſedem, licèt aliam multò infirmiorem in capitularibus (vt vocant) diffinitionum tabulis obtineat, aſſignare voluimus. Vt autem eius originem, atq; vetuſtatem altius repetamus, hiſtoriam quandam ab huius patriæ ſenioribus ad poſteros, maxima ſolicitudine atq; religione ad hæc noſtra vſq; tempora, tanquam per manus, fideliſſimè B transmiſſam, referre non pigebit: Quòd videlicet ſolus, ſiue fundus in quo præſens conuentus ſubſiſtit, quiuìs ſalebroſus, ſylueſtris, atq; montoſus omnino eſt, olim ad Hieroſolymitanos milites pertinuerit: quorum duo cùm die quadam venerationis gratia eum petiuiſſent, maximaque imbrium, fulgurum, atque tonitruum tempeſtate circumuenirentur, opprimerenturq;, ſe quàm humillimè ſeruatori Chriſto, eiusq; glorioſæ matri commendarunt. Cùmq; orationi anxius inſtarent, ipſa Virgo virginum, maximo amicta ſplendore, qui è medio cuiuſdam ſalicis ex tempore proruperat, illis apparuit, bonoq; animo eſſe præcepit. Qui deniq; milites è tanti periculi manibus erepti, ne de ingratitudine ab ipſa Dei genitrice aliquando arguerentur, ædiculam quandam ad C eius honorem in ipſo prorſus apparitionis loco, qui vtrumq; terminum Peñaluerij, atq; Tendiliæ oppidorum complectitur, conſtruendam, atq; ſuper præfatæ ſalicis truncum altare erigendum, & ab arbore præciſa Saliceti cognomen ſibi imponendum curarunt. Cùm ergo venerabilis pater ac frater Petrus Villacretius, ſtrenuus regularis Obſeruantiæ propugnator (de quo in prima huius operis parte) ſpecu, in quo per 20. continuos annos vigilijs, ieiunijs, carnis macerationi, atq; orationi intentus delituerat, egreſſus eſſet, & per loca ſolitaria, nemoroſa, mœroribus, atq; diuinæ contemplationi amica, ſitum aliquem, in quo Obſeruantiæ regularis futuræ ſemina felicius iacere poſſet, ſibi quærens anxius, oberraret, in hoc eremitoriū fortè fortuna incidit. Quod apprimè contemplatus, illud, tamquam tanto negocio peropportunum, ſibi ſuisq; aſſeclis ſumendum cenſuit. Quod tamen cùm ab ijs, quorum intererat, impetraſſet, eò ſe, anno à Chriſto ſeruatore nato 1376. cum quibuſdam ſibi chariſſimis ſocijs, eiuſ-D demq; regularis Obſeruantiæ amantiſſimis, contulit. Et ab eo temporis vſq; in præſentiarum ſacra hæc domus, quam 24. fratres inhabitant, huius Prouinciæ recollectioni ſiue reformationi deſeruit: eſtq; prima omnium Obſeruantum Franciſcanarum ædium Hiſpanicarum, & fortè Vltramontanarum: Nam hic primùm, poſt admiſſos in Ordine redditus, venerabilis præfatus pater frater Petrus Villacretius priſcum illum viuendi modum, à noſtris patribus obſeruatum, poſteriſq; traditum repetere, priuilegijsq;, & indultis, quæ Franciſcanæ Regulæ rigorem relaxare videbantur, renunciare, atq; ſanctiſſimæ illius euangelicæ paupertatis radices altius figere cœpit. Ex quibus tot fœcundi palmites, totq; vberrimi fructus prodiêre, vt Antipodas quoq; ipſos ſua dulcedine, & ſuauitate refecerint, tecrearintq;. Nec mirum ſanè: cùm terram adeò fœcundam, diligentiſſimosq; ſui operarios nacti fuerint. Hæc ſacra domus, licèt inter E confertiſſimas arbores, aſperrimosq; montes ſedem obtineat, maximè tamen à Chriſti fidelibus, ob innumera miracula, quę meritis glorioſiſſimę virginis Mariæ, ad eius imaginem ibidem erectam contingunt, ſtatutis diebus frequentatur: quorum plurima intuentium oculis depicta occurrunt. Intra huiuſmet ſacræ ædis ſepta, atq; inter denſiſſima dumeta conſpicere licet deuotiſſima quinq; eremitoria, ex conuicinorum arbuſtorum ramuſculis contexta, in quibus totidem fratres orationi, vigilijs, ſtrictiſſimo ieiunio, aſperrimis diſciplinis, atq; perpetuò ſilentio intenti ferè ſemper commorantur. Quamobrem licèt, ob ſupinam fratrum negligentiam, quæ excuſationem non admittit, eorum nomina nobis ignota ſint, audacter tamen aſſerere auſim, plures hic religioſos viros, Deo charos, quàm in cæteris totius Prouinciæ locis vitam terminaſſe.

Nam

Nam inter fodiendam terram aliquot defunctorũ patrum corpora integra,incorrupta, A
ſuauiſſimeq; redolentia, caſu inuenta ſunt. Quòd abſq; dubio magnũ ſanctitatis ſignũ
eſt. Addam quòd aliquibus religioſis Deo deuotis, dum feruẽtius orationi inſtarent, reuelatum
ſit, hũc locum plurimis ſanctorum corporibus honeſtari: Quibus annumerandus
venit religioſiſſimus pater frater Didacus à Barahona, vir vtriq; de omni virtutum
genere optimè meritus: qui, tẽpore naſcentis Obſeruãtiæ regularis, huius cœnobij Guardianum
vigilantiſſimum egit: quiq;, ob vitæ candorem, miraculis tum in vita, tũ quoq;
in morte claruit, ſepultusq; eſt in communi fratrum ſarcophago. Eandem quoq; ſepulturam
adeptus fuit venerabilis pater frater Petrus à Gamarra huius etiam loci aliquãdo
Guardianus, atq; morum candore, & bonis operibus illuſtris: ad cuius feliciſſimũ
tranſitum deuotus quidam pater, qui tunc Deo opt. max. plenis vacabat affectibus, coronam
quandã mirè ſplendentem è cœlo demitti, huiusq; inſignis patris capiti imponi
vidit. Hîc quoq; diuinum illum ſpiritum, quo plenus erat, imbibit reuerẽdiſſimus pater B
frater Franciſcus Ximenius, ſeq; in omni virtutum genere, non abſq; maxima omnium
admiratione, in altero præfatorum eremiroriorum exercuit, atq; Guardianum
agebat, quando à sereniſſima atq; catholica Regina Eliſabetha in ſui Confeſſarium electus
eſt. Dum foſſores quidam terram altius exhumarent, inuenta eſt ab ijs argentea
quædam imago, ſed inaurata, cui duo illi Hieroſolymitani equites, huius ædificij primi
fundatores, ante virginis glorioſæ imaginem, in ſalice ſibi apparentem, genuflexi
inſculpti ſunt: quam ipſi ad fundamenti radices, in tanti beneficij accepti memoriam,
iaci hauddubiè curarunt. Inter cæteras huius loci ſcripturas aſſeruantur humillima
quædam reuerendiſſimi patris fratris Franciſci Angelorum, ſiue de Angelis, totius
Franciſci Inſtituti generalis Miniſtri, renunciatio, qua ex apoſtolica Clementis VII. C
Pont. max. auctoritate ſibi, anno Domini 1527. facta, Generalatus officio renunciat,
atq; reuerendum admodum patrem fratrem Petrum de Calzena totius eiuſdem Ordinis
Commiſſarium generalem inſtituit, vt liberius & expeditius ad Carolum V. Hiſpaniarum
Regem, ac Germaniæ inuictiſſimum Imperatorem, ad quem iteratò eadem
de cauſa fuerat deſtinatus, pacem inter ipſum & præfatum Clementem ſummum
Pontificẽ compoſiturus, pergere poſſet. Et patẽtes quædã literæ Ioãnis eius nominis II.
Caſtellæq; Regis, quibus fratres Minores Obſeruãtes ab omni vectigali, naulo pro fluminum
ſiue pontiũ traiectione ſoluendo, atq; à quacũq; alia regia exactione eximũtur.

De conuentu S. Antonij ſiue S. Iuliani de Capraria. *Conu. VII.*

SI quibuſdam Gallis, Anglis, atq; Germanis hiſtoriographis cœcam fidem adhibere D
vellemus, ea vtiq;, quæ de conuentus Dominæ noſtræ de Saliceto proximè præcedentis
antiquitate à nobis dicta ſunt, retractare cogeremur. Ii ſiquidem omnes in eam
manibus, pedibusq; (vt aiunt) eunt ſententiam, pręſentem ſcilicet conuentum ſancti Iuliani
ſiue ſancti Antonij de Capraria (eſt enim binomius) omnibus alijs huius Prouinciæ
locis antiquiorem eſſe: Minoriticumq; Occanienſe monaſterium (de quo infra)
primum atq; immediatum poſt ipſum obtinere locum. Qui tamen egregiè falluntur:
Nam certo certius conſtat præcedentem locum, anno Domini 1366. ſub venerabili
præfatoq; patre fratre Petro Villacretio erectum, hunc verò, non ante annum Domini
1400. ab eius diſcipulis extructum, & Occanienſem conuentum, circa annum 1440.
opera venerabilis patris fratris Alphonſi Boroxij ædificatum fuiſſe. Cùm ergo ſacra
ædes Salicetana. 34. annis hanc, & iſta Occanienſem. 40. alijs annis præceſſerit, iudicet E
prudens lector, quę potius, noſtra ſcilicet, vel illorum ſtet ſententia: & quis ex tribus his
locis alteri præferendus veniat, ſitq; alijs antiquior. Inueſtiganti verò mihi ſolicitè erroris
iſtorũ cauſam, ea, quæ ſequitur, ſeſe obtulit. Poſtquàm enim Eugenius. IIII. Pont.
max. pro ſua in regularem Obſeruantiam, tunc mirè pullulantem, beneuolentia, atque
paterna pietate, dipplomate cauiſſet, vt eius alumni, conuentu in Prouincijs habito,
earum ſinguli vnum aliquem ex eorum numero patrem, vita ac moribus probatum,
qui ſub titulo Vicarij prouincialis cæteris præeſſet, illosq; iuxta ritum regeret, corrigeret,
atq; gubernaret, pręficere poſſent. Prouinciæ Caſtellæ patres, licèt per eius Cuſtodias
diuiſi, hoc in monaſterio ſancti Antonij de Capraria, anno à mundi redem-
ptione

A ptione 1447. capitulariter conuenère, communibuſq; ſuffragijs venerabilem patrem fratrem Alphonſum Boroxium ſui Vicarium prouincialem crearunt. Quod quidem Capitulum primum omnium eorum fuit, quæ à patribus Obſeruantibus in vniuerſa Hiſpania celebrata ſunt: extititq; plurimorum patrum grauiſſimorum, atq; ſanctitate inſignium præſentia celeberrimum: Eaq; de cauſa, quod ſibi dignitatis, atq; honoris gratia debebatur, id ab huiuſmodi authoribus antiquitatis iure tributum eſt. Quicquid tamen ipſis errandi cauſa fuerit, inter Hiſpanas omnes Franciſcanas domos, imò & Vltramontanas, quæ, ab introductis in Ordine ſeraphico redditibus, Obſeruantiæ regulari mancipatæ ſunt, præfara ædes Dominæ noſtræ de Saliceto principem obtinet locum, ſibi iure optimo primiceriatus munus debetur. His igitur vtcumq; enodatis ſiue potius prælibatis, ad huius noſtri conuentus de Capraria deſcriptionem accedamus.

B Conſtiterat antiquitus decimo milliari ab oppido Buitrago Hiſpanicè dicto, quod ad illuſtriſſimos, atq; excellentiſſimos Duces de Infantado ſpectat, à pagulo verò Capraria ad primi lapidis ſignum, inter duos editos, niuoſoſq; montes, ædicula quædam ſiue potius eremitorium, in honorem S. Iuliani erectum: hoc primitiui illi Obſeruantes patres ſolitudinum, atq; inuiorum locorum amatores, quippe qui ſoli Deo placere, illiq; liberius vacare ſtudebant, circa annum Domini 1400. ſicuti ex Eugeniana quadam bulla, data in huius loci, eiuſq; accolarum fauorē, anno Domini 1435. quæ adhuc extat, facilè edocemur, ſuis vſibus minus comptè, ſed ſatis religioſè adaprantes occuparūt. Quia verò beato patri Antonio à fratibus dicarum extitit, & antiquum eremitorium diuo Iuliano ſacratum fuerat, binomium euaſit. Hincq; euenit, vt modò diui Iuliani, modò verò diui Antonij conuentus paſſim vocitetur, ſed Capraria cognomen

C à viciniori pagulo ſibi impoſitum eſt. Situm obtinet ſacer hic locus, quem viginti fratres Recollecti inhabitant, inter frequentes aſperrimoſque montes (vt dictum eſt) hominumq; ſæcularium frequentiæ minimè patet: quamobrem diuinis rebus, atque myſterjs contemplandis, nec non & huius Prouinciæ reformationi opportunè deſeruit. Inbuebantur olim hoc in conuentu, ob eius opportunitatem atque quietem, grammaticalibus, humanioribuſque literis iuniores huius Prouinciæ fratres, de quorum numero ego aliquando fui. Sed ab anno Domini 1570. ad inſtantem, deuotamque illuſtriſſimi pariter ac excellentiſsimi Innici Lopetij à Mendoza, Ducis de Infantado, petitionem, huiuſmodi ſtudio, ac literario exercitio diſſoluto, Prouinciæ Recollectio à patribus ſibi ſuffecta eſt. Quæ adeò excreuit, adeoq; profecit, vt nulli penitus eorum locorum, quibus huiuſmodi laudabilis viuendi modus viget, ſiue ſanctitatis, ſiue regularis

D diſciplinæ, ſiue etiam aſperitatis palmam concedat. Gaudet hoc monaſterium aliquibus priuilegijs ſibi, ſub titulo & nomine oratorij, à diuerſis Caſtellæ Regibus conceſſis, & confirmatis, de quibus, poſtquàm ſuccinctè ſatis, & compendioſiori ſtylo rationem reddiderimus, quare potius hic locus ab huiuſmodi Regibus oratorium, & non conuētus appelletur, fuſius agemus. Abhorrebant antiqui illi patres Recollecti ab omni pompoſo, atq; elato ædificio, eorumq; præcipuus ſcopus diuinarum rerum meditatio, perpetuum ſilentium, carniſq; maceratio erat, quas ob res nec chorum, nec cantum curantes, horas canonicas ſigillatim perſoluebant, atq; in ſuis cellulis, quæ frequentius vel criptæ, vel ſpecu, vel tuguriola ex humili materia contexta erant, ſe perpetuò continebant, indeq; ſtatutis horis egredientes, ad ædiculam ſiue paruum ſacellum, quod oratorium appellabant, Miſſam audituri pergebant: qua tandem perſoluta

E ad propria remeabant. De cibo verò, & potu nulla eis erat penitus quæſtio, nullaq; ſollicitudo, cùm hunc fontes vel propinquiores riuuli, illum verò terra virens ſibi miniſtrarent. Indeq; euenit, vt eorum eccleſiæ oratoria ſiue eremitoria, communi vocabulo, quo & Reges in patentibus ſuis literis vſi ſunt, nuncuparentur. Aliorum autem patrum Obſeruantum, qui Recollectioni minimè intendentes orationem mentalem, aliaq; huiuſmodi pia exercitia non prætermittunt, non eadem eſt ratio: Nam ij cùm non ſibi tantum viuere, ſed & alijs proficere cupiant, auguſtiores ædes, in quibus diuinum officium ſolemniter, & cum cantu perſoluere, conciones ad populum habere, atq; fideliū confeſſiones excipere poſſent, erigi paſſi ſunt, atq; curarūt: quas & eccleſias vocari voluerūt. Et hęc eſt tota huius diſcriminis ratio, quare iſtorū domus eccleſię, il-

orũ verò oratoria ſiue eremitoria dicãtur. Hẽricus III. Caſtellę Rex huius loci fratribus conceſſit, vt per quindecim milliariũ ſpatium, in terminis Segobiẽſis ciuitatis, atq; oppidorum Vzeda & Buitrago Hiſpanicè nuncupatorum, venari, piſcari, atq; ligna ſibi ſiue ad cõbuſtionem, ſiue ad ædificationem neceſſaria præſcindere poſſent. Quam conceſſionem confirmarunt Ioannes II. Caſtellæ Rex, Ferdinandus & eius vxor Eliſabetha catholici, Hiſpaniæq; Reges, ſereniſſima Ioanna eiuſdẽ Hiſpaniæ Regina, eiuſq; filius, & ſucceſſor Carolus huius nominis V. Germanorum Imperator, atq; ipſius filius Philippus II. vniuerſæ maioris Heſperię Rex. In medio maioris ſacelli ſepultus iacet reuerẽdiſſ. Archiepiſcopi Toletani patris ac fratris Frãciſci Ximenij pater. Et vt vnico verbo, quæ de hoc loco dicenda forent perſtringamus, habet hæc ſacra domus plures ſibi benefactores: ſed inter illos longè eminenr illuſtriſſ. Duces de Infantado, qui maxima cura & ſollicitudine, quæ fratribus neceſſaria ſunt, maiori ex parte, ſubminiſtrãt. A B

De conuentu Dominæ noſtræ de Spe Occaniæ. Conu. VIII.

EXISTIMARAM profectò inuenturum me in huius loci archiuis aliquas, imò potius plurimas ſcripturas, ad ipſius fundationem attinentes, quibus facilè eorum errorem, qui conuentum Dominæ noſtræ de Saliceto iſto poſteriorem aſſerunt, conuellerem. Sed longè me mea fefellit opinio, cùm nihil ferè eorum quæ deſideraueram inuenire potuerim. Quapropter his ſuperſedere, & quæ de huius ſacræ domus fundatione, atq; de huius authoribus inueſtigauerim, breuibus referre cogot. Cupiens igitur beatus pater frarer Petrus Villacretius (de quo ſuperius ſæpius egimus) vt Franciſcana regularis Obſeruantia ad omnipotentis Dei laudem, fideliumq; ſalutem latius diffunderetur, aliquot ex ſequacibus, proprijſq; diſcipulis ſelegit, qui, iuxta præſcriptam à ſe normam, naſcentes illos palmites propagarent, excolerentq;: vt tandem eorum, ſibiq; ſimilium opera in fœcundam aliquando, iuſtamq; vineam prodirent, atque ſuccreſcerent. Qui dicto audientes, tantiq; patris ac præceptoris ſaluberrimi veſtigijs propenſius inhærentes, mandatum fideliſſimè exequuti ſunt. Ex ijs ergo diſcipulis alij præcedentem ſancti Iuliani de Capraria locum inrer ſaxa, & ſcopulos conſtruxetunt: alij verò conſimilem prope Occaniam oppidũ nacti ſitum, huic ſacræ ædi, non quidem eo in loco vbi modò ſubſiſtit, ſed in alio aſperiori (vti infra dicemus) circa annum à ſalutifera Chriſti natiuitate 1420. feliciſſimum dedêre initium. Habet Occania contiguos ſibi quoſdam aſperrimos montes, ſylueſtribuſq; indutos arboribus, atq; fœcundis, quos conſpicati cùm eſſent illi patres, ad eorum intimiora ſibi penetrandum fore ſtatuerunt. Itaq; mira arte, ſummaq; vi & indefeſſo labore, aperta ſibi via in altero illorum cliuo, excauata prius ſub rupe humo, oratorium, ſiue potius ſpecu in honorem ſancti Michaëlis fabricarunt. Nam ab effoſſa manibus terra, nihil penitus aliud artificioſum ibi videbatur, ſed quicquid prouida dederat natura omnino perſeuerabat: ita vt præter montem, ſpecu, atq; dumeta, nihil aliud prorſus appareret. Inibi ergo in eiuſdem criptæ penetralioribus, deuotiſſimum quoddam Chriſti ſepulchrum, conuenientibus ornatum imaginibus, atq; altare ad ſacrum faciendum conſtruxêre. Erexerunt prætera in gyro huius ſpeluncæ ipſi frattes, imo potius ex arbuſtorum ramis contexerunt octo cellulas, in quibus diuiſim commorabanrur, Deoq; opt. max. in vigilijs, ieiunijs, aſperrimis diſciplinis, atq; perpetua oratione inſeruiebant. Ad quorum optimum odorem, optimumq; exemplũ plurimi, ſęculo, laxioriq; viuendi modo relictis, eorum philadelphiæ aſſociati ſunt. Inter hos ſuit venerabilis pater frater Alphonſus Boroxius Franciſcanus, Conuentualis quidem profeſſione, ſed viuendi genere ſtrenuus regularis eiuſdem Franciſcanæ Obſeruantiæ cultor & propagator. Hic cùm eſſet ſacræ Theologiæ Doctor frequenres habebat ad populum conciones: quamobrem eius ſanctitatis, ſpiritus, atq; feruoris fama per vniuerſam Hiſpaniam diuulgari cœpit. Vnde & Reges, & magnares, reliquumq; vulgus ad eum, tamquam ad diuinum oraculum, in occurrentibus ſibi neceſſiratibus, reſponſa, atq; remedia relaturi recurrebanr. Celebrato deniq; Capitulo patrum Obſeruantum Prouincię Caſtellæ, in conuentu ſancti Iuliani de Capraria, vt in præcedenti loco inſinuauimus, pater Alphonſus Boroxius in primum eiuſdem familiæ Vicarium prouincialem electus, atq; per quindecim continuos annos eo offi- C D E

A eo officio functus eſt. Cuius quidem patris induſtria, ac diligentia mirum in modum primitiua illa ſeraphici Ordinis reformatio excreuit. Pertinet oppidum Occania ad nobilem S. Iacobi militiam, cuius Præfecti ſacrum hunc locum maxima ſemper beneuolentia proſequuti ſunt: Pręcipuè verò Henricus Ferdinandi Aragoniæ Regis filius: qui eius incolis, ob loci ſterilitatem plurimaq; alia incommoda, maximè compatiens, illis conuentum ſimul & eccleſiam in media valle, quæ inter aſperrimos montes ſita eſt, proprius ipſum oppidum, anno 1440. propijs ſumptibus ædificari, ſimulq; accedente apoſtolica auctoritate, V. P. F. Petro Villacretio, atq; Alphonſo Boroxio conceſſa, eiſdem tradi curauit. Cuius deuotionem ſequuti illuſtriſſimi heroës Ioannes Pachiecus eiuſdem militiæ Magiſter, ac Villienicus Marchio, & Alphonſus de Cardenas pręfatæ quoq; militiæ Magiſter, & Ferdinandus Guſmanius Commendatarius maior Calatrauianus, & Gutierrus à Cardenas Legionenſis maior Commendatarius, nec
B non Gonzaluus Cachonius Quæſtor, & primus Catholicorum Hiſpaniæ Regum Ferdinandi, eiuſq; legitimæ coniugis Eliſabethæ Oeconomus, hanc ipſam domum mirum in modum exornarunt. Sed inter omnes hos proceres longè enituit pietas, atq; liberalitatis catholicæ Hiſpaniarum Reginæ Eliſabethę, quę domum ſibi contiguam, quam vſq; in hodiernum diem Reginæ domum vocant, anno Domini 1500. conſtrui curauit. Quam poſtea catholicus totius Hiſpaniæ Rex Philippus II. anno Domini 1563. à fundamentis ferè reædificauit. Inſuper pientiſſimus is Rex huius monaſterij fratres, qui numero ſunt 50. continuis atque largiſſimis ſuis eleemoſynis refouet. Quia verò illuſtriſſ. Eliſabetha à Mendoza, eiuſq; filia Eliſabetha Cachonia eccleſiam ſuis ſumptibus ampliarunt, patronatus ius, quoad maius ſacellum, acquiſierunt. Eo temporis quo
C præfata eccleſia ampliata extitit, corpus V.P. F. Alphonſi Boroxij, quod peculiari ſepulchro recondebatur, inde iuſſu præfati ſereniſſimi, atq; catholici Regis Philippi effoſſum, ad mauſolęum, prope locum ſacro Euangelio ſolemniter decantando deputatum, honeſtè ſatis conſtructum, tranſlatum eſt, inibiq; modò quieſcit. Ad cuius pedes arcula quædam in antiquiori eius ſepulchro inuenta, ac humanam manum optimè redolentem, ſed ignotam, pluresq; literas ſibi à plerisq; Principibus tum eccleſiaſticis, tum quoque ſæcularibus tranſmiſſas continens, appoſita eſt. Deniq; Sixtus IIII. Pont. max. huius loci fratribus, cuiuſdam breuis virtute conceſſit, vt quoties antiquum ſacellum S. Michaëlis, adiunctasq; 8. cellulas (de quibus ſuperius egimus) viſitauerint, omnium exceſſuum plenariam indulgentiam promereantur. Cuius breuis initium hoc eſt, Quia audiuimus fuiſſe cellulas quorundã hominũ probatiſſimæ vitæ &c. Idipſum
D quoq; cõceſſit catholicis Hiſpanię Regibus Ferdinãdo, & Eliſabethę eius vxori, eorũq; domeſticis, atq; illuſtriſſ. Innico Lopetio à Mendoza Tendiliæ Comiti, dum pro ijſdem Regibus legatione apud ſe fungeretur in Romana curia, Innocẽtius VIII. Pont. max.

De conuentu S. Mariæ de Caſtaneto. *Conu. IX.*

AB vrbe Toletana 18. milliari & 6. à proximiori pago, inter confertiſſimas ſyluas, aſperrimosq; montes, qui ſolis apris, damulis, ceruis, alijsq; id genus feris patẽt, conſtructum eſt hoc monaſterium, S. Mariæ de Caſtaneto ſacrum, quod 20. fratres Recollecti inhabitant: quorum nullus, etſi officio ſit Eccleſiaſtes, ad populum habet conciones, ſed eorum cuilibet, ex vetuſtiſſimo huius conuentus more, vitæ tantùm contemplatiuæ, pœnitentiæque, ac pijs exercitijs ſe dedit. Conſtiterat antiquitus hoc in
E eodem loco eremitorium quoddam, ſub eodẽ prorſus titulo S. Mariæ de Caſtaneto erectum, in quo duo illi anachoritæ, qui Hieronymiano Ordini apud Hiſpanos initium dedêre, aliquando commorati ſunt, pœnitentiamque egerunt. Sed ab ijs derelictum, cùm eius patronatus, atque proprietas ad nobiles, deuotosque Chriſti fideles Ioannem Ramirium à Guſmanio, eiuſque legitimam coniugem Ioannam Palomeque pertineret, cuidam V.P.F. Garſiæ à Roales Conuentuali Franciſcano, eiuſq; 8. aſſeclis, anno à Chriſti ſalutifera natiuitate 1415. eo videlicet temporis, quo in Eccleſia catholica maximum, atque periculoſum ſchiſma vigebat, ab ijſdẽ, ex auctoritate Benedicti. XIII. qui ſummo Pontificatu in Hiſpania potiebatur, collatum fuit. Anno verò Domini 1445. quo regularis Obſeruantia pullulare incipiebat, ijs loco cedentibus, à pientiſſimo

viro Ioanne Guſmanio, præcedentis Ioannis Ramirij filio, & hærede, ex apoſtolica A
auctoritate, ad patres Obſeruantes translatum eſt. Conceſſit pius hic heros V. P. F. Alphonſo Botoxio, qui tunc Vicarij generalis Vltramontani Commiſſarium agebat, quiq; hunc locum acceptauit, non tantùm ipſum eremitorium, ſed & proprias rurales domos ſibi contiguas, atque tantum terræ ſpatium, quantum ad commodiſſimam conuentus conſtructionem opus eſſet. Inſuper elargitus eſt plura, eaque optima, ornamenta, nec non & alia vaſa, & vtenſilia ad cultum diuinum, remq; domeſticam neceſſaria. Quamobrem maioris ſacelli patronatum optimo ſibi, ſuiſque poſteris iure ſeruauit: licèt poſteà à nobili viro Franciſco Rogiano, (vulgò de Rojas) qui huiuſmodi ius patronatus ad ſe, ratione prædij in quo ſacra hæc domus ſita eſt, pertinere contendit, in controuerſiam vocatum fuerit. Plurima etiam ad huius cœnobij ædificationem contulit illuſtriſſimus dominus Didacus Pachieco Villenicus Marchio: eiuſq; eccleſiã ſuis ſumptibus ex integro conſtruxit. Hæc vna eſt ex huius Prouinciæ domibus, quæ B
(vt præfati ſumus) reformationi, ſiue Recollectioni deſeruiunt: tantoq; in illa plus cæteris proficit, quantò à ſæcularium frequentia plus illis eſt ſequeſtrata, atque ſemota: quæ & à caſtaneis arboribus, quibus ad maximam vſque diſtantiam circundatur, Caſtaneti cognomen ſortita eſt: Intra eiuſq; ſepta 5. aut 6. ædiculas, ad eremitoriorum formã extructas, conſpicere licet, in quibus fratres in ſtrictiſſimo panis tantùm & aquæ ieiunio, diſciplinis, atque cœleſtibus meditationibus ſe exercent, ſuamq; carnem legi ſpiritus ſubijciunt. Tandem, vt paucis multa, quæ de cœleſtis huius muſæi, eiuſque accolarum virtutibus dicenda mihi forent, perſtringam: eſt locus hic cœleſtis quędam imago, Angelorum potius quàm hominum incolatus, & quædam beatifica quies in terris conſtituta: quapropter à ſummo Pontifice Martino V. ſummis honoribus, & priuilegijs C
cumulari meruit: quẽadmodum ipſius bullæ, in eius archiuis diligenter cuſtoditę, apertiſſimè indicant. Hoc in loco habitauit aliquando R. P. F. Franciſcus Ximenius Toletanus Archiepiſcopus, qui vt liberius Deo vacare poſſet, in adiacentis ſyluæ penetralioribus vimineum ſibi tuguriolum, ſimplici luto illitum, conſtruxerat, ibique angelicam potius, quàm humanam duxit vitam. Nec caret ſacra hæc domus ſanctorum reliquijs: cum duobus inſigniaiut rubentibus ſeruatoris noſtri Chriſti ſanguine, atque pungentibus illis ſpinis, ex quibus contexta fuit ea corona, quæ tremendo ſummeq; venerando eius capiti impoſita extitit; atque quibuſdam alijs oſſibus, & ſanctorũ, ſanctarumq; capitibus, quæ ob ſingularem eius ad locum deuotionem & affectũ dono dedit illuſtris domina Eleonora ab Aualos, olim ſereniſſimæ Germanorum Imperatricis Mariæ Auſtriacę domicella. Hic tandem habitauit aliquando religioſiſſimus F. F. Didacus de D
Lumbreras ſacerdos: vir vtique maximæ ſanctitatis, atque pœnitentiæ: qui multis annis in quadam ſpelunca, huic conuentui vicina, pane tantùm & aqua, atque quibuſdam herbulis contentus, Deo opt. max. in maxima vitæ aſperitate inſeruiuit: quique, Deo ſibi reuelãte, diem ſui obitus multò ante præſciuit. Mortem obijt Toleti, ſepultuſq; eſt in conuentus Ioannis Regum tantus hic pater, poſtquam per aliquot annos præfati R. P. F. Franciſci Ximenij inſtructorem, optimumque magiſtrum hoc in monaſterio S. Mariæ de Caſtaneto egiſſet. Cuius tranſitum Toletani ciues cùm reſciuiſſent, omnes ad eius exequias confluxêre, vt cordæ, vel habitus particulam accipere poſſent. Tanta fuit iſtius venerabilis patris opinio, tantumq; nomen apud eos, à quibus cognoſcebatur.

De conuentu S. Franciſci Talabricæ. Conu. X. E

TOLETANA Cuſtodia, quæ, vt latius in huius Prouinciæ exordio diſſeruimus, in Caſtellæ Prouinciam euaſit, ex 5. tantùm fratrum conuentibus conflabatur, Toletano videlicet, Madritenſi, Talabricano, Guadalfagiarenſi, atque Regienſi ſiue Ciuitatiſregiæ. Horum verò aliqui in ſtrictiſſima obſeruantia, atque primitiua illa Franciſcana paupertate fundati fuêre: de quorum numero ſunt Madritenſis, ſancti Ioannis Regum, & hic noſter locus, ſi tamen receptiſſimæ Talabricenſium ſeniorum traditioni, atque certiſſimis coniecturis fidem adhibere fas ſit. Reliqui verò, nempe Guadalfagiarenſis, atque Regienſis ſub laxiori viuendi norma à patribus Franciſcanis Conuentualibus primitus ædificati fuêre. Sed temporis ſucceſſu & iſti, &

A illi præfatis patribus Conuentualibus paruêre, & ab ijs ad Minores Obſeruantes ſummorum Pontificum decretis deuoluti ſunt, illisq; modò ſubſunt. Habuit ergo conuentus hic, beatiſſimo patri Franciſco ſacer, quem 40. fratres incolunt, primam ſui originem à quibuſdam patribus primęuæ illius Franciſcanæ reformationis, atq; Obſeruantiæ regularis cultoribus extra Talabricam ciuitatem, prope auriferi Tagi præterlabentis fluuii marginem: quemadmodum extantes adhuc ruinæ, & aquæductus, qui ab ipſo flumine ad interiora vſq; domus procedēs, aquam fratribus miniſtrabat, quiq; Excalceatorum fratrum nuncupabatur, facillimè commonſtrant. Cùmq; per aliquor annos patribus Conuentualibus deſeruiſſet, proſpecturus R. P. F. Ferdinandus à Talabrica, profeſſione quidē Hieronymianus, ſed dignitate primus poſt debellatos expugnatosq; Mauros Granatenſis Archiepiſcopus, qui & ſereniſſimæ atq; catholicæ Eliſabethæ Hiſpaniæ Reginæ à confeſſionibus fuit, fratribus eiuſdem Ordinis Obſeruanti-
B bus, quibus ſummopere afficiebatur, ſanctæ Leocadiæ eccleſiam prope Talabricanæ ciuitatis mœnia, ſed à parte interiori ſitam, vbi eius parentum corpora humata fuerant, ex auctoritate ſummi Pontif. Innocentij VIII. atq; ex licentia illuſtriſſ. Gonzalui à Mendoza Toletani Archiepiſcopi, nec non S. R. E. Cardinalis, cuius tunc iuriſdictioni Talabrica ſubijciebatur, nec non & ex Parochi eius eccleſiæ, cuius id munus erat, beneplacito, in iuſtum conuentum, ſuis liberaliſſimis ſumptibus promouit, atq; iiſdem in habitationem tradidit. Parochia verò cum omnibus ad ſe pertinētibus ad eremitorium ſiue ædem S. Eugeniæ, non procul inde diſtantem, translata extitit. Poſt elapſos verò pauciſſimos annos ab huiuſmodi translatione R. P. F. Franciſcus Ximenius Toletanus Archiepiſcopus, Hiſpaniarum Cardinalis, Inquiſitor generalis, atq; vniuerſorum
C Ordinum, tum monialium, tum fratrum, tum quoq; monachorum per Hiſpaniam, catholicis Regibus tunc ſubditam, generalis Reformator, in generali illa prima Frāciſcanorum Conuentualium reformatione, ex ſummi Pontificis auctoritate, ad catholicorum Regum Ferdinandi, eiusq; coniugis Eliſabethæ inſtantiam, facta, cuius ipſe exequutor fuit, patres Conuentuales ex antiquo conuentu deturbauit, eorumq; redditus, poſſeſſiones, atq; hæreditates, quæ admodum pingues erant, Parochorum Talabricenſium capitulo contulit. Quibus deniq; conuentus omnino deſtitutus, non ita poſt multum temporis, corruit, atq; ex eius ruinis eremitorium, ſub inuocatione S. Mariæ Magdalenæ coſtructum fuit. Poſt 30. autem annos à præfatorum patrum expulſione, huius loci pater Guardianus, fraterna pietate ductus, ne tantorum patrum, atq; ſacerdotum venerandi cineres viatorum pedibus paterent, prophanarenturq;, à Leone X. Pont.
D max. impetrauit, quatenus exhumata ex antiquiori ſarcophago huiuſmodi oſſa, ad nouum conuentum denuò ſub humo recondienda, ſibi transferre liceret. Quod &, tota ſibi applaudente ciuitate, præſtitit. Sacelli maioris patronatum, de eorum patrum, ad quos ſpectabat, conſenſu, illuſtriſſ. ac reuerendiſſ. Ioanni Suarez à Caruajalio Lucenſi Epiſcopo, (Hiſpanicè de Lugo) eiusq; ſucceſſoribus reuerendus P. F. Antonius ab Aranda, tunc huius Prouinciæ Miniſter, anno Domini 1548. peracto inter eos publico atq; authentico inſtrumento, quod in huius conuentus archiuis aſſeruatur, ex mutuo pacto, atq; conuentione contulit. Sepultus eſt hoc in conuentu frater Ioannes à Spinula, Hiſpanicè della Zarzuela, profeſſione quidem humilis laicus, ſed vita, & moribus longè præſtantiſſimus, qui & miracula, ante & poſt obitum mortem, feciſſe perhibetur.

E *De conuentu S. Franciſci Ciuitatis regia.* *Conu. XI.*

EA eſt ſeniorum huius Ciuitatisregiæ coniecturalis opinio (nam quicquid ſcripturarum erat, habitantium incuria perijt) hunc ſcilicet conuentum, B. P. Franciſco ſacrum, qui intra ipſius vrbis mœnia exurgit, antiquiſſimum eſſe, atq; ab Alphonſo huius nominis xj. Caſtellæ & Legionis Rege à fundamentis erectum, ſed à Sanchio Rege ſancto, eiusq; matre Berenguela omnibus ſuis numeris abſolutum fuiſſe. Huic opinioni fidem aſtruere videntur regia arma, eccleſiæ parietibus affixa: & ſtructuræ nobilitas, quæ regia omnino eſt: & eiuſdem ciuitatis per præfatum Alphonſum Regem promotio. Nihilominus ij egregiè falluntur: nam, vt prælegentibus Hiſpanicas hiſtorias in confeſſo eſſe poterit, Rex Caſtellæ Sanchius, atq; eius mater Berenguela præfa-

tum Regem Alphonſum XI. præceſſerunt. Quicquid tamen ſit, quandoquidem nihil aliud certi hac de re ſuppetit, hic locus antiquiſſimus, atque antiquiori Talabricano A conuentui coæuus eſt: Nam ſi Franciſcanis ſcriptoribus fides adhibenda veniat, hic idem vnus eſt ex primis illis 5. qui Toletanam Cuſtodiam olim perficiebant. Si ſtructuram quoq; attendas, eius proculdubio vetuſtatem ſtatim depræhendes. Sed quis eius author fuerit, quoq; certo tempore, vel cuius auctoritate exordium ſumpſerit, abſumptis omnino (vt præfati ſumus) eius ſcripturis, nulloq; inſtrumento, nullaq; certa traditione ſuppetentibus, non facilè eſt indagare. Huius monaſterij eccleſia, quæ omnimodam minatur ruinam, & iam ex parte collapſa eſt, altari quodam priuilegiato, in fidelium defunctorum beneficium, gaudet: plurimiſq; ſacellis, atq; nobilium aulicorum mauſoleis honeſtatur. Nam eo temporis quo Bætica Mauris parebat, Caſtellæ, atq; Legionis Reges hac in ciuitate, quæ barbaris illis tyrannis oppoſita erat, frequentius reſidebant. Paruit deniq; olim hoc cœnobium, quod vt plurimum 40. fratres inhabitant, patribus B Franciſcanis Conuentualibus: quibus tamen, ex catholicorum Regum Ferdinandi, eiuſq; coniugis Eliſabethæ mandato, loco cedentibus, in fratrum eiuſdem Ordinis, ſed Obſeruantum, ius ceſſit: ex deturbatis verò, vnus inter alios remanſit P. F. Petrus Ahumada, beatiſſ. Virginis glorioſæ deuotiſſimus, ſuæq; profeſſionis zelātiſſimus: quamobrem moriēs, maximū ſui deſideriū reliqt, atq; honorificè hoc in eodē loco ſepultus eſt.

De conuentu S. Mariæ de gratia Paterniana. *Conu. XII.*

EX indubitatis, certiſſimiſq; coniecturis, & indicijs luce clarioribus facillimè colligitur, hunc conuentum, S. Dei genitrici Mariæ de gratia ſacrum, qui è regione mœniū oppidi Paternianæ exurgit, atq; à 40. fratribus vt plurimùm incolitur, ante 150. C annos ſumpſiſſe exordium: Nam & à religioſiſſimo P. F. Ioanne Peñaluerio ædificatus, & à præſtantiſſimo P. F. Alphonſo Boroxio, tunc Prouinciæ Caſtellæ Vicario prouinciali cœteris eiuſdem Prouinciæ monaſterijs adiectus fuit. Obtinuerat tamen in ſui primordio alium ſitum, ſeſquimilliari ab oppido diſtantem, eo ſcilicet in loco, qui Merorum vallis Latinè nuncupatur, Hiſpanice verò Val de Morales. Sed cùm ea ſedes diſcipulis præfati patris Alphonſi Boroxij, qui primi eius authores fuerunt, minus ad corporalem ſalutem conduceret, opera præmemorati patris Ioannis Peñaluerij ad locum, quem modò obtinet, tranſlatus extitit. Parebat eo temporis Paterniana, ſiue Paternianum, quod recenſioris Caſtellæ oppidum eſt, ſacræ Calatrauenſis militiæ Magiſtris: eaq; de cauſa illuſtriſſimus Petrus Gironius, qui ea tunc dignitate potiebatur, ſuaſu R. Alphonſi Carrillij Toletani Archiepiſcopi, eiuſq; patrui, & auctoritate Pij II. Pont. D max. cuius breue, datum Romæ, anno à mundo redempto 1460. ab eius verò Pontificatu anno 2. adhuc extat, ſacram hanc ædem, à fundamentis, eam profectò abſoluturus, ex domeſticis facultatibus erigere cœpit: quo tamen immatura morte ſublato, eius cognatus, pariterq; illuſtriſſ. Rodericus Gironius, qui ſibi in Calatrauenſi Magiſterio ſucceſſerat, monitu præfati R. Archiepiſcopi Toletani, cuius quoque nepos erat, opus iam cœptum ad finem vſq; promouit, perduxitq;. Quùm autem illuſtriſſ. Didacus à Mendoza, eiuſq; vxor Anna à Zerda præfatum oppidum Paternianam emiſſent, huius ſacræ domus maius ſacellū à primo ad vltimum vſq; lapidem elegantiſſimè conſtrui, ac quibuſdam vaſis, diuino cultui deſtinatis, exornari curarunt. His deniq; noſtris temporibus longè emicuit pia illuſtriſſimorum Roderici Gomezuli à ſylua, eiuſq; legitimæ vxoris Annæ à Mendoza & Zerda Ebolitanorum Principum deuotio: qui vt primùm, E numerata prius iuſta pecunia, eiuſdem oppidi Paternianæ poſſeſſionē, proprietatemq; adepti eſſent, & huius ſacri loci ædificium mirè colluſtrarunt, & eius fratribus accolis largiſſimis ſuis eleemoſynis adfuerunt, & ſacrarium ſacro quodam vnius ex vndecim millibus virginum, quæ pro Chriſti fide martyrium ſubière, capite cohoneſtarunt.

De conuentu Dominæ noſtræ de Oliua. *Conu. XIII.*

INTER medios fines pagorum Nominchiar, atq; Rechas Hiſpanicè nuncupatorum, ſacra hęc domus, ſanctiſſimę Dominę noſtræ de Oliua dicata ſubſiſtit, quā 34. fratres, quorum maior pars Grammaticalibus rudimentis incumbit, frequentius inhabitant:

A bitant: Eſt enim Muſis accommoda ſatis: cùm à proximiori pago ad mille paſſus, & vltra diſtet. Dicitur autem de Oliua, à quadam eiuſdem nominis prægrandi, antiquiſſima, necnon & elegantiſſima arbore, quæ præ foribus eccleſiæ, virentibus ſemper folijs, conſiſtit. Licèt hic locus antiquiſſimus ſit, atq; omnino memorabilis, nihil tamen certi, vel omnino parum de eius origine & fundatione, abſumptis olim à deuorante flamma omnibus eius ſcripturis, expiſcari valui. Fama eſt, eaq; ſatis vulgaris, ſed receptiſſima, imaginem glorioſæ Virginis ſemel ex quadam oliua hoc in loco cuidam apparuiſſe (quis tamen ille fuerit, vel quo tempore id acciderit, non facilè eſt indagare) eaq; rei nouitate, frequentibusq; miraculis permotos conuicinos paganos, eremitoriolum, in eiuſdem beatæ Virginis honorem, conſtruxiſſe, atq; cuidam deuoto eremitę inhabitandum contuliſſe: Ioannemq; eius nominis II. Caſtellæq; Regem, cùm
B intempeſta nocte, ſuiſq; ſequacibus amiſſis, ex venatione rediens ad ipſum diuertiſſet, atq; ſatis humaniter, pro modulo, à præfato eremita exceptus eſſet, ſuaſu cuiuſdam aulici, qui ſibi fortè aderat, id in fratrum Minorum de Obſeruantia conuentum promouendum curaſſe. Extruxit igitur (vt iſti volunt) Rex eccleſiam, illamq; proprijs armis exornandam curauit: ſed quod reliquum erat ædificij, eius aulici præſtiterunt. Atqui catholici Hiſpaniæ Reges Ferdinandus, eiusq; coniunx Eliſabetha alterum ex clauſtris, poſt aliquot annos, refici curarunt. Aderat fortè præfato Regi Ioanni nobilis quidam Aluarus à Luna Caſtellæ Comeſtabilis, atq; militiæ ſancti Iacobi Magiſter, qui conſilium de ædificanda eccleſia Regi dederat: hic maioris ſacelli patronatum pro quodam Gottore ſibi famulo à Rege petijt, & impetrauit: atq; ab eo tempore eius ſucceſſores, qui in hodiernum vſq; diem perſeuerant, huius iure potiuntur. Frequen-
C tatur maximè ſacra hæc domus à deuotis ſæcularibus, ob miracula quæ, ad beatæ Virginis ſanctiſſimæ merita, à Deo opt. max. in fidelium ſolatium atq; fauorem, indies patrantur: ibidq; plura iocalia, ac pretioſa veſtimenta, ad diuinum cultum pertinentia, & largiſſimas eleemoſynas contulit, quoad vixit, illuſtris pariter ac deuotiſſima Eliſabetha a Saa, illius egregij, nobiliſq; Poëtæ Petri Laſſi à Vega quondam vxor, Sed & sereniſſima Maria Auſtriaca Germanorum Imperatrix, atq; inuictiſſimi Philippi eius nominis II. Hiſpaniarumq; potentiſſimi Regis vterina ſoror, ad præfatæ Eliſabethæ piam petitionem, huic eidem loco maximæ æſtimationis ornamenta, ad peragendam rem diuinam, atq; duo ex 11. millibus virginum capita, cum quibuſdam alijs ſanctorum reliquijs, ex Boëmia tranſmiſit: quæ omnes in maxima ſunt apud hos populos veneratione. Igitur vt ex probabilibus indicijs conijcere valui, eſt domus hæc
D antiqua ſatis, atq; à diſcipulis pientiſſimi P. F. Alphonſi Boroxij primitus occupata.

De conuentu S. Franciſci Pinti. Conu. XIIII.

NIHIL penitus intactum reliqui, vt huius conuẽtus originem, & antiquitatem è tenebris eruerem: ſed deficientibus ſcripturis, oppidaniſq; diuerſa ea de re ſentientibus, nihil, aut certè parum profeci. Fert enim vulgaris fama, hunc locum, B. P. Franciſco ſacrum, atq; ad fines oppidi Pinti ſitum, quem 30. fratres frequentius occupant, ad Templarios aliquando pertinuiſſe. Sed qui huic ſententiæ acquieſcunt, toto (vt aiunt) cœlo errant. Alij verò, & certius, huius ſacræ domus authores tradunt diſcipulos, vel ſaltẽ ſequaces V. P. F. Alphonſi Boroxij: Quod quidẽ plurimis, pręcipuè verò mihi maximè probatur: cui Dñorũ huiuſce oppidi ſcripturas luſtrãti vna inter alias occurrit, quæ
E P. F. Antonium Legionenſem huius loci Guardianum egiſſe, anno Domini 1480. conſtituit. Cùm igitur in confeſſo ſit, priſcis illis Franciſcanæ naſcentis Obſeruantię temporibus, neophytos eius conuentus, ob fratrum paucitatem, non à Guardianis, ſed vel à Vicarijs, vel à Præſidentibus fuiſſe rectos, quis dubitat hunc locum per 20. annos ad minus ante prædictum tempus fuiſſe conſtructum: quo ſcilicet tempore pater Alphonſus Boroxius eiuſq; diſcipuli maximè florebant. Fuit igitur conuentus hic ædificatus (niſi me mea fallit opinio coniecturalis) circa annum Domini 1460. Vt verò quod aſſerimus, manifeſtius appareat, breuibus quæ ſolerti adhibita cura accepimus, his ſubijciemus. Occurrebant olim in huius oppidi egreſſu duo eremitoria, alterum quidem S. Michaëli ſacrum, alterum verò S. Chriſtophoro dicatum: & hæc medio interpoſito itinere

itinere, quod Sanctorum nuncupabatur, ab inuicem diſtinguebantur. Quod quidem A
Sanctorum nomen ſibi, ſicut & contiguo prato, à Franciſcanis Obſeruantibus, qui
communi vocabulo Sancti tunc tẽporis à plebe, quemadmodum & patres Ieſuitæ Apo-
ſtoli apud Luſitanos dicebantur, inde ſæpius pertranſeuntibus, atq; ad patrem Al-
phonſum Boroxium, tunc Prouinciæ Caſtellæ prouincialem Vicarium, diuerſis de cau-
ſis, tendentibus obuenit. Cùm igitur præfati Franciſcani patres ſæpius ad ædiculam
S. Michaëlis hoſpitij gratia diuerterent, inibiq́; celebrarent, oppidani ex eorum viuen-
di modo, atq; religioſa conuerſatione allecti, illam ipſis ad futuri conuentus ędificatio-
nem, ſimul & eremitorium S. Chriſtophori cum adiacente ſitu, liberaliſſimè contule-
runt. Qui vtroq; demolito ſacello, ex congeſta in vnum vtriuſq; materia, atq; eorun-
dem oppidanorum pijs eleemoſynis, hoc monaſterium, circa annum Domini 1460. (vt
præfati ſumus) conſtruxêre. Cuius eccleſia ab Henrico eius nominis IIII. Caſtellæq; B
Rege ędificata traditur. Eius verò maius ſacellum illuſtris Gomezulus Carrillus, huius
oppidi Pinti temporalis Dominus, non longè ab anno Domini 1518: ſuis ſumptibus
à fundamentis erexit. A quo etiam tempore tam ſibi, quàm eius ſucceſſoribus, in pecu-
liarem ſepulturam deſeruit. Exornatur tandẽ ſacra hæc domus duobus capitibus ex 11.
millibus virginum & cruce quadam argentea, pluribus ſanctorum reliquijs referta:
cui incluſa quoq; eſt paruula crux, ex illo ſanctiſſimo ligno, in quo mundi Seruator
pependit, affabrè compacta. Quam argenteam crucem illuſtriſſ. Marchio Almenaren-
ſis, dum pro catholico Rege Hiſpaniarum Philippo huius nominis II. apud Maxilia-
num eius quoq; nominis II. atq; Germanorum Imperatorem legatione fungeretur, ab
eodem Maximiliano dono accepit, eiuſq́; genero, huius oppidi Pinti temporali Domi-
no, liberaliſſimè contulit: à quo huic eccleſiæ pientiſſimè oblata fuit. C

De conuentu Domine noſtræ Excalceatorum Scalonæ. Conu. XV.

LICET hic conuentus in capitularibus congregationibus primum obtineat lo-
cum, is tamen non antiquitatis iure, ſed Capituli prouincialis ibidem celebrati pri-
uilegio ſibi debetur. Conſtat enim ipſum ab illuſtriſſ. Didaco Pachieco Villenenſi Mar-
chione, atq; oppidi Scalone Domino temporali, anno Dominicæ incarnationis 1502.
ex Alexandri VI. Pont. max. auctoritate, cuius bulla adhuc in huius loci archiuis perſe-
uerat, ædificatum fuiſſe. Qui quidem ſummus Pontifex præfato Marchioni conceſſit,
vt translato ad alium locum antiquiori quodam eremitorio, hoc monaſterium, ſan-
ctiſſimæ Dominæ noſtræ Excalceatorum ſacrandum, quod frequentius 30. fratres in-
habitant, ibidem exædificare poſſet: prout & fecit. Cùm autem pręfatus Marchio cele- D
brem, ac deuotam fidelium Confraternitatem, quæ à 300. & vltra annis ibidem perſeue-
rabat, ab antiquo illo eremitorio ad nouum monaſterium translatã maximè cuperet,
ſibiq́; à cõfratribus in facie reſtitũ eſſet: vt id ſibi liceret, prędicto ſum. Põt. Alexãdro VI.
ſupplicauit. Quamobrem ille edito hac de re apoſtolico diplomate cauit, vt omnino ea
Cõfraternitas ad Minoriticã ædẽ trãsferretur, atq; antiquũ ſacellũ ad noui ædificij pro-
motionem penitus demoliretur: quod & fideliſſimè mandatum exequutioni extitit. Vo-
luit autem Alexander Papa VI. hanc domum peculiari hoc Excalceatorum vocabulo
inſigniri à priſcis illis Obſeruantibus Franciſcanis patribus, quibus pedum excalceatio
pro religione, atq; voto tunc erat. Licebat præfato Marchioni Villenico, ex pontificia
auctoritate, hanc à ſe conſtructam ædem, cui mallet ex Minoriticis conuicinis Cuſto-
dijs tribuere: qui cognita Toletanæ Cuſtodiæ religione & ſanctitate, illam ſibi adijcien- E
dam ac V.P.F. Petro Balcazaro, tũc patris Ioannis à Toloſa Vicarij prouincialis Com-
miſſario, conferendam cenſuit. Contulit præterea prædictus Didacus Pachiecus plura
vaſa aurea, & argentea, necnon & quamplurima ornamenta, ad cultum diuinum ne-
ceſſaria, inſuper & largiſſimas eleemoſynas, quibus fratres commodè nutriri poſſent:
quatenus minus de earum acquiſitione ſoliciti, Deo opt. max. liberius expeditiuſq; va-
carent. Fuit deniq; tanta iſtius herois ad fratres deuotio tantuſq́; affectus, vt nihil aliud
ab eorum commodo quæſijſſe videatur, ita vt etiam poſt mortem ex teſtamento illis per
modum eleemoſynę argenteum nummum, dimidiamq́; tritici menſuram, in ſingulos
dies reliquerit. Cuius pietatem imitatus etiam eius nepos Franciſcus Pachiecus, Ville-
nicus

A nicus quoq; Marchio alium adiunxit argenreum nummum, aliamq; mediam tririci menſuram. Recipiunt itaq; huius loci fratres ſingulis diebus ab horum dominorum ſucceſſoribus integram tritici menſuram, duosq; argenteos denarios in eleemoſynam. Ne autem præmemorato Didaco Pachieco Villenico Marchioni, atq; Excalonico Duci aliquid ad conſumatam pietatem deeſſe videretur, omnia huius Prouinciæ Caſtellę Capitula patrum Obſeruantum prouincialia, ſiue etiam generalia Capitula in Caſtellę Prouincia celebrari in poſterū contingeret, ſuorum ſucceſſorum ſumptibus celebrarentur: patribusq; ac fratribus ſupplicauit, vt ſi commodè fieri poſſet, ne alibi quàm in ſua ditione huiuſmodi Comitia habere vellent. Quod tamen ita temperauit, vt fratribus eligendi capitularis loci facultatem liberam eſſe voluerit, licèt eius ſucceſſorum expenſis habenda forent. Itaq; ab anno Domini 1524. vſq; ad hunc præſentem, qui B eſt 1587. quot quot in hac Prouincia Caſtellæ Conuentus à patribus habiti ſunt, illuſtriſſimorum Villenicorū Marchionum facultatibus & liberalitate celebrati extitetūt.

De conuentu S. Antonij Mondexaris. *Conu. XVI.*

POSTQVAM illuſtriſſ. Innicus Loperius à Mendoza, ſecundus Tendiliæ Comes, atq; Mondexaranus Marchio, qui & apud ſummum Pontificem Innocentium VIII. & Ferdinandum Aragoniæ Neapolitanorum Regem, cæterosq; Italiæ Potentatus, pro catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando eiusq; coniuge Eliſabetha legatione fungebatur, pacem inter præfatos Principes dexterrimè ſtatuiſſet, compoſuiſſetq;, à prædicto Innocentio VIII. Minoritici cuiuſdam erigendi conuentus facultatem, anno Domini 1486. impetrauit. Quapropter in Hiſpaniam, re feliciter expedita, C reuerſus, ex communibus tum ipſius, tum quoq; eius vterini fratris, R. ſcilicet Petri Gonzalui à Mendoza, Gienenſis Epiſcopi, atque Patriarchæ, nec non & S. R. E. Cardinalis facultatibus, hoc monaſterium, B. P. Antonio ſacrum, ac intra oppidi Mondexarani mœnia ſitum, quod communiter 30. fratres incolunt, magnificè ſatis ędificari curauit: plurimisq;, iisq; pretioſis, ornamentis ſibi à præfato Rege Neapolitano dono datis, aliisq; aureis, atq; argenteis vaſis, ad rem diuinam peragendam neceſſariis, ditauit. Potitur præterea domus hæc plurimis indulgentiis, ſibi à præmemorato Innocentio Papa VIII. in fauorem eam debitè ac deuotè in feſtiuitatibus immaculatæ conceptionis Virginis glorioſæ, ſanctorumq; patrum Franciſci, & Antonij Paduani accedentium, conceſſis. Gaudetq; pinguiſſimis huius oppidi Marchionum eleemoſynis: quamobrem inſtruendis fratribus iunioribus in grammaticalibus diſciplinis apprimè deſeruit. D Honeſtatur inſuper altari quodam, in fidelium defunctorum ſolatium, priuilegiato, ex conceſſione Gregorij XIII. Pont. max. Eius verò maius ſacellum, humandis præfatorum Marchionum, eorumq; prolium, & conſanguineorum corporibus inſeruit. Contulit quoq; præfatus Innocentius VIII. Pont. max. illuſtriſſimo domino Innico Lopetio à Mendoza præter ea, quæ ſuperius diximus, enſem pulcherrimum ſequentibus literis, ex vtraq; parte exornatum. Ex altera quidem. *Innocentius Papa VIII. anno ſui Pont. vi.* Ex altera verò *Gladius defenſionis totius populi Chriſtiani.* Quidē enſis ab eius ſucceſſoribus in maxima veneratione habetur, atq; ad poſteros, inter pretioſiſſima quoq; alia iocalia, maxima religione, iure progenituræ tranſmittitur.

De conuentu S. Franciſci de Cruce Centumfontibus *Conu. XVII.*

E DVM V. P. F. Ioannes à Toloſa Prouinciæ Caſtellę Vicarium ageret prouincialem, luſtrandarumq; reliquarum Cuſtodiarum cauſa, Toletanam, Cuſtodiam P. F. Didaco à Balcazar, Minoritici Madritenſis conuentus tunc Guardiano, ſub Commiſſariatus titulo, crediuiſſet, illuſtriſſ. pariterq; pientiſſimus dominus Ioannes à Sylua Centifotanus Comes, domum ſimul atq; eccleſiam ſibi connexam, in honorem B. P. Franciſci, à ſe ex ſummi Pontificis Innocentij VIII. auctoritate, prope oppidum Centumfontes ædificatam, cuius ſummi Pontificis bulla 2. Ianuarij anno Incarnationis Dominicæ 1484. data, adhuc ſupereſt, præfato P. F. Didaco à Balcazar obtulit; quam & ille 30. Apriilis, anno verò à Chriſto natiuitate 1488. ſummi Pontificis iuſſu compulſus acceptauit, cæterisq; eiuſdem Cuſtodiæ conuentibus annexuit. Reſplenduit

duir autem mirum in modum præmemorati Comitis pietas, atque in Franciſcanam familiam ſingularis deuotio, non ſolum in huius conuentus, quem 25. fratres commodiſſimè inhabitant, eleganti ſtructura, ſed & in reliquis omnibus, quę ad eius ornatum, atque ad ſubleuandam fratrum neceſſitatem deſiderari poterant. Nam & ſacriſtiam aureis, argenteiſque calicibus, & vaſis, nec non & pretioſis ornamentis, ad illud propitiatorium ſacrificium, ſoli Deo viuenti offerendum, inſigniuit, & bibliothecam optimis abundantibuſque libris inſtruxit, & chorum omnibus neceſſarijs, atque choralibus libris donauit, & largiſſimas eius incolis eleemoſynas, quoad vixit, elargitus eſt. Cuius quoque pietatem imitatus illuſtriſſ. dominus Franciſcus à Sylua eius filius, atque ſucceſſor, qui, ob eius ſingularem prudentiam atque maturitatem, pro inuictiſſimo Imperatore, atque Hiſpaniarum Rege Carolo eius nominis V. in Vrbe legatione functus eſt, quicquid à patre, immatura morte præuento, circa huius ſacræ ædis perfectionem prætermiſſum fuerat, abundantiſſimè pientiſſimeq; ſuppleuit, abſoluitque. A B

De conuentu S. Franciſci Turrigij. Conu. XVIII.

AD 200. paſſus ab oppido Turrigio, Toletanæ diœceſis, exurgit celebre quoddam ac omnino magnificum fratrum Minorum monaſterium, ſub inuocatione ſanctiſſimæ Mariæ de Ieſu, licèt communiter diuo Franciſco ſacratum, quod à 40. religioſis commodiſſimè incolitur, atque ex Alexandri VI. Pont. max. auctoritate, anno à ſalutifera Chriſti natiuitate 1492. ab illuſtriſſimis ſimulatque deuotiſſimis dominis Gutierro de Cardenas, maiore Legionēſi Commendatario, eiuſque legitima coniuge Tireſia Henriquez ædificari cœpit, ſuique complemētum, eorundē heroum auſpicijs, anno Domini 1502. quod, pro tanti operis ſtructura impoſſibile videtur, accepit, atque V. P.F. Ioanni à Toloſa tunc Prouinciæ Caſtellæ Vicario prouinciali, anno ſequēti, nempe 1503. traditum fuit. Manſit ſacræ huius ædis patronatus ius penes eius auctores, eorumque ſucceſſores, illuſtriſſimos ſcilicet Duces de Macheda, quamobrem ſummum eius ſacellum ſolis illis humandis deſeruit: Vnde & elegantiſſimis, atque ſumptuoſiſſimis mauſolęis inſignitur. In eius ſiquidem medio nobile quoddam alabaſtrinum, iaſpideumque ſepulchrum, 12. leonibus artificioſiſſimè innixum, exurgit, in quo pręmemoratorum fundatorum corpora iacent. Ad eiuſdem verò latera alia quædam, minoris tamen æſtimationis, inuiſere licet. Moris eſt apud eos, qui magnificum aliquod ædificium erigere moliuntur, proijciendi in ptimo eius fundamento nummum aliquem aureum, ſiue argenteum, ſuam effigiem, ſuumque nomen præferentem: & hoc, vel ad futuri operis nobilitatem inſinuandam, vel ad ſui memoriam poſteris tranſmittendam. Sic illuſtriſſimus hic dominus Gutierrus à Cardenas, ſub primo huius magnificentiſſimæ ſtruendæ domus lapide, aureas quaſdam, non paruæ æſtimationis, imagines recondi iuſſit, quibus & tanti, tamque celeberrimi opificij patentiſſimum præbuit indicium, & ſuam pietatem, atque nomen immortalitati conſecrauit. Licèt eo temporis feliciſſima ſęcula ſuccederent, omniaque vili compararentur: paruoque operarij ære contenti eſſent: nihilominus tamen vltra 130. aureorum coronatorum millia in huius monaſterij ſtructura conſumpta ſunt. Quid tamen mirum, cùm nulli alteri Franciſcanę domui, ſiue etiam de ſancti Ioannis Regum Toletana agatur, ad cuius exemplar, ne dicā æmulationem, conſtructum extitit, aliqua ex parte cedatur? & vix hoc infelici noſtro ſęculo aliud ſibi ſimile, numeratis 600. millibus coronatis aureis exædificari poſſit. Nam ſi vniuerſam ſpectes eccleſiam, eam aureo contectam facillimè iudicabis: ſi verò clauſtra, atque quicquid ædificij reſiduum eſt contempleris, mirari non deſines: cùm id ex optimo, fortiſſimo, atque polito lapide fabrefactum conſpicias: ſi denique eius contignationem, capacitatem, diſpoſitionem, atque pulchritudinem conſideres, tunc in tanti, tamque generoſi fundatoris animi conſiderationem rapieris. Ego quidem & ipſum opus regium, potiuſquàm priuatum, & eius potius auctores, omni memoria dignos iudico. Qui his neutiquam contenti, & domum ad ſui, ſuorumque domeſticorum habitationem, monaſterio contiguam, ædificarunt, & fratribus, pro tanti cœnobij exigentia, quæ ſibi neceſſaria forent liberaliſſimè ſubminiſtrarunt. Nam plurimos, eoſque pulcherrimos chorales libros, ad diuinum perſoluendum officium, contulère: & ſacriſtiam C D E

pretio-

A pretioſiſſimis ornamentis, calicibus, crucibus, atq; alijs quamplurimis vaſis, tum aureis, tum quoq; argenteis, ad diuinum illud, nec non ſacroſanctum Miſſæ peragendum ſacrificium exornarunt: ac tum deniq; & largiſſimas tritici, ordei, atqi pecuniarum eleemoſynas, ad carnes pro fratrum ſuſtentatione emendas, erogarunt, atq; à ſuis poſteris erogandas conſtituerunt: licet refrigeſcente charitate maiori ex parte diminutæ ſint. Quia verò impoſſibile foret recenſere, quod tapetia tum lanea, tum quoque ſericea, quot calices aureos, atque argenteos, quot cruces ex eadem materia, quotque eiuſdem generis vaſa, pientiſſimi huius ſacræ domus fundatores, ad ſacrum perficiendum miniſterium contulerint, his ſuperſedendum decreui. Hoc tamen vnum adijciam, quòd videlicet R. P. F. Franciſcus Angelorum totius Minoritici Inſtituti generalis Miniſter, cùm ſemel hunc conuentum viſitaret, tantamque vaſorũ, & ſupellectilis abundantiam contemplatus eſſet, quadam Minoriticæ paupertatis religione tactus, effecit, vt
B illuſtriſſima domina Tireſia Henriquez, quæ ex viri morte vidua remanſerat, bonam eius partem reſumeret, atque in alios pios vſus conuerteret. Nihilominus tamen, quæ ſibi ſatis ſuperque neceſſaria erant, conuentus retinuit. Conſtruxerunt præterea & hi nobiliſſimi fundatores egregiam, ſub ſanctiſſimi ſacramenti titulo, collegialem eccleſiam, intra eiuſdem oppidi Turrigij mœnia, quam & plurimis capellanijs, ſufficientibuſque redditibus exornarunt: & peramplum quoddam xenodochium ad vlceroſos, atque Gallico morbo tactos, curandos, quod non longè ab hoc monaſterio diſtat: & ſacellum cum adiuncta ſibi ſacriſtia, quod auguſtiſſimo Euchariſtiæ ſacramento dicatum eſt, in eccleſia S. Laurentij in Damaſo de Vrbe. Auſim quoque aſſerere, præfatam dominam Tireſiam deuotiſſimæ, atque nobiliſſimæ Confraternitatis ſanctiſſimi eiuſdem
C ſacramenti ibidem erectæ auctricem fuiſſe. Quamplurima alia eccleſiaſtica ædificia, quæ ne tædioſior ſim prætermittenda cenſui, extruenda curarunt præfati fundatores. Hæc tamen in medium, ex plurimis adferre volui, vt tantorum Chriſti fidelium, pientiſſimorumq; heroum deuotio hæc attentè legentibus innoteſceret, manifeſtaque fieret.

De conuentu ſanctiſſimæ Matris Dei Turrislacunæ. *Conu. XIX.*

NOVERAT illuſtriſſimus ille P. F. Franciſcus Ximenius Franciſcanæ philadelphiæ decus, ac Toletanæ eccleſiæ Archiepiſcopus, nec non S. R. E. Cardinalis, ſe iuxta celeberrimam illam Architæ Tatentini ſententiam, non ſibi ſoli, ſed & alijs atque præcipuè compatriotis natum eſſe: ideoque nacta opportunitate, aliquantulum ab oppido Turrislacunæ, quod ſibi patria erat, ex domeſticis facultatibus, circa annum Domi-
D nicæ incarnationis 1510. atque ex ſummi Pontificis Iulij II. auctoritate, hunc conuentum, ſanctiſſimæ Virgini Dominæ noſtrę ſacrum, atque ad 40. fratres, qui doctrina, verbo, atque exemplo, eiuſdem oppidi populo adeſſent, atque prodeſſent capeſſendis idoneum, ædificari curauit. Cùmque ſibi immatura morte præueniendo maximè timens, opus acceleraſſet, extructa ſemel eccleſia, quòd imbecillioris eſſet ſtructuræ, omnino corruit. Quamobrem eam ſecundò firmiorem, multoq; elegantiorem erigi, atque reædificari fecit, pulcherrimiſque ſacellis, & picturis exornauit. Sed & ſacriſtiam aureis argenteiſque vaſis, nec non & pretioſis ornamentis, ad diuinum cultum neceſſarijs, ditauit. Chorum verò atque bibliothecam choralibus, atque alijs elegantiſſimis libris inſtruxit, ac tum demum reliquas huius monaſterij officinas, omnibus, quæ ſibi, ad commodam fratrum habitationem opus erant dotauit. Quapropter inſtruendis iunioribus
E fratribus in Philoſophica ſcientia hic locus apprimè deſeruit. Et hic ego eius lac per quadriennium ſuxi. Ne autem præmemoratus Antiſtes, atque fundator aliquid, quod ad fratrum atque compatriotarum commodum pertineret, prætermiſiſſe videretur, & fontem longiuſculus ſcaturientem, per continuos canales, atque ſcyphones, ad conuentum vſque perduxit, ac per eius officinas diſtinctis fiſtulis diſtribuit: & quinquies mille tritici menſuras proprio ære comparauit, atque in domum ad id deſtinatam, quam Poſitum vocant, inferri iuſſit, vt inde viritim, per ſingulos annos, pauperibus, iuxta pijſſimum pretiũ, diſtribuatur, ne ſi fortè pluris emere cogantur, plus æquo grauentur Quod quidem Chriſtiani, atque religioſi viri opus fuit. Inter reliqua huius loci ſacella illud eſt celeberrimum, atque à conuicinis populis maximè frequẽtatum, quod Chriſto Redemptori

ptori cruci affixo ſacrum eſt: cùm propter beneficia, quæ ibi à mundi Saluatore recipiunt, tum quoque ob ſingulare priuilegium, ſibi à ſanctiſſimo domino Gregorio XIII. ſummo Pontifice impertitum: quo, ad cuiuſlibet Miſſæ celebrationem, anima aliqua ex Purgatorij pœnis liberatur. Et primum post hoc locum tenet alterum, beato Ioanni Baptiſtæ præcurſori dicatum, ad cuius viſitationem in feſto natiuitatis eiuſdem ritè accedentes, plenariam ſuorum exceſſuum indulgentiam ex pontificia liberalitate conſequuntur. Idque ipſum promerentur, altera cuiuſlibet anni die, huiuſmet monaſterij capitulum viſitantes. Obierunt mortem hoc in conuentu deuotiſſimus pariterque zelantiſſimus P.F. Franciſcus Ortiſius, concionatorum ſui temporis facilè princeps: quamobrem eorum Monarcha ab omnibus communi vocabulo appellitabatur. Qui per 13. continuos annos ſe domi, meditationi, lectioni, vel exercitio ſpirituali intentus, continuit, nihilque magis quàm hominum frequentiam, præcipuè verò ſęcularium, atque colloquia fugiebat: Et V. P. F. Didacus à Stunnica, aliquando magiſter meus, atque præceptor, de quo vniuerſus Ordo Franciſcanus, ob ſingulares eius dotes, atque eminentes virtutes, plura ſibi pollicebatur. Qui cùm nobiliſſimus eſſet, nihil magis quàm humilitatē affectabat, libenterq; omnigenis humilitatis officijs ſe implicabat. Obijt quidem ætate iuuenis, ſed maturitate, vitæque ſanctimonia ſatis ſenex: Cuius corpus, cùm hic ſepultum eſſet, eius vterini fratres, quorum nobilitas, ſanguiniſque claritas omnibus in propatulo eſt, ex apoſtolica Pij V. Pont. max. auctoritate, ad paternũ ſepulchrũ, in nobiliſſima ciuitate Barcinonenſi conſtructum, tranſtulerunt. Aſſeruantur in huius loci archiuis quidam donationis contractus, quo Illuſtriſſimus P. F. Franciſcus Ximenius eremitorium de Capite nuncupatum, huius cœnobij fratribus confert: quatenus ibidem aliquot ſui Inſtituti Tertiarios fratres conſtituere valeant: Et Leonis X. Pont. max. bulla, quam concordiæ inter Conuentuales, & Obſeruantes Franciſcanos nuncupāt, data anno à lętabũda Chriſti Natiuitate milleſimo quingenteſimo decimoſeptimo. A B C

De conuentu ſanctiſsimæ matris Dei Orapeſſæ. *Conu. X X.*

SI conuentuum tum fratrum, tum quoque monialium ſtructuram & capacitatem: ſi cœli clementiam: ſi patriæ fertilitatem: ſi lectorum, & concionatorum copiam: ſi denique vtriuſq; ſexus religioſorum nobilitatem ſpectes, hæc Caſtellæ Prouincia nulli alteri cedit: imò inter præcipuas totius Franciſcani Inſtituti Prouincias faciliimè connumeranda venit: quemadmodum & ex præcedentibus atque ſequētibus conſtat: Nam nullum locum inuenies, qui affabrè non ſit conſtructus, atque ingenuis fratribus & doctis non abundet: vt vel ſaltem argumento eſſe poteſt hic conuentus, ſanctiſſimæ matri Dei ſacer, atque ad 200. paſſus ab oppido Orapeſſa Abulenſis diœceſis ſitus: quem illuſtriſſ. Franciſcus Aluarez à Toleto Orapeſſanus Comes ex domeſtico patrimonio, anno à mundi redemptione 1519. annuente R.P.F. Franciſco Ruizio, profeſſione quidem Franciſcano, ſed titulo & dignitate Abulenſi Epiſcopo ædificari curauit. Eſt hic locus non minus elegans, quàm capax & amœnus: cùm ex lapide polito conſtet, & 26. fratres ſui inquilinos commodiſſimè capiat, atque auguſtiſſimis, fructiferiſque hortis, nec non irriguis pratis abundet: ita vt nihil ad monaſticam vitam commodè tranſigendam deſiderari videatur. Nec tamen facilè erit percenſere deuotionem, tum huius ſacræ domus fundatoris, tum quoque eius ſucceſſorum, cùm nihil magis cordi habere videantur, quàm eius, ſuique habitatorum curam. Contulit ſibi quidem præfatus heros Franciſcus Aluarez à Toleto cuncta, quæ ſiue ad cultum diuinum, ſiue ad œconomiam neceſſaria erant: nempè aurea, argenteaq; vaſa, & id genus plures calices: necnon pretioſiſſima ornamenta ad tremendum illud, ac omnino ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium faciēdum, & quamplurimos libros ad chorum atque bibliothecam adamuſſim inſtruendã, & 200. tritici, ordei verò 100. menſuras in ſingulos annos: aliaſque quamplurimas eleemoſynas ad fratrum victum & amictum. Et hæc omnia, imò & multò plura eius ſucceſſores liberaliſſimè vſque in præſens contulêre, atque conferunt. Quis referre valeat iſtorum Comitum ſolicitudinem, diligētiam, atq; liberalitatem in exornandis tapetibus, monaſterio, & eccleſia: in cōferenda cera, pro ipſius magnificētia neceſſaria, in excipiēdis Franciſcanis quibuſcunq; Prelatis ad hũc conuentũ confluētibus, atq; in ſubleuãdis D E

A quotidianis fratrum indigentijs? Nullus equidem, niſi plus æquo immorari cupiat,
velitq́;, quod abs re noſtra omnino eſt: cùm breuitati potius, quàm prolixitati ſtudea-
mus. Quamobrem alijs prætermiſſis, quæ ad rem non pertinent, hæc tantùm ad iſto-
rum heroum beneuolentiam, atq; affectum in Franciſcanam familiam commendan-
dum addijciam. Cùm enim eius prædeceſſores duplici ſepultura gauiſi fuiſſent, atq;
illarum vtraq; ſibi potiri liceret: altera quidem in Iuſtiano cœnobio (Hiſpanicè Iuſta)
apud Hieronymianos patres, octaua leuca à ciuitate Placentina: altera verò in matrice
Orapeſſana eccleſia: voluit pientiſſimus fundator præfatus Franciſcus Aluarez à To-
leto, vt eius matris illuſtriſſimæ ſcilicet dominæ Mariæ Pachieco, quę & ſingulariſſima
huius domus benefactrix fuit, & vxoris illuſtriſſimæ videlicet dominæ Mariæ à Figue-
roa, atq; ipſiuſmet corpora, poſtquã naturę debitum exoluiſſent, nec non & eorum, qui
B ſibi in poſterum ſucceſſuri forent, omnia in huius loci maiori ſacello humarentur. Imò
& præſentibus R. P. F. Andrea Inſulano, totius Franciſcani Ordinis generali Miniſtro,
& huius Prouinciæ tum reuerendo P. Miniſtro prouinciali, tum quoq; alijs quamplu-
rimis patribus ac fratribus, eius prædeceſſorum oſſa, ex antiquiori Orapeſſano ſepul-
chro exhumata, cum ſolemni pompa, anno Domini 1548. in huius ſacræ ædis nouum,
paratumq́; ſepulchrum intulit, humauitq́;. Potitur deniq; hoc ſacrum monaſterium
parua quadam cruce, ex illo ſanctiſſimo ligno in quo Chriſtus Dominus mũdi Redem-
ptor pro nobis liberandis pependit, elegantiſſimè fabrefacta, atq; optimo auro, pretio-
ſiſq́; gemmis exornata, ad quam viſendã, in feſtiuitatibus ſanctiſſimę crucis tum Ora-
peſſani, tum quoq; conuicini pagani confluũt, indeq; quamplurima beneficia referũt.

C *De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Eſcamillæ. Conu. XXI.*

QVIA ſemper fratres noſtri animaduerterunt ſtudioſè illuſtriſſ. pariterq; pijſſi-
mum Ferdinãdum à Sylua Centifontanum Comitem, atq; oppidi Eſcamillę Con-
chenſis diœceſis temporalem Dominum, operam dare, vt nequid ſiue operæ, ſiue fauo-
ris, ſiue etiam beneuolentiæ propriæ illis deeſſet, propterea non dubitarunt eum inter-
pellare, vt ſibi conuentum, præſenti Prouinciæ ſubmittendum, non longè à præfato
oppido Eſcamilla, quòd is pauperculis religioſis itinerantibus, ac de loco in locum
transeuntibus, commodiſſimus, imò verò neceſſarius omnino eſſet, conſtruere vellet.
Qui quidem heros & nobiliſſimus Comes, vt erat noſtræ Religioni addictiſſimus, atq;
in Chriſti pauperes liberaliſſimus, nec tantillum ſibi eo in officio pręſtando immoran-
dum putauit. Quapropter, apoſtolica ſibi auctoritate fauente, præſentem locum, circa
D annum à partu Virgineo 1523. prope ſupra memoratum oppidum Eſcamillam, ſub ti-
tulo ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Angelis, à fundamentis erigendum, atq; tempo-
ris decurſu omni ex parte abſoluendum, nec non & R. P. F. Franciſco Angelorum, Mi-
noritici totius Inſtituti tunc generali Miniſtro, ſumma liberalitate conferendum, cura-
uit. Quem ille, anno Dominicæ incarnationis 1525. ex animo acceptans, in reliquorum
huius Prouinciæ cœnobiorum numerum retulit. Eſt autem ſacra hæc domus, pro ſui
capacitate, atq; diſpoſitione, nec non & oppidanorum conditione, ſatis eleganter con-
ſtructa, omnibusq́; ſibi tum ad diuinum cultum, tum quoq; ad commodam incolarum
habitationẽ neceſſarijs ab inclyto eius fundatore omnino inſtructa, quam & 16. fratres,
Eſcamillanis ſupramodũ gratiſſimi, à quibus tũ ad victũ, tũ quoq; ad amictũ neceſſaria
pro modulo referũt, ſumma animi quiete, ſummaq; pace inhabitãt. Quod ſanè in cau-
E ſa eſt, vt ſęculariũ beneuolẽtia, animiq; in eos propẽſio magis, magisq́; indies augeatur.

De conuentu S. Franciſci Metymnæ Cœli. Conu. XXII.

ANIMADVERTENS pijſſimus, ac de noſtra Religione optimè meritus pa-
ter frater Didacus Ciſnerius, huius tunc Prouinciæ Miniſter, quantum emolu-
menti, quantumq́; fructus ſæculares ex noſtrorum fratrum cohabitatione referrent,
quantumq́; mores ad frugem corrigerent, deuotiſſimam ſimul atq; illuſtriſſimam he-
roinam Mariam à Sylua, Metymnę Cœli Duciſſam ſolicitare non deſtitit, quouſq; con-
ceptum ab aliquibus annis in mente conuentum ædificaret. Itaq; illa, vt in Franciſca-
nos voluntatis inclinatione propendebat, pijs tanti patris perſuaſionibus acquieſcens,

atque fauenti ſibi apoſtolicæ auctoritati innixa, præſens monaſterium, Seraphico patri A
Franciſco ſacrum, ad radices eius montis, cui oppidum Methymna coeli imminet à primis fundamentis, anno à ſalutifera Chriſti natiuitate 1527. extrui fecit, atq; præmemorato P.F. Didaco Ciſnerio prouinciali Miniſtro obtulit. Quē ille admittens cęteris Prouinciæ locis annexuit. Nec facilè erit recenſere Methymnenſiū erga hunc locum, eiuſq; incolas, qui frequentius ſunt numero 22. beneuolentiā atq; deuotionem, quippe qui nec labori, nec difficultatibus (diſtat ſiquidem hic locus ab oppido ad 1500. paſſus, inſuper & difficili, atque accliui via alterum ab altero diſtinguitur) parcant, vt diuino officio apud eos interſint. Quia verò hic locus niuibus, humiditati, atque perpetuę caligini, prę ſertim brumali tempore, expoſitus eſt, atque ab inſalubri infeſtatur aura, licet alia ex parte amęnus ſit, gaudeatq; abundantiſſimis lymphis, ridentibuſq; pratis, atque irriguis hortis, fratribus eſt omnino exoſus: qui vt facilius ibidem contineri valeant, aliquo ſemper debent ſtudiorum genere allici: Eaque de cauſa à Prouinciæ Miniſtris curatur, vt hîc perpetuò Grammatices rudimenta perlegantur. Adeſt etiam illis illuſtriſ- B
ſimorum Ducum liberalitas, atque magnificentia, qui nihil eorum, quæ vel ad propriam conſolationem, vel ad eorum neceſſitatem ſubleuandam conducere videntur, vnquàm prætermittunt, indieſq; domum ipſam nouis ædificijs colluſtrant, exornantq;.

De conuentu S. Petri Cogolluti. Conu. XXIII.

EO anno, quo ex ſummi Pontificis, atq; ex regię catholicęq; maieſtatis Philippi eius nominis II. Hiſpaniarumq; Regis mādato, ob mortē illuſt. Archiepiſcopi Toletani, illuſtris heros Gomezulus Tello Gironius Toletani Archiepiſcopatus moderationē accepit, anno videlicet 1553. illuſtriſſ. Ioānes à Zerda, Methymnæ cęli Dux atq; oppidi C
Cogolludo Hiſpanicè nuncupati Marchio, à R.P.F. Clemēte Moneliano, totius Frāciſcanę Religionis generali Miniſtro, aliquot fratres, qui ędificādo à ſe cōuentui initiū darēt, impetrauit. Itaq; pręſentibus, ex pręfati generalis Miniſtri mādato R.P. Petro à Bouadillia tūc huius Prouincię Miniſtro ac V.P.F. Andrea Catuajalio Minoritici conuentus S. Mariæ de Ieſu Complutenſis Guardiano, plurimiſq; alijs patribus ac fratribus, 29. mēſis Iulij pręfati anni 1557. hoc ipſo in loco in quo modò cōuētus hic, beato Apoſtolo Petro ſacer, non longè ab oppido conſtructus eſt, erectū fuit altare quoddā, ibiq; ſummo decātato ſacro, atq; atq; habita ad populū cōcione & loci poſſeſſio accepta, & futuri monaſterij fundamēta iacta fuēre. Nemini tamen dubium eſſe debet, quin illuſtriſſimus Dux huiuſmodi conuentus ædificandi facultatem à præmemorato Gomezulo Tello Gironio, cuius tunc eæ partes erant, cùm oppidum Cogollutum ad Toletanam ſpectet dioeceſim, cui ille ex pontificio, atque regio mandato præerat, impetrauerit. Fuit ergo ſacra D
hæc domus pro oppidi exigentia, ſumptibus tamen præfati Ducis, eleganter, commodeq; ſatis ad duodecim fratres ſui accolas continendos & alēdos ędificata, atq; perfecta.

De conuentu S. Franciſci Puebla de Montalban. Conu. XXIIII.

AD quintā leucam, à regia ciuitate Toleto exurgit oppidū quoddam, cui Puebla de Montalban Hiſpanicè nomen eſt: cuiuſq; extrema męnia ab aurifero pręterlabēte Tago alluūtur. Ex quorū aduerſo, cū illuſtr. Domina Catharina Pachieco, illuſtriſſimi quoq; Alphonſi Telles Gironij, eiuſdē oppidi tēporalis Domini vterina ſoror domum quandā ſatis ſuperq; amplā poſſideret, eā ex facultate Licētiati Buſto de Villegas, penes quē tūc tēporis Toletani Archiepiſcopatus moderatio, ob Archiepiſcopi abſentiā, ex regio mādato erat, Minoriticā eccleſiā conſecrauit: quā & R.P.F. Ioānes Lilius, tūc huius E
Prouincię Miniſter, anno Dominicę incarnationis 1560. miſſo P.F. Antonio de Aluarez, qui coſtruēdo conuētui pręeſſet, illā acceptauit, cęteriſq; Prouincię locis adiūxit. Sumptibus itaq; atq; operatū pręfatę Catharinę Pachieco, tū oppidani ſenatus, tū quoq; priuatorū benefactorū, necnō & ſedula pręfati patris Antonij diligētia, ea domus in iuſtū, atque pro ſui diſpoſitione in ſatis elegantē conuentū breui tēpore euaſit, ita vt 15. fratres ibidem commodiſſimè commorari queant. Quibus nihil penitus ad victum, atque amictū, ſubminiſtrantibus interim oppidanis, atq; conuicinis pagis quę neceſſaria ſunt ſatis abundè, deeſt: Nam ea eſt illorum populorum ad fratres deuotio, vt vix exprimi queat.

A Gaudet huius loci eccleſia,quæ,ob ſui pulchritudinem,licèt non ſit adeò magna, ad deuotionem prouocat, altare quodam priuilegiato, in quo ex ſanctiſſimi domini Gregorij XIII. Pont.max.liberalitate atque miſeratione,ad cuiuſque Miſſæ celebrationem, vna anima ex Purgatorij pœnis liberatur, dummodo pro ipſa ſacroſancta fiat oblatio.

De conuentu S. Franciſci Colmenar de Oreia Conu. XXV.

QVVM illuſtriſſimus dominus Bernardinus de Cardenas oppidi, Colmenar de Oreja materna Hiſpanorum lingua nũcupati, Toletanæ diœceſis temporalis Dominus, eius communitatem in Franciſcanam Obſeruantem familiam, cui & ipſe addictiſſimus erat, procliuem omnino cerneret, domum eiuſque contiguum ſitum, à vinculo omnino immunem, quam ibidem poſſidebat, ad vnius conuentus ædificationem fratribus liberaliſſimè contulit, itaque obtenta à Licentiato Buſto de Villegas (cuius ſupra meminimus) facultate, anno à Chriſto ſeruatore in terris nato 1560. præfata domus in pulcherrimi monaſterij formam, ſub inuocatione beatiſſimi patris Franciſci redigi cœpit. Quam & reuerendus pater frater Ioannes Lilius, huius Prouinciæ Miniſter acceptauit, ac reliquis, quæ ſuæ incumbebant curæ, coniunxit. Contulit, præterea quæ diximus, ad huiuſmodi ædificationem præmemoratus fundator plures eleemoſynas. Cuius quoque filia, & vnica hæres, illuſtriſſima ſcilicet Ludouica de Cardenas, Paternianæ Duciſſa, tanti patris pietatem ſequuta fratribus ædificantibus liberaliſſimè adeſt. Sed mirum in modum elucet deuotio, atque magnificentia huius oppidi ſenatus, qui ſummo ſtudio ſummoque fauore huiuſmodi opus promoueri curat. Vnde aſſerere auſim intrepidè hanc ſacram ædem primatum inter eas omnes, quæ à 40. annis hac in Prouincia erectæ ſunt, facillimè obtenturam. Commorantur denique hoc in monaſterio 15. fratres, plures tamen, cùm opus ad perfectionẽ adductũ fuerit, habitaturi: quibus omnia ad nutum neceſſaria & ab oppidanis, & à circumuicinis populis ſubminiſtrãtur.

B

C

De conuentu Dominæ noſtræ de Victoria Villareio. Conu. XXVI.

POSTQVAM ſereniſſimus dominus Ioannes ab Auſtria inuictiſſimi Caroli V. Germanorum Imperatoris filius, necnon potentiſſimi atque catholici Regis Hiſpaniarum Philippi eius nominis ſecundi frater, fuſa fugataque ad Lepantum Turcica claſſe, glorioſam de immani illo Chriſtiani nominis inimico victoriam retuliſſet, eius Primipilus, illuſtriſſimus videlicet Ludouicus à Stunnica & Requeſenius, maior Caſtellæ Commendatarius, tanti beneficij cœlitus collati memor, ne ingratitudinis nota apud Altiſſimum inureretur, hunc cõuentum, ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Victoria ſacrum, quem 12. fratres incolunt, apud oppidum, Villarejo Hiſpanicè nuncupatum, Toletanæ diœceſis, proprijs ſumptibus, ex facultate Licentiati Buſto de Villegas, cui Toletani Archiepiſcopatus cura tunc ex regio mandato incumbebat, circa annum Dominicæ incarnationis 1572. ædificari curauit. Quem & optima bibliotheca, choralibus libris plurimiſque vaſis, & calicibus aureis, & argenteis, necnon & ornamentis, ad cultum diuinum neceſſarijs, inſtruxit. Inſuper & à ſummo Pontifice Pio eius nominis V. iubileum pleniſſimum, ac perpetuò duraturum, in fauorem ritè huius ſacræ ædis templũ accedentium, ſeptima cuiuſlibet menſis Octobris die, quo & Turcica claſſis debellata fuit, & huius domus feſtiuitas, in eius memoriam agitur, impetrauit. Præterea ad eius piam inſtantiam, ex prædicti Pont.max.Pij V. indulto, quod & ſanctiſſimus dominus Gregorius XIII. Pont. quoque max. pro ſua in defunctos fideles paterna pietate, confirmauit, in ſummo huius loci altare ad cuiuſlibet Miſſæ celebraiionem, dummodo eius ſibi meritum applicetur, vna anima ex Purgatorij terribilibus pœnis liberatur.

D

E

De conuentu Dominæ noſtræ de Conceptione Carrion. Conu. XXVII.

CVM perdeuoti Chriſti fideles Petrus Narangius, eiuſque legitima vxor Catharina Lopetia, oppidi Carrion vulgò nuncupati, Toletanæ diœceſis accolæ, in diebus ſuis proceſſiſſent, nec liberos ex ſe inuicem ſuſcepiſſent, quod charis communibuſque gnatis relinquendum fuerat, id de communi conſenſu, in pios vſus conuertere ſtatuerunt. Quamobrem impetrata prius à catholica Regis Hiſpaniarũ Philippi, eius

nominis II. maieſtate, cui ex munere incumbebat, (ſubiacet enim in temporalibus oppidum Carrion nobili Calatrauenſi militiæ, cuius Rex ipſe eſt adminiſtrator & Magiſter) atque à Licentiato Buſto de Villegas, qui ex eiuſdem Regis mandato (vti prædiximus) Toletanum Archiepiſcopatum ad tẽpus moderabatur, facultate, antiquum quoddam eremitorium, ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Conceptione ſacrum, ex communibus facultatibus, quæ pro eorum conditione pinguiſſimæ erant, ſub antiquiori titulo, in hunc Minoriticum conuentum, quem tredecim fratres inhabitant, circa annum à ſanctiſſima Christi incarnatione 1575. promoueri curarunt. Qui licèt neophytus ſit, paucis tamen in his, quæ ad commodam fratrum habitationem neceſſaria ſunt, cedit: Nam ea eſt iſtius oppidi, circumuicinorumque pagorum ad hunc locum pia deuotio, pia beneuolentia, atq; pius animi affectus, vt nihil magis, quàm ipſum curare videant. A

De conuentu S. Franciſci Moræ. Conu. XXVIII. B

NOVISSIMVM, idque iure optimo, tenet locum conuentus hic, diuo Eugenio, ſiue vt vulgus vult, beatiſſimo pauperum Patriarchę Franciſco ſacer, qui non longè ab oppido Mora, Toletanæ diœceſis, exurgit: Nam præter eius incapacitatem, atque anguſtias, necdum perfectus eſt, nec huiuſmodi perfectionis acquirendæ ſpes aliqua ſibi affulget: Siquidem oppidanorum charitas refriguit, quæ (vt verum ingenuè fatear) nunquam incaluit: & primitiuus ille ſui fundatoris motus, quo eum erigere cœpit, lentè ſatis procedit: ita vt de eius promotione ferè deſperetur. Perſeuerant nihiloſecius in eo 12. fratres, idque inuitè ſatis, ob plurima quę ibi patiuntur incommoda. Nec mirum, cùm ea ſit humanæ naturæ conditio, vt miſeriam quiſque pro virili refugiat, atque execretur. Sui tamen authorem atque fundatorem agnoſcit hic locus nobiliſſimum virum Franciſcum à Rogia, Hiſpanicè verò de Rojas, præfati oppidi Moræ Dominum temporalem: qui anno à mundi redemptione 1571. eum, collato ſufficienti fundo, ex facultate per docti illius Licentiati Buſto de Villegas (cuius ſupra ſæpius meminimus) à fundamentis erigere cœpit, atque venerabili, pariterque doctiſſimo P. F. Antonio à Corduba, tunc huius Prouinciæ Commiſſario obtulit. Sed is, quòd Guadalfagiatæ maximis teneretur occupationibus, commiſſo admodum reuerendo patri fratri Franciſco à Guſmanio huiuſmodi domus acceptandæ negocio, illã eminus admiſit, cęteriſq; Prouincię locis connexuit. Atqui præfatus P. F. Frãciſcus Guſmanius, iuxta ſibi cõmiſſam prouinciã, eius poſſeſſionẽ 20. menſis Maij, anno à mũdi reparatione 1571. accepit. C

De monaſterio Clariſſarum S. Eliſabethæ Regiæ Toleti. Mon. I. D

CONSTAT ex ſupradictis hanc Caſtellæ Prouinciam ex 28. fratrum conuentibus, atque 920. fratribus conflari: quorum 200. ſacras habent ad populum ex munere conciones, & 30. ad minus, vel Philoſophiam, vel ſacram prælegerunt diuerſis in locis Theoſophiam, vt meritò, quæ de huius Prouinciæ dignitate curſim ſatis, dum de Minoritico Orapeſſano conuentu ageremus, ſuperius diximus, ſtatuere atque aſſerere valeamus. His igitur vtcumque prælibatis, ad monialium monaſteria, quæ numero ſunt 38. quæque nec in nobilitate, nec in regulari diſciplina, nec etiam in vitæ ſanctimonia ſacrarum virginum alicuius Prouinciæ domibus cedunt, nobis tranſeundum eſt. Ex quibus id primùm occurrit, quod intra Toletanæ ciuitatis mœnia, ſub titulo S. Eliſabethæ Regiæ conſurgit. Cùm igitur illuſtriſſimus heros Petrus Suarez à Toleto, eiuſque coniunx Ioanna Guſmania, oppidi Pinti Domini temporales, Mariam à Toleto ex legitimo toro ſuſcepiſſent, tam optimis pijſque moribus imbui curarunt, atque adultam iam effectam, contra virginis votum, quòd cęlibatum, potius quàm connubium affectaret, oppidi Carpij temporali Domino Garſiæ Mendez à Sottomaior matrimonio iunxerunt. In quo cùm per integrum ſeptennium, ob viri aſperitatem, plures difficultates atque anguſtias perpeſſa fuiſſet, ex eiuſdem viri conſenſu paternos repetijt lares. Cùm verò non poſt multum temporis, eius ex hac vita tranſitum accepiſſet, Deo opt. max. atque charitatis operibus liberius vacare cœpit. Itaque calceos exuta, atque viliſſimis, cilicineiſque veſtimentis induta, matutinis horis cum vna tantùm ſibi ſimili pediſſequa noctu intererat, ieiunijs, vigilijs, atque diſciplinis corpus affligebat, E

A gebat, & xenodochia, vlceroſorum præcipuè, atque eorum qui contagioſo morbo in-
fecti erant, ſumma cura frequentabat: imò & Miſericordiæ hoſpitali cuius obſequio ſe
omnibus manciparat, quicquid patrimonij habuerat, id in pauperum, infirmorumque
vſum conſumendum liberaliſſimè erogauit. Sed dum grauiſſima confligaretur in-
firmitate, diuinitus admonita eſt, vt ſi ſuam aliarumque plurimarum fœminarum ani-
mas ſaluas cuperet, monaſterium fundaret, inibique vitam duceret. Cùmque de huiuſ-
modi monitu ſolicita, ædificandi vnius alicuius conuentus modum quæreret, catholici
Hiſpaniarum Reges, Ferdinandus eiuſque vxor Eliſabetha Toletum applicuêre: qui co-
gnita tantæ fœminæ & ſanctitate & pio propoſito, peculiares domos, quas intra eius ci-
uitatis mœnia poſſidebāt, ſibi maxima liberalitate, ad huiuſmodi monaſterij erectionē,
contulêre. Vnde & Regium ſibi nomen aſciuit Obtenta igitur à Regibus domo, cùm ex
B nobiliſſimæ dominæ Ioannæ à Toleto vterinę eius ſororis eleemoſynis, tum ex reſiduis
eius facultatibus, tum quoque ex plurimorum ciuium liberalitate præfata Maria à To-
leto eam in conuētus formam, breui tempore, redegit: quā & ibidem ſub perpetua clau-
ſura deinceps manſura, cùm duabus alijs honeſtiſſimis fęminis, anno à Chriſti ſeruato-
ris natiuitate 1477. ætatis verò ſuæ 40. ingreſſa eſt. Cuius denique auſpicijs, ea domus
adeò excreuit, vt cœteris huiuſce ciuitatis monialium conuentibus palmam facilè præ-
ripiat, & vltra 60. ſacras virgines Clariſſas Vrbaniſtas commodiſſimè contineat. Verum
eſt tamen quòd tertio Ordini beati patris Franciſci, quem S. Eliſabethæ vulgò nuncu-
pant, primitus eæ virgines ſubiacuerint Quæ denique arctioris vitæ cupidæ, tertio anno
ab earū ingreſſu, Innoc. VIII. Pont. max. ſupplicarunt, vt ſibi & clauſuram, & beatæ vir-
ginis Claræ Regulam ex eius beneplacito profiteri liceret. Quod & ſua ſanctitas, com-
C miſſo huiuſmodi negocio illuſtr. domino Iuliano S. R. E. Cardinali, & Oſtienſi Epiſco-
po, qui tunc Franciſcani Ordinis Protectorem agebat, conceſſit, atq; omnes gratias, pri-
uilegia, & immunitates, cęteris Ordinis eiuſdē monialibus cōceſſas, impertitus eſt. De-
ſiderabatur tantùm ad huius ſacræ domus perfectionē eccleſia, quamobrem præfati Re-
ges catholici, anno à mundi redēptione 1483. ab eodē ſummo Pontifice Innoc. VIII. &
ab illuſtr. & Reuerend. Petro Gonzaluo à Mendoza, tunc Toletano Archiepiſcopo, ob-
tinuêre, vt eccleſia S. Antolini, quæ huic loco propinquiſſima erat, conuentui annectere-
tur, & parochia, quæ ibidem fundata erat ad S. Marci baſilicā transferretur. Quod & fa-
ctum exitit. Cùmq; in antiquiori S. Antolini, eccleſia ſepulta eſſet illuſtr. domina Agnes
ab Aiala, vxor quondam Didaci Fernandez Caſtellæ Mareſcalli & catholici Hiſpaniarū
Regis Ferdinandi auia, necnon & præfatæ fundatricis Mariæ à Toleto propinquiſſi-
D ma cognata, eiuſq; ſepulchrum chori partem obtinuiſſet: quando sereniſſ. Princeps Eli-
ſabetha, præfatorum Regū catholicorum primogenita, quæ Cæſarauguſtæ diem clau-
ſit extremum, in eodem choro ſub humili pauimento, inter ſorores, iuxta eiuſdē defunctæ
votum & petitionē, ſepeliri debuit, pręmemoratę dominæ Agnetis ab Aiala exhumata
oſſa, ad ſibi pparatū, in maiori ſacello mauſolęū, trāſlata ſunt, inibiq; perſeuerāt. Ex hac
religioſiſſima domo plures ſanctimoniales, quę vel alia monaſteria fundarūt, vel ab abu
ſibus, & laxiori viuendi modo ea vindicarūt prodière. Siquidem Clariſſarum Orapeſla-
nus, Madrigalenſis, atq; Metinæcęlitanus conuentus iſtius loci moniales ſui fundatrices
habuerunt. Et Occanienſe, Guadalfagaritanum, S. Claræ, atq; immaculatæ cōceptionis
Toletana monaſteria ab iſtiuſmet domus ſacris virginibus reformata, & in meliorē or-
dinem redacta fuêre. Obijt tandem mortem hoc in loco pręfata ſoror Maria à Toleto 5.
E Iulij anno Domini 1507. cùm per 30. continuos annos Altiſſimo in ſumma paupertate,
obedientia, vitæ puritate, & ſalutari pęnitentia famulata, atque diuerſis munijs præſer-
tim verò Abbatiſſæ laudabiliter functa eſſet. Cuius mortē ſicut & vitā plurimis miracu-
lis, quorū hîc vnū, vel alterum referre non pigebit, illuſtrare dignatus eſt Deus opt. max.
Traxit hæc beata mulier originē ex nobiliſſima Toletanorū familia, ex qua excellētiſſi-
mi quoq; Duces Albani, Orapeſſani Comites, necnō plures alij Hiſpani heroës prodeūt:
iūctaq; fuit inuitè ſatis coniugio nobiliſſimo viro Garſię Mēdez à Sotto maior, à quo ta-
mē, ex illius morte, ſoluta charitatis operibus, quibus à teneris vnguiculis addictiſſima
fuerat, maximè tamen pauperibus, infirmiſq; inuiſendis, atq; curādis vacare cępit: ita vt
die noctuq;, à Toletano Miſericordię hoſpitali no recederet: ſed miſerorū obſequio intō-

ta,humilitatis exemplum Toletanis nobilibus facta ſit. Quorum aliqui ab eo temporis, A
erecta pia quadam Confraternitate, hebdomadatim infirmis eius xenodochij diligen-
tiſſimè inſeruiunt. Prætereo interim,ne prolixior ſim, eius vigilias, continua ieiunia,
carnis afflictiones,feruentem orationem, cœteraſque virtutes, quibus ſummopere cla-
ruit:ob quas multa,diuino afflata ſpiritu,prænoſſe meruit.Prædixit ſiquidem Maurorũ
Granatenſium debellationem, illiuſq; Regni expugnationem:& plures,ſuperſtitiones,
atque maleficia, quibus Chriſtiani, ob Maurorum atque Iudęorum conuictum, in Hi-
ſpanijs intenti erant, reuelauit. Quæ cum catholicis Regibus Ferdinando, atque eius
coniugi Eliſabethæ innotuiſſent,Segobiam ab iiſdem euocata eſt. Qui tandem de om-
nibus certiores ab ea effecti,vt tantis malis occurrerent,ſanctiſſimam hæreticæ prauita-
tis inquiſitionem per vniuerſam Hiſpaniam inſtituerunt. Inter reliquas verò,quas no-
biliſſima hæc fœmina coluit, virtutes, humilitas mirum in modum reſplenduit. Poſt- B
quàm enim quicquid ſibi ex dote obuenerat, orphanis, pauperibus, atque infirmis ero-
gaſſet,ita vt nihil ſibi reſidui foret,non erubuit,vt vel ſic haberet quid egentibus pręſta-
re poſſet, oſtiatim emendicare, atque oblatum proprijs manibus, proprioque dorſo ad
hoſpitale deferre. Qua etiam de cauſa plurimas ab eius conſanguineis,& à propria ma-
tre perſequutiones,ſcommata,dicteria,acque iniurias perpeſſa eſt:ita vt alij ſtultam,alij
impudentem, & alij progeniei opprobrium vocitarent. Quæ tamen illa, vt Chriſtum
lucrifaceret,æquo animo ac hilari fronte tulit: donec tandem, obtenta à catholicis Re-
gibus domo, (vt ſupra meminimus) monaſterium iuxta diuinam præmonitionem, in-
greſſa eſt : in quo demum ab omnibus in maxima veneratione habita fuit. Cùm au-
tem compaſſiua quadam teneritudine,circa curſus ſui finem,in Chriſti amariſſimã paſ-
ſionem ferretur,rogauit Deum,vt ſe quoque acerbiſſimorum illorum dolorum partici- C
pem facere dignaretur. Et ecce ab eo temporis ſenſit corpus ſuum membratim quaſi
diſcerpi,atque in fruſta concidi:ita vt grauiſſimè conflictaretur, nullamq; requiem in-
uenire poſſet. Quæ tamen omnia patientiſſimè,imò hilari ſemper vultu,per integrum
annum,cum maxima gratiarum actione, pertulit. Sciebat enim virtutem in infirmita-
te perfici. Ad cuius tandem peruenta finem,ex peſtiferæ glandis ictu,poſtquã ſæpè ſæ-
piſſimè illos Pſalmiſtæ verſiculos repetijſſet: *In manus tuas domine commendo ſpiritum
meum: & in pace in idipſum dormiam, & requieſcam: & hæc requies mea in ſæculum ſæculi:
& vias tuas domine demonſtra mihi, & ſemitas tuas edoce me*: atque omnes ſibi aſtantes ſo-
rores,quæ numero erant 30. materno benedixiſſet affectu, animam Creatori reddidit.
Cuius corpus ieiunijs,macerationibus,atque vigilijs antea attritum, atque omnino ſuf-
fuſcum, album ſtatim, tractabile,atque ſuauiter redolens apparuit: ita vt dormientem D
illam potius quàm mortuam exiſtimaſſes: eodemque modo vſque in præſentem diem
perſeuerat. A cuius feliciſſimo tranſitu immediatè eius beatitudinis ſigna apparere cę-
perunt:Nam ſororibus circa eius funus occupatis, ſemel, ſecundò, atque tertiò auditus
eſt ab illis ſuauiſſimus quidam concentus,hauddubiè angelicus. Et eius anima ſplendi-
diſſimo contecta amictu,atque cœleſti quadam proceſſione aſſociata,aſtantibus ſibi ab
vtroque latere beata Clara,atq; beata Eliſabetha, à deuoto quodam patre Iordane Do-
minicano,Toletani conuentus Matris Dei Confeſſario,qui tunc fortè orationi inſtabat,
quique rem poſtea ſub iuramento prodidit, cœlum conſcendere viſa fuit. Et quidam
ſacerdos,cùm ex alterius tibiæ contractione vix incedere poſſet, ſe huic beatæ ſorori ex
intimis præcordijs commendauit, eiuſque meritis integræ ſoſpitati reſtitutus eſt. Alia
quoque fœmina grauiter infirma,ad ipſius tuniculę contactum,ſtatim conualuit. Quæ- E
dam etiam iuuencula ſterilis,cùm in delirium incidiſſet, eius anxia mater impetratum
à monialibus huius ſanctæ velum inſanæ filiæ capiti admouit, atque ipſo facto mentis
ſerenitatem,imò & prolis fœcunditatem,temporis ſucceſſu,aſſequuta eſt. Adeſt tum de-
mum hæc Chriſti ſponſa ſterilibus mulieribus, ſi eius cingulo ventrem deuotè circum-
cinxerint: prout rei euentus, atque longa experientia ſatis comprobarunt. Hæc tamen
paruula,ex multis alijs,miracula,quia ſufficienti teſtium numero comprobata ſunt,hîc
referre voluimus:vt Deus opt. max. in ſuis ſanctis glorificetur, & huius ſanctæ ſororis
merita hæc legentibus innoteſcant. Obijt quoque mortem hoc in ipſo conuentu, anno
Dominicæ incarnationis 1505. deuotiſſima ſoror Ioanna Rodriguez ſocia, diſcipula,
atque

A atq; præfatæ ſorori Mariæ à Toleto perſimilis omnino. Iſtius parentes, cùm eſſent nobiles Toletani, Deoq; ſummè deuoti, nec prolem ex ſe inuicem ſuſcipere poſſent, ſe Altiſſimo ex voto obligaturos, erectum ſe quidem collegium in honorem immaculatæ Conceptionis glorioſæ Virginis, atq; ibidem 12. iuuenculas proprijs ſumptibus nutrituros, ſi eam aſſequerentur: qua tandem impetrata, quæ & præſens ſoror Ioanna fuit, & promiſſis ſteterunt, & eam cum alijs puellis in collegio à ſe extructo educandam curarunt. Quæ cùm ſeptennis Miſſam audiret, vidit manum quandam, ſimul & crucem, ſanguine intinctam, ex celebrantis hoſtia egredientem, indeq; ad ſe procedentē, ex qua viſione territa, atq; ferrè exanimis ad lectulum delata eſt, & ab eo tempore mira quadam teneritudine in Chriſti amariſſimā paſſionem ferri cœpit. Circa cuius meditationem cùm intenſius occuparetur, frequentiſſimos raptus paſſa eſt. Paupertatem etiam, atq; humilitatem, ad ſuæ Magiſtræ inſtar, ſummopere coluit, atq; beatum Ioannem
B Euangeliſtam ſibi familiariſſimum habuit. Quo etiam magiſtro plura, quæ inter meditandum diuinitus addiſcere meruit, ſcripto tradidit: quorum adhuc aliqua extant. Quod & miraculo minimè caret. Nam ab his nihil aliud vmquam ſcripſit, cùm ſcribere minimè noſſet. Moriens itaq; anno præmemorato, poſtquam legitimè certaſſet, curſum conſumaſſet, fidemq; ſeruaſſet, maximum ſui deſideriū, atq; ſanctitatis famā & ſororibus, atque ſæcularibus reliquit: ita vt eius patrocinium apud Deum implorauerint.

De monaſterio S. Claræ Regiæ ibidem. *Mon. II.*

QVIA beata Clara, ſumpto de manibus diui patris Franciſci habitu monaſtico, ac crine ad eccleſiam beatiſſimæ Mariæ de Angelis deuotiſſimam tonſo, in con-
C uentu ſancti Damiani, ex ſeraphici patris conſilio, tamquam in cauerna maceriç gemebunda, ſimplexq; columba nidificans, virginum Chriſti collegium genuit, monaſterium ſacrum inſtituit, pauperumq; dominarum Ordinem inchoauit, eiuſq; ſequaces Damianitæ ſorores vulgò nuncupatæ ſunt. Quo etiam nomine, in prima ſui inſtitutione, huius ſacræ ædis virgines appellabantur: prout ex reuerendiſſimi Roderici Toletani Archiepiſcopi Hiſpaniarum Primatis, ac ſummi Pontificis per earum Regna vices gerentis ſcripta conceſſione, quç adhuc in huius loci archiuis perſeuerat, facillimè conſtat. Cùm igitur præfatæ virginis Claræ, Ordiniſq; à ſe inſtituti fama per Hiſpaniam diuulgaretur, plures virgines eius illuſtri exemplo commotæ, huic ſæculo nequam valedicentes, illius ſacræ philadelphiæ aſſociatæ ſunt. Inter has fuère nobiles quædam Toletanæ, quæ conſtructa, anno Domini 1250. ex prçfati Archiepiſcopi licentia, quam
D & Innocentius VIII. Pont max. anno Dominicæ Incarnationis 1254. confirmauit, quadam domo in honorem ſanctæ Mariæ extra ciuitatis mœnia, ac in valle ſanctç Suſannæ prope eiuſdem nominis ædiculā, ibidem ſub Regula beati patris Benedicti (quòd nondum beatç Clarç norma ſummi Pontificis calculo approbata, nec ipſa ſanctorum catalogo aſcripta eſſet) atq; ſub patrum Minorum cura & diſciplina recluſæ, per 122. annos, maxima cum laude perſeuerarunt. Donec tandem illuſtris, pientiſſimaq; domina Maria Melendez, Guttieri Telez Meneſij quondam legitima vxor, ob ſingularē deuotionem, qua in Clariſſarum Ordinem ferebatur, indignum omnino iudicans, vt tantæ virgines muris excluderentur, ex ſummi Pontificis Gregorij XI. conceſſione ſibi, anno à mundi redemptione 1371. facta, proprias domos, quas Toleti intra eius muros poſſidebat, in monaſterij formam redactas, atque honeſtis redditibus dotatas,
E præfatis monialibus, quæ 30. numero erant, inhabitandas poſſidendaſq;, anno Domini 1374. liberaliſſimè contulit. Quibus etiam poſt obitum quicquid ſibi patrimonij reſiduum fuerat, ex teſtamento reliquit. Illæ verò antiquiori æde relicta, ad hoc nouum ſibi præparatum monaſterium, quod ſub titulo ſanctæ Claræ Regiæ intra Toletana mœnia exurgit, præfato anno 1344. ſe tranſtulerunt. Succedentibus verò quibuſdam annis, duæ Caſtellæ Regis Henrici eius nominis II. legitimæ filiæ, ex ſacrarum virginum iſtarum optimo odore allectæ, mundum eiuſq; illecebras poſt ſe relinquentes, illis in habitu, profeſſione, modoq; viuendi, coniungi voluerunt. Quç & proprijs ſumptibus, locum annuis redditibus, atq; ædificijs mirum in modum colluſtrarunt. Ita vt ſeptuaginta moniales ſui accolas commodiſſimè & alere, atq; capere poſſit. Et

ſit. Et ab iſtarum ingreſſu Regium ſibi nomen aſciuit. Sepultæ ſunt hæ regiæ virgines A
in medio huius monaſterij choro, quibus quædam earum neptis, quæ plurimis annis huius loci Abbatiſſam egit, & quidā Argionicus Dux, diſtinctis tamē in locellis, adiuncti ſunt. Honeſtatur deniq; ſacer hic ſororum muſęus altera ex ſpinis dominicę coronę, & quodam capite alterius ex vndecim millibus virginum, & quibuſdam alijs ſanctorum reliquijs, nec non & ſequentibus priuilegijs: Nempe quodam breui Martini V. Pont. max. dato Florentię, anno ſui Pontificatus ij. quo Abbatiſſæ conceditur, vt iuxta gratiam ſibi primitus à totius Franciſcani Ordinis generali Miniſtro factam, vnum aliquem Franciſcanum patrem, qui conuentum viſitet, atq; in ſpiritualibus, temporalibusq; regat, & gubernet, ad libitum eligere poſſit. Et altero Innocentij Papæ VI. dato Auinioni, anno Pontificatus eiuſdem iiij. quo cœnobij ſorores à cuiuſlibet apoſtolici Nuncij viſitatione, & ab exactionibus, quas Ciſtercienſes, Benedictinæ, atq; Auguſtinianæ ſorores ijſdem pro ſui viſitatione pendere aſſeuerant, immunes omnino B
reddidit. Et alio quoq; ſummi Pontificis Clementis VI. apoſtolico breui, quo à pendenda cuiuſcunq; rei, & fructuum primitia ſiue decima Curantis præcipuè verò Parocho eccleſiæ S. Vincentij, intra cuius parochiæ fines hic locus conſiſtit, eius ſorores eximit. Non enim verebatur huiuſmodi Parochus ſorores, exacto ab eis iuramento de renūciando cuiuis apoſtolico indulto, etiam in earū fauorē contra huiuſmodi ſolutionē à quouis ſummo Ponrifice lato, ad præfatam decimæ, & primitiarum erogationem compellere.

De monaſterio S. Claræ Guadalfagiaræ. *Mon. III.*

VIXIT Guadalfagiarę æra 1350. nobilis quędā, atq; Frāciſcani Ordinis vtriuſq; ſexus deuotiſſima fœmina, nomine Maria Fernandez Coronel vxor quondam C
cuiuſdam Ioannis à Zerda. Hæc cùm sereniſſimæ Mariæ Caſtellæ Reginæ, Regiſq; Sanchij, cui Ferox agnomen fuit, vxoris, atq; communis iſtorum filiæ Eliſabethę morum magiſtra fuiſſet, à præfata Eliſabetha, quæ Guadalfagiaræ principabatur, magnificam quandam domum, Guadalfagiarenſibus muris circumſcriptam, pluresq; alias diuitias, tum ab ea, tum quoq; ab eius matre impetrauit, quibus prædictam ædem in peramplum auguſtiſſimumq; monaſterium, ſub titulo beatæ virginis Claræ, atq; ex Clementis V. Pont. max. licentia, ſibi ad inſtantiam pręmemoratæ Reginę Marię, anno à Chriſto ſeruatore nato 1307. facta, tranſtulit: ipſumq; plurimis præſidijs, poſſeſſionibus, atq; redditibus locupletauit, ac muneribus ampliſſimis, anno Domini 1312. exornauit: Adeò vt inter celeberrimos Clariſſarum conuentus locum obtineat, atq; 66. ſorores commodiſſimè capiat. Quia verò ſuperius Æræ mentionē fecimus, ne cui ignotum eius nomen hæſitandi præbeat anſam, breuibus huius vocabuli etymologiam atq; D
originem deſcribemus. Æra enim temporis nomen eſt, idemq;, quod annus omnino ſignificat, ſuiq; ab ære, quod Octauianus Cæſar Auguſtus Romanorum, imò totius orbis Princeps, 38. anno ante Chriſti natiuitatem ſignauit, denominationem accepit: quamobrem computanda venit ab anno 38. antequam Chriſtus Dominus in terris naſceretur. Dum igitur dicimus ſuperius Æra 1350. idem eſt ac ſi diceremus, anno à mundi redemptione 1312. à quo etiam tempore ſacra hæc domus exordium ſumpſit. Ne tamen eorum quæ diximus, ſcrupulus aliquis iſtius loci ſcripturas legentibus ſubrepat: cùm eius fundationem præfatæ Eliſabethæ Sanchij Caſtellæ Regis filiæ, & non Mariæ Fernandez tribuant, pertranſeundo adnotare volumus, prædictas ſcripturas, ideo Eliſabethæ, potius quàm Mariæ Fernandez fundatricis mentionem feciſſe, quòd quicquid E
ædificij erectum, vel reddituum relictum fuerit, id totum ex Reginæ, eiuſq; filiæ Eliſabethæ liberalitate (vt ſuperius pertranſeundo tetigimus) prouenerit. Potitur ſacra hæc domus plurimis priuilegijs, exemptionibus, atq; gratijs, ſibi tum à ſummis Pontificibus, tum etiam à Caſtellæ Regibus, in fundatricis gratiam, conceſſis, & confirmatis, quæ tamen, vitandę prolixitatis gratia, ſciens pręter mitto. Habuit pręfata fundatrix Maria Coronel aliquando virum, ex eoq; filium & filiam ſuſcepit. Quorum mauſolęum ad dexterum maioris ſacelli latus, ſacro decātando Euangelio deputatum ſepultus eſt: fœmina verò, quæ Tauri Clariſſarum habitum profeſſa fuerat, atq; inde tranſlata huius monaſterij Abbatiſſam plurimis egerat annis, ad præfati maioris ſacelli le-

uam

A uam tumulata eſt. Sed ipſa medium ſibi chorum in ſepulturam elegit. Mirum tamen eſt, quòd cùm à 250. eoq; amplius annis & mater & filia ex hac vita migrarint, vtriuſq; corpus adeò tractabile, integrum, atq; incorruptum perſeuerat, vt & à pauciſſimis horis vita functum videatur, & indui, atq; exui, ad monialium libitum, patiatur. Ne tamen ad huius celebetrimi monaſterij decorem aliquid deſiderari poſſet, ſequentes ſanctorum reliquiæ ſibi collatæ ſunt: videlicet fruſtulum pretioſiſſimę crucis Chriſti ſeruatoris noſtri, paruula quædam ampulla ſanctiſſimæ Virginis Deiparæ lacte referta, aliquot capilli eiuſdem beatæ Virginis, duo capita ex vndecim millibus illis virginibus, quæ beatam Vrſulam ſequutę ſunt, & quamplurimę alię, quorum teſtimoniales literę ab excellentiſſimis Ducibus de Infanrado quàmdiligentiſſimè cuſtodiuntur.

De monaſterio S. Claræ ſiue Viſitationis Madriti. Mon. IIII.

B NON immeritò conuentus hic, beatę Clarę, vel (vt alij volunt) ſanctiſſimę Viſitationi glorioſę ſemperq; virginis Mariæ ſacer, atq; intra mœnia oppidi Madriti erectus, quartum obtinet locum: cùm à ſuæ erectionis tempore regulari Obſeruantię perpetuò mancipatus fuerit, nec vnquam ad laxiorē viuendi modum declinauerit. Nam inter cæteras conditiones, quas eius nobiliſſima fundatrix Catharina Nuñeſia, illuſtriſq; Alphonſi Aluarez à Toleto Caſtellæ Regis Henrici Quæſtoris legitima vxor, cum venerabili patre fratre Alphonſo Complurenſi, Cuſtodiæ tunc Toletanæ Cuſtode, ac Vicarij prouincialis Prouinciæ Caſtellę, fortè abſentis, Commiſſario, nec non & cum ipſis ſororibus pacta eſt, ea fuit pręcipua, vt nunquam à regulari Obſeruantia
C diſcederent. Conſtruxit itaq; ſacram hanc domum pręfata fundatrix, illamq; honeſtis redditibus, omnibuſq; neceſſarijs, ex ſummi Pontificis Pauli II. auctoritate, anno à ſalutifera Chriſti natiuitate 1460. exornauit, atq; pręmemoratis monialibus, poſt elapſum ab eo tempore quadriennium, ſeruato ſibi eiuſq; poſteris patronatus iure, nulloq; penitus grauamine illis impoſito, inhabitandam contulit. Quę adeò in ſanctitate, optima fama, atq; ſororum numero creuit, vt vltra earum 60. contineat, nulliq; alteri penitus cedat. Aſſeruantur hoc in loco duo ſanctarum capita, alterum ſanctę Chriſtinę, & alterum vnius ex 11. millibus virginum, quæ pro Chriſto martyrium ſubière.

De monaſterio Salutationis ſiue Matris Dei Madriti. Mon. V.

SANE, dum huius ſacrę ędis monumenta alta mente reuoluo, non poſſum non ſatis mirari pietatem, atq; merum eius fundatorum, illuſtris videlicet Petri Zapate,
D Methymnę Tarrıranę Cōmendatarij, illiuſq; legitimę coniugis Catharinę Lando, propagandę Religonis zelum: qui cùm ex communibus bonis, atq; ex reuerendiſſimi Nicolai Franci Parinrhinenſis Epiſcopi, atq; apoſtolici per vniuerſam Hiſpaniam à latere Legati, facultate ſibi, anno à mundi redemptione 1469. factā, ſacrum hoc monaſterium, Salutationi ſanctiſſimę Dei genitricis Marię dicatū, in Madritenſi quodam pago Rejas Hiſpanicè nuncupato, à fundamentis ad apicem vſq; erigi, abundantibuſq; redditibus, atq; omnibus tum ad rē domeſticam, tum quoq; ad cultum diuinum neceſſarijs exornari curarint, nihil penitus grauaminis, nihilq; oneris, à patronatus iure, quod ſibi ſuiſq; poſteris ſeruarunt, monialibus ipſum habitaturis reliquerint. Quod ſecus plurimis alijs ſacrarum virginum conuentibus euenit: cùm vel certum virginum numerum abſque dotibus recipere, vel Miſſas decantare, vel aliquid ſimile, ex loci funda-
E tione peragere teneantur. Conſtructa itaq; domo, atq; perfecta, allatę ſunt ex cœnobio S. Mariæ de valle Zaffarenſi (Hiſpanicè de Cafra) religioſiſſimæ quinq; moniales, quarum duæ fundatrici ſorores fuerunt, vt aduentātes iuuēculas optimis moribus, monaſticiſq; ritibus imbuerēt. Quarum bonus odor adeò exhalauit, totq; nobiles virgunculas allexit, vt non ita poſt multum temporis præcipuis etiam huius Prouinciæ conuentibus facillimè æquari potuerit. Sed cùm ob pagi anguſtias, atq; aëris intemperiem plurimis incommodis, atq; infirmitatibus ſorores conflictarentur, eo loco, in quo per ſexaginta quatuor continuos annos religioſiſſimè perſeuerarant, ex ſummi Pontificis Iulij III. auctoritate, relicto, anno Dominicæ incarnationis 1551. ad alium muris oppidi Madriti circumſeptum (de quo impræſentiarum) ſe tranſtulère. Præerat tunc temporis

Poris vniuerſo regularis Obſeruantiæ Franciſcano Ordini reuerendiſſimus pater frater A Andreas Inſulanus, ex cuius quoque beneplacito prefata tranſlatio facta eſt. Commorantur deniq; hoc in monaſterio, quod binomium eſt, ſi fundatorum voluntati ſtandum ſit: cùm ipſum Salutationi Dominę noſtrę ſacrandum voluerint, licèt communiori vocabulo Sanctiſſimæ Matri Conſtantinopolitanę, à quadam eiuſdem virginis deuotiſſima imagine ibidem erecta, quę miraculis coruſcat, dicetur, ſexaginta virgines Deo ſacræ ſub habitu & norma beatæ virginis Claræ quarum, laus Madritenſibus, ob deuotā diuini officij celebrationē atq; religioſam earū conuerſationē commendatiſſima eſt.

De Clariſſarum monaſterio S. Mariæ de Ieſu Occaniæ. Mon. VI.

QVONIAM oppidum Occania ſacrę nobiliq; diui Iacobi Militię in temporalibus, in ſpiritualibus verò Toletano Archiepiſcopo paret, deuota piaq; fœmina B Catharina Roman, vidua ex Doctoris Nuñeſij eius coniugis morte relicta, catholico Hiſpaniarum Regi Ferdinando, præfatæ Militiæ adminiſtratori, atq; reuerendiſſimo patri fratri Franciſco Ximenio, tunc illius eccleſiæ Archiepiſcopo digniſſimo, nec non Hiſpaniarum Cardinali, anno à ſalutifera Chriſti natiuitate 1515. ſupplicauit, quatenus propriam domum, Occanienſibus muris circumſeptam, in monaſterij formam, atq; in honorem ſanctiſſimæ Mariæ de Ieſu redigere, nec non & ad ipſam Tertiarias quaſdam diui patris Franciſci ſorores, eodem in oppido, ſed in anguſtiori domo commorantes, emiſſo prius voto de ſeruanda in poſterum beatæ virginis Claræ Regula, ſibi transferre liceret: idq; facillimè iuxta votum impetrauit, atq; exequuta eſt. Cùm autem eius loci anguſtia ſororibus, quæ ob earum optimam famam, mirum in modum multiplicari cœperant, minus faueret, impedimentoq; illarum fœcunditati eſſet, ab C inuictiſſimo Carolo eius nominis V. Germanorum Imperatore, atq; Hiſpaniarum Rege, qui eius Auo Ferdinando in prefata diui Iacobi militari adminiſtratione ſucceſſerat, & ab illuſtriſſimo pariter ac reuerendiſſimo Alphonſo à Fonſeca, Toletano Archiepiſcopo impetrarunt, vt, eo derelicto, ſe in alium auguſtiorē, multò commodiorem, ſeruato tamen antiquiori titulo, conferre poſſent. Mirum eſt, nec facilè dictu, quàm religioſè, quamq; compoſitè ſacræ hæ virgines ibi, & hoc in nouiſſimo loco conuixerint, & quam odoris fragrantiam de ſe dederint. Quamobrem intrepidè aſſerere auſim, quòd ſi adeò in temporalibus, ac in ſpiritualibus profeciſſent, multos profectò poſt ſe etiam celeberrimos atq; ditiſſimos ſanctimonialium conuentus reliquiſſent. Sua nihilominus ſorte, ſuaq; paupertate contentæ, Deo opt. max. quàm feliciſſimè inſeruiunt, & maxima in veneratione habent caput ſanctæ Neſtoriæ, quæ vna fuit ex vndecim mil- D libus illis virginum, quæ pro Chriſti fide, eiuſq; ſanctiſſimi nominis confeſſione, ſimul cum ſua primiceria beata ſcilicet Vrſula vitam cum glorioſa morte commutarunt. Hanc ſacram reliquiam ſorores, quæ numero ſunt 45. ab imperatoria regiaq; Eliſabethæ, præfati Caroli V. coniugis maieſtatæ, quę incredibili quodam affectu in ſacram hanc ædem, eiuſq; accolas ferebatur, liberaliſſimo ac pientiſſimo dono acceperunt.

De monaſterio S. Claræ Compluti. Mon. VII.

ANIMADVERTENS circumſpectiſſimus ille, atqi reuerendiſſ. pater frater Franciſcus Ximenius, Toletanæ Eccleſiæ Archiepiſcopus & decus, dum fortè ædificando ſancti Ildephonſi collegio (cuius ſupra meminimus) Compluti intēderet, quanto cum ſui pudoris, atq; famę diſcrimine, inter frequentiſſimos ſtudentes, atq; E iuniorum collegia Tertiariæ quædam ſorores (quas vulgus honeſtas ſiue beatas nuncupat) Compluti, in eccleſia ſanctę Liberatę, cui poſtmodum ſancti Bernardi templum ſucceſſit, atq; in præſens vſq; perſeuerat, verſarentur, ſuaſit eis, vt beatæ virginis Clarę habitu & velo ſumptis, emiſſoq; ſolemni Clariſſarum voto, ſe ad monaſterium ab ipſo conſtruendum, ſufficientibusq; redditibus dotandum, inde transferrent. Quibus tandem annuentibus, præfatus Antiſtes hunc conuentum, beatæ virginis Claræ ſacrum, atq; intra Complutenſis ambitum ciuitatis contentum, anno Dominicæ Incarnationis 1515. eo videlicet temporis, quo reuerendiſſ. P. F. Franciſcus Angelorum totius Minoritici Inſtituti Vltramontani, ſub titulo Commiſſarij generalis clauum tenebat, ex

domeſticis

A domeſticis facultatibus, erigi curauit. Quem tamen immatura morte præuentus, nec perficere nec dotare potuit. Quamobrē ſua ſpe fraudatæ ſorores, quæ numero frequentius ſunt quadraginta, paupetem ſatis vitam ducunt: & perdeuotus quidam Ferdinandus Diaz, Complutenſis Archipresbyter, eccleſiam, quæ ad monaſterij complemētum ſummopere deſiderabatur, ſuis ſumptibus conſtrui fecit: eiuſque patronatus iure ſibi ſeruato ex hac vita migrans, in illius maiori ſacello ſepeliri, ibidemq; requieſcere voluit.

De monaſterio S. Eliſabethæ Methymnæ Cæli. *Mon. VIII.*

QVIA illa cōceſſio acceptandi abſq; Ordinatij beneplacito & conſenſu quęcunque loca ſibi à Regibus, Principibus, Ducibus &c. oblata (de qua ſuperius egimus) facta fratribus Minoribus de Obſeruantia à ſummis Pontificibus Leone X. & Iu-
B lio II. extenditur etiam ad Monialium ijſdem fratribus ſubditarum loca, ea propter R. P. F. Didacus Ciſnerius, huius Prouinciæ Miniſter, hunc conuentum, ab illuſtriſſima Maria à Sylua, Oppidi Methymnæ Cœli Duciſſa, ad Clariſſarum monialium vſum, & habitationem, intra eiuſdem oppidi mœnia, ſub titulo ſanctæ Eliſabethæ conſtructum, ſibique oblatum, prima Iulij anni Domini 1528. abſque Ordinarij facultate acceptauit, cæterisque Prouinciæ monaſterijs adiunxit, atque ad ipſius inſtructionem, & ædificationem, quatuor optimi nominis moniales, quarum altera, Eliſabetha videlicet à Toleto, illuſtriſſimi Comitis Orapeſſani vterina ſoror erat, primamque ſacræ huius domus Abbatiſſam egit, ex religioſiſſimo ſanctæ Eliſabethæ Regiæ Toletano conuentu venire iuſſit. Illæ verò, pro munere ſibi iniuncto, confluentes iuuenculas optimis moribus, ſanctiſſimisque ritibus adamuſſim imbuentes, & locum, & proprium nomen ſummopere
C illuſtrarunt. Commorantur denique hoc in monaſterio 25. ſorores, ſub habitu, & regulari beatæ virginis Claræ diſciplina, debitaque cum veneratione S. Enlaliæ virginis & martyris caput, quæ vna fuit ex 11. illis millibus virginum, quę pro ſalutifera Chriſti confeſſione propriū ſanguinem fuderunt, atq; alias ſanctorum reliquias, ſibi ab illuſtriſſimo Ferdināo à Zerda Ducis oppidi, huiuſce vterino fratre dono datas, cuſtodiūt.

De monaſterio S. Michaelis Regij Toleti. *Mon. IX.*

NOVERANT illuſtres, deuotique Chriſti fideles Didacus Lopetius à Toleto, eiuſque fideliſſima coniunx Maria à ſancta Cruce, quantopere id, quod cognatis, atque ſanguine coniunctis, iuxta vſitatum morem, relinquendum ex teſtamento fuerat, in pios vſus conſummere, atque conuertere præſtaret. Iccirco, cùm nullo penitus libe-
D ros ex matrimonio ſuſcepiſſent, vnum aliquem conuentum, ad monialium vſum, ex eo à ſe ipſis ædificandum, exiſtimarunt. Itaque conſtructo ex Ordinarij licentia præmeditato monaſterio, neceſſarijsque inſtructo, atq; duabus aduocatis ſororibus ex loco ſanctæ Mariæ de Cruce, quæ aduenantes nouitias monaſticis moribus, atq; regulari Tertiariarum Ordinis ſancti Franciſci diſciplina (erant enim duæ illæ ſorores de Tertio, vt vocant, Ordine Franciſcano) imbuerent, tredecim honeſtas, nobilesque fœminas ibidem recipi curarunt. Quum autem, poſt aliquantulum temporis, præfata fundatrix ex viri morte vidua remanſiſſet, collatis in medium omnibus bonis, eodemque habitu ſumpto, communem vitam, atque Religionem, cum alijs profeſſa eſt, atque loci Abbatiſſa poſtmodum electa, id munus quàm diligentiſſimè exercuit. Cùmque omnes ſimul ſtrictiori, atque perfectiori vitæ aſtringi cuperent, beatæ virginis Claræ Regulam ſibi aſ-
E ſumendam ſtatuerunt. Quapropter ex eius licentia, cuius eæ partes erant, Clariſſarum velo aſſumpto, præfatam Regulam, anno 13. à prima loci erectione, ſolemniter profeſſæ ſunt. Acceſſit ad huius loci promotionem, vt dum eius fundator, Didacus videlicet Lopetius à Toleto morti appropinquaret, duobus eius fratribus Ferdināo Aluarez à Toleto, qui catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando & Eliſabethæ à ſecretis erat, ac Ioanni Aluarez à Toleto proprij teſtamenti condiendi vices commiſerit, inſtantiusque iniunxerit, vt ex eius hæreditate, hanc ſacram ædem pro virili promouerent. Qui libentiſſimè dicto audientes, eam mirum in modum, plurimis conuicinis domibus, tum ex fundatoris, tum quoque ex proprio peculio emptis, accedente tamen licentia reuerendiſſimi Leonardi S.R.E. ac tituli ſanctæ Suſannæ Cardinalis, necnon & Sedis apoſtolicæ Pę-

cæ Pęnitentiarij,cui id à ſummo Pontifice Leone X.viuę vocis oraculo commiſſum fuerat,ampliarunt,pinguiſſimisq; redditibus locupletarunt.Quamobrem illius patronatus ius ſibi,ſuisq; poſteris,pręfatus Ioannes Aluarez à Toleto ſeruauit: & eius frater Ferdinãdus,quòd ex regia liberalitate, & magnificentia plura ad eius perfectionẽ contuliſſet eam ſancti Michaelis Regij titulo inſigniendam voluit,cùm prius S.Michaëlis Angelorum nomine appellitaretur.Idq; tamquam gratias pro accepto beneficio Regibus relaturus.Obijt præfatus fundator Didacus Lopetius, anno à mundo redempto 1504. atq; in medio maiori ſacello tumulatus eſt.Ipſa verò domus,quã impræſentiarũ 50.moniales Clariſſæ inhabitant, poſt elapſos 16. annos, omnibus ſuis numeris abſoluta extitit. A

De monaſterio S. Mariæ Angelorum Madriti. *Mon. X.*

EXVRGIT impræſentiarum ad nobiliorem oppidi Madriti portionem,neophytus quidam Clariſſarum monialium conuentus,ſub titulo S.Marię de Angelis:qui cùm vltimam artificis manum expertus fuerit,plurimos abſq; dubio eorũ, qui alicuius ſunt nominis,longè poſt ſe relinquet. Nam ea fuit eius fundatricis, illuſtriſſimæ videlicet dominæ Eleonoræ Maſcareniæ,potentiſſimi Regis Hiſpaniarum Philippi, eius nominis ſecundi,atq; eius primogeniti Caroli Principis,olim nutricis diligentia, eaq; ſolicitudo vt nihil penitus eorum prætermiſerit, quæ ad eius perfectionem conducere potuerint.Siquidem,empto prius capaciſſimo ſolo,elegantiſſimam domum, atq; eccleſiã à primis fundamentis,ex optimo firmiſſimoq; lapide, atq; ex licentia ſummi Pontificis Pij IIII.cuius apoſtolicum breue adhuc extat,ibidem ſuperſtrui curauit: atque bis mille coronatis aureis,in ſingulos annos recipiendis,locupletauit,ditauitq;.Quæ licèt ex parte imperfectæ ſint,perficientur nihilominus breuì. Præterea ſacriſtiam plurimis ijsque pretioſis ornamentis, calicibus,vaſis,& iocalibus,tum aureis,tum quoque argenteis, ad diuinum cultum neceſſarijs inſtruxit.Tum demum,vt nihil ſibi decoris,patrocinij,atq; fauoris,deeſſe poſſet,eius patronatus ius,ad præfati Regis Philippi maieſtatem, eiuſque poſteros transferri voluit.Cępit ędificari domus hæc,quam 30.ſorores modò inhabitãt, plures tamen ſuo tempore inhabitaturæ,anno à ſalutifera Chriſti natiuitate 1564.& anno 1565. die verò menſis Ianuarij 21. à patribus huius Prouinciæ, in Comitijs prouincialibus Scalonæ,ſub R.P.F.Alphonſo Ferrerio,R.P.F.Franciſci Zamoræ,totius Franciſcani Inſtituti generalis Miniſtri,per Hiſpaniã Cõmiſſario celebratis, receptus, aliorumq; catalogo aſcriptus eſt. Cuius primæ fundatrices fuêre ſeptem religioſiſſimę moniales,ex Abulenſi Clariſſarũ monaſterio,cui nomẽ S.Maria eſt,Prouincia verò ea, quæ immaculatę virginis Conceptioni ſacratur,allatę. Quę apud Madritẽſem populũ adeò benè audiũt,vt quiſq; ſuã virginem illis aſſociatam cupiat. Honeſtatur tandẽ ſacrũ hoc virginum collegium 12. capitibus earum virginum, quæ cum beata Vrſula glorioſum oppetiuêre martyrium,& altero ſanctæ Agnetis virginis & martyris brachio, alijsque quibuſdam ſanctorum reliquijs, quas quidem præfata fundatrix ab Imperatoria Mariæ Auſtriacæ maieſtate dono accepit, liberaliſſimeque ſuo huic dilecto loco contulit. B C D

De monaſterio Tertiariarum S. Mariæ de Cruce. *Mon. XI.*

HVCVSQVE egimus de monaſterijs Clariſſarum, ſiue ſecundi Seraphici patris Franciſci Ordinis huius Prouinciæ, quæ numero ſunt decem, continentq; quingentas & vltra ſorores, easq; profeſſas: nam de nouitijs, cùm liberum ſit illis, vel maternos lares durante probationis anno repetere: vel manere, non eſt nobis quæſtio. Nunc autem de ſororum Tertiariarum, ſiue Tertij eiuſdem beati patris Franciſci Ordinis conuentibus,qui numerum decimumtertium complent, nobis agendum erit. Inueſtiganti igitur mihi rationem, quare ex tribus Ordinibus à Seraphico patre Franciſco inſtitutis, hic qui tertius & vltimus eſt tantopere, ſororum ſaltem numero,in vtraque Germania, ſuperiore ſcilicet ac inferiore, in Italia, Cantabria, & præcipuè in hac Prouincia olim floruerit, & modò non tam latè pateat, hæc occurrit. Quum enim hoc Inſtitutum in maximo ſpiritu, mundiq; contemptu, abſque clauſura, & abſque ſequendæ communitatis debito,fundari cœpiſſet, nec ad eius aſſequutionem ea, quæ ad cæterarum monialium vitam benè inſtituendam neceſſaria ſunt, requirerentur: puta E

ampla

A ampla ædificia, officinarum ambitio, annuorum redditùum certa quantitas, eccleſię ad rem diuinam audiendam, horasq; canonicas, pro debita honeſtate, perſoluendas, & id genus alia, quæ breuitatis cauſa prætermitto, imò potius poſſent ſub humili habitu huiuſcemodi ſorores, & fratrum eccleſias, ſacro diuinoq; interfuturæ officio, accedere; & victum, atq; amictum vel arte, vel oſtiaria emendicatione comparare: & in anguſta, vulgariq; domo ſuæ profeſſioni ſatisfacere, quotquot virgines, ſiue etiam pauperes viduæ ſuam pudicitiam Deo opt. max. ſub honeſto habitu, atq; aliquali libertate, conſecrare, eidemq; liberius vacare cupiebant, huic Ordini mancipabantur. Cùm autem huiuſmodi libertatis cauſa, & earum caſtitas, & etiam fama periclitarentur: & cæterarum monialium recluſarum, tamquam è diametro poſitarum, nomē melius meliuſq; indies audiret, maior illarum pars, vel promiſſa ex ſolemni voto clauſura, ſuas domos in monaſteriorum formam redigi curarunt, ac tandem ſucceſſu temporis, ſumpto
B Clariſſarum velo, in illarum Regulam verba fecerunt: vel rectà ad eaſdem tranſierunt: & in Hiſpania, poſt generalem illam omnium eccleſiaſticorum Ordinum reformationem, per catholicos eius Reges Ferdinandum & Eliſabetham quàm religioſiſſimè factam, cuius reuerendiſſimus pater frater Franciſcus Ximenius Toletanus Archiepiſcopus, ac S. R. E. Cardinalis, nec non & generalis Inquiſitor, diligentiſſimus exequutor fuit, vel ad præfatas Clariſſas vel ad Conceptioniſtas ſorores, quarum Ordo tunc pullulare incipiebat, ſe contulerunt. Remanſit nihilominus in antiqua ſua vocatione conuentus hic, ſanctiſſimæ Mariæ de Cruce ſacer, ac quingentis paſſibus à pago Cuba Toletanæ diœceſis ſitus, quem 38. ſub præfato tertio diui P. Franciſci Ordine incolunt. Eſt enim
C ex eorum numero, qui prius communes honeſtarum mulierum domus fuêre, ac poſtea in monaſteria erectæ ſunt. Nam fœminæ quædam Deum timentes, ad cuiuſdam miraculi (de quo paulò inferius) famam, Cubā ex diuerſis conuicinis pagis conuenêre, ibiq; modica conducta domo, atq; in communi viuentes, eo vſq; perſeuerarunt, quo ex emendicatis eleemoſynis, atq; ex communibus in medium collatis bonis, contiguum loci huius eccleſiæ conuentulū fabricari curarunt. Quo tandē perfecto ad ipſum inhabitandum, anno Domini 1459. conuolarunt. Vagabantur nihilominus, cùm redditūū nihil penitus haberent, per pagos & oppida, neceſſaria ſibi ex mendicitatæ acquiſituræ, in eoq; viuendi genere perſtitêre, donec opera cuiuſdam ſororis (cui Ioanna de Cruce nomen erat) inuiolabili clauſuræ, ſeruato tamen à ſe ſemel accepto Inſtituto, tertio videlicet Franciſcano Ordini, ſe ex ſolemni voto obligarunt.

Vt igitur ad huius loci fundationem (quæ miraculoſa omnino eſt) deueniamus: Noſ-
D ſe opportet Virginem glorioſam, anno ab eius Virgineo partu 1449. cuidam 13. annorum iuuenculæ nomine Agneti, ac Alphonſi cuiuſdam Martinez, eiuſq; coniugis Mariæ Sanchez pagi Cubani accolarum filiæ, dum porcorum gregi inuigilaret, apparuiſſe, illiq; mandaſſe, vt Cubanis diceret, ſi à diuino imminente flagello immunes eſſe cuperent, ad Deum per iuſtam errarorum pœnitentiam conuerterentur. Quod cùm illa iuxta præceptum exequuta eſſet, nihilq; apud eos profeciſſet, apparuit illi beata Virgo ſecundò & tertiò, totieſq; idem mandatum dedit. Qua tamen nihil, ſicut & primò, ob eorum incredulitatem, referēte, ſe quartò ei prodidit ſanctiſſima Dei genitrix, atq; illius pollicem ad ſupremam brachij partem contrahens, eadem denuò repetere iuſſit. Quam deniq; cùm ſic contractam vidiſſent Cubani, ex tanto rei euentu commoueri cœperunt; ac aſcito Parhoco, qui tunc fortè eos luſtrari aqua, poſt abſolutum ſa-
E crum, ex more aſpergebat, nudis pedibus, ſacciſq;, pro pœnitentum laudabili conſuetudine induti, proceſſionaliter, ac maxima cum deuotione, lacrymarumq; effuſione, puellæ ductrici congreſſi ſunt, donec ad locum in quo ſanctiſſima Deipara virgo ſe illi manifeſtauerat, perueniſſent. Dumq; aliquantulum ſubſiſterent, illis relictis, cœpit prædicta Agnes feſtino incedere gradu. Et cum à proceſſionis directore, qui crucem, in apparitionis loco figendam, caſu deferebat, quò procederet interrogaretur, reſpondit ſe ad beatam Virginem properare, (vocauerat ſiquidem eam ex aëre, nemine tamen eorum id percipiente, pijſſima Dei mater) at ille, impoſita ſibi cruce, puellam dimiſit. Quam accipiens cœli Regina propria defixit manu, iuuenculæq; iniunxit, diceret Cubanis, vt ſibi eccleſiam, eodem in loco ſub titulo ſanctæ Mariæ de Cruce, erigi curarent.

Illis igitur ad locum peruentis, & crux humi defixa, & amborum beatæ Virginis pedum veſtigia arenę impreſſa apparuerunt. Quę cùm quamhumillimè venerati eſſent, plures infirmos à diuerſis languoribus, ad contactum arenæ inde collectæ miraculosè liberarunt, & eccleſiæ ædificandæ ſe accinxerunt. Præerat tunc temporis Toletanæ eccleſię reuerendiſſimus Alphonſus Carrillus, penes quem ex officio collatio auctoritatis eius erigendæ erat. Ad eum ergo cùm eius impetrandæ cauſa Cubani veniſſent, Illeſcarum Archipræsbytero, atq; Madritenſi Vicario præcepit is, vt ad locum pergerent, diligentiq; adhibita indagine inueſtigarent, num ea, quæ illi homines aſſererent, ita ſe haberēt. Qui dicto audiētes, atq; omnia, pro mãdatis voto, iuriſq; exigētia, quamdiligentiſſimè ſcrutantes, inuenerunt eos nec vel in minimo à puriſſima veritate deuiaſſe. Quãobrē pius Antiſtes, conſtruēdæ iſtius eccleſię facultatē impertitus eſt. Illi verò cùm ex eorũ facultatibus, tũ quoq; ex innumeris aduentãtibus eleemoſynis (ea enim erat populorũ ad tãtę nouitatis famã deuotio, atq; liberalitas, is deniq; concurſus, & miraculorũ frequentia, vt nulla penitus eſſet de pecunijs, ſiue de alijs, ad ædificiũ neceſſarijs quæſtio) huius ſacræ ædis templũ, infra annũ, feliciſſimè extruxerunt. Conſtructa igitur eccleſia, mulieres illæ (de quibus ſupra) conuentulum ſibi contiguum coædificari curarunt. Cumq; per 30. continuos annos ibidem perſeueraſſent, aduentauit ex inſperato honeſta quædam iuuencula, nomine Ioanna, cui beata Virgo ſuaſerat, vt ſe ad hoc monaſterium Deo in poſterum famulatura conferret: ſororesq; cum lacrymis rogare cœpit, vt ſe in earum conſortium admittere vellent. Quæ tandem ab illis recepta, totius ſanctitatis forma omnibus facta eſt: adeoq; in omni virtutum genere profecit, vt facillimè ſuę vocationis auctricem prodiderit, & ad clauum domus tenendum electa fuerit. Quo accepto ſororibus ex tempore ſuaſit, vt totius rei domeſticæ cogitatum in Domino iactantes, ſeq; omnino illi credentes, egrediendi libertati, qua gaudebant, ex ſolemni voto renunciarent, quatenus diuinorum contemplationi myſteriorum plenius vacare poſſent. Cuius deniq; opera factum eſt, vt ab eo tempore, quartum quoque votum huius loci religioſæ emiſerint. Nec defuit Deus opt. max. ancillis ſuis: quinimo excitauit ſtatim R. P. F. Franciſcum Ximenium Toletanum Archiepiſcopum, qui audita tantarum fœminarum virtute, ex apoſtolica auctoritate pagi Cubani beneficiũ earum monaſterio annexuit, copioſaſq; eleemoſynas contulit. Erat tunc temporis nomen huius ſanctiſſimæ ſororis Ioannæ per vniuerſam Hiſpaniam celeberrimum: quamobrem ex diuerſis partibus nobiliſſimi quoque viri ad eam confluebant, ſeq; atq; eorum grauiſſima negotia ab ea omnipotenti Deo commendari maximè exoptabant. Inter hos fuêre inuictiſſimus Germanorum Imperator Carolus V. & magnus ille Capiraneus Gonzaluus Fernandez à Corduba, qui etiam eius cauſa conuentũ ipſum pretioſiſſimis muneribus, atq; redditibus proſequuti ſunt. Sed inter cæteros longè emicuit pietas illuſtrium dominorũ Petri Zapatę Oſorij, eiuſq; coniugis Tireſiæ à Cardenas: qui quouſq; vixerunt, vniuerſo ſororum collegio benefici omnino fuerunt. Præterea præfata Tireſia, ex viri morte vidua derelicta, illis coniungi, ac moriens ad leuam ſummi altaris ſepeliri voluit, maiuſq; ſacellum ſui hætedem ex aſſe inſtituit. Quo deniq; omnino perfecto, tantum ex eius bonis ſuperfuit, vt inde 300. aureos coronatos in ſingulos annos facillimè recipiat hæc ſacra domus. Cui etiam potentiſſimus, atq; catholicus Hiſpaniarum Rex Phillippus II. orationum eius accolarum particeps fieri cupiens, pinguiſſimam ad eas eleemoſynam pro domus perfectione tranſmiſit. Quia verò extat liber, in quo omnia miracula, tum à glorioſiſſima virgine Maria, tũ quoq; à beata Ioana, hoc in loco patrata, ex authentico teſtimonio collecta ſunt, his ſuperſedere decreui.

A B C D E

De monaſterio S. Ioannis de Pœnitentia Toleti. Mon. XIII.

INTER cætera memorabilia, quæ R. P. F. Franciſcus Ximenius Toletanus Archiepiſcopus, ac S.R.E. Cardinal, is nobis reliquit, illud ſanè fuiſſet celeberrimũ niſi inuida mors obſtitiſſet, quod circa huius conuentus ædificationem, atq; fundationem moliebatur. Decreuerat ſiquidem pijſſimus ille Antiſtes ædificare monaſterium 50. ſororum Tertiariarum, ſub titulo ſancti Ioannis de Pœnitentia, illiq; honeſtarum, ac pauperum 200. virginum collegium adiungere: quæ ſexennio ad minus, expenſis eiuſdem

A dem domus à ſe conſtituendis, ac reliquendis, alerentur, ac à 4. contigui conuentus monialibus inſtruerentur: quatenus optimis imbutæ moribus, præfinito tempore elapſo, vel nuptui honeſtiſſimè traderentur, vel Religionis habitum induerent: quibus etiam certa dos aſſignanda fuerat. Quamobrem tanti operis molimen, anno à Chriſti natiuitate 1511. aggreſſus, intra Toletana mœnia, non longè à SS. Iuſti & Paſtoris parochia, hanc ſacram ædem, quam 63. ſorores Tertiariæ inhabitant, ſub præfato titulo, magnificè ſatis conſtruere cœpit. Ne tamen aliquid temerè præſumpſiſſe, aut attentaſſe videretur, id ſibi licere Leoni X. Pont. max. qui tunc Petri nauiculæ gubernaculum tenebat, ſupplicauit. Qui pijs eius votis ex integro annuens, illi expedita bulla, ſub datum Romæ anno Domini 1514. conceſſit, vt prædicta monialium monaſterium, ac virginum collegium conſtruere, ac illis aut 4. beneficia ſimplicia, ſiue cura-
B ta, pluſuè minus, iuxta proprium arbitrium, annectere, atq; 1500. coronatos aureos in ſingulos annos, ex proprijs facultatibus relinquere, ac ſpontaneis conſtitutionibus vtriuſq; domus œconomiam, atq; conuerſationem concernentibus, communire poſſet. Quod tamen ille immatura morte præoccupatus, prout nobiliſſimo animo incœperat, perficere nequiuit. Quod indiuiduus eius olim comes, ac gratiſſimus ſocius, nec non R. P. F. Franciſcus Ruizius, Abulenſis Epiſcopus, cui defuncti animus & voluntas in propatulo erāt, à prememorato ſummo Pontifice Leone X. quamhumillimè petijt, vt quod ille adipſci non potuerat, ſibi præſtare liceret. Nec ſua eum ſpes fefellit: nam quicquid pientiſſimo Archiepiſcopo à ſummo Pontifice conceſſum fuerat, id quoq; virtute cuiuſdam bullæ, datæ anno Domini 1518. ex eadem auctoritate, conceſſum eſt. Qua tandem facultate fretus, & ſtructuram abſoluit, & quod ſupplendum
C fuerat, adimpleuit. Verum eſt tamen, quòd ob immaturam reuerendiſſimi Archiepiſcopi mortem, iuuencularum recipiendarum numerus, mirum in modum imminutus ſit. Cùm enim ex Leonis X. conceſſione, iuxta Archiepiſcopi mentem, ducentæ ad minus futuræ eſſent, atq; ex cuiuſdam breuis Pij V. Pont. max diſpenſatione, ad 24. numerum redactæ ſint, imminutis ex œconomorum malitia, atq; improuida aliquarum Abbatiſſarum diſpenſatione, ſupramodum redditibus, decimū octauum numerum imp. præſentiarum non excedunt. Recipiunt nihilominus præfatæ ſorores ex beneficijs à R. Archiepiſcopo conuentui annexis, atq; ex redditibus fundatoris pecunia comparatis, 2500. frumenti menſuras, nec non 1500. coronatos aureos ad minus in ſingulos annos: Inſuper & 500. alios, apoſtolica illis auctoritate fauente, ex ijs cui iuuencularum dotibus deſtinati fuerant. Ipſe verò R. P. F. Franciſcus Ruizius, Abulenſis Epi-
D ſcopus, ex monialium, atq; Abbatiſſæ huius loci ſpotanea voluntate in maiori ſacello, ſub elegantiſſimo quodam alabaſtrino mauſolæo ſepultus eſt. Quod quidem ſacellum plurimis vaſis, calicibus, crucibus, iocalibusq; tum aureis, tum quoq; argenteis, nec non optimis, abundantibusq; ornamentis, ad rem diuinam peragendam, locupletauit: atq; 6. capellanijs à 6. ſæcularibus ſacerdotibus inſeruiendis, inſtruxit. Præfatarum verò capellaniarum, atq; aliorum officiorum, puta Sacriſtæ, Organici, & hiſ'ſimilium collatio, nec non quorundam pecuniarum portionum, prædictis ſæcularibus virginibus elargiendarum, diſtributio, penes loci Abbatiſſam ſunt. Ad quæ omnia præfatus Abulenſis Epiſcopus 1500. annuos coronatos aureos reliquit. Mirabere equidem ſi conſtitutiones ab his monialibus ſeruandas, tum a R. Archiepiſcopo, tum ab eius ſocio, pariter ac reuerendiſſ. Epiſcopo factas perlegeris. Nam ijs calceorum, telæ,
E atq; carnium vſus, illis interdicitur: qui tamen, ob euitandas plurimas infirmitates, primitus ſuſtinere cogebantur, ex apoſtolica diſpenſatione, eiſdem modò conceditur. Præterea oratio, ieiunium, atq; diſciplina, aſſidua eis eſſe debebant: quę nihilominus modò ex eadem apoſtolica auctoritate temperata ſunt, atq; ad Franciſcanorum Obſeruantum normam redacta: ſecundum quam etiam religioſiſſimam vitam tranſigunt.

De monaſterio S. Ioannis de Pœnitentia Compluti. *Mon. XIIII.*

NISI nos vulgaris fama, manifeſtaq; quædam indicia fallant, eo fine R. P. F. Franciſcus Ximenius hunc conuentum, diuo Ioanni de Pœnitētia ſacrum, quē 33. ſorores Tertiariæ incolunt, intra Complutenſis mœnia ciuitatis, ſuis ſumptibus ædifi-

cauit, dotauitq́;, vt Rectori collegij S. Ildephonſi, cuius ipſe quoq; author fuit, illum A ſubmitteret: Nã vtriusq; loci ſtatuta communia ſunt. Sicut enim illius collegij alumni, atq; commenſales, ita nec iſtius ſacræ domus ſorores, tricenarium tertium numerum, ex præfati R. P. lege excedere poſſunt. Pręterea ſicut nullus ibi admittitur, qui Iudæorũ, vel Maurorũ macula infectus ſit, ita quoq; neq; hîc. Sed quòd hoc ſuum intẽtum exequutioni minime mãdauerit, inopinata, atq; immatura eius mors fuit in cauſa. Subfuit nihilominus ex fundatoris decreto, cui poſtquã per integros 20. annos paruiſſet, à Clemente VII. Pont. max. cuius breue in huius loci archiuis cuſtoditur, impetrarunt ſorores, vt ipſi vale dicto, Franciſcanis fratribus de Obſeruantia de cætero ſubderentur. A quo etiam tempore, ab anno ſcilicet Domini 1528. cæteris Prouincię locis annumeratus extitit. Eidem prorſus rigori, atq; eiſdem penitus conſtitutionibus, quibus ſacræ virgines præcedentis conuentus, nempe S. Ioannis de Pœnitentia Toletani ſubiacebant, ſubdebantur & iſtæ: eademq́; omnino pontificia diſpenſatio fauet B impræſentiarum iſtis, atq; illis. Curauit quoq; conſtrui præfatus R. P. F. Franciſcus Ximenius collegium quoddam, ſub titulo S. Eliſabethæ, huic monaſterio omnino contiguum, illudq́; ſufficiẽtibus redditibus eo fine dotauit, vt certus honeſtarum virginum, ſed pauperum, numerus ibidem recipiatur, vtq́; ex illis ad tempus alatur, atq; à tribus boni nominis, exempliq́; ſororibus, ſibi cohabitantibus, in omni pietate & morum honeſtate inſtruatur. Ex iſtis quæ, poſt præfixum à fundatore tempus, ſub monaſtico habitu, ad contiguum conuentum Deo famulaturæ tranſire cupiunt, gratis, dummodo ſit locus, ex fundatoria conſtitutione recipiendæ veniunt. Quæ verò in nuptias inhiant, certam pecuniarum ſummam, iure dotis ex conſimili conſtitutione recipiunt. Cuius quidem collegij optima fama allectatus catholicus Hiſpaniarum Rex Philippus II. C ſelectas plures virgunculas, anno Domini 1555. eò mittendas ac compoſitis moribus ſimul cum alijs imbuendas, conſtitutis interim ſufficienti alimento, atq; 400. coronatis earũ cuilibet, ſiue monialis eſſe ſtatuat, ſiue nuptias affectet, ſtatuto tẽpore digniſſimè ac pientiſſimè curauit. Quod quidẽ pijſſimũ atq; verè catholici Regis opus fuit.

De monaſterio Conceptionis matris Dei Illeſcis. *Mon. XV.*

LICET plures ex ſubſequentibus conuentibus, ſint iſto multò antiquiores, ei tamen hunc locum aſſignare volui, tum quòd communem Ordinem cum duobus proximè præcedentibus ſortitus ſit, tum etiam, quòd iſtius, atq; illorum vnus & idem author fuerit. Extitit enim & hic quoq; fundatus ab eodem R. P. F. Franciſco Ximenio Toletano Archiepiſcopo, anno à Chriſto ſeruatore nato 1517. eo videlicet quo D viam vniuerſę carnis fuit ingreſſus. Quamobrem nihil aliud ſibi ab ædificio debet. Debuiſſet tamen abſq; dubio, & ſufficientes redditus, & multò plura ſibi ab ipſo, ſi vita comes fuiſſet, elargienda? Nam is fuerat eius ſcopus, dum opus aggrederetur, vt non ſolum monaſterium conſtrueret, ſed vt & conſtructum ſufficienter, pro numero monialium, ibidem conſtituendarum dotaret. Habitatur nihilominus à 30. ſororibus Tertiarijs, quæ ſui primas fundatrices, atq; magiſtras agnoſcunt tres religioſiſſimas moniales, ex deuotiſſimo conuentu S. Mariæ de Cruce (cuius ſupra meminimus) adductas. Curarũt ſummopere aliquãdo huius Prouincię patres, vt ſacrę hę virgines, ſumpto velo, clauſurã quoq; à ſe de cætero ſeruandã vouerẽt. Illę vero dolũ ſub pietatis ſpecie latentẽ ſuſpicãtes, aliquidq́; nouitatis ſibi ab ijs ſtrui timẽtes, Pio V. Pont. max. ſcripſerunt, vtrũ per huiuſmodi veli ſumptionẽ, ad aliquid aliud, ab eo quod ex antiquo voto pro- E miſerãt, tenerẽtur. Qui dato etiã apoſtolico breui, eis reſcripſit, bono animo eſſent, clauſuramq́; promitterẽt, atq; velũ acciperẽt, quandoquidẽ ex huiuſmodi acceptione, nihil penitus nouæ obligationis, nec vnius etiã tantùm Aue Maria, ab ea, qua per emiſſum primum votum, tenebantur, illis accederet. Qua de re certiores effectæ, omni metu longè profligato, & clauſuram intrepidè vouerunt, & velum ſub R. P. F. Chriſtophoro à Capitefontium totius Franciſcani Ordinis generali Miniſtro, ac prædeceſſore noſtro libentiſſimè admiſerunt. Prima huius loci Abbatiſſa, vna fuit ex illis tribus, quæ ex monaſterio ſanctæ Mariæ de Cruce allatæ fuêre, nomine Agnes à Conceptione cui conſanguinitas cum fundatore interceſſit: cuiusque ſanctitas tanta fuit, vt plura

A plura Deo ſibi reuelante, prænoſſe meruerit: quamobrem & in vita, & in morte in maxima veneratione habita eſt. Honeſtatur tandem huius loci ſacrarium altero ex digitis ſanctæ Vrſulæ, & quadam ſpatula vnius ex vndecim millibus eius ſocijs, quas reliquias ſereniſſima Imperatrix Maria ab Auſtria dono dedit. Alias quoque contulit eius filia, pariter ac ſereniſſima Hiſpaniarum Regina Anna ab Auſtria, quarum nomina, prolixitatis, quæ mihi minimè quadrat, vitandæ cauſa, ſciens prætermitto.

De monaſterio Dominæ noſtræ Planitiei Almagri. Mon. XVI.

DVM R.P. F. Franciſcus Ximenius catholicæ maieſtati Reginæ Eliſabethæ à confeſſionibus eſſet, conuentusq; ſanctæ Mariæ de Salicero adhuc Guardianum ageret, deuota quædam fœmina nomine Catharina Sanchez, prædictæ Reginæ, eiusq; viro B Ferdinando Hiſpaniarum Regi, tamquam legitimis adminiſtratoribus nobilis militiæ Calatrauenſis, cuius caput Almagrum oppidum eſt, vt ſibi, alijsq; ſex honeſtiſſimis fęminis, ſub habitu & tertio B.P. Franciſci Ordine, in quadam domo à ſe prope antiquam S. Mariæ de Planitie ædiculam, cui quoq; pauperum, atq; infirmorum xenodochiũ contiguum erat, ædificanda, commorari liceret, quamhumillimè ſupplicauit. Quapropter dato dipplomate præfati Reges, anno à Virgineo partu 1492. eidem P. F. Franciſco Ximenio commiſerunt, vt Almagrum accedens, prædictæ ſupplicanti huiuſmodi conuentus ædificãdi locum, prope memoratam S. Marię eccleſiã aſſignaret, eccleſiamq; ipſam domui annectendã conferret. Cui quoq; mandato illuſtr. Petrus Gonzaluus à Mendoza Toletanus Archiepiſcopus, cuius eæ partes erant, (ſpectat enim Almagrum ad Toletanam diœceſim) ſubſcripſit. Voluerũt etiã prædicti Reges, literasq; patentes (quæ adhuc C apud huius loci moniales extant) hac dere dederunt, vt prædictæ, atq; ab eis futuræ ſorores Archiepiſcopo Toletano, tamquam loci Ordinario, parerent, neuè ab huius Prouincię Miniſtro, ſiue etiam à totius Ordinis generali Miniſtro, aliqua ex cauſa, viſitarentur, corrigerẽturuè. Inſuper cauerũt, vt contigui hoſpitalis cura monialibus incũberet. Fuit itaq; conuentus hic, quẽ 40. Tertiarię ſorores inhabitãt, intra oppidi Almagri muros ędificatus, atq; prędictę eccleſiæ S. Mariæ de Planitie, cuius quoq; nomẽ retinuit, adiũctus, circa annũ Domini 1493. multisq; annis Archiepiſcopo Toletano ſubiectus. Succeſſu verò tẽporis, ex apoſtolica auctoritate ab eo ſubtractus, F. Franciſcanorũ curæ ſe credidit. Quando tamẽ id contigerit, nec ſcripto, nec traditione conſtat. Extat nihilominus ſcriptura quædã ab huius Prouinciæ Miniſtro, & Diffinitoribus acta, an. Dñi 1533. qua monialibus cuiuſdã acceptãdę capellanię facultas fit. Ex qua patet eo iã tẽporis ip- D ſas ab Ordinarij iuriſdictione liberas, immunesq; fuiſſe. Fuit aliquãdo, & ſępius inter huius loci ſorores, atq; prędicti xenodochij confratres, maxima de eccleſia earũ quęſtio: ꝑtendẽtibus iſtis, atq; illis eius proprietatẽ, atq; poſſeſſionẽ. Quãobrẽ catholici Hiſpaniarũ Reges, ad quos militiæ Calatrauẽſis adminiſtratio ſpectat, prolata in monialiũ fauorẽ diffinitiua ſententia, ſuas patentes literas, quæ adhuc in huius loci archiuo perſeuerant, eis quã humaniſſimè dederũt. His tandẽ impoſiturus finẽ, hoc tantũ annectã, ꝙ videlicet hic locus, pro tãto ſacrarũ virginũ numero, pauperrimus ſit, plurimisq; neceſſitatib. pateat.

De monaſterio Conceptionis Dominæ noſtræ oppidi Viſus. Mon. XVII.

PARET oppidũ Viſus, in ſpiritualibus quidẽ, R. Eccleſię Toletanæ Archiepiſcopo, in temporalibus verò nobili Calatrauenſi militię. Ideoq; honeſti, pariterq; pij Chri E ſti fideles, Ioannes Martinez Montaraſius, eiusq; legitima coniunx Catharina Lopetia oppidi eiuſdẽ inquilini, cum ætate iam prouecti bonis abundarent, nec per totũ ſui matrimonij curriculũ communes charosq; liberos ex ſe inuicẽ procreaſſent, decreuiſſentq; ex eiſdem facultatibus & xenodochium, & conuẽtum, & etiam eccleſiam ſibi contiguã, in honorem immaculatæ Conceptionis ſanctiſſimæ matris Dei ibidem conſtruere, eius piæ voluntatis, atque intentionis exequendæ facultatem ab illuſtriſſ. Petro Gonzaluo à Mendoza, Archiepiſcopo tunc Toletano, ac Hiſpaniarum Cardinale, atque ab ſtrenuo pariterq; nobiliſſimo equite Garſia Lopetio ſacræ Calatrauenſis militię Magiſtro (nondum ea dignitas in Regium ius ceſſerat) petiere. Qua tandem aſſequuta, hunc conuentum, ſanctiſſimæ Conceptioni Dominæ noſtræ dicatum, quem 23. Franciſcanæ ſorores

Tertiariæ occupant, intra præfati oppidi Viſus ſepta, anno à ſalutifera mundi redemptione 1488. ædificari curarunt, honeſtisq; redditibus, atq; alijs neceſſarijs pro modulo inſtruxerunt. Quem & eodem anno reuerendus P. F. Ioannes à Toloſa, huius tunc Prouinciæ Vicarius prouincialis, in cæterorum Prouinciæ locorum admiſit conſortium, eorumq; aſcripſit albo; vt verò quòd publicæ vtilitati præſtare decreuerant, ſtabilius permaneret, præfati fundatores, Innocentio VIII. ſummo Pontifici, qui tunc vniuerſæ Eccleſiæ orthodoxæ præerat, humiliter ſupplicarunt, vt id quoq; ſuo calculo approbare dignaretur. Qui tandem paterna vſus clemētia, ac pietate, eodē anno 1488. apoſtolicum expediuit breue, quo præfatorum xenodochij, eccleſiæ atq; conuētus conſtructionem approbat, concedit, atq; commendat: Inſuper & pauperibus eodem in hoſpitali è vita egredientibus plenariam omnium exceſſuum perpetratorum indulgentiam impertitur. Ipſa verò Catharina Lopetia, ex communi pacto, atq; condicto, adiunctis ſibi honeſtis aliquot iuuenculis, vnà cum illis & habitum, & tertium diui patris Franciſci Ordinem, in poſterum ſibi ſeruandum ſuſcepit, monaſteriumq; ingreſſa, in eo ſanctę vixit, ſanctiſſimeq; vitā finiuit. Cui nec in minimo abſimilis fuit vir eius Ioannes Martinez, qui ſumpto quoq; pręfati tertij Ordinis habitu, eiusq; Regulā ſeruare pollicitus, quod ſibi reliquū vitę fuit in paupertate & pęnitētia, Chriſti amore, tranſegit. A B

De monaſt. ſanctiſſimæ Conceptionis oppidi Daimiel. Mon. XVIII.

NVLLA penitus ſcriptura, quæ de huius loci certo fundationis tempore, deq; conceſſa huiuſmodi erigendi ædificij auctoritate nos certiores redderet, inueniri potuit: eaq; de cauſa, ad humanam traditionem, tamquam ad ſacram ancoram confugere coacti ſumus. Ea enim eſt oppidi Daimiel vulgò nuncupati incolatum indubitata traditio, hunc videlicet conuentum, iuxta eccleſiam S. Conceptionis glorioſæ Virginis, quæ ad ipſum oppidum ſpectat, ædificatum, quem & 24. ſorores de tertio B. P. Franciſci Ordine inhabitant, à quodam militiæ Calatrauenſis equite, atq; huius oppidi Commendatario, nomine Alphonſo Caluillio ab antiquo conſtructum fuiſſe. Qui cùm eſſet vir deuotus, ac Roderico Lopetio Calatrauenſis Militiæ olim Magiſtro, qui ante 100. annos è viuis exceſſit, familiariſſimus, hunc locum proprijs ſumptibus conſtructum, præfatæ eccleſiæ medio tranſitu, quo eius inquilinæ ſorores ſecretò ad eam ſacris interfuturæ, ſe conferrent, facillimè iunxit. Cùm autem quidam eiuſdem Militiæ eques, ac oppidi Almagri Gubernator, malitia potius, quàm bono zelo ductus, poſt aliquot annos facultatem, qua fretæ huiuſmodi tranſitu gauderent, importunius à ſororibus peteret, nec eam illæ oſtendere poſſent, ipſum ex tempore demoliri iuſſit. Quapropter pauperculū quoddam, ac modicum cubiculum in oratorium ad tempus promouentes ibidem diuinum perſoluêre officium. Quod tandem religioſa ſoror Catharina Euangeliſta ex eodem oppido oriunda, præfati fundatoris conſanguinea, ex domeſticorum, atq; conſanguineorum liberalitate, anno Domini 1573. in ſatis amplā, ſatisq; pulchrā eccleſiā, duplici choro, ſuperiori ſcilicet, atq; inferiori inſignitā, ſub eodē ſanctiſſimæ Conceptionis titulo redegit. Erat eo tēporis præfata ſoror Catharina Euangeliſta huius loci Abbatiſſa, optimeq; apud omnes, ob eius cōpoſitos mores, vitęq; ſanctitatē, audiebat, quod etiam fuit in cauſa, vt opus ipſum feliciter aggrederetur, felicius promoueret, ac tandem feliciſſimè ad finem vſq; intra paucos menſes perduceret. C D

De monaſterio S. Annæ Toleti. Mon. XIX. E

QVAM verum ſit illud triuiale, quod paſſim vulgò fertur, *concordia videlicet res paruas creſcere &c.* vel hunc ſaltem colligi poteſt: quòd cùm Toleti, circa annum à Virgineo partu 1510. honeſtæ quædam fœminæ 3. aut 4. numero ad ſummum, quarum altera ex Occaniæ oriunda Maria Gonzalua nuncupabatur, ſub habitu Franciſcanarum ſororum Tertiariarum, honeſtè ſatis, atq; in maxima pace, animorumq; conſenſu victitarent: collatumq; ſibi eſſet cubiculum quoddam in domo Ducis de Macheda, atq; ſe illis perſimiles duæ mulieres, anno Domini 1513. coniunxiſſent, omneſq; ſimul religioſiſſimè viuerent: ac tandem venerabilis patris fratris Ioannis de Marquina, qui tunc Toletanæ præerat Cuſtodiæ ſuaſu communem cæterarum eiuſdem

A dem Inſtituti ſororum viuendi modum aggreſſæ fuiſſent: emptam prius ab honeſta
quadam fœmina, cui Diues nomen erat, tum ex aduentantium dotibus, tum ex ijs, quæ
ptopria induſtria, arte, atque labore acquiſierant (nam quicquid habere poterant, in
medium libentiſſimè conferebant) domum muris Toletanæ ciuitatis circumſcriptam,
anno Dominicæ incarnationis 1521. illam eccleſia, alijsq; neceſſarijs officinis ſibi coæ-
dificatis, intra breuiſſimi temporis ſpatium, in iuſti conuentus formam, ſub titulo S. An-
næ, redegerunt, atque R. P. F. Andreę Ecigiano, huius Prouincię tunc Miniſtro, ſubege-
runt. Qui eam ex apoſtolica Iulij II. Leoniſq; X. ſummorum Pontificum auctoritate, ac-
cepto terens cæterorum conuentuum albo aſcripſit. Quot verò, & quales progreſſus, tũ
in bona fama, tum in ſororum numero, tum quoque in optimo viuendi genere ſacra hæc
domus fecerit, non facilè explicari poteſt: quapropter hæc tantùm dixerim, quòd pau-
B cis eiuſdem Ordinis domibus huius Prouinciæ ſaltem cedat, & 50. ſorores, Tertianæ cō-
modiſſimè contineat: plures etiam temporis ſucceſſu Deo opt. max. auſpice cōtentura.

De monaſterio S. Antonij Paduani Toleti. Mon XX.

VALE dictura huius mundi illecebris, eiusq; inanibus pompis deuota piaq; fœ-
mina Maria Gonzalua à Fonte quibuſdam ſibi amiciſſimis mulieribus, eodemq;
ingenio, quo & illa, præditis ſuggeſſit, vt vulgari, curioſoq; habitu relicto, vnà ſecum, &
honeſto quodam indumenti genere, & frugali menſa vti vellent. Tum demum pulla ve-
ſte induta in honeſtam quandam domum, ſimul cum illis ſe recipiens, ad tempus ibidē
quam honeſtiſſimè eiſdem commorata eſt. Sed omnibus illis arctiorem, perfectioremq;
viuendi modum ſimul anhelantibus ſuaſit R. P. F. Franciſcus Angelorum, qui tunc hu-
C ius Prouinciæ Vicarium agebat prouincialem, ac poſtmodum in totius Minoritici In-
ſtituti Miniſtrum generalem euectus fuit, vt ad habitum, atque tertium diui patris Fran-
ciſci Ordinem tranſirent: quod & illæ fecerunt, ac per integrum decennium eodem in
loco commoratæ ſunt. Quo tamen elapſo, præfata Maria Gonzalua à Fonte ad em-
ptam, ex facta ſibi à R. P. F. Franciſco Ximenio Toletano Archiepiſcopo poteſtate do-
mum, quæ præfatæ ciuitatis Toletanæ vallo circumſcribitur, & ad quendam Ferdinan-
dum ab Aualos attinebat, parochiæq; S. Thomæ vicina eſt, anno Domini 1514. vnà cũ
ſibi adhærentibus ſororibus ſe tranſtulit. Quam denique in iuſtum monaſterium, ſub in-
uocatione S. Antonij Paduani, ſubminiſtrante ſibi interim, quæ neceſſaria fuerant illu-
ſtri domina Catharina de Fonte eius matertera, promouit. Commorantur ibidem quin-
quaginta Tertiariæ ſorores ſub arctiſſima clauſura: quarum cura huius Prouinciæ Mi-
D niſtris prouincialibus, ab eodē anno milleſimo quingēteſimo decimoquarto incumbit.

De monaſterio Dominæ noſtræ de Bethlehē Centũfontibus. Mon. XXI.

QVO amore, qua charitate, qua denique beneuolentia illuſtriſſ. heros Ferdinan-
dus à Sylua Centifontanus Comes illuſtriſſimam Comitiſſam, ſibi connubio iun-
ctam, proſequutus fuerit, hinc coniectare licet: quòd ea è viuis exceſſa, licèt adhuc iuue-
nis, ad ſecundas nuptias tranſire noluerit: & cupientibus illius virginibus, atque pediſ-
ſequis Religionem ingredi, monaſterium, in quo Deo iuxta votum inſeruire poſſent
proprijs ſumptibus, in defunctæ vxoris gratiam conſtruendum cenſuit. Extabat eo tem-
poris, intra oppidi Centifontani mœnia, ædicula beatiſſimæ Dominæ noſtræ de Fonte
ſacra, in qua eiuſdem ſanctiſſimæ Virginis plurimis miraculis coruſcabat: hanc itaque
E præfatus Comes, ex Clementis VII. Pont. max. auctoritate, anno incarnationis Domini-
cæ 1525. in iuſtũ monaſteriũ, ſub inuocatione ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Bethlehē,
quod 28. ſorores de Tertianæ inhabitant, pientiſſimè promouit: operamq; dedit, vt alta-
re, in quo prædicta Virginis imago primitus conſiſtebat, primum locum inter cętera à ſe
conſtructa obtineret. Cùmq; allatas ex conuentu S. Ioannis de pęnitentia Toletano re-
ligioſiſſimas duas ſorores, vt futuris monialibus præeſſent, easq; monaſticis ritibus re-
gulariq; diſciplina imbuerent, proprio caſtro quam humaniſſimè excepiſſet, atque per
13. continuos menſes omni beneficiorum genere, ſummaq; beneuolentia proſequutus
eſſet, eas eodem anno 1527. ſimul cum cęteris defunctæ Comitiſſæ domicellis, ac alijs
quibuſdam virginibus, iam habitu Tertiariarum ſororum indutis, cum ſolemni pom-
pa, atque

pa atque proceſſione, ad iam paratum, omnibusq; tum ad cultum diuinum, tum ad rē domeſticam neceſſarijs abundantiſſimè inſtructum, locum deduxit. Extruxit quoque illuſtriſſimus idem Comes ad preces illuſtriſſimæ pariter ac religioſiſſimæ eius ſororis Eliſabethæ à Sylua, quæ etiam Tertiaria fuit, licèt ſe domi contineret paternæ, pauperū virginum collegium, huic conuentui contiguum, ſed ab eo omnino diſtinctum, quamuis adeò artificioſè diſpoſitum, vt eadem eccleſia vtrique loco commodiſſimè inſeruiat. Recipit huiuſmodi collegiū in ſingulos annos ex annexis ſibi quibuſdam à Paulo III. ſummo Pontifice beneficijs mille coronatos aureos. Cui etiam quicquid reddituum, atque bonorum præfata domina Eliſabetha poſſidebat, ex teſtamento reliquit: & plura alia bona à nobiliſſimis quibuſdam fœminis ſibi vel amicitia, vel ſanguine coniunctis acquiſiuit. Poſtquam certus virginum numerus per aliquot annos honeſtè ſatis vitæ neceſſaria eo in collegio receperit, ex eiuſdem redditibus vel honeſtis viris collocatur, vel ad habitum hoc in conuentu recipitur. Curam pręfati collegij gerunt tres probatiſſimę ſorores: quæ eius habitatrices in omni pietate, morum grauitate, atque religioſa conuerſatione inſtruunt. Impetrauit prætere a pientiſſimus idem Comes ab eodem ſummo Pontifice Paulo III. dum apud eum in Romana curia pro inuictiſſimo Carolo V. Imperatore, ac Hiſpaniarum Rege nobiliſſima fungeretur legatione, pleniſſimum, atque perpetuum iubileum pro ijs omnibus, qui à primis veſperis cuiuſlibet diei feſti glorioſiſſimæ, ſemperq; virginis Mariæ, ad occaſum vſque ſolis ſequentis diei, hanc Bethlehemiticam eccleſiam viſitauerint, inibiq; ſemel Angelicam ſalutationem, atque orationem Dominicam perſoluerint: Inſuper & obtinuit, vt per totam octauam Purificationis eiuſdem Dei genitricis Mariæ vna anima, ad cuiuſuis Miſſæ in ſummo eius altari celebrationem, ex Purgatorij pœnis liberetur: quapropter complures tunc ibi celebrantur.

De monaſterio S. Martini oppidi Valliſeccleſiarum. *Mon. XXII.*

CVM deuotus quidam ſacerdos, nomine Franciſcus Ruizius, oppidiq; S. Martini de Valleeccleſiarum oriundus, bonis vtcunq; abundaret, velletq; ex eis ſibi amicos facere, qui ſe in æterna tabernacula reciperent, Tertiarijs ſororibus proprijs ſumptibus monaſteriū conſtruendum meditari cępit. Quapropter conductis operarijs, neceſſarijsq; in medium adductis, hunc conuentū, immaculatę virginis Conceptioni ſacrū, quē 20. ſorores Tertiariæ incolunt, intra præfati oppidi S. Martini mœnia, anno à partu Virgineo 1530. auſpicatus eſt. Cùmq; opus anno 1543. aliquantulum promouiſſet, R.P.F. Antonium à Cruce, tunc huius Prouinciæ miniſtrum Illeſcis conueniens, illi locum à ſe vtcunque ædificatum, omnino tamen perficiendum, inſuper & pro modulo dotandum obtulit, ac tādem conſtitutis quibuſdam legibus, à ſororibus perpetuò obſeruandis, tradidit. Deſiderabatur nihilominus ad operis perfectionem apoſtolica auctoritas, quapropter Paulo III. Pont. max. ſupplicarum eſt, vt huiuſmodi ædificationem, atque conuentus erectionem, ratam habere dignaretur. Qui denique, ob ſingularem qua Franciſcanum Ordinem proſequebatur beneuolentiam, expedita bulla, ſub datum Romæ anno Domini 1545. ſupplicanti humaniſſimè annuit. Eo itaque anno quædam moniales aliunde allatæ, quæ per continuos octo menſes in fundatoris domo commoratæ fuerāt, aliquibus ſibi adiunctis virginibus, habitu monaſtico induendis, quę nouo ædificio initium darent, hunc locum, nondum omnibus ſuis numeris abſolutū, ingreſſæ ſunt. Aedificarat prædictus ſacerdos pro ſuæ ſubſtantiæ modulo anguſtiſſimam eccleſiam, ac ſibi conſimilem chorum: inſuper & ſorores pro reddituum ſibi relictorum tenuitate intolerabilibus conſtitutionibus grauarat: quamobrem ſi rebus ſuis conſultum cuperent, locum deſerere cogebantur: ſin minus plurima incommoda ſibi ſuſtinenda fuerant. Dum igitur tamquam in biuio conſtitutæ, de ſaniori conſilio cogitant, deuotus quidam Antonius Mudarra, Palentinæ matricis eccleſiæ Decanus, nouam eccleſiam multò auguſtiorem, multoq; elegantiorem, nouumq; chorum, ex mera tantùm in Deum pietate, illis conſtruit, necnon & 200. tritici menſuras, & 200. aureos coronatos in ſingulos annos ex teſtamento relinquit. Cùmq; pijſſimus hic vir ſorores tot beneficijs cumulauerit, nihil aliud ab eis exegit, niſi vt ius ſibi patronatus eccleſię à ſe conſtructæ concedentes, ſe in maiori eius ſacello ſepeliri paterentur. Quod & illæ libentiſſimè præſtiterunt, atque antiquiori

A tiquiori ædicula derelicta, quòd illis vſui minimè eſſet, hac moderniori, ab eo temporis, commodiſſimè vtuntur. Ne verò ingratitudinis argui poſſent, præfati Fräciſci Ruizij corpus, ex veteri ſepultura exhumatum, in huius recentioris eccleſiæ præcipuum ſacellum inferri, atque ad præfati Decani dexterā, honeſtiſſimè tumulari curarunt. Vtebātur antiquitus huius monaſterij ſorores, ex primitiua earum inſtitutione, ſimplici habitu Franciſcano abſque velo nigro: illud tamen, perſuaſæ à R.P.F. Franciſco Zamorēſi totius Ordinis Minorū generali Miniſtro, anno Domini 1560. de eius manibus ſumpſerunt. Gaudet ſacra hæc domus ſequentibus ſacroſanctis reliquijs, ſibi à patre atque eximio Doctore Didaco ab Auellaneda Societatis Ieſu alumno, prout teſtimoniales ac patentes ſereniſſimæ Imperatricis Mariæ de Auſtria literæ teſtantur, dono datis: Nempe ampulla quadam, virgineo ſanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ lacte referta, & quodā B capite vnius ex illis 11. millibus virginum, quæ pro Chriſti amore ſanguinem ſuderunt.

De monaſterio Annunciationis oppidi Grinionij. *Mon. XXIII.*

VT primùm exequendi pijſſimi deſiderij, multò iam antè concepti, poteſtas ab illuſtriſſ. Alphonſo à Fonſeca Toletano Archiepiſcopo, cui id ex munere incumbebat, facta eſt, nihil penitus prætermiſſum eſt in eo exequendo, quod poſitum eſſet, aut in pecuniarum erogatione, aut in neceſſariorum conquiſitione à pijſſimo ſimul ac præſtātiſſimo Roderico de Biuar, Doctore in vtroque iure. Quinimò omni adhibita diligentia, propriam domum, quam Grinionij, quod Toletanæ diœceſis oppidum eſt, optimo iure poſſidebat, ad perfectiſſimi conuētus formam, intra biennium, nempe ab anno incarnationis Dominicæ 1523. vſque ad annum 1525. redigi, omnibusq; neceſſarijs inſtrui C curauit: ac præterea omnibus ſuis bonis, tam mobilibus, quàm immobilibus dotatam R. P. F. Didaco Ciſnerio, tunc huius Prouinciæ Miniſtro liberaliſſimè tradidit. Adduci quoque curauit 10. menſis Maij, anno Domini 1525. pius ipſe fundator ex monaſterio Dominæ noſtræ de Planitie Almagrenſi, cuius ſuperius mentio facta eſt, duas religioſiſſimas moniales, quarum altera Franciſca à S. Anna ibidem, atque in conuentu S. Ioannis de Pœnitentia Toletano, Abbatiſſæ munus laudabiliter exercuerat, vt huic à ſe conſtructæ domui, in honorem ſanctiſſimæ Annunciationis beatæ ſemperq; virginis Mariæ exordium darent, atque aduentantes ad ſe virgines bonis moribus, regularibusq; ritibus, & ceremonijs imbuerent. Egit quoque primam huius loci Abbatiſſam præfata ſoror Franciſca à S. Anna, quæ ſequuta in omnibus fundatoris voluntatem & ſtatuta (fecerat quidem ille quaſdam conſtitutiones à ſororibus, quoad nouitiarum receptionē, ob- D ſeruandas, ſibiq; ea de cauſa, ius loci patronatus ſeruauerat) aliquot virgines ad habitū, atque communem profeſſionē admiſit. Commorantur deniq; hoc in loco, ſub habitu, & tertio B.P. Franciſci Ordine 33. ſacræ virgines: quarū vita, & fama adeò bene apud eccleſiaſticos, ſæcularesq; à ſui exordio ad præſens vſq; tēpus audiuit, vt vix explicari queat.

De monaſterio S. Spiritus Fonſalidæ. *Mon. XXIIII.*

VLTIMVM, idq; iure optimo, obtinet locum conuentus hic ſanctiſſimo Spiritui ſacer, atque intra muros oppidi Fonſalidæ ſitus, quem 20. ſorores Tertiariæ incolunt: Nam & nouiſſimè conſtructus eſt, & ab alijs omnibus eiuſdem Inſtituti, & ſororum numero, & ædificiorum mole & elegantia, & redditruum quantitate longè ſuperatur. Nec mirum ſanè, cùm à deuoto quodam ſæculari ſacerdote, ex oppido Fonſalidæ E oriundo, nomine Ferdinando Alphonſo, diuitijs non adeò abundante, pro eius ſubſtantiæ exigentia ædificatus fuerit. Quem tamen patres ac fratres Alphonſus Manriquius, ac Ludouicus Complutenſis huiuſce Prouinciæ alumni, nomine, & vice R.P.F. Antonij de Cruce, Prouinciæ tūc Miniſtri, 25. Octobris, anno à ſanctiſſima Chriſti natiuitate 1533. acceptarunt, cæterorumq; Prouinciæ monaſteriorū albo aſcripſerunt. Adductæ fuerunt nihilominus ad fundatoris inſtantiam tres probatiſſimæ moniales ex conuentu immaculatæ Conceptionis Illeſcarum: Quarum altera, Maria Chriſti nomine, prima huius loci Abbatiſſa fuit, alijsq; omnibus ſummæ humilitatis, religionis, atque pietatis extitit exemplar. Non poſſunt huius ſacræ ædis ſorores, ex ipſius fundatoris lege vti velo nigro, ſicut nec præcedentis conuentus Grinionenſis moniales: cùm & illis, & iſtis vna & eadē ſit poſita

ſit poſita ſanctio. Quid verò vtrarumq; fundatores ad id conſtituendum mouerit, me omnino latet. Ex his quæ præcedunt, ſatis conſtat Tertiariarum ſororum monaſteria, quæ huius Prouinciæ Miniſtro ſubſunt, 13. numerum claudere, atque 460. virgines ſacras, ſolemniq; voto aſtrictas continere. Nunc ergo reliquum eſt, vt ad conuentus monialium immaculatæ Conceptionis, qui numero ſunt quatuordecim, ſi Prouinciæ huius colophonem addere velimus, tranſeamus. Quia verò inter omnes, is, qui Toleti elegātiſſimè exurgit, principatum obtinet, ab eo nobis exordiendū auſpicandumq; erit. A

De monaſterio immaculatæ Conceptionis Toleti. *Mon. XXV.*

AEDIFICARANT eo temporis catholici Hiſpaniæ Reges Ferdinādus eiuſq; legitima coniunx Eliſabetha, intra Toletanæ ciuitatis mœnia, elegantiſſimū Minoriricum conuentum, ſub titulo S. Ioannis Regum, eo fine, vt hac vita functi, ibidem ſepelirentur: eumq; patribus Franciſcanis Obſeruantibus tradi curarunt. Cumq; paulò antè, ex apoſtolica auctoritate ad præfatorum Regum inſtantiam facta, patres Franciſcani Conuentuales vel loco cedere, vel regularem Obſeruantiam ſubire cogerentur: atque eorum conuentus, B. P. Franciſco dicatus, in præfatorum patrum Obſeruantum ius conceſſiſſet, ne Toletana ciuitas duplici Minoritarum Obſeruantum conuentu grauaretur, huius Prouinciæ patres, in quodam capitulo apud Ciuitatemregiam, anno Domini 1501. celebrato, ſtatuēre, vt S. Franciſci monaſterio derelicto, atque neophytis ſororibus Conceptioniſtis, iuxta præmemoratæ Reginæ Eliſabethæ votum, tradito, alter, qui diuo Ioanni Regum ſacratus erat, retineretur. Quod tādem executioni mandatum, atque à ſummo Pont. Iulio II. approbatum fuit. Itaq; præfatæ ſorores, deſerto antiquiori loco, qui tādem, opera & ſumptibus illuſtr. Petri Gonzalui à Mendoza Toletani Archiepiſcopi, in egregium euaſit xenodochium, ad collatum ſibi à fratribus conuentum, mutato eius antiquo nomine in nouum Conceptionis titulum, ſe tranſtulēre, ibidemq; vſque in præſens ſanctiſſimè perſeuerarunt. Inter omnes igitur huius Inſtituti conuentus, hic qui Toleti ſub titulo S. Conceptionis exurgit, quiq; à 66. ſacris virginibus incolitur, primatum tenet, tum quia primus omnium ædificatus, tum quia ab eo, tamquam ex fœcundiſſima ac nobili radice, conuētus Turrigianus, Conchenſis, Maquedanus, Olmedicus, Locronienſis, atque Paternianus, qui omnes iſtius loci ſorores primas ſui fundatrices, atque magiſtras habuerunt, prodiēre: tum quia in monialium numero reliquis copioſior, tum denique quia fundatricis oſſa, præfatæ videlicet ſororis Beatricis à Sylua eius chori ſiniſtra fideliſſimè cuſtodit: & ſacrarium caput vnius ex 11. millibus virginū, & quædam ſanctorum Zenonis, & Saturnini oſſa cum maxima religione aſſeruat. B C D

De monaſterio Conceptionis Turrigij. *Mon. XXVI.*

SECVNDVM locum obtinet conuentus hic, ſanctiſſimæ quoque Conceptioni ſacratus, quem pia herois Tireſia Henriquez intra oppidi Turrigij ambitum, ſuis ſumptibus, ex Iulij II. Pont. max. facultate, ſibi anno à Chriſti natiuitate 1507. facta, ædificauit, quemq; trigintaquinque moniales, ſub habitu & norma eiuſdem immaculatæ Conceptionis, incolunt. Non fuit tamen hæc prima earum ſedes, ſed ædicula quædam, ſanctæ Catharinæ dicata, in iuſtum nihilominus monaſterium, ex eiuſdem Iulij II. indulto, à præfata fundatrice erecta. Quam denique, quòd aquæ penuria laboraret, ſecundo anno ab eius obtentu relinquentes, ad præſentem locum conuolarunt. Deſerta verò ab eis domus excipiendis pauperibus, ac peregrinis, necnon & curandis infirmis, ab eo temporis, ex eiuſdem fundatricis liberalitate deſeruit. Floruit perpetuò hic conuentus maxima ſanctitate, pœnitentia, atque regulari diſciplina, nobiliſſimosque nobis edidit fœtus, nempè Madritenſe, Almerianum, Vſacricum, Guadalfagarianum, Populare, Berlangenſe, atque Peñarandicum eiuſdem Inſtituti cœnobia. Quæ omnia ab iſtius loci ſororibus fundata, optimisque moribus, atque monaſticis ritibus imbuta ſunt. Honeſtatur denique hic locus altera ex ſpinis, quibus ſacrum ſeruatoris Chriſti caput punctum fuit, & quibuſdam alijs ſanctorum reliquijs, ſibi ab illuſtriſſimo Almazanico Marchione dono datis: nam is pientiſſimus heros præfatis ſanctimonialibus, ob earū ſanctitatē, addictiſſimus atq; deuotiſſimus erat. E

A *De monaſterio Conceptionis Maqueda.* *Mon. XXVII.*

EANDEM prorſus ſui fundatricem, eamdemq; parentem habet hic conuentus, immaculatę Conceptioni ſanctiſſimæ matris Dei ſacer, qui ambitu oppidi Maquedæ Toletanæ diœceſis circumſcribitur, quiq; à 35. ſororibus eiuſdem Inſtituti inhabitatur, quas & præcedens conuentus habuit. Nam & à præfata Tireſia Henriquez, eiuſdē oppidi temporali Domina, ex ſummi Pontificis Iulij II. auctoritate, ſibi anno Dominicę incarnationis 1507. conceſſa, eodem in loco in quo prius ſancti Petri parochia conſtiterat, ædificatus, & à monialibus ſacræ Conceptioniſtæ ædis Toletanæ fundatus extitit. In cuius quidē archiuis bulla illa ſummi Pontificis Iulij II. cuius ſuperius, dum de monaſterio Conceptiouis Toletano ageremus, pertranſeundo meminimus, aſſeruatur: qua
B videlicet ipſe Pontifex huius Inſtituti moniales Ciſtercienſium, atque Clariſſarum, imò & à quocunque alio Ordine eximens, eas præſcriptis ſibi quibuſdam ad modum Regulæ ſtatutis, fratrum Minorum Obſeruantum curæ commiſit. Cuius quoque ſubmiſſionis rationem ibidem reddit Pontifex ipſe inquiens: *Congruum omnino, atque rationi conſonum eſſe, vt fratres, qui, ob immaculatam Deiparæ virginis Conceptionem tuendam atque defendendam, tot labores, atque difficultates perpeſſi eſſent, illius ſanctiſſimi nominis, & profeſſionis ſororum curam gererent.* Continet etiam præfata eadem bulla plutes gratias, fauores, atque priuilegia, quibus ipſe ſummus Pontifex ſacrum hoc Inſtitutum, tunc primò naſcens, ac mirum in mod pullulās ſumma beneuolentia ac paterna pietate proſequitur.

De monaſterio Conceptionis Scalonæ. *Mon. XXVIII.*

C QVVM virgines quædam, ſoli Deo viuere cupientes ſpretis nuptijs, ſe domi, ſub cuiuſdam antiquioris, atque honeſtiſſimæ matronæ diſciplina, & cuſtodia, continerent, inibiq; communem atque laudabilem vitam ducerent, pientiſſimus Didacus Pachieco Villenicus Marchio earū bona fama, morigeraq; vita ſummè allectatus, eis per patrem tunc Minoritici conuentus eius loci Guardianum ſuaſit, vt ea ſęculari domo relicta, ad monaſterium, ſibi eius ſumptibus parandum, transferrent: promiſitq; daturum ſe quidem operam, vt duæ eius legitimæ filiæ, ſimul cum dotibus ſibi ex vtroque parente obuenientibus, eandem conuentum ingrederentur, prout & fecit. Vt igitur primùm earum virginum conſenſus acceſſit, pręfatus Marchio hoc ſacrum cœnobium in honorem Anunciationis B. Mariæ, intra mœnia oppidi Scalonæ elegantiſſimè, necnon magnificentiſſimè conſtruendum, circa annum a 1527. ſumma diligentia curauit. Quo deniq;
D abſoluto, præfatæ virgines ſumpto Conceptioniſtico habitu, atque aſcitis ſecum ambabus præfati fundatoris filiabus, eò ſe, ſub S. Conceptionis Regula in poſterum victuræ, contulerunt. Promouêre nihilominus ipſum, mirumq; in modum ſumptuoſo ædificio, ex obueniente ſibi hæreditaria portione, exornarunt, inſuper & honeſtis redditibus locupletarunt pręfatæ eiuſdem fundatoris filiæ: ſoror ſcilicet Franciſca, atque ſoror Ioanna Pachieco. Quibus accedens pia heroina Antonia Pachieco, alterius Didaci Pachieco, Villenici quoque Marchionis filia, ſummum ſacellum, atque elegantiſſimum mauſolęum ex pinguiſſima eius dote in eo erigi, ibidemq; corpus eius vterini fratris Franciſci Pachieco Villenici Marchionis inferti curauit. Locus hic, qui ferè ſemper ab aliquibus ſororibus de nobiliſſima Pachiecorum ſtirpe inhabitatur, nullum alium ſui progenitorem à patre illo Franciſcani conuentus Guardiano, agnouit: qui primas illas virgines,
E quarum altera, ſoror videlicet Franciſca Guaſcina, ob vitæ aſperitatem, atque angelicam conuerſationem, non abſque ſanctitatis opinione, mortem obijt, in omni religioſo ritu, monaſticaq; diſciplina, ac diuino officio apprimè inſtruxit. Commorantur denique in hac ſacra æde triginta ſeptem ſorores, maximaq; deuotione in alteram ex ſpinis ſacroſanctæ Chriſti coronæ fetuntur: quam ab illuſtriſſimo fundatore dono acceperunt.

De monaſterio Conceptionis Madriti. *Mon. XXIX.*

CVM deuoti Chriſti fideles Archidiaconus quidam Methymnę cœli, atque Maria Mexia ex oppido Madriti oriūda, aliquot bona ex teſtamēto ea lege, ſeparatim tamē, reliquiſſent, vt ex eis monaſterium, ſanctiſſimę Conceptioni virgini Mariæ ſacrum,

conſtruc-

conſtrueretur, nec ea diuiſim ſumpta, defunctorũ votis ſatisfacere valerent R.P.F.Franciſcus Ximenius, qui tunc Toletanæ eccleſiæ, cui Madritum in ſpiritualibus ſubeſt, diligentiſsimè præerat, edito dipplomate cauit, vt ex præfatis bonis in vnum coaceruatis, eccleſia S. Petri in monaſterium, ſub Conceptionis virginis titulo, iuxta teſtatorum mentem, promoueretur. Quod eſt factum fuit. Acceſsit huiuſmodi dipplomati confirmatio Iulij II. ſummi Pontif. in forma breuius facta, ſub datum Romæ anno Domini 1512. Extructo igitur præfato monaſterio adductæ ſunt ex conuentu eiuſdem Inſtituti Toletano duæ ſacræ virgines, quæ aduentantibus ſororibus præeſſent, atq; quid ſibi facto opus eſſet religioſè oſtenderent. Cùm verò is locus ſororum neceſſitatibus minus ſatis faceret, oblatusq; eſſet illis alter multò auguſtior, multoq; elegantior à deuotiſſima Beatrice Galindo Ferdinandi Ramirez, qui catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando, eiusq; coniugi Eliſabethæ à ſecretis fuit, legitima vxor, illæ impetrata prius tũ à præfato R.P.F.Franciſco Ximenio, tum quoque à Iulio II. Pont. max. facultate, eo derelicto ad nouum ſibi oblatum ſe tranſtulerunt. Capit commodiſſimè is locus 43. moniales eius accolas: eidemq; S.Conceptioni B. Virginis ſacratus euaſit: atque intra oppidi Madriti muros ſedem obtinet. Cuius tamen ius patronatus, præfata fundatrix ſibi, ſuisq; poſteris ſeruauit. Decoratur deniq; ſacra hæc domus ſacris tribus capitibus rotidẽ virginũ ex ſodalirio S. Vrſulæ: quæ ſibi pientiſſima Germanorũ Imperatrix Maria ab Auſtria, catholici Hiſpaniarũ Regis Philippi II. vterina ſoror, liberaliſſimo dono dedit. A B

De monaſterio Conceptionis Talabricæ. Mon. XXX.

PROVT ex antiquiſſimis ſcripturis accepimus, ſacra hęc domus, immaculatę virginis Conceptioni dicata, quæ Talabricæ conſurgit, quæq; 58. moniales eiuſdẽ Ordinis continet, à 200. annis, & vltrà, ſi primæuã eius originem ſpectes, exordium ſumpſit: non quidem ſub eodem habitu, atq; eodem in loco, ſed ſub diuerſis. Primitus enim Tertiarijs S.Franciſci ſororibus, ac prope S.Michaëlis parochiam, inſeruiuit, deinde verò inde ad locum, quem modò obtinet, tranſlata, Conceptioniſtis obſequuta eſt. Cùm enim aliquot Tertiariæ ſorores Franciſcanæ domum quandam ſatis auguſtam, ac altiſſimæ cuiuſdam contiguæ turris proſpectibus patentem, prope præfatam S. Michaëlis parochiam poſſiderent, perſuaſionibus cuiuſdam ſororis Mariæ à Canillo, eiuſdem Ordinis, ſed conuentus S.Mariæ de Planitie, cuius ſupra mentionem fecimus, quæ fortè fortuna Talabricam appulerat, annuentes, antiquioribus inſtituto & habitu relictis, in S. Conceptionis Regulam verba fecerunt: ſeq; ad conuentum eius opera, ſed perdeuotæ nobiliſq; matronæ Mariæ ab Aiala ſumptibus conſtructum tranſtulerunt. Quibus ipſæ, tum etiam in ipſa tranſlatione, tum catholici Hiſpaniæ Reges Ferdinandus, eiusq; vxor Eliſabetha, qui tunc fortè Talabricæ aderant, tunc quoque vniuerſa curia, ac reliquus populus Talabricanus 16. Octobris anno à Virgineo partu 1515. proceſſionaliter congreſſi ſunt, ac poſt elapſum annum cum dimidio Tertiariarum habitum, atque Regulam, cum Conceptioniſtarum norma, & amictu commutarunt. Nam ad id vſq; tempus antiquam Regulam, antiquumq; habitum retinuerant. Inter cęteras huius loci ſcripturas eſt breue quoddam Benedicti XIII. quo Tertiarijs monialibus Franciſcanis indulget, vt in mortis articulo, ab omni culpa commiſſa, atque à pœna ſibi correſpondente abſolui poſſint, dummodo ſingulis ſextis ferijs, per integrum annum, ieiunauerint: ſi verò ex voto, vel ex eccleſiæ præcepto, aliqua earum die ad ieiunium teneantur, vult, vt per alterius diei abſtinentiam, quod ex legitimo impedimento præſtare non potuerant, diligenter ſuppleant. Aſſeruantur denique in huius ædis ſacrario parua crux, ex illius ſanctiſſimæ crucis ligno, in qua Chriſtus Dominus pro mundi ſalute pependit, fabrefacta, & ſacrum quoddam caput vnius ex vndecim millibus virginum, quę pro Chriſto paſſę ſunt. C D E

De mon. Concep. apud oppidũ de la Puebla de Montalban. Mon. XXXI.

QVVM illuſtriſſ. Ioannes Pachiecus, oppidi de la Puebla de Montalban Hiſpanicè nuncupati, quod ad 15. lapidem à regia ciuitate Toleto diſtat, eiusque iuriſdictioni ſubeſt, temporalis Dominus, orationi feruentius ſemel inſtaret, nec vllam adhuc ex eius legitima, atque nobiliſſima coniuge Eleonora Chiaconia prolem ſuſcepiſſet,

quandam

quandam eius filiam religioſo habitu indutam,tãquam per reuelationem vidit:ex qua viſione aliquod monialium monaſterium à ſe ædificandum fore exiſtimauit. Quapropter hunc conuentum,quẽ 32.ſacræ virgines,ſub habitu & Regula virginis Conceptionis occupant,in pręfati oppidi de la Puebla accliuiori parte,ex ſummi Pontificis Leonis X. auctoritate,ſibi anno Domini 1522.facta,circa idem tempus ædificari curauit. Quem nihilominus non ipſe,ſed eius pater Alphonſus Tellez huius Prouinciæ patribus obtulit. Quod tamen non abs re dixerim: nam pontificium conceſſionis dipploma præfatũ Ioannem Pachieco huius loci authorem fuiſſe aſſerit; & conuentio cum Prouinciæ patribus de ipſo acceptando facta prædictum Alphonſum Tellez eiuſdem fundatorem ex quodam tabellionis (ni fallor) errore conſtituit. Dum verò opus felicius promoueretur, præmemorata Ioannis Pachieco vxor concepit,peperitq; filam, nomine Ludouicã
B Fagiardo,quæ iuxta paternam viſionẽ,huius ſacræ ædis religioſa fuit. Nec ſilentio prætereundo,id quod circa huius domus fundationem acciderit. Erat eo temporis in conuẽtu Conceptionis Turrigiano deuotiſſima,ſimul atq; religioſiſſima quædam monialis,nomine Maria Calderon,hanc ſibi concedi,vt monaſterio præeſſet, iusq; ſororibus diceret eodem ſimul tempore à ſummo Pontifice Leone X. hic noſter Ioannes Pachieco, & pientiſſimus Orapeſſanus Comes,qui etiam alium eiuſdem Ordinis conuentũ Orapeſſæ conſtruebat,inſtantius petiêre. Quapropter ſummus Pontifex,vt ab ipſis, qui & potentes & conſanguinei erant, omnis prorſus contendendi anſa procul pelleretur,ſtatuit,vt cuius tabellarius citius cum mandatis ad Hiſpaniam appelleret, ille eam ſui monaſterij fundatricem haberet. Præcurrente igitur nuncio illuſtriſſ. Ioannis Pachieco, præfata ſoror Maria Calderon, quæ ob eius religioſam vitam cum maxima ſanctitatis opinione diem
C hic clauſit extremum,cum alijs 7. monialibus ex conuentu Turrigiano ad hũc noſtrum tranſlata extitit. Nec illud etiam tacebo, quòd conuenientibus hoc in loco R.P.F. Aloyſio Puteo totius Ordinis Minorũ generali Miniſtro,ac fratre Franciſco Guſmanio eiuſdem Ordinis,ſed familiæ Vltramontano Commiſſario quoque generali, vt Abbatiſſam eligerent,cùm humillima quædam ſoror,quæ ſæpius eo munere functa fuerat, ſe iterũ eligendam fore præſentiret,malletq; ſubeſſe,quàm præeſſe, vnica tantùm ſibi amiciſſima ſorore conſcia,ſub quodam altare,quouſq; electio fieret,deliteſcere curauit. Cumq; conſentiẽtibus in eam omnibus ſororibus à R.P. Generali appellaretur,nec compareret, iniunctum eſt ab eo, vt quæ eius latibulum ſciret, ipſum per obedientiam prodere teneretur: quamobrem compulſa ſecretaria ſoror factum protinus reuelauit. Educta igitur ex loculo triſtis omnino,ac lacrymoſa, vix compelli potuit,vt iniunctum munus acceptaret. Dignum certè viris religioſis exemplum,quod ab ipſis imitari debeat. Huius lo-
D ci patronatus penes oppidi Comites,qui ex illuſtriſſ. Pachiecorum familia deſcendunt, eſt: tum quia ab eorum prædeceſſore Ioanne videlicet Pachieco ædificatus, tum etiam quia ab illuſtriſſimo Petro Pachieco Seguntino Epiſcopo,ac S R.E. Cardinali, eiuſdem eccleſia apprimè,atque elegantiſſimè extructa eſt. Is enim illuſtriſſimus Antiſtes,annexis ex apoſtolica auctoritate quibuſdam eccleſiaſticis beneficijs, ſacro huic monaſterio 400.tritici menſuras,ac 1400.aureos coronatos in ſingulos annos,poſitis certis,ſed grauiſſimis legibus,vt videlicet 9.moniales,ad Patroni pro tempore exiſtẽtis libitum, abſq; dotibus ſorores recipiãt,quibus vita functis totidem ſuccedant:vtq; vna ſoror perpetuò coram venerabili ſacramento orationi inſtet,& alijs his ſimilibus,reliquit. Quibus etiam ex cauſis à ſummis Pontificibus Paulo III. ac Iulio III. eundem patronatum præfatus
E Antiſtes obtinuit,ac maius ſacellum ſepeliendis,tum ipſius,tum quoque Comitum pręfati oppidi de la Puebla, ex quibus ipſe originem ducebat,corporibus perpetuò mancipauit: inſuper & corpus præfatæ venerabilis ſororis Marię Calderon,ex choro ad alabaſtrinum,atque pretiorum ſibi eodem in maiori ſacello pręparatum mauſolęum,ob conceptum de ipſius ſanctitate opinionem,trãsferri curauit. Reliquit etiam huic ſacræ domui,quę duobus ex 11.millibus virginum capitibus,atque altero capite vnius ſanctæ ſororis Franciſcanæ,necnon plurimis alijs ſanctorum reliquijs exornatur illuſtriſſima Petronilla Pachieco Andradę Marchioniſſa,abſque vllo prorſus grauamine, 800. aureos coronatos in ſingulos annos. Quiſquis tandem ſacerdos in die commemorationis omnium fidelium defunctorum, in huius loci eccleſia celebrare voluerit,ex Pauli III.

Kkk Pont.

Pont.max.conceſſione,ad inſtantiam præfati illuſtriſſimi ac reuerendiſſimi Cardinalis A
Petri Pachieco facta, ſecundò in fidelium defunctorum beneficium ſacrificare poterit.

De monaſterio Conceptionis Orapeſſa. Mon. XXXII.

COEPERAT pia heroina Mencia à Toleto,Coriani Comitis legitima filia,intra
Orapeſſani oppidi mœnia,hunc conuentum,virginis Conceptioni ſacrum, circa
annum Domini 1520.ędificare.Cùmq; expoſitis 5000.coronatis aureis ipſum opus im-
perfectũ reliquiſſet,pius heros Franciſcus Aluarez à Toleto,Orapeſſanus Comes,quod
ſibi deerat,adamuſſim anno Domini 1523. præſtitit. Eaq; de cauſa patronatus ius ſibi
ſuisq; poſteris retinuit,ac R.P.F.Andreæ Ecigiano, tũc huius Prouincię Miniſtro,con-
uentũ liberaliſſimè obtulit. Anno verò 1532. eius legitima filia Maria a Toleto ipſum
ingreſſa,quicquid ſupellectilis,ac dotis,quæ quidẽ pinguiſſima erat,à parentibus acce- B
perat,in mediũ ea lege contulit,vt 9.iuuenculæ,quas ſecum adduxerat,gratis reciperẽ-
tur.Quibus nihilominus defunctis totidem,à loci patrono aſſignandæ,eadem lege, ſuc-
cederent.Sui fundatrices agnoſcit hic locus deuotiſſimas ſorores Catharinam à Buſto,
Eliſabetham ab Aquila,ac Catharinam Brizenno, quæ ex conuentu Conceptionis Ma-
quedano ad hunc,ex fundatoris voto,conuolarunt. Quamuis huius ſacri muſæi patro-
natus ad Orapeſſanos Comites ſpectet,ex liberali tamen fundatoris indulgentia, atque
conceſſione,quotquot ex eius vterino fratre,illuſtriſſimo videlicet Ludouico à Toleto,
deſcendũt,in eius maiori ſacello humantur.Inter quos ſunt ipſemet Ludouicus, & qui-
dam eius ſucceſſor Ferdinandus à Toleto ſęcularis ſacerdos: vir vtique omni virtutum
genere ornatus,ac eximius verbi Dei præco:qui etiam, ob maximam, qua fulgebat,hu-
militatem, cardinalitiam dignitatem,ſibi vltrò à ſanctiſſimo Domino noſtro Gregorio C
XIII. oblatam,conſtantiſſimè atque humiliter acceptare recuſauit:vt tandem nihil ſibi
ad decorem deeſſe videretur,honeſtatur hæc ſacra domus, quam tringinta duę ſorores
incolunt,particula eius tituli triumphalis,qui ſanctiſſimæ Cruci ſeruatoris noſtri Chri-
ſti appoſitus fuit,& quodã eſſe diui Bartholomęi Apoſtoli,& quibuſdam crinibus beatę
Mariæ Magdalenæ,necnon ſacroſancti Conſtantis martyris capite, & alio capite vnius
ex vndecim millibus virginum,cui nomen Sapientia fuit,& quibuſdam oſſibus aliarum
virginum eiuſdem ſocietatis, atque plurimis alijs ſanctorum reliquijs, quæ præmemo-
ratus illuſtriſſimus Cardinalis Pachieco pio heroi Didaco à Toleto eius conſanguineo;
ac Orapeſſani Comitis vterino fratri Romæ, dum ibi ageret, liberaliſſimo dono dedit.

De monaſterio Conceptionis Ciuitatisregiæ. Mon. XXXIII. D

CVM quædam Tertiariæ ſorores Franciſcanæ domum minus capacem, minusq;
commodam, imò plurimis difficultatibus expoſitam apud Ciuitatemregiam oc-
cuparent,eiusque deſertionem, ſiue potius commutationem, pro alia ſibi commodiori
meditarentur,deuotus quidam ciuis nomine Ludouicus à Marmore, regius Tabellio,
earum anguſtias ægrè ferens, amplam quandam ædem ſuis ſumptibus emit, eamq;,in
monaſterij formam omnino redactam,illis in habitationem contulit.Quę tandem,tan-
ti beneficij grates pro modulo redditurę, cùm præfatum Ludouicum à Marmore im-
maculatæ virginis ſanctiſſimæ Conceptioni deuotiſſimum agnoſcerent, in eius gratiã,
antiquioribus habitu & norma relictis, in ſacram monialium Conceptioniſtarum phi-
ladelphiam tranſierunt,atque diuendita vetere domo, ad ſibi paratum, atque ſanctiſſi-
mæ Mariæ de Ieſu dicatum monaſterium, anno à ſalutifera Chriſti ſeruatoris noſtri na- E
tiuitate 1527. ſe contulêre. Sunt autem præfatæ ſorores numero quadraginta, hone-
ſtamque,ſed ſatis frugalem vitam ducunt,ſub quibuſdam ſtatutis ac conditionibus om-
nino moderatis, ſibi à loci pientiſſimo atque munificentiſſimo fundatore præſcriptis.

De monaſterio Conceptionis Guadalſagiaræ. Mon. XXXIIII.

VT aliqua ex parte ſingulari deuotioni, qua in immaculatam ſanctiſſimæ virgi-
nis Conceptionem ferebantur,illuſtriſſimi Petrus Gometius à Ciuitateregia,eiuſ-
que dilectiſſima coniunx Catharina Arias facerent ſatis, hunc conuentum in honorem
ſancti Acacij, intra ciuitatis Guadalfagiaræ mœnia, ex communibus facultatibus;
anno

A anno Domini 1532.ædificari, atque adductis ex Conceptioniſtico conuentu Turrigiano religioſiſſimis 5.ſororibus, optimis moribus imbui curarunt. Qui quidem conuentus cùm prius à pauciſſimis ſororibus inhabitari cœpiſſet, optimo tamen eius odore latè diffuſo, tot virgines confluxère, vt plurimæ paſſæ ſint ſepulſam. Inhabitatur nihilominus à 52.monialibus Ordinis eiuſdem Conceptionis: quæ ſequentes ſanctorum reliquias, nempe duo SS.Matthæi, atque Philippi Apoſtolorum oſſa, & caput S. Acacij martyris, aliaq; quædam oſſa SS.Blaſij, Mauritij, & SS.Innocentium, diligentiſſimè cuſtodiunt. Ne verò ſterilitas maledictum ſacrum hoc monaſterium incurriſſe videretur tria eiuſdem Ordinis cœnobia, videlicet Turrislacunæ, Eſcaritiarum, atque Complutenſe nobis ſuâ fœcunditate peperit, quæ religioſiſſimum nomen aſſecuta ſunt.

De monaſterio Conceptionis Compluti. *Mon. XXXV.*

B QVIA conuentus hic, B.Vrſulæ ſacer, qui à 24.monialibus Ordinis Conceptionis inhabitatur, murisq; Complutenſis ciuitatis ambitur, omnino neophytus eſt: cùm ab anno tantùm Do.1573.exordium ſumpſerit: nihil aliud nobis memoria dignum miniſtrat, ab eo quod, ſub R.P.F.Chriſtophoro à capite fontium, totius noſtri Ordinis generali Miniſtro, à perdeuoto quodã Gutierro à Zetina, Complutenſis S.Iuſti eccleſię canonico, ędificatus fuerit: ac ſacro quodã vnius ex 11.millib. virginũ capite inſigniatur.

De monaſterio Conceptionis Turrislacunæ. *Mon. XXXVI.*

HIC locus, puriſſimę virg.Conceptioni ſacer, ac oppidi Turrislacunæ muris circũ-
C cinctus, quem 30.ſorores, ſub habitu & Regula eiuſdem Conceptionis inhabitant, vnus eſt ex illis, quos nobis ſuperior Guadalfagiarenſis conuentus peperit. Cùm enim deuotiſſimi Ferdinandus Bernardus, eiusq; vxor Guiomar à Berzoſa ipſum ex communibus bonis, atque ex facultate ſummi Pontificis Pij IIII. anno Domini 1562. conſtrui curaſſent, quatuor religioſiſſimas ſorores ex præfato Guadalfagiarẽſi monaſterio euocarunt, quæ ſacrandas Deo iuuenculas, optimis moribus, imbuerent, inſtruerentq;.

De monaſterio Conceptionis Paternianæ. *Mon. XXXVII.*

INTER cœtera memorabilia, quæ pientiſſima Princeps Anna à Zerda, atq; Mendoza ex morte illuſtr. Roderici Gomezuli à Sylua Principis Ebolitani, atque Paternianæ Ducis vidua relicta, præſtitit, illud quidem fuit inſigne opus, huius videlicet domus erectio: quę anno Domini 1576.intra oppidi Paternianæ ambitum, facta eſt. Cui ne
D aliquid ad decorẽ deeſſe videretur, curauit præfata fundatrix, vt ex ſacro S.Conceptionis Toletano conuentu 4. ſorores adducerentur, quæ ſibi feliciſſimum darent initium. Quarũ auſpicijs adeò proſperatus eſt locus hic, vt 24.Coceptioniſticas moniales impręſentiarum contineat: plures etiam ſuo tẽpore contenturus. Qui tandem virginis Conceptioni ſacratus, quodã vnius, ex 11. millibus virginum capite elegantiſſimè exornatur.

De monaſterio Conceptionis Eſcaritiarum. *Mon. XXXVIII.*

ESCARITIÆ, ſiue Eſcaritia oppidum eſt Toletanæ diœceſis, olimq; pijſſimo Nicolao Polo paruit. Is cùm propriam domum, quam intra eius ambitum poſſidebat, in conuentum promouere affectaret, vt id ſibi liceret, ab illuſtri domino Gomezulo Gironio Toletani Archiepiſcoparus tunc Gubernatore, penes quem ea erat auctoritas,
E anno à partu Virgineo 1567. impetrauit. Qua denique habita, anno 1567. facultate pulcherrimum hoc monaſterium, ſub titulo S.Conceptionis, conſtruxit: ſufficientibusque redditibus locupletauit: atque omnibus neceſſarijs inſtruxit. Cùmq; præſcriptis, ex conſilio P.F.Antonij à Corduba, huius tunc Prouinciæ Miniſtri, quibuſdam legibus, ab eius accolis in poſterum ſeruandis, ipſum P.F.Ioanni à Lilio Prouinciæ Miniſtro, vt cœterorum conuentũ catalogo annecteretur, anno Domini 1570. ſua ſponte obtuliſſet. 3. ſacras virgines ex conuentu Guadalfagiarenſe Conceptioniſtico, ſeruato tamen ſibi, ſuiſq; poſteris patronatus iure, vt locum incolerent, eiusq; 6.filias virgines, quę eidem Religioni mancipari cupiebant, necnon & reliquas aduentantes iuuenculas optimis moribus, cęterisque ad eam vitam tranſigendam neceſſarijs imbuerent, ex tempore adduxit.

PROVIN-

PROVINCIA SAXONIAE S. CRVCIS.

A ANTIQVISSIMA fuit hæc Prouincia, olim octauum inter alias locum poſſidens, atq; numero 12. Cuſtodiarum & 76. couentuum illuſtris: dum videlicet Germani vnius, veræ, catholicæ, Romanæq; Eccleſiæ veri eſſent alumni. Totam enim Germaniam ſub nomime Teutoniæ complectens, omnes alias Franciſcanas Prouincias & amplitudine, & fratrum numero longè antecellebat. Viris prǽterea pietate, doctrina & vitę ſanctitate plurimũ cohoneſtabatur, prout, dum floreret, glorioſa illorum ſepulchra paſſim & vbiq; teſtabantur: præcipuè in conuentibus & locis Bremenſi, in quo corpus deuotiſſimi fratris Electi, qui dum caneret illud Euangelij: *Aſcendo ad patrem meum & patrem veſtrum:*
B obdormiuit in Domino: Vermeburcenſi, in quo beatus Ioannes: Hildeſemenſi, vbi pater Conradus cognomento Sanctus: Miſnenſi, vbi pater Odoricus Saxo: Oſſemenſi, in quo ſanctus pater Ioannes in vita, & poſt mortem miraculis clarus: Candeburgenſi, vbi honorandus ille pater Simon primus ſacræ Theologiæ hac in Prouincia Lector, & frater Iacobus Taruiſinus ſecundus eiuſdem Cuſtos: Saxonienſi, in quo frater Iordanis de Italia: Erdfordienſi, in quo frater Benedictus Marię virgini deuotiſſimus: Kercẽſi, vbi frater Amadeus de Stongelem miraculis clarus: Lumbergenſi, vbi F. Electus Guardianus, & frater Electus Procurator: Pruſienſi, in quo ſanctus Conradus martyr, & frater Voiſlaus quoq; martyr: Vurisburienſi, in quo frater Ioannes ſanctitate clariſſimus: Oſſe-
C menſi, in quo frater Ioannes miraculis inſignis: Muenſcemienſi, in quo frater Hermannus de Gerſtagẽ, beato patri noſtro Franciſco in effigie ſimillimus: Halberſtadenſi, in quo frater Otho etiam miraculis clarus in Domino quieſcũt Et multi alij diuerſis alijs in locis iacent dormiunt, atq; ſecundum Dñi Ieſu Chriſti aduentum præſtolantur. Cùm Angelicus vir, (vt ad iſtius Prouinciæ inſtitutionem redeamus) pauperumq; Patriarcha Frãciſcus, diuino cerneret indicio ſe, ſuoſq; religioſiſſimos ſocios pro aliorum ſalute vocatos, anno à lætabunda Chriſti natiuitate 1217. Honorio III. Pontifice maximo Eccleſiam Dei gubernante in Capitulo generali Aſſiſij apud S. Mariam de Portiun-
D cula celebrato, deſignauit Prouincias, earum Miniſtros inſtituit, illoſq; cùm fratribus ad omnes regiones, vbi fides Chriſti colebatur, deſtinauit. In Teutoniam miſſus fuit beatus pater Ioannes de Penna cum 60. fratribus, quibus illam Prouinciam aggredientibus, cùm quidam occurriſſent, rogaſſentq; an hoſpitari vellent, illos Germanicè ja, quod Latinè ſonat ita, reſpondentes perhumaniter exceperũt, & eis cibum & potum ſubminiſtrarunt: quare cùm Teutonicum idioma ignorarent, pręfatam reſponſionem cuicunq; interrogationi accomodare ſtatuerunt, arbitrantes ſemper ex illa ſimiles eleemoſynas reportaturos, & huiuſcemodi beneficijs proſequendos fore. Attamen contra euenit: nam alijs percontantibus, an hæretici eſſent, & ad auertendam à fide catholica
E Teutoniam illuc acceſſiſſent, cùm ſuum ſtatutum reſponſum in medium proferrent, ab ipſis non ſolum comprehẽſi, & in vincula coniecti ſunt, ſed etiam ludibria publica, atq; varia ſupplicia ſubierunt. Quare in Germania ſe nihil proficere conſpicientes, in Italiam remearunt, narrantes confratribus, ea quæ in Germania fuerant perpeſſi. Ex quo euentu Teutonia tale nomen apud fratres ſibi vendicauit, vt nullus niſi martyrij deſiderio flagrãs illuc conferre ſe vellet, & aliqui Deũ precarentur, vt illos à ſæuitia Teutonicorum liberare dignaretur, (de quorum numero fuit præfatus frater Iordanis de Italia) opinantes tantam eſſe eorũ ferocitatem, vt ad illã perferendã vires eis non ſuppeterẽt. Sicq; tota illa prima miſſio elumbis fuit, & eneruata, nullumq; fructum ex ſe produxit. Rogat interim dominum meſſis ſacer ſeraphicuſq; Ordo fratrum Minorum, ne deſinat mittere operarios in meſſem ſuam. Proinde nulla habita ratione tam oſtenſæ ingrati-

tudinis, quòd videlicet Teutonia exploſos habuerit fratres, anno ſubſequenti beatiſ- A
ſimus pater Franciſcus, de illorum ſalute mirificè anxius, in illo celeberrimo Capitulo generali, cui quinq; millia fratrum interfuêre, apud ſanctam Mariam de Portiuncula celebrato, denuò in Germaniam fratres mittere decreuit, & quia ob nimiam debilitatem, qua tunc temporis laborabat, omnia per patrem fratrem Eliam fratribus capitulariter congregatis proponebat, ſedēs in expeditione illius Capituli ad pedes eius per tunicam illum traxit, mentemq; ſuam illi apperuit. Erigens ſe præfatus pater frater Elias, quæ audierat à ſeraphico patre in medium propoſuit, affirmans: Fratrem (ſic enim per antonomaſiam pauperum Patriarcha nuncupabatur) velle peculiaribus fauoribus eos proſequi, qui zelo Dei & animarum ſalute ducti, in Germaniam ſe conferrent. Surrexerunt illico Spiritus ſancti motu 90. patres ac fratres, quorum caput & Miniſter inſtitutus fuit beatus pater Cæſarius, qui, ſumma deuotione atq; pietate tactus, Ordinem B
ſancti Franciſci ingreſſus fuerat: Quem cernens ſeraphicus pater tot donis & virtutibus cumulatum, illi Regulam, quam ipſe prius ſimplicibus verbis conceperat, tradidit verbis euangelicis adornandam: Quod dictus P. Cæſarius doctè ac venuſtè eſt exequutus, ſub anno Domini 1219. Itaq; præfatus pater Cæſarius cum ſuis iter ingreſſus eſt: inter quos patres frater Palmerius, frater Hilarius de monte Gargano oriundus, frater Iordanis de Phano, omnes viri exemplaris vitæ, miræq; eruditionis fuerunt. Quorum deniq; ſtudio & zelo in Teutonia Ordo beati patris Franciſci initia ſumpſit, & altiores radices iecit. Nec cœptis deſtitit dictus pater Cæſarius, imò ex prouinciali Capitulo Auguſtę Vindelicorū celebrato, patres ac fratres non paucos, omnium virtutum ſtemmate claros, ad Prouincias regiones & fines Teutoniæ miſit. Fratrem quippe Ioannem de Plano, & fratrem Barnabam eximios prædicatores Herbipolim, qui in Moguntiam, Spiram, Argentinam, Coloniam & infinitas alias vrbes penetrantes, pœnitentiam C
omnibus ſuadebant, plurimoſq; à vitijs atq; erroribus ad virtutes, ſanamq; mentem reuocarunt. Miſſi ſunt præterea ab illo Capitulo Auguſtano à pręfato patre Cæſario frater Iordanis de Phano cum alijs duobus ſocijs Abrahamo & Conſtantino in Saltzburgum, vbi à reuerendiſſimo Epiſcopo illius loci honorificè ſuſcepti fuêre: & frater Ioſeph cum tribus alijs ſocijs Ratiſbonam. Ipſe interim beatus pater Cæſarius negotium ſuis aſſiduis precibus Deo omnipotenti commendans mores, & veſtigia antiquorum piorumq; patrum ſequebatur. Cui etiam non fuit ſatis à remotis partibus fratres in Teutoniam ad propagandum Minorum Ordinem adducere: quinimo Hiperbolis cùm ageret, plures alumnos, pluresq; filios eidem Ordini enixus eſt. Inter quos ipſo die, diuo Andreæ Apoſtolo dicato, anno verò Dominicæ natiuitatis 1221. doctum quendam D
iuuenē, cui Andreę nomē ob Apoſtoli reuerētiā impoſuit, ad Ordinē ſuſcepit. Hic ad ſacerdotij faſtigiū, atq; prædicationis munus promotus, Saxoniæ Cuſtos euaſit. Recepit etiam & fratrē laicū deuotiſſimū nomine Rodogerium: qui poſtmodū Guardianatus officium in Halberſtadēſi conuētu glorioſè eſt exequutus. Hic B. Eliſabethā ſereniſſ. Andreę Vngarię Regis filiā, atq; Ludouico Lantgrauio Turingię in coniugē copulatā, caſtitatem, humilitatem & patientiam ſeruare, in oratione vigilare, atq; bonis operibus inſudare docuit. Præterea & alium fratrem laicum, omni virtute præditum, eidem Ordini adiecit. Aucto igitur Minorū numero, iactiſq; in Teutonia firmiſſimis fundamētis, prouinciale Capitulum Vormaciæ per pręfatum patrem Cęſarium celebratum extitit. Cumq; locus præ ſui anguſtia eius celebrationi minimè faueret, media chori cathedralis eccleſiæ Vormacienſis pars fratribus ab eius canonicis, ac reliquo capitulo ex maxima charitate collata fuit. Pater interim Cæſarius maximo beatiſſimi patris Franciſci, cæterorumq; patrum, in valle Spoletana commorantium, videndorum deſiderio æſtuans, poſt celebratum Capitulum, atq; res omnes in Teutonia optimè compoſitas, aſſumpto ſocio patre ſcilicet ac fratre Symone filio illuſtriſſ. Comitiſſæ de Colozano, & patre fratre Thoma de Cælano Vicario inſtituto Aſſiſium, licèt aſſuetis laboribus plurimùm debilitatus, petijt. Vbi & à ſeraphico patre quamhumaniſſimè receptus, & à Miniſteriatus officio in Capitulo ibidem in Portiunculæ feſto, anno Domini 1223. celebrato abſolutus fuit. Cui pater ac frater Albertus Piſanus eodem anno in officio ſucceſſit. Hic Minoriticum Ordinem in Teutonica fœcundiſſimè pullulantem cernens, E

pręfati

A prçfati patris Cçſarij veſtigijs hçrens, aliquot fratres propagandi Ordinis gratia in Tu-
ringiā ad Rhenū miſit, quibus patrem Iordanem Magdeburgenſem Guardianum prç-
poſuit. Applicuerunt itaq; prçfati patres Erdfordiā ipſo die beati Martini Turonēſium
Epiſcopi, paulò poſt impreſſa beatiſſimo patri Franciſco ſacra ſtigmata. Hic pater Al-
berrus Teutoniam petens, aliquot viros graues, atq; de noſtra Religione optimè meri-
tos, inſuper apprimè eruditos, ex Italia ſecū duxit: Ex horum numero fuère frater Mar-
tinus à Mediolano, ac frater Iacobus Taruiſinus, qui plurium locorum in Teutouia
Cuſtodes ſtrenuè egerunt. Hi enim vt primùm Hildeſem Teutonicam ciuitatem
ſunt ingreſſi, tum ob morum compoſitionem, tum quoq; ob vitæ ſanctimoniam à re-
uerendiſſimo Conrado Hildeſemēſi Epiſcopo, ac de ſacra Theologia bene merito, hu-
maniſſimo hoſpitio excepti ſunt. Peracta verò cum maximo tum cleri, tum quoq; ſæ-
cularis ſenatus concurſu, atq; applauſu ſacra concione, venerabilis pater Ioannes
B de Plano Carpenſis Saxoniæ Cuſtos conſtituitur. Fratribus interim per regiones
illas diuini verbi ſemina felicius mittentibus, plurimi Teutones, ijq; nobiliſſimi, atq;
doctiſſimi corde compuncti, mundiq; illecebris omnino poſthabitis, ad ſacram Franci-
ſcanorum Religionem conuolarunt. Inter hos fuère inclytus Comitis Popogardiæ fi-
lius nomine Berardus, atq; dignitate canonicus: Albertus præcipuus gymnaſij ciui-
tatis Hildeſemenſis Præpoſitus & lector: atque ſtrenuus quondam miles Adolphus.
Quorū conuerſio non parū laudis ſacro attulit Ordini. Fuerūt etiā miſſi ſub iſto Cuſto-
de, fratre ſcilicet Ioanne de Plano, ampliandæ Religionis cauſa tum Solonam, tum Al-
berſtadium, tum quoq; Magdeburgum aliquot fratres & religione, & vitæ candore
præditi. Interim celebratur Capitulum, & prætactus pater Ioannes de Plano à Cuſto-
C diatus officio abſoluitur, fratre Iacobo Taruiſino ſibi ſuccedente. Hic religioſiſſimus
pater mox in muneris ſibi iniuncti auſpicijs in Magdeburgenſis conuentus ædificatio-
nem totus incubuit. Cuius eccleſiam reuerendiſſimus Albertus Magdeburgenſium Ar-
chiepiſcopus conſecrauit. Obijt tamē eodem in loco, non poſt multum temporis ab hu-
iuſmodi conſecratione, præfatus pater Iacobus Taruiſinus. Cùmq; fratres nondum
ſepeliendorum defunctorum locum haberent, ad prçfatum Hildeſemenſem Epiſco-
pum recurrerunt ſupplices, vt eorum patrem vita functum humi de religioſo more
tradendum curaret. Decumbebat fortè fortuna eo temporis pijſſimus, atque fra-
tribus addictiſſimus Antiſtes lecto, ſibiq; in ſomnis prædictum patrem Iacobum albis
veſtibus indutum, cœloſq; petentem conſpicere, atq; vocem ſibi dicentem: vade ſe-
pelias illum audire viſus eſt. Et ecce præ eius cubiculi foribus adeſt famulus, qui ſe de
D patris tranſitu, atq; humili fratrum ſupplicatione certiorem redderet. Quamobrem
lectum, dulceſq; plumas relinquens, conuentum petijt, atq; defuncti patris corpus ad
nouum conuentum in noua quoq; ciuitate Magdeburgo erectum (eſt ſiquidem Mag-
deburgum duplex nouum ſcilicet & vetus, & in vtroq; fratribus monaſterium ædifica-
tum fuerat) transferendum curauit, ſibiq; iuſta, pro ſua in religioſos animi propen-
ſione, ſtudio atq; beneuolentia fecit. Eius tamen oſſa, poſt aliquot annos ad conuentum
in veteri Magdeburgo, anno Domini 1239. constructum tranſlata fuère: vbi & hono-
rifico loco recondita ſunt. A cætero per totam ſuperiorem Germaniam ſeraphicus Or-
do noſter mirum in modū ſuas extendit radices, propagatuſq; eſt: Nam paſſim & vbiq;
tum in ciuitatibus, tum quoq; in oppidis eius fratribus, à Chriſtifidelibus ingenti om-
nium deuotione, & liberaliſſima eleemoſynarum largitione conuentus erigebantur:
E Nam in Ebotenſi ciuitate vnus, in vrbe Lubecenſi alius, & in Erdfordiana ciuitate alius
deuotiſſimi cuiuſdam Henrici Plebani eccleſiæ S. Bartholomæi, atq; plurium, quorun-
dam nobilium fauore, patre tamen Iordane de Phano (cuius ſupra meminimus) ſti-
pulante, à fundamentis ad verticem vſq; ædificatus extitit. Præterea anno à partu Vir-
gineo 1230. à patre Cuſtode miſſi fuerunt fratres Northuſen, & quamhumaniſſimè
ab eius incolis excepti fuère, & hortum, atq; domunculam pro erigendo conuentu ab
iiſdem ſumma liberalitate receperunt: Eodem tempore à deuotiſſimo, atq; inclyto
Molhuſtenſi Comite decem fratribus, qui Molhuſtum cum obedientialibus literis, ob
ampliandæ Religionis cauſam, ingreſſi fuerant, propria domus cum adiacente horto
in monaſterium euehenda collata extitit. A qua tamen poſt annum ab huiuſmodi coj-

latione expulſi fuêre. Cùm itaq; omnes ſimul ad hoſpitale diuertiſſent,neq; diu ibidem, A
ob loci pedorem, atq; infirmorum moroſitatem, commorari poſſent, quadam in area
cœnobium ex Molhuſtenſium conſenſu erexêre. Anno verò Domini 1232. cùm illu-
ſtriſſimus Ortho Dux in ſomnis præmonitus eſſet, vt fratribus griſeo habitu indutis, ſi-
bi aliquando occurſuris, faueret, atq; egreſſus domum duos Minoritas oſtiatim men-
dicantes in itinere offendiſſet, præhabiti ſomnij memor illis,tum eccleſiam,beatę virgi-
ni Mariæ ſacram, tum quoq; monaſterium in amœni cuiuſdam monticuli cliuo ædifi-
cari fecit. Deinde venerabili patre ac fratre Simone Anglico,tertio huius Prouincię Mi-
niſtro,frater Banonus,vir vtiq; doctiſſimus,primus ſacrę Theologię Lector inſtituitur,
pluresq; fratres ac patres in Boëmiam, Vngariam,Poloniam, Daciā, Turingiam,atq;
Magdeburgum in Germania ſuperiori eccleſias,atq; domos erecturi mittuntur.Beatus
pater Franciſcus ſanctorum catalogo hoc tempore aſcribitur.Anno inſuper Dñi 1244. B
Scamemburgenſium Comes,erecto prius Minoritico Chilenſi conuentu, in eiuſdē Or-
dinis Chamburgēſi monaſterio de proprię vxoris,quę pientiſſima erat,Deoq; etiam in-
ſeruire percupiebat,conſenſu,fit Frāciſcanus. Demum Minoriticus Gothēſis locus, an-
no à lætabunda Chriſti ſeruatoris noſtri natiuitate 1246. Periēſis in noua ciuitate Brā-
denburgo, anno redemptionis generis humani 1262. Gripſuualdenſis, anno à Virgi-
neo partu 1263. Barbonenſis, anno Domini 1264. Vittembergenſis,anno à Virginali
conceptione 1266. Bundinenſis,atque Francfordienſis, anno Ieſu Chriſti Domini no-
ſtri 1269. Augremontenſis,atq; Pręnſtoquēſis,anno Domini 1270.ex diuerſis fidelium
tum heroum,tum quoq; popularium eleemoſynis conſtruuntur,perficiunturq;.Anno
verò eiuſdē Domini noſtri Ieſu Chriſti 1284. inclyti patres frater Corradus Saxo, atq;
frater Stephanus Vngarus in Ormeria iuxta Caſpios montes glorioſo martyrio, pro C
catholicæ fidei confeſſione,occubuerunt. Hęc Teutoniæ Prouincia in primo Capitulo
à patre fratre Alberto Piſano, anno à natiuitate Chriſti 1223. Spiræ celebrato ob ſui
latitudinē in Franconiæ, Bauariæ & Sueuiæ,Coloniæ,atq; Saxoniæ diſtributa fuit: &
tandem anno Domini 1230. in Capitulo generali Romæ celebrato,in quo præfatus pa-
ter frater Albertus Piſanus in totius Minoritici inſtituti generalē Miniſtrum cooptatus
fuit,ob ſui maiorem extenſionem,in Argentinam videlicet,quę & ſuperioris Germanię
dicta euaſit,& in Saxoniam, atq; etiam Coloniam diuiſa atq; diſſecta fuit. Pręterea tem-
poris ſucceſſu Prouincia Argentinæ in Argentinenſem atq; Auſtriacam, Saxoniæ verò
Prouincia in Saxonicam ſancti Ioannis Baptiſtę & Saxonicam S. Crucis ſubdiuiſa fuit.
prouinciales Miniſtri, qui ab Ordine ibidem erecto vſq; ad annum Domini 1421. quo
Brandēburgi Regularis Obſeruantia primò introducta fuit, & à beato patre Ioāne Ca- D
piſtrano eius alumno ac acerrimo propugnatore, quādo in illas partes ſe contulit, mi-
rum in modum propagata, Saxonię Prouinciam rexerunt,gubernaruntq;, fuerunt nu-
mero triginta ſeptem. Hos ſequuti ſunt prouinciales Vicarij ſibi inuicem ſuccedentes
vigintiquinq;. Quibus deniq; duo tantùm prouinciales Miniſtri, à tempore quo Ordi-
nis ſigilla, atq; Miniſteriatuum tituli Regulari Obſeruantiæ tradita ſunt, ſucceſſerunt
nempe R. P. Andreas Ebroncius,anno Domini 1518. electus, & R. P. frater Henricus
Marcardius anno Domini 1521. ad Miniſteriatus dignitatē aſſumptus. Sub quo (proh
dolor) anno Dñi 1524. omnes ferè Frāciſcani fratres à Lutheranis hæreticis expulſi,cęſi
atq; miſerrimè afflicti, & eorum loca occupata fuerunt. Sicq; miſerrimè iacet deſolata
atq; merore confecta antiquiſſima, ampliſſima atq; florentiſſima Saxoniæ Prouincia.

Nec vellē imputaret nobis diligēs curioſusq; lector, quòd in huius Prouincię deſcri- E
ptione aliū ab aſſueto in reliquis Prouincijs ordine ſeruauerimus. Nā & ſi diligētiſſima
adhibita cura,nihil penitus de conuētuū erectione,fundatoribus, aut memorabilibus ad
manus habere potuimus: ſed quę ī mediū adduximus inexhauſto labore cōparauimus.
Qua etiā de cauſa, nō eſt quòd à nobis reſcire ſperet, quot adhuc Minoritica ſiue fratrū,
ſiue monialiū loca in Saxonia ſubſiſtāt,perſeuerentq;. Nam obſeſſis ab hæreticis omni-
bus itineribus,neq; nobis ad illos, neq; illis ad nos vllus patet acceſſus. Nihilominus tū
ex conuētibus,q ab vna ad aliā capitularē congregationē deſiderati ſunt, qualis nūc ſit
huius Prouinciæ facies facilè deprehendet.In Capitulari ſiquidē Congregatione Hallēſi
in monaſterio, anno 1535. celebrata, qui ſequuntur conuentus ſubſiſtebant: nempe

Hallen-

A

Hallenſis,	*CeltZenſis,*	*Stathaganenſis,*	*Guſtroenſis,*
Brandenburgenſis,	*Magdeburgenſis,*	*Luneburgenſis,*	*Oſteroedenſis,*
Angermundenſis,	*Egrenſis,*	*Gandeſhemenſis,*	*Gripſuualdenſis,*
Rigenſis,	*ZutterbutZenſis;*	*Montis S. Mariæ,*	*Suuerinenſis.*
Lypſenſis,	*Kempnitzenſis,*	*Schluſigenſis,*	

In ſecunda verò congregatione, quæ Brandenburgi, anno Domini 1538. habita eſt, ſubſcripta monaſteria deſiderata fuêre, nempè: *Rigenſe, Celtzenſe, Luneburgenſe, Gandeſhemenſe, Montis S. Mariæ, atque Oſterodenſe*. In tertia congregatione in conuẽtu Stathaganenſi, anno Domini 1544. coacta, ſequentes conuentus ab alijs minus inuenti ſunt, nẽpe: *Lypſenſis, Magdeburgenſis, Kempnitzenſis, & Guſtroenſis*. In congregatione Halberſtadij habita, quæ ſequuntur loca, vel ſolo æquata, vel ab impijſſimis hæreticis conſpurcata, atque occupata fuerant, puta: *Brandenburgenſis, Egrenſis, Stathaganenſis, Schluſigenſis*.
B Atqui in quarta, quæ etiam Halberſtadij, anno Dominicæ incarnationis 1559. celebrata fuit, quæ ſequuntur monaſteria perierant, nempe: *Gryp ſuualdenſe, Suuerinenſeq;.* Verum tamen eſt, quòd interdum aliqua ex pręfatis locis recuperata fuerunt: quę tamẽ poſtea in hæreticorum ius ſiue tyrannidem potius redierunt. Vt autem curioſus lector florẽtiſſimæ huius Prouinciæ vices magis dolere poſſit, eorum monaſteriorum, ex quibus, ante annum ſeruatoris noſtri Chriſti 1518. antè videlicet, quàm peſtilentiſſima impijſſimi illius apoſtatæ Martini Lutheri hæreſis in Germania exoriretur, ſerperetq; conſtabat, catalogum, atq; numerum in medium adducere non grauabimur. Conſtabat ſiquidem ex 41. conuentibus, quorũ aliqui perpulchris ædificijs condecorabantur, nẽpe:

C

In Saxonia.	*Egrenſi,*	*Lemſellenſi,*	*Guſtroenſis,*
Stathaganenſi,	*Stainelncenſi,*	*Velinenſi,*	*Oſtoroedenſis,*
Brandenburgenſi,	*Luſicenſi,*	In Pruſia.	*Montis S. Eliſabethæ,*
Iſennacenſi,	*GutbatZenſi,*	*Vueloenſi,*	*Dilſenſis,*
Augermundenſi,	*Vuynſenſi,*	*Salneldenſi,*	*Montis regij,*
Arnſtendenſi,	*Kempnitzenſi,*	*Lanenbingenſi,*	*Grypſuualdenſis,*
SaltZenſi,	*Luneburgenſi,*	His enumeratis ann.	Anno 1524. ſequẽtes.
Vuimarienſi,	*Lypſenſi,*	Do. 1512. & 1513.	*Nuſcmenſis,*
Celtzenſi,	*ZutterbutZenſi,*	adiuncti ſunt.	*Dantershemenſis,*
Hallenſi,	In Liuonia.	*Gandeshemenſis,*	*Schleſeunicenſis,*
Magdeburgenſi,	*Rigenſi,*	*Montis S. Mariæ*	*Kilonenſis,*
Gottingenſi,	*Terpatenſi,*	*Schluſigenſis,*	*Suſtrucenſis,*

D Et hæc quidẽ de huius Prouinciæ origine, auſpicijs, progreſſu atq; pręſenti ſtatu. Cui vt colophonẽ addamus, ſolũmodo dixerim, quòd maius eius ſigillũ Chriſtũ Dominum cruci affixũ, cuius dextro lateri ſol obſcuratus, & paulò inferius ſeraphicus pater Franciſcus, genibus flexis, complicatiſq; ad pectus ſupplicibus manibus, à ſiniſtro verò tenebroſa luna, ac aliquantulũ inferius eiuſdẽ Chriſti facies linteo impreſſa (hanc vulgò Veronicã, ſiue vultũ ſanctũ appellant) hærent, capiti autẽ titulus, vt à Pilato poſitus, ſuperſtat, ſequenteſq; literas: S. MINISTRI. PROVIN. SAXO. SANCTÆ. CRV. REGVLAR. OBSER. OR. FRATRVM. MINORVM in gyro continet. Huic deniq; Prouinciæ Caroli magni effigiẽ, quòd is Saxones ad Chriſti fidẽ ſuſcipiendam armis, belloq; compulerit; quodq; eis cauſa ſalutis fuerit, præponendam volui. Fuit & ſecunda Saxoniæ S. Ioannis Baptiſtæ Prouincia huic omnino contigua, quæ tamen ferè
E extincta habetur: quamobrẽ impræſentiarũ nihil de ea dicemus, niſi quod hæreticorum tyrannidi, atq; rabiei, eius fratribus hinc inde diſperſis profligatiſq;, ceſſerit. Ita vt quæ ex antiquioribus bellis ſuperfuerint ſacræ domus, vel habitatoribus vacuæ ruinã minitẽtur: vel ab iniuſtis poſſeſſoribus teneatur. Non ceſſant interim pauperculi ipſi fratres, qui ex copioſo olim numero reſidui ſunt, licèt ſub caprinis pellibus deliteſcẽtes, à ſacramentorũ miniſterio: imò quoties in campis, vel in ſęcularium penetralioribus ſeſe occaſio offert, vel coram Chriſti fidelibus & Orthodoxis ſacris operantur, vel ſacras eorum confeſſiones excipiunt, vel illis aliquid de ſacro Euangelio proponunt, vel etiam eorum exanima corpora ſepulturis de Chriſtiano more tradunt. Quibus denique exercitijs victum atque amictum in proprij vultus ſudore acquirunt, merenturque.

PROVIN-

PROVINCIA TVRONIAE.

A PROVINCIA Turonię Ordinis Minorũ de Obſeruantia in Francię Re-
gno ſimul cum Prouincijs Franciæ & Burgundię naſcentis Ordinis exor-
dio germinare cœpit. Cùm enim S. Franciſcus Ordinem ſuum in Vltra-
montanas propagare ſtuderet regiones, celebrato, anno Dñi 1212. Aſſiſij
apud S. Mariam de Portiuncula in feſto Pentecoſtes generali Capitulo, in-
deq́; miſſis in Galliarum partes quibuſdam ſuę familię fratribus, probitate ac induſtria
vtiq́; pręcipuis, ibi Ordinis ſui multis in locis propagines extendit. Verùm Prouinciarũ
Miniſtros necdum Ordo habuerat, propter fratrũ, & domiciliorum eis conſtructorum
paucitatem, donec anno Domini 1215. ſub Innocentio III. præfato Pontifice, celebra-
B tum fuit Romæ Lateranenſe Concilium generale, in quo ab Eccleſia receptus, appro-
batus, & confirmatus eſt Ordo prædictus. Quod cùm vir beatus intellexiſſet, eodem an-
no ſuis fratribus loco & tempore prænominatis generale Capitulum denuò indixit. In
eo tunc primum inſtituti ſunt Prouinciales Miniſtri: qui cum prædicatoribus, alijſq́;
fratribus inde progreſſi, in vniuerſas propemodum Chriſtiani orbis Prouincias effuſi
ſunt: nam hactenus, qui cæteris præerant, Guardiani ſeu locorum Cuſtodes nuncupa-
bantur. Porrò B. P. Franciſcus anno Domini 1217. terminato iam Concilio Lateranē-
ſi, & Innocentio PP. viam vniuerſæ carnis ingreſſo, eiq́; Honorio in Pontificatu ſucce-
dente, V. P. F. Pacificum vitæ integritate, & regulari Obſeruantia valdè conſpicuum,
C vniuerſis fratribus in toto Franciæ Regno degentibus Miniſtrum cum poteſtatis pleni-
tudine præfecit, eidemq́; Prouinciam vniuerſam Franciæ regendam comiſit. Pariſios
itaq́; profectus cum alijs quibuſdam, Guardianum de nouo ibi inſtituit: nam primus
eius loci Guardianus, videlicet frater Agnellus Piſanus, Angliæ Miniſter fuerat
inſtitutus. Cùmq́; conuentum Pariſienſem ritè diſpoſuiſſet, ad viſitanda reliquorum
domicilia fratrum, quæ tunc pauca erant, & exigua ſeſe accingit. Tum deinceps ſolus
vniuerſam Francię Prouinciam adminiſtrauit, ac poſt eũ ſui ſucceſſores, donec facta eſt
Prouinciarum diuiſio. Cæterùm anno Domini 1271. cum reputatione, fratrum multi-
D tudine, monaſteriorumq́; eiſdem exſtructorum numero, aucta plurimùm Franciſcana
Religio exiſteret: R. P. Generalis S. Bonauenturæ ſolertia, præſente S. D. Gregorio X.
Pont. max. facta eſt Prouinciarum Gallicarum diſtinctio. Vna enim quæ totius Fran-
ciæ fuerat, atq́; vnius Miniſtri moderamine regebatur, in tres diſtincta, videlicet Fran-
ciæ, Turoniæ, & Burgundiæ, tribus eſt aſſignata Miniſtris, qui ſuarum Prouinciarum
curam ſuſcipientes; eas, vt tunc diuiſæ ſunt, perſeueranter, & ſucceſſiuè hactenus ad-
miniſtrarunt. Non tamen putandum eſt Prouinciam Franciæ ambas magis reliquas
peperiſſe, quam illam ambæ reliquæ, cùm (vt dictum eſt) in Gallijs ſimul exortę ſint,
ac ſimul ab inuicem diſtinctæ. Nec rurſus exiſtimandum eſt Prouinciam Aquitanicam
E quicquã cum alijs tribus commune vſquam habuiſſe; cum illa à ſuę erectionis exordio,
Miniſtrum ſpecialem habuerit, nempe fratrem Chriſtophorum columbinæ ſimplicita-
tis virum, eo tempore, quo in Ordine primùm inſtituti ſunt prouinciales Miniſtri. His
paucis de origine, incremento erectione & diſtinctione trium Gallicarum Prouincia-
rum prælibatis, nunc de Prouincia Turoniæ nobis ſermo ſpecialiter inſtituendus eſt.
Illa ampliſſimos terrarum tractus in Franciæ regno obtinet. Porrigitur namq́; in lon-
gitudinem 300. milliariorum, in latitudinem vero 140. ad minus: A parte Orientali
Burgundiæ Prouincię (quæ nunc S. Bonauenturæ dicitur) adiacet: à parte Occidenta-
li mari Britannico: ab Auſtro Aquitaniæ cohæret: A Septentrione in territorio termi-
natur Cænomanico. Fines ergo illius ſunt à conuentus Niuernienſi ad Cori zopiten-
ſem in Britannica: & à Rupella rurſus ad Caſtridunum. Turonia autem ſortita eſt no-

men

men ab Archiepiſcopatu Turonenſi,in quo ſedit Apoſtolis compar ſanctiſſimus Marti- A
nus. Qua in ciuitate Turonica ſitus eſt ampliſſimus,& antiquiſſimus conuentus, vbi
maximè viguit à principio reformationis diſciplina. In quinque cuſtodias diſtribuitur
præſens Prouincia,in Aurelianēſem ſcilicet,Bituricēſem,Britanicā,Pictauienſem,& Xā-
ctonēſem Aurelianenſis 5.frarrum monaſteria habet,& 1.monialium. Bituricenſis 9.ha
buir fratrum,2.verò monialium. Britannica 8.habet fratrum,& 2.monialium. Pictauiē-
ſis 7.conuentus frattum amplectitur. Xanctonenſis verò 8.fratrum,ante tumultus bel-
licos ad hæreticis in illis partibus excitatos,habebat olim conuentus,& 1.monialium in
Rupella. Aliàs inſuper longè plurima habuit fratrum monaſteria:ſed ab annis plus mi-
nus 80.à recentiorum Prouinciarum patribus occupata ſunr. Huius Prouinciæ ſigillum
maius impreſſionem haber imaginis S. Martini Turonenſis Archiepiſcopi,ornamentis
pontificalibus induti, ad modum celebrantis,cum globi ignei ſculptura,in eius calicem B
labentis, & tribus ei ſtellulis imminentibus, ad cuius pedes tenuiſſima hominis effigies
in modum orantis expreſſa cernitur. Eius autem ſuperſcriptio eſt hæc: SIGILLVM
MINISTRI PROVINCIÆ TVRONIÆ. Huic Prouinciæ ea propter di-
uum Martinum præponere volui,quòd eius patrociniū ſuſcepiſſe exiſtimetur, quodq́;
Turonēſem Epiſcopum egerit,quodq́; tādem maius ſigillum eius imaginem imprimat.

De conuentu Minoritico Aurelianis. Conu. I.

PRIMA igitur huius Prouinciæ Cuſtodia eſt Aurelianenſis: Cuius primus conuē-
tus eſt in florentiſſima ciuitate Aurelia, in Ligeris fluuij margine ad latus Aquilo-
nis ædificata. Primùm extra vrbis muros conuentus erat,verùm circa annum Do.1429.
Anglis ciuitatem ex ea parte, nempe Aquilonari, obſidentibus,omninò deſtructus fuit, C
funditusq́; euerſus. Tandem Anglis ſoluta obſidione in ſuos fines ex Francia fugatis,
rurſus circa annum Dom.1456.in eodem loco cœpit reædificari, vt quodam veteri con-
ſtat inſtrumento illius temporis,in eodem conuētu reperto. Cùm autem laxata fuiſſent
vrbis ſpatia,& præſertim in ea parte,intra eius mœnia recluſus eſt, & integer perman-
ſit vſque ad annum Domini 1563. Quo videlicet tempore ſeditioſi Caluiniſtæ ciuitatem
tyrannicè occupantes prædictum conuentum cum omnibus ſacris locis incenderunt,ac
demoliti ſunt. Ipſius interim amplitudo & elegantia ex eius ruinis vtcumq́; deprehen-
ditur. Ex eo nihilominus tempore reparata ſunr quædam domicilia admodum pauca,&
valde exigua, quapropter nunc à paucis incolitur fratribus. In illo enim dumtaxat fra-
tres 16.habitant,videlicet ſacerdotes 11.reliqui profeſſi 5. Iſtius conuentus eccleſia,pri-
ma omnium quæ in vrbe ſunt,poſt deſtructionem,vili quidem ſchemate,& nihil prope- D
modum priſtini ſplendoris præſeferente,vrgente neceſſitate reparata eſt, R.P.F.Philip-
pi Picardi eiuſdem Ordinis,Prouinciæ quæ Turoniæ Pictauienſis dicitur alumni, tunc
Aurelienſium ciuium prædicatoris egregij,& catholicæ veritatis propugnatoris acerri-
mi,ſtudio ac diligentia,necnon in publicis concionibus crebra frequentiq́; exhortatio-
ne,cùm præſertim in tota vrbe nullus locus aptior eſſet,& qui celerius minorisq́; poſſet
reſtitui. Vbi poſtmodum iugiter prædicans 12.circiter annis,tandem anno Dom.1571.
dum actu concionaretur,apoplexia correptus,ab hac deceſſit vita, die S.Ioanni Euāge-
liſtæ ac Theologo ſacra. Sepultus eſt in naui eccleſiæ prope cathedram prædicationis:
cuius tumulum ænea ſtatua,eius effigiem repræſentante ad modum iacentis Minoritæ,
ciues honorarunt. In illo Aurelianorum conuentu,tempore primorum tumultuum, an-
no Dom.1562.fratres 6.ab hæreticis incluſi & vallati,multis diebus fame afflicti, dein- E
de intoxicato pane extincti ſunt. Nullas nunc præter pauculas habet reliquias, particu-
lam ſcilicet exiguam ligni ſanctæ crucis, alteram item brachij ſancti Bonauenturæ.

De conuentu Annunciationis B. Mariæ Cenomariorum. Conu. II.

SECVNDVS Cuſtodiæ Aurelianenſis conuentus ſitus eſt extra, ſed prope muros
vrbis Cenomaniæ,totius diœceſis primariæ:cuius cathedralis eccleſia memoriæ ſan
ctiſſimi Iuliani Cenomanorum primi Præſulis,à S.Clemente Pont.Rom.ordinati, con-
ſecrata eſt. Igitur cum B.Franciſcus fratres ſuos in Tranſalpinas Prouincias diſpergere
cœpiſſet,Gaufridus de Lauale,ex illuſtriſſima domo & familia Lauale nſis ortus, eiuſdē
eccleſiæ

A eccleſiæ canonicus: vir vtique prædiues, magnæq́; apud Reges Franciæ & Angliæ au-
ctoritatis, maximæq́; verò in Deum & Eccleſiam deuotionis & zeli: audito beati Fran-
ciſci & fratrum ſuorum ſanctitatis rumore, cum literis ſupplicibus, anno domini 1209.
expreſſum tabellarium direxit ad beatum Franciſcum, quatenus duos ſaltem ſuorum
fratrum Cenomanos mittere dignaretur, promittens ſe eos benignè accepturum, il-
liſq́; apud quoſcunque poſſet fauorem impetraturum. Quibus perlectis literis beatus
vir, lætus effectus, ex ſupra dicto generali Capitulo, nempe anno domini 1209. celebra-
to, V. P. F. Electum ſingulari prudentia, morumq́; honeſtate præditum, literis optimè
eruditum, vnà cum altero fratre (cuius nomen nobis ignotum eſt) cum obedientiali-
libus literis Cenomanos tranſmiſit. Vbi & à præfato Gaufrido gratanter excepti, atque
ab eodem reuerend. Hamelino Cenomanenſi Epiſcopo præſentati ſunt. Quos ille pa-
B terno affectu amplexatus, in domo ſua Epiſcopali eis hoſpitium decreuit. Volebāt quo-
que præfati Epiſcopus & Gaufridus eos ſuis alere expenſis, verùm illi ſuæ profeſſionis
memores, maluerunt de eleemoſynis viuere. Morabātur interim in Epiſcopio, Domino
Deo multa cum deuotione ſeruientes, & diuinum officium in cathedrali eccleſia reci-
tantes. Reliquum verò temporis, aut infirmorum obſequio, aut prędicationibus, vel ho-
neſtis laboribus impēdebant. Plurimi ciuium omnis ſtatus & conditionis conſiderantes
ipſorum fratrum vitæ ſimplicitatem, Euangelicæ paupertatis æmulationem, & viuen-
di normam planè Euangelicam, relicto ſęculo, ſeſe habitu & vita illis adiunxerunt. Tan
tusq́; ante completum annum 1210. fuit eorum numerus, vt conuentus dici mereretur,
non à monaſterij ædificio, ſed à fratrum multitudinis conuentione. Quorum Guardia-
nus ſemper extitit præfatus frater Electus, quoad vixit. Multiplicato ita fratrum nume-
C ro, dicti Epiſcopus & Gaufridus foris prope vrbis muros locum monaſterio ædificando
ſatis opportunum contemplati, illicò Gaufridus ad Reginam Berengariam Regis An-
glorum Ioannis coniugem, tunc Cenomanorum Comitiſſam proficiſcitur, ab eaq́; cùm
religioſiſſima eſſet & deuotiſſima, præſignatū locū de conſenſu dicti Regis facilè obti-
net. Sed quoniā propter quaſdā ſimultates crebra inter Philippū Regem Francorum, &
dictum Regem Anglorum Ioannem bella concitabantur, ad annum vſq; 1215. dilata eſt
monaſterij iſtius ædificatio. Cùm enim multis ante prælijs conflictati fuiſſent, tādemq́;
Philippus, fractis Anglorū viribus, ſuperior euaſiſſet, eoſq́; è Frāciæ finibus profligaſſet,
omnium Prouinciarum in ea contentarum potitus eſt, & propterea ab omnibus Augu-
ſtus eſt nominatus. Et cū Princeps eſſet Chriſtianiſſimus, pręfatā Berengarię donationē,
præfati Gaufridi poſtulatione, approbauit & confirmauit. Igitur conuentus Cenoma-
D nenſis Berengaria fundatrix extitit: vtpotè quæ prima omniū dederat fundum. Sed ma-
gis Philippus Rex Francorum, in cuius ditionē & poteſtatē antè dicti conuētus conſtru-
ctionē Comitatus cum multis alijs obuenerat Cenomanenſis. Studio tamen & expenſis
dicti Gaufridi (aliqua tamen ex parte ſuffragantibus patriæ nobilibus, & ciuibus, fra-
tribusq́; in eo laborantibus) anno Do. 1215. cępit conuentus ædificari. Sed quorundam
Eccleſię Prælatorū in Cenomanenſem Epiſcopū murmure exorto, quòd tā facilè fratres
huiuſmodi abſq; literis apoſtolicis recepiſſet, atq; eis prope ſuas ædes monaſterium ex-
truere permitteret, opus vtcumq; retardatū eſt, nec ante annum Do. 1227. Regni verò
S. Ludouici primū, conſummari potuit. Completū eſt itaq; conuētus Cenomanēſis ædi-
ficiū ſecundū omnes ſuas partes anno Do. 1228. poſt tranſitū verò S. Franciſci ſecundo.
Poſtmodū fratrū Minorum eccleſia ab ipſo Gaufrido tunc Cenomanēſi Præſule, Domi-
E nica 3. poſt Paſcha anni Do. 1232. ſub nomine Annūciationis B. virginis Mariæ dedicata
& conſecrata eſt: In qua & ipſe ſepultus eſt, anno Do. 1233. Hoc inſuper liquidò conſtat
ꝙ Philippus Valeſius Francorū Rex, & filius ſororis S. Ludouici Epiſc Toloſani Ord.
Minorū ſpecialē huic conuētui deuotionē habuerit, qui authenticis literis, apud S. Germa
nū in Laya, 13. Septēb. anni 1331. expeditis, datisq́; ſtatuit, & decreuit Miſſam in honorē
dicti S. Ludouici, ſingulis hebdomadibus perpetuò in conuentu iſto ſolēniter decantari.
Quod diligēter à fratribus obſeruatur. Graſſante tandē impia hæreticorū Hugnoſticorū
rabie, anno 1562. ignis voracis applicatione conuētus iſte irreparabiliter conflagrauit,
primusq́; omniū, q̄ i Gallijs incēdio perierūt, exuſtus eſt. Cuius deſtructio magni cuiuſ-
dā oppidi ruinas ac refert; tanta extitit olim ędificiorū amplitudo: rāta itē fuit fratrū in

eo conuentu commorantium multitudo, vt ſexagenarium numerum excederet. Nunc propter habitationis incommoditatem, & cellarum paucitatem fratres circiter 28. habitant, ibiq; morantur 19. ſacerdotes, omnes quidem (tribus quatuorue exceptis) prædicatores: reliqui iuuenes. Speciales reliquiæ, de hæreticorum manibus elapſæ, ſunt de ligno ſanctæ crucis quatuor particulæ, in crucæ aurea incluſæ: de capillis beatæ Mariæ virginis: de brachio ſancti Eligij: de cilicio ſancti Franciſci: de ſancta Barbara, & integrum menti ſancti Sebaſtiani martyris, nuper conuentui donatum: de ſancto Gulielmo, & alijs nobis incognitis. Quæ omnes in theſauro ſacriſtię huius conuentus aſſeruantur. A

De conuentu Minoritico Bleſis. Conu. III.

TERTIVS Cuſtodiæ Aurelianenſis conuentus eſt Bleſis, quæ vrbs ſuper Ligeris fluuij ripam ædificata eſt. Ille à principio extra vrbis muros, in parte Septentrionali conditus fuerat. A quo, vel quo tempore, aut qua occaſione non compertum eſt. Sed circa annum Do. 1429. tumultu Anglico deſtructus fuit, & ſolo æquatus adeò, vt pauciſſima ex eo veſtigia appareant in loco qui etiam Anglia dicitur: quoniam ex eo loco Angli ciuitatem obſederunt. Poſtmodum circa annũ Dñi 1456. illuſtriſſ. Princeps Aurelianenſis & Bleſenſis Comitiſſa intra vrbis ambitum, emptis primùm à ciuibus multorum ædificiorũ ſpatijs, ſumptibus ſuis ipſum ædificari curauit. Cuius eccleſia muris ciuitatis in latere Septentrionis immediatè connectitur. Rurſus tamen anno Dom. 1568. tumultuoſo hæreticorum furore exuſtus eſt, omniq; ex parte deſtructus. Nunc verò honorãdi P. ac Magiſtri Ioannis Bourguegnon prædicatoris eximij, atque ipſius conuentus nunc etiam Guardiani, cura & diligentia, magna ex parte reparatus, fratres circiter 20. ibidem commorantes continet. Ex eodem conuentu V. P. ac Magiſter Iacobus Daultry prodijt, qui primus poſt reformationẽ conuẽtus Pariſienſis multis annis Guardianus eundẽ ſtrenuè gubernauit. Alia perinde ſcitu neceſſaria de illo conuentu deſiderantur, quæ, ob authenticorum inſtrumentorum conflagrationem, reſciri nequeunt. B C

De conuentu vtriuſque S. Ioannis Vindocini. Conu. IIII.

QVARTVS Cuſtodiæ Aurelianenſis conuentus eſt Vindocini, quod eſt oppidũ diœceſis Carnotenſis, in fluuij Lidi margine conditum. Vbi in monaſterio S. Trinitatis pretioſiſſima Domini noſtri lacryma, quam ipſe ante ſuſcitatum Lazarum fleuiſſe legitur, honorificentiſſimè ſeruatur. Non longe ab illo in latere Aquilonari extat conuentus S. Franciſci. Cuius tamen eccleſia in honorem & memoriam SS. Ioannis Baptiſtæ & Ioannis Euangeliſtæ conſecrata eſt. In quo nunc fratres circiter 12. habitant, quorum ſex ſunt prędicatores. Huius fundatrix fuit quędam Angliæ Regina, quam Berengariam fuiſſe (cuius ſupra meminimus) à vero non abhorret. Eius obitus legitur in calẽdario cuiuſdam vetuſtiſſimi Collectarij manu ſcripto. Vnde liquidò conſtat conuẽtum illum fuiſſe conditum S. Franciſco adhuc viuente, aut ſaltem paulò poſt eius obitũ. Cuius eccleſia a R. Gõdefredo Cenomanenſi Epiſcopo (de quo etiam ſupra) anno Do. 1249. (vt in præfato calendario reperitur) dedicata fuit. Authentico item inſtrumento, Latinè conſcripto, cuiuſdam Bochardi Vindocinenſis Comitis ſigillo obſignato, anno Dñi. 1269. fratribus Minoribus ſuæ villæ Vindocinenſis idem Comes concedit clauſurã aluei, ex Lido fluuio medios conuẽtus hortos percurrẽtis, vt videlicet ſuos pannos intra conuẽtus ſecreta poſſint abluere, ne id indecorè cum publicis lotricibus, & ſæcularibus facere cogerentur. Affirmant cuiuſdam fratris ſocij S. Franciſci nomine Maſſæi fortè illius Marigneni, & qui cum B. Franciſco in Gallias primũ venire diſpoſuerat, corpus in naui eccleſiæ ſepultũ eſſe in ſacello, quod nũc vocant S. Bernardini: vbi plerumq; miracula fieri perhibent. Quorundã ſanctorũ reliquias conuentus iſte habet: Nẽpe de brachio S. Marci Euãg. de capite S. Andreę Apoſt. aliaſq; plurimorũ ſanctorũ nobis incognitorũ. D E

De conuentu Minoritico Caſtridunij. Conu. V.

QVINTVS Aurelianenſis Cuſtodię conuẽtus extat Caſtridunij in dięceſi Carnotenſi, in ſuburbio S. Valeriani. In eo oppido ad latus Aquilonis ſuper Lidi fluuij ripam eſt elegantiſſimum Dunenſis Principis caſtrum, à quo Caſtridunienſem

ſortitur

A ſortitur denominationem, quia verò montibus magna ex parte conuentus cingitur, cũ ingens imber ceciderit, tanta aquarum Innundatione alluitur, vt niſi gurges ibi exiſtens aquam pluuiam exciperet, atque ſubterraneis meatibus, vniuerſum oppidi medium penetrantibus, ſuo impetu in Lidum fluuium eijceret, ſæpenumero obrueretur. Attamen anno Do. 1580. & 1581. tanta cecidit aquarum abundantia, vt gurges vniuerſas glutire non valens, in conuentus planitiem refuderit: totumq; illius ambitum obtexerit. Vnde effectum eſt, vt omnia inſtrumenta, quæ de conuentus origine & erectione nobis fidem facere, vel inſtruere poſſent, tanto fortè diluuio perierunt, ſi tamen quædam fuiſſent ab hæreticorum, qui anno Do. 1568. conuentum expilauerant, eiusq; eccleſiam incenderant, furore ſeu incendio dimiſſa. Ornamenta inſuper eccleſiæ quamplurima, cũ omnibus libris, quorum vſus eſt pro cantu in eccleſia, nimio illius diluuij madore penè

B computruerunt, & emarcuerunt, quæ tamen ab hæreticorum rapina per amicos catholicos præſeruata fuerant. Antiquitatem tamen eius ex tribus ſepulchris ſeu tumulis in clauſtro, propè ingreſſum capituli exiſtẽtibus, arguere, ſeu demonſtrare poſſumus. Antiquiſſima enim ſunt illa, literis Gothicis deſcripta, ſed penè præ vetuſtate eraſa. Primũ eſt Margaretæ de S. Auito, anno domini 1252. Alterum Gaufridi de S. Auito, anno domini 1262. Tertium Goſſelini de S. Auito, anno 1272. Illi fortè conuentum illum fundarunt, vel ædificari curarunt. Cæterum à fratribus 12. inhabitatus, ſex ſacerdotibus, ijſdemq; prædicatoribus, reliquis autem iuuenibus Quæ præcedũt loca ad Aurelianenſem Cuſtodiam pertinent, quæ vero ſequuntur nouem ad Bituricenſem Cuſtodiã attinent.

De conuentu S. Sebaſtiani Andegauis. *Conu. VI.*

C HÆC Bituricenſis Cuſtodia 8. fratrum conuentus habet, 2. verò monialium. Vocatur autem ex illis primus fratrum conuentus Andegauenſis, in celebri ciuitate, ac vniuerſitate eiuſce nominis, ſitus & conſtructus. Cuius eccleſia in memoriam S. Sebaſtiani dedicata eſt, vulgò autem appellatur conuentus ſancti Franciſci, initio quidem à Templarijs incolebatur. Quibus extinctis in Regno Franciæ Rex aliquot fratres noſtri Ordinis in locis & domibus eorum ſubrogauit. Feruntq; patres prædicti loci quendam fuiſſe fratrem Hugonem ſocium, ſeu contemporaneum S. P. N. Franciſci, qui primus locum acceptarit. Quo ex tempore multi nobiles, Ordini noſtro bene affecti, locum auxerunt. Ex quibus D. Mauricius de Credonio eques regius elegans ſacellum in eccleſia conuentus ædificari curauit, in quo & ſepultus eſt. Obijt autem anno 1287. Auxit inſuper eundem conuentum domina Iſabella Dauaugour, Vicecomitiſſa de Iouarico

D in habitu S. Claræ ibidem inhumata Rex deniq; ſereniſſimus Siciliæ & Hieruſalem, Andegauenſiſq; Dux Renatus, magnificentiſſimum in honorem Dei & B. Bernardini memoriam, ſacellum excitauit, fierique mandauit. In quo poſt ſuum ac coniugis Ioannæ de Laual heroinæ mulieris obitum, vtriuſque corpus ſepeliendum & recondendum voluit ac ordinauit. Qui anno Dom. 1444. Iulij 10. diem clauſit extremum. Habitant ibi ſimul fratres circiter triginta quinque ſacerdotes pariter ac iuuenes. In archiuis cuius plura ſummorum Pontificum diplomata, ſeu bullę, de quibus in firmamento trium Ordinum parte 2. tracta. 2. mentio habetur. Siquidem Martinus papa IIII. facultatem Miniſtris ac Cuſtodibus conceſſit nominandi procuratores & ſyndicos, qui nomine Romanæ Eccleſiæ petant, quæ fratribus legata fuerint: data apud Vrbem Veterem 15. cal. Februarij Pontificatus ſui anno ij. originale extat Andegauis. Alexãder papa IIII.

E ordinauit, quòd parochiales pręsbyteri non impediant populum ad loca fratrum deuotionis gratia conuenire: datum Neapoli 11. cal. Ianuarij Pontificatus ſui anno 1. Habetur ibidem originale. Innocentius papa IIII. permittit fratribus Minoribus, vt tempore generalis interdicti, & in terris excommunicatorum celebrare, & neceſſaria recipere valeant: data Laterani 11. cal. Decẽbris Pont. ſui anno 1. Clemens papa IIII. declarauit infringentes, ſeu violãtes loca fratrũ Minorum excommunicatos eſſe: datũ Peruſij 3. cal. Iulij Pont. ſui anno 3. Nicolaus papa V. in fauorẽ illuſtr. Principis, ac ſereniſ. Sicilię Regis Renati, qui ſacellũ (cuius ſupra meminimus) ad Dei honorẽ, & D. Bernardini memoriã ędificari curauerat, conceſſit omnibus verè pęnitẽtibus, qui in feſtiuitate ipſius dictũ ſacellũ viſitauerint 7. annos, & totidẽ quadragenas de iniunctis ſibi pęnitentijs: datum

Romæ apud ſanctum Petrũ, anno Domini 1452. tertio cal. Maij, Pontificatus ſui anno 6. In eodem conuentu ſeruantur plures reliquiæ ſanctorum: de ſpinea Domini noſtri corona: de S. P. N. Franciſci habitu: de capite ſancti Sebaſtiani: de ſancto Chriſtophoro: de ſancto Mauricio: de ſancta Margareta: de brachio ſancti Bonauenturæ: de coſta ſancti Leonardi: de pelle ſancti Bartholomæi: de ligno ſanctæ Crucis. Ibi videtur manica integra tunicę ſancti Bernardini, & zona qua præfatus beatus pater cingebatur. A

De conuentu Minoritico Salmuri. Conu. VII.

ALTER conuentus eſt Salmuri, quod eſt oppidum in Ducatu Andegauenſi, ac Epiſcopatu, intra muros vrbis ædificatus, in quo viginti quinque fratres morantur. Ex quibus 10. ſunt prædicatores, reliqui profeſſi. Qui quidem conuentus à Templarijs primò inhabitatus, tum demum, his à Regno Franciæ exterminatis, à fratre Maſſęo ſancti Franciſci ſocio, ſeu contemporaneo, acceptatus, & habitatus fuit. Qui obijt & ſepultus eſt in ſacriſtia anno Domini 1280. Extat ibi copia bullæ aureæ à diuo Sixto papa IIII. data Romæ apud ſanctum Petrum, anno Domini 1479. ſeptimo cal. Auguſti, Pontificatus ſui anno octauo. Inter reliquias habetur digitus vnus ſancti Ludouici Epiſcopi Toletani Ordinis noſtri, & zona beatiſſimæ virginis Dei genitricis Marię. B

De conuentu Minoritico Turonis. Conu. VIII.

TERTIVS Bituricenſis Cuſtodiæ conuentus appellatur Turonenſis, à quo & tota Prouincia denominationem ſortita, in Archiepiſcopali ciuitate incluſus & conſtructus, à Templarijs quidem incolebatur, ſed poſtmodum à Franciſcanis religioſis ad Chriſtianiſſimorum Franciæ Regum deuotas, piasq; conſtitutiones habitatus fuit. Vbi viginti quatuor fratres inſimul morantur: inter quos octo ſunt prædicatores, reliqui ſacerdotes & iuuenes. Et quoniam ſęuiſſimarum perſecutionum, per hæreticos in Gallijs ſuſcitaturum, temporibus omnia inſtrumenta authentica deperierunt, nihil ſpecialius de fundatoribus & benefactoribus primis dicti loci dici, vel commemorari poteſt: niſi quòd quædam bulla ibi habetur exemptionis & immunitatis conceſſæ fratribus à S. D. N. Nicolao papa IIII. qua declarat fratres Minores nulli niſi papę ſubijci, data Romę apud S. Petrũ xij. cal. Maij, Pontificatus ſui anno 1. Anno 1413. quinto cal. Aprilis obdormiuit in domino pia & ſancta domina Maria de Sille, in habitu noſtri Inſtituti ibi tumulata, è regione maioris altaris, multis in hunc vſque diem clara miraculis, vt patet in eius legenda. Nondum tamen eſt inter ſanctos relata, ſeu (vt loquuntur) canonizata. Anno verò Do. 1578. tempore perſecutionis ſecundæ in catholicos religioſos præſertim, ab hæreticis in territorio Bleſenſi interfectus eſt V. P. F. Ioannes Voyſin quondã Guardianus Turonẽſis ibidem profeſſus, ex honeſta familia Turonis natus, dominarum de Guiſchia confeſſor tunc, & prædicator, qui poſt diros cruciatus, membraq; præciſa, in fluuium Ligerim demerſus, diuino nutu ad præfatam Turonicam ciuitatem appulit, è regione ſuæ parœciæ, nec vltrà progreſſus, à ſuis tandem conſanguineis agnitus, in prędicti conuentus eccleſia honorificè maxima cleri, populiq; Turonenſium frequentia ſepultus eſt. De reliquijs ſanctorum (cùm ab hæreticis exuſtæ fuerint) nulla hìc habetur mentio. Quare ad alios conuentus properabit narratio, ſi tamen prius immaturam mei fratris mortem, quæ Turonis contigit, celeri calamo depinxerim. Voluiſſem ſanè, vt alius, quatenus eius dotes, & in Deum pietas hæc legentibus innoteſcerent, vterini fratris mei, ſcilicet domini Alphonſi Gonzaga, qui contra Hugnoſticos hæreticos infeliciſſimis his temporibus in Galliæ Regno, alioquin de Chriſtiana religione optimè merito, exortos proprijs ſtipendijs cum plurimis alijs Italis ſanguine claris, ob Chriſti fidem defendendam, atque ab omni iniuria vindicandam, ſub Chriſtianiſſimi Gallorum Regis ſignis militaturus, cùm in caſtris morbum contraxiſſet, Turonem celebrem Galliæ ciuitatem deferri voluit: vbi exceſſibus per ſacramentalem confeſſionem expiatis, atque viatico extra lectulum genibus ad terram demiſſis ſumpto, menſe Septembri anno verò Domini milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo nono animam ſuo Creatori reſtituit, mortem deſcriberet: cùm id mihi, ne ſanguini & carni indulſiſſe videar, minimè liceat. Eius interim corpus in patrum Auguſtinenſium C D E

A ſtinenſium Ordinis Eremitarum eccleſia è regione ſacelli, diuo Sebaſtiano ſacrati, cum ſolemni pompa ſepultus eſt:cuius anima per Dei miſericordiam in pace quieſcat.

De conu.SS.Ioannis Euang. & Mariæ Magdalenæ Loxarum. IX.

LOXENSIS conuentus, extra vrbis muros poſiti, fluuio Ligerio circumuoluti, fundator alius quàm Rex Franciæ non reperitur. Auxit autem conuentum illuſtris Franciſcus de Rouij, eques Torquatus. Eius loci eccleſia anno Domini 1237. per R. Iahellon Turonenſium Archiepiſcopum in honorem Dei,ac ſancti Ioannis Euangeliſtæ,necnon & beatæ Mariæ Magdalenæ memoriam dedicata eſt. Cùm in illa per annos octo fratres antea Miſſam celebraſſent. Manent eo in conuentu octodecim fratres. Reliquiæ quæ in huius eccleſiæ ſacrario religioſiſſimè aſſeruantur ſanctæ Mariæ Mag-
B dalenæ & S.Sebaſtiani, extremum itẽ digiti ſancti Chodoaldi,ex ſtirpe Regia nati,ſunt.

De conuentu SS Iacobi & Christophori Iſſolduuij. Conu. X.

ISSOLDVVIENSIS conuentus extra oppidi muros ſitus eſt. Cuius eccleſia in memoriam ſanctorum Iacobi & Chriſtophori dedicata eſt, anno à ſalutifera mundi redemptione 1260. Huius conuentus fundator fuit Dominus de Chauuignij. Cumque fuerit ab hæreticis noſtra tempeſtate per tumultus bellicos depredatus, ac deuaſtatus, pauca de eius erectione,& alijs notatu dignis comperta ſunt,quandoquidem authentica inſtrumenta, quæ id edocerenr, perierunt, cum ſanctorum reliquijs, quæ illic aſſeruabantur. Superfuit tamen aliqua pars reliquiarum ſancti Sebaſtiani. Habitant autem ibi,ob loci maximam incommoditatem & deplorandam ruinã,tantùm 5.fratres.

C

De conuentu S.Franciſci Biturigum. Conu. XXI.

NON longè ab Exolduno ſita eſt metropolitana ciuitas,ac vniuerſitas Bituricenſis Archiepiſcopalis ſedes,quæ toti Cuſtodiæ nomen dedit, in qua conuentus noſter, domini Frãciſci vulgò nuncupatus,incluſus eſt, anno Domini 1228.ab illuſtriſſimo D. de Chauuignij(cuius immediatè mentio habita eſt) magna ex parte erectus & fundatus. Is enim,dum viueret,Ordini noſtro valdè deuotus,templi chorum, aliaq; ædificia pro fratrum mora & habitatione conſtrui curauit:& vt fundator eodem in loco ſepeliri voluit, qui anno Domini 1270. obijt. Poſt cuius deceſſum D. Ioanna de Viercon mulier ſancta, & verè pia, iam inchoatum templi ædificium a choro ad finem vſque ſuis ſumptibus perfecit ac compleuit. Quem locum impetrauit acceptauitque V. P. F. Maſſæus
D beatiſſimi Franciſci P.N. ſocius,& contemporaneus,à prænominato D.de Chauuignij clariſſimo viro.Eccleſia verò in honorem Dei, & ſanctorum Andreæ,& Ioannis Euangeliſtæ memoriam,anno Domini 1260. dedicata fuit,menſis Aprilis 21. Incolitur autem conuentus hoc tempore à duodecim circiter fratribus. Traditione à patribus didicimus venerabilem P.Maſſęum (de quo ſupra) Biturigibus nedum multis diebus habitaſſe, verumetiam ibi concionatum fuiſſe. Cumq; non conſtet eum diem ſuum ibi clauſiſſe,ac ſepultum fuiſſe, longè veriſimillimum eſt (quandoquidem non diſcordant temporum ſupputationes) eundem eſſe quem in ſacriſtia conuentus Salmurenſis, anno Domini 1280. ſepultum fuiſſe ſupra commemorauimus. Prædicauit inſuper in dicta Biturigum metropoli, atque ad hæreticorum confuſionem,& Catholicorum corroborationem ſingulare in IESV CHRISTI virtute ædidit miraculum D. Anto-
E nius Paduanus, quo de ſtupendo prodigio in eiuſdem ſancti vita, & Ordinis antiquis monimentis ſeu chronicis expreſsè & nominatim memoria habetur. Factum autem eſt miraculum in cæmiterio ſancti Petri de Guillard.Ad perpetuam verò rei memoriam ex eo tempore excitatum eſt, ac ędificatũ ibidem ſacellum, D.Antonio Paduano ſacrum. In præfato Bituricenſi conuentu aliquot indulta ſeu priuilegia à ſummis Pontificibus Ordini noſtro conceſſa habentur. Verbi gratia, quòd fratres Minores ſint exempti. Item quòd poſſint aliorum audire confeſſiones nempe ſęcularium. Quodq; à ſacerdotibus religioſis abſoluti non teneantur iterum à ſuis curatis,ſeu Paſtoribus parocchiarum abſolutionem petere & accipere. Aduerſus quendam dogmatiſtam, qui dicebat neque Deum neque Papam (ſtante canone, omnis vtriuſque ſexus in Concilio generali

 Latera-

Lateranenſi edito) concedere poſſe vni ex Ordine Mendicantium ſacerdoti generalem A
poteſtatem abſoluendi in foro conſcientiæ ſęcularem ſibi confeſſum, quin à proprio Curato abſolutionem antè, vel pòſt accepiſſet. Ideoque coram ſanctiſſimo D.N.Papa euocatus, palinodiam cantare ſeque retractare iuſſus eſt, ac condemnatus. De quo & in Extrauagantibus mentio habetur ſpecialis. Qui quidem dogmatiſta (ſi ſatis memini) Ioannes de Polliaco vocabatur, vir vtique nouarum opinionum amicus.

De conuentibus Vaſtini, ac montis Ioannis. *Conu. XII. & XIII.*

SVNT & alij duo conuentus fratrum, qui ob tumultus bellicos non habitantur: cùm penè omnia ibi vaſtata ſint. Vnus vocatur de Vaſtino: alter verò montis Ioannis: de quibus nihil dignum memoria compertum extat. His itaque prætermiſſis: ad Britannicam Cuſtodiã deſcribendam, ac res ſpectantes ad illã exarandas, pergimus. B

De conuentu Minoritico Nanetis. *Conu. XIIII.*

CVSTODIÆ Britannię primus qui occurrit, ſeque offert, vocatur Nanetenſis conuentus, in celebri vrbe Naneto, ac vniuerſitate, intra muros conſtructus, cura & expenſis clariſſimi viri Gulielmi de Rieux, & Annæ à Maſcolio eius vxoris, anno Do. 1296. In quo hodie triginta duo fratres ſimul habitant. Ex quibus duo ſunt lectores tam in ſacris, quàm humanioribus literis. In illo Ordinem profeſſus fuerat bonæ memoriæ honorandus ſacræ Theologiæ in facultate Pariſienſi Doctor, eiuſdemq; loci vigilantiſſimus olim Guardianus, necnon iſtius Turoniæ Prouinciæ Miniſter magiſter ac P. Iulianus Dauid, cuius inſignis eruditionis apud Hiſpanos, in Valliſoletano generali Capitulo, & apud Italos in Romano etiã generali Capitulo, ſplendor refulſit, famaq; C
apud exteras nationes percrebuit. Ex cuius ſchola, & diſciplina Luretię Pariſiorũ, tãquã ex equo Troiano, literatiſſimi, & optimi prodierunt diſcipuli, qui & ſucceſſione quadam non interrupta ibidem iuuentutem bonis literis, ac moribus imbuerunt, inſtituerunt, ac rexerunt hactenus. Qui circa annum Domini 1573. obdormiuit in Domino, Nanetis, in templo ſeu eccleſia fratrum Minorum honorificè conditus. Habentur ibidem ſanctorum reliquiæ, veluti caput ſanctæ Vrſulæ: digitus ſancti Bonauenturæ: ſpina ex D. N. corona decerpta, vndecim item millium virginum aliquot oſſa.

De conuentu Minoritico Burginoni. *Conu. XV.*

AD ſalinas maris poſitus eſt antiquiſſimus conuentus Burginoni. Quis verò ipſum ædificauerit, & fundarit, docebit antiqua vetuſtaq; ſepultura in choro, maio- D
ri altari propinqua. In cuius circuitu ſic ſcribitur: *Hic iacet Dominus Gerardus à Maſcolio Burginoni poſſeſſor, & domina Eleonora Tonarcenſis eius vxor, qui hunc conuentum fundarunt, & baſilicam conſtrui curarunt, & fratres Minores in illum introduxerunt, anno Domini 1332. Die verò menſis Octobris 10. Præfatus vero Dominus Gerardus fato ceſſit anno Domini 1343. Vxor autem eius obijt anno Domini 1363. February 27.* Habitant tantùm nunc ibi ſex fratres. Quo ex loco interim quidam grauiſſimi viri olim prodierunt, ſicut habet vetus admodum martyrologij ſcriptum, vbi ſic legitur: *Obijt bonæ memoriæ magiſter N. P. ac F. Ioannes Amicus huius conuentus alumnus, quondam huius Prouinciæ Miniſter, tandem Epiſcopus Bethlemitanus, poſtmodum verò Sarlatenſis, anno Domini 1410.* Multæ quidem ſunt ſanctorum reliquiæ ibi, ſed nomina ignorantur. Extat etiam Ioannis XXII. priuilegij bulla concedentis indulgentiſq; fratribus dicti loci, vt poſſint bona mobilia & im- E
mobilia poſſidere, propter regionis illius ſterilitatem. Terra ſiquidem illa verſa eſt in ſalſuginem, nec aliqua producit ſemina, ad vitam traducendã neceſſaria, ſale excepto.

De conuentu S. Franciſci de Sylua. *Conu. XVI.*

EST & alius eiuſdem Cuſtodiæ conuentus, dictus Fulgeriarum, in denſiſſimo nemore erectus, iuſſu clariſſimi Britannorum Ducis Ioannis, idq; obtentu, ac induſtria Magiſtri Gulielmi Vorrillonis Dinannici conuentus alumni, & Ducis illius confeſſarij, anno Domini 1464. Vocatur autem conuentus S. Franciſci de Sylua. Manent ibi ferè ſemper 26. fratres: inter quos duo ſunt lectores, in Theologicis literis vnus, alter

A verò in grammaticis. Reliquiæ nullæ ibi ſanctorum præter illas, quæ in dedicatione &
altarium conſecratione recondi ſolitæ ſunt. Nullæ item pontificiæ literæ ſeu bullæ.

De conuentu S. Iacobi Redonij. Conu. XVII.

REDONENSIS ciuitas ac Epiſcopalis ſedes, locusq; ampliſſimi Britāniæ ſena-
tus, ſeu parlamēti, intra ſua mœnia, murosuè fratrum Minorum celeberrimū con-
uentum continet, à Britanniæ Ducibus conſtructum, erectumq; ab annis circiter 300.
in altiori loco ciuitaris. Cuius ſtructura ſuperba, magnificaqs, & elegans videtur. Eccle-
ſia verò dicata eſt D. Iacobo minori. Interim tamen appellatur conuentus S. Franciſci,
Ferunt quendam eiuſdem loci fratrem Radulphum uomine ibi ſepultum: cui viuo ſacrū
facienti, & Miſſam celebranti, adſtabant & miniſtrabant Angeli. Quoad reliquias, vide-
tur ibi particula S Crucis, digitus S. Catharinę, & coſta vna S. Andreæ, inſuper & capſu-
B la quædam reliquiarum vndecim millium virginum. De literis porrò huius conuentus
nihil certi ſcribere poſſumus, quoniam ſacrarium, in quo aſſeruabantur, incendio con-
flagrauit, & ſolo æquatum eſt, ſicq; igni conſumptę ſunt literę. Fratres ſunt ibi triginta.

De conuentu S. Franciſci Venetarum. Conu. XVIII.

VENETENSIS conuentus in Venetarum ciuitate, & Epiſcopali ſede, littori
maris adiacenti, vetuſtiſſimo ſanè (cuius etiam in commentarijs ſuis Iulius Cęſar
meminit) loco, intra eius mnros extructus, fundatorem habuit generoſiſſimum ac pium
Arthurum, ſecundum Britanniæ Ducem: qui anno Domini 1265. vixit. Cuius tumulus
in medio chori poſitus ſcripturam habet penè obliteratam, vt vix, ac ne vix quidem legi
C poſſit. Neſcitur itaque tempus, vel annus ſui obitus. Ferunt interim quamplures hunc
Ducem monaſterium hoc erexiſſe. Quod verò ſimilius eſſe videtur: Nam & ipſius inſi-
gnia eccleſiæ parietibus circumquaque inſcripta ſunt. Quæ quidem eccleſia à R. Gui-
done Venetenſium Epiſcopo, anno Domini 1265. dedicata eſt. Vocatur autem conuen-
tus S. Franciſci: in quo etiamnum hodie manent 22. fratres: ex quibus alter prælegit iu-
uenibus, reliqui ſunt prædicatores, ſacerdotes, profeſſi, & nouitij. Eſt ibi bulla Clemen-
tis IIII. qua anathemate ferit eos omnes, qui fratres Minores in ſuis conuentibus infe-
ſtant. Habentur etiam in hoc conuentu quædam Apoſtolorum Petri, & Pauli reliquię.
Huius vrbis Venetenſis incolæ, ante annos 40. lue inguinaria, morbouè peſtifero gra-
uiter oppreſſi, vt liberarentur, periculumq; euaderēt, ſacellum, titulo noſtrę Dominæ de
virtutibus inſignitum, ibi extruxerūt, ſicq; votorum, ac deſideriorū copotes redditi ſunt.

D *De cōu. S. Frāc. ſeu Dominæ noſtræ de virtutibus Dinanni. Conu. XIX.*

DINNANVM vrbs pulcherrima in Epiſcopatu S. Maclouij conuentum habet
diui Franciſci elegantiſſimum: cuius erectio, ſanctaq; eiuſdem conuentus deſtina-
tio, ſeu legatio, ſequenti patebit hiſtoria. Anno igitur Domini 1241. cùm S. Gallorū Rex
Ludouicus, maxima ſui Regni magnatum, ac procerum multitudine ſtipatus in Tur-
cas, & Saracenos ſe conferret, excelſus & generoſus Baro Dauaulgour, qui magna
fide, ac pietate votum Domino & diuo Franciſco fecit, pollicitus, ſi de ſuis, vel potius
Chriſti Chriſtianorumque omnium iuratis hoſtibus triumpharent, ſe Dinanni, ex pro-
prio palatio fratrum Minorum cœnobium ædificaturum, atque Franciſcani Ordinis
habitum ſuſcepturum, ſi ſaluus Rex, & incolumis, totusq; exercitus ad patriam redirent.
E Quo in gemitu, ei Patriarcha ſanctus Franciſcus apparuit dicens, ne Chriſti milites ani-
mum deſponderent, futurumq; illis auxilium à Deo repromiſit. Quo peracto bello, do-
minus Dauaulgour deoſculatis Chriſtianiſſimi Francorum Regis manibus, huic ſęculo
nequam, & pompis eius nuncium remittens, & abrenuntians, à beato Bonauentura ha-
bitu D. Fraucìſci ſuſcepto, Dinannum redijt, ibique, vt promiſerat, magnificentiſſimum
conuentum erexit, qui à cunctis noſtra Domina de virtutibus nuncupatur. Hanc por-
rò imaginem noſtræ Dominæ de virtutibus miſerat ad præfatum fundatorem ſeraphi-
cus Doctor Bonauentura, vt ex archiuis liquet. In eo autem conuentu laude, memo-
riaq; dignam vitam protrahens in Domino tandem obdormiuit, ac diem clauſit extre-
mum. Sunt ibi commorantes triginta quinque fratres, Deo optimo max. inſeruientes.

De con-

De conuentu S. Franciſci Guingampij: *Conu. XX.* A

AD reliquos conuentus huius Cuſtodiæ in inferiori Britannia ſitos properantes,
prope vrbis Guingamp communiter appellatæ mœnia, in parœcia & priora-
tu ſancti Saluatoris Epiſcopatus Trecorenſis, ſitus eſt fratrum Minorum conuentus,
nomine ſancti Franciſci, quem Guydo II. filius Arthuri II. Britannorum Ducis, Co-
mesq; de Pentheuure erigi fecit, vaſtiſſimum quidem, & ampliſſimum: & fratres Mi-
nores illum inhabitare cœperunt, anno Domini 1283. in quo communiter 14. fratres
manent, & morantur. Inter quos 5. ſunt prędicatores & vnus lector. Ibiq; requieſcunt
multorum Britanniæ Ducum corpora: Inter quos vnus, videlicet Carolus Bleſenſis,
ob merita vitæq; ſanctimoniam, & auſteritatem, poſt obitum colitur vt ſanctus, &
in numerum ſanctorum creditur relatus à ſucceſſore Gregorij XI. Id comprobat dele- B
gata commiſſio patri ac fratri Radulpho Procuratori eiuſdem Guingampenſis conuē-
tus, qua Romam adiret impetraturus ab Vrbano V. ſummo Pontifice pręfati Ducis ſan-
cti canonizationem. Extat & bulla ipſius Vrbani, xvj. cal. Septēbris Pontificatus ſui an-
no vij. qua affirmat ſe vehemēter ſolicitatum à proceribus cùm ſęcularibus, tum eccle-
ſiaſticis, maximè verò à Carolo VI. Francorum Rege, vt teſtantur literæ ipſius com-
mendatitiæ prænominato P. Radulpho collatæ, quatenus curaret præfatum Carolum
Bleſenſem in ſanctorum referri numerum, ac catalogum. Et vt de eius vita & miraculis
in propatulo eſſet veritas, ſuper hoc negotio deputatos commiſit Vrbanus V. Epiſco-
pum ſcilicet Baiocenſem, Abbatem maioris monaſterij iuxta Turones, & S. Albinum
Andegauenſem. Gregorius verò XI. ijs adiunxit Archiepiſcopum Rothomagenſem.
Hæc ſunt Caroli Britannorum Ducis canonizationis teſtimonia. Qua de re conſulendi C
ſunt grauiſſimi hiſtorię Francię, & Annalium ſcriptores Froiſſardus, Guaguinus lib. 9.
& Paulus Æmilius, Dutillet in ſuo Chronico, Polydorus Virgilius hiſtoriæ Anglorum
lib. 19. & moderni Iheuet, & Belleforeſt in ſua Coſmographia. Clarum quoq; euadit
ex informationibus factis ſuper canonizatione S. Iuonis ipſum tertij Ordinis habitum
ſuſcepiſſe in conuentu Guingampenſi. Habentur etiam multæ ſanctorum reliquię, prę-
ſertim S. Ludouici Toloſani Epiſcopi, ſculptura ſigilli conuentus effigiem ipſius refert,
de coſta S. Chriſtophori martyris, de S. Marco Papa. SS. Eleutherij, Pontiani, Nerei,
Achillei, & Pancratij martyrum. S. Dorotheæ virg. & mart. S. Viti mart. S. Petri exor-
ciſtæ, S. Marcellini presbyteri, de dente B. Hieronymi, S. Petri Alexandrini, S. Lauren-
tij mart. ſanctorum Protaſij & Geruaſi martyrum, S. Cæſarij mart. de capite & brachio
S. Lidam confeſſ. SS Coſmæ & Damiani martyrum S. Blaſij Epiſcopi & mart. de bra- D
chio B. Mathęi Apoſtoli, S. Anaſtaſię, S. Marię Magdalenę, SS Apoſtolorū Petri & Pau-
li, de brachio B. Bartholomæi Apoſtoli, de dente S. Vincentij mart. de brachio Zacha-
riæ prophetæ, de purpurea veſte D. N. de corda B. Franciſci, de tunica B. Clarę & alio-
rum ſanctorum, quorum Deus ipſe nomina ſcit. Quæ quidem reliquiæ per reueren-
diſſimū Epiſcopum Ierracenenſem viſę, & plenius non ſemel fuerunt approbatæ. Quas
conuentui Guingampenſi dedit Henricus Ducis Britannię filius, ea interim lege, quòd
de ipſis reliquijs nullo vnquā tēpore aliquis fratrum alienare, aut diſtribuere præſumat
abſq; licentia ſereniſſ. Principis D. Marię Dei gratia Hieruſalē, atq; Siciliæ Reginę ſoro-
ris noſtrę, illuſtris & chariſſimi fratris noſtri Ioānis Comitis de Pēteuure, noſtra quoq;
& hęredū noſtrorū, ait & ſtatuit pręnominatus Henricus. Hę autē donationis literę cō-
ſcriptę ſunt ab eodē Henrico in conſeruationem prędictarū reliquiarū anno Dñi 1388. E

De conuentu S. Mariæ Magdalenæ Corizopiti. *Conu. XXI.*

IN ciuitate Corizopiti, vulgò Kimper nuncupata, & in caſtro fundatoris erectus eſt
conuentus Corizopitenſis. Porrò clariſſimus vir, & magnificus Baro Dominus à
Ponte, noſtri Ordinis amantiſſimus, eiuſdem ab omnibus affirmatur fundator. Baſilica
huius conuentus primò nomine S. Ioannis Baptiſtæ fuit inſignita, & fertur ibi Tem-
plarios aliquando habitaſſe. Rurſus ſub nomine S. Mariæ Magdalenæ, à reuerendiſſi-
mo Renato Corizopitēſium Epiſcopo, & conuentus huius alumno, anno Domini 1232.
dedicata eſt. Cui in Epiſcopatu ſucceſſit venerabilis pater Guydo, qui Veneris ſepultus
eſt. Eo-

A eſt. Eodem tempore floruit frater Ioannes diſcalciatus, Patriarchæ noſtri Franciſci ſo-
cius, qui in eo conuentu obijt, & in ſacello S. Antonij extat eius ſepultura, craticulis fer
reis circumſepra. Qui verò capitis dolore diuexantur, in illius tumulū caput ſuum in-
tromittunt, ſicq; à morbo nindicati illinc abeunt. Videtur irem ibi caput S. Turij Cori-
zopitenſium quondam Epiſcopi. Habetur etiam ille agnus Dei, quem ſecum deferebat
B. Ludouicus noſtri Ordinis ſacer Pontifex. Eſt ibidem illius cingulum, ſeu corda, &
mulieres parturientes grauibus afflictæ doloribus, appoſitis illa agni Dei effigie, vel
imagine, & corda, mox à tantis liberantur anguſtijs Multorum inſuper ſanctorum vi-
ſuntur reliquiæ, quorum nomina ignorantur; nihilominus tamē maximè venerantur.

De conuentu S. Catharinæ Pictauij. Conu. XXII.

B CVSTODIA Pictauienſis penultima totius prouinciæ, à celeberrima Pictauorū
ciuitate, & vniuerſitate nomen ſortita, ſeptem habet complectiturq; conuentus,
in Aquitaniæ partibus ſita, & collocara, vnde fit vt, ob graſſantia bella, quæ in Gallia
potiſſimum Aquitanica diu fuerunt, vniuerſi penè conuentus ab hereticis perduelli-
bus incendio funditus deuaſtati, ſoloq; æquati ſint, pauca perinde de illorum origine,
erectione, & fundatione, alijsq; ſcitu neceſſarijs, hæc Chronica complectuntur: cùm au-
thentica inſtrumenta, & originalia omnino perieriut, & quàmplurimi fratres, qui alios
his de rebus edocere potuiſſent, à catholicæ Religionis, ac monachiſmi oſoribus, iura-
tisq; hoſtibus interfecti fuerint. Paucula tamen ex quamplurimis delibantes, excerpen-
tesq; ad Pictauienſem conuentum, totius Cuſtodiæ præcipuum magisq; integrum, atq;
in totius Pictauiæ metropoli poſitum, ſtylum conuertimus, qui quidem, intra ciuitatis
C muros concluſus, ædificari cæpit, viuentibus Hugone, & Guidone à Leziginaco eiuſ-
dem loci fundatoribus, quo autem anno, vel tempore id euenerit, vel à quo primitius
impetratus acceptatusq; fuerit fratre, quamuis ſedulò inueſtigatum ſit, tamen ex ma-
nuſcriptis exēplaribus, ſeu originalibus conuentus dicti loci minimè patuit. Conſtat au
tem illum in quodam ſacello, D. O. M. beatæq; Catharinæ virgini & martyri dicato,
erectum fuiſſe, quaſi in ciuitatis medio, & prope palatium regium, vnde fit, vt dictum
cœnobium præfatam martyrem ſemper habeat patronam. Interim circa annum Do-
mini 1267. Pictauorum Comes Alphonſus nomine S. Ludouici Francorum Regis ger-
manus & frater, permultis donis & beneficijs auxit, ex quo iſtius conuentus antiqui
tas demōſtratur. Adde quòd locus, in quo morabātur quidā dicti fratres de Sacco, fa-
uore ſanctiſſimi D. Gregorij X. fratribus Minoribus, ad ampliationem ſeu augmen-
D tum conuentus ipſorum, collatus eſt. Qui præfati ſummi Pontificis iuſſu Lugduni aboli
ti & condemnati fuerunt. Conuentus ſupramemoratus ita ampliatus, olim à fratribus
Minoribus quaſi 60. numero incolebatur: (quemadmodum è cellis dormitorij collige-
re eſt facilè) nunc verò, ob fratrum paucitatem, 20. duntaxat ibi commorātur. Inter
quos cuſtos ac Guardianus F. Iacobus Symier multa collapſa inſtaurauit, ſuaq; diligē-
tia reſarciri curauit, & pro curauit. Quinq; ſub ſe prædicatores is habet, ex quibus vnus
iuniores fratres Grammaticæ elementa docet. Reliqui ſunt ſacerdotes, ac profeſſi. Quo
ex conuentu præclari ingenio, ac vitæ ſanctimonia viri, noſtra etiam ætate prodierunt:
inter quos, omnium inſtar memoria, laudeq; digniſſimus habetur R. P. ac Epiſcopus
Hebron, Pictauorum Epiſcopi Suffraganeus, Frater Hilatins Choun, qui in Capitulo
prouinciali Pictauij celebrato electus Prouincialis, prudenter, & ſanctè hanc modera-
E tus eſt, rexitq; Prouinciam. Obijt autem Pictauij, ibidem ſepultus. Extant ibi quædam
reliquiæ, vt portio aliqua Crucis viuificæ, de pallio B. P. Franciſci, & alię. Non præter-
mittendus eſt huius loci alumnus, & meritiſſimus Pictanienſis ciuitatis Epiſcopus B.
Gualterus de Brugis, qui ſub R. P. Bona gratia, tunc generali Miniſtro electus Miniſter
Turonie, ad Epiſcopatus tandem faſtigium à diuina prouidentia, & Sede apoſtolica aſ-
ſumptus eſt, S. Theologiæ Doctor egregius, & ſolemnis: quiq; ſuper ſententias eruditiſſi
mè commentatus eſt. Cuius uita, ac miracula exactè in Chronicis, Hiſpano idiomate
conſcriptis, cùm de viris illuſtribus Ordinis noſtri mentio habetur, deſcribuntur; Me-
minit eiuſdem Raphaël Volaterranus. Super eius caput, in eximiæ cuiuſdam ſimplicita
tis, innocentiæ, & ſanctitatis ſignificationem, non ſemel columba apparuit, dum ſacra
miniſtra-

miniſtraret. Quamplurimi eiuſdem meritis & precibus à febre quartana conualuerunt, deq; paralyſi, alijsq; morbis. Quidam etiam comitiali morbo, ſiue epilepſia affectus ſanitati priſtinæ eſt reſtitutus. Huius ſepulchrum iuxta altare maius eccleſię fratrum Minorum viſitur, & à multis fidelibus, eius opem ad Dominum implorãtibus, deuotè viſitatur. Eſt etiam iuxta refectorium dicti conuentus domuncula, ſiue cubiculum titulo S. Gualteri nuncupatum. Cætera quæ ad eiuſdem ſancti commendationem faciunt, & ab eo pręclarè in vita, & poſt mortem geſta copioſius in prius commemoratis authoribus explicantur. Suffecerit nobis ſi Volaterrani grauiſſimum hic producamus teſtimonium. Is igitur author Apologiæ lib. 21. de claris viris Ord. D. Franciſci ſic commentatur. *GVALTERIVS BVRGENSIS Miniſter Turoniæ, quem ob ſanctitatem prodigijs clarere dicunt, magnumq; æs alienum benignè pauperibus faciendo contraxiſſe, cùm ſummus eſſet Theologus, multaq; ſcripſiſſet, ac inuitus Præſul Pictauienſis crearetur, venit in litẽ pro iure ſua Eccleſia cum Archiepiſcopo, & metropolitano ſuo Burdigalenſe Præſule, qui paulo poſt ſummus Pontifex creatus nomine Clementis V. hunc aduerſarium ſuum Præſulatu deiecit.* Superſunt reſtantque, vt huic Prouinciæ finem imponamus, ſex Cuſtodię Pictauienſis conuentus deſcribendi, atq; exarandi, qui his pręnotãtur peculiaribus nominibus, nempe. A B

Conuentus Hyorty. *Conu.* *XXIII.*

Conuentus S. Maxenty. *Conu.* *XXIIII.*

Conuentus Partiniaci. *Conu.* *XXV.*

Conuentus Caſtriheraldi. *Conu.* *XXVI.*

Conuentus Iulioduni vel Loſduni. *Conu.* *XXVII.*

Conuentus Thouarci. *Conu.* *XXVIII.* C

IN quibus aliqui fratres etiam nunc commorantur, ſed quia pauci ſunt, ob demolitionem locorum, quæ per hæreticos hiſce turbulentiſſimis temporibus accidit, ideo de his ſilere potius duxi, quàm pauca dicere. Quorundam tamen fratrum, qui bellorum ciuilium graſſante perſecutione pro Chriſti fide, ac nomine mortem ſubierunt, nomina recenſenda meritò ſunt. Hyorti itaq; ſuæ fidei profeſſionem, & teſtimonium reddidit reuerendus P. ac Magiſter, Cuſtosq;, Ruellon cognomine: Loſduni autem reuerendus P. Michaël Deſmans: & venerabilis pater frater Ioannes Demalay, nobilibus, atq; claris parentibus ortus: & denique pater frater Iuo Boyer S. Theologiæ Licẽtiatus.

Conuentus S. Franciſci Engoliſmæ. *Conu.* *XXVIIII.* D

CVSTODIA omnium poſtrema Xantonica dicitur. Hæc in Aquitanica Gallia, olim ditionis Anglorum, nunc verò, & quidem antiquiſſimo iure, Regis Francorum Chriſtianiſſimi, ſita eſt. Nacta autem nomen Xantonicum, ab vrbe Xantonarum Epiſcopali ſede, ad fluuium Carentonam, quæ in extremis partibus Prouinciæ iſtius, fertilibus agris, & regijs vrbibus, & ciuitatibus, abundanti ſolo collocata eſt. Continebat olim octo fratrum monaſteria, atq; vnum dominarum ſororum S. Claræ Vrbaniſtarum (vt loquuntur) in arce & munitiſſimo regioq; oppido ſeu vrbe, vulgò la Rochelle nuncupata. Nunc verò illa graſſante bello ciuili, potiſſimum in Aquitania, ſunt vniuerſa (dempto vno Engoliſmenſi ſcilicet) ab hæreticis diruta, incenſa, & euerſa, fratribus, qui in illis erant, varijs cruciatibus in Chriſti odium excarnificatis, & mortem ab illis fortiter perpeſſis. Quorum vtriq; mors in conſpectu Domini pretioſa eſt. Primus igitur huius cuſtodiæ Conuentus eſt ille, qui intra muros Engoliſmę, quæ eſt vrbs in montis cacumine, ſuper quem ædificata eſt, poſita, & ſedes Epiſcopalis, atq; Carẽtona fluuio alluta, ſurrigit. Qui ædificari cœpit, annò Domini 1282. viuente Hugone à Lezigniaco, Comite tunc Engoliſmenſi. Quem tamen poſtea Ordini noſtro auxit valde deuotus dominus, & Comes à Rupefucaldi, Gallicè la Rochefocault, nomine Guido. Ideoque præcipuus dicti cœnobij fundator habetur. Illiusq; ſpecialis, tutelarisq; patronus eſt S. Clemens diui Pauli diſcipulus, ac Apoſtòlorum Coriphæi diui Petri tertius ſucceſſor. Cùm dictus Guido de la Rochefoucault, prolem maſculam ex coniuge ſibi cariſſima minimè ſuſcepiſſet, atque adeò de ſucceſſore ſibi hærede deſperaret, exemplo Patriar- E

chæ

A chæ D. Abrahæ, contra ſpem in ſpem credens, & in Domino confiſus votum emiſit, vt
ſi prolem hæredem acciperet, in beneficij accepti gratiam memoriam perpetuò Fran-
ciſcus nominaretur, quicúq; ius primogenituræ in eius ditionibus, & poſteritate ſorti-
retur. Voti itaq; factus cõpos D. Fráciſci (cui ſpecialiter deuotus erat) precibus, eius ſoda
lirio & Ordini conuentum Engoliſmenſem erigi, conſtruiq; curauit. Cuius corpus hu-
matum fuit ante maius altare, quod ab initio erectum fuerat, vbi nunc valuæ, ſeu oſtia
ſunt eccleſiæ à conuentus amplificatione, quæ poſt centum fermè annos contigit. Si-
quidem Beatrix quædam Engoliſmæ Comitiſſa, Ordini D. Franciſci deuotiſſima, vt
eccleſia longè amplior ac elegantior, ſplendidiorq; ędificaretur, augereturq; conuẽtus
ſtudioſè curauit. Quæ circa annum Domini 1328. diem clauſit extremum. Tumulo
autem conditum fuit eiuſdem corpus in præmemorata eccleſia ante altare maius, &
circa annum 1562. feruente bello ciuili. Eiuſdem Beatricis à Britannia (hoc enim
B fuit ei cognomen) ſepulchro aperto repertum fuit corpus, non inuolutum ſindone,
ſed ſacco coriaceo vndiq; compactum, & conſutum. Dictorum fidem faciunt, quæ En-
goliſmæ aſſeruantur literæ, anno Domini 1564. conſcriptæ, V. P. F. Ioanne Thenaudi
Doctore Theologo dicti conuentus tunc Guardiano, poſtea verò Mellinenſi apud Ce-
nomanos Abbate, ex ſanctę Sedis diſpenſatione. In dicto conuẽtu primitus erant fratres
35. ſimul commorantes, quod conijci poteſt ex numero totidem cellarum dormitorij,
nunc quidem maiore ex parte dirutarum. Modò verò manent ibi 8. tantùm, ex qui-
bus vnus eſt lector, qui etiam iuuenibus Grammaticæ incunabula, & rudimenta præ-
legit. In archiuis conuentus aliquot literæ pontificię reperiuntur. Quarum aliç ſunt à
Gregorio IX. Pontifice ſummo ſui Pontificatus anno vj. conceſſæ, priuilegia ſepulturæ
C fratrum continentes. Alteræ autem à ſanctiſſimo Clemente IIII. Pontificatus ſui an-
no j. conceſſæ, vetantes ne fratrum mœnia vel domicilia infringantur, violenturque.
Tranſcriptũ habetur Pictauij, anno Dominicę incarnationis 1430. Pontificatus Mar-
tini V. anno iiij. Aliæ quoq; extant, ne fratres cogi poſſint à cætero intereſſe alicui cau-
ſæ, niſi ſit fidei, datę Romæ iij. cal. Iunij ſub Innocentio IIII. Pontificatus ſui anno pri-
mo. Hunc conuentum toto decennio prudentiſſimè rexit bonæ memorię, & eximię eru-
ditionis Doctor Theologus in vniuerſitate Pictauienſi venerabilis. P. F. Iacobus Magne-
lotus prædicator, & ſui ſæculi phœnix, huius Cuſtodiæ meritiſſimus Cuſtos, qui anno
à lætabunda Chriſti ſeruatoris noſtri natiuitate 1557. menſe Septembri obdormiuit in
Domino, ibidem ſub lampade honorificè ſepultus. Eius cineres & oſſa ab impijſſimis
hæreticis effoſſa, ac exhumata, impio quodam ſacrilegio indigniſſimè contrectata ſunt,
D ac diſperſa. Cùm etiam, circa annum Domini noſtri 1568. vrbe ab hoſtibus & perduel-
lionis reis capta, venerand. pater frater Michaël Grelet Xanctonenſis Cuſtos, Guardia-
nusq; Engoliſmenſis (cuius memoria in benedictione eſt), ac domini Ioannis de la Ro-
chefaucault maioris monaſterij Abbatis (cuius anima pace fruatur æterna) conciona-
tor ac confeſſor, ad furcas damnatus fuit. Qui cùm ad ſupplicij locum duceretur, Ga-
ſparo de Colligny, Galliarũ Ammiranti (vt loquuntur) prædixit, quòd inſtar Iezabe-
lis è feneſtra deijciendus, ſicq; mortem oppetiturus eſſet. Atq; ita ei accidit, circa an-
num Dominicæ incarnationis 1573. menſis Auguſti 24. Lutetiæ Pariſiorum. Is enim
adhuc palpitans, mortiq; vicinus per feneſtras deiectus eſt, eiuſq; cadauer per vrbis
compita & angiportus tractum à pueris, omniq; ludibrio expoſitũ, iuſtas Deo æquiſ-
ſimo ſcelerum, ac impietatis vindici dedit pœnas, prout ſibi viuo (vt dictum eſt) à præ-
E fato patre, ac glorioſiſſimo Chriſti martyre fuerat prænunciatum, nec ſine prophetico
ſpiritu in ſcala, ſeu gradibus ſupplicij ingenuè prædictũ. Alter Petrus Boneau vocatus,
ciuitatis Engoliſmẽſis prædicator ordinarius ſacræ Theologiæ eruditiſſimus Doctor, in
facultate Pictauienſi (qua in vrbe Ordinem profeſſus fuerat) morti ſimiliter adiudica-
tus, paulò antequam è carcere educeretur, mortis ſuæ præſcius, ijs, qui ſecum clauſi
tenebãtur, prædixit fore, qui ſe perderent iam iam venturos. Quo adhuc loquẽte, adſunt
illi Satanici miniſtri, qui cum ingenti impietate, ac in fidem Catholicam odio ducti, ad
ſupplicium atq; mortem quærunt: Et ſanctiſſimus pater qui diu podagra laborauerat,
ac ſi nullum præſentiret dolorem, ingenti animi lętitia affectus, ad furcas rapitur, ſuis
pedibus iter ingreſſus, ſicq; hanc miſeram vitam glorioſa morte commutauit in æter-
nam bea-

nam beatamq; . Cuius corpus poſt duorum ferè annorum ſpatium ita repertum eſt incorruptum, ac integrum (cruribus tamen fractis) perinde ac ſi recens humi traditum, & terrę commendatum fuiſſet. Atq; è loco patibuli, in quo ingloriosè iacuerat, in capitulo prædicti conuentus, magna cleri ac populi frequentia, repoſitum eſt. Alij duo probi patres eiuſdem loci, nempe frater Ioannes Virolault tunc lector ibidem, ac frater Ioannes Aprilis, diu etiam lector, vterq; ſanè egregius concionator, neci ab hęreticis traditus eſt, prior quidē genitalibus abſciſſis: o barbarā, & plusquàm Turcicā carnificinā! Poſterior vero ceruicibus haſtis cōminutis. Sicq; martyriū ſuū ambo cōſummauerunt, atq; ſui ſanguinis effuſione illuſtre fidei teſtimonium Ieſu Chriſto domino dederunt. A

De conuentu S. Coſmæ Cognaeu. Conu. XXX.

COGNAEV vrbs regia ad fluuium Carentonam ſita, in Ducatu Engoliſmenſi, ac diœceſi Xantonenſi, habuit non ita pridem extra muros conuentum fratrum Minorum impenſis & ſumptibus pijſſimi herois domini Vgonis le Brun à Lezigniaco (de quo etiam ſupra non ita dudum) Domini Cognaēnſis, & Engoliſmæ Comitis, circa annum humanæ reparati onis 1288. aut circiter, conſtructum. Qui non multò pòſt functus vita in eodem Cognaēnſi conuentu, quem conſtrui curauerat, & fundauerat, fuit ſepultus ante maius altare chori. Patronus autem dicti conuentus erat D. Coſmas S. Damiani frater. Nunc autem locus omnino deſolatus, & funditus euerſus eſt ab impijſſimis hęreticis. Attamē aliqui fratres morātur intra mœnia vrbis, in domo dicta Cor Chriſti, quę olim fuerat conuentui legata à nobilibus Viuiano à Caſtro, & Bernardo à Burdigala, eo fine, vt fratres eorum ac ſuorum animas perpetuò apud Deum haberent commendatas, celebrarentq; cunctis ſextis ferijs Miſſam pro defunctis. In eo domicilio nūc tres tantū patres cōmorantur ſub obedientia Guardiani, qui officio eſt prędicator. B C

De conuentu S. Franciſci Xantoni. Conu. XXXI.

XANTONVM vrbs regia ad fluuium Carentonam, metropolis Prouinciæ Xantonicæ, conuentum habuit D. Franciſci extra vrbem in ſuburbijs Viuianis: Qui modò dirutus eſt & ſolo æquatus. Nulli itaq; ibi morantur fratres, quòd ſit inhabitabilis locus Quare ſuperſedentes pluribus deſcribendis, hoc vnum dumtaxat commemorabitur, quod eſt obſeruatione dignum: martyrium, inquam, P. F. Mirambeau: Qui ab hęreticis, vrbe Xantonica capta, velut alter Petrus à quatuor quaternionibus militum, haſtis conficiendus in medium productus, pugionibus punctus, interijt. Fortes milites ſcilicet, qui tanto apparatu, in tam imbecillem, ac iuuenem hominem, ſed probum, ſed pium, ſed in fide (quæ vincit mundum) victorioſum, ac inuincibilem, ſæuire non erubuerunt: ô pluſquam parricidas immanesq; beluas! qui cæteris impijs ac deſtandis facinoribus, ab ipſis immaniſsimè perpetratis, hoc vnum addere voluerunt, vt euidentiſſimo argumento declararent, quanto odio fratres Minores, ſanctiſſimi Romani Pontificis auctoritatem, ac ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ fidem ſuo ſanguine vſq; ad glorioſam mortem proteſtantes, defendentes, ac confirmantes, proſequerentur. D

De Minoritico conuētu & Clariſſarū monaſterijs Rupellæ. Cōu. XXXII.

RVPELLA vrbs ſimiliter regia, ad mare Oceanum ſita, duos conuentus habuit. Alter erat in vrbe, fratrum ſcilicet: alius autem conuentus monialium diuæ Claræ, intra vrbem quoq; concluſus erat in loco, D. Margaretę dicato. Prior, eo quòd ab hęreticis vrbs detineatur, nedum dirutus eſt, ſed eo in loco collegium, in quo in hæretica prauitate catechizantur ſeu inſtruuntur adoleſcentes, filijq; hæreticorum, erectum, inſtructumq; eſt. Poſterior autem, quia catholicorum ſacrę ędes deſolatæ & deuaſtatæ ſunt, ad diuina officia & Religionis exercitium, omnibus in vniuerſum catholicis & orthodoxis deſeruit. Quem locum ſibi pretio compararunt & redemerunt. Inuentæ ſunt ibi literæ, quibus continetur non eſſe contrarium fidei, aliquid ſanguinis Chriſti in terram fuſi pro ſalute hominum remanſiſſe. Quæ quęſtio cùm multorum animos permouiſſet, non ſolum ordinis Eccleſiaſtici (vt iiſdem literis continetur) ſed etiam ſæcularis, tandem Lutetiæ Pariſiorum deciſa à facultate Theologiæ fuit & diſſoluta, ac ſupra memorata E

A memorata concluſio, ſiue articulus declaratus, & diffinitus tempore Nicolai V. Papæ Pontificatus ſui anno ſecundo. Idq; circa annũ ab incarnatione noſtri Domini 1448.

De conuentu Minoritico Oleronis. Conu. XXXIII.

OLERON inſula eſt omni ex parte Oceano cincta, à Rupella plus minus quinq; leucis diſtans. Habuit olim conuentum F. Minorum, diligentia generoſi & nobilis domini Pontenſis conſtructum. Quo tempore ignoratur, cùm ibi omnia, vt Rupellę, demptis parietibus, hæreticorum rabie & furore ſint euerſa. Ideoq; dictus conuentus, longo tempore ſine fratribus manſit. Nunc autem ex ordinatione nouiſſimi Capituli, anno Domini 1584 menſis Iulij octaua, Aurelianis celebrati, à V. P. ac M. Hylaret, tũc Prouinciali ac noſtro Commiſſario, nouiter inſtitutus eſt dicti loci Oleronis Guar-B dianus F. Ioannes Maigret, ſi quomodo fieri poſſit, vt fratres ibidem ſe recipiant, ac habitent Domino famulaturi, & Eccleſiæ Dei inſeruituri. Maiora, & ampliora deſcriberentur, ſi ſalua manſiſſent originalia dictorum locorum: attamen Vulcano tradita fuere.

De conuentu S. Ioannis Angeriæ. Conu. XXXIIII.

ANGERIA vrbs regia, ad fluuium Vultutnum ſita, conuẽtum olim habuit fratrum Minorum, S. Ioannis Angeriatenſis dictum, intra mœnia. Nunc autem inhabitabilis, deſertusq; locus eſt. Habitatur autem vrbs à perfidis, eſtq; velut arx & aſylum, ſeu propugnaculum, ac receptaculum rebellium & perduellium hęreticorum.

De Minoritico conuentu Barbezilij. Conu. XXXV.

C BARBEZILIVM oppidum eſt ſupra fluuiũ dictum Nay, in Xantonica Cuſtodia, quod iure hæreditario euenit vni ex Dominis à Rupefucaldi: Habuit olim extra muros ſecus viam regiam, qua itur verſus munitiſſimam, & ob negotiationum varietatem, portumq; maris clatiſſimam ciuitatem Burdigalenſem, totius Aquitaniæ metropolim conuentum F. Minorum, eodem fundatore, ac pari tempore, quo conuentus Engoliſmenſis, de quo ſupra. Cæterum omnia ſunt (proh dolor) vi bellorum penitus deſtructa. Quamplures olim fratres eruditiſſimi, ſanctiſſimi, & qui apud omnes optimè audiebant, & magnum nomen ſibi acquiſierant, commorabantur, vitamque tranſigebant: Nunc temporis tamen omnino inhabitabilis eſt locus, & ab impijſſimis, peſtilentiſſimisque hæreticis omnino dirutus conſpurcatusque, nec ob Hugnoſticorum ibi commorantium multitudinem, ac ſæuitiam, tuta atq; ſecura eſſet ibi habitatio.

D *De conuentu SS Franciſci & Dominici Pontis. Conu. XXXVI.*

PONS à multitudine pontium dictus locus, vel ex nomine Domini à Ponte, ſupra amnem Senonam ſitus eſt, omni ex parte olim muro cinctus, conuentum ſanctorũ patrum Franciſci ac Dominici habuit olim extra muros vrbis. Conuentus fratrum Minorum fundatores primi fuerunt Domini Pontuenſes, vt ex ſepulcura iuxta altare maius couſtat, quæ in hunc vſq; diem permanet. Qui ſolo plane æquatus eſt, & factus inhabitabilis. Nihilominus ad conſeruationem, & Religionis propagationem, ex ordinatione Aurelianenſis Capituli nuperrimè celebrati (vt ſupra tetigimus) deſignatus eſt eiusloci Guardianus, çùm licebit tutò illic manere. Reperitur ibi tranſcriptum bul-E læ Leonis X. datæ Romæ, anno Dominicæ natiuitatis 1513. v. cal. Iulij, Pontificatus ſui anno j. apud ſanctum Petrum, continentis plenam liberationem à pœna & culpa conceſſam his, qui noſtri Inſtituti domos, clauſtra, ſepta, ædesq; ſacras ædificauerint, & auxerint, ædificari atq; augeri curauerint, ac procurauerint. Habentur inſuper aliæ literę in membrana deſcriptæ, duobus ſigillis appenſis, quibus continetur, quaſdam reliquias ſancti ac ſeraphici Doctoris Bonauenturæ fuiſſe illuc aſportatas Lugduno Galliarum, diligentia venerandi patris fratris Stephani Pariſeti noſtri Ordinis, ſacræq; Theologiæ eximij profeſſoris, conuentus Lugdunenſis Guardiani, ac Prouincię Burgundiæ (quæ modò S. Bonauenturæ vocitatur) olim Miniſtri, circa annum Dominicæ incarnationis 1490. mẽſis Octobris 18. Poſtremò extat etiam ibi conceſſio Epiſcopi Xãtonenſis pro Confraternitate beatiſſimæ, ſemperq; virginis genitricis

Mmm Dei

Dei mariç:quæ celebrabatur magna cum deuotione ibidem quotannis 15. Auguſti, die A
Aſſumptioni eiuſdem Dei parç virginis ſacra. Quç conceſſio data eſt circa annum repa
rationis generis humani 1535. Eodem in loco, diuæ virginis Mariæ precibus, ac meri-
tis, quàmplurima, eaq; magna, fiunt miracula, ac Deo optimo maximo, eiuſq; ſacerri
mæ ac immaculatç genitrici, vota offerentes à cunctis eximuntur periculis, & de infir-
mitatibus, quibus laborabāt cōualeſcentes, priſtinç, & deſideratæ redduntur valetudini.

De monaſterio S. Mariæ virginis Guyſchia. Mon. I.

NON multum procul, ſed quinq; duntaxat paſſuū millibus à Bleſis, monaſterium
ſororum ſanctæ virginis Claræ, ſub Regula & indulto Vrbani Pontificis maximi
viuentium ac poſſidentium, quod Guyſchia vocatur, ſitum eſt, Cuſtodiæ beatiſſimæ vir
ginis Mariæ ſacratum, à fluuio Ligeri mille circiter paſſibus diſtans. Fundatum eſt au B
tem à Principe illuſtriſſimo ac pientiſſimo Ioanne de Chaſtillon Bleſenſi Comite, & ab
illuſtriſſima pariter ac pientiſſima Alide ipſius cariſſima coniuge, atq; eorum expenſis
ædificatum, anno ſalutis noſtræ ſupra milleſimum ducēteſimo ſeptuageſimo ſeptimo,
menſe Martio, poſt beatiſſimi patris noſtri Franciſci tranſitum annis 58. & S. Claræ vir
ginis 25. vt literæ fundationis eiuſdem monaſterij luculentiſſimè indicant. Ex veteri
manuſcripto, quod in fine Regulæ monialium eiuſdem monaſterij habetur, colligitur,
quòd cùm ille Comes religioſiſſimus Princeps eſſet, eidem in ſomnis reuelatum eſt, vt
monaſterium curaret ædificari. At cùm de loco dubitaret, rubi ardentis ſigno, à paſtori-
bus illic exiſtentibus conſpecto, oſtenſum eſt. In eodem enim loco, vbi maius altare eccle
ſiæ erectum eſt, primùm reperta eſt paruaglorioſæ virg. Mariæ imago, quæ vſq; nunc
in choro ſororum erecta cernitur, maximaq; in deuotione habetur. Deinde lapis, ex quo C
confecta eſt altaris tabula. Aedificato itaq; ibidem monaſterio, ſacroſanctæ Sedis apo-
ſtolicæ auctoritate (vt authentica indicant inſtrumenta iſtius monaſterij) in illud ſoro-
res 50. introduxit, quibus, vnà cum multis priuilegijs, annuos redditus, ad vitæ ſuſtenta
tionem neceſſarios, perpetuò munificentiſſime pientiſſimeq; legauit. Prima huic mo-
naſterio præfecta eſt Abbatiſſa religioſiſſima ſoror Iuliana de Trecis, monaſterij de
Longo campo nuncupati ſoror profeſſa, In iſto monaſterio ſimul nunc commorantur
35. moniales. Multa ibi miracula per glorioſç virginis Mariæ merita facta fuiſſe, & ple-
rumq; fieri commemorantur. Quorum conſideratione permotus ſummus Pontifex Ni-
colaus huius nominis IIII. indulgentias multas omnibus dicti monaſterij eccleſiam de
uotè uiſitantibus paterna liberalitate conceſſit, in feſtis beatiſſimæ virginis Mariæ, eo-
rumq; octauis, & in anniuerſario dedicationis illius, vt ex duabus bullis eiuſdem Ponti D
ficis ſummi, quæ in archiuis monaſterij aſſeruantur, perſpicuum eſt. Vna quidem da-
ta Reate, anno ſui Pontificatus 2. altera verò Romæ eodem anno ſui Pōtificatus. Non-
nullas ſanctorum reliquias habet iſtud monaſterium: quarum præcipuç ſunt de cruce
Domini noſtri; de ſancto Andrea, de capillis beatæ Mariæ Magdalenæ; & de ſancto ac
ſeraphico Doctore Bonauentura. Fundatoris ſepulchrum, ex atro marmore cum ſtatua
eiuſdem, inſtar equitis armati ſuperiacentis confectum, ante maius altare cum circum-
ſcriptione Gallica cernitur, à quo præfatum altare non parum condecoratur ornaturq;.

De Clariſſarum monaſterio Bituricum. Mon. II.

IN eodem Bituricum celebri ciuitate eſt etiam monaſterium ſororum S. Claræ, quod
initio conſtructum, ædificatumq; fuit, ac impetratum & acceptatum à beata ſorore E
Coleta, quæ anno à lætabunda Chriſti natiuitate 1470. à pientiſſimo D. Cadoit, tunc
noſtræ Dominæ de Salles Priore, deinde Bituricenſi Archiepiſcopo obtinuit locum &
fundum quendam in vico Arenarum intra mœnia vrbis, impenſis eiuſdem domini com
paratum, cum Chriſtianiſſimi Francorum Regis licētia, quem ad ſororum S. Claræ ha
bitationē conſtrui curauit. Sed morte præuentus opus imperfectū reliquit, & dn̄s magni
cenſus & nominis tunc temporis, Iacobus cor, vulgò Iacques Coeur dictus, inchoatum
ad finem vſq; perduxit ædificium, atq; dominas pauperes ſorores ibi incluſas colloca-
uit, & ſuper libros, qui choro ad pſalmodiam deſeruirent, ſua inſignia, ac in communi
bus clauibus D. Iacobi imagunculam apponi voluit, vt eius integrum nomen, ac cogno
men

A men omnibus,tamquam fundatoris præcipui innoteſceret, & memorabile eſſet. Nimirum. *Iacobus Coeur.* Manent eodem in conuentu circiter ſorores viginti quinq; numero.

De monaſterio SS. Petri & Pauli Apoſtolorum DeſiZy. Monaſt. III.

IN territorio Niuernenſi, oppido Deſizes nuncupato, intra illius mœnia & muros, iuxta caſtrum Niuernēſium Ducum, ad ripam fluuij Ligeris, ſitum eſt monaſterium ſororum S. Claræ: cuius fundatores præcipui ac primi fuerunt præfati Comites illuſtriſſimi ſeu Duces Niuernenſes. Illud, inter reformatos conuentus dominarum pauperum à beata matrè Coleta, ſi non primas, ſaltem ſecundas facilè tenet. Auctum autem eſt & ampliatum ab illuſtriſſima pariter ac pientiſſima Maria de Albret Comitiſſa Niuernenſi, & Druydum oppidi, eiuſq; filio clariſſimo domino Franciſco de Cleues. Cuius
B ecclesia à reuerendiſſimo in Christo patre Niuernenſe Epiſcopo in ſanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum memoriam dedicata, & conſecrata eſt. Numerus ſororum ibidem commorantium, & Chriſto earū dilectiſſimo ſponſo inſeruientiū, ad 30. vſque peruenit.

De Clariſſarum monaſterio Nanetis. Mon. IIII.

NANETIS quoq; intra muros extat monaſterium ſororum ſanctæ Claræ de prima eius Regula à beata ſorore, & matre Coleta reformatarum, ſtudio & ſolicitudine præcelſi viri, & domini Petri de Rieua, olim Britanniæ Ducis, ædificatum, anno Dominicæ natiuitatis 1325. vocaturq; conuentus ſanctæ Claræ. Ibique communiter degūt incluſæ, vitamq; religioſiſſimā ac laude dignā tranſigunt, vigintiquinq; ſorores.

C *De monaſterio S. Claræ prope S. Dinannum. Mon. V.*

NON procul hinc diſtat ſororum ſanctæ Claræ, per quandam ſororem Coletam nomine, Ordinis eiuſdem monialem, reformatarum, conuentus, & monaſterium ad numerum decimum octauum ſub perpetua clauſura, in capella S. Catharinæ de Dinanno, & illi circumſtanti loco Maclonienſis diœceſis, in ditione nobiliſſimi viri, ac Ducis Britanniæ Franciſci, qui iuxta diploma ſanctiſſimi Sixti Papæ IIII. datum Romæ apud S. Petrum, anno Dominicæ natiuitatis 1480. idibus Decembris, Pontificatus ſui anno 10. illud ipſum S. Claræ monaſterium excitauit, & conſtrui curauit cum eccleſia, campanili, clauſtro, cœmiterio, hortalicijs, alijsq; ad id neceſſarijs officinis, & inhabitandum ſororibus dedit, ſpecialem gerens ad Ordinem S. Claræ deuotionis affectum. Habetur eiuſdem Sixti PP. Bulla ibidem, quam non neceſſe habuimus hic tranſcribere.

PROVIN-

PROVINCIA
TVRONIAE PICTAVIENSIS.

A PROVINCIA Turoniæ Pictauienſis, in ampliſſimo Ordinis noſtri Vl-
tramontani, ſtatu ſeptimum ordinem, ſuo quodam ac peculiari iure, ſibi
maxime vendicat. Ea enim eſt, quę cęteris Galliarum Prouincijs diſcipli-
nę regularis habenas, ac reformationē induxit, ac puriorem illam Regu-
lę Minorum Obſeruationem vnanimi voto amplexa eſt, vt etiam propte-
rea ad SS. Synodum Conſtantienſem, anno Domini 1415. dare literas ſupplices non
erubuerit. Cuius fratres in reſarcienda puriori Regulæ obſeruatione per multos annos
laborauerunt in Gallijs. Quorum exemplum & reliquæ Galliarum Prouinciæ imitatę
magna laude fuerunt. Antè ſiquidem SS. Synodum Conſtantienſem, magna pietatis &
B ſanctimoniæ exiſtimatione, florebant fratres in conuentibus Mirabelli, Laualis, Cliſſij
Ambaſiæ, Fontiniaci comitis, Bercorij, Cholleti, & alijs permultis, vt in ſuæ probita-
tis fauorem plures ſummi Pontifices plurima eis beneficia, & gratias elargiri non fue-
rint dedignati, quorum diplomata per conuentus aſſeruantur. Vnde per antonoma-
ſiam ſancta fuit appellatæ, quòd odore & opinione ſanctitatis ſuæ Gallos etiamnum
reſperſerit. At (proh dolor) diu Francorum bellis & procellis non ita pridem ſic di-
uexata eſt, vt vix Prouinciæ illius ampliſſimę aliquod nunc ſpecimen habeat, quando
in illius pręſertim fratres, ac cęnobia inanis hęreticorum furor, ac bellorum impetus de-
bachari, ac inſanire viſi fuerint. Nam ex 24. conuentibus (quos & ampliſſimos, & fœ-
C cundiſſimos genuerat) 12. dati ſunt ignibus. Cæterorum verò perpauci bellorum pro-
cellas euadere potuerunt, vt præter tectum & parietes nihil in eis integri relictum fue-
rit. Quanta verò diligentia patres deſudarint in reſtaurandis hæreticorum ruinis te-
ſtantur conuentus Mirabelli, Fontiniaci, Cholleti, Cliſſij, quorum aliqui bis confla-
grati denuò etiam ædificati fuerunt, qui tamen vix colorem ſuum ſemel amiſſum, aut
ſpeciem priſtinam, tandem recuperarunt. Ac tollerandum eſſet fortaſſis, niſi & in fra-
tres noſtros hoſtilis furor deſæuiſſet. Præterquam enim quòd fratres ſub vitæ ſuæ peri-
culo conuentus ſuos non auſi ſint ingredi, ac fugæ ſeſe mandantes miſerè occubuerint
D plurimi, alij ſuæ fidei & religionis palmam ad cœlos vſq; euexerunt. A quibus bellis
orta eſt, tum demum ea, quam modo cernimus Prouinciæ diſſipatio, & fratrum penu-
ria. Ea verò cùm in ampliſſimo Gallorum imperij vmbilico ſita ſit, longè lateqꝫ diſten-
ditur per Turones, Aurelianos, Bituriges, Pictones, Xantones, Angoliſmos, Armari-
cos, Audegauos, Cenomanos. Ab Oriente Francos: ab Occidente Britannos mino-
res: à Meridie Aquitannos: ab Aquilone Neuſtrios ſeu Northmannos. In omnibus au-
tem huius Prouinciæ finibus, ſeu partibus patria fertilis eſt, & bonis omnibus tempo-
ralibus abundat, ita vt non difficilè ea, quæ ad vitæ cultum ſpectant, ſibi compararent
fratres, ſi pax ſua eccleſiæ, orbiq; Gallico à Domino Deo optimo maximo reſtituere-
E tur. Et quod maius eſt homines ſunt valdè mites & ſociales, ac religionis, Catholicæ
feruidi cultores. Et ij quidem fratribus diui Franciſci deuotiſſimi. Cuius Prouinciæ
conuentus, ſi de his quos fratres inhabitant fiat ſermo, ſunt 24. ſi verò de illis, in qui-
bus ſanctimoniales morantur, oriatur quæſtio, ſunt numero 4. vt ipſam legenti mani-
feſtum fiet. Eius ſigillum maius Chriſtum cruci affixum, lateri cuius dextro doloroſa
mater, ſiniſtro verò dilectus Euangeliſta Ioannes aſtant, ſed pedibus beatus pater Fran-
ciſcus genuflexus, expanſiſq; manibus ſubſtat, cum his verbis: S. MINISTRI
PROVINCIALIS TVRONIÆ PICTAVIENSIS. in orbem im-
primit. Duos autem noſtri Ordinis Religioſos, alterum quidem ſacerdotem, ac con-
uentus ſancti Martini Guardianum nomine, fratrem Franciſcum Drubadauię, alterum
verò laicum, nomine fratrem Franciſcum Brutum huic Prouinciæ præponere volui,

quòd illuſtre in ea martyrium pro Chriſtianæ fidei confeſſione, atq; auctoritatis ſacroſanctæ Sedis apoſtolicę Romanę cõfirmatione, firmiter, maximaq; conſtãtia ſubierint. A

De conuentu Minoritico Mirabellenſi. Conu. I.

CONVENTVS Mirabellẽſis ordine primus in catalogo conuentuũ huius Prouincię meritò ſcribitur, eò quòd omnium, qui in eadem Prouincia inſtituti ſunt, vt multò antiquiſſimus, ita & longè celeberrimus & florentiſſimus extitit. Quod enim plurimis monimentis comprobatur, & pro certo creditur, circa tempora ſeraphici ac P. noſtri Franciſci inclytũ ac nobilẽ heroẽm Rodulphum de Briſaio è terra Saracenorũ duos ſecum diui patris noſtri ſocios adduxiſſe, quibus & in ſuo proprio caſtro oppidi Mirabelli hunc conuentum ædificandum curaſſe. In quo deinceps patres Conuentuales Franciſcani commorati ſunt, quibus tandem aliò commigrantibus in eorum vicem B alij fratres, ſub Obſeruantia regulari viuere cupiẽtes, ſuffecti ſunt. Hoc autem tunc accidiſſe legimus, quando ſcilicet aliquót fratres (vt ſuperius prima parte meminimus) à Magiſtro Ioanne Philippi, Prouincię Turoniæ prouinciali Miniſtro, locum in quo pacificè & quietè ſalutem ſuam operari poſſent, ſecundum Regulę promiſſę puritatem, poſtularunt. Qui dictis fratribus conuentum prædictum Mirabelli conceſſit, vnumq; ex ipſis tribus fratribus Guardianum conſtituit & ordinauit, anno Domini 1384. Quo tempore noſtra regularis Obſeruantia in Turoniæ Pictauienſis Prouincia florere, atq; eluceſcere cœpit. Deinde in breui temporis ſpatio adeò creuit, vt tempore Conſtantienſis Concilij iam ad duodenarium numerum conuentuum peruenerit. In qua tandem Synodo in Prouinciam erecta, eiq; ſpecialis Vicarij eligendi poteſtas eſt conceſſa. Hic igitur conuentus huius Prouinciæ primus omnium & antiquiſſimus extitit, qui non C modò tempore, ſed etiam dignitate omnes anteceſſit. Qui ſitus eſt in dicto oppido Mirabelli in Epiſcopatu Pictauienſi, feraciſſima ac vberrima totius Galliæ regione. Ædificatus olim ab illuſtriſſimo præfato Rodulpho de Breſaio: his tamen nouiſſimis ac infeliciſſimis, in quæ deuenimus, temporibus, quibus iam ab hinc 25. annos, tumultus bellici à ſeditioſis hæreticis Caluiniſtis nouæ ſectæ excitati ſunt, idem conuentus ab hæreticis bis ſuccẽſus eſt, & ſimul cum illo conflagrarunt omnia monimẽta. Reliquiæ etiã omnes conculcatę, & omnino incendio traditæ, ac deperditæ ſunt cæterę res ſacrę. Necdum hæc tanta immanitas ſatis fuit hæreticorum placandis impotentibus animis, ſed eò inſaniæ proceſſit, euaſit atq; prorupit, vt infinitis tormentis, atq; preſſuris excruciatos fratres noſtros interfecerint. Inter quos duo imprimis religioſi & ſacerdotes (digni ſunt quos memoriæ ſempiternæ commendemus) fratres Nicolaus Clementeau, & Io- D annes Thorignẽ. Qui mortem viriliter ſuſtinere potius, quàm ſacroſanctæ Euchariſtiæ ſacramentum abiurare elegerunt; ſicq; tandem crudeliter enecati, illuſtre fidei teſtimonium Chriſto domino dederunt. Idem conuentus nunc tandem deuotione Chriſtianiſſimi Principis, regio ſanguine orti, Ludouici inquam à Borbonio, Ducis à Montepenſerio denuò ædificatus fuit, anno Domini 1577. In quo licèt viginti religioſi propter fertilitatem iſtius regionis communiter & commode degere ſoliti eſſent ante ſeditiones, & hæreſim Galliæ; tamen hac infelici tempeſtate habitant ſolum octo fratres, & maximè ob penuriam fratrum. Habetq; Guardianum, lectorem ſacræ Theologiæ, Magiſtrum inuenum, & duos prædicatores, qui omnes Deo fideliter famulantur.

De conuentu Minoritico Laualenſi. Conu. II. E

CONVENTVS Laualenſis ordine ſitus eſt in extremis finibus Epiſcopatus Cenomanenſis verſus ſuperiorem Britanniam in ſuburbio S. Martini (vt vulgò nuncupatur) ad partem Occidentalem ipſius vrbis Laualenſis. Ædificatus à pijſſimo Guidone Lauallẽti, & Ioanna eius vxore circa annum Domini 1396. eiſdemq; poſtquam huic ſeculo valedixerunt, ſepulturam miniſtrauit. Recondita ſunt eorum corpora corã maiori altari ſub tumbis æreis auratis. Introducti ſunt autem fratres de Obſeruantia in hũc conuentum per dominos Abbates de Cleremonte & de Bellabrancha, vt patet per bullã fundationis dicti conuentus, datam ſub plumbo Auinioni, à Benedicto XIII. Quæ in eodem habetur conuentu. Idem conuentus nunc tãdem ampliſſimus effectus eſt, cuius am-

pla

A pla quidem & ſublimia ædificia tum labore ac prouidẽtia fratrũ,tum præſertim,ob præ-
dictorum fratrum odorem , nomenq; bonum liberalitate fidelium excitata , conſtructa
fuerunt.In quo habentur quatuordecim fontes irrigui,ſtructura & fabrica maxima con
ſtantes.Cuius aqua per canales in omnium conuentus officinarum ſubſidium decurrẽs,
non ſolum ipſi conuentui decorem,aut ſplendorum maximum , ſed etiam incredibilem
commoditatem affert.Seruantur in archiuis eiuſdem conuentus literæ apoſtolicæ , ſeu
priuilegia multa à Pontificibus delata , imprimis quæ ſequuntur.Literæ in membrana,
quibus conſtat quomodo fratres & ſorores tertij Ordinis poſſunt recipere ſacramẽtum
altaris à quocunque,excepto feſto Paſchæ. Aliæ literæ Regis Caroli , ad petitionem Re-
gis Siciliæ & Hieruſalem,ac domini Laualenſis conceſſæ reuerendo P.F.Thomæ de Cu-
ria Vicario generali tam in ſui fauorem,quàm cęterorum fratrum Obſeruantiæ,maxi-
B mè Prouinciæ Franciæ Pariſienſis,Prouinciæ Turoniæ Pictauienſis,ac Prouinciæ Bur-
gundiæ. Quibus literis ſatis amplificè commendatur perfectio illa inclyta ac ſingula-
ris fratrum Obſeruantiæ. Hiſdemq; prohibitio facta eſt Prouincialibus quibuſlibet,
ne vllo modo fratres Obſeruantinos inquietarent,atque perturbarent.Datę prædictæ li-
teræ regiæ Lutetiæ Pariſiorum,die 17.Martij anno Domini 1409. & Regni dicti Caroli
Regis anno 3. In hoc conuentu habentur reliquiæ S. Laurentij , Iuliani Epiſcopi Ceno-
manenſis,Vincentij,Thomę Cantuarienſis,Iuonis,Catharinæ,Margaretæ,Claræ,ac 11.
millium virg.Quarum reliquiarum catalogus eſt in tabula coram imagine Crucifixi in
naui eccleſiæ. Idem conuentus habet communiter quadraginta quinque fratres,quo-
rum duo ſunt ſacræ Theologiæ ac Philoſophiæ lectores , decem vero prædicatores .

De conuentu Minoritico Caſtrirodulphi. Conu. III.

C CONVENTVS Caſtrirodulphi ſitus in dicto oppido , vnde nomen ſortitus eſt ,
verſus Meridiem in finibus Archiepiſcopatus Bituricenſis, ſui fundatorem agno-
ſcit præpotentem ac generoſum virum Guilelmum de Caluiniaco,temporalem eiuſdẽ
oppidi Dominum. Qui (vt monimentis proditum eſt) in hunc conuentum ſecum ad-
duxerat ex Italia vnum ex ſocijs B.P.noſtri Franciſci nomine Bonocontrum,patrem ve-
nerabilem,ac omni virtute conſpicuum.Qui veluti lapis primarius extitit huius venera-
bilis conuentus,& in vita & poſt mortem claruit miraculis,& ſepultus eſt in naui eccle-
ſiæ verſus vrbem,anno Domini 1230 Anno vero Domini 1260. obijt præfatus Guilel-
mus de Caluiniaco Panormi.Cuius cor huc deportatum in choro eccleſię honorificè ſe-
pultum eſt.Ex eodem autem Guilelmo oriundus eſt Guido à Caluiniaco dicti oppidi Ca
D ſtrirodulphi Dominus,& Brociæ Vicecomes, nobiliumq; gemma , qui iuſtitiæ admini-
ſtrator,ſanctimoniæ & maximè caſtitatis ſectator, diutinus in viduitate,pijsq; operibus
perſeuerans.iure optimo vocatus pater , tutor ſeu defenſor, ac ſummus amator pauperũ
Chriſti,hunc præfatum conuentum indicibili labore, impendijsq; reformauit,ſeu refor-
mandum curauit , in vera ſcilicet ac ſincera religionis B.P.noſtri Franciſci Obſeruatio-
ne.Itaq; patribus Conuentualibus Franciſcanis,huius loci accolis,aliò tranſlatis,in vi-
cem eorum introducti ſunt fratres de Obſeruantia vulgò nuncupati,vt planè nobis con-
ſtat bullis apoſtolicis à Nicolao papa V. fratribus Obſeruãtinis conceſſis,ex reſcriptio-
ne præfati Domini Guidonis de Caluiniaco & Vicecomitis de Brocia.Item mandato re-
gio in executionem earundem literarum apoſtolicarum obtento,& impetrato ab eodẽ
Guidone de Caluiniaco . Quo dicti fratres de Obſeruantia intromiſſi ſunt in poſſeſſionẽ
E dicti conuentus,anno Domini 1460.Quæ prædictæ literæ ſeruantur in archiuis eiuſdẽ
conuentus.Multæ verò aliæ,quæ priuilegia continebant,deſiderãtur,quoniam ſuperio-
ribus bellis,ac ſeditionibus Galliæ, anno Domini 1560. omnibus ſuis monimentis cum
ſacris reliquijs,& eccleſiaſticis ornamentis à ſanguinarijs hæreticis ſpoliatus fuit. Mul-
ta præterea ſupplicia horrẽda perpeſſi ſunt fratres miſerrimo illo temporum ſtatu, quo-
rum plerią; pro fide Chriſti martyrio occubuerunt . Digni profectò quorum memoriã
poſteritati commendemus,quia charitas hoc à nobis expoſtulat. Inter quos P.F. Petrus
Odion tunc lector eiuſdem conuẽtus in quodam caſtello,Oſan vocitato,exceptus hoſpi
tio,ab hæreticis inſidioſè trucidatus eſt.Nec poſt multò V.P.F. Guido Germanus eiuſdẽ
conuentus tunc Guardianus meritiſſimus in oppidulo S. Genulphi à Caſtroradulpho

diſtante

diſtãte ſeptem leucis, ab iiſdem viris ſanguinũ,& doloſis truculenter interfectus eſt. Hęc A
eſt vera fraternitas,quę pro fide Chriſti effuſo ſanguine palmã triumphalem reportauit.
Hic conuentus habet communiter 20. frarres, imprimiſq́; lectorem,& 5. prædicatores.

De conuentu Minoritico Bercorij. Conu. IIII.

BERCORII conuentus ſitus eſt in dicto oppido Bercorij in Epiſcopatu Maleacenſi in Pictauia, ædificatuſq́; opera,& impenſis cuiuſdam pijſſimi viri nuncupati Gallicè de Chiche, accolæ dicti oppidi, & ſororis eius Coletæ quæ erat de tertio Ordine B. Franc. ex auctoritate tamen & conceſſione Benedicti papæ XIII. anno ſui Pontificatus i j. ſed Dominicæ incarnationis 1404. Poſtea verò Ioannes de Bellomonte nobilis,& illuſtris vir, ſimul ac Mathurina eiuſdem coniux, qui erant præfati oppidi temporales Domini,& pietate ac deuotione inter ſe coniunctiſſimi, eundẽ conuentum amœno quodam viridario amplificè decorarunt. Seruãtur in huius loci in archiuis hęc in primis quę ſequuntur. Ac primùm bullæ Benedicti papæ XIII. & Clementis V. Quibus præcipitur B reformatio conuentuum Turoniæ, datæ ſub plumbo Baſilieæ, anno Domini 1439, Conuentus etiam bis conflagrarus eſt, qui vix adhuc diligentia fratrum ex integro ædificari potuit. In quo licet anteà commodè habitarent viginti fratres, quia ſitus eſt in patria fertili, tamen propter ædificiorum deſtructionem modò vt plurimum habentur decem fratres, quorum vnus eſt lector ſacræ Theologiæ, & quatuor prædicatores.

De conuentu Minoritico Fontiniacicomitis. Conu. V.

CONVENTVS Fontiniacicomitis ſitus eſt in ſuburbijs eiuſdem oppidi Maleacenſis diœceſis in Pictauia, fundatus atque conſtructus per nobiles Dominos de Ardennes antè Concilij Conſtantienſis tempora, ſed poſteriori memoria ſeditionum Galliæ iam per quatuor vices deſtructus eſt, atque funditus euerſus ab hæreticis, qui maiori ex parte regionem illam occupant, atque deuaſtant. Nullæ igitur literæ, aut reliquiæ requirendæ ſunt, quia nec ſuper fuerunt poſt miſerrimam euerſionem dicti conuẽtus. Qui vix dum ab integro, quantumlibet accurata diligentia fratrum ædificari potuit. In quo iam habitare vt plurimum poſſunt octo fratres. Habetq́ue vnum lectorem ſacræ Theologiæ, & tres prædicatores, licèt ante deſtructionem nullum celebriorem illo haberet hæc Prouincia, quippe qui magno fratrum eruditiſſimorum numero abundaret. C

De conuentu Minoritico Cholleti. Conu. VI.

CONVENTVS Cholleti ſitus eſt in dicto oppidulo Cholleti, in dicta regione ampliſſima Pictauienſi, ac in extremis Epiſcopatus Maleacenſis finibus. Cuius D quondam fundatrix extitit illuſtriſſima Maria de Montalays, domina eiuſdẽ loci Cholleti & Montis Ioannis, quæ Ordini noſtro ſummè deuota & affecta erat. Idem conuẽtus ædificatus fuit, anno à Chriſto nato 1406. auctoritate Benedicti papæ XIII. vt patet ex bulla conceſſionis in regia ciuitate Maſſiliæ, data ſub ſigillo plumbeo, anno quo ſupra. Qua voluit ſummus Pontifex fratres conuentum ipſum habitaturos omnibus priuilegijs frui,& gaudere, in illud vſque tẽpus per ſummos Epiſcopos conceſſis, & in poſterũ concedendis. Fratres ibidem introducti fuêre cum ſolenni ſupplicatione, anno Domini milleſimo quadringenteſimo ſeptimo, prima Aduentus Dominica, præſentibus eadem fundatricę cum filijs Ioanne & Regnaldo Dominis poſtea Montis Ioannis. Aſſiſtente etiam Officiali diœceſano. In ſuperioribus verò ſeditionibus Galliæ, anno Domini milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſecundo demolitus fuit hic conuẽtus ab hæreticis, vbi etiam duo noſtri fratres magna fide & incredibili conſtantia pro confeſſione Chriſtianæ, apoſtolicę, & Romanę religionis crudeliſſimum, ſed tamen glorioſiſſimum finem ſuſtinuerunt. Nunc verò tandem dictus conuentus labore & induſtria fratrum, ac piorum fidelium eleemoſynis fermè à fundamentis reædificatus eſt, & hodiè ſatis commodè habitatur à fratribus, qui ibidem diurnas ac nocturnas laudes decantant, quos ibidem Deus Optimus Maximus ad gloriam nominis ſui conſeruat. Habetq́; cõmuniter quindecim fratres, quorũ alter eſt lector, & quatuor ſunt concionatores, qui ex ſuis eruditiſſimis, pientiſſimiſq́; concionibus magnos fructus reportant. E

A *De conuentu Minoritico Cliſsij.* Conu. VII.

CONVENTVS Cliſſij ſitus eſt in ſuburbijs eiuſdem oppiduli Nannetenſis, diœceſis in Britannia minore, verſus Occidentem. Cuius pientiſſimus fundator extitit clariſſimus Oliuerius de Cliſſio, qui ędificauit dictum conuentum, anno Domini 1410. auctoritate Benedicti XIII. triennio ante Concilium Conſtantienſe. Idem conuentus non minorem, quam alij, paſſus eſt direptionem, ſeu ruinam. Reliquiæ ſiquidem & literæ omnes deperierunt in conflagratione dicti conuentus. Nunc verò pietate & munificentia municipiũ eiuſdem oppidi, ac imprimis illuſtr. Comitis à Virtute, & primi Baronis Britanniæ, ac Cliſſienſium temporalis Domini, idem conuẽtus iterum ædificatus eſt ab iiſdẽ fratribus, qui magna laude & ſui æſtimatione hactenus ibidem conuerſati ſunt.
B Habetq; conuentus communiter 15. fratres, quorum 4. ſunt diuini verbi annũciatores.

De conuentu Minoritico Ambaſiæ. Conu. VIII.

AMBASIÆ conuentus ſedem obtinet in ſuburbio eiuſdem vrbis Ambaſiæ, quæ dicitur vulgò S. Dionyſij ſuburbium, ſuper Ligerim fluuium verſus Occidentem in Archiepiſcopatu Turonenſi, regione totius Galliæ amœniſſima, & ſaluberrima. In hac vrbe Ambaſia, quòd cœli ſalubritate, atque optima aëris temperie donata ſit, ſępè ſæpius Francorum Reges moram trahunt, propriaſq; proles tenerioribus ætatis ſuæ annis enutriri curant. Quæ quidem ciuitas à Turonenſi opulentiſſimo, atque celeberrima quoque ciuitate ſeptem tantùm leucis diſtat. Fundator huius conuentus extitit olim pius dominus Petrus de Thouars, Comes eiuſdem vrbis Ambaſiæ, qui ipſum ædifi-
C candũ curauit, anno Domini 1412. auctoritate Benedicti papæ XIII. biennio ante Concilium Conſtantienſe. Idemq; prædictus fundator eundem conuentum amplificè decorauit, in quo tandem moriens ſepeliri voluit, atque nunc octodecim fratres habitant, quorum vnus eſt lector, & ſex prædicatores. Inſuper & aſſeruatur media pars alterius ex clauis, quibus Chriſtus Dominus cruci, pro ſalute generis humani affixus eſt.

De conuentu Minoritico Sauenay. Conu. IX.

SAVENAII conuentus ſitus eſt in dicto oppidulo Sauenaij, Nannetenſis diœceſis Britanniæ ſuperioris propè Ligerim fluuium, à mari Oceano diſtante 4. leucis. Fundator eius aſſeritur illuſtriſſimus Ioannes Britanniæ ſuperioris Dux, qui ſumma pietate compulſus, eum ædificãdum curauit, anno Domini 1418. Martino V. ſummo Pon-
D tifice ſedente, & annuẽte, Pontificatus ſui anno ij. vt patet ex bulla Romæ data ſuo plũbo anno ſupradicto. Habet communiter 15. fratres, & inter illos quinque prædicatores.

De Minoritico conuentu Olonæ. Conu. X.

CONVENTVS Olonę in inferiori Pictauia diœceſis Luxouienſis, à portu quodam celeberrimo maris, qui vulgò dicitur portus Sabulorum Olonæ, diſtans ſemileuca, qui propter oram maritimam amœniſſimus aſpectu, ac mirum in modum oculos paſcit & oblectat, ſui fundatores habuit pijſſimos heroës de la Trimouille, & Petrum Royrandum. Hic tandem conuentus miſerrimo illo tempore, quo tota Gallia bellis ciuilibus conflagrabat, incendio traditus eſt, videlicet anno Domini 1468. ab hæreticis, quibus tota penè regio iſta infeſtatur. Tamen in hac tanta malorum colluuie,
E non omnino pietas quorundam fidelium extincta eſt, quin etiam redoluit aliquid charitatis, quę fratres noſtros reuocauit in dictum conuentum. Qui deniq; diligentia ſua effecerunt, vt iam ab hinc duodecim annis aliqua ſaltem ex parte reparatus ſit, quo tamen nullum antea celebriorem hæc Prouincia habebat. In eo nunc habitare poſſunt duodecim fratres, quorum quatuor ſunt ſaluberrimi verbi Euangelici prædicatores.

De conuentu Minoritico Enſeniſij. Conu. XI.

ENSENISII ſitus eſt in dicto oppido diœceſis Nannetenſis in ſuperiore Britannia iuxta ampliſſimum fluuium Ligerim, regione vtique locorum amœnitate, aëris temperie, & terræ fertilitate prædita, inter duas celeberrimas vrbes, Andegauenſis videlicet,

videlicet,& Nanetẽſem,medium quaſi iter habens.Fuit autem conſtructus,anno à Chriſto nato 1448. à nobiliſſima Ioanna de Harricuria, quondam vxore & conſorte ampliſſimi Domini Bertrandi di Rieux,& à pijſſimo heroë eius filio Franciſco de Rieux, Enſeniſij Barone,Dominoq; de Rieux,Rupis fortis, ac Caſtribriandi . Bulla conceſſionis dictæ fundationis data fuit Romæ à Nicolao Papa eius nominis V.anno quo ſupra,quę adhuc in conuentu ſeruatur.Præcipitur namque in ea,expreſſo ſummi Pontificis mandato,Miniſtro Prouinciæ Turoniæ,ac eius Vicario,ne fratres, qui Obſeruantiæ nomen non dederint,corpori communitatis prædicti conuentus coniungãt,vt appareat ab initio ſuæ fundationis Obſeruantiæ dedicatum fuiſſe. Sub qua norma multi antiqui patres ibidem vitam degentes non ſolum ſibi nomen (à tota poſteritate celebratum) pepererunt,verùm etiam in Dei Eccleſia,ac Religione ſua innumerabiles fecêre progreſſus.Itẽ habetur in archiuis huius loci bulla,quæ aurea nuncupatur, priuilegia Mendicantibus omnibus indulta continens, inter quos fratres Minores de Obſeruantia particulariter cenſentur.Sunt aliæ literæ à ſummo Pontifice Iulio II.datæ ſub ſigillo ceræ viridis,Vicario generali de Obſeruantia miſſæ. Quibus prohibetur fratribus eiuſdem Inſtituti, ne ad Clauſtrales trãſeant, abſque ſuorum ſuperiorum licentia in ſcriptis obtenta.Ipſis autem Clauſtralibus permittitur,vt ad Obſeruantinam vitam ſe conferre poſſint,petita licentia licèt non obtenta . Quæ literæ perlectæ fuerunt in curia Epiſcopi Pariſienſis, ex mandato ſummi Pontificis die 9.menſis Iulij,anno Domini 1509.Inuenitur etiam confirmatio regulæ fratrum de pœnitentia tertij Ordinis S. Franc.ſub ſigillo ceræ viridis, per ſummos Pontifices Nicolaum III.Clementẽ IIII. & Ioannem XXII.exhibita.Illuſtratur deinceps prædictus conuentus bulla quadam indulgentiarum,in forma Iubilęi à Gregorio XIII.Pontifice maximo conceſſa,precibus venerandorum patrum ac fratrũ Ioannis,ac Ludouici Benedicti germanorum fratrum, data Romæ ſub annulo Piſcatoris die 28.Aprilis anno Domini 1576. Qua omnibus contritis atque confeſſis, qui à primis veſperis feſti S. Barnabæ apoſtoli vſque ad ſolis occaſum diei feſti ſequentis,eccleſiam monaſterij ingreſſi fuerint, ibidem deuotè ac humiliter pro Chriſtianorum Regũ concordia,hæreſum extirpatione,& S. matris Eccleſiæ exaltatione oraturi, omnium peccatorum conceditur remiſſio.Accepta & approbata fuit prædicta bulla ab Epiſcopo diœceſano.Decoratio atq; ornamentum huius percelebris domus magis,ac magis commẽdatur à reliquijs SS.quantitate fermè infinitis,ac ſanctitate præclariſſimis.Extat namque ibi paruula quædam pars (ſatis tamen approbata) S. crucis, in qua Redemptor humani generis ſalutem noſtram operatus eſt.Habetur etiã de ſpiuea corôna,ac clamide coccinea.Aliquid de S.Paulo:de S.Luca Euangeliſta: de S.Maria Magdalena: de S. Stephano protomartyre:de vno Innocentium:de S.Sebaſtiano:de S.Chriſtophoro: de S. Eutropio:de S.Agapyto martyre:de S.Cherino:de S.Barbara:de ſanctiſſimis Albina, Cecilia & Sabina.Eſt ibi pars capitis S.Georgij martyris.Eſt dens S.Laurentij.Habetur etiam pars habitus S. Frãciſci. Corda S.Bernardini.De reliquijs ſanctorum Antonij Paduani,Bonauenturæ,ac virginis Claræ. In choro conuentus coram maiore ara eſt ſepulchrum fundatorum,è marmoreis lapidibus (in Gallia ſatis raris) nigris & albis, tanta artificij ingenioſitate confectum, vt omni admiratione dignum ſit, nec ſimile habeatur in tota Prouincia. In hoc autem monaſterio habitant viginti quinque fratres, è quibus ſeptem gaudent prædicatorum munere. Cæterorum verò maior pars continuis vacat lectionibus vtriuſq; Philoſophiæ,diuinæ ſcilicet & humanæ. Sunt etiam earum lectores erudiriſſimi, & pro inſtituenda iuuentute humaniorum literarum profeſſores eximij.

De conuentu Minoritico Argentonij. Conu. XII.

CONVENTVS Argentonij ſitus eſt in dicto oppido,ſuper Croſæ flumen in extremis finibus Archiepiſcopatus Bituricenſis, iuxta aliud oppidulum S.Marcellum nuncupatum, eò quòd in ipſo diuorum martyrum Marcelli & Anaſtaſij,pro Chriſto Argentonij martyrio coronatorũ iij.cal.Iulij corpora honorificè requieſcant.Fundator huius conuentus quondam extitit generoſus heros Guido de Caluiniaco,qui ipſum ædificauit, auctoritate Calixti papæ III. vt patet ex bulla fundationis,quæ in eius archiuis ſeruatur. Multæ verò literæ priuilegiales deſiderantur; nonnullæ item reliquiæ,

quæ

A quæ perierunt:quas nimirum impia hæreticorum manus diripuit, atque lacerauit.
Nunc verò fundator habetur liberaliſſimus Princeps ac illuſtriſſimus Dux à Monte-
penſerio, eiuſdem oppidi Argenronij temporalis Dominus, atque totius noſtri Ordinis
fautor propenſiſſimus. In hoc deniq; loco ſatis commodè couiuunt 20. fratres, quo-
rũ imprimis vnus eſt ſacræ Theologię eruditiſſimus lector, & alij quinq; prędicatores.

De conuentu Minoritico Magduni. *Conu. XIII.*

CONVENTVS Magduni eſt in ſuburbio dicti oppidi Magduni, ab opulentiſſi-
ma ciuitate Aurelia diſtantis quinq; leucis, prope Ligerim flumen ampliſſimum in
regione feraciſſima. Fundatus partim per Epiſcopum Aurelianenſem, partim per quen
dam nobiliſſimum heroëm de la Trimouille. Decoratur fonte quodam per meatus di-
B uerſos abundè ſcaturiente. Nec verò poteſt illius decor, atq; ſplendor priſtinus magis
commendari, aut proprijs illuſtrari monimentis, cùm ijs omnibus ab hęreticis ſpoliatus
& priuatus ſit. Fuit prætera conflagratus, ita vt remanſerit pauper rebus, pauperior re
liquijs, pauperrimus idealibus. Sed quod magis lugendum eſt, (ſi memoriam fratrum
noſtrorum cum charitate vſurpare liceat) tunc fratres noſtri, qui in hac miſerrima tem
porum conditione degebant in eo, infinitas iniurias & calamitates ab ipſorum hæretico
rum tyrannide paſſi ſunt, & æquiſſimè coacti fugę ſeſe tradere. Inter quos vnus religio
sè memoriæ animis noſtris primus occurrit, nẽpe V. P. F. Ioãnes Teudriqui, qui cũ eſſet
prædicator eximius, & ſæpe in dicto oppido Magduni verbum diuinum populo fideli-
ter annunciaſſet, idcirco ab hæreticis depræhenſus, & tandem miris tormentis afflictus,
pro fide ac religione catholica conſtantiſſimo animo martyrij coronam expetens, cru-
C deliſſimum vitæ finem ſuſtinuit. Hic tandem locus paulatim cum ſummo labore, & ac-
curata diligentia fratrum, tum eleemoſynis piorum catholicorum reparari cæpit. Sed
imprimis nobis commendandus venit generoſiſſimus Princeps, ac de catholica Religio
ne optimè meritus, Dux Niuernenſium Ludouicus Gonzaga, qui miſeriam, inopiamq;
fratrum planè perſpiciens, atq; conſiderans quòd nullum ſacrum haberent locum, niſi
direptum (baſilica tum ab hæreticis diruta) vbi vehementiſſimis cœli tempeſtatibus ex-
poſiti, diù noctuq; diuinum cultum, ac officium ſolemniter celebrare ſoliti eſſent. Tum
inquam Princeps ille, cultus diuini imprimis amator, & miſericordia erga fratres addu
ctus, impenſas non modicas facere non timuit, quibus ſacellum quoddam præcla-
rum ædificandum curauit. Vbi hodie fratres deuotiſſimè diurnas ac nocturnas laudes
D decantant, atq; ibi fideliſſimè Deo opt. max. famulantur. Qui ſunt numero quindecim.

De conuentu Minoritico Fontis. *Conu. XIIII.*

CONVENTVS Fontis ſitus eſt in Epiſcopatu Xanctonenſi iuxta vrbem Rupel-
læ; omnium hæreticorum Gallię fortiſſimum propugnaculum, ac fundatus à qui-
buſdam dominis de Dure; ſed tempore ſeditionum, atq; tumultuum Galliæ ab hæreti-
cis funditus dirutus & euerſus, necdum reædificatus eſt. Profectò eſſet incredibile me-
moratu, quanta immanitate & ſęuitia, quantaq; petulantia egerint iſti nouorum dog-
matum aſſertores, atq; hęretici in fratres noſtros, cùm eodem deſtructionis tempore, ac
die maximè efferberet eorum furor in ſacerdotes, ac religioſos. Eſt igitur hic conuentus
hac miſerrima tempeſtate ab omni virtute, atq; penè fide aliena, maximè in hac regio-
E ne, (proh dolor) deſtitutus fratribus, & à peſtilentiſſimis impijsq; hæreticis occupatus.

De conuentu Minoritico Vertolij. *Conu. XV.*

CONVENTVS Vertolij ordine 15. ſitus eſt in eodem oppidulo Vertolij, diœce
ſis Pictauienſis, in parua quadam inſula Carathonæ amnis cuiuſdam, qui ipſum
circunfluit & alluit: quapropter pluribus ijsq; perennibus fontibus decoratur. Eius
fundatores fuëre quondam Guido de Rupe, & Franciſca eiuſdem coniunx. Quo autem
tempore ædificatus fuerit, iam non planè conſtat, propterea quòd memoriales literę di-
reptæ ſint ab hæreticis, à quibus etiam expulſi ſunt fratres, & Miniſtri hęreſeos illuc in-
troducti ibidem remanſerunt cum vxoribus & liberis ſuis. Qui tandem (pace cum hęre-
ticis conſtituta) inde receſſerunt, & rurſum illuc intromiſſi fratres noſtri, iuxta eius pa-

cis edictum. Qui (laus ſuperis) nunc ibidem viuunt, & morantur pacificè, ſub cuſtodia & protectione pientiſſimorum Comitis de Rupe, & Principis de Marſillac. Sunt autem præfati fratres numero decẽ, ex quorũ cohabitatione catholici fructus reportãt. A

De Minoritico conuentu Fixæ. Conu. XVI.

CONVENTVS Fixę ſitus eſt in eodem oppido, ac Epiſcopatu Andegauẽſi iuxta fluuium Ligerim, inter antiquiſſimas ciuitates Cenomanenſem videlicet, & Andegauenſem, in regione fertilitate, & aëris ſerenitate imprimis prædira. Quem ędificandum curarunt illuſtriſſimus Princeps Renatus Dux Alenconij, Comesq; eius patriæ, quæ Gallicè Duperche appellatur, idemq; Par Franciæ: ſimul & ampliſſima Margareta à Lothoringia eiuſdem coniunx. Cùm enim ipſi ſanctiſſimi matrimonij vinculo colligati liberis carerent, poſtquam iam per quatuor annos cum ſumma dilectione & pace ſimul vixiſſent, hoc ſanctiſſimum votum fecerunt, ſe in honorem ſancti Franciſci (cuius Ordinem maximo proſequebantur amore) domum ſacram dedicaturos, ſi proles aliqua dignatione diuina ſibi concederetur. Quorum voto cùm Deus tandem annuiſſet, eisq; progeniem dediſſet, quæ bonis ſuis ſuccederet, nempe filium, & duas filias, tum ambo vno conſenſu in reuerentiam B. P. noſtri Franciſci, ſuis impenſis, id quod vouerant pręſtiterunt, anno Domini 1488. ex conceſſione tamen Innocentij Papæ VIII. Data autem fuit bulla Romæ, anno quo ſupra, & quinto cal. Auguſti. Magno verò conatu elaborauerunt prædicti fundatores, vt non niſi Obſeruantini fratres in prædictum conuentum inducerent. Quos ſumus Pontifex omnibus voluit frui priuilegijs, quæ in genere vel in ſpecie dicto Ordini conceſſa erant, vel in futurum concederentur. Decoratur hic locus, qui & à viginti fratribus incolitur, plurimis ſanctorum reliquijs. Eſt C namq; ibi aliquid de S. Bartholomæo, de S. Martino, de S. Hylarione, de S. Alexio, de S Quintino, de S. Maria Magdalena, de S. Iuſtina, de S. Agatha, de S. Margareta, de habitu S. Frãciſci, de S. Bonauẽtura. Eſt etiã ibi pars paruula verę crucis, & alię quãplurimę.

B

De Minoritico conuentu Robineriarum. Conu. XVII.

CONVENTVS Robineriarũ ſitus in nemore iuxta vrbẽ voluenti, in Epiſcopatu Pictauiẽſi, ab illuſtriſſ. Gallię familia de Longueuille fundatus fuit, anno 1520. Et quoniam hic conuentus ſuperioribus ſeditionum temporibus conflagratus, & combuſtus ab hæreticis extitit, idcirco non poſſumus certum aliquod teſtimonium, vel de ædificationis occaſione, vel de miraculis perpetratis, vel de reliquijs ſanctis in medium proferre. Quamuis enim iam per 16. aut 17. annos conuentus deſertus manſerit, & ibidem nullus frater habitauerit: nunc tamen fauore Domini de Longueuille, & plurimorum fidelium, qui reparationem dicti conuẽtus mirum in modum exoptant, ibidem hodie duo fratres ſacerdotes cum duobus aut tribus laicis, & quinq; nouicijs inhabitãt. D

De Minoritico conuentu Crollaij. Conu. XVIII.

CONVENTVS Crollaij non tamen poſtremum in Prouincia locum hactenus obtinuit, tum propter loci piam ſolitudinem, tum propter Principum viciniam, tum deniq; propter regionis fertilitatem. Is enim in Archiepiſcopatu Turonenſi, ad oram ſtagni Crolaiani (vnde conuentui nomen eſt inditum) in decliui trium montium ſitus, amœnisq; fontibus, atq; irriguis gaudet. Iure præterea optimo eremi prius nomen ſubijt, quòd pręter ſyluarum denſiſſimarum viciniam, cętera circunſtantia ad mille paſſus, & horrida, & inculta, & deſertiſſima ſint. Reliquum verò regionis vberrimũ E eſt ſolũ, vt ſi aliud ſit in Gallijs. Anno Dñi 1439. à nobilibus Ioanne Marquier & Maria de Gauberriere Dominis de la Rocheyon cõſtructus eſt. Sed anno Dñi 1569. à Germanis, quos Reiſtros vocant, ita dilapidatus, & conflagratus eſt, vt per incendium omnia monimenta ſanctorum & reliquiæ perierint. Inhabitatur nihilominus à 12. fratribus, illisq; neceſſaria miniſtrat. Seruantur tamen adhuc quædam literæ Sixti Papæ IIII. Datæ Romæ ſub plumbo anno Domini 1472. quinto nonas Octobris. Quibus ſummus Pontifex relaxat omnibus Chriſti fidelibus deuotè & piè feſtum B. P. noſtri Franciſci annuatim celebrantibus decẽ annos, & totidẽ quadragenas de iniunctis pœnitẽtijs.

De cea-

A *De Minoritico conuentu Fulgerij. Conu. XIX.*

CONVENTVS Fulgerij,ſitus prope Dianam fluuium,diſtat ab vrbe Pictauienſi octo leucis. Cuius prima fundatrix quondam extitit domina Ioanna de Maillè, anno Domini 1428. poſtea fratrum opera hic locus ſuperędificatus extitit. Cumq; eccleſia conueniens deſideraretur, à pio heroë Ludouico de la Barre peditatus Franciæ Præfecto, qui deinde ſub vexillo S. Franciſci militauit, eiusq; habitum induit, ſumma liberalitate præſtita fuit. Idem tamen conuentus incendio comſumptus eſt ab hæreticis, ita vt nulla monimenta, & reliquiæ ſuperfuerint. Nec tamen ſatis commodè reædificatus eſt. Ideo ſolùm habet octo fratres, quorum tres ſunt Euangelici prædicatores.

De Minoritico conuentu Balmetæ. Conu. XX.

B CONVENTVS Balmetæ, omnium, qui in eadem Prouincia ſuperſunt, celeberrimus & florentiſſimus eſt. Is enim fabrica,& ſtructura propemodum incredibili, in rupe duriſſima & difficillima, ad Andium metropolim in aſpectu ipſius vrbis, & in ipſius Meduanæ maximi Andegauiæ fluuij littore, loco peramœno,& tantam præ ſe ferente iucunditatem, vt omnium viſitantium non tantum oculos paſcat, ſed etiam animos male affectos admodum reficiat. Qui quidem ſitus eſt in feraciſsima, & optima totius Galliæ regione Andegauenſis diœceſis,iuxta Ligerim fluuium ampliſſimum. Hunc ædificauit ſereniſſimus, ac optimus Princeps Renatus Dei gratia Hieruſalem & Siciliæ Rex, & Andegauiæ & Barri Dux, Prouinciæ, Forcaquerij ac Pedemontis Comes, ſub nomine eremitorij, ob reuerentiam Dei & beatæ Mariæ Magdalenes, inſtar loci de Balma,
C qui in regione Prouinciæ ſitus eſt: vt illi fratres Minores de Obſeruantia diu noctuq; diuinum officium celebrarent, vt conſtat eiuſdem Regis diplomate, dato in domo ſua de Chanſeio, die penultima menſis Ianuarij, anno Domini 1456. ſignato manu illius propria: Quam fundationem ſuo diplomate probauit Paulus II. anno Domini 1467. vj. idus Decembris. Baſilicam prædicti conuentus ornauit prędictus ſereniſſimus Princeps reliquijs ſacris, videlicet de ligno crucis ſalutiferæ, de ſpina coronæ, de lancea, qua perforatum fuit latus Chriſti; de veſtimentis beatæ Mariæ, vno oſſe beatæ Mariæ Magdalenes, in paruo cado criſtallino circulis aureis religato, quibuſdamq; capillis eiuſdem, in ampulla vitrea,& cuſtodia eburnea incluſis. Quas reliquias maxima pompa,& pręclara ſecum hominum, imprimis verò prædictorum Epiſcoporum, ac dominæ Iolandæ prædicti Principis filiæ, ac plurimorum tum nobilium, tum procerum, tum plebis
D frequentia, ab arce Studium ad Balmetam vſq; aſportari pedetētim, ac in eadem baſilica perpetuò conſeruandas recondi curauit præfatus Rex Renatus, vt manifeſtum eſt triplicis literis eorundem Epiſcoporum, datis ſub maiori ſigillo loco, die,& anno præſcriptis. Quia verò prędictam Balmetam in eremitorium conſtruxerat prędictus Princeps ea lege, vt illic diuinum officium perſolueretur ſine cantu, ſupplicantibus fratribus eiuſdem conuentus, obtinuit à Leone Papa X. præſentibus illuſtriſſ. Cardinalibus tituli SS. quatuor coronatorum, & S. Mariæ in Nauicula, de Medices nuncupato, & plurimis alijs, frater Ioannes de Coſta in curia Romana generalis Commiſſarius, die 28. menſis Maij, anno Domini 1517. vt pro Guardiani ordinatione liberè fratres diuinum officiū cū cantu perſoluere poſſint, vt conſtat prędicti Cōmiſſarij literis, datis ſub ſigno & maiore ſigillo eiuſdem, anno quo ſupra, die vero 6. menſis Iunij. Ac propterea anno
E Domini 1518. pridie Paſchæ in eodem conuentu officium diuinum cum cantu perſolui cœpit. Idem conuentus, vt plurimum, habitatur à 20. fratribus. Habetq; Guardianum, lectorem, & 5. coucionatores, qui ab initio conditi conuentus hactenus in tanta hominum exiſtimatione verſati ſunt, vt nullus ſit illo propemodum celebrior. Quod teſtatur illius magnifica, ſancta,& aſſidua Principum, nobilium, vniuerſæ deniq; plebis Andegauenſis cum ſumma ædificatione frequens viſitatio,& eleemoſynarum largitio.

De Minoritico conuentu apud S. Martinum. Conu. XXI.

CONVENTVS S. Martini eſt in nemore denſiſſimo, adeò ſolitarius, vt iure optimo eremus potius nuncupetur, quàm conuentus, ſitus in minori Britannia

dioeceſis Nanetenſis. Fundatus fuit quondam à quodam Domino de Caſtro Driando, qui fratribus dicti conuentus vſum in ſylua ſua perpetuum conceſſit. Cuius tamen nomen proprium nobis eſt ignotum, ſicut & tempus fundationis. Hic enim conuentus ab hæreticis incendio conſumptus, atq; etiam ſpoliatus fuit omnibus reliquijs, & literis. Cuius tamen baſilica, quæ funditus euerſa fuit, nunc iterũ ędificata eſt, ſumma & accurata diligentia, atq; induſtria fratrum, qui ibidẽ diu noctuq; (Deo protegente & conſeruante illos) officium diuinũ celebrant, licèt nondum ab hæreticorum inſidijs omnino liberentur, quibus quotidie expoſiti ſunt. A quibus antea ſceleratiſſimè, ac inſidioſiſſimè tractati, conuentum dolo ſuccenſum deſeruerunt. Inter quos nonnullos occiſos eſſe, non ſine dolore meminimus. Atq; imprimis V. P. frater Drouadeyne ſtatus ſui obſeruantiſſimus, & in literarum diſciplina eruditiſſimus, vnà cum fratre Franciſco Butault laico, ardentiſſimis (vt multi referunt) carbonibus iniectus eſt, anno Domini 1562. Deinde pòſt alius quidam V. P. Ioannes Tiſſerius Guardianus meritiſſimus, violento plumbo enecatus eſt, cuius poſtea corpus in profundum putei proiectum extitit. In hoc conuentu propter loci deſtructionem habitant vt plurimùm decem fratres.

De Minoritico conuentu S. Thomæ de Bodelio. Conu. XXII.

CONVENTVS S. Thomæ de Bodelio ſitus eſt in dioeceſi Venetenſi ſuperioris Britanniæ, prope caſtrum Rupisfortis verſus Occidentem. Eius fundator habetur dominus Ioannes de Rieux Mareſchalis Britanniæ. Cuius corpus in conuentu Enſeniſij honorificè ſepultum eſt. Hic conuentus conſtructus eſt anno Domini 1440. Nullæ literæ, aut ſanctorum reliquiæ nobis ſuperſunt, quoniam hæretici his omnibus ſpoliarunt hunc locum. In quo habitãt modò, vt plurimum, quindecim religioſiſſimi fratres.

De Minoritico conuentu Cloſenſi. Conu. XXIII.

CONVENTVS à Cloſis eſt in extremis finibus Archiepiſcopatus Bituricenſis verſus Occidentem: Qui quidem ruſticus eſt, & campeſtris, in nemore ſitus prope quoddam caſtellum, quod vulgò appellatur à Cloſis, vnde conuentus ipſe nomen ſortitus eſt. Fuit autem ædificatus circa annum Domini 1466. à nobiliſſimo Andrea de Caluiniaco, qui verus protector pauperum Chriſti olim fuit. Tempore ſeditionum, & tumultuum Galliæ ab hæreticis conflagratus, poſtea ab integro, pietate pientiſſimi Principis ac Ducis à Montepenſerio Ludouici à Borbonio, qui & Dominus eſt dicti caſtri à Cloſis, reædificatus extitit. Seruantur in ſacrario dicti conuentus reliquiæ de S. Radegonda: de 11. mil. virg. de S. Iuliana: de diuerſis locis Terrę ſanctę. In quo reſidẽt tãtùm 3. ſacerdotes cũ Guardiano & 5. alijs fratribus tũ iuuenibus, tũ quoq; laicis.

De conuentu B. Mariæ de Angelis. Conu. XXIIII.

CONVENTVS B. Mariæ Angelorum ſitus in Epiſcopatu Andegauenſi optima, nobiliſſimaq; totius Galliæ regione, prope nemus Caſtrimorticrolij, ampliſſimo & amoeniſſimo, viridario hortulisq; arboribus conſitis, atq; perbellè munitus. Locus peramoenus, vt ſi quis alius ſit in hac Prouincia: & amplificè conſtructus eſt. Fundator huius conuentus quondã extitit generoſus Dominus de Rohan Mareſchalis Frãciæ. Qui tanta pietate erga beatã Mariam de Angelis permotus erat, vt in honorẽ eiuſdem, impenſis ampliſſimis, ædificarit hunc conuentum, ex conceſſione tamen Alexandri Papæ VI. ſub diplomate dato, anno Domini 1500. pridiæ cal. Aprilis, ſui Pontificatus anno viij. Baſilicã decorauit R. Chriſtophorus Humaius S.R.E. Cardinalis: qui 100. dies indulgẽtiarum omnibus & ſingulis Chriſti fidelibus, verè poenitentibus, & confeſſis, ſeu propoſitum confitendi habentibus, qui præfatam eccleſiam ſingulis diebus deuotè viſitauerint, miſericorditer relaxauit. Idipſum datum eſt tempore Leonis Papa X. Pontificatus ſui anno 6. Dñicæ verò natiuitatis 1519. Maxima aut deuotione, ac celebritate à fidelibus, illuc vndiq; confluentibus, viſitatur eccleſia, in qua piè ſeruãtur reliquię, ſcilicet de coronę Chriſti pretioſa ſpina; de ſepulchro S. Catharinæ; de altari S. Ioannis Euang. de vera cruce, in parua cruce aurea benè repoſita. Habitant nunc in hoc conuentu propter penuriam fratrum 12. fratres, quorum tres ſunt prædicatores.

De Mona-

A *De monaſt. decẽ Beneplacitorum, ſeu virtutũ B. Mariæ Biturig. Mon. I.*

MONASTERIVM, titulo Annunciationis beatæ Mariæ, Ordinis decem Beneplacitorũ, ſeu virtutum ſacratiſſimæ Virginis ſitus eſt Biturigibus, iuxta muros ipſius vrbis. Cuius olim fundatrix pientiſſima Ioanna à Francia, filia Regis Ludouici XI. ſoror Regis Caroli VIII. & coniunx Regis Ludouici XII. fuit. Quæ omnibus naturæ dotibus, ac virtutibus illuſtrata, ſoli Deo ſeruire, cætera contemnere, ab ineunte ætate conſtituit. Nam (quod admiratione dignum eſt) qùum annos quinque ſolùm attigiſſet, iam aſſiduis in eccleſia precibus uacabat, cæteris exercitationibus uanis ex alto cõtemptis: adeò vt omnes cogitationes, omniaq; ſtudia ſua in Deo figeret, & locaret, adeoq; feruens erat in oratione, vt mente ſurſum, quaſi inter choros Angelorum ra
B peretur. Atq; imprimis ardentiſſima dilectione filij Dei, & genitricis eius Virginis deuotione inceſa, matrem miſericordiæ deprecari ſolita erat, vt ſibi perpetuò adeſſet, qua duce ſemper id ageret, quo maieſtati filij ſui, quem vnicum animæ ſuæ ſponſum deſiderabat, gratiſſimam ſeſe redderet. Cùm autem quadam die incredibili feruore preces huiuſmodi ſacratiſſimæ Virgini offerret, ab illa reuelationem hanc accepit, futurum aliquando diem, priuſquam ex hac vita diſcederet, cùm fundatura Religionem eſſet, ex qua beata illa Virgo maximum obſequium, commodum, & honorem reciperet. Qua reuelatione ſibi facta, inflammatum eſt adeò cor illius puellæ, vt ſtatim ab ætate ſex annorum in animum induxerit ſubiectum reuelationis adimplere, quamprimùm ad liberam ætatem perueniſſet. Iam tanta virtute, prudentia & maturitate, tamquam ſpiritualibus theſauris, animam ſuam decorabat, imprimiſq; orationis ac deuotionis ſanctiſſi-
C ma exercitia ſectabatur: vt cùm hæc, & alia præclara de filia ſua maieſtas Regis patris ſui reſciret, ſtatim voluerit ei prouidere de optimo confeſſario, cuius conſilijs ſanctiſſimis quotidiè magis ad amorem Dei inflãmaretur. At repentè paruula confugiens ad orationem, & ſeſe totam Deo commendans, inſpiratione diuina, delegit ſibi confeſſarium V. P. F. Gabrielem Mariam, tum Guardianum conuentus Ambaſiæ, qui fidelibus exhortationibus ſuis aſſiduis illam vehementius, quàm credi poſſit, ad pietatem excitabat. Ac tandem effectum eſt, vt ſicur corpore exterius creſcebat, ita ſpiritualiter & interius quotidiè magis excreſceret, & proficeret indies, ac de virtute in virtutem procederet. Quod intelligens regia maieſtas eius pater, cùm iam apta viro & nubilis annis eſſet, eam matrimonio dedit nobiliſſimo Duci Orelię Ludouico de Sabaudia, qui eandem ſibi deſponſauit in facie Eccleſiæ. Qui quidem Dux poſt deceſſum Regis Ludouici XI. ſo-
D ceri ſui, & fratris dictæ ſponſæ ſuæ Regis Caroli VIII. obtinuit ſucceſſorio iure coronam Regni Franciæ, tamquam proximior Princeps ſanguinis, cuius prædeceſſores ſui nullum hæredem maſculum, qui poſſet in Regno ſuccedere reliquiſſent. At verò ſanctiſſima illa heroina cùm 20. iam annos caſtè permanſiſſet cum dicto eius coniuge, & ab eo (licet immeritò) ſæpe iniurioſius tractata, (quam Rex Carolus frater eius vindicare uolẽs, dictũ Ducẽ incarcerari fecit in fortiſſima turri Biturigibus ædificata,) ab eo inquam Duce ac coniuge libellum repudij accepit. Quam ſeparationem à Sede apoſtolica obtinuit, cùm Rex ſacratus fuiſſet, quòd is mordicus aſſereret ſe eã inuitam in vxorem duxiſſe, vt videlicet patris furorem, ac odium declinaret: ſeq; illam numquam fuiſſe amore proſequutum, ſed potius maleuolentia quadam, imò potius illam fuiſſe eius mentem, dum matrimonium contraheret, vt nullo pacto ad eam ingrederetur, ſed vt con
E nubium, Rege Carolo extincto, nullius eſſet valoris. Accipit igitur Rex in vxorem ſereniſſimam Annam à Britannia vnicam Britannici Ducatus hæredem, quòd eam Prouinciam Regis coronæ annexam maximè cuperet. Volens igitur pientiſſima Ioanna à Francia hanc Religionem erigere ac ſtabilire, quam inſpirante ſacra Virgine ab ætate ſex annorum fundare, in Eccleſia Dei conſtituerat, imprimis dictam reuelationem patefecit præfato patri cõfeſſario. Cui pater ſapientiſſimè reſpõdit, nõ modò id ſanctũ eſſe deſiderium, ſed etiam animæ ſuæ meritorium & ſalutare, ac Eccleſię ſanctæ Dei vtile, quod à Spiritu ſancto procedere nullatenus dubitaret. Quamobrem hoc ſanctum cœnobium virginum vnà cum fratrum aliquo numero, ſufficienti prouentu aſſignato, fundauit, adhibito conſilio præfati patris fratris Gabrielis Aue Mariæ, qui iuxta eius pe-

 titionem

titionem Regulam futurę Religionis, Annunciationis videlicet beatę Marię, ſeu decem A
Beneplacitorum, aut virtutum eiuſdem ſacratiſſimæ Virginis feliciter compoſuit. Qui deinde Romam delegatus ab eadem, vt eiuſdem Regulæ approbationem à ſummo Pontifice obtineret, eam non abſq; maximo labore, ab Alexandro VI. ſummo Pontifice 12. Februarij, anno Domini 1501. plurimis ſibi ex apoſtolica auctoritate adiunctis, conceſſisq; fauoribus & gratijs impetrauit. Sibiq; proprium nomen, ab eodem ſummo Pontifice inditum, acquiſiuit. Vocabatur ſiquidem prius frater Nicolaus Giſberti, poſtmodũ verò frater Gabriel Aue Maria appellatus euaſit. Poſtquã igitur hęc Regula confirmata fuit, illuſtriſſ. Ioanna profeſſionem eiuſdem Regulę ſolennem fecit, præſentibus Epiſcopo Albienſi, & alijs illuſtriſſimis viris, ac V.P.F. Gabriele Aue Maria, qui & elegantiſſimam, ac ſanctiſſimam exhortationem habuit. Cuius aſſiduis præceptis, & conſilijs eadem fundatrix cum ſororibus ſuis ſeſe totam commiſit. Porrò nunc beata in cœlis laureata perpetuò cum beatis Deo fruitur, defuncta die 5. Februarij, anno B
iucundæ incarnationis Domini 1504. Cuius ſacrum pignus honorificè ſepultum eſt, miraculis clarẽs, vt teſtatur illius epitaphium, quod in omnibus cœnobijs Ordinis ſui à filiabus legitur, in die anniuerſarij eiuſdem defunctæ, vt obiectum ſemper ob oculos mentis habeant, quo ad imitationem tam heroicæ vitæ excitentur. Poſt cuius deceſſum baſilica huius monaſterij dedicata fuit per illuſtriſſ. Cardinalem Georgium de Ambaſia, tunc à Sede apoſtolica in Galijs legatum, anno Domini 1520. diligentia tamen præfati V.P. Gabrielis Aue Marię, qui hunc conuentum per aliquot annos feliciter gubernauit. Tãdem poſt celebria in Ordine acta ad Dei laudem, Eccleſiæ, & Ordinis ædificationem poſt conuentuum in partibus diuerſis conſtructionem, & noſtrę Religionis propagationem, Prouincialis Prouinciæ Aquitaniæ Toloſanæ, Obſeruantis tamen, & poſtea generalis Commiſſarius Vltramontanæ familiæ, plenus bonis diebus, operibusq;, Ruthenæ in pace quieuit anno Domini 1531. die 27. Augusti. In archiuis dicti conuentus C
ſeruantur literæ, quæ ſequuntur, apoſtolicæ. Imprimis bulla Alexandri Papæ VI. qua approbat Regulam dictæ Religionis decem Beneplacitorum ſeu virtutum virg. Mariæ, eamq; decorat, ac munit maximis priuilegijs & indulgentijs. Et ſpeciali gratia voluit fratres, ac ſorores dicti Ordinis tam præſentes, quàm futuras plenariè, & pacificè gaudere omnibus, & ſingulis priuilegijs, immunitatibus, & exemptionibus olim à ſummis Pontificibus conceſſis, & in futurum concedendis, Ordini fratrum Minorum. Data fuit anno incarnationis Dominicæ 1501. Pontificatus verò ſui anno decimo. Cui ſuffragati ſunt ſummi Pontifices Iulius II. & Leo X. vt patet ex bullis, quæ etiam ibidem cuſtodiuntur. Huius loci baſilicam decorarũt illuſtriſſimi Cardinales plurimis alijs priuilegijs. Nempè Georgius de Ambaſia præsbyter Cardinalis, ac in Regno Franciæ, nonnullisq; alijs Prouincijs apoſtolicæ Sedis Legatus de latere, qui apoſtolica auctoritate D
declarauit religioſas dicti conuentus ab omni iuriſdictione, & ſuperioritate Ordinarij, & cuiuſuis alterius exemptas eſſe, easq; penitus exemit. Idem Cardinalis omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus vtriusq; ſexus verè pœnitentibus, & confeſſis qui dictã eccleſiam in omnibus B. Mariæ, ac S. Ioſeph, ipſius eccleſiæ dedicationis feſtiuitatibus, à primis veſperis, vſq; ad ſecundas veſperas incluſiuè, deuotè viſitauerint, annuatim pro ſingulis feſtiuitatibus & diebus peractis, quibus id fecerint tres annos & totidem quadragenas, de iniunctis pœnitentijs relaxat, perpetuis futuris temporibus duraturis, ſuis literis datis ſub plumbo anno 1506. Item illuſtriſſimus Cardinalis Chriſtophorus Humaius declarat ſorores Religionis virginis Mariæ debere perpetuò gubernari à fratribus E
Minoribus Obſeruantiæ, literis Romæ datis, anno Domini 1518. die 19. Augusti. Extant alię quędam literę à reuerendiſſimo patre fratre Paulo de Parma Miniſtro quondam generali fratrum Minorum: quibus declaratur, quomodo iuxta prædictas literas apoſtolicas iſtud ipſum concluſum fuerit in Capitulo generali celebrato in conuentu Panormitano, die Pentecoſtes, anno Domini 1519. Quas idem R.P. ſcripſit dictis ſororibus huius conuentus. Reliquiæ verò, quæ hoc in conuentu habentur, ſunt paruula quædam oſſa SS. Stephani, Laurentij, Sebaſtiani, Fulgentij, Guilelmi Archiepiſcopi: Et SS. Barbaræ & Apolloniæ. Prӕterea caput S. Aluernæ vnius ex 11. millibus virginũ. Idem cõuentus 48. religioſiſſimas virgines perenni clauſura feliciſſimè cuſtodit, & continet.

De Mona-

A *De monaſterio S. Claræ de Patientia Laualis* *Mon. II.*

MONASTERIVM ſanctimonialium S. Claræ dictum de Patientia, quod habitatur à ſororibus, quæ Leoniſtæ dicuntur, ſuntq; numero 30. ſitum eſt in ſuburbio vrbis Laualenſis, eſtq; præclara ædificij ſtructura ornatiſſimum. Fundatores huius conuentus quondam extiterunt dominus Nicolaus Comen Laualenſis, cum cariſſima eius vxore Margareta à Lotharingia. Quibus Leo X. Pont. max. aſsēſum prębuit. Eius loci ſorores fuēre quondā Tertiariæ, egrediq; poterant, poſtea tamen patrū conuentus S. Franc. eiuſdē ciuitatis monitis, clauſurā vouerunt, quam deinceps ſemper profeſſæ ſunt.

De monaſterio Tertiariarum Caſtrigunterij. *Mon. III.*

B CONVENTVS ſanctimonialium tertij Ordinis Franciſcani, ſitus in ſuburbijs oppidi Caſtrigunterij, ac ab ipſo oppido Meduanæ amnis interiectione diſtinctus, ædificatus fuit, anno Domini 1507. Cuius primæua fundatrix extitit pia heroina Margareta, quondā Alenconij Duciſſa. Quę omnia bona ſua dedit, vt ſibi compararet euangelicam illam pretioſam margaritam, gloriam nempe æternam. Hæc igitur nobiliſſima herois illuſtr. coniuge ſuo Alenconij Ducè, anno 1492. orbata, ac ſpreto natiuo genere, mundoq;, ac voluptatibus omnibus conculcatis, verè vidua tantùm inhiabat in Deum, & inſtabat obſecrationibus & orationibus nocte ac die, ac bonis ſanctiſq; operibus pro viribus intendebat. Nam, vt opera miſericordiæ exerceret erga pauperes, emit quandam domum, vbi omnes mendicos, afflictos, nudos & languidos reciperet: quibus omnibus modis ſubueniebat. Honoris autem, cultusq; diuini ita ſolicita erat, vt nihil magis cura-
C re videretur. Cuius denique pientiſſimæ fęminæ deuotio ſatis enituit ex conſtructione tum monaſteriorum, tum eccleſiarum, tum quoque & hoſpitalium: Nam paulò poſt deceſſum defuncti ſponſi, monaſterium ædificandum curauit in honorem Dei, & beatæ Claræ Alenconij iuxta caſtrum dictæ vrbis, vt commodius conuerſari poſſet cum dicti monaſterij ſororibus: quæ ex monaſterio Pariſienſi ſororum S. Claræ, quod paſſim Aue Maria nuncupatur, eò tranſlatæ fuerant. Deinde cum ſingulari quadam, & ſpeciali proſequeretur dilectione S. Eliſabetham, curauit, vt Tertiarias Frāciſcanas ſorores in hoſpitali Mortiniaco à ſe erecto haberet. Adiecit præterea, vt hoſpitale Caſtrigunterij, quod Andagauenſis diœceſis oppidum erectum eſt, earundem Tertiariarum ſororum miniſterio adiudicaret: prout & fecit: nam Caſtrigunterienſibus oppidanis iuri, quod in præfatū
D hoſpitale habebant, in eius fauorem cedentibus, atque adductis ex præfato Mortiniaco conuentu aliquibus ſororibus, & illis prædicti xenodochij curam commiſit, atque opportunum conuētum cum eccleſia, hoſpitali contiguum ædificauit. Hoc deniq; monaſterium multis priuilegijs, à ſummis Pontificibus impertitis, honeſtatur. Imprimis Paulus III. ſuo diplomate, anno Domini 1534. declarauit præfatas ſanctimoniales gaudere omnibus priuilegijs, fratribus ac ſororibus eiuſdem tertij Ordinis à ſuis prædeceſſoribus conceſſis. Sedente præterea Alexandro papa VI. anno ſui Pontificatus ſecundo, 12. Cardinales relaxarunt, vnuſquiſque eorum, centum dies indulgentiarum omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus verè pœnitentibus & confeſſis, qui præfati monaſterij baſilicam, Dei & ſancti Iuliani Epiſcopi nomine erectam, annuatim viſitauerint, in ſingulis, videlicet diebus Veneris, Dominicis, feriæ ſecundæ poſt Chriſti Reſurrectionem,
E & Pentecoſtes, die aſſumptionis beatæ Mariæ virginis, necnon & ipſius eccleſiæ dedicationis feſtiuitatibus: idque à primis veſperis vſque ad ſecundas diei ſubſequentis.

De monaſterio monialium Xampeniaci. *Mon. IIII.*

CONVENTVS ſororum titulo S. Mariæ bonæ ſpei ſitus prope caſtrum Xampeniacum, in diœceſi Pictauienſi fundatus extitit, atque dotatus à pientiſſimo Principe & Duce Montiſpēſerij Ludouico à Borbonio, ex regio ſanguine orto, auctoritate tamen papæ Pij huius nominis V. anno Do. 1565. Tuncq; introductæ ſunt hunc in locum 16. religioſæ ex præcedenti monaſterio Caſtrigunterij. Sunt præterea hac in Prouincia 5. domus Tertiariarum, quæ tamē ab hæreticis dirutæ & conflagratæ ſunt, ita vt hodie à paucis ſororibus habitētur, quia illarum nonnullę ad ſuorū parentū domos diuerterūt.

PROVIN-

PROVINCIA ARAGONIAE.

A CVM ſeraphicus pater Franciſcus poſt generale illud Capitulum, à ſtoreis, quibus fratres pro tentorijs, atque cubilibus vſi ſunt, ſtorearum vulgò dictum, Aſſiſij in conuentu S. Mariȩ de Angelis, anno à partu Virgineo 1219. à ſe celebratum, in quo quinque fratrum millia conuenêre, tum diuini honoris promouendi zelo, tum quoque ſuæ Religionis propagandæ gratia, illorum plures ad diuerſas orbis plagas deſtinaſſet: ex centum & decem, qui ab eo in Hiſpaniam ſub beato patre Ioanne Parente Miniſtro miſſi ſunt, (vt vult quidam auctor antiquiſſimus noſtri Ordinis) decem cum ipſomet beato patre Cȩſarauguſtam, quæ Tarraconenſis Hiſpaniæ celebris ciuitas eſt, circa feſtum aſſumptionis Deiparȩ virginis Mariæ eiuſdem anni 1219. applicuêre. Qui eius ciuitatis Archiepiſcopo, ac vtrique ſenatui,
B ſeculari ſcilicet atque eccleſiaſtico, (vti par erat) ſe præſentantes, benignè ab eis recepti ſunt, ſtatamq; diem, in qua coram ſe conuenirent, atque quid vellent felicius proponerent, retulerunt. Qua tandem iuxta condictum adueniente, beatus ipſe Ioannes Parēs, decem ſuis ſocijs ſtipatus, in celeberrimæ illius coronæ medium deſcendit, atque in hæc verba maxima cum humilitate, ac religione prorupit: *Patres conſcripti, atque de catholica religione optimè meriti, Deus opt. max. qui dilectiſsimi filij ſui Ieſu Chriſti ſponſæ, catholicæ videlicet Eccleſiæ in omni tribulatione, atque in quacunque neceſsitate opportunè adeſt, nouiſsimis, ac verè calamitoſis his temporibus, hominem quendā, ſcientia vacuum, idiotam, ſimplicem, ac mercimonijs implicitum, cuiuſdamq; Petri Bernardonis Aſsiſinatis filium, nomine Franciſcum, qui mundo ſalutis viam oſtenderet, pœnitentiamq; ſuaderet, ſeligere dignatus eſt. Is igitur tanti pa-*
C *tris ac Domini dicto audiens, omnibus mundi illecebris longè poſthabitis, ſe totum paupertati, humilitati, atque omnium deſpectui commiſit: inſuper & quoſdam eiuſdem mentis homines, qui ſe in omnibus ſequerentur, elegit. Qui adeò, auſpice Deo, creuerūt, vt non ita ante multos dies milleſimum numerum quintò repetitum exceſſerint. Quod ſanè miraculō nō caret: cùm huiuſmodi electio à tredecim tantùm annis contigerit. Cupiens præterea is pater noſter Franciſcus, qui & ſummam Pont. max. Honorij III. (vt vobis videre licebit) humanitatem, atque paternam beneuolentiam in approbatione Regulæ, à ſe, Spiritu ſancto dictante, præſcriptæ, & eximium illuſtriſsimorum S.R.E. Cardinalium in eiuſdem Regulæ commendatione affectum expertus eſt, huiuſmodi vocatione facere ſatis, præfatos viros ſibi adhærentes, (de quorum numero & nos ſumus) qui vitia carpant, virtutes commendent, Chriſtum ſequi, eiusq; præceptis mortales parere doceant, tum ad*
D *Germanos, tum ad Gallos, tum ad alias orbis partes, tum quoque ad celeberrimam hanc ciuitatem delegauit. Vos igitur exoratos cupimus, vt ſi noſtra conuerſatio vobis arriſerit, nobis aliquod hoſpitiolum, vbi & diuinum penſum peragere, in poſterum victitare, atque tanti patris voto annuere poſsimus, aſsignare dignemini. Nec id vobis (oro) difficile ſit: nam nihil minus à diuitijs, & bonis veſtris exoptamus. Victum ſiquidem neceſſarium, qui & parciſsimus eſt, & vilem amictum vel corporalis labor, vel oſtiaria emendicatio ſuppeditabit.* Quibus dictis depromptas ex manica tum præfati ſummi Pont. Honorij III. tum quoque plurium S.R.E. Cardinalium commendatitias literas, præfato Cæſarauguſtanorum Archiepiſcopo, ac cȩtero conceſſui perlegendas obtulit. Illi verò hominis ſpiritum, humilitatem, atque habitum ſummè admirantes, ab eo inſtantius petierunt, vt, ſi quas haberet à ſuo patre literas, eis oſtende-
E ret. Tunc beatus pater Ioannes ipſiſſimum earum literarum, quas ſeraphicus pater Frāciſcus ſuis fratribus ad prædicandum, atque conuentus per orbem ædificandum miſſis, ad Prouinciarum Magiſtratus, atque Epiſcopos dederat, tranſumptum, cuius formalia verbā ſequuntur, tradidit. *Vniuerſis Poteſtatibus, & Conſulibus, Iudicibus, atque Rectoribus vbique terrarum & omnibus alijs, ad quos literæ iſtæ peruenerint, frater Franciſcus veſter in Domino Deo ſeruus, paruulus ac deſpectus, ſalutem & pacem omnibus vobis optans. Conſiderate*

& videte

& videte quoniam dies mortis appropinquat. Rogo ergo vos cum reuerentia, ſicut poſſum, ne pro- A
pter curas, & ſolicitudines huius ſaeculi, quas habetis, Dominum oblinioni tradatis, & à mandatis
eius declinetis: quia omnes illi, qui eum obliuioni tradunt, & à mandatis eius declinant, maledi-
ctiſunt, & ab eo obliuioni tradentur: & cùm venerit dies mortis, omnia, quæ putabant habere, au-
ferentur ab eis. Et quantò ſapientiores & potentiores fuerint in hoc ſaeculo, tanto maiora tormen-
ta ſuſtinebunt in inferno. Vnde firmiter conſulo vobis Dominis meis, vt omni cura & ſolicitudi-
ne poſthabitis: & ſanctiſsimum corpus, & ſanctiſsimum ſanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti
in eius ſancta commemoratione benignè recipiatis. Et tantum honorem in populo vobis commiſſo
Domino conferatis, vt quolibet ſero annuncietur per nuncium, vel per aliud ſignum, quo omnipo-
tenti Domino Deo ab vniuerſo populo laudes & gratiæ referantur. Etſi hoc non feceritis, ſciatis
vos debere coram Domino Deo veſtro Ieſu Chriſto in die iudicij reddere rationem. Hoc ſcriptum
qui apud ſe retinuerint, & obſeruauerint illud, à Domino Deo ſe nouerint benedictos. His B
literis perlectis, tantus eorum omnium ad patrem Franciſcum affectus inceſſit animos,
tantaq; ad beatum patrem Ioannem, èiusque ſocios inceſſit beneuolentia, vt ſtatim
de conferenda illis habitatione inter ſe egerint, atque domos quaſdam, ſemi tamen diru
tas, iuxta Iberi fluminis marginem, aliquantulum à ciuitate ſitas, ipſo die, beato patri
Auguſtino dicato, contulerint: vbi & per aliquot annos cum maxima laude, atque po-
pulorum ædificatione commorati ſunt. Cùm itaque huiuſmodi, atque ſimilibus auſpi-
cijs Franciſcana Religio magis, magisq; apud Hiſpanos augeretur, indiesq; noui conuē-
tus ædificarentur, ij patres, quorum ex munere intererat, in quodam Capitulo Numan-
tię celebrato, vniuerſam Hiſpaniam in tres Prouincias, Caſtellæ videlicet, quę omnia fe-
rè Caſtellæ monaſteria complectebatur, S. Iacobi, quæ Portugaliæ, Galleciæ & Legio-
nis Regna, ac etiā veteris Caſtellę portionem ambiebat, atque Aragonię, quę ad Valen- C
tiæ, Cathalonię, Nauarræ, atque Balearium inſularum Regna ſe extendebat, diuiſerunt,
diſtinxeruntq;. Creſcente verò adhuc & fratrum, & monialium numero, Aragoniæ Pro-
uincia (de qua impræſentiarum) ſecundò diſſecta eſt. Primò quidem à ſeptuaginta
annis & vltrà: quando videlicet Maioricarum Cuſtodia ab ea diſcedens Prouinciæ di-
gnitatem aſſumpſit. Secundò verò in generali Capitulo, Aquilę apud Brutios celebrato,
vbi reuerend. P. F. Franciſcus Zamora in generalem totius Ordinis Miniſtrum electus
fuit: quando & à Cathaloniæ, & Valentiæ Prouincijs, retento antiquiori Aragoniæ ti-
tulo, ſeiuncta extitit. Monaſteria autem in Nauarræ Regno erecta, quæ ſibi adhęrebant,
temporis ſucceſſu, alijs Prouincijs à noſtræ Religionis proceribus adiecta fuere. A cęte-
ro hæc Aragoniæ Prouincia, quæ ex nouendecim fratrum, & nouem monialium con-
uentibus conflatur, ſigillo, cui Franciſcanæ Regulæ confirmatio, nempe ſummus Ponti- D
fex ipſam Regulam præ manibus habens, cui duo Cardinales ab vtroque latere aſtant,
capiti Spiritus ſanctus in columbæ ſpecie ſuperſtat, & pedibus beatus pater Franciſcus
genuflexus, & gentilicia Regni Aragoniæ inſignia ſubſtant: atque ſequentes literæ: SI-
GILLVM. PROVINCIÆ. ARAGONIÆ. F. MINORVM. DE. OBSERVAN-
TIA, in orbem inciſæ ſunt, pro Miniſteriatus exequutione vtitur. Cui denique beatos
patres Ioannem atque Petrum, à ſeraphico patre in Hiſpaniam tranſmiſſos, ibiq; mar-
tyrio coronatos, atque in Turolienſi huius met Prouinciæ conuentu honeſtiſſimè ſe-
pultos, tamquā eius patronos non abs re, ſed legitimis cauſis innixus, præponere volui.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Cæſarauguſtæ. *Conu. I.*

NICOLAO V. Pont. max. atq; Alphonſo Aragonū Rege, anno verò Dominicæ E
incarnationis 1447. duo fratres Regularis Obſeruantiæ alumni Cæſarauguſtam,
quæ Tarraconenſis Hiſpanię (vt præfati ſumus) nobilis, famoſaq; ciuitas eſt, brumali
tempore applicuêre. Cumq; non eſſet illis locus in diuerſorio, ad ædiculam quandā cen-
tum paſſibus ab eius vallo, ex altera Iberi fluminis parte ſitam, diuerterunt. Cùm autem,
vigente frigore, quadam nocte ex proximiori vitium ſtrue vnum, vel alterum faſcicu-
lum, quo frigoris aſperitatem ſtructo igne temperare poſſent, maxima neceſſitate com-
pulſi accepiſſent: accidit, vt aliquot ſcintillę, à vento propulſę, vniuerſam è vicinio ſtruē
incenderint. Quod vt nobilis quidam Cęſarauguſtanus nomine Petrus Ferriz tum eius,
tum quoque adiacentis vineę dominus, primùm reſciuit, pręmemoratos fratres tamquā
huiuſmodi

A huiuſmodi incendij authores omni dicteriorum,atq; iniuriarum genere laceſſiuit, proſequutusq; eſt.Quamobrem Deus Opt.max.irrogatæ pauperculis religioſis iniuriæ vltor effectus,huiuſmodi vineam,immiſſo ſequenti vere æſtu,exſiccauit.Quo euentu præmemoratus Petrus Ferriz ad ſaniorem mentem reuerſus,ipſos fratres,vt ſibi parcerent, proq; ſe Deum deprecarentur,obnixè rogauit.Mirabile dictu! Vt primùm illi eius votis annuêre,pręfata vinea,reuireſcentibus folijs,priſtinę gloriæ,priſtinoq; decori reſtituta eſt.Tanto igitur miraculo per eundem Petrum Ferriz diuulgato, Cæſarauguſtanus ſenatus præmemorato Alphonſo eius Regi, vt à Nicolao V. ſummo Pont.tunc ſedente vnius à ſe Minoritici conuentus ædificandi facultatem impetrare vellet, obnixè ſupplicauit.Quo denique ſummo Pontifice ad Regis inſtantiam annuente, prout ex apoſtolicis literis,in huius loci tabellario aſſeruatis,ſatis liquet,præſens conuentus, S. Mariæ de

B Ieſu ſacratus,eodem in loco, quo præfata ædicula præextiterat, à pientiſſimo Cæſarauguſtano ſenatu,quem & in omni euentu,ac neceſſitate ſui amantiſſimum, atque patronum ſummè beneficum experitur,ex publico ærario,anno à partu Virgineo 1449.à fundamentis extrui cœpit, atque breuiſſimo temporis interuallo,omnibus ſuis numeris abſolutus extitit.Cui & nobilis heros Petrus Ferriz,alterius (de quo ſupra) filius,atq; hæres,& pientiſſima eius mater Maria de Agñon,ob conceptam ad fratres deuotionē,prædictam vineam ſumma liberalitate contulêre.Obtinet autem præſens conuentus, qui & à 60.fratribus inhabitatur,primum hac in Prouincia locum,non quòd primus omnium ædificatus ſit:ſed quòd à ſui erectione impræſentiarum vſque Regulari Obſeruantiæ deſeruierit: quodq; elegantiſſimè conſtructus, atque omni ex parte perfectus grauiſſimis viris,atque omni Religione,& ſanctitate prædiris, quorum vnum vel alterum in mediū

C adducam,perpetuò floruerit.Hic namque deuotiſſimus frater Bartholomęus profeſſione laicus,atque Vadiniæ (vulgò Victoria) oriundus,diu vixit,mortuus,ſepultusq; eſt. Qui dum viueret,profundiſſima humilitate,ardentiſſima charitate, atque præſago ſpiritu prędirus fuit.Præterea orationi,cui etiam intentus ſępè ſępiſſimè rapiebatur,adeò aſſuetus extitit,vt nihil illi familiarius,dulciusq; fuerit. Hunc ſequutus eſt tum in vita, tum quoque in morte, & alius eximiæ ſanctitatis frater laicus, nomine Ioannes Gometius, in quo ad Deum,atque ad proximum charitas mirum in modum emicuit . Vterq; iſtorum tum à fratribus,tum quoque à ſæcularibus vt ſanctus,& vt Deo charus,dum viueret,habitus fuit, atque impræſentiarum habetur . Honeſtatur denique ſacra hæc ædes particula Dominicæ crucis, & quibuſdam alijs ſanctis reliquijs,ſed rantùm ſine titulis.

D *De conuentu S. Franciſci ibidem.* *Conu. II.*

CVPIENS Cęſarauguſtanus ſenatus, vt decem illi patres, beati patris Ioannis Parentis ſocij, (de quibus in huius Prouinciæ proœmio) cominus ſibi adeſſent,quēdam locum,nouo ædificando conuentui accommodum,intra Cęſarauguſtanę ciuitatis mœnia,poſt aliquot annos ab eorum ingreſſū,illis deſignauit,contulitq; . Vbi & ab ijſdem præſens conuentus ſub titulo S.Franciſci,tum ex publicis, tum quoque ex priuatis eleemoſynis,intra tamen paupertaris limites,ędificari cœpit.Qui tēporis ſucceſſu adeò creuit,ampliatusq; eſt,vt cuicunque alteri, licèt percelebri,adæquari poſſit. Vt autem ad eius erectionem redeamus ; licet enim pręfati fratres, atque aliquot alij ſibi adhętentes, ad hunc locum de nouo ędificatum ſe tranſtuliſſent, ne tamen antiquioris mona-

E ſterij eccleſia diuino cultu deſtitueretur, priuareturq; , certum fratrum numerum , qui diuinis laudibus die noctuq; intenderent,ibidem reliquerunt . Pręterea cùm nouus conuentus neceſſarijs officinis inſtruendus veniret, maioremq; religioſorū partem incommodè ſatis contineret,ædiculas quaſdam,vetuſtiori annexas,demoliendas, atque ex earum materia,quod in nouo deſiderabatur,extruendum curarunt.Dum verò iſta geruntur,aliquot patres Auguſtiniani Cęſarauguſtam, anno Dominicę incarnationis 1286. & ipſi monaſterium ędificaturi applicuerunt.Quamobrem ipſis, atque Cęſarauguſtano ſenatu maximè inſtantibus,antiquior Minorum conuētus , ſexageſimo ſeptimo anno à prima eius ędificatione, nempe anno Domini 1286. ſub certis legibus,quę tamen inuiolabiliter obſeruantur, pręfatis patribus Auguſtinianis à noſtris traditus extitit . Ne verò beatorum patrum Agni,atque Bernardi à Viridante corpora ibidem ſepulta à ſe derelicta vi-

cta viderentur, ea ad noui monaſterij eccleſiam in feſto Apoſtolorum Philippi, atque Iacobi eiuſdem anni 1286. maxima cum ſolemnitate, atque nobili proceſſione tranſlata fuere. Quo quidem die, toto circumſtante populo, eorum beatorum patrum meritis, & mulieri, quę à 50. annis oculorum víum amiſerat, lumen extitit reſtitutum, & altera mulier cocles oculi rectitudinem aſſequuta eſt. Horum alter vocabatur frater Agnus, qui primus omnium, cùm eſſet genere nobilis, atque dignitate canonicus, vocareturq; Lupus Ferdinandus Dain, ſpretis huiuſmodi honoribus, Franciſcanæ Religionis habitum Cæſarauguſtæ ſuſcepit, atque pauperculis fratribus adiunctus eſt. Hic denique à Miniſtro eius prouinciali Romam ad Gregorium IX. ſummum Pont. ob quædam negocia, Religionis ſtatum concernentia, miſſus, tanta tum apud ipſum ſummum Pont. tū quoque apud illuſtr. Cardinales ſanctitatis opinione polluit, vt & ab omnibus maxima in veneratione habitus ſit, & Hieroſolymam accedendi facultatem à ſummo ipſo Paſtore petens, id, quod ſequitur, reſpōſum retulerit: Vade fili, concedo tibi quod poſtulas, dum tamen non vt lupus, ſed vt agnus pergas. A quo etiam tempore non frater Lupus, ſed frater Agnus dici voluit. Præfata tamen facultate gaudere nequiuit. Cùm enim per id tempus Marrochiorum Antiſtes vita functus eſſet, pluresq; eam dignitatem ſibi conferri ſupplicarent, reſpondit ſummus Pontifex: certè iam eſt alterius, quem nuper de lupo fecimus agnum, & ideo dignum eſt, vt de agno faciamus Paſtorem luporum. Et meritò: nam Marrochiani ipſis lupis in Chriſtianos ſæuiores ſunt. Hiſq; dictis ſummus ipſe Pontifex patrem Agnum ad Marrochiorum Epiſcopatum promouit. Quam ille (licèt inuitus) dignitatem acceptans, relicta interim Hieroſolymorum peregrinatione, ad oues ſibi commiſſas ex tempore perrexit: quibus per aliquot annos ſanctiſſime, & non abſque fructu, inſuper & gratiſſimus adeò, vt illud Eſaiæ: *Habitabit lupus cum agno, & puer paruulus minabit eos*, de ipſis verificari potuerit, præfuit. Sed cùm is huiuſmodi Marrochianos obſtinatiſſimos in abominabili ſua ſecta, atque vitijs irretitos plus æquo cerneret, nec eos ab huiuſmodi peſte ad ſalutis ſemitam reuocare poſſet, tædio affectus, atq; Franciſcanam paupertatem anhelans, à ſummo Pont. tunc ſedente, vt Epiſcopatui vale dicere, Hieroſolymam petere, atque propriam Prouinciam repetere poſſet, ſupplex petijt. Voti igitur compos effectus, poſt plurimos exantlatos in huiuſmodi peregrinatione labores, alteram ex coſtis, atque quoddam os S. Matthiæ Apoſtoli, caput vnius ex SS. Innocentibus, aliquotq; alias SS. reliquias, quas & loco contulit, ſecum deferens ad antiquiorem Minorum conuentum, Cæſarauguſtæ erectum, (de quo in huius Prouinciæ procemio) ſe tranſtulit: vbi & quàm diu ſibi comes vita fuit, ſancte commoratus, atque ſanctius vita functus eſt. Eius corpus fratres honeſto loco tumulandum curarunt. Vnde & ad præſens monaſterium (vt prædiximus) tranſlatum extitit. Alter verò frater Bernardus à Viridante appellatus fuit. Beatus hic pater fuit vnus ex illis decem, qui cum beato patre Ioanne Parente Cæſarauguſtam ingreſſi ſunt. Cumq; maxima infirmitate detentus glorioſis quinque martyribus Franciſcanis, qui ex antiquiori Cæſarauguſtano fratrum Minorum conuentu egreſſi, apud Marrochium impiorum gladijs pro Chriſti fide occubuerunt, congredi minimè potuiſſet, tanta maceratione, tanta abſtinentia, tot vigilijs, ac tot denique pœnalitatibus proprium corpus afflixit, vt quod tyrannus præſtare nequiuerit, ille ſuo Marte, diuino tamen fauore fretus, aſſequutus ſit. Elucuère mirum in modum hoc in beato patre humilitas, orationis aſſiduitas, cui ſæpius intentus in tertium cœlum, vt alter Paulus, rapiebatur, charitas, atque ſui contemptus. Quibus denique virtutibus tanta apud Deum, atque apud homines gratia polluit, vt viuens ac mortuus plurimis claruerit miraculis, atque à fratribus ſeparatim ab alijs religioſis honeſto in loco ſepultus ſit. A quo tandem cum præfato patre Agno ad hunc S. Franciſci conuentum (vt prælibauimus) tranſlatus extitit. Horum amborum patrum corpora, præcipuè verò beati patris Agni, licèt à 300. annis ſepulta, maiori ex parte integra perſeuerant. Duobus his patribus annectendus venit beatus frater Nicolaus de Orbita laicus ibidem ſepultus, cuius corpus, licèt à 330. annis exanime, incorruptum adhuc perſeuerat. Abſoluitur (vt de ipſius ędificatione aliquid dicamus) pręſens monaſterium duplici clauſtro, eoq; elegantiſſimo, duplicíq; dormitorio, plurimis atq; capaciſſimis officinis, pulcherrimo choro, atque ampliſſima, omninoq; decora eccleſia. Hęc anno Domini

A mini 1286.ſereniſſ. Aragoniæ Infantis Petri ſumptibus à fundamentis ædificari cœpit, atque anno à partu Virgineo 1399.tum ex ſereniſſimæ Reginæ Aragonum Tireſiæ,tũ quoq; ex aliorum facultatibus abſoluta extitit.Nec mirũ ſanè,cùm eius longitudo 240. latitudo verò 75. pedes contineat:& plurimis,ijsq; ſumptuoſiſſimis,ſacellis exornata, fabrorum incuria ſemel ad terram venerit, atque iteratò multò elegantior, multoque firmior reædificata extiterit. Accedit ad huius ſacræ ædis decorem,atque commendationem ſitus ipſe, in quo ædificata eſt, qui plurimorum martyrum,pro Chriſti fide à gentilibus Romanis ibidem olim occiſorum,ſanguine reſperſus, atque ſacratus extitit.Commorãtur deniq; Altiſſimoq; famulãtur,hoc in monaſterio octuaginta fratres.

De conuentu S.Franciſci Turiaſſonis. Conu. III.

B QVAMVIS nihil intactum reliquerim,quatenus pręſentis conuentus,in beatiſſimi patris Franciſci honorem, ad 50. paſſus à Turiaſſone, (vulgò Tarazona) Celtiberorum ciuitate,erecti,authores,certumq; eius fundationis tempus è tenebris eruta poſteris proderem,nihil tamen profeci.Nam nec tantillum penitus ſiue ſcripturarũ, ſiue certæ traditionis eſt, quod nos ea de re certiores reddere valuerit. Nihilominus tamẽ ex pictura quadam eius clauſtro impreſſa, cui numerus 1399.adhæret,eius antiquitas quodammodo expiſcari quit. Præterea ſunt qui aſſerant (quibus tamen non adeò aſſentior) ipſum à trecentis annis & vltrà ædificatum fuiſſe. Quibus nihilominus imago beatiſſ.P Franc.ad Capucini cuiuſdã inſtar fabrefacta,principaliori portæ imminẽs, cui & ſocius eodẽ modo cultus adhęret,aſtipulari videtur.Id tamẽ,quod ſequitur certiſſimũ eſt:hoc.ſ.monaſteriũ,à 28.fratrib: inhabitatũ,ad Conuẽtuales Franciſcanos patres
C olim pertinuiſſe,& ab eis in prima reformatione Hiſpanica ad noſtros fratres deflexiſſe.

De conuentu S Franciſci Bilbilis. Conu. IIII.

PROPE vallum, à parte tamen interiori, Bilbilis Celtiberorum in Hiſpania Tarraconenſi ad Salonem fluuium oppidi,ferri temperatura, atque Marcialis Poëtæ famoſi natiuitate nobilis,præſens conuentus, beatiſſimo patri Franciſco ſacratus,atque à 40.fratribus incultus,ſurrigit.Cuius tamen fundatores,atque certum erectionis tempus penitus ignorantur.Conſtat nihilominus,idq; ex grauiſſimis Hiſtoriographis, Caſtellæ Regem Petrum Crudelem,dum bella inter ipſum atque Aragoniæ Regem vigerent, Bilbilim oppidum,hoc expugnato monaſterio,anno à partu Virgineo 1364.ingreſſum fuiſſe & occupaſſe. Habetur præterea,idq; ex fide dignis monumentis, nobilis heros Gon-
D zaluus Linianus, oppidi Cetinæ tunc Dominus temporalis, eius eccleſiæ non ita diu poſt huiuſmodi expugnationem fundator:In qua & moriens,erecto ſibi eleganti mauſolęo,ſepeliri voluit.Ex his igitur quanta ſit huius loci antiquitas,facilè quis intelligere poterit.Mortem obijt hoc in monaſterio, in quo ſacræ Theologiæ ſtudiũ perpetuò viger. atque in communi fratrum ſarcophago eximiæ ſanctitatis pater frater Caſulla ſepultus eſt, qui ob excellentes, quibus pollebat, virtutes, ab omnibus tum fratribus, tum quoque ſæcularibus ſanctus,Deoq; carus habitus eſt. Fuit ſiquidem inter humiles humillimus,inter pauperiores pauperrimus, atque inter caſtiſſimos ſummè (ſi ita fari liceat) caſtiſſimus.Quamobrem cum Iob dicere potuit: *Pepigi fœdus cum oculis meis, ne cogitarem quidem de virgine.* Quo ad cœteras verò eius virtutes hoc tantùm dixerim,
E quòd nihil penitus ad earum perfectionem deſiderari potuerit. Hinc factum eſt, vt vniuerſum oppidum ad eius funus confluxerit: & alter crines, alter verò vel habitus,vel cordę partem in reliquiam à ſe ſummè venerandam atq; colendã,accipere contenderit.

De conuentu S. Franciſci Oſcæ. Conu. V.

ID tantùm,poſt adhibitam omnem curam,inuenire potui:hoc ſcilicet monaſterium, beatiſſimo patri Franc.Oſcę,quod Tarraconenſis Hiſpaniæ in tractu Illergetum oppidum eſt erectum,atq; a 22.fratribus inhabitatum,ad Conuentuales Franciſcanos pàtres olim pertinuiſſe,& ab eis ad noſtros Obſeruantes dimanaſſe. Quando autem id contigerit,vel quo certo tempore, aut a quo ædificatum fuerit, nullo pacto inueſtigari potuit. Ex quodam tamen monumento, in eius archiuis, ſubdatum, anno Domini 1304.

ni 1304. aſſeruato, ipſum eo tempore & constructum, & abſolutum fuiſſe, ſatis conſtat. A
Præterea ſi ſeniorum traditioni, cui & antiquiſſima ſepulcra, in eius clauſtro erecta, fidem aſtruunt, aurem accommodare velimus, eius antiquitas ab anno Dominicę incarnationis 1280 nobis computanda venit. Inter cætera, parui tamen momenti, monumenta, atq; priuilegia huius loci tabellario credita, illud ab Aragoniæ Regibus Martino, atq; eius vterino fratre Ioanne, 17. Ianuarij, anno Domini 1398. datum inuenitur, quo immaculatæ virginis glorioſæ Conceptionis dies ab omnibus ſibi ſubditis, ſub grauiſſimis pœnis, in trāſgreſſores infligēdis, feſtiuè trāſigendus, colēdusq; præcipitur.

De conuentu S. Franciſci Borgiæ. Conu. VI.

EX quodam contractu inter præſentis loci fratres, atq; Borgianæ matricis eccleſiæ canonicos, Barcinonis 26. menſis Maij, anno Domini 1365. acto, eius antiquitas B
quodammodo colligitur: nam ab eo nihil penitus ſiue traditionis, ſiue ſcripturarū, quod nos de eius ædificatione, vel etiam authoribus certiores reddere poſſit, penitus inuenitur. Exiſtimarim tamen, idq; ex ciuium ad eius habitatores, qui frequentius ſunt 20. numero, affectu, tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis eorundem ciuium facultatibus conſtructum fuiſſe. Surrigit autem, ſub beatiſſimi patris noſtri Franciſci inuocatione, ad quinquaginta paſſus à Borgia ciuitate, à cuius incolis maxima deuotione viſitatur.

De conuentu S: Franciſci Daroca. Conu. VII.

TANTVM abeſt, vt (licèt omnes cartophilacij ſcripturas diligentius euoluendas curauerim) aliquid certi de præſentis conuentus, qui ſeraphico patri Franciſco di- C
catus, atq; à 28. fratribus, vt plurimū, incultus ad triginta paſſus à ciuitate Daroca ſurrigit, fundatione, aut fundatoribus inuenire potuerim. Extat nihilominus inter præfatas ſcripturas quædam à ſereniſſimo Iacobo huius nominis primo Aragonum Rege, data Bilbilis 10. Iulij, anno à partu Virgineo 1225. qua certam ſalis quantitatem, à monaſterij de Petra religioſis, præſentis loci incolis, per ſingulos annos, piētiſſimus is Rex pendendam ſtatuit. Cùm igitur eo temporis conuentus ipſe abſolutus omnino præſumatur, eius ætas ab annis 350. ad minus computanda veniet. Hæc Darocenſis ciuitas pretioſiſſimis quibuſdam corporalibus feliciſſimè gaudet, ſummeq; exornatur, in quibus hoſtiam, quam ſacerdos inter ſacrificandum conſecrauerat, & ſuperuenientibus hoſtibus, inuolutam panniculo cādido, ſub lapidè repoſuerat, inuenit in carnē conuerſam, & pāniculo adhærētem, cùm victores Chriſtiani à prælio reuerterentur, quę quidem res D
admirabilis & pro magno celebrata miraculo fuit, effecitq; vt Darocam vrbem feliciſſimam, illuſtrem, ac memoria dignam, vtq; à maxima populorum frequentia viſitaretur.

De conuentu S. Franciſci Iacca. Conu. VIII.

SANE, niſi quædam Innocentij IIII. Pont. max. bulla data Lugduni, anno à partu Virgineo 1246. Pontificatus verò ſui anno 4. atq; cœteris ſcripturis, in præſentis loci cartophilacio aſſeruatis, per mixta, quā 40. dies de iniunctis pœnitentijs ijs omnibus, qui adiutrices pro eius ædificatione manus porrexerint, remittuntur, ad manus veniſſet, nihil profectò certi de ipſius fundatione, vel fundatoribus tradere potuiſſemus. Ex ea ſiquidem ipſum tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis Iaccenſium facultatibus, circa præfatum Domini annum 1246. conſtructum fuiſſe ſatis conſtat. Præterea eo ipſo E
loco, nempe 50. paſſibus à ciuitate Iacca, in quo præſens monaſterium, beatiſſimo patre Franciſco eius tutelarij, ſubſiſtit, pręextitiſſe olim parochialem quandam eccleſiam, beato Apoſtolo Paulo ſacram, ex fide digna quadam traditione didicimus. Natalitius ſeraphici Doctoris Bonauenturæ dies, atq; etiam dies ſacris beati patris Franciſci ſtigmatibus dicatus, tum vniuerſo matricis eccleſiæ Iaccenſis canonicorum collegio, tum laico ſenatui, tum quoq; cœteris ciuibus ex ſolemni voto feſtiui, celeberrimiq; ſunt. Imò & omnes iſti à præfata matrice eccleſia ad hunc vſq; locum prædictis diebus, per ſingulos annos proceſſionaliter procedere, ſolemnemq; Miſſam ibidem audire, atq; ſacerdoti ſacrificanti duos cereos offerre tenentur. Idq;, quòd cōflagrante vniuerſa Iaccenſium ciuitate, in beati patris Bonauenturæ feſto, emiſſo huiuſmodi voto, ſtatim incen-

A incendium ceſſauerit: Præterea quòd pereuntibus ſingulis annis, ob grandinum tempeſtates, Iaccenſium ſegetibus, à tanta clade emiſſo ſimili voto liberati ſint. Commoratur deniq; hoc in loco 20. fratres, quibus hoſtiatim mēdicātibus Iaccēſes liberaliter adſunt.

De conuentu S. Franciſci Barbaſtri. *Conu. IX.*

PRÆSENS conuentus, beatiſſimo patri Franciſco ſacratus, atq; in ſuburbijs ciuitatis Barbaſtri erectus, inſuper & à 20. fratribus inhabitatus, à trecentis vel circiter annis, nēpe circa annum Domini 1290. conſtructus exiſtimatur. Idq; ex ſcriptura quadam 28. Auguſti, anno à partu Virgineo 1320. acta, atque in patris Guardiani cubiculo diligentius cuſtodia, facilimè conſtar. Aſſueuerat mulier quædam, ex Barbaſtro oriunda, confiteri patri huius conuentus Vicario. Cumq; vita functa ad ipſius eccle-
B ſiam tumulanda deferretur, erecto aliquantulum capite præfatum patrem Vicarium corā tota illa funebri caterua his verbis accerſiuit: Audi pater peccatum meū: tuncq; accedens Vicarius quid illa vellet audiuit. Quo facto mulier vt prius defuncta feretro decubuit: ac tandem poſt aliquantulum temporis eius exanime corpus terræ mandatum eſt. Interim pręfatus Vicarius galero, atq; baculo ſumptis, nemineq; prorſus ſalutato, loco ceſſit, nec amplius viſus eſt. In cuius tamen rei memoriam, vti omnino contigerat, huiuſmodi euentus in iſtius monaſterij eccleſia artificioſè ſatis depictus extitit, inibiq; diu perſeuerauit. Nec deſunt adhuc fratres, qui huiuſmodi picturam proprijs oculis viderint. Huius ciuitatis accolæ ſancto Franciſco deditiſſimi ſunt.

De conuentu S. Franciſci Turolij. *Conu. X.*

C CVM beati patres frater Ioannes ſacerdos, atque frater Petrus laicus profeſſus relicta poſt ſe, anno à partu Virgineo 1220. Cæſaraugusta nobili, celebrique ciuitate (cuius ſupra meminimus) Valentiam Chriſti fidem Mauris eius accolis prædicaturi, iuxta datum ſibi à beatiſſimo ac ſeraphico patre Franciſco mandatum, renderent, Turolium Aragoniæ ciuitatem, quæ Turrupia ſiue Tintana olim appellabatur, à ſereniſſimo Alphonſo ſeu Ildephonſo Raymundi Principis Aragoniæ filio, Aragonum Rege & Barcinonæ Comite (vt Roderico Toletano & Franciſco Taraphæ placet) conditam, applicuēre. Cumq; eius populum ſibi ſupra modum affectum cernerent, extructis duabus ex vili materia cellulis, iuxta ædiculam, beato Apoſtolo Barrholomęo ſacram, pedem ibidem ad tempus fixēre. Qui tamen, poſt elapſum decennium, Va-
D lentiam muneri ſibi iniuncto ſatisfacturi, appulſi, cum in Mahumetanam legem publicè inuecti eſſent, illamq; prælato ſibi ſacro Euangelio damnaſſent, ab Azoto ſiue (vt alij volunt) Zeitabuzeit Valentiæ Rege, qui & poſtea Chriſtianus effectus ſub Chriſti vexillo ſtrenuè militauit, multaque præclarè geſſit, opprobrijs, atq diuerſis iniurijs primò ſaturati, 29. Auguſti, anno verò Dominicæ incarnationis ducenteſimo trigeſimo primo ſupra milleſimum, capite truncati ſunt. Quorum reliquiæ demptis capitibus à Chriſtianis honorificè ibidem ſepultæ, atq; poſtea ad hanc vrbem Turolium ex ſereniſſimi Iacobi huius nominis primi Aragonum Regis, Barcinonenſiumq; Comitis mandato, qui fortunatus atq; felicis memoriæ, ob res pręclariſſimè geſtas, appellatus ab omnibus eſt: nam imprimis inſulas Baleares, expulſis illinc impijs Saracenis, pridie cal. Februarij anni Domini 1226. recuperauit; poſtea verò quarto vide-
E licet cal. Octobris anni Dominicæ natiuitatis 1238. fugatis Mauris Valentiam vrbem, prouinciamq; Murcię vſq; ad nouam Carthaginem adeptus eſt, ſuoq; adiūxit Regno, tranſlatæ fuerunt. Ne igitur huiuſmodi cellulę habitatore deſtitutę aliquando corruerent, Turolienſes, qui & in beatos patres præfatos, atq; in reliquos Franciſcanos ſumma deuotione atq; animi affectu maximo ferebantur, ex eis aliquot, qui Minoriticum conuentum erigerent, ſecumq; habitarent, vt ex eorum cohabitatione fructus ſpirituales reportare poſſent, ad ſe mitti curarunt. Quo tamen certo anno id factum ſit, non ſatis conſtat. Exiſtimarim nihilominus, idq; ex patentiſſimis coniecturis præfatam beati Bartholomæi ædiculam in hoc ſacrum monaſterium, quod 24. fratres frequentius inhabitant, ex diuerſis Turolienſium eleemoſynis, circa annum Domini 1225. tranſlatam extitiſſe. Cuius ſitus 30. tantùm paſſibus à præfata ciuitate Turolio diſtat. Hone-

ſtatur huius loci eccleſia, quam reuerendiſſimus, pariterq; pietiſſimus Garſias Cæſaraugustanus Archiepiſcopus ædificandam curauit, ſacris præfatorum patrum beatorum reliquijs, quorum meritis Deus ter optimus maximus quamplurima miracula patrare dignatus eſt. Inſuper condecoratur particula illius crucis, in qua Redemptor noſter Ieſus Chriſtus pro noſtrorum peccatorum expiatione pependit. Tandem altera ex ſpinis, quę ſacroſanctum, ac omni ex parte venerandũ Chriſti caput pupugerunt, exornatur. A

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Ergauicæ. Conu. XI.

NON ſumptus, non etiam labor pijſſimum Andream Viues, eruditiſſimum in arte Medicea Doctorem, atque apoſtolicæ Sedis Protonotarium terruêre, quo minus hoc ſacrum monaſterium, ſub inuocatione ſanctiſſimæ Mariæ de Ieſu in Ergauicæ, Regni Aragoniæ oppidi, quod vulgò Alcañis nuncupatur, &, vt annotat Ioannes Vaſæus, olim Epiſcopum habuit, ſuburbijs, anno reſtitutæ ſalutis 1528. à fundamẽtis ad apicem vſque conſtrueret. Commorantur hoc in monaſterio, die noctuq; Altiſſimo Domino famulãtes, diurnas nocturnasq; laudes ipſi per ſoluentes, viginti fratres, vt plurimũ, quos oppidani magno amore proſequuntur, eisq; hoſtiatim mendicantibus liberaliſſimè neceſſaria ſubminiſtrant. Hæc autẽ & concionibus & confeſſionibus fratres repenſant. B

De conuentu S. Franciſci Montionis. Conu. XII.

PROVT ex reuerendiſſimi cuiuſdam Bernardi Tarraconenſium Archiepiſcopi literis, datis 19. Septembris anno Dominicæ natiuitatis 1280. edocemur, pręſens monaſterium, beatiſſimo patri Franciſco ſacrum, licèt à ſui erectione glorioſiſſimæ, ſemperq; virgini Dei genitrici Mariæ dicatum, quod 30. tãtùm paſſibus a Montione, Hiſpaniæ Tarraconenſis oppido, diſtat, & à Conuentualibus Franciſcanis patribus ſub Pio V. Pont. max. ad 20. fratres huius Prouinciæ Recollectos tranſlatum extitit, ante annum à partu Virgineo 1280. ex diuerſis, vt credere licet, fidelium eleemoſynis exordium ſumpſit. Conſtituuntur ſiquidem huiuſmodi literis à reuerendiſſimo Archiepiſcopo, idq; ex illuſtriſſimi ac reuerendiſſimi Matthęi S.R.E. Cardinalis, atq; Franciſcani Ordinis tunc Protectoris commiſſione, eius ſyndici, atque procuratores. Ab his tamen literis nihil penitus aliud ſiue ſcripturarum, ſiue traditionis habere potuimus, quo de certo erectionis tempore certiores redderemur. Præterea cùm huius loci eccleſia à ſui origine Deiparæ virgini Mariæ, vt ex reuerendiſſimi cuiuſdam Gulielmi Tarraconẽſium Archiepiſcopi literis, datis Ilerdę 17. Februarij, anno Domini 1314. quibus 40. dies de iniũctis pęnitẽtijs ijs, qui eleemoſynas pro eius reędificatione contulerint, elargitiq; fuerint, ex apoſtolica auctoritate remittũtur, ſatis patet, ſacrata euaſerit, neſcio quid factũ ſit, quòd paſſim ab omnibus tum fratribus, tum quoq; ſęcularibus nomine S. Frãc. appelletur. Quicquid tamẽ ſit, eius ſacrarium media ſpina Dominicę coronæ quam religioſiſſimè exornatur. C D

De conuentu S. Catharinæ Carinienæ. Conu. XIII.

SI receptiſſimæ Carinienenſium traditioni fidem adhibere velimus, beatus pater Bernardinus de Senis Carinienam, Tarraconenſis Hiſpaniæ oppidum, anno à lætabunda Chriſti Saluatoris noſtri natiuitate quadrigenteſimo quadrageſimo quinto ſupra milleſimum, appulſus, in amœnum quendam collem, ad tertium lapidem ab ipſo oppido diſtantem, cum vno aut altero religioſiſſimo ſocio ſeceſſit, ibiq; tuguriolo, atq; oratorio ex humili materia erectis, ad tempus ſubſtitit. Quo denique recedente, Carinienenſis ſenatus, ne tantus locus habitatore deſtitutus prophanis vſibus aliquãdo pateret, pręſens monaſteriũ, ſub titulo S. Catharinę virginis & martyris, tum ex publicis, tum quoque ex priuatis facultatibus ibidem ædificandum curauit. Hic locus, quòd à ſæcularibus ſequeſtratus, quodq; optimis moribus, atque regulari diſciplina imbutus ſit, grauiſſimis religioſis, atque omni ſanctitate præditis perpetuò floruit. Inter hos autem eximiæ religionis pater frater Didacus Diſcalciatus longè emicuit. Cuius humilitas, charitas, pietãtia, atque religio cum cœteris virtutibus coniuncta incredibilis fuit. Quamobrem & viuens ab omnibus in maxima æſtimatione habitus extitit, & moriens peculiari ſepulcro recondi meruit. Oppidani 16. religioſiſſimos patres ac fratres, huius monaſterij accolas, E

A colas, omni genere beneficiorũ proſequuntur, ipſiſq; in omnibus neceſſitatibus adſunt.

De conuentu S. Franciſci Exeæ equitum. Conu. XIIII.

AD lapidis iactum ab oppido, cui Exea equitum nomen eſt, præſens conuẽtus, bea-
tiſſimo ac ſeraphico patri Franciſco erectus, atque à 16. fratribus inhabitatus, ex-
titit. Qui cùm plurimis annis Conuentualibus Franciſcanis patribus ſubfuerit, ab eis tã-
dem ad noſtros fratres ex apoſtolica auctoritate tranſlatus extitit. Eius tamen fundatio,
atque author, deficientibus ſcripturis, nos omnino latent: licèt ex quodam teſtamento
in archiuis aſſeruato, quod anno Dominicæ incarnationis milleſimo trigenteſimo vn-
decimo in ipſius fauorem conditum fuit, eius antiquitas haberi quodammodo poſſit.
Ex ea ſiquidem, ipſum tunc temporis perfectum, abſolutumque fuiſſe ſatis conſtat.

B

De conuentu S. Chriſtophori Alpartilij. Conu. XV.

AEDIFICARANT olim recreationis ergò Conuentuales Franciſcani patres
Bilbilenſis conuentus incolæ, ædiculam quandam, ſiue potius eremitorium, diuo
Chriſtophoro ſacrum, in amœni cuiuſdam montis, mille quingentis paſſibus ad op-
pido Alpartilio diſtantis, decliuio. Sed præfatis patribus loco cedentibus, atque eiuſdem
Inſtituti Obſeruantibus ſibi ſubrogatis, præfatum eremitorium deuotiſſimi cuiuſdam
patris fratris Inici opera, circa annum Dominicæ natiuitatis 1500. in iuſtum conuen-
tum euaſit. A quo etiam tempore 16. huius Prouinciæ religioſiſſimis patribus ac fratri-
bus deſeruit. Quia verò is locus deuotioni, atque diuinarum rerum contemplationi ma-
ximè fauet, Recollectis eiuſdem à proceribus adiudicatus extitit, illiſq; impræſentiarũ
C ſubeſt. Cùm quodam tempore huius loci fratres, obſeſſis niue itineribus, maxima cõfli-
ctarẽtur inedia, eorum alter, ſuperatis itinerum difficultatibus, Alpartilium, ad genero-
ſi, pientiſſimiq; Frãciſci à Luna temporalis eius Domini ædes conuolauit, inſtantemq;
confratrum neceſſitatem eius œconomo patefecit. Cumq; panes è furno deferẽdos an-
xius præſtolaretur, à pręfato heroë Franciſco, quid ſibi ageret, quidq; ſibi vellet interro-
gatur. Illo verò ſui aduentus cauſam referente, præcepit Dominus, vt quicquid panis do
mi inueniri poſſet, ſibi ex tempore traderetur. Cùm autem œconomus nec bucellam ſu-
pereſſe reſpondiſſet, iuſſit ſtatim ille omnia domus promptuaria diligentius luſtrari: Et
ecce dum nihil minus ſperatur, ea omnia panibus redundare inueniuntur. Quibus
denique & famelicis fratrum inteſtinis ſatisfactum eſt. Ne igitur tanti miraculi me-
moria aliquando periret, iuſſit præfatus heros Frãciſcus illud, fidedignis teſtibus adhi-
D bitis, à publico Notario ſcripto excipi, ſicq; effectum eſt, alboq; mandatũ, exaratumq;.

De conuentu Dominæ noſtræ de Monlora. Conu. XVI.

FACILE perſpicitur ex præſenti monaſterio, Dominæ noſtræ de Monlora ſacra-
to, atque in editi cuiuſdam montis cacumine, ad mille quingentos paſſus ab oppido
Luna, erecto, quod ſemper pijſſimus Michaël Torrerius Cæſarauguſtanus ciuis ſtudue-
rit, & ſe à fratribus noſtris plurimi fieri, & illos intelligere, quàm ſibi carus eſſet. Is ſiqui-
dem ædiculam quandam, Dominæ noſtræ ſacram, ex facultate ſibi ab Alexandro VI.
ſummo Pont. facta in iuſtum, atque continẽdis 16. fratribus omnino accommodum con-
uentum (de quo impræſentiarum) ex proprijs tantùm facultatibus, anno reparationis
humanæ 1500. euehendum curauit, atque eius accolis, quandiu vixit, beneficus extitit,
E largiſſimaſq; eleemoſynas elargitus eſt. Aſſeruatur huiuſmodi apoſtolica conceſſio in
forma bullæ, data Romę 18. menſis Martij, anno verò Dominicę incarnationis 1500. in
patris Guardiani cubiculo. Eſt hoc monaſterium (bona tamen omnium pace dixerim)
vnum ex totius Prouinciæ deuotioribus, atque amœnioribus, in cuius ſacrario cuiuſdã
beati patris Didaci Minoritæ os aſſeruatur. Hoc ſi aqua perfundatur, & illa armenta re-
ſpergi contigerit, à quauis infirmitate liberantur. Qua etiam de cauſa præſens locus pa-
ſtoribus celeberrimus eſt. His annectere libet miraculum, quod (ni fallor) anno à Do-
minica natiuitate 1578. in proximiori oppido Erla contigit. Erat ibi quædam matrona,
huic loco eiuſq; fratribus deuotiſſima: atqui eius vir nihil magis quàm & iſtos, & illum
oderat. Cùm igitur maxima vigente in his partibus fame, deuota mulier pauperculis re-

ligioſis ad futura, refertum panibus caniſtrum in propria perſona illis obtuliſſet, atque A
reuerſus domum vir eam apud fratres eſſe didiciſſet, vt primùm rediјt, illam primò, atque ſecundò pugione confodere conatus eſt: Sed fruſtra: nam deficientibus ſibi viribus, atque huiuſmodi pugione è manibus labente, quòd impiè propoſuerat, exequutioni mandare nequiuit. Quod tamen ille diuinæ voluntati aſcribens, & proprium crimen alteri ex fratribus ſacerdotibus in confeſſione detexit, & quicquid ſiniſtræ ſuſpicionis de pudica coniuge conceperat, longè à ſe abiecit, & fratres atque eorum conuentum omni beneficiorum genere in poſterum, non abſq; omniũ admiratione, proſequutus eſt.

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Ixarij. *Conu. XVII.*

CVM pia heroina Timbor Capraria, cuiuſdam Lezatenſium Ducis vxor, ampliſſimam pecuniarum ſummam ad vnius Clariſſarum monaſterij ædificationẽ ex te- B
ſtamento piètiſſimè, liberaliſſimeq; legaſſet, nec eius ſucceſſores ex quadã incuria, quod illa pijſſimè præceperat, exequutioni mandaſſent, illuſtriſſimus Ludouicus de Ixar, qui teſtatrici poſt aliquot annos elapſos hæreditario iure ſucceſſerat, huiuſmodi monialiũ, quibus addictiſſimus erat, ingenriq; animi affectu eas proſequebatur, monaſteriũ, in Franciſcanorum fratrum conuentum, ad inſtantes pientiſſimæ heroinæ Beatricis Alagoniæ Belchitenſium Comitiſſæ preces commutare decreuit. Obtenta itaque apoſtolica auctoritate, præſentẽ conuẽtum, Dominæ noſtræ de Angelis ſacrum, præfatus heros Ludouicus de Ixar ad mille paſſus ab oppido Ixario, (vulgo Ixar) anno à partu Virgineo 1524. tũ ex acquiſito huiuſmodi legato, tũ quoq; ex peculiaribus alijs facultatibus, à fundamẽtis ad apicẽ vſq;, extruendũ, abſoluẽdumq; curauit. Cui quoq; tũ ipſe, tũ quoq; eius ſucceſſores in omni euẽtu, omniq; neceſſitate & adfuerunt, & adſunt. Inhabitatur inte- C
rim hic locus à 16. Recollectis fratrib. optimeq; apud oẽs, ob inculpatã eorũ vitã, audit.

De conuentu S. Saluatoris Pinæ. *Conu. XVIII.*

CVM pientiſſimus heros Blaſcus Alagonius Saſtagenſium Comes præſentem conuentum, ſancto Saluatori dicatum, atque à 16. religioſis frequentius incultum, in medio foro oppidi Pinæ, anno à Chriſto ſeruatore nato 1530. à fundamentis eo fine, vt ipſum perficeret, & in maiori eius ſacello vita functus ſepeliretur, exædificandum curaſſet: immatura morte præuentus, & cœptum opus imperfectum relinquere coactus fuit, & ad patres ſuos in Cæſarauguſtana S. Mariæ de Columna (vulgò del Pilar) eccleſia apponi voluit. Quapropter generoſa domina Anna ab Eſpes, ex eius morte vidua relicta, quod eius vir piè incœperat abſolutura, præfati conuentus eccleſiam, atq; neceſſa- D
riores officinas quãtocitius perfici, atque defuncti coniugis oſſa ex maiorum eius ſepulcro, licèt canonicis maximè renitentibus, ad præcipuum ſacræ huius ędis ſacellum, ex apoſtolica ſibi facta poteſtate, anno Domini 1539. transferri fecit. Cumq; ſuperueniente morte, nec ipſa nec eius hęres atq; filius dominus Artalus Alagonius huiuſmodi opus ad perfectionem adducere potuiſſent, pientiſſimus ſimul atq; illuſtriſſimus Artalus Alagonius Saſtagenſium Comes, beatiſ. P. Franciſci deuotiſſimus, qui illis hæreditario iure ſucceſſit, eiusq; cariſſima coniunx Ludouica ab Heredia, qui ex intimis præcordijs Frãciſcanos fratres diligunt, ijsq; in omnibus neceſſitatibus liberaliſſimè adſunt, quod ab illis minus pręſtari potuit, abundãtiſſimè ſuppleuêre. Nã & conuentũ, ſimulatq; eius eccleſiã omnibus ſuis numeris abſoluerũt, & hortos ampliarũt, & ſacriſtiã ſacris vaſis, pretioſiſſimisq; ad cultũ diuinũ ornamentis, & bibliothecã libris, ac deniq; cęteras officinas E
omnibus neceſſarijs inſtruxêre. Quia verò hic locus iuxta antiquiorẽ quandã S. Saluatoris eccleſiã, ſub ſummo cuius altare plurimis annis hydria oleo, ad plures pellẽdos languores ſalutifero, redundauit, ędificata extitit, eodẽ S. Saluatoris titulo inſignitus euaſit.

De conuentu S. Franciſci Sarinienæ. *Conu. XIX.*

LICET nulla traditio, nullaq; extent monumẽta, quę nos de eius authoribus, aut certo erectionis tempore certiores reddant, exiſtimatur nihilominus, idque ex ipſa ſtructura, atq; Sarinienenſium ad eum beneuolentia, hic conuentus Montionenſi (cuius ſupra meminimus) omnino contẽporaneus, atq; ex publicis oppidi Sarinienę, à cuius mœnibus

A nibus non multum diſtat, facultatibus conſtructus. Cuius habitatio, tum ob eius capaci-
tatẽ, tum ob amplos, amœnosq; quibus gaudet hortos, tum quoque ob aquarum abun-
dantiam, 16. fratribus eius accolis gratiſſima eſt. Ergaſtulo carnis ſolutus hinc, relicto in
præſentis loci eccleſia corpore, idque in florida ætate, ne malitia mutaret intellectum
eius, aut fictio deciperet animam illius, ad aſtra migrauit eximiæ ſanctitatis, atque reli-
gionis frater Michaël Moronus laicus profeſſus: cuius ſimplicitas incomparabilis, hu-
militas profundiſſima, oratio feruens, charitas ardentiſſima, atque obedientia promp-
tiſſima extitêre. Quamobrem moriens maximum tum fratribus, tum quoque ſæcula-
ribus ſui deſiderium, maximamq; ſanctitatis opinionem reliquit. Pertinuit autem hic
conuentus ad patres Conuentuales Franciſcanos Prouinciæ Aragoniæ, quæ ex ſeptem
Cuſtodijs, nempe Barcinonenſi, Ilerdenſi, Cæſarauguſtana, Maioricenſi, Valentina, Na-
B uarrenſi, atque Saranienſi conſtabatur, cuius patres hoc in conuentu, anno à natiuitate
Domini 1566. vel circiter ſuum vltimum capitulum celebrarunt: anno verò ſequenti, ex
indulto Pij V. Pont. Max. ad inſtantiam Catholici Regis Philippi II. hic conuentus ſicut
& reliqui præfatę Prouinciç ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes patres tranſlatus extitit.

De monaſterio S. Catharinæ Cæſarauguſtæ. *Mon. I.*

CVM illuſtriſſ. atque pientiſſima Ermiſenda à Silis beatę virginis Claræ, eiusque
ſororum nomen, famamq; accepiſſet, hoc ſacrum monaſterium, beatæ Catharinæ
virgini dicatum, à Clariſſis inhabitandum, ex facta ſibi à Gregorio IX. ſummo Pont. fa-
cultate, Cæſarauguſtæ, anno à partu Virgineo 1235. à fundamentis ad verticem vſque
ædificandum curauit. Cuius ſanctitas à ſui erectione impræſentiarum vſque tanta ſem-
C per extitit, vt plures ſorores ad alios conuentus tum erigendos, tum quoque bonis mori-
bus inſtruendos, ex eo prodierint. Cùm autem, vt receptiſſima, atque certiſſima traditio-
ne patet, duæ huius loci moniales Aſſiſium benedictionem tum earum, tum quoque cæ-
terarum ſororum nomine, à beata Clara adhuc ſuperſtite accepturæ, petijſſent, ab ea,
quòd ſpreta clauſura (vt aliqui volunt) tantum iter emenſæ eſſent, vel (vt alijs placet)
quòd redditus in communi haberent, repulſam paſſç fuerunt. Huius monaſterij eccleſiã,
quòd maximis pateret anguſtijs, à ſereniſſimo Aragonũ Rege Iacobo, ex maxima qua
in beatam Claram ferebatur deuotione, ampliata, eleganterq; exornata extitit. Vt autẽ,
quæ de huius monaſterij ſanctitate diximus, clarius innoteſcant, aliquot ſorores in eo
ſepultas, quæ peculiari aliqua prærogatiua emicuerunt, in medium adducemus: Nempe
ſororem Magdalenam Magaloniam, cuius vita perpetua oratio, atque contemplatio ex-
D titit, qua etiam de cauſa plures moleſtias a Dęmone pertulit. Et ſororem Mariam Lope-
tiam à Viel, quæ, ob vitæ ſanctimoniam, multa prænoſſe meruit. Et ſororem Mariam Lo
rienam, cuius ſilentium, abſtinentia atque charitas incredibiles fuêre. Et ſororem Ange-
lam à Verueto, quæ Chriſtum Dominum in elegantiſſimi pueruli forma in ſacroſancta
hoſtia proprijs oculis intuita eſt. Poſſem quoque & alias plurimas his annectere, quas ta-
men breuitati ſtudẽs prætermitto. Honeſtatur pręterea, ab harum ſororum corporibus,
ſacra hæc ædes, quæ à ſexaginta Clariſſis inhabitatur, duobus capitibus duarum virgi-
num atque martyrum, ſanctarum videlicet Conſtantiæ, atque Catharinæ ex vndecim
millium virginum conſortio, & particula ſanctiſſimæ crucis, atque particula itidem
vnius ſpinæ, qua ſacrum Chriſti caput pũctum fuit, & lapidea quadã glorioſiſſimæ vir-
E ginis imagine in clauſtro erecta, quæ miraculis coruſcat, in maximaq; eſt veneratione.

De monaſterio Hieroſolymorum ibidem. *Mon. II.*

EXTAT & aliud Clariſſarum, ſed de prima beatæ virginis Claræ Regula mona-
ſterium Cæſarauguſtę, ſub Hieroſolymorum inuocatione, non longè à pręcedenti,
ac prope Regium hoſpitale, ex Alexandri VI. Pont. max. facultate, anno reſtitutę ſalutis
1496. erectum, quod ab antiquo à Franciſcanis quibuſdam Tertiarijs ſororibus inhabi-
tatum, ac poſtmodum ad præfatas Clariſſas nobilis herois Ioannis Colomæ ſumptibus,
& opera ſub elegantiori, atque capaciori forma, ſereniſſimis atque Catholicis Ferdinan-
do & Eliſabetha Aragoniæ Regibus, tranſlatum extitit. Sunt autem huiuſmodi Clariſ-
ſæ ſorores quadraginta numero, Chriſtumq; pauperem, & ipſæ Euangelicæ pauperta-

tis ſectatrices ſequuntur, atq; apoſtolicum Alexandri VI. diploma (de quo ſupra) datum Romæ 18. menſis Iunij, anno verò Domini 1496. in archiuis, in ſacrario verò particulam Dominicæ crucis, aliquotq; ſanctorum reliquias diligentius cuſtodiunt. A

De Monaſterio Dominæ noſtræ de Altabaſio ibidem. *Mon. III.*

IS Clariſſarum Vrbaniſtarum conuentus, qui Cæſarauguſtæ, ex altera Iberi fluminis parte, nõ longe ab ipſo ponte, ſub inuocatione Dominæ noſtrę de Altabaſio, ſurrigit, & à 40. ſororibus frequentius inhabitatur, anno à mundi redēptione 1526. à fundamentis ædificatus, atque ſequenti anno 1527. à religioſis primò occupatus extitit.

De Monaſterio S. Claræ Bilbilis. *Mon. IIII.*

PRÆSENS monaſterium, beatæ virgini Claræ ſacrum, atq; à 40. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis incultum, ſi primæuam eius fundationem ſpectes, antiquiſſimum eſt. Conſtat ſiquidem ex quibuſdam literis, in eius fauorem ad Bilbilenſem ſenatum à ſereniſs. Aragonum Rege Iacobo, (cuius ſupra ſemel, atq; iterum meminimus) 12. mēſis Nouembris, anno verò Dominicæ incarnationis 1249. datis, ipſum eo temporis omnibus ſuis numeris, ſub beatæ Agnetis inuocatione, abſolutum fuiſſe. Si verò ſecundam eius ædificationem attendas, eius tibi antiquitas ab anno Domini 1336. computanda veniet: Nam primò extra Bilbilenſis præfatæ ciuitatis mœnia ædificatum, à ſuperueniente Petri crudelis Caſtellæ, Legionisq; Regis exercitu expugnatum, maioriq; ex parte dirutum extitit: poſtmodum verò, anno ſcilicet præfato 1336. ſereniſſimorum Aragoniæ Regum Petri, eiusq; coniugis Leonoræ ſumptibus, atq; opera inter præfatæ ciuitatis ambitum reędificatum, prędijs atq; redditibus ditatum, atq; certis legibus ſtabilitum fuit. Id tamen diſcriminis inter vtramq; ædificationem eſt: quòd iſtius ſecundæ ſcilicet fundator, atq; certum fundationis tempus tradi poſſit: illius verò primæ videlicet neutiquam. Præterea primi cõuentus eccleſia diuæ Agneti: ſecundi verò beatæ virgini Claræ ſacrata extitit. Poſt aliquantulum verò temporis, cùm Benedictus XIII. duas ſorores huiuſmet loci accolas inuiſurus Bilbilem petijſſet, eccleſiam à præfato Rege Petro ædificatam in earum gratiam ampliandam, atq; in meliorem elegantioremq; formam transferēdam curauit. Qui pleniorem eorũ, quæ diximus inſtructionē deſiderauerit, pręſentis cõuentus archiuos conſulat, & ſibi ſatisfactũ experietur. B C

De monaſterio S. Catherinæ Turolij. *Mon. V.*

QVANTA fuerit ſereniſſimæ, pariter ac pientiſſimæ Leonoræ ſereniſſimi Petri huius nominis quarti coniugis, ac filiæ ſereniſſimi Regis Siculorum, ad Deum pietas, quantaq; ad Clariſſas deuotio, hinc facilè coniectare licet. Cùm enim pręfatis ſororibus conuentum Bilbilis, anno Domini 1336. præfato ſereniſſimo Petro Regi eius coniugi, à quo ſummè diligebatur, eò quod ei peperiſſet dilectiſſimum Principem Ioannem, qui poſtea in Regno ei ſucceſſit, & Martinum, qui Dux Montis albi effectus fuit, & Leonoram, quæ nupſit ſereniſſimo Principi Ioanni Caſtellæ Regis filio, pręcata eſt, vt regiam, quam Turolij erexerat, quando oppidum Turolium ciuitatis titulis, & inſignibus ornauit, ei concedere dignaretur, ad hoc vt ipſam in monaſterij formam, ſub inuocatione beatæ virginis & martyris Catharinæ, redigeret: cuius votis annuēte piētiſſimo Rege, ipſa quod piè cogitauerat, anno à partu Virgineo 1369. pijſſimè opere adimpleuit, & monaſteriũ omnibus numeris abſolutum, & ampliſſimis dotatũ, ac cumulatum redditibus, Clariſſis monialibus, quibus addictiſſima erat, inhabitandum tradidit. Obtinuit præterea à Gregorio XI. Pont. max. facultatem, vt huius conuentus, qui & à 40. Clariſſis ſororibus inhabitatur, Abbatiſſa paſtorali baculo vti poſſet. Habetur huiuſmodi apoſtolica facultas ſub datum Auinionis, ſexto nonas Maij, Põtificatus verò præfati Gregorij XI. anno 2. cum alijs quamplurimis tùm pontificijs, tùm quoque regijs priuilegijs in præſentis loci archiuis. Habentur & in eiuſdem ſacrario Dominicæ crucis particula, & cordæ, qua ſeraphicus pater noſter Franciſcus pręcingi aſſueuerat, bona pars. Hoc monaſterium, à ſuæ erectionis exordio vſq; ad tempora ſanctiſſimi Pij V. Pontificis maximi, curæ & viſitationi patrum Conuentualium Franciſcanorum D E

commiſſum

A commiſſum fuit,ſed,anno à Chriſti natiuitate 1567.præfatis patribus,ex indulto præmemorati Pontificis, ad inſtantiam potētiſſimi ac verè catholici Regis Philippi huius nominis ſecundi,expedito,ad regularem Obſeruātiam redactis, & moniales huius cōuentus reformatę fuêre,earumq; cura patribus Minoritis Obſeruātibus tradita extitit.

De monaſterio S. Luciæ Barbaſtri. *Mon. VI.*

CVM deuota piaq; fœmina Ioanna Lunela quæcunq; poſſidebat bona Barbaſtriano ſenatui ea lege, vt Clariſſis ſororibus monaſterium apud ſe erigendum curaret, moriens ex teſtamento pientiſſimè reliquiſſet; is delecto prius iuxta quandam eccleſiam, ſanctæ Luciæ virgini atque martyri dicatam, ſufficienti fundo, præſentem conuentum tum ex præfatis bonis, tum quoq; ex communibus facultatibus B ibidē,anno à Chriſto ſeruatore nato 1560. ſuperædificari fecit, ac poſtmodū à Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitari voluit. Sunt autē huiuſmodi ſorores numero viginti.

De monaſterio S. Claræ Oſcæ. *Mon. VII.*

PRÆSENS monaſterium,B.virgini Claræ dicatū,atq; ad iactum lapidis ab Oſca ciuitate ſitum,nullū alium ab Oſcenſe ſenatu ſui authorē, fundatoremq; agnoſcit: cùm ex publico ærario ab antiquo ædificatum fuerit.Qua etiam de cauſa quoties ab earum ſyndico, ſiue œconomo dati atq; accepti ratio reddēda venit, aliquis à præfato ſenatu deputatus huiuſmodi rationi intereſſe tenetur. Subſuerunt eius habitatrices, quæ frequentius ſunt 25. numero, atq; ſub ſecunda beatæ virginis Claræ Regula militant, à ſui origine ad multū vſq; temporis Conuentualibus Frāciſcanis patribus:ſed ab vlti- C ma eorundem reformatione patris Miniſtri huius Prouinciæ dictis audiunt,parentq;.

De Conceptioniſtarum monaſterio Turiaſſonis. *Mon. VIII.*

NON ita vulgariter Turiaſſonēſis pientiſſimi ſenatus ad immaculatā glorioſiſſimæ,ſemperq; virginis Dei genitricis Marię Conceptionem deuotio commēdanda venit:imò potius multis nominibus laudanda extolendaq;,cū is ſacrū hoc monaſterium, eidem glorioſæ virginis Conceptioni dicatum, ex facta ſibi à Iulio III. Pont. max.poteſtate, publicis ſumptibus,anno à partu Virgineo 1549. intra communis ciuitatis mœnia à fundamētis erigi,omnibusq; ſuis numeris abſolui pientiſſimè, atq; munificentiſſimè fecerit, atq; à 23. ſororibus ſub eiuſdem ſanctiſſimæ Conceptionis Ordine militantibus, & omnipotenti Deo famulantibus,inhabitandū perpetuò cōtulerit.

D

De monaſterio Montis ſancti. *Mon. IX.*

LONGIOR profectò nobis hiſtoria, & fortè ad nauſeam vſq;, texenda veniret, ſi præſentis monaſterij originem,eiusq; erectionis cauſas omnes referre vellemus. Quamobrem eas leuiori ſtylo depingentes, quantò compēdioſius fieri poterit, quæ dicendæ forent in medium adducemus.Vt igitur ad rem deueniamus.Cùm Ioannes quidam Ferrarius iniuſtè ad ſupplicium deferretur,pręſago ſpiritu coram tota ſibi aſtante corona dixit,futurum aliquādo tempus, quo in oppoſiti collis ſupercilio glorioſæ Virginis imago inuenienda,atq; ibidem ſacrarum virginum monaſteriū ædificandū veniret.Poſt ſexenniū verò elapſum, dum quidā alius Ioannes Ferrarius infra aſſumptionis B.V.Mariæ octauā,anno Dñi 1526.duos arietes ad natiuū ſibi oppidum, cui (Vil- E larluengo) Hiſpanicè nomē eſt,minaret,lapideam,paruę tamē quantitatis,imaginē eo ipſo loco,ab altero Ioāne Ferrario prędicto, ex inſperato inuenit,atq; in propriā domū intulit. Quod tamē cùm matricis eius oppidi Præpoſito innotuiſſet, eā cū maxima veneratione,atq; ſolemni pompa ad eiuſdē eccleſię ſacrariū deducendā curauit. Memor præterea tum ipſe, tū quoq; reliqua eius oppidi communitas præſagij Ioānis Ferrarij eo ipſo loco,in quo inuēta fuerat,eremitoriū,ac poſtmodū monaſteriū ſub Montis ſancti titulo,ex communibus facultatibus erigi fecerūt,ac Tertiarijs quatuor Frāciſcanis ſororibus, eisq; religioſiſſimis,ex Valētino quodā conuētu allatis, qbus & ipſam imaginem credidêre,inhabitandū tradiderūt: Cuius ſanè ſanctitas tanta eſt,vt vix explicari poſſit. Sunt autem eius ſorores omnes ſimul computatæ numero vigintiquinque.

PROVINCIA
ARGENTINENSIS.
BEATVS TERTERICVS
PRIMVS MIN. PRO: ARGENTINÆ.
. BEATVS IACOBVS DE PORTA.

PROVINCIA ARGENTINAE.

HÆC Argentinenſis Prouincia, iure optimo, à nobiliſſima, atq; imperatoria vrbe Argentorato, ſiue Argentina (vulgò Strasburg) ſibi nomen vendicauit: nam huiuſmodi vrbs cœteras inter omnes imperatorias principatum obtinet; omnibus bonis temporalibus abundat; ſumptuoſiſſima turri, quæ inter ſeptem mundi miracula olim numerata fuiſſet: nunc autem totius Teutoniæ ſpectaculum, & ornamentum cenſetur, ſupra modum exornatur; & fratres noſtros ab ipſo Franciſcanæ Religionis exordio, conſtructo illis, ſub anno Dominicæ incarnationis 1228. intra ſui ambitum, celeberrimo monaſterio, quamhumaniſſimè excepit, omniq; beneficiorum genere proſequuta extitit. Præterea hæc ipſa Argentinenſis Prouincia Franconiæ, Bauariæ, Sueuiæ atq; Alſatiæ Cuſtodias, ex quibus, & adiunctis ſibi Coloniæ, atq; Saxoniæ Cuſtodijs florentiſſima Teutoniæ Prouincia, à religioſiſſimis, erudiſſimisq; patribus fratribus Cæſareo Spirenſi & Alberto Piſano (vt in Prouincia Saxoniæ S. Crucis fuſius meminimus) conflata extitit, olim complexabatur, nunc verò non tam latè patet: cùm 15. tantùm vtriusq; ſexus religioſorum monaſteria, fratrum ſcilicet 8. & monialium 7. contineat. Quæ autem reliqua erant tum fratrum, tum quoq; ſororum loca à ſanguinarijs hæreticis, quibus hęc patria ſcatet, vel ſolo æquata, vel in prophanos, impiosq; vſus conuerſa fuère. Quod ſanè maximè dolendum eſt: Nam ea in illis relucebat ædificiorũ moles, ea ſanctitas, ea religio, ea deniq; doctrina & ſcientia, vt facilè inter celebriora totius noſtri Ordinis monaſteria referenda venirent. Nec interim cruentas hæreticorum manus euaſit Argentinenſis conuentus, qui & toti Prouinciæ (vt præfati ſumus) nomen dedit, imò in cineres ab ijs redactus extitit. Retinuit nihilominus antiquum hæc Prouincia nomen: ne interim priſcis illis Argentinenſibus, quibus ſe plurimùm teneri nouerat, iniuriam feciſſe; neuè eius recuperandæ ſpem omnino amiſiſſe videretur. Dum itaq; catholica fides iſtis in partibus mirũ in modum floreret, (vt ad noſtram regularem Obſeruantiam deueniamus) miſſus fuit ex Turoniæ Prouincia, idq; ſub anno Domini 1426. in Teutoniam religioſiſſimus pater, ac de Franciſcana regulari Obſeruantia optimè meritus, frater Nicolaus Karoli, qui plurimos ſibi collatos conuentus eiuſdem regularis Obſeruantiæ moribus, atq; ritibus informauit; quiq; plurimos alios ſub illius auſpicijs de nouo erexit; quiq; tãdem plurium Franciſcanorum vitam ad frugem correxit. Cumq; is pater diligentius in vinea Domini Sabaoth laboraret, beatus pater Ioannes Capiſtranus peropportunè ad has partes aduenit, ſeq; illi adiunxit. Ipſe namq;, cùm in omnibus Teutoniæ ciuitatibus & oppidis, non ſecus ac Angelus Domini exciperetur; cumq; tot, tantisq; miraculis coruſcaret, ita vt infirmi, ad veſtimentorum eius contactum, ex tempore conualeſcerent, adeò doctiſſimis atq; feruentiſſimis ſuis concionibus eam excoluit, vt vberrimos fructus, infra breuiſſimi temporis ſpatium, ex illa retulerit. Nam ex vnica tantùm Bambergenſi ciuitate 60. ingenuos atq; bonæ indolis adoleſcentes, quorum 30. cum eleganti, atq; ad inſtruendos, bonisq; moribus imbuendos tyrones aptiſſima epiſtola, Nurnbergam miſit, ad Ordinem recepit, & ex eleemoſynis ſibi à fidelibus oblatis aliquot alios conconuentus à fundamentis conſtruxit; alios verò iam omnino erectos, atq; vltroneè ſibi oblatos, illis adiunxit. Horum itaq; præſtantiſſimorum patrum opera, atq; indefeſſo labore Argentinenſis Prouincia, ſub Frãciſcanę Obſeruantiæ auſpicijs, primùm in lucẽ prodire cœpit; atq; tales progreſſus fecit, vt cuicumq; alteri, florẽtiſſimę licèt, comparãda veniret: ſed (proh dolor) eò miſeriarum, eoq; calamitatis, infeliciſſimis his noſtris temporibus, hæreticorum opera deuenit, vt inter poſteriores locum obtineat, & ex diametro cum priſtino illo ſplendore pugnet. Quod ſi quis nos eius gloriæ inuidiſſe exiſtimet,

exiſtimet, tempora temporibus comparet, iungatq́; & facillimè addiſcet, nos nec latum vnguē à veritate deuiaſſe. Vt enim ex Chronicorum noſtri ordinis authore, R. ſcilicet P. F. Marco ab Olyſippone conſtat, hæc Prouincia ſub anno Dñi 1517. ex 26. fratrum conuentibus conſtans, mille ad minus religioſos continebat: nunc verò vix 150. producere poteſt. Quando autē primùm præfata hęc Prouincia, vt Obſeruantibus ſubacta, ad tantam dignitatem euecta fuerit, nec ſcripto, nec traditione conſtat. Exiſtimauerim nihilominus, idq́; ex non vulgaribus quibuſdam indicijs, eam ſub Eugenio IIII. Pont. max. huiuſmodi honorem aſſequutam fuiſſe. Cuius maius ſigillū Chriſtum Dñm genuflexum, iunctiſq́; ad pectus manibus, in horto orantem, atq́; huiuſmodi verba, Va pater non mea voluntas, proferentem, Apoſtoloſq́; Petrum, Iacobum, & Ioannē dormientes, quorū capitibus, quę ſequuntur literæ, Apoſtoli dormiunt, ſuperſtant, necnon & ſequētes literas S. MINISTRI FRATRVM MINORVM ARGENTINÆ. iconicè, ſphericeq́; imprimit. Cęterū, quòd beati patres Tertericus, primus huius Prouinciæ Miniſter, miraculis clarus, atq́; Auguſtæ Vindelicorum ſepulturam nactus, & Iacobus de Porta, miraculis etiam inſignis, atque Baſileæ tumulatus, huiuſmet Prouinciæ alumni extiterint, eam ſibi dicatam volui: quamobrem vtriuſq́; beati patris, ac zelantiſſimi religioſi, iconem, graphicè depictum, illi præponendū volui. A B

De conuentu S. Franciſci Monaci. *Conu. I.*

FACTVRVS ſatis ſereniſſimus pariter ac piētiſſimus Bauariæ Dux Ludouicus, Rheniq́; Comes Palatinus ei deuotioni ac pietati, qua in ſeraphicum patrē Franciſcum, eiuſq́; ſequaces ferebatur, hoc monaſterium Monaci, quæ totius Bauariæ metropolis eſt, non procul à proprio caſtro, ex domeſticis facultatibus, à primis fundamētis ad vltimum vſq́; lapidem, ſub anno à Chriſti natiuitate 1289. ædificari iuſſit, ac omnibus tādem ſuis numeris abſolutum Minoritis fratribus, in perpetuum vſum, atq́; habitationem, collatum voluit. Cuius poſtmodum monaſterij eccleſiam R. Embo Friſingenſis Epiſcopus, Dñica prima poſt SS. Apoſtolorum Philippi & Iacobi feſtū, anno verò Dñi 1294. præſentibus Rodulpho & Ludouico Bauariæ Ducibus, totaq́; inſpectāte ciuitate, de religioſo more benedixit, conſecrauitq́;. Eaq́; conſecratione peracta, pontificalibus (vt erat) indutus & pedes, præfatiſq́; Bauariæ Ducibus, & ciuitate ſe ſequentibus, ad Eremitarum S. Auguſtini cœnobium (tanta erat huius præſtantiſſimi Præſulis ad religioſos Mendicantes deuotio, tantuſq́; animi affectus) perrexit, eiuſq́; cœmeteriū maxima cum ſolemnitate benedixit. Cùm autem, ſub anno Dñi 1327. die verò menſis Februarij 14. tertia, Monacenſis ciuitatis pars, cum præfato caſtro, & hoc noſtro conuentu, vniuerſaq́; eius re familiari, ex quodam infortunio, arſiſſet, pauperculi fratres per incertas Prouinciæ ſedes diuagari coacti ſunt: donec tandem pientiſſimus miſericordiarum Deus eorum miſertus, verè catholicorum fratrumq́; vterinorum, ac Monacēſium ciuium, Gabrielis ſcilicet Ridlerij, ac Vincentij Ridlerij animos ad alterius conuentus ædificationem flexit. Hi ſiquidem monaſterium omnino incineratū, atq́; in fauillam redactum, communibus ſumptibus, ſub anno Dñi 1380 à tanta ruina vindicandum, omnibuſq́; neceſſarijs inſtructum, fratribus ad propria reuocatis conferēdum, atq́; demùm eius eccleſiā pulcherrimis iconibus, & Dñico ſepulchro ſupra modum elegantiſſimo exornatam, à R. P. fratre Alberto Salonenſium Epiſcopo, ac profeſſione Minorita, in ſanctiſſimæ Trinitatis, B. Mariæ virginis, SS. Apoſtolorum, ac beatorum patrum Franciſci, & Antonij Paduani honorem, ſub anno reſtitutæ ſalutis 1385. conſecrandam curarunt. Huic eccleſiæ Bonifacius IX. Pont. max. anno Dñi 1401. Pontificatus verò ſui 12. in eorum fideliū, qui eam confeſſi, & ſacra Euchariſtia refecti, in feſto S. Petri ad Vincula, & per tres dies ſequētes, deuotè viſitauerint, fauorē, eandem prorſus plenariā indulgentiā, monaſterio S. Mariæ de Angelis prope Aſſiſiū, (hanc de Portiuncula nuncupant) à ſecundis veſperis diei feſti S. Petri ad Vincula vſq́; ad diei ſequentis ſolis occaſum, à ſummis Pontificibus coceſſam, ex paterna pietate, atq́; ad præfati Gabrielis Ridlerij inſtantiam, impertitus eſt. Præfatorum verò fundatorum alter, Gabriel ſcilicet Ridlerius, in omni euentu opportunè adfuit: alter verò, Vincentius nempe Ridlerius, relicto ſæculo, atq́; eius illecebris, pauperculiſq́; C D E

fratribus,

A fratribus, ſub Minoritico habitu adiunctus, Chriſtum pauperem ſequi voluit. Sub cuius tandem vexillo adeò profecit, vt in præſtantiſſimum religioſum, atq; doctiſſimum tum Philoſophiæ, tum quoq; Theologiæ lectorem, ac tandem in Bauariæ Cuſtodem euaſerit. Obijt mortem, atq; in huius loci eccleſia ſepultus eſt tantus hic pater, ſub anno Domini 1408. cui R. P. F. Michaël à Seſena generalis olim totius noſtri Ordinis Miniſter, & R. P. F. Albertus Solonenſium Epiſcopus, & Nominalium princeps frater Gulielmus Ocham Franciſcanus & doctiſſimus pater frater Bonagratia à Pergamo V. I. D. & P. F. Gaſpar Scarzgerus Cuſtos Bauariæ & Guardianus Monacenſis, qui multis æditis operibus accerrimè hæreſim Lutheranam, ſub primis eius inirijs, impugnauit, diemq; extremum clauſit, anno Domini 1527. diſtinctis tamen in ſepulcris, hærent. Eadem in eccleſia, honeſtiſſimo tamen loco, corpus beati patris Mar-
B quardi de Meiſmaler, qui poſt diutinam grauiſſimamq; infirmitatem, cùm ſanctiſſimè obijſſet, & cœcum illuminauit, & contractum hominem priſtinę rectificationi reſtituit, ac plurimis alijs miraculis claruit, reconditum eſt. Pertinuit deniq; hic conuentus, à ſecunda ſui erectione ad annum vſq; Domini 1480. ad Conuentuales Franciſcanos patres: ſed ijs ex præfati ſummi Pontificis, ad pientiſſimi tamē Bauariæ Ducis, atq; Federici Germanorum Imperatoris generi inſtantiam, alio tranſlatis, ad huius Prouinciæ Obſeruantes deflexit. Cuius incolæ quadragenarium numerū attingunt.

De Minoritico conuentu Ingolſtadienſi. *Conu. II.*

INGOLSTADIVM præſtantiſſima Bauariæ ciuitas, iuxta Danubiū flumen ſita, atque florentiſſima Academia illuſtris, ſtatim à Franciſcanę Religionis exor-
C dio, ſolerti pientiſſimorum Ludouici & Annæ à Polonia eius coniugis Bauariæ Ducum opera, Minoritas amplexata eſt. Hi namq; heroës, de R. Hildeprandi Aichſtadiani Epiſcopi (cuius eæ partes erant) conſenſu, Minoriticum monaſteriū, non longè à præfatæ ciuitatis mœnibus, anno 1245. conſtrui curarunt, tanti interim operis executorem conſtituentes perdeuotum Vibrordum Rorbarchium Ingolſtadienſium Iudicem, atq; Præfectum: qui infra breuiſſimi temporis ſpatium magnificè ſatis abſolui fecit, fratribusq; tradidit. Subiacuit tamen huiuſmodi conuentus ad annum vſq; Domini 1466. Conuentualibus patribus: ſed ijs, pręſtantiſſimi Principis atq; Bauarię Ducis Ludouici opera, aliò tranſlatis, ad fratres huius Prouinciæ Obſeruantes declinauit. Inhabitatur à cætero hic conuentus à 30. religioſis, quorum maior pars diuinis atq; humanis literis ſedulam nauat operam, publicasq; Ingolſtadienſes ſcholas
D vel lectiones auditura, vel de propoſitis theſibus diſputatura, frequentat: inſuper & reuerendiſſimi patris fratris Gulielmi Berto generalis Vltramontanæ familiæ Vicarij, qui, anno Domini 1481. iniuncti verò muneris 3. maximum ſui deſiderium (erat enim bonus pater) omnibus relinquēs, ex hac vita migrauit, funere honeſtatur.

De Minoritico conuentu Landshutenſi. *Conu. III.*

VT primùm inclytus heros henricus Ludouico fratri vterino Bauarico in Ducatu ſucceſſit, ne interim ſibi deuotionis, atq; beneuolentiæ erga Franciſcanos palmā ceſſiſſe videretur, emptā Landshutæ, quæ Bauariæ ciuitas eſt, aream ad conuētus dignitatē promouit, atq; Minoritis, ſub anno Dominicæ incarnationis 1280. tradidit. Cumq; huiuſmodi conuentus ad annum vſq; Domini 1466. Conuentua-
E libus patribus ſubiacuiſſet, Ludouico ad Bauariæ Ducatum aſſumpto, ex Pauli II. Pont. max. decreto ad Obſeruantes fratres tranſlatus extitit. In quo deniq; 30. fratres inhabitant, ſepultusq; iacet religioſiſſimus ſimul atq; doctiſſimus pater frater Conradus Nocylkeimus, quondam Bauariæ Cuſtos, qui Commentarios in beati Ioannis Apoſtoli & Euangeliſtæ Apocalypſim luculentiſſimè edidit, compoſuitq;.

De Minoritico conuentu Bambergenſi. *Conu. IIII.*

BAMBERGA ſeu potius Babēbetga nobilis Franconiæ ciuitas, adeò ab inclyto Henrico eius nominis I. Germanorū Imperatore, Bauariæ Duce, atq; inter ſanctos relato, qui cum caſtiſſima Imperatrice Kunegunde ſibi coniuge cœlicē vitā duxit,

duxit,dilecta extitit, vt ſub anno Dñi 1006.cathedrali eccleſia,atq; ſumptuoſis ędificijs A
locupletata fuerit. Apud hanc igitur ciuitatē conſtructus perſeuerat Minoriticus hic
conuentus, à 24. fratribus frequentius incultus; cuius tamen prima erectio penitus
ignoratur. Fuit nihilominus,ſicut & præcedentes, à Conuentualibus Franciſcanis pa-
tribus ad huius Prouinciæ Obſeruantes deuolutus; idq; ſub anno 1460. per reueren-
diſſimum Georgium Bambergenſem Epiſcopum, ac generalem omnium vtriuſque ſe-
xus religioſorū, in ſua diœceſi degentiū,Reformatorē ex Pij II. Pont.max.auctoritate.

De Minoritico Fremebergenſi conuentu. Conu. V.

CVM deuotus quidam anachorita nomine Henricus Mulhuſerius, vt liberius Deo
vacare poſſet,ligneam ſibi ędiculam in Fremebergenſis montis latere prope Badā
Helueticam ciuitatem,ſub anno à partu Virgineo 1411.ex diuerſis fideliū eleemoſynis B
conſtruit; atq; poſt elapſum biennium,à R.quodam Epiſcopo ad ſanctiſs. Trinitatis ho-
norem,virginis Mariæ,& B.Vrſulę memoriam,conſecrari curaſſet; aliquotq; poſtmo-
dum viri,eodem ingenio præditi,ſe illi adiunxiſſent,eam tandem firmiſſimo lapide cō-
muniri, atq; domum in monaſterij formam redactā tum ſui, tum quoq; ſociorum ha-
bitationi accommo latiſſimam,ſibi annecti fecit. Cumq;,præfato anachorita vita fun-
cto,huiuſmodi hominum congregatio diſſoluta,atq; eorum domus habitatore deſtitu-
ta eſſet; ne pij tamen aliquando tanti viri conatus peſſum irent, pijſſimus Iacobus Ba-
denſium Marchio,huiuſmodi domū,ſimulatq; eccleſiam V. P. F. Nicolao Karoli,pro-
uinciali tunc huius Prouinciæ Vicario,cæteris locis adijciendam,ex apoſtolica ſibi au-
ctoritate facta, tradidit, & ab eo temporis impræſentiarum vſque Franciſcanæ regu-
lari Obſeruantiæ deſeruit: nunc autē 3.fratres ibi morantur,antea verò multo plures. C

De Minoritico Kelhemmenſi conuentu. Conu. VI.

CONSTRVXERAT ſibi Antonius quidam à Septē caſtris Tertiarij, idq; ſub
anno Domini 2450. nō procul à Kelhemmo Bauariæ oppido, vbi Altmonius flu-
uius patentiſſimis faucibus in Danubium influit, ſub rupe tuguriolum ad eremitorij
inſtar: inibiq; pet aliquot annos inhabitauit. Dumq; perfectiorem vitam hanelat, eo
relicto, Viennam Auſtriæ ſe confert, vbi & Franciſcanæ Religionis habitum in Mino-
ritico Paradiſi conuētu induit. Cùm autem,huiuſmodi habitu reiecto,antiquum domi-
cilium remeare conrenderet, à latronibus graſſatoribusq; truculenter in itinere occi-
ditur. Generoſi itaq; Bauariæ Duces Ioannes atq; Sigiſmundus,ne præfatum tugurio-
lum,cui pulcherrima ædicula,diuo Nicolao Epiſcopo ſacra,adiuncta erat,prophanis D
vſibus pateret,ipſum Obſeruantibus huius Prouinciæ fratribus, 19. menſis Iulij,anno
Dñi 1454. ex apoſtolica Nicolai V.Pont.max.facultate adiudicandū,atq; in monaſte-
rij formam ex proprijs facultatibus ttansferendū,curarunt. Verumtamē cùm is locus
continuis vtriuſq; fluuij exhalationibus obnoxius eſſet,ab habitatoribus,id tamē ma-
ximè ſolicitantibus pręfatis Ducibus,poſt 17.annos derelictus,atq; Tertiarijs quibuſ-
dam Franciſcanis rraditus eſt. Ipſi interim fratres noſtri alium conuentum,multò ele-
gantiorem,à ſe deſerto, ſibi à præmemoratis Ducibus in iugulo montis S. Michaëlis,
non longè ab ipſo oppido Kelhemmo,ædificatum petierunt. Idq; tamen non citra con-
tradictionem illis accidit: Nam,repugnantibus Ratiſponenſi Epiſcopo, atq; Kelhem-
menſi clero,ſemel & iterum loco cedere coacti ſunt. Donec tandem re per Pium II.
Pont.max.cognita,& iſtis fratribus ſcilicet pacifica loci habitatio collata, & illis Epiſ- E
copo videlicet & clero perpetuum ſilentium impoſitum eſt. Cæterùm ſecundus hic lo-
cus,in ſancti Michaëlis monte conſtructus, à quatuor tantùm religioſis inhabitatur.

De Minoritico Salisburgenſi conuentu. Conu. VII.

CIRCA annum à Chriſto Saluatore nato 540. diuus Rupertus Vormacienſium
Epiſcopus,à regia Francorum ſtirpe oriūdus,cum 12. diſcipulis ad Bauaros pro-
fectus,Ratiſponæ Theodorum Ducē cum aulicis,reliquoq; populo baptizauit: indeq;
Noricum penetrans,quamplurimos ſacris ſuis concionibus ad fidem conuertit, Chri-
ſtoq; peperit. Cumq; ad Iauarium flumen peruentus, Iauariam florentiſſimam quon-
dam

A dam ciuitatem collapſam, virgultisq; opertam inueniſſet, eius reædificationi ſe accinxit. Quamobrem impetrata prius à præfato Bauarorum Duce Theodoro facultate, eam eruderandam, arboribus expediendam, ampliſſima eccleſia, Apoſtolo Petro ſacra, pluri misq; alijs ædificijs illuſtrandam, ac tandem Salisburgum appellãdam curauit. Cumq; poſt 163. annos elapſos, nempe anno Domini 803. Archiepiſcopalis ſedes ex ciuitate Patauio ad eam, Caroli magni Imperatoris iuſſu, tranſlata eſſet, ad tantam dignitatis atq; honoris excellentiam hęc noſtra Salisburgenſis ciuitas peruenit, vt cuicunq; alteri Germanicæ vrbi facilè æquari poſſit. Intra huius igitur ciuitatis mœnia, ac intra S. Petri mo naſterium Benedictinũ, & parochialem eccleſiam, ſanctiſſimæ Virgini dicatam, vbi antea moniales Ordinis ſancti Benedicti commorabantur, R. Ioannes Iacobus piæ memoriæ Archiepiſcopus Saliburgenſis, ac Sedis apoſtolicæ Legatus, anno Domini 1583. lo-

B cum fratribus Minoritis Obſeruantibus conceſſit, vbi 9. eorum morantes, fideliumque operariorum (habent enim ibi largiſſimam animarum meſſem) tum concionando, tũ confeſſiones audiendo munere fungentes, multos, iam à peſtilentiſſima hæreſi conuerterũt; quos accuratè & viriliter in vinea Dñi Sabaoth laborãtes conſpiciẽs R. Georgius modernus Archiepiſcopus omnib. & amoris & beneuolẽtię officijs intimè proſequitur.

De conuentu Minoritico Hachingenſi. Conu. VIII.

TVM propriæ, tum quoque ſuorum ſubditorum ſaluti opportunè conſulturus zelantiſſimus, ac de Chriſtiana religione optimè meritus Comes Fridericus Hohenzolenſis, hoc monaſterium, diuo Lucio ſacrum, ſuperiori anno, nempe 1586. ex domeſticis facultatibus Hachingenij, quod ſuperioris Germaniæ oppidum eſt, VVittembergen-

C ſemq; Ducatum, Lutherana peſte longè infectum, attingit, à fundamẽtis extrui, huiusq; Prouincię fratribus, quatenus ſuis ſacris concionibus, atq; adhortationibus Hachingenſes, conuicinosq; populos in officio contineant, rapacesq; lupos, Lutheranos ſcilicet longius à Dñico grege abigant, propulſentq;, ac tãdem ſalutis viam ſibi oſtendãt, tradi curauit. Nec facilè referri poteſt, quàm opportunè hic locus ędificatus ſit: Nã peſtilentiſſima Tubingenſis Academia, ex qua, tamquã ex omniũ malorũ ſentina, purulentũ Lutheranę hęreſis virus continuò prodit, duobus tantũ germanicis milliaribus ab Hachingenio diſtat: atq; in id omnino incũbit, vt eius accolas in ſuã pluſquam Satanicã trahat ſententiam. Cui deniq; malo 10. fratres huius loci accolę quãdiligentiſſimè occurrunt.

De monaſterio S. Iacobi in Anger. Mon. I.

D EX illis religioſis, qui cum V. P. F. Cæſareo Spirenſi (vt in Prouincia Saxoniæ ſanctæ Crucis fuſius meminimus) à B. P. Franciſco in ſuperiorem Germaniam, propagandæ Religionis ergò, miſſi fuerãt, vnus fuit frater Caſtinus. Is cùm eſſet religioſiſſimus, ſuiq; ſtatus zelantiſſimus, inſuper & Monacenſibus ea de cauſa gratiſſimus, ſacellum diuo Iacobo in Anger Monaci ab antiquo erectum, ab eis facillimè impetrauit, illudq; infra breuiſſimi temporis ſpatium, ex diuerſis fidelium eleemoſynis ſibi ſumma liberalitate oblatis, ad iuſti conuẽtus dignitatem promouit: ac per aliquot annos vnà cum ſocijs ſat commodè inhabitauit. Accidit verò poſtmodum, ſub anno ſcilicet Domini 1284. vt nobiliſſimæ, pariterq; religioſiſſimæ duæ ſorores Clariſſæ ex Seflingenſi conuentu (cuius infra meminimus) Monacum conuolarent, maximoq; huiuſmodi conuẽtus habendi deſiderio arderent. Quod vt primùm generoſo heroi Ludouico Bauarorum Duci

E innotuit: is, vt ſingulari quadam voluntatis inclinatione tum in Franciſcanos, tum quoque in Clariſſas propendebat, & fratribus aliud monaſterium iuxta proprium caſtrum, ſiue munitionem (vt ſupra patuit) à fundamentis multò ſumptuoſius, multoq; elegantius conſtruendum, & ſacram diui Iacobi domum præmemoratis Clariſſis conferendã curauit. Ab eo itaque temporis impræſentiarum vſque hic locus Clariſſis ſororibus deſeruit: & licèt Conuentualibus Franciſcanis fratribus aliquando ſubiacuerit, paret tamẽ modò Minoritis Obſeruantibus: & à 40. religioſis vt plurimum incolitur. Ex hoc monaſterio, dum ad totius Ordinis clauum ſederem, ſub anno Domini 1580. quatuor religioſas ſorores ad conuentum Viennæ, à ſereniſ. Eliſabetha Francię olim Regina ædificatũ, quatenus iuniores virgines religioſis moribus ritibusq; imbuerent, transferẽdas curaui.

De monaſterio Clariſſarum Seflingenſi. Mon. II. A

CVM pauperum omnium Dominarum primiceria, beata ſcilicet virgo Clara, diuino ſpiritu afflata, ſe ſibiq; adhærentes ſorores, non tantùm pro propria, ſed etiã pro aliarum ſalute vocatas certò ſciret, earum aliquot vitæ ſanctimonia inſignes, plurimisq́; dotibus illuſtres, ſub anno reſtituręſalutis 1238. in ſuperiorem Germaniam, inſtitutæ à ſe Religionis propagandæ cauſa, miſit. Illæ igitur vt primùm Vlmam inſignẽ Sueuiæ vrbem, ad Danubij ripam ſitam, applicuerunt, ab Vlmenſibus gratiſſimè exceptæ ſunt: & monaſterium, cui poſtea famoſum hoſpitale, beatæ Eliſabethę ſacrum, ſucceſſit, ex diuerſis fidelium eleemoſynis apud eos conſtruxêre: atque S. Auguſtini Regula, & alijs conſtitutionibus (nondum enim Clariſſarum Regula a Sede apoſtolica confirmationem acceperat) à beata virgine Clara editis, communiendũ curarunt. Cumq́; B huiuſmodi monaſterium incommodum omnino euaſiſſet, (erat enim ſęcularium frequentiæ, à qua illæ maximè abhorrebant, ſupra modum expoſitum) & de eius deſertione à ſororibus ſerius ageretur, generoſus heros Hartmannus, eiusq́; cariſſima vxor Dillingenſium Comites aliud eis cœnobium, extra præfatæ ciuitatis mœnia, in loco, qui Seflingen nuncupatur, in natiuitatis glorioſæ Virginis honorẽ communibus ſumptibus, ex ſingulari quadam in Deum pietate, atque in eas beneuolentia, idq́; ſub anno Dominicę incarnationis 1258. ædificarunt, ſufficientibus redditibus ad commodã 72. ſororum ſuſtentationem locupletarunt. Floruit hoc in loco à ſui erectione ad Alexandri V. Pont. max. vſque tempora ſupra modum religio. qua etiam de cauſa idem Pontifex omnes gratias, omnesq; indulgentias, S. Damiani monaſterio prope Aſſiſium erecto, à ſuis prædeceſſoribus conceſſas, ei ex apoſtolica liberalitate impertitus eſt. Sed cũ C poſt aliquot annos elapſos eius habitatrices à recto tramite aliquantulum deuiaſſent, eò vnde deflexerant, paſtorali Sixti IIII. Pont. max. cura, ſub anno Do. 1484. redierunt. Hunc denique conuentum ſui parentem atque authorem agnoſcunt Nurnbergenſe, Pfullingenſe, atque Monacenſe monaſteria: cùm ab iſtius ſororibus illa fundata ſint.

De Monaſterio Clariſſarum Nurnbergenſi. Mon. III.

AD eminentiorem aſpirantes virtutem honeſtæ quædam fœminæ, quæ Nurnbergæ ſub beati patris Auguſtini Regula, ac quibuſdam conſtitutionibus Gulielmi Pariſienſis Doctoris, à Gregorio IX. Pont max. confirmatis, ad tempus militarant, in B. virginis Claræ Regulam, ex Ioannis XXI. Pont. max. auctoritate tranſiêre. Vt autem feliciores in ea progreſſus facere poſſent, religioſas aliquot ſorores ex proximè præcedẽ- D ti Seflingenſi conuentu ad ſe adduci curarunt. Cumq́; poſtmodum laxiorem vtcumq́; viuendi normam (vt eſt humanum ingenium ad noxiam quandam libertatem procliue) ſibi pręſcripſiſſent, à Nicolao V. Pont. max. ſub anno Domini 1452. eò, vnde decíderant, reductæ, atque Obſeruantibus huius Prouinciæ fratribus commiſſæ ſunt. Sed cùm earum aliquot id ægerrimè ferrent, beatus pater Ioannes Capiſtranus, qui Nurnbergam, Nortgoię metropolim, ac mercimonio inſignem (in agro namq; ſterili ac arenoſo ſita, induſtrios, vigilantiſſimosq́; producit alumnos) per id tempus fortè fortuna appulerat, eas ſacris ſuis concionibus, atq; priuatis adhortationibus, in officio continuit, confirmauitq́;: vnde & hoc monaſterium ad tempus omni ſanctitate, ac copioſo ſororũ rum numero floruit. Sed (proh dolor) Nurnberga in hæreſim miſerrimè lapſa, præfatum hoc monaſterium omnimodam minitatur ruinam, ſummaque pauperie labo- E rant, vixq́; 2. ſorores Clariſſas iam ſenio confectas infelici hac noſtra tempeſtate continet: inſuper & timendum eſt, ne paucos intra annos, quemadmodum & olim Minoriticus Nurnbergenſis conuentus, ſolo ab impiiſſimis & inhumanis hæreticis æquetur.

De Monaſterio Clariſſarum Pfullingenſi. Mon. IIII.

GENEROSÆ heroinæ Irmegilda & Mechtildis, pro ea qua in Clariſſas ſorores ferebantur deuotione & pietate, anno Dñicę incarna. 1250. prope Pfullingen, eis monaſterium conſtrui curarunt, & omnibus numeris abſolutum, & quibuſdam earum ex monaſterio Seflingenſi adductis inhabitandum conſuluerunt, quarum ſancta conuerſatione

A ſatione allectæ, & ipſæ anno Domini 1278. præfatum monaſterium aggreſſæ ſunt, ibiq;
voto Religionis S. Claræ emiſſo, vſque ad vltimum vitæ halitum ſanctiſſimè vixerunt.

De monaſterio Clariſſarum Bambergenſi. Mon. V.

CVM Clariſſarum nomen in ſuperiori Germania celebertimum eſſet, honeſtiſſi-
ma virgo Catharina Zoluermia hoc eis monaſterium, ex pinguiſſima hæreditate
ab vtroque ſibi parente relicta, Bambergæ quę Bauarię ciuitas eſt, ſub anno à partu Vir-
gineo 1341. à fundamentis ad apicem vſque ædificandum, tradendumq; curauit. Quæ
quidē ſorores cùm Conuentualiū Franciſcanorum patrum curę, ab huius loci erectione
ad annū vſq; Do. 1460. ſubiacuiſſent: patrū iſtius Prouincię Obſeruantū correctioni, atq;
reformationi per R. Georgiū Scanēbreghium, idq; ex apoſtolica ſibi facta poteſtate, per
B idtēpus commiſſæ ſunt. Præterea Huſſitis truculētiſſimis hæreticis Bauariam, ſub anno
Domini 1429. tumultuosè inuadentibus, miſerrimeq; vaſtantibus, pręfatę huius loci ſo-
rores Clariſſæ, Vrbaniſtæ tamen, relicto conuentu ad Nurnbergenſe monaſterium (de
quo ſupra) propriæ ſaluti conſulturæ conuolarunt: præmemoratis verò Huſſitis Ba-
uaria excedentibus, illæ in propria remearunt: ſuntque impræſentiarum numero 30.

De monaſterio Clariſſarum Halsbachenſi. Mon. VI.

MONASTERIVM hoc Halſbachæ, quæ ſuperioris Germaniæ ciuitas eſt,
erectum ad Benedictinas ſorores (niſi nos vulgaris, receptiſſima tamen fallat tra-
ditio) aliquando pertinuit: & ab eis ab Clariſſas moniales Halsbachenſis ſenatus ope-
ra, idq; ex Martini IIII. Pont. max. facultate ſibi facta, ſub anno Do. 1281. tranſlatum ex-
C titit. Cùm enim præfatæ ſorores Benedictinæ indies magis, magiſq; deficerent, ne eorū
locus habitatore deſtiturus prophanis vſibus aliquando pateret, vel ad terram veniret:
curauit ſolicitus ſenatus (de quo ſupra) vt is Clariſſis traderetur. Quo verò die huiuſmo-
di traditio contigit, 40. honeſtæ virgines ſumpto Clariſſarū habitu ſe ſororibus aliunde
adductis feliciter iunxerunt. Tranſiuit hoc monaſterium à Conuentualibus Franciſca-
nis patribus ad huius Prouinciæ Obſeruantes ſub Baſileenſis Concilij celebratione, idq;
ex eius patrum decreto, atque ad inſtantem ſororum petitionem. Cœterum in huius loci
eccleſia ſepultus iacet beatus pater Ioannes Gontingerius, prophetico ſpiritu afflatus;
miraculiſq; inſignis: de quo beatus pater Ioannes Capiſtranus pientiſſimo Iacobo Ba-
denſium Marchioni ſe roganti, vt Badā concederet, huiuſmodi reddit teſtimonium: Ha-
beret ſe excuſatum, quòd grauioribus implicaretur negocijs: contentuſq; eſſet pręſentia
D patris Ioannis Gontingerij, cùm is ſe multò ſanctior, multoque religioſior eſſet.

De monaſterio Clariſſarum Heilbrunenſi. Mon. VII.

QVO animi affectu, quoue pietate Talhemica nobilis familia in Clariſſas ſorores
perpetuò fuerit, hinc facili negocio coniectare licet. Cùm enim perpulchrum mo
naſterium Fleini quod ditionis ſuæ oppidum erat, præfatis ſororibus ab antiquo ædifi-
caſſet, omnibuſq; numeris abſolutum, atque redditibus locupletatum tradidiſſet: & il-
lius habitatio eis ob exortum bellum minus commoda, minuſq; tuta eſſet, aliud multò
auguſtius, múltoq; pulchrius (de quo impræſentiarum) Heilbruni, quod Germanię ſu-
perioris oppidum eſt, ædificandum, redditibuſq; firmandum, atque eiſdem ſororibus
tradendum curauit. Priores monaſterij fundatrices ex Seflingenſi Clariſſarum mona-
E ſterio, ſummi Pontificis tunc ſedentis iuſſu, allatæ ſunt. Complectitur præterea hæc Pro-
uincia viginti Tertiariarum Franciſcanarum ſororum domos, quarum 12. in hæretico-
rum oppidis, ac ciuitatibus erectæ ſunt, atque ad omnimodam ruinam tēdunt: nam nul-
lus iſtius Prouinciæ religioſus ad eas, ſub extremi ſupplicij pęna, penetrare poteſt, vt vel
afflictas ſoletur, vel illis ſacramenta miniſtret. Quamobrem coguntur pauperculæ ſoro-
res, quæ vel textoria arte, vel agrorum cultura ſibi neceſſaria acquirunt, intempeſta no-
cte, idq; non abſque maximo vitę diſcrimine, atq; clanculum, in aliquorum fidelium do
mibus ſacris intereſſe, atque Dominico corpori communicare. Quæ verò reſiduæ ſunt
earundem ſororum ædes, quòd non multo meliorem fortunam nanciſcantur, quodq;
ad exitum (vt præfari ſumus) tendant conſultò à nobis prætermittuntur.

PROVINCIA EQVITANIAE
ANTIQVIORIS
·F·BERNARDINVS DE TVRGA·F·BERNARDVS
DE ALENCO SAC·
·F·
BERNARDIN
GENESIE
LAICVS
MAR·

PROVIN-

A PROVINCIA AQVITAN. ANTIQVIOR.

CVM celebre ſeraphici P.Franciſci,eiuſq; ſequacium nomen ad Aquitaniã,
quę à Circeo Oceanum,ab Occaſu Hiſpaniam,à Septentrione Lugdunen-
B ſem,à Meridie vero Narbonenſem Prouincias habet,& Burdigalam,atque
Toloſam nobiliſſimas ciuitates complectitur,duorum eiuſdem B.P.Franci-
ſci ſociorum opera,anno Domini 1220.penetraſſet,Mirapiſcenſis conuen-
tus,vt ibi huius Prouinciæ,quam,ad alterius ſibi contiguę differentiam,Aquitanię anti-
quioris patres noſtri appellandam voluerunt,fundamenta iacere poſſent,illis à pientiſ-
ſimis quibuſdam Aquitanis oblatus extitit.Cui cùm 8. alij eiuſdem ſanctitatis conuẽtus
acceſſiſſent,huiuſmodi locorum aggregatio ſub primis prouincialibus Vicarijs in Pro-
uinciam euaſit: atque huiuſmodi finibus contenta,ad annum vſque Domini 1542.ſub
cõſtitutionibus à maioribus acceptis ſanctiſſimè perſeuerauit.Anno verò pręfato 1542.
reformatis per Galliam,ad eius Regum inſtantiam, ex apoſtolica auctoritate Conuen-
tualium Franciſcanorum patrum monaſterijs, multò latius patere cœpit: cùm eorum
C vigintiquatuor ſibi acceſſerint.Ab eo igitur anno vſque ad 1560. vel circiter, hæc noſtra
Aquitaniæ Prouincia 33.fratrum conuentibus abſoluta fuit. Horum verò,graſſantibus
in Gallia,præſertim verò in Aquitania,bellis ciuilibus, impiaq; Hugnoſticorum hæreſi
ſacra prophanis miſcente,7.ſolo æquati ſunt,atque 13.maiori ex parte diruti. Id tamen
inter hos diſcriminis eſt,quòd poſtremi pientiſſimorum Chriſti fidelium beneficio,atq;
ſolerti fratrum induſtria bona ex parte refecti,reparatiq; ſint, vltimam aliquando arti-
ficis manum experturi:at illi ſub perpetuis ruinis, niſi feliciora aſpirent tempora, ma-
nere debeant. Conſtat itaque,infeliciſſimis his temporibus, vniuerſa hæc Prouincia ex
26.fratrum,atque 8.monialium monaſterijs. De quibus tamen ita ſuo ordine dicemus,
vt illa etiam 7.ſolo æquata in medium ſuis locis adducamus. Maius huius Prouinciæ
ſigillum B.Mariæ omnino ſtantis,ancoræ innixæ,ſolaribus radijs in gyro irradiatę,pue
D rum Ieſum dextro brachio ſuſtinentis,ac corona redimitæ,& ſequentes literas. SIGIL-
LVM. PATRIS. MINISTRI. PROVINCIALIS. PROVINCIÆ. AQVITA-
NIAE. orbiculatim imprimit.Ne tandem præſens Prouincia proprijs patronis, pręter
aliarum morem,deſtitueretur,tres eius alumnos, videlicet beatos patres Bernardinum
à Turga,Bernardũ ab Alancho ſacerdotes & prædicatores,& Bernardum Geneſiũ pro-
feſſione laicum,qui pro orthodoxæ fidei confeſſione, atque defenſione impiorum hęre-
ticorum gladijs truculentiſſimis ſuperioribus annis occubuêre,ſibi præponẽdos curaui.

De conuentu Minoritico Mirapiſcenſi. Conu. I.

LEVISIA ſtirps non infimum, neque etiam medium inter nobiliores Gallorum
familias obtinet. Hæc enim ex Leuitico genere originem ducens beatis Lazaro,
E Mariæ Magdalenæ,Marthæ, cęteriſq; ſocijs ex terra promiſſionis in Galliam congreſ-
ſa, ita ſuam nobilitatem, atque ſuſceptam Chriſti fidem ab eo temporis impræſentia-
rum vſque tenuit, ſeruauitque, vt nec latum vnguis ab eis diſceſſerit, declinaueritque.
Quamobrem eorũ princeps atq; caput Mareſcalli fidei honore,atq; titulo ab antiquio-
ribus Gallorum Regibus honeſtari meruit,& in hodiernam vſq; diẽ honeſtatur. Nobi-
liſſima itaq; hæc familia,vt primum duo illi B.P.Franciſci ſocij(de quibus in huius Pro-
uincię proœmio) in Aquitaniã deſcenderunt,& fundum, & neceſſaria ad huius Mirapi-
ſcẽſis conuẽtus ędificationẽ,anno Do. 1220.eis liberaliſſimè contulit,ſucceſſuq; tempo-
ris omni beneficiorũ, omniſq; beneuolentię genere proſequuta extitit. Tãtis igitur auſpi
cijs conuentus hic ædificatus,adeò in monaſtica diſciplina, in euangelica paupertate,ac

in omni denique virtute profecit, vt plurimos religioſos moribus graues, vita conſpicuos,ac ſanctitate inſignes,produxerit,& meritò principem locum inter reliquos huius Prouinciæ conuentus tenens eius ſeminarium dici poſſit. Ad cuius tamen decorem augendum alter ex digitis diui Ioannis Baptiſtæ,duæ ſpinæ Dominicæ coronæ, tunicula quædam B. P.Ludouici Toloſani Epiſcopi, & beatiſſ. P. Franciſci corda, quæ fœminis in puerperio periclitantibus opportunè adeſt, maximè conducunt. Commorantur frequentius hoc in loco viginti fratres, ex quibus quinque ſunt egregij concionatores. A

De conuentu S. Franciſci Toloſæ. *Conu. II.*

POST biennium elapſum à præcedentis conuentus erectione,nempe anno Dominicæ incarnationis 1222.cœpit & hic, Toloſæ in B.P.Franciſci honorem erectus, à diuerſis ædificari.A diuerſis dixerim,quòd nobiliſſima familia de Faudoas eius partem cum minori eccleſia:R.verò.P.F.Petrus de Fuxo Minorita, ac S.R.E.Cardinalis maius templum:atque R.P.F.Ioannes de Teiſſanderia Riuorum Epiſcopus quod ad eius perfectionem deſiderabatur liberaliſſimis ſuis ſumptibus conſtruxerint. Eſt hic conuentus capaciſſimus,omniq; ex parte perfectus,& à ſui erectione ad hæc vſque noſtra tempora tum Philoſophicum, tum quoque Theologicum ſtudia nutriuit. Quo & factum eſt, vt plures viros doctos,ſanctitateq; conſpicuos ſacræ Religioni noſtræ pepererit. Inter hos autem longè enituêre illuſtr. ac R.P.F.Vitalis de Furno Vaſatenſiũ Epiſcopus,ac S.R. E.Cardinalis,B.P.Stephanus,atque P.F.Raymundus,qui Auenionem contra hæreticos fidei Inquiſitores deſtinati,ibidem ſub eiſdem glorioſo martyrio occubuêre,illuſtriſſ.P. F.Bernardus à Turre,qui ob doctrinæ præcellentiam,vitæq; ſanctimoniam S.R.E. Cardinalis creatus extitit,illuſtriſſ.P.F.Petrus Aureoli,à Ioanne XXII.Pont.max.in S.R.E. Cardinalium numerum etiam relatus,R.P.F. Gerardus Odonis vir vtique doctiſſimus, totiusq; Franciſcani Inſtituti generalis Miniſter, ac tandem S.R.E.Cardinalis, R.P.F. Petrus Sulpini Vaſatenſium Epiſcopus,R.P.F.Ioannes à Porta S.Pauli Epiſcopus,ac reuerendi patres fratres Ioannes Galteri, Theodoricus Andreas, Giraldus Brianſonis, & Arnaldus de Valle.Hi omnes doctiſſimi, pariterq; religioſiſſimi patres ſeraphicum Ordinem noſtrum,plurimis editis lucubrationibus,mirum in modum colluſtrarunt. His adijciendus venit B.P.Antonius de Padua,qui & hunc locum ſuis lectionibus,atque feruentiſſimis concionibus,dum viueret,exornauit,& poſt mortem miraculis illuſtriorem reddit.Cui ſacellum,idque pulcherrimum,atque Toloſanis celeberrimum, ibidem erectum eſt.Pertinuit pręterea,idq; plurimis annis,hoc monaſterium,cuius eccleſia (vt pręfati ſumus) S.Frãciſco ſacrata eſt,domus verò ab 100.fratribus incolitur,ad Franciſcanos patres Conuentuales:ſed ab eis,die 4.menſis Decembris,anno verò humanæ ſalutis 1552.ex apoſtolica auctoritate,Franciſco I. Gallorum Rege,ad eiuſdem Ordinis Obſeruãtes deuolutus extitit.A quo etiam tempore huic Prouinciæ,non abſque maximo Toloſatum fructu,& emolumento, feliciſſimè deſeruit. Prope ſummum ſacræ huius ædis altare R.P.F.Bernardus,huius olim Prouinciæ Miniſter,tumulatus eſt, qui ſtrenuus,dũ viueret,hæreticorum oppugnator extitit. Vnde meritò hæreſiomaſtix appellari potuit. Hic nihilominus conuentus, anno Domini 1561. Toloſana ciuitate ab hęreticis capta, in eorundem manus atque poteſtatem, fratribus interim, poſt opprobriorum atque iniuriarum ſaturationem,hinc inde diſperſis,incidit.A quibus tandem ſpoliatus, atq; omnibus eius imaginibus confractis,ſanctiſq; prophanatis,aliqua ex parte exuſtus fuit.Sed ciuitate à Catholicis recuperata, & Chriſti fidelium liberalitate reſarcitus, & exulibus pauperculis fratribus reſtitutus extitit.Cuius denique ſacrarium altera ex ſpinis Dominicæ coronæ,aliquot SS.martyrum Primi & Fęliciani oſſa,epiſcopalia ornamenta,quibus beatus pater Ludouicus Toloſanus Epiſcopus ſacris operari aſſueuerat, eiuſq; manus pars,mantellum,habitus,& aliquot aliæ reliquiæ mirum in modum exornant.

B C D E

De conuentu S. Eduardi Burdigalæ. *Conu. III.*

CVM Burdigalenſis ſenatus monaſterium,ſimulatq; eccleſiam tumultuario opere,anno Domini 1230.Franciſcanis fratribus Burdigalæ ædificaſſet:nec iſta aduẽtantem populum ob ſui anguſtias capere poſſet, deuotus quidam Petrus, ex eadem ciuitate

A uitate oriundus, tantum terræ ſpatium à canonicis, ac cætero matricis eccleſiæ S. Andreæ capitulo ſuis ſumptibus, anno Domini 1247. emit, quantum ędificando magnifico templo, atque adiacenti cœmeterio ſat eſſet. Poſt elapſos verò aliquot annos, Angliæ Reges, qui Burdigalenſibus tunc principabantur, & ipſam eccleſiam, prout nunc eſt, in honorem S. Eduardi Anglorum Regis conſtruendam, & plurimis imaginibus, atque ſacellis exornandam curarunt. Quod verò ad præfati monaſterij perfectionem deſiderabatur, id totũ tũ ex publicis, tum quoque ex priuatis Burdigalenſium eleemoſynis antiquiori ædificio adiectum extitit. Floruit hic locus, quem frequentius 40. fratres inhabitant, tum ſub patribus Franciſcanis Conuẽtualibus, quibus ab admiſſis redditibus vſq; ad annum 1522. ſubſuit, tum quoq; ſub eiuſdẽ Inſtituti Obſeruantibus, quibus ab eo tẽporis, idq; ex Leonis X. Pont. max. auctoritate, impræſentiarũ vſq; pro voro deſeruiuit.

B *De conuentu Minoritico Caſtrenſi. Conu. IIII.*

MINORITICVS hic conuentus Caſtris, quæ Aquitaniæ ciuitas eſt, olim erectus, à pientiſſimis eiuſdem ciuitatis Comitibus, paulò poſt B. P. Franciſci mortẽ, ædificatus extitit. Sed turbulentiſſimis his temporibus noſtris, atque Gallicis tumultibus à ſanguinarijs hæreticis, quibus Franciſcana Religio eſt omnino exoſa, ſemel atque iterum combuſtus, atque ad rerram deiectus, omnibus interim eius fratribus carceribus mancipatis, miſerrimeq; afflictis, atque vniuerſa ſupellectile ab impio milite direpta, fuit. Secunda autem vice ruinis adeò ceſſit, vt nulla eius reædificandi ſpes affulgeat. Inter præfatos fratres in vinculis detentos vnus erat ſanctimonialium Confeſſarius, hæreticis Hugnoſticis, ob vitæ candorem atque vehementiſſimas conciones, maximè infen-
C ſus Ioannes Trenquerij nomine. Quamobrem cęteris dimiſſis ipſe ſolus extra Caſtrenſem præfatam ciuitatem actus, ibidem ſub ijſdem in fidei confeſſione martyr euaſit. Atqui Deus vltionum Dominus huiuſmodi flagitium nullo pacto inultum reliquit: nam, immiſſa grauiſſima peſte, adeò ciuitatem ipſam Caſtrenſem, ab hæreticis tyrannicè poſſeſſam, atque occupatam deformauir, vt nihil aliud à mortis imagine in ea per multum tẽporis apparuerit: ita vt vix vigeſima eius accolarũ pars ſuperfuerit, remanſeritq;.

De conuentu Minoritico Ruthenenſi. Conu. V.

VT primùm noſtri fratres Ruthenam Aquiraniæ ciuitatem, anno à partu Virgineo 1232. applicuêre, adfuerunt illis nobiles heroës, Hugo Ruthenẽſium Comes, Almaricus à Narbone eiuſdem Comitis patruus, & Deodatus, qui maiorem huius con-
D uentus partem, ſimul atq; eccleſiam, Ruthenicis muris contiguam, ſuis ſumptibus ędificari curarunt. Quod verò reliquum fuit ædificij, putà dormitorium, refectorium, atq; aliquot aliæ neceſſariæ officinæ, id totum ex liberaliſſimis Ruthenenſium eleemoſynis conſtructum fuit. Præterea reuerendiſſimus Gulielmus à Cardailharco S. Pauli Epiſcopus ipſam eccleſiam de Chriſtiano more conſecrauit. Cùm autem hic locus, Ruthenenſibus mœnibus omnino conterminus, ciuitatem redderet imbecilliorem, atq; inter proceres de eius ad terram deiectione ageretur, illuſtriſſima ſimulatq; pientiſſima Beatrix à Claromonte Armaniaci, Ruthenæq; Comitiſſa, atque Ludouici Regis Francorum neptis, ne tantum incommodum fratres ſubire cogerentur, conuentus muros turribus, atque firmiſſimo agere firmari iuſſit: adeò vt nulla ex parte ipſa ciuitas munitior ſit. Hæc
E igitur nobiliſſima heroina moriens, erecto ſibi ſumptuoſo mauſoleo, in huius loci eccleſia in Minoritico habitu ſepeliri voluit. Hanc ſibi per omnia ſimilis illuſtriſſima quædã Domina de Bithurio Armaniaci atque Ruthenæ etiam Comitiſſa ſubſequuta eſt. Harum igitur duarum heroinarum ſepulcris, atque pluribus aliorum nobilium mauſoleis, necnon & ſacroſanctis diui Eutropij reliquijs huius monaſterij, à triginta fratribus inhabitari, eccleſia illuſtrior redditur. Pertinuit à cętero aliquando hic locus, ex quo venerabilis pater frater Petrus Borgelarius inſignis concionator, atque eius Guardianus, & eriam P. F. Petrus Tauzietius officio ſacerdos, atque ſummę integritatis F. Ioachimus Dardanius à truculentiſſimis hæreticis martyrio pro Chriſti fide laureati glorioſè prodierũt, ad Conuẽtuales Franciſcanos patres: à quibus tamẽ ex Alexandri VI. Pont. max. mãdato, anno Do. 1496. ad Franciſcanos regularis Obſeruãtię ſectatores deuolutus eſt.

De con-

De conuentu Minoritico Albienſi. *Conu. VI.* A

PROVT ex antiquiſſimo quodam monumento facilè conſtat, hic conuentus Al-
biæ,quæ Aquitanorum ciuitas eſt,erectus,ante annum Do.1275.ędificatus extitit:
cuius antiquiorem eccleſiam perdeuotus quidã Petrus Borreſa Albienſis ſacellanus ex
maxima in Deum pietate conſtruxit. Quę tamen,cùm fratribus ob ſui anguſtias minus
deſeruiret,in eorundem bibliothecam,alia interim à R.Ludouico ab Ambaſia Albienſiũ
Epiſcopo multò elegantiori,multoq; capaciori ędificata,tranſlata fuit.Curauit præte-
rea idem R.Epiſcopus,idq; ex Caroli VIII.Frãcorum Regis mẽte,anno Do.1491.apud
Innocẽtium VIII.ſummum Pontificem, vt hoc monaſterium,omnibus ſuis numeris ex
diuerſis fideliũ eleemoſynis abſolutum,atq; à 20.fratribus inhabitatũ,à Conuẽtualibus
Franciſcanis patribus,quibus tũc parebat, ad eiuſdẽ Inſtituti Obſeruãtes transferretur. B

De conuentu Minoritico Rapiſtanenſi. *Conu. VII.*

HIC quoq; conuentus Rapiſtani,quod Aquitanię oppidum eſt,erectus,pręmemo-
rati R.Albienſium Epiſcopi opera,ex Conuentualibus Franciſcanis patribus, cir-
ca annum Do.1491.huic Prouinciæ acceſſit.Eius fundatores inclyti Vicecomites Pau-
lini aſſeruntur.Cuius tamen antiquitas ab anno Do.1280.tibi computanda venit. Cùm
autem huius Prouincię fratres hoc loco à pręmemorato anno Do.1491.ad annum vſq;
1560.pacificè ſatis,atq; aliqua abſq; moleſtia potiti eſſent,ab Hugnoſticis hęreticis,aris
interim confractis,imaginibus vel obliteratis vel demolitis,vniuerſaq; ſuppellectile ex-
pilata,loco pulſi ſunt.Sed pace poſtmodum inter catholicos atq; hæreticos conſtituta,
ijdem fratres eũ repetentes,quicquid perierat,Rapiſtanenſis ſenatus liberalitate, reſar- C
ciri curarunt.Hoc deniq; ſacrũ monaſteriũ,à 20.fratrib.incultũ,egreſſi P.F.Antonius de
Turno minoris conuẽtus Toloſani Guardianus, ac P.Gerardus Bonetus, vt vrgẽtiorib.
quibuſdam negocijs facerent ſatis,à perditiſſimis hęreticis immaniſſimè trucidati ſunt.

De conuentu Minoritico Montiſalbani. *Conu. VIII.*

ETIAM hoc monaſteriũ Montisalbani,quę munitiſſima Aquitaniæ ciuitas eſt,olim
erectum,huic Prouinciæ à patribus Conuentualibus eodẽ ferè tempore,quo & duo
proximè præcedentia,obuenit : cuius tum monumenta,tum quoq; indubia traditio du-
plicẽ conſtituunt auctorem,maioris nempe ſacelli, atq; ſacrarij ſibi coniuncti quendam
Dominũ de Salit,qui & moriens ibidem tumulari voluit, reliqui verò ædificij quoſdam
Montisclari Vicecomites.Quorũ tamen auctoritas atq; nobilitas tantũ præſtare nequi- D
uit,vt vniuerſa ciuitate & Deo,& legitimo Regi,à 20.annis,& vltrà rebellante,ſibi par-
ceretur.Imò in ipſis primis tumultibus,tũ eccleſia,tũ quoque fratrũ habitatione ſolo pe-
nitus ęquatis,pauperculi fratres opprobrijs, plagisq; ſaturati loco cedere coacti ſunt.

De conuentu Minoritico Ortenſiano. *Conu. IX.*

QVANTVM diſcriminis inter antiquiores atq; recẽtiores Biernenſiũ Principes
ſit,ex pręſentis monaſterij viciſſitudine facilè colligi poteſt.Curarunt ſiquidẽ il-
li,idq; ex maxima in Deũ,atq; in Chriſtianam Religionem pietate, hoc monaſteriũ ad
fluminis Gadij marginẽ,circa annum Do.1222.à fundamentis ad apicem vſq; erigi,iſti
verò nihil minus facientes, & eius fratres innumeris moleſtijs,atq; perſequutionibus di-
uexarunt, & tandem ipſum opus ad terram deijci fecerũt.Quod ſanè dolendũ eſt. Cùm E
enim Mirapiſcenſi conuentui contemporaneum,ac per omnia ſimile eſſet,& antiquum
illũ rigorẽ monaſticũ perpetuò retinuit,& plures P.ac F.ſanctitate cõſpicuos produxit.
Patet itaq; hic locus omnimodę ruinę,nec ab aliquo penitus religioſo inhabitatur:in cu
ius etiã demolitione cũ cęteris fratrib.loco cedẽtibus,vnus tantũ ſtrenuus Chriſti athle-
ta,P.F.Bertrandus à Lazanoba,remanſiſſet,ab hæreticis gladijs confoſſus, occiſusq; eſt.

De conuentu Minoritico Baſtidano. *Conu. X.*

ANTIQVITATE non caret pręſens conuentus,aliquantulũ à Baſtida Aqui-
tanorum ciuitate,ad Pyræneorum montium radices,ex plurium nobilium facul-

tatibus

A tatibus conſtructus, cùm circa annum Domini 1222. ædificatus fuerit. Viguit hoc in lo-
co à ſui erectione ad annum vſque Domini 1560. regularis diſciplina, viguit & monaſti-
cus rigor, viguit & etiam commendatiſſima illa à B.P. Franciſco paupertas. Quod & in
cauſa fuit, vt plures grauiſſimi patres ex eo prodierint. Anno tamen Do. 1561. graſſanti-
bus per Aquitaniam ciuilibus bellis, ac perditiſſimis hæreticis in Deum, atq; proprium
Regem rebellantibus, conuentus hic fratribus interim propriæ ſaluti Baſtidæ conſulen-
tibus, ab ijſdem ſpoliatus, dirutus, atque maiori ex parte combuſtus extitit. Pace poſtmo-
dū inter eos atq; catholicos inita, maiori ex parte reſarcitur, reparaturq;. Atqui redinte
grato inter iſtos atq; illos bello, à ſuperuenietibus ijſdem hæreticis ſolo æquatus eſt.

De conuentu S. Mariæ de Angelis prope Toloſam. Conu. XI.

B CVM ſereniſſimus Francorum Rex Ludouicus XI. Minoriticum regulatis Obſer-
uantiæ conuentum apud Toloſates erectum cuperer, à ſummo Pont. Sixto IIII.
vt huiuſmodi connentus aliquantulum à ciuitate Toloſa conſtrui poſſet, ſupplex obti-
nuit. Cumq; grauioribus implicitus negocijs, id per ſe operis præſtare non poſſet, Ludo-
uicus Luithierius Toloſanæ matricis eccleſiæ Archidiaconus eius clauſtrum, quod ve-
rò ædificij reliquum fuit, atque adiacentem eccleſiam, S. Mariæ de Angelis ſacram, pius
Ioannes Buiſon Toloſanus ciuis, anno Domini 1481. ſuis ſumptibus conſtruenda cura-
runt. Ab eo igitur temporis impræſentiarum vſque hoc ſacrum monaſterium, à 30. fra-
tribus habitatum, huic Prouinciæ paret, atque plurimos patres tum ſcientia, tum quoq;
ſanctitate illuſtres ſeraphicæ Religioni peperit. Inter quos tamē beatus pater Oliuerius
Maillhardi, prophetico ſpiritu donatus, atque Vltramontanæ Obſeruantis familię itera-
C tò Commiſſarius, qui etiam apoſtolica legatione ab Innocentio VIII. ſummo Pont. ad
Carolum itidem VIII. Gallorum Regem prudentiſſimè fructus eſt: & P. Melchior Fla-
uius natalibus illuſtris, ſcientia & linguarum peritia illuſtrior, ſed moribus atque ſan-
ctitate illuſtriſſimus, qua etiam de cauſa plurima præſago ſpiritu prędixit, & generalem
Commiſſarium in ſuperiori Germania, Carolo V. eius Imperatore, ex R. P. F. Ioannis
Calui noſtri olim Ordinis generalis Miniſtri mandato egit, longè enituere. Horum
vterque hoc in eodem loco ſepultus eſt, & miraculis coruſcare glorioſiſſimè aſſeritur.

De conuentu S. Mariæ de gratia Burdigalæ. Conu. XII.

NIHIL gratius Carolo VIII. Francorum Regi à quibuſdam literis ſibi à Burdiga-
lenſi ſenatu, anno reſtitutæ ſalutis 1487. in regularis Franciſcanorum Obſeruan-
D tię, cui ille addictiſſimus erat, fauorem tranſmiſſis accidere poterat. Quamobrem à ſum-
mo Pontifice Innocentio VIII. ſupplex per literas petijt, vt, non obſtantibus pluribus
Mendicantium etiam Minoritarum patrum Conuentualiū monaſterijs Burdigalæ ere-
ctis, ſibi Franciſcanis Obſeruantibus conuētum ibidem conſtruere liceret. Summo itaq;
annuente Pontifice, Burdigalenſium pietatem præuenturus pijſſimus Rex, hoc ſacrum
monaſterium, S. Mariæ de gratia dicatum, initio ſequentis anni, à fundamētis ex proprio
ærario extruendum curauit. Ne autem Burdigalēſes, qui huiuſmodi opus proprijs ſum-
ptibus perfectū affectabant, à tanto merito excluſiſſe videretur, permiſit, vt & aliquid ad
eius promotionē erogare poſſent. Quo & factū eſt, vt & nobiliſſimū quendā ex S. Magri-
ni familia heroëm & pios aliquot ciues coadiutores habuerit. Summè ſibi beneficos ex-
periuntur 30. fratres huius loci habitatores eos qui Burdigalæ agunt, idq; ob pietatem.

E
De conuentu Minoritico Agerienſi. Conu. XIII.

CVM Minoriticus hic conuētus, ab antiquo extra Agerienſis ciuitatis męnia con-
ſtructus, ipſam ciuitatem redderet imbecilliorem, Philippi Valleſij Frācorum Re-
gis iuſſu, id ciuibus maximè exoptantibus, expoſcentibusq;, ſolo æquatus, ac alius multò
pulchrior, multoq; amplior intra eadem mœnia tum regijs, tum quoque priuatis ci-
uium, potiſſimùm verò cuiuſdam Domini de Monpenſi ſumptibus, anno à partu Vir-
gineo 1344. eius loco ædificatus fuit. Cumq; Conuentualibus patribus plurimis annis
deſeruiſſet, ijs omnibus in regularem Obſeruantiam, anno Domini 1517. verba facienti-
bus atque tranſeuntibus, tranſiuit & ipſe in cęterorum huius Prouinciæ locorum cata-
logum

logum. Anno verò Domini 1561. in primis illis Galliæ tumultibus, ab hæreticis excitatis, capta ciuitate, captus fuit & ab iiſdem ipſe conuẽtus, fratribus interim 20. fuga propriæ pelli conſulentibus: & ſtructo ex libris, imaginibus, ſedilibus, atque altaribus in media eccleſia igne maiori ex parte arſit. Redijt nihilominus poſt aliquot annos ipſa Ageniensis ciuitas, pulſis pſeudochriſtianis, in catholicorum poteſtatem: redijt quoque & ipſe conuentus in fratrum ius, atque breui tempore ex piorum eleemoſynis commodè vtcumque reſarcitus extitit, Sed iſtis atque illis nihil minus timentibus, Biarnenſium Princeps Agienum, anno Domini 1575. ingreſſus, vtriſque negocium faceſſere moliebatur: à quo tamen exequendo, Catharina Gallorum Regina, atque Duce de Monrpenſier ſuperuenientibus omnino deſtitit: atque ita conatus illius elumbis effectus extitit. A

De conuentu Minoritico Lectorenſi. *Conu. XIIII.*

B

LECTORENSIS hic conuentus, qui & ad Conuentuales patres diu ſpectauit, & ab ijs Leone X. Pont. max. anno à partu Virgineo 1517. ad regularẽ Obſeruantiam deflexit, inter non aſpernanda huius Prouinciæ loca annumerandus aliquando venit. Sed, anno Domini 1560. Hugnoſticis hæreticis & Deo, & legitimo Regi bellum inferentibus, atque Lectorenſi ciuitate ab ijſdẽ capta, adeò deformatus, adeòq; deſtructus extitit, vt vix inter minima ſedem obtinere meruerit. Ipſa tamen ciuitate per Monlucium Torquatum militem, atque inſignem equitum Præfectum ab illis vindicata, euocati ſunt fratres, qui in priori ſeditione fuga ſibi conſulentes Toloſam petierãt, quatenus ex eleemoſynis derelictum monaſterium, denuò incolorent. Dumq; illi iniuncto ſibi muneri inſtantius incumbunt, à Biarnenſium Principe hęreticorum fautore, præfato conuentu prius deſtructo, Toloſam nullo interim incommodo ab inſolenti alio- C
quin, hæreticoq; milite accepto, anno Do. 2580. repetere coguntur. Quando autem prę-fatus hic locus, à 12. fratribus olim inhabitatus, reædificandus ſit, Dominus nouit.

De conuentu Minoritico Baionenſi. *Conu. XV.*

BAIONA, quæ & Aquę Auguſtæ munitiſſima Aquitaniæ ciuitas eſt, atque Garumna fluuio alluta, Cantabris fortiſſimis Hiſpanorum populis opponitur. Hæc tum Deo opt. max. tum quoque legitimis ipſius Regibus fidem perpetuò ſeruauit. Quo factum eſt, vt peſtifera ſiue Hugnoſtica, ſiue Caluiniſtica, ſiue etiam quæcunque alia hęreſis in ea locum minimè inuenerit. Intra fideliſſimæ igitur iſtius ciuitatis mœnia præſens conuentus, à 20. fratribus incultus, ac quibuſdam S. Antonij Abbatis reliquijs exornatus, à Chriſtianiſſimo quodam Gallorum Rege, circa annum Do. 1350. ædificatus ex- D
titit, & ab eo temporis ad annum vſque Do. 1522. Conuentualibus patribus patuit. Ab illo tamen impræſentiarum vſque, Franciſcano I. Gallorum Rege id maxime ſolicitante, atq; Leone X. ſummo Pont. idipſum præcipiente, huius Prouinciæ locis connectitur.

De conuentu Minoritico Aquenſi. *Conu. XVI.*

AQVENSIS conuentus à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad eiuſdẽ Ordinis Obſeruantes, anno Do. 1522. ex ſummi Pont. Leonis X. decreto, id Gallorum Rege Franciſco I. maximè exigente, deuolutus, atque à 10. fratribus inhabitatus, à Chriſtianiſſimo quodam Franciæ Rege ædificatus creditur. Qui tamen, quòd munitiſſimæ ciuitatis vallo circumſcribatur, nullis vnquam hæreticorum inſultibus patuit.

De conuentu Minoritico Montiſmarſanenſi. *Conu. XVII.* E

PROLIXIVS debito ſanè nobis agẽdum eſſet, ſi ciuitatis Montiſmarſani, ac conuentus in ea erecti vices, calamitates atque miſerias impræſentiarum referre vellemus: cùm ab anno Domini 1561. in hodiernam vſque diem, illa ab Hugnoſticis hæreticis capta, atque ſpoliata, & iſte etiam expilatus, confractus, atque pro maiori parte ab iiſdem exuſtus, catholicis interim ciuibus atque fratribus profligatis, fuerint. Quapropter his fuſius referendis deſiſtam. Hoc nihilominus adijciam, quod cùm hoc monaſterium à Montiſmarſanenſium Comitibus, circa annum à partu Virgineo 1260. à fundamentis ad verticem vſque extructum fuerit, ab eorum ſucceſſoribus, vel ſaltem eius conniuẽ-

A tibus deploratis his temporibus, circa annum videlicet 1563. ab inſolente hæretico milite rapinas, atque demolitionem perpeſſum ſit. Laus tamen ſuperis, pij herois Montiſluuij, qui vel trucidatis, vel pulſis pſeudochriſtianis Monriſmarſanenſem præfatam ciuitatem, anno Dñi 1567. recuperauit, beneficio, præfatus hic locus à 15. fratribus eius incolis omni ſolicitudine, omniq; cura reſarcitur, vltimā breui, Deo auſpice, artificis manum experturus. Spectauit idem hic conuentus aliquando ad Minoritas Conuentuales: à quibus tamen ad Franciſcanos Obſeruantes, Leone X. ſummo Pont. id præcipiente, anno Dñi noſtri Ieſu Chriſti milleſimo quingẽteſimo vigeſimo ſecundo dimanauit.

De conuentu Minoritico prope S. Maccharium. Conu. XVIII.

B NON meliorem à præcedentibus ſubijt conditionem præſens conuentus prope S. Maccharium Aquitanorum ciuitatē à Iozanorū Comitibus, anno Domini 1265. ædificatus, & à Conuentualibus patribus ad noſtros Obſeruantes ex Leonis X. Pont. max. mandato, anno Domini 1517. deuolutus: cùm à Duraſenſi Domino hæreticorum Duce præfata Montis S. Maccharij ciuitate, anno Domini 1563. capta ignibus traditus fuerit. Cùm autem per id tempus Burdigalenſis ſenatus quoſdam hæreticorū Miniſtros capite damnatos igni tradidiſſet, præfatus Duraſenſis Dominus, tāquam par pari redditurus, 3. patres Bernardum ſcilicet à Turga, Bernardum Boërinum, atque Bernardum itidem Dalencum nobiles ſacerdotes, atque officio concionatores ſuſpendio necari, atque in Garumnam flumen eorum corpora, reliquis interim confratribus carceribus mancipatis, proijci iuſſit. Quæ tamen cùm per triduum inſanis aquis expoſita fuiſſent, à Chriſti fidelibus inde, non abſq; præſentiſſimo vitæ diſcrimine, rapta, atque in ipſa fluminis margine humata fuerunt, nec aliquo pacto, licèt curioſius conquiſita, ab huius Prouinciæ fratribus honeſtiori loco recondienda inueniri potuerunt. A cœtero cùm Dominus Monlucius optima catholicorū militū manu collecta ſe præfatæ ciuitatis S. Maccharij obtutibus, anno Do. 1567. oppoſuiſſet, quotquot hæretici eius vallo tenebantur, ſuis pellibus timentes, relictis interim in cuſtodia fratribus, loco ceſſere. Illi verò tanti herois beneficio è mortis faucibus eruti præfati monaſterij ruinas ex catholicorum liberalitate reparare cęperūt: ita vt eorum octo ibidem ſatis commodè commorari poſſint.

C

De conuentu Minoritico Marmandenſi. Conu. XIX.

EX præſentis conuentus Marmandę, quæ Aquitaniæ oppidum eſt, erecti, atq; maiori ex parte deſtructi reſiduis ruinis eius fundatorum magnificentia ſatis, ſuperq;
D deprehenditur. Hi enim Anglorū Reges, qui aliquando vniuerſa Aquirania potiti ſunt. fuiſſe ab omnibus traduntur. Sed (proh dolor) adeò, hæreticis in ipſum ſeuientibus, deſtructus, deformatusq; eſt, vt antiquam illam faciem omnino mutarit. Fuit ſiquidem ab anno Domini 1560 ad annum vſque 1580. ſecundò ab ijs ſpoliatus, ac maiori ex parte combuſtus, & ad terram deiectus. Prætermitto interim calamitates, quas iam ſub Anglis, iam verò ſub Gallis, dum alij alios loco atque Regno pellere contendunt, paſſus eſt. Quod etiam effecit, ne, deperditis ac laceratis omnino ſcripturis, certum eius fundationis tempus aſſequi potuerimus. Conſtat nihilominus eum à Conuentualibus parribus à ſui erectione vſque ad annum Do. 1522. occupatum fuiſſe, atque eo temporis, Leone X. ſummo Pontifice, ad noſtros Obſeruantes patres deuolutum. Duos denique martyres nobis hic locus, à 16. fratribus vt plurimum incultus, peperit, P. ſcilicet Ioannem Goſſo-
E nium ſeptuagenarium, qui ad palum in medio foro alligatus, atque plumbeis ſpherulis ab hæreticis transfuerberatus animam cœlo reddidit. Et egregius Chriſti athleta pater Raymundus Roiſſellius, qui etiā hæretico gladio confoſſus, ad aſtra feliciter migrauit.

De conuentu Minoritico Muratenſi. Conu. XX.

CONVENTVS hic olim Murati, quod Aquitanium oppidum eſt, quibuſdam Muratenſium, atque Carlarenſium Vicecomitibus ab anriquo ędificatus, atque ſecundò exuſtus, primò quidem fortuitò, ſecundò verò Muratenſium opera, ne ipſo ab hęreticis capto caperetur & oppidum, quo & fit vt habitatoribus omnino vacet, ad Conuentuales Franciſcanos patres aliquando attinuit. Qui tamē Ludouico XI. Francorum

Rege

Rege,atq; Leone X.Pont.max.anno Dñi 1514. ſua ſponte, proprioq; motu in Regularē Obſeruātiā verba faciētes,& ſe & ipſum locū patri iſtius Prouinciȩ Miniſtro cōmiſerūt. A

De conuentu Minoritico Reollenſi. Conu. XXI.

REOLLA Aquitaniæ oppidum eſt, cui munitiſſimum caſtrum à Saracenis olim conſtructum imminet.Huic igitur oppido cùm maioris Britanniæ,Angliæ ſcilicet Reges ius dicerent,principarenturq́;,præſentem conuentum ex politis lapidibus elegan ter ſatis intra eius mœnia ædificandum, atque Conuentualibus Franciſcanis patribus tradendum curarunt.A quibus tamen,anno à partu Virgineo 1522.ex apoſtolica Leonis X.Pont.max.auctoritate,Franciſco I.Gallorum Rege id maximè ſolicitante, tranſlatus extitit.Quo autem certo tempore præfatus conuentus fuerit erectus, nec ſcripto, nec traditione conſtat. Aſſeruntur quoque & eius fundatores quidam Canconenſium heroēs,idq́; non quòd ipſum primò ædificarint,ſed quòd iam ſibi ȩdificato plura beneficia contulerint.Hic denique conuentus,oppido Reolla in hæreticorum poteſtate,anno Domini 1576. redacto, ab iiſdem expilatus, atque ex parte dirutus, fratribus interim ſuis pellibus fuga conſulentibus,exuſtusq́; fuit. Sed præmemorato oppido Reolla à catholicis militibus recuperato, & 15. fratres, qui Burdigalam ad tempus commoraturi petierant,à pijs oppidanis euocati ſunt, & conuentus ipſe tum ab iſtis,tum quoque ab illis reſarciri,reparariq; cœpit. Quo fit,vt de eius integra reædificatione bene ſperemus. B

De conuentu Minoritico Tutellano. Conu. XXII.

CONVENTVS hic Tutellȩ,quȩ Aquitanica ciuitas eſt, a quodam S.Amantij heroē (hunc Baronem vulgò nuncupant) ex apoſtolica Innocentij VIII. Pont. max.auctoritate,Carolo tamen itidem VIII.Francorum Rege annuente, in Franciſcanæ Obſeruantis familiæ gratiam,anno Domini 1491.erectus,numquàm per Dei gratiā Hugnoſticis,aut Caluiniſtis hæreticis ſubiacuit, nec vel tantillum detrimenti ab iiſdem perpeſſus eſt:ſed illæſus, à 20. fratribus inhabitatur. Nihilominus tamen pauperculis fratribus ipſum, vt per pagos, atque oppida concionentur, ſibiq́; neceſſaria acquirant egreſſis non ita contemnēdum diſcrimen ab hæreticis per campos errantibus imminet. C

De conuentu Minoritico Tarbienſi. Conu. XXIII.

TARBIA Aquitanorum ciuitas ab anno Domini 1569.ad hęc vſque noſtra tempora plura incommoda, pluresq; moleſtias,putà bonorum expilationem, domorum combuſtionem,ararum atque templorum euerſionem, & his ſimilia à truculentiſſimis Hugnoſticis hæreticis perpeſſa eſt. Quo etiam factum eſt,vt nec præſenti conuentui ibidem à Lauadanenſium Vicecomitibus ab antiquo (de certo fundationis tempore ſcripturis omnino deperditis nihil conſtat) erecto parcitum ſit.Pace interim inter hȩreticos atque catholicos firmata,conuentus ipſe omnino dirutus,tum publicis,tum quoque priuatis oppidanorum ſumptibus quamdiligentiſſimè à 10. fratribus eius accolis reædificatur.Qui & ex Clementis VII.Pont.max. auctoritate, Frāciſco I.Gallorum Rege,à Cōuētualibus præfatis patribus ad noſtros Obſeruātes,anno Dñi 1528.dimanauit. D

De conuentu Minoritico Riuorum. Conu. XXIIII.

RIVORVM ciuitas,quæ ad Aquitanos ſpectat,in catholica fide à ſuorum maiorum accepta perpetuò manſit, nec quid magis ab hæreſi deteſtata eſt. Quo fit, vt tum ſibi, tum quoque præſenti conuentui à Leuiſianorum familia (de qua in primo iſtius Prouinciæ loco) ante plurimos annos à fundamentis ad verticem vſque constructo benè ſemper fuerit,ſitq́;.Quia vero quidam heros oppidi S. Pauli temporalis Dominus fundatoris filiam ſibi matrimonio iunxit, huius conuētus patronatus iure dotis obtinuir.Qua etiam de cauſa eius erectio S.Pauli Dominis,& non Leuiſianȩ familiæ à plurimis aſcribitur.Eſt quoque & hic locus de eorum numero, qui a patribus Conuentualibus ex Clementis VII. Pont.max.auctoritate,anno Domini 1534. ad regularis Obſeruantiæ alumnos tranſlati fuēre.Cœterum hoc monaſterium,à 12.fratribus plerumque inhabitatum,tum Riuenſibus, tum quoq; adiacentibus populis ſummè commēdatum E

A reddit beati Ferreoli corpus, honeſtiſſimo loco ibidē tumulatū, ad cuius mauſoleum plura, eaq; potiſſima beneficia Dei opt. max. bonitate in fideliū fauorē contingūt; quapropter à præfatis finitimis populis magna deuotione, & frequentia viſitatur.

De Minoritico conuentu Villafranca. *Conu. XXV.*

VILLAFRANCA Aquitanorum ciuitas in primis illis Gallicis tumultibus (de quibus aliquando ſuperius) nouatoribus Hugnoſticis, atq; quinti Euangelij (ſi Dijs placet) ſectaroribus aurē plus æquo accomodauit. Quamobrem in hoc ſacrum monaſterium intra eius mœnia, ante plurimos annos à Sauigniacorū familia affabrè ædificatū, & Conuentualibus Franciſcanis ad eiuſdē Ordinis Obſeruātes, ex apoſtolica Pauli III. Pont. max. auctoritate, anno Dñi 1541. deuolurum, irruens

B & aras ſubuertit, & SS. imagines cōfregit, & fratres eius accolas, niſi ſenarus ſubminiſtrandę iuſtitię prętextu eos ad carceres ex induſtria deferri iuſſiſſet, mortali vita priuaſſet. Atqui poſt aliquot annos ad ſaniorem mētem reuerſa, & huiuſmodi Euāgelium, atq; peruerſum dogma deteſtata eſt, & præfatos fratres ad alios conuentus à ſenatu occultè dimiſſos ad ſe euocans, illis omnia ad præfati monaſterij reparationem neceſſaria ſumma liberalitate ſubminiſtrauit. Sunt autem huiuſmodi fratres numero 18. Dum religioſiſſimus pater Ioannes Guilotus à ſacra concione è vicino quodam pago reuerſus ſacram hanc ædem repeteret, ab hæreticis interceptus, poſt plurima ludibria, atq; opprobria patientiſſimè perpeſſa, ab altero eorum plumbea glande traijcitur, animamq; agens ad prothomartyris Srephani inſtar, ne id peccati illis ſtatueret Deum opt. max. exorabat: ſicq; ſpiritū ſuo reddidit Creatori.

C *De Minoritico conuentu Aureliacenſi.* *Conu. XXVI.*

CVM beatus pater Antonius de Padua ſacras ad Aureliacenſem populum haberet conciones, ne ipſe eiuſq; fratres vel ſub dio, vel apud ſæculares commorari cogerentur, ſacellum, ac contiguum tuguriolum, iuxta illius temporis rationem, quo diuertere poſſenr, a pientiſſimo quodam Aureliacenſium heroë ædificata extitêre. Cumq; fratrum numerus indies, magis magiſq; excreſceret, huiuſmodi ædificium in pulcherrimum monaſterium, ampliſſimamq; eccleſiam eiuſdem herois ſumptibus euaſit. Contigit autem id, circa annum Domini 1332. Cæterum cùm præfatum monaſterium ab his ferè temporibus ad annum vſq; Domini 1542. Conuentualibus patribus ſubfuiſſet, Minoritis regularis Obſeruantiæ ſectatoribus

D à Paulo III. Pont. max. Franciſco eius nominis primo Gallorum Rege, adiudicatum extitit: quibus & ad annum vſq; 1569. pro votis inſeruiuit. Sed eo temporis Aureliacenſi oppido ab hæteticis expugnato, fratribuſq; carceribus mancipatis, ita ſpoliatum, dirutum, atq; in cineres redactum extitit, vt nec coruis quidem habitationem præbere poſſit. Anno tamen ſequenti, qui à Chriſti incarnatione fuit 1570. pace inter catholicos atq; hæreticos inita, atq; Deo & Regi rebel libus oppido excedentibus, præfati fratres, qui vinculis ſoluti ad alia loca diuerterant, à pijſſimo Aureliacenſi ſenatu, vt conuentum ſolo æquatum ex collatis facultatibus reædificarent euocati ſunt. Qui interim 15. numero ſæcularem quandam domum vltrò illis oblatam inhabitant. Dum, hæreticis hunc locum inuadentibus, P. F. Franciſcus Pogetius ex prati parte egreſſus eorum manus euadere nititur, in quendam nebulo-

E nem incidit: a quo tandem gladio confoſſus ad ſuum dilectum Creatorem euolauit.

De Minoritico conuentu Murellenſi. *Conu. XXVII.*

DVPLICEM agnoſcit hic conuentus Murelli, quod Aquitaniæ oppidum eſt, erectus; & à Conuentualibus patribus, à quibus ad noſtros Obſeruantes, ex apoſtolica Pauli III. Pont. max. auctoritate tranſlatus extitit, ad annum vſq; Dominicæ incarnationis 1534. inhabitatus, fundatorem, nempe illuſtriſſimum quendam Comeniarum Comitem, atq; pientiſſimum, ſimul atq; illuſtriſſimum quendam Dominum de Pins, iſtum quidem reparationis, atq; beneficiorum ab eo receptorum ergò: illum verò omnimodæ conſtructionis cauſa. Vtriuſq; tamen illorum ſucceſſores

Qqq & eius

& eius fundatores & patroni dicuntur, agnoſcunturq́. Huius deniq; loci à 14. fratri- **A**
bus inhabitati, eccleſia duobus Dominicæ coronæ ſpinis, atq; quibuſdam diui patris Bonauenturæ reliquijs cohoneſtatur, ob quas à fidelibus magna obſeruantia viſitatur.

De Minoritico conuentu Rioncienſi. Conu. XXVIII.

MIRACVLO non caret, quòd hic conuentus extra Rioncium Aquitaniæ oppidum ab illuſtriſſimo quodam Albertenſium Principe ab antiquo ædificatus, & à Conuentualibus patribus ad Minoritas Obſeruantes ex apoſtolica Leonis X. Pont. max. auctoritate, Franciſco Valleſio eius nominis primo Gallorum Rege, anno à partu Virgineo 1522. tranſlatus, hæreticorum inſidijs, atq; ludibrijs expoſitus nihil detrimenti, nihilq́ penitus incommodi ab ipſis in præſentem vſq; diem per Dei gratiam perpeſſus ſit. Accedit quòd eius incolæ, qui frequentius ſunt 8. numero intra **B**
eius limites tutò, & abſq; aliquo vitæ diſcrimine viuant: ſecus autem extrà, vel ſaltem ex ſequenti exemplo manifeſtum euadit. Cùm enim religioſus pater Ioannes Peteus ſacerdos hoc ſacrum monaſterium, aliquantulum itineris ex patris Guardiani mandato facturus, egreſſus eſſet, à truculentiſſimis hæreticis circumuentus, atq; poſt aurium abſciſſionem gladio iteratò confoſſus in Domino occubuit, atq; vitam temporalem cum morte, ne potius dicam hanc mortem cum æterna, ac feliciſſima vita cõmutauit.

De Minoritico conuentu Montiſregalis. Conu. XXIX.

CONVENTVS hic Montiſregalis erectus nobilem quendã Iacobũ Duceiemoſie, Sixto IIII. ſummo Pont. ac Ludouico XI. Francorum Rege, anno Dñi 1483. primum ſui authorem, atq; fundatorem, ac poſtmodum R. Albienſium Epiſcopum **C**
Ludouicum ab Ambaſia ſui reparatorem ſiue potius reædificatorem habuit. Quorum auſpicijs, ſub ſtrictiſſima Regulari diſciplina, vſq; ad annum Dñi 1566. 10. fratribus ad nutum deſeruiuit. Eo tamen temporis, eius fratribus primò malè affectis verberibus, cõuicijsq́; laceſſitis, atq; carceribus mãcipatis, ita dirutus, expilatus, atq; immiſſo igne in fauillam redactus eſt, vt nuda tantùm fundamenta appareant, nullaq́; eius reædificandi ſpes affulgeat. Ex præfatis verò patribus duo martyrij laurea inſigniti in cœlum euolarunt. Quorum alter V. ſcilicet P. Franciſcus Lardegarius ſacerdos plumbeis glandibus ab Hugnoſticis traiectus interijt: alter verò videlicet frater Iacobus Laggerius laicus profeſſus eodem mortis genere, atq; gladio tranſuerberatus occubuit.

De conuentu S. Pergeti. Conu. XXX. **D**

QVIDAM Ventadourenſium Dux, atq; quidam heros ex nobiliſſima Scorrailhenſium familia tum Deo opt. max. tum quoq; ſeraphico patri Franciſco aliquod obſequium præſtituri, hoc ſacrum monaſterium in profundiſſima quadam valle, iuxta Dordoniæ fluminis marginem, communibus ſumptibus, ex apoſtolica tamen Innocentij VIII. Pont. max. auctoritate, Ludouico huius nominis XI. Francorum Rege, anno reſtitutæ ſalutis 1489. ædificandum, atq; huius Prouinciæ patribus tradendum curarunt. Cuius ſolitudo, diſpoſitio, atq; amœnitas ſui habitatorum, qui frequentius ſunt numero 12. animos ad ſupernorum myſteriorum contemplationem tollit. Eius præterea eccleſia à reuerendiſſimi Claramontenſis Epiſcopi Suffraganeo vltima Auguſti, anno verò Domini 1505. ad glorioſiſſimæ Deiparæ virginis honorem cõſecrata extitit: quæ & ſumptuoſiſſimo ſepulchro, quo illuſtriſſima Catharina **E**
Beaufortia Turonenſium Comitiſſa, Dominici aduentus diem præſtolatura reconditur, elegantiſſimè honeſtatur. Anno Dominicæ incarnationis 1574. cùm venerabilis atq; deuotus pater Petrus Guarrigueius ad Mauriacum oppidum tertió tantùm milliare diſtans, perficiendorum quorundam negociorum ergò, à patre huius loci Guardiano miſſus eſſet, in hæreticos ipſum oppidum expugnantes fortè fortuna incidir, à quibus tandem ob Chriſti confeſſionem atrociſſimè occiſus, martyrio laureatus aſtra petijt. Eius corpus, ex maxima hæreticorum immanitate, inhumatum omnino per integrum diem remãſit: ac poſtmodũ noctu à fidelibus ſublatum honorifico loco, non abſq; maxima omnium circumaſtantium lachrymarum effuſione, reconditũ eſt.

A *De Minoritico conuentu Villanouano.* *Conu. XXXI.*

QVAMVIS ſacrum hoc monaſterium Villænouæ, quæ Aquitaniæ oppidum eſt, tum ab illuſtriſſimo quodam Piuolienſium heroë, tum quoq; à pientiſſimo Iſaaco ex eodem oppido oriundo, anno Dominicæ incarnationis 1512. ex apoſtolica Iulij II. Pont. max. conceſſione, Ludouico huius nominis XII. Francorum Rege, erectum, in Gallicanis primis tumultibus, anno Domini 1561. excitatis, pulſis interim atq; malè affectis fratribus, maximam, illius patriæ hæreticis eius bona expilantibus, imagines minutatim contundentibus, araſq; ſubuertentibus, incurrerit iacturam, & anno 1577. poſt reſtitutos ſibi fratres, pacemq; inter catholicos & votifragos hæreticos conſtitutam, ſecundò ab ijſdem nullam non ſit expertum iniuriam, Deo tamen B fauente impræſentiarum & pijſſimis oppidanorum eleemoſynis pro maiori parte reſarcitū refectūq; eſt, & à 14. religioſiſſimis patribus ac fratribus pacificè inhabitatur.

De Minoritico conuentu Montisguiſcardi. *Conu. XXXII.*

CVM duo Domini de Guarrault filij Franciſcanę Religionis habitum hac in Prouincia ſuſcepiſſent, ne hæreditaria portione ſibi aliàs contingente defraudari omnino viderentur, pijſſimus ac de noſtro Ordine optimè meritus pater hoc monaſterium Montisguiſcardi, quod Aquitaniæ oppidum eſt, ex facta ſibi à Iulio II. Pont. max. poteſtate, Rege interim Ludouico huius nominis XII. in Gallijs regnante, à fundamentis extruendum, omninoq; abſoluendum, atq; huic Prouinciæ adijciendum, anno Domini 1512. curauit. Quod tamen, cùm præfato oppido ab hæreticis expu- C gnato, eiuſq; fratribus pulſis, qui frequentius ſunt 8. numero, non ita aſpernandum incommodum ab ijſdem, anno Domini 1568. ſuſtinuiſſet, poſt compoſitam inter catholicos atq; hæreticos pacem reparari, reſtaurariq;, fratribus interim in ſæculari quadā domo commorantibus, cœpit. Nec tamen præfati fratres periculo vacant, cùm vndiq; hęreticis, qui catholicum pręcipuè verò religioſum ſanguinem maximè ſitiunt, obſideantur. Vt autem quæ diximus exemplo pareant, quæ ſequuntur adieciſſe libuit. Cùm enim ſuperioribus diebus venerabilis pater Antonius Abbas loci Guardianus, ſubditorum ſibi rebus prudēter conſulturus, proximius oppidum peteret, ab hæreticis interceptus, illuſtre ſub eorum manibus martyrium pro fide Chriſti, atq; Eccleſiæ catholicæ, & apoſtolicę atq; Romanæ cōfeſſione & teſtificatione cōſtantiſſimè pertulit.

D *De Minoritico conuentu Bellimontenſi.* *Conu. XXXIII.*

PIISSIMVS Ioannes Cedraillus cuidam voto, ex concepta ad Franciſcanam regularem Obſeruantiam deuotione à ſe emiſſo, ſatisfacturus, hoc monaſterium aliquantulum à Bellomonte Aquitanorum oppido, Leone X. Pont. max. ſibi annuente, atq; Franciſco huius nominis primo Gallorum Rege, anno à partu Virgineo 1516. à fundamentis erigi, omninoq; perfici fecit. Quia verò oppidi muris excluditur, ab anno Domini 1561. ad hæc vſq; noſtra tempora, nempe ad annum vſq; 1587. & omnium mobilium rapinam, & imaginum, atq; ararum confractionem, & omnimodam ferè demolitionem ab hæreticis perpeſſum eſt. Quamobrem eo derelicto fratres, qui frequentius erant numero 10. ad xenodochium oppidi vallo circuncinctum, atq; ab E oppidanis vltrò ſibi oblatum, huic mortali vitæ conſulturi, ſe transferre coacti ſunt. Sed præfato Bellimontis oppido proditoriè ab ijſdem hæreticis capto, huiuſmodi xenodochium, fratribus eius accolis in vincula coniectis, omnino conflagrauit. Quibus deniq; liberatis, atq; profectionem parantibus, catholica eiuſdem oppidi communitas aliàm domum, quouſq; vel monaſterium, vel xenodochium præfata erigerent, perficerentq; in habitationem contulit. Et hæc quidem de fratrum monaſterijs. Reliquum eſt igitur vt ad ſanctimonialium loca deſcribenda atq; exaranda tranſeamus.

De monaſterio S. Claræ Caſtrarum. *Mon. I.*

CVM Caſtrarum ciuitate (de qua ſuperius) ſecundò ab hæreticis expugnata, pauperum de prima Regula Clariſſarum monaſterium ab eiuſdem ciuitatis Co-

mitibus ab antiquo erectum ab hæreticis expilatum, ſoloq; æquatum fuiſſet, paupercalæ eius ſorores, quæ & quadrageſimũ numerũ attingebant, poſt plurima ab ijſdem perpeſſa ludibria, ſalua tamen (laus ſuperis) pudicitia, in duas turmas diuiſæ Toloſam atq; Albiam, cum eiuſdem Inſtituti monialibus vitam ducturæ, ſe contulerunt. Vbi & abſq; huius recuperandi loci ſpe in hodiernam vſq; diem religioſè perſeuerant. A

De Monaſterio S. Claræ Albiæ. Mon. II.

NON eandem cum præcedenti conditionem expertum eſt hoc monaſterium, à quadraginta Clariſſis de prima Regula monialibus inhabitatum, & à reuerendiſſimo Ludouico ab Ambaſia Albienſium Epiſcopo ex apoſtolica Sixti IIII. Pont. max. poteſtate ſibi facta, Ludouico XI. Gallorum Rege, anno Dominicæ incarnationis 1481. erectum: cùm à ſui fundatione in hodiernam vſque diem nullam penitus vim, nullamq; iniuriam à perditiſſimis hæreticis perpeſſum fuerit. Qua etiam de cauſa eius accolæ ſumma quiete fruuntur, Chriſtoq; ſponſo vllo abſq; redditu feliciùs famulantur. Huius aliquando loci habitatrix fuit illuſtriſſima ſimulatq; pientiſſima ſoror Eliſabetha à Nauarra, ex ſereniſſima Briariæ Principum familia oriunda, cuius humilitas, charitas, paupertas, atque cæteræ virtutes incredibiles fuêre. B

De Monaſterio S. Claræ Toloſæ. Mon. III.

CVM Benedictinæ quædam moniales huius monaſterij Toloſæ erecti habitatrices peſte, ac alijs infirmitatibus è viuis ſublatæ eſſent, ne præfatum monaſterium incolis deſtitutũ ruinã aliquando minaretur, Tertiarijs aliquot ſororibus Franciſcanis à V.P. Dauratæ eccleſiæ Priore, cuius eę partes erant, anno Domini 1464. Pio tamen II. Pont. max. annuente, atq; Ludouico huius nominis XI. Gallorum Rege id maximè ſolicitante, collatum extitit. Quæ quidem Tertiariæ ſorores ſua ſponte ſe huius Prouinciæ Vicario, anno 1507. ſubmiſerunt. Atqui anno 1516. Leone X. ſummo Pont. Franciſco Valleſio Gallorum Rege, atque patre fratre Gilberto Nicolai totius Franciſcanæ Obſeruantis familiæ generale Vicario, eductæ ſunt ex Albienſi Clariſſarum conuentu (de quo paulò ſuperius) quatuor ſorores, quæ præfatas Tertiarias in Religione continerẽt, atq; aduentãtes iuuẽculas Clariſſis moribus, ritibusq; apprimè imbuerent. Ab eo igitur temporis impræſentiarum vſq; hic locus Clariſſis de prima Regula ſororibus, quarum numerus quadragenarius ad minus eſt, pro votis deſeruit. C

De Montiſmarſanico Clariſſarum monaſterio. Mon. IIII. D

CVM pientiſſimus Gaſto Biernenſium Princeps, atq; Montiſmarſanicorum Comes monaſterium quoddam in loco Veirienſi ad ſextum milliare à Montemarſano Aquitanorum oppido 25. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis, ſiue de ſecunda B. virginis Claræ Regula, anno Domini 1270. erexiſſet, ſufficientibusq; redditibus ditaſſet, quòd præfatarum ſororum quieti non ſatis proſpectum videretur, aliud multò elegantius, piiſſimi eius ſucceſſores prope præfati oppidi Montiſmarſanici mœnia à fundamentis extruendum curarunt. Nec ideo illis conſultum eſt, cùm anno Dñi 1569. & monaſterium ſuppellectile omnino ſpoliatũ, & ex parte combuſtum, atq; eius habitatrices alia loca, eo relicto, petere coactæ fuerint. Præterea cùm, pace in Gallijs conſtituta, pręfatę ſorores conuentũ à ſe deſertum, anno Dñi 1574. repetijſſent, eiuſq; refectioni ſolicitius incumberent, poſt elapſum triennium, nempe anno Dñi 1577. loco, ſolo penitus ęquato, ita vt vix fundamentorum veſtigia appareant, ab iiſdem hæreticis cedere coguntur. E

De Monaſterio Conceptionis B. virginis Mariæ Albiæ. Mon. V.

PRÆSENTIS monaſterij Albiæ (de quo ſuperius) erecti eccleſia à reuerendiſſimo Betardo Albienſium Epiſcopo, anno Domini 1325. ea lege conſtructa fuit, vt Priotatus titulo inſigniretur. Quo tandem per centum octoginta annos, ad annum vſq; videlicet 1505. potita, ex ſummi Pont. Iulij II. auctoritate, Ludouico XII. Francorum Rege, à reuerendiſſimo Ludouico ab Ambaſia Albienſium quoque Epiſcopo, viro vtique integerrimo atque nobiliſſimo in monaſterio Annunciatarum ſororum

A rorum (de quibus ſuperius) vſibus mancipandi formam transferri cœpit. Cùm autem, præfato Epiſcopo immatura morte præuento, optatum finem aſſequuta minimè fuiſſet, à pientiſſimo eius nepote Ludouico etiam ab Ambaſia Albianenſium itidem Epiſcopo omnibus ſuis numeris abſoluta, atque in eam, quam modò induit, monaſterij formam tranſlata extitit. Anno verò Domini 1508. allatæ ſunt aliunde aliæ quædam Annunciatariæ ſorores, quæ & huic loco initium darent, & confluentes virgines earum viuendi modum apprimè docerent. Quæ omnes quadraginta numero ſunt, licèt nihil incommodi in propria perſona ab hæreticis pertulerint, maximam tamen bonorum iacturam eorundem impijſſimorũ hæreticorum miniſterio fecerunt.

De Monaſterio Annunciationis Burdigal. *Mon. VI.*

B HOC ſacrum monaſterium, beatæ Mariæ doloribus dicatum, atque Burdigalę ex Leonis X. Pont. max. facultate, anno Domini 1521. erectum, & à quadraginta Annunciatarijs ſororibus inhabitatum, Iacobinam, ex illuſtriſſima Lanſacorum familia genus deducentem, primam ſui auctricem habuit. Deinde verò, tum illuſtriſſimæ Catharinæ Bironiæ Geniſacij Dominæ, tum quoque Ioannis Mancanij Burdigalenſis ciuis beneuolentiam expertum, optato fine potiri meruit. Præterea, cùm ſuperioribus diebus, circa annum videlicet Domini 1570. omnimodam, præ ædificiorum imbecillitate, minaretur ruinam, à pijſſimo Franciſco Hortio dignitate Priore reſarcitum, imò potius reædificatum extitit. Eius primæ fundatrices ex Albienſi Annunciatarum monaſterio, præfato anno 1521. allatæ fuerunt. Cùm autem huius loci ſorores ſumma pauperie, ob redditu um tenuitatem, laborarent, atque Vrba-
C niſtæ aliquot moniales Burdigalæ agentes paulatim deficerent, vt ſimul iunctæ felicius coaleſcerent, illæ, Vrbaniſtæ ſcilicet, iſtis ex apoſtolica auctoritate cum redditibus ad ſe pertinentibus adiectæ ſunt, & ſumma pace reliquum vitæ ſuæ tranſigerunt.

De Monaſterio Annunciationis B Mariæ Rutheni. *Mon VII.*

VT primùm hoc monaſterium à deuotiſſimo Helione Geoffrerio vtriuſq; Iuris Doctore, & matricis eccleſiæ Albienſis Præpoſito, necnon & cathedralis Ruthenorum eccleſiæ canonico, Rutheni (de quo ſuperius) ex Leonis X. Pont. max facultate à fundamentis ad verticem vſq; ędificatum, honeſtisq; redditibus dotatũ eſt: octo ſorores ex Albienſi Annunciatariarum monaſterio ſorores, & duas ex Bituricenſi eiuſ-
D dem Ordinis conuentu, quæ & locum incolerent, & aduenantes nouitias bonis moribus, religioſisq; ritibus imbuerent, anno à partu Virgineo 1574 ipſe adduci curauit. Quę adeò creuerunt vt trigeſimum numerum impręſentiarum feliciſſimè attingant.

De Monaſterio Annunciationis B. Mariæ Agenis. *Mon. VIII.*

CLEMENTE VII. Pontif. max. atque Franciſco Valleſio huius nominis primo Francorum Rege, anno verò à mundi redemptione 1530. præſens monaſterium, à quadraginta Annunciatarijs ſororibus, vt plurimum, inhabitatum, atque intra Agenenſis ciuitatis (cuius ſupra meminimus) à perdeuoto Vincentio Vilhonio Agenenſium Epiſcopi generali Vicario à fundamentis ad apicem vſque extructum, atque honeſtis redditibus cumulatum extitit. Quod tamen Annunciatariæ aliquot
E ſorores, ex Bituricenſi atque Albienſi conuentibus allatæ, primò occuparunt. Cùm autem à ſui erectione ad annum vſque 1560. ſumma pace, ſummaq; tranquillitate potitum fuiſſet, ſequentiq; anno, qui à mundo reparato fuit 1561. hæreticis ſacra prophanis miſcentibus, Agenenſis ciuitas ab iiſdem proditoriè capta eſſet, pauperculæ ſorores & huic loco cedere, atque hinc inde diuagari coguntur. Quæ tamen ciuitate per illuſtriſſimum heroëm, atque ſtrenuum Gallicarum copiarum Ducem Monlucum capta, atque præſidiario milite optimè firmata, domum illicò reuertentes, inibi ſatis quietè, Deo fauente, ab eo temporis impræſentiarum vſque commoratæ ſunt.

PROVIN-

PROVINCIA SANCTI IACOBI.

A PROVINCIA ſancti Iacobi ſuã denominationem,atq; otiginem à Ia-
naſo ſiue Flauio Brigantio,ciuitate ſcilicet Compoſtellana,ſiue diui Ia-
cobi in Compoſtella, ſumpſit: quoniam Ea in ciuitate ſeraphicus pater
Franciſcus primum huius Prouinciæ conuentum, anno Dominicæ in-
carnationis 1214. erexit. Quando videlicet viſitaturus corpus Apoſto-
li Iacobi ad Ianaricos vſque ſiue Gallecos penetrauit. Hæc igitur Prouincia,non vt
erecta, ſed vt in vno vel altero conuentu inchoata, ſui progenitorem nullum alium
habuit à beatiſſimo patre Franciſco: imò ipſa nobis ſua fœcunditate plures alias pe-
perit: Nempe Prouincias S.Michaëlis,S.Gabrielis,Portugaliæ,atq; Pieratis. Quarum
media,Portugaliç ſcilicet,cùm eſſet eius Cuſtodia,tempore illo infelici,quo ſub duo-
B bus Pontificibus,de totius Eccleſię militantis clauo regendo contẽdentibus, Apoſtoli
Petri nauicula fluctibus quatiebatur, ac Caſtellani à Luſitanis diuerſa ſentiebant,à
ſua parente defecit,criſtaſq; erigens Prouinciæ nomen ſibi vſurpauit.Poſteriores ve-
rò duæ poſtmodum idem iter tenuêre. Peperit quoq; nobis apud Indos Occidentales
Prouinciam S.Euangelij: Nam parer ac frater Martinus de Valentia eius fundator,
licèt catalogo fratrum Gabrielitarum adſcribatur(vt in deſcriptione Prouinciæ ſan-
cti Gabrielis fuſius agimus)ex hac tamẽ Prouincia ſancti Iacobi prodijt, eiuſq; alum-
nus fuit. Præterea aliquot ſacras ædes Prouinciæ Conceprionis ſubminiſtrauit.Tan-
ta denique fuit olim huius Prouinciæ fœcunditas atque amplirudo, vt ad 270.leucas
eius longitudo olim extenderetur. Quæ tamen modò non tam latè patet,cùm vix ad
C 70.protendat. Si quis enim diſtantiam inter Aluam oppidum,ad quartam leucam à
ciuitate Salmanticenſi diſtans,atq; Corunnam Gallecorum ciuitatem, quæ eius lon-
gitudo eſt,fideliter fuerit emenſus, nihil amplius à præfato leucarum numero inue-
niet. Latitudo verò 50.tantùm continet leucas. Complectitur nihilominus Aſturum
Principatum,Lugdunenſe Regnum,Galleciam,atq; Caſtellæ antiquioris portionem.
Si verò Hiſpaniæ ſitum attendas, ab Aquilone procedens in Occidentẽ vergit. Cuius
ſigillum maius imagines S.Iacobi Apoſtoli,ad peregrini inſtar induti, atque ſeraphici
patris Franciſci ſtantes complectitur,quorum capiribus colũba radians,Spiritus ſan-
cti typum præſeferens, ſuperſedet, pedibus verò huiuſmodi characteres M A. ſub-
ſtant. Sed ſigilli gyrus ſequentibus ornatur literis: SIGILLVM MINISTRI
D PROVINCIÆ SANCTI IACOBI. Conſtat deniq; vniuerſa hæc S.Iaco-
bi Prouincia, quæ poſt introductam regularem Obſeruantiam per aliquot annorum
decadas exordium ſumpſit,cui eandem diui Iacobi maioris imaginem non immeritò,
cùm eius beatus is Apoſtolus tutelaris ſit,præmittendam volui, ex 37 fratrum conuẽ-
tibus, 15. Clariſſarum monaſterijs, 3. Conceptioniſtarum cœuobijs,atq; totidem Ter-
tiariarum ſororum Franciſcanarum domibus. Cùm igitur conuentus S.Franciſci Cõ-
poſtellæ erectus primus,atq; antiquior cęteris oĩbus ſit,ab ipſo nobis auſpicandũ erit.

De conuentu S.Franciſci Compoſtellæ: Conu. I.

E QVVM pauperum Patriarcha Franciſcus peregrinationis gratia Compoſtellã,
anno incarnationis Dominicæ 1214: (vt in huius Prouinciæ proœmio, & alibi
ſæpius tetigimus) petijſſet, atq; paupertatis ipſe amantiſſimus apud pauperem quen-
dam carbonarium,cui domus in ſuburbijs,nomen verò Cotalai erat,diuertiſſet, noctu
contemplationi vacandæ cauſa in viciniorem monticulum ſe recipiebat,in quo diuinę
voluntatis eſſe intellexit, vt ſuis fratribus conuentum in Dei atq; Inferni vallibus eri-
geret. Huiuſmodi igitur valles quæſiturus ſummo mane ſurrexit,atq; poſt adhibitam
diligentem

diligentem curam eas ad Benedictinos quoſdam patres monaſterij ſancti Paij eiuſdem A ciuitatis, quorum ſucceſſores modò in conuentu ſancti Martini commorantur, pertinere accepit, eaſq; valles ſibi contiguas eſſe inuenit. Memor igitur beneuolentiæ præfatorum fratrum erga ſe, atq; ſuum Ordinem, nec non & monaſterij ſanctæ Mariæ de Angelis Aſſiſinatis, quod ab iiſdem gratuitò acceperat, ſancti Paij Abbatem humiliter aggreſſus, huiuſmodi conuentus præfatis in vallibus ædificandi facultatem ab eo maxima cum fiducia, conſtantiq; animo petijt: præfatoq; Abbate quid ſibi in pretium daturus eſſet reſpondente ſubiecit: Cùm pecunia longè à me ſit, nec quicquam aliud occurrat (ſum enim pauperrimus) quod tibi pro tanto beneficio erogare poſſim, lubens fluuialium piſcium ciſtellulam in annum cenſuum dabo, pendamq;, dummodo capi poſſint. Cuius fiduciam, atq; ſimplicitatem admiratus pius Abbas eius votis ſub oblata conditione annuere decreuit. Quamobrem confecta de tradendis B vallibus ſub præſcripta lege ſcriptura, eaq; chirographo beati patris Franciſci, atq; Abbatis ſubſignata, domum Cotolai repetens pater ſeraphicus inquit: Cariſſime hoſpes, vt ad labores accingaris oportet, voluntas ſiquidem Dei eſt, vt ſibi Ordinis mei domum in vallibus Dei, atq; Inferni ædifices: Nam quod ad ſitum attinet is mihi ea propter à patribus Benedictinis conceſſus eſt. Cui Cotolai: quonam pacto pater mi id præſtare potero, cùm ex mercenario labore victitem? Nonne me pauperrimum noſti? Tuncq; beatus pater ſubiunxit: Bono animo eſto, quamobrem, ſumpto protinus ligone, proximiorem petito fontem, cùmq; terræ aliquantulum effoderis, opulentiſſimū inuenies theſaurum, quo iniuncto tibi muneri ſatisfacere valeas. Quod cùm Cotolai ex deuotione ad patrem concepta præſtitiſſet, omnia ſibi iuxta patris Franciſci præſagiū ſucceſſerunt. Itaq; ex adinuento à pio Cotolai theſauro conuentus hic, eidem patri C Franciſco ſacer, partim in valle Dei, partim verò in valle Inferni, anno 1214. opera tamen eiuſdem Cotolai ædificatus eſt: quem vt plurimum 36. incolunt fratres. Quorum duo ſacram perlegunt Theologiam, reliquorum verò 17. eidem incumbunt. Ipſe verò Cotolai hoſpitij mercedem à Domino recipiens ex theſauri reſiduo diues ſatis, atq; nobilitatus euaſit. Hæc omnia veriſſima ſunt, atq; fide digna, tum ex antiquiſſima & fideliſſima traditione, tùm etiam ex authentico quodam ſcripto, ex patrum Benedictinorum huius Compoſtellanæ ciuitatis archiuis ſumma fidelitate extracto, ad inſtantiam patris ac fratris Garſiæ à S. Iacobo Minoritæ. Annuum verò cenſum, fiſcellam videlicet fluuialium piſciculorum, ad tempus exſoluerunt Franciſcani huius loci fratres patribus Benedictinis, ex præmemorata conuentione facta inter ſeraphicum patrem Franciſcum ac conuentus ſancti Paij Abbatem. Succeſſu verò temporis eis remiſſus D fuit. Præmemoratum B. P. Franciſci chirographum in eorum patrum Benedictinorum ſacrario diligentius aſſeruatum, tanquam quid memoria dignū oſtenſum fuit catholico Hiſpaniarū Regi Philippo huius nominis ſecundo, anno Dñi 1554. dum in Angliam transfretaturus ad matrimonium contrahendum Coruñiæ Galecorum ageret.

De conuentu S. Franciſci Corunniæ. *Conu. II.*

POST diligentiſſimam indaginem adhibitam, atque poſt plurimos ſcripturarum ſcrutatos archiuos, nihil certi de huius erectione cōperire potuimus. Quamobrem ad humanam traditionem, probabilioraq; indicia recurrentes inuenimus hunc conuētum, beatiſſimo patri Franciſco ſacrum, atq; in littore Oceani maris, paululum à mœnibus Coruñiæ Galecorum ciuitatis erectum, ſui fundatorem habuiſſe beatum quendam E patrem ſeraphici P. Franciſci ſociū, cuius nomen vel ex eiuſdem induſtria, fugiēdæ videlicet auræ popularis ergò, vel ex craſſa fratrum incuria, nos latet. Si verò ſtructuræ faciem, epitaphia, atq; ſepulchra ibidem erecta conſideres, eum antiquiſſimum conuentum, necnon & Compoſtellano (de quo ſupra) contemporaneum facilè iudicabis: Nam ædificium vetuſtiſſimam illam conſtruendi normam præſefert, & huiuſmodi epitaphium, cuiuſdam defuncti ſepulchro inciſum, inuenire licet. *Hic iacet famulus Dei Hernandus Ioannes de Gube, qui obijt ſub æra milleſima trecenteſima, ideſt anno Domini 1262.* Fundatoris verò corpus in huius loci eccleſia ſepultum eſt, in quodam videlicet peculiari ſepulchro, cuius dextro lateri ſequentes literæ impreſſæ ſunt *oſſa fratris ſan-*

A *trū ſancti*. Nec abs re quidem, cùm plura Deus opt. max. miracula ad eius merita operari dignetur. Aliquot autem eius oſſa inde exhumata honorifica quadam arca, ſed lignea, recondita ſunt, atque ad eiuſdem ſepulchri latus eminentiori in loco appoſita: vbi & in maxima veneratione à Coruñienſibus habentur. Nec referre piget patratum à præfato loci fundatore miraculum, cùm in pariete depictum eius mauſoleo immineat. Cùm enim Dei famulus omni pecuniarum genere, quo operarijs ſatisfaceret omnino careret, victum eis ſaltem miniſtrare curabat. Quapropter mare petens, piſceſq; ſibillo vocans, cùm plures accurrerent, ſibi tantùm neceſſarios, alios interim benedictione dimittens, præhendebat, domumq; reuerſus pulmentum ex eis opificibus parabat, ſicq; hunc locum maiori ex parte promouit. In huius monaſterij ſacrario ſequens aſſeruatur reliquia, quædam ſcilicet ſpina coronæ Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti. In ar-
B chiuis verò, quæ ſequuntur, habentur literæ: Nempe bulla quædam Bonifacij VIII. Pont. max. data anno primo ſui Pontificatus, qua fratres Franciſcanos à quocunque Iudice eximit, ipſoſq; apoſtolicæ Sedi immediate ſubijcit. Et alia bulla Benedicti Papæ XI. data apud Lateranum 16. Februarij, anno verò primo Pontificatus eiuſdem, qua fratribus Minoribus prædicandi licentiam concedit tum in eccleſijs, tum quoque in plateis, quacunque hora ſibi libuerit, dummodo in eccleſia eiuſdem loci parochiali eadem hora non fiat concio. Et alia bulla eiuſdem Benedicti XI. data Romæ 2. Aprilis anni primi Pontificatus eius, qua eoſdem fratres Minores à quocunque Iudice ſiue Eccleſiaſtico, ſiue ſęculari eximit, eiſq; concedit, ne in iudicio cuiuſcunq; delicti, ſiue contractus cauſa conueniri poſſint. Vocatur tandem hoc monaſterium, quod & 30. fratres incolunt, nomine S. Franciſci Regalis ſiue Regij, tum quia bona eius pars, anno
C Domini 1554. à catholico Hiſpaniarum Rege Philippo huius nominis ſecundo ædificata fuerit, tum quia apud Riaam, quæ Latinè idem quod regalis ſonat, erectus ſit.

De conuentu S. Franciſci Oueti. *Conu. III.*

SICVT ex bulla quadā Benedicti XIII. data, in oppido Morellę Dertoſanæ diœceſis 15. menſis Septembris, anno verò ſui Pontificatus 20. qua confirmat ſtatutū quoddam à primis fratribus huius loci habitatoribus conditum, ne videlicet aliquis religioſus in eo profeſſus Doctoratus aut Magiſteriatus dignitate ſiue in ſacra Theologia, ſiue in quauis alia ſcientia, quòd huiuſmodi honos ſimplicitati, atq; humilitati eiuſdem loci repugnet, inſigniri poſſit, facilè conſtat, ſacra hæc ædes, beatiſſimo patri Franciſco dicata, atq; aliquantulum à muris ciuitatis Ouetenſis Principatus Aſturi-
D cenſis erecta, à quodam ſocio ſeraphici patris Franciſci nomine fratre Petro Compatre, circa annum Dominicæ incarnationis 1214. ædificata fuit. Quam & impræſentiarum incolunt 32. fratres, quorum duo ſacram prælegunt Theologiam, reliquorū verò 12. eidem dant operam. Præfata verò bulla in huius monaſterij archiuis fideliter cuſtoditur, cui adiuncta eſt alia Martini IIII. Pontif. max. data apud Veterem Ciuitatem 18. Ianuarij anni 2. Pontificatus eiuſdem, qua Pręlatis Franciſcanorum facultatem eligendi ſyndicos concedit. Gaudet hic locus quodam priuilegio ſibi à pluribus Ouetenſibus Epiſcopis conceſſo: ne videlicet eius fratres ad quartā funeralem pendendam teneantur: vtq; cum cruce erecta ad funera procedere poſſint. Quod quidem vſq; in præſens inuiolabiliter cuſtoditur. Aſſeruantur etiam in huius loci ſacrario pars quædam ligni ſanctiſſimæ crucis, & altera ex ſpinis coronæ Saluatoris noſtri
E Ieſu Chriſti. Iuxta portam verò eccleſiæ à parte interiori humatus diu iacuit pręfatus pater Petrus Compater, qui ab omnibus eius patriæ accolis vt ſanctus, Deoq; carus habetur, quiq; diem clauſit extremum anno à Chriſti natiuitate 1216. dū adhuc beatus pater Franciſcus in Hiſpanijs ageret. Sed anno Domini 1487. ad locum quendam eminentiorem, atque honorabiliorem, nempè ſupra præcipuam eccleſiæ portam tranſlatus fuit. Cuius ſepulchro ſubſequens epitaphium à pijs quibuſdam viris, qui eum ſummo amore atque obſeruantia maxima proſequebantur, appoſitum fuit.

Frater Petrus ego, cognomine Compater antè,
Carnis hic oſſa tego, me Saluatore vocante
Annis millenis centū bis decem ſex Oct. plenis
Sanctus obyt frater de gente Minorum,
Compater immo pater appellatus miſerorum.
Filius atq; Dei, voce fauente Dei.

Diem

Diem quoq; clauſit extremum in ciuitate Ouetenſi, ſepultusq; eſt in choro eccleſiæ ca- A
thedralis eiuſdem reuerendiſſimus pater ac frater Alphonſus à Palenzuela huius Pro-
uinciæ diui Iacobi alumnus, atq; Ouetenſis Epiſcopus, doctiſſimus quidem vir, atq;
diſertiſſimus Concionator, qui cùm eſſet catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando
eiusq; coniugi Eliſabethæ à ſacris confeſſionibus, ab ijſdem miſſus fuit in Angliam
acturus cum Henrico VIII. Anglorum Rege de matrimonio eiuſdem cum sereniſſi-
ma, pariterq; Chriſtianiſſima Catharina eorundem catholicorum Regum filia, an-
no à mundi redemptione 1470. Obijt reuerendiſſimus hic Antiſtes non abſq; ſancti-
tatis opinione, maximū interim omnibus, qui eum cognoſcebāt deſideriū relinquens.

De conuentu S. Franciſci Ribadei. Conu. IIII.

PROVT poſteri à ſuis prędeceſſoribus tāquam per manus indubitata traditio- B
ne acceperunt, conuentus hic in honorem beatiſſimi patris Franciſci aliquantu-
lum à Gallecorum oppido, Ribadeo vernacula lingua nuncupato, erectus, anti-
quiſſimus eſt, atq; à quodam ſocio beatiſſimi patris Franciſci fundatus. Cuius oſſa
quodam eccleſiæ eminentiori in loco recondita, hoc epitaphio inſigniuntur. *Ieſus.*
Hic iacent venerabilia oſſa cuiuſdam fratris ſocij beati Franciſci, qui obijt anno Domini milleſi-
mo ducenteſimo ſecundo & vigeſimo. Iuxta quam ſupputationem præfatus pater, octien-
nio ab ingreſſu beatiſſimi patris Franciſci in Hiſpaniā, diem clauſit extremum. Cùm
enim conuentus eo temporis iam extructus eſſet, facillimè eius vetuſtas inde colligi-
tur. Aſtipulatur quoque huic opinioni diligentiſſima ſcripturarum præhabita lectio,
ex qua nullus alius fundator inueſtigari potuit. Ipſius tamen patris fundatoris no-
men, licèt in magna veneratione apud populum ſit, tum ipſos, tum quoq; nos om- C
nino fugit. Huius tamen loci maius ſacellum ſui patronos paucis ab hinc annos agno-
ſcit nobiles quoſdā ex familia Anleorum, vti patet ex literis fornici eiuſdē ſacelli inci-
ſis. Hoc igitur in monaſterio, 15. fratres diu noctuq; Deo famulantes commorantur.

De conuentu S. Laurentij extra Compoſtellam. Conu. V.

HVIVS loci fundatio difficilis eſt omnino inueſtigatu: alijs interim opinanti-
bus eum à Lope de Moſcoſo Altamirano Comite ædificatum eſſe, qui tamen fal-
luntur ſuaſi ex donatione cuiuſdam nemoris facta ipſis fratribus ab eodem pientiſſi-
mo Comite: alijs verò aſſerentibus cum R. Petro Muñiz Necromantico, atq; ſancti Ia-
cobi in Compoſtella Archiepiſcopo, quod is aliquando eodem in loco à ſummo Pont.
in cuiuſdam exceſſus pœnam recluſus fuerit: alijs deniq; vtrunq; negantibus, atq; te- D
nentibus eum fuiſſe erectum opera atque ſumptibus reuerendiſſimi Martini Arias
Epiſcopi Zamorenſis. Harum nihilominus opinionum vltima (vt verum fatear) mi-
hi magis probatur. Cui & ſcriptum priuilegium Alphonſi IX. Regis Legionenſis, da-
tum anno Domini 1223. menſis verò Iunij 26. quod in archiuis eccleſiæ cathedralis
Compoſtellanæ fideliſſimè cuſtoditur aſtipulari videtur. Cuius ipſiſſima verba ſub-
ſequuntur: *Ego Aldephonſus Dei gratia Legionis Rex vnà cum filijs meis per hanc cartam*
perpetuò valituram concedo, & confirmo eccleſiæ ſancti Laurentij, quam dominus Martinus.
Zamorenſis Epiſcopus Compoſtellæ ædificaſtis, omnia quæ tam de patrimonio veſtro, quàm do-
nationis, vel emptionis, vel alio quocunq; modo acquiſita, eidem eccleſiæ contuliſtis, vel in fu-
turum conferetis &c. facta carta apud Zamoram 20. die Auguſti æra 1254. Ex quibus ver-
bis facillimè colligitur eum locum nec à reuerendiſſimo Archiepiſcopo ſancti Iaco- E
bi, Petro videlicet Muñiz, nec ab illuſtriſſimo Altamirenſium Comite, ſed à præta-
to Martino Arias Epiſcopo Zamorenſi fuiſſe conſtructum. Quod tamen quantum
coniectari licet ſic contigit. Cùm prædictus epiſcopus Zamorenſis ex Compoſtella
oriundus eſſet omnino decrepitus, atq; valetudinarius, Epiſcopatui ſe ex apoſtoli-
ca auctoritate prius vale dicto, ſe Compoſtellam quietiori vitæ potiturus recepit,
vbi ad trecentos paſſus ab ipſa ciuitate Tanaſo domum quandam in modum mo-
naſterij, ſub titulo ſancti Laurentij, ex proprijs facultatibus ædificari curauit, eamq;
tribus pinguiſſimis capellanijs pro tribus ſacerdotibus, qui Miſſas ibidem celebra-
ri, diuinumque officium pro eius anima perſoluere tenerentur, dotauit. Horum pa-
tronos

A tronos Archiepiſcopum Compoſtellanum, atque matricis eccleſiæ canonicos ex teſtamento, atque ex alijs ſcripturis eſſe voluit. Quibus tandem ita diſpoſitis, anno à Chriſti natiuitate 1223. mortem obijt, ibidemque ſepeliri voluit. Sed cùm reuerendiſſimus Petrus Muñiz Archiepiſcopus Compoſtellanus, qui & Necromanticus extitit, ibidem ex Pontificio mandato (vt proloquuti ſumus) teneretur incluſus, ibidemq; diem, anno Domini 1224. clauſerit extremum, facillimè potuit & præfatum opus ſuis ſumptibus promouere, atq; ipſum patronatus iure, quo potiebatur, Frãciſcanis fratribus in habitationem conferre. Quibus tandem temporis ſucceſſu præmemoratus illuſtriſſimus Comes Altamiranus nemoris partem monaſterio contiguam liberaliſſimè elargitus eſt. Hæc autem omnia veriſſimè comprobantur ex præfato Alphonſi Regis priuilegio, atq; ex eiuſdem Zamorenſis Epiſcopi teſtamento, ſeruatis in B matricis Compoſtellanæ eccleſiæ archiuis. Huius conuentus eccleſia, quæ 15. huius Prouinciæ Recollectis fratribus deſeruit, conſecrata fuit à præmemorato reuerendiſſimo Petro Muñiz Compoſtellano Archiepiſcopo, anno Domini 1222. Et hæc ſunt quę ſolerti indagine habere potuimus de huius loci fundatore, atq; fundationis tẽpore.

De conuentu S. Franciſci Legionis. *Conu. VI.*

VT primùm noſtri fratres hortum quendam aliquantulũ à muris Legionenſis ciuitatis ex eleemoſynis hinc inde acquiſitis, anno Dominicę incarnationis 1340. à filijs, & hæredibus Bonadij cuiuſdam de Spinaza ad huius conuentus ædificationẽ emiſſent, quadraginta dierum indulgentiam à ſummo Pont. Innocentio IIII. vt eius bulla, data Lugduni 30. mẽſis Iunij, anno verò Domini 1246. ſed Pontificatus eiuſdem C anno 3. quæ in huius loci archiuis aſſeruatur, manifeſtè indicat, pro ijs, qui ſua liberalitate, atq; munificentia hunc conuentum à ſe tunc conſtruendum promouerent, impetrarunt. Quo factum eſt, vt breui tempore ſacra hæc ædes, beatiſſimo patri Franciſco dicata, quam 32. fratres inhabitant, omnibus ſuis numeris fuerit abſoluta. Pium Legionenſium animum ad huiuſmodi beneficium præſtandum mirum in modum accendit quoddam os diui Blaſij Epiſcopi & martyris, & aliud itidem os ſancti Toriſſi, quæ ſumma ab ijs in huius loci ſacrario veneratione honorantur, quemadmodum & decem ſanctorum corpora in matrice Legionenſi eccleſia honorificentiſſimè tumulata. Habentur in huius monaſterij cartophilacio quædam bulla Nicolai Papæ IIII. data Romæ 30. Aprilis, anno verò Pontificatus eius primo, qua vniuerſum Ordinem Franciſcanum à cuiuſcunque iudicis iuriſdictione immunem reddit, Sediq; apoſtolicæ imme- D diatè ſubijcit, atque omnium rerum Franciſcanis conceſſarum, præterquam earũ quarum vſus à conferentibus iiſdem fratribus conceſſus eſt, in ſe dominium transfert: & alia bulla Benedicti XI. data Romæ 2. Aprilis, anno primo Pontificatus eiuſdem, qua ſancti Iacobi, atque Olyſipponenſium Archiepiſcopos, necnon & Epiſcopum Zamorenſem huius Prouinciæ religioſorum Conſeruatores conſtituit: & quoddam ampliſſimum priuilegium Regis Sanctij huius nominis IIII. datum in fauorem eorundem fratrum Zamoræ 18. Aprilis, atque confirmatũ à Regibus Caſtellæ Ferdinando IIII. & Alphonſo XI. quo fratres ipſos ab omni regio vectigali, atq; à quacunq; alia exactione eximit, iiſdemq; plurimos fauores & gratias confert. Deſeruit hic locus duodecim ſtudentibus, quibus quidam pater in ſacris literis verſatus Theologiam prælegit.

E *De conuentu S. Franciſci Zamoræ.* *Conu. VII.*

ANTIQVITVS anno videlicet Domini 1246. occuparant noſtri fratres eremitorium quoddam, beatæ Catharinæ dicatum, atque ex altera parte Duriæ famoſi fluuij ſitum, ad cuius iniuſtum conuentum erectionem Innocentius IIII. Pont. max. bullam Lugduni, anno ſui Pontificatus 3. cõceſſit, qua omnibus aliquid laboris, vel eleemoſynarum ad huiuſmodi ædificium conferentibus 40 dierum indulgentiam, ex apoſtolica auctoritate largiebatur. Habetur hæc bulla in huius loci archiuis. Anno verò à mundi redemptione 1260. (vt fide digna traditione accepimus) eremitorio cũ ad ſe pertinentibus, quòd ſui habitatoribus minus faueret, ex mandato reuerendiſſimi Archiepiſcopi S. Iacobi in Compoſtella, ab Epiſcopo Zamorenſi diuendito, nouum aliud

aliud multoq; commodius eremitorium in honorem beatæ Mariæ de miraculis erectum, atque à priori 60. tantùm paſſibus diſtans, cùm ſibi adiacentibus hortis à nobili quodam Gallinato Zamorenſi ciue oblatum acceptarunt prædicti fratres, & ex obuenientibus diuenditi loci pecunijs paruulum clauſtrum, ſimul atq; dormitorium ædificari curarunt, eo videlicet in loco, vbi modò conuentus hic, beatiſſimo patri Franciſco ſacer, qui ab ipſa vrbe Zamora interlabente tantùm fluuio Duria diuiditur, ſibiq; ponte iungitur, exurgit. Conſtructa poſtmodum ex diuerſis Zamorenſium eleemoſynis magnifica quadam eccleſia, ſecundum hoc eremitorium in præcipuum eius ſacellum plurimis annis deſeruiuit, in quo & præfatus nobilis Gallinatus cum plurimis alijs eius ſucceſſoribus iure patronatus ſepultus eſt. Sed cùm minus ob eius anguſtiam reliquo correſponderet ædificio, (eſt enim hic locus vnus ex totius Prouinciæ præcipuis) aliud auguſtius, atq; ſumptuoſius ſacellum, eo derelicto, ab illuſtri quodam Arnaldo Solerio, oppidi Villalpandei temporali Domino, extructum fuit, quo & fratres ad ſummum ſacrum faciendum opportunè vtuntur. Idq; gentilitia eius inſignia parietibus impreſſa facilè indicant. Præcipuum verò huius loci clauſtrum, quod & inſigne eſt, nobilis fœmina Leonora Muñiz ex peculiaribus facultatibus, ob receptum meritis ſeraphici patris Franciſci à Deo opt. max. beneficium, ædificari curauit. Cùm enim paruula quędam eius filia quadriennalis, nomine Maior Muñiz, mortem obijſſet, materq; ſingulari deuotione in beatum patrem Franciſcum ferretur, ſumptum puellę cadauer ante ſummum huius monaſterij altare deportari iuſſit: cumq; per totã noctem anxia tanti patris patrocinium imploraſſet, ſequenti mane puellam viuam, atq; incolumem miraculosè recepit: quo miraculo huius vrbis ciuibus, maxima ad Franciſcanam familiam accreuit deuotio. Quod tandem reliquum eſt operis, ſumptibus Zamorenſis ciuitatis erectum exiſtimatur: id interim maximè procurantibus patribus Franciſcanis Conuentualibus, ad quos aliquando ſacra hæc ædes ſpectauit, à quibus ad Obſeruantes huius Prouinciæ patres, quorum 65. ibidem commorantur deuoluta eſt. Prælegitur hic perpetuò ex procerum decreto, quòd locus maximè faueat, deſeruiatq; iunioribus 17. fratribus, Philoſophia. Ad dexteram ſummi altaris erectum conſpicitur nobile quoddam mauſoleum, in quo ſereniſſimæ cuiuſdam Infantis Regis Caſtellæ filiæ, cuius tamen nomen nos omnino latet, honorificè quieſcit. Ad eiuſdem verò altaris ſiniſtram, ac in quodam lapideo ſepulchro debita cum reuerentia conſeruantur oſſa beati patris Roderici Martinez de Lara, huius Prouinciæ alumni, qui diu in monte, cui nomẽ vallis de Rago eſt, aſperrimam maximamq; egit pœnitentiam, atq; ſanctiſſimam ſolitarius vitam duxit. Huius beati patris corpus cùm præfato in monte Rago tumulatum eſſet, opera V. P. F. Petri Segundez Magiſtri in ſacra Theologia, atq; huius Prouinciæ Miniſtri prouincialis, ad hãc eccleſiam, maximo cum totius ciuitatis honore, applauſu, atq; veneratione, anno à Chriſti natiuitate 1584. tranſlatum fuit. Aſſeruantur deniq; in huius loci ſacrario & ſequentes reliquiæ: Nempe altera ex ſpinis Dominicę coronę, coſta vnius ex ſanctis Innocentibus, aliquod oſſa ſanctorum Iacobi Alphæi, Stephani prothomartyris, Vincentij, Donati, Triphonis, Euſtachij, Rochi, Acatij, Mariæ Magdalenæ, Conſtantiæ, Barbaræ, Ceciliæ, fragmentum menſę in qua Chriſtus Dominus cum diſcipulis vltimam cœnam fecit, pars ſtolæ S Silueſtri, aliquot crines S. Claræ, & partes veli, atque manteli eiuſdem, inſuper & aliquot aliæ partes cordæ, atque ſandaliorum beati patris Franciſci, atque vnius ex calceis ſancti Martini Papæ.

De conuentu S. Franciſci Salmanticæ. Conu. VIII.

CONVENTVS hic, beatiſſimo patri Franciſco ſacer, atq; intra mœnia Salmãticenſis florentiſſimæ, ob Academiam ibi erectam, atq; ingenuitatem ciuitatis ſitus, quem 120. fratres Minores incolunt, ſanctitatis, religionis, doctrinę, atq; grauitatis palmam cæteris omnibus huius Prouinciæ monaſterijs, licèt antiquioribus, cùm ſit eorum omnium ſeminarium, (longè abſit inuidia atque ambitio) facilè præripit. Vnde & vſitatiori vocabulo ab hoc cœnobio Prouincia ipſa Salmanticenſis denominatur. Ad hunc ſiquidem locum plures viri ſanguine illuſtres, doctrina conſpicui, moribus atque facultatibus inſignes, Franciſcanæ philadelphiæ aſſociandi confluunt, Quorum

A rum non pauci, contemptis honoribus, gradibusq; Magiſtralibus, quibus in ipſa Salmaticenſi Academia eminebant, in Franciſcana ſimplicitate, atque paupertate ſummopere profecerunt. Et quemadmodum eo temporis, quo à patribus Conuentualibus occupabatur hic locus, plurimis doctiſſimis viris, atque acutiſſimis prælectoribus, qui publicè ſubtiliſſimi Doctoris Scoti, aliorumq; ſcholaſticorum difficultates in ipſa Academia feliciſſimè enodabant, floruit, ita quoque modo non paucis patribus Obſeruantibus ſumma religione, atque doctrina prȩditis caret. Huius ſiquidem conuentus alumni fuere vir ille grauiſſimus, multiſq; nominibus honorandus pater frater Alphoſus à Caſtro Hȩreſiomaſtix acerrimus, ſcriptorq; feliciſſimus: & doctiſſimus pater, ac Magiſter Vega, qui de iuſtificatione ſubtiliſſimè diſſeruit: nec non & ſanctiſſimus iſte frater Ioannes Hortulanus laicus profeſſus, cuius fuſius Franci-
B ſcanorum Chronica meminerunt. Quod verò ad huius ſacræ domus ſtructuram attinet, ea eſt capaciſſima, omni ex parte perfecta, pulcherrima, atq; ſatis religioſa, quæ tamē nullum ſui peculiarem fundatorem habet ſed plures, quorum magnificis eleemoſynis ad apicem vſq; perducta eſt. Sed quod ad eius fundationis tempus ſpectat, eam temporibus, quibus ſeraphicus pater Franciſcus apud Hiſpanos fuit commoratus, coęuam facilè exiſtimarem. Sed ne plus ſapere, quam oportet, videar, ſcripturarum veſtigijs inhærens dicam illam à 330. atque eò amplius annis fuiſſe erectam. Quod facillimè comprobatur ex quadam bulla Alexandri IIII. Pontif. max. data anno Domini 1254. Pontificatus verò eiuſdem primo, in huius loci archiuis aſſeruata, qua præfatus ſummus Pont. quadraginta annorum indulgentiam omnibus huius ſacræ ædis eccleſiā in feſtiuitatibus diuorum patrum Franciſci, atque Antonij viſitan-
C tibus liberaliter impertitur. In ſacello diuæ Catharinæ huius eccleſiæ erecta conſpicitur pyramis, quæ oſſium beati patris Roderici Martinez de Lara (cuius in præcedenti Minoritico Zamorenſi conuentu meminimus) partem continet. Et in eiuſdem eccleſiæ inferiori clauſtro ſepultus iacet quidam nepos sereniſſimi Caſtellæ Regis Alphonſi XI. vt ex eius epitaphio eidem appoſito conſtat.

Tandem in huius ſacræ, atque celeberrimæ domus archiuis ſequentes aſſeruantur Pontificiæ bullæ: Nempe altera Alexandri IIII. Pont. max. data apud Lateranum, anno ſui Pontificatus primo, die verò menſis Decembris prima, qua fratribus Minoribus facultatem celebrandi quocunque loco interdicto concedit, dummodo campana non pulſetur, nec ipſi fratres interdicto cauſam dederint. Et alia eiuſdem data eodem anno ſed 2. Nouembris, qua ſtigmata beati patris Franciſci veriſſima aſſeruntur,
D Prælatiſq; omnibus eccleſiaſticis præcipitur, vt aduersè de illis ſentientibus debitas infligant pœnas. Et alia eiuſdem data Anagniæ 15. Iulij eiuſdem anni, qua Miniſtro generali Ordinis Franciſcani capiendi, incarcerandi, atque alijs pœnis arbitrarijs in apoſtatas ſui Ordinis animaduertendi poteſtatem facit: imò & fauorem inuocandi brachij ſæcularis, ſi opus fuerit. Et alia eiuſdem data Neapolis die 28. Aprilis eiuſdem anni, qua vniuerſa priuilegia ſeraphico Ordini Franciſcano à ſuis prædeceſſoribus Gregorio IX. atque Innocentio IIII. ſummis Pontificibus conceſſa liberaliſſimè confirmat. Et alia data Anagniæ die 9. Octobris eiuſdem anni, qua Miniſtris generalibus, & prouincialibus, necno Cuſtodibus fratrum Minorum abſoluendi ſibi ſubditos fratres à quocunque vinculo excommunicationis, etiam Sedi apoſtolicæ reſeruatæ, licèt eo ante Ordinis ingreſſum innodati fuerint, facultatem impertitur. Et alia
E eiuſdem data die quartadecima menſis Octobris eodem loco & anno, qua ſuperioribus Franciſcanis concedit, quatenus ſibi ſubditos fratres mittere poſſint ad quemcunque Epiſcopum recipiendorum ſacrorum Ordinum cauſa: vtq; compelli non poſſint ab Epiſcopis ad ſubeundum ſub eis examen: ſed hoc vltimum per ſacrum Concilium Tridentinum abrogatum eſt. Et alia eiuſdem data die quartadecima Iulij eodem loco & anno, ne aliquis ſæcularis, quacunque fulgeat dignitate eccleſiaſtica, & ſi Legatus Pontificius dummodo non ſit à latere aliquem fratrem Minorem ad ſibi conuiuendum, vel ad ſua negotia peragenda abſque expreſſa vel prouincialis, vel generalis Miniſtri, vel Cuſtodis facultate compellere poſſit. Et alia eiuſdem data eodem in loco die vigeſima menſis Iulij, ſed Pontificatus eius anno ſecundo, vt Mino-

vt Minoritarum Prælati confeſſarijs ſibi ſubditis præfatam abſoluendi à quacunque A
excommunicatione, etiam Sedi apoſtolicæ reſeruata (de qua ſuprà) poteſtatem committere
poſſint, & valeant. Et alia eiuſdem data apud Lateranum die 18. Ianuarij,
anno ſui Pontificatus iij. vt Miniſtri prouinciales cum Prouinciæ diffinitoribus abſq;
ſpeciali Miniſtri generalis licentia inſtituere poſſint fratres, qui ſacras ad populum
conciones habeant. Et alia eiuſdem data ibidem die 15. Maij, anno Pontificatus eius ij.
vt fratres alicuius Epiſcopi, vel Domini temporalis obſequio aſtricti ſubſint correctioni,
atque voluntati Ordinis Prælatorum: à quibus etiam auocari poſſint ad Ordinis
obſequium. Monet nihilominus ſummus ipſe Pontifex Alexander eoſdem Ordinis
Prælatos, vt huiuſmodi auocatis alios ſubrogare curent. Et alia eiuſdem data
Viterbij die ſecunda Auguſti, anno tamen ſui Pontificatus vj. quæ vſitatiori vocabulo
Mare magnum nuncupatur, quo plura priuilegia Ordini Franciſcano impertitur. B
Et alia eiuſdem Alexandri IIII. qua indulgentiam huius loci eccleſiam ſtatis diebus
viſitantibus concedit, de qua ſuprà. Et alia bulla Bonifacij Papæ VIII. data
apud Vaticanum, die 12. Nouembris, anno ſui Pontificatus primo, qua Ordinis Franciſcani
ſuperiores inter corrigendum fratres ſibi ſubiectos à iuris communis apicibus,
& punctis immunes omnino reddit. Et alia eiuſdem data eodem loco & anno, ſed
menſis Nouembris die vndecima, quę vulgati nomine Mare magnum Bonifacij VIII.
nuncupatur. Et alia Clementis Papæ IIII. data Peruſij die tertiadecima Iulij, anno
ſui Pontificatus primo, vt quicunque Minorita ab aliquo Epiſcopo, Archiepiſcopo,
aut quouis alio Prælato prædicandi, ſiue confeſſiones audiendi facultatem obtinuerit,
ſi huiuſmodi facultatem concedens mortem obierit, illa vſque ad ſucceſſoris
electionem vti valeat. Et alia eiuſdem data die vndecima Octobris eodem anno & lo- C
co, qua centum dierum indulgentiam omnibus Chriſti fidelibus fratrum Minorum
eccleſias in diebus dedicationum earundem, & per earum octauas, atque in feſtiuitatibus
ſanctorum patrum Franciſci, & Antonij, atque beatæ virginis Claræ, necnon
in ſolemnitatibus ſanctorum, in quorum honorem præfatæ eccleſiæ erectæ fuerint,
viſitantibus concedit. Et alia bulla Gregorij Papæ IX. data Anagniæ die quintadecima
Februarij, anno ſui Pontificatus ſexto, qua omnibus Patriarchis, Archiepiſcopis,
atque Epiſcopis facultatem facit quoſcunque fratres Minores, à quauis irregularitare,
& vinculo excommunicationis etiam Sedi apoſtolicæ reſeruatis abſoluendi abſque
alia ſpeciali apoſtolica licentia: dummodo crimen, ob cuius cauſam in huiuſmodi
cenſuras incurſum eſt, non fuerit omnino enorme. Et alia eiuſdem data apud Lateranum
die decimaſecunda Decembris, anno ſui Pontificatus quartodecimo; vt Fran- D
ciſcanorum Prælati ſibi ſubditos fratres ab excommunicationis nodo abſoluere valeant,
ob manuum violentarum in confratrem iniectionem, & à quauis alia excommunicatione
ante Ordinis ingreſſum incurſa, dummodo parti (ſi opus fuerit) ſit factum
ſatis. Et alia Honorij Papæ IIII. data Romæ die decima Februarij, anno primo
ſui Pontificatus, qua quemcunque contractum inter Miniſtros prouinciales, ſiue
Cuſtodes & ſæculares in receptione, vel alienatione alicuius conuentus ſine expreſſa
Miniſtri generalis licentia factum infirmat, irritumq; facit. Et alia eiuſdem data eodem
loco & anno, ſed die decimaoctaua Nouembris, plurimis priuilegijs referta,
quæ & mare magnum Honorij Papæ IIII. communi omnium vocabulo appellatur.
Et alia Innocentij Papæ IIII. data Anagniæ die decima Octobris, anno primo
ſui Pontificatus, qua Prælatis Franciſcanis concedit, quatenus cum diſcretorum E
patrum conſilio abſoluere valeant ſibi ſubditos fratres ab excommunicationis ſententia
Sedi apoſtolicæ reſeruata. Et alia eiuſdem data eodem loco & anno, ſed Octobris
die ſeptima, qua Ordini Franciſcano in domibus ab eius fratribus inhabitatis oratoriorum
erigendorum facultatem facit, ibiq; ſacram Euchariſtiam conſeruandi.
Et alia eiuſdem data die nona Octobris, eodem loco & anno, vt fratres Minores in
oppidis & locis excommunicatorum inhabitare, & ab eis eleemoſynas petere valeant
& poſſint. Et alia eiuſdem Pontificis ſummi data Genuæ, die quarta menſis Octobris
anno ſecundo ſui Pontificatus, vt ijdem fratres Minores inter Saracenos, atque alios
infideles habitantes Chriſtianos ibidem commorantes ab omni excommunicatione,
atque

A atque peccato abſoluere queant. Et alia eiuſdem Innocentij Pontificis maximi, data Lugduni tertiadecima die menſis Ianuarij anno ſui Pontificatus tertio, qua quidem præcipit, vt Franciſcani fratres in prædicatione orthodoxæ fidei apud infideles ex apoſtolicæ Sedis mandato occupati, ſubſint nihilominus Miniſtro generali, teneanturq; euocati apud eundem comparere. Et alia eiuſdem data eodem loco & anno, vt fratres Minores tempore interdicti, abſque pulſu tamen campanæ, & clauſis ianuis, dummodo interdicto cauſam minimè miniſtrauerint, diuinum officium celebrare poſſint. Et alia eiuſdem data 23. Ianuarij eodem in loco, ſed anno ſui Pontificatus vij. qua prælatis Franciſcanis poteſtatem facit abſoluendi de nouo venientes ad Ordinem à quocunque vinculo excommunicationis, & etiam iam profeſſos ab eo excommunicationis ligamine, quo ante profeſſionem irretiti tenebantur, dummodo parti (ſi B opus fuerit) fiat ſatis. Et alia bulla Ioannis Papæ XXII. data Auinionis 24. Aprilis anno iij. ſui Pontificatus, qua Archiepiſcopum Bracarenſem, nec non Epiſcopos Mindonienſem, & Legionenſem Franciſcani Ordinis Conſeruatores inſtituit, eis tamen excommunicandi quemcunque ſibi moleſtum poteſtatem impertiens: Et alia Iulij Papæ II. data Romæ 16. Maij, anno Domini 1504. qua omnia priuilegia Ordini Franciſcano à ſuis prædeceſſoribus in Concilijs, & extra conceſſa confirmat. Et alia eiuſdem data eodem loco prima Iulij, anno Domini 1506. qua omnes apoſtolicas literas à ſeipſo Recollectis huius Prouinciæ fratribus, qui nouæ Prouinciæ erectionem moliebantur, conceſſas reuocat: præcipiens ipſis, vt Miniſtro prouinciali diui Iacobi in omnibus pareant. Quod ſi reſtiterint, Epiſcopis Legionenſi, & Zamorenſi, nec non Abbati conuentus ſancti Vincentij Salmanticenſis præcipit, vt eos ad obedien-C dum præfato Miniſtro compellant. Et alia eiuſdem data Romæ 21. Auguſti, anno Domini 1508. qua confirmat quandam aliam bullam Alexandri Papæ VI. ne aliquis frater familiæ Vltramontanæ Minor abſque licentia Miniſtri generalis, vel Commiſſarij generalis Vltramontani, vel ſui Miniſtri prouincialis, extra conuentum inhabitare poſſit: neuè quis frater eiuſdem Ordinis & familiæ, ex vna Prouincia in aliam, vel ex vna Cuſtodia in alteram, abſque prædictis licentijs, tranſmigrare queat. Et alia eiuſdem data Romæ 9. Auguſti, anno Domini 1508. ne quis Minorita, ſiue Dominicanus Salmanticæ, vel in alia quacunque vniuerſitate ſtudens, abſque ſui ſuperioris licentia, extra ſui Ordinis monaſterium commorari valeat: quòd ſi huiuſmodi facultatem aliquis eorum fratrum impetrauerit, ſtatim poſt eius reuocationem ad proprium conuentum remeare teneatur. Quod ſi minus faxit, cenſuris alijsq; cor-D poralibus pœnis compellatur. Et alia eiuſdem data Romæ 25. Maij, anno Domini 1508. qua confirmat omnia ſtatuta generalia in Capitulo generali Valliſoletano condita, & omnia ibidem acta per reuerendiſſimum patrem fratrem Reginaldum Gratianum à Cotiniola totius Franciſcani Inſtituti generalem Miniſtrum, & per admodum reuerendum patrem fratrem Martialem Bouler, generalem Vltramontanæ familiæ Vicarium. Et alia eiuſdem data Romæ die 26. Februarij, anno Dominicæ incarnationis 1509. qua vniuerſo Franciſcano Ordini facultatem concedit ſepeliendi fratres tempore interdicti defunctos cum ſolita pompa, atque campanæ ſonitu. Et alia bulla Nicolai Papæ III. data Suriani prima Septembris, anno ij. Pontificatus ſui, qua de verbo ad verbum Franciſcanam Regulam confirmat. Et alia bulla Nico-E lai Papæ IIII. data apud Ciuitatem Veterem 21. Octobris, anno iij. ſui Pontificatus, qua vnius anni, & quadraginta dierum indulgentiam concedit ijs omnibus, qui confeſſi eccleſiam ſancti Franciſci Zamoræ erectam in feſtiuitatibus annunciationis, natiuitatis, purificationis, & aſſumptionis beatiſſimæ virginis Mariæ, & in ſolemnitatibus beatorum patrum Franciſci, atque Antonij, & per eorum octauas viſitauerint. Et alia eiuſdem data eodem loco 14. Maij, anno ſui Pontificatus primo, ne fratres Minores tranſeuntes ad alium quemcunque Ordinem abſque ſpeciali Sedis apoſtolicæ licentia, curam animarum gerere, vel Prælatura aliqua ſiue officio fungi poſſint. Aſſeruatur tandem in ijſdem in archiuis bulla quædam Gregorij XIII. Pontif. max. qua concedit, vt per Miſſæ celebrationem in altari annunciationis beatiſſimæ virginis Mariæ, huius eccleſiæ, vna anima ex Purgatorij pœnis feliciſſimè liberetur.

De conuentu S. Franciſci Maioricæ. *Conu. IX.* A

QVEMADMODVM ex quadã bulla Alexãdri IIII. Pont. max. data Viterbij 1. Nou. Pontificatus verò ipſius anno 3. facilè colligitur, conuentus hic. B. P. Frãciſco ſacer, atq; intra mœnia Maioricenſis ciuitatis erectus, quẽ 30. fratres incolunt, ex eleemoſynis vndequaq; collectis, circa annũ 1257. ædificari, atq; à fratribus Frãciſcanis inhabitari cœpit. Conceſſerat ſiquidem ipſe Pontifex Alexander tenore præfatę bullæ 100. dierũ indulgentiam omnibus & ſingulis, qui aut opera, aut eleemoſynis huiuſmodi erigẽdũ conuentum promouerent. Cùm autẽ hic locus in primęua ſui erectione auguſtè ſatis pro illorũ temporum ratione ędificatus eſſet, fratrumq; numerus magis magiſq; in dies augeretur, ſumptibus, opera, atque munificentia ſereniſsimi Caſtellæ, Legioniſq; Regis Sanctij IIII. auctus eſt. Contulit ſiquidem pientiſſimus is Rex, anno 1292. ad huiuſmodi auctionem, ſiue promotionẽ & viam quandam huiuſce Maioricenſis ciuitatis regiam, domos, atq; pecunias. In maiori ſacrę huius ædis ſacello, iuxta locũ ſacro decantando Euangelio deputatũ, ſepultus iacet honorifico quodam in mauſoleo reuerẽdiſſimus pater frater Didacus Badam Minorita, præfatiq; maioris ſacelli fundator, qui cum à teneris vnguiculis regulari diſciplinæ, ſacriſq; literis operam dediſſet, adeò inſignis in vtroq; exercitio euaſit, vt ob eximias eius virtutes, poſt functum huius Prouinciæ Miniſteriatum prouincialem, ad epiſcopales Badeiocianæ, atque Placentinæ, nec non & nouæ Carthaginis eccleſiarum dignitates, & honores euectus ſit. Cui tandem, anno à Chriſti natiuitate 1400. vita functo, atq; in maiori huius monaſterij ſacello (vt præfati ſumus) tumulato, ſequens epitaphiũ eius ſepulchro poſitum fuit. B

Hunc Maiorica genuit, quem ſummus ad alta perduxit, C
Hunc religio docuit, quem aptum virum produxit.
Badam hic vulgo Didacus vocatus
Eſt, gratum donum, de hac ſtirpe natus.
Gradibus ternis præfuit excelſis.
Gratia Chriſti moribus prauentus.
Puer vudens mundana contempſit,
Minorum veſtes minimus accepit.
Profeſſus Tauri ſtuduit artes,
Audiuit, legitq; per varias partes,
Doctrina ſacræ eſt factus Magiſter, D
Prouinciam rexit electus Miniſter.
Succeſsit Paſtor Eccleſiæ trinæ
Carthaginis, Paceq, atque Placentinæ.
Sex vixit vndenis annorum ætates.
Ieſus illi merces ſit fons pietatis.
Carthaginenſis Præſul hic eſt ſepultus.
Poſt hanc mundi vitam morte defunctus,
Bis ſeptingentos Domini poſt annos.
Adduntur numero.
Die hoc & menſe migrauit prædictus,
Quieſcat in pace, ſitq; benedictus Amen. E
Viuens ſic ſcribit de ſua certus morte:
Incertus de hora gaudet mortis mora,
Tempus ſi addatur ſummo dirigente
Verſus mutabitur viuo congaudente.

Sepultus quoque iacet eius frater vterinus Garſias Badam in quodam laterali huius eccleſiæ ſacello, eius ſumptibus extructo, inculpatæ cuius vitæ, quod ſequitur carmen, eius ſepulcro inciſum, laudabile reddit omnibus illud legentibus teſtimonium.

Is qui iacet mortis diem nouit & horam.

Aſſeruantur præterea in huius loci ſacrario ſequentes reliquiæ, videlicet quædam ſpina coronæ Saluatoris, quoddam os ſancti Laurẽtij, duo oſſa, & dens ſancti Blaſij, os tibiale

A os tibiale prothomartyris Stephani,quidam lapis,quo iſmet à Iudæis petitus fuit, ex ligno cunabuli Chriſti Domini noſtri,& ex habitibus beati patris Franciſci, & beatæ virginis Claræ. Sed in archiuis infraſcriptæ cuſtodiuntur bullæ: Altera nempè Alexandri IIII. data Viterbij 20.Nouembris, anno ſui Pontificatus iij. qua centum dierum indulgentia omnibus hanc eccleſiam in diebus dedicationis & conſecrationis eiuſdem; atque in diebus ſanctorum patrum Franciſci,& Antonij, atque beatæ virginis Claræ,& per eorum octauas viſitantibus conceditur. Et altera Nicolai IIII. ſummi quoque Pontif. data Reatis 14.Maij, qua cauet,ne Minorita, qui abſque licentia, vel cum ea, dimiſſo Franciſcano habitu, ad alium Ordinem tranſierit, ſine ſpeciali ſummi Pontificis facultate animarum curam gerere, vel aliquod illius Ordinis, quem fuerit ingreſſus, officium exercere, contrarijs non obſtantibus, valeat.

B *De conuentu S. Franciſci Aſturicæ Auguſtæ.* *Conu. X.*

PROVT ex epiſtola quadam data 9.Aprilis,anno verò Domini 1272. à ſenatu Aſturicenſis Auguſtæ ciuitatis, quæ tunc temporis Tarraconenſis Hiſpaniæ oppidum tantùm erat: nunc verò vrbis titulo inſignitur, ad prouincialem huius Prouinciæ Miniſtrum, atque ex alia donatione huius loci fratribus ab eodem ſenatu facta,quarum vtraque in eiuſdem loci archiuis aſſeruatur, pluſquam liquidò conſtat, hæc ſacra ædes beatiſſimi patris Franciſci nomine dedicata, præfatæq; Aſturicæ Auguſtæ ciuitatis vallo cincta,antiqua ſatis eſt,atq; publicis oppidanorum ſumptibus à fundamentis ad verticem vſq; conſtructa extitit. Fundamentalis verò eius lapis prętacto anno 1272.iactus fuit: atqui vniuerſum ædificium, non ita poſt multum temporis (tanta erat antiquorum populorum ad noſtros fratres deuotio) vltimam artificis manum expertum eſt.Commorantur vt plurimum hoc in loco 25.fratres,qui licèt debito in honore allatas à quodam Aſturicenſi ciue ex ſuperiori Germania ſanctorum (vt ipſe fuit faſſus) reliquias in ſacrario habeant, eas tamen,quòd authentico teſtimonio careant, non ita multùm ſęcularibus commendare audent. Erecta perſeuerat in hac domo deuotiſſima quædam, atque celebris ſatis ſanctiſſimæ veræ crucis domini noſtri Ieſu Chriſti Confraternitas,quæ iiſdem omnino gratijs,atque Pontificijs priuilegijs gaudet,quibus Confalonis ſocietas, Romæ à beato patre Bonauentura inſtituta,potitur. Peculiare verò præfatæ Confraternitatis ſacellum huiuſmodi priuilegio,ſibi à ſummo Pontifice Gregorio XIII. conceſſo,gaudet,vt per Miſſæ ſacrificium ibidem peractum fidelium animæ ex Purgatorij pœnis feliciſſimè liberentur.

D *De conuentu S.Franciſci Villæfrancæ.* *Conu. XI.*

SICVT ex fide digna, atq; certiſſima traditione accepimus,ſacra hæc domus in honorem B. P. Franciſci Villæfrancæ, quæ Tarraconenſis Hiſpaniæ, atq; Aſturicenſis diœceſis oppidū eſt,erecta in alio eiuſdem oppidi loco primitus ædificata extitit: à quo tamen, quòd fratribus minus deſeruiret per illuſtriſs. heroidem Mariam à Seta (vulgò de la Zerda)anno 1285.ad eum,quē modo obtinet,tranſlata fuit.Aſtipulantur huic traditioni gentilicia eiuſdem heroibæ Mariæ arma portæ huius eccleſiæ inciſa, atq; eius ſepulchrum,quod olim in maioris ſacelli medio ſubſtitit, nunc verò (idq; ab anno Dñi 1465.atq; opera illuſtriſſimi Petri Aluarez Oſorij Lemoſienſiū Comitis,qui
E illuſtriſſimæ Beatrici à Caſtro præfati huius oppidi Villæfrancæ temporali Dominæ nupſit) ſiniſtram maioris eiuſdem ſacelli latus tenet. Quantum verò laboris,operæ, curę, atq; ſtudij pręfatus Lemoſiēſiū Comes Petrus Aluarez Oſorius in hoc loco promouendo conſumpſerit,non facilè eſt percenſere. Is enim & eum ampliauit, & princeps ipſius ſacellum à fundamētis fermè refecit, reędificauitq;:quamobrem tum ipſe, tum quoq; eius ſucceſſores gētilicio ſacerdotio(id ius patronatus vocant)optimo iure potiuntur,atq; pręfato in ſacello ſepulti ſunt. His quoq; adiacet peculiari ſibi mauſoleo erecto reuerendiſſimus pariter ac illuſtriſſimus Garſias Henriquez Hiſpalēſis Archiepiſcopus,ac pręmemorati Petri Aluarez Oſorij vterinus frater.Illuſtriſſimus pręterea Petrus à Toleto huiuſce oppidi Villæfrancę Marchio,atq; Neapolitanus Prorex hunc ipſum locū ſatis eleganter, ſatiſq; cōptè exornauit: Nam & bibliothecā, optimis

refertã libris,ſuis ſumptibus conſtruxit, & aliquot hoſpitia erexit, & ſacriſtiã pretioſis ornamentis iocalibusq; ditauit. Qua etiam de cauſa eodem patronatus iure meritò gaudet. Eius inſuper ſucceſſores ſibi omnino beneficos experiuntur triginta fratres huius loci incolæ, qui debita cum reuerentia mediam capitis beati patris Rogerij partem in ſacrario aſſeruant. Fuit hic pater natione Italus, atque ex ſeraphici patris Franciſci adhuc ſuperſtitis mandato ad has regiones traiecit. Gaudet præterea hic locus huiuſmodi priuilegio ſibi à ſummo Pont. Gregorio XIII. conceſſo, vt videlicet quicunq; in altari diui Ambroſij pro aliqua anima in Purgatorio exiſtente Miſſam celebrauerit, eã à pœnis, quas patitur, ex tempore liberet. Seruantur tandem in huius conuentus archiuo literæ quædã datæ à ſereniſſimo Rege Caſtellæ, & Legionis Henrico III. anno Domini 1392. ad omnes tum Caſtellanos, tũ quoq; Legionenſes Archiepiſcopos, & Epiſcopos, quibus pręcipit, vt anniuerſaria B.P. Frãciſci dies in ſuis dięceſibus feſtiuè colatur. B

De conuentu S. Franciſci Betanzos. *Conu. XII.*

LICET vulgaris accolarum opinio aſſerat ſeraphicum patrem Franciſcum, hunc conuentum ſibi ſacrum, ac intra mœnia oppidi Betanzos vulgò nuncupati, quod ad Gallecos ſpectat, primitus erectum, conſtruxiſſe, eam tamen eſſe falſam ex quodam emptionis & venditionis contractu, in huius loci archiuis aſſeruato, facilè comprobatur. Ait enim huius monaſterij ſitum, anno Dominicæ incarnationis 1289. primò emptum fuiſſe. Quo tamen tempore iam ſeraphicus ipſe pater in patria erat. Quapropter illis potius aſſentiendum exiſtimo, qui quendam patrem eiuſdem beatiſſimi patris ſocium eius fundatorem conſtituunt. Quod & vero ſimilius eſt. Potuit ſiquidem aliquis ex ſocijs vſq; ad illud tempus vixiſſe. Quicquid tamen ſit, (cùm parum aut nihil referat) eius antiquitas nobis ab anno Domini 1289. computãda venit. Cùm C autem præfati conuentus ædificium vel in minimo primitiuæ illius Franciſcanæ ſtructuræ limites non excederet, nec fratres pro ſibi aſſignato à Prouincia numero capere poſſet, illuſtriſſimus heros Ferdinandus Perez ab Andrada, à quo nobilis Andradeorum familia originem duxit, hoc monaſterium, relicto tamen antiquiori, vt veſtibuli vices ſuppleret, anno Domini 1387. magnificè ſatis ſuis ſumptibus ædificari curauit. Commorantur ſatis commodè ab eo temporis hoc in loco vigintiquinq; fratres, atque ad dextrum maioris eius ſacelli latus in quodam ſumptuoſo mauſoleo præfati fundatoris corpus tumulatum eſt. Prædictum verò mauſoleum ſequentes literæ, quæ non parum ad noſtrum propoſitum agunt, orbiculariter ambiunt. *Hic iacet Ferdinandus Perez de Andrada eques, qui hoc monaſterium conſtruxit anno à natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti 1387.* Sed eius vxoris corpus eiuſdem ſacelli ſiniſtrum tenet. In capitulo verò D humatus diem Domini præſtolatur quidam huius Prouinciæ patet, qui Marrochiorum Epiſcoporum aliquando egit. Cuius ſepulchrum ſequens ornat epigramma.

Si quæris hic tumulatus Præſul tunc Marrochiorum,
Alphonſus, frater, Minorum hoc conuentu Deo datus,
Nonnunquam diſciplinatus in capitulo præſenti,
Parcat Deus ſibi nocenti, non obſiſtat ſuus reatus.
Sed cum bonis numeratus, precatur perenniter,
Succurrat, pater noſter in cœlis ſanctificetur.
Vt in pace requieſcat, Amen, ſitq. Deo gratias.

De conuentu S. Franciſci Orenſa. *Conu. XIII.* E

HIC conuentus, beatiſſimo pàtri Franciſco ſacratus, atq; intra mœnia eius ciuitatis, quæ materna Hiſpanorum lingua Orenſe appellatur, ſitus, necnon & à 30. fratribus occupatus, antiquiſſimus eſt, tertiamq; ad minus annorum centuriam attingit. Idq; ex quodam ſereniſſimæ Reginæ Violantis vxoris quondam ſereniſſimi Caſtellæ Regis Alphonſi ſapientis teſtamento, quod in archiuis monaſterij ſanctæ Claræ de Allariz ſeruatur, facilè conſtat. Sui verò fundatorem (ſi receptiſſimæ ciuium traditioni fides adhibenda ſit) quendam eiuſdem ciuitatis Epiſcopum habuit. Is enim (vt illa vult) dum œſtro percitus cariſſimi ſibi nepotis occiſores, qui ad Franciſcanorum

A ſcanorum cęnobiũ, tamquam ad tutiſſimum aſylũ confugerãt, ibiq; ſe abſconderant,
inſtantius perſequitur, in tantã efferbuit irã, vt admoto igne præfatũ cœnobium, quod
ante aliquot annos extructũ fuerat, in fauillam redegerit. In cuius facinoris pœnã &
Epiſcopatu à ſummo Pontifice Romano tunc nauiculæ Petri clauum tenente ſpolia-
tus, & ad Minoritici præſentis monaſterij exædificationem compulſus fuit. Sepulta
manent hoc in loco corpora beatorum patrum Ioannis Cretenſis, atque Gonzalui
Sanchez, quorum ſecunda Minoriticorum Chronicorum pars latius meminit. Nec
tamen ſilentio tranſiliendum exiſtimo quid mulierculæ cuidam hac in ciuitate conti-
gerit. Cùm enim ea ab alio quopiam, quòd diem feſtum diui patris Antonij Paduani
violaret, acrius redargueretur, impudenter reſpondit. Numquid ſuppeditabit mihi
ipſe Antonius ad victum neceſſaria, ſi ab opere abſtinuero? Nec illum agnoui, nec
B an ſanctus ſit ſatis ſcio. Ito ergo vias tuas. Et ecce ſtatim ab immiſſo diuinitus igne,
cœpit eius manus aduri. Quapropter ne ignis vlterius ſerperet, ſibi abſciſſa, atq; tan-
tę rei teſtimonium ad latus ſacelli, ſancto eidem Antonio hac in ipſa ęde erecti, exuſta
manus appenſa eſt. In huius tandem ſacræ domus ſacrario debito cum honore aſſer-
uatur alter ex digitis Bartholomæi, cui viuo pellem tyrannus quidam detrahi iuſſit.

De conuentu S. Franciſci Viueri: Conu. XIIII.

VIVERVM Mindonienſis diœceſis oppidum eſt, intra cuius ſepta ædificatus
conſpicitur conuentus hic, ſeraphico patri Franciſco dicatus. Eius nullum agno-
uimus peculiarem fundatorem, cùm cartophilacium ſcripturis omnino vacet. Quod
verò ad eius antiquitatem attinet, vetuſtiſſimus eſt, cũ trecenteſimum annum egerit.
C Extat enim ad latus eius ſacelli, quod immaculatæ conceptioni Virginis glorioſæ hoc
in ipſo loco erectum eſt, ſepulchrum quoddam hoc epitaphio honeſtatum. *Hic iacet*
dominus Marcus Petri Archidiaconus, æra milleſima treceteſima trigeſima ſecunda, ideſt an-
no Domini 1294. Cùm igitur eo iam temporis conuentus ipſe erectus eſſet, ſatis colli-
gitur nos ea in annorum ſupputatione minimè hallucinatos. In præfati deniq; loci
archiuis ſubſequentes Pontificiæ bullæ aſſeruãtur: Altera quidẽ Bonifacij VIII. ſum-
mi Pont. data Agnaniæ 24. menſis Maij Pontificatus verò ſui anno 6. qua Franciſca-
nis fratribus quoſcunq; defunctos in ſuis cœmeterijs ſepeliendi libera facultas conce-
ditur, imò & mandatur ne Parochis ad aliud quàm ad quartam funeralem à iure
communi conceſſam atq; ſtatutam pręfati fratres teneantur. Et altera Gregorij XIII.
Pont. itidem max. data Romę 13. Iunij anno Domini 1582. qua concedit, vt per Miſſę
D ſacrificium in altari ſancti patris Antonij peractum fidelium defunctorum animæ ex
Purgatorij pœnis liberentur, & in cœlum æthereum beatè atq; feliciter aſcendãt.

De conuentu S. Franciſci Pontiſuedri. Conu. XV.

NISI vorax flamma quicquid ſcripturarum in huius loci archiuis aſſeruabatur
abſumpſiſſet, potuiſſemus hauddubiè certum fundationis eius tempus, atq; pro-
prium fundatoris nomen aſſignare. Ijs tamen deficientibus ad indicia, atq; antiquo-
rùm traditionem, tamquam ad ſacram ancoram confugere cogimur. Erectio igitur
huius ſacræ ædis, quæ pauperum Patriarchæ Franciſco eius tutelari, intra muros
oppidi Pontiſuedri diœceſis Compoſtellanæ ſita eſt, niſi eius vetus ſtructura, atq; ſe-
pulchrum ibidem ad latus epiſtolæ pronunciandæ deputatum ab antiquo erectum
E nos fallant, à trecentis ferè annis contigit. Aſſerit enim epitaphium eidem inciſum
nobilem Paium Gomezulum, anno Dominicæ incarnationis 1308. meo tumulatum
fuiſſe. Sunt tamen qui aſſerant hunc conuentum olim ad Templarios pertinuiſſe, &
ab eis ad noſtrates deuolutum. Quicquid tamen ſit, quandoquidem eorum aſſertio
nullo fulcitur teſtimonio authẽtico, nobis certiſſimum eſt eum, anno Domini 1396. à
Minoritica familia poſſeſſum. Idq; apertiſſimè indicat teſtamentum cuiuſdam Marię
Dominguez in archiuis monialium ſanctæ Claræ huiuſce oppidi cuſtoditum. Huius
monaſterij eccleſiam in ſepulturam nactus fuit beatus pater Ioannes Nauarrette, cu-
ius 3. chronicorum Ordinis Frãciſcani pars lib. 9. c. 23. meminit. Beatus hic pater plu-
rimis claret miraculis: quorum aliqua authentica quidem, ſed in præfato libro, quod

poſt

poſt eius editionem contigerint, minimè contenta, hîc ſubijciemus. Agnes quædam ex oppido ſancti Martini oriunda, atq; cuiuſdam Gregorij à ſancto Martino legitima filia, cùm ex pertranſeunte corrupto aëre membrorum omnium contractionem, atq; paralyſim, anno Domini 1559. incurriſſet, poſt annum ad hunc locum, quem 20. fratres frequentius incolunt, delata, meritis huius beati patris incolumis omninò euaſit. Et quidam etiam Ioannes à Caſtro, cùm à teneris vnguiculis maximam alterius tibiæ contractionem paſſus fuiſſet, & ad huius viri ſancti ſepulchrum, ſua vota ſanitatis impetrādę ergò perſoluturus, aduētaſſet, eius interceſſione ab huiuſmodi infirmitate liber extitit. Plura quoque alia miracula Deus opt. max. ad huius ſancti merita edere dignatus eſt: quæ tamen omnia authenticè in quodam libello manu ſcripto cùm continerētur, ab illuſtriſſimo Comite de Nieua Gallecię Prorege ad Indos Occidētales, quibus catholici Philippi huius nominis ſecundi, atque Hiſpaniarum Regis vice ius dicturus erat, delata ſunt. Gaudet præterea ſacellum diui Marci in huius loci eccleſia erectum hoc priuilegio ſibi à ſummo Pontifice Gregorio XIII. conceſſo, vt qui Miſſam ibidem pro alicuius defuncti anima celebrauerit, is eam ex Purgatorij pœnis, ſi fortè illis implicari contigerit, protinus per Dei miſericordiam & pietatē liberet.

A

B

De conuentu S. Franciſci Beneuenti. *Conu. XVI.*

PROVT ex quodam emptionis & venditionis contractu inter Clariſſarum huius oppidi Beneuentani Abbatiſſam & quoſdam alios acto, qui in pręfatarum monialiū archiuis aſſeruatur, cuiusq; teſtis quidam huius loci Guardianus fuit: conuentus hic in honorem beatiſſimi patris Franciſci intra ſepta oppidi Beneuenti erectus, quem quadraginta fratres ad minus incolunt, ducenteſimum annum à ſui erectione expleuit: &, niſi me aliquot fallūt indicia, circa annū Dominicę incarnationis 1270. quando & Clariſſarum huiuſmet oppidi monaſterium ſumpſit originem, ædificari cœpit. Cùm autem antiquam illam paupertatem, ſumptibus illuſtriſſimorum Comitum Beneuenti, præſertim verò illuſtriſſimi Alphonſi Pimentelij, circa annum Domini 1500. omnino reædificatus, atq; ad egregiam illam formam, qua modo fulget, redactus eſt. Præfatos Comites ſibi beneficos, atq; patronos amantiſſimos vniuerſa hæc ſancti Iacobi Prouincia indies magis magisq; experitur, præſertim hic locus, cuius ſacellum maius eorum humandis corporibus deſeruit. Quanta autem ſit huius loci capacitas, vel hinc ſaltim conijci poteſt, quòd commodiſſimè omnes patres totius Prouinciæ capitulares, ad prouincialia Comitia celebranda conuenientes, excipere poſſit. Quæ quidem Comitia præfatorum Comitum expenſis, atque liberalitate hoc in monaſterio ſemper habentur. Sub glorioſiſſimæ Virginis Dei genitricis altare in Domino quieſcunt, ac ſumma veneratione à Beneuentanis coluntur beati cuiuſdam patris Leonis ſocij ſeraphici patris Franciſci oſſa. Cuius etiam caput theca contectum argentea in ſacrario cuſtoditur. An verò hic pater Leo vnus ex duodecim primis ſocijs beati patris Frāciſci ſit, quem & ipſe, ob ſummam eius ſimplicitatē, Dei ouem appellare ſolitus erat, vel alius quiſpiam, contradicētibus ſibi hac de re quibuſdā, aliorum eſto iudicium. Eaq; de cauſa hoc tantùm dixerim: quòd videlicet eius loculo ſequentes literæ inciſæ ſint. *Sanctus Leo, ſocius ſancti Franciſci hic iacet.* Altare demum annunciationi B. virginis Marię dicatum hac gaudet gratia ſibi à ſummo Pont. Gregorio XIII. conceſſa, vt per Miſſæ ſacrificium fidelium animæ ex Purgatorij pœnis liberentur.

C

D

E

De conuentu S. Franciſci Lucentiæ. *Conu. XVII.*

QVIA illuſtriſſimus Petrus Lemoſinarum Comes, primusque Caſtellę Magiſter equitum (hunc vulgò Comeſtabilem vocant) atque eiuſdem Caſtellæ Regis Alphonſi eius nominis vndecimi nepos in quodam celebri mauſoleo prope ſummum huius loci altare tumulatus eſt, autumant plurimi hunc conuentum, ſeraphico patri Franciſco dicatum, murisq; ciuitatis Lucentianæ (vulgò Lugo) quæ ad citeriorem Hiſpaniam pertinet, & Romanorum colonia aliquādo fuit, cinctum, atq; à duodecim fratribus inhabitatum, à prędicto Comite Petro ædificatum eſſe. (Sed vt verum fatear) id mihi minimè probatur. Conſtat enim ex quodam eiuſdem Regis Alphonſi XI.

A ſi XI. priuilegio anno Domini 1332. in fauorem huiuſce conuentus dato, ipſum ante illuſtriſſimi Federici Militiæ diui Iacobi magni Magiſtri, qui pater præfati Comitis Petri, & filius præmemorati Regis Alphonſi XI. fuit, natiuitatem extra fundamēta fuiſſe. Alij verò argumento cuiuſdā ſcripti, quod in huius monaſterij ſacriſtia legere licet, ipſum non à præfato Comite, ſed à quodam Duce de Argiona erectum aſſeuerant. Ait ſiquidē huiuſmodi ſcriptum: Meminerint patres ſacerdotes in ſuis ſacrificijs illuſtriſſimorum dominorum Ducum de Argiona, quos hic locus ſui fundatores atque patronos agnouit. Quod tamen mihi incredibile, imò potius impoſſibile eſt, ſi prophanis hiſtorijs aurem accomodare velimus. Cùm enim ex eis pluſquā liquidò conſtet illuſtriſſimum heroëm Federicum, præmemorati Petri Lemoſianorum Comitis filiū, primum Argionenſium Ducem extitiſſe, & hic locus antequam eius progenitor naſceretur (vt
B ſuprà tetigimus) iam extaret, quonam pacto ab eo ædificari potuit? Nullo quidem per omnem modum. Quamobrem omnino mihi ſuadeo hanc ſacram ædem ab aliquo Lemoſianorum Comite fuiſſe conſtructam, & ab illuſtriſſimo Comite Petro ſuperius nominato, vel ab eius filio Federico primo Argionenſium Duce, qui ſibi in Comitatu hæreditario iure ſucceſſit, maiori ex parte refectam, atque ædificatam: eaq; de cauſa huiuſmodi Argionenſium Duces eius patronos & fundatores agnoſci. Et hoc ipſum indicare videtur præfata memoria ſacriſtiæ inſcripta. Quoad tempus verò ædificationis huiuſce noſtri monaſterij ex priuilegio prædicti Regis Alphonſi XI. manifeſtum euadit ipſum ante annos 250. exordiū habuiſſe, & extra fundamenta extitiſſe.

De conuentu S. Franciſci Montiſregalis. *Conu. XVIII.*

C QVEMADMODVM ex alio Caſtellæ Regis Alphonſi XI. (de quo ſuperiori loco egimus) monumento, quod Villafrancæ apud Minoritas aſſeruatur, ſatis conſtat, conuentus hic in honorem B.P. Franciſci, aliquantulum à muris oppidi Montiſregalis (vulgò Monte Rey) erectus, circa annum Domini 1336. ædificatus fuit. Præcipit ſiquidem ſereniſſimus is Rex eius ſcripti tenore, vt gratiæ, immunitates, atq; priuilegia à ſummis Pontificibus Franciſcanis conuentibus Lucentiano, præſenti, & quibuſdam alijs conceſſa illæſa omnino à ſibi ſubditis ſeruentur. Contigit autem id anno Domini 1337. Sui tamen amantiſſimos patronos agnoſcit hic locus, quem 20. fratres inhabitāt, illuſtriſſimos eiuſdem oppidi Montisregalis Comites, cùm primus eius fundator extiterit illuſtris Ioannes Rodericus de Biedma præfati oppidi temporalis Dñs, antequam Comitatus titulo inſigniretur. Hoc autē ita eſſe tum epitaphia, tum quoq;
D gentilitia præfatorū Comitum inſignia parietibus inciſa, atq; impreſſa facillimè indicant. Extat præterea altare quoddam, B. virgini Mariæ de Roſario hoc in monaſterio ſacrum, in quo ex priuilegio ſummi Ponr. Gregorij XIII. dato Romæ 22. Iunij, anni Dñi 1572. per Miſſarum celebrationes animæ fidelium ex Purgatorij pœnis liberātur.

De conuentu S. Franciſci Tinei. *Conu. XIX.*

QVANTVM ſolerti adhibita indagine de huius loci fundatione expiſcari potuimus, is à ducentis quadraginta annis, & vltrà Minoritis deſeruit, nēpe ab anno Dñi 1548. vſq; in præſens. Idq; eiuſdem ſepulcri epitaphium præfato anno 1348. poſitum apertiſſimè commonſtrat. Præterea ſi ſeniorum traditioni fidem adhibere fas ſit, ad Templarias moniales aliquādo pertinuit, quo tēpore, vel cuius auctoritate ab eis
E ad noſtrates tranſierit, vel cuius eius fundator extiterit, nulla ratione ſciri potuit. Hoc tū certiſſimum eſt eum aliquando à Franciſcanis Cōuentualibus inhabitatū: quo quidem tēpore adeò floruit, vt ſæpius 12. in ſacra Theologiā Magiſtros, atq; egregios concionatores, qui conuicinos populos pabulo ſpirituali, catholicaq; doctrina imbuerent, ſuppeditarit, ſubminiſtraritq;. Ex quodam huius ſacræ ædis arcu pendet enſis, quo inmanis ille archipirata, atq; Chriſtiani nominis infenſiſſimus hoſtis Adrianus Barbaruſſa præcinctus erat, quando occiſus fuit à nobili quodā Hiſpano Garſia Fernandez de Platea, qui & alios quatuor Capitaneos ſiue Duces Turcas eodem gladio interemit. Quamobrem in tanti facinoris præmium, ex ſingulari Caroli V. Imperatoris, atq; eius filij Philippi Hiſpaniarū Regis priuilegio, quinq; Turcarū capitibus depictis pro gentilitijs

tilitijs inſignijs vtitur, & ſicut olim à debellata Carthagine Publius Cornelius Scipio Africanus, & eius frater Lucius Scipio à deuicto Antiocho Rege, Aſiaq; ſubacta, Aſiaticus dictus eſt, ſic iſte ab occiſo Barbaruſſa, Garſias Fernandez Barbaruſſa, prout ex Pontificia quadam bulla ad eius inſtantiam data comprobatur, nuncupatus euaſit. Præfata verò bulla ab huiuſmodi verbis exorditur: Cupientes igitur pro eccleſia eremitorium nuncupata ſancti Rochi del Viſo, ſita infra terminos oppidi de Tineo, Ouetenſis diœceſis, ad quam (ſicut accepimus) dilectus nobis in Chriſto ſtrenuus vir Capitaneus Garſias de Tineo, aliàs Barbaruſſa, laicus dicti oppidi ſingularē gerit deuotionis affectum &c. Hoc deniq; in conuentu, patri Franciſco dicato, Tineiq; erecto ſexdecim fratres die noctuq; fideliter Deo opt. max. famulantes commorantur. A

De conuentu S. Franciſci Auileſij. Conu. XX.

INVESTIGANDI mihi diligentius primam præſentis conuentus, qui ſeraphico patri Franciſco ſacratus, à muris eius oppidi, quod Hiſpanicè Auiles nuncupatur aliquantulum diſtat, erectionem, occurrit quodcam inter cætera monumentum in Ouetenſis noſtri conuentus archiuis, quo conſtat eum anno Dominicæ natiuitatis 1380. iam à fratribus noſtris inhabitari & nihil præterea. Quapropter ad ſeniorum traditionem confugiēs, id quoq; didici: ipſum videlicet à Templarijs olim ædificatum, diuq; poſſeſſum, atq; ab ijs ad noſtrates ex apoſtolica auctoritate tranſlatum. Sed quando id euenerit, vel cuius ſummi Pontificis decreto factum ſit, nullo pacto ſcire potui. Conſiſtit ad dextrum maioris ſacelli latus altare glorioſæ virgini Mariæ dicatum, cui beati patris Antonij de Padua imago ſuperſtat: hanc perdeuoti Ioannes Alphonſus Ouetenſis mercator, eiuſq; cara coniux Aldonza Gonzales, dum viuerent, religioſius, quòd ſibi omnia eius ſancti meritis ex voto ſuccederent, venerati ſunt, atq; iſtius loci fratribus opiparum prandium ſingulis anniuerſarijs eiuſdem ſancti diebus propinarunt, imò & morientes ſuis hæredibus quædam prædia, atq; domos ea lege ex teſtamēto reliquerūt, ut id ipſum quoq; & ipſi, eorumq; ſucceſſores ſingulis annis præſtarent. Accidit igitur, vt inter nauigandū annulus, quē à caris parentibus hæreditario iure acceperat, ex digito Nicolai Alphonſi præfatorū fundatorū nepotis in mare laberetur: cumq; inſtāte beati patris Antonij feſto quo fratribus, iuxta auorū mādatū prādium parare decreuerat, aliquot piſcatores, qui piſces ad conuiuium lautius inſtruendum caperent ſolicitè miſiſſet, quidam piſcis, in cuius ventriculo amiſſus annulus à coquo fuit inuentus, in rete incidit. Quod omnes beati patris Antonij beneficio tribuentes Deum laudauêre, præſertim verò ipſe Nicolaus Alphonſus, qui & maiori deuotione erga eundem ſanctum in poſterum latus fuit, & rei euentum, vt omnino acciderat, ad eius gloriam in gyro præfatæ imaginis curioſus depingi curauit. Hæc, quia veriſſima ſunt, atq; fide dignis teſtibus comprobata, hic ſubijcienda curaui, quibus huic præſenti loco finē imponā, ſi prius dixero eū à 20. fratribus frequētius inhabitari. B C D

De conuentu S. Antonij Padroni. Conu. XXI.

CONSTRVXERANT ſibi olim huius Prouinciæ patres in territorio S. Marię de Heruon apud Gallecos conuentum, beato patri Antonio de Padua ſacrum, in quo & aliquandiu commorati ſunt. Sed cùm is locus ſæcularibus plus æquo pateret, fratrūq; quieti ac tranquillitati minus faueret, eo derelicto, ſe ad oppidū Padron, quod ſeſquimilliari à Compoſtella diſtat præfati fratres contulêre; vbi & præſens monaſterium, eodem patre Antonio de Padua eius tutelari, ex diuerſis eleemoſynis erigendum curarunt. Eius verò ſitum eccleſiæ S. Marię de Iria canonicorum collegium ea tamen poſita lege, vt perpetuò à Franciſcanis Obſeruantibus inhabitaretur, religioſis patribus ac fratribus Petro de Nemanzos, atq; Gonzaluo Marino contulit. Quā etiam de cauſa pręfatus hic locus 12. Recollectis fratribus continendis alendiſq; deſeruit. E

De conuentu S. Marthæ Ribadauiæ. Conu. XXII.

RIBADAVIA Gallecorum oppidum, ob peroptimi vini feracitatem, omnibus Hiſpanis notiſſimum eſt. Ad mille itaq; paſſus ab eius vallo, cùm beatus quidā

A pater Dominicanus nomine Petrus Gonzaluus, beato Dominico adhuc ſuperſtite,
eremitorium ſiue potius tuguriolum ſibi, pœnitentiæ agendæ ergo, ſub titulo ſanctę
Marthæ conſtruxiſſet, inibíq; poſt aliquantulum temporis vita functus eſſet: Riba-
dauienſes, ne huiuſmodi ædicula, quam in eius fundatoris memoriam maxima ve-
neratione proſequebantur, peſſum iret, eam Franciſcanis deuotis patribus confe-
rendam, tradendamq; curarunt. Sed quo certo tempore, vel cuius auctoritate id eue-
nerit, non ſatis conſtat. Nihilominus tamen ex quodam Eugenij IIII. Pont. max. di-
plomate, dato anno Dominicæ incarnationis 1432. atq; in præſentis loci, quem duo-
decim fratres frequentius occupant, archiuis aſſeruato eius antiquitas quodammodo
relucet. Fit enim in illo tum eius, tum quoq; Minorum fratrum ibidem commoran-
tium, atq; fideliter diu noctuq; altiſſimo Domino famulantium, expreſſa mentio.

B *De conuentu S. Franciſci Murorum. Conu. XXIII.*

SVRRIGIT præſens conuentus, beatiſſimo patri Franciſco ſacratus, & à 15.
fratribus incultus, ſeſquimilliari à Muris Gallecorum oppido, atque Compoſtel-
lanæ diœceſis. Cuius antiquitas ſi monumento cuidam (apocrypho tamen) aurem
accommodare velimus, ab anno Dominicæ incarnationis 1280. connumeranda, atq;
author quidam Petrus Aluarez Marinus nobis ſtatuendus venient. Sed quia præfa-
tum monumentum debita certitudine caret, tutioribus atq; certioribus inhærentes
veſtigijs dicimus ipſum vtcũq; antiquũ, & à centũ quinquaginta annis ad minus ędi-
ficatum extitiſſe. Conceſſit ſiquidem ei Eugenius IIII. Pont. max. plumbea edita
bulla, ſub datum anno Dominicæ incarnationis 1432. quæ in eius archiuis alia inter
C monumenta cuſtoditur, aliquot indulgentias in fauorem ipſum ſtatis diebus acceden-
tium. Si verò in eius ſtructuram atq; formam intendere velimus multò antiquior,
multoq; vetuſtior apparebit. Quod verò ad eius fundatorem pertinet, mihi Murен-
ſium erga Franciſcanam familiam deuotionem conſideranti eorum opinio, qui ipſum
ex publicis atq; priuatis eorumdem ſumptibus ædificatum fuiſſe contendunt, maxi-
mè probatur. Aſſerit præterea præfatum monumentum huius conuentus eccleſiam
à reuerendiſſimo Petro Mugñiz Compoſtellano Archiepiſcopo in honorẽ B. P. Fran-
ciſci conſecratam extitiſſe, certum interim conſecrationis diem & annum reticens.

De conuentu S. Mariæ de capite Albæ. Conu. XXIIII.

D ALTA mente reuoluentes perdeuoti viri Didacus Garſias, atq; Ferdinandus
Perez quantùm periculi, quantumq; diſcriminis fallaces mundi voluptates in
ſe continerent, ijs omnino contemptis atq; longè poſt ſe habitis, eremitorium tertio
milliari ab oppido Villafranca quodam in nemore, vt communem ibi vitam, atq;
omnino anachoriticam ducerent, erigendum ſibi exiſtimarunt. Ne tamẽ tantum opus
in conſultò aggreſſi viderentur, eius conſtruendi facultatem à reuerendiſſimo Gon-
zaluo Aſturicenſium Epiſcopo, cuius id munus erat, ſibi concedi ſupplices petierunt.
Quo denique 9. menſis Nouembris, anno Domini 1423. piè annuente, atq; certas le-
ges & ſtatuta eorum tum intrinſecam, tum quoq; extrinſecam conuerſationem con-
cernentia ſibi præſcribente, ſumpto prius Tertiariorum Franciſcanorum habitu, ædi-
culam quandam præfato in loco prius electo erigendam, perficiendamq; curarunt.
E Cumq; ibidem eius ſucceſſores ſub eodem Tertiariorum habitu à præfato anno 1423.
vſq; ad annum 1441. perſeueraſſent, nec amplius, ædificio omnimodam minitante
ruinam commorari poſſent, alioq; ſe transferre vellent, ne is locus peſſum iret, pro-
phaniſq; vſibus aliquando pateret, ipſum ſummus Pontifex Eugenius IIII. apoſtolico
diplomate, ſub datum Florentiæ, anno ſuperius memorato 1441. edito, cuidam Petro
Oſotio Caprariæ, atq; Ripariæ oppidorum temporali Domino in conuentum ad Ob-
ſeruantum Franciſcanorum vſum, ſub titulo B. virginis Marię capitis Albæ, erigen-
dum conceſſit. Ille verò, vt erat in ſeraphicum Ordinem propenſiſſimus, demolita
antiquiori domo, præſens hoc monaſterium, in quo 20. fratres commorantur, & Phi-
loſophiæ ſtudium perpetuò viget, ſub præfato titulo à fundamentis ad apicem vſq;
erigi fecit. Non erit abs te (exiſtimo) ſi paucis quid in hac ſacra æde, non ita ante

multum temporis acciderit retulero. Fuit enim ſartori cuidam Beneuentano filia nubilis omnino, atq; optimis moribus prædita, quam cùm alteri ſartori connubio iungere vellet, illaq; omnino recuſaret, magis magiſq; furens pater in huiuſmodi nuptias inhiabat. Quamobrem virgo caſtitatis amantiſſima, ſumpto virili cuiuſdam fratris vterini habitu, intempeſta nocte dum ſe cæteri omnes ſopori dediſſent, domum ſupra fœmineum animum egreſſa, ſancti Iacobi iter arripuit. Cumq; ad hunc conuentum laſſa applicuiſſet, tanti itineris pertæſa, atq; perfectiorem vitam anhelans Franciſcanæ Religionis habitum à loci Guardiano quamhumillimè petijt. Quo deniq; ſibi conceſſo, adeò in omni virtutum genere, maximè verò in humilitate, atq; oratione profecit, vt omnibus fratribus ac patribus & chariſſima, & ſanctitatis exemplum forma facta ſit. Quapropter cùm huius Prouinciæ Miniſter pater Antonius Guſmanius, poſt tranſactum quinquennium, iniuncti muneri ſatisfacturus iſthac trāſiret, eiusq; religionem, atq; ſanctitatem accepiſſet, illam non fœminam, ſed maſculum exiſtimans ad ſubdiaconatum promouere voluit. Quamobrem pia virgo ne in tantum veniret conſcientiæ diſcrimen, poſtquam ſæpius eundem Miniſtrum, (ſed fruſtrà) vt ſibi ablata tonſura fratrum laicorum habitum concedere dignaretur, rogaſſet, exoraſſetq;, ſui ſexus conditionem eidem maximis cum lacrymis apperuit. Qua re cognita prudens Miniſter, vt primum vnam vel alteram nobilem, atq; deuotam matronam ad rei veritatem certius firmandam adhibuiſſet, eam habitu muliebri indutam ad conuentum ſanctæ Claræ Beneuentanum monaſtico amictu, cum cæteris Clariſſis ſororibus veſtiendam, cum honeſtis quibuſdam matronis tranſmiſit. Quæ tandem eò appulſa, atq; de religioſo more profeſſa, poſtquam per quinquennium integrum in omni ſanctitate, religione, atq; pietate ibidem vixiſſet, animam, (vt piè creditur) cum Saluatore noſtro Ieſu Chriſto in æternum regnaturam, cœlo empyreo reddidit.

De conuentu S. Franciſci Benauides. *Conu. X X V.*

QVID ego hîc Didaci Quinnionij Lunenſium primi Comitis atq; eius coniugis Ioannæ Henriquez in Deum pietatem, atq; in noſtram Religionem affectum commendem, cùm præſens Minoriticus conuentus, beatiſſimo patri Franciſco ſacratus, atq; intra muros eius oppidi, cui Benauides Hiſpanicè nomen eſt, liberaliſſimis eorum ſumptibus, anno à partu Virgineo 1460. à fundamentis ad apicem vſq; conſtructus, vtrumq; magis magiſq; præſtet? Quamobrē hoc tantùm dixerim, quòd humandis tum eorum, tum quoq; eorundem ſucceſſorum corporibus optimo iure, idq; patronatus, maius præſentis loci, à 20. fratribus vt plurimùm inhabitati, ſacellum deſeruiat. Contulit nihilominus ad huiuſmet monaſterij reparationem, dum ruinam ſuperioribus annis minatetur, quamplurima deuotus quidam præfati oppidi Benauides inquilinus, nomine Stephanus, atq; officio Barbitonſor: qua etiam de cauſa non vulgarem commendationem meretur. Duplici, prout ex ſcripturis in eius archiuis diligentius aſſeruatis, edocemur, gaudet hic locus prærogatiua. Altera quidem remiſſionis ſeptem annorum, atque totidem quadragenarum de iniunctis pœnitētijs, qui in Dominicæ Natiuitatis, Reſurrectionis, Pentecoſtes, Corporis Chriſti, Aſſumptionis beatæ virginis Mariç, beati patris Franciſci, atque vndecim millium virginum feſtiuitatibus eius eccleſiam deuotè viſitauerint. Altera verò conceſſionis illarum indulgentiarum, quę Romæ in omnibus beatę virginis Marię, ſanctorum Apoſtolorum, Corporis Chriſti, feriæ quintæ in cœna Domini, Conuerſionis diui Pauli Apoſtoli, Mariæ Magdalenę, atq; omnium Sanctorum ſolemnitatibus acquiruntur, in fauorem ſacellum ibidem erectum, in quo nobilis cuiuſdam Sueri de Gauillanes corpus humatum eſt, præfatis ſolemnitatibus accedentium, ibiq; ſuas orationes perſoluentium.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Liuiæ. *Conu. X X V I.*

VOTO à ſe legitima de cauſa emiſſo facturus ſatis Rodericus Pimētelius Benauentanorum apud Hiſpanos Comes hunc conuentū, glorioſiſſimę virgini Marię de Ieſu ſacrum, in quo triginta Recollecti huius Prouincię fratres commorantur, aliquantulum à Liuia ſiue Auia (vulgò Villalon) Legionenſis diœceſis oppido, ex apoſtolica

A lica facultate ſibi à ſummo Pontifice Paulo II. anno à mundi redemptione 1469. facta,
poſt elapſum ab huiuſmodi facultate annum, nempe anno 1470. à fundamentis extruē-
dum atque omnibus ſuis numeris à ſuis hæredibus, ſi fortè ſe morte præoccupari, præ-
ueniriq; ante eius conſummationē contingeret, abſoluendum, prout ex cuiuſdam dona-
tionis conrractus verbis, quæ & ſequuntur; *Si contigerit Franciſcanum hoc monaſterium*
à me inceptum, immatura morte superueniente, imperfectum remanere, præcipio meis hæredibus,
atq; ſucceſſoribus ſub maledictionis meæ, atq; à primogenitura priuationis pœnis, vt ipſum perfi-
ciāt, omnibusq; ſuis numeris abſoluāt, quatenus voto à me emiſſo ſatisfacere queā, facilè conſtat,
ſolicitus de ſua ſalute tantus heros curauit. Fuit itaq; præſens monaſteriū, tū præfati Co
mitis Roderici Pimentelij, tū quoq; eius ſucceſſorū ſumptibus & inceptum, & omnino
perfectum. Mortem obijt hoc in ipſo monaſterio, ſepulturamq; obtinuit, anno Dñi 1571.
B deuotiſſimus ac ſumme religioſus P. F. Didacus Villalonins, dum eius Præſidem, ac no-
uitiorum P. Magiſtrum ageret: cuius in laboribus atq; infirmitatibus perferendis patiē-
tia, in aduerſitatibus conſtanria, in Deum atq; proximum charitas, & erga omnes humi
litas, vt interim aſſiduam eius orationem, ſummam abſtinentiam, modeſtiam atq; morū
compoſitionem taceam, incredibiles fuère. Quapropter, paulò antequam animam ſuō
Creatori reſtitueret, Chriſti Saluatoris noſtri, ac S. eius Matris, cuius ille, dum viueret,
obſeruantiſſimus extitit, præſentia dignari meruit. Ad hunc tātum patrem appoſitus eſt
deuotiſſimus, atque omnibus nominibus ſummè laudandus F. Ioannes à Guaza laicus
profeſſus, qui anno à partu Virgineo 1580. diem clauſit extremum. Religioſiſſimus hic
frater præcedenti P. Didaco Villalonio ſimilis in omnibus fuit: Nam & in laboribus in-
defeſſus, in ieiunijs, oratione atque vigilijs aſſiduus, in charitate ad Deum & proximum
C feruidus, in aduerſis patientiſſimus, conſtantiſſimusq;, atque Regulæ à ſe profeſſæ ob-
ſeruantiſſimus, zelantiſſimusq; extitit. In cuius rei teſtimonium Deus opt. max. Tauri-
num quendam ciuem graui, moleſtaq; paralyſi laborantem, ad contactum eius corpo-
ris, antequam ſepulturæ traderetur, integræ reſtituit ſanitati. A cœtero, quæ ſequuntur,
apoſtolica diplomata in huius loci tabellario aſſeruātur. Alterum quidē Innocētij IIII.
Pont. max. datum Lugduni 30. Iulij, anno ſui Pontificatus 3. quo S. Iacobi, atq; Tarraco.
nenſem Archiepiſcopos, inſuper & Burgenſem tunc Epiſc. nunc autem Archiepiſc. F. Mi
noritarum per Hiſpaniam conſeruatores cum excommunicandi quoſcunque Epiſco-
pos, Abbates, atque Prælatos, qui præfatos fratres ad ſacram ſęcularibus confeſſionem
faciendā, vel ſuos defunctos apud eoſdem ſęculares ſepeliendos, vel fructuū, aut olerū
in proprijs hortis productorū decimas pendendas compellere niterentur, prout aliqui
D illorū iā attentarant, poteſtate inſtituit. Et alterum Alexandri itidem IIII. datū Late-
rani 5. Martij, anno ſui Pontific. iij. quo eoſdem fratres Minores à pendenda Parochis
de oleribus, fructibusq; apud ſe productis decima immunes omnino reddit: illiſq; ſa-
cramenta ſęcularibus ſuis famulis miniſtrandi facultatē impertitur. Et alterum Iulij
II. datum Romæ 26. Iulij, anno ſui Pōtificatus v. quo apoſtolicas literas ab Innocētio
VIII. in Minoritici conuentus Albani iſtius Prouincię fauorē editas confirmat, rataſq;
habet, vt videlicet eius fratres 12. ſęculares, qui à quocūq; ſacerdote ſiue regulari, ſiue
etiā ſęculari à quouis crimine, licèt Sedi apoſtolicæ reſeruato abſolui queant, in ſua
eccleſia ſingulis annis ſepelire valeant. Idipſum quoq; huius loci fratribus præfati di-
plomatis tenore concedit. Hærent præfatis diplomatibus apoſtolicis & literæ datæ Se-
gobiæ a R. Roderico Albanēſi Epiſc. atq; S. R. E. Card. necnon & ſummi tūc Pont. Sixti
E IIII. à latere apud Hiſpanos Legato, anno Dñi 1473. quibus tres annos, treſq; quadra-
genas de iniunctis pęnitentijs condonat ijs, qui ſacrā huius loci ædem in Aſſumptionis
Deiparæ virginis, SS. Franciſci, Antonij atq; Bernardini feſtiuitatibus ritè viſitauerint:
Eaſdē quoq; gratias impertitur ijs, qui eādē eccleſiā ſuis eleemoſynis proſecuti fuerint.

De conuentu S. Antonij de Padua Populæ. Conu. XXVII.

CVM fratres noſtri locum, diuo Ioanni de Miſerella ſacrum, incommodum om-
nino, ac minus ſibi fauentem occuparent, eorum calamitati compatiens nobilis
quidā Gallecus, nomine Arias Lopetius de Goiaās, P. Benedictinorū monaſterij S. Paij
(cuius ſupra meminimus) feudatarius, ſitū quendā ad præfatos patres attinentē, quem

iure feudi poſſidebat,perſoluto prius per aliquot annos feudo,illis ad alterius conuẽtus A
multò commodioris ędificationẽ,ex patrũ tamen,quorũ intererat,conſenſu,anno Dñi
1474.obtulit,contulitq;.Quę ex animo acceptãtes iſtius Prouincię patres tũ ex pręme-
morati S.Ioannis conuẽtus ruinis, tũ quoq; ex eleemoſynis vndequaq; acquiſitis in iu-
ſtũ monaſteriũ,ſub titulo S.Antonij de Padua,ſtatim euexerunt.Diſtat autẽ huiuſmodi
monaſteriũ 200.paſſibus à Popula(vulgò Puebla) Gallecorũ,atq; Compoſtellanę diœ-
ceſis oppido.Pręfatũ verò fundũ noſtri fratres, quorũ 12. ſed Recollecti pręſentẽ inco-
lunt locũ,ſucceſſu tẽporis à prædictis S.Paij monacis ea lege dono acceperunt, vt ſiquis
eorum Abbas apud eos vel in eccleſia,vel in eius maiori ſacello ſepeliri deſideraret,id ſi-
bi liberum omnino eſſet.Hinc luce clarius conſtat eos egregiè hallucinari,qui huius lo-
ci patronatum P.Benedictinis (de quibus ſuprà) tribuũt:cùm illi ſibi,præmemorata le-
ge, cui noſtri fratres omnino ſtant, poſita, in noſtrorum fratrum fauorem ceſſerint. B

De conuentu S. Mariæ Albæ. Conu. XXVIII.

CVM pientiſſimus heros Garſias Aluarez à Toleto Dux Albanus hunc conuẽtum,
Deiparę virgini Marię ſacrum,ad 300.paſſus ab oppido Alba ex altera Tormij flu
minis parte,à fundamentis eo animo extruẽdum curaſſet,vt ipſum omnino abſolueret,
perficeretq;,immatura tamen morte pręuentus,quod ſanctè,pieq; decreuerat executio-
ni mandare nequiuit.Quamobrem Federicus à Toleto eius filius atq; ſucceſſor ab Inno
centio VIII. ſummo Pontifice eius vel abſoluendi, vel alicuius collegij ibidem erigen-
di,in quo 12.Minoritę ſuis ſumptibus literis vacare poſſent,facultatem,anno reſtitutæ
ſalutis 1489.obtinuit.Apoſtolica Innoc.VIII.facultas in forma bullę 13.Ianuarij,anno
Dñi 1489.facta in pręſentis loci archiuis aſſeruatur. Cui adhærent & aliæ duæ eiuſdem C
ſummi Pontificis bullę,quarum altera 10.anni,totidemq; quadragenæ de iniunctis pę-
nitentijs adiutrices manus ad huius conuentus promotionem admouentibus ex apoſto-
lica auctoritate remittũtur. Altera verò,quę Romæ 6.Iulij,anno Dñi 1491.data fuit hu
iuſmet loci fratribus,qui vt plurimũ ſunt 30.duodecim apud ſe ſęculares ſingulis annis
ſepeliẽdi (vt in penultimi prædecẽtis monaſterij S.Marię de Ieſu Liuię erecti deſcriptio-
ne fuſius meminimus)fit facultas.Huiuſmodi igitur apoſtolico fauore fretus pius heros
Federicus à Toleto pręſens hoc monaſteriũ iuxta iacta fundamenta abſoluendũ cura-
uit.Cui quoq; tũ ipſe,tum quoq; eius ſucceſſores benefici ſupramodũ extitêre,extitutq;.
Qua etiã de cauſa eos amantiſſimos ſui patronos hic locus agnoſcit,veneraturq;. Quod
ſi eũ à ſacrę S.Ioannis militiæ apud Hiſpanos magno Priore Ferdinando Aluarez a To
leto iuxta conceptã formã dilatari contigerit,proculdubio conuentus (de quo impræ- D
ſentiarum)inter huius Prouinciæ nobiliores computandus veniet.Infeſtatur nihilomi-
nus,ob fluminis propinquitatem,inſalubri aura, nec magna ſui ampliationis ſpes effulget.
Habentur in ſacrario tria ſanctorum capita, quorum nominà ignorantur :licèt id
tum fratrum , tum quoque ſęcularium ad ipſa deuotionem atq; cultum non minuat.

De conuentu S. Antonij de Padua Monfortij. Conu. XXIX.

CONVENTVS hic, B.P.Antonio de Padua dicatus, ac prope oppidum, quod Hi-
ſpanicè Monforte nuncupatur, Lucentanorumq; Epiſcopo in ſpiritualibus audit,
ſitus,quẽ frequẽrius 20.fratres incolunt,à Roderico Henriquez Oſorio Lemoſianorum
Comite,anno Dñi 1503.eo animo,vt ad finem vſq; perduceretur,primò à fundamentis
ędificari cępit:à quo tamẽ morte ſuperueniẽte abſolui nequiuit. Quapropter eius filius E
atq; heros Aluarus Oſorius Lemoſianorum quoq; Comes cum cariſſima ſibi vxore Bea
trice à Caſtro eius eccleſiam,quæ & ſatis elegãs eſt, ex peculiaribus facultatibus ad op-
tatum finẽ perduxit.Vnde & patronatus ipſius ius meruit,& iuſtè tum ipſe,tum quoq;
eius ſucceſſores in maiori ſacello,erectis peculiaribus mauſoleis,ſepeliuntur. Accedit
quod fundatoris nepos,illuſtriſ.ſcilicet atque R.Rodericus a Caſtro Hiſpalenſium Ar-
chiepiſcopus,atque S.R.E.Cardinalis,pinguiſſimam eleemoſynam ad totius operis con
ſummationem per aliquot annos erogarit.Cuius deniq;,atq; aliorum fundatoris deſcen-
dẽtium auſpicijs,hoc monaſterium aliquãdo Deo fauente abſoluetur. Quod tamẽ per-
petuò,ex conuentione inter ipſius fundatorem atq; fratres facta,ab Obſeruãtibus Frã-
ciſcanis

A ciſcanis inhabitari debet. Quæ ſequuntur Pontificia diplomata in præſentis loci cartophilacio cuſtodiuntur, habenturq;. Alterum quidem Eugenij IIII. Pont. max. datum Romæ 28. Octobris, anno Domini 1432. quo ad cuiuſdam Legionis atque Caſtellæ Regis inſtantiam omnibus fratribus, atque Clariſſis ſororibus conuentuum S. Laurentij, S. Iacobi, Murorum, Noiæ, de Padron, S. Ioannis de Miſerella, Ribadauię, Portuſmanni, Villæ veteris, S. Mariæ de Angelis, Foueæ (vulgò del Hoyo) Caſtaneti, S. Clarę apud Zamoranos, Villę frechoſi, Tordeſilliarum, Palentię, S. Auderij, atque Cafræ habitatoribus plenariam omnium perpetratorum exceſſuum indulgentiam ſemel tantùm in articulo mortis à ſacerdote impertiendam, dummodo omnibus 6. ferijs per integrum annum, vel alio quopiam die per quamlibet integri anni hebdomadā, ſi tamen eo die ad ieiunium vel ex Eccleſiæ præcepto, vel ex ſolemni aut priuato voto, vel ex

B impoſita ſibi pœnitentia non teneantur, ieiunauerint, ex apoſtolica auctoritate concedit. Aliud Martini V. ſummi Pontif. Romæ 12. Maij, anno ſui Pontificatus x. expeditum, quo libros, cœteraſq; Minorum fratrum decedentium ſarcinulas ei conuentui in quo quiſque illorum moritur, non autem ei in quo profeſſus eſt, adiudicat. Alterum Calixti III. datum Romæ 11. Februarij, anno Domini 1456. quo defectus quoſdā à Conuentualibus Franciſcanis patribus, dum ſe relicto eorum viuendi modo ad regularem Obſeruantiam ſimul cum Villalpandeo atque Pontiſuedrano locis transferrent, ob iuris formam minus ſeruatam, commiſſos ſupplet. Aliud Pij II ſummi quoque Pontificis datum Romæ 2. Octobris, anno ſui Pontificatus j. quo cauet ne Franciſcani Obſeruantes patrum eiuſdem Ordinis Conuentualium conuētus occupent: neuè corū apoſtatas recipiant, & è conuerſo: ne videlicet patres Conuentuales Obſeruantū do-

C mos inuadant: neuè à ſe ſine facultate recedentes ad ſuum conſortium admittant: neuè etiā vbi Obſeruantes mendicare aſſueuerunt, & ipſi mendicent. Et aliud Alexandri VI. Pont. itidē max. datū Romæ 4. Septēbris, anno Dñi 1501. quo pręfato Roderico Henriquez huius ædificandi conuētus facultas fit. Cū quidā mercator ex hoc oppido Monfortij oriundus in mari ex Flandria rediens animā ageret, arculā quandā reliquijs refertā Monfortiano monaſterio ex teſtamento reliquit. Quamobrē inter huius loci atq; cœnobij S. Benedicti, hoc in eodem oppido erecti, monacos maxima oborta eſt lis. Contendētibus ſiquidē iſtis quòd huiuſmodi donatio ad ſe pertineat, noſtris verò fratribus contradicentibus, atq; eam potius ad ſe, quàm ad illos ſpectare mordicus aſſerentibus. Huiuſmodi verò contentionis cauſa fuit, quòd præfatus mercator eā arculā fratribus conuentus Monfortiani abſq; alia vel Benedictini, vel Franciſcani ſpecificatione dari

D iuſſerit. Eaq; de cauſa lis adhuc inter vtroſq; pēdet. Cōmorātur hoc in loco 20. fratres.

De conuentu S. Franciſci Noiæ. Conu. XXX.

AEDIFICARANT antiquiores huius Prouinciæ patres, anno Domini 1356. ad 3. lapidē à Noia Gallecorū oppido in loco aſpero, ſalebroſo, difficili, eorumq; habitationi minus commodo conuentum, ſub titulo B. P. Franciſci de Sueiro, in quo, licèt plurimis impliciti difficultatibus, 170. annis commorati ſunt. Anno tandem Dñi 1522. diuēdita per eorum ſyndicum nobili cuidam Galleco Suero Gomez à Sottomaior antiquiore domo, ex eius pretio, atq; ex ampliſſima quadam eleemoſyna à nobili fęmina Ioanna Guizmonda, ex maxima liberalitate collata, alium ſitum multò familiariorem, multoq; commodiorem, non longè a præfato oppido Noia emendum, atq;

E temporis ſucceſſu aliud monaſterium, ſub antiquiori B. P. Franciſci titulo, in eo tum ex publicis, tum ex priuatis Noienſium eleemoſynis conſtruendum, atque ibidem 20. fratres Recollectos collocandos curarunt. Quia verò maius eccleſiæ ſacellum pientiſſimorum Garſiæ à Camagno, eiuſq; coniugis Conſtantiæ Sanchez ab Auendagno ſumptibus ædificatum extitit, exanimis eorum corporibus excipiendis patronatus iure, quod ſibi ſuiſq; poſteris reſeruarunt, deſeruit. Quod autem reliquum eſt eccleſiæ, imò & ſacellum ad ſummi altaris ſiniſtram erectum ex domeſticis illuſtris viri Roderici Perez ab Acoſta, prout eius gentilitia inſignia eiuſdem eccleſiæ foribus inciſa manifeſtè indicant, facultatibus conſtructum eſt. Huius loci ſacrarium quodam vnius ex vndecim millibus virginum & martyrum capitę religioſè honeſtatur, condecoraturque.

De conuentu boni Ieſu de Limia. Conu. XXXI. A

CVM Deipara virgo ſemel atque iterum pauperi cuidam ſeni, ſimplici tamen atque deuoto, Ioanni Fulgoſio nomine, atque ex Tandera Oretanæ diœcesis pago oriũdo, prope Limiam fluuium, anno à Virgineo eius partu 1513. apparuiſſet, ſibiq; vt eccleſiam eodem in loco conſtruendam curaret, præcepiſſet, is vnico, quem poſſidebat, diuendito boue iniuncto ſibi operi quantocitius ſe accinxit. Cumq; ab omnibus, quòd pauperrimus homuncio rem ſupra vires aggrederetur, deriſui haberi cępiſſet: pręcipuè verò à nobili quodã, atq; prędiuite Alphonſo Diaz, qui tamen Domini manũ expertus veridicus diuinæ voluntatis teſtis euaſit, piiſſimus Alphonſus a Pina temporalis præfati pagi Tarderæ Dominus, & Saar atque Iunqueræ Prior hominis conſtantiam ſummopere admiratus, & crucem eo ipſo loco, vbi ſacra ædes conſtruenda veniebat, fixit, B & futuro ædificio initium dare cœpit. Sed confluentibus ad tantæ nouitatis famam ex Caſtellæ, Portugaliæ atque Galleciæ Regnis plurimis mortalibus, ſuaſq; eleemoſynas ſumma liberalitate offerentibus, præfatus Prior Alphonſus à Pina huiuſmodi ſacram ædem, quam in eremitorij formam conſtruendam decreuerat, in iuſtam eccleſiam, adiuncto ſibi conuentu, tum ex illis, tum quoq; ex proprijs euexit, atque iſtius Prouinciæ proceribus in poſterũ habitandã obtulit. Quãobrẽ patres, quorũ ex munere intererat, in prouincialibus Comitijs Albę, anno Dñi 1522. celebratis eã poſt maturã deliberationẽ acceptarũt, & 15. fratribus crediderunt. Pręfatus verò Ioãnes Fulgoſius, qui &, ob eius ſanctitatẽ, certũ ſui obitus diẽ à Deo opt. max. per reuelationẽ reſcire meruit, quiq; omni virtutũ genere clarus ab hac vita migrauit, ac tandẽ, quãdiu vita comes illi fuit fideliſſimũ eius loci ſyndicũ egit, prope altare, bono Ieſu hoc in loco dicatum, ſepultus eſt. C

De conuentu S. Franciſci Acañizij. Conu. XXXII.

QVOD antiquior conuentus ſub nomine S. Marię veteris ad tertium lapidem ab Acañizio Gallecorum oppido, horrido quodam atque ſalebroſo in loco erectus, nec fratribus plurima ob incommoda, nec ſęcularib. ob ſui diſtantiã atq; viarũ difficultatẽ deſeruiret, hic præſens à Franciſco Henriquez ab Almanza primo Ergauicanorũ Marchione, cuius ad Franciſcanum Inſtitutũ deuotio incredibilis fuit, in præfati oppidi Acañizij ſuburbijs, anno à Chriſto nato 1542. à fundamentis ad apicẽ vſq; extructus, atq; iſtius Prouincię fratribus collatus extitit. Cui etiã Pius IIII. Pont. max. plenariam omniũ peccatorũ indulgentiã pro ijs, qui eius eccleſiã in Dñicę Aſcenſionis, atq; virginis glorioſę Conceptionis feſtiuitatib. ritè viſitauerint, conceſſit. Commorãtur frequẽtius hoc in loco, qui antiquiori multò commodior, multoque auguſtior eſt, 25. fratres. D

De conu Dominæ noſtræ de fontibus Aquilarij. Conu. XXXIII.

CONVENTVS hic, glorioſiſſimæ Dominę noſtrę de fontibus dicatus, atq; mille paſſibus ab oppido, cui Hiſpanicè Aquilar de cãpo nomen eſt, ſitus, ab illuſtriſs. Caſtellæ Ammirantibus olim ędificatus, plurimiſq; prędijs, poſſeſſionibus atq; redditibus cumulatus, inſuper & Hieronymianis patribus in habitationẽ ab antiquo collatus extitit. Cumq; poſt diutinam eius habitationem ab ijſdem patribus, anno Domini 1521. derelictus eſſet, Federicus Henriquez Caſtellę tunc Ammiras, ad quem patronatus iure attinebat, eum matrici pręfati oppidi Aquilarij eccleſię tradẽdum curauit. Nec tamen eidem ſubfuit: Nam ſequenti anno, nempe 1522. eodem heroe id procurante, E Tertiarijs patribus Franciſcanis ex apoſtolica auctoritate traditus fuit. Quibus deniq; anno Domini 1561. deficientibus, ad huius Prouincię patres tranſlatus extitit, cùm autẽ Ludouicus Henriquez Caſtellę quoq; Ammiras, atq; pręfati Federici ſucceſſor maximo patrũ Recollectorũ deſiderio teneretur, vt hic locus eiſdẽ in habitationẽ traderetur à Prouincię patribus Salmanticę, anno Dñi 1570. capitulariter congregatis inſtantiſſimè petijt. Quod & obtinuit. Ab eo igitur tẽpore eorũ 16. ibidẽ commorantur. Aſſeruãtur in huius loci tabellario duę bullę à Gregorio XIII. cõceſſę. Quarũ altera 4. Decẽbris, anno Dñi 1576. data plenaria omniũ peccatorũ indulgẽtia ijs omnibus conceditur, qui ritè diſpoſiti, huius conuẽtus eccleſiã pro pace, atq; pro hęreſũ extirpatione in nati-

uitatis

A uitatis glorioſæ Virginis feſto Deũ oraturi viſitauerint. Altera verò, quę 23. Martij anno
Dñi 1580. expedira fuit, huiuſmodi priuilegio alrare in honorem B. Marię eadem in ec-
cleſia erectũ donatur: vt videlicet quicunque ſacerdos pro fideli defuncto ſacrum ibi fe-
cerit, eius animam ex Purgatorij pęnis, ſi fortè ijs implicare contigerir, protinus eruat.

De conuentu S. Antonij Salmantica. *Cbnu. XXXIIII.*

SATISFACTVRI prouidi huius Prouinciæ patres ingenuis adoleſcentibus,
atq; optima indole prędıtis, qui mundi illecebris, atque academicis honoribus longè
poſt habitis ad perfectiorem vitam aſpirarenr, hũc conuentum, diuo Antonio de Padua
ſacrum, ex facta ſibi à R. Petro Gonzaluo à Mendoza Salmanricenſium Epiſcopo facul
tate, anno à partu Virgineo 1564. non longè à muris Salmanricæ ciuiratis ædificandũ,
B atque 20. Recollectis patribus, vt tyrones ad ſacram Minorum Religionem accedentes
in paupertate, atque monaſtico rigore felicius inſtruerentur, tradendũ curarunt. Ad cu-
ius ædificationem atque promotionem deuotiſſimi Franciſcus à Parada, atque Anna
Martinez eius vxor Salmanticenſes ciues pinguiſſimam 1500 aureorum eleemoſynam,
prærer ſirum, ea tam ẽ lege poſita, vt perpetuò parribus Recollectis deſeruiat, liberaliſſi
mè contulêre. Quòd verò reliquum eſt operis ex diuerſis fidelium eleemoſynis erectum
eſt. Quot quot fideles confeſſi, atque ſacroſancto Euchariſtiæ ſacramento mũniri hanc
ſacram ædem in B. P. Antonij de Padua ſolemnitare pro Eccleſiæ augmento, hæreſum
extirpatione, atq; inter Principes cęteroſq; Chriſtianos pace Deum opt. max. depreca-
turi fuerint ingreſſi, plenariam omnium tranſgreſſionum indulgentiam, idq; ex conceſ-
ſione Gregorij XIII. Pont. max. cuius bulla data Romæ 26. Februarij, anno Dñi 1578. in
C præſentis loci tabellario habetur, cōſequũtur. Nullus alius à pręfatis Frãciſco à Parada,
Anna Martinez eius vxore, eorum ſucceſſoribus, atq; huius loci religioſis, idq; ex lege à
Franciſco & Anna prędictis poſita, in maiori prę ſentis eccleſiæ ſacello humari poſſunt.

De conuentu S. Franciſci Tauri. *Conu. XXXV.*

PRÆSENS atque duo proximè ſubſequentes conuẽtus, quòd certum fundatio-
nis tempus, vel primos ſui fundatores prodere nequeant, locum ſibi in Prouinciæ
catalogo debitum, ſaltim hac in noſtra deſcriptione amiſerunt. Nihilominus tamẽ præ-
ſentis monaſterij Tauri (vulgò Toro) quæ veteris Caſtellæ ciuitas eſt, in ſancti Franciſci
honorem erecti, antiquitas quodammodo expiſcari poteſt. Conſtat ſiquidem ex quibuſ-
dam ſcripturis maius eius ſacellum à nobilibus Tauriniſq; ciuibus Ioanne Rodriguez
D de Pnerto carrero, eiuſq; coniuge Beatrice Barreto, anno Domini 1463. reædificatum
fuiſſe. Qua etiã de cauſa tum ipſis, tum eorum ſucceſſoribus, tũ quoq; ijs qui ex Acuñio-
rum proſapia deſcendunt, idq; affiniratis contractæ ergô, in ſepulturam deſeruit. Quod
tamen, cùm eius contignatio omnimodam minaretur ruinam, à R. Frãciſco de Seſa Al-
merianorum Epiſcopo, anno à Chriſto nato 1520. reſarcitum, imò verius arcuato opere
iteratò ędificatum extitit. Reliquit præterea R. idem Epiſcopus, idq; ex teſtamento mo-
riens, tum ad præfati operis conſummationem, tum quoque ad reliqui ædificij promo-
tionem plura vaſa aurea, atque argentea, pluraq; pretioſa tapetia, pontificium ornamen-
tum quo indutus ſacris operari aſſueuerar, octingẽtos coronatos aureos in pecunia nu-
merata, atque inſtructiſſimam ad huins ſacræ domus ornatum bibliothecam. Quod ve-
rò reliquum eſt in hoc monaſterio ædificij, id pro maiori parte R. Alphonſus à Fonſeca
E Vxamę (vulgò Oſma) Epiſcopus liberalibus ſuis ſumptibus, anno Dñi 1480. reſarciuit,
refecit, imò potius denuò conſtruxit. Eſt nihiloſecius hic conuentus vnus ex totius Pro-
uinciæ præcipuis, frequentiuſq; à 60. fratribus inhabitatur. Qua etiam de cauſa ſacræ
Theologiæ ſtudium perpetuò in eo viger. Ad alterum maioris ſacelli latus ſepultus ia-
cet integerrimæ vitę parer ac frarer Didacus à Solorzano ex Ineſtroſa oriundus, qui
anno Dominicæ incarnationis 1470. diem clauſit extremum. Huius religioſi patris
humilitas, paupertas, oratio, abſtinentia, charitas, ac reliquæ virtutes, præcipuè ve-
rò in perferendis aſſiduis infirmitatibus, quibus continuò conflictatus fuit, patientia in-
credibiles fuêre. Qua etiam de cauſa, quodq; plurima prophetico ſpiritu prædixerit,
quòdq; etiam mulierum conſortia diligentius vitauerit, ab omnibus Taurinis ſanctus,

Deoq; carus habitus eſt. Quibus etiam loci Guardianus renuere nequiuit, quin eius A
exanime corpus per integrum diem inſepultum in eccleſia remanſerit.Quo quidem die
tantus fuit ad ipſum populi concurſus,vt nunquam talis, tantúsq; in ea fuerit: & om-
nium miſerrimus ille haberetur,qui eius pedes,manus, aut habitũ deoſculatus non fuiſ-
ſet.Plurimis hauddubiè gratijs, atque priuilegijs ſacra hæc ædes ex apoſtolica auctori-
tate gaudet. Nam quicunque altare beatæ Catharinæ virginis in ea erectum die feriali
viſitauerit,inibiq; quinquies orationem Dominicam, quinquiesq; ſalutationem Ange-
licam pro ſanctæ matris Eccleſiæ augmento, pro hæreſum extirpatione, proq; Chri-
ſtianorum Principum concordia deuotè recitauerit,tres plenarias indulgentias,ſi verò
id ſibi in annunciationis,aut aſſumptionis glorioſæ virginis Mariç,aut etiam beatç Ca-
tharinæ ſolemnitatibus contigerit,pleniſſimum iubileum ex ſummi Pont. Pij IIII. con-
ceſſione,anno Domini 1560.facta,conſequetur.Eandem gratiam atque indulgentiam, B
idq; ex Gregorij XIII.liberalitate,obtinebit ille, qui hanc ipſam eccleſiam à primis ve-
ſperis Dominici natalis vſq; ad ſecundas ingreſſus fuerit, precesq; pro ſupra memora-
tis effectibus fuderit.Præterea quicunque ſacerdos Miſſam in eiuſdem eccleſiæ altari,di
uo Quintino dicato,pro aliquo fideli in Purgatorio exiſtente celebrauerit,eius animam
ex eiuſdem ſummi Pont.Gregorij XIII.conceſſione,25.Iunij anno Domini 1578.facta,
liberabit.Aſſeruãtur deniq; in huius loci ſacrario tria ex 11.millibus virginum capita,
quartum etiam alterius ſancti,cuius nomen nos latet,caput,& aliquot SS.Apoſtolorum
Petri & Pauli, Vincentij,Georgij, Vrſulç,Ceciliæ,Catharinæ,Barbarç,atq; Agnetis oſſa.

De conuentu S. Franciſci Villalpandi. *Conu. XXXVI.*

QVO tempore conuentus hic,B.P.Franciſco ſacer, atque aliquantulum à Villal- C
pando Legionenſis diœceſis oppido erectus, à Conuentualibus Franciſcanis pa-
tribus occupabatur,inter præcipua huius Prouinciæ loca ſedem obtinebat.Atqui modò
inter media connumerandus venit.Eius antiquitas ex ædificiorum facie,atque ex cam-
pana,anno Domini 1283.conflata,(niſi fortè aliunde venerit) ſatis apparet. Quæ tamẽ
nulla alia via propter abſumptas incendio,quod huic domui anno 1570. contigit, ſcri-
pturas indagari potuit. Quod verò ad huius loci fundatores attinet,ij ab indubitata tra-
ditione huius Prouinciæ fratres,qui ipſum ex eleemoſynis vndequaque acquiſitis ædifi-
candũ curarũt,traduntur.Quod facilè crediderim : cùm nullũ alium ſui patronũ agno-
ſcat.In altari B. Mariæ de conſolatione dicato per Miſſæ ſacrificium, idq; ex priuilegio
ſummi Pont.Gregorij XIII. Romæ 18. Februarij, anno Dominicæ incarnationis 1581.
conceſſo, à quocunque ſacerdote huiuſce domus inquilino factum vna anima ex Pur- D
gatorij pœnis liberatur. Commorantur frequentius hoc in monaſterio 27. fratres.

De conuentu S. Franciſci Ferroli. *Conu. XXXVII.*

FERROL Gallecorum oppidum eſt,ſpectátq; ad Compoſtellanam diœceſim.In-
tra eius igitur ſepta conuentus hic, S. Franciſco ſacer, quem 12. fratres occupant,
exurgit. Quando autem vel à quo ædificatus fuerit,alijs ex quibuſdam inſignijs eccleſiæ
foribus affixis eum,à Rege Caſtellæ Henrico II. qui Petri Crudelis Caſtellæ quoq; Re-
gis frater & occiſor fuit,conſtructum coniecturantibus:alijs verò nobilem quendã Fer-
dinandum Perez de Andrada,eiuſdem Regis Henrici clientulum, à quo Andradæ Co-
mites deſcenderunt,eius authorem tradentibus,non ſatis conſtat. Sed cum præfati Fer-
dinandi Perez inſignia aprum atque vrſum contineant, illa verò quæ portæ eccleſiæ af- E
fixa ſunt leonem circumſcribant, vtrunque cum verò pugnare videtur. Auſim tamen
aſſerere ipſum ab aliquo Andradç Comite maxima pietate & deuotione fuiſſe erectum.

De Monaſterio S. Claræ Salmanticæ. *Mon. I.*

CELEBRE S. Claræ monaſterium, quod intra Salmantinæ ciuitatis mœnia ere-
ctum conſpicitur,& à 60.Clariſſis,ſed Vrbaniſtis ſororibus inhabitatur, beata vir-
gine Clara adhuc ſuperſtite, nempe anno Domini 1238. ex diuerſis fidelium eleemo-
ſynis,ſub titulo S.Mariæ Salmantinæ ædificari cœpit. Quo etiam tempore huiuſmodi
ſorores non Clariſſæ,prout ex bulla quadã Gregorij IX. Pont.max.data anno ſui Pon-

tificatus

A tificatus ij. (de qua inferius) ſatis patet, ſed Damianitæ vocabantur. Beata verò Clara inter ſanctos relata & hic locus eidem ſacratus, & eius ſorores Clariſſæ impoſterum nuncupatæ euaſerunt. Quanti verò nominis, quantæq; Religionis hic conuentus perpetuò extiterit, & apoſtolica ſummorum Pontificum diplomata in eius gratiam atq; fauorem conceſſa, & S. moniales ibidem defunctæ atque tumulatæ, & aliæ pluriū conuentuum fundatrices, quæ ex eo tanquam ex equo Troiano prodierunt, & Salmanticenſium ad eum deuotio facillimè indicant. Pretioſam ſiquidem mortem in ipſo obiêre beata ſoror Maria Suarez, cuius tertia Chronicorum noſtri Ordinis pars lib. 9. cap. 45. abundè meminit. Et ſibi per omnia ſimilis ſoror Agnes, cuius prima epitaphij verba membranæ impreſſa, vt cœteris eius laus innoteſcat, hic ſubijciemus. *Anno Domini 1283. menſe Iuly, in feſto S.S. Proceſſi & Martiniani quadam religioſa fœmina nomine Agnes,*
B *mortem perdidit & vitam inuenit. Hæc religioſa nobilis Agnes dicebatur, quæ Agnum Chriſtū in omnibus ſequebatur: vnde Agnes agnum ſequitur, & in bonis operibus eius filia inuenitur.* Fuit enim hæc religioſa in oratione feruida, in vigilijs ſedula, & in ſeruitio deuota, ab omnibus dilecta & omnibus cara. Et huius etiam conuentus alumna fuit ſoror Marina à Turribus, quæ quadraginta continuis annis ſtrenuam in Octodurenſi Clariſſarum monaſterio Abbatiſſam egit, adeoq; dæmonibus ob eius ſanctitatem formidabilis fuit, vt illorum plures ad contactum eius cordæ, qua præcingebatur, à poſſeſſis exierint. Aſſeruantur prætereа in huiuſmet loci archiuis ſubſequentes bullæ: Altera ſummi Pontificis Gregorij IX. qua Damianitas huius monaſterij ſorores Salmanticenſis ciuitatis Epiſcopo, atque ſenatui commendatiſſimas reddit. Et alia eiuſdem data ibidem eodem anno atque die, qua Caſtellæ Regem hortatur, quatenus pręfatas ſorores foueat, com-
C mendatasq; habeat. Et alia eiuſdem data ibidem, eodemq; anno, ſed 4. Februarij, qua Salmanticenſi Epiſcopo præcipit, vt cumprimùm hoc monaſterium fuerit abſolutum, eius eccleſiam de religioſo more conſecret, monialesque benedicat. Et alia Innocentij IIII. ſummi quoque Pont. data Lugduni 17. Februarij anno ſui Pontificatus ij. qua huius loci eccleſiam viſitantibus viginti dies de iniunctis pœnitentijs remittit. Et alia eiuſdē data apud Ciuitatem Caſtellanam 20. Iunij, anno ſui Pontificatus primo, qua Salmantino ſenatui præcipit, vt his ſororibus faueat, ſuisq; eleemoſynis ædifitium promoueat. Et alia eiuſdem data ibidem eodem anno, ſed 13. menſis Iunij, qua Salmantinæ matricis eccleſiæ Epiſcopum, Decanum, cęterosq; canonicos harum ſororum defenſores, protectoresque conſtituit. Et alia eiuſdem data Laterani die 28. Maij, eodem anno, qua diuinum celebrandi tempore interdicti officium, dummodo id abſ-
D que campanæ pulſu, ſummiſſaque voce perſoluatur, facultatem impertitur. Et alia eiuſdem data Lugduni die 26. Iunij, anno ſui Pontificatus ſecundo, qua confeſſis, ſacraq; confeſſione munitis, atq; huic loco manus adiutrices porrigientibus 40. dierū indulgentiarū concedit. Et alia eiuſdem data ibidem 7. Iulij, anno ſui Pontificatus III. qua Clariſſis omnibus Regulam, quam ſequantur præſcribit. Et alia eiuſdem data ibidem eodem anno, ſed 21. Auguſti, qua declarat præfatam à ſe editam Regulam huius loci ſorores ad tria tantùm eſſentialia, nempe caſtitatis, paupertatis, atq; obedientiæ vota obligare. Et alia eiuſdem data ibidē 11. Martij anno ſui Pontificatus viij. qua vt bonorum perperam acquiſitorum vſq; ad 100. aureorum coronatorum ſummam, dummodo certus eorum Dominus inuenire non poſſit reſtitutio huic conuentui pro eius ædificatione fieri poſſit, ex apoſtolica auctoritate concedit. Et alia eiuſdem data
E ibidem, eodemq; anno, ſed menſis Septembris 30. qua 40. dies hanc ſacram ædē in eius dedicatione, atq; in S. Agnetis feſto viſitantibus de iniunctis pœnitentijs relaxat. Et alia eiuſdem data eodem loco & anno, atq; eiuſdem menſis 20. qua huius monaſterij ſororibus quæcunq; bona mobilia, & immobilia, dummodo feuda non ſint, à nouiter aduentantibus accipiendi facultatem facit. Et alia Alexādri IIII. data Viterbij, anno ſui Pontificatus iij. menſis verò Decembris prima, qua Caſtellæ, atq; Legionis Reginā hortatur quatenus huius conuentus ſorores protegere, atq; tueri velit. Idipſumq; Regi eius viro alia bulla eodem die, loco & tempore data ſuadet. Hoc etiam ipſum duabus bullis eodem loco & tempore expeditis Salmanticenſium Epiſcopo atq; ſenatui præcipit. Et alia eiuſdem data eodem loco, & anno, atq; eiuſdem menſis 2. vt ex bonis per fur-

per furtum aut uſuram partis,quorum tamen legitimus dominus ignoratur , huic lo- A
co vſq; ad ducentorum aureorum ſummam reſtitutio fieri poſſit.Et alia eiuſdem da-
ta eodem loco,& tempore , vt huius monaſterij ſorores itinerantes ad quemcunq; ſui
Ordinis conuentum abſq; alia quacunq; facultate diuertere poſſint . Et alia eiuſdem
data eodem tempore & loco,ne huius ſacræ ædis Abbatiſſa aliquam ſororem ad pro-
barionis habitum abſq; maioris partis cæterarum conſenſu recipere valeat . Et alia
eiuſdem data ibidem , vt huius loci ſorores quæcunq; bona mobilia & immobilia ad
moniales pertinentia demptis feudis,recipere poſſint . Et alia eiuſdem data ibidem,
qua 40. dierum indulgentiam ſacram hanc domũ in feſto dedicationis eius viſitanti-
bus concedit. Et alia eiuſdem data Viterbij 3.Ianuarij,anno ſui Pontific.iiij. qua 100.
dies de iniunctis pœnitentis hanc eccleſiam in dedicationis atque conſecrationis eius,
in glorioſæ virginis Mariæ,B.P.Franciſci,beati quoq; Antonij de Padua,& ſanctarum B
Claræ atq; Agneris ſolemnitatibus, & per eorũ octauas viſitãtibus ex apoſtolica libe-
ralitate remittit.Et alia eiuſdem data eodem loco & anno,ſed 3. Maij , qua Aſturicẽ-
ſium Epiſcopo præcipit, quatenus huius loci moniales, conuentum Aſturicæ erigere
cupientes,benignè ſuſcipiat.Et alia eiuſdem data eodem loco & anno, ſed 14.Decem-
bris,qua huiuſmet ſororibus omnes gratias, omniaq; priuilegia Franciſcanis à ſum-
mis Pontificibus conceſſa impertitur . Et alia Clementis Papæ IIII. data Peruſij. 4.
Maij, anno ſui Pontificatus primo , qua centum dierum indulgentiam hanc eccleſiã
in ſolemnitatibus natiuitatis , & aſſumptionis glorioſæ uirginis Mariæ, atq; S.Claræ,
& per earum octauas deuotè uiſitantibus concedit. Et alia eiuſdem data ibidem eodẽ
anno , qua huius loci moniales Caſtellę Regi ſummè commendat. Et alia eiuſdem da-
ta ibidem, eodem anno,ſed 7.Auguſti,qua 40. dies de impoſitis pœnitentijs hãc ſacrã C
ędem orationis ergo in feſtiuitatibus SS.Catharinę & Agnetis ingredientibus liberali-
ter remittit . Et alia Gregorij ſummi quoq; Pont. vt huius loci moniales pręfata bona
mobilia atq; immobilia,dempris feudis,hęreditario iure obtinere poſſint.Et alia bulla
Nicolai Papę IIII. data Viterbij 5.Septẽbris,anno ſui Põtificatus primo,qua idipſum
confirmat, conceditq; . Et alia eiuſdem data ibidem eodem tempore, qua omnes gra-
tias atque priuilegia huic monaſterio à ſuis prædeceſſoribus conceſſa confirmat .

Aſſeruantur deniq; in iiſdem archiuis ſubſequentia Caſtellæ Regum priuilegia.
Alterum quidem Regis Caſtellæ Sanctij IIII. datũ Salmanticæ , quo tres eiuſdem ci-
uitatis reddituarios huius monaſterij vſibus adiudicat. Quod priuilegium à Ferdinã-
do IIII. & Ioanne primo eiuſdẽ Caſtellæ Regibus , atq; illius ſucceſſoribus confirma-
tum extitit.Et aliud eiuſdem Sanctij IIII.quo iuxta ſummorum Pontificum diploma- D
ta huius loci monialibus concedit,quatenus hæreditariæ portionis ſibi vel à conſangui-
neis,vel à parentibus obuenientis capaces ſint . Fuit hoc priuilegium & à præfato Fer-
dinãdo IIII. & ab Alphonſo XI. Caſtellæ Regibus confirmatũ. Et aliud præmemora-
ti Ferdinandi IIII.datũ Salmanticæ , quo regionum trium reddituariorum Salmanti-
næ ciuitatis prouentus huic monaſterio concedit. Et hoc priuilegium ab Alphonſo XI.
Petro Crudeli,Henrico II. atq; Ioanne primo Caſtellæ Regibus confirmatũ fuit. A cę-
tero, quæ ſubſequuntur ſacroſanctę reliquiæ, in præſentis conuentus ſacrario haben-
tur.Nempe ex veſtibus Saluatoris Chriſti,& ex oſſibus S.Ioãnis Baptiſtę, atq; SS. Apo-
ſtolorum Thomę,Matthęi,Petri,Barnabę,Matthię,atq; Marci.Item ex oſſibus SS.Lau-
rentij,Sebaſtiani,Blaſij Thomę Cantuarienſis , Martini Epiſcopi,Dominici, Bernardi,
Aegidij,atq; Alexij.Inſuper & ex oſſibus SS. Catharinæ , Luciæ, Agathæ , Emerentia- E
næ,Petronillæ,Claræ,atq; Mariæ Aegyptiacę.Ex velis. SS. Iuſtæ & Rufinæ:Ex ueſte S.
Anaſtaſię:Ex ſanguine SS.Innocentum:Ex uirga Moyſis:Ex lapide ſuper quem beatus
Iacobus Apoſtolus decapitatus fuit ; Ex ſepulcro beatæ Mariæ Magdalenæ ; corpora-
lia quædam beatę uirginis Clarę manibus compoſita ; & integrum caput S. Gilberti.

De monaſterio S. Claræ Zamoræ. Mon. II.

ANNO à partu Virgineo 1229.à quibuſdam beatę virginis Clarę diſcipulis(niſi
nos communis receptiſſimaq; fallit traditio(monaſterium quoddam ſub titulo
S. Franciſci Sabuloſi, ad tertiũ milliare à ciuitate Zamora ex collectis undequaq; elee-
moſynis

A moſynis erectum fuit: in quo cum ſuperuenientibus ſacris uirginibus illę per quadraginta annos ſanctiſſimè commoratæ ſunt. Sed cùm eorum habitationi minus faueret, eo monaſterio derelicto, aliud multò commodius, multoq; auguſtius in ciuitatis Zamoranæ ſuburbijs tum ex publicis, tum quoque ex priuatis ciuium largitionibus, ad beatæ virginis Claræ honorem, ædificandum curarunt: in quo 50. Clariſſæ de ſecunda Regula ſorores impræſentiarum perſeuerant. Eius igitur tabellarium ſcrutantibus, quæ ſequuntur, Pontificiæ bullæ occurrent: Altera quidem Innocentij IIII. ſummi Pont. data Laterani 5. Aprilis, Pontificatus ſui anno ij. qua huius loci ſororibus bona in communi poſſidenda concedit. Et altera eiuſdem data Lugduni 27. Aprilis, anno ſui Pontificatus 3. qua antiquioris conuentus S. Franciſci Sabuloſi ſorores tum generali totius Ordinis, tum quoque prouinciali huius Prouinciæ Miniſtris in omnibus ſubmittit. Et altera B eiuſdem data loco & anno ijſdem ſed 24. Octobris, qua R. Legionenſium Epiſcopum, atque Pelleianum Abbatem huius loci ſororum defenſores, atque conſeruatores conſtituit. Et altera eiuſdem data ibidem eodem anno, qua præfatis monialibus viuendi modum pręſcribit. Et altera Alexandri. IIII. Pon. max. data Laterani 23. Ianuarij, Pontificatus ſui anno 2. qua annuos redditus poſſidendi, neophytarumq; ſororum dotes recipiendi facultatem impertitur. Et altera eiuſdem data loco & anno ijſdem, ſed Ianuarij 26. qua Zamorenſium, atq; Salmantinorum Epiſcopos harum ſororũ, earumdemq; bonorum defenſores patronoſq; conſtituit. Et altera eiuſdem data ibidem 21. Ianuarij, anno ſui Pontificatus iij. qua eiſdem ſororibus pręcipit, quatenus uiuendi modum ſibi ab eius prędeceſſore Innocentio IIII. pręſcriptum teneant, obſeruentq;. Et altera bulla Martini Papę V. data Romę 12. Iulij, anno ſui Pontificatus vj. qua pręC fatis monialibus plenariam omnium peccatorum indulgentiam in mortis articulo à ſacerdote, dummodò ſibi peccata ſacramentali in confeſſione réuelauerint, impertiendam ex apoſtolica auctoritate concedit Nec ſacris reliquijs deſtituitur hic locus, cùm eius ſacrariũ ſequentibus honeſtetur: Nempe oſſibus SS. Apoſtolorum Petri, Bartholomæi, Philippi, Andreę, & vtriuſq; Iacobi: Item oſſibus SS. Blaſij, Laurentij, Sebaſtiani, Geneſij, Georgij, Onuphrij, Romani, Chriſtophori, Gordiani, Viti, Modeſti, atq; Mauritij martyrum: Item reliquijs SS. Hieronymi, Silueſtri, Auguſtini, Ambroſij, Leonis, Nicolai, Martini, Ildefonſi, Franciſci, Dominici, Vincentij, atq; Friderici: Item oſſibus SS. Margaretæ, Barbaræ, Ceciliæ, Cathatinæ, Lucię, Priſcę, Mariæ Magdalenę, Dorothęę, Brigidæ, atq; Eliſabethæ Vngaræ. Item duobus capitibus ex 11. millibus virginum, & altero brachiorum S. Eraſmi. Particulis itidem terrę S. ſepulcri, fragmento nauiculæ D beati Petri Apoſtoli, cappæ S. Dominici, veli atq; cilicij B. virginis Claræ, Ac tandem corporalibus ab ipſamet B. Clara compoſitis, & cochleario, quo eadem ſancta vtebatur.

De monaſterio S. Claræ Tauri. Mon. III.

CLARISSARVM monaſterium, quod Tauri beata virgine Clara eius tutelari ſurrigit, & à 60. ſororibus de ſecunda eiuſdem Regula inhabitatur, à ſereniſſima Berenguela Alphonſi X. atque Violantis illius vxoris Caſtellę Regum filia, anno à partu Virgineo 1255. à fundamentis extructum, breuiq; temporis interuallo abſolutum fuit. Pientiſſima præfata fundatrix in maiori huius monaſterij ſacello, ad latus ſacro decantando Euangelio deputatum, moriens ſepeliri voluit. Idq; mauſoleum affabrè ibidẽ erectũ facillimè indicat. Idem ſacellum cũ reliqua eccleſia illuſtrius reddunt E religioſiſſima ſororis Marię à Turribus corpus ibidem tumulatum, altera ex Dominicę coronæ ſpinis, atq; plures abſq; titulis tamen ſanctorum reliquię, Huic deniq; monaſterio ſereniſſimus Caſtellę Rex Ioannes II. ſeptem Taurinæ ciuitatis reddituarios, datis litteris 15. menſis Martij, anno verò Domini 1408. ea tamen lege poſita, vt Miſſam pro præfatę fundatricis anima quotannis celebrandam curent, mancipauit.

De monaſterio S. Claræ Beneuenti. Mon. IIII.

QVEMADMODVM ex quadã Gregorij X. Pon. max. bulla data anno Dominicę incarnationis 1271. & ex alio Alphonſi X. Caſtellę Regis priuilegio patet, hoc Clariſſarũ monaſteriũ, quod Beneuentanæ ciuitatis apud Hiſpanos muris circumſcribitur,

tur,tituloq; S.virginis Claræ honeſtatur, atq; à 60.ſororibus de ſecunda eiuſdem virginis Regula incolitur,aliquantulum à præfatis muris ex diuerſis fideliũ eleemoſynis, à trecentis annis & vltrà primò exædificatum fuit.Cumq; bella eis in partibus,anno Domini 1388. vigerent, ne moniales mœnibus valloq; ciuitatis excluſæ à ſuperueniente importuno milite moleſtiarum aliquid paterentur, pientiſſimus Caſtellæ Rex Ioannes I. illud ad eiuſdẽ vrbis interiora tranferendum curauit. Eſtq; id de quo impræſentiarũ. Quòd & ſequentibus tum pontificijs,tum quoq; regijs litteris, in eius archiuis diligentius cuſtoditis,exornatur. Et primò quidem bulla quadam Nicolai III. Pont.max. data Viterbij 5. Septembris, anno ſui Pontificatus primo, qua huius loci tum ſorores, tum quoq; cœtera bona ſub ſui protectionem recipit. Et alia eiuſdem data ibidem eodẽ tempore,qua cuncta priuilegia tum à ſummis Pontificibus eius prędeceſſoribus, tũ quoq; à Caſtellæ Regibus ad ſua vſq; tempora huic eidem loco conceſſa confirmat, rataq; habet. Et alia eiuſdẽ data eodem loco & tempore ſuperius citatis, qua Ciuitatenſem Epiſcopum omnium tum huius loci ſororum,tum quoq; bonorum conſeruatorem, defenſoremq; conſtituit. Et alia eiuſdem data vt ſupra,vt huius monaſterij moniales, etiam profeſſæ cuiuſcunq; hæreditatis, demptis feudis, capaces eſſe poſſint. Et alia Martini Papæ IIII.data apud Ciuitatem Veterem 11.Martij,anno ſui Potificatus primo,qua huius cœnobij monialibus,quatenus generalis interdicti tempore clauſo oſtio,campanaq; non pulſata & diuinum officium perſoluere,atq; Miſſæ ſacrificio intereſſe poſſint,dum modo ipſe,vel celebrans interdicto cauſam non miniſtrauerint, ex apoſtolica auctoritate concedit. Et alia eiuſdẽ data ibidem 12.Aprilis anno ſui Pontificatus ij. qua omnia priuilegia huic ſacræ ædi à ſuis prædeceſſoribus, atq; à Caſtellæ Regibus impertita approbat,confirmatque. Ac tum demum priuilegio quodam Sanctij IIII.Caſtellę Regis quo huius loci moniales, earumq; œconomus ab omni impoſitione regia immunes reddunrur. Quod quidem priuilegium à Caſtellæ quoq; Regibus Ferdinando IIII.Ioãne II.& Alphonſo XI. pro ea qua in eas pietate amoreq; ferebãtur, confirmatũ extitit.

De monaſterio Sanctæ Claræ Ianaſi. *Mon. V.*

PROVT ex quibuſdam Caſtellæ Regũ Henrici,atq; Alphonſi priuilegijs conſtat, præſens monaſterium,beatæ virgini Claræ ſacrum,atq; in ciuitatis Compoſtellanę ſuburbijs ſitum, quendam Caſtellæ Regem ſui fundatorẽ,authoremq; habuit.Sed quis ille fuerit no ſatis patet.Ipſum nihilominus incolunt 50. moniales de ſecunda beatę virginis Claræ Regula,ex præfatorum Regum indulto ab omni regia impoſitione immunes. Antiquitate non caret hic locus, cùm ante annum Domini 1289. ædificatum extiterit. Idq; profectò nullus inficiari poterit, cùm ex quadam quadraginta dierũ indulgentia Reati à quatuor Archiepiſcopis, atq; ſexdecim Epiſcopis omnibus huius loci eccleſiam in feſtiuitatibus Natiuitatis,Reſurrectionis & Aſcẽſionis Chriſti Domini, in die Pentecoſtes, Inuentioniſq; S. crucis, in quatuor glorioſæ virginis Mariæ ſolemnitatibus, & in feſtis omnium Apoſtolorum, ſanctorumq; Laurentij,cuius caput ibidem religiosè cuſtoditur,Vincentij,Stephani, Sebaſtiani, Blaſij, Felicis, Axametis, Gregorij, Alexij,Chriſtophori,Silueſtri,Auguſtini,Hieronymi,Ambroſij,Ægidij,Benedicti,Frãciſci,Dominici, Antonij de Padua, Bernardini, atq; SS.Mariæ Magdalenæ,Catharinę, Margaretæ,Agathæ,Luciæ,Praxedis,Barbaræ,Priſcæ,Scholaſticæ,necnõ & S. Vrſulæ diebus, inſuper & feria quarta cinerum, in paraſceue, & in anniuerſaria dedicationis eiuſdem die viſitantibus conceſſa manifeſtũ omnino euadat. Præfatæ indulgentiæ originales litterę in huius monaſterij archiuis accuratiſſimè aſſeruantur,cuſtodiunturq;.

De monaſterio S. Claræ Allarizy. *Mon. VI.*

CVM ſereniſſima Violans Caſtellæ Regina, atq; eius Alphonſi X, Caſtellę Regis, qui per antonomaſiã ſapiens cognominatus eſt,cariſſima vxor ſumma in beatam Claram,eiuſq; familiã deuotione ferretur,ad præſentis monaſterij,beatæ virgini Claræ ſacri,atq; Allarizij (Hiſpanicè Allariz) quod Orenſanæ diœceſis oppidũ eſt,erecti ędificationem ſe ex voto obligauit.Congeſtis itaq; omnibus in medium neceſſarijs,ipſum ex proprijs facultatibus vita comite a fundamentis, anno Domini 1292. extruendum, atque

A atq; tandem peregrinationi cuidam intenta moriens ex teſtamento ex iiſdem faculta-
tibus omnino abſoluendum curauit. In huius loci choro duo præfatæ fundatricis ne-
potes, Philippus videlicet & Margareta, inſuper & Rodericus Paez de Biezma, atque
Ioannes Rodericus à Biezma ambo Montis regij apud Gallecos Vicemotes erectis
quatuor mauſoleis reconditi ſunt. In altero verò eccleſiæ ſacellorum beatus pater Gar
ſias Blandes præfatæ Violantis Reginæ, atq; huius loci ſororum, quæ impræſentiarum
ſunt quinquaginta numero, aliquando cofeſſarius, & huius Prouinciæ Miniſter in Do-
mino quieſcit. Cuius meritis plura indies beneficia Deus opt. max. fidelibus, præſertim
ipſis monialibus, quarum ad ipſum deuotio incredibilis eſt, impertitur: cuiusq; 3. Chro-
nicorum noſtri Ordinis pars abundè meminit. Aſſeruantur à cętero in huius monaſterij
cartophylacio, quæ ſequuntur, pontificiæ bullę. Altera nempe Nicolai IIII. data Romę
B 20. Aprilis, anno ſui Pontificatus j. qua huius conuentus ſorores ab omni regia exactio-
ne immunes redduntur. Et alia eiuſdem data apud Ciuitatem Veterem 3. menſis Februa
rij, anno ſui Pontificatus 3. qua Epiſcopo Orenſano præcipit, vt primum lapidem huius
ſacræ ædis fundamentalem benedicat. Et alia eiuſdem data ibidem, qua eaſdem monia-
les ab omni interdicto, dummodo eidem cauſam non miniſtrauerint, ex apoſtolica au-
ctoritate eximit. Et alia eiuſdem data vt ſuprà, qua præfatas ſorores ab omni Orenſani
Epiſcopi excommunicatione & cenſura liberas eſſe vult. Et alia eiuſdem data ibidem,
qua centum dies de iniunctis pœnitentijs hanc ſacrā ædem in Natiuitatis, Annunciatio-
nis, Purificationis & Aſſumptionis B. Marię virginis, ac SS. Frāciſci, Antonij, Clarę atq;
Eliſabethæ feſtiuitatibus, & per earum octauas orationis ergò introeuntibus ex apoſto-
lica facultate remittit. Et alia eiuſdem data etiā ibidem, eodem anno, ſed menſis Octo-
C bris 16. qua ſuę protectioni huius monaſterij bona ſubmittit. Et alia eiuſdē Nicolai IIII.
data quoq; apud Ciuitatem Veterem 27 Septembris, anno ſui Pontificatus iiij qua vni-
uerſa Clariſſarum monaſteria ab omni exactione libera vult. Et alia Bonifacij VIII.
data Anagniæ 3. Iulij anno ſui Pontificatus ij. qua proximè præcedenti Nicolai IIII. di-
plomati ſubſcribit. Et alia Martini V. data Romę 24. Iulij, anno ſui Pontificatus viii. qua
ſub ſui, Sediſq; apoſtolicę protectione tum præſentia, tum quoq; futura huius monaſte-
rij bona recipit. Cuſtodiuntur inſuper in huius conuentus ſacrario, quæ ſubſequuntur,
reliquiæ: Duæ videlicet paruæ cruces ex Dominicæ crucis ligno frabrefactæ, ex pueri
Ieſu faſcia, ex eiuſdem cunabulis & ſepulcro, quidam beati Apoſtoli Bartholomæi
digitus, ex ſanctorum Romani, & Sabbæ Abbatis oſſibus, ex crinibus, habitu & velo
beatæ virginis Claræ, quædam eiuſdem corda, atque ex ſanctæ Criſpinæ cucuta.

D *De monaſterio S. Claræ Pontiſuedri. Mon. VII.*

SI quis de nobilis fœminæ Maioris Perez in B. Claram, eiuſq; ſobolem fide atque vo
luntate dubitauerit, is præſentis monaſterij, quod ſub titulo S. Clarę Potiſuedri ſur-
rigit, & à 37 Clariſſis Vrbaniſtis inhabitatur, archiuos cōſulat, eiuſq; monumenta ſcru
tetur, & huiuſmodi dubitationem à ſe longius propulſabit. Ex ijs namq;, quot illa præ-
dia, quotq; domos atq; redditus pręfato huic monaſterio contulerit, facillimè addiſcet.
Attamen quis eius primus fundator, primusq; author extiterit, nullo pacto ex præfatis
monumentis reſcire poterit: niſi quòd anno à partu Virgineo 1510. vltimam artificis
manum expertus ſit. Prima huius loci Abbatiſſa, quæ & ſoror Leonora Rodriguez ap-
pellabatur, plura miracula edidiſſe fertur: qua etiam de cauſa eius corpus, in ſacra hu-
E ius conuentus æde ſepultum, in maxima eſt apud omnes veneratione. A ſacra qua-
dam cruce ex eius ligno, in qua Chriſtus mundi Saluator pronobis pependit, fabrefacta
nihil aliud ſacrarum reliquiarum hoc in loco inuenitur, quare his ſuperſedendū puto.

De monaſterio S. Claræ Aſturicæ Auguſtæ. Mon. VIII

QVANTA fuerit Aluari Nuñeſii Oſorii Lemoſianorum Comitis, atq; primi Ca-
ſtellæ, Legioniſq; Regis Alphonſi XI. Oeconomi, ad Clariſſarum Ordinem pie-
tas, quantaq; deuotio, vel ſaltem ex præſenti monaſterio, quod ille ſuis ſumptibus non
longè ab Aſturica Auguſta (vulgo Aſtorga) Hiſpaniæ Tarraconenſis ciuitate, anno
Domini 1328. à fundamentis ad apicem vſq; ſub titulo S. Claræ ædificandum curauit,

colligere

colligere quis facillimè poterit. Id enim & ab eo (vt præfati ſumus) conſtructum, & ſufficientibus redditibus ad commodam 50. Clariſſarum, ſed Vrbaniſtarum habitationẽ dotatũ extitit. Quod tamen ab eo temporis adeò tum ex aduentantium ſotorum dotibus, tum quoq; ex eleemoſynis vltrò a fidelibus oblatis dilatatum eſt; vt nonaginta ſorores commodè ſatis impræſentiarum capiat, contineatque. Cuius præterea decorẽ caput vnius ex vndecim millibus virginũ, pars eius aſſeris cui Chriſtus Dominus genibus innixus Diſcipulorum pedes lauit, fragmentum eius ſcalæ per quam idem mundi Saluator ad Pilatum iudicandus aſcendit, fragmentum itidem menſæ in qua cum iiſdem Diſcipulis vltimam idem Chriſtus cœnam fecit, particulæ veli glorioſæ virginis Mariç, habitus beati patris Franſciſci, ſtolæ beati patris Dominici, atq; indufij S. Demetrij martyris, aliquantulum ſanguinis. S. Blaſij Epiſcopi & martyris, & aliquot oſſa SS. Petri Apoſtoli, Coſmæ, Sebaſtiani, Chriſtophori, Blaſij, Lazari, Benedicti, Pantaleonis, Hermetis, Agapiti, Iuſtini, & Ioannis Chryſoſtomi, atq; SS. Agathæ & Luciæ mirũ in modum adaugent. Sunt deniq; huius loci moniales, idq; ex quodam Alphonſi XI. Caſtellæ, Legionisq; Regis priuilegio, ab omni Regia exactione immunes, atque liberæ. A B

De monaſterio ſanctæ Claræ Villeluporum. Mon. IX.

CVM pientiſſimi Ferdinandus Rodriguez Oſorius, eiuſq; cariſſima cõiunx Agnes à Zerda quendam Clariſſarum conuentum ex communibus facultatibus ædificare decreuiſſent, atq; re infecta Ferdinandus è viuis exceſiſſet, prouida vxor, ne quid ſibi ſimile contingeret, propriam domum, quam intra oppidi Villelupi (vulgò Villalobos) muros obtinebat, poſſidebatque, in monaſterium, coædificata ſibi ſub titulo ſanctę Claræ eleganti eccleſia, anno à Chriſto Saluatore nato 1386. euehendum, atq; ſufficiẽtibus, honeſtiſq; redditibus cumulandum curauit. Incolunt frequentius hoc monaſterium perquam religioſæ 50. moniales de ſecunda (vt vocant) B. virginis Clarę Regula. C

De monaſterio S. Claræ Brigatij. Mon. X.

QVAMVIS aliqui hoc monaſterium, à 40. Clariſſis Vrbaniſtis inhabitatũ, atq; aliquantulum à Brigatio (vulgò Ouiedo) ciuitate ſub titulo S. Claræ erectum, à tribus eiuſdem Ordinis, ſed Beneuentani apud Hiſpanos conuentus ædificatum velint; alijq; id omnino inficiantur, aſſerantq; illud cuiuſdam Brigatianæ viduæ ſumptibus conſtructum: neutra tamen illorum ſententia, quòd vtraq; fidelio teſtimonio careat, mihi probatur. Quamobrem id tantùm, quod & certiſſimum eſt, in mediũ adducam, ipſum videlicet circa annum 46. erectum fuiſſe. Quis tamen eius author, fundatorq; extiterit, nec certa traditione, nec ſcripto conſtat. Mortem obijt hoc in conuentu, anno Domini 1533. deuotiſſima ſoror Clara Rodriguez, cuius abſtinentia incredibilis, oratio feruentiſſima, humilitas profunda, ſilentium perpetuum atq; charitas ardentiſſima fuit. Quapropter, quodq; ante eius tranſitum dulciſſimus quidam lyræ ſonus à ſibi aſtantibus ſororibus auditus extiterit, cum Domino regnare exiſtimatur. D

De monaſterio S. Claræ Villafrechioſi. Mon. XI.

PROVT ex quodam Benedicti XIII. diplomate dato Niciæ 16. Septembris, anno Domini 1408. edocemur, hoc monaſterium, beatę virgini Claræ ſacrum, ac intra muros eius oppidi, quod Hiſpanicè Villafrechos nũcupatur, artinetq; ad Legionenſem diœceſim, erectum, atq; à 60. Clariſſis Vrbaniſtis inhabitatum, ab Vrraca Guſmania eiuſdem oppidi Domina temporali, anno à mundi redemptione 1410. conſtructum, plurimiſq; prędijs, poſſeſſionibus atq; redditibus dotatum fuit. Ipſa verò nobilis Vrraca ſumpto Clariſſarum habitu, & ſolemne votum de religioſo more emiſit, & primam huius loci Abbatiſſam ſtrenuè egit. Cùm autem poſt elapſum ab eius profeſſione triennium nobiles quidã aliquot prædia huic loco mãcipata vſurpare, atq; per vim auferre niterentur, intenderentque, præfatus Benedictus XIII. edito diplomate reuerẽdiſſimos Legionenſium, Palentinorũ atq; Zamorenſium Epiſcopos huius loci, eiuſq; ſororũ defenſores, conſeruatoreſque inſtituit: eiſq; præcepit, vt ipſas atq; locum ab omni violentia, atq; tyrannide vindicarent, tuerenturque. Gaudet deniq; conuentus hic, idq; E

A idq; ex duplici gratia ſib à Ioanne II. Caſtellæ Legioniſq; Rege, anno Domini 1410. & 1421. facta, & ab Henrico IIII. Ferdinandoq; Regibus, nec non & à Regina Ioanna confirmata, ijs prouentibus, qui à ſex huius oppidi reddituarijs Regi obueniebant.

De monaſterio Dominæ noſtræ portæ cœli de Spineto. *Mon. XII.*

A Pago ſpineto 200. paſſibus Salamantinæ diœceſis, atq; monticuli cuiuſdam arboribus veſtiti radices, hoc monaſterium, Dominæ noſtræ portæ cœli de Spineto ſacrum, atq; à 60. Tertiarijs ſororibus incultum, ſurrigit. Quod quidem Gomezulus de Venauides oppidi Fromeſte temporalis Dominus, anno 1444. à fundamẽtis ædificari, atq; ſufficientibus prædijs, redditibuſq; dotari curauit. Cùm autem præfatæ ſorores per 20. annos, nempe ab anno 1444. vſq; ad annum 1464. egrediendi ſepta
B monaſterij libertate gauiſæ fuiſſent, ſua ſponte ei cedentes, quarto voto clauſuræ videlicet ſolemniter aſtringi voluêre. Præterea vale Tertiarijs eiuſdem Ordinis patribus, quibus per idem temporis ſubfuerant, ex apoſtolica Pauli II. ſummi Pont. auctoritate facta 26. Septembris eiuſdem anni 1464. prius dicto, ſe huius Prouinciæ Miniſtri correctioni ſubmiſerunt. Viguit hoc in loco à prima ſui erectione ad præſens vſq; tempus regularis diſciplina, diuinus cultus, atq; ſumma religio: quapropter plures ſanctiſſimæ virgines hinc prodierunt. Nec mirum ſanè, cùm ipſe locus ad præfatas cæteraſq; virtutes excolendas aptiſſimus ſit: eſt enim amœnus, atq; ab hominum frequentia omnino ſemotus: & clementi, ſaluberrimoq; cœlo gaudet. Duplici præterea venerabili imagine ſacra hæc ædes inſignitur: altera Crucifixi in choro erecti, ad quam tum ſorores, tum quoq; ſæculares maxima feruntur deuotione,
C & altera B. Mariæ portæ cœli miraculis, quorum vnnm aut alterum hic ſubijciam, omnino illuſtri. Cùm enim honeſta quædã matrona ex Norba Cæſarea, vulgò Alcantara, oriunda, grauida vterinam ſororem monialem inuiſura hunc locum petijſſet, atq; immaturo partu præuenta animam ageret, ita vt nihil minus ab eius ſalute ſperaretur, ab hac imagine viſitata pręter omnium ſpem ex tempore miraculosè conualuit. Et pater ac frater Franciſcus de Rabanales harum ſororum Confeſſarius, cùm computreſcentibus eius tibijs nihil aliud à morte operiretur, facto maxima cum fiducia ad huius imaginis altare ſacro, omnino incolumis ex tempore mirabilitet euaſit.

De monaſterio S. Claræ fontis Sambuci. *Mon. XIII.*

CVM moriens pius vir Petrus à Fonte cariſſimam ſibi coniugem Mariam San-
D chez hęredem ex aſſe inſtituiſſet, proprium nepotem Ioannem à Leone nomine Bacalarium ea poſita lege ſibi ſubſtituit, vt poſt illius tranſitum quicquid bonorum reſidui eſſet, id totũ in vnius xenodochij, ad pauperes peregrinoſq; excipiendos, conſtructione conſummeret. Verùm pręfatus Bacalarius Ioãnes à Leone Paulo III. Põt. max. ſupplicauit, quatenus ſibi Clariſſarum monaſterium intra Fontis Sambuci patrij, atq; Salmaticenſis diœceſis oppidi mœnia, ex pręfata hęreditate conſtrui liceret. Pijs itaq; eius votis annuente pręfato ſummo Pont. Paulo III. expedita bulla, ſub datum Romę 26. menſis Octobris, anno ſui Pontificatus iiij. hoc monaſterium, S. Clarę dicatum, quod 26. Clariſſę ſorores Vrbaniſtę incolunt, anno 1538. ędificatũ fuit.

De monaſterio Corporis Chriſti Salmanticæ. *Mon. XIIII.*

E CVM perdeuotus Chriſtophorus Suarez Salmanticenſis ciuis, ac regius Quęſtor pręſens monaſterium, ſanctiſſimo Corpori Chriſti ſacrum, quod 35. Clariſſę ſorores Vrbaniſtę pro votis incolunt, intra Salmanticenſis ciuitatis męnia, anno Domini 1538. à fundamentis magnificè ſatis extruendum, temporiſq; ſucceſſu ex proprijs facultatibus abſoluendum, atq; honeſtè dotandũ, ex facultate ſibi à R. Ioanne Poggio apoſtolico Nuncio, atq; ſummi Pont. Pauli III. à latere Legato Pincijs 13. Septẽbris, anno verò Pontificatus eiuſdem Pauli III. facta quartò, curaſſet: vt tandem quod piè pręſtiterat, ſecurioribus atq; felicioribus auibus perſeueraret, huiuſmodi facultatem ſibi à Paulo III. Pont. max. anno 1541. ſupplex confirmari curauit. Differunt tamen huius loci, in cuius archiuis vtraq; facultas (cuius ſupra meminimus) aſſeruatur, ſoro-

res à cæteris Clariſſis,quòd iſtæ ſimplici habitu,illæ verò ſericea cruce rubea,in cuius A meditullio calix cũ erecta hoſtia conſpicitur,ad pectus ex fundatoris mãdato vtantur. Quod hauddubiè ob loci inuocationẽ illis accedit. Quicunq; in altari ſanctiſſimo Crucifixo in hac ſacra æde erecto ſacrũ vel fecerit vel fieri curauerit, vel ipſum preces ad Altiſſimum fuſurus viſitauerit, vel eleemoſynã ad lampadẽ coram ſacramento accenſam confouendã contulerit,is ex apoſtolico Pauli III. Pont.max.indulto oẽs indulgentias eccleſiæ D. Sebaſtiani ad Catacũbas à ſummis Pontificibus cõceſſas promerebitur.

De monaſterio S. Claræ Ribadei. Mon. XV.

NVLLO pacto inueſtigari potuit,quiſnam præſentis monaſterij, quod non longẽ à Ribadeo Gallecorum oppido ſub inuocatione beatæ virginis Claræ ſurrigit, & à quinquaginta Clariſſis ſororibus inhabitatur, author fundatorq; fuerit, vel B quo tempore ædificatum extiterit: quapropter ad alia noſtri inſtituti properabimus.

De monaſterio Conceptionis Legionis. Mon. XVI.

CVM illuſtriſſima Ioanna Henriquez prima Luneſium Comitiſſa, propriam domum ad monaſterij dignitatem promouere ſtatuiſſet, nec id morte præuẽta executioni mandare potuiſſet, ne pia parens tanta ſpe fruſtraretur, cariſſima eius filia, Leonora Qniñonia quòd illa animo conceperat,pientiſſimè executa eſt Collatis itaq; in medium omnibus ad tãtum opus neceſſarijs,hoc ſacrum monaſterium,immaculatę Deiparæ Virginis Conceptioni dicatum,intra mœnia eius ciuitatis, cui Legio Germanica nomen eſt, anno reſtitutæ ſalutis 1518. ex apoſtolica ſibi facta facultate à fundamentis extruendum,honeſtiſq; poſſeſſionibus,prædijs, atq; redditibus cumulandum, C atq; ſequentibus prærogatiuis à Clemente VII. ac Paulo III. ſummis Pontificibus, ad vterini eius fratris,illuſtriſſimi ſcilicet ac R.P.F.Franciſci Quiñonij S.R.E. Cardinalis,atq; totius noſtri Ordinis olim generalis Miniſtri inſtantiam conceſſis,inſigniendum curauit: Vt videlicet quicunq; Conceptioniſtico habitu indutus hoc in loco ſepultus fuerit, omnes gratias ac indulgentias Minoritico in habitu decedentibus conceſſas aſſequatur, vtq; quiſquis ſacræ huius ædis altare,in quo plures SS. reliquiæ à præfato R.Cardinale fratre Franciſco Quiñonio ex vrbe Roma tranſmiſſæ aſſeruantur,in Natiuitatis,atq; Reſurrectionis Dominicæ,in S.Crucis, atque Pentecoſtes, in Conceptionis, Natiuitatis, & Aſſumptionis beatæ virginis Mariæ ſolemnitatibus, & in ſanctorũ Ioannis Baptiſtæ, Philippi,atq; Iacobi Apoſtolorum, Lucæ Euangeliſtæ, Marię Magdalenæ, atque vndecim millium virginum feſtiuitatibus viſitauerit, omnes indulgen- D tias,quæ iiſdem diebus Romæ conceduntur,ex apoſtolica liberalitate aſſequatur. Pręterea,vt quotquot hanc ſacram ædem, quam triginta tres Conceptioniſtæ ſorores frequentius incolunt, ipſa die glorioſæ Conceptioni beatæ Virginis ſacra,orationis ergò ingreſſi fuerint, plenariam omnium peccatorum indulgentiam percipiant. Cohoneſtatur inſuper ſacra hæc domus particulis tituli Dominicæ crucis, ligni eiuſdem crucis,earum virgarum quibus Chriſtus Dominus cæſus eſt,eius columnæ ad quam idem mundi Saluator alligatus fuit, atque velorum ſanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ, diuę Mariæ Magdalenes, & beatæ Claræ: inſuper & aliquot oſſibus ſanctorum Philippi Apoſtoli, Lucæ Euangeliſtæ, Blaſij, Coſmæ,Feliciſſimiq; martyrum, Dominici confeſſoris,Hilarionis Abbatis,& SS.Margaretę,Brigidę, Petronillę, atq; 11.millium virginum: nec non & capite vnius ex SS.Innocentibus, atq; alio itidem capite alterius ex E vndecim millibus virginum: ac tandẽ particulis eius gladij, quo beata Catharina capite truncata extitit,crucis boni latronis,atq; habitus ſeraphici patris noſtri Frãciſci.

De monaſterio Conceptionis Pontisferrati. Mon. XVII.

ID monaſterium, immaculatę Deiparę Virginis Conceptioni dicatum, atque à 30. Conceptioniſtis ſororibus incultum, quod mœnibus oppidi Pontisferrati circumſcribitur,tum Aluari Perez Oſorij Militię S.Iacobi equitis aurati, tum quoq; fideliſſimę eius coniugis Briandę Quiroſię opera, anno Domini 1524. à fundamentis extructum,omnibusq; ſuis numeris abſolutum.atque aliquot redditibus dotatum extitit.

A *De monaſterio Conceptionis Villefrancæ. Mon XVIII.*

MONASTERIVM, Conceptioni virginis ſacrũ, quod in oppidi Villefrancę ſuburbijs erectum conſpicitur, pijſſimi herois Petri à Toleto eiuſdem oppidi Marchionis, atq; Neapolitani Proregis, nec non & generoſæ eius vxoris Marię Oſorio ſumptibus, anno Dominicæ incarnationis 1543. ex apoſtolica ſibi facta facultate ędificari cœpit, atq; non ita poſt multum temporis iiſdem ſumptibus abſolutum, honeſteq; dotatum à P. F. Antonio Guſmanio huius Prouinciæ Miniſtro admiſſum, cæteriſq; locis adiectum fuit: Eius verò fundatrices ſorores tum ex Conceptioniſtico Legionenſi conuentu, tum quoq; ex Beneuentano Clariſſarum monaſterio allatę fuerunt. Quarum deniq; auſpitijs & hic locus omni ex parte perfectus extitit, atq; 30.
B Conceptioniſticas moniales commodiſſimè capit, continetq;. Mortem obijt hoc in loco, in cuius ſacrario aliquot SS. Anaſtaſij, Protaſij, Sixti, atq; Marcelli martyrum oſſa, & pars lapidis, cui beatus Laurentius martyr poſt aduſtionem ſuperpoſitus fuit, habentur, deuotiſſima atq; eximia ſanctitate prædita ſoror Maria à Loſada, cui Deus opt. max. ob eius tum merita, tum quoq; inculpatam vitam ſui tranſitus diem prædicere dignatus eſt, quare in cœlis beatam feliceмq; eſſe piè creditur.

De monaſterio S. Eliſabethæ Zamoræ. Mon. XIX.

CVM perdeuota fœmina Beatrix à Vaſurto domum quandam in monaſterij formã, aliquantulũ à ciuitatis Zamoranæ muris, ſub inuocatione S. Eliſabethæ Vngarorum Regis filię ex proprijs facultatibus, anno à partu Virgineo 1500 ędificari,
C atq; à Tertiarijs quibuſdam ſororibus Franciſcanis, ſimplici tantùm non autem ſolemni voto aſtrictis, tradi curaſſet: perſeuerauerũt ibidem ſub eo modo viuendi ab eo temporis prędictæ ſorores, aliquãdo 15. aliquãdo verò 20. numero, vſq; ad annũ 1582. Vt verò primùm P. F. Franciſcus à Burgis huius Prouinciæ clauum regendum ſuſcepit eas ad triplex Religionis votum, caſtitatis ſcilicet, paupertatis atq; obedientiæ ſolemniter emittendum, vel proprios lares repetendum, præfato anno 1582. compulit. Quamobrem earum aliquæ emiſſo huiuſmodi voto eadem in domo perſeuerarunt, aliæ verò parentum domos petière. Commorantur nunc ibi ſorores duodecim.

De monaſterio S. Mariæ de Bethlehem ibidem. Mon. XX.

D CVM deuota matrona Maria Alphonſi cœlibem omnino vitã anhelaret, domum quandam, intra præfatæ ciuitatis Zamoranæ muros, anno Domini 1540. ex proprijs facultatibus emit, inibiq; cum aliquibus mentis eiuſdem fœminis ſub tertio B. patris Franciſci Ordine, aliquantulum tempus vixit. Sed, ea vita functa, cùm ſororum numerus indies magis magiſq; augeretur, nec illas locus capere poſſet, ea diuendita eius accolæ tum ex obueniente pretio, tum quoq; ex aduentantium dotibus aliam extra eiuſdem ciuitatis muros, ac prope S. Iuliani ædem, anno Domini 1563. conſtruendam, atq; præfatam S. Iuliani eccleſiam ex R. Zamorenſium Epiſcopi, cuius id munus erat, ſibi annectendam curarunt. Vbi & ad annum vſq; Domini 1582. earum 20. ibidem commoratæ ſunt. Quo deniq; tempore, quòd ad huiuſmodi tertium Franciſcanorum Ordinem ex ſimplici tantùm voto tenerentur, eas ad ſolemne emittendum, vel in propria recedendum præfatus pater Franciſcus à Burgis compulit.
E

De monaſterio S. Eliſabethæ Legionis. Mon. XXI.

AEDIFICARANT olim duæ fœminæ Legionenſes, nomen vni Rodiermo, alteri verò Tiraſia Ordoñez intra ciuitatis Legionenſis muros, domũ quandam ſatis honeſtam, in qua ſimul cum quibuſdam alijs virginibus, ſub tertio ſeraphici patris Franciſci Ordine, ſanctiſſimè per aliquot annos commoratę ſunt. Sed cùm is locus prę ſui anguſtia eas omnes commodè capere non poſſet, ſitum à canonicis, ac cætero Legionenſis ciuitatis capitulo ementes inibi hanc ſacram ædem, beatę Eliſabethę Vngarorum Regis filiæ dicatã, cum adiuncto ſibi monaſterio, anno Domini 1544. conſtruendam curarũt. Quarum ſex ibidem impræſentiarum vſq; religioſè perſeuerant.

PROVIN-

PROVINCIA COLONIAE.

A CVM ſeraphicus pater Franciſcus Ordinem à ſe inſtitutum propagatu-
rus aliquot patres ac fratres religione inſignes, anno Domini 1217. ad
Teutoniam deſtinaſſet, (vt in Prouincia Saxoniæ S. Crucis fuſius dixi-
mus) illiq́; re infecta in Italiam remeaſſent, B.P. Cæſarius Spirenſis tum
in humanis, tum quoque in diuinis literis apprimè eruditus, iuſſu eiuſ-
dem patris ſeraphici in eandem Teutoniam, anno Domini 1219. cum quibuſdam ſo-
cijs Franciſcanis ſe contulit, & Auguſtæ Vindelicorum interim primum prouinciale
Capitulum tenuit. Cùm igitur Teutones poſt vnum vel alterum annum elapſum
fratribus aſſueti illis indies magis magiſq; afficerentur, tanta eis liberalitate de locis
B atq; conuentibus prouiderunt, vt intra breuiſſimi temporis ſpatium, vna tantùm
Coloniæ Prouincia, quæ tum inferioris, tum quoq; ſuperioris Germaniæ partem
amplectebatur, ex 46. fratrum conuentibus in 7. Cuſtodias diuiſis conſtiterit. Quæ
ſanè Prouincia, doctiſſimis atq; grauiſſimis patribus illuſtris, ad annum vſq; Domi-
ni 1439. ſub patrum Conuentualium ferula perſeuerauit. Præfato verò anno 1439.
cùm, beato patre Bernardino de Senis adhuc in viuis agente, aliquot Prouinciæ Fran-
ciæ Pariſienſis religioſi regularis Obſeruantiæ alumni Odomaropolim, quæ Galliæ
Belgicæ ciuitas eſt, applicuiſſent, inibiq; monaſterium, ſub eiuſdem regularis Obſer-
uantiæ auſpicijs, cum maximo ciuium applauſu ædificaſſent, atq; eodem anno ho-
C ſpitium Gaudæ, quæ Batauorũ ciuitas eſt, erectum, ad quod Conuentuales Vltraie-
ctenſis conuentus patres, concionũ habendarum, atq; eleemoſynarum acquirendarũ
cauſa diuertere aſſueuerant, Gaudanis id maximè ſolicitantibus, in conuentum eue-
xiſſent, tanta tum Batauis, tum Brabantinis, tũ Geldris, tum Leodiẽſibus, tum quoq;
ſuperiorbus Germanis, Treuerenſis Archiepiſcopi, atq; Colonienſis itidem Archie-
piſcopi dictis audientibus, Obſeruantum Franciſcanorum apud ſe habendorum in-
ceſſit cupiditas, vt illis infra 60. annorum ſpatium 51. ampliſſimos conuentus, di-
uerſis in partibus erigendos, curarint. Vt igitur primùm Gaudano monaſterio Lei-
denſis, Antuerpienſis, & Alchmarienſis conuentus (de quibus inferius in Prouinciç
D Germaniæ inferioris deſcriptione) acceſsêre, omnes 4. ſimul ex eorum patrum, quo-
rum intererat, decreto in Prouinciam ſub peculiari Coloniæ titulo euecti, atq; à cæ-
teris Prouinciæ Franciæ Pariſienſis monaſterijs ſeiuncti ſunt. Contigit autem id an-
no à partu Virgineo 1447. in prouinciali Capitulo Gaudæ celebrato: in quo doctiſ-
ſimus pater Ioannes Goës ſacrę Theologię Licentiatus in primum Colonienſis Pro-
uinciæ Vicarium prouincialem electus fuit. Cùm autem præfata hæc Colonienſis
Prouincia in tantum creuiſſet, vt 51. fratrum locis abſolueretur, eaq; de cauſa à pro-
uinciali Miniſtro maxima cum difficultate viſitari poſſet, conuenientibus in vnam
& eandem ſententiam omnibus Prouinciæ patribus, in Capitulo Durſtenſi, anno Do-
E mini 1529. celebrato, per P. F. Matthiam Vincenium Commiſſarium in duas, nem-
pe Germaniæ inferioris, atq; Colonienſem diſſecta eſt: & iſti, Colonienſi ſcilicet, P. F.
Nicolaus Herbonius vir ſanè doctiſſimus, qui & Commentarios in diui Pauli Epiſto-
las, & conciones per totum annũ habẽdas felliciſſimè edidit, illi verò, ſcilicet Germa-
niæ inferioris, V. P. Ioannes à Louanio admirabili ſanctitate prçditus in prouinciales
Miniſtros præfecti fuêre. Idq; ſanè diſpari lance: cùm P. Ioanni à Louanio 34. atqui
P. Nicolao Herbonio 17. quibus alijs 3. poſtmodum acceſsêre, fratrum conuentus
obuenerint. Poſt elapſum nihilominus bienniũ, quòd huiuſmodi diuiſio in maximũ
vergeret detrimentum, curarũt pro viribus vtriuſq; Prouinciç patres, vt pręfata diui-
ſione ſublata, iteratò conuentus vnirẽtur, fieretq; ex ambabus vnica tantũ Prouincia:

ſed fruſtra, prædicto patre Commiſſario Matthia Vincenio in ſententia perſtante. Hæc A
itaq; Coloniæ Prouincia, cui B. Vrſulam virginem atq; martyrem, nec nou & alia-
rum 11. millium virginum anteſignanā, quòd eius corpus Coloniæ Agrippinæ, à qua
vniuerſa Prouincia denominari voluit, tumulatum ſit, tamquam ipſius tutelarem
præponendam volui, 21. fratrum, ac 3. Clariſſarum ſororum monaſteriis abſoluitur.
De quibus tamen, quòd maior eorum pars perierit, quodq́; itinera iſtis in partibus
ob continua quæ vigent bella, atq; ob patentiſſima vitæ diſcrimina, imperuia, clau-
ſaq́; ſint, pauca in medium afferemus. De monialium verò Tertiariarum locis non
eſt, quòd curioſus lector aliquid à nobis ſperet: cùm eorum nihil ad manus habere po-
tuerimus. Vtitur nihilominus huius Prouincię Miniſter pro ſui muneris executione ſi-
gillo, cui 3. Regum adoratio, atq; ſequentes literæ. S. MINISTRI. FRA. MI-
NORVM REGV. OBSER. PROVINCIÆ. COLONIÆ. inciſæ ſunt. B

De conuentu S. Sebaſtiani Confluentiæ. Conu. I.

QVANDO hic conuentus, diuo martyri Sebaſtiano Confluentiæ, quæ Tre-
uerenſis diœceſis ciuitas eſt, erectus, primò fundatus, vel ex cuius facultatibus
conſtructus fuerit omnibus eius documentis vel temporum iniuria deperditis, vel ab
inundante Rheno famoſo flumine, quo Confluentia ciuitas alluitur, conſumptis,
nullo pacto haberi potuit. Id tamen certiſſimò ex literis, in publicis Confluentinis ar-
chiuis diligentius aſſeruatis, conſtat, beatum ſcilicet patrem Bernardinum Senenſem
iſtis in partibus aliquando fuiſſe, atq; plurima miracula patraſſe: qua etiam de cauſa
noſtri fratres in tanti patris memoriam adhuc in eis optimè audiunt: & beatum pa-
trem Ioannem Capiſtranum huius conuentus incolam extitiſſe, ſibiq́; partem brachij C
eiuſdem martyris Sebaſtiani, quæ adhuc perſeuerat, & maxima à Confluentinis in ve-
neratione habetur, contuliſſe: atq; demum prętatum hunc conuentum à patribus Frā-
ciſcanis Conuētualibus ad noſtros Obſeruātes ex Nicolai V. Pont. max. decreto anno
à partu Virgineo 1451. deuolutū eſſe. Commorātur frequētius hoc in loco 20. fratres.

De Minoritico conuentu Hammonenſi. Conu. II.

LICET plurimis, ijsq́; ſerioribus negotijs implicaretur generoſus Comes Ge-
rardus à Marchia vterinus Ioannis Cliuenſium Ducis frater, illis tamen à præ-
ſentis conuentus Hammonæ, quę Iuliacenſis Ducatus ciuitas eſt, erecti ędificatione ab-
duci non potuit. Quinnimo pientiſſimus is heros, vt primùm ſibi per otium licuit,
eum, anno Dominicæ incarnationis 1454. Nicolao V. Pont. max. ſedente à funda- D
mentis extruendum curauit; nec prius deſtitit cœptis, quàm ſibi vltimam artificis
manum experiri faceret: Supereſt adhuc hic conuentus & à 16. fratribus incolitur.

De Minoritico conuentu Nouiomagenſi. Conu. III.

QVANTA fuerit priſcorum Nouiomagenſium in Deum pietas, quantaq́; in
Franciſcanos beneuolentia hinc liquidò patet: quòd videlicet, cùm ante annum
Dominicæ incarnationis 1450. iſtis conuentū aliquātulum à Nouiomago inſigni Gel-
driæ ciuitate ſatis auguſtè conſtruendum curaſſent, isq́; locus eorum ſaluti minus fa-
ueret, expenſis tum factis, tum quoq; faciendis longè poſthabitis, adiecerunt, vt
& hunc intra præfatæ ciuitatis mœnia multò elegantiorem, multoq́; auguſtiorem eiſ- E
dem fratribus, ædificarent. Longè tamen aliter eorum ſucceſſores exulceratis his no-
ſtris temporibus, & erga Deum, & erga noſtrum Ordinem ab eis ſeſe habuêre: cùm, an-
no Domini 1570. catholica fide abiurata, nephandiſſimisq́; quibuſdam hæreticis
manu porrecta, & ſanctorum reliquias ſacrilego pede conculcarint, & hoc monaſte-
rium plurimis cum alijs eccleſijs ſolo æquauerint, funditusq́; (proh dolor) euerterint.

De Minoritico conuentu Bielueldenſi. Conu. IIII.

BIELVELDIA Iuliacenſis Ducatus ciuitas eſt, atque catholicam fidem ſibi à
maioribus traditam adhuc per Dei gratiam retinet. Eius igitur pientiſſimus ſe-
natus cùm anno à partu Virgineo 1458. Minoriticum hunc conuentum intra com-

munis

A munis ciuitatis mœnia ex apoſtolica auctoritate, atque ex communibus facultatibus ædificandum curaſſet, qui ei impræſentiarum vſque in officio ſucceſſit, in id maximè incubuit, vt creditum ſibi à prædeceſſoribus depoſitum, catholicam ſcilicet fidem, mordicus retineret,& præfatum Minoriticum hunc conuẽtum à duodecim fratribus frequentius incultum ab omni prorſus iniuria immunem ſeruaret ſibi imminente.

De Minoritico conuentu Zutfanienſi. Conu. V.

QVOD noſtri fratres tum in priuatis adhortationibus, tum quoque in publicis concionibus pro ſuggeſtu Zutfaniæ, quæ Geldriæ ciuitas eſt, in hæreſim vehementius inueherentur, eius fautores excandeſcentes hunc conuentum ab optimis, catholicisq; ciuibus intra præfatæ ciuitatis mœnia, ſub anno natiuitatis Domini 1455.
B exædificatum, anno ſalutis humanæ 1572. funditus euerterunt, demolitiq; ſunt.

De conuentu S. Mariæ Magdalenæ Duræ. Conu. VI.

QVICQVID monumentorum in præſentis loci archiuis aſſeruabatur, id Durenſis ciuitatis expugnatione per Carolum V. Germanorum Imperatorẽ, quòd ſibi Iuliacenſium atq; Cliueſium Dux rebellaſſet, anno Dominicæ incarnationis 1545. facta miſerè perijt. Quamobrem de præſenti conuentu B. Mariæ Magdalenæ Duræ, quæ Colonienſis diœceſis ciuitas eſt, erecto id tantùm dicere poſſumus: quod videlicet à pientiſſimo Cliuenſium atque Iuliacenſium Duce cognomine de Merode, ſub anno Domini 1459. à fundamentis ad apicem vſque conſtructus,& à quodam apoſtata hæretico ex maxima impietate, anno ſalutis humanæ 1533. omnino combuſtus, atque
C tandem ex pijs Durenſium eleemoſynis poſt elapſum quadrienniũ, nempe anno 1537. reędificatus,& in multò meliorem ſpeciem redactus fuerit. Quem & quindecim fratres ſatis commodè inhabitãt,& caput S. Theodori martyris, & vtrunq; brachium S. Lamberti Tungrenſium Epiſcopi atq; martyris, & decem capita ex 11. millibus virginum ſupra modum exornant. In matrice Durenſium eccleſia caput S. Annæ Dei genitricis Mariæ parentis quàmdiligentiſſimè aſſeruatur: quod per quendam fabrum murarium ex Moguntinenſi eccleſia furto ſublatum, atq; Duram tranſlatũ extitit, cuius rei cauſa inter ſenatũ Moguntinum & Durenſem magna controuerſia orta fuit, & diu agitata.

De Minoritico conuentu Embricenſi. Conu. VII.

D CVM nihil diſſidij, nihilq; diſcordiarum inter Cliuenſes, atq; Geldrenſes intercederet, ſed omnia in ſumma pace conſtituta eſſent, inclytus heros, atque Monrenſium Dominus hunc conuentum aliquantulum ab Embrico Iuliacenſium oppido, ex mera in ſeraphicum patrem Franciſcum deuotione, ſub anno reſtitutæ ſalutis 1463. conſtrui, atque huius Prouinciæ fratribus tradi curauit. Cumq; eius habitatores, exorto inter præfatos Geldrenſes atque Cliuenſes cruentiſſimo bello, maximis quaterentur difficultatibus atque incommodis, ipſumq; ad præfati Embricenſis oppidi interiora tranſlatum cuperent: ne id aſſequerentur præfatus fundator in cauſa extitit. Quamobrem eas conſtanti animo, atque incredibili patientia ſuperare coacti ſunt. Exorta tamen in Belgio peſtifera hæreſi, atque rebus omnino turbatis, præfatus hic Embricenſis conuentus à perditiſſimis quibuſdam nebulonibus Satanæ miniſtris, ſub anno Dominicæ incarnationis 1573. funditus euerſus eſt, ita vt veſtigium eius non remanſerit.
E

De Minoritico conuentu Lemghedenſi. Conu. VIII.

NOBILIS quidam eques nomine Ioannes Molembetrius propriam habitationis domum, quam Lemeghedi optimo iure poſſidebat, huius Prouinciæ fratribus in monaſterium euehendam, ſub anno Domini 1464. liberaliſſimè obtulit, contulitq;. Cui operi cùm fratres ſe accinxiſſent, vniuerſum ferè oppidum ſibi contrarium atque reſiſtens experti ſunt. Quamobrem re ad generoſum Bernardum de Lyppia temporalem eiuſdem oppidi Dominum delata, atque duobus ex præcipuis ſibi contradicentibus fulgure mirabiliter è medio ſublatis, diffinitiua ſententia in fratrum fauorem ceſſit. Qua denique obtenta præfatus hic conuentus ex diuerſis fidelium eleemo-

ſynis

ſynis elegantet ſatis conſtructus fuit, eiſdemq; fratribus ad annum vſq; Domini 1575. quo à cruentiſſimis hęreticis Lutheranis in fauillam redactus eſt, pro votis deſeruiuit. A

De Minoritico conuentu Lympurgenſi. *Conu. IX.*

HIC conuentus Lympurgi, quod Treuerenſis diœceſis oppidum eſt, ex publicis oppidanorum facultatibus, ſub anno Dominicę incarnationis 1464. erectus, atq; à fratribus primò inhabitatus, ab ijſdem, quòd mirum in modum hac in Prouincia deficerent, nec cæteris locis ſatisfacere poſſent, anno Domini 1577. derelictus, atq; tandem per patrem Commiſſarium ad hanc Prouinciam à nobis deſtinatum, anno Domini 1582. iteratò reaſſumptus, cæteriſq; monaſterijs denuò agglomeratus extitit. A quo etiam tempore ab octo fratribus, non abſq; Lympurgenſium fructu, inhabitatur.

De Minoritico conuentu Corbeienſi. *Conu. X.* B

SVBSISTIT hic conuentus, Corbeij, quod Comitatus Haſſiæ oppidum eſt, ex diuerſis Corbecenſium eleemoſynis, ſub anno Dominicæ incarnationis 1479. ędificatus, ab eo temporis vſque ad annum 1573. quo, deturbatis eius habitatoribus atque ſupra modum diuexatis, à perditiſſimis hæreticis, infeſtiſſimiſq; religioſorum inimicis, eò quòd auctoritatē ſummi Pontificis Romani tueantur, deuaſtatus, deſtructuſq; fuit.

De Minoritico conuentu Zeghenenſi. *Conu. XI.*

EANDEM prorſus fortunam expertus eſt præſens conuentus Zeghenij, quod eiuſdem Haſſienſis Comitatus oppidum eſt, erectus. Cùm pijſſimorum Zeghenenſium ſumptibus, anno à partu Virgineo 1488. conſtructus, ab impijſſimis, hæreticiſq; eiuſdem oppidi habitatoribus, ànno Domini 1573. deſtructus expilatuſq; extiterit: fratribus interim eius accolis opprobrijs, ac verberibus ſaturatis, & hinc inde diſperſis. C

De Minoritico conuentu Dorſtenſi. *Conu. XII.*

NON eadem cum duobus præcedentibus conditio, atque infelicitas pręſenti huic monaſterio Dorſtenij, quod Iuliacenſibus ciuitatis honore inſignitum patet, erecto eſt: cùm à Dorſtenſi ſenatu ex communibus facultatibus, ſub anno Dominicæ incarnationis 1488. piè ædificatum, ab eius ſucceſſoribus in hodiernam vſque diem, eadem prorſus pietate illæſum omnino ſeruetur, diligentiuſq;, ne quid detrimenti à conuicinis hæreticis recipiat, cuſtodiatur. Quo denique fit, vt à duodecim fratribus, Altiſſimo fideliter famulātibus, calamitoſo hoc noſtro æuo cōmodè ſatis inhabitetur. D

De Minoritico conuentu Arnehmenſi. *Conu. XIII.*

LONGE aliter ſucceſſit huic conuentui Arnehmij, quod Geldriæ oppidum eſt, anno Dominicæ incarnationis 2489. prius conſtructo. Cùm poſt 90. annum ab huiuſmodi conſtructione, anno videlicet Domini 1580. ab hæreticis, quibus Franciſcana Religio infeſtiſſima eſt, ſpoliatus, dirutus, atq; in lapidū aceruum conuerſus fuerit.

De conuentu S. Mariæ de Angelis Brulæ. *Conu. XIIII.*

PRÆSENTIS conuentus Brulæ, quæ Colonienſis diœceſis oppidulum eſt, diſtatq; Colonia Agrippina quatuor millibus paſſuum, in honorem ſanctæ Mariæ de Angelis erecti tum antiquitatem, tum quoque ædificationem deſcripturus, quæ ex defunctorum libro habere potui, ea in medium afferre decreui. Suntq; huiuſmodi. E

Illuſtriſſimus dominus Hermannus Lantgrauius Haſſiæ Dei & apoſtolicæ Sedis gratia ſacroſanctæ Colonienſis eccleſiæ Archipræſul, ſacri Romani Imperij Archicancellarius, Princeps Elector, Vueſtualiæ, & Angariæ Dux, Legatuſq; natus hunc locum, anno Domini 1491. fundans, primarium lapidem in ſacro Aſcenſionis Dominicæ die poſuit, ac, vt cernitur, egregiè ſatis vſque ad perfectum proprijs ſuis impenſis deduxit. Anno verò Domini 1493. prædictam loci eccleſiam menſis Decembris die 7. ingenti feruore, & non ſine magna multorum tum nobilium, tum quoque vulgarium ædificatione, conſecrauit. Porrò anno Domini 1494. menſis Maij 21. feria videlicet quarta quatuor temporum poſt Pentecoſten, fratres Minores de Obſeruantia

A *uantia maxima cum ſolemnitate in præfatum locum introduxit, infinitisq; fauoribus, ac pater-
nis affectibus ſimul & effectibus fratres eoſdem & ornauit, & præuenit. Cuius innumera be-
neficia Ordini & familiæ, præſertim vero huius loci patribus, & fratribus exhibita Deo, bea-
tæ Mariæ ſemper virgini, ac ſanctiſsimo patri noſtro Franciſco ſemper ſint accepta Amen.
Obijt autem præfatus illuſtriſsimus Princeps in Caſtro Popperſdoro, præſente ibidem iſtius con-
uentus Guardiano cum 5. fratribus, cuius cor in ſignum præcipui amoris, quem ad fratres vſq;
in finem geſsit, aromatibus conditum ſimul cum interioribus in choro ante ſummum huius cō-
uentus altare (prout eiſdem ipſe ſæpius promiſerat) honeſtiſsimè iacet, plumbea in çapſa ſepul-
tum & teſtudinatum. Cuius perpetua memoria ſit in benedictione, & anima in ſancta requie-
ſcat pace, Amen.* Fuit autem præfata hæc ſacra ædes, quam & duodecim fratres pro
voto inhabitant, à pientiſſimo præfato Archiepiſcopo elegantiſſimè, licèt non adeò
B auguſtè, prope proprium caſtrum conſtructa, omnibusq; tum ad diuinum cultum,
tum quoque ad rem familiarem neceſſarijs cumulata. Idq; ex apoſtolica Innocen-
tij VIII. ſummi Pontificis auctoritate, cui Alexander VI. Pont. max. anno Domi-
nicæ incarnationis 1494. ſubſcripſit, ſibi anno ſalutis 1490. facta. Apoſtolica tum In-
nocentij VIII. tum quoque Alexandri VI. ſummorum Pontificum breuia cum
alijs tum pontificijs, tum etiam imperatorijs priuilegijs noſtrum Ordinem, præſertim
verò hanc ſacram domum concernentibus, in eius archiuis diligentius aſſeruantur. In
eiuſdem verò loci ſacrario ſancti Iuſtini Archiepiſcopi, ſancti Terentij Epiſcopi, ſan-
cti Coſtini Ducis, vnius ſancti Aethyopis, atque ſanctæ Brigidæ capita, itidem & alia
octodecim diuerſorum ſanctorum capita, nec non & brachium ſancti Lamperti ſum-
ma veneratione cuſtodiuntur. Atqui in choro ſupra ipſa fratrum ſedilia innumeræ ſan-
C ctorum reliquiæ à præfato illuſtriſſimo Archiepiſcopo liberali dono datæ & collocatæ
habentur, quas Brulenſes maxima deuotione atq; obſeruantia proſequuntur. Quæ ta-
men ſub pōtificiæ excōmunicationis pęna inde nec auferri, nec aliò transferri poſſunt.

De Minoritico conuentu Martpurgenſi. Conu. XV.

MINORITICVS hic conuentus Martpurgi, quæ Haſſienſis Comitatus ci-
uitas eſt, ab antiquo ex publicis Martpurgenſium facultatibus erectus Conuen-
tualibus Franciſcanis patribus ad annum vſque humanæ ſalutis 1497. ſubfuit. Eorum
tamen plurimis eo ipſo anno in regularem Obſeruantiam tranſeuntibus, alijs verò ad
alia loca diuertentibus, in patrum eiuſdem inſtituti Obſeruantum poteſtatem, idq; ex
apoſtolico Alexandri VI. decreto, cuius executor extitit illuſtriſſimus Princeps Gu-
D lielmus Lantgrauius Haſſienſium, venit. Cumq; eo pacificè per quinquaginta annos,
eoq; amplius præfati Obſeruantes potiti eſſent, exorta in ſuperiori Germania Luthe-
rana illa peſtifera hæreſi, loco cedere poſt plurima perpeſſa ludibria coacti ſunt. Ipſe
verò conuentus prophanis vſibus ab ipſis impijſſimis hæreticis adiudicatus extitit.

De Minoritico conuentu Groenemburgenſi. Conu. XVI.

NEC latum (vt aiunt) vnguem diſcedit præſens conuentus Groënemburgi, quod
eiuſdem Haſſienſis Comitatus oppidum eſt, conſtructus à præcedenti. Cùm à ſui
erectione ad præfatum vſque annum Domini 1497. Conuentualibus Franciſcanis pa-
tribus paruerit, & eo ipſo anno, quo & ille, eodem Alexandro VI. ſummo Pontifi-
ce id præcipiente, opera illuſtriſſimi eiuſdem Gulielmi Lantgrauij ab eis ad regula-
E ris Obſeruantiæ Minoritas deuolutus fuerit: ac tandem vno & eodem tempore, quo &
etiam ille, pulſis eorum habitatoribus, in impijſſimorum hæreticorum ius ceſſerit.

De Minoritico conuentu Emdenſi. Conu. XVII.

SANE parum profuit P. F. Ludolpho Graningenſi prouinciali Vicario, ac decem
alijs Obſeruantibus Frāciſcanis patribus cum maximo ſubmerſionis ac vitæ amit-
tendæ diſcrimine Emdam, Emdenſis Comitatus metropolim, anno Domini 1498. ap-
puliſſe, atq; Conuentualibus Franciſcauis patribus hoc in cōuentu ibidem antiquitus
erecto ex apoſtolica Alexandri VI. Pont. max. auctoritate ſucceſſiſſe. Cùm & ipſi variè
prius diuexati inde, poſt 50. annos vix elapſos, ab hæreticis pulſi, eiectiq; fuerint.

De con-

De conuentu S. Iodoci prope Biluelдiam. *Conu. XVIII.* A

CVM Ioannes quidam Scrageus eò diuitiarum proceſſiſſet, vt omnes ſui temporis mercatores longè ſuperaret, Deo pro tãtis à ſe receptis beneficijs gratias redditurus, deuotam eccleſiam, diuo Iodoco ſacram, longiuſculus à Bilueldia Iuliacenſium oppido, in accliuiore nemoroſi cuiuſdam montis parte, anno à partu Virgineo 1501. conſtruendam, eamq; omnino perfectam ſequenti anno, nempe 1502. huius Prouinciæ patribus Zegheni, reuerendo admodum patre fratre Oliuerio Mallardi generale Vicario eorum Præſide, capitulariter congregatis, tradendam curauit. Cumq; conuentum iuxta condictum minimè ædificare vellet, eaq; de cauſa pauperculi fratres plurimis quaterentur difficultatibus, atq; incommodis, huiuſcemodi eccleſiam poſt elapſum ſexennium, anno ſcilicet 1508. deſerere, atq; ad pararum ſibi ab B oppidanis Bilueldiæ conuentum ſe transferre coacti ſunt. Vbi per 50. ferè annos moram traxère. Quibus tamen elapſis vniuerſa hac patria hæreſi infecta, & ipſi oppido cedere coguntur, & eorum conuentus ſacrilegas hæreticorum manus expertus extitit.

De Minoritico conuentu Groningenſi. *Conu. XIX.*

PRÆSENS conuentus Groningæ, quæ Phriſienſis Comitatus metropolis eſt, ante 200. annos communibus Groningenſium ſumptibus erectus, à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad eiuſdem ordinis Obſeruantes, Alexandro VI. Ponrif. max. id decernente, atque reuerendiſſimo Raymundo eius Legato huiuſmodi decretum executioni mandante, anno à ſalurifera Chriſti natiuirate 1502. deflexit. Ab eo igirur tempore impræſentiarum vſque, licèt ea patria hæreſi pro maiori parte infecta, præfatus hic conuentus per Dei gratiam in officio manet, & à viginti huius Prouinciæ ftatribus ſat commodè, non abſque catholicorum ingenti fructu, incolitur. C

De conuentu S Nicolai Aquiſgrani. *Conu. XX.*

AQVISGRANVM Brabantini Ducatus nobiliſſima ciuitas, quæ & ſepulcro Caroli Magni Imperatoris maximè condecoratur, plura olim nomina ſortita eſt: cùm & Bataudurum, & Vergera aliquando nuncupata extiterit. Intra huius igitur antiquiſſimæ ciuiratis mœnia Minoriticus quidam conuentus, diuo Nicolao ſacer, (de quo impræſenriarum) à nobili Palantorum familia ab antiquo (forte ante 200. annos) à fundamentis ad verticem vſq; ex polito, firmiſſimoq; lapide, marmoreis columnis innixo, ædificatus extitit. Cumq; per centum eoq; plures annos Conuentualibus Franciſcanis patribus ſubiacuiſſet, poſt generale totius noſtri Ordinis Capitulum Romæ ſub Iulio II. Pont. max. anno à partu Virgineo 1506. celebratum, eodem Pontifice id mandante, ad huius Prouinciæ Obſeruantes, ſupra modum runc tẽporis florenres, ab eis tranſlatus, atque eius poſſeſſionibus & redditibus diuenditis, ab ipſis fundamentis refectus, ſiue potius reædificatus extitit. Huius conuentus eccleſia, quæ & pulcherrima, & ſatis augusta eſt, elegantiſſimis aris, & nobiliſſimis heroum ſepulcris, inſuper & duabus Dominicæ crucis particulis, ſiniſtro pede alterius ex ſanctis Innocentibus, aliquot oſſibus ſancti Georgij martyris, molari dente S. Lamberti Leodienſium atque Tungrenſium Epiſcopi & martyris, oſſibus ſanctarum Agathæ virginis & martyris, & Margaretæ itidem virginis & martyris, & beatæ Eliſabethæ viduæ, eiuſdem annulo, corporalibus eiuſdem quoque ſanctæ manibus contextis, atque innumeris aliorum ſanctorum & ſanctarum reliquijs, honeſtiſſimo loco ſub ſummo altari reconditis, ſupra modum exornatur. In huius denique loci, à viginti fratribus plerumq; inhabitati, archiuis noſtri Ordinis Mare magnum, (hic libellus eſt pontificia eiuſdem Ordinis priuilegia concernens,) & apoſtolicæ Sixti IIII. Innocentij IIII. atque Innocentij VIII. ſummorum Pontificum literæ, quibus certi indulgentiarum dies in Chriſtifidelium fauorem ſtatutis remporibus huius loci eccleſiæ conceduntur, & Imperatoria Friderici III. atque Maximiliani huius nominis primi Imperatorum diplomata, quibus præſentis monaſterij fratres ab omni exactione immunes redduntur, olim aſſeruabantur. Quæ tamen omnia ſimul cum pretioſioribus

A ribus vaſis tum aureis, tum quoque argenteis, atque ſacris veſtibus ad diuinum cultum pertinentibus, ad inexpugnabile illuſtriſſimi atq; ſummè catholici Iuliacenſium Principis caſtrũ, 16. millibus paſſuum ab Aquiſgrano diſtans, quòd huiuſmodi Aquiſgranenſis ciuitas mutationem in negotio fidei (niſi Dominus adſit) minitetur, ante quadriennium ex maturo illorum patrum, quorũ intererat, conſilio tranſlata fuêre.

De Minoritico conuentu ſiue collegio Coloniæ Agrippinæ. Conu. XXI.

CVM paucis ab hinc annis aliquot Prouinciæ Germaniæ inferioris patres ac fratres, ob hæreſim in Belgio ſupra modum graſſantem, cara parria, natiuisq; laribus relictis Coloniam Agrippinam Vbiorum ciuitatem in ripa Rheni fluuij ſitam, Vbiopolim antea nuncupatam, poſtea verò à Marco Agrippa, qui eam inſtaurauit, ac B præſtantiſſimis ædificijs eam exornauit, fuitq; Cæſaris Auguſti gener, vel vt alij volũt ab Agrippina Neronis matre, quæ vt ſocijs quoque nationibus potentiam ſuam oſtentaret, in hoc oppidum, vbi genita erat, Coloniam ex veteranis deduci imperauit, ſic dictam, conceſſiſſent, ſæcularem quandam domum ex oblatis ſibi à fidelibus eleemoſynis conducentes, ibidem impræſentiarum vſque eorum 20. & vltrà ſatis religiosè, ac cum ingenti fructu totius ciuitatis, circumuicinorumq; oppidorum, & pagorum ad quos vtiliſſimas, atque frequentes de ſacroſancto Euangelio habent conciones, commorati ſunt. Quam quidem domum, licèt collegij titulo inſigniatur, quòd aliqualis ædificandi eadem in ciuitate temporis ſucceſſu conuentus, vel eiuſdem domus ad conuentus dignitatem promouendæ ſpes affulgeat, præcedentibus annectere volui.

De Clariſſarum monaſterio Treueris. Mon. I.

C ANTIQVISSIMVM ſanè eſt hoc monaſterium Treueris, quæ ſuperioris Germaniæ ciuitas eſt: Belgisq; finitima, atque inſignis olim cognoſcendarum cauſarum populi Romani curia, Treuirorum cognominata, extitit, in beatæ virginis Claræ memoriam erectum, atque à quadraginta Clariſſis ſororibus, ſub prima eiuſdem beatæ virginis Claræ Regula ſanctiſſimè degentibus inhabitatum: cuius author pijſſimus Treuerenſium ſenatus facillimè creditur. Ad hoc monaſterium, tanquam ad ſacram ancoram, Clariſſæ aliquot atque religioſiſſimæ ſorores, à cara patria, ob conſtantem catholicæ fidei confeſſionẽ, exules ex Belgio infeliciſſima hac noſtra tempeſtate confugerunt: atq; à cæteris ſororibus, quæ & religioſiſſimæ, & charitate ſunt prædiæ, humaniſſimo hoſpitio, nobis interim id præcipientibus, exceptæ ſunt.

D *De Clariſſarum collegio Coloniæ Agrippinæ. Mon. II.*

EXTAT & aliud Clariſſarum de prima (vt aiunt) Regula beatæ virginis Claræ monaſterium, ſiue potius collegium Coloniæ Agrippinæ (de qua ſupra) erectum, quod viginti ſorores pro maiori parte patrijs laribus, natiuoq; ſolo, quòd catholicam fidem, Romanamq; Eccleſiam abiurare noluerint, profugæ inhabitant.

De Clariſſarum collegio Confluentiæ. Mon. III.

PERSIMILIS eſt omnino hic locus proximè præcedenti: eaq; de cauſa collegium potius quàm conuentus appellandus venit. Eſt ſiquidem domus Confluentiæ erecta, in qua viginti Clariſſæ de prima Regula ſorores, quæ, vt propriæ ſaluti E conſulerent, ex Belgio iſtas ad partes conuolarunt, ad tempus ſub antiquioris cuiuſdam patris, ac ſub propriæ Abbatiſſæ ſiue matris cura pauperrimè ſatis, ſed omnino religiosè degunt. Quia verò tum iſtius, tum quoq; proximè præcedentis loci ſorores, vt primùm fidei negotium melius ibi habuerit, parrios lares remeare decreuerũt, hæc tantùm de ipſis dicta volui. Habet quoque hæc Prouincia aliquot Tertiariarum ſororum Franciſcanarum domos, quarum tamen, quòd ad finem tendant, ſingulariter, aut latius meminiſſe nolui. Et hæc maximo ſanè labore, deperditis (vt præfati ſumus) oĩbus conuentuum monumentis, parta de Colonienſis Prouinciæ exordio & progreſſu, deq; eiuſdem conuentibus, atq; rebus memoria recordationeq; dignis dicta ſunto.

PROVIN-

PROVINCIA S. BONAVENTVRAE.

A AMPLISSIMA eſt hæc Prouincia inter Galliam Celticam, Belgicam &
Narbonenſem ſita, partem ab vtriſq; capiens, quibus cingitur. Multas prę-
terea Prouincias continet, nimirum Lugdunenſem, Forencem, vtramque
Burgundiam, Lotharingiam, Delphinatum, Borbonenſem, ſuperiorem &
inferiorem Aluerniam & Sabaudiam. Italis inſuper, Heluetijs, Germanis,
Gallis & Narbonenſibus vicina, omniumq; rerum opulentiſſima eſt, Rhodano interim,
Iſera atq; Sona famoſis fluminibus placidam nauigationem, irrigationē, & piſciū abun-
dantiā ſubminiſtrantibus. Antiquitatum etiā monumentis inſignis, & Chriſtiana reli-
gione, quam ſummè aluerunt & auxerunt illa SS. martyrum Blandillę, & aliorū prope
infinitorum glorioſa certamina, mox poſt Chriſti Aſcēſionem decorata, à diuo Euſebio
B atq; Nicephoro calculis diligenter redacta extitit. Proinde non mirum ſi tantorum ſa-
crorum Conciliorū (ſubmiſſo collo Euangelij Ieſu Chriſti iugo) altrix extiterit, vtpote
Viennenſis, Cabilionenſis, plurium Lugdunenſium &c. Tamē oblita beneficiorum ſibi
præſtitorum, prurientes aures ſcorto & adulteræ Gebennæ, à fide apoſtatrici, ſub anno
Dñi 1560. ſatis impudenter præbuit. Vnde non erubuit hæc Lugdunenſis Gallia adul-
terinam, eamq; hæreticam, doctrinam è Gebennenſibus lacunis haurire, è proprijs in-
terim finibus catholica fide, religione, ſacramentis, & alijs catholicæ Eccleſię pretioſiſ-
ſimis depoſitis longè eliminatis. Quo factum eſt, vt in rabiem conuerſa, proſtratis inte-
rim & ſolo æquatis ſacroſanctis eccleſijs, vaſisq; ſanctis nephandiſſimo ſacrilegio inde
aſportatis, pollutas tandem ſanctorum ſanguine manus cruentarit, manens ebria ſpa-
C tio decem annorum. Nunc autem Dei auxilio ad meliorem mentem rediens, gratam ſu-
per his pœnitentiam Domino agit. His igitur de Lugdunenſi Gallia vtcumque præli-
batis, Franciſcanæ noſtræ Prouinciæ hiſtoriam exordiamur. Quæ profecto vniuerſa ea
patria, in qua ſita eſt, bello, peſte, atq; fame ſummopere conflictata, eaq; de cauſa fratri-
bus, qui ſingulorum conuentuum memorabilia feliciori calamo excipere poſſent, om-
nino impenetrabili, manca & plus æquo pauperior euaſit. Hæc itaque Prouincia anti-
quitus Burgundię Prouincia appellabatur. Tamen à tempore, quo diuus Bonauentura
inter ſanctos relatus eſt, ob tanti viri reuerentiam, eius nomen ſortiri meruit. Præterea
nullam aliam ſui progenitricem agnoſcit: ſed Franciæ, atque Turoniæ Prouincijs coæ-
ua, ſeraphico patre Franciſco adhuc in viuis agente, exordium ſumpſit. Continet autē
D ſex Cuſtodias, & fratrum conuentus non minus 50. (nam de monialium monaſterijs
nihil impræſentiarum vel certè parum ob præfatas difficultates dicere poſſumus) gra-
uiſſimisq; viris ſcientia atque doctrina conſpicuis (quorum nomina & facta ſuis locis
vtcumq; patebūt) dum Religio iſtis in partibus reſplenderet, maximè floruit. Quia verò
præfata hæc Prouincia beati patris Bonauenturæ nomen hæreditauit, eiusq; ſigillum
eiuſdem patris iconem ſtantem omnino, cui Crucifixus arbori innixus aſtat, necnon
& ſequentes literas: S. PROVINCIAE SANCTI BONAVENTVRAE ORDINIS
MINORVM. orbiculatim imprimit, & Minoriticus Lugdunenſis conuentus tanti pa-
tris corpus ad hæc noſtra vſq; infeliciſſima tempora (vt infra patebit) ſumma venera-
tione continuit, præfatum ſanctiſſimum patrē graphicè depictum ſibi pręponere volui.

E *De conuentu S. Bonauenturæ Lugduni.* *Conu. I.*

PRIMVM locum, non ſolum in Cuſtodia Lugdunenſi 7. conuentus immediatè
ſequentes amplectente, verumetiā in tota Prouincia, obtinet is locus qui Lugduni,
olim ſub titulo ſancti Franciſci, nunc verò S. Bonauenturæ, ampliſſima, eaq; pulcher-
rima ſtructura ędificatus. Impenſis interim à nobiliſſimis heroibus de Grollici liberaliſ-

ſimè ſubminiſtratis. Eius tamen conſtructionis tempus, licèt præcisè non habeatur, ni- A
hilominus tum ex coniecturis, tum quoq; ex epitaphijs antiquioribus monumentis
atq; ſepulcris, præſertim nobiliſſimæ cuiuſdam matronæ Franciſcano in habitu, anno
Domini 1252. tumulatæ inciſis, commodè haberi poteſt. Inter cætera quæ hunc con-
uentum toto orbi illuſtrem reddunt vita, conuerſatio, doctrina atq; ſepulcrum beati
patris Bonauenturæ, de quo paucis verbis in omnipotentis Dei laudem, & ſerui eius
honorem multa complecti non pigebit, primas partes tenent.

Beatus igitur Bonauentura originem traxit ex Balneo regio Prouincię Tuſcię oppi-
do, qui dum eſſet paruulus ſingulari omnipotentis Dei auxilio, atq; ſeraphici patris
Franciſci interuentu, voto à cariſſima matre emiſſo, à mortis faucibus erutus fuit. Hunc
cùm (veluti altera Anna Samuelis mater) cariſſima parens ſub hac conditione, ſi ex
tali (alioquin mortali) infirmitate euaderet, ipſum Ordini Franciſcano fore aggregan- B
dum, Deo vouiſſet, exaudita eſt; atq; proli myſterium opportuno tempore detexit.
Qui vbi ſe aſtrictum materno voto cognouit, Sapientis conſilium ſequutus, vt videli-
cet Domino redderet, omnem ſuſtulit moram, ſacræq; initiatur Religioni. In qua, dum
profeſſionem admittit, illum coram conceſſu accepta à Deo optimo max. meritis B. P.
Franciſci, & maternis precibus beneficia, ratum interim habens quicquid de ſe mater
Domino & ſeraphico patri promiſerat, recenſere minimè puduit. Aſcriptus itaq; per ſo-
lemni votis emiſſionē ſacro Franciſcanæ philadelphiæ numero, ſe ad Dei, atq; ſui ipſius
cognitionem, quod ſapientiſſimorum eſt, ſummo ſtudio ſummaq; diligentia totum
contulit: quam & orationis inſtantia, aſſidua diuinarum rerum meditatione, atq; fre-
quenti ſacrarum literarum lectione perfectè aſſequutus eſt. Diſciplinam nihilomi-
nus præfulgidi illius iubaris, ac ſingularis viri Alexandri de Ales minimè aſpernans, C
ſub illo adeò profecit, vt ſeptimo à ſua profeſſione anno omnium applauſu Magiſtrū
ſententiarum lepidè in publico Pariſienſi gymnaſio interpretatus ſit. Idq; non tam
edoctus in ſcientijs, quas veluti alij homines diffinitione, diuiſione & alijs medijs aſſe-
quuntur, quàm diuina inſpiratione atq; doctrina, potius infuſa, quàm acquiſita: atq;
proinde non inflans, ſed ædificans ſupra veræ humilitatis fundamentum. Sciebat enim
ſuper humilem & timentem Deum Domini ſpiritum requieſcere. Hanc itaq; humilita-
tem nedum in ſacro pectore ſeruabat, verū etiam in omnibus externis operibus, quo-
rum nec minima faſtidiebat, præ oculis ſemper habebat. Infirmis ſiquidem, afflictis &
tentatis, quamuis in legendo ſedulus eſſet, minimè deerat: nec à ſua præſentia quem-
piam ſubtriſtem diſcedere permittebat. Vnde non mirum ſi tanti apud omnes habe-
retur, ſiq; in Comitijs noſtri Ordinis generalibus nihil penitus ſine eius ſententia atque D
cenſura tractaretur. Tandem pro ſuis meritis in generalem totius Ordinis Miniſtrum
omnium ſuffragio aſſumptus eſt. In quo munere quàm glorioſè, quamq; religioſè ſe-
ſe geſſerit, abundè oſtendunt æquiſſima illa decreta, Franciſcanæ Regulæ expoſitio-
nes, ac tranſmiſſæ epiſtolæ, quæ dum Generalatu fungeretur, toto Ordini (ex quo il-
lum perſonaliter perluſtrare non poterat) zelo zelans pro domo Domini deſignauit.
Sola etiam iuſtitia munitus oblatrantium contra euangelicam paupertatem ora ſtre-
nuè compeſcuit. Deuotiſſimus præterea fuit virgini Mariæ, ad quam, in diuini verbi
incarnationis memoriam, angelico elogio ſalutandam Chriſtianum populum ſub cā-
panæ ſigno adhortatus eſt. Huius tanti viri ſanctitate cognita eum Clemens IIII. Pont.
max. in ſolicitudinis partem locupletiſſimè Eboracenſi eccleſiæ præficiens, pro viribus
trahere niſus eſt. Quod tamen aſſequi non potuit. Idq; non ſanctæ Sedis apoſtolicæ E
contemptu, cuius dicto audiens omnino erat, ſed tranquillioris atq; pauperioris vitę
agendæ deſiderio. Cupiebat ſiquidem tantus is pater diuitias in cœlo cumulare, quàm
illis irretitus in terris periclitari. Moderato itaque per decem & octo annorum ſpa-
tium, ſeraphico Ordine ſibi concredito non ſubterfugit vocatus à Gregorio X. ſum-
mo Pontifice intereſſe Concilio Lugdunenſi. Cuius ſingularis doctrina & prudentia
Chriſti Eccleſiæ, quæ tunc varijs agitabatur moleſtijs & difficultatibus, non parum
contulêre. Vnde ad Cardinalatus faſtigium euectus, adiunctiſque ſibi reuerendiſſi-
mis Rotomagenſi atque Tripolitano Epiſcopis, (viris vtique illius ęui clariſſimis
pręſtantiſſimiſq;) grauiſſimis rebus ſe accinxit, Gręcos cū ſuo Imperatore Paleologo
Romanę

A Romanæ Eccleſiæ ſubmittens, aliaq; præclariſſima agens. Tandem anno Domini.1274.ætatis verò ſuæ 53.ad patres ſuos hoc in cõuentu,tũc ſeraphico patri Frãciſco dicato,apponitur,vbi & plurimis claruit miraculis. Sanctiſſimo interim Gregorio Papa X.ac vniuerſa Eccleſia ob iacturam, quam immatura tanti viri mors incuſſerat,maximè dolentibus. Eius lingua poſt plurimos annos recens omnino reperta in eburnea pixyde honorificentiſſimè magnoq; cultu repoſita fuit.

Vt igitur ad Lugdunenſem noſtrum cõuentum redeamus:is ſub anno Domini 1561. tempore tumultuum à Caluiniſtis hæreticis in Gallia excitatorum, omnino ferè combuſtus fuit:mobilibus interim tum ſacris, tum vſualibus, & antiquitatum documentis vel ſacrilego latrocinio ablatis vel exuſtis. Corpus præterea beati patris Bonauenturæ, quod argentea capſa affabrè elaborata recondebatur, ſacro interim auro atq; argento reſeruatis, ab iiſdem nepharijs hominibus in Rhodanum flumen ſceleratè proiectum B extitit.Eius tamen caput,diuino fauore atq; laudabili quorundam fratrum diligentia, ſanguinarias eorum manus euaſit, & hoc in ipſo loco impræſentiarum vſq; ſummo honore à fidelibus colitur: Nec tamen per huiuſmodi nebulonum diligentiam ſtetit,quin in eorum poteſtatem veniret.Nam V. P.atq; de catholica fide optimè meritum F. Ioannem Gaiettum loci Guardianum,cuius agonem hic ſubijcere libuit,diris cruciatibus diuexarunt,vt tantum pignus ſimul cum corpore perdendum detegeret. Sed fruſtrà, eligenre præfato patre potius mori, quàm margaritas ante porcos, in inferno torrendos, ponere.Hic deniq; conuentus,qui & à 30.fratribus commodè ſatis inhabitatur patrum diligentia,atque fidelium pietate ſuperioribus annis reſtauratus extitit.

Capta ciuitate Lugduno, anno Domini 1460. omnibusq; eccleſijs à ſacrilegis hæreticorum turmis paſſim expoliatis, tandem ad ſacrum diui Bonauenturæ pignus ipſi Sa- C tanæ miniſtri, execrabili quadàm auri cupiditate & ſiti æſtuantes, in hunc fratrum Minorum conuentum ſe contulerunt:ipſumq; ſancti viri corpus, ſacellum illius aggreſſi, ex argentea capſa, in qua honorificentiſſimè repoſitum erat, extraxêre; atq; auro, argentoq; reſeruatis, in flumen Rhodanum proiecêre. Atq; inſuper eodem inſatiabilis auaritiæ ſtimulo acti, ipſius ſancti patris caput (quod ſciebant gemmis, margaritiſq; pretioſis affabrè diſpoſitum atq; ornatum) reperire ſatagunt. Illud autem opportunè fuerat a fratribus abſconditum; ingruente ſcilicet hęreticorum perſecutione. Vnde ij ſpe, inquiſitioneq; fruſtrati patrē fratrē Ioannem Gaiettum pręfati cœnobij Guardianum impetunt, rapiunt,probris & verberibus afficiunt, atq; in tortura diſtendunt,quęrentes ab eo,vt ſancti viri caput reuelare, fideiq; catholicæ renunciare velit. Idq; cùm D acrioris ſupplicij cominatione, tum maximis pollicitationibus obnixè perquirebant. Quorum ſanè conatus inualidos reddidit pręfati patris,diuino fauore, interceſſioneq; beati Bonauenturæ confirmata in tormētis conſtantia. Cumq; ij ſeſe à viro Dei deluſos vident,eum ſub ferrea crate,ſub qua ſanctum corpus iam ſeruabatur, arctarunt, fame, ſiti, ſqualore ac pedore torquendum. Quo in loco,licèt quędam mulieres deuotę pauxillo panis,& aquę,per cratis foramina illum aliquandiu furtim ab initio ſuſtentaſſent attamē plurimis tranſactis diebus, pedore, atq; inedia conſumptus fortis Chriſti athleta,rerumq; ſacrarum ac religionis catholicę fideliſſimus cuſtos,fide,amore, & conſtantia inſignis obdormiuit in Domino:quare cũ is tãtus P.pro lege Dei ſui ad mortem vſq; certauerit, ab ipſo gloria & honore(vt piè credere poſſumus(coronatus in cælo extitit.

De Minoritico conuentu Villæfrancæ. *Conu. II.*

E CVM inclytus Belliloci Comes Conſtantinopoli, quò à Gallorum Rege Legatus fuerat miſſus, in Galliam rediret, Aſſiſiumq; tranſiens Minoriticum Ordinem non ita pridem inſtitutum ibi vidiſſet, maximo animi affectu erga illum captus fuit. Vnde in Galliam properans aliquot illius Inſtituti fratres, ſeraphico patri Franciſco contemporaneos,anno à pręfati Ordinis exordio octauó,ſecum adduxit. Horum alter Viennę manſit,alius in ciuitatē Montisferrandi miſſus fuit,reliqui verò pręfato Comiti in caſtrũ de Poulls cõgreſſi ſunt. Conſtructo itaq; ſumptibus tãti Comitis ibi elegãti cõuētu,in eo pręmemorati fratres,eiuſq; ſucceſſores per cõtinuos 100. annos morã traxêre. Quibus demum annis tranſacti, illuſtriſſimus quidam heros atq; à Borbonio tēporalis

poralis Dominus alium conuentum (de quo impræſentiarũ) multò elegantiorẽ, multoq́; commodiorem, quem & 14. fratres in hunc vſq; diem pro votis inhabitant, ſuper ipſas Sonæ fluuij oras, atq; iuxta mœnia Villæfrancæ Lugdunenſis diœceſis oppidi, atq; ad 15. tantùm milliaria à Lugduno diſtantis, extruendum, aliumq́; relinquendum curàuit. Inter huius loci chorum atq; eccleſiæ nauim ſepulti ſunt religioſiſſimi duo patres, ſeraphico patri Franciſco coæui, ſummaq; pietate, deuotione, atque ſanctitate præditi. A

De Minoritico Matiſconenſi conuentu. Conu. III.

HVIVS conuentus Matiſconis vulgò Maceon, quæ Lugdunenſis diœceſis ciuitas eſt, ab antiquo erecti, nõ poteſt haberi fundatio nec ſciptis, nec monumentis, adeò fuit libera Caluiniana crudelitas in Matiſconenſi ciuitate, tamquã Gebennæ vicina, vt conuentus funditus fuerit euerſus, combuſtus atq; expilatus. Pijs tamen catholicorum B eleemoſynis illum fratres, qui numero frequentius ſunt 12. reædificare, atq; teſtituere ſatagunt. Graſſante, anno Domini 1563. Caluiniana perſecutione in Matiſconenſi ciuitate V.P. Ioãnes Giboſus huius monaſterij Guardianus pro fide catholica cõſtãtiſſimè decertauit, atq; victor tandem euaſit: qui ab hæreticis comprætenſus, poſt plurima ludibria, nouiſſimè amputatis naſo, auribus, atq; manuum extremitatibus, in Sonæ profluentem tota inſpectante ciuitate proiectus, atq; ſubmerſus, animam ſuo Creatori reſtituit, ac tandem glorioſo fine dirutum colluſtrauit cœnobium, quod antea incoluerat.

De Minoritico conuentu Montisbriſonis. Conu. IIII.

HIC conuentus Montisbriſonis, vulgò Montbriſon, quæ Galliæ Lugdunenſis ciuitas eſt, per nobiliſſimum heroẽm Ioannem à Borbonio, anno à partu virgineo C 1270. ædificatus, cuius eccleſia, anno Domini 1275. conſecrata extitit, Caluiniſtarum etiam hæreticorum rabiem, anno Domini 1562. menſis verò Iulij 14. expertus eſt. Nam præfata vrbe Montebriſone capta, quatuor admirandæ conſtantię patres frater Ioannes Baſſonus, frater Frãciſcus Borgonius, frater Antonius Malinus & frater Stephanus Cortantius varijs ſupplicijs ac plagis afflicti, tandem turpiſſima morte ſunt ab hæreticis interempti. Quorum corpora, poſtquam in plateis & compitis diu iacuerunt inhumata, terræ volatilibus atq; canibus dilanianda tradita ſunt, ita vt vix à quoquam dignoſci poſſent. Cõmorantur interim hoc in conuentu, altiſſimo Domino famulãtes, 12. fratres.

De conuentu S S. Trinitatis & B. Virginis Pontisuallium. Conu. V.

PONSVALLIVM Gallicè Pont. de vaus Lugdunẽſis diœceſis oppidum eſt, ſpectatq; ad Allobrogum Ducẽ. Hoc igitur in oppido, currente anno Domini 1474. præſens conuentus, qui & à 14. fratribus inhabitatur, ſub titulo ſanctiſſimæ Trinitatis, atq; glorioſiſſime virginis Marię, cura atq; procuratione bone memorię P.F. Ioannis Burgenſis à ſereniſſimo Philippo Sabaudię Duce à fundamentis ad verticem vſq; conſtructus fuit. D

De conuentu S. Mariæ de Angelis. Conu. VI.

ID chriſtianiſſimi, atq; de Franciſcana Religione optimè meriti Gallorum Reges Carolus VI. & Anna à Britannia eius conſors in lucris poſituri, ſtipulante tamen patre Ioanne Burgenſi & procurante, ſub anno Domini 1470. hoc monaſterium, ſanctiſſimę Marię de Angelis ſacrum, quem & 12. fratres inhabitant, in Lugdunenſi diœceſi E à fundamentis extruendum, omnibusq; ſuis numeris abſoluendũ pientiſſimè curarunt.

De Minoritico conuentu Baſtidæ. Conu. VII.

AEDIFICATVRI ſibi pientiſſimi Chriſfideles Claudius de Vrſe atq; Catharina de Polignat eius cãriſſima vxor domum, in qua ſecundum Chriſti aduentũ prēſtolarentur, hoc monaſteriũ ſiue potius eremitorium, à 7. fratribus frequẽtius inhabitatũ, Baſtidę ex cõmunibus expenſis, ſub anno Dominicę incarnationis 1473. à primo ad vltimũ vſq; lapidẽ conſtruendum, atq; exanima eorũ corpora in eius eccleſia ęneo ſepulcro affabrè elaborato claudenda curarunt. Hactenus de Lugdunenſi Cuſtodia.

De Mi-

A *De Minoritico Diuionenſi conuentu.* *Conu. VIII.*

DIVIONENSIS Cuſtodia ex 11. conuentibus immediatè ſequentibus conflatur: quorum primus eſt is, qui Diuionis (Gallicè Dyon) quod Lingonenſis dioeceſis oppidū eſt, in eccleſia, atq; antiquiſſimo Templariorum loco, prout ex quibuſdam tumulis altero quidē, anno Domini 1077. altero verò anno 1090. ibidem erectis, habetur, conſtructus extitit. Quo tamen certo tempore huiuſmodi locus Ordini noſtro conceſſus fuerit, deficientibus ſcripturis, & antiquorū traditione, penitus ignoratur. Sub anno verò Domini 1578. iuniorum huius Prouinciæ fratrū collegium, in quo eorū aliquot tum Grammaticam, tū quoq; Rhetoricam addiſcere poſſint, hoc in ipſo couentu à Prouinciæ patribus conſultiſſimè erectum fuit. Agente ſiquidem Diuionis regio Prouinciæ Burgundiæ ſenatu, atq; eleemoſynas liberaliſſimè ſubminiſtrante, 70. ad minus B religioſi patres atq; fratres hoc in monaſterio commodè ſatis aluntur, ſuſtentanturque.

De Minoritico Caſtellionenſi conuentu. *Conu. IX.*

HIC cōuentus Caſtellionis, (Gallicè Chaſtillon) quod ſuperioris Burgūdiæ oppidū eſt, erectus, expenſis Burgundiæ Ducum, ſub anno 1278. extructus fuit, ſed per nobile heroēm Cameſſonū poſtmodū ampliatus. In quo tredecim religioſiſſimi Minoritę fratres non abſque Caſtellionenſium circunuicinorumq; oppidorum & pagorum ingenti fructu commodè ſatis couiuunt, quos magno amore & beneuolētia proſequūtur.

De conuentu S. Franciſci Belnæ. *Conu. X.*

C RESPONDET ſanè hic conuentus, ſeraphico patri Franciſco Belnæ, quæ Lingonenſis dioeceſis, atq; ſuperioris Burgundiæ ciuitas eſt, erectus, & à 15. fratribus plerumq; inhabitatus, eximiæ tanti fundatoris, generoſi ſcilicet Domini de Vienna erga noſtrum Ordinem beneuolentiæ: cùm ampliſſimus atq; elegātiſſimè conſtructus ſit. Eius tamen fundationis tempus, tum quia antiquiſſimus eſt, tum etiam quia ipſius inſtrumenta tempore belli ab importuniſſimis hæreticis combuſta fuēre, penitus ignorantur. Huius monaſterij alumnus extitit ille nunquam ſat laudatus Magiſter, ac pater frater Petrus de Cornibus plurimis, dum viueret, à Chriſtianiſſimo Gallorum Rege Franciſco honoribus atq; muneribus cumulatus. Cuius memoria in benedictione eſt, & corpus in almo noſtro Pariſienſi conuentu (de quo ſupra) honeſto loco reconditur.

D *De Minoritico conuentu Caſtriuillani.* *Conu. XI.*

NON minori ſtudio Caluiniſtæ noſtri temporis hæretici Minoriticum hunc conuentum, Caſtriuillani à pientiſſimis ſimul atq; nobiliſſimis Ioanne, atq; Ioanna conſortibus, nec non & eiuſdem oppidi Comitibus prope eorum munitionem, ſub anno Domini 1287. ædificatum, ſemel atq; iterum à vertice ad vſq; fundamenta euerti curarunt, quàm illum præfati fundatores ab ipſis fundamentis ad apicem vſq; conſtrui iuſſerunt. Eius interim eccleſia, morā trahentibus octo fratribus in loco quodā ſatis anguſto, ex fidelium eleemoſynis ſumma cura ſummaq; diligentia reficitur. In præfatorum hęreticorum perſecutione, anno à partu virgineo 1562. P. F. Paulus Tonelier meritiſſimus huius monaſterij Guardianus cum fratre Toſſanctio Fortino varijs tormētis ac ſupplicijs à truculentiſſimis hęreticis affecti fuēre, ac tandem glorioſè pro E Chriſto ſub eorundem manibus occubuerunt. Eorum oſſa, temporis ſucceſſu atq; pace inter catholicos & hæreticos inita, collecta, & in huius loci eccleſia recondita extitēre.

De conuentu S. Franciſci Barri ſuper Albam. *Conu. XII.*

HIC conuentus Barri ſuper Albā (Gallicè Barſur Aube) quod Lingonēſis dioeceſis oppidū eſt, ſeraphico patri Frāciſco erectus, varijs poſt iacta fundamenta tēporibus incrementū ſumpſit. Primo enim tēpore ſub pauperioris ædiculæ, per deuoti cuiuſdam fratris ſtudio conſtructæ, anguſtijs ſubſtitit. Poſtmodum verò in iuſtam eccleſiam in B. P. Franciſci honorem pientiſſimi Iacobi de Montier ſumptibus ędificatam, in qua idem Iacobus ante ſummum altare honorificè ſepultus eſt, anno reſtitutæ ſa-

lutis 1289 euaſit. Tandem monaſterium, in quo octo fratres commorantur, & quod reliquum eſt ædificij ſibi adiunctum ex deuotiſſimorum Patritij Lambreti de Auberina atque cariſſimæ eius vxoris facultatibus, ſub anno Dñi 1297. conſtructum extitit. A

De conuentu Minoritico Cabillionenſi. *Conu. XIII.*

VT primùm religioſiſſimus P.F. Ioannes à Portugalia inclytus Portugaliæ Regis filius ſuperioris Burgundiæ appulit oris, pientiſſimus atque nobiliſſimus heros Philippus Burgundiæ Dux hunc conuentum Cabillionis, (Gallicè Challon) quæ antiquiſſima, atq; vnius generalis Concilij celebratione nobiliſſima Burgundiorum ciuitas eſt, in tanti patris gratiã à fundamentis ædificandum, omninoq; abſoluendũ, atq; plurimis iocalibus ſacris & ornamentis eccleſiaſticis exornandum curauit. Eius tamẽ certum fundationis tempus, omnibus monumentis à ſanguinarijs hæreticis Vulcano traditis, haberi minimè poteſt. Inhabitatur interim hic locus à duodecim fratribus. B

De conuentu Minoritico Briſatenſi. *Conu. XIIII.*

BRISATVM (Gallicè Briſon) Eduenſis diœceſis oppidum eſt, hæreticorumq; incurſibus atque iniurijs omnino patet. Quo denique factum eſt, vt Minoriticus conuentus à catholicis oppidanis ibi ab antiquo conſtructus, atque à neotericis huius noſtræ tempeſtatis miſerandæ hæreticis funditus euerſus, omnino expilatus extiterit, & à nullo penitus patre ac fratre inhabitetur, ſed derelictus miſerrimè iaceat.

De conuentu S. Franciſci Inſulæ. *Conu. XV.*

CVM religioſus P.F. Iulianus Leonetus hoc monaſterium ex diuerſis fidelium eleemoſynis, præcipuè verò clariſſimi viri Ludouici Cabillionenſis Inſulæ, quę Lingonenſis diœceſis oppidum eſt, temporalis Domini, anno Chriſti 1471. erigere cœpiſſet, nec ipſum ad optatum finem perducere potuiſſet, pijſſimus Ludouicus à S. Maria; eiuſq; cariſſima parens nomine Anna, quicquid ad huiuſmodi operis conſummationem deſiderabatur, id ex maxima in Deum pietate, atque erga Franciſcanam Religionem beneuolentia, communibus ſumptibus pręſtiterunt. Vniuerſus tamen hic locus, vnico tantùm dempto ſacello, in quo octo fratres diuina peragunt, hæreticorum inſaniæ, ſub anno Domini 1569. ſubiacuit, atque in fauillam ab iiſdem nebulonibus redactus eſt. Quem tamen præfati fratres pro viribus reſtaurare ſatagunt, anno verò Domini 1562. in prima hæreticorum perſecutione venerabiles duo patres Franciſcus Paredius, atq; Claudius Monearetus nomine, huius tunc conuentus incolę, in pręfato oppido Inſula ab immaniſſimis hęreticis à vertice capitis ad dorſum vſq; ſecuri percuſſi, diſſectiq; ſunt. Pedentibus interim ex vtroq; latere ceruicibus, ac dorſo, naribuſq;, auribus atq; manibus truncatis, conſtãtes in fide catholica in finẽ vſq; pro Chriſti nomine dimicarũt. Sicq; glorioſo agone triũphantes felici morte extremũ diẽ pariter clauſere. C D

De conuentu Dominæ noſtræ de pietate Tanlai. *Conu. XVI.*

IN diœceſi Lingonenſi, atq; in oppido Tanlai, procurante præfato P.F. Ioanne Leoneto, ſumptus interim neceſſarios ſubminiſtrantibus nobiliſſimis Chriſti fidelibus Petro a S. Theobaldo, Anna & Margareta eius ſororibus, præſens conuentus in honorem Dominæ noſtræ de pietate, ſub anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo tertio conſtructus fuit. Verùm in primo Caluiniſtarum hæreticorum tumultu, reſeruatis duobus eccleſiæ ſacellis, in quibus duodecim fratres diuinum perſoluunt officium, quicquid ædificij reliquum erat, id omnino igne cum documentis ad ſe pertinentibus combuſtum fuit. Plures hauddubiè præclaros viros Franciſcanæ Religioni peperit hic conuentus, inter quos tamen primum obtinet locum honorandus Magiſter ac doctiſſimus pater frater Iacobus Hugonis, qui Chriſtianiſſimo Gallorum Regi Carolo eius nominis IX. & à conſilijs, & à ſacris confeſſionibus & prædicationibus fuit: imò & pro eodem apud catholicum Hiſpaniæ Regem Philippum eius nominis II. honorifica legatione functus extitit. Cuius denique corpus in almi noſtri Pariſienſis conuẽtus eccleſia honeſto quodã in ſepulcro quieſcit. E

A *De conuentu Minoritico Eduenſi.* *Conu. XVII.*

CVM deuotiſſimi Chriſti fideles Matthæus Bigornetus, & Margareta eius vxor patria Eduenſes in diebus ſuis abſq; liberis proceſſiſſent, bonisq; affluerent, quod alioquin caræ proli relicturi erant, id in vnius Minoritici conuentus ædificatione inſummendum decreuêre. Quamobrem, apoſtolica auctoritate impetrata, hoc monaſterium Eduni, (vulgò Edun) quæ Epiſcopalis ciuitas eſt, à fundamentis ad verticē vſq; ædificarunt, atq; in eius eccleſia, erecto ſibi honeſtiſſimo mauſoleo, tumulari voluerūt, hoc deniq; monaſterium, quod V. Magiſtrum & doctiſſimum P. Tuſtanum, aliosq; plures admirādę doctrinę & ſanctitatis religioſos peperit, hęreticā rabiē, prout & pręcedentes cōuētus, expertū extitit. Eoq; factū eſt, vt abſumptis igne ſcripturis, & bona eius parte euerſa, & certum eius erectionis tps nos lateat, & à 12. tantùm fratribus inhabitetur.
B

De conuentu Vallisarduennæ. *Conu. XVIII.*

PRIMO ſat anguſtus erat hic conuentus à religioſo quodam eremita ſyluoſo in loco ex cuiuſdam Domini de Charnel liberalitate cœptus, ſed temporis ſucceſſu à ſolicitis quibuſdam huius Prouinciæ patribus ſtructura, atque ædificijs dilatatum fuit. Attamen, anno à partu Virgineo 1561. graſſantibus vbique hæreticis, illorum labores igne atque parietum ſubuerſione in caſſum redacti ſunt. Nihilominus tamen inter eius ruinas duo fratres, hoſpitalitatis gratia erga hoſpites exercendę, adhuc latitant.

De conuentu Minoritico Montisferrandi. *Conu. XIX.*

C ALVERNÆ Cuſtodia 11. immediatè ſequentes conuentus complexatur, inter quos primū obtinet locū is qui in oppido Monteferrando (Gallicè Montferrand) diœceſis Clarimontenſis, diuo Thomæ Cantuarienſi Archiepiſcopo & martyri, atque Margaretę virgini itidem atque martyri ex pijſſimis oppidanorum eleemoſynis, anno à mundi redemptione 1229. erectus. Cuius eccleſia de Chriſtiano more conſecrata eſt, & præfatorum ſanctorum reliquijs, duabus Dominæ coronæ ſpinis, brachio alterius ex ſanctis Innocentibus, funere vnius ex ſocijs B. P. Franciſci, ſepulcro B. P. Gulielmi Mariconij ſacræ Theologiæ Doctoris atque eximię ſanctitatis viri, & parte tuniculæ ſeraphici patris Franciſci religioſiſſimè honeſtatur. Præfatus pater Guilielmus Mariconius & iſtius, & Clarimontenſis atque Rionenſis conuentuum tum ſacriſtias, tum quoque bibliothecas mirum in modum adauxit, exornauitque; inſuper & plurimis hoc in eo-
D dem loco, quem duodecim fratres incolunt, coruſcat miraculis. Præterea quamplurima ſummorum Pontificum diplomata noſtrum Ordinem concernentia (de quibus tamen alibi ſæpius) in huius monaſterij archiuis accuratiſſimè, fideliterq; aſſeruantur.

De conuentu B. Mariæ virginis Clarimontis. *Conu. XX.*

GVIDO à Turre Bolonienſium Dux, atque oppidi Rupisfortis temporalis Dominus aliquid & Clarimontenſium expectatione, & ſua perſona dignum effecturus, hunc conuentum, glorioſiſſimæ virgini Marię ſacrum, quem & 10. fratres commodè ſatis incolunt, Clarimontis, quæ antiquiſſima ciuitas eſt, anno à partu Virgineo 1273. à fundamentis extruendum, omnibusq; ſuis numeris abſoluendum curauit. Cuius denique conuentus eccleſia, anno Dñi 1280. de more benedicta, conſecrataq; fuit.

E *De conuentu Minoritico Rionienſi.* *Conu. XXI.*

HIC conuentus primò conſtructus fuit aliquantulum à Rionio Clarimontenſis diœceſis vrbe, non tamen longè ab eccleſia ſanctę Radegundis quondam Frācorum Reginæ: inibiq; fratres multo tempore moram traxerunt. Verum, ingruentibus bellorum turbinibus, ne fortè captus & hoſtibus prçſidio eſſet, & ciuitati negotium faceſſeret, vt ſolo æquaretur à Rionienſibus, ſub anno Dominicę incarnationis 1353. decretum eſt. Eo igitur deſtructo non defuit diuinum auxilium. Quinimo ſtatim Rionenſis quidam ciuis locupletiſſimus, honorabilis videlicet Michaël Bordenius, cuius ad Franciſcanam Religionem, præſertim verò ad S. Ludouicum Toloſanum Epiſcopum, atque

atque ad S. itidem Ludouicum Francorum Regem eiuſdem Ordinis alumnos affectus A
incredibilis erat, quaſdam domos, ampliſſimumq; ſolum fratribus alioquin loco de-
ſtitutis obtulit, contulitq; insuper & vt hic conuentus eodem in loco tum ex proprijs,
tum quoque ex temporalium Geachij, Rupis, Caſtrinoui atque Caſſeronij Domino-
rum facultatibus conſtrueretur ſolicitè curauit, Abbate interim & monacis monaſte-
rij ſancti Amabilis (licèt fruſtrà) ſummè reclamantibus. Hoc tamen cũ monaſterio
mira mole extructo eius eccleſiæ non minima pars terremotu corruit. Cui nihilo-
minus calamitati atque infortunio perdeuotus vir Ioannes Senerius collapſa proprijs
ſumptibus reparans, reſtauransq; tempeſtiuè obuiauit: inſuper & pulcherrimam tur-
rim (hoc campanile vulgo appellant) in eiuſdem eccleſiæ ornatum adiunxit. Com-
morantur plerunq; hoc in loco 18. fratres, qui diu noctuq; diuinas laudes perſoluunt.

De conuentu Annunciationis B. virginis Briuatenij. *Conu. XXII.* B

QVAMVIS, teſtimonijs, titulis, ſcripturis atque documentis bellorum iniuria
aut combuſtis, aut ſuffuratis, nullum de ijs firmum habeatur teſtimonium, nihi-
lominus tamen, ſi coniecturis, gentilitijs, ſcilicet Borbonicæ nobilis familiæ inſignijs tũ
feneſtris, tum quoque parietibus inciſis, impreſſisq; aurem accommodare liceat, præ-
ſens conuentus Briuatenij, quod diœceſis S. Flori oppidum eſt, in Anunciationis glo-
rioſæ virginis honorem erectus, & à 12. fratribus inhabitatus à diuerſis, idq; varijs tem-
poribus, conſtructus fuit. Veriſimile namq; eſt aliquem heroëm ex præfata Borbonica
familia eius fundatorem extitiſſe: imò multum vrget ipſius ſepultura è regione princi-
pis altaris erecta. Temporis verò ſucceſſu nobilis Dominus Dachonius huius locis ec-
cleſiam ampliauit, eamq; proprio funere & mauſoleo adornauit. Quæ tandem ſuc- C
ceſſiuè à multis, quorum tamen nomina nos latent, aucta, donisq; cumulata extitit.

De conuentu Minoritico S. Porcini. *Conu. XXIII.*

SANCTVS Porcinus Clarimontenſis diœceſis oppidum eſt, in eoq; præſens
conuentus, qui ſimilem omnino iacturam ei, quam præcedens expertus extitit, ſi-
milibus quoque cladibus incurrit, quiq; ab eodem fundatore, à quo & ille, conſtru-
ctus creditur, idq; ex plurimis inſignijs eiuſdem Borbonicæ domus vitreis eius fene-
ſtris, atque parietibus impreſſis ædificatus cernitur. Præter iſta, quodque à quinde-
cim fratribus inhabitetur, nihil aliud certi de hoc loco dicendum nobis occurrit.

De conuentu S. Ioſephi Campiaquoſi. *Conu. XXIIII.* D

STATVERAT nobiliſſimus Archimbaldus Borbonius hunc conuentum Cam-
piaquoſi, quæ ciuitas eſt, Epiſcopali ſtemmate decorata erectum ſuis tantùm ſum
ptibus ſub anno Domini 1260. conſtruete. Verùm eius conſilium immatura mors fre-
git. Quamobrem eo è medio ſublato, ne tantum opus debito fine careret, inſignis pater
frater Ioannes de Mailli, illuſtri proſapia natus, eccleſiam, ſacella, clauſtrum, Capitulũ
& cœtera ad eius perfectionem neceſſaria ſummo ſtudio, ſummaq; diligentia fieri pro-
curauit: inſuper & ſacriſtiam vaſis tum aureis, tum quoque argenteis, atque ſacris veſti-
bus inſtruxit. Obijt tãdem venerabilis hic pater anno Domini 1266. & egregio ſepulcro
in eccleſiæ medio honoratus extitit. Iuxta ſummum altare, ad latus ſacro Euãgelio de-
cantando deputatum, Guido de Dampierre vterinus præfati Archimbaldi frater ſepul-
tus eſt. E regione verò nobiliſſima heroina Maria de Hainant prima Borbonij Duciſſa E
tumulata quieſcit. Sed ingenua, pientiſſimaq; Clarimontenſium Comitiſſa, atque tem
poralis Borbonij Domina Beatrix chori medium tenet. Tribus his heroibus ſplendidiſ-
ſima tria ſepulcra ab inuicẽ diſtincta erecta ſunt. Huius denique loci à 20. fratribus fre-
quentius inhabitati eccleſia, anno Domini 1275. ſub titulo S. Ioſeph conſecrata fuit.

De conuentu B. Mariæ Montislucij. *Conu. XXV.*

QVOD non obſcura fuerit illuſttiſſimi Ioannis Borbonij Ducis in Franciſca-
nam familiam beneuolentia, ſatis conſtat ex præſenti conuentu in glorioſiſſimæ
virginis Mariæ honorem Montislucij eius tantùm ſumptibus ſub anno Dominicæ in-
carnationis

A carnationis 1441. conſtructo. Cuius quidem conuentus, à 16. fratribus plerumq; inculti, eccleſia, poſt elapſum ab huiuſmodi conſtructione ſexennium, nempe anno Domini milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo ſeptimo de more conſecrata extitit.

De conuentu Minoritico Caſtriodonenſi. Conu. XXVI.

NOBILIS ac pientiſſimus heros Philippus à Vienna Liſtenenſium Dominus cùm precibus, tum quoque optimo fratrum præcedentis monaſterij exemplo motus præſentem conuentum, in quo 12. fratres pro votis commorantur, Caſtriodonis, quod eius oppidũ erat, ex domeſticis facultatibus, ſub anno Dñicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo nono, à fundamẽtis extrui, perficiq; imperauit.

B *De conuentu Minoritico Donionico. Conu. XXVII.*

VT primùm nobiliſſima Agnes Borbonij Duciſſa apoſtolicam à Nicolao V. Pont. max. ſub anno Domini 1450. facultatem obtinuit, fundum Minoritico conuentui ædificando accommodatum, atque capaciſſimum Donionis tum ex proprijs, tum quoque ex piæ heroinæ Guicherdæ, atque perdeuoti cuiuſdam Ioannis Mochardi facultatibus emendum, inibiq; præſens monaſterium à fundamentis ad apicẽ vſque conſtruẽdum curauit. Cumq; huiuſmodi monaſterium, ex imbecilliori materia ędificatum, poſt aliquot annos maiori ex parte collapſum eſſet, à pientiſſimis Philippo à Vienna, atque Pernetta Chalceronia eius vxore inſtauratum, reparatumq; eſt. Huius denique conuẽtus, qui & à 15. fratrib. inhabitatur, eccleſia à R. Barnaba Epiſcopo de more cõſecrata extitit, & ſumptuoſiſſimo nobiliſſimæ Ludouicæ ab Ambaſia mauſoleo honeſtatur.

C *De conuentu S. Michaelis Selletæ. Conu. XXVIII.*

CVM nobilis Iacobi Lupi temporalis Monſangenſiũ Domini prædeceſſores prioratum Selletæ, quod Clarimontenſis diœceſis oppidum eſt, vt Deus opt. max. continuò ibidem laudaretur, conſtruendũ curaſſent, tẽporiſq; ſucceſſũ diuinus eo in loco cultus extinctus fuiſſet: id pręfatus Iacobus Lupus ęgerrimè ferẽs, huiuſmodi prioratũ ex obtẽra à Sixto IIII. Pont. max. apoſtolica auctoritate in iuſtũ conuentum, ſub anno à partu Virgineo 1478. coaptari, atq; huius Prouincię fratrib. tradi curauit. Cuius deniq; conuẽtus eccleſia ſub titulo S. Michaëlis Archãgeli cõſecrata eſt, & à 10 fratrib. colitur.

De conuentu S. Marthæ Vicicomitis. Conu. XXIX.

D PLVRES ſui benefactores habuit hic conuentus Vicicomitis, quod Clarimontenſis diœceſis oppidum eſt, in honorem S. Marthæ erectus. Nam à nobiliſſimis Bertrando à Turre, & Ludouica de la Tramoile eius coniuge, ſub anno Domini 1473. primò conſtructus, & à pientiſſima Ioanna à Vandoma vidua ex Borbonij ducis morte relicta poſtmodum ampliatus, atque maximis beneficijs honeſtatus, à ſereniſſima tandem Catharina Medices Francorum Regina, & Henrici II. Galliæ Regis quondã vxore, pretioſiſſimis iocalibus, ijſq; plurimis, cumulatus extitit. Cuius eccleſia duplici eoq; famoſo mauſoleo honeſtatur. In quorum altero præfata Ioanna à Vandoma in habitu Minoritico, ſub anno Dñi 1511. tumulata fuit: in alio verò inſignis Ioannes Stuardus Albaniæ Dux, atq; Scotorum Regis cognatus germanus, cùm anno Dñi 1536. diẽ clauſiſſet extremũ, honorificentiſſimè quieſcit. Cõmorantur interim hoc in loco 16. fratres.

E *De conuento Minoritico Dolenſi. Conu. XXX.*

DOLA Burgundiæ ſuperioris, atque Biſuntinenſis diœceſis ciuitas eſt, famoſa quidem tum regio ſenatu, tum quoque inſigni Academia: paretq; Flandriæ Comitibus. Hanc igitur tantã ciuitatẽ decoraturi pientiſſimi Ioannes & Theobaldus de Ries, atq; eorũ vxores Margareta & Margareta Burgũdię Comites, Minoriticũ hunc conuẽtũ, quẽ 22. fratres impręſentiarum inhabitãt, Carolo IIII. Germanorũ Imperatore, atq; Gregorio XI. Auenionis reſidente, intra eius mœnia, ex apoſtolica ſibi facta auctoritate, ſub anno reſtitutæ ſalutis 1372. ab ipſis fundamentis extruendũ, atq; omnino abſoluendũ curarũt. Hic conuẽtus ſicut & 7. immediatè ſequẽtes ad Cuſtodiã Biſuntinã ſpectat.

De con-

De conu. Annunciationis B. virginis Ledoniſalnerij. *Conu. XXXI.* A

PRAESENS conuentus Ledoniſalnerij, quod ſuperioris Burgundiæ oppidum eſt, lętabūdę virginis glorioſiſſimæ Anunciationi erectus, ab inclytis Viennæ Dominis primò conſtructus, ac poſtmodum per generoſos Chalonenſium heroës atq; Auraniç Principes mirum in modum auctus, atq; tandem ab edace, infeſtoq; igne conſumptus fuit. Qua etiam de cauſa eius certum erectionis tempus ignoratur. Incumbunt nihilominus fratres eius incolæ, qui frequentius ſunt 16. numero, idq; pro viribus, eius reparationi atque reſtaurationi. Huius conuentus alumnus fuit reuerendiſſimus atq; de Franciſcana Religione optimè meritus P.F. Ioannes Henrici Damaſcenorū Epiſcopus.

De conuentu B. Mariæ Cheriaci. *Conu. XXXII.*

CVM inclyta Margareta Duciſſa, ſimulatq; Burgundiæ Comitiſſa apoſtolicas pro hoc Minoritico conuentu Cheriaci, qui Biſuntinenſis diœceſis pagus eſt, ædificādo literas à Ioanne XIII. Pont. max. ſub datum tertio idus Februarij, anno ſui Pontificatus iiij. humanæ verò ſalutis 1414. impetraſſet, atque huiuſmodi literæ, præfato ſummo Pontifice morte præuento, Sedeq; vacante, ſuum effectū ſortiri minimè potuiſſent, alias à ſacro Conſtancienſi Concilio, quarum exequutor fuit reuerendiſſimus Theobaldus Biſuntinenſium Epiſcopus, obtinere curauit. Voti itaq; compos effecta hunc conuentū, quē & 12. fratres plerumq; occupant, ex proprijs facultatibus pręfato in loco, ſub anno Dñi 1420. à fundamētis ad apicem vſq; idq; in honorem B. virginis Mariç, extrui fecit. B

De conuentu S. Franciſci Salerianum. *Conu. XXXIII.*

MAXIME nobis commendanda venit inclytorum heroum atque temporalium Viennę Dominorum in Deum pietas, & in ſacrum Ordinē noſtrum affectus atq; animi propenſio. Cùm plurimis a ſe conſtructis conuentibus (de quibus ſuprà) & hunc, ſeraphico patri Franciſco Saleriarum erectum, adijciendum curarint. Fuit ſiquidē eius author atque fundator, idq; ſub anno à partu virgineo 1447. nobiliſſimus Gulielmus à ſanto Georgio Viennenſium Dominus. Huius denique conuentus, qui & à 10. fratrib. incolitur, cuiusq; alumnus extitit doctiſſimus, pariterq; zelantiſſimus Magiſter ac pater de Cathalando, eccleſia, anno Domini 1452. de Chriſtiano more conſecrata fuit. C

De conuentu Mozoretico. *Conu. XXXIIII.*

CVM nobiliſſimus atque ſtrenuus miles Ludouicus à Chalonio ſub Regis Galliæ ſignis in Italia militaret, Minoriticum quendam conuentum, belli neceſſitatibus ſatisfacturus, combuſſit. Quamobrem ſibi à patre eius confeſſario iniunctum fuit, vt in commiſſi criminis ſatisfactionem alium conuentum eidem Ordini erigendum curaret. Is igitur eius patris dicto audiens, proprium caſtrum Mozoreti conſtructum in monaſterium (de quo impręſentiarum) adaptari, atque huius Prouinciæ fratribus, ſub anno Dñi 1462. tradi fecit. Commorantur vt plurimùm hoc in loco, in quo quidam eximiæ ſanctitatis pater natione Sabaudus, qui & ſtigmata plurimùm ſimillima illis, quibus beatus Franciſcus inſignitus fuit, impreſſa habuiſſe fertur, ſepultus eſt, octo religioſi. D

De conuentu B. Mariæ de gratijs Rubeimontis. *Conu. XXXV.*

CVM regularis Obſeruantia, circa annum a partu Virgineo 1450. iſtis in partibus mirum in modum floreret, indiesq; magis ac magis augeretur, ita vt conuentus fratres minimè capere poſſent, duo monaſteria, alterum in vrbe Bellicardi, alterum verò (de quo impræſentiarū) è regione Caſtri Rubeimontis ab inclytis heroibus Theobaldo atque Catharina Beaufermontia eius vxore eiuſdem caſtri temporalibus Dñis, idq; ſolicitatione atq; opera patris conuentus Dolenſis Guardiani, conſtructa fuēre. Pręterea hoc noſtrū monaſteriū, S. Mariæ de gratijs ſacratum, atq; à 10. fratribus plerumq; incultū, cuius eccleſia de catholico more, anno Dñi 1457. conſecrata extitit, plurimū anno Dñi 1461. auxit, atq; non contēnēdis beneficijs cumulauit nobilis Thomas Gramontius. Cuius deniq; corpus in habitu Minoritico honeſto eiuſdē eccleſię loco reconditur. E

De con-

A *De conu. B. virginis atque P. Franc. Tonarum. Conu XXXVI.*

VV primùm ſereniſſimus Renatus Hieroſolymorum, Siciliæq; Rex, Prouinciæ
Comes atque Lotharingiæ Dominus, cuius in Deum pietas atq; in Franciſcanã
Religionem beneuolentia vix explicari poſſunt, apoſtolicam ædificandorum ſex con-
uentuum, trium quidem iſtis in partibus, aliorum verò trium in Barri atque Lotharin-
gia, facultatem à Nicolao V. Pont. max. obtinuit, hoc monaſterium, glorioſiſſimæ vir-
gini Mariæ atque ſeraphico patri Franciſco ſacrum, quod & 12. fratres impræſentia-
rum occupant, Tonarum, ſub anno reſtitutæ ſalutis 1472. à fundamentis ad apicem vſ-
que conſtrui imperauit. Cui poſtmodùm, quòd anguſtijs pateret, pientiſſimi Guliel-
mus Stolupius atque cariſſima eius vxor Ioanna, oppidi Tonarum temporales Domi-
B ni viridarium, ſimulatq; pratum annexuerunt. Præterea eius eccleſia, quæ & anno Do-
minicæ incarnationis 1528. per reuerendiſſimum Petrum Taſſardum Chriſopolita-
num Epiſcopum conſecrata extitit, ex diuerſis fidelium eleemoſynis, ſub anno hu-
manæ ſalutis 1527. ampliata, atque in meliorem, præſtantioremq; formam redacta eſt.

De conu. B. M. atq; S. Ant. de Padua Prouencherij. Conu. XXXVII.

APPENDERANT aliquot Chriſtifideles ex arbore, fonticulo cuidam immi-
nente, deuotionis excitandæ ergò, glorioſiſſimæ virginis Mariç, atque S. Antonij
de Padua imagines, eoq; factum eſt, vt is locus in veneratione à tranſeuntibus, atque
conuicinis populis haberetur. Quamobrem quidã Iacobus à Nouauilla Tertiarij, per-
mittentibus interim, imò & contiguum viridarium atque plurima bona conferẽtibus,
C pietiſſimis Carolo à Nouocaſtro & cariſſima eius vxore Margareta à Vienna, ad quos
huiuſmodi fons atque circumadiacens fundus attinebant, hoc monaſteriolum, ſiue po-
tius eremitorium ſub S. Mariæ virginis, atque beati patris Antonij de Padua titulo, an-
no à partu Virgineo 1484. eodem in loco conſtrui, perficiq; fecit; vbi & plurimis annis
habitauit. Tandem ſenio confectus, ne ſe defuncto huiuſmodi ruinis pateret, eam Che-
riacenſi conuentui, (de quo ſuprà) annuente interim venerabili patre fratre Iaco-
bo Monallio huius tunc Prouinciæ Vicario, annexam voluit. Quæ tamen ſucceſſu
temporis in conuentum euaſit; vnde & impræſentiarum ab octo fratribus inhabitatur.

De conuentu Minoritico Viennenſi. Conu. XXXVIII.

QVIA mox in initio bellorũ, ab hęreticis excitatorũ, hæc Galliæ Lugdunẽſis pars
D circa Viennã antiquiſſimã ciuitatẽ plurimũ fuit laceſſita, ob id de huius conuen
tus, qui primus eſt illorum ſeptẽ conuentuum quibus Cuſtodia Viennenſis omnino ab-
ſoluitur, quiq; ab ipſis truculentiſſimis hæreticis (vt hoc euidentiſſimo argumento de-
clararent, quanto odio fratres Minores ſummi Pontificis Romani authoritatem ac ſa-
croſanctæ Romanæ Eccleſiæ fidem proteſtantes atque defendentes proſequerentur)
funditus fuit euerſus, fundatione vix aliquid certi haberi poteſt. Hoc nihilominus
comprobatum eſt, ipſum ſcilicet primò intra præfatę Viennenſis ciuitatis mœnia in
platea S. Geruaſij ędificatũ: deindeq; vltra Rhodanum flumen ad ſanctę Columbę pla-
teã ex parte Delphinatus tranſlatum: ac demum inde ad locum, in quo impræſentiarũ
ſubſiſtit, per R. Ioannem Viennenſium Archiepiſcopum, anno humanæ ſalutis 1290.
tranſportatum, atque tertiò munificentiſſimę extructũ fuiſſe. Voluit præterea R. is An-
E tiſtes in eius eccleſia cum patre, matre & ſororibus ſepeliri. In matricis eccleſiæ Viennẽ-
ſis cęmeterio quidã ex ſocijs ſeraphici P. Frãciſci, qui & miraculis coruſcat, tumulatus
fertur. Ad quem religioſiſſimi P. F. Michaël miraculis quoque inſignis, F. Drodo, cui ſa-
crum facienti Angelus in humana forma inſeruiuit, atq; F. Gulielmus prophetico ſpi-
ritu donatus appoſiti ſunt. Non deſunt qui aſſerãt B. P. Frãciſcum hunc locũ in propria
perſona viſitaſſe: quod ſanè inficiari nollẽ. Commorãtur interim hoc in loco 8. fratres.

De conuentu Minoritico Romanenſi. Conu. XXXIX.

NON pepercit hæreticorum rabies huic conuentui, qui de Romanis nuncupatur,
quiq; liberaliſſimis quondam inclytorum Eduardi & Gulielmi à Pictauij vteri-

norum

norum fratrum expenſis extructus, ingentiſſimisq; muneribus locupletatus fuit. Qui- A
nimo eorum opera, atque inſano furore totus iacet ruina irreparabili. Tantorum præterea patronorum cœptis non defuerat chariſſimi nepotis Ioannis à Piſtanijs benignus fauor, opportunumq; auxilium, ſi ſanguinarij hæretici id, quod ille piè præſtiterat, impiè omnino atque ſacrilegè demoliti non fuiſſent, expilaſſentque. Vnde nunc decem fratres ſat miſerè ibidem hoſpitantes collapſa ex fidelium eleemoſynis reſtaurare pro viribus adnituntur. Faxit Deus opt. max. vt optatum finem conſequantur.

De conuentu S. Petri Charreriarum. *Conu. XL.*

CHARRERIÆ (Gallicè Charrieres) Viennenſis diœceſis pagus eſt, attinetq; ad inclytos Caſtrinoui, aliàs de Moncenai, heroës. Cùm igitur parochialis eius
eccleſia, Apoſtolo Petro ſacra, in Cluniacenſi quodam prioratu erecta eſſet, atque in- B
ter ipſam & pagum rapidus quidam torrens laberetur, plurieſq; parochiani ab æſtuātibus aquis in extrema neceſſitate ad parochiam tranſire prohiberentur, tanto incommodo obuiaturus perdeuotus ac nobilis Caſtrinoui Dominus antiquā ædiculam, iuxta proprium caſtrum erectam, cum ſufficiente ad iuſtæ vnius eccleſiæ ædificationem adiacente fundo, illis ea lege, eoq; pacto, vt huiuſmodi prioratus in fratrum huius Prouinciæ Minorum ius cederet, liberaliſſimè obtulit, contulitq;. Quibus denique ex animo conſentientibus, ac ſummo Pontifice, imò & Viennenſium Archiepiſcopo annuentibus, præfatus prioratus tum ex eiuſdem herois de Moncenai, qui & loci fundator habetur, tum ex priorum eleemoſynis in hunc conuentum ſub antiquiori titulo S. Petri, anno Dñi 1457. tranſlatus fuit. Quem & decem fratres commodè ſatis inhabitant.

De conuentu S. Andioli Burgi. *Conu. XLI.* C

DVM Galli bellum in Italia gererent, nobilis heros de Baiard Gallicarum copiarum Dux tres Minoritarum conuentus deſtruxit, ſoloq; æquauit. Vnde in Galliam reuerſus totidem ſuis ſumptibus fieri, ædificariq; procurauit. Horum vnus eſt hic in vrbe, quæ Burgus ſancti Andioli nuncupatur, Rhodanoq; celebri fluuio alluitur, atque ad Vuierienſem diœceſim attinet, erectus. Qui tamen à Caluiniſtis hæreticis pro maiori parte combuſtus extitit. Inhabitatur nihilominus à quatuor fratribus qui inter ruinas ibi ſat incommodè manent non tamen abſq; catholicorū fructu.

De conuentu Minoritico Turnotenſi. *Conu. XLII.*

SECVNDVS verò conuētus à præfato heroë de Baiard, ob ſupra memoratā cau- D
ſam conſtructus, fuit hic hic Tournotēſis non longè ab oppido Tournoto olim erectus: ſed a truculētiſſimis, atq; omni execratione digniſſimis hęreticis funditus euerſus.

De conu. Dominæ noſtræ de gratijs Coſtæ S. Andreæ. *Conu. XLIII.*

PRÆSENS conuentus, virgini Mariæ de gratijs ſacratus, atq; ſumptibus ſereniſſ. Franciſci à Vienna Francorum Regis primogeniti in oppido, cui Coſta S. Andreæ nomē eſt, ſub anno à partu Virgineo 1520. idq; opera atq; ſtudio religioſi P.F. Bonauenturę Rupini ędificatus, graſſantibus hęreticorū tumultibus à perditiſſimis quibuſdā illius farinę nebulonibus deſtructus, funditusq; euerſus fuit. Manēt nihilominus adhuc 2. fratres, in quadam ſæculari domo, vt tranſeuntes fratres hoſpitio excipere poſſint.

De conuentu Montiſcaluarij Romanorum. *Conu. XLIIII.* E

AEDIFICATVRVS Emanuel Rauſinus in vrbe de Romanis conuentū ad inſtar Dñici ſepulcri, architectos extra omnē ingenij aleam abſolutiſſimos, qui eius, in quo Chriſtus mundi Saluator tumulatus fuit, formā explorarent, ex Gallijs Hieroſolymā vſq; ſecum duxit. Reuerſus itaq; cum illis ex ea peregrinatione hoc monaſterium, Dñico ſepulcro omninoq; ſimillimum, ex proprijs facultatibus conſtruendum, huiuſq; Prouincię fratribus tradendum, atq; exanime corpus ibidem ſepeliendum curauit. Tamen Caluiniſtæ inimici crucis Chriſti huiuſmodi locum, ſub anno Domini 1562. deſtruentes in aceruum lapidum reduxêre. In quo nihilominus duo fratres commorantur.

A *De conuentu Aſſumptionis B. Mariæ Bellici.* *Conu: XLV.*

SABAVDIENSIS ſiue Allobrogenſis Cuſtodia ex his ſex conuentibus immediatè ſequentibus cōponitur, quorum primus eſt, is qui in vrbe Bellici (vulgò Bellai) anno 1473. ab inclyto Ludouico Sabaudiæ ſeu Allobrogū Duce, atq; à ſereniſs. Anna eius vxore, ſereniſs. Iani Regis Cypri filia, à fundamentis ad apicem vſq; conſtructus fuit, omnibuſq; neceſſarijs inſtructus. Fuit hic Dux filius illius præſtantiſſimi viri Amedei primi Sabaudiæ Ducis, hoc titulo in Conſtantienſi Concilio à Germanorum Imperatore inſigniti, qui defunctâ vxore, relictaq; Ducali cura præfato filio Ludouico, ſtudio rerū diuinarum, ac cęleſtium cotemplatione allectus, cum paucis ſuorum in agrum Gebennenſem ſeceſſit, & prope lacum Lemannum cœnobium conſtruxit, ibiq; B diu noctuq; fideliſſimè altiſſimo Dño famulabatur. Cuius odor ſanctitatis in omnē terram, vbi fides Chriſti colebatur, effuſus cùm eſſet in Concilio Baſilienſi ad ſummum Pontificatum ex illo cœnobio aſſumptus fuit, Felixq; nuncupatus, cui ſupremæ dignitati concordiæ gratia ſeſe poſtea voluntariè abdicauit. Huius itaq; tanti parentis pietatem filius imitatus totum ſe dedit pietatis officijs, nam inter alia præſens monaſterium (vt præfati ſumus) conſtruxit, in quo ſat commodè 12. fratres commorātur. Huius eccleſia à reuerendiſſimo Bartholomęo Eliuetio Epiſcopo Nicæno in honorem Aſſumptionis Deiparę ſemperq; virginis Mariæ illico, vt conſtructus fuit, conſecrata extitit.

De conuentu Dominæ noſtræ de Mianis. *Conu. XLVI.*

VT primùm nobiliſſimus heros, atq; ſtrenuus miles Iacobus Montiſmaioris Co-C mes ſacra Hieroſolymorū loca ex paterno præcepto viſitauit, & caro parente defuncto D. Iacobi apoſtoli limina in Compoſtella ſalutauit, debellandis Saracenis ſub Caſtellę Regis vexillo ſedulā nauauit operam. Cumq; ea in expeditione plurima, eaq; non contemnenda ſubijſſet pericula, ne virgini Mariæ, atq; B. Franciſco, quorū auxilio ea ſe euaſiſſe cognoſcebat, ingratus haberetur, ſtatim vt in patriā reuerſus eſt, antiquiorē ædiculam, Dominæ noſtræ de Mianis ſactam, atq; miraculis meritis eiuſdē virginis ibidē pattatis omnino illuſtrem, ad ſe tamen pertinentē, ex apoſtolica Calixti III. Pont. max. auctoritate, ſub anno 1458. in iuſtam eccleſiā ſub antiquiori titulo euehendam, atq; Minoriticū conuentū, in quo 18. fratres pro votis conuiuunt, ſibi ex proprijs facultatibus annectendū curauit. Præterea huiuſmodi ædiculā, à parochialis eccleſiæ, iure immunē eſſe voluit. Quo quidē in negotio quamplurimas expertus eſt, ſuperauitq; D difficultates. Cęterùm nobiliſſima Ludouica à Camera pręfati Comitis vxor, ac Franciſca eiuſdē Comitis vterina ſoror, nec nō & pdeuoti Hugo Chaleius Prior S. Georgij, atq; Ludouicus Rubodius hoc pręfatū monaſteriū plurimis beneficijs cumulātes eius eccleſiā proprijs ſepulcris affabrè elaboratis elegantiſſimè adornarunt. Ad hunc locū, in quo non vulgaria experiuntur beneficia, ex diuerſis mundi partibus Chriſtifideles ſua vota perſoluturi confluunt. Non pigebit interim quæ à maioribus accepimus paucis referre. Fertur etenim ſeraphicū P. Franciſcum, dum olim iſtac pertranſiret, ante glorioſiſſimę virginis imaginem genuflexum prophetico ſpiritu pręd ixiſſe ędificandū aliquando eo in ipſo loco ſuo Ordini conuētum, maxima in veneratione habendum.

De conuentu S. Franciſci Cluſenij. *Conu. XLVII.*

E NOBILISSIMVS Ioannes Gebennēſium Comes Cluſerienſes, quibus imperabat, fortiori vinculo ſibi aſtricturus, Minoriticū hunc cōuentum, ſeraphico patri Franciſco dicatum, quem & 14. fratres incolunt, ex facta ſibi à Paulo II. Pont. max. poteſtate, ſuis ſumptibus apud eos, ſub anno Domini 1470. ędificari, perficiq; fecit.

De conuentu S. Michaelis Tarantaſiæ. *Conu. XLVIII.*

ILLE R. P. F. Thomas à Suſa Franciſcanæ Regularis Obſeruantiæ alumnus ſuo Ordini, ex quo ad Tarantaſienſem Archiepiſcopatum, ſimulatq; Ducatum aſſumptus fuerat, debitas gratiarum actiones redditurus, parochialem S. Michaëlis eccleſiā Tarantaſiæ, quæ Centronum metropolitana ciuitas eſt, erectā, atq; ad ſe iure Archie-

piſcopatus pertinentem,cum omnibus ædificijs,atq; dependentijs,præter redditus, eò A
quòd cũ inſtituto regularis Obſeruantiæ ex diametro pugnent, nec ſe mutuò compatiantur,ſe concernentibus,annuente tamen ſummo Pont.Sixto IIII. huius Prouinciæ fratribus in monaſterium transferendã,ſub anno 1471.contulit,elargitusq; eſt.Tãta igitur occaſione ſibi oblata benè vſi fratres,hoc monaſteriũ, in quo eorũ 15.impræſentiarum commorantur, ſub antiquiori S.Michaelis titulo ſibi ædificandum curarunt.

De conuentu S. Mariæ Aegyptiacæ Ciamberiaci. Conu. XLIX.

CVM nobilis Stephanus Roſetus Ducalis conſiliarius, atq; Cameræ computorum Prępoſitus ædiculam,S.Mariæ Ægyptiacę ſacram,non longè à Ciamberiaco Allobrogum ciuitate,ex mera tantùm deuotione,ſub anno 1462.ędificaſſet,eiuſq; Rectorem atq; ſacellanum venerabilem Ioannem Darbonium ſacerdotem conſtituiſ- B
ſet:victus tamen inclyti Sabaudię Ducis Amedei,atq; eius vxoris precibus huiuſmodi ædiculam cum horto & domo ſibi adhærentibus,de conſenſu præfati Ioannis Darbonij,Sixto tamen IIII. Pont.max.annuente, V.P.F.Ioanni Burgenſi conuentus Dominę noſtræ de Mianis Guardiano in monaſterium transformandam, atq; huic Prouinciæ agglomerandã, ea tamen lege,vt perpetuò regulari Obſeruantię ſubeſſet, anno Dominicæ incarnationis 1468 tradidit. Quod & ille quamdiligentiſſimè præſtitit. Hic igitur locus,qui ſub eremitorij,beatæ Marię Aegyptiacę ſacri,titulo,per 27.continuos annos,Mianenſis conuentus Guardiano ſubiacuit, monaſterij dignitatem ex Alexandri VI. Pontif.max. decreto, anno humanæ ſalutis 1455. adeptus,ſortitusq; extitit. In quo & 18.fratres ſub proprio Guardiano cõmodè ſatis impræſentiarũ inhabitant.

De conuentu S Crucis Annæſoſiaſſi. Conu. L. C

CVM R.Petrus Lamberti Caſertanus Epiſcopus in Celeſtinorum patrum Ordinem maximè propenderet,hunc conuentũ,S.Cruci ſacrum, Annæſoſiaſſi, quod Gebennenſis diœceſis oppidum eſt,ex apoſtolica Leonis X.Pont.max.auctoritate,ſub anno 1518. illi à fundamentis ad apicem vſq; conſtruendum, tradendumq; curauit. Poſt elapſos verò aliquot annos,nempe anno Dominicæ incarnationis 1533.legitimis quibuſdam de cauſis Clementi VII. Pont. max.ſupplicauit,vt huiuſmodi conuẽtus, præfatis patribus Celeſtinis eius habitatoribus aliò tranſlatis, Franciſcanis regularis Obſeruantiæ alumnis conferretur: quod & obtinuit. Ab eo igitur temporis impræſentiarum vſque præfatus hic locus à decem huius Prouinciæ fratribus inhabitatur.

Et hæc ſunt, quæ ex diuerſis huius Prouinciæ ſancti Bonauenturæ documentis D
hinc inde collectis, conſumptis interim, combuſtis atque deperditis antiquis ſcripturis & monumentis,ob temporum atque bellorum iniuriam,haberi à nobis potuerunt.

De monaſterio Clariſſarum Gratianopolis. Mon. I.

HOC monaſterium Gratianopolis, quæ Accuſiorum colonia (vulgò Granobles) dicitur, & Allobrogum vrbs putatur, erectum, & à viginti Clariſſis de prima Regula ſororibus inhabitatum,vtrum ante beatę virginis Coletæ tempora ędificatum, & ab ea poſt modum reformatum, vel potius ipſius opera primò in lucem prodierit, nos omnino latet: cùm inſtrumenta hæc concernentia omnino perierint.

De monaſterio Clariſſarum Ciamberiaci. Mon. II. E

VIGET profectò regularis diſciplina,à beata virgine Clara ſuis ſequacibus tradita, hoc in monaſterio Ciamberiaci, quæ Allobrogum metropolis eſt, ex publicis ciuium facultatibus conſtructo, & à triginta Clariſſis de prima Regula ſororibus inhabitato; quas Ciamberiacenſes magno amore & obſeruãtia proſequuntur.

De monaſterio Clariſſorum Neſſiaci. Mon. III.

TRIBVITVR Neſſiacenſium pietati præſens conuentus Neſſiaci, quæ Allobrogum quoque ciuitas eſt, ædificatus, & à vigintiquinque ſororibus, quæ ſub prima B. virginis Claræ Regula feliciſſimè militant,atq; Deo famulantur, incultus.

A *De monaſterio Clariſſarum Burgibreſſa.* *Mon. IIII.*

NE iterata eorumdem repetitione curioſum lectorem offendamus, eum præmonitum volumus tum præcedentia, (vt patet) tum præſens Burgibreſſæ (vulgò Burgambreſſa) quod Allobrogum oppidum eſt, extructum, & à viginti monialibus occupatum, tum quoque ſequentia monaſteria à Clariſſis de prima Regula ſororibus inhabitari. Quo tempore fuerit hoc monaſterium cõſtructum penitus ignoratur.

De monaſterio Clariſſarum Montisbriſonis. *Mon. V.*

PLVRA hauddubiè nobis tum de præcedentis, tum de præſentis Montisbriſonis, quod Galliæ Lugdunenſis oppidum eſt, ædificari, & à vigintiquinque ſororibus incoli; tum quoque de ſubſequentium monaſteriorum ædificatione, deq; eorum fundatoribus & ſanctitate dicenda occurrerent, ſi antiquiora eorundem documenta ad manus habere potuiſſemus. Quæ tamen ne aſſequuti ſimus, in cauſa extitere & peſtis, & bella iſtis in partibus à multis diebus ſæuiſſimè graſſantia.

B

De monaſterio Clariſſarum Aluernæ. *Mon. VI.*

VNICVM tantum monialium monaſterium in Aluernæ Cuſtodia inuenitur, quod & ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de puteo ſacratum eſt, & a vigintiquinq; Clariſſis ſororibus inhabitatur: quę & religioſiſſimè ſunt & optimè audiunt.

De monaſterio Clariſſarum Aqua amiſſa. *Mon. VII.*

C BORBONENSI in patria duo habentur Clariſſarum monaſteria, alterum (de quo impræſentiarum) quod non vulgare oppidum eſt; alterũ verò Molendinis, de quo ſtatim inferius. Iſtud interim a Clariſſis vigintiquinq; ſororibus inhabitatur.

De monaſterio Clariſſarum Molendinorum. *Mon. VIII.*

QVID mirum, quòd præſens monaſterium Molendinis erectũ à Clariſſis quadraginta ſororibus, & proximè præcedens à vigintiquinque tantùm earumdem inhabitetur: cùm Aqua amiſſa Galliæ Borbonenſis oppidum, vbi illud conſtructum eſt, non tam latè pateat, ac Molendinorum eiuſdem quoque patriæ oppidum, vbi iſtud ſedẽ obtinet: quapropter plures dominas pauperes pientiſſimè alere poteſt.

De monaſterio Clariſſarum Gieni. *Mon. IX.*

D GIENVM famoſum oppidum eſt, Borbonenſiſq; Galliæ finibus excluditur, & hoc monaſterio, à Clariſſis 20. ſororibus inhabitato, ſupra modum honeſtatur.

De monaſterio Clariſſarum Suorij. *Mon. X.*

SVORIVM (vulgò Suor) ſuperioris Burgundiæ oppidum eſt, ſuiſq; mœnibus hoc ſacrum monaſteriũ, à 35. Clariſſis ſororibus plerumq; inhabitatũ circũſcribit.

De monaſterio Clariſſarum Auxonij. *Mon. XI.*

AD eandem quoq; ſuperiorem Burgundiam ſpectat oppidum Auſonium: quod & nobiliſſimum eſt, & quadraginta Clariſſas ſorores pręſentis monaſterij accolas ſumma beneuolentia ſummaq; liberalitate proſequitur.

E

De monaſterio Clariſſarum Briſanſonij. *Mon. XII.*

NON me fugit, quòd præſens monaſterium Briſanſonij, quæ imperialis ciuitas eſt, erectum, & a Clariſſis quadraginta ſororibus frequentius inhabitatum, multò antiquius ſit aliquibus, quæ à me ſibi præpoſita ſunt. Ipſum nihilominus hoc loco poſitum volui, quòd certa tum ipſius, tum quoque aliorum fundationis dies me (vt ſæpius memini) omnino lateat, quodq; patriarum potius, in quibus illa erecta ſunt, quam antiquitatis rationem (pluribus adductus cauſis) habuerim.

PROVINCIA
PORTVGALIÆ

PROVINCIA PORTVGALIAE.

A CVM ex mandato ſanctiſſimi patris noſtri Franciſci,atq; ex reliqui gene-
ralis Capituli Aſſiſij,anno à Virgineo partu 1217.celebrati decreto ſancti
patres frater Zacharias, atq; frater Gualterus cũ plurimis alijs fratribus
ad Hiſpaniam,plantandæ Religionis ſeraphicæ gratia,deſtinari eſſent,eo-
rum aliqui, eadem prorſus de cauſa, in Portugaliam conceſſerunt: quo-
rum feliciſſimis auſpicijs adeò ſacra Franciſcanorum Religio illo in Regno propaga-
ta eſt,vt non ita poſt multum temporis Olyſipponẽſis, Conymbricenſis,atq; Eborenſis
Cuſtodiæ,ſub Miniſtri Prouinciæ S. Iacobi cura & regimine erectæ fuerint, atque per
151.annos perſeuerauerint.Quæ tandem,recrudeſcentibus inter Caſtellę atq; Luſita-
B niæ Reges grauiſſimis bellis, pernicioſiſſimoq; ſchiſmate per ſummi Pontif. Grego-
rij XI. mortem in Eccleſia Dei,anno Domini 1376.oborto,contendente ſcilicet altera
Cardinalium parte,Neapolitano Archiepiſcopo,qui & Vrbanus VI. dictus eſt, quiq;
præfato Gregorio immediatè ſucceſſit,à ſe (abſente tamen) electo parendum eſſe,alte-
ra verò negante,mordicusq; aſſerente Gienenſis Cardinalis, qui & Clemens VII. ap-
pellari voluit,dicto,tamquam legitimo Apoſtolorum Principis ſucceſſori,audiendum
fore: quandoquidem à pluribus Cardinalibus liberè (licèt poſterius) electus fuiſſet:
inſuper Luſitanis patribus Paſtore, qui ſui curam gereret ferè orbatis (præcluſa ſiqui-
dem atque obſeſſa à milite via prouinciali Miniſtro ad eos traijcere minimè licebat)
C atq; Vrbano VI. adhærentibus, Caſtellanis verò Clementis VII. partes ſequentibus
in prouinciali Capitulo intra Portugalię Regni fines præfato anno 1378.celebrato, ab
earum proceribus in Prouinciam ſub Portugaliæ titulo,ac peculiari Miniſtro prouin-
ciali erectæ fuerunt.Præfati verò patres,pro aliarum more Prouinciarum,propriũ ſibi
ſigillum Portugaliæ armis, nec non dulciſſimo nomine Ieſu tortuoſis micantibus ra-
dijs orbiculariter colluſtrato,hiſq; literis: SIGILLVM MINISTRI OBSER-
VANTIÆ PROVINCIÆ PORTVGALIÆ. eius oram ambiẽtibus, co-
honeſtatum efformarunt.Huiuſmodi electionem R. P. F. Leonardus de Giffonibus to-
tius Franciſcani Inſtituti tunc generalis Miniſter ratã habuit,confirmauitq;.Hinc ino-
D leuit huius Prouincię mos, vt prouincialis Miniſter nouiter electus à generali totius
Ordinis Miniſtro confirmandus veniat,prout facillimè indicat breue quoddam, ab il-
luſtriſs.Iordane S.R.E. Cardinale, atq; noſtri Ordinis tunc Protectore,datũ anno Do-
mini 1421.quo ex mandato,atq; auctoritate Martini V. Pont.max patrem quendam
ac fratrem Aegidium Lupum,huius Prouinciæ Miniſtrum nouiter creatum per mor-
tem R. P. F. Antonij à Pyreto generalis Miniſtri confirmat. Maximam proculdubio
iniuriam huic Prouinciæ faceret, qui eam inter ſteriles connumeraret, cùm nobis Al-
garbiorum,atq; S.Antonij Prouincias hoc in ipſo Portugaliæ Regno erectas, nec non
& S.Thomæ Cuſtodiam apud Indos Orientales pepererit.Nam anno à Chriſti natiui-
E tate 1400.religioſiſſimos octo fratres is Miniſter,qui tunc huius Prouinciæ clauum te-
nebat, cum ſecunda inuictiſſimi Luſitanorũ Regis Emanuelis claſſe ad præfatos Oriẽ-
tales Indos tranſmiſit,quatenus eos,poſtpoſito quocunq; vitæ diſcrimine, ſuis prædi-
cationibus,atque exhortationibus Chriſto lucrifacerent. Quorum anteſignanus, atq;
pater frater Henricus à Conymbria, cùm ſolis alijs ſeptem ſocijs diuerſimodè ab il-
lis barbaris oppreſſis, atque glorioſo martyrio coronatis, ex tam famoſo certamine
ſuperfuiſſet, plurimis exantlatis laboribus præfatam ſancti Thomæ Cuſtodiam erige-
re,atque plantare cœpit. Quæ adeò (vt ſuo loco dicemus) excreuit,vt plurimis Pro-
uincijs æquiparari, imò potius pręferri optimo iure poſſit: qua etiam de cauſa in ge-
nerali Toletana congregatione, anno Domini 1583. celebrata à patribus decretum

fuit,vt Prouinciæ dignitate honeſtaretur. A qua tamen legitimis de cauſis ad tempus ſibi temperat. Præterea cùm anno Dominicæ incarnationis 1532.generalis totius Ordinis Congregatio Toloſæ celebranda foret, iſtaq; Prouincia plurimis conuentibus abundaret, præfatus Portugaliæ Rex Emanuel à capitularibus patribus petijt, vt in duas diuideretur. Quapropter ex præfatorum patrum decreto, anno ſequenti nempe 1533. Algarbiorum Prouincia, hoc in eodem Regno ſituata,ab hac deducta, diſſectaq; eſt. Tum demum reuerendus pater frater Franciſcus de Cōceptione huius Prouinciæ Miniſter,Recollectis huius Prouinciç domibus,quæ mirum in modum excreuerant,conſulturus,eas ex Capituli prouincialis decreto, anno humanæ ſalutis 1565. in Cuſtodiam euexit: quæ tamen poſt elapſum triennium,anno videlicet Domini 1568. Prouinciæ nomen, atq; dignitatem ſub titulo S.Antonij ex ſuperiorum decreto aſſequutæ ſunt. Remanſiſſet ſanè hæc Portugaliæ Prouincia, tot olim famoſis fœtibus fœcundiſſima,extenuata omnino,ac inter mediocres,ne dicam infimas connumeranda,cùm poſt tot ſoboles atque fœtus 16. tantùm fratrum conuentibus, atque 20. ſanctimonialium monaſterijs conſtaret, niſi exauthorata ex decreto generalis Congregationis,Toleti anno Dominicæ incarnationis 1583. celebratæ, Portuenſi Cuſtodia, quæ hoc eodem in Regno ſedem aliquando obtinuit,atq; à patribus Franciſcanis Cōuentualibus occupata extitit, 9. fratrum,atque duo monialium loca in Capitulo prouinciali Olyſipponis, anno redemptionis noſtræ 1584. per me celebrato,ex ea ſibi acceſſiſſent: quarum acceſſione antiquam dignitatem retinens Prouincia hæc latius vtcunq; patet.Conflatur ſiquidem impræſentiarum ex 26.fratrum cœnobijs,atq; 22.ſororum monaſterijs, de quibus ſuo ordine, pro ſolito more agemus: & primò quidem de eo,quod Olyſipponis,in honorem ſanctiſſimi patris Franciſci erectum eſt. Quia verò hæc Portugaliæ Prouincia eiuſdem Regni cæteras antiquitate præcellit ſimul & fœcunditate,eam Regis Luſitaniæ armis,atque ſacrorum quinque martyrum Minoritarum Marrochij,ſub Miramolino Saracenico Rege glorioſo pro Chriſti fide martyrio laureatorum, quorum corpora Conymbriæ in eccleſia ſanctæ Crucis canonicorū Regularium Obſeruantū honorificentiſſimè cuſtodiuntur,iconibus inſigniēdam, honeſtandamq; (prout & alias Prouincias ſanctorū iconibus illuſtrauimus) curauimus.

De conuentu S. Franciſci Olyſipponis. *Conu. I.*

QVEMADMODVM ex c.27. lib.6. primæ patris Chronicorum noſtri Ordinis,atque ex certiſſimis inditijs edocemur, vt primùm fratres Minores sereniſſimo Alphonſo II.atq; Portugaliæ Regi,anno 1217.præſentati ſunt; 3. monaſteria primitiuæ ſuæ Religionis plantandæ accommoda,nempè Vimaranicum, Alanquerianum, atq; Olyſipponenſe (de quo impræſentiarum)ab eo retulerunt. Ab eo igitur temporis, & ante omnes alios conuentus hic,B.P.Franciſco ſacer, atq; muris eiuſdē ciuitatis cinctus,piorum Chriſtifidelium eleemoſynis exordium ſumpſiſſe exiſtimatur.Meritò ſanè præfati patres, quorum primipilus erat prędictus pater Zacharias, quorumq; iniunctum munus erat pœnitentiæ prædicatio,celebrem hanc vrbem primò ſibi in habitationem elegerunt: nam vt eſt celeberrimum totius illius Regni emporium,ad eam plures exteræ nationes,pluresq; mercatores, quibus lucrum Deus eſt, confluunt, qui huiuſmodi prędicatione maximè egent.Prima igitur huius loci conſtructio,cuius vix aliquod veſtigium remanſit, præfato patri Zachariæ, eiuſq; ſocijs tribuenda venit. Poſt 55 verò annos, nempe anno Domini 1272. cùm creſcente fratrum numero creſceret & fidelium deuotio, generoſus quidam, nobilis ac deuotus ſacerdos Ioannes Monnizius regius Theſaurarius huius ſacræ domus maius ſacellum,atque clauſtrum, vti epitaphium æreum,alteri eius parieti affixum,apertè commonſtrat, ex proprijs facultatibus ædificari curauit. Sed ſub Ioanne III. Portugaliæ Rege,eccleſia ex antiquiori loco ad hunc,quem modo obtinet,priuatis Olyſipponenſium ſumptibus tranſlata multò illuſtrior,multoq; elegantior conſtructa eſt.

Hoc in conuentu contigit id quod in libro Chronicorum noſtri Ordinis de quodam deuoto fratre Ioanne legitur. Is enim cùm quibuſdam ſpiritualibus immiſſionibus à Deo optimo maximo ſingulis diebus viſitari ſolitus eſſet, & quodam feſtiuo, atque

celeberrimo

A celeberrimo die huiuſmodi gratia & dono priuaretur, cæteris correligioſis refectorium petentibus, ipſe ſolus conſuetum donum inſtantiſſima oratione à Deo impetraturus in choro permanſit. Et ecce dum ardentius orat, huiuſmodi vocem ſe alloquentem audit: *Frater Ioannes pete refectorium, communitatemq; ſequere: nec te alijs meliorem exiſtimaueris*. Quibus auditis confuſus omnino refectorium rectà contendit. Dumq; exterritus, atq; rubore perfuſus cibum capit, cœlos aperiri, atq; Angelum inde egredientem, aureumq; calamum, mappam, nec non & cultrum manu geſtantem conſpexit: qui deniq; rectà refectorium ingreſſus, eius fratris, qui ad menſam fortè legebat, pectus præfato cultro incidit, thoracem aqua lauit, mappula terſit, atque in corde ſequentes literas: *Ioannes eſt nomen eius*, inſcripſit: idipſumque & ſibi, atque cæteris commenſalibus, præterquam vni, qui ſequenti nocte habitu B Religionis relicto mundum repetiturus erat, conſequenter fecit: Atq; à menſali lectore iterum incipiens tum eius, tum quoque aliorum menſæ aſſidentium pectora manibus rangẽs priſtinæ ſanitati reſtituit, ſingulisq; dixit: *Confirmatum eſt nomen eius*. Aberat fortè fortuna eo temporis à conuẽtu pater lector, qui concionis habẽdæ cauſa parochiã quandã petierat, eiusq; ſocius, quibus tñ, quod cæteris præſtiterat, facere recuſauit. Cumq; à prædicto fratre Ioanne ea de re rogaretur reſpondit: Se id illis minimè collaturum, quòd propriam domum in tanta ſolemnitate deſeruiſſent. Nihilominus tamen inſtantiſſimis præfati fratris Ioannis precibus deuictus, quod & alijs impenderat, (tanta eſt orationis vis, atque efficacia) idipſum & illis contulit.

Hoc in ipſo loco, quem frequentius 100. fratres inhabitant, diem clauſit extremũ ſepultusq; eſt deuotiſſimus ille frater Martinus Martini laicus profeſſus, cuius Fran-C ciſcanorum Chronicorum author in ſuis libris meminit. Is deuotus frater, cùm ſibi culinæ miniſterium incumberet, atq; quadam die ſeculares aliquot nobiliores cum fratribus commeſturi eſſent, nihil minus ab ijs, quæ paranda erant, mente reuoluens ſe aſſuetæ contemplationi dedit. Cumq; pater Guardianus ſecularium ſcandalum pertimeſcens ſibi iraſceretur, proboq; daret, quòd, hora prandij inſtante, nec ignem ſtruxiſſet, nec aliquid præparaſſet, ille clauſo poſtſe officinæ oſtio, iterum orationi incubuit. Et ecce, dum minus cogitat, vehementiſſimus ignis ſe ipſo accenditur, & quæ diſponenda fuerant, Angelorum miniſterio diſponuntur. Quibus tum à ſecularibus conuiuis, tum quoq; à patre Guardiano, reliquisq; fratribus cognitis, maximæ Deo grates obuenerunt. Hoc ſacrum monaſterium commendatiſſimum reddunt venerandæ ſequentes reliquiæ: nempè quædam paruula crux ex ea, in qua Chriſtus D Dominus pro mundi ſalute pependit, compacta, & quoddam os diui patris Antonij de Padua, & brachium alterius ex ſanctis Innocentibus, & pars quædam eius cordæ, qua beatiſſimus pater Frãciſcus pręcingi ſolitus erat: quas ciues religioſè colunt.

De conuentu S. Franciſci Alanquery. *Conu. II.*

BEATVS pater Zacharias, impetrata ab Alphonſo II. Portugaliæ Rege facultate (prout ſuperiori loco meminimus) Alanqueriũ oppidum Olyſipponẽſis diœceſis petijt, ædiculamq; beatæ virgini atq; martyri Catharinæ dicatam, nec non è regione præfati oppidi vltra pręterlabentem fluuium ſitam, à ſereniſſima Sanctij eius nominis II. vterina ſorore pro ſui, ſuorumq; fratrum habitatione, anno à Chriſto Saluatore nato 1217. impetrauit, ibidemq; beatiſſimos patres Berardum, Petrum, E Accurſium, Adiutum, atq; Othonem ſtrenuos Chriſti athletas, dum Marrochium martyrij ſubeundi ergò peterent, humaniſſimo hoſpitio, anno Domini 1219. excepit. Cum quibus & præfata ſereniſſima Sanctia colloquium habuit. Hęc pientiſſima herois poſtmodum, ob admirabilem deuotionem atq; beneuolentiam, qua in pręfatos martyres, nec non & in V.P. Zachariam, cęterosq; fratres ferebatur, propriam domũ, non longè à pręfata ędicula diſtantem, in iſtius conuentus, B. P. Franciſco ſacri, ędificationem pręfato patri Zacharię, anno à Virgineo partu 1222. liberaliſſimè contulit. Si Franciſcanorum Chronicorum authori fides habenda ſit, B. P. Franciſcus ſuam benedictionem ſacrę huic domui, dum Luſitaniam peragraret, fuit impertitus, pędixitq; nunquam ſibi defuturum fratrem, qui promiſſam à ſe Regulã adamuſſim,

diligenterq;

diligenterq́; obſeruaret. Quod & rei euentus vſq; in pręſens proculdubio compro- A
banit. Subiacuit aliquando hic locus quibuſdam de cauſis laicis fratribus noſtris,
cùm ex triginta eius accolis tres tantùm eſſent ſacerdotio initiati, quibus tamen anno
Dominicæ incarnationis 1408. ceſſantibus, ſacerdotibus, quorum triginta vel circiter
ibidem commorantur, reſtitutus eſt. Adiacent nihilominus præfatis ſacerdotibus ſex
laici fratres, & aliquot iuuenes ſacris initiati, vel initiandi. Hoc in conuentu præfa-
tus beatus pater Zacharias, tamquam eius author, atque promotor, maxima in vene-
ratione ab omnibus habitus eſt, ſanctéq; vixit, atque ſanctiſſimè vitam finiuit. De cu-
ius vita, licèt à Chronicorum noſtrorum authore fuſius diligentiusq; deſcripta, hæc
pauca impræſentiarum referre placuit. Quòd videlicet, vnus ex diſcipulis beatiſſi-
mi patris noſtri Franciſci, ſibiq; cariſſimus fuerit: quodq; à quadam Crucifixi ima-
gine, quæ in huius loci capitulo vſque ad annum Dominicæ incarnationis 1414. per- B
ſeuerauit, plura oracula tum ſui Guardianatus exequutionem, tum propriæ animæ
ſalutem concernentia, retulerit: quodq; viuens adhuc diuina virtute aliquot mirabi-
lia operatus ſit. Venerabili cuius corpori conſepultum eſt quoq; corpus alterius di-
ſcipuli eiuſdem beati patris Franciſci, quod in maxima eſt apud omnes ſęculares ve-
neratione. Ex plurimis literis apoſtolicis, quæ in huius loci archiuis aſſeruantur,
quæq; vel reuocationem paſſæ ſunt, vel alijs in locis referuntur, in medium tantùm
adducam breue quoddam Gregorij XI. ſummi Pontif. quo illuſtriſſimis Cardinalibus
Franciſcani Ordinis Protectoribus præcipit, atque mandat, ne in Capitulis fratrum
vel extrà ſtatuta vel ordinationes condant: neuè leges à patribus editas ſoluant & in-
fringant: neuè Prælatos inſtituant, vel exauthorent inſtitutos, aut ab officiorum exe-
quutione impediant; aut priuent: neuè fratres ad ſtudium, aut aliquem gradum pro- C
moueant, aut promotos à ſtudijs remoueant, vel aliò tranſmittant: neuè Religionis
rebus atq; negotijs ſe intromittant, niſi fortè (quod Dominus auertat) in Capitulo eo-
rum generali aliqua ſtatuta contra ipſam Regulam à patribus edita fuerint. Quòd ſi
ſecus faxint, nullius roboris, nulliusq; momenti quicquid fecerint, aut attentauerint
omnino ſit. Eos prætetea ſummopere hortatur, vt Ordinem ſibi commiſſum prote-
gant, atque pro viribus defendant. Et bullam Clementis IIII. ſummi Pont. ne fra-
tres Minores ab aliquo Legato apoſtolico excommunicari poſſint, niſi hoc ſpeciali-
ter in ſua Legatione contineatur. Et aliam Sixti Papæ IIII. qua fratres Minores ab
omni eccleſiaſtica iuriſdictione eximit, atque Sedi apoſtolicæ immediatè ſubmittit.

De monaſterio diui P. Franciſci Vimarani. Mon. III. D

MONASTERIVM diui Franciſci in ſuburbijs oppidi Vimaranenſis (vulgò
de Guimaranes) Prouinciæ Interamnenſis, quæ Doria & Minio fluminibus cin-
gitur, Bracarenſis diœceſis ſitum, tribus in locis fuiſſe conſtructum veteres annales, &
documenta publica, in eiuſdem monaſterij archiuis aſſeruata, teſtantur. Honorio
namque III. ſummo Pont. diui Petri ſedem occupante, atque in Portugaliæ Regno
Alphonſo huius nominis ſecundo feliciter regnante, circa annum humanæ ſalu-
tis 1218. plus minus, beatus Franciſcus Ordinis Minorum pater, poſt generalem Aſſi-
ſienſem congregationem (vt ſuprà tetigimus) patres Zachariã, Gualterum, & alios
diſcipulos ad dictum Portugaliæ Regnum deſtinauit, qui ob habitus nouitatem, &
ſermonis differentiam à Luſitanis non ita humaniter excepti fuerunt: quòd ſuſpica-
rentur eſſe aliquos ex hæreticis, aliquibus tunc temporis in partibus nouiter exortis. E
Habita tamen diligenti de ipſorum vita, atque moribus inquiſitione, Regina Vrraca
pręfati Regis Alphonſi vxor, ſummæq; pietatis fœmina ab illis, veluti & matrus eius,
ſacella, & ædiculas, quibus ſe reciperent, conſtrui permiſit. Præterea pater Gualterus
non longè à dicto oppido Vimaranenſi, inter fundum, qui Villæuiridis nuncupatur, &
alium, cui Cabalinus nomen eſt, oblatam ſibi à Chriſtifidelibus aream acceptans,
inibiq; oratorium ædificans tum vitæ ſanctimonia, tum quoque miraculis claruit,
quibus eius patriæ indigenas ad frugem correxit. Poſt huius patris mortem quidam
ſuauiſſimus liquor ex eius ſepulcro per multos annos emanaſſe fertur, qui plurimis
infirmis maximè contulit. Qua etiam de cauſa 2. menſis Auguſti dies, quæ eius
mortis

A mortis anniuerſaria erat, conuicinis populis, per maximum temporis ſpatium, celeberrima, nundinariaq; extitit. Cùm autem præfatum oratorium, iam vtcumq; ob fratrum numerum auctum, atq; in conuentus formam redactum, inſalubri infeſtaretur aura, longiusq; ab oppido Vimaranenſis communitas, fratrum ſaluti atqi neceſſitatibus conſultura, illis xenodochium Albergaria vulgò nuncupatum, ac portæ turris veteris contiguum, anno 1271. liberaliter contulit. Contigit autem id ipſo die beatę Catharinæ virginis atq; martyris, quo & præfati fratres tum ab ipſa Vimaranica communitate, tum quoq; à clero in prædicti hoſpitalis poſſeſſionem miſſi ſunt, & ſummum ſacrum celebratum, ac concio de ſacro Euangelio habita fuit. Poſt duos verò annos fratres, propter ſuſcitatam litem inter eos atq; canonicos Vimaranenſes, loco deturbati antiquam ſedem repetierunt. Sed ea lite ſopita, ac rebus inter vtrosq;
B compoſitis, ad hoſpitale reuerſi, monaſteriolum à ſe antea vtcumqi conſtructum, ex eleemoſynis à Chriſti fidelibus elargitis, atque ex quibuſdam domibus, ac poſſeſſionibus eidem xenodochio adiacentibus, à filijs nobilis cuiuſdam Roderici Fafes vltrò collatis, ampliarunt, ac in multò commodiorem formam redegerunt, fauorem interim pręſtante R. Thelio Braccarenſi Archiepiſcopo, anno reſtitutę ſalutis 1280. Cùm autem ex antiquiori oratorio à fratribus derelicto Vimaranicæ matricis eccleſiæ canonici beati Gualteri corpus laudabili furto ſublatum in propriam eccleſiam transferre curarent, à ſua ſpe ſuoq; propoſito defraudati ſunt: Nam plurimis hominibus atq; bobus amotis ita reſtitit, vt nullo pacto vel tantillũ inde amoueri potuerit. Quamobrem, poſtulata prius à tanto patre de huiuſmodi facto venia, cœptis deſtitêre, de tota interim re geſta fratres non abſque rubore certiores reddentes. Vt igitur pri-
C mùm res detecta fuit, fratres, pauciſſimis ſibi aſcitis hominibus, & immobilem prius lapidem facili negocio amouerunt, & ſacrum pignus, corpus videlicet beati Gualteri in nouum monaſterium tranſtulêre. Regnantibus verò Dionyſio, Ferdinando, atqi Ioanne I. in Portugalia, cùm Vimaranici oppidi mœnia dilatanda venirent, hocq; monaſterium impedimento eſſet, tum ex præfatis Regis Dionyſij, tum ex eius ſucceſſorum Ferdinandi atq; Ioannis, tum quoque ex Viramanenſium facultatibus ad eum locum, vbi nunc eſt, nempè intra oppidi muros tranſlatum, ibidemq; magnificè, atq; auguſtè ſatis conſtructum eſt: nobili interim quodam viro ex illuſtri Cugnorum familia propriam ſuæ habitationis domum, ad huiuſmodi opus perficiẽdum, fratribus conferente. Frigeſcentibus porrò fidelium animis & charitate, cùm anniuerſaria B. Gualteri dies, pro more atqi veneratione ſolitis, minimè coleretur, nobiles qui-
D dam, atque perdeuoti Vimaranenſes Confraternitatem in eius honorem hoc in ipſo loco, anno Domini 1573. erexêre. Poſt quatuor verò tranſactos annos Vimaranicus populus diuo eidem patri ſacellum ex publico ærario ædificandum, atque ad ipſum eius oſſa maxima cum veneratione, populiqi tum eccleſiaſtici, tum quoq; laici frequentia transferrenda curauit. Aderat ſiquidem pius Fulgentius eccleſiæ Vimaranicæ Prior, atque Brigantinotum Ducis filius: aderant & matricis eccleſiæ Vimaranenſis canonici, cæteriq; ſacerdotes & miniſtri, atque quotquot Vimarani erant tum monaci, tum ſacerdotes ſæculares, tum quoq; (vt prædiximus) laici. Qui omnes ſolemni proceſſione inſtituta, principalioribusqi oppidi vijs atq; plateis luſtratis, hunc locum petentes, præfata patris oſſa ad nouum ſibi pręparatum ſacellum ſumma religione tranſtulêre. Contigit autem hoc Dominica prima menſis Auguſti, anno ve-
E rò Domini 1577. Quæ quidem dies ex ſenatus eius oppidi conſulto eſt Vimaranenſibus ſingulis annis, in tanti patris memoriam, atqi venerationem, ſolemnis atq; feſtiua. Et ne hoc hominum memoria aliquando excideret in anteriori pręfati ſacelli parte, quę ſequuntur literę, ſcriptę ſunt: *Diuo Gualtero D. F. D. Vimaran. Patrono inſtaurati feſti voto iuj. anno M. D. LXXVII. P. V. F. C.* Eius verò ſepulcrum huiuſmodi epitaphium inciſum habet. *Gualteri tegit hoc venerabilis oſſa ſepulcrum.* Cùm autem ad Romani Pontificis, Gregorij videlicet XIII. aures beati Gualteri fama perueniſſet, is in diuini cultus augmentum, & ad ſanct. venerationem magis, magisq; commendandam omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus pœnitentibus, atqi confeſſis, qui deinceps in perpetuum præfatę Confraternitati aggregati voluerint eo die, quo ſe reliquorum con-

confratrum catalogo aſcribi fecerint, nec non & in eorundem tam receptorum, quàm A recipiendorum mortis articulo, ſi tamen delictorum pœnituerint, ſacramq; eorum confeſſionem fecerint, ſeu confiteri non valentes ſacroſanctum nomen Ieſu ore, vel ſaltim corde deuotè inuocauerint, contritionisq; ſigna oſtenderint, plenariam omnium peccatorum indulgentiam, eorumq; remiſſionem conceſſit. Idipſum quoq; præſtitit (per 20. tamen tantùm annos) tum præfatis confratribus, tum quoq; reliquis Chriſtifidelibus qui ſecunda die menſis Auguſti, qua beati Gualteri feſtiuitas occurrit, eius ſacellum, ſiue altare à primis veſperis vſq; ad ſolis occaſum ſequentis diei deuotè viſitauerint, & quinquies Dominicam orationem, atq; toties Angelicam ſalutationem pro Romani Pont. S. R. E. totius eccleſiaſtici ſtatus, Portugaliæ Regis pro tempore exiſtentis, atq; illius Regni proſpera, & felici conſeruatione deuotè recitauerint. Hæc omnia latius continentur in bulla ſub plumbo ab eodem ſummo Pontif. data 17. Decembris anno verò Domini 1577. Extitit & hoc in ipſo loco beati fratris Roderici corpus honeſto loco reconditum. B Nec abs re quidem; cùm ob eius merita prophetico ſpiritu à Deo ter opt. max. cohoneſtari meruerit. Audiuit præterea religioſiſſimus hic frater optimè apud omnes Hiſpanos, dum adhuc in viuis ageret: quapropter quædam Caſtellæ Regina Henrici Regis quondam vxor, atq; Ioannis quoq; Regis mater, cùm anno à partu Virgineo 1270. graui infirmitate detineretur, ab eo per quoſdam fratres ad id ſpecialiter miſſos ſciſcitata eſt, cui potius in ſchiſmate in eccleſia tunc oborto Ioannes eius filius obedire teneretur, Clementi videlicet, an Vrbano de regendo totius Eccleſię clauo contendentibus: vixq; fratres, qui miſſi fuerant, commiſſam ſibi legationem proponere inceperant, quando vir Dei prophetico ſpiritu afflatus in hæc, quæ ſequuntur, verba prorupit: Scitote, inquit, fratres Reginam, quæ C vos huc venire coëgit, vitę pręſentis curſum iam conſummaſſe, eiusq; filium Ioannem Regem Vrbano ſummo Pont. legitimè creato minimè obtemperaturum, ideoq; pęnas daturum: pręterea & Carolum Gallorum Regem paucis abhinc diebus mortem obiiſſe, & apud inferos cum malis genijs, propter ſchiſma in Dei Eccleſia excitatum, conſepultum eſſe. Idq; totum certiſſimus rei euentus comprobauit. Huius pijſſimi fratris corpus, licèt diligentiſſimè conquiſitum inueniri hoc in loco non poteſt: quapropter ad matricem Vimaranenſis oppidi eccleſiam occultè aliquando tranſlatum, inibiq; editiori in loco Aquilonem verſus tumulatum ab oppidanis aſſeritur. Quod mihi quidem maximè probatur, eiusq; rei in cauſa eſt eorundem ad eum locum deuotio. In medio huiuſmet loci maiori ſacello ſepulta iacet pientiſſima Conſtantia Noronnia Alphonſi I. Brigantinorum Ducis, atq; Ioannis I. Portugaliæ Regis filij quondam D vxor. Hæc ſummæ religionis; ſummæq; ſanctitatis fœmina fuit, ita vt hauſtus ex eius ſepulcro puluis infirmis maximè verò febricitantibus conferat. Eſt & hoc eodem in loco altare, diuo Antonio Paduano ſacrum, ac per ſacrificium Miſſæ liberandis à Romano Pont. Gregorio XIII. iij. cal. Martij, anno verò Domini 1581. priuilegiatum. Sunt præterea ibidem ſex Confraternitates erectæ. Prima quidem atq; antiquior ſeraphico patri Franciſco, atq; Deiparę virgini dicata: 2. immaculatæ eiuſdem Virginis Conceptioni: 3. beato Ioanni Baptiſtæ: 4. beato Antonio de Padua: 5. beato Gualtero: 6. atq; nouiſſima ſanctiſſimis quinque plagis Domini noſtri. Et hæc poſtrema ex iuuenibus in cœlibatu exiſtentibus conſtatur, annoq; à partu Virgineo 1580. primùm inſtituta fuit: quam & ſummus Pontifex Gregorius XIII. triennio ab eius erectione nempè anno 1583. plurimis indulgentijs, plurimisq; fauoribus cumulauit: idq; E eius bulla ſub plumbo data patentiſſimè demonſtrat. Nec reliquijs caret ſacra hæc domus, quam & olim inhabitarunt plures patres, impræſentiarum verò 34. tantùm fratres incolunt, cùm capite beati patris Gualteri, & particula cordæ ſeraphici patris Franciſci, & ampulla, in qua beatus Leo eius ſocius panniculos ex eius laterali vulnere depromptos, ſacroq; ſanguine madidos conſeruare ſolitus erat, cohoneſtetur.

De conuentu Dominæ noſtræ de virtutibus Azambuciæ. Conu. IIII.

VT ſereniſſimus Portugaliæ Princeps Eduardus Portugalięq; itidem Regis Ioannis I. filius primo loco genitus, atq; Regni ſucceſſor in Africam cum parte traie-

A traiecturus,cumq́; Saracenico truculento hoſte manus conſerturus Deum optimum max. propitium ſibi redderet, ſe B. P. Franciſci alumnis, quibus addictiſſimus deuotiſſimusq́; erat, integrum conuentum erecturum prudentiſſimè promiſit, ſi deuictis ſtratisq́; inimicis tum ipſe, tum quoq; carus eius parens proprijs laribus victor reſtituerentur. Voti igitur compos effectus vt primùm, Cepta Maurorum ciuitate expugnata,fugatoq; inimico exercitu atq; eneruato, victor Portugaliam repetijt, ædiculam beatiſſimæ virgini Mariæ de virtutibus dicatam, quæ ob frequentia miracula ibidem contingentia omnibus commendatiſſima erat,atq; in territorio oppidi Zambuza Luſitanicè dicti ſedem obtinebat, ſummi Pontificis Martini V. ſibi facultatę fauente,. tum ex proprijs facultatibus, tum quoq; ex Saracenorum ſpolijs, anno à Virgineo partu 1538. in hoc iuſtum monaſterium, ſub antiquiori tamen Dominæ

B noſtræ de virtutibus titulo promouit, quod plerumq́; 16. fratres inhabitant. Vt autem ſacræ huius Domus originem altius repetamus, tum quid ex antiquiſſima ſeniorum traditione, tum quoq; quid ex documentis in huius loci archiuis aſſeruatis didicerim breuibus enarrabo. Aſſueuerat Bubulcus quidam vaccarum armentum his in locis paſcere, cumq́; taurus communia paſcua aſpernans aliò declinaſſet,eum reducturus paſtor accurrit, dumq́; nihil minus cogitaret, præfatum taurum ante eburneam glorioſæ Virginis imaginem ſeſquipedalem,atq; ex arbuſto pendentem genuflexum conſpexit: quam ille humillimè veneratus ſyluestri tuguriolo ex diuerſis arborum ramuſculis contexto circundedit, atq; compatriotis quid ſibi acciderat exterritus omnino, atq; mira religione tactus retulit. Quibus deniq; nouitatis ſpectandę ergô diligẽter accurrẽtibus,tantis cœpit deuota illa imago coruſcare miraculis,vt

C intra paucos dies eius fama per vniuerſam Portugaliam diuulgata, atq; ex oblatis eleemoſynis ædicula in laudem beatæ Marię de Ademis (emendicato à ſitu vocabulo) constructa ſit: Contigit autem id anno Dominicæ incarnationis 1403. Hanc igitur tum voto ſatisfacturus,tum quoq; pro in glorioſam Virginem ſingulari deuotione illuſtriori ædificio, atq; ſolemniori obſequio præfatus Princeps Eduardus, anno humanę ſalutis 1438.perſoluto primùm cuidam priori,qui ſibi præerat ex pontificia auctoritate iuſtiſſimo pretio, in monaſterij formam redegit, in quo prout ex authentico quodã libello in eius archiuis recondito liquidò patet, innumera beneficia, eaq́; mirabilia atq; ſupra naturã fidelibus,ob ſanctiſſimę virginis merita, ab Altiſſimo indies præſtantur. Quia verò non licet ſæcularibus, maximè verò mulieribus, quoties occurrit neceſſitas eum locum in quo præfata imago inuenta fuit, petere, cum al-

D tera clauſtri parte, quæ è regione eccleſiæ portam reſpicit, ferrea crate circundetur, paruulũ ſpecu in ipſa eccleſia excauatũ eſt, ex quo infirmi terrã ad diuerſos languores curandos opportunè hauriunt,atq; optatam ſalutẽ intus ingreſſi ſæpius referunt.

De conuentu S. Spiritus Cartaxi. Conu. V.

PERDEVOTA fœmina Eliſabetha à Mendaña,Ioannis Meneſij Ruſibis portus (vulgò Azamor) Capitanei quondam vxor, poſtquam ex proprijs facultatibus xenodochium, infirmorum curationi mancipandum, ſub titulo Spiritus ſancti in pago Cartaxo, Luſitanicè nuncupato, Olyſipponenſis diœceſis, circa annum Domini 1510. ædificari curaſſet, atq; à Leone X. Pont. max. vt ibi à quibuſdam ſacerdotibus ſæcularibus diuinum officium ſolemniter perſolueretur, anno 1514. impe-

E traſſet: necnon & monaſterium ſpei monialibus Olyſipponis, atque monacis Incarnationis conuentum in oppido, cui Villa Comitis nomen eſt, ex ijſdem quoq; bonis conſtruxiſſet: ne minori deuotione, atq; affectu in B. P. Franciſcum, eiusq́; fœcundam prolẽ, cui proculdubio addictiſſima erat,ferri videretur,præfatum hoſpitale ſub antiquiori titulo in iuſtum conuentum, ad fratrum Minorum habitationem, annò Domini 1526. ex Clementis VII. ſummi Pontificis conceſſione redegit. A quo etiam obtinuit, vt quindecim fratres plerumq́; ibidem commorantes gratijs,atq; priuilegijs antiquiori hoſpitali conceſſis potirentur.Hæc pientiſſima heroina quoad vixit largiſſimis eleemoſynis,ac omni beneficiorũ genere fratres Minores proſequuta eſt. Aſſeruantur accuratè in ſacrario aliquot ſanctorum reliquiæ, ſed ſine titulis exiſtunt.

De con-

De conuentu S.Franciſci Santareni. Conu. VI. A

NEQVE ex antiquioribus monumentis, neque ex certa aliqua ſeniorum tradi-
ditione quis huius Minoritici conuentus,diuo patri Franciſco ſacri, ac aliquan-
tulum à muris oppidi Santareni, Luſitanicè ſic dicti, Olyſipponenſis diœceſis erecti
author extiterit, vel quo certo tempore ædificatus fuerit, aliquo pacto conſtat: Fer-
tur nihilominus apud vulgares Templarijs, qui, antequam ſacer Franciſcanus Ordo
in Portugalia plantaretur,finem ibidem habuerunt, aliquando ſubditus, atque ab ali-
quo Luſitanorum Rege huic Prouinciæ collatus. Quibus hauddubiè ſepulcrum Re-
gis Portugaliæ Ferdinandi huius nominis primi, qui anno Dominicæ incarnationis
milleſimo quadringenteſimo trigeſimo tertio è viuis exceſſit, in huius loci choro ere-
ctum aſtipulari videtur. Eius tamen antiquitas ex quadam ſcriptura in conuentua- B
libus archiuis ſanctæ Claræ huiuſce oppidi aſſeruata, anno incarnationis Domini-
cæ milleſimo ducenteſimo ſexageſimo tertio data, quodammodo conſtat, cùm in ea
expreſſa huius Franciſcanæ domus tamquam omnino iam perfectæ mentiò fiat. Ha-
bet ſacra hæc domus, quæ plerumque à quadraginta quinque fratribus occupatur,al-
teram ex ſpinis Dominicæ coronæ, atque quoddam caput ſanctæ Aureæ virginis &
martyris, nec non ſanctæ Vrſulæ conſodalis. Huius loci inquilinus aliquando fuit
frater ille Rodericus à Santaren, cuius Chronicorum noſtri Ordinis author, 2. p. l. 4.
cap. 17. meminit. Is enim cùm nobilem quandam iuuenculam ardenter amaret,eiq;
blanpiretur, ab ea ſemel per ludibrium audiuit petendum ſibi fore fluuium Iorda-
nem, vt eius lymphis ablutus candidior tandem fieret, ſi ſibi connubio iungi vel-
let. Cui ille obtemperans & Iordanem petijt, & hauſtam ex eo aquam in Portuga- C
liam reuerſus amaſiæ in ablutionis ſignum obtulit. Quæ amoris conſtantiam ſum-
mopere admirans ipſum in proprium virum accepit. Ea tandem non ita poſt mul-
tum temporis vita functa Rodericus, qui & nobilis omnino erat, Franciſcanum habi-
tum ſolemniter induit, tantaq; æmulatione literis atque orationi incubuit,vt breui in
virum doctiſſimum Deoq; carus euaſerit: ita vt mulierem pertinacem,quæ nullis pre-
cibus vt alteri reconciliaretur, impelli potuit, Satanæ in carnis interitum ab eo tradi-
tam eueſtigio peſſimus genius inuaſerit: & plurimi carceribus mancipati, dum ab eo
conſolationis ergo viſitarentur,diuina ope ad eius preces liberati è præfatis locis ſint.

De conuentu S.Franciſci Leiriæ. Conu. VII. D

INTER reliquas Olyſipponenſis Clariſſarum conuentus ſcripturas eſt monu-
mentum quoddam,datum anno Dominicæ incarnationis 1294. atq; cuiuſdam fra-
tris Ioannis Galleci Leirienſis Guardiani teſtimonio communitum, ex quo liquidò
conſtat,hoc monaſterium, beato patri Franciſco ſacrum, atque non procul à muris
Leiriæ ciuitatis erectum,ante id tempus ſumpſiſſe principium. Sed quo certo tempore
ædificatum fuerit, vel quem primum ſui fundatorem habuerit,nos omnino fugit.Hæc
autem de prima eius fundatione dicta ſunto, nam de ſecunda non idem eſt iudicium.
Fuit enim hic locus longiuſculus à ciuitate, ac prope fluuium primò conſtructus, ſed
poſtmodum,anno videlicet Dominicæ incarnationis 1384. ad eum locum, quem mo-
dò obtinet,à Portugaliæ Rege,Ioanne huius nominis primo, ſequenti de cauſa,tranſ-
latus. Obierat ſine liberis mortem legitimus Portugaliæ Rex Ferdinandus, quapro- E
pter eius frater Ioannes (illegitimus tamen) occiſo Comite Andeirano Regni ſce-
ptrum inuaſit, obtinuitq;,ac filiam cuiuſdam Ducis de Alencaſtro,quæ & Regis An-
gliæ neptis erat, licèt matrimonij incapax eſſet,ob Magiſteriatum de Auiz, quo inſi-
gniebatur, inconſulto ſummo Pontifice, in matrimonium duxit. Diſpenſaturus igi-
tur ſecum Pont max. vt matrimonio vti poſſet,ſibi iniunxit, quatenus tria frarrum, ſi-
ue ſororum monaſteria ſuis ſumptibus erigeret. Rex itaque Ioannes pœnitentiæ ſa-
tisfacturus, cùm eſſet in Franciſcanum Ordinem propenſiſſimus,hanc ſacram ædem,
quam triginta tres fratres vt plurimùm occupant, antiquiori,quòd habitatoribus mi-
nus fauerer, relicta, præfato anno Domini milleſimo trecenteſimo octuageſimo quar-
to,quemadmodum ex Regni Portugaliæ Annalibus edocemur, ędificari fecit. Quibus

ſi aliquis

A ſi aliquis minus crediderit, armis ſaltem regijs eiuſdem Ioannis portæ conuentus affixis fidem adhibeat. Aſſeruatur hoc in cœnobio quædam corda beati patris Franciſci.

De conuentu S. Antonij de Ficu. Conu. VIII.

VENERABILIS pater frater Antonius de Buarcos huius Prouinciȩ alumnus, accepto prius anno à Chriſti natiuitate milleſimo quingenteſimo vigeſimo ſeptimo à Portugaliæ Rege Ioanne huius nominis III. ſpeciali mandato, hoc monaſterium, beato patri Antonio de Ficu ſacrum, tum ex regijs facultatibus, tum quoque ex fideliũ eleemoſynis in faucibus ipſius Mondegi fluuij ædificari curauit. Cuius maius ſacellum temporis ſucceſſu cuidam Ferdinando Gometio nobili viro collatum eſt, quamobrem eius patronatus ad illius ſucceſſores pertinet. Inſeruiuit ſacra hæc domus à ſui erectio- B ne vſque ad annum milleſimũ quingenteſimũ octuageſimũ quartũ communi fratrum viuendi modo, ſed ab eo temporis, ex prouincialis Capituli Olyſipponis celebrati decreto, fratribus Recollectis, quorum tredecim ibidẽ commorãtur, paret obtemperatq;.

De conuentu S. Chriſtinæ Pouoæ. Conu. IX.

PROFECTO niſi antiquum quoddam monumentum ad manus fortè veniſſet, huius conuentus, S. Chriſtinæ dicati, atque in terminis oppidi Pouoæ Conymbricenſis diœceſis conſtructi tum antiquitatem, tum quoque authorem penitus ignoraſſemus. Eius itaque beneficio edocemur, eum à quodam fratre Ioanne laico profeſſo atq; deuotiſſimo, auſpicijs tamen, ac munificentia ſereniſſimi Infantis Petri Eduardi Portugaliæ Regis vterini fratris, anno Domini 1437. in religioſiſſimi cuiuſdam oratorij mo- C dum conſtructũ fuiſſe: quod tamen R. P. F. Ioannes ſiue Zanetus de Vtino totius Franciſcani Inſtituti tunc generalis Miniſter, anno Dñi 1474 conuentus titulo inſigniuit.

De conuentu S. Franciſci Conymbriæ. Conu. X.

ETSI communis ſeniorum traditio, atque aliquot epitaphia antiquiſſimis ſepulturis inciſa huius monaſterij, quod diuo patri Franciſco ſacrum eſt, ſedemq; non procul à muris Conymbricenſis ciuitatis, in margine Mondegi fluuij obtinet, antiquitatem minimè commonſtrarent, ipſius tamen tum antiquæ eius ruinæ, tum quoque diſpoſitio manifeſtiſſimum præberent indicium. Fuit itaque hic locus, quẽ triginta quinque fratres plerumq; inhabitant, quemadmodum ex quibuſdam caracteribus in choro inſcriptis liquidò conſtat, à reuerendiſſimo Blaſco Toletano Archiepiſcopo conſe- D cratus, anno à Chriſto Saluatore nato 1004. eo videlicet temporis, quo Portugalia non dum in Regnum euecta erat, ſed Comitibus, à Caſtellæ tamẽ Rege dependentibus, parebat. Quorum quidem caracterum occaſione ſunt qui autument, hanc ſacram ædem à Templarijs fuiſſe ædificatam. Iis hauddubiè aſtipulari videntur antiquiſſima eius, atque ſemidiruta ædificia. Sed illis contradicit antiqua quȩdam ſcriptura, quȩ aſſerit hoc cœnobium à ſereniſſimo Infante Petro Sanctij Portugaliæ Regis vterino fratre, anno Domini 1220. poſtquam ſacra Minoritarum martyrum Berardi ſcilicet atque ſociorũ corpora, quæ & in huiuſmet ciuitatis S. Crucis eccleſia honorificè quieſcunt, ex Marrochio in Luſitaniam tranſtuliſſet, conſtructum eſſe. Nihilominus tamen ſtat prima aſſertio. Nam re vera hæc domus primò à Templarijs ante annum Dominicæ incarnationis milleſimum ædificata, poſtmodum verò à præfato Infante Petro poſt ducentos E annos & vltrà, ſcilicet anno 1220. reſarcita, atq; reparata, ſiue potius reædificata fuit.

De conuentu ſiue collegio S. Bonauenturæ Conymbriæ. Conu. XI.

CVM ſereniſſimus Ioannes eius nominis III. atque quintuſdecimus Portugaliæ Rex, necnon de ſibi credito Regno, atque viris doctis optimè meritus, ſuæ ditioni promouendæ deſiderio flagraret, plurimis doctis viris, atque in qualibet ſcientia peritis ex diuerſis Regnis in Luſitaniam adductis, euocatisq;, ac ſibi annuis redditibus pro regia liberalitate ſtatutis, celebrem, atque florentem Academiam Conymbriȩ, quȩ Luſitanorum ciuitas eſt, erexit, atq; aliquot Minoritica collegia, in quibus Portugalenſiũ Prouinciarum fratres ſacris literis incumbere poſſent, anno Domini 1530. ibidem ſuis

ſumptibus ædificauit,quibus & annuas eleemoſynas pro ſtudentium victu atque veſtitu ex regio ærario conferendas aſſignauit. De quorum numero hoc, diuo patri Bonauenturæ ſacrum, atque intra muros Conymbricenſis eiuſdem ciuitatis ſitum vnum eſt, quod plerumque decem huius Prouinciæ fratres inhabitant. Cùm autem re diligentius trutinata,atque penitus introſpecta conſultius fore videretur,ſi quæcunque noſtri Ordinis collegia ſeparatim,atque ab inuicem diuiſa ibidem ſubſiſtebant,in vnum conflarentur, redigerenturque: in eo huius Prouinciæ Capituloquod Olyſipponis,anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo octuageſimo quarto celebraui, patrum, quorum intererat, voto atque conſenſu accedentibus à me decretum eſt, vt quotquot fratres alijs in locis literis inſudarent,ſe ad præſens collegium de cœtero ſub Miniſtri huius Prouinciæ obedientia moraturi protinus transferrent, prout & factum eſt. Ab eo igitur tempore 36. fratres, & vltrà in eo ſatis commodè commorantur. B

De conuentu S. Antonij Ferrerim. Conu. XII.

CVM piiſſimi Maraluarius Comes, atque beatrix Meneſia legitimi coniuges pari in Deum pietate,pariq; in Franciſcanum Ordinem beneuolentia prędíti eſſent, ferrenturq;, ſe ex communi voto ad vnius Minoritici conuentus ædificationem obligarunt:quapropter congeſtis ijs quę ad voti ſolutionem neceſſaria erant,hoc monaſterium,beato patri Antonio ſacrum, in pago Ferrerim Luſitanicè nuncupato,Lamecenſis dięceſis,anno humanę ſalutis milleſimo quingenteſimo vigeſimo quinto adamuſſim ædificari curarunt,atque huius Prouinciæ patribus ea lege contulerunt,ne ab alijs fratribus,quàm à Minoritis Obſeruantibus,illud vnquam inhabitari permitterent. Voluêre præterea præfati fundatores,ex maxima qua hunc locum deuotione proſequebātur,in maiori eius ſacello ſepeliri, ſuiſq; poſteris ex teſtamento præceperunt vt neceſſitatibus fratrum, qui frequentius ſunt 15. numero liberaliter, diligenterq; occurrant. C

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Matozinhos. Conu. XIII.

SVBSTITIT aliquando ad tertium lapidem à pago Matozinhos Luſitanicè nuncupato, Portuenſis dięceſis in ipſo littore maris, Minoriticus quidam conuētus, diuo Clementi ſacer, atque vnus ex antiquioribus,qui regulari Obſeruantiæ,anno Dominicæ incarnationis 1390.vel circiter,hoc in Regno nomen dederunt. Sed cùm vicino mari plurima incommoda pateretur, opera cuiuſdam fratris Ludouici à Begia ad hunc,quem modò obtinet locum, videlicet prope præfatum pagum Matozinhos,anno Domini milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo octauo tranſlatus eſt.Cuius vtique tranſlationem,atque ædificationem plures cooperati ſunt:Nam Sixtus IIII.Pont.max. eius faciendæ copiam expeditis literis 9. Iulij anno Dominicæ incarnationis 1478. dedit:deuoti coniuges Ferdinandus Cothinius, & Maria ab Acunia ſitum contulêre: nobilis,piaq; fœmina Margareta Villenica maius ſacellum atque chorum perfecit: eccleſiæ reſiduum Alphonſus V.Portugaliæ Rex ſuis ſumptibus conſtrui curauit: quod verò reliquum fuit operis ex piorum eleemoſynis,cura præfati fratris Ludouici emendicatis, acquiſitiſq; abſolutum eſt. Hoc in loco,quem 18. Recollecti fratres frequentius inhabitant,è viuis exceſſit anno Domini 1506. ſepultuſq; eſt ſummæ ac miræ ſanctitatis P.F.Ioannes de Pouoa,qui ob vitæ candorem atque prudentiam,qua pollebat,ſeptimò in huius Prouinciæ Miniſtrum electus fuit, nouieſq; ad diuerſa generalia Capitula pedes perrexit: Quapropter moriens maximum ſui deſiderium, optimamq; famam reliquit, prout Chronicorum noſtri Ordinis author 3. p. ſui operis ſatis, ſuperq; meminit. Plurima hoc in loco miracula contingunt ad inuocationem deuotiſſimæ cuiuſdam imaginis Virginis glorioſiſſimæ: quamobrem mirum in modum à nautis,peregriniſq;, atque ab alijs ſua vota ſoluturis, atque beneficia impetraturis frequentatur.

De conu. Annunciationis Dominæ noſtræ Villæcomitis. Conu. XIIII.

CVM moniales Clariſſę oppidi Villęcomitis Braccarenſis Archiepiſcopatus huius Prouincię fratribus ſufficientem ſitum ad vnius conuentus ædificationem tam liberaliter,quàm piè ibidem contuliſſent, pientiſſima fœmina Eliſabetha à Mendaña vidua

A uidua ex morte ſtrenui Ruſibis portus Capitanei Ioannis Meneſij relicta,(de qua ſuprà) pro ſua ſingulari in Franciſcanum Ordinem deuotione atque pietate, hoc monaſterium, Dominæ noſtræ de incarnatione ſacrum, quod vt plurimum quatuordecim fratres incolunt, anno à partu Virgineo milleſimo quingenteſimo vigeſimo ſexto ſuis ſumptibus, intra ſepta præfati oppidi Villęcomitis ædificandum curauit. Cuius ſanè pietas,atque in noſtrum Ordinem affectus (vt ſuprà meminimus) incredibilis fuit.

De conuentu S. Franciſci Portus. Conu. XV.

IN meditullio Portuēſis ciuitatis,quæ caput atque metropolis eſt eius Epiſcopatus, qui Portuenſis dicitur, conuentus hic fratrum Minorum, ſeraphico patri Franciſco ſacer,exurgit,qui à primis huius Luſitanici Regni Regibus ędificatus certiſſimò fertur: B Eorum tamen nomina, certumq; conſtructionis annum temporis diuturnitas abſumpſit. Aſſeruantur hoc in loco aliquot apoſtolicæ literæ, datæ à Gregorio IX. ſummo Pontif. contra quendam Portuenſem Decanum nomine Chriſtianum, eò quòd fratres ab ædificando hoc conuentu plurimis tum moleſtijs, tum quoque iniurijs remoraretur:inſuper & ſequentes ſanctorum reliquiæ, videlicet duæ ſpinæ eius coronæ,quæ Chriſti Saluatoris noſtri capiti impoſita fuit, quoddam os ex altero brachiorum diui Blaſij martyris,quod argenteo recluditur brachio, pluresq; aliæ thecis argenteis debita cum reuerentia reconditę. Commorantur hoc in conuentu 50. Franciſcani fratres.

De conuentu S. Franciſci Brigantiæ. Conu. XVI.

APVD Brigantinam ciuitatem. (vulgò Barganza) quæ Epiſcopatui Mirandæ C Durianæ,ſiue (vt alij volunt) Dorianę ſubeſt,erectus proſpicitur conuentus quidam, diuo patri Franciſco ſacer, quem vigintiquinque Franciſcani incolunt, ex quibus ſex continuò (eſt enim locus grammaticali ſtudio deſtinatus) Latinæ linguæ rudimentis incumbunt. A quo tamen, vel quo tempore exædificatus fuit,non ſatis conſtat. Sunt tamen qui aſſerant ipſum à Brigantinæ ciuitatis ſenatu ex publicis facultatibus erectum. His ſanè aſtipulari videtur præfati ſenatus beneuolentia in ipſos fratres. Nihilominus eorum opinio præualet, qui dicunt eum à beatiſſimo patre Franciſco,quando his in partibus fuit, primò acceptum, atque ab aliquo diſcipulorum eius ædificatum,tandem à ſereniſſimo Dionyſio Portugaliæ Rege reædificatum. Idq; profectò & regia inſignia parietibus impreſſa manifeſtè ac euidenter atteſtari videntur.

D *De conuentu S.Spiritus ſiue S.Onuphrij Golegani. Conu. XVII.*

PROPE id oppidum (quod vulgò Golegan nūcupatur) vbi prius conſtiterat ædicula quædam, ſiue malueris eremitorium,diuo Onuphrio dicatum, ſed patribus Hieronymitis ſubiectum, munificentia,opera, liberalitate, atque induſtria perdeuoti Thomæ cuiuſdā Luſitanię Regi quondam dilectiſſimi,cęnobiū hoc, S. Spiritui ſacrū, licèt paſſim titulo adhuc S. Onuphrij honeſtetur, erectum fuit, quod vt plurimùm viginti fratres Minores incolunt. Credendum tamen eſt præfatos patres Hieronymitas proprio iuri in fauorem Franciſcanorum vel gratis, vel pretio ex mendicatione tamen acquiſito,ab eis poſtmodū accepto,vel ab aliquo pio viro pro ipſis oblato ceſſiſſe. Obijt autem prædictus Thomas,anno Dominicę incarnationis 1520. & in hoc loco ſepultus eſt, quem eiusq; poſteros patronos agnoſcunt fratres Minorirę, huius loci incolæ.

E *De conuentu S.Cittæ in termino Aceiceiræ. Conu. XVIII.*

FVIT olim in hoc Portugaliæ Regno deuotiſſimus quidam eremita natione Italus, qui ſolitariæ vitæ cupidus eremitorium pœnitentiæ agendæ ergò in termino oppidi Aceiceira Luſitanicè nuncupati Olyſipponenſis diœceſis, in honorem ſanctæ Cittæ virginis ex emendicatis eleemoſynis ſibi ædificauit, in quo, & in maxima vitæ aſperitate, atque paupertate vſque ad vltimum vitę halitum perſeuerauit. Cui tamen uita functo aliquot fratres de tertio beatiſſimi patris Franciſcani Ordine ſucceſſerunt. Hi, cùm ſibi tum eleemoſynę, tum quoque cœtera ad uictum neceſſaria deficerent, loco cedere decreuerunt. Quamobrem venerabilis pater frater Petrus Aluarez

Franciſcanus illud ab ijſdem Tertiarijs capitulariter congregatis, anno à Chriſti natiuitate milleſimo quadringeteſimo vigeſimo tertio ſummis precibus impetrauit, atque pro modulo, iuxta loci diſpoſitionem, paupertatiſq; limites, adaptauit. Cùm verò temporis ſucceſſu ruinam minaretur, ſereniſſimus Emanuel Portugaliæ Rex, atque Franciſcani Inſtituti ſtudioſiſſimus ipſum reſarciri, refici, ampliariq; curauit, ac tandem eius ſucceſſor & filius ſereniſſimus Ioannes eius nominis III. omnibus ſuis numeris abſoluit, atque ad eam formam, qua nunc inductum eſt, redegit. Vnde & viginti fratres ibidem commorantes commodiſſimè capit, atq; abundantiſſimè alit. A

De conuentu S. Franciſci Guardiæ. Conu. XIX.

SI humanis traditionibus fidem habere liceat, quibus de plurimis (quæ nos omnino laterent) certiores reddimur, quibuſq; plura tamquam per manus à noſtris prædeceſſoribus poſtea ſimili modo ad ſucceſſores tranſmittenda accipimus, cœnobium hoc, diuo patri Franciſco dicatum, quod Guardię (Luſitanicè verò Guarda) erectum conſpicitur, incoliturq; à ſeptemdecim Franciſcanis, olim ad Templarios ſpectauit, quibus tamen ob aliquas nobis ignotas, eaſq; grauiſſimas cauſas deletis, à Rege, qui per id temporis Luſitanici Regni clauum tenebat, Minoritico Inſtituto adiudicatum fuit, vnde & in Portuenſis Cuſtodiæ ius ceſſit. Quis tamen is fuerit Rex, quouè tempore id acciderit, omnino ignoratur. Cuius quidem rei id cauſæ eſt, quòd noſtri fratres nunquam iſta curarint, nullaq; vel certè pauca habeant loca ſeruandis ſcripturis deſtinata, quodq; illis locum occupare ſatis eſt, ac ſi diligens monumentorum cuſtodia noceret. Huius tamen ſacræ ædis antiquitas ex quodam teſtamento, in archiuis matricis eccleſiæ Guardienſis ſeruato, atque acto anno Dominicæ incarnationis milleſimo trigenteſimo vigeſimo quodammodo conſtat. Eo ſiquidem teſtator quidam bona ſua tum præfatæ matrici eccleſiæ Guardienſi, tū quoq; huic domui ex ęquo relinquit. B C

De conuentu S. Spiritus Goueæ. Conu. XX.

GOVEA vicus eſt ad Conymbricenſem diœceſim ſpectans, in qua multis retro annis quodam oratorio Franciſcani fratres commorati ſunt: ad quorum tamē petitionē Eugenius IIII. Pont. max. dum nauiculæ Petri gubernaculum teneret, per apoſtolicum diploma Ceutano ſiue Exiliſſienſi Epiſcopo commiſit, vt ijs fratribus locum ad noui conuentus conſtructionem ſatis capacem aſſignaret. Quod & ille præſtitit. Vnde & eodem loco, in quo prædictum oratorium prius conſtiterat, hic conuentus, ſanctiſſimo Spiritui ſacratus, ex eleemoſynis vndequaque collectis exædificatus fuit, circa annum, niſi nos coniecturæ atque indicia fallunt, 1430. Quantæ verò æſtimationis atque dignitatis hic locus apud proceres, reliquoſq; huius Regni populares fuerit, vel ſaltem ipſa nobilium ſepulcra ibidem erecta facilè indicant. Nec immeritò ſanè, cùm Spiritus paracletus ſpeciali quodam miraculorum priuilegio in Luſitanicæ gentis beneficium hunc locum proſequatur, & in eo honorificentiſſimè aſſeruetur ſpatula alterius illorum quinque Chriſti militum Franciſcanorum, qui pro ipſius nomine nec Iudicum minas timuerunt, nec terrenæ dignitatis gloriam venati ſunt, ſed ſacratum ſuum ſanguinem apud Marrochium fuderunt. Hęc ſiquidem ſacrata reliquia, cùm in monaſterio de Loruao ſororum Ordinis diui patris Bernardi prope Conymbriam cuſtodiretur, ab illuſtri ac deuotiſſima ſorore Catharina Deza eius loci Abbatiſſa ex apoſtolica diſpenſatione, anno Domini milleſimo quingenteſimo quintodecimo huic loco liberaliſſimo dono data fuit. Quæ etiam Abbatiſſa voluit, vt ſuorum prædeceſſorum cineres, atq; oſſa, quæ in præfato monaſterio de Loruao recondita erant, inde exhumata ad hoc Minoriticum, in quo plerumq; 20. fratres commorantur, denuò ſepelienda trāsferrentur. D E

De conuentu S. Franciſci Couilliani. Conu. XXI.

ANTIQVVS ſatis eſt conuentus hic, B. P. Franciſco ſacratus, cùm paulò poſt tēpora ipſius patris extructus ſit, non quidē eo in loco, vbi nunc eſt, ſed vbi prius Couillianū (vulgò Couilhan) oppidū extitit. Antiquiori ſiquidem oppido ab inquilinis deſerto, derelictus quoque fuit à fratribus ipſe conuentus, atque trāſlatus ad eum locū,

vbi &

A vbi & nouum oppidum Couillianum exædificatum eſt. Tanta enim fuit illius populi ad Franciſcanam familiam deuotio, tantuſque affectus, vt ab ea elongari nullo pacto voluerit, ſed potius curarit, hoc cœnobium ex communibus facultatibus nouiter inter nouas domos, ad eius vſum atque habitationem, extrui. Sunt prætereа hoc in ipſo loco, quem incolunt decem fratres, plures nobiles, illuſtreſq; huius Regulæ propugnatores ſepulti, qui ipſum pulſis Saracenis ex eorum manibus vindicarunt. Vnde etiam facillimo negotio expiſcari poteſt quanta ſit huius ſacræ ædis antiquitas: quapropter non erit mirum ſi certus annus, quo hic locus reædificatus ſit, ignoretur. Longa ſiquidem temporis intercapedo ſæpius eſt in cauſa, vt monumenta pereant, vtq; nos, ob defectum illorũ, in cognitionẽ rerum antiquarum deuenire non poſſimus.

B *De conuentu boni Ieſu Balhellas.* *Conu. XXII.*

AD mille quingentos paſſus ab oppido quod Luſitanicè Balhelhas appellatur, pertinetq; ad Guardienſem Epiſcopatum, conſpicere licet conuentulum quendam ſiue potius oratorium Franciſcanum, à ſeptem tantùm fratribus ſub titulo boni Ieſu inhabitatum. Quod quidem licèt ſtructura minimum ſit, nomine tamen atque populorum frequentatione maximum eſt. Eius præterea eccleſia ex quodam miraculo ibidem euento extructa fuit. Cùm enim pauper quidam ac deuotus paſtor commiſſum ſibi gregem ex antri cuiuſdam penetralioribus ad aperta loca abigere contenderet, nec poſſet, quid eius rei in cauſa eſſet proſpecturus, præfatum antrum penetrauit. Dumq; cautius ingreditur, proprium nomen audiuit. Sequutus igitur vocis ſonitum vidit ex inſperato imaginem quandam Saluatoris Chriſti ſemicubitalem ſu-
C pra lapidem, ad modum crucis extenſam, non tamen cruci affixam: quam humiliter adorans, licèt tantæ rei nouitate perterritus eſſet, poſt aliqualem reſpirationem (erat enim ex euentu commotus, atque ferè attonitus) ſic affatus eſt: Domine ſi tu es Deus meus iube me venire ad te, ſtatimq; ſurgens præfatam Chriſti imaginem, quàm deuotiſſimè potuit, ſecum extra nemus detulit. Cumq; ad eius imaginem deueniſſet duos Minoritas habuit obuios. A quibus tamen poſtquam factum ſibi retuliſſet, rei benè gerendæ concilium popoſcit, ac iuxta eorum ſententiam oppidanorum ſacerdotum Præpoſito præmemoratam imaginem contulit. Qui eam reuerenter ſuſcipiens cum ſolemni ſacerdotum atque laicorum pompa in matricem oppidi Balhelhani eccleſiam intulit. Contigit autem id anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſecundo. Sed cùm ſemel & ſecundò ſe ad præfatum nemoris locum, in quo
D & à paſtore inuenta primò fuerat, tranſtuliſſet, illuſtris quidam Rodericus à Caſtro eius nemoris dominus, vir vtique pius & deuotus, quòd ſibi conſonum diuinæ voluntati videretur, eo loco vbi imago ipſa conſtiterat, ex proprijs, peculiaribuſq; facultatibus huius conuentus eccleſiam, dulciſſimo nomini Ieſu ſacram, ædificandam curauit: in qua & imaginem argenteæ cruci affixam collocauit. Nec facilè dici poſſet, quot ibi miracula contigerint, indieſq; contingant: quamobrem non tantùm ex Portugaliæ Regno, ſed & aliundè eò confluunt mortales ſua vota perſoluturi, quorum plurimi iuſtè poſtulata reportant. Anno tandem Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo quarto præfatæ eccleſiæ cultus concreditus fuit fratribus Franciſcanis Portuenſis Cuſtodiæ à quodam Didaco de Caſtro præfati fundatoris Roderici nepote, qui & moriens ibidem humari voluit. Ipſi verò fratres ex eleemoſynis
E tum ab ipſo Didaco, tum quoque ab alijs oppidanis, ſumma liberalitate huic eccleſiæ elargitis, annexum ſibi conuentum erigi, perficique maxima diligentia curarunt, quos præfatus Didacus, quoad vixit, fratres omni beneficiorum genere proſecutus eſt.

De conuentu S. Franciſci Funbialij. *Conu. XXIII.*

HIC conuentus, beatiſſimo patri Franciſco ſacratus, atq; duo immediatè ſequentes ſedem obtinent in inſula Lignorum (Hiſpanicè della Madeta) Oceano maricincta, quæ & à Luſitania ſex millibus milliatijs diſtat. In his conuentibus inuenire ſemper licuit probatos, religioſoſq; patres, prout facto ſereniſ. Portugaliæ Regis Alphonſi V. comprobatur. Is enim Minoriticum conuentum de Enxobregas Prouinciæ Algar-

biorum prope Olyſipponē, anno Dominicæ incarnationis 1459. ædificaturus aliquot A
patres, qui operi perficiendo præeſſent, quiq; perfectū inhabitarent, ex præfata Lignorum Inſula euocauit. Hanc igitur ſacram atq; religioſam ædem, quæ muris metropolitanæ ciuitatis Funchial vulgò dictæ cingitur, 35. fratres vt plurimum occupant.

De conuentu S. Crucis Marhico. *Conu. XXIIII.*

CVM perdeuotus atque pius Vrbanus Lomellinus maxima beneuolentia Franciſcanum Ordinem proſeqneretur, cuperetq; illum ſibi ob præſtitum aliquod beneficium magis deuinci, hoc monaſterium, ſanctiſſimæ Cruci ſacrum, anno à ſalutifera mundi redemptione 1527. intra mœnia oppidi, Marhico Luſitanicè nuncupati, præfatæ inſulæ lignorum ſuis ſumptibus ad commodiorem 18. fratrum habitationem conſtrui, atque reuerendo patri fratri Franciſco Olyſipponenſi, tunc huius Prouinciæ B
Miniſtro, reliquorum conuentuum Prouinciæ catalogo adſcribendum tradi curauit.

De conuentu S. Bernardini inſulæ Lignorum. *Conu. XXV.*

QVIS huius conuentus, beato patri Bernardino dicati, atque in quadam ſolitudine præfatæ inſulæ Lignorum ſiti, fundator extiterit, vſque impræſentiarū ignoratur. Hoc tamen omnibus in confeſſo eſt ipſum ſcilicet perpetuò à quindecim religioſiſſimis fratribus, optimeq; audientibus inhabitatum fuiſſe. In quo, vt noſtrorum Chronicorum author 3. p. l. 9. 31. cap. referr, pijſſimus, eximiæq; ſanctitatis vir, frater videlicet Petrus à Guardia laicus profeſſus in perpetuum victurus requieſcit. Huius ſancti fratris tanta fuit auſteritas, atque rigor ad ſe ipſum, tantaq; charitas ad proximum, vt vix humana lingua exprimi queat. De eius tamen oratione atque C
exitu hæc tantùm dixerim, quòd per continuos viginti annos, quibus hoc in loco deguit, ſemper ferè inter orandum raptum pateretur, & moriens cœleſtem quandam ex ſe fragrantiam emiſerit. Quia vero lignea ſiue Lignorum inſula longiuſculus à Regno Portugaliæ diſtat, neque abſque nauigio, atque aliquali vitæ diſcrimine peti poteſt, is, qui conuentus ſancti Franciſci ciuitatis Funchial Guardianus pro tempore eſt, à patribus in Capitulo huius Prouinciæ Commiſſarius conſtituitur, vt præcedentibus tribus conuentibus, atq; cuidam ſanctimonialium monaſterio in eadem inſula erecto præſit.

De conuentu S. Franciſci Trancoſi. *Conu. XXVI.*

MINORITICVS hic locus, Trancoſi non abſque contradictionibus ex piorum eleemoſynis, poſt annum à partu Virgineo ſeſquimilleſimum erectus, à pa- D
tribus, quòd eorum habitationi non adeò faueret, in Capitulo prouinciali Olyſipponis, anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo octuageſimo tertio per me celebrato, in quo maior Portuenſis Cuſtodiæ pars huic Prouinciæ acceſſit, ex communi omnium eorum, quorum intererat, conſenſu, derelictus eſt. Nec immeritò profectò, cùm vix quinque, aut ſex fratres accolas, tum ob loci incapacitatem, tum quoque ob victus penuriam continere poſſit: Sed ne remanentibus ibidem, alio tamen in conuentu, de quo ſuo loco, quibuſdam Tertiarijs ſororibus habitatio ob patris Confeſſarij abſentiam oneroſior, difficiliorq; fieret, à præfatis patribus ſequenti anno, nempè anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo octuageſimo quarto, vt derelictus hic locus denuò à fratribus reſumeretur, inhabitareturq; decretum fuit. Acceſſere quoque & Trancoſienſium preces, qui fratrum abſentiam egerrimè ferentes in- E
genuè faſſi ſunt, malle ſe potius oppido, quàm Franciſcanorum præſentia priuari atque deſtitui, à quibus plurima, eaque magni momenti, olim beneficia recepiſſent.

De monaſterio S. Claræ Olyſipponis. *Mon. I.*

ANNO à lætabunda Chriſti natiuitate 1294. eo videlicet temporis, quo Prouincia hæc, Cuſtodiæ limitibus adhuc incluſa Prouinciæ ſancti Iacobi Miniſtro parebat, nobilis quædam fœmina nomine Agnes, atque patria Aſtur, vidua ex morte illuſtris cuiuſdam Viualdi relicta, hoc monaſterium, beatæ Claræ ſacrum, intra muros Olyſipponenſis ciuitatis, eo ſcilicet loco, in quo maius ſacellum Trinitariorum patrum modò

A modò ſubſiſtit, ſuis ſumptibus ædificare cœpit. Cumq; opus aliquantulum promouiſſet, dum quadam nocte ſe ſopori dat, ſcala cœlum terræ, vbi olim extra ciuitatem malefactores diuerſis puniebantur ſupplicijs, iungentem, perq; eam Angelos aſcendentes, atq; deſcendentes cõſpicit. Sciſcitata verò ab illorum altero quid hoc ſibi vellet, huiuſmodi retulit reſponſum: Diuinæ ſcilicet voluntatis eſſe, vt conuentus ſororibus à ſe ędificandus eo in loco, quo præuiſa à ſe ſcala terram tangeret, antiquiori ſede relicta conſtrueretur, quandoquidem plures ex eo animę in cœlum euolaturę eſſent. Quamobrem ſurgeret ſummo mane, eoq; properaret, & eum locum ædificandæ à ſe domui à diuina voluntate delectum intelligeret, vbi crucem ex duobus lapidibus compactam cerneret. Et hæc quidem omnia in ſomnis contigerunt illi. Surgens itaq; ſummo mane deuota Agnes, præoſtenſumq; ſibi dum dormiret locum petens, & lapideam crucem

B inuenit, & ſacrum hoc monaſterium, in quo plerunq; 160. Clariſſæ, ſed Vrbaniſtæ conuiuunt, eadem beata Clara tutelari atq; patrona, ibidem à fundamentis ſtatim exædificandum curauit: Nec prius ab opere deſtitit, quàm ipſum omnibus ſuis numeris abſolutum viderit. Ex propriæ, atq; infirmę carnis ergaſtulo ad æthereas ſedes migrauit deuotiſſima ſoror Agnes à ſancto Dominico, ſacræ huius ædis alumna, quæ omnibus virtutibus, ſed præſertim humilitate, paupertate atq; feruentiſſima oratione, dũ viueret, mirum in modum reſplenduit. Quamobrem plures moleſtias ſibi à Dæmone illatas viriliter ſuſtulit, & innumeris miraculis claruit. Nam ad contactum eius baculi, cui decrepita innitebatur, & R. P. F. Andreas Inſulanus totius Minoritici Ordinis olim generalis Miniſter à podagra, qua acerbiſſimè affligebatur, & ſereniſſima Catharina Portugaliæ Regina à vehementiſſima chiragra, & plures alij à diuerſis infirmitatibus libe-

C rati fuêre. Mortem quoq; obijt hoc in ipſo loco deuotiſſima, atq; pijſſima ſoror Leonora à Regibus, in qua obedientię donum cum profundiſſima humilitate coniunctum ſupra modum emicuit. Qua etiam de cauſa ab huius ſacri conuentus ſororibus, quæ ſumma cum veneratione quoddam vnius ex vndecim millibus virginum caput cuſtodiunt, inter cœlicolas annumeratur omneſq; illam felicem beatamq; prædicant.

De monaſterio Dominæ noſtræ de Spe Olyſipponis. Mon. II.

NON minus reſplenduit monaſticus rigor, regularisq; diſciplina in ſanctimonialibus Clariſſis inſulę Lignorum (vulgò Iſla de la madera) quàm in prioribus Franciſcanis eiuſdem: eaq; de cauſa aliquot ex eis anno à Virgineo partu 1536. Olyſipponẽ, quatenus hoc monaſterium, ſanctiſſimæ Dominę noſtrę de ſpe dicatum, ſumptibusq;

D illuſtris, ac perdeuotæ horoidis Eliſabethę à Mendaña ſtrenui Ruſibis portus (vulgò Azamor) apud Aphros pro Portugalię Rege Ducis, ſiue Pręfecti Ioannis Meneſij olim vxoris ex parte erectum, atq; Olyſipponenſis pręfatę ciuitatis ambitu circumſcriptum optimis moribus, religioſis ritibus, atq; cęremonijs imbuerent, aduentanteſq; ad ipſum iuuenculas in omni pietate, honeſtate, atq; morum compoſitione inſtruerent. Quarum deniq; auſpicijs tot progreſſus ſacra hęc ædes in via ſanctitatis fecit, vt plures virgines Deo ſacras, ſibiq; cariſſimas pepererit. Harũ vnam aut alteram, vt inde debitus honor Altiſſimo obueniat, in medium adducemus. Et primo quidem loco ſororem Agnetem Dei, fœminam vtiq; incomparabili humilitate, patientia, atque charitate præditam, primamq; huiuſce loci Abbatiſſam, atq; vnam ex eius fundatricibus. Cuius obitus cùm die feſto contigiſſet, nec præ manibus pollinctor adeſſet, portarijs ſororibus alia de cau

E ſa portam aperientibus pulcherrimus quidam iuuenis ex inſperato apparuit, illiſq; ad præſtandum defunctæ ſorori ſepulturæ obſequium ſeſe obtulit. Qui tandem introductus & oblata præſtitit, & exhibita ſororibus maxima reuerentia vlla abſq; mercede recedere voluit. Hic annectam ſororem Annam à Conceptione, nobilem quidem natalibus, ſed multò nobiliorem virtutibus. Quæ licet in ipſa iuuenta, nempè anno ſuę ætatis 28. deceſſerit, feliciſſimum tamen ſeniorum curſum conſummauit. Vniuerſa ſiquidem eius actio, quoad ſibi vita comes fuit, perpetua oratio, perpetua abſtinentia, ac perpetua deniq; pœnitentia fuit. His duabus præcedentibus quàm plures aliæ, illis per omnia ſimiles, à me adiungi poſſent, quas tamen breuitati ſtudens ſciens tranſilio. Commorantur deniq; hoc in conuentu, quem pręfatá Eliſabetha à Mendaña, anno Dõmini 1531. incœpit,

incœpit, & illuſtris Ioanna Deza prima ſereniſſimæ Catharinæ Portugaliæ Reginæ Cubicularia omnibus ſuis numeris, circa annum 1536. abſoluit, Clariſſæ ſed Vrbaniſtæ ſorores 50. quæ particulam ſanctiſſimæ crucis Chriſti, articulum alterius ex digitis ſanctæ Annæ beatiſſimæ ſemperq; virginis Mariç genitricis, atque tria capita earũ virginũ, quæ cũ beata Vrſula glorioſè de tyranno triumpharunt, religioſè cuſtodiunt. A

De Monaſterio Dominæ noſtræ Caſtaneti. Mon. III.

CVM illuſtris Ferdinãdus à Taide (vt certiſſima traditione habetur) adhuc puerulus grauiſſima cõflictaretur infirmitate, magnoq; in diſcrimine vitæ coſtitutus eſſet, à pijs parẽtibus ædiculæ cuidã, beatę virginis & martyris Margaretę ad radices altiſſimi cuiuſdam montis 100. paſſibus ab oppido Caſtaneto erectæ, ſalutis aſſequendæ ergò, oblatus eſt. Cũmq; iam adultus eodẽ in loco ſolus obambularet, & à muliere quadam ſibi penitus incognita ſolicitaretur, vt ſanctimonialium monaſterium ibidem erigeret, reſpondit id non ſuarum eſſe partium, cùm pauperrimus ac ſecundò genitus ſit, ſed primogeniti, fratris ad quem paterna hæreditas deuoluenda foret. Grandęuus tamẽ atq; primogenitus, ob immaturam fratris mortem ſucceſſor effectus, dum auram eodẽ in loco carperet, à moniale inopinata interpellatur, vt ſuis ibidem ſororibus conuentũ exędificaret. Ille igitur (vt erat in Deum benè affectus) huiuſmodi euentum diuinę voluntati, atque miſericordię aſcribens pręfatam ędiculam in monaſterium, ſub eodem Dominę noſtrę titulo, transferendam ex tempore curauit. Contigit autem id anno à partu Virgineo 1520. Morte tamen pręuentus, quod pio conceperat animo, pręſtare nequiuit. Quamobrem pia eius, atq; deuotiſſima vxor Leonora à Noroñha impetrata prius à Leone X. Pont. max. facultate, quod à cariſſimo coniuge prætermiſſum fuerat, liberaliſſimè ſuppleuit: atq; 13. ſorores Tertiarias aliunde deductas, in locum iam omnino perfectum introduxit. Poſt eius verò mortem Antonius à Taide vtriuſq; coniugis ſucceſſor, atq; primus Caſtanetanus Comes huiuſmodi monaſterium à fundamentis reædificauit, mirumq; in modum adauxit, ita vt 35. religioſas eius accolas commodè capere poſſit, & ad ſorores de ſecunda beatæ virginis Claræ Regula ex apoſtolica auctoritate, anno ſalutis humanæ 1541. deuoluendum curauit. Claruit ſacer hic locus, quem pars ligni ſanctiſſimæ crucis, atq; caput vnius ex vndecim millibus virginum cohoneſtant, plurimis virginibus Deo gratis: quamobrem Deus opt. max. ad ſanctiſſimę Virginis inuocationem plurimis plura beneficia ibidem conferre dignatur. In eo ſiquidem ſoror Mentia à Conceptione per 50. continuos annos in maxima humilitate, paupertate, obedientia, oratione atq; vitæ aſperitate deguit: in cuius feliciſſimo tranſitu, tantus taliſque ſplendor totam ædem colluſtrauit, vt ab omnibus conflagrare viſus ſit, & aliquot tum regulares, tum quoque ſæculares à diuerſis infirmitatibus eius meritis liberati ſint. Cùm enim ſemel in feſto ſanctiſſimę Trinitatis, dum adhuc loci ſorores primæuam illam à maioribus traditam ſimplicitatem, ac religionem ſectarentur, ſacerdote, qui rem diuinam coram eis faceret, omnino carerent, atq; occurrentem Miſſam intentiſſimè ex miſſali omnes ſimul in choro legerent, diues quidam homo, tranſuerſum os in gutture deferens, auxilium à Deo petiturus ſemineces, eccleſiam ingreſſus eſt. Cui mater Abbatiſſa, quæ & religioſiſſima erat: Da nobis, inquit, ſacerdotem, qui hodie ſacrificet, idipſumque ſingulis annis ex voto hoc in loco agito, & ſtatim eris liber. Cumque ille ſalutaribus eius conſilijs annuens id ſe facturum ſpopondiſſet, e veſtigio os, illæſo interim gutture, expuit, atque promiſſum infallibiliter præſtitit: Sic enim Altiſſimus inueſtigabilibus eius vijs ſuis fideliſſimis ancillis adeſſe voluit. B C D E

De Monaſterio Conceptionis B. Virginis Mariæ Alanquerij. Mon. IIII.

HVIVS monaſterij, immaculatæ ſanctiſſimæ Virginis Conceptioni de Chriſtiano more dicati, atque infra oppidi Alanquerij ambitum ſiti, author fundatorque extitit Ioannes Gometius à Carauallho, qui vt affectui, quo in Clariſſarum ſororum Ordinem ferebatur, atque quibuſdam conſcientiæ vinculis faceret ſatis, ipſum ex domeſticis facultatibus, anno à Dominica natiuitate 1553. ædificari, atque reuerendiſſimo patri fratri Andreæ Inſulano totius Franciſcani Ordinis tunc gene-

A generali Miniſtro poſt elapſum biennium tradi, necnon ſacris virginibus Clariſſis ex Olyſipponenſi Spei monaſterio adductis, inſtrui curauit, in quo vt plurimùm triginta moniales ſub ſecunda Regulæ beatæ virginis Claræ militant, commoranturq́;. Ex hac vita ad aſtra migrarunt hoc in loco ſoror Maria ab Aſſumptione, quæ vna ex eius fundatricibus extitit, & ſoror Acharia de Paſſione, ambæ humiles, & charitate flagrantes, ambæ inſuper contemplationi deditæ, paupertatis amantiſſimæ, ac tandem omni virtute fulgentes. Harum poſterior, ſoror ſcilicet Acharia fidelium animas commendatiſſimas habuit, dum viueret, proq́; eis perpetuò Dominum exorauit, dumq́; ad cœmeterium tumulanda deferretur, auditum fuit à ſororibus murmur, tanquam perſoluentium defunctorum officium. Non caret ſacra hæc ædes ſacroſanctis reliquijs, cum particula ſanctiſſimæ crucis Chriſti, capite vnius ex vndecim millibus virginum, & oſſe quodam ſanctæ Hilariæ exornetur, quæ maxima in veneratione ſunt.
B

De monaſterio S. Claræ Santareni. *Mon. V.*

QVEMADMODVM ex apoſtolicis quibuſdam literis datis à ſummo Pontif. Alexandro IIII. tertio Calendas Maij Pontificatus verò ſui anno quinto didicimus, ſacer hic conuentus, beatæ Claræ dicatus, atque extra muros oppidi Santareni Olyſipponenſis diœceſis ſitus, quem & frequentius ſeptuaginta ſorores ſub ſecūda Regula atque habitu eiuſdem beatæ Claræ occupant, ſumptibus ſereniſſimi Alphonſi III. atque in Portugaliæ Regum Ordine quinti, anno à Dominica incarnatione 1259. ędificari, atque anno 1272. quo etiam tempore maiori ex parte perfectus erat, à quibuſdā ſororibus Lamecenſis Epiſcopatus primùm inhabitari cœpit. Huiuſmodi autem opus
C mirum in modum promouit pientiſſima Helena à S. Antonio, præfati Alphonſi Regis legitima filia, quæ collatis omnibus ſuis bonis pręfatis ſororibus adiungi voluit. Fuit hęc virgo religioſiſſima, pariterq́; ſanctiſſima, atque omnibus virtutibus, pręcipuè verò humilitate, atque charitate exornata: Nam perpetuò vel culinę vel valetudinario, vel huiuſmodi officinis, in quibus hę virtutes exercētur, à ſuo in Religione ingreſſu totis viribus incubuit. De qua & illud legitur. Cū enim infirmis inſeruiret ſororibus, atque ſoror quędam, extra tempus tamen, comedendorum ceraſorum deſiderio teneretur, illa clauſtrum maxima cum fiducia petens, ad ſignum crucis arborem ceraſum fructibus, ſed immaturis, onuſtūm ad maturitatem excitauit. Cumq́; collecta ceraſa languenti obtuliſſet, ijs deguſtatis, quę male habebat, ſtatim conualuit. Ad pręfatū ſanctitatis ſignum accedit & aliud: cùm enim huius virginis oſſa, alium in locum inferenda, proceſſionaliter à monialibus per valetudinarium deferrentur, quotquot lectulis decumbebant ſorores, impetrata ex tempore eius meritis ſoſpitate, ſacra pignora ſecutę ſunt. Plura etiam alia miracula authentica, cuidam libello olim credita, edidit, quę tamen, eo libello à latronibus ſublato, nos latent. Claruit perpetuò hic locus in quo Dominicę crucis particula religioſiſſimè aſſeruatur, ſanctiſſimis atque nobiliſſimis ſororibus: de quorum numero fuère ſoror Eliſabetha à ſancto Hieronymo, atque ſoror Maria à Plagis illuſtriſſimorum Villęregię Marchionum legitimę filię, quarum vtraq́; fide, ſpe, charitate, ac deniq́; omni virtutū genere, omniq́; ſanctitate prędita fuit.
D

De monaſterio S. Eiriæ Tomarij. *Mon. VI.*

FVIT ab antiquo intra oppidi Tomarij, vulgò Tomar, mœnia eo ipſo loco in
E quo pręſens monaſterium, beatę Eirię ſacrum, ſurrigit, Benedictinarum monialium cœnobium, quod beata Eiria virgo gladijs impiorum confoſſa ſuo ſanguine ſacrauit. Cuius corpus in torrentem fluuium proiectum, cùm alteri eius margini adhęſiſſet, à fidelibus, erecta ibidem inſigni pyramide, tumulatum fuit. Cùm igitur pia fœmina Mentia Vaaz ex morte Petri Vaaz ab Almeida cum tribus filiabus vidua relicta eſſet, cuperetq́; ſimul cum illis relicto ſęculo, ſub habitu, atque tertia beati patris Franciſci Regula Deo felicius inſeruire, pręfatum cœnobium ab Epiſcopo, cuius id muneris erat, (defecerant ſiquidem omnes eius incolę) anno à ſalutifera mundi redemptione milleſimo quadringēteſimo ſeptuageſimo ſexto, numerata prius pecunia emit, ibidéq́; religioſiſſimè vixit. Cùmq́; poſt aliquantulum temporis ſimul cum duabus filiabus

carnis

carnis debitum exoluiſſet, tertia, quæ à Chriſto ſuperſtes, remanſit, Martha ſcilicet euocata ad ſe moniali quadam Clariſſa ex conuentu Guardienſi, in eius manibus vitam A atq; Regulam beatæ Claræ ſecundam ſolemniter profeſſa eſt, præfatiq; loci ruinas ex remanente ſibi ſubſtantia reparans, ipſum in monaſterij formam redegit, atque creſcente ſororum numero, anno Domini 1520. Conuentualibus Franciſcanis patribus ſubegit: à quibus tandem ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes ex apoſtolica auctoritate, anno Dominicæ incarnationis 1562. deuolutus eſt. Surrigit intra ſacræ huius ædis ſepta ſyluula quędā amœna, è cuius meditullio ſaxum eminet, in quo beata Eiria virgo Benedictina monialis ſeorſum orare ſolita erat, & ab impijs Saracenis ob Chriſti fidem iugulata eſt. Eius ſanguis, quo pręfatus lapis aſperſus fuit, adeò rubicundus apparet, vt ab externa die effuſus videatur. Huius beatæ virginis dies feſtiuè omnino, atq; maxima cum veneratione ab oppidanis celebratur: quorum etiam plurimi ad epotationē B eius aquæ, quæ præfatum ſaxum ambit, à diuerſis infirmitatibus liberantur. Commorantur deniq; hoc in monaſterio 40. Clariſſæ ſorores, ſummaque reuerentia proſequuntur ſanctarum Iuliæ & Caſtæ vterinarum ſororum atq; Benedictinarum, nec non & ſanctæ Eiriæ amitarum corpora, quæ in earundem Capitulo honeſtiſſimè quieſcunt.

De monaſterio Dominæ noſtræ de Spe Abrantij. *Mon. VII.*

CVM ſeptem aut octo ſorores Tertiariæ domum quandam muris oppidi Abrantij (vulgò Abrantes) ab exteriori parte contiguam, minus tamen monaſticæ vitæ idoneam, anno humane ſalutis 1575. vel circiter inhabitarent, P. F. Philippus de Ieſu huius tunc Prouinciæ Miniſter patrem ac fratrem Emanuelem Trauacos eò delegans ſibi commiſit, vt vel eas ad alterius honeſtioris, atq; tutioris domus ædificationem, vel C ad petendos alios conuentus compelleret. Cui deniq; munus debitè exequenti libentiſſimè præſtoq; affuit ſoror Hilaria Meneſia earum tunc ſuperior atq; mater. Quæ tum ex communibus bonis, tum quoq; plurimis alijs, ſua tamen ſolertia acquiſitis hoc monaſterium, ſanctiſſimę Dominæ noſtræ de ſpe dicatum, quod plerumq; 20. ſorores incolunt, honeſtè atq; eleganter ſatis pręfato anno 1575. ædificandum curauit. Tranſiuit poſtmodū præfata ſororum Hilaria cum alijs ad ſecundam B. virginis Clarę Regulam.

De monaſterio S. Claræ Conymbriæ. *Mon. VIII.*

NON mirum ſi hoc ſacrum monaſterium, in honorem beatæ virginis Claræ intra Conymbricenſis ciuitatis moenia erectum, à primæua ſui erectione impræſentiarum vſq; ſanctiſſimis monialibus fuerit illuſtre, atq; inſigne. Cùm ſereniſſimam Eliſa- D ſabetham Portugaliæ Reginam, atq; Regis Dionyſij I. vxorem, nec non & ſanctæ Eliſabethæ Vngariæ Regis filiæ ex fratre nepotem, ſui fundatricem habuerit: cui ſumma deuotio ac beneuolentia, qua tum religioſos, tum quoq; religioſas proſequebatur, atque deſiderium Chriſto ſponſo, ſub habitu & ſecunda beatæ virginis Claræ Regula, ibidem expeditius obſequendi, eius ædificandi cauſæ fuerunt. Obijt fauſtiſſima hęc Regina Eliſabetha hoc in eodem loco: de cuius tamen vita mirabili, atq; glorioſa morte nihil dicemus, cùm abundè ſatis à reuerendo patre fratre Marco Olyſipponenſi ac Portuenſi Epiſcopo, Franciſcanorumq; Chronicorum authore 2. p. ſui operis à capite 26. vſq; ad 32. hac de re ſatisfactum ſit. Sed rantùm adiungam, quòd ex apoſtolicis Leonis X. Pont. max. literis, ad inſtantiam ſereniſſimi Portugaliæ Regis Emanuelis conceſſis, E atq; ex alijs Pauli IIII. Pont. quoque max. ad ſupplicationem Regis Luſitanorum Ioannis III datis, dies obitus eius in toto Conymbricenſi Epiſcopatu feſtiuus ſit, ac de ea celebrari, diuinumq; officium perſolui liceat. Commorantur in hac ſacra domo octoginta Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ eoq; amplius, quę duas particulas ſanctiſſimæ crucis Chriſti, atq; partem carnis ſancti Laurentij martyris quamdiligentiſſimè cuſtodiunt. Nec referre interim pigebit, quid hoc in conuentu ſemel acciderit. Laborante ſiquidem vniuerſa Conymbricenſi ciuitate grauiſſima peſte, cœpit & hic locus inſici, cumq; Abbatiſſa daret operam ad cratem vt ſorores ſibi, ſubiectæ aliò transferrentur, vt vel ſic mortem euadere poſſent, affuit ex inſperato mendicus, qui ab ea tantę triſtitiæ & ſolicitudinis cauſam ſciſcitatus, atq; certior de his factus membranulam

A nulam ſibi porrexit, inquiens, ſi curaueris, vt antiphona & oratio hac in cartula ſcri-
ptæ ſingulis diebus decantentur, hic locus immunis omnino à peſte erit: hisque di-
ctis euanuit. Antiphona verò & oratio ab ipſo traditæ huiuſmodi erant. Antiphona.

Stella cœli extirpauit, quæ lactauit Dominum, mortis peſtem, quam plantauit primus parens hominum: ipſa ſtella nunc dignetur, ſydera compeſcere, quorum bella plebem cadunt diræ mortis vlcere. O pijſſima ſtella maris à peſte ſuccurre nobis. Audi nos Domina, nam filius tuus nihil negans te honorat: Salua nos Ieſu pro quibus virgo mater te orat. ℣. Ora pro nobis ſancta Dei genitrix. ℟. Vt digni efficiamur promiſsionibus Chriſti. Oratio.

Deus miſericordiæ, Deus pietatis, Deus indulgentiæ, qui miſertus es ſuper afflictionem populi tui, & dixiſti Angelo percutienti populum tuum, contine manum tuam, ob amorem illius ſtellæ glorioſæ, cuius vbera pretioſa contra venenum noſtrorum delictorum quàm dulciter ſuxiſti, præ-
B *ſta auxilium gratiæ tuæ, vt ab omni peſte & improuiſa morte ſecurè liberemur, & à totius perdi-
tionis incurſu miſericorditer ſaluemur. Per te Ieſu Chriſte Rex gloriæ qui viuis & regnas in ſæ-
cula ſæculorum. Amen.* Exiſtimarunt ſorores huiuſmodi mendicum fuiſſe beatum
Bartholomæum Apoſtolum. Quicquid tamen ſit, indubia res eſt, cœnobium ab eo
temporis ab omni peſtifera lue, Conymbricenſi etiam ciuitate infecta, liberā fuiſſe.

De Monaſterio ſanctiſsimæ matris Dei Portus. *Mon. IX.*

CÆTERIS noſtri Ordinis benefactoribus annumerādi veniunt illuſtres per-
deuotiq; Petrus ab Acunia eiusq; legitima vxor Beatrix à Villena, qui pro ſua
tantùm in Franciſcanam familiam deuotione, atq; affectu, hoc monaſterium, in ſan-
ctiſſimæ matris Dei honorem, ex ſummi Pontif. Pauli III. auctoritate ſibi Romæ, an-
C no à Virgineo partu 1535. facta, intra Portuenſis ciuitatis ambitum, proprijs ſumpti-
bus, conſtrui curarunt: in quo plerumq; ſexaginta Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ, eoq;
amplius commorantur, religioſiſſimèq; partes maxillæ S. Eliſabethæ Vngariæ Re-
gis filiæ, atq; veli S. Claræ cuſtodiunt. Ex ergaſtulo carnis ſoluta ad aſtra hoc in loco
migrauit ſoror Eliſabetha ab Annunciatione, quę ob eximiam ſanctitatē vigintiocto
continuis annis Abbatiſſæ munus obiuit. Cuius oratio tam frequens, tamq; aſſidua
fuit, vt eius genibus callum ad inſtar beati Iacobi Apoſtoli obduxerit. Cumq; in mor-
bum, qui ſibi familiariſſimus erat, incidiſſet, hæc Pſalmiſtæ verba continuò repetebat
Etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera ſua. Et morti propinqua ſubie-
cit illud pſal. 3. *Ego dormiui, & ſomnum cæpi, & exurrexi, quia Dominus ſuſcepit me.*
Quod vt omnipotens Deus confirmaret, palamq; faceret, voluit, vt cùm eius corpus
D aliquandiu terræ ſubiacuiſſet, caſuq; effoſſa terra detegeretur, tanta inde exhalaret
fragrantia, vt omnem conuentum ſimul & ſorores repleret. Plures præcedenti conſi-
miles ſanctiſſimas religioſas peperit hic locus, quas, ne longior ſim, lubens omitto.

De Monaſterio S. Claræ ibidem. *Mon. X.*

CONVENTVS hic, beatæ Claræ ſacer, ac intra muros ciuitatis Portuenſis ſi-
tus, ſi primæuam eius fundationem ſpectes, antiquus ſatis eſt, cùm anno à Chri-
ſto Saluatore nato 1258. (prout ſcripturæ in eius archiuis aſſeruatæ facilè indicant)
opera atq; ſumptibus illuſtris viri Roderici Floſij, eiusq; legitimæ coniugis Chamuæ
Gomezulæ, non quidem eo in loco, vbi modò ſubſiſtit, ſed extra mœnia inter duos (vt
vocant) riuulos initium ſumpſerit. Si verò eius tranſlationem attendas, modernior
E vtcumque eſt: Nam Ioannes huius nominis primus Portugaliæ Rex, vigente inter
ipſum atque Caſtellę Regem bello, tum conuentui, tum quoque eius ſororibus de-
uotiſſimis ſummopere timens, ipſum ex apoſtolica Innocentij VII. Pont. max. aucto-
ritate, anno Dominicæ redemptionis 1454. ad eum locum, quem modo obtinet,
transferri curauit. Pręterea pijſſimus idem Rex, pro ſua in Deum pietate, atque in re-
ligioſos beneuolentia, ſimul cum filijs atque Portuenſi Epiſcopo primos fundamen-
ti lapides iacere voluit: atque quod reliquum fuit ædificij ſuis ſumptibus (vt credere
licet) perfici fecit. Commorantur frequentius hoc in monaſterio octoginta Clariſſę
ſorores Vrbaniſtæ, diligenterq; ac maxima deuotione ſanctæ Eliſabethæ Vngaro-
rum Regis cariſſimæ filiæ dentem, atque veli beatæ Claræ particulam cuſtodiunt.

De mona-

De monaſterio S. Franciſci Pontiſlimæ. *Mon.* XI. A

INVESTIGANTI mihi huius loci erectionem, deficientibus interim ſcripturis, quibus ea de re edoceri poſſem, affuit receptiſſima traditio, quæ intrepidè aſſerit ipſum primitus à parentibus noſtri Ordinis ex diuerſis eleemoſynis conſtructum, & ab iiſdem, quòd comodè habitationi minus deſeruiret, derelictum, inſuper & à duabus vterinis ſororibus ex oppido Villæ comitis oriundis, poſt aliquot annos, nempe anno Dominicæ incarnationis 1508. ex facta ſibi facultate occupatum, atq; ab omnimoda ruina vindicatum, nec non & in monaſterij formam redactum fuiſſe. Harum deniq; feliciſſimis auſpicijs, hæc ſacra domus, in honorem beati patris Franciſci prope oppidum Pontislimæ Braccarenſis diœceſis conſtructa, adeò excreuit, vt ſexaginta quinque Vrbaniſtas ſorores Clariſſas eius accolas commodè capiat atq; alat. B

De monaſterio ſanctæ Claræ Caminij. *Mon.* XII.

CVM pauperculæ quinque ſorores Clariſſæ Vrbaniſtę in oppido Aguſtrelio morarentur, pauperrimamque vitam ducerent, à reueren. padre Franciſcanorum Conuentualium Miniſtro, cui ſuberant, obtinuêre, vt ſe aliò transferre poſſent. Cumque luſtratis plurimis Clariſſarum monaſterijs nuſquam reciperentur, ad oppidum Caminium (vulgò Caminha) Braccarenſis Archiepiſcopatus ſe contulerunt. Subſiſtebat fortè tunc temporis ibidem ædicula quædam in honorem Dominæ noſtræ de miſericordia, quam ex diœceſani Epiſcopi mandato, atque ex oppidanorum beneplacito occupantes, miniſtrantibus interim ſibi pro maiori parte, magna pietate & beneuolentia Caminianis quæ neceſſaria erant, in commodum monaſterium, anno à partu Virgineo 1561. ſub titulo ſanctę Claræ promouerunt. Præfatis ſororibus inter reliquos benefactores ſumma liberalitate affuit illuſtriſſimus Andreas Epiſcopus, qui illis & eleemoſynas & ſitum ſufficientem, ad huiuſmodi opus neceſſarium, non minus piè quàm religiosè obtulit contulitque. Perſeuerarunt nihilominus præmemoratæ religioſæ, quæ impręſentiarum ſunt quadraginta numero, vel circiter, ſub ferula atq; correctione patrum Franciſcanorum Conuentualium vſque ad annum Domini 1569. quo ex apoſtolico mandato Pij V Pontificis maximi clauum Eccleſiæ tunc fœliciter tenentis fratrũ noſtrorũ curæ commiſſæ fuêre, ſub qua in hodiernũ vſq; diẽ perſeuerantes, magnos progreſſus in religione, pietate ac deniq; omni virtutum genere fecerunt. C

De monaſterio ſanctæ Claræ Amarantij. *Mon.* XIII. D

NEC ſcripto, nec certa traditione, licèt diligentiſſima indagine adhibita, inueſtigari potuit quis huius conuentus, intra oppidi Amarantij Braccarenſis Archiepiſcopatus mœnia erecti, author ſiue fundator extiterit: ſiue quo certo tempore primæua eius fundamenta iacta ſint. Hoc nihilominus indubium eſt, eum videlicet antiquiſſimum eſſe, ac religioſiſſimis, ſuique ſtatus zelantiſſimis Vrbaniſtis ſororibus Clariſſis, quarum ſexaginta impræſentiarum ibidem commorantur, perpetuò claruiſſe: prout rei euentus, anno à ſalutifera mundi redemptione 1575. vel circiter facilè comprobauit. Laborante ſiquidem oppido Amarantio, ac tota circumquaque regione maxima fame, plurimiſque ea propter infeliciſſimè proprijs laribus cedentibus, cùm vix triticum ad anni medietatem eis eſſet, poſt tranſactum pro ſolito more annum, ad quinquaginta frumenti modios ſororibus ſuperfuiſſe manifeſtiſſimum eſt. E Inter illuſtriores ſanctimoniales, quæ ex hoc monaſterio ad aſtra, vt ibi cum ſanctis virginibus obiecto beatifico fruerentur, conuolarunt, vna fuit ſoror quædam vigeſimum vix annum attingens, iuuencula quidem ætate, ſed moribus maturiſſima: ad cuius obitum, qui anno Dominicæ natiuitatis 1550. contigit, & angelicus concentus ſuauiſſimus à ſororibus auditus fuit, & ſuauiſſima fragrantia ex eius corpore exhalauit, quæ omnium circumaſtantium animos magna voluptate afficiebat. Dum nihil minus cogitarem epitaphium quoddam ſacræ ædis parieti impreſſum ſeſe mihi obtulit, cuius verba ſunt hæc quę ſequuntur: *Domina Mafalda me fecit.* Sed quæ iſta fuerit aliorum eſto iudicium, cùm id (licèt omni adhibita cura) inuenire minimè potuerim.

De mona-

A *De monaſterio S Claræ Villæcomitis. Mon. XIIII.*

CVM inclyti, omniq; pietate prædìti Alphonſus Sanctius Dioniſij Portugaliæ Regis naturalis filius, eiuſq; legitima coniux Tiraſia ſiue Tereſa Miz Sanctij Caſtellę Regis ex filio neptis oppidi Villęcomitis Braccarēſis Archiepiſcopatus, atq; circum adiacentis regionis temporales Domini munitionem quandam, ſiue caſtrum ad eorum ditionis defenſionem contra imminentia bella conſtruere pararent, diuinitus in ſomnijs admoniti ſunt, vt domū potius, ex qua facilius in cœlum aſcēderetur, ædificare ſtuderent: Qui dicto audientes hoc ſacrum monaſterium, in beatæ virginis Claræ honorem, intra præfati oppidi Villæcomitis muros, anno 1318. ex communibus facultatibus ad Vrbaniſtarum ſororum Clariſſarum vſum, quarum 65. vt plurimum ibidem perſeuerāt, maximaq; veneratione proſequuntur duas ſpinas eius coronæ, quæ Chriſti Saluatoris capiti ſuperpoſita fuit, & particulam ligni S. crucis, nec non & partem habitus beati patris Frāciſci, in eius ſacrario aſſeruatas, erigi curarūt. Viguit hoc in loco à ſuis incunabulis regularis diſciplina, vitę cādor, atq; ſumma pœnitentia: quare plurimæ religioſæ omni virtutum genere illuſtres ex eo prodiêre, vt infra ſubijciemus, ſi tamen primò vnum vel alterum notabilem caſum ibidem euentum in medium adduxerimus. Fuit ſemel ſoror quædam nomine Berengaria, quæ humilitatis ergò culinæ obſequijs ſua ſponte ſeſe omnino dederat. Cumq; ſemel de eligenda Abbatiſſa inter ſorores ageretur, illarumq; plures ad id munus aſſumi contēderent, cœpit vnaquæq; ſigillatim altera inconſulta præfatæ Berengariæ ſorori, quæ nihil minus cogitabat, votum in mente offerre. (Exiſtimabat vnaquæq; ſe ſolam id facturam, nam propter nimiam eius humilitatem, inepta omnino ad id munus obeundū ab omnibus habebatur) ne dum alteri votum porrigit illa in Abbatiſſam fortè eligatur. Et ecce dum ad calculum vota reducuntur, omnia in præfatam Berengariam conueniunt conſentinntq;. Quæ deniq; ſic electa, ac tandem à Prælato confirmata, moniales ſic diuina voluntate deluſæ, ei obedire detrectabant. Quamobrem ipſi primum Capitulum de religioſo more celebranti pauciſſimè affuêre. Illa verò cum maximo ſpiritus feruore ait. Quandoquidem meę ſorores mihi obtemperare renuunt, meq; legitimam earum Prælatam aſpernantur, ſurgite vos, quæ hoc in loco dormitis, mihiq; paretote. Ecce ex tempore 7. moniales, quæ ibidē ſepultæ erant, ex ſuis locellis egredientes præſtò ſibi fuêre, nec prius receſſerunt, quàm illis ab ea imperatum fuit. Quo facto exteritæ reliquæ, quæ ſibi tergiuerſabantur, multò dociliores redditæ ſunt. Dum enim tum in oppido, tum quoq; hoc in conuentu maxima graſſaretur peſtis affuit præforibus peregrinus quidam, qui portarijs beati Rochi imaginem ex inſperato offerēs, hęc verba ſubiecit: Hanc ſeruatæ, debitaq; veneratione proſequi curatote, & ab omni lue immunes eritis: hisq; dictis euanuit. A quo etiam tempore peſtis ibidem ceſſauit. Extat quoq; hoc in eodem loco deuota quædam beati Blaſij imago, quæ religioſas è mortis faucibus eruit: alteram quidem ob læthalem cancrum, quem ſub lingua nutrierat, alteram verò ob virulentum apoſtema, quod in gutture patiebatur. Inter eas religioſas, quæ hoc in conuentu cum maxima ſanctitatis fama in Domino obdormierunt, hæ principatum obtinent, venerabilis ſcilicet ſoror Catharina Vaaz dilecta, ſoror Eliſabetha à ſancto Franciſco, ſoror Guiomar à ſancto Antonio, ſoror Eliſabetha à ſancto Ludouico, & ſoror Maria de Sepulcro, quarum vita atq; mores mirabiles omnino fuêre, præcipuè verò ſororis Eliſabethæ à ſancto Franciſco, in cuius rei teſtimonium Deus optimus max. plura beneficia, eaq; mirabilia fidelibus eam inuocantibus, eiuſq; fauorē implorantibus ob eius merita, præſtare dignatus eſt, & adhuc præſtat.

(Margin letters: B, C, D, E)

De monaſterio S. Claræ Funihalij. Mon. XV.

TEMPORIS anguſtia in cauſa fuit, ne huius celebris conuentus, beatæ virgini Claræ dicati, atq; intra muros ciuitatis Funhial vulgò dictæ, in inſula Lignorum erecti, quem frequentius 65. Vrbaniſtæ ſorores Clariſſę inhabitant, longiorem, atq; debitam rationem redderemus: Nam à ſui fundatione is in eo viguit diuinus cultus, ea regularis diſciplina, eaq; ſanctitas, atq; morum compoſitio, vt longiorem à præſenti rela-

ti relationē meritò requitat: Ab eo ſiquidem prodiêre zelantiſſimę ſorores, quæ alijs monaſterijs leges, ſalutiſq; monita darent, vt ex antedictis conſtat. Fuit itaq; hoc monaſterium fundatū, dotatumq; ab illuſtri ſtrenuoq; præfatę inſulæ Lignorū quodam Capitaneo ex nobili Gonzaluorum familia, quæ adhuc ſupereſt floretq;, oriūdo. A

De monaſterio S. Annæ Olyſipponis. Mon. XVI.

PIENTISSIMA ſimul atq; ſereniſſima Catharina Ioannis III. Portugaliæ Regis legitima vxor cùm miſerrimis mulierculis, quæ corpus ſimul cum fama proſtituunt, ex intimis præcordijs compateretur, per quandā Æthiopiſſam, ſed maximè deuotā, quę ſibi familiaris omnino erat, earū 20. in vnū collegit, quas per cōtinuos 20. annos in quadā honeſta domo aluit, induit, confouit, atq; omnibus neceſſarijs proſequuta eſt: nihil interim eorum prætermittens, quæ ad ipſa tū ſpirituale ſalutē conducere viderentur. Cumq; iſtis aliquot aliæ ad hæſiſſent, ne fortè, ſe è viuis ſublata, eas vomitū repetere contingeret, hoc ſacrū monaſteriū, in honorē S. Annę intra ciuitatis Olyſipponēſis muros, anno à Christo nato 1564. ſuis ſumptibus ædificari, inſtrui, atq; dotari, præfatiſq; mulieribus, dummodo tertiū B. P. N. Franciſci Ordinē profiterētur, tradi curauit. Fuêre igitur 24. quę huiuſmodi viuendi modum ſumpſerunt, quarum laus, bonuſq; odor, atq; numerus adeò excreuit, vt impræſentiarum hic locus præcipuis eiuſdem ciuitatis annumerandus veniat, ac 64. ſorores Tertiarias contineat. B

De monaſt. Dominæ noſtræ de poteſtatibus Villalongæ. Mon. XVII.

QVVM deuota quędam Beatrix à S. Franciſco, adhuc matrimonij vinculis irretita, maximo ingrediēdę Religionis deſiderio teneretur, ex voto ſe Altiſſimo ad vnius conuentus ędificationem aſtrinxit, ſi viro prius defuncto ſe ſuperſtitem manere contingeret. Voti itaq; compos effecta, dum ſolicita defuncti viri vltimam voluntatem exequitur, atq; conſtruendum à ſe cœnobium anxia mente reuoluit, Clariſſarum monialium proceſſionem in ſomnis videt, illarumq; alteram ſibi ſic alloquentem audit: Hic tuus habitus, tuuſq; amictus futurus eſt. Quamobrem ſummo mane ſurgēs cinericium habitum, ad inſtar eius, quem in ſomnis viderat, quantocitius conficiendū ac à R. P. fratre Marco Olyſipponenſi Frāciſcano ac Portuenſi meritiſſimo Epiſcopo benedicendum curauit. Quo deniq; induta, cùm viri teſtamento prius feciſſet ſatis, paternā domum cum vna eiuſdem mētis ſocia repetijt, illicq; aliquandiu ſanctiſſimè vixit. At pius eius pater Hector videlicet Mendius rē gratiſſimam tū Deo opt. max. tum filiæ ſe facturū ſperans, ſitum ad vnius conuentus ædificationem, intra ſepta oppidi Villęlongę Olyſipponenſis Archiepiſcopatus, conuenientē liberaliſſimè piētiſſimeq; contulit. Quē cùm illa acceptaſſet, inibi poſt debitas gratiarū actiones, de laudabili more patri redditas conuentū, ſub titulo Dominę noſtrę de poteſtatibus, anno à partu Virgineo 1516. ex propria ſubſtantia ſuperędificauit, ſereniſſimoq; Henrico Olyſipponenſi Archiepiſcopo, atq; S. R. E. Cardinali, qui & Portugalię Rex fuit, quàmhumillimè ſubiecit. Cùm verò anno 1566. tum ipſa tum quoq; alię 7. quę ſibi adhęſerant nigrum velum ſumpſiſſent, ex pręfati Cardinalis mandato omnem obedientiam, omnemq; ſubmiſſionē huius Prouincię Miniſtro pollicitę ſunt. Deniq; anno Domini 1584. cùm earum numerus mirum in modum excreuiſſet, & ea loca fortè fortuna ex officio luſtrarem, 26. ſororum, quę ibi tunc inhabitabant, ſolemne votū, atq; eandem profeſſionem, quam Tertiarię (vt vocant) noſtrę ſorores laudabilitet ac pientiſſimè emittere aſſolent in propria perſona, legitimis de cauſis adductus, excepi. C D E

De monaſterio S. Spiritus Turribuſnouis. Mon. XVIII.

QVÆDAM Dominicana religioſa, impetrata (vti credere licet) à ſuis ſuperioribus facultate antiquiorem ædiculam, Spiritui ſancto dicatam, atq; aliquantulum à muris oppidi Turriumnouarū ſitam, anno redemptionis humanæ 1536. cum alijs honeſtis fœminis, ſed merè ſæcularibus ingreſſa eſt, ibidemq; conſtructo dormitoriolo, antiquū habitum abiecit, nouumq;, quo Tertiariæ ſorores Franciſcanæ vtuntur, vnà cum illis induit, ſeq; cum eis P. F. Didaci ab Andrada Tertiariorum tunc fratrum

A trum diui P. N. Franciſci prouincialis Miniſtri curæ, atq; correctioni ſubiecit. Succeſſu verò tēporis tum ipſa, ſibiq; ſociæ, tum quoq; aliquot aliæ, quæ ſibi denouo acceſſerant, in curā atq; ſolicitudinem huius Prouinciæ Miniſtri, ex mandato P. F. Chriſtophori Abrantes Commiſſarij Portugaliæ generalis, trāſiēre. Hoc in loco, quem vt plurimùm 27. ſorores Tertiariæ inhabitant, viam vniuerſæ carnis ingreſſa eſt religioſiſſima ſoror Helena à Latere, in qua patientiæ virtus in perferendis tribulationibus, infirmitatibus, alijſq; anguſtijs, maximè verò in vltima aduerſa eius valetudine, in qua poſt multiplicem repetitionem illius ſententiæ, *Omnis, qui inuocauerit nomen Domini, ſaluus erit:* animam cœlo reddidit, corpus interim ſumma claritudine reſperſum deferens, & conſoribus Clariſſis ſui magnum deſideriū relinquēs, mirum in modū enituit.

B

De monaſterio S. Claræ Fregeiroo. Mon. XIX.

CVM Tertiariç aliquot ſorores conuentū quendā minus commodū, minusq; ſibi fauentē inhabitarent, inter ſeſe conuenerunt, vt collatis in medium tum communibus, tum quoq; peculiaribus propria induſtria acquiſitis facultatibus, aliū ſibi aptiorē, imò & ſalubriorem erigerent. Omnibus itaq; primò ritè diſpoſitis, vnaquæq; illarum, ad argumentoſarum apum inſtar, iniunćto ſibi muneri pro viribus ſatisfaciēs hoc ſacrum monaſteriū, B. virgini Clarç dicatum, in pago Fregeiroô vulgò dićto, Conymbricenſis diœceſis, anno Domini 1540. pro ſua parte ædificauit promouitq;. Affuêre & illis piorum fidelium eleemoſynæ, quibus tandem opus ad apicem perdućtum eſt.

De monaſterio Conceptonis B. Mariæ Cernamcellæ. Mon. XX.

C CVM pientiſſimi inquilini eius oppidi, cui Cernamcella Luſitanicè nomen eſt, metropolis Braccarenſis eremitorium quoddam in margine fluuij Tauoræ, non procul ab oppido obtinerent, cuperentq; illud in monaſterium euećtum, id cuidam P. F. Petro à Merxocira de tertio B. P. N. Franciſci Ordine tradiderunt. Quo quidem ipſum in ordinem redegit, atq; fratribus eiuſdem Ordinis, anno 1460. inſtruxit. Sed cùm morte præuentus opus imperfećtum reliquiſſet, quædā eius conſanguinea diues, atq; præpotens, pulſis religioſis, ac ſi iure hęreditario is locus ad ſe ſpećtaret, ipſum occupauit quouſq; videlicet interpellatus Portugaliæ Rex Ioannes II. à quodā fratre Tertiario laico profeſſo, fratre nempè Ioanne eā, anno Dñi 1495. loco cedere coëgit, atq; locū fratribus reſtituit. Quo & pacificè, ſed minus commodè, ad

D tēpus vſi ſunt: Nā deficientibus eleemoſynis illi ſua ſponte vale dixerunt. Hūc deniq; ſic deſertum nobilis quædā fœmina Maria, anno Dñi 1500. ſuis ſumptibus à ruinis vindicauit, atq; priſtino nitori reſtituit, nec non & ſororibus Tertiarijs, ſub patrum Tertiariorum ferula degentium, inſtruxit. A quibus tandem ad huius Prouinciæ obedientiam, anno Domini 1569. deuolutæ ſunt: in quo 40. ſorores commorantur.

De monaſterio Tertiariarum Trancoſi. Mon. XXI.

SPECTAVERAT olim hic locus ad Guardianenſem Cuſtodiam, cumq; legitimis quibuſdam de cauſis à patribus Prouinciç Portugaliæ in eorum Capitulo Olyſipponis, anno 1583. per me celebrato repulſam paſſus eſſet, nec inter cætera eius Cuſtodiæ loca, quæ Prouinciæ acceſſerant, admiſſus fuiſſet. Ne tamen ſic derelićtus

E aliquam ſui ſtatus iacturā incurreret, ab iiſdem patribus anno ſequēti, nēpè 1584. ex noſtra aućtoritate receptus, atq; cæteris Prouinciç monaſterijs adiunćtus eſt. Cuius fundatio à 100. annis, & vltrà contigit. Commorātur hoc in monaſterio 30. ſorores.

De monaſterio Tertiariarum Campis. Mon. XXII.

NON abſimilem conditionem à præcedenti ſubijt hic locus apud Campenſe oppidum erećtus. Cùm ambo ſimul à Prouinciæ Portugaliæ patribus prius reiećti, eodem tempore, eodemq; decreto (vt præfati ſumus) admiſſi fuerint. Quapropter nō eſt, quòd diutius in eius deſcriptione immoremur, ſed vt paucis dicamus ipſum ex diuerſis eleemoſynis conſtrućtum fuiſſe, præcedentiq; contemporaneum omnino eſſe, atq; à totidem Tertiarijs ſororibus hisq; religioſiſſimis impræſentiarum inhabitari.

PROVINCIA·S·
LVDOVICI·
ROSA VERNANS
CHARITATIS·

PROVINCIA SANCTI LVDOVICI.

A IN Gallia Narbonenſi ſita eſt Prouincia ſancti Ludouici, quam pleriq; conſtituunt in quadrageſimo gradu parum plus aut minus, ſic à Romanis dicta, quæ cum potiſſimè duas complectatur partes, perinde duplex nomen ſortita eſt. Ea enim pars quæ Narbonæ adiacet, Gallia Gothica appellatur, ſicut illa pars quæ Arelati Burgundia. Inde corrupto vocabulo Gothiano Linguamocitanam vocitant. Verum Gallia Burgundia optimo iure dicta eſt Prouincia, quia à Romanis armis acquiſita, proinde hæc ſancti Ludouici Prouincia crebrò dicitur Prouincia Prouinciæ, ſaltim ante tempora Clementis VII. & Franciſci I. Regis Franciæ, qui in honorem ſancti Ludouici nomen impoſuerunt: vt à cætero Prouincia Prouinciæ ſancti Ludouici Prouincia diceretur. Cuius longitu-
B do ab Oriente in Occidentem à fluuio Varo vſq; ad promontorium Venetis per ſpatium 300. milliarium protenditur, à montibus Alpibus vſq; ad Pyrenęos. Latitudo verò in Gallica Gothica à mare Mediterraneo vſq; ad Aluernos montes per 30. milliaria. In Gallia verò Burgundia à Tirunico ſiue Tholono vſq; ad Alpes Lugdunenſes. Calidior omnibus Galliç Prouincijs, ſummeq; temperata, iucundiſſimo ſimul atq; ſaluberrimo cœlo gaudens. Vnde non mirum ſi omnibus rebus victui humano neceſſarijs, nedum ſibi, ſed & Hiſpanis, Italis, Vaſconibus, Delphinatibus (quibus eſt vicina) adeò abundet. Nec ibi deſunt amœniſſimi Rhodani, Vari, Druentiæ, Kere Aude, Gardummi & Vidurli, lympidiſſimorum ac fœcundiſſimorum fluuiorum influxus. Mare prætetea Mediterraneum eam cùm recentibus, tum ſalſis piſcibus
C nutrit, veluti montes armento & gregibus, planities frumento, colles vino, oleo, omniumq; ſpecierum dulciſſimis fructibus. Ea in ſumma & generalitet hæc Prouincia producit, quæ aliæ Prouinciç particulatim gignunt. Verùm parui ponderis ſunt hæc ad corpus tantùm attinentia, ſi (pro ſuſcepto opere) ad ea quæ religionis ac pietatis ſunt, oculos lubuerit aperire. Quippe hæc Narbonenſis Gallia nullam Prouinciam in toto Regno Galliç in ſuſcipiendo fidem Ieſu Chriſti ſe admittit antiquiorem: nam mox poſt aſcenſum Chriſtum in cœlos, prædicantibus Maria Magdalena, Martha, Lazaro, Maximo & Celidonio in Gallia Narbonenſi diuinitus deſignatis, mox iugo Chriſti ſeſe ſubmiſit, idolorum interim cultu eliminato. Perinde non mirum ſi
D tot ſanctorum pignoribus, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum ſedibus colluſtretur, quas omnes recenſere non eſt noſtri inſtituti. Et vt dictum eſt, hęc Gallia Narbonenſis mox poſt aſcenſionem miniſterio prædictorum ſanctorum fuit colluſtrata. Sic frigeſcente mundo, laceſſitaq; Eccleſia Chriſti, Albigenſium potiſſimum erroribus, orbe inſuper toto in varia ſcelera collapſo, placuit altiſſimæ bonitati homines à vanis mundi illecebris euocare, eorumq; mores in melius componere. Ob id deſignauit famulum ſuum beatum Franciſcum, qui verbo, vita & exemplo corda hominum inflammaret, & ad pœnitentiam incitaret. Cuius exemplis, ſanctaq; doctrina mox à ſui Ordinis exordio dictam Galliam Narbouenſem voluit eſſe illuſtrem. Idq; non in
E vna ciuitate, aut loco tantùm, verùm vbiq;, longè lateq; domos, eccleſias, conuentusq; tanti patris filijs, veluti nidos ædificans, in quibus vt gemebundæ columbæ oua ſanctiſſimorum deſideriorum fouerent, aliquando rumpenda in profuſionem digniſſimorum fructuum pœnitentię, nedum in ſalutem ſui, ſed & totius populi. Proinde non mirum ſi cohoneſtetur hæc ſancti Ludouici Prouincia Cuſtodiarum ſeptenario numero, & conuentuum olim 52. quodq; neminem ſui genitricem admittat, cùm immediatè à beatiſſimo patre Franciſco & initium ſimul & conſtitutionem ſe accepiſſe compertum habeat, & exploratum: potiſſimè ex ijs quę deſumi poſſunt &

temporum & annorum ſupputatione & calculo. Quippè conſtat ſole clarius beatum A
Franciſcum & Antonium ſuperſtites ſimul fuiſſe per aliquot annos, & ex beato patre Bonauentura liquet, beato Antonio prædicante de titulo crucis fratribus in Capitulo Arelateñ. patrem Franciſcum in remotis agentem præ foribus Capituli viſum fuiſſe fratres benedicentem. Vnde apparet antiquitas huius Prouinciæ, imò multò magis ſi ſociorum ſuorum, quæ paſſim in deſcriptione conuentuum occurrent, colluſtrare lubuerit. Nec permittendum quod inſignis ille Theologus, huiusq; Ordinis decus diuus videlicet Bonauentura, dum officio Generalatus fungeretur, in antiquiſſima ciuitate Narbonenſi generalia Comitia celebrauerit totius Ordinis: in quibus nedum æquiſſima ſtatuta Ordini adeò neceſſaria, apologiamq; cōtra morſus ſycophātę Petri de Bruis Ordinum Mendicantium ſummi oſoris edidit; verum etiam multa alia pręclarè geſſit, anno Domini 1260. Inſuper nec alienum puto ſi ad ſtruendam huius Pro- B
uinciæ antiquitatem Capitulum generale celebratum in conuentu Montispeſſullani, anno Domini 1287. in medium proferam, in quo 12. Generalis Ordinis fuit electus reuerendiſſimus pater frater Matthęus de Aquaſparta. Anno verò 1289. reuerendiſſimus pater frater Raymundus Gaufredi aſſumptus fuit ex hac Prouincia in Capitulo Reatino tempore Nicolai IIII. ſummi Pontificis in generalem Miniſtrum; & fuit 13. ordine. Patet ergo ex dictis huius Prouincię antiquitas. Nunc verò paucis perſtringemus, quibus potiſſimè viris fuerit illuſtris. Primò igitur ſe offert diuus Ludouicus tamquam ritularis patronus, quondam Archiepiſcopus Toloſanus ex regali proſapia natus: videlicet filius Caroli II. filij Caroli I. Regis Siciliæ & Hieruſalem, & Mariæ filiæ Regis Vngariæ, huic filio, quamuis iure primogenituræ paterna & materna Regna deberentur, tamen propter Chriſtū omnia paruipendēs, captus à C
patre, dum obſes eſſet Barcinonis, ita feruenter ſe ſtudio literarum dedicauit, vt intra ſeptēnium in ſacra Theologia ſic profecit, vt ſcientia eius infuſa ſibi magis diuinitus, quàm humanitus acquiſita putaretur. Votum etiam emiſit de intrando diui Franciſci Religionē. Cui cū fratres minimè vellent annuere, (paterno timore perculſi) perinde nec mutat regius filius animū, quinimo pace firmata inter patrem & Regem Aragoniæ, dum tranſiret Montempeſſulanū, ad propria rediens ad conuentū fratrum Minorum ſe cōfert, cupidus iam emiſſi voti executionis, quam aſſequi minimè potuit, tanti filij fratribus verentibus patrem. Verùm ibidem emiſſum Barcinonis votum firmum, ac ratum noua ſponſione publica eſſe voluit. Quod adimpleuit in præſentia Bonifacij Papæ VIII. & patris ſui Romę, aſſentiens primò prouiſioni eccleſię Toloſanæ de ſe factæ. Huius virtutes, quas à cunabulis venuſtati corporis adiunctas eſſe cu- D
rauit, impoſſibile eſſet recenſere, quapropter eas ſilentio præterire decreui. Eius tamen iconem huic Prouinciæ præponendum volui, quòd in celebri Maſſilienſi Minorum conuentu ſepultus ſit, quodq; eius totius peculiaris patronus, tutelariſq; habeatur. Floruit præterea hac in eadem Prouincia pater ille Rogerius vitæ ſanctitate, & angelica conuerſatione conſpicuus, verùm eius ſepulcrum quemq; latet. Inter omnes virtutes quibus erat præditus, amor humilitatis album renuit, ſummus deinde oſor vanæ gloriæ, tanta fide & amore ad Deum tendebat, vt mox ſubortam quamcumq; tentationem ad petram alliderent. Nec mirum, nam ſuper omnia ſatagebat munditiam cordis habere, frequenter ſacerdotis pedibus in die prouoluebatur, omne verbum otioſum diligenter fugiebat, pollebat inſuper cognitione diuinarum rerum. Fertur dum ſemel in officio matutino pſalleret, vbi deuentum fuit E
ad illum verſum; *Immittet Angelus Domini in circuitu timentium.* per ſplendorem maximum ad inſtar Lunæ ſuper caput eius deſcendiſſe. Cumq; à ſuo confeſſore rogaretur, ſpirituali quodam gaudio ebrius reſpondit fuiſſe Angelum Domini; longe ante mortem de die obitus ſui habuit reuelationem, & poſtquam obdormiuit in Domino multa mirabilia ad eius inuocationem operatus eſt Deus ter opt. max. Claruit etiam hac in ipſa Prouincia beatus Elzearius tertij Ordinis inſignis vir, nobilitatiſq; limpidæ non obſcurus apud ſpectabiles Comites Danſuis, qui quanto amore in Deū flagraret, ſatis demonſtrat à cunabulis eius conuerſatio. Cū enī eſſet annorū 13. aſſueuit frenū carnis petulantię imponere, rudi corda renes conſtringēs, cumq; cilicio dormiens,

A dormiens, quod, exemplo B. Ceciliæ, ſub pretioſis veſtibus carni hærens deferebat. Nec, cùm ſomni neceſſitas vrgeret, præter nudam humũ pro molli cubili aliud habebat. Solertiſſimus deinde cuſtos pudicitiæ perpetuum cum vxore ſancta Delphina duxit cœlibatum, iura interim coniugij minimè ſpernens: & quia ſanctorum virtus dignoſcitur eſſe præcipua humilitas, proinde nec generis claritas, nec bonorum affluentia, nec gloriæ magnitudo, nec ſublimitas potentatus vnquam virum Dei Elzearium in excelſum extulerunt, imò in omnibus mitem, placidum, & humilem ſe ipſum præbebat cum ſui non vulgari abiectione. Inducit papyro maius huius Prouinciæ ſigillum glorioſæ virginis Mariæ imaginem, cuius capiti Spiritus ſanctus in columbæ ſpecie ſuperſtat, pedibus verò ſeraphicus pater Franciſcus genuflexus iunctiſq; manibus orat, ſub concamerata fornice ſedentem, atque coronam de dilectiſſimi filij, omnipotentiſq; patris manibus ſuſcipientem, ac ſequentes in orbem literas: SIGILLVM MINISTRI FRATRVM MINORVM PROVINCIÆ SANCTI LVDOVICI. His igitur ſacris pignoribus, illuſtriſſimiſq; viris colluſtratur hæc Prouincia inter alios multos, quorum nomina ſunt ſcripta in libro vitæ, ſuiſq; locis in diſtributione conuentuum huius quondã feliciſſimæ Prouinciæ amplius patebunt.

B

De Minoritico conuentu Montiſpeſſulani. Conu. I.

HÆC ciuitas varijs nominibus nuncupatur: aliquando Monſpeſſulus, interdũ Monſpuellarum, frequenter Agathopolis, quaſi ciuitas bonorum: Verùm frequentius Monſpeſſulanus vocatur. Sita eſt in Gallia Gothica, ſiue Linguaocirana, extructa tempore Scipionis Africani à Carthaginenſibus eò aduentantibus, ante natum Chriſtum, anno 179. Tamen perfecta & coſummata fuit tempore Claudij Imperatoris, qui ibidem diem clauſit extremum. Conſtructa inquam in monticulo cui adiacet Lerdum fluuius, agroq; cultiſſima, mœnibus & ædificijs glorioſa. Medicinæ cultrix, omniumq; plantarum generibus ditiſſima, à mari non multum diſtans, aëre gaudet ſaluberrimo. Præterea ante Caluinianam ac Lutheranam hęreſes 37. eccleſijs ornabatur, quarum caput ſancti Germani ſub titulo Magalonen. Epiſcopatus, cui paret. Hæc prædicatione Pauli Sergij, & Cleophæ conuerſa eſt ad Chriſtum. Poſtmodum ſub anno Dominicæ incarnationis 1327. enixa ſanctum Rochum. Catholicis tempore Albigenſium aſylo, tutoq; refugio fuit. Non parum præterea laceſſita à Carolo quinto Rege Francorum rebellionis ergò ab Vrbano Papa V. eius męnia dilatante, collegia erigente, ſacras ædes ditante, conuentus reficiente, quibus plurimum ſplendoris recepit, multis prærogatiuis cumulata auctaq; extitit. Verùm inter alia Minoriticus mirabilis ſtructuræ conuentus eam omnino celebrem reddebat, propter ingentem eius molem, atque venuſtatem. Nec mirum, nam expenſis inclyti quondam Iacobi Maioricarum Regis, ſub anno Dominicæ incarnationis 1230. erectus perfectuſq; fuit, in quo ſtudia fauore Vrbani Papæ V. plurimùm floruerunt, & beatus Antonius de Padua aliquando pręlector extitit, & generalia totius ordinis Comitia celebrata fuêre, ſub anno Dominicæ incarnationis 1287. Inter cætera verò, quę ſacrarium obſeruantiſſimi huius conuentus venerabile reddebant omnino fuit vna ex ſpinis Dominicæ coronæ affabrè in auro puriſſimo depoſita. Sed iam tempus eſt vt cithara noſtra vertatur in luctum: nam facta eſt meretrix ciuitas quondam fidelis potiſſimè ab anno Domini milleſimo quingenteſimo ſexageſimo: & quę (vt diximus) fuit cultrix Medicinæ, ſuperbia, abundantia & otio onerata, altrix facta eſt nephandiſſimi Lutherani, & Caluiniani toxici, læthaliſq; veneni, ſimulq; extraneum cultum, Religionem, & ſacramenta cum extraneis Germanis, Anglis, Scotiſq; artis Medices alumnis ſuſcepit. Mox enim vt Petrum Viretum hæreſiarcham è lacunis antroq; Gebennenſi ſuſcepit, tectum ouina pelle, adeò crudelis facta eſt, vt prima ſit, quæ ſanguinem Sanctorum crudeliter fuderit. Nam illicò vt præfatus Viretus ciuitatem ęſt ingreſſus, hæretici penes quos erant arma ciuitatis (ſic enim faciebant illo tempore Rege ſub tutoribus agente, Magiſtratuq; diſſimulante) Eccleſiam Dominæ de Tabulis inuadunt, timuit catholica plebs (erat enim ſine Paſtorę, nam Epiſcopus malè de Religione audiebat, vnde poſtea iuſtè dedit pœnas) & ad arcem

C D E

arcem,ſiue eccleſiam ſancti Germani ſe recipit ſecum deferens pretioſiora ſuppellectilia. Et ne deeſſet in tot ærumnis paracletus & conſolator, obnixè rogat P. Antonium Brunellum meritiſſimum Guardianum, Eccleſiaſtenq; doctiſſimũ, oriundum ex Podio in Aluernia, ne deeſſet in perſecutionibus gregi, quem iampridẽ verbo ſacri Euangelij nutriuerat, parteſq; ageret Epiſcopi alioquin fugacis. Quorum precibus annuens, habito tamen aſſenſu P. F. Antonij Fabri, tunc prouincialis Miniſtri, & Montiſpeſſulani tunc agentis, & data benedictione fratribus remanentibus in conuẽtu, aſſumptoq; ſocio ad præfatam eccleſiam ſe contulit, non timore mortis, ſed ardore charitatis, cui etiam coniunxit & meritum obediẽtię. Excipitur omni cum gaudio, & cordis lętitia à catholico grege in præfata arce. Quod tamen non latuit hæreticos, vnde hoc vnum à cętero excogitarunt, quonam videlicet pacto, aut vi, aut inſidijs poſſent locum alioquin inexpugnabilem obtinere. Sciebant enim ſe pati nedum iacturã, verumetiam vehemẽs periculum illis imminere ex vita tanti concionatoris, cuius doctrina tanti habita fuiſſet Narbonæ, Arelati, & vbicunq; locorum conciones habuiſſet: Vnde meritò timebant, ne ſi diu viueret, in eos inſurgerent. Tranſactis igitur diebus aliquot (veluti leones, tauri pingues, & apes) technis & inſidijs arcem capere moliuntur, & inde ſaturari ſanguine catholico, ex quo aperto Marte aliud efficere non poterant, nihil interim aliud velle geſtientes, quàm fœdera ac mixtim poſſe viuere, ſub iureiurando promittentes nihil mali cuiquam catholicorum ſe irrogaturos. Quibus catholica ſimplicitas (iam rerum penuria, & fame plurimum laceſſita) fidem præbuit, & portas aperuit, neutiquam exiſtimãs vt homo homini fieret lupus. Ingreditur itaq; Satanica cohors præfatam eccleſiam, moxq; irruit in ouile Chriſti. Sed primò P. F. Brunellum hora nona vitulos labiorum ſuorum Domino offerentem, & in medio nauis eccleſiæ pſalterium, ſiue calculos in honorem virginis Mariæ inter manus habẽtem, obſcęnis pro more hæreticorum afficiunt calumnijs, ſcomatibuſq; animum eius excruciant; deinde nulla habita aut pietatis, doctrinæ, aut ætatis tanti viri ratione, potiſſimè verò exhortationis, quam illis fecit, vt à cœptis deſiſterent, & pœnitentiã agerent, framea corpus eius perforarunt, reliqua membra pugionibus confodientes, ſicq; intra templi ſepta veluti alter Zacharias, oculis in cœlum eleuatis, cruoreq; ſparſo (cuius veſtigia adhuc videntur hęrere parieti) ſpiritum reddidit Altiſſimo. Corpus verò inhumatum remanſit per tres dies, donec videlicet cruenta, & crudeliſſima perſecutio deſineret graſſari contra catholicos. In qua promiſcuè eccleſiaſticos viros cum plebeis iungentes non canitiei, non ſacroſancto ſacerdotio, aut virginum pudori parcentes, multos aut iugularũt, aut lapidibus obruerũt. Inter quos vnus repertus eſt bonæ expectationis adoleſcens oriũdus ex Rellania in Prouincia diœceſis Aquenſis, frater nimirum Pontius Chayſſi, iam ordine diaconatus inſignitus, ſociuſq; fideliſſimus præfati patris Guardiani, veluti alter leuita Laurentius poſt triduum ſacerdotem ſequens. Cui etiam remanſerant maiora certamina, nam eductus extra eccleſiam grauiter enſe in capite percutitur, pectore trãſuerberato, & ſeminex, veluti exanguis, reptãdo & volutando ad cuiuſdam piſtoris domũ ſe recepit, ibiq; biduo deliruit. Quod cùm relatum eſſet hæreſiarchæ, velut hypocrita ſimulat ſe factum ignorare, iubet interim ſaucium fratrem ad hoſpitale deferri, nõ ductus charitate, ſed vt ſaltim de iuuene alioquin ſaucio, & ærumnoſo, in fine Satanæ afferret prędam. Venit igitur ad decumbentẽ ſaucium tota Caterua Miniſtrorum ſynagogæ Satanicæ, vt eius animum multis promiſſionibus à vera catholicaq; Religione, & à gremio Eccleſiæ Romanæ euocent: nec deſunt Medici nihil periculi ex infirmitate, & ex tot plagis fore aſſerentes: vnde de ducenda vxore potius agendum eſſe, & indulgendum aliquando Veneri. Et ne cacodæmon aliquid ſineret intemptatum, quominus ex omni parte concuteret caſtrum Spiritui ſancto dicatum. Mulieres nedum pulcherrimas, ſed & hæreticas etiam introducit, quæ ſuis aſſuetis illecebris, lenocinijs & blanditijs pauperem iuuenem ſuperarent. Verùm tanta conſtantia erat præditus, tantiq; patris exemplo edoctus, quòd nec milites ferro, nec Miniſtri verbis, nec Medici promiſſis, nec tandem mulieres blanditijs eum vſquam amouere à fide, & vera Religione potuerint. Vltimò factus comes indiuiduus ſuo patri moriens in Domino, triduo in corpore grauiſſimos dolores, & in animo angu-

A mo anguſtias pro Chriſti nomine ſuſtinuit. Sicq; illorum vterq; populo ſummæ con-
ſtantiæ exemplum reliquir. Quibus ſic crudeliter occiſis, fratres alij fugerunt per de-
uia latibula, & cryptas, requirentes in quibus poſſent adeò immanem perſequutionē
virare. Bona interim & ædificia aut diripiuntur, aut ſolo æquantur à ſacrilega & hæ-
retica rabie, quæ nec ſacris virginibus & monialibus ſanctæ Claræ pepercit, ſed coë-
git illas fuga ſibi conſulere, ductrice matre Ioanna Carpentana Abbatiſſa Toloſana,
cuius prudentia quædam Auenionem, aliæ Aquaſextias, aliæ Maſſiliam, aliæ verò
Carcaſſonam adductę ſunt, fauore quorūdam catholicorum, omnibus interim bonis
expoliatæ. Sub hoc rempore hæretica rabies non ſanè ſanguine catholico, aut rapinis
eccleſiarum ſaturata, ſed potius tanti piaculi patrarione laſſa, non pacem ſed indu-
cias à Rege quæſiuit, impunemq; manere pro tot commiſſis ſceleribus. Quod & illis
B conceſſum eſt cuiuſdā edicti Aurelijs facti proclamatione. Cuius tenore licebat cuiq;
viuere pro velle, nulla interim habita catholicæ Religionis ratione, quamuis Rex iu-
beret vbiq; in ſuo Regno illam vigere. Sub ijs inducijs acrius bellum parant hęretici,
æquo animo non ferēres virorum doctiſſimorum catholicorum, vel aſſiduas concio-
nes, aut librorum editiones, aut ſubtiliſſimas concertationes. Ijs enim pijs officijs ve-
hementer operam dabant viri celebres, quorum numerus erat eximius, potiſſimè in
Gallia Narbonenſi. Vnde ſuborta eſt ſecunda tribulatio, ſub anno Domini 1567. men-
ſe Octobri. Et cùm in præfata ciuitate Montiſpeſſulani fratres pleriq; manerent in ec-
cleſia ſancti Pauli (nam conuentus erat deſtructus) manu armata in catholicos inſur-
rexit truculenta perſequutio. Rapitur P. F. Nicolaus Bermundus meririſſimus Guar-
dianus, ac diſertiſſimus Eccleſiaſtes, & eorum tribunali hæreticorum adducitur, ibiq;
C Miniſtros piſcibus mutiores reddidit, de ſua fide & religione doctiſſimè diſſerens. Tan-
dem à quodam catholico noctu ſuſcipitur multis iniurijs ſaturatus, afflictusq;, latitat
per loca ſubterranea, cryptas, & latibula. Quæritur interim ad mortem: verùm di-
uina ſe protegente gratia liberatur, occiſo coram ſuis obtutibus deuoto religioſo, ac
laico fratre Andrea Roberto ex Barchinonia in Alpibus oriundo, ſpherula ſclopeta-
ria in os eius ex machina immiſſa, dicente *Ieſus Maria*, dum ictum ſuſciperet, alijsq;
fratribus fugientibus. Sicq; diſperſi ſunt omnes omnibus bonis mobilibus ſublatis. Il-
lorum, qui occiſi ſunt in ijs perſecutionibus, dignum duxi, ſi imagines graphicè depi-
ctas coram legentium oculis propoſuero, vr facilius talium athletarum Chriſti vir-
tus cognoſcatur: imò & in quod ſcelus lapſa ſit illa adeò florens ciuitas Montiſpeſſu-
lani, ex quo ſpōſo Chriſto promiſſam, neceſſariamq; ad ſalutē fidem violauir, & Sara-
D næ inimico eius aurē prębuit. De qua denique ciuitate & conuentu hactenus dictū ſit.

De conuentu S. Franciſci Maſſiliæ. *Conu. II.*

SECVNDO loco ſe offert conuentus Maſſilienſis. Verùm primò de ciuitate tam
celebri aliquid dicam, in gratiam illorum, quibus placet iocundæ antiquitatis le-
ctio. Quamuis etenim, cùm propter varias nationes eò aduentantes, tum quòd ſit em-
porium in toto mari Mediterraneo celeberrimum inter Hiſpaniæ, Galliæ, & Italiæ
oras, omnibus nota ſit, paucis tamen de eius antiquirate dicam. Tradit itaq; antiqui-
tas à Focenſibus Aſianis natiuas ſedes relinquentibus, tyrannide cuiuſdam Arpalæ
Pręſidis Medorum, & Perſarum Regis Cypri, ductore Betania, qui duxerat in vxorem
filiam Regis Segoregientiū, hanc ciuitatem Maſſilieñ. iuxra profluuium Rhodani fa-
E moſiſſimi fluminis fuiſſe conditam, anno mundi 3351. primo anno Sedechiæ Regis
Iuda, nec Rhodo in mari ſiue claſſe, nec Lacedemonijs ſtructa acie, nec Athenięſibus
in re literaria vllo pacto inferiorem, quippe quę rebus pacatis mox ad Philoſophiam,
& eloquentiam, arteſq; liberales ſe totam dediderit, & amica Romanis, nedum illorū
filios alendos & educandos ſuſcepit, verùm & præcepta honeſtè viuendi & Gallis non
pauca præſtitit, quamuis ipſa nunquam leges ab alijs ſuſceperit. Interdum verò di-
ſpendia ſubijt, & primò à Romanis, à quibus tandem ſubacta, demum à Catalanis
expoliata ſiue à Tarraconēſibus, qui inter cætera pignora corpus beati Ludouici Or-
dinis B. Franciſci ſecum in Hiſpaniam detulerunt. Verùm celebrior habetur hæc ciui-
tas ex prærogatiuis illi diuina clementia conceſſis mox poſt Aſcenſionem Domini.

Nam

Nam illuſtrata eſt ſacroſancto Euangelio, miniſterio beatæ Mariæ Magdalenæ, Mar- A
thæ, Lazari, Maximini, & Celidonij Maſſiliam aduentantium, cui ſtatim Rex humi-
liter acquieuit, totaq; ciuitas: & eliminato idolorum cultu, templum in honorem vir-
ginis Mariæ conſecratum eſt, & cathedralis eccleſia, cui primus præfuit S. Lazarus
Epiſcopus: cuius reliquiæ ibidem ſummo honore habentur, veluti S. Victoris marty-
ris in Abbatia iuxta portũ, paſſi ſub Diocletiano anno 330. erecta extitit. Fuit & con-
uẽtus S. Franciſci extra muros prope portã regiam miræ ſtructuræ, in quo fuit ſepul-
tus beatus Ludouicus Epiſcopus Toloſanus Ordinis beati patris Frãciſci. Verùm poſt
bellum Borbonicum, ne præfatus conuentus hoſtibus eſſet à cætero refugio (arx enim
potius quàm conuentus videbatur) ciues illum demoliti ſunt funditus, Rege id iuben-
te. Et ſub anno Domini 1533. Clemente VII. Papa, & regnãte Franciſco I. Rege Chri-
ſtianiſſimo, decretum fuit ab eodem Rege, aſſentiente Pontifice præfato, ambobus ta- B
men Maſſiliæ exiſtentibus, ne à cætero in toto agro Maſſilienſi alius eſſet conuentus
S. Franciſci patrum Conuentualium. Imò omnia indulta, immunitates, ac priuilegia
conceſſa deſtructo conuentui, ad conuentum de Obſeruantia extructum intra ciuita-
tem expenſis pijſſimi viri domini de Romeſano, tempore beati Bernardini, cui nomen
beati Franciſci impoſitum eſt, antiquiori interim nomine ſancti Bernardini abolito,
transferenda curarunt. Huic conuentui ſummus Pontifex, aſſentiente Rege, quædam
mobilia conceſſit, in cuius ſacrario brachium ſancti Ludouici, indumenta pontifica-
lium eiuſdem ſancti, & teſtamentum honorificè ſeruantur. Corpus verò beati Hugo-
nis creditur in maiorem ædem poſt ruinas conuentus fuiſſe delatum. Qui beatus Hu-
go, dum viueret, fuit plenus ſpiritu intelligentiæ, efficaciſſimæq; doctrinæ, vt librum
ediderit de triplici via perueniendi ad beatitudinem, Franciſcanamq; Regulam ex- C
poſuerit. Vt igitur ad conuentum Obſeruantiæ noſtra reuertatur oratio, mox poſt
Concilium Conſtan. fuit conſtructus, eiuſq; eccleſia conſecrata extitit à reuerendiſ-
ſimo quodam Epiſcopo de Troia: in qua ſunt famoſa ſepulcra cùm Florentinorum,
tum quoque Corſicorum. Viget prætetea hoc in loco ſtudium, moranturq; commo-
dè quadraginta fratres. Non procul à Maſſilia Salonem verſus, in loco qui vulgò
Berra dicitur, quidã deuotus frater laicus Antonius Carbonarius, oriundus de Guil-
leſtre in Delphinatu conuentus Maſſilienſis, dum ex obedientia ſui patris Guardiani
à Salone Maſſiliam rediret, captus eſt à Circumlionibus hæreticis in arce de Maner-
ba præſidiarijs, quem mox habitu expoliauerunt, deinde verendis amputatis, auri-
bus & naſo, nudum alligarunt ad caudam indomiti equi. Per dumetum igitur &
cardetum crudeliter tractus crudeli morte ſpiritũ Domino reddidit, ſub anno Dñicæ D
incarnationis 1575. Cuius quoque effigiem præfata tabella ſiue pictura indicabit.

De conuentu S. Crucis Auenionis. Conu. III.

DICTVRO de ciuitate Auenionenſi præclara ſeſe offerunt argumenta eius
ſplendorem, gloriam, & antiquitatem atteſtantia. Primò enim illam illuſtrem
reddit nomen coloniæ Auenionum ex Ptolomęo, nedum 2000. hominum Gallorum à
Q. F. Magno cognomento Æmiliano Proſtratio. Vnde apparet nedum tempore Ro-
manorum fuiſſe in pretio, ſed quòd eius conditor incognitus habeatur. Si verò ad ea
quæ ſunt pietatis, ac Religionis Chriſtianę attendas eam, mox poſt Maſſiliam per prę-
dicationem beatæ Marthæ hoſpitæ Chriſti hoſpitio ibidem ſuſceptam fidẽ Ieſu Chri- E
ſti ab initio coluiſſe, præceptiſq; beati Ruffi filij Simonis Sirenęi præfatæ ciuitatis pri-
mi Epiſcopi, cuius reliquię deuotè venerantur, paruiſſe, deprę hendes. Verùm illa ſum-
morum Pontificum à Clemente V. vſque ad Gregorium XI. reſidentia in præfata ci-
uitate eam non parum illuſtrem reddit. In ea præterea plures illuſtriſſimi viri præ-
fuerunt orthodoxa fide, ſumma prudentia & pietate inſignes. Hæc eadem ciuitas,
dùm Romanis ſubijceretur, à Gothis inuaditur, inde Gothis expulſis Burgundi illam
ſubiungant, deinde à filijs Boſonis, ſub titulo regni Arelatenſis prædominatur, vlti-
mò Othone imperante ſub Imperio illam reduxit. Tandem temporis ſucceſſu deuo-
luta eſt ad Prouinciæ Comites, quare Carolus Gallus Prouinciæ Comitiſſam in vxo-
rem, & ad Regnum perueniens Siciliæ, eius hæredes nedum Prouinciæ, ſed etiam &

Auenionenſis

A Auenionenſis Comites fuêre. Vnde Ioanna Regina Roberto Neapolitanorum Regi ſuccedens, patre pugnante contra Pannoniæ Regem, vt eidem opem ferret, Auenionem vendidit ſummo Pontifici Clementi VI. Modò inter omnes, ne dicam Galliæ ciuitates, verùm totius orbis vna eſt venuſtiſſima, amœniſſima, atque irrigua nedum profundiſſimo Rhodano, rapidaq; Druentia, verum lympidiſſima Sclga fonte perenni totum agrum pontificium irrigante & fœcundante. Quid de altiſſimo, eoq; longiſſimo ponte, apoſtolicoq; palatio è muro, altiſſimis turribus miro modo diſpoſitis adornato, dicam? cùm plerique in dubium vertant ſit opus humanum nec ne? Inſuper plurimum auget ſplendorem huius ciuitatis numerus ſeptenarius tum parochialium eccleſiarum, quarum caput & mater eſt eccleſia Dominæ de donis, beatæ Marthæ ſtudio ædificata, in qua ſederunt multi ſummi Pontifices (vt dictum eſt) Archie-
B piſcopali titulo decorata: tum quoque conuentuum, monaſteriorum, collegiorum, & hoſpitalium. Ibi floret omnium facultatum vniuerſitas. In arte ſerica neminem commodiorem ſe admittit. Verùm pro ſuſcepto opere de conuentu Obſeruantiæ dicam, alioquin deuotiſſimo, iucundiſſimo, ſtructuraq; nullo inferiore. Hic fuit fundatus anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo nono, expenſis nobilis Ludouici Auriætanneſis annuente ſanctiſſimo Paulo II. prout extat breue authenticum. Eius eccleſia, quæ & multis gaudet prærogatiuis, præſertim ſacellum ſancti Hieronymi, in quo illuſtriſſimus Iulianus Epiſcopus Sabinenſis Cardinalis ſancti Petri ad Vincula, dum eſſet Legatus à latere in Regno Galliæ tempore Sixti IIII indulgentiam poſuit, ſub titulo ſanctiſſimæ Crucis conſecrata extitit. Inſuper gaudet ſequentibus ſacroſanctis reliquijs, videlicet particula Dominicę Cru-
C cis, & altero ex digitis diui Bonauenturæ. Præfata hac in eccleſia plures patres, ijq; celeberrimi ſepulti ſunt, quorum primus occurrit reuerendiſſimus pater Paulus de Soncino Doctor Theologus ac Medicus, totiuſq; Ordinis Minorũ generalis Miniſter. Hic quodam in mauſoleo coram ſummo altari ſepultus eſt, obijtq; anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo trigeſimo nono. Hunc comitatur pater frater Claudius bis officio prouincialis Miniſtri in Prouincia omni cum laude functus, qui & multa contulit extructioni huius conuentus. Occurrit deinde pater frater Antonius Faber, qui tertiò rexit Prouinciam inſignitus Diffinitoriatus honore in Capitulo Aquilano, & ſuper Prouincias familiæ Gallicanæ Commiſſariatus. Hic pater librum edidit Gallico ſermone contra quendam hæreſiarcham Arelatenſem, quem ſtylo, & pietate diſertè confutat. His appoſitus eſt ille non ſatis laudandus, propter
D fidem, conſtantiam, & patientiam in aduerſis, pater frater Ludouicus Columbus, vehemens hæreticorum inſectator, quos adeò proſequutus eſt, nedum verbis, calculo, & ſcriptis, verumetiam caput proprium ſub mortis diſpendio coram ſuprema curia Toloſana poſuit: potiſſimè contra quendam pſeudochriſtianum nomine la Bartam à monte Albano trahente originem, cum quo literis primò ſingulare inijt certamen, licèt ei plurimum hæreticorum proceres fauerent. Verùm poſt varia particula quibus multo tempore præfatus pater Columbus ſubiacuit. Tandem Toloſæ, victricę euangelica veritate, dictus la Barta igni traditus eſt. Quod ceſſit in laudem & decus Eccleſiæ Chriſti, & ſummum honorem tanti viri, noſtræq; Religionis. Perinde nulla fuit ciuitas, nulluſq; ſenatus in Narbonenſi Gallia, qui non auidè eum in concionatorem habere vellet, quorum votis, tamquam verus Chriſti miniſter in domo Domi-
E ni, ſatisfacere maximè curauit. Dictus pater Columbus crebrò dicere ſolebat ſe moriturum fore inter prædicandum. Quod & rei euentus comprobauit. Functo ſiquidem concionatoris officio per ſpatium 52. annorum, dum vltimò in oppido Rupe Maura prope Auenionem concionaturus Virginem de religioſo more ſalutaret, repente correptus catharro in ſenectute bona, plenuſq; dierum moritur. Hunc Prouincia, cui bis honorificè præfuit, adhuc deſiderat, maximeq; dolet. Inſignitus præterea huius loci eccleſia famoſis plurium heroum ſepulcris, videlicet Rouiliaſcorum, Taurinenſium, Franciſci à Luna Florentini, Bartholomęi Peretij itidem Florentini, Iuliani Valbij à ſancto Seuerino Gaiatij Comitis, Martineſij à Firmo Comitis Burgenſis, Balthaſaris Bruſquetij ſancti Seuerini Comitis, qui omnes à ſummis Potificibus Auenionem Gubernatores

bernatores miſſi fuêre. Commorantur denique hoc in loco triginta ſex fratres Franciſcani, quorum maior pars dat accuratiſſimam operam literis, idq; utiliter ob inſtructiſſimam bibliothecam, qua præfatus locus gaudet, atq; non parum condecoratur. A

De conuentu Annunciationis B. Mariæ Aquis. Conu. IIII.

ANTIQVISSIMA eſt hæc ciuitas extructa in medio Prouinciæ, anno Dominicæ incarnationis 331. poſt conditam Vrbem. Primò fuerunt in ea Salinenſes, quos Caius Sextus domuit. Hic ciuitatem ampliauit, muroq; cinxit, ac propter copiam aquarum ſulphurearum, quibus abundat, Aquēſem ciuitatem appellādam voluit. Sunt in ea multa antiquitatis monumenta: potiſſimè in Archiepiſcopali eccleſia, cui nomen & titulus eſt ſancti Saluatoris. In ea primus Epiſcopus ſedit beatus Maximinus, vnus ex 72. diſcipulis Chriſti, cuius prædicatione Aquenſes conuerſi B ſunt ad fidem. Huic ſancto à Domitiano Imperatore pro Chriſti fide, anno Domini 46. occiſo ſucceſſit Celidonius ille cæcus à natiuitate, quem Chriſtus illuminauit. In matrice huius Aquenſis ciuitatis eccleſia quieſcit etiam corpus beati Mitri martyris, ad cuius ſepulcrum multa miracula operatus eſt Dominus. Quo in honore habita ſit præfata eccleſia ſatis oſtendunt Concilia Aurelianenſe & Matiſconenſe. Ei quoq; multum detulit inuictiſſimus Carolus V. Imperator, dum, ſub anno Domini 1536. caſtra pro foribus ciuitatis admoueret. In ea ſiquidem (vti pius erat in Deum) ne quid committeretur ſacrilegij forte deſignans ex ſelecto milite præſidium, Germanos aliquot in veſtibulo eccleſiæ patibulo ſuſpendi iuſſit, veluti de ſacrilegio conuictos: & in monaſterio monialium ſanctæ Claræ, quòd vellent vim inferre ſororibus, ſimiles ab eis pœnas exegit. Hæc ciuitas ſemper fuit fidelis Chriſto, quamuis in initio tumultuum ab anno 1560. Francorum Rege Carolo IX. exiſtēte in minoribus grauiſſimas C iacturas ſubierit. Eſt deniq; in ea conuentus fratrum Minorum de Obſeruantia, ſub anno Dominicę incarnationis milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo ſexto cęptus procurante P. de Sothono Neapolitano, ſumptuſq; ſuppeditantibus Conſulibus ciuitatis, & familia de Meyrargnes, poſtmodum auctus, eleemoſynis Regis Renati Comitis Prouinciæ, ſub titulo Annunciatæ. In eius eccleſia ſunt ſepulcra Præſidum, fuitq; conſecrata nono calend. Iunij Paulo II. ſummo Pontifice, anno ſui pontificatus ſecundo. Commorantur denique hoc in loco ſatis commodè triginta fratres.

De conuentu S. Crucis Niciæ. Conu. V.

IN littore maris Liguſtici prope profluuium Vari ſita eſt ciuitas Niciæ, à Focēſibus tempore fundationis Maſſiliæ fundata, non multùm diſtans à Simello, Epiſcopali inſignita titulo, locupletiſſimum nedum emporium, ſed & inexpugnabile propugnaculum Alpini dominij Ducis Sabaudiæ. Inter ea quæ illuſtrem quondam reddiderunt hanc ciuitatem, fuit ille ſacer conuentus & nuſquam viſa communio trium Monarcharum, videlicet Pauli III. Pont. max. Caroli V. Imperatoris inuictiſſimi, & Franciſci primi Regis Galliæ Chriſtianiſſimi, ſub anno Dominicæ incarnationis 1539. Verùm chorus & gloria huius ciuitatis verſa fuerunt in luctum, quando canis ille rabidus, ſummuſq; oſor nominis Chriſtiani pirata Barbaroſſa eò appulit cū ingenti claſſe, ciuitatem florentiſſimam populationi ſubigens, captiuitati, ac ruinis, demptis paucis qui fuga & latibulis propriā vitam ſeruarunt. Hos Dominus ſeruauit, vt collapſam ciuitatem erigerent. In qua cùm eſſet pulcherrimus conuentus ſancti Franciſci regularis Obſeruantiæ extra mœnia ciuitatis extructus, ad requiſitionem ſereniſſimæ Annæ Duciſſæ Sabaudiæ filiæ Regis Cypri, & Conſulum ciuitatis, quos fundatores habuit, ſub anno Dominicæ incarnationis 1461. & 7. Septembris patre fratre Franciſco de Rauenna nomine Prouinciæ ſtipulante, ſummoq; Pontifice Pio II. annuente, prout extat breue authenticum, & bulla in fauorem prædictæ Duciſſæ, datum anno Domini 1457. nono Septembris ſub titulo ſanctæ Crucis. Nihilominus refecta vtcunque ciuitate, ne in poſterum eſſet præſidio inimicis in ſimili obſidione, ex decreto ſereniſſimi Ducis & ſenatus præfatus conuentus ſolo fuit ęquatus, non ſine tum fratrum, tum ſęcularium lacrymis, cùm eſſet ſummo ornamēto ciuitati, quodq; aliquando ho-

D E

A do hoſpitium præbuerit ſummo Pontif.Paulo III.& generalium noſtri Ordinis Commitiorum, in quibus R. P. F. Vincentius Lunellus 15. Maij anni Domini 1535. in generalem totius ordinis Miniſtrum aſſumptus fuit, inſignis eſſet. Conuentu tamen ſic diruto non paſſa eſt clementia ſereniſſimi Ducis,ac pietas procerum frarres diu hinc inde vagari,ſed(prout patiebantur illa tempora) prouiſum fuit illis de loco,nimirum quadam eccleſia Dominæ de Angelis in antiquiſſima ciuitate Simellæ,vbi ſe receperunt, ibiq; Domino famulantur 12. fratres,gaudentes priuilegijs,& indultis conceſſis diruto conuentui ex decreto ſummi Pontificis. Manent tamen ſepulta in antiquo conuentu multorum patrum præſtantiſſimorum corpora, inter quæ eſt corpus ſub marmore coram maiori altari R. patris Dominici à Foſſano, viri vtiq; integerrimi.

De conuentu Obſeruantiæ Arelatis. *Conu. VI.*

B VETVSTISSIMA eſt hæc ciuitas,cuius conditores pleriq; exiſtimant fuiſſe Focenſes, extructa inter Rhodani paludes ſuper montem, ſiue aggerem à mari per 18.milliaria diſtans. Eius ſortem abundè tetigimus,cū de Auenione tractaremus, modò nomine imperiali præclara, antiquitatis monumentis,potiſſimè amphiteatri altiſſimarumq; turrium inſignitur. Olim in duo diuiſa,Rhodano fluuio medio fluente,nunc tota contigua Campummariū aliàs Camarga habet pro fœcūdiſſimo agro, à quo nedum frumenti ingentem copiam,ſed & armenti & gregis non vulgarem recipit commoditatem. Hæc olim nondum illuſtrata Euangelij radijs ferox fuit atq; crudeliſſima,quippe(ab Hiſpanis ſumpto exemplo) annuatim ſuper altari,Cæſari dicato,in loco qui vulgò la Roquete dicitur (vbi tres columnæ adhuc viſuntur) tres deco-
C ros ac obeſos iuuenes,expenſis communibus aſſeruatos,falſis Dijs immolabant,hoc nephandiſſimo idolotico ſacrificio miſerè ſeipſos polluentes. Verùm ille, qui gloriam ſuam alteri non dat,Deus æternus,vt ab æterno diſpoſuit mundum labe peccati infectum,vnigeniti filij ſui pretioſo ſanguine mundandum: mox poſt Aſcenſionem eiuſdem in cęlos,diuum Trophimum Pauli diſcipulum prioris nephandiſſimi generis libandi acerrimum deſtructorem, ac veriſſimi & ſalutiferi ſemel à Chriſto peracti ſacrificij vehementiſſimum defenſorem, Arelati miſerè periclitanti ſua gratia diſignauit miniſterij Euangelij fideliſſimum diſpenſatorem, pro quo tandē martyrium obiuit, anno Domini 66. Fuit hic ſanctus Trophimus Arelatenſium Epiſcopus,cui nō defuerunt ſanctiſſimi ſucceſſores, perinde nec ſacrorum Conciliorum frequens celebratio præfata in eccleſia,cùm tempore Silueſtri,tum Leonis ſummorum Pontificū: quæ
D referenda ſunt nedum meritis B. Trophimi, cuius titulo cohoneſtatur, verùm prothomartyris Stephani: cuius caput in ſummo honore habetur: inſuper & multorum pro Chriſto occiſorum Innocentium. Nec tacendum ſacrum pignus S. Antonij Abbatis exemplaris anachoritarū, quibus quàm illuſtris habetur illa ciuitas, in qua Deus ſanctorum ſuorū meritis aſſiduè operatur miracula. Huic ciuitati per tria millia paſſuū verſus Orientem inter paludes adiacet mons dictus Monſmaior, in quo ſunt ſpecus,latibula,& cryptæ,in quibus cum B. Trophimo Chriſtiani latitabant, & ſacra faciebant tempore perſequutionis,nolentes margaritas ponere ante porcos: Hoc in monte Carlomanus Imperator ingentem Agarenorum copiam vſq; ad 80000.proſtrauit. Hic mons viſus fuit inſtituto S. Benedicti plurimū commodus,proinde extructa fuit domus contemplationi maximè accomoda,quā ſummis diuitijs affecerunt Reges: tanta
E erat monacorū deuotio,licèt de eadē nunc tantùm parietes teſtentur. Verùm ad ciuitatem redeamus. Eſt prope mœnia eiuſdem ſacrū cœmeteriū,in campis Eliſijs,de quo, quæ deſumi poſſunt ex quadam tabella appenſa in eccleſia S.Seuerini Burdegalis,paucis recenſere non pigebit. Legitur ergo in illa: In mundo ſunt duo celeberrima cœmeteria præcipua & ſacroſancta,primū Arelatenſe in campis Eliſijs,ſecundum ad S. Seuerinum Burdegalis,quæ D.N.Ieſus Chriſtus in ſpecie cuiuſdā inſignis Epiſcopi apparēs cū ſeptē Epiſcopis benedixit, ac conſecrauit,iiſdem non auſis interrogare, tu quis es? ſcientibus quòd Dominus eſt,donec ex oculis eorū euanuit. Nomina verò 7.Epiſcoporū ſunt hæc: Maximinus Archiepiſcopus Aquēſis,Trophimus Arelatēſis,Paulus Narbonēſis,Saturninus Toloſanus,Froto Pitagoricēſis,Martialis Lemoniſcēſis, & Entropius

Xantonenſis. In quibus cœmeterijs pars maxima eorum, qui in Eliſijs campis & in A
acie Montiſgarſani gladijs interfecti pro nomine Chriſti obierunt, aromatibus perun-
cti, ſepulti ſunt. Hactenus ex illa tabellā. In præfato cœmeterio ſummè colitur veſti-
gium genu Domini noſtri Ieſu Chriſti, concluſum lapideo ſacello artificioſè extructo.
Nunc ad potiſſimam noſtri inſtituti partem accedamus. Fuit itaq; in præfata ciuita-
te vltra Rhodanum famoſum fluuium antiquiſſimus ſancti Franciſci conuentus, in
quo, beato Antonio prædicāte de titulo crucis, beatus pater Franciſcus fratribus bene-
dixit, (prout pater Monaldus vidit) quamuis in remotis ageret ſeraphicus ipſe pater.
Verùm ſubiacet ille conuentus ruinis propter bellorum ac temporum iniquitatem.
In Archiepiſcopali verò eccleſia quieſcit vnus ex ſocijs beati Franciſci, cuius nomen
ignoratur: claret tamen miraculis. Hic fuit ſublatus eo tempore, quo fuit deſtructus
conuentus. Modò eſt conuentus Obſeruantię, cuius fundator fuit reuerendiſſimus Ioā- B
nes Fortenus Archiepiſcopus Arelatenſis Hiſpanus, ſub anno Dominicæ incarnationis
milleſimo quingenteſimo decimo ſeptimo, ſub titulo noſtræ Dominæ de conſolatione,
annuente ſanctiſſimo Leone X. prout extat breue authenticum, aſſuetis indulgentijs
gaudens, & decoratur reliquijs ſancti Laurentij martyris, & alijs multis. Et vt pri-
mus ille conuentus multorum patrum clariſſimorum ſepulcro cohoneſtabatur: vtpo-
te beatis patris Monaldi, de quo ſuprà, beati patris Bertrandi de Bologna, ſic conuen-
tus Obſeruātię, primò tumulo reuerēdi patris fratris Ioannis Rinuſtorti religioſiſſimi,
qui multa paſſus eſt ab hæreticis. Is in Capitulo celebrato Auenionis, anno Domini-
cę incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, factus Miniſter pro-
uincialis, mox, quæ erant ſui muneris, cupiens perficere, omni ſepoſito metu (quāuis
vbique hæreticorum ſtructæ eſſent inſidiæ) Arelate diſcedens, & ad partes Lingua C
occitanas pergens, iuxta Aquas mortuas, ſiue Foſſas Marianas fuit captus ab hęreticis,
ex latibulis loci de Valuert egredientibus ſclopetarijs, in quo loco præſidiū habebant
& refugium. Eum igitur ligatum manibus à tergo, laqueo iniecto collo, ad latibulum
truculentiſſimarum beſtiarum virum probum, ſenem venerandum, & mitiſſimum pa-
trem adducunt, tamquam reum, affectum ſummis iniurijs, opprobrijs, dicterijs, tun-
ſionibus ac ludibrijs. Socium verò ſuum cariſſimum patrem fratrem Petrum Men-
quium, oriundum ex ſancto Paulo in Prouincia prope Mannaſcam diœceſis Aquen-
ſis ſacerdotem ac concionatorem ſtudioſiſſimum, ac de Religione meritiſſimum,
mulo inſidentem (laboris ſubleuandi gratia) patris iuſſu, pugionibus crudeliter occi-
derunt coram oculis patris ſic ligati. Quem alloquebatur ſeminex ſocius, eumq; in-
terpellabat, vt conſtanter mortem pro ſimili cauſa ſubire vellet. Occiſo itaque ſocio, D
& eius corpore inſepulto ibidem relicto pium patrem in ergaſtulum detrudunt, in quo
per trimeſtre manſit, ſaturatus pane lacrymarum. Vbi quæ, & quanta paſſus ſit no-
uit ille, pro quo patiebatur. Tandem ſub ſumma pretij ingentiſſimi vita illius reuo-
luitur 500. nimirum aureorum, nullo interim habito defectu ſarcinarum cum quibus
fuit captus, quas iure belli ſibi vendicarunt. Ad hoc tandem deuentum fuit, vt ſi vel
let vitæ conſulere eum oporteret 300. aureos ſoluere. Hanc ſummam ſoluit pauper-
cula Prouincia, verùm parum fuiſſet ſi mors ſocij non interceſſiſſet, & infirmitatem
ad mortem ex captiuitate præfatus pater non contraxiſſet. Nam vita eius non fuit à
cętero niſi continuus languor, & aſſidua mortis apprehenſio. Mortuus eſt tandem
Arelatis meritiſſimus Guardianus. Eius captionem ſimul & cariſſimi ſocij necem pe-
nicillo pręſata in tabella habes depictam. Mortui ſunt etiam plures alij inſignes pa- E
tres, quos breuitati ſtudens prætermitto. Ad hos appoſiti ſunt plures generoſi he-
roës ac catholicæ fidei propugnatores. Et vt finem imponam narrationi huius ciui-
tatis, vnum tantùm dicam, nempe ſemper illam ſeruaſſe auitam, eamque catholi-
cam Religionem, victricemq; crebrò euaſiſſe, quamuis frequenter technis & inſi-
dijs hæretici ſint illam adorti, meritis ſanctorum, quorum reliquiæ vt diximus ibi-
dem venerantur: & ſacris concionibus à triginta ſeptem annis continuò à patribus
noſtræ Religionis ſumma in æde, non abſque ingenti accolarum ſpirituali fructu,
peractis. Commorantur denique hoc in conuentu commodè quindecim religioſiſ-
ſimi patres ac fratres Franciſcani, qui apud conuicinos populos optimè audiunt.

De con-

A *De conu Dominæ noſtræ de Conſolat. & S. Franc. Narbonæ. Conu. VII.*

VARIE à diuerſis vetuſtatis authoribus de Narbonæ conſtructione conflictatũ
eſt, à quo ſcilicet aut quo tempore primordia ſuſceperit. Quantum ad ſitum vti-
que exploratum eſt iuxta Pyrenęos montes, ad ripam fluuij Ataxij eſſe poſitam. Quan-
tum ad tempus fundationis attinet, alij dicunt illam extructam anno mundi 2316.
eo tempore quo Ioſeph mortuus eſt in Ægypto, Moyſe exiſtente paruulo, regnantę
verò ſuper Celtas quodam Narbone: vnde hæc ciuitas longè antiquior eſt Troia &
Roma. Nec facilè eſt credendum ijs, qui dicunt illam dictam eſſe Narbonam à Mar-
tio quodam Narbona Romano: nam ante illum fuit ibidem colonia Atatienſium, no-
men à fluuio, cui adiacet, accipiens, licèt poſtea colonia Decumanorum à Romanis
B inſtituta fuerit, & decima legio in præſidium. Dicitur interdum Narbo Martia, ſed
hoc à fortitudine, & rei militaris diſciplina. Quamobrem veriſimile eſt illam dictam
eſſe Narbonam à Prouincia ſic dicta Narbona Dalmatię ſita, inter flumina Daronis &
Dinæ, quæ à montibur Dardanis profluunt in ſuperiori Miſia. Prouincia vtique ditiſ-
ſima parum à mari diſtans, habensq́; ſub ſe Prouincias Liburniæ, Dardaniæ, Illyricæ,
Epiri, quam Galli deprædati ſunt, dum in Aſiam copias ducerent. Vnde incolæ reli-
ctis proprijs ſedibus arque natali ſolo, extructa acie centum millium hominum, repen-
dere vices Gallis decreuerunt. Tandem in illos erumpentes, & parta victoria ſex ciui-
tatum fundatores extiterunt, quatuor in Linguaoccitana Prouincia, reliquarum au-
tem in Prouincia, quarum capur fuit Narbona, ſic à ſupradicta Prouincia dicta. Hæc
multis fortunæ telis variè à principio fuit laceſſita: nam à Romanis amittitur Gothico
C bello profligatis, Rege Theodorico imperante caſtris. Deinde à Totila Rege Hunno-
rum incenſa funditus euertitur, cùm Romanorum, tum Gothorum monumentis diru-
tis, exquiſitisq́; omnibus antiquitatum inſignijs. Et vtcumq́; teſtaurata non defuit Ca-
rolus Martellus Gallorum Rex, qui de Auenione triumphans, Rhodano tranſuadato
cum ingenti milite contra Aquitaniæ Regem, cui nomen Enelas quantocius prope-
rat, ad quem non vulgares copiæ Maurorum nuperadnenerant, caſtra Narbonæ ad-
mouit, Regem illius Euthymam ſuperauit, vrbem cœpit, totamq́; regionem incendio
vaſtauit, vtpote Biterras, Agatha, inſignes ciuitates, & alia multa loca. Sicq́; ſub Impe-
rio Gallorum redacta eſt totius Regni firmiſſimum propugnaculum contra Hiſpa-
nos, cui nauium appulſus non mediocrem ſplendorem præbet, quamuis eius aër non
admodum hominibus ſit ſalubris, vt frequenter dicatur Narbona cloaca mundi & ſen-
D tina. A Romanis (dum orbis Imperio potirentur) præcepta honeſtè viuendi ſuſcepit,
ſed multò præſtantius à Proconſule Paulo Sergio præcepta ſalutis æternæ, eò miſſo à
Cypro tẽpore Claudij, Imperatorisq́; primus, ibi Epiſcopus fuit ordinatus, à quo Euã-
gelium ſuſcepit præfata ciuitas. Huic ſucceſſit Stephanus eius diſcipulus, & alij multi
ſanctiſſimæ vitæ, & puriſſimæ doctrinę, quorum meritis illuſtrata ſancta eccleſia Nar-
bonenſis nuncupatur metropolis & primâs ſub titulo ſancti Iuſti, ſuaq́; mirabili ſtru-
ctura facilè ſuperat omnes eccleſias Galliæ. Extra mœnia ciuitatis fuit à primordijs no
ſtrę Religionis conſtructus conuentus, in quo ſub anno Domini 1260. diuus Bonauen-
tura Comitia generalia celebrauit, in quibus multa præclara geſſit, Epiſtolam inſtru-
ctoriam per totum Ordinem tranſmiſit, obloquentium impudenter contra Mendican-
tes ora compeſcuit in fauorem Ordinis miro ſtylo. Qui quidem conuẽtus, veluti alio-
E rum Ordinum, bellorum incurſu fuit deſtructus ſimul & monaſterium pauperum do-
minarum ſanctæ Claræ, prout adhuc viſuntur monumenta. In eo fuit ſepultus frater
Electus laicus clarus dono ſanitatum. Sub anno verò Domini 1513. alius fuit intra mœ-
nia ciuitatis extructus expenſis egregij viri Petri Ioëllis locupletiſſimi mercatoris, ſub
titulo Dominæ de Conſolatione, & ſancti Franciſci: demum plurimùm auctus fauo-
re illuſtriſſimæ domus de Archos, alias Ioyenſe: ad hoc ſolicitante bonæ memoriæ pa-
tre fratre Ioanne Giueſtois. Gaudet hic locus priuilegijs & indultis conceſſis primo
conuentui, multisq́; ſanctorum reliquijs decoratur ſacrarium. Potiſſimè vna ſpina co-
ronę Domini noſtri, oſſibus S. Vrſulę, tunica B. P. Franciſci, oſſibus S. Andreę Apoſtoli,
Georgij, Adriani martyris, digito S. Silueſtri, S. Ludouici Ordinis noſtri, multorumque

ſanctorum Innocentium: Manent in hoc conuentu quindecim fratres: & vt finem imponam, hoc vnum in laudem, & decus Narbonæ ciuitatis dicam; quòd videlicet nunquam in procellis hæreticorum diſceſſerit à fide vera catholica Romana, ſed potius fuerit ſecuriſſimum & fideliſſimum aſylum, atque refugium catholicorum. A

De conuentu ſanctæ Claræ Carcaſſonæ. *Conu. VIII.*

CARCASSONA ciuitas eſt antiquitate, ſitu, propugnaculoque celebris, amne Ataxio perenni irrigua ciuitatem à ſuburbio diuidente, à Narbonenſibus iuxta Pyrenæos montes extructa, ſtemmate epiſcopali inſignita, cuius cathedrali eccleſię titulus eſt S. Nazarij, ac ſanctiſſimis reliquijs decorata. Hęc ciuitas fideliſſima ſemper fuit Chriſto, nedū tempore Albigenſium, verū etiam in procellis Caluiniſtarum: quibus frequenter tum aperto Marte, tum inſidijs fuit agitata: imò à domeſticis ſuis diuino auxilio fuit protecta. B Proinde manet locuplex omnium bonorum, legibus optimè conſtituta, licèt multorum ædificiorum ruina & caſu, potiſſimùm conuentuum, & eccleſiarum humiliata. Inter hæc conuentus ſancti Franciſci iure primum tenet locum, propter ſuam antiquitatem ac venuſtatem: quem funditus ad terram deiecit quidā ſurreptitius ac perſonatus regius Gubernator, (an odio vel zelo videat Deus & iudicet) quamuis ſe id geſſiſſe, ne Galliarum Ammiranti Gaſparo à Colligni hæreticorum Duci, potiſſimè Teutonum, illâc tranſeunti eſſet præſidio, in iacturam ciuitatis & ſuburbij, audacter aſſerat. Verùm hæc miſſa faciamus. Fuit igitur hic conuentus vnus ex præcipuis Prouinciæ Narbonenſis, titulo ſancti Franciſci inſignitus, multumque celebris tumulo beati patris Barralis: in quo aſſiduò conferuntur & elargiuntur dona ſanitatum, quamuis nō ſit relatus in numerū ſanctorū decreto ſummi Potificis. C Inſuper & multorū ſanctiſſimorū reliquijs: videlicèt ſpinæ coronæ Domini affabrè diſpoſitæ, beati Sebaſtiani martyris, beati Ludouici Epiſcopi Toloſani. Hunc conuentū plurimis indulgentijs cumularunt ſummi Pontifices, potiſſimè Innocentius VI. anno quarto & ſexo ſui Pontificatus, vt plebs Chriſtiana manus adiutrices admoueret fabricæ. Fuit etiā bis combuſtus, & nunc tertiò (prout diximus) ſolo æquatus: quare omnia monumenta fuerunt etiam deperdita, propter temporū & bellorū iniurias. In ruinis nunc tantùm videtur erectum quoddam ſacellum, & crux lapidea auro & vario colore inſignis, cum imagine Mariæ Magdalenæ ad pedem Crucifixi tamquam typus pœnitentiæ. Adhanc crucem acceſſit in ſecundis tumultibus hęreticus quidam volens illam ad terram deijcere (quia ſcandalum illi erat) iniectoque laqueo ad collum imaginis beatæ Mariæ Magdalenæ multū laborauit, vt deſideria pro ſui cacodæmonis voto perficeret, ratum habens illam imaginem & crucem non eſſe tantæ fortitudinis, vt D poſſet vi à ſe intentatę reſiſtere. Sed Dominus Deus non permiſit inultam remanere temeritatem flagitioſi hominis ſed illicò immiſit ſpiritum vertiginis & relicto laqueo appenſo in collo dictæ imaginis trepidus aufugit. Quod ubi relatum fuit Epiſcopo, & Chriſtiano populo ſolemni ſupplicatione indicta, nedum ciuitati, verùm & locis vicinis ad præfatam crucem cum maxima pompa itur. Antiſtes ſcalam iubet erigi, per quam aſcendit, & laqueum è collo imaginis amouit, non ſine fletu & eiulatu omnium, & poſtulatione veniæ pro tanto reatu commiſſo. Huic conuentui præfuerunt multi patres eximij, inter quos fuit venerabilis pater frater Bonauentura Brochardus natione Normandus, atrox hæreticorum impugnator, homo ſingularis doctrinæ (prout eccleſiæ Arelatenſis, Aquenſis, Maſſilienſis, Narbonenſis, Montis peſſulanenſis, Nemauſenſis teſtari poſſunt) imò ſummè ſagax E conſilio, & multorum laborū, quos pro Eccleſię catholicę Romanę defenſionę ſuſtinuit perpeſſusque eſt, patientiſſimus. Quamobrem peragratis Paleſtinæ, & Arabiæ, biæ vſque ad Sinai montem partibus, pulchram typis demandauit chronographiam, quæ paſſim in manibus à doctis habetur. Tandem mortuus in ſenectute bona, ſepultusque in præfato conuentu cum alijs multis grauiſſimis patribus, quorum corpora inter ruinas eccleſiæ deliteſcunt. Modò vero fratres manent in ſolo, quod olim fuit monaſterium ſanctæ Claræ, in quo viuebant octoginta ſorores, quæ omnes ſub anno Dominicæ incarnationis 1478. obierunt epidimia. Fratres ſub

A ſub Rege Ludouico fundum retinuerunt, & eccleſiam ſanctæ Claræ, quibus modò vtuntur numero quindecim cùm olim in conuentu eſſent 40. ibiq; cõmodè alerentur.

De conuentu ſancti Franciſci Bitterarum. Conu. IX.

ANTIQVA hæc ciuitas prope Narbonam, à Narbonenſibus condita, non multùm à mari diſtat, vberrimoq; agro, ac iucundo cœlo (quippe eminentiori in loco ſita) gaudet, cui epiſcopale faſtigium in laudis cumulum accedit, olim crebris bellis Anglicis laceſſita, aſſiduò Regi ſuo ſeruauit fidem, prout teſtatur vicus Gallus ſic dictus, à beato Euphrodiſio Euangelium Chriſti ſuſcepit, in cuius honore pulcherrima fuit ædificata eccleſia. Tamen epiſcopali Eccleſiæ titulus eſt ſancti Nazarij. Hæc ciuitas tempore Albigenſium ſatis fuit in rebus Religionis dubia, in
B ſuſcipiendo verò toxico Caluinico mox à principio bellorum ciuilium nimis præceps & expedita, inter priuatos parietes Circucelionem hæreſiarcham alens & protegens. Vnde meritò omnibus iocalibus eccleſiarum vſque ad ſummam & pondus 1400. librarum fuit expoliata, remanentibus tantummodo nudis parietibus, ſemotoque omni ornatu & decore, non ſine ingenti perſonali perſequutione: quàm præcipuè paſſi ſunt fratres Minores de Obſeruantia: quorum pulcherrimus conuentus adhuc extat, licèt nomina fundatorum, aut tempus fundationis non facilè reperiantur: quippe aut combuſta, aut in reformatione fuerunt ſublata. Sunt tamen qui aſſerant præfatum conuentum fuiſſe conſtructum à reuerendiſſimo epiſcopo Gulielmo, anno Domini 1447. Tamen tum ex inſignijs nobilum in pariete appenſis, tum ex ſepulcris antiquiorem longè fuiſſe conuentum conſtat. Quod ſi tribuendum eſt
C aliquid dicto Epiſcopo Gulielmo, ſanè non initium erit, ſed potius collapſi reparatio facta conuentus in eius tranſlatione. Nam atiquitus extra ciuitatem fuit extructus, prout ſolum & monumenta oſtendunt. In hoc conuentu (quamuis multa paſſi ſint patres) nihilominus nunquam à prædicatione ceſſarunt, vt populum aut ad gregem, & ouile Chriſti reuocarent, aut continerent, ſtrenuè opus Domini perficientes ſic vt, ſemel eliminato errore, profugatiſque Miniſtris & pſeudo fratribus, nunquam hæreticæ prauitati portas aperuerint. Aſſiduoque præterea vigilijs & excubijs intendentes ciues, non ſine ſummis expenſis, crebrò impetiti ſunt modò inſidijs, modò fraude, aliquando verò violentia, in quibus tamen diuino auxilio freti, & precibus beati Franciſci victores euaſerunt, prout ſub anno Domini 1572. in nocte feſtiuitatis eiuſdem omnibus fuit exploratum. Dum enim hora tertia poſt mediam
D noctem, cùm ſomno & ſopori indulgeret ciuitas, nocturno excubitore inſimularet, aut certè proditoriè ageret, mox afluit caterua camiſiatorum militum ad murum ſcalas erigens, vt iampridem exoptatam de ciuitate reportaret victoriam, aſſuetamque exerceret in catholicos crudelitatem. Sacriſta verò conuentus, peracto matutinali officio ductus ſpiritu diuino ad pinnaculum eccleſiæ aſcendit, videnſque cuneos hæreticorum iam aſcendere per muros, velociter ad campanam cucurrit claſicum canens. Tunc hæretici pauore correpti atque perculſi relictis armis & ſcalis aufugerunt: ſicque liberata eſt ciuitas, vnde quotannis in memoriam tanti beneficij in die ſancti Franciſci fit proceſſio generalis, & gratiarũ actio à populo. Commorantur hoc in loco, diurnas nocturnaſq; laudes Deo opt. max. deuotiſſimè decantãtes 20. fratres.

E *De minoritico conuentu Nemauſi. Conu. X.*

NEMAVSVS caput eſt Volcenſium & Arcomentium, vocabulo à Græcis vſurpato. Erant enim Nemauſenſes Græcorum colonia inibi poſita à Focenſiſibus. Hæc ciuitas à mari parum diſtans montibuſque fœcundiſſimis, planicie, perenni fonte irrigua, & oleaſtri nemore ſuper omnes alias illuſtrior, dulce Hiſpanis, & Italis, alijſq; viatoribus (veluti in medio itineris ſita) præbet hoſpitium. Hanc Antoninus Pius, anno Domini 160. amphiteatro decorauit, veluti Adrianus eius prędeceſſor, mirabili ſtructura cuiuſdam templi in honorem vxoris ſuæ Plotinæ. Tãtis inſuper cohoneſtatur antiquitatis monumentis, potiſſimè domus quadratæ, turris magnæ, vt quemque architecturę artis affectum è longinquis partibus ad ſe facilè attrahat. Quip-

pè multa inter ruinas indies reperiuntur integra, licèt diuerſo Marte, tum ſub Gothis, A
Vandalis, vltimò ſub Carolo Martello Francorum Rege ſucceſſiuè, bellis ſolo ſint æquata omnia. Sat ſtrennuè tempore Albigenſium in tuendas partes fidei catholicæ ſe geſſit. Antiquiſſima ſacri dogmata Euangelij à Paulo Sergio, ibidem primò prædicata fideliter ſeruans, Epiſcopali ſtemmate eſt inſignita, ædeque maiori nomine Deiparæ virginis Mariæ intitulata. Inſuper multorum ſanctiſſimorum Præſulum ſucceſſione claret. Inter quos beatus Bauzilius ſummè à catholicis colitur. Verùm procax & ingrata ciuitas oblita tantorum beneficiorum, otio, ventri, & Veneri indulgens (veluti omnium errorum fonti & ſcaturigini) proauis renuntians, auitamque religionem, eamq; catholicam deſerens, corrupta Lutheri, & Caluini pſeudofratrum toxico, mox in auſpitijs illorum nephandiſſimi dogmatis relicto Chriſto legitimo & fideliſſimo ſponſo, cui ſub Paulo Sergio (vt diximus) ſpoponderat, fidem, cultum, & religionem, B
inter obſcœniſſimos, adulterinosq; amplexus mulieris Iezabel poculum abominationis in manu habentis, beſtiæq; ſuper mare inſidentis, data in reprobum ſenſum, miſerè prolapſa eſt, cœpitq; meretricari quæ quondam fuerat ſponſa fidelis, ſub anno Domini 1562. è latibulis Gebennenſibus Petro Vireto inſigni hæreſiarchæ venienti gratum præbens hoſpitium, dicanſq; eius facinoroſæ doctrinæ ſacram ædem Franciſcanam, quam polluit ſuo hæretico dogmate, inibiq; conuentus promiſcuè frequentiſſimos faciens, in quibus ex virginibus matronas facere minime verebatur, fratribus expulſis, omnibus expoliatis, altaribus imaginibusq; miſeris modis confractis. Nihil tãdẽ relictũ fuit, quod aut non perdidit, aut non polluit humana audacia, catholicis non ſine lacrymis & ſuſpirijs intuentibus, hæreticis verò ridentibus & ſubſannantibus: Sicque caput Volcenſium Nemauſus ciuitas ſola remanſit deſolata: ſola, inquam ſine Paſtore, ſine C
Propheta, ſine ſacerdote, & ſine ſacrificio, quouſque Rex Carolus IX. ſuo edicto Aurelianenſi iuſſit catholicam Religionẽ in locis, ex quibus fuerat expulſa, in priſtinum ſtatum reſtitui, permittens nihilominus vnicuique vel poſt vitulos aureos, aut poſt verum Deum Iſraël abire. Sicq; mixtim victitatum eſt vſque ad annum Domini 1570. tamen diuerſo (quod aiunt) cœlo. Interim hæretici vagi & impatientes (quorum pedes veloces ſunt ad effundendum ſanguinem) occaſionem pro cauſa aſſumentes, aſtu & violentia acriorem aſtruunt perſequutionem. Nam prima tantùm in iocalibus, imaginibus, bonisq; inanimatis egit: Hæc verò perſonalis fuit in corpora nullo habito delectu ſtatus, dignitatis, aut ſexus: ſed in omnes Chriſtum Ieſum confitentes, ſanctamque Religionem catholicam ſectantes truculenter efferbuit, veluti beſtia illa pedibus, & dentibus omnia deuaſtans. Et ne videar in dicendo deficere, paucis tangam, quę ſub præfa- D
to anno contigerunt menſe Septembri, dum ſub inducijs catholici mixtim cum hæreticis viuebant, potiſſimè in locis, in quibus hæretici numero catholicos ſuperabant, quorum Nemauſus vnus erat. Igitur per totum Regnum vno die, deſignataq; hora hæretici arreptis armis erumpunt in munitas ciuitates, loca ſibi vendicantes. Vbiq; vnus Catilina, qui ſigna det, & ad arma conclamet, exotico milite ſtipatus reperitur. Nec permiſit Nemauſus aliquem locum in toto Regno ſæuiendi ſibi anteponi: quinimo intempeſta nocte (excubitore ſpeculatorio proditore) proditione cuiuſdam molendinarij & ope, crate ferrea aquæductus limata, vrbem nocturno tempore inuadunt hæretici, quibus mox affuerunt qui in penarijs domorum latitabant loricati & galeati vim inferẽtes, regium Gubernatorem ſeſe præcipitem dare è muro cogunt, in arcem & catholicorum pręſidium arma conuertunt. Verùm qui intus erant, domeſticis armis impotentes, E
commeatu penè erecto, deditionem tandem fecerunt. Ad mortem rapiuntur catholici, potiſſimè viri Eccleſiaſtici. R. Marcellus natione Florentinus ciuitatis Epiſcopus fuga vitæ conſuluit, cęteriſq; ignorantibus quibus terrarum oris ſe tutò crederent. Sed vt dicant in poſterum filij, qui naſcentur, quanta audiuimus, & patres noſtri annunciauerunt nobis, intelligantq;, quam belli aleam tentarunt in certamine Nemauſenſi ſtrenui milites Ieſu Chriſti, potiſſimè ex acie Franciſcana regularis Obſeruantiæ ductore P. F. Balthaſaro Prato oriundo ex vrbe Brienſonenſi diœceſis Ebredunenſis in Delphinatu, Guardiano conuẽtus Nemauſenſis meritiſſimo, quæ acta ſunt enarrare non pigebit, veluti digna admiratione & imitatione. Pater enim iſte tantis erat tum corporis,

tum

A tum animi prædítus dotibus,vt nulla ſit eum obſcuratura obliuio,tanto denique pietatis ſtudio adornatus,vt in certamine omnia pericula,labores & odia propter Chriſtum alacri animo ſuſceperit. Omnia in eo erant,quæ hominis aut inſtitutio,aut forma,aut natura largitur. Hic igitur (cùm ætate floreret) poſtquam multo tempore Eccleſiam Arelatenſem, Narbonenſem, Carcaſſonēſem,ac Lymoſinenſem ſacro Euāgelij verbo aluiſſet, hac fama commota ciuitas Nemauſenſis inducijs (de quibus dictum eſt) gaudens proceres tam ex clero,quàm è vulgo ad patrem deſignat, eum interpellantes,quatenus talentum ſibi à Domino conceſſum, etiam Eccleſiæ catholicę Nemauſenſi diffunderet, ea quæ ab anno Domini 1560.facta fuerant contra Religionem Chriſtianam recenſentes,quibus hominem ad hoc pellicerent. Addebant inſuper à reuerendiſſimo Præſule, à toto ſenatu eum ſummè deſiderari: ſuper quibus fortiter

B inſiſtebant coram patribus in capitulo Aquiſſextijs celebrato. In horum igitur præſentia præfatus pater interrogatur num velit ire Nemauſum,& pro obedientia, & ſalute animarum velit ſe mortis periculo exponere,eamq́; ſubire, ſi opus fuerit. Intrepidus pater humiliter aſſenſit, Arelatemq́; velociter petijt, vbi per quinq́; annorum ſpatium prædicauerat aſſiduè, ibiq́; in die Aſcenſionis Domini vltimum vale populo Arelatenſi dixit,affirmans ſe Nemauſum ex obedientia profecturum,ipſosq́; Arelatenſes faciem ſuam non amplius viſuros, tamquam Paulus loquens ſuis Epheſinis. Sicque omnibus flentibus ad victimam properat Nemauſum,vbi cum tripudio à catholica plebe recipitur, moxq́; ſarta tecta eccleſiæ,& mores,Religionē (quæ omnino corruerant), manum admouente Paſtore,& fauorem curia impertiente,inſtaurari curauit. Illico fit ſolemnis catholicorum proceſſio,Synodi celebratio,ſacramentorum diſpenſatio,veluti

C tempore Ioſiæ Regis Iuda. Procurante igitur patre Balthaſare, iubenteq́; Epiſcopo indicta eſt ſolemnis ſupplicatio,itumq́; eſt ad quendam puteum, quem ſub anno Domini 1567.hæretici corporibus catholicorum trucidatis oppleuerant, ſatagitq́; pro virili pater Pratus, vt illa ſanctorum corpora illinc educantur, honorificeq́; recondantur. Eò igitur pergit populus cum clero, extrahuntur corpora ſummo odore fragrantia, ſternuntur ſuper faciem campi, vaticinaturq́; Propheta Pratus publico aſcenſo ſuggeſtu,ac multa de martyrio. perſequutione, ac patientia diſſerens illos prædicat beatos, qui pro fide Chriſti & Religione catholica coniecti fuerant in illū puteū,& qui mox alia truculentiori perſequutione in proximo futura pro ſimili cauſa ſubmergendi erant, variaq́; tormenta paſſuri. Quod & euentus rei illum diuino numine proloquutum fuiſſe, veluti prophetam, clarè oſtendit. Hæc enim dicta ſunt in menſe Iunio, & ſequenti

D menſe Nouembri fuit capta ciuitas. Quis igitur dubitet hunc patrem præditum fuiſſe ſpiritu prophetico? Irrumpentes itaq́; nequiſſimi milites capitur primò pater Pratus,& præuidens quod futurum eſſet,nec blanditijs deliniri,nec promiſſionibus corrumpi,nec minis deterreri, nec laboribus frangi potuit, quominus quæ erant viri fortis, ſtrenuiq́; athletæ Chriſti perageret: nam cùm raperetur,& an vellet palinodiam canere, & Miniſtri officium exercere, vxorem ducere,& diuitijs cumulari, illecebrisq́; indulgere, ſicq́; vitæ conſulere, interrogatus, ad omnia ſibi propoſita aſſiduò reſpondebat: *Vade poſt me, Satana Dominum Deum tuum adorabis,& illi ſoli ſeruies*, tamquam edoctus à ſummo Magiſtro ſuo Domino noſtro Ieſu Chriſto. Magis timens eum, qui poſtquam occiderit corpus, habet poteſtatem animam mittere in gehennam, quàm illum, qui occiſo corpore non habet amplius quid faciat. Quamobrem adiutus eius auxilio, pro quo patiebatur,

E hoſtiam viuam Domino ſeipſum obtulit plenum fide, & ardore charitatis. A ſicarijs, & immaniſſimis hæreticis totum corpus ſuum pugionibus paulatim crudeliter confoſſum fuit, & capite enſe ſciſſo, & gutture gladio tranſuerberato, ultimò ſeminex in præfatum puteum primò proijcitur, ſpiritu eius in cœlos euolante, beateq́; dormiens in Domino, taliq́; fine finem impoſuit lacrymabili vitæ. Sed primò fratres ſibi creditos benedixit, adhortans illos, quatenus uiriliter bellarent pro Domino Deo ſuo. Nec fruſtrà, aut vana fuit hæc exhortatio. Nam mox ſequutus eſt eum V. F. Ioannes Chaluetus conſobrinus eius ſecundum carnem, ſed multò magis ſpirituali affinitate animatus ſui Guardiani exemplo. Qui etſi iam eſſet prouectæ ætatis, canus, ac debilis corpore, nihilominus adiutus brachio diuino, circundatus ſclopetarijs cuneis hæreticorum, ſpherulis tormenta-

tormentarijs,toto corpore transfoſſo & traiecto,factus eſt pro Chriſto,coniectione cor- A
poris in præfatum puteũ,& aſſumptione ſpiritus in cęlos,conſobrino ſuo,patriq; Guar
diano indiuiduus comes. Nec illis defuit conſtantia, & columbina ſimplicitas patris
fratris Gulielmi Scofre ſacerdotis perquàm venerandi,quem crudeliſſimè trucidarunt
eodem modo quo alios immanes illi lupi, nempe pugionibus, haſtisq; vnà cum patre
Ioanne Lantret ſacerdote ac ſacrarum rerum cuſtode. Quibus omnibus tãdem puteus
commune præbuit ſepulcrum,veluti catacumbæ Apoſtolis Petro & Paulo: in quo qui-
dem puteo adhuc inhoneſtè iacent. Siquidem cùm nocturno tempore viderent hæreti-
ci ex illo flammas ignis erumpere,ſui facinoris conſcientia perculſi,ne id diuulgaretur,
egeſtis & exoneratis ciuitatis ſordibus, vehementi aggere puteum oppleuerunt. Ve-
rùm clamant ſub altare animæ interfectorum propter verbum Dei. Reliqui patres
& fratres non adeò conſtantes fugæ per deuia ſe commiſerunt. Præfatorum patrum B
occiſorum exemplar in gratiam legentium libuit tabellæ (de qua ſuprà) committere.
Cæterùm fundamenta conuentus, mobilia, & omnia documenta funditus fuerunt aut
euerſa,aut ſublata,vt qualis & quantus fuerit nec reliquiæ monſtrare poſſint, eaque de
cauſa nihil,quod de ipſo dicere poſſimus, occurrit. Fuit nihilominus ſuo tempore ce-
lebris,religioſiſſimus,ac à 30. fratribus Minoritis vt plurimùm inhabitatus,incultusq;.

De conuentu Dominæ de gratia Carpentoractis. Conu. XI.

CARPENTORACTE ciuitas eſt totius Comitatus Venicini pontificij
dominij non multũ ab Auenione, Anzarica, Caballione, & Vayſione ciuitatibus
diſtans,amęniſſimo in loco ſita,pulcherrima quidem męniorum diſpoſitione,ſed mul-
tò pulchrior ſacræ catholicæ Religionis depoſito,quod inuiolabiliter obſeruauit,cuius C
cathedralis eccleſia honeſtatur clauo,quo Chriſtus Dominus noſter cruci fuit affixus:
in cuius præſentia quotidie qui vexantur à ſpiritibus immundis curantur. Hunc tan-
ta deuotione veneratur ciuitas,vt pro inſignijs ſuis ſelegerit eius exemplar. Hæc igitur
ciuitas (quia caput eſt totius dominij Pontificij) tribunali iudiciario decoratur,in quo
ſedet pro ſanctiſſimo Domino noſtro ab eodem deſignatus Prætor,imprimisq; tumul-
tibus hæreticorum,vt alia vicina loca,ſimilem experta eſt belli aleã,ductore des Adrets
ſtipato 1400.militum cuneo,caſtraq; admouente muro ciuitatis in ponte aquarum fon
talium,domeſtico interim inimico, patriæq; oſore id procurante. Quorum temerita-
tem diuina vltio non reliquit inultam, elumbem oſtendens,& proditorum & exequu-
torum eſſe conatum,nedum ſociorum (qui erant domi) defectione à malè cęptis,quos
ſuffaſcinatos putabant,pellectosq; ad ſuas partes: verùm & globus machinæ tormen- D
tariæ è turre demiſſus æquiſſimum iudicem geſſit, cùm tam dictum des Adrets,quàm
proditores cœnantes iuxta aquæductũ pontis fontalis à cępta cęna deturbauerit, eſcu-
lento & poculento in terram deiectis, quamuis iam biberent honorarium vinum ſuper
deditionem ciuitatis. Multis tandem ex phalangis occiſis,alijs verò ſauciatis,cæteris to-
nitruo attonitis caſtra mouerunt reſidui, Impraſi fœcundiſſimo agro depopulato, po-
tiſſimum conuentu antiquiſſimæ Obſeruantiæ loci de Montilijs per milliare diſtante,
extructo ab antiquiſſima,& illuſtriſſima domo de Fuxio,& de Armigniaco, ingẽti in-
cendio nulla habita ratione ſanctitatis,loci antiquitatis,aut tantorum nobilium ſepul-
crorum ibidem perpulchrè erectorum,potiſſimè Comitatus Venitini, nec P.fratis Pra-
ti (de quo paulò ſuperius) qui quàm religioſè bis quondam Prouinciæ pręfuerat,mul-
tumq; conuentui tribuerat,aliorumq; multorum. Ex eo itaque tempore deſtructionis E
conuentus Montiliorum fratres intra mœnia Carpentoractis ſe receperunt, vbi fuerũt
humaniſſimè recepti fauore illuſtriſſimi Fabricij Sorboleti generalis Gubernatoris
pro ſanctiſſimo Pontifice: Cuius procuratione quædam domus cuiuſdam hæretici no-
mine Dalmatij fuit à ſummo Pontifice Pio IIII. fratribus conceſſa. Tandem procuran-
tibus reuerendiſſimo Sadoleto Epiſcopo, & Conſulibus ciuitatis, factaq; præfatæ do-
mus permutatione,conuentus eſt cœptus. Cuius fabricæ multùm contulerunt ſanctiſ-
ſimus Dominus papa Pius V. & Gregorius XIII. Hic enim poſtremus nedum aſſen-
ſum præbuit,ſed fauore reuerendiſſimi Dominici Grymaldi quondam rectoris Carpen-
toractenſis æquiſſimi,demum Epiſcopi Sanonenſis, poſtea Caballicenſis, nũc verò Ar-
chiepiſcopi

A chiepiſcopi Auenionenſis atque Vicelegati meritiſſimi, vberem eleemoſynam fabricę elargitus eſt. Quæ quidem ſtructura indies in altum educitur piorum catholicorum beneficijs: Nec mirum, nam habuit hæc ciuitas multos patres vita, doctrina, & ſcientia præditos, quorum tumulo noſtra eccleſia decoratur. Eius titulus eſt Domina de gratia, gaudetq; omnibus & ſingulis prærogatiuis, quibus gaudebat conuentus Montilionum, prout conceſſit ſanctiſſimus papa Gregorius XIII. cuius extat breue in archiuo conuentus diligenter aſſeruato. Manent præfato in loco commodè quindecim fratres.

De conuentu beatæ Mariæ de pietate, Foroiulij. *Conu. XII.*

CONSTRVCTA eſt hæc ciuitas Foroiulienſis in fœcundiſſima planitie, in territorio Echibientium in Prouincia iuxta mare, irrigua flumine Argentio. Cu-
B ius fundatores fuerunt Maſſilieſes, facta deinceps colonia Romanorum tempore Octauiani Auguſti. Eius antiquitas vel theatro, aut fonte per ſeptem leucas ad ciuitatẽ adducto apparet luculenter. Olim porrò exquiſita arte facto multùm commoda, quamuis lacunis & paludibus plurimùm laceſſita, veluti fumo artis figulinæ, quæ abundè ibidem exercetur, in ordine Epiſcopalium eccleſiarum Prouinciæ primum obtinet locum, ſemper fidelis inter hæreſes ſuo ſponſo Chriſto permanſit. Proinde olim conuentum patrum Minimorum habere voluerunt, & alium Ordinis ſancti Franciſci. Verùm non permiſit temporum iniuria niſi vſq; ad annũ Domini 1571. Cùm enim patres Minimi, quibuſdam rationibus moti, conuẽtum, quem illis ciues conceſſerant, dimiſiſſent, ex vtriuſque partis beneplacito, & aſſenſu ſummi Pontificis, bonis mobilibus, & immobilium pretio ad propinquiorem conuentum illorum Inſtituti tranſlatis, ne locus, cui
C titulus eſt ſancta Maria de pietate, vacuus remaneret, R. Epiſcopus Romanus dictus, & Conſules ciuitatis Ordini noſtro pręfatum locum obtulêre, obnixè rogantes P. F. Ioannem Riuumtortum pro tunc prouincialem Miniſtrum, vt per modum prouiſionis aliquot patres & fratres eò deſignaret, vſquequò à ſummo Pontifice aſſequi poſſent ſuper receptione dicti loci requiſitum aſſenſum. Quem tandem pręfatus Pontifex Gregorius XIII. ſub anno Domini 1583. (prout extat breue apoſtolicum) benignè præbuit. Plenariam inſuper conceſſit indulgentiam ad decẽnium fabricę manus adiutrices porrigentibus, die omnium ſanctorum lucrandam. Hęc omnia facta ſunt me ad totius noſtri Ordinis clauum ſedente, & R. P. F. Amando Carbonacio Prouinciali huius Prouinciæ. Gaudet iſte conuentus, prout & cęteri, aſſuetis immunitatibus Ordini conceſſis: in quo manẽt 10. fratres, itineràtibus ab Italia in Hiſpaniã cõmodi ad pręſtãdũ charitatẽ.

D *De conuentu S. Franciſci Auxiliani.* *Conu. XIII.*

AVXILIANVM oppidum eſt non multum à Narbona diſtans, bonorum omnium abundans, cohoneſtatum Comitatus titulo: cuius incolæ intrepidè pro paternis legibus dimicarunt, nec paſſi ſunt hæreticum hoſtem ingredi, non tamen ſine bonorum ſuorum diſpendio. Vnde non vulgarem laudẽ præ cæteris vicinis ſuis ſibi pepararũt. Summè afficitur hic locus Ordini B. P. Franciſci. Nec mirum, nam à primordijs eius à ſocijs ſancti ipſius patris præcepta ſalutis accepit. Perinde cuſtos effectus eſt corporis cuiuſdam ſocij eiuſdem patris, cuius nomen nihilominus ignoratur. Gaudet igitur antiquiſſimus conuentus titulo S. Franciſci, quo cohoneſtatur. Quamuis aſſiduis bellorum ruinis vix antiqua documenta haberi poſſint, tamen ex marmoribus, & ſe-
E pulcrorum fragmentis multa deſumi poſſunt, eius antiquitatem abundè teſtantiã. Innuitur ergo in elaborato lapide quendã P. F. Ioannẽ Forneriũ pręfato in conuentu Guardianatum geſſiſſe ſub anno 1298. Inuictiſſimo Euſtachio de Leuis Comiti Auxiliano & inſulę Iordanis (cuius pompatico ſepulcro cohoneſtatur eccleſia) quidã fundatoris gloriam tribuunt. Verùm potius eſt exiſtimandum quòd conuẽtum ampliauerit, nã vita functus eſt anno 1327. & iã præceſſerat dictus P. Fornerius ſub anno 1298. Fuit igitur dictus Comes non fundator, ſed reparator. Adiacet etiã ſepulcro proſapię Comitũ aliud valde antiquũ, nec prę ruinis & vetuſtate aliquid rati aut certi poteſt haberi. In eccleſia ſunt reliquię S. Antonij Abbatis, S. Martialis Epiſcopi Lemouiſcẽſis, de capillis B. Marię Magdalenæ, de habitu S. Claræ, de coſta S. Laurentij, S. Ruffinę & multorum aliorũ SS.

De con-

De conuentu SS Ioſeph & Franciſci Draguigniani. Conu. XIIII. A

DRAGVIGNIANVM oppidum eſt regiũ in Prouincia ad radices Alpiũ mõtium ſitum diœceſis Foroiulienſis, regio tribunali inſignitum, populoſum, ſummeq; Religionis Chriſtianæ cultrix, altrixq; virorum ſtudioſorum in omnium diſciplinarum genere, potiſſimum ſacræ paginæ, fundatum (vt creditur) ſub anno Domini 800. antea dictum Ingrimaldum. Verum à quodam Dracone à ſancto Armenrario ſocio beati Honorati, prout in geſtis & Annalibus habetur, nomen ſibi Draguigniani aſciuit, & inſignia Draconis effinxit, eccleſia collegiata titulo ſancti Michaëlis illuſtratur, veluti oppidum ipſum omnium Mendicantium pulcherrimis eccleſijs. Inter quas conuentus fratrum Minorum de Obſeruantia iure primum obtinet locum. Cœptus ſiquidem fuit, anno Dñi 1500. vigeſimaſexta Ianuarij, ad requiſitionem egregij Petri Fabri Doctoris artis Medices, Iacobi Fabri Prioris de Montefarone, & Raymundi Petri Fabri mercatoris eiuſdem oppidi, regnante Chriſtianiſſimo Rege Ludouico XII. Francorum. Fuit, inquam, cœptus in loco, in quo erat extructum ſacellum in honorem S. Ioſephi, proinde tali titulo & beati Franciſci eccleſia conuentus decorantur. Non defuerunt huic tam ſancto operi proceres, Conſules, & primates vrbis, quinimo quandam antiquiſſimam turrim vltro dederunt, ex cuius materia potiſſima pars fabricæ fuit in altum adducta ſpatio annorum 12. Summè honoratur in huius eccleſia loci ſacellum diui Ioſephi, quod multis indulgentijs cumulauit illuſtriſſimus ac reuerendiſſimus Cardinalis de Claramonte quondam Legatus Auenionenſis, prout authentica documenta teſtantur. Sub anno Dñi 1489. breue fundationis ab Innocentio VIII. datum & anno ſui Pontificatus iij. habetur. Præfata eccleſia conſecrata eſt à R. Epiſcopo Troiano Bartholomęo Portenenqui in die omnium ſanctorum. Patrinus fuit Gulielmus Barbocius Doctor & Iudex regius, cuius ope ſacellũ Anunciationis B. Mariæ fuit erectum, in quo ipſe eſt tumulatus. Multa ſunt inſuper pręclara ſepulcra tum fundatorum, tum multorum aliorum, vtpote nobiliſſimæ Annæ Carlottæ de Villa noua, cuius expenſis chorus eccleſiæ fuit factus, Balthaſaris Fonque Domini de la Guardia, Domini Dãtipolis proſapiæ de Frãſio Marchionis, Domini Auſſonis, & aliorum, quę eam multum illuſtrant, & percelebrem reddunt, & totum conuẽtum etiam, in quo manent duodecim fratres. B C

De conuentu S. Mariæ de compaſsione Manuaſcha. Conu. XV.

IN vberrimo ſolo, iucundiſſimaq; planitie ſita eſt villa Maunaſchę in Prouincia diœceſis Ciſtarienſis prope Alpes varijs olim laceſſita bellorum ſucceſſibus: vnde conuentus Ordinis ſancti Franciſci extra mœnia ſitus, à militum cuneis ſolo fuit æquatus. Verùm ſub anno Domini 1364. quarto Idus Iulij procurante fratre Ioanne Donando equite hoſpitalis S. Ioannis in Hieruſalem, & ſancti ſepulcri, Cõmẽdatore S. Ægidij, & Baliuio Mannaſcenſi, fuit fratribus de loco intra mœnia prouiſum. Erigentibus itaque fratribus quoddam oratorium conuentus fuit extructus, potiſſimè eleemoſynis proſapiæ Hugolini de Vacherijs, Volandi Rodorterij & aliorum, quorum ſepulcris adornatur eccleſia conſecrata in honorem B. Mariæ de compaſſione. Hoc in conuentu mox in initio bellorum hæreticorum prima ſacrilegia fuerunt patrata ductore de Monaris ſummo, ac crudeliſſimo perſequutore catholicorum. Calix enim è manu ſacerdotis celebrantis fuit à militibus ſacrilegè ſublatus. Quidam etiam fratres fuerunt in puteum capite deorſum pedibus ſuſpenſi, vt iocalia & ſacra vaſa detegerent, quibus occurrit pietas & deuotio nobiliſſimæ ac religioſiſſimę Comitiſſę de Maille ſocrus Comitis Claudij de Tenda, Religioni Franciſcanæ plurimum affectæ. Horum patrum exemplaria patebunt in tabella (de qua ſæpius) depicta, vt maior de ijs rebus habeatur cognitio. Manent commodè dicto in conuentu quindecim Franciſcani fratres. D E

De conuentu Dominæ noſtræ de pietate Pedenacij. Conu. XVI.

PEDENACIVM oppidum eſt pulcherrimum, ac ditiſſimum inter Biterras & Montempeſſulanum in Gallia Goricha ſitum, diœceſis Agathenſis, cuius nomẽ paſſim & vbique perfertur propter frequentes nundinas. In primis Galliarum tumultibus ab hæreticis

A ab hæreticis excitatis, iocalibus eccleſiæ omnino extitit expoliatum, hæreſiarchis placidum præbens hoſpitium. Verùm ſemel poſtea excluſis, nunquam à cætero portas illis aperuit: ſed catholicũ permanſit. Fuit ibi conuentus pulcherrimus atque deuotus Ordinis ſancti Franciſci regularis Obſeruantiæ, fundatus primò à patre fratre Laurentio de Monte Vicario prouinciali Prouinciæ, cuius prædicatione adeò delectatus fuit populus, vt quandam domum Ordini daret, anno Domini 1452. annuente Nicolao V. Pont. max. prout extat breue. Tempore verò Calixti III. anno ſcilicet Domini 1456. facta fuit præfatæ domus alienatio, & fundi, in quo ſitus eſt modò, acquiſitio. Sed anno Dominicæ incarnationis 1472. annuente Sixto IIII. ſummo Pontifice ad inſtantiam pijſſimi cuiuſdam Iacobi Laureti Pedenacij, cuius filius vnicus, cariſſimusq; patrum doctrina & exemplo allectus, Religionis habitum induerat, hic locus eiuſdem ſupplican
B tis ſumptibus conſtructus fuit. Qui quidem Iacobus meritò eius fundator dici poteſt, imò & ipſius frater vterinus Bernardus Toloſanus in iure Doctor, atque Aduocatus, qui tum apud Regem, tum apud Pontificem non paruos labores aſſumpſit, vt opus perficeretur. Titulus huius conuentus eſt Domina noſtra de pietate, cui idem Sixtus IIII. multas indulgentias conceſſit, potiſſimè lucrãdas in die Corporis Chriſti. Fuit hic locus ab hæreticis combuſtus fratribus hinc inde fugientibus, & bis eorundem opera, ſed piorum Pedenacienſium fauore reſtauratus, quem 12. fratres modò occupant.

De conuentu Minoritico Limoſij. *Conu. XVII.*

LIMOSIVM oppidum eſt ſitum in vltimis huius Prouinciæ finibus, vicinum Prouinciæ Aquitaniæ, quod in duas partes maiorem ſcilicet, & minorem diuidit
C Ataxium flumen, eiusq; agrum commodè irrigat. Dines eſt lanificio, eccleſiam habens pulchram ſub nomine ſancti Martini ædificatam, ſub diœceſi Arelatenſi, nec multum à Carcaſſona diſtat. Munitiſſimum inſuper eſt, tamquam Hiſpaniæ oppoſitum. A vicinis hæreticis, pluries laceſſitum modò, non minus quàm olim à varijs nationibus. Vnde non mirum ſi conuentus ſancti Franciſci, olim extra oppidum extructus, ruinis ceſſerit: verùm adeò ſunt affecti Limoſienſes huic Ordini, vt mox voluerint alium habere intus mœnia maioris oppidi: quamuis documenta, aut hominum ignauia, aut temporum iniuria non habeantur. Tamen extant ſepulcra admodum antiqua non longè à maiori altari Dominorum de Beſim proſapię de Leuis, vnde ex coniectura habetur eos ipſius fuiſſe fundatores. Solum tamen iuxta antiquum ſacellum ſancti Spiritus dedit illuſtris Antonius de Barrilis. Nec illæſum permanſit Limoſium ab iniurijs bellorum
D hæreticorum, ſed datum fuit in prædam, ſub anno Domini 1562. prima Martij vſque ad 27. Aprilis, & à catholicis, & hæreticis diuerſo Marte dimicatum eſt, ductoribus hæreticis Domino de Nouellis, ac Domino de ſancto Colgato cum phalange hæreticorum quorũ vi catholici ab vrbe ſunt expulſi. Tamen illicò affuêre auxiliares copiæ à Carcaſſona & Toloſa ductoribus Poniaſio Carcaſſonenſi & Petro Lupiano Cathalano, cum ſelectiſſimo milite, qui, vrbe impetita per 29. dies validiſſimis machinis, victores euaſerunt, cohorte interim hæretica aut armis trucidata, ac hæreticorum Miniſtris flammis admotis. Ducibus de Nouellis, & de ſancto Colgato adactis cum 60. militibus patibulo. Sicq; redijt ſub protectione catholicorum clariſſimum oppidum Limoſij, quamuis expoliatum omnibus bonis, non tamen amiſit pignus ſacelli ſancti ſepulcri, in quo eſt imago Crucifixi mirę compũctionis, ac deuotionis, in cuius pręſentia multa
E facit Deus miracula. Conuẽtus igitur fuit reſtauratus eleemoſynis catholicorũ, maxima liberalitate fratribus, quos deuotione proſequũtur, oblatis, in quo manent eorũ 12.

De conu. Domina noſtra de Angelis Antipolis. *Conu. XVIII.*

NON longè à Varo flumine in littore maris prope inſulam Leronis, ſiue Lyrinẽſem à Maſſiliẽſibus extructa eſt vrbs Antipolis, multa pręclara antiquitatis monumenta continẽs: vtpotè theatri, fontis, columnarumq;, quæ omnia eximiæ ſunt contemplationis. Hæc illuſtris fuit quondam ſede prætoria Romanorum: veluti antiquitus Epiſcopali, qua nihilominus orbata Graſſienſis locus coronam accepit. In ea eſt conuentus Ordinis diui Franciſci regularis Obſeruantiæ, fundatus ſub anno 1516. procurante

curante patre fratre Petro Saxi commiſſario prouinciali. Fundum ſuppeditauit honorabilis matrona Anthea Hugolina relicta quondam vidua ex morte Honorati Hugolini. Primum eius lapidem fundamentalem iecit R. Petrus Lambertus Epiſcopus Venuſinus nepos præfatæ dominæ, aſſiſtentibus inclytis Ioanne de Seua, & Gaſparo de Grimaldis condominis Antipolitanis. Anno verò Dñi 1510. & 12. Maij inchoata eſt eius eccleſia expenſis inuictiſſimi Renati patris Claudij Comitis de Tenda, magni Magiſtri Franciæ, & anno 1532. cal. Octobris conſecrata extitit per reuerendiſſimum Petrum Ranelli Epiſcopum Ebroniſſenſem Ordinis Minorum Prouinciæ Franciæ, ſub titulo noſtræ Dominæ de Angelis. In præfato conuentu manent opportunè fratres 14. A

De conuentu S. Franciſci Lunelli. Conu. XIX.

INTER Nemauſum, Montempeſſulanum, & Foſſas Marianas propè mare conſtructa eſt vrbs Lunelli vberrima vino, tritico & paſcuis, ac commoda Italis, Hiſpanis & omnibus itinerantibus, quæ non parum moleſtiæ intulit caſtris Ammirantis de Colligni, & Teutonum in vltimis tumultibus: quamuis defecerit ex illo tempore à catholica Religione. Hęc quãtũ dilexerit Ordinis S. Frãciſci ſat demonſtrabat conuẽtus. Fertur enim diuũ Antoniũ Paduanum ſacras ibidẽ conciones habuiſſe, ranisq; obſtrepẽtibus ſilentium impoſuiſſe. Vnde in lacunis viridarij conuentus piſcibus ex eo tẽpore mutiores videntur. Non me pigebit rem narrare admirabilem, quæ hac in vrbe contigiſſe paſſim aſſeritur, imò quòd conſtet authentico inſtrumento. Iam à 200. annis quædam deuotiſſima mulier propinqua morti, dum teſtamentum conderet, aſſeruit futurũ eſſe, vt conuentus beati Franciſci extra mœnia ſitus ab hæreticis combureretur. Vnde domum ſuam legauit Religioni eo adueniente caſu, quæ erat intra ſepta vrbis. Quod tamen factum eſt, tum anno Domini 1562. tum anno 1575. ſuccedentibus atrociſſimis perſequutionum procellis. Nam quod è primis cladibus anni 1562. remanſerat, anno 1575. fuerunt funditus conſumpta igni, & patres ac fratres grauiſſimum genus mortis ſubierunt, maximè ſub anno 1575. Primò pater frater Claudius Faber digniſſimus Guardianus atque diſertiſſimus verbi diuini proclamator, conſobrinusq; patris Prati Nemauſi occiſi, ſimilem mortem ſubijt fortiter: nam toto corpore pugionibus confoſſo in altiſſimum puteum ſemiuiuus à quodam confratre fuit proiectus, hoc iubente hęreticorum ferocitate, non pauperculi & timorati fratris voluntate, aut liuore, qui tandẽ proiecto ſuo caro patre Guardiano, ſuper illum ſaucius fuit etiam ipſe proiectus & demerſus. Super quos ne elaberentur, magna lapidum congerie tantorum patrum occiſa corpora fuerunt obruta. Huic vltimo erat nomen pater Animondus ex Sabaudia. Pater verò Guardianus erat oriundus ex Brienſone vt pater Pratus. Elapſis aliquot annis corpus dicti patris Animondi repertum fuit inter alia corpora totum recẽs, atque proprio cruore madidum, non ſine multorum admiratione, ſiquidem clamat ſanguis de terra. Proiectis igitur patribus in puteum torus furor filiorum tenebrarum ad V.P.F. Ioannem Capucium oriundum de Rouerga, Vicarium meritiſſimum, atque eg regium prædicatorẽ ſe conuertit, illumq; adoritur armata caterua ſclopetariorũ in cãpis, & globis, & ſpherulis miſerè, ac crudeliter conſternarũt. Hic annexa fuit hęc perſequutio atrox, multumq; vniuerſalis. Interim Lunellum poſſidetur ab hęreticis omnibus eccleſijs, & conuẽtibus, præſertim noſtro celebri Frãciſcano conuẽtu, dirutis ſoloq; miſerè æquatis. B C D

De conu. S Catharinæ de monte Syon Selli Robaudi. Conu. XX. E

HIC conuentus eſt campeſtris, amœniſſimus, omnium arborum ſpeciebus conſitus, irriguus, atque inter Forumiulium & Dragnignianum extructus in Prouincia diœceſis Foroiulienſis, qui olim fuit monaſterium monialium Ordinis Cluniacẽſis, fundatum expenſis illuſtris Alijonis de Villa noua magni Magiſtri Rhodi, anno 1206. Veruntamen, anno Domini 1501. ſub Papa Alexandro VI. & Ludouico Galliæ Rege, ad requiſitionem pijſſimi Ludouici de Villa noua Marchionis de Trãſio, moniales fuerunt tranſlatæ in locum de Tranſio, conſentiente dicto ſummo Pontifice, prout conſtat ex tranſumpto, ſub anno Domini 1499. ſeptimo cal. Octob. & alio ſub anno Domini 1504. & fratres introducti ſunt. Eius eccleſia eſt conſecrata ſub nomine beatæ Catharinæ de

A rinæ de monte Syon à reuerendiſſimo Elzeario de Villa noua fratre Alijonis funda-
toris, & beatæ Roſſolinæ quondam Abbariſſæ dicti monaſterij. Cuius corpus inte-
grum, odiferumq; aſſeruatur cum magno honore, licèt non ſit canonizata. Com-
morantur hoc in campeſtri loco, & ſatis commodè, decē religioſi fratres Franciſcani.

De conuentu S. Franciſci Rellania. *Conu. XXI.*

ANTIQVISSIMA eſt hæc ciuitas Rellania, prout monumenta antiquitatis
euidenter demonſtrāt, inter Ciſtericum, & Aptam Iuliam prope Ciſſariſtam ex-
tructa, iuxta Alpes diœceſis Aquenſis in Prouincia, iucundiſſima præterea, irrigua, &
fertiliſſima valde. Cuius eccleſia parochialis honoratur nomine & reliquijs diui Dio-
nyſij Areopagitæ Epiſcopi & martyris, atq; ſancti Pauli Apoſtoli dilectiſſimi diſci-
B puli. Non procul ab ea eſt antiquiſſimus conuentus fratrum Minorum de Obſeruan-
tia, extructus à ſocijs beatiſſimi patris Franciſci, quorum corpora ibidem feliciſſimè
quieſcunt cum maximo honore, ac reuerentia: non tamen inueniuntur documenra
authentica atteſtantia quo tempore, vel à quo ſingulari benefactore præcisè fuerit
conſtructus. Tamen apud publicos Notarios teſtamenta quædam ſcripra reperiūtur,
ſub anno Dominicæ natiuitatis 1237. die 4. Nouembris acta, in quibus quædam elee-
moſynæ conuentui legabantur, & ſub anno Dominicæ incarnationis 1248. Sunt in
multis locis præfati conuentus inſignia inclyti Ducis Britanniæ. Fortè ille pientiſſi-
mus heros pro maxima deuotione ac pietate, qua Franciſcanam Religionē proſeque-
batur, adauxit aut ampliauit dictum conuentum. Sunt quoque & ibidem inclytorum
Comitum Rellaniæ, Baronū de Ciſſariſta, Baronis de Falcone, & aliorum nobiliū he-
C roum ſepulcra, quæ penitus fuêre igne combuſta ex præcepto cuiuſdam Domini de
ſancta Cruce nequiſſimi, peſtilentiſſimiq; hæretici, arque inſignis prædonis. Capti
fuerunt hoc in loco ab ipſis hæreticis monachiſmi oſſoribus fratres Minores, & fla-
gris crudelibus affecti, & varia ludibria experti, tandem in vincula coniecti fuerunt:
ſed tandem liberati fauote illuſtriſſimarum filiarum Dominæ Ancipolenſium, Comi-
tiſſæ videlicet de Grigniano & ſororis ſuæ Dominæ de Ciſſariſta. Reſtauratus pe-
detentim conuentus eleemoſynis Rellanienſium, in quo interim manent 8. fratres.

De conuentu B. Mariæ de conſolatione Pignacij. *Conu. XXII.*

PIGNACIVM oppidum eſt in valle vberrima & amœniſſima, omniumq; plā-
tarum varietate inſigni, non mulrùm à mari diſtās, inter Forum iulium, & Tho-
D lonum ſita, diœceſis Forumiulienſis, cuius deuotiſsimi incolæ tanto affectu, tantaq;
pietate proſequuti ſunt ſacram Religionem Franciſcanam, moti exemplo patrum, ac
ſana doctrina, vt ſpontè Cōſules nomine communicaris ad ſanctiſsimum Dominum
Sixtum IIII. Pont. max. anno Domini 1474. humiliter acceſſerint ſupplicantes, vt
illis liceret conſtruere conuentum Religionis præfatæ, ſub titulo noſtræ Dominæ de
conſolatione. Quorum deniq; votis benignè annuit præfatus Pontifex, prout conſtat
ex breui ſuper ijs authentico. Veruntamen repugnantibus canonicis eccleſiæ colle-
giatæ, fauore ſereniſſimi ac pijſſimi Regis Renari, tunc in Prouincia agentis, & illu-
ſtris Palamidis de Solerijs eius locum tenētis, non obſtantibus oppoſitionibus quibuſ-
cunq;, volūtas ſummi Pontificis, & deuotio fidelium plenè ſortita eſt ſuum effectum.
Non quidem intra metas diœceſis Forumiulienſis ſed Tholonenſis in territorio Ca-
E ſtri Regalis per milliare diſtans à Pigniaco extructus fuit conuentus, qui decoratur
multis ſanctorum reliquijs, videlicet ſancti Blaſij Epiſcopi ac martyris, ſanctę Claræ,
SS. Teodori, & Seuerini martyrū, S. Agathę, & Vrſulæ virginū & martyrum, Philemo-
nis marty. Fabricijq;, ac lingua ſancti Mauritij. Conſecrata eſt eius eccleſia à R. Dio-
nyſio Baſſoneti Epiſcopo Tholonenſi, qui ſibi aſſuetam indulgentiam in die anniuer-
ſario conceſſit. Expertus quoque eſt conuentus hic cladem ſub hæreticis in primis tu-
multibus à quodam de Soreda, qui magna audacia atq; execrabili blaſphemia ſpo-
pondetat ex eccleſia facere ſtabulum. Quo tempore fratres Minoritæ compulſi ſunt
fugere, & ad loca tutiora ſe conferre. Sed malè mortuus eſt inimicus ille Eccleſiæ ca-
tholicæ, & conuentus remanſit, vbi morantur modo ſatis commodè decem fratres.

De Minoritico conuentu Florenſiaci. Conu. XXIII. A

FLORENSIACVM vrbs eſt iuxta mare frumēto refertiſſima in Gallia Gothica diœceſis Aghatenſis, in qua conuentus fratrum Minorum regularis Obſeruantiæ pulcherrimus & ſelectiſſimis lapidibus quadris, impenſis pientiſſimorum Ducū de Cruſſolis Vticenſis proſapiæ de Leuis, fundatus extitit. Verùm ſi patrū pietas & religio conuentum erexit, hunc ipſum filiorum hæreſis (proh dolor) funditus euertit, ita vt iaceat ſicut vmbraculum in cucumerarium. Videat Deus & iudicet.

De conuentu S. Mariæ de gratia Carcerum. Conu. XXIIII.

CARCERIS oppidum eſt inter Argentium, & Caramiam fluuios ſitum, non longè à Braguiniano diœceſis Aquenſis in Prouincia, pertinens ad illuſtriſſimum B Dominum de Pontenes Baronem de Cotigniaco, & Comitem Carcerum. Hoc in loco fuit inceptus conuentus Ordinis Minorum regularis Obſeruantiæ, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo vigeſimo, & die ſextadecima menſis Ianuarij, Prouinciam adminiſtrante patre fratre Antonio Panicando, aſſiſtentibus ſibi pluribus patribus, dum Regno potiretur Franciſcus Valeſius huius nominis primus, ac Galliarum Rex. Quidam aſſerunt hunc conuentum extructum eleemoſyna relicta à quodam reuerendiſſimo Epiſcopo, qui, dum illàc trāſiret, ibidem diem clauſit extremum, proficiſcens in Hiſpaniam. Verùm inſtrumenta, quæ nos certiores de hac re efficere poterant, ſunt deperdita. Eccleſia honoratur titulo beatæ ſemperq; virginis Mariæ de gratia, vbi octo tantùm fratres morantur frigeſcente charitate multorum.

De conuentu beatæ Mariæ de pace, ac S. Franciſci Olleollarum. Conu. XXV. C

OLLEOLLARVM locus prope Tholonem eiuſdem diœceſis in Prouincia ſumma amœnitate arborum, fructuumq; varietate donatus, ſuper omnia alia Prouinciæ loca conſpicuus eſt: ſed magis incolarum deuotione in Deum, ac fidelitate in Regem, quippè qui nunquam monſtra hæreticorum paſſus ſit intra mœnia ſua inhabitare. Tanta præterea deuotione iampridem Ordinem diui patris Franciſci amplexatus eſt, vt ſub anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringēteſimo trigeſimo primo, toto conatu eius ciues ſummum Pontificem tunc clauum Eccleſiæ catholicæ gubernantem obteſtati ſint, quatenus ſuper conſtructionem vnius conuentus D ſancti ac ſeraphici patris Franciſci benignum præberet aſſenſum in agro Olleollarum. Quod & illis paterna beneuolentia fuit conceſſum. Tamen inſurgentibus vbiq; impedimentis intentum opus non fuit executioni demandatum. Non ideò perinde ceſſauit populi deuotio: quinimò ſub anno Dominicæ natiuitatis 1536. ſummè cupiens ac ſummopere deſiderans votorū ſuorum effici compos, operi manum admouere cœpit, ſed perinde illi non defuit impedimentum, (Deo ſic permittente) vt tot, tantiſq; repulſis maior & feruentior cognoſceretur eius deuotio. Sicq; vſq; ad annum Dominicæ incarnationis 1570. & 28. Martij hac ſpe nutritus ad ſenatum iterum recurrit, à quo (prout ſuprà) beneplacitum optatiſſimum reportauit. Verùm non permittebant illa infeliciſſima tempora in Regno Galliæ nouas eccleſias conſtruere, cùm antiquæ impijſſimorum hæreticorum rabie funditus diruerentur ſoloq; æquarentur. Prorogatum E fuit ergo opus non abſque ingenti dolore & perturbatione Olleollarenſium, qui tot impedimenta & dilationes egerrimè ferebant, vſque ad annum Dominicæ incarnationis milleſimum quingenteſimū octuageſimum primum, & 18. Auguſti. Sedente demum in cathedra Petri ſanctiſſimo Domino Gregorio XIII. regnāte Chriſtianiſſimo Rege Henrico III. meq; totius Ordinis Franciſcani clauum tenente, prouinciali verò Miniſtro patre fratre Nicolao Bermundo præfatus conuentus feliciter fuit inceptus, expenſis pijſſimæ Reipublicæ, ſub titulis beatę ſemperq; virginis Mariæ de pace, & beati Franciſci, quem reuerendiſſimus Epiſcopus Maſſilienſis (conſentiente reuerendiſs. Epiſcopo Tholonē.) benedixit, quemq; 12. fratres commodè inhabitant.

A *De conuentu ſeu eremitorio S. Petri de Canono. Conu. XXVI.*

SVNT & in hac ſancti Ludouici Prouincia quatuor deuotiſſima eremitoria, de quibus ſuo ordine agemus, & primò quidē de eo quod Apoſtolorū coryphęo diuo Petro de Canono dicatum eſt. Præfatum igitur eremitorium iure optimo primum inter cætera tria locum obtinet: nam mox poſt Concilium Conſtantienſe fuit conceſſum à quodam reuerendiſſimo Epiſcopo Aquenſi, & capitulo cathedralis eius eccleſiæ, cùm antea fuiſſet Prioratus. Eius ſitus ſedem obtinet in territorio de Horonis inter Auenionem & Aquaſſextias in monte amœniſſimo, irriguo, atque arboribus diuerſi generis conſito: qua etiam de cauſa contemplationi ſummoperè fauet, & à religioſiſſimis patribus ac fratribus ſemper fuit deuotiſſimè incultū, multorumq; nobiliū
B ſepulcris cohoneſtatum, potiſſimè proſapiæ Rupis martinæ. Huius conuentus, in quo 7. fratres morantur, eccleſia conſecrata eſt ſub titulo diui Petri Apoſtolorū Principis.

De conuentu B. Mariæ de pulchro viſu Taraſconis. Conu. XXVII.

EXTAT & aliud eremitorium inter Auenionem & Taraſconem, quod olim fuit domus campeſtris prope Caſtrum de la Motta. Nobilis autem ac potentiſſimus Raymundus de Monte falco motus in Ordinem diui Franciſci deuotione illā (quòd ad ſe pertineret) ſpontè dedit, vt à cætero eſſet habitario fratrum, ſub anno Dominicæ natiuitatis milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo ſeptimo, aſſentiente ſanctiſſimo Domino Pio II. Pontifice maximo, prout extat breue authenticum. Titulus eccleſiæ eſt Domina de pulchro viſu. Manent hoc in loco ſatis commodè ſex fratres.

C *De conuentu B. Mariæ de gratia Turris aquarum. Conu. XXVIII.*

IN diœceſi Aquenſi in territorio Turris aquarum prope Pertuſium ſuper flumen Veſium, in valle quadam nemoroſa conſtructum fuit hoc eremitorum, ſub anno Dominicæ annunciationis milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo quinto, expenſis pijſſimi Domini Falconis de Agante regij Equitis, ac Domini de ſaltu Carpentoractenſis diœceſis, annuente tamen ſanctiſſimo Domino Sixto IIII. Pontifice ſummo, prout liquet ex eius breui. Titulus eccleſiæ eſt noſtra Domina de gratia. Hunc locum ex parte combuſſerunt caſtra hæreticorum, dum Pertuſium obſiderent, ductore des Adrets, de quo dictum fuit, dum de Carpentoracto ageremus. Multa paſſi ſunt ibi fratres. imò & ipſe locus à nefarijs hæreticis: verùm illorum temeritatem diuina
D vltio inultam non reliquit: nam eos qui auſi ſunt ſanctos viros moleſtare, vel temerario ſceleris auſu inuadere, tamquam ſacrilegos, & in Deum blaſphemos dira & grauis vltio ſemper ſubſequuta eſt, quia contra omnipotētiſſimum Deum, & contra propriā conſcientiam quamplurima ſcelera tyrannicè nimium patrarunt: quare huic nefario Duci, ſeu Capitaneo des Adrets ſuiſq; militibus, id accidit quod, dum de præfato conuentu Carpentoractēſi ageremus, diximus. Modò verò reſtauratus 6. fratres continet.

De conuentu ſeu eremitorio S. Hieronymi. Conu. XXIX.

IN territorio Maſſilienſi diſtans per tria milliaria à ciuitate Regia fundatum fuit hoc eremitorium impenſis pijſſimi ac sereniſſimi Renati Regis Sicilię, Hieruſalem, & Comitis Prouinciæ, aſſentiente ſanctiſſimo Domino Sixto IIII. anno Dominicæ
E incarnationis milleſimo quadringenteſimo octuageſimo, 6. nonas Iulij, anno verò ſui Pontificatus decimo, ſub titulo ſancti Hieronymi. Sunt hoc in loco plura notatu digniſſima, & primò quidem imago præfati ſancti Hieronymi manibus prædicti Regis Renati venuſtè depicta, & ſequentes ſanctorum reliquiæ: de oſſibus ſanctorum Sebaſtiani, & Fabiani, quæ præfatus Sixtus Papa tranſmiſit ad ipſum Regem Renatum per venerandum patrem ac magiſtrum Bernardum de Capua præfati Regis Confeſſarium. Commorantur commodè hoc in eremitorio ſex fratres.

VT autem pollicitis ſtemus, pateantq; ad oculum huius Prouinciæ martyres (de quibus tum ſuperius, tum quoque inferius) eos graphicè in tabella depictos hoc in loco ponendos curaui, in gratiam illorum, qui iconibus maximè oblectantur.

GLORIOSV̄ CERTAMĒ FRATRV̄M MINORV̄ OBSERVANTIÆ PROVINTIÆ SCTI LVDOVICI

PROVIN-

A PRÆCEDENTIBVS quoque fratribus pro Chriſti fide occiſis annectendi veniunt duo noui ſacerdotes, qui Pariſios ſtudij cauſa mittebātur à Prouincia. It capti fuêre prope locum, qui vulgò dicitur la Palſi in cofinibus Comitatus Veniani ſuper Auxaricam, quorum alter vocabatur frater Antonius Gaijns, oriundus ex pago de ſancto Zacharia diœceſis Maſſilienſis, alter verò dicebatur frater Ioannes Vachetusoriundus ex Caſtro Vulpini prope Auenionem. Ambo religioſæ vitæ, bonæq; expectationis. Fuerunt igitur in via capti à militibus hæreticis, detruſiq; in ergaſtulum, ibiq; rigidè, ac cum maxima crudelitate ſeruati per quindecim dies, ad quos frequēter Miniſter hæreticorum venit ſatagens animos illorum à vera fide, & Religione ſeducere. Primò quidem promiſſionibus, deinde minis. Verùm illi iuuenes quidem ætate, tamen cum prudentia
B ſerpentis euangelici corpora ſua flocci pendebant, vt caput ſuum Chriſtum, cui fidem ſpoponderant, ſeruarent. Quamobrem conſtanter, ac inrrepidè permanentes ſententiam mortis à præfato Miniſtro ſubierunt, quam mox exercuerunt iniqui milites colligantes ſimul præfatorum fratrum manus ad ſtipitem arboris. Ibidem corpora illorum irriſoriè, ac crudeliter ſpherulis carapultæ diuerſis in locis tranſuerberarunt, perforaruntq;, non quidem illicò, ſed theatrum excitantes, paulatimq;, vt maior illis infligeretur pœna. Illi verò mutuò ſe exhortantes vnus poſt alium ſpiritum reddiderunt altiſſimo Creatori, pro cuius nomine ingenti lætitia affecti libentiſſimoq; animo talia patiebantur. Cui honor & gloria in ſæcula ſæculorum Amen.

De monaſterio Clariſſarum Biterrarum. *Mon. I.*

C SVNT & à præfatis locis hac in Prouincia ſeptem monialium monaſteria, quorum primum occurrit id quod Biterrarum (de quibus ſuprà) erectum eſt. Id tamen diſcriminis à prima ſui erectione vſque impræſentiarum intercedit, quòd videlicet anno Dominicæ incarnationis 1280. extra ipſius ciuitatis muros extructum fuerit. Tamen cum ipſa ciuitas Anglico bello crebrò laceſſiretur, anno Dominicæ incarnationis 1364. facta primùm fundi commutatione cum canonicis eccleſiæ ſancti Euphrodiſij, aliud (de quo impræſentiarum) ædificatum extitit. Cùm autem ſucceſſu temporis ſorores à vero inſtituto ſuæ Regulæ deſtitiſſent, à ſororibus monaſterij Lezigniani fuerunt reformatę, multorum patrum eximiæ ſanctitatis auxilio, quorum corpora ibidem requieſcunt. Bis expertæ ſunt huius loci moniales in tumultibus Gallię aſſuetas miſerias, & clades, nulla tamen perijt in fuga: laus ſuperis. Quibus tamen
D vtcunque ſedatis reuerſæ ſunt, manentq; ibi modò triginta earum, vitam interim ſat pauperem ducentes, paupertatem tamen propter ſponſi amorem libenter perferunt.

De monaſterio S. Claræ Auenionis. *Mon. II.*

RELIGIOSISSIMVM eſt hoc monaſterium inter alia totius Galliæ olim à ſororibus ſancti Damiani Aſſiſinatibus conſtructum. Verùm paulatim rigidam ſui ſtatus diſciplinam reliquit. Tamen illuſtriſſimus Franciſcus Cardinalis de Claromonte, dum eſſet Legatus Auenionenſis propriam ſororem Franciſcam de Claromonte monialem ſanctiſſimam ex monaſterio Albigenſi euocans, eam huic loco in Abbatiſſam præfecit. Cuius denique pietate, & fratris auxilio fuit ad plenum reformatum. Præfatæ ſororis Franciſcæ corpus honeſtè à ſororibus honoratur. Huius
E loci eccleſia decoratur titulo ſanctæ Claræ, atque etiam ſepulcro nobiliſſimæ domus Vicecomitum de Cadenero, patrum, fratrumq; tum Epiſcoporum, tum equitum regiorum, veluti monaſterium vigilantia matrum, filiarum, & ſororum eorundem. Sunt omnes ſimul ſorores numero quinquaginta, Deoq; fideliſſimè famulantur.

De monaſterio S. Annæ Lezigniani. *Mon. III.*

MONASTERIVM Lezigniani pauperum dominarum ſanctæ Claræ, non longè à Narbona diſtat, antiquitate, & deuotione non vulgare, ſub anno Dominicæ incarnationis 1306. à pientiſſimo Iacobo à Borbonio Rege Siciliæ, & Hieruſalem, & Vngariæ, atque Neapolis, Comite Marchiæ, Carlati, ac Caſtrenſis fuit extru-

ctum, ad requiſitionem tamen ſanctæ matris Coletæ, cui præfatus Rex fundum conceſſit, ſub Eugenio IIII. ſummo Pontifice, anno ſui Pōtificatus primo, prout extat breue. Hoc in monaſterio tantùm viguit Regulæ & ſtatus obſeruantia, quòd meritò multorum aliorum cognoſcatur veluti parens, & ſeminarium, potiſſimè monaſterij Perpiniani, & Biterrarum, imò etiam & Aquenſiū. Titulus eccleſiæ eſt diua Anna mater virginis Mariæ, quam eccleſiam legimus conſecratam à quodam reuerendiſſimo Epiſcopo ſancti Pauli. Plurimùm honorantur hoc in loco oſſa, ſummo odore fragrantia, beatæ ſororis Bonæ ex proſapia d'Arminiaco: quæ tantæ fuit vitæ auſteritate, tantaq; prædita eleuatione mentis in Deum, vt dono prophetię aliquando fuerit illuſtrata, potiſſimè ſuper obitum patris ſui, prout legenda eius teſtatur. Fertur quoque ad ſepulcrum dictæ ſororis Bonæ quidam mortuus olim reſuſcitatus. Non pepercit huic deuotiſſimo monaſterio Caluinica rabies, potiſſimè ſub anno Domini 1576. dum è ſacris excubijs matutinalibus hora tertia poſt mediam noctem redirent ſorores. Quippe ab irrumpentibus per tectum & parietes ſacri clauſtri prædonibus, & circumcelionibus hęreticis pauperes ſorores circundantur, à quibus vſque ad ſactum velum omnibus bonis fuerunt expoliatæ, ac ſummæ viginti aureorum pro cuiuſlibet redemptione expoſitæ, Angelo Domini nihilominus ſacrum pignus virginitatis, quod Domino vouerant integrum ſeruante. Illas mater Abbatiſſa poſt varias tribulationes Narbonam iniuncto muneri ſatisfactura conduxit. Vbi fuerunt humaniſsimè & à ſenatu, & tota ciuitate ſuſceptæ. Poſt aliquot annos reuerſæ ſunt ad præfatum monaſterium omnino deſolatum, inibiq; modò manent Domino ſeruientes ad numerum 26. de prima (vt aiunt) Regula, magnam interim charitatem pauperibus transeuntibus pro ſuo modulo ſubminiſtrantes, eoſq; omni beneficiorum genere proſequentes.

De monaſterio Dominicæ natiuitatis Aquis. *Mon. IIII.*

MONASTERIVM ſanctæ Claræ in ciuitate Aquenſi fuit fundatum ſub titulo natiuitatis Domini à Chriſtianiſſima Regina Sanctia vxore inuictiſſimi ac ſereniſſimi Regis Roberti Hieruſalem, & vtriuſque Siciliæ, Comitiſq; Prouinciæ. Quæ quidem Regina multa pretioſa magniq; valoris dedit iocalia eidem monaſterio. Inter quæ ciborium & pixis ad deferendam ſacram communionem ſororibus ſingularis fabricæ primum iure obtinet locum. Sunt inſuper multæ reliquiæ: Vtpote de ligno ſanctæ crucis, vndecim millium virginum & martyrum, ſancti Andreę Apoſtoli, ſanctæ Catharinæ virginis & martyris, ſanctæ Mariæ Magdalenæ, ſancti Ludouici Epiſcopi Toloſani Ordinis diui Franciſci. In præfati monaſterij eccleſia quieſcit corpus à ducentis annis vel circiter ſancti patris Foraſterij quondam monialium Confeſſoris: vir vtiq; mira pietate, ac ſingulari obedientia præfulgens, præcipuè paupertatem Euāgelicam coluit, quam velut theſaurum incomparabilem in cœlo reconditum verbo ſimul & opere mirificè extollebat. Hic amore Ieſu Chriſti omnia deſpexit, & Religionem Franciſcanam eſt aggreſſus, ibiq; magnos progreſſus fecit, & tandem, omni perfectione plenus, huic vitæ mortali vltimum valedixit, & honorifico in ſepulcro poſitus fuit: ob cuius merita Deus optimus maximus quamplurima, eaq; maxima, miracula operatus eſt, indieſq; patrat. Licèt non ſit ſanctorum catalogo aſcriptus, habetur nihilominus in ſumma reuerentia à fidelibus Chriſtianis. Clauditur eius ſepulcrum ſera fortiſſima, claueſq; ſeruant ciuitatis Conſules. Præfato in monaſterio commorantur 30. ſorores de prima (vt aiunt) Regula: quapropter nullos redditus, etſi liberaliſſimè ab aliquibus Galliæ principibus ſæpe ſæpius eis oblati fuerint, penitus admittunt, ſed exemplum B. virginis Claræ earum primipilæ imitātes, in ditiſſima paupertate, quam ab initio elegerunt, vitam ſuam traducunt, & ingenti hilaritate diurnas nocturnaſq; laudes ſuo dilectiſſimo ſponſo Ieſu Chriſto, cui fidē dederunt, continuò decantant. Vnde omnes illas magna obſeruantia proſequuntur.

De monaſterio S. Claræ Maſsiliæ. *Mon. V.*

OLIM fuit monaſterium primo extra mœnia ciuitatis Maſſilienſis in loco, qui dicebatur Nazareth. Sorores verò vocabātur ſorores ſancti Damiani, fuitq; illud monaſte-

A monaſterium multorũ ſummorum Ponr. vtpote Vrbani IIII. anno 2. ſui pontificatus, Alexandri itidem IIII. anno 1. ſui Pont. indultis plurimùm cohoneſtatum, imò & olivetis & prędijs ditatum. Tamen bellis ingruentibus ſolo extitit æquatum. Vnde ſorores facultatem petierunt ab Vrbano V. anno 1. ſui Ponr. ædificandi intra ſepta eiuſdem ciuitatis aliud monaſterium aſſentiente ſenatu, & fundũ concedente egregio viro Ioanne de Quinciaco Iuris Doctore, & Gulielmo à ſancto Ægidio, idq; ſub anno Domini 1366. & 26. Maij. Huic etiam monaſterio, veluti & Aquenſi, Ciſtericenſi, ac Manuaſcenſi, quæ quondam floruerunt ſub titulo ſanctæ Claræ, Regina Sanctia (de qua ſuprà dictum eſt) multas immunitates conceſſit, & vnicuiq; mille vncias auri elargita eſt, dum ageret Neapolis ſub anno Domini 1337. veluti & Papa Alexander IIII. intrantibus eius eccleſiam in die eiuſdem feſtiuitatis, & per octauas, anno B ſecundo ſui Pontificatus plures gratias atq; indulgentias impertitus extitit. Hic Papa Alexander retulit beatam Claram in numerum ſanctorum. Cuius canonizatio aſſeruatur ſcripto in membranis hoc in loco omnino authenticâ, idq; magna cum reuerentia. Nicolaus etiam IIII. conceſſit indulgentias intrantibus hanc eandem eccleſiam in omnibus feſtiuitatibus beatæ Mariæ virginis. Fuit deniq; reformatum hoc monaſterium, cuius eccleſia ſub titulo ſanctæ Claræ conſecrata fuit, quodq; à 38. ſororibus de prima (vt vocãt) Regula inhabitatur, anno Domini 1516. & 15. Martij per R. P. F. Petrum Achardum prouincialem Miniſtrum, vocatis, & deſumptis quibuſdam religioſiſſimis ſororibus ex monaſterio ſororũ Clariſſarũ ciuitatis Aquenſi.

De monaſterio Clariſſarum Arelatis. *Mon. VI.*

C HOC monaſterium recens eſt ab anno Domini 1562. citra: nam antea ſorores monaſterium habebant Nemauſi prope murum ciuitatis extructum, expenſis cuiuſdam herois ac Domini de ſancto Romano, & procerum ciuitatis. Cui tamen non pepercit ad omne flagitium parata cohors hæreticorum. Qui tamquam Satanę miniſtri fideliſſimi illius pręcepto non obedire nequeunt, & exequutioni mandare illud, ob quod illos ſuſcitauit. Dũ enim hoſtis humani generis Diabolus videt aliquos Deo ſe conſecraſſe, & ad Franciſcanam Religionem tamquam ad ſecuriſſimum aſylum & refugium confugiſſe, nefarios miniſtros omnibus artibus & vijs ſuſcitat, vt ipſos diriſſimis tormentis perſequatur: ſicut in omni tempore & ætatæ ſuſcitauit ipſe nequiſſimus Satan miniſtros & carnifices, qui impijſſimè eccleſiãDei perſequuti ſunt, ſicut in duodecima perſecutione Eccleſiæ catholicæ ſuſcitauit illum crudeliſſimum Iu- D lianum apoſtatã (defecerat enim à fide catholica cui initiatus à principio fuerat) qui Chriſtianorum ſanguinem ingenti immanitate idolis vouit: Veruntamen Deus opt. max. non permiſit inultam permanere temeritatem flagitioſi hominis: nam factus Cæſar & dolo Auguſtus, ſuſcepto aduerſus Perſas bello, in ipſo prælio lethale vulnus accepit, & in cœlum iaculatus in hæc verba prorupit: Exple iram tuam Galilææ (ita enim Chriſtum appellare conſueuerat) abs te fateor me ſuperari. Cùm itaq; pręfatæ Clariſſæ moniales ſponſo dilectiſſimo Ieſu Chriſto ſe cõſecraſſent, & habitum cum regula ſanctæ Claræ virginis ſuſcepiſſent, in ipſas tamquam in ſelectiſſima veræ fidei membra Dæmon hos ſuos nefarios miniſtros ſuſcitauit, qui illarum monaſterium omnibus bonis expoliauerunt, ſoloque æquauerunt, & pauperes ſanctimoniales bis terque inde expulerunt, quæ, ductrice illius exilij matre Angelica Cal- E ua Nicęna primiceria religioſiſſima, ac in aduerſis fortiſſima per varias ſedes vagatæ ſunt, ſemper bonũ odorẽ exhalantes. Has primò ſuſcepit Taraſco, poſtmodum Arelatum, vbi in ſumma rerum, & hoſpitij penuria manent earum duodecim numero.

De monaſterio Aziliæ. *Mon. VII.*

VLTIMO loco ponitur monaſterium Aziliæ. Cuius ſorores viuunt ſub priuilegijs Vrbani ſummi Pontificis. Eius fundatrix extitit inclyta ac piſſima Eliſabetha de Leuis Azilienſium Comitiſſa, ſimul & inſulę Iordanis, anno Domini 1361. eccleſia conſecrata habetur ſub titulo ſanctæ Claræ. Commorantur deniq; hoc in loco duodecim religioſiſſimæ ſorores Clariſſæ, ſed Vrbaniſtæ ſiue poſſidentes.

PROVIN-

PROVINCIA HYBERNIAE.

A QVIA rabida hæreſeos peſtis, infeliciſſimis his noſtris temporibus, in florentiſſimis Angliæ, Scotiæ, Daciæ atq; Hyberniæ Regnis adeò percrebuit, vt ex plurimis Franciſcanorum conuentibus, ibidem in quatuor diſtinctis Prouincijs videlicet Hyberniæ, Scotiæ, Daciæ atq; Angliæ erectis aliquot tantùm in Hybernia reſidui ſint, qui à fratribus adhuc occupentur: vtq; nulli ex noſtris citra præſentiſſimum vitę diſcrimẽ ad ea pateat acceſſus, quatenus breuiori ſaltem compẽdio quæ de ipſis Prouincijs, deq; eorum monaſterijs dicẽda forent colligere poſſint, alium à ſeruato in alijs modum impræſentiarum tenere cogimur. His accedit, quòd à breuiſſima quadam relatione nobis per R.P.F. Marcum ab Olyſippone Portuenſem Epiſcopum in 3. ſuorum Chronicorum B parte tradita nulla penitus apud nos extent monumenta, ex quibus vel ipſarum Prouinciarum antiquitas & erectio, vel ſaltem conuentuum in eis erectorum numerus & nomina innoteſcant: quodq; ex Daciæ atq; Angliæ Prouincijs nullus penitus frater ſuperſit, ex quo iſta addiſcamus: quodq; tandem vnus aut alter ex Scotiæ Prouincia ſuperuiuat frater, & quotquot Hyberniæ patres ac fratres noſtris in partibus inueniantur, inter ſe omnino diſſideant, nulloq; pacto in conuentuum Hybernicorum nominibus atq; numero conſentiant. Nihilominus tamen, quæ hîc de præfatis Prouincis, deq; eorum conuentibus, atq; glorioſis fratrum agonibus à nobis dicentur, ea nouerit curioſus lector non abſq; maximo labore parta, & ad calculum ſæpè ſæpiſſimè reuocata fuiſſe, vt omnis mendacij ſuſpicio à noſtris ſcriptis longius eliminetur.

C Quamobrem eundem pium lectorem exoratum cupimus, vt à nobis his de quatuor Prouincijs dicta, qualiacunq; ſint, boni conſulat, gratantiq; animo excipiat. Quem tamen pręmonitum volumus, nos impræſentiarum alium ab aſſueto (vt prędiximus) morem ſequuturos: Nam ipſas quidem Prouincias ab inuicem ſeparabimus, & illarum cuiq; ſub proprio titulo locum ſtatuemus, non quidem illum, qui ſibi ex antiquitate debetur, cùm inter Prouinciam Scotiæ atq; Daciæ Conceptionis Prouincia interpoſita ſit, & inter Daciæ atq; Angliæ Prouincias ea quæ Britannię dicitur, medium locum teneat, ſed eum, qui ſibi inter ſeſe contingit. Deinde ſi qui adhuc ſuperfuerint conuentus, eos in medium adducemus. Tum demum patres ac fratres noD ſtros in ipſis à truculentiſſimis hæreticis pro Chriſti fide martyrio coronatos prælegentium oculis ponemus. Præfatarum verò Prouinciarum, cùm aliquot tantùm conuentus in ea, quæ Hybernię dicitur, adhuc (vt præfati ſumus) perſeuerent, in cęteris autem nullus penitus reſiduus ſit, ſiue ſigilla, ab eo ſolummodò, quo Hybernię Miniſter pro muneris exequutione fungitur, ſiue etiã prępoſitos ſibi patronos à ſancto Malachia Hybernicorum Epiſcopo: qua etiam de cauſa Prouincię Hybernię à nobis pręponitur, cùm cui patrocinentur non adſit, nec debita Prouinciarum deſcriptio fieri poſſit, non eſt quod à nobis ſperet. Vt igitur quæ polliciti ſumus pręſtemus ab Hyberniæ Prouincia, tamquam ab antiquiori, atq; adhuc aliquo modo ſuperſtite E auſpicabimur.

HÆC itaq; Hybernię Prouincia, licèt antiquitate non careat, nullam aliam nobis peperit, nec ab aliqua originẽ duxit, ſed quẽdam ex ſeraphici patris Franciſci ſocijs, qui ex Compoſtella eò traijciens aliquot monaſteria in inſula conſtruxit, & tandẽ ibi cum maxima ſanctitatis opinione diem clauſit extremũ, ſui fundatorem erectoremq; habuit: eiuſq; inſulæ, quę inter Septentrionem, atq; Occidentem ſolum emergens Britannia, cui propinqua eſt, dimidioq; minor exiſtit, & ab hyberno tempore propter hyemis magnitudinem, (vt quidam putant) Hybernia appellatur, finibus

bus clauditur:& anno à partu Virgineo 1517. iuxta præfati R. P. atq; Epiſcopi fratris A
Marci ab Olyſippone ſententiam,ex 17.monaſterijs conſtans,in tantam poſtmodum fœcunditatem prorupit,vt ſecundum aliquos ex 56.ſecundū verò alios ex 34.conſtiterit. Quicquid tamen ſit nunc Bucltfurmainenſis,Chauanireilleienſis, Ardmachanus,Lisgouiſcēſis,Rilconillēſis atq; Roſcēſis conuētus ſuperſunt,& alij omnes diruti ſunt ſoloq; æquati. Vtebatur nihilominus prouincialis eius Miniſter pro muneris ſibi iniuncti exequutione ſigillo,cui Dominica crux triplici clauo,atq; ſpinea corona, nec non & titulo I. N. R. I. inſignita, cui humanum caput pelle nudatum, duoq; oſſa in crucis modum diſpoſita ſubſunt,atq; ſequentia verba: SIGILLVM. PROVINCIÆ. HIBERNIÆ. FRATRVM. MINORVM. DE. OBSERVANTIA. in orbem impreſſa ſunt. Vt autem, quantum diſcriminis inter antiquiora atq; hæc noſtra deploranda tempora interſit, facilius innoteſcat,præteritam Regni Hyberniæ fortunam cum præſenti comparabimus. Pertinet itaq; Hybernia ad ſummum Pontificem,licèt ab Angliæ Regina per tyrannidem maiori ex parte occupetur. Cumq; olim eius incolæ in tradita ab antiquioribus fide ſe continerent, Pontificisq; maximi dictis audirent, vniuerſa Hyberniç inſula in quatuor Prouincias nempe in Ardmachanā, Dublinēſem,Caſſinenſem atq; Tuomenſem ordinatè diuiſa, ſingulari in Deum pietate atq; ſanctimonia,& maxima religione florebat:Nam Ardmachanus Archiepiſcopus Primatus etiam totius Hyberniæ titulo inſignitus, & toti Prouinciæ,atq; 9. Epiſcopis,nēpe Dunenſi, Derenſi,Midenſi,Clochorēſi,Adachadēſi, Kelmorenſi,Rapotenſi,Dromorenſi atq; Cluanenſi, in quorū diçceſibus Minoritica 9. monaſteria,vel ſecundū alios plura erecta erant,maxima ſolicitudine prçerat.Dublinenſis verò Archiepiſcopus ita Dublinenſi Prouinciç præpoſitus erat, vt & ipſi atq; 4. C
Epiſcopis videlicet Darenſi,Offerenſi,Fernenſi atq; Lelglinenſi, in quorū territorijs 7. vel plures Minoritarum conuentus ſubſiſtere contigit, ius ex apoſtolica auctoritate dicebat. Præterea Caſſellenſis Archiepiſcopus Prouinciç Caſſelenſi, atq; octo Epiſcopis,ſcilicet Corgagenſi,Limiricenſi,Vaterfordenſi,Laonenſi,Imellacenſi,Ardfertenſi, Roſſenſi & Finaborenſi præfectus 14. Franciſcanorū Obſeruantū cœnobia,vel plura omni beneficiorum genere proſequebatur. Tum demum Tuomenſis Archiepiſcopus Tuomenſi Prouinciæ,atq; ſex Epiſcopis Clonfertenſi videlicet, Elfinēſi,Auadēſi,Aladenſi, Duacēſi atq; Maionenſi prælatus ea in quatuor fratrum Minorū loca, vel fortè plura, eorumq; alumnos ferebatur beneuolentia, vt nihil magis ab eis curare videretur. Atqui impræſentiarum fracta à præfatis incolis,tum Crhiſto, tū quoq; eius Vicario Pont. ſcilicet max. dataq; tū Caluiniſtis,tū Anabaptiſtis, tūquoq; quamplurimis D
alijs peſtilētiſſimis, atq; de omni maledicto optimè meritis hçreticis manu,tū ſeculares,tū quoq; regulares eccleſiç vel ſolo çquatç,vel immiſſo igne ab ijſdē hçreticis exuſtç ſunt, & præfati Archiepiſcopi, Epiſcopi, atq; etiam fratres Minores,& ſi qui fuerint alterius Ordinis alij,imò & quamplurimi ſæculares ſacerdotes, eccleſiaſticis interim redditibus in ſanguinariorum vſum conuerſis, vel profligati vel diuerſo cruciatuum genere examinati,vel vltimo ſupplicio (vt de aliquib' noſtri Ordinis religioſis ſtatim patebit) affecti ſunt,ita vt in toto Hyberniç Regno confuſio,execratio,mortisq; imago paſſim appareant. Allaturi igitur in medium eos Franciſcanos patres,qui in prçfato Hyberniç Regno martyrij palmam ſub truculentiſſimis hæreticis aſſequuti ſunt, à R. patre fratre Patricio Helio, eiusq; ſocio Cannocio à Reuereche exordiemur.

Reuerendiſſimus itaq; pater Patricius Helius,Franciſcani Inſtituti deuotus cultor, E
ab ipſa adoleſcētia optimis diſciplinis imbutus, in Hiſpaniam ſe contulit,ſeriam literis operam nauaturus,delegens ad hoc florentiſſimam Accademiam Complutenſem:vbi ſupra ſuos coëtaneos ſummopere profecit in ſacrarum literarum ſtudijs. Hinc verò, anno Domini 1577. Romam petit, diuinoq; ſpiritu afflatus, ac zelo animarum actus, cum obedientiç merito à ſuo deſiderio non defraudatur, ſed catholicis prædicationis gratia,ab ipſo eiuſdem Ordinis Generali Miniſtro (S. Papa Gregorio XIII. annuente) in Hyberniam mittitur,creatus Epiſcopus ab ipſo Pontifice, quippe qui in eo tum ſingularis prudentiç atq; eruditionis, tum verò eximij pro fide catholica zeli manifeſtiſſima perceperat indicia: vnde magnifica admodum largitione erga eum vſus dimittit, ſe-

A tit,ſeriò gregis ſui curam,& ſalutem illi commendans,qui ineffabili charitatis ardore
æſtuans,præſentiſſimis etiam vitę periculis non abſterritus,Hybernorū ſtudebat ſalu-
ti. Is itaq; Pariſios adiuit : atq; inde Lutetiæ conſtitutus euenit,vt noua quædā ex pa-
trio ſolo reciperet,infauſta penitus,quę ſanè hominis animū non ignari, quàm pericu-
loſa ſit res inter hęreticos agere,potuiſſent à concepto in Hyberniā proficiſcendi pro-
poſito deterrere : Verùm maluit vir Dei, & legitimus obediētię filius,ſingularisq; cō-
ſtantiæ gloria illuſtris,ſummi Pont. mandato obtēperare , accenſoq; ex S. Spiritus in-
ſtinctu,deſiderio morē gerere,& animatum ſaluti intendere,quàm proprię vitæ ratio-
nem habere, non certè ignorans cū capitis periculo hoc iter ſe fore ingreſſurū ; para-
tus,ſcilicet,vt bonū paſtorem decet,pro ouibus ſuis animā ponere , dum occaſio adeſ-
ſet. Accingit ſe igitur, atq; iter arripiens Britanniam petit ; ac mari ſe committens ad lit-
B tus quoddā deſertū applicuit : vbi cùm in Hybernicum ſolū deſcendiſſet , domum Co-
mitis Deſmoniæ diuertit ; vbi ab illius coniuge,eo abſente, perhumanè receptus,poſt
triduum vnà cum ſocio ſuo fratre Connacio à Ruereche proditur ; qui poſt triduum
diſceſſit Limiriū verſus,vt inde ad copias catholicas tranſiret. At verò ibi, operā nauāte
ipſa Comitis Deſmoniæ coniuge , à prætore loci illius in vincula coniectus eſt ; ſtatim
ad oppidum Malogenſe mittitur ; vbi tunc tēporis Prorex reſidebat , qui optimis qui-
busq; viris infenſus,& ſupplicia,& mortem ſolebat inferre: ibiq; vnà cū ſocio fratre vi-
delicet Cōnacio à Ruereche inclyti Principis Bernardi à Ruereche filio, abſq; aliqua
iuris forma,ipſius Proregis decreto mortis ſententiā ſubijt. Atq; tunc,dū illi Prorex &
beneficij ſui ius integrum,& poſſeſſionē, & quicquid ad ſui epiſcopatus rationē perti-
neret,& honores deniq; maximos offerret,modò fidē catholicā abnegaret , & negotiū
C omne proderet:de fide reſpondit ſe nolle illā cum vitę poſſeſſione,aut honoribus com-
mutare: de negotio verò,cur illuc venerat,nimirum reſpōdit ſe ideo veniſſe, vt in epi-
ſcopali functione (quam ſe obire palā profeſſus eſt) cauſam Religionis promoueret ,
& ſalutem animarum procuraret ; nec propterea mortem ſe recuſare , quæ cū pietate
eſſet cōiuncta.Dumq; vlterius Prorex ab eo requireret,vt indicaret quid Pontifex Ro-
manus, Rexq; catholicus Philippus captaſſent conſilij pro inuaſione Hyberniæ , nihil
reſpondit;quāuis certè ſciret,pro hac eius taciturnitate,grauiſſimas pœnas ſe daturū.
Hinc namq; Satanæ miniſtri tenuiora, acutiſſimaq; ferramenta digitis illius ſuperpo-
nentes,ac mallei ictibus imprimentes,digitos ipſos in partes ſecarūt . Eo nihilominus
acerrimo ſupplicij genere vir Dei conſtantior effectus, temerariā Proregis petitionem
ſilentio damnauit.Quo factum eſt, vt ſtatim ad patibulum duceretur;qui,dum illuc cū
D ſocio iter ageret copiam legendi Litanias petiuit, atq; vt abſolutionem à ſocio accipe-
ret,eādemq; illi impartiretur , quæ cum obtinuiſſet,deuotè expleuit, ac deniq; grauiſ-
ſima oratione ad populum habita de fidei neceſſitate,de ſeruanda conſtantia, deq; ſui
inſtituti ratione ; in quibus aſſerendis anno Domini 1579. vnà cum ſocio,pro catholi-
cæ fidei profeſſione ſuſpendio necatus,felicem mortem libenter ſubijt . At verò Pro-
rex,qui mortis ſententiam in viros Dei tulerat,diuinæ ſuccumbens vindictæ , læthali
morbo ſtatim à Deo percuſſus Vuaterfordiæ infeliciter obijt,manum Dei agnoſcens,
palamq; aſſerens mortem ipſius Epiſcopi ſui interitus fore cauſam . Corpora autem
martyrum Chriſti,cùm diu in patibulo catenis ſuſpenſa permanerēt , immutata qua-
litate,eodem vultu,aſpectuq; ſemper apparuerunt , quem iam obitus ſui hora præſe-
E ferebant :ex quibus inſuper ſuauiſſimus odor prodibat, ita vt ad rei nouitatem popu-
lus omnis vndiq; conflueret : vnde & eorum veſtimēta pia deuotione ab ipſo populo
fruſtatim fuerunt conſciſſa,atq; ablata,adeò vt penè nuda remanerent . Sed & feris ,
moloſſisq; atrocibus, qui in eo ſupplicij loco ſuſpenſorum corpora deiecta ſtatim di-
ſcerpunt,ac deuorant, atq; cornicibus,alijsúe volucribus,quę cadaueribus nutriun-
tur,hæc duo tantummodò corpora illæſa, intactaq; penitus remanſerunt . Poſtmo-
dum verò Ioannes Deſmoniæ ipſorum martyrum corpora maximo cum honore cu-
rauit inhumari . Prætereа prope ciuitatem Aladenſem frater Felimeus Hara laicus
profeſſus, filius illuſtris herois Ioannis Hara principalis ſuę nationis cal. Maij 1582.
gladijs hæreticorum occubuit . Tum demum frater Thadęus Dalaigh ſacerdos cal.
Ianuarij 1576. in ciuitate Limiricenſi ab iiſdem hęreticis crudeliſſimè ſuſpenſus eſt,

PROVIN-

PROVINCIA SCOTIAE.

SCOTIÆ Prouincia, vt ex antiquiſſimis Annalibus accepimus, anno A
à partu Virgineo 1224. beatiſſimo patre Frãciſco adhuc in viuis agente,
exordium ſumpſit, eoq; fœcunditatis deuenit, vt circa annum Domi-
ni 1400. ex quatuordecim conuentibus conſtiterit. Quorum patres ac
fratres cùm & annuos redditus admitterent, poſſeſſionesq; & prædia
poſſiderent, Iacobus eius nominis primus, Scotorũ Rex centeſimus primus, de Chri-
ſtiana religione optimè meritus, vt primùm audiuit nouum quoddam fratrum Mi-
norum examẽ, duce beato patre Bernardino de Senis, ex Frãciſcana Religione in Ita-
lia felicius prodiiſſe, atq; ad ſuperiores vſque Germanos peruaſiſſe, Prouinciæ Colo-
niæ patres datis ad ſe literis, vt aliquot patres, qui vel collapſam apud ſe vtcunq; Frã-
ciſcanam Religionem priſtino nitori reſtituerent, vel aliquos conuentus de nouo eri- B
gerent, mittere vellent, obnixè rogauit. Quod vt reuerendus admodũ pater Ioannes
Mahubertus totius Vltramontanę Obſeruantis familiæ Franciſcanæ Generalis Vi-
carius reſciuit, venerabilem atq; eximia ſanctitate præditum patrem Cornelium à
Zirichzea natione Batauum cum ſex aliis ſociis, Eugenio IIII. Pont. max. in Sco-
tiam, tantæ Regis pietati morem geſturus, tranſmiſit. Illi verò Scotorum littoribus
appulſi tale, tantumq; ſuæ ſanctitatis, atq; Religionis ſpecimen dederũt, vt intra pau-
ciſſimos annos, tum præfati Regis Iacobi, tum quoq; reliquorum eius inſulæ, atq;
Regni nobilium auxilio nouem conuentus Regulari Obſeruantię mancipatos erexe-
rint. Ex his igitur 9. monaſteriis vniuerſa Scotiæ Prouincia conſtabat, quando no-
ſtri Ordinis ſigillũ, atq; Miniſteriatus ſub Leone X. ſummo Pont. anno Dñi 1517. ad C
Regularẽ Obſeruantiã deuoluta ſunt: imò & quãdo exorta apud Scotos, de Chriſtia-
na Religione olim optimè meritos, peſtifera hęreſis eſt, & ſacra prophanis mixta, &
ipſi conuẽtus, pulſis fugatisq; eorũ fratribus, vel ſolo ęquati, vel combuſti ſunt. Nolim
tamen ex his quæ dicta ſunt à nobis, exiſtimet aliquis ſeptem millia Scotorum, qui
non curuauerint genua ante Baal ea in inſula minimè inueniri: cùm ſint plurimi
tum nobiles, tum quoq; populares, qui nec latum vnguis à catholia fide diſceſſe-
rint: quiq; & vniuerſam ſubſtantiam, imò & proprium ſanguinem pro reſtituenda
reducendaq; in patriam catholica fide, abominabili interim hæreſi longè profli-
gata, dummodo opportunitas adſit effundere parati ſint. Vt autẽ ad huius Prouinciæ D
ſtatum redeamus, ea fuit præfatorũ ſex patrum, Cornelii ſcilicet atq; ſociorũ religio,
ea deniq; vitæ puritas, aſperitas, atq; ſanctimonia, vt omnes Scotos in ſui admiratio-
nem traxerint, effecerintq;, quatenus nihil arduum ſe inconſultis aut attentare,
aut decernere præſumerent. Nec mirum ſanè, cùm humili atq; cinericio ſacco induti
pauciſſimis contentarentur, ſacræq; lectioni, diuinorum meditationi, aut diuinis
perſoluendis laudibus perpetuò intenderent, atq; ſęcularium conſuetudinem pro vi-
ribus vitarent, omnibusq; dum opus eſſet, pro modulo adeſſent. Qua etiam de cau-
ſa eorum plurimi miraculis tum in vita, tum quoq; in morte clarere meruerunt. De E
horum numero fuêre præfatus pater Cornelius à Zirichzea, qui tandem in Belgium
reuerſus, Antuerpię in Minoritico noſtro conuẽtu, cum maxima ſanctitatis opinione,
diem clauſit extremum. Et venerabilis pater Robertus Creijthius in ſacra Theologia
cõſummatiſſimus, atq; Miniſteriatus munere bis functus. Et venerabilis pater Rober-
tus Stuardus Iacobi V. Scotorum Regis cognatus, qui & certum ſui exitus diem, atq;
futuram Regni Scotiæ calamitatem multo ante prædixit. Et de noſtra Religione
optimè meritus pater Ioannes Patricius, qui ex Scotia in Belgium cum 80. aliis fra-
tribus ſacerdotio initiatis, ob conſtantẽ fidei confeſſionem, relicta interim cara patria,
anno

A anno Domini 1559. exul traiecit. Et quamplurimi alij fratres, quos prolixitatis vitandę ergò ſciens prætermitto. Vtebatur olim huius Prouinciæ Miniſter ad muneris ſibi iniuncti exequutionem ſigillo, diui patris Bernardini imagine, cuius pedibus tres mitræ ſubſtabant, dextrę verò manui dulciſſimum nomen Ieſu hęrebat, elegantiſſimè inſignito. Ex præfatis verò nouem conuentibus quod Edimburgi erectum aliquãdo fuit principatum inter reliquos obtinuit, ideoq; ab eo vt à præſtantiori nobis auſpicãdum erit.

De conuentu Minoritico Edimburgi. Conu. I.

VT primum præfatus pater Cornelius à Zirichzea Scotiam ingreſſus fuit, ſacris ſuis concionibus Scotorum animos ad ſe traxit, ſecumq; de Minoritici vnius conuentus ædificatione ſerius egit. Qui tamen, aurem ſibi accommodantes, pręſens monaB ſterium Edimburgi, quę totius Scotiæ metropolis ciuitas eſt, anno ſequenti ab eius ingreſſu, nempe à partu Virgineo 1447. tum ex publicis, tum quoque ex priuatis facultatibus magnificentiſſimè extruendum, atque amoeniſſimis hortis exornandum curarunt. Cumq; pater Cornelius, quod regia eius ſtructura Franciſcanæ Regulæ, quæ ait: libenter maneant fratres in eccleſijs, atque domibus pauperculis & derelictis præcepto contradicere videretur, ipſum recipere recuſauit. Quamobrem qui tunc S. Andreæ Archiepiſcopum, atque totius Regni Primatem agebat Pio II. Pont. max. qui S.R.E. Cardinalis exiſtẽs apud Iacobum I. Scotorum Regem pontificia legatione functus fuerat, ſupplicauit, vt eum ad huiuſmodi conuentum acceptandum compelleret. Quod & ille ex animo præſtitit. Habitarunt præfato in conuentu frequenter 80. fratres, quorum 60. ex nobiliſſimis vt plurimùm parentibus orti ſacerdotio inſigniebantur. Fama ſiquidẽ
C tantorum virorum, Cornelij ſcilicet atque ſociorum vndequaque diffuſa plurimos nobilium filios ſcientia præditos, atque etiam ſcholaſticis titulis honeſtatos ex Pariſienſi atque Colonienſi Academijs in patriam reuocauit, illosq; ad induendum ſeraphicæ Religionis habitum impulit. Quorum plurimi cùm loci huius alumni effecti eſſent, in cauſa extitit, vt tum Philoſophiæ, tum quoque ſacræ Theologiæ ſtudium perpetuò in ipſo floruerit. Sed (proh dolor) tantus hic conuẽtus, profligatis eius incolis, miru mq; in modum diuexatis, furenti hęreticorum rabiei, anno Dñicę incarnationis 1559. ceſſit.

De conuentu Minoritico apud S. Andream. Conu. II.

INTER eos clariſſimos iuuenes Doctoratus titulo laureatos, quos ſacra Religio Franciſcana ſui hac in Prouincia alumnos habuit, longè emicuit doctiſſimus F. Ro-
D bertus Creijthius Merchalenſium Comitis filius, qui humilitatem cum ſcientia coniũgens omnes ſibi coætaneos longè poſt ſe reliquit. Ad iſtius igitur patris inſtantiam R. Iacobus ciuitatis S. Andreæ Archiepiſcopus, atq; Scotiæ Regni Primas hoc monaſteriũ inter præfatæ ciuitatis mœnia, anno Domini 1458. ab ipſis fundamentis extruendum, curauit. Quod quidẽ ob ſui diſpoſitionẽ educandis fratribus nouitijs inſeruiuit, & à 40. fratribus frequẽtius inhabitatus extitit, ac tandẽ graſſante in Scotia hæreſi ruinę ceſſit.

De conuentu Minoritico apud S. Ioannem. Conu. III.

NOBILISSIMVS bonæ indolis iuuenis Hieronymus Lindſayus V.I.D. atque Comitis de Craſuurot legitimus filius, vt primùm P. Cornelij à Zirichzea in Scotiam aduentum accepit, ſe ad illum contulit, atque Franciſcano habitu ab eo indutus
E tantopere in ſeraphica Religione profecit, vt quamplurimis etiam præſtantiſſimis patribus humilitatis, orationis, atque abſtinentiæ palmam præripuerit. Eius deniq; familiaritate atque conſilio vſus Oliphanti Comes præſens monaſterium, viginti fratribus continendis omnino accommodum, intra oppidi ſancti Ioannis ſepta ex domeſtico patrimonio, anno Dñi milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo à fundamentis erexit.

De conuentu Minoritico Aberdoniæ. Conu. IIII.

QVIDAM R. Aberdonienſium Epiſcopus, poſtquàm Aberdoniæ, quæ Scotorum ciuitas, atq; florentiſſima Academia eſt, ex epiſcopalibus prouentibus, atq; domeſtico patrimonio celeberrima quatuor Iuris, Liberalium artium, Medicinæ, atque Phi-

loſophiæ collegia erexiſſet, plurimiſq; redditibus, atque poſſeſſionibus ditaſſet, inſuper A & xenodochium honeſtis 20. viris, ſed pauperie laborantibus, continendis accommodatum omnino conſtruxiſſet, boniſq; firmaſſet, adiecit, idq; ex maxima beneuolentia in Frāciſcanā familiā concepta, vt & pręſens monaſteriū, quod 40. fratres incolebāt, anno 1470. intra eiuſdē ciuitatis męnia ędificaret. Quod tñ ab hęreticis omnino dirutū fuit.

De conuentu Minoritico Glaſconis. *Conu. V.*

DVAE fuerunt olim in Scotorum Regno eccleſiæ matrices erectæ, altera quidem in S Andreæ ciuitate, altera verò Glaſconis, quæ & celeberrima ciuitas eſt. Huius igitur ciuitatis Archiepiſcopus huius Prouinciæ patribus hoc monaſterium, intra eiuſdem Glaſconenſis ciuitatis mœnia, ex domeſticis facultatibus, anno 1472. ædificandū, abſoluendumq; ſumma cura, ſummoq; ſtudio curauit, atq; 30. fratres eius inquilinos, B quoad ei vita comes fuit magno amore, omniq; beneficiorū genere ꝓſequutus extitit.

De conuentu Minoritico Areæ. *Conu. VI.*

AREANI accepta Minorum Obſeruantum fama, ſibi quieſcendum minimè putarunt, quoad vſq; huius Prouinciæ fratres monaſterium à ſe Areæ, quæ Scotorum oppidum eſt, atque ad Occidentalem inſulę plagam ſitum, illis ędificandum acceptarent. Quorum deniq; aſſenſus vt primùm acceſſit, præſens conuentus, qui & à 30. fratribus inhabitatus extitit, & Scotis ob frequentia miracula, quæ ibidem ad virginis Mariæ imaginem indies contingebant, celeberrimus fuit, tum ex proprijs, tum quoq; ex priuatis mercatorum, quibus id oppidum abundat, facultatibus à perdeuota Areana communitate, anno Dñi 1474. erectus, breuiq; temporis interuallo abſolutus extitit. C

De conuentu Minoritico Elginij. *Conu. VII.*

PIENTISSIMVS heros Ioannes Inneſenſium Vicecomes, ex maxima qua in Franciſcanos Obſeruantes ferebatur beneuolentia, hunc conuentum Elginij, quod Boreale Scotorum oppidum eſt, ex domeſticis facultatibus, anno Dñi 1479. à primis fundamentis ad vltimum vſq; lapidē ædificandum, huicq; Prouinciæ adijciēdum curauit. Qui quidē conuentus, poſtquā per plurimas annorum decadas 30. fratribus, & eo amplius deſeruiſſet, ab impijſſimis hæreticis occupatus prophanationi expoſitus extitit.

De conuentu Minoritico Striclingij. *Conu VIII.*

IACOBVS IIII. vt primùm, anno Dñi 1494. Striclingij, quod Scotiæ oppidum eſt, D regiam tanta maieſtate dignam abſoluit, adiecit, vt & præſens monaſterium, 40. continendis fratribus accommodatiſſimum, ex regio ærario non longè ab ea erigeret. Hoc monaſterium, vt proprium fœtum præfatus Rex ſummopere dilexit, ſinguliſq; diebus Striclingij agens & ſacro, atque etiam veſperis interfuturus frequentauit, & ſtrictioris pęnitentiæ in hæbdomada ſancta agendæ ergò in habitationem delegit. Cuius quoque Regis tanta fuit in Deum pietas, tantaq; in fratres beneuolentia, vt per integram maiorem hæbdomadam quolibet anno fratribus in refectorio priuatim conueſci voluerit, & feria ſexta in Paraſceues humi de religioſo fratrum more ſedens panem tantùm & aquam in potum, & cibum cum illis admiſerit. Exemplum certè imitatione dignum.

De conuentu Minoritico Ieduardæ. *Conu. IX.* E

NOBILIORES Scotorum, Iacobo V. Scotię Rege regnante, præſens monaſterium ex proprijs facultatibus, quacunq; alia ſecluſa Ieduardiæ, quæ Scotorum oppidum eſt, Scotiamq; ab Anglia diſterminabat, anno à partu Virgineo 1513. à fundamentis extruendum, omnibusq; ſuis numeris abſoluendum curarunt. Diuerſam nihilominus fortunam præſens locus à præcedentibus expertus eſt: cùm illi à compatriotis, Scotis videlicet, iiſq; hæreticis, vel diruti, ſoloq; ęquati, vel immiſſo igne cōbuſti ſint, & iſte ab Anglis tunc temporis catholicis, dum bellum inter vtriuſque Regni, Anglorum ſcilicet atque Scotorum Reges vigeret, triginta interim fratribus eius accolis hinc inde diſperſis, voraci flammę cum ipſo oppido traditus ſit, ita vt ex ipſo nihil remanſerit.

PROVINCIA DACIAE.

A QVANTVM detrimentum catholicæ Eccleſiæ Romanæ, ſeraphicæ præſertim Religioni noſtræ Franciſcanæ, infeliciſſimi huius temporis nouatores ſuo falſo Euangelio ſub ſcabello inuento attulerint, vel ſaltem ex duabus proximè præcedentibus, præſenti atque ſequenti Prouincijs (prætermitto interim vtriuſque Saxoniæ, ſancti ſcilicet Ioannis Baptiſtæ, atque ſanctæ Crucis, Auſtriç, Boëmiæ, atque alias quamplurimas Prouincias, quas, ne tædioſior ſim, data opera prætermitto) coniectare licet: quæ cùm olim tum elegantiſſimis monaſterijs, tum quoque plurimis, ijſque religioſiſſimis, deq; Franciſcana Religione optimè meritis patribus ac fratribus, inter quos primatum tenent venerabilis ac bea-
B tus pater frater Ioannes de Barfordio, qui ante & poſt obitam mortem quamplurimis miraculis claruit, & venerabilis etiam pater frater Ioannes de Gadfordio, qui ob ſuam ſanctitatem diem obitus ſui, multò ante quàm eueniret, prænoſce meruit, atque etiam ſanctimonialibus religioſiſſimis & perfectiſſimis floruerint: impræſentiarum, præfatis peſtilentiſſimis nouatoribus ac Satanæ nefarijs miniſtris id maximè procurantibus, & iſtis atque illis orbatæ, omninoq; ſolutæ ſunt, atque in maceriæ cauernam tranſierunt. Si quis verò nos plus æquo (quod minimè exiſtimauerim) in huiuſmodi perditos, ſanguinariosq;, atque omnino facinoroſos homines inuectos ſuſpicetur, vel ſaltem præſentem huius Prouinciæ (ſi Prouincia appellanda veniat) faciem cum præterita compa-
C ret, & nos minus, quàm par erat, de eis dixiſſe cognoſcet. Conſtabat ſiquidem præfata hæc Daciæ quondam florentiſſima atque latiſſima Prouincia, anno à Virgineo partu 1385. quo ille eruditiſſimus vir, ac ſacræ Theologiæ Doctor eximius pater frater Bartholomæus Albiſij Piſanus pulcherrimum librum Conformitatum vitæ ſeraphici patris Franciſci ad vitā Domini noſtri Ieſu Chriſti ædidit, ex octo Cuſtodijs nempe Noruegienſi, Octonienſi, Lindenſi, Lancopenſi, Ripenſi, Vrbergenſi, Scotonenſi, & Riſchildenſi, & 33. conuentibus. Et quando ſeptimum generaliſſimum Franciſcani Ordinis Capitulum Romæ in Aracœlitano conuentu, Leone X. ſummo Pont. anno Dñi milleſimo quingenteſimo decimo ſeptimo celebratum extitit, conflabatur ex viginti
D duobus Minoritarum Obſeruantum monaſterijs, plurimis, ijſq; grauiſſimis, eruditiſſimiſq;. patribus refertis, eorumq; Prouincialis Miniſter ſigillo, Chriſti Saluatoris noſtri crucem proprijs humeris geſtantis imagine inſignito, ad muneris ſibi crediti exequutionem vtebatur: atqui impræſentiarum nec huiuſmodi fratrum, aut ſigilli aliqua memoria apud Danos reſidua eſt, nec ruinarum ſaltim præfatorum conuentuum veſtigium apparet. Præterea tantis cladibus noſtro Inſtituto illatis minimè contenti huiuſmodi homines ſeditioſi, ac peſſimo genio agitati, quicquid ſcripturarum, aut monumentorum præfatis in viginti duobus monaſterijs inueniri poterat, ignibus non abſq; maximo piaculo tradiderunt. Hæc quidem monaſteria elegantiſſimè, ſatiſq; affabrè
E erecta erant per Noruegiæ, Succiæq; Regna, quæ circa annum à Virgineo partu 1160. eruditiſſimus, pariterq; pientiſſimus Nicolaus Breakſpear Anglus ex oppido Langley propè ſanctum Albanum, qui poſtea ad ſummum Pontificatum aſſumptus Adrianus IIII. appellari voluit, ſua eruditione, ſuiſq; feruentiſſimis concionibus atque ſanctitate eximia ad fidem catholicā, (eliminatis procul illorum erroribus) conuerterat, atq; per Daciam Scythiæ Europeæ regionem, quam quidam Thraciæ partem, quidam conterminam dicunt, & ad Septentrionem Carpato monte à Sarmatia, ad Occaſum Tibiſco fluuio ab Iazygibus Metanaſtis, ad Meridiem & ad Ortum vſque ad Dannubium famoſum flumen extenſam volunt, cuius populi olim Daui nunc Daci appellātur. Vnde euidētiſſimè colligitur quàm latè olim patuerit hęc quondā celeberrima Prouincia.

PROVINCIA ANGLIAE.

ANGLIA, quę & Britannia dicitur, inſula eſt inſignis, in Oceano vndique A
à circumfuſo mari complexa, ac nuſquam continenti iuncta: quæ olim ab
albis rupibus, quas mare vndique alluit, Albion nuncupabatur. Hanc
primùm Troës incoluerunt, qui Troia diruta, igneq; abſumpta, exciſam
patriam fugientes, claſſe Palladis oraculo in hanc inſulam migrarunt, at-
que gigantes tunc eam tenentes multis victos prælijs expugnauerunt. Hanc eandem
inſulam poſtmodum longo temporum tractatu Saxones, qui ſunt illuſtres ſuperioris
Germaniæ populi, oppreſſère, agrosq́ue, & opes inter Saxonum legatos Regina An-
gela, cuius ductu victa eſt, diuiſit, atque vt linguæ, pariter & gentis memoria in deui-
cta inſula ſempiterna foret, eam Angliam à proprio nomine Angela vocari voluit. B
Quanquam plerique Angliam veluti noſtri orbis angulum prædicent dictam. Sita
eſt ex in inferioris Germaniæ, Galliæ, atq; Hiſpaniæ interuallo, licèt longiore, tranſuer-
ſo. Cuius longitudo octies centena paſſuum millia, latitudo verò tercentena millia
tantùm complectitur. Hanc denique Gregorius magnus Pont. max. miſſis Auguſtino,
atque alijs monachis, qui efferatos illius gentis mores ad frugem, atque ad Chriſtia-
næ Religionis normam corrigerent, ad fidem conuertit. Poſtmodum verò ſeraphicus
pater Franciſcus, miſſis eò quibuſdam ex ſuis, qui conuentus erigerent, virtutesq́; de
ſuggeſtu commendarent, atque vitia infeſtiſſimis ſignis oppugnarent, in eadem ca-
tholica fide confirmauit. Cumq; temporis tractu poſt introductam in Scotiam (vt C
ſuperius tetigimus) Regularem Obſeruantiam, & Angli eidem apud ſe locum dediſ-
ſent, eius alumni tum Anglorum Regis, tum eius aulicorum, tum quoque vulgarium
hominum auxilio duodecim conuentibus diuerſis in inſulæ partibus, in quibus plures
ſanctiſſimi patres ac fratres religioſam omnino vitam duxêre, ſibi ædificandos cura-
runt. Ex his igitur duodecim conuentibus vniuerſa hæc Prouincia, anno Dominicæ
incarnationis milleſimo quingenteſimo decimo ſeptimo, conflabatur. Quorum Pro-
uincialis miniſter ſigillo, cui beatæ virginis Mariæ in vlnis puerum Ieſum geſtantis, at-
que lunæ eiuſdem Virginis pedibus ſubſtantis imagines, necnon & ipſiſſima Angliæ D
Regni inſignia impreſſa erant, iniunctum ſibi munus exequuturus vtebatur. Perſeue-
rauit præterea, idq; feliciſſime, ad annum vſque Dominicę incarnationis milleſimum
quingenteſimum trigeſimum ſextum, ſub eodem conuentuum numero, præfata hæc
Prouincia. Sed cùm ignis ille à Chriſto in terram miſſus, qui priſcis temporibus arde-
re cœpit, nondum extinctus ſit, immo adhuc eius flamma in piorum pectoribus ca-
leat, ardeatq́;, & ſuo fulgore hoc ſæculum illuſtret, hanc noſtram ætatem inauret, at-
que exornet: quæ ſanè ætas in varijs orbis plagis ex fidelium, atque etiam religioſo-
rum virorum triumphis glorioſis prodijt: eorum ſcilicet, qui poſt inteſtina certami-
na vitiorum, & poſt carnis, & Dæmonis obtentas victorias, inuictis animis nedum E
mundum, & quæ mundi ſunt, ſpreuêre: ſed probra, timores, tyrannos, & tormen-
ta atrocia, & mortes varias vicerunt, & nomen, & titulum Franciſcanæ Religionis,
in terris, & in cœlis feliciſſimis triumphis ſublimarunt, quorum inſignes pugnæ
vbiq́ue terrarum claruerunt: dum ij in Anglia, in Flandria, in Hybernia, in Fran-
cia, in Turonia, in Aquitania, atque etiam apud Indos, cùm ab infidelibus, tum
ab hæreticis diuerſis, pro fide & Eccleſia Chriſti catholica trucidati ſunt: Dæmon
hæreſum ſeuinator, qui in cœlo, & in terra mendacio armatus docuit, quæ ſua ſunt,
quærere, proprio amore contra Dei, & maiorum obedientiam certare, & nouas
technas machinari: quiq́ue vel ſuperbiæ vel luxus ſuggeſtione tam infideles, & ido-
latras, quàm perfidos apoſtatas, atque hæreticos à verò Dei cultu, & à catholi-
cæ fidei

A ex fidei obſeruantia abſtrahere conatus eſt (vnde hæreſum omnium cœpit origo) Re-
gem Angliæ Henricum huius nominis VIII. (vt ab annis antiquioribus fiat exordiũ
noſtræ narrationis) prout à fide dignis teſtimonijs accepimus, qui vel proprijs oculis,
vel digno multorum relatu fidelium, ex proprijs locis, vbi hæc geſta ſunt, facti verita-
tem fideliter ediderunt: anno à Chriſti natiuitate 1536. effrenæ libidinis incentiuis ſti-
mulans, ira ſibi obſequentem reddidit, vt legitimam ſuam vxorem, omni maiorem ex-
ceptione, optimam quidem tum animi, tum corporis, & fortunę dotibus ſummè exor-
natam (contra legem Dei, & euãgelicam, ac apoſtolicam doctrinam) putauerit dimit
tendam, aliamq́; ſuperducendam. Vnde Rex ille, qui iam & fidelis, & fidei propugna-
tor extiterat, hoc ſe facinore, prius factis, deinde etiã verbis palam fidei inimicum, de-
ſertoremq́; probauit. Quippe qui poſtquàm à ſummo Pontifice, (cuius aſſenſum hac
B in re procaci oratione requiſiuerat) reiecta ſuæ impietatis ſententia, fuerat exploſus,
non rationibus, & monitis ſaluberrimis, non pontificiæ auctoritati ceſſit: ſed pertinax.
& ſua captus firmatusq́; libidine, eos, qui erroneæ ſuæ conſcientiæ ſtimulis ſatisface-
rent, cœpit inueſtigare. Et à ſummo Eccleſiæ catholicæ Paſtore abſcedens, ab alienis
quærebat refugium, & in membris vtcumq́; refrigerium indagare geſtiebat, qui iam
à capite apoſtauerat. Hinc ſaltem ſui Regni peritiſſimos Theologos, vt huic ſuæ peti-
tioni ſubſcriberent, fruſtrà tentauit. Quapropter ipſis, maximè verò religioſis, qui ſibi,
ne hoc faceret, & publicis concionibus, & priuatis adhortationibus contradicebant,
infenſiſſimus, ex eis plurimos crudeliſſimè necandos, eorumq́; domos omnino ſubuer-
tendas, expilandas, atque comburendas curauit. Quo denique factum eſt, vt religioſiſ-
ſima hæc Prouincia perierit, atque in nihilum omnino redacta ſit. Cumq́; ſimul cum
C ipſa, quicquid ſcripturarum in locorum archiuis continebatur, vel diſcerptum, vel igni
traditum ſit, nihil impræſentiarum occurrit, quòd de præfatorum conuentuũ vel fun-
datione, vel antiquitate, vel etiam memorabilibus ad poſteros tranſmittere poſſimus.
Eorum tamen patrum, atque fratrum noſtrorum, qui pro orthodoxæ Eccleſiæ defen-
ſione ſub ipſo Henrico Rege, atque poſtmodum in eodem Angliæ Regno paſſi ſunt,
agones, eorum, quæ aliàs dicenda forent, loco hîc ſubijciemus. Et primo quidem loco
illuſtre venerabilium patrum Reſibe, atque Riche martyrium.

Anno igitur ſequenti, hoc eſt 1537. ex præcepto ipſius Regis, ea de re, plurimi eximiæ
tum doctrinæ, tum probitatis religioſi viri pertrahuntur ad carceres: inter quos duo
de catholica Religione optimè meriti, præfecturæ in ſuo vterque collegio decorati di-
gnitate, hoc eſt pater Reſibe Guardianus Cantuarienſis, & pater Riche Guardianus
D Richinotenſis captiui adducuntur. A quibus Rex, manifeſtiùs ſuam profeſſus rebellio-
nem, Anglicanæ Eccleſiæ caput cupiebat declarari. Eo enim dementiæ genere labora-
bat, vt facilè crederet ad ſuæ eccleſiaſticæ auctoritatis vim aliquorum confeſſionem
ſubditorum, etiam metu extortam, ſibi ſufficere. Abnuunt illi rem tam ſtultam, quàm
impiam perpetrare. Interim ferro, compedibus membra piorum ſtringuntur, mole-
ſtijsq́; ac contumelijs varijs humi iacentes afficiuntur, velut pecudes macello deſtina-
tæ. Poſtmodum paucis interiectis diebus, inſignis patientiæ, ac manſuetudinis patres
educuntur è carcere, extremo plectendi ſupplicio: imponunturq́; vehiculis, quę non ro-
tis, ſed lignis rudibus per glebas, ſaxaq́; agitata trahebantur, vt eis nullum tempus, nul-
luſq́; locus pęnę deeſſet. Vbi verò ad locum ſupplicij ventum eſt, en aſtat altiſſimum
patibulum, iuxta quod lebes erat, igne ſuppoſito, plenus aqua feruenti: vt ij tormento-
E rum aſpectu, ac terrore vel ſententiam mutarent, vel futuri diri ſupplicij pęnam prægu-
ſtarent in animo, quam in corpore erant paſſuri. Primus per ſcalas trahitur Guardia-
nus Cantuariẽſis, atq́; interim accurrit regius nuncius, qui nutu regio & libertatẽ, & vi
tã eis promittit, ſi ſaltẽ ſummo Eccleſię Pontifici velint renunciare. At illi in ſententia
perſiſtunt, & pro ſancta eorũ matre Eccleſia, cuius caput Chriſtus, & Chriſti Vicarius
ſummu Põtifex eſt, quodlibet atrociſſimę etiã mortis genus ſubire profitẽtur. Itaq́; qui
in ſcalis erat, ſępius repetẽs Prophetę verba dicẽtis: *Voluntariè ſacrificabo tibi, & confitebor
nomini tuo, quoniam bonum eſt*, ſublatus in patibulũ, pręceps è ſcalis eijcitur: moxq́; à car-
nifice ſcinditur laqueus: ruit corpus viuũ adhuc in terrã, vt inuſitatæ crudelitatis opus
perficiatur à Diaboli miniſtris: adeſt carnifex, ac primum mẽbra virilia martyri Chriſti

abſcindit, cor ex corpore aperto ventre reuellit, quod dum manu tenet, vniuerſo ſpe- A
ctante populo ſaltitat; illudq́; in ignem cum inteſtinis conijcit: caput amputat à corpore, corpusq́; in quatuor partes diſcerpit, in ipſumq́; lebetem igne feruidum proijcit. Inde ad portas Londinenſis ciuitatis aſportat, atque ſuſpendit: caput verò (vt in crimine læſæ maieſtatis expiando fieri ſolet) ſtipiti impoſitum in ponte publico erectū fuit.

Poſt huius patris agonem, & lugubre ſpectaculum, alter Guardianus per ſcalas trahitur, qui interea multorum hortamenta, ſuaſionesq́; callidas, & delira verba reiecerat: & ſimili impietate, vt præcedens ſocius, ſuſpenditur, deijcitur viuus, euiſceratur, virilibusq́; & capite truncatur, atque in quatuor partes diſcinditur, & coquitur: dumq́; carnifex aperto ventre cor attigit, vt extraheret, ait Chriſti athleta, quod in manu habes ſacratum eſt Deo. Sicq́; in ignem viſcera conijciuntur, & eodem atrocitatis genere, vt in priori patre, omnia peracta ſunt: amboq́; atrociſſimo, ac ſimili ſupplicio fortiter B
martyrium paſſi, diem clauſerunt extremum.

Præterea R. P. Antonius Brorbe vir cùm in humanis, tum in diuinis literis apprimè verſatus, græcā, & hebraicā linguā callens, inſignisq́; Theologus, eodē anno 19. menſis Iulij, eademq́; de cauſa, laſciuientis furentisq́; Regis imperio capitur, in carcerem retruditur, quæſtionibus acerrimis torquetur, eoq́; ſupplicij genere, & neruis, & iuncturis toto corpore, tortorum vi tam immaniter diſtenditur, vt os oſſi vix hæreret. Incredibili tamen conſtantia vir Dei hæc pertulit, ad exemplum ſui capitis Chriſti, ſummo ſubeundi martyrij deſiderio affectus. Interim eo ſupplicio impotens effectus, atque inutilis, qui nec manus ad os quiuerit attollere, à fideli muliere nutricis officio fungente (ex Dei prouidentia) vtcunque ſuſtentatur. At vero poſt dies vigintiquinque carnifex mittitur, qui cum illa, quam ex diui Franciſci Inſtituto geſtabat, corda, in carcere C
vbi maxima cordis afflictione, ac miſeria preſſus iacebat, in catholicæ fidei, & obedientiæ confeſſione fortiter permanentem ſtrangulauit.

Hoc ipſo anno, eiuſdemq́; menſis die 27. alius quidam pater Thomas Cort genere nobilis nobilior tamen eximia, qua pollebat, dicendi facultate pijq́; atque catholici animi ſtrenuitate, implacabilem Regis furorem non dubitauit in ſuggeſtu pro concione publica, cum vitæ periculo, excitare, dum grauiſſima oratione in indomitam Regis ſuperbiam, & ſæuitiam ſumma cum impietate coniunctam inuehitur: vt potè qui pro Chriſti nomine, & pro fide & obedientia S.R.E. vilem habebat animam. At verò Chriſti preco in ipſo concionis loco ſtatim captus à Regis fautoribus atque hæreticis in carcerem conijcitur teterrimum, in quo pius pater maximo pędore, & ſqualore affectus, D
atque multo miſeriarum cumulo preſſus in ſua fideli confeſſione conſtantiſſimus migrauit ad cœlum. Vbi fidei, & conſtantiæ ſuæ meritum voluit Chriſtus patenti miraculo mundo clareſcere, dum hora ſui tranſitus lumine incenſo totum repleuerit carcerē, omnibus, qui aderant, videntibus ac ſtupentibus. Huius rei nouitas animum Regis, alioquin optimis quibusq́; viris infeſtiſſimi, ac ſæuiſſimi, aliqualiter perſtrinxit, ita vt tam regij conſilij nutu, quàm ſui imperio corpus ſancti viri ſepulturæ mandatū fuerit.

Eodem anno die 3. menſis Auguſti frater Thomas Belchiam ſacerdos, & concionator ætatis annorum 28. incredibili conſtantia, & mira eruditione, pietateq́; armatus regiæ impietati ſeſe oppoſuit, Regem ipſum eſſe hæreticum apertè declarauit, atque pro huius rei euidentia librum in lucem emiſit, in quo Regis errores, vitiorum labem, Epiſcoporumq́; inconſtantiam (velut ſal infatuatum) incuſat, & damnat, qui Regis E
potius, quàm Dei iram timebant, & eius, qui poterat corpus tantummodo occidere, magis quàm illius, qui gehennæ tradere illud valebat, ſeſe mortis metu ſubiecerant imperio. Ea de re ſtrenuus Chriſti miles carceri fœtidiſſimo mancipatur; in quo tanta inedia, fameq́; cruciatur, vt tandem cutis arida oſſibus hæreret, eoq́; ſupplicij genere necatus eſt conſtans & victor. Dumq́; in ſuo tranſitu cœleſtem patriam anhelaret, & animam Deo commendaret, intremuit terra, tantoq́; motu concuſſa eſt, vt vniuerſi terremotus facilè crederentur. Quo ſanè Dei vindicta in nefarios Diaboli miniſtros, & protectio erga ſuos milites portendebatur. Atque is in precibus ſemper aſſiduus: tandem ex aperto precum libro tota animi intentione intuens, recitansq́; pſalmum triceſimum incipientem: *In te Domine ſperaui, non confundar in æternum*: in fine pſalmi animam

Deō

A Deo reddidit: atq; inde ſepulturæ traditus eſt. Hæc vt ad Regis aures delata ſunt, octo
alij fratres, qui in cuſtodia detinebantur ſunt libertate donati, qui Angliam relinquẽ-
tes, cùm in Scotia, tum in Belgio exules degerunt. Multi autẽ alij, hoc eſt triginta duo,
qui in carceribus erant mancipati, famiſq; & frigoris aſperitate cruciati, huc, illucq;
ad diuerſa loca per totum Regnũ bini catenis grauibus onuſti mittebantur, ijq; egeu-
tes, anguſtiati, afflicti in fidei agone conſtantes vitam glorioſo triumpho finiuerunt.
Prædicti verò libri ab ipſo fratre Thoma compilati exemplar relictum in carcere Re-
gi allatũ eſt, qui & ſi in Religionis, fideiq; catholicæ zelatores omnes implacabili odio
æſtuaret, attamen librum legit, ſynderesiſq; ſtimulo actus, ſui aliquo modo conſcius fa-
cinoris lacrymas cohibere non potuit, ſed conſcientia dictante, propriam miſeriã, dam-
nationemq; grauiter deplorauit. Et quia non virtutis amore, ſed formidine pœnæ, futu-
B riq; æterni ſupplicij dolebat, ideo tenaci proprij amoris viſco detentus, vinctuſq; ſua li-
bidine adhuc obduratur corde, ita vt meliora probans, deteriora ſequeretur, vnde li-
brum ipſum, quem, velut ſuæ ſalutis inſtrumentum à Deo ſibi exhibitum, perpetua ob-
ſeruantia amplecti, & in regio archiuo ſiue tabulario recondere debebat, ignibus tra-
diderit: quamuis poſtmodum cogitans quandoq; nefandas cædes perpetratas, pio-
rumq; effuſum ſanguinem, vicem ſuam deplorauerit, animumq; ſuum, hac de re (&
præcipuè Franciſcanorum interitu) quam maximè torqueri profeſſus fuerit.

Dum verò Rex ſuorum facinorum pondere preſſus, inclinatuſq; pronior indies fie-
ret ad malum, in meliorem vitam, & maximè Franciſcanorum machinatur; eorum ſci-
licet, quos ſuo furori, ac malefactis obuiare poſſe metuit. Ex his verò vnum de medio
tollere curauit, qui ſingulari ſcientia & virtute inſignis nomine Ioannes Foreſt, iam ab
C ipſa repudiata Regis vxore Catharina Imperatoris Caroli V. amita pijſſima matrona
fuerat electus, qui ſibi eſſet à confeſſionibus. Hic nempe inſigne opus conſcripſerat de
Eccleſiæ, atque ſummi Pontificis auctoritate: in quo (vt talem decebat virum) grauiter
admodum in Regis ſuperbiam, & impietatem inuehebatur: qui cum putridum & ab-
ſciſſum Eccleſiæ membrum eſſet, non dubitarit Anglicanę Eccleſię caput ſe appellare.
Non enim timuit vir Dei in apertum vitæ diſcrimen ſeſe conijcere, modo aliqua ratio-
ne tum impio Regi, tum labaſcenti populo veritatis lumen, ſalutiſq; adminiculum fer-
re ſperaret. Dum is librum in lucem curat emittere, ante illius æditionem, maleuolo-
rum aſſentatione ad Regis aures delatus eſt, quod vbi ipſi innotuit, diabolica verſu-
tia contra Chriſti preconem Rex machinatur, mandans cuidam vt perſonam gereret,
quæ ſibi eſſet infeſtiſſima, atque nequiter ſe humilians in ficta confeſſione, incuſanſq;
D Regis ſæuitiam, & impietatem confeſſarium tentaret, ab eoq; hauriret, quæ in ſui cul-
pam, & perniciem apud Regem deferret. Hanc verò fictam illius narrationem, &
quærelam veris argumentis, ſcripturæq; ſacræ auctoritatibus optimus pater ſtuduit
confirmare, veritatiſque lumen ingerere ei, qui in dolo loquebatur. Quæ audiens
Rex, & ægrè ferens, ſatellites mittit, virumq; Dei trudit in carcerem, vincit compedi-
bus, ferreiſq; manicis arctat, affligitque. Inde coram Rege ſiſtitur, ad ſuæ catholicæ
ſententiæ reuocationem incitatur, vrgeturq; vt Angliæ Regem Anglicanę Eccleſiæ ca-
put eſſe fateatur. Ipſe uero conſtanti animo à catholicæ Romanæ Eccleſiæ placitis uel
latum unguem nunquàm ſe diſceſſurum affirmauit, grauiſſima quæque tormẽta, mor-
temque duriſſimam ſpernens, ut innoxium ſeruaret animum. Hinc in carcerem reclu-
ditur ut prius; illucq; mittuntur, qui illi ſuaderent, ut à ſententia diſcederet, ne exacer-
E batum Regem in ſe armaret, promittentes ei nedum libertatem, ſalutemq; corporis,
ſed & diuitias & dignitates, ſi aſſentiret monitis. Verùm Chriſti confeſſor in priſtina co-
feſſione perſiſtit, paratum ſe iterum aſſerens acerbiſſima quæq; perpeti, quàm tantil-
lum à profeſſa veritate diſcedere, damnans velut infandum nefas, quòd Rex eccleſia-
ſticam ſibi voluerit uſurpare auctoritatem, ſubdenſq; ualde eſſe præclarum per pœnas
ad cœleſtia gaudia tendere: tempeſtatemque hanc obortam eſſe ob ſua ac populi pec-
cata, quæ quidem vt in illo populo grauiſſima fuerant, ita etiam grauiſſimè punierit
Deus, eo nimirum punitionis genere, quo maius dici, aut cogitari non poſſit, de-
ſerens planè eos, & in eorum ſententiam labi permittens. Sicq; ſua & populi peccata
incuſans aiebat tandem, *Parce Domine, parce populo tuo*, Reuertuntur ad Regem uacui,
qui miſſi

qui miſſi fuerant, & fidem, & conſtantiam athletæ Chriſti referunt. Quatuor poſt A
tranſactis diebus trahitur vir Dei ad publicum Concilium regium ex Regis mandato. Hic grauiter accuſatur tamquam reus laſæ maieſtatis, quod Regi ſuo foret infenſus, refractariusque, qui dignitatem regiam non imminuere modò, verùm etiam vellet extinguere, dum nequicquam vult eum Eccleſiæ Anglicanæ caput appellari. Hæc & alia ſimilia optimo patri obijciuntur; lecta etiam quorundam articulorum ſchedula; acclamanteq; quodam de conſiſtorio, interroganteque ſi in ſua is vellet opinione perſiſtere, & eorum quæ contra Regē aſſeruerat palinodiā recantare; alioquin omnes illi aſſiſtentes apertiſſimè decernerent eū eſſe Regi ſuo rebellē, ac propterea reum mortis. Ad hæc vir Dei non horrens, ſed cupiens pro Chriſti nomine, eiuſque S. Eccleſiæ fide, & obedientia paratam ſibi mortem ſubire, in hæc feruens ſpiritu verba prorupit: Gratias tibi ago Domine Deus, qui me peccatorem miſerrimum ad ſum- B
mam gloriam vocare dignatus es, vt pro nomine tuo ego hodierna die fidem veram, quam colo, hic coram omnibus profitear, & quid de tua ſponſa, caſta illa, immaculata, vnica, catholica Romana Eccleſia ſentiam, liberè indicare nō verear. Non enim timeo Regis minas, flocci facio eius ſupplicia, quæ mihi ob cauſam fidei parari non dubito, pariterque oblatas mihi dignitates ſperno, ſed mortem libenter ſubibo. Hanc verò cernentes conſtantiam in Chriſti milite Duces, Comites, aliique Primates Satanæ miniſtri ibi aſſiſtentes, mendacio protecti, mendacibusque eorum concionatoribus fidentes, vt occaſionem aliquam captarent, qua falſo aliquo colore apud populum poſſent impietatem eorum in peccatis excuſare, & ſancti viri conſtantiam deterrere, ac labefactare, illum ſuadent, vt ſi veram eſſe ſuam ſententiam aſſeueret, pro qua ſe conſtanti animo moriturum pollicetur, paratum ibi ſuggeſtum aſcendat, certetque diſputatio- C
ne cum eo, qui in oppoſito pulpito diſputaturus aſtabat Hugo Latimar nomine, Lutheranorum Doctor, & Epiſcopus. Qui fucatas rationes, argumentaque fallacia plurima obijcit contra fidei & Eccleſiæ catholicæ veritatem, auctoritatemque; quæ omnia vir Dei in ſcripturis ſacris diſertiſſimus, atq; ſancti ſpiritus vnctione edoctus, velut friuola & vana quædam deliramenta facilè confutauit; ita vt aduerſarius obmuteſcere cogeretur; qui intra ſe confuſus, dum populum hac de re ſuſurris videret agitari, ne tamen ſuccumbere, ac ex palæſtra victus recedere videretur, Regis, & Principum auctoritate fretus, cùm iam rationum, & auctoritatum pondere preſſus, ad catholicæ fidei confeſſionem à fideli Chriſti præcone vrgeretur, in apertam (vt hæreticorum mos eſt) inſiliuit iniuriam; & vt (qui ratione non poterat) reſiſtere conatur clamans: Comburatur, comburatur. Moxque ad eius clamorem mouentur Primates, accurrunt ſa- D
tellites, qui vi, & probris ex ſuggeſtu virum Dei trahunt. Iudexque aſſiſtens eum reum eſſe mortis pronunciat. Sicque lata ſententia ab iniquo Iudice, cofeſſor Chriſti ducitur ad locum, vbi erectum erat patibulum, ſub quo lignorum, ſtraminumque cumulus erat copioſus. Hoc ſupplicii atrociſſimum ſpectaculum vt is vidit, fideli, ac ſtrenuo animo, altaque voce ait: Nec ignis, nec patibulum, nec tormenta quæq; me ſeparabunt à te Domine. His dictis ſuperiori veſte exuitur, & catena circa ventrem ligata ſuſpenditur: ſupponitur ignis ad pedes tantummodo, vt paulatim flamma procedēte diutius cruciaretur: ventus ignem dimouet à corpore pendentis, ac diuturno cruciatu gratius fit holocauſtum Deo, eximiumque patiendi pro Chriſto deſiderium in Chriſti martyre adimpletur. Tandemque patibulum vnà cum ipſo in ſubiectum ignem coniectum eſt. In hiſque perferendis conſtanti animo, hæc frequentius verba ex corde pronunciabat: E
In vmbra alarum tuarum ſperabo, donec tranſeat iniquitas. Sed & poſt ſancti viri obitum non defuêre, qui, vt eius dicta famamque delerent, & proprijs voluptatibus liberius vacarēt, procaci & impudenti animo poëmata quædam contra eum ediderunt; vtpote qui hoc atrociſſimę mortis genus non immeritò fuiſſet perpeſſum. Quorū hoc erat vnū, tam in ipſo ſupplicij loco, quàm per diuerſa ciuitatis cōpita affixum.

Foreſtus frater, mendacij pater,
Qui mortis author voluit eſſe ſuæ;
Per ſummam impudentiam, negauit Euangelium,
Et Regem eſſe caput Eccleſiæ.

A Quando hic venerandus ſenex, glorioſuſque Chriſti martyr coniectus fuit in carce-
rem, & ſententia ſuſpenſionis & combuſtionis, lata eſt, eo prætextu, quòd matri-
monium Reginæ Catharinæ (de qua ſuprà) accerrimè defenderet, liberiuſque tam in
publicis diſputationibus, quàm concionibus ſacris loqueretur, viuebat ſummis af-
flicta calamitatibus ſanctiſſima Regina; quæ præter ingentes dolores quos in dies
ex impijs Regis Henrici coniugis ſui factis hauriebat; affligebatur quoque ab impijſ-
ſima atque hæreſi Lutherana infecta Anna Bolena eius æmula, quæ frequentes ex-
ploratotes ad eam mittebat, vt aliquid ſaltem moleſtiæ inferrent ſed in primis cru-
ciabatur ex illa barbara & inhumana ſæuitia, qua vtebantur miniſtri Regis in con-
feſſorem ſuum dilectiſſimum patrem fratrem Ioannem Foreſt. Nam poſt duorum an-
norum duriſſimam captiuitatem, qua inter latrones vir ſanctus iacuerat; plurimoſque
cruciatus perpeſſus fuerat, cùm Regina audiuiſſet ſentẽtiam hanc in eùm latam eſſe,
vt ſimul ſuſpenderetur ac combureretur viuus, patrem ſuum cariſsimũ commiſerata
continere ſe non potuit, quin ad eum ſcriberet, quamuis illud non niſi magno ſuo pe-
riculo faceret. Miſit ergo ad carcerem Londinenſem, vbi fortis Chriſti athleta detine-
batur litteras in hæc verba, quæ ex Anglica lingua in Latinam verſa talia ſunt.

B *Mi venerande pater: Qui in dubijs caſibus alijs conſilio ſolet adeſſe, nouit & ipſe ſibi quid
conueniat melius conſulere; ea de re, ob tuam, qua præditus es, tum pietatem, cùm eruditio-
nem, non dubito quin velis pro Chriſti nomine (ſi opus erit) mortem ſubire; agnoſcaſque hac
de cauſa non eſſe aufugiendum. Age itaque, & bono animo eſto: nam & ſi breues in hiſce tormen-
tis pœnas ſufferas, æternam (vt ignorare non potes) mercedem es recepturus; quam qui negli-
git, ſeque ea permittit deſtitui, grauiſſimè arbitror inſanire. Me tamen (proh dolor) filiam
tuam in vulneribus Chriſti genitam relinques interim ad breue ſolummodo tempus, relin-
ques (dico) mæſtam, & ſummo mærore confectam, dum eum virum amitto, qui à me in diuinis
rebus vnicè colebatur, quòd earum cognitione, & in Deum pietate ſummè eſſet inſtructus: Atqui
C profectò ſi quod optarem, liberè exprimendum eſt, mallem ego per mille tormentorum genera te
præcedere; quàm poſtmodum ſequi. Verum enim verò ſi vnicuique, quod in votis habet, contingeret
ex animi ſententia, quis quæſo diu in ſpe viueret? Quapropter propria mea volũtati renuncians,
iſtarum rerum ſummam penes eum eſſe opto; qui (nobis etiam præbens exemplum) propriam ma-
luit abnegare voluntatem, quàm eidem obſequi, ad patrem ſuum dicens: Sed non quod ego volo;
ſed quod tu: fiat voluntas tua. Praibis tu ergo, & quidem praibis. Verum efficies, vt precibus tuis
eodem te ſequar itinere, forti (vt ſpero) atq; conſtanti animo. Age igitur, certoque ſcias, quantum-
cunque ea, qua pateris, tormenta ſint grauia, eorundem me eſſe participem; qua non dubium quin
incorruptibilem tibi reddent coronam, pijs omnibus & pro Chriſti nomine decertantibus paratã
D ſi modo forti, & intrepido animo ea perferas, qua in te congerentur, tormenta. Memor ſis nobi-
lis, & auitæ tuæ familiæ, qua te (non dubito) ad generoſam pro Chriſti nomine mortem ſuſtinendã
extimulabit; ne qui nobilitate generis es illuſtris, eandem turpiter (impia Regis petitioni ſubſcri-
bens) contamines: quamuis non ignorem te Ordinis tui dignitati tantùm deferre, vt nobilitatis
iſtius mundanæ (qua perexigua eſt, ſi non adſit virtus) rationem non habeas. Reddes ſumma cum
gloria corpus id tuum Creatori ſuo, quòd tam diu ſanctam vitam colens ſub pauperculo iſto Fran-
ciſcani Inſtituti tegumento obſeruaſti. At nihilominus dum cogitatione voluo filia ego tua obe-
diens, quantum tua de cauſa mæroris ſim habitatura, neſcio quid dicam, hanc potiſsimam ob cau-
ſam, quod me ſine conſolatione aliqua relinques; ita vt hac in hoc mundo habitatio, expecta-
E tioque mea aliud eſſe non poſsit, quàm miſeria, & in corporali vita mera mors; ſed tamen in Do-
mino confido, cui dixi, Pars mea es in terra viuentium: in qua te me viſuram ſpero, non ita mul-
tò pòſt, vbi tempeſtate huius ſæuientis in me ſæculi ceſſante, ad ſerenam illam beatorum vitã aſ-
ſumar. His vale honorande mi pater; me tuis hic in terra precibus ſemper commendans; quibus
quoque me maxime conſolandã, dum ſupernas illas ſedes fueris conſequutus, firmiter ſpero.*

Filia tua mæroris pleniſsima Catharina.

Ex his litteris ingenti pietate à sereniſſima Regina ad ſanctum ſenem miſſis patet
cùm pietas, tum prudentia optimæ matronæ; qualemque etiam, & quàm beneuo-
lum gerebat erga ſanctum patrem animum: verè martyrij amore æſtuaſſe inſuper ip-
ſam quis non dixerit, qui conſiderabit quàm prudenter, & quàm ſedulò eum ad
martyrium conſtanti animo ſubeundum adhortatur? quem ſciebat in rebus diuinis
verſa-

verſatiſſimum; & proinde ea pietate, ea virtute, eaque conſtantia pollere, vt non ambigeret, quia in obeundo martyrio ne dum non metueret, ſed intrepido, & ſitienti animo ad illud aſpiraret; vt inde rei euentu probatum eſt. Huic verò epiſtolæ, quam cum ingenti animi lætitia fidelis Chriſti confeſſor, ac conſtantiſſimus Chriſti martyr accepit, nactus chartam, ac aliquam ſcribendi commoditatem ex carcere ſic reſpondit: A

Sereniſſima Domina mea Regina filia in visceribus Christi longè cariſsima. Accepi tuas, quibus lectis incredibili gaudio fui perfuſus ob magnā illam, quam in te perſpicio in fide conſtantiam; in fide (inquam) matris tuæ ſanctæ Eccleſiæ: in qua ſi perſiſtes, non dubiam conſequeris ſalutem. Nec eſt profectò quod de me dubites; cùm inconſtantiam aliquam hos meos canos dedecere planum ſit. Interim obnixè te rogatam velim, vt indefeſſo labore apud Deum pro me inſtes, pro cuius quidem ſponſa hic tanta, tamquè multa tormenta patimur, vt me in gloriam ſuam recipiat, prò qua toties (annis videlicet quadraginta tribus) in Ordine diui Franciſci conſtitutus decertaui. Et ſexageſimum quartum modò agens annum populo neceſſarium me amplius non eſſe perſpicio: quare omnibus votis opto diſſolui, & eſſe cum Chriſto. Interim cauebis à peſtifera hæreticorum doctrina, vſque adeò vt ſi Angelus de cœlo deſcendat, aliam afferens, præter eam, quam te docui, doctrinam, fidem dictis eius adhibere nulla ratione debeas. Si enim aliud dogma, quàm quod te pridem docui, afferat, non à Deo proficiſcitur. Pauca hæc conſolationis loco habitura es, quàm à Domino noſtro Ieſu Chriſto maximè expectare debes: cui te commendo plurimum, vt & patri meo ſancto Franciſco, diuæque Catharinæ: quemque obnixè te rogo vt ores, cùm in ſupplicijs me cōſtitutum intelliges. His vale. Miſi ad te roſarium meum; quòd triduum tantùm ſuperſit vitæ meæ B

Scripſit etiam D. Eliſabetha Hammon ipſius Reginæ ancilla aliam epiſtolam ad eundem venerabilem patrem, dum is adhuc eſſet in carcere: cuius tenor talis eſt.

Colendiſsime mi pater incredibile eſt quanta Domina mea ſereniſsima Regina; & ego mæſtitia afficiamur, dum de grauiſsimis, acerbiſsimisque tuis pœnis intelligimus: atq; ea magis de re, quod omnes nos ſimus conſolatione deſtitutæ; ita quòd Domina mea ſine vlla intermiſsione lacrymis ſe ſe irrigans nihil aliud quàm preces agat. Si fieri poſsit aliquo modo, vt amicorum quorundā opera euadas, quæſo ne nos te orbatas velis relinquere, timeo enim ne Domina mea Regina tam funeſto commota caſu in grauem incidens morbum mortem incurrat; eò maxime, quòd furor Regis is ſit, qui Reginæ intolerabilis videatur. Die ſiquidem Lunæ nouiſsimè elapſo venerunt ad nos Regis ſatellites; qui neſcio quid perquirentes, minis nos vſque adeo terruerunt, vt quid conſilij caperemus, nō ſatis agnoſceremus, ita vt terrifico hoc actu quid Rex ſibi velit, penitus ignoremus. Vnicè autem te rogo, vt ſupplices ad Deum preces fundas, eum deprècans pro me, & ſocia mea Dorothea Lichfilde, quæ te ſalutat ex animo. Vale & pro nobis Dominum Deum exora. C

Ad has litteras ſanctus pater ac Chriſti martyr ex eodē carcere in hæc verba reſpondit. D

Filia mea Eliſabetha Hammon. Doleò profectò ob grauem illum Dominæ tuæ, tuumque mærorem, propter has meas, quas ſuſtineo, pœnas, quaſi verè non ſit reſurrectio ad gloriam: Non ſunt certè hæc, quæ ſæpius inter alia pietatis documenta tibi inculcaui: quòd ſi ſint, me longè tunc à veritatis via abberraſſe tibi ſciendum eſt. Si velim fidem frangere, & præ tormentorum timore, ac diuitiarum huius ſæculi cupiditate diabolo me prodere, non dubium quin facilè ſim euaſurus. Tu autem non ita arbitrare. Addiſce ergo pro fidei Chriſti veritate pati, & pro eius ſponſa, & tua matre Eccleſia mori; & non me ab illis tormentis, quibus ſpero beatitudinem æternam conſequi, coneris diuerti. Obſecro, vt veſtigia ſequaris Dominæ tuæ Reginæ, præclara, quæ in ea comperies, exempla ſequens; & pro me ora, vt tormentorum, quæ aduerſarij inferre cogitant, cum pro gloria Dei conſequenda exigua ſint, augeant aſperitatem.

Hac in epiſtola ſtrenuus miles Chriſti, feruenti actus patiendi deſiderio, correctione quadam monuit D. Eliſabetham, quòd humana pietate & induſtria, inclyti ſui martyrij palmam impedire, ſiue eum à tali propoſito retrahere aliquo modo conaretur. Præterea vir quidam bonarum litterarum non ignarus Abel nomine, qui etiam inter reliquos eadem fidei cauſa erat in carcerem coniectus, ad eundem patrem talem ſcripſit epiſtolam. E

Reuerende admodum pater. Quamuis tormentorum grauitatem exhorreant ſenſus, profectò ea tamen ſuſtinenda fides noſtra exigit, & requirit. Dixi, motus eſt pes meus, propter auerſionem faciei tuæ: Verùm quò hæc tardatio cui auidè expectatur ſumma illa beatitudo? O beata facies; in qua conſiſtit ipſa ſatietas. Vnde inquit Dauid: ſatiabor cum apparuerit gloria tua. Sed auerti ā faciem

A *faciem tuam à me & factus ſum conturbatus: conturbatus (inquam) quia tormentorum, quæ pat percupio, prolongatur cruciatus. Prolongatus itaque eſt, cùm & ſim humiliatus; homiliatus & non exaltatus, quia ad Saluatorem non tractus: non autem tractus, quia peccatorum pondere oneratus: oneratusque; & ab ipſo non refectus. Quid ergo proderit mea condemnatio, ſi vlterius fuerit expectandum? Expectans expectaui Dominum, & non intendit mihi. Quare quæſo, quia nimirum fuſis pro me precibus Dei miſericordiam, qua erga me vteretur, nõ implorasti: ſcio enim quanti ponderis ſit oratio iuſti apud Deum: quia apud Dominum miſericordia, & copioſa apud eũ redemptio. In te ſperauerunt Domine patres noſtri; ſperauerunt & liberasti eos; idque propter Dauid ſeruũ tuũ. Quare ergo pœnis his finis non imponitur? Per triginta ſeptem iam dies ſuſtineo, & requiem non inuenio: attamen ſpes mea eſt, quod ſimul vno ſupplicio moriemur. Moriamur quæſo, vt viuamus cum illo; cui precum tempore plurimum te commendo martyrum omnium mar-*
B *tyri. Vale & pro me ora.*

Huic epiſtolæ ſanctus Chriſti confeſſor tale dedit reſponſum.

Multũ generoſe Domine. Sicut in claritate cognitionis, ita & in fruitione gaudij, & æternæ habitationis. Vnde beatus Auguſtinus in libro de ciuitate Dei, Multæ, inquit, mãſiones in domo vna ſunt erunt etiã variæ præmiorũ dignitates: ſed vbi Deus erit omnia in omnibus, erit quoq; in diſpari claritate per gaudium; vt quod habebunt ſinguli, commune ſit omnibus; quia etiam gloria capitis, omnium erit per vinculum charitatis: & ſic tantùm quiuis gaudebit de alterius bono, quantùm gauderet ſi in ſe ipſo haberet. Noli, fili mi numerare pœnas; quia hoc eſt dolori dolorem addere: ſed cogita quod dicit diuus Paulus existimans paſſiones huius ſæculi eſſe indignas ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Cuius verbis benè additur dictum Prophetæ; qui ait ad Domi-num: Mille anni ante oculos tuos, tamquam dies hesterna, quæ præterijt. Si patienter fers, quæ in-
C *feruntur, tormenta, ne dubites de retributione. De qua Pſalmographus inquit: Inclinaui cor meũ ad faciendas iuſtificationes tuas in æternum propter retributionem. O beata, & ter ſelix illa retributio, quæ fit timentibus Deũ. Vnde oramus, Retribue ſeruo tuo Domine: Non tamen, niſi quia cuſtodiui ſermones tuos. Si ergo eſt retributio in custodiendis ſermonibus Domini, cuſtodi eos fili mi. Sed ais quonſque? Vſque in finem. Quia dicit ipſe Saluator: Qui perſeuerauerit vſque in finẽ hic ſaluus erit. Neq; igitur pœnæ triginta ſeptem dierum, nec mille annorum, ſed vltimus finis coronabit opus tui certaminis. Laborantibus vnico die non ſatis fit pro anno integro: neq; qui Romam ſtipendio mittuntur, tantùm recipiunt, quantùm ij qui proficiſcuntur Hieroſolymam. Si tu tãtùm curras, vt Romã aſſequaris, putas ne Hieroſolymas venires? Hieruſalẽ (inquã) quæ eſt ciuitas Regis magni: in domibus eius cognoſceris, cũ ſuſcipies eã: eã dico) in qua eſt pax ſumma & trãquillitas maxima. Putas fili mi quòd ſimul curremus; & in vno ſupplicio gaudebimus, & de vno calice*
D *bibemus? Maiora me expectant certamina; te verò leuiora ſupplicia manent. Verum qualiacunq; tandem ea fuerint; viriliter age ſuſtinens Dominum. Vale.*

Non itaque multò poſt ipſe D. Abel propter ſanctæ Romanæ Eccleſiæ fidem; quòd que Regis impij importunę, & iniquæ petitioni putarit eſſe contraueniendum, ſuſpendio necatus fuit. Poſt mortem inſignis huius patris Henricus Rex in peiora prolapſus, omnes Ordinũ Mendicantium fratres, & moniales ſuis ex ædibus eiecit, illasque ſibi applicuit; quando hoc impijſſimum factũ executioni demandauit, vidiſſes illicò perditiſſimos quoſq; homunciones, viris religioſis grauiſſimis inſultantes, ac in ſacrarum virginum clauſtra vbiq; inuolantes, easq; ad luxum ac libidinem ſolicitantes, quæ aſylis illis ſanctiſſimis, ad quæ, fugiendi mundi ergo, ſe receperant, excluſæ, quò ſe verterent, aut vbi caput reclinarent non habebant: nemini tamen ſine ſummo peri-
E culo illud verbo, vultuvè improbare licebat, quare quia duo viri Londinenſes alter clericus ſæcularis, alter verò monachus audacius hoc iniquum factum arguerunt Londini laqueo enecati, & in partes diſſecti fuère. Monaſteria monachorũ, poſſeſſiones & annuos redditus eorum vniuerſæ ferè nobilitati diſtribuit: atque hic finis fuit monachorum in Anglia. Et vt iniquus Rex in rebus peſſimis exultaret, & de peccato ſuo gloriaretur, omnibus concionatoribus præcepit, vt omnibus, ſuis in concionibus, eiectionem monachorum, Mendicantiũq; fratrum gratularentur, plebemque docerent, quãtùm beneficij ex ea reciperent, cùm ne dum à Tyrannica Papę iuriſdictione, verùm etiam ab eorum importunitate immunes, atq; liberi omnino exiſterent,

PROVIN-

PROVINCIA CONCEPTIONIS.

A HÆC Conceptionis Prouincia eam vlteriotis Hiſpaniæ portionem obti-
net, quę vetus Caſtella paſſim nũcupatur: & ab Occidente Metidiẽ verſus
ſancti Iacobi, ab eo verò quod meridionalis plagæ teliquum eſt Ca-
ſtellæ, ſed ab Oriente Aragoniæ, atq; à Septentrione Burgenſem Pro-
uincias ſibi conterminas habet. Pręterea ſui authores fundatoresq; agno-
ſcit beatos patres, atq; ſtrenuos regularis Obſeruantiæ propugnatores Petrum Vil-
lacretium, ac Petrum à Sanctojo, quorum in prima huius noſtri operis parte, atq;
alibi ſuprà meminimns. Cùm enim beatus pater Petrus à Sanctojo Minoritici conuẽ-
tus Caſtricæſaris (Hiſpanicè Caſtroxeriz) alũnus, à Hieroſolymitana peregrinatione,
in Hiſpaniã reuerſus, quonam pacto Obſeruantiã ibidem introducere poſſet, alta mẽ-
B te reuolueret, in B.P. Petrum Villacretium, qui per 40. continuos annos huiuſmodi
operi incubuerat, feliciſſimè incidit. Cuius tandẽ tum conſilio, tum quoq; opera vſus,
religioſiſſimum conuentum Dominæ noſtrę de Saliceto, ad Caſtellę Prouinciam mo-
dò attinentem, tamquam firmiſſimum præfatæ Regularis Obſeruantię apud Hiſpa-
nos fundamentum, ſimul cum eo erexit: deinde ad ſacram, deuotiſſimamq; Domus
Dei de Aquilaria ædem, quæ ſub huius Prouinciæ vexillo impræſentiarum militat
cum eodem ſocio manus admouit: poſtmodùm verò eiuſdem patris Villacretij opera
vſus celeberrimum monaſterium Scalæcœli de Tribulo, (vulgò Abrojo) cuius infra
meminerimus, ad famoſi fluminis Duriæ fluenta ædificauit; ac tandem cariſſimo ſi-
bi ſocio, beato ſcilicet patre Villacretio hoc in vltimo conuentu relicto, ad vſq; pien-
C tiſſimi Comitis Haro dominium penetrauit, inibiq; Minorum Cuſtodiam erexit. Vn-
de poſt aliquantulum temporis deflectens, quatuor conuentus, nempe S. Mariæ de
gratia Villaſilos, qui & primus antiquiorq; huius Prouinciæ, tunc verò Cuſtodiæ lo-
cus eſt, S. Mariæ de conſolatione Hamuſci, Dominæ noſtræ de miſericordia prope
oppidum (Paredes de Naua) Hiſpanicè nuncupatum, atq; S. Mariæ de ſpe (vulgò
Val de Scopeſo) ad mille paſſus ab oppido Methymnę Roſecę ſub eiuſdem regularis
Obſeruantiæ auſpicijs de nouo conſtruxit, & Minoriticum Valiſoletanum conuen-
tum ad frugem correxit: vbi iam ſenio confectus, meritiſq; opimus, poſt plurimos
præfato in opere exanthlatos labores, animam, anno à partu Virgineo 1431. cœlo
D reddidit. Eius corpus ex ſepulcro, in quo per 20. & vnum annos tumulatum fuerat,
ad id quod modò ſub ſummo altari honorificentiſſimè obtinet, anno Domini 1452.
tranſlatum extitit. Ex præfatis verò omnibus monaſterijs quinque poſtrema in pe-
culiarem Cuſtodiã, quæ Vltramontana, eò quòd vltra eos montes, qui Caſtellam no-
uam à Caſtella veteri diuidunt, ſedem obtineret, dicta euaſit, euecta fuêre: ſextum ve-
rò, nempe Tribulenſe Tribulenſi Cuſtodiæ adiectũ extitit: ſed ſeptimũ, Aquilarianũ
ſcilicet, Palentinæ Cuſtodiæ acceſſit: atqui octauum, Salicetanum videlicet, Toletanæ
Cuſtodiæ partes tenuit. Cuius quidem rei in cauſa extitit, quòd Caſtellæ Prouincia
eas omnes, atq; alias (vt ex Conformitatum libro ſatis patet) ſub ſe tunc tẽporis Cuſto-
E dias haberet. Pręfato verò patre Petro à Sanctojo vita functo, aliquot patres tum ſcien-
tia, tũ quoq; religione inſignes ex hac Vltramontana Cuſtodia prodierũt, qui ſereniſſ.
Ioanne II. Caſtellæ atq; Legionis Rege ſibi ſummopere fauẽte, Minoriticos Salman-
tinũ, Beneuentanũ, Corumniẽſem, Zamorenſem atq; Capitiſalbæ conuẽtus reforma-
rũt, cęteriſq; p̄fatę Cuſtodię locis annexuerũt. Quę quidẽ Cuſtodia à ſui origine ad id
vſq; tempus, quo in Prouinciam euecta eſt, nempe ad annum vſq; 1478. nouẽ Cuſto-
des, eoſq; grauiſſimos patres, quorũ primus extitit beatus pater Petrus à Sanctojo, ſui
rectores, gubernatoreſq; habuit. Vt igitur primũ religioſiſſimus patet frater Didacus

Monroi Catholicæ Hiſpaniarũ Reginæ Eliſabethæ Confeſſarius,præfato anno 1478. in nonum præmemoratæ Cuſtodiæ Cuſtodẽ electus fuit,huiuſmodi Cuſtodia adiecta ſibi Tribulenſi Cuſtodia, à R. P. totius noſtri Ordinis generali Miniſtro ad Prouinciæ dignitatẽ ſub Sanctoij titulo,in tanti fundatoris gratiã, aſſumpta eſt. Cuius ſigillum Chriſtũ Dominum glorioſè reſurgentẽ,atq; quoſdã cacabos, qui gentilitia Legionenſis Præfecti Petri Mãriquij,cui ſe Cuſtodia ob recepta beneficia aſtrictiſſima nouerat, inſignia erant,ad tempus impreſſit.Sed patribus tum præfatæ Tribulenſis Cuſtodiæ, tum quoq; reliquæ Prouinciæ in Minoritico Caſtrocæſareo (vulgò Caſtroxeriz)conuentu,anno Domini 1518.capitulariter congregatis,& præmemorata Tribulẽſis Cuſtodia,ſuppreſſo Cuſtodiæ titulo, in ipſam Prouinciam tranſijt: & Prouincia ſic ſimul ex omnibus tum proprijs,tum quoque illius conuentibus collecta Sanctoij nomẽ pro Deiparæ Conceptionis titulo commutauit:& reiecto antiquiori ſigillo, aliud nouum glorioſiſſimę virginis Marię Sole amictæ,Lunęq; innixæ cuius pedibus ſacrę Religionis noſtræ inſignia,nempe ſeraphici patris Franciſci ſtigmata ſubſtant, imagine inſignitum,atq; ſequentibus literis: PROVINCIA SANCTAE MARIAE DE CONCEPTIONE, ſphericè circũſcriptum ſibi efformauit. Huic denique Conceptionis Prouinciæ,quæ ex 36.fratrum conuentibus,atq; 38.monialium monaſterijs, Clariſſarum ſcilicet 21.Conceptioniſtarum 7.atque Tertiariarum 10.conſtat, glorioſiſſima virginis Mariæ Conceptionem graphicè depictã,ne interim ab eius nomine atq; ſigillo degenerare videar,ornatus cauſa,his adductus rationibus,antepoſitam volui.

De conuentu S. Franciſci Pinciarum. *Conu. I.*

CVM ſereniſſ. Regina Berenguela Ferdinandi Regis Sancti mater maxima in Minoritas ferretur beneuolentia,illis conuentum,ſeraphico patri Franciſco dicatũ, ad mille paſſus à Pincijs veteris Caſtellę oppido,ſub anno Domini 1248. ędificandum curauit.Cumq; is locus inſalubris omnino,ob ſibi adiacẽtes aquas,euaſiſſet,fratrumq; ſaluti maxime aduerſaretur,ab ijs derelictus,aliusq; (de quo impræſentiarum) à pientiſſima Regina Violante Alphonſi cognomine Sapientis Caſtellæ Regis vxore, non longè à præfati oppidi mœnibus,licèt modò illis claudatur,obtineatq; præcipuã,atq; nobiliorẽ ipſius oppidi partẽ,ſub anno Dñi 1267.ſibi ſub eodẽ titulo conſtructus, occupatus,admiſſusq; extitit.Qui poſtmodũ conuentus à B. P. Petro à Sanctojo,circa annũ Dñi 1440.reformatus,atq; Vltramontanæ Cuſtodiæ (vt præfati ſumus) adiectus fuit. Meritò ſanè huic conuentui primus aſſignatur locus.Nã cęteros omnes & magnitudine,& elegantia,& fratrũ,qui 90.numerum frequentius excedũt,numeroſitate,& omnium neceſſariorũ copia,& florentiſſimo ſacræ Theologiæ ſtudio,antecellit.Pręterea eius eccleſia religioſorũ quorũdã patrũ funeribus honeſtatur. Et primò quidẽ tumulo B.P.Petri à Sanctojo,cuius ſuprà in iſtius Prouincię procemio meminimus.Deinde ſepulcro religioſiſſimi P.Ioannis à S.Cruce,viri vtiq; mirabili abſtinentia,oratione atq; charitate prędіti.Qui cùm,poſt functũ cũ maxima laude per 30. continuos annos Vicariatus officiũ,in nobili atq; regio Clariſſarũ monaſterio Tordeſyllano hoc in loco, qui 15 millibus paſſum ab eo diſtat,ex ſuperiorũ mandato morã traheret,quædamque monialis nomine Conſtãtia cęteris monialibus noctu in refectorio agentibus, animam in cubiculo ageret,ab Angelo pręmonitus fuit,vt ſumpto de ſacrario venerabili ſacramẽto ſibi congrederetur: dumq; nihil minus cogitaret,agonizãtis oſtio appulit. Cũq; ſibi & Pęnitentiæ,& Euchariſtiæ ſacramẽta miniſtraſſet,atq; ad animæ vſq; exhalationem adfuiſſet, per eundem Angelum in locum,vnde aſſumptus fuerat,mirabiliter ſub noctis ſilẽtio relatus extitit.Id autem tum apud fratres, tum quoq; apud moniales ita certum eſt, vt piaculum ſit inexpiabile, vel minimum circa eius veritatem dubitare. Huic tanto patri adijciendus venit pater Franciſcus à Vera paupertatis, orationis humilitatis, obedientiæ atq; omnium deniq; virtutum amantiſſimus, diligentiſſimusq; cultor, qui ex grauiſſima quadam infirmitate, quam & patientiſſimè tulit,hoc in loco,anno Dñi 1556.è medio ſublatus maximam poſt ſe ſanctitatis famam reliquit. Præcedentibus duobus patribus nec in minimo abſimilis fuit pater Hieronymus Oliuarius vir ſanè doctiſſimus, ac omni virtutum genere ornatus, ad cuius funus, quod

contigit

A contigit hoc in ipſo loco 29. Auguſti anno Domini 1580. vniuerſum oppidum ob eius
ſanctitatem accurrit: illeq; feliciſſimum ſe exiſtimauit, qui vel tantillum habitus,
aut cordæ ipſius habere potuit. Honeſtatur præterea præfata huius loci eccleſia ſepul-
cro reuerendiſſimi patris fratris Antonij à Gueuara Mendomienſis (vulgò de Mon-
doñedo) Epiſcopi, qui Carolo V. Germanorum Imperatori, Hiſpaniæq; Regi à ſacris
concionibus, & à chronicis fuit. Hic doctiſſimus, atq; tum in humanis, tum quoq;
in diuinis literis verſatiſſimus extitit: inſuper & plura opuſcula omni laude digniſſi-
ma vernaculo ſermone edidit: ac tandem huic ſæculo nequam, anno Domini 1545.
vale dicto in ſacello à ſe affabrè hoc in conuentu conſtructo ſepeliri voluit. Non mi-
norem profecto ſplendorem huius monaſterij eccleſiæ affert mauſoleum reuerendiſ-
ſimi patris fratris Franciſci Orantij Ouetenſis Epiſcopi, atq; huius Prouinciæ alumni;
B qui vnus ex ſacri Tridentini Concilij patribus fuit, acutiſſimeq; contra Caluinum hę-
reſiarcam ſcripſit, atq; poſt plurima munia, eaq; honorificentiſſima feliciſſimè fun-
cta, ergaſtulo carnis ſolutus iuxta infimum ſummi altaris gradum tumulatus extitit.
Famoſis his ſepulturis adijcenda veniunt nobiliſſima duo mauſolea, hoc in eodem lo-
co erecta, alterum Infantis Henrici ſereniſſimæ Berenguelæ Caſtellæ Reginæ; atq;
præſentis monaſterij fundatricis ex filio nepotis: alterum verò honeſtiſſimę Leonorę
Henrici eiuſdem Caſtellæ Regis filiæ. Huius deniq; conuentus alumnus fuit, imò &
hinc exiuit religioſiſſimus pater Ioannes à Zuazo, qui in Ægyptum vſq; penetrans;
dum Memphis (vulgò Cairo) tum coram eius Præfecto, tum quoq; corã cęteris Sara-
cenis fidem prædicare nititur, glorioſo martyrio, hanc mortalem vitam terminauit.

De conuentu S. Franciſci Palentiæ. Conu. II.

C CONVENTVS hic Palentiæ intra moenia ſub beatiſſimi patris Franciſci titu-
lo erectus, antiquiſſimus eſt: cùm ex apoſtolico quodam Innocentij IIII. Pont.
max. diplomate in eius archiuis aſſeruato, ante annum à Chriſto Saluatore nato 1246.
idq; ex diuerſis fideliũ eleemoſynis ędificari cœperit. Qui ſanè conuẽtus capaciſſimus
eſt, atq; omni ex parte perfectus, cùm 60. fratres commodiſſimè contineat, grauiſ-
ſimisq; patribus, ſimul atq; doctiſsimis olim, antequam videlicet Academia ex Pa-
lentina hac ciuitate ad Salmanticenſem Sanctij Regis Caſtellæ iuſſu, ſub anno Do-
mini 1290. transferretur, floruit. Inter cæteros magni nominis patres, in huius loci
eccleſia ſepultos, admirandæ religionis atq; doctrinæ pater Alphonſus à Spina iacet.
Hic, cùm eſſet inſignis concionator, animarumq; ſalutem ſupramodum ſitiret, in id
D maximè incumbebat, vt aliquos Chriſtro lucrifaceret. Cumq;, ex melancolica ima-
ginatione ſubtriſtior quadam die effectus, puteo iuxta Minoritici conuentus Vali-
ſoletani (de quo ſuprà) ſacrarium hæreret, anxius cogitaret, num frequentiſsimis ſuis
concionibus aliquem fructum feciſſet: vocem è ſublimi delatam ſibi præcipientem, vt
ſitulã ex trochlea pendentem in puteum demitteret, aquamq; hauriret, audiuit. Cui
cùm obtemperaſſet, 24. ſubalbos lapillos Ieſu nomine inſignitos, iuxta 24. ſermones,
quos paucis ante diebus ad populũ Valiſoletanũ de ſanctiſsimo nomine Ieſu habuerat,
in ſitulæ fundo inuenit. Ex quo demum euentu confirmatus, omnibus neruis prædi-
cationis officio in poſterum incubuit, atq; doctiſsimũ libellũ, cui Fortalitium fidei titu-
lus eſt, edidit, typisq; mandauit. Horum lapillorum 12. argenteæ cruci præinſerti in
præcedenti conuentus ſacrario aſſeruantur; reliqui verò 12. à catholica Hiſpaniarũ
E Regina Eliſabetha Granatã delati ſunt. Referrè non grauabor (vt interim addiſcant
mortales Chriſti Vicariorũ dictis audire) q̃d Fromeſtæ, quæ Palẽtinę diœceſis oppi-
dũ eſt, ſub anno 1493. acciderit. Præceperat Sixtus IIII. Pont. max. idq; anno 1476.
vt natalitius ſeraphici patris Franciſci dies feſtiuè à fidelibus tranſigeretur: cumq;
ruſticus quidam auaritia ductus, tantoq; præcepto longè poſthabito, nihil minus cu-
raret, ſeq; increpanti reſpondiſſet: num mihi Franciſcus neceſſaria ſubminiſtrabit, an
potius manus iſtę, famulũ in agrũ pręmiſit, eumq; poſtmodum ſequutus terrã aratro
proſcindere cœpit. Et ecce, dũ famulus caput fortuitò voluit, miſerũ hęrũ terrę hęren-
tem, imbecillem omnino effectum, mutum, ac ferè exanimem videt. Quem tandem
domum curru deductum ab eius familia paucos poſt elapſos dies ſepulturam accepit.

De conuentu S. Franciſci Segobiæ. Conu. III. A

PRIORIS conuentus Segobienſis antiquitas ante annum Domini 1252. (prout
ex ſequenti hiſtoria manifeſtum euadit) computanda venit. Cùm enim Caſtellæ,
atq; Legionis Rex Alphonſus cognomine Sapiens blaſphemiam in diuinam maieſtā-
tem protuliſſet, atq; à religioſiſſimo quodam patre huius tunc loci accola, ex diuina
ſibi facta reuelatione, præmonitus, quòd in cęlo contra eũ lata eſſet ſententia, vt malè
& abſq; liberis periret, quamobrẽ cùm, vt tantum crimen commiſſum condigna pęni-
tentia redimere ſatageret, nihil minus curaret, maxima quadã tum fulgurũ, tum to-
nitruum, tum quoq; imbriũ tempeſtate intempeſta nocte oppreſſus extitit, ita vt ful-
men ex aëris interſtitio delapſum Reginæ ſibi vxoris velum, ſe præſente, combuſſerit:
Quo tanto euentu territus Rex, ac animo conſternatus pręfatum patrẽ accerſiri iuſſit, B
ſibiq; commiſſa crimina in ſacramentali confeſſione detexit, atq; tandem prolatã à
ſe aliquando blaſphemiã coram frequentiſſimo cœtu maxima cum humilitate retra-
ctauit, damnauitq; : quo facto huiuſmodi tempeſtas ex tẽpore ceſſauit. Contigerunt
autem hæc ſub anno Dñi 1252. Ex quibus ſanè liquet præfatum hunc conuentũ ante
id tempus exordium ſumpſiſſe: ſed quo certo tempore id ſibi contigerit, non ſatis pa-
tet. Dixerim autem prioris: nam is conuentus Clariſſis monialibus ſub titulo S. Anto-
nij, anno Dñi 1498. relictus extitit, & fratres ad præſentem, qui ſub S. Franciſci tituló
infra Segobienſis ciuitatis mœnia elegantiſſimè, ita vt 70. fratres ſui accolas commó-
diſſimè excipiat, ex publicis Segobienſium facultatibus poſterius ædificatus fuit, ſe
trãſtulêre. Viget hoc in loco, ꝙ huiuſmodi exercitio accommodatiſſimus ſit, quodq;
omnibus neceſſarijs abundet, Theologicum ſtudium, cui iuniores 20. ſacerdotes ſub C
duobus doctiſſimis prælectoribus incumbunt. Cùm S. Antonius quodam in pago non
longè à Segobia diſtante deuoto cuidam iuueni ſemel ac iterum apparuiſſet, ſeq; præ-
monuiſſet, vt ſacellum ſibi in ſemidiruta quadã ædicula procul à præfato pago ab eius
communitate ædificandum, inibiq; Confraternitatem in ſui honorem erigendam cu-
raret, & ille iniuncti ſibi muneris executioni ſolicitius incumberet, accidit, vt eius ma-
ter è viuis excederet. Quod vt ille primùm reſciuit, genuflexus coram pagi multitu-
dine beatum Antonium interpellare cœpit, quatenus defunctam ſibi cariſſimam ma-
trem eius meritis & interceſſione viuam recipere mereretur. Mirabile dictu! Vix peti-
tionem iuuenis præmiſerat, quando, tota ſtupente corona, voti compos effectus eſt. Et
ne quis nos anile commentum referre ſuſpicetur, hæc nouerit per publicum Tabel-
lionem, adhibitis pluribus oculatis, atque fide dignis teſtibus memoriæ mandata. D

De conuentu S. Franciſci Sahaguni. Conu. IIII.

CVM religioſiſſimus monaſterij patrum Benedictinorum Sahaguni (Hiſpanicè
Sahagun) erecti Abbas, ex incredibili quadam in Franciſcanam familiam animi
propenſione, quibuſdam eius alumnis fundum ad præfatum monaſterium attinentẽ,
de monachorum tamen ſibi creditorum conſenſu, ad vnius conuẽtus ædificationem,
ſub anno Domini 1257. contuliſſet: huiuſmodi fratres fundamentalem lapidem tan-
to ſubijciendum ædificio ab Alexandro IIII. Pont. max. Romæ tunc agente, benedi-
cendum curarunt. Cuius ſanè Pontificis tanta fuit erga præfatos fratres pietas, vt, pręter huiuſmodi collatum beneficium, apoſtolicas etiam illis literas ad reuerendiſſimũ
Martinum Legionenſium Epiſcopum dederit, quatenus huiuſmodi lapidem à ſe be- E
nedictum in totius futuri operis fundamento poneret, eccleſiamq; ſimul & cœmeteriũ
benediceret, inſuper & omnibus fidelibus adiutrices manus ad tantum opus promouẽ-
dum porrigentibus annum & quadragenam de iniunctis pœnitentijs ex apoſtolica li-
beralitate remiſerit. Eius denique ſummi Pontificis beneficio effectum eſt, vt præſens
conuentus, quem & triginta fratres commodiſſimè inhabitant, ex diuerſis fidelium
eleemoſynis à fundamentis ad apicem vſque conſtructus fuerit, & ipſius eccleſia in
ſeraphici patris Franciſci honorem à præfato Legionenſium Epiſcopo Martino con-
ſecrata extiterit. Nihilominus tamẽ princeps ſacellũ à nobili heroina Maria legitima
quondam ſtrenui illius Hiſpani militis atq; herois Roderici Ciſnerij, agnomine Su-

A perbi Caſtellani vxore conſtructum eſt: qua etiam de cauſa tum ſibi, tum quoq; eius
filiæ Ioannæ Rodriguez, nobili ac pientiſſimę heroinæ, in ſepulturam deſeruit.

De conuentu S. Franciſci Carrionis de Comitibus. Conu. V.

HIC conuentus ſeraphico patri Franciſco intra eius oppidi, quod Carrion de los
Condes Hiſpanicè nuncupatur, attinetq; ad Palantinam diœceſim, ambitum
erectus, & à 25. fratribus incultus, multò antiquior præcedentibus eſt: cùm ſtatim à
Compoſtellana eiuſdem ſeraphici patris peregrinatione conſtructus extiterit. Quia
verò Eugenius IIII. Pont. max. apoſtolicas quaſdam literas in eorum fauorem, qui
adiutrices manus ad eius refectionem reparationemq; admouerent, ſub anno Do-
mini 1436. dedit, non deſunt, qui ſuſpicentur ipſum per id tempus exordium ſum-
B pſiſſe. Cæterùm fertur Calixtum III. Pont. max. dum ſalutandorum Apoſtoli Iaco-
bi liminum cauſa Compoſtellam peteret, per hunc conuentum tranſijſſe, ac in eius
clauſtro Miſſam celebraſſe, inſuper & loci Guardiano pro tempore exiſtenti, vt ad
Epiſcoporum inſtar 40. dierum indulgentiam fidelibus concedere poſſet, facultatem
feciſſe. Quod an verum ſit aliorum potius, quàm meum eſto iudicium. Id nihilomi-
nus aſſeuerauerim, quòd hoc tum apud oppidanos, tum quoq; apud fratres indubium
non ſit. In huius deniq; loci eccleſia admirandæ religionis & ſanctitatis pater Fran-
ciſcus Numantinus (vulgò de Soria) tumulatus quieſcit: qui ſereniſſimo Nauarræ
Regi à ſacris confeſſionibus extitit, atq; apud eundem pro Ioanne eius nominis II.
Caſtellæ, Legioniſq; Rege honorificentiſſima atq; feliciſſima legatione functus eſt:
quiq; iuxta Ferdinandi Piretij à Guſmanio in ſuis Chronicis ſententiam plurimis mi-
C raculis poſt obitam mortem claruit, meritoq; inter ſanctos viros referri meruit.

De conuentu S. Franciſci Pennafelij. Conu. VI.

MAGNO equidem ornamento eſt Pennafelio, quod Palentinæ diœceſis oppi-
dum eſt, attinetq; ad nobiliſſimos Oſſunenſium Duces, Minoriticus hic con-
uentus, beatiſſimo patri Franciſco dicatus, atq; ad 200. paſſus ab ipſo oppido ſitus,
tum ob eius antiquam nobilemq; ſtructuram, tum quoq; ob alabaſtrinum beati pa-
tris Petri Villacretij ſepulcrum (cuius ſuprà meminimus) ibidem erectum. Cuius ta-
men certa fundatio, deperditis omnino eius documentis, omnino ignoratur. Exiſti-
matur nihilominus communibus oppidanorum ſumptibus, idq; ante 200. annos, ex-
D tructus. Cui ſanè opinioni & ædificij vetuſtas, & oppidanorum in trigintaſex fra-
tres eius accolas beneuolentia, quibus neceſſaria ſubminiſtrãt, fidẽ aſtruere videntur.

De conuentu S. Franciſci Arandæ Durianæ. Conu. VII.

ADIECTVRA catholica Hiſpaniarũ Regina Eliſabetha Ferdinãdi V. vxor
quampluribus à ſe præſtitis Franciſcanæ Religioni beneficijs aliud, nouũ hunc
conuẽtũ, ſeraphico patri Frãciſco, cui à teneris vnguiculis deuotiſſima extitit, ſacrũ,
paululum ab Aranda Duriana, quòd Duria celebri flumine alluatur, ſic diſtans atq;
inſigni oppido ex regio ærario, apoſtolica tamẽ Alexandri VI. Pont. max. auctorita-
te ſibi fauente, ſub anno Dñi 1499. à primo ad vltimũ vſq; lapidẽ ędificandũ, atq; cęte-
ris huius Prouinciæ locis agglomerandũ curauit. Inhabitatur hic locus à 30. fratribus
E ob iſtius patrię fertilitatẽ, oppidanorũq; erga eos beneuolentiã, atq; ſui capacitatem.

De conuentu Dominæ noſtræ de Falce, vulgò de la Hoz. Conu. VIII.

AMORIS quidem ſereniſſimæ Hiſpaniarum Reginæ (de qua præcedenti lo-
co) erga ſeraphicam Religionem noſtram quoquò me vertam, veſtigia pro-
ſpicio. Cùm enim huius conuentus, qui ſub titulo Dominę noſtrę de Falce, ad ſextum
lapidem à Sepulueda Segobianæ diœceſis oppido diſtat, atq; ſolitario in loco editiſ-
ſimos inter montes ſedem obtinet, antiquitatem diligentius perſcrutarer, in authen-
ticas quaſdam literas incidi, quibus deniq; edoctus fui ipſum ante annum Dominicę
incarnationis 1231. ex diuerſis fidelium eleemoſynis exordium ſumpſiſſe, atq; à præ-
fata Regina, cùm fortè fortuna, anno Domini 1495. dempta eccleſia, corruiſſet, ab ip-

ſis fundamentis ad apicem vſq; ex firmiori lapide reædificatum fuiſſe. Cæterùm hic locus,quamuis ab hominum frequentia ſemotus,à 25. fratribus,idq; nullo abſq; grauamine, quòd adiacentes populi maxima in eum deuotione ferantur,incolitur: inſuper & quodam oſſe diui Chriſtophori martyris,atq; quibuſdam etiam alijs oſſibus ex vndecim millibus virginum honeſtatur. In quo deniq; illud mirabile accidit. Reuerſus fuerat domum poſt octo milliariũ emenſionem religioſus quidam à mẽdicatione panis laſſus omnino,atq; madidus,in profeſto Natiuitatis glorioſiſſimæ virginis Mariæ: cumq; vocatus ſemel à patre loci Guardiano, vt cùm cæteris fratribus matutinis intereſſet, ſe excuſaſſet, adiecit Guardianus, idq; præter morem,vt nulla interpoſita mora ſurgeret: quamobrem is ſtatim relicto grabato chorum acceſſit: vixq; eius limen tetigerat, quando vniuerſa domus præter eccleſiam & chorum, ad terram venit, corruitq;. Sicq; ille per obedientiæ ſanctæ meritum tantum euaſit diſcrimen. B

De conuentu S. Ioannis de Pœnitentia Fontidonij. Conu. IX.

CONVENTVS hic Fontidonij, quod Segobianæ diœceſis oppidum eſt, in honorem ſancti Ioannis Baptiſtæ de Pœnitentia erectus, ad alterius Ordinis monachos olim pertinuit,& ab ijs,legitimis quibuſdam de cauſis,ex Alexandri VI. Pont. max. decreto, eius interim executore R. patre fratre Franciſco Ximenio Toletanorũ Archiepiſcopo,ſub anno à partu Virgineo 1496.ad huius Prouinciæ fratres,quorũ 20 impræſentiarum ibidem commorantur, tranſlatus fuit. In principe huius loci ſacello nobiliſſimus heros Petrus à Luna Caſtellæ Comeſtabilis, atq; ſacræ Iacobitarum Militiæ Magiſtri filius,primuſq; oppidi Fontidonij temporalis Dns,erecto ſibi famoſo mauſoleo, cuius pulchritudine præfatum ſacellum condecoratur, tumulatus iacet. C

De conuentu Dominæ noſtræ de Viginti. Conu. X.

HÆC domus olim Dominæ noſtræ de Lilijs, nunc verò de Viginti, quòd vigeſima fuerit earum domuum,quas pientiſſimus Caſtellæ Comeſtabilis (de quo in Burgenſis Prouinciæ deſcriptione fuſius) tum fratribus, tum quoq; monialibus conſtruxit,ſic dicta,ruralis patrũ Benedictinorum monaſterij S.Petri de Arlanza,ad nonũ lapidẽ ab ea diſtantis,ędes fuit. Hanc igitur pręfatus Comeſtabilis à deuotiſſimo quodam Franciſcano laico rogatus, ſibi à præfatis patribus Benedictinis donari petijt, atq; tandem obtentam, beato patre Bernadino de Senis adhuc in viuis agente, Burgenſi Cuſtodiæ adiecit. Quæ quidem ſacra ædes, ob veneranda pignora, corpora videlicet beatorum patrũ ex Religione Benedictinorum Februarij atq; Camilli, qui ibidem,ob catholicæ fidei cauſam, à Saracenis trucidati ſunt, in ſacello Crucifixi honeſtiſſimè tumulata, omnibus in gyro populis commendatiſſima eſt: atq; ex eleemoſynis ab ijſdem ſatis liberaliter collatis 18. fratres commodè ſuſtentat, continetq;. D

De conuentu S. Ludouici Gormaſij. Conu. XI.

HIC conuentus Gormaſij,quod Oſmenſis diœceſis oppidum eſt,pa retq; Caſtrẽſium Comiti, in honorem S. Ludouici Toloſani Epiſcopi erectus, vnus eſt extotius iſtius Prouinciæ minoribus: cùm ab octo tantùm fratribus inhabitetur, nec plures ob ſui anguſtias capere poſſit. Eſt nihilominus oppidanis tum ob ſui diſpoſitionem, quæ deuotionem maximè excitat, tum quoq; ob inculpatam, exemplaremq; eius accolarũ vitam maximè cõmmẽdatus, omniũq; beneficiorũ genere proſequutus. E

De conuentu Corporis Chriſti. Conu. XII.

SEDENTE Ioanne XXII. Pont. max. Saracenus quidam, abiurato Mahumetiſmo,Romam petijt, vbi & ſacro regenerationis lauacro initiatus, atq; in fide ſatis inſtructus fuit. Cumq; familiaritate cuiuſdam fratris Aluari Minoritæ, atq; Pœnitentiarij inibi vſus eſſet, id ab eo concilij retulit, vt videlicet in Hiſpaniam rediret, atq; eccleſiam in editiori, aſperiorique montis Lieuani Palantinæ diœceſis parte ædificaret. Cuius denique ille, qui & Ioannes de Rupe (vulgò de la Peña) vocari voluit, ſanis conſilijs acquieſcens,vt primùm ad præfixum ſibi locum peruenit,

hoc ibi

A hoc ibi monaſterium ſub titulo Corporis Chriſti conſtruendum curauit,atque Minoritico indutus habitu, quod ſibi reliquum vitæ fuit, id in proximiori quodam ſpecu ſanctiſſimè tranſegit. Quia verò hic locus,qui & plurimis ſanctorum reliquijs honeſtatur,procul ab oppidis diſtat,& eius accolis,qui octauum numerum non excedunt, omnibus itineribus altiſſimis niuibus obſeſſis,ad nullum penitus locum hyemali tempore patet acceſſus: coguntur ij, ſi ſibi conſultum velint, omnia ad victum & amictū neceſſaria in æſtate ſibi aliunde comparare, atque in cellariam ad formicarum inſtar inferre. Quo etiam fit, vt eius habitatio fratribus ſit ſupra modum oneroſa.

De conuentu S. Franciſci Numantiæ. *Conu.* XIII.

CVM ſeraphicus pater Franciſcus limina beati Iacobi Apoſtoli in Compoſtella B viſitaturus Numantiam pertranſiret, atq; ad patrum Benedictinorum monaſterium, ſub titulo Dominæ noſtræ de Emporio ibidē erectum, hoſpitij ergò declinaſſet, pratum inde non multùm diſtans ſequenti luce petens,quinque aceruos ex lapidibus, hinc inde diſperſis inibi erexit: Interrogatus verò à ſocijs,quid ſibi huiuſmodi lapidū congeries vellent,ſpiritu afflatus prophetico reſpondit eum locū à Domino ad vnius conuentus Ordini ſuo adijciēdi ædificationem electum, ideoq; velle ſe materiam pro ſuo modulo diſponere ac præparare. Cui ſanè reſponſioni rei euentus fidem aſtruxit. Nam (ſi Chronicis noſtri Ordinis fides adhibēda ſit) beatus pater Ioannes Parens primus Prouinciç Caſtellç prouincialis,atq; poſtmodū totius Ordinis generalis Miniſter, dū Generalatus officio fungeretur, generalē quandam patrum noſtri Ordinis Vltramontanorum Congregationem Numantiæ, (de qua impræſentiarum) idq; in conC uentu iuxta patris Franciſci præſagium erecto, anno Domini 1233. qui ſeptimus ab eiuſdem patris Franciſci morte fuit,celebrauit. Ex ſupradictis igitur,quanta ſit huius conuentus (cuius tamen certa ætas ignoratur) antiquitas,ſatis patet. In præfata generali congregatione,quæ in feſto Pentecoſtes de more habita fuit, illud memorabile accidit. Laborabat omnis circumquaq; regio maxima ſiccitate,nullaq; futuræ meſſis ſpes eius accolis erat: quamobrem patres ſic in vnum collectos obnixè rogarunt, vt pro ſe apud Deum intercedere vellent. Quibus deniq; ſimul cum Generali ad orationem recurrentibus,tanta ex tempore aquarum abundantia è cœlo ſubminiſtrata eſt, vt ſegetes,quæ iam omnino præ ſolis ardore pallebant, faciē immutarint,ac in maximam fœcunditatem proruperint: vnde & fertilitas ſubſequuta eſt. Minoriticum hoc in conuentu habitum induit, immo & ſepultus eſt admirandæ religionis frater IoanD nes Tozalius: qui relicto Mahumetiſmo Chriſtianorum albo aſcribi voluit,ac tantopere in humilitate,ac cæteris virtutibus profecit,vt,ad inſtar ſeraphici patris Frāciſci, Diaconio initiatus,nūquam ad ſacerdotium, quo ſe indignum ex maxima animi ſubmiſſione iudicabat, promoueri voluerit: & genuflexus, complicatiſq; ad modum orantis manibus poſt mortem inuētus ſit. Qua etiam de cauſa vt ſanctus ac Deo carus ab omnibus habetur. Hoc etiam in loco,quem & 40. fratres commodè inhabitant,animam,anno Domini 1553. ſuo Creatori reſtituit, ſepultuſq; extitit ſummæ integritatis frater Alphonſus à Nebreda laicus profeſſus,cuius vita nihil aliud quàm omnium virtutum ſpeculum fuit. In eo ſiquidem profundiſſima humilitas, ardentiſſima charitas, atque feruentiſſima oratio à ſui profeſſione ad vltimum vſque mortis inſtans reE ſplenduit. Quo denique factum eſt, vt à fratribus inter cœlicolas annumeretur.

De conuentu S. Franciſci Metymnæ Campi. *Conu.* XIIII.

HÆC ſacra domus Metymnæ Cāpi,quod famoſum Salmantinæ diœceſis oppidum eſt,in honorē beatiſſimi patris Franciſci erecta,antiquitate non caret: cùm ante 200. annos Segobianæ Cuſtodiæ ſubiacuerit. Erectionis tamen eius certum tempus,quòd in quibuſdam tumultibus, Carolo V. Germanorum Imperatore ac Hiſpaniæ Rege,ſub anno reſtitutę ſalutis 1521. omnino conflagrarit,reſciri non poteſt. Fuit nihilominus,idq; ex diuerſis Metymnenſiū,præcipuè verò mercatorum eleemoſynis, multò elegantius,multoq; auguſtius,quàm prius reædificata: vnde & 50. fratres commodiſſimo excipit hoſpitio. Præfatę igitur ex cōbuſtionis cauſa euenit,vt nihil aliud memorabile

memorabile de præſenti conuentu, alioquin pulcherrimo, atque omni commendatione A digniſſimo, in medium adducere poſſimus ab eo, quòd ampliſſima eccleſia, perpulchris ſacellis exornata, gaudeat, nihilq; ad ſui perfectionem, atque decorem deſideret.

De conuentu S. Franciſci Abulæ. *Conu. XV.*

MINORITICVS hic conuentus Abulæ, quæ epiſcopalis veteris Caſtellæ ciuitas eſt, ſub ſeraphici patris Franciſci titulo conſtructus, proximè præcedenti coæuus extitit, atq; ad eandem Segobienſem Cuſtodiam, ad quam & ille, olim pertinuit. Nec ab eo multum differt: cùm & quadraginta quinque fratres frequẽtius contineat, & omnibus ſuis numeris, idq; ſatis eleganter ſatiſq; auguſtè, abſolutus ſit. In cuius denique eccleſia venerabiles patres frater Franciſcus à Valentia, frater Petrus à Fonte, atq; frater Gabriel à Capitibus orationis prærogatiua, atq; cæteris virtutibus B olim inſignes tumulati ſunt. In principe verò eiuſdẽ eccleſiæ ſacello nobiliſſimus atq; pius quidam Gallus nomine Rubinus atque Franciæ Ammiras honorificè quieſcit.

De conu. B. Mariæ de Scala cœli vulgò dicto Abroio. *Conu. XVI.*

DISTAT religioſiſſima hæc domus à Pincijs, ſiue Valleoleti famoſiſſimo, celeberrimoq; totius Hiſpaniæ oppido ſex millibus paſſuum, ædificataq; fuit ex diuerſis fidelium eleemoſynis, ſub anno à partu Virgineo 1415. à beato patre Petro Villacretio in fundo, ſiue horto vocabulo Tribulus, (vulgò Abrojo) à quo & nomẽ traxit, ſibi à perdeuoto quodam Aluaro Diaz Villacretio liberaliſſimè collato: Cuius religio, ſanctitas atq; regularis diſciplina, vix explicari poſſunt. Vnde nec mirum, ſi tot patres ſcientia illuſtres, moribus graues, religione atq; ſanctitate inſignes noſtro Ordini pepererit. C Ex quibus tamen ne tædioſior ſim, vnum vel alterum in medium adducam. Et primo quidem loco admirandæ religionis atq; ſanctitatis patrem Zumarragam natione Cantabrum, qui ob eius virtutes, excellentiſſimaſq; animi dotes per reliqua Ordinis munia ad huius Prouinciæ Miniſteriatum, quo maxima cum laude functus fuit, de communi patrum conſenſu peruenit, atq; primus Mexicanorum Epiſcopus apud nouæ Hiſpaniæ Indos, Carolo V. Germanorum Imperatore atq; Hiſpaniarum Rege id maximè procurante, creatus fuit. Quo in munere adeò ſtrenuè, adeoq; laudabiliter ſe geſſit, vt nihil eorum quæ diuus Paulus ad Timotheũ ſcribens ab Epiſcopis obſeruari vult, in eo deſiderari potuerit. Nihil ſiquidem monaſtici rigoris, aut Franciſcanæ paupertatis, licèt ad tantam dignitatem promotus, remiſit: ſed perpetuò cilicineo habitu ad carnes indutus, nudiſq; pedibus incedens, quæ erant vigilantiſſimi D Paſtoris, ea quamdiligentiſſimè exercuit. Præterea frugali contentus mẽſa, quicquid ſibi ex epiſcopalibus prouentibus reſiduum erat, id pauperibus atq; infirmis, quorum etiam vlcera proprijs manibus curare ac tergere ſolitus erat, liberaliſſimè erogabat. Quamobrem ex hac vita, cum maxima ſanctitatis fama diſcedẽs ab omnibus tum Hiſpanis, tum quoq; Indis ad fidẽ de nouo conuerſis, non ſecus ac communis parens, deſideratus fuit, miraculiſq; coruſcare meruit. Deinde meminiſſe libet deuotiſſimi, atq; de omni virtute optimè meriti patris Bernardini ab Areualo, qui inter doctos ſuæ tempeſtatis viros doctiſſimus, inter præcipuos concionatores diſertiſſimus ac ſingulari facundia præditus, inter religioſos religioſiſſimus, atq; inter pauperes euangelicos pauperrimus fuit. Hic ſiquidem tantus pater, licèt ſæpius Guardianatus officio, atq; ſecundò Miniſteriatus munere maxima cum laude functus fuerit, omnes ferè tum ſcholaſti- E cos, tum quoq; poſitiuos ſcriptores quamdiligẽtiſſimè legit, nulliſq; feſtiuis, aut quadrageſimalibus diebus per 30. continuos annos, eoq; amplius, à ſacris concionibus vacauit. Preterea ſingularem quandam abſtinentiam cum feruentiſſima oratione, profundiſſima humilitate, incredibili patientia, atq; ardentiſſima charitate copulauit: Ac tandẽ laboribus potius, quàm ſenio confectus, anno Domini 1553. ætatis vero ſuę 61. vniuerſo Valleoletano oppido conlacrymante, in Minoritico eiuſdem oppidi conuentu ex contracta pleuritide diem clauſit extremum, ſepultuſq; eſt. In cuius funere accidit, vt fratribus in refectorio agentibus ſæculares effractis eccleſiæ cancellis effoſſa terra eius corpus exhumauerint, deuotioniſq; ergò deoſculati fuerint, atque tandem

habitum

A habitum,quo indutus erat,in fruſta conſciderint. Præcedentibus patribus adijciam ſummis encomijs venerandũ patrẽ Ioannem Calagurritanũ virum vtiq; abſtinentiſſimum,atq; in oratione exercitatiſſimum: qui & miracula ediſſe fertur, atq; hoc in loco,anno humanæ ſalutis 1575.in Domino obdormiuit.Cæterũ celeberrima hæc domus,cui Dominę noſtræ de Scala cęli in titulum eſt,à 25.patribus inhabitatur,obtinetq; inter cæteras huius Prouinciæ Recollectionis domus principatum, atq; ſacroſanctis tribus Dominicę coronæ ſpinis,plurimiſq; alijs ſanctorũ reliquijs honeſtatur.

De conuentu Domus Dei de Aquilaria. *Conu. XVII.*

VTPRIMVM beati patres Petrus Villacretius, ac Petrus à Sanctojo Salicetanam domum (de qua in Prouinciæ Caſtellæ deſcriptione) ædificarunt, eos
B montes, qui veterem à noua Caſtella diſterminant, ſuperantes ſimillimam ei ædem (de qua impræſentiarum) ſub titulo Domus Dei de Aquilaria (vulgò del Aguilera) ad ſextum lapidem ab Aranda Duriana Oſmanæ diœceſis oppido,ſub anno reſtitutæ ſalutis 1404 conſtruendam curarunt. Quæ quidem domus arctiſſimam eam regularem diſciplinam,quam à ſuis fundatoribus accepit, impræſentiarum vſq; mordicus ſeruat. Deſeruit nãq; 24.fratribus huius Prouinciæ Recollectis:quorũ laus in circumuicinorum populorum ore eſt. Quemadmodum beatus pater Petrus Villacretius Pēnafelianum, & beatus pater Petrus à Sanctojo Pincianum conuentus ſuis funeribus illuſtres reddunt,ita quoq; beatus pater Petrus à Regalada (cuius Chronicorũ noſtri Ordinis author 3.ſui operis parte meminit,noſq; in Caſtellæ Prouincia mentionẽ fecimus) pręſentem conuentum ſuo obitu ſummopere commendat. Nam vtprimùm 30.
C Martij,anno verò Domini 1456. diem clauſit extremum, miraculis coruſcare cępit. Quadraginta ſiquidem & ſex vtriuſq; ſexus homines omnino contractos,tres paralyticos, duos itidem leproſos, alioſq; quamplurimos grauiſſimè febricitantes integræ ſoſpitati reſtituit: inſuper & ſurdis auditum, & mutis affatum,& cęcis viſum, atque claudis rectificationem ſuis meritis à Deo opt. max. omnium bonorum largitore impetrauit. Præterea mortali adhuc carne indutus, dum præcedentis atq; præſentis domuum, quarũ altera ab altera 40. eoq; amplius miliarijs diſtat, Vicarium ageret,ad vtriuſq; loci fratres infra horam Capitulum de religioſo more habuit: atq; ſępius ſtrato ſupra Duriam flumen pallioſo ex vna in alterã ſe tranſtulit. Cuius denique corpus,cùm per aliquot annos in communi fratrum ſarcophago iacuiſſet,inde ad alabaſtrinum ſepulcrum, opera sereniſſimæ Eliſabethæ Hiſpaniarũ Reginæ fabrefactum,
D translatum extitit. Vbi & in maxima veneratione tum à ſęcularibus, tum quoque à fratribus habetur, & innumera ferè miracula cõtigerũt,atq; adhuc hodie contingũt.

De conuentu S.Mariæ de Gratia Villaſilos. *Conu. XVIII.*

PRÆSENS conuentus ſanctę Mariæ de Gratia de Villaſilos tertius in ordine eſt eorum,qui Recollectioni hac in Prouincia deſeruiunt, fuitq; ædificatus à beato patre Petro à Sanctojo, ſub anno Dominicæ incarnationis 1409. in fundo ſibi à nobili Roderico Garſia ex maxima liberalitate collato. Cumq; poſt aliquot annos ruinam minaretur, à reuerendiſſimo Antonio Rojas ex ſtabiliori materia reædificatus extitit. Cuius eccleſia honorifica illuſtrium heroum Ioannis ab Acunia, atque Antonij Rojas præfati Antonij Rojas ex fratre nepotum ſepultura exornatur, & ſacrarium
E altera ex Dominicæ coronæ ſpinis venerabilius redditur. Commorantur frequentius in hac religioſiſſima domo, quæ in Palentina diœceſi ſita eſt, 20. patres Recollecti.

De conuentu B. Mariæ de Conſolatione Calagurris. *Conu. XIX.*

CVM illuſtriſſimo Petro Manriquio Lugdunenſis Regni Præfecto (hunc Hiſpani Adelantado vocant) maxima cum beato Petro à Sanctojo intercederet neceſſitudo, eiuſq; nobiliſſima vxor Leonora à Caſtella non minori in eundem patrem deuotione ferretur, vtprimùm pientiſſimi coniuges præfati à Martino V. Ponr. max. facultatem obtinere potuerunt, ſufficientem fundum ſibi à reuerendiſſimo Gutiero Palentinæ matricis eccleſiæ Epiſcopo, cæteroq; canonicorum Capitulo concedi, inibiq;

præſentem

præſentem conuẽtum ſub titulo Dominæ noſtræ de conſolatione à Calagurre, quem A
& viginti patres Recollecti commodè ſatis inhabitant, ex communibus facultatibus,
ſub anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo vigeſimo ſeptimo
ædificari, ac tandem eum Vltramontanæ Cuſtodiæ in tanti patris gratiam adijci
curarunt. Calagurris hæc non eſt ciuitas illa Epiſcopalis, ſed fundus ſic nuncupatus.

De conuentu S. Mariæ de ſpe V al de ſcopeſſo. *Conu. XX.*

CVM beatus pater Petrus à Sanctojo collatam ſibi ad mille paſſus à Methymna
Roſeca Palentinæ diœceſis oppido antiquiotem ædiculam, adiecto ſibi humili
ædificio, in conuentum, ſub anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo vigeſimo nono adaptaſſet, atq; tribus alijs à ſe antea conſtructis monaſterijs annexuiſſet, illuſtriſſimus Federicus prętati oppidi Methymnę Dux, Caſtellæq; Ammi- B
ras, nec non & Ferdinandi eius nominis V. Hiſpaniæ Regis auus, huiuſcemodi conuẽtum, anno Domini milleſimo quadringẽteſimo ſeptuageſimo ſeptimo amplianit, imò & à fundamentis, antiquiori caſula ad terram deiecta, ſimul cum contigua eccleſia erexit, ampliſſimisq; hortis, atque ſupra modum amœnis cumulauit. Præterea eius inquilinis, quibus, quod ſibi ab huiuſmodi erectione reſiduum vitæ fuit, conuixit, ad victum atque amictum neceſſaria liberaliſſimè miniſtrauit. Inſuper ſi eius votis fratres annuere voluiſſent, ſui ſucceſſores ad idipſum præſtandum ex teſtamento obligaſſet. Nam tanta in eos voluntatis inclinatione propendebat, vt ſui corporis interiora, cùm Clariſſarum monaſterium Palentiæ erectum in ſepulturam elegiſſet, hoc in ipſo loco tumulanda curauerit. Adiacet nihilominus præfatis interioribus & integrum tanti
herois corpus alabaſtrino mauſoleo reconditum: nam cariſſima eius vxor Tiraſia à C
Sixto IIII. Pont. max. tunc ſedente impetrauit, vt præmemoratum corpus, Palentiam transferendum, in huius loci eccleſia ſepeliri poſſet. Adhæret quoque præcedenti ſepulcro aliud non minori artificio fabrefactum, in quo nobiliſſimus Ludouicus Henriquez Caſtellæ quoque Ammiras honeſtiſſimè quieſcit. Sepultus etiam iacet in huiuſmet monaſterij eccleſia humillimus, ac ſupra modum religioſus frater Ioannes à Campo laicus profeſſus, qui, dum viueret, & mulierem grauiſſima infirmitate laborantem, ſigno crucis ſuper eam facto, è mortis faucibus ex tempore eripuit: & puerum incurabili febre oppreſſum porrectis ſibi quibuſdam bellarijs integræ ſanitati reſtituit: & ſubuenturus ſemel ſibi obuio in itinere pauperi, qui à ſe inſtantius eleemoſynam petebat, poſt præmiſſam orationem, tres ante ſe pulcherrimos panes poſitos
conſpexit. Quibus denique tum ſui, tum egeni, tum quoq; ſocij viſcera recreauit. Hu- D
ius deniq; conuentus, qui & à 20. patribus Recollectis inhabitatur, incolã agebat, frater Laurentius profeſſione laicus, dum ſui præceptoris animam, poſt quàm per continuos 12. annos pro ea Dñm obſecraſſet, è Purgatorij pęnis in cęlum euolanẽ cerneret.

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Villaluini. *Conu. XXI.*

HIC conuentus, Conceptioni141141glorioſiſſimæ virginis Mariæ dicatus, atq; lõgiuſculus à Villaluino Palentinæ diœceſis oppido conſtructus, licèt certum eius erectionis tempus ignoretur, ſatis antiquus eſt, pertinuitq; olim ad Conuentuales Franciſcanos patres: a quibus tamen ad huius Prouinciæ Obſeruantes, ſub anno reſtitutæ ſalutis 1564. Pio V. Pont. max. ſedente imò & præcipiente deuolutus fuit. Quia verò
ab hominum frequentia ſemotus contemplationi fauet, atque maxima orandi ſpatia E
præbet, cæteris huius Prouinciæ Recollectis domibus conſultiſſimè à patribus adiecta extitit. Antiquiorem pręterea formam, quòd eius ędificia maiori ex parte ruinã minarentur, immutauit, aliamq; multò elegantiorem induit. Quo denique factum eſt, vt 20. fratres cõmodiſſimè contineat. Cæterùm in eius eccleſia nobiliſſima heroina Maria à Velaſco oppidi Pennafiel olim Marchioniſſa honorificẽtiſſimè tumulata iacet.

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis. *Conu. XXII.*

PERTINET quoq; hęc ſacra domus, in honorem ſanctiſſimę Marię de Angelis ex diuerſis adiacentium populorum eleemoſynis in eius oppidi, quod Caſtro
mocho

A mocho Hiſpanicè nuncupatur, atque in ſpiritualibus Palentino Epiſcopo, in temporalibus verò Beneuētanorum Comiti paret, territorio, ſub anno natiuitaris Dñi 1575. erecta ad Recollectos huius Prouinciæ patres: cùm ab eorum 18. inhabitetur.

De conuentu S. Franciſci Palentiolæ. Conu. XXIII.

ANTIQVIORIBVS documentis omnino deficientibus, nihil aliud de præſenti conuentu Palentiolæ, quæ Palentinæ diœceſis oppidum eſt, attinetq; ad generoſos Caſtellæ Ammirantes, conſtructo ab eo dicere poſſumus, quòd à vigintiquinque fratribus inhabitetur: quodq; particula Dominicæ crucis, atque aliquot oſſibus ex vndecim millibus virginum cohoneſtetur: quodq; tandem antiquitate non careat. Conſtat ſiquidem generale totius Vltramontanæ Obſeruantis familiæ Capi-
B tulum, idq; liberaliſſimis pientiſſimi Federici Henriquez Caſtellæ Ammirantis (cuius ſuprà meminimus) ſumptibus, in eo ſub anno Domini 1470. celebratum fuiſſe.

De conuentu S. Dominici Silos. Conu. XXIIII.

MINORITICVS hic conuentus, à viginti vtplurimùm fratribus inhabitatus, atque prope Silos, quod Oſmanæ diœceſis oppidum eſt, erectus, ad Numantinam Cuſtodiam ante 200. annos pertinuit: vnde & eius antiquitas quodammodo colligi poteſt. Cæterùm nihil aliud memoriæ dignum de eo nobis dicendum occurrit: niſi quòd oſſe ſancti Laurentij martyris, & quibuſdam itidem oſſibus ex vndecim millibus virginum & martyrum, atque ex decem millibus martyrum Moguntiæ pro Chriſti confeſſione occiſorum, & parte habitus ſeraphici patris Franciſci, atq; ex veſte
C ſancti Eleutherij mart. honeſtetur, ob quas reliquias in magna veneratione habetur.

De conuentu S. Franciſci Almaſani. Conu. XXV.

PROVT ex Conformitatū libro ſaris patet, hoc monaſterium, ſeraphico patri Franciſco ſacrum, Almaſaniq;, (vulgò Almaſan) quod Saguntinæ diœceſis oppidum eſt, pientiſſimorumq; Comitum Montiſacuti imperio ſubeſt, erectum, ſub anno à partu Virgineo milleſimo trigenteſimo octuageſimo quinto, ad Numantinam Cuſtodiam attinebat. Cumq; Conuentualibus Franciſcanis patribus pareret, ſub anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo octauo ad Obſeruantes huius Prouinciæ fratres deuolutum, atque anno Domini milleſimo quingenteſimo octauo ab inclyto ac generoſo heroë Petro à Mendoza præfati oppidi Co-
D mite ex integro reædificatū extitit. Qui quidem pientiſſimus Comes cùm maxima in noſtrum ſeraphicum Ordinem deuotione ferretur, & ſacellum ſub ſummo altari conſtruendum curauit, & inibi exanime corpus, Minoritico habitu indutum, ex hac vita diſcedens tumulandum ex teſtamento reliquit. Commorantur hoc in loco 25. fratres.

De conuentu B. Mariæ de Spe Parietibus à Naua. Conu. XXVI.

CONSTRVXERAT beatus pater Petrus à Sāctojo (de quo ſæpius ſuprà meminimus) ſub anno Dominicę incarnationis milleſimo quadringenteſimo trigeſimo, ad mille quingentos paſſus à Parietibus de Naua, quod Palentinæ diœceſis oppidum eſt, monaſterium ſub inuocatione Dominæ noſtræ de Miſericordia, inibiq; huius Prouinciæ fratres per nonaginta continuos annos inhabitarunt. Sed cùm mulier
E quædā præfati oppidi accola, quod ab eo charitatiuè præmonita eſſet, vt vitam infamē, quam cum incolarum ſcandalo degebat, in melius mutare vellet, deuotum quendam fratrem ex oppido ipſum monaſterium repetentem interimi curaſſet, pientiſſimus heros Petrus Manriquius eiuſdem oppidi Comes, ne quid ſimile aliquādo accideret, præfatum monaſterium ad oppidi interiora, ſub anno Dñi 1521. ex proprijs facultatibus transferri fecit: vbi & impræſentiarū 25. fratres pro votis commorantur. Plura, eaq; inſignia, in huius conuentus eccleſia, B. Mariæ de Spe dicata, cuius ſacrarium altera ex ſpinis Dominicę coronę, atq; quamplurimis alijs ſanctorum reliquijs honeſtatur, cuiuſq; princeps ſacellum præfato fundatori, atq; eius ſucceſſoribus in ſepulturam deſeruit, beatus pater Antonius de Padua miracula edidit. Cùm enim effoſſa altius terra nulla

nulla inueniendæ aquæ ſpes fratribus reſidua eſſet, dum illi tanti patris auxilium implorant, puteus ſcaturientibus ſupra modum venis æſtuare cœpit. Præterea cùm nouitius quidam frater aquam hauſturus in præfatum puteum, qui & profundiſſimus eſt, incautè cecidiſſet, atq; inter cadendum beatum Antonium, vt ſibi in tanto diſcrimine adeſſe vellet, ſæpius interpellaſſet, illæſus omnino, atq; ab aquis intactus, quod præter miraculum accidere non potuit, inde extractus eſt. His poſſem hauddubiè & quàplurima alia miracula addere, niſi me incurrendæ prolixitatis timor retardaret. A

De conuentu S. Bernardini Ferrariæ. Conu. XXVII.

CVM beatus pater Bernardinus de Senis Ferrariam, quæ Palentinæ diœceſis oppidum eſt, Compoſtellam peregrinationis ergô petiturus, pertranſiret: atque ab illuſtriſſimo Petro Fernandez à Velaſco, primo familiæ illius Caſtellæ Comeſtabile B humaniſſimo hoſpitio exceptus, ab eius pientiſſima vxore, vt ſui memor apud Altiſſimum, quatenus prolem ex viro concipere meretur, (proceſſerant ſiquidem ambo cõiuges in plurimis annis ſine liberis) eſſe vellet, rogatus fuiſſet, quod ſibi piè iniunctum fuerat, id diligenter executioni mandauit. Cùm igitur peregrinatione abſoluta per idem oppidum reuerſus præfatam heroinam de eius infantis conceptu certiorem reddidiſſet: illaq; iuxta tanti patris prædictionem puerum peperiſſet, eum Bernardini nomine, in tanti patris memoriam, appellãdum, atq; præſens monaſterium, quod poſt eiuſdem patris canonizationem eodem nomine inſignitum euaſit, & impræſentiarum à vigintiquinq; fratribus incolitur, ab ipſis fundamentis ad apicem vſq; præfato in oppido Ferraria conſtruendum curauit, omnibusq; neceſſarijs inſtruxit.

De Minoritico conu. apud S. Stephanũ à Gormaſio. Conu. XXVIII. C

SANCTVS Stephanus de Gormaſio Oſmanæ diœceſis oppidum eſt, attinetq; ad Villenicum Marchionem. In eo igitur cùm primò atq; ſecundò diuerſis in locis minus tamen commodis Minoriticus hic conuentus ex oppidanorum eleemoſynis ædificatus, atque totidem vicibus à fratribus ea propter relictus eſſet: conſtructus fuit & tertiò eorundem oppidanorum opera eo loco, in quo impræſentiarum perſeuerat, nempe in ipſis hortis Almanſoris Saracenorum Regis. Quà in re oppidanorũ in noſtros fratres beneuolentia, atq; liberalitas nobis maximè commẽdatur. His præterea accedit ſolicitudo, qua 20. religioſis huius loci accolis neceſſaria ſubminiſtrant.

De conuentu S. Vincentij de Barchera. Conu. XXIX. D

MINORITICVS hic conuentus in ipſo Oceani maris litore, atq; in Burgẽſis Epiſcopatus territorio conſtructus eſt, fuitq; ædificatus & id ex diuerſis fideliũ eleemoſynis, ſub anno 1468. Cuius incolæ fratres, qui frequentius ſunt 18. numero, pleni maris proſpectu gaudent, atq; ſummopere in eius fluxu atq; refluxu delectantur.

De conuentu S. Franciſci Areuali. Conu. XXX.

EIVS oppidi, quod Areualo Hiſpanicè nuncupatur, attinetq; ad Abulenſem diœceſim, accolæ relatu paternæ traditionis inſtructi, mordicus aſſerunt, præſentem conuentum, ſeraphico patri Frãciſco ibidem erectum, eiuſdem patris opera exordium ſumpſiſſe. Quibus aſtipulari videntur antiquiſſima ædicula prope ipſum conſtructa, quæ & ab eodem beatiſſimo patre ædificata fertur, eaq; de cauſa ab iiſdem oppidanis E in maxima veneratione habetur: & alabaſtrinum ſepulcrum, in huiuſmet loci eccleſia ad latus pronunciandæ epiſtolæ deputatum, ſatis artificioſè erectum: in quo admirandæ religionis pater Leo, vnus ex ſeraphici patris Franciſci ſocijs, alius tamen ab eo, qui inter primos duodecim ſocios computatur, honorificè quieſcit. Pertinuit prætcrea antiquitus hæc ſacra domus ad Conuentuales Franciſcanos patres: à quibus tamen ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes ex apoſtolica auctoritate, ſub anno Dominicæ incarnationis 1432. deuoluta eſt. Cumq; omnimodam minaretur ruinam, à sereniſſima Maria Caſtellæ Regina, Regiſq; Ioannis eius nominis II. vxore, atq; Regis Henrici IIII. matre ab ea vindicata, omninoq; reparata extitit: vnde & 50. fratres ſat commodè

A modè continet. Tumulatus quoq; iacet in huiuſmet loci eccleſia ſub ſummo altari beatus frater Laurentius Rapariegos plurimis miraculis tum in vita, tum quoq; in morte inſignis. Qui ad inſtar beati Ioannis Euangeliſtæ eo ipſo die, quo vxorem ducturus erat, caris parentibus, cariſq; amicis, & ſponſa inſalutatis, ad hunc conuentum confugir, atq; ſumpto de patris Guardiani manu Minoritico habitu profeſſorũ fratrum laicorum albo aſcribi voluit. Obijt beatus hic frater, poſtquàm per 60. continuos annos Deo opt. max. in Religione plenis affectibus vacaſſet, pluraq; prophetico ſpiritu prædixiſſet, anno Domini 1517. Referre non grauabor id, quod nobili cuidam Nuñio Verdugo nomine huius oppidi inquilino, atq; ſeraphico patri Franciſco deuotiſſimo, anno Domini 1330. accidit. Dederat is vnicam filiam in vxorem alteri nobili: à quo tamen illa peſſimè tractabatur. Cumque eius pater auditurus hoc in conuentu ſacrum generum

B iuxta templi fores offendiſſet, atque grauiter increpaſſet, eum tandem poſt plura verba occidit. Quo facto propriam ruralem domum, ad nonum lapidem inde diſtantem, ſe contulit. Cumq; poſt aliquot dies manus & faciem in propinquo fonte ex more loturus, huiuſmodi domum talari veſte indutus egreſſus eſſet, in quatuor nobiles defuncti generi cognatos, qui, vt illum occiderent, data opera venerant, ex inſperato incidit. Quem cùm illi lanceis confodere nituntur, eum Minoritico habitu præter ſpem indutum conſpiciunt. Quamobrem ſtupefacti, omninoque territi ipſum interrogant, num Nuñium Verdugo illâc tranſeuntem vidiſſet, exiſtimantes interim eum Minoritam eſſe. Quo denique reſpondente ſe nullum alium à ſe ipſo eo mane offendiſſe: exilierunt illi ſtatim ex equis, atque ad eius pedes prouoluti, quid in animo habuiſſent, reuelarunt, omniique depoſito liuore condonataq; noxa eidem reconciliati

C ſunt, atq; in muruos irruerunt amplexus. Hęc omnia in tanti euentus memoriam depicta ſunt in altero huius conuentus ſacello, à præfato Nuñio Verdugo elegantiſſimè constructo:, in quo altera ex maxillis beati Blaſij Epiſcopi & martyris honorificentiſſimè aſſeruatur, maximuſque fidelium concurſus natalitio eiuſdem ſancti die fit.

De conu. S. Mariæ de Spe Methymnæ Roſecæ. Conu. XXXI.

CVM vulgaris quidam homo, deuotus tamen, eius oppidi, quod Methymna Roſeca nuncupatur, pertinetq; in temporalibus quidē ad Caſtellæ Ammirantes, ſed in ſpiritualibus ad Palentinum Epiſcopum, accola nomine Andreas, Methymnę conuenientem ſitum aliquantulum à præfati oppidi vallo, ab vterino fratre numerata pecunia, ſub anno Domini 1491. emiſſet, inibiq; Minoriticum hunc conuentũ conſtruere

D re cœpiſſet, nec eum ad optatum finem, deficientibus ſibi neceſſarijs, perducere poſſet: pientiſſimi coniuges Federicus Henriquius eius nominis II. Caſtellæ Ammiras, atq; Anna à Capraria, non ſecus ac ſi huiuſmodi munus ſibi iniunctũ eſſet, quicquid ad operis perfectionē deſiderari poterat, id adiectis pulcherrimis hortis, plurimiſq; ædificijs, cōmunibus ſumptibus præſtãdum curarunt: inſuper & in eius eccleſiæ, quam & elegantiſſimè conſtrui fecerunt, principe ſacello, erectis ſibi alabaſtrinis pretioſiſſimiſq; mauſoleis, tumulari voluerunt. Præfata eccleſia, quæ ex Alexãdri VI. Pont. max. iuſſu, Dñę noſtrę de Spe dicata eſt, à R. patre fratre Alphōſo Spina, profeſſione Minorita atq; Tinopolinenſium Epiſcopo primò benedicta, poſtmodumq;, ſub anno Dñi 1520. menſis vero Iunij 29. per reuerendiſſimũ patrem Antonium de Garai, eiuſdē Ordinis alum-

E num, atq; itidē Epiſcopũ conſecrata extitit, in ſuper et duobus ex vndecim millibus virginum capitibus, & quodã oſſe S. Columbini Epiſcopi: atq; quamplurimis alijs ſanctorum reliquijs honeſtatur. Commorãtur commodè ſatis hoc in monaſterio 40. fratres.

De conuentu S. Franciſci Aillonij, Conu. XXXII.

QVOD Minoriticus hic conuentus, Aillonij, quod Saguntinæ diœceſis oppidum eſt, attinetq; ad Villenicum Marchionē, erectus, à ſeraphico patre Franciſco, dũ Cōpoſtellam peteret, ędificatus fuerit, quamplurima, eaq; certiſſima indicia teſtãtur. Et primò quidē fonticulus in huiuſmet loci horto conſiſtens, eiuſdēq; patris nomine inſignitus. Deinde antiquiſſimum ſacellum in clauſtro erectũ, cuius fornici ſequētes literæ inciſę ſunt: *Hanc S. Franciſcus fecit eccleſiam.* Poſtmodum verò receptiſſima oppidano-

pidanorum traditio, quæ idipſum, omni dubitatione procul, mordicus aſſerit. His accedit ſeraphici eiuſdem patris cubiculum ex arūdinibus, arborumq; ramuſculis contextum, quod non ante multos annos hoc in ipſo loco conſpicere licuit. Cæterùm hæc ſacra domus, quæ eidem beatiſſimo patri Franciſco dicata euaſit, & à 35. fratribus impræſentiarū incolitur, ex cōmunibus oppidanorū ſumptibus ædificata creditur. Idq; ſanè ſingularis eorum, qui ſibi ſucceſſere, in fratres beneuolētia patentiſſimè indicat. A

De conuentu S. Franciſci Vlmeti. Conu. XXXIII.

VLMETVM Abulenſis diœceſis oppidum eſt, atque præſenti Minoritico conuentu, qui ad Segobienſem Cuſtodiam (prout ex Conformitatū libro ſatis paret) olim pertinuit, vnde eius antiquitas eſt in aperto, & oppidanorum ſumptibus conſtructus creditur, atq; à 40. fratribus, ſub titulo S. Franciſci, incolitur, maximè exornatur. B

De conuentu S. Franciſci Collaris. Conu. XXXIIII.

AD eandem quoq; Segobienſem Cuſtodiam Minoriticus hic conuentus, ſeraphico patri Franciſco dicatus, atq; Collaris, quod Segobienſis diœceſis oppidum eſt, paretq; Alburquerquienſiū Ducum mandatis, erectus olim ſpectauit, & ab ea ad hanc Prrouinciā, prout & proximè præcedens, deuolutus eſt. Exiſtimatur interim communibus oppidanorū ſumptibus ędificatus: & à 40. vel circiter fratribus incolitur: inſuper & quibuſdā S. Mauritij martyris, ac Thebęanæ Legionis primipili oſſibus inſignitur.

De conuentu S. Franciſci Caſtri Cæſaris. Conu. XXXV.

PIENTISSIMI heroēs Ferdinandus Haro atq; cariſſima eius vxor Maria Alphonſi Portugaliæ Infantis filia propriā ſuæ habitationis domū cum adiacentibus hortis Burgenſis Cuſtodiæ patribus, quòd Caſtrū Cæſaris eorum oppidū eius ambitu circumſcriberetur, in conuentū euehendā, ex maxima, qua in ſeraphicū patrē Franciſcum eiuſq; filios ferebantur deuotione, ſub anno Dñicæ incarnationis 1315. non minus liberaliter, quàm piè contulerunt. Sed cùm is locus præfatis religioſis minus faueret, illiſq; plurimùm incommodi afferret, ab iiſdem ex Ioānis XXII. Pont. max mandato, ſub anno Dñi 1326. derelictus, atq; alius (de quo impræſentiarū) longiuſculus ab ipſo oppido ex diuerſis fideliū eleemoſynis, ſub beatiſſimi patris Frācīſci inuocatione, conſtructus extitit. Cuius ſanè amœnitas atq; elegantia vix exprimi poſſunt: Pręterea eius eccleſia aliquot Deiparę Virginis crinibus, atq; quibuſdā oſſibus ſanctorum Iacobi & Bartholomęi Apoſtolorū, Laurētij, Marcellini, atq; Ignatij martyrum, Bernardi Confeſſoris, Mariæ Magdalenæ, ac ſanctarū Apolloniæ & Agnetis virginū & martyrū, nec non & fragmēto Moſaycarū tabularū ſupra modū exornatur. Conuiuūt hîc 30. fratres. C D

De conuentu S. Franciſci Atienſæ. Conu. XXXVI.

MINORITICVS hic conuentus, Atienſę, quæ Saguntinæ diœceſis oppidum eſt, in honorem ſeraphici patris Franciſci erectus, antiquiſſimus eſt: cùm ante annum à partu Virgineo 1266. ex diuerſis oppidanorum facultatibus conſtructus fuerit. De quo tamen, quòd eius monumēta à vetuſtate abſumpta ſint, nihil aliud dicendū occurrit. Inhabitatur interim à 25. fratribus, atq; ſacræ Theologię ſtudio inſignitur.

De monaſterio S. Claræ Tordeſyllarum. Mon. I.

CVM pientiſſima Beatrix Petri agnomine Crudelis Caſtellæ Regis filia vnius monaſterij pro Clariſſis ſororibus ædificationem in votis haberet, eius pater regiā ad Duriæ celeberrimi fluminis fluēta Tordeſyllarum, quod Palentinæ diœceſis oppidum eſt, diſtatq; Pincijs octodecim millibus paſſuum, erectā ſibi in huiuſmodi monaſterium transferendā contulit, atq; plurimis redditibus cumulauit. Præterea voluit idem Rex, vt 12. Franciſcani, quorum alter Confeſſarij munus obiret, alter cœteris præeſſet, reliqui verò Sacellanorum officium exercerēt monialibus, diſtincta tamen in domo, cohabitarent. Præfati igitur Regis liberalitate, atq; eius filiæ opera huiuſmodi regia in hoc monaſterium, B. Claræ ſacratum, & continendis 80. Clariſſis eius accolis accomodatū, E

ſub

A ſub anno à lætabunda Chriſti natiuitate 1366. eueсta extitit. Cœterum ſacra hæc domus, licèt opulentiſſima atq; redditibus affluens, ſub arctiſſima tamen diſciplina à ſororibus inhabitari cœpit. Quod & in cauſa fuit, vt plures virgines Deo ſacræ tum religione, tum quoq; ſanctitate in ea floruerint. Ex eis tamen, ne interim tædioſior ſim, vnam vel alteram in medium adducam. Et primò quidem admirandæ religionis ſororem Mariam à Queto, quæ cùm intentiſſimè circa amariſſimam Chriſti paſſionem, eiuſq; valorem coram Crucifixo per aliquantulum temporis ſpatium meditata fuiſſet, ac poſtmodum in copioſiſſimas lacrymas, quòd plurimi tanta ſibi oblata gratia abuterentur, prorupiſſet: vocem quandam ſibi dicentem audiuit: Menſa quidem parata, atque pecunia in promptu eſt: qui igitur colligere voluerit, colligat. Deinde ſummæ ſanctitatis, atque prudentiæ ſororem Gaudegiam, ſanctam paſſim ob eximias B eius virtutes ab omnibus appellitatam, quæ ad Burgenſe Clariſſarum monaſterium, vt ei præeſſet, hinc translata extitit, atque plurimis nautis in mari periclitantibus tum in vita, tum quoque in morte opportunè apparuit. His adijciam inculpatiſſimæ vitæ ſorores Ginebram à Fonſeca clariſſimis ortam natalibus, atque Catharinam Solisiam: quarum iſta tanto feruore orabat, vt ſæpius inter orandum raperetur, atque pluries in aëram ſubleuata à monialibus viſa ſit: illa verò ne dum orationi inſtantiſſima fuit, cùm à matutinis nunquam lectulum repetierit: ſed & quod ſibi vitæ ab ingreſſu Religionis reſiduum fuit, id in perpetuo ieiunio, atque carnis maceratione tranſegit. Quamobrē plurimis prærogatiuis, hiſq; maximis, à Deo opt. max. cumulari meruit.

De monaſterio S. Antonij Regij Segobiæ. Mon. II.

C QVANDO primùm Clariſſæ moniales Segobiam applicuerint, ibique conuentum ædificarint, exuſtis omnino antiquioribus earum documentis, penitus ignoratur. Conſtat nihilominus, idq; ex antiquo quodā donationis cōtractu, præfatas moniales multò ante annum à partu Virgineo 1430. præfata in ciuitate Segobia moram traxiſſe. Cùm enim antiquior earū domus ex quodā infortunio ſimul cum omni re familiari, atq; præmemoratis documētis arſiſſet, pientiſſimi nobileſq; coniuges Ioannes Hurtado à Mendoza, atq; Maria à Luna, ne per incertas ſedes vagari cōpellerētur, propriā, cōmunemq; domum in parochia S. Michaëlis eiuſdē Segobianæ ciuitatis ſitam, cui poſtea matrix Segobienſis eccleſia ſucceſſit, cū adiacentibus hortis eis liberaliſſimè contulerunt, conceſſeruntq;. Hæc domus monialium opera poſtmodum in monaſterij formam redacta, titulo S. Claræ nouæ ad diſtinctionem alterius, quæ (vt meminimus) D incendio ceſſerat, appellata euaſit. Sed cùm huiuſmodi monaſterium anguſtius iuſto euaſiſſet, nec aduentantes iuuenculas capere poſſet, ſereniſſima Eliſabetha Hiſpaniarum Regina, atque Regis catholici Ferdinandi eius nominis V. legitima vxor regiam Segobienſibus muris circumſcriptam, ad alterius conuentus ædificationē, ex apoſtolica Innocentij VIII. Pont. max. auctoritate ſibi, anno Domini 1488. facta præfatis monialibus contulit. Hanc itaq; regiam commodiſſimè prius adaptatam, quam & S. Antonij Regij nomine appellandam voluerunt, relicto antiquiori S. Claræ nouæ domicilio, præfatæ moniales Clariſſæ, ſed Vrbaniſtę, poſt elapſum ab huiuſmodi collatione decenniū, nempe anno Domini 1498. Alexandro VI. Pont. max. ſedente, ingreſſæ ſunt. Quæ adeò excreuerūt, vt ſeptuagenarium numerum impræſentiarum attingant. Habitarunt aliE quando (vt ſuprà meminimus) hoc in loco fratres, antequam videlicet ad Minoriticum huiuſcemet ciuitatis conuētum ſe transferrent. A cætero harum monialiū miniſterio incumbunt nouē fratres Minores, quorum alter in Vicariū electus cæteris præfertur, alter Confeſſarij officio fungitur, reliqui verò Sacellanorū onus accuratiſſimè ſubeunt.

De mona. Dominæ noſtræ de Conſolatione Calabazanos. Mon. III.

CONSTRVXERAT pientiſſima heroina Leonora à Caſtella, pientiſſimi quoq; Petri Mãriquij Legionenſis Regni Præfecti (hunc Hiſpani Adelantado vocāt) vxor in oppido Amuſco Palentinæ diœceſis, ſub anno Domini 1449. quoddā Clariſſarū monaſteriū, ad quod & duas ſibi filias eiuſdē Religionis alūnas ex Aſtudino conuentu transferendas curauit. Cumq; poſt aliquot annos, ex cariſſimi viri morte vidua

relicta eſſet, vt Deo opt. max. felicius vacare poſſet, præfatis filiabus monaſtico ha- A
bitu induta aſſociari voluit. Poſt elapſos verò 12. annos ab huiuſmodi conſtructione:
nempe anno Domini 1458. ex legitimis tamen cauſis, præfatum monaſterium ad op
pidum Calabazanos, quatuor millibus paſſuum à Palentia diſtans, idq; Calixto III.
Pont. Max. annuente, ſub titulo Dominæ noſtræ de Conſolatione ſimul cum præfati
Præfecti oſſibus translatum extitit. Cuius ſanè ſanctitas atq; religio, vt ex his, quæ
ſequuntur, coniectare facilè licebit, incredibilis eſt. Huius ſiquidē loci ſorores in cinere
atq; cilicio Chriſto ſponſo olim famulantes eo die, quo Dominico corpori communi-
caturæ erant, nunquam à matutinis cellulas repetebant: ſed quod noctis reſiduū erat,
id in choro orationi inſtantes vel humi proſtratæ, vel ſedilibus hærentes inſumme-
bant. Præterea frugali menſa contentæ maiorem anni partem ieiunijs, atque abſtinen-
tiæ conſecrabant. Quo deniq; factum eſt, vt plures in ipſo religioſiſſimæ virgines Al- B
tiſſimo feliciſſimè obſecundauerint. Inter quas tamen longè emicuit ſoror Cathari-
na Gonzales, quæ ex piſtrino, cui ex iniuncto ſibi munere incumbebat, eleuatam à ſa-
crificante ſacerdote in eccleſia hoſtiam, licèt plurimi intercederent parietes, proprijs
ſæpius oculis conſpicari meruit, atque miraculis claruit. Nam Ferdinando eius nomi-
nis V. Caſtellæ Rege ex cœlolyſia atque argina ad quartum milliare ab hoc monaſte-
rio in oppido Duennas in extremis agente, vt primum venerabilis huius ſororis os ſibi
applicatum fuit, is prçter omnium Medicorum ſpem ex tempore conualuit. Huic an-
nectendæ veniunt prudentiſſimè ſorores Mentia Aualos, atq; Catharina Manriquia.
Harum primæ Crucifixi imago, quæ adhuc hoc in loco perſeuerat, habeturq; in maxi
ma veneratione, loquuta eſt, atq; huiuſmodi verba dixiſſe fertur: Pium me vocas, ſum
etenim, tibiq; pius ero. In ſecundæ verò obitu deuotiſſimus ille hymnus à ſacris Ec- C
cleſiæ Doctoribus Ambroſio & Auguſtino compoſitus, *Te Deum laudamus vſque ad ver-
ſiculum, Te ergo quæſumus &c.* ab Angelis, ſororibus ferè omnibus id audientibus, con-
centus fuit. Poſſem & iſtis adiungere admirandæ ſanctitatis ſorores Catharinā Que-
uede, quæ plurima prophetico ſpiritu prædixit: & Annam ab Hæredia, quæ raptum
inter orandum ſæpius paſſa eſt: & alias quamplurimas eis omnino ſimiles: quas tamen
breuitati ſtudens ſciens prætermitto. Cùm ante 12. annos ſepulcrum, in quo religio-
ſiſſimus quidam frater laicus nomine Balthaſar per 40. annos iacuerat, fortè fortu-
na aperiretur, eius corpus integrum omnino, incorruptum, tractabile atq; ſuauiter re-
dolens inuentum fuit. Quod præter miraculum accidere non potuit. In huius prete-
rea monaſterij choro illuſtriſſimorum Petri Manriquij Legionenſis Prçfecti, (de quo
ſuprà) eius filij Innici Manriquij, qui cum maxima ſanctitatis opinione diem clau- D
ſit extremum, atque Alphonſi Manriquij Hiſpalenſis Archiepiſcopi, & S.R.E. Cardi-
nalis, necnon & maioris fidei primi Inquiſitoris apud Hiſpanos corpora honeſtiſſimè
ſepulta ſunt. Cœterùm huius conuentus Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ, quæ ſexagenariū
numerum excedunt, bis in anno ſolemniſſimam proceſſionem in Archangeli Michaē
lis honorem, quòd Hiſpanorum tumultuum tempore, conantibus quibuſdam militi-
bus, Carolo V. eorum Regi rebellibus, monaſterium ingredi, ſanctiſq; virginibus
vim inferre ſupra murum viſus ſit; atque eas à tanto diſcrimine eripuerit, per clau-
ſtrum habent. Honeſtatur deniq; huius ſacræ ædis ſacrarium particula Dominicæ
crucis, fragmento eius columnæ, ad quā Chriſtus Dominus alligatus fuit, aliquantulo
ſanguinis ſeraphici patris noſtri Franciſci, atque quibuſdam alijs ſanctorū reliquijs.

De monaſterio S. Mariæ de Ieſu Abulæ. Mon. IIII. E

VT primùm nobiliſſima Maria ab Abula à vito, nobiliſſimo ſcilicet Ferdinando ab Acunia Regni Siciliæ Prorege, per eius mortem ſoluta fuit, Hiſpaniam repetens honeſtiſſimam domum, non longè à proximè præcedente conuentu, ædificari fecit: illamq; cum honeſtiſſimis 12. feminis ingreſſa, inibi ſub tertio ſeraphici patris Franciſci Ordine, per continuos quinque annos, illis ſanctiſſimè conuixit. Cùm autem ſtrictiorem, perfectioremq; vitam anhelaret, pulcherrimum monaſterium, non longè ab Abula Epiſcopali, nobiliq; ciuitate, vnde & illa originem ducebar, iuxta pagum, cui Gordillas Hiſpanicè nomen eſt, à fundamentis extrui, ac pinguiſſimis redditi-bus

A bus dotari curauit. Quo denique omnibus ſuis numeris abſoluto, illud cum 12. illis ſibi adhærentibus Tertiarijs, ac alijs ſex præcedentis conuentus ſororibus, quæ tum ſe, tum quoque cœteras in monaſticis ritibus, ac regularibus diſciplinis felicius inſtruerent, ſub anno Dominicæ incarnationis 1502. ingreſſa eſt. Fuit tamen huiuſmodi monaſterium ad præfatæ ciuitatis Abulenſis interiora, ſub anno Domini milleſimo quingenteſimo quinquageſimo ſecundo tranſlatum. Vbi & impręſentiarum vſq; ſub titulo S. Marię de Ieſu perſeuerat, inhabitaturq; à 55. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis, iuxta numerum ab ipſa fundatrice, cuius oſſa in inferiore huius loci choro alabaſtrino clauduntur lapide, præfixum. Agnomen tamen, licèt inde tranſlatum, à pago, in quo primò fuit conſtructum, iam antea emendicatum retinuit. Vocatur ſiquidem paſſim monaſterium de Gordillis. Cœterùm hoc in monaſterio à prima ſui erectione in hodiernum vſque diem plures virgines Deo ſacræ omni virtute, omniq; ſanctitate claruerunt. Eiuſque rei in cauſa eſt: quòd mores ac leges à beata virgine Clara traditæ ab omni violatione immunes ſumma in eo diligentia, atque ingenti obſeruantia reddi curentur.

B

De monaſterio S. Claræ Palentiæ. Mon. V.

NON omnes conueniunt in prima huius conuentus erectione. Nam alij aſſerunt ipſum anno Dominicæ incarnationis 1338. exordium ſumpſiſſe: alij verò volunt illud non ante annum Domini 1373. à primis fundamentis ædificari cœpiſſe. Nihilominus tamen tum iſti, tum quoque illi in vnum atque eundem eius fundatorem, nempe in pientiſſimum Alphonſum Henriquez Caſtellæ Ammirantem conſentiunt. Mihi verò poſtremorũ ſentẽtia, quibus apoſtolicę quędã Gregorij XI. Pont. max. literæ aſtipulantur, magis probatur. Conſtat ſiquidẽ ex pręfatis literis hoc monaſteriũ à prememorato Caſtellæ Ammirante in oppido Renoſæ, ſub anno 1373. primitus conſtructũ, atq; poſt elapſum quadrienniũ, nempè anno Dñi 1477. ex eiuſdẽ ſummi Pontificis decreto ad Palentinam ciuitatem trãſlatum fuiſſe. Quicquid tamen ſit, præfatum hoc monaſterium, B. virgini Claræ ſacrum, atque Palentiæ elegantiſſimè erectum, quod & 60. Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ ſat commodè incolunt, liberaliſſimis pręfati Ammirantis ſumptibus tum primò, tum quoq; ſecundò ab ipſis fundamentis ad verticem vſq; ædificatum extitit. In quo ſupra modum enituêre ſoror Blancha Henriquez vterina præfati fundatoris ſoror, atque Ferdinandi eius nominis V. Caſtellæ Regis auia, quæ viliora conuentus obſequia, licèt tantis orta natalibus, adeò coluit, vt quamcunque aliam correligioſam longè ſuperarit; & ſoror Catharina Tortoles, quæ ſæpiſſimè in oratione pernoctare aſſueuerat: & ſoror Ludouica Villalobos, quæ quamlibet aliam religioſam aliqua virtutis laude excellentem curioſius imitari ſtuduit, ſicq; ſanctiſſima euaſit.

C

D

De monaſterio Annunciationis B. Virginis Areuali. Mon. VI.

VT primùm Arnaldus Velaſco Ferdinandi eius nominis V. Hiſpanię Regis Quęſtor diem clauſit extremum, honeſtiſſima eius vxor Maria Gueuara hoc monaſterium, Anunciationi glorioſiſſimę virginis ſacrum, aliquantulum ab Areualo Abulenſis diœceſis oppido tum ex relictis ſibi ab illo facultatibus, tum quoque ex propria dote, ſub anno Domini 1496. ædificari curauit, atque in ipſo ad vltimum vſque vitę halitum, ſub Tertiariarum Franciſcanarum habitu, cum quibuſdam alijs honeſtiſſimis eiuſdẽ Inſtituti fęminis egit. Poſt elapſos verò aliquot annos ab huiuſmodi ædificatione, quotquot erant hoc in loco ſorores in ſecundã (vt vocant) B. virginis Claræ Regulã tranſierunt. Sub qua 35. ſacræ virgines ibidem impræſentiarũ feliciſſimè militant, atq; particulã Dñicæ crucis, aliaſq; quamplurimas ſanctorũ reliquias diligentius cuſtodiũt.

E

De monaſterio ſanctæ Claræ Rapariegos. Mon. VII.

PROVT teſtimonio antiquorum quorundam monumẽtorum inſtruimur, præſens monaſterium, in pago Rapariegos Hiſpanicè nuncupato, ad tertium lapidẽ ab oppido Areualo B. V. Claræ erectum, à pientiſſimis pariterq; inclytis coniugibus Dominico Ægidio, atque Maria Verdugo ex communibus facultatibus, ſub anno Domini 1270. ædificatum, & à quibuſdam eiuſdem beatæ virginis Claræ ſocijs primò in-

habitatum extitit. Vnde nec mirum ſi tanta in eo ſanctitas, tantaq; religio reluceat: A
atq; adeò benè ſexaginta Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ eius incolæ apud omnes audiant.
Cæterum hoc in monaſterio altera ex ſpinis Dominicæ coronæ, atque caput vnius
ex vndecim millibus virginū diligentius, ac ingenti cultu atq; obſeruantia aſſeruantur.

De monaſterio S. Claræ Tordehumos. Mon. VIII.

QVALEM fructum pijſſima Mentia à Mendoza ex Granatæ Infatis morte vidua relicta ex hoc S. Claræ monaſterio Tordehumos, quod Palentinæ diœceſis
oppidum eſt, ſub anno à partu Virgineo 1519. pro Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis à ſe
conſtructo, atque pinguiſſimis redditibus dotato cœperit, hinc facilè coniectare licet,
quòd à 60. ſacris virginibus, eiſq; religioſiſſimis, quarū aliquot à luceſcente die ad meridiem vſq; orationi inſtantes, ex laudabili more in choro agunt, nec prius inde diſcedunt, quàm aliæ ſibi ſuccedant, commodè inhabitetur: quodq; plurimæ ſorores virtutibus, ac ſanctitate inſignes Chriſto ſponſo ibidem quamfeliciſſimè famulatæ ſint. B

De monaſterio S. Claræ Concacamporum. Mon. IX.

CVM beatus pater Bernardinus de Senis Compoſtellam viſitaturus Liuiam (vulgò Villalon) Palentinæ diœceſis oppidum diuertiſſet, tantam apud oppidanos
ſuæ ſanctitatis famam reliquit, vt eos omnes in ſui deſiderium traxerit, maximè verò
generoſam heroinam Mariam à Velaſco, quæ pro ſua in eum perpetua deuotione propriam domum, quam Concæ camporum, quod eiuſdem Palentinæ diœceſis oppidum
eſt, diſtatq; Liuia mille quingentis paſſibus, poſſidebat, in iuſtum conuentum, ſub anno reſtitutæ ſalutis 1450. euehendam, atque eiuſdem beati patris nomine appellādum C
curauit. Vocatur nihilominus huiuſmodi conuentus nomine S. Claræ, idq; ob 40. Clariſſas ſorores Vrbaniſtas ipſum incolentes. Ex plurimis ſacris virginibus, quæ cū non
vulgari ſanctitatis fama hoc in loco diem clauſère extremum, in medium adducam religioſiſſimam ſororem Mariam à Montaluo. Nam eius oſſa, poſt plurimos annos elapſos, ſuauiſſimum ex ſe odorem emiſère. Præterea collecti ex eius ſepulcro pulueres plures febricitantes priſtinæ ſaluti reſtituerunt. Huic annectam ſororem Ioannam à Gueuara primā huius loci Abbatiſſam, quę integras noctes inregris quoq; diebus orationi
intenta iungere aſſueuerat, omnibuſq; claruit virtutibus. His poſſem proculdubio aliquot alias admirabili ſanctitate inſignes adijcere, quas tamen prolixitatis vitandæ
ergò miſſas facio, ab huius tamen loci accolis ac beatos inter cælicolas annumerantur. D

De monaſterio S. Claræ Methymnæ Campi. Mon. X.

QVAMVIS certo certius huius monaſterij ſorores, idq; ex falſa quadam traditione, aſſeuerent hoc monaſterium à Petro Crudeli Caſtellæ Rege ædificatum,
& ab eius ſucceſſore & fratricida Henrico eiuſdem Regni Rege dotatum, ac tandem à
duabus B. Claræ ſocijs atque diſcipulis à ſeraphico patre Franciſco, ad præfati Regis
Henrici inſtantiam, miſſis primò ædificatum & inhabitatū. Nihilominus tamen, vetuſtiſſimis hiſtorijs ſibi contradicētibus, cum eis hac in re conuenire non poſſumus. Conſtat ſiquidem ex illis ſeraphicum patrem Franciſcum, anno à partu Virgineo 1226. viā
vniuerſæ carnis ingreſſum fuiſſe, & B. virginem Claram, non ante annum 1253. ex hac
vita migraſſe. Præterea præfatus Rex Petrus, anno Domini 1336. primò natus, & anno E
1369. à præmemorato eius fratre & ſucceſſore Henrico occiſus fuit. Quamobrem ſi hoc
monaſterium (vt prædictæ ſorores volunt) beato patre Franciſco in viuis agente atq;
annuente, à Caſtellæ Rege primò ædificatum, atque à duabus B. virginis Claræ diſcipulis (quod & certiſſimum eſt, nam eius corpora iuxta chori cratem honeſto loco ſepulta ſunt) inhabitatum fuerit, dicendum nobis eſt, id ſibi ex Ferdinando agnomine
Sancto, qui Regni Caſtellæ ſceptrum, anno Domini 1217. ſuſcepit, atque ad obitum
vſque ſeraphici patris & vltrà regnauit, eueniſſe. Quicquid tamen ſit, quandoquidem
traditio rei veritati non conſentit, pręſens monaſterium antiquiſſimum eſt, & ante annum 1256. vt ex antiquioribus quibuſdam monumentis ſatis patet, initium ſumpſit.
Succeſſit tamē antiquiori cuidam ędiculę, beatę Catharinę virgini & martyri dicatę,
idque

A idq́ue intra vallum oppidi Methymnę Cāpi : qua etiā de cauſa eiuſdē B. Virginis commemoratio ſingulis diebus fit in choro: vocaturq́; nomine S. Claræ, & à 30. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis commodè ſatis inhabitatur. In quo tandem admirandæ ſanctitatis ſoror Franciſca Bracamonte, atque religioſiſſima ſoror Agnes ab Ortega à præfatis duabus B. Claræ diſcipulis ſepultę ſunt. Harum prima ob eximias eius virtutes certiſſimam ſui obitus horam prænoſce meruit, ſecunda vero huius loci excidium, atque ſororum diſperſionem, quæ poſt 16. annos infallibiliter euenerunt, nam, maiore huius domus parte ad terram lapſa, 30. eius habitatrices ad tempus, quouſq́; ſcilicet reparata extitit, ad diuerſa huius Prouinciæ loca tranſmiſſæ fuerunt, morti propinqua prædixit.

De monaſterio S. Mariæ Magdalenæ Collaris. Mon. XI.

B SCRIBENS enim Innocentius IIII. Pont. max. ad Ferdinandum agnomine Sanctum Caſtellæ Regem, atque ad eius filium Alphonſum eius nominis X. anno Dominicæ incarnationis milleſimo ducēteſimo quadrageſimo quarto, Pontificatus verò ſui anno 2. qui fuit nonus ante B. virginis Claræ obitum, illis Damianitarum ſororum (quo nomine tunc Clariſſę appellabantur) conuentum Collaris, quod Segobianæ diœceſis oppidum eſt, attinetq́; ad Alburquerquienſium Ducem, ſub titulo S. Marię Magdalenę erectum (de quo impręſentiarum) quammaximè commendat. Ex ijs ergo literis huius conuētus, qui à 30. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis plerumq́; incolitur, paſſimq́; nomine ſanctę Clarę appellitatur, vetuſtas facilè deprehendi poteſt. De quo tamen, quòd non ita pridem vulcanio ceſſerit incendio, nihil aliud ab his dicendum occurrit.

C *De monaſterio S. Claræ Aſtudilij. Mon. XII.*

PRAESENS monaſterium in beatæ virginis Clarę honorem Aſtudilij, quod Palentinæ diœceſis oppidum eſt, erectum, anno à partu Virgineo 1355. idq́; Innocentio VI. Pont. max. annuente, à Maria à Padilia, ſiue potius à Petro Crudeli Caſtellæ Rege, anno ſui Regni primo ædificatum extitit, & à ſanctorum Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitatur, inſuper & quibuſdam ſanctorum Petri, Pauli atque Andreæ Apoſtolorum, & ſanctarū Cecilię & Catharinę virginum atq́; martyrum reliquijs honeſtatur.

De monaſterio S. Claræ Carrionis de Comitibus. Mon. XIII.

HAEC ſacra domus (niſi nos vulgaris traditio fallat) antiquiſſima eſt, & à duabus ex diſcipulis B. virginis Claræ, quæ Galleciam aliquot ibi monaſteria erecturæ
D petebant, beata Clara adhuc in viuis agente, ſolitario quodam in loco, atque ab hominum frequentia procul, vbi antiquior ædicula, beatæ Mariæ de Paramo dicata, præextiterat, conſtructa extitit. Quæ tamen cùm eius incolis plurimis de cauſis oneroſior eſſet, maximaq́; pauperie grauaretur, ad interiora eius oppidi, cui, Carrion de los Condes, Hiſpanicè nomen eſt, ex apoſtolica auctoritate, idq́; à multis annis, tranſlata fuit. Cœterum hòc monaſterium, quod à 50. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis ſat commodè inhabitatur, atq́; B. virginis Claræ titulo inſignitur, funere religioſiſſimæ ſororis Mariæ à S. Clara, quæ omnes virtutes, præcipuè verò humilitatē, obedientiā atq́; charitatē mirificè coluit, certumq́; ſui obitus diem, Deo ſibi reuelante, ſupra modum exornatur.

De monaſterio S. Claræ Methymnæ Roſecæ. Mon. XIIII.

E CVM Tertiariæ quædā ſorores Franciſcanæ numero quatuordecim Methymnæ Roſecæ (de qua ſuprà) religioſam in ædicula ſancti Sebaſtiani ducerenr vitam, cuperentq́; in ſecundam beatæ virginis Claræ Regulam tranſire, illuſtriſſimus Federicus Henriquez Caſtellæ Ammiras, cui tunc Methymna oppidum parebat, hoc eis monaſterium ex proprijs facultatibus, non longè ab oppidi vallo, ſub anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo decimo octauo elegantiſſimè conſtruxit, honeſtisq́s redditibus cumulauit, atque tandem non minus liberaliter, quàm piè tradidit. Eius itaque herois beneficio & liberalitate factum eſt, vt 50. ſacræ virgines Deo opt. max. hoc in loco feliciſſimè obſequantur. Idque facillimè patet ex earum quampluriimis, quæ cum maxima ſanctitatis fama feliciſſimè diem clauſerunt extremum.

De mo-

De monaſterio S. Claræ Pinciarum. *Mon. XV.* A

QVOD hoc monaſterium, beatę virgini Claræ non longè à Pincijs famoſiſſimo totius Hiſpaniæ, atque Palentinæ diœceſis oppido erectum, vetuſtiſſimum ſit, & eius ſtructura, quæ tamen ſatis magnifica eſt, & R. cuiuſdam Auguſtini Oſmenſis Epiſcopi literæ, datæ anno Domini 1266. in quibus apoſtolicotum quatuor diplomatum, duorum quidē Alexādri IIII. aliorum verò duorum Clementis itidem IIII. Pont. max. in huius loci fauorem conceſſorum mentio fit, facilè indicant. Quodq; etiam ab altera ex B. virginis Claræ ſocijs conſtructum, fundatumq; fuerit, eius corpus, honeſto mauſoleo hoc in eodē loco tumulatum, argumento nobis eſt. Cuius verò liberalitate atq; munificentia ædificatum extiterit, non ſatis patet. Exiſtimatur nihilominus, idq; ex aliqūibus indicijs, communibus oppidanorum ſumptibus extructum. Ne tamē curioſus lector nos in huius monaſterij, quod ab 80. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis incolitur, titulo hallucinatos exiſtimet, nouerit illud antiquitus omnium Sanctorū nomine appellatum fuiſſe, atq; poſtmodum beatæ virginis Claræ vocabulo inſignitum euaſiſſe. B

De monaſterio Dominæ noſtræ de Pietate ibidem. *Mon. XVI.*

PLVRIMVM inter ſe differunt proximè præcedens atque præſens monaſteria eodem in oppido, Pinciarum ſcilicet, erecta. Nam illud B. virgini Claræ dicatum eſt, iſtud verò Dominæ noſtræ de Pietate ſacratur. Præterea illud ante annum Domini 1266. initium ſumpſit: iſtud verò non ante annum 1550 ædificatum extitit: idq; ſanè diuerſis in locis. Nam primò Villaſirgæ, quæ Palentinæ diœceſis oppidum eſt, attinetq; ad Oſornienſium Comitem, ędificari cœpit, indeq; ad Pincianum hoc oppidum, ſed extra eius męnia, iuxta ædiculam S. Ioannis Lateranenſis poſt elapſum ſeptennium trāſlatum extitit, ac tandem poſt alios 14 annos tranſactos, eo quoque loco derelicto, eius habitatrices alium (de quo impræſentiarum) intra præfati oppidi ambitum extrui curarunt. Demum iſtius habitatrices, quę numero ſunt 33. nudis pedibus incedunt, nullos redditus admittunt, piſcibus pro obſonio vtuntur, atque ex mendicatione tantùm ſub prima beatæ virginis Claræ Regula victitant: illius verò incolæ annuis redditibus fruuntur, calceatæ incedunt, carnibus veſcuntur, ſuntq; de ſecunda eiuſdem beatæ virginis Claræ Regula. A cœtero ad huius ſacræ domus ædificationem plura contulit nobiliſſima Maria à Velaſco Petri Manriquij Fernandez Oſornienſiū Comitis quondā vxor: inſuper & ex religioſiſſimo matris Dei Olyſipponenſis monaſterio octo ſorores, quæ cœteras in omni pietate atque religione diligenter inſtrueret, adduci curauit. C D

De monaſterio S. Claræ Numantiæ. *Mon. XVII.*

HOC ſacrum monaſterium, Numantiæ (vulgò Soria) in honorem beatę virginis Claræ erectum, inter antiquiſſima huius Prouinciæ loca computandum venit. Quo tamen certo tempore ædificatum fuerit, vel quem ſui authorem habuerit, non ſatis conſtat. Exiſtimatur nihilominus communibus oppidanorum ſumptibus extructum, interimque à quadraginta Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis religioſè incolitur.

De monaſterio S. Claræ Almaſani. *Mon. XVIII.*

QVANTÆ ſit antiquitatis præſens conuentus, Almaſani, (cuius ſuprà meminimus) non quidem eo loco, in quo nunc perſeuerat, ſed vbi prius præextitit erectus, ex eo facillimè colligi poterit: quod ex oppidanorum facultatibus, beata virgine Clara adhuc ſuperſtite, ab altera ex eius diſcipulis ædificatus fuerit. In quo tandem triginta Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ hac noſtra tempeſtate cōmodiſſime comorantur. E

De monaſterio S. Claræ Aquilarij de Campò. *Mon. XIX.*

CVM pientiſſimus Ioannes Manriquius Caſtanetani oppidi Comes eo in oppido, quod Aguilar de Campò Hiſpanicè nuncupatur, attinetque ad Palentinam diœceſim Cōuentualibus Franciſcanis patribus conuentum erexiſſet, eius filius atque hæres Garſias Manriquius Sixto IIII. Pont. max. humillimè ſupplicauit, vt, huiuſmodi patribus

A di patribus(quorum tamen conſenſus adetat)aliò trãſlatis, præfatus conuentus Cla
tiſſis monialibus Vrbaniſtis, quæ monaſterium ſub titulo S. Mariæ de Cameſa, ad Ca-
meſæ fluminis fluenta, 1050 paſſibus à præfato oppido erectũ, incolebãt, conferre di-
gnaretur. Quò deniq; ſummo Paſtore annuẽte præfatæ ſorores, poſtquã per decenniũ
antiquiorem domum inhabitaſſent, ad præmemoratum fratrum conuentum, quem
tamẽ nomine S. Claræ in poſterũ appellandũ voluêre, ſub anno à partu Virgineo 1483.
Pontificatus verò eiuſdem ſummi Pontificis xiij. & vltimo conuolarunt. Præterea in
eiuſdem loci, quem & 35. Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ incolunt, ſacrario Dominicæ
crucis particula, atque caput vnius ex vndecim millibus virginum cuſtodiuntur.

De monaſterio S. Claræ Caſtri Cæſaris. Mon. XX.

B HOC monaſterium, B. virgini Claræ ſacrum, atque longiuſculus à Caſtro Cæſaris
Burgenſis diœceſis oppido conſtructum, vetuſtate non caret: cùm, ex fideli qua-
dã traditione, à Petro Crudeli Caſtellæ Rege, ædificatum fuerit. Præterea Conuẽtua-
lium Frãciſcanorum patrum curæ à ſui exordio ad annum vſq; Domini 1564. ſubia-
cuit. Quo deniq; anno, ex Pij V. Pont. max. decreto, cœteris huius Prouinciæ locis
adiectum extitit. Inhabitatur interim à quadraginta Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis.

De monaſterio Corporis Chriſti Segobiæ. Mon. XXI.

QVOD ſacra hæc domus, Corpori Chriſti dicata, atqı intra Segobianæ ciuitatis
ambitum erecta, neophyta omnino ſit, atque ſub anno Domini 1572. primò ædi
ficàri cœperit, nihil aliud nobis memorabile ſubminiſtrat ab eo, quòd à 20. pauperri-
C mis ſororibus de prima (vt aiunt) beatæ virginis Claræ Regula religioſè inhabitetur.

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Vlmeti. Mon. XXII.

EXIMIA nobiliſſimorum coniugum Alphonſi Patetno ſacræ diui Iacobi Mili-
tiæ equitis ac Commendatarij, & Eliſabethæ Velasquez virtus, ſummusq; tum in
religioſos, tum quoq; in religioſas amor fecerunt, vt ij hoc ſacrum monaſteriũ ad Dei
honorem, atque in Conceptionis Deiparæ virginis Mariæ memoriam, Vlmeti ex cõmu-
nibus facultatibus, annuente tamen Leone X. Pont. max. ſub anno 1516. erigerẽt, pin-
guibusq; annuis redditibus cumularent: voluêre tamen pręfati fundatores, vt ex ijs ſo-
roribus, quæ hoc in loco cõmoraturę eſſent, 13. gratis, & vlla abſq; dote, quòd ſibi ſa-
tis de prouentibus prouiſum ſit, reciperentur. Quibus denique vita functis, aliæ ſub ijſ-
D dem legibus, ijſdemq; priuilgijs ſuccedere debeant. Cõmorãtur itaq; hoc in cõuẽtu 30.
ſorores Conceptioniſtæ, ſiue Ordinis immaculatæ Conceptionis Dei genitricis Mariæ.

De monaſterio B. Virginis. Pinciarum. Mon. XXIII.

OMNIA ſua ſtudia in huius monaſterij conſtructione fixiſſe atq; locaſſe, inſuper
& pietatis in ea laudem quæſiuiſſe videntur pijſſimi coniuges Ioannes à Figueroa
Valiſoletani oppidi Senator, & Maria Nunneſia à Toleto: tanta eſt eius capacitas atq;
pulchritudo. Cùm enim ſingulari quadam deuotione in Deiparæ virginis Conceptio-
nem ambo ferrentur, erigẽdam à ſe in eius memoriam domum omnibus numeris ab-
ſolutam, atq; tanta deuotione dignam voluerunr. Fuit itaque huiuſmodi domus ab eis
intra Valiſoletani oppidi mœnia, ſub anno à partu Virgineo 1521. ædificata, atque ho
E neſtis vtcunque redditibus dotata: eis tamen poſitis legibus, vt à Conceptioniſtis ſoro-
ribus in habitetur: vtq; 13. virgines, iuxta eius votum, penes quem patronatus ius pro
tempore eſſe contigerit, recipiantur: vtque tandem altera earum defuncta alia eius
loco ſubroganda veniat. Commorantur denique hoc in loco trigintaquinque ſoro-
res Conceptioniſtæ tum religione & uirtutibus, tum quoque natalibus inſignes.

De monaſterio Conceptionis B. Mariæ Aillonij. Mon. XXIIII.

CVM pientiſſimus heres Didacus Lopetius Pacieco Villenicus Marchio, atq; op-
pidi Aillonij temporalis Dominus hoc monaſteriũ, Conceptioni beatſſimæ vir-
ginis Mariæ ſacrum, præfato in oppido Aillonio, ſub anno 1546. ędificari, dotariq; cu-
raſſet,

raſſe, nec ad optatum finem morte pręuētus adducere potuiſſet: eius filius atq; ſucceſ- **A**
ſor, nec latum vnguem à tanto parente degenerans, & huiuſmodi monaſterium omnibus ſuis numeris abſoluit, & religioſiſſimas tres ſorores, quæ confluentibus iuuenculis præeſſent, atque ſalutis monita darent, ex Turgiano conuētu Conceptioniſtico, apoſtolicæ innixus auctoritati, adduxit. Quamuis hæc ſacra domus non ita pridem cōſtructa fuerit, plures tamen ſorores religione inſignes, ac ſanctitate conſpicuas huic Prouinciæ peperit. Inter quas tamen principem locum obtinent ſoror Anna Angelorum, prima eius Abbatiſſa, atq; vna ex tribus prǽfatis fundatricibus: & ſoror Maria à S. Paulo, cuius in Deum pietas atq; ad proximos charitas incredibiles fuêre. A cœtero Conceptioniſtæ huius loci moniales 30. numerum frequentius attingunt, aliquotq; ſanctorum Fabiani, Petri. atq; Mauritij martyrum, necnon & S. Annæ Dei genitricis Mariæ matris, atque vnius ex 11. millibus virginum reliquias ſumma diligentia cuſtodiunt. **B**

De monaſterio conceptionis B. Mariæ Berlangæ. Mon. XXV.

ANNO ſequenti à proximè præcedentis conuentus erectione, nempe anno à partu Virgineo 1547. pijſſima atque nobiliſſima matrona Ioanna Henriquez, ex morte Ioannis Touar Berlangenſium Marchionis vidua relicta hoc monaſterium, Conceptioni Virginis ſacrum, præfato in oppido Berlanga, quod Caſtellæ Comeſtabilibus paret, ex domeſticis facultatibus ab ipſis fundamentis ad verticem vſq; ædificandum, redditibusq; cumulandum, atq; plurimis tandem ſanctorum, præcipuè verò martyrum Thebæorū, & Agnetis virg. & mart. reliquijs exornandum curauit. Primæ huius loci fundatrices fuêre nobiliſſimæ ſorores Violās à Mēdoza, & Bernardina Touat præfati Berlāgēſiū Marchionis filia. Commorātur hoc in conuētu 33. Conceptioniſtæ ſorores, quę, quia accuratiſſimè deuotiſſimeq; Deo famulātur, optimè apud Berlāgēſes audiūt. **C**

De monaſterio Conceptionis B. Mariæ Abulæ. Mon. XXVI.

PIISSIMVS Maldonatus Abulenſis eccleſiæ canonicus, credita ſibi bona fideliter diſpenſaturus, hoc monaſterium, ad Saluatoris Chriſti laudem, atq; in feliciſſimi cōceptus eius matris memoriam Abulæ, quæ Epiſcopalis ciuitas eſt, ex eis ędificari, ſub anno 1539. fecit, atq; nobiliſſimas duas ſorores, quę cęteris aduentantibus iuuenculis Religionis viam felicius oſtenderent, ex Conceptioniſtico Vlmetenſi conuentu adduci curauit. Sunt autem quotquot hoc in loco commorātur ſorores Cōceptioniſtę nu. 30.

De monaſterio Conceptionis B Mariæ Pennarandæ. Mon. XXVII. **D**

SINGVLARI quadam in Conceptioniſtas ſorores beneuolentia, atq; incredibili in proprium ex filio neptem Annam à Stunnica eiuſdem Religionis alumnam animi propenſione impulſi pijſſimi coniuges Petrus à Stunnica & Auellaneda, atque Maria à Cardenis oppidi Pennarandæ Comites, hoc monaſterium Conceptioni Virginis ſacrū, quod & 25. Conceptioniſtici eiuſdē Ordinis ſorores inhabitant, infra eiuſdē oppidi Pennarandæ ambitum, ſub anno Dñi 1564. à fundamentis ad apicem vſq; conſtruxerunt: atq; communem neptem ex Turgiano conuentu Conceptioniſtico, quatenus primam eius Abbatiſſam ageret, apoſtolica ſibi auctoritate fauente, deducendam curarunt.

De monaſterio Ieſus Mariæ Pinciarum. Mon. XXVIII.

VT primum prouincialia huius Prouinciæ Comitia celebraturus ex generali Toletana Congregatione Pincias, ſub anno Dñi 1583. me contuli, atque hoc monaſterium Ieſus Marię à perdeuoto, doctiſſimoq; Licentiato Gueuara non longè à Pincianis mœnibus eo fine, vt à Conceptioniſtis ſororibus inhabitaretur, erectum didici: dedi operam, vt religioſæ, optimiq; nominis 3. ſorores ex antiquiori eiuſdem oppidi Conceptioniſtico conuentu cum ſolemni totius Capituli ſupplicatione, 18. menſis Septēbris præmemorati anni educerentur, atq; ad præfatum hoc monaſterium transferrentur. Quæ ſanè opera noſtra non inanis fuit, cùm plures virgines Conceptioniſticum habitum in eo induerint, Deoq; felicius obſequātur. Eſt præterea præmemoratum hoc monaſterium nobilium virginum ſeminarium, cui loci Abbatiſſa diligentius incumbit. **E**

De Mon.

A *De Monaſterio S. Eliſabethæ Areuali.* *Mon. XXIX.*

PIENTISSIMA Sanctia Martinez à Montaluo Dei Eccleſiam hæredem ex aſſe in-
ſtitutura, hoc monaſterium, beatæ Eliſabethæ ſacrum, Areuali, ex proprijs facultati-
tibus ſub anno à partu Virgineo 1440. ędificauit, atq; honeſtis redditibus locupletauit.
Præterea Franciſcanarum Tertiariarum habitu de religioſo more induta cœteris ad-
uentantibus iuuenculis religiosè viuendi norma facta eſt. Cuius ſanè humilitas tanta
extitit, vt, licèt claris orta natalibus & nobiliſſimo olim viro iuncta, nō erubuerit aquā
ex fonte hauſtam, proprijs humeris per medium forum, monaſterio à ſe conſtructo in-
ferre. Huic ſimilis omnino extitit ſoror Anna ab Areualo, quę per 100 cōtinuos annos
hoc in eodem loco, quem 30. Tertiarię ſorores frequētius incolunt, in ſumma humili-
B tate, patientia, oratione, abſtinentia atq; charitate vitam egit. Vocatur paſſim hęc
domus agnomine de las Montaluas ab eius fundatrice Sāctia Martinez à Montaluo.

De monaſterio S. Mariæ de Ieſu ibidem. *Mon. XXX.*

CVM nobilis quidam patria Murcianus alterius nobilis neci interfuiſſet, tum de-
functi cognatorum, tum quoq; iudicis iram declinaturus, patrijs latibus relictis,
Areualum cum duobus filijs atq; 4. filiabus ſe contulit. Quo deniq; vita functo, pręfa-
torum liberorum qui mares erant, Frāciſcanum habitum induêre: reliquę verò fœmi-
nę ſub maioris, quę Aldonza Lopetia nuncupabatur, & ſingulari quadam prudentia,
atque honſtate pollebat, cuſtodia remanſerunt. Poſt elapſos autē aliquot annos, cùm
nobiliores oppidi Areuali tum viri, tum quoq; fœminę in huiuſmodi iuuēculas ſupra
C modum quadam voluntatis inclinatione propenderent, illiſq; neceſſaria ſatis libera-
liter ſubminiſtrarent, pręfata Aldonza Lopetia hoc monaſterium, in S. Marię de Ieſu
honorem, ſumpto prius Tertiariarum Franciſcanarum habitu, ſub anno Dn̄i 1490. ędi
ficare cœpit, atque temporis decurſu ad optatum finem perduxit. Vt igitur tātæ fun-
datricis memoria perpetuaretur, voluêre Areualenſes, vt pręfatum hoc monaſteriū,
quod 30. Tertiariæ ſorores in habitant, Aldonzæ cognomine appellaretur. Vocatur
ſiquidem paſſim, idq; Hiſpanicè, conuento de las Aldonzas. Nec immeritò ſanè: cùm
præmemorata fundatrix eximia ſāctitate, atq; prophetico ſpiritu, quo plurima præ-
dixit, prædita fuerit. Præterea nihil illa continentius, nihilq; tandē paupertius extitit.
Qua etiam de cauſa quamplurimis prærogatiuis à Deo cumulari meruit. Huic anne-
ctenda venit nobilis virgo Eliſabetha Verdugo huius quoq: loci alumna, quæ Chri-
D ſtum Dominū in propria forma, dum Hoſtia à ſacerdote eleuaretur, videre meruit, at-
que quamplurima alia priuilegia ab Altiſſimo omnium bonorum largitore obtinuit.

De monaſterio S. Eliſabethæ Pinciarum. *Mon. XXXI.*

HONESTISSIMAE fœminę Ioanna Hermoſilla, atque eius ex fratre neptis
Beatrix Hermoſilla nihil minus ab hoc mundo, eiuſq; pompis facientes quicquid
habere poterant, id pauperibus erogabant: inſuper & ex proprio labore, atq; eleemoſy-
nis victitantes hoc ſacrum monaſterium Pincianū, ſub inuocatione S. Eliſabethæ, oppi
danis interim ſibi ſummopere fauentibus, erigere cœperunt. Cumq; honeſtæ aliquot
virgines atq; vidua ſibi adhæſiſſent, ſumpto cum illis Tertiariarum Franciſcanarum
habitu, patribus Tertiarijs obedientiā, ſub anno 1462. pollicitæ ſunt. Erat per id tēpo-
E ris huius Prouinciæ fama vbiq; celeberrima: quapropter præfata Beatrix Hermoſilla
Innocentio VIII. idq; anno Dn̄i 1484. ſupplicauit, quatenus ſibi, ſuiſq; ſocijs in Mino
ritanum huius Prouinciæ patrum curam tranſire liceret. Facturus igitur præfatus Pō-
tifex eius votis ſatis, Compoſtellano Archiepiſcopo iniunxit, ut conſtructam à præfatis
ſororibus domum in iuſtum monaſterium euehendam, atque eccleſiam, cœmeterium
inſuper, & campanile ſibi annectendum curaret. Quod & ille diligentiſſimè præſtitit.
Ab eo itaq; temporis, hoc monaſterium à 55. Tertiarijs ſororibus inhabitatum impræ-
ſentiarū vſq; huic Prouinciæ ſubiacet. Inter cœteras huius monaſterij religioſas, quæ
ſanctitate claruerūt, emicuit præfata ſoror Beatrix Hermoſilla. Cuius oſſa, poſt 47. an-
nos ab eius obitu, ſuauiſſimè fragrantia apparuerunt, atque ex antiquiori ſepulcro ad
aliud

aliud multò honeſtius tranſlata ſunt: vbi Deus ad tantæ ſororis inuocationem aliquot miracula ædere dignatus eſt, ob quæ à Pincianis maxima in ueneratione habetur. A

De monaſterio S. Eliſabethæ Segobiæ. *Mon. XXXII.*

CVM nobilis virgo Maria à ſancto Spiritu ex Guadalfagiara ciuitate oriunda diuinis obſequijs ſeſe omnino dedere cuperet, Deum orare aſſueuerat, vt ſibi, quæ illi placita forent, inſpirare dignaretur. Cumq; quadam die huiuſmodi orationi inſtaret, per reuelationem accepit, vt ſe, relicta cara patria, Segobiam conferret. Vt igitur primùm diuinæ reuelationi acquieſcēs hāc ciuitatē fuit ingreſſa, in honeſtiſſimas quaſdam virgines eadem prorſus mente, qua & illa præditas, quæ & ſe ei adiunxerunt, incidit: atq; tanta occaſione oblata, antequam è manibus laberetur, benè vti cupiens, domum, in qua ſimul cum illis Deo felicius famulari poſſet, tum ex communibus facultatibus in medium collatis, tum quoque ex diuerſis fidelium eleemoſynis, anno 1486. ædificandum curauit: vbi & per 12. continuos annos cum cariſſimis ſibi adhærentibus ſocijs, ſub Tertiariarum ſororum Frāciſcanarum habitu ſanctiſſimè perſeuerauit. Sed cùm is locus anguſtiſſimus eſſet, sereniſſima Eliſabetha Hiſpaniæ Regina, Regiſq; Ferdinandi V. legitima vxor per R. F. Franciſcum Ximenium à ſummo Pontefice Alexādro VI. ſibi, anno Dñi 1498. conceſſa egit, vt Conuentuales S. Claræ ſorores ſe Obſeruantibus Clariſſis monaſterij S. Antonij accolis coniungerent, in patrum huius Prouinciæ Obſeruantum curam: & præfata ſoror Maria à ſancto Spiritu tum ſuis Tertiarijs ſororibus S. Claræ antiquioris (ſic enim Conuentualium Clariſſarum cœnobium appellabatur) ibidem in poſterum habitatura peteret. Quod & iuxta tantæ Reginæ votum factum extitit. Ab eo igitur tempore huiuſmodi Tertiariæ, relicto antiquiori domicilio, S. Claræ antiquioris conuentum, quem tamen nomine S. Eliſabethæ appellandū voluêre, impræſentiarum vſq; inhabitant: ſuntq; numero 50. Quarum ſanè pauperies ſumma eſt, religioq; mirabilis. Idq; profectò exemplaris aliquarum ſororum hoc in ipſo loco defunctarum vita facilè oſtendit. Obijt ſiquidem hoc in conuentu mortem religioſiſſima ſoror Maria Pennaloſa, quæ & defunctum puerum ad vitam reuocaſſe fertur, & vix ſibi parem in humilitate, oratione, charitate atq; cœteris virtutibus ſuo tempore habuit. Ad hanc appoſitæ ſunt ſoror Eliſabetha Peralta, & ſoror Ioāna Lopetia, quæ ſicut ſanctè vixerūt, ita quoq; ſanctè in Domino, in æternū victuræ, obierunt.

B C

De monaſterio Crucis Vlmeti. *Mon. XXXIII.*

NOBILIS pijſſimaque Vrraca Rodriguez Bezerra ex opido Vlmeto oriunda, cùm ex cariſſimi viri morte vidua, atque diuitijs opulentiſſima relicta eccleſiam quadā die ingreſſa eſſet, illudque ex Euangelio audiuiſſet, *Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus*, tamquam ea ſibi dicta fuiſſent, ſic Chriſto Domino obtemperādum exiſtimauit. Itaq; plurimis ex proprijs hæreditatibus Hieronymitis patribus cōuentus de Mejorada dono datis, ſufficientibus redditibus pro curandis ſuſtentandiſq; ſex infirmis Vlmetenſi xenodochio relictis, atque propria domo in monaſterium euecta, inſuper & cœtera re familiari diuendita, pecuniam ferè omnem pauperibus diſtribuit, atq; ſumpto Tertiariarum Franciſcanarum habitu præfatā domum ſimul cum quinque tum ex fratre, tum quoque ex ſorore neptibus, ac alijs tribus pediſſequis, ſub anno Dominicæ incarnationis 1491. ingreſſa eſt, inibiq; ſanctiſſimè vixit. Nam ea nihil continentius, nihilq; vigilantius erat. Patientia inſuper, manſuetudine, miſericordia, humilitate ac propriarum manuum labore cœteras ſuperabat. Eā interim quotquot erant eius ſociæ, pro viribus imitari ſtudebant. Cùm igitur tales, tantæq; Dei famulæ euaſiſſent, prudentes religioſas hoſtis humani generis varijs tētationibus aggreditur, quas illæ ieiunio & oratione vincebant. Nec uerò frequens de Satana triumphus ſecuras reddebat Chriſti ancillas: quippe quæ Diaboli innumerabiles nocendi artes optimè noſſent. Hoc demum iacto fundamento præfata hæc domus, quæ Dominicæ cruci ſacrata euaſit, Vlmetaniſque cingitur muris, adeò coaluit, vt inter præcipuos eiuſdem Inſtituti conuentus numeranda veniat, atq; 30. Tertiarias ſorores Franciſcanas cōmodiſſimè contineat, eiſque neceſſaria miniſtret.

D E

A *De monaſterio S. Eliſabethæ de Ieſu ibidem. Mon. XXXIIII.*

NON abſimilis eſt huius ſacræ domus origo ei, quam proximè præcedēs habuit. Cùm enim nobiliſſima Agnes Ferro patria Aragonēſis, atq; Reginæ Aragoniæ, matris ſcilicet Ferdinandi V. Hiſpaniæ Regis, domicella, regię tędio afficeretur, cuperetq; id, quod ſibi vitæ reſiduum erat Deo ſacratum, ſpretis mundi honoribus, atque omni fere familiari re pauperibus diſtributa, Vlmetum ſe contulit, ędificatoq; ibi pręſenti monaſterio ſub nomine S. Eliſabethæ de Ieſu, Tertiariarum Franciſcanarū Regulam ſimul cum 3. ex filio neptibus, poſt tranſactum probationis annum, de religioſo more, anno Domini 1496. profeſſa eſt: vbi & in maxima paupertate, humilitate atque ſanctimonia cum illis, atque cęteris ſibi adhærentibus egit. Nunc præſens conuentus à triginta etiam Tertiarijs ſororibus Franciſcanis, prout & ille, incolitur.

B *De monaſterio S. Eliſabethæ Methymnæ Campi. Mon. XXXV.*

QVI aureæ illius ſententiæ nempe; *Concordia res paruæ creſcunt*, experimentum facere voluerit, in præſentis monaſterij ſub inuocatione S. Eliſabethę Methymnæ Campi erecti progreſſus oculorum aciem dirigat. Cùm enim pauperculę quędam, ſed honeſtę mulieres 5. numero, humili quadam in domo, ſumpto prius Tertiariarum Franciſcanarum habitu, conueniſſent, inibiq; in maxima charitate, & fraternitate vitam ducerent, adeò pręfata domus ob huiuſmodi concordiā excreuit, vt, licèt in ſumma paupertate, ſub anno Dñi 1481. fundata, impræſentiarum 40. Tertiarias ſorores Franciſcanas contineat, illiſq; ad victū neceſſaria ex proprijs redditibus ſubminiſtret.

C *De monaſterio S. Eliſabethæ Arandæ Durianæ. Mon. XXXVI.*

CVM honeſta matrona Mentia Martinez Contreras nullos prorſus liberos ex viro ſuſcepiſſet, vt primùm ab eius lege ſoluta eſt hoc monaſterium, S. Eliſabethæ ſacrum, intra Arandæ Durianæ (de qua ſuprà) ambitum tum ex proprijs, tum ex ſibi relictis à præfato viro facultatibus, ſub anno Dominicę incarnationis 1460. à fundamentis ad verticem vſq; ædificari fecit: atq; ſumpto Tertiariarum habitu primā eius ſororem, primamq; Miniſtram ſiue Prælatā egit. Adhęſerunt nihilominus ſibi aliquot aliæ honeſtæ tum virgines, tum quoq; viduę, ſuntq; impræſentiarum numero decem.

De monaſterio S. Annæ Collaris. Mon. XXXVII.

D NOBILISSIMA Franciſca à Cueua, Bertrandi à Cueua Albulquerquiēſium Ducis filia, atq; Lunenſium Comitiſſa, cùm ſingulari quadam animi inclinatione in Tertiarias ſorores Franciſcanas ferretur, hoc eis monaſterium, nomine S. Annæ inſignitum, ex proprijs facultatibus, ſub anno Domini 1552. Collaris, quod cariſſimo eius patri ſuberat, ædificandum, tradendumq; curauit. Inhabitatur interim præfatū hoc monaſterium, quòd recens omnino ſit, à 13. Tertiarijs ſororibus Franciſcanis.

De monaſterio S. Eliſabethæ Spineti. Mon. XXXVIII.

CVM pauperes quædam mulieres tum virgines, tum quoq; viduæ in pauperrima quadam domo, ſub anno à lætabūda Chriſti Domini natiuitate 1512. (prout ex quibuſdam indicijs facilè coniectare licet) ſimul cōueniſſent, ac quicquid ex pro-
E prio labore acquirere poterant, id in medium conferrent, pluresq; aliæ ſibi adiungi cuperent, in eam omnes ſententiam venerunt, vt ſub Tertiariarum Franciſcanarum habitu religioſè, atque ſub legibus Tertiarijs iiſdem præfixis, præfata prius domo in monaſterij formam tranſlata, in poſterum viuerent. Vt igitur primùm huiuſmodi poteſtas eis facta eſt, omnes ſimul, licèt nullos penitus annuos redditus haberent, tum in pręfatum Tertiariarum habitum, tum quoque in earundem Regulam tranſiere. Quarum denique numerus, licèt Spinetum Segobianę diœceſis oppidum, vbi pręfata hęc domus ſub titulo ſanctæ Eliſabethæ conſtructa eſt, pauperie grauetur, vicenarius eſt. Cęterum huius ſacræ ædis, quæ ſatis ampla, ſatiſq; elegans pro oppidi conditione eſt, religio, honeſtas, charitas, concordia, atq; ſanctimonia vix explicari poſſunt.

PROVIN-

PROVINCIA BRITANNIAE.

A BRITANNIA duplex eſt, altera maior, quæ è Septētrionali Oceano ma-
ri emergēs Europicarum omnium inſularum maxima eſt, & Albion an-
tiquitus nuncupara, à Bruto ſtrenuo milite, atq; Troianorum Duce, qui
eam vi armorum ſibi ſubegit, Britannia (hanc Angliam vſitatiori voca-
bulo nunc appellant) dicta euaſit. Altera verò minor, à qua & Britones
populi. Hæc Galliæ Celticæ regio eſt, & ad Occidentale Oceanum mare vergens à Iu-
lio Cæſare Armoricæ cognomen obtinuit, Britanniamq; maiorem ſui parentē agno-
ſcit: cùm à Conano Britanno fortiſſimo equite, atq; regiæ ſtirpis alumno vi ſubacta,
captaq; ſit. Paruit præterea modò peculiaribus Regibus, modò verò Ducibus; nec à
Gallorum Regibus, licèt cruentiſſimo ſæpius bello laceſſira, vnquā ſubiugari potuit:
B donec tandem, poſt maximam illā Britonum ſtragem à Gallis in S. Albini ſyluis, anno
Dñi 1488. editam, sereniſs. Anna Britonum Duciſſa sereniſs. Ludouico XII. Gallorum
Regi nupſit. Quo tandē factum eſt, vt Britannia minor in Gallorum Regis ius ceſſerit.
Cęterùm minor, ſiue Armorica Britannia in ſuperiorem, quę ab ortu ſolis Normānię,
& ad Aſtrum Pictauię contigua eſt, Gallicoq; vtitur idiomate, & in inferiorē, quę ad
Solis occaſum vergens, Britannicè pro maiori parte loquitur, à Coſmographis ſubdi-
uiditur. Huic ergo patriæ Britanniæ ſcilicet Armoricæ, cùm aliquot Franciſcani, ſera-
phico adhuc patre Franciſco ſuperſtite, appuliſſent, aliquot conuentus in Nanetenſi,
Coriſopitenſi, Dinanica, Redonenſi, Venetenſi atq; Giugampēſi ciuitatibus erexiſſent,
C eos in Cuſtodiam redigi, atq; curæ patris Miniſtri Prouinciæ Turoniæ committi cu-
rarunt. Cumq; poſt elapſos plurimos annos, regularis diſciplina in his à recto tramite
aliquantulū declinare cępiſſet, eamq; eò nitoris, atq; cādoris, vnde exciderat, zelotes
aliquot patres redactā cuperent, Conſtantienſe Concilium acceſsêre, & ab eius patri-
bus, vt peculiares aliquot conuentus, in quibus id felicius præſtarent, ſibi conſtruere
poſſent, anno Dñi 1414. obtinuerunt. Quamobrem ex ſuperiori Germania in hāc Ar-
moricam Britanniam reuerſi huiuſmodi conceſſionē ſibi factam in quibuſdam inſulis
ſterilibus omnino, atq; deſertis executioni mandarunt. Vbi tandem erectis ſibi ex cæ-
D mento atq; vili materia caſulis, in maxima ſanctitate, perfectiſſima ſuæ Regulę obſer-
uantia, necnon & in extrema omnium rerum penuria per aliquot annos vixerunt. Co-
gniti tamen ab illius patriæ proceribus atq; Præſulibus, in magno ab eis honore ha-
beri cęperunt: vnde & illis melius eſſe cępit. Subfuerunt autem à præfato anno 1414.
vſq; ad annum 1472. proprio Cuſtodi, idq; inferioris Normāniæ atq; Anglię patribus
vniti. Sed præfato anno 1472. R. admodum P. F. Ioanne Philippi R. patris generalis no-
ſtri Ordinis Miniſtri Commiſſario, huiuſmodi fratres eorumq; conuentus Prouinciæ
Turoniæ Pictauienſis in Capitulo Lauallenſi adiuncti, atq; curæ prouincialis Vicarij
eiuſdē Prouinciæ commiſſi ſunt. Poſt elapſos verò 12. annos, nempe anno Dñi 1484.
E præfati conuentus in Capitulo generali Brugis apud Belgas celebrato, & à Turoniæ,
Anglię, atq; inferioris Normānię monaſterijs ſeiuncti, atq; proprio prouinciali Vica-
rio commiſſi extitêre. Sub quo deniq; ad annum vſq; Dñi 1517. perſeuerantes, in ge-
neraliſſimo Capitulo Romę eo temporis ſub Leone X. Pont. max. habito Prouincię di-
gnitate, atq; honore à patribus donati ſunt. Conflatur vniuerſa hæc Prouincia ex 10.
tantùm fratrū conuentibus: cuius prouincialis Miniſter ſigillo, cui B. Mariæ puerū Ie-
ſum ſiniſtra tenentis, ac Lunę innixę imago, atq; gētilitia Britannici Ducatûs inſignia
præfatæ B. Virginis imagini ſubmiſſa, necnon & ſequentes literæ: S. MINISTRI
PROVINCIAL. BRITANNIÆ ORD. MIN. REG. OBSERVANTIÆ.
ſphericè inciſa ſunt, ad muneris ſibi commiſſi executionem vtitur. A cætero, quòd

ſanctus Iuo Britonibus celeberrimus, atque in maxima veneratione ſit, quodq; tertij A
ſeraphici patris Franciſci Ordinis alumnus extiterit, eum huic Britanniç Prouinciæ, tamquam eius tutelarem atq; patronum, graphicè depictum, præponendum curaui.

De Minoritico conuentu inſulæ Viridis. *Conu. I.*

CVM antiquiores huius Prouinciæ patres ſtatim à reditu Conſtantienſis Concilij in inſula Viridi, quæ inſularum Britanniæ Armoricæ vna eſt, attinetq; ad Dolenſem diœceſim, pauperrimam eccleſiam in glorioſæ virginis Mariæ honorem, atq; caſulam omnino humilem, vltra quindecim palmos in altitudine non habentem, ſibi contiguam ex viliſſima materia conſtruenda curaſſent, inibiq; per aliquot annos in maxima paupertate, atq; ſumma Franciſcanæ Regulæ obſeruantia conuixiſſent, generoſus heros Ægidius de Torneminne eorum neceſſitatibus ex maxima in Deũ opt. B
max. pietate, atq; in ſeraphicum patrem Franciſcũ deuotione compaſſus, illis & vnius iuſti conuentus ibidem ædificandi facultatem conceſſit, & pinguiſſimã ad huiuſmodi ædificationem eleemoſynam elargitus fuit. Eius igitur ſingulari beneficio factum eſt, vt pręſens couuentus, à 24. olim fratribus inhabitatus, ſed impræſentiarũ à 13. tantum incultus, glorioſiſſimæ ſemper virgini Mariæ, anno Domini 1436. erectus ſit, atq; omnium aliorum primus iuxta Religionis normam conſtructus prodierit. Nam antè ruſtici potius tugurioli, quàm monaſterij formã præſeferebat. Verùm quia abſq; ſpeciali apoſtolicæ ſedis facultate id factum fuerat, à Sixto IIII. ſummo Pontifice tũc ſedente, idq; anno Domini 1479. fratribus eius inquilinis conceſſum extitit, vt huiuſcemodi conuentum pacificè poſſiderent, omnibusq; gratijs atq; priuilegijs cæteris Frãciſcanis cõceſſis fruerẽtur. Eſt inſula Viridis parua ſatis atq; inhabitata, difficillimeq; C
ob inacceſſibiles ſcopulos, quibus ferè cingitur, atq; impetuoſum ventũ, necnon & tumeſcentes perpetuò fluctus petitur. Idq; in cauſa eſt, vt plures naues circa ipſam periclitentur. Nihilominùs tamen hoc certiſſima experientia conſtat, nullum ſcilicet vnquam fratrem, vel ſęcularem, dum vel hanc inſulam conuentum, qui orationi & contemplationi accommodatiſſimus eſt, viſitaturus peteret, vel ex conuẽtu ſoluens continentem repeteret, naufragatũ fuiſſe. Cùm primitiui huius Prouinciæ patres prouinciale Capitulum hoc in conuentu celebraturi deuotiſſimum illum hymnum: *Veni creator ſpiritus*: de religioſo more concinere cœpiſſent, tantus ex tempore ignis è cœlo demiſſus locum circumcinxit, vt vniuerſa inſula ardere viſa ſit. Cumq; tum fratres, tũ quoq; ſęculares eo ex continente, atq; ex proximioribus inſulis, vt ignẽ extinguerent, concurrentes eccleſiam ingreſſi eſſent, omnia integra, omniaq; illæſa, & religioſos D
ſummo decantando ſacro omninò intentos inuenerũt. Quapropter redditis Deo opt. max. ſimul cum illis debitis gratiarum actionibus in propria reuerſi ſunt, & quid ſibi acciderat longè lateq; diffamantes, vt omnes in gyro populi fratres maiori in poſterũ veneratione, & obſeruantia, atq; omni beneficiorum genere proſequerentur, in cauſa fuêre. Cæterùm inſula Viridis ab Oriente inſulam Brehatam fertilem omnino, populoſam, diuitem, atq; munitiſſimã habet; & ab Aquilone inſulam S. Mahudeti ſerpentibus, buffonibus, atq; venenoſis animalibus olim ſcatentẽ: ideoq; ab hominibus inhabitatam, ſed à B. Mahudeto Hyberniæ Regis primogenito, qui eò agendæ pœnitentię ergò confugerat, repurgatã ita, vt huiuſmodi beſtiæ aliunde eò illatæ ſtatim moriãtur.

De conuentu S. Franciſci Bernonij. *Conu. II.*

E

SECVNDVS huius Prouinciæ connentus eſt Bernonienſis, à loco, qui vocatur Bernon, ſic dictus. Cœpit autẽ ædificari anno Domini 1454. die 18. Auguſti. Fuit eccleſia dedicata in honorẽ S. Franciſci. Quo etiam die cętera altaria, capitulũ, ſacrarium & clauſtrum conſecrara ſunt. Habitauerant tamen prius fratres in quadã maris inſula huic loco ſatis vicina: ſed omnino inhabitata, atq; piratarũ iniurijs paſſim expoſita. Quamobrem ſereniſs. Anna Bernon Britanniæ Armonicæ Duciſſa eorũ monaſterium in propriã ſuæ habitationis domũ transferre voluit. Verùm id propter continua bella, quæ inter Anglos, atq; Gallos gerebantur, vſq; ad tempus Ducis Britanniæ Franciſci, qui tantę heroinę filius fuit, dilatũ extitit; tunc ſiquidẽ Eugenio IIII. Pont. max.

A max annuente huiuſmodi trãſlatio effectum ſortita fuit. Huius monaſterij ſitus multò amœniſſimus eſt, nempe remotus ab hominum frequentia in ſylua, quæ ipſum vndequaque ambit,& iuxta litus maris,vt vix eo iucundior inueniri queat. Cæterùm hoc in loco iuxta ſummũ altare ſepultus iacet doctiſſimus vir, qui eruditiſſima opera edidit,pater frater Stephanus Bruliferus.Cuius epitaphium hic adſcribere viſum eſt.

Diui profeſſor Franciſci Religionis,
Sacræ ſcripturæ Doctor & eximius;
Non minor eſt Scoto, cunctisq. authoribus illis,
Ingenuas artes qui cecinére prius.
Hic fuit errores concremans Stephanus ille,
Brulefer ingenio quem locus iſte tenet.
Siderea loca poſsideat. Amen.

B Vt plurimùm prædicto in loco morantur Franciſcani fratres circiter vigintiquinq;.

De conuentu S.Catharinæ Blaneti. Conu. III.

BLANETVM flumen eſt in Britannia Armorica,in cuius quadam inſula, inter Henebantum & Loperanum eiuſdem patriæ oppida,obtinuerunt fratres noſtri,vt ſibi cœnobium ædificarent,circa annum Domini 1446.idq; à pientiſſimo Petro Bernocenſium Comite, atq; Ducis Britanniæ filio, qui in præfati cœnobij eccleſia,B. Catharinæ virgini dicata,ante ſummũ altare ſepultus eſt. Præfata eccleſia,anno Domini 1450.die 7.Martij, à R. Venetẽſium Epiſcopo conſecrata extitit.Demum hoc in loco,qui & annuente Eugenio Papa IIII. constructus fuit, 15.fratres commorantur.

C

De conuentu S.Valentini Pontiniaci. Conu. IIII.

PONTINIACENSIS hic conuentus à pientiſſimo heroë Alano Rhoanenſiũ Vicecomite,anno Dominicæ incarnationis 1457.Calixto III. Pont.max ædificari cœpit,& ſequenti anno, nempe 1458. Pio II. ad totius militantis eccleſiæ clauũ ſedente,huiuſmodi ædificatio abſoluta eſt.Supradictus Vicecomes cùm abſq; apoſtolicæ ſedis licentia hunc conuentum, quem vt plurimùm 25. fratres inhabirant, conſtruere cœpiſſet; & pro ea obtinenda ad Calixtum III. miſiſſet, facilè impetrauit, vt in recœpta pergeret. Deniq; Pio II. ſummo Pontifice hunc præmemoratum locum fratribus aſſignauit,& eius eccleſiam 14.Februarij eiuſdem anni milleſimi quadringenteſimi quinquageſimi octaui in honorem S. Valentini conſecrandam curauit.

D

De conuentu S Franciſci Trecorij. Conu. V.

EST inſula quædam in Britanniæ Armoricæ finibus, quæ Taluerna dicitur: vbi Minoritarum monaſterium olim ędificatum fuit.Cùm autem contigiſſet propter pericula ſemper inquieti maris aliquot fratres ſummergi, eosq; plurimis hebdomadibus ob maririmas tempeſtates domi remanere, adeò vt omnibus ad vitam tranſigendam neceſſarijs deſtituerentur: à ſummo Pontifice Nicolao V. obtinuetunt,vt huiuſmodi monaſterio relicto aliud ſibi alibi conſtruere liceret. Quod tamen vſq; ad Sixti IIII. Pont.max. tempora,neſcio quibus de cauſis,executione caruit. Tunc enim fratres comportatis ex antiquiori cœnobio lignis,atq; lapidibus hunc præſentem cõuentum,ſeraphico patri Franciſco ſacrum, quem vigintiquinque fratres pro votis in-E habitant,in continente iuxta Trecorium paruam quidem,ſed pulcherrimam, ſed nobiliſſimam,atq; ſacro beati Iuonis (cuius ſuprà meminimus) corpore honeſtatã Britanniæ ciuitatem,anno reſtituræ ſalutis 1483.pręfato Sixto IIII. Pont.max.annuẽte,conſtrueudum curarunt. Quod verò ad eius ædificationẽ deſiderabatur,id ſereniſſimus Britanniæ Dux Franciſcus magna deuotione,& affectu liberaliſſimè contulit.

De conuentu S.Ioannis Euangeliſtæ Cuburij. Conu. VI.

CONSTRVXERANT antiquiores huius Prouinciæ patres in inſula maritimis vndiq; cincta fluctibus,quæ Latinè Virgo appellatur, ſubeſtq; iuriſdictioni Epiſcopatus Leonenſis,ex humili materia conuentũ.Cumq; is,ob pfatæ inſulę ſterilitatẽ

incommodus omnino, atq; ad habitationem ineptus euaſiſſet, eo derelicto, tres alios, nempe Landernienſem, & ſanctæ Mariæ de Angelis, (de quibus inferius) atque hunc præſentem alijs in locis conſtruendos ſibi curarunt. Hinc natum eſt inter fratres prouerbium: *Virgo peperit tres, & poſtea infirmari cæpit, ſuitq. derelicta & ſterilis*: Ideſt inſula Virgo tres peperit in continenti conuentus, poſteaque manſit ſicut & antea habitatoribus deſtituta. Antiquioribus igitur præfatis patribus, ex incredibili in Deū pietate, compaſſus generoſus heros Alanus Rohanenſium atqı Leonenſium Vicecomes (de quo ſuprà) hoc ſacrum monaſterium, quod vigintiquinque fratres frequentius incolunt, non procul ab oppido, cui Monsrelaxus nomen eſt, nemoroſo quodam in loco nomine Cuburium, à fundamētis ad apicem vſq; conſtrui, perficiq; fecit. Idq; circa annum Domini 1458. atque auctoritate Eugenij IIII. Pont. max. qui conceſſerat licere fratribus noſtris in Britannia, & locis ſibi vicinis ædificare 14. monaſteria. A B

De Minoritico conuentu Brioceņſi. Conu. VII.

ANNO à partu Virgineo milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo primo, quando generale Vltramontanæ Obſeruantis familiæ Capitulum Barcinonis auctoritate Nicolai V. Pont. max. celebratum fuit, ab eius patribus eodē in Capitulo decretum extitit, vt conuentus fratrum de Obſeruantia non procul à Brioco Britaniç Armoricæ ciuitate extrueretur: vel ob hoc potiſſimum, quòd eius populus maximo ad Ordinem duceretur affectu, & quòd huius Inſtituti ne vel vnum eſſet in Brioceſi tota diœceſi monaſterium. Decreuit verò hoc Capitulum auctoritate apoſtolica. De quo etiam nūc literæ habentur apoſtolicę. Tunc venerabilis ac perdeuotus Magiſter Ioannes Goueorius eiuſdem ciuitatis canonicus obtulit Ordini, deditq; quoddam hoſpitale à ſe reædificatum in ſuburbio, qua itur ad ſacellum beatæ Mariæ de Fonte, vt prçfatus conuentus ibidem conſtrueretur. Hunc locum dedit ipſe canonicus ſtipulata manu coram illuſtriſſimo Petro Bernonenſium Comite, ac Britanniæ Ducis filio: quare factum eſt, vt is ſe veluti fundatorem loci exiſtimans gentilitia ſua inſignia appingi iuſſerit. Denique Pio II. Pont. max ſedente præmemoratus locus à fratribus fuit aſſumptus, & per aliquot annos inhabitatus. Deinde labente tempore prædicti fratres à reliquis canonicis variè fatigati ſunt, ita vt loco ceſſerint: ſed ab illuſtriſſimis Frāciæ Comeſtabili, atque Stampenſium Comite reſtituti. Attamen non ceſſarunt huiuſmodi canonici ſuum collegam Magiſtrum Ioannem Goueorium fatigare, adeò vt & præbendam reſignare compulerint. Re tamen ad Romanam curiā deducta, illuſtriſſimus Beſſarion S. R. E. Cardinalis, cui huiuſmodi cauſç diſcuſſio atqı iudicium commiſſa erant, ſub grauioribus cēſuris monuit canonicos, vt ab huiuſmodi litibus abſtinerent. Sed nihil effecit: nam fratres coacti ſunt rurſus loco cedere. Multò poſt orta eſt lis inter duos, qui de Brioceņſi Epiſcopatu concertabant, Petrum ſcilicet Leualenſem atque Chriſtophorum Penmarchium. Ille præſtabat viribus & fauore: ſed hic iure potior erat. At ſuperatus Chriſtophorus cauſam ſuam deuotiſſimæ cuidam fœminæ, iuxta porticum ſancti Gulielmi recluſæ, ſçpius commendare aſſueuerat. Cumq; iter Romam verſus inſtitueret, prædicta fœmina ei ſuggeſſit, vt ius & negocium beatis patribus Franciſco atque Antonio de Padua commendaret: promitteretq; ſe Franciſcano Ordini ea in ciuitate monaſtetium ædificaturum, id quod multo tempore à populo fuerat deſideratum. Epiſcopus vbi conſilium hoc ſequutus fuiſſet, victor cum omnium admiratione ex Vrbe redijt. Denique promiſſi memor, etiam inuitis canonicis, ſed auctoritate Alexandri Papæ VI. atque Chriſtianiſſimi Franciæ Regis Ludouici XII. & eius coniugis Annæ Reginç ſimulatq; Britonum Duciſſæ munitus, fratres reſtituit ad hoſpitale B. Magdalenç, vbi morati ſunt, donec eis de aptiori loco prouideretur. Eò miſſus eſt à R. admodū P. F. Oliuerio Mallardi genetali Obſeruantis familiç Vicario doctiſſimus pater frater Stephanus Bruliferus, qui nuper à patribus Conuentualibus ad Obſetuantes tranſierat. Hic tantus vir ex ciuitate Macloujenſi minoris Britanniæ oriundus, in alma Pariſienſi vniuerſitate laurea doctorali inſignitus fuit, & in 4. libros ſententiarum ſeraphici Bonauenturæ reportata edidit, de timore ſeruili & alijs donis ſcripſit eleganter: atq; etiam de ſanctiſſima Trinitate, C D E

vbi

A vbi multa docet contra pictores ipſam indiuiduam Trinitatē varijs modis depingentes: ſcripſit tandem tractatum aduerſus quendam Epiſcopum Franciſcanum Conuētualem damnantem patres ac fratres Obſeruantiæ regularis, vtpote quia contra Regulæ tenorem, alio nomine quàm ipſa exprefferat nuncuparentur. Deinde idem ſupranominatus Epiſcopus locum emit circa portum Legneum, ibiq́;, conſtructa iuxta aliorum conuentuum morem eleganti æde, fratres aliquanto tempore manſerunt. At propter eos, qui ſe Epiſcopo opponebant, opportuit rurſum locum deſerere. Animaduertens igitur Epiſcopus ſe non poſſe monaſterium proprio nomine ædificare, miſſis fratribus cum literis ad nobilem heroēm Theobaldum Keimerium, eum rogauit, vt illum locum, in quo nunc conuentus hic erectus eſt, fundaret, & ipſe ſolus eius author haberetur. Id quod facilè impetrauit, & ſua auctoritate, anno Domini 1503.
B confirmauit. Porrò anno ſequenti eius eccleſia fuit conſtructa, & primus lapis ab eodem Epiſcopo poſitus. Deinde multis adiuuantibus præfata eccleſia, anno Dñi 1505. die verò mēſis Martij 11. omnibus ſuis numeris abſoluta, inſuper & benedicta, quemadmodum & clauſtrum, capitulum atq; cœmeterium, non tamen conſecrata extitit, per R. Porfiriēſem Epiſcopū: Nam R. Chriſtophorus (de quo ſuprà) 17. mēſis Decembris præcedētis anni diē clauſit extremū. Commorātur deniq; hoc in loco 25. fratres.

De conuentu S. Franciſci Landerij. Conu. VIII.

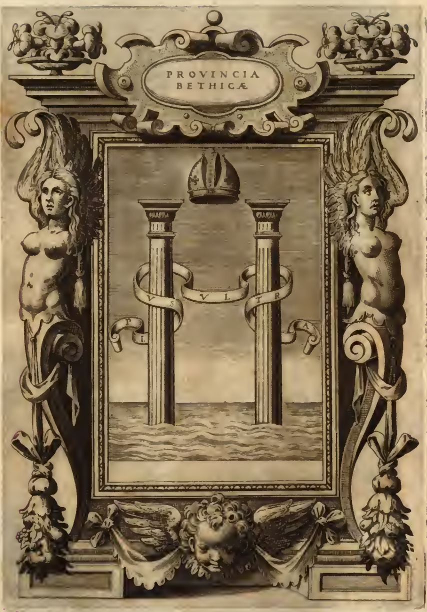
HOC ſacrum monaſterium ędificari cœpit circa annum Dominicæ incarnationis 1484. à pientiſſimo heroē Ioanne Rohanenſium Vicecomite, cuius ad Franciſcanam Religionem deuotio incredibilis fuit, Innocentio VIII. ſummo Pontifice
C ſedente. Eius præterea eccleſiæ dedicatio habita fuit, anno Domini 1490. ipſa Dominica Lætare, quæ Quadrageſimæ quarta eſt. Quo etiam die clauſtrum atq; cœmeterium à reuerendiſſimo Alano Cornubienſium Epiſcopo, idq́; in honorem S. Franciſci conſecrata fuêre. Præfatum hoc monaſterium ſitum eſt in parochia S. Thomę Cantuarienſis Epiſcopi, in ipſo litore maris, atq; à Landernio Britonum ciuitate procul, communiterq; à 25. fratribus inhabitatur. Hic eſt vnus ex tribus illis locis, qui ex inſula Virgine (vt in couentu Cuburiēſi proloquuti ſumus) huic Prouinciæ prodierunt.

De conuentu S. Mariæ de Angelis. Conu. IX.

ANNO à partu Virgineo 1507. Dominica quarta poſt Paſcha, quæ erat prima Dominica menſis Maij, prætens conuentus B. Marię de Angelis fuit fundatus
D in parochia de Landeda ſupra maris portum, qui Britannica lingua Abegrach nuncupatur, diœceſis Leonēſis, idq; à nobiliſſimo viro Tanguido de Caſtro eiuſdem loci temporali Domino, eiuſq; nobili coniuge Maria de Irach. Aderant autem multi viri primarij tum eccleſiaſtici, tum quoq; ſæculares, & plurimi fratres ex vicinis locis. Poſtquam verò iſti omnes ſupplicationem maxima cum maieſtate de more celebraſſent, prædicti fundatores primos lapides pro fundamenro iecerunt. Porrò huius monaſterij, quod 12. fratres frequentius incolunr, eccleſia conſecrata fuit anno Domini 1509. ipſo die Viſitationis B. Mariæ cum ſacrario, capitulo & clauſtro à reuerendiſſimo Ioāne Leonenſiū Epiſcopo, fratribus Frāciſcanis Obſeruātibus addictiſſimo.

De Minoritico conuentu Cæſſembrienſi. Conu. X.

E AIVNT antiqui patres, quòd cùm Carolus Magnus Inſularem antiquam ciuitatem obſideret, infideleſq; eius habitatores debellaret, occiſa fuerunt ab ipſis ad duo Chriſtianorum millia: & ab eo nomen loco impoſitum Cæſſembria, quod ſonat membra ſicca. Ad Cæſſembriam igitur Armoricę Britannię, atq; Maclouienſis diœceſis inſulam cùm ex inſula Virgine (vt proloquuti ſumus) aliquot fratres conuolaſſent, hoc ibi monaſterium, in quo 20. fratres vt plurimùm commorantur, ex diuerſis fidelium eleemoſynis à fundamentis ędificandum, atq; omnibus ſuis numeris abſoluendū curarunt. Hac deniq; in Cęſſembrienſi inſula, quę ſatis ſterilis eſt, quidā frater Petrus eremiticam olim atq; ſanctiſſimam vitam duxit, cui duo tantū corui ſolatio erant. Et ab eo temporis in hunc vſq; diem pręfati corui hoc in loco perſeuerarūt.

PROVIN-

PROVINCIA BAETICAE.

A OLIM (vt pręfati ſumus) Caſtellæ Prouincia pluribus Cuſtodijs ius dixit,
de quarum numero hæc, quæ Bętica modò Prouincia appellatur, tunc
verò Hiſpalenſis Cuſtodia dicta eſt, vna fuit: quæ licèt ab Hiſpalenſi tria
alia Regna, nempe Cordubenſe, Granatenſe, atq; Gienenſe complecte-
retur; à celebri tamē ciuitate, nobiliq; totius Heſperiæ maioris emporio,
Hiſpali denominari maluit. Hæc igitur Hiſpalēſis Cuſtodia, anno à ſalutifera mūdi re-
demptione 1500. à ſummo Pontifice Alexandro VI. quemadmodum ex eius bulla da-
ta 21. Septembris eiuſdem anni, pontificatus verò ſui nono, atq; in archiuis Minori-
tici Hiſpalenſis conuentus maioris aſſeruata, facillimè conſtat, ad catholicorum Re-
gum Ferdinandi, eiuſq; coniugis Eliſabethæ inſtantiam, in Prouinciam erecta, atq;
B Beticæ titulo à celeberrimo fluuio Bæti, quo præfata alluuntur Regna, inſignita
eſt. Cuius maius ſigillum Saluatoris noſtri Chriſti imaginem columnæ alligatam, atq;
duo flagella eius pedibus cohęrētia, nec non & ſequentes characteres: SIGILLVM.
MINISTRI. PROVINCIÆ. BÆTICÆ. imprimit. Ne verò ſterilitatis
maledictum incurriſſe videretur, aliquot ex ſuis alumnis ad Fortunatas inſulas, (vul-
gò verò Canarias) qui eius patriæ efferatos homines ab eorum ritibus, atq; ſuperſti-
tionibus auocarent, Chriſtiq; fide imbuerent, atq; ad meliorem frugem cohortaren-
tur, deſtinauit. Quorum ſolerti induſtria, atq; ſingulari doctrina, optimoq; exemplo
aliquot conuentus ibidem erecti ſunt, qui & in Cuſtodiam ſub iſtius Prouinciæ fe-
rula emerſerunt, ac tandem anno à Dominica natiuitate 1553. ex eiuſdem Prouin-
C ciæ beneplacito in Prouinciam euaſerunt. Huius Prouinciæ fœcunditas tanta extitit,
vt intra 250. milliarium ſpatium & 58. fratrum conuentus, atq; 35. monialium
monaſteria produxerit. Quod in cauſa fuit, vt eius Miniſtri prouinciales paſto-
rali iniuncto officio ſatisfacere non quirent, imò vt in non contemnendam iactu-
ram regularis Obſeruantia, monaſticaq; diſciplina in illa incurrerint. Quamobrem
reuerendus pater frater Antonius Bellonus Prouinciæ S. Iacobi alumnus, ex apoſto-
lica atq; reuerendiſſimi patris fratris Chriſtophori à Capitefontium totius Ordinis
generalis Miniſtri auctoritate Commiſſarius, cùm fortè anno Domini 1576. Beociæ
prouinciale eius Capitulum celebraret, eam in duas Prouincias diuidere voluit: Sed
D exorientibus maximis difficultatibus, à propoſito (licèt conſultiſſimè) abſtinuit.
Cùm tamen ad Prouinciæ bonū, atq; communem vtilitatem id omnino neceſſarium
videretur, conſultis ijs patribus quorum intererat, eo in Capitulo, quod anno Domi-
ni 1583. præfata in ciuitate Beociana celebraui, eam in duas, nempè in Bęticam,
atq; Granatenſem Prouincias, duobus electis Miniſtris prouincialibus, quorum alter
alteri præeſſet ex apoſtolica auctoritate diuiſi. Non defuère tamen aliqui patres
qui pręfato anno 1583. in generali Congregatione noſtra Toleti celebrata, adductis
in medium quibuſdam rationibus, huiuſcemodi diuiſionem per me factam, tamquam
iniuſtam, minuſq; commodam taxarent, infirmandamq; curarent. Sed ijs adamuſ-
E ſim trutinatis, examinatiſq; à patribus eiuſdem generalis Congregationis Diffinito-
ribus, alijſq;, quorum intererat, decretum eſt atq; ſtatutum prædictæ diuiſioni, tam-
quam conſultiſſimæ, omninoq; neceſſariæ atq; iuſtiſſimæ, fore ſtandum. Quibus
quoq; & ego ſubſcribens, diffinitiuam meam ſententiam, in præmemoratæ diuiſionis
ſtabilitatem, atq; vim protuli. Conſtat igitur Bętica hęc Prouincia, quę antiquiorem
locum, dignitatem, atq; ſigillum retinuit, ex triginta & vno fratrum conuentibus,
quorum viginti octo in Regno Hiſpalenſi, reliqua verò tria in Granatenſi ſedem ob-
tinet, & ex quindecim ſanctimonialium monaſterijs, quę ſuo ordine ſequuntur.

Complectitur intra ſui ambitum hæc Prouincia duas Herculis columnas, quas to- A
tius orbis terminum atque metam antiqui ſapientes eſſe volebant, eaq; de cauſa,
tamquam quid celebrę atq; memoria dignum, eas ſibi pro inſignijs præponere volui.

De conuentu S. Franciſci Hiſpalis. *Conu. I.*

SVPERFLVVM profectò eſſet, & omnino à noſtro propoſito alienum, cùm
breuitati ſtudeamus, ſi ciuitatis Hiſpalenſis diuitias, antiquitatem, ſtructuram,
dignitatem: atq; pulchritudinem referre vellemus, quapropter, curioſioribus iſta re-
linquentes, ad Minoritici noſtri conuentus, qui in nobiliori ac frequentiori eius par-
te, ſub titulo beatiſſimi P. noſtri Franciſci, elegantiſſimè prominet exurgitq;, deſcri-
ptionem properabimus. Is enim conuentus, ſi humanæ traditioni, cui & antiquiſſi-
mæ ſcripturæ ſubſcribunt, fidemq; aſtruunt, aſſentire velimus, ſequenti anno ab B
Hiſpalenſis præfatæ ciuitatis recuperatione, nempe anno Dominicę natiuitatis 1260.
quo videlicet inde Mauri, ſiue Saraceni à Chriſti fidelibus eiecti, pulſiq; ſunt, eo ipſo
loco in quo patres Carmelitàni modò commorantur, originem habere cœpit, fuitq;
ædificatum. Sed poſt elapſum triennium, anno videlicet 1263. ex liberalitate, atq;
munificentia ſereniſſimi Regis Alphonſi huius nominis X. qui fratribus eius ſitum
contulit ad eum locum, quem modò obtinet, tranſlatus eſt, licèt non ante annũ 1268.
ab ijſdem inhabitatus fuerit. Quamuis autem conſtet, huiuſmodi conuentus ſitum
à præfato Rege Alphonſo fratribus fuiſſe collatum, non tamen pro comperto habe-
tur, quis eius ędifitia promouerit. Verum eſt tamen, quòd eccleſiam ſimul atq; ſacri-
ſtiam Rex Caſtellę Petrus, cui agnomen Crudelis ſiue iuſtitię exequutor fuit, ſuis ſum-
ptibus ædificari curauit: quam nihilominus morte præuentus abſoluere nequiuit. C
Quod verò ſtructuræ reliquum eſt, deuotiſſimę ciuitati attribuendum haud dubiè exi-
ſtimo. Cuius tanta eſt ad fratres noſtros pietas, tantaq; beneuolentia, atq; tanta de-
nique liberalitas, vt vix exprimi poſſint. Nec immeritò ſanè, cùm omnium Religio-
ſorum primi omnino fuerint, qui poſt expugnatam, atq; captam à Saracenis ciuita-
tem, eam ingreſſi ſint, ibidemq; pedem fixerint. Nam ſi de Benedictinis, qui huiuſ-
modi prioritate cum noſtris fratribus contendere nituntur, oriatur quæſtio, ij pro-
fectò non intra ciuitatis muros, ſed extra, locum occuparunt. Præterea tanta erat
tunc temporis (quæ tamen impręſentiarum non deſideratur) fratrum noſtrorum ſan-
ctitas, tantaq; apud ſæculares opinio, vt infelices illi omnino exiſtimarentur, qui
eorum præſentia carerent. Et quid mirum? Cùm regularis illa diſciplina, affectataq;
paupertas, columbina ſimplicitas, religioſiq; mores à ſeraphico patre Franciſco tra- D
diti, in ſua fœcunda prole maximè eluceſcerent. Qui quidẽ, licèt hic locus modò ſub
Conuẽtualibus patribus, modò ſub Obſeruãtibus fuerit, maximè in eo reſplẽduerunt.
Vnde non minima gloria perpetuò ſibi acceſſit. Adde, quòd à ſui origine ad hæc vſq;
tẽpora eximijs cõcionatoribus, doctiſſimisq; patribus abundauerit. Abſumptis (vt ad
conuẽtus viciſſitudines redeamus) à vorãte igne quotquot ſcripturæ in eius archiuis
còntinebantur, non facilè conſtaret, quo tempore à patribus Conuentualibus ad Ob-
ſeruantes deuolutus ſit, niſi patrum Dominicanorũ iſtiuſmet ciuitatis monumẽta nos
certiores redderęnt. Quibus tandem edocemur huiuſmodi deuolutionem, anno hu-
manæ ſalutis 1492. contigiſſe. A quo tempore regulari Obſeruantiæ, abſq; aliqua in-
termiſſione, ſacra hæc domus deſeruiuit. Peperit præterea nobis hic locus, qui quam-
plurimis ex nobilioribus noſtri Ordinis conuentibus magnitudinis, elegantiæ atq; E
ſtructuræ palmam præripit, quiq; frequentius à 150. fratribus domeſticis inhabita-
tur, plures viros graues, doctos, nobiles atq; ſui ſtatus zelantiſſimos. Inter hos fuẽ-
re P. F. Chriſtophorus à Toleto diuini verbi angelicus præco: Et P. F. Ioannes de
Salazar: quorum doctrinam atq; dicendi energiam, nec non vitæ integritatem om-
nes admirabantur: Et P. F. Ludouicus de Vtrera, qui ob vitæ innocentiam, atq; a-
ſperitatem, tum in vita, tum quoq; in morte dignus Regno cœleſti ab omnibus ha-
bitus eſt. Pręcedentibus patribus annectendum cenſeo eximiæ charitatis P. F. Ludo-
uicum de Sandoual, qui ſeraphici patris Franciſci veſtigia ſequutus, cùm omnem eius
ſubſtantiam, quæ pinguiſſima erat, pauperibus erogaſſet, Religioniſq; habitum in-
duiſſet,

A duiſſet, per 40. continuos annos, quibus in Ordine ſuperuixit, charitatem, paupertatem, humilitatem atq; puriſſimam caſtitatem diligentiſſimè coluit. Peperit quoq; & alios plurimos, quos vitandę prolixitatis ergô prætermittere decreui. Eſt inſuper hoccœnobium ſeminarium tnm ſcientię, tum quoq; religionis. Nam & in eo 40. ad minus fratres nouitij perpetuò religioſis ritibus imbuuntur: Et duo ſacrę Theologiæ prælectores plurimis alijs fratribus ſtudentibus ſpeculatiuæ Theologiæ difficultates enodant: Hunc conuentum illuſtrem reddunt ſacroſanctæ reliquiæ, videlicet 5. ſpinę depromptæ ex ſacra illa corona, quæ tremendo Chriſti Saluatoris capiti impoſita fuit; & particula quædam S. crucis Chriſti; & os quoddam S. Laurentij martyris, & aliud S. Blaſij Epiſcopi & martyris, & duo crania beatorum patrnm Ioannis, & Petri Minoritarum, qui pro Chriſti fide in regia ciuitate Granata à Saracenis illuſtri martyrio coronati ſunt: & alia quædam oſſa S. Helenæ Imperatoris Conſtantini matris, atq;
B S. Vrſulę. Inſuper & plures aliæ ſanctorum reliquię in quadam ciſta honeſtiſſimè reconditæ, quas ſereniſſimus Caſtellæ Rex Petrus Crudelis dono dedit. Quæ quidem omnes reliquię authẽticis fulciuntur teſtimonijs. Adiungitur & ipſis lapis quidam ex torrẽte Cedron depromptus, cui impreſſum manet veſtigiũ alterius pedis Saluatoris.

De conuentu S. Mariæ de Valle Hiſpalis. *Conu. II.*

AD mille paſſus à nobili atq; fertiliſſimo Bęticæ oppido, cui vulgò Ezija nomen eſt, monaſterium quoddam patrũ Hieronymitarum, B. Mariæ de Valle ſacrum, atq; omnino celebre ob miracula, quæ ibi ad eiuſdem Deiparæ Virginis imaginem patrantur, exurgit; in quod omnes eius oppidi accolę, ac conuicini populi maxima deuotione feruntur. Cùm ergo popularis quædam mulier ex defuncto viro vidua re-
C licta, huiuſmodi oppidum, ex quo originem ducebat, deſerens Hiſpalim petijſſet, ibidemq;, erecto diuerſorio, ſuos compatriotas domo exciperet, accidit, vt eius vnigenitus, puerulus ſatis, quem ex viro conceperat, dum caſu inter ludendum in profundum puteum proſpiceret, ſimilemq; ſui imaginem intueretur, exiſtimans ſe illam manu appræhenſurum, ad ima eius tenderet, aquisq; ſubmergeretur. Quod infortunium deſolata ac mœſta mater ægerrimè ferens, ad præfatam B. Virginis de Valle imaginem gemebunda maximaq; cum deuotione recurrit, ſibiq; ſpopondit, vt ſi eius filium ſibi incolumẽ reſtitueret, oblaturam ſe quidem præfatum hoſpitium ad vnius monaſterij ædificationem, in quo ſibi ſiue à fœminis, ſiue à viris religioſis felicius inſeruiretur. Mira res! vix mulier huiuſmodi pollicitationem abſoluerat, cùm exæſtuantibus aquis, ac præter naturam extra puteum inundantibus, coram frequentiſ-
D ſimo populo, qui ad lamentabilẽ caſum conuenerat, paruulus incolumis omnino matri reſtituitur. Quem pia mater cum maxima gratiarum actione, non abſq; maxima circumaſtantium admiratione, ſuſcipiens ad monaſteriũ S. Pauli Ordinis Dominicanorum, voto ſatisfactura, illico ſe cum eo contulit, illisq; patribus hoſpitium in conuentum promouendum liberaliſſimè obtulit. Qui iuſtis eius deſiderijs annuentes ipſum in monaſterium, ſub titulo S. Marię de Valle, in accepti beneficij memoriam, trãſformarunt, atq; ſanctimonialibus eiuſdem Ordinis ſibi ſubiectis inſtruxerunt. Quas tamen ſucceſſu temporis, redimendæ vexationis ergò, loci Ordinario, ideſt Hiſpalenſi Archiepiſcopo, ſeruata tamen ſibi eius domus proprietate, commiſerũt. Accidit quoq; vt ſacriſta parochialis eccleſiæ S. Romani, quæ non longè ab hoc monaſterio diſtabat, dum noctu ligna pro conficiẽdis hoſtijs anxius quęreret, in antiquam beatę Virginis
E imaginem incideret, illamq; abſq; reuerentia in fruſtra redacturus ſecuri percuteret, dumq; ille inſolentius ictus repeteret, audiuit huiuſmodi vocem, tamquam ex eadem imagine procedentem; Non te pudet me ita laceſſere? Reuerearis ſaltẽ eius præſentiam, cuius figuram & formam præ me fero. At miſer ille homo, cùm ſemimortuus ex inſperato euentu in terram corruiſſet, reaſſumptis aliquo modo viribus, ad Archiepiſcopum conuolauit, ſibiq; factum aperuit, atq; ſalutarem pœnitẽtiam ab eo retulit. Cumq; Archiepiſcopus ipſe rem diligentius, & pro more ſolito, indagaret, adfuêre reliquo populo admixti præfatus puer liberatus eiusq; pia parens. Intuitus verò puer imaginem ex tempore, toto admirante populo, clamare cœpit: Hæc eſt pijſſima illa Virgo,

Virgo,hæc eſt glorioſiſſima illa imago,quę me ab aquis, atq; à mottis faucibus erutũ A
huic vitæ reſtituit.Dumq; ſæpius ab Archiepiſcopo interrogatus,num tes ita ſe habe-
ret,ſemper in propoſito perſtitit. Quamobrem ſolemnis ſupplicatio in ſequentẽ diem
ab eodem Archiepiſcopo indicta eſt. Qua tandem,tum clero,tum reliquo populo cõ-
grediente , de religioſo more deuotiſſimè ad locum S. Germani conueniente,ipſa ima-
go cum maxima pompa , atq; deuotione inde ad monaſterium S. Mariæ de Valle no-
uiter erectum trãſlata,atq; in ſummo eius altari collocata extitit, ſtatimq; miraculis
coruſcare cœpit,à quibus & vſq; in præſens non ceſſauit. Quamobrem non ſolũ apud
Hiſpalenſes , ſed etiam apud omnes conuicinos populos in maxima eſt veneratione .
Hæc autem ita eſſe nemo in dubium reuocet,cùm ex authenticis Archiepiſcopaliũ ar-
chiuorũ ſcripturis deſumpta ſint. Tendentibus verò huius loci monialibus ad laxio-
rem quendam viuendi modum,loci Ordinarius,vt tanto malo iret obuiam , eas inde B
amotas per alia ſibi ſubiecta monaſteria diuiſit , adiudicatis interim ſibi pro rata red-
ditibus atq; ſuppellectile . Cumq; vaſa tum aurea,tum argẽrea, tum quoq; ornamẽta
diuino cultui mancipata inde transferre,atq; conuentum alijs tradere curaret, Domi-
nicani patres,qui ſibi eius dominium ſeruarant,ſe illi oppoſuerunt . Re igitur diligen-
ter diſcuſſa in pręfatorum patrum fauorem diffinitiua ſententia lata eſt,qui ibidẽ ho-
neſtas quaſdã mulieres voto tamen ſui Ordinis aſtrictas (quas vulgò beatas vocant)
ſub probati cuiuſdam ſęcularis ſacerdotis cura,anno Dñi 1507. collocarũt. Quę per
22. annos in maxima ſanctitate,pietate,atq; religione perſeuerarunt . Erat eo tempo-
ris ad tertium lapidem ab Hiſpali celeberrima ciuitare , conuentus quidam frarrum
Tertiariorum Ordinis B.P.Frãciſci,in honorem S.Ioannis de Alfarache erectus,cuius
fratres,cùm occupandi aliquem locum intra ipſius ciuiratis mœnia maximo teneren- C
tur deſiderio,ſolutis prius 420.coronatis aureis,hanc ſacram domum cum ad ſe perti-
nenribus à Dominicanis patribus emerunt,religioſisq; illis fœminis , atq; ſęculari ſa-
cerdote aliò abire iuſſis,occuparunt,anno Domini 1529.Quibus tandem ex mandato
Pij V.Pont.max.ad inſtantiam inuictiſſimi atq; catholici Hiſpaniarum Regis Philip-
pi II.dato,in ordinem redactis,atq; ad Franciſcanã regularem Obſeruanriã coactis,8.
die menſis Septembris, anno Domini 1566. præfata hæc domus S. Mariæ de Valle in
ius frarrum Minorum de Obſeruantia tranſijt , à quibus & vſq; in præſens feliciſſimè
inhabitatur,qui vt plurimùm ſunt numero 50. quorum alter Grammatica iunioribus
fratribus prælegit, alter verò patribus ſacerdotibus ſacros Canones exponit , caſusq;
conſcientiæ ſiue difficultates in ſactis confeſſionibus occurrentes enodat . Non caret
hęc ſacra ædes ſacroſanctis reliquijs , cùm in quodam promptuariolo argẽteo affabrè D
elaborato alterã ex ſpinis, quibus ſpinea Chriſti Dñi corona contexta fuit,& aliquor
oſſa SS.Blaſij,Sebaſtiani,atq; Catharinę marr.fideliſſimè aſſeruet. Quæ quidẽ ſancto-
rũ oſſa deuotus Petrus de Eluas cũ authẽtico veritatis teſtimonio liberaliter contulit .

De conuentu S Mariæ de Angelis Alcala de Guadaira. Conu. III.

SERENISSIMVS Caſtellæ Rex Ferdinandus III. qui ob eiuſdem in Chriſti
pietatem atq; obſeruantiam Sanctus ab omnibus dictus eſt, tum ob affectum atq;
ſingularem deuotionem,qua in Franciſcanam pullulanrẽ Religionem ferebatur,tum
quoq; in gratiarum actionẽ, ob relatam de Saracenis victoriam, ſecundo anno,nem-
pe 1259. ab expugnatione eius oppidi , quod vulgò Alcala de Guadaira nuncupatur;
diſtatq; ad ſextum lapidem ab Hiſpali hunc conuentum,B.Marię de Angelis ſacrum, E
ad mille paſſus à prętato oppido ex regio ærario ędificari curauit.Cui profectò titulus
omnino conuenit:tum quòd eius ſitus ſimillimus ſit ei,in quo eccleſia B.Marię de An-
gelis prope Aſſiſium ædificata eſt,tum etiã quòd iſta plurimis annis (ſi tamẽ humanę
traditioni fides habenda ſit) eadem plenaria indulgentia,qua illa ſingulis annis, ſecũ-
da cuiuſlibet menſis Auguſti gaudere ſolet,gauiſa ſit.Ad quam aſſequendã circumui-
cini omnes populi,prout & Aſſiſij contingit,deuotiſſimè conueniebant, modoq; con-
ueniunt:licèt non ita frequenter . Subiacuit olim hic locus parribus Frãciſcanis Con-
uentualibus,quibus ramen aliò profectis,ad eiuſdem inſtituti Obſeruanres deuolutus
eſt. Vt autem quæuis digladiãdi anſa ab iſtis,pariter & ab illis penitus auferretur,per-

deuotus

A deuotus ac reuerendus quidam P. F. Petrus de Archilloa Magiſter fratrum Conuen-
tualiũ prouincialis, anno 1525. iuri, quod ſibi ac ſuis fratribus eum in locum eſſe pote-
rat, ſpontaneè ceſſit. Idq; ex ſcripturis in archiuis eius loci aſſeruatis ſatis paret. Fuit
autem hic locus, ob ſitus diſpoſitionem, inſalubris omnino, eaq; de cauſa non benè erat
fratribus, qui potius lagueſcere, quàm viuere videbantur. Quamobrẽ habita, anno Dñi
1537. à R. P. F. Vincentio Lunello Minoritici totius Inſtituti generali Miniſtro prius
facultate, emptoq; ex acquiſitis eleemoſynis alio commodiori ſitu, atq; ſalubriori, in
eiuſdem oppidi ſuburbijs hoc ſacrum monaſteriũ, ſub antiquiori titulo, ſequẽti octien
nio, anno 1545. fratres eius accolæ tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis oppidanorũ
eleemoſynis conſtrui fecerunt: quod vtplurimùm 25. fratres inhabirant, ex quibus 12.
ſub vno didaſcalo Grãmaticæ incũbunt. Nec ſanctorũ reliquijs noſtra hæc ſacra ædes
B deſtituitur, cùm quodam capite vnius ex 11. millibus virginum, & ſpatula atq; cranij
parte S. Liberij Epiſcopi & martyris, duobus oſſibus S. Cœleſtini Papæ & confeſſoris,
alio itidem oſſe S. Antonij martyris, & altero ſancti Marcelli Papæ & martyris, ſibi à
ſereniſſima Maria ab Auſtria Imperatrice dono datis, elegantiſſimè honeſtetur.

De conuentu S. Franciſci Xerez. Conu. IIII.

INTER nobiliores atque antiquiores totius Bæticæ ciuitates ea eſt vna, quæ vul-
gò Xerez de la Frontera nuncupatur, in cuius ſuburbijs, ad 50. paſſus ab eius mœni
bus, erectus conſpicitur conuentus hic, ſeraphico patri Franciſco ſacer, quem ſereniſſi
mus Princeps Alphonſus X. ac Ferdinandi III. Caſtellę Regis filius & ſucceſſor, ante
quàm ad Regni clauũ ſederet, primo anno ab eiuſdem ciuitatis expugnatione, qua pul
C ſis Mauris in Chriſtianorum poteſtatem deuenit, ex domeſticis facultatibus atque ca-
ſtrenſi peculio conſtrui curauit: quemq; anno ſalutis humanæ 1264. menſe videlicet
10. poſtquàm eius fundator in Regem aſſumptus erat, Franciſcani fratres occuparunt.
Paruit nihilominus hic locus, ſicut & duo præcedentes, patribus Conuentualibus, vel
iuxta communem traditionem 80. annis & vltrà, vel ſecundum aliquas ſcripturas in
eius archiuis aſſeruatas 55. tantùm: Quibus tranſactis, anno ſcilicet 1495. ex pacto, &
conuentione inter ipſos ac noſtros fratres facta, ad iſtos tranſiit, conuolantibus inte-
rim illis, ideſt Conuentualibus, ad regularem Obſeruantiam. Floruit à ſui exordio im-
præſentiarum vſq; conuentus hic ſanctitate, pietate atq; religione: quapropter & à no-
bilioribus totius ciuitatis ſummoperè frequentatur, & in ſepulturam eligitur, quem-
admodum plurima ſacella atque mauſolea, affabrè ibidem erecta, facillimè teſtantur.
D Inter quæ ad ſiniſtrum ſummi altaris latus, epiſtolæ decantandæ deſtinatum, inuiſere
licet ſepulcrum ſereniſſimæ Blanchæ à Borbonio Caſtellæ Reginæ, atque Regis Petri,
cui agnomen Crudelis fuit, legitimæ vxoris: cui & ſequens epitaphium appoſitum eſt:
*Chriſto opt. max. ſacrum diua Blancha Hiſpaniarum Regina, patre Borbonio, ex inclyta Fran-
corum Regum proſapia, moribus & corpore venuſtiſſima fuit, ſed præualente, publicè occubuit, iuſ-
ſu Petri mariti crudelis anno ſalutis 1361. ætatis verò ſuæ 25.* Deſeruit conuentus hic in-
ſtruendis fratribus in philoſophicis litteris, quapropter ex 60. religioſis, qui ipſum per-
petuò inhabitant, 12. ſeliguntur, qui ſub vno prælectore eiſdem ſedulò incumbant.

De conu. S. Mariæ de Rabida oppidi Palos. Conu V.

E TERTIO milliari ab oppido Palos Hiſpanicè nuncupato, quod inclytis Duci
Methymnæ Sidoniæ, atq; Comiti de Miranda paret, ſpectatq; ad diœceſim Hiſpa-
lenſem, quadam in ſylua quercubus, piniſq; altiſſimis conſita, non longè à mari Ocea
no, vbi prius Saracenicum quoddam delubrum præextiterat, conſtructus conſpicitur
Minoriticus hic conuentus, S. Mariæ de Rabida dicatus, qui tamen ſcripto nullatenus
exhibere valet quando, vel à quo erectus, vel in conuentus formam redactus ſit, vel
quando primùm à fratribus inhabitari cœperit. Nihilominus, ſi receptiſſimæ cuidam
traditioni ſtari velimus, eum, eo ipſo tempore, quo & proximè præcedens initium
ſumpſit, nempe anno à partu Virgineo 1261. ædificatum aſſeremus. Edocemur præ-
terea ex eadem traditionę Rabidæ cognomen, quo & antiquum delubiũ (de quo ſu-
perius) inſignitum fuerat, ab ipſis Mauris ſiue Saracenis vſurpatum: nam Rabida

Arabicum nomen eſt, idemq́; quod eremitorium, ſiue locus ſolitarius & ſacer, ac contemplatiuæ vitæ ducendæ idoneus, pœnitentiæq́; agendæ accommodus, Latinè ſonat. Eandem prorſus fortunam expertus eſt hic locus, & præcedentes: nam in prima ſui erectione à Minoritis Obſeruantibus occupatus, ab ijs ad patres eiuſdem Inſtituti Conuentuales deflexit, ac tandem, anno à Chriſto Saluatore nato 1445. ex auctoritate Eugenij IIII. Pont. opt. max. iterum ab iſtis redijt, quibus & vſque in præſens obtemperauit. Verum eſt tamen, quod anno 1448. Nicolaus V. ſummus Pontifex tenore cuiuſdam bullæ huiuſmodi vltimam translationem irritam fecerit atque caſſam, quam tamen, à multis rogatus, exequutioni mandari noluit. Cùm locus hic, qui vt plurimùm à 20. fratribus inhabitatur, quiq́; ob ſui ſolitudinem atq́; religionem, apud conuiclnos populos in maxima eſt veneratione, Conuentualibus patribus ſubeſſet, diuitijs atq́; poſſeſſionibus affluebat; inter quas potiſſima fuit inſula de Saltibus, quam P.F. Ioannes à S. Anna Prouinciæ Caſtellæ Miniſter, cùm primùm loci poſſeſſionem accepiſſet, cuidam Duci Methymnæ Sidoniæ, eiuſq́; poſteris dono dedit. Eſt præterea conuentus hic ſæcularibus, ob lapideam glorioſæ virginis Mariæ imaginem ibidem erectam, ad quam plura miracula in fidelium ſolatium in dies patrantur, omnino venerabilis: quamobrem aliud ſibi nomen, nempe S. Maria de Miraculis, acquiſiuit, tamen à prima ſui inſtitutione S. Maria de Rabida appellatur. Hanc imaginem piſcatores quidam, cùm forrè fortuna capturi piſces non longè ab hac domo in mare Oceanum rete ieciſſent, eodem interceptam extraxerunt. Quam à Chriſtianis, dum proprias ſedes relinquere à Mauris compellerentur, aquis fuiſſe immerſam, ne aliquando ab ijs impijſſimis infidelibus ludibrio haberetur, nulli dubiū eſſe debet. A B

De conuentu S. Mariæ de Spe Moguer. Conu. VI. C

EST & oppidum Moguer vulgò dictum, Hiſpalenſis diœceſis, quod Marchionibus Villæ nouæ de Fraxino paret, cuius ſimulatque præfatorum Marchionum ad Franciſcanam familiam deuotio incredibilis omnino eſt. In eius ergo meditullio, anno Domini 1350. à pientiſſimis Alphonſo Gaufredo de Tenoiro, eiuſque legitima coniuge Eluira Aluarez, eiuſdē oppidi Dominis temporalibus, atque Hiſpanici maris pro Caſtellæ Regibus Ammirantibus, conuentus quidam, pauperū Patriarchæ Franciſco ſacer, ex domeſtico peculio, communibusq́; bonis ædificatus, atq́; eius alumnis, nempè Franciſcanis fratribus collatus fuit. Creſcente verò magis in dies & vtriuſque fundatoris ſucceſſorum, & oppidanorum ad Franciſcanam familiam deuotione, Petrus Portocarreius, eiuſq́; coniunx Ioanna de Cardenis, quorum vterque non magis in hæreditate, quàm in miſericordia & deuotione huius ſacræ ædis authotibus fuc ceſſère, anno Domini 1482. quòd antiquior locus eſſet minus idoneus, hoc monaſterium, antiquiori pro excipiendis pauperibus, atq́; peregrinis relicto, multò auguſtius, ad 50. tantùm paſſus à primo in honorem S. virginis Mariæ de Spe ædificari curarunt. Idq́; ſcripturæ in huius oppidi archiuis cuſtoditæ facillimè indicant. Hic locus continet ſatis commodè 30. fratres, quorum 12. ab vno prælectore grammaticalibus litteris imbuuntur, reliqui verò, vel publicis concionibus, vel ſacris fidelium confeſſionibus excipiendis de religioſo more, atque cum maxima populi vtilitate vacant. D

De conuentu S. Eulaliæ Marchenæ. Conu. VII.

SVBSTITERAT olim tertio milliari ab oppido Marchena Hiſpanicè nuncupato, in medio cuiuſdam oliueti eremitorium paruum, beatæ Eulaliæ ſacrum, atque diuinis contemplationibus omnino idoneum: quod animaduertens pijſſimus Petrus Pontius à Lugduno Arcuenſis Comes, rem longè gratiſſimam ſe Deo opt. max. facturum exiſtimauit, ſi ipſum in iuſtum conuentum, ad fratrum Minorum habitationem, quorum nomen tunc apud omnes optimè audiebat, erigi curaret. Eo itaque à R. Didaco de Agnaya Hiſpalenſi Archiepiſcopo, penes quem ea erat auctoritas, pro votis impetrato, ſufficientique ſitu in eius gyro empto, hunc conuentū ſub antiquiori ſanctæ Eulaliæ titulo, anno Domini 1420. ſatis eleganter, ſatisque religioſè, ex proprijs facultatibus ædificari fecit. A quo etiam tempore, tum ob loci diſpoſitionem, tum ob com- E

A ob compoſitos mores, quibus à ſui exordio imbutus fuit, ſanctiſſimos, eoſq; plures re-
ligioſiſſimos patres vſq; impræſentiarum in eo continuò inuenire licuit. Inter quos
fuère P.F. Ioannes à S. Marina vir doctiſſimus, qui ob eius ſanctitatem ab Eugenio
IIII. ſummo Pont. perpetuus iſtius loci Vicarius confirmatus extitit: Ad quod vica-
riatus officium à P.F. Ioanne à S. Anna Prouinciæ tunc Caſtellæ Miniſtro aſſumptus
fuerat. Et F. Ioannes à S. Torquatio ſingularis ſanctitatis religioſus, primuſq; iſtius
met loci inquilinus atque fundator. Et P. F. Ioannes à Tauira Luſitanus, cuius hu-
militas, oratio atque abſtinentia tanta fuit, vt vix exprimi queat: quapropter dulciſ-
ſimis ſuauibuſq; ne raptibus frui, etiam in hoc mundo, meruit, & maximam ſanctitatis
famam moriens hoc in conuentu omnibus reliquit. Et F. Petrus à Ronda ſacerdos, qui
præcedenti tum in oratione, tum quoque in abſtinentia, atque diuinis raptibus perſi-
B milis omnino fuit. Et F. Petrus à Turribus, de cuius integritate, candore, atq; ſanctita-
te hoc tantùm reddã teſtimoniũ: quòd videlicet in ipſius morte non ſecus ac in tranſi
tu B.P. Antonij Paduani contigerit: cùm celantibus eius obitum ipſis religioſis, pueri,
iuuenes, atq; ſenes per oppidum curſitarint dicentes, mortuus eſt vir ſanctus F. Petrus:
iã è viuis exceſſit ille Deo carus pater de Turribus: ac tandẽ, vniuerſo populo ad eius
exequias conuolante, vix ſepulturæ mandari potuit, contendentibus quidẽ alijs, vt vel
habitus, vel criniũ aliquid habere poſſẽt: alijs verò, vt vel eius manus, aut pedes deoſcu
larẽtur. Commorãtur frequẽtius hoc in loco 20. fratres, qui contẽplationi atq; oratio-
ni ex profeſſo vacãt: nã hic eſt vnus ex his, q hac in Prouincia Recollectioni deſeruiũt.

De conuentu S. Franciſci ibidem. Conu. VIII.

C FVERE olim in præfato oppido Marchena, quod euntibus à Regno Granatæ in
Bęticã in ipſo recto itinere occurrit, duo coniuges deuotiſſimi, Deumq; ſupra mo
dum timentes, atq; de tertio Ordine D.P. Franciſci, alteri quorum nomen fuit Dida-
cus Nunneſius à Patris, alteri verò Ioãna Blaſquez. Hi pro ſua in Deum pietate, atq;
in Franciſcanum Ordinem beneuolentia, quotquot fratres Minores ad eorum oppidũ
declinabant, humaniſſimo excipiebant hoſpitio. Cumq; præfata Ioanna morti appro-
pinquaret, ne poſt eius tranſitum pauperculis fratribus itinerantibus de opportuno re-
medio prouidiſſe minimè videretur, eius virum, Didacum videlicet Nunneſium, vni-
uerſorum hæredem ea lege inſtituit, vt propriã atq; communem domum in Minoriti-
cum conuentum promoueret, quatenus fratres eius accolæ ſua præſentia, atq; doctri
na ſuis compatriotis adeſſe poſſent, & alij vndequaq; confluentes propriam domum,
D ad quam diuerterent, opportunè haberent, neuè cogerentur laſſi ad tertium milliare,
ad conuentũ videlicet ſanctæ Eulaliæ progredi. Qui quidẽ hæres viduus ex cariſſimæ
vxoris morte relictus debito ſatisfaciens, præfatam domum in iuſtiſſimũ atq; commo-
diſſimum conuentum ſub titulo S. Franciſci ſuis ſumptibus tranſtulit, fratribuſq; iſtius
Prouinciæ, anno à Chriſto in terris nato 1530. abſolutum omnino tradidit, & ne illis
quoquo modo impedimento eſſet, in aliam domũ ſe recepit. Quia verò hic locus conti-
nuo hoſpite grauatur, vltra 26. accolas fratres nec alere, nec continere cõmodè poteſt.

De conuentu S. Mariæ prope Vtreram. Conu. IX.

APPARVIT à 260. eoq; plus annis ad mille paſſus ab oppido, cui (Hiſpanicè)
Vtrera nomen eſt, inter confertas oliuas deuotiſſima quædam imago beatæ ſem
E perq; virginis Mariæ, quæ ab eo temporis vſque impræſentiarum à præſtandis bene-
ficijs, patrandiſq; miraculis non ceſſat: quapropter & à fidelibus maxima in venera-
tione habetur, & ex communibus atque priuatis eleemoſynis, eo in itinere, cui Semita
nomen eſt, eremitorium quoddam ſatis deuotum ab antiquo ſibi erectum fuit, in quo
aliquot anachoretæ ſub monaſtico quodam ritu ad tempus habitarunt. Quibus ta-
men, (vti ex receptiſſima traditione edocemur) anno Domini 1431. loco pulſis, præ-
fatum eremitorium ex R. Archiepiſcopi Hiſpalenſis, cæteriq; cleri facultate atque
licentia Minoribus Conuentualibus acceſſit, qui ipſum ex eleemoſynis vndecunque
emendicatis in anguſtũ atque incommodũ conuentum euexerunt. Cùm autem minus
illis arrideret, vltroneè, gratãtiq; animo patribus Obſeruantibus Canariẽſis Cuſtodię

ab ijs oblatus collatuſque eſt. Obtinuit enim præfata Cuſtodia hunc & alium conuen- A
tum in oppido Sanlucar vulgò dicto, per aliquot annos, ſcilicet ad annum vſq; 1488.
quo, in congregatione per R. admodum P. F. Oliuerium Maillardi Vltramontanum
generalem Vicarium hoc in loco celebrata, de patrum, quorum intererat, conſenſu in
Bęticæ Cuſtodiæ fauorem vtriq; renunciauit. Perſeuerarunt ſub pauperrimis his ædi-
ficijs noſtri fratres plurimis annis, eaque de cauſa plures, eaſq; grauiſſimas infirmita-
tes incurrerunt, & eorum non pauci ex hac vita migrarũt, donec Lopetius à Lugduno
Arcuenſis Comitis filius legitimæ ſuæ vxori Catharinæ à Perea moriens ex teſtamen-
to præcepit, vt ex primis occurrentibus redditibus huius loci eccleſiam, chorum atque
maius ſacellum auguſtè ſatis, atque affabrè omnino ædificari curaret, ibidemq; tum
ipſius, tum quoque communis filij Ioannis Pontij corpora, quorum vterque in bello
contra Mauros occubuit, tumulanda inferret. Inſuper mandauit, vt & fratribus adiu- B
mento eſſet, quatenus conuentum, pro tantæ eccleſiæ exigentia, promouere poſſent.
Quod & illa ex tempore præſtitit. Vnde & ipſum opus, pro teſtatoris voluntate, anno
Domini 1525. omnibus ſuis numeris abſolutum extitit, & fundatorum corpora, penes
quorum ſucceſſores ius patronatus eſt, elegantiſſimis quibuſdam mauſoleis recondita
fuere. Sacratur deniq; hæc Minoritica domus, quam frequentius incolunt 45. fratres,
quorum 20. Grãmaticæ inſudant, S. Mariæ de Semitis, Hiſpanicè verò de las Veredas.

De conuentu S. Sebaſtiani Carmonæ. Conu. X.

AD mille paſſus ab antiquiſſimo oppido Carmona Hiſpalenſis diœceſis, in latere
cuiuſdam montis Meridiẽ verſus, conſpicere licet eremitorium quoddã, diuo Be-
nedicto ſacrum, incompoſitum ſatis, atq; anguſtum, ſed deuotioni atq; contẽplationi C
omnino adaptatum, in quo aliquot eremitę, ex Ordinarij facultate, ab anno Dñi 1467
vſq; impreſentiarũ ferè ſucceſſiuè habitarunt: nam antiquitus pauperculis Frãciſca-
nis fratribus deſeruiuit, à quibus & conſtructum fuit. Hoc autem ita eſſe ex apoſtolicis
quibuſdam literis Pij II. Pont. max. ſatis conſtat, licet de certo ſuæ erectionis tempo-
re maxima quæſtio ſit. Cùm igitur pręfatum eremitorium nec ipſis fratribus, nec etiã
oppidanis, quos maximum eius frequentandi deſiderium tenebat, ob eius incapacita-
tem atque diſtantiam, pro votis deſeruiret, maxima ſolicitudine à Carmonenſibus
apud præfatum ſummum Pontificem Pium II. curatum eſt, vt xenodochium S. Seba-
baſtiani, quod in oppidi ſuburbio 200. tantùm paſſibus à mœnibus cõſurgebat, inha-
bitãdum fratribus concederetur, ipſiſq; liceret ipſum ex publicis eleemoſynis in con-
uentum ſub antiquiori titulo S. Sebaſtiani transferre. Impetrata igitur ab ipſo ſummo D
Pont. huiuſmodi facultate, vt eius bullæ in huius loci archiuis aſſeruatæ patentiſſimè
indicant, non prius fratres ab opere deſtiterunt, quàm præfatum xenodochium in mo
naſterium, ex Carmonenſium tamen liberalitate, anno à Chriſto Saluatore nato 1467.
promouerint, Conuolarunt itaq;, antiquiori loco relicto, ad hunc conuentum multò
commodiorem, ac deniq; oppido multò viciniorẽ fratres præfato anno 1467. in eoq;
vſq; impreſentiarũ 50. quorũ 16. Grãmaticæ incumbunt, reliqui verò vel confeſſioni-
bus excipiendis vacant, vel aliquid de Euangelio proponunt, commorantur.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Sanlucar. Conu. XI.

VNICO tantum milliari ab oppido, quod (materna Hiſpanorum lingua) Sanlu
car nuncupatur, ſpectatq; ad Hiſpalenſem diœceſim, atq; inclytis Methymnæ Si E
doniæ Ducibus ſubiacet, verſus eam partẽ, qua famoſus celeberrimusq; fluuius Bętis
Oceanum mare ingreditur, conuentus hic, S. Mariæ de Ieſu ſacer, expenſis atq; opera
per deuotæ fœminæ Mentię, Alphonſi, aliorumq; 5. oppidanorũ, circa annũ Dñi 1443.
ædificatus fuit: ea tamen poſita lege, vt perpetuò lectio in eo haberetur, quod &
obſeruatũ fuit. Nam ab anno 1443. quo Frãciſcani fratres ipſum ingreſſi ſunt, nunquã
defuit doctus aliquis pater, qui 12. ſtudẽtibus, vel circiter, aut ſacros canones, aut Phi-
loſophiã prælegerit. Animaduertendũ eſt tamen (quemadmodũ ex quadam bulla Eu-
geniana, atque alijs ſcripturis in huius loci archiuis aſſeruatis facillimè conſtat)
hoc monaſterium à ſui erectione Canarienſi Cuſtodiæ collatum fuiſſe, penesque illam
per 45.

A per 45 [illegible] extitiſſe, nempe vſque ad annum 1488. q[illegible] Conuentu[illegible] [illegible] a a[illegible] Cuſtodiam tranſijt. Commorantur frequentius hoc in [illegible] fratres.

De conuentu S. Franciſci Gibraltar Conu. XII.

IN ſuburbijs antiquiſſimæ eius ciuitatis, quę Hiſpanice Gibraltar, Latine vero Calpe appellatur, ſubeſtq; iuriſdictioni Gaditani Epiſcopi, conuentus quidam, B. Franciſco ſacer, ex publicis ciuium eleemoſynis, anno à mundi redemptione 1471. à patribus Conuentualibus ædificatus fuit: qui tamẽ, anno Domini 1529. ſua ſponte & ſe, & præfarum conuentum patribus Obſeruantibus tradiderunt. Et hic vltimus conuentus eſt eorum, qui in hac Bætica Prouincia à Conuentualibus ad Obſeruantes deflexêre. Mortem obijt hoc in conuentu anno Domini 1568. P. Didacus Guſmanius, eximię ſanctitatis atq; perfectionis vir, qui vt fuit ſanguine atque natalibus inſignis, (deſcendebat [illegible] nobiliſſimis Methymnæ Sidoniæ Ducum progenie) [illegible] virtutibus [illegible] ſenior extitit. Nam poſt aliqua grauiſſima munia, quibus in curia ſereniſſimi Boemorum Regis Ferdinandi I. functus fuerat, atq; matrimonium cum nobiliſſima vxore contractum, vltimum ſibi vale [illegible], habitum Religionis Franciſcanæ quadragenarius induit, in quo per 40. alios continuos annos adeo religioſe vixit, vt omnibus abſtinentiæ paupertatis orationis atque ſimplicitatis exemplum factus ſit. Quamobrem ex hac mortali vita [illegible] dens ab omnibus vere ſanctus, vereque beatus habitus eſt: Præſertim vero à Calpenſibus, qui audito eius tranſitu tanto impetu, tantaque [illegible] ad feretrum concurrerunt, vt niſi fratres obſtitiſſent, vix aut veſtimentorum, aut corporis partem reliquiſſent, contendentibus pro viribus illis, vt

C aliquid [illegible] eius, pro ſua in virum pietate atque deuotione, habere poſſent, de cuius haud dubie interceſſione apud altiſſimum Dominũ multa ſibi pollicebantur.

De conuentu S. Franciſci Aſtigy, Conu. XIII.

INTER feraciſſima totius Bæticę oppida id, quod Hiſpanicè Eciia, Latinè verò Aſtigium nuncupatur, optimo iure annumerari poterit. In hoc igitur oppido cùm ex ſenatus conſulto ſemel [illegible] eſſet, vt in [illegible] medio conuẽtus, Seraphico patri Franciſco ſacer, ad eius fratres [illegible] dos ex publicis facultatibus ædificaretur; tanta fuit oborta ſeditio, tantaq; tempeſtas, vt impellentibus ad id tum vulgus, tum quoque [illegible] nobi[illegible] [illegible] quibuſdam alterius Ordinis religioſis, [illegible]

D [illegible] populi furore demo[illegible], & ad terram deiectus [illegible] & alio ſenatus [illegible], vt ab huiuſmodi opere promouendo om[illegible] abſtineretur; Nihilominus tamen ea fuit deuotio, iſq; feruor trium Equitum, videlicet Ioannis Fernandez Galindi, Federici Manriquij, atque Ferdinandi Aquilarij, vt arreptis gladiis [illegible] præ[illegible]iſſimo vitæ diſcrimine, incondito vulgo viriliter oppoſuerint, reliquamque nobilitatem in ſuam ſententiam pertraxerint, ac tandem ipſum opus, multis plurimis, ad finem vſque feliciſſime perduxerint; moram interim trahentibus Franciſcanis religioſis in eremitorio ſancti Georgij extra eiuſdem oppidi muros, atque ad victum & veſtitum neceſſaria ex præfatis tribus viris nobilibus abundantiſſime ſumentibus. Licet itaque verſipellis ille, atque venenoſus ſerpens omnes ſuas vires intenderit, ne Minoritica domus optato fine

E potiretur, non tamen [illegible] aſſequi potuit: quinimo perſoluto [illegible] anno Domini 1473 aduentantibuſque fratribus, tanta deuotio, tantaque beneuolentia illi populo ad eos inceſſit, vt vix exprimi queat quorum denique pietatem, atq; veſtigia [illegible] eorum ſucceſſores 5[illegible]. fratres huius loci accolas abundantiſſimis proſequuntur eleemoſynis. Illi vero tres nobiles poſtquam ſe fortiſſimum murum pro domo Iſrael, ideſt pro Minoritica æde oppoſuiſſent, atque ad illorum Hebræorum inſtar altera manu lapides concinnaſſent, altera vero gladios tenuiſſent, quod opus omni ex parte perfectum eſſet, de nobilioribus tribus ſacellis inter ſeſe diuidendis agere cœperunt atque ſortibus in vrnam immiſſis, indeque extractis maius Federico Manriquio [illegible] : quod verò eius dextram tenet in Ferdinandi Aquilarij ius ceſſit: [illegible] ad eius leuam ſedem obtinet, id Ioanni Ferdinando Galindo à con-

tingēte ſorte adiudicatum eſt. In quibus tandem peculiaria mauſolea, pulchrè fabrefacta, quæ ſibi ſuiſq; poſteris vſque in præſentem diem inſeruiunt conſtrui curarunt. A

De conu. S. Franciſci Ronda. Conu. XIIII.

RONDA Bæticæ oppidum eſt, pertinetq; ad diœceſim Malacenſem, quod & Saraceni multis annis tyrannicè occuparunt. Hoc catholici Hiſpaniæ Reges Ferdinandus V. atq; eius vxor Eliſabetha cùm è manibus eorum inuicto animo, ſanguineoq; Marte eripuiſſent, delubrum, quod in medio oppido olim à Mauris coſtructum fuerat, in monaſterij formam redactum, Franciſcanis fratribus, pro ſua in eos animi propenſione, inhabitandum contulêre. Sed cùm is locus inſalubri infeſtaretur aëre, ſuiſq; habitatoribus minus faueret, alius ad 100. paſſus ab ipſo oppido Orientem verſus in honorem S. Franciſci, ex Regis eiuſdem facultatibus illis, anno Domini 1490. B erectus extitit, antiquiori interim eorum domicilio in parochiam ſub Spiritus ſancti honore euecto, idq; ex plurimis ſcripturis hoc in loco, quem vt plurimum quadraginta religioſi patres ac fratres incolunt, accuratiſſimè aſſeruatis, manifeſtiſſimè conſtat.

De conu. S. Franciſci ſiue S. Ludouici Malacæ. Conu. XV.

CVRIOSIVS mihi inueſtiganti quare hic conuentus binomius ſit, nulla ſuccurrit ratio. Communiter enim à ſæcularibus diuo patri Franciſco dicatur. Præterea ſi fundatorum ſcripturas ſpectes, eam fuiſſe eorum voluntatē certò intelliges, vt videlicet ſeraphico patri Franciſco ſacraretur. Nihilominus tamen & conuentus ſigillum beati patris Ludouici Ordinis Minorum imaginē præſefert, & is met in Prouinciæ iſtius catalogo diui Ludouici nomine appellatur. Nec ad rem facit, quod Malaca Bętica vrbs ipſo die beati Ludouici pulſis Mauris ſiue Saracenis in Chriſtianorum C poteſtatem venerit: nam ea propter in editiore totius caſtri parte eccleſia in eiuſdem ſancti honorem erecta extitit, ad quam ſingulis annis, ipſo S. Ludouici die, vterq; ſenatus, eccleſiaſticus ſcilicet, atq; laicus proceſſionaliter conuenire tenebatur, vt ibi ſacris intereſſent, quod tamen, antiqua illa deuotione refrigeſcente, à plurimis annis prætermiſſum eſt. Quicquid tamen ſit, Hiſpaniæ Reges catholici Ferdinandus, atque Eliſabetha, poſt debellatos Mauros, Malacamq; ciuitatem expugnatam, quod contigit 19. Auguſti anni Domini 1487. tamquam beato Ludouico, cuius feſtum eo die celebratur, debitas in ſuis fratribus gratiarum actiones reddituri, hoc monaſterium, B. Franciſco, vel (vt alij volunt) beato Ludouico ſacrum, non procul à mœnibus prædidictæ ciuitatis Malacæ, ex regio ærario ædificare cœperunt, atq; ſucceſſu temporis ad D apicem vſque perduxerunt, fratribuſque Minoritis, anno Domini 1495. tradi curarunt: quorum 60. continuo ibidem commorati ſunt. Inter cætera, quæ huius cœnobij eccleſiam illuſtriorem reddunt, duo potiſſimùm occurrunt: Alterum eſt ſacellum ibidem affabre erectum à R. Ludouico de Turribus Salernitano Archiepiſcopo in totius eius familiæ ſepulturam, quòd, ex ſummorum Pontificum Clementis VII. Pauliq́ue III. conceſſione atque liberalitate ſecunda die menſis Auguſti cuiuslibet anni, ad perpetuam rei memoriam, gaudet indulgentia plenaria, ijſq; gratijs, quibus eccleſia S. Mariæ de Angelis prope Aſſiſium eo ipſo die gaudere aſſolet: Qua propter in tanta eſt reuerentia apud Malacitanos, conuicinoſq; populos, vt quantus eo temporis ad ipſum concurſus ſit, vix exprimi queat: ſacelli verò nomen eſt S. Maria de Portiuncula: Alterum vero eſt inſignis quædam atque prægrandis crux ex Indico ligno E miro quodam artificio elaborata, atque in medio ſummo altari erecta, in qua elegantiſſime adaptatæ ſunt 1336. ſanctorum reliquiæ fide dignis teſtimonijs communitæ. Inter illas eſt particula quædam ligni S. crucis à pientiſſimo Gabriele de Zayas, catholici Hiſpaniarum Regis Philippi II. Secretario dono data. Sunt & aliæ particulæ tum oſſium, tum quoque veſtimentorum B. virginis Mariæ, ſanctorumq́ue Apoſtolorum, nec non & plurium martyrum, atque virginum, quas frater Ferdinandus à Specu (vulgo de la Cueua) ex Belgio allatas hanc in ipſam crucem inſerendas contulit, quaſque ego tædij vitandi cauſa ſciens pertranſeo. Sunt etiam in præmemorato S. Mariæ de Portiuncula ſacello ſacroſanctæ aliquot reliquiæ eiuſdem

crucis

A crucis Chriſti,S.Pauli Apoſtoli.S.Blaſij.S.Zenonis, atq; aliorum ſanctorum à præfato R. Archiepiſcopo ibidem collocatæ,quibus etiã authentica teſtimonia fidẽ aſtruunt. Fuit is vigilantiſſimus Paſtor religioni Franciſcanæ addictiſſimus, illiusque alumnos largiſſimis eleemoſynis,atque omni beneficiorum genere pientiſſime proſequutus eſt.

De Conuentu S.Zoili Antichera. *Conu. XVI.*

CVM ſereniſſimus Ioannes Hiſpaniarum Princeps, ac catholicorum eorundem Regum Ferdinandi & Eliſabethæ filius grauiſſima renum infirmitate, ex qua mortẽ oppetijt,conflictaretur,vt diuinum numen facilius placare poſſet, beatũ Zoilũ martyrem, qui Cordubæ pro Chriſti fide glorioſo martyrio vitam finiuit,in ſui patronum atq; aduocatum delegit,ſibiq; eccleſiam in ſui honorem à ſe fabricãdam ſpopõ-
B dit. Quo tamen uoto morte præuentus potiri minime valuit.Quapropter moriens ex teſtamento cauit,vt quod ipſe præſtare non potuerat,cari ſaltẽ eius parentes exequutioni mandarent.Illi vero,vt erant pientiſſimi eiuſq; amantiſſimi,hunc conuentum, S. Zoilo martyri ſacrum, in ſuburbijs eius ciuitatis, cui materna Hiſpanorum lingua Antequera nomen impoſuit, ex proprijs facultatibus ædificari curarunt, atq; à Franciſcanis fratribus;tum ob ipſorum in eos beneuolentiam,tum quoque vt piis cariſſimi defuncti filij votis,qui idipſum ex teſtamento præceperat,annuerent, occupari voluerunt,anno a Chriſto Saluatore nato. 1504. Hoc in conuentu mortem obijt, anno Domini 1545.F.Franciſcus de Villar,cuius humilitatem,paupertatem,ſpontaneam obedientiam,atq; inſtantẽ orationem ſi referre vellemus,nullo pacto breuitati, cui ex profeſſo ſtudemus,à nobis ſatisfieret. Nihilominus tamen , ne eius virtutibus inuidiſſe vi-
C deamur,aliqua, licèt paucula , de eius conuerſione in medium afferre decreuimus, vt tandem glorificetur Deus in ſanctis ſuis.Hic igitur cùm eſſet Ducũ Sogobricẽſium primogenitus,aleretur q; in regia inuictiſſimi Caroli V.Imperatoris atq; Hiſpaniarũ Regis ſimul cum eius filio Philippo II. Hiſpaniarum Principe,accidit,vt inter colludendũ puerili quadam bile(non dum enim quiſquam illorum vndecimũ annum attigerat) liberins inſolentiuſq; in Principem inſurgeret,quapropter ab eius nutricio ſiue morũ magiſtro acrius pro tanti Principis reuerentia correptus,redargutusq; eſt,is vero ſibi ſummopere timens,& regiam deſeruit,atq; incognitus in pauperis cuiuſdã ruſtici famulatum tranſijt.Cui cùm vili in quodam obſequio per 5.continuos annos , non abſq; maxima penuria, inſeruiſſet, accepta ab ipſo venia Franciſcanum Hiſpalenſem conuentum petijt,vbi ſub pauperrimi ruſtici ſpecie,proprio ſemper nomine atq; proſapia
D occultus,Minoriticum habitum induit. In quo tantopere profecit, vt omnibus admirationis cauſa eſſet. Tandem deuentus ad 33.ſuæ ætatis annum,cũ hoc in conuentu moraretur, fortèq; fortuna à panis mendicatione rediret,antiquum nutricium , ſiue morum magiſtrum,qui ex Imperatoris mandato eum vbiq; perquirebat, in conuẽtus veſtibulo offendit,à quo & agnitus fuit. Cùmq; ille iuxta Regis præceptum ipſum regiæ reſtituere contenderet,rogauit humillimus pater,ne id incõſulto prouinciali Miniſtro, qui 40.tantùm milliaribus inde diſtabat,fieret.Dumq; curſor,qui miſſus fuerat reuertitur, F Franciſcus (ſic enim à ſua conuerſione vocari voluerat) in accutiſſimam incidit febrem,ex qua tandem intra ſexquidiei ſpatium occubuit. Quod non abſque ſpecialiſſima Dei prouidentia factum exiſtimari debet,nam is , vt ſæpius ab alijs fratribus obſeruatum fuit,inter orandum Deum inſtantius interpellabat, ne ſe aliquando agno-
E ſci permitteret,neue ſuum genus atq; parentes proderet . Eius igitur obitu diuulgato, tota fere ciuitas ad eius funus, atq; exequias confluxit,magnaq; ęmulatione ex aſtantibus quiſque contendit , vt vel habitus , vel cordæ particulam acciperet. Nec immeritò quidem , cùm per ſeptemdecim annos, quibus in Religione fuit,cœleſtem potius atque angelicam,quàm humanam vitam duxit. Commorantur hoc in conuentu 40. fratres, quorum 15.iuniores ſub vno præceptore Grammaticę operam nauant. Inſuper & quoddam ſacellum in honorem S.Ioannis Lateranenſis erectum eſt ; quod omnibus gratijs & indulgentijs,quibus eccleſia eiuſdem nominis Romana gaudere ſolet,ex põtificia conceſſione fruitur,ſpectatq; ad venerabilem Confraternitatem ſacratiſſimi ſãguinis Chriſti,atq; quadam S. Achatij martyris reliquia religioſiſſimè honeſtatur:

De Con-

De conuentu S. Antonij Arcubus. Conu. XVII. A

BEATRICIS Pacieco Gadium Marchioniſſæ, atque ex Roderici Pontij Gadiũ quoq; Marchionis morte viduæ relictæ ad Franciſcanum Ordinem, pręcipue verò ad beatum Antonium de Padua ſingularis deuotio plurimis in rebus eluxit: præſertim verò in huius ſacræ ædis, ſub honore pręfati S. Antonij de Padua ad [illegible] paſſus à ciuitate Arcueuſi Hiſpalenſis diœceſis erectione, quam anno a Chriſto Saluatore nato 1510 ſumma diligentia, ſummaq; liberalitate fieri curauit. Adiecit quoq; vt & monaſterium omni ex parte perfectum, atq; neceſſarijs iuſtructum [illegible] coædificaret, ac noſtris fratribus præfato anno 1510 in perpetuam habitationem conferret, in quo 40. commorantur religioſi, quorum 18 ex fundatricis decreto atq; pia intentione, literis philoſophicis incumbunt. Diem clauſit extremum hoc in ipſo loco deuotiſſimus pater F. B
Antonius Zamorenſis, cuius pietatem, religiouem, atq; vitæ candorem non potuerunt non venerari Arcuenſes, licet eccleſiaſticis, pręſertim vero religioſis [illegible] affici[illegible]. Nam tanta viri ſanctitate coacti, & celebre ſacellum pro celebrandis diuinis officijs, ſacriſq; faciendis in fidelium animarum ſolatium atque refrigerium, quibus ille addictiſſimus fuit, ex communibus facultatibus conſtruxerunt, & ipſum, quem paſſim ſanctum prædicant, ac in occurrentibus neceſſitatibus patronum exoptant, cuiq; inſtanter precantur, ut illis ſuccurrere velit, ibidem honorifice ac deuotè tumulari curarũt.

De conuentu S. Mariæ pulchræ Lepæ. Conu. XVIII.

NE pauperculi piſcatores, qui vel oppidum Lepe vulgo dictum vel pagum, cui Turriſuil æmarini nomen eſt Hiſpa[illegible] diœceſis religioſis inſtructoribus atq; C
pedagogis, qui ſe doctrina cœleſti atq; pabulo ſpirituali [illegible], ſalutis viam docerent, cũ maximo propriæ ſalutis diſcrimine carerent, deuotiſſimi Franciſcus a Stunica atq; Leonora Manrique a Caſtro Aiamontani oppidi Marchiones, illiuſq; patrię Domini temporales eremitorium, quod ſub titulo S. Mariæ pulchræ ad tertium lapidẽ à præfato oppido Lepa, ſed ad mille tantum paſſus a prædicto pago T[illegible]arini non longè ab Oceano mari erectum erat, ex proprijs atque communibus facultatibus, anno a mundi redemptione. 15[illegible]3. in ſatis capacem conuentum ſub antiquiori titulo tranſtulerunt, iſtiuſq; Prouinciæ fratribus inhabitandum pientiſſimo affectu cõtulerunt. Commorantur hoc in loco 25. fratres, qui præfatis piſcatoribus quacunq; in neceſſitate opportunè aſſunt. Et vt temporalibus ſpiritualia bona, quę ab ipſis agenti pietate, ac magno animarũ zelo indies accipiunt, ipſi piſcatores rependãt, piſcium par- D
tem pijſſime eis elargiuntur. Ad tertium milliare ab hoc ipſo loco iuxta præfatũ mare Oceanum ſed [illegible] quoſdam ſcopulos, ſubſti[illegible] eremitorum à nobili quodam Franciſco Lux[illegible] anno Domini [illegible]431. ædificatum, atq; ſufficientibus annuis redditibus [illegible] qui tamen (neſcio quibus de cauſis) ab Aiamontanis inde auctoritate pulſi, locum [illegible] ſunt: quapropter huiuſmodi expulſionis authores à ſu[illegible] ex[illegible]ationis ſententia iſti fuêre. Tamen cauſa huiuſmodi expulſionis per [illegible], & illi abſolutionis beneficium promeruêre, & is locus huic Prouinciæ adiudicatus fuit, in quo & 6. ius fratres, quouſq; eius ędificia perſtiterunt, commorari [illegible] ininantibus omnimodam, ab ijſdem deſertus eſt. In eius eccleſia conſpicere [illegible] licet E
ſepulcrum cuiuſdam Ioannis Lepani ex vulgaribus prædicti oppidi Lepę originẽ trahentis, qui cùm forte fortuna eſſet Henrico. VII. Anglorum Regi familiariſſimus, ſecumq; ſæpius conueſceretur, ac etiam luderet, contigit, vt quadam die & redditus omnes, atq; iuriſdictionem naturalis vnius diei totius Angliæ [illegible] à Rege lucraretur, vnde & ab eo temporis ſpatio, ablato antiquiori Ioannis Lepẽ [illegible] nomine, paruus Rex ab omnibus Anglis dictus eſt. Qui tandem adiunctis antiquioribus [illegible]s, & ijs redditibus [illegible], quos ſibi tradere voluit, ſumptaq; a præfato Henrico VII. venia, natiuos lares repetijt, ibiq;, poſtquã aliquandiu omnibus bonis a[illegible], mortem obijt, atque præfata in eccleſia ſepulturam elegit. Cui eius amici, & co[illegible] huiuſmodi hiſtoriam epitaphij loco apponi curarunt: quem & ego licèt vtũq; abs re hic inſerere volui.

D [illegible]

A *De conuentu S. Franciſci Portus S. Mariæ.* *Conu. XIX.*

VT Ioannes à Zerda, Methymnę cœli Dux, atq; oppidi Portus S. Mariæ Comes beneuolentię, pietati, atq; affectui, quo in Franciſcanum Ordinem ferebatur, faceret ſatis, hoc monaſterium, B.P. Frãciſco eius inſtitutori, atq; Principi ſacrũ, ad 400. paſſus à pręfato oppido Portus S. Mariæ, non tamen longè à mari, ſed è regione Gaditanę inſulę, anno ſalutis humanę. 1517. ex domeſticis facultatibus, eo ipſo loco, in quo eremitoriũ quoddã, S. virg. Brigidę dicatũ ſubſiſtebat cõſtrui, fratribus Minoribus inſtrui curauit, in quo pro religioſo more, 20. fratres diligẽtius Deo opt. max. famulãtur.

De conuentu S. Mariæ Lauretanæ. *Conu. XX.*

B INTER conferta pulcherrimaq; Hiſpalenſia oliueta, ad ſextum lapidẽ ab ipſa nobili ciuitate Hiſpali, ex altera parte Bætis famoſi fluminis, atque ad 1500. paſſus ab oppido Eſpartinas, Hiſpanicè nũcupato, ꝓpe Turrimlauretanã piiſſima herois Maria Manuel vxor quondã Henrici Guſmanij hunc conuẽtum, B. Marię de Laureto dicatũ, ex proprijs bonis, anno Dñi 1528. ad fratrum Minorũ vſum conſtrui iuſſit. Cuius ædificandi hęc cã fuit. Duxit pręfata fundatrix ex nobiliſſima Ducum Methymnæ Sidonię familia originem, fuitq; pulcherrima, ita vt nulli ſui temporis cederet, neq; ex viro prolem ſuſciperet, nihil magis quàm corporis comptũ curabat, ita vt plures in ſui concupiſcentiã traheret. Sed piiſſimus, atq; miſericors Deus, cuius iudicia abiſſus multa, cuiuſq; viæ inueſtigabiles ſunt, ne nobilis hæc fœmina carnis petulantiam ſequens miſerere aliquando periret, eam in maximum vitæ diſcrimen incidere permiſit. Cùm C enim ſemel multò petulantius, multoq; curioſius ſimul cum quadam Methymnenſi Duciſſa Bætim per pontem, quo Hiſpalis ſuburbio Trianæ iungitur, traijceret, ſoluto ponte in profundiorem totius fluuij partẽ, ac inter denſiſſimas trabes aſſereresq; cecidit: ita tamen vt aliquantiſper, toto proſpiciente populo, detecta omnino per veſtium fimbrias ex vna trabiũ pependerit: quo temporis ſpatio voto ſe omnipotẽti Deo aſtrinxit, vt ſi inde ſe liberari contingeret, incolumiſq; euaderet, & vitam in melius commutatura, & conuentum ad Minoritarum vſum ædificatura eſſet. Tandem, Deo ſibi fauẽte tum ipſa, tum ẽt Duciſſa, quæ ſibi comes & in itinere, & in aquis fuit, tãtũ diſcrimen euaſerunt. Vnde pręfata Maria Manuel beneficij recepti, atq; promiſſi memor, tantopere apud virum laborauit, vt, huiuſmodi conuentus fabricandi facultate, & eremitorio, quod in honorem ſanctæ Mariæ de Valleuiridi non longè à pręfata Turri Laure- D tana eiuſq; domibus conſurgebat, ab Hiſpalẽſi Archiepiſcopo impetratis, quod in afflictione poſita efficaciter promiſerat, efficacius exequutioni mandaretur. Etemitorio igitur præfato in pulcherrimam eccleſiam, atq; elegantiſſimum monaſteriũ promoto aliquot fratres eò deducti ſunt, qui ipſum occuparẽt. Et ab eo remporis vſq; impręſentiarum hic locus continendis 30. religioſis deſeruit. Qui aliquando philoſophicis literis inſudabant, modò verò neutiquã, ſed Recollectioni intẽdũt. Accidit aũt vt pręfata fundatrix ex viri morte vidua remaneret, arreptamq; crinibus benè operãdi occaſionem, eam non prius abire permiſerit, quàm ſibi vſui eſſet: nam vt primùm ſe liberam atque ſolutã à matrimonij legibus ſenſit, quicquid diuitiarum habere potuit, id in pios vſus, atq; in pauperum ſubleuamen erogauit: adeoq; paupertatem, & honeſtatem dilexit, vt nihil vnquam proprij poſſidere, vel ab aliquo in facie videri voluerit. Et vt melius, E liberiuſq; Chriſto ſponſo, cui à ſua viduitate nupſerat, inſeruire poſſet, cũ vna ſibi chariſſima ſocia conuentum S. Claræ Hiſpalenſem ingreſſa eſt, ibiq; in pauperrima quadam cellula degens, atq; pauperiorem vitam ducens, per aliquot annos in omni humilitate, pœnitentia, ac continua oratione ſe exercuit. Vnde poſtea ad conuentum eiuſdẽ ciuitatis de Ieſu tranſlata, in habitu ſancto atq; monaſtico ſanctiſſimè uixit, ſanctiſſimèq; uitam finiuit anno Dñi. 1543. Cũq; poſt 40. annos eius ſepultura aperietur, corpus in ſuę ſanctitatis teſtimonium integrum, atq; incorruptum inuentũ eſt. Quapropter ad nouum ſepulchrum ſibi in choro præparatum à monialibus tranſlatũ eſt. Non me latet interim quid à R. patre Marco ab Olyſippone in ſuis Chronicis ſcriptum ſit; Inquit enim, deſcribens vitam beati fratris Didaci à S. Nicolao, eum ſcilicet aliquando hoc

do hoc in conuentu egiſse,dum uidelicet in Fortunatas inſulas traiectionem pararet. A
Quod haud dubiè ſcripturis in huius loci archiuis aſſeruatis è diametro cōtradicit. Ex
quibus manifeſtiſſimè conſtat,hunc conuentum à 60.tãtùm,vel circiter,annis erectū,
& à fratribus ab eo temporis occupatum fuiſſe.Sed huic contradictioni anſam præbuit
conuentus Villæviridis, ſiue ſancti Franciſci de Monte , in quo aliquãdo beatus ipſe
frater Didacus habitauit, dum videlicet ad hanc Prouinciam ſpectaret; nam modò ad
Angelorum Prouinciã attinet . Eſt tandē is locus rerū diuinarū contemplationi aptus .

De conuentu S.Franciſci Aiamontis. Conu. XXI.

PIISSIMI heroës Franciſcus à Stunnica,eiuſq; cariſſima coniux Leonora Mã-
rique à Caſtro Aiamontenſes Marchiones aliquod vnum obſequium B.P. Fran-
ciſco præſtare decreuerunt,vt vel ſic eum ſibi deuincerent. Quamobrèm hoc monaſte B
rium,eidem ſacrum,ex communibus facultatibus,quibus abundabant , intra mœnia
oppidi Aiamontis Hiſpalenſis diœceſis,quod eorū parebat imperio,anno à partu Vir-
gineo.1527.eius filijs atq; ſequacibus, Franciſcanis ſcilicet fratribus conſtrui, tradiq;
curarunt.Horum 24.ibidem perpetuò commorantur,atq; à præfatorum fundatorum
ſucceſſoribus,ad quos maiorum pietas atq; deuotio cum hæreditate coniuncta trãſijt,
quacūq; in neceſſitate occurrēte,nō minus liberaliter,quàm opportunè ſubueniūtur.

De conuentu Matris Dei Oſſuna. Conu. XXII.

CVM de viris omnibus doctis optimè meritus Ioannes Tellez Gironius Vrenianus
Comes tum philoſophicarum,tum quoq; ſacrarum literarum promouendarum,
atq; oppidi Oſſunæ,quod ſui iuris erat,nobilitãdi gratia vtriuſq; facultatis Academiã C
ibidem erexiſſet,atq; à nobili fœmina Agnete Cherinos Ludouici Perniæ ſtrenui mi-
litis olim vxore in teſtamentarium,ſiue ſui teſtamenti exequutorem electus eſſet,qua-
tenus piæ eius voluntati,qua ex teſtamento cauerat,vt ex eius bonis,atq; domibus in-
tra præfati oppidi ſepta conſurgentibus eccleſia,ſibiq; adinnctus conuentus cōſtrue-
rentur,faceret ſatis:is pro ſua in Franciſcanam familiam ſingulari deuotione , tum ex
præfatæ teſtatricis facultaribus,tum quoque ex proprijs ſibi adiunctis,atq; ex eremiti-
torio B.Dei genitrici Mariæ ſacro, nec longè à præfatis domibus diſtante,hoc mona-
ſterium ſub antiquiori titulo, anno Domini 1524. ædificare cœpit, ipſumq; auguſtè
ſatis,atq; elegantiſſimè omni ex parte perfectum,anno Dñi 1528.Franciſcanis Obſer-
uantibus in habitationem contulit. Inſuper & inſtituit , vt ex habitatoribus fratribus
aliqui ſemper conſtituerenrur,qui Philoſophiæ atq; Theologiæ vacarent,ſcholaſq; pu D
blicas in oppido à ſe erectas frequentarent . Præterea cùm ſeraphico Ordini deuotiſſi-
mus eſſet,voluit,vt ex iſtius conuentus patribus duo eligerentur , quorum alter Phi-
loſophiam,alter verò ſacram Theologiam iuxta diui Bonauenturæ doctrinam publi-
cè in ipſa Academia prælegeret.Ne tamen affectui,quo in beati Franciſci alumnos fe-
rebatur,plus æquo indulſiſſe,atq; ſtudentibus defuiſſe videretur,inſtituit,vt ſi præfati
lectores iniuncto ſibi muneri minus ſatisfacerent,tunc huiuſmodi honor, atq; onus ad
ſæculares,iuxta ſtudenriū voluntariam,liberamq; electionem,& vota,deuoluerentur.
A tempore aurem huiuſce inſtitutionis vſq; impræſentiarum diui Bonauenturę præle
ctio penes noſtros fratres fuit,miniſtrantibus interim maxima cura & diligentia iſtius
Prouincię patribus in Comitijs Prouincialibus viros doctos atq; in ſacra pagina peritiſ
ſimos:Philoſophica verò,curãtibus id Oſſunæ Ducibus, atq; fundaroris ſucceſſoribus; E
ad ſæculares omnino deuoluta eſt.Commorantur deniq; hoc in muſęo 60. fratres, vel
circiter,quorum 24.tū in publicis ſcholis,tum quoq; domi,ſub doctiſſimo quodã præ
ceptore,ſacris litreris inſudant . reliqui verò diuino cultui,atq; familiaribus obſequijs
intēdunt. Oēs tñ ſimul præfati oppidi Dominum atq; Ducem huius conuētus patronū
agnoſcūt : nã præfatus fundator ius eius patronatus ſibi,ſuiſque poſteris iure retinuit.

De conuentu Montis Caluarij prope Oſſunam. Conu. XXIII.

CVM inclytus Ioannes Tellez Gironius Vrenianus Comes mira quadam pieta-
te,& in Caluarium montem,in quo Chriſtus mundi Saluator humanam ſalutem
operatus

A operatus eſt,& in Franciſcanum Ordinem ferretur, ſimillimumq; præfato monti Caluario collem ad tertium lapidem ab oppido Oſſuna inueniſſet, rem gratam atq; acceptam tum Deo, tum D.P.Franciſco ſe facturum ſperans, hunc conuentum in honorem atq; memoriam eius montis Caluarij, qui in medio terræ conſiſtit, in ipſius inuēti collis iugulo, ex domeſtico patrimonio, annò à mundo redempto 1549. conſtrui curauit. Voluit tamen, vt 13. fratres Minores, quorum alter cœteris ſub titulo Guardiani præeſſet, ad Apoſtolorum, atq; Chriſti eorum magiſtri inſtar, perpetuò in eo commorarentur, atq; tum ſuis, tum quoq; pijs ſuorum ſucceſſorum eleemoſynis nutrirentur. Quorum denìq; pietas, atq; liberalitas eo in exequendo mandato tanta eſt, vt nihil penitus deſiderari poſſit. Quia verò ſacra hęc domus ab omni tumultu, atq; populi frequentia ſemota eſt, contemplatiuisq; religioſis, atq; aſperiorem vitam affectantibus maximè B fauet, reformationi, ſiue Recollectioni huius Prouinciæ à patribus adiudicata extitit.

De conuentu S. Antonij Eſcazenæ. Conu. XXIIII.

CVM perdeuoti, nobileſq; coniuges Ludouicus Mendez à Sotto maior, atq; Ioanna prolem, ad quam communem hæreditatem, quæ pinguis ſatis erat, tranſmittere poſſent, ex ſe inuicem minimè ſuſcepiſſent, ne memoria eorum periret, ſed vt potius in benedictione eſſet, bona, quæ fortè ingrato hæredi relicturi erant, in vnius Frāciſcani conuentus ædificationem conferre decreuerunt. Quapropter, pio operi ſe accingētes, hoc cœnobium, B.P. Antonio de Padua ſacrum, ſiue(vt alij volunt, de Ieſu, ob incredibilem beneuolentiam, quæ Franciſcanum Ordinem vterq; proſequebatur, ad mille paſſus ab oppido, quod Eſcazena Hiſpanicè nuncupatur, pertinetq; ad Hiſpalēſē dioc C ceſim, in media quadam ſylua, anno Dñi 1531. erigi curarunt, atq; fratrum Minorum vſibus mancipar unt. Horum 12. diuinis laudibus, deuotè intēti ibidem commorantur.

De conuentu Corporis Chriſti Moroni. Conu. XXV.

QVANTA fuerit Ioannis Tellez Gironij Vreniani Comitis ad Franciſcanum Ordinem deuotio, vel hinc ſaltem coniectari licebit, quando ex ijs, quæ ſuperius diximus, minimè conſtaret: cùm duorum conuentuum Franciſcanorum erectione minimè contentus, hunc tertium in honorem S. Corporis Chriſti, quod mirum in modum venerabatur, intra oppidi Moron vulgò nuncupati mœnia, quod R. Archiepiſcopi Hiſpalenſis iuriſdictioni ſubeſt, ipſiusq; Ducis dicto audiebat, ex proprijs bonis, anno humanę ſalutis 1541. ad fratrum Minorum vſum, atque habitationem ædificari curarit. D In quo & 24 fratres frequentius commorantur, ſanctiſſimèque eius vitam finiuit P. F. Andreas à Guirola, qui pèr 40. annos mundo, eiuſque illecebris, atque ēt nuptijs deſeruijt, ac per alios 50. quibus in Ordine ſuperuixit, Deo opt max. cōplacuit, adeoq; ſtrenuè ac religioſè atq; perfectè vitam duxit, vt uix ſibi parem ijs temporibus habuerit.

De conuentu S. Mariæ de Clarinis Beier. Conu. XXVI.

CVM nobilis quidā Ioannes à Maria ex opido Bejer vulgò dicto, quod R. Archiepiſcopo Gaditano in ſpiritualibus, in temporalibus verò Duci Metthymnæ Sidoniæ paret, oriundus, tum ſibi, tum quoq; compatriotis adeſſe cuperet, vnum quendam conuentum ex proprijs facultatibus præfato in oppido ædificare ſtatuit. Quamobrē aliquot Franciſcanis fratribus ex ſuperiorum facultate, anno Domini 1552. eo addu- E ctis præmeditato operi initium dedit. Sed cùm vel pœnitentia, vel auaritia ductus prætermiſſo monaſterio ab eccleſia exordiri vellet, paupercuſoſque fratres in domo laica morari cogeret, atq; præmonitus, vt ſtaret promiſſis, in ſecunda ſententia perſiſteret, communi prouincialis Capituli ſuffragio decretum fuit, vt euocatis fratribus is locus deſereretur. Quod etiam decretum loci anguſtia, inſalubritas, atq; peſſima diſpoſitio, maxima ex parte, accellerarunt. Cùmq; huiuſmodi fratrum abſceſſum Beierenſis communitas ægerrimè ferret, illosq; ſibi conuiuere cuperet, à præmemoratis dominis Gaditano epiſcopo, atq; Methymnenſi Duce, quorum intererat, ædiculam quandam deuotiſſimam B. Mariæ de Clarinis dicatam, atq; ad mille paſſus ab oppido erectam, impetrauit, illamq; tum ex publicis, tum quoque ex priuatis eleemoſynis in iuſtum conuentum

uentum quantocitius promouere ſtuduit,atq; prædictis patribus,anno Domini 1578. A
ſummo applauſu contulit. Commorantur ab eo temporis hoc in loco 14.religioſi, qui maiori ex parte alũtur eleemoſynis,quæ à fidelibus deuotiſſimæ,atq; antiquiſſimæ cuidam glorioſæ Virginis imagini ibidem erectæ,ob frequentia miracula, ibi indies ex diuina miſeratione contingentia, offeruntur. Antiquior uerò locus à Ioãne à Maria ſemi cõſtructus,qui immaculatæ Virg. Cõceptioni ſacratus euaſit,ac in Ordinarij ius ceſſit, tũ ab eo,tũ quoq; à præfata Beierẽſi cõitate ſacrarũ virginũ habitationi adiudicatus eſt.

De conuentu S. Franciſci Gadibus. Conu. XXII.

VLTRA fines Bæticę Prouinciæ, & in extremo huius noſtri Orbis verſus Occidentem,vbi Europa ab Aphrica dirimitur,inter criſpantes,ſpumanteſq; maris vndas,duæ inſulæ,quarũ maior Eritia,minor verò Gadis appellatur, diſtatq; altera ab B
altera Euripo interlabente,vnius tantùm ſtadij ſpatio,ſurrigunt. In harum altera celebris ciuitas Gaditana, Romanis olim nota,nũc aũt mercatoribus familiaris ædificata eſt:ad cuius extremitates Occidentem verſus erectus conſpicitur hic fratrum Minorũ conuentus, B.P.Franciſco ſacer,qui ex peculiaribus mercatorũ, præcipuè verò extraneorum eleemoſynis,circa annum Dñi 1560.conſtructus,iiſdemq; fratribus biẽnio ſequenti,nempe anno 1562.inſtructus fuit Cuius loci eccleſiã tria ſacella elegantiſſimè ab Italis,Flandris,ac Cantabris mercatoribus elaborata mirum in modum exornant. In ijs ſtatutis diebus præfatæ nationes, vel reddendorum votorum vel rei diuinę aſſiſtendi gratia conueniunt. Cõmorantur denique hoc in conuentu 36.religioſi fratres.

De conuentu S. Mariæ de Conſolatione Algaidarum. Conu. XXIII. C

INTER medios fines oppidi Archidona Hiſpanicè nuncupati diœceſis quidẽ Hiſpalenſis,ſed iuriſdictionis Ducis Oſſunenſis,atq; oppidi Benamexi vulgò dicti. Sed ad 6.lapidẽ ab vtroq;,in Algaidani nemoroſi montis latere,Orientẽ verſus, ex pergrãdis cuiuſdam ſaxi præcordijs conuentus hic,S. Dei genitrici Mariæ de Cõſolatione dicatus,cui tamen de Algaidis cognomen frequentius inditur, quod idem ac voluptuoſus,ſiue amœnus mons ſonat, nam Algaida quod Arabicum nomen eſt,mons hilaris, ſiue viridis campus Latinè interpetratur,in altum exurgit, cuius ſtructura eſt omnino mirabilis. Nam eius eccleſia, refectorium, ſacriſtia,cœteræq; officinæ,pro maiori parte ex ipſo lapide ſiue ſcopulo mirificè,laborioſiuſq; excauato conſtant. Licèt enim hic locus ex diuerſis offerentium eleemoſynis fabricatus,perfectuſq; ſit,ſuum tamen patronum agnoſcit illuſtriſs.Ducem Oſſunenſem,cum & hortorum,atq; totius domus ſitũ, D
ſimulatque aliquot eleemoſynas ad ſui promotionem is heros liberaliſſimè cõtulerit. Huius præterea ſacræ ædis amœnitas,quies,atque tranquillitas vix explicari poſſent, cùm rariſſimè à ſęcularibus frequentetur,& pulcherrimis arboribus cõſepiatur, atque 12.limpidiſſimis fontibus, in gyro ſcaturiẽtibus, irrigetur:quamobrem conſultiſſimè à Prouincię proceribus Recollectioni adiudicata extitit. Hanc 16.religioſiſſimi fratres inhabitant,quorum nomen optimè apud conuicinos populos audit. Non erit abs re ſi altius,breuius tamen,huius loci originem repetamus. Habitarunt igitur in duobus huius Algaidani mõtis ſpecubus,quorum alteri B.Magdalenæ, alteri verò Columbæ nomen erat,aliquot anachoretæ,qui ex acquiſitis eleemoſynis,atque ex pretio, quod ſibi ex fiſcellis,& ſedibus propria arte elaboratis obuenerat,in amborum ſpecuũ meditullio ædiculã B.Marię de Conſolatione ſacram,vbi orationis cauſa ſtatutis horis conuenirent,ædificari curarunt. E
Qua tamen anno Dñi 1544 intempeſta nocte, abſque aliqua eorum læſione(quod miraculo minimè caruit)à quodam nimbo, atque rapidiſſimis aquis ex imminentis montis cliuo impetuoſius deſcendentibus demolita,aliam,eadem arte, eodemque opere, atque ſub eodem prorſus titulo, tantùm paſſibus à prima Orientem verſus, eo videlicet loco, in quo conuentus modò ſubſiſtit, conſtrui fecerunt.

De conuentu S. Franciſci Nebriſſæ Conu. XXIX.

RESTITERE diu(neſcio quibus de cauſis) tum R.Hiſpalenſis Archiepiſcopus, tum quoque Nebriſſenſis clerus, ne Nebriſſæ, quæ Hiſpalẽſis diœceſis oppidũ eſt, fratrum

A fratrum Minorum conuentus erigeretur. Sed reclamante toto oppido, ægerrimeq; fe-
rente quòd ſe tanto bono, tantaq; ſpirituali conſolatione abs re priuarent, non potuê-
re non piæ oppidanorum deuotioni annuere. Quibus deniq; annuentibus pijſſimus
Didacus Minnez Pintennius Nebriſſenſis capaciſſimum ſitum intra eiuſdem oppidi
mœnia ex proprijs facultatibus ad iſtius conuentus, qui ſeraphico patri Franciſco
ſacer euaſit, ædificationem, anno à Chriſto nato 1570. emit, atq; Nebriſſenſis pia
communitas quod reliquum eſt operis ex publicis prouētibus, atq; facultatibus, non
minus liberaliter, quàm diligenter conſtruxit, fratribusq; Franciſcanis omnibus ſuis
numeris abſolutum, præfato anno 1570. ad perpetuum vſum, atq; habitationem
contulit. Horum 18. religioſam vitam pro debito ducentes in eo commorantur.

De conuentu S. Franciſci, ſiue S. Petri martyris Tebæ. Conu. XXX.

B CVM inclytus Didacus Guſmanius Ardalenſis Marchio, atq; Tebenſis Comes,
occultis quibuſdā de cauſis Dominicanis patribus ad quandam bonorum teſti-
tutionem teneretur, eius legitimo filio atq; ſucceſſori Ludouico Guſmanio moriens
ex teſtamento præcepit, vt eremitorium beato Petro martyri dicatum, quod intra
Tebani oppidi mœnia conſurgebat, ex obuēta ſibi hæreditate, in contracti debiti ſatis-
factionem, in iuſtum conuentum quantò citius promoueret, atq; Dominicanis patri-
bus inhabitandum conferret. Qui quidem hęres, pijs defuncti patris iuſſionibus obtē-
perans, hoc monaſterium, ſub eodem antiquiori titulo, circa annum humanæ redem-
ptionis 1550. ædificari, præfatisq; Dominicanis patribus retento ſibi patronatus ti-
tulo, anno ſequenti videlicet 1551. tradi curauit: quem tamen illi poſt decennium,
neſcio qua de cauſa, ex R. patris Seraphini totius Dominicani Ordinis generalis Ma-
C giſtri deſeruêre. Sicque 12. continuis annis habitatoribus caruit: donec videlicet
anno Domini 1573. ad inſtantiſſimas pręmemorati Ludouici Guſmanij preces à P. F.
Garſia à Ribera tunc Bæticæ Prouincię Miniſtro reliquorum Prouinciæ monaſterio-
rum cathalogo aſcriptus, atq; fratribus Minoribus, inuitis tamen omnibus ferè Pro-
uinciæ maioribus, inſtructus eſt. Commorantur ab eo temporis hoc in loco 14. fra-
tres, qui caput vnius ex vndecim millibus virginum atque martyrum obſeruant.

De conuentu S. Pauli de Eremo. Conu. XXXI.

CVM ſingulari affectui, atq; beneuolentiæ, qua illuſtriſſimi Oſſunenſium Duces
ſeraphicum Ordinem Franciſcanum proſequuntur, accederet peculiaris deuo-
tio, qua Leonora Guſmania Petri Gironij Oſſunenſium quoq; Ducis legitima vxor
D in diuum Paulum Apoſtolum, cuius feſtum natalitius ſibi dies fuerat, propenſiſſimè
ferebatur, ruralem recreationis domum, quam ad radices prærupti cuiuſdam mon-
tis in medio confertiſſimæ, atq; ferè impenetrabilis ſyluæ, cui Hiſpanicè Cote nomen
eſt, ſuper ſcopuloſum ſaxum atq; arboribus veſtitum 8. milliari ab oppido Morono
Hiſpalenſis diœceſis, atq; ad 5. lapidem à viciniori pago, occupabant pijſſimi hi Prin-
cipes anno à partu Virgineo 1575. in optimam conuentus formam, ſub titulo ſancti
Pauli de Eremo, redigendam, huiusq; Prouinciæ patribus, ea tamen lege addita, ne vi-
delicet eam aliquando vel deſererent, vel alicui alteri Ordini traderent, nevè ab alijs
quàm à patribus iſtius Prouinciæ Recollectis occupari ſinerent, tradendā curarunt.
Quamobrē ab 18. huiuſmodi fratribus à ſui exordio vſq; impræſentiarū inhabitatur.
Quibus etiam, ob maximā ſui quietē atq; ſolitudinem, maximè fauet. Nam ab vno vel
E ab altero paſtore, qui vel ſacri audiēdi, vel confeſſionis faciendę cauſa eò accedit, nul-
lus alius comparet, aut ſe illis oſtendit. Eſt nihilominus ſacra hæc domus ſalubris,
atq; amœna, quā pulcherrimi horti gelidiſſimis aquis irrugui, atq; diuerſis arboribus,
ſed feraciſſimis conſiti, nec non & ſequentes ſanctorum reliquiæ exornant: Nempè
quoddam os vnius ex 11. millibus virginum, aliud ſanctæ Margaretæ virg. & mart.
aliud S. Zenonis, aliud S. Caliſti Papæ & mart. & alia quædam 40. SS. martyrū: præ-
terea fragmentum lapidis S. ſepulcri, aliud columnæ ad quam alligatus idem Salua-
tor flagellatus fuit, & aliud ex ipſo loco depromptum in quo Domini crux erecta exti-
tit, inſuper & pars eius habitus B. P. Franciſci, quo indutus ſacra ſtigmata recepit, &

particula cuiuſdam tunicæ B. P. Bernardini, alia particula alterius tunicæ beati Ioannis de Capiſtrano, & pars eius ligni, quo ſeraphicus P. Frãciſcus pro ceruicali vtebať. A

De monaſterio S. Claræ Hiſpalis. Mon. I.

CVM ſereniſſimus Federicus Ferdinandi III. Caſtellę Regis filius, atq; Alphonſi X. vterinus frater, ex teſtamento cauiſſet, vt propria eius domus, quam intra mœnia Hiſpalenſis ciuitatis poſſidebat, in pauperum ſororum Franciſcanarum monaſterium transferretur, Rex Caſtellę Sanctius ipſius teſtatoris ex fratre nepos, anno Domini 1293. pijs patrui votis ſatisfaciens pręfatam domum monialium vſibus adaptari, illiſq; ſequenti biennio, nẽpe anno 1295. tradi curauit. Hanc Ferdinãdus IIII. Caſtellę Rex, atq; filius & ſucceſſor prędicti Regis Sanctij cùm nihil proprij haberet, annuis redditibus dotauit. Licet hæc domus, beatæ virgini Claræ ſacra, modò patribus Conuentualibus ad annum vſq; 1495. modò verò Obſeruantibus ab eo videlicet B temporis vſq; impræſentiarum paruerit, optimè tamen apud omnes ſemper audierunt atq; audiunt 70. ſorores eius incolę, quę religioſiſſimè venerantur ſequẽtes reliquias: Nempè particulam S. crucis Chriſti, quoddam os B. Rochi, maximam partem cranij S. Petri martyris, aliud os S. Donati, & quamplurimas alias authenticis teſtimonijs ſuffultas, quas tædij vitandi cauſa conſultò prætermitto. Inter cæteras ſanctiſſimæ vitæ moniales, quę hoc in loco virtutibus atq; religione floruerunt, vna longè emicuit nomine Leonora Guſmania, ex Ducũ Methymnę Sidonię familia originem trahens. Hęc ſicur ſanguinis claritate reſplenduit, ita quoq; vitę ſanctimonia atq; nitore claruit. Cùm enim octiennis vtroq; parente orbata temporalibus diuitijs affluerer, ac ſub auunculi cuiuſdã tutela diligẽtiſſimè conſtituta, & vix 11. ſuę ętatis annum attingens ab eo maximè ſolicitaretur, vt temporali ſponſo nuberet, nunquam eam in C ſententiam adduci potuit. Aiebat ſiquidem ſe Chriſto cœleſti ſponſo à plurimis diebus nupſiſſe, nec poſſe citra eius iniuriam alteri deſponſari. Cumq; timeret ad temporales nuptias cogi, actu quodam Religionem ingreſſa eſt. Finxit enim ſe maximo inuiſendæ materterę, quę tunc conuentus ſanctę Agnetis agebat Abbatiſſam, deſiderio teneri, quapropter ad illam ducta, dum quaſdam alias moniales in monaſterij porta alloqui ſimulat, loci penetralia leui pede protinus petijt, à quibus nullo pacto excludi potuit. Minitantibus verò prętato loco ruinam omnibus eius tum conſanguineis, tum quoq; affinibus ex catholicorum Hiſpanię Regum Ferdinandi atq; Eliſabethę mandato ad ſanctę Clarę monaſterium, vt coram R. Hiſpalenſi Archiepiſcopo, atq; regio ciuitatis Gubernatore mentis ſuę propoſitum liberius aperiret, tranſlata eſt. Quę tamen in ſententia perſiſtens liberè coram toto illo nobiliſſimo conſeſſu faſſa eſt ſe inde nullo pacto niſi in fruſtra diuellẽdam: inſuper & addidit, vt ſe Chriſti ſui ſponſi dulciſſimis alloquijs frui ſinerent. Ab eo igitur tempore tota illa neceſſariorum, atq; ſanguine coniunctorum tempeſtas ceſſauit. Ingreſſa eſt itaque nobiliſſima hęc ſoror Leonora Guſmania Religionem, cùm annum ageret duodecimum, D atque in ea per ſexaginta & nouem annos in maxima paupertate, profundiſſima humilitate, incredibili pœnitentia, atq; continua oratione per 28. annos ſubdita, & per quadraginta & vnũ Abbatiſſa (licèt inuita) perſeuerauit: ab anno ſcilicet 1510. vſq; ad ad annũ 1579. Cuius corpus, cùm 13. continuis menſibus in quodã ſubterraneo ſepulcro humido, atq; corrumpendis corporibus aptiſſimo perſeueraſſet, nihilominus imputre omnino incorruptum inuentum eſt. Quod miraculo omnibus tributum eſt. Eaq; E de cauſa ad nobilius quoddam mauſoleum, ſibi in choro à monialibus erectum, honorificè tranſlatum eſt. Cui etiam è regione aſtat corpus R. ſanctiſsimiq; patris Aluari Minoritæ, atq; Syluenſis epiſcopi alio ſepulcro reconditum. Is R. Epiſcopus mortem ſanctè obijt, anno Domini 1335. hocq; monaſterium pluribus redditibus ditauit.

De monaſterio S. Agnetis Hiſpalis. Mon. II.

NOBILIS Maria Coronel vidua ex morte ſui viri Ioãnis à Zerda relicta, cùm prole, quæ ſibi ſuccederet, deſtitueretur, nihil conſultius ſe factură duxit, quàm ſi quod ſanguine coniunctis relictura erat, id in Chriſti obſequiũ conſummeret. Quapropter

A propter ex domeſticis facultatibus,quibus maximè abundabat,& hoc monaſterium, B.Agneti ſacrum,intra Hiſpalenſis ciuitatis mœnia,in quo cum maxima Hiſpalenſiũ ædificatione 80. Clariſſæ ſorores commorantur, circa annum Dñi 1393. ædificauit, competentibusq; redditibus dotauit,& aliud in Regno Caſtellæ ad earundē ſororum habitationem conſtruxit, prouentibusq; communiuit. Ingreſſa præterea præcedens S.Claræ monaſterium,& Religionis habitum induit,& vitam in ipſo ſanctiſſimè finiuit. De hac pientiſſima fundatrice illuſtre illud factum apud vulgus receptiſſimum ſpargitur, atq; à prædeceſſoribus ad poſteros,tamquam quid certiſſimũ & indubitatum,veluti per manus tranſmittitur: Fuiſſe ſcilicet ipſam ſpecioſiſſimã,atq; pulcherrimam,eaq; de cauſa à Rege Caſtellæ Petro Crudeli ſummopere concupitam,atq; perſequutam. Cumq; nec ſuaſionibus, nec precibus eum à ſe ſolicitanda auertere poſſet,
B titione ex igne ſublato propriam faciem deformare contendit, vt vel ſic Regis manus effugeret: Quo nihilominus in ſententia perſtante,ad huius loci moniales ſe contulit, illasq; rogauit, vt ſe viuam humarent, quandoquidem Regis demētia efferueret,nec prius ceſſatũ foret, quàm optatis,licèt iniuſtiſſimis, potiretur; & præſtare glorioſam mortem oppetere,quàm famam commaculare,Deumq; opt.max.offendere. Mirabile dictu! vix horrulanus foueam,in qua ad tempus delituit,leui terra contegerat, quando tota ſuperficies ſpiſſiſſimo petroſelino virentibus folijs conſperſa fuit: ita vt furibundus Rex poſt eam ingreſſus, totumq; conuentum, atque hortum diligentiſſimè ſcrutatus, nullo pacto eam ibi latentē inuenire potuerit.Quod hauddubiè futuræ ſuæ pietatis,religionis & ſanctitatis, quibus inſignis fuit, maniſeſtiſſimũ extitit inditium.

C *De monaſterio S.Mariæ de Ieſu Hiſpalis.* *Mon. III.*

SVPERIORA duo monialium monaſteria ad ſecũdam S.Claræ Regulam, ſiue ad Clariſſas ſorores Vrbaniſtas ſpectant, ſed hoc tertium, quod intra Hiſpalenſis eiuſdem ciuitatis muros ſub titulo S. Mariæ de Ieſu conſurgit, ad pauperes S. Claræ ſorores,ſiue de prima eiuſdem B.Claræ regula attinet.Quod quidem ab inclyto Aluaro à Portugalia Ieluenſi Comite,anno Dñi 1520.ex peculiaribus eius domibus atq; facultatibus,ædificatum fuit. Cuius ſorores nihil annui redditus obtinent, ſed ex mera tantùm emēdicatione,atq; proprio labore ſuſtentantur. Quapropter in maxima ſunt veneratione atq; pretio apud omnes Hiſpalēſes. Nec immeritò ſanè,cùm præfixas ſibi in Regula leges inuiolabiliter ſeruēt, primamq; ſui fundatricem habuerint religioſiſ-
D ſimam fœminã ſororem Eluiram à Villaſicca. Hæc cùm ex morte proprij viri Cordubæ derelicta fuiſſet vidua,propriã ſuæ habitationis domum in ſanctimonialiũ conuentum,ſub titulo S.Eliſabethę de Angelis,ibidem euexit,eiuſq; primã,atq; omnino ſtrenuam Abbatiſſam egit.Vnde poſtea cum alijs 12.ſororibus ad hunc locũ tranſlata,eodē munere ſub rigidiſſima pęnitētia, atq; incredibili humilitate plurimis annis functa eſt. Huius ſacræ ædis ſorores, quæ numero ſunt 33. vili amictu,ligneisq; calepodijs (quod in Hiſpania rariſſimum eſt) Italico more pro calceamento vtuntur,atq; quàm diligentiſſimè obſeruant,religioſeq; venerãtur S.crucis Chriſti particulam, & quoddam caput alterius ex 11.millibus virginum,aliudq; vnius ex ijs SS. Innocētibus, qui pro Chriſti fide ſub impio Rege Herode glorioſo martyrio coronati ſunt, atque aliud caput alterius ex ſtrenuis illis athletis,atq; Chriſti martyribus,qui Treueris pro Chri-
E ſtiana confeſſione glorioſam mortem oppetiuēre, atq; alias 12. ſanctorum reliquias, quas omnes ſereniſſima Maria Auſtriaca Germanorum Imperatrix, atque catholici Hiſpaniarum Regis Philippi II. vterina ſoror ex vrbe Vienna, ad inſtantiam nobilis Comitiſſæ Montis acuti, liberaliſſimè, pro ſua in hunc locum pietate, dono miſit.

De monaſterio ſanctiſſimæ Matris Dei Xerez. *Mon. IIII.*

HABITARANT patres Franciſcani Obſeruantes aliquandiu anguſto quodã in conuentu extra muros eius ciuitatis, quæ vulgò Xerez nuncupatur. Sed reductis ad regularem Obſeruantiam Conuentualibus patribus in ea reformatione,quę ſub catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando atq; Eliſabetha contigit,illum deſerere atq; alium multò auguſtiorem, multoq; commodiorem intra eiuſdem ciuitatis mœ-

Hhhh 2 nia ere-

nia erectum, diuoq; patri Franciſco ſacrum, occupare compulſi ſunt. Quapropter pij A
ciues, ne primus ille atq; derelictus conuentus omnino periret, ſed vt potius ſacris virginibus, quæ diuerſis in monaſteriolis pauperem ſatis, atq; incommodam vitam ducebant, vſui eſſet, ipſum tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis eleemoſynis in iuſtiſſimum, capaciſſimumq; monaſterium promoueri, atq; ab omnibus præfatis monialibus, anno incarnationis Dominicę 1504. inhabitari curarũt. Quas deniq; cùm ex apoſtolica auctoritate patrum Franciſcanorum Obſeruantum ferulæ atq; correctioni ſubegiſſent, inſignis Theologus Emanuel à ſancto Martino ſecundus Bæticæ Prouinciæ Miniſter eas, adductis aliunde quibuſdam monialibus Clariſſis, quæ illas monaſticis ritibus imbuerent, ſacraſq; cœremonias docerent, ſanctæ Claræ habitum atq; Regulam ſumere, ac ſuo tempore ſolemne votum emittere compulit. Cuius feliciſſimis auſpicijs, atq; diligentia ſacer hic locus adeò creuit, adeoq; profecit, vt pauciſſimis cedat. Eſt enim nobiliſſimus, atq; competenter dotatus, ſeptuagintaq; ſorores B
commodiſſimè cõtinet, atq; quodã oſſe ſancti Zenonis honeſtatur, condecoraturq;.

De monaſterio S. Claræ Moguer. Mon. V.

OBTENTA prius à Clemente VI. pont. max. facultate, quam & Innocentius VI. Pont. itidem ſummus, confirmauit, de Franciſcana familia optimè meriti Alphonſus Gaufredus à Thenoiro Hiſpanici maris Ammiras, eiuſq; legitima, coniux Eluira Aluarez, ne beatæ Claræ eiuſq; filiabus, ſi beato tantùm patri Franciſco atq; eius filijs in oppido, cui Moguer vulgò nomen eſt, conuentum erexiſſent, iniuriam feciſſe viderentur, hoc quoq; monaſterium, beatiſſimæ virgini Claræ dicatum, pro excipiendis ſacris virginibus eiuſque ſectatricibus intra præfati oppidi C
Moguer mœnia, anno à mundi redemptione 1350. ex proprijs communibuſq; facultatibus ædificari curarunt, honeſtiſſimiſq; redditibus inſtruxerunt. Cuius ſanctitas atq; religio adeò per vniuerſam Hiſpaniam diffuſa eſt, vt feliciſſimus ille habeatur, qui vel filiam vel cognatam Deo conſecrandam ibidem collocare poſſit. Quamobrẽ, ne creſcente numero locus vltra modum grauetur, plurium ſummorum Pontificum diplomate decretum eſt, ne à pluribus quam à quinquaginta ſororibus inhabitari poſſit. Quarum vna vix per mortem deſideratur, cùm e veſtigio plures etiam nobiles ac honeſtiſſimæ virgines adſint, quę maxima contentione recipi exoptent, petãtq;.

De monaſterio S. Claræ Marchenæ. Mon. VI.

CVM honeſtæ duæ viduæ, nec non vterinæ ſorores, quarum alteri Ioanna Gonſaluez, alteri vero Eluira Gonſaluez nomẽ erat, proceſſiſſent in diebus ſuis, prolibuſq;, quibus bona relinquerent, omnino carerent, hoc monaſteriũ, B. virgini Clarę D
ſacrum, ac 200. paſſus ab oppido Marchena Hiſpanicè nuncupato, à fundamentis, ex propria atq; communi ſubſtantia, erigi omninoq;, anno Domini 1498. abſolui curarunt, atq; ex apoſtolica auctoritate ſibi ab Alexandro VI. Pont. max. conceſſa, cuius bulla cũ alijs plurimis ſcripturis in eius archiuis aſſeruatur, monialibus Clariſſis tamẽ Vrbaniſtis eodẽ anno inſtruxerunt. Quibus & honeſtiſſimos annuos redditus reliquerunt. Adeò enim illuſtris hic locus euaſit, vt 50. ſorores & vltrà frequẽtius contineat.

De monaſterio S. Mariæ de Gratia Vtreræ. Mon. VII.

AEDIFICARAT Ioannes Pontius à Lugduno Comitis Arcuenſis legitimus E
filius intra ſepta eius oppidi, quod Vtreta Hiſpanicè nuncupatur, monaſteriũ quoddam in honorem ſanctæ Mariæ de Gratia, illudq; anno a Dñica natiuitate 1512. honeſtis quibuſdam fœminis inhabitandum contulit. Sed cùm eius deuotio ad Franciſcanum Ordinem incredibilis eſſet, cuperetq; præfatam domum à ſe conſtructam religioſiori quodam ritu diuino cultui mancipatam, illam monialibus ſanctæ Claræ, à fratribus tamen Minoribus tegẽdis, corrigendiſq; tradere decreuit. Quapropter re ſerius per integrum triennium trutinata, his fœminis, quæ monaſticum S. Claræ habitum ſumere, atq; eius Regulam ſolemniter profiteri noluerunt, loco anno Dñi 1515. pulſis, Clariſſas moniales, ſufficientibus annuis redditibus ſibi interim conſti-

A conſtitutis,ſuffecit,ſubrogauitq; ; quas & regimini huius Prouinciæ patrũ ſubeſſe voluit. Commorantur in hac ſacra domo 70. ſorores, diligentiusq; quoddam os ſancti Andreæ Apoſtoli,& partem cranij beatæ Mariæ Magdalenæ cuſtodiunt,aſſeruantq;.

De monaſterio S. Claræ Carmonæ. Mon. VIII.

FVERE olim in oppido Carmona honeſtæ duæ matronæ atq; Tertiariæ, ſiue de tertio Ordine beatiſſimi patris Franciſci, quæ, pro ſua in Deum pietate,propriã domum,quam intra eiuſdem oppidi ambitum poſſidebant, ex communibus bonis in vnum congeſtis,atq; in medium collatis, in cuiuſdam monaſterioli formam ſub titulo ſanctæ Claræ redegerunt,atq; pro modulo dotarunt, nec non & monialibus beatæ virginis Claræ,quibus & ipſæ ſub eodem habitu,atq; ſub eadem profeſſione adiunctæ
B ſunt,in habitationẽ,anno Domini 1463. ex facultate Pij II. Pont. max. contulerunt. Quarum ſanctitas,vitæq; integritas, cùm in dies magis,magisq; excreſceret, Beatrix Pacieco Gadiũ Marchioniſſa illis & domũ magnificè ſatis ampliauit,& annuos reddi- tus abundãtiſſimè adauxit; ita vt commodè ſatis 60. earũ numero ibidẽ commorerẽtur. Voluit præterea præfata fundatrix,hoc in loco,honeſto mauſoleo ibi erecto, ſepeliri.

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Carmonæ. Mon. IX.

NVPSIT honeſtiſſima quędam virgo Lucia Sanctia Beociana, immaculatæ beatiſſimæ Mariæ virginis Conceptioni deuotiſſima peritiſſimo cuidam Medico Chriſtophoro Tacto, ſed omnino indeuoto, atq; temporalium rerum cupidiſſimo. Cumq; illa pauperibus ex intimis præcordijs compateretur, atq; de communi
C ſubſtantia illis eleemoſynas faceret, ille verò è conuerſo tenacior erga eoſdem eſſet, ducebat eapropter pia vxor miſerrimam vitam. Accedebat, vt illa immaculatæ virginis Conceptioni,eiusq; domibus atq; ſacris monaſterijs deuotiſſima eſſet,ipſe verò longius ab huiuſmodi deuotione fieret, quod & eius miſeriam non parum augebat. Vnde ſæpius pijs ſuis votis factura ſatis eccleſiæ ſibi occultè, atq; inconſulto viro accedẽda veniebat. Igitur cùm Sabbatinis diebus Completorio virginis interfutura,eremitorium quoddam longiuſculus ab oppido Carmona diſtans accedere,pro laudabili more,aſſueuiſſet:contigit vt,ea diuinis laudibus eo in loco ſemel occupata,tanta tãq; continua,atq; procelloſa oriretur tempeſtas, vt excreſcentibus riuulis,aquisq; inundantibus,propriam domum repetere nullo pacto potuerit.Quapropter anxia mulier, ſibiq; ſummopere à zelotypo, atq; rudi viro timẽs, per totam noctem ab interpellan-
D da Virgine glorioſa non ceſſauit. Et ecce dum ſummo mane poſt factam diligentem omnium peccatorum ſuorum confeſſionem, atq; ſacram ſynaxim quamdeuotiſſimè ſumptã,domum non abſq; timore petit, virumq; omnino hilarem pręter conſuetudinem inuenit.Sciſcitata deniq; tantæ nouitatis cauſam,audit ab eo benè quidem ſibi illa nocte fuiſſe, ſed ignorare penitus qua de cauſa ipſa nec ſecum loqui, nec comedere voluerit. Vnde deuota mulier manifeſtè intellexit beatiſſimam virginem Mariã eius abſentiam ſuppleuiſſe. Cumq; rem geſtam lætabunda omnino,atq; non abſq; maximis lacrymis viro ſuo narraſſet, ille protinus è mẽſa, cui aſſidebat,exiliens,atq; genua coram Deiparæ Virginis imagine flectens, præteritæ indeuotionis, anteactæq; vitę veniam exorauit, atq; eius corrẽctionem in futurum ſpopondit, nec non & pię vxori promiſit,vt quicquid ſibi liberet pauperibus erogaret,atq; pro voto eccleſias peteret.
E Qua habita facultate ſedula mulier debitas gratiarũ actiones Virgini glorioſę,eiusq; dilectiſſimo filio relatura præfatum eremitorium ex tempore repetijt, votoq; erigẽdi cuiuſdam monaſterij in honorem Conceptionis, ſi eã viro ſuperuiuere contingeret,ſe aſtrinxit. Cùm ergo non ita poſt multum tẽporis eius vir ex hac vita migraſſet,grata mulier quicquid hęreditatis vnico communi filio obueniebat,ſibi contulit, ac propriã domum in Carmonenſibus ſuburbijs ſubſiſtentem, annuente Leone X. Pont. max. ex bonorum reſiduo in monaſterium,ſanctiſſimę Conceptionis ſacrum,euexit, & à monialibus Ordinis eiuſdem ſanctiſſimæ Conceptionis inhabitandum curauit, & illud, ſub habitu Tertiariarum ſororum beatiſſimi patris Franciſci, cum quibuſdam alijs eiuſdem Inſtituti religioſis, anno à ſalutifera noſtra redemptione 1513. ingreſſa eſt.

Contradicẽtibus verò ſibi quibuſdam conſanguineis, atq; vniuerſo Carmonẽſi clero, A non paucas difficultates atq; moleſtias perpeſſa eſt. Quibus tamẽ prudentiſſimè, atq; patientiſſimè ſuperaris, poſt trienniũ elapſum, nempè anno 1516. ipſa ſimul cum alijs ſuis ſequacibus & clauſuram ſolemniter profeſſa eſt, & ſanctiſſimę Conceptionis habitum, antiquiori relicto, induit. Commorantur itaq; hoc in loco ſub habitu & Regula pręfatę ſanctiſſimę atq; immaculatę Conceptionis virg. Marię 70. virgines Deo ſacrę.

De monaſterio Reginæ Cœli San Lucar. Mon. X.

SATISFACTVRVS Garſias Diaz Gibraleonius ſingulari deuotioni, qua & in Virginem glorioſam cœlorum Reginã, & in beatam Claram ferebatur, peculiarem ſuæ habitationis domum, quã intra muros oppidi San Lucar Hiſpanicè nuncupati optimo iure poſſidebat, in monaſterij formam adaptauit, ſacriſq; virginibus B ac Chriſti ſponſis, ea lege eoq; pacto in earum habitationem, propriumq; vſum dono dedit, vt Deo opt. max. ſub beatæ virginis Claræ habitu, Regula atq; religioſis ritibus degerent, eccleſiamq; non alio quam Reginæ Cœli titulo aliquando inſigniri permitterent. Quibus deniq; annuentibus moriens quicquid bonorum, atq; reddituũ obtinebat ex teſtamẽto reliquit. Vltimam artificis manum experta eſt ſacra hæc domus, anno Domini 1519. quo etiã à monialibus occupata fuit. Quæ tamen fundatoris mandatum obſeruantes, pauperem ſatis, ob reddituum tenuitatẽ, cùm frequẽtius ſint numero 44. licèt religioſiſſimam, vitã ducunt: pieq; venerantur S. crucis Chriſti particulam, alteram ex ſpinis Dominicæ coronæ, cranij partem vnius ex 11. millibus virginum, quoddam os ſancti Geruaſij, aliud S. Antonij Abbatis, aliud S. Achatij, aliud S. Apollonij, itidem & aliud beati fratris Andreæ Spoletani Minoritæ. De harum reli- C quiarum veritate dubitare non licet, aſtruentibus ſibi fidẽ teſtimonialibus literis Ratisbonæ 27. Auguſti anno Domini 1546. datis, atq; in huius loci archiuis aſſeruatis.

De monaſterio S. Agnetis Aſtigij. Mon. XI.

PIA Agnes Cherina, cùm ex morte ſtrenui Capitanei Ludouici Perniæ eſſet relicta vidua, boniſq; abundaret, hoc monaſterium, diuæ Agneti ſacrum, in Aſtigiani oppidi ſuburbijs, 200. paſſibus ab eius mœnibus, anno à partu Virgineo 1487. ex propria ſubſtãtia ædificari, ſufficiẽtibuſq; redditibus, pro ipſius loci exigentia, inſtrui curauit Quod 70. ſorores Clariſſæ inhabitant, quæ cuſtodiunt alteram ex ſpinis, quibus ſacroſanctum Saluatoris Chriſti caput punctum fuit, atq; triginta alias ſanctorum reliquias à sereniſſima Germanorum Imperatrice Maria Auſtriaca dono datas. D

De monaſterio S. Eliſabethæ Rondæ. Mon. XII.

PERSÆPE cogitãtibus Ludouico Orteſano, eiuſq; coniuge Catharina Treuinnia, qui plurimis annis in matrimonio abſq; prole, pacificè tamẽ, vixerant, de aliquo obſequio Deo præſtando, venit in mentem vnius monaſterij conſtructio. Quapropter propriam domum, quam intra oppidi Rondæ ambitum obtinebant, religioſis fœminis continendis mancipare ſtatuerunt. Obtenta igitur à loci Ordinario facultate, præfatam domum in monaſterij formam prius tranſlatam, atq; beatę Eliſabethę ſacrã, anno ſalutis humanæ 1542. à monialibus ſanctæ Claræ occupandam, atq; annuis redditibus pro ſuo modulo dotandam curarunt, quorum auſpicijs 40. ſorores, quæ ibidem commorantur, optimeq; apud omnes audiunt, Deo opt. max. ſub ſecunda E beatę virginis Claræ Regula ibidem obſequuntur. Vt autem fundatricis pietas omnibus in propatulo ſit, hęc tantùm de ea dixerim, quòd videlicet cùm primùm matrimonialibus vinculis per viri mortem expedita fuerit, huic mũdo vale dicens, pręfatis ſororibus ſub eodem prorſus habitu, profeſſione, atq; conuictu adiuncta ſit. Cuius deniq; tanta fuit vitę aſperitas, paupertas atq; humilitas, vt monaſterium ingreſſa vix parem ſibi habuerit: & quę temporali viro aliquando complacuerit, in id omnes ſuos neruos intenderit, vt Chriſto ſecundo atq; ęterno ſponſo gratantius fideliuſq; complaceret. Impetrauit Ferdinandus Aluarez à Toleto magnus Melitenſis militię apud Hiſpanos Prior, atq; Ferdinandi itidem Aluarez à Toleto Albani Ducis filius huic

ſacro

A ſacro loco à ſummo Pontifice Pio IIII. plenarium iubileum perpetuò valiturum,
in eorum omnium fauorem, qui eius eccleſiam à primis veſperis ſanctiſſimæ Epipha-
niæ vſque ad ſequentis diei ſolis occaſum viſitarint, ſuiſq; pijs eleemoſynis liberaliter
iuuerint: qua de cauſa à plurimis Chriſtifidelibus eo die ingenti deuotione viſitatur.

De monaſterio ſanctiſſimæ Conceptionis Malacæ. *Mon. XIII.*

LICET conuentus hic B.virginis Mariæ Conceptioni ſacratus euaſerit,non tamē
ab eius Ordinis ſororibus,ſed à Clariſſis monialibus pro fundatorū mandato in-
habitatur. Ij ſiquidem fuēre R.Petrus à Toleto Malacenſis Eps,ac Gutierrus à Carde-
nis maior Lugdunenſis Commēdararius, qui cùm eſſent & Conceptioni Virginis de-
uotiſſimi,ac Clariſſarum Ordini addictiſſimi, collatis in medium ſufficiētibus facul-
B tatibus, vnum aliquod monaſterium ſub titulo eiuſdē B. virginis Claræ ædificare de-
creuerant. Morte tamen præuenti,quod piè propoſuerant,infectum relinquere coacti
ſunt.Quamobrem moriens præfatus R.Epiſcopus ſui teſtamenti, atq; huiuſce volūta-
tis executorem reliquit R.P.Ferdināḋum à Talabrica Granatenſium Archiepiſcopū,
virum vtiq; ſanctiſſimum, atq; catholicorum Hiſpaniæ Regum Ferdinandi & Eliſa-
bethæ confeſſarium olim gratiſſimum, qui pro ſua in Deum pietate,atq; in defunctos
beneuolentia,hunc conuentum in honorem puriſſimæ Conceptionis B.Virginis,intra
Malacenſis ciuitatis mœnia,anno Dñi 1505.iuxta eorum votum atq; deſiderium,con-
ſtrui,ac pijſſimis quibuſdam monialibus Clariſſis Vrbaniſtis ex Granatenſi monaſte-
rio adductis,optimis moribus,religioſiſq; ritibus imbui curauit.Quibus tamquam per
manus à prædeceſſoribus ad eas maxima cura tranſmiſſis,70.ſacræ virgines, quæ ibi-
C dem frequentius commorantur, tenaciſſimè hærent. Honeſtatur ſacer hic locus par-
ticula quadam ſanctiſſimæ Crucis Chriſti, atq; quibuſdam oſſibus tum Apoſtolorū,
tum quoq; aliquorum martyrum,& quodam capite vnius ex 11.millibus virginum.

De monaſterio S.Mariæ de Pace Malacæ. *Mon. XIIII.*

EST & ſecundus Clariſſarum conuentus non contemnendus Malacę erectus,qui
præcedēri nec ſanctitatis,nec numeri, nec religionis palmam quoquo modo con-
cedit. Is à perdeuoto Gutierro Gomezulo à Fōſalida nobilis diui Iacobi militiæ Com-
mendatario primæuā ſui originem duxit:non quidē in loco in quo modo ſubſiſtit, ſed
intra eiuſdē ciuitatis mœnia. Cùm enim præfatus heros piæ virginis Claræ ſoboli de-
D uotiſſimus eſſet, ſęculares quaſdam domos,in monaſterij formā adaptatas, anno Do-
mini 1521.illi contulit.Cumq; eius loci ſitus ſororū ſoſpitati minimè faueret,imò po-
tius ob inſalubrem auram, qua infeſtabatur,nocumento eſſet, poſt 45. annos quibus
ibidem commoratæ fuerāt,ab eiſdem derelictus eſt.Ne igitur anteactæ ibidem religio-
ſæ vitæ pertęſæ, atq; in laxiorem inhiare viderentur, peculiares cuiuſdam Ludouici
Mendez à Sotto maior Malacenſis ciuis domus, numerata prius pacta cum eo pecu-
nia,in conuentum,ſub ſanctiſſimæ Mariæ de Pace titulo,promouerunt,atq; ad illum
anno Domini 1566.ſe contulerunt,in quo impræſentiarum earum 70. commorātur.

De monaſterio S.Annæ Oſſunæ. *Mon. XV.*

INERANT ferè ex æquo Mariæ à Specu (vulgò de la Cueua) Vreniēſi Comitiſ-
E ſæ ſingularis ad diuam Annam B.Virginis matrē deuotio,atq; ad ſorores Clariſſas
non vulgaris beneuolentia.Cumq; vtriſq; parens aliquod ſpecimen eius,quę intus la-
tebat,pietatis exhibere vellet, antiquiſſimā ædiculam præfatæ diuæ Annæ ſacrā, quę
ad 500.paſſus ab oppido Oſſuna,derelicta ferè,ſurrigebat,in monaſterij formā ex pro-
prijs facultatibus,ſub antiquiori titulo,refici,atq; monialibus aliquot Clariſſis aliūde
adductis,quæ aduentantes virgines nouitias earū Regulam, ceremonias atq; religio-
ſos mores docerent,anno Dñi 1550.conferri curauit. Sed cùm is locus inſalubris om-
nino eſſet, facileq; ob eius diſtantiam cuicunq; facinoroſorū hominū iniuriæ pateret,
emptis primò ſęcularibus alijs domibus in Oſſunenſi ſuburbio,atq; in cōmodū mona-
ſterium trāſlatis,à ſororibus anno Dñi 1566.derelictus eſt. Continet vltimus hic con-
uentus 40.Clariſſas moniales, quæ religioſius quoddā os S.Mauritij mart.obſeruant.

PROVINCIA
BVRGENSIS
B. IOHANNES DE ORTEGA
LITERIS ET CONTEMPLA
TIONE INSIGNIS.

PROVINCIA BVRGENSIS.

A QVIA ſatis ſuperq; in Prouinciæ Caſtellæ prooemio de præſentis Prouin-
ciæ Burgenſis origine, dignitate atq; promotione egimus: impræſentia-
rum pertranſeundo, ac tamquam per epilogum, tantùm dicemus eam
vnam fuiſſe ex quatuor illis Cuſtodijs, quibus præfata Caſtellæ Prouin-
cia ante generale Capitulum Romæ in Aræcœli conuentu ſub Leone X.
Pont. max. anno Domini 1517. celebratum, nempe anno 1514. omnino abſoluebatur:
atq; Prouinciæ dignitatem anno ſequenti, nempe 1515. idq; duplicium generaliũ no-
ſtri Ordinis Comitiorum, quorum altera Lauallis in Gallia Celtica, altera verò An-
tuerpię in Gallia Belgica celebrata fuêre, apoſtolici cuiuſdã breuis eiuſdem Leonis X.
B dati Romæ, pręfato anno Domini 1514. tenore, eo in prouinciali Capitulo, quod Gua-
dalfagiaræ à patribus habitum fuit, aſſequutam fuiſſe: inſuper & Cantabriæ Prouin-
ciam, vt in eius præfatione latius patebit, nobis anno à mundi redemptione 1551. ſub
reuerendiſſimo patre fratre Andrea Inſulano totius noſtri Ordinis generali Miniſtro
produxiſſe. A cætero præfata hæc Burgenſis Prouincia, per Tarraconenſem Hiſpaniã
vtcunq; diffuſa, ex 22. fratrum conuentibus, quorum tres ſeraphicus ipſe pater Fran-
ciſcus, aliquot verò alios beatus pater Lopetius à Salinis erexêre, & 10. Clariſſarũ mo-
naſterijs, atq; tribus Conceptioniſtarum ſororum ædibus conſtat. Maius prętereа eius
ſigillum (vt cõſuetum morem teneamus) Dominica cruce, cuius dextro lateri glorio-
C ſa Virgo ſtans, atq; puerum Ieſum ſiniſtra ſuſtentans, ſed ſiniſtro genuflexus S. Fran-
ciſcus, atq; Seraph aſtant, baſi verò caput corona redimitum, duoq; caſtra hinc inde
diſpoſita, quæ ipſiſſima ſunt Burgenſis celebris ciuitatis gentilitia inſignia, ſubſtant,
atque ſequentibus literis: SIGILLVM PROVINCIÆ BVRGENSI
SIGILLVM PROVINCIÆ BVRGENSIS. in orbem inſignitur. Hanc
denique Prouinciam beato patri Ioanni de Hortega Minoritæ, qui deuotionis gratia
Hieroſolymam petijt, quiq; tum ſcientia, tum quoque miraculis in vita & morte cla-
ruit, quòd ex Tarraconenſi Hiſpania oriundus fuerit, ſtatuere, atque dicare volui.

De conuentu S. Franciſci Burgis. Conu. I.

D APPVLSVS pauperum Patriarcha Franciſcus, dum Compoſtellam corpus di-
ui Iacobi Apoſtoli viſitaturus peteret, Burgenſem celebrem, famoſam atque inſi-
gnem Tarraconenſis Hiſpaniæ ciuitatem, Alphonſum IX. Caſtellæ, atque Legio-
nis Regẽ, qui per antonomaſiã Sanctus extitit appellatus, quiq; inſignem illam ducẽ-
torum millium Maurorum ſiue Saracenorum ſtragem apud Toloſæ Nauas, anno à
Chriſti natiuitate 1212. diuino fretus auxilio fecit, ibidem agentem humillimè con-
uenit: atque poſt exhibitam ſibi Franciſcanam Regulam, à ſummo Pontifice Hono-
rio III. confirmatam, ædificandorum in ſua ditione conuentuum facultatem ab eo
humillimè retulit. Id enim & ex ſęcularibus hiſtorijs, atq; ex lapideis quatuor ima-
E ginibus portæ matricis eccleſiæ Burgenſis imminentibus, quarum altera diui patris
Franciſci, altera beatiſſimi patris Dominici, altera eiuſdem Alphonſi Regis, altera ve-
rò vxoris præfati Regis perſonam repræſentat, liquidò conſtat. Huiuſce itaq; regia
facultate fretus beatus ipſe pater ædiculam, Archangelo Michaëli dicatam, atque è
cuiuſdam monticuli cliuo, aliquantulum à præmemorata ciuitate Burgenſi diſtãtis,
eminentem occupauit, inibiq; aliquandiu ſubſtitit. Cœptam autem peregrinationem
continuaturus ſeraphicus pater vnum vel alterum ex ſocijs, qui eius curam gereret,
quiq; accedentes ad Religionem Minoritico habitu indueret, eadem in ædicula reli-
quit. Sed cùm is locus fratribus minimè faueret, ab ipſis poſt aliquot annos derelictus,
atque

atque alius (de quo impræſentiarum) multò commodior, multoq; auguſtior, ab eo tamen non ita diſtans, acceptus, admiſſuſq; extitit. Quando autem id acciderit, non ſatis conſtat. Si tamen authentico cuiuſdam Petri Diaz eccleſiæ Burgẽſis canonici, qui pinguem ſatis eleemoſynam ad eius conſtructionem reliquit, teſtamento fides adhibenda ſit, præfatus hic conuentus, qui poſtmodum beatiſſimo patri Franciſco ſacratus euaſit, quiq; longiuſculus à mœnibus diſtans 60. fratres commodè ſatis continet, ante annum Domini 1230. idq; ex diuerſis (vt facilè crediderim, nam hac de re nullũ extat monumentum) eleemoſynis, originem ſumpſit. His, quæ ſuperius diximus, aſtipulari videtur apoſtolicum Innocentij IIII. Pont. max. diploma, in huiuſmet loci archiuis aſſeruatum, datumq; anno Domini 1240. quo certa annorum de iniunctis pœnitentijs quantitas fidelibus, adiutrices manus ad huius loci conſummationẽ porrigentibus, ex apoſtolica auctoritate relaxatur. Eſt autem hic conuentus, licèt tanta antiquitate præditus, affabrè atque elegantiſſimè conſtructus, gaudetq; ampliſſimis, amœniſſimiſq; hortis, necnon & neceſſarijs officinis, atque pulcherrima eccleſia: in altero cuius ſacello, ſeraphico eidem patri Franciſco ſacrato, (niſi nos vulgaris quædam traditio fallat) religioſiſſimus quidam pater, atque eiuſdem ſeraphici patris ſocius tumulatus eſt: cuius nomen nos latet. In præfata verò Archangeli Michaelis ædicula tria primitiuorum illorum patrum Franciſcanorum corpora humata iacẽt: quæ anno Domini 1569. dum fortè fortuna ipſa ædicula reædificaretur, integra omnino, carnibus tamen conſumptis, vno & eodem in loco apparuerunt, & ab vniuerſa ferè ciuitate viſa ſunt. Qua etiam de cauſa is locus in magna eſt apud Burgenſes veneratione. Cùm deuotus quidã Petrus à Renuntio eius oppidi Tardajos Hiſpanicè nuncupati, diſtatq; Burgis ſex mille paſſibus, accola, qui Franciſcanos inde tranſeuntes humaniſſimo hoſpitio excipere ſolitus erat, in grauem infirmitatem incidiſſet, atque morti, iuxta reuelationem ſibi diuinitus factam propinquus aliquot ex hoc conuentu fratres, qui ſibi moriẽti adeſſent, euocari iuſſiſſet: nec illi, itineribus altiſſimis niuibus obſeſſis, eius votis ſatisfacere potuiſſent: adfuêre ex inſperato duo grauiſſimi Franciſcani circa medium noctis, quorum ſenior infirmo plura de cœleſti Regno, deq; vita beata propoſuit, aperuitq; atq; tamdiu adfuit, quouſq; animam ſuo Creatori ille redderet, reſtitueretq;. Eo tamen vita functo, vt primùm eius animam Deo opt. max. de religioſo more ambo commendarunt, omnibus interim, qui defuncto aderant, ſalutatis, receſſerunt: nec ab aliquo ſuperuenientium poſtea fratrũ agniti ſunt. Qua de cauſa tum à fratribus, tum quoq; à ſęcularibus is rei euentus ſingulari Dei beneficio tributus extitit. Præterea cuidam præfati Petri à Renuntio filiæ grauiſſimè infirmanti, quæ poſt cari parentis obitum tranſeuntes Franciſcanos ad ſe declinare voluit, adfuit ſeraphicus pater Franciſcus, qui ſe ex tempore integræ ſoſpitati reſtituit, atq; de obitus die certiorem reddidit. Hæc autem, quæ & veriſſima ſunt, ideo in medium afferre volui, vt innoteſcat, quantæ apud Deum ſit æſtimationis quicquid Chriſti pauperibus, præcipuè verò religioſis patribus ob eius amorem impenditur, erogaturq;.

De conuentu S. Franciſci Iuliobrigæ ſeu Logronij. Conu. II.

CVM ſeraphicus pater Franciſcus Iuliobrigenſis cuiuſdam nobilis cognomine Medrani, qui tunc fortè ſub Regis Caſtellæ ſignis aduerſus Nauarræ Regem militabat, filium grauiſſimo morbo laborantem è mortis faucibus, anno Domini 1214. in ipſo Hiſpaniarum ingreſſu eruiſſet, priſtinæq; ſoſpitati reſtituiſſet, pater gratias pro tanto beneficio recepto relaturus, eum iam longiuſculus præcedentem à cępto itinere reuocauit, ac Iuliobrigam, quæ Cantabrorum ciuitas eſt, reuerti compulit, nec non & propriam domum, contiguoſq; hortos ad ſe pertinentes ſibi ad huius conuentus ædificationẽ liberaliſſimè contulit. Hanc beatiſſimus pater libentiſſimè admiſit, ac in monaſterij formam tranſlatam alteri ex ſocijs commiſit. Fuit autem hic conuentus, cuius maius ſacellum præfati equitis Medrani ſucceſſoribus in ſepulturam patronatus iure deſeruit, primus eorum omnium, quos ſeraphicus ipſe pater apud Hiſpanos erexit. Cæterùm hęc ſacra domus, quę & ex diuerſis fidelium eleemoſynis conſtructa extitit, atque beatiſſimo eidem patri poſt eius mortem ſacrata euaſit, amœniſſima eſt: cùm à

præfata

A præfata ciuitate Iuliobriga aliquantulum diſtãs,ad fluminis Iberi marginem ſita ſit, pulcherrimoq; gaudeat proſpectu. Beatus etiam pater Bernardinus de Senis,dum Logronium tranſiret,alterius Logronienſis filium è cœnaculo lapſum,omninoq; extinctum ad vitam reuocauit: & prohibitus à nauclero ne nauim ingrederetur, ſtrato ſuper flumen Iberum palliolo,ad alteram continentis partem ſimul cum ſocio traiecit. Quod vt primùm proximioris oppidi, cui Puebla Hiſpanicè nomen eſt, diſtatq; bis mille paſſibus à Logronio, accolæ reſciuerunt, & edita lege ſtatuêre,vt quicunq; ille eſſet Franciſcanus gratis ad alteram fluminis marginem huiuſmodi nauigio in poſterum traijceretur, & vt natalitius eiuſdem beati patris Bernardini dies feſtiuè omnino apud ſe transfigeretur. Commorantur denique hoc in conuentu quadraginta fratres.

De conuentu S. Franciſci Tudelæ. Conu. III.

B CERTISSIMVM apud Tudelanos eſt ſeraphicum patrem Franciſcum, dum in Galleciam tenderet, per ſe tranſiuiſſe, atque conuentum non longè à Tudela Vaſconum,communiq; ciuitate extruxiſſe. Qui quidem conuentus,cùm per centum quinquaginta annos,eoq; amplius ibidem conſtitiſſet, ingraueſcente inter Nauarræ atque Caſtellæ Reges cruentiſſimo bello, quòd ciuitati plurimùm incommodi,hoſte ſuperueniente,allaturus eſſet,dirutus, atq; ad terram deiectus eſt. Quamobrem Paulus II. Vaſconum (hos vulgò Nauarros vocant) Rex,idq; ex Gregorij XI.Pont.max. facultate ſibi(anno Domini 1372.facta,alium (de quo impræſentiarum) multò auguſtiorem,multoq; commodiorem, ſub ſeraphici patris Frãciſci inuocatione, intra prę-fatæ ciuitatis Tudelanæ mœnia ædificari iuſſit. Eo tamen è viuis immatura morte C ſublato,cùm præfatus conuentus ſub fabrorum, latomorumq; manibus remanſiſſet, Carolus II. eorundem Vaſconum Rex,atq; Carolus eius filius, & ſucceſſor quicquid ad operis perfectionem deſiderari poterat,liberaliſſimè contulêre. Huius denique conuentus eccleſia,in qua ſereniſſima Ioanna Aragonum Regis filia, atq; Ferdinandi V. Hiſpaniæ Regis ſoror,& eiuſdem nobilitatis heroina Ioanna Portugaliæ infans, atq; Alphonſi Vaſconum Regis vxor, & plures alij ex regia ſtirpe originem ducentes diuerſis in mauſoleis affabrè elaboratis tumulati ſunt,cùm ruinam omni ex parte minaretur,à reuerendiſſimo quodam Tyri Archiepiſcopo reædificata extitit.Extat in maiori eiuſdem eccleſiæ ſacello, ad latus ſacro decantãdo Euangelio deſtinatum, B.P.ac magiſtri Gerardini ſepulcrum: cuius corpus,cùm anno Domini 1433. ſepulturæ traditum eſſet,fortè fortuna poſt 70. annos exhumatum integrum omnino atq; illæſum D comparuit. Quapropter inde ad præſens ſepulcrum elegantiſſimè fabrefactum à nobili Varaizorum familia, retenta interim ſibi ex maxima deuotione antiquiori eius ſepultura,tranſlatum extitit: & ſingulari quadam deuotione à Tudelanis colitur Extat & ſacellum, diuo Bernardino de Senis ſacrũ, in quo plura indies miracula ad eius inuocationem contingunt. Cùm itaque hic conuentus, qui & à viginti fratribus frequentius incolitur, & ad nobilem Henriquiorum de Carra familiam patronatus iure pertinet, Conuẽtualibus Franciſcanis patribus olim ſubiacuiſſet, ab ijs ad huius Prouinciç fratres,ex Pij V.Pont.max.decreto,anno Domini 1567.deuolutus eſt.In huius deniq; loci tabellario plura inuenire licet tum pontificia, tum quoq; regia diplomata, Minoritarum priuilegia atque immunitates concernentia: ſed quæ alibi ſæpius in medium producta ſunt atq; exarata:qua etiam de cauſa ea ſilentio præterire decreui.

E *De conuentu B. Mariæ Minorum Viruieſcæ. Conu. IIII.*

EX octo conuentibus, quos beatus pater Lopetius à Salinis,inſignis Obſeruantiæ regularis apud Hiſpanos propugnator, ante generale Capitulum Bononiæ, anno Dominicæ incarnationis 1455. reuerendiſſimo patre fratre Iacobo à Mozanica totius Franciſcani Ordinis generali Miniſtro eius Præſide celebratum, ſub arctiſſima diſciplina, atque ſub ſanctiſſimis legibus ædificauerat, is eſt vnus, (de quo & impræſentiarum) qui aliquantulum à Viruieſca Caſtellæ oppido, in honorem beatiſſimæ virginis Mariæ Minorum, erectus conſpicitur, & à viginti quatuor fratribus, quorum plures ſub vno prælectore philoſophicis literis incumbunt, frequentius inhabitatur.

Fuit

Fuit autem conſtructus, idq; ex diuerſis fidelium eleemoſynis, anno Domini milleſimo quadringenteſimo decimo ſecundo, & ab eo, tamquam ab antiquiori & digniori, ſanctæ Mariæ Minorum Cuſtodia, cuius primum Cuſtodẽ pręfatus beatus pater Lopetius à Salinis egit, pręmemorato in generali Capitulo erecta, denominationẽ ſumpſit. A

De conuentu S. Bernardini Poza. Conu. V.

PRÆSENS conuentus, beato patri Bernardino ſacratus, atque ad tertium lapidem ab eo oppido, cui Poza Hiſpanicè nomen eſt, erectus ſecundum obtinet locum inter eos, quos beatus pater Lopetius à Salinis (de quo paulò ſuperius) ſub regularis Obſeruantiæ auſpicijs ædificandos curauit. Fuit autem conſtructus non longè ab anno Domini milleſimo quadringenteſimo decimo quinto, idq; ſumptibus cuiuſdam Marchionis de Poza. Qua etiam de cauſa eius ſucceſſores in omni euentu beneficos experitur. Quia verò præfata hæc domus maxima fruitur quiete, & nihil, aut certè parum de antiquo illo rigore, in quo antiquitus fundata fuit, temporis ſucceſſu remiſit, 15. Recollectis huius Prouinciæ fratribus impræſentiarum deſeruit. B

De conuentu S. Franciſci Veloradi. Conu. VI.

CVM beatus pater Lopetius à Salinis antiquiorem conuentum, beatiſſimo patri Franciſco aliquantulum ab oppido Velorado antiquitus erectum, ad meliorem frugem correxiſſet, atq; regularis Obſeruantię ritibus & moribus ex apoſtolica auctoritate informaſſet, recrudeſcente inter Nauarræ atq; Caſtellæ Reges bello, oleum (vt aiunt) atq; operam perdere coactus eſt. Cùm enim præfatus conuentus pręfato oppido à parte poſteriori propinquus, hoſte ſuperueniente, non ita contemnendum diſcrimen oppidanis afferre poſſet, ſolo æquatus extitit. Rebus tamen inter vtrunq; Regem compoſitis à pientiſſimo quodam Comite de Aro, idq; ex maxima, qua in præfatum beatum patrem Lopetium à Salinis ferebatur animi propenſione, atque ex facultate Eugenij IIII. Pont. max. eidem beato patri facta, anno Dominicæ incarnationis 1441. reædificatus eſt. Hic deniq; conuentus, qui & à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes, ante 150. annos deriuauit, & ante annum ſalutis noſtræ 1350. primò in lucem prodijt, à 25. fratribus impræſentiarum incolitur. C

De conuentu S. Bernardini de Monte. Conu. VII.

CVM beatus pater Lopetius à Salinis eximius regularis Obſeruantiæ cultor eſſet, ſuoſq; fratres ab omni ſæcularium frequentia atq; familiaritate ſemotos cuperet, hunc conuẽtum ab inclyto Comite de Aro, cui ipſe à ſacris confeſſionibus erat, inter aſperos quoſdã atq; ſolitarios montes, ſeſquimilliari ab oppido Fraxineto (vulgò Freſneda) B.P. Bernardino de Senis erigendum, atq; ædificandum curauit. Contigit autem id circa annum Dñi 1440. Aliam quoq; domũ, B.P. Antonio de Saltu ſacratã, ad tertium tantùm lapidem ab hoc conuentu conſtruxerat idem B. P. Lopetius à Salinis. Quam tamen huius Prouinciæ patres, quòd plurimis difficultatibus quateretur, quòdq; altera alteri ob nimiam viciniratem impedimento eſſet, omnino deſerendam ex capitulari decreto ſtatuerunt. Hoc deniq; in conuentu, quod & 20. fratres frequentius inhabitãt, R.P.F. Bernardus à Freſneda, qui catholico Hiſpaniarum Regi Philippo II. à ſacris confeſſionibus fuit, quiq; Conchenſis, poſtmodũ verò Cordubenſis Eps, ac tandẽ Cęſarauguſtanus extitit Archiepiſcopus ſuę Religionis incunabula trãſegit. D E

De conuentu Dominæ noſtræ de Vico. Conu. VIII.

QVOD deuotiſſima glorioſæ Virginis imago potẽtiſſimo cuidã Mauro, cui Canis de Vico nomen erat, ex inſperato apparuiſſet, is maxima religione tactus ruralem domum, quam ſeſquimilliari ab oppido Arnedo poſſidebat, in eccleſiã Deiparæ Virgini dicatã transformandam, atq; præfatam imaginem ibidẽ collocandam curauit. B. igitur P. Lopetius à Salinis, cùm pientiſſimis, ac de Frãciſcana Religione optimè meritis Petro Ferdinandez à Velaſco, eiuſq; coniugi Beatrici Manriquæ Arenſiũ Comitibus, quibus & præfatum oppidum Arnedo tunc parebat, familiariſſimus eſſet,

præfataq;

A metis coruſcaret miraculis,& eccleſiam ab iiſdem heroibus impetrauit, & conuentum tum ex eorum,tum quoque ex aliorum fidelium facultatibus ſibi annecti, anno à partu Virgineo 1456. fecit. Cœterum præfatus hic conuentus, qui & à 26. fratribus, quorum duodecim ſub vno prælectore Philoſophiæ operam nauant, commodiſſimè inhabitatur,conuicinis populis, ob frequentia miracula, quæ meritis ſanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ ad præfatam imaginem indies contingunt, commendariſſimus eſt.

De conuentu S. Mariæ apud S. Dominicum Calciatenſem. Con. IX.

NOVERAT, idq; ex multiplici experientia, R. P. Lopetius à Salinis contéplatiuę vitæ ſtudioſiſſimus,quantopere ſolitudo religioſis viris patrocinaretur: quapropter quotquot ferè conuentus erexit,eos ſolitarijs in locis, atq; ab hominum frequentia longè ſemotis ędificandos curauit.Ex eorũ itaq; numero fuit is, qui eius ſuaſu ad 5. lapidem ab eo oppido, cui ſanctus Dominicus Calciatenſis nomen eſt, atque longiuſculus ab oppido Cidamonio ab ſtrenuo Duce Innico Ortitio à Stunnica,à quo nobiliſſima Stũnicarum familia originem ducit, in honorẽ glorioſiſſimæ virginis Mariæ de Angelis,anno à partu Virgineo 1456.ædificatus extitit. Qui tamen conuentus, cùm iſtius Prouinciæ fratribus poſtmodum minus deſeruiſſet,ab ipſis derelictus, atq; alius longè commodior prope pręfatum oppidum ſub eadem inuocatione tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis ciuiũ facultatibus, anno Domini 1535. à fundamentis ad apicem vſq; coſtructus fuit.Quia verò R.P.F.Bernardus à Freſneda plura tapetia, eaq; pretioſiſſima, pluraque ſacra veſtimenta,ac plura denique vaſa tum aurea, tum quoq; argentea diuino cultui deſtinata huic conuentui ex apoſtolica Pij V.atq; Greg.XIII. C ſummorum Pontificum auctoritate reliquit,moriens anno Dñi 1577 ex teſtamento in maiori eius ſacello patronatus iure ſepeliri voluit.Qui & ab iiſdem ſummis Põtificibus impetrauit, ne ſub grauiſſimis pœnis,atq; cenſuris præfatorum ſiue veſtimẽtorũ,ſiue tapetium,ſiue etiam vaſorum,aliquid aut diuendi, aut alienari quoquo modo à quopiã poſſit. A cętero ſacra hęc domus,quæ & à 22.fratribus incolitur,quodã diui Philippi Apoſt.oſſe,ſibi à pſato R. P. F. Bernardo à Freſneda dono dato,religiosè honeſtatur.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Nauarrettæ. Conu. X.

EIVS oppidi,quod Nauarrette vulgò nuncupatur,Duciſq; Nagerani imperio ſubeſt, incolæ, quòd ægrè ferrent antiquum Minoriticum conuentum mille paſſibus ab oppido diſtare, eum à fratribus relinquendum, atque hunc, ſanctiſſimæ Mariæ de Ieſu dicatum, tum ex priuatis, tum quoque ex publicis facultatibus ad centum tantùm paſſus à ſe, anno Dominicæ incarnationis 1555. ædificandum,atque ab eiſdem fratribus acceptandum curarunt. Pertinuit, idque plurimis annis, hic conuentus, qui & à 18. fratribus inhabitatur, ad Prouinciæ Conceptionis patres:ſed cùm illis, quòd longius à cœteris diſtaret, minus deſeruiret, huius verò Prouinciæ religioſis opportunè adeſſet, pro alio ex vtrorumque voto commutatus eſt.

De conuentu S. Mariæ de Campo Cornagi. Con. XII.

CVM pientiſſimi heroës Ioannes à Luna, eiuſq; vxor Maria à Luna oppidi Cornagi temporales Domini Minoritas ſingulari pietate, atque ſumma beneuolentia complecterentur,ruralem domum,atque ædiculam ſub inuocatione ſanctæ Mariæ E de Cãpo ſibi annexã,à patribus Ciſterciẽſibus iuſto pretio emptã,in monaſteriũ, 16. cõtinendis fratribus omnino accommodatum,transferendã,atq; cęteris huius Prouinciæ conuentibus ex Nicolai V.Pont.max.auctoritate adijciendam curarunt. Diſtat præfatus hic conuentus non multùm ab oppido Cornago:cuius patronatus ius,cùm ad præmemoratos eius fundatores pertineret,in fratrum fauorẽ, perſoluta certa pecuniarum quantitate,anno Dñi 1466.ceſſit.Quod tandem legitimis de cauſis tum ex R. P. huius Prouinciæ Miniſtri,tũ quoq; ex cœterorum, quorum ex munere intererat, patrum decreto ad eorundem fundatorum ſucceſſores,nempe Aluarum à Luna, atque eius vxorem Mariam Curiel,anno Domini 1582.regreſſum eſt.Quamobrem princeps huius loci ſacellum tum eis, tum quoque eorum ſucceſſoribus humandis deſeruire debet.

De conuentu S. Stephani Borgis. *Conu. XII.* A

PROSPECTVRVS B.P.Lopetius à Salinis ſuis fratribus,qui indies magis magisq; numero augebantur,antiquũ eremitoriũ,prothomartyri Stephano ad 5.lapidẽ à Burgẽſi ciuitate erectũ,ſibi à R.Ludouico ab Acunia Burgenſiũ tunc Epiſcopo,cuius eæ partes erãt,ſupplex concedi petijt.Quod tandẽ vt primùm anno Dñi 1458.obtinuit,illud in iuſtũ,humilẽ tñ atq; impolitum,conuentũ euehendũ curauit. Cùm autẽ nobilis heros Petrus Gironius Vterinus præfati Epiſcopi frater,atq; Valpoſtanus Archidiaconus,cuius ſtudia erga Frãciſcanã Religionẽ,atq; officia quãplurima extitẽre hunc ipſũ cõuentũ ex domeſticis facultatibus ampliaſſet, atq; in meliorẽ formã tranſtuliſſet,patronatus iuſtũ ſibi,tũ quoq; ſuis hæredibus acquiſiuit Qua ẽt de cã moriẽs in maiori eius ſacello tumulari voluit. Hoc in monaſterio, 16. F.Recollecti inhabitant. B

De conuentu S.Franciſci Miranda. *Conu. XIII.*

EA eſt profectò præſentis conuentus,qui non longè à Miranda Iberina Cantabrorum oppido ſub inuocatione B. P. Frãciſci ſurrigit,vetuſtas atq; antiquitas,vt nullo pacto quis eius author atq; fundator fuerit,quoue certo tẽpore ędificatus extiterit, inueniri potuerit.His accedit,quod ad Conuentuales Franciſcanos patres aliquando pertinuerit, & ab eis ſub Catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando V. atque Eliſabetha eius vxore ad eiuſdem inſtituti Obſeruantes tranſlatus ſit: & in ea tranſlatione quicquid ſcripturarum,ſiue monumentorum,in eius archiuis aſſeruabatur, deperditũ fuerit. Inhabitatur interim à viginti quinque huius prouinciæ patribus ac fratribus.

De conuentu S Franciſci Stellæ. *Conu. XIIII.* C

COMMENDAT non ita vulgariter Stellanorũ erga Franciſcanã Religionem beneuolentiã,atq; humanitatem hic conuentus, ſeraphico P. Franciſco ſacratus, qui Vaſconicæ ciuitatis,cui Stella Hiſpanicè nomen eſt,mœnibus clauſus,ex publicis eorundem facultatibus ab antiquo ędificatus extitit: quique à Conuentualibus Franciſcanis patribus Prouinciæ Aragoniæ ad Minoritas huius Prouincię Obſeruantes ex Pij V. Pont. max. mandato, anno Dominicæ incarnationis 1567. deuolutus eſt, & ab eorum 20. inhabitatur,& quodam oſſe vnius ex ſanctis Innocentibus,& altero ex lapidibus, quibus prothomartyr Stephanus lapidatus fuit, honeſtatur. Quo verò certo tempore fuerit ædificatus, deficientibus omnino ſcripturis, penitus ignoratur.

De conuentu S.Franciſci Nageræ. *Conu. XV.* D

QVOD eius habitatio fratribus minus commoda eſſet, is conuentus, qui ſub titulo ſanctæ Helenæ à monialibus inhabitatur,fuitq; anno Dominicæ Incarnationis 1517. ex xenodochio in monaſterium tranſlatus ab iiſdem religioſis an Dñi 1532. derelictus, atque alius non longè à Nagera Caſtellæ ciuitate ſub ſeraphici P. Franciſci inuocatione, ſumptibus tamen pientiſſimorum eiuſdem ciuitatis Ducum ſibi ſuffectus extitit. Cuius quidem princeps ſacellum exanima illuſtriſſimorum Antonij Manriquij de Lara, eiuſque coniugis Ioanna à Cardona Nagerenſium Ducum corpora nobiliſſimo excepit mauſoleo:idq; patronatus iure ſibi ex fundatione debito.

De conuentu S.Mariæ de Miſericordia Taſſaliæ. *Conu XVI.* E

CVM ſereniſſima Vaſconum Princeps Leonora Minoriticum hoc monaſterium ſub inuocatione Dei genitricis Marię de Miſericordia,an.à partu Virgineo 1468. ex Pauli II. Pont.max. facultate nõ procul à Taſſallia antiquiſſimo Vaſconũ oppido, atq; à Tubal Patriarchę Noë ex filio Sẽ nepote olim cõſtructo, ædificari iuſſiſſet, atq; proximã S.Sebaſtiani parochiã ſibi poſtmodũ, Innoc.VIII. Pont.max.annuente,annectendũ curaſſet,eũ S.Sebaſtiani nomine in poſterũ appellandũ voluit. Cũq; præfatũ monaſteriũ,quod & à 20. fratribus inhabitatur,per integros 100 annos Cõuentualibus Frãciſcanis patribus Prouinciæ Aragonię ſubiacuiſſet,Pio V.Põt.max.id ad Catholici Hiſpaniarũ Regis Philippi II. inſtantiã iubente,in Obſeruantũ huius Prouinciæ patrũ

ius,

A us,anno reſtitutæ ſalutis 1567. tranſijt. In cuius deniq; ſacrario articulus alterius ex digitis beati Sebaſtiani martyris quàmdiligētiſſimè aſſeruatur,& ab oppidanis ob frequentia miracula,quæ ad p̄fati mart.inuocationē ibidē cōtingunt,religioſiſſimè colit.

De conuentu S. Franciſci Olibæ. Conu. XVII.

HIC quoq; conuentus,qui aliquantulum ab Oliba(vulgò Olite)Vaſconum oppido à Carolo II. Nauarræ Rege,anno Dñi 1345. ſeraphico P. Frãciſco erectus fuit, à præfatis Cōuētualibus Franciſcanis Prouinciæ Aragoniç patribus Burgēſi huic Prouinciæ,an.Dñi 1567.ex Pij V. Pon.max.decreto acceſſit;ſed à 12.tãtùm fratribus, collã pſis aliqua ex parte eius ædificijs, cū plures olim cōmodiſſimè exceperit inhabitatur.

De conuentu S. Franciſci Alphari. Conu. XVIII.

B CVM F.quidam Minor nomine Didacus à Preiano monaſterij beatiſſimæ Mariæ de Vico accola,obedientiæ facturus ſatis,Alpharum oppidum petijſſet, atq; fero-ciſſimum in ſe à quodam Martino de Leza,dum eius areã,ſacris in eccleſia S. Michaëlis operaturus,fortè fortuna pertranſiret concitatum canem ſigno crucis ſtrauiſſet,occidiſſetq;: Alpharēſes tãto permoti euētu Minoriticum hunc conuentum,quem & 16. fratres commodiſſimè incolunt , ex publicis facultatibus intra præfati oppidi mœnia à fundamentis ad vltimum vſque lapidem, anno à partu Virgineo 1547. erigendum, atque ſeraphico P. Franciſco,cui deuotiſſimi erant, ſtatuendum curarunt.

De conuentu S. Ioannis de Ramo. Conu. XIX.

C PLVRES proculdubio fortunæ viciſſitudines (ſi ita fari liceat)expertum eſt hoc monaſterium,ſiue potius eremitorium, diuo Ioanni de Ramo dicatum,atq; à 10. religioſis frequentius incultum:cùm à ſereniſſimo quodam Nauarræ Principe Ioannis eiuſdē Nauarrç,atq; Aragoniæ Regis & Blãchæ eius coniugis filio,atq; Ferdinãdi V. Hiſpaniæ Regis ex parte patris fratre in loco ſylueſtri atq; nemoroſo conſtructū,à Frãciſcanis Obſeruantibus primò occupatum extiterit:ac Conuentualibus eiuſdem Ordinis,ſed Prouinciæ Aragoniæ patribus ab ijs poſtmodum conceſſum,ad eorundē tandē huius prouinciæ Obſeruãtes,Pio V. Pont.max.id iubēte,anno Dñi 1567.regreſſū fuerit.

De conuentu S. Saluatoris Calagurrij. Con. XX.

CALAGVRRIVM antiquiſſima Hiſpaniæ ciuitas eſt, ex eaq; celebris ille Rethor D Quintilianus originē duxit.Cùm igitur Calagurritani,ſiue(vt alijs placet) Calaguritani Minoriticum quendã conuentū aliquantulum à mœnibus ſub inuocatione S. Saluatoris,anno Dominicæ incarnationis 1552. erigi feciſſent:eum poſt elapſos 18. annos,quòd fratrum ſaluti inſidiari videretur,deſerendum,aliũq; intra præfatæ ciuitãtis muros,atq; ſub eodem prorſus titulo conſtruendum curarunt. Quem & 15. fratres pro votis inhabitant:Accidit,dū huius conuentus eccleſia conſtrueretur,vt quidã Dominicus à Ciauarria natione Cantaber,atq; lapicida extra omnem ingenij aleam abſolutiſſimus,ad baculum offendens oculi effoſſionem pateretur, urq; eū manu ex terra collectū proprio loco cum maxima aſſeqnendæ ſalutis fiducia admouerēt, inquiēs. Digneris ſeraphice P. Franciſce mihi miſerrimo in tanta calamitate adeſſe, Mirabile dictu! Vix huiuſcemodi ſermonem abſoluerat,quando integram ſoſpitatē aſſequutus eſt.

E

De conuentu S. Victoris. Conu. XXI.

CVM B. Victor,poſt functum per plurimos annos cum maxima laude atq; ſolicitudine in oppido Ceraſo(Hiſpanicè Cereza)Parochi officiū, quietiorē atq; aſperiorem vitam anhelans in editum quendam atq; ſalebroſum montē ſeceſſiſſet,indeque poſt elapſum ſeptennium,ad Angeli cuiuſdam monita præfatum oppidum eodē Parochi officio functurus repetijſſet,ab impijs Saracenis,quòd publicè in Maumetiſmū inuectus eſſet,quòdq; Chriſti fidē palã p̄dicaſſet, ibidē cruci affixus,atq; capite plexus eſt. Quod tãdē à cruce depoſitus manibus accipiēs,nō ſecus ac alter Dion. Areop. ad 1500. vq; ſpaſſus detulit,ibiq; in Dño quieuit. Cuius venerabile corpus Chriſtifideles oppidi

Ceraſi habitatores ibidem honorificè tumulandum, atque eremitorium ſibi dicatum A
eodem in loco erigẽdum curarunt. Hoc poſtmodum Dominicani patres ampliatum, atq; in monaſterij formam redactum per aliquot annos inhabitarunt, occuparuntq́. Sed cùm ab eis legitimis de cauſis derelictum in quorundam ſæcularium ſacerdotum ius ceſſiſſet, ad huius tandem Prouinciæ fratres ex apoſtolica auctoritate, Petro Ferdinandez à Velaſco Caſtellæ Comeſtabili, cui oppidum Cereza ſuberat, id maximè ſolicitante, anno à mundi redemptione 1559. deuolutum eſt. Cæterùm hic locus, qui & à 16. fratribus plerunque inhabitatur, omnibus in gyro deuotis populis ob frequentia miracula, quæ ad ſancti Victoris ſepulcrum contingunt, commendatiſſimus exiſtit.

De conuentu B. Mariæ de Linaribus. *Conu. XXII.*

SANE, ſi iuxta antiquitatis ſeriem cuique conuentui propria ſedes aſſignanda veniret, quod nobis, idq; plurimis de cauſis à propoſito nõ eſt, præſens locus glorioſiſſimę virgini Mariæ de Linaribus ad prærupti cuiuſdã montis radices in loco ſylueſtri, B
atq; ab hominum frequentia procul, inſuper & ad 3. lapidem ab eo oppido, quod Hiſpanicè Velorado nuncupatur, erectus inter priores atq; antiquiores annumerandus foret: cùm à B.P. Lopetio à Salinis, ſumptibus tamen pientiſſimi cuiuſdam Caſtellæ Comeſtabilis, circa annum à partu virgineo 1443. ex pauperrima materia atque anguſtè ſatis, qua etiam de cauſa à 6. tantùm fratribus inhabitatur, constructus fuerit. Hunc ſiquidem conuentum, ſiue potius eremitoriolum, ob eius ſolitudinem atque pauperiem, B.P. Lopetius veræ paupertatis cultor ſibi in habitationem delegerat, in eoq; vltimum perfectionis gradum aſſequutus eſt. Hinc præterea, niſi ad luſtrandas cœteras ædes ſibi ex Cuſtodiatus munere commiſſas, rarò egrediebatur. Hinc tandem C
Methymnam de Pomar, (cuius inferius in Cantabriæ Prouincia meminerimus) vt ſacras Caſtellæ Comeſtabilis confeſſiones exciperet, profectus, diem ibidem clauſit extremum, atq; in ſororum Clariſſarum eiuſdem oppidi monaſterio ſepeliri voluit.

De monaſterio S. Claræ Burgis. *Mon. I.*

PRAESENS monaſterium, quod à 70. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitatum, celebris ciuitatis Burgenſis mœnibus excluditur, antiquiſſimum profectò eſt, cùm anno Dñicæ incarnationis 1218. initium ſumpſerit. Idq; in parochiali quadam eccleſia, glorioſæ Virgini dicata: qua etiam de cauſa genitricis eiuſdem Virginis titulo ad obitum vſq; beatæ Claræ inſignitum fuit. Sed beata Clara inter ſanctos relata eius nomine in poſterum appellatum euaſit. Cùm autem præfatum hoc monaſterium omnimodam præ vetuſtate minaretur ruinam, à perdeuoto Ioanne à Salmantica Pollanco Burgenſi ciue, qui ab anno Dñi 1525. vſq; ad annum 1545. triginta coronatorũ millia in eius reædificatione conſumpſit, reſarcitus, refectus atq; ampliatus extitit. In cuius deniq; choro deuotiſſima, atq; admirandæ religionis ſoror Eliſabetha à Turri honeſto recõditur tumulo. Hæc ſiquidem cùm humilitatẽ, paupertatẽ, charitatẽ atq; cęteras virtutes quãdiligentiſſimè excoleret, atq; die quodã Dominico circa correligioſam infirmam intenſius occupata, & ſacramentali confeſſione, & ſacra communione, atq; etiam ſacro priuata fuiſſet, anxiuſq́; coram venerabili ſacramento preces funderet, ſibique culpam, ſi quam fortè incurriſſet, ſupplex condonari peteret, aſtitir ei ex inſperato religioſus quidam Minorita, qui & ſibi vtrunque ſacramentum miniſtrauit, & rem diuinam coram ſe fecit. Præterea plurimis chariſmatibus exornata certum ſui obitus diem, Deo ſibi reuelante, prænoſſe meruit ſancteq; obijt. D E

De monaſterio S. Claræ Stellæ. *Mon. II.*

HOC monaſteriũ, B. virgini Clarę ſacrũ, atq; aliquãtulũ à valle eius ciuitatis, cui Stella nomen eſt, erectũ, niſi nos vulgaris traditio fallat (nã quicquid ſcripturarũ in eius archiuis aſſeruabatur, id totũ atrox inter Nauarræ atq; Aragoniæ Reges bellũ abſũpſit) antiquiſſimũ eſt, & ante annũ à mundi redẽptione 1290. ſumptibus deuoti cuiuſdã mercatoris natione Galli, ſed cognomine Mõtanerij initiũ ſumpſit. Fuit nihilominus, ꝙ ad tertiã vergeret, ex ſumma. Sere. Blãcæ Nauarrẽſiũ Reginę liberalitate maiori ex

A ri ex parte reſarcitum, refectum, amplificatum atque plurimis, ijſque pretioſiſſimis ornamentis,& vaſis tum aureis,tum quoq; argenteis locupletatum. Cumq; Conuentualium Franciſcanorũ patrũ curæ, atq; diſciplinæ per plurimos annos ſubiacuiſſet, huius Prouinciæ patrum ſolicitudini à Pio V.Pont.max. idq; anno Domini 1567.commiſſum extitit. Inhabitatur vt plurimũ à 40.Vrbaniſtis ſororibus Clariſſis,gaudetq; ſaluberrima aura:qua etiam de cauſa religioſas cẽtenarias ibidẽ ſæpius inuenire licet.

De monaſterio S.Claræ Tudelæ. Mon. III.

NE, ad terram deiecto antiquiori ſanctæ claræ monaſterio, quod aliquantulũ ab ab oppido Tudela erectum,inſolentum militũ violentiæ,ingraueſcenre inter Nauarræ atq; Caſtellæ Reges bello,ceſſerat,Clariſſæ moniales eius accolæ per incertas ſe-
B des vagari cogerẽtur,pijſſimus Nauarræ Rex Carolus illis ſufficiẽtẽ fũdũ intra pfati oppidi Tudelæ mœnia,atq; pinguiſſimã eleemoſynã ad alterius ædificationẽ,an.Dñi 1359. ex maxima in Deũ pietate liberaliſſimè cõtulit.Vt igitur primũ præfatũ monaſterium abſolutũ extitit,ad ipsũ ſe moniales trãſtulẽre,inibiq; earũ 30.impræsẽtiarũ morãtur.

De monaſterio S.Claræ Caſtrilendij. Mon. IIII.

PERSEPE cogitanti pientiſſimæ heroinæ Sanctiæ de Rojas de finali iudicio,deq; ratione æquiſſimo Iudici reddenda venit in mentem vnius monaſterij ædificatio. Quãobrem,vt primùm à ſummo Ponrifice tunc ſedente facultatem obtinuit, hoc monaſterium, B.virgini Claræ ſacrum,Caſtrilendij, (vulgò Caſtil de Lences) qni Burgẽſis diœceſis pagus eſt,idq; vt 60.Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ eius accolæ quietius feliciusq;
C Chriſto ſponſo inſeruire poſſent,ex proprijs facultatibus,anno Domini 1389.à fundamentis extruendum,omninoq; abſoluendum,atq; honeſtis redditibus & prædijs locu pletandum curauit. In cõi huius monaſterij ſororum ſarcophago,dũ fortuitò defuncta quædã ſoror tumulanda veniret,inuentum fuit alterius monialis,à 20. & vltrà annis vita fũctæ, caput omnino incorruptũ, quod haud dubiè euidẽtiſſimũ eius sãctitatis ſignũ fuit.Quãobrẽ honeſtiori loco recõditũ in veneratione à cæteris ſororibus habet.

De monaſterio S.Claræ Viruieſcæ. Mon. V.

NON ſolum hominibus,ſed etiam & fœminis proſpectum voluit B. P. Lopetius à Salinis.Cùm.n.aliquot illis conuentus in ſumma paupertate,atq; regulari diſciplina ædificaſſet,adiecit,vt & iſtis monaſterium ſub ijſdem legibus, atq; ſub eodem ri-
D gore Viruieſcæ conſtrueret.Sed cùm pręfatum monaſterium,intra paupertatis limites erectũ,præ vetuſtate,atq; materiæ vilitate minaretur ruinam,adeò magnificè, adeoq; auguſtè à pientiſſima Mentia de Velaſco Arenſium Comitis,atq; Caſtellæ Comeſtabi lis filia,anno Domini 1523. reædificatum, immo & ampliatum extitit,vt facilè cum quouis alio de ſtructura,atq; de amplirudine contendere valeat.Reliquit ſiquidẽ præfata heroina ad huiuſmodi reædificationem 1500.annuos coronatos aureos,ea tamen lege poſita,vt cùm primùm omnibus ſuis numeris iuxta formam à ſe præſcriptam abſolutus eſſet, xenodochium ad excipiendos peregrinos, atq; ad ſenes, pauperes tamen & imbecilles,perpetuò ſuſtentandos ex ijſdem conſtrueretur. Sed cùm id monaſteriũ, deficientibus ſibi redditibus,minimè conſeruari poſſet,eiuſq; ſorores, quæ 35. numerum attingunt, nec eum ex fundatoris decreto tranſgredi ualent, ſumma pauperie
E grauarentur,dara eſt à Caſtellæ Comeſtabili, ad quem huiuſmodi reddituum adminiſtratio attinebat, opera, vt media eorum pars ex ſummi Pontificis diſpenſatione à præfatis ſororibus, quæ in ſecundam beatæ virginis Claræ Regulam verba fecerunt, ſingulis annis in poſterum reciperetur,& alia media in præfatorũ pauperũ atq; peregrinotum ius cederet. Quo tandem & iſtis & etiam illis ſatis, ſuperq; proſpectum eſt.

De monaſterio S.Mariæ de Bretoñera Veroladi. Mon. VI.

CVM honeſtæ aliquot atq; deuotæ fœminæ Veloradi religioſam atque honeſtiſſimam vitam, abſque vlla tamen voti emiſſione, in communi agerent, cuperentque Clariſſarum Vrbaniſtarum Regulæ aſtrsngi, id ſibi ab Innocentio VIII. ſum-

mo Pōtifice Auenionis tunc agente, anno Dominicæ incarnationis 1358.cōceſſum extitit. Vt igitur primùm huiuſmodi conceſſionem acceperunt,& monaſteriū, B. virgini Mariæ de Bretonera ſacrum,aliquantulum à præfati oppidi mœnibus ex collatis in medium facultatibus erigendū curarunt,& ipſum ſimul ingreſſę ſecundæ B. virginis Claræ Regulæ nomen dederunt. Sed huiuſmodi monaſterium,quòd exorto inter Nauarræ atque Caſtellæ Reges cruentiſſimo bello militum iniurijs plus ęquo expoſitum eſſet, ab eis poſt aliquot annos derelictum,cùm maiori ex parte corruiſſet:pace tamen præfatos inter Reges firmata,à B.P.Lopetio de Salinis idq; ex Burgenſis Epiſcopi facultate, anno Domini 1459.reſarcitum,atq; quibuſdam monialibus ex Viruieſcanō ſuperiori conuentu allatis,quę aduentantes virgines religioſis moribus imbuerent,inſtructū extitit. Cumq; nihilominus ex humiliori materia ędificatum non ita poſt multum temporis ad terram vergeret, ſumptibus pientiſſimæ heroinæ Mariæ à Velaſco Bernardini à Velaſco Caſtellæ Comeſtabilis filię refectum,immo potius denuò conſtructū fuit. Hæc poſtmodum nobilis virgo Religionem ibidem ingreſſa tantopere in omni virtute,atq; ſanctitate profecit,vt anno Domini 1557.paululùm antequam animam exhalaret,ſanctorum Apoſtolorum Petri,& Pauli,atq; Euangeliſtæ Ioannis præſentia dignari meruerit. Huic adijcere, libet admirandæ religionis ſororem Caſildē Calderoniā, cuius humilitas,atq; in perferendis infirmitatibus patientia incredibiles fuere. Cùm.n.ſupplex à Deo opt.max.petijſſet,vt pęnas pro exceſſibus in Purgatorio dandas ſibi in hac vita infligere dignaretur:igne ſacro,qui à pedibus ad humeros vſq; ſerpens eam omnino cōſumpſit,tacta nunquā vel ſubtriſtis viſa eſt, nec aliquid aliud ſuauius aut iucundius aliquādo tulit. Cōmoratur deniq; hoc in monaſterio 60. Clariſſæ ſorores Vrbaniſtę. A B

De monaſterio B. Mariæ de Rubo Viuarij. Mon. VII. C

VIVARIVM ad 6.lapidem à Burgenſi ciuitate diſtans eiuſdem diœceſis pagus eſt,atq; fortiſſimi herois Roderici Diez, (hunc Cid Ruy Diez Hiſpanicè nuncupant)qui innumeros Mauros ſtrauit,atq; plurimas ciuitates ab eis tyrannicè occupatas fortiſſimè expugnauit,recuperauitq;,natiuitate inſignis. Cùm igitur canonicorum Regularium Ordinis D. P. Auguſtini monaſterium ibidem ab antiquo erectū funditus à Mauris euerſum eſſet,à pientiſſimis Petro à Padilia,atq;eius cōiuge Eliſabetha Paciceo,idq; ex facta ſibi à Sixto IIII. Pont.max. facultate, in honorem B. virginis Marię de Rubo,anno Domini 1477. elegantiſſimè reædificatum, prædijs atq; poſſeſſionibus locupletatum,atq; Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis,quarum 30.ibidē impręſentiarū vſq; perſeuerant,in perpetuam habitationē traditum fuit. Erecta habetur hoc in monaſterio deuotiſſima quædam B.virginis Marię imago miraculis omnino inſignis,quæ cùm diu ſub terra latuiſſet,ſe ipſam cuidam paruulo,anno Domini 1251. miraculosè prodidit. D

De monaſterio S. Mariæ de Angelis Entrennæ. Mon. VIII.

SI quis vnquam de Aquilarij Comitum erga Clariſſas ſorores beneuolentia dubitauerit,hoc monaſterium Entrennæ, quę Caſtellæ oppidum eſt, glorioſiſſimæ virgini Mariæ de Angelis ab eorum prædeceſſoribus antiquitus erectum, atq; prædijs & redditibus locupletatum, eiſdemque ſororibus traditum præ oculis ponat. Ij ſiquidem heroës antiquam parrochiam, Beatæ virgini Mariæ de Barrionero ſacram, ex apoſtolica ſibi facta auctoritate in pulcherrimam eccleſiam ex domeſticis facultatibus transferendam, atque ſatis capax monaſterium triginta continendis ſororibus omnino accomodatum ſibi agglomerandum pientiſſimè curarunt. E

De monaſterio S. Helenæ Nageræ. Mon. IX.

NON ſemper hoc monaſterium S.Helenæ aliquātulum à Nageranę ciuitatis mœnibus erectum, ſub iiſdē habitatoribus perſeuerauit. Nam à prima ſui erectione ſub xenodochij forma pauperes,atq; peregrinos humaniſſimo excepit hoſpitio,poſtmodum verò in cōuētum euectum. Minoritis huius Prouinciæ fratribus per aliquot annos deſeruiuit:atqui tandem ab eis derelictum,& à pientiſſima Aldonza Manriquia de Lara dilatatum, redditibuſque, poſſeſſionibus, ac prædijs locupletatum Clariſſis ſororibus

A ribus,ſed Vrbaniſtis,anno à partu Virgineo 1561.in perpetuam habitationem collatũ
extitit. Voluit tamen præfata pientiſſima fundatrix, Aldonza videlicet Manriquia de
Lara, quæ & ab illuſtriſſimus Nagerenſium Ducibus prognata fuit, & virginitatem
perpetuò coluit, vt ius præſentis monaſterij patronatus penes generoſos Nagerenſiũ
Duces in poſterum eſſet, vtq; eius corpus in eius eccleſia tumularetur ſepelireturque,
quod executioni mandatum fuit. Inhabitatur interim ſacra hæc ædes à 30. ſororibus.

De monaſterio S. Claræ Arnedi. Mon. X.

ADFVTVRI oppidi Arnedi (cuius ſuperius mentio facta eſt) proceres Mariæ
Gomezulæ à ſancta Cruce, atque eius filiæ Annæ ab Angulo, nec non & deuo-
tis alijs quinq; feminis ex eodem oppido Arnedo oriundis, quę, ſumpto Tertiariarum
B ſororum Franciſcanarum habitu ſub legibus huiuſmodi ſororibus à ſummis Pontifi-
cibus præfixis, in communi viuere affectabant, xenodochium præfati oppidi muris
circumſcriptum eis in perpetuum vſum atque habitationem contulêre. Quod tan-
dem in conuentum euectum adeò floruit, vt earum triginta aliquando continue
rit, commodiſſimeq; aluerit. Cùm autem eius habitatrices in perfectiorem, atque ſtri-
ctiorem vitam in hiarent, relicta Tertiariarum norma in ſecundam B. virginis Claræ
Regulam de religioſo more, anno Domini 1561. verba fecerunt. Quia verò præfatus
hic locus ſumma pauperie laborat, à 30. tantũ Clariſſis impręſentiarum inhabitatur.

De monaſt. Conceptionis B. virginis Mariæ S. Gadeæ. Mon. XI.

AEDIFICARAT olim, anno ſcilicet Dominicæ incarnationis 1458. B. P.
C Lopetius à Salinis mille paſſibus ab oppido ſancta Gadea monaſterium, à Mino-
ritis Obſeruantibus inhabitandum. Hoc poſt 70. annos tranſactos, nempè anno 1526.
in elegantiorem auguſtioremq; formam translatum, ædificijsq;, nec non & plurimis
redditibus locupletatum pientiſſimus quidam Caſtellæ Præfectus, (hunc Adelanta-
do de Caſtilla vulgò appellant) eiuſque cariſſima vxor, Maria Manriquia nomine,
Conceptioniſtis ſororibus tradiderunt. Cumque polliciti fuiſſent erecturos ſe quo-
que ad inſtar collegij conuentum, in quo duodecim Minoritæ ſtudentes, ſub vno
aut altero eruditiſſimo prælectore, ſacris literis felicius vacarent, qui & eorum, atque
ſuorum poſt ipſos ſucceſſorum ſumptibus & eleemoſynis alendi munificentiſſimè ve-
nirent, promiſſis immatura morte præuenti ſtare non potuerunt, nec quod piè ac ſan
ctè propoſuerant executioni mandare. Eo igitur factũ eſt, vt præfatum collegiũ iam ſe-
D mi conſtructũ optato fine caruerit, & vt hic conuẽtus penes pręfatas Conceptioniſtas
moniales, quarum 25. ibidem in hodiernam vſq; diem perſeuerant, omnino remãſerit.

De monaſterio Matris Dei Iuliobrigæ. Mon. XII.

MONASTERIVM (de quo impræſentiarum) ſanctiſſimæ matri Dei 100.
paſſibus ab antiquiſſima ciuitate Iuliobriga (vulgò Logroño) erectum, atq; à 36.
Conceptioniſtis ſororibus plerunq; inhabitatum, deuotiſſimi Ioannes Encifius primus
Caroli V. Germanorum Imperatoris ac Hiſpaniæ Regis Quæſtor, atq; cariſſima eius
vxor Maria à Gaona ex mera in Deum pietate, atque in ſacrũ immaculatæ Conceptio-
nis beatę virginis Ordinem animi propenſione, communibus ſumptibus, anno à partu
Virgineo 1531. à fundamentis exædificandum, redditibusque locupletandum, atque
E religioſiſſimis ſex ſororibus ex Conceptioniſtico conuentu Toletano allatis, quæ con
fluentes virgines religioſis ritibus atque moribus imbuerent, tradendum, conferen-
dumque curarunt. Ex his ſex ſororibus duæ præfatorum fundatorum filiæ erant.

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Burgis. Mon. XIII.

DE præſenti monaſterio, Conceptioni Deiparę virginis Mariæ dicato, atq; Burgis
ex communibus pijſſimorum coniugũ Antonij Salazarij Burgenſis Ephori atq;
Catharinæ ab Aſtudillio paucis ab hinc annis erecto, hęc tantùm dicẽda atq; in mediũ
afferenda occurrunt, quòd videlicet 20. Conceptioniſtas ſorores non ſatis commodè
contineat, quòdq; redditibus vacãs paupertie grauetur. Et hæc de Burgenſi Prouincia.

PROVIN-

PROVINCIA ANGELORVM.

A CVM pientiſſimus Ioannes à Sotto maior Bellalcazarenſium Comes, ſæcu-
culo eiuſq; illecebris vale dicturus, ad Hieronymitas monaſterij ſanctæ
Mariæ de Guadalupe patres confugiſſet, illisque ſub eorundem habitu
& norma aliquandiu conuixiſſet, arctioris tamen vitæ deſiderio flagrans,
ſumpto prius Minoritico habitu de manu Sixti IIII. Pont. max. in Vm-
briam, patribus Prouinciæ S. Franciſci cohabitaturus, ſeceſſit. Cumq; ab eodem ſum-
mo Pont. vt ex fratre nepotis, pupilli omnino atque Comitis curam gereret, tuto-
remque ageret, coactus in Hiſpaniam anno Domini 1476. traieciſſet, Caſtellæ Pro-
uinciam, vt iniuncto muneri felicius ſatisfacere quiret, ex tempore petijt, ibidemq;
B aliquandiu commoratus eſt. Antiquioris tamen popoſiti memor apoſtolicas quaſdā
literas, quibus vnam vel alteram domum, in qua ſanctam paupertatem iuxta Fran-
ciſcanæ Regulæ exigentiam excoleret, ſibi erigere liceret, à ſummo Pontifice Innocen
tio VIII. idq; interuentione ſereniſſimæ Eliſabethæ Hiſpaniæ Reginæ, anno à mun-
di redemptione 1489. impetrauit. Cùm igitur, huiuſmodi pontificiam conceſſionem
ſibi factam ex bona patrum venia exequutioni mandaturus, Rupellenſem Prouinciæ
Turoniæ conuentum eodem anno 1489. adijſſet, id à P. F. Ioanne Chroyn generali
Franciſcanæ Obſeruantis familiæ Vltramontanæ Vicario, atque à cæteris patribus,
quorum intererat, capitulariter ibidem congregatis retulit: vt videlicet duos conuen-
C tus, qui tamen ſub Cuſtodiæ titulo Prouinciæ Caſtellæ ſubeſſent, iuxta apoſtolicum
Innocentij VIII. diploma, in Mariano monte (Hiſpanicè ſierra morena) conſtruere
poſſet. Reuerſus tandem in Hiſpaniam ædiculam ſiue potius eremitorium, ſanctiſſi-
mæ Mariæ de Angelis ſacrum, in quodam ſyluestri montis Mariani loco ex humili
materia, atq; opere tumultuario ædificauit, illiq; per quinque continuos annos, nem-
pe ab anno 1490. vſq; ad annum 1495. quo ex hac vita ad aſtra migrauit, ſub Cuſtodis
titulo præfuit, atq; feliciſſimū huic Angelorum Prouinciæ initium dedit. Cùm igitur
ſolerti fratrū cura 12. alij conuentus prȩfato S. Mariȩ de Angelis monaſterio, infra 27.
annorum ſpatium, acceſſiſſent, data fuit in Capitulo generali Romæ anno Dñi 1517.
D celebrato eius patribus facultas, vt huiuſmodi Cuſtodiā ad Prouinciæ dignitatē pro-
mouere poſſent. Illi itaq; coacto, anno ſequenti, qui fuit à partu Virgineo 1518. in Bel-
lalcazarenſi conuentu de religioſo more Capitulo, & Cuſtodiam in Prouinciā, ſub eo-
rundē Angelorū titulo, iuxta factā ſibi facultatem, euexerunt, & religioſiſſimum P. F.
Franciſcū Angelorum, qui & aliquando eius Cuſtos, dum Cuſtodiæ limitibus circum-
ſcriberetur, fuerat, poſtmodumq; Generalis totius Ordinis Miniſter, ac tandem S R.E.
Cardinalis fuit, in prouincialē eius Miniſtrū elegerunt. Prodijt itaq; nobis hȩc Angelo-
rum Prouincia, idq; anno Dñi 1518. ſuiq; authorē habuit V.P.F. Ioannē à Sotto maior,
aliàs de la Puebla. Prȩterea S. Gabriëlis Prouinciam quodāmodo peperit. Nam religio-
E ſus P.F. Ioannes à Guadalupe eius fundator iſtius alumnus fuit. Eſt autē ſita hæc Pro-
uincia in Mariani montis, atq; eius patriæ, cui Eſtremadura Hiſpanicè nomen eſt, con-
finio: & ab Oriente Cordubenſē diœceſim, ſed ab Occidente Legionenſē prioratū con-
terminos habet. A meridie verò præfato monte Mariano, atque Bæti fluuio contigua
eſt: atqui ab Aquilone Toletano Archiepiſcopatui circa Anam flumen coniungitur.
Cuius ſigillum B. Virginis ſedentis, ſiniſtraq; puerū Ieſum tenentis, cui ab vtroq; late-
re duo aſtant genuflexi Angeli, & Spiritus ſanctus in columbæ ſpecie ſuperſtat, imagi-
nem, necnon & ſequentes literas. AVE. DOMINA. ANGELORVM. PROVINCIA.
ANGELORVM. ſphericè continet. Hanc deniq; Prouinciam, SS. Angelis dicatam,
plurimis eorundem iconibus graphicè depictis, in ipſo exordio exornandam curaui.

De con-

De conuentu S. Mariæ de Angelis. Conu. I. A

CVM deuotiſſimus P.F. Ioannes de la Puebla ædificaturus conuentum, in quo
pœnitentiã ageret, Angelorumq; Cuſtodiæ fundamenta iaceret, in cauã quandã
atq; à confluentibus aquis ferè exciſam rupem, luſtrato prius vniuerſo Caſtullonẽſi ſal
tu, (hunc vulgò Sierra Morena vocant) fortè fortuna anno Dñi 1490. incidiſſet, hanc
pro voto oblatã, atq; tamquam ædificãdæ à ſe domui omnino accommodatam elegit.
Congeſtis itaq; primũ plurimis arborũ corticibus, terra, ſtraminibus atq; cęmẽto ædi-
culã, (de quã impræſentiarũ) ſanctiſſimæ Dei genitrici Marię de Angelis ſacrã, atq; tu-
guriolum ſibi contiguum impolitè ſatis, atq; vlla abſq; curioſitate ibidem conſtruxit.
Quæ quidem ſacra ædes, licèt ab eo oppido, cui Hornacuelos Hiſpanicè nomẽ eſt, non
ita multùm diſtet, fauet nihilominus, idq; mirũ in modũ, vt alter Carmelus mons, viris B
ſpiritalibus, atq; contẽplationi deditis. Nec hortis, licèt ſalebroſo in loco conſtituta, ca-
ret: immo ijs abundat. Quos tamen improbus labor, atq; artificioſa tũ præfati P. Ioãnis
de la Puebla, tum quoq; ſociorũ eius manus, aſportata aliunde mobili terra, elegãtiſ-
ſimè condidit. Cùm igitur fratres huiuſcemodi paupere atq; humili habitatione con-
tenti, feliciſſimè atq; pro voto omnipotẽti Deo inſeruirẽt, eorum quieti lucro atq; ſpi-
ritus tranquillitati inuidens humani generis truculẽtiſſimus hoſtis, callidus inquã il-
le ſerpens, excitata in vicini nemoris penetralioribus vorante flãma, quæ longè lateq;
ſerpſit, quicquid pauperculi fratres ſummo labore, atq; longiore temporis tractu con
ſtruxerant, id totum is in momento atq; ictu oculi abſumpſit, & in cineres redegit: ita
vt vix ſacerdos venerabile Euchariſtiæ Sacramentum per mediã flammã irrumpens
ab immaniſſimo incendio eripuerit. Fratres nihilominus, licèt tãta clade accepta, ani C
mo conſternati, ne Satanas de eis victoriã retuliſſe videretur, neuè tanta domus, quæ
totius Cuſtodiæ baſis, fundamentumq; erat, omnino periret, aliã, reaſſumptis viribus,
ex promptiori, quam ad manus habere potuerunt, materia, primæ tamen omnino ſimi
li infra breuiſſimi temporis ſpatium reædificarũt. Hæc ſecunda ædes, eidẽ S. Mariæ de
Angelis dicata, licèt ex temerè congeſtis lapidibus, ſylueſtriq; materia tumultuariè ſa
tis conſtructa, perſeuerauit nihilominus eo in ſtatu, ac omnino immobilis vſq; ad annũ
Dñi 1510. Quo tandem opera præfati P.F. Franciſci Angelorum ex lateribus, ſectiſq;
lapidibus, atq; tignis à cœmentarijs, latomis atq; fabris lignarijs à fundamentis ad ver-
ticem vſq; conſtructa extitit. Præterea præfatus P.F. Frãciſcus Angelorum longiuſcu
lus ab hoc conuentu, intra tamẽ hortorum ſepta, quatuor ædiculas ſiue oratoria ab in-
uicem longiori intercapedine diſtincta, in quibus alternis hebdomadibus 4. fratres pa- D
ne tantùm & aqua contenti, orationiq; inſtãtes vitã tranſigere aſſolent, conſtrui cura-
uit. Inſuper & iſtorũ oratoriorum alterum Archangeli Gabriëlis, alterũ Michaëlis iti-
dem Archangeli, alterum Raphaëlis Angeli, alium verò Angeli Cuſtodis nominibus
exornanda appellandaq; voluit. Cùm autẽ malignus ipſe ſpiritus primã combuſtionẽ
in huius loci vtilitatẽ atq; fratrũ meritum ceſſiſſe cerneret, adiecit, vt & ſecundã, mul-
tò tũ acriorẽ, atq; vehementiorẽ, quæ nec eccleſiæ, neq; contiguo domicilio, neq; etiam
conuicinis arboribus pepercit, ſed omnia in fauillam trãsformauit, anno à partu Virgi
neo 1543. excitaret: periculũ interim facturus fratrũ conſtantiæ atq; patientiæ, vt vel
ſic eos inde ad alia loca ſęcularibus familiariora pellere poſſet: Sed Deus opt. max.
iſtis, fratribus ſcilicet, coronam duplicaturus, atq; illi, Satanæ videlicet, confuſionem
præmij loco redditurus, nobilis cuiuſdam fratris nouitij Ludouici à Cruce, atq; Vegia- E
renſiũ Ducis germani, qui nondum paternæ hæreditati renuntiarat, animũ excitauit,
vt ipſum conuentum, multò tamen ſolidiorẽ, elegantioremq; primo, atq; etiã ſecundo,
conſtruendum curaret. Præterea huius conuentus deuotione, atq; pulchritudine ſum-
mopere delectatus Philippus II. Hiſpaniarum Rex, dum Granatã, expeditionẽ contra
Chriſtianos Maurizantes, Deo tamen atq; ſibi rebelles, paraturus, pergeret, pinguiſſi-
mam eleemoſynã ad conſtruendũ pro fratribus dormitoriũ, pluraq; iocalia ad eccleſię
ornatum, inſuper & adiacens nemus, atq; conuicina paſcua, quę ad 2. ferè milliaria ſe
extendunt, eidem contulit. Quoties huius loci patres ſacerdotes ſacris ritè diſpoſiti
operãtur, toties plenariam omnium peccatorum indulgẽtiã ex apoſtolica Leonis X.
Pont.

A Pont. max. auctoritate aſſequuntur. A cætero ſacra hæc domus, quæ & particula Do-
minicę crucis,& eius ſpongiæ,qua myrrhatũ vinum Saluatori Chriſto propinatũ fuit,
itidem particula,& altera ex ſpinis Dominicæ coronæ, & articulo vnius digiti Dñici
Præcurſoris,& quodam oſſe diui Sebaſtiani martyris cohoneſtatur, ſanctiſſimis viris;
quorum aliqui (vt ſtatim patebit) in ea ſepulti ſunt, perpetuò floruit. Sepultus ſiqui-
dem iacet in huius monaſterij eccleſia maximæ ſanctitatis frater Andreas profeſſione
laicus,atq; Caroli V. Germanorum Imperatoris olim Pincerna. Hic claris ortus na-
talibus, atque virtutibus multò illuſtrior ab ingreſſu Religionis ad vltimum vſq; vi-
tæ halitum in pane tantùm & aqua, niſi grauiſſima infirmitate correptus, ieiunauit.
Præterea laborum patientiſſimus extitit, atq; charitatem,cum cæteris tamen virtuti-
bus coniunctam,mirum in modum excoluit. Quamobrem & certum ſui obitus diem,
B & ſacræ huius domus incendium ſecundò à Dœmonibus excitatum prænoſſe meruit:
& cum maxima ſanctitatis opinione ex hac vita diſceſſit.Eius interim caput theca re-
conditum tum apud fratres,tum quoq; apud ſæculares in maxima veneratione habe-
tur. Huic beato patri adiacet ei per omnia ſimilis,ac religioſiſſimus P.F. Bernardinus
à Caſtrouiridi ſacerdos,qui integros dies integris quoq; noctibus orationi tantùm in-
tentus coniungere aſſueuerat,quiq; pœnitentiæ ergò à vino & carnibus perpetuò ab-
ſtinuerit,ac omnes virtutes quàm diligentiſſimè coluit. Ad hos patres appoſitus eſt
& tertius, P. ſcilicet Ioannes Aſſilles ſacerdos, atq; vir omni ex parte perfectus. Huic
venerabili P. opportuna ad contemplationem loca quærẽti obuiauit ex inſperato mu-
lier nuda omnino,atq; crinibus ab ipſa natura veſtita,quæ,aliquando peccatrix cùm
extitiſſet,ad Deum conuerſa in quodam ſolitario, ac procul ab omni hominum fre-
C quentia ſemoto ſpecu per integrum decẽnium ſtrictiſſimam pœnitentiã egerat. Hanc
igitur proprio mantelo contectam ad huius loci eccleſiam perduxit deuotus P. ſibiq;
& Confeſſionis,& Euchariſtiæ Sacramenta miniſtrauit.Cùm itaq; idem beneficiũ ite-
rum,atq; iterum à P. receptura hunc locum præfata mulier repetijſſet, graui tandem
infirmitate correpta obdormiuit in Domino,atq; in præſentis monaſterij eccleſia ſe-
pulta eſt.Quo quidem tempore P. ipſe Ioannes hanc vocem è cœlo delapſam audiuit:
Dilectã meam ego iam in cœlo me ipſo paſco. Huiuſce ſanctæ mulieris corpus,immo
& ſpelunca,vbi tãdiu egit,prout & prememoratorũ patrum cineres in maxima apud
conuicinos populos veneratione ſunt.Commorãtur frequẽtius hoc in loco.20.fratres.

De conu SS martyrum Berardi & ſociorum Bellalcazaris. Con. II.

D PRAESENS conuentus,ſanctis martyribus Minoritis Berardo,Petro, Accurſio,
Adiuto atq; Othoni ex apoſtolica Innocentij VIII. Pont.max.auctoritate ab incly
ta Tiraſia Henriquez, non procul à Bellalcazare Cordubenſis diœceſis oppido,anno
à partu Virgineo 1490. erectus,ad Prouinciæ Conceptionis patres olim pertinuit, &
ad huius Prouinciæ,tunc tamẽ Cuſtodiæ,fratres deflexit. Cùm enim præfati patres S.
Frãciſci de Columna ſibi à piẽtiſſima Eliberia Bellalcazarenſium Comitiſſa ad 300.
paſſus ab hoc oppido,anno 1474. conſtructum(vt infrà patebit)deſerere coacti fuiſſẽt,
ad hunc nouiter ſibi ipſis erectum,atq; oppido viciniorem,anno 1490. ſe tranſtulẽre.
Cumq; nimiùm à cæteris Prouincię locis diſtaret,enperetq; Alphonſus à Sotto maior
præmemorati P.F. Ioannis de la Puebla ex fratre nepos,atq;(vt ſuprà meminimus)pu
pillus,eum præcedenti S.Mariæ de Angelis monaſterio adiectũ,vt id tãdem fieret,atq;
E vt eius habitatoribus conſuleretur,ab Alexandro VI. ſummo Pontifice anno 1493. im
petrauit.Eo igitur factũ eſt,vt antiquioribus eius habitatoribus inde recedẽtibus, atq;
cætera ſuæ Prouinciæ loca repetentibus,hoc monaſterium Angelorũ Cuſtodiæ acceſ-
ſerit.Non abs re (puto) erit ſi,quanta fuerit nobiliſſimorũ Comitum Bellalcazarenſiũ
in Deum pietas,quantuſq; ad Franciſcanũ Ordinem affectus,paucis impræſentiarũ re
tulerimus,ideoq;,quæ ſequuntur,adijcere præcedẽtibus libuit. Cùm enim (vt præfati
ſumus) heros Ioannes à Sotto maior fundamentalis huius Prouincię lapis, ſpreta Co-
mitatus dignitate,ſpretiſq; fallacibus huius mundi delicijs & honoribus, Frãciſcano
indutus ſacco,ſtrenuum ſeraphici patris Franciſci militẽ ad vltimũ vſq; ſui obitus diẽ
egiſſet: eius nepos atq; pupillus,(cuius ſuperius mentio facta eſt) Alphonſus inquam à
Sotto

Sotto maior Bellalcazarenſium quoq; Comes, vtprimùm matrimonij legibus & vincu- A
lo per cariſſimæ vxoris mortem ſolutus fuit, mundo eiuſq; pompis vale dicto, pauper-
culis Franciſcanis ſub nomine Alphonſi à Cruce hac in ipſa Prouincia, ſed tunc tem-
poris Cuſtodia, adiungi voluit. Cuius ſanè humilitas, in ſe ipſum rigor, atq; ſui quoq;
met contemptus cum cęteris virtutibus coniunctus incredibiles fuêre. Hunc poſtmo-
dum eius filius ſecundò genitus, qui cùm militiam ſub Caroli V. Germanorum Im-
peratoris, Hiſpanięq; Regis inuictiſſimi ſignis ſtrenuè per aliquot annos militaſſet, re-
diens ab infelici illa Africana expeditione, in qua tot Chriſtianorum millia propè Iu-
liam Cæſaream (vulgò Algier) miſerrimè, Deo id propter noſtra peccata permittente,
perierunt, omnibus poſthabitis honoribus, atq; B.P. Franciſci Regulam in ſanctæ Ma-
riæ de Angelis conuētu ſolemniter profeſſus eſt, eamque, quoad vixit, inuiolatā ſerua-
uit. Hic eſt ille nouitius, qui præfatum ſanctæ Mariæ de Angelis monaſterium ſuis ſum- B
ptibus in ſecunda illa combuſtione (vt ibi meminimus) reparauit, refecit, ampliauitq;.
Sepulti ſunt præfati duo vterini fratres ſimul, & eorum parens, omnes tamen ex Mino-
ritico habitu in Chriſto fratres, in huius conuentus eccleſia: quam duo ex 11. millibus
virginum capita, altera ex auriculis, & os quoddam beatæ Mariæ Salomè, atque aliud
itidem os beatæ Catharinæ virginis & martyris elegantiſſimè exornant. De fęminis
autem ex hac eadem nobiliſſima familia prognatis, quæ ſæculo longè poſthabito Clā-
riſſarum Ordinem nobilitarunt, inferius, idque ſuis in locis atque pertranſeundo, Deo
duce, agemus. A cætero conuiuūt plerumq; hoc in monaſterio trigintatres fratres.

De conuentu S. Ludovici Portocarrerij. Conu. III.

CVM maximæ expectationis adoleſcens Ludouicus Portocarrerius, ſpectabilium C
heroum Ludouici Portocarrerij, atque Franciſcæ Manriquæ eius coniugis tem-
poralium oppidi Palmæ Cordubenſis diœceſis Dñorum vnigenitus, atque vnicus hæ-
res, ea patria grauiſſima peſte infecta in læthalem morbum incidiſſet, ſolicita parens ſe
ad vnius Minoritici conuentus, beato patri Ludouico Toloſano Epiſcopo ſacrandi, ædi-
ficationem deuinxit, ſi filium ex ea infirmitate ereptum reciperet. Vt igitur primùm
voti compos effecta eſt, præſens monaſterium, eidem B.P. Ludouico ſacrum, quod &
25. fratres commodiſſimè incolunt, ad tertium lapidem à præfato oppido Palma in lo-
co quodam ſyluatico ædificandum curauit. Contigit autem id anno Domini 1494.
Præterea pientiſſimus Ludouicus Portocarrerius, pientiſſimæ quoq; matris pietatem
imitatus, ſecūdum ſub S. Mariæ de Behtlehem inuocatione conuentum conſtrui fecit.
Extitit ad tertium lapidem ab hoc monaſterio, in quo ſacræ Theologię ſtudium perpe- D
tuò viget, in oppido, quod Pennaflor Hiſpanicè nuncupatur, deuota quædam mulier,
quæ Franciſcanos fratres eò diuertentes, in B. F. Franciſci gratiam, humaniſſimo ho-
ſpitio, quoad ſibi comes vita fuit, excepit. Hæc igitur, cùm impoſito ex liuore cuidam
mulieri falſo teſtimonio è viuis exceſſiſſet, atq; tremendo tribunali pręſentata ab æquiſ-
ſimo iudice Chriſto Domino æternis ignibus adiudicata eſſet, ſeraphicus ipſe pater be-
neficiorū ſibi in ſuis fratribus præſtitorū memor, ad pedes pro tribunali ſedentis pro-
uolutus illi commiſſi criminis, nec tamen expiati, veniam exorauit, ac tandem, vt ad
mortales rediens laceſſitæ feminæ faceret ſatis, impetrauit. Quod cùm illa viuis reſtitu-
ta præſtitiſſet, ad Dominū ſtatim carnis ergaſtulo denuò ſoluta, euolauit. Hęc autē om-
nia authētica ſunt, atq; pluriū teſtiū omni exceptione maiorū iureiurādo confirmata.

De conuentu S. Mariæ de Pietate Guadalcanalis. IIII. E

VT ipſiſſimis Innocētij VIII. Pont. max. cuius diploma Romę 29. Martij anno 1491
datum in pręſentis conuentus tabellario aſſeruatur, verbis vtar. Dñi Henrique
Henriquez Legionēſis Commendatarius, primuſq; regiæ Hiſpanię Regum Ferdinādi,
atq; Eliſabethę Pręfectus, atq; eius vxor Maria à Luna hanc ſacrā ædē S. Mariæ de Pie-
tate dicatā in Prioratus Legionenſis Ordinis D. Iacobi confinio, atq; ad Marianū mon-
tis radices, prope deuotiſſimū oppidū Guadalcanal, ex Alphonſi à Cardenis ſacræ D. Ia-
cobi Militiæ Magiſtri facultate, confirmata tamen à præfatis Regibus, communibus
ſumptibus extrui curarunt, cęteriſque Cuſtodiæ Angelorum cœnobijs agglomerarūt.

Adiacet

A Adiacet præfato diplomati bulla Alexandri VI. Pont. max. data die vigeſimaquarta menſis Octobris, anno Domini 1493. qua vigintiquinque Franciſcanis, ex quacunque eſſent Prouincia, in hunc locum, quem & 30. incolunt religioſi, cum libris atque ſarcinolis tranſmigrandi, etiã nulla ad hoc ſuorum ſuperiorum licentia requiſita, facultas fit: daturq; omnibus huiuſmet loci Confeſſarijs poteſtas abſoluendi quoſcunq; ſęculares ad ſe aduentantes à quouis crimine & exceſſu, tam de iure communi, quam ex conſuetudine ſupremo Prælato Prouinciæ Legionenſis Ordinis diui Iacobi reſeruato.

De conuentu S. Dominici Xarandiliæ. *Conu. V.*

CVM illuſtriſſimus heros Ferdinandus Aluarez à Toleto Orapeſſanorũ Comes, atq; oppidi Xarandilię temporalis Dominus ſeraphico patri Franciſco, atq; B beatiſſimo patri Dominico deuotiſſimus eſſet, hãc ſacram ædem in eiuſdem beati patris Dominici honorem, à Minoritis tamen inhabitandam, ad 500. paſſus à præfato oppido Xarandilia ex domeſticis facultatibus, anno à partu Virgineo 1500. vtriq; ſatisfacturus à fundamentis ad apicem vſq; cõſtruendam curauit. Vix profectò huius monaſterij, quod & à 20 fratribus frequẽtius inhabitatur, amœniſſimisq; hortis, gelidisq; lymphis, atq; oratorijs, in quibus fratres ſeorſim ab alijs Deo opt. max. in ſtrictiſſimo ieiunio, atq; continua oratione vacare aſſueuerunt, eleganti ſſimè exornatur, ſalubritatem, quietem atq; deuotionẽ explicare quis poſſit: cùm à ſęcularibus procul, ad editiſſimi cuiuſdam montis radices, atq; inter confertiſſimas arbores ſitum omnes in ſui admirationem rapiat. Quo deniq; factum eſt, vt plures patres religione, moribus atq; vitæ ſanctimonia inſignes huic Prouinciæ pepererit. Inter quos ſanè longè emicuit C P. Alphonſus ab Herrera ſacerdos, qui abſtinentiæ, vigilijs, manſuetudini, atque charitati orationis aſſiduitatem perpetuò adhibuit, quiq; fidelium animas in Purgatorio exiſtentes adeò commendatas habuit, vt earum pater paſſim ab oĩbus appellitaretur.

De conuentu S Franciſci Conſtantinæ. *Conu. VI.*

CVM Henricus Caſtellæ atq; Legionis IIII. Rex propriæ valetudini conſulturus domum quandam, ex Medicorum conſilio apud antiquiſſimam ciuitarem Conſtantinam in frigidiori quodã, atq; aquarum ſcaturigine fęcundiſſimo Mariani montis loco erigi curaſſet, & morte præuentus eius habitatione frui minimè potuiſſet, eam Conuentualibus Franciſcanis patribus in conuentum transformandam ex teſtamẽto D reliquit. Cumq; eorum opera id dignitatis ſub titulo ſeraphici patris Franciſci aſſequuta eſſet, ab ijs ad eiuſdem Ordinis Obſeruantes, poſt plurimos ab huiuſmodi trãſformatione annos, Ferdinando atq; Eliſabetha eius coniuge Hiſpaniæ Regibus, idq; maximè ſolicitantibus, deflexit. Huius ſacrę domus, quam & 20. fratres frequentius incolunt, & quoddam diui Blaſij Epiſcopi os Conſtantinianis commendatiſſimam reddit, vetuſtas tum ex his, quæ diximus, tum quoq; ex eius ſtructura ſatis ſuperq; cõſtat.

De conuentu S. Franciſci de Monte. *Conu. VII.*

EIVS oppidi, quod Valuerde Hiſpanicè nuncupatur, diſtatq; Hiſpali celebri Bæticæ ciuitate nouem millibus paſſuum, accolę habitaturi proprius Minoritas, qui ſibi opportunè in quacunq; occurrenti neceſſitate adeſſent, antiquum eremitorium E longiuſculus ab oppido in fluuij Bætis margine erectũ ex communibus facultatibus, idq; circa annum Domini 1433. ampliandum, atq; in multò meliorem formam ſub titulo S. Franciſci redigendum, nec non & contiguum monaſterium, in quo 20. fratres commodè commorari poſſent, ſibi annectendum curarunt. Cùm in huius monaſterij exordio omnis circumquaq; regio ſæuiſſima peſte conflictaretur, omnesq; fratres, vnò tãtùm Oſtiatio dempto, fuga ſibi conſuluiſſent, cępit is poſt aliquot dies fame torqueri: quare ad quandam deuotiſſimam Deiparæ Virginis imaginem in eccleſia erectam conuerſus, in hęc verba prorupit: Glorioſa Virgo, atq; miſericordię mater vel victum, quo ſuſtenter, mihi miniſtrare digneris, vel totius domus claues ſuſcipito, eiuſq; curã gerito: quandoquidem, niſi mihi ex tempore adfueris, proculdubio ſuccumbendũ erit. Vixq; ille huiuſmodi verba protulerat, quando pulcherrimus quidam iuuenis tum

Kkkk eſculentis,

eſculentis,tum quoq; poculentis onuſtus ad fores aſtitit,qui & collatis ſibi, quæ attu- A
lerat,diſparuit. Et ab eo temporis præfata Virginis glorioſæ imago miraculis coru-
ſcare,& peſtis ijs in partibus ceſſare cœpit,& maxima illis populis ad hunc locũ deuo-
tio acceſſit. Mortem obijt hoc in loco religioſiſſimus F Bernardinus à Laredo laicus
profeſſus,qui licèt eſſet Medicus extra omnem ingenij aleam abſolutiſſimus,nunquã
tamen aliquo ſacrorũ ordinum initiari voluit: ſed Chriſto Domino ſub ſimpliciſſimo
fratrum laicorum habitu inſeruire maluit. Scripſit nihilominus humillimus hic frater
plures libellos, quorum alteri Aſcẽſus montis Sion,alteri Modus faciendi, alteri verò
Metaphora Medicinæ titulus fuit. Huius religioſi fratris opera in ſuis infirmitatibus
vſus maximè fuit ſereniſſimus Portugaliæ Rex Ioannes II. in eiuſq; gratiam ſingu-
larem piperis,cinamomi,aliarumq; ſpecierum,quæ ex Orientali India in Hiſpaniam
iuuehuntur, eleemoſynam in ſingulos annos huic Prouinciæ erogandam contulit. B
Hãc catholicus Hiſpaniarum Rex Philippus II. perpetuò duraturam conceſſit. Fuit
præterea deuotiſſimus frater Bernardinus maxima abſtinentia, patientia, charitate,
taciturnitate atq; orationis aſſiduitate prędirus: inſuper & acerrimus Dęmonum ho-
ſtis:aduerſus quorũ inſidias lignea cruce tribus clauibus exornata vtebatur. Hæc etiã
monialem epilenticam pręter omnium Medicorum ſpem atq; ſententiã priſtinę ſani-
tati in conuẽtu S.Claræ de Columna (cuius inferius mentio fiet) mirabiliter reſtituit.

De conuentu S Hieronymi Caſſallia. *Conu. VIII.*

NOBILISSIMA Tiraſia Henriquez, cuius memoria ob ſingularia beneficia
viris atq; fœminis religioſis,præſertim verò Franciſcanis præſtita in benedictio-
ne eſt,poſtquam quinq; martyrum Minoritarum conuentum ædificauit,adiecit,vt & C
hunc,diuo Hieronymo Eccleſiæ Doctori ſacrum, ex apoſtolica Alexandri VI. Pont.
max.facultate,ſibi,anno Domini 1493. facta, R. tamen Didaco Hurtado à Mendoza
Hiſpalenſi Archiepiſcopo commiſſa prope Caſſalliã,(vulgò Caçalla) oppidum opti-
mi vini feracitate nobiliſſimum,à fundamentis conſtruendum,omnibuſq; ſuis nume-
ris,iuxta eius temporis exigentiam,abſoluendum, atq; cæteris annectẽdum curaret.
Cùm autẽ poſtmodum doctiſſimus Iacobus à Turribus in arte Medica Doctor, atq;
Aſtronomiæ in famoſa Salmanticenſi Academia profeſſor, huius monaſterij eccleſiã
ſacrum auditurus fortè fortuna,Hiſpalim petẽs,eſſet ingreſſus,ſibi, quòd auguſtè ſa-
tis extructa eſſet,compatiens, eam ex ſcholaſticis ſtipendijs ampliauit,ſacelliſq; locu-
pletauit. Vnde & eius patronatus ius patribus id decernentibus meruit,& moriens in
maiori ſacello honorificè tumulatus eſt. Quæ verò ſequuntur,quòd veriſſima ſint, D
quodq; diuinam prouidentiam ſummopere commendent, præcedentibus adijcere li-
buit. Aſſueuerat Caſſallienſis quædam puella,ſub patris poteſtate conſtituta,atq; B.P.
Franciſco deuotiſſima hauſtum ex dolio vinum ſingulis diebus huius loci fratribus,
qui plerumq; ſunt numero 20.in eleemoſynam conferre, nec prius periculum ſenſit,
quam vas exhauriretur. Cumq; ſibi à patre plus æquo auaritiæ dedito timere cępiſſet
beatiſſimum Franciſcum,vt ſibi adeſſe dignaretur,precibus interpellare non deſtitit,
donec vino præfixis terminis ſe minimè continente, vas redundauerit. Quod tamen vt
primùm patri innotuit,in cauſa extitit,vt ille dolium, vti erat,vino plenum fratribus
liberaliſſimè conferret, atque maiori poſtea deuotione tum in eos, tum quoque in eo-
rum patrem Franciſcum ferretur, & vt puella Clariſſarum Ordinem ſpreto ſæculo
ingreſſa mirificè in omni virtute, charitate,obſeruantia, atque ſanctitate profecerit. E

De conuentu S.Gilberti Buca. *Conu. IX.*

PROSEQVVTVRVS pientiſſimus heros Gonzaluus à Mexia B.Gilbertum
ſpecialis aliquo honoris genere,ædiculã,vbi pro Chriſti fide is occubuerat, inter
Bucenſis antiquiſſimæ ciuitatis ruinas,atq; ad 3 lapidem à S.Euphemię caſtro ſibi eri-
gendam curauit. Sed cùm circumuicinorum populorum ad S. deuotio in dies magis,
magiſq; augeretur,iſq; innumeris coruſcaret miraculis, huiuſmodi ædiculã in con-
uentum ex apoſtolica Iulij II. Pont. max. facultate ſibi,anno Domini 1507.facta præ-
fatus heros euexit, Minoritiſq; Angelorum Cuſtodiæ fratribus in habitationem con-
tulit.

A tulit. Præceperat tamen ſummus ipſe Pont. vt huiuſcemodi conuentus à 9. tantùm fra-
tribus incoleretur: idq; in memoriam atq; honorem 9. eorum mēſium, quibus mundi
Saluator Chriſtus in vtero Virginis delituit. Quamobrem idem fundator ſibi ſuppli-
cauit, vt ſi tum loco, tum quoq; fidelibus ad eum confluentibus conſultum cuperet,
huiuſcemodi limitationem numeri è medio tollere dignaretur. Summo itaq; Pontifi-
ce eius votis annuēte effectum eſt, vt præfatus hic conuentus, qui eidem beato Gilber-
to ſacratus euaſit, à 20. fratribus, & aliquando à pluribus inhabitetur. Quia verò præ-
fati fundatoris pronepos Gonſaluus à Mexia Guardienſium Marchio, atque Caſtri
S. Euphemiæ temporalis Dominus, nec non & nobiliſſima eius vxor Eliſabetha à Mē-
doza mira in ſanctum Gilbertum deuotione feruntur, & præſens locus, qui & ſacro
præfati ſancti corpore, atque quibuſdam ſanctorum Anaſtaſij, & Albani martyrum
B oſſibus, ſibi à Pio V. Pont. max. dono datis, nobilitatur, Chriſtifidelibus circūquaque
commorantibus commendatiſſimus eſt, præcepit præmemoratus Guardiēſium Mar-
chio, vt natalitius S. Gilberti dies ab omnibus ſibi ſubditis feſtiuè colatur, trāſigaturq;.

De conuentu S. Antonij Chillonij. Conu. X.

CVM nec Almadenij, nec Chillonij Hiſpalenſis diœceſis oppidorum opes Fran-
ciſcanis duobus monaſterijs ædificādis ſatisfacere poſſent, in eam ab vtriuſq; op-
pidi communitate ſentētiam ventum eſt, vt ex communibus facultatibus ſimul con-
geſtis inter medios tum iſtius, tum quoq; illius oppidi fines Minoriticus vnius conuē-
tus, beato patri Antonio de Padua ſacratus, qui omnibus ex æquo deſeruiret, erigere-
tur, abſolueretur q;. Cumq; præfatus conuentus, qui & à viginti fratribus impræſen-
C tiarum incolitur, ex viliori materia conſtructus breuem minaretur ruinam, à quodam
Comarenſium Marchione reædificatus, ampliatuſq; extitit, nec nōn & Angelorum
Cuſtodiæ ex apoſtolica Leonis X. Pont. max. auctoritate, anno Domini 1514. collatus.
Mirum ſanè eſt quantum boli, quantumq; emolumenti ex altero præfatorum oppido-
rum, Almadenio videlicet, ob argenti viui fodinas, quibus ea patria abundat, Caſtellæ
Regibus obueniat. Quarum profectò fodinarum tanta eſt fœcunditas, vt ſcaturien-
tibus atque emanantibus ſupra modum earum venis vix vnquam exhauriri poſſint.

De conuentu S. Mariæ de Succurſu Petrochij. Conu. XI.

PLVRES ſanè ſui authores atque fundatores agnoſcit ſacra hæc ædes, B. virgini
Mariæ de Succurſu non longè ab oppido Petrochio (Hiſpanicè Pedroche) erecta,
D atq; à 30. fratribus plerunq; inhabitata. Et primò quidem inſignem illū, atq; ſtrenuum
Ducem ſiue Capitaneum cognomento Magnum Gonſaluum Ferdinandez à Cordu-
ba, qui eccleſiam ſuis ſumptibus à fundamentis ad apicem vſq; extruxit, atq; poſita
lege cauit, ne quis alius à Minorita, vel à nobili, qui tamen ſe, ſuoſq; poſteros ad eius
reparationem, atq; reædificationem (ſi opus eſſet) perpetua obligatione aſtringeret,
in principe eius ſacello humari poſſet. Deinde verò ſereniſſ. Hiſpaniæ Regem Ferdi-
nandum V. atq; Petrochianam communitatem, quorum ſumptibus quod reliquum
eſt ab eccleſia ædificij conſtructum extitit. Contigit autē hoc circa annum Dñi 1510.
R.P.F. Franciſco Angelorum Cuſtode. Præterea R. pater frater Ioannes Barrienſis, hu-
ius aliquando Prouinciæ alumnus, atque Granatenſis apud occiduos Indos Archiepi-
E ſcopus, erectis ex apoſtolica ſibi facta facultate quatuor capellanijs, ſacræ Theologiæ
ſtudium perpetuò duraturum hoc in eodē monaſterio, in cuius ſacrario pars oſſis diui
Sebaſtiani martyris religioſè aſſeruatur, non minus liberaliter, quàm piè inſtituit. A
cætero in huius loci eccleſia ſepultus iacet venerabilis, ac omni ſanctitate conſpicuus
P.F. Ioannes Petrochius ſacerdos, cui ipſa Dominicæ Natiuitatis nocte celebrāti Chri-
ſtus Dominus in elegantiſſimi pueruli forma apparuit, cuiq; ad crucis ſignum paupe-
rem quendam claudum, atque ad incedendum omnino ineptum rectificare contigit.

De conuentu S. Mariæ de Bethlehem Palmæ. Conu. XII.

PALMA Cordubenſis diœceſis oppidum eſt, dupliciq; flumine, Bæti ſcilicet, atq;
Guadaxenili alluitur. Hoc igitur oppidum nobilitaturus pijſſimus heros Ludo-

uicus,primus eius Comes pręſentẽ conuentum,S.Mariæ de Bethlehem ſacrum,quem A
20.fratres frequentius incolunt,eo in iſthmo, ſiue peninſula, quam vterq; fluuius facit,ex apoſtolica Leonis X. Pont. max. auctoritate, anno à partu Virgineo 1518. extrui,perficiq́; fecit.Quamuis huius loci ſitus ex conuentione inter Caſtellæ, atq; Bęticæ Prouinciarum patres facta ad Bęticam ſpectet,quòd pauperculi conuentuum ſancti Ludouici,atq; S.Marię de Angelis (quorum ſuprà meminimus) habitatores procul ab oppidis conſtituti,ob Medicorum atq; pharmacorum defectum, infirmitatum tẽpore non ita contemnendum propriæ ſalutis diſcrimen ſubirent, voluit nihilominus ſummus ipſe Pontifex Leo X.vt conuentus in eo erigendus,ad quem infirmi pręfatorum locorum fratres deferendi venirent,Angelorum Cuſtodiæ adijceretur. Viam vniuerſæ carnis hoc in loco ingreſſus eſt admirandæ humilitatis, atque ſimplicitatis frater Barnabas laicus profeſſus, qui integras noctes integris diebus orationi intentus B
iungere aſſueuerat, quiq́; prophetico ſpiritu afflatus plurima adhuc futura certiſſimè prędixit,atque deuotiſſimum libellum, vereq́; mellifluum ſub Viæ ſpiritus titulo, licèt idiota eſſet, nec vel grammaticales literas à liminibus ſalutaſſet, artificioſiſſimè edidit,quiq́; tandẽ mulierẽ graui morbo laborantem ſtatim à morte integræ ſoſpitati miraculosè reſtituit,& alia quamplurima miracula auxilio diuino munitus edidit.

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Herreræ. *Conu. XIII.*

ANTEQVAM pientiſſimus Alphonſus à Sottomaior, Bellalcazarenſiũ Comes (cuius ſuprà meminimus) ſacram Franciſcanorum Religionem ingrederetur, dumq; matrimonij vinculo Philippæ à Portugalia adhuc iungeretur, ſuæ voluntatis ſpecimen daturus hoc ſacrum monaſterium in immaculatæ Conceptionis B.Virginis C
honorem.prope Herreram,ſiue Ferrariam Toletanæ diœceſis oppidum ſibi ſubditum ex proprijs facultatibus,atque ex facta ſibi à ſummo Pontifice Leone X.poteſtate,anno Dominicæ incarnationis 1517. à fundamentis ad verticem vſque conſtruendum, cæteriſq́; Angelorum Cuſtodiæ locis adijciendum curauit. In cuius deniq; gratiam nobiliſſimi Vexaranorum Duces,atq; Bellalcazarenſium Comites, qui ab eo per propagationem deſcendunt, viginti fratres pręfati huius monaſterij accolas omni humanitate, omni fauore,ac omni deniq; beneficiorũ genere omni in euẽtu proſequuntur.

De conuentu S. Mariæ de Spe Antiquamellariæ. *Conu. XIIII.*

QVA in Franciſcanam Religionem mente nobiliſſima heroina Ioanna à Cardenis eius oppidi, quod Puebla del Conde Hiſpanicè nuncupatur, Comitiſſa fuerit, vel ex hoc ſaltem pietatis ſpecimine edocemur. Vt enim primùm matrimonij vinculis per viri mortem ſoluta eſt,hoc monaſterium ex proprijs facultatibus non longè ab Antiquamellaria (vulgò Fuente Ouejuna) à fundamentis erigendum, omninoq; abſoluendum,atq; ſanctiſſimæ Mariæ de Spe ſtatuendum curauit. Contigit autem id anno Domini 1520.A quo etiam tempore 30.huius Prouinciæ fratres,quorum maior pars ſub prælectoribus apprimè eruditis Philoſophicis incumbit literis, præfatũ hunc locum commodiſſimè inhabitant. Pręſenti ſęculo vale dixit hoc in ipſo loco B.F.Ildephõſus ab Antiquamellaria laicus profeſſus, qui licèt humilibus ortus natalibus,atq; ſeruilibus,dum in ſæculo ageret,intentus operibus humilitate nihilominus, abſtinentia,charitate non ficta, cęteriſq́; virtutibus illuſtris,claruſq; extitit. Cùm enim ex paE
rẽtum mandato matrimonio iunctus eſſet,non amplexibus,nec reliquis delicijs, iuuenilem ſequutus petulãtiam,vacauit,ſed caſtitatem cum vxore pari mente pręditâ perpetuò coluit. Ea tamen vita functa, diuino monitus oraculo, Franciſcanam Religionem, in qua vſque ad decrepitam ſenectutem ſanctiſſimam egit vitam, ingreſſus eſt. Fuit ſiquidem B. hic F. in oratione aſſiduus,ſæpiuſq; de humani generis hoſte viſibili forma induto glorioſam reuexit victoriam. Præterea tanta fuit diuinorum myſteriorum ſcientia ab alto illuſtratus,vt omnes in ſui admirationem, atq; ſtuporem conuerteret: Spiritu etiam prophetico,quo quãplurima prædixit,donatus extitit. Et,vt paucis multa perſtringam,quantæ apud Deum æſtimationis huius B. F. opera fuerint, ſatis ſuperq; ex eius miraculis tum in vita, tum quoque in morte patratis innotuit.

De con-

A *De conuentu S. Mariæ de Pace Populæferrariæ. Conu. XV.*

ANTEQVAM illuſtriſſimus Ludouicus à Sotto maior (cuius in deſcriptione
conuentus ſanctæ Mariæ de Angelis mentio facta eſt) ſolemne Religionis Frā-
ciſcanę votum emitteret, pinguem ſatis eleemoſynam ad vnius Minoritici conuentus
ſanctæ Mariæ de Pace ſtatuendi, quòd præfata in Religione pacem, quam in ſæculo
longè à ſe factam nouerat, aſſequutus eſſet, ædificationem ex teſtamento reliquit.
Quem nobiliſſima eius ſoror Philippa à Sotto maior piè ſatis imitata, priuſquā beatæ
virginis Claræ Regulam in conuentu ſanctæ Claræ de Columna (de quo inferius)
profiteretur, optimam pecuniarum ſummam ad eiuſdem conuentus promotionem
etiam ex teſtamento legauit. Ex ijs igitur, atque alijs oppidanorum facultatibus prę-
B ſens conuentus, glorioſiſſimę virgini Mariæ de Pace ſacratus, longiuſculus à Popula-
ferraria (vulgò Puebla de Herrera) Toletanæ diœceſis oppido à fundamentis, anno
Dominicę incarnationis milleſimo quingenteſimo quadrageſimo tertio extrui cœ-
pit, ac tandem poſt decennium, nempe anno milleſimo quingenteſimo quinquageſi-
mo tertio omnibus ſuis numeris abſolutus extitit. Qui interim & à viginti fratribus
plerunque incolitur, & pientiſſimos Bellalcazarenſium Comites ſibi addictiſſimos,
deuotiſſimos, atque ſummè beneficos quocunque in euentu infallibiliter experitur.

De conuentu S. Franciſci de Angelis Algauæ. Conu. XVI.

DEBITAS gratiarum actiones Frāciſcanis huius Prouinciæ fratribus, quorum
ſe precibus, & è mortis faucibus erutum, & prolem vniuerſæ ditionis hęredē ex
C cariſſima coniuge Briāda Portocarreria ſuſcepiſſe nouerat, redditurus illuſtriſſimus
Franciſcus Guſmanius, hanc ſacram ædem in honorem ſancti Franciſci de Angelis
ad tertium tantùm lapidem à famoſa ciuitate Hiſpali ex domeſticis bonis, atque ex
apoſtolica Gregorij XIII. Pont. max. facultate ſibi facta, à fundamentis extruendā,
omnibusq; ſuis numeris abſoluendam, atque reliquis huius Prouinciæ locis agglo-
merandā curauit. Cùm autem Bęticæ Prouinciæ patres ob violatas noſtrę Religionis
leges (eſt ſiquidem præfatus hic conuentus intra præfixos pręmemoratis patribus li-
mites ædificatus) quererentur, ſanctiſſimus idem Pontifex Gregorius XIII. omnem
iurgij fomitem ab iſtis atq; ab illis eliminatum exoptans, edito diplomate, quod apud
octo religioſos huius monaſterij accolas adhuc extat, conſultiſſimè cauit, voluitq;, vt,
quandoquidem nihil aut certè parum referret, quamuis hoc cœnobium Prouinciæ
D Bęticæ limitibus clauderetur, ad hanc nihilominus Angelorum Prouinciā ſpectaret:
inſuper & perpetuū ſilētium auctoritate apoſtolica vtriſq; huius rei gratia impoſuit.

De monaſterio S. Claræ de Columna Bellalcazaris. Mon. I.

CONSTRVXERAT (vt pertranſeundo meminimus in deſcriptione conuen-
tus 5. martyrum Minoritarū) Eliberia à Stunnica vidua ex morte Alphōſi à Sot-
tomaior Bellalcazarenſium Comitis relicta, ac venerabilis P. F. Ioannis de la Puebla
huius Prouinciæ authoris mater ex apoſtolica Sixti IIII. Pont. max. auctoritate ſibi
anno Domini 1474. facta, conuentum (de quo impræſentiarum) ſeraphico patri Frā-
ciſco de Columna ſacrum, ad 300. paſſus ab oppido Bellalcazare, illumq; Prouinciæ
Conceptionis fratribus tradendum curauerat. Sed cùm nobiliſſimę virgines Eliſabe-
E tha atq; Leonora à Sottomaior eius filiæ diuę virginis Claræ Ordinem ingredi cupe-
rent, prę fatoq; conuentui mirum in modum afficerentur, ab Innocentio VIII. ſum-
mo Pontifice, idq; anno Domini 1486. impetrarunt, vt tranſlatis prę fatis fratribus ad
alium conuentum propius ipſum oppidum, à piētiſſima Tiraſia Henriquez conſtruē-
dum, is ſibi, atque alijs ſacris virginibus aduenturis omnino relinqueretur. Fuit autem
id primùm executioni mādatum, anno Domini 1490. die verò menſis Martij 21. Quo
die ſimul cum duabus prę fatis ſororibus vterinis Eliſabetha atq; Leonora à Sottoma-
ior ingreſſę ſunt hanc ſacram domum, quam nomine S. Clarę de Columna in poſterū
appellandam voluerunt, nobiliſſimę duę virgines alię, & religioſiſſimę ſorores Ca-
tharina, atq; Ludouica Manriquia ex famoſo Calabazanico Prouincię Conceptionis

conuentu allatæ, illę quidem quatuor vt Clariſſarum habitu induerentur, ſed iſtæ A
vt tum ipſas, tum quoque cęteras aduentantes iuuenculas religioſis moribus atque
ritibus imbuerent. Quarum denique opera tantopere hoc ſacrum monaſterium, quòd
& à quadraginta Vrbaniſtis ſororibus Clariſſis impræſentiarum inhabitatur, in omni ſanctitate, nobilitate, atque morum grauitate profecit, vt cum quouis alio, licèt religioſiſſimo, de primatu contendere poſſit. Cæterùm hæc ſacra ædes, quæ & plurimis
fauoribus à ſereniſſima Eliſabetha Hiſpaniæ Regina cumulata extitit, ſequentibus ſacroſanctis reliquijs exornatur: Nempe Dñicæ crucis particula, fragmẽto eius columnæ, ad quam Chriſtus mundi Saluator alligatus, cæſusq; fuit, altero ex crinibus Deiparæ Virginis, pluribus quoq; crinibus B. Mariæ Magdalenes, quodam capite vnius
ex 11. millibus virginum, & altero ex digitis diuæ Catharinæ virginis & martyris.

De monaſterio S. Claræ Palmæ. *Mon. II.* B

CVM nobilis quidam nomine Ioannes à Manibusalbis, furenti zelotipia percitus, in propriam vxorem, innocentem tamen, animaduertiſſet, atq; poſt tantum
perpetratum facinus, ad ſanam mentem rediens, Deo opt. max. aliqualiter ſatisfacere vellet, propriam domum, quam Palmæ poſſidebat, in Clariſſarum Vrbaniſtarũ monaſterium, anno Dominicæ incarnationis 1509. transferri, atque huic Prouincię adijci curauit. Sed cùm eius ſorores, quę 30. numerum attingunt, deficientibus ſibi redditibus, pauperie, atque plurimis alijs difficultatibus conflictarentur, huiuſmodi monaſterium ab illuſtriſſimis Palmæ Comitibus ampliatum, atque plurimis poſſeſſionibus
& prædijs locupletatum extitit. Vnde factum eſt, vt eius habitatricibus fœlicius Chriſto ſponſo ſeruientibus, inter præcipuos huius Prouinciæ conuentus annumerandum C
veniat. Subiacuit præterea hæc ſacra ædes à ſui erectione ad annum vſque 1517. Prouinciæ Bæticæ patribus, ſed constructo eo temporis conuentu S. Mariæ de Bethlehem
ab eis, Palmæ Comitibus id maximè ſolicitantibus, ad huius Prouinciæ alumnos tranſlata eſt. Quorum ſanè cura, & ſolicitudine tantopere in regulari diſciplina, atq; ſanctitate profecit, vt inde nobilium trium monaſteriorum, Conſtãtiniani videlicet, Caſſalienſis atque Alaniſiani (de quibus inferius) fundatrices prodierunt. Carnis ergaſtulo ſoluta ex hoc loco ad aſtra migrauit religioſiſſima ſoror Catharina, meritis omnino opima, cuius corpus honeſto loco reconditum tum apud ſæculares, tum quoque
apud ipſas ſorores in maxima veneratione eſt. Nec abs re quidem, cùm angelicam
potius, quàm humanã vitam duxerit, omnesq; virtutes ſumma ſolicitudine coluerit.

De monaſterio S. Claræ Caſſaliæ. *Mon. III.* D

CVM Tertiariæ Franciſcanæ ſorores Clariſſis ſex monialibus, quæ ex Palmenſi
conuentu cum apoſtolicis literis ad eas reformandas Caſalliam venerant, inſtantius reſtitiſſent, loco motæ ſunt, & earum domus, quæ aliquantulum à præfato oppido Caſſallia diſtat, præfatis ſex Clariſſis collata extitit. Quæ tamen cum ſumma
pauperie laboraret, à perdeuotis Didaco de Almanſa, atq; eius vxore Maria de Vlloa,
quòd nullam ex ſe inuicem prolem ſuſcipere potuiſſent, hæres ex aſſe, anno à partu
Virgineo 1571. inſtituta eſt. Eorum igitur beneficio atque liberalitate quadraginta
eius habitatrices ſecundæ Clariſſarum Regulæ aſtrictæ ſatis commodè, atq; pro voto
viuunt. Euaſit autẽ præfata domus ab huiuſmodi tranſlatione B. virgini Clarę ſacrata.

De monaſterio S Claræ Alaniſij. *Mon. IIII.* E

QVID ſimile atque præcedenti contigit præſenti monaſterio, beatæ virgini Claræ ſacrato, atque muris oppidi Alaniſij circumſcripto. Cùm enim à Tertiarijs
ſororibus Franciſcanis inhabitaretur, miſſæ ſunt aliquot ex Palmenſi conuentu moniales Clariſſæ tum pontificijs, tum quoque regijs literis munitæ, quæ & locum occuparent, & eius habitatrices ad ſeruandam ſub Clariſſarum habitu clauſuram compellerent. Illis tamen contradicentibus, atque aliò declinantibus, pręfatus earum locus in Clariſſarum Vrbaniſtarum ius ceſſit. Qui interim, quòd redditibus non abundet, imò paupertate laboret, à quindecim tantùm ſacris virginibus inhabitatur.

De mona-

A *De monaſterio S. Claræ Conſtantinæ.* *Mon. V.*

CVM nobilis atq; honeſta fœmina Conſtãtia Velaſquez, vidua ex cariſſimi viri morte relicta, nullã prorſus prolem ex ipſo ſuſcepiſſet, Deo opt. max. quod ſibi vitæ reliquum erat liberius vacatura, ſpretis ſecundis nuptijs, & propriã domũ, muris oppidi Alaniſij incluſam, eccleſiam in honorem beatę virginis Claræ conſecrauit, & honeſtum monaſterium ſibi adiunxit, & religioſiſſimas 6. Clariſſas ſorores, quę ſe atq; duas eius conſanguineas, nec non & cęteras aduentãtes iuuenculas monaſticis ritibus & cęremonijs imbuerent, eò anno Dñi 1579. adducendas curauit. Ingreſſa igitur Conſtantia Velaſquez cum his omnibus monaſterium, ſecundam beatæ Clarę Regulam de religioſo more profeſſa eſt, & quicquid bonorum atq; reddituum obti-
B nebat, id totum ſibi reliquit. Commorantur itaq; hoc in loco 20. ſorores, plures aliquando commoraturæ, cùm & bonis abundet, & anguſtijs minimè coarctetur.

De monaſterio S. Ioannis de Pœnitentia Beluiſij. *Mon. VI.*

SVI fundatricem atq; auctricem agnoſcit hoc monaſterium, diuo Ioanni de Pœnitentia Beluiſij, quod Placentinæ diœceſis oppidum eſt, erectum, pientiſſimam, ac de Franciſcana Religione optimè meritam heroinam Beatricem Monroi ab Aiala Orapeſſanorũ Comitiſſam, atq; præfati oppidi temporalem Dominam: cùm ex eius tantùm facultatibus, anno Domini 1563. à primo ad vltimũ vſq; lapidem ędificatum atq; honeſtis redditibus locupletatum fuerit. Qua etiam de cauſa Orapeſſanorum Comites pręfatæ fundatricis ſucceſſores eius iure patronatus potiuntur: nec id ſane
C in 30. Clariſſarum ſororum Vrbaniſtarum eius incolarum grauamen, ſed potius in fauorem atq; beneficium, cùm illis omni in euentu opportunè adſint, ſubueniantq;.

De monaſt. Conceptionis B. Virginis Antiquæ mellariæ. *Mon. VII.*

PIISSIMI coniuges Ferdinandus Matthæus Sehina, atque Catharina Ruizia, cùm eorum filium, quem ſibi hæredem ex aſſe futurum ſperabant, funus accepiſſent, propriam domum Antiquæ mellariæ erectam in monaſteriũ, Conceptioni glorioſæ virginis Mariæ ſacrum, anno Domini 1531. euehentes, eam omniũ bonorum hæredem inſtituerunt. Cuius tamen curam Cordubenſium Epiſcopo commiſſam voluêre. Sed eius ſorores, quæ in Conceptionis glorioſæ Virginis Ordinem verba fecerunt, ſuntq; numero 30. poſt elapſos 50. annos, nempè anno Domini 1580. ſe ex apo-
D ſtolica Gregorij XIII. Pont. max. auctoritate huius Prouinciæ patrũ correctioni, atq; curæ propria ſponte ſubmiſerunt. A cætero honeſtatur hæc ſacra domus aliquantulo Dñicę crucis, & particulis oſſium SS. Pauli & Andreæ Apoſtolorum, Marci Euangeliſtæ, Laurentij, & Chriſtophori marty. Hieronymi, Auguſtini, & Ambroſij Eccleſiæ Doctorum, & ſanctarum Annæ matris glorioſæ Virginis, Mariæ Magdalenæ, atque Catharinæ virginis & martyris ſibi à ſereniſſima Ioanna Portugaliæ Principiſſa, & vterina Philippi II. Hiſpaniarum Regis ſorore liberali dono datis.

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Hinoioſæ. *Mon. VIII.*

CVM pijſſimus iuuenis Ludouicus à Sotto maior 16. coronatorum aureorũ mil-
E lia ad vnius monaſterij ędificationem, antequam B. Franciſci Regulã in conuentu S. Marię de Angelis profiteretur, non minus piè quàm liberaliter ex teſtamento reliquiſſet, proſpecturus Vexaranus Dux, atq; Bellalcazarenſium Comes Franciſcus à Stunnica, penes quem huiuſmodi teſtamẽti executio erat, duobus Tertiariarũ ſororum Frãciſcanarum conuentibus Hinoioſę, quod ſuę ditionis oppidum erat erectis, ſed ſemideſtructis, & ſemiderelictis, vt primũ ſibi à ſede apoſtolica facultas facta eſt, & vtrunq; ad terram deijci, & hoc ſacrũ monaſterium, immaculatę Virginis glorioſę Conceptioni ſacrum, ibidem ſatis auguſtè, ſatisq; eleganter, anno Dñi 1570. conſtrui, atq; honeſtis vtcunq; redditibus dotari curauit. Quod quidẽ monaſterium, licèt non ita à multis annis erectũ, continet nihilominus impręſentiarũ 40. ſacras virgines Ordini immaculatę Conceptionis Deiparę Virginis ex ſolemni voto aſtrictas.

PRÔ·PIETATIS.
Oricbienſis victoria. primũ,
Regni Luſitaniæ. Auſpicium.

PROVIN-

PROVINCIA PIETATIS.

A PRODIERE olim, Fetdinando atq; Eliſabetha eius coninge catholicis
Hiſpanię Regibus, Alexandro VI. ſummo Pont. atq; anno à partu Virgi-
neo 1497. ex ſancti Iacobi Prouincia F. Petrus Melgarenſis, F. Ioannes
à Guadalupe, F. Ioannes Abulēſis, atq; F. Angelus Pincianus, qui arctio-
rem vitam anhelantes, conuentus aliquot ex apoſtolica præfati ſummi
Pontificis facultate, vt eius bulla data, anno Domini 1500. canit, Scalabiæ (vulgò
Truxillo) alijsq; in Caſtellæ patribus erexêre. Inde tamen à Conuentualibus Fran-
ciſcanis patribus (de quorum numero & ipſi aliquando fuerant) tamquam nouato-
res, Iulio II. ſummo Pontifice id præcipiente, deturbati in Portugaliam conceſſerunt.
B Vnde tandem, poſtquam vnam vel alteram domum excellentiſſimi, pariterq; pien-
tiſſimi Iacobi Brigantinotum Ducis fauore erexiſſent, ex Emanuelis Portugalię Re-
gis mādato aliò migrare coacti ſunt Recepti poſtmodum, idq; præfari Iacobi Brigā-
tinorum Ducis interceſſione, à præmemorato Rege Emanuele, cui Iacobus ex fratre
nepos erat, in gratiam: atq; conuentione poſt plurimas digladiationes inter ipſos &
prædictos Prouinciæ S. Iacobi patres ſtatuta, vt videlicet ijs monaſterijs, quos eo tem-
poris in Portugaliæ Regno occuparent, & poſtmodum ocupaturi eſſenr, contenti, re-
liquis, quos ſibi in Caſtellę partibus erexerant, vale dicerent, & relictas domos repetie-
runt, atq; alias ſibi de nouo adijciendas curarunr. Cumq; pręſatę domus ab anno Do-
C mini 1500. vſq; ad 1517. Cuſtodiæ titulo poſitę fuiſſent, ſub Leone X. ſummo Ponti-
fice, idq; eodem anno 1517. Prouincię honore dignatę ſunt. Hęc igitut Prouincia, quę
per vniuerſum Portugalię Regnum ex 28. fratrum monaſterijs conſtans longè, la-
teq; diffunditur, Pietatis nomen ab antiquiori Pietatis ędicula iuxta Villamuicioſam
Luſitanorum oppidum antiquitus erecta, cui primus cęterorum locus ſucceſſit, ex
fratrnm conſenſu hęredirauit. Cui celebrem victoriam, quam sereniſſimus Alphonſus
Henriquez, qui, poſtquam per 27. annos ſub Comitatus titulo Luſitanis pręfuiſſet, in
primum eorum Regē electus fuit, de 5. vel (vt alij volunt) 6. Saracenis Regibus, deq;
innumerabili eorum exercitu miraculosè, (apparuerat ſiquidem ſibi pręcedente nocte
Chtiſtus Dominus ſacris ſtigmatibus inſignirus, vnde & Portugalię Regum inſignia
D iuxta veriotes hiſtorias prodierunt, vtq; bono animo eſſet, viriliterq; ſequenti luce
pugnaret, ſuaſit) ac pręter omnium expectationem retulit, quòd intra eius fines con-
tigerit, graphicè depictam pręponere volui. A cętero pręſens Prouincia, cuius maius
ſigillum Chriſtum Dominum exanimem Vitginis glorioſę genibus (hanc Pietatem
vulgò vocāt) exceptū, atq; ſequentia verba: S. PROVINCIÆ. PIETATIS.
orbiculatim imprimit, in 4. hierarchias ſiue ordines, quorum alteri vnus ex 4. eius
Diffinitoribus, qui abſente Miniſtro difficultatibus inter fratres obortis, atq; emergē-
tibus negocijs, ne poſt ipſum religioſi diſcurrete cogantur ex tempore obuiare, atq;
ſatisfacere valeat, ex conſulto pręeſt, impręſentiarum diuiditur. Harum ea, quę Al-
garbiorum dicitur, princeps meritò cenſetur, primumq; locum intet cętetas obtinet.

E *De conuentu S. Vincentij de ſacro Promontorio.* *Conu. I.*

INTER Anam & Chalibem fluuios ſacrum Promontorium, qnod & totius Lu-
ſitanię extremum eſt, elegantiſſimè prominet: vbi S. Vincentij martyris corpus
ex Valētia ciuitate eò vſq; tranſlatū, in quadā ędicula per aliquot annos reconditum
fuit. R. igitur Ferdinandus à Sylua Algarbiorum Epiſcopus, eidemq; martyri deuo-
tiſſimus, ne ſęcularium ad pręfatam ędiculam deuotio, quòd ſacrum illud pignus,
pręfati ſcilicet martyris corpus Olyſipponem ex Alphonſi Henriquez Luſitanorum
Regis

Regis mandato tranſlatum eſſet, aliquando periret, eam in luſtum conuentum, ſub A
antiquiori eiuſdem martyris titulo, anno Domini 1518. euehendam, atq; à 10. huius Prouinciæ fratribus inhabitandam curauit. Præterea ſereniſſimus Portugaliæ Rex Ioannes III. quòd hic locus non longè à mari ſitus piratarum incurſibus pateret, ne eius accolæ detrimenti aliquid ab huiuſmodi hominibus aliquando acciperent, munitiſſimam turrim, ſufficienti militum numero firmatam, ſibi adiecit. Hunc deniq; conuẽtum quoddam prǽfati martyris Vincentij os, & plenaria omnium peccatorum indulgentia, quam ex apoſtolica auctoritate promerentur quotquot eius eccleſiam à primis veſperis feſti eiuſdem martyris vſq; ad ſolis occaſum ſequentis diei deuotè viſitauerint, atq; antiquius eius ſepulcrũ, cuius effoſſa terra ad diuerſos morbos pellendos maximè confert, commendatiſſimum atq; veneratione digniſſimũ reddunt.

De conuentu S. Franciſci Lacuum. Conu. II. B

ADIECIT, idq; ex beneuolẽtia, R. Ferdinãdus à Sylua Algarbiorũ Epiſcopus, vt & ſecundum conuentum in B. P. Franciſci honorẽ, non procul ab ea Luſitanà ciuitate, cui Lagos vulgò nomen eſt, ex proprijs facultatibus, anno Domini 1518. à fundamentis ad verticem vſq; ædificaret. Cuius tamen patronatus ius penes ſereniſſ. Portugaliæ Regem Ioannem III. eiuſq; ſucceſſores eſſe voluit. Sed cùm eius ſitus incommodus euaſiſſet, præfatus conuentus, poſt aliquot annos tranſactos, ex diuerſis fidelium eleemoſynis, fratrum tamen, qui frequentius ſunt 18. numero, opera acquiſitis, ad eum, quem modò obtinet, locũ, alio multò ſalubriorem, tranſlatus extitit.

De conuentu B. Mariæ de Paradiſo. Conu. III. C

SATISFACTVRVS deniq; inexhauſtę eius in huius Prouincię fratres animi propenſioni R. idem Antiſtes Ferdinandus à Sylua hunc 3. conuentum, ſub ſanctæ Mariæ de Paradiſo patrocinio ex epiſcopalibus prouentibus, nòn procul ab ea ciuitate cui Sylues Luſitanicè nomen eſt, præmemorato anno Domini 1518. à fundamentis ad apicem vſq; ædificandum, atq; ab octo fratribus inhabitandum curauit.

De conuentu expectationis B. Mariæ Villænouæ. Conu. IIII.

CVR non Villanouanis gratificabuntur huius Prouinciæ fratres, cùm ipſis hunc conuentũ, Expectationi Virginis glorioſæ ſacrum, in eius fluuij, quo Villanoua commune eorum atq; Algarbiorum oppidum alluitur, margine ex communibus facultatibus, anno Domini 1530 ędificari curarint? Prę ſertim cùm eoſdẽ in omni euẽtu, D
vt ſibi adſint, promptiſſimos experiantur. Maius huius loci ſacellum à perdeuoto Balthaſare à Mello ſacræ Chriſti Militiæ Equite conſtructum extitit. Pro quotandem 12. fratres præfati huius loci accolæ preces ad altiſſimum Dominum fundunt.

De conuentu S. Antonij Paduani Louleæ. Conu. V.

BENEFICIIS à Deo opt. max. acceptis reſponſuri perdeuoti Rodericus Barreto, eiuſq; cariſſima vxor Leonora Mediolanenſis præſentem conuentum, B. P. Antonio Paduano ſacrũ, ex communibus facultatibus, anno Domini 1546. à fundamentis erigendum, atq; à 12. fratribus inhabitandum curarunt. Mortem obijt hoc in monaſterio ſummæ integritatis P. Antonius Nebriſſenſis, qui ſicut in vita moribus, atq; virtutibus fuit conſpicuus, ita quoq; in morte miraculis, quorum vnum, aut al- E
terum hic ſubijciemus, claruit. Cùm enim cuiuſdam Franciſci de Valle filius altero pede claudicaret, ad huius P. defuncti habitus contactum rectificatus extitit. Præterea Emanuelis cuiuſdam Mendez filia cùm eſſet morti propinqua, ad eiuſdem habitus tactum integram atq; extemporaneam ſoſpitatem adepta eſt. Præfata hæc miracula, aliaq; per multa, ex R. Algarbiorum Epiſcopi mandato per publicum Notarium authenticè excepta, in epiſcopalibus eius archiuis aſſeruata habentur. Fuit demum prę fatus P. Antonius prophetico ſpiritu inſignitus, quo & certum ſui obitus diem, & felicem victoriam, quam Germanorum Imperator Carolus V. de Archipirata Ariadeno Barbaruſſa prope Tuneti Gulettam reportauit, multò ante prædixit. Præſens,

atque

A atque quatuor præcedentes conuentus, quòd in Algarbiorum Epiſcopatu ſiti ſint, ad Algarbiorum hierarchiam ſpectant. Nunc ad ſecundam hierarchiã deueniendum eſt,

De conuentu S. Mariæ Pietatis prope Villamuitioſam. *Conu. VI.*

PRÆSENTI conuẽtui, S. Mariæ de Pietate ſacrato, ſi primæuam eius fundationem attendamus, primus locus in huius Prouinciæ catalogo debetur: cùm ab inclyto heroë Iacobo Brigantinorum Duce, anno Domini 1500. aliquantulum ab eius oppido Villauitioſa primò cõſtructus fuerit, & ab eo Prouincia ipſa denominata euaſerit, ſed quia eius ędificio, quòd tumultuario opere erectum fuiſſet, omnimodam ruinam minitante, præfatus conuentus derelictus, atq; præſens aliquantulum ab eo, ſub eodem tamen titulo, à Theodoſio Brigantinorum quoq; Duce, atq; ipſius Iacobi primogenito, circa annum Dñi 1547. ædificatus ſibi ſuffectus eſt, hunc ei ſextum locum
B aſſignare voluimus. Eſt nihilominus hic conuentus cæterorum omniũ celeberrimus, & à quatuordecim fratribus frequentius inhabitatur. In quo demum ſuperioribus annis religioſiſſimus frater Marcus à Portalegre laicus profeſſus ſanctiſſimè obijt.

De conuentu S. Mariæ de Conſolatione Borbæ. *Conu. VII.*

TANTA fuit inclyto Ioanni Brigantinorum Duci ad huius Prouinciæ alumnos deuotio, vt nihil intentatum reliquerit, quatenus tanta dignitate poſtpoſita illis & in habitu, & in viuẽdi modo iungeretur. Sed ne huiuſmodi voti compos fieret, à Luſitanorum Rege Emanuele eius patruo prohibitus eſt. Deſiderio tamen fruſtratus, ab eis ſummopere diligendis, quoad ſibi comes vita fuit, nunquam deſtitit: imò & omni
C beneficiorum genere, & duplici conuentu illos extitit proſequutus. Cùm enim præcedentem non longè à Villauitioſa conſtruendum curaſſet, adiecit, vt & præſentem, S. Mariæ de Conſolatione ſacrum, prope Borbam eius oppidum, anno Domini 1505. ædificaret. Hoc igitur in conuentu, quem 14. fratres frequentius incolunt, diem clauſit extremum religioſiſſimus P. F. Petrus de Melgar præcipuus huius Prouinciæ fundator, qui & præfato Iacobo Brigantinorum Duci, ob ſingulares animi dotes, gratiſſimus fuit, & in ſæculo ſub catholicorum Hiſpaniæ Regum Ferdinando eiuſq; coniuge Eliſabetha ſignis ſtrenuè militauit, & ſub viuifico Chriſti vexillo in Religione fortiſſimum Ducem egit. Ad hunc tantum patrem appoſitus eſt eximiæ pietatis F. Franciſcus de Gatta laicus profeſſus, qui tum in vita, tum quoq; in morte miraculis coruſcauit. Cùm enim ſibi panem emendicanti quædam fœmina nomine Maria Lopetia ex
D præfato oppido Borba oriunda, quę brachium omnino contractũ habebat, vt ſibi compateretur, ſoſpitatemq; à Deo opt. max. ſuis precibus impetrare vellet, ſupplicaſſet, vt primũ ille domum redijt, Deoq; commiſſum negotium commẽdauit, præfata mulier voti compos effecta eſt. Præterea eiuſdem oppidi Borbæ Prętor cùm ventris profluuio ad mortem laboraret, nullaq; ſibi ſalutis ſpes reſidua eſſet, vt primùm hauſtam ex defuncti fratris Franciſci ſepulcro terram ventri admouit, illico conualuit. Alia quoq; plurima edidit hic frater miracula, quæ tamen ad alia properans ſciens tranſilio.

De conuentu S. Franciſci Deluas. *Conu. VIII.*

CVM deuota quędam matrona nomine Iambra de Roſa ſitum ad vnius conuentus ædificationem huius Prouinciæ fratribus non longè ab ea Luſitanorum ciui-
E tate, quæ Deluas vulgò nuncupatur, ex maxima in Deum pietate, anno Dñi 1518. contuliſſet, adfuit Iacobus Brigantinorum Dux, adfuère & quamplures deuoti ciues, qui ſuis eleemoſynis hunc conuentum, ſeraphico P. Franciſco ſacrarum, atq; à 15. fratribus, vt plurimùm incultum, ibidem ſuperædificandum ex tempore curarent. Prodijt igitur nobis ſacra hæc ædes circa præfata tempora, idq; pluriũ fidelium beneficio.

De conuentu S. Antony de Padua Portalegre. *Conu. IX.*

HVIVS Prouinciæ fratres Portalegrenſium votis facturi ſatis conuentum quendam, B. P. Antonio ſacrum, aliquantulum à communi illorum ciuitate, cui Portalegre Luſitanicè nomen eſt, inſalubri tamen in loco, circa annum Dñi 1522. ędificandum

dum abſoluendumque curarunt. Quibus tamen, quòd plura ibidem paterentur in- A commoda, diuerſasq; contraherent infirmitates, reuerendiſſimus Andreas à Noronha eorundem Portalegrenſium Epiſcopus ex charitate compatiens, poſt 50. annos ab huiuſmodi ædificatione, nempe anno Domini 1572. hunc præſentem in loco ſalubriori, ciuitatiq; præfatę viciniori ſub eadem prorſus inuocatione ex domeſticis, epiſcopalibusq; prouentibus à fundamentis erigi, omnibusq; ſuis numeris abſolui, atque duodecim fratribus Franciſcanis ſibi cariſſimis inhabitationem tradi fecit.

De conuentu S. Antonij Eſtremozij. *Conu. X.*

CVM ſereniſſimus Portugaliæ Rex Ioannes III. pinguem ſatis eleemoſynam ad vnius conuentus ædificationem, anno Domini 1537. huius Prouinciæ fratribus contuliſſet, is Nauarchus, qui tunc regiæ claſſi præerat, principis eius ſacelli conſtructionem ſibi committi petijt. Accedentibus igitur poſtmodum neceſſarijs oppidanorum eleemoſynis hic conuentus, B Antonio Paduano ſacratus, atq; à 12. religioſis incultus, non longè ab eo oppido, cui Luſitanica lingua Eſtremoz nomen eſt à fundamentis ad verticem vſq; erectus extitit. Ad cuius eccleſiam tū oppidanis, tum quoq; conuicinis populis, ob frequentia miracula, quæ Deus opt. max. meritis B. P. Antonij Paduani in dies ibidē operari dignatur, maxima eſt deuotio, & obſeruantia. B

De conuentu boni Ieſu Vallis viridis. *Conu. XI.*

SERENISS. Henricus Portugaliæ Infans, Eborenſium Archiepiſcopus, S.R.E. Cardinalis, atq; poſtmodū eiuſdē Regni Rex hunc conuentum, bono Ieſu de Valleuiridi ſacrum, ad 60. ſtadia ab Ebora inclyta Portugalenſium ciuitate, ex domeſticis facultatibus, anno à partu Virgineo 1544. ædificandum, atq; omnino abſolutum C cæteris huius Prouinciæ locis adijciendū curauit: inſuper & 8. fratres eius accolas, quoad vixit, ſummis fauoribus, ſummisq; beneficijs piiſſimè extitit proſequutus.

De conuentu S. Antonij Eboræ. *Conu. XII.*

PLVRIMIS beneficijs hanc Pietatis Prouinciā cumulaturus, ſibiq; deuinćturus ſereniſſimus Portugaliæ Rex Henricus hunc conuentum, S. Antonio Paduano ſacrum, dum totius Luſitanici Regni clauum teneret, Eboræ, quæ Archiepiſcopalis ciuitas eſt, ex regio ærario, anno Domini 1580. à fundamentis eo animo, vt illum paucos infra dies abſolueret, erigi fecit. Cumq; morte præuentus, quod piè ſtatuerat, exequi per ſe minimè valeret, ex teſtamēto cauit, vt ex proprijs facultatibus poſt D mortem reſiduis, quicquid ad operis perfectionem deſiderabatur, omnino per ſui teſtamēti exequutores abſolueretur. Cuius deniq; voluntati abundè ab ijs ſatisfactum fuit. Huius loci fratrum, qui frequentius ſunt 12. numero, erga infirmos Eborenſes charitas longè, lateq; emicuit in peſtifera illa lue, quæ vniuerſam ferè Portugaliam, anno Dñi 1580. peruaſit, in qua nihil aliud à quadā mortis imagine cunćtis in ciuitatibus, oppidis atq; pagis ſe mortalium oculis offerebat. Nec tamen ea propter & illi mortē euaſerunt, cùm eorū aliquot eodē morbo ićti, dū inter infirmos verſarent, occubuerint. Horum alter fuit eximiæ ſanćtitatis, atq; pœnitentiæ F. Hieronymus à Villauitioſa, cuius humilitas, atq; ad proximum compaſſio incredibiles fuerunt.

De conuentu Annuntiationis B Mariæ Vidigueræ. *Conu. XIII.* E

SI aliunde minimè commendanda veniret, vel hinc ſaltē nobis commendatiſſima redderetur piorum heroum Franciſci à Gama, eiuſq; coniugis Guiomaris à Villena Viguerenſiū Comitum in Deū, atq; ſeraphicū P. Frāciſcum pietas, cū ex ea tātùm hūc conuentū, Annuntiationi B. Mariæ dicatū, aliquantulū à ſibi ſubiećto oppido Vidiguera ex communibus facultatibus, anno Dñi 1545. ab ipſis fundamētis erigendum curarunt. Horum inclytorum heroum pietatē imitati eorū ſucceſſores 12. fratribus præſentis loci accolis neceſſaria, ſubminiſtrāt, atq; beatos patres Benedićtū, ac Ludouicū Toloſanū Epiſcopū ob miracula, quę ad duo eorū altaria in huius monaſterij templo erećta Dei beneficio contingūt, ſingulari quadā veneratione proſequuntur.

A *De conuentu S. Franciſci Portelij. Conu. XIIII.*

QVVM Theodoſius V. Brigantinorum Dux maſculinam ex cariſſima ſibi vxo-
re Eliſabetha, quæ ſibi ſuccederet, prolem ſuſcipere non poſſet, ad vnius conuen
tus ædificationem, ſi eam B.P. Franciſci meritis obtineret, ſe ex voto aſtrinxit. Deſide-
derij itaq; compos effectus, debitum redditurus, hoc monaſterium, eidem ſeraphico
patri ſacrum, atque 10. continendis fratribus accommodatum, non procul ab eius
oppido Portelio, anno à ſalutifera mundi redemprione 1547. ædificandum curauit.

De conuentu B. Mariæ de Saxo. Conu. XV.

REVERENDISS. Didacus à Sylua ex pago, cui Fundao Luſitanicè nomen
B eſt, oriundus cùm ex Ioannis III. Portugaliæ Regis Conſiliario Minorita, poſt-
modumq; eiuſdem Regis confeſſarius, Cœptæq; Epiſcopus, atque tandem Bracharen-
ſium Archiepiſcopus factus eſſet, ſuam patriam nobiliraturus antiquius ſacellum, in
B. Mâriæ de Saxo honorem aliquantulum à præfato pago erectum, atque à paupere
quodam eremita inhabitatum, in præſentem ſub antiquiori titulo conuentum, ex
domeſticis facultatibus, anno à Chriſto Saluatore nato 1526. euehendum curauit.
Quod quidem tum compatriotis, tum quoque conuicinis populis tantò gratius fuit,
quantò præfatum ſacellum, ob glorioſæ Virginis imaginem ibi erectam, atque ſub ſa-
xo olim inuentam, miraculiſq; inſignem illis celebrius erat. Cùm autem præfatus con
uentus 12. fratribus minus deſeruiret, ad alterum locum anno 1577. tranſlatus extitit.

C *De conuentu S. Antonij de Padua Abrantij. Conu. XVI.*

CONSVLTVRVS pius heros Lopetius ab Almeida eius oppidi, quod Luſita-
nica lingua Abrantes nuncupatur, Comes quorundam huius Prouinciæ fratrū,
qui antiquiorem ædiculam à præfato oppido vtcunq; diſtantem minus commodè ha-
bitabant, quieti atque tranquillitati, quendam conuentum, B. P. Antonio Paduano
dicatum, in quo & moriens ſepeliri voluit, longiuſculus à præfato ſacello, circa annū
à mundi reparatione 1526. ex domeſticis facultatibus ædificari iuſſit. Sed cùm eius
habiratio, tum ob longiorem ab oppido diſtantiam, tum quoque ob inſaluberrimum,
quo infeſtabatur, aërem, 12. fratribus eius inquilinis oneroſa, minuſq; fauorabilis ef-
ſet, ab ijſdem derelictus, atque alius ſub eodem prorſus titulo multò ſalubrior, ex pu-
blicis oppidanorū facultatibus ſibi ſuffectus eſt. Ad quem etiam, ne aliquando pro-
D phanationi ſubiacerent, tum præfati Comitis Lopetij ab Almeida, tum quoq; cœtero-
rum fratrū defunctorū oſſa ex antiquiori monaſterio transferenda curarunt fratres.

De conuentu Annuntiationis B. Mariæ Tomarij. Conu. XVII.

PIA Tomarēſis communitas, ne ſe illis oblata occaſio elaberetur, vt primùm per
deuota matrona Eliſabetha Teineria fundum, anno Dñi 1528. obtulit, hunc con-
uentum, Annunciationi B. Mariæ ſacrum, atq; 12. continendis fratribus omnino ac-
commodatum ex publicis prouentibus ibidem ſuperædificandum piētiſſimè curauit.

De conuentu S. Antonij de Padua Couilliani. Conu. XVIII.

CONTIGIT vt, Couilliano Luſitanorū oppido, atq; circumquaq; eius regione
E extrema ſiccitate laborantibus, pluuiæ impetrandæ gratia, deuota quædā pro-
ceſſio ad S. Mariæ de Saxo monaſterium, quod 90. ſtadijs à præfato oppido diſtat, à de-
uota Couillianenſi communitate decerneretur, habereturque. Cumq; huiuſmodi pro-
ceſſio ex voto ei ſucceſſiſſet, ita vt increbreſcēte pluuia vix domū remeare poſſet, ne in-
gratitudinis aliquando argueretur, imò & vt Minoriticā domum, ad quā in conſimili
euentu recurrere poſſet, in promptu haberet, hoc ſacrum monaſterium, ſub B.P. Anto-
nij Paduani tutela, ex publicis facultatibus, anno Dñi 1553. extrui fecit. Accidit, dum
ſacra hæc domus, à 12. fratribus frequētius inhabitata, erigeretur, vt latomus quidam
ingenti lapide, qui ex ædificij ſummitate corruerat, ictus nihil detrimēti perpeſſus fue-
rit, & vt auriga à curru lapidibus onuſto oppreſſus, illęſus omnino mirabiliter euaſerit.

De conuentu S. Antonij de Padua Caſtrialbi. Con. XIX. A

VT primùm pius Ferdinandus Meneſius ab honorifica legatione, qua pro Ioanne III. Luſitanorum Rege apud Pontificem Romæ functus extitit, in Portugaliã reuerſus eſt, hoc monaſterium, B.P. Antonio Paduano dicatum, & à 12. fratribus incultum, non procul ab oppido Caſtroalbo ædificandum, atq; Dñicæ crucis particula, & quodam vnius ex 11. millibus virginum capite religioſè exornandũ, inſuper & plenaria indulgentia perpetuò duratura in eorum fauorem, qui eius eccleſiam à primis veſperis feſtiuitatum Inuentionis ſanctæ Crucis, atque B. Antonij Paduani vſque ad ſequentium dierũ ſolis occaſum deuotè viſitauerint, donandam pientiſſimè curauit.

De conuentu S. Antonij de Padua Pennamaʒor. Con. XX. B

DIOECESANO Epiſcopo piè conſulenti, vt Minoriticam ædem apud ſe erigere vellet, morẽ geſtura deuota eius oppidi, quod Pẽnamazor Luſitanicè nuncupatur, communitas, hoc monaſterium in B.F. Antonij Paduani honorẽ conſtrui fecit. Cuius quidem pietatem imitatus Stephanus Tauarius ſacræ Chriſti militiæ eques maius eccleſiæ ſacellum ſuis ſumptibus ædificauit. Commorantur hîc 12. fratres.

De conuentu S. Mariæ de Charitate Sordoalij. Conu. XXI.

CVM pia eius oppidi, quod Sordoal Luſitanicè nuncupatur, communitas hunc conuẽtum, B. Mariæ de Charitate ſacrum, ex publicis facultatibus non procul ab ipſo oppido maiori ex parte erexiſſet, nec eum ijs deficientibus ad optatũ finem breui tempore perducere poſſet, inclytus Eduardus ab Almeida Abrantinenſium Comitis C filius, hoc ſibi munus iniunctum exiſtimans, quicquid ad operis perfectionẽ deſiderabatur, anno à partu Virgineo 1571. præſtitit, inſuper & poſtquàm 12. fratres eius accolas omni beneficiorum genere proſequutus extitiſſet, in maiori ſacello humari voluit.

De conuentu S. Mariæ Clauium. Conu. XXII.

QVI proximè præcedunt 7. conuentus ad 3. hierarchiam ſpectãt: Atqui reliquis, qui ſequuntur, perficitur 4. hierarchia. Inter eos autẽ is, qui prope id oppidum, cui Chaues Luſitanicè nomen eſt, erectus conſpicitur, principem obtinet locum. Fuit ſiquidem ab antiquo ex oppidanorum facultatibus à Conuentualibus Frãciſcanis patribus ædificatus, & ab ijs ad huius Prouinciæ fratres, ad piiſſimi Iacobi Brigantinorũ Ducis inſtantiã, anno à Chriſto natò 1505. tranſlatus. In cuius deniq; maiori ſacello D Alphonſus I. Brigantinorum Dux, atq; Ioannis I. Portugaliæ Regis filius erecto ſibi ſumptuoſo mauſoleo tumulatus eſt. Cùm anno 1550. Iamacus fluuius, qui inter oppidum atq; præſentẽ conuentũ labitur, tantoperè inundaſſet, vt & altiſſimum pontem, quo alter alteri iungitur, operiret, fratres deficiente ſibi pane famè laborare cœperunt. Quod præſentiens deuotus quidam Iacobus Feixerius & ſufficientem panem cum quibuſdam alijs oppidanis oſtiatim emendicauit, atque conſcenſo fortiſſimo equo, ſe rapidiſſimo fluuio committens, per medias vndas, non abſque immenſo labore, atque præſentiſſimo vitæ diſcrimine, ad fratres penetrauit, panemque emendicatum opportunè ſatis illis obtulit, ac tandem ſic recreatis ipſummet fluuium eodem equo vectus cum eodem periculo, atq; maxima omnium admiratione ſecundò traiecit. Nocte verò ſequenti, dum ſe ſopori dediſſet, inter-dormiendum ab infirmitate, E qua laborabat, (erat enim ex vtraq; parte ruptus) miraculosè curatus extitit. Quod cum oppidanis innotuiſſet, vt 12. fratres maiori cultu proſequerentur in cauſa fuit.

De conuentu boni Ieſu Barzelos. Conu. XXIII.

QVOD hęc Prouincia illuſtriſ. Iacobo Duci (cuius ſuperius mentio facta eſt) ſummopere teneatur, nullus inficiari poterit: cùm cœteris beneficijs tũ ſibi, tũ quoq; eius alumnis à ſe præſtitis adiecerit, & hunc conuentum, à 10. fratribus inhabitatum, quem in editi cuiuſdam montis cliuo longiuſculus ab eo Luſitanorum oppido, cui Barcelos vulgò nomen eſt, ex proprijs facultatibus, anno Domini 1505. extruxit.

De con-

A *De conuentu S. Mariæ de Angelis Azurariæ.* Con. XXIIII.

IS conuentus, qui prope pagum Azurariam in S.Mariȩ de Angelis honorem ſurri-
git, ad Conuentuales fratres olim pertinuit, & ab ijs, ex maxima qua eruditiſſimus
P.F.Ioannes de Caues Prouinciæ Portugaliæ Miniſter in huius Prouinciȩ fratres fere-
batur beneuolentia , ad eos, anno Dominicæ incarnationis 1518. tranſlatus extitit.
Inhabitatur igitur ab eo temporis à duodecim præfatæ huius Prouinciæ religioſis.

De conuentu S Fructuoſi Bracharæ. Conu. XXV.

CVM S. Fructuoſus Bracharēſiũ Archiepiſcopus eccleſiam, nõ longè à Brachara
celebri Luſitanorum ciuitate, anno Domini 659. ædificandam curaſſet, ibidemq;
B moriens tumulari voluiſſet, S.Giraldus Bracharēſium quoq; Archiepiſcopus venerabi
le eius corpus in Apoſtoli Iacobi eccleſia honeſtius recondēdum Compoſtellam, anno
Dñi 1102. clanculum transferri iuſſit. Cùmq; præfata eccleſia tãto pignore deſtituta à
ſæcularibus minus frequentaretur, ne eius memoria aliquando periret, eam Didacus à
Souſa Bracharēſis eccleſiæ Archiepiſcopus, omnino refecit , atque pulcrum ſatis con-
uentum, 15. fratribus continendis ſatis accommodatum, anno Dñi 1522. ſibi adiunxit.
Idque ſequentes literæ cuidam lapidi ad templi ſiniſtram non longè à principe porta
inciſæ ſatis indicant. *Didacus Souſa Archiepiſcopus Bracharēſis hãc eccleſiam à diuo Fructuo-
ſo, antequàm Hiſpania à Mauris expugnaretur, conditam cum ædificijs adiacentibus à ſe conſtru
ctis in monaſterium redegit, anno Chriſti 1522. die 12. menſis Decembris.* Ad dextram verò
eiuſdem tẽpli prope locum pronunciando Euangelio deſtinatum, vbi & olim præfatũ
C diui Fructuoſi corpus reconditum fuit , alterum ex ipſius oſſibus religiosè aſſeruatur.

De conuentu S. Antonij Auerij. Con. XXVI.

QVANTO habendorum huius Prouinciæ fratrum deſiderio teneretur Auerië-
ſis cõitas, vel hinc ſaltẽ plus liquidò coſtat, quòd licèt an. Dñi 1524. grauiſſima
peſte conflictaretur, præſentem conuentum, B.P. Antonio Paduano ſacrũ; atq; nõ pro-
cul ab eius oppido Auerio erectum perficeret, atq; 15. religioſis inhabitandũ traderet.

De conuentu S. Antonij Abbatis. Conymbriæ. Conu. XXII.

CONSTITIT olim ſacellum, diuo Antonio Abbati aliquantulum à Conym-
bria, quod primùm Frãciſcani à B. Franciſco in Portugaliã plantandȩ Religionis
D ergò tranſmiſſi occuparunt, ac per aliquot annos inhabitarunt: quoad vſq; ſcilicet mo
naſterium multò commodius ipſis conſtructum fuit. Eo itaq; in ſacello B. Antonius Pa-
duanus Minoriticum habitum induit , nomenque Ferdinandum, quo prius nuncupa-
batur, ad eius Sancti, cui eccleſia primùm dicata fuerat, honorem in nomen Antonium
commutauit. Cùm igitur præfatum ſacellum habitatoribus deſtitutum in matricis ec-
cleſiæ Conymbricēſis, ad quam aliquando ſpectarat, ius redijſſet, atq; ſic derelictum rui
nam minaretur, dum huius Prouinciæ fratres locum ædificando à ſe Conymbriȩ con-
uentui accommodatum, anno Dñi 1540. diligentius inquirũt, ſe ſe illis opportune ob-
tulit. Quo nihil gratius, quòd in eo B. ipſe Antonius Paduanus ſuȩ Religionis incunabu
la peregiſſet, accidere poterat. Ipſum itaq; à Portugaliæ Rege Ioanne III. iuſto pretio
emptum Aluarus ab Acoſta ex domeſticis facultatibus , anno incarnationis Domi-
E ni 1540. refecit, atque conuentum, 15. continendis fratribus acommodũ, ſibi adiunxit.

De conuentu S. Antonij Portus. Conu. XXVIII.

VLTIMVM hac in Prouincia obtinet locum prȩſens conuentus, B. P. Antonio
Paduano ſacratus, atq; in Duriæ fluminis margine non longè ab ea ciuitate, quæ
Oporto Luſitanica lingua nũcupatur, anno à partu Virgineo 1569. cõſtructus, & à 12.
fratribus inhabitatus. Cuius tamen fundum perdeuoti , atque illuſtres Blaſius Perei-
ra ſacræ Chriſti Militiȩ eques, eiuſq; cariſſima coniux Mentia Pais contulêre. Huius
monaſterij eccleſiam Dominicæ crucis particula , ſibi à ſereniſſimo Eduardo Portu-
galiæ Regni Principe dono data, Portuenſibus commendatiſſimam, celebrẽq; reddit.

PROVIN-

PROVINCIA S. GABRIELIS.

A HAEC ſancti Gabrielis Prouincia Portugaliam ab ea Regni Caſtellę portione, quę vſitatiori vocabulo Eſtrematura nuncupatur, diſterminat, cùm in vtriuſq; limitibus ſita ſit, ſedemq; obtineat. Quę ſanè regio temperatiſſima eſt, clementique cœlo gaudet, atque præfatę Prouincię fratrum, qui nudis pedibus, humiliq; tunica induti, atque breuiſſimo tecti palliolo incedunt, viuendi modo pro votis fauet. Exordium præterea ſumpſit pręmemorata hæc ſancti Gabrielis Prouincia ſub Alexandro V I. Pont. max. idque anno à partu Virgineo 1500. reuerendiſſimo patre fratre Aegidio ab Amelia totius ſeraphici Ordinis Franciſcani generale Miniſtro, ac reuerendo patre fratre Oliuerio Mal-
B lardi Vltramontanæ Obſeruantis familiæ generale Vicario. Cuius ſanè author, primuſque fundator agnoſcitur religioſus P.F. Ioannes à Guadalupe Cuſtodię tunc, nūc verò Prouinciæ Angelorum alumnus. Qua etiam de cauſa hanc ab illa Prouinciam prodijſſe aliquando meminimus. Hic ſiquidem pater Ioannes aſperiorem quandam vitam, atq; Euangelicæ paupertati magis accommodatam anhelans, Romam petens apoſtolicas literas, quibus pauperculos humileſq; aliquot conuentus in Hiſpania ſibi erigere liceret, à prædicto ſummo Pontifice Alexādro VI. impetrauit, obtinuitq;. Quarum etiā literarū tenore voluit idē ſummus Pontifex, vt quotquor Franciſcani fratres, cuiuſcunq; eſſent Prouinciæ, ad huiuſmodi domus trāſire vellent, id liberè, atq; licen-
C tia etiā à ſuperioribus minimè obtenta, facere poſſent: vtq; Cuſtodia per F. Ioannem à Guadalupe de nouo erigenda generali totius Ordinis Miniſtro immediatè ſubeſſet. Cùm igitur præmemorato P. Ioanni à Guadalupe religioſi P. F. Petrus Melgarius, F. Angelus Pincianus, F. Michaël Cordubenſis ac F. Ioannes ab Aquila Prouincię S. Iacobi regularis Obſeruātię alumni, atq; aliquot alij fratres adhæſiſſent, ipſo die Annuntiationis Deiparæ virginis, anno verò 1500. primus, fundamentaliſq; conuētus glorioſæ virginis Mariæ, qui & totius Cuſtodiæ baſis ad tempus extitit, lapis de religioſo more, ac de omniū ciuim ſententia prope Scalabiam, vel (vt alij volunt) Caſtrum Iulij (vulgò Trugillo) iactus extitit. Cumq; huic conuētui 4. alij, nempe Villanouanus ſub S. Euan-
D gelij inuocatione, Salualeonicus nomine montis Sion inſignitus, S. Marię de Luce, atq; S. Mariæ de Pietate eorundem patrum opera acceſſiſſent, omnes 5. ſimul Cuſtodiæ S. Euangelij titulo & honore, ex pontifica eiuſdem Alexandri VI. Pont. max. conceſſione eidem F. Ioanni à Guadalupe facta, cohoneſtati fuēre. Metuētes interim Vltramontanæ regularis Obſeruantiæ proceres, atque zelotypi patres, ne regularis Obſeruantia, quæ mirum in modū tunc vbiq; terrarum florebat, detrimenti aliquid ob huiuſmodi innouationem pateretur, indicta in Prouincia Caſtellæ, ſub R. P. F. Martiale Boulierio tunc eiuſdē Vltramontanæ regularis Obſeruantię generali Vicario, generali Congregatione, omnes ſimul in præfixum locum ſtatuta die, atq; anno 1502. conuenēre,
E & certum quendam Recollectarū domorum qualibet in Prouincia erigendarū, in quibus fratres ſtrictius viuerent, ſanctamq; paupertatē felicius excolerent, numerum ſtatuerunt, decreueruntq;. Quamobrem huiuſmodi Cuſtodiæ adhuc tenerrimæ conatus eneruati ſunt, ita vt, eius fundatoribus ſyluiuagis, atq; in melotis & caprinis pellibus hinc inde diſcurrentibus, fermè diſſoluta ſit. His accedebat fauor cęteris Obſeruātibus optimè apud omnes audientibus à catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando V. & Eliſabetha eius vxore opportunè atq; libentiſſimè præſtitus. Obtinuerūt nihilominus præfatus F. Ioānes à Guadalupe, eiuſq; ſocij tria, minimi tamen momēti, patrum Conuentualium loca à R. totius noſtri Ordinis generali Miniſtro, in quibus ſimul, atq; in alio de nouo erecto ad tēpus commorati ſunt. Euecto verò ad generalē totius Ordinis Mi-

niſteriatum R. P. fratre Bernardino à Prato, atque Leone X. ſummo Pontifice ſedente, huiuſmodi patrum res melius ſe habuit. Nam præfata ſancti Euangelij Cuſtodia, quæ extincta omnino videbatur, reuiuiſcere cœpit, & ex quatuor illis locellis ſibi à patribus Conuentualibus obuentis conſtans Cuſtodiæ dignitate ſub nomine Extrematuræ à præfato reuerendiſſimo patre fratre Bernardino à Prato ex commiſſa tamen ſibi à Leone X. Pont. max. poteſtate, dignata fuit. Quibus quatuor locellis acceſsêre & alia à fratre Ioanne à Guadalupe, eiuſque ſequacibus olim conſtructa, & à Prouinciæ ſancti Iacobi patribus ex eorum, quorum intererat, decreto poſſeſſa, idque ex generalis Capituli Romæ ſub eodem Leone X. ſummo Pontifice anno reſtitutæ ſalutis 1517. celebrati mandato. Ac tandem reuerendiſſimo patre fratre Franciſco Lichetto totius noſtri Ordinis generali Miniſtro, ac reuerendo admodum patre fratre Gabriele Maria Vltramontanæ Obſeruantis familiæ generali Commiſſario, in generali Congregatione Toleti, anno Dominicę incarnationis 1519. habita præfata Extrematuræ Cuſtodia omnium patrum, quorum ex munere intererat, ſuffragio Prouincia pronunciata extitit. Id tamen dignitatis ſub titulo ſancti Gabrielis, idque in præfati generalis Commiſſarij gratiam, in prouincialibus Prouinciæ ſancti Iacobi Comitijs Beneuenti apud Hiſpanos ſub R. admodum patre fratre Gabriele Maria Vltramontano Commiſſario eodem prorſus anno Domini 1519. celebratis, aſſecuta eſt. Anno itaque 19. à tempore, quo hæc Prouincia primùm in Cuſtodiam euecta fuit, prouincialem obtinuit dignitatem, quam & Leo X. & Clemens VII. datis literis, vt videre eſt in Placentinæ matricis eccleſiæ archiuis, confirmarunt. Quæ tamen tantopere proſperata eſt, vt ex 11. ſolùm locis tunc temporis conſtans, 28. conuentibus impræſentiarum abſoluitur. Huius denique Prouinciæ maius ſigillum (nam de minori nulla nobis quæſtio eſt) diuini verbi incarnationem, (hanc glorioſæ virginis annuntiationem vulgò vocant) nempe ſanctiſſimam Dei genitricem genuflexam, atque Paranymphum Gabrielem ſceptrum manu tenentem, diuiniq; verbi conceptum eidem Virgini prænunciantem, atque huiuſmodi verba AVE MARIA proferentem, quorum capitibus Deus pater orbem ſiniſtra tenens, atque dextra Virginem benedicens imminet, typicè continet, atque ſequentes literas: S. MINISTRI. PROVINCIALIS. SANCTI. GABRIEL. DIVI. ORDINIS. MINORVM. ſphericè imprimit. Quia verò, idque ex multiplici experientia, minimè dubitauerim beatum Gabrielem Archangelum ſolicitum huius Prouinciæ patrocinium ſuſcepiſſe, ideo illum ſibi politè depictum præponendum volui. Et hęc quidem de præſentis Prouinciæ exordio, & progreſſibus ſatis ſuperque dicta ſunto. Nunc autem ad ſingulos eius conuentus, ſi conſuetum morem tenere velimus, deſcendamus opportet: & primò quidem ad eum, qui ſanctiſſimæ ſemperque virginis genitris Dei Mariæ de Angelis erectus eſt.

De conuentu S. Mariæ de Angelis. Conu. I.

CVM ſeraphicus P. Franciſcus poſt viſitatum, anno Dominicæ incarnationis 1214. cum maxima humilitate, ac deuotione diui Iacobi Apoſtoli corpus in Portugaliam concederet, ſuperatoque cuiuſdam editi montis iugo apricam planitiem ad eius radices, ſed in Cantiani (vulgò Coriani) epiſcopatus territorio, ſitam contemplaretur, prophetico afflatus ſpiritu, locumque indice oſtendens ſequentibus ſe diſcipulis dixit: Ad illius Aquilę fluenta (volitabat ſiquidem longiuſculus inde aquila, quę à multis annis iuxta riuulum nidificarat) perpetuò ardebit facula, Deoque opt. max. fideliſſimè inſeruietur. Idque rei euentus facilè comprobauit. Nam canonicus quidam eccleſię diui Iacobi in Compoſtella ex eorum numero, qui Cardinales appellantur, ad ſeraphici ipſius P. doctrinam, feruentiſſimasq; conciones pœnitentię agendę ſtimulis tactus relicta dignitate, relicto ſæculo, ac omni denique re familiari relicta, ad locum non multò diſtantem ab eo, quem B. P. inſinuarat, ſe contulit, inibiq; humili ſub ſancti Spiritus inuocatione conſtructo tuguriolo pœnitentię viam maximo cum feruore ingreſſus eſt, eamque pro voto emenſus omnibus adiacentibus populis mirabilis omnino apparuit. Vacabat præterea inſignis ille vir diuinis concionibus, ſacramentalibusque ſęcularium excipiendis confeſſionibus. Quibus exercitijs plures à ſęculi

A ſeculi vanitatibus ad Deum conuertit,atq; ad ſumendum Tertiariorum Franciſcanorum habitum impulit. Accidit interim, dum idem canonicus, qui & Tertij eiuſdem Ordinis fuiſſe creditur,ad tugurioli oſtium ſtaret,ut paſtor paſtori à ſe ſciſcitanti,quo gregem ſibi commiſſum minaturus eſſet, reſponderet: ad Aquilç fluenta. Quamobrem, intelligens eum eſſe locum à beatiſſimo patre Franciſco præmonſtratum,relicto antiquo tugurio Tertiatijs quibuſdam ſororibus,quæ ad ſalutaria eius monita in huiuſmodi Ordinem tranſierant,atque in communi viuebant,præfata Aquilæ fluenta ad tertium lapidem inde diſtantia petijt, ibidemq; quodam in ſpecu pœnitentiæ ſtrictionis iter arripuit.Poſt tranſactos verò aliquot dies miſit ad eum, idq; iuxta condictum, ſeraphicus pater Franciſcus aliquot fratres,qui vnà ſecum ad lapidis iactum à præmemorato ſpecu hunc conuentum,ſanctiſſimæ Mariæ de Angelis ſacratum, tumex la-
B pidibus temerè çongeſtis, tum quoque ex impolitis lignis atque vili materia à fundamentis ad verticem vſque çdificarunt, Diſtat hic conuentus, qui & diuinorum contemplationi, atque diuinis recipiendis immiſſionibus acccommodatiſſimus eſt, à proximiori oppido Robledilio tribus paſſuum millibus, altiſſimiſque montibus in gyro cingitur,& à duodecim fratribus, quibus, omnibus itineribus altiſſimis niuibus obſeſſis,eius ſepta,vt ſibi neceſſaria quærant,egredi non valentibus,miſericordiarum pater opportunè non abſque maxima admiratione ſæpius adfuit, adeſtque, inhabitatur. Nec facilè erit percenſere quot patres, ac fratres moribus & ſanctitate inſignes vitam hoc in loco fineirint.Quamobrem vt primùm vnum,aut alterum, vt interim in ſanctis ſuis laudetur Deus,in medium adduxerimus,cœteris referendis ſuperſedebimus.Huic itaque ſæculo nequam hoc in conuentu vale dixit, ſepultuſque eſt præfatus canoni-
C cus meritis omnino opimus, atque miraculis clarus . Cuius corpus, cùm poſt plurimos annos effoſſa fortè terra integrum, illæſumque apparuiſſet, ad ſacrarium, vbi & in maxima habetur veneratione, honeſto loco recondiendum extitit translatum. Altera interim eius tibia ad conuentum ſanctç Mariç de Monte cœli, altera verò ad monaſterium ſancti Marci huiuſmet Prouinciæ honoris, & deuotionis ergò delata. Ad hunc tantum patrē appoſiti fuêre eximiç ſanctitatis patres, ac inter beatos relati, frater Rodericus Robicius, qui miraculis illuſtris,ac prophetico afflatus ſpiritu, anno Dominicç incarnationis 1378. Vrbano VI. ſummo Pontifice ſedente in cœlum euolauit: & frater Ioannes à Ponte Vedra, ac frarer Petrus à Corduba Prouinciç olim diui Iacobi alumni, ac admirandis operibus clari. Horum poſtremorum author Chronicorum noſtri Ordinis, reuerendiſſimus ſcilicet pater frater Marcus Olyſippo-
D nenſis 3. ſui operis parte lib. nono. cap.quadrageſimoquinto primi verò libri, Conformitatum author fructu tertio, atque vndecimo. abundè meminêre. Præcedentibus patribus adiūgendus venit admirandæ religionis pater frater Franciſcus Ciuitatenſis (vulgò de Ciudad Rodrigo) qui ad huius Prouinciæ clauum ſedens, atq; prophetico donatus ſpiritu hac in æde ſacra,an.Dñi 1554.diē clauſit extremum,tumultuſque eſt.

De conuentu B. Mariæ de Luce Monte cœlij Conu. II.

HAVD abſimilem obtinet ſitum ſacra hæc domus de Monte cœli ei, in quo præcedens ædificata eſt:cùm in profunda quadam valle alriſſimis montibus circum cincta conſtructa ſit, & à proximiori oppido, quod Gatta Hiſpanicè nuncupatur,ſubeſtque iuriſdictioni Coriani epiſcopatus, ad tertium diſtet lapidem, & maxima tran-
E quilitate gaudeat. Qua etiam de cauſa contemplationi atque ſpiritui ſummopere, prout & præcedens, deſeruit. Exiſtimatur præterea & ei coëtanea, atque ſacræ nobilique Alcantarenſis Militiæ, in cuius territorio ſita eſt, fauore & auxilio à primæuis illis patribus quos ſeraphicus Patriarcha Franciſcus ſuum Ordinem propagaturus ſecum in Hiſpaniam duxit, erecta. Idque ſanè indicare videntur catholici Hiſpaniæ Regis Philippi II. atque præfatæ Militiæ adminiſtratoris in hunc locum pietas,atq; animi propenſio, quibus ille tactus collabentia eius præ vetuſtate ædificia ſuperioribus annis refecit,reparauit,atque ab imminente prorſus ruina vindicauit. Inter quā plurimos patres ac fratres vita & religione inſignes hoc in eodem loco,quem quattuordecim fratres plerunque inhabitant,vita functos,longè emicuêre venerabilis P. Ioan-

nes

nes à Spinoſa,qui poſt functum cum maxima laude huius Prouinciç Miniſteriatū,non A
abſque ſanctitatis opinione, obdormiuit in Domino. Et deuotiſſimus pater Cyprianus incredibili patientia cum cœteris virtutibus coniuncta prǽditus. Et profundiſſimæ humilitatis frater Michaël laicus profeſſus, cuius etiam ad Deum, atque ad proximum charitas inenarrabilis eſt. Et probatiſſimæ vitæ religioſus cognomine de Caſſalibus, atque profeſſione laicus, qui ob ſummam eius humilitatem, atque columbinam ſimplicitatem inter cœlicolas ab omnibus refertur. Huius religioſiſſimi fratris funeri adfuit ex inſperato circa medium noctis venerabilis quidam pater ab omnibus incognitus qui, præmiſſa coram quatuor excubantibus religioſis ante feretrum oratione, defuncti corpus ſigno crucis conſignauit, benedixitque, atque ſtatim diſparuit. Quamobrem is beatiſſimus pater Franciſcus, qui fratrē ſibi cariſſimum ſua præſentia dignare voluerit, fuiſſe ab omnibus indubiè creditur. Prçterea, dum huius deuotiſſimi F. corpus terrç mādarctur, conuētus cāpana, nemine impellente, ſed ſe ipſa ſonuit. B

De conuentu S. Mariæ de Luce Moncarij. Conu. III.

SI conſtructionem attendas, præcedentia duo loca multò antiquiora ſunt præſenti, qui in Moncarij montis iugulo ad quinq; millia paſſuum ab oppido Alconcelio ſanctiſſimæ Mariæ de Luce erectus eſt: cùm iſte anno Dominicæ incarnationis 1500. primò conſtructus fuerit, illa verò circa annum Domini 1214. ſeraphico Franciſco adhuc in viuis agente, initium ſumpſerint. Si verò receptionis illorum, atq; iſtius rationem habueris, hic ſanè tibi antiquior apparebit; cùm ſtatim poſt Scalabianum conuentum (de quo fuſius in huius Prouinciç proœmio) à venerabili patre frater Ioanne à Guadalupe ædificatus, repceptusque fuerit; præcedentia verò poſt aliquot annos ab huiuſmodi receptione ex ſancti Iacobi Prouincia obuenerint. Hic eſt. n. C
ille locus, ad quem, tamquam ad ſacram anchoram, primitiui huius Prouinciæ, tunc Cuſtodiç, fratres, dum inter ipſos atque Prouinciæ ſancti Iacobi patres de diuerſo viuendi modo ageretur, confugerunt. Nam quoad Regulam, cœteraque Frāciſcanę profeſſionis eſſentialia nihil inter hos, atque cœteros Recollectos, & reliquos Obſeruātes diſcriminis eſt. Quid nam refert vtantur illi pyramidali capuccio, iſti uerò rotundo. Præterea, quid nam periculi eſt, quòd iſti triticum & vinum in horrea, atque cellaria pro neceſſaria fratrum ſuſtentatione inferant, cùm id totum ex mendicatione proueniat, ſibique liceat ex apoſtolicæ Sedis declaratione, cui in totum & per omnia editam à ſe Regulam, eiuſque modificationem atq; declarationem ſeraphicus pater Franciſcus ſubmiſſam voluit: illi verò nequaquam, ſed ex quotidianis eleemoſynis viſtitēr? Eſt ne eadem ratio prouidendi, miniſtrandique neceſſaria octo fratribus, atq; ſexaginta? Habent ne patres Obſeruantes aliquid proprij, quo huiuſmodi Recollecti priuentur? Non vtique. Inſuper quidnam Obſeruanti religioſo potius ex magnifica, quàm ex humili conuentus ſtructura prouenit? Non ne & illius, ſicut & iſtius dominium penes Saluatoris Chriſti Vicarium manet? Vna eſt ergo & iſtorum, atque illorum Regula, vna Religio, vna eſt ipſiſſima profeſſio, atque vnus ſcopus: ſed viuendi modus vtcunque diuerſus, illorum videlicet ſtricta: ſed iſtorum vtcunq; latior. D
Nihilominus tamen vterque ſanctus, vterque licitus, vterque ſecurus, vterque approbatus, atque vterque Franciſcanæ Regulæ conſonus, & neuter periculoſus eſt. Ita vt meritò cum ſācto Apoſtolo Paulo dicere poſſimus: *Alius quidem ſic alius vero ſic.* Cœterum hanc ſacram ædem, quæ tuguriolum potius, ſi eius humilem ſtructuram attendas, appellanda venit, quæque concauo quodam in ſaxo ædificata vltra viginti paſſus minimè extenditur, octo tantum fratres inhabitant: qui diurnas nocturnasq; laudes fideliſſimè Deo optimo maximo decantantes, & diuinç contemplationi totis viribus inſiſtentes (eſt namque hic locus diuinarum rerum contemplationi, atque diuinis recipiendis immiſſionibus aptiſſimus) ei famulantur. Quam denique frequentia miracula, quæ Deus opt. max. meritis glorioſiſſimæ Virginis ibidem operari dignatur, atque religioſiſſimi fratris Didaci Villanouani profeſſione laici corpus in eius eccleſia ſepultum, & ab omnibus tum ſæcularibus, tum quoque religioſis maxima in veneratione habitum, commendatiſſimā, frequentiaq; non parū dignā reddūt. E

De con,

A *De conuentu S. Franciſci Beluiſij. Conu. IIII.*

DECLINATVRVS ad tempus religioſiſſimus pater frater Petrus Melgarius (de quo ſuprà) eas moleſtias, quæ ſibi ob vitę habitusq́ue innouationem inferebantur, imminebantq́ue, antiquam ædiculam beatæ virgini Mariæ de Berrocal ad mille paſſus à Beluiſio Placentinæ diœceſis oppido erectam ex pientiſſimi herois Franciſci de Monroi Delectoſæ Comitis facultatibus, atque ex apoſtolica Iulij II. Pont. max. cuius breue in præſentis loci tabellario aſſeruabatur auctoritate, anno Dominicę incarnationis 1507. facta, in anguſtum conuentum, ſed continendis 14. fratribus omnino accommodatum, atque eidem glorioſæ Virgini ſacrum ſibi, ſuiſq; ſequacibus conſtruendum, euehendumq́ue curauit. Idq́ue in cauſa eſt, vt Orapeſſani Co-
B mites præfati Franciſci à Monroi ſucceſſores ſolicitam eius curam gerant. Longior profectò nobis texenda foret hiſtoria, ſi omnium patrum ac fratrum religione ac ſanctitate inſignium hoc in monaſterio tumulatorum impręſentiarum meminiſſe vellemus. Quamobrem, vno vel altero in medium adductis, cęteris recenſendis ſuperſedebimus. Mortem itaque obijt hoc in loco venerabilis P. F. Alphonſus Suarez dignitate ſacerdos, atque vnus eorum, qui ad Occiduos Indos prædicandi ſacri Euangelij, ac propagandæ Religionis Franciſcanæ ergò cum patre Martino à Valentia (cuius quarta huius operis parte mentio fiet) non abſque vitę diſcrimine traiecit. Religioſiſſimus hic pater, cùm plurimos eo in opere labores exantlaſſet, Hiſpaniam repetens, vitam hoc in conuentu cum maxima ſanctitatis opinione finiuit. Ad hunc appoſitus eſt admirandæ ſanctitatis P. F. Franciſcus à Villisbonis, qui poſt functum hac in Prouincia
C Miniſteriatus officium, ad hanc ſacram ędem pœnitentiæ agendæ cauſa accedens, ſe totum orationi, diuinorum contemplationi, vigilijs, ieiunijs ac cœteris operibus bonis cum maxima cura, omnibusq́ue neruis dedidit: quiq́ue ipſo beatæ Agathæ feſto, prout ipſemet multò ante prædixerat, viam vniuerſæ carnis, anno Domini 1566. ingreſſus eſt. Eius caput in ſacrario maxima cum veneratione aſſeruatur. Adiacent quoque pręfatis patribus religioſiſſimi patres ac fratres Franciſcus à Rota Pincianus, Ioãnes à Coria atque Didacus Safranus ſacerdotio illuſtres, atque omni ſanctitate conſpicui. Sepulta etiam iacet hoc in eodem loco venerabilis quædam matrona: cognomine Maldonata, quæ anno Domini 1535 in Domino obdormiuit. Eius vita, cùm ob plurima, quæ præſago ſpiritu prædixerat, adeò mirabilis eſſet, vt in ſui ſuſpicionem plurimos abduceret, à Placentino Epiſcopo examinata integerrima omnino, atq; ab
D omni ſuperſtitione procul inuenta eſt. Quamobrem non abſque ſanctitatis opinione ex hac vita diſceſſit. Hinc tandem B. P. Petrus ſoluens ad Aphros traiecit, ac ſub truculentiſſimis eorum manibus, ob catholicæ fidei prædicationem, martyr occubuit.

De conuentu B. Virginis Mariæ Alburquerquij. Con. V.

HVIVS Prouinciæ patres, vt liberius Deo vacare poſſint, ſuas ædes longiuſculus ab oppidis ædificare conſueuerunt. Quamobrem erecturi ſibi anno Dominicæ incarnationis 1506. ex Alburquerquienſium facultatibus præſentem conuentum, non minus tribus millibus paſſuum ab oppido Alburquerquio diſtantem, elegerunt. Sed cùm ſucceſſu temporis is locus fratrum ſaluti minus fauorabilis euaſiſſet, cuperentq́ue Alburquerquienſes eum ſibi aliquantulo viciniorem, vt diuino officio
E ibidem facilius intereſſe poſſent, derelictus omnino eſt, aliusq́ue beatæ Virgini ſacratus (de quo impręſentiarum) multò ſalubrior, multò amœnior, multoque tum fratribus, tum quoque ſæcularibus commodior, ad 1500. tantùm paſſus à præfato oppido Alburquerquio communibus oppidanorum ſumptibus ſucceſſit. Cuius ſanè amęnitas, atque tranquillitas vix explicari poſſunt. Nam pulcherrimis hortis, circumriguis aquis atque quernea ſylua circundatus nullis ſæcularium agitatur moleſtijs. Idq; ſanè in cauſa eſt, vt plures patres moribus graues, religione inſignes atque ſanctitate conſpicuos nobis pepererit. Ex horum numero fuêre P. Ioannes à Bouadilia omni virtutum genere apprimè ornatus, P. Anaſtaſius, P. Didacus de Monte, atque P. Franciſcus Moneus, qui omnes hoc in eodem loco meritis opimi viam vniuerſæ carnis ingreſſi

greſſi ſunt. Accidit circa annum Domini 1530. Vt, oppido Alburquerquio ſæuiſſima peſte laborante, caſtri Præfectus, qui & fratribus deuotiſſimus erat, ad hunc locum tãquam ad ſacram anchoram confugeret, atque ex fratribus duos, qui interim caſtri curam gererent, eius loco à patre Guardiano mitti curaret. Cumque eorum alter religioſiſſimus eſſet, atque circa medium noctis in editiore caſtri parte orationi incumberet, Deoque opt. max. vt iram ab oppido auertere dignaretur, inſtantius ſupplicaret, plures Angelos ignitas ſagittas in miſerum oppidum immittentes conſpexit. Quamobrem Deum obnixius, ac cum maxima lacrymarum effuſione rogauit, vt afflicto populo parcere vellet. Cuius denique precibus motus Altiſſimus Angelo præcepit, vt ſibi indicaret, quatenus eius oratio exaudita eſſet. Et ab eo temporis huiuſmodi lues ceſſauit. Commorantur denique hoc in conuentu quatuordecim religioſiſſimi fratres. A

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Saluaterræ. Conu. VI. B

VT primùm venerabilis pater frater Petrus Melgarius ſancti Euangelij Cuſtodiam ex apoſtolica Iulij II. Pont. max. auctoritate erecturus, ex vrbe Roma in Hiſpaniam, anno Domini 1506. redijt, hunc conuentum, ſanctæ Mariæ de Ieſu ſacrũ, ad mille paſſus à Saluaterra Feriani Ducis oppido, ex pientiſſimorum Ferdinandi Gomezuli à Soliſio, atque eius vxoris Beatricis Manuel facultatibus à fundamentis extrui perficique curauit. Qui quidem conuentus, licèt ea regio calidiſſima ſit, ſaluberrima nihilominus, atque ſatis temperata gaudet aura, duobusque ſacellis, altero quidem beato patri Franciſco, altero verò beatæ Annę ſacris, in quibus fratres, qui frequentius ſunt numero 12. ſtatutis temporibus ſe in oratione, vigilijs, ieiunio, atque carnis maceratione mirificè exercent, inſignitur. Vnde nec mirum eſt, ſi plures patres C ac fratres ſanctitate illuſtres hinc prodierint. Huius ſiquidem conuentus aliquando incolę fuerunt ſtrenui Saluatoris Chriſti athletæ pater Damianus Valentinus ſacerdos, & frater Alexander Italus profeſſione laicus. Imò hinc tum iſte Memphim ciuitatem (vulgò Cairo) petens ibidem impiorum Aegyptiorum gladijs pro catholicæ Fidei confeſſione confoſſus occubuit, tũ quoq; ille, pater ſcilicet Damianus ad Aphros traijciens, poſtquam è rogo illæſus omnino exilijſſet, eorundem gladijs tranſuerberatus, atque ab ijſdem lapidibus obrutus animam, anno Domini 1533. cœlo reddidit. Præterea hoc in eodem loco ſanctiſſimã egit vitam, ſanctiſſimamque mortem obijt, atq; ſepultus eſt eximiæ religionis pater frater Michaël à Corduba, qui religioſiſſimus & ſui ſtatus zelãtiſſimus atq; vnus ex fundamẽtalibus huius Prouinciæ lapidibus fuit.

De conuentu S Onuphrij de Lappa. Conu VII D

CONSTITERAT olim ad quintum lapidem à Safra inſigni Feriani Ducis oppido antiquiſſimum eremitorium beato Onuphrio ſacrum, quod pientiſsimus, atque de Franciſcana Religione optimè meritus Laurentius Suarez à Figueroa tunc Ferianorum Comes pro ſua in Deum pietate, atque in Franciſcanos animi propenſione, ex domeſticis facultatibus, anno à partu Virgineo 1447. ab imminente ruina vindicans, in iuſtum conuentum transferendum, atque Conuentualibus Franciſcanis patribus tradendum curauit. Sed cùm poſt aliquot annos, quòd eius habitatio illis omnino onerosa eſſet, is conuentus à Conuentualibus præfatis patribus derelictus omnino fuiſſet, huius tunc naſcentis Prouinciæ fratribus in perpetuam habitationem, anno Domini 1507. conceſſus extitit. Incredibile ſanè eſt qua deuotione, quovè affectu Feriani Duces in hunc locum, à duodecim fratribus plerumque inhabitatum, ferantur: E cùm eorum alter contiguum domicilium, in quo quadrageſimali ſaltem tempore ſæcularibus negocijs abſtractus Deo, atque propriæ conſcientiæ expurgandę vacare poſſet, ſibi adijciendum curarit: alter verò xenodochium, vbi eius fratres infirmitatibus oppreſſi opportunè curari poſſint, Safræ conſtrui iuſſerit: atqui alius, nempe inclytus Gomezulus Suarez à Figueroa Ferianorum Comes, atq; fundatoris pronepos eius eccleſiam, in qua religioſus frater Alphonſus ab Amigdaleto profeſſione laicus, atq; orationis prerogatiua maximè præditus, ſepultus eſt, ſuis ſumptibus anno Dominicæ incarnationis 1560. reædificauerit, atque omnibus numeris pientiſſimè abolue rit.

A *De conuentu S. Franciſci de Maniaretibus. Conu. VIII.*

QVANTVM ex ipſa ſtructura coniectare licet, hæc ſacra domus, ſeraphico pa-
tri Franciſco de Maniaretibus in Regnorum Portugaliæ, & Caſtellæ confinio e-
recta antiquiſſima eſt, redoletque priſtinam illam ędificiorum paupertatem, à primi-
tiuis Ordinis noſtri patribus ſummè affectatam. A quibus haud dubiè ad Conuentua-
les eiuſdem Ordinis patres aliquando tranſijt, & ab ijs demum ad huius Prouinciæ fra-
tres, anno reſtituræ ſaluris 1513. ex R. patris fratris Bernardini à Prato totius noſtri
Ordinis generalis Miniſtri mandato, ſub P. ac F. Franciſco à Fraxineto tunc Cuſtodiæ
Extrematuræ Cuſtode deuoluta eſt. Hanc vtplurimum 14. fratres incolunt, qui libera-
libus oppidi Valentiæ Alcantarenſis, ad tertiũ lapidem inde diſtantis, eleemoſynis ma-
ximè ſuſtentantur. Ad trecentos paſſus ab hoc conuentu duo, ſed omnino mirabiles, &
B omnino diuerſi ſcaturiunt fontes ab inuicẽ non multùm diſtantes, quibus horti abun-
dè irrigantur. Siquidem eorum alrer ab ineunte vere vſque ad ingreſſum autumni lar-
giſſimas ſubminiſtrat aquas: ſed quod reliquum eſt temporis ſiccus omnino apparet.
Alter verò è diametro cum eo pugnat, nam ab introitu autumni vſque ad finem hye-
mis abundanti ſcaturigine fontis defectum ſupplet: ſed quod reſiduum eſt æui vſque
ad autumnum exſiccata vena ceſſat à fluxu. Mortẽ obijt hoc in monaſterio, anno Do-
mini 1559. inſignis pater atq; egregius diuini verbi declamaror frater Antonius Lope
tius, qui ſuis concionibus, atq; cœleſti potius, quàm humana doctrina plurimos à ve-
ro ſcopo aberrantes ad paſtorem Chriſtum reduxit, plurimoſq; alios in ſancto propo-
ſito confirmauit: Quique, ſi eius vitam, mores atq; pœnitentiam attendas, ſeraphicum
C patrẽ Franciſcum in omnibus imitari ſtuduit. Eius denique corpus poſt multũ tempo-
ris, dum fortuitò ſepulcrum aperiretur, integrum, incorruptum, atque ſuauiſſimè re-
dolens apparuit, ita vt ex odore vnguenti tota domus repleta ſit. Qua etiam de cauſa
maximæ ſibi ſanctitatis nomen acceſſit. Ad hunc tantum patrem appoſitus eſt eximiæ
ſimplicitatis & obedientię frater Iacobus Italus profeſſione laicus, qui ab omnibus hu-
ius Prouinciæ fratribus ob vitæ candorem, integerrimoſque mores inter cœlicolas re-
fertur. Quia verò hic conuentus, ob aquarum abundantiam, aliaſq; quamplurimas
difficultates, fratribus immo & ſæcularibus incommodus omnino eſt, Prouinciæ proce
res in eam venerunt ſententiam, vt omnino dereretur. Quamobrem oblatam ſibi à R.
Corianorum Epiſcopo, cuius id munus erat, ædiculam, diuo Bartholomęo Apoſtolo ſa
cram, atq; muris præfati oppidi Valentiæ proximam, ex Hiſpanię Regis Philippi II.
D atq; ſacræ Alcantarenſis Militię Adminiſtratoris, cui ipſum oppidum paret, auctorita
te acceptantes in conuentum, eidem Apoſtolo Bartholomęo ſacrum, ex præfati Regis
Philippi liberalitate, atque ex diuerſis oppidanorum eleemoſynis tranferendam, anno
Domini 1585. curarunt. Nec dum tamen, licèt ab vno vel altero fratre inhabitetur, vl-
timam artificis manum expertus eſt: ſed eã breui Deo fauente experietur. Tũcq; quot-
quot fratres in pręcedẽti comorant conuẽtu, ad hũc ſibi de nouo pręparatũ ſe trãſferẽt.

De conuentu S. Marci Euangeliſtæ. Conu. IX.

EST etiã domus hæc, beato Euangeliſtæ Marco ſacra, atq; in iugulo eius editi mõ-
tis, qui de Altamura materna Hiſpanorum lingua cognominatur, ſita, antiqua ſa-
tis, cùm anno Domini 1488, ędificata fuerit, & à Conuẽtualibus Franciſcanis patribus,
E prout & præcedens ex R. P. F. Bernardini à Prato totius Minoritici Ordinis generalis
Miniſtri mandato, religioſo P. F. Franciſco à Fraxineto huius tunc Cuſtodiæ Modera
tore, ad P. Petrum Melgarium, eiuſq; ſequaces, anno Dñi 1513. defluxit. Diſtat præte-
rea à proximiori oppido, cui ſancta Crux nomen eſt, 5000. paſſuum. Idque in cauſa eſt,
vt à Corianorum Epiſcopis, quibus præfatum oppidum pro camera (vt his verbis vtar)
deſeruit, ſæpius, Quadrageſimali pręſertim tẽpore, viſitetur: vtq; R. Didacus Hẽriquez
ab Almanſa Corianorum etiam Epiſcopus domum ſibi contiguam, quatenus animum
à paſtorali cura ad tempus remittens, vnicoque tantùm puero contentus liberius ſuo
Creatori inter fratres, vt eorum alter conuerſans ibidem vacare poſſet, conſtruendam
curarit. Cœterùm, cùm hæc præfata domus, quæ & à duodecim fratribus incolitur,
præ

præ vetuſtate immo potius præ materię imbecillitate omnimodam minaretur ruinam, A
à præfato reuerendiſſimo Corianorum Epiſcopo Didaco Henriquez ab Almanſa, qui
vnus fuit ex œcumenici Tridentini Concilij patribus, atque à monialibus Ordinis di-
ui Iacobi Salmanticæ degentibus non minus liberaliter, quàm piè, circa annum à
partu Virgineo 1554. ab ipſis fundamentis ad apicem uſque reædificata extitit.

De conuentu S. Margaretæ Xereſij. Conu. X.

HIC conuentus, ſanctæ Margaretę dicatus, atque ad tertium milliare à nobili ci-
uitate Xereſio amœniſſimo quodam in loco conſtructus, tertius eſt eorum, qui à
patribus Conuentualibus ad hanc Prouinciam anno Dominicæ incarnationis 1513.
reuerendiſſimo patre fratre Bernardino à Prato generali Miniſtro id pręcipiente, (vt
ſæpius meminimus) deriuauit. Qui quidem conuentus, cùm ſimplex eremitorium B
antiquitus fuiſſet, à perdeuota matrona Catharina Piretia vidua ex Alphonſi Sirgadi
morte relicta, anno Domini 1440. ad eam dignitatem promotus, atque honeſtis qui
buſdam prædijs, & poſſeſſionibus locupletatus extitit. Cæterùm cùm à quatuordecim
huius Prouincię fratribus ſuperioribus annis cōmodè ſatis inhabitaretur, erecto poſt-
modum à Xereſiano ſenatu Prouinciæ S. Michaëlis patribus non longè à ciuitatis mœ
nibus alio conuentu, ne pijſſimi ciues plus ęquo grauarentur, huiuſmodi fratrum quan
titas imminuta, atque ad ſextum numerum redacta eſt. Sepultus iacet in huius mo-
naſterij eccleſia omni virtutum genere pręditus, omniq́ue ſanctitate conſpicuus pater
frater Antonius Orticius, qui poſt Miniſteriatus officium hac in Prouincia bis laudabi-
liter functum ad Occiduos Indos prædicandæ catholicæ fidei gratia cum quibuſdam
alijs patribus (de quibus 4. huius operis par. fuſius) traiecit, quiq; martyrij deſiderio fla C
grans ex India reuerſus ad infideles Aphros transfretauit. A quibus tamen poſt perpeſ-
ſa plurima ludibria, verbera atq; tormenta, Deo opt. max. cuius conſilium inſcrutabi-
le eſt, ſic diſponente, in Hiſpaniam ſua ſpe fruſtratus remiſſus eſt. Adiacet huic tan-
to patri religioſus pater ac frater Hieronymus ab Ariza concionatorum ſui tempo-
ris facilè princeps, atque vitæ candore omnino inſignis, quamobrem cum cœlicolis
beari exiſtimatur. Ne aūt quis falli poſſit, curioſū lectorē præmonitū volumus, præfa
tā ciuitatē Xereſiū eā eſſe, cui de Equitibus (Hiſpanicè de los Caualleros) cognomen eſt.
Hæc dixerim, ꝙ ſint alię ciuitates in Hiſpania huiuſmodi nomine Xereſij nuncupatæ.

De conuentu Dominæ noſtræ Rupis Amatoris. Conu. XI.

QVANTAE amœnitatis ſit præſens conuētus, Dñæ noſtrę de Rupæ Amatoris ad D
2000. paſſuū à Villa noua de Scapha fracta Ferianorum Ducis oppido, ab inclyto
quodam Duce, anno Dñi 1513. maiori ex parte erectus, atq; à perdeuota matrona Blā-
cha de Vargas, poſt elapſos aliquot annos, cū adiūcta ſibi eccleſia omnino abſolutus,
vix explicari pōt: cùm frōdeis, vmbriferiſq; cingatur nemoribus, atq; altiſſimorū mō-
tiū longè patentiū fruatur aſpectu. Quāobrē hæc tantùm dixerim: quòd videlicet prin
ceps eius ſacellū humandis præfatę Blanchę ſucceſſoribus, patronatus ſibi reſeruato iu
re, atq; etiam loci religioſis, qui decimūquintū numerū attingunt, ex eiuſdem Blāchæ
beneplacito deſeruiat. Huic infelici atque nequam ſæculo vltimum vale hoc in loco di-
xit admirandæ ſimplicitatis, abſtinentiæ, vigiliæ, orationis atq; charitatis vir, pater ſci
licet ac frater Franciſcus Moneus dignitate ſacerdos, qui, pro Chriſto diſſolui cupiēs,
Marrochium petijt, inibiq́ue fidem catholicam coram illis Mahometiſtis conſtantet E
pręędicauit. Cuius rei cauſa plurimis ab ijſdem ſaturatus opprobrijs ad Chriſtianorum
plagas remiſſus fuit. Cumq; ſe tanto fraudatum deſiderio cerneret, vigilijs atq; cœte-
ris operibus bonis, quod ſibi vitæ reliquum fuit, inſtantius ſolito inſtitit, donec tandem
animam cœlo reddidit. Eius corpus integrum omnino, atq; incorruptū, immo & ſua-
uiter redolens adhuc perſeuerat. Quamobrem ab omnibus tum fratribus, tum quoq; ſæ
cularibus beatus, Deoq́ue carus exiſtimatur. Obijt quoque mortem hoc in eodem loco
admirandæ innocētiæ pater frater Rodericus à Beluiſio, qui licèt conſummatus in bre-
ui (deceſſit ſiquidem in florida ætate) expleuit nihilominus tempora multa. Cùm.n. pla
cita eſſet Deo anima illius: propter hoc properauit Dominus educere illum de medio
iniquitatis

A iniquitatis, ſibiq; certam ſuæ mortis horam ſignificare dignatus eſt. Hunc ſequutus fuit pari ſanctitate præditus frater Ioannes à ſancto Michaële profeſſione laicus, Franciſcanæq; paupertatis amantiſſimus, atque omnibus ſummè carus. Sepulta quoq; iacet hoc in ipſo loco deuotiſſima, atq; omni commẽdatione digna Eliſabetha Lopetia, quæ, zelo charitatis accenſa, quicquid bonorum ſibi poſt viri mortem reliquum fuit, pauperibus liberaliſſimè erogauit, quæque domum quandam à diro incendio ſigno crucis miraculoſè vindicauit, liberauitque, aliaque mirabilia fecit.

De conuentu S. Gabrielis Badeiocij. Conu. XII.

BADEIOCIVM, quæ & olim Pax Auguſta, vna ex antiquioribus Hiſpaniæ ciuitatibus eſt, atq; in Caſtellæ, & Portugaliæ Regnorum confinio ſita, Ana famoB ſo fluuio, qui olim Luſitaniam à Bætica diuidebat, alluitur. Milliari igitur ab hac ciuitate conuentus hic, Archangelo Gabrieli ſacer, qui & amœno quodam in loco, delicioſo, atq; viuendi huius Prouincię modo ſatis accommodato conſiſtit, communibus pientiſſimorum heroum Gomezuli Fernandez Soliſij, eiuſq; cariſſimæ vxoris Catharinæ à Sylua ſumptibus, anno reſtitutæ ſalutis 1519. à fundamentis ad verticem vſque conſtructus, atq; cæteris huius Prouinciæ locis, reuerendo patre fratre Angelo à Valleoleto primo eius Miniſtro, adiectus extitit. Cùm enim perdeuoti hi coniuges nullam penitus ex ſe inuicem prolem ſuſcepiſſent, quicquid illi hæreditario iure relicturi erant, id totum circa pia opera conſumpſêre. Nam & Dominicanis patribus monaſterium hac in eadem ciuitate ex integro conſtruxerunt, & princeps ſacellum apud Auguſtinianos ab ipſis fundamentis ad apicem vſque auguC ſtè ſatis ædificarunt, & hanc ſacram ædem, in cuius maiori ſacello ambo ſimul tumulari voluerunt, atque peramplam ſibi contiguam domum, in qua aliquando catholicus Hiſpaniæ Rex Philippus eius nominis II. cum vxore, liberis, & nepote illuſtriſſimo ſcilicet Alberto Auſtriaco S. R. E. Cardinale, dum Portugaliam, eo Regno potiturus, peteret, accommodo hoſpitio exceptus fuit, non minus liberaliter quàm piè extruxêre. Cæterum huius monaſterij à 16. fratribus inhabi tati eccleſia, ſimul atq; cœmeteriũ à reuerendiſſimo Alphonſo Manriquo Hiſpalenſium Archiepiſcopo, anno Dominicæ incarnationis 1526. de religioſo more conſecrata fuêre. Diem hoc in loco clauſit extremum religioſiſſimus, pariterque doctiſſimus pater, nec non & diſſertiſſimus Concionator frater Didacus Ferdinandez, qui cùm Salmanticenſi in Academia Lectorem ageret, eo honore longè poſt habito, Franciſcano D ſacco indutus, ac communem Regulam cùm cęteris fratribus in ſancti Iacobi Prouincia profiteri voluit, vbi & in maximo honore propter vitæ candorem habitus eſt. Cumque ſtrictiorem vitam anhelaret, ad hanc ſancti Gabrielis Prouinciam conuolauit, vbi & tot progreſſus qualibet in virtute fecit, totque populos à vitijs ad virtutes reduxit, vt relatu difficille ſit. Quamobrem moriens maximum ſui deſiderium omnibus huius patriæ tum regularibus, rum quoque ſæcularibus reliquit. Nec abſimiles illi fuêre deuotiſſimi patres frater Ioannes à Salualeone, frater Bernardus à ſancto Ioanne, ac frater Martinus à Numbela, quorum omnium corpora hoc in loco in Domino feliciter quieſcunt, atq; ſecundum Domini aduentum præſtolantur.

E *De conuentu S. Michaelis Placentiæ. Conu. XIII.*

HIC conuentus, Angelo Michaëli ad 5. lapidem ab antiqua ciuitate Placentia erectus, præcedenti contemporaneus eſt: cùm ex priuatis pientiſſimi Federici à Stunnica Mirabellanorum Marchionis, atq; ex publicis Placentinorum facultatibus in fundo à nobiliſſima matrona Mentia Caruagialia liberaliſſimè collato, venerabili patre fratre Angelo à Valleoleto huius Prouinciæ Miniſtro, anno Dominicæ incarnationis 1519. ædificatus fuerit. Qui licèt longiuſculus à ciuitate diſtet 18. nihilominus fratres, quorum maior pars ſacræ Theoſophiæ ſub vno aut altero Pręlectore dat operã, commodè ſatis continet, ſuſtentatq;. Afficitur ſiquidem ſummopere huic ſacræ domui vniuerſa Placẽtina ciuitas, pręſertim verò R. eius Epiſcopus, qui ex Clemẽtis VII. Pont. max. decreto vniuerſę huius Prouincię defenſor atq; Protector cõ-

ſtitutus eſt. Quia verò ob loci intercapedinē infirmis fratribus neceſſaria incommodè ſatis hoc in loco miniſtrari poſſent, Placētinus ſenatus xenodochiū, in quo non tātùm ipſi, ſed & aliorum 3. aut 4. conuentuum vicinorum infirmi, quoties ſeſe offerat occaſio, curari poſſint, ex maxima in Deum pietate non longè à communibus muris ædificari fecit. Animam cęlo reddidit hoc in loco beatus frater Ludouicus à Salmantica profeſſione laicus, cuius ad Ordinem receptio mirabilis, humilitas incredibilis, charitas inenarrabilis, atq; abſtinentia vix imitabilis fuēre. Quamobrem plurimis prærogatiuis à Deo opt. max. honeſtari meruit. Præterea & hominem quendam rabie laborantem, porrecto ſibi aliquātulo panis, ab huiuſmodi morbo liberauit, & plurimis plurima adhuc futura certò prędixit. Et ipſa Dominicę natiuitatis nocte, quam ille, dum viueret, ſumma alacritate atq; deuotione coluerat, è mortali vita ad immortalem euolaturus, prout ipſe à Domino inſtantiſſimis precibus petierat, finem impoſuit. Appoſiti quoq; ſunt ad B. hunc fratrem religioſiſſimi fratres Ioannes à Behuiſio, Ioannes à Vite (vulgò de la Parra) profeſſione laici, ac venerabilis pater frater Franciſcus à Fraxineto ſacerdos, qui omnes ob ſingulares eorum virtutes cum cœlicolis beari exiſtimantur. Qui monumenta hanc Prouinciam concernētia videre deſiderauerit, Placentinę matricis eccleſię archiuos, vbi diligentius aſſeruātur, conſulat. A B

De conuentu S. Gabrielis Alconcelij. *Conu. XIIII.*

QVOD non obſcura nobilium heroum Ioannis à Sottomaior, eiuſq; cariſſimæ coniugis Franciſcæ Portocarreriæ temporalium oppidi Alconcelij Dominorū in huius Prouinciæ fratres beneuolentia fuerit, ſatis patet ex præſenti conuentu, Archangelo Gabrieli ſacro, quem ipſi ad 5. lapidem à præfato oppido in loco, ab hominum frequentia remoto, ſolitario, amœno, aquiſq; irriguo, anno Dominicæ incarnationis 1526. ex communibus facultatibus, magnificè ſatis pro Prouinciæ norma à fundamentis ædificandum, omnibusq; ſuis numeris abſoluendum, atq; 12. fratribus inhabitandum tradi curarunt. His accedit ſumma cura & diligentia, qua præfati fundatores huiuſmodi fratribus ad victum, & amictum neceſſaria, quoad illis vita comes fuit, miniſtrarunt. Quorum etiam pietatem imitati eorum ſucceſſores nihil magis ab huiuſmodi negotio curare videntur. In huius ſacræ ædis ſarcophago Domini aduentum præſtolatur profundiſſimæ charitatis P. F. Alphonſus de Mançanete ſacerdos, qui cum in Italiam triremi vectus trajiceret, vidiſſetq; ibi miſerum quendam hominem ſibi notum ad triremes damnatum, miſericordia ad inſtar B. Pauli Nolanorum Epiſcopi motus, quod ille vxorem cum paruulis reliquiſſet, claſſis Pręfectum acceſſit, ſibiq; quam humillimè ſupplicauit, vt dimiſſo remige, quòd domui ſuæ eſſet ſummè neceſſarius, ſe eius loco ſufficere vellet. Cuius ardentiſſimo charitatis zelo commotus Pręfectus remigem dimiſit, ſeq; rogauit, vt apud ſe ſacellani officio functurus per tantum temporis, quantum illi dimiſſum erat, ſubſiſteret. Quod & lubens ille acceptauit, libentiusq; mancipati loco, ſi ei permiſſum fuiſſet, remigaſſet. Hanc præterea charitatem vſq; ad vltimum vitæ halitum excolens, cùm maxima ſanctitatis fama, plenusq; dierum, anno à Chriſti natiuitate 1569. è viuis exceſſit, ad cœloſq; euolauit. C D

De conuentu Dominæ noſtræ de Spe Villæ nouæ de Fraxino. *Conu. XV.*

CVM religioſus P. F. Ioannes à Guadalupe in ipſo huius Prouinciæ, tunc verò Cuſtodiæ tantùm, exordio, conuenıulum ſub S. Euangelij inuocatione longiuſculus ab oppido Villanoua de Fraxino, anno Domini 1500. conſtruxiſſet, illudq; poſtmodum redimendæ vexationis ergò deſeruiſſet, eius filij atq; ſequaces tum Marchionis eiuſdem oppidi Ioannis I. tum quoq; Villanouanorum precibus adducti illum, anno Dominicæ incarnationis 1538. denuò reſumendum decreuerunt. Cùm autem plus æquo à præfato oppido diſtaret, in eam ab omnibus ventum eſt ſententiam, vt ad aliū locum proximiorē, atq; vtriſq; commodiorē transferretur. Quāobrem pijſſimus ipſe Villanouanorum Marchio Ioannes id ſibi oneris iniunctum exiſtimans hunc conuentum Dominæ noſtræ de Spe, longiuſculus ab antiquiori, ſed 50. tantùm paſſibus à præmemorato oppido Villanoua de Fraxino, eodem anno Domini 1538. ex pe- E

A ex peculiaribus facultatibus erigendum, abſolnendumq; curauit. Fuit præterea præfatus Villanouanotum Marchio huic domui, quandiu comes ſibi vita fuit, beneficus omnino, nihilq; magis à fratrum eius accolarum, qui frequentius ſunt quatuordecim numero, neceſſitatibus curare videbatur. Idipſum quoq; ad tempus præſtitit eius filius atque hæres Petrus, quouſque videlicet ei fratres in omnibus morem geſſêre. Sed cùm cuiuſdam huiuſmet conuentus patris Guardiani opera in ſacris confeſſionibus vteretur, nec à patribus capitulariter eodem in loco congregatis (quòd hoc eſſet contra Prouinciæ ſtatuta) vt is eodem in officio poſt expletum triennium ibidem continuaretur, obtinere potuiſſet, iratus omnino quicquid eleemoſynarum illis erogare aſſueuerat, id totum ſubtractum eis eſſe voluit. Vnde non ita contemnenda incommoda fratribus inde obueniebant. Decreuêre nihilominus tum pater
B Prouincialis, tum quoque cæteri Prouinciæ Diffinitores, idq; vt ipſi Marchioni annuiſſe viderentur, vt ille frater Guardianatus munere in conuentu Rupis Amatoris, (de quo ſuprà) qui ad 2000. ſolùm paſſuum à Scapha fracta Hiſpanicè Barcarotta eiuſdem Marchionis oppido diſtat, in poſterum fungeretur, quàtenus ſibi in omni euentu opportunè adeſſe obſequiq; poſſet. Sed fruſtrà: Quamobrem præfati patres habito prius conuentu hanc domum eius habitatoribus interim conſulturi omnino deſerendam ſtatuerunt, decreueruntq;. Eductis itaque quadam die eorum ſarcinolis, clauſoq; poſt ſe oſtio domui, quotquot ibi aderant fratres, vale dixerunt. Frater verò Aluarus à Tauira, cui deferendarum ad præfatum Marchionem Petrum clauium munus iniunctum fuerat, eum his verbis adortus eſt: Quandoquidem nos, quòd pro legibus à noſtris patribus ſanctiſſimè editis ſteterimus, tame opptimere voluiſti, atq;
C tãto cum opprobrio domum relinquere cogis, eius capito claues. Interim tamen caueto, ne ante annum tantæ nobis illatæ iniurię pœnas dederis. Ille verò nihilominus ab his verbis curans, acceptas claues quibuſdam alterius Prouinciæ patribus obtulit, tradiditq;, atque ante exactum annum abſque prole vitam finiuit. Vtrum autem id ſibi in culpæ vltionem iuxta fratris Aluari præſagium contigerit, aliorum eſto iudicium. Interim tamen vterinus eius frater Alphonſus, qui in Marchionatu ſucceſſerat, ſibi à ſimili euentu timens reuocandos huius Prouinciæ fratres, iiſq; conuentum reſtituendum curauit. Præterea & Ioannis piiſſimi parentis pietatem imitatus, eos, quoad vixit, omni beneuolẽtia, omni humanitate, atq; omni demum liberalitate proſequutus extitit. Idipſum quoque quotquot poſt ipſum fuêre non minus liberaliter,
D quàm piè præſtiterunt. Mortem obijt hoc in monaſterio humillimus, atque in perferendis laboribus patiẽtiſſimus frater Ioannes de Badonal profeſſione laicus, qui cùm in ſęculo mercimonium exerceret, omni re familiari diuendita, atq; pauperibus iuxta Saluatoris Chriſti conſilium erogata, Frãciſcanam Religionem hac in Prouincia ingreſſus eſt, in eaq; maxima cũ omnium fratrum ædificatione, quod ſibi vitę reliquum fuit conuerſatus extitit. Nam circa pauperes, præſertim verò infirmos & vlceroſos, ſupra modum miſericos fuit, ita vt nihil ſibi gratius accidere potuerit, quàm circa eos occupari. Hos ſiquidem oblatos cum maxima charitate fouebat, nutriebat atque curabat. Præterea in oratione aſſiduus, atque ſanctiſſimæ paupertatis quàmdiligentiſſimus cultor fuit, ita vt nihil ſibi ad perfectionem deeſſe videretur: Quibus tandem bonis operibus opimus huic ſæculo, anno Dominicæ incarnationis 1556. vale dixit.

E *De conuentu S. Crucis Tabladiliæ. Conu. XVI.*

AD quintumdecimum lapidem à ciuitate Placentia in herbifera, ſyluoſaq; valle conuentus hic, S. Cruci dicatus, & à 12. fratribus frequentius incultus, à deuotiſſimis, nobilibuſq; cõiugibus Lopetio à Catena, atq; Mentia à Carauigialio, anno Domini 1540. ædificatus extitit. Qui quidem conuentus ęſtatis tẽpote gelidiſſimis aquis, pulcherrimo proſpectu, atq; omni amœnitate gaudet: Nam vallis ipſa altiſſimis montibus omni arborum genere veſtitis cincta contuentiũ oculos maximè oblectat. Duodecim millibus paſſuum ab hoc loco erectum cernere licèt celebre illud Hieronymitarũ patrum cœnobiũ nomine Iuſte, in quo inuictiſſimus Carolus V. Germanorũ Imperator, ac Hiſpaniæ Rex ſoli Deo vacaturus, reiecta in cariſſimũ atq; prudentiſſimũ

filium Philippum II. regia cura, biennio ante mortem ſeceſſit: vbi & anno à Chriſto Saluatore nato 1558. cum maxima lacrymarum effuſione ſanctè mortem obijt. A

De conuentu matris Dei Vallisviridis. Conu. XVII.

VALLISVIRIDIS vlterioris Hiſpaniæ oppidum eſt, atq; 1500. tātùm paſſibus à Portugaliæ finibus diſtat. Iuxta id ergò oppidum ſacra hæc ædes in S. matris Dei honorem tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis oppidanorum facultatibus, circa annum à partu Virgineo 1540. conſtructa extitit. Ad quam ſanè tum ex Caſtellæ, tum etiam ex Portugaliæ partibus quamplurimi ſua vota perſoluturi confluunt. Eſt enim erecta ibidem pulcherrima quædam S. Dei genitricis imago, quæ plurimis coruſcat miraculis. Nam tres pueros inſanis obrutos aquis, atq; ad hunc locum adductos ad vitam reuocauit, & mulierem animam iam agentem, cuius guttur tranſuerſa ſpina fermè corruperat, ab huiuſmodi diſcrimine liberauit. Ex horū itaq; aduentantiū eleemoſynis, atq; ex ijs quæ ab oppidanis ſubminiſtrantur, 10. fratres commodè aluntur. B Sepultus eſt in huius loci eccleſia profundiſſimę humilitatis frater Ioannes à Capraria laicus profeſſus Norbæ Cæſareæ claris ortus natalibus, qui cùm adhuc iuuenis inclyto Oſornienſium Comiti ex paterna voluntate obſequeretur, diuina intrinſecus inſpiratione tactus Minoriticum fratrum laicorum habitum à patre Minoritici conuentus Beluiſiani Guardiano inſtantiſſimè petijt. A quo tamen, quòd ſibi ad tot ſubeundos labores ineptus omnino, atq; nimis delicatus videretur, repulſam paſſus, mutata chlamyde, ſuæq; nobilitatis oblitus, vt laboribus aſſuefieret, ruſtico cuidam ad tempus adhæſit, inſeruiuitq;: imò & tantopere apud eum profecit, vt ad eos natus facillimè apparuerit. Regreſſus itaq; inde in præfatum Beluiſianum conuentum ab eius Guardiano libentiſſimè ad probationis fratrum laicorum habitum, C atq; demum ad profeſſionem admiſſus extitit. Fuit ſanè hic vir eximia charitate prę-ditus, nihilq; gratius, quàm circa proximorum, præſertim verò pauperum, quibus quicquid ad manus habere poterat ex animo pro Chriſti amore, eiusq; amariſſima paſſione porrigebat, neceſſitates occupari eidem accidere poterat. In oratione præterea feruentiſſimus extitit, ita vt integras noctes integris quoq; diebus ei intentus iunxerit. Quantum verò dulcedinis, quantumq; ſpiritualis oblectamenti inter orandum receperit, non facilè explicari poteſt. Inſuper Dæmonibus, cum quibus ſibi diutinus fuit conflictus, formidabilis extitit, eorumq; plures ex poſſeſſorum corporibus ſigno crucis longè abegit. Nec ſanitatum gratia tanto viro defuit: Nam sereniſſimam pariterq; pientiſſimam Portugaliæ Principem Ioannam Auſtriacam Ppilippi II. Hiſpaniæ Regem vterinam ſororem grauiſſimè laborantem integræ ſanitati reſtituit. D Idipſum quoq; nobiliſſimæ Ferianorum Duciſſæ, atq; quamplurimis alijs præſtitit. Hic tandem beatus frater, cùm ab omnibus, ob eximias eius virtutes, vt ſanctus adhuc mortali trabea indutus coleretur, meritis omnino opimus anno ſuæ ætatis 60. à redemptione verò mundi 1575. hoc in conuentu, prout ipſe ex reuelatione diuina multò ante prædixerat, diem clauſit extremum. Cuius corpus, cùm fortè tumulus poſt elapſum quinquennium apperiretur, incorruptum, atque integrum omnino in incorruptæ, quam tranſegit, vitę, atq; eximiæ tanti viri ſanctitatis teſtimonium apparuit.

De conuentu Dominæ noſtræ de Luce Broſſarum. Conu. XVIII.

CVM eius oppidi, quod Broças Hiſpanicè nuncupatur, ſubeſtq; ſacræ Alcantarenſi Militiæ, perdeuoti incolæ antiquum eremitorium, prædijs atq; poſſeſſionibus vtcunq; locupletatum, atq; 500. paſſibus ab oppido diſtans, huic Prouinciæ in monaſterium euehendum obtuliſſent, eius fratres, impetrata prius ab apoſtolico Nuncio tūc in Hiſpanijs agente, atq; à Carolo V. Hiſpaniæ Rege, nec non & Alcantarenſis Militię Adminiſtratore, quorū eę partes erāt, facultate, huiuſmodi conuētū ex eius poſſeſſionibus atq; prędijs primò diuēditis, atq; ex quāplurimis alijs eleemoſynis à prę-fatis oppidanis liberaliſſimè collatis in hūc conuentū, ſub B. Marię de Luce patrocinio atq; tutela, anno 1554. trāsformandū curarūt. Cui etiā trāsformationi RR. P. Andreę Inſulani gnalis Vltramontanę familię Cōmiſſarij, atq; P. Frāciſci Zamorę generalis

totius

totius noſtri Ordinis Miniſtri calculi acceſsêre. Cumq; poſtmodum inter iſtius atque S. Michaëlis Prouinciarum patres, ob præſentis conuentus erectionẽ, lis oborta eſſet, contendenribus illis, quòd eorũ finibus circumſcriberetur, ſibi iniuriã fieri, iſtis verò reclamantibus, allegantibusq; conſimilem ſibi aliquando in alterius conuentus conſtructione factam, in fauorem tamen iſtorum, qui 16. frequentius ſunt numero, idq; quibuſdam de cauſis huiuſmodi lis per præfatum R. P. F. Andream Inſulanum directa extitit. Non abs re erit paucis hîc perſtringere quid ſingulis annis in feſto S. Marci Euangeliſtæ hoc in oppido contingat. Erecta perſeuerat Confraternitas quædam in eiuſdem Euangeliſtę honorem, idq; in eremitorio quodam eidem ſacrato, atq; ad 500. paſſus ab oppido diſtante. Huius igitur Confraternitatis Prior ſiue princeps, aſſumptis ſecum in profeſto diui Marci alijs 5. confratribus, vaccarum armentum petit, inuen-
B tumq; ibidem ferociorem taurum ſic alloquitur: *Veni Marce, ecce iam appropinquat hora.* Statimq; taurus ferocitatis oblitus, non ſecus ac manſuetus agnus ad præfatum vſq; eremitorium ab ijs minatur, inibiq; nemine cogẽte ſolemnioribus veſperis, ſummoq; ſacro, & concioni ſequenti die patientiſſimè intereſt. Quo quidem toto tempore inter viros, atq; mulieres vt ouis verſatur, ita vt alij eius cornua ſertis coronent, alij pannibus ornent, alij malis ſtipent, omneſq; eum familiariſſimè contingant, atq; per vniuerſas oppidi plateas circumducant, domoſq; ingredi cogant, ac tandem ad hunc vſq; conuentum deducant. Vbi proceſſionaliter à fratribus exceptus eccleſiam ingreditur, graduſq; ſummi altaris, qui numero ſunt 8. ſcandit. Sed ſummo ſacro, atq; concione abſolutis, vt primùm à ſacerdote celebrante ſibi benedictio datur, priſtinam induens ferocitatem campos, celerrimo gradu, nemine tamen læſo, petit. Quod ſanè
C mirabile eſt. Cùm autem quidam Epiſcopi in alicuius ſuperſtitionis ſuſpitionem adducti, huiuſmodi ritum atq; cœremoniam præpedire conati eſſent, re ad ſummum Pontificem delata, atq; quàmdiligentiſſimè examinata, præcepit is, vt huiuſmodi conſuetudo ſeruatis tamen quibuſdam conditionibus: ne videlicet eius tauri pilis, vt Sanctorum reliquijs, vel ad pellendos morbos, vt quibuſdam mulierculis moris erat, vterentur: nevè candelas accenſas eius cornibus affigerent, quòd aliquid ſuperſtitionis præſeferre videretur, in poſterum ſeruaretur. Accidit hoc in loco, vt maxima ſemel ingruenre tempeſtate fratres ad orationem coram venerabili ſacramento confugerent, quorum alter, frater ſcilicet Franciſcus de Oliua, dum ad ſummi altaris gradus fortè ſubſtitiſſet, præter morem, nam id ſibi minimè ex officio incumbebat, quis
D nam eo temporis campanam pulſaret, viſurus portam acceſſit. Cumq; nemine inuento eccleſiam repetere contẽderet, fulgur è cœlo lapſum deſertum à ſe locum fratre inoffenſo tetigit. Quod ad omnibus miraculo atq; diuinæ diſpenſationi, quæ religioſum ſeruatum ſibi voluit, attributum fuit. In huius deniq; loci eccleſia ſepultus manet profundiſſimæ humilitatis, atq; ardentiſſimæ charitatis parer frater Antonius Alcantarenſis ſacerdos, cuius corpus poſt elapſum à funere quadriennium, nempe anno Domini 1569. ſuauiſſimè redolens, atq; incorruptum omnino ſeſe contuentibus præbuit, quapropter ab omnibus fratribus inter cælicolas connumeratur.

De conuentu S. Franciſci Coria. *Conu. XIX.*

E CORIA, quæ & Caurium, vlterioris Hiſpaniæ ciuitas eſt, Albaniſq; Ducibus paret. Cuius epiſcopatus, licèt ipſa ciuitas anguſta ſit, pinguiſſimus, atq; maximæ auctoritatis eſt. Huius ergo vrbis ciues, cùm ex intimis præcordijs huius Prouinciæ religioſis afficerentur, eis apud ſe conuentũ erectum multis retro annis cupiebant. Sed iſtis atq; illis, quòd fratres huiuſmodi conuentum ad 2. millia ad minus paſſuum ab oppido, vt liberius Deo vacarent, ciues verò vel intra ipſa mœnia, vel ſaltim è mœnium veſtigio, vt eius opera facilius vti poſſent, conſtructũ vellent, in loco diſſentientibus, huiuſmodi deſiderium optato fine per aliquot annos caruit. R. verò Didaco Henriquo ab Almanſa (cuius ſuprà meminimus) ad Caurianum Epiſcopatũ euecto, atq; inclytis pariterq; pientiſſimis Albæ Ducibus Ferdinando Aluarez à Toleto, atq; eius coniuge Maria à Toleto maximè inſtantibus, à patribus, in prouinciali Capitulo Badeiocij, ſub R. P. F. Franciſco Zamota totius noſtri Ordinis generali Mini-

ſtro, anno à partu Virgineo 1561. celebrato, concluſum fuit, vt hic conuẽtus, ſub ſeraphici P. Franciſci tutela, 300. tantùm paſſibus à pręfata ciuitate Caurio ędificaretur. Accedentibus igitur poſtmodum largiſſimis, atq; liberaliſſimis tum præfatorum Ducum, tum quoq; ſenatus Cauriani eleemoſynis, præfatus hic conuentus, anno Domini 1563. primùm ædificari cœpit, atq; poſt quadriennium elapſum, nempe anno Domini 1567. moram interim trahentibus religioſis quodam in xenodochio, maiori ex parte abſolutus extitit, atq; 16. impræſentiarum fratres omni ex parte perfectus commodiſſimè continet. In Caurianæ matricis eccleſiæ ſacrario ſumma cum diligentia, atq; veneratione aſſeruantur mappa, qua Chriſtus Dominus morti propinquus, vltimam cum ſuis diſcipulis cœnam facturus, vſus eſt, atqi ſuper quam panem in veriſſimum eius corpus, & vinum in eius ſanctiſſimum ſanguinem tranſubſtantiauit, conſecrauitq;, atque ſuis diſcipulis, eis idipſum faciendi facultatem tradens, porrexit: & altera ex maxillis diui Ioannis Baptiſtæ: inſuper & molaris maximæ magnitudinis dens beati Chriſtophori martyris. Quæ omnes ſacroſanctę reliquiæ confluẽtibus è longinquo ad nundinas populis in feſto Inuẽtionis S. Crucis oſtenduntur. Hoc deniqi in conuentu mortem obijt, ſepultusq; eſt admirandę religionis P. F. Franciſcus à Beluiſio dignitate ſacerdos, qui ipſo ſeraphici P. Franciſci die natus, eodemq; die, ſed poſt aliquot annos, Franciſcano habitu indutus, atq; poſt elapſum annum eodem die de religioſo more ſolemniter profeſſus, & eodem Sãcti dies poſt aliquot annorum curricula, ſacris primò operatus eſt, ac tandem in ipſa ſenecta eodem etiam beatiſſimi patris die, vt ipſe inſtantibus precibus à Deo opt. max. petierat, mortem obijt.

De conuentu S. Spiritus Vallis Arragi. Conu. XX.

HIC eſt ille conuentus primùm à canonico, ſiue Cardinale Compoſtellano (cuius in primo huius Prouinciæ loco ſatis, ſuperq; meminimus) ædificatus, atq; Tertiarijs quibuſdam ſororibus Franciſcanis, dum Aquilæ fluenta peteret, relictus. Qui tandem creſcente mirum in modum huiuſmodi ſororum numero, bonisq; hinc inde ſibi accedentibus in iuſtum, capaciſſimumq; euaſit temporis ſucceſſu monaſterium, ac præfatis monialibus intra vrbis Ciuitatenſis mœnia ibidem in poſterum, iuxta ſacri œcumeniciq; Tridentini Concilij decreta, habitaturis, ſe anno à partu Virgineo 1566. recipientibus in huius Prouinciæ ius iteratò redijt. Retinuit autem antiquum Spiritus ſancti titulum, tanrumqı 3. diſtat à monaſterio ſanctæ Mariæ de Angelis milliario, & in media Arragi Valle ſitus vnius ſolum milliaris intercapedine ab oppido Robledilio diſtinguitur, atq; tantundem ab alio oppido, cui Scarga Maria Hiſpanicè nomen eſt. Quia verò eius ædificia ſanctæ paupertatis, atq; laudabilis huius Prouincię conſuetudinis limites longè excedebant, ſumptibus atqi opera tum pientiſſimorum Orapeſſæ Comitum, tum quoqı nobilis honeſtęq; matronæ Beatricis à Tregio reformatus, atq; ad aliorum conuentuum normam redactus extitit. Inhabitatur interim à 10 fratribus, quibus ex eleemoſynis hinc inde confluentibus quicquid ad honeſtum, frugemqı victum, & amictum neceſſum eſt, opportune ſubminiſtratur. Cùm monialibus (vt pręfati ſumus) hinc ad vrbem Ciuitatenſem emigrandum eſſet, quæ tum huius loci agebat Abbatiſſam, ſoror videlicet Aldonza Pantoxia, (vulgò Pantoja) quòd maxima in hanc ſacram ædem deuotione ferretur, cùm adhuc optimè valeret Deo opt. max. obnixè ſupplicauit, ne ſe alio in loco mori, ſepelirię; permitteret. Et ecce ipſomet receſſus die extemporaneo morbo correpta, atq; neceſſarijs ſacramentis munita ad ſponſum, iuxta votum, cunctis ſororibus id ſummè admirantibus euolauit. Eius corpus poſt elapſum ſexennium, dum fortuitò exhauſta terra deregeretur, integrum omnino, incorruptum, atque ſuauiſſimè redolens apparuit. Quamobrem in magna veneratione tum à fratribus, tum quoque à ſæcularibus habetur, ab omnibusque felix & ſancta prædicatur.

De conuentu Dominæ noſtræ de Monte. Conu. XXI.

APPARVIT olim ſeſquimilliari à Villalua Ducis Ferianorum oppido, ac non longè à fluuio Guadaxira deuotiſſima quædam beatæ virginis Mariæ imago. Hanc

A go. Hanc Safranus populus inuentam mulo ſuperimponendam, atq; Safram defe-
rendam curauit. Sed vix mulus itineris medietatem emenſus fuerat, quando crepuit
medius, oneriq; ſubiacuit. Quamobrem exterriti Safrani eam ad proprium locum
maxima cum religione redeuntes ædiculam ibidem, eidem glorioſæ Virgini ſacram,
extrui iuſſerunt. Cùm autem Chriſtifidelium deuotio ad huiuſmodi imaginem, quòd
innumeris coruſcaret miraculis, indies magis magiſq; excreſceret, pluresq; ſibi ex di-
uerſis partibus obuenirent eleemoſynæ, pluraq; non contemnenda munera, inclytus
ac multis nominibus laudandus heros Gomezulus Suarez à Figueroa primus Feria-
norum Dux, vt primùm ſibi à reuerendiſſimo Ioãne à Ribera tunc Badeiocianorum
Epiſcopo, nunc verò Antiocheno Patriarcha, atque Valentino Archiepiſcopo, & à re-
uerendo admodum patre fratre Franciſco Guſmanio generali Vltramontanæ Ob-
B ſeruantis familiæ Commiſſario, quorum eæ partes erant, poteſtas facta eſt, huiuſmo-
di ædem in iuſtum conuentum, ſub inuocatione beatæ virginis Mariæ de Monte,
tum ex præfatis eleemoſynis, tum quoque ex proprijs facultatibus, anno à partu Vir-
gineo milleſimo quingenteſimo ſexageſimo octauo, euehendam, atque decem huius
Prouinciæ religioſiſſimis fratribus in perpetuam habitationem tradendam curauit.

De conu. ſacrorũ Stigmatũ B.P. Franciſci Burgillorum. Conu. XXII.

EA fuit pientiſſimæ Tiraſiæ à Stunnica Beſiaranorum Duciſſæ ad ſacroſancta Sal-
uatoris noſtri Chriſti vulnera, atq; ad ſeraphici patris Franciſci Stigmata deuo-
tio, eaq; religio, vt hunc conuentum, ſacris eiuſdem beati patris Frãciſci Stigmatibus
ſacrum, ex proprijs facultatibus, vnico tantùm milliari ab oppido, quod materna Hi-
C ſpanorum lingua Burguillos nuncupatur, ſibiq; parebat, anno Dominicæ incarna-
tionis milleſimo quingenteſimo ſexageſimo quarto, à fundamentis erigendum cura-
uerit: inſuper & immatura morte præuenta quicquid ad operis conſummationem ne-
ceſſarium foret, id ex teſtamẽto reliquerit. Quamobrem huius Prouinciæ fratres, qui-
bus huiuſmodi ædificium conſtruebatur, antiquum eremitorium ſibi proximum, an-
no Domini milleſimo quingẽteſimo ſeptuageſimo primo petentes, hunc ad optatum
finem perduxêre. Vnde & eorum duodecim commodè ſatis ibidem commorantur.

De conuentu S. Antonij Velada. Conu. XXIII.

QVANTOPERE nobiliſſimus heros Gomezulus ab Abula Veladanorum
Marchio huius Prouinciæ fratribus deuotus, affectuſq; fuerit, hinc ſaltem colli-
D gi poteſt: quòd nullum ſcilicet non mouerit lapidem, quouſq; eis hunc conuentum,
beato patri Antonio de Padua ſacratum, non procul ab eius oppido Velada, quod iu-
riſdictioni Abulenſis Epiſcopi ſubeſt, peculiaribus ſuis ſumptibus ædificari feceri.
Sciebat ſiquidem præfatos fratres multis de cauſis, præſertim quòd Talabricana ciui-
tas, & oppidum Orapeſſa, in quibus duo Prouinciæ Caſtellæ monaſteria conſtructa
ſunt, non multùm inde diſtarent, quodq; longior inter hunc & reliquos huius Prouin-
ciæ conuentus intercederet itineris tractus, huiuſmodi erectioni contradicturos. Qua-
propter impetratis, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptua-
geſimo primo, à reuerendiſſimo patre fratre Chriſtophoro à Capitefontium generale
totius noſtri Ordinis Miniſtro patentibus literis, eos ad ſibi aſſentiendum compulit.
Præterea ne Prouinciæ Caſtellæ patres, quòd huiuſmodi conuentus ſuis finibus cir-
E cumſcriberetur, iniuriam ſibi factam aliquando conquererentur, præfatas literas à
Pio V. Pont. max. confirmandas, corroborandaſq; curauit. Datæ igitur fuerunt (vt
præfati ſumus) huiuſmodi literæ, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingen-
teſimo ſeptuageſimo primo, eo ſcilicet anno, quo 18. Franciſcani patres religione &
ſcientia inſignes, inter quos & reuerendiſſimus pater frater Franciſcus Zamora totius
noſtri Ordinis generalis olim Miniſter, generali Capitulo interfuturi nauigio Romã
petentes, peſte ſublati ſunt, & præfatus reuerendiſſimus pater frater Chriſtophorus à
Capitefontium ad generalem eiuſdem Ordinis Miniſteriatum aſſumptus eſt, & inui-
ctiſſimus Princeps Ioannes Auſtriacus catholici Hiſpaniæ Regis Philippi II. frater,
atque totius catholicæ claſſis Præfectus longè digniſſimus glorioſum illum naualem
de Turca

de Turca truculentiſſimo Chriſtiani nominis inimico reuexit triumphum: & ſequenti anno nempe milleſimo quingẽteſimo ſeptuageſimo ſecundo, decem huius Prouinciç fratres, ne ſuperiorum voluntati tergiuerſari viderentur, hoc ipſum monaſterium, in poſterum ibidem habitaturi, ingreſſi ſunt. Hoc deniq; in loco, in cuius ſacrario ſudarium ex eo, quo Chriſtus Dominus ſepulturæ tradẽdus obuolutus fuit, extractum, atque duo ex vndecim millibus virginum capita debita cum veneratione aſſeruantur; mortem obijt, dum Guardianatus munere fungeretur, admirandæ ſanctitatis pater frater Petrus à Valentia, qui ob eximias animi dotes, quibus ornatus, præditusq; erat, cum cœlicolis beari exiſtimatur, & magna in veneratione habetur. A

De conuentu S. Mariæ de Angelis Serralui. Conu. XXIIII.

CVM deuotiſſimus heros Rodericus Paciecus primus Serraluenſium Marchio hunc conuentum, beatiſſimæ virgini Mariæ de Angelis ſiue de Portiuncula ſacrum, non longè ab oppido Serraluo, Hiſpanicè verò Cerraluo, ſuis ſumptibus eo fine, vt ab huius Prouinciæ fratribus inhabitaretur, conſtruendum curaſſet: nec propoſitum, quòd quadraginta millliaribus & vltrà à proximiori eiuſdem Prouinciæ monaſterio diſtaret, aſſequi potuiſſet, eum Prouinciæ ſancti Michaelis patribus ad tempus tradendum cenſuit. Obtentis verò poſtmodum apoſtolicis à Pio V. Pontif. max. literis, præfatisq; Prouinciæ ſancti Michaelis patribus loco, quòd ſibi omnino incommodus eſſet, ſponte atque ex animo cedentibus, voti compos effectus eſt. Ingreſſi ſunt itaque primùm huius Prouinciæ patres hunc conuentum, anno à partu Virgineo milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quarto. Nec tamen eius dominium adhuc in Romanæ Eccleſiç ius tranſijt, ſed penes ipſum fundatorem manet. Inhabitatur nihilominus interim à duodecim fratribus, à pluribus, dum abſolutus omnino fuerit, inhabitandus. Nec facilè explicari poteſt, quantus ſit tum Caſtellanorum, tum quoque Portugalenſium ad hunc locum, qui ferè in vtrorumq; confinio ſitus eſt, ſecunda mẽſis Auguſti cuiuſlibet anni die concurſus, idq; ob plenariam omnium peccatorum indulgentiam, quam quotquot ritè diſpoſiti ipſum accedunt, ex apoſtolica auctoritate conſequuntur, atque ob os diui Thomæ Aquinatis Angelici Doctoris, & aliquot alias SS. reliquias in eius ſacrario accuratiſſimè magnaq; obſeruantia aſſeruatas. B C

De conuentu S. Franciſci Cymbæ Abulenſis. Conu. XXV.

HVIVS Prouinciæ fratres ſibi ab intenſiſſimis eius oppidi, quod Hiſpanicè Barco d'Auila nuncupatur, paretq; Duci Albano, atque ad gelidiſſimorum eorum montium, qui antiquiorem Caſtellam à temperata, ſatisq; amœna valle Placentina diſterminant, radices ſedem obtinet, frigoribus ſummopere timentes, nunquam in eam ſententiam adduci potuerunt, vt oblata ſibi intra præfati oppidi mœnia domum in commodum conuentum breui euehendam acceptarent, quouſq; id ſibi à reuerendo admodũ patre fratre Franciſco Guſmanio generali Vltramontanæ familiæ Commiſſario iniunctum, imperatumq; extitit. Is enim cùm pientiſſimæ Mariæ à Toleto Albanorum Duciſſæ, atque omnium oppidanorum in huius Prouinciæ fratres animi propenſionem ſatis, ſuperq; cognoſceret, conſultum fore duxit, ſi eorum votis annueret. Quapropter datis, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſexto, patentibus literis, huius Prouinciæ Miniſtro mandauit, vt aliquot fratres, qui ædificando monaſterio inuigilarent, ad præfatum oppidum Barco d'Auila quantocitius deſtinaret. Accedente itaque reuerendiſſimi Abulenſium Epiſcopi, cui huiuſmodi oppidum in ſpiritualibus paret, facultate, tanta cura, tantaq; ſolicitudine præfata domus tum publicis, tum quoque priuatis oppidanorum ſumptibus in monaſterium, ſub beatiſſimi patris Franciſci inuocatione, moram interim trahẽtibus religioſis in quodam xenodochio euecta eſt, vt ante elapſum biennium, antequam videlicet annus Domini milleſimus quingẽteſimus ſeptuageſimus octauus elaberetur à duodecim fratribus commodè inhabitari potuerit. Licet enim hæc patria intenſiſſimis frigoribus expoſita ſit, ipſe tamen conuentus, oppidi mœnibus circũſcriptus, adeò circumſpectè conſtructus extitit, vt huiuſmodi aſperitatem bona ex parte temperet. D E

A *De conuentu B. Mariæ de Aquis ſanctis Xereſij.* *Conu. XXVI.*

CVM beatæ Margaretæ conuentus, qui in huius Prouinciæ ordine decimus eſt, tertio à Xereſio nobili ciuitate diſtet milliari, cuperentq́; Xereſiani, vt diuino officio facilius intereſſe, atque ſacras confeſſiones commodius frequentare poſſent, ſibi fratres viciniores fieri, vnum alium conuentum non longè à communi vallo illis ædificandum decreuêre. Quamobrem impetrata à reuerendo patre fratre Ioanne Nauarro reuerendiſſimi patris fratris Chriſtophori à Capiteſontium totius noſtri Ordinis tunc generalis Miniſtri Commiſſario, atque à catholico Hiſpaniæ Rege Philippo II. penes quem ſacræ Iacobitarum Militiæ adminiſtratio eo temporis erat, facultate, antiquum eremitorium, ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Aquis ſanctis, 200. paſſi-
B bus à præfata ciuitate erectum, ex publicis facultatibus, anno à partu Virgineo milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo in hunc conuentum ſub eodē titulo transferendum curarunt. Cuius tanta eſt capacitas, vt cùm omnino abſolutus fuerit, 18. fratres commodè ſatis continere valeat, licèt impræſentiarum à duodecim tantùm inhabitetur. Gaudet hic locus pulcherrimo quodam atque gratiſſimo fonte, ad cuius contactum meritis glorioſiſſimæ, atque ſuper benedictæ virginis Mariæ plures à diuerſis infirmitatibus mirabiliter curantur. Vnde & ſanctitatis prærogatiuam acquiſiuit, & à conuicinis populis in maxima veneratione habetur, multúq́; frequentatur.

De conuentu B. Mariæ de Miſericordia Fonſalitæ. *Conu. XXVII.*

SVAM in Deum pietatem, atq; in Franciſcanam familiam beneuolentiam com-
C mēdaturus humaniſſimus heros Petrus ab Aiala eius oppidi, quod Fuenſalida Hiſpanicè nuncupatur, atque ad Toletanam diœceſim attinet, Comes; vt primùm, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo apoſtolicam à Gregorio XIII. Pont. max. facultatem, atque patentes à reuerendiſſimo patre fratre Chriſtophoro à Capiteſontium generale noſtri Ordinis Miniſtro literas obtinuit, hanc ſacram ædem in honorem Dominæ noſtræ de Miſericordia ex domeſticis facultatibus, intra præfati oppidi mœnia, à primo ad vltimum vſque lapidem elegantiſſimè ædificandam, atque ſatis honeſtum pro eius capacitate hortum ſibi adijciendum curauit. Inſuper & ab eodem ſummo Pontifice obtinuit, vt quicunque ſacerdos in ſummo eius altari pro anima in Purgatorio exiſtente ſacris fuerit operatus, is protinus eam ab huiuſmodi pœnis liberet. Huius denique monaſterij fratres,
D qui diu noctuq́; fideliſſimè Deo omnipotenti famulantur, 12. numerum attingunt.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ apud S. Eulaliam. *Conu. XXVIII.*

FACTVRVS ſatis nobiliſſimus Ioannes à Mendoza benemeritus eius oppidi, quod Orgaz Hiſpanicè nuncupatur, Comes, atque temporalis oppidi ſanctæ Eulaliæ Dominus tum propriæ, tum quoque oppidanorum in huius Prouinciæ fratres beneuolentiæ; literas tum proprio, tum oppidanorum chirographis ſubſcriptas, quibus reuerendum admodum patrem fratrem Antonium Aquilarium generalem Vltramontanæ familiæ Commiſſarium, ceteroſq́; huius Prouinciæ patres, in conuentu ſancti Michaëlis prope Placentiam capitulariter congregatos obnixè rogatos cupiebat, vt ad ſe aliquot fratres, qui ædificando in præfato ſanctę Eulaliæ oppido conuen-
E tui inuigilarent, deſtinare vellent, cum maxima ſolicitudine dedit. Quibus literis præfati patres ob interceſſoris auctoritatem atque pietatem annuendum cenſuerunt. Impetrata itaq; à reuerendiſſimo Toletanorum Archiepiſcopo, cuius id munus erat, nam pręfatum ſanctę Eulalię oppidum ſibi in ſpiritualibus ſubeſt, atque octodecim tantùm milliaribus ab inſigni ciuitate Toleto diſtat, facultate, Dominico Pręcurſori, diuo ſcilicet Ioāni Baptiſtæ ſacratus, tum ex communibus oppidanorum, tum quoque ex priuatis pręfati Comitis facultatibus, anno Dominicę incarnationis milleſimo quingenteſimo octuageſimo, intra eiuſdem oppidi mœnia ędificari cœpit. Qui tamen quòd nondum vltimam artificis manum expertus ſit, ab 8. tantùm religioſis patribus ac fratribus inhabitatur, inhabitandus aliquando nihilominus à duodecim & vltrà.

PROVIN-

PROVINCIA CARTHAGINENSIS.

PROVT ex apoſtolicis quibuſdam Sixti IIII. Pont.max.literis,in Mi-
A noritici Murciani conuentus cartophilacio aſſeruatis, facillimè con-
ſtat,eo ipſo tempore,anno videlicet à partu Virgineo 1484.die verò mẽ-
ſis Februatij 6. quo Conceptionis Prouincia Prouinciæ honorem atque
dignitatem ſibi aſciuit,Carthaginenſis Cuſtodia erecta eſt.Quæ tamen in
generali quadam Congregatione Burgis celebrata ex patrum,quorum intererat,cõ-
ſenſu in peculiarem Prouinciam ſub eodem Carthaginenſis titulo euaſit. Cùm au-
tem id abſq; ſpeciali pontificia auctoritate factum eſſet, vt ſcrupulis omnibus ampu-
taretur anſa, à Leone X.Pont.max.apoſtolicum quoddam diploma,ſub datum Romæ
die 18.menſis Martij,anno verò Dominicæ incarnationis 1521.impetratum fuit, quo
B ſummus ipſe Pontifex omnia acta per pattes in prædicta Congregatione generali ra-
ta habet & confirmat, nec non & quoſcunque defectus quomodolibet ibidem com-
miſſos ſupplet. Patet itaque hæc Carthaginenſis Prouincia,quæ ex 31.frattum con-
uentibus,quorum 5. Recollectioni deſeruiũt, & 6.Clariſſarum monaſterijs,ac decem
Tertiariarum ſororum Franciſcanarum domibus, atque vnico Conceptioniſtarum
monialium cœnobio conflatur, ſatis latè: cùm vniuerſum Murciæ Regnum circum-
ſcribat,& Granatæ, Aragoniæ, atque Valentiæ Regnorum limites, nec non & Afri-
canum littus attingat.Maius eius ſigillum Chriſtum Dominum crucem ſibi baiulan-
tem, duosq; fratres Minores,quorum alter ſeraphici patris Franciſci perſonam præ-
C ſefert,poſt ſe ſequẽtes, quorum pedibus Carthaginenſis ciuitatis inſignia,nempe ca-
ſtrum è mari emerſum ſubſtãt, atque ſubſequentia verba: SIGILLVM MINI-
STRI PROVINCIÆ CARTHAGINENSIS. in orbem complectitur.
Quoniam verò nihil pręſtantius à Ieſu Chriſto Saluatore noſtro, atq; ſeraphico pau-
perumq; Patriarcha Franciſco, quorum iconibus præfatum ſigillum inſignitur, præ
manibus occurrere poterat, eos, tanquam ſui patronos, ſibi anteponendos curaui.

De conuentu S. Franciſci Murciæ. Conu. I.

IVRE equidem optimo conuentus hic,ſeraphico patri Franciſco ſacratus, atque
ad viginti paſſus à Murcia Hiſpanorum ciuitate, licèt nondum omnibus ſuis mu-
D ris abſolutus, eleganter ſatis erectus, primum inter huius Prouinciæ reliquos locum
obtinet. Conſtat ſiquidem ex regio quodam Sanctij Caſtellæ Regis diplomate,dato
ante annum Dominicæ incarnationis 1310.atque ab eius ſucceſſoribus Henrico, Fer-
dinando, eiusq; coniuge Eliſabetha, Ioanna, Carolo V. Germanorum Imperatore,
atque Philippo II. confirmato ipſum ante præfata tempora in medio Murcianæ ciui-
tatis foro, vbi nunc ſanctæ Catharinæ parochia ſurrigit, præextitiſſe, & ab eo loco,
quem impræſentiarum tenet,tranſlatum eſſe.Quo tamen certo tempore conſtructus,
atque cuius ſumptibus primò ædificatus fuerit,deficiẽtibus tum ſcripturis,tum quoq;
traditionibus,quæ nos hac de re certiores reddere poſſint, penitus latet. Secunda ve-
E rò eius ædificatio,quæ & magnifica ſatis, & pulcherrima eſt, circa annum à Chriſto
Saluatore nato 1310.contigit,atque tum ex publicis, tum quoque ex priuatis ciuium
eleemoſynis facta eſt. Hanc nondum abſolutam diximus, non quòd nunquam per-
fecta extiterit, cùm ſecus ſe res habeat,ſed quòd creſcente in dies fratrum numero, qui
impręſentiarum 60.eſt,ſibi aliquid addendum veniat. Pertinuit pręterea olim hic lo-
cus ad Conuentuales Franciſcanos patres, quorum plurimi doctiſſimi ſanè,atq; gra-
uiſſimi ibidem ſepulti diem Domini pręſtolantur: ſed ab anno Dominicę incarnatio-
nis milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo quinto regulari Obſeruantię deſeruit,

De con-

De conuentu S. Franciſci Huetæ. *Conu. II.* A

NISI nos receptiſſima traditio,& huiuſmodi literæ; *En eſta capilla eſtuuo nueſtro padre S. Franciſco anyo de 1214.* Quę Latinè quod ſequitur ſibi volunt: hoc in ipſo ſacello fuit pater noſter S. Franciſcus anno 1214. fornici cuiuſdam ſacelli inciſę, nos fallant, conuentus hic, ſeraphico patri Franciſco ſacratus, atq; ad lapidis iactum ab eo oppido, cui Hiſpanicè Huete nomen eſt, conſtructus, anno Domini 1214. dum beatiſſimus ipſe pater, limina diui Iacobi in Compoſtella viſitaturus, iſtac pertrāſiret, exordium ſumpſit. Non etiam deſunt, qui aſſerant præextitiſſe hoc in eodem monaſterio cubiculum ab eodem patre Franciſco inhabitatum, eoq; præ vetuſtate collapſo, ne eius memoria aliquando aboleretur, à curioſo quodam loci Guardiano prętactum ſacellum ipſius loco ædificatum fuiſſe. Et hæc quidem de præſentis monaſterij antiquitate. B Quis verò eius fundator fuerit nec traditione, nec ſcripto vllo pacto conſtat: crediderim tamē ipſum ex diuerſis ciuium eleemoſynis temporis ſucceſſu, ac diuerſimodè ædificatum. Ea lapidea ſeraphici patris Franciſci imago ſuper præcipuum altare erecta, à perfido quodam Iudęo per ludibrium fabrefacta dicitur. Quod an ita ſit Dominus nouit. Hoc tamen certiſſimum eſt, quod aqua eius cicatricibus infuſa morbos à gregibus, ſi tactæ pecudes ipſa reſpergantur, abigit. Commorantur vt plurimum hoc in loco, qui à Conuētualibus Franciſcanis patribus ad Obſeruātes anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo primo deuolutus eſt, quadraginta fratres, quorū maior pars ſub peritis Prælectoribus Philoſophicis literis diligenter incumbit.

De conuentu S. Franciſci Conchæ Valeriæ. *Conu. III.* C

CVM Alphonſo VIII. vel (vt alij volunt) IX. Concham Valeriam Hiſpanię ciuitatem, iniuſtè à Mauris occupatam, oppugnanti ſacrarum S. Iacobi Ioannitarū, atq; Templariorum Militiarum Magiſtri adfuiſſent, ſtrenuamq; operam nauaſſent, gratiſſimus ipſe Rex, poſt eam pulſis Saracenis expugnatam, Ioannitis equitibus eccleſiam, diuo Ioanni Lateranenſi ſacram, intra ipſius mœnia; Iacobitis xenodochium, ſed extra illa; & Templarijs aliam itidem eccleſiā in ipſis ſuburbijs ædificari curauit. Cumq; à patribus in generali concilio Viennenſi congregatis præfati Templarij, anno Dñi 1313. deleti fuiſſent, eorum eccleſia, atq; contigua domus in Conuentualium Franciſcanorum patrum ius ceſsêre. A quibus tamen anno Dñi 1500. vel circiter, ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes dimanauit. Ædificarunt prętereа circa annum Domini 1530. pijſſimi Ioannes ab Ortega, & Catharina à Coalla eius vxor prope hoc ipſum D monaſterium, B.P. Franciſco ſacratum, atq; à 50. fratribus frequētius incultum, collegium 14. fratribus continendis omnino accommodū, ea tamen lege poſita, vt 12. iſtius Prouincię fratres inibi perpetuò commorarentur, qui ſub vno vel altero ſęculari Pręlectore aut Theologicis literis, aut Philoſophicis incumberent. Quibus & certam eleemoſynam quotannis tum pro eorum victu, tum quoq; pro Prælectorum ſtipendio à ſuis hæredibus pendendam ex teſtamento reliquerunt. Sed cùm ijs vita functis, nec eorum ſucceſſores huiuſmodi legibus ſtare vellent, nec citra iniuriam fieri poſſet, vt ſęcularis quis fratribus prælegeret; Prouinciæ proceres capitulariter congregati, vt, huiuſmodi eleemoſyna longius relegata, 12. fratres ſtudentes ſingulis in capitulis deſignarentur, qui ſub duobus patribus Lectoribus ſacræ Theologiæ hoc in ipſo loco operam darent, conſultiſſimè decreuerunt: Quod & diligenter obſeruatur. Cùm forte E fortuna communis fratrum ſarcophagus, vt defunctus frater terræ mandaretur, apertus eſſet, cuiuſdam deuotiſſimi patris fratris Ioannis à Villamaiori corpus, à viginti annis & vltra ſepultum, imputre omnino, incorruptum atque illæſum fuit inuentum. Quod miraculo ab omnibus aſcriptum extitit, in eodem tamen loco manet.

De conuentu Angelorum Alcozery. *Conu. IIII.*

CVM noſtri fratres, ædificato ſibi, ad 1500. paſſus ab Alcozerio, Hiſpanicè Alcoçer, Conchenſis diœceſis oppido, deſerto in loco (cui ſanctus Michael de Monte nomen eſt) humili conuentu, ab anno Dñi 1373. vſq; ad annum 1569. ibidē cum ma-

xima

A xima ſanctitatis opinione commorati fuiſſent: quòd is locus ob ſui diſtantiam nec oppidanis, nec eriam ipſis fratribus deſeruitet, derelictus eſt, & hic ſub ſanctorum Angelorum inuocatione, non longè à præfati oppidi vallo tum ex pnblicis, tum quoq; ex priuatis oppidanorum facultatibus, pręfato annò à natiuitate Domini 1569. ędificari cœpit. Cuius tamen optima pars extra artificis manus eſt: ita vt 18. fratribus commodum præbeat hoſpitium. Prioris conuentus antiquirari aſtipulatur Henrici I I. diploma in pręſentis monaſterij chartophylacio aſſeruatum, quo fratribus præcidēdi ex regiò proximiori nemore, quęcunq; ſibi neceſſaria fuerint, ligna facultas fit.

De conuentu S. Franciſci apud ſanctum Stepharum de Portu. Con. V,

CONCEPTA de Franciſcana Religione, deque eius ſanctitate opinio effecit, vt
B Didacus Sanctius à Benauides, temporalis oppidi ſancti Stephani de Portu, quod Granatenſi Minoritatum Prouinciæ conterminum eſt, atque Gienenſium Epilcopo in ſpiritualibus paret, Dominus, hoc monaſterium, beatiſſimo patri Franciſco ſacratum, atque à viginti religioſis frequentius incultum, ſuis ſumptibus citca annum à partu Virgineo 1406. à fundamentis extrudendum, abſoluendumque curaret: Cuius denique pientiſſimi hetois tanta extitit ad Minoriticum habitum deuotio, vt ipſo indutus in màioti huiuſmet loci ſacello, quod ſibi ſuiſque poſteris parronatus iure deſeruit, ſepeliti voluerit. Hæc autem à nobis dicta ex monumentis in præfati oppidi ſancti Stephani Comitum archiuis sūma cura ac diligētia aſſetuatis liquidò conſtaut.

De conuentu S. Franciſci Alcarazij. Con. VI.

C HIC conuentus, ſeraphico patri Franciſco ſacratus, atque ad quinquaginta paſſus ab Alcarazio Toletanæ diœceſis ciuitate erectus, longiuſculus olim, ante annum videlicet Domini 1430. (ſi coniecturis adhærere liceat) ædificatus extitit. Cùmque eius ſitus, atque habitatio tum ciuibus, tum quoque fratribus minus deſeruiret, eo relicto, hunc ex eiſdem coniecturis, circa annum 1460. tum ex publicis ciuium facultatibus, tum quoque ex priuatis ipſi fratres ædificandum curarunt. Coacti fuimus ad coniecturas, tamquam ad ſacram anchoram recurrere, quòd nihil ſiue ſcripturarum, ſiue etiam tradirionis penitus ſit, quod nos rum de antiquioris, tum quoq; de recentioris conuentuū erectione certiores teddere poſſit. Obſequunrur frequentius Deo opt. max. hoc in loco triginta fratres, qui optimos ciues in omni pietare, ſanctitate, atque Dei rimore pro viribus inſtruunt, ab ipſis tamen eleemoſynas accipiunt.

D *De conuentu S. Franciſci Veas. Conu. VII.*

NIHIL ſanè intactū reliqui, vt huius conuentus, ad 50. paſſus ab oppido, cui Veas Hiſpanicè nomē eſt, in ſeraphici P. Frācìſci honorē erecti, antiquitatē, atq; autHores certò aſſequeter: ſed fruſtrà, deficientibus omnino ſcripturis, ex quibus id haberi potuerit. Sūt nihilominus ex antiquioribus oppidanis aliquot, qui aſſerāt ipsū circa annū Dñi 1430. ex cōnibus oppidi facultatibus conſtructū. Quod tñ, & loci ſtructura, & oppidanorū beneuolentia fidē ſibi aſtruentibus, inficiari non auſim. Nam & illa vetuſtatē pręſefert, & Veēſes 20. fratribus huius loci accolis neceſſaria ſatis liberalirer miniſtrāt, & ſi quid reparandum occurrat, vlla abſque difficultate reparāt. Cùm quidā huius loci Guardianus inferius clauſtrū à cœmeterio honeſtatis cauſa dealbari iuſſiſſet, iſque,
E qui gypſabat, ad antiquiorē glorioſiſſimæ Virginis imaginē peruentus, eā gypſo obliterare contēderet, ſemel atq; ſecundò repulſam paſſus eſt: cūq; cęptis adhuc inſiſteret, retortum miraculosè gypſum in ipſum recidit. Quamobrem ſtupefactus omnino, atq; timore perculſus vlterius progredi nō fuit auſus, Quod cū idē præfatus Guardianus, cęteriq; eius fratres reſciuiſsēt, eā & iocalibus, atq; ſuppoſito altari cohoneſtari curarūt. Et ab eo tēpotis plura ibidē ad eiuſdē glorioſę Virginis inuocationē mitacula cōtingūt.

De conuentu S. Catharinæ de Monte Murciæ. Conu. VIII.

CVM deuotus quidā Murcianus ciuis Ioannes Mercatot perfectiorē uitam anhelaret, fontem, adiacētēq; fundum ad 3. milliare à Murcia ciuitate diſtātes, atq; ad

editi cuiuſdam montis radices ſitos ſibi à Murciano ſenatu, quatenus ibidem domum A religioſis viris excipiendis idoneam ædificare poſſet, ſupplex dari petijt. Quibus denique impetratis, atque apoſtolica Eugenij IIII. Pont. max. auctoritate obtenta, hoc ſacrum monaſterium, diuæ Catharinæ dicatum, anno Dominicæ incarnationis 1441. à fundamentis ad apicem vſque ędificandum, atque huius Prouincię fratribus tradendum curauit: quibus & ille vſque ad ſui obitus diem conuixit. Cùm autem, ex ſtatuto inter præfatum Ioannem Mercatorem, atque Murcianum ſenatum pacto, præfati fratres ad annuum cenſum, licèt exiguum, pendendùm tenerentur, ab huiuſmodi vexatione per ſereniſſimum Caſtellę Regem Ioannem, vt ex eorum chartophylacio conſtat, redempti ſunt. Conuentus hic quòd ſolitudine, amœnitate, atque maxima quiete gaudeat, contemplatiuæ ducendæ vitæ accommodus eſt, eaque de cauſa à Prouinciæ proceribus decretum extitit, vt quindecim Recollectis fratribus B perpetuò deſeruiat. Hoc denique in conuentu meritis opimus mortem obijt, ſepultuſque eſt religioſiſſimus ille, ac ſanctus frater laicus nomine Didacus, cuius author Chronicorum noſtri Ordinis tertia ſui operis parte lib. 3. cap. 9. abundè meminit. Ad hunc deuotiſſimum fratrem appoſitus eſt quidam alius frater iuuenis Blaſius à Vilalua ſumma charitate, ſumma obedientia, ſumma humilitate, atque quacunque alia virtute præditus. Qui quidem ætate iuuenis, ſed maturitate antiquus, non crinibus, ſed ſenſibus canus: non denique temporum diuturnitate, ſed morum grauitate ſenex obijt. Totius autem vitæ ſuæ decurſus fuit nouemdecim annorum. Tranſiuit præterea ex hoc mundo ad cœlum hoc in ipſo loco, meritis opimus, atque omnibus ſuis confratribus magnum ſui deſiderium relinquens anno incarnationis Domini 1575. idibus Auguſti. Habetur in maxima veneratione ab huius loci fratribus C & à circunuicinis populis paruula quædam crux ex ea, quæ prima apud occidentales Indos erecta fuit, & plurimis ac magnis olim miraculis coruſcauit, fabrefacta.

De conuentu S. Franciſci Carthaginis. Conu. IX.

HABITVRVS apud ſe pius Carthaginenſis ſenatus Minoriticum monaſterium, ædiculam, diuo Sebaſtiano martyri ſacram, intra nouę Carthaginis ab Aſdrubale Pœno conditæ, nouæ inquã, ad Libycæ Carthaginis differentiam perpetuo epitheto dictæ, quæ etiam à ſparti copia, quod in eius agro copioſiſſimè prouenit, Spartaria paſſim nuncupatur, mœnia erectam, huius Prouinciæ fratribus in conuentum euehendam, anno à partu Virgineo 1548. menſis verò Auguſti duodecimo contulit. Cùmque præfati fratres poſt trium annorum habitationem non contemnen- D dis agerentur moleſtijs, ea ex eiuſdem ſenatus conſenſu derelicta, hoc monaſterium, beatiſſimo patri Franciſco eius tutelari atque patrono, tum ex publicis, tum quoque ex priuatis Carthaginenſium eleemoſynis intra eiuſdem ciuitatis vallum ab ipſis fundamentis extruendum curarunt. Nec dum tamen vltimam artificis manum, licèt commodum ſatis hoſpitium octodecim fratribus præbeat, expertum eſt. Eius nihilominus eccleſia quibuſdam ſanctorum Calixti Papæ & martyris, Vincentij martyris, atque Zenonis eiuſque ſociorum martyrum reliquijs honeſtatur, ac cōdecoratur.

De conuentu Dominæ noſtræ de Hortis. Conu. X.

HVIVS Prouinciæ proceres eam, dum adhuc intra Cuſtodiæ limites teneretur, protracturi, ædiculam Dominæ noſtræ de Hortis ad trecentos paſſus à Lorca Car E thaginenſis diœceſis ciuitate erectam, ex facta ſibi à reuerendiſſimo Lopetio Carthaginenſium Epiſcopo facultate, tum ex priuatis, tum ex publicis Lorcanorum facultatibus, tum quoque ex Saracenorum Granatenſis Regni ſpolijs à fidelibus militibus liberaliſſimè oblatis, anno Dominicæ incarnationis 1467. in monaſterium viginti-quinque continendis fratribus omnino accommodum, relicto ſibi antiquiori titulo, tranſtulerunt. Quibus etiam, vt nihil deeſſe videretur, acceſſit Pauli II. Pontificis maximi conſenſus in forma bullæ ſub datum Romæ ſexto Decembris, anno à partu Virgineo 1476. factus. Huius loci accola fuit, idque multis annis, R. P. F. Vincentius Lunellus totius noſtri Ordinis generalis Miniſter, qui Tridenti ſub gñali Concilio diē clauſit

A clauſit extremum. Quia verò hic conuentus tum fratribus, tum quoque Lorcanis ob
ſui diſtantiam minus deſeruiebat, oblatũ ſibi ab honeſta quadam matrona cum hor-
to, atque domo adiacentibus fundum ex ſenatus beneplacito iſtius Prouinciæ patres,
in capitulo Belmontis, anno Domini 1554. celebrato, acceptarunt. Sed cùm ædi-
ficando de nouo conuentui is minus deſeruiret, ab ijſdem patribus pro alio multò cõ-
modiori, atque ciuitatis Lorcanæ ſuburbio ſatis proximo, idque ex apoſtolica Pau-
li IIII. ſummi Pontif. auctoritate facta, anno Domini 1555. die verò menſis No-
uembris vndecima commutatus eſt. Ea igitur auctoritate obtenta, fratres hunc alium
locum, ſub beatiſſimi patris Franciſci inuocatione, ex acquiſitis tantùm eleemoſynis
ædificandum curatunt. Qui tamen adhue ſub artificis manum verſatur, & à paucis
fratribus incolitur. Nec ideo hi (de quibus ſuprà) duo conuentus cenſendi ſunt, ſed
B vnicus ſolùmmodo; cùm vnus tantum pater Guardianus vtrique præſit, ſitque & i-
ſtius, atque illius vna communitas, ac tandem, hoc perfecto, ille derelinquendus ob
fratrũ commoditatem veniat: qua etiam de cauſa eos minimè diſtinguendos cenſui.

De conuentu S. Franciſci Belmontis. Conu. XI.

SI quis beneficia noſtro Ordini ab inclyta Pacciecorum, eorum, inquam, qui ſub
Marchionatus titulo oppido Villenæ principantur, principatique ſunt, collata
noſſe voluerit, Prouinciæ Caſtellæ chronologiam perlegat: quamobrem ijs referen-
dis ad alia feſtinans impræſentiarum minimè immorabor. Tranſlaturus itaque he-
ros Ioannes Pacciecus Villenicorum Marchio ædiculam, diuæ Annæ ſacram, ac oppi-
di Belmontis vallo cinctam, in Minoriticum conuentum, eam ſibi à ſummo Pontif.
C Pio II. concedi ſupplex petijt. Quo denique, anno à partu Virgineo 1462. vt ex
apoſtolico eius diplomate dato eodem anno, menſis verò Februarij decimo calẽdas,
ſatis ſuperque conſtat, annuente, hoc monaſterium ſeraphico P. Franciſco de paſſio-
ne Domini ibidem circa præfata tempora ex domeſticis facultatibus à fundamentis
ad apicem vſque extruendum, abſoluendumque curauit. Cuius ea eſt capacitas, vt 40.
fratres commodè ſatis contineat. Eius denique eccleſia altero dentium diui Bartholo-
mæi Apoſtoli, & alio itidẽ dẽte beatæ Apolloniæ virginis, atq; martyris cohoneſtatur.

De conuentu S. Annæ Oribuelæ. Conu. XII.

AD 200. paſſus ab ea ciuitate, cui Oribuela Hiſpanicè nomen eſt, hæc Minoriti-
ca domus, diuæ Annæ ſacrata, atque à 15. Recollectis fratribus inhabitata ſur
D rigit. Quæ quidem à pluribus ædificata nullum ſui peculiarem patronum agnoſcit.
Nam, vt antiquior ædicula, eidem beatæ Annæ dicata, ibidemq; erecta in conuentũ,
eueheretur, collato ſufficienti ad id fundo, curauit quidam heros Gregorius Roc-
ca nomine: quo autem certo tempore id contigerit, nec ſcripto, nec traditione ha-
beri potuit. Conſtat nihilominus ex apoſtolicis quibuſdam literis in Minoritici con-
uentus Murciani (de quo ſuperius) chartophylacio aſſeruatis hunc conuentum cir-
ca annum Domini 1480. conſtructum fuiſſe. Prætereà (vt ad eius fundationem re-
deamus) refectorium, quo fratres ſumendæ refectionis ergò conueniunt, liberaliſſi-
mis R. Turiaſſonenſium Epiſcopi Andreæ Martinez ſumptibus, prout gentiliria eius
inſignia parietibus inciſa indicãt conſtructum extitit. Clauſtrum verò pientiſſimus
quidam Sanctus Angelus Vique, vt eius quoque gentilitia inſignia ibidem impreſſa
E commoſtrant, ex proprijs facultatibus ædificandum curauit. Præcepit inſuper de-
uotus hic vir, idque ex teſtamento, hæredibus ſuis, vt duas piſcium libras ex quaque
piſcium ſarcina aliunde Oribuelam inuecta ſibi ex regia donatione pendendas huius
loci fratribus in eleemoſynam conferrẽt, quod & ab illis in præſentem vſq; diem ob-
ſeruatum eſt, Quod tandem ædificij reliquum eſt, id ex diuerſis fideliũ eleemoſynis fra
trum induſtria acquiſitis perfectũ eſt beatus pater fuit. In huius loci eccleſia ſepultus
Matthæus à Valentia officio concionator, ac ſummæ religionis vir. Cui adijcien-
dum cenſui eximiæ ſimplicitatis, abſtinentiæ, orationis, atq; charitatis fratrem Bartho
lomæum à ſanta Marina laicũ profeſſum, qui ob ſingulares eius animi dotes in maiori
ſacello iuxta locum pronuntiandæ epiſtolæ deputatum honorificẽtiſſime ſepultus eſt.

A uiret,immediateq; generali totius Minoritici Ordinis Miniſtro ſubeſſet. Eidē legi ſub-
ſcripſit Alexander VI. Pont. max. anno Dñi 1493. Habentur amborum Pontificum
ſummorum diplomata in huiuſmet loci archiuis. Hæc tamen lex ob plurima,quæ ſe-
quebantur incommoda,exequutione caruit:immo conuentus ipſe à prima ſui erectio-
ne huius Prouinciæ patribus paruit.Eſt locus hic Carthaginēſibus celeberrimus,præ-
cipuè verò in mari periclitantibus,quòd ſanctus Geneſius Rolandi magni Frācorum
Regis,ac Oliuæ Reginæ olim filius, cuius corpus occulto in loco in præſentis mona-
ſterij eccleſia ſepultum creditur, illis opportunè quacunque in neceſſitate adſit.

De conuentu S.Franciſci apud ſanctum Clementem. Con. XVII.

INTER præſentis monaſterlj fundatores principem locum obtinent oppidi com-
B munitas,atq; quidam Alphonſus à Caſtello:cùm hic fundum,illa verò pinguem ad
ipſius promotionem eleemoſynam contulerint.Eſt autem conſtructum in ipſo oppidi
S,Clementis,quòd Cōchēſium Epiſcopo in ſpiritualibus,in temporalibus verò Villeni
corum Marchioni paret,medio:originemque habuit,anno Domini 1503. idque ex di
uerſis,præcipuè verò(vt præfati ſumus)publicis oppidanorum facultatibus, Inhabi-
tatur vt plurimùm hic locus à triginta fratribus, nullumque alium ab ipſius oppidi
communitate, quam in omni euentu promptiſſimam habet,ſui patronum agnoſcit.

De conuentu S.Franciſci Orani. Con. XVIII.

CVM R.P.F. Franciſcus Ximenius Toletanorum Archiepiſcopus, Hiſpaniarū
Primas,S.R.E.Card.ac Hiſpaniæ Prorex,an.Dñi 1509.menſis verò Maij 17.quæ
C trāſlationi S.P.Bernardini dicata eſt,Oranum ciuitatem Hiſpaniæ,ex altera Mediter-
ranei maris parte oppoſitam,pulſis occiſiſq; Mauris vi expugnaſſet,fundum Minoriti-
co ædificando conuentui in media ciuitate ſufficientem delegit,Minoritas ex Caſtellę
Prouincia fratres, qui operi promouendo inſtarent, maiorem Heſperiam repetiturus
reliquit.Illi verò muneri ſibi iniuncto ſatisfacturi tum ex relictis à præfato R.P.eleemo
ſynis,tum quoq; ex oblatis à Chriſtifidelibus bonis hunc conuentum, B.P. Franciſco
ſacrum,intra breuiſſimi temporis ſpatium à fundamentis erigendum,omninoque ab-
ſoluendum curarunt:quem & 40.fratres commodè ſatis inhabitant.Cùm autem hic lo
cus à Prouinciæ Caſtellæ patribus(vt pręfati ſumus) conſtructus fuerit,& Oranum ad
Toletanam diœceſim ſpectet, eidem Prouinciæ Caſtellæ aliquandiu ſubfuit. Hac
tamen Prouinciæ honore inſignita, quòd facilior ex ipſa, quam ex illa ad eum tra-
D iectio ſit, in ipſius ius ceſſit. Iſtac tranſiuit beatus pater Andreas à Spoleto, dum
martyrio coronandus ad Saracenos Chriſti fidem illis prædicaturus ſe transferret.

De conuentu S.Franciſci Molinæ. Con. XIX.

PROPRIÆ ſaluti conſultura ſereniſſima Blancha ſereniſſimi Infantis Ferdinā-
dez oppidi Molinę tēporalis Domini & ſereniſſimæ Moſaltæ Manriquæ filia,atq;
ſereniſſimi Alphonſi Infantis Alphonſi Sapientis Hiſpaniæ Regis filij,vxor hunc con-
uentum,glorioſiſſimę Dominę noſtrę de Angelis(licèt vulgò ſeraphico P.Franciſco di
cetur)ſacratum,ex apoſtolica Leonis X.Pont.max. auctoritate ſibi 13. Iulij, anno ve-
rò Domini 1520. facta, ad 40 paſſus à Molina Regni Aragoniæ oppido circa eadem
tempora ædificandum, abſoluendumq; curauit. Conſtat id totum ex eiuſdem funda-
E tricis teſtamento in publicis oppidi Molinæ archiuis aſſeruato. Cùm aūt hic conuētus
in Conuentualiū Franciſcanorū patrū ius ceſſiſſet,ad eiuſdē Inſtituti Obſeruātes, quo-
rum 40.ibidem perſeuerāt,an.Dñi 1526.ex apoſtolica auctoritate deuolutus eſt. Inter
cęteros P.in huius loci eccleſia ſepultos lōgè emicuit eximiæ religionis P.Torruuia,cu
ius ad fideliū animas in Purgatorio exiſtētes deuotio & affectus incredibilis fuit.Pre-
fata huius cōuētus fundatrix cū Moſalta cariſſima ſibi filia in ipſo ſacello ſepulta eſt.

De conuentu S.Franciſci Henlinij. Conu. XX.

QVICQVID ædificij hoc in cōuētu Dñę noſtræ de Angelis(quamuis S. Franci-
ſci paſſim appellitetur) ſacrato, atque in Henlinij Carthaginenſis diœceſis

oppidi margine conſtructo, habetur, id totum ſolerti antiquiorum patrum curę atq; ſo A
licitudini debetur. Hi ſiquidem ipsū, anno à Chriſto Saluatore nato 1524. prout ex lite
ris eius eccleſiæ à parte poſteriori inciſis manifeſtum euadit, ex eleemoſynis vndequa-
que acquiſitis faciendum curarunt. Idque in cauſa eſt, vt nullum ſui peculiarem
auctorem, atque patronum agnoſcat. Habitatur interim à viginti religioſis patribus.

De conuentu S. Mariæ de Rupe. Conu. XXI.

CVM Saracenis Hiſpaniam ingreſſis, omniaque ferro & igne vaſtantibus, Chri-
ſtifideles, patrijs laribus, proprijſq; domibus relictis, tutiora peterent loca: qui Se-
curā Carthaginenſis diœceſis oppidum habitabāt, proprię ſaluti fuga conſulturi deuo
tiſſimam glorioſiſſimæ Virginis imaginē, ne loco cedentes in Saracenorum manus ve
niret, illisq; ludibrio eſſet, ad 1500. paſſus à pręfato opido Secura ſub humo abdiderūt. B
Cùmq; poſt aliquot annorum centurias, ruſticus terram aratro proſcindens in ipſam
incidiſſet, ſacerdotibus, atque reliquæ communitati, quid ſibi acciderat, ſtupefactus ex
tempore retulit. Quæ tamen, ſolemni inſtructa proceſſione, cum maxima pompa inde
ad oppidum delata, cùm ſe inde ad antiquiorem locum transtuliſſet, Securana cōitas
ædiculā ſibi ibidem ex cōi ærario, ſub inuocatione S Mariæ de Rupe, ędificandam cu-
rauit. Cupiens præterea eā maiori religione cultam, præfatam ædiculam in iuſtam ec-
cleſiam, adiuncto ſibi pulcherrimo conuentu, atq; continēdis 20. religioſis omnino ac-
cōmodo, ex eodē cōi ærario, an. à partu Virgineo 1531. transferri fecit. Eſt itaq; ſacra
hæc ædes, tùm ob frequentia miracula, quæ glorioſæ virginis Mariæ meritis ad præme
moratam eius imaginem contingunt, tum ob aliquot ſanctarum Quiterię, & Agathæ
virginum & martyrum oſſa, tum quoq; ob caput vnius ex vndecim millibus virginū; C
in eius ſacrario religioſè aſſeruata, Securanis, atque conuicinis populis celeberrima.

De conuentu S. Franciſci Alcaçar de Conſuegra. Conū XXII.

QVOD præſens conuentus, ſeraphico P. Franciſco ſacratus, atq; aliquantulū ab
eius oppidi, quod Hiſpanicè Alcacar de Conſuegra nuncupatur, attinetq; ad ſa-
crā Ioannitarum Militiam, domibus diſtet, maxima olim fuit inter ſæculares eiuſdē
oppidi ſacerdotes ac noſtros fratres diſceptatio: vtrū videlicet muris excluderetur, nec
ne. Eiuſq; diſceptationis cauſa temporalis quidam bolus fuit: Namij qui apud fratres
ibidem ſepeliri vellent, ſi domum muris excludi contingeret, ſtatutum pro ſepultura
ſtipendium Parochis haud dubiè duplicare deberent, ſin minus nequaquam: ſed ſim-
plam tantum porrionem pendere tenerentur. Re tamen diligentius trutinata in fra- D
trum fauorem ſententia lata eſt: Quod ſcilicet eorum conuentus intra antiquiora op-
di mœnia, quorum tamen nullum apparet veſtigium, contineatur. Fuit autem præfa-
tus hic conuentus, idq; ex diuerſis fidelium eleemoſynis, primò à fundamētis erectus,
anno Domini 1532. Quod ne aliquis inficiari poſſit literas fornici eius eccleſiæ impreſ-
ſas in medium adducemus. Suntq; ſequētes. *Hæc eſt domus Domini firmiter ædificata iuben
te illuſtriſſimo domino domino Didaco à Toleto Priore Caſtella, Clemente VII. P.M. Imperato-
re Carolo V. Hiſpaniarum Principe, anno. 1532. vi. nonas Martij.* Qui quidem capaciſſi-
mus, pulcherrimusque eſt, ac temporis decurſu, cùm videlicet fuerit abſolutus 50.
ad minus fratres continebit, licèt impræſentiarum 36. eorum tantùm contineat.

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Inieſtæ. Conu. XXV. E

CVM huius Prouinciæ patres monaſterium ſibi in oppido Inieſta, quod ad Cōchē
ſem diœceſim ſpectat, ſubeſtq; Villenicorū Marchioni, ædificaturi, ædiculā, Dñæ
noſtræ de Stella ſactam, anno Dñi 1549. ex Conchēſis tamen Epiſcopi conſenſu, occu
paſſent, maxima inter eos atque ſæculares oppidi ſacerdotes altercatio oborta eſt. Cui
tamen vitandi iurgij cauſa ex animo, protinuſq; cedentes, deſignatum ſibi à R. Michaë-
le Munnozio Conchēſium Epiſcopo intra eiuſdem oppidi mœnia ſitum acceptarunt,
inibiq; hoc ſacrum monaſterium, immacalatæ Virginis glorioſę Conceptioni dicatū,
capta prius per R. patrem fratrem Franciſcum à Zamora tunc Minoritici conuen-
tus Huetani Guardianum, poſtea verò totius noſtri Ordinis generalem Miniſtrum
loci

A loci poſſeſſione, ex diuerſis Chriſti fideliũ eleemoſynis, anno Domini 1550. erigendum curarũt. Quod tamen ſub artificibus adhuc conſtitutũ à 20. tantũ fratribus inhabitatur.

De conuentu Ieſu Villa noua à Xara. Conu. XXIIII.

QVOD hic cõuentus, ſacratiſſimo nomini Ieſu ſacratus, ac Villę nouę à Xara, quò Murciani Regni oppidum eſt, Conceſiq; Epiſcopo in ſpiritualibus, in temporalibus verò Villenicorum Marchioni paret, ſit omnino neophytus, nihil aliud nobis miniſtrat ab eo quòd à R. P. F. Franciſco à Zamora totius noſtri Ordinis generali Miniſtro, ex R. tamen P. F. Bernardi à Freſneda Franciſcani Conchenſium Epiſcopi, atq; catholici, inuictiſſimiq; Hiſpaniarum Regis Philippi II. Confeſſarij conſenſu, empto prius ex eleemoſynis ſufficienti fundo, anno à partu Virgineo 1564. menſis verò Octo-
B bris 8. acceptatus, atque ab iſtius Prouinciæ fratribus ex iiſdem eleemoſynis non abſque labore partis à fundamentis erectus fuerit. Qui tamen, quòd non dum vltimam artificis manum expertus ſit, à ſexdecim ſolummodo fratribus incolitur.

De conuentu S. Franciſci Vallis viridis. Con. XXV.

A Quadringentis aureis coronatis, quos inclytus Georgius de Alarcon oppidi Vallis viridis, quod ad Conchenſem diœceſim ſpectat, erogauit, quicquid in præſentis conuentus, ſeraphico patri Franciſco dicati, ædificatione conſumptum eſt, id totum ex diuerſis fidelium eleemoſynis fratrum ſollicitudine acquiſitis prouenit. Hæc autem dixerim quòd præfati Georgij ſucceſſores aliquid iuris ad præſentis conuentus patronatum abſque legitima cauſa prætendant. Eſt autem hoc mo-
C naſterium prope ipſa mœnia ſitum, cœpitque anno à ſalutifera Chriſti natiuitate milleſimo quingenteſimo ſexageſimo primo primò ædificari, atque omnibus ferè numeris ab ipſa eccleſia abſolutus octodecim fratres commodiſſime continet.

De conuentu S. Stephani Ceeghini. Con. XXVI.

INTER cœteros huius Prouinci conuentus Recollectioni mancipatos is eſt vnus qui 200. paſſibus à Ceeghino Carthaginenſis diœceſis atq; Murciæ Regni oppido ſub B. P. Franciſci inuocatione erectus eſt: cuius antiquitas ab anno Dominicæ incarnationis 1566. computanda venit: cùm eo temporis tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis oppidanorum facultatibus à fundamentis extrui cœperit. Quibus etiam optatũ finẽ per Dei gratiã aſſequutus eſt. Inhabitatur interim à ſexdecim fratribus Recolle-
D ctis, qui tum oppidanis, tum quoque conuicinis populis Chriſti bonus odor ſunt.

De conuentu Dominæ noſtræ de Spe Villa robleda. Con. XXVII.

CVM deuota S. Quiteriæ Confraternitas ædiculam muris oppidi Villæ robledæ, quod Toletano Archiepiſcopo in ſpiritualibus ſubeſt, ſpectatque ad Villenicum Marchionem, contiguam, ad ſe attinentem huius Prouinciæ fratribus in monaſterium euehendam, anno Dominicæ incarnationis 1569. menſis verò Iulij 2. ex maxima in Deum pietate, atque in omnes beneuolentia contuliſſet, illi protinus hoc ſacrum monaſterium, glorioſiſſimæ Dominæ noſtræ de Spe dicatum (licèt paſſim ſancti Franciſci nomine appellitatum) ex priuatis fidelium eleemoſynis, non abſque maximo labore partis, à fundamentis extruendum curarunt. Præfatis verò eleemoſynis par-
E cè nimium occurrentibus adhuc ſub cæmentarijs, latomis, atque fabris lignarijs hic locus verſatur. Inhabitatur interim à quindecim fratribus Deo ſeruientibus.

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Parriliæ. Con. XXVIII.

PLVRES haud dubiè benefactores, atq; ſui auctores conuentus hic ab anno Domini 1569. ad immaculatæ Virginis glorioſæ Conceptionis honorẽ Parriliæ, quod Conchenſis diœceſis oppidum eſt, attinetq; ad inclytũ Didacum Hurtado à Mendoza Cannetenſium Marchionem, ædificatus in ſui erectione expertus eſt. Cùm præfatus inclytus heros Didacus à Mendoza 400. aureos coronatos ad fundi emptionem, inclytus etiam Ferdinandus à Mendoza matricis eccleſiæ Archidiaconus 200. alios, & inclytus pariter

pariter Rodericus à Mendoza alios octingentos ad eius ædificationem contulerint: Et A
ipſe Rodericus à Mendoza 4. coronatorum millia & 200. pro eccleſiæ conſtructione
à ſuis hæredibus eroganda ex teſtamento reliquerit: & omnia paramenta, quibus ſacris
operari conſueuerat, eius ſacriſtiæ dono dederit. Cœpit autem ædificari præfatus hic
conuentus anno à partu Virgineo 1569. die verò menſis Decembris 12. Cumque non
dum abſolutus ſit, octodecim tantùm fratres continet. Cuius ſacrarium quodam capite
vnius ex 11. millibus virginum, & oſſe ſancti Euſtachij martyris cohoneſtatur.

De conuentu S. Mariæ de Gratia Carauaccæ. Con. XXIX.

LICET hic conuentus, glorioſiſſimæ virgini Mariæ de Gratia ſacratus, atq; ad
30. paſſus ab oppido Carauacca ſitus, à 13. tantùm annis, nempe ab anno Domini
1574. communibus atq; priuatis oppidanorum ſumptibus ædificatus, ac huic Prouin- B
ciæ adiectus fuerit: nihilominus tamen religioſiſſimum ac de omni virtute optimè me-
ritum P. Petrum ab Ececa nobis peperit. Ad cuius exequias vniuerſum Lorcenſe oppi-
dum eius vel pedes deoſculaturum, vel ſuffragium apud altiſſimum Dominum
imploraturum confluxit. Nec abſre ſanè, cùm admiranda ſanctitate præditus extite-
rit. Obijt tantus hic P. mortem anno Dominicæ incarnationis 1582. atq; iuxta prin-
cipis aræ gradus ſepultus eſt. Commorantur frequentius hoc in loco duodecim fra-
tres Recollecti, quòd ob ſui diſpoſitionem huiuſmodi modo viuendi ſatis faueat.

De conuentu S. Sebaſtiani Mortalliæ. Conu. XXX.

EIVSDEM omnino ætatis eſt hic cõuentus, diuo martyri Sebaſtiano ſacratus, at-
que prope Mortalliã Carthaginenſis diœceſis oppidũ erectus, cũ præcedenti: cùm C
anno Dñi 1574. tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis oppidanorum facultatibus ædi-
ficari cœperit: idq; in cauſa eſt, vt nondum omnino perfectus ſit. Inhabitatur nihilo-
minus interim à 13. patribus Recollectis: quibus Mortalliana cõitas neceſſaria ſumma
liberalitate, ſummaq; humanitate ſubminiſtrat. Cui etiam à plurimis alijs eleemoſy-
nis pro conuentus ædificatione collatis & eius eccleſia, & vtriuſq; fundus debentur.

De conuentu conceptionis B. Mariæ Mulæ. Conu. XXXI.

COEPERANT huius Prouinciæ fratres, idq; anno Domini 1574. ædificare ſibi
conuentum non longè à Mula Carthaginenſis diœceſis oppido: ſed cùm is locus
eorum ſaluti, atq; quieti minus faueret, pia Mulenſis communitas, atq; inclyta Men-
tia Requeſenia à Stunnica temporalis eius Domina, & impreſentiarum Beneuentano- D
rum apud Hiſpanos Comitiſſa antiquiorem ædiculam, immaculatæ Conceptioni Vir-
ginis glorioſæ ſacram, non longè ab eodem oppido diſtantem, in monaſterij formam
prius redactam illis, anno Domini 1581. menſis verò Aprilis 22. ex R. Gomezuli Zapa-
ta Carthaginenſium Epiſcopi facultate, in perpetuam habitationem liberaliſſimè con-
tulêre. Cõmorantur igitur ab eo tẽporis hoc in loco 12. fratres, qui eius promotioni,
atq; diuinis laudibus ſumma cura, ſummaq; diligentia incumbunt. Quicquid verò ſa-
crorum vaſorũ, atq; pretioſi in præſentis monaſterij ſacriſtia inuenitur, hoc totũ præ-
fatæ Comitiſſæ, cui etiam maior ædificij pars aſcribenda venit, proculdubio debetur.

De monaſterio S. Mariæ aliàs S. Claræ regiæ Alcozerij. Conu. I.

CVM inclyta Maior Guillenia atq; Guſmania Clariſſas ſorores ex intimo cordis E
affectu diligeret, monaſterium quoddam, beatæ virgini Claræ ſacrum, deſerto in
loco, cui S. Michaël de Monte nomen eſt, tum ex proprijs, tum quoq; ex Alphonſi X.
Caſtellæ Regis, ex quo filiam, dum illorum neuter matrimonij legibus ſubeſſet, conce-
pit, facultatibus conſtruendum, atq; abundantiſſimis redditibus dotandum curauit.
Cumq; id in ſolitudine erectum humanæ cuicunq; iniuriæ facillimè pateret, nobilis San
ctius Ferdinandez Henrici II. Caſtellæ Regis Quæſtor, qui poſtea relicto ſæculo Hie-
ronymitarũ patrũ habitũ induit, earũ quieti conſulturus, aliud nõ abſimile monaſteriũ
tum ex proprijs, tum quoq; ex regijs bonis, Alcozerij anno Domini 1384. ædificari fe-
cit. Ad quod tandem præfatæ moniales, ex patrum decreto in Toloſano generali capi-

A tulo facto, annuente tamen præfato Henrico Caſtellæ Rege, eo ipſo anno 1384. tranſlatæ ſunt. Quæ cum plurimis annis Conuentualibus Franciſcanis patribus ſubfuiſſent, ab Alexãdro VI. Pont.max. anno 1498. huius Prouinciæ Obſeruãtibus creditæ extitẽre. Gaudet hic locus plurimis priuilegijs tũ regijs, tũ quoq; pontificijs ſibi ab Vrbano IIII. Pon.max. Alphonſo X. atq; Hẽrico II. Caſtellę Regibus cõceſſis: quę in eius archiuis à 34 Clariſſis ſororibus diligẽtius aſſeruãtur. Gaudet & præterea particula Dñicæ crucis, & capite vnius ex 11. millibus virginum, atq; alijs quamplurimis SS. reliquijs.

De monaſterio S. Claræ Regiæ Murciæ Mon. II.

PROVT, ex quodam Sanctij V. Caſtellæ Regis priuilegio ſatis ſuperq; conſtat, hoc monaſteriũ, beatæ virgini Claræ ſacrum, atq; Murcię, non quidem eo in loco, quem modò obtinet, ſed in alio minus conuenienti erectum, ab Alphonſo X. Ca-
B ſtellæ quoque Rege eiuſdem Regis Henrici patre conſtructum extitit. Idque, & quòd Petrus Crudelis Caſtellæ Rex Regiam ſibi contiguam ad eius amplificationẽ monialibus contulerit, in cauſa eſt, vt præſens monaſteriũ, à 60. Clariſſis ſororibus inhabitatũ, Regiũ cognominetur. Subfuerunt quoq; per plurimos annos præfatæ moniales Conuentualibus Franciſcanis patribus, à quibus tñ ex Innocentij VIII. Pont.max. decreto ad eiuſdẽ Inſtituti Obſeruantes, anno Dñi 1490. tranſlatæ ſunt. Prolixitatis haud dubie notã incurrerẽ, ſi omnes huius loci ſorores aliqua ſpeciali prærogatiua inſignitas in medium adducere vellem. Quamobrem id tantùm dixerim: eum videlicet plurimas ſanctiſſimas virgines ſumma ſanctitate, ſummaq; religione præditas peperiſſe.

De monaſterio S. Ioannis Oribuelæ. Mon. III.

C CVM nobilis quædam matrona cognomine Criſpa, vidua ex morte Ioannis Hontinienſis relicta, atq; 3. Ordinis Franciſcani alumna, aliqua bona pro vnius monaſterij ædificatione reliquiſſet, pientiſſima quædam eius filia, tantæ parentis pietatem imitata, obtenta prius ab Innocentio VIII. Pont.max. ſub datum Romæ, anno Domini 1490. die vero mẽſis Februarij 17. facultate, tum ex eius bonis, tum quoq; ex ſibi hæreditaria portione obuentis hunc conuentum, diuo Ioanni ſacrum, aliquantulum ab oppidi Oribuelæ muris, eodem anno à fundamentis extruendum, atq; temporis ſucceſſu abſoluendum curauit. Quia verò patrum Mercenariorum inſignia huic loco impreſſa habentur, exiſtimauerim ipſum ſub peculiaris alicuius domus forma, vel ſaltẽ eius fundum ad eoſdem patres aliquando pertinuiſſe. Præfatus hic locus, cuius primæ fundatrices ex Murciano Clariſſarum monaſterio (de quo paulo ſuperius) anno Do-
D mini 1493. allatæ fuerunt, latius aliquando patuit: cùm à Clariſſis 50. Vrbaniſtis aliquando inhabitatus, ab illarũ 15. in præſentiarũ tantùm occupetur. Quibus nihilominus, ſumma ægeſtate laborantibus, nobilis ac deuota matrona Beatrix Martinez 600. aureos coronatos in ſingulos annos, ea lege poſita, vt 2. virgines ad habitum gratis recipere, eaſq; perpetuò alere teneantur, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingẽteſimo octuageſimo moriẽs ex teſtamẽto reliquit. Tenẽtur à cætero huiuſmet loci ſorores ex pręfati Innocentij VIII. Pont.max. mãdato huius Prouincię patribus ſubeſſe.

De monaſterio Miſericordiæ Huetæ. Mon. IIII.

VT primùm pijſſimus Huetanus ſenatus iuri, quod ſibi ad antiquiorem quandã ædiculã, aliquantulùm à vallo cõis ciuitatis Huete vulgò nuncupatæ erectã erat,
E in huius Prouinciæ fratrum fauorem, anno à partu Virgineo 1503. ceſſit: hoc monaſterium, Miſericordię ſacrum, allatis interim ex monaſterio Alcozerii ædificato Clariſſis 4. ſororibus, quæ ſibi initium darent, aduentanteſq; iuuenculas optimis moribus, religioſiſque ritibus imbuerent, ex priuatis quorundam facultatibus à fundamentis erectum, abſolutumque eſt. Quòd, licèt antiquitate careat, à triginta quatuor Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis omni religione, omnique pietate præditis inhabitatur.

De monaſterio S. Claræ Villa noua de Xara. Mon. V.

QVOD præſens monaſterium à 9. tantùm annis, nempe ab anno Dominicæ incarnationis 1578. ſumptibus pijſſimi cuiuſdam Petri à Monteacuto exordium ſumpſe-

ſumpſerit,quòdq; nec dum omnino abſolutum ſit,à 15: ſolũmodò Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitatur. Quæ tamen licèt paucæ numero,magna tamen paupcrie laborant. Nam à quibuſdam domibus muro oppidi Villæ nouæ de Xara circuncinctis, in quibus ſub B.virginis Claræ titulò præſens monaſterium ædificatum eſt, & à bis mille coronatis aureis pro operis conſummatione nihil aliud à præfato Petro à Monteacuro receperũt. Qua etiam de cauſa,ſi ſibi conſultũ cupiant, quicquid iure dotis ab aduẽtãtibus iuuẽculis recipiunt,id cæmentarijs,latomis, atq; fabris lignarijs pẽdere cogũtur. A

De monaſterio Annuntiationis B. Mariæ Elchij. Mon. VI.

SI Elchenſium communitatẽ præſentis monaſterij, in ſuburbijs eius oppidi, quod Elche Hiſpanicè nuncupatur, attinetq; ad Machedanorum Ducem,ſub Annuntiationis glorioſę Virginis inuocatione,circa annũ Dñi 1517.erecti,fundatricem ſtatuere liceat, cùm ad eius promotionem à 600.coronatis aureis,quibus ſæcularis quædã domus,vel potius eius fundus emptus extitit,nihil aliud cõtulerit, iudicet prudẽs lector. Mihi interim eorum ſententia,qui ſibi patronatus ius tribuunt,minimè arridet. Quicquid igitùr ædificij hoc in loco,à 25.Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitato,conſpicitur,id totum & pijs priuatorum eleemoſynis,& iuuencularum aduentantium dotibus debetur. Inter cœteras huius conuentus moniales mirum in modũ elucuit religioſiſſima ſoror Angela Martinez à Miedes;quæ angelicam potius, quàm humanam vitã duxit;& moriẽs maximum ſui deſiderium omnibus,maximè verò ſororibus, quibus ob inexhauſtam charitatem, feruentiſſimam orationem, profundiſſimam humilitatem atque cœteras virtutes notiſſima fuerat, haud dubiè reliquit. Fuit hæc vna ex huius loci fundatricibus, ex Orihuelano Clariſſarum ſororum monaſterio allata. B C

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Conchæ Valeriæ. Mon. VII.

NESCIO qui factum ſit,vt hoc monaſteriũ, Conceptioni Virginis glorioſę extra Concham Valeriam, ex altera fluminis parte à perdeuoro quodam Aluaro Piretio à Monte maiori, Toletanę matricis ecclefiæ canonico, anno Dñi 1504. ex Iulij II. Pont. max. auctoritate,ea lege vt Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis deſeruiret, qua etiam de cauſa illarum tres ex Alcozeriano conuentu allatæ fuerunt, erectum,poſt 3. à ſui ędificatione annum,illis ad propria remiſſis,4.Conceptioniſtis ſororibus ex Toletano eiuſdem Ordinis allatis,vt aduentantes virgines ſuis moribus imbuerent, anno à partu Virgineo 1507.traditum ſit. Quicquid tàmen ſit parùm refert. Inhabitatur interim hic locus,cuius eccleſia eremitorium ſub ſanctiſſimę Trinitatis inuocatione olim extitit,à 23. Conceptioniſtis ſororibus,quarum conuerſatio sãcta ac religioſiſſima eſt. D

De monaſterio S. Mariæ Magdalenæ Alcarazij. Mon. XIII.

CVM honeſta quædam virgo Maria Ruizia, ex ciuitate Alcarazio oriunda, ad perfectionem tenderet, ſpretis nuptijs Tertiariarum Franciſcanarum habitu indui voluit. Cui cùm inclytus,qui tunc erat, Villenicus Marchio domũ in editiori Alcarazianæ ciuitatis parte iuxta S.Marię parochiam,anno Domini 1471.ex maxima liberalitate contuliſſet,atq; decem aliæ virgines mente eadem prẹditæ adhæſiſſent,religioſatum more viuere cœpit,prẹfatamque domum ex obtenta ab Innocentio VIII. ſummo Pontif.cui commendatiſſima extitit,auctoritate,anno Domini 1486. in conuentus formam trãsferendam curauit,atq; huius Prouincię Miniſtro obedientiam, omnemq; ſubmiſſionem promiſit. Poſt 40 verò annos elapſos,cùm is locus anguſtijs pateret, pro alio capaciori,intra eiuſdem ciuitatis mœnia erecto,commutatus eſt:cuius tutela beatę Mariæ Magdalenæ credita fuit. Inhabitatur plerunque ſacrum hoc monaſterium à 26. Tertiarijs ſororibus Franciſcanis:plurimaſq; ſanctiſſimas virgines Chriſto ſponſo peperit. De quarum numero fuère ſoror Maria Ruizia eius fundatrix,quæ præſago ſpiritu ſui obitus diem prænoſſe meruit,& in omni virtute claruit:& ſoror Catharina Gonſalua,cui inuidus Dęmon plures, ſed fruſtrà, tetendit inſidias: & ſoror itidem Catharina Aluarez ſumma humilitate, ſummaq; charitate cum oratione coniuncta prædita. Fuère & aliæ quampluri mæ his ſimillimæ,quas tamẽ breuitati ſtudẽs prætermitto. E

De mo-

A *De monaſterio Annuntiationis B. Mariæ Albazeti. Mon. IX.*

VT primùm honeſta matrona Marina Aluarez Marco, ex oppido Albazete oriunda, ex viri morte matrimonij vinculis ſoluta fuit, Deo opt. max. quod ſibi vitæ reliquum erat conſecratura pauperem quandam domum, Albazetanę matrici eccleſię contiguam, cum Marina Aluarez Marco, atque Catharina Aluarez ſibi filiabus ingreſſa eſt, inibique ſub Tertiariarum ſororum Franciſcanarum habitu per viginti duos continuos annos ſanctiſſimè, atque religioſiſſimè cum illis vixit. Qua denique, anno Dominicę incarnationis milleſimo quingenteſimo primo vita functa, atq; apud eiuſdem oppidi Franciſcanos, prout adhuc viuens præceperat, ſepulta, eius filię & præfatam domum ampliare, & virgines ſibi ſimiles ad eundem habitum recipere, &
B cum illis in communi ad religioſarum inſtar viuere cœperunt. Cùmque domus earum ſaluti minimè faueret, proprijs rebus conſulturę omnes ſimul ad aliam multò ampliorem, multoque ſalubriorem præfati oppidi Albazete Hiſpanicè nuncupati muris inclusam (de qua impræſentiarum) ſe anno à partu Virgineo milleſimo quingenteſimo trigeſimo transtulerunt. Vbi tum ipſę tum alię ſibi de nouo adiunctę ſub reuerendi patris huius Prouinciæ Miniſtri ferula impræſentiarum vſque commoratæ ſunt. Quæ omnes ſimul computatæ vigeſimum ſextum numerum perficiunt.

De monaſterio Conceptionis B. virginis Mariæ Veas. Mon. X.

RELIGIOSA fœmina Franciſca Rodriguez, ex oppido Veas Hiſpanicè nuncupato originem ducens, atq; ex viri morte vidua relicta, Altiſſimo felicius obſe-
C quutura, vt primùm Alphonſo eius filio, quem ex coniuge conceperat, vt ſe eiuſdem oppidi Franciſcanis coniungeret, ſuaſit; ſumpto cum Catharina Martinez, atque Eliſabetha de Cruce ſibi filiabus Tertiariarum ſororum Franciſcanarum habitu, humili quadam in domo cum alijs eiuſdem mentis virginibus ſibi adhęrentibus, ab anno Dominicę incarnationis milleſimo quingẽteſimo ſeptimo vſq; ad annum milleſimũ quingenteſimũ quadrageſimũ quartum in 3. beati patris Franciſci Ordine, atque ſub reuerẽdi patris huius Prouincię Miniſtri cura religioſiſſimè perſeuerauit. Cumque ſororum numerus in dies magis magiſque augeretur, ea domo, quòd anguſtior eſſet, relicta, ad aliam eiuſdem oppidi Veas vallo circunſeptam conuolarunt. Inhabitatur impręſentiarum pręfata domus, Conceptioni glorioſę virginis Dei genitricis Mariæ ſacrata, quę ſanctiſſimis virginibus floruit, à viginti quinque Tertiarijs ſororibus.

D *De monaſterio S. Franciſci Villænouæ. Mon. XI.*

CONVENERANT pijſſimi coniuges Petrus Garcia, atque Tiraſia Sanctia, idque ſumpto prius Tertiariorum Franciſcanorum habitu, vt ſi illa prius moreretur, ipſe Minoritis conuentum ex communibus bonis Villænouæ de Achiepiſcopo, quod Gienenſis diœceſis oppidum eſt, erigeret: & ſi, illo prius decedente, Tiraſiam ſuperuiuere contingeret, ipſa Tertiarijs ſororibus Fräciſcanis domum eodem in oppido ex eiſdẽ facultatibus conſtrueret. Viro itaq; prius defuncto pientiſſima vxor quòd ſanctè pollicita fuerat, ſanctius exequutioni mandatura, domum eiuſdem oppidi muris circuncinctam, atque ædiculæ ſancti Sebaſtiani omnino contiguam, anno Dominicę incarnationis milleſimo quingenteſimo tertio iũcto iuſto pretio emit, at-
E que ad monaſterij dignitatem ſub ſeraphici patris Franciſci titulo promouit, inibique quoad comes ſibi vita fuit, cum alijs ſibi adhærentibus fœminis ſub tertio eiuſdem ſeraphici patris Ordine, atque ſub reuerendi patris huius Prouinciæ Miniſtri obedientia ſanctiſſimè perſeuerauit. Viguit hoc in loco, à 35. Tertiarijs ſororibus frequentius inhabitato, à ſui erectione in hodiernam vſque diem maxima ſanctitas, maximaque religio: quod & in cauſa eſt, vt plures ſacræ virgines Deo gratiſſimę, ex eo prodierint.

De monaſterio S. Annæ Lorcæ. Mon. XII.

PER aliquot annos antequam Iulius II. ad ſummum Pontificatum aſſumeretur, nobilis matrona Eliſabetha Pontia, vidua ex viri morte relicta, empto à Lorcenſi ſenatu

ſenatu ſufficienti intra eius mœnia fundo, domum in monaſterij formam ſub titulo A
S. Annæ ibidem ædificandã curauit: ſumptoq; ſimul cum Franciſca Pontia, atq; Maria Sanctia à Beocia ſibi filiabus Tertiariarum ſororum Franciſcanarum habitu, adeò ſe in omni virtutum genere cum illis exercuit, vt maximam ſanctitatis opinionem apud omnes acquiſierit, & plures virgines, 3. B. P. Franciſci Inſtituto mancipandas, ad ſe traxerit. Quo deniq; factum eſt, vt præfata domus in iuſtum monaſteriũ euaſerit, atq; 30. ſorores impræſentiarum contineat. Prolixitatem vitaturus hæc tantùm de prædicta præſentis loci fundatrice, eiuſq; filiabus dixerim: quòd ſanctitatis norma Lorcanis factæ ſint, quodq; eius reliquiæ aliquot dæmoniacos ab immundis ſpiritibus, pluresq; infirmos à diuerſis lãguoribus liberauerint. Huius rei fideliſſimus teſtis eſſe poterit F. quidam Michaël laicus Franciſcanus, qui ad corporis præfatæ Eliſabethæ Pontiæ contactum, dum aliò transferendum honoris ac etiam deuotionis cauſa exhumaretur, B
ab hernia, euius grauedine præmebatur, liber euaſit. Præſentis monaſterij eccleſia quibuſdam ſanctorum Zenonis, eiuſq; ſociorum reliquijs exornatur condecoraturq;.

De monaſterio S. Mariæ Magdalenæ ibidem. Mon. XIII.

PRAESENS conuentus, beatæ Mariæ Magdalenæ dicatus, atq; extra Lorcanæ ciuitatis mœnia erectus, præcedenti contemporaneus exiſtimatur: nam nulla extat ſcriptura, nullaq; penitus traditio, quæ nos de iſtius, aut de illius certo erectionis tempore certiores faciat. Eius nihilominus origo talis eſt: Cùm Tertiariæ ſorores Franciſcanæ Lorcani S. Eliſabethæ monaſterij incolæ inter ſeſe diſſentirẽt, 3. vtrinq; ſorores, apoſtolico diplomate à ſummo tunc Pont. ſedente impetrato, propriæ quieti conſulturæ paternos lares cęteris conſororibus relictis repetiêre: in quibus per aliquot annos C
ſanctiſſimè conuixerunt: Quibus cùm honeſta, deuotaq; alia matrona diuitijs affluens, cuius vir ex pacto ſecum inito Minoriticum habitum in Angelorum Prouincia induerat, duabus cum filiabus adhæſiſſet, emptam in Lorcanæ ciuitatis ſuburbio domum in monaſterij formam tranſtulêre. Quòd quidem monaſterium adeò coaluit, vt 20. Tertiarias ſorores Franciſcanas commodè cõtineat, nulliq; nec ſanctitatis, nec religionis, nec etiam honeſtatis palmam concedat. Nec mirũ ſanè, cùm eius fundatrices, cum magna ſanctitatis opinione decedentes, maximum ſui deſideriũ Lorcanis ciuibus reliquerint, quare ſingulari deuotione illas proſequuntur, ſummiſq; laudibus extollunt.

De monaſterio corporis Chriſti Villæ nouæ Infantium. Mon. XIIII.

CVM honeſtæ 2. virgines, quarum alteri Catharina Ruizia, alteri verò Catharina Gonzalua nomen erat, ſtrictiorem vitam anhelantes, collatis in medium D
ſuis facultatibus, ſub Tertiariarum ſororum Franciſcanarum habitu ſimul viuerent, proprijſq; manibus neceſſaria ſibi ad victum acquirerent, deuotus quidam oppidi Villæ nouæ Infantium accola propriam domum illis ex teſtamento reliquit. Quibus cùm temporis ſucceſſu aliquot aliæ virgines eadem mente, iiſdemq; moribus præditæ, & inter illas quædam Oſornienſium Comitis ex fratre neptis diuitijs opima adhæſiſſent, religioſam ſororem Bernardinam à Monte maiori ex Alcaraziano Tertiariarum monaſterio, quæ ſe religioſis ritibus, boniſq; moribus imbueret, ad ſe adducendam, ſibiq; in matrem præferendam curarunt. Sed cùm is locus, accedentibus in dies de nouo ſororibus, quarum numerus impræſentiarum quadragenarius eſt, minus eis deſeruiret, alius multò capacior, multòque commodior, quibuſdam prædijs, atque molendinis E
ſibi adiunctis, illis, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo vigeſimo primo die verò menſis Octobris 4. à perdeuotis Michaële Lorcano, atq; Eluira Gatſia à Contreras eius coniuge maxima ex charitate collatus extitit. Præterea nobilis Licentiatus Mexia, eiuſque coniux Anna Muñozia elegantiſſimam eccleſiam, Corpori Chriſti ſacram, præfato monaſterio contiguam, eiuſdem ſororibus ex comunibus ſumptibus ædificari fecerunt. Quanta fuerit huius loci ſanctitas (vt interim breuitati ſtudeam) hinc colligi poteſt, quòd plures ex eo ſorores ad alia loca tum erigenda, tum fundanda, tum quoque gubernanda à patribus, quorum intereat, eductæ ſint. Cui prouinciæ atque oneri ſibi iniuncto prudentiſſimè fecerunt ſatis.

De mona-

A *De monaſterio Aſſumptionis B. Mariæ apud S. Clementem. Mon. XV.*

CVM vidua quædam, ſumpto Tertiariarum ſororum Franciſcanarum habitu,
ſibiq; honeſtiſſimis duabus fœminis eodem ſub habitu adiunctis, propriam do-
mum, præſtita prius patri huius Prouinciæ Miniſtro obedientia, in monaſteriũ tranſ-
ferre vellet: atq; ex eiuſdem patris decreto religioſa ſoror Anna Sanctiez ex Tertia-
riarum conuentu, Villæ nouæ Infantium erecto, vt eis præeſſet, Religionisq; viam fe-
licius oſtenderet, adducta eſſet, præfata vidua, quæ ad huiuſmodi honorẽ aſpirabat,
vt primùm ſe ſua ſpe fruſtratam intellexit, eas omnes propria domo eiecit, pepulitq;.
Qua tamen de cauſa & illæ ſe ad pauperiorem quandam domum, religioſiſſimam vi-
tam interim deducentes, ad tempus receperunt, & iſta Religionis habitu à Minori-
tici conuentus Guardiano exuta fuit. Accidit interim, vt quidam præfati oppidi ſan-
B cti Clementis incola Martinus Ruizius à Villa mediana è viuis excederet, atq; pro-
priam domum in Clariſſarum, aut in Tertiariarum ſororum monaſterium transfe-
rendam ex teſtamento, anno Dominicæ incarnationis 1223. die verò menſis Octo-
bris 8. relinqueret. Quod cùm præfatis ſororibus innotuiſſet, ad eam protinus, te-
ſtatoris voluntati ſatisfacturæ, conuolarunt. Poſt aliquot verò annos, cùm plures
aliæ virgines, atque honeſtæ matronæ earundem habitui mancipandæ ſibi adhæſiſ-
ſent, nobilis quædam vidua Eliſabetha à Pidrola plura prædia, pluresq; poſſeſſiones,
atque capaciſſimam domum, quam in monaſterium euectam earum triginta impræ-
ſentiarum inhabitant, ad 14000. coronatorum ſummam eis ex teſtamento reliquit.

De monaſterio Veronicæ Murciæ. Mon. XVI.

C NOBILIS ſimul atq; pientiſſima Eliſabetha ab Alarconio, huic ſæculo, anno
Dominicæ incarnationis 1529. vale dictura, ex teſtamento præcepit, vt propria
ſuæ habitationis domus, intra Murcianæ ciuitatis mœnia erecta, in Tertiariarum ſo-
rorum Franciſcanarum monaſterium ſub Veronicæ titulo eueheretur. Cui & maio-
rem ſuorum bonorum partem ad 14000. coronatorum ſummam reliquit. Vt igitur
primùm eius voluntati ſatisfactum fuit, duæ eiuſdem Ordinis moniales ex ſanctæ Ma-
riæ Magdalenæ monaſterio Alcarazij erecto, adductæ ſunt, quę & pręſenti conuentui
feliciſſimum dedêre initium, & aduentantes iuuenculas in omni pietate, Dei timore,
atque regulari diſciplina imbuerunt. Vt autem plures ſorores ſimul iunctæ felicius
coaleſcerent, quotquot in huiuſmet Murcianæ ciuitatis conuentu, diuæ Brigidę dica-
D to, agebant Tertiarię ſorores ad pręſentem locum ex eorum, quorum intererat, decre-
to, anno reſtitutę ſalutis milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſexto tranſlatę fuêre.
Quę tamen omnes ſimul computatę quadrageſimum primum numerum abſoluunt.

De monaſterio Conceptionis B. Mariæ Alcarazij. Mon. XVII.

ANIMADVERTENS religioſiſſima ſoror Franciſca à Cruce, conuentus
ſancti Ioannis de Pœnitentia, Toleti à reuerendiſſimo patre fratre Franciſco
Ximenio Toletanorum Archiepiſcopo erecti, qui ad Tertiarias Franciſcanas ſorores
pertinet, olim alumna, ſe non ſibi, ſed pątrię potius natam, poſtquam per quadra-
ginta & eo amplius annos pręfato in conuentu ſanctiſſimè vixiſſet, ędiculam, Conce-
ptioni Virginis glorioſę ſacratam, atque in ſuburbio oppidi Alcarazij, ex quo ipſa
E oriunda erat, erectam à ſe ab eiuſdem oppidi communitate impetrandam, atque in
monaſterij formam, ex facta ſibi ab inclyto Antonio à Toleto ſacrę ſancti Ioannis
Militię apud Hiſpanos Priore, cuius id munus erat, facultate, euehendam cenſuit.
Vt igitur primùm pręfatam ędiculam, anno à mundi redemptione 1564. die verò mẽ-
ſis Maij vigeſima tertia obtinuit, eam tum ex conſanguineorum bonis, tum quoque ex
piorum eleemoſynis ſumma diligentia acquiſitis, in monaſterium, immaculatę Con-
ceptioni Virginis glorioſę ſacrum, atq; triginta Tertiarijs ſororibus Frãciſcanis con-
tinendis omnino accommodum, transferendam curauit, eiuſq; matrem, vt acceden-
tes iuuenculas tum religione, tum quoq; honeſtate imbueret, per aliquot annos egit.
Cuius hauddubiè vita pietatis atque ſanctitatis ſpeculum cęteris correligioſis fuit.

PROVINCIA FLANDRIÆ.
S. ANDOMARVS EPISCOPVS.

PROVINCIA FLANDRIAE.

A CVSTODIA Flandriæ,olim ſubdita Miniſtro Prouinciæ Franciæ Pariſienſis,ſeparata fuit,& in Prouinciam erecta,anno Dñi 1523. in Capitulo generali Burgenſi,præſidente R. P. F. Franciſco de Angelis tum generali Miniſtro,& à Clemente VII.eodem anno illius erectio confirmata,vt patet ex bulla ipſius data ſub annulo Piſcatoris anno 1523. 1.Decebris,Pontificatus eius anno j. Maius huius Prouinciæ ſigillum (cuius ſuperſcriptio eſt: SIGILLVM MINISTRI ORD. MIN. PROVINCIÆ FLANDRIÆ.) habet in medio Chriſti crucifixi imaginem: ad dexteram autem S. Franciſci extendentis brachia,ad ſiniſtram verò S.Hieronymi pectus percutiẽtis icones, inferius habet arma & inſignia Comitatus Flandriæ quę ſunt Leo niger aſcendens in campo au-
B reo.Hæc porrò Prouincia non eſt in aliquo Regno,ſed conſtat ex varijs conuentibus fratrum,& monialium conſtitutis in diuerſis Ducatibus, Comitatibus, & Prouincijs Regis catholici,patria quoq; & diœceſi Leodienſi.Continet in latitudine 36.Flãdrica milliaria.In longitudine autem 66.Ab Oriente habet Prouinciã Pariſienſem,& ex altera ſibi conterminam Prouinciã Franciæ: ſed à Septẽtrione mare Oceanũ,in cuius littoribus plures obtinet conuentus,reſpicit. Ab Occidente tandẽ Angliæ Regnũ ſibi habet oppoſitum.Eſt etiam coniuncta & commixta Prouinciæ S.Andreę.In tota autẽ ſua latitudine & longitudine habet 17.conuentus fratrũ,& plures monialium diuerſi generis,quorum tñ,ꝙ maiori ex parte diruti ſint ab hæreticis, nulla vel certè breuiſ-
C ſima mentio fiet. Ideo huic Prouinciæ S.Audomari imaginẽ præfigere volui, ꝙ Odomaropolis Belgicę ciuitatis,in qua 1.conuẽtus ſitus eſt, peculiaris tutelaris habeatur.

De conuentu SS Petri & Pauli Odomaropolis. *Conu. I.*

TEMPORE S.Franciſci extra & prope muros ciuitatis S. Audomari fundatus fuit à Ducibus Burgundiæ,qui tum etiã erant Comites Artheſiæ,is conuentus:In quo vſq; ad annum Dñi 1488.octoginta fratres habitarunt.Inter quos pręcipuus fuit P.F.Ioannes Marcelli,qui anno 1408.exiſtẽs Guardianus à S. Bernardino ad eas partes veniente aſſumptus fuit in ſocium,pro reformatione quorundã conuentuum Flã-
D driæ & Galliæ.Huius venerabile corpus iacet in 9.conuentu. Quoniam autẽ circa annum 1478.propter continua bella,fratres nõ poſſent ibi amplius pacificè viuere: Sixtus IIII. Pont.max. ad poſtulationẽ ſereniſſimę Margaretæ filię Maximiliani Imp. & amitæ inuictiſſimi Cęſaris Caroli V.Belgicarum Prouinciarum loco eiuſdẽ Gubernatricis,ordinauit illum totaliter diruendum,conceſſitq; alium in vrbe ædificari.Quem fratres alterius conuentus ingreſſi ſunt,anno 1488.Patroni eccleſiæ ſunt SS.Apoſtoli Petrus & Paulus. In hoc conuentu ſunt 59.fratres, inter quos ſunt 34. ſacerdotes,23. prędicatores,2.Lectores in ſcholaſtica Theologia,& vnus in Philoſophia.In cuius archiuis ſequentes bullæ apoſtolicæ ſub plumbo datæ ſeruantur, bulla nempe Concilij Conſtantienſis,qua annuitur poſtulationi Guardianorum & fratrum aliquot conuẽ-
E tuum, qui petebant Vicarium generalem ſibi aſſignari, ex cuius ordinatione poſſent ſub arctiori viuendi norma degere. Bulla Innocentij IIII.qua concedit fratribus licẽtiam celebrandi ianuis clauſis in ijs locis,quę excommunicationi vel interdicto ſubiacent.Bulla eiuſdẽ,ꝙ fratres non teneantur diuinum officiũ dicere, ſi illud cum alijs in choro dixerint Plurimæ aliæ bullæ ibi reperiũtur quas breuitati ſtudẽs prętermitto.

Nec ſacroſanctis ſanctorũ reliquijs caret ſacra hæc domus,cùm in eius ſacrario infraſcriptæ aſſeruentur nempe: Ex oſſibus B.Barbaræ,S.Chriſtophori, S.Iacobi maioris,S.Margaretæ,S.Huberti Epi Leodienſis,S.Iuliani marty.S.Annæ matris B. Mariæ,

B.Mariæ Salome,S.Eligij Epi,S.Ceciliæ,S Vrſulę ſuarumq; ſociarũ, S.Audomari Epi, A
S.Vincentij mart.S.Sebaſtiani,ex habitibus ſiue veſtimentis B.patris noſtri Franciſci,
S.Thomæ Archiepi Cantuarienſis,S.Eliſabeth,S.Bernardini,S.Thomæ,cuius corpus
eſt Reate, de ſepulcro B. Barbaræ, pars petræ cuiuſdam ſciſſæ in morte Chriſti,de ſepulcro
B.Mariæ,de monte Caluario,crines cuiuſdam S.Aurelianenſis Epi,ſunt deinde
aliç quamplurimæ in hoc conuentu reliquię,quæ religioſè ad SS.honorẽ reſeruantur.

De conuentu B. Mariæ virginis Brugis. *Conu. II.*

EXTRA & prope muros ciuitatis Brugenſis,tpe S.Franciſci fundatus fuit conuẽtus à generoſo viro & milite Henrico Rem,vt liquet ex pluribus antiquis literis, quæ adhuc reſeruantur. Quùm autem locus ille parum commodus eſſet fratribus, ad poſtulationem plurimorum tum eccleſiaſticorum,tum ſęcularium,pręcipuè verò R. B
Vualteri Epi Tornacenſis,fundari cępit alius conuentus intra oppidum Brugenſe, à generoſiſſima Ioanna Comitiſſa Flandriæ, vxore quondã filij Sebaſtiani Portugaliæ Regis,& ſorore ipſius Margareta illi ſuccedẽte,conſenſu & auctoritate Innocẽtij IIII. accedẽte,anno ſui Pontificatus v.anno verò Dñi 1258. Templum maius,in quo deinceps diuinum eſt perſolutum officium,beneficio mercatorũ potentiſſimorũ,qui tunc temporis ex cunctis penè orbis nationibus Brugis habitabant,maximè verò Florentinorum conſtructũ,idem prętactus Tornacenſis Eps Vualterus in honorem B.Virginis dedicauit.In quo equidẽ templo anno 1290.D.Balduinus filius Guidonis inclyti Comitis Flãdriæ,ac plurimi deinceps nobiles,Barones,Principumq; filij,ac filiæ in Ordinis habitu ſunt ſepulti.Puteus quidã eiuſdem cõuentus dicitur à D.Bernardino benedictus,ex cuius aqua bibentes certum aduerſus febres antidotum ſuſcipiebant. Cuius C
etiã D.Bernardini viua effigies depicta ibidem conſeruatur. Legimus deuotiſſimum Coſmã Medices auum Leonis Papæ X.proprijs impenſis ædificaſſe vnum conuentum fratrum extra muros & propè Brugenſem ciuitatem,fuiſſeq; ante diuiſionem Prouinciæ adiunctum Prouinciæ Franciæ Pariſienſis. In illo fratres habitauerunt vſq; ad reformationẽ conuentus ciuitatis: de quo ſubditur; Quum fratres magni conuẽtus Brugenſis aliquantulum lapſi fuiſſent ab obſeruantia Regulę, anno Dñi 1515. ad inſtantiã Dñorum vrbis Brugenſis auctoritate Leonis X. Pont.max. aliò commigrarunt, & introducti ſunt fratres Obſeruantiæ regularis, qui erant extra muros in conuentu præfati Coſmæ Medices. Tunc fuerunt in illo conuentu magno 108.fratres. Ab illo tempore multùm floruit in pietate,& doctrina: nam ibi etiã viguit ſtudium,in quo fuerũt 3.Lectores,vnus in ſacra ſcriptura,2.in Theologia diſputatiua,& 3.in Philoſophia.Hic D
maximus Prouinciæ Flandriæ conuentus (proh dolor) planè ab hæreticis in his tragicis tumultibus totus eſt dirutus, expulſis inde fratribus anno 1579. qui erant 32.inter quos erãt 20.ſacerdotes,è quibus 13.prędicatores,& vnus Lector Theologię.Alius etiam extra ciuitatem, in quo ab egreſſu fratrum Obſeruantiæ regularis 50.moniales (quas de Annuntiatione vocant) ſub obedientia Miniſtri Flandriæ habitarunt, totus etiam eſt demolitus. In hoc pulcherrimo conuentu ſolebant etiam 3.ſacerdotes ſororibus miniſtrare. Primi autem conuentus fundati tempore S Franciſci nullũ penitus extat veſtigium. Aſſeruabantur hoc in Brugenſi conuentu integra ſiniſtra manus D. Margaretæ,quam ei illuſtriſsima Margareta Flandriæ Comitiſſa, ac conuẽtus fundatrix donauit, quæ equidem manus quotidianis clarebat circa mulieres, periculoſè in partu laborantes,miraculis: capita 5.ex 11. millibus virginum: pars magna corporis E
D.Chriſtophori: pars brachij D.Panthaleonis mart.pars capitis D.Thomæ Archiepi Cantuarienſis: brachium integrum ex 11.millibus virginum: brachia deinde aliquot aliorum ſanctorum integra: ex reliquijs D. Ferguſani Epiſcopi: reliquiæ plurimæ D.Catharinæ, Barbaræ, D.Martini,Nicolai, Leonardi, Chryſogoni: brachium vnius ex pueris martyribus Innocentibus,qui mortem pro Chriſto ſunt perpeſſi.

Bullæ ſummorum Pontificum,quę adhuc in archiuis conuentus Brugenſis ſub plũbo conſeruantur ſignatæ,ſunt quæ ſequuntur: Bulla Innocentij IIII. quòd eccleſiarum Prælati admittant fratres noſtros ad prædicationes, & confeſſiones audiendas. Bulla eiuſdem, quòd excommunicationis & interdicti tempore liceat clauſis foribus

fratribus

A fratribus celebrare. Bulla eiuſdem, quòd poſſumus ad Ordinem accedentes ab omni
excommunicationis ſententia abſoluere. Bulla eiuſdē, quòd nulli recipiantur ad pro-
feſſionem ante completum annum probationis. Bulla eiuſdem, de capitulandis apoſta-
tis, & incarcerãdis. Bulla eiuſdem, quòd Miniſtri prouinciales cum Diffinitoribus poſ-
ſint fratribus ſuis committere prædicandi auctoritatem. Bulla eiuſdem, quòd fratres
Dominicani non poſſint noſtros fratres ad ſuum Ordinem recipere. Bulla eiuſdem, ꝙ
nemini ſęcularium habitum noſtrũ geſtare liceat. Bulla eiuſdem, ꝙ prouinciales Mi-
niſtri vices alijs committere poſſint pro nouitiorum ad Ordinē receptione. Bulla eiuſ-
dem, quòd fratres non poſſint acceptare cauſarum cognitiones, vel executiones ſen-
tentiarum. Bulla eiuſdem, quòd fratres apoſtatę, aut ab Ordine decedentes publicè de-
nuncientur eſſe excommunicati. Bulla Innocentij IIII. quòd tranſeuntes ex Ordine
noſtro ad alium ſine obtenta licentia, no poſſiut ſine ſpeciali licētia Papæ ad aliquod
B officium promoueri. Bulla Clementis IIII. quòd liceat fratribus prędicare, confeſſio-
neſq; audire ſuperiorum conſenſu non requiſito. Bulla Alexãdri IIII. reprobationis
cuiuſdam libelli contra mendicitatem & Mendicantes. Bulla eiuſdem, quod Miniſtri
cũ Diffinitoribus poſſint fratres in prouincialibus ſuis Capitulis ad prædicationis offi-
cium promouere. Bulla eiuſdem, quòd Epiſcopi in ſuis diœceſibus valeant fratres di-
ſcurrentes abſoluere & punire. Bulla Honorij IIII. qua licentiam dat recurrendi ad
alios Epiſcopos quàm diœceſanos, ſi ſe exhibeant difficiles in conſecrationibus tem-
plorum vel altarium. Bulla eiuſdem reuocatoria omnium pactorum & factorum per
fratres cũ prælaris ſine licentia facultateq; generalis Miniſtri, vel Capituli generalis.

De conu. SS. Petri, Pauli, & Mariæ Magdalenæ Gandaui. Conu. III.

C CONVENTVS Gandenſis paulò ante mortē S. Franciſci fundatus eſt à gene-
roſiſſimo Ferdinando Flandriæ Comite, filioq; Regis Portugalię, & vxore ipſius
generoſiſſima Ioanna, vt patet ex annalibus Comitatus Hannoniæ. Hic etiã fuit fun-
dator conuentus Valencienenſis Prouincię S. Andreæ. Iſte conuentus ſimiliter lapſus
à vera noſtræ Regulæ obſeruãtia reformatus fuit, anno 1503. & Prouinciæ Pariſienſi
coniunctus ante erectionē huius Prouinciæ. A tempore reformationis illius vixerũt in
eo, & multo tempore 80. fratres & amplius, inter quos erant 43. ſacerdotes, prędicato-
res 30. alij erant iuuenes & laici. In hoc etiam conuentu floruit ſtudium ſacrę ſcriptu-
ræ ſcholaſticum & Philoſophicũ, in quo fuerunt duo Lectores, vnus nempe in ſacra
ſcriptura, alius in Theologia ſcholaſtica & Philoſophia. Fratres, qui erant numero 26.
D (inter quos erant 11. prædicatores) fuerunt expulſi eodem tempore quo Brugenſes.
Verumtamen conuentus non eſt planè dirutus ſicut Brugēſis, à quo diſtat octo leucis.
Patroni eccleſiæ ſunt ſancti Apoſtoli Petrus & Paulus, Maria Magdalena, & Martha.

De conuentu S. Crucis Ipris. Conu. IIII.

QVO tempore fundatus fuerit conuētus Iprenſis penitus ignoratur. Conſtat au-
tem antiquam eſſe illius fundationem, propterea quod proximè ſequitur con-
uentum Gandenſem. Fundatores eius fuerunt generoſus Ioannes de Porta, & nobilis
Suſanna de S. Audomaro. Eccleſia dedicata eſt ad honorē S. Crucis, in qua ſeruabatur
inter alias reliquias ſummitas pollicis dextri S. Antonij de Padua. Fuit & iſte conuētus
lapſus ab obſeruantia Regulæ, ſed reformatus 1503. & Prouinciæ Franciæ Pariſiēſis
E incorporatus. Floruit etiam in hoc conuentu ſtudium ſacræ ſcripturæ ſcholaſticum &
philoſophicum. In quo fuerunt quinquaginta fratres, inter quos erant 30. ſacerdo
tes, è quibus 20. prædicatores. Cùm verò inde fuerint eiecti, neque licuerit eis aliquid
tranſportare, non potuimus ſcire quales eſſent ibi reliquiæ qualiavè diplomata.

De conuentu S. Petri & Pauli Namurci. Conu. V.

CONVENTVS Namurcenſis, SS. Apoſtolis Petto & Paulo dicatus, tempore
S. Franciſci à Philippo Comite Namurcēſi conſtructus eſt. Et cùm patribus Con-
uentualibus ſubiaceret, anno Domini 1490. ad inſtantiam generoſiſſimæ Margaretæ
Diore Regis Angliæ ſorore & Caroli Ducis Burgundiæ relictę viduę, ad eiuſdem In-

ſtituti Obſeruantes deuolutus eſt. Huius conuentus, quem 50. fratres inhabitant, quorum 17. concionatores ſunt, alumnus fuit reuerendiſſimus pater frater Franciſcus Vualoncapelle ſecundus Namurcenſis Epiſcopus, vir vtiq; genere nobilis, ſed religione ac pietate nobilior, qui Guardianũ huius loci ſtrenuiſſimũ egit & poſtea dum eſſet Guardianus Niuellenſis ad Epiſcopatum, ob ſuas egregias virtutes, aſſumptus fuit. A

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Niuellæ. *Conu. VI.*

HIC conuentus Niuellę, quę Brabātię Ducatus oppidum eſt, anno Domini 1248. vt ex quibuſdam literis in huius loci archiuo aſſeruaris conſtat, erectus extitit. Pertinuit autem ad Conuētuales Franciſcanos patres à ſui erectione vſq; ad annũ Dominicæ incarnationis 1524. quo ad inſtantiam ſereniſſimæ Margaretę, amitę Caroli V. Imperatoris inuictiſſimi, Flandriæ Gubernatricis, quæ proprijs ſumptibus magnificè ſatis huius loci eccleſiam, Conceptioni Virginis dicatam, exædificauit, ad B eiuſdem Ordinis Obſeruantes tranſlatus eſt. Commorabantur hoc in conuentu, in quo ſtudium Theologicum ac Philoſophicum vigebat, 50. fratres, quorum 30. ſacerdotes, & ex his 20. concionatores erant. Attamen anno Domini 1579. in feſto Conuerſionis S. Pauli ſeditioſi hæretici oppidum Niuellenſe proditoriè occupantes conuentum omnibus bonis ſpoliarunt, ipſumq;, dempta eccleſia quam abominationibus inenarrabilibus prophanarunt, penitus demoliti ſunt. Cùm autem infeliciſſimum oppidum ſpatio duorum annorum ab ipſis quater captum, & ſpoliatum fuerit: randem anno Domini 1580. à ſereniſſimo Principe Parmenſi, & exercitu catholici Regis Philippi II. è manibus illorum ereptum fuit. Dum conuentus reſarcitur 7. fratres noſtri in domo cuiuſdam perdeuoti Niuellenſis commorantur, diuinum officium in conuētus eccleſia perſoluentes, ex quorũ conſortio magnos fructus Niuellenſes reportant. C

De conuentu S. Mariæ Ægyptiacæ Dunkerkæ. *Conu. VII.*

PERDEVOTI Guilielmus Dunkerkanus, & Lucia eius vxor pro ea, qua in Deũ ferebantur pietate, ac in beatum Franciſcum deuotione ex proprijs facultaribus hunc conuentum, B. Mariæ Ægyptiacæ ſacrum, Dunkerkæ, quæ oppidum maritimum, vbi portus celeberrimus maris Oceani conſiſtir, ædificarunt. Cùm autem oppidum, & ex conſequenti conuentus, in manus hæreticorum deuenerit, vndecim fratres Franciſcani ibi commorantes, varijs opprobijs ſaturati, inde pulſi fuère.

De conuentu SS. Apoſtolorum Petri & Pauli Athi. *Conu VIII.* D

PLVRES fundatores hic conuentus Athi, quod eſt oppidum ad Hamonienſem Comitatũ ſpectans, erectus cognoſcit; nam generoſus heros Ioannes de Ligne anno Domini 1445. eccleſiam, in qua & ſepultus eſt, in honorē SS. Apoſtolorum Petri & Pauli erexit: Ioannes de Traregnies miles, Ioãnes de Maſtinch Hieroſolymitanus miles, filiaq; eius Quintnia de Maſtinch, (hæc pia fœmina in erectione huius conuentus & Aueſnenſis, & duorum ſanctimonialium monaſteriorum vniuerſum patrimonium conſumpſit, & in perpetua virginitate ex laboribus manuum ſuarum vitã tranſegit) nobilis etiam Antonius Coſpiau eiuſq; cariſſima coniux, atque etiam deuoti Athenenſes conuentum ſibi adiunctum ædificarunt. Olim hoc in loco 50. frarres commorabantur, nũc autem 40. quorum 15. diuini ſeminis ſatores ſunt, & vnus ſacrę Theologię Prælector. E In eccleſia in medio chori (vbi canitur epiſtola) iacet corpus P.F. Ioãnis de Mahuberto olim Vicarij generalis Ciſmontani per multos annos: obijt autem non ſine opinione ſanctitatis anno 1450. quo Romæ in Capitulo generali, rempore magni Iubilei, à Nicolao V. ſanctus Bernardinus ſanctorum catalogo aſcriptus eſt. In arca conuenrus continetur vna bulla Pauli II. ſub plumbo, data Romæ apud ſanctum Petrum 1468. 15. calendas Ianuarij, Pontificatus illius anno v. ad poſtulationem generoſiſſimæ Iſabellæ Duciſſæ Burgundiæ, & quorundam ciuium ciuitatis Tornacenſis pro conſtructione alicuius monaſterij ſororum S. Claræ de prima Regula in præfata ciuitate, vel extra. Iſte conuentus eſt adhuc integer nimirum in oppido maximè catholico inter omnes ciuitates & oppida, quæ Regi catholico patent.

A *De conuentu B. Mariæ Sluſis.* *Conu. IX.*

DE conuentu Sluſenſi, ſic vocato ab oppido, quod vocatur Sluſa, iuxta brachium quoddam magni maris Oceani, non habeo, quòd poſteris mandare poſſim, quia fratres omnes (qui erant numero nouem, è quibus quinq; ſacerdotes, & ex illis quatuor prædicatores) vt & alij diſſipati ſunt, & ſic præoccupati, vt cogerentur omnia relinquere in manibus hæreticorum. Iſte conuentus funditus eſt euerſus, nec vlla ſpes de reparatione illius nobis affulget. Patrona eccleſiæ erat beata virgo Maria.

De conuentu B. Mariæ Dixmudæ. *Conu. X.*

B CONVENTVS Dixmudenſis fundari cœpit anno 1453. extra & prope muros oppidi Dixmudæ. Cuius fundatores fuerunt Domini Dixmuden. maximè verò generoſa herois Margareta de Berſta. Hæc autem patent ex bulla Nicolai V. data Romæ apud S. Petrum 1453. Pontificatus illius anno 7. quam obtinuit generoſiſſima Iſabella Burgundiæ Duciſſa (in cuius temporali dominio conſiſtit conuentus prædictus) inducta à P.F. Sigero de Nuſta ẽr tunc Vicario generali. Modò funditus eſt euerſus hic locus poſt exterminationẽ fratrum, qui reliquerunt omnia in manibus hæreticorum, vnde minimè occurrit quid de mobilibus ipſius dicamus. Quum exirent fratres erant numero 15. ſed quando florebat conuentus olim erant in eo 30. fratres.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Hulſti. *Conu. XI.*

C DE conuentu Hulſtenſi (ſic nominato ab Hulſto, in quo fundatus erat) ſimiliter nihil habemus, quia fratres eodem modo afflicti fuerunt ſicut & alij. Vixerunt quandoq; in illo conuentu 30. fratres ad minus, ſed poſt combuſtionem illius eorum numerus erat valdè imminutus: patronus eccleſiæ ſanctus Ioãnes Baptiſta habebatur.

De conuentu S. Bernardini Aueſnis. *Conu. XII.*

GENEROSISSIMVS Dux Burgũdiæ Carolus de Catalois, & eius cariſſima ac generoſiſſima coniunx Iſabella à Borbonio, atq; etiam nobilis Maria de Pontinara ex ſibi à Pio II. Pontifice max. anno Domini 1460. Pontificatus verò ipſius anno 3. hunc conuentum in oppido Aueſne nuncupato, quod in ſpiritualibus ad Cameracenſem Archiepiſcopatum, in temporalibus verò ad Hannoniæ Comitatũ attinet, à fundamentis ad apicem vſque in honorem beati patris Bernardini erexerunt. Cùm
D autem oppidum catholicũ ſit, conuentus, in quo 30. fratres commorantur, perſeuerat.

De conuentu S. Antonij de Padua Biezi. *Conu. XIII.*

PIENTISSIMVS Ioannes Biezenſis Hieroſolymitanus miles tanto affectu Franciſcanos fratres proſequebatur, vt eis ad ædificandum conuentum fundum liberaliter contulerit, vt conſtat ex bulla Sixti IIII. Pontificis maximi data Romæ, anno Domini 1474. Pontificatus verò ſui anno 4. In hoc ſereniſſima Iſabella Burgundiæ Duciſſa, & filia Regis Portugaliæ ex proprijs ſumptibus conuentum. S.P. Antonio Paduano ſacrum, & à 20. fratribus incultum, magnificè ſatis erexit; qui, & ſi ab impiiſſimis hæreticis, cùm in loco campeſtri & nemoroſo conſiſtat, bis fuerit dirutus, opera
E tamen catholicorum reſarcitus extitit. In huius eccleſia quædam reliquiæ ſancti patris Antonij Paduani, & ſancti Ioannis Baptiſtæ religioſiſſimè aſſeruantur.

De conu. SS. Franciſci & Ludouici ſupra Sambram. *Conu. XIIII.*

HIC conuẽtus, SS. patribus Franciſco, & Ludouico Epiſcopo ſacratus in loco cãpeſtri, & ab hominum commercio ſatis remoto (à Bruxella namq; 9. milliaribus diſtat) iuxta flumen, quod corrupto vocabulo Sambra, ſed à Iulio Cæſare in ſuis commentarijs Sabis nuncupatur, anno Dñi 1417. à V.P. Gerardo de Eych Abbate monaſterij Floreſienſis Ordinis Præmonſtratenſis, & à V. Presbytero Thoma Hubuleto, auctoritate Sixti IIII. Pont. max. ſibi fauente, à fundamentis ad apicem vſq; conſtructus fuit. Hoc in loco, quem nunc ob dictum malitiam quindecim tantùm fratres inhabitant,

rant, ſtudium Hebraicarum ac Grecarum literarum, atque etiam ſacræ Theologiæ A
viguit, & triginta ſex fratres, quorum quindecim concionatorum munere fungebantur, olim commorabantur. Annis ſuperioribus ter ab hæreticis ſpoliatus fuit.

De conuentu S. Mariæ & B. Barbaræ Leodij. *Conu. XV.*

SATISFACTVRVS ſereniſſ. Princeps & Epiſcopus Leodienſis Ioannes Horneus pijs votis Ioannis Bilitonis canonici Leodienſis, qui ab illuſtriſſ. Iuliano Epiſcopo Sabinēſi, Cardinali ſancti Petri ad Vincula, atq; in vniuerſis Galliarum partibus apoſtolicæ Sedis Legato, anno Domini 1481. facultatem Minoriticum monaſterium erigendi intra Leodij mœnia obtinuerat, hunc conuentum à fundamentis ad verticem vſq; in præfatā Leodienſi celebri ciuitate erexit: cuius eccleſiam in honorem ſanctiſſimæ virginis Mariæ ac B. Barbaræ, anno 1507. die 25. Martij R. Erardus de Marcha B
Epiſcopus Leodienſis conſecrauit. Ad huius conuentus, quem 35. fratres inhabitant, quorum 3. Lectores & 20. concionatores ſunt, erectionem, aliquam eleemoſynam generoſus miles Ludouicus Angianus, pro ſua in B. Frācīſcū deuotione, elargitus eſt.

De conuentu S. Michaelis Connini. *Conu. XVI.*

IN quodam territorij oppidi Connini diœceſis Leodienſis loco ſyluatico, nemoroſo, ac ab omni domo, pago, & oppido per milliare Germanicū diſtante à quodam generoſo Franciſco de Furna, anno Domini 1486. hic conuentus, S. Michaeli Archāgelo ſacer, conſtructus extitit: qui tempore pacis à 20. fratribus incoleretur, nunc autem tantum 15. ibi morantur, ex quibus nouem ſeminis diuini diligentes ſatores ſunt. C

De conuentu B. Mariæ virginis Lucemburgi. *Conu. XVII.*

LVCEMBVRGVM caput & metropolis Ducatus Lucemburgēſis, ad Regem catholicum attinentis, conuētum Minoriticum, tempore B. P. Franciſci erectum, in ſe habet: qui cùm Conuentualibus Franciſcanis patribus ſubeſſet, ex mandato Pij V. Pontificis max. ad inſtantiam catholici Regis Philippi II. anno Domini 1567. ſed Pontificatus ſui anno ij. dato, ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes deuolutus eſt. Cùm autem in huiuſmodi reformatione Magiſtratus in ſua retinuerit poteſtate conuentus ſcripturas, nihil certi de eius memorabilibus habere potuimus. In eccleſia, S. Dei genitrici Mariæ dicata, ſepultus iacet sereniſſimus Ioannes III. Boëmiæ Rex, ex cuius epitaphio eius ſepulchro inciſo tres Auguſtos genuiſſe conſtat. Commorantur hoc in conuentu 11. Franciſcani fratres, quorum ſex ſunt fideliſſimi concionatores. D

De monaſterijs monialium.

SVNT præterea hac in Prouincia ſex monialium genera, de quibus, quòd eorum monaſteria ab hęreticis maiori ex parte diruta ſint, paucula, idq; ſatis compendioſè impræſentiarum referemus. Primū itaq; genus eſt S. Claræ de prima Regula, quarū ſunt duo conuētus, vnū in oppido quod vocatur Inſula, alterū in oppido quod Mildeburgū Flandriæ dicitur, exiſtens in poteſtate hęreticorū. Eſt etiā vnus conuētus Vrbaniſtarum in ciuitate Brugenſi, qui in manibus eorundem diu fuit. Sed iam, ipſa ciuitate in catholici Regis poteſtatē redacta, maxima nobis ſpes recuperandi affulget. Numerus illarum eſt 87. Secundum genus eſt monialium de Annunciatione B. Virginis, quarum duo ſunt conuentus, vnus in ciuitate Brugenſi, qui ſimiliter fuit in manibus E
inimicorum, modò verò catholicis ſubiacet. Quamobrem ab his, quæ ſuperfuerunt, & monialibus denuò inhabitari poterit, alius in oppido Berhunia dicto. Quarum numerus eſt 81. Tertium eſt ſororum quas Griſeas vocamus, à colore griſeo, ſiue cinericio. Iſtæ ſunt pauperes mendicantes, & diuinum officium facientes ſicut & nos, quarum erant 20. conuentus. Sed modò ſunt quinq; in manibus hæreticorum. Harum numerus eſt 420. Quartum genus eſt hoſpitalium, quas ita vocamus, quia hoſpitio recipiunt aduenas & peregrinos in ſuis xenodochijs & hoſpitalibus, & etiam miniſtrant infirmis in ciuitatibus & pagis. Illarum erant 33. conuentus, quorum 9. ſunt in manibus hæreticorū. Numerus earum eſt 496. Quintum eſt ſororū de Cella, quas ita

vocamus,

A vocamus, quia in cellis & domibus ſeruiunt infirmis & peſte laborãtibus. Conuentus earum ſunt 12. In manibus hæreticorum ſunt duo. Numerus earum eſt 203. Sextũ eſt ſororũ S. Catharinę poſſidentiũ, & facientiũ officiũ diuinũ ſicut & nos: quarum erant conuentus 4 ſed 3. ſunt in manibus hęreticorum. Alius extat in ciuitate S. Audomari.

Anno 1552. erant hac in Prouincia 800. fratres, cùm tamẽ ex 16. conuentibus tantùm conſtaret, nunc autem, vltra diſperſos ratione belli per diuerſas & varias regiones, ſunt tantummodo 320. ex quibus 136. prædicaroris munere funguntur.

Floruit præterea olim hæc Prouincia doctiſſimis, ijsq; pijſſimis patribus, quorum aliquot in medium adducemus, & primo quidem loco V. P. F. Franciſcum Merct olim Guardianum, & Lectorem in conuentu S. Audomari, qui cùm eſſet in Italia cum R. P. F. Franciſco de Angelis (cuius erat Secretarius) anno 1526. electus fuit in ſecun-B dum Miniſtrum huius Prouincię, ad quã reuerſus pręfuit duobus annis, mortuusque eſt tempore ſui Miniſterij, anno nempe 1528. Hic fuit vir eximius & primus inter Prouincię patres. Deinde P. F. Ioannem Clerici quondam Guardianum conuentus Biezẽſis eximium concionatorẽ, qui ſcripſit plures egregios libros, qui obijt in conuẽtu ſuo Biezenſi, anno 1532. Et P. F. Rogerum Bruletum omnium Prædicatorum ſui temporis in Prouincia facundiſſimum, qui obijt in conuentu ſancti Franciſci ſupra Sambram anno 1537 Er P. F. Frãciſcum Regis olim Guardianũ Niuellẽſem, inſignẽ Theologum & concionarorem celeberrimum per 15. annos in curia Cæſaris Caroli V. & ſororis eius Mariæ Vngariæ Reginæ. Hic varia ſcripſit opuſcula, quibus poſteritati laudabilem ſui memoriam reliquit. Floruit autẽ, & obijr ſub eodem Carolo V. in conuẽtu Niuellẽſi, poſtea quàm ferè totũ à fundamẽtis, eleemoſynis Imperatoris, Reginę C pręfatę, & procerũ patrię cõſtrui curauerat an. 1540. Et P. F. Ioannẽ Haya cõcionatorẽ eloquentiſſimũ, qui poſtquã ter munere Miniſteriatus functus fuerat, Namurci anno 1544. diẽ clauſit extremũ. Alios quãplurimos patres breuitati ſtudẽs prætermitto.

His patribus annectendi veniunt cæteri huius Prouinciæ patres ac fratres, qui pro fide & Religione catholica glorioſè ſub hęreticis noſtri temporis occubuère. Anno ſiquidem 1571. 19. Nouembris cùm V. P. F. Petrus Prus Gallus Vicarius Athenſis, à Guardiano ſuo F. Bartholomęo Lamberri per obedientiam mitteretur Gandauum, circa noctem propè ciuitatem incidit in manus trium prædonum hæreticorum, qui immaniter eum tractauerunt, & vſq; ad mortem ſauciarunt (cùm tamen nulla eos affeciſſet iniuria, ſed tantùm pacifice illos ſalutaſſet) nam ſtatim ibi propè in aliqua do-D muncula, ad quam ſe contulerat, cum lethalibus vulneribus in cerebro, & trans corpus inflictis iunctis manibus obdormiuit in domino, precatus veniam ijs, à quibus lethaliter fuerat vulneratus. Corpus eius poſtridiè allatum eſt à toto conuẽtu fratrum, cum maximo ciuium lamentãtium concurſu, & cum religioſa obſeruatione deportatũ, atq; ſolemniter in conuentu ſepultum. Quùm V. P. F. Ioannes Penneman Flãder olim Guardianus Sluſenſis anno 1575. iret Gandauum per obedientiam ibi moraturus, incidit etiam in hæreticos latrones, qui eum in quodam nemore trucidarunt, & in pago proximo ſepultus eſt. Frater Guilielmus Olis Gallus genere nobilis, ſacerdos conuentus Niuellenſis inter Gandauum & Brugas ab hęreticis graſſatoribus cuidam arbori fuit alligatus, deinde ictu ſclopeti per cerebrum transfixus, ac poſtremò in medio dorſi à capite ad longum vſq; ad inferiora ſectus fuit, & ita à ſęculo ad Dominum E migrauit 1575. anno Domini 1579. cùm frater Guilielmus Straus ſacerdos, & frater Chriſtianus Sui Treuerim irent, ambo in itinere vnico ictu ſclopeti ab vno hæretico fuerunt interfecti apud celebrem quendam pagum. Quod crudele facinus cùm Dominus & Capitaneus illius pagi (qui vir erat catholicus) intellexiſſet, veniẽs obuiam tyranno & malefactori dixit ei: Tu maledicte nebulo hæretice & prædo, interfeciſti duos bonos religioſos ſimpliciter ambulantes vnico ictu ſclopeti. Propterea accipe mercedem tuam, & hoc dicens ictu ſclopeti transforauit corpus eius, & ſic miſer miſerè obijt ſecundum opera ſua. Fuerunt & alij multi tempore præſentis perſecutionis ab eiſdem aduerſarijs nebulonibus, ac impijſſimis hęreticis, ob conſtantem confeſſionem ac defenſionem fidei Eccleſiæ catholicę Romanę incarcerati, grauiter cruciati, variaq; ludibria experti: qui aqua anguſtiæ, & pane tribulationis ſuſtentabantur.

PROVINCIÆ GERMANIÆ INFERIORIS
ENCHVSIA
ALCKMARIA
GOVDA
Exultate iusti in domino

PROVINCIA GERMANIAE INFERIORIS.

A CVM per orbem terrarum longè lateq́; diffunderetur Ordo ſeraphici patris noſtri Franciſci, tanta fuit etiam in Germaniæ partibus huiuſmodi Inſtituti monaſteriorum multitudo, vt patres noſtri, matura delibera- tione habita, partim ob locorum tam fratrum, quàm ſororum amplitudinem, partim ob alias easq́; iuſtas cauſas Prouinciam Colonieſem diuidendam meritò iudicarint. Quocirca in duas primùm diuiſa fuit hæc Prouincia, anno Dominicæ incarnationis 1529. in Capitulo prouinciali Dorſtenſi: quarum vna nominatur Prouincia Colonienſis (de qua ſuprà) altera verò Prouincia Brabantiæ ſeu Germaniæ inferioris: (de qua impræſentiarum) quę pro ſui latitudine habuit conuentus fratrum 32. quorum ſitus partim in Brabantia, Hasbania, Hollandia, partim
B in Zelandia, atq; Phryſia extitit: Sororum verò totidem, Clariſſarum nempe de prima (vt aiunt) Regula decem: de ſecunda autem, quas & Vrbaniſtas vocant, quinq;: ſed Tertiariarum vnum. Nunc verò (proh dolor) furentibus ſupra modum hæreticis, ac in religioſos, ſacrasq́; ædes graſſantibus, illisq́; infeſtiſſimum bellum inferentibus; non tam latè patet. Maioris huius Prouinciæ ſigilli impreſſio, ſeu figura eſt imago beatiſſimi patris Franciſci, ſuorum ſacrorum ſtigmatum impreſſionem in monte Aluernæ ſuſcipientis, atq; ſequentium literarum in orbem exaratio: SIGILLVM MINISTRI FRATRVM REG. OBSER. PROVINCIÆ INFER.
C GERMANIÆ. Huic denique Prouinciæ noſtros fratres (de quibus infrà) in ea pro Chriſti fide ab immaniſſimis hæreticis, hoc noſtro æuo, occiſos, quod minimè dubitem eam ſibi apud Deum ter opt. max. commendatiſſimam, anteponendos volui.

De Minoritico conuentu Louanij. *Conu. I.*

FVNDATVS eſt hic conuentus Louanij, quæ Belgij ciuitas eſt amœniſſima, ac literarum exercitio celeberrima, anno Dominicæ incarnationis 1228. biennio poſt mortem beatiſſimi patris noſtri Franciſci, eodem ſcilicet anno, quo Sanctorum catalogo aſcriptus fuit. Hunc locum primum incoluerunt patres Conuētuales, poſtmodum reformatur per fratres Colletanos, anno Dominicæ incarnationis 1499. die
D vigeſimanona Aprilis. Datur verò inhabitandus fratribus de Obſeruantia, anno Domini 1506. pridie Exaltationis ſanctæ Crucis: ſed anno Domini 1533. pridie Viſitationis beatæ Mariæ virginis cœperunt fratres antiquum chorum diſſoluere atque diruere, qui anno Dominicæ incarnationis 1536. etiam pridie Viſitationis eiuſdē Virginis fuit de nouo reſtitutus ac conſummatus. Die verò decimaſexta Iulij eiuſdem anni, quæ erat Dominica tertia Iulij conſecratur, & auctoritate Epiſcopi ordinatur, vt deinceps Dominica tertia Iulij huius templi dedicatio celebretur. Tanta verò pietas, ac regularis diſciplinæ obſeruantia viguit in hoc conuentu, vt nedū inter Brabantiæ, ſed & totius Ordinis conuentus, iure optimo, haberetur celeberrimus, eſſetq́; ſuæ ſanctitatis odore vbiq́; diffuſo celebris, vſque adeò, vt qui ſolo aliorum relatu tantæ
E ſanctitatis fragrantia perfunderentur, eò cum mira pietate ſua dona, calices, libros, ornamenta Eccleſiaſtica, pretioſiſſima quæque vltrò tranſmitterent, etiam ex partibus remotioribus. Nec ſanè ſuppreſſum oportuit dictum reuerendiſſimi patris Franciſci Angelorum noſtri olim Ordinis generalis Miniſtri, ac tandem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, qui, luſtratis Prouincijs plurimis, ad ſuos reuerſus iſtud præbebat de hoc conuentu teſtimonium: *Lapides conuentus Louanienſis ſancti ſunt, & neſcio quam ſanctitatem redolent.* Tantam ibi (dum viſitaret) repererat pietatem, & humilitatem, tantam religionem, tantum ſpiritus feruorem, tantam concordiam, vt inſtar

vt inſtar aciei ordinatiſſimæ, omnibus intrantibus admirabilis hic locus redderetur, A ac intuentes etiamnum in ſtuporem raperet, atque compungeret. Hinc illa virorum ac mulierū incredibilis in dies ſingulos conuerſio, qua ſua pretioſiſſima quæq; ſpolia Ægypto diripiuntur, currunt iuuenes ac ſenes in odorem vnguentorum optimorum, & in vocem illam ſaluberrimam erumpunt: Quid faciemus viri fratres? multiplicabatur quotidie filiorum numerus, magnificabatur & incredibilis lætitia: nam turmatim generoſi iuuenes, ditiſſimi atq; doctiſſimi omnia ſua proijciebant, calcatis patre & matre (vt verbis vtar D. Hieronymi) ſiccis oculis ad vexillum Chriſti euolabant. Quin etiam viri grandæui, maturi, in lege peritiſſimi, abiectis honorum titulis, ſæculo vale dicentes, cum omnium admiratione dexteras dabant D. Franciſci filijs. Quantum profuerit hic vnicus conuentus, nedum Ordini noſtro ſeraphico, ſed etiam Eccleſiæ Romanæ, id luculenter docuit experientia. Fuit enim fons & ſeminarium B veluti fœcundiſſimum, quo toti Prouinciç abundè prouidebatur: ſi enim pietas & deuotio quærebatur, Louanij inueniebatur, ſi doctrina & eruditio petebatur, ex hoc loco lariſſimè diffluebat. Quod vt clarius euadat, nomina patrū quorundā ſubnectemus, qui hoc in loco excelluerunt, citra annū Domini 1506. ſub quo tempore à fratribus de Obſeruantia inhabitari cœpit. Eorum enim qui ante id tempus per annos 200. & amplius hunc locum incoluerunt, nihil inueniri potuit, niſi quòd ex veſtigijs veterum ædificiorum, præſertim prioris eccleſiæ, quæ modò in bibliothecam conuerſa eſt, ſatis appareat celeberrimum fuiſſe monaſterium. Vt verò de multis paucorum nomina ſubijciamus, qui ſingulari pietate ac eruditione claruerunt: imprimis eſt

Pater Theodoricus de Monaſterio, qui obijt anno 1516. ſepultusq; in choro noſtro, cuius effigies ibidem palàm aſſeruatur. Vir tam eximiæ ſanctiratis extitit, vt viuus C atq; defunctus miraculis claruerit. Mulrùm laborauit hic pro reformatione Prouinciæ Germaniæ inferioris, & maximè conuentus Louanienſis. De hoc patre memoriæ proditum eſt, ipſo ſuæ mortis die concionem ad populum habuiſſe, ac ſuæ reſolutionis horam imminere verè prædixiſſe. Suum animarum feruidum zelum clarè expoſuit, peſte graſſante Bruxellæ, vbi vices Paſtorum ſollicitè pieq; ſupplens, 32. millium peſte laborantium confeſſiones excepiſſe, aliaq; ſacramenta adminiſtraſſe certò conſtat, eumq; Dominus in medio tantorum periculorum ſic ſeruauit incolumem, vt poſtmodum veniēs Louanium in reſtitutione regularis diſciplinç prçcipuus extiterit.

Prçterea inter huius conuentus egregios patres, non parua dignus eſt gloria P.F. Amandus de Zireeckzea, Louanienſis conuentus Lector eximius, poſtea Miniſter prouincialis, qui & mulrùm laborauit pro huius Prouinciæ reformatione. Edidit ſi- D quidem Chronicorum totius orbis libros ab origine mundi ad ſua vſq; tempora. Scripſit item in pſalmum 118. & in 78. Danielis Prophetæ hebdomadas. Trium linguarum tametſi eſſet peritiſſimus, ab humilitatis tamen ſemitis, vſq; ad vitæ finem, ne minimùm deuiauit. Miniſterij curſu laudabiliter peracto, Lectoris denuò officium non minus humiliter, quàm obedienter amplexus eſt, in quo vſq; ad mortem nullis gaudens priuilegijs perſeuerauit. Sepultus eſt in medio chori ſub pulpito, vbi cantatur Epiſtola, anno Dominicæ incarnationis 1525.

P. Martinus Vander Keele à Turnuth ſacræ Theologiæ etiam Lector admodum inſignis fuit, ac concionator zelo dei feruens auditores ſuos verbo & exemplo ſuç ſanctæ conuerſationis ad meliorem vitam contemplatiuam cogens. Scripſit opuſcula de 7. donis Spiritus ſancti: de vita quoq; contemplatiua ſed ſermone vernaculo. De E numeris autem myſticis ſcripſit ſermone Latino exactiſſimè, vt videre eſt in bibliotheca noſtra Louanienſi. Sepultus eſt iuxta ſcholam anno Dñicæ incarnationis 1540.

P. Nicolaus de Aſcha, vir angelicæ puritatis & columbinæ ſimplicitatis, ex opulentiſſimis ortus parentibus, noſtrā pannoſam amplexus eſt humilitatē, in eaq; ſemper amabat neſciri, eligens magis abiectus eſſe in domo Dei, quā frui ſæcularium notitia.

Pater Adamus Sasbouth Delphius Louanij Lector, triumq; linguarum Græcæ, Latinç, Hebraicæq; peritiſſimus fuit. In cella, pro ſua bibliotheca (ſicut erat paupertatis amantiſſimus) prçter breuiariū, biblia, cum ſuis ſcriptis, quç & libenter erogabat petentibus, non aliud admittebat. Vir fuit magnç eruditionis, ſed pietatis maximç.

Habuit

A Habuit homilias Latino ſermone ad populum eruditas,& politas quidem,ſed ardore
ſpiritus lectoris animum penetrantes: quęq; eam ob cauſam crebrius ſtudioſorum te-
runtur manibus, vt ſępius eaſdem typis mandati opportuerit. Circumferuntur pręte-
rea eius nomine quæſtiones aliquot Quodlibeticæ, ſed & commentarij in Eſaiã, in epi-
ſtolas D.Pauli ad Romanos,ad Galaras,ad Epheſios,ad Philippēſes,ad Coloſſenſes,ad
Timotheum,ad Titum.Item in epiſtolã Iudæ Apoſtoli. In epiſtolam autē ad Hebręos
morte præuentus non abſoluit,hærens cap. ſeprimo. Sepultus eſt in capitulo conuen-
tus anno à natiuitate Domini 1552. ipſo ſancti Benedicti feſto.

Ex hoc quoque conuentu prodijt fortiſſimus martyr P. Daniel ab Arendock Guar-
dianus Alckmarianus,qui ob liberrimã confeſſionē præſentiæ corporalis Chriſti in Eu-
chariſtiæ ſacramento,vnà cum 4.ſocijs patre Cornelio à Platea,Dieſtemij Clariſſarum
B Confeſſario,et patre Ioanne Nardeno, & P. Ludouico Voet Louanienſi ſacerdote, &
fratre Adriano à Gouda Laico (quos omnes ad martyrium fortiter perferendum vir
ſanctus feruido animabar affectu)poſt flagella ac ludibria multa,laqueo ad patibulum
ab impijſſimis hæreticis ſtrangulãtur,ipſo B.Ioannis Baptiſtæ die,anno Domini 1572.

Item beatus pater Nicolaus Picchius Guardianus Gorcomianus, qui ob conſtantę
Romanæ Eccleſiæ Primatus cōfeſſionem, cum decē ſocijs ſimiliter ignominioſa mor-
te affectus eſt ipſe vndecimus. Inrer quos ſingulariter enituerunt pater Guardianus,
quem vſq; ad locum ſupplicij,fratres eius germani ſecuti, de ignominia familiæ ma-
gis quàm Religionis ueritate ſoliciti; Ecquid frater (inquiunt)flagitij erit, ſi ſummo
Pontifici renunties,vniq; homini vale dicas? cùm hoc ſolo ignominioſam mortē eſſu-
gere poſſis? Quibus ille heroico pectore: *non ſapitis* (inquit) *qua Dei ſunt*, ego hoc gn̄e,
C mortis, qđ vos ignominioſũ putatis,ad vitã trãſeo ſēpiternã,vobis aũt niſi reſipueritis
ignis manet ęternus.His dictis diſceſſere illi ad ſua,ipſe aũt gaudēs ad mortem perrexit.

Secundus eorum pater Hieronymus à Vveerdt Vicarius,peregrinus miles Hieroſo-
limitanus, ſicut gratia pollebat dicēdi,ita ſpiritu ardoris cōfratres ſuos die noctęq; ad
martyrij conſtanriam animabat, tàm publicè, quàm priuatim: quamobrem acrius
in eum viuum ac mortuum deſæuiunt noſtri temporis pſeudochriſtiani.

Tertius P. Nicaſius Heſius, olim Theologus Louanienſis, tunc autem ab aliquot
annis theoricæ, ſiue myſticæ Theologiæ vacans, metuens ne fortè mortem differēdo,
truculentus lupus aliquam ex ipſorum grege ſuffuraretur ouiculam, ſicuti paulò ante
vnum ſubduxerat, qui temporalis vitæ amore ſe hoſtibus iunxerat:quid(inquit) cun
ctamini? omnibus nobis vna mens eſt, eademque voluntas fortiter potius mortem ap
D petere, quàm vel in minimo vobiſcum in malum conſentire.Paſſi ſunt in oppido Brie-
lenſi anno 1572. die 9. Iulij.

Prodijt item ex conuentu Louanienſi fortis Chriſti atlheta P. Guilielmus Gouda-
nus,qui rametſi Louanij profeſſus nō fuerit,tamen illuc ſtudiorũ cauſa miſſus pietatis
ſemina in bona ſui pectoris terra ſuſcepit,quæ ſuo tempore, anno videlicet 1572. ſub
finem Auguſti,ſub eadem perſecutionis rabie glorioſum martyrij fructum pullularũt.
Quo in certamine in quintum vſque diem, quo de morte triumphum egit, ita conti-
nuis precibus, pijſque colloquijs,quæ cum ſuo quodam concaptiuo miſcebat,die no-
ctuque ita ſpiritum roborare ſatagebat,vt uoti compos factus,nullo priſcorum marty-
rum cenſendus ſit inferior,quemadmodum paſſionem eius legenti(quam breuitati ſtu
dens omitto) facile liquet. Compleuit ſuum martyrium 4. Septembris feria 6. in hoc
E etiam ſuo Redemptori conformis.

Sunt & alij duo fratres,qui ex conuentu Louanienſi prodierunt, ac martyrium ſu-
ſtinuerunt,dum per obedientiam ad loca ſuæ habitationis mittuntur. Frater Ioannes
Amſterodamus ab impijſſimis hæreticis crudeliter eſt interemptus anno 1579. die
5.Aprilis,in qua tunc occurrebat feria 2.poſt Dominicã Paſſionis:ſepelitur ante ſcho-
lam conuentus Louanienſis cum lamentabili ſpectaculo multorum vulnerum ſuę ne-
cis crudeliſſimę. Alter verò pater Ioannes de Puteo,poſtquam ſe die præcedenti (ſecũ-
da nēpe Auguſti) deuotè pręparaſſet ad percipiendas Portiunculæ indulgentias (vti
moris eſt)poſtridie inter Louaniũ & Thenas occubuiſſe deprehēſus eſt in foſſa quadã,
aqua & luto deformis,& quaſi manibus hęreticorũ.ſepultus autē in ſchola Louanien.

Pppp Deinde

Deinde eſt P. Franciſcus Meerbecanus,qui cùm fortè fortuna extra periculũ eſſet ſub A
initiũ tumultus Belgici, quo ciuitates Hollandiæ & Zelandiæ paſſim & à Religione
& à Rege catholico deficerent,metuẽs ne fratres Dordracenę ciuitatis totius Hollãdię
primarię,quibus ipſe aliquot annis magno cum fructu Guardianus præfuerat, aliquid
fortè ſua vocatione indignũ,metu vel ſpe deluſi cõmitterẽt,furentibus hæreticis maxi-
mè in Ordinis D. Franciſci fratres, tametſi ſpiritus ipſi prædiceret, ſicut olim Apoſto-
lo Paulo,quod nil niſi vincula & carceres,cruentęq; mortis pericula certa eũ Dordra-
ci manerent,nõ faciens animã ſuam pretioſiorẽ ſe, vt verè ſpiritu apoſtolico plenus,
ſacræ obedientiæ ſimul ac fratrũ ſibi commiſſorũ amore, forti animo ad conuentũ ſibi
commiſſum redijt,hoſtibus quibus,ob veritatem fidei catholicæ liberrimè prædicatã
odioſus effectus fuerat,fortitudinis ſpiritu animatus,virili pectore ſe oſtendit. Quibus
paulò pòſt ferali rabie furentibus,ab ipſis cõpræhenſus,multiſq; affectus contumelijs B
in carcerem conijcitur,aliud nihil ei obijcere valentibus, quàm quod ſubinde in ſacrâ
cõcione Vvatercramers Teutonica lingua eos appellaſſet,notans hoc nomine Anaba-
ptiſtas,quorũ ingens in ea ciuitate,ſicut & in plæriſq; alijs Hollandiæ,Zelandiæq; op-
pidis & villis tũc tẽporis erat numerus. Irridebat autem eis hoc nomẽ, redarguens in-
ſignẽ ſectæ illius Miniſtrorũ auaritiam:qui totius conſiſtorij cõi conſenſu ſanciuerãt,
neminem in ſuũ ſodalitium recipi poſſe, niſi prius numeratis in vſum Miniſtrorũ ſex
aureis,quibus oblatis tunc demũ in ſynagogam,ſeu conuenticulũ malignantiũ admit-
tebantur,& pro ſingulis aureis itidẽ frigidæ aquæ pugillis tincti nõ tã baptizabantur,
quã veriſſimũ Chriſti baptiſmum,quẽ olim in Eccleſiæ gremio perceperãt,abiurabãt,
atq; execrabantur. Hanc intollerabilẽ illorum hominũ impiamq; fraudem pius pater
non ferens,eos venditores aquæ vocabat,quod viliſſimã aquã ſuam,nimis carè vende- C
rent.Quam impietatẽ vt ſimplicioribus,nondumq; ſeductis notiſſimã faceret,ſi quan-
do in cõcione iſtius ſectæ mentio incidebat,haud alio nomine quàm ad hoc ipſum ab
eo conficto vocabulo Vvatercramers,id eſt aquæ vendulos ſubinde carpebat.Hanc ip-
ſius libertatem improbi nõ ſuſtinentes,in ipſum multò amplius quàm in aliũ aliquem
deſæuierunt,quare poſt plurimos exhantlatos labores,& poſt 23.menſium pedorẽ car-
celarem videntes eum non diu ſuperuiuere poſſe,emũcta prius à catholicis ingenti pe-
cunia,eundẽ ad ſuos redire permiſerunt.Qui ad conuentũ Louanienſem cũ ſic æger ma
leq; affectꝰ perueniſſet,nullaq; Mediocrũ arte curari poſſet, vix ad vnam ſeptimanã ſu-
peruixit. Obijt igitur Chriſti athleta,in ſuæ ætatis flore, cùm eſſet annorum plus 40.

Inſuper ex cõuentu Louanienſi prodijt glorioſus Chriſti martyr P.Reynerus à Lin-
tris ſacerdos,qui anno 1572.die 23.Iulij cùm Princeps Auriacus cum ſuis coniuratis ci- D
uitatem occuparet Ruræmundenſem: cæteris religioſis fugientibus, vel ſeſe occul-
tantibus,hic bonus pater in choro fratrũ orans,ſeſeq; Deo committens,eorum furorem
expectabat,à quibus eodem in loco & tempore multis confoſſus vulneribus, naribus
auribusq; immaniter præciſis, attrociter interemptus,Chriſti victima affectus eſt.

Subijt martyriũ P.Theodoricus Loet Ordinis noſtri Zutphaniæ an. 1572.qui Guar-
dianus inſtitutus cũ eſſet Embricę,eo in officio ita ſe probè geſſit,vt nedũ ciuibus oĩbus,
ſed & Comiti Mõẽſi gratiſſimus extiterit,apud quẽ ab hæreticis falsò traductus,in ner-
uũ conijcit̃,exquiſitiſſimiſq; tormentis,vt fidẽ abneget,ſic ſubijcitur,vt mẽbra mẽbris
vix cohærerent: His verò omnibus cũ incredibili patiẽtia ſuperatis,tandẽ capite plecti-
tur, ac poſtmodũ in 4.partes diſſectus,pro muris ciuitatis nõ ſine magno gemitu ac la-
crymis optimorum ciuiũ ſuſpẽditur. Qui hæc viderunt fide digniſſimi hoc teſtimoniũ E
reddiderunt, R.cuidã P.Ioãni priori Neomagẽſi Ordinis P.Prædicatorũ per Gheldriã
& Phriſiã quondã Prouinciali:dicti P.Theodorici in verbi miniſterio collegæ: Quibus
accedit teſtimoniũ V. P.Hermanni Lochẽ, eò tẽporis Dauẽteriẽſis cõuẽtus Guardiani:
ſed & honorandi D.Philippi Boẽſtij Paſtoris eiuſdẽ ciuitatis Dauẽteriẽſis finitimæ ci-
uitatis Zutphanienſi, qui & ipſi ſimiliter à fide dignis edocti fidẽ ſupradictæ hiſtoriæ
ſuis chyrographis cõfirmarunt.Non t̃n defuerunt aduerſarij, rumorẽ ſpargentes in eũ
iuſtè animaduerſum tamquam proditorem, Sed & à quibus rumor hic falſus ſpargi-
tur,niſi ab ijs qui ipſum pertinentiſſimè perſequebantur? Quorum ipſe dũ ſæpius car-
pſerat vitia, hæreſesque conuicerat, ea qua pollebat dexteritate (quàmque ſtrenuè.

A pro loco & tempore ſe exercebat)odium conciliarat.Quocirca,vt ſe vindicarent,reddi
dêre mala pto bonis,odiumq́; pro dilectione,ſuis ementitis confictisq́; calũnijs ei apud
Comitem conflaruntSumma verò omnium calumniarũ alia non erat, quàm eum an-
no ſuperiori Romæ fuiſſe & ab Antichriſto idolo(ſic enim Pontificem ſummum vocãt
hæretici)ſibi tot indulgentiarum annos impetraſſe, quot ipſe Theodoricus hæreticos,
diuerſis maloficiorum artibus,è medio tollere poſſet. Eum quoq; Zutphaniam veniſ-
ſe,vt puteos fonteſque omnes toxico inficeret,& vt Comitem globulo ſterneret.Vide
ibant autẽ hæc Comiti nimis credulo,eiuſq́; aulicis haud diſſimilia tũ quòd re vera pa-
ter Theodoricus anno ſuperiori 1571.Romæ fuiſſet,illuc Prouinciæ nomine miſſus ad
Capitulum generale,in feſto Pentecoſtes iſthic ex more celebrato,vnde & grana ali-
quot aſportarat,pro deuotione fidelium à Chriſti Vicario benedicta, ac multis donata
B indulgentijs,pijs ac ſimplicibus hominibus pietatis ergô diſtribuẽda: præterea prauis
ſuſpitionibus fomitem miniſtrabat diſſimulatus habitus, quo ſæculariter & quodam-
modo militariter (vt militares ſtationes facilius pertranſiret)indutus fuerat, Romam
proficiſcens. Quocirca has nacti calumniandi anſas filij Belial,ac Romani Antiſtitis
odio in ardeſcentes,Comiti perſuadent virum quæſtionibus examinandum durioribus,
eumque tradunt Præfecto homini hæretico: qui quidem non ſine voluptate cum
ſuæ farinæ hominibus pium virum vt proditorẽ hoſtemq́; patriæ duriſſimè excipiũt,
ſartagines ignitas primo adhibent, quibus innocentis nudas plantas ſenſim exurunt,
toto corpore nudatum,trochleisq́; attractum,diſtentumque,membrorum iuncturas di
ſoluunt,facibus ardentibus latera diſcindũt,ſed & laridum liquefactum vulneribus in-
ſtillant,vt nedum coſtæ,ſed & viſcera nudarentur, tantamq́; in eo exercuêre tyranni-
C dem,vt eorum mens diabolica quid amplius faceret, non inueniret. Quùm igitur per
omnia iam inutilis factus eſſet, vixq́; membra membris cohærerent,in eum mortis ſen-
tentiã proferunt,quã B.P. incredibili excepit patientia;ſui Regis inhærens veſtigijs,qui
vt ouis occiſioni deſtinata nõ aperuit os ſuum.Quæ cùm ita ſint,num in eorum ibimus
ſententiam, qui percuſſerunt fœdus cum morte,poſueruntq́; mendacium ſpem ſuam,
vociferantes virum condignas luere pœnas,quòd impoſita ſibi crimina, & in tormẽtis
confeſſus,nec ante mortẽ reuocauerit? Sed quis accuſabit aduerſus electũ Dei?cui do-
natum eſt pro Chriſto nõ ſolum vt in eum credat,ſed & pro illo patiatur. Is ſcilicet cui
dedit,ad Philipp.1.Deus forte certamen vt vinceret, ab eo in medio tormentorum de-
linquitur?ab eo inquam qui dicit:(& cuius dicere eſt facere) Sapien. 7. *Cum ipſo ſum in
tribulatione,eripiam eum & glorificabo eum?* Anne verum erit quod Spiritus ſanctus loqui
D tur:*Sapientiam non vincit malitia?* Abſit quæſo à pijs auribus tanta blaſphemia. Ego ſa-
nè veritatis teſtimonio fretus liberè, ingenueq́; profiteor, etiam hoc nomine martyrẽ
noſtrum glorioſiorem,quo & Chriſto eſt ſimilior,in quem Caluinus,talem prorſus bla
ſphemiam euomere non eſt veritus,aſſerens Chriſtum in paſſione defeciſſe.O impietatẽ
humanis auribus intollerandã! Sed inſuper arguũt & dicunt.In loco ſupplicij cum ea
de re examinaretur,tacuit,& qui tacet conſentire videtur:O argumentum neruoſum!
quare non ſimili concludunt aduerſus Chriſtum, qui captus, & interrogatus aiebat:
*Si vobis dixero non credetis,ſi autem & interrogauero vos, non reſpondebitis mihi neq; dimi-
tetis?* Luc.22.Reliquũ eſt vt dilẽmate vnico aſſeratur cõfirmeturq́; noſtri martyris in-
nocentia:Tormentorũ cruciatuumq́; magnitudine aut ſtuporem mentis incurrit,aut
non incurrit:ſi præ acerbitate pœnarũ animi deliquium paſſus eſt,ergo cum innocen-
E tibus Chriſtũ non loquendo ſed moriendo cõfeſſus eſt:ſi verò,addiuuante ſpiritus for-
titudine carnis infirmitatem,nihil tale paſſus eſt,& hoc illuſtriorem nobis reddit mar-
tyrẽ,vt qui terrore victo ſæculi,pœnisq́; corporis ſpretis,mortis ſacræ cõpendio vitam
æternam,iam firma ſpe poſſidere incipiebat.Carnificibus igitur foris ſæuientibus,ipſe
in corde ſuo dicebat:*Etiam ſi occiderit me ſperabo in eum,pone me iuxta te,& cuiuſuis manus
pugnet contra me.In cælo teſtis meus,& cõſcius meus in excelſis:poſt tenebras ſpero lucem ſolis iu
ſtitiæ, quã modo carnis mortalis nube præpedita, mox viuifica lucis gratiſſimũ exhibebit fulgo-
rẽ.* O beatiſſime martyr,quæ lingua exprimet illũ iucunditatẽ,quæ venit tibi à Deo tuo,
dũ experientia ſaperes & guſtares,quã ſuauis eſt Dominus ſuſtinentibus eũ,quàm fide
lis in operibus ſuis,non ferens tentari ſupra id quod poſſit; ſed & faciens cum tenta-

tione prouentum? Quod nobis experiri concedat, qui eſt benedictus in ſæcula, Amen. A
Cùm iuxta dictũ Sapiẽtis Prouerb. 10. filia ſapiens lętitia ſit matris atq; gloria, cata-
logo inſigniũ patrũ couentus Louanienſis nõ immerito inſeremus eximiũ P. Frãciſcũ
Titelmanũ, erudirione ſimul ac pietate ſingulari celeberrimũ. Obijt in Italiæ partibus
Edidit inſigne opus elucidationis in Pſalteriũ. Itẽ in librũ Iob. In Cãtica cãticorũ. Præ-
terea in Logicã ac Phyſicã Ariſtotelicã comentarios, pietate conditos atq; vtiliſſimos.
Inſuper in epiſtolam ad Romanos, & contra errores Eraſmi Roterodami, erat enim lu-
cerna non ſolum lucens, ſed vt ardens in DomoDei, audacter ſtylum ſtrigens in eũ, qui
tum temporis ſummę apud omnes auctoritatis erat, Eraſmum ſcilicet Roterodamum,
quòd ſua abuteretur ſcientia magis in Eccleſiæ deſtructionem, quàm ædificationem.
Franciſco Titelmano inferior non fuit R.P. Frãciſcus Domelanus, vir maximè pius
ac doctus, ſuiq; cõtẽpror imcomparabilis. Annis pluribus iuuenũ inſtructorẽ egit, qua B
in re mira pollebat gratia, habens ſub ſe iuuenes non paucos, eosq; inſigues viros, ar-
tiũ profeſſores, Theologię, ac vtriuſq; iuris Bacalaureos, & Licentiatos quibus mira ef-
ficacia pietatem inſtillabat & humilitatem. Louanij bis in officio Guardianatus, ſemel
in Prouincię Miniſteriatu maximo cũ fructu & laude pręfuit. Moritur anno 1558. mẽſe
Februario, atq; ſepelitur in conuẽtu Louanienſi, cuius effigies extat ibidẽ, reſpiciens ex
appoſito effigiem P. Theodorici de Monaſterio. Memoria eſt in benedictione plurima.
Hos patres ſequitur P. Liuinus Brectius ab Antuerpia, Poeta inſignis & ſanctiſſimæ
vitæ, paupertatisq; amantiſſimus: qui aliud habere nolebat præter biblia & breuiariũ.
Edidit in lucẽ tragœdiam Euripi nomine, ad mundi contemptum vtiliſſimam, quę ipſo
tam ſuperſtite, quàm defuncto diuerſis in ciuitatibus publicè acta eſt, multorum cum
admiratione. Prærerea in lucem edidit libellum, cuius inſcriptio eſt: Sylua piorum car- C
minum. Inſuper & vitas diuerſorum ſanctorum partim carmine, partim oratione ſo-
luta à tineis & blattis vindicauit. Inter quas enituit vita S. Chriſtinæ patrię Leodiẽſis,
cuius meminit in prologo ſui libri, quẽ R. Georgio ab Auſtria Epõ Leodiẽſi dedicauit.
Prodiêre inſuper ex conuentu Louanienſi patres ſubſequentes: imprimis eruditiſſimus
P. Ioannes Mahuſius, qui cum ei ſpes magna affulgeret in ſęculo (fuerat in ſua promo-
tione primus vniuerſitatis) elegit nihilominus abiectus eſſe in domo Dei. Edi in lucẽ cu
rauit commentarios D. Bonauenturæ in Euangelium D. Lucæ, præmiſſo inſigni prolo-
go in laudem auctoris, Contraxit item elucidationes Franciſci Titelmani in pſalmos.
Conſcripſit præterea non ſine magno labore Elenchum locorum communiũ, quo præ-
cipui concionatores plurimùm ſe iuuarunt.. Qui cùm diu Lectorem Louanij egiſſet, à
Carolo V. mittitur cum Doctoribus Louanienſibus ad Concilium Tridentinum, pri- D
mumq; deſignatᷣ Epus Dauẽterienſis. Magnis ſumptibus introduci curauit fontẽ in cõ
uentũ Bruxellenſem, cuius oẽs & ſingulas officinas irrigãs beneficium pręſtat plurimũ
Eiuſdẽ conuentus alumnus fuit & profeſſus R.P. Ioannes Knyphius Vltraiectinus,
qui primũ Prouincię Miniſter, deinde primus extitit Eccleſię Groningẽſis Epiſcopus.
Pater Gerardus à Campis ante Ordinis ingreſſum vtriuſq; iuris Licẽtiatus ex clara
familia ortus, delitiarum pertæſus ſancti Franciſci pauperiem amplecti maluit. Guar-
dianum egit Louanij & Mechiliniæ.
R. P. Ioannes Patricius nátione Scotus, Prouinciæ olim Scotiæ Miniſter, ſed & ſere-
niſſimi Iacobi V Scotiæ Regis, plurimis annis à confeſſionibus ab hęreticis Regni ſub-
uerſoribus cum reliquis Prouincię fratribus profligatus, Louanium ſe recepit, vbi mo-
ritur in ſenectute bona anno 1572. ſepultus in domo capitulari. E
P. Balthaſar de Myriaca, cum eruditione iunctam habens ſingularem pietatem, tan-
ta diuini verbi pollebat gratia, vt declamaror angelicus optimo iure ab omnibus no-
mínaretur. Sacris virginibus ſanctę Clarę oppidi Louanienſis ſic pręfuit annis 14. quod
plurimùm profuerit. Coram eis conciones habuit 85. ſuper Cantica canticorum, tanta
pietate ac eruditione conditas, vt nedum ſuæ ſacræ virgines, ſed & ſæculares plurimi,
ſcripto excipiendas duxerint: quę etiã vſq; in hodiernũ diẽ veluti altera melliflui Ber-
nardi monumenta, mira cũ ſuauitate ac animarũ refocillatione, pijs virginibus, varijs
in locis pro lectione menſali pręleguntur. Habuit & alias non minus elegantes 60. con-
ciones ĩ Dñicã paſſionẽ, quas pro feliciori memoria in 7. partes diſtribuit, quę ſingulis
7. horis

A 7.horis canonicis aptiſſimè accõmodari poſſunt.Prꝍterea in pſalmũ 85.ſermones 8. In
pſalmũ 45.cõciones 2.In pſalmũ 102.cõciones 10. In pſalmũ Qui habitat conciones 7.
Inſuper per Quadrageſimam.Miſſarum officia magno cum fructu expoſuit. Morit̃ an-
no 1573.menſis Iulii die 14.ipſo D.Bonauẽturæ die,ſepultus loco humili,quem vir hu-
milis ſibi delegerat, iuxta ſcholã conuẽtus Louanienſis magno ſui relicto deſiderio. P.
Mathias Felizius à Brouvveers hauen, Theologiæ Lector, poſtea Miniſter prouincia-
lis, q nodũ biẽnio ſui miniſterij expleto, cũ omniũ patrũ mꝍrore ac lacrymis huic mũ-
do ſubducitur,quòd eo dignus nõ eſſet,maximo ſui deſiderio nobis derelicto.Cũ tanta
dulcedine ac ſingulari ſpiritus feruore ſuos exhortabat̃,vt eius eloquia,medullas cor-
dis penetrãtia, no aliter quã Spiritus sãcti per os eius manifeſtè loquẽtis excipiebãtur;
ſed & diuina faciens ſic lacrymis iugiter perfundebat̃,vt ſpiritus pietatis, q erat in eo,
B latere nõ poſſet.Scripſit & in librũ 2.ſententiarũ cõmẽtarios.Itẽ in Decalogũ tractatũ
longè vtiliſſimũ:Morit̃ anno 1575. Sepelitur in choro iuxta R.P.Frãciſcũ Domelanũ.
R.P. Aegidius de Monte concionator fuit admodũ inſignis,propter quã facundiam,
pietatem, ac feruidũ zelũ animarũ, ſublimari ad Ep̃atum Dauentrienſem promeruit.
P. Petrus de mõte R.P.Aegidij germanus,ſacræ Theologiæ Licẽtiatus, almęq; vni-
uerſitatis Louaniẽſis Rector exiſtens,contẽpto tanti honoris faſtigio,cũ omniũ ſtupore
ac ſingulari pietatis zelo, ſacrã Ordinis noſtri diſciplinã, pluribus ĩ locis reſtituit atq;
promouit plurimùm. Ab eo cum aliquãdo exigeret̃ Antuerpię ab iniquis obediẽtię ca-
tholicæ Maieſtatis deſertoribus impijſſimũ rebellionis iuramentũ, prompto ac cõſtãti
animo in faciẽ eis reſtitit,obijciens illud dictũ apoſtolicũ: *Obedire Deo oportere magis quã
hominibus*.Eligẽs in exilium & mortẽ dãnari potius cũ ſuis ſubditis,quã vel in minimo à
C recto diſcedere.Scripſit in ſeptẽ pſalmos pœnitẽtiales,& in pſalmum 118.ſermones,nõ
minus eruditionẽ reconditã,quàm pietatẽ ſpirantes.Quos prælo cõmittere ei permiſ-
ſum nõ fuit,quòd acrius Principis Auriacẽſis vitia inſectaret̃.Scripſit præterea pium &
eruditum tractatum de paſſione Dñi,in cuius aſſidua meditatione ac deuotiſſima rre-
mẽdorũ myſteriorũ celebratione tantopere cõpungebat̃,vt totus in lacrymas,cordiſq;
deliquiũ multoties reſolueret̃.P.Arnoldus Aloſtanus,hæreticorũ inſectator acerrimus
ſcripſit ſuum primũ fœtum de plauſtris hæreticorũ ad ſenatum, populumq; Antuer-
pienſem.Itẽ de Cõfeſſione ſacramentali, de Purgatorio ad D.Duciſſam Parmẽſem.De
peregrinationibus ſacris,& veneratione ſacrarum reliquiarũ ad Thildiũ. De fugiẽda
hæreticorum conſuetudine.De hæreticis deferendis & accuſandis.Item elucubrationẽ
vnã de Confeſſione ſacerdoti facienda, De pœnitentia publica & ſolemni tractatum
D vnicum.Catheciſmum inſtar dialogi inter pœnitentem & Catheciſtam.Quæ omnia de-
dicata ſunt illuſtriſſimo D. Granuellano Archiepiſcopo Mechlinienſi.Inſuper Thea-
trum cõuerſionis gentium totius orbis, ſiue Chronologiam de vocatione ad vnitatem
fidei omniũ populorũ.Scripſit & alia quæ morte præuentus edere in lucem nõ potuit.
Subiunctis aliquot patrũ nominibus,qui in cõuentu Louanienſi claruerũt,incogruũ
non erit, etiam hîc aliquorũ fratrũ laicorũ meminiſſe,quos cõditio fecit inferiores,ſed
vitæ innocentia reddidit egregijs patribus meritis nõ impares. Et quemadmodũ inter
patres ſiue diuerſa donorũ diſtributio, ita quoq; inter fratres laicos alius aliũ virtute
præceſſit.Inter cæteros fuit inſignis F.Petrus Amſterodamus laicus,vir miræ abſtinen
tiæ & auſteritatis, humicubationibus aſſuetus, ac vitæ contemplatiuæ deditiſſimus.
F.Iacobus Dieſt laicus,ſibi auſterus,alijs indulgentiſſimus,qui à primæua ętate vſq;
E in decrepitã inter aduerſa & proſpera Deo fidelis, ſuę profeſſionis zelator feruidus, ac
SS. patrũ imitator præcipuus extitit:nunquam ocioſus,ſed orans ſemper vel laborans,
ſomniq; parciſſimus:Dñicę paſſionis meditatione mũdũ calcabat, vitia vincebat atq;
Dæmonia. Demum laborioſæ peregrinationis curſum feliciter conſummauit in con-
uentu Traiectenſi ad Moſam,tertiò hæreticorũ rabie à ſuo monaſterio profligatus. Cõ
morantur vt plurimùm Louanij quadraginta fratres. Quia verò monialiũ huius Pro-
uinciæ monaſteria,pro maiori parte diruta,ac ſororibus profligatis ab hæreticis pluſ-
quàm tyrãnicè ſubuerſa ſunt,eorum,quæ adhuc,per Dei miſericordiam,ſubſtiterint,
(præter morem huc vſq; à nobis obſeruatũ) ad cuiuſq; fratrum conuentus,cui præfa-
ti monialium monaſterii oppidum, ſeu ciuitas fuerit communis, calcem mentio fiet.

De conuentu Minoritico Bruxellarum. *Conu. II.* A

CONVENTVS Bruxellenſis, à Bruxellis Belgica, eaq; inſigni ciuitate, ac Parlaměti ſede ſic dictus, fundatur paululum poſt obitum patris noſtri Franciſci. Reformatur autem per vicinos patres Bootendalenſes, multùm in hac parte laborante venerabili patre Theodorico de Monaſterio. Pelluntur ex hoc conuentu fratres Dominica prima Aduětus, anno 1579. Reſtituuntur poſtmodum opera ſereniſſimi Parmenſiũ Principis Alexandri Farneſij totius Belgij pro Philippo II. Hiſpaniarum Rege Gubernatore: ſuntq; numero duodecim. In conuentu fratrum, ad cornu dextrum ſummi altaris, iuxta ſepulcra illuſtriſſimorum Ducum Brabantiæ, ſepulti ſunt reuerendi patres F. Alphonſus de Caſtro Zamorenſis, concionator Caroli V. Romanorum Imperatoris, qui eximię eruditionis ſuæ præclariſſima reliquit monumenta: præſertim inſigne opus contra omnes hæreſes. Item de lege pœnali. Ibidem ſepultus eſt reuer. pater Alphonſus à Contreras, qui fuit à confeſſionibus illuſtriſſimo Duci Albano, pro catholico Rege Philippo Belgij Gubernatori generali, Ferdinando Aluarez à Toleto. B

De conuentu Minoritico Buſcoduci. *Con. III.*

CONVENTVS Buſcoducenſis à Buſcoduco nobili Belgarum vrbe, in qua ſedem obtinet, nomen accepit, fundaturq; anno 1228. Reformatur ſub idem tempus quo Louanienſis. Anno verò 1566. hæreticorum rabie prophanatur, euertuntur altaria, ſacræ imagines comburuntur omnes, quando fratres expelluntur. Poſtmodum opera illuſtriſſimi Ducis Albani (de quo ſuprà) piorumque ciuium ſedulitate, quorum ibi magnus eſt numerus, omnia reſtituuntur, atque vi armorum hæretici eijciuntur. In hoc conuentu per Dei gratiam adhuc degunt fratres trigintaduo. C

De conuentu Minoritico apud ſanctum Trudonem. *Con. IIII.*

CONVENTVS Trudonenſis à Belgico oppido ſancti Trudonis, cuius muris circumſcribitur, ſic appellitatus, vnus eſt etiam ex antiquioribus, in quo fertur diuum Franciſcum ſemel ceciniſſe Euangelium. Vnitur autem fratribus de Obſeruantia anno 1468. in vigilia Epiphanię, opera & ſtudio eximij ac ſempiterna memoria digni patris Ioannis de Ponte. Inhabitatur tandem à duodecim fratribus.

De conuentu Minoritico Diſtemij. *Con. V.*

CONVENTVS Diſtemenſis fundatur Diſtemij, quod Brabantiæ oppidum eſt, à generoſo domino Arnoldo, temporali Domino Diſtemenſis Dominij, anno. 1228. Euertitur autem ab immaniſſimis hæreticis anno Domini 1580. Exiſtimauerim tamen illum (niſi me aliquorum fallit relatio) opera præfati Parměſiũ Principis à fratribus reaſſumptum, & ab eorum quatuor inhabitatũ, licèt nondũ refectum. D

De conuentu Minoritico Thenis. *Con. VI.*

CONVENTVS Thenenſis ſub obitum S. patris noſtri Franciſci fundatur. Reformatur autem per Obſeruantes circa annum Domini 1540. Et inhabitatur à viginti fratribus, quorum tribulationes ab hæreticis perpeſſas ſi impræſentiarum referre vellemus, longior profectò ſermo à nobis texendus foret, quàm ratio poſtulat. E

De conuentu Minoritico Mechliniæ. *Conu. VII.*

CONVENTVS Mechliniěſis ædificiatur anno 1231. anno ſcilicet quinto poſt obitum beatiſſimi P. noſtri Franciſci. Reformatur vero anno quinto poſt obitũ S. Bernardini, in feſto venerabilis Sacramenti anno Domini 1557. Fuitq; inhabitatus à fratribus de Obſeruantia vſque ad diem 13. Aprilis anni 1580. Quo die expelluntur ab hæreticis, & vnà cum illis expellitur clerus vniuerſus. In hoc conuentu celebratur capitulum generale anno 1482. in feſto Pentecoſtes. Ex hoc tempore cœpit hæc Prouincia ſuos habere Prælatos, qui Vicarij duntaxat nuncupabantur, quorum primus fuit V.P. Ioannes Goës Zelandus. Conuentum Mechlinienſem ædificauerunt Domini

A Mechlinienſes cognomento Berchovvt,quorum fundator ſepultus fuit in antiqua ec-
cleſia,vbi poſtmodum fuit refectorium,inde trãſlatus vnà cùm coniuge de Arenbotch
ad chorum nouæ eccleſiæ,corã ſummo altari,cuius memoria cum armis depicta fuit
ſupra oſtium ſacrarij.Alio nomine dicebatur Drakenbaert, hinc ibidẽ multi dracones
barbati adpicti ſunt.Nouum templum dicitur extruxiſſe alter eiuſdem familiæ, ſepul-
tus cum vxore ſub tumba coram altari venerabilis ſacramenti in choro , ſub fornice,
dextra manu gladio armata,altera clypeo.Inter præcipuos huius conuentus benefa-
ctores cũ fundatoribus recẽſentur illuſtriſ. dña Margareta Caroli Audacis Ducis Bur-
gundiæ vxor,quæ poſt incendium reædificauit vnã partem dormitorij cũ bibliotheca:
alterã ex regione Aegidius Vrãx.Infirmariã Iodocus Vranno,quã denuo reſtaurauit
Rumoldus Soctemonts Quęſtor ciuitatis. Item dña de Muyſem,domina de Dieſt fami
B lia tota Guilielmi Petri.anno Dñi 1532.Anno videlicet 6.poſt obitũ S.Franciſci,intro-
ducti ſunt in hunc conuentum eius ſocij cum fratribus ex Italia,qui ſecum intulerunt
duas ſcutellas teſtaceas,quibus dicitur vſus aliquando S. Franciſcus cũ iuſculũ ederet.
Ex quibus fratres Mechliniæ in vigilijs præcipuorũ feſtorum ſub collatione bibere ſo-
lebant.Dicuntur autẽ hi ptimi fratres eò adducti ex Italia,opera illius nobiliſſimi viri,
cuius tumba erat coram venerabili ſacramẽto.Reformatur hic conuentus,& introdu-
cuntur fratres de Obſeruantia anno 6.poſt obitũ D. Bernardini.Mater noſtræ reforma
tæ Prouinciæ eſt conuentus S Odomari in Flandria,ex quo miſſi patres,ptimò oblatũ
à ciuibus ſuſcepiſſe dicuntur conuentũ Goudanũ,deinde Mechlinienſem. Cuius anni-
uerſaria dies dedicationis recurrit Dominica poſt octauã P.Franciſci.Priuilegia totius
Prouincię,quæ in Archiuis ſeruabãtur,tẽpore incendij huius conuẽtus,anno Dñi 1564.
C prorſus interierunt.In hoc cõuentu innumeris pene miraculis claruit B.Petrus Mechli
nienſis,cui deuotiſſimè diuina myſteria celebranti,dũ eleuaret hoſtiã cõſecratã appa-
ruit puerulus,quẽ propter mundiciam & innocentiã cordis primò conſpexerunt pue-
ruli,præ admiratione matres incitãtes ad contuendũ miraculũ. Poſt mortẽ verò ſuper
ſepulcrũ ipſius corã ſacramento tam crebra fiebant miracula, vt dum propter populi
cõcurſum nimium interturbaretur diuinũ officiũ,neceſſum fuit vt P.Guardianus(ſicut
fertur)ſuper eius ſepulcrũ accedẽs,pręciperet per obedientiã,vt ceſſaret,& ita deinceps
ceſſarũt miracula.Caput poſt modũ tranſpoſitũ eſt in muro capellæ B.Virginis,ſeu ſan
ctæ Crucis,intra chorũ & ambitũ,non procul ab oſtio,quo aſcendebatur ad dormitoriũ.
R.P. Henricus Herpius vir reconditæ eruditionis & contemplationis eximiæ. Scripſit
deuotiſſima opuſcula ſuper Cantica canticorum.De myſtica theologia . Directorium
D contemplatiuorum.Item ſermones varios.Et in paſſionem Domini. Sepultus eſt in me
dio chori ſub lampade,tectus albo lapide.Ibidem ſepultus eſt R.P.Henricus Tuſphanię
Guardianus,& Miniſter Prouinciæ Colonienſis ante diuiſionem.Item coram V. ſacra-
mento ſepultus eſt R,P.Guilielmus Alcmariæ Miniſter Prouinciæ ante diuiſionem:vir
ſummo zelo, operere & ſermone,ſeu vi quadã pertinaciſſimè tetentans Ordinis diſci-
plinã. In cuius ſepulcro poſtmodum conditus V. P. Euerardus Campenſis in diuerſis
conuentibus,& tandẽ huius conuentus Guardianus,vir totus pius & pacificus exactiſſi
mè obſeruans Religionis vigorẽ.Præterea R.P.Ioannes Louanienſis,cognomento Byl.
Guardianus Mechlinienſis,& Prouinciæ Miniſter poſt diuiſionem.Scripſit de miſerijs
Guardianorum. Aſſeruabantur præterea in huius ſacræ domus ſacrario ſacroſanctæ
ſequentes reliquiæ:Nempe crux,ſeu pars Dominicæ crucis,non paruæ magnitudinis,
E cruce argentea inſigniter ornata,in cuius ſuperiori parte,alia crucicula erat cum ſpi-
na Dominicæ coronæ, auro incluſa,& pretioſiſſimis ad angulos quoq; redimita : quã
illuſtriſſimus Dux Burgundiæ Carolus Audax dum in viuis eſſet, ad collum geſtare ſo-
lebat.Item alia(vt vocant)monſtrantia argentea,plurimorum martyrum & ſanctarum
virginum reliquijs plena. Inter cæteras erat pars tunicæ ſanctiſſimi patris Franciſci.
Erat præterea inſignis pars columnæ, ad quam Chriſtus fuit flagellatus. Itẽ digitus S.
Thadæi, & brachium D.Hieronymi.In porta quoq; parua erat monſtrantia cum reli-
quijs ſancti Franciſci,quæ ſolet deferri ad parturientes, cui alligatus erat lapis Ethy-
tex qui naturali virtute,mira celeritate expedit partũ,ſed magna cautela eſt adhiben-
dus,alioqui periclitatur parturiens,ſeu potius puerpera, vt notunt Medici & Obſtetri
ces

ĉes Induſtriæ. Inſuper erant aliæ innumeræ reliquiæ in altari S. Franciſci, & S. Ramol- A
di, quæ omnia ferina barbarie Caluiniſtarum anno 1580. die 9. Aprilis direpta atq
prophanata ſunt. Mechliniæ, quæ Brabantiæ ciuitas eſt, eaq; famoſa, tria erant, quæ
ſingulariter eminebant, præter latitudinem & munditiam platearum, fluuiorum ferè
per totam ciuitatem irrigationem, ſitus opportunitatem, & aëris ſalubritatē, templo
rumq; inſignem ſtructuram. Turris D. Rumoldi, Beghinagium, & tumba, in qua con
ſeruabatur pretioſiſſimū monile & gloria ciuitatis, corpus ſcilicet D. Rumoldi. Hæc
inter tres præcipuas tumbas totius orbis Chriſtiani medium obtinebat. Nam primâs
iure optimo concedunt omnes tumbæ D. Thomæ Cātuarienſis Epiſcopi, & martyris,
quæ adeò grauis auro fuit, vt omnino moueri loco nequiret. Hanc ſequitur D. Rumol
di itidem Epiſcopi, & martyris natione Scoti, quæ miro artificio fabrefacta, tota deau
rata, & gemmis, lapidibuſq; pretioſiſſimis ornata, ſingulis annis circa ciuitatem vix à B
viris viginti circumferri (nouis ſemper viciſſim ſibi ſuccedentibus) potuit. Tertia Tu-
ronis habetur, continens in ſe gemmam illam pretioſiſſimam omnium ſacerdotū, cor-
pus nimirum ſanctiſſimi Epiſcopi, & confeſſoris D. Martini. Hę omnes (proh dolor) cru-
deliſſima hęreticorum impietate vnà cum pretioſiſſimis illis monilibus ſanctę Dei Ec-
cleſiæ ſublatæ ſunt. Conuentus autem præfatus cum præcipuis ferè eiuſdem ciuitatis
eccleſijs & monaſterijs euertitur funditus, fratreſq; illinc haud ſine ignominia eijciū-
tur 12. Aprilis 1580. duobus dumtaxat ibi præcipuis, nempè Vicario loci P. Rodolpho
Delphio, conuentus Louanienſis alumno, inſigni Thologo: & patre Lamberto ab Haſ-
ſelt ſacerdote & concionatore Iubilario, in diutina captiuitate detētis Quorum prior
ex carceris ſqualore & incommodis vitam cum morte commutat in ætatis ſuæ flore.
Affulget nihilominus, rebus Belgicis in melius tendentibus, aliqua huius reædificandi C
loci ſpes, quę vtinā quātocius ſuū ſortiatur effectū. Extabat quoq; Mechlinię famoſū
monaſterium Clariſſarū de prima Regula monialiū, quod à Caluiniſtis hæreticis, ipſis
primū ſororibus cū fratribus ex vrbe pulſis ac eiectis ſolo adæquatū ac ꝓphanatū eſt.

De conuentu Traiecti ad Moſam. Conu. VIII.

CONVENTVS Traiectenſis ad Moſam eſt. Traiectum namq; duplex hac in
Prouincia eſt, atq; vtrunq; ciuitatis titulo inſignitū: aliud in Batauia ſiue Hollan-
dia, quod & inferius dicitur: Aliud verò (de quo impræſentiarum) in Brabantię finibus
prope ſuperiorem Germaniam, quod & ſuperius, atq; ad Moſam, quæ fluuius eſt, cu-
iuſq; aquis alluitur, nuncupatur. Fundatur circa annum 1240. Reformatur autem an-
no milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſexto. Ex hoc pelluntur fratres an. 1578: D
ſub finē Februarij à quodā Heſio inuito magiſtratu. Recipiūtur denuò fratres, qui nu-
mero ſunt 15. vel circiter, in ſuo cęnobio miſerè ab hęreticis deuaſtato anno 1579. in fe-
ſto Apoſtol. Petri & Pauli, ciuitate expugnata à ſereniſ. Principe Parmēſi ſupradicto.

De conuentu Goudæ. Albazeti. Conu. IX.

CONVENTVS Goudanus fundatur an. 1439. tunc enim biennio ante obitum
S. Bernardini venerunt fratres de Obſeruātia ex Prouincia Franciæ, ex Burgundia
& S. Odomaro obtinuerūtq; locum in oppido Hollandiæ, nomine Gouda. Qui locus
prius fuerat fratrum Conuentualium Vltraiectenſiū, & in eo tāquam terminarij exci-
piebātur. Verùm ciues Goudēſes laudabili vita, optimaq; fama fratrum de Obſeruātia
excitati, eis ipſum hunc locum in modum monaſterij exædificarunt, ædificatumq; ſuis E
ſumptibus ſemper repararunt, tanta cum pietate & diligentia, vt fratres loci illius nul-
larenus ſeſe de reſtauratione ædificiorum intromittere debuerint. Durauit illa ciuium
pietas vſq; ad an. 1572. quo ab hæreticis aliunde irrūpētibus fratres expulſi, ędificiaq;
euerſa ſunt. In eadem ciuitate fuit quoq; monaſterium S. Claræ de prima Regula opti
mæ reformationis, cuius ſacræ virgines etiam de calice iræ Domini affatim biberunt.

De conuentu Minoritico Leydis. Conu. X.

CONVENTVS Leydenſis, paululum à Leydis Batauorum vrbe ſitus, à fratri-
bus de Obſeruātia inhabitari cœpit anno Domini 1445. Fuerat is locus antea fra-
trum

A trum de tertia Regula beatiſſimi patris noſtri Franciſci. Habitauerunt autem ibi fra-
tres de Obſeruantia vſque ad calendas Auguſti anni 1572. quo die & ipſi cum alijs
religioſis impijſſimorum hæreticorum furia expulſi, ædificiaque demolita ſunt.

De conuentu Minoritico Antuerpiæ. Con. XI.

CONVENTVS Antuerpiēſis ab Antuerpia famoſiſſimo totius orbis emporio,
atq; totius Brabantiæ, immo totius Belgij metropolitana ciuitate ſic dictus, fratri
bus de Obſeruantia de nouo ędificatus fuit anno Domini 1447. habitaueruntque in eo
vſq; ad annum 1578, in quo 18. menſis Maij ipſo nempe die Pentecoſtes, quia conſenti-
re noluerunt Romanę Eccleſiæ, Regiſq; catholici hoſtibus, expuſi ſunt, tametſi quidā
eorum diſſimulādo iſthic hæſerint vſq; ad 28. diem menſis Maij anni ſeq. 1579. Tunc
B enim clerus, pauciſſimis exceptis, factione Principis Auriaci nauigijs impoſitus ſuis ſe-
dibus pulſus eſt. Tres immediatè pręcedentes conuentus perſeuerarunt ſub regimine
fratrum Francię vſq; ad reformationem conuentus Mechlinienſis, quę fuit facta an-
no Domini 1447. Hic denique conuentus, Antuerpienſi ciuitate in proprij Regis pote
ſtatem redacta, pręfati Parmenſium Principis opera, ac beneficio, noſtris fratribus reſti
tutus eſt, licèt nondum reſarcitus omnino, quorum triginta ibidem commorantur.

De conuentu Minoritico Delphis. Con. XII.

CONVENTVS Delphēſis cōſtruitur pro fratribus de Obſeruātia an. Dñi 1448.
inhabitaturq; ab ijſdē vſq; ad menſē Iuniū anni 1572. Quo inſtantibus hæreticis
hoſtibus, conuentuq; ad terram deiecto, è ciuitate quæ ad Batauos ſpectat, eiecti ſunt.

C

De conuentu Minoritici Gorcomij. Conu. XIII.

CONVENTVS Gorcomienſis ſimiliter fratribus Obſeruantibus ędificatur an-
no 1454. perſeueraruntq; in eo vſq; ad diem vigeſimum Iunij anni 1572. quo
inde ab hæreticis pulſi fuêre. Ex eodem conuentu paulò poſt nempe ſeptima Iulij,
pater Guardianus cum decem fratribus illuſtre ſubijt martyrium. Fuit in eadem
ciuitate, quæ Batauis paret, etiam cœnobium ſanctæ Claræ de prima Regula, & vnum
monaſterium ſororum tertiæ Regulæ Diui Franciſci. Quorum vtrumque ſimul cum
fratrum loco ruinę, truculentiſſimis hæreticis id maximè ſolicitantibus, ceſſit.

De conuentu Minoritio Alcmariæ. Conu. XIIII.

D CONVENTVS Alcmarienſis anno 1455. ēt fratribus de Obſeruantia cōſtrui-
tur: quē incoluerūt vſq; ad 23. Iunij anni 1572. Nā poſtridie ipſo ſcilicet die S. Ioā-
nis Baptiſtæ, P Guardianus Arendōk, cū quatuor ſocijs illuſtre teſtimoniū Chriſto præ
buit: eligens potius ignominioſè ad patibulū ab hęreticis ſtrāgulari, quàm Romanę fi-
dei ſinceritatē quoquomodo labefactare. Fuit ad męnia huius ciuitatis Batauię inſigne
cœnobiū Clariſſarū primę Regulę. Itē duo monaſteria Tertiariarū. In termino quoq;
huius oppidi, alia duo cęnobia eiuſdem inſtituti Edāmis videlicet, & Enchuſiæ. Quę
omnia hæreticorum feritate euerſa, ſacris virginibus haud ſine ignominia expulſis.

De conuentu Harlemij. Conu. XV.

CONVENTVS Harlemiēſis ab Harlemio Batauorum vrbe ſic nuncupatus ſi-
E militer conſtruitur anno 1455. quē incoluerunt fratres de Obſeruātia vſq; ad men
ſem Auguſtum anni 1572. Quo tempore vnà cum ſororibus ſanctę Claræ, quæ iſthic
etiam inſigne habebant cœnobium, multiſque alijs vtriuſque ſexus religioſis (erant
enim in eo oppido monaſteria viginti tria) omnes ab hæreticis expelluntur.

Deconuentu Minoritico Leouardiæ. Conu. XVI.

CONVENTVS Leouardienſis in Friſia conſtruitur fratribus de Obſeruantia
anno 1457. Perſeuerarunt ibidem vſq; ad feſtum Purificationis anni 1580. quo
die & ipſi expulſi ſunt rebus omnibus ſpoliati. Dicitur autem Leouardienſis à Leo-
uardia Friſię ciuitate, intra cuius muros præfato tempore fuerat conſtructus.

De conuen-

De conuentu Minoritico in Bootendal. Con. XVII. A

CONVENTVS Bootendalenſis iuxta Bruxellam in amœniſſimo regio nemore ſitus omninoq; delicioſus conſtruitur fratribus de Obſeruantia, anno à natiuitate Domini 1458. Euertitur ab hæreticis anno 1579. Quod abſque lacrymis dici nequit, cum contẽplationi aptiſſimus plurimos fratres ſanctitate cõſpicuos pepererit.

De conuentu Minoritico Montis Lucis. Con. XVIII.

CONVENTVS Montis Lucis, ſiue diuinæ gratiæ, prope Traiectum ad Moſam fratribus de Obſeruantia conſtruitur anno à natiuitate Domini 1458 Sed funditus ab hæreticis euertitur anno 1578. Quapropter habitatoribus deſtituitur.

De conuentu Minoritico Amſterodami. Con. XIX. B

CONVENTVS Amſterodamenſis ædificatur ſimiliter anno 1561. Ex quo profligãtur fratres 26. Maij poſtridie Trinitatis an. 1578. Sunt ibidẽ adhuc Clariſſæ, quæ licet multa ab hæreticis patiantur, piorum tñ munificentia ſuſtentatæ in regulari uita perſeuerant. Amſterodamum Batauorum ciuitas olim catholiciſſima fuit.

De conuentu Minoritico Vuerti. Con. XX.

CONVENTVS Vuertenſis ab Vuerto Batauа ciuitate ſic dictus cõſtructus fratribus de Obſeruãtia anno 1461. qui tamẽ ab hæreticis incendio & demolitione fœdatus fuerit, à fratribus noſtris, qui numero ſunt decem vſq; in hodiernũ diẽ inhabitãtur. Fundator eius fuit illuſtris D. Iacobus Comes Hornẽſis, ex illuſtri Cliuenſiũ Ducũ proſapia. Qui edificaro nouo caſtro, antiquũ caſtrũ fratrũ de Obſeruãtia vſui adaptauit, extructa ibidẽ inſigni eccleſia in honorẽ S. Frãciſci, ad cuius exemplũ & ipſe, ſpretis mundi diuitijs & luxu, regulã & habitũ B. Frãciſci aſſumpſit, q in Ordine perſeuerãs habuit filium Epiſcopum Leodienſem. In cuius primitijs, in cathedrali eccleſia S. Lãberti ſolemniter celebratis, F. Iacobus Epiſcopi pater Euãgelium deuotiſſimè decãtauit. C

De conuentu Minoritico Bergis. Con. XXI.

CONVENTVS Bergenſis ſupra Zomam etiam conſtructus fratribus de Obſeruãtia anno 1462 Euertitur ab hæreticis ipſo feſto Aſſumptionis B. Mariæ virginis anno 1578. Huius conuentus fundatores extiterunt illuſtriſſi. Marchiones Bergenſes.

De conuentu Minoritico Ameſfordiæ. Con. XXII. D

CONVENTVS Ameſfordienſis cui Ameſfordium Batauorum oppidum nomen indidit ſimiliter conſtruitur, anno à natiuitate Domini 1471. in eo manſerunt fratres vſque ad annum 1578. Quo à feriſſimis hereticis inde pulſi fuerunt.

De conuentu Minoritico Herentalij. Conu. XXIII.

CONVENTVS Herentalienſis ab Herentalio Batauo oppido nomen ſibi vſurpatus ædificatus an. Domini 1473. Euertitur ab impuriſſimis hæreticis an. 1577.

De conuentu Minoritico Bolſuardiæ. Con. XXIIII.

CONVENTVS Bolſuardienſis reformatur an. 1474. Profligantur fratres an. Domini 1577. Eſt aũt Bolſuardiç Friſie ciuitas, cuiuſq; muris hic locus circũſcribebatur. E

De conuentu Minoritico Campis. Conu. XXV.

CONVENTVS Campenſis ædificatur anno Domini 1478. inhabitatur vſque ad an. 1579. Quo à pluſquam Neronianis hçreticis fratres loco pelluntur.

De conuentu Minoritico Zierckzeæ. Conu. XXVI.

CONVENTVS Zierkcienſis vnitur cõuentibus fratrũ de Obſeruãtia an. 1489. quẽ incoluerunt vſq; ad v. Aug. an. 1572. Quo die loco cedere ab hereticis coacti ſunt.

De con-

A *De conuentu Minoritico Migdelburgi. Conu. XXVII.*

CONVENTVS Migdelburgēſis in habitatur à fratribus Conuentualibus à ferè ducentis annis, reformatur per Obſeruantes an. 1489. à quibus inhabitatur vſq; ad annum 1534. quo anno menſe Februario, capitur ciuitas à Principe Auriaco, omnia ſacra prophanantur ac diripiuntur, eccleſiaſtici omnes ſuis rebus ſpoliati, haud ſine graui contumelia profligantur. Eſt autem Migdelburgum inſulæ Zelandiæ munitiſſima vrbs, atque peropportuno, eoq; ampliſſimo portu nobilitatur, cōdecoraturq;.

De conuentu Minoritico Vltraiecti. Conu. XXVIII.

CONVENTVS Vltraiectenſis ab Vltraiecto Hollandica ciuitate ſic appel-
B latus à fratribus de Obſeruantia inhabitatur vſq; ad 12. Maij anni 1578. quo die, qui coniuratis catholici Regis hoſtibus ſubſcribere noluerunt, abire compelluntur. Quāobrē fratres noſtri in Regis officio perſeuerātes loco cedere ab hęreticis cogūtur.

De conuentu Minoritico Dordraci. Conu. XXIX.

CONVENTVS Dordracenſis reformatur anno 1502. incoliturq; à fratribus de Obſeruantia vſq; ad annum 1572. fuit ibi ſepultus ante ſummum altare venerādus pater Matthias Vvenſem Dordracenus, vir inſignis, hęreticorum inſectaor ſtrenuus, quartò huius Prouinciæ Miniſter, & Commiſſarius generalis Ciſmontanus. Obijt an. 1546. menſe Martio. Fuit quoq; in hac ciuitate monaſteriū ſororū tertiæ Regulæ D. Frāciſci, quod cū frarrū conuentu ruinæ, hęreticis eius auctoribus, ceſſit. Et Dordracū
C Holladorum ciuitas fortiſſima, quòd aquis, ijsq; dulcibus oīno inſtar inſulæ cingatur.

De conuentu Minoritico Dauentriæ. Conu. XXX.

CONVENTVS Dauentrienſis reformatur poſtridie ſanctorum Ioannis & Pauli martyrum, anno à natiuitate Domini 1569. ſub reuerendiſſimo patre fratre Angelo Auerſano Prouinciæ Terræ laboris alūno, ac ex Pij V. ſummi Pontificis mandato totius Belgij Minoriтarum Commiſſario apoſtolico, necnon Tranſienſium poſtea Archiepiſcopo. Inhabitaturque à decem religioſiſſimis patribus ac fratribus.

De conuentu Minoritico Harderuuich. Conu. XXXI.

HARDERVVICANVS conuentus ab oppido Harderuuich ſic nūcupatus
D eodem an. Dñi 1569. ſub pręfato apoſtolico Cōmiſſario fratre Angelo ab Auerſa reformatur, perſtatq; hæreticis ſibi negocium minimè faceſſentibus, in officio, & ab octo fratribus vel circiter inhabitatur. Et hæc quidē de hac florētiſſima atq; fęcūdiſſima añ 20. annos Prouincia, cui impijſſimi hæretici bellū ex profeſſo intuliſſe vidētur.

De conuentu Minoritico Ruræmundæ. Conu. XXXII

CONVENTVS Ruræmundenſis reformatur ſimilitet anno Domini 1569. die tertio Septembris ſub eodem patre Angelo Auerſano fundatus à quodam pio Comite Geldrenſi, qui ſuum caſtrum vertit in monaſterium, conferens Guardiano loci nonnullam etiam temporalem iuriſdictionem, quę durauit vſque ad annū ſupradictæ reformationis. Fuit autem ſuperioribus annis ex parte ab hæreticis Re-
E giſque catholici hoſtibus demolitus, atque habitatore deſtitutus, modò verò per Dei gratiam quodammodo refectus ab octo fratribus, vel circiter incolitur.

LOVANII duo ſanctimonialium monaſteria adhuc perſeuerant; vnum anno Domini 1516. à generoſa domina de Beloys erectum fuit, & Clariſſis Vrbaniſtis oblatum; alterum à generoſa domina de Ceruia, Marchioniſſa Arſchotana extitit constructum an. à natiuitate Domini 1530. quod Annunciatarijs ſororibus deſeruit.

IN ciuitate Bruxellarum altera duo monaſteria ſed Clariſſarum reperiebātur; Vnū eſt dirutū: Alterū verò adhuc extat, inhabitaturq; à 50. Clariſſis de prima Regula.

A
PROV. AL
GARBIORV
Antiqua huius Regni
ſtemmata

PROVINCIA
ALGARBIORVM.

A ALGARBIORVM Prouincia Regni Portugaliç limites non tranſgre-
ditur, ſed ijs omnino circunſcribitur. Defluxit autem ex Portugaliç Pro-
uincia, quam ſui parentem ſuſcipit & venetatur, à qua tamen procedēs,
Prouinciæ nomen, anno à partu Virgineo 1533. ad inſtantiam eius Re-
gis, qui tunc Luſitanicæ clauum tenebar, ſibi aſciuit. Cuius quidem ma-
ius ſigillum imaginem beati Ioannis Euangeliſtæ ſpheræ innixam, ſequenteſq; literas
imprimit: SIGILLVM. MINISTRI. PROVINCIÆ. ALGARBII.
Conſtat præterea hæc Prouincia ex 30. fratrum cœnobijs, atq; ex 22. ſanctimo-
nialium monaſterijs. Inter quæ ptincipatum cùm obtineat id, quod Olyſipponis,
ſub titulo ſanctæ Matiæ de Ieſu, conſurgit, ne ordo atque debita ſeties prætermit-
B tatur, ab eo nobis exordiendum erit. Idcirco huic Prouinciæ ipſiſſimam maioris
ſigilli imaginem præponendam volui, nempe diuum Ioannem Euangeliſtam ſpherę
innixum, atq; 5. caſtra, quòd ea ſint Regni Algarbiorum ſtemmata atq; inſignia.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Denxabregas. Conu. I.

VT deuotiſſimi Princeps Regni Portugaliæ, quibus cognomen Ataides fuit, ſpe-
cimen aliquod ſuæ deuotionis erga B. P. Franciſci Ordinem ederent, emptum
à patribus Benedictinis ex proprijs facultatibus fundum, anno Domini 1459. fra-
tribus noſtris ad Minoritici vnius conuentus ædificationem contulerunt. Accedenti-
C bus tum demum piorum Chriſti fidelium eleemoſynis, ſacra hæc domus in honorem
beatiſſimæ virginis Mariæ de Ieſu Denxabregas tēporis ſucceſſu, non longè à nobi-
liſſima ciuitate Olyſippone, in præmemorato fundo conſtructa extitit. Rex verò Al-
phonſus, qui tunc Regno Portugaliæ imperabat, 9. Franciſcanos fratres, quorū vita
omnibus maximè probabatur, ex inſula Tertia, ſiue (vt alijs placet) Aſturū, euocauit,
qui paratam ſibi domum deinceps incolerent. Quorum bonus odor, ſanctimoniæ no-
men, inculpatæq; vitæ fama cùm magis ac magis per totum Regnum indies diuul-
garetur, plures viri Deo deuoti ex proprijs patrimonijs ijſdem fratribus, eorumq; ſuc-
ceſſoribus monaſteria diuerſis in locis ædificari curarunt. Quo tamen factum eſt, vt
D pluribus ſibi inuicem ſuccedentibus ſacris domibus, noua nobis Prouincia prodierit.
Habitant autem hoc in monaſterio 60. fratres, quorum duo 14. ſtudentibus Philo-
ſophiam pręlegunt. Nec tamen noſter hic conuentus ſacris ſanctorum reliquijs caret,
cùm penes ſe debita cum reuerentia tria ſanctorum capita fideliſſimè aſſeruet. Quæ
ſibi olim ſereniſſima Portugaliæ Regina Catharina, quæ Ioannis III. eiuſdem Por-
tugaliæ Regis vxor fuit, dono dedit. Quibus etiam alterum ex pedibus B. P. F. An-
dreæ de Spoleto Franciſcani, qui in ciuitate Feſiana apud Mauros pro Ieſu Chriſti
fide proprium ſanguinem fudit, ac glorioſo martyrio coronatus eſt, adiunxit.

De conuentu S. Antonij prope oppidum Torreſuedras: Conu. II:

E PRÆCEDENTIVM Principum deuotionem in Franciſcanam familiā imi-
tatus ſereniſſimus Portugaliæ Rex Alphonſus V. anno à Chriſto Saluatore na-
to 1470. ex domeſticis facultatibus, hoc cœnobium, B. P. Antonio ſacrum, in oppido
Torreſuedras vulgariter nuncupato, quod ad diœceſim Olyſipponenſem ſpectat, ædi-
ficari iuſſit. Quod tamen fratres (qui vt plurimum impræſentiarum 30. ſunt nume-
ro) ex literis apoſtolicis, anno Domini 1474. datis, ac in huius loci archiuis aſſeruatis
acceptarunt. Floruit autem ſacra hæc domus à ſui erectione ſumma pietate, atq; ſan-
ctitate: imò & ſtudio Gtammaticali, quo iuniores fratres ibidem apprimè imbuuntur.

De conuentu S. Bernardini prope oppidum Atonguia. Conu. III. A

EST in Archiepiſcopatu Olyſipponẽſi oppidum, quod Luſitano idiomate Atonguia da Balea nuncupatur, apud cuius mœnia 3. huius Prouinciæ fratres Reformati, ex eleemoſynis vndequaq; emendicatis, pręcipuè verò ex liberalitate inclytorum dominorum, quibus Ataides cognomen fuit, anno redemptionis humanæ 1451. hanc ſacram domum, quam 16. fratres incolunt, à primis fundamentis ad apicem vſq; in diui patris Bernardini honorem ædificari curarunt. Viguit autem hoc in loco ſemper quidam cultus diuini zelus, quędamq; religio inculpata, ita vt plures patres Deo gratos nobis pepererit. Quorum primus fuit beatus pater Alphonſus de Taide, qui, cùm eſſet præfati oppidi Atonguię da Balea Dominus temporalis, mundo eiuſq; diuitijs renuncians, Franciſcanum habitum induit, illiq; adeò ſe conformauit, vt in B ſanctiſſimum virum emerſerit. Obijt verò beatus hic pater Alphonſus in Prouincia Pietatis, attamen eius corpus ad hoc monaſterium delatum eſt, vbi in Domino requieſcit; pluraq; miracula diuina virtute, in circunuicinorum populorũ beneficium, in dies edit. In huius verò loci capitulo ſepultus eſt venerabilis quidam pater Petrus de Clauibus (vulgò de Chiaues) qui ſicut in vita moribus reſplenduit, ita quoque in morte fama emicat. Nam ab omnibus ſanctus, Deoque charus reputatur. Vnus eſt hic locus ex huius Prouincię monaſterijs, quę Reformationi deſeruiũt, obſequũturq;.

De conuentu boni Ieſu prope pagum Peniche. Conu. IIII.

DESERVIT quoq; Reformationi huius Prouinciæ conuentus hic, ſanctiſſimo atque bono Ieſu dicatus, nec non prope pagum Peniche materna Luſitanorum C lingua dictum ſitus, qui ad Archiepiſcopatum Olyſipponenſem ſpectat. Qui quidem conuentus, anno à mundi redemptione 1452. ex fidelium eleemoſynis, opera tamen fratrum, conſtrui cœpit: licèt liberalitate pientiſſimi viri domini Ludouici à Taide, qui apud Indos Orientales Portugaliæ Regis vices aliquando geſſit, ibidemq; mortẽ obijt, maiori ex parte promotus ſit, abſoluiq; debeat, ſi tamen teſtatoris voluntas adimpleatur. Qui moriens teſtamento cauit, vt is locus ſuis ſumptibus ab eius hæredibus atq; ſucceſſoribus omnibus ſuis numeris abſoluatur. Quapropter eius cadauer ex Indis ad hunc locum, in quo & honorificè ſepultum eſt, transferri voluit: vnde & patroni nomen ſibi, ſuiſq; poſteris meritò obtinuit. Nec diſſentiunt hæredes à teſtatoris præcepto, cùm omni adhibita diligentia ad operis conſummationem tendant. Habitant tãdem in hac ſacra æde duodecim tantùm religioſiſſimi fratres Reformati. D

De conuentu S. Antonij prope oppidum Caſcaes. Conu. V.

TERTIVS fratrum Reformatorum huius Prouinciæ conuentus, licèt 5. in ordine exiſtat, eſt is, qui prope oppidum Caſcaës vulgò dictum, Archiepiſcopatus Olyſipponenſis, in honorem ſancti P. Antonij de Padua, conſtructus eſt. Ad cuius ædificationem, deuoti eius oppidi accolę quicquid opus fuit, liberaliſſimè contulêre. Huius verò loci eccleſia licèt maiori ex parte à fratribus ipſis, qui 16. ſunt numero, ædificijs atq; ſacris ſacellis ditata fuerit, eremitorium olim, diuo Roccho dicatum, præextitit. Cœpit hic locus ædificari circa annum à mundi redemptione 1570.

De conuentu beatiſſimæ Mariæ de Succurſu. Conu. VI. E

CONSTITERAT olim in meditullio eorum pagorum, quorum alteri Luſitanicè Aldea Galega, alteri verò Alconchete nomen eſt, Archiepiſcopatus verò communis nempe Olyſipponenſis, ſacra quædam ædes, in honorem S. Mariæ de Succurſu ædificata, quam cùm circunuicini populi ſolemniori atq; religioſo cultu excultam cuperent, in iuſtum fratrum conuẽtum eam promouere curarunt. Itaq; collatis in medium communibus facultatibus, hoc negocium religioſo admodum viro, atq; P. F. Gaſpari de Cuba huius Prouinciæ alumno commiſêre. Qui tandem eorum pijs votis annuens iniunctum ſibi munus fideliſſimè, imò & liberaliſſimè exequutus eſt: ita vt eam infra pauci temporis ſpatium, circa annum Domini 1572. ad finem

A ad finem vſque perduxerit. Hoc tamen in monaſterio, quod decem tantùm fratres
inhabitant, plura opera, eaq; mirabilia, quorum aliqua hic ſubijciemus, ad inuoca-
tionem ſanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ Deus opt. max. operari dignatus eſt, indiesq;
operatur. Accidit, dum Antonius quidam Lopetius, huic loco vicinus, deuotionis er-
gò lapides ad huius operis promotionem in propria cymba deferret, vt elapſus lapis
caput cuiuſdam collaborantis grauiſſimè ſua ruina læderet, ita vt miſerum corpus
vitalibus ſpiritibus ad horam priuatum fuerit. Concurrentibus verò circunſtantibus
ad orationem, qui occubuerat, illæſus omnino ſurrexit. Hieronymus etiam à ſancta
Maria, qui ſua quadriga, atque opera fratribus ædificantibus abſque mercede ex pe-
culiari quadam deuotione adeſſe cōſueuerat, cùm xj. cal. Aprilis, anni Domini 1576.
obuium quendam nobilem ex equo elapſum rota ſui currus onuſti lethaliter peſſun-
B daret, dum vterque ad inuocationem ſanctiſſimæ huius virginis Mariæ occurrit, peſ-
ſundatus homo abſque læſione aliqua, admirantibus id maximè omnibus, euaſit;
ſeque ex tempore templo huic ſancto, Deo eiuſq; genitrici gratias redditurus, præ-
ſentauit. Aſſeruatur hoc in monaſterio, maxima tamen cum reuerentia, caput ſan-
cti Martiani martyris, cui adiunctæ ſunt aliæ plures ſanctorum reliquiæ. Quas omnes
ſereniſſima Catharina Ioannis eius nominis III. Luſitanorum Regis vxor, ex pia
quadam deuotione ac pietate, qua in hunc locū, eiuſq; accolas ferebatur, elargita eſt.

De conuentu S. Franciſci prope oppidum Setuual. Conu. VII.

CVM deuotiſſima fœmina Marianez Scholaris, Ioannis quondam Scholaris, qui
Ferdinandi Portugaliæ Regis Fiſcus fuit, legitima filia, fundum ad cuiuſdam
C conuentus ædificationem contuliſſet, fratres ex eleemoſynis circumquaq; coacetua-
tis, hoc monaſterium, ſeraphico patri Franciſco ſacrum, non procul à nobiliſſimo op-
pido, cui Luſitanica lingua Setuual nomen indidit, circa annum Dominicæ incarna-
tionis milleſimū quadringenteſimum decimum conſtrui curarunt. Quia verò prædi-
cta Marianez pręter collatum ſolum, ſacellum etiam vtcunq; ſpecioſum hac in domo
erexit, ſibi ſuisq; poſteris patroni nomen vſurpauit. Commorantur denique hoc in
monaſterio, quod ad diœceſim Archiepiſcopatus Olyſipponenſis attinet, viginti Frā-
ciſcani fratres, qui aliquas ſanctorum reliquias penes ſe debito in honore habent.

De conuentu S. Franciſci Ebora. Conu. VIII.

D SVNT qui aſſerant hoc monaſterium, diuo patri Franciſco ſacrū, quod intra mœ-
nia Eborenſis ciuitatis conſurgit, quoſdam venerabiles patres Gallecos, atq; ſocios
ſeraphici patris noſtri Frāciſci ſui authores habuiſſe, quibus adſtipulari videtur ſepul-
crum ad læuam eius portæ, quæ ex eccleſia clauſtrum ingredientibus occurrit, erectū,
in quo prędictorum patrum Gallecorum oſſa recondita aſſeruantur. Quicquid tamen
ſit, locus hic olim ad patres Conuentuales Franciſcanos pertinuit, quorū plurimi, cùm
doctrina ſingulari, tum quoq; pietate claruerunt. Sed ijs ex mandato ſummi Pontifi-
cis Leonis X. cuius apoſtolicæ literæ in huius loci archiuis aſſeruantur, aliò ire iuſſis,
ad Franciſcanos Obſeruantes, opera atque inſtantia ſereniſſimi Emanuelis tunc Por-
tugaliæ Regis deuolutus eſt. Quod (ni fallor) circa annum Dominicæ incarnatio-
nis 1548. euenit. Hoc tamen in monaſterio, quod plerunque ſexaginta incolunt fra-
E tres, ſubſequentes cuſtodiuntur apoſtolicæ literæ. Nempe bulla vnionis fratrū Ordi-
nis Minorum data à Leone X. Pont. max. Et alia contra Apoſtatas venientes in curiā
Romanam, vel impedientes bullam abſque conſenſu Commiſſarij. Et alia lata contra
occultantes ſuos defectus in profeſſione, cùm ſint interrogati. Qua etiam cauetur, vt
huiuſmodi farinæ fratres propter veritatis taciturnitatem expelli poſſint. Et alia da-
ta ab Alexandro IIII. ſummo Pontifice, de non exhibenda canonica portione de
his, quæ nobis legantur. Et alia Benedicti XI. vt fratres poſſint prædicare, & admini-
ſtrare Pœnitentiæ ſacramentum. Sunt & aliæ indulgentiæ à ſummo Pontifice Ale-
xandro VI. huic monaſterio conceſſæ in fauorem ſacrorum ſtigmatum beatiſſimi
patris noſtri Franciſci, quibus inſerta quoque eſt excommunicatio in eos, qui vel in
toto, vel in parte, in præfata ſacra ſtigmata dicterijs inſurgere præſumpſerint.

De conuentu S. Antonij prope oppidum Alcazeredoſal. Conu. IX. A

EST oppidum in Archiepiſcopatu Eborenſi, cui materna Luſitanorum lingua Alcazeredoſal nomen eſt, intra cuius muros conuentus hic, beato patri Antonio de Padua ſacer, conſurgit: qui quidem conuentus ex emendicatis piorũ virorum eleemoſynis, circa annum Dominicæ incarnationis 1524. ædificari cœpit, iiſdemq; auſpicijs. Ne verò cęteris huiuſce Prouinciæ conuentibus cedere videretur, ſequentibus ſanctorum reliquijs honeſtatur: quas Petrus Maſcharenius eiuſq; legitima vxor in ſacello, ſuis ſumptibus affabrè ſumptuoſiſſimeq; ædificato, aſſeruandas curarunt. Nempe quoddam caput vnius ex 11. millibus virginum; Et alter ex denarijs, quo Chriſtus generi humani Saluator atq; Redemptor à proditore Iuda Iudęis venditus eſt. Et pars ligni ſanctiſſimæ crucis eiuſdem Chriſti Domini. Et vnus ex pilis ſanctiſſimæ barbę Saluatoris Chriſti. Tandem præfatum ſacellum innumeris gaudet indulgentijs ſibi à Vicarijs Chriſti conceſſis in fauorem ipſum piè accedentium. Habitant hoc in conuentu viginti fratres, qui fideliſſimè Deo ter optimo max. famulantur. B

De conuentu ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Gratijs. Conu. X.

INCLYTVS, ac perdeuotus Ioannes Maſcharenius eorum Velitum Dux, qui Cuſtodiæ sereniſſimorum Emanuelis, atq; Ioannis II. Portugaliæ Regum inuigilabant, hoc cœnobium, ſanctiſſimæ Marię de Gratijs ſacrum, intra ſepta eius oppidi, quod vulgò Montemaiorò nouò dicitur, attinetq; ad diœceſim Eborenſem, ex domeſticis facultatibus à primis fundamẽtis, circa annum Domini 1547. erexit: quod tamen nondum abſolutum eſt, ſed expenſis ſucceſſorum eius abſoluendum venit. C Vnde & iure optimo ius huius loci patronatus penes eos manet. Commorantur interim in eo 20. fratres. Primi tamen huius loci habitatores, atq; promotores fuêre miræ ſanctitatis, atq; religionis pater frater Chriſtophorus de Alcazere, & F. Ioannes Narachius, quorum corpora ibidem requieſcunt, animæ verò ab omnibus eius patriæ accolis, ob eorum inculpatam vitam, beatę exiſtimantur. Iuxta locum verò ſacro Euangelio decantando deſtinatum, nempè ad ſummi altaris ſiniſtrum cornu maxima cum reuerentia caput B. Apoſtoli Philippi cuſtoditur. Ad dextrum autem eiuſdem ſummi altaris latus, quod pronunciandæ epiſtolæ deſeruit, cuiuſdam incogniti martyris caput alterum aſſeruatur. Quorum gratia fideles hunc locũ à primis veſperis diui Apoſtoli Philippi vſq; ad ſecundas accedentes innumeras aſſequuntur indulgentias à plurimis ſummis Pontificibus conceſſas. Ne autem alicui de his ſactis D pignoribus dubitandi locus relinqueretur inclytus Ferdinandus Martinez Maſcharenius, qui in ſacro œcumenico Tridētino Concilio pro Portugalię Rege legatione functus eſt, quiq; liberalis eorum collator extitit, teſtimoniales literas ſibi adiunxit.

De conuentu S. Franciſci Eſtremoz. Conu. XI.

HOC monaſterium, B. P. Franciſco ſacrum, quod muris oppidi Eſtremoz vulgò nuncupati cingitur, attinetq; ad Archiepiſcopatum Eborenſem, ob eius vetuſtatem, atq; fratrum incuriam ſui fundatoris vel ſuæ fundationis tempus nobis oſtendere nequiuit. Solers tamen indago ipſum aliquando ad Prouinciam ſancti Iacobi pertinuiſſe prodidit. Cũm autem aliquandiu à Franciſcanis patribus Conuentualibus occupatus extitiſſet, iis ex mandato sereniſſimi Regis tunc Portugaliæ clauum E tenentis, anno à mundi redemptione 1542. aliò migrare iuſſis, ad Franciſcanos Obſeruantes translatus eſt. Quem tamen vt plurimum 35. fratres incolunt. Viguit autem perpetuò in ſacra domo maxima religio, maximaq; Franciſcanæ Regulæ Obſeruantia, quam Deus opt. max. accepto ferens etiam viſibilibus ſignis comprobauit. Nam deficiente ſemel pane, cùm diſpenſator domus vnde acquireret minimè haberet, pręrriſtitiaq; ſedens ſe ſomno dediſſet, ecce diuinitus repletæ panibus menſæ apparuerunt. Quibus & fratrum fami ſatisfactum, & plurimis conuicinorum populorum infirmitatibus occurſum eſt. Qua deniq; re per fratres, atq; ſæculares cognita, inde maximæ gratię Deo miſericordiarum, omniumq; bonorum largitori obuenerunt.

A *De conuentu S. Franciſci Iuliæpacis.* *Conu. XII.*

VT ex diuerſis ſcripturis, ſparſis tamen colligere potuimus domus hæc, ſeraphico P. Frãciſco dicata, quę Iuliæpacis Archiepiſcopatus Eborenſis conſurgit, plures ſui promotores agnoſcit. Nam eius fundum ſereniſſimus Dionyſius Portugaliæ Rex, ob nimiam pietatem, atq; beneuolentiam, qua ſeraphici Franciſci Ordinem proſequebatur, ad conuentus ædificationem liberaliſſimè contulit. Ciues verò Tulienſes, quod reliquum eſt operis ſuis facultatibus atq; eleemoſynis promouerunt. Certum tamen ædificationis tempus, licèt liquidò non conſtet, colligitur ex quibuſdam indulgentijs à reuerendiſſimo quodam ſancti Iacobi Archiepiſcopo in huius operis fauorem conceſſis, hunc locum ante annum Domini 1348. exordium B habuiſſe. Vnde etiam nobis coniectare licet ipſum ad Prouinciam ſancti Iacobi aliquando pertinuiſſe. Qui quidem patrum Conuentualium Franciſcanorum iuri aliquando ſubiacuit, ſed ab anno à Chriſto Saluatore nato 1542. Franciſcanis Obſeruãtibus paret. Non aſpernatur Dominus Deus vota, & preces fidelium hunc locum accedentium, quinimo in quodam egregio ſacello, diuo Ludouico Epiſcopo ac Ordinis Minorum dicato, illis plura beneficia præſtare dignatur. Habitant tandem hoc in monaſterio quadraginta fratres, qui die noctuq; fideliter diuinis incumbunt laudibus.

De conuentu S. Antonij de Serpe. *Conu. XIII.*

CONVENTVS hic, beato patri Antonio de Padua ſacer, qui in oppido Serpe Luſitanicè dicto diœceſis Eborenſis conſurgit, nihil nobis memoria dignum C prodit, niſi quod à ſereniſſimo pariter ac deuotiſſimo Emanuele Portugaliæ Rege, qui ſeraphicum B. P. Franciſci Ordinem maxima humanitate, pietate, atq; fauore, quoad vixit, proſequutus fuit, circa annum humanæ redemptionis 1520. conſtructus extiterit. Quem nihilominus viginti fratres diuinis laudibus intenti, pijsque oppidanorum eleemoſynis, illis liberaliter collatis, ſuſtentati iure optimo occupant.

De conuentu S. Franciſci de Moura. *Conu. XIIII.*

CVM ſereniſſimus, atq; pientiſſimus Ioannes III. Portugaliæ Rex, ob eius ſingularem affectum in Franciſcanam familiam, huius Prouinciæ fratribus ad cuiuſdam conuentus ædificationem ſyluulam quandam contuliſſet, illi, ea per Procuratorem diuendita, ex pecunijs inde obuenientibus huic monaſterio, quod muris D oppidi Mouræ Archiepiſcopatus Eborenſis circunſcribitur, initium dedère circa annum Dominicæ incarnationis 1547. Quod licèt aliquot fecerit progreſſus, nondum tamen abſolutũ eſt. Quapropter 20. fratres ſui habitatores incommodè ſatis continet.

De conuentu Dominæ noſtræ de Pietate Meſcranæ. *Conu. XV.*

NON venit aſpernanda, ſed potius magnis encomijs commendanda, deuotio inclyti ſimul atq; pijſſimi viri Laurentij à Sylua, qui cum Olyſipponis Gubernatorem ageret, ex peculiari patrimonio huic cœnobio, quod in laudem ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Pietate ſumma veneratione à fidelibus colitur, anno Dñi 1570. prope pagum Meſerana à Luſitanis nuncupatum feliciſſimũ initiũ dedit, temporisq; E progreſſu finem impoſuit, ita vt 10. fratres Recollectos ſui accolas facillimè capiat.

De conuentu Dominæ noſtræ de Martyribus Aluiti. *Conu. XVI.*

RECOLLECTIONI quoque ſiue reformationi huius Prouinciæ inſeruit is conuentus, qui prope oppidum Aluito à Luſitanis nuncupatum Eborenſis Archiepiſcopatus in honorem beatiſſimæ Dominæ noſtræ de Martyribus exurgit; qui cum olim intra eremitorij fines teneretur, ſub eodem titulo, expenſis atque munificentia inclyti ac deuotiſſimi cuiuſdam Baronis Aluitenſis, in iuſtum conuentum euaſit. Cœpit autem (vt nos certiſſima docent teſtimonia) exordium ſumere, anno à Dominica natiuitate 1534. diuino tandem in eo, cum maxima populi ædificatione vacant obſequio quindecim patres ac fratres huiuſce Prouinciæ reformati.

De conuentu S. Franciſci Miræ. *Conu. XVII.* A

QVANTVM temporis diuturnitas, hominumq; vecordium incuria, qui vel literis mandata contemnunt, vel ea quæ poſteris neceſſaria ſunt, ſcripto tradere negligunt, viris curioſis obſint, vel hinc ſaltē colligi poteſt. Cùm enim conuentus hic, beatiſſimo patri Franciſco dicatus, atq; in oppido de Mira Luſitanicè dicto Archiepiſcopatus Eborenſis ſitus, aliquādo initium ſumpſerit, ſuiq; authorem habuerit, nulla tamen adhibita diligentia, id vel ex ſeniorum traditione, vel ex aliquo ſcripto archiuis commiſſo inueſtigari potuit. Quamobrem & fundatoris, vel fundatorum nomen, & fundationis tempus ſilentio nobis prætereunda veniunt. Hoc nihilominus nobis certiſſimum eſt hunc videlicet locum correctioni, diſciplinæ atq; regimini patrum Franciſcanorum Conuentualium aliquando ſubiacuiſſe, & ab ijs in illa generali eorum reformatione facta per fel. rec. Pium V. Pont. max. anno à Chriſto Saluatore nato 1567. ad Franciſcanos Obſeruantes emanaſſe. Qui quidem locus adeò rimis patebat, vt omnimodam ruinam breui facturam minaretur. Quapropter diuenditis ex indulto pontificio per Obſeruantium Procuratorem eius annuis redditibus, anno Domini 1577. ex integro reſtitutus eſt: Ita vt non aliquando antiquum, ſed eum ſemper nouum fuiſſe facillimè iudicares. Suſpiciunt, ac tamquam ſui patronos beneficos venerantur huius ſacræ domus fratres, qui numero ſunt 16. inclytos Comites præfati oppidi Miræ, quos ſibi promptiſſimos in omni neceſſitate experiuntur. B

De conuentu S. Antonij de Cines. *Conu. XVIII.*

CVM homo quidam inter criſpantes feri maris vndas cymbula vectus nihil aliud præter naufragium operiretur, ac tandem ad ſcopulos alliſus altiſſimis rupibus hæſiſſet, ſe glorioſæ virgini Mariæ, atq; B. P. Antonio de Padua ex intimis præcordijs commendās, eorum fauore & beneficio à tanto diſcrimine ereptus eſt. Quod cùm eius patriæ incolis innotuiſſet, eremitorium quoddam rupibus ipſis imminens erigere cœperunt, quod tamen ad finem, refrigeſcente primo illo motu, minimè perduxerunt. Qua deniq; re per Franciſcanos quoſdam fratres, qui ex Caſtellæ partibus ad hoc Regnum appulerant, vt primùm cognita, tantopere conuicinos illos populos ſuis exhortationibus atq; ſacris concionibus, ob intermiſſum opus, carpſerunt, vt ad vnius conuentus ædificationem illos compulerint. Inter quos nobilis atque deuotiſſimi Georgij Hurtado in Franciſcanos beneuolentia, atq; affectus maximè enituit. Is enim huic conuentui, B. P. Antonio de Padua ſacro, qui in oppido Cines Luſitanicè dicto Archiepiſcopatus Eborenſis ſedem obtinet, anno Dominicæ natiuitatis 1504. ex proprijs facultatibus felix initium dedit: atq; in cauſa fuit, vt reliquus populus, tāto exemplo excitatus, quod ad eius perfectionem deſiderabatur, liberaliſſimè præſtaret. Inhabitatur hic locus à 10. fratribus, qui Deo fideliſſimè obſequuntur. C D

De conuentu ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Laureto. *Conu. XIX.*

NON longè ab oppido, cui nomen Diuus Iacobus eſt, metropolis verò Eborenſis ciuitas, communibus ſumptibus perdeuotæ eius communitatis, cui non modica laus in Eccleſia Franciſcana eſt, hoc monaſterium in honorem atq; laudem ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Laureto, circa annum humanæ reparationis 1505. ædificatum fuit. In quo ſexdecim fratres communem religioſamque vitam ducunt. E

De conuentu S. Franciſci apud Portum Lætum. *Conu. XX.*

SI indicijs, atq; manifeſtiſſimis ſignis fidem adhibere liceat ex inſignijs portæ huius conuentus imminentibus, quorum baſi ſequentes literæ ſubſtant: *Dominus Dionyſius Portugaliæ Rex ædificauit hoc monaſterium*, facillimè edocemur, hunc locum, qui muris ciuitatis Portus Læti circuncingitur, præfatum ſereniſſimum Dionyſium Portugaliæ Regem ſui authorem habuiſſe. Sed quo tempore, cuiusq; ſummi Pontificis auctoritate id contigerit, omni adhibita diligētia, inueſtigare nō potuimus. Hoc tamen in propatulo eſt hoc videlicet cœnobium olim ad patres Conuentuales perri-

A pertinuiſſe,atq; ab ijs anno à Chriſto Saluatore nato 1542. ad Obſeruantes, quorũ 30.
ibidem commorantur tranſlatum fuiſſe. Cuſtodiuntur tandem hoc in loco pars ligni
ſanctiſſimç crucis, & altera ex ſpinis,quibus ſacrũ caput Ghriſti Saluatoris noſtri redi-
mitum punctumq; fuit. Ad quas quidem ſacras reliquias inuiſendas ex omnibus ferè
plagis Regni Portugaliæ Chriſti fideles maxima cum deuotione confluunt. Qui etiã
earum ſuffragium plurimis in neceſſitatibus, per Dei miſericordiam, experiuntur.

De conuentu S. Antonij prope Campum maiorem. Conu. XXI.

VENERABILIS maximeq; religionis pater frater Georgius de Pama Luſi-
tanus,indulto Alexandri VI. Pont.max. dato Pontificatus eiuſdem anno ſecun-
do ſibi fauente,hunc locum,beato patri Antonio de Padua ſacrum,ex eleemoſynis cir-
cumquaq; emendicatis, intra ſepta oppidi Campi maioris Eluenſis Epiſcopatus con-
B ſtrui fecit. Sed cùm in eius exordio humili quadam ſtructura contentus fuiſſet,ſuppe-
tentibus poſtea pro voto rebus neceſſarijs, ipſum in meliorem atq; auguſtiorem for-
mam redegit, ita vt commodiſſimè viginti fratres ſui habitatores capere poſſit. Nec
ſilentio prætereundum exiſtimo, id quod præfatus pater Georgius de Pama, à prædi-
cto ſummo Pontifice Alexandro VI. quoque impetrauit. Conceſſit ſiquidem ex apo-
ſtolica auctoritate,vt ſibi liceret & fratres aliunde venientes recipere,& receptos,quã-
do vellet remittere. Præterea vt nulli Ordinario prçlato,prçterquam ſummo Ponti-
fici,parere teneretur. Optimum tamen de ſe circumadiacentibus populis, tum ipſe,
tum ſibi ſubditi fratres odorem dedêre, quare ab ipſis ſummopere diligebantur.

De conuentu S.Franciſci Oliuentiæ. Conu. XXII.

C CVM inclytus Ferdinandus Meneſius Marchio Villæregiæ fundum, ſeu ſolum
ad cuiuſdam conuentus conſtructionem liberaliter elargitus eſſet, eius affinis
Aluarus Meneſius ex domeſticis facultatibus in eodẽ ſolo, non longè ab oppido Oli-
uentia Epiſcopatus Eluenſis hanc ſacram ædem in honorem ſeraphici patris Franci-
ſci,circa annum Dominicæ incarnationis milleſimum quingenteſimum, à fundamẽ-
tis ad apicem vſque liberaliſſimè promouit. In qua plerunque 20.conuiuunt fratres.

De conuentu S.Franciſci Tauiræ. Conu. XXIII.

CVM religioſus arctiorisq; vitæ cupidus pater frater Petrus Conymbricenſis in
Obſeruantum fratrum Franciſcanorum vitam, atque viuendi modum maximè
D anhelaret,ex conceſſione prçuia Leonis X.Pont.max.anno à mundo redempto 1517.
hanc ſacram ædem,cui ſedes intra mœnia ciuitatis Tauiræ Epiſcopatus Algarbiorũ,
beatiſſimo patri Franciſco dicatam,à patribus Franciſcanis Conuentualibus,quibus
tunc parebat, ad Obſeruantes cum viginti tribus fratribus eius accolis feliciſſimè
tranſtulit.Licèt hic locus auguſtus ſatis ſit,apprimeq; conſtructus,non tamẽ,ex craſ-
ſa fratrum negligentia,certum ſui authorem,ſiue certum ſuç fundationis tempus no-
bis pandere potuit. Ipſum nihilominus viginti fratres quietiſſimè ſatis inhabitant.

De conuentu S.Franciſci Farcàm. Conu. XXIIII.

OB ſingularem beneuolentiam, qua nobilis vir Noneſius Rodericus Barreto na-
tione Luſitanus Franciſcanum Ordinem proſequebatur, ſacrum hoc monaſte-
E rium,beatiſſimo patri Franciſco dicatum, circa annũ Dominicæ incarnationis 1534.
intra ſepta ciuitatis Farcàm Luſitanicè dictæ Epiſcopatus Algarbiorum à fundamẽ-
tis ad apicem vſq; ædificari iuſſit. In quo vt plurimùm 20. fratres moram trahunt.

De conuentu B.Mariæ de Stella de Maruaò. Conu. XXV.

NIHIL certius de huius ædis fundatore, atque fundatione, ob cauſas retrò di-
ctas,tradere poſſumus,præter id quod in vulgus fertur, atq; certiſſima eaq; an-
tiquiſſima traditione receptum eſt. Quod videlicet conuentus hic ex fidelium elee-
moſynis extructus fuerit. Cùm enim (vt firmiſſimè, conſtanterq; aſſeritur) paſtor
quidam oues ſibi creditas ad radices huius montis (conſiſtit ſiquidem hoc cœnobium
in cacu-

in cacumine editi cuiuſdam montis) paſceret, ac lucem quandam in modum ſtellæ A micantis in cliuo eius montis ſæpius fuiſſet conſpicatus, inuſitatam illam claritatem quominus viſurus iugulum petijt. Quo cùm perueniſſet imaginem glorioſæ Dei genitricis Mariæ affabrè depictam, ac ſupra modum ſpecioſam ſub quodam lapide præter ſpem inuenit. Quam humiliter veneratus ſecumq; deductã populo viciniori oſtendit, reiq; euentum narrauit. Ille verò imaginis pulchritudine attractus, atq; magnitudine miraculorum quæ indies ab ipſa patrabantur incitatus, ędiculam quandam atq; domicilium ſibi contiguum ex communibus facultatibus ædificari, Fráciſcanisq; fratribus tradi curauit. Sed cùm indies magis magisq; Deus ter opt. max. in loco ad illius deuotę imaginis inuocationem plura tum incolis, tum quoq; peregrinis eò confluentibus beneficia præſtaret, adeò populorum deuotio creuit, adeoq; eleemoſynæ ſuppetebant, vt non ita poſt multum temporis eccleſia ipſa, atque ſibi annexum cęnobium B in tantum dilatata fuerint, vt commodiſſimè vigintiquinq; fratres Minores, qui diu noctuq; obſequio Chriſti Domini, eiusq; ſanctiſſimæ genitricis vacant, capere poſſint. Exiſtit autem locus hic, qui aliquando ad Portuenſem Cuſtodiam pertinuit, beatæ Mariæ virgini de Stella ſacratus. Eſt præterea in nobili ciuitate Conymbrica collegium quoddam in honorem diui patris Bonauenturæ erectum, quod omnibus Portugaliæ Prouincijs fideliſſimè inſeruit, quodque regijs eleemoſynis ſuſtentatur, vt ex his, quæ in Prouinciæ Portugaliæ deſcriptione fuſius diximus, liquidò patet.

De conu. B. Mariæ de Ducatu apud Inſulam Tertiam. *Conu. XXVI.*

INSVLA eſt in Oceano mari Tertia, ſiue Aſturum appellata à sereniſſimo Henrico Ioannis I. Portugaliæ Regis filio olim inuenta, armisq; edomita, in qua 5. fra- C trum Minorum, totidemq; monialium Clariſſarum monaſteria conſtructa ſunt. Hæc omnia Portuenſi Cuſtodiæ aliquando paruère, modò verò Algarbiorum Prouinciæ adiacent: licèt ob itineris marisq; difficultates proprium Commiſſarium, patri tamẽ Miniſtro Algarbiorum Prouinciali ſubditum, habeant. Ciuitas igitur eſt in præfata Aſturum inſula nomine Angra, intra cuius ſepta monaſterium quoddam, beatiſſimæ Dei genitrici Mariæ de Ducatu, Hiſpanicè verò de la Guia, ſacrum, quod 25. incolũt fratres, quodq;, ſi receptiſſimæ Angranorum traditioni fidem adhibere liceat, circa annum Dñi 1400. ex eorundem eleemoſynis, ob ſummã, qua in Franciſcanam familiã antiquiores illi Angrani ciues ferebantur, deuotionẽ, ædificatũ fuit, in altũ conſurgit.

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Plaiæ. *Conu. XXVII.* D

EXTAT quoq; oppidum eadem in inſula Tertia Plaia Luſitanicè nũcupatum, apud cuius mœnia ex publicis oppidanorum facultatibus, priuatisq; piorum hominum eleemoſynis, circa annum Dñi 1480. Conuẽtus hic, immaculatæ virginis Mariæ Conceptioni dicatus, quem vt plurimùm 15. fratres incolunt, ædificatus fuit.

De conu. Conceptionis B. Mariæ Subtilis Cuſpidis. *Conu. XXVIII.*

CONTINET eadem inſula Tertia ciuitatem, cui nomẽ Luſitanicè Punta delgada, Latinè verò Cuſpis ſubtilis eſt: intra illius ergo mœnia, propè munitionem quandam, circa annum Domini 1500. ex communibus eiuſdem ciuitatis prouentibus ſacra hæc ædes in honorem ſanctiſſimæ Conceptionis glorioſæ ſemperq; virginis Dei genitricis Mariæ ab eius deuoto ſenatu conſtructa fuit: quam & 24. fratres commo- E diſſimè inhabitant, quædamq; beatorum martyrũ Coſmæ & Damiani ſacræ reliquiæ ex vrbe Roma à perdeuoto ciue Iacobo Vulpino allatæ commendatiſſimam reddũt. Curauit idem Iacobus Vulpinus ſacellum ad eorundem martyrum honorẽ in huiuſmet loci eccleſia proprijs ſumptibus, quibus abũdabat, elegantiſſimè conſtruendum.

De conu. B. Mariæ de Roſario in inſula S. Michaelis. *Conu. XXIX.*

CONSTITERAT olim in S. Michaëlis inſula, quæ Aſturum quoque inſulæ adiacet, ciuitas ſub nomine Villæfrancæ de Campo, cuius excidium quidam P. F. Alphonſus à Toleto Dominicanus pro roſtris, dum publicè concionaretur, eius ciuibus

A ciuibus ſæpius prædixerat: Quamobrem aliquot eius inquilini, quibus ſanior mens
erat, cognita viri ſanctitate, eiusq; verbis fidem adhibentes, ſe ad inſulæ prædictæ in-
teriora contulerunt, vltricemq; Dei omnipotentis manum, diuina præuenti miſeri-
cordia effugerunt. Et ecce 20. menſis Octobris, anno Domini 1522. in ipſo ſanctarum
vndecim millium virginum profeſto, ex maximo quodam terremotu, imminens præ-
fatæ ciuitati mons radicitus euulſus vniuerſam ciuitatem, eiusq; accolas, atq; Mino-
riticum monaſterium ibidem erectum ſua ruina oppreſſit. Quapropter rediens cum
profugis ſocijs præmemoratus pater frater Alphonſus à Toleto, nouum oppidum ſub
eodem Villæfrancæ nomine, nouamq; eccleſiam in honorem Dominæ noſtræ de Ro-
ſario prope antiquioris ciuitatis ruinas condidit. Cui tandem, beneuolentia atque
publicis præfatorum oppidanorum eleemoſynis, Minoriticum hoc monaſteriũ, quod
B quatuordecim fratres incolunt, circa annum à Chriſti natiuitate 1525. adiunctum
fuit. Inoleuit à præfata Villæfrancæ ciuitatis ruina apud huiuſce recentioris oppidi
accolas laudabilis quidam mos, luſtrandi videlicet ſingulis profeſtis vndecim mil-
lium virginum, intempeſta nocte, in præmemorati excidij memoriam, maxima cum
deuotione, atque ſanguinis effuſione proceſſionaliter vniuerſum oppidum intrinſe-
cus atque etiam extrinſecus, ad quam videndam circumuicini populi confluunt.

De conuentu Dominæ noſtræ de Roſario in inſula Faial Conu. XXX.

NON longè ab inſula Tertia, inter ſpumantes feri maris Oceani fluctus alia quæ-
dam inſula, cui Hiſpanicè Faial nomen eſt, in altum prorumpit: in qua antiqui-
tus oppidum, ſub nomine Dorta, ædificatum fuit. Eius igitur deuotiſſimus ſenatus,
C cuius ſingularis omnino ad ſeraphicum patrem Franciſcum deuotio eſt, intra præfati
Dortani oppidi ſepta, ex publicis bonis hoc monaſterium, in laudem & gloriam bea-
tæ Mariæ de Roſario, conſtrui curauit. Sed quãdo id contigerit, vel cuius auctoritate
licuerit non ſatis cõſtat. Ea eſt humani generis craſſa, atq; vituperabilis incuria. Quia
verò hæc ſacra domus non ſatis auguſtè patet, à nouem tantùm fratribus inhabitatur.

De monaſterio Clariſſarum Enxabregas. Mon I.

NON longè à muris ciuitatis Olyſipponenſis, in Villa, quę Luſitanica lingua En-
xabregas nuncupatur, hoc monaſterium, ſanctiſſimæ matri Dei dicatum, exur-
git. Hoc triginta tres ſorores ſub prima Regula beatæ virginis Claræ victitantes in-
colunt, atque sereniſſima Regina Leonora ſereniſſimi Regis Portugaliæ Ioannis II.
D vxor, ſuis ſumptibus, ædificandum curauit. Ea tamen lege, ne 33. numerum vnquam
ſorores excederent. Summa cũ deuotione coluntur hoc in loco venerandæ ſequentes
reliquiæ, videlicet altera ex ſpinis, ex quibus Saluatoris Chriſti corona contexta fuit,
quædam pars ligni ſanctæ crucis Chriſti, atque tria capita ex 11. millibus virginum.

De monaſterio B. Mariæ de Martyribus Sacauen. Mon. II.

SECRETARIVS quidam ſereniſſimi Portugaliæ Regis Sebaſtiani I. eius in-
quam qui contra Mauros ob Chriſti fidem infeliciter, licèt ſtrenuè pugnãs in flo-
rida ætate occubuit, ob eius ſingularem in Chriſti ſponſas deuotionem, hoc monaſte-
rium glorioſiſſimæ Dominæ noſtræ de Martyribus ſacrum, ad habitationem monia-
lium Clariſſarum, prope locum, qui Luſitanico idiomate Sacauen nuncupatur, à plu-
E rimis martyribus ibidem pro Chriſti fide occiſis, ſic dictum, qui non longè à ciuitate
Olyſippone diſtat, ex domeſticis facultatibus, circa annum Dominicæ incarnatio-
nis 1583. conſtrui iuſſit: eo tamen pacto, ne moniales in eo degentes, quæ ſub prima
Regula beatæ virginis Claræ militare tenentur 33. numerum tranſgrediantur. Huius
ergo loci ſorores, quæ vſitatiori vocabulo Damianæ, ſiue Damianitę vocantur, ac im-
præſentiarum ob operis imperfectionem 12. numerum non excedunt, penes ſe caput
beatæ virginis, & martyris Barbaræ, & alia quinque capita ex vndecim millibus
virginum, nec non partem ſanctiſſimæ crucis Chriſti deuotiſſimè cuſtodiunt. Quas
omnes ſacras reliquias præfatus fundator aliunde adductas dono ad domus deco-
rem, ornatum, atque deuotionem munificentiſſimè maximaq; liberalitate dedit.

De monaſterio Dominæ noſtræ de Gloria Olyſſipponis. *Mon. III.* A

CVM hæretica rabies in Belgio indies magis ac magis in religioſos, quibus eorũ procacitas, atq; libido minimè probabatur, ſęuiret, pauperes quędam, licèt ſanctiſſimæ, moniales Clariſſæ, quæ maxima cum laude ſub prima Regula beatæ virginis Claræ in diuerſis Germaniæ inferioris conuentibus victitarant, eorum furorem, poſt multa ludibria atque improperia, declinaturæ ex Gallia Belgica, vt felicius atq; quietius Chriſto earum ſponſo deſeruire valerent, ad hanc opulentiſſimam Olyſipponenſem ciuitatem ſimul cum ſuo patre Confeſſario, atque paſtore transfretarunt. Vbi tandem humaniſſimè, atque maxima cum beneuolentia tum à catholico atque ſereniſſimo Hiſpaniarum Rege Philippo eius nominis ſecundo, tum quoque ab vniuerſis Olyſipponenſibus exceptæ ſunt. Quibus etiam à pręfata regia maieſtate de hoc B monaſterio, cui nomen Domina noſtra de Gloria, ſedes verò ſuburbium Olyſipponẽſe eſt, anno Dominicę incarnationis 1542. prouiſum fuit. Hę autem moniales, quę numero ſunt 22. eleemoſynis tum regijs, tum quoque piorum Luſitanorum aluntur.

De monaſterio Ieſus Setubliæ. *Mon. IIII.*

PRINCIPATVM obtinet inter reliquos monialium Clariſſarum huius Regni Portugaliæ locos domus hęc, dulciſſimo nomini Ieſu ſacra, quã ſuis ſumptibus perdeuota fœmina Iuſta à ſancta Roderica, Emanuelis Luſitanorum Regis olim pia nutrix, circa annum à Chriſti natiuitate 1540. intra mœnia oppidi Setubliæ Olyſipponenſis diœceſis ædificari curauit. Nam & ſtructura, quæ omnino regia eſt, & antiquitate cęteros antecellit. Eſt enim hæc prima ędes, primumq; Clariſſarum monaſte- C rium, quod in Portugaliæ Regno erectum extitit, & à quo, quæ reliqua ſunt, tãquam à pio quodam ſeminario, dimanarunt. Maxima præterea cum reuerentia, maximaq; cum deuotione huius loci ſorores, quæ ſub prima beatę virginis Clarę Regula militant, ſuntq; triginta tres, nec plures ex fundatricis mandato eſſe poſſunt, ſanctiſſimę crucis Chriſti Saluatoris noſtri partem, atq; caput cuiuſdã Chriſti mart. incogniti (vt plurimi volunt) vel diui Eliodi, qui ſanguinem pro fide catholica fudit, cuſtodiunt.

De monaſterio S. Claræ Eboræ. *Mon. V.*

REVERENDISSIMVS quidam Archiepiſcopus Eborenſis, cui nomen Vaſcus fuit, vt iniuncto ſibi muneri fideliter ſatisfaceret, & quæ ſub Chriſto militans ſtipendia abundantius acceperat, ea in eiuſdem Chriſti volũtarios pauperes or- D dinatiſſimè profunderet, hoc monaſterium, diuæ virgini Claræ ſacrum, quod vtplurimùm octoginta ſorores ſub ſecunda eiuſdem ſanctæ virginis Regula inhabitant, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo nono, intra mœnia Eborenſis ciuitatis, ex Archiepiſcopalibus redditibus, inſtrui curauit.

De monaſterio Montis Caluarij Eboræ. *Mon. VI.*

PRÆCEDENTIS Archiepiſcopi deuotionem ſequuta ſereniſſima pariter ac deuotiſſima Infans Maria Portugaliæ Regis filia, vt virginum, quæ, derelicto ſęculo eiuſq; pompis, Chriſto ſponſo ſecurius liberiuſq; in loco aliquo, à curis ſęcularibus, atque à mundi periculis ſemoto, inſeruire ſtudent, affectantq;, pijs votis faceret ſatis, ex domeſtico, atq; regio ſibi obueniente patrimonio, intra clauſtra Eborenſis ci- E uitatis, hoc cœnobium à triginta ſororibus Clariſſis, felici illi Monti Caluario, in quo Chriſtus Dominus in medio terræ humani generis ſalutem operari dignatus eſt, ſacrum, circa annum ab eodem Chriſto Saluatore in terris nato 1574. erigi fecit.

De monaſterio Aracœli Salatici. *Mon. VII.*

PROPRIIS diffidentibus meritis, vt qui ſe nouerant ex radice infecta propagatos, atque toto curriculo vitæ ſuæ ad malum procliues, nobilis dominus Rodericus Saleme, & eius legitima coniunx Catharina de Sotto maior hanc ſacram ędem, Aracœli dicatam, quam vigintiquinque Clariſſæ moniales inhabitant, in oppido Salatij

A latij Luſitanicè dicto Archiepiſcopatus Eborenſis, vt haberent, qui poſt eorum obitum ad Deum opt.max.pro ſe preces effunderent, ex communibus facultatibus, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo tertio ædificari curarunt. Aſſeruatur hoc in loco quoddam caput vnius ex 11. millibus virginum.

De monaſterio S. Ioannis Eſtremoz. Mon. VIII.

MONIALES huius monaſterij, quod intra muros oppidi Eſtremoz vulgariter à Luſitanis nuncupato Archiepiſcopatus Eborenſis exurgit, nec Regulæ beatæ virginis Claræ ſubſunt, cùm eam non profiteantur: nec aliarum Clariſſarum habitu vtuntur: ſed ſub quibuſdam ſtatutis vitam degentes prouinciali huius Prouinciæ Miniſtro, eiuſq; iuſſis adamuſſim, atq; libentiſſimè parent, ſui verò patronum atque loci fundatorem fatentur, & agnoſcunt Ludouicum Portugaliç Infantem, atq; illius patriæ Regis quondam filium: qui ob eius innatam beneuolentiam, atq; mirum affectũ in Dei famulos præfatũ hunc locum ſuis ſumptibus erigendum, abſoluendumq; curauit. Quem vtplurimùm 40. incolunt Chriſti virgines. Hæ debita cum reuerentia caput S. Bacchi martyris, qui pro Chriſti fide vitam cum morte commutauit, cuſtodiunt.

B

De monaſterio Spei Villæ vitioſæ. Mon. IX.

DIVINVS ille ſponſus Chriſtus Dominus, qui dilectam ſibi ſponſam abſq; macula, atq; ruga iunxit, vt perpetuò prudentes virgines cum lampadibus accẽſis, oleoq; redundantibus ſibi obuias habeat, plurimorum corda tangere non deſtitit, qui ex bonis ſibi communicatis collegia tum cœlibum virorum, tum quoque ſacrarum virginum conſtruant. Inter quos non minorem laudem adepta eſt Eliſabetha ab Alecaſtro inclyti quondam Theodoſij Brigantiæ Ducis vxor, cùm ex domeſticis facultatibus in oppido Villauitioſa Eborenſis Archiepiſcopatus hoc monaſterium Spei, quæ Theologica virtus eſt, dicatum, in quo 04. ſanctimoniales ſanctam Deoq; gratam vitam ducunt, illiq; fideliter famulantur, adamuſſim conſtrui curauerit.

C

De monaſterio Plagarum Villæ vitioſæ. Mon. X.

EST & aliud ſororum monaſterium in præfato oppido Villæ vitioſæ, quod inclytus, ſimulatq; deuotiſſimus quidã Brigantiæ Dux in memoriam earum plagarum, quas Chriſtus Dominus, licèt peccatum non feciſſet, inter peccatores reputatus pro nobis patienter ſuſtinere dignatus eſt, proprijs ſuis ſumptibus erigendum curauit. Impetrata tamen prius à ſummo Paſtore, atque Pontifice Romano facultate, & mandato, ne is locus pluſquam à ſororibus quadraginta duabus vnquam incoleretur, inhabitareturq;. Quamobrem eius incolç præfatum numerũ minimè trãſgrediuntur.

D

De monaſterio Saluatoris Mautitiæ. Mon. XI.

SANCTIMONIALIVM cœnobium, quod in oppido Mauritia diœceſis Eborenſis conſpicitur, antiquiſſimum eſt: cumq; indies omnimodam ſui minaretur ruinam, circa annum Domini 1580. reparari (vel vt melius dicam) à fundamentis de nuò reædificari cœpit. Idq; in cauſa eſt, vt à nouem tantùm ſororibus inhabitetur.

De monaſterio S. Claræ Iuliæ Pacis. Mon. XII.

E INTRA Iuliæ Pacis clauſtra, (quæ Luſitanorum ciuitas eſt) exurgit monaſterium quoddam, beatæ virgini Claræ ſacrum, quod olim ad ſorores Conuentuales Clariſſas pertinuit, modò verò ad Obſeruantes eiuſdem Inſtituti ſpectat. Hæ, ablegata prima viuendi forma, regulari Clariſſarum Obſeruantiæ colla ſubmiſerunt. Quando verò id contigerit, ſicut & eius fundationis tempus, nos omnino latet. Hoc tamen nobis certiſſimum eſt, huius videlicet loci inquilinas octogeſimum numerum attingere. Quæ maxima cum veneratione quoddam os vnius ex quinque Franciſcanis martyribus, qui pro Chriſti fide ſub impio Rege Mauro martyrij palmam cõſequuti ſunt, penes ſe cuſtodiunt. Ad cuius inuocationem omnipotens Deus confluentibus Chriſtifidelibus ex cõuicinis populis & pagis plura, eaq; mira beneficia coferre dignatur.

De mona-

De monaſterio Conceptionis Iuliæ Pacis. *Mon. XIII.* A

PRÆCEDENS monaſterium ſequitur ſacra hæc ædes, in honorem ſanctiſſimæ atque immaculatæ Conceptionis genitricis Dei Mariæ, intra muros præfatæ ciuitatis Iuliæ Pacis erecta: quam deuotiſſimus Ferdinandus Regni Portugaliæ Infans, ob eius innatam pietatem, atque diuinum zelum, ex domeſticis facultatibus, circa annum à Chriſto Saluatore nato 1471. magnificentiſſimè, ſimulatque auguſtiſſimè, à primis fundamentis ad apicem vſque ædificari fecit: quod vel hinc ſaltem colligi poteſt: Continet ſiquidem hic locus, idq; commodiſſimè, centum atque triginta ſacras virgines Deo dicatas: quæ ſumma cum diligentia partem ſanctiſſimæ crucis Chriſti, & caput cuiuſdam martyris, cui nomen Fermimanus erat, cuſtodiunt.

De monaſterio S. Claræ Portus Læti. *Mon. XIIII.* B

ANNVENTE Martino V. Pont. max. hæc ſacra domus, in honorem beatæ virginis Claræ, circa annum Domini 1425. intra mœnia ciuitatis Portus Lęti erigi cœpit, tẽporiſq; ſucceſſu ad finem vſq; perducta eſt. Quam tamen à Conuentualibus Clariſſis aliquandiu incultam, ab ijs ad Obſeruantes S. Claræ moniales deuoluẽdam curauit pius eius vrbis ſenatus. Quando verò vel cuius auctoritate, ſiue iuſſu id contigerit nos penitus latet. Hoc tamen ſcimus eam à viginti monialibus inhabitari.

De monaſterio S. Claræ Eluæ. *Mon. XV.*

ELVÆ, quę Epiſcopatus Eluenſis metropolis eſt, exurgit monaſteriũ quoddam, B. virgini Claræ ſacrum, quod anno humanæ ſalutis 1509. ædificatus fuit: quodq; vigintiquinq; ſorores, vel circiter ſub ſecunda Regula pręfatæ diuæ Claræ, incolunt. C

De monaſterio Ieſus Monfortij. *Mon. XVI.*

MONFORTII, quod Epiſcopatus Eluenſis oppidum eſt, cùm olim ſacerdos quidam perdeuotus, atq; eius 3. ſorores angelicam potius, quàm humanam in terris vitam agerent, aliquodq; obſequium Deo præſtare affectarẽt, hoc monaſterium, in laudem atq; gloriã dulciſſimi & ſanctiſſimi nominis Ieſu, intra præfati oppidi ambitum ex communi patrimonio, anno Domini 1523. vel circiter, ædificari curarũt. In quo 21. ſorores, ſub habitu & Regula B. virginis Claræ communem vitam ducunt.

De monaſterio Aſſumptionis B. Mariæ Farcàm. *Mon. XVII.* D

EX huius Algarbiorum Prouinciæ laudabili conſuetudine pauperes Clariſſæ moniales, quæ Damianitæ à Luſitanis appellantur, quæq; ſub prima beatæ virginis Claræ Regula militant, 33. numerum ſuis in conuentibus tranſilire nequeunt. Quod haud dubie in memoriam eorum annorum fit, quibus Dei verbum, humana carne velatum, inter homines homo factus verſari dignatus eſt. Quamobrem sereniſſima atq; pientiſſima Catharina Regni Portugalię Regina, ex eius regio patrimonio, anno Dominicæ incarnationis 1541. hoc monaſterium, ſacroſanctæ Aſſumptioni beatiſſimæ virginis Mariæ dicatum, in quo vigintiſex ſorores ſub prima norma diuæ Claræ viſtitant, intra ambitum ciuitatis Farcàm idiomate Luſitanico dictæ conſtrui curauit: ea tamen lege à ſummo quodam Pontifice impetrata, ne plures 33. ſororibus aliquando in eo reciperentur. In huius loci ſacrario aſſeruantur ſequentes ſacroſanctæ reliquiæ: Nempe alter ex illis triginta denarijs, quibus Chriſtus Ieſus mũdi Redemptor à degenere atque proditore diſcipulo Iuda impijs Iudæis venditus eſt. Et pars quędam Dominicæ ſpinæ. Et alter ex digitis beati fratris Didaci Complutenſis, Hiſpanicè veto de Alcala; cuius corpus Compluti quieſcit, miraculis ſupra modum illuſtre. E

De monaſterio Clariſſarum Plaiæ. *Mon. XVIII.*

APVD eandem inſulam Tertiam, intra ciuitatis Plaiæ vulgò dictæ mœnia inuiſere licet 30. Clariſſarum monaſterium de ſecunda (vt aiunt) Regula, ſub titulo Dominæ noſtræ de Luce, quod ſuis ſumptibus ædificandum curauit perdeuota ac nobilis

A bilis fœmina Catharina de Ornelas, quæ tandem monaſtico induta habitu, prima om-
nium hoc in loco, immo & vniuerſa hac in inſula ſolemne Religionis votum emiſit.
cuius exemplum imitatæ aliquot aliæ pientiſſimæ ac nobiles eiuſdem inſulæ fœminæ
& habitum ſororum Clariſſarum induerunt, & ſecundam Regulam beatiſſimæ vir-
ginis Claræ profeſſæ ſunt. Vixit religioſſima hęc fundatrix hoc in monaſterio, quod
triginta ſanctimoniales Vrbaniſtæ incolunt, aliquot annis in abſtinentia, oratione, hu
militate, charitate ac in omni virtutum genere magnos faciens progreſſus: quapro-
pter è viuis ſublata cũ cæleſti illo ac dilecto ſponſo Ieſu Chriſto regnare exiſtimatur.

De monaſterio Dominæ noſtræ de Spe Cuſpidis ſubtilis. Mon. XIX.

SI quis de illuſtris ac pientiſſimæ heroinæ Philippę Continniæ natione Luſitanæ in
B pauperum dominarum primipilam, beatam ſcilicet virginem Claram, eiuſq́; ſobo-
lem fide atq; voluntate dubitauerit, is pręſentis monaſterij archiuos conſulat, eiuſq́ue
monumenta ſcrutetur, & à ſe longius huius dubitationem propulſabit. Ex his namq; fa
cillimo negotio colliget præfatam nobilem fœminã ex domeſticis diuitijs, quibus ma
ximè abundabat, intra ciuitatis Cuſpidis ſubtilis muros hoc monaſterium in honorem
beatiſſimæ, ſemperq́; virginis genitricis Dei Mariæ de Spe, à fundamentis ad verticẽ
vſq; elegantiſſimè erigi, omnibuſq́; numeris abſolui curaſſe, aliquotq́; prædia, domos
atq; redditus ei contuliſſe, competenterq́; illud dotaſſe. Et cùm ex morte eiuſdem inſu-
læ Aſturum ſiue Tertię Capitanei eius viri vidua derelicta eſſet, cupiens carnem ſuam
cũ vitijs atq; concupiſcentijs huius ſæculi crucifigere, liberiuſq́; atq; plenis affectibus
Chriſto ſponſo vacare, vnà cum filiabus, plurimiſq́; alijs conſanguineis monaſtico ſub
C habitu, atq; ſolemni facta profeſſione, maxima cum laude quod ſibi reliquũ vitæ fuit,
tranſegit, mortalemq́ue hanc vitam feliciter terminauit. Commorantur hoc in mona-
ſterio triginta ſex ſorores Clariſſæ de ſecunda (vt aiunt) beata virginis Claræ Regula.

De monaſterio S. Andreæ Villæfrancæ Mon. XX.

POST excidium antiquioris ciuitatis Villæfrancę apud inſulam S. Michaëlis, at-
que poſt noui oppidi eiuſdem nominis ædificationẽ (de quibus fuſius in deſcriptio
ne conuentus Minoritici Dominæ noſtræ de Roſario eiuſdem oppidi paulò ſuperius
egimus) perdeuoti viri Ioannes Rudanus de Acoſta, atq; Didacus Nunneſius Botello,
pro ea qua in Deum pietate, atque in Frãciſcanam familiam propenſione ferebantur,
ex collatis in medium eorum communibus facultatibus, hoc monaſterium Clariſſarũ
D monialium, quod quadraginta ſorores ſub prima beatę virginis Claræ Regula in-
colunt, in honorem beati Apoſtoli Andreę conſtrui curarunt, ibidemq́ue eorum fi-
lias, pluresq́ue alias conſanguineas, ſub monaſticis habitu, & ritu in poſterũ victitatu
ras, collocarũt. Gaudet hic locus quibuſdã põtificijs priuilegijs atq; diſpẽſationibus.

De monaſterio Boni Ieſu Ripæ magnæ. Mon. XXI.

HOC monaſterium Clariſſarum de ſecunda Regula beatæ virginis clarę, Bono-
Ieſu ſacrũ, quod intra oppidi Ripæ magnæ muros, in S. Michaëlis inſula perſeue-
rat, quodq́; à viginti monialibus incolitur, opera atq; ſũptibus nobilis viri Petri Rode
rici de Camera ædificatũ fuiſſe certiſſimũ eſt. Sed quo id cõtigerit tpe penitus ignorat.

E *De monaſterio S. Ioannis Baptiſtæ Dortæ. Mon. XXII.*

APVD oppidum Dortam inſulę Faial vulgò nuncupatæ hoc monaſterium præ-
curſori Chriſti Domini, diuo videlicet Ioanni Baptiſtę ſacrum, quod viginti mo
niales de ſecunda beatæ virginis Clarę Regula inhabitant, ex publicis prouentibus,
ab eiuſdem oppidi ſenatu erectum, atq; à fundamẽtis ad apicem vſque perductũ eſt.

INTER Algarbiorum & Maioricarum Prouincias ſancti Euangelij Prouincia
ſuam propriam ſedem iure antiquitatis obtinet: veruntamen cùm quarta huius no
ſtri operis pars illis Prouincijs, quæ in partibus Indiarum continentur, deſeruiat, ideo
deſcriptionem illius in illum vſque locum, vbi de illa ex profeſſo agemus, differimus.

PROVIN-

PROVINCIA MAIORICARVM.

A MAIORICA ex Balearibus inſulis à Baleo quodã Herculis comite ibi relicto,aut à Ballin verbo Græco,ideſt à iaculando,quòd fundę iaculatione eius incolæ Baleares peritiſſimi habiti ſint,adeò vt iuxta Flori ſentẽtiã ea in Balearibus inſulis inoleuerit conſuetudo,vt eſurientibus filijs à matribus iẽtaculũ in ſublimi trabe proponeretur, quod illi aſſequi nõ poterãt, niſi prius funda deieciſſent,ſic dictis,vna eſt,omnibuſq; abundat,ac nihil penitus eorũ, quæ ad humanã vitam commodiſſimè tranſigendam requiruntur,deſiderat. Eſt enim tum tritici, tum peroptimi vini,tum olei,tum carnium,tum quoq; omnis generis fructuũ feraciſſima. Inſuper limpidiſſimis fontibus riuuliſq; irrigua,atq; editiſſimis,ſed
B tñ fructiferis,mõtibus in gyro cincta,sũma tẽperie, atq; maxima amœnitate gaudet. Præterea plurimis,iiſq; capaciſſimis atq; ſecuriſſimis portibus potitur,nullũq; noxiũ, aut venenoſum animal aut producit,aut aliunde allatum patitur. Et vt paucis plurima perſtringã,vix ſibi ſimilẽ in toto Heſperico mari inuenitur:vnde olim Aurea inſula nũcupari meruit. A cętero prętata hęc noſtra inſula tres milliariũ cẽturias in orbẽ continet,duabuſq; ciuitatibus,atq; 33. parochialibus eccleſijs honeſtatur. Harũ eccleſiarum princeps Maioricę,quæ totius ipſius inſulæ metropolis exiſtit, erecta epiſcopalis ſedes eſt,pluri miſq; ſacroſanctis reliquijs inſignitur. Cuius Epiſcopus, ꝙ hac ĩ inſula sũmus quidã Põt.morã traxerit,dieſq; clauſerit extremum,qñ de ſolẽni more ſacris operatur,
C pontificali gaudet priuilegio. Ideſt 12. ſacerdotibus ſacris veſtibus indutis ſtipatus rẽ peragit diuinã. His vtcũq; de iſtius inſulę prærogatiuis atq; nobilitate pręlibatis, reliquum eſt,vt ad Minoriticã Prouinciã in ea erectã deueniamus. Vt igitur primùm Iacobus re atq; cognomine Sanctus Aragonum Rex,ante expugnatũ Valentię Regnum ſibiq; ſubiectum,debellatis pulſiſq; Saracenis, Balearibus inſulis potitus eſt,quod contigit an. Dñi 1229. infidelium delubris funditus euerſis,plures eccleſias erexit, religioſos aliunde ad ſe vocauit,illiſq; monaſteria extruxit,ac demũ omnibus ritè diſpoſitis Barcinonẽ petijt:vbi & ad tẽpus ſubſtitit. Rogatus interim,an. Dñi 1238. à quibuſdã Franciſcanis fratribus,vt & illis locum ædificãdo conuentui accommodatũ Maioricę, quæ
D (vt præfati ſumus) Balearium metropolis eſt,aſſignare vellet: aſſenſit ſtatim pientiſſimus ipſe Rex, atque eum fundum,per quem deiectis ad terram mœnibus vrbem vi ingreſſus eſt, liberaliſſimè contulit. Vbi & præfati fratres tum ex regia liberalitate, tũ quoque ex ciuium eleemoſynis pulcherri mum conuentum ædificandum curarunt. Cùm autem is,ob aquarum abundantiã,eorum ſaluti minus faueret, à Sãctio Baleariũ Rege prętati Iacobi ex filio quoq; Iacobi nepote quã humiliter petierunt,vt ſibi alium locum aliquantulo ſalubriorem,in quo & conuentum ædificare poſſent, intra eiuſdẽ ciuitatis męnia conferre dignaretur. Is igitur cùm maxima animi propenſione in Franciſcanã religionem ferretur,cumq; vterino fratri Iacobo primogenito, quòd ille relicta ſibi regia ſucceſſione ſimul cum quodam Ludouico Regis Francorum filio eãdem
E Franciſcanam Religionem ingreſſus eſſet, in Regno ſucceſſiſſet, ſibi ex tẽpore annuit, atque pulcherrimum monaſterium (vt infrà patebit) maiori ex parte conſtruxit. Cumque præfato huic monaſterio alia duo,quorum alterum Inchæ,alterum verò Ciuitatulæ (de quibus inferius) erecta ſunt,acceſſiſſent:omnia ſimul in Cuſtodiam redacta, atque Prouinciæ Aragoniæ Miniſtro commiſſa,ſubiectaq; extitêre. Florebant circa annum Domini 1440. idq; mirum in modum tum ſciẽtia,tum quoq; auctoritate hac in inſula immo & in tota Europa Conuentuales Franciſcani patres,eorũq; plurimi tũ in Italia, tum in Gallijs,tum quoq; in Hiſpania paupertatem à ſeraphico P Franciſco tantopere commendatam anhelantes,relictis auguſtioribus monaſterijs,eorumque redditibus,

vel in ſyluas,vel in paupercula tuguriola ex vili materia conſtructa ſeceſſerunt. Vnde A
(vt ſæpius meminimus) regularis Obſeruantia initium ſumpſit.Horum alter fuit do-
ctiſſimus,atq; eximiæ ſanctitatis pater,in ſacra pagina Magiſter F.Bartholomæus Ca
tanius præfatę Cuſtodię Cuſtos.Hic cùm ſe,per aliquot annos,in maxima paupertate,
oratione,ieiunijs atq; vitæ aſperitate exercuiſſet,eaq; de cauſa Balearibus in maxima
veneratione eſſet,atq; aliquot ſibi ſimiles religioſos poſt ſe abduxiſſet, tres conuentus,
alterum ad primum lapidem à Maiorica Balearium principe ciuitate, alterum Solla-
ris, alterum verò Mahonis, (de quibus inferius) ex apoſtolica Eugenij IIII. Pont.
max. auctoritate, circa annum Domini 1444. ſub regularis Obſeruantiæ auſpicijs,
intra paupertatis tamen limites,erigendos,atque ſub Cuſtodię titulo Prouinciæ Ara-
goniæ regularis Obſeruantiæ annectendos curauit.Quæ poſtmodum Cuſtodia in pe-
culiarem Prouinciam euaſit: ſed poſt aliquot annos elapſos vnde ad eam dignitatem B
aſcenderat,eò iterum retrogreſſa eſt.Cumq; ſecundò ad eandem Prouinciæ dignitatē
promota eſſet,tertiò Cuſtodię titulo inſigniri voluit: donec tandem poſt generaliſſi-
mum noſtri Ordinis Capitulum Romæ in Aracæli conuentu ſub Leone X. Pont.
max.anno Domini 1517. celebratum,ad pręfatum Prouinciæ honorē ſub proprio Ma-
ioricarum nomine tertiò aſcendit. In quo ex decem monaſterijs, ſeptem quidem fra-
trum,tribus verò monialium conſtans in hodiernum vſq; diem perſeuerat.Huic deni-
que Prouinciæ,cuius ſigillum caſtrum mari imminens,atq; triplici turri, cuius mediæ
genuflexus Patriarcha Franciſcus,expanſiſq; in crucis modum brachijs innititur,di-
ſtrictum,ac duo gentilitia Regni Aragoniæ inſignia,vtrumq; præfatæ munitionis la-
tus claudentia,quorū alteri ſequentes literę: IHS alteri verò quę ſequuntur M A.
ſuperſtant,nec non & glorioſiſſimæ Virginis Annunciationem de more depictam,inſu C
per & huiuſmodi literas: SIGILLVM PROVINCIÆ MAIORICA-
RVM FRATRVM MINORVM OBSERVANTIÆ.
papyro inducit,ſanctę Praxedis virginis & martyris, cuius corpus Maioricæ in eccle-
ſia ſanctæ Annæ reconditum eſt,& à Balearibus, non ſecus ac promptiſſimæ tutelaris,
in maxima veneratione habetur,iconē pro more huc vſque ſeruato anteponere volui.

De conuentu S. Franciſci Maiorica. Conu. I.

MAIORICA commune nomen eſt tum alteri ex Balearibus inſulis,tum quoq;
principi ciuitati,atq; metropoli in ea iuxta mare erectæ.Sed cū de ipſa inſula ali
qualis ſuperius mentio habita ſit,reſtat, vt tum de præfata ciuitate, tū quoq; de duo-
bus Minoriticis conuentibus,atq; duobus itidem monialium monaſterijs ibidē cōſtru- D
ctis verba faciamus.Eſt igitur ciuitas Maiorica(vt meminimus)omnium Balearium tū
oppidorum, tū quoq; ciuitatum princeps,atq; epiſcopalis ſedes, populoſaq; ſatis, nec
non & mercimonio,ampliſſimis ędificijs,Academia,tum fratrum, tum quoq; monia-
liū monaſterijs, morū vrbanitate,doctiſſimis viris atq; opibus illuſtris. Cuius matrix
eccleſia notabili particula longitudinis vnius palmi ad minus Dominicę crucis,tribus
ſpinis Dominicę itidē coronę,ea parte,quæ inconſutili tunicę Saluatoris Chriſti Romę
deeſt,glorioſiſſimę virginis Marię induſio,altero ex brachijs diui Sebaſtiani martyris,
articulo indicis S.Ioannis Baptiſtæ,plurimiſq; alijs ſanctorum reliquijs,nec non & eo
horologio,quo Hieroſolymitani Dominicę paſſionis tempore vtebantur, ex vrbe Hie-
roſolyma ad Baleares inſulas à Iudæis,quando per Titum Romanorum Imperatorem
patria excedere,atq; aliò commigrare coacti ſunt,tranſlato,& candelabro,cui 366.lā- E
pades certis interſtitijs ab inuicem diſtinctę innituntur,ex Hieroſolymitano templo ab
ijſdem Iudæis præfata in tranſmigratione deducto, inſuper & penè innumeris alijs io-
calibus tum aureis,tum quoq; argenteis inſignitur.Pręterea in quadam huiuſmet ci-
uitatis eccleſia,B.Annæ dicata,corpus B.Praxedis virginis & martyris honeſtiſſimo lo
co reconditum eſt: quod pientiſſimus Iacobus Balearium Rex, atq; Montis peſſulani
(vulgò Mōtpellier)heros pręfata ciuitate Monte peſſulano eò deduci curauit, In ipſis
igitur huiuſce ciuitatis mœnibus cùm primęui noſtrę Religionis patres monaſteriū,ſe-
raphico P.Franciſco ſacrū,ex pientiſſimi Regis Iacobi conſenſu, atq; liberalitate, (vt
ſupra meminimus) ſub anno Domini 1238. ſibi ędificandum curaſſet, inibique per

A aliquot annos commorati fuiſſent, eo tandem legitimis de cauſis ſuperius tactis relicto, ad aliud multò anguſtius, multòque celebrius à Sanctio Balearium Rege, atq; præmemorati Iacobi quoq; Regis ex filio Iacobo nepote ſibi intra eiuſdem ciuitatis mœnia regia ſtructura conſtructum (de quo impræſentiarum) ſe tranſtulerunt. Quo autem certo anno id contigerit, non ſatis conſtat. Eſt hic conuentus ampliſſimus, ſimulque elegantiſſimus, quadruplicique clauſtro, duplici refectorio, auguſtiſſima eccleſia, eaque pulcherrima, inſigni bibliotheca plurimis, iiſq; præſtantiſſimis libris referta, capaciſſimo dormitorio, innumeris penè vaſis tum aureis, tum quoq; argenteis diuino cultui deſtinatis, & ſacris veſtibus, amœniſſimis hortis, abundantiſſimiſque aquis irriguis: qua etiam de cauſa 40. fratribus eius accolis commodiſſimum, gratiſſimumque præbet hoſpitium, atq; particula Dominicæ crucis, inſuper & altera ex ſpinis Domini-

B cæ crucis, inſuper & altera ex ſpinis Dominicę coronæ gaudet. Præterea huius conuẽtus eccleſia, quę ex firmiſſimo lapide opere concamerato conſtructa eſt, 24. ſacellis ſibi inuicem oppoſitis inſignitur: pauciſſimaſq; tum in magnitudine, tum quoque in elegãtia ſibi ſimiles habet. Cuius ſuperiorem, eamque conuexam partem, cùm lignea prius, atq; tanto opere indigna eſſet, optimo lapide ex domeſticis facultatibus contexit R. Sima Balearium Epiſcopus: qui ſimul cum alijs ſex eorundem Balearium Epiſcopis profeſſione Franciſcanis iuxta baſim ſummi altaris huiuſmet eccleſiæ ſepultus eſt. Cæteri ij duo vterini fratres cognomine Aſinelli, qui eius turris Bononiæ ſub eodem nomine erectæ opifices fuêre, extremam huiuſmet eccleſię partem Belgico more coſtruxerunt. Vnde & in pręcipuo huius loci clauſtro, lapideo ſepulcro ęre contecto, eorum corpora recondi meruert. In quodam huius conuentus ſacello, puritati Virginis glorioſæ ere-

C cto, corpus Raymundi Lulij Tertij Ordinis Frãciſcani olim alumni, qui plura opuſcula edidit, honeſtiſſimè tumulatur, plurimiq; à Balearibus fit. Cuius rei ea potiſſimùm cauſa eſt, quod ſacrario, vbi prius aſſeruabatur, ex Sacriſtæ incuria omnino combuſto, atq; vaſis tum aureis, tum quoque argenteis ad caloris vim liquefactis, id illæſum omnino atq; intactum ab igne manſerit. Is Raymundus fertur catholicæ fidei propagandæ zelo ad Saracenos in Africam traieciſſe, atq; ab iiſdem, dum Numidiæ nouę (vulgò Bugia) eos ad Chriſti fidem perducere nititur, lapidibus obrutus. Cuius poſtea corpus, Arabico contectum palliolo, ad hãc Balearium inſulam à Chriſtianis Genuẽſibus nauigio delatum, atq; præſenti loco, honeſto recondendum ſepulcro, collatum extitit. Eius verò ſepulcri ſtructura nobili cuidã Antonio Serra eiuſdem Raymũdi interpreti, ſiue Regni proceribus debetur. Huic deniq; monaſterio colophonẽ additori, hęc tãtùm

D dixerimus: ipſum videlicet à Conuentualibus Frãciſcanis patribus olim inhabitatum, atq; ab eis ad eiuſdem Ordinis Obſeruantes, anno Domini 1494. deuolutum: & ad eoſdem Conuentuales, poſt aliquot annos elapſos, retrogreſſum, ab iiſdem tandẽ ad præfatos Obſeruantes, quibus modò ſubijcitur, anno Domini 1567. idque ex apoſtolica Pij V. Pont. max. auctoritate, & ad inſtantiã catholici Regis Hiſp. Philippi II. deflexũ.

De conuentu S. Mariæ Angelorum de Ieſu etiam Maioricæ Con II.

CVM religioſiſſimus pater frater Bartholomæus Catanius (de quo ſuprà) in ſacra Theologia Magiſter, ac diſertiſſimus concionator inter Conuentuales Franciſcanos eius temporis patres maximi nominis eſſet, atq; in aſperiorem vitam & excellentiorem paupertatem mentis aciem direxiſſet: cumq; quonam pacto conuentulum hu-

E iuſcemodi viuendi modo à ſe excogitato accomodatum erigere poſſet, meditaretur: adfuêre illi ex tempore, idq; ſatis oportunè atq; pro voto nobiles, pientiſſimique Baleares Raphaël Aulega, & Matthæus Sanglada, qui præſentem conuentum, ſanctiſſimæ Mariæ Angelorum de Ieſu ſacratum, impetrata tamen prius ab Eugenio quarto Pontifice maximo facultate ad vnicum tantùm lapidem à præfata ciuitate Maiorica, amœno quodam in loco, fructiferis arboribus, atque vitibus conſito, ex communibus facultatibns in medium adductis, ſub anno Dominicæ incarnationis 1444. à fundamentis ad apicem vſque exædificandum curarunt. Cuius ſanè conuentus amœnitas, deuotio atq; tranquillitas, cum triplici pineto, duplici quidem è regione foris, altero verò intra ſui ambitum, atq; elegantiſſimis hortis omnino irriguis exor-

netur, vix explicari pñt. Idipsũ quoq; dixerim de eius eccleſię elegãtia, venuſtate atque A
diſpoſitione. Quæ ſanè omnia tum fratrũ, qui tricenariũ numerũ attingũt, tũ quoq; ſę-
culariũ eò accedentiũ animos ad diuinorum myſteriorum contẽplationẽ excitant. His
accedunt particula Dñicæ crucis, duæ ſpinæ Dñicæ coronæ, duo ſanctorũ Petri & Pau
li Apoſt. digiti, duo itidẽ brachia ſanctorum Innocentũ, alterũ ex brachijs S. Hugonis,
pars veli glorioſiſſimæ Virginis, alter ex denarijs, quibus Saluator Chriſtus à prodito
re Iuda venditus extitit, atq; aliæ quamplures ſanctorum reliquiæ in eius ſacrario aſ-
ſeruatæ, inſuper & præfati beati patris Bartholomæi Catanij, ſpiritu olim prophetico,
atq; miraculis poſt mortem illuſtris, corpus in altero eius ſacellorum, quod Magiſtri
Catani paſſim appellitatur, honeſtiſſimè tumulatum, quod cùm poſt 13. annos ab eius
funere elapſos imputre omnino, atque incorruptum à fratribus fortè fortuna inuentũ
eſſet, ex communi ſarcophago ad eum locum, in quo modò reconditur, tranſlatum B
extitit: ac tandem ſanctorum imagines graphicè in ea tum depictæ, tum quoq; anagly
ptico opere fabrefactæ. Quæ ſanè omnia animum in Deum eleuant. A cætero apoſtoli
cum Eugenij Pontificis maximi huius nominis IIII. diploma, huius monaſterij ædifi-
cationem concernens, (cuius ſuprà meminimus) in eius archiuis accuratè aſſeruatur.

De conuentu S. Franciſci Ciuitatulæ. Conu. III.

QVO certo anno hic conuentus, ſeraphico patri Franciſco intra eius oppidi, quod
Ciuitatula dicitur, ſpectatq; ad alteram Balearium inſulam nomine Minoricam,
mœnia erectus fuerit conſtructus, pręfato oppido Ciuitatula à truculentiſſimis Turcis,
Chriſtiani nominis infeſtiſſimis hoſtibus olim expugnato, direpto atq; exuſto, necnon
& omnibus antiquitatum monumentis igne abſumptis, reſciri non poteſt. Sed ſi ſenio- C
rum traditioni autem accomodare velimus, is ſanè ante trecentos annos, idq; ex libe-
raliſſimis R. Epiſc. Sima (cuius primo huius prouinciæ loco mentio facta eſt) atq; oppi
danorum facultatibus initium ſumpſit. Subiacuit præterea Conuentualibus Franciſca
nis patribus ad an. vſq; Dñi 1494. quo ex apoſtolicæ Sedis facultate ad eiuſdẽ Inſtitu-
ti Obſeruãtes deuolutus extitit. Cęterũ quicquid à pręfatis Turcis in ipſa oppidi expu
gnatione vel dirutũ, vel cõbuſtũ fuit, id ex pietiſſimis oppidanorũ eleemoſynis tẽporis
decurſu reſatcitũ reparatũq; extitit: Vñ & 12. F. cõmodè ſatis impræſentiarũ continet.

De conuentu S. Franciſci Inchæ. Con. IIII.

MINORITICVS hic conuentus Inchę, quæ eius Balearis inſulæ, quæ Mal-
lorca vulgò nuncupatur oppidũ eſt, in ſeraphici P. Frãciſci honotẽ conſtructus, D
& à 12. fratribus inhabitatus proximè pręcedenti contemporaneus, & in omnibus ferè
ſimilis eſt. Nam eius eccleſia, ſicut & illius, à præfato R. Sima Epiſcopo ædificata exti-
tit, & quod reliquum eſt operis deuotos oppidanos ſui authores agnoſcit. Præterea à
Conuentualibus Franciſcanis patribus à ſui erectione ad annum vſq; Dñi 1494. inha-
bitatus, ab eis ad Minoritas Obſeruantes, Alexandro VI. Pont. max. ſedente, idq; præ-
cipiente, deriuauit. Tandem maior eius campana, ſicut & ipſiuſmet ptoximè præ-
cedentis, atque etiam primi hius Prouinciæ loci campanæ quoque maiores, à reuer.
Epiſcopo Sans, quòd gentilitia eius inſignia campanam continerent, collata fuit.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Sollaris. Conu. V.

CVM, poſt ædificatum ſecundum huius Prouinciæ monaſterium, Franciſcana re E
gularis Obſeruãtia his in partibus ſupra modum pullularet, nec pręfatum mona-
ſterium omnes eius alumnos capere poſſet, B. F. Bartholomæus Catanius alium conuẽ
tum ſibi adijciendum cenſuit. Cuius deniq; propoſito pro votis adſutura pia Sollaren
ſis communitas, præſentem conuentũ, ſanctiſſimæ Dominæ noſtrę de Ieſu ſacrum, ad
500. paſſus à communi oppido Sollare ex publicis facultatibus, an. 1458. Pio II. Pont.
max. ſedente, imò & annuente extrui curauit. Qui ſanè conuentus à decem fratri-
bus plerunque incultus, amœniſſimus eſt, pulcherrimiſq; pro ſui capacitate ædificijs,
atq; hortis omnino irriguis ſatiſq; amplis, inſuper & ſpecu, in quod B. P. Bartholo-
mæus Catanius orationis atq; contemplationis ergò ſecedere aſſeuerat, honeſtatur.

A *De conuentu S. Mariæ de Ieſu Mahonis. Conu. VI.*

HIC eſt tertius ille conuentus à B.P. Bartholomæo Catanio cōſtructus, cuius adiectione Cuſtodia, quæ poſtmodū in Prouinciā (vt præfari ſumus) euaſit, ſub regularis Obſeruantiæ auſpicijs inſtituta fuit. Nactus ſiquidē B. is P. ad 500. paſſus à Mahone nobiliſſimo inſulæ Minoricę oppido, atq; celeberrimo portu inſigni, locū ędificādo conuentui accommodatiſſimū: inſuper & oppidanorum in ſe, ſuiq; ſequaces ſingularem quandā beneuolentiam expertus, vt primùm à Pio II. Pont. max. tunc ſedente apoſtolicam obtinuit facultatem, præfatum hunc conuentū tum ex publicis, tū quoq; ex priuatis eorundē oppidanorum facultatibus à fundamētis extrui, perficiq; curauit. Cuius ſanè conuentus tanta eſt amænitas, tantaq; tranquillitas, vt vix explicari poſ-
B ſint: & ſui accolas, qui frequentius ſunt 12. numero, ad eleuandā in Deum mentem maximè inuitet: & ſæculares ad ſe frequentandū ſupra modum ſolicitet. Abundat ſiquidē delicioſiſſimis hortis, perennibuſq; irrigatur aquis, atq; deuotiſſima demum honeſtatur eccleſia. Adiacet prętereà ſibi id ſpecu, in quo prędfatus B.P. Bartholomęus Catanius vitam pro maiori parte duxit, pœnitentiamq; egit. Qua etiā de cauſa tum oppidanis, tum quoque eò aliunde aduenantibus in maxima veneratione habetur. Contigit præſentis conuentus ædificatio, ſub anno 1459. idq; (vt meminimus) ex apoſtolica Pij II. Pontif. max. conceſſione: cuius diploma in iſtius monaſterij tabellario aſſeruatur.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Alcodiæ. Conu. VII.

PRÆSENS conuentus, ſanctæ Mariæ de Ieſu Alcodiæ (vulgò Alcudia) quæ Ba-
C learium ciuitas eſt, erectus, meritò 7. locum hac in Prouincia tenet. Nam anno Domini 1536. communibus oppidanorum ſumptibus, annuente tamen Paulo III. Pont. max. primò conſtructus, atq; ab integerrimo, omniq; virtutum genere prædito patre fratre Ioāne Creſpi acceptatus, cœteriſq; huius Prouinciæ locis adiectus extitit. Quem decem fratres, quòd omni ex parte abſolutus ſit, ſat commodè inhabitant.

De monaſterio S. Claræ Maioricæ. Mon. I.

CONTINET præterea à præfatis 7. F. conuentibus hęc Maioricarū Prouincia (vt in eius prooemio meminimus) tria Clariſſarū monaſteria: quorū duo Maioricæ, tertium verò Ciuitatulæ conſtructa ſunt. Horum alterum (de quo impræſentiarū) ſub B. virginis Claræ titulo Maioricæ erectum, & à 60. eoq; amplius Clariſſis ſoror-
D ibus Vrbaniſtis inhabitatum, antiquiſſimum ſanè eſt: cùm ſtatim à morte eiuſdem beatæ Claræ ex publicis ciuium (vt paſſim fertur) facultatibus exordium ſumpſerit. Aſſeruantur, idq; quàm diligentiſſimè, in præſentis monaſterij ſacrario quædam corporalia manibus beatæ virginis Claræ contexta, quæ febricitantibus opportunè adſunt.

De monaſterio Oliueti etiam Maioricæ. Mon. II.

QVO tempore, quovè authore hoc ſecundum monaſterium intra præfatę ciuitatis Maioricæ mœnia, ſub Oliueti titulo conſtructum, & à 30. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis vt plurimùm inhabitatum, initium ſumpſerit, huicq; Prouinciæ acceſſerit, deficientibus tum fideli traditione, tum quoque antiquioribus monumentis, non ſatis conſtat. Fertur nihilominus, idque ſub dubio, ex publicis ciuium ſumptibus ab an-
E tiquo ædificatum. Quicquid tū ſit, cōpertū eſt ipſum multò recentius præcedenti eſſe.

De Clariſſarum monaſterio Ciuitatulæ. Mon. III.

EADEM prorſus dicenda occurrunt de præſenti monaſterio Ciuitatulæ (de qua ſuprà) erecto, atq; ab 18. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inculto, quæ & de proximè præcedenti. Quòd videlicet, antiquioribus documentis, dum monaſterium ſimul cum oppido igne à Turcis immiſſo conflagraret, igne abſumptis, nos omnino lateat, à quibus, & quo certo tempore conſtructum ſit. Si tamen vulgari cuidam traditioni aurem accommodare velimus, ante centum annos ab oppidanis primò ædificatum, ac ab iiſdem ex ingenti deuotione ſecundò reſarcitum, reparatumq; extitit.

PROVINCIA
EQVITANIÆ
RECENTIORIS
F. GVLIELMVS RENAC GVAR' CON' BAVRI
F BERNARDINVS DE MOLMERIO GVAR'. S. ANTONII
CVM. XII SOCIIS MAR.

PROVINCIA
AQVITANIAE RECENT.

A HAEC Aquitaniæ Recentioris Prouincia antiquiſſima eſt, cùm ſub B.P.
Franciſco initium ſumpſerit, atq; multò latius aliquando, dum videlicet
Conuentualibus Franciſcanis patribus pareret, quàm impræſentiarũ pa-
tuit. Conſtitit ſiquidem eo temporis ex 66. fratrum conuentibus in 10. Cu
ſtodias redactis: atqui infeliciſſimis his temporibus eo miſeriæ, calamita-
tis, anguſtiæq; deuenit, vt ex 43. qui ſibi, antequam reformationi ſubiaceret, reſidui
erant, vix 8. aut 10. integros ab hæreticis intactos, (vt infrà patebit) retineat. Floruit præ
terea doctiſſimis, grauiſſimisq; patribus, quorum 4. R. videlicet P.F. Gerardus Odonis,
F. Fortanerius Veſſallius, F. Guilielmus Farinerius ac F. Ioannes de Bucco ad generalẽ
totius Ordinis Miniſteriatum aſſumpti fuêre: & 5. nempe frater Bertrandus à Turre,
præfatus. F. Fortanerius, præmemoratus etiam frater Guilielmus, F. Vitalis de Furno,
& F. Elias de Hannibalis ad Cardinalitiam dignitatem erecti ſunt. Inſuper doctiſſimus
B P.F. Petrus Aureoli in ſacra Theologia Magiſter, & P.F. Franciſcus de Fabrica eadem
dignitate inſigniti huius Prouinciæ alumni fuêre. Miſſos interim facio plurimos alios
patres ſcientia illuſtres, prædicatione inſignes, atq; ſanctitate conſpicuos, qui ex hac
Prouincia tum ad Epiſcopatus, tum quoq; ad Archiepiſcopatus promoti extiterunt.
Hæc interim præfata Prouincia, vt antiquum nomen atq; ſplendorem ſeruare poſſet,
glorioſos aliquot Chriſti athletas, qui pro Chriſti nomine ſub nepharijs hæreticis ſan-
guinem ſuum fuderunt, non ita à multis annis nobis peperit. Cæterum hęc ipſa Prouin
cia, vt reliquis Galliarum Prouincijs ſe conformaret, generali Franciſcanæ Obſeruan-
tię familiæ Miniſtro ſuperioribus annis nomen dedit, atq; in regularẽ Obſeruantiam,
C vnde & reformationis cognomẽ acquiſiuit, quodammodo tranſijt. Cuius ſigillũ maius
B.P. Franciſcum ſtantem, atq; ſylueſtribus 12. auiculis, quorum ſex dextrum, aliæ ve-
rò ſex ſiniſtrum eius latus claudunt, prædicantẽ, ſub cuius pedibus genuflexus, atq; cõ-
plicatis manibus alius Minorita erat, nec non & ſequentes literas S. MINISTRI. F. M.
PROVINCIÆ: AQVITANIÆ: REFO. orbiculatim, typicè tamen continet. Mino-
ritæ 14. diuerſis tormentorum generibus ab hæreticis è medio ſublati, qui in tabella
graphicè depicti ex huius Prouinciæ veſtigio poſiti ſunt, hi omnes eius alumni aliquan
do fuêre, Quamobrem illam eis tamquam etiam pecularibus patronis, dicatam volui.

D *De Minoritico conuentu Apamienſi.* *Conu.* *I.*

QVID flagitij, quidvè facinoris nõ cõmitteret nepharius hæreticus, qui ſanctiſ-
ſimis legibus violatis omnia ſibi licere cõtendat? Vnde nec mirũ eſt, ſi ſanctis, imò
& ipſi Deo bellum inferre præſumat. Sed aliquando excitatus tamquam dormiens Do
minus, ac tamquam potens crapulatus à vino ſibi, ſuisq; Sanctis inimicos percutiet,
dabitq; illos in ſempiternum opprobriũ: & reddens hoſtibus ſuis vltionem, eis qui ſe,
ſibiq; famulantes oderunt retribuet. Hæc dixerim, quòd cùm hęc Prouincia non ita pri
dẽ maximè floreret, ſummaq; trãquillitate & pace frueretur, exorta interim in Gallijs
peſtifera quadam hæreſi, à quibuſdam nouatoribus, in nihilum ferè, cariſſimis in-
E terim eius filijs immaniſſimè trucidatis, vel hinc inde diſperſis, redacta ſit. Quod vel ſal-
tẽ hoc in Minoritico cõuẽtu Apamiæ, quæ Togatę Galliæ ciuitas eſt, olim elegãtiſſimè
erecto, nũc verò flãmis atq; ruinę ab huiuſmodi hęreticis nouatoribus tradito facillimè
patet. Cùm enim præfatus hic cõuentus ab antiquo ab Apamiẽſibus (vt facilè creditur,
nam quicquid ſcripturarum in eo aſſeruabatur, id voraci flammę ceſſit) cõſtructus, &
à 20. fratribus, & vltrà inhabitatus, grauiſſimis viris atq; diſertiſſimis concionatori-
bus, qui Apamienſes in officio continebant, abundaret, in tantas importuniſſimi hæro
tici exarſerunt iras, vt in 1. ipſius ciuitatis captione religioſiſſimis patribus Petro de
Pulchro

Pulchro monte egregio Eccleſiaſte, Ioanne Rauleto, & quibuſdā alijs, quorū corpora in puteum proiecta fuêre, crudeliſſimè trucidatis, ipſum ſacris vaſis atq; veſtibus, imò & vniuerſa ſupellectile ſpoliarint: in 2. verò in fauillam redegerint, atq; ſæua quadam feritate admirandæ doctrinæ & religionis patrem Petrum à Molerio. A

Cum igitur is pater Petrus à Molerio pietate, doctrina atq; facundia cōſpicuus eſſet, atque propagandę, tuendæque fidei catholicæ ſummam operam nauaret, in eum hære tici oculos collimabant. Quamobrē ab eorum turmis, vt à vera Romanæ Eccleſiæ fide recederet, primò blandè admodū monetur, pecuniarumq; maxima copia inuitat, promiſſiſq; multis allicitur. Verū ille, vt verus mundi contēptor, Saluatoris ſententiæ non ignarus, qui ait: *Nil homini prodeſſe ſi vniuerſum mundū lucretur, anima vero ſua detrimentū patiatur* graui oratione eorū reiecit impudentiā, cohortans eos ad meliora cōſilia: annis (inquiens) 32. contentus fui victu, & amictu in paupertate viuens, quæ Franciſcanorū theſaurus eſt, ſalubreq; Chriſti conſiliū, ne cōſuetudo plus habendi locū præberet auaritiæ, quæ nullis expletur opibus: quātò magis enim quis poſſederit, tantò plus poſſidere deſiderat. Quibus dictis Satanæ milites in eum probris, ac verberibus ſæuientes, ad poſtē illū alligant, & grauiſſimè cædunt: ac poſtmodū verenda ei abſcindunt, ventrēq; aperiunt, & ſtipite, ſeu veru quodā vnco inteſtina exhauriunt, corq; ſimul euellūt, atq; interim exclamās Chriſti athleta, *Ieſu miſerere mei, ac illis ignoſce*, animā Deo reddidit; ſicq; felici hoc exitu vitæ ſuæ terminū cōcluſit. Sed vnus inſuper militum gladio caput eius ad humeros vſq;, in duas partes fidit. Sequenti verò die, cùm ad catholicorū aures execrabile facinus perueniſſet, concurrunt ij ad intuendū defuncti patris corpus, viſu horrendū, crudeleq; ſpectaculū, quo perſpecto, pleriq; in fletum, lamentabileſq; voces erumpunt: ac deniq; multa cū reuerentia, ac deuotione, expletis de more exequijs, funebri honore illud ſepeliunt. Inſuper & iuuenem quendā dignitate ſubdiaconū magnis tormentis crudeliter etiam necarunt. Hic conuentus, qui à nullo impræſentiarū fratre inhabitatur, ſicut & 4. immediatè ſequentes ad Cuſtodiam Toloſanam ſpectabat. B C

De Minoritico Daurenſi conuentu. Conu. II.

QVOD inclytus heros Dambreſius ex maxima in Deum pietate, atq; in Franciſcanam Religionem beneuolentia Daurenſi ciuitati præſtitit, id noſtræ tempeſtatis hęretici ex incredibili ī ſuū Creatorē impietate, atq; in noſtros fratres, quòd eorū operibus contrarij ſint, inenarrabili odio in nihilum redigere conati ſunt. Conſtruxerat ſiquidem ille ibi, anno Domini 1238. hunc conuentū, 20. continendis fratribus omnino accommodatum, atq; exanime corpus, erecto ſibi celebri mauſoleo, è ſummi altaris regione recondendum curarat: atqui illi & ipſum conuentum tertiò expilarunt, & tanti viri cineribus non minimam irrogarunt iniuriam; ac deniq; venerabilem patrem Guilielmum Regnacum eius Guardianum, cuius martyrium his annexum voluimus, miris affectum iniurijs immaniſſimè trucidarunt. D

Anno itaq; Domini 1565. menſe verò Auguſti, vniuerſa ferè Aquitaniæ Prouincia ab hæreticis occupata, ciuitas Daurenſis, quæ Chriſtianiſſimo Regi adhuc parebat; tandē tyrannico hæreticorum Dominio ſubiecta fuit. A quibus ciuitatem ingreſſis illico Reformatorum F. Franciſcanorum cœnobiū occupatur; in quo tunc aderat Guardianus pater eximiæ pietatis, ac doctrinæ F. Guilielmus Reriachus. Quem impij ſatellites probris aggrediuntur, cædunt, rapiunt, & ad eorum Præfectū in tabernā cauponariam trahunt. A quo iam recumbente vir Dei interrogatur: Nū altaris Miſſa, an electo conuiuio, potior ſit? Mos enim illorum eſt, in crapula, & ebrietate de diuinis oraculis tractare & diſceptare, vinoq; feruentes inſulſas fabulas ac vana deliria efferre. His igitur ventris mancipijs optimus pater ſic reſpondit. Cibus (inquiens) ille, qui reficiendo corpori exhibetur, corruptibilis eſt; & qui eum comedunt, iterum eſuriunt, altaris autē cibus eſt ſempiternus, & incoruptibilis; quē vera fide & pura conſcientia ſumentes, non amplius eſuriunt, at illi è contra aiunt. Quare ergo vos poſt Miſſam illam diabolicā comeditis? Quibus is reſpondit Miſſa eſſe nō poteſt diabolica, cùm in ea realiter, & (vt Scholaſticas voces nō refugiam) corporaliter ac præſentialiter Dominus noſter Ieſus. Chriſtus contineatur. Vos ergo potius ex Diabolo eſtis, qui ſic bonum malum ac Deū Diabolum E

A bolum eſſe arbitramini. Quibus dictis filij Belial, velut amentes atq; ebrij, ac furijs agitati varia in ipſum iactantes conuicia, carniū oſſa, & crapulæ eorum reliquias, ſordeſq; alias & oris, & narium in venerandi patris faciē conijciunt. Hincq; pro receptis à Deo beneficijs gratias minimè agentes, repletis ventribus, ac vino madentes ſurgunt à mēſa, ſeruumq; Dei interpellāt: An velit Romanum Pontificem, & fidem catholicam abnegare, aut in peſſima illa ſua doctrina moti? Is verò reſpondet. Mea doctrina vera eſt: & ſi ipſi renunciauerim damnabor. Nullam profectò fidē noui præter Romanā: & ideo nō eſt cur, labefactari hac in re poſſe me, arbitremini veſtris hiſce ſtudijs. Poſt hæc tandem, & alia ſimilia, extenſis brachijs preces ad Deum fudit dicens: *Tu Domine Sabaoth; qui iudicas iuſtum, & impium; quiq; noſti renes & corda, ſcis quid cogitent hi aduerſum te, & tuos, quæſo, vt mihi non deſis in hac vita, donec tranſeat hæc iniquitas.* Illum verò ſic diuinam
B opem implorantem miniſtri Satanæ veſtimentis exunnt, vtq; conceptam animo conſtantiam remitteret, virgis, ſpinis tribuliſq; atrociter cædunt. At verò cum ſe pœnarū grauitate nec tantillum à catholicæ fidei propoſito eum dimouiſſe cernerent; ſtudent interimere: Vnuſq; eorum gladio per vmbilicum lethaliter transfigit; humiq; procūbentem, dicentemque, *Ieſu parce mihi, & illis*, impij ſatellites (his ſcilicet verbis in furorē maiorem concitati) vibratis tormentorum globulis toto corpore perfodiunt: in humatumq; corpus relinquunt. Sequenti verò die egredientibus illis, vt in perpetrato facinore complacentes vulneratum corpus contemplarentur, vnus eorū pia iam præmortui patris oratione compunctus; qui licèt conſenſu, non tamen opere ad vitum Dei interimendum ſeſe contulerat: ſepeliatur (inquit) quia frater noſter eſt. Frater ne noſter? (aiunt cœteri) mētiris Papiſta. Frater ne ergo tuus. Hinc verò extra hortum ſepultus
C fuit. At ille hæreticus, qui pietate motus ſepeliendum ſancti viri corpus curauerat, militari vita relicta, totum ſe ad vitæ melioris inſtitutum, fidemq; catholicā conuertit: hęcq; ita eueniſſe veraciter retulit; qui velut alter Saulus protomartyris Stephano oratione commotus ad S. matris Eccleſiæ gremium reuerſus eſt. Idipſum quoq; fecerunt deuotiſſimo patri Stephani Regnaco, atq; admirandæ ſinceritatis & religionis patri Iacobo Iamberto fratrum tum nouitiorū, tum quoq; iuuenū Inſtructori diſertiſſimo.

De Minoritico Inſulæ Iordanis conuentu. Conu. III.

HVNC conuentum inclytus heros Iordanis ab Inſula ſuis ſumptibus atq; diligētia, anno à partu Virgineo 1288. erexit, conſtruxitque. Verùm multoties ab Anglis captus, penituſq; dirutus, ſolerti tandem opera tū huius Prouinciæ patrum, tum
D quoq; fratrum priſtino ſplendori reſtitutus eſt. Nouiſſimè verò, ſcilicèt anno Domini 1580. ab hæreticis, & Rege Nauarræ ſimul cum oppido, cui Inſula Iordanis nomen eſt, capitur, omnibuſq; bonis expoliatur, ac tandem funditus euertitur. Veruntamen paucis ab hinc annis ſolicitudine religioſi patris Bocri reparari, ſiue potius reædificari cœpit: Vnde & ab octo religioſis patribus ac fratribus impræſentiarum inhabitatur.

De Minoritico Samatarienſi conuentu. Conu. IIII.

QVEMADMODVM pientiſſimo Samatariēſium Comiti pro ſua ſumma erga Franciſcanam Religionem beneuolentia magnæ curæ fuit, vt hic conuentus Samatarij, quod Aquitaniæ oppidum eſt, ex proprijs facultatibus, anno Domini 1276. à fundamentis ad apicem vſq; conſtrueretur, atq; in ipſius eccleſia eius exanime corpus
E tumularetur, ita quoq; & eius hæredes in id maximè incubuerunt, vt quicquid ædificij ad terrā vergeret, id ſuis expenſis reficeretur, repararetur que: vtq; eius fratres, qui frequētius ſunt 12. numero, ſecurius, liberiuſq; Deo vacare poſſent. Cœterùm in huius loci, qui per Dei gratiā impiorū hæreticorū manus euaſit, ſacrario aliquot S. Innocentū, Coſmæ & Damiani martyrū, Lazari Epi, Antonij Abbatis, atq; Eutropij reliquiæ, nec nō & aliquot lapilli Dominici & mōtis Synai debita cum reuerentia aſſeruantur.

De Minoritico conuentu Caſtri noui Darij. Conu. V.

HIC quoq; conuētus, qui adhuc per Dei gratiā perſeuerat, ſui auctorē agnoſcit Arnaldum Mattinū de Bordis: fuitq; conſtructus anno Domini 1293. Cuius habitatores

tores 20.numero atq; alterum ex digitis diuo Blaſij Epiſcopi & martyris cuſtodiunt. A

De Minoritico Auxitano conuentu. *Conu. VI.*

HIC conuentus,qui Auxi ab illuſtriſſimo quodã Armaniachẽſium Comite,anno 1274.cõſtructus extitit,& à 12.fratribus inhabitatur,immotus impræſentiarũ ab hæreticis,atq; intactus permanet,qui & 4.ſequentes ad Cuſtodiã Auxitanam pertinẽt.

De Minoritico conuentu Nugaroli. *Conu. VII.*

HVIVS quoq; conuentus Nugaroli,quod Aquitanorũ oppidũ eſt,anno reſtitutę ſalutis 1277.erecti auctor extitit idẽ Armaniachenſiũ Comes. Sed tñ nõ vtriuſq; vna & eadem fuit fortuna: cùm præcedens illæſus omnino huc vſq; ab hæreticis permanſerit,iſte verò tertiò ab ijſdẽ exuſtus fuerit. Cœpit nihilominus paucis ab hinc annis à fratribus,qui impræſentia rum 8. ſunt numero, ex piorum eleemoſynis reſarciri, B Hoc in loco venerabiles duo patres,atq; de catholica fide optime meriti, frater ſcilicet Ioannes Vanglius ſacerdos,& F.Ioãnes Lana tunc monaſterij Guardianus ſub hæreticis in Romanæ fidei confeſſione prædicationis munus martyrij corona decorarunt.

De Minoritico conuentu Vici. *Conu. VIII.*

INCLYTVS piẽtiſſimusq; Armaniachenſiũ Comes hunc quoq;conuentum tertium Vici,quod Aquitanorum oppidũ eſt,anno 1383.exædificari curauit, quẽ ab hęreticis vniuerſa ſupellectile ſpoliatum, atq; maiori ex parte dirutum huius Prouinciæ fratres, quorum 10. impræſentiarum ibidem commorantur, ſumma diligentia ex diuerſis catholicorum Vicenſium eleemoſynis reparandum, reſarciendumq́ue curant. C

De Minoritico conuentu Mirandæ. *Conu. IX.*

PRÆSENS conuentus Mirandæ,quod Aquitaniæ oppidũ eſt, à deuotiſſimo heroë Bernardo Aſteriacenſiũ Comite olim erectus,proximè præcedenti ſimilis eſt,cũ anno Dñi 1283.primò conſtructus,ab hæreticis,anno Dñi 1577.exutus, prophanatus, atq; exuſtus fuerit.In hoc tñ ab eo differt,quod cùm nullus ſibi frater martyr occubuerit,hîc duo nempe P.F.Dominicus Beraldus & F.Ioãnes Cozerius;iſte quidẽ dũ in ciuitate Fauerẽſi Quadrageſimali tẽpore,ille verò dũ in ciuitate Tarraubia per Aduentum ſacras ad populum haberẽt conciones martyrij palma ſub pernicioſiſſimis hæreticis laureati euaſerunt. Inhabitatur interim hic locus ab octo religioſiſſimis fratribus.

De Minoritico conuentu Valliscapraria. *Conu. X.* D

EA fuit nobiliſſimo rũ heroũ,ac Malaleonũ,& Larbuſti Aquitaniæ oppidorũ temporaliũ Dominorũ erga Franciſcanã familiã beneuolentia,vt hunc cõuentũ,à 20. fratribus in cultũ, prope Vallẽ caprariã eiuſdẽ Aquitanię oppidũ an. 1185.fundarint.

De Minoritico conuentu Bazatenſi. *Conu. XI.*

PRÆSENS conuentus,qui ſicut & 3.ſequẽtes ad Burdigalenſẽ Cuſtodiã ſpectat, cũ multoties ab hæreticis ad terrã deiectus fuerit,omnia mobilia tũ ſacra,tũ quoq; prophana,atq; oĩa demũ monumẽta ad ipſũ pertinẽtia vnà cũ F. amiſit, ita vt nec fundatoris eius nomen nobis reſiduũ ſit, nec vlla penitus monaſterij veſtigia permãſerint.

De Minoritico conuentu Sparrenſi. *Conu. XII.* E

DEPLORANDVM hoc monaſteriũ Sparræ,quod Aquitaniæ oppidũ eſt,à piẽtiſſimis Senebrono Equite aurato, atq; tẽporali quodã Sparrenſium Domino,anno Domini 1240. conſtructum extitit, anno Domini 1578. in cineres redactum eſt.

De Minoritico conuentu Liburniano. *Conu. XIII.*

CVM Eduardus Anglorũ Rex Aquitania potiret,ac mira in P.F.RaymũdũBrunũ, ob eius ſanctitatẽ,deuotione ferret,hũc cõuẽtũ intra Liburnianę ciuitatis mœnia, anno 1287. extruxit. Cæterũ tanta fuit Liburnienſiũ in Deũ pietas,atq; in Romanã Eccleſiam

A Eccleſiam fides, vt nouatores hæreticos (de quibus ſuprà) ſumma diligentia, ſummaq; vi longè à ſe propulſauerit, & hoc monaſterium, à viginti fratribus frequentius incultum, ab eorum iniurijs immune impræſentiarum vſque eſſe voluerit. In cuius denique monaſterij ſacrario aliquot ſanctorum Laurentij martyris, Ceciliæ, atque Apolloniæ virginum itidem & martyrum reliquiæ religioſiſſimè aſſeruantur.

De Minoritico conuentu S. Miliani. Conu. XIIII.

SI ea in Deum recta fides, atque in Franciſcanam Religionem beneuolentia huius noſtræ tempeſtatis omnino deplorandæ hæreticis, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo octuageſimo fuiſſet, quæ & Anglis, atque nobilibus Britonibus, huius conuentus apud ſanctum Milianum Aquitaniæ oppidum fundatoribus;
B olim extitit: profectò nec eum ſacris tum veſtibus, tum quoque vaſis, ac vniuerſa tandem ſupellectile ſpoliaſſent: nec ipſius monumenta cum altaribus, imaginibus, atque cuncto ædificio ignibus tradidiſſent: nec fratres accolas teterrimis per plurimos dies mancipaſſent carceribus, nec tandem venerabilem patrem, ac religione inſignem fratrem Maturinum de Pulchrouiſu iam ſenio confectum præ ipſius conuentus foribus diro mucrone confeciſſent, atque ad animæ vſque exhalationem tranſuerberaſſent.

De Minoritico conuentu Condomico. Conu. XV.

MINORITICVS hic conuentus, ad Cuſtodiam Agenenſem cum quatuor alijs attinens, Condomi, quod Aquitanorum oppidum eſt, antiquitus ab illuſtriſſimo Ioanne Anglo Condomienſium Comite conſtructus, tertiò ab importuniſſi-
C mis huius noſtri temporis hæreticis ſpoliatus, ac tandem anno Domini milleſimo quingenteſimo ſexageſimo nono deſtructus extitit. Sed piorum Chriſti fidelium liberalitate, atque ſolertium fratrum opera bona ex parte reædificatus eſt, ita vt octo fratres impræſentiarum contineat. In vltima huius conuentus euerſione venerabilis pater Raymundus Roëdanus impio hæreticorum mucrone pro catholicæ Romanæ Eccleſiæ confeſſione confoſſus, vt fortis Chriſti athleta, glorioſiſſimè interijt.

De Minoritico conuentu Pennenſi. Conu. XVI.

MINORITICVS hic conuentus ab illuſtri, perdeuotoq; Petro à Luſtraco, anno Dominicæ incarnationis 1261. piè omnino conſtructus, atque ab eminentiſſimo Almano à Luſtraco apoſtolico Prothonotario eadem pietate poſtmodum reædi-
D ficatus, cuius quoque eccleſia, anno Domini 1482. de religioſo more conſecrata extiterat: à facinoroſis infeliciſſimi huius æui hæreticis impiè direptus, ſoloq; æquatus fuit, ita vt habitatoribus Franciſcanis, à quibus incolebatur, carere cogatur.

De Minoritico conuentu Neracenſi. Conu. XVII.

PROVT ſui authorem, atq; eximium benefactorem agnoſcit hic conuẽtus Neraci, quod Aquitaniæ oppidum eſt, illuſtriſs. Albretenſiũ Comitem, ita huius noſtræ tempeſtatis hęreticos ſui perſecutores, atq; demolitores execratur, & odit: cùm ab illo anno Dñi 1367. piè ędificatus, atq; miris beneficijs cumulatus, ab iſtis verò impiè omnino, anno Dñi 1569. deſtructus, atq; execranda quadam auaritia expilatus extiterit.

E
De Minoritico conuentu Caſtrogeloſiano. Conu. XVIII.

VNA & eadem prorſus fortuna fuit huius conuentus Caſtrigeloſij, quod Aquitanorum oppidum eſt, erecti, quæ & præcedentis: cùm à præfato pientiſſimo heroë Albretenſium Domino, anno Dominicæ incarnationis 1367. à fundamentis ad apicem vſque conſtructus, ab ijſdem hæreticis, anno ſuperius tacto 1569. à vertice ad vſque fundamenta euerſus fuerit, atque omnibus bonis ſpoliatus. Affulget nihilominus aliqualis vtriusq; huius monaſterij reædificandi ſpes. Maximam profectò perſecutionem, atque innumeras moleſtias ab hæreticis excitatas in vtriuſque huius conuentus euerſione pauperculi fratres perpeſſi ſunt: cùm eorum plurimi carceribus mancipati, verberibus cæſi, fame, & ſiti diuexati, opprobrijsq; ſaturati fuerint: & ad-

mirandæ religionis patres frater Petrus Veroniẽſis Lector, ac diſertiſſimus Concionator, atque frater Ioannes Moretus dignitate ſacerdos ante fores ædis beatæ, ſemperq; virginis Mariæ ex arbore ſuſpenſi, martyrij palma laureari animam cęlo reddiderint. A

De Minoritico conuentu Mauſiacenſi. Conu. XIX.

QVIS inexhauſtam huius noſtræ tempeſtatis hęreticorum auaritiam, atq; pluſquam ferinam crudelitatem ſatis explicare poſſit? Qui licèt opulentiſſimas ſęcularium domos in ciuitatum captione tyrannicè expilauerint, non tamen ſibi ſatis feciſſe videntur, niſi etiam pauperculorum fratrum ſcruta diripuerint. Præterea non ſibi ſatis indulſiſſe exiſtimant, ſi funeſtos gladios laicorum tantùm ſanguini immerſerint, niſi etiam illos in ſacrum ſacerdotum cruore intinxerint. Id quod ſanè patet in Mauſiaci oppidi inuaſione. In qua ſanè perditiſſimi illi homines Deo atque proprio Regi rebelles, poſt direptum oppidum, atq; poſt plures catholicos crudeliſſimè trucidatos, Minoriticum hunc conuentum, à pientiſſimis heroibus, ac temporalibus Albretenſium, Caumontenſium, atque Calongenſium Dominis, anno à partu Virgineo 1582. pientiſſimè ædificatum, omni ſupellectile ſpoliarunt, funditusq; euerterũt, atque venerabiles tres eius patres, inſignesq; Concionatores fratres videlicet Fortem Viuatum, Gallardum Viueum, atque eorum Guardianum, quòd catholicam fidem publicè, conſtanterq; tuerentur, furenti gladio confoderunt, tranſuerberaruntq;. B

De Minoriticis conu. Morlanico, atq; Loronico. Conu. XX. & XXI.

CVM vterq; Vaſconienſis Cuſtodiæ conuentus Morlanius ſcilicet, atque Loronicus ab execrandis hæreticis ſuperioribus annis direptus, ſoloq; æquatus extiterit, nullusq; ad ea Aquitaniæ oppida, Morlanium videlicet, atq; Loronium, quòd ab hæreticis vigilantiſſimè cuſtodiantur, catholicis præcipuè vero Minoritis abſq; præſentiſſimo vitæ diſcrimine pateat acceſſus, nihil aliud peculiare de eis in medium afferre poſſumus ab eo, quod olim illorum quiſque à quindecim fratribus commodè ſatis inhabitaretur, & communibus oppidanorum ſumptibus conſtructus cenſeatur. C

De Minoritico conuentu Lautricenſi. Conu. XXII.

INCREDIBILE eſt quanta huius noſtri temporis hæretici immanitate, quantaq; ſæuitia in hunc conuentum Lautrici, quæ Aquitanorum ciuitas eſt, à pientiſſimo Petro Lautricenſium Vicecomite, anno à partu Virgineo 1550. elegantiſſimè conſtructum, cuius eccleſia, anno Domini 1533. conſecrata extiterat, atque in ſex religioſiſſimos patres eius accolas, nempe venerabilem patrem fratrem Franciſcum Pellicerium in ſacra pagina Doctorem, ac diſertiſſimum Concionatorem, necnon & loci Guardianum, patrem Antonium de Rupe, patrem Hieronymum Graiſetum, patrem Alexium Sanſonem, patrem Rogerium Viguerium, ac patrem Ioannem Riccardum, anno Dñi 1568. debacchati fuerint. Nam & ipſum conuentum, cuncta ſupellectile primò ſpoliatũ, funditus euerterunt, & præfatos patres ſupramodũ cruciatos crudeliſſimo mortis genere affecerunt. Hic tamen præfatus conuentus ex catholicorũ eleemoſynis maiori ex parte reædificatus eſt, & ab octo fratribus impræſentiarum incolitur. D

De Minoritico conuentu Figiaci. Conu. XXIII.

HIC conuentus Ruthenicæ Cuſtodiæ, quemadmodum & tres qui ſequuntur, Figiaci, quod Aquitaniæ oppidum eſt, antiquitus à catholicis oppidanis conſtructus, atque in cineres poſtmodum à perditiſſimis hæreticis redactus, celebris aliquando extitit, tum ſepultura beati patris Aldemarij, qui mortuos ſuis meritis ad vitam reuocauit, pluraq; miracula edidit: tum quoque profeſſione reuerendiſſimi patris fratris Bertrãdi à Turre doctiſſimi in ſacra pagina Magiſtri, ac S.R.E. Cardinalis. E

De Minoritico conuentu S. Africani. Conu. XXIIII.

HOC tantùm de præſenti conuentu dicere poſſum, quod videlicet à catholicis oppidi ſancti Africani inquilinis ab antiquo conſtructus extiterit, & ab eiuſdem

A dem oppidi truculentiſſimis hæreticis hoc infeliciſſimo æuo omnibus bonis ſpoliatus, ac tandem dirutus, ſoloq; æquatus fuerit, nullaq; eius reædificandi ſpes affulgeat.

De Minoritico conuentu Miliacenſi. Conu. XXV.

QVICQVID de præcedenti loco dictum eſt, idipſum quoque de præſenti conuentu Miliaci (Gallicè Miliau) olim erecto dicendum occurrit: cùm à catholicis oppidanis antiquitus ædificatus, ab eorum ſucceſſoribus, hæreticis tamen, à quibus & oppidum tyrannicè tenetur, circa annum Domini 1568. ad terram deiectus ſit.

De Minoritico conuentu S. Antonij. Conu. XXVI.

DEBVISSENT vereri beatum patrem Antonium de Padua iam in cœlis regnantem perditiſſimi huius patriæ hæretici, vel ſaltem eorum miraculorum,
B quę in ea aliquādo is ſanctus edidit, quorumq; adhuc memoria viget, meminiſſe, quādo ſacrilegas manus in hunc conuentum, à præfato beato patre olim erectum, iniecerunt, atque plus quàm canina rabie, deturbatis primò eius accolis, grauiſſimis moleſtijs affectis, omnibusq; bonis direptis, eum à fundamētis euerterunt, ſoloq; æquarunt.

De Minoritico conuentu Cadurcenſi. Conu. XXVII.

HIC conuentus Cadurci, quæ Cadurcorum populorum metropolis aliquando fuit, anno Dominicæ incarnationis 1255. à temporali Luzetenſium Domino, primoq; Barone, atq; Cadurcenſium Seneſcallo ſumma religione conſtructus, à Rege Nauarræ, atque impijs eius ſatellitibus, anno Dominicæ incarnationis milleſimo
C quingenteſimo octuageſimo, ſimul cum ipſa ciuitate combuſtus omnino, atque omnibus bonis ſpoliatus fuit. Quamobrem nihil aliud nobis de eo dicendum occurrit. Is & duo ſequentes loci ad Cuſtodiā Cadurcenſem, ab hoc loco ſic denominatā, attinēt.

De Minoritico conuentu Gordoniano. Conu. XXVIII.

NON abſimilem ei, quā proximè præcedēs eſt hic conuentus Gordonij, quod Cadurcorum oppidum eſt, erectus fortunā expertus extitit: cùm à deuotiſſimo heroë, atque Thimenſium Barone, anno Domini 1273. exædificatus, à temporali Durenſium Dño, atque ab hæretico eius exercitu vnà cum ipſo oppido, anno Dñi 1579. direptus, expilatus, atque igni traditus fuerit. Id tamen inter hunc atq; præcedentem diſcriminis fuit, quod videlicet ibi nullus penitus frater martyr occubuerit, hic verò
D religioſiſſimi quinque patres, atq; de catholica fide optimè meriti, nempe pater Carolus Luſachius meritiſſimus loci Guardianus, pater Henricus eiuſdem loci Lector, atque inſignis concionator, pater Petrus Vaboleſius, pater Arnaldus Viganultus, ac pater Petrus Quartus à præfatis hæreticis ſupra modum diuexati, atq; tandē crudeliſſimè pro conſtanti eiuſdē fidei catholicæ Romanæ confeſſione trucidati fuerint.

De Minoritico conuentu Montiſcutenſi. Conu. XXIX.

HIC conuentus Montiſcuti, quod Cadurcorum oppidum eſt, antiquitus ab illuſtri quodam ac temporali Montiſconelij Domino ędificatus, cuius eccleſia, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo vigeſimo tertio conſecrata extitit, pluries ab hæreticis ſpoliatus, dirutus atque exuſtus, aliquibus interim ex eius
E fratribus in ſpelūcas adactis, alijs miſerrimè cæſis, alijs verò immaniſſimè trucidatis, extitit. Nihilominus tamē, ex diuerſis catholicorū eleemoſynis liberaliſſimè collatis maiori ex parte reædificatus, ab octo religioſis patribus impræſentiarū inhabitatur.

De Minoritico conuentu Petragoricenſi. Conu. XXX.

ID tantùm de præſenti conuentu Petragoricæ, quod Aquitanorum oppidum eſt, ab antiquo erectum nobis impræſentiarum dicendum occurrit: quod videlicet anno à Chriſto Saluatore nato milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, infidorum huius patriæ hæreticorum rabiei ceſſerit, atque ab illis in cineres & fauillā redactus ſit. Spectabant ipſe & ſex ſequentes conuentus ad Cuſtodiam Petragoricenſem.

De Minoritico conuentu Albaterrano. *Conu. XXXI.* A

NEC meliora de hoc monaſterio Albæterræ,quod Aquitaniæ oppidum eſt,olim ab eius temporali Domino conſtructo in medium afferre poſſumus, cùm à præfatis hæreticis circa eundem annum Dominicæ incarnationis milleſimũ quingenteſimum ſeptuageſimũ ſecundum funditus euerſus,omnibusq; bonis ſpoliatus fuerit.

De Minoritico conuentu S.Fidis. *Conu. XXXII.*

SANCTA Fidis Aquitanorum oppidum eſt, ſæpiusq; ab illius patriæ hæreticis captum, atque mirum in modum diuexatum extitit. Quo etiam factum eſt vt nec Minoritico conuentui ibidem ab antiquo exædificato ſit parcitum, nec ſibi lapis ſupra lapidẽ relictus ſit,ſed etiam funditus euerſus,oĩbusq; bonis ſpoliatus extiterit. B

De Minoritico conuentu Ixidolienſi. *Conu. XXXIII.*

ALIQVID amplius facinoris commiſerũt ſanguinarij hæretici in oppidi Ixidolij,quod Aquitanis paret,quàm in præcedentiũ oppidorum captione:cùm & hunc conuentum ab illuſtriſſimo quodam Albretenſium Dño à multis annis ſumma pietate ædificatũ,poſt expilatum oppidũ denudauerint,funditusq; euerterint, & V.P. Petrum Blancartum ſacerdotẽ,eiusq; accolam iteratis gladiorũ ictibus confoderint: qui cũ eſſet vir tum corporis,tum animi dotibus præditus, in certamine omnes labores & odia propter Chriſtum, & fidei Romanæ confeſſionem alacri animo ſuſcepit.

De Minoritico conuentu Sarlatenſi. *Conu. XXXIIII.* C

MAGNA nobis huius conuentus Sarlati a pud Aquitanos erecti recuperandi ſpes affulget: cùm ab efferatis hæreticis ab ipſis fundamentis,ex teterrimo quodam in Franciſcanos liuore,ſuperioribus annis, euerſus, ex oppidanorum facultatibus, huius Prouinciæ fratribus id maximè ſolicitantibus, iam denuò reædificari cœpit,& à 10.Franciſcanis fratribus Deo opt.max fideliſſimè famulantibus incolatur.

De Minoritico conuentu Montiniacenſi. *Conu. XXXV.*

HIC locus maceria potius, quàm conuentus appellandus venit: cùm neque eccleſiæ, neque cæterarum officinarum veſtigium ſaltem aliquod reſiduum ſit: tanta fuit hæreticorum in ipſum, atque in eius accolas rabies, tantumq; odium. Et quod peius eſt,nulla nobis eius reædificandi ſpes relinquitur.Cæterùm admirandę religionis pater Eſmalius Vinacrius dignitate ſacerdos à truculentiſſimis eiuſdẽ hæreticis in ipſa oppidi Montiniaci captione,atq; conuentus euerſione pro conſtanti catholicæ fidei confeſſione plumbeis ſpherulis traiectus,atq; diro mucrone transfoſſus fuit. D

De Minoritico conuentu Brageracenſi. *Conu. XXXVI.*

ADEO Bragetacum Aquitanorum oppidum ab hæreticis, poſt catholicorũ expulſionem,atq; poſt huius conuentus ibidem ab antiquo erecti expilationẽ, omnimodamq; euerſionẽ communitum eſt,atq; tanta cura, tantaq; ſolicitudine ab eiſdẽ cuſtoditur,vt nullo Chriſtifideli,maximè verò Minoritę ad ipſum pateat acceſſus.Timent ſiquidem huiuſmodi nebulones,atq; filij Belial,ne ſibi tantorum flagitiorũ tum in oppidũ ipſum,tum in fideles eius accolas,tum quoq; in hunc locũ atq; eius fratres, præcipuè verò in religioſiſſimum P.Petrum Toëlatum ſacerdotem, quẽ crudeliſſimè ob Romanæ Eccleſiæ defenſionem necarunt,perpetratorum iuſtas aliqñ dent pœnas. E

De Minoritico conuentu Lemouicenſi. *Conu. XXXVII.*

CVM beatus pater Antonius de Padua ex Biturigẽſi ciuitate Lemouicum Aquitaniæ vrbem cum octo ſocijs appuliſſet,adeò Lemouicenſium animos ſuis adhortationibus,atque ſacris concionibus allexit,vt ſibi hunc conuentum,quem 20.fratres impræſentiarum inhabitant, ex communibus facultatibus exædificandum curarint. In cuius deniq; conuentus ſacrario cyatus ex quo ſeraphicus pater Franciſcus bibere aſſueuerat,

A aſſueuerat, & altera ex tuniculis beati Ludouici Toloſan Epiſcopi diligentius aſſeruantur. Hic conuentus Cuſtodiæ Lemouicenſis, quę ex 7. locis conflabatur, caput erat.

De Minoritico conuentu S. Iuniani. Conu. XXXVIII.

HVIVS conuentus apud ſanctum Iunianum Lemouicenſium oppidum ab illuſtriſſimo quodam Opiſcabardenſium Comite, anno à partu Virgineo 1230. elegātiſſimè, licèt intra paupertatis limites, conſtructi, & ab hæreticis ſuperioribus annis ſolo æquati, Guardianum aliquādo egit B. P. Antonius de Padua Quod ſanè remorari debuiſſet impudentiſſimos ipſos hæreticos, ne in ipſum ſacrilegas iniicerent manus.

De Minoritico conuentu Donzenachenſi. Conu. XXXIX.

B NON ſatis fuiſſe videbatur peſtilentiſſimis hæreticis hunc conuentum, ab immaniſſimo pieriſſimoq; heroë, atque Combortano Vicecomite, ante annum Dominicæ incarnationis 1230. Donzenachi, quod Aquitaniæ oppidum eſt, pro ſua in beatum patrem Antonium de Padua animi propēſione conſtructum, ſemel ſpoliaſſe, atq; bona ex parte ad terram deieciſſe: niſi & ſecundò quicquid in eo inueniri potuit, id totum expilaſſent, ac ipſum conuentum, cui quoque aliquando idem pater Antonius pręfuit, Vulcanio incendio tradidiſſent: ac tandem venerabiles patres eius accolas Ioannem Chambonium, quòd Romano Pontifici parendum fore conſtanter aſſereret, atrociſſimè trucidaſſent, & Martinum Didiramum lethaliter eadem prorſus de cauſa vulneraſſent: ex quo etiam vulnere animam cœlo reddidit, ac martyriū compleuit.

De Minoritico conuentu Briuenſi. Conu. XL.

C VT PRIMVM beatus pater Antonius, Briuam Aquitanicam ciuitatem ingreſſus, ſacras ad populum conciones habuit, deuotiſſimus quidam ciuis nomine Quintus de Falcici quicquid bonorum poſſidebat, id in vnius Minoritici conuentus ædificationem liberaliſſimè contulit. Ex eius igitur bonis præſens conuentus, in quo & aliquandiu beatus Antonius moram traxit, conſtructus fuit. Qui tandem ſuperioribus annis ab hæreticis impiiſſimè dirutus, ſoloq; æquatus extitit. Nec id ſolùm facinoris perpetrarunt nefarij hæretici: ſed & catholiciſſimos patres fratrē Stephanum de Borda, ac fratrem Antonium de Pulcrouiſu, quòd eorum impietatem deteſtarentur, quodq; extra Romanam Eccleſiam ſalutem inueniri negabant, funeſtis gladijs confoderunt. Prope hanc ciuitatem Briuam adhuc inuiſere licet ſpeluncam, in quam D beatus pater Antonius orationis, & pœnitentiæ agendæ ergò ſecedere aſſueuerat.

De Minoritico conuentu Martellenſi. Conu. XLI.

NEC hic conuentus Martelli, quod Aquitaniæ oppidum eſt, anno à Chriſto Saluarore nato 1266. erectus, ſacrilegas hæreticorū manus euaſit: cùm ab eis anno Dominicę natiuitatis 1569 ex parte dirutus, & ex parte edacibus traditus ſit ignibus.

De Minoritico conuentu Nontroniano. Conu. XLII.

SANGVINARII huius noſtræ tempeſtatis hæretici ferinam omnem ſęuitiam ſuperantes, & hunc conuentum Nontronij, quod Aquitanorum oppidum eſt, erectum vniuerſa ſuppellectile, vniuerſiſq; monumentis ſpoliarunt, & ſummis encomijs E laudandos patres, frarrem Matthęū Monfaionium eius Guardianum, atq; huius Cuſtodiæ Cuſtodem, nec non & inſignem Eccleſiaſten, & frarrem Ioannē Borſerianum, ac F. Ioannem Broſierium opprobrijs, dicterijs atq; flagris ſupra modum diuexatos atrociſſimæ neci, ob catholicæ fidei, ac pontificiæ auctoritatis confeſſionem, tradiderunt.

De Minoritico conuentu Vociferrutenſi. Conu. XLIII.

VLTIMVM denique hac in Prouincia locum obtinet is conuentus, qui Vociferruti apud Aquitanos ex pijs oppidanorum facultatibus olim erectus extitit, atq; circa annum Dominicæ incarnationis milleſimū quingenteſimū ſexageſimū nonū à ſacrilegis hæreticis deuaſtatus, ſpoliatus, ac demum ſolo æquatus miſertimè fuit.

PROVINCIA·SANCTI
MICHAELIS·

PROVINCIA S. MICHAELIS.

A SANCTI Michaëlis Prouincia à ſancti Iacobi Prouincia, quòd iſta latius
pateret, nec à prouinciali Miniſtro pro iniuncto munere commodè viſi-
tari, luſtrariq; poſſet, eo in prouinciali Capitulo, quod Beneuenti apud
Hiſpanos, ſub R. P. F. Andrea Inſulano totius noſtri Ordinis generali
Miniſtro, anno à partu Virgineo 1548. menſis verò Iulij 15. celebratum
extitit, diſſecta nobis prodijt. Eius longitudo, quæ ab Oriente in Occidentem ten-
dit à Tormio inſigni, celebriq; flumine ad vſq; Marianum montem (hūc Hiſpani Sier-
ra morena nuncupant) protenditur: latitudo verò à Portugaliæ Regno, cui ab Aqui-
lone Occiduum verſus contermina eſt, in Angelorū Prouinciam, à qua longo limite
B Meridiem verſus diſtinguitur, patet. Abſoluitur præterea vniuerſa hæc Prouincia 23.
fratrum, atq; 19. ſanctimonialium monaſterijs, de quibus ſuo ordine pro cōſueto mo-
re dicemus: ſi tamen prius ei patronum, atque tutelarem conſtituerimus, atq; quibus
imaginibus maius eius ſigillum inſigniatur, quibusq; literis exornetur breuibus per-
ſtrinxerimus. Ei itaq; ne tanto Archangelo, cui conſultiſſimè à patribus dicata fuit,
iniuriam feciſſe videremur, ipſius iconem graphicè, politeq; depictum præponere vo-
luimus. Quod verò ad ſigillum attinet, id quidem beatum Michaëlem, cœleſtis mili-
tiæ Principem, ſtratum draconem gladio ferientem, atque ſeraphicum patrem Fran-
ciſcum à ſiniſtris ſibi aſtantem, quorum capitibus Spiritus ſanctus in columbæ ſpecie
C ſuperſtat, ſequentesq; literas: SIGILLVM MINISTRI PROVINCIÆ
SANCTI MICHAELIS. iſtas quidem re vera, ſed illos in imagine tantùm
papyro inducit. Cùm igitur Ciuitatenſis conuentus inter huius Prouinciæ reliquos
primatum teneat, atq; reliquorum celeberrimus ſit, ab eo nobis exordiendum erit.

De conuentu S. Franciſci Ciuitatis. Conu. I.

VISITATVRVS pauperum Patriarcha Frāciſcus diui Iacobi Apoſtoli cor-
pus, cùm ex Italia in Hiſpaniam traieciſſet, atque eam vrbem, cui Ciudad Ro-
drigo Hiſpanicè nomen eſt, ex itinere tranſiret, ad ædiculam, diuo Aegidio longiuſ-
D culus ab eius mœnibus erectam, diuertit, inibiq; per aliquot dies ſubſtitit. Cùm igitur
poſtmodum eiuſdē ciuitatis ſenatus de erigendo eius fratribus monaſterio ſerius age-
ret, in eam tandem manibus pedibusq; venit ſententiā, vt is locus ædificando à ſe mo-
naſterio deſtinaretur, quem B.P. per eos tranſiens in habitationem delegiſſet. Conſtru-
ctum itaq; fuit huiuſmodi monaſteriū, (de quo impræſentiarum) idq; ex ſenatuſcon-
ſulto, tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis Ciuitatenſium facultatibus, atq; præfa-
tæ ædiculæ, quæ & nomen ſeraphici ipſius patris, prout & vniuerſa eccleſia, hæredita-
uit, & ſecularibus commendatiſſima eſt, annexum, ita vt eius ſacrarium ſibi omnino
contiguum euaſerit. Deſeruit hic conuentus, qui omnibus ſuis numeris abſoluitur, &
à 40. fratribus plerumq; inhabitatur, celebrandis huius Prouinciæ Comitijs, idq; ſum-
E ptibus R. Antonij ab Aquila Zamorenſium Epiſcopi, atque ex hac vrbe oriundi. Pien-
tiſſimus ſiquidem hic Antiſtes, qui & moriens in altero huius ſacræ ædis ſacello à ſe,
dum viueret, artificioſiſſimè fabrefacto ſepeliri voluit, ſufficiētibus relictis redditibus
ſuis hæredibus, eorumq; ſucceſſoribus ex teſtamento præcepit, vt fratribus hoc in lo-
co capitulariter congregatis neceſſaria miniſtrent. Quod & illi quamdiligentiſſimè,
atq; pro voto exequuntur. Addidit quoq; nobiliſſimus idem Præſul gratiſſimum ſibi
fore, ſi vnam & eandem ſecum ſepulturam fratres habere vellent. Quod ſanè paten-
tiſſimum humilitatis, atque in Franciſcanam Religionem beneuolentię indicium fuit.
Meminerat ſiquidem ex Sapientiæ libro vnum & eundem introitum eſſe omnibus, vi-
tam

tam,ſimilemq; exitum: ideoq; piiſſimus vir,licèt ſanguine clarus,atq; epiſcopali di- A
gnitate fulgidus, non eſt ad inſtar aliquorum, qui ſe ex aliorũ contactu contaminari
timent,quiq; proprijs cineribus, ſi alienis commiſceantur,iniuriam fieri exiſtimant,
aſpernatus pauperum religioſorum in ſarcophago ſocietatem. Cæterum in præſen-
tis loci tabellario aliqua aſſeruantur pontificia diplomata noſtrum Ordinem con-
cernentia, quæ tamen, quòd minus ad rem pertineant, ſilentio preterire decreui:
in ſacrario verò duo habentur ex 11. millibus virginum capita Ciuitatenſi populo
commendatiſſima. Huius ciuitatis Epiſcopum agebat, anno Domini 1433. is cuius
Chronicorum noſtri Ordinis author 2.p.operis fuſius meminit.Cuius tamen hiſtoriã,
vt iſta legentibus in propatulo ſit, breuiori ſtylo perſtringemus. Fuit præfatus Epi-
ſcopus carnis illecebris nimium deditus,nihilq; minus à morte cogitabat: cùmq; in
grauem infirmitatem lapſus morti appropinquaret, vidit familiaris quidam eius fa- B
mulus per ſomniũ ipſum ſedentem, pluresq; nigros cuniculos in eius veſtes laceratio-
nem nitentes: quos tamen Minorita quidam à tergo egrediens longè abigeret: qui
& ſibi iniunxit,ſuggereret Epiſcopo,vt pœnitentiam ageret, atq; commiſſa crimina
per ſacram confeſſionem abſtergeret, quandoquidem ſibi breui moriendum eſſet, &
huiuſmodi cuniculi nihil aliud à Dæmonibus,qui in ſe poteſtatem haberent, profectò
eſſent. Quod cùm Epiſcopo relatum eſſet, ſubriſit ille,atq; addidit: ſe melius habere,
quàm exiſtimarent, ideoq; non ſibi ſacramentali confeſſione opus eſſe. Poſt 3. verò
elapſos dies vidit idem famulus ferociſſimos 2. canes omnino nigros, qui Epiſcopum
in fruſta diſcerpere nitebantur, quos nihilominus Minorita ex tempore de ſub ſede
exiliens longè propulſauit,atq; iteratò ipſum premonuit,vt Epiſcopum ad confitẽda
ſacerdoti peccata,quòd quantò citius ſibi ex hac vita migrandum eſſet,ſolicitare vel- C
let. Hoc cùm ille præſtitiſſet,Epiſcopus in furorẽ verſus eũ à ſe recedere iuſſit. Cumq;
primùm alij tres dies elapſi eſſent,is met famulus ſomno correptus ingentem conſpe-
xit ignem, atq; cacabum pice refertum ſibi ſuperpoſitum,pluresq; Dæmones,qui Epi-
ſcopum liquefactæ pici immergere contendebant, quibus tamen,ne id aſſequerentur,
Franciſcanus frater omnino obſtitit, atq; tertiò ſe ſolicitauit, vt Epiſcopum de bre-
uiſſima ſibi inſtante morte ſuo nomine certiorem redderet, vt tandem ſacerdoti com-
miſſa crimina in confeſſione detegere, ſeq; ad tanrũ tranſitum præparare vellet. Cui
famulus. Pater mi, hæc illi ſemel atq; iterum ſuggeſſi, ſed fruſtrà: nec adijciam,vt ire-
ratò illi ſuggeram, niſi aliquod mihi ſignum dederis. Tunc F. Admoue digitum ad
picem, & ſic intinctum oſtendito illi, atq; dicito: Sanctus Franciſcus cui tu deuotiſ-
ſimus perpetuò fuiſti, mihi præcepit,vt te ad confeſſionem faciendam hortari velim, D
quod & facio,quandoquidem breui tibi moriendum eſt: & in huius veritatis fidem re-
ſpice digitum pice linitum, atq; ſemicombuſtum. Quibus deniq; auditis exterritus
Præſul monitis tanti P. acquieuit, ac non ita poſt multum temporis è viuis exceſſit.
Hunc cognati & affines,vt eius bona inter ſe partiri poſſent,per triduum occuluerunt.
Cùm autem quarta poſt mortem die tumulandus ad eccleſiam delatus eſſet, coram
tota illa funebri corona caput eleuauit, atq; indito ſilentio in hæc verba prorupit:
Nolite (obſecro) fugere,ſed potius paululùm ſubſiſtite,mihiq; aurem accommodate.
Ego ſanè verè mortuus fui,vereq; nunc in viuis ago. Nam vt primùm carnis ergaſtu-
lo ſolutus, ante æquiſſimi Iudicis tribunal de omnibus à me geſtis rationem reddítu-
rus præſentatus extiti, æternis ignibus,quòd publici commiſſi criminis veram contri-
tionem in vltima mea confeſſione minimè habuerim, nec ab eo reſcipiſcere firmiter E
decreuiſſem,adiudicatus fui. Sed B. P. Franciſcus,quòd eum ſemper ſingulari quadã
deuotione proſequutus fuerim, quodque eius fratribus largas eleemoſynas ſubmini-
ſtrauerim, quodq; tandem eiuſdem meritis me in Domino moriturum,perpetuò con-
fiderim,me à tanta miſeria eripuit,mihiq; à Deo opt. max. impetrauit,vt viuis per 20.
dies, in quibus iuſtam ob commiſſa peccata pœnitentiam agere debeam, reſtituerer,
vtq; præfatis 20. diebus tranſactis huic ſæculo valedicerem. His igitur abſolutis ſur-
rexit Epiſcopus, omnibusq; bonis recuperatis,atq; pauperibus diſtributis talem, tan-
tamq; pœnitentiam infra eos dies ſibi à diuina miſericordia præfixos, egit vt moriens
ad cœlos euolare meruerit. Habuit præterea præfatus Epiſcopus 25. Maij, quæ dies
tranſla-

A Tranſlationi ſeraphici P.dicata eſt,publicam ad Ciuitatenſem populum concionem,
in qua iſta denuò retulit,Franciſcanosq; fratres,atq; eorum P. mirum in modum ſibi
commẽdauit: inſuper & moriens in matrice huius vrbis eccleſia ad latus pronunciãdę
Epiſtolę deſtinatũ ſepeliri voluit,ſibiq; marmoreũ mauſoleũ marmorea quoq; eius ef-
figie pontificalibus indumẽtis ornata,atq; ſequẽti epitaphio: *Hic iacet Petrus Diaz Epi-
ſcopus, quem à mortuis ſanctus Franciſcus ſuſcitauit:* inſignitũ,ibidẽ erigendum curauit.

De conuentu S. Franciſci Caſceres. Conu. II.

HABITARAT venerabilis, atq; eximiæ ſanctitatis P. F. Petrus Ferrerius,
profeſſione quidem Franciſcanus, ſed natione Valentinus, atq; B. P. Vincentij
Ferrerij Ordinis Prædicatorum alumni cognatus per annum cum dimidio quadam
B in ædicula, longiuſculus ab eo oppido cui Caçeres Hiſpanicè nomen eſt, cum duobus
ſibi cariſſimis ſocijs: atq; in id omnibus neruis incubuerat, vt ſibi, ſuisq; fratribus
ibidem conuentum erigeret. Cumq; re poſt id tempus ad eius oppidi proceres delata,
atq; infecta omnino receſſum inde pararet, nobilem Didacum ab Vlloa ſibi fortè for-
tuna obuiam factum rogare cœpit, vt ferream ſoleam pedi ipſius aſelli ſubijciendam
ex charitate ſoluere vellet. Cui nihilominus neganti ſe pecunias ſecum habere, inſti-
tit adhuc P. vt ad ſinum manum admoueret, qua admota, cùm aureum nummum
impræmeditatè, atq; præter ſpem inueniſſet, ab equo deſiliens, atq; ad tanti P. pedes
prouolutus eum obnixè rogare cœpit, vt ibidem aliquantiſper ſubſiſteret. Eo itaq;
annuente ad oppidum procurrens eius primatibus, quicquid ſibi acciderat, fideliſſi-
mè retulit, inſuper & ſuggeſſit, ne tantum virum à ſe recedere permitterent, imò po-
C tius ſibi fundum atq; neceſſaria ad conuentus ædificationem liberaliter conferre vel-
lent. Huiuſmodi igitur ſanis conſilijs acquieſcentes præfari oppidi ſeniores & ſitum,
Minoritico conuẽtui ædificando accommodatiſſimum, non longè à mœnibus præfato
P. Petro Ferrerio deſignarunt, & apoſtolicam à Sixto IIII. Pont. max. facultatem
ſub datum Romæ, anno Domini 1472. die verò menſis Decembris 3. qua id ſibi lice-
ret, impetrarunt. Vt igitur primùm hæc pro tanti patris voto ſucceſſerunt, adfuêre
plurimę oppidanorum eleemoſynę, adfuit & catholici Hiſpanię Regis Ferdinandi V.
liberalitas, quibus deniq; præſens conuentus à primo ad vltimum vſq; lapidem ſera-
phico P. Franciſco erectus extitit. Cuius ſanè tanta eſt capacitas, vt 40. fratres com-
modè continere pòſſit. Fauet præterea ſtudioſis viris, qua etiam de cauſa ſacrę Theo-
ſophiæ ſtudium ibidem à patribus, quorum ex munere intereſt, frequentius inſtitui-
D tur. Cæterum in principe huius ſacrę ædis ſacello, ac iuxta locum ſacro decantando
Euangelio deputatum lapidea conſiſtit arca, huiuſmodi epitaphio exornata: *Hic iacet
reuerendus pater bon. me. F. Petrus Ferrerius huius notabilis monaſterij fundator.* In hanc,
ob ſacros tanti patris cineres ibidem reconditos, atq; in eiuſdem patris caput in ſa-
crario aſſeruatum tum fratres, tum quoque ſæculares maxima deuotione feruntur.

De conuentu S. Benedicti Safræ. Conu. III.

QVVM inclytus heros Laurentius Suarez à Figueroa Ferianorum Comes, ac
oppidi Safræ (Hiſpanicè Cafra) tẽporalis Dominus Dominicanis patribus mo-
naſterium, ſub inuocatione S. Dominici de Campo nõ longè ab eiuſdem oppidi Safræ
E vallo, anno Domini 1461. conſtrui feciſſet, pientiſſimus eius filius, atq; vniuerſorum
hæres Gomezulus Suarez à Figueroa tanti patris pietatem imitatus hunc conuẽtum,
diuo patri Benedicto ſacrum, atq; à 24. fratribus incultum, 300. paſſibus ab eodem op-
pido Safra, anno Dominicę incarnationis 1480. ex apoſtolica Sixti IIII. Pont. max. au-
ctoritate ad fratrum huius Prouinciæ vſum à fundamentis ad vltimum vſq; lapidem
ædificari, atq; amœniſſimis, ampliſſimisq; hortis locupletari curauit. Vix profectò ex-
plicari poſſunt huius ſacræ domus quies, tranquillitas atque amœnitas, cùm ab homi-
num frequentia procul fœcũdiſſimis hortis, omninoq; fructiferis, atq; limpidiſſimis,
abũdatiſſimisq; aquis irriguis gaudeat, optimoq; cœlo fruatur. Quod & in cauſa eſt,
vt plures viri graues, atq; in oratione exercitatiſſimi, necnon contemplationi diuinæ
deditiſſimi hinc prodierint, qui non modicum ſplẽdorem huic Prouinciæ attulerunt.

De conuentu

De conuentu S. Franciſci Placentiæ. Conu. IIII. A

HIC conuẽtus,ſeraphico P.Frãciſco ſacer 100.paſſibus à Placẽtia vlterioris Hiſpaniæ ciuitate, atq; ad perlucidi eius fluminis,qui ſub Ezla nomine à Georgio à Monte maiori Luſitano,ac inſigni Poëta ſummè commendatur,diciturq; Hiſpanicè Xerete,ex Conuentualibus Franciſcanis patribus,Pio V. Pont. max. ſedente,idq; præcipiente, anno Domini 1567. huic Prouinciæ acceſſit. Quando verò primùm ædificatus extiterit,vel quo eius authore initium ſumpſerit, nec ſcripto nec traditione conſtat. Si tamen eius ſtructuræ ratio habeatur, antiquitate non caret: cùm & eccleſia, & alrerum ex fratrum dormitorijs, (nam alterum à benemerito quodam huius Prouinciæ patre ſuperioribus annis conſtructum fuit) & ipſæ quoq; officinæ nihil aliud à vetuſto illo ædificãdi modo redoleanr,præſeferantq; Floret frequentius hoc in conuentu, qui ob continuas ipſius fluuij exhalationes inſalubri infeſtatur aura, & à 35. fratribus incolitur,ſacræ Theologiæ ſtudium, idq; ob frequentes diſputationes, quas tum fratres ſtudentes, tum quoq; eius Prælectores cum patribus Dominicanis, atq; Ieſuitis, nec non & cum doctiſſimis ſæcularibus, quibus matrix Placentina eccleſia abundat, ſingulis ferè diebus vel de theſibus data opera propoſitis, vel de extemporaneis propoſitionibus in familiari colloquio occurrentibus habent. Hæc igitur Placentina ciuitas, licèt non latè pateat, nec à frequenti populo inhabitetur, eſt nihilominus nobiliſſima, atq; duplici collegio patrum videlicet Dominicanorum, atque Ieſuitarum,nec non & templo,quod & epiſcopalis ſedes eſt,eleganti ſſimè inſignitur. B

De conuentu S. Franciſci Scalabiæ: Conu. V. C

CVM Prouinciæ S.Iacobi patres ædificandi Scalabiæ (Hiſpanicè Truxillo) conuentum ab Alexandro VI.ſummo Pontifice,anno Dñicę incarnationis 1500.facultatem obtinuiſſent, interimq;, dum ſe illis opportunior offerret occaſio, in xenodochio ſub Spiritus ſancti inuocatione ibidem erecto ex eiuſdem ſummi Pontificis conſenſu ſe continerent,oblatum illis fuit, idq; opportunè ſatis, anno Domini 1502. à carholicis Hiſpaniç Regibus Ferdinando V. atq; eius coniuge Eliſabetha Maurotũ delubrum,ab antiquo intra eiuſdem ciuitatis Scalabianę mœnia erectum,in monaſterium rransferendum: ea tamen poſita lege, ne, eccleſiæ vices ſubiret, ſed vt templo de nouo ædificato, fratribus vel in refectorium, vel in aliam quamcunque officinam eſſet. Fratres igitur tanta ſe illis occaſione oblata opportunè vtentes, & præfatum delubrum tum ex publicis,tum quoq; ex priuatis Scalabianorum facultatibus in hoc monaſterium, quod & 25. fratres commodiſſimè inhabitant, transferendum, & capaciſſimam, pulcherrimamq; eccleſiam, B. P. Franciſco ſacram, ſibi agglomerandam,annectendamq; curarunt. Qui vel apoſtolicas Alexandri VI. vel regias Ferdinandi V. literas (de quibus ſupra) videre deſiderauerit præſentis conuentus tabellarium conſulat. Cæterum Scalabianorum, præcipuè verò nobilium, quibus Scalabia Placentinæ diœceſis ciuitas abundat, in noſtros fratres animi propenſio,atque liberalitas incredibiles ſunt: nam eos omni beneficiorũ genere pijſſimè proſequuntur. D

De conuentu S. Franciſci Badeiocij. Conu. VI.

BADEIOCIVM epiſcopalis, atq; antiquiſſima ciuitas à Romanis olim Pax Auguſta appellata extitit. Cumq; à Mauris ſiue Saracenis, quorum imperio plurimis paruit annis, tyrannicè occupata eſſet,ab eis mutata prima litera P in B.Bazioz Punica lingua nuncupata euaſit: ſed poſtmodum à Chriſtianis recuperata nomen Badajoz Hiſpanicè, Latinè verò Badeiocium acquiſiuit. Intra iſtius igitur ciuitatis, quæ Luſitaniæ Regno ex vlterioris Hiſpaniæ parte oppoſita eſt, mœnia is conuentus,ſeraphico P. Franciſco ſacratus, à Conuentualibus Franciſcanis patribus ab antiquo ex Badeiocianorum (niſi nos aliquot indicia fallant) facultatibus conſtructus, atq; occupatus extitit:& ab eis ex apoſtolico Pij V.Pont. max. mandato ad huius Prouinciæ patres, anno ſuperius tacto 1567. deuolutus eſt. Quando verò, vel à quibus peculiariter conſtructus fuerit, deperditis omnino ea in deuolutione ſcripturis, nullo E

pacto

A pacto inueniri potuit. Quapropter his nobis ſuperſedendum erit, cùm primùm fratrum eius accolarum, ibi Deo optimo maximo famulantiũ, numerum pro ſolito more conſtituerimus. Is ſanè vicenarius plerumque eſt, licèt aliquando maior exiſtat.

De conuentu S. Franciſci Erenæ. Conu. VII.

ERENA antiquiſſimum vlterioris Hiſpaniæ oppidum eſt, atq; triplici tribunali ſanctiſſimæ videlicet Inquiſitionis, Prioratus Legionẽſis, atq; Militiæ diui Iacobi Magiſtratus inſignitum. Id tamen inter præfata tribunalia diſcriminis eſt, quòd 1. S. ſcilicet Inquiſitionis, in eos qui ad catholicam fidem impingunt, vel quomodolibet malè de ea ſentiunt, ex officio animaduertit: 2. verò Ordinarij vices obtinẽs in eccleſiaſticos ius exercet: atqui 3. Magiſtratus nempe Militiæ diui Iacobi, in laicos poteſtatem habet. Pertinet ſiquidem id oppidum ad præfatam Militiam, nec alicui Epi-
B ſcopo quoquo pacto ſubeſt. Ad 1500. paſſus ab hoc oppido cùm Prouinciæ diui Iacobi patres, tum ex magni eiuſdem Militię Magiſtri, tum quoq; ex Benedicti XIII. facultatibus, ex pijs tamen Erenenſium eleemoſynis eremitorium, diuæ Elenæ ſacrum, in iuſtum conuentum ſub eadẽ prorſus inuocatione, circa annũ à partu Virgineo 1400. euehendum curaſſent, ne quis ipſis negocium aliquando faceſſere poſſet, huiuſmodi facultatem ſibi à Benedicto XIII. factam, ab Innocentio VII. Pont. max. qui Bonifacio IX. in Pontificatu ſucceſſit, ratam & confirmatam iri voluerunt. Cùm autem ibidem plurimis annis incommodè ſatis, ob nimiam ab oppido diſtantiam, habitaſſent, relicto anno Dñi 1502. Conceptioniſtis ſororibus huiuſmodi conuentu, ad xenodochium ſancti Lazari 200. paſſibus à præfato oppido Erena diſtans ſibi à catholicis
C Hiſpaniæ Regibus Ferdinando V. atque Eliſabetha eius vxore, penes quos præfata Magiſtratus diui Iacobi dignitas tunc erat, liberaliter oblatum, collatumq; ſe contulêre. Tandem anno à partu Virgineo 1519. impetrata à Carolo V. Germanorum Imperatore, Hiſpaniæq; Rege facultate ad hunc locum multò commodiorem, multoq; ſalubriorem, atq; 50. ad ſummum paſſibus ab oppido diſtantem, conuolarunt. Cuius quidem eccleſiam, ad quam tum fratrum, tum quoq; patrum oſſa ex antiquiori S. Elenæ monaſterio religioſè tranſlata ſunt, Sanctius quidam à Pace regius Quæſtor, ac patria Erenenſis ſuis ſumptibus ædificauit: vnde princeps ſacellum patronatus iure tum ſibi, tum ſuis poſteris in ſepulturam deſeruit, adeò, vt nec quempiam alium, nec etiam religioſum vitandę (ſi Dijs placeat) contaminationis ergò admittat. Quod
D verò reliquum eſt ędificij, id ex diuerſis fidelium eleemoſynis omnino abſolutum, perfectumq; extitit. Huius loci amœnitas, temperies, atq; aëris ſalubritas maxima eſt, cùm, patentiſſimo in loco, atq; à domibus procul cõſtructus, ampliſſimis, fructiferiſq; hortis, atq; peroptimis aquis gaudeat. Quo etiam fit, vt à 25. fratribus commodiſſimè, atq; pro votis inhabitetur, & ſtudium tum philoſophicum, tum quoq; theologicum ibidem frequentius à patribus inſtituatur. Artium Prælectorem aliquando hoc in monaſterio egit cariſſimus noſter ſocius, atq; pro Vltramontana familia, dum Generalatus officio fungeremur, Secretarius, pater inquam ac frater Thomas de Spinoſa, cuius ſedula, atque diligenti opera in huius libri editione opportunè vſi ſumus.

De conuentu S. Mariæ de Gratia. Conu. VIII.

E CONVENTVS hic, beatæ Mariæ de Gratia ſacratus, atq; mille paſſibus à ſancto Martino de Caſtaneto vlterioris Hiſpaniæ oppido, à deuotiſſima verò patrũ Dominicanorum æde ſanctiſſimę eidem virgini Marię de rupe Franca, ſiue Gallicana, Hiſpanicè la peña de Francia, in editiſſimi montis cliuo erecta, diſtans, ſui authorem atq; fundatorem agnoſcit R. quendã Salmanticenſium Epiſcopum nomine Sanctiũ. Is enim, iuxta cuiuſdam puellæ pręſagium, ruralem, ac maximę recreationis domum, quam ibi Epiſcopatus iure poſſidebat, in hoc monaſterium, anno Dominicæ incarnationis 1430. canonicis interim, atq; reliquo Salmantinæ matricis eccleſiæ collegio annuentibus, transformandam, atq; eccleſiam, glorioſæ Virgini ſacram, ſibi annectendam curauit. Quamuis ſacra hæc domus, quæ tum Salmantinis, tum quoq; conuicinis populis, ob frequentia miracula, ad glorioſæ Virginis imaginem ibidem erectã

contin-

contingentia, atq; ob ſummam eius religionem,& regularem diſciplinam commendatiſſima eſt, intenſiſſimo frigori, ob proximos montes perpetuis niuibus albeſcentes: expoſita ſit, pateatq;: gaudet nihilominus ſalubet rima aura,pulcherrimis aquis, nec non & nemoroſo,amœnoq; ſolo.Quo tandem fit,vt 20. patres Recollecti eius accolæ felicius,atq; quietius,roroq; pectore Altiſſimo vacent. Cæterum hæc eadem ſacra ædes altera ex ſpinis Dominicæ coronæ,quodam oſſe beati Pauli Apoſtoli,& alijs quamplurimis ſanctorum reliquijs,ex vrbe Roma à R. P. F.Franciſco à Figueroa huius Prouinciæ alumno, atq; Romanæ Curiæ olim pro Vltramontana familia generali Procuratore allatis, ſibiq; dono datis religioſè honeſtatur,condecoraturq;. Acceſſit denique ædificationi huius loci auctoritas apoſtolica Eugenij IIII. Pont. max. A

De conuentu S. Franciſci Veiar. Conu. IX.

ANTIQVISSIMVS ſanè eſt hic conuentus,ſeraphico P.Franciſco dicatus, atq; aliquantulum à muris eius oppidi,quod Vejar Hiſpanicè nuncupatur,præcipiti in loco erectus, cùm 2. annorum centurias cum dimidia,eoq; amplius expleuerit. Nam, vt ex literis cuidam lapidi prope portam, qua clauſtrum petitur, inciſis manifeſtū euadit, ſub fratre quodam Paſchaſio loci Guardiano, anno à partu Virgineo 1310. primùm ædificari cœpit, & poſt elapſum decennium, nempe anno 1320. matris eiuſdem Guardiani ſumptibus abſolutus extitit. Nec tamen ſemper à tempore, quo hæc Prouincia huiuſmodi dignitatem ſibi vſurpauit, eius patribus ſubfuit: ſed modò iſtis,modò verò Prouinciæ Angelorū religioſis obtemperauit. Idq; in cauſa eſt, vt eius ædificia nec adeò promota ſint, nec antiquā faciē aliquando mutauerint. Gaudet nihilominus hic locus aliquali amœnitate, cùm in editiore loco conſtructus Tormio rapidiſſimo fluuio immineat, & longiſſimum proſpectum habeat. Inhabitatur præterea à 20. fratribus, & capite vnius ex 11. millibus virginum exornatur. B C

De conuentu S. Franciſci Secura. Conu. X.

PROVT ex quibuſdam literis datis Occaniæ 3. Maij anno Domini 1480. facilè edocemur, præſens conuentus B. P. Benedicto longiuſculus ab oppido Secura erectus,ab inclyto heroë Alphonſo à Cardenis ſacræ diui Iacobi Militiæ Magiſtro cōſtructus, atq; tum ab ipſo, tum quoq; à cæteris eiuſdem Militiæ equitibus, Occaniæ capitulariter congregatis,Prouinciæ S.Iacobi patribus collatus fuit. Quia verò antiquiori ædiculæ, B. Benedicto ſacratæ, atq; ruinam minitanti ſucceſſit, eius nomine nuncupatus euaſit. Cæterum,cùm longiuſculus à præfato oppido Secura, quod ad eandem ſancti Iacobi Militiam attinet, ædificatus, ſtudendi ſpatium ſui habitatoribus, qui frequentius ſunt triginta numero, præbeat, conſultiſſimè à patribus, quorum intereſt, Philoſophiæ ſtudium in eo frequentius feliciſſimè inſtituitur. D

De conuentu S. Antonij Garrobiliarum. Conu. XI.

SOLICITI inclytus Henricus à Toleto, eiusq; nobiliſſima coniux Maria Guſmania Albaliſtę Comites de ſibi ſubditorum ſalute,vt primùm ab apoſtolico Nuntio tunc in Hiſpanijs agente, anno à partu Virgineo 1476. die verò menſis Martij 16. Sixto IIII. Pont. max. ſedente,facultatem impetrarunt, hoc monaſterium, B. P. Antonio de Padua dicatum,longiuſculus ab oppido, quod Garrobillas Hiſpanicè nuncupatur, ſibiq; parebat, à primis fundamentis ad vltimum vſq; lapidem ædificandum, atq; Prouinciæ S. Iacobi patribus,qui populo verbo,& exēplo opportunè adeſſent,tradendum curarunt. A cætero hæc ſacra ædes pro illius populi tenuitate ſatis ampla eſt, & à 20. fratribus commodè ſatis inhabitatur. Quibus tum Garrobiliani, tum quoq; circumadiacentia oppida ad victum,atq; amictum neceſſaria ſatis liberaliter pro ſua in Franciſcanam Religionem beneuolentia, animiq; propenſione ſubminiſtrant. E

De conuentu S.Franciſci. Norbæ Cæſareæ. Conu. XII.

NORBA Cæſarea antiquiſſimum oppidum eſt, & eorum religioſorum, qui viridi cruce ad pectus vtuntur,conuentu celebre. Huius igitur opppidi incolæ percuſſus

ccuotus

A deuotus Bartholomæus Ouetenſis,cùm ex apoſtolica Innocētij VIII. Pont.m ıx. poteſtate, ſibi anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo octuageſimo ſeptimo menſis verò Iulij die quartadecima facta, pro ſumma ſua in Deum optimum max. pietate, atque in beatiſſimum patrem Franciſcum, eiuſque ſeraphicam Religionem deuotione, propriam ſuæ habitationis domum in monaſterium euexiſſet, atque eccleſiam ſub beatiſſimi patris Franciſci tutela ſibi adiungendam curaſſet, eam Prouinciæ ſancti Iacobi patribus in perpetuum vſum tradidit, contulitque. Vt autem fratres eius habitatores,qui 20.numerum vt plurimùm attingunt,huiuſmodi monaſterio liberius feliciuſq; vti poſſent, catholici Hiſpaniæ Reges Ferdinandus V.atq; eius vxor Eliſabetha datis literis ijs religioſis præceperunt,vt Franciſcanos fratres commendatiſſimos haberent, neuè illis vllam moleſtiam inferre præſumerent.
B Quod ſanè neceſſarium non erat, cùm tanta inter iſtos atq; illos perpetuò intercesſiſſet neceſſitudo,atq; familiaritas,vt vix exprimi quear.Nec mirum profectò,cūm nullū vnquam offendiculū,nullumq; ſcandalū ab huius loci religioſis, qui Recollectionē quam diligentiſſimè exercent, imò potius optimū ſemper exemplum reportauerint.

De conuentu S. Mariæ de Pomerio *Conu. XIII.*

CVM deuota quædam fœmina,nomine Marina quoddam ſpecu, Duriæ celebri flumini contiguum,agendæ pœnitentiæ ergo diu inhabitaſſet,inibiq; diem clauſiſſet extremum,Calixtus III. Ponr.max.cognita eius ſanctitate, plures indulgentias ijs,qui adiutrices manus ad vnius ædiculæ,eidem dicandæ,conſtructionem porrigerēt conceſſit.Cumq; plures eleemoſynæ, quàm ad huiuſmodi ædificium perſoluendū de-
C ſiderari poterant,à fidelibus obueniſſent, indiesq; magis magisq; creſcerent, præfata ædicula in iuſtum conuentum euaſit, atq; noſtris fratribus commiſſa extitit. In cuius principe ſacello inuiſere licèt arcam, cui tabella ſequenti epitaphio appenſa eſt: *Hic iacet corpus humillimæ,atq; deuotiſſimæ ſeruæ Dei B. Marinæ, quæ hoc deſertum, vt Chriſto Domino felicius, totoq; pectore vacaret,à ſua iuuenta petijt, qua.; ſ feliciſſimè, atq; catholicè extremum in loco clauſit diem? Ad cuius tandem honorem ſacra hæc ædes ædificata fuit.* Cęterùm hic conuentus in Regnorum Caſtelle, atq; Portugaliæ confinio, atq; ad prærupti cuiuſdam montis radices conſtitutus. qui & à 20. fratribus frequentius incolitur, tanta amœnitate gaudet, vt à frequentibus conuicinis arboribus,ijsq; maximè fructiferis, Viridis per antomaſiam paſſim appelletur.Eſt præterea tum Luſitanis,tum quoq; Caſtellanis commendatiſſimus,idq; ob frequentia miracula, quæ meritis beatæ Marinæ ibi-
D dem contingunt.Nam & terra ex præfato ſpecu,in quo pœnitentiā egit,religioſè hauſta,& aqua,ſi illi alterum ex eius oſſibus immerſum fuerit,epota diuerſos pellunt languores,plurimoſq; infirmos integræ ſoſpitati reſtituunt. Idipſum præſtat eiuſdem ſanctæ Marinæ caput theca in ſacrario reconditum, quod & in maxima eſt apud hos populos veneratione. Hic deniq; locus, qui & à proximiori pago ad 3. diſtat lapidem, imbuendis iunioribus religioſis grammaticalibus litteris pro voto deſeruit.

De conuentu S. Franciſci Metellini. *Conu. XIIII.*

PRÆSENS conuentus,ſeraphico P. Franciſco ſacratus, atq; non longè ab oppido Metellino(Hiſpanicè Medellin)erectus, licèt nondum vltimam artificis manū expertus ſit, antiquitate tamen non caret: cùm à pientiſſimis, Ioanne Portocarrerio, eiuſq; legitima vxore Maria Manuel eiuſdem oppidi Comitibus, ex maxima animi
E propenſione qua in ſeraphicum patrē Franciſcum ferebantur, anno Domini 1508. Iulio II.Pont.max. ſedente,imò & annuente,primùm ædificari cœperit,& Prouinciæ S.Iacobi adiectus extiterit. Affulget nihilominus breuis eius perfectionis ſpes,in id præfatorum fundatorum ſucceſſoribus toto pectore incumbentibus, vt quicquid ad eius conſummationem deſiderari poteſt, quantocitius perficiatur. Inhabitatur interim à viginti huius Prouincię fratribus,qui tum oppidanis, tum quoque conuicinis populis Dei verbum de ſuggeſtu proponunt, atque opportunè quocunque in euentu adſunt. quare ab ipſis eleemoſynis,quibus aluntur,liberaliter accipiūt.Cœterùm ius huius loci patronatus ad præfatos Comites, fundationis atque reparationis iure, pertinet.

De conuentu S. Michaelis apud S. Martinum Conu. XV. A

CVM, Ciuitatenſi Epiſcopo annuente, imò & inſtante, Prouinciæ S. Iacobi patres præſentē conuentum, ſub B. P. Franciſci tutela, longiuſculus ab oppido, quod S. Martinus de Treuejo Hiſpanicè nuncupatur, attinetq́ ad Ciuitatenſem diœceſim, tū ex publicis, tum ex priuatis oppidanorū facultatibus, tū quoq; ex eleemoſynis aliunde confluentibus à fundamentis ad verticem vſq; ædificandum curaſſent: ne fortè, eo Epiſcopo vita functo, ab eius ſucceſſoribus ſe diuexari cōtingeret, à Nicolao V. Pon. max. tunc ſedente, idq́ anno reſtituræ ſalutis 1452. menſis verò Iunij 3 huiuſmodi ædificij approbationem impetrarunt Quòd ſacra hæc domus maxima tranquillitate fruatur, conſultiſſimè ab huius Prouinciæ patribus 18. Recollectis fratribus adiudicata eſt.

De conuentu S. Marinæ Sonradilij: Conu. XVI. B

ANTIQVAM ædiculam ſemicollapſam, omninoq́ derelictam, atq; ad mille paſſus ab oppido Sobradilio B. Marinæ erectam, cùm aliquot Prouinciæ S. Iacobi fratres aliquandiu inhabitaſſent, ne fortè plurimis conflictati incommodis eā aliquando deſerere cogerentur, perdeuoti heroës Ludouicus ab Ocāpo, eiuſq; cariſſima coniunx Beatrix Mexia præfati oppidi temporales Domini, tum ſuæ, tum ſibi ſubditorum ſaluti maximè conſulturi, prȩfatam ædiculam cum ſibi pertinentibus à Ciuitatēſi Epiſcopo, anno 1502. obtinuerunt, atq; in conuentum ex comunibus facultatibus euehendā, inſuper & Prouinciæ S. Iacobi adijciēdā curarūt. Ab eo vero tēporis, quo hæc Prouincia ab illa deſciuit, 18. & aliquādo 20. fratribus cōmodiſſimè inſeruiuit, deſeruitq́.

De conuentu S. Franciſci Auguſtæ emeritæ. Conu. XVII. C

INTRA huius itaq; ciuitatis mœnia præſens conuentus, ſeraphico P. Franciſco ſacratus, ex Caroli V. Germanorum Imperatoris, atq; Hiſpaniæ Regis, penes quē tunc eȩ partes erant, facultate, Madriti, anno Domini 1528. menſis verò Maij 19. facta, tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis ciuium eleemoſynis ædificari cœpit. Qui tamen adhuc, refrigeſcente fidelium charitate, ſub latomis, fabris lignarijs, atq; cæteris artificibus eſt, experturus tandem vltimam eorum manum, quando Deus voluerit. Inhabitatur interim à 20. fratribus, eiuſq́ eccleſia anno Dñi 1536. die verò menſis Octobris 12. à R. Alphonſo Guſmanio Scalabianorū Epō de Chriſtiano more conſecrata extitit.

De conuentu S. Ildephonſi Furnorum. Conu. XVIII.

PIENTISSIMORVM Antiſtitū veſtigijs hærens R. Alphonſus Manriquius D
Hiſpalenſium Archiepiſcopus ruralem domum, atq; continguos hortos, quos recreationis ergò prope Furnos (vulgò Hornachos) oppidum, quod à neophytis Chriſtianis à Mahumetiſſimo ad fidem conuerſis, vno vel altero dempto omnino inhabitatur, ſibi comparauerat, noſtris fratribus, anno 1530. in conuentum transferendam liberaliſſimè obtulit. Cuius quidem domus poſſeſſionem cùm P. F. Gutierrus à Trejo cōuentus S. Helenæ Guardianus de more accepiſſet, eam Prouinciȩ patres ex publicis oppidanorum facultatibus ſub S Ildephonſi inuocatione in monaſterium euexerūt, atq; Recollectioni adiudicarunt. Eius prȩterea eccleſiā R. Alphōſus Guſmanius Scalabianorū Epiſcopus anno Domini 1536. die verò menſis Octobris 14. benedixit, conſecrauitq́. Quod verò reliquū eſt monaſterij à 15. fratribus Recollectis pro voto inhabitat. E

De conuentu S. Spiritus Fouearum. Conu. XIX.

CVM perdeuotus vir Paulus Piretius pagi Fouearū incola propriam domum, huius Prouinciȩ fratribus ad conuentus dignitatem promouendam anno Domini 1558. obtuliſſet, is P. qui tūc ad Prouinciȩ clauū ſedebat, eam ex facta ſibi à R. Corianorū Epō facultate, eodē anno ſed die mēſis Septēbris 15. benedixit atq; ſanctiſſimo Spiritui ſacrauit. Hāc poſtmodū fratres ex diuerſis eleemoſynis hinc inde acquiſitis in iuſtum conuentū euexerunt, atque honeſtam eccleſiā ſibi annectendā curarunt. Quorum itaq; opera factum eſt, vt à 15. religioſis cōmodè ſatis impręſentiarū inhabitetur.

De conuen-

A *De conuentu S. Franciſci Fraxineti. Conu. XX.*

CONVENIEBANT equidem omnes accolæ eius oppidi, quod Hiſpanicè Frexenal nuncupatur, in Minoritici vnius cõuentus ædificatione, diſſentiebãt tamen in Prouinciæ, cui tradendus veniret, electione: altera eorum parte in Prouinciæ S. Gabrielis patres propendente, alia verò in huius alumnos inclinante. Quamobrem & iſtis, atq; illis de domo prouiſum eſt: illis ſiquidem de ædicula, B. Antonio de Padua dicata: iſtis verò de Martyrum eremitorio. Nec prius huiuſmodi lis deciſa eſt, quàm R. P. F. Franciſci à Zamora totius noſtri Ordinis generalis Miniſtri diffinitiua acceſſerit ſententia. Quo deniq; in pręſentis Prouinciæ, quòd oppidum Fraxinetum eius limitibus circunſcriberetur, fauorem pronuntiante, & Prouinciæ S. Gabrielis patres, relicta hu-
B iuſmodi ædicula, proprium remearunt locum, & præfati oppidi incolæ vnanimiter, atq; communibus ſumptibus præſentem conuentum, B. P. Franciſco ſacrum, quem & 18. fratres vt plurimùm incolũt, apud ſe anno Domini 1562. erigendum curarunt.

De conuentu S. Antony Texedæ. Conu. XXI.

QVOD conuentus hic, B. Antonio de Padua ſacratus, atq; Texedæ, quod Salmantinæ diœceſis oppidum eſt, à perdeuotis Alphonſo Lopetio à Texeda, atq; legitima eius coniuge Catharina à Robore temporalibus eiuſdem oppidi Dominis, anno Domini 1464. tumultuario opere, atq; ex inſtabili materia constructus, ex parte collapſus ſit, omnimodamque, niſi ab eorum ſucceſſoribus prius reficiatur, vel potius reædificetur, minetur ruinam, nihil aliud de eo nobis dicendum occurrit ab eo, quod diffi-
C culter, atq; incommodè ſatis 12. fratres eius accolas continere poſſit, quod amœniſſimis, atq; peramplis hortis, abundãtibus lymphis, & ſaluberrima aura potiatur, quodque tandem altero ex brachijs beati Brandanij Abbatis religioſiſſimè honeſtetur.

De conuentu S. Iacobi Lupony. Conu. XXII.

CONSTRVXERAT, idq; ex nõ vulgari in eos pietate, ad pauperes, peregrinosq; hoſpitio excipiendos nobilis Didacus ab Aluarado ſacræ diui Iacobi Militiæ eques, & Commendatarius ex proprijs facultatibus xenodochium, non longe à Luponio (vulgò Lobon) nullius diœceſis, ſed eiuſdem Militiæ oppido, illudq; eius nepoti atq; ex aſſe hæredi Didaco ab Aluarado ex teſtamento reliquit. Cumq; inclyta Eliberia à Figueroa oppidi Populæ Comitiſſa præfatum oppidum Luponium, perſoluto
D prius iuſto pretio, emiſſet, pręmemoratum etiam xenodochiũ ab eius poſſeſſore ea poſita lege obtinuit, vt ſcilicet illud in Minoriticum monaſterium quantocitius euehendũ curaret. Quamobrem nobilis heroina, quicquid illi pollicitus fuerat, nulla interpoſita mora, executioni mandauit. Prodijt igitur nobis hic conuentus, diuo Iacobo Apoſtolo ſacratus, ex præfatæ Comitiſſæ facultatibus, atq; ex prædicti Didaci liberalitate anno 1564. Huius Prouincię 13. fratres, quòd nõdũ vltimã artificis manũ expertus ſit, quodq; ea patria non adeò ferax exiſtat, minus cõmodè cõtinet, minusq; abundãter ſuſtentat.

De conuentu S. Mariæ de Angelis Cellameæ, Conu. XXIII.

CELLAMEA (Hiſpanicè verò Salamea) oppidum ad ſacram Alcantarenſem Militiam ſpectat, antiquiſſimumq; eſt, cùm multò ante Traiani Imperatoris tempora exordium ſumpſerit. Nam parochialis eius eccleſia, quæ & B. Marię de Miraculis
E dicata euaſit, ſepulcrum extitit olim in honorem præfati Imperatoris Traiani à Iulipenſibus municipibus erectum: hocq; titulo HÆC EST CELLA MEA inſignitum: in cuius tanti viri gratiam oppidani ipſum oppidum eo, reſecatis duobus primis verbis, appellãdum voluerũt: nempe Cellamea, licèt corrupto vocabulo Salamea paſſim ab omnibus nuncupetur. Ad iactum ergo lapidis à præfati oppidi Cellameę domibus F. Paulus Xerezanus Prouinciæ S. Ioſephi alumnus, Methymnenſisq; conuentus eiuſdem Prouincię Guardianus, anno Domini 1576. hoc monaſterium, ſub ſanctæ Marię de Angelis inuocatione, iuxta illius Prouincię normam, ex publicis, priuatisq; oppidanorum facultatibus ędificare cœpit. Sed cùm parcè ſatis, ac pręter votũ ad operis promotionē, atq; ad fratrum ſuſtentationem neceſſaria ſibi à Cellameana coitate

Tttt 2 ſubmi-

ſubminiſtrarētur,eū,eductis inde fratribus ſibi cōmiſſis,oīno deſeruit.Quapropter indignata cõitas aliquot huius Prouinciæ S.Michaelis patres aduocandos,ſibiq; huiuſmodi couentū tradendū cenſuit.Impetrata itaq; à catholico Hiſpaniæ Rege Philippo II. cuius ob pręfatę Alcātareſis Militię adminiſtrationē,quę ſibi ex officio incumbebat, ea parte ſerant,facultate,præfatus hic couentus,anno Dñi 1584.à S.Ioſephi Prouincia ad hâc tranſlatus extitit.Quia verò eius ſtructura fratrum habitationi minus accommodaeſt,demoliendaq; venit,à 6. tantùm fratribus impræſentiarum inhabitatur:à pluribus tamen temporis ſucceſſu inhabitandus:Nam eius ſitus capaciſſimus, amoenusq; eſt,& ſaluberrima potitur aura : inſuper & ampliſſimis hortis,abundantibusque aquis gaudet. Præterea tanta eſt Cellameanorum in Franciſcanos fratres animi propenſio , tantuſq;, affectus, vt optimè nobis de huiuſmodi ædificio ſperandum veniat. A

De monaſterio S Claræ Ciuitatis. Mon. I. B

ID monaſteriū,B.Claræ longiuſculus ab vrbis Ciuitatēſis mœnibus erectum, atq; à 55.Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitatū,antiquiſſimū eſt,& 2.eiuſdē S.Claræ ſocias ſui fundatrices habuit.In medio eccleſiæ choro admirandæ ſanctitatis religioſa ſoror Hadabona, cui & lapidea imago ibidem erecta eſt,ſepulta quieſcit.Hæc tantopere, dum viueret , in omni virtute,præcipuè vero in charitate , atque oratione profecit, vt ſtatim poſt mortem miraculis clarere meruerit. Quamobrem & monialibus, & ſæcularibus commendatiſſima eſt, & tum iſti, tum quoque illæ hauſta ex eius ſepulcrò terra ad pellendam febrem quatriduanam vtiliter, atque pro voto vtuntur.

De monaſterio S. Claræ Safræ. Mon. II. C

HOC monaſteriū,muris oppidi Safræ clauſum,atq; S.Claræ,anno 1530.erectum, primatū inter cætera Clariſſarū(de 2.tamen Regula)cœnobia facilè obtinet.In eo ſiquidē & ſanguinis claritas fulget,& regularis diſciplina viget,& diuini cultus honor maximè reſplendet . Hoc itaq; tantum monaſterium à pijs Gomezulo Suarez à Figueroa,eiuſq; coniuge Eliberia Laſſa à Mendoza , ex apoſtolica tamen Martini V. Pont. max. facultate,ſibi anno ſui Pōtificatus 12.facta,conſtructū, pinguiſſimiſq; redditibus atq; capellanijs pro ſæcularibus ſacerdotibus,qui ſacris ibidē operari tenētur,locupletatum extitit. Apoſtolicum præfatæ facultatis diploma in præſentis loci , à 50.ſororibus inhabitati , cuius eccleſiam R. Ioannes de Morales Badeiocianorum Epiſcopus de religioſo more benedixit , conſecrauitq; ,chartophylacio diligentius aſſeruatur.

De monaſterio S. Marinæ ibidem. Mon. III. D

ET ſi diligenti indagine adhibita,nullo tamen pacto vel quis præſentis monaſterij Safræ,in honorem ſanctæ Marinæ erecti,author fuerit,vel quo certo rēpore fundamenta iacta extiterint,aſſequi potui.Quamobrem hæc tantùm dixiſſe ſufficiat:quòd vi licet à 15.Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitetē,quòdq; redditibus minimè abundet.

De monaſterio S.Claræ Placentiæ. Mon. IIII.

PERDEVOTVS Alphonſus Ruitius à Camargo Placētinus ciuis quicquid facultatū obtinebat,id in vnius monaſterij conſtructione conſumendū cenſuit. Quamobrē,vt prius ſibi à ſede apoſtolica facultas facta eſt,hoc monaſteriū, beatæ Annæ nomine S.Claræ paſſim appellitatū,intra Placentinæ ciuitatis mœnia conſtruendū, atq; honeſtis vtcunq; redditibus , anno Domini 1475. dotandum curauit.Cuius deniq; beneficio factum eſt , vt 30. virgines Deo ſacræ ſub habitu & ſecunda beatæ virginis Claræ Regula ibidem Chriſto ſponſo nupſerint, totoque pectore ſibi inſeruiant. E

De monaſterio S.Claræ Fraxineti. Mon. V.

ELIBERIA à Figueroa inclyti Laurētij Suarez à Figueroa Ferianorū Comitis filia, atq; cuiuſdā Mareſcalli Peraſanni à Ribera legitima vxor cētuplū acceptura,atq; æternam vitam poſſeſſura , hoc ſacrum monaſterium , Alexandro VI.Pont. max: ſibi annuente,aliquantulum ab oppido Fraxineto, vbi prius ædicula Conceptioni virginis

A ſacrata ſubſtiterat, anno Domini 1501. exædificandum, honeſtiſq; redditibus locupletandum,atq; beatæ Claræ dicandum curauit. Voluit tñ præfata fundatrix,vt à 33. Vrbaniſtis ſororibus Clariſſis inhabitaretur,licèt impræſentiarũ à 20. tãtũ incolatur.

De Monaſterio Lucis Xereſij. Monaſt. VI.

QVOD de præſenti monaſterio,B.Clarę Xereſij erecto,dici poſſit, deperditis oĩno eius ſcripturis,nihil aliud occurrit ab eo,quòd à 10.tantũ Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitetur,quodq; nos penitus lateat, quis eius author ac fundator extiterit.

De monaſterio S.Claræ Amigdaleti. Mon. VII.

PERDEVOTVS Ioannes Piretius oppidi Amigdaleti (Hiſpanicè Almendral) incola,cùm hoc monaſterium intra præfati oppidi mœnia à fundamentis extruere cœpiſſet,nec immatura morte præuentus ad optatum finem perducere potuiſſet, B cariſſimam ſibi vxorem Mentiam Vaſquez vniuerſorum hæredem reliquit, ſibiq; iniunxit,vt quicquid ad huiuſmodi monaſterij conſummationẽ requireretur,id ex adepta hæreditate præſtaret:inſuper & voluit,vt cùm primùm præfatum monaſteriũ vltimam artificis manum expertum eſſet,à Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis, vel ſaltem à Franciſcanis ſororibus Tertiarijs inhabitaretur. Quæ tamen ſiue iſtæ, ſiue illæ eſſent, prouinciali Franciſcanorum Obſeruantum Vicario parerent. Vt igitur primùm huiuſmodi ædificium extitit abſolutum, à Tertiarijs quibuſdam ſororibus inhabitatum eſt.Quę tandem eo ipſo anno,quo hęc Prouincia ab altera S.Iacobi diſſecta fuit, relicto huiuſmodi Inſtituto, in ſecundam beatę virginis Clarę Regulam verba fecerunt, ac in tantam proruperunt fœcunditatem,vt vigeſimumquintum numerum claudant.

C

De monaſterio matris Dei Erenæ. Mon. VIII.

PERDEVOTA Eliſabetha Delgada vidua ex Roderici Porradi ſacræ diui Iacobi Militiæ equitis morte relicta, vt primùm à catholico Hiſpaniæ Rege, atque præfatæ Militiæ Adminiſtratore Ferdinando V.facultatem obtinuit,defuncto viro morem geſtura hoc ſacrum monaſterium,S. Matri Dei dicatum,intra oppidi Erenæ mœnia ex proprijs,atq; relictis à viro facultatibus,an. Domini 1508. extruxit. Præterea Clariſſarum monialium habitu induta,ipſum cum quibuſdam alijs virginibus ingreſſa eſt, atque ſolemne votum emiſit. Cæterum hæc ſacra ædes, quæ & à quadraginta Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis incolitur, & religione & etiam ſanctitate claret: nec facilè alicui in hac tota Prouincia ſanctimonialium conuentui palmam concedet.

D

De monaſterio S.Eliſabethæ ibidem. Mon. IX.

ERENENSIS cõitas,antiquũ xenodochiũ,diuæ Catharinæ intra eius mœnia erectũ,Tertiarijs quibuſdã ſororibus Frãciſcanis ex apoſto. auctoritate an.Dñi 1496. in monaſteriũ trãsformandũ,atq; inhabitandũ tradidit. Poſt trãſactos verò ab hm̃odi traditione 60.annos R.P.F.Franciſco Zenone totius noſtri Ordinis generali Miniſtro his partibus appulſo,huiuſmodi Tertiarię ſorores,relicto antiquiori Inſtituto,& in habitum,atq; 2.B.virginis Claræ Regulam tranſierunt. Quæ quidem adeò coaluerunt, vt 40.numerum impræſentiarũ attingant. Licèt hæc ſacra domus nomine B.Eliſabethæ paſſim ab omnibus appellitetur,B.tñ Mariæ de Remedijs, in cuius ẽt honorem religioſa Confraternitas ibidem erecta eſt, in prima ſui erectione dicata, ſacrataq; fuit.

E

De monaſterio S.Annæ Badeiocij. Mon. X.

CVM religioſa ſoror Leonora à Vega 2.B.Claræ Ordinẽ,cui ipſa in monaſterio eiuſdẽ S.Claræ nomẽ dederat,à ſe ꝓpagari cuperet,aſſũptis ſecũ 2.eiuſdẽ Inſtituti, ac optimi nominis ſororibus,Badeiociũ ciuitatẽ,anno à partu Virgineo conceſſit, inibiq; præſẽs monaſteriũ,diuæ Annæ Dei genitricis matri ſacrũ, ex diuerſorum, præcipuè verò Badeiocianorũ ciuiũ facultatibus erexit,optimiſq; legibus,atq; moribus cõmuniuit. Eius itaq; opera factũ eſt,vt 35.honeſtiſſimæ virgines ſub habitu, atq; 2. beatæ virginis Claræ Regula ibidem Chriſto ſponſo felicius, atque toto pectore vacent.

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Cumbrium. Mon. XI. A

FIDELISSIMI diſpenſatoris munus exequuturus perdeuotus, atq; Frãciſcanę
Religioni addictiſſimus Ferdinandus Vexaranus, matricis eccleſiæ Hiſpalenſis ca-
nonicus, quicquid ſibi ex eccleſiaſticis redditibus reſiduum fuit, id totum in 1. monaſte
rij ædificatione conſumendum cenſuit. Quamobrem, vt primùm ſibi poteſtas data eſt,
hunc conuentũ, immaculatæ Conceptioni Virginis glorioſę ſacrum, quod 26. Clariſſæ
ſorores Vrbaniſtæ inhabitant, Cumbrium (Hiſpanicè Cumbres) quod Hiſpalẽſis diœ-
ceſis oppidum eſt, à fundamentis exædificandum, omninoq; abſoluendum curauit.

De monaſterio S. Antonij Scalabiæ. Mon. XII.

QVAMVIS huic ſacro Clariſſarum de 1. Regula monialium monaſterio, Sca- B
labię ſub B.P. Antonij de Padua inuocatione erecto, quòd anno reſtitutæ ſalutis
1574. ex Placentini Præſulis facultate primùm conſtrui cœperit, vltimus inter cœtera
huius Prouincię monaſteria locus antiquitatis iure debeatur: ei nihilominus, quòd &
paupertate, & vitæ aſperitate reliqua longè ſuperet, hunc 12. aſſignare voluimus. His
accedit, quòd nobis ad Conceptioniſtarum, atque Tertiariarum ſororum conuentus
tranſeundum ſit, quòdq; (vt ſæpius meminimus) non multùm huiuſmodi antiquitatis
ſeriem faciamus. Ne itaq; Clariſſas vel Tertiarijs, vel Conceptioniſtis miſceremus, cõ-
ſultum fore duximus, ſi huius monaſterij impræſentiarũ meminiſſemus. Cœpit igitur
ædificari præfatum hoc monaſterium anno Domini 1574. idq; ex priuatis atq; publi-
cis Scalabianorũ facultatibus; ſuiq; fundatrices agnoſcit religioſiſſimas 3. ſorores, quę
ex Madritenſi eiuſdem Inſtituti monaſterio egreſſę, ad hoc cum obedientialibus literis C
appulſæ, ipſum ſanctiſſimis moribus imbuerunt. Inhabitatur interim à 22. ſororibus.

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Capitis bouini. Mon. XIII.

RELICTVRVS poſt ſe pijſſimus heros Martinus Rol ſacræ Alcantarenſis
Militiæ eques, & Commendatarius deuotas aliquot virgines ſacras, quæ ſe per-
petuò Deo opt. max. commendarent, hoc monaſterium, immaculatę Conceptioni Vir-
ginis ſacrum, quòd 38. Conceptioniſtæ ſorores impræſentiarũ inhabitant, ex proprijs
facultatibus, atq; ex apoſtolica Iulij II. Pont. max. conceſſione, intra eius oppidi, quod
Cabeca del buey Hiſpanicè nuncupatur, Latinè verò Caput bouinum appellari poſſet,
ſubeſtq; ſacræ Alcantarenſi militiæ, mœnia anno à partu Virgineo 1508. à fundamẽtis
primò erexit, temporisq; ſucceſſu omnibus numeris abſoluit, atq; honeſtis redditibus, D
quibus 20. ſorores ali poſſent, locupletauit. Præterea religioſiſſimas 4. moniales, quæ
aduentantes virgines ea, quæ ſunt Religionis, docerent, ex Hiſpalenſi ſanctæ Agnetis
conuentu educendas, atq; adhũc anno Domini 1533. transferendas curauit. Quia verò
præfatæ illę 20. virgines ad peculiares quaſdam horarias preces pro fundatoris anima
tenentur, vnde & eius ſacellariæ paſſim nuncupãtur, nihil penitus in dotem conferũt,
ſed gratis omnino recipiuntur, & ex redditibus ab ipſo relictis ſuſtentantur. Egreſſis ta-
men ſuperioribus annis illarum 8. vt Conceptioniſticum Scalabianum cõuentum (de
quo ſtatim) erigerent, huiuſmodi 20. numerus imminutus, & ad 12. redactus extitit.

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Scalabiæ. Mon. XIIII.

PRODIIT nobis hoc monaſterium, S. Conceptioni B. Virginis Scalabiæ (vulgò E
Truxillo) erectum, atq; à 50. Conceptioniſtis ſororibus inhabitatum ex proximè
præcedenti conuentu. Qua etiam de cauſa licèt quibuſdam àlijs recẽtius ſit, hunc ſibi
locum reſtituere voluimus. Vt igitur primùm præcedentis loci ſorores, P. F. Chriſto-
phoro Sedenio Prouinciæ S. Iacobi Miniſtro annuente, in eandẽ ſententiam conuenêre,
illarum 8. quibus, quicquid bonorum atq; redditũum à fundatore relictorum ſibi pro
rata portione obuenire poterat, ab alijs cõceſſum eſt, Scalabiam anno Domini 1533. cõ
cedentes hoc monaſteriũ à fundamentis ad apicem vſq; conſtruendũ curarunt. Cumq;
templo pro tãto monaſterio digno carerẽt, cõceſſa illis fuit à bon. me. Pio V. Pon. max.
parochialis eccleſia S. Clementis ſibi proxima, quã tãdẽ illæ cætero ędificio adaptarũt.

De mona-

A *De monaſterio Conceptionis B.Virginis. Erenæ. Mon. XV.*

VT primùm F.relicto S.Helenæ conuentu,ad S.Lazari xenodochium conuolarũt, Conceptioniſtæ aliquot ſorores deſertum à ſe locum ex tempore occupantes inhabitarunt. Cumq; eius habitatio,quòd ſeſquimilliari ab oppido diſtaret huiuſmodi conuentus,quodq; facinoroſorum hominum inſultibus facillimè pateret, monialibus periculoſiſſima eſſet,ab eis poſt aliquot annos derelicta,eiuſq; loco hic conuentus ſub ſanctiſſimę Cõceptionis glorioſæ Virginis inuocatione intra pręfati oppidi Erenę muros,nec tamen longè ab eis,conſtructus fuit. Quia tamen eius eccleſia ad contiguum xenodochium ſpectat, ſubeſtq; ſæcularibus, huiuſmodi ſorores Conceptioniſtę, quæ 35. numerum attingunt,quæq; religioſſimæ ſunt,plurimis quatiuntur difficultatibus.

B *De monaſterio Conceptionis B.Virginis Vſſagrij. Mon. XVI.*

CAETERIS tum fratrum,tum quoq; ſororũ monaſterijs à ſe erectis, atq; quãplurimis alijs pijs operibus præſtitis colophonẽ additura pientiſſima heroina Tiraſia Hẽriquez,vt primùm Hiſpaniæ Regis Ferdinãdi V.interceſſione apoſtolicã à Iulio II. Pont. max.facultatem obtinuit, hoc ſacrum monaſteriũ,ſanctiſſimæ Conceptioni glorioſiſſimæ virginis Mariæ dicatum,in ingreſſu eius oppidi,quod Vſſagre Hiſpanicè nuncupatur,ſubeſtq; ſacræ Iacobitarum Militiæ,& ab oppido Erena ad nonum tãtum lapidem diſtat,ex proprijs facultatibus anno à partu Virgineo 1509.à fundamẽtis ad verticem vſq; eleganter ſatis ædificandum, atque Conceptioniſtis ſororibus inſtruẽdũ curauit.Quod quidem monaſterium tantò plus in omni pietate,atq; regulari
C diſciplina profecit,quãtò magis ſæculariũ,cæterorumq; familiaritatẽ, & coſuetudinẽ deuitat.Quia verò eius redditus œconomorũ incuria in decliue tẽdũt,ab 18.tãtùm ſororibus impræſentiarũ incolitur,incultũ aliqñ à 30.idq; ſatis commodè,atq; pro voto.

De monaſterio Conceptionis B.Virginis Metellinij. Mon. XVII.

HIC conuentus,immaculatæ Conceptioni Dei genitricis Mariæ intra oppidi Metellinij ambitum erectus, & à trigintaquinque Conceptioniſtis ſororibus inhabitatus,non ſibi ſemper ſimilis fuit. Nam à religioſa ſorore Agnete de Ieſu,& duabus eius ſocijs ex apoſtolica Iulij III. Pont. max. auctoritate, anno Dominicæ incarnationis 1551. exædificatus, & à Tertiarijs ſororibus Frãciſcanis,de quorum numero eius fundatrices fuerunt,per ſeptendecim annos incultus,in præfatarum tandem mo-
D nialium Conceptioniſtarum poteſtatẽ,R.P.F.Ludouico Zapata Prouinciali huius prouinciæ Miniſtro,anno à partu Virgineo 1568.venit,illiſq; impræſentiarũ vſq; deſeruit.

De monaſterio Matris Dei Safræ. Mon XVIII.

HOC ſolũ de præſenti cõuẽtu ſanctiſſimæ matri Dei dicato dicendũ occurrit,quòd videlicet nõ ita antiquus ſit,quodq; ab oppido Safra 200.& à Minoritico monaſterio 50. paſſibus diſtet,quodq; tãdẽ à 22.Tertiarijs ſororibus Frãciſcanis inhabitetur.

De monaſterio Matris Dei Xereſij. Mon. XIX.

CVM Tertiariæ ſorores Franciſcanæ Monaſterij ſanctæ Mariæ de Gratia Xereſij ab antiquo erecti in ſecundam beatæ Virginis Claræ Regulam tranſijſſent,
E earum aliquæ, quæ cæteris minimè conſenſerant, id ægrè ferentes hoc ſecundum monaſterium ſub ſanctiſſimę matris Dei inuocatione, ex apoſtolica Leonis X.Pont. Max.facultate ſibi anno à partu Virgineo milleſimo quingenteſimo decimotertio,die verò menſis Octobris vndecima, facta,atque ex diuerſorum eleemoſynis,non abſque labore partis ibidem ſibi erigendum, abſoluendumque curarunt: vbi & ſub tertio ſeraphici patris Franciſci Ordine,immo & ſub antiquiori habitu Conuentualibus Frãciſcanis patribus ſubiectę ad annum vſque Domini 1567.perſeuerarunt. Præfatis verò patribus Conuentualibus ex Pij V. Pont. max. decreto in regularem Obſeruantiam apud Hiſpanos tranſeuntibus, tranſiuit quoque & hic conuentus, qui & à viginti Tertiarijs ſororibus inhabitatur,in eorundem Obſeruantũ curã,atq; correctionẽ.

PROVIN-

PROVINCIA CANTABRIAE.

A CVM feliciſſima illa tempora,quibus per Eliſeum Prophetam pręfiguratus
Chriſtus Dominus,paruulo Franciſco ſacra ſtigmata imprimens, eum ſibi
aſſimilari voluit,aduentaſſent,tantiq; prodigij fama ad extremos vſq; He-
ſperos penetraſſet, aliquot domus Cantabricam circa maritimamorã, in
quibus fœcunda ipſius ſeraphici P. proles commorari poſſet, erigi cœpe-
runt.Quæ tamen,cùm in dies magis magiſq; multiplicarentur, Cuſtodiæ Burgenſis ti-
tulo honeſtatę,Prouinciæq; Caſtellæ annexæ ſunt, atq; tandem, anno Domini 1518.
ex Leonis X. Põt max.indulto, vt apoſtolicum eius breue Romę datum facilè indicat,
in peculiarem ſub eodem prorſus titulo Prouinciam emerſerunt. Cùm autem vix
B ab uno tanrùm prouinciali Miniſtro iuxta tempus à Franciſcanis legibus præfixum vi
ſitari poſſent,his alijſq; iuſtis de cauſis huiuſmodi Burgenſis Prouincia, ſub R.P.F.An-
drea Inſulano totius noſtri Ordinis generali Miniſtro,in duas,nempe Burgenſem,atq;
Cãtabricam Prouincias ſecta extitit:ita vt ea conuentuum congregatio,quę vltra Ibe-
rum fluuium Occidentem verſus tendit,retẽto antiquiori vocabulo, Burgenſis Prouin
cia appelletur:quę uerò citra eundem fluuium ad Septentrionem, atq; Orientem ver-
git,ab eiuſdem regionis nomine Cantabrica dicatur.Nec iſtud abs re quidem:cùm Can
tabriæ nomen ſæcularibus Alauenſi,Guipuſcanæ,Montenſi,Vaſconicæ (vulgò Nauar
ra) atq; Biſcainæ Prouincijs,quas hæc Cantabrica complectitur, commune ſit. Nam
C ſicut olim vniuerſa circumquaque regio ab antiquiſſima,ac inter cæteras omnes eius
plagæ vrbes procul dubio principe,ſed à Romanis expugnata, Cantabrica ciuitate
Cantabria nuncupabatur,ita quoque nunc præfatarum quinq; Prouinciarum popu-
lo à Cantabrico communiori nomine Cantabri appellantur. Eſt præterea Cantabria
Septentrionalis Hiſpaniæ Prouincia,atque ad Orientem aliquantulum vergit. Cuius
Aquilonaris portio Oceano mari alluitur:Orientalis Galliam Narbonenſem, quam &
Togatã uocãt,ex aduerſo reſpicit:Meridionalis irrigatur Ibero inſigni flumine: Occi-
dẽtalis verò Aſturibus,qui de Sãtillana vulgò dicũtur,cõtigua,cõterminaq; eſt.Huic
deniq; Prouincię,quę 21.fratrũ cõuẽtibus,7.Clariſſarũ monialiũ Vrbaniſtarũ monaſte
D rijs, atque 21. Tertiariarũ ſororũ Franciſcanarũ domibus abſoluitur:cuiuſq; maius ſi-
gillum Dominicam crucem, cuius vtrique lateri ſeraphicæ Religionis inſignia, nem-
pe ſacra B.P.Franciſci ſtigmata ſcuto incluſa,non procul à baſi hærent, ſpineam coro-
nam ad brachia inſignitam, duoſq; lupos ſcuto etiam circumſcriptos, quæ gentilitia
Cantabrię inſignia ſunt,atq; ſequentes litteras: SIGILLVM PROVINCIAE
CANTABRIAE ORDINIS MINORVM R, papyro inducit, deuotiſſi-
mam glorioſ. virg. Marię de Rubo imaginem,quòd in altero eius monaſteriorum ere-
cta,Cantabris celeberrima,atque commendatiſſima ſit,pro ſoliro more pręferre volui.

E *De conuentu S. Franciſci Victoria.* *Conu. I.*

VT primùm ſeraphicus P. Franciſcus Cõpoſtellã petiturus, Victoriã,quę Calagur
ritanę diœceſis ciuitas eſt,ingreſſus,eius incolarum erga ſe humanitatem,atque
erga Deum pietatem expertus fuit: ędiculam intra eius ſepta, B. Marię Magdalenę ſa-
cram,ex diuerſis fidelium eleemoſynis erigendam curauit, vnumque vel alterum ex
eius ſocijs,qui ipſius curam gereret ibidem reliquit.Hanc poſtmodum ſereniſſima pa
riterque pientiſſima Berenguella ſereniſſimi Ioannis Caſtellę Infantis filia,atq; potẽ-
tiſſimi herois Lopetij Diaz de Haro Cantabriæ Domini neptis plurimis ſacellis auxit,
atque peramplo monaſterio ſibi adiuncto in iuſtam eccleſiam ſub eiuſdem B. P. tirulo
euexit. Quo tamen certo tẽpore id contigerit,omnibus eius ſcripturis igne abſumptis,
non

non ſatis conſtat. Hoc nihilominus certum eſt: prę̄fatam videlicet heroidem Berengue A
lam, anno Dominicę incarnationis 1296. ex hac vita migraſſe, ſuiſque hæredibus ex te
ſtamento pręcepiſſe, vt huiuſmodi opus à ſe inchoatum, atque nondum perfectum ex
adeunda hęreditate quantocitius abſoluerent, perficerentque. Quod & illi quàm dili-
gentiſſimè præſtiterunt. Præfatæ fundatricis corpus in medio maiori ſacello, elegantiſ
ſimo ſibi mauſoleo erecto, quieſcit. Ad dextrum vero principis altaris cornu, ſacro Euā-
gelio decantando deſtinatum, nobile inclytorum Comitum de Vergara ſepulcrum ab
antiquo erectum conſpicitur. Atqui ad ſiniſtum, pronuntiandę Epiſtolę deputatum, in-
clytorum quoque heroum ex antiquiſſima familia à Mēdoza originem ducentium bu-
ſtum affabrè elaboratum ſurrigit. Inter nobiliſſima 10. ſacella, à diuerſis tamen ciui-
bus in huius loci remplo erecta, illud nobis primò commendatiſſimum venit, quod di-
uæ Mariæ Magdalenæ dicatum eſt; cùm certiſſima traditione conſtet ipſum à ſeraphi- B
co P. Franciſco fuiſſe conſtructum, deinde verò id, quod perdeuoti Ioannes de Arana,
eiuſque legitima vxor Mentia à Villella Victoriani ciues, atque de ſeraphica Religio
ne optimè meriti nouiſſimis his temporibus R. P. F. Franciſci à Tholoſſa huius conuen
tus, qui à 40. fratribus frequentius inhabitatur, tunc tēporis Guardiano, nunc verò Ro-
manæ Curiæ Commiſſario diligenti opera, atq; conſilio vſi ex domeſticis, cōmunibuſ-
que facultatibus in Annuntiationis Deiparę Virginis honorem erigēdum, ſummiſq;
beneficijs cumulandum, atq; altari ad eruendas per Miſſæ ſacrificium ex Purgatorij
pœnis fidelium defunctorum animas priuilegiato honeſtandum curarunt. Hi ſiqui-
dem pijſſimi coniuges inſtituto ex communibus facultatibus, regia tamē authoritate
accedente, vinculo, quo primogenitus, eiuſq; ſucceſſores iure primogenituræ potiren-
tur, cauerunt, vt ij dormitorium, atque gymnaſium ad collegij inſtar huic conuentui C
contigua ex obuenta hæreditate, atque ex huiuſmodi vinculi redditibus, qui pinguiſſi
mi ſunt, quanto citius conſtruerent, ſinguliſque annis trecentos aureos coronatos pro
duodecim fratribus ſtudētibus, præfatiq; ſacelli à ſe erecti ſacellanis, atq; duobus Præ-
lectoribus, quorū alter ſcholaſticam ex Angelico Doctore, diuo ſcilicet Thoma Aqui-
nate Theologiam, alter verò ex Doctore ſubtili Scoto prælegat, alendis induendiſque
penderent: inſuper & vt primus eorum ſucceſſor infra quadriennium ab adita eorum
hæreditate octoginta aureos coronatos, ſecundus infra idem tempus ſexaginta triti-
ci modios, tertius 50. alios aureos, quartus & qui hūc ſequuti fuerint, etiā totidem præ-
fatos trecētum aureos perpetui redditus iure, ſub præfixis pœnis, adijciēdos curarēt:
vtque tandem, iuxta reddituum quantitatem, & accrementum, pręmemoratorum ſtu
dentum numerus creſcere deberet. Hęc autem omnia à patribus in generali Capitu- D
lo Romæ, anno Domini 1571. celebrato approbata, & per Piū V. Pont. max. tunc ſedē
te medito apoſtolico breui confirmata ſunt. Inueniuntur à cætero in pręſentis loci ar-
chiuis aliquot tum apoſtolica, tum quoq; regia priuilegia noſtrum Inſtitutum cocer-
nentia: nempe breue quoddam Innocentij IIII. Pont. max. datum anno ſui Pontifi-
catus I. quo cauetur, ne quis alius à Franciſcanis Minoritico habitu, vel ſibi ſimili vta-
tur: & quorundam Franciſcanæ Regulę articulorum declarationes ab eodem Innocē-
tio IIII. editæ: & authenticum quarūdam Sixti IIII. ſummi itidem Pontificis litera
rum tranſumptum, quo fauores, atq; priuilegia Frāciſcanis à ſuis prædeceſſoribus con-
ceſſa ex apoſtolica authoritate confirmat, atq; alia de nouo impertitur: & aliud aliarū.
eiuſdem Sixti IIII. literarum tranſumptum, quo cauetur, ne moniales eiſdem Fran-
ciſcanis ſubiectę, ſub apoſtolici alicuius breuis prætexru, Confeſſarios, aut Viſitatores E
abſq; ſpeciali ſuorum Pręlatorum licentia ſibi eligant: Et aliud cuiuſdam bullę Alexā-
dri PP. IIII. tranſumptum, vt Minoritæ ſanctorum Franciſci, Antonij de Padua atq;
Claræ virginis feſtiuitates, earumq; octauas, etiam generalis interdicti tempore, ſolem
niter celebrare poſſint: & quædam bulla, cui Benedictus XI. ſummus etiam Pontifex
ſubſcripſit, Ioannis XXII. ſummi quoque Pontificis, qua RR. Toletanum Archie-
piſcopum, Burgenſem atq; Palentinum Epiſcopos fratrum Minorum Conſeruatores
inſtituit: & aliud tranſumptum cuiuſdam bullę Gregorij PP. X. quo vniuerſis per Hi-
ſpaniam Epiſcopis, Archiepiſcopis, atq; eccleſiaſtica dignitate fulgentibus Minoritarū
Obſeruantum protectio ſummè commendatur: & patentes quędam Alphonſi Caſtel-

A læ,Legioniſq; Regis literæ, quibus præfatis Obſeruantibus Minoritis abſq; vlla contradictione prædicandi,ſacraſq; confeſſiones excipiẽdi facultas fit. Quibus quoq; literis Petrus,Alphonſus,Ferd.atq; Ioāna Caroli V.Germanorũ Imper. mater Hiſpaniæ Reges ſubſcripſerunt.Habentur demũ in eiuſdẽ loci ſacrario plures Sãctorũ reliquiæ, quarũ tamen nomina,quòd præ vetuſtate legi minimè poſſint,ſilentio prætereuntur.

De conuentu S. Mammetis Flauiobrigæ. Con. II.

ITA erant omnia,quæ apud Cantabros de Franciſcana Regulari Obſeruantia, deque feliciſſimis eius progreſſibus ferebantur, vt quæque eorum ciuitas, immo & quodlibet oppidum illorum apud ſe habendorum deſiderio flagraret. Eo igitur factũ eſt,vt Flauiobrigana communitas antiquiorem ædiculam,diuo Mammeti ſacram, at-B que ad mille paſſus ab oppido Flauiobriga(vulgò Bilbao)accliui quodam in loco, ſed nemoroſo,amœno atq; ſaluberrimo ſitam,& ad eius nobiliores attinentem, præſtantiſſimo patri fratri Ludouico à Saya Minoritarum Obſeruantum Prouinciæ Caſtellæ Cuſtodi ex apoſtolica Eugenij IIII, Pont. max. cuius diplomata ſub datum anno Domini 1447.adhuc extãt,authoritate, poſt elapſum ab huiuſmodi authoritate trienniũ, nempe anno Domini 1450. tradendam,ampliandam,atque in monaſterium,30. continendis fratribus accommodatum,ex publicis facultatibus euehendam curauit. Cùm autem præfati oppidi nobiliores,atque cæterum, à ſæcularibus tamen ſacerdotibus, vulgus huius monaſterij diſtantiam ægrè ferrent, eiuſque fratres ſibi viciniores cuperent, Sixto IIII. ſummo Pont. ſupplicarunt, vt nouum conuentum (de quo paulò inferius) præfatis fratribus propius ipſum oppidum à ſe ædificandum accepto fer-C re dignaretur. Quibus denique annuens ſummus ipſe Pontifex præcepit, idque anno à partu Virgineo 1475. vt fratres relicto ſancti Mammetis monaſterio ad nouum, ſibi à Flauiobriganis conſtruendum, quantocitius transferrent. Cauerent tamen ne ipſum ſæculari alicui ſacerdoti, vel cuicunque alteri diuenderent, ſed vt ſingulis Dominicis diebus vnum aliquem ex ſe ipſis ſacerdotem, qui ſacris ibidem operaretur, eò tranſmitterent. Quod & impræſentiarum vſque inuiolabiliter obſeruatur.

De conuentu S. Franciſci Flauiobrigæ. Con. III.

VT igitur primùm ſæculares ſacerdotes futuram huiuſmodi tranſlationem acceperunt,eam omnibus neruis,arreptis etiam armis,de quæſtu potius,quàm de animarum ſalute ſolicitè anteuertere,atque impedire conati ſunt, ſed fruſtra, reſiſtẽ-D tibus ſibi cæteris oppidanis, præcipuè nobilioribus: quorum Dux extitit Ioãnes Saëz de Arbolanche.Is enim & fundum contulit,& princeps ſacellum cum ſibi à latere dextro hærenti ex proprijs facultatibus conſtruxit,& quicquid ſupellectilis,atque defunctorum oſſium in antiquiori ſancti Mammetis conuentu erat,in hunc nouum,beatiſſimo patri Franciſco ſacrum, atque accliui,amœno,& ſaluberrimo in loco ex præfati oppidi Flauiobrigæ aduerſo tum communibus,tum quoq; priuatis oppidanorũ ſumptibus erectũ,non abſque maximis difficultatibus intulit.Diſterminatur ab oppido hic locus,qui à quadraginta fratribus,quorum duo ſacram Theologiã cæteris prælegunt, commodè ſatis incolitur,medio riuulo,qui ſcapha traijciẽdus venit,non longiori tractu, quot quot oppidani ipſam accedere cupiunt ſtratum lapidibus pontem ſuperare velint. In huius ſacræ ædis ſacello,Deiparæ virginis Conceptioni dicato,ac coram Sal-E uatoris Chriſti imagine peregrinus quidam incognitus omnino, qui peſte ictus diem clauſit extremum,genuflexus,manibuſque complicatis,atque exanimis omnino quodam mane à fratribus ex inſperato,anno Domini 1530.inuentus fuit.Cuius deniq; corpus terræ mandatum poſt quadraginta annos, nempe anno Domini 1570. imputre omnino,atque incorruptum fuit inuentum. Quamobrem, licèt nullis claruerit miraculis,veneratione non caret.Ergaſtulo carnis ſolutus ex hoc etiam loco, in cuius quoque eccleſia ſepultus eſt,ad aſtra migrauit ab aliquot annis venerabilis pater Orteſius, cuius meritis plurimi Flauiobrigani à diuerſis infirmitatibus liberati ſunt. Non procul à dextro ſummi altaris cornu eburnea quædam arcula,cum aliquibus ex vndecim millibus virginum reliquijs,conſiſtit. A cætero ſacra hæc domus à pendenda Parochis

quarta

quarta funerali immunis omnino eſt: idq́ue ex diffinitiua quadam ſententia Romæ, A
anno Dominicæ incarnationis 1505. lata. In præſentis denique loci archiuis authenticum cuiuſdam bullę Nicolai IIII. Pont. max. tranſumptum aſſeruatur, quo Minoritæ conuentus à ſe abſq́ue ſpeciali Sedis apoſtolicæ authoritate incœptos ad optatum finem perducere poſſunt. Præfato tranſumpto adhærent apoſtolicum quoddam Alexandri VI. ſummi Pontificis breue, datum anno Domini 1500. quo Franciſcani omnibus gratijs, indulgentijs atque fauoribus Dominicanis, Auguſtinēſibus, & Carmelitanis fratribus conceſſis gaudet: Et aliud itidem apoſtolicum Leonis X. ſummi quoque Pontifi. breue datum Romæ anno Domini milleſimo quingenteſimo quartodecimo. quo Brugenſis Minoritica Cuſtodia in Prouinciā erigitur. His adiacēt, & alia tum pontificia, tum quoq; regia diplomata minus tamen ad rē noſtrā agentia.

De conuentu Dominæ noſtræ de Rubo. *Con. IIII.* B

CVM iuuenis quidam paſtor nomine Rodericus à Balzategni, atque natione Cantaber commiſſum ſibi gregem pauiturus, eum ad prærupti, atque aſperrimi montis Aloiæ radices quadam die minaſſet, pulcherrimam glorioſiſſimæ virginis Mariæ imaginem rubo innixam ex inſperato vidit. Quam non abſque maxima admiratione humillimè veneratus virentibus tum folijs, tum quoque herbis contexit, atque ad proprium oppidum, quod Onnate vulgò appellatur, diſtatque inde ſex millibus paſſuum, reuerſus, rem totam eius ſenioribus aperuit. Illi igitur ſolemni proceſſione inſtructa ſequenti die ad locum ſibi à præfato Roderico oſtenſum pergētes, vt primùm ipſam imaginem debitis honoribus proſequuti ſunt, ædiculam ſibi, ſub titulo ſanctę Mariæ de Arançaçu, id eſt de Rubo (nam arança Cantabricè, idem quod Latinè rubus ſonat) conſtruendam, erigendamque curarunt. Cuius denique euentus C
fama cùm ad cæterorum Cantabrorum aures perueniſſet, tantus fuit peregrinorum ad præfatam ædiculam concurſus, tantaque munerum oblatio, vt ex eis Mercenarij patres conuentum ſibi contiguum ædificare potuerint. Sed cùm is locus, quòd ab oppidis longius diſtaret, ab ijſdem patribus derelictus fuiſſet, à Tertiarijs quibuſdam Franciſcanis ex tempore occupatus, ab iiſdemq́ue, quòd nondum vltimam artificis manum eſſet expertus, abſolutus fuit. Cùmq; præfati Tertiarij ex catholicorum Hiſpaniæ Regum Ferdinandi, eiuſq́ue coniugis Eliſabethæ voto in patrum Dominicanorum habitum atque Ordinem tranſijſſent, eaque de cauſa præfatus conuentus eiuſdē Inſtituti patribus per aliquot annos ſubfuiſſet, ex diffinitiua tandem quadam ſententia Romæ, anno à partu Virgineo 1514. ſub Leone X. Pont. max. data in huius Pro- D
uinciæ patrum ius ceſſit. Eſt ſacra hæc ędes ob frequentia, quæ ibi contingunt, miracula, Cantabris celeberrima: Idq́ue rei euentus facilè comprobauit. Cùm enim vniuerſum monaſterium 20. menſis Decembris, anno vero Domini 1552. eius interim eccleſia mirabiliter omnino intacta, ex fortuito quodam caſu conflagraſſet, intra breuiſſimi temporis ſpatium ex eleemoſynis vltrò ab eis oblatis multò firmius, multò auguſtius, ita vt 36. fratres commodè capere poſſit, multoq́ue elegantius reædificatū extitit. Plura nihilominus ad huiuſmodi reædificationem ex maxima deuotione contulit Illuſtriſſimus Rodericus Gomezulus a Sylua Ebolitanorum Princeps, atq; catholici Hiſpaniarum Regis Philippi eius nominis II. Cubicularius, Periêre præfata in conflagratione plura monumenta, pluraque pontificia diplomata in præſentis loci archiuis aſſeruata. Quamuis hic conuentus ad ſextum lapidem à proximiori oppido diſtet, tanta eſt ad eum fidelium deuotio, vt nihil eorum, quæ ad honeſtam fratrum habitationem, honeſtumq́ue victum requiruntur, deſiderari ab eius incolis poſſit. Quo etiam fit, vt Philoſophiæ ſtudium perpetuò in eo maximè vigeat. E

De conuentu S. Franciſci Pampilonis. *Con. V.*

CONSTITIT olim non longè à Pampilone (vulgò Pamplona) celebri atque municiſſima citerioris Hiſpaniæ ciuitate pulcherrimus, peramplusq́; P. Franciſcanorū Couentualiū conuentus, ſeraphico P. Frāciſco ſacratus, in quo aliquādo Rex Nauarræ Ioannes de la Brit ſperans ſe Nauarricum Regnum à Carolo V. Germanorum

A norum Imperatore, atque Hiſpaniæ Rege, occupatum per ſtratagemma recuperaturum, delituit. Sed cùm is conuentus, crudeſcente inter præfatum Carolum V. atq; Gallorum Regem Franciſcum eius nominis primum bello, ſi fortè hoſtis ſuperueniret, ciuitati negotium faceſſere poſſet, ex eiuſdem Imperatoris mãdato ab illuſtriſſimo Comite de Miranda Nauarrenſium Prorege, collata interim fratribus intra eiuſdem ciuitatis mœnia ſæculari domo, in qua ad tempus commorari poſſent, ad terram deiectus, ſoloque ęquatus fuit. Reparaturus verò pijſſimus ipſe Imperator Carolus huiuſmodi damnum turrim, atque contiguum ærarium, vrbis vallo circumſcripta, eiſdem fratribus, vt eo in loco nouum monaſterium ſub antiquiori S. Franciſci titulo erigerent, ſexta decima menſis Nouembris, anno Domini 1523. liberaliſſimè contulit. Cùm itaque pleniſſimum iubileum in eorum fauorem, qui gratis fratibus ædificantibus adeſſent, à ſummo Pontifice Clemente VII. conceſſum acceſſiſſet, hic conuentus tum B ex antiquioris demoliti materia, tum quoque ex noua imperatoria liberalitate, atq; pijſſimorum ciuium beneficio acquiſita, infra breuiſſimi temporis ſpatiũ, erectus, omnibusque ſuis numeris abſolutus, atque à 40. Conuentualibus Franciſcanis Prouinciæ Aragoniæ patribus ad Pij V. ſummi pontificis vſque tempora inhabitatus fuit. Sed, eo ad ſummũ Pontificatũ aſſumpto, ab ijs patribus ad totidẽ huius Prouinciæ fratres trãſlatus, cæterorumq; locorũ ad ſe pertinentiũ cathalogo aſcriptus extitit. Aſſeruantur denique in huius ſacræ ædis ſacrario quoddã os beatæ Barbaræ virginis & martyris, pars habitus beati patris Bernardini de Senis, & aliquot aliæ Sanctorum reliquiæ.

De conuentu S. Franciſci Methymnæ de Pomar. Conu. VI.

C EXESIS præ vetuſtate quibuſdã ſcripturis, alijsq; data opera obliteratis nihil certi de præſentis monaſterij, ſub inuocatione beatiſſimi patris Franciſci, non longè ab eo oppido, cui Medina de Pomar Hiſpanicè nomen eſt, erecti ædificatione, aut antiquitate inuenire potuimus. Ex quibuſdam nihilominus epitaphijs, inferiori eius clauſtro inciſis, eius vetuſtas, quæ niſi ea nos fallant, ante annum Domini 1323. computanda venit, aliqualiter innoteſcit. Quicquid tamen ſit præfatus hic locus ad Conuentuales Franciſcanos patres olim pertinuit, & ab ijs ad huius Prouinciæ fratres ſub Pio V. ſummo Pontif. deuolutus fuit. Cùm autem inter præfatos fratres, atque nobiles Lupertium Arze de Campo, eiuſque coniugẽ Eliſabetham Arze Manrique de præſentis monaſterij, à 25. fratribus vt plurimum inhabitati, patronatu contenderetur, eiſdem nobilibus, quòd ſibi benefici perpetuò fuiſſent, quòdque ſumptuoſum mauſoleum proprijs, atque ſuorum ſucceſſorum tumulandis corporibus in medio eius maiori ſacello D erigendũ curaſſent, à reuerẽdo patre fratre Franciſco de Arzubiaga tunc huius Prouinciæ Miniſtro, poſt aliquale litigium, anno à partu Virgineo 1581. adiudicatus, collatusque extitit. In huius denique conuentus tabellario, quæ ſequuntur literæ aſſeruãtur: bulla nempe Martini PP. V. qua Frãciſcanorũ Guardiani Syndicos, qui relicta fratribus ex teſtamento legata in iudicio & extra petere poſſint, eligere, atque conſtituere queant. Huic bullæ ſubſcribit authenticum tranſumptũ alterius bullæ Sixti IIII. Pont. max. actum anno Domini 1471. ſibique adhærens. Et tranſumptum apoſtolici cuiuſdam breuis Clementis VII. quo anathemate feriuntur quotquot Minoritarum domibus vim intulerint, reſeruato interim abſolutionis beneficio eidem ſummo Pontifici, vel ei conſeruatori Iudici, quem aut loci Guardianus, aut Prouinciæ Miniſter E elegerint. Et authenticum tranſumptum alterius bullę Alexandri Papę VI. vt Chriſti fideles Miſſas, diuinumque officium apud Frãciſcanos audire poſſint, vtq; ijdẽ Franciſcani fideliũ confeſſiones excipere, atq; ſacras ad populũ conciones habere valeãt. Et priuilegiũ quoddã Ioannis Caſtellę Regis, datum anno 1383. quo cũcta priuilegia ab Alphonſo eius prædeceſſore Franciſcanis conceſſa confirmãtur, ijdemq; Frãciſcani à quauis decima, Regibus pro emptionis aut vẽditionis contractu pẽdenda eximuntur.

De conuentu S. Franciſci Bermei Conu. VII.

NON procul ab eo oppido, quod Bermei Hiſpanicè nũcupatur, eſtq; totius Biſcainę Dominationis caput, atq; in quadã iuxta maris littus planicię conuentus hic, ſe-

raphico patri Franciſco ſacratus, atque à 20. fratribus frequentius incultus, anno à A
partu Virgineo 1357. ab illuſtriſſimis Tilli Caſtellę Regis Alphonſi filio, atque Co-
mite, eiuſq; cariſſima coniuge Ioanna Nunneſia, Ioannis quoq; Nunneſij Cantabriæ
temporalis Domini filia, à fundamentis ad apicē vſq; ædificatus fuit. Sed cùm ipſis vi-
ta functis eorum corpora ad ſuos prędeceſſores in mauſoleo, in medio maiori matri-
cis eccleſię ſacello erecto, apposita fuiſſent, eorumq́ue ſucceſſores nihil minus ab hoc
conuentu, eiuſq; reparatione facerent, quicquid erat ædificij, non ita poſt multos, an-
nos ruinam minari cœpit. Quamobrem illuſtriſſimi Gomezulus de Buitron, eiusq́ue
pientiſſima coniunx Ludouica Manrique Barricanorum Comites, obtēto prius à pa-
tribus, quorum id munus erat, parronatus iure, & huiuſmodi ruinam anteuerti, atque
præfatum hunc conuentum omnino refici curarunt: inſuper & pulcherrimo buſto, in
principe eius ſacello conſtructo, tum propria, tum quoque ſuorum ſucceſſorum corpo- B
ra inibi in poſterum tumulanda voluerunt. Patres monaſterij præſentis Confeſſarij
quemlibet, ſemel tamen tantùm in vita, à quocunq; crimine licèt grauiſſimo, etiam
apoſtolicæ Sedi reſeruato, & à quacunq; etiam irregularitate, tribus illis quæ à iure
communi infliguntur demptis, ex apoſtolica authoritate ſacramentaliter abſolue-
re poſſunt: nec ab vlla prouinciali Epiſcoporum Synodo, nec etiam à quouis alio Præ-
lato ab ipſo ſummo Pontifice, quominus id præſtent, impediri poſſunt. Honeſtatur
ſacrę huius domus ſacrarium quibuſdam ſanctorum Pauli Apoſtoli, Stephani pro-
thomartyris, atque Laurentij martyris oſſibus, lapillo Dominici ſepulcri, ramuſcu-
lo eius terebinthi, quæ inter Hieroſolymam, atque Bethlehem ſurrigit, terra eius ſpe-
cus in quo beata Virgo cum puero Ieſu in Aegyptum ſecedens olim delituit, & pluri-
mis alijs Sanctorum reliquijs abſque tamen nominibus, quas omnes illuſtriſſimus, at- C
que deuotiſſimus Commendatarius Arze ex Hieroſolymis, dum eius explorandæ re-
gionis ergò à Carolo quinto Germanorum Imperatore, ad peregrini inſtar eò miſſus
eſſet, ſecum detulit. Honeſtatur pręterea & habituū beatorū patrum Dominici Ordi-
nis Prędicatorum, atque Franciſci de Paula Ordinis Minimorū fundatorū particulis.

De conuentu S. Franciſci Sangueſa. Conu. VIII.

PROVT à vulgari quadam traditione accepimus, præſens monaſterium, ſera-
phico patri Franciſco ſacratum, atque muris eius oppidi, quod Sangueſa Hiſpa-
nicè nuncupatur, ſpectatq́; ad Nauarræ Regnum, circumſeptum, à ſeraphico eodem
patre Franciſco, dum diui Iacobi Apoſtoli limina viſitaturus iſtâc tranſiret, non qui-
dem vbi nunc conſiſtit, ſed aliquantulum ab ipſo oppido iuxra eremitorium, diuo Bar D
tholomęo Apoſtolo dicatum, ſatis humiliter conſtrui, atque à Franciſcanis fratribus
primùm inhabitari cœpit. Quia verò oppidum Sangueſa à Regni Aragonię finibus
non longè diſtat, ne fortè exorto inter Aragoniæ, atque Nauarræ Reges bello præ-
fatum monaſterium oppidanis nocumento aliquando eſſet, à ſereniſſimo Theobaldo
eius nominis III. Nauarræ Rege ad ipſius oppidi penetraliora, circa annum Domi-
ni milleſimum trecenteſimū, translatum, omninoq́ue ædificarum extitit. Subiacuit hic
locus, idq́ue plurimis annis, Franciſcanis Prouinciæ Aragonię Conuentualibus, à qui-
bus tamen ad huius Prouincię fratres, quorum 26. ibidem commorantur, ſub Pio V.
Pont. max. deflexit. A cætero inuiſere adhuc licet in antiquioris conuentus veſtibulo
Morum arborem, manibus beatiſſimi parris Franciſci plantatam, omninoq́; virentē,
cuius fructus alioquin dulciſſimus ab infirmis deuotè comeſtus diuerſos pellit mor- E
bos. Qua etiam de cauſa tum apud Sangueſanos, tum quoq; apud conuicinos populos
in maxima veneratione tum ob Sancti reuerentiā, tū ob ſanitatē quā reportāt, habetur.

De conuentu S. Iuliani Piedrola. Conu. IX.

CVM temporales oppidi S. Crucis de Campeſo Dñi eo temporis, quo bella inter
Nauarræ, atq; Aragoniæ Reges vigebant, oppidū Piedrolam vi expugnaſſent,
omninoq́; demoliti eſſent, defunctis in matrice eius eccleſia tumulatis ex Chriſtiana
quadā pietate compaſſi, hoc monaſteriū, diuo Iuliano ſacrū, aliquantulum à præfato
oppido Piedrola, atque ad editi cuiuſdam montis radices tum ex deuictorum
ſpolijs

A ſpolijs,tum quoque ex proprijs facultatibus erigendum, abſoluendumq́ue,atq; Fran
ciſcanis Obſeruantibus tradendum curarunt. Exorto poſtmodum inter Caſtellæ,atq;
Nauarræ Reges cruentiſſimo bello, cùm conuicinorum populorũ charitas refrigui-
ſet,pauperculiq́; fratres plura incommoda pati cogerentur, præfatum hoc monaſte-
rium ab ijſdẽ anno Domini milleſimo quadringenreſimo octuageſimo ſecundo,dere-
lictum extitit. Illuſtris igitur Lopetius de Rojas, præfati oppidi Sãctæ Crucis de Cam
peſo temporalis Dominus, ne huiuſmodi monaſteriũ habitatore deſtitutum omnino
periret, illud Conuentualibus Franciſcanis Prouinciæ Aragoniæ patribus, quibuſ-
dam poſſeſſionibus, atque redditibus ſibi adiectis,ex Sixti IIII. Pont. max. anno Do
mini milleſimo quadringenteſimo octuageſimo quarto, atque ex Innocentij Papę
VIII. anno Domini 1485. ſibi factis conceſſionibus, inhabitandũ anno Domini 1487.
tradidit. Pręfatis verò patribus Conuẽtualibus ex Pij V. Pont. max. mãdato in regu-
B larẽ Obſeruantiã tranſire iuſſis, hoc ipſum monaſterium ad huius Prouinciæ fratres,
quorum 15. frequentius ibidem commorantur, anno Domini 1564. regreſſum eſt.

De conuentu S. Franciſci Caſtrodurdiales. Conu. X.

SI vulgari,licèt receptiſſimæ,oppidanorum traditioni aurem accommodare ve-
limus,præſens conuentus, ſeraphico patri Franciſco ſacratus,atque mœnibus eius
oppidi,quod Caſtrodurdiales Hiſpanicè nuncupatur, attinetq́; ad Burgenſem diœ-
ceſim, circuncinctus,ſeraphico patri Franciſco contemporaneus, coæuuſq́; eſt. Idq́ue
ſanè eius ſtructura,atque vetuſtas facilè indicant. Si quis autem ea, quæ diximus, in-
ficiari voluerit,hoc ſaltim ex quodam contractu inter Petrum Martinum à Victoria,
& huius loci fratres authenticè anno Domini 1393. acto,atque ex facultate cuidã fra-
C tri Apparitio huiusmet loci accolæ,ab illuſtriſſimo Bernardo S.R.E. Cardinali,& Epi
ſcopo Tuſculano, anno Domini 1329. conceſſa fateri cogetnr: eum ſ. à 260. annis ad
minus ſumpſiſſe exordium. Qui huiuſmodi monumenta videre voluerit, præfati hu-
ius loci archiuos conſular. Quod hoc monaſterium,à 24. fratribus frequẽtius incultũ,
nullum ſui peculiarem fundatorem agnoſcat, ex diuerſis tum oppidanorum,tum ex-
terorum quoque mercatorum, quibus olim oppidum Caſtrodurdiales maximè ſca-
tebat, facultatibus extructum creditur. In cuius ſacrario ſequentes reliquiæ, nempe
vnius ex ſanctis Innocentibus os, aliud itidem ignoti cuiuſdam Sancti os, duæ am-
pullæ diuerſorum martyrum ſanguine refertæ: ex crinibus,atque tunica beati patris
Leonis ſocij ſeraphici patris Franciſci, ex habitibus ſeraphici eiuſdem patris, & bea-
torum quorundam aliorum Franciſcanorum, ex beatæ virginis Claræ ſepulcro,
D atque ex tela eiuſdem Virginis manibus contexta religioſius aſſeruantur. In eiuſ-
dem verò conuentus archiuis plura,tum quoq́ue regia priuilegia coſtodiuntur: quæ
tamen quòd plurimis alijs in locis eorum mentio facta ſit,ſilentio præterire decreui.

De conuentu S. Franciſci Santander. Conu. XI.

VETVSTISSIMVS ſanè eſt conuentus hic,ſeraphico patri Franciſco dica-
tus, atque non procul à vallo eius oppidi, quod vulgo Santander nuncupatur,
erectus,cùm ante annum reſtitutæ ſalutis 1270. niſi fortè ſepulcrum principi portæ,
qua eccleſia petitur, proximum nos fallat,originem ſumpſerit. Quo verò certo tem-
pore, vel à quo conſtructus fuerit, nec ſcripto, nec traditione conſtat. Si tamen op-
pidanorum tum in ipſum, tum quoque in viginti quatuor fratres eius accolas bene-
E uolentiam, ſtudium, atque humanitatem attendamus, ipſorum prædeceſſores eius
authores facilè conſtituemus. Pertinuit aliquando præfatus hic conuentus ad Con
uentuales Franciſcanos patres, & ab eis ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes,ſedente Iu-
lio II. Pont. max. immo ex apoſtolico eius mandato deuolutus eſt. In cuius qui-
dem ſacrario aliquot diui Ioannis Bapriſtæ Dominici præcurſoris, ſanctorumq́ue
Laurentij martyris, atque Eulaliæ virginis & martyris reliquiæ diligentius aſſeruan
tur. Habentur præterea in eius archiuis aliquot tum pontificiæ, tum quoque regiæ
literæ, quarum tamen ſæpius alijs in locis ſpecialis mentio facta eſt: qua etiam de cau-
ſa, illis conſultò prætermiſſis, ad ſequentem conuentum deſcribẽdum conuolabimus.

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Reynoſæ. Conu. XII. A

CVM neutram eorum oppidorum, quorum alteri Neſtares, alteri verò Reynoſa
Hiſpanicè nomen eſt, communitatem prætetiret, quantum ſpiritalis emolumen-
ti ſibi ex Minoritarum conſuetudine obuenturum foret, hunc conuentum, glorioſiſſi-
mæ Virginis Conceptioni ſacrum, in vtriuſq; oppidi confinijs, atque ad mille tantùm
paſſus à celebris fluminis Iberi, à quo aliquãdo vniuerſa Hiſpania Iberia dicta fuit, ſca
turigine, iuxta tamen eius marginem, ex collatis in medium communibus facultati-
bus, anno Dominicæ incarnationis 1514. à fundamentis erigendum, omnibusq́ue
ſuis numeris abſoluendum, atque 24. huius Prouinciæ fratribus in habitationem tra
dendum curauit. Contulit nihilominus deuotus quidam Ioannes à Rebolledo ad hu-
iuſmodi operis promotionem pinguiſſimam eleemoſynam: qua etiam de cauſa qui- B
dam eius ex filio nepos patronatus ius à Pio IIII. Pont. max. impetrauit, eoq́ue
per integrum decennium gauiſus fuit. Quo tamen, re diligentius diſcuſſa, atque exa-
minata, per diffinitiuam ſententiam à Iudice latam excidit. Alluitur præterea hic
locus perenni alio quodam riuulo ab ipſo Ibero flumine, quapropter & amœniſſi-
mus, atque delirioſiſſimus eſt, inſuper & iunioribus fratribus, grammaticalibus lite-
ris perpetuò ibidem ſub præfixo ſibi à Prouincia Prælectore incumbentibus, maximè
fauet. Hunc denique conuentum aliquor lapides ex Caluario monte, ex Dominico
ſepulcro, item ex glorioſiſſimæ Virginis, atque beati Lazari ſepulcris, ex porta au-
rea, atque ex eo loco, in quo Chriſtus Dominus prolixius orans factus fuit in ago-
nia, ſanguineumq́; ſudorem emiſit, allati, atque in eius ſacrarium inuecti, inſuper &
oſſis particula S. Blaſij Epiſcopi atque martyris commendatiſſimum reddunt. Quem C
nihilominus & ipſa ſolitudo, quies, atq; etiam eius ſtructura ſummè commendant.

De conuentu S. Marinæ Horduniæ. Conu. XIII.

ILLVSTRISSIMVM heroëm Petrum Lopetium ab Aiala, qui honorifica &
apud Gallorum Regem in Gallijs, & apud ſummum Pontificem in Romana Cu-
ria pro catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando, eiuſq́ne coniuge Eliſabetha lega-
tione functus fuit, & in Deum, atque in ſeraphicum patrem Franciſcum pietas, & in
compatriotas animum fecerunt, vt is præſentem conuentum, S. Marinæ ſacrum, non
longè, licèt extra eius fines, ab Hordunia Cantabrica ciuitate, vbi antiquum eremi-
torium prius ſubſtiterat, ex domeſticis faculratibus, apoſtolica Sixti IIII. Pont. max.
authoritate ſibi fauente, conſtrueret, atque huius Prouinciæ fratribus, quorum 18. ibi- D
dem perſeuerant, inhabitandum traderet. Dixerim tamen extra eius fines, quòd flu-
uiolus præfatæ ciuitatis mœnia alluens, eius terminos ab ijs, quos patria Aiala ſibi
prҫfixit, diuidat, diſtinguatq́;. Ab infraſcriptis verò reliquijs, nempe à Dominicæ cru
cis, atq; veſtimentorũ Saluaroris Chriſti particulis, ab aliquot oſſibus ſanctorum An-
dreæ Apoſtoli, Matthæi, atq; Marci Euangeliſtarum, Laurentij, Sebaſtiani, Blaſij, Cor-
nelij, Chriſtophori, Pantaleonis, Topredij, Eligemij, atq; Adulesij martyrum, Hiero-
nymi, Auguſtini, Nicolai, arque Operti confeſſorum, & ſanctarum Mariæ Magda-
lenæ, Margaretæ, Catharinæ, Petronillæ, Ceciliæ, Barbaræ, Apolloniæ, Dorothææ,
Cordulæ, Iuſtinæ, Vrſulæ, atque quatundam aliarum ex vndecim millibus virgi-
num, à quatuor capitibus ſanctarum Ioannæ, Ceciliæ, Iulianҫ, atque Eugeniæ, quæ
cum beata Vrſula olim pro Chriſti fide paſſæ ſunt, à lapillo ſancti ſepulcri, à quibuſ- E
dam pulueribus ſanctorum Innocentum, atque ab aliquibus crinibus, corda, & parte
habitus beatiſſimi patris Franciſci, quæ ab Illuſtriſſimo Commendatario Zarate ex
ſuperiori Germania allatæ, atque in eius ſacrario illatæ ſunr, nihil aliud memorabile,
ac recordatione dignum quod de hoc conuẽtu dici poſſir, ſe ſe imprҫſentiarum offert.

De conuentu S. Mariæ Magdalenæ. Laredi. Conu. XIIII.

PIIS Laredanorum votis ſatisfacturus religioſus P. F. Martinus à Zerezeda ſacrҫ
Theologiҫ Magiſter eremitoriũ, Archãgelo Michaëli de Barrieta ad 1500. paſſus à
Laredo erectum, rum ex illuſtriſs. Comitis de Haro, tum quoq; aliorum Chriſti fideliũ
facul-

A facultatibus in iuſtum conuentum ſub titulo ſancti Sebaſtiani martyris,apoſtolica Eugenij IIII. Pont.max. authoritate ſibi fauente,circa annum Dñi 1431. euehendum, transferendumq; curauit. Cùm autem ſenioribus,immo & cęteris oppidanis ad eum acceſſus,præſertim hyemali tempore,difficillimus eſſet, cuperentq; ij omnes fratres ſibi viciniores fieri,à Leone X. Pont.max.cui & Clemēs VII.anno Dñi 1525. ſubſcripſit,anno à partu Virgineo 1516. vt huiuſmodi cōuentus ad ipſum oppidū Laredo trāſferretur,pro votis impetrarunt. Quæ tamen translatio,ſęcularibus ſacerdotibus pro virili reſiſtētibus,exequutione caruit. Sæuiſſima verò peſte,quę circūquamq; regionē, præcipuè verò Laredum oppidum maiori ex parte depopulata eſt,exorta, cùm ſæculares præfati ſacerdotes arrepta fuga, nihilminus, quàm commiſſum ſibi gregem curaſſent, pater præfati loci Guardianus,frater videlicet Ioānes Caſtaneaceus cum cęteris ſibi ſubditis fratribus oppidū petens tanta cura,tātaq; ſolicitudine peſte ictis die B noctuq; adfuit,vt tandē tum ipſe,tū quoq; eius fratres,vnico tantū fratre nouitio dēpto, peſte ex obſequio infirmis pręſtito contracta,occubuerint. Quibus Laredana communitas,debitas gratiarū actiones pro receptis beneficijs redditura,præmeditatū conuentum,(de quo impręſentiarum) licèt ſæcularibus præfatis ſacerdotibus adhuc remurmurantibus,atque contradicentibus,non longè à Laredi communis oppidi vallo,tum ex publicis,tum quoq; ex priuatis oppidanorū bonis in honorē B.Marię Magdalenę, anno à partu Virgineo 1569. erigendū,perficiendumq; curauit. Cui nihilominus, quòd fundus,in quo pręfatus cōuentus ædificatus extitit,à Prouincię patribus ex eleemoſynis aliunde acquiſitis emptus fuerit,ius patronatus minimè debetur. Cōmorantur deniq; hoc in monaſterio 24. fratres,qui caput vnius ex vndecim millibus virginū,ſibi à C perdeuota Eliſabetha à Prato ſereniſſimę Annę Auſtriacę Hiſpaniarū Reginę,atq; Maximiliani Germanorū Imperatoris filiæ domicella dono datū, diligēter cuſtodiunt.

De conuentu S. Andreæ Baſtidæ. Conu. XV.

CVM antiquum eremitorium,diuo Apoſtolo Andreę ad quingētos paſſus ab oppido Baſtida erectum,omnimodam minaretur ruinam, religioſo patri fratri Roderico de Villa lacre reficiendum,atque in monaſteriū transformandū à reuerendiſs. Petro Calagurritanenſiū Epiſcopo,cuius eæ partes erant,traditū extitit. Cumq; illuſtriſſimus Salinarum Comes pinguiſſimā eleemoſynā ad huiuſmodi transformationē ex mera liberalitate,atq; in Franciſcanos beneuolentia contuliſſet,pręſens cōuentus, eidem Apoſtolo Andreæ ſacer,ex apoſtolica Nicolai IIII. Pont.max. auctoritate,omnibus ſuis numeris abſolutus,atq; 26.fratribus, quorū 12. ſub diligēti Didaſcalo Grā- D maticę incumbunt,cōtinendis omnino accommodatū,anno à Chriſto Saluatore nato 1447. nobis prodijt. Pręfatus hic conuentus à ſui erectione impræſentiarum vſq; Franciſcanæ regulari Obſeruantiæ ſubiacuit, nec vnquam ad patres eiuſdem Inſtituti Conuentuales pertinuit. Hæc dixerim, quòd aliqui contrarium ſentire videantur.

De conuentu S. Franciſci Frias. Conu. XVI.

OCCVPARVNT antiquitus huius Prouincię patres quendā conuentū, diuo Iuliano ſacrum, longiuſculuſq; ab ea ciuitate, quæ Frias Hiſpanicè nuncupatur,diſtantem. Quem tamen,quòd proximioris cuiuſdā riuuli inundationibus expoſitus eſſet, quodq; à mulieribus lotricibus ob aquarum opportunitatē frequentaretur, E (quòd omnino indecorū,atq; inhoneſtū erat) relinquentes, ſe ad alium ſibi à Caſtellę Rege Sanctio eo loco,vbi eremitoriū B Marię Magdalenę dicatū,atq; leproſorū hoſpitale prius conſtiterant,pręparatū transtulerunt. Cuius quidē monaſterij ſyndicus ex eiuſdē Regis Sanctij priuilegio,cui Henricus,Ioannes, Ferdinandus eiuſq; vxor Eliſabetha Hiſpanię Reges ſubſcripſerunt,ab omni regia impoſitione, in his tñ quę ipſum conuentū,à 24. fratribus plerūq; inhabitatū,concernunt,immunis omnino eſt. Aſſeruātur à cætero in eius ſacrario plures reliquię ex terra Sancta allatę:aliquot videlicet mōtis Caluarij, portę aureę, pręſepis,atq; Dñici ſepulcri lapides,& nō pauca Sanctorū oſſa,quorū tñ tituli,ſiue nomina pręteporis vetuſtate obliterata ſunt,nec legi poſſunt. Sunt nihilominus tum apud fratres, tū quoq; apud ſęculares in maxima veneratione.

De conuentu S. Franciſci Saſsiolæ. Conu. XVII. A

CONVENTVS hic,qui,ſeraphico Patri Frãciſco ſacratus,in ipſo itinere,quod
Sãcto Sebaſtiano maritimo,munitiſſimoq́; oppido Deuam etiam maritimum Cã
tabrorum oppidum ducit,eleganter ſatis,ſatiſq; artificioſè ſurrigit, diſtatq́ue non ita
multùm à pago Saſſiola, à perdeuoto quodam Ioãne Piretio de Licona ex apoſtolica
authoritate circa annum Dominicæ incarnationis 1504.ædificatus extitit.Qui,vt in-
ter denſiſſimas arbores erectus, atq; ab hominum frequentia ſemotus maxima quie-
te,maximaq́ue tranquillitate gaudet,ita quoq; plures patres ac fratres de noſtra Re-
ligione optimè meritos,atque ſumma pietate præditos à ſui erectione impræſentiarũ
vſque perduxit.Imminet præterea limpidiſſimo riuulo,in quo fratres eius accolæ,qui
plerumq; ſunt 26.numero,tum arundinibus,tum quoq; retibus ex ipſis exedris,abſq; B
ſæcularibus teſtibus,ſæpius recreationis,atque animi oblectandi ergò piſcantur. Qui-
bus etiam conuicini populi,licèt pauperie pro maiori parte grauentur,victumq́; nau-
tica arte acquirant,neceſſaria ſumma liberalitate,ſummoq́ue ſtudio miniſtrant.

De conuentu S. Franciſci Elgoibar. Conu. XVIII.

ELGOIBAR Cantabricum oppidum eſt, euntibuſq́ue Deua Flaiuobrigam in
ipſo recto itinere occurrit,& ab Oceano mari 1500. paſſibus diſtat.Eius igitur in-
colæ cùm maxima beneuolentia,maximoq́; animi affectu in ſeraphicum patrem Fran-
ciſcum,eiuſq́; ſobolem ferrentur,vt primùm à Leone X. Pont. max. anno Dominicæ
incarnationis 1517. facultatem obtinuêre,hoc ſacrum monaſterium, eidem patri Frã-
ciſco dicatũ,tũ ex publicis,tũ quoq; ex priuatis facultatibus intra præfati oppidi mœ- C
nia à fundamentis extruendum,omninoq́; perficiẽdum curarunt. Eoq́; factum eſt, vt
26. fratres eius inquilini nullum peculiarem fundatorem, nullumq́ue, cui ex patro-
natus iure teneantur, agnoſcant. Experiuntur nihilominus eiuſdem oppidi commu-
nitatem quocunque in euentu omnino ſibi beneficam, ſummeq́ue affectam.

De conuentu S. Franciſci Mondragonis. Conu. XIX.

CVM ſtrenuus, nobiliſq́; miles Ioannes de Araoz plura bona,pluresq́ue diuitias,
non abſque maximo labore,nec abſque maximo vitæ diſcrimine apud Occiduos
Indos,ſub Hiſpaniæ Regis Philippi eius nominis II. ſignis ſtipendia merens,acquiſiſ-
ſet,nec Mondragonem Cantabricum oppidum,atque nobili Academia inſignem,quę
ſibi patria erat,reuerſus ex cariſſima ſibi,atque legitima vxore Maria de Garibai pro- D
lem aliquam ſuſcepiſſet,ſeraphicum patrem Franciſcum hæredem ex aſſe inſtituere
decreuit. Vſus itaque conſilio reuerendi patris fratris Franciſci à Tholoſſa, (cuius ſu-
prà meminimus) quem & teſtamenti à ſe conditi exequutorem (ſi tamen id Fran-
ciſcana Regula permiſiſſet)eſſe voluit,vt primùm à Gregorio XIII. Pont. max. cuius
apoſtolicum breue adhuc perſeuerat,facultatem impetrauit,hunc conuentum, quem
potius collegium appellare poſſes,in honorem beatiſſimi patris Franciſci,non longè
à præfato oppido Mondragone,ex domeſticis facultatibus,anno 1582. à fundamen-
tis extruendum curauit: inſuper & ſexcentos coronatos aureos ſingulis annis ex ſuis
redditibus à Tertiarijs ſororibus eiuſdem oppidi Franciſcanis, atque monaſterij ſan-
ctiſſimæ Conceptionis accolis,vt ex eis,quicquid ad præfati conuentus, ſiue collegij
conſummationẽ deſiderari poſſit,perficiatur, atq; temporis ſucceſſu duo ſacræ Theo- E
logiæ Prælectores,duodecimq́; fratres ſtudentes,qui eidem ſimul cum ſæcularibus eò
accedentibus incumbant,honeſtè alantur, recipiendos reliquit. Præfatus hic conuen-
tus nondum abſolutus eſt, ideoq́ue octo tantùm fratres, quorum alter bonæ indolis
adoleſcentibus ſæcularibus, atque ex honeſtis parentibus procreatis Grammaticam
prælegit,reliqui verò vel ſacris confeſſionibus excipiendis, vel prædicationi incum-
bunt,impræſentiarum continet, quadraginta ſuo tempore contenturus.Penes nullum
tamen alium à præfati oppidi Mondragonis communitate ius huius conuentus patro-
natus,quatenus eius fratres liberius Deo inſeruirent,atq; diuinis laudibus,necnon aſſi-
duis ſcholaſticis lectionibus attentius vacarent,eſſe voluit præfatus Ioannes de Araoz.

A *De conuentu S. Sebaſtiani Ani. Conu. XX.*

QVANTVM poſt diligentem adhibitam indaginem, ex patentibus quibuſdã Ferdinandi V. atq; eius coniugis Eliſabethæ Hiſpaniæ Regũ lireris, quibus 12. huius conuentus fratres ab omni vectigali, atq; quacunq; alia exactione regia eximun tur, & propriam ſcapham, qua continentem petant, habere poſſunt, aſſequi valuimus, præfatus hic conuentus, diuo Sebaſtiano martyri ſacrarus, atq; non longè ab oppido Ana in quadam inſula Oceano mari cincta erectus, ab illuſtri nobiliq; familia Gueuara circa annum Domini 1421. conſtructus extitit. In cuius maiori ſacello nobilis, per. deuotuſq; heros Petrus Gueuara ſacræ diui Iacobi Militiæ eques, atq; Commendatarius, nec non & pro Carolo V. Germanorũ Imperatore apud Polonorũ Regẽ Lega-
B tus, erecto ſibi ſumptuoſiſſimo mauſoleo, humari voluit. Pertinet ſiquidem hic locus, qui & amœniſſimus, atq; religioſiſſimus eſt, idque patronarus iure ſibi à fundatoribus ſeruato, ad præfatam familiam Gueuara. Honeſtatur deniq; conuenrus hic plurimis iiſque pretioſis veſtibus ſacris, argenteiſq; calicibus, atque ſacroſanctis ſequentibus reliquijs, ex Septentrionalibus plagis à præfato Petro Gueuara allatis, ſibique liberali dono datis: Nempe ſex oſſibus ex ſanctis Innocentibus, tribus integris capiribus, duobus itidẽ medijs capitibus, duobuſq; molaribus dentibus ex vndecim millibus virginũ.

De conuentu S. Franciſci Iſari Conu. XXI.

AD tertium lapidẽ ab oppido Bermeo (cuius ſuprà meminimus) inſula ſatis parua, vix trecentos paſſus in gyro conrinens, & ab inconſtantibus maritimis flucti-
C bus perpetuò colliſa, emergit, cui Cãtabrica lingua (Iſaro) nomen indidit. Hæc altiſſimis ſcopulis, atque ſpumanribus vndis prohibentibus, niſi tranquilliſſimo mari, idque ſcapha, adiri minime poteſt. Præterea cùm aliquis, lembo eò vſque vectus, cõuentum glorioſiſſimæ virgini Mariæ in eius ſummitate erectum, (de quo impræſentiarum) atq; à ſex tanrùm fratribus inhabitatum accedere voluerit, ducenti & quinquaginta quatuor gradus, ad inſtar pulcherrimę ſcalæ diſpoſiti, quà tantùm ad eum patet acceſſus, ſibi ſuperandi veninnt. Fertur (idq; in vulgus) præfarã ſcalã ſereniſſimæ Eliſabethæ Hiſpaniæ Reginæ ſumptibus fabrefactã. Quod facilè crediderim, cùm regium opus omnino ſit. Præextitit igitur hac in inſula antiquius ſacellum, eidem glorioſiſſimæ Mariæ ſacrum, quod vt primùm religioſiſſimus pater frarer Martinus ab Arteaga à reuerendiſſimo Didaco à Stunnica Calagurritano Epiſcopo, cui & oppidum Bermeo,
D & ipſa inſula præfatæ dignitatis iure in ſpiritualibus parebar, pro voto, anno Dominicæ incarnationis 1422. obtinuit, in conuentum ex facta ſibi à Martino V. Ponr. max. anno Domini 1427. facultate Bermeanorum ſumptibus euehendum, erigendumque curauit. Vt autem fratres præfata inſula liberius vri poſſent, eam ſibi Henricus Caſtellæ Rex, anno Domini 1463. dono dedit. Præterea & pientiſſima Eliſabetha Ferdinandi eius nominis V. vxor, atque Hiſpaniæ Regina plura ad huius conuentus promotionem, ampliationemq; ex maxima in Deum pierate, atque in eius incolas beneuolentia & deuotione cõtulir. Fuit olim hic locus celeberrimus, & à religioſiſſimis 20. patribus, ſpiritualem omnino vitam ducentibus, inhabitatus: dum videlicet Bermeanum monaſterium à Conuentualibus Franciſcanis patribus occuparetur. Hincque, tamquam ex equo Troiano, plures patres, qui cæteris huius Prouinciæ religioſis leges dederunt, fe-
E liciſſimè prodiere. Qui interim ipſum inhabitant, nec delicate viuunt, nec delicijs fruuntur: cùm nauticum panem in quotidianum cibum admitrant, & eo, quo extenuata præ inedia corpora reficere poſſinr, ſæpius, hyberno præſertim tempore, careant. Qua etiam de cauſa linteo ad palum alligato ex editiori loco à vicinioris pagi accolis alimentum petere coguntur, ne omnino deficianr. Eo tamen viſo robuſtiores iuuenes, atque fortiſſimi nautæ panem tum recentem, tum quoque nauticum oſtiatim emendicatum arreptis lembis, atque fluctus findente carina per medias tumeſcentis Oceani maris vndas, non abſque præſentiſſimo vitæ diſcrimine, in conuentum inferunt, famelicoſq; fratrum, quorum eſculenta ſunt piſces vel vltrò elargiti, vel ab aliquo fratre hamo, vel rete, poſt redditum Deo opt. max. penſum, capti, ventres reficiunt. Cùm illuſtriſ-

luſtriſſimus Caſtellæ Comeſtabilis maritimis decimis potiretur, quòd ij fratres nautas, nauigantesq; mercatores in ſuis orationibus cõmendatiſſimos haberent, quodq; noctu, atque tenebricoſo tempore lumen, quo nauigantes, ne in obuios, atque in extricabiles ſcopulos præcipites irent, monebant, editiſſima in ſpecula accendere aſſueuerant, ipſis largiſſimas conferebat eleemoſynas, quibus facillimè quamcumq; ſuperare poterant neceſſitatem. Sed à tempore quo præfatæ decimæ in regiũ ius ceſſerunt, quòd eorum loco annuam quadraginta coronatorum aureorum eleemoſynam recipiant, plurimis quatiuntur fratres difficultatibus. Deiparæ virginis imago, in ſummo huius conuentus altari erecta, miraculis coruſcat, eaque de cauſa conuicinis populis commendatiſſima eſt. Honeſtatur præterea ſacra hæc domus brachio vnius ex vndecim millibus virginum, aliquotq; Dominici præſepis, montis Caluarij, aureæ portæ Hieroſolymitanæ, atque Damaſceni campi reliquijs. Nec ſilentio prætereunda eſt albarum quarundam auicularum, ſed maritimarum, quibus hæc inſula ſcatet, moroſitas. Hæ ſiquidem, quæ & Chirrias, à garritu quem emittunt, Cantabricè nuncupantur, nidificaturæ, pulloſq; educturæ, ſingulis annis infallibiliter 3. mẽſis Aprilis in maximo numero ad hanc inſulam confluunt, atque circa feſtum diui Matthęi Apoſtoli omnes ſimul cum prolibus calidiora loca petituræ recedunt. Dum autem hîc commorantur, quadripartito agmine inſulam occupant, earumque altera ad gruum inſtar excubias in turris ſummitate agit. Cùm autem fratrem conuentus ſepta egredi, vel ſæcularem aliquem per inſulam gradi contigerit, illa clamitat, tunc agmen cui obambulans vicinior eſt, ſimul egreditur, eumque roſtro laceſſere conatur, donec tandem inde recedens vel conuentum repetit, vel aliò diuertit: tuncque ſecundum agmen, primo propria loca repetente, eum iiſdem armis & aſtu inde propellere nititur: & ſic conſequenter, de tertio & quarto agmine. Qua de cauſa fratres per inſulam obambulaturi vel baculum, vel arundinem, quo eas abigant, præ manibus habent. Sunt autem huiuſmodi volucres eiuſdem quantitatis, qua & turtures, piſcibusq; veſcũtur. Cùmq; huiuſcemodi quantitatis ſint, quandiu in inſula morantur, nec coruum nec miluum, nec huiuſmodi aues ſecum patiuntur. Quòd ſi earum aliquam ad eas fortè fortuna aliquando diuertere contigerit, tunc omnes ſimul iunctæ, vel eam in fruſta diſcerpunt, vel longius à ſe abigunt. Et hęc quidem de fratrum conuentibus. Nunc autem, vt ad monialiũ monaſteria, inſtitutum ordinẽ ſequentes, accedamus, reliquũ eſt.

De monaſterio S. Claræ Victoriæ. Mon. I.

CVM pientiſſima, pariterq; deuotiſſima Berenguela (cuius ſuprà meminimus) aliqua bona ad ſororum Clariſſarum hoc monaſterium Victorię ædificandum moriens ex teſtamento reliquiſſet, deuotus quidam Victorianę matricis eccleſię canonicus nomine Zeledonius Martinez de Suſo capaciſſimum, atque accommodatum huiuſmodi operi fundum, anno à partu Virgineo 1296. ea tamen poſita lege, vt duas eius ſorores monaſtico habitu induendas gratis reciperent, admitterentque eius incolę, ſumma liberalitate contulit. Vnde breui tempore hoc monaſterium, beatæ Claræ ſacrum, quod 60. Vrbaniſtæ ſorores Clariſſæ incolunt, aliquantulum à muris præfatæ ciuitatis Victoriæ in lucem prodijt: in quo plures moniales ſanctiſſimæ euaſerunt.

De monaſterio S. Claræ Methymnæ de Pomar. Mon. II.

HOC monaſteriũ, beatæ virgini Claræ ſacrum, quod trecentis paſſibus ab oppido Methymna de Pomar diſtat, incoliturq; à 70. Clariſſis monialibus Vrbaniſtis, ſumptibus illuſtriſſimorum Sanctij Sanchez de Velaſco, atque eius coniugis Sanctię Garſiæ, idque ex apoſtolico Innocentij VI. ſummi Põtificis indulto, anno à partu Virgineo 1352. primum ædificari cœpit, atque breuiſſimi temporis interiectu abſolutum extitit. Sepulti ſunt præfati heroës in huius monaſterij eccleſia, ſibique plura vaſa tũ aurea, tum quoque argentea, inſuper & pretioſiſſima veſtimenta, diuino cultui deſtinata, ab honeſtiſſimis annuis redditibus, quibus ipſum locupletarunt, liberaliſſimè cõtulêre. Ad quorum etiam preces pręfatus ſummus Pontifex Innocentius VI. omnes gratias, omneſq; indulgentias, ac omnia denique priuilegia tum generalia, tum quoq; ſpecialia

A ſpecialia quibuſcunque Clariſſatum monaſterijs à ſuis prædeceſſoribus conceſſa ſibi
impertitus fuit. Gaudet præterea hic locus permultis fauoribus ſibi à diuerſis Caſtellæ
Regibus collatis, quorum tamen, quòd parum ad rem pertineant, meminiſſe nihil re-
fert. Humari debent Arenſium Comites, atque eius oppidi, quod Frias vulgò nuncupa
tur, Duces, idq́ue ex iure iurando, atque ſub hęreditatis amittendæ pœna eorum ſucceſ
ſoribus ex præfatorum fundatorum, quibus iſti ſucceſſerunt, decreto infligenda, in hu-
ius monaſterij eccleſia. Ad dextrum ſummi altaris cornu iuxta locum ſacro decantan-
do Euangelio deputatum venerabilis patris, ac ſummæ ſanctitatis viri fratris Lopetij
de Salinis corpus honeſto loco reconditum eſt. Ad cuius quidem patris ſuaſum & ad-
hortationem illuſtriſſimus, ac pijſſimus heros Petrus Ferdinandez à Velaſco Arēſium
Comes inſigne xenodochium ſub inuocatione ſanctæ crucis huic monaſterio conti-
B guum, in quo viginti quinque pauperes, qui quinquageſimum annum ad minus attige
rint, honeſtiſſimè aluntur, amiciuntur, atque ſuſtentantur, ex domeſticis facultatibus
erigendum, abſoluendumq́ue curauit. Tenentur tamen præfati pauperes, quibus pecu
liaris chorus erectus eſt, canonicis horis in huius conuentus eccleſia intereſſe, ibidemq́;
penſum iuxta laicorum Franciſcanorum morem Deo opt. max. reddere. Quantæ au-
tem pulchritudinis, quantæq́ue nobilitatis ſit locus hic, cùm plurimis, ijſq́ue famoſiſſi-
mis mauſoleis, inquibus diuerſi heroës ex illuſtriſſima Velaſcorum familia originem
ducētes tumulati ſunt, inſigniatur, atq; ſequentibus ſacroſanctis reliquijs, nempe dua-
bus Dominicæ corone ſpinis, duabus quoque particulis Dominicę crucis, particula ve-
ſtimenti glorioſæ Virginis, aliquot oſſibus ſanctorū Andreæ atque Bartholomęi Apo-
ſtolorum, ſanctorumq́ Vincētij, Damiani, Dioſcori, Achatij, Hermolai, atque Adriani
C martyrū, indice B. patris Petri de Regalada Minoritæ, aliquot particulis eius domus,
in qua beata Virgo à paranympho Gabriele ſalutata fuit, eius terrę quam Chriſtus Do
minus ſanctiſſimis ſuis pedibus cruce onuſtus calcauit, eius columnæ ad quam idem
mūdi Saluator flagellatus extitit, eius lapidis, in quo ipſe idem aliquando ſedit proba-
ticæ piſcinæ, atque eius quoque lapidis, ſuper quem Chiſtus Dominus ſtans Hieroſoly-
morum excidium prædixit, aliquot crinibus, & veſtimētorum particulis beatarum Ce-
ciliæ, & Claræ, atq; alijs quamplurimis ex Terra ſancta allatis religioſè honeſtatur. A
cætero habentur in huiuſmet loci archiuis quædā bulla Ioannis XXII. Pont. max.
data anno ſui Pontificatus ſecundo, qua omnes Clariſſæ à quacumque decima, primi-
tia, atque à quauis alia exactione, etiam à Legato à latere impoſita eximuntur. Et alia
bulla eiuſdem data anno ſui Pontificatus 3. qua omnes indulgentiæ cuicunque Ordini,
D ſiue à ſe, ſiue à ſuis prædeceſſoribus vel alicui Ordini, vel priuatæ conceſſæ huic mona-
ſterio communicantur. Huic bulla ſubſcripſit Martinus V. Pont. quoque max. Et alia
quoque apoſtolica diplomata à ſummis Pontificibus Nicolao IIII. Eugenio IIII.
Clemente III. plurimiſque alijs etiā ſummis Pontificibus paterna liberalitate cōceſſa,
ne huius loci ſorores ad decimam, vel ſubſidium aliquod exoluenda penitus teneātur.

De monaſterio Sanctiſſimæ Trinitatis Onniati. Mon. III.

ILLVSTRES ac deuotiſſimi Ioannes Lopetius de Lazarraga primus Militiæ di
ui Iacobi Quæſtor, eiuſq; vxor Ioanna de Gamboa, cùm sereniſs. atque catholicis
Ferdinando huius nominis V. Hiſpaniæ Regi, eiusq́ue filiæ Ioannæ, atque vniuerſo-
rum hæredi gratiſſimi eſſent, pluresq́; diuitias ſub ijs acquiſiuiſſent, hoc monaſterium,
E ſanctiſſimæ Trinitati de Vidauretta ſacrum aliquantulū ab eo oppido, quod Hiſpani-
cè Onnate dicitur, in loco amœno ac delectabili, apoſtolica ſummi Pontificis Iulii II.
authoritate ſibi fauente, ex propriis facultatibus, anno à partu Virgineo 1509. erigi cu-
rarunt, atque anno ſequenti, nempe 1510. omnino abſolutum redditibus ſufficientibus
locupletarunt. A cætero hæc ſacra domus, quæ à 40. Vrbaniſtis ſororibus Clariſſis in-
habitatur, omnibuſq́ue gratiis, atque priuilegiis cæteris eiuſdem Inſtituti monialibus
à ſummis Pontificibus conceſſis ex Iulii II. Pont. max. indulto gaudet, aliquot ſan-
ctorum Sebaſtiani, atque Chriſtophori martyrùm, Bernardi Abbatis, atque ſanctarum
Ceciliæ, Agathæ, Margarętę & Apoloniæ virginum, atque martyrum, nec non & alio-
rum quatuor martyrum, quorum nomina ignorātur, oſſibus religioſiſſimè honeſtatur.

De monaſterio Beatiſſimæ Mariæ Riuas *Mon. IIII.* A

RELIGIOSISSIMVM ſanè eſt hoc monaſterium, glorioſiſſimæ ſemperq; virgini Mariæ ſacratum, atque ad ſextum lapidem ab oppido Methymna de Pomar (cuius ſuprà meminimus) in pago, cui Hiſpanicè Riuas nomen eſt, erectum: cùm in ſumma paupertate, ac omnium rerum penuria ex eleemoſynis hic inde collectis, & à Chriſtifidelibus illis liberaliter elargitis, non ita à multis annis, à fundamentis ad verticem vſque conſtructum, exædificatum, omnibusque numeris abſolutum, eandem paupertatem impręſentiarum vſque data opera conſeruet, obſeruetque. Nam 46. Clariſſæ ſorores, ſed Vrbaniſtæ, eius accolę nihil proprij, ob ingentem animi affectum, quo in paupertatem Euãgelicam feruntur, quam plenis affectibus, exemplum earum primipilæ, beatiſſimæ videlicet Claræ virginis ſequutæ, amplectuntur, habere volunt, B ſed quicquid ſiue ex mendicatione, ſiue ex proprio labore acquirunt, id totum in commune, atque in mediũ conferunt. Inſignitur huius conuentus eccleſia deuotiſſima quadam glorioſæ Virginis imagine, atque miraculis illuſtri. Cuius cauſa, & etiã quia præfatæ moniales ibi dilectiſſimo ſpõſo Chriſto fideliſſimè famulantur, eique diurnas nocturnaſque laudes hilariter decantant, & apud omnes optimè audiunt, & ipſe primò conſtructus fuit, & plures eleemoſynæ ſibi à fidelibus liberaliſſimè oblatæ obueniunt.

De monaſterio S. Claræ Caſtrodurdiales. *Mon. V.*

QVVM id Cantabrorum oppidum, quod Caſtrodurdiales Hiſpanicè nuncupatur, frequentiſſimis, atque ditiſſimis mercatoribus, qui ſuas merces inſanis Oceani maris aquis committentes in Flandriam, in Galliam, in Italiam, atque in diuerſas C alias orbis partes importare conſueuerant, olim abundaret. Cumque maritimæ euentus rei adeò inconſtans, adeoque inſtabilis ſit, vt cùm quis ſecundioribus ventis ſe nauigare arbitretur, tunc extemporanea oborta tempeſtate vel ad ſcopulos allidat, vel intumeſcentibus ſupra modum fluctibus naufragium faciat: quo tandẽ ipſe cum mercimonio pereat, vxor vidua remaneat, atque liberi caro orbati parente pauperem ſæpius vitam ducere cogantur: plures tum viduæ, tum quoque virgines, quibus ea ſors in præfato oppido Caſtrodurdiales contigerat, adiũctæ aliquibus aliis, quę ne idipſum illis aliquando eueniret, ſummopere metuebãt, vel alijs, Chriſto cæleſti ſponſo (ſciebãt namq; vitam noſtram lubricam rem eſſe, quæ niſi ſumma circunſpectione fulciatur, facilè labaſcit) plenis affectibus vacare cupientes, poſt vltimum huic ſæculo nequam vale dictũ, fauentibus interim ſibi eiuſdem oppidi ſenioribus atq; proceribus, nec non & illuſtriſſimo & reuerendiſſimo Matthæo Rubeo tituli ſanctæ Mariæ in Porticu Cardinali, Franciſcanique Ordinis Protectore, vnius ędificandi monaſterii facultatem à ſummo Pontifice Ioanne XXII. anno à partu Virgineo milleſimo trecenteſimo vigeſimo ſecundo impetrarunt. Quod tamen iam ſemiextructum deuorans flamma, quæ totum etiã ferè oppidum abſumpſit, poſt elapſum ab huiuſmodi impetratione ſexennium in cineres & fauillam redegit. Quamobrem aliud, (de quo impræſentiarum) ſub inuocatione beatæ virginis Clarę ex apoſtolica eiuſdem Pontificis maximi Ioannis XXII. facultate, anno Dominicæ incarnationis milleſimo trecenteſimo vigeſimo octauo facta, tum ex peculiaribus, tum quoque ex publicis pręfati oppidi facultatibus à fundamentis ad apicem vſq; extruendũ curarunt. Allatę pręterea fuerũt ex quibuſdam Prouinciæ Caſtellæ, cui tũc Cantabrica Cuſtodia ſuberat, monaſterijs religioſiſſimæ, atque ſui E ſtratus zelãtiſſimę aliquot moniales, quæ tum præfatas virgines, atque viduas, tũ quoque alias aduentantes honeſtis atque religioſis moribus, nec non & monaſticis ritibus atque cœremoniis felicius imbuerent. Hoc deniq; monaſterium, quod & à triginta Vrbaniſtis ſororibus Clariſſis frequentius inhabitatur, ex Clementis VI. Pont. max. indulto nulli penitus exactioni regiæ ſubiacet. Huic indulto Bonifacius IX. Eugenius IIII. Sixtus itidem IIII. atque alii ſummi Pontifices ſubſcripsère. Gaudet præterea plurimis priuilegiis ſibi ab Hiſpaniæ Regibus Ioanne II. Henrico, Ferdinando V. eius coniuge Eliſabetha, atque communi filia Ioanna, nec non & Philippo eius nominis II. atque iſtius ex filio nepote conceſſis, ob ingentẽ deuotionem, qua illas proſequebantur.

A *De monaſterio S. Claræ Santander. Monaſt. VI.*

PIENTISSIMA ac ſupramodũ honeſta femina Maria Guitarte, vxor quon-
dam fortiſſimi atque ſtrenui Ducis Gonzalui Garſiæ à Santander, qui Alphonſo,
eiuſque filio Sanctio Caſtellæ Regibus ſtrenuam in nauali contra Mauros bello operã
olim nauauit, cùm ex eius morte vidua, atque ditiſſima relicta eſſet, ſacrum hoc mona-
ſterium, beatę virginis Claræ dicatũ, ex proprijs facultatibus intra præfati oppidi mœ
nia, apoſtolica tamen ſibi authoritate fauente, circa annum à partu Virgineo 1323. à
fundamentis extruendum, omninoque abſoluendum, atq; honeſtis redditibus & præ-
dijs locupletandum curauit. Quod quidem monaſterium Eugenius IIII. ſummus Põ-
tifex, atque Caſtellæ Reges Sanctius, Alphonſus & Catharina plurimis priuilegij & fa
B uoribus proſequuti ſunt, & duæ Dominicæ crucis particulæ, aliquot ſanctorũ Andreæ
Apoſtoli, Blaſij Epiſcopi & martyris, atq; vndecim millium virginũ & martyrũ oſſa,
nec nõ & quidam lapilli ex Hieroſolymorum terra allati religioſiſſimè cohoneſtant.

De monaſterio S. Claræ Gueiuar. Mon. VII.

SEPTIMVM & vltimum Clariſſarum ſororũ Vrbaniſtarum monaſterium eſt
id, quod aliquantulum ab eo Cantabrorum oppido, cui Gueiuar vulgò nomen eſt,
ab honeſta ac pijſſima quadam matrona, ex maxima qua in Deum pietate, ac in beatã
virginẽ Clarã, eiuſque ſacratiſſimam ſobolem ferebantur deuotione, ſuperioribus annis
quibuſdam ſibi poſitis legibus erectum, abſolutum, atque honeſtis vtcunque redditi-
bus locupletatum extitit. De quo quidem nihil aliud notandum occurrit ab eo, quod à
C 26. monialibus Deo opt. max. famulantibus cõmodiſſimè occupetur, inhabiteturque.

De tertiarum ſororum conuentibus.

SVNT præterea (vt proloquuti ſumus) hac in Prouincia à præfatis tum fratrum,
tum quoque Clariſſarũ monialium monaſterijs viginti & vna Tertiariarum ſororũ
Franciſcanarum domus. De quibus tamen quòd nihil interim memorabile ad poſteros
tranſmittendum miniſtrent, ſuccinctè, atque breuiſſimè præter tamen conſuetum mo-
rem, idque prolixitatis vitandæ ergô, ſororum tantùm numerum, atque loca, in quibus
præfatę domus erectæ ſunt, impræſentiarum referam. Eo itaque in oppido, quod Azpe
tia Cantabricè appellatur, quædam huiuſmodi ſororum, quæ vt plurimùm ſunt 36. do
mus, ſub Conceptionis glorioſæ Virginis titulo, erecta eſt. Flauiobrigæ (vulgò Bilbao)
D idque extra eius mœnia, quatuor aliæ conſimiles domus conſtructæ ſunt. Quarum pri
ma eidem Conceptioni dicata euaſit, & à 18. ſororibus inhabitatur: ſecunda, quæ & A-
ſcao Cantabricè dicitur, à 18. etiam ſororibus incolitur: tertia, quæ & beato Ioanni ſa-
cra eſt, à 14 tantùm ſororibus occupatur: atqui quarta, cui Barbara nomen eſt, 26. ſo-
roribus commodum ſatis præbet hoſpitium. In oppido Durago ſexta conſiſtit domus
à 12. ſororibus inculta. Mondragonis (de quo ſuprà) ſeptima perſeuerat à 16. ſororibus
occupata. In oppido Onnate (Cuius ſupra meminimus) octaua, quam 16. quoque occu-
pant ſorores. In oppido Vergara nona à 14. ſororibus inhabitata. In oppido Secura de-
cima, quam 10. tantùm ſorores incolunt. In oppido Saluaterra vndecima, quam totidẽ
ſorores poſſident. In oppido Aleçia duodecima. In ciuitate Ordunia tertia decima. In
oppido Laredo quarta decima erectę ſunt: quarum vtraq; à 10. ſororibus inhabitatur.
E In Gordeiuela, Santvrze atque Moſque pagis, ſic Cantabricè nũcupatis, quinta deci-
ma, ſexta decima atque decima ſeptima conſiſtunt, in quarum qualibet 10. cõmoran-
tur ſorores. In oppido Portugallette, atq; in pagis Rabeçua, & Vrdaiaga 18. decima no-
na, atque vigeſima perſeuerant, in quarum ſingulis octo conuiuunt ſorores. Atqui tan
dem in oppido Garniça (ſic Cantabricè nuncupato) vigeſima prima & vltima domus
erecta eſt, quam 16. ex præfatis ſororibus incolunt, Altiſſimoq; fideliter inſeruiunt.

Prouincia Duodecim Apoſtolorum del Peru, atque etiã Prouincia Canarię, quę imme-
diatè poſt huius Cantabricæ Prouinciæ deſcriptionem, ſi antiquitatis ordinẽ ſequuti
fuiſſemus delineandæ erant, in quarta huius operis parte, Deo duce, deſcribentur.

PROVIN-

PROVINCIA
SANCTI ANDREAE.

A PROVINCIA S. Andreæ Franciæ Prouinciam ex integro ſui genitri-
cem agnoſcit: ei namq; ſub nomine Cuſtodiæ Artheſiæ plurimis annis
coniuncta fuit, eiusq; Miniſtri prouincialis dictis paruit: Veruntamen
cùm ob bella continua, qui illis in partibus maximè vigebant, à pręfato
Miniſtro minimè viſitari perſonaliter quiret,& ex recurſu fratrum præ-
tactæ Cuſtodię ad illum aliquot grauiſſima pericula Reipublicæ euenire poſſent, Pau-
lus IIII. Pont. max. apoſtolico diplomate ad inſtantiam catholici Hiſpaniarum Re-
gis Philippi huius nominis II. die 20. Auguſti anno Domini 1558. ſed Pontificatus ſui
anno iiij. expedito, reuerendo patri fratri Bernardo à Freſneda præfati catholici Re-
gis Confeſſario pręcepit, vt Capitulũ prouinciale per patentes ſuas literas, aut aliâs
B modo & forma per illum ſtatuendas in aliquo conuentu indiceret, conuocaret, ac
iuxta morem aliarum Prouinciarum eiuſdem Ordinis celebrari mandaret, & faceret,
& pręfatam Cuſtodiam in Prouinciam ſub nomine S. Andreę erigeret. Hís literis apo-
ſtolicis pręd ictus regius Confeſſarius obtẽperans, eodem anno 1558. in profeſto ſan-
cti Lucæ Euangeliſtę omnes patres vocales in conuentum Inſulenſem conuenire au-
thoritate apoſtolica iuſſit. Pridie autem quàm deberet fieri electio præfatus Commiſ-
ſarius apoſtolicus ſingulos vocales ſeorſim aduocauit, inquirendo ab eiſdem, quem
ſcirẽt eſſe idoneum adhunc primum nouę Prouincię Miniſteriatum peragẽdum; atq;
C ita omnibus præmiſſis cœremonijs, in Capitulo prouinciali pro electione noui Mini-
ſtri ſeruari ſolitis, canonicè electus fuit in primum Miniſtrum prouincialem reueren-
dus pater frater Sebaſtianus Vuillemart S. Theologiæ Licentiatus, & per dictum re-
uerendum patrem Commiſſarium apoſtolicum authoritate apoſtolica confirmatus.
Similiter & quatuor Definitores electi, & confirmati fuerunt. Electus etiam fuit in eo-
dem primo nouæ Prouinciæ Capitulo, & confirmatus Cuſtos Cuſtodum ad generale
Capitulum Aquilæ celebrandum pater frater Bonauentura Meurat Guardianus Va-
lencenenſis. In quo Capitulo generali Prouinciæ huius erectio ratificata fuit, tametſi
reclamantibus, & renitentibus Gallis. Hæc quoad erectionem Prouinciæ D. Andreæ.
D Continetur hęc Prouincia in Epiſcopatibus Cameracenſi, Tornacenſi, Attrebatenſi,
Audomarenſi, Iprenſi, Gandauenſi, & Brugenſi, in Comitatibus Flandriæ, Ar-
cheſiæ, Hannoniæ, in Dominijs Tornaceſij & Cameraſeſij. Conuentus celebres fratrũ
habet 12. Habet etiam monaſteria pauperum Dominarum ſub reformationem B. Co-
letæ quinq;: Vrbaniſtarum ſiue poſſidentium habet tria monaſteria. Præter hæc ha-
bet etiam monaſteria tertij Ordinis D. Franciſci octo ſororum, & quædam alia fra-
trum, ſed hęreticorum rabie ſunt deſtructa. Huius Prouinciæ ſigillum oualem refert
figuram cum diui Andreæ Apoſtoli imagine, quam & ego ſibi præponendam curaui,
quòd is inferioris Burgundię, pręcipuè vero eius patrię, in qua pręſens pręfata Prouin
E cia ſita eſt, patronus exiſtat, cum duobus lilijs lateralibus, & inſcriptione huiuſmodi.
SIGILLVM. MINISTRI. PROVINCIÆ. S. ANDREÆ.

De Minoritico conuentu Cameracenſi. Conu. I.

CAMERACI ad ripã fluminis Scaldis conuentus celebris noſtri Ordinis extat conſtructus, anno Dñi 1262. expẽſis generoſi Ioan. de Flos equitis, qui fundũ ampliſſimũ fratribus liberaliter dedit, ędificato in eodẽ loco monaſterio inſigni, ſtructura quidẽ non ita magnifica, ſed ſupra quã credi poſſit ad fratrum neceſſitates vndequaq; accomodatiſſima. Transfluit enim per medias ędes, & clauſtrum, atq; hortum Scaldis fluuius, qui aërem putiorem reddit, & prędulci quadam amœnitate locum com-

mendatiorem gratioremq́; efficit. Accepit iſte conuentus breuiſſimo tempore magnum inc rementum propter ſummorum Pontificum,& inclytorum Principum fauores,quod vel ipſæ literæ teſtantur,quæ in eiuſdem conuentus archiuis conſeruantur. Inter quas quæ præcipui ſunt roboris duæ ſunt, vnæ Clementis IIII.alteræ Innocentij V.quibus largiſſimæ indulgentiæ, & priuilegia non parua conuentui & fratribus conceduntur.Templum ad honorem Dei à fundamentis ad verticem vſque conſtructum, omnibusq́; numeris abſolutũ conſecratum fuit per R.Guidonem Epiſcopũ Cameracenſem: (necdum enim,imò nec multis annis poſtea ſedes hæc Archiepiſcopali honore decorata erat) ſub titulo S.Crucis,S.Franciſci, & omnium Sanctorum,anno Domini 1303. Morantur communiter in hoc conuentu fratres 30.inter quos 8.ſunt prædicatores.Meretur conuentus iſte commendationem longè maiorem: ſed quia dũ hæc conſcriberetur chronologia non licuit ei,cui eius colligendæ munus demandatũ fuerat perſonaliter Cameracum proficiſci,eò quod Galli hæretici,partes Ducis Andegauenſium contra Regem catholicum defendentes,eam ciuitatem per tyrãnidem occuparet,his ſuperſedebo,ne incerta pro certis noſtræ hiſtoriæ attexamus. Id tñ vnum adijciam,fuiſſe ſcilicet conuentum iſtum optimorum virorum ſemper feraciſſimum. Prodierunt ſiquidem ex eo etiam noſtra memoria patres præſtantiſſimi, eximijq́; concionatores.Nulli hactenus martyrio ſunt affecti fratres,tametſi Galli hæretici eam occupent ciuitatem, qui quidem catholicæ Religionis exercitium hucuſq́; permiſerunt. Sed quem finem ſit habitura crudelium hominum ſimulatio incertum eſt.

De Minoritico conuentu Valencenenſi. Conu. II.

NESCIO an alibi in tota hac Prouincia, aut in toto Belgio conuentus ſit noſtri Ordinis,vel antiquior ſi tempus extructionis, vel illuſtrior ſi genus, fortunasq́; nobilium & illuſtrium fundatorum,vel ſanctior ſi fratrum & patrum, qui hunc conuentum primi incoluerunt,religionem & ſanctitatem conſideres. Cùm enim Franciſcana Religio in exordio ſuæ inſtitutionis lætiſſimos, atq; ſaluberrimos lucis ſuæ radios per vniuerſum mundum longè latèq́; diffunderet,& ad Belgium vſque ſingulari Dei optimi maximi beneficio penetrauit,viuente adhuc ſanctiſſimo patre noſtro Frãciſco,non ita diu poſt primum Capitulum generale Aſſiſij celebratum; ſedente Romę Honorio,ſub Impp.Othone IIII. & Federico II.regnante in Gallijs Philippo Conqueſtore,ſub Duce Brabantiæ Henrico,ſub Comite Flandriæ & Hannoniæ Ferrando à Portugalia,anno 12. à conuerſione beatiſſimi patris noſtri Franciſci, annis octo antequam ſpiritum Deo redderet,qui erat annus Dominicæ incarnationis 1215.vel circiter. Quo quidem tempore (quod felix & fauſtum fuit toti Belgio) venerunt ad Comitatum Hannoniæ,in ciuitatem Valencenarum ditiſſimum,& opulentiſſimum emporium fratres Minores numero ſex, è quibus duo erant ſacerdotes, reliqui quatuor laici,miſſi eò à fratre Pacifico ſocio beatiſſimi patris noſtri Franciſci, primo Franciæ Miniſtro. Nomina fratrum hæc erant: frater Guilielmus, vir pietatis & ſanctitatis eximiæ, quem beatus Pacificus cæteris quinque præfecerat: frater Iacobus Sportularius, ita dictus à ſportulis, quas quotidie victus lucrandi & otij fugiendi cauſa gnauiter conficiebat, cùm alioqui eſſet ſtemmate & ſanguine clarus,& illuſtris in ſæculo,& antequam Religioni eſſet initiatus, vocabatur Alphonſus à Baijonna: tertius frater Ioannes le Nattier,ita Gallicè nuncupatus,eò quod crates vimineas & ſtramineas optimè contexerat,vir ante Religionis ingreſſum etiam nobilis & clarus,appellatus Iodocus à Matrenas. Duorum reliquorum nomina non inueni. Hi itaq; primi fuerunt cum B. Pacifico,qui noſtræ ſacrę Religionis fundamenta feliciter in Belgio iecerunt. Quorum omnium tanta fuit vitæ ſanctitas, vt omnium animos in ſui admirationem attraherent,beneuolentiáq́; facilè ſibi conciliarent.Quod effectus ipſe mox ſubſecutus comprobauit: nã confeſtim Valencenarum ſenatus communibus expenſis monaſteriũ fratribus,propè mœnia quidẽ,ſed extra portam, vbi ſacellum erat,diuo Bartholomęo ſacrum,conſtruxit.In quo loco aliquot annos prædicti fratres in ſumma paupertate & humilitate habitarunt, in omnimoda Religionis obſeruantia Deo famulantes, plurimasq́; animas ſacris ſuis concionibus, exemplis & admonitionibus Domino

A mino lucrantes. Itaq; odor ſuauiſſimus Religionis Franciſcanę ad omnium tam nobilium, quàm priuatorum animos & corda penetrans, admirabiliter omnes & ſingulos recreabat, atq; ad meliorem frugem, & emendatioris vitæ ſtudium prouocabat. Hinc ſubſequutum eſt, accedente tempore, vt quàmplures ſummi viri, tam eccleſiaſtici, quàm nobiles profano mūdo ſupremum vale dicentes, & poſſeſſiones ſuas, iuxta Euangelij & Regulæ noſtræ præſcriptum, vẽdentes, & pauperibus diſtribuentes, fratribus habitu, & vitæ indiuiſa conſuetudine, & regulari Obſeruantiæ ſeſe coniunxerint. Inter quos fuere Iacobus Syluester Decanus Chriſtianitatis Attrebatenſis, qui fratres longo tempore in ſuis ędibus hoſpitiò receperat, & Gubernator Valencenarū, œconomus illuſtriſſimæ Comitiſſæ Flandriæ & Hannoniæ. Tandem aliquot annis elapſis, illuſtriſſ. Ferrandus à Portugalia maritus ſupradictæ Comitiſſæ Flandriæ & B Hannoniæ, de conſenſu eiuſdem ſuæ pientiſſimæ coniugis intra vrbis mœnia, in arce ſua, quæ ferè in media vrbe ſita erat, non procul à ripa Scaldis fluuij monaſterium fratribus conſtrui præcepit regali munificentia, & magnificentia, quod & hodie ipſa ſtructura tametſi vetuſtior abundè teſtatur. Tantus enim erat noui monaſterij apparatus, tantaq; ædificiorum maieſtas, quod fratres illi, qui elegerant abiecti eſſe in domo Dei, & in paupertate & humilitate pauperem & humilem Chriſtum imitari, renuerint in eiſdem habitare. Quod vbi nobilis & pia Comitiſſa reſciuit, ſcripſit ad ſummum Pontificem, ſimul etiam literas dedit ad B. Franciſcum tum adhuc inter mortales agẽtem, quibus pium ſuum deſiderium aperiebat, vtq; fratribus liceret prędictum monaſterium incolere poſtulabat. Quod etiam impetrauit: Nam confeſtim frater Helias tunc tẽporis generalis Miniſter Ordinis Minorum literas ad fratres Valencenen. ſancti Bartolomæi, ſic vocatos à loco prioris monaſterij, miſit, quibus pręC cipiebat vt in nomine Domini nouum monaſterium relicto priori intrarent, & deinceps incolerent. Sicq; ſanctæ voluntati Comitiſſæ factū fuit ſatis. Tanta fuit huius nobiliſſimæ fœminæ in D. Franciſci Ordinem charitas & animi propenſio, vt non tantum hunc conuentum, ſed etiam Gandaui, Brugis Flandrorum, Aldenardi, & in alijs pleriſq; locis ſuæ ditionis monaſteria proprijs ſuis ſumptibus extrui mandauerit. Inſuper & cuilibet fratri in ſuo dominio commorãti annuatim tunicam vnam cum capucio, & aliam ſine capucio, quamdiu vixit, dederit. Extant multa alia beneuolentiæ & charitatis eius præclara exempla in Annalibus Hannoniæ, quæ longū eſſet omnia ſingulatim recenſere. Hęc dixiſſe ſufficiat de exordio noſtrę Religionis in Belgio, ac de conuentus Valencenenſis felici principio, fundatione, ac fundatoribus. Anno D Domini 1233. ſupradicta Comitiſſa conſecrari & dedicari fecit templum monaſterij nouiter erecti per R. Epiſcopum Cameracenſem, ſub titulis Trinitatis, S. Crucis, & beati patris Franciſci, Dominica die poſt feſtum Inuentionis ſanctæ Crucis menſe Maij: qua etiam die eadem illuſtriſſima herois cum celebritate & ſolemnitate maxima, & frequentiſſimo populi concurſu, deferri fecit ad templum nouiter conſecratum corpus ſancti martyris Victoris, pretioſiſſimo & ditiſſimo loculo incluſum. Fuit hic Chriſti martyr ſocius B. Mauritij ex legione Thebæorum, qui pro Chriſtiana fide ſub Maximiano Imperatore in agro Sedunenſi Galliæ occubuerunt. Corpus etiã virginis & martyris cuiuſdam è numero vndecim millium, quæ cū diua Vrſula apud Coloniam Agrippinam in ſuperiori Germania ad Rhenum pro Chriſto & virginitate ſanguinem & animas profuderunt, nomen eius hactenus fuit incognitum. In eadem E dedicationis ſolemnitate, & ſpinam vnam ex corona Chriſti Domini, auro gemmiſq; ornatam, templo & fratribus dedit, quę ſingulis noctibus ferię ſextæ Paraſceues per integram horam rubea & ſanguinolenta ſtupendo miraculo apparebat, cùm aliàs eſſet aridior. Sed hæc omnia & alia multa ſanctuaria & ornamenra inſania & rabie hęreticorum Caluiniſtarum in vrbis vaſtatione circa annum Domini 1566. ſpoliata, direpta & exuſta fuere ſimul cū literis, bullis, priuilegijs & tota coſuẽtus ſuppellectile. Tãta enim erat rabidorum horum luporū auara crudelitas, vt nequidem à mortuorū oſſibus & cineribus abſtinuerint. Monumẽta ſiquidẽ & ſepulcra nobiliſsimorū Principū effodiẽtes inter buſta & reliquias theſaurū requirebant. Iacẽt in choro ſepulti illuſtriſſ. Comites Flãdrię & Hannonię in marmoreis & deauratis miro arrificio ſepul-

cris: Comites etiam Palatini Hollandiæ & Friſiæ, Comites Namurci, Comites Bleſenſes,& multi alij nobiles & illuſtres viri,vt vel hinc luculenter appareat qualis conuẽtus iſte ante noſtra tẽpora fuerit. Quanquã autẽ vrbs iſta multas moleſtias & deuaſtationes ab hæreticis partim ciuibus proprijs,partim exteris Gallis pertulerit,nulli tamen ex noſtris fratribus,tametſi ſemper conſtantiſſimè ipſorum impietati reſtiterint, hactenus martyrio ſanguinis fuère affecti,licèt alioqui exulare fuerint coacti,& multas iniurias, & perſecutiones, & damna grauia,citra tamen mortem, ſint varijs vicibus perpeſſi. Habuit conuentus iſte & adhuc habet viros noſtri Inſtituti & doctiſſimos Theologos, & facundiſſimos diuini verbi concionarores. Habet præterea & 24. accolas fratres, quorũ octo ſacras ad populum pro roſtris frequẽter conciones habent. A

De conu. S Franciſci ac S. Margaretæ in Hannonia. *Conu. III.*

MONTES Hannoniæ metropolis, à montoſo ſitu ita appellata, inter alia multa, præclaraq; ornamẽta etiam conuentum habet celebrem Franciſcani Inſtituti conſtructum circa annum Domini 1228. liberalitate pia generoſæ Ioannæ filiæ illuſtriſſimi & potentiſſimi Balduini Comitis Flandriæ,& Hannoniæ,poſtea Imperatoris Conſtanrinopolitani, qui ob fortia & heroica facta, quæ pace belloq; geſſit Animoſi cognomen promeruit. Porro Margareta ſoror vterina Ioannæ ampliſſimis ſumptibus templum in hoc cœnobio conſtrui,& conſecrari fecit circa annum Domini 1323. mẽſe Aprili, in feſto diui Marci. Titulus conſecrationis,vel patroni eccleſiæ beatiſſimus pater noſter Franciſcus, ac beata Margareta ſunt. Locus omnis eſt peramœnus, non procul à Trulla fluuio ſitus,viuaria & paſcua habens fratrum vſibus aptiſſima & vtiliſſima. Et quamuis in vrbe populoſa, attamen quietiſſimos receſſus habet, pro his qui ſolitudine oblectantur,pietatis aut ſtudiorum cauſa.Cæterùm ſtructura magnifica: ſed quod maximè conuentum hunc commendat, eſt fratrum hìc commorantiũ frequentia, religio, & ſpectata vita atq; doctrina. Prodierunt ex hoc conuentu viri omnium ore laudatiſsimi ob ſingularem cùm pietatem,tum eruditionem. Inter quos præ cæteris claruit etiam noſtra memoria reuerendus parer frater Sebaſtianus Vuillemart ſacræ Theologiæ Licentiatus,primusq; Prouinciæ ſancti Andreæ nouiter erectæ Miniſter prouincialis. Prodierunt & pleriq; alij, quos longum eſſet enumerare. Literas pontificias & breuia apoſtolica variorum priuilegiorum habet plurima, ſed quæ vniuerſo Ordini ſunt communia, quorum pleraq; extant excuſſa in Firmamento trium Ordinum B. Franciſci. Eſt etiam in hoc conuentu ſacriſtia ſacra ſupellectile variorum ornamentorum, vaſorum argenteorum & imaginum inſtructiſsima, quanquam ibi nullas reliquias viderim,quæ locum aliquẽ in hac noſtra hiſtoria mererentur. Vocatur præterea hic conuentus fratrum Minorum, vel diui Franciſci, aut Cordigerorum, quibus nominibus omnes huius Prouinciæ conuentus vulgò appellantur. Fratres habet 30. è quibus octo ſunt Prædicatores. Illuſtriſsimus Antonius à Burgũdia Comes de la Roche & de Guiſnes,&c. varijs ædificijs, donis & muneribus conuentum iſtum exornauit.Conſpicitur & in choro fratrum ante ſummum altare ſepulcrum marmoreum,magnis ſumptibus elaboratum, generoſiſsimi quondam Philippi de Croi) Comitis de Chimaij,& nobiliſsimæ heroinæ Vualburgis de Meurs ſuæ coniugis. Ciuitas hæc ſemper ſingulari Dei beneficio, & opera ſedula atq; indefeſſa catholicorum,ac diſertiſsimorum concionatorum, præſertim fratrum Ordinis ſeraphici patris Franciſci,atque Magiſtratuum diligentia ſemper in fide catholica Romana, & regiæ ac catholicæ Maieſtatis obedientia perſeuerauit, & ab illis minimè defecit. B C D E

De conuentu nominis Ieſu Duaci Cathuacorum: *Conu. IIII.*

DE conuentu in vrbe atq; alma vniuerſitate Duacenſi Cathuacorum,ad Scarpis fluminis ripam extructo, nihil antiquum, neq; in archiuis conuentus, neq; in vrbis Annalibus potuit inueniri, quòd conuentus ab hinc triginta annis fortuito incendio conflagrarit, domus etiam ciuica cum omnibus antiquitatis monumentis & libris ante annos ferè 100. ſimili damno fuerit affecta. Attamen, quantum ex quibuſdam vetuſtiſſimis ſepulturis marmoreis conijcere licet, videtur initia habuiſſe circa an-

ca annum Domini 1230. opera & eleemoſynis quorũdam nobilium & piorum ciuiũ, certè conuentum eſſe antiquiſſimum, & diuites nobileſq; habuiſſe fundarores res ipſa atq; ſtructura magnifica loquitur. Viſitur enim hic templum pulchertimum & maximum, quale nuſquam ferè in toto Belgio in noſtri Ordinis conuentibus. Cætera quoq; ædificia, & publicæ monaſterij officinæ, & altitudine & magnitudine atq; firmitate ſua palàm oſtendunt quales, qualiterq; erga noſtram Religionẽ affecti fuerint pientiſſimi fundatores. Grauiſſimam iacturam pertulit ex infelici conflagratione, tã in pulcherrimorũ ędificiorum ruina, quàm ornamentorum, reliquiarumq;, & aliarum rerum abſumptione. Verùm diligentia, cura, & labore indefeſſo P. F. Franciſci Petrart tum Guardiani, nunc prouincialis Miniſtri huius Prouincię ita eſt reſtauratus, vt nulli conuentui Prouinciæ ſit vel amplitudine, vel loci amœnitate, aut ædificiorum pulchritudine, & (quod longè omnium eſt præcipuum) religionis obſeruantia com-
B parandus. Habet etiam templum & ambitum, præter ſpectabilem magnitudinem, lucidiſſimum iconibus, & exquiſitiſſimis picturis ornatiſſimum. Ambitus circa rẽplum, opere concamerato, & teſtudinibus ex lapidibus albis inciſis conſtructus, ſpecioſiſſimum, & lætiſſimum ad reliqua cœnobij domicilia præbet ingreſſum. Conuentus iſte prope forum loco præalto ferè in media vrbe ſitus eſt, quo fit, vt populus ſacrarũ precum & concionum cauſa frequentiſſimus huc confluat. Porro inter huius conuentus ornamenta, ſacellum etiam viſitur, quale vix in toto Belgio, magnificis ſumptibus ante quatuor annos ædificatũ, ſanctiſſimo noſtri Saluatoris nomini Ieſu ſacrum. In quo Confraternitas celeberrima ferè 800. hominum vtriuſq; ſexus, ſub inuocatione ſanctiſſimi huius nominis in pietate, precibus, ſacramentorũ frequẽtiori vſu, alijſq;
C bonis operibus cum maximo reipublicæ Duacenſis fructu exercetur. Quamobrem S.D.N. Gregorius Papa XIII. eandẽ anno Domini 1582. confirmauit, & magnis atq; plenarijs indulgentijs in ſingulos annos 14. Ianuarij, quæ dies nomini Ieſu eſt ſacra, à fidelibus lucrandis, & centum dierum indulgentia pro quolibet die anni conceſſis in bulla ſub annulo piſcatoris liberaliter dotauit & exornauit. Faxit Deus opt. max. vt tanta principia maiora indies percipiant incrementa. Abundat monaſterium hoc ornamentis, ſacris vaſis, imaginibus, calicibus argenteis, & inauratis, pia liberalitate Chriſti fidelium ad diuinum ſeruitium oblatis. Inter quæ eſt theca quædam argẽtea, quæ ciborium, vel repræſentatio diuiniſſimi ſacramenti vocatur, pulchritudinis raræ, & mirandæ magnitudinis, videlicet pondo quatuordecim argenti. Eſt etiam in hoc conuentu doctiſſima ſacræ Theologiæ & artium ſchola; Lectores quatuor duo in
D Theologia, reliqui duo ſunt Lectores Philoſophiæ & Grammaticæ. Commorantur hic fratres circiter 50. è quibus 10. ſunt prædicatores. Vrbs iſta inter omnes alias totius Belgij ciuitates & vrbes, Dei gratia & fauore ſingulari, atq; diligentia Paſtorum, concionatorum, præſertim noſtri Ordinis, qui ob nulla pericula oblata, aut minas intentatas, temporibus turbulentiſſimis à concionibus ſacris, pro aſſerenda atq; tuenda fide catholica, & regiæ Maieſtatis obedientia vnquam abſtinuerunt, ſemper vnicè & firmiter catholicam Religionem retinuit, & obſeruantiſſima permanſit. Tametſi eius rei gratia fratres, ciues, & incolę plurimas iniurias, damna, & cædes à vicinis hęreticis Gallis & Flandris, Ducisq; Andegauenſis nefarijs militibus ſint patienter perpeſſi.

De Minoritico conuentu Attrebatenſi. Conu. V.

E ATTREBATVM ciuitas eſt Comitatus Artheſiæ, Epiſcoparu & regio Concilio inſignis, habetq; conuentum fratrum Minorũ, qui olim extra muros conſtructus erat, ſed anno Domini 1524. iuſſu Imperatoris Caroli V. ob bellorum pericula, quæ huic ciuitati à vicinis Gallis impendebant, deſtructus, & in media ciuitate in vetuſta quadam arce reædificatus fuit. Incertum qui fuerint fundatores, nam in tanta rerum labefactione difficilę fuit antiquitatis monumenta conſeruare, niſi quod memoria quędam extet R. P. F. Thomæ Grault viri ſanctiſſimi & doctiſſimi, qui 34. annis Guardianatum in antiquo conuentu exercuit. Conuentus nouus ægrè perficitur, refrigeſcente indies charitate, prę ſertim in hac ciuitate, vel ob monaſteriorũ (quę hîc plurima ſunt) frequentiam, vel quòd populus, tametſi magna ex parte catholicus,

teneram illam pietatem & ſanctam liberalitatem parum affectet, etiamſi plurima ſuæ ſalutis obſequia, præſertim è continuis fratrum concionibus percipiat. Habet conuentus iſte aliquot literas apoſtolicas, ſed toti Ordini communes, quale eſt Mare magnum ſub plumbo, & alias id genus. Quod autem præcipuam in hoc conuentu mereatur commēdationē eſt Confraternitas quędam, ferè 400. vtriuſq; ſexus Chriſti fideliū, ſub titulis SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, nuper ſtudio patris fratris Caroli Magni huius domus Guardiani inſtituta, & à ſanctiſſimo D.N. Gregorio XIII. approbata & confirmata, atque largiſſimis indulgentijs etiam plenarijs dotata. Habuit etiam iſte conuētus olim reliquias plures, & inter eas brachium S. Eligij quondam Epiſcopi Nouiodunenſis in Gallijs, ſed militum inſolenti rapacitate omnes perierunt. Conſecrata fuit noua eccleſia Dominica ante feſtum omnium Sanctorum, ſub titulo B. Catharinę virginis & martyris. Morantur in eo fratres 20. ex quibus quinq; ſunt prædicatores.

De Minoritico conuentu Inſulenſi. Conu. VI.

INSVLÆ vrbs eſt & emporium clariſſimū, & toti Belgio, atq; exteris regionibus notiſſimum ſub Comitatu Flandriæ, tametſi vario eius vtantur idiomate, comprehenſum. Conuētus fratrum Minorum huius oppidi magna ex parte mœnibus cinctus, erectus atq; fundatus fuit, anno Dñi 1250. menſe Auguſti, per illuſtriſs. Margaretam Flandriæ & Hannoniæ Comitiſſam, cuius literæ originales in archiuis conuentus aſſeruantur. Inter ſcripturas conuentus nullæ apoſtolicæ reperiūtur, exceptis authenticis quibuſdam tranſumptis, quales ſunt, Mare magnum, & id genus aliæ, quæ apud Ordinarios parum aut nihil roboris habent. Sacriſtia duas pręcipuas reliquias habet. Vnam, quę in cruce aurea habet ex veſte qua induebatur Dominus noſter Ieſus Chriſtus, quam tetigit Hemoroiſſa & ſanata eſt. Alteram cum notabili parte crucis Dominicæ in argentea cruce deaurata incluſa, quam Carolus V. Imperator dono dedit P. F. Petro Fabro eius Confeſſario. Eſt etiam in hoc conuentu ſpina vna coronæ Domini noſtri, & caput virginis & martyris cuiuſdam ex 11. millibus cum B. Vrſula apud Coloniam Agrippinam paſſis. Beatos nullos in ſcripis, aut ſepulturis habet hic locus, quamquam in ipſo plurimi religioſiſſimè & ſanctiſſimè vixerint. Conſecratio tēpli prima Dominica poſt feſtum SS. Philippi & Iacobi mēſe Maio anniuerſaria deuotione celebratur. Conuentus verò, propter piorum hominum frequentiam ad diuina officia & ſacras conciones audienda, eſt percelebris. Habet autem fratres 30. è quorum numero 8. ſunt prædicatores, reliqui ſacerdotes, iuuenes, & laici. Habuit & hactenus ſemper quamplurimos probatiſſimæ vitæ patres & fratres doctrina & religione conſpicuos, è quorum numero quidam fuerunt Imperatori Carolo V. à concionibus & confeſſionibus, vt multos interim breuitatis gratia prætercam ſacræ Theologiæ Baccalaureos, Licentiatos & Doctores, qui dum viuerent magno cum fructu in Religione Chriſtiana & monaſtica multum laborarunt. Vrbs Inſulenſis Dei optimi maximi beneficio in auita patrum morū fide & Religione hucuſq; conſtanter perſeuerauit.

De Minoritico conuentu Tornacenſi. Conu. VII.

CONVENTVS fratrum Minorum ciuitatis Tornacenſis vocatur conuentus S. Franciſci, dedicatus ſub nomine S. Ioannis Baptiſtæ, & S. Mariæ Magdalenæ. Quis hunc conuentum fundarit omnino eſt incertum, neque inter chartas conuentus, neſcio qua incuria, inuenitur. Fama tamen eſt fuiſſe quendam Epiſcopum Tornacenſem nomine de Maruiſio, qui ex ſuis proprijs ædibus monaſterium ædificari fecerit. Videtur præterea conuentus iſte fundatus circiter annum Domini 1270. cuius dies dedicationis celebratur Dominica poſt feſtum beati Laurentij martyris. Inueniuntur hic multa tranſumpta literarum apoſtolicarum, breuium & diplomatum, ſed quia videntur apud Ordinarios exoleuiſſe, propter ſacri Concilij Tridentini canones, ſuperfluum eſſet ea impræſentiarum commemorare, præſertim cùm nihil ſit huic conuentui proprium, ſed omnia totum Ordinem concernant. Sunt in hoc conuentu ſacerdotes quindecim, iuuenes & nouitij ſex, prædicatores ſex, Lector Philoſophiæ vnus. Inter reliquias, quę momenti quid habet, ſpina vna eſt coronę Domini: cætera aut parua ſunt,

A ua ſunt, aut incerta. Ciuitas Tornacenſis corruptiſſima & hæreſi infectiſſima eſt, vſque adeò vt etiam vi armorum exercitus regij, Duce sereniſſimo Principe Parmenſi, ſuperioribus annis ſit expugnata & victa. Fratres autem tempore obſidionis, cùm egredi non poſſent, conſtātiſſimè in fide catholica & aſſertione obedientiæ Pontificis Romani, ac catholici Regis Philippi, non ſine grauibus vitæ periculis, perſeuerarunt.

De Minoritico conuentu Betunienſi. *Conu. VIII.*

BETVNIA oppidum Artheſiæ Comitatus conuentum habet noſtri Ordinis, à nobili viro Roberto Gubernatore, & Blancha eius coniuge, anno Domini 1330. conſtructum. In hoc conuentu nullæ ſunt Literæ apoſtolicæ, vel reliquiæ quæ aliquid habeant momenti. Dedicationis eius dies anniuerſaria celebratur Dominica feſtum
B Apoſtolorum Petri & Pauli proximè ſequenti. Templum conſecratum fuit ſub titulo S. Agnetis virginis & martyris. Morātur hoc in loco fratres 20. ex quibus ſex ſunt prędicatores. Oppidum iſtud inter omnia eius farinæ in toto Belgio eſt maximè catholicum. Porrò conuentus iſte vt vnicus eſt in hoc oppido, ita fratres vnicè à ciuibus diliguntur, cùm ob Religionis obſeruantiam, atq; diuini officij reuerētiſſimam celebrationem, tum præcipuè ob continuas fratrum prædicationes, quibus adiuti (ſed prçſertim Dei auxilio) hactenus in vna ſancta catholica fide Romana, & regiæ maieſtatis obedientia conſtanter perſeuerauerunt. Floruerunt denique hoc in monaſterio, tametſi paruo, plures patres ac fratres doctrina, pietate, atque religione conſpicui.

De Minoritico conuentu Lenſenſi. *Conu. IX.*

C CONVENTVS B. Franciſci in ſuburbijs oppidi Lenſenſis, loco peramœno & ſaluberrimo, fontibus irriguo, conſtructus fuit circa annum Domini 1220. à beato Pacifico ſocio beatiſſimi patris noſtri Franciſci primi Frāciæ Miniſtri, opera & largiſſimis eleemoſynis generoſi Domini à Nouauilla equeſtris ordinis viri. Multa & grauiſſima damna & iniurias ſuſtinuit hic conuentus ex bellorū incommodis, & Gallorum hoſtium excurſionibus, qui bis hunc conuentum incenderunt, & ſpoliarunt, ſemel adhuc viuēte Imperatore Carolo V. iterum anno 1582. cum per inſidias oppidum inuaderent. Quibus incendijs ferè tota ſupellex cum omnibus literis pontificijs, & vetuſtatis monumentis, & reliquijs abſumpta fuit. Niſi quòd remanſit ex tam crudeli fortuna corpus beati Pacifici, in ſaxo marmoreo propè maius templi altare reconditum. Claruit Sāctus hic multis miraculis, & adhuc claret, nam ex eius tumulo ſuauiſ-
D ſimus odor procedens fratres hìc commorantes non rarò recreat, tametſi nondum ſit canonizatus. Vita eius ſicut & alia huius conuentus ſcripta omnia perierunt. Fons in hoc loco ſcaturit beati Pacifici nomine, & miraculis clarus, qui à multis religionis & ſanitatis recuperandæ cauſa viſitur. Nam aqua eius epota febricitantibus præſentiſſimum affert remedium. Fuerunt etiam olim in hoc conuentu literç obedientiales eiuſdem B. Pacifici, conſignatæ à fratre Helia generali Miniſtro: ſed Franciæ Miniſtri prouinciales eas hinc tranſtulerunt Peronam Picardorum. Morantur communiter hoc in conuentu quindecim fratres, è quibus prædicatores ſunt quinque, Lector vnus, cæteri ſacerdotes, iuuenes & laici. Incredibile quantum fructum fratres huius domus his tēporibus periculoſiſſimis & peſſimis, frequentiſſimis ſuis concionibus, in pagis ferè cē-
E tum circumiacentibus in vinea Domini protulerunt; ita vt ne vnus quidem è tanto numero hæreſi fuerit infectus. Singulis enim Dominicis diebus & feſtiuis, quilibet huius conuentus prædicator tres aut quatuor pagos viſitat, & Chriſti fidelibus diuini verbi annonam fideliter diſtribuit, quamobrem ab omnibus honorantur & amantur, & liberaliter excipiuntur, atque eleemoſynas largas propter Dei amorem reportant.

De Minoritico conuentu Cortracenſi. *Conu. X.*

CONVENTVS fratrum Minorum oppidi Cortracenſis, ad ripam fluminis Liſæ (qui magna ex parte locum alluit) fundatus atque conſtructus fuit, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo octauo, per illuſtrem Gualterum de Halevuijn equeſtris ordinis virum, & generoſam Iacobam à Capella

pella prædicti Gualteri eius coniugem amantiſſimam, filiumq; ipſorum Ioannem de A
Halevuijn tanta liberalitate, & pia atque prodiga charitate, vt latiſſimum fundum, ſiue ampliſſima domicilia, ornamenta ſacra, cęteramq; monaſterij ſupellectilem conſideres profudiſſe potius, quàm dediſſe bona ſua, meritò exiſtimare poſſis. Habuerunt huius ſancti operis coadiutores, & collegas venerabiles viros oppidi Curtracenſis ciues Ioannem de Vrient, & Guilielmum Noppe. Verùm hæreticorum noſtri temporis indomita rabies, tanta tantorum virorum pietatis monumenta impiè & fœdè, annis proximè elapſis, deiecit, ſpoliato conuentu, imaginibus ſacris confractis, magna parte officinarum conuentus diruta, & vendita vniuerſa ſupellectile, edicto publico impij & ſacrilegi Magiſtratus, fratribus in exilium non ſine iniurijs, moleſtijsq; grauibus & periculis miſſis. Itaque publicata fuêre omnia, direptæ literæ apoſtolicæ, & literæ priuilegiorum, paucis ſeruatis. Reliquiæ etiam Sanctorum extra argenteas B
capſas & pyxides ſacrilega auaritia extractæ, atq; diſperſæ fuêre, niſi quòd brachium ſanctæ Anaſtaſiæ virginis & martyris religioſa diligentia, quorũdam ſęcularium fuerit aſſeruatum, & conuentui reſtitutum, poſtquam oppidum ad regiam obedientiam armorum vi fuit redactum, ſimul cum magna parte cranij capitis ſancti Amandi Epiſcopi Belgarum Apoſtoli. Conſecratum fuit monaſterij huius templum per reuerendiſſimum Epiſcopum Sareptanum ſuffraganeum Tornacenſem, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo octuageſimo ſexto ad honorem Dei, & ſub titulo ſanctæ Barbaræ virginis & martyris, quamobrem vocatur conuentus ſanctæ Barbaræ. Porrò dedicationis anniuerſaria memoria celebratur Dominica prima menſis Auguſti. Commorantur in hoc monaſterio fratres vigintiquinque, è quibus vnus eſt Lector, & ſeptem prædicatores. Horum præcipua exercitatio eſt in concionibus C
ſacris, quas frequentiſſimas habent in oppido populoſo, quòd hic ſolus conuentus ibi ſit, in quibus viriliter pro Dei Eccleſia, & animarum lucro indies ferè deſudant, quibus breui tempore effecerunt, vt in oppido quod antea hæreſi erat infectiſſimum, nũc ne vnus quidem ſit, qui vel hæreſim ſapiat, vel hæreticum ſe profiteatur palàm, Deo optimo maximo bonorum largitori gratia omnis & gloria. Martyres nullos habet iſte conuentus, qui morte ſua catholicam fidem conſignarint, tametſi ſæuiſſima, & crudeliſſima, atque ſanguinaria ſit Caluiniana hæreſis, ſed videtur Satanas martyrij gloriam fratribus diui Franciſci in hac Prouincia inuidiſſe. Habet tamen plurimos, qui exilio, ærumnis & varijs calamitatibus, ob fidem catholicam in hoc oppido & circa, fuêre affecti. Inter quos præcipuam meretur laudem, ob patientiam & verè Chriſtianam in atrociſſima perſecutione conſtantiam, pater frater Antonius Benault D
Guardianus huius domus, & Prædicator inſignis, qui officium ſuum cùm exercuiſſet, etiam tempore libertatis conceſſæ per ſummum nefas, & hæreticis conſuetam perfidiam, captus & ad pedes fune alligatus, ita per ſordes platearum ad carceres pertractus fuit. In itinere pueri, & milites petulanter inſultabant, luto, & excrementis pecudum virum grauiſſimum, & qui paulò ante ſæpè verbo Dei, pie & eruditè propoſito, ingratum vulgus pauerat, conſpergebant. Imò priuſquam ad carceres pertrahi poſſet ſex vulneribus, cùm in capite, tum in corpore crudeliſſimè affectus fuit, ita vt ſemiuiuus vix tandem eò peruenerit. Multis pręterea incommodis in carcere afflictus fuit, vtpotè fame, frigore, pœdore grauiſſimo, nam in lacum profundiſſimum hominem religioſum & probum proiecerant, nulla habita ratione vel eruditionis, vel priſtinorum beneficiorum, ſed ne humanitatis quidem. His addere decet quotidia- E
nas vexationes, calumnias, blaſphemias, quas à Miniſtris Caluinianis, cum ex præcepto Magiſtratus viſitantibus, audire cogebatur, qui etiam loco argumentorum minas ſuppliciorum, & mortis eidem patri proponebant, ni in hæreſim damnatiſſimam conſentiret. Ipſe interim grauiſſimis & ſapientiſſimis rationibus homines perditos confutabat, & ad metam non loqui adigebat. Hæc & alia in carcere pertulit.

De Minoritico conuentu Aldenardenſi. *Conu. XI.*

DE hoc conuentu, quia tertiò videlicet annis Domini 1566. 1572. 1578. ab hæreticis ſpoliatus, & grauibus damnis affectus fuit, nihil antiquũ occurrit, quod huic

A hiſtoriæ inſeri valeat, niſi quod ſit antiquus, extructus videlicet ad ripam Scaldis fluminis, anno Dominicæ incarnationis milleſimo ducenteſimo trigeſimo. Fundatores fuêre deuotus quidam & venerabilis ciuis nomine Ioannes de Portre, & Iuetta vxor eius, qui in proprijs ſuis ædibus, conuentum iſtum, ferè in medio oppido ædificari fecerunt, quod conſtat ex antiquo Martyrologio ex tot ruinis reſeruato. Arca conuentus cum omnibus literis apoſtolicis ac alijs, imagines cum reliquijs ſanctorum, & (vt ſemel dicam) tota domus cum fratribus Franciſcanis omnibus, & vniuerſa ſupellectile miſerandas calamitates ab hæreticis tribus vicibus eſt perpeſſa. Fratres numero ſeptem vel octo anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo incarcerati, verberati, & tamẽ poſt multas illatas iniurias in exilium acti fuêre. Quod etiam alijs pleriſque tum eccleſiaſticis, tum ſæcularibus Chriſtifidelibus
B in oppido ingratiſſimo contigit: Nam incredibile eſt, quantam ex fratrum obſequijs ſemper perceperint, & adhuc percipiant vtilitatem, tam ex celeberrimis concionibus continuis, quàm ex ſeruitio Deo præſtito, & præſertim exẽplari vita, ac religioſa conuerſatione. Oppidum anno Dominicæ natiuitatis milleſimo quingenteſimo octuageſimo ſecundo, poſtquam ad inẽdiam redactum fuit duorum menſium obſidione, Duce sereniſſimo Principe Parmenſi, in regiam poteſtatem & obedientiam coactum fuit, fratribusq; conuentus laceratus, & ſpoliatus redditus. Attamẽ quotidie (vt viros apoſtolicos decet) bonum pro malo reddere minimè deſiſtunt, dum prædicatione verbi Dei corruptam plebem, & hæreſi infectam ad catholicæ Chriſti Eccleſiæ gremium reducere pro viribus adnituntur. Solent in hoc conuentu morari Franciſcani fratres triginta, nunc vix ibi habitant duodecim, è quibus ſex ſunt egregij prædicatores.

C

De conuentu S. Franciſci Vallis Entinæ. *Conu. XXII.*

IN pago Lvvez, non procul ab oppido & arce Hiſdinienſi, conuentus fratrum Minorum ſitus eſt, atque fundatus per Dominum eiuſdem pagi, circa annum Domini 1503. Locus paruus eſt, & ſolitudini atque contemplationi aptiſſimus. Fratres hîc commorantes numero duodecim, præſertim in ſacris prędicationibus, quas in circumiacentibus villis & pagis frequentiſſimas faciunt cum magno auditorum fructu, nihil habent vel literarum, vel reliquiarum, aut alterius alicuius rei memoria dignum. Templum ſub titulo beati Franciſci Deo conſecratum eſt, cuius anniuerſarius dedicationis dies celebratur menſe Maio, in feſto ſancti Ioannis ante portam Latinam.

D HÆC ſunt quæ de huius nouæ Prouinciæ S. Andreæ nupera erectione, deq; conuentibus fratrum inueniri certa potuerunt, vel quæ narratione aliqua digniora videbantur. Cæterùm habet hæc eadem Prouincia quædam monaſteria pauperũ Dominarũ, ſiue ſororum Clariſſarũ B. Coletæ, religioſiſſimam vitam agentium: qualia ſunt Cameracenſe, ad quod perſonaliter non licuit ire propter rebellionem ciuitatis contra proprium Principem: Attrebatenſe inſigne & religioſum monaſterium: Hiſdiniẽſe eiuſdem Inſtituti & Reformationis: Brugenſe, quod accedere quoq; non licuit, propter Flandrorum hæreticorum (qui hanc ciuitatem contra catholicum Regẽ, quando huius Prouinciæ deſcriptio facta eſt, occupabant, expulſis interim omnibus Eccleſiaſticis perſonis, monialibus pauperibus ſanctæ Claræ, vel ſanctæ Coletæ exceptis)
E rebellionem, quemadmodum neq; Gandauenſe, ob eiuſdem cauſas. Nunc autem præfatis ciuitatibus opera sereniſſimi Principis Parmenſis in catholici Regis poteſtatem redactis, non modica melioris fortunæ ſpes affulget. Porrò apud ſorores pauperes ſanctæ Claræ Gandauenſes requieſcit corpus beatæ virginis Coletæ, quæ multis & in vita, & poſt mortem miraculis claruit, & adhuc claret. Digna quæ in Sanctorum numerum credatur relata, tametſi nondum ſecundum Eccleſiæ conſuetudinem ſit eorum catalogo aſcripta. Sunt etiam in hac Prouincia tria monaſteria ſanctæ Claræ Vrbaniſtarum, ſeu poſſidentium, quemadmodum & quædam alia cœnobia tertij Ordinis, ſed nihil ſingulare, aut egregium habent, quod meritò huic hiſtoriæ inſcribatur. Commorantur in iſtis monaſterijs ſanctæ Claræ patres Confeſſarij, & prædicatores, alijq; fratres in obſequium earundem monialium, quibus omni in euentu adſunt.

PROVIN-

PROVINCIA SARDINIAE.

A SARDINIÆ inſula eſt in mari Libyco, ita dicta à Sardo Herculis filio,
qui è Libya veniens cum mulritudine colonorum inſulam occupauit:
cùm antea Sandaliotis appellaretur ab effigie ſoleæ, & Ichnuſa à ſimili-
tudine veſtigij. Huius longitudo eſt millium paſſuum nonaginta octo:
Latitudo verò ducentorũ viginti, quãquam alij ſtadia multo plura adij-
ciant. Habet hęc inſula à Septẽtrione montes editiſſimos, qui prohibent quominus à
Borea perflari poſſit Quo fit, vt aëri peſtilẽtiæ maximè ſit obnoxia: quo nomine etiã
olim tam malè audiuit, vt Marcus Cicero Quintum fratrem moneat, etiã tum quum
optimè valeret, meminiſſe eum debere in Sardinia ipſum eſſe. Et alibi Tigellum quen-
dam Sardum hominem eſſe ait patria ſua peſtilentiorem. Martialis quoq; Sardiniam
B Tyburi, tamquam ſaluberrimo loco peſtilẽtiſſimum opponit. Nullo (inquit) fata lo-
co poſſis excludere, quum mors venerit, in medio Tybure Sardinia eſt. In hoc tamen
mirabilis eſt, quod in ea neq; lupus gignatur, neque ſerpens reperiatur. Abundat rota
hæc inſula frugibus, pecore, & armento: quo fit, vt ibi vili pretio carnes emantur, vtq;
à mercatoribus hinc multa coria in Italiam, Hiſpaniamq; abducantur, ſicut & mira
caſeorum copia aſportatur. Reperiuntur etiã ibi tot equi, vt non pauci agreſtes ſint,
dominiſq; peculiaribus careant, & generoſiores vili pretio emantur. Er quamuis ita
proceri, ſicut Hiſpanorum, ac Italorum equi, non ſint, in robore tamen agilitateq; il-
lis deteriores minimè exiſtimantur. Tandem inſula hæc frumenti ac vini feraciſſima
C eſt, ſalinaſq; magnas, inexauſtaſq; non in vno tantùm, ſed in multis locis habet. Hanc
præterea inſulam Pœni occuparunt: ſed à Romanis primo bello Punico expulſi ean-
dem amisêre. Quæ tamen poſt plurimos annos elapſos, cùm à Piſanis, & Liguribus
ſeu Genuenſibus, qui eam diuiſerant inter ſe, partem vnam Caput Calaris vocitãtes,
alteram verò Caput Lugudori, quam & Ligures ſibi retinuerant, occuparetur, à Ca-
thalanis debellata, atq; ſubiecta in Aragoniæ Regum poteſtatem venit. Ad hãc igitur
inſulam transfretaſſe creduntur aliquot Franciſcani patres, ſeraphico patre Franciſco
adhuc ſuperſtite, qui vno aut altero conuentu ibi erecto Religionem plantarunt. Cui
D opinioni & antiquiſſimi aliquot patrum Conuẽtualium conuẽtus ibidem conſtructi,
& vulgaris quædam accolarum traditio aſtipulari videntur. Sed quando regularis
Obſeruantia exordium ea in inſula ſumpſerit nec ſcripto, nec traditione, noſtris fratri-
bus ibidem commorantibus, ad Sardorum ſęcularium inſtar, nihilominus ab hiſtorijs
etiam ſe concernentibus, atq; antiquitatum monumentis curantibus, quoquo pacto
conſtat. Nihilominus tamen ex antiquo quodã libello manu ſcripto, ac ferè obliuioni
tradito hęc didici. Sub R. ſcilicet admodum patre fratre Ludouico à Turre, patria Ve-
ronenſe, atq; Prouinciæ S. Antonij alumno, necnon generali Citramontanę Obſeruã-
tis familiæ Franciſcanæ Vicario dediſſe operam aliquot patres Sardos, qui ea propter
E ex Sardinia Mantuã ad generale Capitulum, ibi anno à partu Virgineo 1498. celebra-
tum venerant, vt eorum domus in Prouinciam à proprio Vicario prouinciali regen-
dam, gubernandamq; eueherentur. Quod tamen obrinere minimè potuerunt. Idq; (ni
fallor) ob præfatarum domorum paucitatẽ. Vt autem id ita eſſe, prout diximus, con-
ſtet, ipſiſſima præfati patris Ludouici à Turre, verba hîc adiecta volui. Quæ & ſe-
quuntur: *Tempore officij mei fratris Ludouici de Turre propoſitum eſt, & ſupplicatum no-
mine fratrum Vicariæ Sardiniæ cum multis literis tam regiæ Maieſtatis, quàm aliorum nobiliũ
illius inſulæ, vt Commiſſarius illorum habeat titulum Vicariatus, & vocem actiuam: in Capitu-
lo generali Mantuæ, anno Domini 1498. celebrato concluſum eſt, quòd ſint, vt hactenus fue-
re. Et ſic reſponſum eſt literis præfatorum cum legitima excuſatione:* Ex præfatis itaque
verbis

verbis conſtat, quod regularis Obſeruantia eo temporis hac in inſula radices iactas A
haberet, ſed Commiſſarij tantùm, non autem prouincialis Vicarij curæ commiſſas.
Poſt aliquot verò annos ab huiuſmodi generali Capitulo elapſos, quotquot erant fra-
tres in Sardinia Obſeruantes ad reuerendiſſimi patris Conuentualium Minoritarum
Miniſtri obedientiam, generali interim Obſeruantum Vicario vale dicto, declinarũt:
ac ſub ea plurimis annis Chriſto Domino, & ſeraphico patri Frãciſco militarunt. Nam
in ſeptimo generaliſſimo noſtri Ordinis Capitulo, Romæ in conuentu Aræcœli ſub
Leone X. Pont. max. anno Domini 1517. celebrato, nulla penitus Prouinciæ Sardiniæ
mẽtio facta fuit, neq; etiam Chronicorum noſtri Ordinis author, R. ſcilicet P. F. Mar-
cus Olyſipponenſis Portuenſium Epiſcopus, qui vtriuſq; familiæ Vltramontanę ſcili-
cet, atq; Ciſmontanæ Prouincias 3. ſui operis parte quàmdiligentiſſimè deſcripſit, eius
aliquo pacto meminit. In Capitulo verò generali Mantuæ, anno Domini 1541. habi- B
to, Prouincia Sardiniæ erecta erat, vocemq; tum actiuam, tum quoq; paſſiuã ibidem
habuit. Sed quando id dignitatis acquiſiuerit; vel quo tempore à Conuẽtualibus prę-
fatis patribus ad regularem Obſeruantiã regreſſa ſit, nec ſcripto, nec traditione con-
ſtat. Præterea præfata hæc Sardiniæ Prouincia non ſatis ſibi conſtitit, nec in eadẽ ſem-
per ſententia permanſit: cùm modò Ciſmontanæ familiæ, modò verò Vltramontanę
adhæſerit. Audiuit ſiquidem à tempore, quo Obſeruantiæ regulari nomen dedit, ad
annum vſq; Domini 1511. Ciſmontani generalis Commiſſarij dictis. Inter cętera R.
admodũ patris fratris Franciſci Zenonis generalis Citramontanæ familiæ Commiſ-
ſarij decreta huiuſmodi verba leguntur. *Die 26. February 1511. ſcripſi ego frater Frã-
ciſcus Zeno, dum eſſem Vicarius generalis, patri Vicario generali Vltramontano rogatus à fra-
tribus Sardis, & à Rege Hiſpaniæ, quod ſum contentus, quod recipiat Sardos ſub cura, & obe-* C
dientia ſua. Ab anno verò præfato 1511. ad certum vſq; tempus Vltramontanę fami-
liæ vnita extitit. A qua tandem ad Citramontanã redijt. Sed quo certo tempore id ac-
ciderit, nos omnino latet. Inſuper in generali Citramontanæ Obſeruantis familię cõ-
gregatione Romæ ſub R. P. F. Chriſtophoro à Capitefontium generali noſtri Ordinis
Miniſtro, Gregorio XIII. Pont. max. ſedente, anno Domini 1575. celebrata inſtitit, idq;
inſtantiſſimè grauiſſimas ob cauſas apud patres, quorum ex munere intererat, catho-
licus Hiſpaniæ Rex Philippus II. vt præfata hæc Sardinię Prouincia denuò Vltramõ-
tanę familiæ vniretur. Quod tamen, contradicẽtibus ſibi ob quoſdam reſpectus huma-
nos patribus, aſſequi non potuit. Quamobrem, vt primùm ad generalem totius Ordi-
nis Miniſteriatum à patribus aſſumptus ſui, catholicus idem Rex ad me multis, eiſque
vrgẽtiſſimis, grauiſſimisq; cauſis in medium adductis, eadem prorſus de re literas de- D
dit. Cui tñ, de conſenſu nihilominus patrum Citramontanæ familiæ Diffinitorũ, quo-
rum omniũ literæ penes me ſunt, annuendũ cenſui, dediq; huiuſmodi patentes literas.
*Frater Franciſcus Gonzaga, totius Ordinis Minorum generalis Miniſter, & ſeruus vniuerſis,
& ſingulis præſentes literas inſpecturis ſalutem, & ſinceram in Domino Ieſu deuotionem. Tan-
ta eſt potentiſſimi Philippi Hiſpaniarum Regis catholici in Ordinem noſtrum beneuolentia, &
tam inſignis erga pauperes euangelicos Obſeruantia, vt obſequium omne ſuæ Maieſtati catholi-
cæ præſtare, ac religioſiſſimis tanti Regis petitionibus annuere, pro tenuiſſimis noſtris viribus,
merito debeamus. Cùm ergo Rex ipſe catholicus ſolita animi pietate ad Prouinciam Sardiniæ
fratrum Minorum regularis Obſeruantiæ iampridem attenderet, & eam in via Dei dirigere
optaret, ac certis quibuſdam grauiſſimis cauſis, & rationibus ductus illam Vltramontanæ fami-
liæ dicti Ordinis aſcribendam eſſe iudicaret, atque parti Hiſpaniarum applicandam, vehemẽter* E
*cupiebat eam applicationem executioni demandari, quemadmodum id denuò vehementius exo-
ptat. Quod vt ſuauiter, & aptiori modo fieri queat, aſſenſum noſtrum verbis efficaciſſimis pete-
re, ac inſtanter à nobis requirere non eſt dedignatus. Nos autem, tametſi ab incunabulis Maie-
ſtati ſuæ catholicæ addictiſſimi ſimus, attendentes negotium hoc ad totam familiam Ciſmonta-
nam attinere, omnibus Ordinis noſtri patribus in dicta familia conſiſtentibus illud exponendũ
eſſe, atque eorum de re iſta ſententiam expetendam duximus; vt tantorum patrum conſilio ma-
turius in re graui procederetur. Habita igitur conſultatione cum præfatis patribus, omnes gra-
to animo catholicæ Maieſtatis petitioni obſequentiſſimè morem gerere cupientes, dictæ regiæ pe-
titioni aſſentiendum eſſe reſponderunt. Proinde attendentes ad efficaciam rationum, quæ ani-*

mum

A *num præfati Regis catholici ad hanc petitionem impellunt, & ad præclara merita ſua catholi-
cæ Maieſtatis, quæ mille titulis eſt de Ordine noſtro, Fideque catholica benemerita, atque ad de-
bitam obſequij, & deuotionis ſinceritatem ei à nobis exhibendam, tenore præſentium, de commu-
ni conſenſu, voluntate, ac beneplacito dictorum Ordinis patrũ, videlicet admodũ RR. PP. Antonij
Geneſtreti Prouincia Marchiæ, & Bonauenturæ de Clauaro Prouinciæ Genuæ, olim in dicta fami
lia generalium Commiſſariorum: ac RR. PP. fratrum Danielis de Meduna Prouinciæ S. Antonij
dicti Ordinis, ac generalis in curia Romana Procuratoris, Franciſci Panigarolæ Prouinciæ Me-
diolanj, Vincentij Guidi Prouinciæ Brixiæ, Thomæ de Maſſa Prouinciæ Marchiæ, Danielis à
Monferrato Prouinciæ Baſilicatæ, Vincentij de Roma Prouinciæ Romanæ, Seraphini Monſalbani
Prouinciæ S. Antonij, Ioannis Vollera Prouinciæ Terræ Laboris, Cornelij de Buxeto, & Hiero-
nymi ab Imola Prouinciæ Bononiæ, Andreæ Cernata Prouinciæ Dalmatiæ, & Vincentij de Meſ
B ſana Prouinciæ Siciliæ, Clementis à S. Petro in Galatina Prouinciæ S. Nicolai, ac proinde omniũ
Ordinis noſtri patrum prænominata familia Citramontana conſenſum, & aſſenſum noſtrum, vo-
luntatem, atque beneplacitum damus, vt dicta Prouincia Sardiniæ à ſæpe dicta familia Citramon
tana diſmembretur, & ſeparetur, ac alteri eiuſdem Ordinis familiæ, quæ Vltramontana à nobis
Italis appellatur, ac proinde Hiſpaniarum parti vniatur, & incorporetur. Eritque nobis gratum,
immo & gratiſſimum, quòd ſanctiſſimus D. noſter PP. hanc dictæ Prouinciæ Sardiniæ ſeparatio-
nem ab vna familia, & vnionem (vt præfertur) cum altera facere dignetur. In quorum omniũ, &
ſingulorum fidem præſentes literas manu noſtra ſubſcriptas, & maiori noſtri officij ſigillo muni-
tas damus. Parmæ die quinta menſis Nouembris 1581.*

Frater Franciſcus Gonzaga, qui ſupra, manu propria.

PERTINET itaque præfata hæc Sardiniæ Prouincia ab anno Domini 1581.
C impræſentiarum vſq; ad Vltramontanam familiam, & ab eo temporis ab eiuſdẽ
familię patribus recta, gubernataque extitit. Inſuper & in generali Congregatione,
per me Toleti anno Domini 1583. cum Vltramontanis patribus habita, proprius ſi-
bi locus, nempe quadrageſimus, atq; inter ſancti Andreæ, & Valentiæ Prouincias me-
dius, in Vltramontanarum Prouinciarum catalogo aſſignatus fuit. Cuius deniq; Pro-
uincię ex ſeptem fratrum conuentibus, atque duobus monialium monaſterijs conſla-
tæ, cui ſanctos martyres Gabinium, Brotum atque Baincum graphicè depictos in pe
culiares patronos, ac tutelares, pro more huc vſque à me ſeruato, anteponere volui,
maius ſigillum glorioſiſſimæ virginis Mariæ imaginem ſtantem, ſiniſtraque vlna
puerum Ieſum ſuſtinentem, atque Sole amictam, Lunamque ſub pedibus habentem
ad cuius dextrum latus genuflexus Patriarcha Franciſcus, complicatis ad pectus ma-
D nibus, orat: nec non & ſequentes literas. PROVINCIAE SARDINIÆ
SANCTAE MARIAE GRATIAE. ſphericè papyro imprimit.

De conuentu S. Mariæ de Gratia Saſſaris. Conu. I.

INTER omnes huius Prouincię conuentus hic, diuo Petro Apoſtolorum Princi-
pi ad mille paſſus à Saſſare Sardinienſi ciuitate erectus, principatũ obtinet. Eſt nãq;
omni ex parte perfectus & abſolutus, optimaq; aura atq; tranquillitate gaudet: inſu-
per & pulcherrimis hortis circundatus maxima amœnitate potitur. Ad quem tamen,
licet longiuſculus à ciuitate diſtantem, maximus fit ciuium, atque adiacentium popu-
lorum concurſus: idque ob ſacellum glorioſiſſimæ virgini Mariæ de Gratia ibidem
erectum, in quo meritis Deiparæ eiuſdem virginis frequentiſſima contingunt mira-
E cula. Cæterùm præfatus hic conuentus à 25. fratribus plerunque incolitus, epiſco-
palis olim camera extitit, & in monaſterij formam à Franciſcanis Obſeruantibus ex
diuerſis Saſſatenſium eleemoſynis, anno Domini 1467. primò transferri cœpit.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Calaris. Conu. II.

CALARIS, quę & Iole ab illa Iole, quã Hercules perditiſſimè amauit, à priſcis
appellabatur, omniũ ciuitatum Sardinienſium tum ob coraliorum piſcationẽ, tũ
ob curiam frequentius ibi reſidentẽ, tũ ob Archiepiſcopalẽ ſedẽ ibidẽ erectã, tũ quoq;
ob ſacra B. Auguſtini oſſa plurimis ibi annis recondita, donec videlicet ab Heliprando
Rege Papiã trãslata ſũt, præclariſſima eſt. Lõgiuſculus igitur ab antiquiſſima hac ciui

tate, nec tamē procul à mari,erectus conſpicitur Minoriticus quidam conuentus, (de A
quo impræſentiarū) ſanctiſſimæ Mariæ de Ieſu ſacratus, atq; omni ex parte perfectus, qui tum ex publicis, tum quoque ex priuatis Calarenſium eleemoſynis constructus, à Franciſcanis Obſeruantibus, anno humanę ſalutis 1508 primò acceptus, occupatuſq; extitit. Adhæret huic conuentui, à 25. religioſis vt plurimùm inhabitato, pulcherrima, eaque capaciſſima, atque plurimis elegantiſſimiſque ſacellis exornata eccleſia, quæ plures ſui authores agnoſcit: Nam princeps eius ſacellum nobilem Petrum Maſſam ſui fundatorem habuit: quæ verò reliqua ſunt à diuerſis Calarenſibus, nobilibus tamen, constructa fuēre. In horum ſacellorum altero, ſub titulo ſancti Petri erecto, admirandæ religionis & ſanctitatis frater Saluator ab Horta laicus profeſſus, atque natione Cathalanus, necnon & miraculis inſignis quieſcit. Hic, cùm ob ſui ſanctitatē, mirabilium curationum gratiam, atque exemplarem vitam, tum in Regno Valentiæ, B
tum quoque in Pincipatu Cathaloniæ, ac in reliquis Hiſpaniæ partibus maximi ab omnibus fieret, popularem declinaturus auram, ad hanc Sardiniæ inſulam cum quodam patre iſtius Prouinciæ Commiſſario, ſub anno Domini 1565. transfretauit, atq; præſentem conuentum in habitationem nactus, mulierem in puerperio exiſtentem, grauiſſimèque laborantem ſigno crucis à diſcrimine liberauit, ſibique prædixit: pariturам ſe quidem puerum, qui Franciſcanæ familiæ aſcribendus aliquando veniret; quamobrem eum Saluatoris nomine nuncupandum curaret. Quæ ſanè omnia, prout frater Saluator prædixerat, omnino euenerunt. Nam illa puerum, qui poſtea vocatus Saluator Franciſcanum habitum induit, modoque ſupereſt, peperit. Huius tanti patris corpus in communi fratrum ſarcophago tumulatum, poſt 12. annos elapſos, integrum omnino, incorruptum atqı tractabile, dum fortè fortuna alius quidā religioſus ſepeliendus C
veniret, inuentum eſt. Quamobrem inde exhumatum ad præfatum S. Petri ſacellū, honeſtiori loco recondendū, tranſlatū extitit: vbi & à Calarenſibus maximè honoratur.

De conuentu S. Mariæ Magdalenæ Oriſtagni. Conu. III.

ORISTAGNENSIS ciuitas, in ſolo plano, & parum diſtāte à mari ſita, portum habet Occidentem reſpiciens, in ſalubrique ob paludes & ſtagna, quibus abūdat, infeſtatur aura, atq; ob hanc cauſam parùm inhabitata eſt: Stagna tamen eius piſculentiſſima ſunt, & prope eam maior Sardiniæ fluuius labitur. Olim regio circumiacens Arborea nuncupata extitit, nunc autem Marchionatus Oriſtagni appellatur; cūque quidam Marchio Aragoniæ Regi rebellaret, Dominio priuatus fuit, & præfatus Rex immediatus Dominus effectus extitit. Cùm igitur ſub anno Dominicæ incarnationis 1458. Frāciſcanis Obſeruantibus à reuerendiſſimo Oriſtagnenſium ſiue Arborenſium Archiepiſcopo ædicula quædam, B. Mariæ Magdalenæ ſacra, atq; duobus millibus paſſuum ab Oriſtagno ſiue Arborea diſtans, quæ & Archiepiſcopalis camera erat, liberaliter oblata eſſet, eam pientiſſimus, ſimulatq; de Franciſcana Religione optimè meritus heros Antonius ab Arborea, Oriſtagnenſiū Marchio, ſuis ſumptibus ampliandam, ac in iuſtam eccleſiam euehendam, nec non & cōuentum, (de quo impræſentiarum) decem continendis fratribus accommodatum, ſibi adijciendum curauit. A ſanctiſſimo quodam Crucifixo Oriſtagni in Conuentualium Franciſcanorum patrū conuentu erecto, qui cūctis Sardis, ob frequentiſſima miracula, quę ibi indies cotingūt, cōmēdatiſſimus habet, nihil aliud magis Oriſtagnēſiū cordibus eſt quàm pręſēs cōuētus. D

De conuentu S. Mariæ de Angelis Luſurgij. Con. IIII. E

HABITVRI Luſurgienſes propius Minoritas, qui ſe in via Domini inſtruerent, ſibique in excipiendis ſacris confeſſionibus, atque ſpiritualibus alijs neceſſitatibus opportunè adeſſent, hunc conuentum, ſanctiſſimæ Mariæ de Angelis ſacrū, non longè à Luſurgio communi oppido, ex communibus quoque facultatibus ſub anno humanæ reparationis milleſimo quadringēteſimo ſeptuageſimo tertio à fundamētis erigendum, temporiſq; decurſu abſoluendū curarunt. Quorū ēt ſucceſſores decē fratres pręfati huius loci accolas & beneuolētia, atq; plurimis proſequūtur beneficijs. Particula ſanctiſſimæ crucis Chriſti, & alijs ſanctorū reliquijs hic conuētus cohoneſtatur.

De con-

A *De conuentu pietatis Algarij. Conu V.*

ALGARIVM Sardiniæ oppidum eſt munitiſſimum, domibus, ac ædificijs perpulchris ornatum, atque coralium piſcatione inſigne, cuius accolæ ferè omnes Cathalani ſunt. Cùm itaq; ad 200. paſſus ab hoc oppido Algarenſis cōmunitas hunc cōuentum, Pietati ſacratum, ex publicis facultatibus, ſub anno Dñicę incarnationis 1508. à fundamentis ad verticem vſque erexiſſet, Obſeruantibusq; Franciſcanis in habitationem contuliſſet, atque quæ poſtea ſibi ſucceſſit poſteritas nihil minus ab eius teparatione curaret, vnde & pro maiori parte corruerat, piæ Genuēſis, atque Cathalana nationes Algarij mercimonij ergò agentes, duo eaque elegantiſſima ſacella, in quibus ſepeliri, atque diuino officio ſtatis diebus inteteſſe poſſent, ſuperioribus annis hoc B in ipſo conuentu conſtruenda, ac loci ruinas pro maiori parte reparandas curarunt. Quarum denique nationum beneficio fit, vt de omnimoda eius perfectione nobis benè ſperandum veniat, atque decem fratres commodè ſatis ibidem commorari poſſint.

De conuentu S. Franciſci Vſerij. Conu. VI.

HIC conuentus, ſeraphico patri Franciſco ſacratus, atque ex publicis oppidanorum facultatibus non procul ab Vſerio Sardinienſe oppido ſub anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo vigeſimooctauo conſtructus, atque huic Prouinciæ adiectus, ſatis elegans, ſatiſque comptus, pro iſtius incolarum exigentia, eſt, ac decem & octo patres ac fratres eius accolas ſat commodè capit, continetque.

C *De conuentu S. Franciſci Galuræ ſiue Templi. Conu. VII.*

PATRIA, in qua conuentus hic, ſeraphico patri Franciſco ſactatus, erectus eſt, licèt ad Terræ nouæ Marchionem ſpectet, diuitijs tamen minimè affluit: ideoque non erit mirum, ſi non adeò pinguem forrunam ipſe locus aſſequutus ſit, atque, eius parietibus omnimodam iam ruinam minitantibus, nondum vltimam attificis manū fuerit expertus. Inhabitatur inrerim à ſex fratribus, idque ſatis incommodè, tum ob eius anguſtias, tum quoque ob neceſſariorum defectum. Si tamen (vt circumuicini populi polliciti ſunt) abſoluatur, habitatorum numerus facilè duplicari poterit. Cœpit aūt, prout ex quibuſdā monumētis liquet, primò ab ipſius fundamētis extrui, anno à lætabunda Saluatoris Chriſti natiuitate, milleſimo quingenteſimo quadtrageſimotertio.

D *De monaſterio S. Luciæ Calaris. Mon. I.*

A FRATRVM conuentu (de quo ſuprà) eſt & aliud Clariſſarum de prima Regula ſororum monaſterium Calaris erectum. Cuius duplex author aſſeritur, nobilis videlicet heros Antonius à Cardona, iſtius Sardinienſis inſulę olim Prorex, atque Petrus Ruecas, regiæ Maieſtatis hac in eadem inſula Quæſtor. Sed iſte eius eccleſiam, atque dormitorium conſtruxit, & tenues quoſdam annuos redditus ſibi reliquit. At ille quod reliquum eſt ædificij, id ſuis ſumptibus erigendum, atque religioſiſſimas duodecim ſorores ex Hieroſolymitano eiuſdem Ordinis conuentu, Barcinonis erecto, quæ locum incolerent, aduenranteſque virgines optimis moribus, regularibuſque ritibus imbuerent, adducendas curauit. Inhabitatur interim hic conuentus à quadraginta ſororibus de prima (vt præfati ſumus) beatæ virginis Claræ Re E gula, atque vt plurimùm nobilibus, quę in maxima paupertate, ac religione Chriſto ſponſo inſeruiunt, obediuntque, quæ apud omnes huius inſulæ accolas optimè audiūt.

De monaſterio S. Claræ Saſſaris. Mon. II.

EST & aliud, idque vltimum, eiuſdem Ordinis monaſterium intra Saſſatenſis ciuitatis mœnia erectū, quod (niſi nos vulgaris Saſſarenſiū traditio fallat) communibus eiuſdem ciuitatis ſumptibus, pro ea qua in beatam virginem Claram, eiuſq; ſobolem ferebantur deuotione, ante aliquot annos conſtructū fuit. Eius habitatrices tricenarium numerum frequentius attingunt, Deoque opt. max. in maxima cordium ſimplicitate, ſummaque paupetie ſub prima beatæ virginis Clate Regula famulātur.

PROVIN-

PROVINCIA VALENTIAE.

A VALENTIÆ Prouincia ex ea, quę Aragoniæ dicitur, nobis prodijt.
Cùm.n.aliquot conuentus in Valentię Regno erecti an. Domini 1441 ex
eorum patrũ, quorũ intererat, decreto ſub R.P. Prouinciæ Aragoniæ Mi-
niſtri cura in Cuſtodiam euecti eſſent, ſibiq; aliquot alij eodem in Regno
temporis tractu acceſſiſſent, Prouinciæ titulo, anno Domini 1559. in gene
rali Capitulo Aquilæ celebrato, in quo R.P.F.Franciſcus Zamora in generalẽ totius
noſtri Ordinis Miniſtrum electus extitit, donati ſunt. Perficitur præterea vniuerſa hęc
Prouincia ex 26.fratrum, atq; 8.monialium monaſterijs. Cuius ſigillum maius glorio
ſiſſimæ virginis Mariæ pro throno ſedentis, atq; puerum Ieſum in vlnis geſtantis ima-
B ginem, cuius capiti ſuperſtat altera, quæ Spiritus ſancti in Apoſtolos aduentum repre-
ſentat, pedibus verò illa ſubſtat, quę perſonã B.P.Franciſci ſupplicem præſefert, atque
Regni Aragoniæ inſignia Franciſcana corda circumcincta, ſequenteſque literas: S.M.
P. P. V. F. M. D. OBSERVANTIA in gyro imprimit. Quia verò id miraculum,
quod 3.par.Chronicorum noſtri Ordinis lib.7.c.16.à R.P.F.Marco ab Olyſippone Por
tuenſi Epiſcopo refertur, nempe quod ad Dominici vultus (hanc Veronicam vulgò
vocant) per beatum patrem Benedictum à Valentia de ſuggeſtu oſtenſionem tot, tam-
que largæ aquæ, terra ſiccitate maxima laborante, à nubibus ſubminiſtratę ſint, vt
eius ſterilitas in fœcunditatem verſa extiterit, & quæ prius pallebat, viridis apparue-
C rit, in Minoritico Alacantenſi conuentu, qui ad hanc Prouinciam ſpectat, anno à na-
tiuitate Domini 1490. contigit; præfatum beatum patrem Benedictum à Valen-
tia Dominici vultus iconem de ſuggeſtu populo oſtendentem, graphicèque depi-
ctum, tamquam peculiarem eius patronum, huic Prouinciæ præponere volui.

De conuentu S. Franciſci Valentiæ. Conſ. I.

CVM Maurus Valentiæ Rex, Zeite Buzeite nomine, 2. fratres Minores non longè
ab ipſa ciuitate Valẽtia, quæ citerioris Hiſpaniæ inſignis vrbs eſt, & 3 millibus paſ
ſuum à mari diſtat, quòd, Mahumetiſmum damnantes, Chriſti fidem prædicaſſent, va-
D rijs, ijſq; maximis tormentis cruciari, ac demum interimi curaſſet: ab ipſis prophetico
ſpiritu afflatis, antequam ſpiritum Deo redderent, ad fidem Chriſti conuerſionem ac-
cepit. Regno itaq; à Zaëne Mauro Dianij (vulgò Denia) Rege ſpoliatus, cùm Iacobi S.
Aragonum Regis fauore, & auſpicijs, pulſo tyrãno, eiuſque exercitu fugato, amiſſum
regnum, anno Dominicæ incarnationis 1237. recuperaſſet, Mahumeticam ſuperſti-
tionem deteſtatus, atq; ſalutifero regenerationis lauacro ablutus, ipſummet locũ, vbi
pręfati P. Minoritæ martyrij palmam aſſequuti fuerãt, vbi & horti eius regij, atq; volu
ptatis domus conſiſtebãt, duobus alijs Franciſcanis patribus, quos ſecũ præfatus Iaco-
bus Aragonum Rex habebat, ad præſentis conuentus, ſeraphico P. Frãciſco ſacrati, ędi-
E ficationem liberàliſſimè contulit. Cùmque tunc ob ciuitatis anguſtias eius muris ex-
cluderetur, multiplicatis domibus, valloq; dilatato, eiuſdem mœnibus modò cingi-
tur. Fuit prętereà hic locus ſumptibus vtriuſque Regis, Iacobi videlicet, atq; Zeite
Buzeite pro Franciſcanæ paupertatis ratione ædificatus, ac temporis ſucceſſu Valen-
tini ſenatus cura, atq; ſolicitudine adauctus. Ad cuius primi clauſtri læuam eccle-
ſiam petentibus prçmemorati Regis Zeite Buzeite, qui & poſt regenerationem
Vincentius Beluiſius appellari voluit, ſanctèque vixit, atque ſanctiſſimè mor-
tuus eſt, mauſoleum affabrè elaboratum, & ſacellum paruum eo ipſo loco, in quo
præfati Minoritæ ab eodem Rege, dum Mahumeticis erroribus irretiretur, occiſi ſunt,

erecta occurrunt. Extat & aliud ſacellum in ipſa eccleſia ab inclyta Cardonarum Aragoniæ Ammirantium proſapia conſtructum, omni veneratione digniſſimum, in quo beati patris Petri Aragonij Minoritæ oſſa lignea arca recondita habentur. Fuit beatus hic pater ſanguine clarus, cùm Iacobi eius nominis II. Aragonum Regis, & ſereniſſimæ Conſtantiæ Reginæ beati patris Ludouici Toloſani Epiſcopi vterinę ſororis filius fuerit: ſed vitę ſanctimonia, atque moribus multò clarior, multoque illuſtrior extitit. Cùm huius monaſterij eccleſia omnimodam minaretur ruinam, beatus pater Frãciſcus, iam in Regno luminum agens, nobili cuidam Valentino Berengario Codinatio Petri IIII. Aragoniæ Regis Magiſtro Rationum in mendici forma inter connumerandam regiam pecuniam ſemel, atque iterum eleemoſynã pro Chriſti amore petens apparuit. Cui ille, pauperem eum exiſtimans, vt inferius eam à famulis habiturus ſecederet, quòdque ille locus expetendę eleemoſynę non eſſet accommodatus, reſpondit. Cumque tertiò eadem referens pauperum Patriarcha ad eum reuerſus eſſet, obiurgationem pro eleemoſyna retulit, parumque abfuit, quin vi loco eijceretur. Sed vt primùm brachia in modum crucis extendit, ſacraq; ſtigmata ſplẽdore perfuſa illi conſpicienda obtulit, pręfatus Berengarius ad eius pedes prouolutus furoris, atque inclementiæ oſtenſæ veniam exorauit. Cui ſeraphicus pater: Vade, inquit, repara domum meam quæ labitur. Statimque ab eius oculis euanuit. Quo euentu Berengarius omnino territus, relictis omnibus, ad huius loci fratres ſe contulit, illiſque capitulariter congregatis rem totam aperuit, atque quid ſibi neceſſitatis occurreret, quibuſque indigerent, vt reſciret ſupplicauit. Certior itaque de imminente templi ruina factus ipſum eueſtigio ex proprijs facultatibus reficiendum, reparandumque curauit, atque moriens anno Domini 1375. in eius meditullio ſepeliri voluit. Cuius denique euentus memoria, ne aliquando periret, Ioannes Aquilonius ſacræ diui Iacobi Militiæ Commendatarius, eiuſque legitimus hæres & ſucceſſor, præfati Berengarij ſepulcro lapidem, in quo huiuſmodi hiſtoria ex ordine ſculpta eſt, anno Domini 1578. ſuperponendum curauit. Denique cùm conuentus hic ad annum vſque Domini 1500 Conuentualibus Franciſcanis patribus ſubfuiſſet, & ab his ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes deuolutus eſſet, atque ab iiſdem poſt ſexennium elapſum, ad eoſdem Conuentuales rediiſſet, ad pręfatos tamen Obſeruantes, anno Domini 1567. ex Pij V. Pont. max. mandato regreſſus eſt, atque impręſentiarum eorum centum, & vltrà deſeruit. In cuius ſacrario quoddam os alterius eorum patrum, qui ſub Azoto, vulgò Zeite Buzeite, Valentiæ Rege pro Chriſti fide paſſi ſunt, quorumque corpora ex hoc loco Turolium tranſlata fuêre, quàm diligentiſſimè aſſeruatur, cuſtoditurque.

De conuentu S. Franciſci Morellæ. Conu. II.

Vt omnia proſperè ſibi ſuccederent, pientiſſimus Aragonum Rex Iacobus, Sanctus ab omnibus appellitatus, cùm primùm Morellam Valentię Regni oppidum, pulſis Saracenis iniuſtiſſimis eius poſſeſſoribus, expugnaſſet, Chriſtianis, qui illis ſucceſſêre, quatenus Minoriticum conuentum erigerent, ſuaſit: inſuper & plura ad eius ędificationem cõtulit. Illi igitur tanto Regi obtemperaturi euocatis ad ſe an. Dñi 1272. Minoritis, domum ad caſtri radices ſitam, in qua B. Vincentius glorioſus Chriſti athleta, dum Cęſaraugusta Daciano Romano Præſidi ſiſtendus deferretur, olim pernoctauit, tum ex regijs, tum quoque ex communibus facultatibus in præſens hoc monaſterium, ſeraphico P. Franciſco ſacratum, transformandam curarunt. Inhabitatur frequẽtius hic locus à 30. fratribus, eiuſq; eccleſia à R. Hugone Dertoſanorum Epiſcopo anno Dñi 1390. de religioſo more cõſecrata fuit. Quia verò pręfatus Hugo Epiſcopus ſummum ſacrum, aſſiſtentibus ſibi ad altare duobus Epiſcopis, tribus diaconis, ac totidem ſubdiaconis ipſo cõſecrationis die fecit, aſſueuit aliquando huius cõuẽtus Guardianus, idq; in ſolemnioribus feſtiuitatibus, ſimul cũ duobus alijs ſacerdotibus, tribuſq; diaconis, atq; tribus etiam ſubdiaconis ſacris operari. Huius loci accola fuit Benedictus XIII. dũ de ſũmo Pontificatu cũ Bonifacio IX. contenderet, ſibiq; 2. ſpinas ex Dominica corona, Dñicæ itidem crucis particulam, alterũ ex digitis diui Ioãnis Baptiſtæ, quoddam os B. P. Bernardi de Quintaualle primi ſeraphici P. diſcipuli, atque plures alias

A alias reliquias dono dedit:cumq; fratribus ſemel in refectorio côueſcēs,ab importunis
muſcis diuexatus,eas maledictione percuſiſſet,euanuêre ex tempore huiuſmodi beſtio-
læ,nunquamq; amplius eo in loco viſæ ſunt.Hic deniq; conuentus,in quo tum philoſo-
phicum,tum quoq; theologicū ſtudiū viget, ad Conuentuales Franciſcanos partes per-
tinuit,& ab eis ad noſtros Obſeruantes,anno Dominicæ incarnationis milleſimo quin
genteſimo ſexageſimo octauo Pio V. ſūmo Pont. id præcipiente ſecūdò deuolutus eſt.

De conuentu S. Franciſci Sagunti. Conu. III.

SAGVNTINI eius fidelitatis,atq; beneuolentiæ,qua in proprium Regem fere-
bantur aliquod ſpecimen daturi,vt primùm à R. P. F. Raymundo Goffredi totius
Ordinis Franciſcani generali Miniſtro eo in prouinciali Capitulo, quod Barcinouis
B anno Domini 1294.celebrauit,4.fratres,qui conuentui à ſe Sagunti ædificando inuigi
larēt,obtinuêre,xenodochiū in præfatæ ciuitatis Saguntinæ ſuburbijs erectū,cui & ec-
cleſia, & capaciſſimus hortus adiacebant,in præſens monaſteriū tum ex publicis,tum
quoq; ex priuatis facultatibus ſub beati patris Franciſci titulo transferendum , cæte-
riſq; Prouinciæ Aragoniæ locis,ea tamen poſita lege, vt pro Iacobi, Petri, atque Al-
phonſi Valentiæ olim Regum animabus,atque pro Iacobi II. Valentiæ quoque Re-
gis vita, feliciq; ſucceſſu fratres Deum exorarent,adijciendum curarunt.Cùmque,bel
lo inter Petrum Crudelem Caſtellæ,atq; Petrum IIII.Aragonum Reges vigente , ad
terram deiectum eſſet , rebus inter vtrumq; Regem compoſitis, ab ijſdem Saguntinis
reædificatum extitit.Hic deniq; conuentus,qui & a 25.fratribus frequētius incolitur,
ex eorum numero eſt, qui anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo
C tertio ex apoſtolica authoritate à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad eiuſdem
Ordinis Obſeruantes deflexit. De Sagunto autē Romanorum obſidione famoſiſſima
olim ciuitate, in cuius ſuburbijs (vt præfati ſumus) conuentus hic erectus eſt, hæc
tantùm dixerim , quod à Zacinthijs vltra Iberum fluuium condita , quodque anti-
quiſſima ſit. Nam eam ante ſapientiſſimi Salomonis Hieroſolymorum Regis tem-
pora originem ſumpſiſſe ex antiquiori ſepulcro non longè à Caſtri porta diſtan-
te,in quo quidam eiuſdem Salomonis Legatus olim tumulatus fuit, facillimè conſtat
Ex eo ſiquidem quod ſequitur epitaphium , Hebraicis literis lapidi inciſum, legitur :

זֶה הוּא קֶבֶר אֲדוֹנִירָם עֶבֶד הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה שֶׁבָּא לִגְבּוֹת אֶת הַמַּס וְנִפְטַר יוֹם ——

Ze hu keuer Adonirā heued Hamelec Scelomo ſceba legabot & hamas veniptar iom.
D Quod Latinè ſic verti poteſt. *Hic eſt tumulus Adonirami famuli Regis Salomonis , qui ve-
nit , vt reciperet tributum , & mortuus eſt die* . Obitus verò ipſius dies, quòd lapis
ſit fractus , & epitaphium præ vetuſtate non ſibi ſatis cohærens, haberi non potuit.

De conuentu S. Franciſci Sætabis. Conu. IIII.

CONSIMILEM fermè fortunam ei,quam & præcedens,conuentus hic, B. P.
Franciſco ſacratus,atq; Sætabis (vulgò Xatiua) quod Valentiæ Regni oppidū eſt
erectus,expertus eſt.Nam circa annū Domini 1294.ex publicis Sætabenſium facultati-
bus in ſuburbio conſtructus, atq; crudeſcente inter præfatos Petrum Crudelem Caſtel-
læ,atq; Petrum IIII. Aragoniæ Reges bello ſolo æquatus , & poſtmodū intra eiuſdē
oppidi mœnia,pace inter eoſdem Reges conſtituta , communibus quoq; Sætabēſium
F ſumptibus reædificatus,tandem anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingēteſi-
mo tertio à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad Obſeruantes Minores dimana-
uit.Incolitur plerumque hic locus à triginta quinq; fratribus , quorum 2. ex patrum
decreto ſacram Theologiā iunioribus ſacerdotibus & clericis diligenter prælegunt.

De conuentu S. Franciſci Cheluæ. Conu. V.

SVAM in Deum pietatem , atq; in Franciſcanam ſobolem beneuolentiā poſteris
commendaturus perdeuotus,ac de Chriſtiana religione optimè meritus heros Pe-
trus Latro Cheluenſium Vicecomes 2.circa eadem tempora,nempe circa annum Domi
ni 1388.Minoriticos conuentus,alterum quidem Cheluæ , quæ Regni Valentiæ oppi-
dum eſt

dum eſt (de quo impræſentiarum) alterum verò Pomerij (de quo ſtatim inferius) ſuis ſumptibus ædificandos, perficiendosq; curauit. Vt autem ad præſentis conuentus, qui ſeraphico P. Franciſco ſacratus euaſit, deſcriptionem deueniamus: Diſtat is à præfato oppido Chelua aliquantulũ, ſcaturientibus aquis, atq; amœniſſimis hortis abundat, & fratribus cõtẽplationi deditis ad nutum fauet. In eius ſiquidem horto conſpicere licet 9. cellulas, ſiue oratoria, diuerſis Sanctis dicata, quò contẽplationis, atq; abſtinẽtię ergò ſe ad tẽpus cõferũt fratres, atq; in omni virtute mirũ in modũ ſe exercent. In horũ oratoriorum altero diu egit B. P. Ioãnes à Cetina, qui cum B. F. Petro de Duennas Granatę ſub Saracenorum Rege martyrij palmam aſſequutus eſt. B. hic P. Ioannes, dum cum alio ſocio ad Saracenos, vt Christi fidem illis prædicaret, traiecturus, ſe in omni virtute præcipuè verò in propriæ carnis maceratione præfato in oratorio exerceret, per ſibi diuinitus factam reuelationem accepit, non eum, qui ſibi tunc temporis adeſſet, ſed illũ iuuenem, qui tunc fortè fortuna ſecus viam cantando tranſiret, pauculosq; racemos ex vinea collectos, calathoq; commiſſos ad dominum deferret, ſibi præmeditato in itinere, atque in ſubeunda pro fide Chriſti morte ſocium futurum. Mirabile dictu! Accepit pręfatus iuuenis, cui Petrus de Duennas nomen erat, Franciſcanæ Religionis habitum poſt aliquot dies in Caſtellę Prouincia: cùmque B. P. Ioannes traijciendi ad Mauros facultatem petiturus Caſtellam petijſſet, datus eſt ſibi pręmemoratus iuuenis in ſocium. Qui tandem martyrio vnà ſecum coronatus extitit. Egit aliquando huius loci hortulanum probus quidam, ac deuotus religioſus profeſſione laicus, cùmque pardali, quòd ſemina terræ mandata comederent, ſibi moleſti eſſent, Deum precatus eſt, vt huiuſmodi paſſeres longè à ſe abigeret. A quo etiam tempore nullus amplius ibi comparuit. Quod cùm fabuloſum cuidam Cheluenſium Vicecomiti, ac præſentis loci patrono videretur, is rei periculum facturus 2. eius generis auiculas puero ſe ſequenti occultè deferendas dedit: cùmq; cum loci Guardiano, plurimisq; alijs fratribus hortum fuiſſet ingreſſus, pardalos dimittere iuſſit, qui tamen mortui omnino comparuerunt. Hæc tamen, licèt ridicula videantur, in medium afferre volui, vt innoteſcat, quanti ſit momẽti oratio iuſti apud Deum. Commorantur, deniq; hoc in cõuẽtu 30. religioſi patres ac fratres, quorum alter Grammaticam iunioribus religioſis accuratiſſimè pręlegit.

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Pomerij. *Conu. VI.*

PRÆSENS conuentus, in ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Angelis honorem aliquantulum à Pomerio (vulgò Mançanera) Regni Valentiæ oppidi erectus, præcedenti contemporaneus eſt, cùm ab eodem heroë Petro Latrone Cheluenſium Vicecomire, à quo & ille circa annum Domini 1388. à fundamentis ad verticẽ vſq; extructus ſit. Quia verò ædiculæ cuidam, B. Mariæ de Campo dicatæ, hic conuentus ſucceſſit modò ab iſtis nomine beatæ Mariæ de Campo, modò verò ab illis beatæ Marię de Angelis nomine appellatur. Sed re vera 2. nomen ſibi ex fundatoris impoſitione debetur. Imminet portæ huius loci eccleſiæ lapidea quædam ac peruula B. Virginis imago: quã cùm pauper quidam furto ſublatam in propriam domum inferre vellet, ab obuio riuulo, mirum in modum vaſta voragine æſtuante, ne id faceret, prohibitus eſt. Cùmq; idem furtum ſecundò commiſiſſet, eundem riuulum ſibi aduerſarium expertus fuit. Quod deniq; miraculo (vti par erat) tribuens, & imaginem proprio loco reſtituit, & crimen publicè faſſus, in cauſa extitit, vt maiori deuotione populus in eam ferretur. Eſt quoq; in præſentis monaſterij eccleſia tabella Saluatoris Chriſti vultu exornata, quàm Pomarianus idem populus ſingulari veneratione proſequitur. Hanc cùm deuota quædam fœmina apud ſe depictam affectaret, nec pictoris copia ſibi adeſſet, dum quodam mane è lecto ſurgeret, huiuſmodi imaginẽ prætet ſpem tabulę impreſſam conſpexit. Quã tñ ſummè venerata, quòd ſe eius retinendę indignã iudicaret, ad hunc conuentũ, à 20. fratribus frequentius incultum, maxima cum ſolemnitate deducendam curauit.

De conuentu S. Spiritus. *Conu. VII.*

RELIGIOSISSIMVS hic conuentus, atq; contemplatiuę ducendæ vitę omnino accommodatus, qui ad 3. lapidem ab antiquiſſima, belliſq; illuſtri ciuitate

Sagunto

Sagunto in valle de Ieſu ſurrigit, ſanctiſſimoque Spiritui ſacratus euaſit, ſumptibus ſereniſſimæ Mariæ à Luna Martini Aragonum Regis legitimæ vxoris, circa annū Dominicæ incarnationis 1402. in lucem prodijt. Quia verò in ſolitudine conſtructus longius ab hominū habitatione diſtat, ab 18. tantùm fratribus habitatur. Quibus nihilominus viciniores populi, ob inculpatā eorū vitā, neceſſaria ſumma liberalitate miniſtrāt.

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Segobricæ. Con. VIII.

IDIPSVM omnino huic conuentui, quod & penultimo, contingit: Cùm enim ædiculę cuidā diuo Blaſio dicatæ ſucceſſerit, modò ab iſtis eiuſdem diui Blaſij, modò verò ab illis Dominæ noſtræ de Angelis nomine, quo ex fundatorum mente nuncupādus venit, appellatur. Quicquid tamen ſit, cùm parum referat, id nihili facimus; ſed ad eius
B fundationem tranſeūtes, dicimus ipſum à Segobricēſibus ex publicis facultatibus anno Dominicæ natiuitatis 1412. non longè à Segobrica (vulgò Segorb) antiquiſſima Regni Valentiæ ciuitate à fundamentis ad vltimum vſque lapidem erectum. Hunc conuentum, quem frequentius 25. fratres inhabitant, quòd deuotus quidam Michaël Piretius à Medicis omnino derelictus circa medium noctis à ſeraphico P. Franciſco viſitatus, atq; ex tempore priſtinæ ſaluti, pręter omnium ſpem, reſtitutus fuerit, excellētiſſimus Alphonſus Aragonius Segobricenſiū Dux ſūmis beneficijs proſequutus eſt.

De conuentu Dominæ noſtræ de Ieſu Valentiæ. Con. IX.

NONVM obtinet hac in Prouincia locum ſacra ędes, (de qua impræſentiarum) ſanctiſſimæ Dñæ noſtræ de Ieſu dicata, quam ſereniſſimus ſimulatq; pientiſſimus
C Aragoniæ Rex Alphonſus V. ex apoſtolica ſibi facta authoritate, circa annum à mundi redemptione 1428. ex proprijs facultatibus aliquātulum à Valentia, Regni Valentini principe ciuitate, inter amœniſſimos hortos à fundamentis erigendam, omnibuſq; ſuis numeris abſoluendam curauit. Contigit anno Domini 1478. vt quidam lattunculi, huius monaſterij eccleſiam ingreſſi, argenteam thecam, in qua venerabile corporis Chriſti ſacramentum aſſeruabatur, ſacrilegè furarentur, eamque non procul à conuētu iuxta publicam viam effoſſa terra, ea ratione (ni fallor) vt ſecurius inde alio tempore extractam in fruſta conciderent, atque inter ſe diuiderent, abſq; hoc quod ſacrilegiū ſuum reuelaretur cautius abſconderunt. Cùm autem poſt aliquot menſes eorum alter Barcinonis ob furtum commiſſum ad patibulum ſuſpendēdus duceretur, rogauit, vt ſibi patrem conuentus de Ieſu Guardianum conuenire quadam de re graui liceret.
D Votum itaque aſſequutus, furtum manifeſtauit, remq; totam, prout contigerat, aperuit. Quod cùm huius loci Guardiano per literas innotuiſſet, vniuerſa fratrū communitas proceſſionaliter ad ſignificatum locum procedens, vt primùm terram effodi iuſſiſſet, præfatam thecam, ſimulatq; venerabiles ſacroſanctæ Euchariſtiæ ſpecies illæſas, incorruptaſq; inuenit: atque ſacellum in ſanctiſſimæ pietatis honorem ibidem erigendum curauit. Sunt qui aſſerant maximam lucis claritatem eo in loco, dum ſacrū illud pignus ibi lateret, à plurimis noctu viſum fuiſſe. Quod tamen nec inficiari, nec aſſerere auſim. Mortem obijt anno Domini 1582. hoc in conuentu probatiſſimę vitę, ac religioſus frater Guilielmus, ex valle Spoletana oriundus, profeſſioneq; laicus, qui nūquam poſt matutinas, quibus ſemper, niſi grauiſſima fortè infirmitate detentus, aderat, à choro diſcedere viſus eſt: Sed orationi tum vocali, tum quoque mentali intētus,
E quod reliquum noctis ſupererat, tranſigebat. Præterea in amariſſimam Chriſti paſſionem tanta teneritudine, tantaq; compaſſione ferebatur, vt quoties aliquid de ea vel audiret, vel cogitaret, in copioſiſſimas prorumperet lacrymas. Cùmque quadam die per longum temporis ſpatium acerbiſſimos cruciatus, quos Chriſtus Dominus tū ſub impio ſatellite, tū quoq; in cruce pro mundi redēptione perpeſſus eſſet, intimius contēplatus fuiſſet, tamquā è ſomno euigilās, ſpirituq; ebrius, ad eccleſiā acceſſit, ſuggeſtumq; cōſcendēs, corā frequētiſſima corona tot arcana myſteria aperuit, vt facile vnde id hauſerat, indicauerit, atq; peccatricem mulierē ardentiſſimis ſuis adhortationibus à vitijs ad agendam pœnitentiam conuerterit. Huic tanto viro inuidus Dæmon plures tetendit inſidias, eumque ſæpius ſuis illuſionibus, atque phantaſmatibus ab

oratione

oratione auertere niſus eſt:ſed fruſtra. Quamobrem & prophetico ſpiritu, quo plura A
prædixit,& plurimis alijs prærogatiuis à Deo opt. max.honorari meruit. Prædixit ſiquidem mulieri in puerperio periclitanti felicem partum,atq; incolumitatem, eamq; iteratò à grauiſſimo pectoris dolore ſigno crucis ex tempore liberauit. Ad hunc pijſſimum F. appoſitus fuit anno Domini 1539. deuotiſſimus, pariterq; doctiſſimus P. atq; inſignis Eccleſiaſtes F.Franciſcus Antonius,cui Deus opt.max.ob inculpatam eius vitam,excultamq; paupertatem ſui obitus diem reuelare dignatus fuit. Cùm enim quodam ſibi ſimili P.F.ſcilicet Petro à Villa noua familiariter vteretur,inſtantem ſuę mortis diem,dum adhuc benè valeret,ei ſecreto ſignificauit, inſuper & ſe illi poſt mortem appariturum pollicitus eſt. Quod & præſtitit:Nam anno ſequenti,qui à partu Virgineo fuit milleſimo quingenteſimo quadrageſimo in ipſo Purificationis glorioſiſſimæ virginis Mariæ profeſto, dum ille poſt matutinas in choro de religioſo more contemplatio- B
ni vacaret,ſe ſibi iuxta condictum prodens ſubiecit: *Lætare F. mecumq; congaude, quia per horam tantùm, quæ tamen mihi omni æuo longior viſa eſt, in Purgatorio fui. Veruntamen ea in oratione, quæ nobis aliquando communis fuit*, (ſoliti ſiquidem erant ambo amariſſimã Chriſti paſſionem,atq; acerbiſſimum dolorem,quo eius cauſa glorioſę Virginis cor tranſuerberatũ fuit,mẽte euoluere) *perſeuerato*, hisq; dictis euanuit. Nec multùm poſt temporis F.Petrus à Villa noua ipſo die B.P. Franciſci, poſtquàm ſacris deuotiſſimè operatus eſſet,atq; ſuis confratribus vltimum vale dixiſſet, Segobricæ animam ſuo Creatori reſtituit. Mortali etiam vitæ laudabilem finem impoſuit hoc in eodem conuentu 23. Decembris,anno à Chriſti natiuitate milleſimo quingenteſimo octuageſimo tertio venerabilis,omniq; ſanctitate conſpicuus pater Nicolaus Factor Sacerdos,diuiniq; verbi egregius,imò mirificus Prædicator: cuius ſanè pietas à teneris eius vnguiculis ſatis inno- C
tuit. Cùm enim puerulus adhuc eſſet,nec dum 10. attigiſſet annum,obuij pauperis vlceroſi pedes, atq; manus Valentiæ genuflexus publica in via deoſculatus eſt. Idipſum quoq; non multos poſt dies mulierculæ leproſæ præſtitit. Ientaculum verò, atq; merendulam, quam ſibi cara mater ſcholam petenti parare aſſueuerat, pauperculis 2. vetulis liberaliſſimè erogabat: pauperum inſuper infirmorum xenodochia ſingulis diebus viſitans languentum pedibus ardentiſſima infigebat oſcula. Ad pubertatẽ autẽ peruentus Franciſcanum habitum hoc in conuentu induit, in eoque per 44. continuos annos sãctiſſimè perſeuerauit,atq; adeò in omni virtutũ genere profecit,vt moriens maximum ſanctitatis odorem poſt ſe reliquerit, miraculisque, quorum aliqua inferius ſubijciemus,claruerit. Fuit præterea B. hic P. humillimus,ita vt ex animo omnibus cederet,nihilq; ſibi gratius accidere poſſet,quàm ab alijs reprehendi,redargui, peſſundari, D
atq; vilipendi. Fuit & ſupra modum miſericors,atq; infirmis, præſertim verò leproſis, quorum vlcera ſæpè ſæpiſſimè lauit, exterſitque, ex intimis præcordijs compatiens. Fuit deniq; abſtinentiſſimus,ſomniq; parciſſimus,ita vt ſæpius 3. & vltrà diebus à cibo abſtinuerit,& integras noctes orationi intentus inſomnes duxerit. Quid de maxima eius paupertatate, vigilijs,oratione,mãſuetudine,atq; carnis maceratione, quibus per 44. continuos annos ſtuduit, dicam? Quid etiam de eiuſdem erga venerabile euchariſtiæ ſacramentum deuotione, quæ adeò excellens fuit,vt vix exprimi queat? Quid denique de eius gratia,qua Chriſtum Dominum,non iam viſibilibus illis ſpeciebus velatum,ſed in propria forma videre promeruit,referã? Penitus profectò ignoro. Quãobrẽ hæc tantùm cum plurimis alijs grauiſſimis viris dixerim,quòd vix ſimilem ſibi noſtra tempora habuerint. Dum enim ſemel compaſſiua quadam teneritudine in Dominicũ E
laterale vulnus ferretur,eiuſq; meditationi intimius intenderet,tali tãtoq; dolore trãsfixus fuit,vt trãsformatus omnino,& in alium hominem verſus videretur. Et ab eo temporis quoties præfati vulneris, vel amariſſimæ paſſionis Dominicæ,ſiue inter concionandum,ſiue inter celebrandum,ſiue inter aliquid aliud faciendum meminiſſe contigit raptus,atque in extaſim factus eſt. Qua etiam de cauſa B. ac de omni commendatione optimè meritus P. Ludouicus Bertrandus Ordinis Prædicatorum alumnus, ſanctiſſimusque vir, qui miraculis tum in vita, tum quoque in morte claruit, ac modò coruſcat, de hoc beato patre loquens dicere ſolitus erat: *Pater Nicolaus Factor, cùm huius mundi accola ſit, Paradiſum obtinet, atq; cæleſtibus alterius vitæ delitijs fruitur*. Compatiebatur

A batur præterea beatus pater Nicolaus, idq́; mirum in modum, ijs qui in mortali peccato perſeuerabant. Quamobrem, vt Deus optimus max eorum miſereri dignaretur, ſæpe ſæpiſſimè ad ſanguinem vſq; ſeipſum flagellabat. Poſtquàm enim ſemel per 4. continuas horas Sagunti coram venerabili Sacramento orationi incubuiſſet, eiuſque facies inter orandum ad ſolis inſtar vniuerſam eccleſiam colluſtraſſet, ita ſe per integram horam flagellis pro ijs, qui mortali noxa circundati erant, cęcidit, vt totum circumquaque pauimentum ſanguine reſperſerit. Quia verò beatus pater Nicolaus adhuc carne circundatus, non carne, ſed ſpiritu agebatur, Sanctorum ſpiritus carne ſolutos videre meruit: Nam & venerabilis patris Baptiſtæ Mercatoris Frãciſcani, qui hoc in conuentu diem clauſit extremum, dum eius corpus ad tumulum deferretur, animã cœlos petentem conſpexit: & alterius fratris Minoritæ, qui in Spiritus ſancti monaſterio (cuius ſuprà meminimus) è viuis exceſſerat, ſpiritum, dũ Valentiæ orationi va-
B caret, inter Angelorum choros conſpicatus eſt: & alterius cuiuſdam probi viri Valentini animam à plurimis Angelis ſuauiſſimè concinentibus exceptam, ſimulq; cum illis ęthera ſcandentem vidit. Nec ſpiritu prophetico caruit beatus pater Nicolaus, cùm multa eo afflatus pręd ixerit. Cùm enim deuota quædam mulier, atque cuiuſdam regij Conſiliarij Valentinę ciuitatis vxor appropinquante partu ſibi maximè timeret, ſeque eius orationibus ex animo commendaret, eam bono eſſe animo, optimeque de partu, quòd gemellos abſque aliquo vitæ diſcrimine paritura eſſet, ſperare iuſſit. Quod tandem omnino iuxta eius pręſagium euenit. Pręterea cùm die quadam cum honeſtis tribus viris de Deo, eiuſq; bonitate & miſericordia conferret, non ſecus ac extaſim paſſus, raptus eſt: atque ad ſe poſt aliquantulum reuerſus, eos, vt ſe
C prępararent, quòd illorum alter breui moriturus eſſet, charitatiuè monuit. Idque rei euentus comprobauit. Nam ex ijs tribus vnus non poſt multum temporis è viuis exceſſit. Quando Sebaſtianus Portugaliæ Rex cum ingenti exercitu in Africam profectus eſt, cuidam religioſo ſibi ſuggerenti, vt pro illo ad Deum preces funderes dixit: Melius illi erat, ſi illuc non adijſſet, cùm inde reuerſurus non ſit. Infirmabatur ſemel regius quidam Conſiliarius Valentię, qui miſſo ad patrem Nicolaum familiari, vt pro ſua valetudine preces ad Deum funderet, hoc retulit reſponſum: Ne videlicet de vita deſperaret, caueret tamen in poſterum à peccatis, vitamque in melius commutaret. Sed cùm poſt ſeſquiannum, ſecundò in morbum lapſus, idipſum pręfatus Conſiliarius à beato patre Nicolao exegiſſet, audiuit: Oraturum ſe quidem Dominum non pro ſoſpitate, cùm illi certè moriendum eſſet,
D ſed vt ſibi in tanto agone adeſſe dignaretur. Nec vel in minimo deceptus eſt beatus ipſe pater, cùm vtrunq; certò euenerit. Rogatus quoq; à quodam correligioſo, vt ſuę matris infirmę, ad vndecim inde leucas diſtantis, ſalutẽ comendatã haberet; nõ ſibi opus eſſe, cùm iã carnis debitũ, prout literę intra triduũ aduenturę ſibi forẽt indicio, exoluiſſet, protinus reſpõdit Dũ ſemel in quodã Cathalonię oppido, nõ longè ab Ibero flumine erecto concionẽ haberet, eius populũ tertiò pro ſuggeſtu, vt ſe ad motẽ cũ pretioſioribus cõferret, ſalubriter monuit: Quo tñ id negligente inundauit intempeſta nocte flumẽ, eiuſq; plurimos abſorbuit. Vt autẽ huius beatiſſimi patris ſanctitas oĩbus in propatulo eſſet, aliquot miracula per eum tum viuum, tum quoque mortuum Deus optimus maximus patrare dignatus eſt. Aurifex ſiquidem Valentinus quidam, qui igne ſacro laborabat, cùm nihil aliud præter tibiæ abſciſſionem præſtolaretur, ſe ex in-
E timis præcordijs precibus eiuſdem beati patris commiſit, dumque ſuccepto ab eo ſigno crucis ſe ſopori dediſſet, venerabilem quendam Franciſcanum maxillam ſibi, atque tibiam malè affectam manu tangentem inter dormiendum ſenſit, ſtatimque præter omnium ſpem, maxima tamen cum Chirurgorũ admiratione, ex morbo conualuit. Præterea cùm die quadam fideliſſimus ſeruus Dei Nicolaus in quodam huius conuentus cubiculo orationi inſtantiſſimè vacaret miſerum, quendam hominem ſuſpendium ſibi parantem per reuelationem videt, ad quem ex tempore accurrens, eum ab huiuſmodi pręcipitio liberauit, ſecumque ad monaſterium adduxit: vbi miſer ille ſuum facinus coram omnibus fratribus humillimè confeſſus eſt. Conferebat ſemel ſanctus ipſe pater cum quatuor ſæcularibus ſibi maximè deuotis & eorum

& eorum alteri appropinquans eius frontem ſigno crucis conſignauit, dicens: *eia tentante, eia tentante:* quo facto (vt ſæcularis ille poſtea retulit) eum à peſſima quadam tentatione liberauit. Tranſietat vir Dei ad fratres, ac patres Capucinos Prouinciæ Cathaloniæ, à quibus tamen ad hunc conuentum reuerſus, cùm ad Dormitorium per ſcalas aſcenderet, obuiam glorioſæ virginis Mariæ de Angelis imaginem ſic aſſatus eſt: *Beatiſſima atque glorioſa Domina, non aufugit ille, qui domum reuertitur.* Hoc dixit, quia relicta regulari Minoritarum Obſeruantia, in qua duplicem illum Eliæ ſpiritum imbiberat, ad præfatos Capucinos confugetat. Statimq; ſubiunxit: *Nunc dimittis ſeruum tuum Domine, ſecundum verbum tuum in pace.* Cumque valetudinarium eſſet ingreſſus (laborabat ſiquidem febre quatriduana) pleuritide, acutiſſimaque febre correptus eſt: & ante quàm ſacro muniretur viatico, ab omnibus circumſtantibus fratribus, quòd eos, communemque matrem (ſic enim regularem Obſeruantiam appellare ſolitus erat) aliquando deſeruiſſet, quàm humillimè in hæc verba prorumpens veniam petijt: *Reus ſum, maximaque ſubijcior culpa, quòd ſacram Franciſcanorum Obſeruantiam ad tempus deſeruerim, atque ad patrum Capucinorum congregationem, quærens quod minus mihi expediebat, tranſierim, licèt hoc bono zelo ductus (vt Deus mihi teſtis eſt) fecerim. Quam obrem vos cariſſimos patres, ac fratres hortor, vt ſorte veſtra contenti ſitis. Nam Minoritæ Obſeruanti, ſi communem ſectetur vitam, nihil penitus eorum quæ ad regulæ Franciſcanæ, & ſuæ profeſsionis perfectionem, atque nitorem deſiderari poſſunt, deeſt.* Hiſque dictis ſuper lectulum genuflexus, licèt viribus omnino deſtitutus, ſacroſanctum Euchariſtiæ ſacramentum de manu patris Guardiani, ſumma cum deuotione ſuſcepit, atque Extremæ vnctionis ſacramentum ſibi conferri popoſcit. Quo denique accepto, cùm ſibi quidam frater inſtantem mortem, quam ipſe multò ante, ſancto afflatus ſpiritu, prædixerat, de Medicorum mente prænuntiaret, reſpondit. *Rependat tibi Dominus tanti, tamque boni nuntij vices:* Illicoque ſubiecit: *Lætatus ſum in his quæ dicta ſunt mihi in domum Domini ibimus &c.* Rogans præterea patrem Guardianum, vt corpus ſuum exanime in ſterquilinio ſepeliri iuberet, cum ſumma animi tranquillitate, atque alacritate ſpiritum Deo creatori reddidit. Ante cuius tranſitum, & poſt, auditus fuit à diuerſis religioſis dulciſſimus paruulorum concentus, atque ſuauiſſima diuerſorum inſtrumentorum melodia. Ipſa etiam huiuſmodi tranſitus nocte cuidam religioſo dormiēti eximiæ ſanctitatis pater Hieronymus Stephani, qui multò antea viam vniuerſæ carnis fuerat ingreſſus, apparuit, ſibique beatitudinem, qua anima beati patris Nicolai frueretur, reuelauit. Obijt mortem beatus pater Nicolaus Factor (vt proloquuti ſumus) 23. menſis Decembris, anno Domini 1583. ad cuius funus omnes Dominicani Valentinæ ciuitatis patres, vt pro viri reuerentia reſpōſorium canerent, conuolarunt, Qui vultus pulchritudinem, atque carnis tractabilitatem ſummopere admirantes, omneſque eius crines tamquam reliquias Deo gratas euellentes, eum verè ſanctum, verèque beatum plenis buccis prædicabant. Vt autem Valentinorum, qui eius reliquias anhelabant, deuotioni fieret ſatis, triplici habitu indutus eſt beatus ipſe pater. Quidam nihilominus ſæcularis fingens velle ſe eius pedes oſculari, minores ſiniſtri pedis digitos, licèt renitentibus fratribus, dentibus abſcidit, ſecumque ore recluſos detulit. Tandem præſentibus ex regij Valentini Conſilij mandato quodam Iudice, alioq; Notario publico ſequenti nocte poſt feſtum S. Ioannis Euangeliſtæ, ſacrum pignus ſub quodam huiuſce eccleſiæ altari ſepulturę traditū fuit. Quod tractabile omnino, atq; omni tetro carens odore, ſicut authentico eiuſdē publici Notarij teſtimonio comprobatur, perſeuerabat. Sequenti verò die, qui ſanctis Innocētibus ſacer erat, in ſancti Franciſci huiuſce Valentinę ciuitatis conuētu, regio ſenatu, totaq; nobilitate, atq; maxima reliqui vulgus multitudine aſtantibus, tanti patris exequiæ celebratæ fuerunt, concionemq; ad populum habuit P. ac F. Chriſtophorus Moreno huius tunc Prouinciæ Miniſter. A quo quidem tempore adeò creuit pia Valentini populi ad P. Nicolaum deuotio, vt in omni preſſura & neceſſitate ad eius interceſſionem confugiat. Nec immerito quidem, cùm plura beneficia eius meritis Deus opt. max. ipſi conferre dignetur. Nam & virginem quandam grauiter febricitantem, quę ore particulam habitus ipſius patris Nicolai tenens, in hæc verba prorupit: *Domine Deus*

A *Deus ſicut piè credo fratrem Nicolaum tecum regnare, ita me ſuis meritis ab hoc morbo liberare digneris*, integræ ſoſpitati reſtituit. Et quidam viator cùm per integram noctem, inter inuios, aſperoſq; montes aberraret, minimeq; ab eis extricari valeret, ſe beato huic patri commendans, ab eodem ſibi apparente vſque ad proprium oppidum, intra dimidiæ horæ ſpatium, licèt maior interiaceret diſtantia, quam quis infra octo dies emetiri poſſet, manuductus eſt. Et alius quidam iuuenis ad mortem infirmus, dum ſe viro Dei Nicolao iam in cœlis regnanti inſtantiſſimè commendat, ab eo ipſa Epiphaniæ Domini noſtri Ieſu Chriſti nocte viſitatus præmonetur, vt ſe diligentius ad mortem ſubeundam diſponat, cùm illi in feſto diui Sebaſtiani proximè ſequenti occumbendum ſit. Idq́ue ſibi omnino contigit, cùm die ſibi aſſignato ex hac luce migrauerit. Ceciderat mulier ex ſolario, cùmq; illam, quòd ſe penitus mouere
B non poſſet, minuere vellent, renuit affirmans ſe meritis beati Nicolai mirabiliter ſanandam. Nec ſpe, quam de ipſo conceperat, fruſtrata fuit, cùm ſequenti nocte ſibi comparens ſanctus pater, eam ſolo tactu perfectæ valetudini reſtituerit. Et quidam quatuor annorum puer, mortiſeris febribus correptus, è ſomno euigilãs dixit matri: *En ancilla quæ me ad ſepulcrum beati patris Nicolai Factoris, qui me à morbo conualere præcepit, opportunè duxit, nam ecce iam bene valeo*: atque ſtatim à febre liberatus optimè ſe habuit. Hæc tantùm ex plurimis, quæ operatus eſt tantus hic pater, miraculis hîc annectere volui. Qui plura noſſe deſiderauerit librum à reuerendo patre fratre Chriſtophoro Moreno (de quo ſuprà) editum conſulat, ſibiq; ſatisfactũ experietur. Cæterum hunc conuentũ incolunt 80. fratres, quorum duo ſacrã prælegunt Theologiam.

C *De conuentu B. Mariæ de Gratia Alacanti. Conu. X.*

QVVM ſereniſſimus Aragoniæ Rex Alphonſus V. quorundam apoſtolicorum breuium virtute præcedentem conuentum (vt, dum de eius deſcriptione ageremus, præfati ſumus) conſtruxiſſet, ſimilemq; ad Minoritarum Obſeruãtum vſum prope Alacantum ciuitatem erigere meditaretur, aliquot patres obiecta ſibi quadam Bonifacij VIII. ſummi Pontificis conſtitutione, id pro virili præpedire conabantur. Cùmq; re ad doctos, atque peritos viros delata præfatam monaſterij erectionem nullo pacto pontificiæ determinationi contrariam eſſe determinatum fuiſſet, Alphonſus ipſe Rex hunc conuentum, ſub titulo Dominæ noſtræ de Gratia, ſeſquimilliari à præmemorata ciuitate Alacanto, circa annum à Chriſti Saluatoris noſtri natiuitate milleſimũ quadringẽteſimũ quadrageſimum ex domeſticis facultatibus, atque ex apoſto-
D lica Eugenij IIII. Pont. max. authoritate ædificari curauit, eumq; plurimis immunitatibus, atque priuilegijs inſigniuit. Sed cùm eius habitatio fratribus minus faueret, deputatis ad eius cuſtodiam duobus religioſis, antiquioriq; titulo in Dominæ noſtræ de Angelis titulum mutato, ab ijſdem derelictus, atque præſens ſub præfato Dominæ noſtræ de Angelis titulum mutato ab ijſdem derelictus, atque præſens ſub præfato Dominę noſtrę de Gratia nomine, in eiuſdem ciuitatis ſuburbio, non longè à mari, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo decimo quarto ędificatus extitit. Quibus prædictæ ciuitatis ſenatus, ob eius in Religionem Franciſcanam affectum & deuotionẽ, liberaliſſimè adfuit. Quàm grata fuerit Domino Deo huius ſacræ ædis erectio, vel hinc conijcere licet. Cùm enim difficile omnino, atque laborioſum eſ-
E ſet, ex longinquiori lapicidina effoſſos lapides ad hunc vſque locum aduehere, dum futuræ domus fundamentum cęmentarij iacere geſtiunt, tam abundans lapidum vena ex tempore apparuit, vt materiam ſufficientem perficiendæ eccleſiæ miniſtrauerit. In Raguſienſium mercatorum ſacello erecta ſubſiſtit imago quædam glorioſiſſimæ virginis Mariæ de Gratia deuotiſſima, quæ miraculis claret. Nã & anno Domini milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo nono, maximæ ſiccitatis tempore, cùm proceſſionaliter ad locum fratrum antiquum delata eſſet, adeò largiſſimè meritis glorioſæ Virginis pluit, vt terræ ſterilitas aquis ſuperuenientibus in fœcunditatem verſa ſit. Et magiſter quidam Antonius amiſſum ferè viſum, ſumpto ex lampade, quę ad eius altare ardet, oleo, oculiſq; delinitis, recuperauerit. Commorantur denique hoc in conuentu Domino Deo famulantium 28. fratres, quorum alter artium nodos diſſoluit.

De conuentu B. Mariæ de Pino Oliuæ. Conu. XI. A

PRAESENTIS couuẽtus,qui, ſub titulo Dominæ noſtræ de Pino, in medio pi-
norum nemore longiuſculus ab oppido Oliua erectus perſeuerat, quemq́; viginti
octo fratres, quorum alter Philoſophiam prælegit, commodiſſimè incolunt,inclytus
Franciſcus Gilabertus Centellas primus eiuſdem oppidi Comes,eiusq́; legitima con-
iunx Beatrix de Vrrea authores traduntur, quòd ipſum circa annum Dominicæ in-
carnationis milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo octauo ex apoſtolica Euge-
nij IIII. Pontificis maximi facultate ædificari curarunt. Qua etiam de cauſa pr-
fatum Comitem,eiusq́; ſucceſſores, quos etiam omnino beneficos, atque amantiſſi-
mos in omni euentu experiuntur, ſummè venerantur præfati fratres. Sepultus iacet
in huius monaſterij eccleſia venerabilis P. F. Triſtanus natione Luſitanus, cuius 3. B
Frãciſcanorum chronicorum pars meminit, cuiusq́; tanta vis in dicendo fuit, vt quic-
quid vellet facillimè ſuggereret. Ipſe enim abuſum emendi & vendendi diebus feſti-
uis, qui apud Valentinos ciues præualuerat, è medio abſtulit, & vt homines hone-
ſtius in eccleſijs, atque maiori cum reuerentia genuflecterent, & orarent effecit.

De conuentu S. Catharinæ Hondæ. Conu. XII.

OB reprehenſibilem fratrum iniuriam,quibus aliquando ſcripturarum, atq; mo-
numentorum contemptus religio eſt,nihil aliud, quoad huius conuentus,B.Ca-
tharinæ ſacrati,qui in iugulo cuiuſdam motis longiuſculus ab oppido Honda ædifica-
tus eſt,erectionem expiſcari valui ab eo, quòd antiquitus ad Tertiarias ſorores Fran-
ciſcanas attinuerit: quòdq́;, illis ex oppidanorum conſenſu aliò tranſlatis,ad Franci- C
ſcanos Obſeruãtes deuolutus ſit.Sed quo tempore id contigerit,non ſatis conſtat.De-
ſeruit tamen à temporibus R.P.F. Franciſci Angelorum totius noſtri Ordinis olim ge
neralis Miniſtri,huius Prouinciæ Recollectioni,facillimeq́; ob ſui diſpoſitionẽ cæteris
reformationis domibus palmam præripit. Exutus mortali carne huic ſæculo nequam
vltimũ vale dixit hoc in loco deuotus, ac ſanctitate inſignitus F.Aſſenſius natione Sa-
guntinus,atq; profeſſione laicus,cuius tanta fuit ad venerabile, ſummeq́; tremẽdum
Euchariſtię ſacramentũ deuotio,tantaq́; fides,vt vix humanis verbis explicari poſſit.
Cùm enim hortulum,quẽ curioſè ad floſculos pro ſummi altaris ornatu legendos co-
lebat,in profeſto venerabilis ſacramẽti omnino floridum vidiſſet,ſummè lætari cępit:
cùmq́; ſequenti luce ipſum à vermiculis depaſtum omnino inueniſſet, ad venerabile
ſacramentum accurrens,ſupplex Deum præcatus eſt, ne ſe permitteret tãta agi triſti- D
tia,vtq́; ſibi amiſſos flores, quibus venerabile eius corpus in tanto feſto exornare va-
leret,reſtituere dignaretur. Mirabile dictu! ſequenti die cum maxima fiducia ad hor-
tulum accurrens eum floribus affatim ridentẽ, vermiculosq́; emortuos inuenit. Præ-
terea diuina glorioſiſſimæ virginis matris,eiusq́; dilectiſſimi filij,atq; ſeraphici patris
Franciſci præſentia in ipſa Dominicæ natiuitatis nocte dignatus,obdormiuit in Dño.
Cuius deniq; anima ab omnibus beari exiſtimatur. Aſſeruatur in huius ſacræ ædis ſa-
crario quidam glorioſæ virginis matris Mariæ calceus, quem ex vrbe Roma allatum
ſibi nobilis heros Rodericus Muñozius dono dedit. Mulieribus in puerperio periclitã-
tibus opportunè præfatus calceus applicatur. Cùm mulier quædam nomine Catha-
rina,cuiuſdã Beocij vxor,atque eius pagi,qui Hiſpanico idiomate Velhi nuncupatur,
nec multùm ab oppido Honda diſtat, incola, falsò à zelotipo viro adulterij arguere- E
tur,ſibiq́; quòd ex alio concepiſſet imponeretur,genuflexa ante diui P.Franciſci ima-
ginem,quam domi habebat,ſummeq́; venerabatur rogauit,vt ſe à tanto crimine libe-
rare vellet, oſtenderetq́; ſibi falſa imponi. Mirabilis Deus in omnibus operibus ſuis!
Peperit mulier paucos poſt dies (erat enim tunc tẽporis grauida) paruulum viro om-
nino ſimillimum,ſenosq́; digitos in qualibet manu ad inſtar viri habentem. Quod ſa-
nè factum meritis B.patris Franciſci,qui innocentem à tanta impoſitione liberam eſ-
ſe voluit,aſcriptum fuit. Accidit quoque, vt frater quidam iuuenis omnino ad oppi-
dum Nules vulgò dictum,ſextoq́; milliari ab Honda diſtãs, panem iuxta morem Sab-
batino quodã die mendicaturus à patre huius loci Guardiano mitteretur;Cùmq́; tan-

A tùm panis acquiſiuiſſet, vt humanas vires longè ſuperaret, non ea propter deſperauit bonæ indolis adoleſcens, nec animum deſpondit, imò obedientiæ ſanctæ merito innixus, atq; de diuina bonitate confidens, ſupra modum onuſtus, ſequenti manè itineri ſe commiſit: & ecce ex tempore occurrens illi pulcherrimus quidam iuuenis, albis veſtimentis indutus, idemq; iter tenere ſimulans, ſe illi comitem, & adiutorem obtulit: arreptisq; de manu religioſi ſitarchijs, non prius eas deſeruit, quàm ad conuentum ambo ſimul appulerint. Ad quem tandem peruentus, fingens ſe eccleſiam orationis ergô petere, diſparuit. Quis eum Domini Angelum, qui obedientiæ morem gerenti adeſſe ex diuina prouidentia voluit, fuiſſe inficiari præſumat? Commorantur denique hoc in conuentu quindecim fratres Recollecti religioſiſſimam vitam traducentes.

De conuentu Vallis Ieſu. *Conu. XIII.*

B QVIDAM mercatores Germani, explendi voti, cui aſtricti tenebantur, gratia, hunc conuentum, Dominicę Transfigurationi ſacrum, inter Valentinos hortos ad 9. lapidem ab vrbe Valentia, atque ad cuiuſdam montis radices ex proprijs facultatibus erigi curarunt, erectumq; canonicis Ordinis diui patris Auguſtini regularibus inhabitandum tradiderunt: à quibus tamen cùm derelictus eſſet, ad sereniſſimi Aragoniæ Regis Ioannis II. inſtantiam ad fratres Minores Obſeruantes, anno Dominicę natiuitatis 1358. tranſlatus eſt. Qui profectò conuentus plurimis priuilegijs, atq; immunitatibus ſibi à præfato Aragoniæ Rege conceſſis gaudet, deſeruitq; fratribus huius Prouinciæ Recollectis: quorum 12. cum maxima circumuicinorum populorum ædificatione ibidem Deo opt. max. famulantur. Habitauit olim tertio milliari ab hoc C loco in pago, cui Hiſpanicè Puche nomen eſt, deuotus quidam vir, Franciſcanæq; Religionis amantiſſimus; qui fratres omnes per eum tranſeuntes hoſpitio humaniſſimè excipiebat. Adde quod nihil gratius ſibi accidere poterat, quàm fratres ſecum habere. Cùm igitur à multis diebus eorum præſentia caruiſſet, atque in grauem infirmitatem lapſus, anxius eos deſiderare cœpiſſet, beati patres Franciſcus, atq; Antonius in habitu Minoritico ſibi adfuêre, eumq; dulciſſimo colloquio conſolati ſunt. Quibus tamen recedentibus, animam cum maxima ſpiritus alacritate ſuo Creatori reddidit. Hæc autem, quia certiſſima, multorumq; proborum virorũ teſtimonio comprobata ſunt, hîc referre volumus. Mortẽ obijt hoc in loco, anno Domini 1580. ſanctiſſimæ vitæ P. Hieronymus Steue ſacerdos, vir ſanè in omni virtutũ genere apprimè verſatus, qui ſæpius inter orandum adeò diuinis contẽplandis myſterijs immergebatur, vt nihil eorũ, quę D circa ſe agebantur, ſentiret. Ad pauperes autẽ tanta ferebatur charitate, vt relatu difficile ſit. Præterea, præſago ſpiritu donatus, plurima ventura certiſſimè prædixit.

De conuentu S. Barbaræ Caſtellonij à Planitie. *Conu. XIIII.*

IVLIVS II. Pont. max. apoſtolico diplomate, anno Dominicæ natiuitatis 1504. dato, cauit, vt Minores Obſeruantes quæcunque monaſteria ſibi à quouis Comite, Marchione, Duce, Principe, aut etiam ab vniuerſitate oblata liberè acceptare poſſent. Hac itaq; authoritate freti huius Prouinciæ patres, quæ ſequuntur loca, imò & præſens cœnobium, diuæ Barbaræ ſacrum, quod longiuſculus ab oppido Caſtellonio ſurrigit, anno Domini 1539. ex publicis eiuſdem oppidi prouentibus ędificatum fuit, erigenda curarunt. Primitus tamen, idq; anno à Chriſto Saluatore nato 1531. ſub titulo E Dominæ noſtræ de Angelis prope eiuſdem oppidi muros conſtrui cœperat: ſed cùm eius ſitus ad fratrum quietem, atque commodam habitationem ineptus omnino videretur, ad eam ſedem, quam modò obtinet, vbi & eremitorium in ſanctæ Barbaræ honorem ſubſtiterat, præfato anno Domini 1539. tranſlatum extitit. In pago Almanzora, quem huius conuentus fratres, qui frequentius ſunt viginti numero, habendarum ad populum concionum, atque petendarum eleemoſynarum ergó ſæpius accedere aſſolent, probus quidam vir, qui Minoritas hoſpitio excipere aſſueuerat, mortem obijt; cuius exequijs cùm decem ex Hondenſi conuentu, totidemq; ex præſenti intereſſent fratres, beatus pater Franciſcus cum alio ſocio ſe illis coniunxit, funebriq; officio, mercedem hoſpitij defuncto ſua præſentia retributurus, aſtitit. Cùm quodam an-

no pater huius loci Guardianus proceſſionem iuxta Religionis morem Dominica in- A
fra octauam Corporis Chriſti per clauſtrum tantùm modò fieri decreuiſſet, coge-
returq; à deuota communitate conuentus ſepta egredi, atq; ad oppidum vſq; proceſ-
ſionaliter progredi, atque ipſum totum luſtrare, venerabile ſacramentum, ſic ex qua-
dam ſimplicitate affatus eſt: *Sanctiſsime Domine, proceſsio quidem iuxta populi votum
fiet, ſed quicquid ceræ conſumptum fuerit, tu eris ſoluendo.* Mira res! Ex vigintiquatuor
cereis, qui per quatuor horas & vltrà arſerunt, nihil penitus imminutum fuit.

De conuentu S. Barbaræ Alziræ. *Conu. XV.*

CONVENTVS hic, B. etiam Barbaræ ſacer, qui ad cuiuſdam montis aliquan-
tulum ab oppido Alzira diſtantis radices extructus eſt, atq; à 27. fratribus, quorũ
duo ſacram prælegunt Theologiam, incolitur, olim ad quaſdam de tertio beatiſſimi B
patris Franciſci Ordine ſorores pertinuit. Quibus tamen aliò tranſlatis, die 8. menſis
Aprilis, anno verò Dominicę natiuitatis 1583. à deuoto eiuſdem oppidi ſenatu, cuius
erga Franciſcanam familiam deuotio, atq; beneuolentia ineffabilis eſt, huius Prouin-
ciæ patribus ad vſum, atque habitationem oblatus, liberaliſſimeque collatus fuit.

De conuentu S. Sebaſtiani Cozentainæ. *Conu. XVI.*

SEXTVMDECIMVM obtinet hac in Prouincia locum ſacra hæc ædes, diuo
martyri Sebaſtiano dicata, quæ anno Dominicę natiuitatis 1560. ab inclytis, pari-
terq; deuotiſſimis Ximeno Perez Ruiſio de Corella, eiuſq; legitima vxore Maria à
Mendoza Cozentainæ Comitibus, non longè à præfati oppidi Cozẽtainæ mœnibus,
ædificari cœpit, & à viginti fratribus Recollectis inhabitatur. De qua quidem nihil C
aliud memorabile, quod ad poſteros tranſmitti poſſit, à ſingulari quadam fundato-
rum in ipſos fratres deuotione, & beneuolentia impræſentiarum occurrit. Quorum
etiam tanta fuit ad ipſum opus ſolicitudo, vt infra annum præfata hæc domus à fun-
damentis ad verticem vſq; erecta, omninoq; abſoluta ſit, & à fratribus inhabitata.

De conuentu B. Mariæ de Angelis Eldæ. *Conu. XVII.*

SVBSTITERAT olim non longè ab oppido Elda Orientem verſus eremito-
rium, diuo Sebaſtiano ſacrum, hoc igitur, ob ſingularem qua in Minoriticam fa-
miliam inclyti Ioannes Coloma, eiuſq; legitima vxor Eliſabetha Saa primi eiuſdem
oppidi Eldæ Comites ferebantur deuotionem, ex communibus facultatibus circa an-
num Domini milleſimum quingenteſimum ſexageſimum, ſub titulo ſanctiſſimæ Do- D
minæ noſtræ de Angelis, in iuſtum fratrum monaſterium euehendum, atque à 14. fra-
tribus, patronatus interim iure ſibi, ſuiſq; poſteris ſeruato, inhabitandum curarunt.

De conuentu S. Antonij de Padua Moxenti. *Conu. XVIII.*

AEDIFICATVS fuerat primitus conuentus hic, B. Antonio de Padua ſacra-
tus, longiuſculus à Moxento Valentini Regni oppido. Cumq; id Moxentinorũ,
quibus B. Antonij dies ex mera tantùm deuotione feſtiuus omnino eſt, atq; celeberri-
mus, ad eum affectus moleſtiſſimè ferret, opera P. F. Chriſtophori Moreni huius Pro-
uinciæ impræſentiarum Miniſtri, atq; liberaliſſimis tum catholici Hiſpaniarum Re-
gis Philippi II. tum inclyti Petri Ludouici Galzerandi à Borgia Nauarrenſium Mar-
chionis, tũ inclytæ Franciſcæ à Mendoza Marchionis de Mondejar vterinæ ſororis, tũ E
quoq; eorũdem Moxentinorum ſumptibus, anno Dñi 1563. ad eum, quem modò ob-
tinet, locum alio multò pulchriorem, multò ſalubriorem, multoq; ipſi oppido vicinio-
rem, tranſlatus extitit. Quùm ſemel fratres, qui frequentius ſunt ſexdecim numero,
hunc locum, quòd ſterilitate, atque ſumma pauperie premeretur, deſerere vellent, de-
picta ſummi altaris tabula per medium ſciſſa eſt: quod illi non abs re, ſed diuina vo-
luntate factum exiſtimantes, pedem impræſentiarum vſque fixerunt. Honeſtatur de-
nique ſacra hæc ædes Dominicæ crucis particula, ſibi à ſereniſſima pariter ac pientiſ-
ſima Germanorum Imperatrice Maria ab Auſtria dono data, & alijs ſanctorum ſa-
croſanctis reliquijs, quas tamen, quòd minutulæ ſint, ſilentio prætermittere decreui.

De conuentu

A *De conuentu Coronæ Ieſu Valentiæ.* *Conu. XIX.*

PROPRIIS commodis conſulturæ Auguſtinianæ quædam ſorores, antiquum à ſe antea occupatum monaſterium, Coronæ Ieſu ſacratum, atq; Valentinæ ciuitatis mœnibus circunſcriptum vendere, & aliud de nouo extruere decreuerũt. Quod vtprimùm illuſtriſſimi heroës Hieronymus Ferrerius, eiusq; coniunx Angela à Borgia reſciuêre, illud iuſto prius pretio perſoluto emendum, atq; in commodiorem formam tranſlatum 18. huius Prouinciæ fratribus, anno Domini milleſimo quingenteſimo decimo octauo tradendum curarunt. Retinuit nihilominus antiquum nomen huiuſmodi monaſterij eccleſia, quæ & dimidia Dominicæ coronæ ſpina honeſtatur.

De conuentu S. Franciſci Alcoi. *Conu. XX.*

B CVM præſens conuentus, ſeraphico patri Franciſco ſacratus, antiquiori cuidam ædiculæ in honorem beati Rochi longiuſculus ab oppido, cui nomen Alcoi Hiſpanica lingua indidit, erectæ ſucceſſiſſet, minusq; ob ſui diſtantiam fratribus, atque etiam oppidanis deſeruiret, conuenientibus vtrorumq; votis ad eum quem modò tenet ſitum, præfato oppido viciniorem, ex communibus eorundem oppidanorum facultatibus, anno Domini 1566. tranſlatus extitit. Quia verò ſumma quiete, ſummaq; tranquillitate præfatus hic locus fruitur, ab 18. Recollectis fratribus inhabitatur.

De conuentu S. Bernardini Bocairenti. *Conu. XXI.*

C QVVM deuota quędam vidua cognomine Mollana domum, ac contiguum ſibi hortum, quæ optimo iure ad centum paſſus ab oppido Bocairento poſſidebat; ad vnius Minoritici conuentus ædificationem ex maxima in Deum pietate, atque in Franciſcanos beneuolentia contuliſſet, reuerendus pater Chriſtophorus Moreno (cuius ſuprà meminimus) huiuſmodi domum tum ex publicis, tum quoque ex priuatis oppidanorum facultatibus in iuſtum conuentum, atque duodecim Recollectis fratribus continendis omnino accommodatum, ſub ſancti patris Bernardini titulo, circa annum Dominicæ incarnationis 1567. euehendam, promouendamque curauit.

De conuentu B. Mariæ de Gratia Requenæ. *Conu. XXII.*

AD Meridiem eius oppidi, quod Hiſpanico idiomate Requena nuncupatur, aliquantulumq; ab eius muris conuentus hic, ſanctiſſimæ Dominæ noſtrę de Gra-
D tia ſacratus, atque à 15. fratribus incultus, ſurrigit, qui ſanè nullum alium ſui peculiarem fundatorem ab eiuſdem oppidi ſenatu agnoſcit: cùm ab eo ex publicis facultatibus, circa annum Dominicæ incarnationis 1569. eodẽ loco, in quo antiquitus eremitorium ſub ipſiſſimo titulo Dominæ noſtræ de Gratia conſtiterat, ædificatus fuerit.

De conuentu S. Antonij Abbatis Ontinenti. *Conu. XXIII.*

NON fuiſſe ſatis ſenatui eius oppidi, quod Hiſpanicè Ontinent appellatur, hanc ſacram ædem in honorem diui Antonij Abbatis ex communibus facultatibus, non procul à præfati oppidi mœnibus, circa annum à Chriſto Saluatore nato milleſimum quingenteſimum ſeptuageſimum tertium, erexiſſe videbatur: niſi eam quoque (quoties neceſſitas vrgeret) repararet, reficeretq;, nec non & quatuordecim fratres
E eius incolas ſuis eleemoſynis pro virili ſuſtentaret, proſequereturq;. Contigit, vt vxor cuiuſdam Medici apud præfatum oppidum Ontinent ad mortem, abſque aliqua ſpe ſalutis, anno Domini 1580. infirmaretur, duoq; fratres ex hoc conuentu, vt ſibi in extremo vitæ conflictu adeſſent, ad eam mitterentur, quorum ſuaſu cùm mulier Franciſcanæ Religionis habitum, vt ipſo induta lucrandæ indulgentię ergò ſepeliretur, petijſſet, allatumq; ſæpius deoſculata eſſet, ex voto ſe Deo, atq; ſeraphico patri Franciſco ad eum perpetuò deferendum, ſi ex ea infirmitate conualeſceret, religiosè aſtrinxit. Cùmq; ſe aliquantulum ſopori dediſſet, dum circunſtantes eam à mente alienam, atque extaſim paſſam exiſtimant, beatorum Hieronymi, atque Franciſci præſentia dignata eſt, eorumque meritis amiſſam ſoſpitatem ex integro recuperauit.

De conuentu B. Mariæ de Gratia Biar. XXIIII. A

INDECORVM omnino, atque planè abſurdum viſum eſt communitati eius oppidi, quod Hiſpanicè Biar nuncupatur, quòd eremitorium, ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Gratia ſacrum, aliquantulumq; ab oppido erectum, & à conuicinis populis ob miracula, quæ ibi contingebant, maximè frequentatum, peculiari aliquo miniſterij genere minimè coleretur. Quamobrem indictis primò comitijs ſtatutum eſt, vt præfatum eremitorium ex communibus facultatibus in iuſtum monaſterium, in quo aliquot Minoritæ, quæ diuinis laudibus, eiusq; obſequio continuò incumberent, commorari poſſent, quantocitius eueheretur. Deducto itaque ad exequutionem decreto, conuentuq; abſoluto, miſſi ſunt 8. Septembris anni Dominicæ incarnationis milleſimi quingenteſimi ſeptuageſimi quarti à patre huius Prouinciȩ Miniſtro duodecim fratres, qui Biarenſium votis facerent ſatis. Gaudet hic locus centum dierum indulgentia Romæ duodecima menſis Iunij, anno verò Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo decimo quarto à tribus Epiſcopis, atque ſeptem Cardinalibus omnibus ipſum, à primis veſperis vſque ad ſecũdas feſtiuitatum Natiuitatis, & Reſurrectionis Domini noſtri Ieſu Chriſti, necnon Annunciationis, atque Aſſumptionis beatiſſimæ ſemperq; virginis genitricis Dei Mariæ viſitantibus conceſſa. B

De conuentu S. Guilielmi de valle Ebron Caſtelſaui. Conu. XXV.

CVM deuotus quidam anachoreta nomine Guilielmus, non procul ab eo oppido, quod materna Hiſpanorum lingua Caſtelſaui nuncupatur, aſperrimam vitam, eamq; ſanctiſſimam ob Chriſti amorem plurimis annis quodam in eremitorio duxiſſet, carnisq; ergaſtulo ſolutus ibidem ſepultus eſſet, atque innumeris coruſcaret miraculis; præfati oppidi communitas eius corpus inde exhumandum, atque ad parochialem eccleſiam, vt maiori in veneratione haberetur, cum maxima pompa transferendum curauit. Cùmq; temporis ſucceſſu præfatum eremitorium omnimodam minaretur ruinam, ab eadem communitate reſarcitum, & in monaſterij formam, ſub titulo ſancti Guilielmi de valle Ebron, tranſlatum, atque tandem Carmelitanis patribus in habitationem collatum extitit. Quibus denique, anno à Chriſto Saluatore nato milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo, aliò migrantibus, cæteris huius Prouinciȩ locis, ſub reuerendo patre fratre Petro Manrique ſeptimo eius Miniſtro, à præfata communitate adiectum extitit. Inhabitatur interim à viginti fratribus, atque quodam prȩfati S. Guilielmi oſſe religioſiſſimè exornatur, condecoraturq;. C D

De conuentu B. Mariæ apud caſtrum Agres. Conu. XXVI.

QVVM pulſis Mauris Chriſtiani caſtrum, quod Hiſpanicè Agres appellatur, patriamq; circumuicinam recuperaſſent, atque pulcherrimam glorioſiſſimæ virginis Mariæ imaginem prope præfatum caſtrum inueniſſent, ædiculam ſibi ibidem in gratiarum actionem ædificari curarunt. Cumq; ob crebra, quæ ibidem contingebant miracula, plures ſua vota exoluturi accederent peregrini, vt eorum deuotio magis excitaretur, illuſtris Gaſpar à Calataiud, illius patriæ temporalis Dominus, hunc conuentum, ſub titulo Dominæ noſtræ de Agres circa annum à mundi redemptione milleſimum quingenteſimum ſeptuageſimum octauum tum ex proprijs, tum quoq; ex aliorum eleemoſynis conſtrui fecit. Ad quem tandem cum ſextodecima Februarij prȩfati anni milleſimi quingenteſimi ſeptuageſimi octaui, 13. Recollecti fratres ſe contuliſſent (fuerat ſiquidem hic locus ea lege erectus, vt Recollectioni deſeruiret) cupientes huius Prouinciæ patres peregrinorum votis ſatisfacere decreuerunt, vt Recollectis fratribus totidem ex reliquo Prouinciæ corpore patres ac fratres ſuccederẽt, qui oblatas ab aduentantibus Miſſas celebrare, eorumq; votis ſatisfacere poſſent. E

De monaſterio Conceptionis B. Mariæ Valentiæ. Mon. I.

INTER cæteros Chriſtianos, qui Mauris Valentiæ, eius Regno Saracenis ſubacto, cohabitabant, fuerunt & religioſæ quædam fȩminæ, quæ ſub monaſtico habitu

ſancti

A ſancti Ioſephi eccleſiam Valentinis muris excluſam, ſed Regię contiguam incolebant.
Valentia verò, eiuſq; Regno ab Aragonum Rege Iacobo recuperatis, hęc eccleſia, ex
eiuſdē Regis decreto, Regiæ coniuncta in ampliorē conuentū, illuſtrium quorundā
equitum ex nobili Arenoſorum proſapia ſolicitudine, atq; opera euaſit, atq; Clariſſis
ſororibus Vrbaniſtis traditus extitit. Cùm autem, creſcēte Chriſtianorum numero,
Valentiam ciuitatem ampliari contigerit, præfatus hic conuentus, qui antiquioribus
muris olim excludebatur, recentioribus impræſentiarum circunſcribitur. A cætero
hic locus qui ab 80. monialibus inhabitatur, ſacroſanctis ſequentibus reliquijs, tribus
videlicet Dominicæ crucis particulis, fragmentulo eius ſpongiæ, qua mirratum
vinum Saluatori Chriſto propinatum fuit, dimidia Dominicæ coronæ ſpina, brachio
vnius ex ſanctis Innocentibus, capite ſanctæ Marinæ martyris, atq; itidem capite
B vnius ex vndecim millibus virginum honeſtatur. Gaudet prætereà vna, aut altera
tum glorioſiſſimæ Virginis, tum quoq; Crucifixi imagine deuotiſſima, ad quam plu-
ra contingunt miracula: qua etiam de cauſa ſacra hæc præfata domus Valentinis
commendatiſſima eſt, & illuſtris quædam immaculatæ Conceptionis glorioſæ Vir-
ginis Confraternitas in ea erecta perſeuerat. Floruit deniq; ſacra hæc domus ſanctiſſi-
mis monialibus, ijſq; plurimis: nempe ſorore Barbara Traueria, quæ Chriſtum Do-
minum iumento inſidentem eo ipſo modo, quo Hieroſolymam, applaudente turba,
atq; Hebræorum pueris hilariter conclamātibus: *Oſanna filio Dauid*, ingreſſus eſt, dum
reliquæ ſorores Dominica in ramis palmarū proceſſionaliter incederent, videre me-
ruit: quæq; plurima futura per diuinam reuelationem præuidit: & ſorore Eſporella-
na, atq; ſorore Clara Builia, quarum vtraq; vt ſanctè vixit, ita quoque & ſanctè
C in Domino obdormiuit, & à reliquis monialibus beari exiſtimatur. His quamplu-
rimæ aliæ annectendę venirent, quas tamen breuitati ſtudens prętermitto.

De monaſterio Annuntiationis B. Mariæ Setabis. *Mon. II.*

HABITARANT olim Vrbaniſtæ aliquot ſorores Clariſſę longiuſculus à Se-
tabi (vulgò Xatiua) Valentini Regni ciuitate, ſed, vigente inter ſereniſſimos
Petrum Aragonię, atque itidem Petrum Caſtellę Reges cruentiſſimo bello, ne mi-
litum iniurijs facillimè expoſitę detrimenti aliquid reciperent, hoc ſacrum mona-
ſterium, glorioſę, ſemperq; virginis genitricis Dei Marię Aſſumptioni dicatum, quod
& inclyta Saurina ab Entenſa Terranouenſium Comitiſſa, atq; inclyti Rogerij ab
Enia Aragonię, atq; Sicilię Ammirantis quondam vxor, prædijs, atq; redditibus di-
D tauit, intra pręfatę ciuitatis vallum ſibi ędificandum curarunt. Cumq; à primęua ſui
inſtitutione aliquantulum excidiſſent, eò puritatis, atq; monaſtici vigoris vnde defle-
xerant, per aliquot religioſiſſimi monaſterij S. Trinitatis Valentini moniales ſimul
cum præcedentis loci ſororibus, anno Domini milleſimo quadringēteſimo nonageſi-
mo ſeptimo reductæ ſunt. Commorantur frequentius hoc in conuentu 60. ſorores.

De monaſterio S. Trinitatis Valentiæ. *Mon. III.*

ALPHONSVS Aragonum Rex eius nominis V. vt primùm bonum nomen,
optimamque quarundam fœminarum ſub tertio ſeraphici patris Franciſci Or-
dine, Gandię, quæ Valentini Regni oppidum eſt, in communi agentium famam ac-
cepit, à Martino V. Pont. max. quatenus earum domum in monaſterium transferre,
E ibidemq; quadruplici, de religioſo more, voto emiſſo ſub ſecunda beatę virginis Clarę
Regula commorari poſſent, anno à partu Virgineo 1420. impetrauit. Ipſo tamen vita
functo ſereniſſ. Maria à Luna ex eius morte vidua relicta, eleganti prius, atque per [illegible]
plo monaſterio Valentię ſub ſanctiſſimę Trinitatis inuocatione erecto, eas ex apoſto-
lica Eugenij IIII. Pont. max. authoritate, anno Domini 1445. menſis verò Ianua-
rij 27. eò deducendas, transferrendaſq; curauit. Quantę verò ſanctitatis hic locus,
qui & à ſexaginta monialibus inhabitatur, fuerit, vel hinc ſaltim colligi poteſt, quod
Hieroſolymitani Barcinonenſis eiuſdē Ordinis conuentus fundatrices, atq; duorum
pręcedentium, inſuper & Turolienſis monaſteriorum reformatrices ex eo prodierint.
Pręfata Regina Maria à Luna in altero huius ſacrę ędis ſacello moriēs ſepeliri voluit.

De mona-

De monaſterio S. Claræ Gandiæ. • Mon. IIII. A

CVM nobiliores aliquot Galli Clariſſis de prima Regula ſororibus Luſiniani,
quæ Galliæ Celticæ ciuitas eſt, agentibus proprij conuentus combuſtionem;
atq; ruinam, niſi ſororem Scarlatam virginem Deo deuotiſſimam, atq; ex regia ſtirpe
oriundam, quatenus paternæ hæreditatis particeps effecta viro iungeretur, ex tem-
pore reſtituerent, ſatis petulanter meditarentur, prouidæ virgines, quæ denarium
numerum attingebant, propriæ ſaluti conſulturæ, naui clanculum cum patre earum
Confeſſario conſcenſæ, ſe criſpantibus maris fluctibus commiſerunt, ac tandem Barci-
nonenſibus oris appulſæ, vt primùm ſe ſereniſſimo Ioanni eius nominis II. Arago-
num Regi, atq; catholici Regis Ferdinandi huius nominis V. patri, præſentarunt, ab
eoq; humaniſſimę excepię monaſterium (de quo ſuprà) Gandię erectum in perpetuam B
habitationem impetrarunt. Cumq; eò tenderent, à Gandianis 8. Maij anno Dñi 1462.
proceſſionaliter ad locum vſq; ſibi deſtinatum deductæ ſunt. Patre harum ſororum
Confeſſario coram glorioſiſſimæ, ſemperq; virginis genitricis Dei Mariæ imagine in
eccleſia feruentius orante, perlucidæ 7. ſtellæ ex præfatæ imaginis latere prodeuntes,
poſt vniuerſam eccleſiam adamuſſim luſtratam, ad locum, vnde exierant, reuerſæ
fuerunt. Cumq; pręfatus pater Confeſſarius de tanta viſione ſolicitus orationi magis
magisq; inſtaret, Deumq; optimũ max. precaretur vt ſibi reuelare dignaretur, quid tã
mirabilis viſio ſignificare vellet, hoc reſponſum accepit, huiuſmodi ſtellas nihil aliud
à ſeptem conuentibus per ſibi commiſſas ſorores conſtruendis, ſeu reformandis ſignifi-
care ſibi velle. Idq; profecto rei euentus comprobauit. Siquidem 7. moniales,
quæ paucos ab huiuſmodi viſione poſt dies, monaſterium, diuæ virgini Claræ ſa- C
crum, Gerundæ, quæ celebris ac epiſcopalis ciuitas eſt in Cathalonię Principatu ſita,
ſub prima B. virginis Claræ Regula reformarunt: & aliæ 6. quæ anno Dominicæ
incarnationis milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſexto conuentui matris Dei
Olyſipponis ſub ijſdem legibus initium dedêre: & illę 7. quę anno Dominicę incarna-
tionis milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſeptimo domum ſub Hieroſolymo-
rum titulo, atq; ſub eodem Inſtituto Valentię fundarunt: & illæ, quæ poſtmodum
ſacram ædem (de quo & de monaſterio Clariſſarum Gerundenſi in deſcriptione im-
mediatè ſequentis Prouinciæ, quę Cathalonię eſt, ex profeſſo agemus) aliquantu-
lũ à Caſtilione Empuriarum Principatus Cathaloniæ oppido ſub ijſdem prorſus riti-
bus reformarunt: & illę etiam 7. quæ anno Dominicæ incarnationis milleſimo quin-
genteſimo decimo octauo cœnobium Alacantini ſanctiſſimæ Veronicæ honorem ſub D
eiuſdem beatæ virginis Claræ norma conſtruxerunt: & illæ octo quæ ædem, eiſ-
dem beatiſſimæ virgini Claræ ſacram, ea in patria quæ Rioja Hiſpanicè nuncu-
patur, à fundamentis ad verticem vſq;, ſub eadem ſanctiſſimæ Claræ virginis prima
Regula extruendam, omnibusq; numeris abſoluendam, atq; etiam eius accolas bonis
moribus, atque religioſis ritibus inſtruendas curarunt: atq; illę tandem quę ſumptuo-
ſiſſimum monaſterium, à ſereniſſima, pariter ac pientiſſima Ioanna Auſtriaca Philip-
pi eius nomini II. Hiſpaniarum Regis vterina ſorore Madriti ędificatum, primò oc-
cuparunt, atq; ſanctiſſimis ac religioſiſſimis legibus, à beata virgine Clara in pri-
ma Regula pręſcriptis, imbuerunt, ex pręſenti loco tamquam ex fœcundiſſimo, atq;
ſanctiſſimo quodam ſeminario prodiêrunt. Honeſtatur deniq; hic locus, qui & ſan-
ctiſſimis ac ſui ſtatus zelantiſſimis virginibus, quę carnem ſuam crucifigentes cum vi- E
tijs totis viribus Chriſto ſponſo cęleſti placere ſtuduerunt, à ſui exordio in pręſentem
vſq; diem floruit, & à triginta ſororibus plerumq; inhabitatur, Dominicę crucis par-
ticula, altera ex Dominicę coronæ ſpinis, atque quodam capite vnius ęx vndecim mil-
libus virginum, ſibi ab Alexandro VI. Pont. max. ex vrbe Roma tranſmiſſis.

De monaſterio Hieruſalem Valentiæ. • Mon. V.

DERELICTAM à Tertiarijs ſororibus Franciſcanis domum, atq; aliquan-
tulum à Valentinę ciuitatis męnibus ſub Hieroſolymorum titulo erectam; pien-
tiſſimus, atq; illuſtris admodum Hieronymus Villataſa Gabanillas ex proprijs fa-
cultatibus

A cultatibus refecit, ampliauit, in commodiſſimam formam tranſtulit, atq; eductis (vt præfati ſumus) ſeptem ex religioſiſſimo monaſterio ſororibus inhabitandam, optimisq; moribus, vt prima beatæ virginis Claræ Regula informandam, anno à partu Virgineo milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſeptimo tradidit. Cuius pietatem eius filius, atque hæres admodum illuſtris Hieronymus Cabanillas imitatus, pro ea qua & ipſe in Deũ pietate, & in B. Clarã deuotione ferebatur, & ſorores eius filias, quæ frequentius ſunt triginta numero, omni beneuolentia, omnique beneficio proſequutus extitit, & illis alteram ex ſpinis Dominicæ coronæ, atq; duo capita ex vndecim millibus virginum, quę cum beata Vrſula earũ primipila ſanguinẽ pro Chriſti fide fuderunt, ſibi à Franciſco I. Gallorũ Rege dono data, liberaliſſimè elargitus eſt.

De monaſterio S. Veronicæ Alacanti. *Mon. V I.*

B CVM Rector matricis eccleſiæ Alacantinæ Veronicæ imaginem ſerico impreſſam à quodam Cardinale, cui Romæ inſeruierat, Hiſpaniam repetiturus dono accepiſſet, eam plicatam omnino ſub veſtimentis arca recondidit. Quam tamen cùm ſemel atq; iterum explicatam, atq; veſtibus ſuperſtantem inueniſſet, eam maioris deuotionis ergõ tabellæ affigendam, atq; in commiſſam ſibi eccleſiam inferendam curauit. Cumq; Alacanto (quę ciuitas maritima eſt, & pręſtanti portu condecoratur, qui naues tutas continet) maxima ſiccitate laborante præfata imago proceſſionaliter deferretur, & ad eius oſtẽſionem, per beatum patrem Benedictum à Valentia Alacantenſi populo de ſuggeſtu factam, abundatiſſimæ aquæ è cœlo (vt in huius Prouincię proœmio meminimus) ſubminiſtratæ fuiſſent, hoc monaſterium, S. eidem
C Veronicæ ſacrum, à præfato Alacantino populo, aliquantulum à ciuitatis vallo, in gratiarum actionẽ ex communibus facultatibus, anno Dominicę incarnationis milleſimo quingenteſimo decimo octauo ædificatum extitit. Cùm autem inter eius proceres de futuris habitatoribus controuerteretur, (alij namq; hoc monaſterium quibuſdam viris religioſis tradendum eſſe affirmabant, alij verò contrarias partes pro virili tuebantur atq; defendebant) in eam tandem ſententiam ab ijs ventum eſt, vt videlicet à Clariſſis de prima B. virginis Clarę Regula ſororibus inhabitaretur. Adductis itaq; ex Gandiano monaſterio religioſiſſimis ſeptem ſororibus præſens locus ex omnium conſenſu inhabitandus, atq; optimis moribus imbuendus traditus extitit. Cùm ſemel in profeſto ſanctæ Veronicæ aliquot Saracenorum triremes, Chriſtianos
D capturæ, littoribus non longè ab hoc monaſterio applicuiſſent, eiuſq; milites per ciuitatis ſuburbia diſcurrentes hunc conuentum, à triginta ſororibus inhabitatum, iterũ, atq; iterum pertranſijſſent, neminem tamen, licèt eius eccleſia hominibus ſcateret, foresque reſeratæ eſſent, capere potuerunt. Quòd ſanè miraculo aſcriptum fuit.

De mona. Concept. B. Mariæ Caſtellonij à Planitie. *Mon. V I I.*

PRÆSENS conuentus Caſtellonij à Planitie, quod Valentini Regni oppidum eſt, erectus, à perdeuoto quodã eiuſdem oppidi Notario publico, ex maxima animi propenſione qua in immaculatam Conceptionẽ virg. Marię ferebatur, ędificatus, atque vtcunque dotatus fuit. Cumq; per aliquot annos epiſcopali curæ ſubiacuiſſet, Ordini noſtro ex apoſtolico Clementis VII. Pont. max. mandato adiudicatus exti-
E tit. Inhabitatur interim à quadraginta ſororibus Conceptioniſtis, quæ Vrbaniſtis monialibus Clariſſis, anno Dñi milleſimo quingenteſimo quadrageſimo ſucceſſerũt.

De monaſterio Conceptionis B. Mariæ Hondæ. *Mon. V I I I.*

OCTAVVM & vltimum locum hac in Prouincia tenet conuentus, Conceptioni glorioſę virginis Marię ſacratus, atq; in oppidi Hondę ſuburbio erectus, qui & antiquitus à religioſiſſimis quibuſdam Franciſcanis ſororibus Tertiarijs iuxta paupertatem conſtructus, inhabitatusq; fuit; & eis vita functis, anno Dominicę incarnationis 1573. in Conceptioniſtarum ſororum ius tranſijt. Inhabitatur interim à triginta pręfatis ſororibus, quę optimè apud omnes audiunt, & aliquot ſacroſanctas reliquias religioſiſſimè in ſacriſtia, ſed abſq; titulis, aſſeruant, atq; cuſtodiunt.

PROVINTIA CATHALONIÆ
HIC REPERE
FVIT IMAGO
VIRGINIS
MARIAE.
SACTA·MARIA·DE·MOTE·SERRATO

PROVINCIA CATHALONIAE.

A CVM Aragoniæ Prouincia latius olim pateret, pluresque amplexatetur nationes, nempe Aragonenſem, Valentinam, atq; Cathalanam, quæ diuerſis vtuntur tum moribus, tum quoque idiomatibus, eaque de cauſa non contemnendæ pluries inter eius alumnos oborirentur difficultates: in eam illius proceres coiuerunt ſententiam, vt videlicet eæ tres Cuſtodię, nempe Aragonica, Valentina, atq; Cathalana, quibus abſoluebatur, in peculiares Prouincias euehetentur. Cùm itaq; generale totius noſtri Ordinis Capitulum Aquilæ, quæ Abrutiorum ciuitas eſt, ſub anno Dominicæ incarnationis 1559. celebraretur, tum à reuerendiſſimo patre fratre Franciſco Zamora in generalem totius B Ordinis Minorum nouiter ibidem electo, tum quoq; à cæteris patribus, vt tandem tot incommodis iretur obuiam, Philippo eius nominis II. Hiſpaniæ Rege, idq; maximè expetente, pręfatę tres Cuſtodiæ ad Prouincię dignitatem aſſumptæ ſunt. Et quæ olim vnica tantùm erat Aragoniæ Prouincia, in tres nempe in Aragonenſem, in Cathalanam (de qua impræſentiarum) atq; in Valentinam diſſecta extitit. Cæterùm hæc Cathaloniæ Prouincia ex 24. fratrum conuentibus, atq; 9. ſanctimonialium monaſterijs conſtans, vniuerſum Cathalonię principatum complectitur, eiusq; finibus omnino clauditur. Cuius maius ſigillum Dominicam Crucem, gentilitijs Regni Aragoniæ inſignijs innixam, atq; titulo inſignitam cum cæteris Dominicæ paſſionis C improperijs, nec non & ſequentes literas: SIGILLVM. PROVINCIÆ. CATHALONIÆ. F. MINORVM. RE. OBSERVANTIÆ. ſphericè imprimit. Quia verò antiquiſſima, celeberrimaq; Dominæ noſtræ Montisſerrati domus ad 21. tãtùm milliare Barcinone diſtat, eiusq; Prouincię terminis circumſcribitur, tum glorioſæ Virginis iconem, tũ quoq; præfatum Monteſerratũ, de more graphicè depictum iſtius Prouincię conuẽtibus præpoſitũ volui. Pertinet hęc ſacra Montisſerrati ædes ad Benedictinos patres, ſed Obſeruantes, ſitaque eſt in æditiſſimi cuiuſdam montis latere, veruntamen amœniſſima, atq; ſpecioſa valle gaudet, condecoraturq;. Frequentatur præterea à plurimis tum Hiſpanis, tum quoq; Gallis, ac D exteris alijs nationibus, idq; ob frequentiſſima miracula, quæ ad deuotiſſimam beatiſſimæ virginis Mariæ imaginem ibidem contingunt. Qua etiam de cauſa capaciſſima eſt, plurimisq; diuerſi generis honeſtatur hoſpitijs, quibus tum nobiles eccleſiaſtici atq; ſęculares, tum quoq; ignobiles, pro cuiusq; conditione, humaniſſimè excipiuntur. A cętero in accliuiori eius montis, cui pręfata ędes adhęret, parte, 12. erecta conſpiciuntur eremitoria, in quibus totidem viri graues, ac ſanctimonia inſignes, perpetuò degunt, pœnitentiamq; agunt: qui & accedentibus ſanctiſſimè conſulunt.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Barcinonis. Conu. I.

E BARCINO, quę & vulgò Barçelona dicitur, vrbs apud Hiſpanos totius tractus Tarraconenſis celeberrima eſt. Ad hanc igitur percelebrem ciuitatem cùm alter ex ſocijs beati patris Bernardini de Senis, vir vtriq; doctiſſimus, religioſiſſimus atq; inſignis Eccleſiaſtes ſe ex Italia, ſub anno Dominicæ incarnationis 1427. contuliſſet, atq; plures ad eius populum conciones de ſacro Euangelio habuiſſet, Barcinonenſis ſenatus eius doctrina, atq; moribus ſummopere oblectatus de vnius ædificatione conuentus, in quem tum ipſe, tum eius ſequaces ſe recipere poſſent, ſerius agere cœpit. Vt igitur primum Alphonſi eius nominis V. Aragoniæ Regis, atq; Barcinonenſium Comitis fauor, beneplacitumque acceſſit, prætatus Barcinonenſis ſenatus hoc monaſterium, ſanctiſſimę Mariæ de Ieſu ſacrum, cuius primum ac fundamentalem lapidẽ pientiſ-

pientiſſimus ipſe Rex poſuit, aliquantulum à communis vrbis vallo extra portam, quæ Angelica nuncupatur, ex publicis facultatibus ædificandum, omnibusq; ſuis numeris abſoluendum, atq; præmemoratis religioſis tradendum curauit. Cuius ſanè conuentus amœnitas, religio, atq; capacitas tantæ ſunt, vt ſe frequentantium animos maximè oblectet, mentemq; in Deum eleuet, atq; ſeptuaginta fratres, ab hoſpitibus, ſat commodè contineat. Eſt præterea hic conuentus celeberrimus ille locus, in quo nunquam ſatis laudanda illa Barcinonenſia ſtatuta ab Obſeruantibus Vltramontanis patribus, capitulariter congregatis, olim edita fuêre. Quorum profectò patrum tanta fuit modeſtia, tantusq; extitit paupertatis zelus, vt, quamuis ex publico Barcinonenſis ſenatus decreto,& liberalitate ad quancumq; liberet rem manus admouere illis liceret, vnica tantùm gladiorum theca ab eorum altero accepta ſit. Nec mirum ſanè quòd tanta extiterit Barcinonenſium ad huiuſmodi patrum liberalitas, cùm ij omnes maxima quadam voluntatis inclinatione in noſtrum Ordinẽ, præcipuè verò in huius Prouinciæ patres, quibus quoties Comitia prouincialia ab ijs celebranda veniunt, (habentur ſiquidem omnia huiuſmodi comitia Barcinonis ob loci opportunitatem,quia ſita eſt in medio totius Principatus)ducentos coronatos aureos ex publico ærario,ac cætera omnia neceſſaria ex priuatis facultatibus liberaliſſimè ſubminiſtrant,propendeant. Diem hoc in loco clauſêre extremum,ſepultiq; ſunt religioſiſſimi,pariterq; doctiſſimi patres,ac in ſacra Theologia Magiſtri,frater Boix, & frater Sicardus: quorum iſte ex Conuentualibus Franciſcanis patribus ad noſtros confugit, ac moriens omnibus ob eximiam doctrinam, atq; ſanctitatem maximum ſui deſiderium reliquit: ille verò, Cartuſianis patribus apud quos communem cum illis normam profeſſus fuerat relictis, Minoritis huius Prouinciæ patribus, quibus & ad vltimũ vſq; vitæ halitũ ſanctiſſimè cõuixit,aſſociari voluit. Quàplurimos alios patres ſcientia,atq; religione inſignes, & hoc in eodem loco tumulatos præcedentibus annectere poſſem, niſi incurrendæ prolixitatis timor me retardaret. Adducam nihilominus in medium de omni virtute optimè meritum fratrem Petrum à Campo laicum profeſſum,& octogenarium,qui quicquid à neceſſarijs occupationibus ſibi reſiduum eſt, id totum in oratione conſumit, quiq; tanto deuotionis exceſſu frequentiſſimè ſuſpenditur, vt ſupra ſe ipſum raptus, & vltra humanum ſenſum aliquid ſentiens, quid circa ſe exterius agatur,neſciat. Sed quia is adhuc in viuis agit, & iuxta Sapientis ſententiam vir poſt mortem laudandus venit, hæc de ipſius virtutibus dicta ſufficiant: præſertim cùm ex his, quæ reſidua ſunt, ea facilè quis coniectare poſſit. Tandem in huius ſacræ, atq; celeberrimæ domus archiuis plurimæ literæ apoſtolicæ, plurimaq; tranſumpta authentica aſſeruantur, attamen ex illis multis tantùm in medium adducam breue quoddam Sixti V. Pont. max. datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 20. Ianuarij anno Domini 1586. Pontificatus verò ſui anno primo, quo exempla Pauli III. & Iulij III. etiam Romanorum Pontificum prędeceſſorum ſuorum ſequutus, authoritate apoſtolica diſtrictius interdicit tam fratribus Capucinis, ne quenquam fratrum de Obſeruantia ad eos quouis habitu,& quacunq; de cauſa tranſeuntem, ſine ſua aut Romani Pontificis pro tempore exiſtentis licentia ſpeciali,per literas apoſtolicas expreſſam & in ſpecie, non autem per clauſulas generales idem importantes,pręſentis prohibitionis mentionem,& derogationem continentes, aut generalis aut prouincialium Miniſtrorum fratrum de Obſeruantia licentia in ſcriptis obtenta, admittere, recipere, & retinere: quàm fratribus de Obſeruantia, ne quiſquam eorum ad Congregationem Capucinorum ſine huiuſmodi licentia ſe transferre præſumat. In ſingulos verò Prælatos Capucinorum, & fratres de Obſeruantia, qui in præmiſſis quoquomodo contrauenerint, excommunicationis ſententiam fert, eoſq; omnibus & quibuſcunq; dignitatibus, adminiſtrationibus & officijs priuat, & ad futura & ad quoſcunq; actus legitimos inhabiles reddit. Et duo alia breuia eiuſdem Pont. ſummi data Romæ, alterum apud S. Marcũ 6. die Aug. anno Dñi 1585. alterum verò apud ſanctũ Petrũ die 8. Martij anni immediatè ſequentis ſed Pontificatus ſui anno primo, quibus prouinciali Cathalonię Prouincię Miniſtro præcipiebat, vtq; tunc exiſtentem Abbatiſſam monaſterij S. Claræ de Petris albis, cuius electio

A electio in Abbatiſſam per prædeceſſorem ſuum Gregorium XIII. Pont.max. ad eius
vitã confirmata fuerat, quacunq; appellatione, recurſu, & reclamatione poſtpoſita,
ab Abbatiſſatus officio realiter amoueret, curaretq;, vt ſtatim per moniales eiuſdem
monaſterij ad nouam alterius Abbatiſſæ electionem, ſeruatis omnino decretis Conci-
lij Tridentini, & ſtatutis regularibus Ordinis Franciſcani, illis præſertim quibus caue-
tur, vt Abbatiſſæ triẽnales omnino ſint, neq; eædem, niſi poſt intermiſſum triennium,
poſſint denuo eligi, procederetur. Et tranſumptum quoddam authenticum aliorum
apoſtolicorum diplomatum ad illuſtriſſimos noſtri Ordinis Protectores ſpectantium,
horum ſub verborum ſerie.

*VNIVERSIS & ſingulis reuerendiſsimis, ac reuerendis in Chriſto patribus, & domi-
nis dominis Dei & apoſtolica Sedis gratia Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, eo-*
B *rumq́, & cuiuslibet ipſorum in ſpiritualibus, & temporalibus Vicarijs ſeu Officialibus generali-
bus, omnibusq́, alijs, & ſingulis, quorum intererit, aut intereſſe poterit quomodolibet in futurũ,
quibuſcunq; nominibus cenſeantur, quacunq; præfulgeant dignitate, Adrianus Fuſconius, eadẽ
gratia Epiſcopus Aquinatenſis, Archiuij Romanæ curiæ Corrector, Iudex, & Executor ad infra-
ſcripta in vim priuilegiorum apoſtolicorum, dudũ eidem Archiuio, & illius correctoribus con-
ceſſorum, ſpecialiter aſſumptus, ſalutem in Domino, & noſtris huiuſmodi, imò verius apoſtolicis
firmiter obedire mandatis: Literas ſanctiſsimi in Chriſto patris, & domini noſtri domini Gre-
gorij diuina prouidentia Papæ XIII. eius vera bulla plumbea, cum cordula fili ſericei rubei, cro-
ceiq; colorum, more Romanæ curiæ impẽdentis, bullatas ſanas ſiquidem & integras, non vitia-
tas, nec in aliqua ſui parte ſuſpectas, ſed omni prorſus vitio, & ſuſpitione carentes, vt in eis pri-
ma facie apparebat, nobis pro parte R. in Chriſto patris domini domini Miniſtri generalis, ac*
C *reuerendorum, & religioſorum virorum omnium, & ſingulorum fratrum totius Ordinis Mino-
rum de Obſeruantia principalium, in ſubinſertis literis apoſtolicis reſpectiuè principaliter no-
minatorum, & comprehenſorum præſentatas, nos cum ea, qua decuit reuerẽtia, recepimus, huiuſ-
modi ſub tenore.* GREGORIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad futurã rei me-
moriam: Prouiſionis noſtræ debet prouenire ſubſidio, vt ius ſuũ cuilibet conſeruetur.
Hinc eſt, quòd nos tenorem quarundam literarum felicis recordationis Iulij II. Papæ
prædeceſſoris repertum, pro eo quod exhibita nobis nuper pro parte dilecti filij Mini-
ſtri generalis Ordinis fratrum Minorũ de Obſeruantia nuncupatorũ petitio continе-
bat, quod tenore præfato ipſe ex certis cauſis ſe aſſerit indigere, de regiſtro ipſius præ-
deceſſoris de verbo ad verbum tranſcribi, & ad ipſius Miniſtri ſupplicationis inſtan-
tiam, præſentibus annotari fecimus, qui talis eſt. *IVLIVS Epiſcopus, ſeruus ſeruorum*
D *Dei ad perpetuam rei memoriam. Dum fructus vberes, quos ſacer Ordo fratrum Ordinis Mino-
rum in agro militantis Eccleſiæ in propagatione Religionis, & fidei orthodoxæ hactenus produ-
xit vtiliter, & producit, ac in futurum producturum fore indubitanter ſperamus, diligenter at-
tendimus, dignum cẽſemus & debitum, nos ad illa noſtros debere dirigere cogitatus, per quæ ea,
quæ pro perſonarum in illo, ſub ſuaui Religionis iugo, Altiſsimo famulantiũ, quiete & tranquil-
litate, ac ad illorũ ſuperiorum exercẽdam iuriſdictionem, à Romanis Pont. conceſſa fore noſcun-
tur, in ſua integritate perſiſtant, & tanto firmius obſeruentur, quanto erunt ſæpius Sedis apoſto-
licæ munimine ſtabilita. Dudum ſiquidem felicis recordationis Gregorius Papa XI. prædeceſſor
noſter dicto Ordini ſuas literas conceſsit, poteſtatem Protectoris eiuſdem Ordinis pro tempore
exiſtentis limitantes, ac aliqua eidem Protectori inhibentes, necnon priuilegia & indulta alia
continentes, quas poſtmodum piæ memoriæ Sixtus Papa IIII. etiam prædeceſſor, & ſecũdum car-*
E *nem auunculus noſter, per ſuas literas cum literarum Gregorij prædeceſſoris huiuſmodi de verbo
ad verbum inſertione approbauit, prout in eiſdem literis, quas præſentibus, de verbo ad verbũ,
inſeri fecimus, plenius continetur. Quare pro parte dilectorum filiorum Reginaldi generalis, &
modernorum Prouincialium omnium Prouinciarum iuxta morem dicti Ordinis, aſſerentium li-
teras prædictas eſſe in vſu, nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt literas Gregorij, & Sixti præ-
deceſſorum huiuſmodi approbare, atq; in præmiſsis opportunè prouidere de benignitate apoſtoli-
ca dignaremur. Nos igitur qui in minoribus conſtituti, Cardinalatus honore fungentes dicti Or-
dinis Protector xxvi. annis & vltrà fuimus, eoſdem fratres, tamquam peculiares filios, in vi-
ſceribus charitatis gerentes, eorum commoda & tranquillitatem ſinceris affectibus exoptamus,
Generalem & Prouinciales prædictos à quibuſuis excõmunicationis, ſuſpenſionis, & inter dicti,*

alyſq; eccleſiaſticis ſentẽtÿs,cenſuris,& pœnis, à iure vel ab homine,quauis occaſione, vel cauſa A
latis,ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt,ad effectum præſentium dumtaxat conſequendũ;
harũ ſerie abſoluentes, & abſolutos fore cenſentes,huiuſmodi ſupplicationibus inclinati,literas
prædictas Gregory & Sixti prædeceſſorum huiuſmodi,quæ in vſu ſunt,vt præfertur, apoſtolica
authoritate tenore præſentium approbamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Non
obſtantibus cõſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis,ac quibuſdam literis in forma breuis,
Cùm noſtræ intentionis incipientibus,& ſub dat. 17. Nouemb. Pontificatus noſtri anno 3. aliàs à
nobis emanatis. Vnà cum ſtatutis,& conſuetudinibus dicti Ordinis, iuramento,confirmatione
apoſtolica,vel quauis firmitate alia roboratis,cæteriſq; contrarys quibuſcunque. Tenor verò di-
ctarum literarum ſequitur,& eſt talis. SIXTVS Epiſcopus ſeruus ſeruorũ Dei ad per-
petuam rei memoriam. Sancta Minorum Religio,quæ agrum militantis Eccleſię ſan-
ctis operibus, & exemplis copioſiſſimè fœcundat, & ſapientiæ ſplendore catholicã il- B
luſtrat Eccleſiam,tantò vberioribus fructibus fertilior eſſe conſpicitur,quantò in ſuo
ſtatu quietior permanet, & conſiſtit, & maior promptiorq; à ſubditis eiuſdẽ Ordinis
fratribus,ſuis Prælatis obedientia exhibetur, nullis extrinſeci impedimẽti perturba-
tionibus agitatur,& moleſtatur,cùm in ea caput vnicũ ſit,& eſſe cenſeatur,à quo om-
nia dictæ Religionis negotia,& cauſę adminiſtrentur,& cui omnes & ſinguli dicti Or-
dinis fratres pareant,& illius ſubiaceant diſciplinę. Dudum ſiquidem felicis recorda-
tionis Gregorius Papa XI. prædeceſſor noſter, cognito quòd nonnulli dicti Ordinis
Protectores,dum maiorem,quam eis ex eiuſdẽ Ordinis Regula conceditur, authori-
tem vendicare, aut vſurpare ſibi ipſos voluerunt, vera ſubditorum prædicti Ordinis,
ad ſuos prælatos obedientia ſubmoueatur: vnde perturbationes,inconuenientia mul-
ta,inutiles fratrum diſcurſus,& grauia ſcãdala fuerunt exorta, in magnam ipſius Or- C
dinis iacturã,præiudicium,& detrimentum,literas ſequentes edidit in hunc tenorem.
GREGORIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Sanctos Chriſti
fideles,ſuper quibus curam ex debito officy ſummi Pontificatus gerere obligamur, per præſidẽtes
ſic eiſdem charitatiuè,ſicq; prouidè, ac iuſtè cupimus gubernari, quòd illi in viam mandatorum
Domini dirigãtur, & hi ex merito præſidialis ſolicitudinis vberius ſuperni remuneratoris præ-
mium nanciſcantur. Sed hoc nimirum in illis deſideramus ardentius, & affectuoſiori ſtudio pro-
curamus,quorum aly à mundanis abſtracti,& grauibus pœnitentys dediti, cæleſtibus inhiant,
& ad id per contemplationis pennas ſuauius,& altius eleuantur vt aquila, & cum Maria parte
optima perfruuntur. Aly verò ſanctam ſolicitudinem Marthæ ſectantes,celebrationi diuinorũ
vacant ſolertius. Aly diſcunt & docent ſcientiam Dei,& aly plebem inſtruunt in eadem. Aly
verò feruentioris operis ardore ſuccenſi, non timentes ſed amantes barbaras nationes ad illarũ D
conuerſionem pergunt intrepidi,vt valeant ad Dominicam areã multos afferre manipulos,& de
talentis eis creditis bonam Domino reddere rationem. Hi profectò ſunt patres Minorũ Ordinis,
in Dei Eccleſia multiplicibus ſplendoribus radiantes. Quorum ſonus prædicationis,& ſanctita-
tis opera,præ cæteris Religionum profeſſoribus vſq; ad extremũ terræ noſcitur exiuiſſe. Hi ſunt,
quos Deus numero multiplicauit,& meritis quibuſq;,& ſicut alys benè merẽtibus in ſtadio mili-
tantis Eccleſiæ æternum brauium,quod certatim apprehendere ſatagunt,elargitur. Et propterea
nos de ipſis dignè curam vigilem gerimus,vt eos nihil in his ſanctis operibus impediat,vel per-
turbet,ſed ipſi opportunæ quietis dulcedine potiantur. Sanè cum in B. Franciſci Regula,cuius ÿdẽ
fratres profeſſores exiſtũt,hæc verba contineantur expreſsè,videlicet: Quòd per obedien-
tiam ad hoc iniungo Miniſtris, vt petant à domino Papa vnũ de ſanctæ Romanæ Ec- E
cleſiæ Cardinalibus,qui ſit Gubernator, Protector,& Corrector iſtius fraternitatis, vt
ſemper ſubditi & ſubiecti pedibus eiuſdẽ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, ſtabiles in fide ca-
tholica, paupertatem,& humilitatẽ, & ſanctũ Euangelium Domini noſtri Ieſu Chri-
ſti,quod firmiter promiſimus, obſeruemus: *Iidem fratres,exiſtentes pro tẽpore,huiuſmodi*
Protectores dictæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales,ſucceſsiuis tẽporibus, petierũt à Sede apoſtolica,
& etiam habuerunt: ſed aliqui eorundem Protectorum,putantes fortè bene & licitè,à certis tẽ-
poribus citra ſuam poteſtatem nimium extendiſſe dicuntur in pluribus, ex quibus in ipſo Ordi-
ne grauia perturbationes & ſcandala ſunt orta: Nos igitur, vt idem Ordo in ſua primæua quie-
te permaneat,de virtute in virtutem eat aſsiduè,quod quibuslibet amotis præpedÿs,eradicatiſq;
ſpinis & tribulis,fructum non ſolum conſuetum, ſed etiam vberiorem afferat ad radicalẽ ſubmo-
tionem,

A *tionem,turbationum,& ſcandalorum huiuſmodi iam exortorum, & ne oriantur in poſterũ pro-
uidere,& eiuſdem Ordinis Protectoribus,qui erũt pro tempore, cùm nullus ſit ad præſens Ordi-
nis prædicti Protector,tranſgreſsionis ſuæ poteſtatis occaſionem tollere, efficaci remedio cupien-
tes,authoritate apoſtolica eiſdem Protectoribus diſtrictius inhibemus,ne præſumant quæcunque
ordinata,ſtatuta,ſiue diſpoſita,ac ordinanda, ſtatuenda,& diſponenda per generalia,& prouin-
cialia,vel cuſtodialia Capitula infringere,reprobare, corrigere, ſuſpendere, aut diſpenſare ſuper
ipſis,ſeu contra ea,vel eorum aliquod quomodolibet immutare,niſi contra præmiſſos articulos,in
prædicta Regula,vt præfertur,poſitos, vel aliquem ipſorum exiſteret manifeſtè: aut quemcunq;
Prælatum,ſeu Officialem dicti Ordinis,ſeu alicuius loci eiuſdem, quocunq, nomine nuncupetur,
ponere,ſeu inſtituere,aut deponere,deſtituere,ſeu priuare: aut à ſuo officio ſuſpendere, ſeu impe-
dire ſuper eius libero exercitio quouiſmodo: Aut aliquem fratrem Ordinis antedicti ad Lecto-*
B *ratum,aut quamcunq; lecturam, ſeu ſtudium,vel gradum promouere, aut promotos ab eis remo-
uere,ſeu etiam reuocare,aut de loco ad locum mittere,vel mutare, ſiue alicui fratrum eorundem
eũdi ad quodcunque monaſterium,vel locum alium,aut domum, vel aliam perſonam licentiã im-
partiri.Et ne inſuper quemuis ſingularem fratrem Ordinis memorati de quocunq; crimine, vel
delicto punire,vel à pœna, ſeu ſentẽtia liberare,aut eam minuere,augere,vel immutare:aut etiã
alicui fratrum locum,cameram,cellam,libros,vel alias res dicti Ordinis concedere,vel eius vſui
deputare:aut quemcunque per Prælatos eiuſdem Ordinis,aut alios deputatos, quomodolibet amo-
uere nec etiam de rebus,aut de correctione fratrum dicti Ordinis in præmiſsis caſibus contẽtis
in prædicta Regula,ſeu eorũ aliquo aliquatenus intromittere ſe quouiſmodo. Ita quod dictus Or-
do,ſeu fratres eiuſdem,in nullo ſubſint futuris Protectoribus, niſi duntaxat in caſu, in quo ipſo-
rum fratrum communitas,vel generale Capitulum (quod abſit) à prædictis articulis, vel eorum*
C *aliquo deuiarent. Alioquin ſi ſecus fecerint, id decernimus irritum & inane. Et nihilo-
minus fratres, qui contra noſtram huiuſmodi inhibitionem quidquam impetrabunt, ſeu poſt
inhibitionem huiuſmodi vtentur etiam per alios impetratis, puniantur illis pœnis, quibus eſ-
ſent pro grauibus culpis ſecundum ſtatuta dicti Ordinis puniendi. Et ſint nihilominus acti-
bus priuati legitimis, & à ſuis (ſi qua habent) ſuſpenſi officijs ipſo facto. Cæterum nos eoſ-
dem futuros Protectores hortamur attentius, quòd per facti efficaciam, ſic nominis ſui offi-
cij procurent effectum, quòd Ordo ipſe per eos non lædatur in aliquo, ſed potius ab aduerſa-
rijs (ſi quando forſitan incumbunt) ſuo opportuno defenſionis clypeo protegatur, & à noxijs
præſeruetur,ſic acturi prouidè,& æquitatis ac modeſtiæ limites ſeruaturi,ut non trahatur ad no-
xam,quod prouiſum extitit ad ſalutem. Sed ex charitatiuis geſtis eorum Ordo præfatus quietem
& conſolationem percipiat,& ipſi Protectores magnum apud Deum præmium ſortiantur. Et ſu-*
D *per contrario,non oporteat dictæ Sedis prouidentiam,aliud remedium adhibere. Nulli ergo om-
nino hominum liceat hanc paginam noſtræ inhibitionis, & cõſtitutionis infringere,vel ei auſu
temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis
Dei,& beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum apud Pontem
Sergiæ Auinionenſis diœceſis ſexto Kal.Iunij pontificatus noſtri anno tertio. NOS autem cùm
in minoribus conſtituti,ipſius Ordinis generalis cura & adminiſtratio incũberet,ſaluberrimum
opportunum & neceſſarium dicti Ordinis eſſe conſpeximus, vt Protectores vltra præfixam ab
eiuſdem Ordinis Regula authorisatem non extenderent,nam experti ſumus & vidimus quanta
pax,quies,vtilitas,quantaq; commoda prædicto Ordini, & fratribus eiuſdem ex firma & incõ-
cuſſa dictarum literarum obſeruantia prouenerint,quæ,& quanta perturbationes,iacturæ,incõ-
moda,damna & grauia ſcãdala in dicto Ordine ſuſcitata ſunt, quotiens dicti Ordinis Protecto-*
E *res ſuæ authoritatis limites excedere attemptantes in particularibus dicti Ordinis, & fratrum
eiuſdem cauſis & negotijs ſe intromittere,& vſurpata ſibi authoritate,ea videre,cognoſcere,iu-
dicare,& diſcernere voluerint,cupiẽtes vt Religio, & Ordo præfatus,quem affectuoſiſsima cha-
ritate complectimur,vtpotè quia in eo à teneris annis enutriti,& doctrina, ac Regularibus di-
ſciplinis, & moribus inſtituti fuimus, ac vti firma fide tenemus,certiſsimisq; in nobis experi-
mentis didiſcimus,ad officia & dignitates,ad quas in minoribus promoti ſumus, & adhuc ſum-
mi Põtificatus apicem meritis & precibus ſeraphici patris, & fundatoris promoti fuimus,quie-
to conſiſtens ſtatu virtutibus,& meritis augeatur:& multiplicetur, vt fidei catholica, & Chri-
ſtiana Reſpublica augmentum,& multiplicatur,ac ſolidum fundamentum, ex eiuſdem Ordinis
fratrum operibus,& exemplis,ſapientiæ ſplendore,etiam fructuoſis ſtudijs, & prædicationibus*

prouenjant, promptiſsimo & liberali animo, vti dignum cenſemus & debitum, ea quæ pro ipſius A
Ordinis quiete, pace, tranquillitate, & proſperitate à Romanis Pontificibus prædeceſſoribus no-
ſtris prouidè ſtatuta, & ordinata ſunt, vt illibata perdurent, noſtræ approbationis munimine ro-
boramus, interpretamur & declaramus, prout ipſius Ordinis tranquillitati, conſpicimus ſalubri-
ter expedire: igitur vt de cætero ipſius Ordinis Profeſſoribus omnis euagandi extra Religionem
occaſio tollatur, & vera ſuis Prælatis obedientia, in qua Religionis verum & ſolidum fundamē-
tum, & robur conſiſtit exhibeatur, præfatiq́; Ordinis, & fratrum eiuſdem negotia & cauſæ, non
alibi, neque per alios quàm in ipſo Ordine & per ipſius Prælatos, tractentur, agitentur, iudicen-
tur, & determinentur, dilecti filij Zanetti de Vtino generalis dicti Ordinis Miniſtri, & to-
tius generalis Capituli in hac parte ſupplicationibus inclinati, inhibitionem, & literas prædi-
ctas prædeceſſoris prædicti apoſtolica authoritate tenore præſentium approbamus, & robur per-
petuæ firmitatis obtinere debere decernimus, & per eas Protectori præfato, qui in tempore erit, B
niſi in illis caſibus & articulis, in Regula dictorum fratrum expreſsis, & præfati prædeceſſoris
literis declaratis, nec in illis, dum non vniuerſi, ſed aliqui ipſius Ordinis profeſſores in quouis
numero à fidei veritate, & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ obedientia deuiarent, vel Regulam prædi-
ctam non ſeruarent, ſed de eorundem deuiantium, & non obſeruantium Regulam correctione,
aut reductione, ac alijs quibuslibet cauſis, & negotijs dicti Ordinis ſe impendat, inhibitum fore
dicta authoritate decernimus & declaramus. Hortamur autem illum, qui officium Protectoris
huiuſmodi, quod impræſentiarum per obitum bonæ memoriæ Beſſarionis Epiſcopi Sabinenſis di-
cti Ordinis olim Protectoris, nuper vita functi, vacat, aſſumi & deputari contigerit, & ipſius
ſucceſſores dicti Ordinis Protectores, ac eis in virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictè præcipiendo
inhibemus, ne extra prætactos articulos, & caſus in Regula prædicta contentos & expreſſos, nec
etiom in illis, cùm non vniuerſus Ordo, ſed aliqua ipſius pars, vel ſpeciales perſonæ errarent, ip- C
ſorum fratrum querelas audire, ſeu de ipſorum cauſis & negotijs contra literas & declaratio-
nes huiuſmodi intromittere ſe quoque modo præſumant, ſed curent, vigilent, & intendant, vti
eſt proprium eorum officium, & prædicti ſancti Franciſci, & apoſtolicæ Sedis intentio extitit,
ipſum Ordinem in quieto, & tranquillo, & pacifico ſtatu conſeruare & augere, ac ab impugnan-
tibus, moleſtantibus, & perturbantibus protegere & defendere, & tueri, ne ſecus agendo, Ordinē
prædictum non ſolum non protegant, conſeruent & exaltent, vt tenentur, ſed in animarum ſua-
rum perniciem, & dicti Ordinis detrimentū, & ſcandalū perturbent, deſtruant, & confundant.
Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ approbationis, conſtitutionis, decreti,
declarationis, exhortationis, & inhibitionis infringere, & ei auſu temerario contraire, Si quis
autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli
Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Dominicæ D
incarnationis milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, quinto Kalen. Februarij, Pon-
tificatus noſtri anno ſecundo. N V L L I ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ
abſolutionis, approbationis, & cōmutationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis
autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pau-
li Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Dominicæ incar-
nationis milleſimo quingenteſimo ſeptimo, Idibus Octobris, Pontificatus noſtri anno quarto.
Cæterùm vt earundem literarum proceſſus ſic inſertus omnimodam rei, aut facti cer-
titudinem faciat, authoritate apoſtolica decernimus, vt illud idem robur, eamq́; vim,
eundem vigorem dictus tenor per omnia habeat, quę haberēt literæ originales ſupra-
ſcriptæ, & eadem prorſus ipſi tenori fides adhibeatur quandocunq; & vbicunq; ſiue
in iudicio, ſiue alibi vbi fuerit exhibitus & oſtenſus, & eidē ſtetur firmiter in omnibus, E
ſicuti eiſdem literis originalibus ſtaretur, ſi forent exhibitæ vel oſtēſæ. Per hoc autem
nullum ius de nouo cuipiam acquiri volumus, ſed antiquum tantūmodo conſeruari.
Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtri decreti & voluntatis infrin
gere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, in-
dignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe no-
uerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Dominicæ incarnationis mil-
leſimo quingēteſimo ſeptuageſimo octauo, quintodecimo Kal. Ianuarij, Pontificatus
noſtri anno ſeptimo. *P O S T quarum quidem literarum apoſtolicarum præſentationem, &*
receptionem, nobis & per nos, vt præmittitur, factas, fuimus pro parte præfatorū reuerendiſsimi
patris

A *patris domini Miniſtri generalis, ac reuerendorum & religioſorum virorum omnium & ſingulorum fratrum totius Ordinis Minorum de Obſeruantia principalium, in prainſertis literis apoſtolicis reſpectiuè principaliter nominatorum, & comprehenſorum debita cum inſtantia requiſiti, quatenus ad executionem, & aſsiſtentiam prainſertarum literarum apoſtolicarum, & contentorum in eiſdem procedere dignaremur iuxta illarum formam & tenorem.*

NOS igitur Adrianus Fuſconius Epiſcopus Aquinenſis Corrector, Iudex, & Executor præfatus attendentes requiſitionem huiuſmodi fore iuſtam & rationi conſonam, volentesq́; literas apoſtolicas reuerenter exequi, vt tenemur, idcirco authoritate apoſtolica, qua fungimur, in hac parte, præfatas literas apoſtolicas, huncq́; noſtrum proceſſum, ac omnia & ſingula in eis contenta, nobis omnibus & ſingulis ſupra nominatis, quibus proceſſus noſter huiuſmodi dirigitur, communiter vel diuiſim intimamus, inſinuamus, & notificamus, ac ad veſtram, & cuiuslibet ve-
B *ſtrum notitiam deducimus, & deduci volumus per præſentes. Vosq́; nihilominus ſupradictos, & veſtrum quemlibet inſolidum tenore præſentium requirimus & monemus primò, ſecundò, & tertiò, & peremptoriè, communiter vel diuiſim, ac vobis, & veſtrum cuilibet inſolidum in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub infraſcriptis ſententiarum pœnis diſtrictè præcipiendo mandamus, quatenus infra ſex dierum ſpatium, poſt præſentationem, ſeu notificationem præſentium, & requiſitionem vobis ſeu alteri veſtrum factas, & poſtquam pro parte eorũdem R.D. Miniſtri generalis, & fratrum prædictorum principaliũ, vigore præſentium ſuper hoc fueritis requiſiti, ſeu veſtrum alter fuerit requiſitus, immediatè ſequentium, quorum ſex dierum duos pro primo, duos pro ſecũdo, & reliquos duos dies vobis vniuerſis, & ſingulis ſupranominatis pro tertio & perẽptorio termino, ac monitione canonica aſsignamus, eiſdem R.D. Miniſtro generali, & religioſis fratribus Ordinis Minorum de Obſeruantia principalibus prænominatis in præmiſsis omnibus*
C *& ſingulis, in prainſertis literis apoſtolicis contentis, efficacis defenſionis præſidio aſsiſtẽtes faciatis, & veſtrum quilibet faciat, authoritate noſtra, imò verius apoſtolica, dictum R.D. generalẽ Miniſtrum, ac omnes & ſingulos fratres principales prænominatos omnibus & ſingulis in præinſertis literis apoſtolicis contentis, in omnibus & per omnia iuxta earũ literarum apoſtolicarũ, ac præſentium formam & tenorem pacificè & quietè vti, frui, potiri, & gaudere, dictasq́; literas apoſtolicas, & in eis contenta huiuſmodi ab omnibus inuiolabiliter perpetuò obſeruari, neq; eoſdem R.D. Miniſtrum, & fratres principales vel eorum procuratorẽ ſeu procuratores, deſuper vllatenus moleſtetis, inquietetis, impediatis, vel perturbetis, nec aliquis veſtrũ moleſtet, inquietet, impediat, vel perturbet: neq; etiam permittatis à quoquã, quauis authoritate, quomodolibet moleſtari, inquietari, impediri, vel conturbari. QVOD ſi fortè præmiſſa omnia, & ſingula prout ad vos, & veſtrũ quẽlibet mandatur, non adimpleueritis, ſeu diſtuleritis cõtumaciter adimplere,*
D *mandatisq́; & monitionibus noſtris huiuſmodi, imò verius apoſtolicis non parueritis, realiter & cum effectu, nos in vos omnes & ſingulos ſupranominatos, qui culpabiles fueritis in præmiſsis, & generaliter in contradictores quoslibet & rebelles, ac impedientes ipſos R.D. Miniſtrum, & fratres principales, vel eorum procuratorem, ſeu procuratores eorũ nomine, aut ipſos impedientibus, dantes auxilium, conſilium, vel fauorem publicè vel occultè, directè vel indirectè, quouis quæſito colore vel ingenio, cuiuſcunq; dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis exiſtant, ex nunc prout ex tunc, & ex tunc prout ex nunc, prædicta ſex dierũ canonica monitione præmiſſa, excommunicationis: in capitula verò, conuentus, & collegia quæcunq; in his forſan delinquẽtia, ſuſpenſionis à diuinis: & in ipſorum delinquentiũ, & rebellium eccleſias, monaſteria, & capellas interdicti eccleſiaſtici ſententia ferimus in his ſcriptis, & etiã promulgamus. Vobis verò reuerendiſsimis & reuerẽdis patribus dominis Patriarchis, Archiepiſcopis & Epiſcopis, poteſtatibus*
E *duntaxat exceptis, quibus ob reuerentiam veſtrarum Patriarchaliũ, Archiepiſcopaliũ, & Epiſcopalium dignitatum deferimus in hac parte: ſi contra præmiſſa vel eorum aliqua feceritis, ſeu fieri mandaueritis, per vos, vel ſubmiſſas perſonas publicè vel occultè quouis quæſito colore, vel ingenio, ex nunc prout ex tunc, & è contra, dicta canonica monitione præmiſſa, ingreſſum eccleſiæ interdicimus, in his ſcriptis. Si verò huiuſmodi interdictum per alios ſex dies, præfatos ſex immediatè ſequentes animo indurato, quod abſit, ſuſtinueritis, vos in eiſdem ſcriptis, ſimili canonica monitione, ſuſpendimus ſententias, per alios ſex dies prædictos duodecim immediatè ſequẽtes, animo (quod abſit) ſuſtinueritis indurato, vos ex nunc prout ex tunc, & è contra dicta canonica monitione præmiſſa excommunicationis ſentẽtia, authoritate apoſtolica tenore præſentium innodamus. Cæterùm cùm ad executionem præmiſſorum vlterius faciendam nequeamus quoad*

præſens perſonaliter intereſſe,pluribus alijs in Romana curia legitimè præpediti negotijs, vniuerſis,& ſingulis dominis Abbatibus,Prioribus,Præpoſitis, Decanis,Archidiaconis,cæteriſq; A
viris eccleſiaſticis,in quibuſcunq; dignitatibus,gradibus vel officijs conſtitutis,notarijſq; & tabellionibus publicis quibuſcunq; per quaſcunq; ciuitates & diœceſes, ac alias vbilibet cōſtitutis, & eorum cuilibet inſolidum ſuper executione dictarum literarum apoſtolicarum, & mādati noſtri huiuſmodi facienda,authoritate apoſtolica ſupranominata,plenariè committimus vices, donec eas ad nos ſpecialiter,& expreſſè duxerimus reuocandas. Quos nos,& eorum quemlibet inſolidum eiſdem authoritate,& tenore præſentium requirimus, & monemus primò, ſecundò, & tertio,& peremptoriè cōiunctim,vel diuiſim,ac eis,& eorum cuilibet in ſolidum in virtute ſanctæ obedientiæ,& ſub excommunicationis pœna,quam in eos,& eorum quemlibet in ſolidū (niſi fecerint,quæ eis in hac parte committimus,& mandamus) ferimus in his ſcriptis, diſtrictè præcipiendo mandantes,quatenus infra ſex dies poſt præſentationem ſeu notificationem præſentiū, B
& requiſitionem eis,& corū cuilibet factas,& poſtquam pro parte dictorū R.D.Miniſtri generalis,& fratrum principalium vigore præſentium,ſuper hoc fuerint requiſiti, ſeu corū alter fuerit requiſitus,immediatè ſequentes,quos dies ipſis,et eorum,cuilibet inſolidū pro omni dilatione, terminoq; peremptorio,ac monitione canonica aſſignamus. Ita tamen quòd in his exequēdis,alter eorum alterū non expectet,nec vnus pro alio,ſeu per alium vel alios quouiſmodo ſe excuſet. Ad vos omnes & ſingulos ſupranominatos, quibus proceſſus noſter huiuſmodi dirigitur, necnon Eccleſiam ipſam,perſonaſq;,& loca alia,de quibus vbi, quando & quoties expediēs fuerit perſonaliter accedat,ſiue accedant,& prædictas literas apoſtolicas,hunc q; noſtrum proceſſum, ac omnia,& ſingula in eis contenta vobis omnibus & ſingulis ſupranominatis,quibus proceſſus noſter huiuſmodi dirigitur, coniunctim vel diuiſim legant, intiment, inſinuent, & fideliter publicare procurent,ac eiſdem R.D.Miniſtro generali, & religioſis fratribus Ordinis Minorum de Obſer- C
uantia principalis poteſtatis,in præmiſſis omnibus, & ſingulis, in præinſertis literis apoſtolicis contentis,efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes faciant,& eorum quilibet faciat, authoritate noſtra,imò verius apoſtolica,dictos R. D. Miniſtrum generalē,ac omnes & ſingulos fratres prænominatos principales omnibus & ſingulis, in præinſertis literis apoſtolicis contētis in omnibus & per omnia,iuxta earundem literarum apoſtolicarum,ac præſentium formam, & tenorem, pacificè & quietè vti,frui,potiri,& gaudere,dictaſq; literas apoſtolicas, & in eis contenta huiuſmodi ab omnibus inuiolabiliter perpetuò obſeruari,neque eoſdem R.D.Miniſtrum generalem,& fratres principales,vel eorum procuratorē,ſeu procuratores deſuper vllatenus moleſtent,inquietēt,impediāt,vel perturbēt,neq; etiam permittant à quoquam,quauis authoritate, quomodolibet moleſtari,inquietari,impediri,vel perturbari,inuocato etiam ad hoc (ſi opus fuerit) auxilio brachij ſæcularis,quemadmodū etiam ex nunc prout ex tunc,& è contra inuocamus & imploramus, D
ET generaliter omnia,& ſingula alia nobis in hac parte commiſſa,plenariè exequantur, iuxta earundem præinſertarum literarum apoſtolicarum,& præſentis noſtri proceſſus vim,formā,continentiam, & tenorem. Ita tamen quòd dicti ſubdelegati noſtri vel quicunq; alius,ſeu alij, nihil in præiudicium dictorum R.D.Miniſtri generalis,& fratrum principalium, vel eorum procuratoris,ſeu procuratorum valeant attentare quomodolibet in præmiſſis,nec in proceſſibus, per nos habitis,aut ſententijs per nos latis abſoluendo,vel ſuſpendendo,aliquid immutare. In cæteris autem, quæ eiſdem R.D.Miniſtro generali & patribus principalibus, vel procuratoribus ſuis, in præmiſſis nocere poſſent,ſeu quomodolibet obeſſe,præfatis ſubdelegatis noſtris,& quibuſuis alijs, poteſtatem omnimodam denegamus. Et ſi contingat nos ſuper præmiſſis in aliquo procedere,de quo nobis poteſtatem omnimodā reſeruamus, non intendimus propterea commiſſionem noſtram huiuſmodi in aliquo reuocare,niſi de reuocatione ipſa ſpecialem & expreſſam fecerimus mentionem. E
Præfatas quoq; literas apoſtolicas hunc q; noſtrum proceſſum,ac omnia & ſingula huiuſmodi negotium tangentia,volumus penes dictos R.D.Miniſtrum generalem, & fratres principales, vel eorum procuratorem ſeu procuratores remanere,& non per vos,aut aliquem veſtrū,ſeu quēcunq; alium ipſis inuitis,ſeu contra eorum voluntatem quomodolibet detineri. Contrarium verò facientes prædictis noſtris ſententijs, prout in his ſcriptis per nos latæ ſunt, dicta monitione præmiſſa, ipſo facto volumus ſubiacere. Mandamus tamen copiam fieri de præmiſſis eam petentibus, & habere debentibus, petentium ſiquidem ſumptibus & expenſis. Abſolutionem verò omnium,& ſingulorum, qui præfatas noſtras ſententias, ſeu earum aliquam incurrerint, ſiue incurrerit quoquomodo, nobis vel ſuperiori noſtro tantummodo reſeruamus.

A *IN quorum omnium & ſingulorum fidem & teſtimonium præmiſſorum præcedentes literas, ſiue hoc præſens publicum proceſſus inſtrumentum, exinde fieri & per Notarium publicum Archiuij Romanæ curiæ ſcriptorem infraſcriptum ſubſcribi, ſigilliq́; dicti Archiuij, quo in talibus vtimur, iuſsimus & fecimus appenſione communiri. Datum & actum Romæ in ædibus noſtræ ſolitæ reſidentiæ, ſub anno à natiuitate Domini milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo nono, Indictione ſeptima, die vero decima menſis Februarij, Pontificatus prælibati ſanctiſsimi in Christo patris & Domini noſtri Domini Gregorij diuina prouidentia Papæ decimi tertij anno ſeptimo, Præſentibus ibidem dominis Ioanne Vignodi, & Antonio Mignon dicti Archiuij ſcriptoribus, teſtibus ad præmiſſa vocatis atq; rogatis.*

Ego Franciſcus Sellier Archiuij Romanæ curiæ ſcriptor, quia pręmiſſis interfui, imò hoc præſens publicum proceſſus inſtrumentum ſubſcripſi, & publicaui rogatus.

B *De conuentu S. Franciſci ibidem.* *Conu. II.*

CVM pauperum Patriarcha Franciſcus incredibili quodam martyrij deſiderio flagrans Marrochium, Miramolino eius Imperatori, atq; Mahumetiſtis populis ſibi ſubiectis Chriſti Euangelium prædicaturus, aſſumptis ſibi in ſocijs fratribus Bernardo & Maſſæo, ſub anno Domini 1214. (ſi humanæ fidei atq; receptiſſimæ traditioni aurem accommodare liceat) petere decreuiſſet, ex quo etiã itinere ſacrum diui Apoſtoli Iacobi corpus in Compoſtella viſitauit, atq; aliquantulum reſpiraturus in hoſpitali diui Nicolai tum mari, tum quoq; Barcinonenſibus mœnibus contiguo, Barcinonis ſubſtitiſſet, Barcinonẽſis ſenatus eius humilitatem, ſanctimoniam atq; paupertatem ſummopere admiratus, huiuſcemodi hoſpitale in monaſterium, quamuis à C paupertate iuxta patris votũ non abhorrens, vt aliquot interim ex eius fratribus apud ſe habere poſſet transferri curauit. Huiuſmodi monaſterij pars, nẽpe eccleſia & clauſtrum, adhuc perſeuerat, & à Barcinonenſibus ipſo die beati patris Franciſci deuotiſſimè viſitatur. Cùm autem poſt elapſos ab huiuſmodi tranſlatione aliquot annos, Minorum Ordo magis magisq; excreſceret, ſereniſſimi Aragoniæ Reges, & Leonora ex eorum ſtirpe prognata atq; Cypri Regina, ac R.P.F. Ioannes profeſſione Minorita & Calaritanorum Archiepiſcopus, nec non & quàmplures Barcinonenſes huiuſcemodi monaſterium ampliandũ, atq; ſumptuoſis ædificijs locupletandum curarunt. Cuius etiã monaſterij eccleſiam beatus Ludouicus Toloſanus Epiſcopus, reuerendiſſimo Bernardo Barcinonenſium itidem Epiſcopo præſente, ad honorem Dei, atq; in eiuſdẽ beatiſſimi patris Franciſci memoriam, ſub anno Dñi 1247. benedixit, conſecrauitq́;.

D Quantæ verò capacitatis ſit præſens monaſteriũ, quod à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes ex Pij V. Pont. max. decreto, ſub anno Dñi 1567. tranſijt, ex duobus Capitulis noſtri Ordinis generalibus in eo celebratis patet. In horum Capitulorũ altero ſub anno Dñi 1312. habito R.P.F. Alexander ab Alexandria Prouinciæ Genuenſis alumnus in generalem Miniſtrum præfectus extitit: in alio verò, quod anno 1356. celebratum fuit, R. P. F. Ioannes de Bucco ad eandem Generalatus dignitatem aſſumptus eſt. Sepulti iacẽt hoc in monaſterio ſereniſſimus Alphonſus III. atq; Aragoniæ Rex, qui omnes virtutes, præcipuè verò caſtitatem, qua etiam de cauſa Caſtus agnominari meruit, nec vxorem duxit, mirificè coluit: quiq́; anno Dñi 1292. ætatis verò ſuę 27. viam vniuerſę carnis ingrediens in Minoritico habitu ſepeliri voluit. Et pientiſſima Aragoniæ atq; vtriuſq; Siciliæ Regina Conſtan- E tia, præfati Regis Alphonſi mater, atq; Manfredi Siciliæ Regis filia, quæ Siciliæ Regnum Aragoniæ Regi, cui nupſit, in dotem contulit. Et nobiliſſima Maria Iacobi II. Aragoniæ Regis vxor, atq; Hieroſolymorum & Cypri Regis filia. Et Sibilia Fortiana vulgaris cuiuſdam hominis filia, ſed ſpecioſiſſima, quam Petrus eius nominis IIII. Aragoniæ Rex connubio ſibi iunxit. De qua Lucius Marinæus Siculus hæc ſcribit. Rex Petrus IIII. iam ſenio confectus amore huius Sibiliæ mulieris viduæ deperditus, mortua Leonora filia Regis Siculorum coniuge, eam vxorẽ duxit. Sepulta tandem iacet in huius monaſterij eccleſia Leonora Cypriorum Regis vxor, & Petri eius nominis III. Aragonum Regis ex filio Petro neptis. Sereniſſimę huius Reginę Leonorę pater, Petrus ſcilicet, Conſtantia eius vxore cariſſima defuncta, Minoriticum habitum induit,

induit, & ante expletum probationis annum, ex apoſtolica ſibi facta authoritate, in A manibus reuerendi patris fratris Bernardi Bruni Prouinciæ Aragoniæ Miniſtri ſolemne votum de religioſo more hoc in eodem monaſterio emiſit. Etiam hoc in conuentu ſepulturā nactus eſt doctiſſimus, ac religioſiſſimus pater frater Carbonellus, à quo præfatus S. Ludouicus Toloſanus Epiſcopus literis, & bonis moribus imbutus exritit. Nec reliquijs caret ſacer hic locus, cùm particula ſanctæ crucis Chriſti, magna parte capitis S. Nicolai Epiſcopi, digito ſancti Ludouici itidem Epiſcopi, & aliorum Sanctorum particulis condecoretur. Commorantur hîc 60. vt plurimùm fratres, quorum 18. ſub doctiſſimis Prælectoribus vel Philoſophiæ, vel ſacræ Theologiæ vacant.

De conuentu S. Franciſci Perpiniani. *Conu. III.*

CATHALONIÆ Principatus, imò & Hiſpaniæ Regnum Pyrenæo monte B & latitudine, & longitudine longè alios montes excellente ad eum locum, vbi Salſulę fons ſcaturit, terminatur, & à Galliæ Regno diſtinguitur: vnde Syluius.

Pyrene celſa nimboſi verticis arce
Diuiſos Celtis latè proſpectat Iberos,
Atque æterna tenet magnis diuortia terris.

In huius verò Pyrenæi montis vertice editiſſimus alius mons, Canus ab albedine appellitatus (altiſſimis ſiquidem niuibus tum in hyeme, tum quoq; in æſtate tegitur) ſurrigit, ex cuius cacumine alij duo montes procedunt: quorum alter ad Veneris tēplum mare pertingit, alter verò multa per oppida ad præfatnm fontem Salſulæ peruenit. Inter horum montium terminos Ruſcilionenſis Comitatus conſiſtit, duo flumina, quæ in Mediterraneum influunt, habens, totidemque opulentiſſimis vrbibus, quæ tamen corruerunt, olim inſignis. Sed inter præſtantiora huius Comitatus oppida Perpinianum præſtantiſſimum eſt, atque inter munitiſſimas Hiſpaniæ arces principem obtinet locum. Prçterea Sigiſmundi Romanorum Imperatoris, atq; Ferdinandi eius nominis primi Aragonum Regis conuētu celebris olim extitit. Cùm enim Petri nauicula, ob obortum ſchiſma, periculoſis conflictaretur fluctibus, atq; ad eos ſedandos ſancta, œcumenicaq; Conſtantienſis Synodus indicta eſſet, is Sigiſmundus, qui huiuſmodi Synodo imperatorio iure, contendentibus interim aliquibus de ſummo Pontificatu, præeſſe debebat, antequam tanro operi ſe accingeret, grauiſſima aliquot negotià, Chriſtianam Rempublicam concernētia, cum prætaro Aragoniæ Rege Ferdinando hoc in oppido Perpiniano, quòd vtriq; commodiſſimum eſſet, collata voluit. Huius igitur oppidi mœnibus præſens conuentus, ſeraphico patri D Frāciſco dicatus, qui à 40. fratribus incolitur, & pro celebrādis noſtri Ordinis generalibus Comitijs, anno Domini 1332. à reuerendiſſimo patre fratre Gerardo Odonis electus fuir, & à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad huius Prouinciæ Obſeruantes, Ferdinando eius nominis V. Hiſpaniæ Rege tranſlatus extitit, cingitur: cuius tanta eſt antiquitas, vt eidem ſeraphico patri coæuus credatur. Idq; ſanè à veritate non abhorret, cùm ex epitaphio ſepulturæ nobilis cuiuſdam Arnaldi Coſtæ inciſo ipſum ante annum Domini 1292. ædificatum fuiſſe conſtet. Præterea tanta eſt huiuſmet conuentus magnitudo, vt tres eccleſias, quarum altera beatiſſimo patri Franciſco, (& hçc maior eſt, diuinoq; perſoluendo officio deſeruit) altera Angelorum Imperatrici, alia verò S. Mariæ de Clauſtro conſecrata exiſtit, habeat. Subiacuit præfatus hic conuentus à ſui erectione ad tempora vſq; Ioannis huius nominis II. Aragonię Regis, qui eius Regni clauum ab anno 1458. vſq; ad annū 1479. tenuit, Aragoniæ E Prouinciæ, & ab ea ad Narbonenſem Cuſtodiam Prouinciæ Prouinciæ deriuauit: ſed poſtmodum ſub Carolo VIII. Gallorum Rege ad pręfatam Aragonię Prouinciam retrogreſſus eſt. Huius autem rei cauſa fuit, quòd præfatus Ioannes Aragoniæ Rex Cathalanis à ſe deficiētibus, atq; Caroli Viennenſium Principis eius filij partes in ſequētibus, bellū illaturus pecunia, quę belli neruus eſt eguerit, atq; 300. aureorū coronatorum millia à Ludouico XI. Francorū Rege mutuatus, ei, donec mutuū perſolueret, Ruſcilionenſem Comitatum, ſimul atq; Perpinianum oppidum oppignorauerit: & poſtmodū Ferdinando V. Hiſpanię Regi à Carolo VIII. pręfati Ludouici filio, atq; eorundem

A eorundem Francorum Rege tum ipſum Perpinianum, tum quoque vniuerſus Ruſci-
lionenſis Comitatus gratis reſtituta ſint. Subacto ſiquidem oppido Perpiniano iam
iſti, iam verò illi Principi, neceſſum erat, (ſi tamen communi paci conſultum cupere-
tur) vt & hic conuentus in eo erectus modò Aragoniæ, modò verò Narbonenſi Cu-
ſtodiæ, ſiue Prouinciæ Prouinciæ ſubeſſet. Cæterùm hoc in conuentu ſepulti iacent
beatus pater Paulus in ſacra Theologia Magiſter, qui, quòd mulierculæ cuidam ab-
ſolutionis beneficiū in ſacramentali confeſſione legitimis de cauſis denegaſſet, à mę-
cho, ſiue eiuſdē mulieris complice cum ipſa ſede, idq; anno Domini 1458. gladio con-
foſſus fuit. Eius corpus, quod & integrum adhuc perſeuerar, honeſto loco reconditur,
& à Perpinianenſibus in maxima veneratione habetur. Et erudititiſſimus pater frater
Franciſcus Ximenius, qui ex Minoritico Ordine ad Elnenſem Epiſcopatum primò, ac
B poſtmodum ad Hieroſolymitanum Patriarchatum aſſumptus extitit: quiq; 13. volu-
mina verā Chriſtianę vitę inſtitutionem concernentia, & libellum de Angelis, atque
alterum itidem libellum de mulieribus mira eruditione, ſed Cathalano ſermone, edi-
dit. Volumus tamen præmonitum pium Lectorem hunc R. patrem fratrem Franci-
ſcum Ximenium alium eſſe ab eo, qui Toletanis in Archiepiſcopum præfectus fuit.

De conuentu S. Franciſci Tarraconis. Conu. IIII.

TVBAL V. Noë ex Iapheto filio nepos, primus omnium Hiſpaniæ Regnū obti-
nuit, multiplicandiſq; ouium gregibus, atq; tum boum, tum quoq; iumētorum
armētis ſedulam nauauit operam. Hinc Tarraco, ideſt paſtorum congregator cogno-
minatus, Tarraconem, quæ clariſſima olim Citerioris Hiſpaniæ vrbs fuit, quęq; prę-
C cipuæ Hiſpaniæ parti nomen dedit, & altero capite Gallias, altero Bæticam Luſita-
niamq; contingēs, qua Meridiem ſpectat Mediterraneo, qua verò Septentrionē Ocea-
no mari latera obijcit, à ſe conditā (quamuis alij eam Scipionū opus eſſe velint) pro-
prio nomine appellatam voluit. Iuxta antiquiſſimæ huius ciuitatis mœnia ædicula,
ſancto Saluatori ſacra, ab antiquo conſtructa cùm eſſet, minareturq; ruinam, eam re-
uerendiſſimus Allegarius Tarraconenſiū Archiepiſcopus R. Vicenſi Epiſcopo, cæte-
roq; eius eccleſiæ Capitulo, ſub anno Domini 1248. liberaliſſimè contulit. Hanc poſt
aliquot annos elapſos, tum præfatus Vicenſis Epiſcopus, tum quoq; reliquum Capi-
tulum Franciſcanis fratribus, ſupra modum iſtis in partibus pullulantibus, amplian-
dam, atq; ad monaſterij dignitatem promouendam non minus liberaliter, quàm piè
tradiderunt. Fratres igitur, vt primùm huiuſmodi ſibi beneficiū collatum extitit, præ-
D fatā domum in monaſterium (de quo impræſentiarum) tum ex publicis, tum quoq;
ex priuatis Tarraconenſium eleemoſynis ſub titulo S. patris Franciſci euehendam cu-
rarunt. Cumq; huiuſcemodi monaſterium ad Conuentuales Franciſcanos patres plu
rimis annis pertinuiſſet, in generali illa reformatione per Hiſpaniā facta, Pio V. ſum-
mo Pontifice, atq; Philippo II. Hiſpaniarum Rege, ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes,
ſub anno Domini 1567. ex apoſtolica authoritate tranſlatum fuit. In quo deniq; 26.
fratres frequentius commorantur, atq; alter ex digitis S. Ludouici Toloſani Epiſcopi,
atq; quoddam os S. Luciæ virginis & mart. diligentius aſſeruantur. Cæterùm Tarra-
conenſium ad ſeraphicum P. Franciſcum, ob innumera miracula, quę Deus opt. max.
eius meritis apud eos operari dignatus eſt, indieſq; operatur, deuotio incredibilis eſt:
E inter quæ, quę ſequuntur, non vltimum locum tenēt: vt enim Dominus oſtenderet ho-
ſpitalitatem, qua piētiſſimus Onufrius Baz huius ciuitatis alumnus Minoritas Obſer.
proſequebatur, gratiſſimā ſibi eſſe, effecit, vt, eo perdicē māducante, & partē illius 4.
inter 2. paropſides collocante, hoc fine, vt illā P. F. Ioanni Falconi Cathaloniæ Cuſto-
di, qui eò acceſſerat cum ſocio, vt ab eo hoſpitio reciperetur, dum cęna parabatur, mi-
niſtraret, apertis catinis integra mirabiliter inueniret: Cumq; is morti appropinquaſ-
ſet Angelus Dñi, famuli illius aſſumpta forma, P. F. Ioānem Riccardum Guardianum
Redēſem, qui poſtea primus huius Prouinciæ Miniſter prouincialis fuit, euocauit, vt
illius obitui intereſſet: idipſum in vltima infirmitate Hieronymi & Ludouici Baz eius
fratrum prę̨ſtitit. Iacobus Vidal huius etiā ciuitatis alumnus, meritis B. P. Frāciſci, cui
addictiſſimus erat, anno Dñi 1581. à riuo inundāte, cui immerſus fuerat, liber euaſit.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Ilerdæ. *Conu. V.* A

ILERDA antiquiſſima citerioris Hiſpaniæ ciuitas in conuentu Tarraconenſi, non procul à Sycori fluuio, inter Cæſarauguſtam & Barcinonem poſita, pari fermè interuallo ab illarum vtraq; diſtat: & pulcherrimis templis, fructifero ſolo, atq; antiquiſſimo literarum gymnaſio inſignis, ciuilibus Romanorum bellis celeberrima eſt. Apud eã ſiquidẽ Iulius Cæſar Pompeij copias, qbus Marcus Varro, Lucius Affranius Marcus Petreius prçerant, fudit, ſuperauitq;. Huius itaq; famoſç vrbis ciues, cùm ſingulari quadã propenſione in Obſeruantes Franciſcanos ferrentur, quoddam monaſterium intra communis ciuitatis mœnia eo in loco, qui (Clot) Cathalana lingua nuncupatur, ex communibus facultatibus, ſub anno Domini 1464. eis ędificandum curarunt. Qui tamen fratres, cùm plurimis agitarentur difficultatibus, ipſum poſt elapſos ab huiuſmodi ædificatione 16. annos, nempe anno Domini 1480 ex ciuium voto deſerentes, ad aliud (de quo im præſentiarum) eorundem ciuium ſumptibus, non longè à mœnibus, ſed amœniſſimo quodam, atq; diuinorum contemplationi accommodatiſſimo in loco, ſub inuocatione S. Marię de Ieſu conſtructum, ſe tranſtulère: inibiq; imprçſentiarum vſq; perſeuerarunt. Inhabitatur plerumq; prçfatum hoc monaſterium à 20. fratribus, & reliquiæ cuiuſdam, cui ſanctum Dubium nomen eſt, cauſa Ilerdenſibus in maxima veneratione eſt. Cùm enim in conuentu S. Franciſci eiuſdem ciuitatis, à Conuentualibus patribus inhabitato, ſacerdos quidam inter celebrandum, poſt factam panis conſecrationem, an ſub illa ſpecie panis vere & realiter ſacroſanctum Chriſti corpus lateret, contineretur q;, dubitaret, huiuſmodi panis ſpecie corrupta carnis pars ſanguine reſperſa ex tempore apparuit. Quamobrem exterritus frater loci Guardianum accerſiri iubet, ſibiq; incredulitatis crimen fatetur, ac ſtatim in tanti piaculi pœnam medius crepuit. Quod vt primùm diffamari cœpit, huiuſmodi reliquia, quę & ſumma cũ veneratione cuſtoditur, S Dubij nomine à ſacrificuli dubitatione appellata euaſit. Fuit etiam Gallus quidam frater illius loci Sacriſta, qui præfatæ reliquiæ partem dentibus abſciſſam in patriam inferre conatus eſt: ſed cùm maximum itineris ſpatium per integram noctem emenſus eſſet, ſummo tandem mane diei ſequentis præ huius monaſterij foribus laſſus omnino inuentus eſt. Quod ille miraculo (vt par erat) tribuens, & abſciſſam partem, vnde eam abſtulerat, reſtituit: & commiſſi criminis veniam humiliter & publicè flexis genibus exorauit. B C

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Dertoſæ. *Conu. VI.* D

IBERVS, à quo famoſus Hiſpaniæ amnis, qui plurimis populis, imò & ipſi Hiſpaniæ nomen aliquando dedit, huiuſcemodi nomine appellatus eſt, patri Tubali (de quo ſuprà) in Hiſpaniæ Regno, anno 49. Nini Aſſiriorum Regis, ſucceſſit: atq; ex altera præfati fluminis Iberi parte Occidentem verſus Iberiam nobiliſſimam aliquando vrbem, cuius ruinæ adhuc viſuntur, & Dertoſam tenue olim oppidum in opulentam ſatis ciuitatem vino, oleo, ſalinis, piſculentiſſimis ſtagnis, atq; denique omnibus bonis abundantem euexère, condidit. Ad mille paſſus à præfata ciuitate Dertoſa cùm honeſtiſſimus vir, atq; Dertoſanæ matricis eccleſiæ Archidiaconus Guilielmus à ſancto Miniato ædiculam, Apoſtolo Barnabæ ſacram, ſub anno à partu Virgineo 1346. ædificandam curaſſet, pijſſimus pariterq; doctiſſimus Petrus à Garreto I. V. Doctore, ad quem præfata ædicula parochiali iure attinebat, eam religioſis patribus Matthęo Camos, atq; Raymundo Manreſa profeſſione Franciſcanis in conuentum euehendam ex reuerendiſſimi Othonis Dertoſanorum Epiſcopi, atq; religioſiſſimi Eduardi Monticatini Dertoſanæ eccleſię canonici, quorum eæ partes erant, facultate tradidit. Quod vt primùm Dertoſani ciues reſciuerunt, præfatis patribus Matthęo, atq; Raymundo omnem operam, omnemq; fauorem piè polliciti ſunt. Oppitulantibus itaq; ſibi ſereniſſimis Regibus Aragoniæ Alphonſo V. & Maria eius coniuge, & Dertoſenſibus ex communi ęrario liberaliſſimè eleemoſynas ſubminiſtrãtibus, præfati patres monaſterium ædificare ibi cœperunt & breui, intra gyrum tamẽ & terminos paupertatis, quam ipſi ſummo amplectebantur affectu, omnibus nume- E

ris ab-

A ris abſolutum fuit, & à temporibus R.P.F. Franciſci Angelorum totius noſtri Ordinis generalis Miniſtri Recollectioni huius Prouinciæ, tunc temporis Cuſtodiæ, deſeruiuit, & inter monaſteria Recollecta antiquiſſimæ Prouinciæ Aragoniæ (quæ tamen citra aliarum iniuriam dicta velim) primatum tenuit, in quo religioſiſſimi ac ſui ſtatus zelantiſſimi patres, qui magnum veræ ſanctitatis ſpecimen præbuêre, morati, & ex hac luce feliciter migrantes ſepulturam nacti ſunt; quare eius parietes quandam redolent ſanctitatem, ita vt omnes huc aggredientes quodam ſtatim deuotionis ſpiritu feriantur. Commorantur vt in plurimum in eo 23. religioſiſſimi patres ac fratres, quos Dertoſani ſummo amore proſequuntur, eiſque oſtiatim mendicantibus liberaliſſimè omnia neceſſaria ſubminiſtrant, & huiuſmodi deficientibus eleemoſynis, ex communi ærario eis ingenti charitate prouidetur, & patrem concionatorem, quem ex B præfato conuentu, deuotionis ergò, ſemper ſibi aſſumunt lubenter ac deuotè audiunt.

De conuentu S. Franciſci Gerundæ. *Conu. VII.*

GERVNDÆ quæ ciuitatis dignitate decoratur, & à Gerione Chryſauri Hiſpaniæ Regis filio conſtructa fuit, hoc monaſterium ſeraphico patri Franciſco ſacrum, quod à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad huius Prouinciæ Obſeruantes ex apoſtolica Pij V. Pont. max. auctoritate, Philippo eius nominis II. Hiſpaniæ Rege, ſub anno Dominicæ incarnationis 1567. deriuauit, & à 30. fratribus impræſentiarum inhabitatur, ſeraphico patre Franciſco adhuc in viuis agente, erectum extitit. Cuius eccleſia ampliſſima eſt, atq; ex polito, quadratoq; lapide conſtructa pulcherrimis ſacellis exornatur. Inter præfata verò ſacella id, quod vndecim milli- C bus virginum ſacratur, principem obtinet locum. Idq; ſanè optimo iure, cùm ſequentibus reliquijs, quarum maior pars ad eaſdem virgines ſpectat, nempe capite S. Valerij, parte cranij S. Roberti Ducis, duabus coſtis atq; duobus itidē oſſibus S. Srudei Regis, oſſe S. Benedicti præsbyteri, brachio S. Corari, atq; oſſibus SS. Theodoſij, Iuliani, Adriani, Hieronymi Epiſcopi, Dioſcori Lectoris, Demetrij & ſociorum, Ludouiciq; Francorum Regis, inſuper capite atq; tribus oſſibus S. Margaretę Hiſpanię Reginæ, capite S. Odibiliæ nobiliſſimæ virginis cuiuſdam Principis cariſſimæ filiæ, capite crure atque brachio ſanctæ Fidei, capite S. Florentinæ, capite S. Clementiæ, capite S. Benedictæ, capite S. Engradis, capite atq; octo dentibus S. Reginæ, capite & oſſe S. Chriſtinæ, capite S. Fidelitatis, capite S. Coradæ, capite S. Concordiæ, D capite, brachio, crure atq; quodam oſſe S. Petronillæ, capite S. Victoriæ, crure S. Albinæ, crure & brachio S. Conſtantinæ, crure S. Sapientiæ, atq; crure S. Olibiæ elegantiſſimè exornetur. In præmemoratæ verò eccleſiæ ſacrario ſacroſanctæ aliquot alię reliquię SS. Bartholomęi & Iacobi Apoſtolorum, Stephani pothomartyris, Dionyſij Epiſcopi & martyris, Thomę Cantuarienſis Epiſcopi & martyris, Sebaſtiani martyris, Chriſtophori martyris, Pauli martyris, Felicis Gerundenſis atq; Benedicti, inſuper & ſanctarum Catharinę virginis & martyris, atq; Elenę, nec non & pars pallij glorioſiſſimę Virginis, atq; aliquantulum ſanguinis ex latere ſeraphici patris Franciſci vulnere quamdiligentiſſimè aſſeruantur. Ex hac Gerundenſi ciuitate originem duxit dilectiſſimus ſocius quondā meus, atq; pro Vltramontana familia Secretarius, patet, inquam, ac frater Michaël Tauerner, vir vtiq; religioſiſſimus, Euangelicę pau- E pertatis zelantiſſimus, & qui maximo ſtudio publicam Religionis rem curabat: cuius tum animi, tum corporis dotibus allectus, illico vt ad totius Ordinis noſtri generalem Miniſteriatū aſſumptus fui, ex hac Prouincia, vbi Commiſſarij prouincialis munere fungebatur, illum ad me accerſiui, in ſodalem delegi, & vſq; ad illius obitum retinui: cuius fidem & vtilem operam in rebus maximis & grauiſſimis expertus fui. Mortem obijt is tantus vir Pariſijs 3. Generalâtus mei anno, & in Auemariano conuentu ſepultus eſt, cuius ex obitu doloris plurimū hauſi, illum namq; ex animo diligebā.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Balagarij. *Conu. VIII.*

NON procul à Balagario Citerioris Hiſpaniæ vrbe, atq; ad Sicoris fluuij marginem hoc monaſterium, ſanctiſſimæ Mariæ de Ieſu ſacrum, & à 15. fratribus plerumq;

rumq; inhabitatum erectum eſt. Cuius tamen certa ætas ignoratur, Balagarianis nihilominus in confeſſo eſt ipſum antiquiſſimum eſſe, atq; vetuſtioribus (Franciſcanis tamen) Cathaloniæ conuentibus coæuum. Eius authorem ſiquis à me quęſierit, nullum alium ei à Balagariano ſenatu tradere potero. Nam tanta eſt ipſi de hoc loco cura, tantaq; ſolicitudo, vt facilè nos in huiuſmodi ſententiam traxerit. Cæterùm ab hoc monaſterio, quod præfatis Balagarianis commendatiſſimum eſt, deuotiſſima quadam Crucifixi imagine, quæ in Clariſſarum, reuerendiſſimo Vrgellenſi Epiſcopo ſubditarum, eccleſia erecta conſpicitur, quæq; innumeris coruſcat miraculis, ob quæ à quàmplurimis deuotè viſitatur, ciuitas Balagarium ſupra modum exornatur. A

De conuentu S. Franciſci Caſtilionis Empuriarum. *Conu. IX.*

INTER florentiſſimas citerioris Hiſpaniæ vrbes, quæ olim deletæ fuerunt, non infimum locum tenuit Empuriarum ciuitas à Phocenſibus Græcis condita, & à qua Emporitana Prouincia Gerundenſis diœceſis nomen hæreditauit: vrbs quidem olim nobiliſſima, & marmoreis ædificijs celeberrima, nunc verò ruinis ſubiecta, atq; omnino collapſa. Ex huius ciuitatis ruinis oppidum Caſtilion ædificatum fuit: & ex politis, quadratiſq; eiuſdem lapidibus intra præfati Caſtilionis oppidi mœnia prægrandis quædam, pulcherrimaq; eccleſia, extra eadem verò mœnia Minoriticus hic conuentus, ſeraphico patri Franciſco ſacratus, conſtructi fuêre. Cuius quidem conuentus antiquitas ex publico quodam inſtrumento inter eius fratres, & nobiliſſimum Pontium Vguetum Empuriarum Comitem, anno reſtitutæ ſalutis 1276. acto, quodammodo patet. A cætero præfatus hic conuentus, qui ex publicis oppidanorum facultatibus extructus creditur, elegantiſſimiſq; hortis gaudet, quiq; à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad eiuſdem Ordinis Obſeruantes, Ferdinando eius nominis V. atq; Eliſabetha eius vxore Hiſpaniç Regibus, ex apoſtolica authoritate denolutus eſt, quòd inſalubri, præſertim æſtiuo tempore, ob adiacentes paludes infeſtetur aura, à 12. tantùm fratribus Deo opt. max famulantibus incolitur, inhabitaturq;. B C

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Figueriarum. *Conu. X.*

PRAESENS conuentus, ſanctiſſimæ virgini Mariæ de Ieſu dicatus, & à 17. fratribus vt plurimùm incultus centum tantummodò paſſibus à Figuerijs (vulgò Figueres) Gerundenſis diœceſis oppido diſtat, & communibus Figuerienſium ſumptibus conſtructus fertur. Idq; ſanè eorum in fratres beneuolentia, animiq; propenſio, inſuper & liberalitas facilè indicant. Deſeruiuit præterea præfatus hic conuentus à prima ſui erectione in hodiernum vſq; diem fratribus huius Prouinciæ Recollectis: mirumq; in modum præſepe, atq; ſepulchro Dñicis, anaglyptico opere de more fabrefactis, ſummoq; labore, ac ſummis deniq; expēſis ex Neapoli eò trāſuectis exornatur. D

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Redis. *Conu. XI.*

EIVS oppidi, quod Latinè Redis, Hiſpanicè verò Reus appellatur, attinetq; ad Tarraconenſem diœceſim, habitatores, vt præſentem conuentum, ſanctiſſimæ Marię de Ieſu ſacrum, ad centum paſſus vel circiter à præfati oppidi vallo, ſub anno Dominicę incarnationis 1488. Frãciſcanis Obſeruantibus, quorũ fama iſtis in partibus celeberrima erat, erigerent, vel extranei tantillũ adiumenti admittere noluerunt: ſed quicquid ad huiuſmodi opus perficiendum neceſſum fuit, id ex publicis eorum facultatibus collatum voluêre. Vnde & præfatus hic conuentus, omnibus ſuis numeris abſolutus, atq; ab 18. fratribus frequentius inhabitatus, huic Prouinciæ acceſſit. E

De conuentu S. Mariæ de Remedijs Inſulæ. *Conu. XII.*

QVOD, vigentibus, ac mirum in modũ ingraueſcentibus inter Galliæ, atq; Hiſpaniæ Reges bellis, præſens conuentus, ſanctiſſimæ Mariæ de Remedijs ſacratus, atq; mille paſſibus ab oppido Inſula, totidemque à Franciæ finibus diſtans, ſecundò à Gallis ſuperioribus annis exuſtus, atq; ſimul cum omnibus adſe pertinentibus documentis expilatus fuerit, eius antiquitas, atq; prima erectio omnino ignoratur.

A tur. Atqui ſecunda in propatulo eſt, cùm liberaliſſimis potentiſſimi Hiſpaniæ Regis Philippi huius nominis II. ſumptibus acciderit. Quę ſanè ſecunda erectio tantò prima præſtantior eſt, quantò & conuentus ipſe, & 15. fratres eius habitatores, hac patria ab hæreticis ſummè diuexata, maioribus obijciuntur diſcriminibus. Id autem non abſq; maximo fructu euenit: cùm frequentiſſimis præfatorum fratrum concionibus & fideles in officio contineantur, & impudentiſſima hæreticorum, qui à conuitijs, dicterijs, atq; maledictis in pientiſſimos catholicos nunquam ceſſant, ora obturentur.

De conuentu S. Bartholomæi Pulchripodij. *Conu.* XIII.

ILLVSTRATVRVS nobiliſſimus Raymundus à Cardona Neapolitanus Prorex, atq; ſtrenuus militiæ Dux Pulchrumpodium, Vicenſis diœceſis oppidum, cuius Heros (hunc Baronem vulgò nuncupant) erat, ædiculam, Apoſtolo Bartholomęo B centum paſſibus à prefato oppido erectam, in Minoriticum monaſterium euehendã, atque antiquam capellaniam ibidem conſtitutam ad parochialem eccleſiam transferendam, ex apoſtolica Iulij II. Pont. max. authoritate ſibi, anno reſtitutę ſalutis 1507. facta curauit. Cumq; eius miniſtri, fratribus interim acquieſcentes, ipſum conuentum anguſtiorem, pauperioremq; ædificaſſent, vt primùm præfatus heros reſciuit, non ſecus ac ſi ſibi maxima iniuria eo in negotio facta eſſet, oeſtro percitus eũ demolitum, atq; alium multò auguſtiorem, multoq; elegantiorem eodem in loco conſtructum voluit. Præterea, vt eius exanime corpus ibidem tumularetur, alabaſtrinum maximæ æſtimationis ſepulcrum, Neapolis per Ioannem Nolam ſtatuarium extrà omnem ingenij aleam abſolutiſſimum, atq; Phidię, vel Praxiteli facilè comparãdum, C fabrefieri, ac non abſq; maximis impenſis ad hunc vſq; locum tranſuehi, ibidemq; elegantiſſimè collocari fecit. Adiacent præfato ſepulcro plurima maximi valoris anaglypha, pluraq; militaria ſigna: vel ab inimicis relata, vel tanti herois honores & munia glorioſè in bellis functa repreſentantia. Extat & aliud pulcherrimum mauſoleum in huiuſmet conuentus eccleſia polito ex marmore fabrefactum, quo plures ex fundatoris proſapia reconditi ſunt. Extat & etiam nobiliſſima Confraternitas in honorem S. Bartholomæi Apoſtoli, ſub anno Domini 1515. ex apoſtolica Leonis X. ſummi Pontificis authoritate erecta: cuius confratres idoneum huius monaſterij ſacerdotem, dummodò patris Guardiani conſenſus accedat, in Confeſſarium ſemel ſingulis annis in Quadrageſima, atq; iterum in mortis articulo eligere poſſunt, vt à quouis exceſſu, licèt enormi & grauiſſimo, apoſtolicæq; Sedi reſeruato abſoluantur. Ab alijs D verò caſibus non reſeruatis, toties quoties opus fuerit, per huiuſmodi Confeſſarium abſolutionem recipere queunt. Poteſt præterea huiuſmodi Confeſſarius quæcunque vota, vltramarino, Compoſtellano, viſitandorum Apoſtolorum Petri & Pauli liminum, caſtitatis atq; religionis demptis, in alia pia opera commutare. Cæterum hoc monaſterium, quod 18. fratres frequentius incolunt, altari quodam (vt vocant) priuilegiato ex apoſtolica Gregorij XIII. Pont. max. authoritate gaudet, in quo per Miſſæ ſacrificium fidelium defunctorum animæ ex Purgatorij pœnis liberantur: quod priuilegiũ obtinuit à pręfato Pont. max. anno Dñi 1575. inclytus ac piẽtiſſimus Antonius de Cardona Dux Somę, prætacti fundatoris nepos, atque in Dominio legitimus ſucceſſor; qui fratres ingenti animi affectu, ac omni beneficiorum genere proſequitur.

E *De conuentu S. Mariæ de Ieſu Ceruariæ.* *Conu.* XIIII.

CVM ſereniſſimus Aragoniæ Rex, atque Barcinonenſium Comes Iacobus I. qui ob res magnificè, ac magna cum æquitate geſtas (Baleares namq; inſulas acquiſiuit, & florentiſſimum Valentię Regnum expugnauit,) Fortunatus, Sanctuſq; agnominatus eſt, primitiuos noſtræ Religionis patres ſingulari quodam amore proſequeretur, fundum eis cum omnibus iuribus, prouentibusq; ad ſe pertinentibus, ad ſuperędificandum ibi conuentum prope Ceruariam Vicenſis diœceſis oppidum, ſub anno à Chriſto Saluatore nato 1245. liberaliſſimè contulit. Cùmq; huiuſmodi regiæ liberalitati oppidanorum fauor acceſſiſſet, præſens conuentus, S. Marię de Ieſu ſacer, intra breuiſſimi tẽporis ſpatiũ nobis prodijt. Veruntamen Ioanne II. Aragonũ Rege,

ac Ferdinandi V. Hiſpaniæ Regis patre Cathalanis, anno Domini 1460. bellum, quod per continuos decem annos durauit, inferente, huiuſmodi conuentus ſolo æquatus extitit. Re verò ad pacem deducta, atq; bello abſoluto commiſit præfatus Ioannes Rex tum ſereniſſimę eius coniugi Ioannę, tum quoq; illuſtriſſimo Regni Aragoniæ Cancellario ac S.R.E. Cardinali à Cardona, vt alium conuentum, infra præfati Ceruariæ oppidi mœnia, in alterius deſtructi locum, ædificandum curarent. Quod & illi non minus liberaliter, quàm religioſè exequuti ſunt. Ceſſit tamen is conuentus in Conuentualium Franciſcanorum patrum ius, atq; ad annum vſq; Domini 1567. quo ad eiuſdem Ordinis Obſeruantes ex Pij V. Pont. max. decreto tranſlatus fuit, penes eos manſit. Interim religioſiſſimus pater frater Bartholomæus à Perpiniano Regularis Obſeruātiæ alumnus, atq; diſertiſſimus Eccleſiaſtes deſtructum huiuſcemodi monaſterium, ſub anno Domini 1516. ex communibus, ac peculiaribus ſumptibus pientiſſimorum huius oppidi incolarum, atq; etiā quorundam nobilium heroum, in ſuis ditionibus circa præfatum oppidum commorantium, præſertim illorum, qui ex inclyta Marleſiorum familia originem ducunt, eleemoſynis liberaliter collatis reſarciendum, reparandum, atq; Obſeruantibus huius Prouinciæ patribus adindicandum curauerat. Cùm igitur iſtius habitatio multò commodior alterius incolatu eſſet, eo derelicto hunc patres retinendū cēſuêre. Cōmorantur hoc in loco 12. fratres. A B

De conuentu S. Mariæ de Angelis Horta. Conu. XV.

TEMPLARIIS ſub Clemente V. Pont. max. omnino deletis, Horta Dertoſanę diœceſis oppidum, ad eos olim attinens, ad ſacram diui Ioannis Militiam (hanc Melitenſem ab inſula Melita paſſim appellant) tranſlatum extitit: & antiquior ædicula in memoriā ſanctiſſimæ Mariæ de Angelis, ad mille paſſus ab huiuſmodi oppido in accliuiore cuiuſdā montis parte, à præfatis Templarijs conſtructa, in ſæcularium quorundam ſacerdotum, ac poſtmodum in huius Prouinciæ patrum, quibus & oppidani elegās ſatis monaſterium ex publicis facultatibus ædificarūt, ius ceſſit. Cumq; huiuſcemodi ædicula atq; monaſterium à patribus Recollectis, quibus ad tempus paruerant, quibuſdam de cauſis derelicta fuiſſent, Caroli V. Germanorum Imperatoris atq; Hiſpaniæ Regis interuentu, idq; Hortanis maximè inſtantibus, ab ijſdem reaſſumpta fuêre. Huius ſacræ domus, quam 12. Recollecti fratres incolunt, ac fideliſſimè Deo optimo maximo diu, noctuq; famulantur, quādoque accola fuit eximię ſanctitatis vir beatus pater Saluator Alphonſus profeſſione laicus, qui in oppido ſanctę Columbæ Farneſianæ Principatus Cathaloniæ ex humilibus, & pauperibus parentibus originem trahens, cùm pubertatis annos trā ſegiſſet, mūdi contemptis illecebris, ſeraphicam noſtram religionem aggreſſus eſt, in eaq; tantùm in omni virtutū genere profecit, vt omnes in ſui admirationem adduxerit: nam ieiunijs, cilicio, flagellis vigilijs, orationibus corpus ſuum affligebat, illudq; laſſum non niſi ſuper tabulas ſternebat nudas, nudiſq; pedibus ſemper incedebat, opera etiam miſericordiæ erga ſuos confratres ardentiſſimo charitatis officio ſemper exercebat. Vir magnę puritatis, ac admirandę ſimplicitatis toto vitę ſuæ decurſu extitit: vnde omnipotens ille Dominus, qui humilia reſpicit, & alta à longè cognoſcit illum, in vita & poſt obitum mortē quàmplurimis miraculis clarum efficere voluit, quorum aliquot in medium proferre minimè pigebit: Anno itaq; à Virgineo partu 1559. erumpente per vniuerſam Hiſpaniam ex hoc paruo monaſterio fama eius ſanctitatis, quam Deus multis miraculis teſtificatam eſſe volebat, quàmplurimi ad ipſum, vt ab infirmitatibus ſuis ſanarentur, cùm conuenirent, parentes cuiuſdam puellæ Beatricis nomine, quę ex viſceribus maternis monſtruoſitatem contraxerat, (incedens enim caput ſuum cum omnium admiratione & compaſſione verſus dorſum ſuum flectebatur) precantes, vt eam à monſtruoſitate huiuſmodi liberaret, inter eos acceſsêre, quod & obtinuerunt: nā tāti viri meritis puella à deformitate pfata libera mirabiliter euaſit: Etiā cuidā filio Alphonſi à Mena Bętici muto, & ſurdo à natiuitate & loquela, & auditus reſtituta fuêre. Iacobus Pallares huius ſancti interceſſione amiſſum viſum recuperauit: Et 4. vel 5. homines à paralyſi liberati extiterunt. Multa alia miracula Deus opt. max. meri- C D E

tis

A tis huius ſui fideliſſimi ſerui patrare dignatus eſt, quæ breuitatis gratia omittuntur. Cùm autem anno à Virgineo partu milleſimo quingẽteſimo ſexageſimo quinto cum quodam patre Prouinciæ Sardiniæ Commiſſario, in illam inſulam (popularem Cathaloniæ, vbi maximi ab omnibus fiebat, vitaturus auram) transfretaſſet, ibidemq; conuentum Calaritanum inhabitationem nactus diem feliciter clauſit extremum.

De conuentu S. Thomæ Apoſtoli Vici. *Conu. XVI.*

HIC conuentus S. Thomæ Apoſtolo ſacer, atq; ſeſquimiliario à Vico Citerioris Hiſpaniæ ciuitate diſtans, ad Regulares S. Auguſtini canonicos quondam pertinuit, ac poſtmodum ſub Præpoſituræ titulo ſæcularibus ſacerdotibus creditus extitit. Veruntamen, reuerendiſſimo Iacobo Caſſadorio ex præfata Vicenſi ciuitate oriũdo ad Barcinonenſem Epiſcoparum aſſumpto, ad huius Prouinciæ patres tranſijt. Cùm
B enim Vicenſes ob ſoli aſperitarem craſſa quadam, atque ſylueſtri ignorantia laborarent, pientiſſimus is Præſul compatriotis maximè conſulturus Pio V. ſummo Pontifici ſupplicauit, vt, præfata Præpoſitura omnino ſuppreſſa, S. Thomæ eccleſia ſimul cũ adiacentibus ædificijs in collegium eueheretur, Frãciſcanorumq; curæ committeretur. Quo deniq; ſummo Pontifice pro ſua in noſtri Ordinis religioſos animi propenſione, atq; in tantum Antiſtitem beneuolentia, anno Domini 1563. Pontificatus verò ſui anno primo annuente, annuoſq; redditus Vicenſi hoſpitali pro huiuſmodi fratrum ſubuentione applicante, & præfata S. Thomæ eccleſia (de qua impræſentiarum) in pulcherrimi monaſterij formam prius redacta, cęteris huius Prouincię locis ſub reuerendo patre fratre Ioanne Riccardo primo eiuſdem Prouincię Miniſtro acceſſit: &
C in ea tum Philoſophiæ, tum quoq; ſacræ Theologiæ ſtudium erectum extitit. Quia verò pręfatus redditus, Vicenſi xenodochio in huius loci ſubuentionem ex apoſtolica authoritate relicti, Franciſcanę paupertati aduerſari quodammodo videbãtur, pater huius Prouinciæ Miniſter, cæteriq; patres, vt interim omnem à ſe ſcrupulum longè propellerent, cuicunq; iuri, ſiue actioni, ſi quam forte ad huiuſmodi redditus haberent, per publicum inſtrumentũ renunciarunt. A cætero pręfatus hic conuentus à 24. fratribus, quorum maior pars Philoſophicis literis ſub vnico Prælectore, ſeu Theologicis ſub duobus incumbit, commode ſatis, ſatiſq; inhabitatur, incoliturq;.

De conuentu S. Franciſci Villæfrancæ Pœnetentium. *Conu. XVII.*

VT primùm Pœni ſiue Carthaginẽſes Hiſpania potiti ſunt, ad effodiendum tum
D aurum tum quoq; argẽtum ex mineralibus in Pyrençorum montium viſceribus abundè latentibus, ſe totos contulerunt. Ex qua deniq; effoſſione, fauente interim ſummopere loci fertilitate, celebris vrbs Carthagine vocabulo inſignita ad eorundem Pyrençorum montium radices in lucem prodijt. Sed Gneo Scipione ſtrenuo Romanorum Duce in vindictam, ob Saguntum captam, atq; Romanorum ſanguinem à Pęnis effuſum, inhiãte huiuſmodi famoſa ciuitas à Romanis deleta, ſoloq; æquata extitit, atq; eius incolæ per Prouinciam Pœnetẽtium nomine appellatam diſperſi ſunt. Nihilominus tamen quatenus tantæ cladis aliqua remaneret memoria, præfatus Romanorum Dux Gneus Scipio publico edicto cauit, vt quicunq; oppidum à ſe ibidẽ ex ruinis conſtruendum inhabitare vellent, ij omnes à ſolitis exactionibus immunes eſſent. Hincq; Villæfrancæ nomen huiuſmodi oppido, adiecto tamen Pœnetentium
E cognomine obuenit: E regione itaq; præfati huius oppidi Villæfrancæ Barcinonenſis diœceſis præſens monaſterium, ſeraphico patri Franciſco ſacratum, liberaliſſimis cuiuſdam Archiepiſcopi (niſi nos vulgaris traditio fallat) ſumptibus erectum, atque poſtmodum à Villæfrancenſibus quibuſdã nobilibus, quorum gentilitia inſignia, atq; militares honores ex eccleſiæ parietibus ad eorum ſepulcra pendẽt, ſupra modum auctum, ampliatumq; fuit. Cuius ætas (vt aliquot epiraphia ſepulcris inciſa nos docẽt) ante annum Dñicę incarnationis milleſimum ducenteſimum nonageſimum nonum computanda venit. Cæterum præfatum hoc monaſterium ad Conuentuales Franciſcanos patres olim ſpectauit, & ab eis, ex Pij V. Pont. max. decreto, anno Dñi 1567. ad huius Prouinciæ Obſeruantes, à quorum 12. impræſentiarum habitarut, defluxit.

Huius oppidi accolæ, ob admiranda beneficia à Deo opt. max. meritis beatiſſimi patris Franciſci indies illis collata, quæ vitandæ prolixitatis ergò omitto, ſingulari quadā in ipſum ſeraphicum patrē pietate, ac in filios Frāciſcanos deuotione feruntur. A

De conuentu S. Franciſci Montisalbi. *Conu. XVIII.*

PERTINVIT & hic conuentus, ſeraphico patri Franciſco ſacratus, nec procul à mœnibus Montisalbi Tarraconenſis diœceſis oppidi ex publicis oppidanorum facultatibus ab antiquo erectus, quemadmodum & proximè præcedens, ad Conuentuales Franciſcanos patres: & eodem tempore, imò & ex eadem apoſtolica Pij V. Pont. max. auctoritate, ex qua & ille ad huius Prouincię Obſeruantes ab eis deuolutus eſt. Cuius ſanè ętas (prout ex quodam ſereniſſimi Martini huius oppidi Montiſalbi Ducis, atq; Petri eius nominis III. Aragonum Regis filij priuilegio ſatis conſtat) ante annum Dominicæ incarnationis 1287. ſumpſit exordium. Huius conuentus accolis, qui duodecimum numerum non excedunt, benè eſt omnino, eo quòd oppidani ſeraphicum patrem Franciſcum in peculiarem patronum, atq; aduocatum colant. B

De conuentu S. Franciſci Villæfrancæ Confluentis. *Conu. XIX.*

INTRA eos montes, quibus Ruſcilionenſis Comitatus (de quo ſuprà) omnino clauditur, atq; ad Pyrenæorum montium radices, amœna quadam ac fertili in valle Villafranca Confluentis Elnenſis Epiſcopatus oppidum elegantiſſimè ſurrigit. Cuius tanta eſt munitio, cùm ad ipſum niſi per montium anguſta penetrari minimè poſſit, vt inſuperabilis & expugnabilis omnino ſit. Non longè ergo ab huius oppidi porta hoc monaſterium, ſeraphico patri Franciſco dicatum, tum ex publicis, tum ex priuatis pientiſſimorum nobilium oppidanorum facultatibus tanta magnificentia, tantaq; liberalitate, ſub anno reſtitutæ ſalutis 1280. conſtructum extitit, vt tum ſingularem prędictorum oppidanorum erga ſeraphicā Religionem noſtram beneuolentiam, tum quoq; antiquas eorundem oppidanorum diuitias, atque nobilitatem facilè indicet. His accedunt quàmplurima gentilitia inſignia ex eius eccleſiæ parietibus pendentia, atq; ad omnes ferè nobiles Ruſcilionenſis Comitatus proſapias attinētia: ita vt meritò hic locus commune nobilium Ruſcilionēſium cœmeterium dici poſſit. Deriuauit tandem hic conuentus, ſicut & duo proximè præcedentes, idq; Pij V. Pont. max iuſſu, à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad huius Prouinciæ Obſeruantes: & ab eorū quindecim impræſentiarum, & vt plurimùm inhabitatur, incoliturq;. C

De conuentu S. Franciſci Bergæ. *Conu. XX.* D

PER varios caſus, perq; plurima diſcrimina rerum præſens conuentus, ſeraphico patri Franciſco ſacratus, ac Bergæ, quod Vrgellenſis diœceſis oppidum eſt, ex publicis oppidanorum facultatibus ab antiquo erectus, ad Obſeruantes huius Prouinciæ patres peruenit. Nam vt primùm ædificatus, ac Conuentualibus Franciſcanis patribus creditus extitit, ab ijs poſtmodum (neſcio quibus de cauſis) derelictus fuit. Atq; interuentu ſereniſſimi Alphonſi eius nominis III. Aragoniæ Regis, ſub anno Dominicę incarnationis 1330. ab ijſdem reaſſumptus, tandem anno Domini 1567. in Obſeruantum poteſtatē venit: à quibus, niſi Pij V. Pont. max. auctoritas obſtitiſſet, derelictus quoq; ob eius incommoditatem, fuiſſet. Inhabitatur interim à 15. fratribus. E

De conuentu S. Michaelis Scornalbou. *Conu. XXI.*

VT primùm Chriſti fideles Hiſpani pulſis, debellatiſq; Saracenis Tarracone, adiacentiq; patria potiti ſunt, munitionem in latere Tarraconenſis campi, qua illi tamquam ſpecula vtebantur, e rectam de Chriſtiano more expiandam, atq; in monaſterij formam ſub Archangeli Michaëlis inuocatione redactam, canonicis diui patris Auguſtini Regularibus tradendam curarunt. Cumque poſt plurimos annos elapſos illuſtriſſimus Gaſpar Ceruantes ſanctæ Romanæ eccleſię Cardinalis, ac Tarraconenſium Archiepiſcopus eius redditus ſeminario à ſe Tarraconis erecto ex apoſtolica auctoritate applicuiſſet, vt huiuſmodi monaſterium à præfatis canonicis Regu-

A laribus derelictum cæteris huius Prouinciæ conuentibus anneċteretur, pro viribus egit: ſed fruſtra, patribus, quòd eis potius incommodo, quàm vſui eſſet, contradicentibus. Recollectis verò huius Prouinciæ fratribus excreſcentibus, ſuaq; loca multiplicare cupientibus, immediatus præfati reuerendiſſimi Cardinalis ſucceſſor, reuerẽdiſſimus ſcilicet ac pientiſſimus Antonius Auguſtinus Tarraconenſium Archiepiſcopus, cuius eruditio, ſanctimonia, diuini cultus, atq; honoris zelus vix vnquã exprimi poterunt, præfatũ S. Michaëlis monaſterium, antequam tanta ſeſe ei oblata occaſio è manibus laberetur, illis, ſub anno Domini 1580. in poſterum inhabitandum contulit, tradiditq;. Ab eo itaque temporis impræſentiarum vſq; eorum 12. hic locus deſeruit.

De conuentu S. Sebaſtiani Bisbalis. *Conu. XXII.*

B EANDEM prorſus occaſionem, quam & reuerẽdiſſimus Antonius Auguſtinus, (de quo ſuprà) nactus reuerendiſſimus quoq; Benedictus Tocco Gerundenſium Epiſcopus antiquum eremitorium, diuo Sebaſtiano ſacrum, atq; longiuſculus à Bisbale Gerundenſis diœceſis oppido diſtans, in monaſterij formã tum ex priuatis, tum quoq; ex publicis Bisbalenſium facultatibus, ſub anno reſtitutæ ſalutis 1580. transferendum, atq; præfatis fratribus Recollectis, omnibus ſuis numeris abſolutum, tradẽdum curauit. Inhabitatur itaq; præfatum hoc monaſteriũ à 12. fratribus Recollectis.

De conuentu S. Annæ Alcouerij. *Conu. XXIII.*

CVM ſingularis reuerendiſſimi Antonij Auguſtini Tarraconenſium Archiepiſcopi erga Recollectos huius Prouinciæ patres beneuolentia Alcoueriẽſibus in C propatulo eſſet, ijq; rem illi gratiſſimam facere cuperent, antiquum eremitorium, aliquantulum à communi eorum oppido Alcouerio diuæ Annæ erectum, communibus ſumptibus, ex facta ſibi à reuerendiſſimo eodẽ Archiepiſcopo facultate, in iuſtum conuentũ, ſub anno Dominicæ natiuitatis milleſimo quingenteſimo octuageſimo ſecundo euexẽre, ac 12. ex pręfatis Recollectis fratribus in poſterum incolendum tradidẽre.

De conuentu S. Ioannis Riudonis. *Conu. XXIIII.*

FACILE oſtenſuri Riudonẽſes, quòd non minori voluntatis inclinatione in ſuũ Antiſtitem, præfatum ſcilicet Antonium Auguſtinum Tarraconenſium Archiepiſcopum, quàm Alcouerienſes, propenderent, hunc conuentum vtriq; Ioanni Euangeliſtæ ſcilicet atq; Baptiſtę, non longè à Riudone Tarraconenſis diœceſis oppido, ex D publicis facultatibus, ſub eodem anno Domini 1582. erectum, atque decem Recollectis huius Prouinciæ fratribus in perpetuam habitationem traditum piè voluẽre.

De monaſterio B. Virginis de Petralbis. *Mon. I.*

SINGVLARE aliquod obſequium Deo optimo maximo præſtitura ſereniſſima pariterq; pientiſſima Eliſendis Monticatina, vltima Iacobi eius nominis II. Aragonum Regis atque Barcinonenſium Comitis vxor, emptum à vulgari quodam viro, cui Petralbes cognomen erat, & à quo hoc monaſterium vulgò cognominatum euaſit, fundum ad ampliſſimi, elegantiſſimiq; monaſterij dignitatem, ſub anno à partu Virgineo milleſimo trigenteſimo vigeſimo ſexto, atque glorioſiſſimæ, ſemperq; virginis Dei genitricis Mariæ tutela promouit: ipſumq; plurimis redditibus locuple- E tatum à 60. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis, atq; à 12. ſacerdotibus, quorum ſex ſęculares futuri eſſent, reliqui verò ſex ex Franciſcanis aſſumendi venirent, inhabitatum voluit. Præfatum verò hoc monaſterium, quod & religioſiſſimas 14. ſorores ex Barcinonenſi ſanctæ Claræ conuentu allatas primas ſui fundatrices agnoſcit, quodq; mille quingentis paſſibus à Barcinone celeberrima, ac ditiſſima ciuitate diſtat, Franciſcanorum patrum Conuentualium curæ, à ſui erectione ad annum vſque Dominicæ incarnationis 1496. ſubiacuit: ſed R. P. F. Franciſco Ximenio Toletanorum Archiepiſcopo, atque S. R. E. Cardinale, generale omnium Ordinum per Hiſpanias Reformatore, idq; catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando eius nominis V. & Eliſaberha eius vxore maximè poſtulantibus, à Sede apoſtolica inſtituto reformatum, ac ſoli-

citudini & curæ Obſeruantum huius Prouinciæ patrum, adductis ex Bætica religio- A ſiſſimis aliquot ſororibus, creditum extitit. Claruit præterea hoc monaſterium & ſororum ſanctitate, & maxima nobilitate: cùm à plurimis nobiliſſimis, omniq; religione præditis virginibus ex regia Aragonum ſtirpe, atq; ex clarioribus totius Cathaloniæ proſapijs propagatis & inhabitatum, & rectum extiterit. Ipſum etiam, vt primùm matrimonialibus vinculis per ſereniſſimi Iacobi Regis mortem ſoluta fuit, pientiſſima Eliſendis Monticatina eius (vt meminimus) fundatrix, plurimis honeſtiſſimis virginibus, atq; matronis aſſociata, in perpetuã habitationẽ atq; ſepulturã elegit. In huius deniq; monaſterij clauſtro ſepulta iacet religioſiſſima ſoror Delphina, quæ, per legitimi viri mortem Christo Dño ſub Clariſſarum habitu deſponſata, tantopere in omni virtutum genere profecit, vt miracula tum in vita, tum quoq; in morte edere meruerit: Nobiliſſimam ſiquidem ſororem Tiraſiam à Cardona loci Abbatiſſam, ex venę cuiuſdã ocularis fractione animã iam agentem, huiuſmodi vena conſolidata, extemporaneæ ſanitati ſuis precibus reſtituit: Cumq; quodam die nobilem B quandam ſororem adoleſcentulam, Angelam Cornetam nomine, omni virtutum gloria florentem, in extremis conſtitutam conſpiceret, Altiſſimum, vt illam, tamquam conuentui vtilem, ad priſtinam ſanitatem reſtituere dignaretur, & eius loco ſe è medio tolleret, obnixè precata eſt. Cuius poſtulata Deus benigne concedens & illam, tranſlata hebdomada, perfectæ ſaluti reſtituit, & ſe ad cæleſtia Regna vocauit, cuius corpus, quadriennio elapſo, illæſum incorruptum, & fragrantiã redolẽs inuentũ eſt.

De monaſterio S. Mariæ in Hieruſalem Barcinonis. *Conu. II.*

VT primùm honeſtiſſima fœmina Raphaëla Pageſa, ex Sarria Barcinonenſis C diœceſis oppido oriunda, Hieroſolymitana ex peregrinatione rediens ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli limina Romæ viſitauit, à ſummo Pontifice tunc ſedente, quatenus ſibi ſororũ monaſterium Barcinonis erigere, atq; illis in poſterum ſub tertio ſeraphici patris Franciſci Ordine conuiuere liceret, ſupplex petijt. Voti itaq; compos effecta Piſas, religioſiſſimam quãdam matronam nomine Antoninam inuiſura, atq; ſecum de aliquibus huiuſmodi negotium concernentibus actura, ſe contulit. Cuius deniq; colloquijs maximè oblectata ei, vt relicto filio Barcinonẽ ſibi congredi vellet, ſuaſit. Vt igitur primùm poſt plurima per ęquora emenſa milliaria, ſuperataq; diſcrimina, eò applicuerunt, monaſterium à Dominicanis ſororibus in Barcinonenſibus ſuburbijs olim inhabitatum, atq; ab iſtis derelictum, inhoneſtis, prophaniſq; vſibus mancipatum, à tanta iniuria vindicandum cenſuêre. Quamobrem expoſitis ge- D nerali Barcinonenſium Epiſcopi Vicario apoſtolicis literis, (de quibus ſuprà) humiliter ei ſupplicârunt, vt huiuſmodi locum ab infamia liberare, ſibiq; tradere vellet. Quo deniq; annuẽte, præfatæ Raphaëla atq; Antonina domũ ſibi collatã in monaſterij formam ex diuerſis fidelium eleemoſynis redigentes, eam cum honeſtiſſimis quibuſdam alijs fœminis, induto prius Tertiariarum ſororum Franciſcanarum habitu, ingreſſę ſunt: inibiq; ad vltimum vſq; vitæ terminum ſanctiſſimè perſeuerarunt. Pręfuit autem, quandiu comes ſibi vita fuit, huiuſcemodi monaſterio ſoror Raphaëla: cui poſtmodum vita functæ ſucceſſit ſoror Antonina, de qua ſuprà. Cùm hæc perfectiorem vitam inhiaret, religioſiſſimas quatuor Clariſſas ſorores, quæ ſe, cæteraſq; in regulari diſciplina, Clariſſiſq; moribus felicius inſtruerent, fauentibus interim ſibi catholicis Hiſpanię Regibus Ferdinãdo huius nominis V. atq; Eliſabetha eius vxore E ex Valentino ſanctæ Trinitatis monaſterio, ſub anno Dominicæ incarnationis 1499. adduci curauit. Quibus deniq; pro voto appulſis, tum ipſa, tum quoq; aliæ ſorores ſibi commiſſæ, relicto antiquiori habitu, in ſecundam beatæ virginis Claræ Regulam de religioſo more verba fecerunt. Quia verò præfata fundatrix ſoror Raphaëla ſingulari quadã deuotione in ſancta illa Hieroſolymitana loca ferebatur, hoc monaſterium à ſe erectum, atq; à 70 ſororibus impræſentiarum inhabitatum nomine S. Marię in Hieruſalem appellatum voluit. Ex hoc religioſiſſimo monaſterio prodiêre illæ 12. moniales perfectiſſimæ, quæ monaſteriũ Calaritanũ (de quo in Sardiniæ Prouincia) & illæ 5. quę Ilerdenſe (de quo inferius) erexerunt, boniſq; moribus feliciter inſtruxerũt.

De mona-

A *De monaſterio S. Claræ Gerundæ.* *Mon. III.*

PROPRIÆ erga Clariſſas pietati ſatisfacturus humaniſſimus Princeps Ioãnes Iacobi II. Aragonum Regis filius, hoc eis monaſterium, ſub beatæ virginis Claræ titulo, atque ſub anno Dominicæ incarnationis 1319. non longè à Gerunda Citerioris Hiſpaniæ ciuitate erigẽdum, atq; honeſtiſſimas ſex ſorores, quæ monaſticos ritus, regularesq; cęremonias cęteras docerẽt, ex Caſtilionenſi monaſterio, idq; ex facta ſibi à Ioanne XXII. Pont. max. facultate, ad ipſum transferendas curauit. Cumq; huius monaſterij ſorores à primo ſui ingreſſu ad annum vſq; Domini 1488. Conuẽtualibus Franciſcanis patribus paruiſſent, per id tempus reformatæ, atq; Obſeruantibus huius Prouinciæ patribus ſubiectæ, adeò opera religioſiſſimæ ſororis Catharinæ Ardieræ, B & aliarum ſex ſanctimonialium (ex monaſterio S. Claræ Gandiæ erecto ad reformationem huius cęnobij allatarum) mores, atq; vitã ad frugem correxêre, vt, omnibus redditibus longè eliminatis, pauperem Chriſtum, ſub paupere Clariſſarum de prima Regula habitu, pro viribus imitari ſtuduerint, nihilq; magis ab Euãgelica paupertate affectare videãtur. Sunt nihilominus quadraginta numero; quibus tamen Deus optimus maximus omnium bonorum largitor de neceſſarijs opportunè prouidet: & in ſacrario vnum os ſancti Sebaſtiani martyris, & alterum S. Apolloniæ aſſeruant.

De monaſterio S. Claræ Perpiniani. *Mon. IIII.*

CVM Gallorum Rex Franciſcus primus, Ruſcilionis & Cæritaniæ Comitatum ſuo Regno adiecturus, Pyrenęis montibus ſuperatis Perpinianum munitiſſimum C oppidum obſidione cinxiſſet, atque Clariſſarum monaſterium, in Dominicæ paſſionis memoriam aliquantulum à mœnibus extructum, ad terram deijciẽdum curaſſet: quotquot erant eius ſorores ciuitatis interiora petẽtes in honeſtiſſimi cuiuſdam ciuis domum ſe receperunt, inibiq; per ſeptem continuos annos religioſiſſimè, atq; maxima cum laude commoratæ ſunt. Quibus denique Carolus V. Germanorum Imperator atque Hiſpaniarum Rex, ex ſingulari quadam in Deum pietate, atque ex incredibili in eas animi propenſione maximè compatiens, præſens monaſterium, beatæ virgini Claræ ſacrum, intra eiuſdem ciuitatis ambitum illis à fundamentis ad apicem vſque ædificari fecit. Annuos interim redditus, quòd huiuſmodi moniales ſub prima B. virginis Claræ Regula militarent, nihilq; magis ab ipſis execrarentur, nullos penitus præfato huic monaſterio à ſe condito reliquit. A cætero huius loci incolæ tricenarium attingũt numerum, & ex eleemoſynis liberaliter ſibi oblatis, atq; ex alijs D propria arte, proprioq; labore partis victitantes ſanctæ Polibiæ, ex vndecim millibus virginum vnius, caput quamdiligentiſſimè, atque maxima cum deuotione cuſtodiunt.

De monaſterio S. Claræ Caſtilionis. *Mon. V.*

RECEPTVRA generoſa nobiliſq; fœmina Dulcia Pauo vidua ex viri morte relicta in cœlis non manufactam, nec lateritiam aliquando ruituram domum, ſed perpetuò manentem, atq; omnino incorruptibilem, aliam, lateritiam tamen, corruptibilem, atq; ad tempus duraturam, cẽtum paſſibus à Caſtilione Empuriarum Citerioris Hiſpaniæ oppido, in B. virginis Claræ memoriã ex domeſticis facultatibus, ſub anno Domini 1267. ædificari, atque Clariſſis ſororibus ſub prima eiuſdem virginis E Clarę Regula degentibus tradi curauit. Cæterùm primæ huius loci, qui amęniſſimus, ſimulatque religioſiſſimus eſt, quiq; à vigintiquinque ſororibus inhabitatur, fundatrices ex Barcinonenſi tunc S. Claræ, nunc verò S. Benedicti monaſterio allatæ fuerunt. Victitant quoq; huius ſacræ ædis ſorores, ſicut & proximè præcedentis alumnæ, ex fidelium eleemoſynis, atq; ex manuali labore; vnde & cum Apoſtolo Paulo dicere poſſunt: *Quæ mihi opus erant, miniſtrauerunt manus iſtæ:* Deo tamen fideliſſimè inſeruiũt.

De monaſterio S. Claræ Tarraconis. *Mon. VI.*

PROVT cunctis Tarraconenſibus in confeſſo eſt, hoc monaſteriũ, B. virgini Claræ è Tarraconenſium mœnium veſtigio erectum, ante aliquot annorum centurias

rias

rias ſumpſit initium, atque ex publicis pijſſimorum ciuium facultatibus pro maiori A
parte conſtructũ extitit. De certo verò erectionis ipſius tempore, vel deperditis, vel
præ vetuſtate corroſis eius monumentis, nihil penitus certi habere potuimus. Subia-
cuit nihilominus à ſui erectione ad annum vſq; Dominicæ incarnationis milleſimum
quingenteſimũ ſexageſimũ ſeptimũ Conuentualibus Franciſcanis Prouinciæ Arago-
niæ patribus, ſed ijs ad regularem Obſeruantiam ex Pij V. Pontificis maximi decre-
to, præfato anno Dominicæ natiuitatis milleſimo quingẽteſimo ſexageſimo ſeptimo
trãſeuntibus, tranſiuit quoq; & ipſum in Obſeruantum Cathaloniæ Prouinciæ fratrũ
curã ac ſolicitudinem: inſuper & à 7. monialibus ex proximè præcedenti Caſtilionẽſi
conuentu allatis religioſis ritibus, regulariq; Obſeruantiæ conformibus informatum
fuit. Earum deniq; ſororum opera factum eſt, vt 30. moniales huius loci accolæ cùm
præfatos apud Tarraconenſes, tũ quoq; apud quoſuis in gyro fideles optimè audiãt. B

De monaſterio S. Claræ Dertoſæ. *Mon. VII.*

IDEM prorſus nobis de præſenti monaſterio Dertoſæ, ſub beatæ virginis Claræ tu-
tela erecto, quod & de proximè præcedenti dicendum venit: quòd videlicet ex pu-
blicis Dertoſenſium facultatibus ante plurimos annos conſtructum credatur: quodq;
Conuentualium Franciſcanorum patrum curæ à prima ſui conſtruſtione ad annum
vſque Dominicę incatnationis 1567 ſubiacuerit, & ab eo temporis impræſentiarum
vſque, Pij V. Pont. max. iuſſu, reuerẽdi patris huius Prouincię Miniſtri dictis audierit:
quodq; tandem à 30. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis, eiſq; religioſiſſimis, ſimulatq; in-
genuis inhabiterur. Cæterũ cùm perdeuotus Ioannes Amella Dertoſanus ciuis, eiuſq;
coniunx in dies ſuos abſq; liberis proceſſiſſent, Deiq; Eccleſiam communium bonorũ C
hæredem relinquere ſtatuiſſent, ipſa hoc monaſterium ingreſſa communem cum cę-
teris monialibus vitam, communemq; Religionem profeſſa eſt: ipſe verò conſtructa
non longè à præfato hoc monaſterio humili ædicula, ibidem ſub Tertiariorũ Fran-
ciſcanorum habitu ſorotibus vſque ad vltimum vitę halitum fideliſſimè, & honeſtiſ-
ſimè inſeruiuit: vnde & maxima laus tum vtrique, tum quoque cæteris monialibus
acceſſit, & huic conuentui aliqua hæreditas, & ſi tenuis, obuenit. Cùm autem
huius monaſterij moniales ingenti paupertate laborarent R. Martinus à Corduba,
& Mendoza Epiſcopus Dertoſenſis, virtute cuiuſdam breuis Pij V. Pontif. max ad in-
ſtantiam Regis catholici Philippi II. anno ſui Pontificatus iij. expediti, omnia bona
mobilia & immobilia, fructus, redditus, & prouentus, aliaq; iura, & emolumenta, quæ
à patribus Conuentualibus Franciſcanis monaſterij ſancti Franciſci eiuſdem ciuita- D
tis, quòd à patribus eiuſdem Inſtituti Obſeruãtibus anno Domini 1570. deſertum, ab
eo temporis à patribus Dominicanis incolitur, poſſidebantur, eis perpetuò cum one-
ribus applicauit & appropriauit: Et Sixtus V. Pontif. max. edito quodam diplomate
viij. Kal. Nouembris Pontificatus ſui anno 2. eis conceſſit, vt quatuor Miſſas, vel vnũ
Anniuerſariũ ſolemne qualibet hebdomada, & duo Anniuerſaria annuatim in earum
eccleſia celebrari facientes, omnibus oneribus, ad quæ ratione præfatorum bonorum
tenebantur, ſatisfaciant, & ſatisfeciſſe cenſeantur Reuerendiſſimus etiam Ioannes Iſ-
quierdo Dertoſenſium Epiſcopus virtute aliarum literarum apoſtolicarum Grego-
rij XIII. Pont. max. ſub datum iij. Kal. Ianuarij, Pontificatus ſui anno primo expedi-
tarum, dimidiam partem omnium & quarumcunq; eleemoſynarum & largitionum E
in pane, frumento, farina, vino, edulijs & alijs ad victum & veſtitum pertinentibus, &
alijs quocunque nomine nuncupatis, quocunq; tempore & modo, per quoſcunq; di-
ſtribui ſolitarum (dummodo non in certas perſonas, nec ad certos pios alios, quàm vi-
ctus & alimenta pauperum diſtribuerentur) Chriſti pauperibus tam in ciuitate Der-
toſenſi, quàm multis alijs in locis eiuſdem diœceſis exiſtentiũ, & tam eccleſijs, & mo-
naſterijs, quàm hoſpitalibus, collegijs, confraternitatibus, & alijs locis pijs, etiam à pri-
uatis hominibus tam eccleſiaſticis, quàm laicis erogari ſolitarum, & de cętero erogã-
darum perpetuò applicauit & appropiauit; quam applicationem & approbationem
prçfatus Sixtus V. Pont. max. quodam apoſtolico diplomate, dato die 27. Septembris,
anno Dominicę natiuitatis 1586. ſed Pont. ſui anno 2. confirmauit: quapropter im-

prçſentia-

A præſentiarum triginta Clariſſæ ſorores Vrbaniſtę, hæq; religioſiſſimæ, ſimulatque ingenuæ commodiſſimè aluntur. In earum archiuis præfata duo diplomata Sixti V. Pontificis maximi, & inſtrumenta applicationum authentica aſſeruantur; & in ſacrario caput ſanctæ Liſanæ ex vndecim millibus virginum vnius, & brachium ſanctæ Agnetis virginis & mart. magna obſeruantia & reuerentia fideliſſimè cuſtodiuntur.

De monaſterio S. Franciſci Ilerdæ. Mon. VIII.

HOC monaſterium, ſeraphico patri Franciſco ſacrum, atque ducentis paſſibus à nobili ciuitate Ilerda conſtructum, antiquiſſimum eſt, cùm ſub anno Dominicæ incarnationis 1226. Franciſcana adhuc Religione in cunabulis agente, ex priuatis pijſſimi cuiuſdam Raymundi Baria Ilerdenſis ciuis facultatibus tum initium, tum
B quoq; finem ſumpſerit. Veruntamen Conuentualibus Franciſcanis patribus ad annũ vſq; Dominicæ incarnationis milleſimum quingenteſimum ſexageſimum ſeptimum paruit, obediuitq;. Sed illis ad Franciſcanam regularem Obſeruantiã ex Pij V. Pont. max. decreto per id tempus tranſeuntibus, cæteris huius Prouinciæ locis agglomeratum extitit. Cùm autem ab Obſeruantibus Minoritis, poſt elapſum annum, derelictum eſſet, ne habitatore ſic deſtitutum ad terram aliquando veniret, prophaniſq; vſibus pateret, pijſſimus Ilerdenſis ſenatus ipſum ex proprijs prouentibus reficiendum, reſtaurandum, atque in multò meliorem formam redigendum, inſuper & Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis tradendum curauit. Contigit autem id anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſexto, quo ex religioſo Petralbenſi conuentu (de quo ſuprà) zelantiſſimæ ſex ſorores, & ex deuoto monaſterio Hieroſoly-
C mitano Barcinonis erecto (de quo etiam ſuprà) 5. aliæ ſorores, quæ ipſum in poſterum incolerent, confluenteſq; iuuenculas optimis moribus, atque religioſis ritibus informarẽt, allatę ſunt. Nec facilè erit recenſere qua pompa, quouè iubilo præfatæ ſorores ab vtroq; Ilerdenſi ſenatu, eccleſiaſtico ſcilicet atq; laico exceptæ, & hunc in locum, quem & impræſentiarum 25. Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ incolunt, introductæ ſint.

De monaſterio S. Eliſabethæ Barcinonis. Mon. IX.

CVM honeſtiſſima fœmina Ioanna Forneſia ex Herbeca Tarraconenſis diœceſis oppido cùm viro, tum quoque liberis orbata eſſet, feliciuſq; Deo optimo maximo famulari cuperet, ſumptis ſecum Barcinonis nouem alijs bonę famæ fęminis, Tertiariarum Franciſcanarum habitum induit, ſimulq; cum illis priuata quadam in do-
D mo ſanctiſſimè ad tempus vitam egit. Cumq; earum fama indies magis, magiſq; diuulgaretur, nobilis atque deuotus quidam Barcinonenſis ciuis, ex ſingulari quadam tum in Deum, tum quoq; in eas pietate, emptam Barcinonẽſibus in ſuburbijs domum eis in vſum, atq; perpetuam habitationem liberaliſſimè contulit. Præterea R. Iacobus Caſſadorius Barcinonenſium Epiſcopus pijſſimum huiuſmodi opus promoturus, eiſdem conceſſit, vt eccleſiam præfatæ domui contiguam ædificare poſſent. Cùm igitur præmemorata domus in iuſtum conuentum ex diuerſis fideliũ eleemoſynis euaſiſſet, eiuſq; incolarum bonus odor longè, lateq; diffunderetur, vtprimùm R. P. F. Franciſcus Zamora totius noſtri Ordinis generalis Miniſter Barcinonem appulit, catholico Hiſpaniarum Rege Philippo eius nominis II. ac vniuerſis eius aulicis pręſentibus, ſolemnem earum profeſſionem de religioſo more excepit, plurimiſq; alijs honeſtis virgi-
E nibus Religionis habitum contulit, ac denique omnibus ſimul conceſſit, vt ſub tertio beatiſſimi patris Franciſci Ordine felicius in poſterum, atque ex profeſſo militare poſſent. Inhabitatur itaque præfatum hoc monaſterium, quod ſanctæ Eliſabethæ Vngarorum Regis filiæ ſacratum euaſit, & à triginta quinq; Tertiarijs ſororibus Franciſcanis, eiſq; tum nobilitate, tum quoque ſingulari pietate, ac ſanctitate præditis.

Cùm Cuſtodia Iucatanica, quæ nunc Prouincia S. Ioſeph de Iucatan nuncupatur, in capitulo generali Aquilę, anno Dñi 1559. celebrato ſimul cũ Guatemalica Cuſtodia Prouinciæ titulo dignata fuerit, ante Arrabidorũ Prouinciæ deſcriptionẽ delineanda veniebat, veruntamen ei inter alias Indiarũ Prouincias ſuã propriã ſedẽ concedemus.

Prouinciæ Rabidæ
S. Veriſſimus Maxima et Julia eius ſorores

PROVIN-

PROVINCIA ARRABIDORVM.

A PROVINCIA Arrabidorum (ſiue vt alijs placet) Arrabidæ, ſita eſt in Regno Portugaliæ, nec vltra Olyſipponenſis Archiepiſcopatus limites protenditur, ſed ijs omnino cingitur. Hæc à nulla prorſus Prouincia originem duxit, nec vſq; in præſens tempus aliã nobis peperit, ſed intra ſuos ſe continet fines. Habuit enim ſui fundatorẽ V.P. ac F. Martinum à S. Maria profeſſione Minoritam, Prouinciæq; Carthaginenſis alumnũ, ſed natione Caſtellanum, atque ab inclytis S. Stephani Comitibus progenitum. Qui cùm peregrinationis ergò cum grato eiuſdem Carthaginẽſis Prouinciæ ſocio religioſam glorioſæ virginis Mariæ de Guadalupe adijſſet ędem, obuiumq; inclytum heroëm Ioannem ab Alenca-
B ſtro Aueranẽſium Ducem habuiſſet, atq; illum ſibi cognatum poſt mutuã colloqutionem agnouiſſet, ab eo tandem, poſtquàm ſæpius de ſuæ Regulæ puritate, deq; deſiderio, quo in ſolitudines, aliaq; loca ab hominum conſortio ſemota, ſed ad rerum ſupernarum contemplationem, pauperiemq; excolendã apta, ferebatur, ſecum egiſſet, rogatus fuit, vt ſibi Luſitaniam petenti congredi vellet: quandoquidẽ ei eſſet eremitorium in patria, atq; propria ditione ijs omnibus, quæ ſuo animo inſederant, omnino idoneum. His igitur ſuaſus P. Martinus vnà cum pręfato Aueranorum Duce ad montem quendam aſperum, ſaxoſum, atq; ferè inuium, faucibuſq; Tagi auriferi fluuij, per quas Oceanũ mare ingreditur, imminentẽ, cui Latinè Arabrica, Luſitanicè verò
C Arrabida nomẽ eſt, peruenit: illumq; adamuſſim contemplatus, præſertim verò eremitorium, (de quo præfati ſumus.) quod eiuſdẽ montis lateri, cui Oceanum mare latiſſimè patet, omnino hæret, eius oblationem ſibi ab inclyto Duce factã ex animo admiſit, acceptauitq;. Contigit autem hoc circa annum humanę redẽptionis 1540. Sed cùm præfatus P. Martinns aſperrimam, ac omnino pauperem duceret vitam, gauderetq; ſummopere illius loci ſolitudine, atq; aſperitate, quæ fratri ſocio minus arridebant, ab eo, propriam Carthaginenſem Prouinciam repetente, derelictus eſt. Nihil tñ eapropter perterritus, magis magiſq; rigori, ieiunijs, vigilijs, orationi, cæteriſq; virtutibus ſtudebat: quibus tandem omnibus inſignis euaſit: inſuper & à R. P. Prouinciæ
D Algarbiorum Miniſtro quẽdam F. Ioannem a Conymbria, inclyti Aueranorum Ducis (de quo ſuprà) opera vſus, impetrauit, qui ſtatutis temporibus eius confeſſionẽ exciperet, ſacramq; ſibi Euchariſtiam miniſtraret. Diuulgata igitur prędicti patris Martini per Hiſpaniã huiuſmodi fama, duo ſpectabiles patres, perfectęq; paupertatis amatores, nempe frater Ioannes ab Aquila ex Prouincia S. Gabrielis, & eiuſdem Prouinciæ alumnus F. Petrus de Alcantara ad eum conuolantes, poſtquàm eius vitam, ſimplicitatem, atq; mores contẽplati eſſent, libentiſſimè ſibi aliquandiu commorati ſunt. Cùm autem huiuſmodi humilis congregatio temporis ſucceſſu illis minimè ſatisfaceret, breuiq; diſſoluẽda videretur, ad propriam S. Gabrielis Prouinciam remearunt.
E Quo nihilominus patre Martino immoto, ac intrepidè in cœpto Inſtituti genere perſeuerante, hæc Arrabidæ Prouincia initium habere cœpit: Nam ex R. P. F. Ioannis Calui totius Franciſcani Ordinis generalis Miniſtri ad eas Portugaliæ partes aduentu præmemoratum eremitorium ad præfati Ducis Auerani inſtantiam, atque preces in iuſtum conuentum, licèt anguſtum (vt latius ſuo loco meminerimus) tranſlatũ fuit. Vnde & principem locum in Prouincia meritò obtinet. Acceſſerant, dum adhuc duo illi Prouinciæ ſancti Gabrielis patres (de quibus ſuprà) patri Martino adhærerent, & alij ſex fratres nouitij: qua de cauſa idem frater Martinus alium ſibi locum, inde non multò diſtantem, cui Luſitanicè nomen Pallhaës, vltro oblatum, admittendum, acceptandumq; cenſuit. Cui deniq; Deo tantùm vacare cupiens, atq; ab omni œconomiæ ſolicitu-

ſolicitudine abhorrens,vt huiuſmodi tyronum curam gereret,quendam fratrem Andream Varellã ex licentia Miniſtri Prouinciæ Algarbiorũ ſub Cuſtodis munere præfecit,præpoſuitq;.Nec ideo exiſtimandum eſt hanc Prouinciam aliquando Algarbiorum Prouinciç,tamquam eius Cuſtodiã,ſubiacuiſſe.Nam nec Miniſter Prouinciæ Algarbiorum prouincialis aliquid circa eam abſq; Cuſtodis & diſcretorum conſilio, nec ipſe Cuſtos abſq; fratris Martini facultate attẽtare,ſiue innouare quicquam poterat. Huiuſmodi autem Cuſtodis munus ſub diuerſis fratribus tum ex Algarbiorũ Prouincia,tum ex alijs,ſed in hac Cuſtodia incorporatis,tum quoque ex proprijs eiuſdem filijs ſibi inuicem ſuccedentibus,per octodecim continuos annos,perſeuerauit: licèt ſæpius inter reliquarum Luſitaniæ Prouinciarum patres, maximè tamen ſub reuerendiſſimo patre fratre Andrea Inſulano,dum Commiſſarij generalis Vltramontani munus obiret, huius congregationis, ſiue Cuſtodiæ reſolutio,atque anihilatio ventilata ſit: ſed fruſtra, contradicentibus ſibi aliquibus patribus Recollectis,quibus omnibus neruis fuit opitulatus inclytus Ludouicus Portugaliæ Infans,atque Regis Emanuelis filius.Tandem 22.menſis Decembris anni Domini 1560.à reuerendiſſimo patre fratre Frãciſco Zamora, totius Ordinis Minorũ generali Miniſtro, eo in capitulo, quod in conuentu ſancti Ioſephi prope Olyſipponem celebrauit, ad inſtantiam tamen ſereniſſimi Henrici Cardinalis, qui poſtea fuit Portugaliæ Rex, huiuſmodi congregatio (acceſſerant ſiquidem præcedentibus domibus, & aliæ quædam ædes) ex Cuſtodia in Prouinciam ſub titulo S. Mariç de Rabida, cuius primus Miniſter prouincialis fuit pater ac frater Iacobus Peregrinus inſignis prædicator,atq; ſui ſtatus zelantiſſimus, euecta fuit.Conſtat denique vniuerſa hæc Prouincia ex 14.conuentibus,& ex duobus xenodochijs.Huius Prouinciæ ſigillum, quo ad iniũcti muneris exequutionem vtitur prouincialis eius Miniſter,glorioſæ virginis Mariæ ſtantis, ac nubeculæ iunctis ad pectus manibus innixæ, cui à dextris ſeraphicus pater Franciſcus genuflexus, atq; manibus expanſis,à ſiniſtris verò B.pater Antonius de Padua etiam genuflexus, atq; erectam crucem vtraq; manu tenens aſtant; ſed à parte inferiori tres alij Franciſcani ſubmiſſis genibus, biniq; ab vtroq; latere gladij,quibus ſacra diui Iacobi Militia pro inſignijs vtitur,ſubiacent,imaginem,atq; ſequentes literas: ✠. SIGILLVM PROVINCIÆ S. MARIÆ DE RABIDA in orbem continet. Non longè ab huius Prouinciæ conuentu,diuo Ioſeph dicato, inclyti athletæ Veriſſimus,Maxima, atque Iulia eius ſorores martyrij palmam pro Chriſti fide aſſequuti, in mare proiecti ſunt, qui tandem longiuſculus prope Sanctorum monaſterium, in eorundem honorem poſtea ædificatum, atque à monialibus ſacræ ſancti Iacobi militiæ nunc inhabitatum,emerſi,ſe Chriſti fidelibus honeſto loco humandos,ac veneratione proſequendos,prodiderunt:ideoq; eos,vt peculiares patronos, huic Prouinciç prçponere volui.

De conuentu S. Mariæ de Rabida. Conu. I.

CVM mercator quidam natione Anglus in mari ob exortam tempeſtatem periclitaretur,nullaq; ſibi,naui,qua vehebatur,inter ſcopulos verſante,maritimiſq; fluctibus, magis magiſq; intumeſcentibus, atque atra nocte imminente, ſalutis ſpes reſidua eſſet,quocunque humano auxilio,atque remedio longè poſthabitis,ad deuotiſſimam quandam glorioſæ Virginis imaginem, quam ſecum deferebat,cum cæteris nautis ſupplex oraturus confugere decreuit. Quam cum nullo pacto inuenire potuiſſet, ſua ſpe fraudatus nihil aliud præter naufragium, & amaram mortem operiebatur. Et ecce, dum nihil minus cogitat, lumen quoddam ex Arabici montis latebre ſibi alluxit. Ad quod cùm nauis proram direxiſſet, poſt breuiſſimi temporis ſpatium in placidum quendam, quietum, ac omnino ſecurum portum incidit, vbi & anchoras præter omnium ſpem fixit, atque tantum imminens periculum euaſit. Dum igitur ſequenti luce, gratias Deo optimo maximo pro tanto accepto beneficio redditurus, locum ex quo lumen ſe conſpiciendum prodiderat,religiosè peteret, illa glorioſiſſimæ virginis Mariæ imago, quam in naui diligentius conquiſitam inuenire minimè poterat, ſcopulo cuidam innixa tum ſibi, tum quoque congredientibus nautis ex inſperato apparuit. Quod diuinæ bonitati, atque miſericordiæ tribuens

A buens ipſe mercator, mercibus primo diuēditis, ipſo eodem loco, in quo præfata imago conſederat, eremitorium, turrimque ſibi contiguam, in qua quod ſibi vitæ reliquū fuit ſub anachoritico habitu in ſumma paupertate, perpetua oratione, atque ſanctitate conſumpſit, conſtruenda curauit. Et hic eſt ille met locus ab inclyto Ioanne ab Alencaſtro Auerranorum Duce pręfato patri Martino à ſancta Maria huius Prouinciæ authori oſtenſus, atque collatus. Qui licèt rigidus, ſaxoſus, aſper, ſalebroſus, atque incultus ſit, gaudet nihilominus pulcherrimo, perenni, atque perlucido fonte: qui ſcaturientibus largiſſimè venis ad riuuli inſtar decurrens frequentes, amœnaſq; arbores, quibus Arabrici montis præfati radices elegantiſſimè veſtiuntur, irrigat, atque fœcundat. Hoc itaque eremitorium inclytus heros præfatus Ioannes ab Alecanſtro ex maxima qua in pręfatum patrem Martinum, eiuſque ſequaces ferebatur beneuolentia in iuſtū, B licèt pauperem, iuxta eorundē fratrum deſiderium, conuentum ſub glorioſiſſimæ virginis Mariæ de Rabida titulo, atque patrocinio ex R.P.F. Ioannis Calui totius tunc Minoritici Ordinis generalis Miniſtri facultate, circa annum à Chriſto Saluatore nato 1542. erigendum, conſummandumque curauit. Diſtat præfatus couuentus, qui à quindecim fratribus vt plurimùm inabitatur, quique totius Prouinciæ ſeminarium optimo iure dici poteſt à proximiori pago ſex milliarijs: quæ nudis pedibus eius incolæ, neceſſarias eleemoſynas emendicaturi, licèt pauciſſimis contenti oleribus vt plurimùm arborum fructibus, atque aqua pro potu ciboque vtantur, metiri tenentur.

De conuentu B. virginis Mariæ de Conſolatione Pallahes. *Conu. II.*

DE inclyti herois Vaſci à Gama Vidigeiranorum Comitis ſtudio, atque beneuo- C lentia erga præfatum patrem Martinum à ſancta Maria, eiuſq; ſequaces ex præſenti conuentu, glorioſiſſimæ virgini Mariæ dę Conſolatione dicato, quem ille non longè à villula Pallhaēs vulgò nuncupata ad nonum lapidem ab Arabrico monte diſtante, atque Tago celeberrimo flumine alluta, ex peculiaribus facultatibus, circa annum à partu Virgineo 1542. non minus diligenter, quàm piè ædificandum curauit, ſatis ſuperque cognoſcitur. In duobus his conuentibus præſenti ſcilicer, atque præcedenti hęc Arrabidorū Prouincia tāquā in cunabulis per aliquot annos egit: cùm iſte religioſis tyronibus educādis, ille verò veteranis patribus cōtinēdis deſeruierit. Impreſētiarū verò Prouincia iā ſuperadulta, atq; latius dilatata, inhabitatur hic locus à 12. fratribus.

De conuentu B. Mariæ de Pietate Saluaterræ. *Conu. III.*

D QVIS vnquam sereniſſimi Ludouici Emanuelis Luſitanorum Regis filij in Deū, atque in Franciſcanam Religionem pietatem, animique propenſionē exprimere valeat? Cui præſentem conuentum, B. virgini Mariæ de Pietate ſacrum, prope Saluaterram Eborenſis diœceſis oppidum, atque in Tagi fluminis margine ſitum, ex proprijs facultatibus præfato anno Dominicę incarnationis 1542. erexiſſe non ſatis eſſe videbatur, niſi ēt eiuſdem Franciſcanæ Religionis habitum indueret, communemq; profeſſionem cum cęteris fratribus faceret. Sed ne voti compos quoad huiuſmodi profeſſionem fieret, in cauſa fuēre plures nobiles, qui ſe ab huiuſmodi propoſito legitimis de cauſis retraxerunt. Inſtituit nihilominus pientiſſimus is heros vitam, eamque ita ad Franciſcanam frugem correxit, vt à vero Minorira nec latum vnguē diſcederet. Quod vt felicius pręſtare poſſet, præfatum hunc conuentum, à 14. fratribus inhabitatum, E vt probos aliquot patres, quos imitaretur, quibuſque pro exemplari vteretur, conſtruendum (vt prædiximus) curauit. Præſens atque 2. præcedentia monaſteria à præfato patre Martino à ſancta Maria adhuc ſuperſtite conſtructa fuēre: ſed quæ ſequuntur poſt eius mortem, quæ ſatis immatura extitit, initiū feliciter ſumpſerunt.

De conuentu B. Mariæ de Pietate. *Conu. IIII.*

DVM tres pręcedentiū locorū Cuſtodē ageret P. ac F. Ludouicus Olyſipponenſis Prouincię Algarbiorū alumnus, Ludouicus à Souſa nobilis Luſitanus hunc 4. conuentū in B.V. Mariæ de Pietate honorē, non longe ab Olyſippone celebri totius Regni Portugalię metropoli, atque principe ciuitate, eo in loco, qui vulgò Caparica dicitur,

Cccc ex proprijs

ex proprijs facultatibus anno Dominicæ incarnationis 1550. à fundamẽtis extruẽdum, A
omnibuſque ſuis numeris abſoluendum curauit. Sed cùm is locus ab Olyſipponenſibus tum ob deuotionem ex ipſo conceptam, tum quoque ob peroptimum fontem ſibi vicinum, mirum in modum frequentaretur, minuſque tranquillitati, atq; quieti ea de cauſa faueret; eo poſt aliquot annos relicto, ſe ad alium conuentum, eodem beatę Mariæ de Pietate titulo inſignitum, tertioque milliari ab oppido Almada diſtantem, atque ab illuſtri Laurentio Pitizio à Tauora ad eorum vſum conſtructum ſe fratres, qui frequentius ſunt duodecim numero, atq; cum maxima cordis alacritate Deo opt. max. quietiſſimè, religioſiſſimè, & pro voto inſeruiunt, in poſterum habitaturi trãſtulerunt.

De conuentu S Catharinæ Supra mare. Conu. V.

QVOD non obſcura sereniſſimæ heroinæ Eliſabethæ ſereniſs. Duartis quõdam vxoris in Franciſcanam familiã beneuolentia fuerit, ex præſenti conuentu, in B. Catherinæ virginis & martyris ſupra mare (vulgò de Riba mare) honorem ab ea ad 5. lapidẽ ab Olyſippone nobili ciuitate, ſupra editũ montem mari imminẽtẽ (vnde & cognomen Supramare traxit) ex proprijs facultatibus, anno à Virgineo partu 1553. ædificato, primum vel ſecundũ locũ, elegantiæ, atq; deuotionis iure hac in Prouincia obtinet, frequentiusq; à 12. fratribus, qui & optimè apud cõuicinos populos audiunt, inhabitatur. Vt autem quilibet nos carpere deſiſtat, quòd huius loci fundatricem, eiuſq; coniugem ſereniſs. appellauerimus, is eos ex regia Portugaliæ ſtirpe originẽ duxiſſe nouerit. B

De conuentu S. Mariæ de Ieſu. Conu. VI.

SVMMA deuotiſſimi P. F. Ioannis ab Aquila huius tunc Prouinciæ Cuſtodis religio fecit, atque perpetuum inclyti Emanuelis à Portugalia, inclyti etiam Comitis Vimioſi filij de Franciſcanæ religionis ſanctitate, atque præfati P. Ioannis virtute iudicium, vt pientiſſimus is heros hoc ſacrum monaſteriũ, S. Mariæ de Ieſu dicatum, ad 5. lapidẽ ab oppido, cui Santaren vulgò nomẽ eſt, ea in valle, quę Ficus paſſim nũcupatur, anno à partu Virgineo 1556. à fundamentis ad apicem vſque conſtrueret, eiuſque accolas, qui duodecimum numerum non excedunt, quandiu vita ſibi comes fuit, omni beneuolentia, omniq; beneficiorum genere proſequeretur. Non miretur (obſecro) curioſus lector, quòd à præſentium locorum fundatoribus nihil aliud in medium adducam. Nã, his à paucis diebus erectis, nihil aliud ab eorundem accollarum vita, quæ proculdubio exemplaris eſt, maximamque præſefert perfectionem, dicendum occurrit: quam ſi iterato referre vellẽ, vt hæc legenti faſtidiũ generarẽ, quod vitare curamus, neceſſe eſſet. C D

De conuentu S. Ioſeph. Conu. VII.

CVSTODIS munere hac in Prouincia fungente P. ac F. Damiano, præcedentibus ſex locis præſens, beato Ioſeph glorioſiſſimæ Dei genetricis ſponſo dicatus, ab illuſtribus Franciſco Guſmanio, eiuſque cariſſima coniuge Ioanna de Braſſe, ſereniſſimæ Marię Luſitanorũ Regis filię Inſtructoribus, atq; morũ Magiſtris, ad 3. milliare ab Olyſippone ciuitate, nõ longè ab Oceano mari, ex comunibus bonis anno à partu virgineo 1559. à fundamentis ad apicem vſque conſtructus fuit. Qui quidẽ à ſui erectione in præſentem vſque diem & ſanctitate, & deuotione, atque grauiſſimis patribus, religioſiſſimisq; fratribus floruit: quem tandem 15. religioſi vt plurimùm inhabitant.

De conuentu S. Crucis. Conu. VIII. E

VT primùm hæc Prouincia à R. P. F. Franciſco Zamora totius noſtri Ordinis generali Miniſtro huiuſmodi titulo, atque honore anno Dominicæ incarnationis 1560. dignata fuit, ſibiq; P. ac F. Iacobus Peregrinus in prouincialem Miniſtrũ pręfectus extitit, appoſuit inclytus Aluarus à Caſtro, inclyti Ioannis à Caſtro Orientaliũ Indiarũ Proregis filius, vt & hunc cõuentum, ſanctiſſimæ Cruci ſacrum, in amœniſſimi eius montis, qui Sintra Luſitanicè nuncupatur, cacumine ex domeſticis facultatibus ædificaret: quatenus octauum numerum clauderet. Qui quidem conuentus, licèt ſyluoſus, ſolitarius, atque paruus, cùm vix ſex fratribus eius accolis hoſpitiũ præbere poſſit, mirum

in modum

A in modum ſit, & à proximiori pago tertio ad minus milliari diſtet: eſt nihilominus amœniſſimus, ſæcularibus commendatiſſimus, ſaluberrimaque aura, quemadmodũ & vniuerſus eiuſdem montis ambitus, gaudet. Quantæ autem amœnitatis ſit præfatus mons Sintra, in quo pręſens conuentus erectus conſpicitur, hinc ſaltim conijcere licet quod eius latera, atq; radices, frequentiſſimis, iiſque fructiferis arboribus veſtitæ, limpidiſſimis alluantur, irrigenturque aquis. Vnde & riuulus, ex perennibus eiuſdem montis fontibus in vnum & eundem locum confluentibus elegantiſſimè, conflatus, à pomorum arboribus, quas vel irrigat, vel quarum poma leniter fluendo in ſe excipit, pomiferus à ſcriptoribus paſſim cognominatur. Idque in cauſa eſt; vt antiquiores Luſitanorũ Reges non longè ab hoc monte fructifera inter nemora, ruralem domum, ad quam ſæpius vel amœnitatis, vel ſoſpitatis aſſequendæ ergò ſe conferrent (eò quòd
B eius loci clima clementiſſimum omni tempore ſit, ita vt nunquam ibi vel ferueat æſtus vel vigeat frigus, ſed ſumma ſemper dominetur temperies, qua etiam de cauſa eius accolæ diuitius viuunt) apprimè, atque ſatis eleganter à fundamẽtis ædificandũ curarint.

De conuentu B. Mariæ de Aegypto. Conu. IX.

POST viginti & vnum annos elapſos ab ædificatione conuentus S. Mariæ de Rabida, qui primum locum hac in Prouincia tenet, nempe anno Dominicę incarnationis milleſimo quingenteſimo ſexageſimo tertio adiecit inclytus Ioannes Auerano rum Dux, (cuius ſuprà meminimus) idque ex maxima in Franciſcanam familiã, præcipuè verò in huius Prouinciæ alumnos beneuolentia, vt & hoc monaſteriũ, glorioſiſſimæ virgini Mariæ de Aegypto ſacratum, ex domeſticis facultatibus, ad 3. lapidem ab
C oppido ſibi ſubiecto, cui Turres nouæ nomen eſt, à fundamentis ad verticem vſque cõſtrueret. Quia verò præfatus hic locus in ſolitudine ſitus eſt, non aſpernandos ſubeunt labores 10. fratres eius accolæ, vt ad victum ſibi neceſſaria ex mendicatione acquirãt. Quibus ea propter, quòdque nudis perpetuò pedibus incedant, conuicini populi maximè afficiuntur, atque ſuas eleemoſynas maxima cum liberalitate ſubminiſtrant.

De conuentu S. Mariæ Magdalenæ. Conu. X.

DVM reuerendus, ac de noſtra Religione benè meritus pater frater Damianus, qui ex apoſtolica Pij IIII. Pont. max. authoritate Prouincialatus munere ſexennio functus eſt, huius Prouinciæ clauum teneret, nẽpe anno à partu Virgineo 1566. ſereniſſimus Henricus S. R. E. Cardinalis, atque poſtmodum per ſereniſſimi Sebaſtia-
D ni apud Afros mortem Portugalię Rex, cuius caſtitas, ſanctimonia, diuini cultus, atq; honoris zelus vix vnquam exprimi poterũt, hoc ſacrum monaſteriũ in B. Mariæ Magdalenæ honorẽ, in oppidorum Eboræ, atq; Alcobazæ meditullio, ex proprijs facultatibus à fundamentis erigendũ, breuiſſimiq; temporis ſpatio abſoluendum, atq; omnibus ad commodã, pro eorũ modo viuendi 10. fratrũ habitationẽ neceſſarijs inſtruendũ curauit. Fuit ſiquidẽ ſereniſſimus is heros huius Prouincię fratribus, præcipuè verò pręfato fratri Damiano, cui conſcientię arcana in confeſſione detegere aſſueuerat, ob vitę ingentem aſperitatem, atque optimos mores addictiſſimus, familiariſſimuſque.

De conuentu S. Michaelis prope Obbidum. Conu. XI.

IDEM ipſe ſereniſſimus S. R. E. Cardinalis, atq; Portugalię Rex Henricus ſupra
E memoratus, cuius memoria in benedictione eſt, cuique laus, & honor in Franciſcana Religione ſunt, vt ſecundũ ſuę beneuolentię, atq; pietatis in huius Prouincię pauperes, primitiuosq; Minoritas ſpecimen nobis daret, hunc conuentũ, cœleſtis militiæ Principi Archangelo ſcilicet Michaëli ſacrũ, ad 1500. paſſus ab oppido Obbido, ex proprijs facultatibus, quas in pauperũ, pupillorũ, viduarum, atq; religioſorũ vſus liberaliſſimè diſtribuebat, anno à Chriſto Saluatore interris nato 1569. à fundamẽtis ad vltimũ vſq; lapidẽ ædificari fecit. Quẽ, ex R.P.F. Aloyſi Putei totius noſtri Ordinis generalis Miniſtri facultate, præfatus P. Damianus, huius Prouinciæ Miniſter iuxta pontificiam diſpẽſationem ſecundò electus, acceptans, cęterorum locorũ catalogo aſcripſit. Cõmorãtur hoc in loco cũ maxima circũadiacentiũ populorũ ædificatione 10. tãtũmodo fratres.

De conuentu B. Mariæ de Angelis. Conu. XII. A

SERENISSIMA, ſimul atque pientiſſima heroina Maria ex eadem regia,piiſ-
ſimaque ſtripe,ex qua sereniſſimus Portugaliç Rex, atque S.R.E Cardinalis Hē-
ricus(de quo ſuprà)propagata,ne eius ad Franciſcanam familiam pietati, atq; bene-
uolentiæ cedere videretur, hoc ſacrum monaſterium, ſanctiſſimæ Angelorum Impe-
ratrici,& Dominæ,virgini ſcilicet Mariç dicatum,ad huius Prouinciç fratrum habita-
tionem,ad 3.lapidem ab oppido,cui Torres Vedras vulgò nomē eſt, ex domeſticis fa-
cultatibus,anno Dominicæ incarnationis 1570. tamquam pia,deuòtaq; riualis à fun-
damentis erigi,abſoluique curauit.Ingratitudinis ſanè tum 10.fratres huius loci habi-
tatores, tum quoque reliqui huius Prouinciæ alumni arguendi venirent, niſi regiam
Portugaliæ ſtirpem,quam in omni euentu, vt ædificia ad eorum vſum ab ipſa conſtru B
cta,quotidianæ eleemoſynç erogatæ,fauoreſque,& patrocinia maximè tamen in hu-
ius Prouinciæ exordio exhibita facilè teſtātur,beneficam, ſibique addictiſſimam per-
petuò experti ſunt,in ſuis ad Altiſſimum precibus commendatiſſimam haberēt.Quis
intimum illum sereniſſimi Ludouici ex Portugaliç Regibus originem ducentis, atq;
conuentus B.Mariæ de Pietate apud Saluaterram(de quo ſuprà)authoris,amorem,ſe
dulam diligentiam,nauatamque in huius Prouinciç eiuſq; alumnorū fauorē operam
vnquā exprimere poſſit?Quis sereniſs. Eliſabethæ 5. huius Prouinciæ loci fundatricis,
quç & ad eandē regiam ſobolē pertinuit,in eoſdem fratres pietatem,atq; beneficentiā
enarrare queat? Quis præfati sereniſſimi Cardinalis Henrici erga hos Chriſti paupe-
res affectum,protectionē, atque charitatē prçdicare valeat? Cui 2. erexiſſe conuentus
non fuiſſe ſatis videbatur,niſi etiam xenodochium (vt infrà patebit) pro infirmis hu- C
ius Prouinciç fratribus curandis Olyſipponis çdificandum curaſſet?Quis tandem ani-
mi candorem,maternumque sereniſſimæ Mariæ Regum quoq; Portugaliç filiç,atque
prçſentis loci fundatricis erga huius Prouinciæ fratres affectum, cùm hoc humanum
ingenium longè ſuperet,ſatis referre præſumat? Ego ſiquidem, quantum ad me atti-
net,eos omni encomio,omnique laude dignos,atque de ſeraphica Religione noſtra ſu
pra modum benemeritos iudico.Quorum ſanè memoria ſimul cum eorum corporibus
ſepelienda non venit.Sed ſicut eorundem animæ per Dei miſericordiam(vt piè exiſti-
mandum eſt)perpetuò regnaturæ perſeuerant in cœlis:ita quoque eorum nomina, at-
quç laudes ſemper præ fratrum Minorum oculis habeātur in terris:vt ipſis debitæ red
dantur vices,& Deus opt.max qui omniū bonorū author eſt,ad excitandos piorū ani-
mos moueatur,quatenus illi pauperculis Frāciſcanis adſint,faueant,atq; opitulentur, D
ac demū ab iſtis,& ab illis honorificetur idē Deus,qui eſt benedictus in ſçculorū ſçcula.

De conuentu Spiritus ſancti. Conu. XIII.

COMMENDATIONE non vacat per deuoti,atque magnifici Ludouici à Ca
ſtrofluuiorum in Franciſcanam Religionem pietas: qui vt non manufactam,nec
lateritiam aliquando ruituram,ſed perpetuò manentem, atque incorruptibilē domū
in cælis reciperet,hunc inſtabilem,atque corruptibilem cōuentum, ſanctiſſimo Spiri-
tui ſacratum,ad ſextum lapidem ab Olyſippone percelebri ciuitate, ad huius Prouin-
ciæ fratrum habitationem,ex proprijs facultatibus,anno reſtitutæ ſalutis milleſimo
quingenteſimo ſeptuageſimo quinto, dum huius Prouinciæ clauum religioſus pater
ac frater Balthaſar à Plagis, qui in Miniſtrorum ordine quartus,ſtrenuus ſanctiſſimæ E
paupertatis, atque diuini cultus zelator extitit, cui tamen tres prçcedentes nec in mi-
nimo ceſſerunt, de religioſo more teneret, à primo ad vltimum vſque lapidem ædifi-
candum, atque ſacris veſtibus ad peragendam rem diuinam, honeſtaque ſupellectili
inſtruendum curauit. Commorantur vt plurimùm hoc in loco decem frattes, qui
die, noctuq; cū maxima cordis alacritate diuinis laudibus,& contēplationi incūbunt.

De couentu Conceptionis B. Mariæ virginis. Conu. XIIII.

NE inclytus heros Stephanus à Gama à proprio parente inclyto videlicet Vaſco à
Gama Vidiguarēſiū Comite,qui 2. huius Prouinciæ cōuētū, ſub titulo B.virginis
Mariæ

A Mariæ de Conſolatione prope villulã Pallhaẽs conſtrui iuſſit, degenerare videretur:
imò vt tanti P. verus filius, atq; imitator hoc 14. monaſterium, immaculatæ glorioſiſ-
ſimæ virginis Conceptioni ſacratum, ſeſquimilliari ab oppido, cui Settuual Luſitanicè
nomen eſt, ex peculiaribus facultatibus, circa annum 1578. ædificandũ curauit. Fuit
præfatus hic P. Petrus primus huius Minoriticæ vineæ palmes, à P. Martino à S. Ma-
ria eius authore propagatus. Qui cùm, bonis moribus imbuendus, ſecum eo in eremi-
torio, quod poſtea in principem huius Prouinciæ locum euaſit, adhuc ſecularis mora-
retur, à R.P.F. Ioanne Caluo totius Frãciſcani Ordinis generalis Miniſtro, dum Ara-
bricum montem, primitiuæ, atq; naſcenti Arrabidorum Cuſtodiæ initiũ daturus, cũ
inclyto Ioanne Aueranorũ Duce peteret, ad probationis habitũ admiſſus fuit: ac tan-
dem Franciſcanã profeſſus Regulã, in ſtrenuũ virũ, atq; verę paupertatis ſectatorẽ, vt
B tanti magiſtri diſcipulus euaſit. Moram trahunt frequentius hoc in loco 10. fratres.

De Hoſpitali Olyſſipponis erecto.

A PRÆFATIS 14. conuentibus, ex quibus hæc Arrabidorũ Prouincia conflatur,
& duo xenodochia, infirmis fratribus curandis deſtinata: quorum alterum Olyſ-
ſunt ſipponis, alterũ verò Santareni erectũ eſt. Nam licèt fratres charitate, quæ cætera-
rum virtutũ forma eſt, atque præcipuum inſtrumentũ, quo cælorum Regno à morta-
libus vis infertur, ad infirmos non vacent: quia tamen ob ſummam conuentuum in-
opiam, anguſtiam, ſolitudinem, atque ab oppidis diſtantiam maxima cum difficulta-
te infirmis neceſſaria miniſtrare poſſent, vixq; eis Medici opportunè adeſſe valerent:
ea propter (& conſulto quidem) oblatum ſibi in regio Olyſſipponẽſi hoſpitali ab in-
C clyto Ludouico, qui & 3. huius Prouinciæ conuẽtum conſtruxit, peculiarem locum,
in quo pauperculi fratres in loco pauperibus communi facilius, commodiusq; curari
valerent, præfatus P. Martinus à ſancta Maria libẽter admiſit. Aſſiſtunt præterea huic
hoſpitali aliquot fratres, à ſuperioribus deſtinari, qui omni diligentia, ſolicitudine, atq;
charitate infirmorum patrum, ac fratrum curam gerunt: quibuſq; religio eſt, ne ma
lè habentibus, aut conualeſcentibus aliquid, quo vel amiſſam ſanitatẽ recuperare, vel
partam confirmare queant, fauentibus interim ſibi tum nobilibus, tum quoq; popula-
ribus Olyſſipponenſibus, quibus fratrum valetudo commendatiſſima eſt, penitus de-
ſit. Hoc valetudinariũ, prius nõ pro fratrũ numero ſatis capax, ampliarunt, ædificijsq;
exornarũt ſereniſs. Ioã nes Luſitaniæ Rex, atq; Henricus S.R.E. Car. eiuſdẽ Regni Rex.

De Hoſpitali Santareni erecto.

D
QVIA perdifficile foret, vt ſuperiorum temporum experiẽtia facilè docuit, om
nes infirmos, tum propter adauctum fratrum numerum, tum quoq; propter ni-
miam aliquorum conuentuum diſtantiam, Olyſſiponem deferri: data fuit à R. P. F.
Damiano, dum huius Prouinciæ clauum teneret, opera, vt ſecundũ valetudinarium
in oppido, cui Santaren Luſitanicè nomen eſt, erigeretur: ad quod ex vicinioribus con
uentibus infirmi fratres facilius transferri poſſent. Vbi & tanta cura, atque pietate à
religioſis ad id munus deſtinatis curantur, vt nihil eorum, quæ ad ſanitatem acquiren-
dam conducunt, ab iiſdem omittatur.

Et vt quàmplurima, quæ de præſenti Prouincia dicenda forent (quæ tamen citra
aliarum iniuriam dicta velim) paucis perſtringam, nihil magis ab Euangelica illa,
E atque à ſeraphico P. Franciſco commendatiſſima paupertate in ea relucet. Eius ſiqui-
dem fratres cilicineo tantùm ſacco induti, nudiſque pedibus perpetuò incedentes, nihil
aliud ab aſſere, vel ſubere in lectũ, & à ligno, vel lapide in ceruical admittunt, nihilq́ue
aliud à breuiario, & ab vno vel altero ſpirituali libello in cellulis, iiſque anguſtiſſimis
habent. Præterea tegula ſæpius malleolo, vel lapide icta pro tintinabulo, & in refecto-
rio, atque culina deſpectiſſimis, pauperrimiſque vaſis, idque non ex neceſſitate, ſed ex
mera tantùm voluntate, vtuntur. Nam ea eſt Luſitanorum, pręcipuè vero nobilium ad
eos deuotio, vt ſi vellent, facillimè omnibus abundarent. De eius tandem domibus
hæc ſolummodò dixerim, quòd tuguriola potius, vel pauperum paſtorũ caſulæ, quàm
religioſorum habitationes videantur, quibus contenti Deo fideliter famulantur.

PROVINCIA
S. IOSEPH.
SANCTVS IOSEPH.
SĀCTISSIMÆ GENITRICIS SPŌSVS

PROVIN-

PROVINCIA
S. IOSEPHI.

A QVVM ſancti Gabrielis Prouincia (quæ incunabulis adhuc implicabatur)
maximis quateretur diſſidijs,& difficultatibus,earumq; componendarum
ergô religioſi patres F. Ioannes Paſchaſius præcipuus eius fundaror,ac F.
Angelus ſe Romam contuliſſent; nec vlla illis,poſt multos tum in itinere,
tum quoque in eius negotio componendo exantlatos labores, quietis ſpes
iuxta vorum affulgeret, eorum alter F. videlicet Ioannes Paſchaſius ex F. Angeli con-
ſilio, præſtita prius Magiſtro generali patrum Conuentualium Franciſcanorum obe-
dientia, ab eodem in illis generalibus Comitijs Romæ,anno à Chriſto Saluatore nato
1517. in Aracœlitano conuentu ex ſanctiſſimi Domini Leonis X. Pont. max. manda-
B to celebratis patentes literas, quibus conuenrus erigere,fratresq́ue nouitios,atque Cō-
uentuales arctioris vitæ cupidos aduentantes recipere,Confeſſarios, atque Prædicato-
res inſtituere,ac Guardianos creare ſibi licitum erat, obtinuit,atq; apoſtolica authori-
tate à ſummo Pontif. Leone X.ſub plumbea bulla confirmari curauit. Quibus denique
munitus Galleciam (quæ Hiſpaniæ Prouincia eſt) conrendit, ac primum conuentum
quadam in maritima inſula,oppido quod Gallecorum lingua Redondella nūcupatur,
ſatis vicina,ſub ſancti Simonis titulo erexit. Cùmque eius ſanctitatis,ſuiq́ue ſequaciū
fama magis,magiſq́ue diuulgaretur,illaq́ue ſæculares allecti, ad eum tamquam ad di-
uinum aliquod oraculum,oportuna de ſua ſalute relaturi reſponſa,confluerenr, naſcē-
C temq́ue familiam latius extendi cuperent, nec tamen palmites,quibus propagari poſ-
ſet,ad manus adeſſent,præfatus F. Ioannes Paſchaſius Romam ſibi ſecundò adeūdum
fore exiſtimauit,vt à ſummo militantis Eccleſię Paſtore poteſtatē acciperet, qua Ob-
ſeruantes Frāciſcanæ familiæ fratres,licèt prouinciali Conuenrualium Magiſtro Pro-
uinciæ S. Iacobi ipſe ſubeſſet, in ſuum conſortium recipere poſſet. Compoſitis igitur
domus ſuæ rebus, Romanum iter aggreſſus eſt, Vrbemq; anno Dominicę incarnatio-
nis milleſimo quingenteſimo trigeſimo quarto primò appulit,atque ſummo Pontifici
ſui animi votū ſupplex aperuit. Sed cùm eius cauſæ diſcuſſio,atque cognitio illuſtriſs.
noſtri Ordinis Protectori commiſſa eſſet,repulſam ab eo legitimis quibuſdam de cauſis
D paſſus eſt. Is verò nihiloſecius in propoſito per integrum ſeptennium ibidem perſe-
uerans,cùm interim ſuæ humilitatis, integerrimæq́ue vitę,atque patientiæ euidentiſ-
ſimum vniuerſæ Romanæ curiæ teſtimonium perhibuiſſet,à Paulo tandem III. Pont.
max. anno à partu Virgineo 1541. breue quoddā ſub annulo Piſcatoris imperrauit,quo
fratres tum Obſeruātes Franciſcanos, tum quoque cuiuſuis alterius laxioris tamen Or
dinis ad ſe venientes,petita tamen prius à ſuis ſuperioribus,licèt non obtenta, faculta-
te recipere,ſuæq́ue congregarioni adiungere ſibi liberum erat. Reuerſus itaque in Hi-
ſpaniā,eiuſq́ue apoſtolici breuis authoritate fretus,17. Prouinciæ S. Gabrielis fratres,ac
aliquot alios ex Obſeruātum Prouincijs recepit,admiſitq́ue. Horū tamen maior pars,
E cùm efferati,ruſticaniq́ue Gallecorum mores minus ſibi arriderēt,eo relicto,in propria
remearunt. Perſeuerantibus nihilominus ſecum aliquibus ex præfatis Obſeruantibus,
alium locum ſibi prope Baionam eorundem Gallecorum ciuitatem, maritimumq́ue
portum,ad 15. tantùm lapidem à præmemoraro conuentu S. Simonis diſtantē,ab eius
incolis oblatum illicò admiſit,fratribuſq́ue inſtruxit. Præterea accedentibus ſibi anno
humanæ redēptionis 1551. quibuſdam alijs religioſis ex S. Gabrielis,atque etiam Pieta-
tis in Portugalia Prouincijs 3. locum prope oppidum Vigo Hiſpanicè nūcupatum, nec
longè ab alijs diſtantem, ſub titulo S. Marthæ erexit,ædificauitq́ue. Surtexit etiam eo
temporis quidam F. Alphonſus à Māzanete, eiuſdem S. Gabrielis Prouinciæ alumnus,
qui nouæ Prouinciæ erigendæ cupiditate ductus, à generali patrum Conuentualium
Magiſtro

Magiſtro literas,quibus conuentus ſibi per Hiſpaniam erigere,ac fratres recipere lice- A
ret,impetrauit, pagumque Manzanete Hiſpanicè nuncupatum , Badciocianæ diœce-
ſis , vnde originem ducebat , petens , eius patruo , viro vtique deuoto, ac ſimplici , vt
ſibi conuentulum in ſuo prædio ex diuitijs , quibus abundabat,cōnſtrueret , facilli-
mè ſuggeſſit . Dumque deuotiſſimo , pariterque nobiliſſimo Ioannj Velaſco ab Auila
ſupplicat,vt ligna ex proximo ad ſe pertinente nemore ad operis ædificationem ſuppe-
ditare velit,in eam venit ſententiam,vt,dimiſſo ſcilicet loco iam ſibi à patruo conceſſo,
alium,ſumptibus præfati herois Ioannis Velaſco ab Auila ſibi liberaliſſimè collatis,in-
ipſo nemore ædificaret,incoleretque:prout & fecit.Quem tamē omnino,ſed intra pau-
pertatis ſanctiſſimæ limites,perfectum patribus Conuentualibus Prouinciæ S. Iacobi,
præſtita prius illis obedientia,ſubegit. Audito autem poſt aliquot dies optimo F. Ioan-
nis Paſchaſij nomine,viuendique modo,cùm vtriuſque leges, vita,atq; mores in vnum
connenirent, conſentirērque,iuuante ſibi fundatoris fauore pręfati ſcilicet Ioannis Ve- B
laſco ab Auila,eidem P. F. Ioanni Paſchaſio,tradito ſibi prius à ſe conſtructo tugurio-
lo,nomen,& obedientiam dedit:à quo & humaniſſimè admiſſus,viſitatusq; fuit.Cum-
que is F. Ioannes 4. hanc domum cęteris annexuiſſet , Galleciamque , vnde venerat,
repeteret , graui correptus infirmitate in Luſitania, diem ſuæ vitæ clauſit extremum.
Qua occaſione oblata Franciſcani patres Prouinciæ S. Iacobi Conuentuales, ne huiuſ-
modi nouellæ plātulæ lōgius,latiuſq; ſerperent,ac præfatæ domus, adiunctis ſibi alijs,
fratribuſque multiplicatis,aliquando in Prouinciam euectæ,negotium illis faceſſerent,
eas ſibi omnino ſumendas,atque reliquis Prouinciæ locis annectendas curarunt . Sed
fruſtra,nam pręfatus Ioannes Velaſco ab Auila vſus fauore tum ſereniſſimarum Ma
rię,atque Leonoræ inuictiſſimi Caroli.V.Imperatoris,ac Hiſpaniarum Regis vterina- C
rum ſororum,tum quoque P.F.Antonii Paulini à Santo Quirico,patrum Conuentua-
liū tunc p vniuerſam Hiſpaniam Commiſſarii, eas in peculiarem Cuſtodiam ſub titu-
lo ſanti Ioſephi,cui ipſe deuotiſſimus erat,euehendas,promouendaſque curauit. Qui-
bus denique religioſiſſimus, atque humillimus P.F. Antonius à Conceptione, origine
Luſitanus,atque Prouinciæ Pietatis alumnus,communi eorum patrum, quorū ex mu-
nere intererat,ſuffragio in Cuſtodem præfectus eſt. His verò conuentibus confirmatis,
eorūque negotiis adamuſſim compoſitis, Romam petiit. Egreſſus erat per id tempus ex
Prouincia S.Gabrielis ſtrenuus quidam religioſus nomine F.Petrus ab Alcantara , qui
ex apoſtolica ſibi facta poteſtate,locellum quendam prope pagum Pedroſo Hiſpanicè
nuncupatum Placentinæ diœceſis ſibi , ſuiſque ſequacibus ſub obedientia tamen patrū
Conuentualium,ædificarat.Cùm igitur præfatus P. ac F.Antonius à Conceptione ge- D
neralem Conuētualium patrum Magiſtrum,P.videlicet Iulium Magnanum , à quo &
humaniſſimè exceptus eſt,de ſuis negotijs,nouiterque erecta Cuſtodia,ac de morte F.
Ioannis Paſchaſij certiorem reddidiſſet,patentes quaſdam litteras ſummi etiam Ponti
ficis Pauli. IIII. calculo confirmatas ab eo retulit, quibus neophytæ Cuſtodiæ præ-
memoratus P.F Petrus Alcantarenſis cum plenitudine poteſtatis,ac facultate eiuſdem
in Prouinciā pro arbitrio aliquando promouendi Commiſſarius præficiebatur. Is itaq;
P.Petrus Alcantarenſis accepta commiſſione,poſtquā & domum à ſe ædificatam,& 2.
alias ſibi ab inclyto Orapeſſano Comite oblatas,& 4.in Zamorēſi Epiſcopatu cōſtru-
ctam cæteris adiūxiſſet, Capitulum celebrauit,ac,iuxta commiſſionis tenorem,Cuſto-
diam ipſam in Prouinciam ſub antiquiori titulo ſanti Ioſephi erexit , benemeritumque
P. F. Chriſtophorum Brauo à patribus vocalibus in primum prouincialem Miniſtrū, E
anno à Chriſto Saluatore nato 1561.canonicè electum confirmauit.Qui quidem omni-
bus ſibi creditis conuentibus diligenter luſtratis , eorumque rebus ritè diſpoſitis, cùm il
lis quempiam alium ſibi oblatum adiūxiſſet,Romam,de negotiis Prouinciā ipſam con
cernentibus acturus,conceſſit.Cuius quidem itineris hæc potiſſimùm cauſa fuit.Daba-
tur ſiquidem eius fratribus,& ipſi probro,quòd,qui Regulæ zelotes haberi vellent,Cō-
uentualibus patribus ſubeſſent.Accedebat ijs rumor de reformandis, reducendiſque ijſ-
dem patribus Conuentualibus ad regularē Obſeruantiam per vniuerſam Hiſpaniā vbi-
que ſparſis:quapropter id ſibi itineris metiendum fore exiſtimauit.Præfatus interim P.
F.Petrus Alcantarenſis,qui adhuc Commiſſariatus officio (vt præfati ſumus) fungeba-
tur,literis

A tur, literis ſibi, ac cæteris Prouincię patribus, fratribuſque ex vrbe Roma ab illuſtriſ-
ſimo domino Pio Carpenſi S.R.E.Cardinali, atq; Minoritici Obſeruantis Inſtituti exi-
mio Protectore, & à R.P. F. Franciſco Guſmanio, tunc Romano eiuſdem Ordinis Pro-
curatore tranſmiſſis (ſua debât omnino illis præfati Ordinis illuſtriſſimus Protector,
ac Romanus Procurator, vt patribus Conuentualibus vale dicto, Franciſcanis Obſer-
uantibus nomen, & obedientiam darent) annuendum cenſuit. Quamobrem peractis
prouincialibus Comitijs, nouoque Miniſtro concurrentibus patrum ſuffragijs electo,
F. ſcilicet Bartholomęo à ſancta Anna, patribus Obſeruantibus ſe, ſuoſque fratres ſub-
miſit. At prouincialis Miniſter nouiſſimè electus, 4. primùm monaſterijs præceden-
tibus locis ſuperadditis, Romam ſe contulit. Cùmque Genuam appulſus intellexiſſet
R.P.F. Franciſcum Zamorenſem totius Ordinis Minorum Miniſtrum tunc generalē
B Venetijs agere, eò ſecum de actibus capitularibus collaturus, conuolauit, & ad locum
peruentus, quid ab eorum vtroque huiuſmodi tranſlationis cauſa obſeruādum foret,
vnanimi conſenſu ambo ſimul ſtatuêre. Indeque poſtea ſoluens Vrbē applicuit, factūq;
ſummo Pontifici Pio IIII. omnino apperuit; Qui edita ſub titulo vnionis plumbea
bulla 8. Februarij anno Domini 1562. Pontificatus vero ſui anno 4. præſtitam hu-
iuſmodi Obſeruātibus obedientiā, & tranſlationem, atque acta inter præfatos genera-
lem, & prouincialem Miniſtros ſtabiliuit. Quæ verò inter vtroſque Miniſtros acta fue-
rant huiuſmodi tenoris erant. Renuntiauerat enim præfatus Miniſter Prouinciæ S.Io-
ſeph ſuo, ſuorumque fratrum, quorum partes agebat, nomine omnibus priuilegijs re
gulari Obſeruantiæ contradicentibus, ſeque, atque illos generalis fratrum Obſeruan-
tum Miniſtri obedientiæ ſubmittebat, eum interim verum, atque legitimum paſtorem
C in omnibus agnoſcens. Præcepit præterea idem ſummus Pontifex Pius IIII. præfa-
to generali Miniſtro, eiuſque Commiſſarijs pro tempore exiſtentibus, quatenus prę-
fatæ S.Ioſephi Prouinciæ, eiuſque alumnis pro virili adeſſent, atque fauerent. Quam
& denuò eiuſdē diplomatis tenore ratam habuit, confirmauitque: immo & conceſſit,
vt eius Cuſtodiæ S. nempe Ioannis Baptiſtæ, atque ſanctorum Simonis, & Iudæ (quæ
tamen in Toletana generali Congregatione à nobis celebrata, anno 1583. ex omnium
patrum decreto legitimis de cauſis ſoluta eſt) cùm primùm 10 domos illarum quęque
aſſequuta fuiſſet, in peculiares Prouincias euehi poſſent: ac tandem apoſtolicum Pau-
li III. Pont. max. breue, quo Ioſephitarum fratrū Prælato & Conuentuales, & Ob-
ſeruātes Frāciſcanos fratres, immo & cuiuſcunq; alterius, laxioris tñ, Ordinis religio-
ſos ad ſe veniētes recipere licebat, eius calculo comprobauit, roborauitq;. Huius igitur
D bullæ tenorem ſequutus pręmemoratus P. F. Franciſcus Guſmanius, tunc Franciſca-
næ Obſeruantis familię Vltramontanę generalis Commiſſarius, dum huius Prouin-
ciæ Capitulum in conuentu ſanctæ Mariæ de Angelis prope oppidum Cadahalſo Hi
ſpanicè nuncupatum celebraret, 6. domos, quæ in Valentiæ Regno ſedem obtinebāt,
huicque Prouinciæ ſuberant, Cuſtodiæ titulo inſigniuit (nondum enim huiuſmodi
dignitates aliqua prefatarum Cuſtodia tū ex Capituli decreto, aſſequuta erat, ſed id tā-
tùm ex Pontificia authoritate obtinuerat) eoque priuilegio donauit, vt iuxta S.Domi-
ni Pij Papæ IIII. conceſſionem, cùm primùm ad 10. numerum perueniſſent, in Pro-
uinciam erigi poſſent. Quod & ſuceſſu temporis iſti, ſancti videlicet Ioannis Baptiſtę Cu
ſtodię euenit, prout eius chronica legenti manifeſtum erit: Ex ſupradictis manifeſtè pa
tet, quàm egregiè fallantur ij, qui aſſerunt, hanc Prouinciam ab illa, quę Archangelo
E Gabrieli dicata eſt, originem duxiſſe, cùm illi nunquam adiuncta fuerit. Verum eſt ta-
men quod eius authores, atque fundatores, nempe venerabiles patres F. Petrus ab Al-
cantara, F.Ioānes Paſchaſius, F.Bartholomæus à ſancta Anna, ac F.Alphonſus à Man
zanete ex illa, tāquā ex equo Troiano, olim prodierint. Conſtat deniq; hęc Prouincia,
cuius maius ſigillum imaginem S. Ioſephi ſtantis, ac ſiniſtra in vlna puerum Ieſum
geſtantis, nec non baculum, ſiue floridam virgam, cui ſimplex colūba innititur, dextra
manu tenentis, quam & ſibi ornatus ergò, pro ſolito more, pręponere volui, ſequen-
teſque literas, SIGILLVM PROVINCIÆ SANCTI IOSEPH. dupli-
ci Franciſcana corda circunſeptus orbiculariter imprimit, ex 33. fratrum conuēribus
nam monialium nullum penitus admittit. Horum quiſque ab eo tantùm, qui prope Ri
uum porci

uum porci oppidum conſtruitur,cùm fratribus habitatoribus omnino vacet, vt plu- A
rimùm duodecim, aut tredecim religioſos continet. Ex his autem monaſterijs (eſt
enim Prouincia hæc alijs Hiſpaniæ quàmplurimis inſerta,nullaque certa periodo cir-
cunſcribitur) vndecim Caſtella vetus habet,ſex verò ea Hiſpaniæ portio, quæ vulgò
Eſtremadura nũcupatur,ſed 15. reliqua Toletanũ cõplectitur Regnũ. Inter quę id,
quod diuo Iſidoro in nemore Loriano dicatũ eſt,immediatèq; ſequitur, primiceriatũ
obtinet. Nam 3.alij conuentus,Baionenſis ſcilicet, Redondelanus, atque Vicenſis,
qui in Galleciæ regno ipsũ origine præceſſerãt, exauthorata in Toletana gñali Cõgre
gatione SS. Simonis & Iudę Cuſtodia,cui ſuberãt,in Prouinciæ S. Iacobi ius ceſſerũt.

De conuentu S. Iſidori Sylua Loriana. Conu. I.

SI huius Prouinciæ voluntariam paupertatem, quæ in communi fratrum victu, B
amictu,atque domorũ ſtructura maximè elucet, adamuſſim, & ex profeſſo referre
vellemus, prolixa hauddubiè nobis hiſtoria texenda foret,ac præter intentũ omnino
eueniret,cùm breuitati maximè ſtudeamus,eaque de cauſa leui eam penicillo depin-
gẽtes,ne huiuſmodi illuſtrem,ac omnino laudabilem virtutẽ prætermiſiſſe negligẽtius
videamur,paucula ſuis locis in mediũ tũ de ipſa, tum quoque de diuina prouidentia,
qua eã accepto ferre Deus opt.max.manifeſtiſſimè indicat,adducemus. Vt ſaltẽ ex ijs
prudens lector,quę reſidua ſunt,facillimè coniectare valeat. Vt igitur ad huius con-
uẽtus S.Iſidori,à 10.fratribus frequentius inhabitati,deſcriptionẽ deueniamus,aliqua
ex ſupradictis nobis repetenda erunt. Conſtruxerat apud Gallecos, apoſtolica ſibi fa-
uente authoritate, venerabilis P. F. Ioannes Paſchaſius Baionenſem, Redondelanum,
atque Vicenſem conuentus,cuius exemplo permotus, eademque facultate munitus C
P.ac F. Alphonſus à Manzanete propriã S.Gabrielis Prouinciam,quę vtrique commu-
nis erat,linquẽs,in ſyluestria loca,rigidiorem acturus pœnitentiam,conceſſit. Cùmq;
in ea ſe per aliquantulùm temporis exercuiſſet, pagum Manzanete Hiſpanicè nuncu-
patum,ſibique natiuum petens,patruo adhuc ſuperſtiti, à quo plurimum diligebatur,
ſugeſſit, vt in proprio prædio tuguriolum ſibi, ſuiſque fratribus exdomeſtica fa-
cultate conſtruere vellet. Cùmque, illo annuente,ambo ſimul illuſtrem dominũ Ioan-
nem Velaſquium ab Abula, neceſſaria ligna pro futuro ædificio ab eo emendicaturi,
conueniſſent, effectum eſt,vt pręmeditato loco omnino prætermiſſo hunc, diuo Iſido-
ro ſacrum,atque expenſis pręfati domini Ioannis Velaſquij in ſylua Loriana Badeio-
cianæ diœceſis, iuxta paupertatis normam, circa annum Dominicæ incarnationis,
1551.eo loco,in quo ędicula in honorem eiuſdem diui Iſidori ſubſtiterat,atque ad Tẽ- D
plarios aliquando (ſi tamen humanæ eius patriæ traditioni aſſentire velimus) perti-
nuit,ædificatum,acceptarit:atque, vltimo vale dicto patribus Franciſcanis Conuen-
tualibus Prouinciæ S.Iacobi,quibus ad tempus paruerat,ſe, præfatamque domũ obe-
dientię,atque curę prædicti P.F. Ioannis Paſchaſij,qui peculiaris Prouinciæ erigendę
poteſtatem à ſede apoſtolica obtinuerat,lubentiſſimè commiſit.Sacra itaq; hæc ædes,
quam eius fundator,quoad vixit,omni beneficiorum genere proſequutus fuit, quartũ
aliquando locum hac in Prouincia obtinuit,Sed à generali Congregatione Toleti an-
no Domini 1583. celebrata,ex cuius decreto præmemoratæ Baionẽſis,Redondelana,
atq; Vicenſis domus Prouincię S.Iacobi aduidicatę fuerũt,primiceriatus iure in ea gau
det. Hinc recedens venerabilis P.F. Ioannes Paſchaſius,vt Galleciam repeteret,dum
apud Luſitanos in quodã pago, cui Rifagna de S.Maria Luſitanicè nomẽ eſt, immora E
tur,in grauiſſimã incidit infirmitatem,ex qua cum maxima ſanctitatis opinione mor
tem ibidem obijt.Et meritò quidem,nam conuerſus ad Dominum, ac Franciſcanã in
Prouincia S.Gabrielis ingreſſus Religionẽ, per quadraginta continuos annos, tum in
ea,tum quoque in hac ſancti Ioſephi,cuius author ipſe fuit,adeò paupertatem,humili-
tatemque coluit,vt à viliſſimo habitu , & pauperrimo mantelo nihil aliud perpetuò
habere voluerit;& ictus aliquando in altera maxilla,aliam etiã, iuxta Saluatoris ver-
bum, genuflexus,ac lubens percutiendam porrexerit. Hunc Gallecì vt beatiſſimum al-
terum patrem Franciſcum audiebant,venerabanturque,atq; eius ſepulcrum,quod ho-
norificè ſatis,pro paguli Rifagnæ modulo,in illius eccleſia erectum eſt, plurimi Luſi-
tani à

A tani à diuerſis infirmitatibus eius meritis liberandi, maxima cum veneratione frequen-
tant. Cuius etiã hauſta terra ad pellẽdas ex humanis corporibus febres maximè cõfert.

De conuentu Conceptionis beatæ Mariæ Petroſi. Conu. II.

EMINEBAT eo temporis inter cæteros Prouinciæ S. Gabrielis alumnos deuo-
tiſſimus P. ac. F. Petrus ab Alcantara, qui poſtquam ſecũdò eius clauum ſub titulo
Miniſtri prouincialis tenuiſſet, cuiuſdam reformationis inſtituendæ ergô tum ſibi, tum
quoque regulari Obſeruantiæ terga vertit, ac Magiſtro patrum Conuentualium gene-
rali nomen dedit. Ex eius igitur facultate cùm ad 20. lapidẽ à Placentia, quæ antiquio-
ris Caſtellę ciuitas eſt, in quodam ptærupto monte, à quo oppidum Hiſpanicè Can-
naueral, Latinè vetò Arundinetum, nuncupatum, non multùm diſtat, ædiculam ſibi,
B ſuiſque ſequacibus ex vili, ſylueſtrique materia non longè à pago, cui Pedroſo nomen
eſt conſtruxiſſet: ac huius Prouinciæ, quæ Cuſtodia tunc tantùm etat, fratres tanto or-
bati parente, P. videlicet Ioanne Paſchaſio à præfato Magiſtro patrum Cõuentualium
generali, P. ſcilicet ac fratre Iulio Magnano, cui tunc parebant, ſimilem ſibi dari Præla-
tum, qui naſcentem eorum Cuſtodiam promouere, ac ab inſultibus tutari felicius poſ-
ſet, inſtantiſſimè petijſſent, ex eiuſdem Magiſtri generalis, atq; apoſtolica Pauli IIII.
ſummi Pontif. authoritate, eis in Commiſſarium præfectus, eaq; facultate donatus eſt,
vt commiſſam ſibi Cuſtodiam in iuſtam Prouinciam pro arbitrio promouere poſſet.
Quapropter, ne muneri ſibi iniunctò iniuriam feciſſe videretur, huiuſmodi mandatis
obtemperans, & commiſſionem acceptauit, atque hanc domum, immaculatæ Virginis
Deiparæ Conceptioni ſacram, & à 12. fratribus occupatam, cui 5. tunc obtigit locus, li-
C cet ſecundum modò obtineat, cæteris annexuit. In qua illud diuinæ miſericordiæ, atq;
prouidentiæ patentiſſimum ſignum anno à Chriſto ſaluatore nato 1560. elucuit. Cùm
enim vnicus tantùm paruus panis adeſſet, quo duodecim fratres per integros 2. dies re
fici poſſent, illumque in 11. partes diuiſum P. loci Guardianus cæteris fratribus, nulla ſi-
bi penitus portione relicta, diſtribuiſſet, eiſque ſumpto libello patientiam, atque hilarẽ
paupertatem congratularetur, adfuit ex inſperato prę foribus ex pagulo, cui Serradilla
Hiſpanicè nomen eſt, vnde rariſſimè ftatribus tum ob loci diſtantiam, tum quoque ob
eius pauperiem eleemoſynæ ſubminiſtrabãtur, ruſticus quidam panibus, piſcibus, oleo,
atque aſparagis onuſtus, qui ſuo aduentu eorum neceſſitatibus occurrit. Nec abſimile
eſt illud, quod anno à Virgineo partu 1581. hoc in eodem loco obuenit: Riuulis ſiquidem
ob continuam pluuiam inundantibus, frattibuſque ea propter ſe neceſſario domi conti
D nentibus, quicquid edulij, atque panis erat, abſumptum omnino fuit. Et ecce, dum illi
orationi feruẽtius inſtant, nihilq; minus quàm de humana ope cogitant, prohibentibus
omnino imbribus fluuiorum tranationem, alius præter ſpem tuſticus præmemorati pa
guli incola aduentauit, qui, ſuperatis, licèt non abſque præſentiſſimo vitæ diſcrimine,
veloci equo torrentibus, panes, vinum, piſciculos, atq; aliquot fructus liberaliſſimè mi
niſtrauit, quibus extenuata ieiunijs corpora refecerunt, famemque procul propulſan-
tes, Deo opt. max. omnium bonorum largitori debitas gratias (vti par erat) reddiderunt.
Diem clauſit hoc in loco extremum, ſepulturamque obtinuit ſummę humilitatis, ſim-
plicitatis, atq; paupertatis cultor frater Franciſcus à Valentia laicus profeſſus, qui in-
ter cæteras virtutes adeò ſanctam coluit paupertatem, vt nihil aliud vnquam, vel certè
rarò in cibum admittetet præter id, quod cęteris fratribus ſuperfuerat. Nec ea propter à
E mendicatione abhotrebat, cùm nihil ſibi gratius nihilque iucundius, ab ea euenire poſ-
ſet: eique tantò libentius incumbebat, quantò Chriſti Saluatoris noſtri pauperibus,
in quos incredibili compaſſione, ac amore ferebatur, magis, magiſque adeſſe poterat.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Vitioſæ. Conu. III.

DVM præſens Prouincia inter anguſtias verſaretur, ac ex quinque tantùm do-
mibus ſub Cuſtodiæ titulo conſtaret, in ſecundo eius Capitulo, quod in conuen-
tu ſancti Iſidori de Loriana celebratum extitit, ſacra hæc ædes ad tertium lapidem ab
oppido Deleitoſa Hiſpanicè nuncupato, illuſtriſſimi Comitis Orapeſſani ſumptibus,
in honorem ſancti Ioannis Baptiſtæ pauperrimè ſatis, pro fratum tamen voto, prius
conſtructa,

conſtructa, à patribus capitularibus admiſſa, cęteriſque 5. adiecta fuit, cuius ſanctitas A
ex ſequenti euentu, eoque mirabili ſatis conſtat. Aderat fortè dies eius feſtus, paniſq;, quo fratres aliquantulas caules ſuilla carne conditas comedere poſſent, omnino deficiebat, quamobrem eorum P. Guardianus proximius oppidum, Delectoſam videlicet petiturus (eſt enim hic conuentus campeſtri, atque deſerro in loco ſitus) diuinum officium fratribus interim pro tantæ ſolemnitatis exigentia commendans, eos de alimonia benè ſperare iuſſit. Dumq; præfatum Oppidum ad Orapeſſanos Comites ſpectans, de emendicatione omnino ſolicitus ingreditur, grauioribus negotijs implicitus, eam diuina hauddubiè diſpoſitione, atq; prouidentia, quæ & conuallium lilia glorioſè induit, cæliqùe volucres paſcit, id efficiente, obliuioni tradidit. Et ecce ipſa prandij hora mulus à perdeuota quadam fœmina Druſiliana Agnete miſſus, atque exculentis, poculentiſque onuſtus præ foribus conuentus adeſt, qui ſuo inopinato aduentu famelica fratrum viſcera abundè ſatis refecit, recreauitque. Cùm enim præcedenti nocte ſomnus à præfata Agnete aufugiſſet, cœpit ipſa imaginari, ac intra ſe dicere, cùm ego mol li in hoc lecto dormire nequeã, quo pacto pauperculi illi religioſi cõuentus diui Ioannis Baptiſtæ incolæ, ſuper nudam humum, aut ſuper duriſſimos aſſeres ſomnum capere quibunt? Cùmque per integram noctem inſomnis omnino in huiuſmodi imaginatione perſtitiſſet, perſeueraſſetque, ſummo adueniente mane è lecto ſurgens præfatũ prandium illis mitti curauit. Moris eſt patribus Hieronymianis celebris, atque illuſtris monaſterij ſanctæ Mariæ de Gaudalupe pauperculis quibuſdam conuicinioribus fratrum conuentibus, olei, atque mellis aliquantulum, in ſingulos annos, liberaliter miniſtrandi, quapropter & huius loci fratres, qui frequentins ſunt 12. numero, quòd non longius abeſſent, eam ſibi eleemoſynam petendam quoque fore exiſtimarunt: Sed paſſi à portario repulſam P. Priori ea de re ſupplicarunt. Is verò conſultis prius de more capitulariter patribus, fratribuſq; ſibi ſubditis præmemoratam eleemoſynam ſingulis annis erogandã, ex omniũ ſuffragio eis ſtatuit, decreuitque. Dumque famulus iuxta Prioris decretum hydriam ferè exhauſtam, mel deprompturus, petit, eam exuberare conſpicit. Qua re per monaſterium diuulgata, concurrêre patres, atque viſo proprijs oculis miraculo, Deum opt. max. quòd huiuſmodi obſequiolum accepto ferre dignatus eſſet, laudare cœperunt, nec non rei euentum, fidedignis teſtibus adhibitis, ſcriptis mãdari curarunt. Mortem obijt hoc in loco anno à Virgineo partu 1563. ſummæ ſimplicitatis vir, ac P. F. Leo Luſitanus dignitate ſacerdos, qui adeò animarum ſalutem ſitiuit, vt licèt grauioribus implicaretur infirmitatibus, atque doloribus, nunquã alicui ſacramentalis confeſſionis exceptionem denegarit. Quapropter ab omnibus huius D
patriæ accolis inter cælicolas adnumeratur. Huic adiunctus eſt conſimilis ſanctitatis vir. F. Alphonſus ab Erena laicus, qui poſtquã in Flandria ſub vexillis Caroli V. Imperatoris, cui ob animi fortitudinem gratiſſimus extitit, ſtrenuè militaſſet, ſub Chriſto Regum Rege, ac dominantium Domino hac in Prouincia multò fortius, felicius, atque glorioſius militauit, ob eiuſq; ſingularem vitam, atque heroicas virtutes Guardianatus, Cuſtodiatuſq; officijs functus fuit, in quibus tamen laudabiliter ſe geſſit, atque de Dœmone humani generis cruento hoſte illuſtros triumphos reuexit, diemque clauſit extremum anno Domini milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quinto.

De conuentu Dominæ noſtræ de Roſario. *Conu. IIII.*

ANIMADVERTENS Illuſtriſſimus Comes Orapeſſanus proximè præcedẽtem domum ab huiuſce Prouinciæ patribus admiſſam, adiecit vt & aliam non E
multò illi abſimilem duodecimo milliari ab oppido Orapeſſa ſyluatico in loco, ac in margine eius fluminis, cui Tietar Hiſpanicè nomen eſt à ſuis prædeceſſoribus conſtructam, atque à patribus Seruitis olim inhabitatam, ſed poſtea derelictam illis offerret. Quam cùm ab iiſdem acceptatam cerneret, pro aſſuetæ paupertatis huius Prouinciæ exigentia, refecit, reſtaurauitque, atq; quotidianis eleemoſynis, quo ad vixit, proſecutus extitit, prout & eius ſucceſſores in dies proſequuntur. Idq; ſpeciali Dei ter opt. max. miſericordia & prouidẽtia. Nam ea eſt itineris ad eam ob loci ſolitudinẽ, atq; viarum anfractus difficultas, vt vix accolis, atq; aſſuetis pateat. Et niſi horũ inclytorũ Comitũ

ſedula

A ſedula munificentia fratrum neceſſitas ſubleuaretur, vix ab ijs inhabitari poſſet. Eſt nihilominus maxima in veneratione apud omnes conuicinos populos, & Altiſſimo, vt vno, aut altero exemplo in medium adducto facillimè commonſtrabimus, commendatiſſima. Accidit enim, vt quadam die nec panis buccella domi inueniretur, quod cùm Guardianus, frater videlicet Franciſcus à Galiſteo reſciuiſſet, ſibi ſubditos fratres ad bene de diuina liberalitate ſperandum, atque ad deuotius diuinum perſoluendum officium cohortatus eſt. Dumque feruentius orationi inſtant, adfuit præter morem mulus cibarijs, pane, atque vino onuſtus, quibus denique fratres, qui duo denarium numerum non excedunt, ieiuna corpora refecerunt. Et alio quodam die, cùm præter aliquantulum nautici panis, quo frequentius veſcuntur fratres, nihil penitus ad manus eſſet, quod tribus infirmis porrigi poſſet, Sacriſtæ altaria paranti ſuper
B alterum illorū panis cū dimidio omnino recens, ex inſperato, apparuit, quo mirum in modum præfati infirmi, Deo prius largitori gratijs de more actis, refecti ſunt.

De conuentu S. Mariæ Magdalenæ prope pagum Ligni. Conu. V.

CIRCA annum Dominicæ incarnationis milleſimum quingenteſimū quinquageſimū ſecundū venerabilis pater Petrus Alcantarenſis præcedentes domos in Prouinciam erecturus, patrum Comitia in ſuo conuentu de Pedroſo (cuius ſuprà ſecundo loco meminimus) coëgit, ibidemque oblarum ſibi monaſteriolum, ædificandum tamen prope pagum Ligni (Hiſpanicè Aldea del Palo) quod Zamorenſis diœceſis caſtellum eſt, lubens acceptauit, ac fratrum eò mitrendorum delectum habuit. Qui quidem, dum conuentus ſub titulo ſanctæ Mariæ Magdalenæ ædificaretur, in pauper-
C culo quodam, ac humili molendino commorati ſunt: in quo & illud memorabile accidit. Niuibus ſiquidem in maxima copia decidentibus, ac terram altè contegentibus, cogebantur pauperculi fratres, ne ob pedum nuditatem grauem aliquam infirmitatem incurrerent, ſe domi continere: cùmque ea frigoris, aërisque inclementia diù perſeueraſſet, quicquid panis erat abſumptum omnino fuit, ita vt nec eius fruſtum, aut buccella remanſerit. Et ecce, dum nihil minus ab ijs precibus intentis cogitatur, tintinnabuli ſonitus auditur, aperientique portario (cui id ex munere incumbebat) oſtiolum occurrit ſaccus panibus refertus. Cùm verò ille ex rei euentu ſtupefactus, ſolicitè eius latorem, gratias ſibi pro tanto beneficio redditurus, quæreret, neminem penitus, immo nec alicuius aut hominis, aut iumenti veſtigium niuibus impreſſum inuenire potuit. Commorantur frequentius hoc in loco duodecim religioſi fratres.

D *De conuentu S. Andreæ de Monte Arenis. Conu. VI.*

INTER aſperrimos montes, ſeſquimilliari tantùm ab oppido Arenarum, quod imperio inclyti Ducis de Infantado paret, anno 1571. cōuentus hic, S. Andreæ Apoſtolo de Monte dicatus, & à 14. fratribus incultus, expenſis præfati Ducis erectus fuit. A quo etiam quicquid pro infirmis curandis, cùm per mendicationem occurri minimè poteſt, requiritur, liberaliſſimè recipit. Nam ea eſt huius loci penuria, eaque aſperitas, vt nullo pacto abſque huiuſmodi adminiculo fratres ibidem perſeuerare valeāt. Hoc igitur in conuentu cùm quodam die panis, imminenre iam prandij hora, penitus deficeret, nec eius habendi aliqua ſpes affulgeret, adfuit præ foribus ruſticus quidam, qui depromptos ex ſitarchijs magnos 5. panes portario ſibi cuſtodiendos tradi-
E dit, ſtatimque diſparuit: pater verò Guardianus eos ſibi diuina prouidentia miſſos intelligens, vt rei euentus facillimè comprobauit, nam præfatus ruſticus amplius non comparuit, fratres diſcumbere, ſibique miſſos à Deo opt. max. panes apponere iuſſit. Quiſquis ille fuerit, qui apertis oculis huius Prouinciæ paupertatem, viuendique modum contemplatus fuerit, nullo pacto exiſtimabit nos apologi fabulas ad horum conuentuum deſcriptiones attexere, dum huiuſmodi euentus in medium adducimus. Mortem obijt hoc in monaſterio ſummæ ſanctitatis vir, ac P. F. Petrus Alcantarenſis, qui ex ingenuis parētibus Norbæ Cæſaræ quę Hiſpaniæ ciuitas, atq; ſacræ Alcantarenſis militiæ prima ſedes eſt, ortus, 16. annū agēs, Frāciſcanū Inſtitutū in S. Gabrielis Prouincia, cuius ſecundò Miniſtrū prouincialē maxima cum laude egit, profeſſus, inde apoſtolici

cuiuſdam breuis facultate fultus, ad intimiora cuiuſdam montis ſub obedientia Franciſcanorum patrum Conuentualium penetrauit, ibidemque pauperrimum, atque anguſtiſſimum conuentũ de Petroſo (cuius ſuperius mẽtio facta eſt) ædificauit, & ad præſentis Prouinciæ gubernationem aſſumptus, eam ſua ſanctitate, atq; prudentia mirũ in modũ auxit, illuſtrauitque. Huius P. abſtinentia incredibilis fuit, ita vt tertio quoquo die pauculas herbas ſemicoctas cinere, aut frigida aqua conſperſas cum aliquantulo panis admiſcerit, & integras Quadrageſimas in pane tantùm & aqua tranſegerit. Somni prætereà parciſſimus extitit, adeò vt per quadraginta continuos annos ſingulis diebus naturalibus per horam tantùm cum dimidia ſuper nudam humum, aut impolitum, rudemq; aſſerem dormitioni indulſerit. Nam quod reliquum ſibi temporis erat, aut diuinis laudibus perſoluendis, aut orationi, aut cæleſtium rerum meditationi, in qua ſæpè ſæpius rapiebatur, ſuauius intendebat: qua etiam de cauſa plura beneficia à Deo opt. max. retulit, ſpirituque prophetico, quo multa certiſſimè prædixit, cohoneſtatus extitit. Adiecit quoque tantus hic vir præfatis virtutibus familiarẽ quandam conuerſationem omnino comem, hilarem, atque ſale conditam, licèt grauem, & religioſam; inſuper & voluntariam paupertatem, qua mirabiliter emicuit: & profundiſſimam humilitatem, atque ſummam patientiam. Quibus tandem ornatus, cùm per quadraginta ſeptem integros annos Altiſſimo in maxima cordis puritate, ſpiritusque feruore, tum in Prouincia ſancti Gabrielis, tum quoque in hac præſente famulatus eſſet, die menſis Octobris 18. anno verò à ſalutifera Chriſti natiuitate 1562. ætatis verò ſuæ 63. poſtquàm deuotum illum Dauidicum pſalmum in ordine 122. *Lætatus ſum in his, quæ dicta ſunt mihi*, deuotiſſimè recitaſſet, omnibus ſacramẽtis munitus, animã cęlo reddidit. Idq; ſanè ſequentia miracula patentiſſimè indicant. Cùm enim puerulus Aethiops, inutilis penitus, atq; contractus ad illius ſepulcrum ab eius hera, vxore quodam Martini de Frias, ac præfati oppidi Arenarum accola, adductus eſſet, eius meritis Deo opt. max. id operãre, integrę ſoſpitati reſtituitur; & Leonora Gõçalua eiuſdẽ oppidi Arenarũ inquilina à paralyſi, qua grauiſſimè laborabat, ad eius quoq; ſepulcrũ liberatur. Plura quoq; miracula edidit hic B. P. quę tñ prolixitatis vitãdæ ergò reticemus. A B C

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Cadafalſi. Conu. V I I.

CVM inclytus quidam Villenicus Marchio ex inclyta Ioanna à Toleto legitima vxore prolem, quæ ſibi hæreditario iure in Marchionatu ſuccederet, ſuſcipere minimè poſſet, ex præfatæ vxoris conſilio, voto ſe B. Ioſepho aſtrinxit, vt ſi eam eius interceſſione aſſequeretur, conuentum ad fratrum huius Prouincię habitationem proprijs ſumptibus ædificaturus eſſet. Quo emiſſo ſtatim voti compos effectus eſt, ita vt intra breuiſſimi temporis ſpatium quinque maſculinas proles, & vnam fœmininã obtinuerit, quemadmodum ſummi altaris pictura, ac teſtimoniales literæ archiuis commendatæ facillimè cõmoſtrant. Ne igitur pijſſimus heros ingratitudinis argueretur, hoc monaſteriolum, propè oppidũ Cadafalſum, (Hiſpanicè verò Cadahalſo) ſuæ ditioni ſubditum, iuxta Prouinciæ normam, intra videlicet conſuetæ paupertatis limites, à fundamentis ad verticẽ vſq; conſtrui curauit, fratribusq; inhabitãdum pientiſſimè contulit. Quod tandem admiſſum pater frater Frãciſcus ab Oliua, Prouinciæ S Gabrielis alumnus, ac iſtius tunc Prouincialis Miniſter duodecim fratribus inſtruxit, ſãctiſſimęq; Dominæ noſtræ de Angelis iuxta fundatoris votum dicauit, atq; in eo vitæ mortalis debitum, ex protoplaſtorũ culpa contractum Altiſſimo exſoluit. Hũc ſequutus eſt eximiæ ſimplicitatis religioſus, atq; ſuæ ſeruãdæ Regulæ zelãtiſſimus F. Frãciſcus à Magdalena, cuius tãta fuit humilitas, tantaq; ſui ipſius cognitio, vt licèt competẽter literatus eſſet, tonſurãq; de ſacerdotali more, nouitiatus tẽpore, inuitè tñ admiſerit, nullo pacto ſub ea profiterj voluit, ſed in laicorũ fratrũ conſortiũ trãſire maluit: aiens ſe quidem ad tantum munus obeundum indignũ omnino, immo potius aptiorem ad vtenſilia abluẽda, cæteraq; humilitatis officia exercenda. Obijt venerandus hic F anno Dominicæ incarnationis 1567. eiuſque corpus 13. anno à die tranſitus, cùm ſibi aliud cuiuſdam defuncti fratris adiungendum foret, imputre penitus, incorruptum, atque integrũ inuẽtum eſt, licèt ſarcophagũ maderet aqua, facilemq; corruptionis materiã miniſtraret. D E

A *De conuentu Dominæ noſtræ de Carduo Hontiueros. Conu. VIII.*

VT religioſus pater ac frater Petrus Xerezius, huius Prouinciæ Miniſter, deuotioni illuſtris ad modum, ac perdeuoti herois Didaci Sandoualij, Hiſpanici equitatus Philippi II. Hiſpaniarum Regis præſtantiſſimi Quæſtoris, faceret ſatis, conuentum eius expenſis, ad mille paſſus ab oppido Hontiueros Hiſpanicè nuncupato Abulenſis diœceſis, eo ipſo loco, in quo parochialis Eccleſia in honorem Dominæ noſtræ de Carduo (Hiſpanicè Cardillejo) ſubſtiterat, ædificandum anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo acceptauit, aliquotque fratres operi promouendo præfuturos eò tranſmiſit. Illi verò præfati fundatoris liberalitate, atque auſpicijs, de Curati eius eccleſiæ licentia, prǽfatam ædiculam, ſiue parochiã
B ſub eodem prorſus titulo, intra conſuetę paupertatis ſepta, breui tempore promouerunt. Nec quis facilè exprimere queat quanta cura, atque diligentia prǽfatus fundator fratrum neceſſitatibus occurrat, illiſque in omnibus adſit. Quamobrem reliquis huius Prouincię benefactoribus palmam facillimè pręripit, & ab omnibus eius alumnis & religioſis quàm maximè commendatur, locique patronatum optimo iure meretur. Conuiuunt frequentius hoc in loco Deo opt. max. famulantes 14. fratres.

De conuentu S. Bernardini Madriti. Conu. IX.

DECREVERANT olim Madritenſes huius Prouincię fratribus non longè à Regio oppido Madrito conuentum extruere, ſed, maximis ea de re obortis difficultatibus, à propoſito deſtiterunt: Fratris tamen Alphonſi Lupi clamoribus, at-
C que feruentiſſimis concionibus excitati, ad id, quod ſemel mente cóceperant, denuo reuerſi ſunt, ac tandẽ ſereniſſima Ioanna ab Auſtria Portugalię Principis olim vxore, ac inclyta Leonora à Toleto, Marchionis Zerralui legitima filia. quæ pauperũ Madritẽſiũ Clariſſarũ monaſteriũ ingreſſa, præfatũ cõuentuũ erigendũ hæredẽ coſtituerat pretioſiſſimis monilibus, ad mille paſſus à prędicto oppido Madrito fundũ emerunt, humileq; ſatis tuguriolũ aſſeribus, ſtoreisq; cõtectũ ad fratres, pro paupertatis modulo, excipiendos, ſub titulo S. Bernardini, anno à ſalutifera Chriſti natiuitate milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ad tempus ibidem erexerunt. Deuotiſſimus verò Franciſcus à Garnica regiæ maieſtatis Quæſtor, alicuius obſequij Franciſcanę familię prǽſtandi occaſionem nactus, præfatæ ſereniſſimæ Ioannæ Portugaliæ Principi ſupplicauit, vt, quod ipſa præſtare ſtatuerat, ſibi perficiendum committeret. Qua denique
D annuente, ac Philippo potentiſſimo, atque catholico Rege eius fratre prædictis votis ſubſcribente, hunc conuentum, à 20. fratribus occupatum, ex domeſtico peculio ad apicem vſque perduxit. Cùm igitur terra iaciendorum fundamentorum ergò altius foderetur, 2. imagines à foſſoribus inuentæ ſunt: altera quidem opere polymito apprimè elaborata, eamq; Chriſti Saluatoris noſtri ſimilitudinem præ ſe ferens, dum videlicet à Pilato Præſide impijſſimo Iudęorum populo ſub illa voce *Ecce homo* productus eſt: & altera ęnea: quas inde eductas curioſius cuſtodiunt. Hunc locum præfatus fundator, ſeruato ſibi, ſuiſque poſteris patronatus iure, in ſepulturam, dum ſibi vniuerſæ carnis viam ingredi contigerit, elegit, ſibique ſæcularem domum, in qua quietius Altiſſimo pro tempore vacare poſſet, adiunxit, ac tandem ſequentibus Sãctorum reliquijs cohoneſtauit: Quodam videlicet capite vnius ex 11. millibus virgi-
E num, oſſibusq; ſanctorum Laurentij, Sebaſtiani, Hieronymi, Bernardini, Zenonis, atque Anaſtaſij. Huius ſacræ ædis maius altare hoc priuilegio à ſanctiſſimo domino Gregorio XIII. Pontif. max. liberaliſſimè conceſſo gaudet, vt videlicet ſi quis in eo Miſſę ſacrificium pro defuncto ſiue defuncta fidelibus Altiſſimo obtulerit, is eius animam ab ignis Purgatorij pœnis ex tempore liberet. Laudabilem mortem obierunt hoc loco, in quo miſericors Deus ſuæ bonitatis diuitias opportuno tempore pauperibus fratribus patentiſſimè ſæpius oſtendit, frater Didacus à ſanto Martino laicus profeſſus, qui per 42. continuos annos, tum in ſancti Michaëlis Prouincia, in qua nouitiatus incunabula tranſegerat, tum in India, tum quoque hac in Prouincia Altiſſimo in maxima cordis humilitate, ſuique contemptu, & agnitione fideliſſimè in-

 ſeruiuit.

uit. Et pater ac frater Antonius à Secura ſacerdos, cuius mirabilis charitas, atque com- A
paſſiua ad omnes, præcipuè verò ad pauperes teneritudo vix exprimi poſſent. Cui Dę-
mon ob eius vitæ puritatem ſummoperè inuidens, innumeros tetendit laqueos, mi-
riſque portentis timorem incutere rentauit. A quibus tamen omnibus, diuina ſibi
aſpirante aura, immunis omnino, atque illæſus euaſit. Et pater ac fratet Hierony-
mus à Torregionzillio deuotiſſimus ſacerdos, qui vix ſuo æuo parem in orandi, atq;
contemplandi genere habuit: qua propter mirabilis omnino extitit. Et patres ac fra-
tres Narciſus Iuanì, & Ioſephus Albiz ambo ſacerdotes, & euangelicæ paupertatis
ſtrenui cultores ambo: quorum primus, frater ſcilicet Narciſſus Iuanì in Prouincia Ca-
thaloniæ profeſſus, indeque ad hanc præſentem tranſlatus, cùm doctiſſimus eſſet, adeò
in omni virrutum genere profecit, vt omnes ſui temporis longè poſt ſe reliquerit. Et
ſecundus, frater videlicer Ioſephus Albiz, etiam laudabilibus eius veſtigijs hærens, vix B
ſui ſimilem in perferendis infirmiratibus, excolendaq; patientia habuit: quamobrem,
licèr in florida decedentes ætate, maximum ſui deſiderium, maximamq; ſanctitatis
opinionem omnibus reliquerunt. Atque eximiæ ſanctiratis pater frarer Melchior à
Gratia ſacerdos, qui cùm eſſet ex nobilibus parentibus Zamoræ (quæ Caſtellæ ciui-
tas eſt) progenitus, atque patris veſtigia inſequutus, ſub Philippi II. Regis Hiſpania-
rum vexillis per quadriennium in Iralia ſtrenuè militaſſet, Chriſto Regi ſæculorum,
multò felicius ſub eius ſalutifero ſigno militaturus, in S. Gabriëlis Prouincia nomē de-
dit. A qua poſt ſeptennium elapſum ad hanc ſe contulit. Cuius ranta, tamq; frequens
oratio rum vocalis, rū quoq; mentalis fuit, vt humanis verbis exprimi nequeat: Humi-
litas verò, carniſq; propriæ mortificatio incredibiles adeò extitère, vt per obedientiā
coactus, culinarij officio, cui toto pectore, atque ex animo incumbebat, relicto, ad ſa- C
cerdotale munus aſcenderit, & nihil vnquam pręter aquam, & panem ab eius conuer-
ſione in cibum admiſerit. De eius verò ardentiſſima tum ad Deum, tū quoque ad pro-
ximū, maximè verò peccaris inuolurum, charitate illud tantùm dicam, quod cùm om
nibus virtutibus mirum in modum fulgeret, illi tantùm inſeruire viſus ſit: Nam quem-
libet laborem, atque difficultatem, licèt arduam, ſemper conrempſit, ac pro nihilo pu-
tauit, dummodo aliquem à peccatorum laqueis, atque à tartareis faucibus erutū, Chri-
ſto lucrifaceret. His igitur chariſmatibus clarus, cùm, charitati morē gerens, hūc con-
uentum infirmis fratribus in generali illo pituitoſo morbo, qui longè, larèq; anno à
mundi redemptione milleſimo quingenteſimo octuageſimo per vniuerſam Europam,
Aſiam, atq; Aphricam ſerpſit, obſequuturus ingreſſus eſſet; eadem infirmitate cor-
reptus pręfato an. Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo octuageſimo diē D
vitę ſuę clauſit extremum, communeq; cum alijs defunctis fratribus ac patribus ſarco-
phagum hoc in eodem loco nactus fuit, 34. interim annis tantùm ſuę ętatis expletis.

De conuentu S. Ludouici Paracuellos. Conu. X.

QVANTA fuerit inclytæ Ludouicę à Zerda, oppidi Paraçuellos vulgò dicti,
Dominę temporalis, humilitas, quāraq; ad Franciſcanum Ordinem deuotio, vel
hinc ſaltem expiſcari licebit: Cùm enim pecuniam, aliaque ad pręſentis conuentus cō
ſtructionē neceſſaria liberaliſſimè ex domeſticis facultatibus erogaſſet, ſibi viſum fuit
debito minimè ſatisfeciſſe, niſi etiam proprijs manibus, atq; pręſentia opus ipſum pro-
moueret, qua etiam de cauſa non eſt dedignata inter cæmentarios, latomos, atque foſ-
ſores verſari, vt felicius, atq; ſtabilius conuentus hic, beato Ludouico ſacer, atque ad E
marginem eius fluuij, qui materna Hiſpanorum lingua Xarama nuncupatur, ſitus,
200. rantùm paſſibus à pręfato oppido diſtans, conſtrueretur. Vt tandem ex omni par-
te perfectus 14. huius Prouincię fratres commodius excipere atque continere poſſet.
Qui licèt huiuſmodi locum multò ante acceptaſſent, eum ramen, ne Madritenſi mo-
naſterio iniuria fieret, ſi hoc ſibi pręferret, non ante annū à ſalutifera Saluaroris noſtri
Chriſti natiuitate milleſimū quingenteſimū ſeptuageſimū ingreſſi ſunt. Pręfatę tn̄ fun
datricis pietas, his limitibus minimè contenta, ſe etiam ad eorum, pluriumque alio-
rum miniſtrationem extenditur, quę à pijs locorum authoribus huius Prouincię fra-
tribus, ob maximum animi affectum quo ipſos proſequuntur, conferri aſſolent.

De con-

A *De conuentu S Matthiæ Boniliæ. Conu. XI.*

BONILIA oppidū eſt antiquiori Caſtellæ, atq; Duci Albano ſubiectū: cuius, atq; reliqui adiacētis ſtatus cùm à præfato Duce, FerdināDo Aluarez à Toleto, illo, inquā ſtrenuo milite, cui vix ſimilis inueniri poterit, illuſtris, ac deuotus ſacerdos Gaſpar ab Hortunnio matricis Calagurritanæ eccleſiæ Decanus, eiuſdēq; oppidi oriūdus, Gubernator eſſet conſtitutus, vt patriæ pro modulo inſeruiret, adeſſetque, atq; aliquantulas grates pro natalium debito referret, hunc conuentum, B. Matthiæ Apoſtolo ſacrū, circa annum à partu Virgineo 1570. ex domeſtico patrimonio, ad 1. tantùm lapidem à præfato oppido iuxta conſuetam Prouinciæ paupertatem conſtrui curauit. Cùmque ſtatim ab eius perfectione, caſu quodam fortuito, ſed penitus ignoto, omnino conflagraſſet, eiuſq; fratres receſſum inde pararent, deſperantes ſe ob patriæ pauperiem readificare poſſe, pijſſimus fundator pro ſua in Deum, ac in ipſos pietate, necnon & in patriam charitate eos bono eſſe animo, pedemq; figere iuſſit, aſſerens ſe voto eius etiā 3. ædificandi, ſi opus eſſet, aſtrictum. Idq; rei euentus comprobauit. Nam comparatis ijs, quæ ad perficiendum opus neceſſaria fuerant, ipſum 2. multò melius, multoq; elegantius eodem in loco erigi fecit. In quo & quietiſſimè 12. fratres, & vltra Altiſſimo famulantur, animamq; cœlo reddidit deuotus F. Ioānes Linarius laicus profeſſus, qui, licèt agriculturæ prope Salmanticam inſigni Academia decoratam Ciuitatem, quæ ſibi patria fuit, vacaret, libellum tamen contemplatiuum à venerabili P. F. Petro Alcantarenſe (cuius ſuprà ſatis ſuperq; meminimus) editum, cui titulus de oratione erat, præ manibus ſemper habebat, ſæpiuſq; lectitabat. Ex cuius ſanè continua lectione vberrimos

C retulit fructus, illumq; ſpiritum, quo & Religionem hac in Prouincia ingreſſus eſt, & in ea ad vltimum vſque vitæ terminum maxima cum laude perſeuerauit, viriliter hauſit. Fuit hic vir pœnitentiæ, atque laboribus deditiſſimus: nam nunquàm, etiam in aduerſa valetudine, vel ab horti cultura, vel ab humilium officiorum exercitio, vel à petenda pro fratribus, cæteriſq; pauperibus eleemoſyna vacauit: inſuper & continuis vigilijs, atq; diſciplinis perpetuum ieiunium adiecit, quod vt plurimùm in pane rātùm & aqua celebrare ſolitus erat Si tñ, deficiētibus viribus, aliquid amplius aliquādo adijcere voluit, id profectò calida aqua, aut ſimplex ius, quo panis molliretur, extitit.

De conuentu Dominæ noſtræ de Gratia Pennarandæ. Conu. XII.

IISDEM temporibus, quibus præcedens locus ædificatus fuit, pientiſſimus Ioānes à Braccamonte, oppidi Pennarandæ temporalis dominus, piaque Pennarandenſis Communitas in eam ſententiam manibus, pedibuſque iuêre, vt ex communibus facultatibus aliquis vnus conuentus huius Prouinciæ fratribus apud ſe conſtrueretur. Quapropter, impetrata à Salamantino Epiſcopo, cui præfatum oppidum Pennaranda in ſpiritualibus ſubeſt, præuia facultate, ad quinquaginta paſſus ab eorū ſeptis, vbi ædicula quædam in honorem ſanctæ Mariæ de Gratia prius conſtiterat, hoc monaſterium ſub eodem prorſus titulo, ac iuxta receptiſſimum Prouinciæ morem, ſummo ſtudio, ſummaque pietate erigi curarunt: quibus etiam eius fratribus, qui ſunt 14. numero, pia ipſa communitas, quæ occurrunt neceſſaria, in dies ſuppeditat. Atqui pientiſſimus præfatus Ioannes à Braccamonte, eiuſque deuotiſſima vxor & horum partem, atque alia quæcunque occurrentia, ſiue Valetudinariū concernant, ſiue ad humaniorem hoſpitalitatem, aduentantibus religioſis exhibendam, ſpectent, liberaliſſimè, pioq; pectore ſubminiſtrant: ita vt nihil prorſus à fratribus deſiderari poſſit. Huiuſce loci accola fuit aliquando ſummæ ſimplicitatis religioſus, ac frater Didacus à Sazedo, natione Cantaber, ſed profeſſione Franciſcanus laicus. Cuius ad Deiparā Virginē tāta fuit deuotio, vt, ex propriæ carnis ergaſtulo hîc exiturus, eius ſuper benedicta pręſentia dignari meruerit. Quamobrem omnibus tum religioſis, tum quoq; ſæcularibus, eius cubiculum vltima ſui exitus die vt ſe inuiſerent, ingredientibus, humiliter ſuadebat, vt ſe componerent, ac reuerenter, deuoteque ſe haberent, quòd ipſis ſanctiſſima Virgo Angelicis ſpiritibus ſepta aſtaret. Quod quidem in dubium vertere illis piaculum erat, cùm ſibi viri ſimplicitas, anteactæque vi-

 tæ ſan-

tę ſanctimonia, atque candor ex communi habitatione, atque familiaritate manifeſtiſſima eſſent. Quid ni beata Virgo fideliter ſibi famulantem viſitare dignetur, cùm totius pietatis, humilitatis, miſericordię atque clementiæ fons vberrimus, atq; fœcundiſſima ſcaturigo ſit? Ad huius igitur ſanctiſſimæ conſolatricis pedes quàm humiliter prouoluamur, illam inſtāter, atq; magna fiducia precemur, vt in hora mortis noſtræ nobis adeſſe, atque à cruento humani generis hoſte liberare dignetur. A

De conuentu S. Franciſci Alaeios. Conu. XIII.

CVPIENTI deuotiſſimo heroë Franciſco à Fonſeca, oppidi Alaëgij (Hiſpanicè verò Alaëjos) temporali Domino, ob eius ſingularem affectum, atque incredibilem deuotionem in Franciſcanū Ordinem, conuentū aliquem ad huius Prouinciæ fratres excipiendos, non longè ab ipſo oppido erigere, maior oppidanorum pars, præcipue verò eorum, qui rebus communibus, publiciſq; ſtudebant, in faciem reſtitit. Opinabantur enim (& falsò quidem) fratres ſibi maximo grauamine futuros. Quamobrem pientiſſimus Dominus, cùm longè ab huiuſmodi errore abeſſet, vt concepti iam voti compos effici poſſet, eos in vincula conijcere coactus eſt, donec tandem in eius ſententiam conſenſēre. Sed cùm poſtea, rum ex fratrum, qui etiam voluntariè oblata, niſi eos vrgeat neceſſitas, conſtantiſſimè reſpuunt, aduentu, tum quoque ex eorum viuendi modo, quàm egregiè hallucinati fuiſſent, luce clarius appareret; qui inſtātius tergiuerſari fuerant, ij promptiores, atq; ſolicitiores operi inchoando, promouendoq; inſtabāt. Quorum deniq; ſolerti diligentia, atq; magnifica præfati Franciſci à Fonſeca liberalitate conuentus hic, B.P. Franciſco ſacer, 200. paſſibus à præfato oppido Alaëgio, anno à ſalutifera Chriſti natiuitate 1572. admiſſus, inceptus, atq; perfectus fuit. A quo etiam tempore tanta frugum fœcunditas, tantaq; vini abundantia incolis accreuit, vt paſſim, palamq; fateantur id ex fratrum, qui quartum decimum numerum attingunt, conuerſatione, atq; conuictu ſibi obueniſſe. Qui interim, ne ingratitudinis apud Deum opt. max. coarguerentur, illis, quæ ſibi opus ſunt, maxima liberalitate, maximoq; affectu ſuppeditant, ſubminiſtrantque. Nec abs re futurum exiſtimo, ſi quid hoc in loco ſemel acciderit (vt interim multa alia huiuſmodi ſilentio prętermittam) in medium adduxero. Statim ab huius loci ędificatione vnicus peritiſſimi cuiuſdā Medici filius Alaëgij grauiſſimam in infirmitatem, omninoq; lethalem incidit: cùmq; poſt præſtantiſſima ſibi adhibita remedia, nulla penitus ſalutis ſpes affulgeret, anxius pater hunc conuentum acceſſit, eiuſq; fratres, vt pro pueruli incolumitate Deum exorare vellent, obnixius interpellauit: votoq; ſe aſtrinxit, vt ſi filium ab huiuſmodi periculo erutum, euaſumq; reciperet, quamdiu vita ſibi comes eſſet, infirmos fratres gratis, gratā terq; curaturus foret. Mira res! Intercedunt pro ipſo, eiuſq; infirmo filio fratres ad Dominum, & qui liberum ſeminexum, animamque agentem reliquerat, domum repetens eodem die, eum ſanum, incolumemque recepit. Quapropter quod ſemel religiosè ſpopondit, religioſius, ac diligentiſſimè, quoties ſeſe occaſio offert, adimplere, atque præſtare omnibus viribus, & ingenti animi affectu contendit, nititurque. B C D

De conuentu S Ioſephi Methymnæ de Campo. Conu. XIIII.

EODEM prorſus anno nempe 1572. cùm illuſtris Moregionius ſacræ S. Iacobi militiæ Commendatarius hortum, atq; adiacentem ſitum, quem ad millę paſſus à Methymna de Cāpo Caſtellę veteris oppido optimo iure poſſidebat, huius Prouinciæ fratribus ad vnius conuentus ædificationem, ex maxima liberalitate, ac deuotione cōtuliſſet: Methymnēſes mercatores ex mercium obuentu, præſertim verò ex earum affirmatione (eſt nāq; mos apud huiuſmodi homines receptiſſimus, vt cùm ſuas merces mari in longinquas patrias, extraneaq; emporia tranſmittendas commiſſuri ſint, ne ſi fortè caſu aliquo fortuito, vel piratarum execranda inuaſione perire contigerit, in extremā pauperiē deueniant, eas ſtatuto pretio, iuxta maiorē aut minorē diſtantiā, vel imminēs periculum, aliorū mercatorum id diſcriminis ſubeuntium periculo, atq; fide iuſſione ſecuras reddere, & vt paucis, quæ dixerim, perſtringam, aſſolent prudētes mercatores, ob alicuius ſtatuti boli prouentum, aliorum merces ab omni fortuito E

caſu

A caſu reddere ſecuras,& immunes,ita vt ſi eas perire eo caſu contigerit, non ſuis dominis,ſed ſibi tantùm pereant,hoc monaſterium, diuo Ioſepho Chriſti Saluatoris noſtri nutricio ſacrum,eodem in loco,apprimè ſatis,ſed intra conſuetæ paupertatis metas cõſtrui,perficiq; curarunt.Dum hic locus adhuc ſub fabrorum manibus verſaretur mercatores quidam Methymnẽſes nauem opulẽtiſſimam,pretioſiſq; mercibus onuſtam, atque Italiam petentem,ſecuram eo pacto,quo præfati ſumus,reddiderunt:cùmq; maximum illis ex eius infortunio periculum,maximaq; immineret iactura, B Ioſepho ſe voto aſtrinxerunt, vt ſi illa incolumis omnino,atque abſque diſcrimine ad deſtinatum perueniret portum,50.aureos coronatos ad operis conſummationem penderent.Et ecce,dum pelagi intimiora penetrat,ac deficientibus ſibi ventis ſubſiſtere cogitur,à vigintiduabus Turcarum triremibus,quę decem huius farinæ nauigia in tali ſtatu conſtituta
B facillimè ſuperare potuiſſent,omni tormentorum, atque telornm genere per integrum diem impetitur.Nihilominus tamen nihil detrimenti ab ijs accepit, immo potius maximum damnum intulit,donec tandem circa noctis crepuſculum ſecunda aſpirante aura,illis longè poſt ſe relictis,curſum velocius continuauit,atq; ad optatum portũ ſaluis mercibus peruenit.Quod quidem impoſſibile omnino videbatur,niſi pia B. Ioſephi protectio illi adfuiſſet. Commorantur frequentius hoc in conuentu viginti fratres, quorum potior pars ſacræ Theologiæ ſub docto quodam Prælectore dat operam.

De conuentu S. Pauli Cocæ. Conu. XV.

ANIMADVERTENS Pientiſſimus Frãciſcanus à Fonſeca, oppidi Cocę vulgò dicti temporalis Dominus,quàm proſperè ſibi erectio conuentus S. Franciſci
C in oppido Alaëgio(cuius ſuprà meminimus)ſucceſſiſſet,adiecit vt & hunc quoq; ſecũdum,12, continendis fratribus accommodatum,ſub titulo S. Pauli Apoſtoli, cui legitima eius vxor Ludouica Hẽriquez deuotiſſima erat,ducentis paſſibus à præfato oppido Coca,quod ſibi quoque parebat,anno Dominicę incarnationis 1573.tum ex proprijs, tum ex oppidanorum facultatibus conſtrueret.Cuius conſtructionem Deus opt. max. patentiſſimo quodam infinitæ ſuæ clementiæ ſigno accepto ferre viſus eſt:vt eo denique commoti accolæ,licèt pauperes egenis fratribus ex ſua pauperie neceſſaria liberalius miniſtrarent,prout & liberaliſſimè ſuppeditant. Conceſſerat ſiquidem fratribus pręfatus heros Franciſcus à Fonſeca propriam ſuę habitationis domum, quoad vſque conuentus perficeretur,dumq; quadam die omnes ſimul quadam in exedra,inſtar refectorij diſpoſita,incautius conueſcerentur, antiquus paries,cui maior eorum pars ad-
D hærebat,per medium diuiſus,leniterq; fratrum ſubiacentium capita tangens ad illorũ pedes,nemine penitus læſo, corruit.Quod haud dubiè mirum omnino fuit:Nam tanta erat eius latitudo,tantaq; altitudo, vt niſi Deo id mirabiliter operante, ſe in modũ arcus inter cadendum flexiſſet,quot quot ibi aderãt ſua ruina facillimè oppreſſurus fuiſſet. Aberat quoq; à loco ſeruitor menſæ,paulò ante à loci Guardiano ad culinarium cum mandatis miſſus,qui nullo pacto mortem euadere poterat, cùm inter menſas his, atque illis obſequuturus diſcurreret. Cùmque tanto ſtrepitu audito Cocenſes commouerentur,ęſtimarentque fratres à ruina oppreſſos accurrere omnes, vt vel ſaltem eos vita functos egeſta terra exhumarent, ſacroque loco inferrent. Sed illis incolumibus, illæſiſque, licet contectis puluere, inuentis, non poterant à reddendis Deo, qui ſibi famulantes è tam præſenti diſcrimine eripuiſſet, gratiarũ actionibus abſtinere.

E *De conuentu corporis Chriſti Martinmunnoz. Con. XVI.*

EA erat per id temporis oppidorum ad huius Prouinciæ fratres deuotio tum ob religioſam eorum conuerſationem,tum quoq; ob facilem victitandi modum,qui illis vtilitate potius atque commodo, quàm grauamini,aut incommodo erat, vt vnũquodque illorum,licèt paupertate prẽmeretur,vnum aliquem conuentum ad eos excipiendos, continendoſq; apud ſe erigendum pro virili contenderet. Inter quę vnum fuit oppidum Martinmuñoz hiſpanicè nuncupatum, Abulenſi iuriſdictioni ſubiectũ. Id enim anno à mundi redemptione 1573. ex Epiſcopi authoritate eremitorium oppido propinquum,ſanctiſſimoq; Chriſti Corpori dicatum, ex emendicatis tantùm accolarum

larum eleemoſynis in monaſterij formam transferre cœpit. Cùmq; illorum facultates A non adeò pingues, immo potius tenues ſatis ſuperq; eſſent, nec ad huiuſmodi opus aggrediendum nouem adhuc integri coronati aurei in medium collati eſſent, ea nihilominus fuit ipſorum liberalitas, eaque pietas, atq; feruor, vt intra breuiſſimi tẽporis ſpatium ex peculiaribus bonis gratuitò collatis, ſecluſo quocunque alio fauore extraneo, quod piè cœptum fuerat, pientiſſimè perfectum ſit. Vnde & hic conuentus, ſub antiquiori Corporis Chriſti inuocatione & titulo, nobis prodijt adeò elegans, adeoq; perfectus, vt nulli penitus alteri vniuerſa hac in Prouincia, conſuetæ paupertatis norma facilè cedat. Nec id incredibilè, ſiue difficilè eſſe debet ei, qui omnipotentis Dei bonitatem, atque diuitias præ oculis habuerit; quippe qui piorum voluntates, atque affectus aliquando apertè, aliquando verò occultè per ignotos humanis obtutibus ſiphones, atque meatus mirum in modum promoueat. Ex quindecim fratribus præſentis B loci accolis maior pars philoſophicis literis religioſiſſimè acuratiſſimeq; incumbit.

De conuentu Minoritico Arroyo del Puerco. Conu. XVII.

OPPIDVM eſt 6. tantùm milliari à ciuitate Garenſi diſtans, atq; inter conuentus Petroſi, Lorianique nemoris (quorum ſuperius mentionem fecimus) ſitum, cui Arroyo del Puerco materna Hiſpanorum lingua nomen indidit, ſi verò Latinè vertere cupias, Porci riuulum dicere poteris. Huius inquilini, ne cæteris in his, quæ pietatem, deuotionem, atque affectum erga huius Prouinciç fratres concernunt, cedere viderentur, aliquem vnum conuentum; ex communibus, ſingularibuſque facultatibus, in quo fratres ſibi conuiuere, ac ſpirituale pabulum miniſtrare poſſent, erigere decreuêre. Quapropter habita prius ab Epiſcopo facultate, congeſtiſq; in medium aliquibus pro eorum tenuitate facultatibus, anno Dñi 1574. intentum exequutioni mandantes, opus aggreſſi ſunt, atq; hunc conuẽtum, quem 12 fratres commodè inhabitãt, non longè ab ipſo oppido, quod inclyto Comiti Beneuentano paret, erigere cœperũt. Sed oppidanorum pauperies, quç, non quod ipſi cupiunt, ſed quod poſſent, ſolummodo permittit, conceditq;, in cauſa eſt, ne adhuc locus hic abſolutus, inhabitatuſq; ſit. Perficietur nihilominus, atque inhabitabitur Deo fauente quàm breuiſſimè. Interim tamen coueniunt eò aliquot fratres, à propinquioribus monaſterijs miſſi, cui promouendo operi intendant, incolaſq; in ſacris concionibus, alijſque ſpiritualibus exercitijs ſolẽtur. Nec id tãtùm effecit præmemorata paupertas, quinimò & ſacram hãc ædẽ abſq; titulo vſq; impræſens, non abſq; eius iniuria, eſſe patitur. A qua tãdẽ, Deo duce, vindicabitur, cùm primũ fratres opere abſoluto ad eã in poſterũ ibidẽ perſeueraturi ſe contulerint. Qui, niſi mea me opinio fallit, nemini inuidebũt, ſubminiſtrãtibus interim ſibi deuotis inquilinis, quæ ſibi, iuxta Prouinciæ morem, neceſſaria fuerint ſatis abundè. D

De conuentu S. Bartholomæi villa noua de Serena. Conu. XVIII.

EO ipſo loco, in quo ædicula quçdam in honorẽ diui Bartholomæi Apoſtoli olim à Villanouenſibus de Serena conſtructa fuerat, nempè ſeſquimilliari ab eorum oppido, quod Villanoua de Serena appellatur, conuentus hic, eodem diuo Bartholomæo Apoſtolo titulari ex communibus, ac peculiaribus bonis à perdeuota eius communitate anno à Verbo incarnato 1575. ædificatus, fratribuſq;, qui ſunt 12. numero, collatus fuit. In quo anno ſequenti, nempè an. Dñi 1576. in Domino obdormiuit venerabilis P. F. Gaſpar à ſancto Ioſepho, natione quidem Beotianus, ſed dignitate ſacerdos. Qui, E cùm ſuæ çtatis annum agens, Franciſcanam Religionem hac in Prouincia eſſet ingreſſus, totidem in ea maxima cum laude, vitæque ſanctitate conſumpſit, ac plurimos fratres nouitios, ſiue tyrones mirabiliter in ſumma pietate, Dei timore, mundi, ſuiq; ipſius contemptu, paupertate, atque monaſticis ritibus educauit, præſentiq; Prouinciæ peperit: ita vt vix ipſa ſibi ſimilem aliquando habuerit. Is igitur tantus P. vt interim eius cõtinuam orationem, ſpiritus feruorem, atque cçteras virtutes, ne oneroſior ſim, prudẽti ſilentio pertranſeam, mulierem quandam ab oculorum grauedine, qua maximè conflictabatur, recitato ſuper eam ſacroſancto diui Marci Euangelio, quod in celeberrima ſanctiſſimæ Chriſti Saluatoris noſtri Aſcenſionis die decantari aſſolet, manibuſque de reli-

A religioſo more ſibi ſuper impoſita, ex tempore liberauit. Cuius fama permoti quàm-
plurimi alij infirmi, cùm ad eum ſoſpitatis recipiendæ ergô accurriſſent protinus ſe hu
milis vir abdidit, nulloque pacto ab eo impetrari potuit, vt & illis manus imponeret.
Quod ſanè fecit, ne ex huiuſmodi curatione, atq; cęleſti dono collato aliqua auræ popu
laris efflatio, aut aliquis vanę gloriæ ventus ſibi aſpiraret, irteperetque. Huic adiectus
eſt deuotus F. Ioannes à Solitudine laicus profeſſus, qui vnus eſt ex ijs, quos religioſis,
optimiſq; moribus præfatus P. Gaſpar inſtruxerat. Cuius mors eodem ptorſus anno
Domini 1576. ſed non eodem die contigit, Hic, dum viueret, ſacroſanctum, ac omni
veneratione dignum Euchariſtiæ ſacramentum reuerentiſſimè coluit, diuinarumque
rerum contemplationi feruentiſſimè inſtitit: in qua mirabiles techuas, atque inſidias à
cruento illo, atque teterrimo humani generis inuiſibili hoſte viſibiliter perpeſſus eſt.
B Quas nihiloſecius omnes ſumma prudentia, ſummaque virtute, ac ſumma deniq; cō-
ſtantia in Chriſti nomine ſuperauit. Charitati præterea, maximè verò erga infirmos,
omni ſtudio, omnique diligentia operam dedit, nihilque magis à proprio contemptu
dilexit: quippe qui optimè atq; perfectè noſſet laudem non ex ſe ipſo, ſed ex Deo opt.
max. omnium bonorum authore, atque liberaliſſimo largitore quærendam eſſe.

De conuentu Dominæ noſtræ antiquæ Auguſtæmeritâ. Conu. XIX.

QVVM Emeritenſes aliquot ciues ædiculam quandam ad mille paſſus ab Augu-
ſtaemerita (Hiſpanicè verò Merida) communi eorum, atque inſigni olim ciuita
te diſtantem, & in honorem ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Antiqua erctam, ob creber
rima miracula, quæ Deus opt. max. in fidelium fauorem, ad ſanctiſſimæ eius genitri-
C cis inuocationem, ibidem operari dignabatur, maxima proſequerentur deuotione, &
reuerentia, huiuſq; Prouinciæ fratribus ob eorum viuendi modum ſummopere affice-
cerentur, atq; illos ſibi viciniores affectarent omni ſtudio, omniq; ſolertia apud eum,
cuius eæ partes tunc erant, egerunt, vt illam ſibi in conuentus formam redigere, præ-
fatiſque fratribus inhabitandam conferre liceret. Ea denique obtenta facultate, con-
geſtisque, pro cuiuſq; deuotione, atq; pia liberalitate, in medium ſufficiētibus eleemo-
ſynis, præfatam ædiculam ſiue eremitorium, ſub antiquiori ſanctiſſimę Dei genitricis
Mariæ titulo, anno Dominicæ incarnationis 1576. in iuſtum conuentum transforma-
runt, omnibuſq; ſuis numeris abſolutum huius Prouinciæ religioſis, qui quintumde-
cimum numerum perficiunt, iuxta ſibi factam facultatem, promptiſſimis animis con-
tulerunt. A quo etiam tempore tanto magis Emeritenſiū ad hunc locū deuotio excre-
D uit, quantò diligentius ab eius inquilinis omni tū pietatis, tū quoq; religionis genere
excolitur, atq; ab omnipotēti Deo maximis miraculis illuſtratur, inſigniorq; reddit.

De conuentu nominis Ieſu Zeberos. Conu. XX.

AD 21. lapidem ab Auila nobili, antiquaque veteris Caſtellæ ciuitate, ſubſiſtit
oppidum Zebreros materno Hiſpanorum idiomatæ nuncupatum, Auilenſiſque
Antiſtitis iuriſdictioni ſubiectū, pro cuius mœnibus præſens conuentus, à 12. frattibus
occupatus, qui ſui authorem, primumq; atque ſolum fundatorem agnoſcit perdeuotū
quendam Franciſcum Albornozium ſæcularem ſacerdotē, conſtructus cernitur. Præ-
fatus ſiquidem fundator, cùm maxima in ſanctiſſimum Ieſu nomen deuotione ferre-
tur, huiuſq; Prouinciæ fratribus ob eorum pauperiem non vulgariter afficeretur, vnū
E aliquem conuentum, in quo & illud ſolemnius, religioſiuſq; coli, & iſti commodius
victitare poſſent, ex ptoprio patrimonio ædificandum ſumpſit. Itaq;, comparatis pro
futuro opere omnibus neceſſarijs, impetrataq; prius ab ijs, quibus ex officio incum-
bebat, debita facultate, hoc monaſterium, dulciſſimo, atque ſumma religione veneran
do nomini Ieſu ſacrum, anno Domini 1576. erigi, perficique, ac tandem ſufficienti fra-
trum numero, iuxta vſitatum Prouinciæ morem, inſtrui curauit. Cuius denique tanta
fuit deuotio, atque humilitas, tantuſque feruot, vt licèt dignitate ſacerdos, atq; gene-
ratione nobilis, non erubuerit intet cœmentarios, foſſores, fabroſque lignarios, factus
illis ſimilis, verſari, proprijſque manibus cœptum opus pro virili promouere. Re-
tribuat illi Deus tantam in ipſum pietatem, & in præfatos religioſos deuotionem.

De con-

De conuentu Angeli Cuſtodis Compluti. *Conu. XXI.* A

COMPLVTENSES ciues, ne indeuoti erga Franciſcanam familiam, præ-
ſertim verò huius Prouinciæ, haberentur, licèt eorum pia mens, atq; deuotio cir
ca ipſam ex quotidianis eleemoſynis, quibus Minoriticũ conuentum, intra oppidi mœ
nia erectũ, proſequũtur, ſatis explorata ſit; vnũ monaſteriũ, in quo ſaltem 12. huius Pro-
uinciæ fratres excipere poſſent, tum ex communibus, tum quoq; ex priuatis facultati-
bus à ſe ædificandum cenſuêre. Quapropter, ab Archiepiſcopo Toletano venia impe-
trata, ædiculam ducentis paſſibus ab inſigni, celeberrimaq; ob erectam ibidem Acade
miam, ciuitate Compluto diſtantem, atq; Angelo Cuſtodi dicatam, in monaſterij for-
mam ſub antiquiori titulo redigentes, eam huius Prouinciæ fratribus, ipſorum vſibus,
atq; perpetuæ habitationi mancipandam tradiderunt, contuleruntq;. Contigit autẽ B
huiuſmodi redactio anno Domini 1576. Licèt autem hic conuentus vltimam vſque in
præſens artificis manum expertus minimè ſit, eam tamen Deo fauente quàm breuiſſi
mè experietur: Nam ea eſt Complutenſium pia ſolicitudo, iſq; ad huiuſmodi opus per-
ficiendum omnibusq; numeris abſoluẽdũ effectus, vt nihil minus ab ijs præſumi debeat.

De conuentu S. Michaelis de Victoria Plico. *Conu. XXII.*

QVVM inclytus Ferdinandus Carillius Comes Plicanus (vulgò de Pliego) atque
ſereniſſimi Ioannis ab Auſtria primus Oeconomus; cuius primogenitus filius Lu
douicus Carillius, primæ cohortis eiuſdem Principis Ioannis Dux, atque Capitaneus
erat; aliquod vnum obſequium in memoriam, atq; gratiarum actionem eius celeberri-
mæ naualis victoriæ, quam Deus opt. max. per manus pręfati Principis Chriſtiano po- C
pulo Epyti propè Lepantum contra Turcas Chriſtiani nominis acerrimos hoſtes con-
ferre dignatus eſt, cui illorum vterque, pater videlicet, atque filius ex officio interfuit,
ſedulamq; operam nauauit, eidem Altiſſimo, ne fortè ingratitudinis næuum contrahe
ret, præſtare meditaretur: nihil ſibi præſtantius, nihilq; aptius, aut religioſius ab alicu-
ius fratrum Franciſcanorũ conuentus, in quo perpetuò pro tãto ſibi collato beneficio,
reliquiſq; donis acceptis debitæ omnipotenti Deo grates redderentur, erectione oc-
currit. Cumq; maxima beneuolentia, atq; deuotione in huius Prouinciæ fratres ferre-
tur, constructaq; occurreret inter anfractus, præruptaq; cuiuſdam montis, ſeſquimil-
liari ab eodem oppido Plico ædicula quędam in Archãgeli Michaëlis honorem, ſolitu-
dinibus expoſita, atq; contemplatiuę vitæ ducendæ omnino accommoda, hanc ille in
iuſtum conuentum promouere ſtatuit. Quamobrem aſcitis opificibus, neceſſarijſq́ue D
pro ſua liberalitate comparatis præfatam ædiculam in monaſterij formam, anno Do-
mini 1576. redigi fecit, præfatiſq; huiuſce Prouinciæ fratribus ex prouincialis Mini-
ſtri facultate inſtruxit, atq; antiquiori ſancti Michaëlis titulo, addito tantùm Victorię
cognomine, in præfatę ſcilicet memoriam adeptæ victoriæ, appellari voluit. Quod qui-
dem ſe accepto tuliſſe ſæpe ſæpius oſtendere dignatus eſt Altiſſimus. Cùm enim colla-
bentibus ex accliuiore pręmemorati montis parte, atq; celerrimè decidentibus magni
tudinis mirę ſaxis hoc monaſterium ſit expoſitum, nihil vnquam diſcriminis, vel ipſis,
nullo penitus illato damno, tranſilientibus, vel leniter eius parietibus, non abſq; maxi
ma admiratione, adhærentibus, ab ijs perpeſſum eſt. Quod haud dubiè non paruam
Deum laudandi anſam, tum fratribus, tum quoq; Plicanis, atq; cõuicinis populis ſub-
miniſtrauit, indieſq; ſuppeditat. Immo illos ad liberalem eleemoſynarũ erogationem E
incendit. Hoc igitur in conuẽtu, quẽ 12. fratres inhabitant, aliquãdiu vixit, mortẽque
obijt maximæ humilitatis frater Georgius, qui plures victorias à Dæmone reportauit.

De conuentu S. Antonij Abulæ. *Conu. XXIII.*

FVERAT olim venerabilis P. F. Petrus Alcantatenſis Abulenſibus ciuibus, præ-
cipuè verò nobilioribus, familiariſſimus, atq; morum, beneq; inſtituendæ vitæ Ma
giſter. Quamobrem delatus ſibi amor ab ijs in eius filios, fratres videlicet huius Prouin
ciæ, poſt eius mortem pertranſijt. Cùm enim cernerent plures conuentus in ſuæ ciui-
tatis gyro à diuerſis, licèt pauperrimis populis, ad huiuſmodi fratres excipiendos ædi-
ficari,

A ficari,nę illis negligentiores,atq; ob accepta beneficia ingratiores viderentur, vnum
etiam conuentum apud ſe erigendum exiſtimarunt. Quod tamen præſentiens illuſtris
admodum Rodericus ab Aquila,hunc honorem ſibi ſoli aſſumendum cenſuit.Quapro
pter euocatis ad ſe aliquibus huiuſce Prouinciæ rẹligioſis ruralem domū ſimul ac hor-
tum,quem aliquantulū ab vrbe poſſidebat,in habitationem,donec conceptum in mē-
te ædificium exequutioni mandaretur,ex tempore contulit;congeſtiſq; ijs, quæ ad hu
iuſmodi opus promouendum,perficiendumq; neceſſaria forent,futuro conuentui, an-
no a ſuperbenedicta Chriſti Saluatoris noſtri natiuitate 1577. feliciſſimum dedit ini-
tium;Quem tandem non ita poſt multum temporis ſuis ſumptibus,ſub titulo S. Anto-
nij de Padua,ad 300. paſſus à prædictá ciuitate Abula erexit,conſummauitque, atque
pręfatis fratribus in perpetuā habitationem ſummo gaudio,ſummaq; liberalitate con-
B tulit.Inſuper & effecit, vt vniuerſus Abulenſis ſenatus tum eccleſiaſticus, tum quoq;
ſæcularis ipſos ad deſtinatum domicilium cum maxima pompa,atque ſolemni proceſ
ſione deduceret.Hūc igitur ſingularē virū,perdeuotūq; dn̄m hic locus,à 15. religioſis
incultus, ſūmè beneficū in quacūq; occurrēte neceſſitate experitur,atq; ſui legitimū
patronū agnoſcit,oīq; beneuolētia,& fideliſſima apud Deū comēdatione proſequitur,

De conuentu S. Petri Conſuegra. Conu. XXIIII.

QVA cura,quovè ſtudio perdeuotus quidam Petrus Diaz à Toleto,oppidi Con-
ſuegra vulgò nuncupati incola,huius Prouincię dignitatem,& nomen promoue
re ſtuduerit,ex præſentis conuentus conſtructione facili negocio coniectari poteſt.Is.n.
licèt diuitijs minimè abundaret,nullum tamē propterea lapidem immotum reliquit,
C quouſq; generoſo conceptum animo propoſitum exequutioni mandaret.Conceperat
ſiquidem animo conuentum à ſe pro huius Prouinciæ religioſis ędificandū propè prę-
fatum oppidum Conſuegra,quod ad ſacræ Ioannitarum,ſiue Melitenſis militię Prio-
ratum attinet. Cumq; omnes eius habitatores tum laicos, tū quoq; eccleſiaſticos inde-
feſſo animo ſolicitaret,vt opportunum tanto operi ſitum non longè à muris ſecū quæ-
rerent,diligentiuſque indagarent,in cuiuſdam deuoti ruſtici agrum,cui nullus ſimilis
ob eius opportunitatem inueniri poterat,fortè fortuna incidit. Quo denique iuxta vo-
tum oblato,id pretij pro eo obtulit,quod vel duobus arbitris iuſtū videretur, vel ani-
mo eiuſdem domini inſederet, dummodo mentis compos efficeretur, optatumq; agrū
obtineret. At ruſticus,cùm eſſet pijſſimus,ſimul cum vxore ante circumaſtātes,popliti
bus terræ iunctis, manibusq; complicatis,ac in cælū elatis,tantùm ex eo liberaliter ob-
D tulit,contulitque,quantum pro monaſterij erectione,atque contiguo horto neceſſariū
foret.Adiecit præterea ſe maximas gratiarum actiones Deo opt. max.agere,quòd hu-
iuſmodi præſtandi obſequij occaſionem illi offerre dignatus eſſet. Inſuper & ſpopon-
dit ſe cum cara ſibi vxore neceſſaria fratribus eius habitatoribus, quandiu vita comes
eſſet,pro modulo miniſtraturum Quod & liberaliſſimè præſtitit.Emenſo itaq; neceſſa
rio ad huiuſmodi opus fundo,pręfatus Petrus Diaz à Toleto hunc locum ſub titulo S.
Petri Apoſtoli ex domeſticis,proprijsque facultatibus,anno Domini 1577.erigi,omni-
busq; ſuis numeris abſolui curauit,atq; illum quibuſdam ſacroſanctis martyrum re-
liquijs ex vrbe Roma adductis, quibus Pij V,Pont.max.authoritas, quemadmodū ex
eius bulla ibidem aſſeruata facillimè conſtat,fidem aſtruit,elegātiſſimè cohoneſtauit,
decorauitque Hoc ipſo anno 200.paſſibus ab oppido Cellamea (Hiſpanicè verò Zala-
E mea)quod eidem quoq; militiæ paret,extrui cœpit ex communibus oppidanorum fa-
cultatibus alius quidam conuentus,cui elegans ſatis adiacet hortus. qui in honorē Do
minę noſtræ de Angelis eo fine,vt huius quoque Prouincię fratribus inſeruiret,ędifica-
tus extitit. Qui tamen,obortis inter oppidanos,& fratres ipſos, qui iam aduentarant,
quibuſdam difficultatibus,cùm à religioſis ad tempus derelictus fuiſſet, ab ijs ex diffi-
nitiua regij Conſilij ſententia, ad Cellameenſis ſenatus, huiuſmodi deſtitutionem eger
rimè ferentis,inſtantiam lata,ablatus,atq; Prouinciæ S.Michaëlis (vt ibidem fuſius ſuo
loco notatur)adiudicatus eſt.Nec ſilentio præteribo quid hoc in S.Petri monaſterio fra
tribus ſemel ex diuina liberalitate acciderit. Inſtabat omnino meridianæ refectionis
tēpus,nihilq; obſonij,aut panis domi inerat;quapropter P.loci Guardianus, vir vtiq;
deuotus,

deuotus,F.ſcilicet Franciſcus à S.Ioſepho,qui & ibidem non abſq; ſanctitatis opinione A
animã efflauit,ſepultusq; eſt,fratres bono eſſe animo,eosq; absq; vlla murmuratione ſiue moleſtia huiuſmodi neceſſitatẽ pro Chriſti nomine ferre,atq; chorũ petere, vt Deo opt.max.gratiarum actiones de religioſo more redderent, cum maxima confidentia, animiq; alacritate iuſſit.Quibus tandem libenter ſibi morem gerentibus,operiq; iniũcto intendentibus adfuit ex inſperato ſeruus quidam eſculentis,poculentisq; onuſtus, quibus Chriſti familia, quę quintumdecimum numerum attingit, abundè ſatis refecta,largamque omnipotentis Dei manum, atq; prouidentiam ad oculum experta fuit.

De conuentu S. Ioſephi Toleti. Conu. XXV.

CVM illuſtris admodũ Antonius à Corduba,poſt plurima ſuo Regi tum à ſe,tum quoq; ab eius patre impenſa obſequia, curiæ Philippi II. Hiſpaniarũ potentiſſimi B
Regis vale dicto, cum cariſſima ſibi vxore Polixena,cõnibusq; liberis in ruralem domum,non longè à nobiliſſima ciuitate Toleto,ſe recepiſſet,ibidemq; priuatam vitam, ſed iuxta eius nobilitatem ſatis pauperem,ageret,atq: quarundã Commendarũ ſacræ Militiæ diui Iacobi,cuius & ipſe alumnus erat, diſtributio ex regio conſilio habẽda foret:Regiam ſibi repetendam exiſtimauit,vt,meritorũ iuſtã mercedem recepturus, illarum altera inſigniretur.Cui tamen aduentanti, cùm aulicus quidã ſibi amiciſſimus moram,atq; negligentiã exprobraſſet,ſuaderetq; vt inde citius recęderet,ne riualibus idẽ prorſus affectantibus,quorum ſolicitudo Regi notiſſima erat, odioſus fieret, maxima præfatæ dignitatis aſſequendæ humana inceſſit deſperatio. Quãobrem domum,intentato negotio reuerſurus, regiã Maieſtatem obiter ſalutauit.Dum aũt ille abeſſet,deuotiſſima vxor voto ſe aſtringens promiſit,ſi vir intentum aſſequeretur(dummodo is aſ- C
ſentiret)ſe domum quandam in honorem diui Ioſephi,ad huius Prouincię fratrum cõmodam habitationem,ex cõnibus bonis erecturam Quod & ipſe rediens ex animo confirmauit.Et ecce poſt ſecundum diem ab eius reditu,dum nihil minus cogitãr,pręfatus Philippus Rex potiorem Commendam ex propria prorſus mente,nemineq; ſe inſtigãte ſibi contulit.Quamobrem ne ingratitudinis næuo,ſi fòrtè quod opportunè,pièq; vouerant negligentius redderent,ab Altiſſimo notarentur, vt primùm optatis potiti fuerunt,nempe an.Dñi 1577.conuentum hunc,B.Ioſepho ſacrum,ad 1500.paſſus à præfata ciuitate Toleto,non tñ abſq; maximis difficultatibus,quas nihilominus conſtãtiſſimè pertulère,ſuperaruntq;, apoſtolica ſibi fauente authoritate,conſtrui, modiciq; tẽporis interuallo adamuſſim abſolui ex proprijs facultatibus, atq; 16.fratribus,quos omni beneficiorum genere,omniq; beneuolentia,atq; liberali ſubuentione proſequũtur D
inſtrui curarunt.Viam vniuerſæ carnis ingreſſus fuit hoc in loco anno ſequẽti ab eius origine,ſcilicet.1578.deuotiſſimus P.F.Alphonſus à Zamora nobilis ſacerdos, qui ob eius ſingularem ad Deiparam Virginem affectum, atque deuotionem, illius ſuauiſſima, atque ſuperbenedicta pręſentia, paulò ante obitum, dignari meruit. Huius etiã patris tanta fuit in laboribus, maximè verò in infirmitatibus perferendis patientia, tantaque humilitas, vt patientiſſimo cuicunque alteri aſſimilari queat. Cùm enim per integrum annum marcore, hydropiſi, atque aſthmate grauiſſimè laboraret, nihil vnquam murmuris, nihilque diſplicentiæ in ipſo animaduerti quiuit, ſed ea omnia lætiſſimo potius, atque animo ſummè ſereno pertulit. Quapropter ad eius funus vniuerſa Toletana ciuitas, ipſius pedes deoſculatura, cucurrit, properauitque.

De conuentu S.Sebaſtiani Aunonij. Conu. XXVI. E

PRÆCEDENTIS herois pietatem imitatus perdeuotus Melchior de Herrera oppidi Auñonij (vulgò verò Auñon) Marchio,præfato anno Domini 1577.non procul ab ipſo oppido,demolita prius antiqua quadam ædicula,diuo Sebaſtiano dicata,conuentum hunc,à 14 fratribus occupatum,ſub antiquiori titulo,eodem prorſus in loco ex domeſticis facultatibus erigi,omnibusq; ſuis numeris abſolui curauit,eiq; contiguam domum, in qua deuotionis,atq; quietis ergò ad tempus commorari poſſet annexuit. Maius verò huius loci ſacellum in ſui ſepulturam prudens ipſe vir futuris prouidens elegit. Quamobrem elegans ſatis mauſoleum apprimè fabrefactum in eius

medatullio

A meditullio ad propria, atq; poſterorum oſſa religioſè excipienda conſtrui quoque fecit. Cuius denique pietas, atque continua erga huius loci fratres liberalitas vix exprimi poſſunt; cùm diligentiſſima quadã cura, quæ illis neceſſaria ſunt, prouideat, atq; iiſdem in omnibus ex tempore adſit. Quapropter iure optimo loci patrona tu tũ nomine, tũ quoq; re ipſa gaudet. Et niſi fratres, paupertatis cõſuetæ veſtigijs inhęrentes, ſibi obſtitiſsẽt, multò elegãtiorẽ, multoq; auguſtiorẽ domũ illis haud dubiè exædificaſſet.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Zamoræ. Conu. XXVII.

ANNO à partu Virgineo 1577 habita fuêre in conuentu S. Andreę de Monte prope Arenas prouincialia Comitia, in quibus ex communi patrum ſuffragio electus eſt in prouincialem Miniſtrum pater ac frater Ioannes Ruizius, vir vtiq; omni pie B tate, atq; religione præditus, qui, licèt inuitus omnino huius Prouincię clauum regendum ſuſceperit, omnemq; mouerit lapidem, vt onus ſibi iniunctũ alicuius alterius fortioris, robuſtioriſq; ſe humeris ſuperimponeretur, nihil tamen eorum, quæ vel ad Prouinciam benè regendam, promouendamq;, vel ad fratrum conſolationem requirebantur, prætermiſit. Is igitur anno primo ab eius promotione, nẽpe 1578. ad inſtantes Zamorenſium ciuium preces conuentũ hunc, diuo Ioãni Baptiſtæ Chriſti Saluatoris præcurſori ſacrũ, admiſit, cęteriſq; Prouinciæ locis annexuit. Qui tñ & à 14. fratribus inhabitatur, & maxima ex parte ſumptibus R. Simancas Zamorenſis Epiſcopi, centum paſſus ab antiquiſſima nobiliq; ciuitate Zamora, exædificatus eſt. Quod verò reliquũ eſt ædificij eius perdeuoti, pijque Zamorenſes liberaliter conſtruendum curarunt.

De conuentu S. Annæ Talabricæ. Conu. XXVIII.

C PRÆFATVS pater ac frater Ioannes Ruizius, ne iniũcto ſibi Miniſteriatus muneri, quod alteri impoſitum omnibus neruis contendebat, vt, ab eius cura atque exequutione liber, otio ſancto, diuinarumq; rerum contẽplationi vacare poſſet, deeſſe, neuè pium Talabricanorum ciuium petitionem aſpernari videretur, eodem anno à Chriſto Saluatore nato 1578. hoc monaſterium, B. Annæ matri ſanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ dicatum, quod 15. fratres plerunq; inhabitant, acceptauit, reliquorũq; Prouincię locorum catalogo adſcripſit. Quod tñ nondum abſolutum eſt, ſed breui Deo fauente tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis Talabricanorũ eleemoſynis abſoluetur. Nam ea eſt eorum ad locum deuotio, ea pietas, is deniq; affectus, vt illata abſq; iniuria non poſſimus nõ optimè de ipſius breui promotione ſperare. Non poſſum interim anti D quiſſimæ huius ciuitatis in Deum, atque religioſos viros pietatem, affectũ, & deuotionem ſilentio præterire, quę licèt diuitijs minimè abundet, nec adeò magna ſit, omnium tamen ferè Ordinum conuentus continet, amplectiturque: atq; eius habitatores liberaliter ſatis pro eius modulo confouet, alitq;. Quod tamen excelſi potentiæ, eiuſq; mirabili dexterę mutationi tribuendum eſt. Mirabiliter ſiquidem effecit, vt ea ciuitas, quæ olim omnium ſuperſtitionum ſentina extiterat, idolorumq; cultui, maximè verò Palladis, vt eius veſtigia facillimè docent, mancipata fuerat, eo radicitus eliminato, omnis bonitatis, atque religionis receptaculum fieret, & quod Dęmonibus, tenebrarumq; harum principibus iniuſtè aliquando, minuſque prudenter detulerat, id omnipotenti Deo, ſæculorumque Regi, atque Imperatori, peculiari quodam, atque religioſo obſequio prudentiſſimè tribueret; atque illi propenſius inſeruiret, adhæreretque, E cui adhærere bonum, atque inſeruire regnare, principarique proculdubio eſt.

De conuentu S. Ioannis Euangeliſtæ Turris Stephani. Conu. XXIX.

HVNC etiam tertium locum, qui eſt in ordine vigeſimus nonus, & à duodecim fratribus incolitur, huic Prouincię adiecit præfatus pater ac frater Ioannes Ruizius eodẽ anno milleſimo quingẽteſimo ſeptuageſimo octauo, antequã Miniſteriatus officio cederet. Quẽ quidẽ locũ illuſtris admodũ, ac pientiſſima herois Anna Manrique, cuiuſdã Vargas, qui potentiſſimo Philippo eius nominis II. Hiſpaniarumque Regi à ſecretis fuit, legitima vxor, ex proprijs tantùm monilibus, ornamentis, atque iocalibus tum aureis, tum quoque argenteis ad centum paſſus ab oppido, quod

Turni Stephani Abrani nuncupatur, & vtriuſque præfati coniugis imperio ſubeſt, A
ſub titulo S. Ioannis Euangeliſtæ, cui ipſa deuotiſſima à teneris vnguiculis fuit, ędificari, omnibusq; tum ad diuinum cultum, tum quoque ad commodam fratrum habitationem neceſſarijs inſtrui, adeoq; perfici curauit, vt ſi ipſum omni ex parte attentius contemplêre, ſanctuarium potius, quàm conuentum dixeris. Feliciſſima ſanè ornamenta, atque iocalia, quę in tãtum, tamq; celebre opus conſummari, ſiue potius transformari meruerunt, & feliciſſima earum domina, quæ prudentiſſimè fidiſſimos ſibi amicos, qui ſe opportuno tempore in æterna tabernacula recipiant, ex ſuperfluo cultu facere nouit. Hunc igitur ſibi locum in ſepulturam elegit præmemoratus venerabilis pater frater Ioãnes Ruizius Occaniæ oriundus, qui ne parẽtum, propinquorum, atq; amicorum inſidijs, moleſtijsq; pateret, ijs atq; patrijs laribus longè poſt ſe relictis, in Bæticæ Prouinciam conceſſit, inibiq; ſacrum ſeraphicę Religionis habitum induit, ac B
tandem profeſſorum catalogo adſcriptus, Caſtellæ Prouinciã, quæ ſibi patria erat, vtroque iam parente orbatus repetijt. In qua cùm per aliquantulùm temporis commoratus fuiſſet, ſtrictioris vitę cupidus, ea quoq; relicta, ad hanc conuolauit, eiuſque Miniſtrum prouincialem ſtrenuè aliquando egit. Hic pater ſui ſtatus, atque profeſſionis zelantiſſimus, euangelicęq; paupertatis amantiſſimus, nec non & egregius Eccleſiaſtes fuit. De cuius profundiſſima humilitate hęc tantùm dixerim, vt ex his, quantùm in ea profecerit, facillimè coniectari liceat. Quum enim abſens ad Prouinciæ huius Miniſteriatum à patribus, quorum intererat, euectus eſſet, vix ab ijſdem per cautelam vocatus adigi potuit, vt munus acceptaret. Coactus tandem ad ipſum obeundũ, nunquam quieuit, quoad ipſi renuntiauit, illudq; à ſe propulſum alterius humeris credidit. Quod tamen nollẽ eius ſocordiæ, aut puſillanimitati adſcriberetur; ſed potius humilitati, qua C
(vt præfati ſumus) maximè præditus fuit. Nam adeò prudenter, adeòque pacificè per annum cum dimidio Prouinciam rexit, vt vix ſibi parem ab eius erectione habuerit. Quibus tandem chariſmatibus cumulatus, anno à mũdi redẽptione milleſimo quingẽteſimo octuageſimo generali illo pituitoſo morbo, quo vniuerſus orbis eo temporis infectus fuit, correptus, ex hac vita ad cœleſtem patriam quàm fœliciſſimè migrauit.

De conuentu S. Franciſci Iepes. Conu. XXX.

IEPES oppidum eſt ſatis celebre ob vini copiam, atque excellentiam, qua inter alias Toletani Regni tum ciuitates, tum quoq; oppida abundat, dictis reuerẽdiſſimi Archiepiſcopi Toletani, Hiſpaniarumq; Primatis audit, paretq;. Cuius præcipui, ditioresq; inquilini, cùm maximo habendorum apud ſe huius Prouinciæ fratrum deſi D
derio tenerentur, datis anno à lętabunda Redemptoris Chriſti natiuitate 1578. ad eorũ Miniſtrum Prouincialem, cęterosq; prouinciæ patres, quorum ex munere intererat, cõmunibus literis, ijs ſupplicarunt, vt conuentum, apud ſe ex publicis oppidanorum bonis, atq; priuatis eleemoſynis breui erigendum, acceptare vellent: datisq; ſyngraphis ſpoponderunt, niſi intra biẽnium ex communi ęre abſolueretur, ſe illum ex domeſticis peculijs perfecturos. Quod neutiquam opus fuit. Nam ea extitit omnium tum liberalitas, tum quoq; ſolicitudo, atque opera, vt, breuius quàm polliciti ſint, hoc monaſterium, beatiſſimo patri Franciſco ſacrum, à quindecim fratribus plerumque in habitatum, ad centum paſſus à præfato oppido, Iepes vulgò nuncupato, vltimam artificis manum ſit expertum. In cuius ædificatione eius populi ad Franciſcanum Ordinẽ deuotio, & pietas ſupra modum eluxerunt. Nullus enim ſiue maſculus ſiue fœmina, E
puer aut ſenex, nobilis aut ignobilis ſtatutis diebus ſe ab opere promouendo, donec tãdem conuentus abſolueretur, diuerſis in munijs, prout ſe propria impellebat inclinatio, ſubtraxit. Immo potius quid quiſq; ſibi ex delecto munere impẽdebat, id maxima contentione, atque ſancta æmulatione quàm diligentiſſimè præſtare nitebatur. Quorum pietatem accepto ferens Deus vno, aut altero mirabili euentu commendauit. Nam corruenti ex editiore parte celerrima ruina maximo lapidi cùm caſu ſe iuuenis quidam oppoſuiſſet, & lapidi alio adactus, colliſus omnino ab omnibus exiſtimaretur, nihil penitus mali perpeſſus eſt, ſed incolumis omnino permanſit. Quod impoſſibile omnino fuiſſet, niſi ſpeciali quodam fauore à Deo præuẽtus eſſet. Et alius quidam

A quidam puer, dum oppreſſus à quodam alio præcipiti lapide à circunſtantibus iudicatur, exiliente præter naturam grauiſſimo in altum ſaxo, periculum mirabiliter euaſit.

De conuentu S. Gabrielis Segobiæ. Conu. XXXI.

RENVNTIANTI, propriaq; ſponte muneri Miniſteriatus prouincialis cedẽte deuoto patre fratre Ioanne Ruizio (cuius penultimo loco meminimus) canonicè ex receptiſſimo religionis ritu, in officio ſucceſſit ſingularis pater frater Franciſcus ab Hinojoſa, qui licèt multò aptior, multòq; procliuior ad contemplatiuam vitã, cellulamq; ſeruandam, ob eius debiliratem, atque anteactum viuendi modum, videretur, eſſetq; : nihilominus tamen ſtrenuè, ſatiſq; viriliter pro eius imbecillitate, Prouinciam rexit, gubernauit, & auxit. Nam eius fratres in ſumma pace, & conſolatione con
B tinuit, primitiuoſq; illos rigoris conſueti mores mordicus reſtaurauit, conſeruauitq;, & duos conuentus huic Prouinciæ acquiſiuit, adiecitq;. Quorum alter hic eſt, qui trigeſimum locum in Prouincia obtinet, quiq; non longè à muris nobiliſſimæ ciuitatis Segobiæ anno à Chriſto mundi redemptore nato 1580. ſub titulo paranymphi Gabrielis, ex priuatis piorum ciuium eleemoſynis exædificari cœpit: quiq; tandem nondum perfectus eſt: ſed breui abſoluetur Deo opt max. fauenre. Nam ea eſt illius ciuitatis pietas, eaque ad Franciſcanam philadelphiam deuotio, vt nos ad benè de eius fœlici promotione ſperãdum omnino impellat, adigatq;. Inhabitatur tñ interim à 12. fratribus.

De conuentu S. Laurentij Conchæ. Conu. XXXII.

SECVNDVS verò conuentus, qui à pręfato patre fratre Franciſco de Hinojoſa
C acceptus fuit, quiq; vltimũ in Prouincia obtinet locum, eſt hic, beato martyri Laurentio ſacer, ac in crepidine eius fluuij, qui materna Hiſpanorum lingua Xucar nuncupatur, ſitus, nec multùm à mœnibus Conchẽſis ciuitatis diſtans. Cuius author aſſeritur perdeuotus Marcus à Parada Conchenſis eccleſiæ matricis canonicus, atque Alarconenſis Archidiaconus, qui ob animi in Franciſcanam familiam affectum, atque propenſionem, ex proprijs facultatibus anno à partu Virgineo milleſimo quingenteſimo octuageſimo primo eum ædificari curauit, præfatoq; titulo ſancti Laurentij inſigniri voluit. In cuius gratiam, Franciſcaniq; Ordinis honorem aduentantes fratres numero ſexdecim, qui locum incolere ex ſuperioris mandato debebanr, ab vtroq; ſenatu, eccleſiaſtico videlicet, atq; ſæculari, nec non à R. præfatæ Conchẽſis ciuitatis Epiſcopo honotificè ſatis, atq; proceſſionaliter cum maximo omniũ applauſu excepti fuêre.

D
De conuentu Conceptionis B. Mariæ Baragiæ. Conu. XXXIII.

AD ea beneficia, quæ Baragię (vulgò Baraias) Toletanæ diœceſis oppidũ, quod ad quartum milliare à Madrito diſtat à temporalibus ſuis Dominis olim accepit, acceſſit Minoriticus hic conuentus, immaculatę Conceprioni Deiparæ virginis Mariæ, à pientiſſimo Franciſco Capata Ciſneros primo eius Comite, atque regij Conſilij Pręſide, anno ſuperiori, erectus. Pręfatus ſiquidem heros, ſubditum ſibi oppidum honeſtaturus, hunc conuentum cęteris huius Prouinciæ locis annectendum 16. Februarij, anno verò Dñi 1586. à fundamentis, ex priuatis tamen facultatibus, extruendũ, fratribuſq; poſt primum ſacrum maxima cum ſolemnitate à Madritenſi Vicario in profeſto Conceptionis B. virginis eiuſdem anni factum, tradendum, atq; tum defunctæ vxo-
E ris Mariæ a Mendoza, tum quoq; primogeniti Ioannis Capata oſſa ad ipſum ex parochiali eccleſia, cui ad tempus credita fuerant, cum ſolemni pompa transferenda, ibique ſub ſummo altari honeſtiſſimè collocanda curauit. Præterea tanta cura, tantaque ſolicitudine huiuſmodi opus promouit, vt id infra breuiſſimi temporis ſpatium vltimam artificis manum experturum ſit, interimque decem fratres ſat commodè capiat, contineatque, contenturum tamen breui viginti. Ex hoc denique oppido Baragiæ originem ducit religioſus frater, ac extra oẽm ingenij aleã abſolutiſſimus Sculptor, frater inquã Ludouicus à Baragijs, ſacerdos Prouincię Caſtellæ, qui bonã eorum iconum, quibus noſter hic qualiſcunque libellus condecoratur, partem in ære ſculpſit. Hi deniq; ſunt quotquot conuentus hæc S. Ioſephi Prouincia vſq; in præſens continet.

P. S. ANTONII LVSITANIÆ REG.
S
A
L
Præclariſſimum Luſitaniæ Decus

PROVINCIA S. ANTONII PORTVGALIA.

A ANNO Domini 1486.multò antequā Prouincia Algarbiorum ab ea, quæ
Portugaliæ dicitur,ſeiungeretur,cùm Vicariū ageret prouincialem P.,F.
Ioānes à Pouoa,quidā fratres ſingulari quodā ſtudio,& ardore Religio-
nis perfectius colendę incenſi , vitęq; ſuæ in maiori rerum inopia arctius,
& laborioſius traducendę,illum adierunt,omnibus ab eo precibus ſuppli
citer petentes,vt illis cęnobiū,aut cœnobia opportunis in locis aſſignare vellet,vbi at
tentiori cura,ſtrictioreque viuendi modo,& paupertate, Deo,& orationi toto pectore
vacare poſſent.Ille verò ſtudio honoris diuini, & cœleſti quodā afflatu concitatus , id
curans potiſſimū,vt Dei opt.max.gloriæ,atq; obſequio oēs incumberent, tam ſanctis,
B & pijs votis aſſenſus eſt. Conuentu igitur prouinciali intermedio, Alanquerij in ſacris
ædibus diui Frāciſci celebrato,2.excepit, & ſecreuit cęnobia , in quibus prædicto mo-
do,& inſtituto religioſo fratres cōuiuerēt. His ergo duobus,elapſo quinquēnio.acceſſe
rūt monaſteria S.Mariæ à Moſteirô,& diui Bernardini in oppido,qđ vocabatur Atou-
gia,qđ nunc occupant Recollecti Prouincię Algarbiorū,atq; B.Marię in Inſula. Poſt
aliquot verò annos hi conuentus ad fratrū Recollectorū vſum à præfato V.P.F. Ioāne
à Pauoa deſtinati,ad cęterorum monaſteriorū normā, iuſtis forſan de cauſis defluxe-
runt.An. Dñi 1524.cùm hæc Regna Luſitana luſtraret, & inuiſeret R. P. F. Frāciſcus
Angelorum totius Frāciſcani Inſtituti miniſter gñalis,Capitulumq; in oppido, quod
C Oliuēſa dicitur,celebraret,cūq; ſtudioſiſſimus eſſet Recollectionis, nec ignoraret quā
ti intereſſet in Prouincijs eſſe aliquas ædes ſacras,quas Recollectas nuncupant,in qui-
bus viri religioſi à ſęculi commotionibus remoti,maiore animi trāquillitate,& ſui In-
ſtituti obſeruantia mentes,atq; cogitatus ſuos ad Deum referrent: inſtituit, denuoq;
fundauit ædes ſacras Recollectas ad priſtinā viuēdi cōſuetudinē,quam antea religioſi
tenebant,redactas.Ex quibus fuit in oppido quod dicitur Atouguia ædes,diuo Bernar
dino ſacra,quam nunc habent Recollecti Prouincię Algarbiorū,& ea quę dicitur Car
nota.Præcepit ēt præmemoratus gñalis Miniſter P.F.Antonio Magiſtro, qui tūc erat
Prouincialis,vt plures cōuentus,niſi prædicti ſufficerēt,aſſignaret . Qui poſtea adiecit
D in oppido,quod Caſtagneirā nuncupatur,ædē S.Antonij,& in oppido,quod S.Iacobū
Acacem appellant,ędem Laureti: Procedēte verò tpe Prouinciales,qui illi ſucceſſerūt,
adiecēre ędem diui Antonij Copigneirô,denuoq; cœnobiū Aluiti fundarunt,ædemq;
S.Antonij in oppido,quod vocatur Caſcaēs.R.aūt P.F.Franciſcus Angelorū leges , &
inſtituta ijs conuentibus dedit,quę nunc ēt obſeruantur,abrogatis interim nonnullis,
quæ diligentius perpenſa fuerunt eo tempore,quo hæc Prouincia fundata eſt. Iure er-
go optimo huic R. P. initium , & fundamentum Recollectorum huius Inſtituti referri
debet:cùm,ſublatis iā,& penitus extinctis ædibus Recollectis,eas refecerit,atq; inſtau-
rauerit, authorq; fuerit,vt tandiù perſeuerarent.Præcepit etiam,& mandauit ſtrictiſſi
E mè Prouincię Portugaliæ Prouincialibus,in quorū fide,patrocinio,& obedientia prę-
dicta erāt cęnobia,vt illis ſēper præſidio eſſent , permittentes fratribus Prouincię , qui
ab illis eò tranſmigrandi facultatem peterent, vt vitā illic in Dei opt. Max. obſequio
traducerent.Qui autem ſimilem religionis,& ſanctitatis gradum tenere nō crederent,
eos inde ad Prouinciæ cęnobia abducendos curarent.Hac igitur indole, & præſidio ef-
fectum eſt,vt diuino beneficio,Prælatorumq; vigilātia & ſtudio,ſemper in his ædibus
reperti fuerint monachi,quorum ſumma integritas,virtus admirabilis, ſancta & ſalu
bris paupertas maiora indies incremēta ſuſcipere viderētur. An.verò Dñi 1532.quum
Prouincia Algarbiorū à Luſitana ſepararetur, aliquot ex ijs ædibus Recollectis Algar
biorum Prouinciæ Luſitanæ ſiue Portugaliæ Miniſter P.F.Vaſcus Correa,qui ſingula-

ri beneuolentia familiã Recollectam proſequebatur, adiũxit illi ędem, quæ Moſteirô nuncupatur,& eam quæ ſita eſt in Inſula:præterea etiam cœnobiũ diui Franciſci fundatum Mirtili, quod oppidum nunc Viannam incolæ appellant.His itaq; ædibus,alijſque inſuper ab alijs Prouincialibus conceſſis, iam illæ ad octonarium, aut nouenariũ numerum peruenerant, antequam in Prouinciam redigerentur. In quibus omnibus religioſi ſemper viri diuina quadam charitate inflammati, & orationi aſſiduè vacantes floruerunt, qui non ſolùm ſibijpſis, & animarum ſuarum ſaluti ardentiſſimè conſulerent, verùm etiam ad clauum Ordinis tenendum, gubernaculaque tractanda diuinitus nati viderentur, vt experientia edocti ſumus, cùm ex ijs ædibus Prouinciales ad regendam Prouinciam Luſitanam,pluresq; patres diffinitores creati fuerint: eoq; proceſſerunt incremento,numero,& copia religioſorum,vt à Luſitana Prouincia obnixè peterent,quatenus in Cuſtodiam redigerentur.Deo tandem illis fauente,idq; pro virili curante R. P. F. Andrea Inſulano, qui Miniſtri generalis munus aliquando laudabiliter obierat,à R. P.F. Aloyſio Puteo totius Minoritanę familiæ generali Miniſtro impetratum fuit anno à Chriſti natiuitate 1565.Vnde præfata domorum Recollectarum congregatio in Capitulo,quod anno præmemorato celebratum fuit Olyſipponis in ędibus diui Frãciſci,aſſenſu atq; voluntate Luſitaniæ Prouinciæ, & fauore præfati patris Aloyſij Putei,in Cuſtodiam euecta fuit. Proximis verò Comitijs prouincialibus habitis itidem Olyſipponis in eodem conuentu, an. Domini 1568. prędicta Cuſtodia, quę iam ex decem ędibus conſtabat, Prouincię nomine dignata fuit, iuxta diploma apoſtolicum Pij V. Pontificis maximi,impetratum opera & precibus Hẽrici Infantis, atque Portugalię Cardinalis,penes quem eo tẽporis Regni gubernatio erat, qui poſtmodum Rex Luſitanię fuit creatus. Cui ſucceſſit tandem catholicus & Chriſtianæ religionis aſſertor maximus Rex Philippus Auſtriacus. Huius igitur Prouinciæ primus Prouincialis creatus fuit P. F. Antonius ſancti Vincentij, qui proximè Cuſtodię munus obierat,vir non admodũ literis excultus,religione verò, virtute, & ſanctitate præclarus. Is per ſeptem continuos annos ſumma pace, & tranquillitate in gubernatione fuit.Cùmq; ſexageſimum annum excederet, Prouinciam ſemper pedibus luſtrauit, quatuorque conuentus in oppidis maximè opportunis oblatos accepit, quos ipſe ædificari, perficiq; iuſſit,vt cùm de ſingulis illorum mentio inciderit exprimetur. Vt verò quaſi incunabula, & fundamẽta,fundatoreſq; harum ædium magis in aperto ſint, aduertendum eſt, anno Domini 1392.orto ſchiſmate in Romana Eccleſia,veniſſe in hoc Portugaliæ Regnum ad reformandum Ordinis Franciſcani ſtatum,exędificandaſque aliquot ædes Obſeruantiæ viros quoſdam religioſos, F. videlicet Didacum Ariã Aſturem,virum bonarum artium ſcientia apprimè imbutum,optimumq; Concionatorem, F. Gonſaluum Marignum Gallecum virum nobilem, olimque Dominum eius oppidi, quod Altamira dicitur,nec non aliorum oppidorum, atq; caſtellorum, F. Petrum de Alemancos,fratremq; Alfonſum Salum cum alijs. Huic igitur proloquio colophonẽ addidero,ſi prius huius Prouincię maioris ſigilli inſignia patefecero,ſiq; ędiũ numerũ retulero,atq; toti ipſi Prouincię patronũ prætulero.Prouincia ergo S.Antonij in Luſitania patet,habetq; 15.cęnobia Sigillũ aũt maius ipſius continet effigiẽ S.Antonij Paduani, in cuius orbe talis eſt literarum inſcriptio: SIGILLVM PROVINCIAE S. ANTONII REGNI PORTVGALIAE. Ne autem quis circa picturam huic Prouinciæ à nobis præpoſitam hęſitet, quàm breuiſſimè quid ſibi velit, ediſeremus. Qui in ſuprema eius parte nubeculæ innititur, is eſt B. P. Antonius à Padua huius Prouinciæ,quòd ab Olyſippone inſigni ciuitate,vbi & ille domũ obtinet, oriũdus, optimo iure patronus.Nauis verò maritimis fluctibus agitata, cuius proræ, atq; puppi ſinguli ſuperſtant corui,nauigium, quo B. Vincentij Valentini Leuitæ, & martyris corpus Olyſipponem delatum fuit,præſefert.Litera autem L coruum ab vtroq; latere habens Olyſipponenſis ciuitatis inſignia repræſẽtat.Atqui corui depicti eos duos,qui prę̨fati martyris corpus,dum inſepultum in ſacro promontorio remanſiſſet, ab omni iniuria vindicarunt,quiq;,corpore naui cõmiſſo,nauem congreſſi ſunt, nobis indicãt. Pars tandem ciuitatis, quæ ſeſe oculorum obtutibus obijcit, Olyſipponem celeberrimam ciuitatẽ,vbi præfati martyris Vincentij corpus honorificè ſepultũ eſt,ſignificat.

De con-

A *De conuentu ſanctæ Mariæ à Moſteiro.* *Conu. I.*

AEDES S. Mariæ à Moſteirô, quæ iam multos annos huius Recollectionis eſt,
prima fuit ex Obſeruantia Prouinciæ Portugaliæ,in qua fermè habitant duode-
cim Minoritæ. Condita verò eſt anno Domini 1392. ab iiſdem religioſis viris,quos ex
Gallecia veniſſe dictum eſt Situm habet vbi prius fuerat vetuſtiſſimum ſacellū, quod
admirabili cultu,& veneratione gens finitima tam Luſitaniæ, quàm Galleciæ, & re-
uereri,& frequentare identidem ſolebat,adducta ſcilicet nouo quodam,& memorabi-
li miraculo inibi viſo. Cùm enim omni ex parte ſylua,quæ circum erat, ingenti incen-
dio conflagraret, ſubitò inualeſcens flamma ad fores ſacelli nullo illato detrimento
extincta eſt. In hoc cœnobio, cùm ſitum ſit in abditiſſimo ſeceſſu, ad vacandum Deo
B maximè opportuno,ſemper reperti ſunt fratres ſummo officio, atq; virtute prẹditi,nec
non ſanctitate vitæ,pœnitentia,obſeruantia ſui Inſtituti,atque ſtudio in Deū opt.max.
admirabili.Hîc humatus eſt F.Ioannes à Baſto laicus profeſſus,quem ſibi patronum, &
depræcatorem apud Deum incolæ illius regionis ex animo ſuſcipiunt, & cùm fortè
ægrotant,ab eius ſepulcro terram petunt,qua ex collo ſuſpenſa diuinitus cōualeſcūt.
Quidam Guardianus eiuſdem conuentus cùm grauiſſimo quartanæ morbo conflicta-
retur,animaduertens quo animi ardore terra ex ſepulcro ſerui Dei expeteretur,quotq;
homines illius beneficio ex morbis euaſiſſent, benè ſibi ab illo ſperare cœpit, atque
adeò debilitatus morbo, penéque deplorata ſalute lectulo decumbens his verbis ad
illum tota mente, atque animo conuerſus eſt. Beatiſſimè ſerue Dei frater Ioannes ſi
tuis precibus quartanæ morbum depulero, & à Deo opt.max ſanitatem impetrauero,
C promitto me ex pulcherrimo lapide locum, in quo corpus tuum aſſeruetur, confe-
cturum.Hoc voto emiſſo(mirabile dictu) ex diuturno morbo recreatus eſt,& ad priſti-
nam valetudinem rediens,ſumma obſeruantia,& pietate ſuſceptum votum perſoluit.
Alter etiam Guardianus anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſep-
tuageſimo octauo huius ſerui Dei oſſa ex periſtylio,vbi ſub leui quodam lapide recon
debantur,ad lapideum monumentum,quod extruendum curauit in pariete quadriui-
uialis ſtructuræ,è regione recitando Euāgelio deſtinata,tranſtulit. Quod teſtatur ſe fe-
ciſſe commotum duobus miraculis,quæ à Deo opt. max. huius ſancti viri patrocinio,
& meritis erga ſe profecta fuiſſe aſſerit. Hoc idem cœnobium, quòd multis ab hinc
annis exædificatum fuiſſet, vitium iam omni ex parte faciebat,nihilq; proprius erat,
quàm vt ruina collaberetur: quapropter frater Didacus de Anſede, qui bis Prouin-
D cialatus munere functus eſt in Prouincia Portugaliæ, quo tempore Miniſter ſecundò
creatus eſt,ſtudio ſingulari in ipſum commotus, multis eleemoſynis tam à Rege bo-
næ memoriæ Ioanne III. qui eo temporis regnabat, quàm ab alijs pijs collectis,
inſtaurandam & reficiendam,atq; denuo conſtruendam curauit.Quod opus, cœptum
anno Dominicæ incarnationis 1557. breui tempore ad finem peductum fuit. Eſt au-
tem vnum ex nobiliſſimis, & ſanctiſſimis cœnobijs totius huius Prouinciæ.

De conuentu ſanctiſſimæ Mariæ in Inſula. *Conu. II.*

AEDES Dominæ noſtrę Inſularis, quę,vndique mari clauſa,ſita eſt in oſtio flu-
minis Minij,ſpatio mille paſſuū ab oppido, qđ vocatur Camigna,condita fuit à
P.Didaco Aria & ſocijs.Incolitur fermè à 10.aut 12.fratribus,qui ſemper ferè in ea ſui
E Inſtituti obſeruantiſſimi,orationi mirum in modum dediti, veræque paupertatis ſtu-
dioſiſſimi reperti ſunt.Vnde effectum eſt,vt non ſolū finitimi homines hanc cæleſtem
Dominā,& ſeruos eius ſumma obſeruantia,& propenſione animi proſequantur,verū
etiam per totum Regnum,aliaſq; regiones exteras hęc eadem animorum affectio, &
ardentiſſimum ſtudium,multis miraculis à Virgine editis excitatum, longè,latèque
propagatum fuerit. Cùm verò in hac inſula aquarum dulcium penuria laboraretur,
neque eſſet vnde exhauriri poſſent,immenſi enim laboris eſſet & ad bibendum, & ad
alios vſus eas à Camigna petere, atque hac de cauſa non poſſent eā præterquàm pau-
ci fratres incolere:placuit Virgini Dei genitrici miraculo (quod ſubijcietur ſuis ſeruis
proſpicere.Intempeſta nocte,cùm arctiſſimus ſomnus F. Didacum Ariam Aſturē com

plexus

plexus eſſet, viſus eſt ſibi videre diuina quadam ſpecie puellam, quæ iuberet certum quendam inſulæ locũ fodi, fore enim vt aqua expetita reperiretur. Id quod poſtero die rei euentus comprobauit: effoſſo enim loco inuenta eſt aqua dulcis, quæ adhuc durat, nec vnquam poſtea defecit. Res quidem mirãda in medijs ferè maris fluctibus, locisq; arenoſis aquarum dulcium copiam largiſſimè Virginẽ matrem ſeruis ſuis ſuppeditaſſe. Contigit etiam ſæpiſſimè, vt, violento fluctuum, & ventorum impetu concitato mari, religioſi fratres ab omni commeatu, & cibarijs intercluderentur; ipſi autem tenuiſſima panis nautici, & opſonij particula corpora ęgrè ſuſtẽtantes, totam verò mentem, & cogitationem ad Deum referentes, cæleſti quadam lætitia perfuſi, gratias agerent maximas patri ſempiterno, quòd ipſos ad obſeruantionem ſui Inſtituti tempeſtatis occaſione dirigeret: & quò longius ab omni ſpe humanæ opis cõmeatus aberant, eò propius ad cœleſtis ſubſidij fiduciam accedebant. Cùm verò illius regionis incolæ de ſalute eorum ſolliciti, ne fame abſumerẽtur, valdè timerent, lintribusque ad illos trãſmittere propter maris ſæuitiam arduum imprimis, & periculoſum videretur, tunc ſingulare quoddam ſtudium, & ardorem aliquorum hominum animis Deus ipſe inijciebat, vt, omni depoſito timore, diuina charitate inflammati, horribilem maris impetum contemnentes, cibaria ſeruis Dei opt. max. importarent. Id quod monachis, tam alieno tempore nihil tale meditantibus, pro miraculo erat. Neq; illud quidem abſre: ſatis enim diuini opus auxilij potius, quàm humani videbatur, tam aduerſa tempeſtate illuc impunè tranſmiſiſſe. [In hac ipſa æde rudimenta, & incunabula Religionis poſuit R. P. F Andreas Inſulanus totius Franciſcanæ philadelphiæ olim Miniſter generalis. Marchiones Villæ regalis ſemper ſingulari quadã voluntatis inclinatione in hoc cœnobiũ propenderunt, & immaculatã Virginem, cui dicatum eſt, ſibi patronam deuotiſſimo animo delegerunt. Id quod ab ipſa matre ſanctiſſima videntur impetraſſe, cùm & ipſi huius ædis ſuæ curam, & patrocinium ſuſceperint, fratribusq; Minoritis, vbi opus eſt, admirabili ſtudio præſto eſſe ſoleant. Neq; verò hanc tantùm ædẽ beneficijs, & eleemoſynis proſequuntur, ſed alias etiam huius & aliarum Prouinciarum Franciſcani Inſtituti, cui minimè ſtudent, & fautores ſemper omnibus in rebus mirificè extiterunt.

A B C (margin letters)

De conuentu S. Franciſci Mirtili. *Conu.* III.

DVODECIM à præfata Inſula paſſuum millibus, circiter autem duobus à Mirtilo (quod oppidum nũc Vianna appellatur) ad radices editiſſimi montis ſitum eſt hoc cœnobium diui Franciſci, quod plerunque 14. aut 15. fratres incolunt. Erectũ, & fundatum fuit ab ijſdem religioſis, de quibus iam ſæpius mẽtio facta eſt. Hoc in monaſterio diem obijt ſuũ frater Gonſaluus Marignus, vnus ex Obſeruantiæ conditoribus, qui plurimis annis iacuit ſepultus ſub ſtructura quadriuiali eccleſiæ: vbi impoſiti fuerunt eius ſepulcro albi quidam lapides, quos primus Dux Brigantiæ, filius nothus Ioannis I. Luſitaniæ Regis illis imponendos curauit, cui cum fratre Gonſaluo magnus fuit vſus, eiusq; vitæ ſanctiſſimè actæ locupletiſſimus, & certiſſimus teſtis extitit. Poſtea Guardianus quidã prædictæ ædis eius ſepulcrum effodi imperauit, omniaque iam oſſa abſumpta reperijt, & quicquid ex illis reliquum fuit in capſula incluſum ſub altari maximo præcipui ſacelli collocari iuſſit. Hîc etiam, cùm Guardiani munus obiret, è vita ceſſit, humatusque eſt in periſtylio primus Prouincialis huius Prouinciæ: de cuius probitate, & ſanctis moribus breuius quidem eſt actum, quàm pro magnitudine præſtatiſſimarũ virtutum, in quibus mirabiliter ſemper floruit, opportuerat. Hîc præterea ſepultus eſt F. quidam laicus, Gualterus nomine, vir ſanè incredibili rerum diuinarum ſtudio flagrans, & alta quadam, atque excelſa mente præditus: qui triduo antequã è vinculis corporis ſolueret, ſepulturã ſibi parari iuſſit, pedibus interim ipſe locũ illũ abiẽs, in quo tertiũ poſt diẽ humatus eſt. Neq; enim cõceſſit Deus vt longiorem morã in terris faceret: vnde coniectari poteſt, illi Deum extremum diem prænuntiaſſe.

D E (margin letters)

De conuentu S. Antonij prope Pontem Limæ. *Conu.* IIII.

DVODECIM millibus paſſuũ ab oppido Mirtili, prope ripã fluminis Limæ, circiter ad ſagittę iactum ab oppido, quod Pons Limæ vocatur, fundatum eſt hoc cœnobium,

A cœnobium, ſancto Antonio Paduano dicatum, quod tredecim aut quatuordecim fratres incolere ſolent. Fuit autem conditum anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo octuageſimo per primũ Vicecomitẽ Villænouæ à Ceruería, inclytũ videlicet Leonellũ ad vſu fratrũ Prouinciæ Portugaliæ: ille verò, cũ eſſet patronus huius ædis, iuri ſuo in fauorẽ Sixti IIII. Pon. max. ceſſit. Qui diplomate quodã apoſtolico, dato anno ſui Pontificatus 3. quod in chartophylacio prædicti conuentus aſſeruatur, ędẽ illam fratribus ſupradictæ Prouinciæ donari iuſſit, quæ nunc ad hanc trãſlata eſt, tradita prius eius æde Conceptionis in oppido, quod vocatur Matonſihos. In hoc ipſo cœnobio S. Antonij ſepultus iacet religioſus quidã P. F. Petrus à Carnota, qui poſt obitum munus Prouincialis Portugaliæ, poſt maxima etiã, & pręclara documenta ſanctitatis, & religionis, quippe qui ſacco indutus Prouinciam ſemper pedibus luſtrare
B ſolitus eſſet, ſe huc recepit, vt quietius, & maiore animi tranquilitate remotus à fluctibus, & ſtrepitu magnorũ conuentuũ, occupatus deniq; humilibus, & ſanctis exercitationibus, in Deũ opt. max. omnes ſuas curas, & cogitationes dirigeret. Quapropter ita ſe comparauit, vt poſtquam in hũc quietis portũ, tamquam ex alto mari, inuectus eſt, ferè ſemper in Inſula habitauerit. Vbi poſtquam cõmunitatibus ſatisfeciſſet (in quibus aſſiduus erat) operã ſuã collocabat in colendo horto, nudiſq; pedibus incedẽs, algam coarceuabat ad ſtercorandum locum oleribus conſerendum. Optimum quidem documentum ad poſteros tranſmittendum. Hoc eodem tempore è vita exceſſit alter religioſus monachus, cui nomẽ fuit frater Saluator, laicus, alta quadã mẽte præditus, paupertatis & religionis obſeruantiſſimus. De quo multi religioſi viri, qui cum illo vixerunt, id teſtantur: & in templo, & in cella varijs & horribilibus figuris, Dæmonẽ illi
C ſe ſiſtere ſolitum, quibus ille ope & præſidio Dei facilè reſiſtebat, atq; adeò præ aſſiduitate, & vſu ſimilium viſionum, & laruarum, vt illas omnino vilipenderet. Timens interim ne alij religioſi tantùm animi & roboris haberent ad illas ſpectandas, admonere illos ſolebat, ne noctu certis quibuſdam horis eccleſiam ſoli adirent, cauſam interim huius rei ſubticens: quam tamen plerique fratres non ignorabant: nonnulli enim ſpectra illa interdum etiam ſenſerant. Id quoque vir quidam religioſus fidedignus de hoc ſeruo Dei cõmemorat, aliquoties ſcilicet Virginem Dei matrem illi ſeſe obtuliſſe, id quod ſe ab eo accepiſſe ait, ea lege, ne aliquid euulgaretur, donec ipſe vita cederet. In hac æde aſſeruatur ſpina quædam ex corona, quæ capiti Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti impoſita fuit: quam maximo cultu, & reuerentia capſulæ argenteę incluſam, omnes venerantur, & obſeruant. Cùm verò populus aliquibus malis, & calamitatibus pre
D mitur, ſolemni pompa per oppidum inuehi ſolet ad implorandam, & expoſcendã Dei miſericordiam, vnde contingit, vt ſępè virtute huius ſacroſanctæ ſpinę veniam impetret, & exaudiatur. Sacerdos autem, qui in altari maximo huius conuentus Miſſam celebrat, pro aliqua anima, quę in Purgatorio tenetur, à pœna, quam patitur, eam liberat: quã prærogatiuã Gregorius XIII. Pont. max. conceſſit. Hîc etiam primus Vicecomes fundator huius ędis, habitu B. Frãciſci indutus, in ſacello maximo ſepeliri voluit.

De conuentu S. Franciſci de Orgens. Conu. V.

DVOBVS paſſuũ millibus ab vrbe Viſontio ſitum eſt monaſterium ſancti Frãciſci de Orgens, quod fermè tenent tredecim, aut quatuordecim fratres. Conditum fuit à fratre Petro de Alemancos eo in loco, vbi olim ſacellum quoddam, diuo
E patri Dominico ſacrum, conſiſtebat. Patronum autem huius ędis nuncupant fratrẽ Rodericum Gometium à Sylua Luſitanum, Principem olim Ebolenſem, quòd caſtella illi finitima habuerit, quòque multis officijs, & eleemoſynis, donec vixit, monachos ibi degentes affecerit, quòdq; tandem ſacello maximo ſemper prohibuerit eos, qui ibi ſe humari contenderent. Circuiuicini populi fratres proſequuntur amore.

De conuentu S. Franciſci Iamaci. Conn. VI.

INTRA vrbem Iamacum fundatum eſt monaſteriũ ſancti patris Franciſci, quod fere incolunt 12. aut 14. fratres. Donatum fuit huic Prouincię quo tempore patres Conuentuales in Hiſpania reformati ſunt, eſtq; vnum ex 19. quo completus eſt numerus,

numerus,vt iuxta diploma apoſtolicum Prouincia conſtitueretur. Fuerat quondam hoc cœnobium frequens,& antiquus conuentus,qui cùm priſca illa ſtructura, & laxitate ædificiorum,quę iam in aliquibus locis corruerant,parum accommodatus videretur,ſolo penitus æquatus eſt,exceptis templo,& choro.Fratres autem huius Prouinciç collectis eleemoſynis illum denuo ad huius Prouinciç normam,atq; ſtructuræ rationem aptiſſimè refecerunt.Fontem inſuper ſuauiſſimæ aquæ non ſine magna impēſa ex longinquo in ædem intulerunt,cuius antea penuria laborabatur, nec niſi longa, difficiliq; vectura ad bibendū importabatur Nihil verò aut ſcripto,aut certa auditione traditum reperiri poteſt de conditore,primiſque initijs & incunabulis huius loci. Tenet tamen fama in vulgus edita Templarios hanc habuiſſe ædem, priuſquam ad Franciſcanos ipſa deuolueretur. Vir quidam religioſus reperijt lapidem in huius cœnobij pariete locatum, in quo inciſæ erant Latinę literæ ferè iam exeſæ, quibus ſumma cum difficultate perlectis hoc continebatur Anno Domini 1532. vigeſima quinta die menſis Ianuarij obijt Ioannes Ioannis bonæ memoriæ quondam Abbas eccleſiæ ſancti Petri de Aquias, Cancellarius domini Martini Comitis Portugaliæ, & poſtmodum domini Ferdinandi Sanctij filij Dionyſij Regis Portugaliç, qui fecit perfici, fieri, & cooperiri eccleſiam iſtam, & fieri iſtam aueiam, & eſt hîc ſepultus in habitu beati Franciſci, vbi ipſe elegit ſepulturam: Cuius anima requieſcat in pace. A B

De conuentu S.Franciſci prope Turrim à Mencoruo. Conu. VII.

PROPE oppidum, quod Turris à Mencoruo appellatur, Lamaco verò paſſuum millibus ſex & quinquaginta,fundatū eſt aliud monaſterium S.Frāciſci, quod incolunt fermè decem, aut vndecim fratres. Quam ędem condiderunt religioſi quidā huius Prouinciæ ductu & imperio fratris Antonij S. Vincentij Prouincialis eiuſdem Prouinciç,anno Domini 1569. Senatus deuotus huius oppidi Legatos ad ſereniſſimū Cardinalem Henricum miſit,qui ab eo fratres huius Prouinciæ peterent, à quibus ad virtutem, & obſequium Dei excitarentur,eiuſq; opera, & authoritate ædes illic exędificata eſt. Verebantur enim fratres tam longè ab alijs cœnobijs diſiungi. Vtq; opus cōficeretur,aſſignauit ſenatus ſingulis annis certum pecuniarum numerum,donec abſolueretur,qui ad magnam ſummā euaſit.Reliqua confecta ſunt eleemoſynis,quas tum à Rege, tum ab alijs Franciſcani inſtituti ſtudioſis viris monachi ipſi contraxerunt. C

De conuentu S. Franciſci prope villam Regiam. Conu. VIII.

IVXTA villam Regiam,ſiue Regalem ſexdecim Lamaco paſſuum millibus ſitū eſt aliud cœnobium,diuo Franciſco ſacrū, quod tenent decem, aut ad ſummum vndecim fratres. Hanc ędem accepit frater Antonius S. Vincentij, quo tempore Prouincialis munus obiret,miſſis ſtatim ad illud oppidum fratribus,qui ad eam extruendam aliquid adiumenti compararent. Cùm verò frater Marcus Olyſipponenſis, qui nunc eſt Portuenſis Epiſcopus,Prouincialis eſſet, iuſſit illius ædificationem inchoari, anno Domini 1573. Fabricata eſt eleemoſynis,quas fratres collegerunt, & Marchio oppidi præfati villæ Regalis vnà cum oppidana communitate obtulit. Hîc ſepultus iacet illuſtriſſimi Emanuelis Marchionis filius, qui, quòd multis beneficijs totam Prouinciā afficiat,huius ædis(licèt eā non condiderit)iure quodā ſuo patronus habetur, & agnoſcitur. Quare tū eum non agnoſcet patronū, quē ſibi beneficium perpetuò experitur? D

De conuentu S.Franciſci in monte Ouens. Conu. IX. E

CONYMBRIA paſſuū millibus ſexdecim, duobus verò ab oppido Pengila in monte,cui nomen eſt de Ouens, ſitum erat paruum quoddā ſacellum ſancti Frāciſci,quod olim aliquot fratres Franciſcani Conuentuales tenuiſſe ferunt,vnde poſtea emigrarunt anno Domini 1460. illudq; nunc etiam noſtra memoria eremitam quendam incoluiſſe conſtat. Oppidani verò ægrè ferentes illud maiorum ſuorum monumētum obliterari, illudque vnum ſtudentes,vt locus ille à religioſis incoleretur,à quibus doctrina,& exemplis ad ſalutis viam informarentur, à Prouincia obnixè petierunt,vt vellet ea in parte ędem recipere. Pater autē frater Marcus, qui tunc Prouincialis erat,

A nunc verò Portuenſis Epiſcopus illis aſſenſus eſt, mittens fratres, qui ædem illam pro-
pe oppidum ędificarent. Sitũ eius, totumq; ambitũ largitus eſt illuſtriſſimus Dux Auе-
rienſis, qui cum Rege Sebaſtiano in prẹlio morte occubuit, additis inſuper eleemoſynis
quę ad prouehendam ædificationem adiumento eſſent, præter alia multa beneficia,
quę ad ſubleuandam patrum inopiam conferebãt. Auxilio etiam fuit oppidum, quam-
uis tenui, atque adeò eleemoſynis, quas fratres, alijq́ue fideles Chriſtiani cõtrahere
curarũt cœnobiũ ædificatur, quod ferè vndecim aut duodecim fratres capere poterit.

De conuentu B. Mariæ à Laureto prope Tancos. Conu. X.

PROPE oppidum, quod appellatur Tancos, & caſtellum à Templarijs ædificatũ
nomine Almourol, ſitum eſt cœnobium Dominę noſtræ à Laureto, quod plerunq;
B decem vel vndecim, aut ad ſummũ duodecim fratres incolũt. Hanc etiã ædem accepit
F. Antonius S. Vincentij, cœperuntq́; religioſi eius ductu, & imperio illã cõdere anno
1570. omnẽ verò poſitionẽ circũ, & partem huius ædis coſtrui iuſſit pijſſimus Aluarus
Contignus filius illuſtriſſimi Comitis eius oppidi, quod Redondo dicitur. Vnde ipſe,
& poſteri eius patroni iure optimo habẽtur. Reliqua, quæ ad opus perficiendũ fuerũt
neceſſaria, à Rege, & alijs Frãciſcani Inſtituti ſtudioſis hominibus donata sũt fratribus
ſatis liberaliter, quorum ope & auxilio tandem is locus in iuſtum euaſit monaſterium.

De conuentu S. Antonij prope Chamuſcam. Conu. XI.

QVATVOR paſſuum millibus à caſtello, quod vulgò vocant Almourol, duo-
bus verò paſſuũ millib⁹ ab oppido, quod appellatur Chamuſca, cõditũ eſt cœno
C biũ S. Antonij, quod dicitur do Pinheiro, habitatũ plerũq; ab 11. aut 12 fratribus. Rex
autẽ Emanuel, iuſtis quibuſdã cauſis, cũ alijs nonnullis cœnobijs aliorũ Inſtitutorũ il-
lud exædificari iuſſit. Eſt hæc ædes in fide & clientela Regũ Luſitanorũ, eoſq́ue patro-
nos agnoſcit. Fama etiam & auditione à maioribus nata accepimus ſub altari maximo
humatos eſſe duos filios Infantis cuiuſdã Portugaliæ. Nullũ tamẽ extat in chartophy-
cio conuentus huius rei teſtimonium. Hæc ædes, & illa inſuper ſacra Dominæ noſtrę à
Laureto verno tempore peſtilentiſſimę ſunt, multisq; morbis obnoxiæ, vnde pauci ad
modũ fratres illarũ incolæ febrium ardorẽ effugere poſſunt. Cũq; nulla eſſet opportu
nitas in Regione illa ad curandos ęgrotos, quod pauci & infrequentes vicini circũ eſ-
ſent, medicis interim atq; medicinis carentes, intra xenodochiũ regiũ, quod eſt Scalabi-
ſci largitus eſt Rex Portugalię Sebaſtianus Prouincię huius fratribus cõmodiſſimũ va-
D letudinarium, quod ſeparatum habent, & peculiari claue obſeratum cũ medicinis om-
nibusq; neceſſarijs. Quo etiã pacto alterum huiuſmodi habet Prouincia, quæ de Arra-
bida nũcupatur. Hîc igitur fratres prædictarum ędium incolę quàm commodiſſimè
curantur. Abundat. n. xenodochiũ illud omnibus rebus conuenientibus & neceſſarijs.

De conuentu S. Antonij à Caſtanheira. Conu. XII.

PASSVVM millibus vigintiquatuor à nobiliſſima vrbe Olyſippone in confinio
trium oppidorum, quę appellantur Villafranca, Pouos, Caſtenheira, ſitum eſt cœ
nobium ſancti Antonij à Caſtenheira, quod plerunque incolunt decem & octo aut vi-
ginti fratres, & nobiliſſimus eſt totius Prouincię cõuentus. Cõditum verò fuit, à fratre
Petro de Alemancos ſocio fratris Gonſalui Marigni, & aliorum qui ex Gallecia ve-
E nerunt. Cùm autem eſſet à multis annis ędificatum, & nimia vetuſtate malè affectum,
denuò reſtitutum eſt eleemoſynis, opera tamẽ cuiuſdam religioſi laici fratris Georgij
à ſancto Bernardino, à ſereniſſimo Rege Ioanne III. impetratis, qui & in ipſum pecu-
liari quodam ſtudio fuit, alijsq; inſuper adiumentis à fidelibus Chriſtianis Franciſca-
ni Ordinis ſtudioſis liberaliſſimè oblatis. Qua in re Comes Caſtenheiræ, illuſtriſſimus
videlicet Antonius à Taide, qui tunc rebus Indicis præerat, magno illi uſui fuit, tum
decernendis nummis, ex Indiarum rationibus perſoluendis, tum pręſcribẽdo illi alios
modos eleemoſynarum contrahendarũ, adeò vt eius ſtudio, & induſtriæ pleraq; om-
nia accepta referri debeant. Ipſe verò, & maiores eius ſingulari quadam propenſione
animi, & voluntate erga fratres huius ędis diui Antonij ſemper fuerũt, Illorũque ino-
piam &

piam,& paupertatem incredibili ſtudio ſubleuandam ſemper curarunt: à quorum tamen veſtigijs eorum poſteri non recedunt. Vnde iure quidem ſuo patronorum titulum ſuſtinent. Prędictus etiam Comes, qua erat in religioſos voluntate,& obſeruantia, ædes magnificas, ſummoque artificio elaboratas, ſibi prope hoc cœnobium ædificari iuſſit. Aediculam præterea intra templum, ab ea parte, vbi Euãgelium recitatur, affabrè & politè extruendam curauit: in qua & ipſe ſepultus eſt. Spatium autem ſoli ædificando monaſterio ſancti Antonij cum exiguo quodam ambitu elargitus eſt quidam Dominicus Simonis ex oppido Villa franca dicto. Poſtea verò Rex Emanuel mercatus eſt circum circa agros,& poſſeſſiones, quibus ad magnitudinem, quam nunc habet, propagatus eſt circus. Extat in chartophylacio huius ædis diploma Martini V. Pont. max. quo imperabat Priori canonicorũ Regulariũ monaſterij ſancti Vincẽtij Olyſipponenſis, vt ſuo nomine occuparet poſſeſſionem illius cœnobij,& fratribus Minoribus illud traderet. Eſt ibi præterea alterum diploma Pij IIII. Pontif. max. quo adeuntibus, & inuiſentibus ſtatis anni diebus templum huius conuentus plena,& abſoluta peccatorum venia concedirur. Aſſeruatur inſuper in hac æde ſacrum caput vnius ex vndecim millibus virginum. Vixit in hoc cœnobio Guardianus quidam, cui nomẽ erat frater Ioannes ab Outeirò, vir aſſiduæ orationi & pęnitentiæ deditus, qua fama & opinione de moribus,& virtute eius per regionem finitimã diuulgata, contigit, vt ab oppido Caſtanheira puella à Dæmone obſeſſa ad eum ſananda adduceretur, quæ ad conſpectum viri ſancti horribilem fremitum,& clamorem edebat. Ille verò adiurato per Chriſtum Dęmonio imperat, vt confeſtim corpore illo excedat, in eius rei fidem velle ſe, vt tribus ictibus obiter cymbalum percutiat, aſſerens, Id quod perinde fecit: nã & ex corpore continuò effugit, & imperatas percuſſiones edidit, varijs interim conuitijs & maledictis eum, qui ſibi illud imperauerat, conſectans. Puella verò incolumis permanſit.

De conuentu S. Catharinę à Carnota. Conu. XIII.

PASSVVM millibus duobus ab Alanquerio anno Domini 1408. conditum eſt cœnobiũ ſanctæ Catharinæ à Carnota (quod vt plurimum 6. fratres tenent) à fratre Didaco Aria Aſture, qui cum ſupradictis religioſis ad Luſitaniam venit. Solũ huic ædi colendæ cum loco, quem habet, mercatus eſt Rex ſereniſſimus Ioannes I. à ſacris virginibus cœnobij, quod vocant de Odiuellas. Anno verò Dñicæ incarnationis 1455. idem Rex Portugaliæ Ioannes, vrbem nomine Exiliſſam, quæ nunc Cepta appellatur, in Aphrica expugnauit, vnde exportatæ ſunt 12. illæ columnæ, quæ in periſtylio eiuſdem cęnobij nunc viſuntur. In hoc autem monaſterio, vt etiam in illo S. Antonij à Caſtenheira, tenuiter admodum,& auſterè ſe id temporis gerebãt fratres, qui fermè omnes laici erant, & diuina quadam ſimplicitate præditi, adeò, vt Alanquerij in conuentu S. Franciſci, quam ædem 30. fratres incolebant, nõ amplius quàm quatuor ſacerdotes degerent: ex quibus aliqui ad ędes Carnotæ, & S. Antonij ad celebrandum rem ſacram mittebantur. Tanto erat illis temporibus ſimplicitas, & rerum humanarum contemptus apud fratres Franciſcanos de Obſeruanria. In hoc igitur cœnobio incredibili pœnitentia ſe ipſos torquebant fratres, longumq; per tempus tribus hebdomadæ diebus ad condienda opſonia ignis apud illos non incędebatur. Multi præterea fratres admirabili virtute,& prudentia ſingulari ad clauum Ordinis tenendum,& religionis gubernacula tractanda in hac ipſa æde habitauerunt. Ex quorum numero fuit pater ac frater Vaſcus Correa, qui olim Luſitanicæ Prouinciæ Prouincialiatus munere honeſtiſſimè functus eſt. Hic religioſus vir fratrem habuit Anronium Corream Bairem, cuius,& poſterorum eius eſt ędicula maior huius monaſterij. Iidẽ etiam propter ſuum in fratres ſtudium,& aſſiduitatem in ſubleuanda eorum inopia, patronorũ monaſterij circulum meritiſſimè ſuſtinent. Hic etiam vixit aliquot annos pater ac frater Marcus Olyſipponenſis, Franciſcani Ordinis Hiſtoricus, qui incredibili ſtudio animarum flagrans, crebras ad populum habuit conciones. Edidit præterea Latino ſermone aliquot libros, doctis & literatis hominibus aptiſſimos, nonnullos quoque Luſitanico ad imbuẽdos animos religione,& charitare Dei accommodatiſſimos, fuitq; ſecundus huius Prouinciæ Miniſter prouincialis, nũc verò Epiſcopus eſt Portuẽſis.

A *De conuentu B. Mariæ Auxiliatricis prope Aluercam. Conu. XIIII.*

OLYSIPPONE ſexdecim paſſuum millibus, duobus autem ab oppido quodã paruo, quod uocatur Aluerca, ſitum eſt cœnobium, cui nomen eſt Domina noſtra Auxiliatrix, in quo fermè habitare ſolent 11. fratres: Conditũ fuit anno Dñi 1546. à Petro de Alcaçoua Carneiro regio Conſiliario, & Præfecto rationibus & vectigalibus regijs, ductu & mandato patrui ſui Ferdinandi ab Alcaçoua, qui inibi ſepulcrum extruendum curauit. Prædictus uerò Petrus de Alcaçoua à Pio IIII. Pont. max. huiuſmodi diploma impetrauit, vt quicunque ſtatis anni diebus puro & contrito corde, atque confeſſi, vel ſaltem animo confitendi peccata ſua hoc ſanctũ templũ adirent, & inuiſerent plenam & abſolutam ſuorũ peccatorũ indulgentiam conſequerentur. Obtinuit etiã, vt ſanctum caput vnius ex vndecim millibus Virginum cum alijs multis
B Sanctorum reliquijs ex vrbe Roma ad hanc ædem importaretur. Cuius ipſe, & poſteri eius patroni ſunt. Fuit primus huius cœnobij Guardianus pater ac frater Bartholomæus, vir & humilitate maxima, & charitate præditus: adeò auſterus, & pœnitẽtiæ deditus, vt nec carnibus, nec piſcibus fermè veſceretur. Cæterùm nec propterea cùm Prælati munus obiret, rebus neceſſarijs ad alendam communitatem non prouidebat, imò potius vniuſcuiuſque indigentiæ diligentiſſimè conſulebat. Cùm uerò vrbem Olyſipponem adiret elephantiacos ſemper inuiſebat, ſpirituali alloquio eorum miſeriam alleuans, eorumq; tolerãtiam mirificè adhortans. Neque interim obliuiſcebatur aliquid illis corporalis alimenti deferre, poma ſcilicet ex horto, & quicquid aliud comparare poterat. Vnde admirabilem ſanctitatis opinionẽ apud ægrotos illos obtinuit. Neq; id
C immeritò: multa enim & certiſſima documẽta virę ſanctiſſimè actæ omnibus reliquit.

De conuentu ſancti Antonij Olyſipponis. Conu. XV.

AEDEM ſancti Antonij, quę ſita eſt Olyſipponis in parochia ſancti Ioſephi extra portam ſancti Antonij, oblatam ſibi accepit frater Antonius ſancti Vincentij, non ſine controuerſia & intercesſione Prouinciarum tum Portugaliæ, tum Algarbiorum, tum quoq; Arrabidę. Habent enim in ea vrbe monaſteria, quę eleemoſynis oſtiatim petitis ſuſtentantur. Verùm cùm hæc Prouincia à Luſitana ſeparata fuiſſet, haberetque prope eam vrbem aliquot ædes, viſum eſt conducere, vt haberet etiam in illa ędem aliquam, quò fratres aliarum incolæ, qui, vt rebus neceſſarijs prouideant, vrbem adeunt, ſe reciperent, & cùm fortè in morbos incidiſſent, in promptu illis eſſet va-
D letudinarium, quòd vrbs illa omnibus ijs rebus ſufficere poſſet. Vnde effectum eſt, vt & ſtudio ſereniſſimi Cardinalis Henrici, & induſtria primi Prouincialis fratris Antonij à ſancto Vincentio, aliorumque religioſorum ædificari cœperit prædictum cœnobium, anno Domini 1570. Locus vbi nunc ſita eſt prędicta ædes fuit olim ager vectigalis patrum Dominicanorum eiuſdem vrbis, quem ipſi liberaliter elargiti ſunt. Regionem vero totius circi donauit quidam Didacus Botellio. Cœnobium autem ipſum exędificatum eſt eleemoſynis, quas fratres à Rege, & alijs deuotis collegerunt. Ex quorũ numero fuit Hieronymus quidam à Conymbria, qui teſtamento illis reliquit quatuor aureorum millia, quique eodem in monaſterio ſepultus eſt. Hęc Prouincia nullas habet ſcholas ad vacandum literis, neque etiam moris eſt Prouinciarum Recollectarũ in hoc Regno gymnaſijs operam dare. Prouincia tamen Portugaliæ certam aromatũ
E quantitatem in omnes ædes diſtribuẽdam ſingulis annis à Regibus obtinuerat. Cùm verò non eſſet illi facultas, & opportunitas ad ædificãdum Conymbriæ collegium, petiuerunt fratres à ſereniſſimo Rege Ioanne huius nominis tertio, vt permitteret prædictam aromatum ſummam in victum, quo fratres in collegio alerentur conferri & commutari. Qua re impetrata à Rege ædes Conymbrię hac fide compararunt, vbi nũc collegium eſt ſancti Bonauenturæ. Cùm verò ædes noſtrę è numero olim fuerint Prouinciæ Portugaliæ, aromatumque diſtributio ad illas etiam pertineret, noluerunt Prouinciales huius Prouinciæ de iure quod in collegium habebant cedere: omnis enim aromatum ſumma illuc confertur. Rationibus itaque pro rata portione ſupputatis, 4. loca Prouincię huic obuenerunt, quę nunc in eodẽ S. Bonauẽturæ collegio poſſidet.

Fffff

PROVIN-

PROVINCIA S. IOANNIS BAPTISTAE.

A PROVINCIA S. Ioannis Baptiſtæ ex Prouincia ſancti Ioſephi patrum
apud Hiſpanos Diſcalciatorum nobis prodijt, & Murciæ, atq; Valentiæ
Regna, in quibus & ſexdecim fratrum conuentus, monialium verò nul-
lum obtinet, ſuis finibus complectitur. Obtinuerat ſiquidem, dum Cuſto-
diæ limites minimè egrederetur, apoſtolicũ à ſummo Pontifice Pio IIII.
diploma, vt cùm primùm eius domus denarium numerum attigiſſent, Prouinciæ di-
gnitatem ſibi aſſumere poſſet. Temperauit ſibi nihilominus, licèt 13. loca diuerſis in
partibus erecta haberet, ab huiuſmodi titulo vſq; ad annum Dñi 1577. Tunc enim
Gregorio XIII. Pont. max. atq; R. P. F. Chriſtophoro à Capitefontium totius noſtri
B Ordinis generali Miniſtro, ex præfata ſibi facta facultate in Prouinciã ſub antiquiori
S. Ioannis Baptiſtę titulo euehi voluit. Cuius quidem euectionis in Capitulo generali
Pariſijs, anno à partu Virgineo 1579. celebrato confirmationem accepit. Maius eius
ſigillum diui Ioannis Baptiſtæ deſerto in loco ſtantis, pelliceaq; tunica induti, atq;
agnum dextro indice promentis, nec non & crucem ſiniſtro brachio amplexantis ico-
nem, ſimul atq; ſequentes literas: S.M.M. PRO. PROVIN. S. IOAN B. PA-
TRVM. DISCALCIATORVM. orbiculatim continet. Ne autẽ Dñico eidẽ
præcurſori iniuriã feciſſe videremur, ſi quempiã aliũ ſanctũ præſenti Prouincię, præ-
poſuiſſemus, eius imagine graphicè depicta eã pro ſolito more honeſtare voluimus.

C *De conuentu S. Ioſephi Elchij. Conu. I.*

CVM nobiliſſima Ioãna à Portugalia Elchenſiũ Marchioniſſa maxima volũtatis
inclinatione in Prouinciæ S. Ioſephi patres propenderet, cæperetq; Elchij quod
Valẽtini Regni oppidũ eſt, conuentũ illis erectum, datis illorũ duobus commẽdatitijs
literis Elchenſium proceres monuit, vt ſi tum ſibi, tum quoq; populo conſultum cu-
perent, & præfatos patres benignè exciperent, & illis locum ędificando conuentui
accommodatum apud ſe deſignarent. Pręfatis igitur proceribus annuentibus, &
plurima ad huiuſmodi opus conferentibus adfuit ipſa heroina, fuitq; in cauſa, vt hic
D conuentus, beato Ioſepho dicatus, & à 20. fratribus incultus, non longè à præfati op-
pidi vallo omnibus ſuis numeris abſolutus, anno Domini 1558. nobis acceſſerit.

De conuentu Dominæ noſtræ de Pietate. Conu. II.

CVM huius Prouinciæ fratres, alterius conuẽtus in Regno Valentię erigendi cu-
piditate ducti, cryptã quãdam inſalubrẽ omnino, ſolitariam atq; ab hominũ fre-
quentia procul, ad 9. lapidẽ à ciuitate Valentia aliquandiu, non abſq; proprię ſalutis
iactura inhabitaſſent, pijſſimus heros Federicus à Portugalia eorũ incõmodis ex cha-
ritate compatiẽs, illis & eccleſiã S. Marię de pietate ſacram, & contiguũ monaſterium
E longius à præfata crypta in eius oppidi, quod Solana vulgò nũcupatur, ſibiq; parebat,
territorio ex domeſticis facultatibus, anno Domini 1558. extruenda curauit. Præfati
itaq; herois beneficio factum eſt, vt 10. fratres multò melius hoc in loco ſe habeant.

De conuentu Dominæ noſtræ de Laureto Monfortij. Conu. III.

ASSVEVERANT oppidi Monfortij (vulgò Monfort) habitatores, idq; ex pia
quadam deuotione, ſingulis annis in menſe Aprili, quo tempore, opportuna de-
ficiente pluuia, illius patriæ ſegetes maiori ex parte areſcunt, fonticulum quendam,
longiuſculus ab eorum oppido diſtantem, proceſſionaliter accedere, atq; crucem eius
aquis tertiò immergere, Deum opt. max. interim deprecantes, vt illis aquarum abun-

dantiã ſuppeditare dignaretur. Relaturi igitur diuinæ Maieſtati, quòd ſæpius eius bo- A
nitate intentũ obtinuiſſent, aliquales gratiarũ actiones, ædiculam ſiue potius eremito-
rium ibidem erigendum decreuêre. Cùm autẽ de ſancto, cui ſacrandum veniret, inter
ſe controuerteretur, in eam tandẽ ſententiã ab oĩbus ventum eſt, vt ei cœlicolæ dicatũ
euaderet, cui locus in litanijs, dum ſacerdos ad fontẽ perueniret, fortè fortuna contin-
geret. Præfato itaq; Parocho intonante verſiculum: *Sancta Maria ora pro nobis*, cùm
eius pes fontis marginẽ tetigiſſet, decretum ab oĩbus extitit, vt huiuſmodi eremitoriũ
natiuitati B. Mariæ ſtatuererut. Vocatur tñ paſſim Dña noſtra de Laureto. Vt igitur
primùm & ædicula, & contiguum tuguriolũ extructa fuêre, adfuit P. quidã Mercena-
rius, qui eius obſequio intenderet. Cumq; is quodã mane rem ſacrã facturus corpora-
lia explicaret, paruulã B. Virginis imaginem illis inuolutã ex inſperato inuenit: idq;
miraculo tribuens, eã in ſacrariũ honorificè recondidit, atq; totius rei euentũ oppida-
nis aperuit. Applicuerunt fortè illis diebus Monfortio aliquot huius Prouinciæ fra- B
tres, quorum paupertate, viuendi modo atq; conuerſatione ſummopere delectati eius
incolæ, præfatã ædiculam, in conuentũ 10. continendis fratribus accommodatũ, anno
Dñi 1558. euexerunt. A quo etiam tempote pręfata imago miraculis coruſcare cœpit.

De conuentu S. Iacobi Almanſa. Conu. IIII.

CVM huius Prouincię fratrum fama ad Murcianum vſq; Regnũ penetraſſet, eius
oppidi, quod Almanſa Hiſpanicè nuncupatur, atq; in ſpiritualibus Carthaginẽ-
ſium Epo, in tẽporalibus verò Villenico Marchioni paret, maiores natu illis apud ſe
conuentum ædificandum ſtatuêre. Quamobrẽ apoſtolica authoritate impetrata, hanc
domum, S. Iacobo Apoſtolo, non longè à præfati oppidi vallo, anno Dñi 1562. extruẽ- C
dam curarunt. Cui deniq; deuotus quidam oppidanus nomine Ioannes Metinus mo-
naſterium, 12. continẽdis fratribus aptiſſimum, priuatis ſuis ſumptibus annexuit: atq;
ſe ſuoſq; ſucceſſores & hæredes eius reparationi, atque reædificationi (quoties opus
fuerit) ex lege & ex pacto aſtrinxit. Duos itaq; ſui authores, nẽpe oppidi proceres ſiue
ſenatum, & præfatum Ioannem Merinum agnoſcit hic locus: qua etiam de cauſa &
iſti princeps ſacellum, & illis quod reliquum eſt eccleſiæ patronatus iure deſeruit.

De conuentu S. Annæ Villenæ. Conu. V.

SVI authorem agnoſcit Minoriticus hic conuentus, B. Annæ ſacer, atq; non procul
à Villena Carthaginenſis diœceſis ciuitate erectus, eiuſdem ciuitatis ſenatum: cùm
ab eo circa annum Dominicæ incarnationis 1564. ædificatus fuerit, atque decem fra- D
tres ſui accolas ex pijs eiuſdem, atq; quotidianis eleemoſynis honeſtè ſatis ſuſtentet.

De conuentu S. Franciſci Teclæ. Conu. VI.

OCCVPARANT, idq; anno Domini 1565. huius Prouinciæ fratres ædiculã,
B. Mariæ Magdalenæ ſacram, atq; ſeſquimilliari à Tecla Carthaginẽſis diœceſis
oppido diſtantẽ: inibiq; per 17. continuos annos incommodè ſatis ob aquarum penu-
riam, atq; ob plurimas alias, quibus premebantur, difficultates commorati ſunt. Qui-
bus deniq; Teclana communitas ſummoperè compatiens, præſentẽ conuentum, B. P.
Franciſco dicatum, non ita procul à communi oppido Tecla, communibus ſumptibus,
circa annum à mundi redemptione 1582. à fundamentis extruendum curauit. Præ-
terea & decem religioſos fratres eius accolas omni beneficiorum genere proſequitur. E

De conuentu S. Annæ de Monte. Conu. VII.

AD eandem quoq; Carthagineñ. diœceſim ſpectat id oppidum, quod Tumilla Hi-
ſpanicè nuncupatur, cuius habitatores præcedentium Teclanorum pietatẽ imi-
tati, hanc ſacrã ædem in B. Annę de Monte honorem, ad 3. lapidẽ à pręfato oppido Tu-
milla, circa annum Dñi 1574. perfici, atq; huic Prouinciæ adijci ex apoſtolica autho-
ritate curarũt. Quia verò pręfatus hic conuentus in ſeceſſu, & procul ab hominum fre-
quentia ſitus eſt, maxima perfruitur tranquillitate, atque decem fratribus eius aco-
lis, vt ſe totos ſpiritui, diuiniſq; contemplandis rebus dedant, ſummopere fauet.

A *De conuentu S. Antonij de Padua Aioræ. Conu. VIII.*

HIC conuentus, B.P. Antonio de Padua dicatus, cōmunibus Aiorenſiū ſumptibus non longè ab Aiora Valentini Regni oppido anno 1574. ædificatus extitit. Hunc decem fratres frequentius incolunt, atq; 2. oſſa alterum quidem vnius ex vndecim millibus virginum, alterum vero B. Antonij Paduani ſibi, à deuotiſſima atque pientiſſima Leonora Manuel Nauarrēſium Marchioniſſa liberali dono data, religioſè cohoneſtāt.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Valentiæ. Conu. IX.

CVM præſens conuentus, Dominico præcurſori ſacratus, aliquantulum à Valentia inſigni citerioris Hiſpaniæ ciuitate, anno 1575. ædificari cœpiſſet, nec eius opus adeò promoueretur, pijſſimus, atque nobilis ſacerdos Rocca Valentinæ matricis eccle-
B ſiæ Decanus id ſibi derelictū exiſtimans, quicquid ad oneris perfectionē deſiderari poterat, ex domeſticis facultatibus contulit, præſtititq́ue. Idq́; tāta liberalitate atq; munificentia, vt præfatus hic cōuentus, qui antiquitatis iure nonū in hac Prouincia locū obtinet, principē impræſentiarū merito teneat, atq; ipſi Prouinciæ nomē dederit. Inhabitatur à triginta fratribus, quorū 2. iunioribus ſacerdotibus ſacrā prælegunt Thoſophiā.

De conuentu S. Onuphrij Setabis Conu. X.

REVERENDISSIMO Ioanne à Ribera Valentinorū Archiepiſcopo, & nobili heroë Hieronymo Ferrerio Setabenſis ciuitatis Præfecto id maximè ſolicitantibus, hoc ſacrum monaſterium, ſub diui Onuphrij tutela ex publicis ciuium prouentibus, non lōgè à Setabi (vulgò Xatiua) citerioris Hiſpaniæ ciuitate, anno Domini 1576. conſtructus, atque duodecim huius Prouinciæ fratribus inhabitandus extitit traditus.

C *De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Almenaræ. Conu. XI.*

EODEM prorſus anno Domini 1576. hæc ſacra ædes, S. Marię de Angelis dicata, in qua 10. frequentius fratres inhabitant, non procul ab Almenara Valentini quidem Regni, ſed Dertoſanæ diœceſis oppido, conſtructa extitit. Quæ tanto felicius eius accolis inſeruit, quanto magis ſæcularium frequentiam, & conuerſationem fugit.

De conuentu S. Sebaſtiani Caſtallæ. Conu. XII.

HIC conuētus, S. Sebaſtiano ſacer, atq; à 10. fratribus incultus, à pia Caſtallēſi cōmunitate, anno 1576. ex publicis facultatib⁹ à fūdamentis ad verticē ędificatus eſt.

De conuentu. S. Antonij de Padua. Conu. XIII.

D QVA cura fuerit pia eius pagi, cui Benigamir Hiſpanicè nomen eſt, communitas quo ad huius Prouincię fratres hinc liquidò cōſtat, quòd cū diuitijs minimè aflueret, nihilominus tamen hunc conuentū, beatò patri Antonio de Padua ſacrum, anno Domini 1576. erigendū, atque eorum decem in habitatationem tradendum curauerit.

De conuentu Dominæ noſtræ de Roſario, Conu. XIIII.

CVM huius Prouinciæ fratres antiquū eremitorium, dominæ noſtrę de Gratia ſacrum, ac longiuſculùs à Villa regia Dertoſanæ diæceſis oppido diſtantem per aliquot annos incommodè ſatis occupaſſent, ſeriusq́ue quòd plurimis quaterentur difficultatibus, de eo relinquendo agerent: pia eius communitas, ne religioſorum præſentia ſe aliquando deſtitui contingeret, hunc conuentum, dominæ noſtræ de Roſario ſacrum, alio in loco ſalubriori, atq; commodiori, ac propius ipſum oppidum, anno ſalu-
E tis 1578. ædificandū curauit. Quo tandē factum eſt, vt 10. fratres ibidem commorentur.

De conuentu S. Franciſci Benicarlon. Conu. XV.

PRÆSENS conuentus, ſeraphico patri Franciſco erectus, apud oppidum Benicarlon Dertoſanę diœceſis perſeuerat: qui anno à mundi redemptione 1578. ędificatus extitit, & à decē huius Prouinciæ fratribus cōmodè ſatis promodulo inhabitatur.

De conuentu S. Benardini apud S. Matthæum. Conu. XVI.

DEVOTI incolæ oppidi S. Matthæi Dertoſanæ diœceſis hanc ſacram ædem, quam & 12. huius Prouincię fratres iuxta votū inabitant, in B.P. Bernardini honorem aliquantulum à vallo, idq́; anno reſtitutæ ſalutis 1582. à fundamentis ædificarunt.

PROVIN-

PROVINCIA GRANATENSIS.

A CVM in Prouinciæ Bæticæ exordio fuſius vtcumque de huius præſentis origine, progreſſu atque diuiſione egerim, non erit quòd inpræſentiarum, quę ibi dicta ſunt, repetamus: ſed vt paucis tantùm, leuiſſimoq; ſtylo quicquid ommiſſum fuit, ſuppleamus. Fuit igitur hæc Prouincia aliquãdo Prouinciæ Caſtellæ Cuſtodia: quæ tamẽ ex apoſtolica Alexãdri VI. Pont. max. authoritate, catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando atque Eliſabetha eius coniuge maximè inſtantibus, in prouincialibus Comitijs Hiſpali à Prouincię Caſtellæ patribus habitis, idque ex R. P. F. Franciſci Sanſonis totius noſtri Ordinis generalis Miniſtri, cæterorumque, quorum intererat, patrum decreto facto in generali Capitulo Mechliniæ, quæ ad Colonienſem Prouinciam tunc ſpectabat, anno à partu Virgineo 1499. celebra-
B to, in Prouinciam ſub Bæticę cognomine euecta, cùm per 83. continuos annos eo in ſtatu perſeuerafſet, mirumque in modum excreuiſſet, à me in duas, nempe in Bæticam & in Granatẽſem Prouincias ex apoſtolica Gregorij XIII. Pont. max. authoritate, eius tamen patrum conſenſu accedente, xj. cal. Martij, anno verò Domini 1583. eo in Prouinciali Capitulo, quod Beaciæ ijſdem temporibus celebraui, diſtinxi, diuiſique. Complectitur pręfata hæc Prouincia 3. Regna, Granatenſe ſcilicet, Giẽnenſe atque Cordubẽſe: & ab Oriente Carthaginenſem, ab Occidente Bæticam, & ab Aquilone Angelorũ Prouincias ſibi contiguas habet. A Meridie verò nulli opponitur, ſed Mediterraneo mari al-
C luitur. Cuius longitudo à Corduba celebri ciuitate ad vſque Abdaram (vulgò Almeria) quoq; ciuitatem protenditur: latitudo verò id ſpatij, quod inter Granatam, & oppidum Linares Hiſpanicè nuncupatum eſt, continet. Maius eius ſigillum duos patres Minoritas, atque inclytos Chriſti martyres, beatum videlicet Ioannem à Cetina ſacerdotem, atque fratrem Petrum à Dueñas laicum profeſſum, qui Granatæ, ob catholicę fidei con feſſionem, ab impio Mahomad à Bembalua XII. Granatenſium Rege Mauro, anno 1397. occiſi, martyrij palmam conſequuti ſunt, paruamque crucem eorum capitibus ſuperſtantem, atq; malum punicum, ſiue granatum, quod Granatenſis Regni inſigne eſt, eorũdem pedibus ſubſtantem, nec non & ſequentes literas: SIGILLVM. MINI-
D STRI. PROVINCIÆ. GRANATENSIS. orbiculatim imprimit. Conflatur denique hæc Prouincia, cui præfatos ſanctos martyres, tamquam eius tutelares, patronoſq; præponẽdos cenſui, ex viginti ſex fratrum & viginti ſororum monaſterijs.

De conuentu S. Franciſci Cordubæ. Conu. I.

MAGNA profectò fuit priſcorum ſæcularium tum eccleſiaſticorum, tum quoq; laicorum ad noſtrum Ordinem deuotio, atque beneuolentia, prout ex conuentuũ ædificijs, atque ex pactionibus & conuentionibus cum eorum habitatoribus factis facillimè conſtat. Nec abs re quidem, cùm exurgentibus tunc nouellis illis Franciſcanis
E plantulis, mireque redolentibus, quilibet ſuauiſſimo earum odore allectus eis pro uiribus frui contenderet, nec facilè ob earum teneritudinem (non enim tunc tam latè ſicut nunc Ordo patebat) poſſet. Quod maximè erat in cauſa, vt ab oppidis, ciuitatibus, atqui heroibus ſibi omnis fauor, omnis neceſſitudo, atque omnis denique bona ſocietas, dummodò apud ſe commorari vellent, promitteretur. Exiſtimabat ſiquidem vnuſquiſque Deũ ſibi fore propitium, ſi tamen alicuius Minoritæ oratio pro ſe intercederet. Imò illa cõmunitas omnia bona ſibi pollicebatur, quę ſuis finibus Minoriticum conuentũ circũſcriberet. Si tamen propter iſta, quæ diximus, alicui ſcrupulus fortè ſuboriatur, matricis eccleſiæ Cordubenſis archiuos petat, eorumq; ſcripturas cõſulat, & ex eis multò plura, quàm præfati ſumus, addiſcet. Cùm igitur, ſuperſtite adhuc ſeraphico Patriarcha Frãciſco

ciſco ipſius fama ad Cordubenſium aures perueniſſet,ſummis votis inſtarunt,vt eius fi- A
lij locum ſibi Cordubæ,quæ Hiſpaniæ Bęticæ ciuitas eſt,& Senecæ,atque Lucani nati-
uitatibus illuſtrior euaſit,ad futuram habitationem deligerent.Quibus denique annuen
tibus quod ſequitur mandatum à venerabili patre Samuele Prouinciæ Caſtellæ Mini-
niſtro datum eſt.*Vniuerſis in Chriſto fratribus,ad quos iſta litera peruenerint, frater Samuel
Miniſter, & ſeruus fratrum Minorum in Caſtella ſalutem,& pacem in Domino Ieſu Chiſto.
Præſentis vobis ſcripti ſerie notum fiat,me ad inſtantiam,& deuotam petitionem venerabilium
canonicorum Capituli S. Mariæ de Corduba conceſsiſſe eiſdem omnimodam ſocietatem & fami-
liaritatem,omniumq́; bonorum plenariam participationem,quæ per Ordinem noſtrum vbique ter-
rarum Dominus dignabitur operari.Volo etiam,& mando ſpecialiter fratribus apud Cordubam
commorantibus,vt cùm contingat aliquem ſupradictorum canonicorũ viam vniuerſæ carnis in-
gredi ex hoc mundo,teneantur pro eo,ſicut pro vno fratre,diuinum Domino officiũ exhibere: & B
propter hoc aliqui de ipſis fratribus interſint exequijs, cùm à dictis canonicis defunctus debeat
ſepeliri. Si qui verò ex prædictis canonicis,dominis,& amicis ſepulturæ fratris noſtri defuncti
voluerint intereſſe,cedant eis fratres in officio Miſſæ,ſi ipſi voluerint in hoc Domino deſeruire.
Vt autem hæc noſtra conceſſio robur obtineat,firmitatis ſigilli Prouinciæ noſtræ feci munimine cõ
firmari.Valete in Domino,& orate pro me.Datis Cordubæ anno Domini 1246.menſe Iulij vlti-
ma die Dominica eiuſdẽ.* Nec admiratione caret,quòd cũ à trecentis quadraginta annis,
& eo amplius huiuſmodi conuentio, atque ſocietas inter præfatos canonicos ac fra-
tres noſtros inita ſit,adhuc ab iſtis, atque ab illis ſeruetur. Volui tamẽ præfatum patris
Samuelis mandatum in medium afferre,tum vt Cordubenſis Eccleſiæ canonicorum ad
noſtros fratres pietas,tum quoque præſentis conuentus;beatiſſimo patri, Franciſco in-
tra Cordubenſis ciuitatis mœnia erecti,atque à 100. fratribus frequentius inculti, an- C
tiquitas in propatulo eſſent. Quæ quidem antiquitas,deperditis prę temporis diutur-
nitate ſcripturis,in cauſa eſt,vt præſentis loci fundatores,atque certum fundationis tẽ-
pus penitus ignorentur.Non tamen idem eſt de eius fundo iudicium, cùm ipſum à per-
deuotis Iuliano Piretio,atque Maria Piretia Cordubenſibus ciuibus fuiſſe donatum, ex
literis inferiori clauſtro impreſſis liquidò conſtet. Aſſeruantur in præſentis loci tabella-
rio duo apoſtolica breuia:alterum Leonis X.Pont.max.datum Romæ 15.Aprilis, anno
Domini milleſimo quingenteſimo decimo ſexto,Pontificatus verò ſui anno 4. ne quis
Franciſcanus,licèt apoſtolicis literis communitus,ad alium quempiam etiam Mẽdicã-
tium Ordinem, dummodò ſtrictior non ſit, & ſibi prouincialis,vel generalis Miniſtri
facultas non faueat, tranſire poſſit. Et alterum Clementis Papę VII. datum Romæ
26.mẽſis Iulij,anno Domini 1533.Pontificatus verò ſui anno 10.quo cuilibet Minoriti- D
co Prælato apoſtolicas literas vel fratri,vel ſorori Frãciſcanis,vt ad laxiorem Ordinem
tranſire,vel extra Ordinẽ manere poſſint,conceſſas examinandi poteſtas ſit: vt ſi huiuſ-
modi clauſula ſuorum ſuperiorum petita,& obtenta licentia,in eis inſerta minimè fue-
rit tamquam ſubreptitiæ,atque de veritate ſuſpectæ habeãtur. Si vero præfata clauſula
inſerta ſit,vt huiuſmodi perſonas ab Ordine egreſſas diſtincto habitu ab eo,quem in cõ
uentibus commorantes deferunt, vti compellant. Aſſeruantur & duæ patentes literę ab
Alphonſo huius nominis X.Caſtellæ Rege datæ.aliæ quidẽ 14.Decembris,anno 1264.
aliæ verò 7.Aprilis,anno Domini 1266.quibus huic loco eã fluẽtis aquæ portionẽ, quæ
per diſtinctos ſiphones ad neceſſarias eius officinas deducitur,liberaliſſimè cõceſſit. Sũt
qui dicãt,& hoc ipſũ aſſerere videtur antiquior,ſcriptura in præſentis loci chartophyla
cio cuſtodita,cuius verba ſequuntur:*Requieſcunt in ſupradicto monaſterio corpora ſanctorũ* E
martyrũ fratrũ Minorũ,qui paſſi ſunt Granatæ propter ſancti Euangelij prædicationẽ,anno Do-
mini 1397. ſcilicet beatos martyres Ioannem à Cetina,atque Petrũ de Dueñas (quo-
rum ſupra meminimus) ſepulturam hoc in conuentu eſſe adeptos. Quod autem an ve-
rum ſit,aliorum eſto iudicium:nam ego, licèt diligentiſſima indagine adhibita,nec eo-
rum ſepulturam,nec aliquid certius à præfata ſcriptura, mihi tamen minimè authen-
tica,ea de re inuenire potui. Honeſtatur denique ſacra hæc ædes quadam Dominicæ
crucis particula,& aliquot oſſibus eorum beatorum martyrum Minoritarum,qui Mar
rochij, atque Granatæ martyrij palmam pro Chriſti Saluatoris fide glorioſè conſe-
quuti ſunt, atque etiam aliorum ſanctorum reliquijs, ſed abſque titulis condecoratur.

De conuen-

A *De conuentu S.Franciſci Vbetæ.* *Conu. II.*

QVAMVIS vniuerſa præſentis conuentus,non procul ab Vbeta Bętica ciuitate in ſeraphici patris Franciſci honorem erecti, ſcripta quàmdiligentiſſimè ſcrutari,rimariq; curarim,nullo tamen pacto,oleum interim,atq; operā perdens,quis eius author fuerit,quoúe certo tempore ædificatus ſit,aſſequi potui. Quapropter ad receptiſſimam antiquiorum traditionem,tāquam ad ſacram anchoram confugiens,eum hunc 2.locum optimo iure obtinere,atq; vnum ex vetuſtioribus eſſe didici. Cui quidē traditioni teſtamentum quoddam datum Vbetæ,anno Dñi 1364. aſtipulari videtur. Conſtituitur ſiquidem eius exequutor quidā F. Bartholomæus Hiſpalenſis,huius tūc loci omnino perfecti,atq; vtcunq; grādeui Guardianus. Inter cætera præſentis monaſterij,à 50.fratribus,quorum alter Prælectoris officio inſignis iunioribus ſacerdotibus
B Philoſophiam perlegit,frequentius inhabitati,monumēta,quæ ſequuntur, ad noſtrū propoſitum facere deprehendi. Diploma videlicet quoddam Pauli III Pont.max.datum Romæ 19.Februarij,anno Dñi 1536.Pontificatus verò ſui anno ij.quo Clariſſę, Cōceptioniſtæ,atq; Frāciſcanæ Tertiarię ſorores omnes à quauis decima,atq; à quocunq; ſubſidio pendendis immunes redduntur. Er aliud Iulij III. ſummi itidem Pont. datum Romę 30.Auguſti,anno Dñi 1553.Pontificatus verò ſui anno iiij.quo Expectationis B.Virginis ſacellum hoc in eodem loco erectum, atq; ad eiuſdem Chriſtophori ab Hortega hæredes pertinens à primis Annunciationis B. Virginis veſperis vſq; ad ſequentis diei ſolis occaſum deuotè viſitantibus plenaria omnium exceſſuum indulgentia,ad perpetuam rei memoriam duratura, Aſſiſinati S.Mariæ de Angelis (hanc de Portiuncula alio cognomine vocant) eccleſiæ conceſſa ex apoſtolica auctoritate im-
C pertitur. Et aliud Pauli Papæ IIII.datum Romæ 23.Nouembris,anno Dñi 1558. quo omnes indulgentiæ & gratiæ pręfato ſacello conceſſæ ex maxima liberalitate confirmantur. Huic diplomati,edita bulla ſub datum Romæ 2.Iunij anno Dñi 1561.Pontificatus verò ſui anno ij.ſubſcribit Pius IIII Ponr.max. Gaudet pręterea à præmemoratis indulgentijs huiuſmodi ſacellum omnibus gratijs,atq; immunitatibus,quibus Romana Lateranenſis eccleſia gaudere aſſueuit: idq; ex literis ab eiuſdem eccleſiæ Lateranēſis Capitulo,atq; canonicis in eius fauorem 8.Octobris,anno Dñi 1558. datis. Ad noſtram quoq; rem pertinet priuilegium à ſereniſs.Ioāna Hiſpanorum Regina, datū Madriti 2.Aprilis,anno Dñi 1510.& ab eius filio Carolo X.inuictiſſimo Germanorum Imperatore 5. Octobris, anno Dñi 1555. nec non & ab eius ex eodem Carolo nepote
D Philippo II.catholico Hiſpaniæ Rege 13.Septembris, anno Dñi 1558. confirmatum, apoſtolicisq; pręcedentibus literis adiacens,quo aſſignati à Franciſcanis Guardianis ijs locis,in quibus Minoritici conuentus erecti non ſunt, vt pauperculos fratres itinerantes,ſeu ex propoſito diuertentes proprijs domibus excipiant hoſpites,à regio milite recipiendo, vel à ſibi vtenſilia, aut alimenta miniſtrandis omnino eximuntur. A cætero huius loci eccleſia fragmētulo eius columnæ, ad quam Chriſtus Dominus pro nobis peccatoribus flagellandus alligari voluit,quodam, licèt minutulo, beati Pauli Apoſtoli oſſe, duobus capitibus duarum ex vndecim millibus virginum & martyrū, aliquantulo beatiſſimi atque ſeraphici patris Franciſci ſanguine,vitreo vaſculo excepto,atq; quibuſdā Terræ ſanctæ reliquijs religioſè ſatis exornatur,condecoraturq;.

De conuentu S.Franciſci Beatiæ. *Conu. III.*

E PROVT ex apoſtolicis quibuſdā Gregorij XI. Pont.max. literis datis Auinionis iiij.Kal.Iulij,anno Dñi 1373.noſtri fratres antiquiorem quendam locum ſub inuocatione S.Leonis,non longè à Beatia Bętica ciuitate,circa annum Dñi 1370. inhabitabant. Cuius tamen quanta fuerit ætas,deficientibus omnino ſcripturis, nullo pacto inueſtigari valuit. Eo tamen ob imminentia Beatianæ eidem ciuitati à Mauris bella, circa annum Domini 1370.ad terram deiecto,penitusq; demolito, alius ſeraphico patri Franciſco ſacratus,atq; à 50.fratribus incultus, (de quo impręſentiarum) ex apoſtolica præfati Gregorij XI.authoritate,intra præfatæ vrbis ambitum,ex publicis atq; vrbanis facultatibus, (vti credere licèt) nam quis peculiaris eius fundator fuerit nec

ſcripto,

ſcripto,nec traditione conſtat, adde quod antiquior ex Beatiani ſenatus decreto ruinam perpeſſus) anno Dñi 1373.erigi cępit: qui tamen temporis lapſu abſolutus extitit. Aſſeruantur in præſentis loci archiuis plures pontificiæ literæ, quæ tñ,quòd nihil, vel certè parum ad noſtram rem pertineant,ex conſulto prætermittuntur. Quibus nihilominus authenticũ apoſtolici cuiuſdam breuis Clemẽtis VII.ſummi Pont.dati Romæ 19.Martij,anno Dñi 1525.Pontificatus verò ſui anno ij. trãſumptũ adiacet, quo in ſanctæ obedientiæ virtute, & ſub excommunicationis maioris latæ ſententiæ pęna vniuerſis Prouincialibus,Guardianis,fratribusq; regularis Obſeruãtiæ Minoribus in Hiſpania degentibus interdicitur,præcipiturq;,ne aliquẽ, ſiue aliquos trahentem, ſiue trahentes originem,ad quartã vſq; generationẽ incluſiuè, tam ex parte matris,quàm patris à conuerſis, ſiue ex Iudæis, ſiue ex hæreticis pro talibus condemnatis & declaratis in vita,ſiue in morte, vel ipſi,aut eorũ corpora vel oſſa,ſeu ſtatuæ combuſta fuerint,in prouinciales Miniſtros eligant. Quod ſi ſecus faxint,huiuſmodi electio nullius roboris eſto. Mortẽ obijt hoc in loco eximię ſanctitatis vir,ſummaq; ſimplicitate prçditus F.Michaël Aquilarius laicus profeſſus,qui à Religionis ingreſſu, imò & à teneris ipſis vnguiculis Deo opt.max.fideliſſimè inſeruiuit. Eius corpus à ſeptennio ſepultum,cùm fortè fortuna effoſſa terra detegeretur,integrũ omnino, imputre, atq; abſq; omni tetro odore inuentum fuit.Quod vt primum Beatianis innotuit, vniuerſa ciuitate ad eius ſepulcrum deuotè concurrente,ab illis vt ſanctus,Deoq; carus habitus eſt.

De conuentu S. Franciſci de Monte. *Conu. IIII.*

POST diligentem ſcripturarum euolutionem habitã,quicquid de præſentis conuentus,beatiſſimo patri Franciſco ſacrati, atque Cordubẽſibus in montibus,non longè ab oppido,cui Adamuz Hiſpanicè nomen eſt,erecti, authoribus,aut certo fundationis tempore inuenerim,breuibus enarrabo.Cùm perdeuotus quidam ac nobilis Martinus Ferdinandez ab Iliturgi vulgo de Andugyar pœnitentiæ agendæ ergò, ſæcularibus honoribus longè poſthabitis,ſolitudinem mœroribus amicã petere ſtatuiſſet,atq; maxima animi propenſione in Franciſcanam familiam ferretur,prædium,ſupra quod hoc monaſterium,à 20.fratribus incultum,ædificatum eſt, ad ſe iure optimo pertinens huic Prouinciæ ad eius conſtructionem liberaliſſimè pieque contulit.

De conuentu S.Franciſci de Arizafa. *Conu. V.*

AD ſtadium 16.ab antiquiſſima ciuitate Corduba hic conuentus,beatiſſimo patri Franciſco ſacratus,atque à 15.fratribus frequẽtius incultus,ſurrigit,qui anno Domini 1416. à perdeuoto,pioq; viro Ferdinando à Rota ex domeſticis facultatibus à fundamentis ad verticem vſq; ædificatus extitit.Cùm autem eius ędificandi poteſtatem prædictus fundator à Benedicto XIII. qui de ſummo Pontificatu per plurimos annos cum alijs contendit,obtinuiſſet, ne ſibi aliquando negotium faceſſeretur, eam à Martino V.ſummo Pontifice confirmari, comprobariq; curauit. Voti itaque compos effectus, Franciſcanoq; habitu indutus in fratrum Minorum regulam de religioſo more verba fecit.Hoc in loco Franciſcanæ Religionis vbera ſuxit,ſuiq; nouitiatus incunabula feliciſſimè,necnon & ſanctiſſimè trãſegit beatus frater Didacus à ſancto Nicolao, cuius vita atq; miracula lib 5. 3. par. chronicorum noſtri Ordinis fuſius deſcribuntur: inſuper & quidam lapilli tum ex columna, ad quam Chriſtus Dominus flagellatus fuit,tum ex ſepulcro, tum ex præſepio eiuſdem Chriſti Saluatoris noſtri, tum quoque ex ſepulcro beatæ virginis eius matris Mariæ deſumpti, atque paulum oſſis alterius ex Minoritis martyribus Marrochij pro Chriſto paſſis aſſeruantur.

De conuentu S.Franciſci Gienni. *Conu. VI.*

VEL abſumptis à vetuſtate ſcripturis, vel à vituperabili hominum incuria deperditis,ſi memorabile quid è tenebris eruere,atq; in lucem afferre voluerimus, ad vulgarem traditionem,tamquàm ad tutiſſimum aſylum recurrere cogimur:prout inueſtiganti mihi Franciſcani huius loci, qui Gienni ſub beatiſſimi patris Franciſci inuocatione ſurrigit,exordium,antiquitatem,atq; authores contigit. Cùm enim,eius archiuis

A archiuis diligentius luſtratis,nihil eorum,quæ anxius quęrebam,inuenire potuiſſem,
ad antiquiores ea de re conſulendos me conuerti:ex quibus tamen ipſum à 160.annis
& eo amplius,ideſt circa annum Domini 1420. ex publicis vrbaniſque Giennenſium
prouentibus maiori ex parte ædificatum fuiſſe didici. Nec abſre me facturum ſpero,
ſi quid ſecunda die menſis Maij,anno à partu Virgineo 1527. mirabiliter hoc in loco
contigerit,paucis enarrauero.Aſſidebãt ſiquidem menſis hora prandij 30.fratres,alijs
interim 20.domo abſentibus,dumque nihil minus cogitarent,refectorij teſtudo, quæ
lateritia erat,eorũ nemine lęſo,in eius mediũ maxima & repẽtina ruina corruit.Quod
ſanè diuinę miſericordiæ ab omnibus tum fratribus, tum quoque ſęcularibus aſcrip-
tum eſt.Inter alia quamplurima tum pontificia, tumquoque regia priuilegia atque
indulta,quę inpræſentis loci archiuis aſſeruantur,minuſq; ad noſtram rem pertinent,
inuenire licet 2.diplomata:Alterum quidem Pij V.Pont.max.datum Romę xvij. cal.
B Iulij anno 1567.Pontificarus verò ſui anno 2. Alterum verò Gregorij XIII. ſummi
itidem Pontif.datum ibidem 21, Maij anno à partu Virgineo 1575. ſed à ſuo Pontifi-
catu anno 3. quibus vniuerſæ immunitates,vniuerſaque priuilegia Franciſcanis Ob-
ſeruãtibus,monialibuſq; Clariſſis,atq; de tertio ſeraphici patris Frãciſci Ordine ab eo
rũ prædeceſſoribus conceſſa confirmantur.Adiacet præfatis diplomatibus priuilegiũ
à ſereniſſimis Caſtellæ Regibus Sanctio IIII. Ferdinando IIII. Alphonſo XI.
Henrico III. Ioanne II. Carolo V.eiuſque matre Ioanna & filio Philippo eius no
minis II. quo vniuerſi fratrum Minorum Prouinciarum Caſtellę, Carthaginenſis,
Burgenſis,Cantabriæ,Angelorum,S.Iacobi atque S.Michaëlis Procurarores ſiue Syn-
dici ab omni tributo,omnique contributione,quandiu eo munere funguntur,tamquã
emeritæ militiæ viri,immunes redduntur.Nec reliquijs ſacra hæc ædes omnino deſti-
C tuitur,cùm duobus SS. martyrum Minoritarum,patris videlicet à Cerina,& fratris
Petri de Duẽnas oſſibus,& altero etiã S.Laurẽtij martyris oſſe eius ſacrariũ honeſtet.

De conuentu S. Franciſci prope Loxam. Conu. VII.

INVICTISSIMI, atque catholici Hiſpaniæ Reges Ferdinandus,& Eliſabetha
debitas gratiarum actiones Deo opt.max.ob Granatenſe Regnum in libertatẽ vin-
dicatum relaruri, vt primum ab inimicorum cæde,atque debellatione rediêre, hoc mo
naſterium,B.P.Franciſco,in quem ambo maxima deuotion · ferebantur,ſacrum,quod
30.fratres pro voto occupant,non procul à Loxa Bætica ciuitate, anno à ſalute mor-
talib⁹ reſtituta milleſimo quadrãgenteſimo octuageſimo nono ex partis de hoſte ſpo
lijs,alijſque proprijs facultatibus,à fundamẽtis vſque ad verticẽ ædificãdũ curarunt.

D

De conuentu S Franciſci prope Bazam Conu. VIII.

CONVENTVS hic,B.P. Franciſco dicatus,atque in eius Bęticæ ciuitatis, quę
Baza vulgò nuncupatur,ſuburbijs erectus, ex liberaliſſimis inclytorum Hen-
rici Henriquez Caſtellæ Regis Ferdinandi eius nominis V. Archiœconomi, eiuſque
auunculi,atque Legionenſis ſacræ Militiæ S. Iacobi maioris Commendatarij,eiuſque
nobiliſſimæ,ſimulatque cariſſimæ coniugis Mariæ à Luna facultatibus,die mẽſis De
cembris 8.anno Dominicæ incarnationis 1490.primò exordium ſumpſit. Hi ſiquidẽ
heroës,vt piæ deuotioni,qua in ſeraphicum patrem Franciſcum, eiuſque alũnos pro-
penſius ferebantur,facerent ſatis, ipſum à fundamentis (vt præfati ſumus) extruendũ,
atque ad commodiſſimam 30.fratrum habitationem omnino abſoluendum curarũt.
E Cuius eccleſia ex apoſtolica Gregorij XIII.Pont. max.facultare facta Romæ 5.Iunij
anno 1582. altare quodã priuilegiato,in quo ad vnũquodq; propitiatoriũ ſacrificiũ
pro fideli defuncto à ſacerdote oblatum illius anima à Purgatorij pœnis liberatur.

De conuentu S. Franciſci Accij vulgò Guadix. Conu. IX.

INIVNCTO ſibi muneri ſatisfeciſſe minimè videbantur pientiſſimi,atque verè
catholici Hiſpaniæ Rege Ferdinandus,& ſapientiſſima eius coniunx Eliſabetha, ſi
Mauros Chriſtiano populo infenſiſſimos inimicos,atq; fertiliſſimi Granatenſis Regni
poſſeſſores,& tyrannos vel ſibi tantùm ſubiugaſſent, vel à præfati Regni limitibus lõ-
gius

gius pepuliſſent:niſi etiam ijs in ciuitatibus,quas illi tyrãnicè occuparant,eorum delu A
bris dirutis,ſoloq́ue ęquatis Chriſtianæ religionis vexilla plantarent, orthodoxamq́;
fidem,Mahumetanis interim ritibus omnino profligatis,propagandam curarẽt,atque
eccleſias,vt ſequenti exemplo manifeſtum euadet,erigerent. Vt igitur primùm Gua-
digium(olim Acci)Bæticã ciuitatem infeſto Marte , infeſtioribusq́; ſignis ex eorũ ma-
nibus,optatæ libertati reſtituentes,eripuerunt,Minoriticum hoc monaſterium,beatiſ-
ſimo patri Franciſco ſacrum,in quo viginti fratres frequentius commorantur,22.De-
cembris,anno verò Domini milleſimo quadringenteſimo nonageſimo in eius ſuburbio
diuæ Annæ ſacrato,à fundamentis erigendum,temporiſq́ue ſucceſſu omnino abſoluẽ
dum curarunt.Inuenire licebit in huius loci archiuis bullam quandam Iulij III. Pont.
max.datam Romæ 26.menſis Iulij,anno Domini milleſimo quingenteſimo quinqua-
geſimo,ſui verò Pontificatus anno primo,atque ab his verbis exordientem: *Dum regula-* B
ris vitæ ſtudio &c. qua omnes gratias , immunitates, atque ptiuilegia tum à ſuis præ-
deceſſoribus,tum quoque ab Imperatoribus,Regibus,& Principibus tribus Ordinibus
B.patris Franciſci conceſſa corroborat,confirmatq́ue:& aliam Pauli PP. IIII. quæ
ab his verbis exorditur: *Poſtquam diuina bonitas &c.* datam Romę xiij.cal.Auguſti,anno
Dominicæ incarnationis 1558.ſui verò Pontificatus anno 4. vt omnes Religioſi extra
ſuos Ordines agentes,licèt apoſtolicis literis eos communiri cõtingat,eos repetere cõ-
pellantur:& aliam ſanctiſſimi Domini Pij PP.V.datam Romę xiiij.cal.Decembris an-
no humanę ſalutis 1571.Pontificatus ſui anno 6. qua omnibus Chriſti fidelibus ritè hu
ius loci eccleſiã à primis veſperis diei feſti immaculatę virginis Conceptionis vſque
ad occaſum ſolis ſequentis diei ingredientibus , ſuaſq́; preces fundentibus , plenariã
omnium peccatorũ indulgentiã perpetuò valiturã ex apoſtolica authotitate cõcedit. C

De conuentu S.Franciſci Abdaræ vulgò Almeria. Conu. X.

HOC quoque monaſterium,B.P.Franciſco ſacrum,atque à 12. fratribus impræ-
ſentiarum occupatum , ſereniſſimi Hiſpaniæ Reges Ferdinandus , & Eliſabetha
ab omnimoda Granatenſi expugnatione reuertentes , vt Mahumetana ſuperſtirio ab
eius finibus omnino eliminaretur,6.Februarij anno verò reſtitutæ ſalutis 1492. tum ex
regio ærario,tum quoque ex Maurorum ſpolijs à primo ad vltimum vſque lapidẽ Ab-
daræ (vulgò Almeria)quæ Bætica ciuitas eſt,ædificandum curarunt.Cui etiam opti-
mam aquarum portionem ex publico ciuitatis fonte ad eius interiora per occultos
ſyphones deducendam , Abdarano ſenatu interim conſentiente , ex regia liberalitate
contulerunt.Cũ paupercula quędam,ac deuota mulier depictam in papyro Saluatoris D
imaginem intra propriæ domus ſepta omni , qua poterat, veneratione proſequeretur,
eam 14 menſis Auguſti,anno Domini 1532.ſudore madentem,atque in diuerſos colo-
res frequentius mutatam conſpexit.Cùmque certius huiuſmodi euentus periculum fa-
ctura,eius propalandi negotium in ſequentem diem diſtuliſſet,eademq́ue in pręfata
imagine animaduertiſſet, P.pręſentis loci Guardianum ea de re conſultura , protinus
petijt,illiq́ue ſupplicauit,vt,factum proprijs oculis viſurus,ædiculam,quæ non longè
inde diſtabat,ſecum petere vellet.Qui denique accedens,ita eſſe , quemadmodum ſibi
à muliere relatum fuerat,conſpexit:atque pluribus tum fratribus,tum quoque ſæcu-
laribus conuocatis,pręfatam imaginem maxima cum veneratione,atque ſolemni põ-
pa ad præſentem conuentum proceſſionaliter transferendam , ſummoq́ue eius altari
honorificentiſſimè collocandam curauit.In qua quidem tranſlatione illud euenit;vt E
videlicet cęcus quidam, applicato ad oculos huiuſmodi ſudore, viſum toto ſpectante
populo mirabiliter receperit.A quo tẽpore præfata imago miraculis coruſcare cœpit.

De conuentu S.Franciſci Alhambræ. Conu. XI.

ALHAMBRA Arabicum nomen eſt,idemq́ue quod Latinè caſtrum ,ſiue mu-
nitio Arabicè ſignificat.Ea igitur in arce,quam Saraceni intra Granatam cele-
brem ciuitatem ſub nomine Alhambræ obtinebant , catholici Hiſpaniæ reges Ferdi-
nãdus,& Eliſabetha,cũ primũ,expugnatis Mauris,ciuitatẽ atq; arcem anno Domini
milleſimo quadringenteſimo nonageſimo quinto ingreſſi eſſent , hoc monaſtetium,
ſeraphico

A ſeraphico P. Franciſco ſacrũ, à fundamentis extruẽdum, omnibuſq; ſuis numeris abſoluendum curarunt. Et hic conuentus, qui à 20. fratribus inhabitatur, primus fuit eorum omnium, qui à Granatenſis vrbis expugnatione intra eius mœnia extructi fuere.

De conuentu S. Franciſci ſiue S. Iacobi prope Velezium. Conu. XII.

HIC conuentus, ſuburbiis eius ciuitatis, quæ Velez Hiſpanicè, vocabulo à Mauris emendicato, nuncupatur, contiguus, atque à 30. fratribus vt plurimùm incultus, binomius euaſit: cùm ab antiquiori ſacello, in honorẽ diui Iacobi Apoſtoli erecto, atq; ex liberaliſſimis catholicorum Ferdinãdi, & Eliſabethæ Hiſpaniæ Regum facultatibus anno à Chriſto Saluatore nato 1498. in ipſum translato, diui Iacobi nomine in capitulari diffinitionis tabula, atque in ſigillo, quo eius pater Guardianus ad ſibi iniuncti mu
B neris exequutionẽ vtitur, nuncupetur: & in regiis eius erectionis literis, atq; à ſecularibus B. P. Franciſci vocabulo inſigniatur. In huius chartophylacio inuenire licebit originales illuſt. Antonii tit. SS. quatuor Coronatorũ literas, datas Romæ 24. Octobris, Pontific. Pauli 3 anno 2. quibus Conceptionis B. Virginis Confraternitas in altero eius ſacello erecta, ſimulatq; à confratribus condita ex apoſtolica authoritate confirmatur.

De conuentu S. Franciſci Alcaudete. Conu. XIII.

NE etiam Bæticum oppidum, cui Hiſpanicum idiòma Alcaudete nomen indidit, Minoritico careret monaſterio, ſumma inclytorum heroum Alphonſi Ferdinandez à Monte maiori, atq; eius legitimę vxoris Mariæ à Velaſco pietas fecit. Qui, vt ſubditorum ſuorum ſaluti proſpicerent, hoc B. Franciſco ſacrum à Minoritis, qui eos ſalu-
C taribus monitis, religioſiſq; ritibus, atque Chriſtianis moribus imbuerent, perpetuò inhabitandum, non longè à muris præfati oppidi Alcaudete, quod eorum ſucceſſoribus ſub Comitatus titulo paret, anno Domini, 1500. erigi, omnibuſq; ſuis numeris abſolui curarunt. Quod decem præfati Ordinis Franciſcani fratres commodè ſatis inhabitant.

De conuentu S. Ludouici Azubiæ. Conu. XIIII.

CVm catholica Hiſpaniæ Regina Eliſabetha, dum Granatenſis ciuitas ab eius mili te obſideretur, pauciſſimis ſtipata ſeruis, atq; nobilibus ad 4. lapidem ab exercitu vſque ad oppidulum, cui Azubia Arabicè, ſimulatq; Hiſpanicè nomen eſt, quodq; inter frequentiſſimos, ameniſſimoſq; hortos ſedem obtinet, recreationis ergò proceſſiſſet, accidit, vt egredientibus è latebris plurimis Saracenis, tum ipſa, tum eius comitatus maxi
D mum vel vitæ, vel libertatis amittendæ diſcrimen ſubirent. Quamobrẽ pientiſſima Regina ab eius Confeſſario, R. ſcilicet P. Ferdinãdo à Talabrica, tunc Abulenſi Epiſcopo, atq; poſtmodum 1. Granatenſium Archiepiſcopo, cuius feſtum illa die celebraretur ſciſcitata eſt. Cùmq; eam diuo Ludouico Frãcorum Regi ſacratã retuliſſet, quocunq; humano auxilio longè poſthabito, ad cæleſte numen inuocandũ, aſcito ſibi in patronum præfato B. Ludouico, totam ſe contulit, atq; ad vnius Minoritici conuentus, ſibi eo ipſo loco, in quo tantis obſideretur anguſtijs, dicandi, ædificationem ex voto ſe obligauit. E tanto igitur periculo diuinitus erepta, vt primùm Granatẽſis vrbs capta fuit, ne ingratitudinis argueretur, hunc cõuentum, eidem diuo Ludouico Galliarum Regi dicatum, anno Domini 1500. præmemorato in loco à fundamentis ædificandum curauit.

E *De conuentu S. Franciſci Granatæ. Conu. XV.*

NON facilè erit nobis percenſere catholicorum Hiſpaniæ Regum Ferdinandi V., atq; Eliſabethę animi propenſionẽ in Franciſcanam regularem Obſeruãtiã, cùm Minoriticis ijs conuentibus, diuerſis in locis à ſe ædificatis minimè contenti adiecerint, vt & hunc quoq; celeberrimũ ex ſequenti cauſa conſtruerent: Cùm enim ſtatim à Granaten. vrbis expugnatione matricẽ quandã eccleſiam in matris Dei honorẽ intra eius muros erexiſſent, ibiq; & collegium, & hoſpitale infirmorum vſui mãcipandum annexuiſſent, ac tandem R. P. Ferdinandum à Talabrica Ordinis diui Hieronymi alumnum, qui ipſis à ſacris confeſſionibus erat, in primum eius Archiepiſcopum à ſummo Pontif. Romano eligendum curaſſent, & pręfatæ eccleſię ſtructura nec tantæ ciuitatis

Ggggg nobi-

nobilitati, nec magnitudini, nec etiam decori reſponderet, aliam ſibi multò elegantiorem alio in loco ſubrogantes, tum ipſam matricem eccleſiam, tum xenodochium, tum Archiepiſcopalem domũ, tum quoq; collegium (de quo ſuprà) ſibi contigua, anno 1507. ex proprijs, atque peculiaribus facultatibus in hoc præſens monaſterium, B. P. Franciſco ſacrum, quod 80. fratres ſui accolas, quorum alter Philoſophiam, alter verò ſacram Theologiã prælegit, cõmodiſſimè capit, non minùs liberaliter, quàm piè transformandam curarunt. Quam quidem transformationẽ ſummus Pontifex Leo X. apoſtolicis ſuis literis datis Romæ, anno 1516. Pontificatus verò ſui anno 4. ratam habuit, confirmauitq;, inſuper & huius Prouinciæ fratribus in perpetuum vſum, atque pacificam habitationem conceſſit. Quibus apoſtolicis literis in præſentis loci tabellario aſſeruatis quamplurimę aliæ à diuerſis Pontificibus datæ, noſtriq; Ordinis immunitates, priuilegia, atque fauorem concernentes adiacent. Hunc locum illuſtrem omnino reddunt quoddam caput vnius ex vndecim millibus virginum, duæ oſſium partes S. Laurentij martyris, atque duæ quoque craniorum partes beatorum martyrum Minoritarum, patris videlicet Ioannis à Cetina, atque fratris Petri de Dueñas: quorum ſanguine ab impio Mahomad à Bembalua Mauro XII. Granatenſis Regni tyranno, atque iniuſtò Rege 19. Maij, anno Dñi 1397. effuſo Granatẽſis ciuitas laureata extitit. Qui horũ martyrum glorioſam mortem noſce deſiderat primum lib. 3. par. chronicorum R. P. F. Marci Olyſipponenſis Portuen. Epiſcopi cõſulat, ſibiq; abundè ſatisfactum intelliget. A B

De conuentu S. Annæ Iliturgij. Conu. XVI.

HVNC conuentum, B. Annæ ſacrum, ac Iliturgij, ſiue Foro Tulij (Hiſpanicè Andugiar) erectum, Franciſcanę quædam Tertianæ ſorores olim inhabitarunt. Quæ tamen eius vitę atque inſtituti pertæſæ, cùm arctiorem vitam anhelarent, præfatum hunc locum huius Prouinciæ patribus in perpetuum vſum atque habitationem anno Domini 1513. ex maxima liberalitate concedentes, ad ſanctæ Claræ monaſterium, ciuitatis eiuſdem Iliturgenſis vallo circumſcriptum, Vrbaniſtis eius ſororibus, habitu, moribus, & viuendi modo coniungendæ conuolarunt. Hic 15. fratres cõmorãtur. C

De conuentu S. Stephani Plico. Conu. XVII.

QVOD ad poſteros tranſmittere poſſimus, nihil aliud præſens conuentus, S. Stephano ſacratus, atque aliquantulùm ab eius oppidi, cui Hiſpanicè Pliego nomen eſt, muris ſitus, nec non liberaliſſimis herois Petri Ferdinandez à Corduba eiuſdem oppidi Marchionis ſumptibus, anno 1515. conſtructus, atque à 30. fratribus inhabitatus, à nobili quadam virginis Mariæ Conceptionis Confraternitate in quodam eius ſacello erecta, quam & ſummus Pontifex Adrianus VI. edita bulla ſub datum Tarraconis, vltima Iulij, anno Dominicæ Incarnationis 1522 Pontific. verò ſui anno primo, plurimis gratijs, priuilegijs, atque fauoribus paterna liberalitate auxit, nobis ſubminiſtrat. D

De conuentu S. Laurentij Montiliæ. Conu. XVIII.

MIHI diligentius huius conuentus, qui diuo Laurentio martyri ſacratus, nõ longè ab oppido, cui Hiſpanicũ idioma Montilia nomen indidit, ſatis eleganter ſurrigit, quiq; anno 1515. ex publicis oppidanorũ (niſi nos vulgaris traditio fallat) eleemoſynis, atque facultatibus conſtructus extitit, ſcripturas rimanti, atq; memorabilia inueſtiganti venerabiles duorum patrum, Bartholomęi ſcilicet Guadalupen, atq; Petri de Angelis ſepulturæ occurrerũt. Quorum primus piſſimus videlicet P. Bartholomæus ſacer dotio inſignis adeò diuinis contẽplationibus, atq; meditationibus aſſuetus erat, vt inter orandũ frequentius raperetur, extaſimq; paſſus videretur: adeòq; corporali appetitui dominabatur, atq; virtutibus clarebat, vt in eo Adamus humani generis prothoplaſtes peccaſſe minimè videretur. Qua etiã de cauſa veternoſum ſerpentem, ignem, conflagrationẽ, atq; omnimodã ruinã Minoritico cuidam conuentui, cuius tunc ipſe inhabitator erat, ferocius, importuniuſq; minirantẽ, ſuis ad Deũ precibus cõpeſcuit: & è viuis hoc in loco, anno 1581. excedens inter cęlicolas ab oĩbus annumeratus eſt. Et ſecundus deuotiſs. ſcilicet P. Petrus de Angelis præcedenti in moribus, atq; vitæ ſanctimonia omnino ſimilis E

A ſimilis adeò reuerenter, adeoque religioſè ſacris operari aſſueuerat, vt Deus opt. max. eius oblationem patentibus etiam ſignis in ſuauitatis odorē acceptaſſe viſus ſit. Inter cætera quæ hunc locum, à 26. fratribus occupatum, commendatiorem reddunt, cranij pars S. Sebaſtiani martyris, & aliquot SS. Zenonis, Luciæ virginis & martyris, atque alterius vnius ex vndecim millibus virginum oſſa principem locum obtinent.

De conuentu S. Franciſci Buialance. *Conu. XIX.*

EIVS oppidi, quod Buialançe Hiſpanicè nuncupatur, habitatores hoc ſacrũ monaſteriũ, ſub B. P. Franciſci tutela intra præfati oppidi ambitũ eleganter ſatis, ſatiſq; ad commodã 33. fratrum habitationē auguſtè, ex publicis prouentibus anno Dñi 1537. pro eorũ modulo, atq; ſubſtantia conſtrui curarunt. Inſuper & no vulgarē Con
B ceptionis immaculatæ Virginis Cõfraternitatē ibidem erexerunt, quã Clemens VII. Pont. max. plurimis priuilegijs, atq; fauoribus pio, paternoq; affectu proſequutus fuit.

De conuentu S. Franciſci Alcalaregia. *Conu. XX.*

QVANTA beneuolentia, ſum. Pontifex Clemēs VII. Franciſcanũ Ordinē proſequutus ſit, vel hinc ſaltem colligere licebit: Cùm non ſolũ ipſum, eiuſq; alumnos honoribus atq; priuilegijs cumulauerit: ſed & etiã ſorores, tũ Clariſſas, tũ Conceptioniſtas, tũ quoq; Tertiarias ad eorũ curã pertinentes, immo & iſtarũ, atq; etiã illorũ Syndicos, ſiue Procuratores, eorũq; vxores, atq; liberos plurimis fauoribus atq; beneficijs proſequut' fuerit. Quę ſi quis latius noſce voluerit, apoſtolicũ eius diploma datũ Romę anno Dñi 1526. quod in archiuis pręſentis cõuētus, ſeraphico patri Frãciſco, nõ procul à mœnibus eius ciuitatis, cui Hiſpanicè Alcala la Real nomē eſt, anno 1546.
C erecti habetur, diligētius perlegat. Cõmorantur deniq; in hoc monaſterio 20. fratres.

De conuentu S. Matris Dei Illicia. *Conu. XXI.*

INCLYTVS Ludouicus Ferdinãdez à Corduba, Comarenſiũ Marchio, præſentē conuentũ, S. Dei genitrici Mariæ ſacrũ, atq; à 36. fratribus in eius ciuitatis, cui Illicias Latinè, Hiſpanicè verò Luçena nomē eſt, ſuburbio 2. mēſis Februarij, anno Dñi 1558. erigendum, curauit. Me non abs re facturum exiſtimo, ſi quid nobilibus duabus virginibus hac in Illicienſi ciuitate, anno Dñi 1582. circa menſis Auguſti mediũ contigerit, paucis enarrauero. Cùm igitur nobiles duo fratres maxima duarũ ſororũ vterinarũ ex familiari earũ cũ ſæculari quodã ſacerdote cõſuetudine zelotipia agitarētur, eas in villã ad ſextũ lapidē à ciuitate diſtantē, ſub carpendæ ſalubrioris auræ prætextu
D eductas, duabus arboribus alligarunt, flagriſq; crudeliſſimè ceciderunt, atq; illis ita in nemore relictis abierũt. Cùmq;, poſt tranſitũ diei cũ dimidio, pauperculę illę virgines ſe ex intimo cordis affectu tũ B. Frãciſco, tũ quoq; B. Antonio de Padua commendaſſent, venerabiles duo Minoritę aſpectu graues, atq; ætate prouecti celeri paſſu gradiētes, eas primò ſolutas proprijs pallijs contexerunt, & ad portã vſq; ciuitatis ſub maximo ſilentio conduxēre. Quibus deniq; oĩbus ad cuiuſdã earundē ſororis domũ peruentis, cùm eorũ alter ſe B. Franciſcũ, alter verò B. Antoniũ eſſe faſſus fuiſſet, & iſti ex tēpore diſparuerunt, & illæ à cariſſima ſorore humaniſſimo hoſpitio exceptę ſunt. Quod vt Illicianis innotuit, in cauſa extitit, vt maiori affectu, atq; animi propenſione tũ in beatos ipſos patres, tũ quoq; in eius alumnos in poſterũ ferrētur. Præfatæ verò virgines, altero eorum fratre repentina morte infra triduum è viuis miſerrimè ſublato, altero verò
E infra annũ vita functo, ne tãdē illis aliquãdo peius eſſet, neuè ingratitudinis arguerētur, ſacrarũ virginũ monaſteriũ Cordubæ non ita poſt multũ temporis ingreſſæ ſunt.

De conuentu S. Franciſci Vaena. *Conu. XXII.*

VLTIMIS ſuburbij oppidi Vaēnæ domibus contiguum ſurrigit hoc monaſterium, B. P. Franciſco ſacrum, atque à 16. fratribus incultum, quod à pia heroina Maria Sarmiento, Sinueſſanorum Duciſſa, ex domeſticis facultatibus, anno 1590. ædicatum extitit. Cuius eccleſiam perdeuota immaculatæ Cõceptionis B. virginis Marię Cõfraternitas, ad quàm ſtatis tēporibus Deo ſupplicatura ſe conferret, ſibi elegit. Huius Cõfraternitatis in Deiparę virginis S. Cõceptionis honorē per diuerſa Hiſpaniarũ

Ggggg 2 loca

loca erigendę author fuit illuſtriſſimus ac R.P.F.Franciſcus Ximenius Minorita,atq; Toletanus Archiepſ,& Alexander VI.Pont.max.præcipuus eiuſdem(vt ſuprà memi nimus)fautor. Aſſeruantur à cętero in huius loci ſacrario Dñicæ crucis particula, & aliquot SS. Blaſij Epiſcopi & martyris, Sebaſtiani martyris, Chriſtophori martyris atq; S.Barbaræ virginis quoque & martyris oſſa, quibus authenticę adiacent literæ. A

De conuentu S. Franciſci Cazorla. Conu. XXIII.

CAZORLITANI Minoritis conuentũ ædificaturi,vt certiores de eorũ aduen tu fierẽt,antequàm operi manus admouerent,eos ad ſe euocãdos,S.Georgij,ſiue (vt alij volunt)verę Crucis ædiculã ſibi interim pro habitatione aſſignantes,anno Dñi 1571. curarunt. Cumq; ibidem per octo continuos annos aliquot fratres commorati eſſent,eos ad hoc monaſterium, ex publicis facultatibus in præfatæ ciuitatis ſuburbio beatiſſimo patri Franciſco erectum,anno Dñi 1579.cum ſolemni pompa deduxerunt. B

De conuentu S. Franciſci Linares. Conu. XXIIII.

VARIOS euentus expertus eſt hic conuentus, B.P.Franciſco ſacratus, cùm ex publicis Linarenſium facultatibus,opera rñ F. Chriſtophori Seguadi, anno Dñi 1554.conſtructus,atq; à 15.fratribus inhabitatus,vix poſt elapſum decennium, ex R. P.F.Franciſci à Zamora totius noſtri Ordinis generalis Miniſtri decreto in prouincialibus Comitijs Hiſpalis per id tẽpus habitis derelictus, ac tandem poſt nouem annos, alijs in Comitijs ibidẽ celebratis ex R.P.F. Chriſtophori à Capitefontiũ generalis iridẽ noſtri Ordinis Miniſtri,atq; prędeceſſoris noſtri decreto,ſubſcribẽtibus ſibi patribus Prouinciæ Diffinitoribus, reaſſumptus,atq; eodẽ fratrũ numero cohoneſtatus fuerit. C

De conuentu S. Franciſci Martos. Conu. XXV.

MARTOS (Hiſpanicè ſic nuncupatum) ſacræ Calatrauenſis Militiæ oppidum eſt,eiusq; pro tempore Adminiſtrator, atque Princeps eſt is, qui Caſtellæ Regni clauum tenet.Quamobrem Martenſes Minoriticum apud ſe anno Dñi 1573. erecturi conuentum,vt id ſibi liceret à catholico tunc Hiſpaniarum Rege Philippo eius nominis II. petere coacti ſunt.Cuius deniq; facultas vt primùm adfuit,præſens cõuentus in B.P. Frãciſci honorem,aliquãtulũ ab vltimis præfati oppidi domibus,ex publicis prouentibus à perdeuota Martenſi communitate à primis fundamentis erectus, atque duodecim huius Prouinciæ fratribus in perpetuam habitationem traditus extitit.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu. Conu. XXVI. D

PIENTISSIMVS Ildephonſus Dñicus,ex oppido Rute oriundus, eiusq; oppi di,cui Arabica lingua Iznagar nomen impoſuit, Paſtor, atq; pientiſſimus ſacræ, Theologiæ profeſſor,diuiniq; verbi facundiſſimus Pręco,nec non & Cordubenſis Epiſcopi Vicarius optimè meritus animi propenſioni, qua in ſeraphicum patrem Franciſcum,eiusq; fœcundiſſimam prolem ferebatur,morem geſturus, hoc monaſteriũ,ſanctiſſimæ Dei genitrici Mariæ de Ieſu ſacrũ,ad tertium lapidẽ à præfato oppido Rute, atq; ad limpidiſſimi cuiuſdã riuuli ſcaturiginẽ, in mõtis cuiuſdã latere ędificari fecit. Eſt ſanè hoc monaſteriũ ab omni hominũ frequentia ſequeſtre,atq; 8 fratribus ſuis accolis ad contemplatiuam, atque verè monaſticam ducendam vitam maximè fauet.

De monaſterio S.Catharinæ Cordubæ. Mon. I. E

CLARISSARVM de ſecũda Regula ſororũ conuẽtus, qui Cordubę ſurrigit, atq; 80.moniales,eoq; amplius cõtinet,duplex ſortirũ eſt nomen, S. videlicet Catharinæ, atq; S. Clarę:illud quidẽ ab eius fundatore perdeuoto ſcilicet Michaële Diaz matricis eccleſię Cordubẽſis Hypodiacono, qui impetrata à R. Cordubenſiũ Epiſcopo, cæteroq; principis eccleſiæ capitulo S. Catharinæ ędiculã in pręſentis conuentus eccleſiã ex domeſticis facultatibus,anno 1264. ſub antiquiori titulo euehẽdã curauit: Et hoc nomine in antiquiſſimis tũ põtificijs, tũ quoq; regijs priuilegijs ſibi conceſſis, atque in vetuſtiſſimis cæteris ſcripturis appellatur: Iſtud verò S. Claræ ſcilicet,tum à fratribus,

A à fratribus,tū à ſororibus,tum quoq; à cętero vulgo. Adiacebat præfatæ ædiculæ ampliſſima domus à Ferdinando eius nominis III. Caſtellæ, Legionisq; Rege,qui Sanctus per antonomaſiam dictus euaſit,poſt eiectos Corduba Saracenos eius ſecūdò genito Ludouico erecta.Hanc præfatus Michaël Diaz emit,atq; in monaſterij formā tranſtulit,inſuper & honeſtis redditibus dotauit. Aſſeruantur inter plura alia monumenta, minùs tamen ad rem noſtram pertinentia,in præſentis locis archiuis quędam Bonifacij VIII. Pont.max.bulla,data Anagniæ 2.Iunij:anno Domini 1296. & alia Pauli II. ſummi itidē Pont.data Romæ:11.Ianuarij:anno Domini 1465. & alia eiuſdē data ibidem die atq; anno iiſdem,& alia Innocentij Papæ VIII.data ibidem 4.Februarij,anno Domini 1487. quibus Clariſſæ ſorores ab omni decimarum, tributorum atque aliarum quaruncunq; exactionum ſolutione eximuntur ,huius conuentus bona mobilia,& immobilia,immo & ipſemet couētus ſub apoſtolicę Sedis protectione recipuūtur,eiusq; ſorores cùm huius Prouinciæ prouincialis, tū quoq; totius Ordinis generalis Miniſtrorum curæ,atq; correctioni ſubmittuntur. Adiacent præfatis diplomatibus apoſtolicis quamplura priuilegia à diuerſis Regibus huic loco conceſſa,quæ omnia catholicus Hiſpaniarū Rex Philippus huius nominis II.datis litteris 3.Auguſti,anno Dn̄i 1562.non minus liberaliter,quàm pie Madriti confirmauit.Honeſtatur deniq; pręſentis domus eccleſia Dn̄icæ Crucis particula,quodā oſſe S.Petri Apoſtolorū Principis,altero beati Laurentij martyris digitorum,alio itidem oſſe S.Achatij martyris,& quamplurimis ſanctorum reliquijs ſibi à patre fratre Franciſco à Corduba, qui ſereniſſimæ Mariæ Auſtriacæ Germanorum Imperatrici à ſacris confeſſionibus fuit, dono datis.

B

C *De monaſterio S. Claræ Vbetæ.* *Mon. II.*

SI eadem ſolicitudine 60. Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ, quæ præſens monaſterium beatæ virgini Claræ ſacrum,atq; Vbetæ erectum occupant, literas tum eius fundatores,tū quoq; eiuſdē fundationis tēpus concernentes aſſeruaſſent,qua & plura tum pontificia,tū quoq; regia diplomata, minus tn̄ ad rē pertinentia,cuſtodiunt, profectò quis huius domus author fuerit, quouè certo tēpore ipſa erecta ſit, nos minimè fugeret,lateretque.Nihilominus tn̄ ex quibuſdā R.P.Roderici profeſſione Minoritæ,atq; Marrochiorū Epi, nec nō & per vniuerſam Africā apoſtolicæ Sedis Legati literis datis Vbetę 12. menſis Septēbris, anno Dn̄i 1290.quibus eleemoſynas,adiutricesq; manus ei porrigētibus 40.dies de iniunctis pœnitentijs remittūtur,eius antiquitas,quæ & à 300. ad minus annis computanda venit nobis innoteſcit; cùm præfato anno 1290. maiori D ex parte ædificata eſſet.Gaudet hic locus iiſdem tū pontificijs, tū quoq; regijs priuilegijs,immo & multò pluribus,quibus præcedens:quæ tn̄,quòd non ſint pręſentis ſpeculationis,prętermittenda cenſui. Gaudet pręterea & ſacroſanctis ſequentibus reliquijs: nempe crucis,veſtis,ſepulcri,atq; ſudarij Dominicorū particulis:eius columnę,ad quā mundi Saluator Chriſtus alligatus pro nobis cędi voluit,fragmento: aliquantulo tum terræ,in qua Dn̄ica crux effoſſa fuit: tū eius lapidis, cui ſuperſtans Chriſtus Dominus Apoſtolis prędicauit:tū eius quoq; lapidis, qui ſanguineū Chriſti ſudorē excepit: tum eius terræ,in qua idē Chriſtus Dominus 40.diebus,ac 40.noctibus ieiunauit:tū eius portæ,qua idem mundi Saluator Hieroſolymā, Hebręorū pueris oſannna filio Dauid conclamantibus,intrauit:tum eius lapidis,cui idē Dominus in cœlum deuicta morte cum triumpho aſcenſurus innitebatur:tū quoq; ſanctiſſimi eiuſdē pręſepis:aliquot glorioſi E ſſimę virginis Marię capillis,& ſepulcri eiuſdē virginis particula:quibuſdā oſſibus ſanctorū Ioānis Baptiſtæ,Bartholomęi Apoſtoli,Stephani protomartyris,Laurētij martyris,Sebaſtiani martyris,Chriſtophori martyris,atq; Mauritij itidē martyris, & sāctarū Ruffinæ,Iuſtę,Leocadię,atq; aliarū virginū & martyrū:fragmēto eius crucis,cui Apoſtolorū coriphęus S.Petrus pro Chriſti fide affixus fuit:portarū Bethlehemiticarū, atq; ſepulcri B.Catharinę virginis,& martyris:particulis tunicelę atq; cordę B. P. Frāciſci: habitus B.virginis Clarę,atq; veſtimentorū S.Marthę itidē virginis: & quāplurimis licèt minutulis,SS.reliquijs,quę tn̄ prolixitatis vitandæ ergô ſciens omitto. Incredibili deuotione pręſentis monaſterij moniales in S.Andreā Apoſtolū, obſequens miraculū, quod adeo illis certiſſimū eſt,vt inexpiabile piaculum contraxiſſe videatur, quiſquis

ipſum in dubium reuocare præſumpſerit, feruntur: qua etiam de cauſa anniuerſaria A
eius dies illis ſolemniſſima, atq; ſupramodum celeberrima eſt. Laboranti ſiquidem à 90. annis & vltra, ſorori Mariæ à Raia, quæ tunc Abbatiſſam agebat, infeſtiſſimis ſcrofulis, atq; beatũ Petrũ Apoſtolũ, cuius imaginem ad caput habebat, maxima veneratione proſequenti, apparuit in ſomnis beatus Andreas Apoſtolus dicens: ſi me eo amore, quo in meum fratrem fereris, proſequereris, te profectò à morbo, quo maximè laboras liberarem. Præterea ſorori Mariæ reſpondenti vtiq; proſequor, atq; in poſterum diligentius proſequar, ſubiunxit Apoſtolus: Eſto igitur ſana. Tangensq; eius collũ eã protinus incolumitati reſtituit. Quòd cũ illa à ſomno excitata certius didiciſſet, alijsq; monialibus retuliſſet, tãta eis omnibus ad Apoſtolum inceſſit deuotio, vt vix exprimi queat. Acceſſit præterea, vt anno Domini 1544. omnibus huius loci ſororibus graui quadam, atq; peſtifera infirmitate, ex qua earum nouem occubuerũt, atq; ſe ex intimo B
corde beato Andreæ commendantibus, non prius benè fuerit, quàm ipſius feſtus dies aduenerit. Sed eo primum appulſo, quotquot lectulis decumbebant ex tempore miraculosè conualuerunt. Si quis autem quæ diximus ridicula, minusq́ue vera exiſtimauerit vel ipſas moniales, vel ipſos ſaltem Iulienſes ea de re conſulat, tuncq́ue nos non Vergiliocentonas, ſed veriſſimam hiſtoriam in medium adduxiſſe nouerit.

De monaſterio S. Claræ Gienni. Mon. III.

EXVSTIS, atque à deuorante flamma tum præſenti Clariſſarũ ſororũ Vrbaniſtarũ monaſterio, quod beatę Clarę dicatum, Giennenſibus mœnibus cingitur, ac frequentius ab earum 90. inhabitatur, tũ quoq; omnibus ſcripturis in eius cartophilacio aſſeruatis, dũ videlicet pulſis Chriſtianis Giennũ nobiliſſima ciuitas à Mauro Gra- C
natenſium Rege, eiuſq́ue importuniſſimo exercitu expugnaretur, abſumptis, nihil certi de eius fundatione vel etiam authoribus tradere poſſumus. Si tamen cuidam Henrici II. Caſtellæ Regis priuilegio dato Hiſpalis 26. menſis Maij, anno Domini 1371. aurẽ accommodare velimus, ſacra hæc domus, quę & ijſdem tum pontificijs, tum quoq; regijs priuilegijs, quibus duæ præcedentes fruuntur, pro voto gaudet, ante præfatum tẽpus erecta cõſiſtebat: Sed quis author vel reædificator fuerit, nullo pacto conſtat. Præfata hæc ſacra ædes, quæ & aliquot ſanctorum Petri & Pauli Apoſtolorũ, ſanctorumq; Dionyſij Areopagitæ, Sebaſtiani, atq; Lazari martyrum, & ſanctarũ Luciæ, & Barbarę virginum atque martyrũ reliquijs honeſtatur, & ſanctitate, & religione, & morũ grauitate à ſui exordio in hodiernam vſq; diem floruit. Quod & in cauſa eſt, vt plures virgines Deo ſacræ virtutibus, atque vitæ ſanctimonia conſpicuæ ex eo prodierint. Inter D
quas tamen longè emicuêre pijſſima ſoror Maria à Gratia, quæ vitã cũ morte in æternũ victura, anno Domini 1530. cõmutauit, ſoror Quiteria à Cruce, cuius anima anno 1543. aſtra petijt, ſoror Mentia à Mendoza Giẽnenſis, quæ mortem obijt, anno Domini 1558. & ſoror Catharina de Angelis, quæ viam vniuerſæ carnis, anno Domini 1578. ingreſſa fuit. Hæ omnes ſorores ob vitæ aſperitatem, cœteraſq́ue virtutes, quas mortali adhuc carne indutæ mirum in modum coluerunt, à cœteris religioſis Deo caræ, vereq; beatæ exiſtimantur. Inter cœteras huius monaſterij imagines, quas ſorores ſingulari quadam veneratione proſequuntur, altera glorioſę virginis Marię lignea, & altera diui patris Franciſci ex eadẽ materia fabrefacta primatum tenent. Iſta quidẽ quòd cùm à quadam moniale, quæ Granatam, poſt expugnatum à Mauris Giẽnum, captiua ducta fuerat, in habitus manica occultè delata, atque per ſeptem continuos annos ibi- E
dẽ celata ab ea interpellaretur, vt ſe à captiuitate atq; tãtis periculis, calamitatibusq; eriperet, poſt expletũ ſeptenniũ ſimul cũ moniale, atq; ergaſtulo, quo illa tenebatur incluſa, hoc in ipſo conuentu à cœteris monialibus nihil minus cogitantibus miraculosè inuẽta ſit. Illa verò, quòd exuſtis à deuorante igne oĩbus eius veſtimẽtis, atq; corona, quibus induta, ornataq; erat, ipſius crines illæſi, intactiq́ue, omnino permanſerint.

De monaſterio S. Antonij Beatiæ. Mon. IIII.

VT nobis antiqua quędã ſcriptura data 11. Iulij, anno Domini 1409. in eius loci archiuis inter alias permultas aſſeruata, cui communis, ſucceſſiuaq́ue tum fratrum, tum

A trum,tũ monialium,tũ quoq; ſæculariũ traditio aſtipulatur,facillimè indicat,hoc mo
naſterium,S.Antonio de Padua dicatum,atq; in Beatianæ ciuitatis ſuburbio conſtru-
ctum,quod 70.Vrbaniſtę ſorores Clariſſę plerunq; inhabitant,ad Minoritas Obſeruan
tes olim pertinuit:Sed Conuentualibus Franciſcaais patribus in primæua illa reforma
tione, quæ ſub catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinãdo,atq; eius coniuge Eliſabetha
anno Domini 1493. contigit, à Minoritico eiuſdem ciuitatis(de quo ſupra)conuentu
aliò tranſlatis,illisque Obſeruantibus eiuſdem Inſtituti religioſis ſubrogatis, ad pręfa-
tas moniales Clariſſas,quæ tunc Conceptionis conuentũ, Beatianæ ciuitatis vallo cir
cumſcriptum, inhabitabant,deuolutum eſt.Quãdo verò exordium ſumpſerit, vel quẽ
ſui authorem habuerit,nec ſcripto,nec traditione conſtat Gaudet nihilominus,idq;ex
apoſtolica Pauli I I I. Pont.max.conceſſione, plenaria omnium peccatorum indulgen
B tia,in eorum omnium,qui eius eccleſiam à primis veſperis diei feſti S.Claræ vſq; ad ſe-
quentis diei ſolis occaſum deuotè viſitauerint, atq; ad concedentis intentionẽ preces
fuderint,fauorem:inſuper & ſequentibus SS. reliquijs, nempe Dominicæ crucis parti-
cula,aliquot B.virginis Mariæ crinibus,quibuſdamq; ſanctorum Laurentij martyris,
& Antonij de Padua confeſſoribus oſſibus. A cætero hic locus ob ſui regularẽ diſcipli-
nã plures moniales ſanctitate cõſpicuas,quas reliquæ ſorores in cœlis beari exiſtimãt,
genuit.De quarum numero ſunt venerabilis ſoror Catharina à S. Clara Beatiana, ſo-
ror Catharina Rodriguez Hiſpalenſis,ſoror itidem Catharina de Ieſu,atqs ſoror Fran
ciſca à Peralta Beatiana:quarum religio, vitæ cãdor, atq; ſanctitas incredibiles fuêre.

De monaſterio S. Claræ Foro Iulij. Mon. V.

C HOC monaſterium,beatæ virgini Claræ ſacrum,quod intra Iliturgenſis,ſiue Fo-
ri Iulienſis ciuitatis(vulgò Andugyar) muros erectũ eſt,atq; à 50. Clariſſis ſoro-
ribus Vrbaniſtis inhabitatur,circa annum Domini 1430.à Franciſcanis ſororibus Ter
tiarijs, ForoIulienſiũ tñ Epiſcopo ſubiectis, ſub S. Agnetis titulo occupabatur.Quibus
tamen in arctiorem regulam, atq; diſciplinam inhiantibus Nicolaus V.Pont.max.edi
ta bulla ſub datum Romæ 13.Februarij,anno Domini 1450. Pontificatus verò ſui an-
no 4.vt & propriam domum dilatare,eamq; beatæ Claræ virgini dicare, inſuper & vt
priuilegijs,gratijs,atq; fauoribus, quibus cęteræ Clariſſæ potirentur,ipſæ quoq; gau
dere poſſent conceſſit.Cui tamen Paulus I I. Pont.itidem max.16.menſis Septembris,
anno Domini 1474.Pontificatus verò ſui anno primo,ſubſcribens,adiecit,vt loci Ordi
nario,cui primò ſuberant, vale dicto in Franciſcanorum Obſeruantum curam tranſire
D poſſent:vtq; priuilegijs famoſo Clariſſarum conuentui de Tordeſyllas à ſuis prædeceſ
ſoribus conceſſis fruerentur. Vtriuſque ſummi Pontificis bulla cum alijs tum pon-
tificijs, tum quoque regijs diplomatibus in præſentis loci tabellario aſſeruarut.

De monaſterio S.Crucis Cordubæ: Mon. VI.

PROFECTO niſi fortè fortuna iubileum huic monaſterio, in honorẽ S. Crucis
Cordubæ erecto,quod plerunq; 40.moniales de ſecunda beatæ virginis Claræ Re-
gula inhabitant, anno à ſalutifera mundi redemptione 1474. conceſſum conſuluiſſe-
mus,eius nos ætas omnino lateret. Ex præfato igitur iubileo ipſum à centum quinde-
cim annis ad minus,ideſt circa annum Domini 1465.ædificatum fuiſſe didicimus.Cu-
ius fundatrix perdeuota quædam matrona Tiraſia à Zurita,quæ ex morte cuiuſdam
E Petri à Riuis vidua,ſed ditiſſima,relicta fuit.Hæc enim ipſum,ob eius tum in B Clarã,
tũ quoq; in generoſam eius ſobolẽ eximiã deuotionẽ,atq; pietatẽ,ex domeſticis facul-
tatibus à fundamẽtis cõſtruxit,redditibusq; dotauit.Eius verò ſacrariũ deuotus quidã
Cordubẽſis tribus oſſibus eorũ 10.milliũ martyrũ,qui Mogũtiæ ob Chriſti fidem occiſi
ſunt, atque parte cranij B. P. Andreæ à Spoleto Minoritæ elegantiſſimè exornauit.

De monaſterio S. Agnetis ibidem. Mon. VII.

HVIVS monaſterij,quod,B.Agneti virgini, & martyri ſacrũ,intra Cordubenſis
ciuitatis mœnia ſedẽ obtinet,quodq; à 40.Clariſſis ſorotibus Vrbaniſtis frequen
tius incolitur,auctrices,ſiue fundatrices fuêre vterinæ ſorores,Beatrix videlicet,atque
Leonora

Leonora Gutierrez à Membrillia profeſſione Clariſſæ,atq; ex Corduba ciuitate oriundæ.Benefactores verò,qui ipſum annuis redditibus exornarunt, catholici Hiſpaniarum Reges Ferdinãdus,atq; Eliſabetha pro maiori parte agnoſcuntur. Id autem ex quibuſdã literis in eiuſdẽ chartophylacio diligentius aſſeruatis faciliimè conſtat. Ex quibus etiã eius antiquitas,quæ ab anno Dñi 1475. cõputanda venit, ſatis colligitur. A

De monaſterio S. Eliſabethæ de Angelis ibidem. Mon. VIII.

HOC cœnobiũ,S.Eliſabethæ de Angelis, matri videlicet Dñici præcurſoris ſacrũ, atq; Cordubenſis eiuſdẽ ciuitatis vallo circumſeptũ, quod plerunq; 45. Clariſſę ſorores de 1.B.virginis Claræ Regula occupant,ſui fundatricem agnoſcit pientiſſimã, ſimul atq; ingenuam matronam Marinã à Villa ſicca,viduam ex incly ti Gatſiæ à Monte maiori morte relictam . Hæc enim, præſenti ſæculo nequam vale dictura, ipſum ex domeſticis facultatibus,anno Dominicæ incarnationis 1489. à fundamentis ędificandum,omninoque abſoluendum,atque honeſtis redditibus dotandum curauit.Ac ſum pto earundem Tertiariarum habitu tertiũ beati patris Franciſci Ordinem cum quibuſdam alijs virginibus de religioſo more profeſſa eſt. Cùm autẽ omnes ſimul ſtrictiorem,atq; perfectiorem vitam anhelarent,in primam B.virginis Claræ Regulam,quam & vſq; impræſentiarum mordicus,ſanctiſſimèq; obſeruant, ex ſummi Pon. Innocentij VIII.cuius bulla data Romę 17.Decembris,anno Domini 1491.ſui verò Pontificatus anno 8.in præſentis loci archiuis haberur,conceſſione ſtatim poſt elapſum triennium verba fecerunt. Hanc ſacrã ædẽ mirum in modum commendant Dñicæ crucis particula,alter ex digitis B.Marię Magdalenę,caput vnius ex vndecim millibus virginum, os alterius virginis de earundẽ numero,atq; os S. Tenellæ virginis: inſuper & corpus ibidem ſepultum deuotiſſimæ ſororis Marię à Ieſu,cuius vita,atq; mores adeò religioſi, adeoq; exemplares extitêre,vt moriens maximum ſui deſiderium,maximamq; ſanctitatis famã reliquerit,& ab omnibus huius loci incolis magna obſeruãtia proſequatur. B C

De monaſterio S Claræ Alcaudete. Mon. IX.

ILDEFONSVS Ferdinãdez à Monte maiori,eiusq; nobiliſſima coniunx Maria à Velaſco eius oppidi,quod Hiſpanicè Alcaudete nuncupatur,temporales Domini, vt primùm ſibi ab Alexandro VI.ſummo Pont.facultas facta fuit, hoc monaſterium,à 40.Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis impræſentiarum inhabitatum,in beatæ virginis Claræ honorem,intra præfati oppidi Alcaudete ſepta,ex communibus facultatibus à fundamentis,anno Domini 1500.extruendum,temporiſq; ſucceſſu abſoluendum,atq; honeſtis redditibus dotandum curarunt. Quod ſanè omnino venerabile reddunt aliquot ſanctorum Vincentij,Sebaſtiani,Anaſtaſij,Fabiani,Clementis,Blaſij,Euſtachij, Zenonis,atq; Rochi;nec non & ſanctarum Apolloniæ, Agathæ,Barbaræ, atq; Lucię virginum,& martyrum oſſa:& religioſiſſimarũ ſororum Marię à Spinoſa, atq; Ludouicę à Sandoual Cordubenſis corpora in eius choro ſepulta, in quorũ funeribus dulciſſimus concentus à circumaſtantibus ſororibus auditus eſt.Quia rem à noſtro propoſito alienam me minimè facturum ſpero,quid hoc in loco,in cuius archiuis apoſtolicum pręfati Alexandri VI.Pont.max.diploma,eius fundationem ſub datum Romæ 21. Septembris,anno Domini 1499 concernens,diligentius aſſeruatur, anno Domini 1578. acciderit,paucis enarrabo.Interetant 28. Ianuarij eiuſdem anni matutinali officio, quod perpetuò media nocte celebratur,omnes moniales: dumq; canticum *Benedictus Dominus Deus Iſrael &c.* incipetetur, viſa eſt, idq; ab Abbatiſſa tantùm, pręter ſpem ſoror quædam ad chori cratem ſtans,immobilis omnino, vultibuſq; ad ſummũ altare verſis. Cùmq; eo cantico finito pręfata monialis ſe poſt organa abdidiſſet, ex Abbatiſſæ iuſſu quęſita,nullibi comparuit.Sequenti etiam nocte,cùm eadem penitus hora,codemque loco,modo,& tempore,quibus externa, ab eadem Abbatiſſa tantùm viſa fuiſſet, & ab illa,vt cęterę moniales in eam viſum dirigerent, conclamatum eſſet, denuò euanuit. Quod factum cùm mater Abbatiſſa loci confeſſario retuliſſet,bono eſſe animo iuſſa eſt. Superueniente igitur tertia nocte,cùm vniuerſæ ſorores,quid ſibi hoc vellet,viſuræ,ad matutinas conueniſſent,pulpituq; è medio chori ſublato,atq; plures candelæ accenſæ eſſent, D E

A eſſent, dum canticum *Benedictus* inchoatur, cœpit pręfata monialis, idq́; tantùm Ab-
batiſſa ſpectante, è pauimenti medio erumpere, ac paulatim, donec tandem tota emer
geret, aſcendere, atque ab eadem per diuini Verbi incarnationem interrogata quis eſ-
ſet, quid quæreret, quid ſibi vellet, & ad quid veniret, facta primùm ad ſummum alta-
re reuerentia, ad ipſam Abbatiſſam iunctis pectori manibus, inclinatoq́; capite conten
dere cœpit Cuius contuitu terrefacta Abbatiſſa, vt primùm moniales ad ſe venientem
reſpicerēt, hortata eſſet, ferè exanimis corruit, indeq; ad lectulū delata vix poſt alterā
horam elapſam ad ſe reuerſa eſt: atq; ab alijs interrogata, num illam nouiſſet, reſpon-
dit eam eſſe ſororem Sabinam Aluarez omnibus notam, quæ ante ſeptennium è viuis
exceſſerat. Quibus deniq́; auditis pater Confeſſarius ſolemnioribus matutinis ſanctiſſi-
mę Purificationis glorioſę Virginis, cuius feſtum ſequenti die celebrabatur, interfu-
B turus, atq; rem exploraturus, conuentum, ſimul atq; chorum ſacris veſtimentis indu-
tus cum alijs tribus religioſis fratribus, poſt duos dies ab huiuſmodi euentu, ingreſſus
eſt: atque, paululùm antequam diuinum officium inciperetur, ſpiritualem, ſimul atq;
deuotam concionem ad ſorores habuit. Cumq́; ad laudes peruentum eſſet, & pulpitū è
medio amoueri, atq; plures tedas accendi iuſſit: inſuper & ſorores præmonuit, vt quic-
quid viderent, aut ſentirent, nollent ea propter expaueſcere: ſed vt intrepido potius ani
mo eſſent, ſeq́; Domino commendarent. Et ecce vt primùm canticum *Benedictus* incipi
tur, pręfata monialis eodem in loco apparuit, indeq́; exiliens eius ſororis, quæ organa
pulſabat, genibus inſedit. A qua tamen nequaquam, ſed ab Abbatiſſa tantùm, quæ di-
uinis etiam laudibus intererat, viſa eſt. Tuncq́; pater Confeſſarius, impoſito & organis
& cantui ſilentio, exorciſmum auſpicatus eſt, idipſum interim altero eius ſociorum ex
C alia chori parte faciente. Et ſtatim præfata monialis iunctis manibus, demiſſisq́; ad ter
ram oculis aliquantulùm procedens coram Abbatiſſa genua flexit: & quæſita, quis nā
eſſet, reſpondit ſe ſororem Sabinam Aluarez eſſe; ſubiunxitque ad ſe veniſſe, vt à
ſe 80. Miſſas, 60. videlicet pro defunctis, 10. de Dñica paſſione, atq; alias 10. de quinq́;
Saluatoris Chriſti plagis à ſacerdote celebrandas peteret. Præterea Abbatiſſę interim
interroganti, num eius orationes Deo gratæ eſſent, reſpondit gratiſſimæ. Subdubitans
nihilominus Abbatiſſa, quæ ſola ex omnibus circumaſtantibus illam videbat, adiecit.
Exiſtimo te Dœmonem eſſe, qui vel me tentaturus, vel decepturus venis: eamq́; exor-
ciſmo compellens ſubdidit. Es ne tu ſoror Sabina Aluarez? Cui illa. Sum etenim. Tunc
denuò ſe crucis ſigno præmuniens, atq; luſtrali aqua locum aſpergens, ſubiunxit Ab-
batiſſa. *Verbum caro factum eſt.* Quibus auditis illa, pauimentum pectore tangens, ter-
D tiò dixit: Sabina Aluarez ego ſum, ſeptemq́ue continuis annis defectus, negligentias,
atq; cōmiſſa delicta hac in ipſa domo purgaui, & poſt 8. dies expletos ex maxima Dei
bonitate, atque miſericordia eius pręſentia fruar: & quicquid feci, ex eius præcepto
feci, vt ſciant hæ meæ ſorores me ſalutis portum aſſequutam fuiſſe. Quærenti in-
ſuper ab ea abbatiſſa, quare potius ad *Benedictus*, quàm alio quouis tempore ſibi ap-
paruiſſet, & quare patri Confeſſario ſe exorcizanti non reſpondiſſet, ait ſibi minimè
permiſſum, vt iſta reuelaret. Tunc Abbatiſſa ad illam. Quamuis mihi nunquam ſub-
fueris, tibi nihilominus per ſanctam obedientiam præcipio, vt ſi quid aliud tibi di-
cendum occurrat, mihi eueſtigio dicas, vtq́; ad me amplius terrendam, ſiue affligen-
dam minimè reuertaris. Quibus abſolutis illa caput inclinauit, dicens ſe omnibus à
ſe reuelandis finem impoſuiſſe: Tunc pater Confeſſarius, qui Abbatiſſæ aderat, addidit.
E Tibi per ſanctam obediētiam, atq; per ſacerdotalem dignitatem, qua indignè fungor,
iniūgo, vt ab hoc loco ex tempore diſcedas, neuè has Chriſti ancillas amplius inquie-
tes. Et ſi Spiritus bonus es, vade in pace: ſi autē malus, vade retro Satana. Statimq́ue,
Abbatiſſa id tantùm vidente, illa euanuit, nec amplius viſa eſt. Abbatiſſa verò Deo
opt. max. debitas gratiarum actiones pro liberatione ab huiuſmodi viſione reddi-
tura, canticum *Te Deum laudamus &c.* ab omnibus monialibus decantari præcepit.

De monaſterio S. Eliſabethæ de Angelis Bazæ. Mon. X.

PRÆSTITVRI inclyti heroës Henricus Henriquez catholicorū Hiſpanię
Regū Ferdinandi V. atq; Eliſabethæ eius coniugis Archiœconomus, maiorq́; ſa
crę diui

cręDiui Iacobi Miliriæ Legionenſis Commendatarius, eiuſque cariſſima vxor Maria A
à Luna Deo opt. max. aliquod obſequium, vnius ædificandi conuentus facultatem
ab Alexandro VI. Pont. max. ſupplices petiêre Qua denique 23. Ianuarij anno Dominicæ
incarnationis milleſimo quingenteſimo obtenta, hoc monaſterium, diuæ Annæ
ſacrum (licèt nomine ſanctæ Eliſabethæ de Angelis in præfatæ Eliſabethæ Reginæ
gratiā paſſim ab omnibus appelliretur) in eius ciuitatis quę Baza Hiſpanicè nuncupatur,
ſuburbio ex communibus facultatibus liberaliſſimè collatis pręfato anno Dominicæ
incarnationis milleſimo quingenteſimo cōſtruendū, omnibusq; ſuis numeris abſoluendum,
atque ſufficientibus honeſtisque redditibus dotandum, atque Tertiarijs
ſororibus Franciſcanis tradendum curarunt. Illæ verò, cùm per annum integrum
eo in Inſtituto perſeueraſſent, ab eodem Alexandro VI. ſummo Pontifice, vt in
Clariſſarum ſororum Vrbaniſtarum Regulam, atque habitum tranſire poſſent, impetrarunt. B
Ab eo igitur tēporis nempe ab anno Dominicę incarnationis milleſimo quingenteſimo
primo in hodiernam vſque diem pręfatum hoc monaſterium, in cuius archiuis
vtrunq; Alexandri VI. diploma, apoſtolicis quibuſdam alijs literis coniunctū,
diligentius aſſeruatur, à 50. Clariſſis Vrbaniſtis, quæ præfatorum fundatorum ſucceſſores
in omni ſibi euentu beneficos experiuntur, inhabitatur. Vnica tantùm reliquia,
nēpe cranio vnius ex vndecim millibus virginū, cuius authēticū teſtimoniū aliquādo
habitum, ſororum negligentia, deperditum eſt, huius monaſterij eccleſia exornatur.

De monaſterio S. Nicaſii Vbetæ. Mon. XI.

EIVSDEM conditionis ſunt præcedens, atque præſens monaſterium, quod, anno
Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo in Vbetenſis ciuitatis C
ſuburbio ædificatum, à 60. Vrbaniſtis ſororibus Clariſſis plerunq; inhabitatur: cùm ex
eiuſdem Pontificis Alexandri VI. indulto & iſtud, prout ex apoſtolicis eiuſdem literis
in eius tabellario aſſeruatis ſatis liquet, ſicut & illud, ad Tertiariarum ſororum Franciſcanarum
vſum erectum, temporis ſucceſſu in Clariſſarum Vrbaniſtarum ius tranſierit.
Quod tamen, cùm peculiaris eius fundator inueniri minimè potuerit, tum communibus
Vbetenſium ſumptibus, tum quoq; ex aduentantium virginū dotibus ædificatum
exiſtimo. Eius deniq; ſacrariū capite vnius ex vndecim millibus virginum, & 2.
SS. Achatij martyris, atque Zenonis itidem martyris oſſibus religioſè inſignitur.

De monaſterio S. Eliſabethæ Granatæ Mon. XII.

ET ſi conuentus hic, beatæ Eliſabethæ Vngariæ Regis filiæ ſacer qui Granatēſis D
celebris ciuitatis vallo circunſcribitur, 12. in ordine locum teneat; nihilominus tamen
inter huius Prouinciæ nobiliores, illuſtriores, atq; ſanctiores, tum quia à catholicis,
pientiſſimiſque Hiſpaniæ Regibus Ferdinando V. atque eius coniuge Eliſabetha,
anno Dominicæ incarnationis 1501. à fundamentis ad apicem vſque ædificatus,
abundantiſſimiſq; redditibus dotatus; tum etiam quia à ſeptuaginta Vrbaniſtis ſororibus
Clariſſis, eiſque nobiliſſimis frequentius inhabitatus, nulli penitus ſiue religionis,
ſiue monaſticæ diſciplinæ, ſiue etiam ſanctitatis palmam concedat, computandus
venit. Idque in cauſa ſit, vt mirari deſinat, quicunque ille fuerit, qui tum pontificia,
tum quoque regīa priuilegia ſibi conceſſa, atque in eius archiuis aſſeruata perlegerit.
Cui etiam, ne aliquid, quod ad eius decorē faceret, deeſſe videretur, ſacroſanctę ſequentes
reliquię, nempe aliquot ſanctorum Barnabæ Apoſtoli, Stephani prothomartyris, E
Laurentij, Vincentij, Anaſtaſij, Damiani, Alexandri, Tiburtij martyrum: Auguſtini,
Baſylij, Bernardi, Ægidij Doctorum: atque ſanctarū Barbarę, Cecilię, Agathę, Agnetis,
Suſannæ virginum, & martyrum: inſuper & ſanctorum quadraginta martyrum,
atque ſanctarum vndecim millium virginum oſſa, creditę ſunt. Vt autem, quę ſuperius
de eius excellentijs ac prærogatiuis dicta ſunt, clarius innoteſcant, vnam, aut alteram
monialem præſentis loci aliquando accolam, atque in eius choro ſepultam in
medium adducam. Et primo quidem loco religioſiſſimam ac zelātiſſimā ſororem Ludouicā
à Cruce, quę cùm eſſet in ſæculo nobiliſſima, atque ex inclyti herois Michaëlis
ab Itanzu Caſtellæ Comeſtabilis eius virj morte vidua remanſiſſet, Chriſto cæleſti

ſponſo

A ſponſo in poſterum nuptura, alterius perſonam induens, Clariſſarum conuentum Aſti gij incognita omnino ingreſſa eſt: vbi & communem vitam, atque Regulam ſub communi habitu cum alijs profeſſa, indeq; ex fundatorum voto ad hunc translata, primus haud dubiè fundamentalis lapis totius ædificij extitit. Nam in Abbatiſſam electa, vitæq; aſperitati, pœnitentiæ, charitati, continuæq; diuinarum rerum meditationi, atq; humilitati omnino dedita, aduentantes ſorores bonis moribus, omniq; pietate adeò informauit, vt magnæ bonitatis, ſiue ſanctitatis nomen poſt ſe reliquerit anno à partu Virgineo 1521. Cui ſimilis omnino extitit deuotiſſima, ſibiq; olim cariſſima ſoror Eliſabetha Gonzales, quæ inter orãdum tanto deuotionis exceſſu ſuſpendebatur, vt ſupra ſe ipſam rapta, & vltra humanum ſenſum aliquid ſentiens, quid circa ſe ageretur exterius omnino neſciret: quæq; plurima prophetico ſpiritu prædixit. Quamobrem tum
B monialibus, tum quoq; ſæcularibus, & in vita venerabilis, & in morte, quæ ſibi anno Dominicæ Incarnationis 1520. contigit, venerabilior fuit. His quoque annectenda venit ſoror Beatrix à Beamonte, quæ licèt à ſereniſſimis Nauarræ Regibus originem duceret, tanta fuit humilitate prædita, vt vix ſibi parem illa tempora produxerint.

De monaſterio S. Ioannis Baptiſtæ Cazorlæ. *Mon. XIII.*

SORORES Clariſſæ Vrbaniſtæ quinquagintaquinque, quæ hoc monaſterium, Dominico præcurſori diuo videlicet Ioanni Baptiſtæ ſacrum, atque eius oppidi, quod Cazorla Hiſpanicè nuncupatur, muris circumcinctum, inhabitãt, vel ſaltem eius prædeceſſores non ſibi ſemper ſimiles fuère: cùm à primis ſuæ conuerſionis temporibus, nẽpe ab anno Domini 1500. vſque ad annũ 1515. ſub tertio ſeraphici P. Franciſci
C Ordine in Conuentu tunc quidem diuo Georgio, nunc autem veræ Cruci dicato, ſibiq; ab Illuſtri, perdeuotoq; Garſia à Villa regia coſtructo, Franciſcanis Obſeruantibus paruerint: & à præfato anno 1515. ad annũ vſque 1528. huiuſmodi tertio Ordini valedicto, ſecundę B. virginis Claræ Regulæ ibidem, ac ſub eiſdem religioſis ſubiacuerint: ac demùm, antiquiori ſuprãmemorato veræ Crucis conuentu, eodem anno 1528. relicto, ad hunc ſuis ſumptibus (vt credere licet, nam de certo eius fundatore nihil conſtat) ſub diui Io. Baptiſtæ tutela conſtructũ ſe contulerint. Vniuerſæ carnis viam hoc in loco ingreſſa eſt deuotiſſima ſoror Leonora Rodriguez, prima eius Abbatiſſa, cuius ſanctitas, pœnitentia, humilitas, atq; charitas vix exprimi poſſunt. Eius corpus, poſt multùm temporis fortè fortuna exhumatũ, ſuauiſſimè redolens, omninoq; incorruptum apparuit.

D *De monaſterio S. Claræ Loxæ.* *Mon. XIIII.*

REVERENDISS. pater frater Ferdinandus à Talabrica, Ordinis diui P. Hieronymi alumnus, primuſq; poſt recuperatam à Mauris Granatam eius Archiepiſcopus, ob ſingularem, qua tum in Deum, tum quoque in beatam virginem Claram ferebatur deuotionem, vt primùm Loxa ciuitas ab inuictiſſimis, chatoliciſq; Hiſpaniæ Regibus Ferdinando V. atque Eliſabetha, quibus ipſe à ſacris confeſſionibus erat, fuſis, fugatiſque Saracenis, expugnata fuit, hoc monaſterium, beatæ virgini Clarę ſacrum, Loxenſiſque præfatæ ciuitatis ſuburbio contiguum, in quo quadraginta Clariſſæ ſorores Vrbaniſtę de cętero commorari, Deoque optimo maximo fęlicius inſeruire poſſent, ex eccleſiaſticis prouentibus, tamquam creditorum fideliſſimus bonorum diſpenſator, anno ab orbe redempto 1507. ędificari, ſufficientibuſq; redditibus dotari curauit.

E *De monaſt. Conceptionis B. Virginis Velez Malaga.* *Mon. XV.*

CVM perdeuotę quædam fœminæ ſtrictiori vitę mancipari cuperent, à Iulio II. Pont. max. vt in communi, atque ſub monaſtica diſciplina de cætero viuere poſſent, anno ab Incarnatione Dominica 1512. obtinuerunt. Huiuſmodi igitur apoſtolica authoritate fretæ conuentulum ſub inuocatione S. Marię de Gratia intra eius ciuitatis, cui Velez Malaga Hiſpanicè nomen eſt, mœnia ex proprijs facultatibus ędificandum curarũt, inibique per 28. continuos annos, à præfato ſcilicet anno 1512. vſque ad annum 1540. ſub 3. ſeraphici P. Franciſci Ordine, diœceſano tamen Epiſcopo ſubditæ, ſanctiſſimè perſeuerarunt. Cumq; in maiorem perfectionem tenderent, deuotiſſima, ſimul atq;

ſimul atq; illuſtris matrona Beatrix ab Arellano, vidua ex Chriſtopheri Pontij à Lug- A
duno morte relicta, commodiorem alium, multoq; capaciotem conuentum, atque 40.
ſororibus continendis omnino accõmodatum, immacularæq; B. Virginis Conceptioni
dicatum illis exttui, perficiq; fecit. Ad quem vt primùm prætaræ moniales, anno Dñi
1540. ſe tranſtulêre, Epiſc. atq; 3. Franciſc. Ordini prius vale dicto, in ſecundã B. Virginis
Claræ Regulam verba fecerunt, ſeq; patrum huius Prouinciæ correctioni cõmiſerunt.

De monaſterio S. Claræ Montilliæ. Mon. XVI.

INCLYTA, Deoq; deuota Maria à Luna, Plicenſium Marchionis filia, Chriſto
ſponſo felicius obſequutura, hanc ſacram ædem in B. virginis Claræ honorem, ſimul
atq; conriguum ſibi conuentũ, quem 50. Vrbaniſtæ ſorores Clariſſæ frequentius inha-
bitant, intra eius oppidi, cui Montillia nomen eſt, ſepta ex ea, quæ ſibi à parentibus ob- B
uenerat, hæredirana portione, anno reſtitutæ ſalutis 1512. à fundamentis erigi, perficiq;
fecit: atque cõmunem Regulam cum cæteris ſororibus profeſſa, ſanctiſſimam vitam ad
vltimũ vſque halitum ibidem duxit. Cuius pietatem imitata ſoror Eliſabetha à S. Iaco
bo, tantopere in omni virtute profecit, vt precata Deum quatenus dolorẽ, quem ex vul
neribus Chriſtus Dominus pro mundi redẽptione in cruce perpeti dignatus fuerat, ſe
experiri faceret, vlcus ſub altera mamillarum, quoad ſibi vita comes fuit, non abſque
ingenti dolore pati, & cuſtodis Angeli præſentia, antequam ex hac vita migraret, ex di
uina diſpoſitione dignari meruerit. Huic annectenda venit ſoror Mentia à S. Martino
prima huius loci Abbatiſſa, atque incredibilis orationis, & abſtinẽtiæ fœmina, in cuius
tranſitu alia ſoror Deo cara Angelos decãtantes, atq; hunc Pſalmiſtæ verſiculũ: *Audi-
tui meo dabis gaudium & lætitiam, & exultabunt oſſa humiliata* ſæpius repetentes audi- C
uit. Sequentes ſacro ſanctæ reliquiæ in præſentis monaſterij ſacrario habentur. Nempè
altera ex Dominicæ coronæ ſpinis, pars digiti S. Sebaſtiani mart. quoddam os S. Acha
tij, caput B. Eliſabethæ Vngariæ Regis filiæ, caput S. Benignitatis virginis, caput iti-
dem vnius ex vndecim millibus virginum, atque altera ex mandibulis S. Apolloniæ
virginis & mart. Harum partem ſereniſſ. Germanorum Imperatrix Maria ab Auſtria,
partem verò illuſtriſſ. Gometius à Figueroa Ferianorum Dux liberali dono dedêre.

De monaſterio S. Mariæ de Angelis Granatæ. Mon. XVII.

NOBILIS Rodericus ab Ocampo conceptę in ſeraphicum patrem Franciſcum,
atq; fœcundam eius ſobolem deuotionis ſpecimen daturus, hoc monaſteriũ, S. Ma D
riæ de Angelis dicatũ, ex domeſticis facultatibus in altero Granatenſis ciuitatis ſubur-
biorum à fundamentis, anno 1538. ea mente erigi fecit, vt ipſum omnibus ſuis numeris
abſolueret. Sed morte præuentus, quod piè decreuerat, exequi non valuit, Eoq; factum
eſt, vt piorum quorundam aliorũ adminiculo cœptum à ſe opus, perfectum, atq; à Ter
tiarijs ſororibus Franciſcanis inhabitatum ſit. Quæ tamen ſorores cùm à præfato an-
no 1538. vſque ad annum 1567. ſub 3. ſeraphici patris Franciſci Ordine Tertiarijs eiuſdẽ
Inſtituti patribus ſubfuiſſent, in 2. B. virginis Claræ Regulã præmemorato anno 1567.
ſolemniter verba faciẽtes, Franciſcanorum Obſeruantum curæ, exauthoratis interim à
Pio V. Pont. max. Tertiariis huiuſmodi patribus, ſe crediderunt. Sunt aũt frequẽtius nu
mero 30. atq; aliquot ſanctorum Fabiani, Sebaſtiani, Blaſii, Iuſtini, Saturnini, atq; Eli-
ſei Prophetæ oſſa, necnon & duos lapillos, alterum quidem ex Saluatoris Chriſti, alte- E
rũ verò ex glorioſæ eius matris ſepulcris apud ſe habent. Mortẽ obijt anno Dñi 1563.
hoc in loco ſoror Leonota à S. Ioanne prima eius Abbatiſſa, cuius oratio, atq; diuina
rũ rerũ contẽplatio tãta extitit, vt ab illa nihil aliud noſce videretur: cuiq; ex frequenti
lachrymarum effuſione, quę ſibi ex Dñicæ paſſionis meditatione obueniebat, quædam
carnoſitates in ipſis oculis obortæ ſunt: quibus excreſcentibus oculorum vſum amiſit.

De monaſterio B. Virginis Beatiæ. Mon. XVIII.

DEVOTISSIMI Gonſaluus Mexia Beatianus eques, atque Senator, & eius
vxor Eliberia, ſiue Eluira Brauo antiquum beatæ Claræ conuentũ Beatianæ ci-
uitatis muro circũſcriptũ, atq; ab Vrbaniſtis ſororibus Clariſſis (vt ſuprà meminimus)

dere-

A derelictum ea lege, ex proprijs facultatibus reædificare cœperunt, vt Conceptioniſtis
monialibus in poſterum deſeruiret. Quorum voluntati ſubſcribens illuſtriſſimus Ra-
nutius tit. S. Angeli Cardinalis literas ad generalem totius noſtri Ordinis Miniſtrum
2. Ianuarij, anno Domini 1560. ex ſummi Pontificis Pij IIII. mādato dedit, quatenus
ex conuētu S. Antonij Beaniano, aut ex alio quouis Prouinciæ Bæticæ monaſterio ali-
quot Clariſſas ſorores Vrbaniſtas educeret, & ad nouum hunc locum trāsferret, atq;
ex apoſtolica authoritate ab habitu, & ſecūda B. virginis Claræ Regula abſolutas ha-
bitui, atqı Ordini Conceptionis B. Virginis manciparet, illisq; omnes gratias, immu-
nitates & priuilegia, quibus reliquæ Conceptioniſtæ ſorores gauderent, ex apoſtolica
eadem authoritate impertiretur. Nihilominus tamē cùm in iam abſolutum mona-
ſterium aliquot Clariſſæ, ſimul & quędam iuuenculæ ſolemnem profeſſionem ſuo tē-
B pore facturæ, anno Domini 1561. inducendæ forent, à R. Ioanne Campegio Bononiē-
ſium Epiſcopo, atq; apoſtolico in Hiſpanijs nuncio cum vtriſqı diſpenſatum eſt, vt, nō
obſtante fundatorum decreto, tum iſtæ, tum quoq; illę ſub habitu, atqı ſecunda B. vir-
ginis Claræ Regula ibidem Deo famularentur. Atqui pię ſorores, vt antiquiori Inſti-
tuto debitum deferrent honorem, & fundatorum votis ex parte ſatisfacerent, vtq; hu-
iuſmodi diſpēſatione frui poſſent, Vrbaniſtarum interim Regulę ſubiectæ Conceptio-
niſtico ſcapulari (hoc vulgò patientiam vocant) ſupra totalem earundem habitū vti
voluerunt. Quo etiam eius ſucceſſores, quæ impræſentiarum ſunt numero 55. vtūtur.
Aſſeruātur deniqı in pręſentis loci ſacrario aliquot ſanctiſſimæ Dei genitricis crines,
quædā ſanctorum Bartholomæi Apoſtoli, Marci & Lucæ Euangeliſtarum, Hippolyti
martyris, atque Hieronymi oſſa, & molaris dens S. Apolloniæ virginis & martyris.

C *De monaſterio Aſſumptionis B. Virginis Aquilarij.* *Mon. XIX.*

INCLYTA Tiraſia Henriquez inclyti Plicenſium Marchionis filia præſens mo-
naſterium, Aſſumptioni Virginis glorioſæ ſacrum, in Aquilariēſis oppidi ſuburbio,
ea poſita lege, vt à 37. tantùm Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitaretur, anno Do-
mini 1553. ex apoſtolica Iulij III. Pont. max. authoritate extruendum curauit. Quæ
quidem lex Gregorio XIII. ſummo etiam Pont. præfato Iulij III. decreto ſubſcribente
inuiolata omnino impræſentiarum vſq; permanſit: cùm præfatus numerus nunquā
tranſilitus fuerit, & his noſtris temporibus tricenarius tantùm ſit. Quia verò aliquot
ſorores Epiſcopo ſubiectę, ex Granatenſi Annunciationis conuentu aduētantes, iuuen-
culas monaſticos ritus, atq; bonos mores edocturæ ad hunc locum trāſlatæ ſunt, præ-
D fatus hic conuentus per integrum octiennium diœceſano etiam Epiſcopo ſubiacuit.
A qua tamen ſubiectione per Gregorium XIII. Pont. max. prout eius bulla data Tu-
ſculi 5. Octobris, anno Dominicæ natiuitatis 1572. Pontificatus verò ſui anno primo
facillimè indicat, exemptus in Franciſcanorum huius Prouinciæ curam tranſijt.

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Abdaræ. *Mon. XX.*

CVM inclyti Guttierrus à Cardenis ſacræ diui Iacobi Militiæ alumnus, atq; Le-
gionenſis maior Commēdatarius, eiusq; legitima vxor Tiraſia Henriquez ma-
ximaqı deuotione in Deiparæ virginis Mariæ Conceptionem ferrentur: atq; non ita
à multis diebus nouellus quidā ſanctimonialium Ordo, à Iulio II. Pont. max. anno
Domini 1511. approbatus in ipſius honorem, atq; ſub eius auſpicijs per Hiſpaniam in-
E ſtitutus eſſet, hunc conuentum, eidem Conceptioni ſacrum, atqı 25. continendis ſoro-
ribus omnino accommodatum, ſub noua præfati Ordinis Regula, nouoqı habitu, atq;
nouis etiam ritibus Abdaræ (vulgò Almeria) ex communibus facultatibus, atque ex
apoſtolica præfati Iulij II. Pont. max. facultate, anno Domini 1514. à fundamentis ex-
truendum, honeſtisqı redditibus communiendum, atq; patrum Prouinciæ huius curæ
committendum curarunt. In huius deniq; loci eccleſia ſoror Maria Guſmania pro-
fundiſſima humilitate, atque quacunq; alia virtute prædita in Domino quieſcit.

FINIS TERTIÆ PARTIS.

PROVINCIA CANARIAR.
B. MACLONIVS GIGANTEM SVSCITAT QVI IVDEOR. AC PAGANORVM PENAS REFERT.

QVARTA HVIVS OPERIS PARS

omnes Prouincias, OMNESQVE TVM FRATRVM, tum quoque ſororum conuentus Indiarum complectens.

A ANTEQVAM ad ſingulas Indiarum Prouincias deſcendamus, curioſum lectorem præmonitum volumus; nos in id maximè incubuiſſe, vt huiuſmodi Prouincias, tamquam in nouo orbe, & à noſtro hoc ſeiuncto conſtitutas à cæteris Vltramontanis diſtingueremus, ſimulq; non quidem iuxta ſetiem ſibi in Prouinciarum catalogo præfixam, ſed iuxta cuiuſq; erectionem, atque eius tegionis, in qua ſira eſt, expugnationem, poneremus. Quod ſi quis certam cuiuſq; illarum ſedem ex quadam curioſitate noſſe voluerit, is præfatum Prouinciarum catalogum, qui in prima huius operis parte habetur, conſulat, & ſibi pluſquam ſatis ſatisfactum intelliget. Quia verò ea, quæ Canariæ dicitur, primatum inter reliquas antiquitatis iure obtinet, ab ea nobis auſpicandum veniet.

B CANARIA iraque non vnius tantùm, ſed ſeptem inſularum, nempe Magnæ Canariæ cathedrali eccleſia, regio Conſilio arque Inquiſitorio hæreticæ prauiratis tribunali inſignis, Tenerifæ, Palmæ, Gomeræ, Ferreæ, Fortis venturæ, atque Lanſarotis nomen eſt. Has vetetes Fortunaras vocarunt; eaſq; à cannarum in quibus ſaccharum naſcitur, fertilitate Canariæ ſiue Cannariæ vocabulo recentiores appellatas voluêre. Surrigunt huiuſmodi inſulæ Atlantico in Oceano ad Mauritaniæ læuam, diſtantq; Hiſpali celebri totius Bæticæ vrbe mille ducenris milliarijs. Dum igitur Ioannes Rex eius nominis ſecundus Regni Caſtellæ ſceptrum teneret, ac nobili cuidam Gallo Ioanni Lectancour ſummopere afficeretur, huiuſcemodi Canarię inſulas in Prouinciæ formam redacturus, præfatum Ioannem Lectancour regio titulo inſignitum cum inſtructa militibus, atque Minoritis claſſe ad eas deſtinauit. Qui vt

C primùm ſecundo itinere alterius illarum Lanſarotis videlicet oris appulit; eam ſuo ſubiugauit Imperio, atque locum ædificando oratorio accommodum præfatis fratribus aſſignauit. Cumq; in Hiſpaniam reuerſus huiuſmodi inſulam, atque collatum ſibi à Rege ad cæteras ius perdeuoro ſtrenuoq; equiti Didaco à Ferreria (vulgò Herrera) iuſto pretio vendidiſſet: ille, ſumptis ſecum tum militibus, tum quoque aliquor Franciſcanæ regularis Obſeruantię alumnis, in Canariam traiecit; atque ſecundo Marte dimicans tertiadecima menſis Iulij alteram inſulam, quam & Fortis vẽturę nomine in beati patris Bonauenturę, qui licèt nondum inter ſanctos relatus eſſet, in maxima tamen apud Chriſtifideles, cùm ob eius ſanctitatem miraculis omnino illuſtrem, tum ob ſeraphicam eius doctrinam, venerarione erat, honorẽ, quòd ea die, non ramen eodem anno, beatus is pater cum Chriſto regnaturus ex hac mortali vita ad aſtra migraſſet, appellandam voluit, ſibi ſubegit, alteriq; à ſe prius emptę ex tempore adiecit. Contigit autem id ſub anno Dominicę incarnationis 1450. quo etiam anno præfatus heros Didacus à Ferreria tum Franciſcanis ſecum adductis, tum

quoque cæteris in inſula Lanſarote (de qua ſuprà) degentibus magnificum monaſte- A
rium hac in inſula Fortis venturæ (vt infrà patebit) ædificandum curauit. Subiacuit interim præfatum hoc monaſterium Prouinciæ Caſtellæ, plurimiſq; annis, donec videlicet Prouincia Bætica ab ea diuulſa eſt, ſub eius ſignis feliciſſimè militauit. Sed Bętica Cuſtodia in Prouinciam euecta, noſtrum hoc monaſterium ſub Cuſtodię titulo ſibi adhæſit. Cumq; poſtmodum aliquot alij conuentus (de quibus inferius) ſibi acceſſiſſent, à patribus in generali Capitulo Salmanticæ ſub anno Domini 1553. celebrato Prouinciæ honore dignatum fuit: Ea tamen lege poſita, vt tres primi prouinciales eius Miniſtri ex Prouincia Bætica aſſumendi venirent. Quod & executioni fideliſſimè mandatum extitit. Huius igitur Prouinciæ, quæ ex octo fratrum, & vnico monialium monaſterijs conſtat, ſigillum & munitum oppidum mari imminens, duaſq; proceras palmas, atq; ſequentes literas: SIGILLVM MINISTRI PROVIN-
CIALIS PROVINCIÆ CANARIÆ: orbiculatim imprimit. Mirabitur B
fortè, idq; meritò, curioſus Lector, quòd hanc Prouinciam Hiſpaniæ proximam, & ad Bæticam olim Prouinciam attinentem, atq; ab vtraque India, Orientali ſcilicet & Occidentali, maximè diſtantem, quartę huius noſtri operis parti adiecerimus: quem tamen, vt mirari protinus deſinat, præmonitū volumus, nos ea propter id feciſſe, quòd hæc à cæteris Hiſpaniæ Prouincijs Oceano mari diſtinguatur; quodq; Canaria multò magis cum Occidua India, quàm cum maiori Heſperia in moribus atque cœli influxu conuenire videatur, quodq; tandem quarta hæc operis pars iuſto breuior, idq; ob nimiam locorum diſtantiam, monumentorumq; penuriam euaſerit. Vt igitur tertiæ partis abundantia iſtius quartæ indigentiam ſuppleret, hanc Canaricam, quæ neſcio quid ſymboli cum illis habet, Indicis Prouincijs adiectā voluimus. Cęterùm quòd C
beatus Maclouius, poſtquam ex Scotia cum beato Blandano trium millium monachorum patre, atque admirabilis abſtinentiæ viro ſoluens, has Canariæ inſulas per integrum ſeptennium perluſtraſſet, mortuum miræ magnitudinis gigantem, qui poſtmodùm baptizatus Iudæorum, & Paganorum pœnas retulit, ſuis precibus ad vitam in earum altera ſub Iuſtiniano Imperatore reuocauerit, pluraq; alia, eaq; maxima, miracula, non abſq; ingenti Canarienſiū fructu, ediderit, eum præſenti Canarię Prouinciæ tamquam peculiarem eius tutelarem ac patronum anteponēdum cenſui.

De conuentu S. Bonauenturæ Fortis venturæ. Conu. I.

CVM ſtrenuus Dux atque Franciſcanæ regulari Obſeruantię addictiſſimus Didacus à Ferreria, anno Dominicæ incarnationis 1450. die verò menſis Iulij 13. D
qua ſeraphicus Doctor ac beatus pater Bonauentura (anno tamen Domini 1274.) ex hac mortali vita in æternum victurus exceſſit, debellatis Canarienſibus Forte ventura fertiliſſima inſula, atque ex Fortunatis altera potitus eſſet, euocatis ad ſe ijs Franciſcanis, quos (vt ſuprà meminimus) Ioannes Lectancour in inſula Lanſarote reliquerat, tum illis, tum quoque ijs, quos ipſe ſecum ex Tribulenſi (niſi nos vulgaris traditio fallat) Prouincia tunc Caſtellæ, nunc verò Conceptionis monaſterio adduxerat, hunc conuentum, qui poſtmodum eidem beato Bonauenturæ ſacratus euaſit, præfata in inſula Forte ventura à fundamentis erigendum, atq; tumultuario opere abſoluendum curauit. Nec interim præfati fratres otio torpebant, cùm eorū alter palmas conſecaret; alter tamarices eradicatas ſubmiſſo dorſo deferret; alius verò cellulas, atque ſuperiorem eccleſiæ partē huiuſmodi lignis contegeret. Fuit hic conuētus in ſui exor- E
dio religioſiſſimus, maximìq; apud Hiſpanos, præſertim verò apud catholicos eorum Reges Ferdinandum V. atq; Eliſabethā illius vxorem, vt ſacræ veſtes, pallæ linoſtimæ, atq; corporalia ab ijs ad ipſum trāſmiſſa facilè teſtantur, nominis: & Minoritica 5. monaſteria, nempe Xereſanū, quod poſtea in Clariſſarum ſororum ius ceſſit, S. Mariæ de Semitis, S. Marię de Rabida, Lauretanū, & oppidi San Lucar de Barrameda Bætica in Prouincia, atq; plures religioſos vita & ſāctitate inſignes nobis peperit. Sed hac noſtra tēpeſtate præfata inſula Forte ventura ad extremam quandā pauperiē redacta, plurimùm ab antiquo illo ſplēdore decidit. Cùm enim olim 30. fratres commodè continuerit, Philoſophiæq; ſtudio ſupra modū floruerit, vix impręſentiarum ſex alere poteſt.

Eſt

A Eſt nihilominus Canarienſibus commendatiſſimus venerabiles ob cineres beati patris Ioannis Torcaſij, qui ad Principis huius conuentus ſacelli dexteram lignea arca reconduntur. Fuit ſiquidem beatus is pater indefeſſus diuini verbi præco, ſui ſtatus ſupra modum obſeruantiſſimus, atq; eximius Euangelicæ paupertatis cultor: quamobrem innumeris à Deo optimo maximo miraculis decorari meruit. Nam & epilenticis, & febricitantibus opportunè adeſt: & alios diuerſis infirmitatibus laborantes è mortis faucibus eripuit. Præterea cùm ex eminentiori cuiuſdam montis parte in profundiſſimum fluuium fortè fortuna lapſus, per tres integras horas ſub aquis delituiſſet, illæſus omnino, genuflexus atque orationi intendens à ſe quærentibus inuentus fuit. Eius cor inter ſacra illius celebris monaſterij, quod Philippus II. Hiſpaniarum Rex patribus Hieronymitis, ſub inuocatione beati Laurentij, ad vigeſimum lapidem
B ab oppido Madrito ædificandum curauit, religioſiſſimè aſſeruatur. Huius quoq; ſancti Bonauenturę conuentus vigilantiſſimum Guardianum aliquando egit beatus frater Didacus Complutenſis, miraculis omnino clarus, atq; inter ſanctos breui referendus. Hic cùm ſemel hoc in loco fami ſatisfacturus collectum ex palma dactylum in os inieciſſet, dum incautius eius os dentibus præmeret, alterius iacturam perpeſſus eſt: quamobrem Deo ſupplicauit, ne permitteret, vt huiuſcemodi fructus, ad guſtandum alioquin ſuauiſſimus, ſuis famulis nocumento eſſet. Mira res! Quotquot ab eo temporis impræſentiarum vſque dactyli ex pręfata palma prodiêre, ij omnes abſque oſſe inuenti ſunt. Ex hoc etiam conuentu prodierunt quinque illi Franciſcani martyres, in quorum glorioſo agone Fortunatæ inſulæ maximè gloriantur. Hi quòd, dum præfatus Didacus à Ferreria magnam Canariam fortius oppugnat, atq; hoſtium impe-
C tum minimè ferens, receptui canit, truculētiſſimis efferatisq; paganis admixti, catholicam eis fidem intrepidè, atq; cum maximo ſpiritus feruore Canarica lingua, quam apprimè addidiſceranr, prædicare contenderēt, ab huiuſmodi barbaris compræhenſi, poſt plurima ludibria, atque improperia perpeſſa, ex editiſſimo loco, qui Caſtellani ſaltus impræſentiarum dicitur, in mare præcipitantur. Adauget denique huius conuentus deuotionem (vt interim quàmplurimos alios patres & fratres virtutibus atq; vita conſpicuos in eo tumulatos miſſos faciam) Dominici vultus imago (hanc Veronicam vulgò vocant) ſummo altari maxima cum veneratione affixa, quę 13. Februarij, anno verò Domini 1571. dum venerabilis pater frater Ludouicus à Lugo ſacrum coram illa faceret, abundantiſſimum ſudorem miraculosè emiſit: quapropter ex altari S. Bonauenturæ ad ſummum (cuius antea meminimus) honoris cauſa tranſlata
D extitit. Et ne quis anilem fabulam nos referre exiſtimet, nouerit, quiſquis ille fuerit, id adhibitis teſtibus omni exceptione maioribus comprobatum fuiſſe.

De conuentu S. Franciſci Magnæ Canariæ. Conu. II.

CVM ſtrenuus ille Militiæ Dux Didacus à Ferraria, poſt acceptam cladem (cuius præcedenti loco meminimus) multò ſe barbaris Canarienſibus inferiorem cerneret, in Hiſpaniam traijciens, quicquid ſibi iuris ad Tenerifam, magnam Canariam atque Palmam inſulas erat, id catholicis eius Regibus Ferdinando V. atque Eliſabethæ vendidit: retentis interim ſibi alijs tribus à ſe debellatis inſulis, Gomera videlicet Ferrea atq; Forte ventura, inſuper & Lanſarote à Ioanne Lectancour iuſto pretio empta. His igitur ſeptem inſulis vniuerſa Canaria (vt ſuprà meminimus) abſol-
E uitur. Vt igitur primùm præfati Reges huiuſmodi ius perſoluta pecunia acquiſiêre, fortiſſimum virum Ioannem Rexionum cum inſtructa militibus claſſe in Canariam deſtinarunt. Qui Fortem venturam feliciter appulſus, ſumptiſq; ſecum aliquot Franciſcanis, inde rectà maiorem Canariam contendit: ac tandem, poſtquam dubio Marte manus cum hoſte ſæpius conſeruiſſet, victor euaſit, fratribuſq; ſibi comitibus amœniſſimum locum, perennibuſq; aquis irriguum pro ædificando conuentu aſſignauit, atq; plures eleemoſynas ex reportatis de hoſte ſpolijs ad tanti operis promotionem liberaliſſimè contulit. Ex præfatis itaq; eleemoſynis, atq; ex plurimis alijs à diuerſis Chriſtifidelibus elargitis præſens monaſterium ad omnipotentis Dei honorem, atq; in memoriam ſeraphici patris Franciſci conſtructũ extitit: quod & impræſentia-

rum à 40. fratribus inhabitatur, floretq; Philoſophię ſtudio. Maius verò eius ſacellum, A
quod & ſumptuoſiſſimum, conſecratumq; eſt, à Genuenſibus, quibus & in ſepulturam deſeruit, erectum agnoſcitur: & quatuor oſſibus ex quadraginta martyribus, & religioſiſſimorum patrum Ludouici à Lugo, (cuius præcedenti loco mentio facta eſt) & Emanuelis Lomadas funeribus honeſtatur: & pleniſſimo iubileo à primis veſperis ad ſolis vſque occaſum diei feſti ſeraphici patris Franciſci, in ſe ritè accedentium fauorem, ex apoſtolica liberalitate gaudet. Præfatam verò loci aſſignationem pro ædificando hoc conuentu ratam omnino habuêre præmemorati Hiſpaniæ Reges Ferdinandus & Eliſabetha. A reliquo tanta inter cathedralis eccleſiæ Canarienſis collegium, & præſentis loci fratres intercedit neceſſitudo, vt ex ſolemni conuentione iſti eorum funeribus, & illi iſtorum exequijs religioſè aſſiſtant, Deumq; pro defunctorum animis precētur, inſuper & occurrentes neceſſitates ſuis facultatibus ſuppleant. B

De conuentu S. Antonij Galdaris. *Conu. III.*

MAGNA Canaria æquiuocum nomen eſt, conuenitq; tum alteri ex Fortunatis inſulis, tum quoque vrbi in ea extructæ. Cùm itaque magnæ Canariæ oppidorum Galdaris atque Guiæ incolæ maximo habendorum apud ſe Minoritarum, vt illorum opera ſuis in neceſſitatibus opportunè vti poſſent, deſiderio flagrarent, per nobiles tandem viros Ioannem Legionenſem, atque Hieronymum Pineda voti compotes effecti ſunt. Ij enim ex facta cum fratribus conuentione, & fundum intra vtrunq; oppidum, ędificando monaſterio ſufficientiſſimum, & eleemoſynas promouendo operi neceſſarias, ſub anno à partu Virgineo 1520. contulêre. Quia verò eorum alter, Hieronymus videlicet Pineda grauioribus quibuſdam negotijs implicitus polliciris condicto tempore ſtare non potuit, acceſsêre etiam pro breuiori huius conuentus ædificatione piorum aliquot oppidanorum facultates: quæ tamen à præfato Hieronymo liberaliſſimè poſtmodum collatis æquiparari minimè poſſunt. Eſt autem præfatus hic conuētus, beato Antonio de Padua ſacratus, inhabitaturq;, idq; ſatis commodè, à 20. religioſis: inſuper & venerabili præſtantiſſimorum patris Antonij Soſa, ac fratris Petri de Montibus tumulo condecoratur. Horum primus pater ſcilicet Antonius Soſa ſacerdos, ac patria Luſitanus relicta pinguiſſima hæreditate, atq; ſanguinis claritate longè poſthabita, ad hunc conuentum Minoritico induendus habitu conuolauit: in eoq; ad extremum vſq; vitæ diem humilioribus exercitijs, atque Infirmarij officio vigilantiſſimè intentus perſeuerauit. Fuit pręterea in oratione aſſiduus, maximaq; charitate præditus, ac omni denique virtute ornatus: quamobrem infirmum confratrem D
animam iam agētem, porrecto ſibi poculo, integræ ſoſpitati ex tempore mirabiliter reſtituere meruit. Secundus verò, frater videlicet Petrus de Montibus laicus profeſſus, cùm per viginti continuos annos in inſula Fortis venturæ ſingulari quadam Dei prouidentia (inueniebat ſiquidem ſingulis diebus ordeaceæ farinę rantum in pera, quantum ſibi ad frugalem vitæ ſuſtentationē neceſſum erat) ad inſtar diui Pauli primi eremitæ ſanctiſſimè egiſſet, ſedulamq; derelictæ cuiuſdam eccleſiæ curam habuiſſet, ſuæ mortis præſcius iam octogenarius ad hūnc conuentum ſe contulit: vbi & Minoritico indutus habitu cum maxima ſanctitatis opinione infra triduum vitam finiuit. Appoſiti quoque ſunt ad præfatos patres quamplures alij vitæ ſanctimonia illuſtres, quorum tamen nomina nos latent. Dum 26. Ianuarij, anno Domini 1562. quotquot erāt hoc in loco fratres, ob maximam obortam tempeſtatem, Deum pro eius trāquillitate E
coram venerabili Euchariſtiæ ſacramento conueniſſent, fulmen è cœlo lapſum campanam duas in partes diuiſit, ac ſacrarium intacto corpore Dominico, fratribuſq; omnino illæſis (quod præter miraculum euenire non potuit) combuſſit. Idq; vtprimùm ſæcularibus innotuit, in cauſa extitit, vt ij & locum & eius accolas maiori in poſterum veneratione, deuotione, atque animi affectu proſequerentur.

De conuentu S. Michaelis Victoriarum Lacunæ. *Conu. IIII.*

CVM inclytus Chriſtianæ claſſis Præfectus Alphonſus Ferdinandez Lugo, poſt ſuum in inſula Teneriſæ ingreſſum, multo ſe inferiorem in quotidianis congreſ-
ſibus

A ſibus inſularibus cerneret,poſtquã iterum, atq; iterum impari Marte manus cum eis
conſeruiſſet,receptui canens in inſulam Ligneam ſe cum vniuerſa claſſe ſibi commiſ-
ſa contulit. Cumq; primùm eius milites attrita vulneribus corpora curaſſent, vireſq;
reaſſumpſiſſent, præfatam Tenerifæ inſulam, ſub anno à partu Virgineo 1512. repe-
tijt; atq; ſumpto in tutelarem Archangelo Michaële tanto impetu hoſtes adhortus
eſt, vt primo inſultu illos fuderit, debellaritq;. Ne igitur tanto patrono, cui ſe par-
tam de hoſte victoriam dèbere nouerat, ingratus videretur, eodem prorſus loco, in
quo victor euaſerat, ſitum pro ædificando in eius honorem monaſterio aſſignauit,
primumq; lapidem fundamentalem proprijs manibus poſuit. Aderant forte illis eo
temporis aliquot Minoritæ, qui ſtrenuam operam eo in conflictu ſuis adhortationi-
bus nauarant: quamobrem pientiſſimus Præfectus huiuſcemodi conuentus ædifica-
B tionem,retento tamen ſibi,ſuiſq; poſteris principe ſacello, eis commiſit. Qui quidem
Minoritę, perdeuotis Petro Lugo,atq; Lope Ferdinandez maximè ſibi fauẽtibus,prę-
fatum hunc conuentum, qui non multùm à ciuitate Lacuna diſtat,quiq; 36. fratres,
ſat commodè continet, intra breuiſſimi temporis ſpatium abſoluendum curarunt,
ac per 30. eoq; plus annos pacificè inhabitarunt. Poſt elapſos verò 30.annos & vltrà
à præfata ædificatione, cùm quidam frater Petrus Hiſpalenſis huius tunc Cuſtodiæ
Cuſtos Clariſſas aliquot moniales ſecum ex Hiſpania ad has inſulas contuliſſet, Lacu-
nenſibus in eius ſententiam facilè venientibus, fratres loco cedere, atq; ad commune
quoddam S. Sebaſtiani xenodochium ſe conferre coëgit,illiſq; prçfatas moniales ſuf-
fecit. Sed reclamantibus poſtmodum fratribus, Pioq; V. Pont. max. ſupplicantibus,
vt ſe à tanta ſibi facta iniuria vindicare dignaretur, præcepit pientiſſimus Pontifex,vt
C antiquiori monaſterio fratribus reſtituto ſe moniales ad vrbis Lacunæ interiora,iuxta
Concilij Tridẽtini decreta,conferrẽt. Quod executioni, anno Dñi 1576. mandatũ eſt.

De conuentu S. Laurentij de Ortaua. *Conu. V.*

DECREVERAT ſtrenuus eques, atq; vnus ex præcipuis inſulæ Tenerifæ
expugnatoribus Bartholomæus Benites Lugo maius proximè pręcedentis con-
uentus ſacellum ſibi, ſuiſq; poſteris ex proprijs facultatibus ædificare. Sed cùm prę-
uentus à claſſis Præfecto Alphonſo Ferdinandez Lugo ſe tanto deſiderio fruſtratum
cerneret,vt primùm,debellatis omnino inſularibus paganis,inſula Tenerifę in omni-
modam Chriſtianorum poteſtatem venit, hunc conuentum in S. Laurentij honorem
Ortauæ, quę inſulæ Tenerifę oppidum eſt, in proprio fundo, ſub anno Dñi 1519. ex-
D truendum,perficiendum,ſacriſque veſtibus,vaſis, ac cæteris neceſſarijs inſtruendum
curauit. Licèt præfatus hic conuentus à 30. fratribus inhabitetur, atq; proximè prę-
cedenti minor ſit, in maiori tamen apud Tenerifanos veneratione, quàm ille eſt:
idq; ob frequentia miracula meritis ſancti Laurentij martyris ibidem contingentia.

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Garacici. *Conu. VI.*

GENEROSVS Chriſtophorus à Fonte patria Genuẽſis, atq; vnus quoq; ex in-
ſulæ Tenerifę expugnatoribus, de ędificando ibidem in glorioſæ virginis Marię
honorem conuentu cogitare cœpit. Nacta igitur,ſub anno reſtitutæ ſalutis 1524. op-
portunitate, præſentem conuentum,ſub ſanctiſſimę Mariæ de Angelis inuocatione in
medio præfati oppidi Garacici foro ex proprijs facultatibus à fundamentis extruen-
E dum, eiuſq; eccleſiam pulcherrimis ſacellis condecorandam, atq; vtrunq; omnibus
ſuis numeris abſolutum huius Prouinciæ fratribus tradendũ curauit: Voluit tamen,
vt princeps ſacellum tum ſibi,tum quoq; ſuis ſucceſſoribus in perpetuam ſepulturam
iure patronatus deſeruiret. Inhabitatur præfatus hic conuentus à 30. fratribus. Cæ-
terum inter reliquos patres, qui hoc in loco tum religione, tum quoq; vitæ ſanctimo-
nia claruerunt,longè emicuère beatus pater Ludouicus Lerma dignitate ſacerdos,&
humillimus frater Michaël laicus profeſſus. Horum ſiquidem prior, pater ſcilicet
Ludouicus Lerma,cùm ex inſulę Tenerifæ expugnatoribus vnus eſſet,atq; in quodam
cum infidelibus Tenerifanis conflictu,cæteris eius ſocijs truculentiſſimè occiſis,inter
eorum corpora ſe mortuum ſimulans aſtutè deliteſceret, voto ſe omnipotenti Deo ad
Fran-

Franciſcanæ Religionis profeſſionem, ſi eius miſericordia tantum diſcrimen euade- A
ret, opportunè aſtrinxit. Superuenientis igitur noctis beneficio ex hoſtium manibus
ereptus, cùm ad Chriſtianorum caſtra ſe contuliſſet, vt primùm Minoriticus S. Mi-
chaëlis Victoriarum conuentus (de quo ſuprà) erectus extitit, Franciſcanum in eo ha-
bitum quàm deuotiſſimè induit. In quo tandem tanta humilitate, tantaq; vitæ ſan-
ctimonia ad vltimum vſq; vitę halitum perſeuerauit, vt certiſſimam ſui exitus horam
prænoſſe, atq; multis miraculis, quorum vnum aut alterum in medium adducemus,
clarere meruerit. Cùm enim Ioannes quidam Loſſanus ex oppido Guaracico
oriundus lepra laboraret, vt primùm ſumpto ex eius oſſibus liquore, qui ad olei inſtar
emanat, læſum locum liniuit, miraculosè conualuit. Præterea quidam puer nomine
Laurentius, mortiq; omnino propinquus, ad eiuſdem liquoris inunctionem ex tem-
pore benè habuit. Poſſem & quàmplurima alia miracula pręcedentibus annectere, niſi
incurrendę prolixitatis timor me remoraretur. Atqui poſtremus frater ſcilicet Mi- B
chaël tanta fuit humilitate præditus, tanta præterea charitate, oratione, atq; pauper-
tate inſignis, vt per 30. continuos annos in culinę obſequio fratribus hoc in loco inſer-
uire voluerit, nihilq; vnquam alicui denegauerit, atq; vnico, eoq; pauperrimo per to-
tum eius temporis curriculum habitu contentus inter orandum raptus, atq; à terra in
altum abſtractus quàm ſæpiſſimè viſus fuerit. Vtriuſq; iſtius religioſiſſimi fratris oſſa
in communi fratrum huius conuentus ſarcophago honeſtiori loco recondita ſunt.

De conuentu Conceptionis B. Virginis Palmæ. Conu. VII.

SERENISSIMA Ioanna Hiſpaniæ Regina, cùm inſula Palmæ, à proceris dua-
bus palmis, quæ à longè videntur, ſic dicta, atq; ex Fortunatis vna, habitatoribus C
abundaret, nulloſq; religioſos, qui ſe in via Domini felicius inſtruerent, penes ſe
haberet, aliquot Franciſcanos ex conuicinis inſulis euocandos cenſuit. Quòd vt pri-
mùm executioni mandauit, perdeuoti Chriſtifideles Magdalena Infans, atq; Marti-
nus Camacius pręfatæ inſulę Palmę inquilini tantum terrę ſpatium contulêre, quan-
tum ad vnius conuentus ædificationem ſat eſſe poterat. Ea igitur opportunitate na-
cta huius tunc Cuſtodiæ fratres præſentē conuentū, in Conceptionis B. Virginis hono-
rē ibidē, ſub anno Dñi 1508. ædificarunt. Cumq; huiuſmodi conuētus, qui & à 26. fra-
tribus pro votis inhabitatur, & ſacris quibuſdam ex vndecim millibus virginum reli-
quijs cohoneſtatur, omni poſtmodum ex parte perfectus, maxima aquę penuria labo-
raret, eius tantum ex publico fonte à Carolo V. Germanorum Imperatore, Hiſpa-
niarumq; Rege, ſub anno Domini 1534. conceſſum extitit, quantum irrigandis hor- D
tis, cæteriſq; domeſticis neceſſitatibus neceſſum erat. Mortem obijt hoc in loco, ſub
anno Dñi 1541. admirandę religionis pater Ioannes de Via, cuius perdeuotus quidam
frater nouitius nomine Aſcenſius curam geſſerat. Cumq; is nouitius poſt aliquot dies
à pręfati patris Ioannis tranſitu orationi feruentius inſtaret, maxima ſe claritate cir-
cundari, atq; fratrem quendam ſummopere reſplendentem ſibi approximari proſpe-
xit. Quod cùm ſibi tertiò accidiſſet, reaſſumptis vtcunq; viribus (in prima ſiquidem,
atq; ſecunda viſione tanto fuit timore correptus, vt nec verbum proferre potuerit)
ab huiuſmodi fratre, quid ſibi vellet, & quis nam eſſet, petijt. Cui ille frater inquit,
Ioannes de Via ego ſum, qui ex maxima Dei miſericordia cælicolis annumeratus exi-
ſto: veruntamen, ne id ſtatim aſſequar, impedimento ſunt quædam defunctorum of-
ficia à me obliuioni tradita. Quamobrem à te obnixè peto, vt ea quàm primùm ex E
charitate perſoluenda cures. Statimq; huiuſmodi viſio euanuit. Cùm igitur frater
Aſcenſius viſionem loci Guardiano retuliſſet, illeq; præfata defunctorum officia à fra-
tribus perlegenda curaſſet, apparuit denuò eidem fratri Aſcenſio præfatus pater Ioan-
nes de Via multò maiori claritate pręfulgidus: ſibiq; maximas ob præſtitum beneficiū
gratias egit: inſuper & ſignificauit eorum alterum, qui ei à dextris aſtaret (aderant
ſiquidem illi duo viri graues Minoritico habitu amicti) eſſe ſeraphicum patrem Fran-
ciſcum, alterum verò beatum patrem Bernardinum. Id itaq; in cauſa fuit, vt præ-
fati patris Ioannis de Via corpus ex communi fratrum ſarcophago ad princeps huius
monaſterij ſacellum honeſtiori, atque præſtantiori loco tumulandum transferretur.

A *De conuentu S. Franciſci Gomeræ.* *Conu. VIII.*

CVM inclytus atque pientiſſimus Guilielmus Peraza inſulæ Gomeræ, quæ ex Fortunatis altera eſt, Comes admirabili quadam deuotione in ſeraphicum patrem Franciſcum, eiuſq; ſequaces ferretur, ita vt Minoritica corda pro cingulo publicè vteretur, Fräciſcaniſq; fratribus in omnibus conformari geſtiret, Minoriticum hunc conuentum, ſeraphico patri Franciſco ſacratum, pręfata in inſula Gomera, atq; intra oppidi ſancti Sebaſtiani mœnia, ſub anno à partu Virgineo 1533. ex proprijs facultatibus ædificandum, ampliſſimiſq; hortis & plurimis iocalibus ad eccleſiæ ornatum locupletandum, ac tandem huius Prouinciæ fratribus per publicum inſtrumentum tradendum curauit. Contulit nihilominus ad huiuſmet conuentus, qui à 16. B fratribus plerunq; inhabitatur, ornatum, atq; commodiorem fratrum habitationem pinguiſſimā eleemoſynā cariſſima præfati Comitis vxor, eiuſdemq; inſulę Comitiſſa.

Cùm ſub finem menſis Auguſti eius anni, qui à partu Virgineo fuit 1571. piratæ aliquot hæretici iſtius inſulæ Gomerę oris cum inſtructa claſſe appuliſſent, atq; ſancti Sebaſtiani oppidum (de quo ſuprà) vi expugnaſſent, quotquot erant oppidani & fratres, oppidi Parocho patre Didaco Muñoſio, fratre Gumiele atq; aliquot alijs ſecluſis, in editiorem proximi montis partem ſe contulêre. Cumq; præfati hæretici hunc conuentum ingreſſi in Chriſti, atque Sanctorum imagines inſolenti quadam procacitate debaccharētur, præfatus pater Didacus Muñoſius, qui ad domus Cuſtodiam remanſerat, eos grauiter corripuit. Quamobrem illi ſupra modum exaſperati conuerſis in eum catapultis hominē alioquin piū, atq; diuini honoris zelotypum ſpherulis tranſ- C uerberarunt, mortalemq; hanc vitam cum cęleſti patria commutare fecerunt. Quod vt frater Gumielis eiuſdem conuentus familiaris audiuit, è latebris egreſſus in huiuſmodi ſanguinarios hæreticos acrius inuehi cœpit: idq; in cauſa extitit, vt illi eius corpus plurimis, diriſq; vulneribus affecerint, atque vitam cum morte commutare coëgerint. Dum interim reliqui fratres montana tenerent, meminit eorum Guardianus derelicti in ſacrario venerabilis ac ſacroſancti Euchariſtiæ ſacramenti, maximeq; ea propter angi cœpit: quamobrem ſtrenuus Chriſti athleta, atq; de orthodoxa fide optimè meritus pater frater Antonius à ſancta Maria ex Icode Magnæ Canariæ oppido oriundus, ne fortè ſanctum canibus daretur, conuentum ſibi repetendum fore cenſuit. Ingreſſus itaq; eius eccleſiam ſumptum maxima cum deuotione Dominicū corpus maximis cum lacrymis ori admouit, deglutiuitq;. Quod vt Satanæ miniſtri D conſpexerunt, eum compræhendentes ad pretoriam nauem deduxerunt. Cumq; nec eorum minis, nec blandimentis, nec etiam pollicitationibus, quibus eius conſtantiam ſupra modum tentarunt, tantus is pater acquieſcere vellet: imò potius, producto ex manica ligneo Crucifixo, eos ad reſcipiſcētiam, atq; tāti commiſſi criminis pęnitentiam viriliter, conſtantiſſimeq; hortaretur, ab ijs opprobrijs primùm ſaturatus, colaphis poſtmodum cæſus, diris vulneribus ictus, globulis ferreis tranſuerberatur, ac tandem in mare proiectus extitit: vbi & martyrij palmam glorioſè aſſequutus fuit. Idē ferè mortis genus ſub eiſdē hęreticis ſubijt pręfatus oppidi S. Sebaſtiani Parochus.

De monaſterio S. Claræ Lacunæ in inſula Teneriſæ.

APPVLSIS Clariſſis ſororibus ex Beatiano S. Antonij, atq; ex Reginenſi San- E lucaris de Barrameda monaſterijs ad Teneriſæ inſulam, earum conductor frater Petrus Hiſpalenſis huius tunc Cuſtodię Cuſtos, vt Minoriticus is Lacunenſis S. Michaëlis conuentus eis traderetur, quàm diligentiſſimè curauit. Sed cùm, reclamantibus poſt triginta annos & vltrà fratribus, eis reſtitutus eſſet, præfatæ moniales aliud ſibi monaſterium in fundo, ab Eulalia Fonte vidua ex Doctoris Niceani (vulgò Niçardo) morte relicta iuſto ære empto, ſub inuocatione B. virginis Clarę, anno reſtitutę ſalutis 1576. intra Lacunenſis præfatę ciuitatis mœnia à fundamentis ad apicem vſq; ædificandum curarunt: vbi impræſentiarum vſque earum circiter 80. perſeuerant. Sunt autem huiuſmodi moniales de ſecunda (vt aiunt) beatæ virginis Clarę Regula, mirumq; in modum tum ſanctitate, tum quoque pietate ac religione florent.

PROVIN-

PROVINCIA S. CRVCIS INS. HISPAN.

A CVM in propria Chriſtophori Columbi patria Genuenſis,ac nauticæ artis peritiſſimi,domo abſolutiſſimus quidam nauta, ex hac vita excedēs,aliquot ſcripta reliquiſſet,is Columbus, qui & Aſtronomiam optimè callebat,ad altiora, nempe ad alterius incogniti orbis explorationem aſpirare cœpit. Quamobrem aliquot Principes ad capiendam huiuſmodi prouinciam,ſibiq; fauendum hortatus eſt. Paſſus tamen ab eis repulſam, quòd delirus,mentisq; minus compos haberetur,ad catholicos Hiſpaniæ Reges Ferdinandum V.atque Eliſabetham eius vxorem conuolauit. A quibus tandem,vt primùm,quid in mēte haberet,detexit,humaniſſimè exceptus, & benè ſperare iuſſus eſt. Fuère tamen interim illi maximo adiumento commendatitię literę,ſibi à quodā fratre Ioanne Piretio pro-
B feſſione Franciſcano,atq; Bęticæ Prouincię alumno,ad P.F. Ferdinandum à Talabrica eorundem Regum Confeſſarium datæ. Is ſiquidem P.Ferdinandus perlectis huiuſmodi literis eo de negotio cum R. Petro Gonſaluo à Mendoza Toletano Archiepiſcopo,qui plurimùm apud præfatos Reges valebat,ſerius egit: amboq; ſimul præfati Columbi propoſitum vtriq; Regi pro viribus commendarunt. Acceptis poſtmodū Chriſtophorus Columbus à præmemoratis Regibus tribus ſpeculatorijs nauibus,milite,atq; cōmeatu inſtructis, ex portu 4. Auguſti eius anni,qui à partu Virgineo 1492. fuit,feliciſſimè ſoluit,atq; infra aliquantuli temporis ſpatium poſt plurimos in Oceano mari ſuperatos labores,ad nouam quandam inſulam,nomine Haiti,ad illud vſque
C tempus tum Aſiaticis,tum Africanis,tum quoq; Europicis omnino incognitam,atq; ab Hiſpania,vnde ille ſoluerat,4200.milliarijs diſtantem,peruenit. Hanc vt primùm, debellatis eius accolis, præfatorum Regum Imperio ſubiugauit Columbus, Hiſpaniolam inſulam in poſterum appellatam voluit. Continet hæc inſula 570.milliaria in longitudine,in latitudine verò 180.atmentorum præterea,& ſacchari feraciſſima eſt, atq; peroptimis portibus abundat. Præfata igitur hæc inſula in Chriſtianorū poteſtatē redacta,Chriſtophorus Columbus aſſumptis ſecum ſex eius incolis,atq; aliquibus alijs rebus Europicis omnino incognitis,ſed ab eadem inſula productis,Hiſpaniā repetijt; Barcinonemq;,vbi tunc temporis præfati Reges agebant,appulſus, ea omnia illis obſequiosè obtulit, inſuper & quos progreſſus feciſſet abundè aperuit: addens maximū
D eos Deo obſequium præſtituros,ſi vlterius progredi vellent, quandoquidem ea patria ampliſſima eſſet,idolatriæq; ſubiaceret,atq; antropophagis,ideſt hominibus, qui humanis carnibus veſcuntur,ſcateret. Cuius aduentu pientiſſimi Reges ſummopere gauiſi,atq; oblatas res,præcipuè verò Indos maximè admirati, ſe ad tantarum abominationum omnibus in partibus,quæ Regno ſibi audienti in poſterum accederent, extirpationē Chriſtiano pectore ex voto obligarūt. Quod & non minus fideliter,quàm piè tum ipſi,tum quoq; eius ſucceſſores, (vt ex eorundē chronicis liquidò patet) executioni mandarunt. Præterea & præfatos ſex Indos regia pompa baptizandos,& Alexandrum VI. Pont. max. de omnibus certiorem reddendū curarunt. Vt igitur primùm
E pientiſſimus is ſummus Pontifex huiuſmodi nuncium accepit,de tanto ſucceſſu,ac de noua ſobole Chriſtifidelium Eccleſiæ adijcienda omnino lætus: inſuper & quòd ea vni Hiſpaniæ Regi Ferdinando innotuiſſent,quæ antiquiores Romanos,alioſq; trāſactos populos, licet nouarum rerum cupidos, per tot temporum curricula fugerant, ſummopere admiratus,pręfatam inſulam Hiſpaniolā,imò & quaſcunq; alias inſulas, atq; etiam continentem verſus Occidentem de nouo adinueniendas,tum ſibi,tū quoq; ſuis in Regno Caſtellæ,atq; Legionis ſucceſſoribus, dūmodo de Prædicatoribus,atq; ſacerdotibus, qui huiuſmodi populū ſuo imperio de nouo ſubactum ſacro baptiſmate purifica-

purificarent, Chriſtianiſq́; ritibus imbuerent, opportunè prouiderent, proprio motu, A
atq; de illuſtriſſimorũ Cardinaliũ conſenſu, quod ſequitur, apoſtolicũ diploma dedit.

Alexander Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei in Chriſto filio Ferdinando Regi, & cariſsima in
Chriſto filia Eliſabetha Regina Caſtellæ, Legionis, Aragonum, Siciliæ & Granatæ illuſtribus
ſalutem, & apoſtolicam benedictionem. Inter cætera diuinæ Maieſtatis beneplacita opera: & cor-
dis noſtri deſiderabilia illud profectò potiſsimùm exiſtit, vt fides catholica, & Chriſtiana reli-
gio (noſtris præſertim temporibus) exaltetur, ac vbilibet amplietur, & dilatetur, animarumq́;
ſalus procuretur, ac barbaræ nationes deprimantur, & ad fidem ipſam reducantur. Vnde cùm
ad hanc ſanctam Petri Sedẽ diuina fauente clementia (meritis licèt imparibus) euocati fuerimus,
cognoſcentes vos (tamquam veros catholicos Reges, & Principes, quales ſemper fuiſſe nouimus:
& à vobis præclarè geſta toti penè iam orbi notiſsima demonſtrant) ne dum id exoptare, ſed omni
conatu, ſtudio, & diligentia, nullis laboribus, nullis impenſis, nullisq́; parcendo periculis, etiam B
proprium ſanguinẽ effundendo efficere, ac omnem animum veſtrum, omnesq́; conatus ad hoc iam
dudum dedicaſſe; quemadmodum recuperatio Regni Granatæ à tyrannide Saracenorum hodier-
nis temporibus per vos cum tanta diuini nominis gloria facta teſtatur: dignè ducimus non im-
meritò, & debemus illa vobis etiam ſponte, & fauorabiliter concedere, per quæ huiuſmodi ſan-
ctum, et laudabile ab immortali Deo acceptum propoſitum indies feruentiori animo ad ipſius Dei
honorem, & imperij Chriſtiani propagationem proſequi valeatis. Sanè accepimus quòd vos, qui
dudum animum propoſueratis aliquas inſulas, & terras firmas remotas, & ignotas, ac per alios
hactenus non repertas quærere, & inuenire, vt illarum incolas & habitatores ad colendum Re-
demptorem noſtrum, & Fidem catholicam profitendum reduceretis, hactenus in expugnatione,
& recuperatione ipſius Regni Granatæ plurimùm occupati, huiuſmodi ſanctum, & laudabile pro-
poſitum veſtrum ad optatum finem perducere nequiuiſtis: ſed tandẽ, ſicut Domino placuit, Regno C
prædicto recuperato, volẽtes deſiderium adimplere veſtrum, dilectùm filium Chriſtophorum Co-
lon (virum vtiq; dignum, & plurimum commendandum, ac tanto negotio aptum) cum nauigijs, &
hominibus ad ſimilia inſtructis, non ſine maximis laboribus, & periculis, ac expenſis deſtinaſtis,
vt terras firmas, & inſulas remotas, & incognitas huiuſmodi per mare, vbi hactenus nauigatum
non fuerat, diligenter inquireret. Qui tandem diuino auxilio (facta extrema diligentia) in
mari Oceano nauigantes, certas inſulas remotiſsimas, & etiam terras firmas, quæ per alios ha-
ctenus repertæ non fuerant, inuenerunt. In quibus quàmplurimæ gentes pacificè viuentes, & (vt
aſſeritur) nudi incedentes, nec carnibus veſcentes inhabitant, & (vt præfati nuntij veſtri poſſunt
opinari) gentes ipſæ in inſulis, & terris prædictis habitantes credunt vnum Deum Creatorem in
cælis eſſe, ac ad fidem catholicã amplexandum, & bonis moribus imbuendum ſatis apti vidẽtur:
ſpesq́; habetur, quod ſi erudirẽtur, nomen Saluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti in terris, & in- D
ſulis prædictis facilè induceretur. Ac præfatus Chriſtophorus in vna ex principalibus inſulis
prædictis iam vnam turrim ſatis munitam (in qua certos Chriſtianos, qui ſecum iuerant, in cu-
ſtodiam, & vt alias inſulas, ac terras firmas, remotas, & incognitas inquirerent, poſuit) conſtrui,
& ædificari fecit. In quibus quidem inſulis, & terris iam repertis aurum, aromata, & alia quam-
plurima res pretioſæ diuerſi generis, & diuerſæ qualitatis reperiũtur. Vnde omnibus diligenter,
& præſertim fidei catholicæ exaltatione, & dilatatione (prout decet catholicos Reges, & Prin-
cipes) conſideratis more progenitorum veſtrorum claræ memoriæ Regum terras firmas, & inſu-
las prædictas, illarumq́; incolas & habitatores vobis (diuina fauente clementia) ſubijcere,
& ad fidem catholicam reducere propoſuiſtis. Nos igitur huiuſmodi veſtrum ſanctum, & lau-
dabile propoſitum plurimùm in Domino commendantes, ac cupientes vt illud ad debitum fi-
nem perducatur, & ipſum nomen Saluatoris noſtri in partibus illis inducatur, hortamur E
vos quamplurimùm in Domino, & per ſacri lauacri ſuſceptionem, qua mandatis apoſtolicis
obligati eſtis; & per viſcera miſericordiæ Domini noſtri Ieſu Chriſti attentè requirimus, vt
cum expeditione huiuſmodi omnino proſequi, & aſſumere prona mente orthodoxæ fidei zelo in-
tendatis, populosq́; in huiuſmodi inſulis, & terris degentes ad Chriſtianam religionem ſuſci-
piendum inducere velitis, & debeatis, nec pericula, nec labores vllo vnquam tempore vos de-
terreant, firma ſpe, fiduciaq́; conceptis, quod Deus omnipotens conatus veſtros feliciter pro-
ſequetur: Et vt tanti negotij prouinciam apoſtolicæ gratiæ largitate donare liberius, & audacius
aſſumatis, motu proprio non ad veſtram, vel alterius pro vobis ſuper hoc nobis oblatæ petitio-
nis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, & ex certa ſcientia, ac de apoſtolicæ poteſtatis
plenitu-

A *Plenitudine,omnes inſulas,& terras firmas inuentas,& inueniẽdas,detectas,& detegẽdas ver-*
ſus Occidentẽ & Meridiẽ fabricãdo,& cõſtruẽdo vnã lineã à polo Arctico,ſcilicet Septẽtrione,ad
polũ Antarcticũ,ſcilicet Meridiẽ,ſiue terra firma,& inſula inuẽta,& inueniẽda ſint verſus Indiã
aut verſus aliã quamcunq; partẽ;quæ linea diſtet à qualibet inſularũ,quæ vulgariter nũcupantur
delos Azores & Cabo verde,centũ leucis verſus Occidentẽ,& Meridiẽ.Itaq; oẽs Inſulæ,& terræ
firmæ repertæ & reperiẽdæ,detectæ & detegẽdæ à præfata linea verſus Occidentẽ,& Meridiem,
quæ per aliũ Regẽ,aut Principẽ Chriſtianum nõ fuerint actualiter poſſeſſæ,vſq; ad diẽ natiuitatis
Domini noſtri Ieſu Chriſti proximè præcedẽtis,à quo incipit annus præſens 1493.quãdo fuerũt
per nũtios & Capitaneos veſtros inuẽta aliqua prædictarũ Inſularũ,authoritate omnipotẽtis Dei
nobis in B.Petro cõceſſa,ac Vicariatus Ieſu Chriſti,quâ fungimur in terris, cũ oĩbus illarũ domi-
nijs,ciuitatibus,caſtris,locis,& villis,iuribusq; & iuriſdictionibus, ac pertinẽtijs vniuerſis vo-
bis,hæredibusq; & ſucceſſoribus veſtris Caſtellæ,& Legionis Regibus in perpetuũ tenore præſen-
B *tiũ donamus,cõcedimus,& aſſignamus:voſq;,& hæredes ac ſucceſſores præfatos illarũ Dominos*
cũ plena,libera,& omnimoda põtate,authoritate,& iuriſdictione facimus,cõſtituimus,& deputa-
mus:decernẽtes nihilominus per huiuſmodi donationẽ,conceſſionẽ, & aſſignationẽ noſtrã nulli
Chriſtiano Principi,qui actualiter præfatas inſulas,& terras firmas poſſederit,vſq; ad prædictũ
diẽ natiuitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti ius quæſitũ ſublatũ intelligi poſſe,aut auferri debere:&
inſuper mãdamus vobis in virtute ſanctæ obediẽtiæ,vt (ſicut etiã pollicemini,& non dubitamus
pro veſtra maxima deuotione,& regia magnanimitate vos eſſe facturos)ad terras firmas,& inſu-
las prædictas viros probos,& Deũ timẽtes, doctos,peritos & expertes ad inſtruendũ incolas, &
habitatores præfatos in Fide catholica,& bonis moribus imbuendũ deſtinare debeatis,omnẽ debi-
tam diligentiã in præmiſſis adhibẽtes. Ac quibuſcunq; perſonis cuiuſcunq; dignitatis etiã Impe-
rialis,& Regalis,ſtatus,gradus,ordinis,vel cõditionis ſub excõicationis latæ ſentẽtiæ pœna (quã
C *eo ipſo quòd cõtra fecerint,incurrãt)diſtrictius inhibemus,ne ad inſulas,& terras firmas inuen-*
tas & inueniẽdas,detectas,& detegẽdas verſus Occidentẽ,& Meridiẽ,fabricãdo & conſtruen-
do lineã à polo Arctico ad polũ Antarcticũ,ſiue terra firma,& Inſula inuẽta & inueniẽda ſint
verſus Indiã,aut verſus aliã quãcumq; partẽ. Quæ tamẽ linea diſtet à qualibet inſularũ,quæ vul-
gariter nuncupãtur,de los Azores,& Cabo verde centũ leucis verſus Occidentẽ & Meridiẽ (vt
præfertur)pro mercibus habẽdis,vel quacunq; alia de cauſa accedere præſumat abſq; veſtra,ac hæ-
redũ & ſucceſſorũ veſtrorũ prædictorũ licẽtia ſpãli:nõ obſtãtibus cõſtitutionibus,& ordinationi-
bus apoſtolicis:in illo,à quo Imperia,et Dominationes ac bona cũcta procedũt cõfidentes,quòd di-
rigente Domino actus veſtros,ſi huiuſmodi ſanctũ,& laudabile propoſitũ proſequamini,breui tẽ-
pore cũ felicitate & gloria totius populi Chriſtiani veſtri labores, & conatus exitũ feliciſſimũ
conſequentur.Verùm,quia difficile foret præſentes litteras ad ſingula quæque loca, in quibus ex-
pediens fuerit, deferri, volumus, ac motu & ſcientia ſimilibus decernimus, quòd illarum tran-
D *ſumptis manu publici Notarij inde rogati ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in eccleſiaſtica*
dignitate conſtitutæ, ſeu curiæ eccleſiaſticæ munitis ea prorſus fides in iudicio & extra, ac aliàs
vbilibet adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi eſſent exhibitæ vel oſtenſæ. Nulli ergo om-
nino hominum liceat hanc paginam noſtræ commendationis, &c. Siquis aũt hoc attentare &c.
Datũ Romæ apud S. Petrũ anno Dominicæ 1493.4.nonas Maij, Põtificatus noſtri anno primo.
Vt autẽ ad noſtrum propoſitũ deueniamus,Chriſtophorus Colũbus, vt primũ præfata
inſula Hiſpaniola potitus eſt,principi eius oppido,quod poſtea in celebrẽ ciuitatẽ,to-
tiuſq; inſulæ metropolim, atq; in archiepiſcopalem ſedẽ ſub nomine S. Dominici ab
eius patre ſic dicto euaſit, vterinum fratrem in Gubernatorem præfecit: alijſque
plurimis oppidis, & ciuitatibus, de quorum numero ſunt ciuitas ſancti Iacobi de
Equitibus, ciuitas Portus argentei, ciuitas Portus regij, atque ciuitas Iaguanæ,ini-
E tium dedit. Quidam verò Chriſti fideles citream miræ magnitudinis crucem in oppi-
di S.Iacobi de Planitie,(vulgò de la vega) in Maguana veſtibulo,vt qui aliquando in-
de tranſirent, eam regionem à Chriſtianis poſſeſſam fuiſſe agnoſcerent, poſtmodum
erexêre.Hanc crucem funibus alligatam 600. infideles Indi ad terram deijcere coacti
ſunt:cùmq; intentum aſſequi non potuiſſent, erecta poſt elapſum triduum ingenti py-
ra,ſubmiſſoq; igne eam in fauillam redigere intenderũt.Sed fruſtra, Deo opt.max. id
minimè permittente. Voluntetiã, vt pulcherrima quædam virgo modò ſplendido atq;
hilari,modò verò ſubirato vultu præfatis Indis,dum iſta præſtare ſatagunt, ſæpius vi-

ſa ſit:quodq; ea propter cœptis diſtiterint,maximoq; cum vlulatu, atque omnino ex- A
territi inde abſceſſerint.Quod & in cauſa extitit,vt huiuſmodi crux à Chriſti fidelibus
maximo in pretio in poſterũ haberetur;atq; in plures partes diuiſa diuerſis in locis ſin
gulari quadã deuotiõne colatur. Nec immeritò ſanè,cùm ad eius contactũ quàmpluri
mi languẽtes ex diuerſis infirmitatibus conualuerint;atq; dæmoniaci nõ pauci ab im-
mundis ſpiritibus liberari ſint.Crediderim etiã,idq;non abſre,hanc Prouinciã ab eadẽ
cruce nomẽ duxiſſe;appellatur nanq; Prouincia S.Crucis inſulæ Hiſpaniolæ. Idq; ma
ius eius ſigillũ,quod prægrãdi Dñica cruce mari innixa, cui cætera Dominicæ paſſio-
nis improperia hinc inde aſtant,atq; ſequẽtibus literis: ECCE. CRVCEM. DO-
MINI. FVGITE. PARTES ADVERSAE. orbiculatim inſignitur,inſinua
re videtur.Poſt elapſos verò aliquot dies ab inſulæ iſtius expugnatione, nonnulli fra-
tres noſtri,& inter eos frater Ioãnes Piretius,qui Colũbo, ne à tãta Prouincia diſcede- B
ret,inſtantiſſimè ſuaſit,ad has partes ſecũda nauigatione traiecêre: atq; præſenti Pro-
uinciç in hunc modũ initiũ dedêre.Is namq; frater Ioãnes Piretius, primò in iſtã inſu-
lam ingreſſus,ſtraminaceũ tuguriolũ ſibi ędificari iuſſit;inibiq; primũ ſacrũ fecit;atq;
demum Euchariſtię ſacramentũ aſſeruandũ curauit.Et hęc prima Occiduarũ omnium
Indiarũ eccleſia eſt.Succedentibus verò poſtmodũ quibuſdã alijs Prouinciæ Caſtellæ,
præſertim verò Bæticæ eius Cuſtodiæ fratribus, vnumq; aut alterũ conuentũ,in quo
cõmorari poſſent,erigentibus,S.Crucis Cuſtodia,Prouinciæ tñ Caſtellç ſubacta,nobis
prodijt,atq; ad annũ vſq; Dñi 1555.ſub eius ſignis feliciter militauit. Sed in gñali to-
tius noſtri Ordinis Capitulo Pincijs anno 1565.celebrato in peculiarẽ,ſub S.Crucis In-
ſulæ Hiſpaniolæ titulo, Prouinciã ex Pij IIII.Pont.max,decreto euecta eſt. Quæ quidẽ
Prouincia ex 6.tãtùm fratrũ,& vnico ſororũ monaſterijs cõſtat: & Dñica Cruce & SS. C
Franciſci,atq; Dominici ſe mutuò amplexantiũ iconibus, quòd inſignior iſtius inſulæ
ciuitas,imò & vniuerſa inſula nomine.S.Dñici paſſim appelletur,& ex cęteris religio-
ſis ſeraphici patris Frãciſci ſequaces primi ad hãc inſulã conuolarint, quòdq; deniq; il
lius crucis à Colũbo erectę memoria iſtis in partibus celeberrima ſit, cohoneſtata eſt.

De conuentu S.Franciſci ciuitatis S Dominici. Conu. I.

POSTEA quã ſtrenuus ille Dux Chriſtophorus Colũbus deuictis idolatris, Hi-
ſpaniola inſula potitus fuit, vt quod ſummo labore acquiſierat, id diutius perma-
neret, vnã aut alterã ciuitatẽ in ea ædificare decreuit. Nactus flumen tãto negotio ac-
commodatiſſimũ,quod,fluẽte ac refluente mari,bis in die creſcit,biſq; decreſcit, præ-
meditatã in eius margine vrbẽ cõſtruere cœpit.Sed cùm is locus,quòd paluſtris eſſet, D
inſalubri infeſtaretur aura, ſtatimq; derelictus, atq; alter multò ſalubrior, multòque
cõmodior ex altera præfati fluminis parte electus extitit: vbi & S. Dominici ciuitas à
Dominico ipſius Chriſtophori Colũbi patre ſic dicta,ſatis magnificè,ſatiſq; auguſtè
ędificata fuit, Ad hanc poſtmodũ ciuitatẽ cùm F.Ioan. Piretius appuliſſet, ſtramina-
ceamq; quandam ędiculã tumultuario opere erigendã curaſſet,prę́ſenti monaſterio,
quod ſeraphico P.Franciſco ſacratũ euaſit,felix initiũ dedit: idq; præfati Chriſtopho
ri Columbi beneficio. Cuius tãta fuit ad ſeraphicum noſtrũ Ordinem deuotio,tantaq;
erga prę́fatum F. Ioan. gratitudo, vt tum ipſam eccleſiã, tum quoq; reliquã domum,
quam 40.fratres inhabitant,ex polito lapide extrui fecerit, atq; neceſſaria ſupellectili
inſtruxerit.Nec facilè explicari poſſet inſularium,quorum tum argenteis,tum aureis,
tum quoq; cereis votis alterũ ex eius ſacellis elegantiſſimè exornatur,ad hunc cõuen E
tum deuotio. Eſt & alia in hac S. Dominici ciuitate ampliſſima,ac ſupra modum ele-
gans noſtri Ordinis eccleſia,à Franciſcano quodã F.Franciſco Ceraſolo Prouinciç Ca
ſtellç alumno, atq; iſtius tunc Cuſtodię Commiſſario, ſub anno 1547. erecta; in cuius
ędificatione ad 70.aureorum coronatorũ millia & amplius ad minus conſumpta ſunt.

De conuentu S Iacobi Cubæ. Conu. II.

ANIMADVERTENS religioſus P.F.Franciſcus Chiaues,Prouinciç Caſtellç
alumnus,quantùm emolumẽti, eccleſię iſtius inſulæ acceſſurum eſſet,ſi Minori-
ticus conuentus Cubę,quod iſtius inſulę oppidum eſt,erigeretur,quatenus id ſibi lice-
ret à

A ret à regijs officiarijs inſtantiſſimè petijt. Vt igitur primùm voti compos effectus fuit, hoc monaſteriũ, Apoſtolo Iacobo ſacrum, intra præfati oppidi Cubę mœnia ab inſulaAribus ad fidẽ de nouo conuerſis erigendum curauit. Habitant hoc in monaſterio 8. fratres, qui liberaliſſimis catholici Hiſpaniarum Regis Philippi II. ſumptibus aluntur: quiq; ſtatutis diebus ad Indorum pagos, vt paruulos ſacro regenerationis lauacro ab originali labe purificent, vt adultos in fide felicius inſtruant, vtq; omnibus denique Dei verbum de ſuggeſtu proponant, cæteraque ſacramenta miniſtrent, ſe conferunt. Idipſum quoque reliquorum iſtius inſulæ conuentuum habitatores acuratè pręſtant.

De conuentu S. Iacobi Legionenſis Iaguanæ. Conu. III.

CVRARVNT, idq; fratrum ſolicitudine, primi illi iſtius inſulæ expugnatores
B ædificandum in S. Iacobi Legionenſis honorẽ Minoriticum quendã conuẽtum, intra ciuitatis Iaguanæ ſepta: illumq; oĩbus ſuis numeris abſolutum fratribus inhabitandum cõtulêre. Sed cùm is conuentus ſuperioribus annis ex quodã terremotu omnimodam paſſus eſſet ruinam, ab eius habitatoribus ad tempus derelictus eſt. Piorum tamen liberalitate poſtmodum reædificatus, ab ijſdem denuò inhabitatus extitit: vnde & ab eorum 20. impræſentiarum incolitur. Id tamen diſcriminis inter hũc de nouo conſtructum, & illum ab antiquo ædificatum eſt, quòd ille amplitudinis palmã cæteris iſtius Prouincię locis pręriperet, iſte verò inter mediocres computandus veniat.

De conuentu S. Antonij Truſillij. Conu. IIII.

POST aliquot annos ab inſulæ iſtius expugnatione pręſens conuentus, B. P. An-
C tonio de Padua ſacratus, Truſillj, quod iſtiuſmet inſulę oppidũ eſt, ab Indis ad fidem conuerſis conſtructus, palmarumq; folijs, pro antiquiore illius gentis more, contectus extitit. Atqui poſtmodum, fratribus in id maximè incumbentibus, Hiſpanorũ ibi degẽtium eleemoſynis in multò meliorem formam redactus, atq; ex firmiori materia fabrefactus fuit: vnde & à 10. fratribus commodè ſatis imprę́ſentiarũ inhabitatur.

De conuentu S. Mariæ de Angelis Tucuij. Conu. V.

SOLICITI ſupra modum fratres noſtri de iſtius inſulæ habitatorum ſalute: atq; id maximè præcauentes, ne videlicet per ſacrũ baptiſmatis lauacrum regenerati, iteratò ad idolatriam, tamquam canes ad vomitum, declinarent, præſentem conuentum, S. Mariæ de Angelis ſacrum, Tucuij, qđ non vulgare oppidum eſt, ab inſularibus
D ædificãdum, atq; ad perfectionẽ adducendũ curarunt. Cuius quidẽ conuentus habitatores, qui frequẽtius ſunt 8. nec laboribus, nec cuiuis diſcrimini parcũt, dũmodo iſtius patriæ Indos in catholicæ Fidei officio, atq; in regiæ Maieſtatis obſequio cõtineant.

De conuentu Purificationis B. Mariæ Bariquizimeti. Conu. VI.

NE miretur (abſecro) curioſus lector, quod nihil memorabile de iſtius Prouincię conuentibus ſibi legendum proponamus: nam ab eo fructu, quem fratres noſtri ſumma cura, ſummaque diligentia, ac ſummis denique laboribus Dominicum in horreum ſingulis diebus inferunt, nihil penitus aliud occurrit. Si tamen ea à ſe deſiderari intelligeremus, profectò ſibi ad nauſeam vſque à nobis ſatisfieret. Quod ne fecerim,
E incurrendæ prolixitatis timor me retardauit, nouerit tamen 10. fratres præſentis conuentus, Purificationi Virginis ſacri, habitatores parochorum munere fungi.

De monaſterio S. Claræ ciuitatis S. Dominici. Mon. I.

EXISTIMARIM (licèt ſcripto hoc minimè conſtet) præſens monaſterium, B. virgini Claræ intra memoratæ ciuitatis S. Dominici mœnia erectum, & à 50. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis, eiſq; religioſiſſimis, inhabitatum, tum ex publicis ciuium eleemoſynis, tum quoque ex priuatis ſacrarum virginum dotibus, non ita poſt multum temporis ab iſtius inſulæ Hiſpaniolæ expugnatione, per Chriſtophorum Columbum Regiæ claſſis præfectum, eiuſq; milites facta, à fundamẽtis ædificatum fuiſſe.

PROVIN-

PROVINCIA
S. THO: APVD INDOS ORIEN.

A LICET cæleſtibus tot miraculis diuina miſericordia nobis minimè com-
mendaretur, ex his tamen, quæ circa nos ſingulis diebus aguntur, præci
puè verò ex mirabili Orientalium Indorum conuerſione, quæ inuictiſſi-
mi, ſimulatque prudentiſſimi, necnõ de Chriſtiana religione optimè me-
riti Emanuelis Portugaliæ Regis induſtria, feliciſſimis auſpicijs atq; ope
ra, circa annum à lętabunda Chriſti natiuitate ſeſquimilleſimum contigit, commen-
datiſſima eſſet. Cùm nullis præcedentibus meritis, imò potius maximis demeritis, bar
baris illis nationibus ſedentibus in tenebris, & vmbra mortis, tempore ab illo inacceſ-
ſibili, atque ſacroſancto Conſiſtorio determinato, Deus opt. max. ſuam lucem imperti
B ri per pauperculos quoſdam, ſed verè religioſos, ſed verè ſui ſtatus zelotes, imò verò
Euangelicæ veritatis profeſſores Prouinciæ Portugaliæ fratres maxima ſua bonitate,
atq; gratuita liberalitate, voluerit. Nam vt in eius Prouinciæ exordio tetigimus, hæc
S. Thomę Prouincia, quæ Orientalem Indiam complectitur, ſui altricem, nutricẽ atq;
parẽtem agnoſcit præfatã Portugalię Prouinciã, ſeque talem habere matrem, vt pia,
vereq; legitima proles gloriatur. Acturus igitur de hac S. Thomę Prouincia altius mi
hi fundamentũ iaciendum erit, atq; aliquid huic noſtræ deſcriptioni de heroicis, illu-
ſtriſſimiſq; præfati Emanuelis Portugalię Regis factis, & geſtis, breuiori ramen ſtylo
interſerendum erit. Sitiens itaq; ſereniſſimus Emanuel Portugaliæ Rex animarum ſa
C lutem, tres naues onerarias milite, atque nauta inſtructas, quę Orientalem Indiam ri-
marentur, anno à Virgineo partu 1497. expediuit, illiſq; Vaſcũ à Gama Capitaneum
præfecit. Ille verò iniuncto muneri ſatisfacturus vſq; ad Malauaricum littus pene-
trans, eo adamuſſim perluſtrato, vaſibuſque ſibi commiſſis myſticis ſpeciebus onu-
ſtis, in Portugaliam reuerſus eſt. Sequenti verò triennio, nempe anno à mundi rędem-
ptione ſeſquimilleſimo pręfatus Emanuel Rex inſtructam ex 13. nauibus claſſem, ſub
illuſtriſſimo ac ſtrenuo Capitaneo Petro Aluarez Cabral, ad Indos iterum deſtinauit,
in eaque 8. Prouincię Porrugaliæ patres, viros vtique doctos, atque graues, ſub V.P.F.
Henrico, qui, poſt felicem illam expeditionem in Luſitaniam reuerſus, eidem Regi à
D ſacris confeſſionibus, ac tandem Cæptanus Epiſcopus, necnon & primus heteticæ pra
uitatis Inquiſitor apud Luſitanos fuit, ire voluit. Quæ quidem claſſis Calicutum vſq;,
quæ Samorini Regis patria erat, peruenit, atq; fœdere inter pręfatũ Samorinum Re-
gem & claſſis Præfectum Petrum Aluarez Cabral icto, communique pace conſtituta
ancoras iecit. Dumque aromata ab infido Rege, intra menſem promiſſa, quibus naues
onerare poſſit, Præfectus incautè præſtolatur, & 50. eius milites, nec non & 8. illi fra-
tres circa quãdam domum à Rege vltrò oblatam prope maritimũ portum verſantur,
egreſſi è propinquioribus domibus Mauri plurimis Nairis (quod barbarorum genti-
lium genus eſt,) admixti ex Regis beneplacito, inq; prædictam Chriſtianorum domũ
E irruentes, pauperes Luſitanos, qui nihil minus cogitabant, funeſto mucrone ad 40. nu-
mero, ſimulq; cũ eis tres Minoritas, trucidarunt. Et niſi fortè fortuna aliquot ex naui-
bus præfatis ſcaphæ littori applicuiſſent, quæ & fugiẽtes quinque reliquos fratres ſi-
mul cùm decem militibus opportunè exceperunt, nullus penitus eorum truculentam
inimicorum rabiem euaſiſſet: licèt non abſque acceptis vulneribus fuga ſibi conſulue
rint. Quapropter claſſis Pręfectus œſtro percitus regias, cæterorumque Maurorum
naues in portu ſub ancoris ſubſiſtentes igne abſumpſit, pluresque domos, arque homi
nes iteratis bombardarum ictibus perdidit, ac randem velis vento datis Cochinũ no-
bilem atq; regiam ciuitatem amplicuit. Vbi inito cum eius eius Rege amicabili fede-
re, & domum quam Luſitano milite, atq; claſſe cõmuniuit, ad aromata coaceruanda

ibidem erexit,& reliquas naues tum pipere, tũ cinnamomo,tum quoq; reliquis aro- A
maticis ſpeciebus onerauit; ac omnibus pro voto compoſitis, relictis ibidẽ fratribus,
qui Cochimenſem Regem, eiuſq; populum ad fidem conuerterent, Portugaliã repe-
tijt. Fuit Cochimicus Rex fidelis omnino,atq; Luſitanis amiciſſimus,quapropter ſin
gulis annis Emanuel Portugaliæ Rex ad eum & claſſem, & militẽ, vt ſic tandẽ in offi-
cio contineretur,mittere ſtuduit.

Anno prætetea Domini 1502. idem Portugaliæ Rex Emanuel aliam claſſem 13.na
uibus inſtructam ſub præfato Vaſco à Gama in Indiam tranſmiſit, qui feliciſſimo iti-
nere,ſecundiſque ventis Cochimum peruenit,atq; poſt aliquot dies aduentantes ad ſe
quoſdam Chriſtianorũ Orientalium legatos humaniſſimè,ſimulatq; honorificentiſſi-
mè excepit:quorum legatio fuit huiuſmodi. *Nos,Illuſtriſſime Præfecte,ſumus Chriſtiani,*
noſtrumq; primum fidei parentem agnoſcimus beatum Thomam Apoſtolum, qui primæuis illis B
temporibus ad noſtras partes deflectens, prædeceſſoribus noſtris ſacrum Euangelium annuntia-
uit,Chriſti fidem prædicauit,atque regenerationis lauacrum impertitus eſt: à quibus & nos, quæ
Chriſtiana fidei ſunt,tanquam per manus accepimus, modoq; Chaldæis Epiſcopis in ſpiritualibus
paremus. Sed quia Mauris, Gentilibuſq; circundamur, à quibus & plura incommoda patimur,
& noſtræ fidei plures ſtruuntur inſidiæ, teq; ſtrenuum ſereniſſimi, atque Chriſtianiſſimi Regis
Præfectum,& Capita neum nouimus,te per acerbiſſimam Chriſti paſſionem, beatiq; Thomæ Apo-
ſtoli exantlatos in noſtra patria labores, necnon & per omnia ſacra,communemq; fidem rogamus
& obteſtamur,vt noſtri miſerearis,noſq; à tantis malis periculis,atq; imminentibus à noſtris ini
micis perſecutionibus tueri,atque protegere velis. Idq; ſi feceris,& Deo rem longe gratiſſimam,
& tanto tuo Rege, tuaq; perſona digniſſimam feceris. Nam nos tibi omnia noſtra bona, liberos,
vxores,parentes,conſanguineos,& quocunque alio modo ſanguine coniunctos,&,quod magis eſt C
nos ipſos committimus. Idq; ipſum proculdubio promptiſſimis animis ſereniſſimo tuo Regi (ſi
adeſſet)committeremus.Quem nihilominus ex hac ipſa hora in verum,legitimum atque naturalẽ
noſtrum Regem eligimus,ſuſcipimus atque veneramur,eiuſque imperio perpetuò ſubeſſe volumus.
In quorum etiam fidem,atque promptiſſimam obedientiam hanc tibi iudiciariam virgam offeri-
*mus,tradimuſq;.*Hiſque dictis rubeam quandam virgam ad ſceptri modum efformatã,
cuius vtraque extremitas argento cælabatur,ſed ſuperior argenteis tribus tintinnabu-
lis illuſtrior reddebatur,ſibi porrexerũt.Quibus Præfectus,redditis primò debitis gra-
tiarum actionibus,pro ſua ſolita humanitate (erat enim benigniſſimus)comiter ſatis,
atque hilari vultu in hunc modum reſpondit. *Præcipuas inter cauſas,quæ meum Regem ad*
Indicam expeditionem, atque hanc prouinciam ſuſcipiendam impulerunt, principem locum ob-
tinet huius patriæ Chriſtianorũ neceſſitudo,vt tandẽ illis iure optimo & adeſſe,& opitulari atque D
optatã libertatẽ,pulſis eorũ inimicis,reſtituere poſſit, cùm ſibi eorũ labor,afflictio atq; miſeria in
propatulo ſint, Quapropter bono animo eſtote, optimèque de eius benignitate, fauore atque libe-
ralitate ſperate. Nec minus interim vobis de mea opera polliceamini, quippe qui abſque dubio
quæ mearum fuerint partium,cùm eius Maieſtatem conuenero, in veſtrum fauorem acturus ſim.
Non parum laudanda venit Orientalium horum Chriſtianorum, quorum nulla pe-
nitus apud nos extabat cognitio, in Chriſti fide atque confeſſione conſtantia: quippe
qui eam à beato Apoſtolo Thoma acceptam, licèt diuerſis, maximiſque ea de cauſa
concuſſi difficultatibus,atque tribulationibus ſibi ab Infidelibus,barbariſque excita-
tis,abſque ſacerdote atq; Paſtore,qui ſe in propoſito (vt inferius patebit) cõfirmaret,
per 1500.annos & vltra tenuerint,ſeruauerintque.Hæc autem pertrãſeundo dicta ſun-
to in noſtri tẽporis hęreticorũ, atq; nouatorũ confuſionẽ, qui auitã fidẽ tot miraculis, E
atq; ſanctiſſimorũ Doctorũ,& Eccleſiæ,teſtimonio confirmatam deſerentes, quorun-
dam ſycophantarũ ſomnijs adhærere maluerint.Nolim tamẽ inficiari,quin ex Infide
liũ conuictu atque habitatione (vt eſt humana natura ad malũ procliuis) aliquot erro-
res ſanę doctrinę per Apoſtolũ traditę admiſcuerint. A quibus tñ per Dei gratiã fratrũ
noſtrorum,atque aliorum religioſorum,qui ex Hiſpania ad eos traiecerunt, opera, &
fideli prædicatione reuocati ſunt. Sed vt vnde deflexit ſermo eò redeat.Aderant fortè
fratres huic colloquio, atque legationi, qui redditis Deo opt. max.de religioſo more
debitis gratiarum actionibus, tum ob illorum Chriſtianorum priſcam atque conſtan-
tem fidem, tum quoque ob occaſionem, quæ ſeſe illi offerre incipiebat, eos omni
humanitate

humanitate, omniq́ue beneuolentia proſequuti, mutuam ſecum, atque arctiſſimam
A amicitiam contraxêre. Quapropter & iſti ad illos, & illi ad iſtos ſæpius diuertebant.
Præterea fratres eorum filios, qui nondum regenerati fuerant, ab originali labe per baptiſmatis ſacramentum abluerunt: Nam & ſacerdotibus, qui id ex officio præſtarent,
omnino carebant, & eorum Epiſcopus quater tãtùm in anno ſacris operaturus, & ſemel tantùm paruulos baptizaturus, ad populum ſibi cõmiſſum diuertebat. Solicitabat
interim Samorinus (de quo ſuprà) per omnes vias atque modos Cochinicum Regem,
vt Luſitanos apud ſe degentes vel occideret, vel longius propelleret. Quo tamẽ id negante, infeſtiſſimis armis, atque cruentiſſimo bello in eum inſurrexit: & hoc in cauſa fuit, vt pauperculi quinque fratres Minoritæ Cochinico Regi adhærentes plura incommoda, pluresq́ue labores perpetirẽtur. Adiecit poſtmodum Portugaliæ Rex Ema
nuel anno Dñi 1505. pręcedẽtibus claſſibus & quartam multò maiorem, multoq́; in-
B ſtructiorem, ſibiq́ue illuſtrem Franciſcum ab Almeida, quem & Indiæ Proregem eſſe,
& aliquot Franciſcanos fratres ſecum deducere voluit, opportunè prępoſuit. Qui quidem Prorex officium ſibi iniunctum adeò ſtrenuè, adeoque viriliter exequutus eſt, vt
antequam in Indiã peruenerit, Macambiquicum littus, atq́; Melindẽ, eorumq́; Reges
Portugaliæ Regis ſubiugarit imperio. In qua quidẽ ſubiugatione non parũ eorum fratrum, quos ſecũ habebat, opera enituit: cùm alius militũ vulnera alligauerit, alius acceleratam morientium confeſſionem exceperit, alius militem primus inter primos
ad pugnam cohortatus ſit, & alius cruces, chriſtianaque vexilla feliciſſimè erexerit.

Illuſtriſſimo igitur Franciſco ab Almeida Indiæ (vt præfati ſumus) Proregi Canonori agenti Luſitanus factor, qui Cochimij aromatibus congregandis intendebar, per
literas ſignificauit venturũ ad ſe breui quendã Franciſcanum cũ Regis Narzingæ lega
C tione: qui & venit. Is pater fortè fortuna venerat inuiſurus templũ beati Thomæ Apoſtoli in Narzingæ Regno erectum, indeq́ue ad Regẽ eius ſalutandi cauſa excurrẽs, ab
eo comiter, humaniterq́ue exceptus, & ad Proregem, cuius victorias, & famã intellexerat, cum pacifica legatione ſimul cum alio collegato miſſus fuit. Peruenti igitur ambo
Regis Narzingæ legati, Minorita ſcilicet & eius ſocius Canonorũ, præſentiæq́; Proregis præſentati, poſt mutuam illam cæremonialem ſalutationem, mutuoſq́ue exhibitos
de laudabili more honores coram tota Luſitanica nobilitate in hæc verba proruperũt.
*Rex noſter Narzinganus, potentiſſime virorum, auditis tuo feliciſſimo aduentu, tuiſque victorijs de feliciſſimo hoſte reportatis, nec non & alijs famoſiſſimis, quæ Capitaneis inuictiſſimi Portugaliæ Regis, ſuiſque militibus his in partibus contigerunt, cupit tum cum potentiſſimo
tuo Rege, tum quoque tecum, atque cum omnibus tuis fœdus, amicitiam atque neceſſitudinem*
D *vnire: tibique omnes ſuas naues, omneſque maritimos portus, quos in ſua ditione obtinet, atque omnem militem ad quamcunque neceſſitatem pollicetur: immo & in certioris fidei argumentum tibi concedit, vt in ſingulis præfatis portubus munitiones erigere, atque militem conſtituere poſſis inſuper & iuuenculam ſororem vterinam ſatis ſpecioſam ſereniſſimi Portugaliæ Regis primogenio matrimonio iungendam, collata ſibi maxima dote, libentiſſimè offert.*
Hiſq́ue dictis epiſtolam quãdam propria præfati Regis Narzingæ manu ſcriptã Emanueli Regi tranſmittendam Proregi tradiderunt: quę & præfatæ legationis exemplar
omnino erat: inſuper & reſeratis quibuſdã ciſtis duo maximę eſtimationis collaria ex
diuerſis gemmis contexta, aliquotq́ue annullos pretioſiſſimis lapidibus exornatos,
atq́; plurima tapetia tum aurea, tum quoque ſericea Narzingæ Regis nomine ad Portugaliæ Principem fideliſſimè tranſmittenda Præfecto obtulerunt. Quæ omnia ille li-
E benriſſimè, atque hilari vultu admiſit, illiſq́ue recedentibus aliquot vaſa tum aurea, tũ
quoq́; argentea more Hiſpanico optimè elaborata ad ſuum Regẽ munuſculi vice perferenda tradidit. Præfati Franciſcaui fratris nomen erat Ludouicus, qui cum alio collegato ad Narzingæ Regem reuerſus eſt. Anno interim 1510. Alphonſus Albuquerchius Indię Prorex Goam famoſam Indorum ciuitatem viriliter expugnauit, Regisq́;
Emanuelis imperio ſubegit, atque Franciſcanis fratribus, qui ea in expugnatione diligentiſſimam operã pro ſuo munere nauarunt, locum ad vnius conuentus ędificationẽ
propè Maurorum delubrũ aſſignauit. Hunc poſtmodũ præfatus Rex Emanuel iuxta
eius, qui Eborę conſtructus eſt, formam ædificari voluit. Quia verò in ea inſula bellis,
plurimiſq́ue

pluri miſq;incõmodis per aliquale tẽpus agitata extitit,nõ licuit fratribus ipſum opus; A
quod nihilominus omnibus ſuis numeris abſolutum fuit,iuxta pientiſſimi Regis man
datum erigere., Ex hoc itaque conuentu , tamquam ex quodam ſeminario egreſſi
religioſiſſimi ac zelãtiſſimi fratres,alij claſſi congrediebantur:alij xenodochijs præe-
rant,infirmiſque aderant:alij barbaris illis nationibus , atque gentilibus verbum Dei
proponebant,prædicabantque,atq; conuerſos ſacro regenerationis lauacro purifica-
bãt:alij verò factorijs(ſic enim domus , in quibus aromata in Portugaliam deferenda
conſeruantur,appellitari conſueuerunt) aſſiſtebant, vt Luſitanis Cananori , Cochimi,
Coilani atque Goæ agentibus ſacramenta miniſtrarẽt.Et , vt paucis multa perſtringã,
quicquid in India Orientali per quadraginta continuos annos laboris fuit , ſiue in in-
firmis curandis,ſiue in infidelibus conuertendis,ſiue in cathecumenis inſtruendis, ſiue
in conuerſis in officio continendis,ſiue in ſacramentis miniſtrandis,ſiue etiam in alijs B
operibus charitatis exercendis,id totum ex Franciſcanorum humeris pependit . Extat
ab hac & alia domus Franciſcana,quæ patribus Recollectis inſeruit , aliquantulùm à
Goa ciuitate in ipſa fluuij margine erecta, de qua tamẽ ſuo loco,atq;ordine dicemus.

Anno poſtmodum à partu Virgineo milleſimo quingenteſimo quadrageſimo,cùm
Luſitani milites in inſula Zeilamo munitionem quandam erexiſſent , ſtrenuoque mi-
lite confirmaſſent,eius inſulæ Rex Legatum ad Portugaliæ Regẽ miſit . Qui inter alia
multa,quæ in ſua legatione propoſuit, id potiſſimùm aſſeruit,velle ſcilicet Zeilamen-
ſium Regem Chriſtianorũ albo aſcribi.Quapropter ſex Franciſcani fratres ſub V. P. F.
Ioanne à Villa comite diſertiſſimo Concionatore,eorumq; Pręſide eò traiecerunt. His
Portugaliæ Rex nauem,viaticum atque fauorabiles literas tum ad pręfatum Zeilamẽ
ſium Regem,tum quoque ad eius Indię præfectum , atque cętera omnia ad tantũ iter C
neceſſaria abundantiſſimè,prõptiſſimoque animo contulit.Illi verò cõſcenſi nauigiũ
atque cæterę regiæ claſſi,quę ſub Præfato Didaco à Sylueira ad Indos traiiciebat,con-
greſſi,ſimul cum Zelamico regio Legato Goam incolumes peruenêre, eoq; ibidẽ alijs
negotijs implicito ad tẽpus relicto, Zeilamũ petierunt,atque Coram illius inſulæ ciui
tatem peruenti à Luſitanis,qui ibidem commorabantur , quàm humaniſſimè excep-
ti ſunt.Tertio igitur die ab eorum aduentu tranſacto ad Zeilamicum Regẽ, à quo per
internuntios prius inuiſi fuerant,perrexêre,ſibique literas rum à Portugaliæ Rege , tũ
quoque ab Indiæ Gubernatore datas obtulerunt.Qui lectis literis eos omni humaniſ-
ſimo hoſpitio,omni beneuolentia,omni fauore,atque omni denique polliciratione ꝓ-
ſequutus fuit.Erat ſiquidẽ hic Rex ex ſua natura comis,benignus,affabilis, pius, elee-
moſynarius,atque qualibet alia morali virtute,ab vna tantum caſtitate , prędītus , cũ D
nephando, abhominabiliq; crimini,à Iãgataribus eius prædeceſſoribus in eam inſulã
introducto,miſſerrimè ſubiaceret.Poſt aliquot verò dies cœperunt præfati fratres tum
Regi,tum quoque eius aulicis orthodoxæ fidei arcana proponere,ſimulatque expone-
re:cœperunt & eorum errorem arguere,quòd videlicet opera manuum hominum a-
dorarent, quòd Dæmonibus, & non omnipotenti Deo,omniũque bonorum largitori
ſacrificarent,quodque ſuas animas cæleſtibus ſedibus aliâs inferendas miſerrimè per-
derent.Quæ verba cùm iteratò eorum Pręſes,ſcilicet frater Ioãnes à Villa comite repe
tijſſet,cœpit Zeilamicus Rex qui ad idolatriam procliuis erat,cõtriſtari, mœſtuſque
eſſe.Cui frater Ioannes.*Quid triſtaris ò Rex? ſuſcipe intrepidè ſalutis verbum: abige timorem*
Hæc ſiquidem via eſt, quà in cælum graditur . Quare promiſſis ſtare detrectas ? Non ne Lega-
tus tuus potentiſſimo Portugaliæ Regi te catholicam eius fidem ſuſcepturum, atque ſacra baptiſ- E
mali aqua abluendum tuo nomine promiſit ? Ad quæ Rex . *Nec iſta meo Legato ad inuictiſſi-*
mum Portugaliæ Regẽ perferenda commiſi: nec Chriſtiana mihi Religio impræſentiarum in votis
eſt . Quamobrem Legati aduentus nobis præſtolandus venit: tuncque omnia feliciter ſuccedent.
Interim vos bono animo eſtote, meaq; opera liberrimè vtimini . Peruentus itaque in inſulam,
expeditis pro voto omnibus ſibi cõmiſſis negotijs,regius Legatus Regi tum reſpõſum,
tum literas,tum quoque munera à Portugaliæ Rege data obtulit , arque verbo tenus
dixit : haberet Franciſcanos fratres ad ſe miſſos quàm cõmendatiſſimos,illiſque ad-
hæreret,atque in omnibus,quæ ad Chriſti fidem propagandam pertinerent, protinus
adeſſet:quòd eſſent pij,religioſi,maximęque æſtimationis patres,qui ſibi non indoctas

fabulas

fabulas,neque nenias,ſed puram ac ſimplicē veritatem propoſituri, relaturiq́ue eſſent:inſuper & quicquid illis conferret,id Portugalię Regi collatū exiſtimaret: quippequi ab eodem oīa ex animi ſententia impetraturus eſſet, dummodo ipſi fratres eius petitioni ſubſcriberent.Quod ſi ſecus faxit,ſciret indubiè ſe Regi Portugaliæ iniurium omnino futurum.Quibus auditis iuſſit Rex fratres ad ſe denuò accerſiri,illiſq́ue omnē operam,fauorem atque beneuolentiam iteratò pollicitus eſt:in quorum veritatem acciperent tunc temporis ſeptuaginta coronatos aureos,alios centum in poſterum ſingulis annis accepturi.Cui fratres: *Pecunia oblata ſit tua,ſereniſſime Rex,nam nobis neque de pecunijs,neque de tuis diuitijs,neque de quacunque alia re temporali,niſi tantùm de tua,tuorumque ſalute cura eſt.Si igitur Chriſtiana Religioni nomē dederis,te nobis plura dediſſe exiſtimato, ſatiſq́; in eo ſolùm diuitiarum acquiſiuiſſe putabimus.Nam Deus opt.max. Deus verus, atque omnium rerum Creator,quem nos colimus, quem adoramus, quemq́; pura mente veneramur,& pro cuius amore tot pericula ſubiuimus,totq; itinera emenſi ſumus,ille noſtra merces eſt, ipſeque ſuperabundanter & victum,& amictum,quibus contenti ſumus,miniſtrabit.Si itaque tu Rex ipſum omnipotentiſſimum Deum nobiſcum adorare,eandemq́; fidem nobiſcum tenere, atque baptiſmalibus aquis intingi volueris, & nos,atque noſtrum Portugalia Regem propitios habebis, & ſibi omnia de te bona,fauſtaq́; ſcribemus: imò & illum tibi perpetuo neceſſitudinis, amicitiaque vinculo aſtringemus.Praterea & noſtrū alter ſpretis ferociſſimi maris Oceani periculis, propria tua negotia peracturus in Portugaliam contendet.* Et Rex illis: *Res handdubiè ardua eſt omnino, atque difficilis,egetque maxima maturitate atque deliberatione: quapropter non pracipitanter ſed paulatim procedendū in ea eſt: interim benè de me ſperate,cùm omnia tempus habeāt.* Fratres verò hoc dubio reſponſo accepto, aliam viam agreſſi ſunt. Petierunt ſiquidem ab eo,quandoquidem nollet ex tempore fieri Chriſtianus, faceret illis ſaltem eleemoſynam mox à ſe petendam: *Faciam ex animo inquit ille, dummodo me ad veſtram Religionem infra breue tempus minimè compellatis.* Tunc fratres: *Nouit tua Maieſtas duas leges eaſque iniquiſſimas hoc in Regno editas eſſe,alteram quidem à tuis pradeceſſoribus,qua Reges ſubditis morientibus, pulſis eorum caris prolibus,parentibus atque vxoribus,ex aſſe contra omne fas,& contra omne ius gentium,in hareditate ſuccedunt: alteram verò à te illa multò iniquiorem,qua tuis inferioribus ad Chriſti fidem conuerſis pracipuè verò diuitibus omnem ſubſtantiam praripis. Quapropter quandoquidem tua Maieſtas nobis quicquid aliud à tua accelerata conuerſione promiſit,edita atque promulgata lege caueat,vt quicūque Chriſtianorum albo aſcriptus fuerit,omnia ſua bona optimo iure poſſideat:neuè aliquis ex tuis Iudicibus illi ea propter moleſtiā inferat. Inſuper vt quoties aliquis Chriſtianus è viuis exceſſerit, ſibi eius filij,qui Chriſtiani fuerint, hareditario iure in bonis ſuccedāt.Praterea vt Chriſtianis filijs Gentilium parentum, & parentibus Chriſtianis Chriſtianorum filiorum hareditas ſiue ex teſtamento,ſiue ab inteſtato obueniat. Idque ea de cauſa à nobis petitur,vt tandem eadem lex,qua tum Luſitanis,tum cateris alijs Chriſtianis eſt,tuis quoque ſit.* Quod & Rex ex animo datis ad omnes ſuos Iudices atque Capitaneos literis conceſſit.Pater verò Præſes poſt tranſactos aliquot dies,ne & Regi moleſtiā inferret:neuè officio deeſſe videretur,eius Maieſtatem aggreditur, eamq́; humillimè,ſed efficaciſſimis verbis hortatur,vt,relicto inani atque ſuperſtitioſo idolorū cultu,ad verum Deum terræ, cęliq́ue Creatorem conuerti velit,ſibiq́ue debitum honorē, quem Dæmonibus, lapidibus atque lignis iniuſtè,atque ſatis ſuperſtitioſè tribueret, quātocitius preſtet:neuè tanta gratia ſibi nullis præcedentibus ſuis meritis oblata in proprium damnum,propriamq́ue iacturam,atque perniciem abutatur. Sed cum Regi huiuſmodi confabulatio,atque propoſitum magis magiſq́ue in dies diſpliceret: pater ipſe Præſes veritus ne eius tepiditas,immo potius frigiditas tandem in obſtinationem erumperet,eius legatum,qui ad Portugaliæ Regem cum mandatis profectus fuerat,coram toto illo aulico conceſſu accerſit,ſibiq́ue aduentanti dicit: *Non ne inuictiſſimo Luſitanorum Regi pollicitus es traſiturum Zeilamicum Regem in Chriſtianorum fidem,illorumq́; catalogo aſcribendum fore,ſi ad ipſum docti aliquot Franciſcani mitterentur? quare promiſſis minimè ſtatur?* Ad hęc Legatus. *Quacunque ſereniſſ. Portugalia Regi dixi,iſta ſunto: Expediret transmittere Zeilanum aliquot probos,religioſoſque viros,qui meo Regi fidei arcana exponerēt, veritatiſq́; viam docerent,cùm procomperto haberem, ipsū huiuſce hominibus fidem habiturum, atque ſacrum baptiſma ſuſcepturum.Et ab his nihil aliud.* Quod vt primùm Præſes audiuit,

ſuſpicans

ſuſpicans conuentionem fuiſſe hac de re inter Regem, eiuſque Legatum factam, animum vtcunq; deſpondere cœpit. Nihilominus tamen de Dei bonitate, atque auxilio A
maximè confiſus alia via Regem adortus eſt. Animaduertebat ſiquidem in Zelamico
Rege quandam obſtinationem, minusq; ſingulis diebus de eius conuerſione benè ſperabat, eaq; de cauſa nihil intentatum reliquit, vt illam ſcintillam, quæ ipſum ad ſe
ſuoſque ſocios vocandos aliquando impulerat, excitaret, accenderetque, quatenus
eius cor, omni gentilicio, omniq; vana ſuperſtitione abſumptis, Spiritus ſancti gratia
igniret. Summis itaque precibus eum adoritur, rogatque, velit omnes Regni ſapientes, atque idolorum miniſtros in Regia congregare, vt coram ſe reliquoq; aulico cœtu ſecum & de Gentiliſmo, atque de Chriſtiana religione diſputent, ea tamen
lege poſita, vt qui ea in diſputatione ſuccubuerit, in alterius legem verba faciat.
Quibus Rex oblationem interim admittens, reſpondit, hoc ſibi haud dubiè gratiſſimum fore. Conuenientibus igitur in aula, die ab vtriſq; ſtatuta, & Rege cum ſuis, B
& fratribus cum Luſitanorum Capitaneo, inquit Frater Ioannes. *Quandoquidem ò
Rex diſputationis habendæ gratia de vera, certaq; lege ſequenda hîc conuenimus, imperato
tuis, vt in arenam mecum deſcendant, ſuæq; legis præcipua capita, difficultateſq; proponant,
vt tandem illis ſatisfaciam.* Cui Rex: *Nequaquam iſtud fecero, quandoquidem eæ partes
tuæ ſunt: quippe qui nos vltrò ad huiuſmodi contentionem prouocaſti.* Tunc frater Ioannes.
Benè quidem, ita ſit, ſed eo pacto, vt ad omnia mea interrogata, atque propoſita tui ſapientes reſpondeant, ſatisfaciantq;. Quibus deniq; annuentibus, primò quærit ab eis: *Quid
eſt Deus?* Secundò: *Quid ſibi vult Paradiſus?* Tertiò: *Quæ nam res eſt Angelus?* Quartò: *Quid ſanctus?* Quintò: *Quid Diabolus?* Sextò: *Quid virtus?* Septimo atq; poſtremo loco: *Quid eſt vitium, atque peccatum?* Quibus ita propoſitis, cùm nullo pacto ſatisfacere poſſent, cœperunt illi ſcioli inter ſe altercari, atque confundi. Solus C
tamen Rex cum tribus alijs, qui ſibi peritiores videbantur, balbutientium more huiuſcemodi quæſtionibus facere ſatis conati ſunt. Sed fruſtra: nam, deficiente ſibi Spiritus ſancti gratia, quantò magis in propoſitum conantur, tantò plus confunduntur.
Vnde & maximus circumaſtantium cachinnus excitatus eſt: immo & murmur: egerrimè interim ferentibus ipſis Gentilibus, quòd neq; Rex, neq; eorum periti cõmunem
legem tutari valerent. Conſumptis igitur quindecim diebus in huiuſmodi diſputationibus, cùm Rex, atq; ſui, parùm aut nihil proficerent, immo potius plurimùm tum
grauitatis, tum laudis, tum quoq; æſtimationis apud populum amitterent, præcepit
Rex, vt huiuſcemodi altercationi ſilentium poneretur, ea tantùm euaſione vſus, quod
plurimi doctiſſimi viri, necnon grauiſſimi atque de omni virtutum genere optimè D
meriti, eiuſq; prædeceſſores in Gentiliſſimo deceſſerint, quibus nihilominus propria
ſalus commendatiſſima fuiſſet. Quapropter ſatis illi eſſet, ſi maiorum ſuorum, tantorumque virorum legibus ſtaret: quandoquidem illis non eſſet melior, ad quos tamen ex animo apponi volebat. Præſes verò ſumpta ex huiuſmodi reſponſo occaſione ſubiecit: *Quandoquidem nec tu, ò ſereniſſime Rex, nec tui quæſtiones à me propoſitas enodare quitis, mecumq; amplius diſceptare detrectatis, hoc ſaltem (precor) concedite, vt ego
eas ſoluam, quidq; iſta velint, vobis aperiam, ſimulatq; alia quàm plurima, quæ veſtram ſalutem omnino concernunt, incidenter pandam.* Cui Rex: *Id tibi nullo pacto permittam, cùm
minimè ſit neceſſarium. Nam quicquid à parentibus meis accepi, atque ab vberibus ſuxi,
id veriſsimum atque ſufficientiſsimum ad ſalutem aſſequendam eſſe certò ſcio: nec quidquàm aliud, quòd illud ſuperfluum omnino iudicem, ſcire aut intelligere contendo vel af- E
fecto.* Licèt hæc videretur abſoluta Regis voluntas, adiecit nihilominus frater Ioannes, (ſic enim cœterorum fratrum Prælatus nuncupabatur.) *Quandoquidem te,
tuoſq; o Rex, ad veritatem capeſſendam, amplectendamq; veriſsimis verbis, atque efficaciſsimis rationibus adigere nequeo, da ſaltem, vt operibus ſupra naturam editis, atque
diuina virtute patratis hoc præſtare valeam. Iube igitur ſtrui maximum in medio foro ignem,
quem ego atque vnus ex tuis religioſis, ſiue ſacrificulis, qui in magno à te habentur pretio,
pluriмique ſunt, ſimul ingrediamur, & eius, qui è medio igne incolumis, illæſuſque euaſerit, lex à nobis omnibus ſeruetur: vel ſi malueris, lacertorum fluuium è regione ſtantem (eſt enim in Zelamia fluuius venenoſis lacertis ſcatens) ambo penetremus, & qui intactus*

A *ctus emerſerit, ille ſuperior euadat, alteriq; det legem:* Ad quæ Rex *Cùm iſta minimè ſint*
neceſſaria, teneat quilibet, quam maluerit, legem. Ego interim mea contentus ero, & omni di-
ſputationi in poſterum ſuperſedeatur: Et frater Ioannes illi. *Nunquid contemnis inuictiſ-*
ſimi Portugaliæ Regis amicitiam, atque humanitatem, quam tu plenis buccis cuique alij rei vſ-
que in præſens præpoſuiſti? Cui Rex. *Nec per præſentem Luſitanorum Regem, nec per duos alios*
ſibi conſimiles legem, in qua natus, nutritus atq; educatus ſum, deſeram, certòq; certius ſcito me
nunquam Chriſtianorum legi conſenſurũ, aut in ipſam verba facturum. Quod ſi compellar, & Re-
gnum, & patriam potius relinquã quã baptiſmali aqua intingar. Nihil ominus tamẽ tu, tuique fra-
tres meis ſubditis, quæ ſunt veſtræ legis proponite. Quòd ſi illi conſenſerint, mihi gratiſſimũ erit,
nec illis vnquam impedimento ero, quin vobis adhæreant: ſin minus mihi non imputabitur.
Hoc autem dicebat ille, quòd certiſſimò ſciret, nullos ſibi adhæſuros, ſed potius inſtã-
tibus Bramenis, ſiue Iangataribus (ſic enim vocant illius patriæ religioſos) rergiuer-
B ſaturos.

Non erit abs re quid ſibi iſti Brameni, ſiue Iangatares velint, quibuſq; moribus, vi-
ctu, atque amictu vtantur, paucis referre. Quemadmodũ igitur Druides apud Gallos,
Gimnoſophiſtæ apud Aegyptios, & Philamines alijque ſacerdotes apud Romanos in
æſtimatione erant, atque coram eis Idolis ſacrificabant, ita quoque his temporibus Iã-
gatares, ſiue Brameni apud Zelamicos facere aſſueuerunt. Quorum quidem habitatio
eſt in ipſis Gentilium delubris, diſtincta tamen ab eis ad monaſticæ habitationis Chri-
ſtianę inſtar. Præterea illis ex munere incumbit docere populum gentilicias illas, ac ſu-
perſtitioſas cęremonias, placare Deos, ſiue potius Dœmones, Idolis ſacrificare, atque
pro populo intercedere. Vtuntur crocea quadam tunicula à renibus ad talos vſque, &
ſtola eiuſdem coloris pannea à ſiniſtro humero ad dextrum vſque genu, reliqua inte-
C rim corporis parte remanente nuda. Quapropter optimè apud nos audiunt: & præſer-
tim quia nihil proprij poſſident, ſed ex eleemoſynis oſtiatim cum maximo ſilẽtio per
ſingulos dies emendicatis victitant. Et quantò remotius à reliquis Gentilibus agunt, tã-
tò in maiori æſtimatione ſunt. Et vt paucis concludam, non minori deuotione Indiæ
Gentiles in hanc Zelamicam inſulam horum Bramenorum ergô feruntur, quàm Sa-
raceni atque Turcæ in Mecanam ædem: & quicunque Gentilium aliquantulam hu-
ius inſulę terram in propriam patriam inferre poteſt, ille verè diues, verèque beatus ab
alijs habetur. Tanta eſt miſerrimorum illorum hominum cæcitas, tantaque deteſtan-
da ſuperſtitio, ſiue potius inſania. Vt igitur ad propoſitum redeamus. Accepta itaque,
licèt fictitia, prædicandi per vniuerſam Zelamicam inſulam facultate, cœperunt fra-
tres, relicto tantùm apud Regem, cuius cor ad Pharaonis inſtar indies magis magiſq;
D indurabatur, fratre Ioanne, inſularibus illis Gentilibus verbum Dei tum ſermone, tũ
quoque exemplo prædicare. Cumque non abſque maximo fructu, venientibus pluri-
mis ad baptiſmalem fontem, id illis accideret, Rex ſpe ſua fruſtratus huiuſmodi opus,
atque progreſſus pro virili (ſecretò tamen) impedire niſus fuit. Sed re minimè ei ex vo-
to ſuccedente appoſuit, vt & publicè id faceret. Quapropter duos ex nobilioribus au-
licis, qui ad fidem conuerſi fuerant, contra legem non ita pridem à ſe promulgatam,
omnibus bonis ſpoliauit, ac cuilibet alteri ſub vltimi ſupplicij pœna interdixit, ne bap-
tiſmate intingeretur. Quibus auditis fratres, licèt animo vtcunque conſternati ad di-
uinam opem implorandam (quandoquidem ſibi Luſitanorum, quibus Regis inſolen-
tiam compeſcere facillimum erat, fauor denegabatur) recurrere decreuerunt. Quæ &
illis preſto fuit. Nam iaculantibus Luſitanis, atque ſclopetos ſuos in paſſeres diſploden-
E tibus, globulus quidam plumbeus, aliò tamen directus, Regem ipſum feneſtræ cum
Luſitani Regis Factore aſſidentem lethaliter ſauciauit. Ex quo poſtmodum vulne-
re animam efflauit. Ob ipſius igitur mortem quidam eius ex filio nepos, ex sereniſ-
ſimi Emanuelis Portugaliæ Regis voluntate, in Zelamicum Regem creatus eſt. Sequẽ-
ti verò die ab huiuſuſmodi creatione cũ Madunus Seitabacę Rex, defunctiq; frater ma-
nu armata, atque validiſſimo ſtipatus exercitu ad tertium lapidem à Regia caſtrame-
tatus eſſet, indeque legatione miſſa præcepiſſet omnibus Zelamici Regni proceribus,
vt ad ſe venirent, ſeque in Regem eligerent, quandoquidem eius Regni diadema, at-
que ſceptrum ad ſe pertinerẽt, illi reſponderuut, iret vias ſuas cùm illis proprius, natu-
ralisque

ralisque Rex eſſet, quem & iuramento confirmaſſent. Quapropter Madunus œ- A
ſtro percitus ad ciuitatem cum vniuerſo milite, atque machinis eam debellaturus,
propius acceſſit. Sed noui Regis patre, vniuerſis aulicis, atque Luſitanis ſibi obuiam
egreſſis loco cedere, atque oppugnationem deſerere coactus eſt. Defuncto igitur, at-
que miſerabiliter occiſo Zelamico Rege prædicto, qui Chriſtianis mirum in modum
aduerſabatur, fratres iteratò ſuum prædicandi opus aggreſſi ſunt, atque intra pau-
cos menſes, diuino ſibi numine cooperante, ad tria hominum millia conuerterunt,
ſacroque baptiſmate purificarunt, nec non & duodecim eccleſias intra nonaginta
milliarium ſpatium, ad huiuſmodi fideles bonis moribus, Chriſtianiſque ritibus in-
ſtruendos imbuendoſque, nec non & ſacro fonte baptiſmatis intingendos conſtru-
xere. Aſcribi quoque voluit horum neophytorum catalogo & ipſe iuuenculus Rex
nouiter electus, quem & omnes aulici, atque familiares ſequuti ſunt: duxitque in B
vxorem Regis Candiæ filiam, quę cum omnibus ſuis domicellis ad Chriſtum quo-
que ſuſcepto ſacro baptiſmate conuerſa eſt. Et ne illis eccleſia, in qua verbum Dei
audire, ſacris intereſſe, atque fidelibus comunicare poſſent, pro voto deeſſet, delu-
brum quoddam, Dæmonibus mancipatum (quod Zelamici Pagode vocant) dele-
ctis, atque communitis plurimis cùm æneis, tum lapideis, tum quoque ligneis Idolis,
aqua luſtrali, atque ſanctificationibus ex tempore fratres purificarunt, nec non &
in pulcherrimum templum ad rem diuinam faciendam euexerunt. Inter cætera
Idola, quæ Zelamici inſulares, atque reliqui peregrini aduentantes in præfato de-
lubro maxima veneratione proſequebantur, id, cui Bogium nomen erat, principem
obtinebat locum: pro quo etiam religionis ergô Peguenſis Rex Gentilis centum coro-
natorum millia & vltrà Luſitanis obtulit: ſed fruſtra Indię Prorege, atque Zelamico C
Archiepiſcopo ſibi contradicentibus, illudque in fruſtra comminuentibus. Naſcun-
tur præterea præfata in Zelamica inſula, quemadmodum & in plurimis alijs Africæ
partibus quædam animalia vulpibus ſimillima, quæ ipſi Adiues vulgò vocant. Hæ
ſequenti nocte à præfata templi purificatione talem, tantumque ſtrepitum, atque cla-
morem excitarunt, vt omnibus Gentilibus in ſua obſtinatione perſeuerantibus, qui eos
antiquos Deos huiuſmodi loci expulſionem lamentantes eſſe volebant, maximum ti-
morem incuſſerint. Suſceperunt quoque ſacroſanctum baptiſma Zelamici Regis no-
uelli pater, Candiæque Rex, atque eius filius cum alijs plurimis. Vnde intra breuiſſi-
mi temporis ſpatium numerus neophytorum Chriſtianorũ mirũ in modũ auctus eſt.
Qui tamen omnes ea propter per 25. continuos annos & vltra à Maduno Regis pa-
truo (de quo ſuprà) grauiſſimo bello variè diuexati ſunt. Quapropter Zelamicus Rex D
Cotam ciuitatem, quæ eius Regia erat, atque ad ſextum lapidem à mari diſtabat, tum
propriæ, tum quoque ſubditorũ ſuorũ, quibus cariſſimus erat, ſaluti conſulturus deſe-
rere, atque Columbum ciuitatem mari propinquam, cum omnibus fratribus Minori-
bus, ſecularibus Luſitanis, atque compatriotis tum Chriſtianis, tum quoque Gentili-
bus petere coactus eſt. Interim Raius ſiue ragius Maduni primogenitus, atque vni-
uerſi exercitus paterni Pręfectus & Dux, cùm totam ferè Zelamicam inſulam occu-
paſſet, patrem, ſimulatque vterinum fratrem, non abſque manifeſtiſſimo Dei iudicio
(nam idem Madunus, eiuſque frater, vt Regno potirentur, eorum communem pa-
truum deteſtanda ambitione ducti crudeliſſimè interfecerũt) truculento mucrone ne-
cauit. Zelamicus interim Chriſtianus Rex Columbi cum tota curia, atque cum qua-
dringentis Luſitanis, nec non & duodecim millibus Chriſtianis ex ea patria oriundis, E
plurimiſque alijs Gentilibus impræſentiarum agit, maiorique ex parte Regis Portu-
galiæ liberalitate ſuſtentatur: cùm ab eo mille ferè coronatos aureos in ſingulos an-
nos recipiat. Cui tamen maxima amiſsi Regni recuperandi, fauentibus ſibi tamquam
legitimo Regi omnibus inſularibus, Ragijque tyrannicum imperiumque egerrimè
ferentibus, ſpes affulget. Duxerant noſtri fratres huius Zelamici Regis Chriſtiani
quendam fratruelem in Portugaliam, quem Luſitanorum Rex ſuis ſumptibus ap-
primè in omni ſcientia, atque in lingua Luſitanicà edoctum ad Indos, ſua opera vti-
liſſimè vſurus, remiſit. Qui tamen immatura morte in ipſo regreſſu è viuis ſublatus
eſt. Baptizarunt quoque prędicti fratres, qui 70. puerulos Chriſtianos orphanos in
quodam

A quodam collegio Columbi erecto in omni pietate, religione, Chriſtianiſq; moribus quàmdiligentiſſimè inſtruunt, quendam Regis Candiæ hæredem, Manarij priuatam vitam, ob occupatum à tyranno Rege Regnum, agentem, cum vniuerſa eius familia, anno à Chriſto Saluatore nato milleſimo quingenteſimo octuageſimo tertio. Et hæc quidem de feliciſſimo fratrum noſtrorum in Zeilamicam inſulam ingreſſu, atque de huius Prouinciæ initio dicta ſunto.

Reſtat igitur, vt de eius conuentibus, atq; collegijs in particulari & pro ſolito more agamus. Sed antequam eò deuenerimus, paucis, quare ea Prouinciæ titulo, cùm adhuc intra Cuſtodiæ limites ſe contineat, honeſtare voluerimus, rationem reddemus. Cùm enim à nobis atque cæteris patribus, quibus ex munere incumbebat, in generali Congregatione Toleti, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo octuageſimo tertio celebrata, plurimis rationibus adductis huiuſmodi conuẽtus,
B atq; collegia, antiquiori Cuſtodiæ titulo relegato, in Prouinciam euecta eſſent, legitimis poſtmodum de cauſis decretum fuit, vt adhuc ſub Cuſtodiæ nomine à Portugaliæ Prouincia dependerent. Sed re vera, optimoq; iure Prouincia dici poteſt, & eſt: ideoq; à nobis huiuſmodi honore inſignitur. Conſtat ſiquidẽ hæc ſancti Thomæ Prouincia ex duodecim fratrum conuentibus, atque ſex collegijs, in quibus Gentilium orphani, ſed Chriſtiani, pueruli inſtruuntur, atque ex ſexdecim domibus, in quibus ſinguli ſinguli fratres ad fidem aduentantes baptizant, illiſq; cætera ſacramenta miniſtrant. Nullo pacto me cæteris conuentibus iniuriam facturum exiſtimo, ſi ab eo, qui diuo Thomæ Apoſtolo ſacratus eſt, exorditus fuero: quandoquidem & Prouincia ipſa ab eodem, de patrum maturiſſimo conſenſu, denominationem ſumpſerit. Sed
C priuſquam id fecero, quo ſigillo pater eius Cuſtos (ſiue vt verius loquamur) Prouincialis pro muneris ſibi iniuncti exequutione vtatur, quemque ſanctum ſibi patronum pro ſolito more præpoſuerim, referam. Præfatum itaq; ſigillum diui Apoſtoli Thomæ imaginem gentilitijs Regni Portugaliæ inſignijs ſupra ſtantem, cuius dextero lateri ad genua litera S. à ſiniſtro verò litera T. aſtant, atque ſequentes literas: SIGILLVM. CVSTODIAE. SANCTI. THOMAE. PROVINCIAE. PORTVGALIAE. papyro in orbem imprimit. Præterea eundem Apoſtolum Thomam, quòd in ea ſacroſanctum Chriſti Euangelium olim prædicauerit, quòd plures Gentiles & barbaros ad eiuſdem Chriſti fidem conuerterit, ſacroq; regenerationis lauacro purificauerit, quodq; tandem glorioſam pro fideli iniuncti ſibi muneris exequutione mortem ibidẽ oppetiuerit, glorioſumq; ſanguinem pro Chri-
D ſto fuderit, tamquam eius tutelarem, atq; patronum optimo iure ſibi præferre volui.

De Minoritico conuentu S. Thomæ. *Conu. I.*

CVM religioſus deuotuſq; pater frater Antonius Patronus Portugalenſis, animarum ſalutem maximè ſitiens, ad ſancti Thomæ ciuitatem, trecentis milliaribus à Zeilamica inſula, atque mille & ducentis à Goa celebri ciuitate diſtantem, illis populis tum fidelibus, tum quoque infidelibus Chriſti fidem prædicaturus, cum vno tantùm ſocio, anno à partu Virgineo milleſimo quingẽteſimo quadrageſimo ſe contuliſſet: ibidem longiuſculus à muris prope quendam Gentilium pagum ædiculam ex diuerſis eleemoſynis conſtruxit, ac tantopere ſua doctrina, exemplo, atque adhortationibus profecit, vt infra breuiſſimi temporis ſpatium ad mille trecentos infi-
E deles, & vltra ab originali peccato, omniq; alia ſpirituali labe, ſacro baptiſmate purgarit, Chriſtoq; lucrifecerit. Cumq; fidelium numerus in dies magis, magiſq; excreſceret, præfata ædicula in iuſtum conuentum ſub inuocatione diui Thomæ euaſit, atque impræſentiarum duodecim religioſiſſimis fratribus Recollectis deſeruit. Inuiſere adhuc licet non longè ab ea plura eiuſdem Apoſtoli diui Thomæ veſtigia. Nam & ad paucos inde paſſus ſacellum ab eodem conſtructũ extat, in quo ipſius corpus, ſub antiquiori quodam tumulo ibidem erecto, ſepultum ab illius patriæ inquilinis mordicus aſſeruatur. Et ad mille paſſus & vltra editus quidam mons eminet, in cuius iugulo prædictus Apoſtolus ad lapideam quandam crucem à ſe fabrefactam orare ſolitus erat, & à quodam Bramene, ſiue Gentile ſacerdote, dum orationi in-

cumberet occiſus eſt. Præfatam crucem cuidam ſubnigro lapidi, cuius altitudo ad A
ſex palmos, latitudo verò ad quatuor tantùm ſe extendit, impreſſam, atque ſan-
guine eiuſdem Apoſtoli reſperſam, vt primùm quidam Luſitani inuenerunt eam
conſtructo quoddam eremitorio, in honorem ſanctiſſimę Dominæ noſtræ de O, cuius
feſtum 18. menſis Decembris celebratur, in ſummo eius altari à fidelibus adoran-
dam honorificentiſſimè collocari curarunt. Anniuerſaria huius eremitorij dies om-
nibus Chriſtianis Malauarium incolentibus (hos ſancti Thomæ vulgò vacant) com-
mendatiſſima eſt. Eiusq; rei in cauſa eſt, quòd ſingulis annis infallibiliter, vt pri-
mùm ſacrum ſummæ Miſſæ Euangelium à Diacono ſolemniter populo annunciari
incipit, præmemorata crux ad ſudoris inſtar ad diſtillationem vſq; per duas horas,
plusvè minus, perfundatur, ſeq; ipſa exſiccetur. Prædictam crucem ambiunt qui-
dam caracteres antiquiſſimi, nec ſatis efformati, quorum intelligentiam omnino B
ignoraſſemus, niſi Bramenes quidam eos expoſuiſſet. Illorum igitur ſenſus hic eſt.
*Fuit ante Chriſti aduentum Rex quidam nomine Cęſar, poſt cuius mortem à triginta annis, 25.
menſis Decembris vniuerſa mundialis fabrica Dominus, ex maxima multimodorum peccami-
num pietate, deſcendit è cælis, vt Iudæorum legem, ex quibus inter eoſdem de Hebræa matre,
quæ virgo ante partum, virgo in partu fuit, atq; virgo poſt partum permanſit, naſci voluit, illu-
minaret, adimpleretq;: atq; per triginta tres continuos annos cum hominibus factus eſt, duo-
decimq; homines diuina ſuæ voluntati conformes ſeligens, atque in vnum congregans, eos in
aqua & ſale baptizauit. Illorum tandem alterum ad has terras Maliapuricas deſtinauit, qui
& regulam atq; lignum, ex quo ſacellum ſibi ædificauit, ſecum tulit. Ad huius prædicationem
Reges Flin Nana Charan, Gargalor, Chotan, Cruſpandia, atq; Alexander, Ipunarani
quoq; Rex cum ſibi filia Catharina virgine, & ſex iſtorum populorum generationes cum alijs* C
*infinitis nationibus Chriſti legem veriſſimam eſſe cognouerunt, ſibiq́; crediderunt, atq; obedien-
tiam polliciti ſunt. Hic fuit beatus Thomas Apoſtolus, qui præfatos omnes baptizauit, atq; in
recta ad Deum fide ſua doctrina, atq; monitionibus per aliquot annos, quibus illis commoratus
eſt, inſtruxit, confirmauit, conſolidauitq́;. Hac in patria eſt quidam mons, cui nomen Antonius
Mudur, in cuius ſummitate cùm beatus Thomas coram hac cruce pro more oraret, ſuperuenit
quidam Bramenes ſimulatum venatoris habitum deferens, qui eum lancea cum terra ſimul con-
fodit, interemitq́;: vnde cariſſimus Chriſti Apoſtolus 21. menſis Decembris in cælum migra-
uit: & ſequenti die Rex Flin Nana Charan ad occiſionis locum perrexit. Sequēti verò die ideſt
23. Rex Gargalor Charan, & die 24. Rex Cruſpandia, atq; tandem die 25. Catharina vir-
go Regis Alexandri filia ſuperuenêre. Qui quidem Reges eo viſitationis die plenariam ſuorum
peccatorum indulgentiam meritis eiuſdem diui Thomæ Apoſtoli à Deo conſequuti ſunt. Quam* D
*& quotquot Chriſtifideles qualibet natalis eiuſdem Apoſtoli die ad hanc crucem ſuas orationes
fuderint, conſequuntur: imò & illi omnes, qui præfata die è viuis exceſſerint, idq́; ex præfati
Apoſtoli petitione, tempore ſuæ mortis omnipotenti Deo oblata, ſibiq; conceſſa. Et hæc omnia ve-
riſſima ſunt.* Et hæc quidem de præfatis caracteribus. Nunc reſtat, vt ad ſecundum
conuentum huius Cuſtodiæ, imò verius (vt diximus) Prouinciæ tranſeamus.

De Minoritico conuentu Cochimij. Conu. II.

CVRAVERAT, idq́; ante 60. annos, nempe circa annum Dominicæ incar-
nationis milleſimum quingenteſimum vigeſimum terrium ſereniſſimus Portu-
galiæ Rex, vt conuentus ad fratrum Minorum habitationem Cochimij, quę Orienta-
lium Indorum ciuitas eſt ex proprijs facultatibus ædificaretur. Qui cum pro temporis E
anguſtia incommodus omnino, atque minus ſtabilis conſtructus eſſet, ab ipſis poſt-
modum fratribus ex eleemoſynis propria induſtria acquiſitis, circa annum Domini-
cæ incarnationis milleſimum quingenteſimum octuageſimum multò auguſtior, mul-
toq; elegantior atque firmior reædificatus extitit. Quo factum eſt, vt à triginta re-
ligioſis fratribus, vel circiter commodè ſatis impræſentiarū inhabitetur, incolaturq;.

De conuentu S. Antonij Cananorij. Conu. III.

PIENTISSIMVS Portugalię Rex Emanuel, vt primùm Cananorum ſuo ſub-
iugauit imperio, munitionem quandam, qua illius patriæ inquilini facilius in
officio

A officio continerentur, ibidem conſtrui, ác fortiſſimo milite inſtrui curauit: præterea & Minoriticum conuentum, beato patri Antonio ſacrum, quem 10. fratres plerunq; incolunt ex proprio ærario ibidem erigendum voluit. Vt plurimùm dixerim: quia aliquando, dum videlicet ob eius quietem, atq; commodirarem Philoſophiæ ſtudium ibi a patribus conſtituitur, à 15. religioſiſſimis fratribus ad minus occupatur.

De Minoritico conuentu Bacaimi. *Conu. IIII.*

MINORITICVS hic conuentus, qui apud Bacaimum ciuitatem à fratribus tum ex regijs eleemoſynis, tum quoq; ex alijs proprio labore acquiſitis ędificatus eſt, ad plura deſeruit. Nam cum capax omnino ſit, atq; 25. religioſos commodiſſimè capiat, & circumadiacētibus eccleſijs parochos, eoſq; religioſos, qui Chriſtianis nouiter ad fidem conuerſis ſacramenta miniſtrent, opportunè ſuppeditat,
B & duos Prælectores, qui iunioribus fratribus tum Philoſophiam, tum quoque Grammaticam interpretentur, earumque artium difficultates enodent, vllo abſque grauamine ſuſtentat: quandoque etiam ibi Theologiæ quæſtiones explicantur.

De conuentu Spiritus ſancti Damaonis. *Conu. V.*

NVLLVS profectò commodior locus plātandę in tota India Recollectioni à Minoritico hoc conuentu, qui apud Damaonem Indorum ciuitatem in Spiritus ſancti honorem ædificatus eſt, inueniri poterat. Cùm & quietiſſimus, ac contemplationi accommodatus omnino ſit. Hinc fit vt 12. fratres eius accolæ ſpiritualem potius atq; Angelicam, quàm corporalem humanamque vitam ducant, ſatiſque feliciter,
C & non abſq; maximo fructu, tum ciuibus, tum quoq; circumadiacentibus populis verbum Dei proponant, ac ſacrū baptiſma, atq; reliqua ſacramenta miniſtrent.

De conuentu S. Barbaræ Chaul. *Conu. VI.*

CONSTRVXERANT antiquitus fratres noſtri non longè à ciuitate Chaul conuentum, diuæ Barbaræ ſacrum, qui tamen ea in obſidione, quam Luſitani milites ſub Gentili eius patrię Rege ſtrenuè viriliterq;, non abſq; maxima laude ſuſtinuerunt, ad terram deiectus eſt. Sed ea ſoluta, atque pace inter Luſitanos, Gentileſq; conſtituta, alius tum elegantior, tum quoq; auguſtior ſub eodem titulo ex eleemoſynis vndequaq; collectis ab iiſdem fratribus conſtrui cœpit, Deoq; fauente breui abſoluetur. Nec facilè eſt percenſere quot incommoda, quotq; difficultates præfata in obſi-
D dione tum Portugalenſes milites, tum quoq; Franciſcani fratres per continuos octo menſes pertulerint. Illi quidem in abigendis, propulſandiſq; inimicis, qui numero erant quinquaginta millia. Iſti verò in corroborandis Chriſtianorum animis eorūq; vulneribus curandis, atq; ſacramentis ſibi opportunè miniſtrandis donec tandem, 15. hoſtium millibus ferro, igne atq; plumbeis glandibus è medio ſublatis, atque totidem peſtifera morte abſumptis, Gentilis Rex à Chriſtiano Portugalenſe milite pacem petere coactus eſt. Agebat eo temporis huius loci Guardianum venerabilis quidam pater, atq; maxima ſanctitate præditus frater Ioannis à Soria, qui dum fidelium cauſas cum maximis lachrymis Deo inſtantius vocem ſibi dicentem audiuit. *Vigilate, prœliamini, & vincetis*. Qui poſtmodum eiſdem verbis, dum inter primos concertantes atq; confligentes, Chriſtianum militem confortaturus, verſaretur, opportunè vſus, & ami-
E cis animum corq; addidit, & inimicis non minimum timorem incuſſit. Dum ſemel Luſitani milites cum gentilibus contentioſius hac in obſidione manus conſererent, frater quidam Laicus nomine Antonius qui inter tela, atq; gladios Crucifixum manu geſtans, Chriſtianos ad pugnam pro Chriſtiana fide exaltanda prouocaturus, intrepidè diſcurrebat, impijs Gentilium gladijs confoſſus glorioſè occubuit, animamque gloria & honore à Deo opt. max. coronandam (vt credere pium eſt) cælo reddidit.

De Minoritico conuentu Neguapatani. *Conu. VII.*

OB loci opportunitatem, maritimumq; portum, vt primùm Luſitani milites Indiam ingreſſi ſunt, Neguapatani & domos ad habitationem, & eccleſiam ad

rem diuinam audiendam, & Minoriticum hoc monaſterium, in quo plerunq; 8. fratres commorãtur, tum ex communibus, tum quoq; ex priuatis facultatibus ædificari curarũt. Cùm autẽ noſtrorum fratrum induſtria, atq; ſolerti opera ad tria Gentilium millia ad Chriſti fidem conuerſi eſſent, Luſitaniſq; pacificè conuiuerent, atq; ſecum S. R. E. ſacramentis à Chriſto Saluatore noſtro inſtitutis communicantes mirum in modum coaleſcerent, circa annum Incarnationis Dominicæ milleſimum quingenteſimũ ſeptuageſimũ ſeptimum eius patriæ temporalis Dominus, Gentilis tamen, quòd à præfatis Luſitanis plura incommoda perpeſſus eſſet, coacto exercitu eos opprimere intentauit. Quod cùm Luſitani præſenſiſſent, conſcenſis nauibus, quæ ſub ancoris in portu fortè ſubſiſtebant, fuga propriæ ſaluti conſuluère. Remanſerũt nihilominus ob nauium defectum ſexaginta Luſitani, ducentę tum eiuſdem patriæ, tum quoq; mixtę mulieres, atq; tria Indorum fidelium millia cum vno tantùm fratre Minorita, qui relictis alijs fugientibus, iſtis ſua ſponte adeſſe voluit. Superueniens igitur hoſtis hos omnes proprias domos, propriaſq; lares deſerere, atq; eius patriæ interiora petere coëgit. Quibus tamen præfatus Minorita maximo fuit adiumento. Nam diuino ſibi numine fauente tantùm apud Gentilem illum Regem potuit, tantumq; valuit, vt non ſolùm profugos illos Chriſtianos ab omni iniuria, atq; morte liberarit, ſed & proprijs ſedibus reſtituerit, imò & firmiſſimam atq; conſtantiſſimam pacem, poſitis quibuſdam conditionibus, inter ipſum Regem & Luſitanos, cæteroſque Chriſtianos tum præſentes, tum quoq; abſentes compoſuerit. Eoq; factum eſt, vt Rex ad propria, & Portugalenſes ad deſertas domos remearint: & maxima quiete, atq; tranquillitate ille cum ſuis ſuperſtitioſo Idolorum cultui, & iſti ſoli Deo ſæculorum Imperatori ſub fideli Minorum diſciplina vacent. Ad ſexaginta milliaria ab hoc maritimo portu Neguapatanico Meridiem verſus Vaccarum inſula è profundo mari ſurrigit, in qua primæui huius conuentus patres duas eccleſias (quas Chriſtianitates, quòd in illis Gentiles baptizent, Chriſtianiſq; moribus imbuant, atq; ſibi cætera ſacramenta miniſtrent, vſitatiori vocabulo nuncupant) erexerunt, quarum cura fratribus Franciſcanis, qui ſtatis diebus quingentis Chriſtianis ad eos confluentibus ſpiritale pabulũ de ſacroſancto Euangelio ſecundum ritum Eccleſiæ catholicæ Romanæ, non abſq; ingenti animarum fructu, miniſtrant, in hodiernum vſq; diem incumbit.

A

B

C

De conuentu ſanctiſſimæ Matris Dei Manarium. *Conu. VIII.*

AD quadrageſimum lapidem à præfata Vaccarum inſula, ſed ad nonageſimum à ciuitate Columbo in inſula Zeilamica, non longè à mari, id oppidum, quod Manar Indica lingua nuncupatur ædificatum eſt. In eo igitur Luſitani, poſt extructam munitionem militeque firmatam, monaſteriolum ſiue potius oratorium, ſanctiſſimę ſemperque virgini genitrici Dei Mariæ ſacrum, à fundamentis ad verticem vſque erigendum, atq; octo Franciſcanis fratribus inſtruendum curarunt. Præfati fratres ex fidelium piſcatorum, qui à Gentiliſmo ad Chriſti fidem conuerſi ſunt, eleemoſynis pro maiori parte nutriuntur. Allata fuit ex vrbe Roma ad huius monaſterij eccleſiam ſculptilis quędam beatiſſimę Virginis imago, quę miraculis coruſcat. Nam ingreſſa ſemel Gentilis mulier, ſed ſterilis, cùm, accenſa prius de Chriſtiano more cerea candela, ſe ex voto obligaſſet allaturam ſe quidem illi ſingulis Sabbatinis diebus oleum atq; candelam ad lumen confouendum, ſi prolem ex viro conciperet, voti compos facta eſt: cùm non ita poſt multum temporis ex ſterile fœcunda euaſerit, atq; filium pepererit. Et alia mulier Chriſtiana extinctam prolem cùm præfatæ imagini deuotè obtuliſſet, eam viuam omnino, atq; incolumem recepit, domumq; retulit. Plura & alia mirum ſanctiſſimæ Virginis Deiparæ meritis ad prædictam imaginẽ contigerunt, indieſq; contingũt, quæ breuitatis ergò omittenda cenſui.

D

E

De Minoritico conuentu Zeilamij. *Conu. IX.*

AD nonageſimum milliare à ciuitate Cochimio, in præfata ipſa Zeilamica inſula, ac non longè à mari atq; etiam prope quandam pyramidem à beato Apoſtolo Thoma (ſi receptiſſimæ illius patriæ gentis traditioni fides adhibenda ſit) erectam,

A ctam, quę & antiqnioribns Indiæ Chriſtianis ea propter in maxima veneratione eſt,
Minoritica hæc domus, ab octo frarribus frequentius inhabitara, ex diuerſis eleemo-
ſynis conſtructa cernitur. Cui quædam Chriſtianorum neophytorum habitatio ad
longum maris per ſex milliaria exporrecta adiacet. Eius cura fratribus incumbit.

De conuentu S. Antonij Tamnæ. Conu. X.

CONSTITERAT olim non longè à ciuitate Tamna prægrandis quędam pi-
ſcina, duodecim delubtis (hæc Pagodes Indica lingua nuncupātur) circundata,
in qua olim Gentiles de ſuperſtitioſo more idolis ſacrificaturi ablui aſſueuerant. His
igitur delubtis non abſq; pręſentiſſimo periculo, atq; maximo labore demolitis, noſtri
fratres eodem in loco hunc conüentulnm, beato patri Antonio ſacrum, quem decem
B fratres frequentius occupant, ex eleemoſynis propria induſtria acquiſitis exædificari
curarunt. In cuius ædificatione illud accidit: Cùm enim fratres ſummum altare pro
primo ſacro in ipſo beati Antonij natalis die faciendo quàmelegantiſsimè, atq; pretio-
ſiſſimè exornaſſent, latrũculus quidā nimia cupiditate ductus quęq; pretioſiora ſur-
ripuit. Cumq; portam, qna egredi poſſet, nullo pacto pet totā noctem inuenire potuiſ-
ſet, culpā ſummo mane agnoſcens, fratribus ablata reſtituit, atq; gloriā Deo, beatoq;
Antonio dedit. Hac in ciuitate Tamna olim glorioſè pro Chriſti fide certarunt, atq;
illuſtri martyrio coronati fuerunt pater Thomas à Tolentino, ac pater Iacobus Pa-
tauinus ſacerdotes, & frater Demetrius, atq; frater Petrus Senenſis laici: quorum
Chronicorum noſtri Ordinis anthor, R. ſcilicet pater frater Marcus Olyſipponenſis
Portuenſis apud Luſitanos Epiſcopus 2. p. ſui operis c. 31. fuſius meminit, quorumq;
C memoria apud aliquos huius patrię Mauros, atq; etiam Gentiles adhuc extat. Hotum
tres ad radices eius mōtis, qui Calua Indica lingua appellatur, ciuitatiq; imminet, ex
altera præterlabentis fluuij parte ſub quadam arbore, quæ vſq; impręſentiarum per-
ſeuerar poſt diuerſos, plurimosq; cruciatus capite à barbaris plexi ſunt. Sed quartus
ex altera arbore præfatæ piſcinæ vicina ab ijſdem ſuſpenſus eſt. Præfati hi martyres,
poſt glorioſum rriumphum de tyranno relatum, à quàmplurimis Manris atq; Genti-
libus in ſummitate montis Calua (cuius ſuprà meminimus) maximo amicti ſplendo-
re, crucesq; manibus geſtantes, non abſq; maxima admiratione viſi fuerunt. Dum cir-
ca annum Domini 1575. Maurus quidam de ſupetſtitioſo more, præfata in piſcina pe-
des lauaret, Minoritam crucem manu tenentem, atq; pluribus cum hominibus virili-
ter ſub aquis confligentes ex inſperato conſpexit. Ea igitur viſione territus, quoſdam
D alios Mauros longiuſculus inde diſtantes, vt factum cernerent, ad ſe vocauit. Illi verò
nihil aliud ab àquis in ſanguinem conuerſis intuiti ſunt: indeq; miſerum illum homi-
nem ferè exanimem educentes, eum ad manus domum retulerunt. Qui tandem nar-
ratis ex ordine omnibus à ſe viſis, animam Cacodæmonibus miſerrimè tradidit. His
autem fides adhiberi poterit, cùm ex authentico teſtimonio deſumpta fuerint.

De conuentu S. Franciſci Goæ. Conu. XI.

GOA totius Orientalis Indiæ metropolis eſt, atq; ciuitas facilè princeps, nec non
& Epiſcopalis ſedes. Intra eius igitur mœnia primitiui illi patres, qui ex Portu-
galia ad Indos traiecerunt, tum ex inimicorū ſpolijs, tum quoq; ex pijs Portugalen-
tiū eleemoſynis, poſt maximā inimicorum ſtragem in eius expugnatione à Luſitano
E milite ſtrenuè, viriliterq; editam, hoc ſacrum monaſterium in honorem beatiſſimi pa-
tris noſtri Franciſci conſttuxerunt. Nec facilè quis referre poſſet, quantum vtilitatis,
quantumq; emolumenti iſtius patriæ accolis 40. huius loci incolæ fratres attulerint;
quotq; Gentiles, atque etiam Mautos ſuis prædicationibus, atq; admitabili exemplo
ad Chriſti Saluatoris noſtri fidem conuerterint. Quapropter his ſuperſedere decreui.

De conuentu Matris Dei ibidem. Conu. XII.

TANTA eſt huius Goënſis ciuitatis feracitas, tantæ ſunt diuitiæ, tantaq; exti-
tit religio, atq; ad Frāciſcanos deuotio, vt illis & hunc etiam conuentum, ſanctiſ-
ſimæ matris Dei ſacrum, in quo eorum quindecim Recollecti tamen commodiſſimè

habitant tum ex communibus, tum quoque ex peculiaribus facultatibus longiuſculus à muris Goënſibus eius ſenatus conſtruendum curarit, & ad victum atque amictum neceſſaria abundanter ſatis, (pro religioſo tamen more) ingenti liberalitate, atq; maximo affectu miniſtret. A quibus tamen ſpiritualia pro temporalibus refert. A

De collegio trium Regum Bardium. Coll. I.

CVM illuſtriſſimus Alphonſus à Noronhia Indiæ Protex collegium ſub titulo trium Regum ad Gentilium orphanos baptizandos, atq; in fide inſtruendos ad tertium lapidem à Goa præfata ciuitate, in vmbroſa quadã, atq; amœna valle ex proprijs facultatibus ędificare cœpiſſet, atq; tam laudabile opus imperfectum omnino, ob aliqua impedimenta relinquere coactus eſſet, huius Prouinciæ fratres ipſum ex eleemoſynis vndequaque acquiſitis abſoluendum, perficiendumq; curarunt. Præceperat idq; ſanctiſſimè ſereniſſ. Portugaliæ Rex Ioannes, ne Gẽtilibus in ſua ditione commorantibus Idolis quoquo modo ſacrificare permitteretur: præterea vt quotquot paruuli vtroq; Gentili parente orbati, qui nondum decimum quartũ annum attigiſſent, inuenirentur, hi omnes ad collegia adacti ſacro baptiſmate purificarentur, Chriſtianisq; ritibus, cęremonijs, atq; documẽtis imbuerentur: qua etiam de cauſa omnes redditus Gẽtilium delubris debitos pręfatis collegijs mancipatos voluit. Fratres igitur Minores, tum vt Deo opt. max. rem gratam facerent, tum vt miſerrimos illos, atq; faſcinatos Gentiles à ſuis ſuperſtitionibus auerterent, tum quoq; vt Regis voto ſatisfacerent, maximo zelo atq; intrepido animo Idola comminuère, eorumq; templa diruere cœperũt. Quod Gentiles ægerrimè ferentes ex eis alios lapidarunt, alios vulnerarunt, & alios maximis opprobrijs atq; dicterijs laceſſierunt. Cumq; minus proficerent, imo potius his iniurijs ipſos fratres, ad inchoatum opus perficiendum magis magisq; accenderent, appoſuère, vt veneno in potionibus atq; cibarijs oblato eos è medio tollerent. Atqui fratres eapropter minimè territi, tam diu cœptis inſtiterunt, quouſq; ſuperata Gentilium pertinatia, omnibus Idolorum ædiculis ad terram deiectis, plurimisq; eccleſijs eorum loco conſtructis, de ipſis glorioſum triumphum atq; victoriam reuexerunt. Commorantur frequentius hoc in collegio 15. fratres, quorum alij Philoſophię ſtudio incumbunt, alij 80. orphanos Gẽtilium filijs, ſed Chriſtianis Grammatices rudimenta pręlegunt, ſcribendiq;, atq; cantandi normam tradunt, & alij ſacras ad neophytos illos fideles conciones habent. A duobus conuentibus, atq; collegio proximè ſupradictis erectæ ſunt aliæ ſex eccleſię, ſiue Parochiæ in eiuſdẽ ciuitatis Goënſis territorio, quod de Bardibus nuncupatur: in quibus ſeptem ad minus Chriſtianorũ millia diebus feſtiuis ſacris interfuturi conueniunt. His quàmplurimi alij Gentiles ſolerti fratrum opera, atq; feruenti prædicatione ad Chriſti fidem conuerſi indies iunguntur. Nam præfatarum eccleſiarum cura fratribus omnino incumbit. B C D

De collegio Salſetano ſiue Dominæ noſtræ de Pietate. Coll. II.

BACAIMICA ciuitate, eiuſq; territorio à Luſitano milite viriliter expugnatis, adfuère ſtatim quinq; Franciſcani, qui iuxta Portugaliæ Regis mandatum Gentilibus illis ſubactis Chriſti fidem prędicarent, Idolorum templa demolirentur, atq; eorum vice eccleſias erigerent. Qua tamen in re plures moleſtias, pluraq; incommoda, atq; verbera ad ſanguinis vſq; effuſionem à barbaris perpeſſi ſunt. Quę tamẽ omnia maxima virtute, maximaq; conſtantia ſuperantes, non prius à propoſito deſtiterunt, quàm profligatis omnibus ſuperſtitioſis tum Gentilitium, tum quoq; Maurorum purificationibus, lotionibus, atq; cœremonijs, & conuẽtum in prętatę ciuitatis Bacaimicæ (Indicè Bacaim) meditullio (vt ſuprà meminimus) & collegium (vt infrà dicemus) atq; alias quàmplurimas eccleſias tum ex regio ærario, tum quoque ex delubrorum, redditibus atq; bonis conſtruxerint. Erecto itaq; Bacaimico monaſterio egregius pater frater Antonius Portuenſis, qui ſcientia atq; verbo pollebat, quiq; conuertendis Bacaimicis maximè inſudauit, Salſetanam inſulam ad nonum milliare à Bacaimo diſtantem petijt, inuentumq; Bramenem ſiue Gentilem ſacrificulũ, qui delubrum quoddam ædificandæ eccleſiæ accommodatum inhabitabat, optimeq; apud infideles E

audie-

A audiebat, ſua doctrina, exhortatione atque exemplo ad Chriſti fidem conuertit, atque
per baptiſmum regenerauit, inſuper & eius ędiculam, extirpatis Idolis, cęteriſq; abo-
minationibus è medio ſublatis eccleſiam in honorem ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de
Pietate conſecrauit, ſibiq; quatuor erectis ſacellis, collegium, in quo frequentius cen-
tum orphani vtroq; Gentili parente orbati in fide catechizantur, atque in Chriſtiana
doctrina inſtruuntur, ex regijs facultatibus annexuit. Nec facilè erit referre quantum
vtilitatis, quantumq; emolumenti miſerrimæ illi patriæ ex huiuſmodi collegio ob-
uenerit. Cùm eius cauſa oppidum quoddam è regione conſtructum ſit, in eoq; duo
neophytorum Chriſtianorum millia, quorum conuerſio fratribus tribuẽda venit, ſub
maxima diſciplina atq; Chriſtiana pietate commorentur. Et quamplurimi alij tum
Gentiles, tum quoque Mauri ad tertium inde lapidem tentoria fixerint, ac tandem à
fratribus baptizati, pulcherrimum atq; amœniſſimum oppidum, ſimulatq; eccleſiam
B ædificarint. Et plures alij Idolatræ, tribus eccleſijs diuerſis in locis, ſed non longè ab
hoc collegio diſtantibus, erectis, ad veræ fidei agnitionem venerint. Hi omnes ſtatis
temporibus deuotionis ergò ad hanc ſacram ædem, tãquam ad eorum matricem atq;
principem confluunt. Nam in ea diuinum officium tum à fratribus, tum quoq; à iu-
uenculis collegis maxima cum grauitate perſoluitur. Duæ tamen ex iſtis eccleſijs pa-
tribus Ieſuitis à religioſiſſimis fratribus noſtris ex Regis mandato conceſſæ ſunt.

De collegio Charangianico. Coll. III.

AD ſextum lapidem ab inſula Salſetana (de qua præcedenti loco) maritimos in-
ter fluctus emergit & alia inſula, cui nomen Charangia eſt, in qua & conſimile
C collegium, ſed vtcunq; anguſtius fratres noſtri ex regijs facultatibus ædificarũt, atq;
ad mille & quingentos Gentiles ſacro baptiſmate ibidem abluerunt. Horum filij, ſi
eos vtroque parente orbari contingat, ad quadraginta numero præfato in collegio
in omni pietate, Chriſtiana diſciplina, atque morum grauitate, tum ex regio ærario,
tum quoque ex redditibus, quibus olim Idolorum templa, atq; eorum ſacrificuli po-
tiebantur, ſub duobus Didaſcalis fratribus apprimè educantur. Ex his paruulis cùm
primùm ad adultam ætatem peruenerint, alij iuxta eorum capacitatem atq; inclina-
tionem ſacris Ordinibus, illius patriæ fidelibus ſacramenta miniſtraturi, initiantur:
alij diuerſis opificijs ſub peritis artificibus mancipãtur: alij verò honeſtis puellis ma-
trimonio iunguntur. Quibus omnibus hæreditas, quæ ſibi ex vtroque parente ob-
uenerat, ſimulatque cum emolumento inde prouento, quam fideliſſimè traditur.

D

De collegio Cranganorico. Coll. IIII.

PRIMVS omnium Epiſcopus, qui à Portugaliæ Rege Ioanne ad Indos fuit miſ-
ſus, extitit reuerendiſſimus pater frater Ioannes Alburquerquius Prouinciæ Pie-
tatis Minoriticæ alumnus, vir vtique omni ſanctitate atq; religione præditus, qui ſe-
cum duos ſocios diuini honotis zelo inſignes attulit. Horum alter, frater ſcilicet
Vincentius, licèt prouectæ ætatis vir, ex præfati Epiſcopi atque Indici Cuſtodis bona
venia Cochimium eo propoſito petijt, vt Chriſtianis ſancti Thomę (ſic enim antiquio-
res illos Chriſtianos à beato Apoſtolo Thoma regeneratos, eiuſq; ſucceſſores appel-
lant) Gentilibus atq; Mauris admixtis ſacramenta frequentius miniſtraret. Hi enim
cùm ſacerdotibus careant, ter tantùm, aut quater in anno Miſſæ ſacrificio à quo-
E dam Armenico Epiſcopo oblato interſunt. Hos igitur Romanæ Eccleſiæ lucraturus
præfatus pater Vincentius, quòd Chaldaico Patriarchæ ſubiecti Rómanis moribus
accommodari renuant, Cranganori ope, atque auxilio tum pijſſimi Ioannis Pereiræ
Granganoricæ munitionis ex Portugaliæ Regis mandato Præfecti, tum quoq; alio-
rum Luſitanorum collegium quoddam ad 80. paruulos Gentilium orphanos in om-
ni pietate, Chriſtiana doctrina, atq; humanioribus litetis, ſimul & eccleſiaſtico cantu
inſtruendos ædificauit. Cui operi pijſſimus Portugaliæ Rex adfuturus quingentos
coronatos aureos, vel circiter ad huiuſmodi iuuenculos educandos ex Indicis regijs
redditibus in ſingulos annos aſſignauit, conſtituitq;. Hinc prædictus pater Vincen-
tius ſtatutis temporibus egrediens omnem circumquaque regionem luſtrabat, vt prę-

memorato-

memoratorũ ſancti Thomæ Chriſtianorum ſacras confeſſiones exciperet, illiſq; ſacram communionem porrigeret, Dei verbum proponeret, atque eorum tenellos liberos baptizaret. Nam (vt præfati ſumus) ſemel tantùm ſingulis annis Chaldaico Epiſcopo ad ſe aduentanti confiteri aſſueuerant. A quo & feria quinta in cœna Domini ſacrum Euchariſtiæ ſacramentum recipiebant. Neque hoc illis pater Vincentius per ſe ſolum præſtitit, ſed & etiam per paruulos illos à ſe in Cranganorico collegio enutritos, quos apprimè edoctos ſacerdotio initiari curauit, vt iuxta Latinum morem coram præfatis Chriſtianis ſacro operarentur, illiſq; in ſacerdotali miniſterio inſeruirent. Hoc tandem factum eſt, vt illi fideles ritibus Chaldaicis vale dicto in Latinorum Chriſtianorum ſententiam venerint, atq; in orthodoxam eorum fidem verba fecerint: Nullus erat illis temporibus prænominatis ſancti Thomæ Chriſtianis peculiaris Epiſcopus, nulluſq; adhuc Cochimis conſtitutus fuerat Præſul. Qui ſi fuiſſet, facillimo negotio quotquot ibi erant, ſuauiſſimo Romanæ Eccleſiæ iugo colla ſubmiſiſſent. Aderant his Chriſtianis triginta viri eccleſiaſtici, (hos Cacenares vocant) quorum munus erat in eccleſijs orare, atque mortuos ſepelire. Cùm igitur poſt vnum, vel alterum annum quidam Chaldaicus Epiſcopus ad has partes aduentaſſet, idq; occultè propter Luſitanorum metum, à præfatis Chriſtianis exceptus fuit. Idipſum quoque poſt triennium Armenico alteri Epiſcopo contigit. Hi duo Epiſcopi plures eorum ſacris Ordinibus initiarunt, atque ad Miſſam Chaldaico more celebrandam, Romano interim ritu relicto, compulerunt. Horum denique Chriſtianorum habitatio non extenditur vltra nonaginta milliaria, in qua tamen inuenire licet ad ſexaginta eccleſias affabrè quidem, atque more noſtro, idq; à tempore quo cum Luſitanis conuerſantur, conſtructas: quæ tamen prius à Gentilium delubris non differebant. A crucibus nullas alias imagines, idq; Chaldęorum, atque Armenorum more, præfati Chriſtiani olim admittebant. Sed nunc temporis à fratribus noſtris edocti, Saluatoris Chriſti, eiuſq; glorioſiſſimæ matris, atque aliorum Sanctorum iconibus tum altaria, tum quoque eccleſias exornant. Sunt autem hi numero triginta millia ad minus, habentq; diſtinctas habitationes à pagis minimè differentes, in eccleſiarum gyro conſtructas. Optimis præterea moribus vtuntur, atque aromatico mercimonio pro maiori parte vacant. Nihil aliud immobile à domibus, quas inhabitant, cùm Gentilibus Regibus ſubſint, in hac vita poſſident. Abundant nihilominus numerata pecunia, vaſiſq; tum aureis, tum quoque argenteis, atq; pretioſiſſimis gemmis. Quæ tamen omnia, cùm neque ebrietati, neque luſui, nec alicui cuipiam alteri vitio dediti ſint, imò potius honeſtè, frugaliterq; viuant, in plurimos annos conſeruant, minimeq; abliguriunt, ſed ad poſteros hæreditario iure tranſmittunt. Luſitanis mercatoribus, quibus & piper, & plura alia aromata nauibus in Portugaliam tranſuehenda vendunt, maximè amicantur, noſtroſq; fratres, cum quibus ab octoginta annis conuerſantur, ſummo honore, ſummaq; beneuolentia proſequuntur. Nec ab his Gentiles Reges, vt reliquum infidele vulgus, differunt, cùm eoſdem fratres ob vitæ ſanctimoniam, optimumq; exemplum libentiſſimè audiant, eorumq; dictis acquieſcant. Deſcendunt (vt accepi) prædicti ſancti Thomæ Chriſtiani à quodam Thoma Chana Armenio potentiſſimo mercatore, atque eius Regis, qui tunc vniuerſo Malauario principabatur, ſingulari amico: qui prædicti Regis ſuaſu iuuenculam eius patriæ Bramenam ſiue Hairam, prius tamen ex pacto baptizatam, ex qua & filios Cranganori, quod ſibi præfatus Rex, vt ex quibuſdam literis æreis vaſis impreſſis facillimè conſtat, in perpetuam habitationem dono dederat, ſuſcepit, matrimonio ſibi iunxit. Cuius deniq; ſucceſſores mirum in modum excreſcentes, deductis, diuiſiſq; per vniuerſam Malauaricam regionem colonijs, diffuſi ſunt. Mirum tamen eſt, quod cùm præfatus Thomas Armenus filios quoq; ex quadam ancilla Naira ſuſceperit, illiq; etiam baptizati fuerint, atque eorum ſucceſſores in fide perſeuerent, diſtinctas ſedes iſti ab illis occupent, nulloq; pacto ex libera Naira procedentes, ijs, qui ex ancilla deſcendunt, matrimonio copulari velint. Sunt tamen multò plures numero, qui ex ancilla genus deducunt, quàm qui ex libera. Idq; inde procedit, quod iſti nulli alteri generationi ſiue fideli, ſiue infideli commiſceri vnquam voluerint,

A rint, & illi emptos pecunia Nairos proprijs filiabus multiplicationis ergò in viros tradiderint. Quapropter ex ſexaginta colonijs,ſiue pagis, quos vtrique perficiunt, vix decem ad nobilis,liberæq; Nairæ filios ſiue ſucceſſores pertinent. Et hæc quidem de antiquioribus huius patriæ Chriſtianis pertranſeũdo dicta ſunto. Præfatus igitur pater Vincentius poſtquam ſuis exhortationibus, atque prædicationibus Gentilem Tanoris Regem ad fidem conuertiſſet, atque Goæ cum maxima pompa ac ſolemnitate coram Luſitano Indiæ Prorege baptizaſſet, nec non & hoc Cranganoricum collegium, quod primum omnium fuit, per decem continuos annos ſanctiſſimè prudentiſſimeq; rexiſſet, anno à Chriſto Saluatore nato milleſimo quingenteſimo quinquageſimo animam cælo reddidit. Fuit præfatus Tanoris Rex pijſſimus,atque verè,licèt occultè ob ſubditorum metũ, catholicus, nec non & Luſitanis amiciſſimus ac fideliſſimus: qui in acerbiſſimæ Chriſti paſſionis memoriã aureum Crucifixum ex auro quoque torque pendentem ad collum à ſuæ regenerationis die ad vltimum vſq;
B vitæ halitum, detulit,atq; Minoritico fratri morti propinquus quàm humillimè confiteri voluit. Quales,quamq; vberes fructus ex Indicis his collegijs legantur,quotq; ex his orphanis, atque etiam ex Luſitanorum filijs,qui ibidem maxima cura,atq; ſolicitudine in omni virtutum genere educantur,in ſortem Dei vocentur,vel ex hoc ſaltem Cranganorico collegio liquidò conſtat. Ex eo ſiquidem anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo quinquageſimo ſecundo, quatuordecim iuuenes bonæ indolis Malauaribus ex Gentilibus procreati parentibus,à reuerendiſſimo Cochinico Epiſcopo ſacerdotio initiati, atque quatuordecim eius patriæ eccleſijs ſacerdotibus omnino deſtitutis pro Vicarijs, ſiue Parochis opportunè præfecti ſunt. Qui
C quidem omnes ob Cochinici idiomatis peritiã fidelium confeſſiones excipere, illiſq; prædicare, optimè poterant. Et alij quatuordecim à Luſitanis procreati,atq; in cantu & grammaticalibus literis optimè edocti,ab eodem reuerẽdiſſimo Epiſcopo Cochimum deducti ſunt: qui omnes temporis ſucceſſu, ſacerdotio inſigniti ad Cochimicæ matricis eccleſiæ canonicatus promoti fuère. Et alij quatuordecim Portugalenſium quoque filij vel ſeraphicum noſtrum Ordinem,vel ſacram patrum Dominicanorum religionem non abſque maxima eius patriæ vtilitate apud Indos ingreſſi ſunt. Quibus denique omnibus totidem paruuli vel parentibus gentilibus deſtituti, vel à Chriſtianis propagati ex tempore ſubrogati fuère. Commorantur frequentius hoc in collegio quatuor fratres,qui ad decẽ infidelium millia conuicinis in oppidis baptizarũt.

De collegio Zeilamico. *Coll. V.*

D EXTRVCTVM eſt ad præcedentium normam, & aliud quintum collegium in inſula Zeilamica, tum ex regijs prouẽtibus, tum ex eleemoſynis fratrum ſolertia acquiſitis,quod à tribus vel quatuor fratribus plerunq; inhabitatur. Hi 60. iuuenculis ex vtriuſq; parentis morte orphanis relictis, alijſq; Chriſtianorum filijs in cãtu, in Chriſtiana doctrina,atq; in grammaticali arte inſtruendis die,noctuq; vacant. Vt tandem ſic edocti, atq; ad maturã ætatem peruenti,ſacris Ordinibus initiari,atq; parochialibus eccleſijs,neophyto illi populo in ſpiritualibus conſulturi,prǽfici poſſint.

De collegio Aquazaimico. *Coll. VI.*

E AD nonum lapidem à Bacaimica ciuitate in quodam Maurorum atq; Gentilium oppido, cui Indica lingua Aquazaim nomen eſt, Portugaliæ Regis liberalitate atque ſumptibus hoc ſextum collegium, in quo quadraginta orphani, ſub vno vel altero patre Franciſcano,grammaticalibus literis, cantu atque doctrina ad ſalutem animarum aſſequendam neceſſaria diligentiſſimè imbuuntur, ædificatum eſt. Cùm fratres,atque reliquus Chriſtianus populus,& hoc collegium, atque ipſum oppidum Zamaluci Regis Gentilis iram declinaturi deſeruiſſent, atque ad tutiora loca diuertiſſent,Mauri eius milites neophytos quatuor Chriſtianos comprehẽſos plurimis propoſitis pręmijs,atq; minis ad Chriſti fidem negandam, atque impiam Mahumetanam legem aſſumendam pro viribus cohortati ſunt. At illi conſtantiſſimè omnia aſpernantes glorioſam potius mortem, quàm ignominioſam vitam elegerunt. Quapropter

pter ad penettaliota eccleſiæ,quæ tūc ſtraminea erat, adacti, à vorāte flamma Mau- A
rorum opera,atque ſtudio excitata ſimul cum vniuerſo ædificio abſumpti,atque glo-
rioſo martyrio coronati fuēre. Frequentatur mirum in modum locus hic à bis mille
Chriſtianis nouiter à Gentiliſſimo ad Chriſti fidem conuerſis, atque præfati oppidi
Aquazaini accolis. Et hæc quidem de huius Prouinciæ conuentibus atque collegijs.

Habet præterea hæc ipſa Prouincia viginti domos, diuerſis in locis maritimis con-
ſtitutas,in quibus ſinguli ſinguli commorantur fratres,qui Gentiles ſiue Mauros no-
uiter baptizatos ſuis prædicationibus,atq; adhortationibus in fide confirmāt,alioſq;
ad catholicam Eccleſiam venientes baptizant, Chriſtianorum catalogo aſcribunt,
atque vicinioribus populis ſacramenta miniſtrant.

Eſt inſuper hæc Prouincia commodiſſima,cùm ab eius Prouinciali,ſiue Prælato fa-
cillimo negotio,nauigio ſcilicet,luſtrari atq; viſitari poſſit.Continet prçterea in lon-
gitudine 1500. milliaria ad minus, in quibus inuenire licebit 40. Chriſtianorū millia B
à fratribus baptizata. Nec exiſtimandum eſt intra præfatos huius Prouinciæ fines,ſe
ſemper fratres continuiſſe,cùm eorum aliqui,patres ſcilicet,ac fratres Petrus Gallus,
atq; Paſchaſius ambo ſacerdotes, ſaluandarum tantummodo animarū zelo ducti Pe-
guacam ciuitatem ad 1500.milliaria à Goa diſtantē ſuperioribus annis petierint, atq;
Luſitanis mercatoribus admixti, maximam familiaritatē cum Talapodibus (ſic enim
illius patriç ſacrificulos vocant) contraxerint, vt illis tandem acquiſitis facilis eis ac-
ceſſus ad cæteros pateret. Sunt iſti Talapoides voluntarij quidam pauperes, qui ma-
ximam extrinſecus mortificationem præſeferunt, communeſq; quaſdam domos ab
alijs ſeiunctas,atq; ad monaſteriorum noſtrorum normam ædificatas ſeparatim inha-
bitant. E quibus ſtatutis diebus ciſta,atq; olla onuſti egredientes eleemoſynā oſtiatim C
maxima cum grauitate,oculorum demiſſione atq; admirabili ſilentio petūt.Eſtq; in-
ſuper illius patriæ genti tanta de huiuſmodi hominibus cura atque ſolicitudo, vt vici-
nus vicinum ad victū pro ſeruis Dei (ſic enim paſſim illos vocant) diſponendū cohor-
tetur,& alius alium præmoueat,vt aduentāti Talapoidi cum neceſſarijs ad eſum præ-
paratis ex tempore occurrat Sunt & alij eiuſdem generis,ſed auſteriores,qui in ſolici-
tudinibus commorantes, vt hominum commercium ſubterfugere omnino videantur,
noctu quæ ſibi neceſſaria ſunt,eodem ſilētio,atq; eadem penitus compoſitione, qua &
alij,quærunt,emendicantq;.Sed omnes iſti cuidam ſuperiori ſummo Talapoidi,cuius
tanta eſt authoritas,vt Regem corripere atq; reprehendere cum maxima libertate im-
punè poſſit,& piaculum ſit inexpiabile coram illo Regem ſedere,parēt, obediuntq;.
Eſt nihilominus illius patriæ Rex formidabilis,atq; quodāmodo inacceſſibilis, præ- D
ſertim verò extraneis,cùm nullus alienigena ſub verberū pœna præeuntibus eius fa-
mulis,ſiue ſubſequentibus protinus danda,eum conuenire,vel è propinquo proſpice-
re poſſit.Cùm his igitur Talapoidibus,atq; præſertim cum eorum ſuperiore prçfatus
P. Petrus Gallus ſub propria eorum lingua, quambreuiſſimo tēporis ſpatio apprimè
didicit,per integrum biennium conuerſatus eſt, vnde & ipſum paruum ſiue minorem
Talapoidem paſſim nuncupabant,atq; frequentes diſputationes tum de eorum erro-
ribus atq; ſuperſtitionibus, tum quoq; de Chriſti fide ad ſalutē neceſſaria, deq; Chri-
ſtianis myſterijs habuit.Quem tamen patienter audiebant, maximeq; quòd vxorem
habere reſpueret, tum quoq; quòd pecunias omnino contemneret,minimiq; faceret,
venerabantur.Aberat fortè tunc temporis Rex à Peguana ciuitate,quapropter præfa-
tus P.Petrus Gallus liberius cum huiuſmodi hominibus agere poterat.Interim tamen E
parum,aut nihil proficiebat,reſpondentibus ſemper illis & ea, quæ ipſe referret bona
eſſe,& etiam illa,quę ipſi ſoli tenerent,bona quoq; exiſtere: inſuper & aſſerentibus il-
lis à ſuis maioribus,atq; libris prohibitum eſſe,ne aliquam doctrinā ſuæ aliquo modo
contrariam penitus admitterent: ſed vt peregrinam, vt bonam laudantes, cui nullo
pacto iniurij eſſent,propriam, patriamq; mordicus tenerēt. Interim ſummus ille Ta-
lapois fratris Petri patientiæ periculum facturus,pluribus iuuenibus,vt eū propriam
domum petentem in medio foro ceſpitibus,atq; lapidibus laceſſerent, præcepit. Ille
verò pedem è veſtigio figens,manibus complicatis,atq; ad pectus iunctis, tectoq; ca-
pite lapides ad ſe venientes hilari vultu,promptiſſimoq; animo excepit. Quod ſacri-

ficulus

A ſiculus ille ſummopere admiratus iuuenibus, vt à cœpto abſtineret, imperauit, domūq; egreſſus præfatum P Petrum, culpā interim iuuenculorum petulantię adſcribens, ſeq; oīno ab ea purgans domū deduxit. Tandem P. Petrus poſt expletū biennium ab huius Prouincię Prælato euocatus, eis vale dixit, domumq; repetijt. Vacat in pręfata Peguana ciuitate certis quibuſdā ſcientijs in alia lingua à materna traditis 20. millia ſtudentū. Ad 1500. milliaria à ciuitate Goa inſula Sochotora, à Chriſtianis Thomiſtis inhabitata, ſurrigit: ad quā Triſtanus ab Acunia cū inſtructa ex pluribus nauibus claſſe, anno Dñi 1507. ſe contulit, ibiq; fortalitiū à Mauris conſtructū ſtrato hoſte occupās, ad eius inſulæ Chriſtianos pacis legationem miſit; qui nacta hac opportunitate pedibus Triſtani prouoluti, ei vt ſe ab illis infidelibus defendere, & ſub Regis Portugaliæ vexillo recipere dignaretur, ſupplicarunt. Hos Præfectus ſurgere, bonoq; animo eſſe iuſ-
B ſit, quandoquidē à ſuo Rege eapropter miſſus eſſet, vt eos contra oēm tyrannidē tutaretur: Quamobrē & milites, & religioſos Frāciſcanos relicturus erat, iſtos quidē vt inſtruendis illis in fide catholica, illos verò vt inſulæ ab omni iniuria vindicandæ incūberent: quod & præſtitit, nā Mauritana munitione firmata, Maurorū templū, in eius meditullio erectū, optimè prius expiatum fratres noſtri S. Mariæ de Victoria dicarūt, ibiq; plures ex illis inſulanibus baptizarunt. Præfata verò munitione ex Alphonſi Alburquerquij Indiæ Proregis mandato ſolo æquata, milite Luſitano inde in Indiā reducto, P. Antonius à Laureto & ſocij Saracenorū iniurias præuenturi, atq; Indiarū Proregi, vt pauperculis illis Chriſtianis, qui in infidelium poteſtatē iteratò redituri eſſent, adeſſe vellet, perſuaſuri, conſcenſo nauigio, & inſulam, & conuentum deſeruēre.

Exiſtimo me non abs re facturum, ſi glorioſam aliquorum fratrum noſtrorū mor-
C tem compendioſiori ſtylo retulero. Et primo quidē loco ſtrenui P. F. Melchioris Olyſipponenſis huius Prouinciæ olim Cuſtodis, qui inclyto Conſtantino Indiæ Proregi Iafanapatanicam inſulā, eiuſq; Regem, ob iniurias Luſitanis, cæteriſq; Chriſtianis illatas punituro congreſſus, poſt eius metropolim, atq; caſtrū capta, Regumq; ad penetraliora adactum, dum oppidulum quoddā eius accolas baptizaturus peteret, illorum barbarorū gladijs, atq; ſagittis confoſſus de eis triumphans occubuit. Idemq; hauddubiè tribus eius ſocijs, qui in munitione nouiſſimè expugnata vulneratis, atq; infirmis adfuturi remāſerunt, contigiſset, ſi in eorum manus incidiſsent. Nam, pace inter Proregem Conſtantinū atq; Iafanapatanicum Regem conſtituta, nigri illius inſulæ homines, qui in Proregis ingreſſu & Portugaliæ Regi obedientiam, ſpontaneumq; obſequiū polliciti fuerāt, & à fratribus baptizari voluerunt, ſibi à proprio Rege, qui 100.
D ferè millibus coronatis ex tēpore numeratis huiuſmodi pacem emerat, ob huiuſmodi facilè defectionem ſummopere timentes, oēs Luſitanos vel in caſtro degentes, vel per inſulam vagantes, tumultuaria occaſione occidere decreuerunt: propoſitumq; exequutioni mandantes, eorum aliquot nihil minus cogitantes oppreſſerunt. Caſtrū verò adorti tanta vi, tantaq; conſtantia à præmonito Portugalenſi milite repulſi ſunt, vt re infecta retrocedere coacti fuerint. In inſula etiam Zeilamica duo ex noſtris fratribus, dum Chriſtianos milites à Gentilibus in quodam caſtro obſeſſos ad pugnam inſtantiſſimè adhortarentur, inimicorū telis icti occubuēre. Idemq; mortis genus ſubijt frater quidam laicus profeſſus nomine Antonius in Chaulica obſidione. Idipſum patri Franciſco ſacerdoti contigit, dum Manicas Cafrorum patriā ſimul cum catholico milite luſtraret. Frater etiam Ioannes minoribus tantùm Ordinibus initiatus, obediē-
E tiæ facturus ſatis, cùm ex Zeilamica inſula Cochimū nauigio peteret, à Malauaribus captus, atq; pro Chriſtiana confeſſione occiſus eſt. Conſimilem quoq; exitum habuit F. Stephanus ſacerdos, cùm relicta Goa Cochimum adnauigaret. Frater etiā Martinus Guardienſis ſacerdos à Malauaribus in mari captus, atque ab eis maximis propoſitis præmijs, vt catholicæ fidei abrenunciaret, eorumq; ſacrificulus effici vellet ſollicitatus, adeò eorum temeritatem, atq; impudentiam increpauit, vt illorum gladios in ſe conuerteret, atq; glorioſè capite truncatus, occubuerit. Frater præterea Ioannes Eluaſius Cochimicus Guardianus, ac F. Sixtus cuſtodialibus Comitijs Goæ interfuturi, dū naui criſpantes Oceani vndas ſindunt, à Malauaribus capiuntur, occiduntur q; . Idem euenit duobus alijs fratribus, qui à ciuitate ſancti Thomæ ſoluentes Goam petebant.

·P·
S·EVANGELII
IN NOVA
HISPANIA
EVNTES PREDICATE EVANGELIVM ŌĪ CREATVRE

PROVIN-

PROVINCIA SANCTI EVANGELII.

A QVÆ ſancti Euangelij in noua Hiſpania Occidentalium Indiarum Pro-
uincia appellatur, Cuſtodia primùm fuit,& pridie eius diei, qua ſanctiſſi-
mæ Penthecoſtes vigiliam colimus, ſub ſalutis annum 1524. diuini ſpiri-
tus auxilio,& 12. religioſorum noſtri inſtituti virorum miniſterio initium
habuit. His primis vtique eius fundatoribus nomina fuêre frater Martinus de la Curu-
nha, frater Franciſcus de Soto, frater Antonius de Ciudad Rodrigo, frater Turibius
Motolinia,frater Ioannes de Ribas, Frater Garſias de Ciſneros,frater Ioannes Suarez,
frater Ludouicus de Fuenſalida, frarer Franciſcus Ximenes ſacerdotes, frater Ioannes
de Palos, frater Andreas de Corduba laici. Qui ſanè præſtantes viri ad felix hoc &
B apoſtolicum munus ex ſancti Gabrielis Prouincia exierunt; tametſi præter duos laicos
cæteri omnes in perantiqua,& percelebri ſancti Iacobi Prouincia religioni primùm no-
mina dediſſent:qua ab illa ſancti Gabrielis diuiſa,diſiunctaq;, & in Cuſtodiam inſtitu-
ra, illi perfectioris, exactioriſq; vitæ inſtituti ergò in pauperibus illis,& Recollectis do
mibus habitare voluerunt. Vnde profecti illò ſunt obedientiæ literis à R. P. Franciſco
de Angelis Miniſtro tunc totius noſtri Inſtituti generali, poſtea verò etiam Cardinali,
alijſq; ſummorum Pontificum peramplis illis quidem, & nimia illorum in nos pro-
penſione illuſtribus habitis, quarum priores à Leone X. ſub anno 1521. poſteriores ab
Adriano VI. ad Caroli V. Imperatoris preces datæ ſunt. In his à Pontifice prouin-
C cialibus Miniſtris, cæteriſque omnibus ab ijſdem propoſitis & cōſtitutis religioſis om-
nimoda (vt infra patebit) eſt authoritas in vtroque foro conceſſa, eatenus nimirum,
quatenus ipſi & ab ſe electi viri ad Indorum ſpiriralem vtilitarem, progreſſumque ad
catholicam fidem, & ſanctæ Eccleſiæ Romanæ obedientiam ſibi eam vſurpandam fo-
re arbitrarentur. Hi cùm primùm ciuitatem Mexico peruenerunt, celebrato ſtatim
Capitulo, virum optimum F.Martinum de Valentia, electum iam in Hiſpania,Cuſto-
dem rurſus elegerunr, confirmaruntque. Hic ab anno 1524. ad annum vſque 1535.
per continuos 11. annos Cuſtos fuit: quo temporis interuallo Prouincia illa 3. Cuſto-
des habuit, primum Martinum de Valentia, tertium & poſtremum Iacobum de Te-
D ſtera: ac anno deinde 1535. in generali Capitulo Niciæ habito, in Prouinciam erecta
eſt. Nec prætermittendum eſt ante 12. præfatorum patrum aduentum, 3. alios noſtri
Inſtituti Belgas à Carolo V.miſſos illuc veniſſe,& 12.illos anno vno præceſſiſſe:quibus
nomina fuêre F.Ioannes Tectius, F.Ioannes de Aora,& F. Petrus à Gandauo.Ex qua-
tuor alijs,quæ in noua Hiſpania ſunt Prouincijs,tres illarum quidē, illa nimirum quæ
ſanctorū Petri & Pauli Apoſt. in Mechuacan & Xaliſco dicitur, item quæ ſancti Ioſe-
phi in Iucatan, & quæ nominis Ieſu de Guathemala, principium ab hac habuêre:
quippe cùm eas in huius Prouinciæ Cuſtodias ad Dei verbum annuntiandum re-
ligioſi homines erexerint. Qūo ad ſitum, & terminos Prouinciæ huius meliorem,
E frequentioremque nouæ Hiſpaniæ Indiarum partem occupat ſub Archiepiſcopatu
de Mexico,& Epiſcopatu de Tlaxcala. Maxima ex parte fertili ſolo, & aëre tempe-
rato, vt vix aut calor, aut frigus ſentiatur, gaudet. A vera Cruce vſque ad oppidum
Tuluca,quod eſt ab Oriente ad cadētem ſolem 240. mille paſſuum habet longitudinē:
omiſſa tamen domo de la Habana,quæ 900.paſſuum millibus,qua mari iter in Hiſpa-
niam fit, ab hac diſtat. Ab Arctico autem ad Auſtrum in nonaginta mille paſſuum
latitudinem porrigitur. Tota autem fermè quinque altiſſimis montibus, qui niue
ſemper oppleti per maiorem anni partem cernuntur, & quorum vnus nunquam ea
deſtituitur, tamquam munimentis circumuallatur. In horum montium duobus ac-
cenſæ bolides, & faſtigiati ignium turbines quotidie cernuntur, flammarum glo-

bos fumo, & caligine inuolutos è cacumine cauernis eructantes. Tellus paſſim colitur, multiſque tum indigenarum, tum etiam Hiſpanorum habitationibus eſt frequens. Habet hæc Prouincia duas ſibi cohærẽtes Cuſtodias, vnam S. Franciſci Aquilonem verſus à Mexico, vbi eruendi argenti cuniculi ſunt de Zacatecas, & de noua Biſcaya nuncupati: alteram S. Saluatoris in regione de Gaſteca, vel Panuco. S. Franciſci de Zacatecas Cuſtodia à Mexico verſus Aquilonem 240. paſſuum millibus diſtat, primumque habet conuentum in magna quadam Hiſpanorum prædictos cuniculos colentium habitatione: protenditurque verſus Aquilonem adhuc eadem Cuſtodia per 450. millia paſſuum. Sunt in ea conuentus decem, & in his 40. penè fratres, quorum decem diuini verbi ſunt præcones. Ab hoc loco Aquilonem verſus magnæ quotidie regiones inueniuntur ad 900. immo ad 1200. paſſuum millia, quò ſemel iam atque iterũ Hiſpani cum Inſtituti noſtri hominibus exploratum profecti ſunt. Primùm enim ſalutis anno 1580. tres ſe eò patres contulêre, & vt eius eccleſiæ fundamenta innocentium ſanguine iacerentur, omnes ob catholicæ fidei annuntiationem, à barbaris Indis ſunt interfecti: qui erant F. Franciſcus Lopez ex Prouincia Bætica, & F. Ioannes de S. Maria ex Prouincia S. Euangelij ſacerdos, vterq; Thelogus, & diuini verbi præco, & F. Auguſtinus Rodriguez ex eadem S. Euangelij Prouincia laicus Iterum anno 1582. F Bernardinus Beltran cum exploratoribus eò profectus, & Cuſtodiam de Zacatecas reuerſus, multarum & magnarum habitationum, quæ in ea ſunt, enarrationem nobis trãſmiſit. In ciuitate autem Mexico Indus quidam harum regionum indigena impræſentiarum verſatur, optimi iudicij homo, & cumprimis affabilis: qui doctrinam fidei noſtræ, vt baptizetur, & linguam etiam Mexicanam diſcit, & quatuor alios Indos Mexicanos idioma patriæ ſuæ, quam nouum Mexico vulgò appellamus, docet, vt ita inſtructi primùm, cum Regis, & Prælatorum iuſſu ad annuntiandum religionem mittentur, proficiſci poſſint. Conſtat autem ex coſmographicis deſcriptionibus à freto Aniani ad mare de Bacallaos pluſquam ſex millia millium paſſuum in longitudinem reperiri, ter mille autem millia plus minus in latitudinem à Mexicana regione Aquilonem verſus, ſub quo nouũ hoc iacet Mexico; quæ tellus vniuerſa continens cùm ſit, maximis quoq; habitationibus frequens eſſe creditur: quò ſi vexilla crucis, & religionis præconia inferantur, dubium non eſt, quin in maximam diuini cultus gloriam, & eorum qui in ea re inſudauerint, gloriam ceſſurũ ſit In prioribus duabus explorationibus ad triginta tres gradus altitudinis poli Arctici peruentum eſt: vnde vbertas ſoli colligitur: quemadmodum etiam hi teſtantur, qui eò exploraturi profecti ſunt; magnam enim quantitatem Indici milij, faſeolorum, cucurbitarum, goſſipij, giboſarum, vaccarum, omne genus venationis, ceruorum, leporum, cuniculorum, infinitarum auium, & in fluminibus, ac paludibus piſcium reperiri aiunt. Aedes ad duo, triaq; contabulata, aliquando autem quatuor, etiam quinque eriguntur. Homines religionis noſtræ vſq; adeò appetentes, vt noſtris eò profectis ſignificarent facturos ſe vberem ſementem, quo multis omnino Hiſpanis, quos Caſtillas ipſi vocant, quoſq; ingenti numero ad ſe venire optant, ſuppeditari alimenta poſſent, quin ea iiſdem abunde toto itinere ſuppeditarunt, ſtragulaq; donauerunt perplura ex goſſipio confecta, vaccinaſq; pelles, quas mirificè colunt, oblongis pilis ſericum imitantibus decoras. Hi fidei noſtræ non parua illic veſtigia repererunt, erectas nimirum cruces, ad quas indigenæ preces fundere conſueuerunt, ſolum circumquaque ad non exiguum interuallum verrentes. In aliquibus autem populis è floribus, vel aliqua alia re confectis in crucis modum ſertis Indi tempora redimibant. Crucis myſterium anno 1542. his innotuit: quod hàc iter fecerit Franciſcus Vaſquez Coronado Salmanticenſis ad explorandam prouinciam, quæ Cibola nuncupatur, proficiſcens. Is enim nonnullos Mexicanos Indos ſocios habens, eas erexit cruces, quæ poſtea ſunt ab indigenis mirificè cultæ: qui eiſdem nulla non beneuolentiæ ſigna exhibuerunt, eos à Prouincia in Prouinciam comitantes: quò vt perueniebant è ciuitatibus tã viri, quàm mulieres cum paruis gnatis occurrebant, cantionibus, ſaltationibuſq; ſui moris præ ſe lætitiam ferentes, verè vt dici poſſit illud Chriſti Saluatoris noſtri, *Rogate ergo Dominum meſsis, vt mittat operarios in meſſem ſuam: nam meſsis quidem multa: ac paruuli quidem petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis.* Altera Cuſtodia ſancti Saluato-

A uatotis in Prouincia Gaſteca ſub Aquilone etiam Orientem verſus Floridæ contermi-
na ſex habet conuentus, religioſos homines duodecim, & in his ſex diuini verbi præ-
cones. Hac ex regione, vt ex illa etiam de Zacatecas in ingentes alias cum magna bar-
barorum vtilitate Chriſtianam religionem capientium excurri poterat. Cæterùm
vniuerſa hæc ſancti Euangelij Prouincia, cui ego Chriſtum Dominum Apoſtolos ad
prædicandum mittenrem graphycè depictum præpoſitum volui, ex 67. fratrum, &
vnico ſororum conuentibus, qui omnes tum ex apoſtolica, tum quoque ex regia fa-
cultatibus, ab anno Dominicæ Incarnationis 1524. ad hæc vſque noſtra tempora
ædificati ſunt, conſtat: atque ſigillum fratris ſiniſtra crucem tenentis, ad plurimoſque
homines pro ſuggeſtu de ſacro Euangelio concionem habentis imagine; ſequentibusq;
literis: SIGILLVM PROVINCIÆ SANCTI EVANGELII in
B orbem exornatum habet. Antequàm vero ad ſingulos præfatæ huius Prouinciæ con-
uentus (vt interim pollicitis ſtemus) deſcendamus, apoſtolicas vtriuſque ſummi Pon-
tificis, Leonis ſcilicet X. ac Adriani VI. literas (quarum ſupra meminimus) his anne-
ctere decreuimus: quarũ, & primò quidẽ earũ, quę à Leone X. datę, & ad religioſiſſimos
patres fratres Ioannẽ Clapion, & Franciſcum de Angelis directæ ſunt, tenor ſequitur.

*DILECTI filij &c. Aliàs fel. rec. Nicolaus IIII. & Io. XXII. & Vrbanus V. & Euge. IIII.
& alij Romani Pont. prædeceſſores noſtri debita meditatione conſiderantes quòd veſtri Or
dinis munda Religio à Chriſto Domino exemplis, ac verbis apoſtolicis ſuis tradita, ac beato Fran
ciſco, & eum ſequentibus inſpirata fuerit, ac quòd nonnullos eiuſdem Ordinis profeſſores pro fi-
dei propagatione ad infidelium partes, cùm iam Apoſtoli in orbe non exiſtant, deſtinare opus eſ-
ſet, prout & ipſe beatus Franciſcus ſuo tempore actualiter fecit, vt in vinea Domini fructuoſos
C palmites producerent, nonnullis veſtri Ordinis tunc expreſſis fratribus, vt in terris infidelium,
tunc deſignatis exiſten. quòd Dei verbum proponere, & conſtitutos ibidem, ſi eorum aliqui ex-
communicationis cenſura ligati eſſent, abſoluere: quoſcunque ad vnitatem Chriſtianæ fidei con-
uerti cupientes recipere, baptizare, & Eccleſiæ filijs aggregare: & hi ex dictis fratribus, qui in ſa
cerdotio conſtituti eſſent, Pœnitẽtię, Euchariſtia, & Extremæ vnctionis, aliaq; eccleſiaſtica ſacra
menta perſonis præmiſſis miniſtrare, & exercere: necnon in caſu neceſſitatis (Epiſcopis in Pro-
uincia non exiſtentibus) Confirmationis ſacramentum, & Ordinationes vſque ad minores Ordi-
nes fidelibus miniſtrare: capellas, & altaria, necnon calices, & paramenta eccleſiaſtica benedi-
cere: ac eccleſias reconciliandas, vel cæmeteria reconciliare: eiſdem de idoneis miniſtris pro-
uidere: eiſq; indulgentias, quas Epiſcopi in ſuis diœceſibus concedere ſolent impartiri, & alia
quæcunque facere, quæ ad augmentum diuini nominis, ad conuerſionem ipſorum infidelium po-
D pulorum, & amplificationem fidei orthodoxæ, & reprobationem, & irritationem illorum, quæ
ſacris conſtitutionibus contradicunt, ſicuti pro loco & tempore viderint expedire, valeant, &
poſſint. Necnon vti oleo ſancto, & chriſmate antiquis vſque ad tres annos, cum in eiſdem parti-
bus nouum oleum, & balſamum ſine difficultate magna haberi non poſſint, liberè, & licitè vale-
rent. Necnon aggregatos eoſdem (vbi Epiſcopi non habentur) clericali inſignire charactere, &
ipſos ad minores Ordines promouere liceret: etiam Sedis apoſtolicæ ſententia excommunicationis
irretitis abſolutionis beneficium iuxta formam Eccleſiæ impartiri: & qui de gẽtibus ſchiſmaticis,
vel aliàs nouiter eſſent conuerſi, dandi licentiam, vt vxores ſuas, cum quibus in gradibus à lege
diuina non prohibitis contraxerunt, retinere valerent: & de cauſis matrimonialibus, quas in par
tibus illis ad audientiam noſtram deferre deberent, legitimè cognoſcendi, & diſcordantes inter
ſe concordare: ac etiam eiſdem fratribus licitum eſſet omnium fidelium in terris prædictis confeſ-
E ſiones audire, & ipſis iniungere pœnitentias ſalutares, & vota commutare: & excommunicatos à
canone, vel alio modo iuxta Eccleſiæ formam abſoluere, dũmodo iniuriam, ac damna paſſis iuxta
poſſibilitatem ſatisfecerint: inſuper in locis, in quibus fratres prædicti reſidẽtiam facere, vel eos
hoſpitari contingeret, Miſſam & diuina officia cum ſolita ſolemnitate celebrare: & ſi in eiſdem lo
cis vita neceſſaria ieiuniorũ tẽpore cõmodè habere non poſſent, ad prædicta ieiunia eoſdẽ fratres
minimè teneri declararunt, cũ eiſq; miſericorditer diſpenſarũt: &, vt de ſuis laboribus fructũ re
portarent, fratribus prædictis verè pœnitẽtibus, & confeſſis illam indulgentiã cõceſſerunt, quam
proficiſcentibus in terræ ſanctæ ſubſidium Sedes apoſtolica concedere conſueuit: ac etiã omnibus
vtriuſq; ſexus fidelibus, cõfeſſiſq;, qui eccleſias, & loca fratrũ dicti veſtri Ordinis in partibus præ
miſſis cõſtructa, & ĩ poſterũ cõſtruẽda ſingulis diebus, quibus viſitarint, cauſa deuotionis, ſeu elee*

moſynæ facienda, ipſis de iniunctis eis pœnitentijs centum dies miſericorditer relaxarunt. Quiq́ue A
eiſdem fratribus authoritate apoſtolica conceſſerunt, vt in ciuitatibus, caſtris, villis, ſeu locis quibuſcunque ad habitandum domos, & loca quæcunque, ſeu hactenus recepta mutare, aut ea venditionis, permutationis, aut cuiuſuis donationis titulo in alios transferre valerent: ac inſuper vt omnes & ſinguli veſtri Ordinis profeſſores, qui eodem ſuccenſi zelo ad ea loca cum fratribus prædictis tranſire voluiſſent, omnibus & ſingulis præmiſsis gratijs, & indultis gaudere liberè poſſent, prout eiſdem fratribus, & eorum cuilibet coniunctim, vel diuiſim pro fratrum prædictorum vita tunc pro tempore indultum eſſet, vel conceſſum. Necnon fugientes à ſæculo in Ordine prædicto recipere, ac omnia & ſingula facere quo ad ea, quæ dicti Ordinis concernerent profeſſionem & Religionem, quæ Miniſtri generales & prouinciales ex officio, & indultis apoſtolicis facere poſſunt, prout in eorundem prædeceſſorum deſuper confectis literis latius enarratur. Cùm
autem, ſicut accepimus, vos, quorum Zelus Deo eſt animas lucrifacere, & per veſtræ ſperationis B
induſtriam & ſolicitudinem, diuina ſtipulante gratia, adulterinas plantationes diuellere, ac in meſſe Domini virtutes ſerere, ac vitia radicitus extirpare, & humanum genus ad cognitionis, & ſaluationis ſemitas reducere, ad Indianas inſulas, aliasq́ue prouincias cariſsimi in Christo filij noſtri Caroli Hiſpaniarum, & Romanorum Regis catholici in Imperatorem electi ditioni ſubiectas, & illis propinquas terras: vbi homines veritatis fidei cognitione carent, conferre deſideretis, & in illis verbum fidei ſeminando huiuſmodi ſanctis actionibus vos exercere de ſuperiorum veſtrorum licentia intendatis: nos tam ſancto, & hominibus huiuſmodi pro eorum animarum ſalute neceſſario opere, deſiderio fauorabiliter annuere volētes, motu proprio, & certa ſcientia, ac poteſtatis plenitudine vobis, & veſtrum cuilibet, vt facultatibus, conceſsionibus, & gratijs ac indultis ſupradictis, iuxta ſuperius narratorum continentiam vobis, & cuilibet veſtrum, & ad vitam veſtram à vobis quatuor deputandis, vti, potiri, & gaudere, prout ſuperius explicatur, libe- C
rè, & licitè valeatis, concedimus, & indulgemus. Volumus autem, quod ea, quæ ad Epiſcopalem Ordinem, ac dignitatem dumtaxat pertinent, vigore præſentium nullus veſtrum exercere poſſit, niſi in Prouincijs, vbi catholicus Antiſtes non fuerit. In alijs enim locis pontificalia ſolùm per Epiſcopos exercere valebunt. Quo circa vniuerſis, & ſingulis Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, cæterisq́ue in dignitate conſtitutis, nec non omnibus & ſingulis tam eccleſiaſticis, quàm laicis Ordinum quorumcunque profeſſoribus ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, & maledictionis æternæ, à qua non niſi per nos, ſeu de noſtro, ſeu dicti Miniſtri veſtri conſenſu poſsint abſolui, firmiter inhibemus, ne vos, aut veſtrum aliquem ad vitam veſtram, ſeu deputandos fratres prædictos à vobis, vel à Miniſtro Ordinis prædicti in præmiſsis, ſeu præmiſſorum aliquo directè, vel indirectè per ſe, vel alium, quouis quæſito colore impedire præſumāt. Quod
ſi quicquam à quouis aliter attentatum fuerit, etiam prætextu quarumcunque literarum apoſtoli- D
carum à Sede apoſtolica conceſſarum, ſeu in futurum cōcedendarum, etiam ſi in eiſdem literis præſentes de verbo ad verbum inſertæ fuerint, & ſpecialiter à nobis reuocata, irritum ſit penitus, & inane, declarantes ex nunc, prout ex tunc, non eſſe intentionis noſtræ, nec in futurum fore in præmiſsis (dum illis ſanctè pro tempore intenderitis) vobis impedimentum, ſeu detrimentum afferre. Non obſtante prohibitione felicis recordationis Bonifacij Papæ octaui, prædeceſſoris noſtri: qua cauetur, ne aliqui de Prædicatoribus, & Minoribus, & alijs religioſis Mendicantibus (quibuſcunque ſuper hoc priuilegijs muniti exiſtant) prædicta præſumant abſque Sedis apoſtolicæ licentia ſpeciali plenam, & expreſſam facientes de huiuſmodi prohibitione mentionem. Necnon conſtitutionibus, & ordinationibus, ac decretis tam à Sede apoſtolica, quàm Concilijs generalibus emanatis, conſuetudinibus, ac ſtatutis, priuilegijs, & indultis, tam generalibus, quàm ſpecialibus,
etiam ſi in eis caueretur, quod ipſis derogari non poſsit, niſi ſpecialis, & expreſſa mentio de illis E
haberetur. Datum Romæ, apud ſanctum Petrum, ſub annulo piſcatoris, die xxv. Aprilis 1525. Pontificatus noſtri anno nono. *Euangeliſta.*

Aduertendum tamen eſt, ne interim huius Prouinciæ proœmiū à præcedenti bulla diſſentire videatur) quòd frater Franciſcus Angelorum, ſiue de Angelis (de quo paulò ſuperius) ad Indos minime traiecerit. Cùm enim generale totius noſtri Ordinis Capitulum Burgis, ſub anno Domini 1523. celebrandum pro foribus eſſet: voluit præfatus pater ei intereſſe, quatenus ex futuri generalis Miniſtri facultate fratrum ſibi gratorum delectū habere poſſet. Dumq́; Comitijs adeſt, omnium patrum (quorum id munus erat) ſuffragio in generalē Miniſtrum præter eius ſpem eligitur: ſicq́; cœptis deſiſtere cogitur.

Adrianus

A Adrianus VI. Pontifex max. (vt ſuperius diximus) etiam literas apoſtolicas ad Indo-
rum conuerſionem ſpectantes, ſtatim ab initio ſuſcepti Apoſtolatus muneris conceſſit,
ſub horum verborum ſerie.

*ADRIANVS. Papa VI. Cariſſime in Chriſto fili noſter, ſalutem & apoſtolicam benedictio-
nem. Exponi nobis feciſti tuum flagrans deſiderium ad augmentum Chriſtianæ religio-
nis, conuerſionemq́ infidelium, illorum præſertim, qui Chriſto duce tuæ ditioni ſunt ſubiecti in
partibus Indiarum: à nobiſq́ inſtanter petiiſti, vt ad effectum huiuſmodi augmenti, & conuerſio-
nis, & debitæ gubernationis animarum, quas Redemptor noſter ſui pretioſi ſanguinis commertio
redemit, prouideremus: quatenus ex omnibus Religionibus fratrum Mendicantium, præſertim
fratrum Minorum regularis Obſeruantiæ aliqui ad præfatas partes Indiarum authoritate no-
ſtra tranſmitterentur, aliaq́ in præmiſſis prouiderentur, ſicut in petitione nobis deſuper oblata*
B *plenius continetur. Nos autem, qui ex iniuncta nobis cura paſtorali ad ea, quæ attinent ad ſalu-
tem animarum, intendere ſuper omnia tenemur, quiq́ feruentiſſimum zelum tuæ Cæſareæ Maie-
ſtatis ad augendam Rempublicam Chriſtianam à teneris annis pleniſſimè cognouimus: tam ſan-
ctum ac laudabile opus in Domino commendantes, & deſuper prouidere volentes, huiuſmodi ſup-
plicationibus inclinati: tenore præſentium volumus, vt omnes fratres Ordinum Mendicantium,
præſertim Ordinis Minorum regularis Obſeruantiæ à ſuis Prælatis nominati, qui diuino ſpiri-
tu ducti, vltrò ac ſpontè voluerint ad partes Indiarum præfatarum cauſa conuertendorum, & in-
ſtruendorum in fide prædictorum Indorum ſe transferre, liberè, & licitè poſſint, & valeant,
Dum tamen ſint talis ſufficientiæ in vita, & doctrina, quod tuæ Cæſareæ Maieſtati, aut tuo rega-
li Conſilio ſint grati, ac tanto operi idonei. Super quo conſcientias ſuorum ſuperiorum, qui eos no-
minare, & licentiare debent, oneramus: ac vt in tam ſancto opere meritum obedientiæ non deſit,*
C *omnibus, qui (vt præfertur) nominati fuerint, & ſe ſpontè obtulerint ad meritum obedientiæ, præ-
cipimus, vt præfatum iter & opus exemplo diſcipulorum Chriſti Domini noſtri exequantur, pro
certo ſperantes, vt ſicut in labore eos imitati fuerint, ita & in præmio eis ſociabuntur. Præfatiſq́
fratribus noſtram apoſtolicam benedictionem libentiſſimè ex nunc impartimur. Sed ne fortè nu-
merus fratrum Minorum ſit tantus, vt pariat confuſionem, volumus: vt tua ſacra Maieſtas, aut
tuum regale Conſilium aſſignet, & præfigat numerum fratrum mittendorum. Tales autem fra-
tres ſic nominatos ſeu licentiatos ab eorum ſuperioribus ſtrictè præcipimus ſub excommunicatio-
nis pœna, ipſo facto incurrenda, ne aliquis inferior audeat aliqualiter impedire: etiam ſi pro tunc
eſſent in officijs Confeſſionis, Prædicationis, Lectionis, Guardianatus, Cuſtodiatus, Miniſteria-
tus, Prouincialatus, aut Commiſſariatus generalis: quibus non obſtantibus tranſire poſſint, &
debeant. Verùm, ne præfati fratres ſint velut oues abſque paſtore, ſtatuimus, & ordinamus, vt ex*
D *ſeipſis valeant, & debeant eligere duos, vel tres, aut plures, qui in dictis terris eis præſint eo mo-
do, quo eiſdem, ſeu eorum maiori parti melius viſum fuerit. Qui ſic electi per triennium, aut aliud
maius, vel minus tempus iuxta ſuas cōſtitutiones, prout in Hiſpania fieri conſueuit, prælationem
huiuſmodi habeant, & non vltrà, nec aliàs. Maneantq́ omnes ſemper in obedientia generalis
Miniſtri, & Capituli generalis, dummodo nihil eis imponant in præiudicium dicti tranſitus, &
conuerſionis infidelium. Decernentes quicquid abſque noſtro expreſſo mandato, & aſſenſu ſuper
ijs fuerit attentatum, nullius eſſe momenti. Et quia præfata terra Indiarum valde diſtat à parti-
bus, vbi generalis Miniſter degere, & incedere conſueuit, ac propterea difficile foret ad eum re-
currere in caſibus ad eum pertinentibus: volumus, ac tenore præſentium concedimus, vt fratres,
qui pro tempore aſſumentur ad regimen aliorum fratrum in prædictis terris Indiarum, habeant*
E *in vtroque foro ſuper fratres ſibi commiſſos omnem authoritatem & facultatem, quam generalis
Miniſter habere dignoſcitur. Ita tamen, quòd ipſe generalis Miniſter, ſub cuius obedientia ſem-
per manere debent, poſſit præfatam authoritatem limitare, & arctare, prout ei viſum fuerit.
Et inſuper, vt melius præfata conuerſio infidelium fieri valeat, & ſaluti animarum omnium in
præfatis terris Indorum pro tempore degentium prouideatur; volumus, & tenore præſentium
de plenitudine poteſtatis concedimus: vt præfati Prælati fratrum, & alij, quibus ipſi de fratri-
bus ſuis in dictis Indijs commorantibus duxerint committendum, in partibus, in quibus nōdum
fuerint Epiſcopatus creati, vel ſi fuerint, tamen infra duarum dietarum ſpatium ipſi, vel Officia-
les eorum inueniri minimè poſſint, tam quo ad fratres ſuos, & alios cuiuſcunq; Ordinis ibidē fue-
rint ad hoc opus deputati, ac ſuper Indos ad fidem Chriſti cōuerſos, quàm & alios Chriſticolas ad
dictum opus eoſdem comitantes omnimodā authoritatem noſtram in vtroq; foro habeant tantam,*

quantã ipſi ,& per eos deputati de fratribus ſuis (vt dictũ eſt) indicauerint opportunam & expe A
dientem pro conuerſione dictorum Indorum , & manutentione ac profectu illorum , & aliorum
præfatorum in fide catholica, & obedientia ſanctæ Romanæ Eccleſiæ: & quod præfata authoritas
extendatur etiam quo ad omnes actus epiſcopales exercendos,qui non requirunt ordinem epiſco
palem,donec per Sedem apoſtolicam aliud fuerit ordinatum. Et quia(vt accepimus) per præfatos
prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices aliqua indulta conceſſa fuerunt fratribus exiſtentibus,
euntibus,aut ire procurantibus in dictis,& ad dictas Indiarum partes: nos omnia illa confirman
do,ac (quatenus opus eſt) de nouo concedendo volumus , vt præfati Prælati fratrum pro tempore
exiſtentes,& quibus ipſi de ſuis fratribus duxerint concedendum omnibus prædictis indultis in
genere vel in ſpecie hactenus conceſsis, & in poſterum concedendis vti, potiri, & gaudere libe-
rè,& licitè poſsint,& valeant. Habentes omnia pro ſufficienter expreſsis, tamquam ſi de verbo
ad verbum inſererentur. Non obſtantibus conſtitutionibus apoſtolicis,præſertim Sixti IIII. inci B
piente: Et ſi Dominici gregis: ac bulla Cœnæ Domini,cæteriſq; in contrarium facientibus quibuſ-
cunque . Datum Cæſarauguſtæ ſub annulo piſcatoris die decima Maij 1522. ſuſcepti à nobis
Apoſtolatus officij anno primo.

De conuentu S. Franciſci Mexico. Conu. I.

IN ciuitate Mexicana, quæ caput eſt Hiſpaniæ nouæ, celebrior ſancti Euangelij Pro-
uinciæ conuentus ſancti Franciſci nuncupatus reperitur: ſeptuaginta in eo habitant
profeſſi fratres , quorum decem Prædicatores ſunt : reliquorum verò bona manus ſub
vno vel altero Prælectore Theologiæ ſcholaſticæ dat operam. Maiorem templi capel-
lam Ferdinandus Corteſius Marchio de Valle primus huius regionis explorator, ſtre-
nuuſq; expugnator ædificauit: cuius ibi inſignia inſculpta cernũtur. Cætera ipſius tem C
pli,& vniuerſas denique illius ædes, quemadmodum cætera omnia templa, omneſque
Prouinciæ huius conuentus , impenſis ſuis Indi erexerunt , conſtruxeruntque . Enar-
raturi illuſtriores noſtri Inſtituti viros hoc in conuentu ſepultos , primo loco meminé-
rimus vigilantiſſimi Mexicanorum Archiepiſcopi ac reuerendiſſ. P. F. Ioannis de Zu-
marraga: tametſi non in ipſo conuentu,ſed in maiori ciuitatis eccleſia ſepultus ſit,tum
quia primus eius Epiſc. fuit,tũ propter merita ſingularia,& inſignem vitæ probitatem.

Vita R. P. F. Ioannis de Zumarraga primi Mexicani Archiepiſcopi.

LATISSIMVS omnino ſcriptoribus cãpus patebat in ſancti huius Põtificis & cæte-
rorum illuſtrium virorũ, quos recenſebimus, factis deſcribendis : niſi ſuperiorũ ho-
minum incuria, hiſtoriographorum negligentia , & ipſa denique obeſſet temporis diu-
turnitas . Eorum enim vitæ integritas , & religionis zelus ſpirat adhuc quodammodo D
in pleriſque Indis ſenibus , & ruentis ad extrema ætatis , qui quod imbiberant doctri-
næ eorum lacte confirmati, etiam nunc hodie in exactiſſimis quibuſque verorum Chri-
ſtianorum operibus perſiſtunt . Nec aliter ſanè optimis his hominibus euenit , ac ſo-
leat magnificis ædificijs , & priſtini luxus molibus euenire , quorum vetuſtate deie-
ctorum rudera tantummodo , & confracta , comminutaque ſegmenta conſpiciuntur.
Quare breuiter & per capita tantùm, quæ non ſine ingenti labore à fide dignis narra-
tionibus collegimus, hoc loco perſtringemus.

Fuit hic vir Cantaber ex oppido Durango , doctrina & ſanctitate inſignis . Sancti
Franciſci habitum in Conceptionis Prouincia ſuſcepit, in qua ſæpius Guardianus, Dif-
finitor, & ſemel fuit Prouincialis, magna in his muneribus prudentia,& religione con-
ſpicuus. Cùm eſſet Guardianus religioſæ domus de Abrojo iuxta Pinciam: & illic Ca- E
rolus V. Imperator Paſſionis quandoque hebdomadam (hanc maiorem appellant)
tranſegiſſet , abundeq; monaſterio omnia exhiberi iuſſiſſet ad fratrum victum , & res
alias neceſſarias, nihil vir optimus in ſuum, vel monaſterij vſum conuertit: ſed vniuer-
ſa illa pauperibus diſtribui curauit. Id cùm reſciuiſcet Carolus, & animaduertiſſet quã-
ta religione, grauitateq; ibi tunc fuiſſent diuina officia celebrata, quantaq; ineſſet ho-
mini virtus, probitas, ſanctimonia, magni eum omnino exinde fecit, ac paulò poſt In-
quiſitorem in Cãtabras ſtriges, quòd & ipſe Cantaber,& eius linguæ peritus eſſet, con-
ſtituit . Functum verò eo munere cum eximia integritate, primum deſignauit Mexici
Epiſcopum. Reſtitit, quoad potuit, inſignis,& apoſtolicus vir, donec ſuperioris iuſſu ſu-

ſcipere

A ſcipere munus coactus eſt. Epiſcopus nec dum tamen conſecratus, anno 1528. nouam
Hiſpaniam Protectoris Indorum titulo, maximiſque omnino à Carolo acceptis priui-
legijs profectus eſt.

Nouam Hiſpaniam ingreſſus cùm totus eſſet in diuinis honoribus procurandis,
eamq́ue Prouinciam multis obrutam vitijs inueniret, dedit operam ſedulò, vt eam ad
quàmmaximam integritatem reduceret. Quo factum eſt, vt rametſi valde omnibus
eſſet amabilis, magno tamen odio, & ille, & qui cum illo erant, fratres à non paucis im-
peterentur. Odij authores ij ipſi erant, qui Rempublicam adminiſtrabant: euenitq́ue,
vt cùm extrahẽtes è templo quendam, qui eò confugerat, tentarent eccleſiaſticam im-
munitatem, viro ſancto propugnanti mortem contorta haſta penè confixerint. At
quòd maioribus eum rebus numen deſtinabat, nõ alirer eum ſeruauit incolumem, atq;
B Dauidem olim à Saulis ictibus. Iſthæc dum agerentur, perplura valde, illa quidem tur
pia & abſurda, in ſanctum hominem, eiusque ſocios religioſos viros non à caſtis illis
modò & integris pectòribus, ſed ab omni mentis cogitatione abhorrentia confixerunt.
Dabant ad Imperatorem atque eius ſenatum, qui de Indicis rebus conſtitutus eſt, cre-
bras aduerſus illum, & peracerbas literas, prohibentes, ne qua illius epiſtola, eò poſſet
peruenire, quouſque Cantaber quidam nauta ſecretò ſe ei literas producturum, & Im-
peratori redditurum ſpopondit. Quod & præſtitit, eiſdem abſente Carolo vxori red-
ditis. Has illa multo cum fletu perlegens Magiſtratus eos omneis adminiſtratione om-
ni abdicari, & in Caſtellam reuerti iuſſit, paulò poſt infelici obitu peremptos. Eorum
autem, qui in Indijs permanſerunt, plerique publicè faſſi ſunt ea ſe mentitos omnia
fuiſſe, quippequi indigna aduerſus religioſos illos homines impudenter confixiſſent.
C Nouos deinde Magiſtratus eò miſit Imperatrix, viros bonos & Deũ timentes, ipſumq́;
Epiſcopum ad ſuſcipiendum conſecrationis munus reuocauit.

Hanc ob cauſam in Hiſpaniam regreſſus anno 1532. nec minimo quidem nummo
ſecum inde allaro, infracto ibi pectore ſe & religioſos fratres defendit; extremaſq́ue mi
ſerias & calamitares infelicium Indorum expoſuit. Iter tunc temporis ſemper pedibus
faciebat magna paupertatis, religionis, & pœnitentiæ ſignificatione, religioſos quoſ-
cunque fratres excitans, & adhortans, vt ad ſanctiſſimum hoc conuerſionis animarum
munus proficiſcerentur. Inde nouam Hiſpaniam conſecratus repetens, anno 1534. in
eum dignitatis gradum, qui eius meritis debebatur, eſt repoſitus. Indos qui Chriſto no-
men dederant, plus ille quàm filios quiſquam ſuos diligebat. Aſſidebat ægrotantibus,
eoſq́ue in miſerijs & calamitatibus ſolabatur: nec defatigabatur vnquam, omnia eis pa
D ſtoris optimi munia; atque officia impendens. In cauſa fuit, quòd continuæ præſtatio-
nes auri, argenti, gemmarum, plumarum, culcitrarum, ſeruorum ad onera portanda,
quas frequentiſſimas exhibere noſtri cogebantur, imminuerentur: vacarentq́ue ipſi
iugi ab labore, quem in inſanas noſtrorum ſubſtractiones impendebant. Priuſquàm ad
conſecrationem profectus eſſet, à ſenatu Indiarum per literas poſtulauit, liberi vt eſ-
ſent Indi: quandoquidem eorum domini iniuſtè eos & iniquè in ſeruitute detinerent:
quibus eſt amicè à ſenatu reſponſum, cautumq́ue liberi vt in poſterum eſſent. Idq́; actũ
eſt anno 1530. Imperatrice ſubſcribente. Admonitus quandoque à nobilibus viris ne ita
Indos familiarirer attrectaret: futurũ enim vt qui æger & imbecillis eſſet, peſſimo odo-
re, quem ſordibus ij, & paupertate fœdi ſpirabant, affligeretur, magno animi & ſpiri-
tus feruore reſpondit; malus quidem odor è vobis prouenit: voſq́ue ipſi ægritudinum
E mihi cauſa eſtis, non vt Chriſtiani vitam inſtituentes, ſed delitijs & voluptatibus im-
merſi: miſeri autem Indi cœlum mihi redolent, ſanitatem reſtituunt, me ſolantur, & ve
ram Chriſtianæ vitæ normam edocent.

Amauit mirificè vir ſanctus virtutem ipſam, & virtute præditos: vitia autem, & eos
qui his erãt inquinati acerrimè reprehendit: adeoq́; ab omni vitio abhorruit, neminem
vt ei in domo ſua vacare pateretur. A qua etiam fœminas omnes miniſterio etiam ne-
ceſſarias arcuit. Diſplicebant ei verba illa, quæ vulgò obſeruantiæ cauſa effunduntur;
quæq; ſine vtilitate vlla populi modo auram captant. In victu, veſtituq́; ſordes abhor-
rebat, tametſi vtrumque ſumma eſſet paupertate conditum: repetens identidem de-
bere clericum & religioſum hominem veſtes quàm maximè puras habere, licèt viles

ob mu

ob muneris dignitatem. Epiſcopus cùm eſſet, vt religioſus ſemper vixit, demiſſionem A
animi & paupertatem vbique obſeruans, aſperas veſtes, vt inter fratres ſolebat, ferens,
& in viliſſimo cubans lecto: nocte media ad matutinas preces ſurgens: non ſolus, ſed
cum alijs ſimul, adhibita ſacra lectione & ſilentio, cibum ſumens: nec lautiorem men-
ſam, quàm paſſim habeant in conuentibus ſuis fratres, habere volens. Aedium eius
aulæa libri erant permulti & peroptimi; literas enim, & literarum ſtudijs excultos ho-
mines ſingulari animi propenſione colebat. In Miſſarum, ordinum, cæterorumque
munerum pontificiorum celebratione eam præſeferebat dignitatem, quæ eſſe tanto
officio digna videretur, cùm extra huiuſmodi tempora à minimo quopiam fratre ni-
hil differret. Sacroſanctum Confirmationis ſacramentũ tanta animi alacritate, & tot
lacrymis adminiſtrabat planè, vt adſtantes omnes commouerentur, ipſe verò & ci-
bi & requiei obliuiſceretur: neceſſariumque eſſet tiaram ei è capite auferre, ipſosque
diſcedere patrinos, ad noctem alioqui in hoc munere perſtituro. Ad præſtandam
Confirmationem, aut Epiſcopatus viſitationem peragendam plerunque aut penè ſo- B
lus, aut pauciſſimis comitatus, ne cuiquam oneri eſſet, proficiſcebatur: adhibebatque in
Confirmatione adductos è domo cereos, ne vel minima impenſa illa ab hoc quiſ-
quam ſacramento arceretur. Non diuo magis Franciſco, quàm aut Dominico, aut
Auguſtino dediſſe nomen videbatur, tam ſyncero omnes amore proſequi ſolebat. Ad-
monebat religioſos viros, ne ſubſiſterent, ne vè defatigarentur: ſed idiomata illarum
diſcerent regionum, quo melius in tam ampla Domini vinea, in qua eſſent operarij
conſtituti, ſe poſſent exercere: eoſdem ab inimicis & calumniatoribus acerrimè defen-
debat: multisque tum in vniuerſum omnes, tum priuatim ſingulos impenſis adiuua-
bat, ſeu libris, ſeu veſtibus, ſeu qua alia re indigerent. Tribus Mexici noſocomijs, quæ- C
cunque neceſſaria erant, affatim tribuebat, quemadmodum & in ipſa vrbe omnis ge-
neris & ſexus pauperibus: planè vt mirarentur omnes, qui fieri poſſet, vt tam exiguis
redditibus tot ſufficeret impenſis. Cùm aliquando nihil eis ſuppeteret, quòd mendico
Indo tribueret, ſudariolum ei impertitus eſt. Mexici Epiſcopales ædes, & ſancti Coſ-
mæ & Damiani hoſpitale contagioſorum morborum conſtruxit. Cumque noſoco-
mium fabricaſſet monaſterij diui Franciſci, maximis precibus à fratribus poſtulauit;
ſibi vt liceret totum cœnobium abſoluere. Qua in re minimè ei aſſenſi illi ſunt pauper-
tatis zelo inflammari. Durangi, vbi natus erat, annuos redditus ad religioſarum mu-
lierum, fratrum, pauperumque eò deuenientium alimoniam aſſignauit. Si quando
ad eum conſanguineus aliquis ſuus aduentabat, in ea ſe arte exercere iubebat, quam
ſciret, eoque modo victum quæreret: non ſperanda quippe ei munera, aut officia ob Epi- D
ſcopi propinquitatem. Inuiſebat ſæpius xenodochia, ipſeque cum magna demiſſione ani
mi, magnaque amoris ſignificatione medicinam morboſis ſuis manibus faciebat.

Abſtinebat à cibo præſcriptis à Regula temporibus, & ijs, quibus nomen eſt quadra-
geſima benedictorum, ac pleriſque alijs diebus. Diebus Venerinis ſancti Franciſci cœ-
nobium petebat, & in Capitulo palàm errata ſua confitebatur, ſumma cum demiſſio-
ne animi eius, qui tunc ibi præſidebat, increpationes excipiens. Cùm aliquando lintea
quædam aulæa regionis more confecta in eius ædibus ſuſpenſa eſſent, isque in prædi-
cto monaſterio cùm fratribus colloqueretur, ſubiunxêre ludentes eorum nonnulli iam
eum monachum non eſſe; ſed Epiſcopum: quandoquidem ædes eius vt pontificiæ ex-
ornatæ eſſent. Commotus ille vehementer, & domum regreſſus manibus ipſe ſuis au-
læa deiecit, repetens identidem ad ſuos: aiunt me monachum non eſſe, ſed Epiſcopum, E
at ego monachus eſſe, non Epiſcopus volo. Dedit itaque operam, vt Præſulatu ſe abdi-
caret, idque effecit: quanquam perficere nequiuit Imperatore, & ſummo Pontifice re-
pugnantibus. Si quando ſocio fratre carebat, cui domi ſuæ confiteretur, in ſancti Fran-
ciſci cœnobium, per ſatis magnum interuallum diſtans, ſe conferebat: ibique confeſſus,
eccleſiam ſuam reuertebatur ad Miſſam faciendam, librum ipſe interim portans ad
præſcriptas ſacerdotibus preces ibi recitandum. Cùm quidam vir nobilis ex Peruana
regione Mexicum veniſſet, ei aliquando ſoli per viam ambulanti occurrens, rogauit:
Quis nam ille eſſet monachus, qui ita ſolus ambularet? Dicensque Epiſcopum eſſe:
O felicem, inquit, ciuitatem, quæ Præſulem huiuſmodi habere meruiſti. Quoties iter faciebat

A in religioſorum hominum comitatu, nullo modo adduci poterat, vt iumentum, quod ſenectutis,& ægritudinum cauſa ſecum adducebat, conſcenderet. Monentibusque illis vt id faceret, æquum eſſe reſpondebat, vt facientibus Dei ſeruis iter pedibus, pedibus quoque & ipſe illud faceret. Præuidit diem diſceſſus ſui, eamque multis ſignificauit. Cùmque perpenderet euenire poſſe, vt poſt multos tandem annos eò Pontifex mitteretur, qui adminiſtrare Confirmationis ſacramentum poſſet; admonuit vniuerſam Mexicanam regionem, eam vt ciuitatem peterent, qui nondum erant confirmati, ad id ſuſcipiendum, & vt qui in baptiſmo ſancto chriſmate peruncti non fuerant, eò vngerentur. Qui cùm in ſancti Ioſephi capellam, quæ eſt in atrio cœnobij diui Franciſci con ueniſſent, omnes vtrunque receperunt.

Cùm apoſtolicas literas accepiſſet, quibus à ſummo Pōtifice Romano, inuictiſſimo, B ac pientiſſimo Germanorum Imperatore Carolo huius nominis V. qui eum ob eximias eius animi dotes, ac vitæ ſanctimoniā ingenti animi affectu proſequebatur, id pro curante, primus Archiepiſcopus Mexicanus conſtituebatur, maxima eſt anxietate fatigatus, ſe prædicans indignum eſſe Epiſcopali munere, ne dum ea dignitate, quæ longè eſſet maior & prȩſtantior. Religioſi homines omnium inſtitutorum eum admonebant, ne reſiſteret, duobus tantummodò repugnantibus, quibus ipſe maximè fidebat. In ijs ambiguitatibus, cū eſſet ne Mexic. populus eum precibus ad acceptandū vrgeret, profectus eſt ad pagum Tepetlauztoc, vigintiquatuor paſſuum millibus à Mexico ſeparatum, vbi tunc intimus eius amicus, & Dei ſeruus frater Dominicus de Betanços Inſtituti patrum Prædicatorum, cuius ſe in manibus ille mori cupere aſſerebat, commorabatur. Egreſſus eſt è Mexico in Pentecoſtes vigilia nocte media, eaque celeritate iumen- C tum, quo vehebatur, adegit, vt hora nona Tepetlauztoc peruenerit, alacriter à cœnobij fratribus exceptus. Exhibuerunt ei in prandio non nihil vini, nulla tamen prece ad id guſtandum adduci potuit, quanquam eo propter ſenectutem, & extremam defatigationem magnopere indigeret, non alia de cauſa, quàm quia religioſos eos illo non vti ſciebat, ne ſcilicet præſtare eis in re aliqua videretur. Commoratus ibi diebus quatuor, deque acceptatione in communi conſulens, quatuordecim hominum millia con firmauit, vt à monaſterij Priore ex dinumeratione linteolorum, quæ ſolent adhiberi, numerus eſt initus. Die veneris poſt Pentecoſten vrinæ ægritudo, qua vexabatur, tam eum acriter inuaſit, neceſſum ei vt fuerit ciuitatem reuerti amico ſuo fratri Dominico de Betanços comitatus: qui ab eo ad extremum vſque halitum non diſceſſit.

Hora vna ante diſceſſum ad adſtantes religioſos: *O fratres*(inquit)*quàm eſt inter ſe di-* D *uerſum in ipſa morte verſari, ac de ea loqui*. Acceptis eccleſiaſticis ſacramentis animam exhalauit illis verbis: *In manus tuas, Domine, commendo ſpiritum meum*, die Dominica poſt feſtum Corporis Chriſti hora nona antemeridiana, anno 1548. cùm nihil eſſet à mentis ſtatu deturbatus, annumque excederet octuageſimum. Et, vt piè credere poſſumus, à Deo opti. max. bonorum remuneratore, inter ſanctos, & electos confeſſores Pontifices, vt ibi coronam gloriæ, ac præmium laborum ſuorū acciperet, collocatus extitit. Ipſe quidē corpus ſuum in S. Franciſci monaſt. cum alijs religioſis eiuſdē Ordinis ſepeli ri iuſſit: ſed quia primus fuerat eccleſiæ Mexicanæ Præſul, in ea ſepultus eſt ad ſacrarii fores, iuxta maius altare ad Euangelii locū, cū nullus alius excogitari celebrior poſſet. Eius diſceſſus non ſine miraculo eodem die in vniuerſa Mexicana regione innotuit, ma ximiſque fletibus & lamentationibus exceptus fuit: cùm funeſtas omnes & attritas ve E ſtes accepiſſent. Ingens omnium ætatum ad tumulum concurſus factus ȩſt: religioſorumque & ſacerdotum fletibus ac ſingultibus conſueta officiorum celebratio impediebatur: nec pro Præſule vſquam tam inauditæ quærimoniæ perſpectæ ſunt. Prorex, ac cæteri Magiſtratus lugubribus induti veſtibus, multiſque cum lacrymis ac ſuſpirijs funeri adfuerunt. Plebis autem quæſtus, & lamentationes eiuſmodi erant, planè vt adueniſſe extremum orbis excidium videretur. Fertur eius corpus adhuc eſſe integrum, Deumque per illud multa edere mirabilia. Inter quæ celebrius illud eſt: Cùm aliquibus ante diſceſſum annis iuſtis de cauſis prohibuiſſet prophanas ſaltationes, cantioneſque in generali Corporis Chriſti proceſſione adhiberi ſolitas: cùm in ea magis & diuinus cultus, & erectio ad Deum mentis requiratur: vacante ſede per eius mortem viſum

viſum è capitulo nonnullis eſt, eą vt reſtituerentur. Paratis igitur quibuſdam ad illa A peragendum, manè eius diei, quo feſtum celebrandum erat, ranta vis pluuiæ de cælo cecidit, minimè vr per plateas, quemadmodum conſueuerat, duci poſſet. Ea re à capitulo animaduerſa, cautum eſt, ne illa in poſterum adhiberentur, perque annos ſex vacantis Sedis obſeruatum eſt. Anno à lætabunda Chriſti Saluatoris noſtri natiuitate, millesimo quingenteſimo trigeſimo ſecundo, ſcripſit vir ſanctus, Deoque carus ad reuerendiſſimum Miniſtrum generalem electum, cæterosque patres vocales Inſtituti fratrum Minorum regularis Obſeruantiæ, in ciuitate Toloſana Regni Galliæ ſub ſacroſancto feſto Pentecoſtes congregatos, vtilem ac fructuoſam epiſtolam, quam ad vtilitatem lectoris in medium ſubijciemus ſub verborum horum ſerie.

R EVERENDI admodum patres, ſcitote nos magnis laboribus diſtineri in conuerſione infidelium, quorum Dei gratia religioſorum diui Franciſci regularis Obſeruantia manibus plusquàm decies centum millia baptizata ſunt: quingenta idolorum templa ſolo æquata: B *plusquàm viginti millia Dæmoniacorũ ſimulachrorũ ab his antea culta, cõfracta, & concremata: pleriſq; in locis fabricatæ eccleſia, atque oratoria erecta: Dominica crucis vexilla iam ab Indis culta. Quodq; admiratione cùmprimis dignum eſt, cùm in hac olim Mexicana vrbe ſolerent idolis ſuis pluſquàm viginti millia cordium puerorum, puellularumq; quotannis in ſacrificijs offerre: nunc humana illa corda vniuerſa non iam Dæmoni, ſed altiſsimo Deo innumerabilibus laudis ſacrificijs, religioſorum noſtrorum doctrina, & miniſterio offeruntur. Cui inde honor, & cultus comparatur, cùm ſumma reuerentia adoretur, colaturq; in illis locis à pueris indigenarum gnatis. Hi crebrò ieiunant, verberibus ſe affligunt, iugibusq; precibus inſiſtunt, multis lacrymis, & ſuſpirijs impenſis. Pleriq; horum puerorum, vt & alij prouectioris ætatis, legunt, ſcribunt, & cantant optimè, peccata ſua crebrò confitentur, ſummaq; animi deuotione diuina ſa-* C *cramenta ſuſcipiunt, ſuisq; parentibus, à religioſis inſtructi, verbum Dei eleganter explicant. Surgunt nocte media ad matutinas preces, Dominæ noſtræ officium integrum recitant, quam præſertim colunt. Speculantur magna cum ſedulitate quibus locis parentum idola lateant, eaq; furantur, & ad religioſos deferunt. Quo factum eſt, vt crudeliter nonnulli ab ipſismet parentibus ſint necati: qui quidem adepti coronam nunc in cælo cum Chriſto viuunt. Vnuſquiſque noſtrorũ conuentuũ aliam iuxta ſe ædem habet ad docendos pueros, & inque ea gymnaſium, dormitorium, refectorium, & capellam. Sunt hi pueri valde humiles, religioſisq; morigeri, eosque vt parentes diligunt, caſti, & ingenio perſpicaces in arte maximè pingendi. Inter fratres indigenarum idioma callentes vnus eſt præcipuus nomine Petrus de Gandauo laicus: qui id callet eleganter, curamque gerit pluſquàm ſexcentorum puerorum: eſtque profecto mirificus paranymphus, cùm iuuenes, & puellas matrimonium contracturas in rebus fidei erudiat, erudi-* D *toſque cùm magna ſolemnitate coniugio copulet. Ad puellarum eruditionem, inſtitutionemque miſſæ ex Hiſpania ſunt ab Imperatrice Donna Eliſabetha mulieres ſex honeſtæ, & prudentes: deditque in mandatis, vt ampla domus fabricaretur, in qua illæ ſub Epiſcopi patrocinio ad mille vſque puellas erudire poſſent. Hinc fit vt à mulieribus illis puellæ, à religioſis pueri fidem diſcãt, quam poſtea doceant parentes ſuos. Vnde videtur dixiſſe Dauid: Ex ore infantium, & lactentium perfeciſti laudem. Chriſtus ſit ſalus veſtris reuerentijs, quos humiliter precor, Deum orent vt id perficiat, quod incæpit. Mexici, duodecima menſis Iunij anni 1531.*

Vita fratris Petri à Gandauo.

PETRVS à Gandauo vnus de tribus illis religioſiſſimis, ac de Franciſcana Religione optimè meritis fratribus fuit, qui primi nouam Hiſpaniam anno Dominicæ Incarnationis milleſimo quingenteſimo vigeſimo nono petierunt, quique perplures E animas Deo acquiſierunt. Horum Ioannes Tectius ſacerdos in loco de Higueras iuxta eum, qui Honduras nuncupatur, profectus eò cum Ferdinando Corteſio ad annuntiandam fidem, mortuus eſt, eaque propter nihil hîc de eius vita literis proditur. Frater Ioannes de Aora ſacerdos etiam, &, vt reliqui duo, natione Flander in Thezcuco ſepultus eſt, vbi de ipſo perſcribetur. Tertius frater Petrus à Gandauo ad euitandum vitæ delitias, & voluptates, quibus hoſtis generis humani tranſuerſos plerunq; in iuuentutis initio homines agit, iugo ſe Domini ſubiecit, diui Frãciſci habitu ſuſcepto: ac tametſi dignus eſſet, qui ſacerdotũ albo aſcriberetur, ob eximiã tamen demiſſionẽ animi permanere laicus voluit; atq; ea in re planè oſtendit virũ eſſe conſtantem, in Chri

ſtiana

A ſtiana religione probitatis. Hic deniq; quæ de repertis à Ferdinando Corteſio regio-
nibus fereoantur, deq; infinita hominum idola colentium multitudine ſpiritu Dei cō-
motus, eò ſe cum Guardiano ſuo Ioanne Tectio, atq; illo alio religioſo Ioāne de Aora
ſe contulit. Erat in eo ad optimas quasq; artes, politicaq; & Chriſtiana officia mirifi-
cum ingenium; idq; à Deo ipſo prouiſum videtur in prima illa earum gentium cōuer-
ſione, iſtiuſmodi ſanè adiumento indigentium, vt non in ſpiritualibus modò rebus, ſed
in humanis etiam, & politicis erudirentur. Ille omniū primus ibi & legere, & ſcribere,
& canere, & muſicis inſtrumentis perſonare, & Chriſtianam deniq; doctrinā edocuit:
nonnullos nobilium indigenarum liberos ante 12. religioſorum aduentum in Tezcu-
co erudiens; poſtea verò Mexici, vbi vitam penè totam, pręter exiguum tempus, quod
fuit in Tlaxcala, commoratus eſt. Mexici author fuit conſtruendi percelebrē, & ſum-
B ptuoſam S. Ioſephi capellam à tergo humilis, & perexigui Franciſcanorum templi, in
qua feſtis, & Dominicis diebus ad diuinum verbum, diuinorumq; officiorū recitationē
audiendum, & ad percipiendum doctrinam fidei indigenæ congregantur. Conſtrui
quoq; fecit puerorum gymnaſium, iuxtaq; id alias ædes, in quibus Indi pingere doce-
rent, & vbi imagines ſanctorum, quibus vſus in his regionibus erat, pingebantur: alios
doceri cæmentariam, lignariam, ferrariam, ſutoriam, aliasque iſtiuſmodi artes fecit:
Habebat iuxta gymnaſium cellulam, in qua ſe interdiu recipiens, orationi, lectioni,
alijsq; ſpiritalibus exercitationibus vacabat, & ex interuallo Indos inuiſebat. Præci-
pua ei cura fuit, vt pueri ſedulò exercerentur, diebusque Dominicis & feſtis ad audien-
dum ſacrum, & Dei verbum congregarentur. Matrimonium contracturos, & eos, qui
poſt confeſſionem ſacroſanctam eſſent Euchariſtiam ſuſcepturi, examinabat, inſtrue-
C batque. Prædicabat quoties ſacerdos deerat Indici idiomatis peritus, quod mirificè
callebat, quāquā impedita eſſet lingua, vix vt eum fratres intelligerent: cùm ab Indis
tamen, veluti illorum vnus, intelligeretur. In ipſorum idiomate peramplè ſatis, & co-
pioſè Chriſtianam doctrinam ſcripſit, quæ excuſſa typis circumfertur. Confraterni-
tates, quæ ſunt apud eos, inſtituit: diuinumq; cultum ſemper auxit quo ad cantores, &
miniſtros, quo ad ornamenta, ſacrasq; veſtes capellę S. Ioſephi, cruceſque, candelabra,
atq; alia iſtiuſmodi, quæ duci in proceſſionibus ſolēt: nulla vt in vrbe Chriſtiani orbis
tam ingens harum rerum numerus inueniri queat. Tam in Mexici ciuitate, quàm ali-
bi infinita penè templa conſtruxit. His in rebus 50. annos conſumpſit, cùm eò iuuenis
veniſſet; magnaque prębuit probitatis, & apoſtolicæ libertatis documenta, nihil aliud
ſatagens, quàm numinis honorem, & animarum ſalutem: quo factum eſt, vt innume-
D rabiles Deo lucri fecerit: carusq; omnibus fuit, adeò, vt cùm multi alij ſacerdotes In-
dorum peccata audirent, verbumq; Dei his annuntiarent, vnum tamen Petrum, quā-
uis laicum, præ cæteris vt parentem colerent: abq; eo totius Mexici, & circumuicinæ
regionis gubernatio penderet: vnde dicere conſueuit ſecundus eiuſdē ciuitatis Archi-
epiſcopus frater Alphonſus de Montujar Ordinis prædicatorum. *Non ego Mexici Ar-
chiepiſcopus ſum, ſed frater Petrus à Gandauo laicus ſancti Franciſ.i.* Et quidem ſi Petrus
ipſe ſacros ordines ſuſcipere voluiſſet, Archiepiſcopus fuiſſet. Carolus enim V. Impera
tor, qui & eiuſdem patriæ fuit, & probitatem illius exploratum habebat, fertur eū præ-
dicto Archiepiſcopatu inuitaſſe. Dilexit ſingulari quadam beneuolentia Indos; & vt
ipſis nihil ad doctrinam deeſſet, plerasque litteras ad Flandros religioſos, & pręſertim,
quibus cum olim vixerat, dedit: eos admonens ſe vt in nouam Hiſpaniam conferrent
E ad Dei vineam excolendam. Nec ab illis minus amabatur, à Mexicanis præſertim, vt in
eius reditu à Tlaxcala perſpectum eſt. Ei enim in magna palude Tezcuci, inſtructa in
pugnę modum cymbarum claſſe, magna cum alacritate obuiam ierunt. Inda quædā
Mexicana, quæ deuotione quadam animi religioſis quinque præbere veſtes ſolebat,
fratrem alquando Melchiorem à Beneuento curam tunc S. Ioſephi gerentem conue-
nit, velle ſe veſtes illas præbere dicens: cùmq; religioſorum nomina recitaſſet inter eos
fratrem Petrum à Gandauo nominauit. Huic ille: Mortuus, inquit, eſt. Et ipſa; at ego
eas F. Petro offero, tu cui volueris impartito. Multum ille in Dei vinea laborauit, in
initijs pręſertim, multa idola confringens; & eorū templa diruens, plusquàm centū ec
cleſias, in quibus veri Dei nomen inuocaretur, fabricauit. Sæpe à Diabolo tentatus eſt,
vt teli-

vt relicto eo munere in patriam regrederetur:ſed auxilio numinis,vt in epiſtola ad Flã A
dros patres fatetur,liberatus eſt. Vir fuit humilitatis eximię,idque oſtendit ſacerdo-
tium abnuendo,cùm ad id tres haberet facultates a ſe minimè procuratas: primam
à Paulo III. Pontifice maximo alteram à generali Capitulo Romæ ſub R.P. Vin-
centio Lunelo celebrato:tertiam à R.Nuntio quodam apoſtolico apud Carolum V.
ipſo fortaſſe Carolo procurante,qui eum Archiepiſcopum quoq; facere voluerat.Sed
hæc ille omnia contempſit,in humili ea vocatione perſiſtere volens, qua monaſticam
vitam ſuſceperat.Defunctus eſt anno Dominicę incarnationis milleſimo quingenteſi-
mo ſeptuageſimo ſecundo, cuius diſceſſu magno omnes dolore affecti ſunt: & ad
ipſum ſepeliendum frequentiſſimi, nonnulli quoque in lugubri veſte conuenerunt.
Perſolutis autem ab omnibus in vniuerſum iuſtis; vnaquæque priuatim confraterni-
tas,& vna quęque Indorum habitatio eadem iuſta perſoluit. Oblationes pro eo factę B
tot, tantæque fuerunt, vt cœnobium ſancti Franciſci Mexicanum completum ſit.
Poſtulauerunt indigenæ à Prȩlatis, vt eius corpus in capella ſancti Ioſephi tumula-
retur, conceſſumque maxima illic in veneratione habent, eius effigie in tabula depi-
cta,quemadmodum in omnibus nouæ Hiſpaniæ habitationibus maioris momenti, &
ille ipſe & duodecim primi huius Prouinciæ ſancti Euangelij fundatores depicti ex-
preſſique habentur.

Vita R. P. F. Franciſci de Toral primi Iucatanenſium Epiſcopi.

FVIT hic P. ex Vbeda ciuitate, & à tenetis annis ſuſcepto D. Franciſci habitu,
in Prouincia Bætica iugum Domini amplexus eſt. Zelo animarũ ſalutis nouam
Hiſpaniam petijt, ibique in Prouincia ſancti Euangelij magno cum probitatis ſuæ
documento vitam tranſegit. Primus omnium Popolcarum idioma, ob nimiam bar- C
bariem difficillimum, didicit, alijſque religioſis tradidit, cùm in methodum id fa-
cilitatis cauſa reduxiſſet. Mexicanum quoque aſſequutus, vtrique eximiam operam
in loco Tecamachalci, vniuerſaque Popolcarum regione dedit: ibique ingentem
eorum numerum diuino tinxit lauacro. Electus Cuſtos Prouinciæ ſancti Euangelij,
ad generaliſſimum Capitulum, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingen-
teſimo quinquageſimo tertio Salmanticæ celebrandum profectus, maiorem Hiſpa-
niæ partem peragrans, religioſos homines ſalutis animarum cupientes ad hoc opus
Dominicæ vineæ perquiſiuit; cùm interim pedibus iter faceret vili adeò veſte indu-
tus fuit, vt maximè conuentus omnes in paupertatis amore confirmaret. Anno Do-
minicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo quinquageſimo quarto nouam Hi- D
ſpaniam reuerſus, triginta quatuor religioſos ſecum deduxit. Non multis annis pòſt
in decimum prouincialem huius Prouinciæ Miniſtrum electus eſt: idque munus cum
ſingulari ſubditorum alacritate, quos prudenter gubernauit, omniumque approba-
tione exercuit Prouincialatus tempore non dum elapſo, propter eximiam probita-
tis eius opinionem ab Indiarum ſenatu in Hiſpania conceptam, in primum Iucata-
ni Epiſcopum electus eſt. Suſcepit hanc ille dignitatem, quia nulli in illis regioni-
bus alij miniſtri Euangelij, quàm diui patris Franciſci fratres, reperiebantur: & im-
pulſus maximè eo deſiderio, quo flagrabat, indigenas ad veram fidem deducendi.
Ante conſecrationem ob negotia nonnulla Hiſpaniam rurſus petijt, indeq; conſecra-
tus ad Epiſcopatum reuerſus eſt, cui ſæpè renuntiauit, cellulæ modò ſuæ quietem op-
tans, & extremum ſepulturæ locum inter ſanctos religioſos, quos nouerat, in hac S. E
Euangelij Prouincia: idq; vltimùm ſanè adeptus eſt, quanquàm abdicare ſe Epiſco-
patu haudquaquàm potuit.Nam è Iucatano nouam Hiſpaniam,ob res nonnullas ne-
ceſſarias, veniens vitam Mexici in diui Franciſci conuentu finiuit Aprilis menſe an-
ni Dominicæ incarnationis milleſimi quingenteſimi ſeptuageſimi primi ibique in me-
dio maioris capellæ ſepultus eſt.

Vita patris fratris Franciſci de Soto.

PATER F. Franciſcus de Soto vnus ex duodecim patrũ fuit,qui primi ad funda-
menta huius Prouinciæ iacienda profecti ſunt: eò & ille ex Prouincia S. Gabrielis
eſt profectus, tametſi in ea, quæ S. Iacobi nuncupatur, habitum ſuſceperit. Erat ho-
mo iudicij perſpicacis,maximæq; prudentiæ.In Hiſpania,atq; hac in patria plurimũ
conuen-

A conuentuum Guardianum egit. Præterea iſtius Prouinciæ quartus fuit prouincialis
Miniſter, ac ſæpè ſæpius Diffinitor prouincialis prouinciam nudis pedibus viſitauit
munusq́ue apoſtolici Prædicatoris excellenter obiuit: magno enim ſpiritus ardore
Chriſtianam fidem indigenis, tametſi illorum idioma non optimè calleret annuntia-
bat. Velut alter Phinus magno zelo diuini cultus, & honoris inflammabatur; præſer-
tim autem paupertatis, quam eximiè diligebat. Miniſtri prouincialis munus gerenti
religioſus quidam ambitionis ſtimulis agitatus ſe per epiſtolam commendauit, quò
in alicuius conuentus ſub eo conſtituti Guardianus eligeretur: ille autem huius oui-
culæ ſuæ ægritudinis miſertus pauciſſimis verbis ſancti pauli Apoſtoli reſpondit: *Nec
quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*: atque his religioſus ille
& repræhenſus eſt, & ſanitati reſtitutus: id enim ſignificabat ſanctus vir eò ipsò indi-
B gnum quenquam honoribus, & ſuperioribus muneribus, quò ea anxiè procurauerit:
eos verò dignos tantummodò eſſe, qui à Deo vocentur. Habebat ſemper, velut alter
Dauid, præ oculis Deum, deq́ue eo vno ſermones ſerebat. In victu temperatiſſimus,
atque vini abſtemius: ſed ſi vino abſtinere religioſus aliquis non poterat: & quòd ma-
gno pretio venderetur exiſtimaret, & non poſſe eo vti minimè læſa conſcientia, eum
conſolabatur, eique ſcrupulum adimebat, admonens vt tantummodò ſobriè, & tem-
peratè id ſumeret: futurum enim ipſis Indis documento, qui quod religioſum homi-
nem facere viderent, id quoque eſſent libenter facturi. Atque ea inre ſanè excelluit
vir hic ſanctus, qui cùm in ſe ipſum ſeuerus cumprimis eſſet, ſemperq́ue illud Gregorij
præ oculis haberet, *bonarum mentium eſt timere culpam, vbi non eſt culpa*: in eximendo ta-
men cęteris ſcrupulorum ambages perquàm fuit facilis. Volebant ſemel Hiſpani
C nouæ Hiſpaniæ habitatores omnium Indicorum populorum perpetuam à Carolo V.
diuiſionem impetrare: cumq́ue id ſe aſſequi non ſperarent niſi religioſorum trium Or
dinum poſtulationes accederent: eam operam nauarunt, vt à ſancti Dominici, ac
ſancti Auguſtini patribus id impetrarint, quod tamen à noſtris nequaquam habere
potuerunt. Aduerſus illos igitur varias quærelas excitarunt; eorumq́ue homi-
num opera vſi ſunt, qui inimici boni publicis priuata quadam vtilitatis ſuæ via ince-
debant. Fratres igitur noſtri cùm reſiſtere amplius nequirent, aſſenſi quoque ſunt:
ita tamen vt arbitrum conſtituerent fratrem Franciſcum de Soto, cuius hac in re
ſententiam obſeruaturi eſſent. Hunc Hiſpani tot, tantiſq́ue verbis aggreſſi ſunt, vt
eum quoque ab ſubſcribendum cùm cæteris induxerint, immo eidem eius rei procu-
rationem apud Imperatorem Hiſpaniam profecturo commiſerint. Cogitans poſtmo
D dùm ille attentius quæ geſſerat; & ſe circumuentum agnoſcens, cùm non exiguo con-
ſcientiæ ſcrupulo torqueretur, ab illis petijt, ſibi vt oſtenderent ea, quæ ſubſcipſerat:
cùmq́ue oſtendiſſent, conſpectam ſubſcriptionem ſuam dentibus abſcindens degluti-
uit. Ea res multarũ aliarũ machinationũ aduerſus religioſos noſtros anſam dedit. Si-
quidẽ à Mexicanis ſolitę eis eleemoſynę ſublatæ sũt: iniuriæ verò & contumeliæ in pu-
blicum prodeuntibus illatæ. Cumq́ue aliquando vnus fratrum ad faciendam panis
collectam exijſſet: occurrẽs mulier, nonne, inquit, monachi cartha veſcuntur; cur pa-
nem poſtulant? Verum Deus, qui ſuos nunquam deſerit, iſtiuſmodi anguſtias vlte-
rius progredi non eſt paſſus; effectumq́ue eſt, vt paulò poſt ab his monachis conquie-
ſcerent. Hiſpaniam miſſus ob nonnulla Prouinciæ negotia, quę indigenas attingebãt,
Tlaxcallam tranſiens ijs promiſit ſe quamprimùm reuerſurum, nauemq́ue anno Do-
E minicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo quadrageſimo ſexto conſcendit. Hi-
ſpaniam cùm perueniſſet, nuntium allatum eſt de Mexicanorum Archiepiſcopi fratris
Ioannis de Zumarraga obitu. Cumq́ue in curia eius probitas nota eſſet Archiepiſco-
patum illum ei obtulit Carolus V. deq́ue eo accipiendo multis precibus cum ipſo actũ
eſt. Verùm ille nullo ad id modo induci potuit, honores omnes humanos fimum repu-
tans, quò Ieſum Chriſtum verum honorem lucraretur: eamq́ue in rem multas omni-
no rationes in medium attulit; quibus tandem eſt effectum, non vt amplius eum vr-
gerent, ipſeq́ue ſumma animi conſolatione frueretur. Pertulit ille in Hiſpania infini-
tos propemodùm labores iterfaciens; vt verus enim pauperum patriacha diui Franci
ſci filius nihil ſecũ deferebat aliud, quàm repoſitam in diuina benignitate ac prouidẽtia

ſpem, ingentemque animum, & ſolidam patientiam. Inuaſit eum morbus in con- A
uentu Minoritarum Hiſpalenſi, proximumque morti ſe conſpiciens multis à Deo
precibus poſtulauit, ſibi vt ſanitatem reſtitueret, quo datam Indis reuertendi fi-
dem ad augmentum fidei catholicæ obſeruare poſſet. Cùmque ſuos Deus facilè
exaudiat, id obtinuit. Referebat ille omnibus deſiderium, quo ardebat, nouam Hi-
ſpaniam reuertendi, ibique inter ſuos fratres, ac ſocios moriendi, ſepulturamque
obtinendi. Id cùm perſpexiſſet opulens quidam eius vrbis mercator, & illius, & to-
tius Ordinis amans ei promiſit curaturum ſe, ſi, priusquàm nauem conſcenderet, mo-
reretur, vt eius oſſa nouam Hiſpaniam in Mexicanum diui Franciſci conuentum de-
ferrentur, vt inter fratres, & ſocios ſuos tumulari poſſent: quod audiens ille inaudi-
to quodam gaudio exultauit. Cùm iam proficiſcendi tempus è portu Sanlùcaris de
Berrameda inſtaret, eremitorium quotidie in Franciſcani conuentus horto, editoque B
in loco, vnde conſpici æquor poterat, ſitum petebat, illudque inde contemplans, mul-
tis lacrymis aiebat: Accipe me ò mare, & in aduerſam me oram tranſporta. Ponte
frater tribue mihi hoc; cumque illuc peruenero non amplius viuam. His ille, mul-
tisque alijs verbis deſiderium propagandi fidem, illamque illis in latiſſimis regionibus
ampliãdi, teſtabatur. Cõſcenſam igitur nauem, cùm eã multis plenã offenſionibus di-
uini numinis videret, ad eos, qui vehebantur, hæc, inquit, nauis ſalutis portum non
aſſequetur; confirmauitque verba eius euentus: naufragium enim apud ſanctum
Germanum fecit. Ille tunc aliam ingreſſus, nouam Hiſpaniam peruenit anno Do-
minicæ incarnationis milleſimo quingẽteſimo quinquageſimo, & Tlaxcalla trãſiens,
Indis, quibus ſe reuerſurum promiſerat, verbum Dei annuntiauit. Cùm eſſet in ſug-
geſtu, perſpectus ab omnibus eſt ſplendor ignis, eum circumuallans: exortuſque inter C
auſcultantes tumultus, & perturbatio eſt. Celebratum fuit paulò pòſt prouinciale
Capitulum, ipſeque concionem habuit, & primus ibi Diffinitor electus eſt. Incidit ibi-
dem in morbum, dicentique Medico, vt ſe ad moriendum pararet, minimum enim ei
ſupereſſe vitæ, virili animo intrepideque reſpondit: Et quid aliud tot annis egi, poſt-
quàm Franciſcanum indui habitum, quàm habere ſemper præ oculis hanc horam,
& ad moriendum me parare. Vſus ille eſt Spiritus ſancti conſilio aientis: *gens abſque
conſilio eſt, & ſine prudentia: vtinam ſaperent, & intelligerent, ac nouiſſima prouiderent* Suſce-
pit maxima cũ deuotione, ac ſpiritus alacritate diuina ſacramenta; cũque ſancto oleo
vngeretur, omnibus, quæ recitabantur, precibus reſpondebat. Confecto, & ſubſcripto
capituli libello, priuſquam recitaretur, ex mortali hac vita ad immortalem tranſijt
inter ſocios, & fratres ſuos, à quibus ei debitus eſt honor impenſus; inque Mexicano D
diui Frãciſci conuẽtu, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo quin-
quageſimo primo ſepultus extitit.

De F. Antonio de Ciudad Rodrigo.

SANCTVS hic vir pater ſcilicet frater Antonius de Ciudad Rodrigo in ciuitate Mi-
robriga natus eſt, & numero quartus, inter duodecim illos pręſtãtiſſimos, ac de Re-
ligione Frãciſcana optimè meritos religioſos, fuit. Venit ex Prouincia ſancti Gabrielis,
fuitq; in hac ſancti Euãgelij ſecundus Prouincialis, ac multorum conuentuũ Guardia-
nus; vir omnino ſingularis pęnitentiæ, inque omni victu auſteriſſimus. Cùm eo tem-
pore inauditus eſſet religioſorum labor, iſque iugis, & continuus, quoniam pauci il-
li eſſent, Indi verò permulti, quo fiebat, vt eorum nonnulli tres vna die conciones tri-
bus diuerſis linguis haberent, poſtmodumque Miſſam canerent, maximam puerorum E
turbam diuino lauacro ablueren, ægrotantium confeſſiones audirent, ac fructos vi-
ta tumularent: tanta tamen in penuria degebant, arcteque adeò, quæ ad alimoniam
erant neceſſaria, ſumebant, vix vt explicari verbis poſſit. Nudis pedibus incedentes,
veſtibus laceris ac vilibus amiciebantur: in nuda tellure ſomnum capientes; proque
ceruicali ligno quopiam, aut lapide vtentes, ipſimet perulam habebant, in qua quoti-
dianarum precum librum, & aliquem alium ad concionandum ſecum ducerent. Vi-
num autem, aqua tantùm, atque frugali menſa contenti, nec bibebant, nec oblatum
accipiebant, vt ex eo perſpicitur, quod ſubijciam. Eo Guardiano Mexicano in conuẽ-
tu exiſtente, primus eius ciuitatis Archiepiſcopus, frater ſcilicet Ioannes de Zumarra-

ga in

A ga in vigilia reſurrectionis Chriſti vini vas miſit, vt lautius monachi epularentur:
cùm ad eius cellulam deduceretur, prorupit magna voce iterans, *cilicium, cilicium non
vinum*, nec illud accipere voluit, tametſi eum plerique religioſorum precarentur,
id vt propter Archiepiſcopum, qui eiuſdem eſſet Inſtituti, eoſque diligeret, faneret-
que. Immo illud remiſit, addiditque per nuntium fratres omnes ingentes gratias
Archiepiſcopo agere, qui eorum recordaretur: precari tamen, vt qui adeò eos dilige-
ret, non permitteret, vt à temperantia diſcederent: id vinum alijs erogari poſſe, qui-
plus eo indigerent. Religioſorum omnium nomine Hiſpaniam miſit ab Impera-
tore Carolo poſtulatum, vt Indi à tot laboribus, ac moleſtijs, quibus ab initio ob
execrandam & inſatiabilem aliquorum auaritiam vexabantur, liberarentur: inque
eius ſolicitudine & diligentia vnicum tunc harum regionum pependit remedium. Fa-
B ctum enim eſt, vt frequentes poſtea literas mitteret Imperator, quo grauiſſima tribu-
ta, & inauditæ præſtationes aliquantulũ remitterentur: & quo indigenarum doctrinæ
atque eruditioni fauor præſtaretur, quin ad ipſum fratrẽ Antonium priuatim ſcribe
bat ei iniſigens, ſe vt admoneret literis, ne ſuę interim effectu carerent. Electus eſt in Epi
ſcopum nouæ Galleciæ; ſed ob eximiam animĩ demiſſionem munus id ſuſcipere no-
luit. Reuerſus eſt ex Hiſpania anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingẽteſimo
vigeſimo nono, ſecumque deduxit viginti religioſos, interque eos venerabilem patrẽ
fratrem Bernardinum de Sahagun, virum probitatis magnæ & perquàm ſedulum in
vinea Domini excolenda. Inuaſit eum morbus anno Dominicæ incarnationis mille-
ſimo quingẽteſimo quinquageſimo tertio. Cũq; ei Medicus Alcaçar nomine extremã
horam edixiſſet, ſumma lætitia proſiliens lætum sẽper ei nuntium à Deo precatus eſt,
C quemadmodum ei lætum illud fuerat: Vnde obortis lacrymis Medicus, miſerum, in-
quit, me, cui ſi annuntiata mors fuiſſet, cælum terræ miſceretur. Sepultum eſt eius
corpus hoc in ipſo Mexicano conuentu, & maximo honore, atque ſumma obſeruantia
ab omnibus extitit proſequutus.

De patre fratre Toribio Motolinia.

NATVS eſt frater Toribius, è duodecim numero quintus, Beneuenti apud Hiſpa
nos in Prouincia ſancti Iacobi profeſſus; & in Recollectionem ſancti Gabrie-
lis tranſplantatus. Cùm nouam Hiſpaniam cum ſocijs perueniſſet, omneſque nudis
pedibus incederent, perſpicientes hanc eorum paupertatem Indi inuicem acclama-
bant *Motolinia Motolinia*; quod Mexicano idiomate pauperes ſignificat. Interro-
gauit frater Toribius, quid ea vox ſibi vellet, pauperemque ſignificare cùm intellexiſ-
D ſet, hæc (inquit) prima vox eſt, quam linguæ huius intellexi, atque hoc mihi nomen
erit: exque ea die frater Toribius Motolinia nuncupatus eſt, cùm de Beneuento an-
tea nuncuparetur. Eximij ſpiritus vir erat, multæque in diuinis rebus meditatio-
nis: interque cæteras virtutes caſtitatis adeò amans, vt religioſum aliquando acri-
ter reprehenderit, quòd puellæ, quam in ſinu mater ad benedictionem accipiendam
gerebat, os manu attrectauerit. Multùm ille tam in doctrina Chriſtiana docenda,
quàm in pueris baptizandis inſudauit; qui, ne ſine lauacro morerentur, longinquas
terras crebrò, celeriterque petebat. Profectus eſt Quauhtemalam pleroſque fratres ſe-
cum deducens, interque eos fratrem Ludouicum de Villalpando, & fratrem Marti-
num Legionenſem, cumque his fidem ibi noſtram plantauit. Deinde Legionis, & Ni-
caraguæ Prouincias petijt, vt religioſos duos extraneos, Euangelium ibi annuntian-
E tes alloqueretur: & ignis voraginem valde admirandam, quæ in ea regione eſt, per-
ſpiceret. Eiuſmodi enim rerum adeò erat auidus, vt quæcunque oculis perſpicere ſata
geret: & perſpectam literis mandaret, vt quemadmodum faciebat ipſe, cæteri quoque
in his miraculis Deum laudarent. Guardianus Tetzcuci cùm eſſet, ſiccitas quo-
dam anno eximia fuit, vt frumẽta adoleſcere nimijs Solis ardoribus combuſta nequi-
rent: quare habita ad populum concione maxima fidei & ſpiritus vehementia ſuaſit, vt
proceſſionem ad templum ſanctæ Crucis iuxta magnam paludem inſtituerent; in
qua ſe nonnulli verberibus, alijſque pænitentiæ operibus affligerent, ibique demiſsè
animo atque humiliter à Deo optimo maximo, qui rigat montes de ſuperioribus ſuis,
pluuiam poſtularent. Id cùm ipſi fideliter, deuotè, ac cum lacrymarum effuſione pręſti-

tiſſent eodem comitante, vix reuerſis pluere incœpit: indeque vſque ad frumentorum A
perfectionem aqua non defuit, pinguiſq; annus ille fuit. Euenit quoq; anno alio, vt
immenſis pluuijs nec die, nec nocte intermittentibus non ſata modo langueſcerent:
ſed & domus (quippe quæ è terra fabricatæ eſſent) corrumperentur, ac ruinam traherent. Qua ille re perſpecta ad idem tẽplum Indos eodem modo pergere iuſſit, ibidẽ patrem Miſericordiarum præcaturos, vt eis in tanta neceſſitate conſtitutis adeſſe, ſuccurrereq; dignaretur: qua emiſſa oratione ceſſauerunt pluuiæ: tantumque aquæ per totam illam æſtatem, quantum ſatis erat habuerunt. Vnde mirificè illi in religione Chriſtiana confirmati ſunt. Morbo oppreſſus paucis ante diebus, quàm diſcederet, maxima illum cupiditas inuaſit ſacrum celebrandi: & in clauſtro Minoritici conuentus Mexicani, cùm propter ægritudinem ſe penè traheret, incedere pedibus non valens, nec deduci ſe ab alijs paſſus, illud celebrauit. Pòſt ſuſceptum paulò ante B
completorium extremæ vnctionis ſacramentum adſtantibus fratribus dixit, ad id dicendum vt pergerent, ſe eos, cùm tempus eſſet, vocaturum. Finito completorio iuſſit eos vocari, coramque illis integro mentis ſtatu animam Deo reddidit. Reuerendiſſimus Petrus de Ayala Xaliſci Epiſcopus, qui ſepulturæ interfuit, partem habitus eius abſcidit, quoniam ſanctum eum, vt re vera erat, arbitrabatur. Diſceſſit in Mexicano ſancti Franciſci conuentu, vbi ſepultus eſt die, quæ diuino martyri Laurentio, quem præcipuè colebat, ſacra eſt. Sepelierunt eum eadem die, facta Miſſa non defunctorum, ſed ipſius martyris, cuius eſt introitus: *Confeſſio & pulchritudo in cõſpectu eius.* Quæ quidem verba de hoc apoſtolico viro, magno Chriſti confeſſore, per virtutis ornamenta pulchro, paupertatis Euangelicæ amantiſſimo, diuini honoris zelo ſemper inflammato, Regulæ monaſticę obſeruantiſſimo, conuerſioniſque indigenarum, quorum quater centum millia baptiſmali aqua lauit, appetentiſſimo verè dici C
poſſunt. E duodecim ille vltimus mortuus eſt. Scripſit libros nonnullos, vt de moribus Indorum. Aduentus duodecim patrum, qui primi eas regiones deuenerunt, & de eorum rebus geſtis. Doctrinam Chriſtianam Mexicano idiomate. Alios item tractatus ſpiritualium materiarum, & deuotionis plenariũ qui maximo in pretio apud Indos fideles habentur, paſſim lectitantur, ex illiſque maximum fructum ſpiritualem ſibi hauriunt ac depromunt, etiam edidit.

De F. F. Garſia de Cineros.

SEptimus 12. fuit frater Garſias de Ciſneros ex Prouincia ſancti Gabrielis, vir prudens, valdeque in rebus ſuis circumſpectus, obſeruantięque profeſſionis ſuæ cupidiſſimus. Vnde cùm Cuſtodia ſancti Euangelij in generali Capitulo anno 1535. Niciæ D
celebrato in Prouinciam erigeretur, Capitulumque & in noua Hiſpania celebraretur, relinquente munus ſuum venerabili patre, æternaque memoria ob virtutem digno fratre Iacobo de Teſtera, qui quartus & vltimus Cuſtos cùm fuiſſet, illarum poſtea regionum tertius generalis Commiſſarius fuit, vnanimi omnium patrum vocalium conſenſu primus extitit ob ſingularem probitatem, & merita eius Prouinciæ Miniſter frater Garſias, cùm illa vndecim annos ſub quatuor Cuſtodibus Cuſtodia permanſiſſet. Hoc ille munus ſumma integritate, prudentia, omniumque approbatione adminiſtrauit. Laborabat maximè in annunciando Dei verbo Indis; quibus ne quid eo abſente deeſſet, pleraſque eis Mexicano idiomate abs ſe conſcriptas conciones relinquebat, quas illorum peritiores Dominicis & feſtis diebus cæteris in eccleſia congregatis perlegerent: eæque in magno etiam num hodie apud illos pretio habentur. E
Inſtituit collegium ſancti Iacobi de Tlatibulco in gratiam maximè pręſtantiſſimi herois Antonij à Mendoza primi nouæ Hiſpaniæ Proregis, & reuerendiſſimi patris fratris Ioannis de Zumarraga primi Mexicanorum Archiepiſcopi, inque eos Lectores doctos, & ſanctos viros fratrẽ Arnaldũ de Baſſacio, fratrẽ Bernardinũ de Sahagùn, fratrẽ Andreã de Olmos, & fratrẽ Ioannẽ de Gaona. Collegio, S Crucis nomẽ impoſuit: & in eo Indorum liberi Mexicanam regionem habitantium legere & ſcribere docentur, poſteaque in Latinis literis erudiuntur. Prouinciam viſitans præcipuarum habitationum pueros colligebat, vt in collegio tamquam in ſeminario inſtituerentur circa fidem ijs, quæ tradere poſtea alijs poſſent. Prouincialis adhuc repetere Hiſpaniam volebat,

A bat, vt Imperatorem Carolum ſuosq́ue ſuperiores multis de laboribus, afflictionibusq́ue, quę noua illa Eccleſia patiebatur, certiores redderet: cumq́ profectionem pararet, mortuus eſt, crediq́ue piè poteſt ad fruendum Deo receptum in cælum eſſe: quẽadmodum eius labores, ac vita merebantur. Eius oſſa in Mexicano ſeraphici patris noſtris Franciſci conuentu honeſto quodam loco condita ſunt.

Vita P.F. Franciſci Ximeny.

DECIMVS ex duodecim fuit præſtantiſſimus hic vir pater frater Franciſcus Ximenius ex Prouincia diui Gabrielis, vbi habitum ſuſcepit, & vota Religionis ſeraphicæ emiſit. In iure Pōtificio excercitatiſſimus, ac perquàm doctus erat; ſinceritatis autem ac puritatis eximiæ; ob nimiam manſuetudinem, ac affabilitatem Deo, & hominibus dilectus; profeſſionis verò ſuæ zelantiſſimus, ac obſeruantiſſimus. Tantę
B autem fuit humilitatis, vt minimè in Hiſpania ad ſacros ordines promoueri voluerit, quouſque in Hiſpaniam nouam profecturus, ob inopiam eorum, qui ſacramenta Eccleſiæ à Chriſto Saluatore noſtro inſtituta miniſtrare quirent, ibi ſacerdotium ſuſcepit: primuſq́ue omnium fuit, qui in nouo eo orbe nouam (vt aiunt) Miſſam cantauit. Inclytus ac pientiſſimus Germanorũ Imperator Carolus eius nominis V. ob maximũ amorem ac obſeruantiã quibus illũ proſequebatur Epiſcopatum ei Tauaſci tribuit; quem ille, ne fratris Minoris profeſſionem relinqueret, acceptare noluit: eòque factum eſt, vt Epiſcopatus ille Iucatani Epiſcopatui iungeretur. Tam à ſe ſemper alienus, vt ſocio indigeret, qui ad ſumendum cibum, & mutandam veſtem adhortaretur: tam extra ſe poſitus, vt memoria ſanè pollens, quandoque tamen, ſi ab eo quærerent, an cibum iam ſumpſiſſet, eius rei non recordaretur. Guardianus cùm eſſet in
C Quauhnauac, ægrotantemq́ue ſocium ſuum, vnum ſanè magnæ ſanctitatis fratrem Michaëlem de las Garrouillas, Mexicum, vt medicinis adiuuaretur, equo deducebat; quieſcentibus autem illis in itinere, equus aufugit, quem vt perquirerent, deq́ue eo interrogarent, nullus eorum, quo eſſet colore præditus, recordatus eſt: vſque adeò enim in vnum Deum curas eiecerant, vt nec earum rerum, quas contrectabant, reminiſcerentur. Vnus ille eorum fuit, qui Mexicanum idioma primi didicerunt, idq́ue optimè calluit, primuſq́ue eius artem, dictionarium, aliaq́ue valde præclara literis mandauit. De ſuperiorum iuſſu libros omnes ea lingua ſcriptos examinauit. Non Indis modò, ſed & Hiſpanis frequentiſſimè concionabatur, carus omnibus præſertim autem trium Mendicantium Ordinum religioſis, quibus cum aſſiduus erat. Indorum habitationes, atque oppida inuiſens imprimis templa oraturus ingrediebatur, deinde
D ægrotantium, aliorumq́ue eò conuenientium confeſſiones audiebat, hanc laboris ex itinere contracti requiem ſuſcipiens. Morbo tandem oppreſſus, cùm iam eſſet ægritudine debilitatus, vix vt ſe poſſet in lectulo mouere, audiens afferri ſibi Chriſti corpus, magno ſpiritus feruore exiluit, quaſi nouas vires concepiſſet, ac ſolo genua defixit. Reddidit ille ſanctè animam Deo hoc in Mexicano ſancti Franciſci conuentu, vbi & ſepultus eſt. Poſt eius obitum frater Lucas de Almodouar probus, & ſanctus vir, qui in eo conuentu ægrotantibus miniſtrabat, cùm eius ſanctitatem perſpectam haberet, digitum mortuo abſcidit, quem poſt annum, inſcius vbi, aut quomodo, amiſit, cùm eum in cuculla ſemper habitus deferret. Confeſſus poſtea eſt, cùm religioſus & veridicus eſſet, per integrum illum annum digitum eum non exaruiſſe, ſed ita, vt in viuente fuerat, permanſiſſe: ſolitumq́ue mirificum ex ſe odorem emittere. Ea
E ipſa die, qua Mexici diſceſſit, frater Daniel laicus in Truhpan Prouinciæ Xaliſci loco per ducenta viginti millia paſſuum à Mexico diſtante, quo cùm ſanctus vir frater Franciſcus ſpiritualem fraternitatem, vt plerique religioſorum ſolent, pepigerat, eius diſceſſum ſciuit, eademq́ue cuidam, qui aderat, religioſo dixit. Placuit omnipotenti Deo fratrem Franciſcum Ximenium ad ſe vocare. Credi piè poteſt ipſum patrem Franciſcum propter pactam inter eos fraternitatem eidem de Dei voluntate apparuiſſe. Scripſit ſingulari diligentia vitam beati patris fratris Martini de Valentia anno ab illius morte tertio, quæ quorundam incuria amiſſa eſt, vno tantummodo quaternione reperto, è quo quæpiam illorum, quæ inferius præſcribuntur, deſumpta ſunt. Ex illoq́ue colligitur quanto animi affectu illum proſequutus fuerit.

Vita P.F. Ioannis de ſancto Franciſco. A

ZELANTISSIMVS hic vir natus eſt in oppidulo Veas Regni Murciæ, cū-
que literis Salmanticę vacaret, habitum ibi in ſancti Franciſci conuētu ſuſcepit:
peractoq; ibi ſtudiorū curſu, ſalutis animarum zelo in hanc ſancti Euangelij Prouin-
ciam ſe contulit. Vir fuit in contemplatione & precibus aſſiduus: maximeque in exco
lenda Dei vinea ſedulus: toto enim die in ea laborabat propter credentium multitudi
nem, & miniſtrorum paucitatem: noctu verò ad contemplationem ſe recipiebat, illa
iterans Prophetæ verba: *In die mandauit Dominus miſericordiam ſuam, & nocte canticum
eius*. Quo factum eſt, vt tam in ſuſceptis laboribus, quàm in vitæ probitate inſi-
gnis haberetur: octauusque iſtius Prouinciæ, poſtquàm ſtrenuus, & doctus vir frater
Ioannes de Gaona munus illud renuntiauit, Prouincialis eligererur. Magna in eo ſyn-
ceritas fuit, vt nihil mali de quoquā, religioſo pręſertim, ſuſpicaretur: quo factū eſt, vt B
non omnibus omnino in Prouincialatu placuerit, cùm depręhenſos in criminibus quoſ-
dā acriter puniuiſſet; quippe qui ſcelera, & peccata in Deum, veluti incognita ſibi mō
ſtra, & à natura ſua aliena mirum in modum abhorreret. Nunquam in cellula lumen
habebat, idque ipſum ſuadebat reliquis, aſſerens multò melius in caligine illa, & no-
ctis ſilentio poſſe hominem Deo frui. Immo Prouincialis ſtatuit, ne ab ea hora, qua
poſt occiduum ſolem ad Angelicam ſalutationem dicendum inuitamur, cum eo quic-
quam ageretur; vſquequo ſequenti die ſacrum faceret; cùm Chriſti verba repeteret:
Sufficit diei malitia ſua: & eo tempore quę ad eius munus ſpectabant, etſi tam pauca, tāq;
leuia eſſent, vt quocūq; momēto expediri poſſent, nō curabat. Facto ſacro recipiebat ſe
in cellulam, clauſiſq; foribus, & feneſtris, agendis Deo gratijs vacabat; reliquū tempus
muneris ſui rebus, & infidelium conuerſioni impendebat, nullam penitus laboris ſu- C
ſcipiens requiem. Electus eſt nouæ Gallecię Epiſcopus: ſed ob humilitatem tantum
munus acceptare abnuit, minimè ſe idoneum eſſe aſſerens.

Immenſo propemodùm deſiderio tenebatur Mexicanam linguam aſſequendi, quo
annūtiare indigenis Chriſtianam religionem poſſet. cùmque id multis à Deo precibus
ac lacrymis poſtularet, vacans nocte quadam in cellula meditationi, ingenti quodam
ſplendore circumfuſus eſt, exclamauitq; admirabundus, dicēs *Dominus illuminatio mea*:
ſtatimque intellexit conceſſum ſibi eius linguæ donum. Sequenti igitur die magna cū
omnium admiratione concionari apud Indos ea lingua cœpit: eademque concionum
librum perfectiſſimum, ac nonnullarum materiarum collationes compoſuit, teſtimo-
nio futuras accepti à Deo beneficij. Qua ille re vberrimos in noua Hiſpania fructus
collegit, indigenas ad fidem inſtruens, idololatriam euertens, Dęmoniorum templa D
diruens, infinitum idolorum numerum confringens, immenſamque baptizans in di-
uerſis Prouincijs infidelium multirudinem.

Tantus erat vitæ eius in illis regionibus ſplendor, vt eum Diabolus interficere ten-
tarit, ita Deo permittente, tum vt ipſe Dæmon pudefieret: tum etiam vt indigenæ in
fide confirmarentur. In oppido igitur Teoacan, in quo pręcipuè idola colebantur, &
ingens ipſorum erat multitudo, cùm, fidem prædicans, verſaretur, ſolemne Deo ſacri-
ficium, enerſis illis, offerre voluit. Conuocatis igitur in ſancti Petri & Pauli feſtum cir-
cumuicinæ regionis accolis celebri concione cæcitatem, in qua verſabantur, Diaboli-
que dolos expoſuit: finita autem concione, Chriſtianos pueros à ſe in fide inſtructos
iuſſit, vt ea idola, ob id ipſum à ſe in ordinē diſpoſita, confringerent, & diſſiparent. Id il-
li pręſtiterunt: ipſe verò proprijs manibus primum, & præcipuum idolorum omnium E
demolitus eſt; ea Pſalmiſtæ verba iterans: *Simulachra gentium argentum, & aurum: oculos
habent, & non vident: aures habent, & non audiunt*: Cumque ad os perueniebat, illud cō-
fringens aiebat, *os habent, & non loquuntur*: idque ipſum in reliquis eius partibus fa-
ciebat, quouſque confringeret totum. Dignum autem admiratione fuit, in immenſa
infidelium multitudine ſpectaculum aſpicientium neminem ei contradixiſſe. Ve-
rùm Diabolus contumeliæ impatiens, eadem die ſexaginta millibus paſſuum ab eo lo-
co, Indo cuidam infideli Theoacanēſi, qui ſpectatulo non interfuerat, ita confractus, ac
lęſus apparuit eadem, qua colebatur, effigie, *perſpice* (inquiens Dæmon) *vt ab eo
Chriſtiano ſacerdote tractatus ſum, qui Theoacani verſatur: quare, ſi me colis, vlciſcere
hanc*

A *hanc contumeliam*. Reſpondenti Indo paratum eſſe ſe, ſed Magiſtratus,'& populum
vereri,quippe qui diligenter ſacerdotem illum cuſtodiebant: pergeret modò impera-
uit,ſe ei auxilio futurum,quo euadere poſſet. Modum igitur eum occidendi præſcri-
bens ait. *Accepto valido ligno in certo quodam monaſterÿ loco te abſconde,tranſeuntem percute,
percuſſoque & interfecto, furtim diſcede.* Facta omnia ab Indo ſunt;latenſque vbi iuſſerat
Diabolus, tranſeuntem patrem omni vi percuſſit, exiſtimans interfectum iri. Sed
Deus, qui maioribus eum rebus cuſtodiebat, ab eo illum periculo liberauit, nullo
prorſus accepro nocumento. Ad eius vocem ſocius accurrit, compræhenſuſq; Indus,
& interrogatus rem omnem, vti ſe habebat, explicauit:agnoſcenſque Satanæ dolum,
baptizatus eſt.

Inter pleroſq; alios baptizatus eſt ab hoc apoſtolico viro ſacerdos quidã idolorum
B ex oppido Theoacani,cui in morbum Mexici lapſo patris,& matris eius effigie ſe Dæ-
monia obtulerunt aientes, ſe in regione quadam delitiarum omnium, omniumq; vo-
lnptatum refertiſſima diuerſari,ea propter eos comitaretur. Aſſentientem ad ſyluam
proximam deduxerunt,ſe,vt ſuſpenderet,ſuadentes.Id cùm facere vellet, apparuit ei
frater quidam eadem effigie,qua eſſe nouerat fratrem Ioannem à ſanto Franciſco,ip-
ſum increpans, quòd celeriter adeò acceptæ doctrinæ oblitus eſſet, Dæmonibuſq; ho-
ſtibus ſuis, falſa eum patris marriſq; ſpecie ſeducentibus,fidem adhibuiſſer. Emiſit cla
morem Indus,inuocatoq; Dei nomine,Dæmonia aufugerunt: Cumq; ipſum fratrem
Ioannem eum eſſe arbitraretur,qui apparuerat,Mexicum reuerſus, eum in itinere ex-
cepit, flexiſque genubus errati ab eo veniam poſtulabat, gratias agens, quòd ſe & à
morte, & ab Inferis liberaſſet. Ipſe autem cùm quæ acta eſſent perciperet,Deo gratias
C agebat,qui ad Euangelij propagationem ſub effigie ſua Angelum ad illum Indum eri
piendnm miſiſſet,quẽ,vt conſtãs in fide permaneret,nec Diabolo amplius crederet, di
ligenter admonuit.

Mulier quædam defunctum filiolum ad ſanctum virum magna cum fide, & deuo-
tione attulir, vt benedictionem ei impertirer poſtulans: quod cùm feciſſet,ſtatim pue-
rulus ſanus ac viuus ſurrexit. Cumq; poſtea eius parẽtes de accepto beneficio gratias
agerent,magna humilitate reſpondebat,non ſuis id meritis,ſed ingenti matris fide ef-
fectum eſſe. In eodem Theoacani cõuẽtu, cùm poſt ſacri celebrationem in cellula ora
tioni vacaret,ſe viſibiliter ei obtulerunt ſanctus pater Franciſcus, & S.Clara, valdeq;
eum familiariter alloquuti ſunt, inquientes inter alia; *Indi, quam vos promiſiſtis, pau-
pertatem, obedientiam, & humilitatem obſeruant.* Tot, rantaque in ſancti huius vita mi-
D rabilia extiterunt,vt non minima ei iniuria inferatur, ſi compendio illa enumerentur.
Quapropter ad eius diſceſſum tranſeamus.

Gnardianus cùm eſſet in cõuentu de Quauhnaoac, per integrum annum diſceſſum
ſuum præuidit:dixitq; frarri Roderico de Bienuenida ſocio ſuo diſceſſurum omnino ſe,
priuſquàm Capitulum congregaretur:idq; ita euenit. Duobus enim ante menſibus in
motbum incidit: cumque idem frater Rodericus eidem miniſtraret,frater(inquir)ne
quicquam ad ſanitatem meam ſatagas, quæ enim mihi frater Antonius de Ciudad
Rodrigo prædixit, euentura ſunt. Erar frater Antonius de Ciudad Rodrigo vnus ex
12. primis religioſis, mortuuſque ante biennium præcedenti ei nocte apparuerar, ip-
ſumque,vt pararus eſſer,admonnerat, extremum enim morbum illum tuturum eſſe:
multaque ei alia dixerat, quorum frarri Roderico vnum ille tantummodò renuntia-
E uit;Denm ſcilicet vehementer iratum eſſe ſcelera ob aliqua,quæ in noua Hiſpania pa-
trarentur.Euenit hoc quadraginta fermè diebus ante eius diſceſſum; in quibus nihil
aliud agebat,quàm ſeparate,ſolus cum ſolo Deo agẽs. Profectus igitur Mexicum eſt,
omnibus vale dicto,quaſi certior non ſe eos amplius viſurum eſſe:quò perueniens, ſu-
ſceptis diuinis ſacramentis, die quadam Veneris hora diei vndecima anni 1556. ver-
ba illa pronuntians: *In manus tuas, Domine, commendò ſpiritum meum*, animam ef-
flauit.Nocte verò media feminæ cuidam Hiſpanæ, cuius audire viuens peccata con-
ſueuerat, apparuit; duodecimque horis in Purgatorio detentum, ad cælum iam ſe
properare dixit. Poſt quintum quoque diem inrimo ſocio ſuo fratri Roderico in lectu-
lo quieſcenti,plena ſplendore cellula,ſe obtulit: acceptiſque eius manibus illum ad re-
ctè viden-

ctè viuendum adhortatus eſt, frater hic Rodericus de Bienuenida, magnæ vtique ſan- A
ctitatis homo, id ſæpius affirmabat, amictumque eius vt ſolem coruſcaſſe aiebat: qui
quidem Rodericus in oppido Angelorum ſepultus eſt, vbi de eo (auſpice Deo) agetur.

Vita F. F. Alfonſo de Scalona.

NATVS eſt frater Alphonſus in oppido Scalona iuxta Toletũ, parenteq́ſ orbatus
anno ætatis 18. in Prouincia Carthaginenſi Franciſcanum habitum ſuſcepit: vbi
Philoſophiæ operam dans, poſt profeſſionem è ſuperiori clauſtro in medio atrio pa-
xillis ludentes neſcio quos audiuit, eaque omnia iterantes, quæ facere in eo ludo ho-
mines conſueuerunt. Vnde timore perculſus facultatem in conuentũ alium migrandi
poſtulauit, & aſſequutus eſt. Poſtea miſericordia commotus animarum ibi à Diabolo
ſeductarum, nouam petijt Hiſpaniã, anno 1531. tribuſq́ſ annis Tlaxcallæ commora-
tus, quo ibi tempore frater Ludouicus de Fuenſalida Guardianũ agebat, linguæ Me- B
xicanæ operã dedit, memoriæq́ſ beneficio, ac deſiderio, quo diſcendi eam ardebat, bre-
ui illã aſſequutus eſt tempore: concioneſq́ſ eadem vtiliſſimas primus edidit; quæ Gua-
temalico idiomate verſæ ſunt. Congregauit in eadẽ ciuitate Tlaxcalla 600. fermè pue-
ros, quos legere, ſcribere, canere, & Chriſtianam doctrinam edocuit: elapſis verò nõnul
lis annis, quibus probitatem eius religioſi planè nouerunt, pleraq́ſ munera ab his im-
pertita adminiſtrauit: nouitiorumq́ſ Magiſter in conuentu Mexicano ſæpius conſtitu
tus ploroſq́ſ habuit diſcipulos, qui magno Religioni commodo, ornamentoq́ſ fuerũt.
Guardianus quoque pleriſque in conuentibus, & aliquoties Diffinitor fuit.

Anno 1554. cùm Guatemalam religioſos mittere neceſſum eſſet, ipſe ſe ad profectio
nem obtulit; deſignatuſq́ſ nouem religioſorum Præfectus, eos ſingulari exemplo, ma-
gno tamen labore, cùm tercenta paſſuum millia nudis pedibus confeciſſet, illò dedu- C
xit; vbi cùm egregiã operã Fidei prędicationi nauaret, ad eius Prouincię, quę Inſulana
nuncupatur, inſtitutionem, quam ipſe, & Franciſcani alij Obſeruantes de generalis Mi
niſtri fratris Andreæ Inſulani conſenſu ad perfectiorem Regulæ obſeruantiam erige-
re volebant, in ſanti Euangelij Prouinciam reuocatus eſt. Quò cùm primùm peruenit,
nouæ illius Prouinciæ primus eſt ab omnibus prouincialis Miniſter electus: tametſi id
ob ingentes difficultates ſubinde emergẽtes minimè ad finẽ perducere potuerit. Poſt
aliquod tempus cùm nondum Guatemalæ Prouincia penitus eſſet in ordinem redacta,
frater Franciſcus de Buſtamante, nouæ tunc Hiſpaniæ generalis Commiſſarius, eius
commodorũ zelo fratrem Alphõſum cum duobus religioſis eò miſit. Accinxit ſe pro-
fectioni pijſſimus ſenex anno 1562. nudis pedibus, vt ſolebat, ſine tunica, galero, bacu-
lo, aut vlla alia commoditate aliarum rerum, quæ ab indigenis propter Deum prębe- D
bantur, iter conficiens. Cùmq́ſ eius Prouinciæ lingua diuerſa ſit à Mexicana, quò eſſet
omnibus vtilis, ætatis anno 72. eam didicit, Indorumq́ſ peccata audiebat. Sex ibi annos
commoratus, multaq́ſ opera in propagatione fidei impenſa, ſancti Euangelij Prouin-
ciam repetijt: tum quia Epiſcopus prohibebat, ne infidelium conuerſio à religioſis tra-
ctaretur: tum ob facultatem reuertendi à generali ſibi Miniſtro conceſſam, à religio-
ſo autem viro fratre Didaco de Olarte generali nouæ Hiſpaniæ Commiſſario procu-
raram: In itinere, cùm ad locum aliquando perdifficilem & ſaxoſum perueniſſet, cõ-
ſpicatus eum quidam, admiratuſq́ſ paupertatem, & conſtantiam ſenis; nunc, inquit,
perſpicio, quod cogitatione vix poſſem aſſequi, vt tam difficile, & confragoſum iter ſe-
nex vnus ſine galero, aut baculo conficiat. Ingreſſus eſt ſancti Euangelij Prouinciã an-
no 1568. cùm eaſdem omnes difficultates, laboreſq́ſ, quos in profectione ſubierat, imò E
verò maiores ob quadrageſimæ tempus, & pluuiarum magnitudinem pertuliſſet.

Celebrato paulò poſt in cõuentu Mexicano prouinciali Capitulo decimus quintus
prouincialis Miniſter poſt fratris Michaëlis Nauarri trienniũ electus eſt: munuſq́ſ id,
tametſi prouecta admodũ ætate non valde adiuuaretur, magna Regula, ac Religionis
obſeruantia adminiſtrauit. Prouinciã enim nudis pedibus viſitabat, paupertatem tam
in victu, quàm in veſtitu mirificè colebat. Vinum nunquàm, niſi cùm Prouincialis eſ-
ſet, aut magnum aliquod iter conficeret, attingebat, idq́ſ parciſſimè, & magnis ſocio-
rum precibus adactus faciebat. Semèl tantùm in die cibum ſumens, quo tempore reli-
qui fratres cœnabant, cella incluſus verberibus ſe crudeliter cædebat, quo afflictum

corpus

A corpus,& laboribus fatigatum animo ſubijceret. Libros nō plures duobus, aut tribus
habebat, eoſq; de rebus ſpiritualibus,& quotidianū precum volumen. Tunicam nun-
quam deferebat, vnico contentus habitu, eoque viliſſimo. Cùm quadam hyeme Pro-
uinciam viſitaret; & per vallem de Toluā frigidiſſimam incedens ab Hiſpano quodā
conſpectus eſſet; rem ille tam inuſitatam admiratus; Abrahami, inquit, tempore ob
decem pios homines pepercisset Deus Sodomæ & Gomorrhæ: ſed hodie (vt credo) pro-
pter ſanctum hunc religioſum orbi parcet vniuerſo. Nihili ſe haberi, & contemni cu-
piebat: eaq; propter feria ſemper quinta maioris hebdomadæ nudus ſuggeſtum con-
ſcendebat,& ſe acriter verberans Indis prædicabat. Diebus omnibus ſacrum faciebat;
idque etiam ſenex & morbo conflictatus, quo deuorare cibum impediebatur: niſi verò
in itinere aliquo eſſet, vbi nulla ad eam rem commoditas inueniretur. Solitudinē ama
B bat, in ea ſcilicet Deo hominés quietius frui ſciens: Surgebat ſemper ad matutinas pre-
ces, etiam ſi ex itinere aliquo defatigatus eſſet: ſi vero extra habitationem pernoctare
contigiſſet, accenſo lumine eas nocte media recitabat. A choro, & cæteris locis, in qui-
bus fratres de more conuenire conſueuerunt, nunquam aberat. Fuit in eo eximia pa-
tientia, humilitas, paupertas, pœnitentia, & mortificatio, ita vt religioſis ſui temporis
virtutum exemplar eſſet. Iter faciens in ipſa ambulatione officium non recitabat, vt
pleriq; faciunt: ſed ſedens,& quieſcens, iniquum eſſe dicens, vt cùm ad ſumendum ci-
bum ſedeamus, non id ipſum faciamus ad preces recitandum. Totum pene Pſalteriū
memoria tenebat, quem iter faciens didicerat, ne quādo à rebus optimis vacaret. So-
num non procumbens totus in lecto capiebat: ſed ad ipſius angulum acclinis, lacera &
vili culcitra ſuper tabulis ſtrata, ſuoque ſe palliolo cooperiens, quo ad id tantummo-
C do vtebatur.

Conuentum ciuitatis Angelorum inhabitante eo, Philoſophiæ operā ibi dabat reli
gioſus quidam adoleſcens, qui afflictus maximè & eximio mœrore in animo concuſ-
ſus, cùm die quadam in choro veſpertinarum precum tempore eſſet, ſanctumq; hunc
virum conſpexiſſet, intra ſe ſi vir (inquit) hic ſanctus (vt aiunt) eſt, qui fieri poteſt, vt
mœrorem,& afflictionem meam non cognoſcat; meq; vocet,& conſoletur: quemad-
modum ſanctus noſter pater Franciſcus, ſanctus Antonius, atque alij quamplures ſan
cti viri faciebant, qui abditas, & occultas fratrum tentationes cognoſcebant, eoſq; ad
ſe vocatos conſolabantur. Vix preces abſolutæ erant, cùm eum ſanctus vir in cellam
vocauit: frater (inquiens) quid habes? Quis te mœror occupat? Perſpice quæſo non fu-
turum, vt euentus aliquis iuſtum contriſtet. Multiſq; alijs adhibitis verbis deuotionē
D & ſanctitate plenis eum ſolatus eſt. Qui & liberatus ab afflictione fuit,& ſanctum ſenē,
vt cogitationum ſuarum conſcium, mirum in modum reuerebatur. Prouincialis cùm
Prouinciam viſitaret,& per in acceſſas Zacatlani montis rupes iter faceret, nihilq; ſe-
cum ad mādu cādum haberet, ſocium rogauit fratrem Ioannem nomine, an aliquid
haberet, indigere enim ſe. Qui cùm nihil habere reſpondiſſet, quoniam ita iuſſiſſet ip-
ſemet; adfuit illis ſubitò vir quidā, panemq; vnū & vas aquæ impertitus eſt, ſtatimq;
euanuit, nec videri amplius potuit. Vnde coniectari poteſt Dei Angelū fuiſſe: idq; ip-
ſum iterum ei euenit aſperum de Tlalmanalio, aut voraginis (vt vocant) montē tran
ſeunti. Aetatis anno 88. poſt 70. in diui Franciſci Inſtituto, 50. verò in noua Hiſpania
prædicationi verbi, & Indorum ſaluti impēſos, die Sabbati, Martij decima, octaua no
ctis hora, anno 1584. Mexicano hoc in conuentu animam Deo reddidit. Demortui cor-
E pus pulchrius quàm viuentis fuit. Aſtantes religioſi capillos ei & vngues præciderūt:
neque vllus fuit, qui non aliquid eorum, aut veſtium particulam habere vellet: quem-
admodum & ab ills factum eſt, qui ex vniuerſa ciuitate infiniti propemodum ad eum
tumulandum conuenêre. A capitulo vbi corpus aſſeruabatur, vſque ad templum hu-
meris eum portauêre patres conuentuū diui Dominici,& diui Auguſtini Priores, alij-
que illarum Ordinum Magiſtri: cumque abſq; libitina tumulatum corpus eſſet, viſum
omnibus eſt in lignea arca concluſum tumulare: quod & perfecerunt octaua noctis
hora. Cumque illud effodiſſent, integrum & ſuauiſſimo odore reſperſum inuenerunt,
quanquam in prima tumulatione ligneis eſſet in foſſa cylindris contuſum. Adfuerunt
generalis nouæ Hiſpaniæ Commiſſarius, Prouinciæ Miniſter, Mexicanus Guardianus,
ac plerique

ac plerique alij religioſi, qui manus & pedes eius ingenti deuotione oſculati ſunt, & A
ad mediam ibi noctem laudantes, ac benedicentes Deum in Sancto ſuo perſtitêre.

Vita patris fratris Ioannis Fucher.

PATER frater Fucher natione Gallus nouã Hiſpaniam ex Aquitaniæ Prouincia
profectus eſt, Doctor prius Cęſareus, ſuſcepto habitu Theologiæ, in ſacris canoni-
bus etiã ſingulari eruditione fuit. Pluſquam 40. annis, quos illis in regionibus expendi
dit, magnam omnino lucem earum eccleſijs attulit, in clandeſtinorum præſertim ma-
trimoniorum negotio. Cùm enim eo tempore ante ſacri Concilij Tridentini promul
gationem valida illa eſſent: infinituſq; Indorum numerus occultè ea contraheret, diffi
cillimæque ſuper ea re dubitationes exorirentur: omnes ad eum è mille paſſuum mil-
libus deferebantur. Nec circa hoc tantùm ſacramẽntum; ſed circa alia etiam conſule-
batur ab omnium ordinum hominibus, quibus omnibus in ſcriptis reſpondebat, & ali- B
quando integros ob eam rem tractatus edebat: qui paulò pòſt ſuperiorum noſtrorũ
facultate in lucem proferentur. In omnibus conſultationibus in illa ciuitate habitis
eius ſemper ſententia præſtantiſſima omnium fuit, vtpote iuris regulis, & rationibus
ſuffulta. Vnde à diui Auguſtini religioſo dictum eſt: *Siquidem mortuus eſt Fucher, in
tenebris vniuerſi verſabimur.* Religionis noſtrę obſeruantiſſimus fuit, vt tametſi occu-
patiſſimus eſſet iugi literarum ſtudio, inque tribus, quas dixi facultatibus immenſæ do
ctrinæ, nullum tamen alium in cella librum habebat præter corpus canonicum, cæte-
ros, quibus indigeret, communi ex bibliotheca deſumens. Superioribus ſuis mirum in
modum fuit obediens, humilitatemq; mirificè coluit, nec à chori miniſterijs vnquam
ſe ſubduxit: quin ad matutinas preces cum alijs recitãdas conueniens, abſolutis ad ter-
tiam vſque horam in choro permanebat. Mortuus eſt ſanctè hoc in Mexicano conuen C
tu, vbi ſepultus eſt. Permulta, & perdocta ſcripſit opera: quorum pleraq; incuria amiſ-
ſa ſunt; reliqua diligentia & ſtudio collecta in lucem edentur. Sunt autem: De Iudice
Eccleſiaſtico: De iuſta derelinquentiũ punitione: Manuale Prælatorum: De fratre ab
Ordine reiecto, matrimonium contrahere volente: Expoſitiones diuerſorum diploma-
tum pro fratribus in Indijs commorãtibus conceſſorum, in euangelici miniſterij fauo-
rem: De electionibus per ſcrutinium celebrandis conformiter ad Concilium Tridenti-
num: De immunitate eccleſiarum: Antidotus infirmorum, hoc eſt, quomodo ſint abſol
uendi infirmi loquela priuati: De iuſti pretij æqualitate: De cognationis ſpiritualis ter
tia ſpecie: Itinerarium catholicum ad infideles conuertendos. Et plura alia opuſcula
valde vtilia, quæ maximo in pretio illis in regionibus habetur, plurimique fiunt.

Vita patris fratris Alphonſi de Molina. D

FRATER Alphonſus puer adhuc cùm parentibus nouam Hiſpaniam venit; cũ-
que tenerę ætatis eſſet Mexicanam linguam didicit, & apud primos religioſos eò
profectos interpretis munere functus eſt. Habitum autem, cùm primùm ei per ætatẽ
licuit, ſuſcepit, creuitq; ſemper in virtutis, & Religionis operibus. Præcipuè autem in
Mexicana lingua excelluit, in qua per 50. annos ſingulari elegantia, eximioq; lepore à
Deo ipſi conceſſo magna cum omnium approbatione concionatus eſt. Fructus autem
eius concionũ vberrimus in Indis reperitur. Scripſit quoq; pleraq; Mexicano idioma-
te valde vtilia, eiuſmodi ſunt: Ars linguæ Mexicanæ: Vocabularium eiuſdẽ linguę: Ma-
ior, & minor doctrina: Maius, & minus confeſſionariũ. Quę omnia typis excuſſa ſunt;
hiſq; tum miniſtri Euangelicę doctrinæ, tum ipſi Indi mirificè adiuuantur: ac ſine vllo
dubio ille vnus omnium maximũ regionibus illis quoad res iſtas lumen intulit: credi- E
que piè poteſt laborum nunc ſuorũ fructum illũ in cælo percipere. Illis enim maximã
Regulæ obſeruantiã, inq; Indos, & eorũ defenſionem, ac diuinũ cultum propenſionem
adiunxit. Mortuus eſt paratus omnino, propter longũ morbi tempus, quo afflictus fuit,
& hoc in Mexicano conuẽtu à confratribus, nimiũ ob eius obitũ dolẽtibus, ſepultus eſt.

Vita patris fratris Franciſci de Ledeſma.

HIC ex S. Gabrielis Prouincia profectus eſt, vir perfectus, & Regulę obſeruantiſſi
mus. In initio ſtatim nouitiorũ Magiſter Mexicano hoc in conuentu inſignes, &
ſanctos diſcipulos extulit. Paucos aũt omnino annos ſuperſtes fuit, deq; eo illud efferri
poteſt: *grata erat eius anima Deo, propterea ipſum ſuſtulit de medio iniquitatum.*

Vita patris fratris Iacobi de Teſtera.

A FRater Iacobus de Teſtera, natione Gallus, ex Prouincia Aquitaniæ, in diuinis literis eruditiſſimus fuit, religioniſq́; obſeruãtiſſimus, ſuapte natura lætus, & iucundus: eximij aũt feruoris in diuinis rebus, & animarũ ſalute procurãdis. Nouã Hiſpaniã anno 1530. cũ fratre Antonio de Ciudad Rodrigo venit, electuſq́; eſt quartus Prouinciç S. Euãgelij Cuſtos anno 1533. Deferebat depicta in linteo fidei noſtrç myſteria, Indumq́; qui indigenis illa interpretaretur: quare & ſacrarũ etiã hiſtoriarũ repræſentationibus, quibus plurimùm vtebatur, maximã omnino vtilitatem Indis peperit. Anno 1531. primò Iucaranum profectus eſt, vbi multũ profuit, eiuſq́; etiãnum hodie memoria perdurat. In Chanpoton nobiliorũ liberos res fidei edocere cœperat, multùmq́; in ea re cũ ſocijs inſudarat, vt idolorũ cultus expelleretur: Sed humani generis hoſtis ſan-
B ctum opus impedire conatus eſt, quorundã inſolentiũ opera vſus, qui, quos in eccleſia religioſi collegerãt, vt ijs vterentur, abducebãt. Eos frater Iacobus reprehendẽs in cauſa fuit, vt inter eos diſſidia eiuſmodi naſcerentur, vt tandẽ indè diſceſſerit, & Mexicum ſit reuerſus. Profectus quoq; eſt in Mechoacan Prouinciã: deditq́; operam, vt vniuerſa à religioſis coleretur. Miſit Guatemalã fratrẽ Toribiũ Motolinia, (de quo ſuprà) vt erigeret cœnobia, in quibus indigenæ docerentur. Electus à patribus eſt in Prouinciç Cuſtodem ad generale Capitulum Mantuç celebrandũ anno 1541. Commiſſariuſq́; Indiarum generalis factus, ita vt poſt mortẽ ei frater Martinus Sarmiento, qui cũ eo ad idẽ (vt ſuprà meminimus) Capitulum profectus fuerat, ſuccederet: multis, quos ſe cũ ex Hiſpania attulit, religioſis comitatus redijt. Maximè ille Indorũ conuerſionẽ procurauit: adq́; eã rẽ religioſos vbiq; eſſe voluit: paupertatis alioquin & orationis aman-
C tiſſimus: vitã in venerabili ſenectute abſoluit, & Mexicano hoc in conuẽtu ſepultus ẽ.

De fratre Ioanne à Granata.

HIC in Granatẽſi ciuitate Bæticæ tũc Prouinciæ natus, vir fuit perfectæ religionis & virtutis, in paupertate excellẽs: Secũdus gñalis Commiſſiarius nouæ Hiſpaniç poſt venerabilẽ virũ fratrẽ Alphonſum de Rozas, iterũq́; poſtea gñalis Commiſſarius ſubſtitutus eſt pro doctiſſimo patre fratre Franciſco de Oſſuna: qui in gñali Capitulo anno 1535. gñalis Commiſſarius Indiarũ electus eſt, & grauiſſimis de cauſis exercere munus illud non potuit. Viſitauit ſemper frater Ioãnes Prouinciæ conuẽtus nudis pedibus, vt ſemper aliàs incedere ſolebat, iter faciens, atq; ita ſanctè vitam finiuit. Sepultus eſt etiam hoc in conuentu Mexicano.

De fratre Antonio Maldonado.

D FRATER Antonius Maldonado Salmãticæ natus, cùm ex primogenitura ſeptẽ millia & quingẽta aureorũ nummorũ in redditibus haberet; filiãq́; nobiliſſimi cuiuſdã herois ſibi deſpondiſſet, ea occaſione habitũ ſuſcepit; quòd cùm bellici prçlij ſpẽs, & ſimulacrũ in ſponſaliorũ celebratione ingenti ab eo apparatu editũ fuiſſet, per totã noctẽ non potuit quieſcere, identidẽ in mẽte habẽs illa verba: *ſic tranſit gloria mundi:* quç quidẽ impulſio mẽtis vſq; adeò vehemẽs fuit, vt ſe ſtatim Religioni mãcipauerit, Minoritico habitu eadẽ in vrbe ſuſcepto magna cũ omniũ admiratione & ſolatio. Poſt profeſſionem arctioris vitç deſiderio in ſancti Gabrielis Prouinciã trãſijt: indeq́; nouã petẽs Hiſpaniã, maxima cũ religione, paupertate, & ſui ipſis caſtigatione vixit: quibus & probitate vitæ, tametſi natiuũ idioma ignoraret, maximo tñ regionibus illis emolumento fuit. Guardianus Mexicani conuẽtus cũ eſſet, ipſemet ſacculũ deferẽs in hortos
E ad ea propter Deũ poſtulãda pergebat, quç erãt ægrotãtibus neceſſaria, admirãda ſanè humilitate, & ſui, ac mũdi contẽptu. Vnũ tantũmodo & ſimplicẽ habitũ deferebat, diſceſſitq́; hoc in conuẽtu Mexicano ſumma ſanctitatis opinione, vbi & ſepultus eſt.

De fratre Antonio Sancti Ioannis.

FRATER S. Ioãnis primus ſacerdos, & Archipresbyter fuit in loco de Cãpos. Diui Frãciſci habitũ in Conceptionis Prouincia ſuſcepit: Vnde ſalutis animarũ zelo nouã Hiſpaniã tranſijt: ac tametſi prouectæ ætatis eſſet, indigenarũ nihilominus linguã addiſcẽs, magnos prorſus in Dei vinea labores exãtlauit. Anno 1543. Guardianus Tulleſis electus eſt; primuſq́; omniũ regionis eius Indis ſanctiſſimũ Chriſti corpus in Euchariſtia præbuit: Vnde gratiſſima apud eos recordatione tum ob id memoria eius

celebratur,

celebratur,tum etiā quia Guardianus ſecundò exiſtēs,anno 1550. de iuſſu fratris To- A
ribij Motolinia prouincialis Miniſtri vnus omniū duodecim primus fornicatā diui Io
ſephi eccleſiā incœpit:quā anno 1554.abſoluit.Multū quoque in Religionis rebus eius
loci Indis commodauit: mortuus autem in Mexicano hoc conuentu ſepultus eſt.

Fratris Ioannis Burnon vita, & mors.

HIC ex S.Gabrielis Prouincia,anno 1531.exiuit vir auſterus,& pœnitens interim,
dū ſanus fuit;in ſenectute enim varijs eſt ægritudinibus diuexatus. De eo ferebat
ſolitū viſibiliter ī Euchariſtiæ ſacramēto Chriſtū corporaliter cōſpicere:& diuā Mariā
Magdalenā ſeſe ei ſæpius offerentē.Vita functus hoc in conuētu Mexicano ſepultus ē.

Fratris Lucæ de Almadobar vita.

HIC ex Prouincia Angelorū laicus profeſſus eſt,admirabilis ægrotantiū miniſter; B
quiq; eximia charitate permultis annis id munus hoc in conuentu Mexicano ſin-
gulari Regulæ obſeruātia exercuit.Habuit à numine curādi morbos donū,eoq; mul-
tos tum religioſos,tū ſeculares homines ſanitati reſtituit.Inter cæteros ſtrenuus heros
Antonius de Mendoza nouæ Hiſpaniæ Prorex à Medicis derelictus,ab eo eſt valetudi-
ni priſtinæ reſtitutus. Doctor aūt Alcaçar magni nominis in ciuitate Mexicana Medi-
cus nullo alio Medico,quàm ſancto hoc viro vti volebat.Quin & ex alijs Religionibus
fratres ægrotātes in conuētu ſe diui Frāciſci,quò ab eo curarētur,conferebāt:quemad
modum à Magiſtro fratre Alphonſo de vera Cruce factū eſt in grauiſſima ægritudine,
quā ita propulſauit,ac pleriſq; alijs,quos enumerare longū eſſet.Mortuus eſt frater Lu
cas Mexicano hoc in conuētu circa annū 1550. Eius diſceſſus tēpore in aëre ſuper do-
mo,in qua ægrotantes curabantur, maxima quædā crux viſa eſt à pleriſq; qui cùm in C
conuentū nuntiatū id veniſſent; eo illū momēto tēporis exhalaſſe aīam compertū eſt.

De fratre Ioanne Oſorio.

FRATER Ioānes vir perquā nobilis in Oſoriorū familia oppidi Occaniç Regni
Toletani nouā Hiſpaniā in comitatu Antonij à Mendoza profectus eſt: à quo ad-
huc in ſæculo cōſtitutus ob morū grauitatē,& vitę probitatē magni æſtimabatur.Oc-
caſione quadā Hiſpaniā reuerſus,Mexicū ſecūdò reuerſur⁹, Hiſpali pleroſq; religioſos
inuenit,qui à gn̄ali Capitulo Mantuæ celebrato fratrē Iacobū de Teſtera comitabant̄,
& inter eos pręclaros patres fratrem Franciſcū de Buſtamante,& fratrem Franciſcum
Toral.Cūq; digniorē,& ſecuriorē ſecū reputaret animarū ſalutē, quā homines illi reli
gioſi perquirebāt,quā perquiſitionē auri,& diuitiarū,quibus tot laboribus inhiāt mor
tales,eos accedēs precatus eſt,ſe vt in ſocietatē reciperēt,qđ quidē ab ijs præſtitū eſt lai
ci habitu conceſſo;quia tametſi dignus eſſet qui ad chorū admitteretur, adq; id ipſum D
illi eū inuitarēt,dimoueri tamē non potuit à mācipando ſe Deo in humiliori illo reli-
gionis gradu.Comitatus eſt prēs illos adhuc nouitius anno 1542. profeſſionēq; hoc in
conuētu emiſit,vbi per multos annos ſacriſtiæ curā geſſit,non ſingulari modò ſacrarū
rerū cuſtodia,ſed mirifico etiam probitatis exēplo, quo ad virtutē multi excitabātur,
cum in tanta humilitate perſpiciētes,quē diuitijs,paulò ante effluentem nouerāt.Affli
ctus maximopere eſt melācolico humore,quo probabile eſt vſum Dęmonē fuiſſe ad eū
perturbandū,atq; continuis precibus,religioſiſq; exercitationibus auertendū: in qui-
bus ei tam erat moleſtus,vt ſingulis fermè momētis ad deſperationē compelleret.Sed
Deus,qui iuſtū in tribulatione nō derelinquit,nec tētari patitur vltrà quā ferri pōt:ta-
metſi has hoſtis moleſtias permittebat, ab illis tn̄ eū incolumē ſeruabat. Senē ſe & de-
fatigatū cū perſpiceret,quò animi quieti,& Dei fruitioni trāquillius vacare poſſet, à E
ſuperioribus, ſibi vt ſacriſtiæ procurationem auferrent, poſtulauit. Id cùm eſſet aſſe-
quutus,ſoliq; Deo vacans, vita functus eſt,& hoc in conuentu tumulatus anno 1581.

De fratre Christophoro Rustio.

FRATER Chriſtophorus ex Conceptionis Prouincia anno 1538.cū fratre Ioāne
de Gaona,& alijs nouā Hiſpaniam venit.Nullū Indorū idioma calluit;ſemper.eſt
Mexicano hoc in conuētu moratus:ibiq; Guardianus,aliquoties Diffinitor fuit S.Euā-
gelij Prouinciæ. Perquàm compoſitæ vitæ, magnæque probitatis vir erat. Orationi
verò cumprimis deditus, de qua & librum ſcripſit, qui excuſſus typis circumfertur,
Vitam in Domino ſanctam finiuit, & ſepultus hoc in loco eſt.

A *De patre fratre Marco de Nicia.*

PATER frater Marcus in Aquitaniæ Prouincia natus, & profeſſus, anno 1531.
nouã Hiſpaniã profectus, in Hiſpaniola inſula remanſit, vt inde in Peruranã regio-
nem paulò ante repertã tranſiret. Vbi cùm ea deeſſent, quę ad conuerſionẽ infidelium
requirebantur, in S. Euangelij Prouinciam reuerſus eſt: indeq; nouas regiones verſus
Copallã perquiſitũ tẽdit. Inde regreſſus in Capitulo in ea Prouincia celebrato tertius
eſt Prouincialis Miniſter electus poſt F. Antonium de Ciudad Rodrigo; eoq; munere
prędītus ſecundò eaſdẽ regiones cùm nonnullis religioſis viris petijt, quo tẽpore Frã-
ciſcus Vazque Coronado Hiſpanorũ militum Imperator eò proficiſcebatur. Permẽſi
ſunt longiſſimum terræ ſpatiũ, infinitosq; labores, quouſq; Cibolã, & Quiticam pro-
uincias peruenirent, exantlauerunt, nec minoribus in reditu ſuperatis. Ex eo itinere
B eiuſmodi illum ægritudo inuaſit, vt ad diſceſſum vſq; membris omnibus impeditus
permanſerit. Erat in illo quidem eximius zelus animarum ſalutis, erat religio, erat
doctrina. Mortuus tandem Mexici eſt, atque hoc in loco eius corpus conquieſcit.

De patre fratre Franciſco de las Naucas.

HIC ex Conceptionis Prouincia cũ ſex alijs religioſis ab Imperatrice Eliſabetha
ac Hiſpaniæ Regina miſſis anno Dñi 1538. nouam Hiſpaniã venit. Primus om-
nium eos Indos, qui Popolocæ nuncupantur, anno Dñi 1540. diuino lauacro tinxit;
quorum duobus menſibus pluſquam 12. millia baptizati ſunt. Anno Dñi 1578. cùm
conuentus S. Iacobi de Iaticulco Guardianus eſſet, Mexici mortuus & ſepultus eſt.

De patre fratre Ioanne à Perpiniano.

HIC primus poſt 12. illos primos huius Prouinciæ fundatores ex Cathaloniæ cu
C ſtodia illuc venit, vir apprimè doctus, & qui indigenarum linguam optimè cal-
luit. Infinitum propemodùm illorum numerũ baptiſmo abluit: tanto enim zelo & ar-
dore eorum ſalutis inflammatus erat, nunquam vt à labore in his muneribus vacaret:
appellareturq; ab alijs religioſis Indorum martyr. Inſignis hic vir per aliquod tẽpus
magnis omnino libidinis ſtimulis agitatus eſt: ſed precibus, & pœnitentia à Deo im-
petrauit, vt liberaretur; ac quemadmodum diuo Thomæ Aquinati euenerat, non
eas amplius perturbationes ſentiret. Indi ob amorem, quo eos proſequebatur, mirificè
illum diligebant, & ad funus demortui infiniti propemodũ accenſis cereis, ac multis
cum fletibus, & eiulatibus accurrêre. Sepultus ille eſt Mexicano hoc in conuentu.

De patre fratre Iacobo ab Almonte.

PATER frater Iacobus ex diui Gabrielis Prouincia nouam Hiſpaniã cum his re-
D ligioſis venit, qui ſecundò eò profecti ſunt. Vir erat eximię ſimplicitatis, perfectio-
nis, orationis, paupertatis, & patientiæ amantiſſimus. Inuaſit eũ aſthmatica ægritudo
ſanè permoleſta, quo factum eſt, vt nõ ex animo ſuo atq; pro deſiderij modulo vaca-
re exercitationibus ſpiritualibus poſſet. Permoleſtũ ei erat ſiniſtrè de quoquã audire
loqui: eoſq;, qui traducebãtur, miris modis excuſabat, vel ſtatim ab his ſermonibus ex-
cedebat. Flagrabat ingenti quodã ſtrictioris vitę deſiderio. Vt primùm itaq; generalis
Miniſtri F. Andreæ Inſulani Commiſſarius in Prouinciã venit, vt 12. religioſi ſelectæ
probitatis recollectã quandam Prouinciam fundarent, ipſe ſe vnum eorum obtulit,
quanquam & ſenex, & multis morbis afflictus eſſet: magnoq; labore cum reliquis va-
ſtas Prouincias peragrauit, locum Prouinciæ illi, quam Inſulanam appellabant, quę-
rens: tametſi ea ob difficultates obortas perfici non potuit. Regreſſi igitur in S. Euan-
E gelij Prouinciam cùm eſſent, multorũ ille ibi conuentuum pręcipuorum Guardianus,
& Diffinitor fuit, animumq; Deo reddens Mexicano hoc in conuentu ſepultus eſt.

De patre fratre Antonio de Nuete.

PATER frater Antonius in loco Nuete natus, Alphõſi Aluarez Carrillo nobilis
viri filius, Salmanticæ iuuenis Iuri pontificio operã dedit, & Doctoratus gradũ ſu-
ſcepit. Sed mundum propter Deum & trium aureorum numûm millium redditus an-
nuos contemnẽs, diui Hieronymi, quẽ pręcipuè colebat, habitũ in Zamorenſi S. Mar-
thæ cœnobio ſuſcepit, abdicatoq; humilitatis cauſa gentilicio nomine, de Nuete in
poſterum dictus eſt. Poſt aliquot annos magno ibi probitatis exemplo tranſactos fa-
ma permotus ſingularis obſeruantiæ, qua Minores fratres Angelorum Prouinciæ in

monte Moriano florebāt, habita prius à ſuperioribus facultate, Franciſcanum ibi ha- A
bitum ſuſcepit. Sed cùm maiora ſemper & perfectiora in Religione ſpectaret, quo tē-
pore 12. illi apoſtolici viri in noua Hiſpania admirandis virtutū monumentis S. Euan
gelij Prouinciam fundabant, eò ſecum venerabili viro F. Franciſco de Teſtera, anno
Domini 1542. contulit. Indorum idioma ignorauit, atq; ita per 24. annos, quibus no-
uam Hiſpaniā incoluit, Mexicano hoc in conuētu ſemper moratus eſt, indefeſſus pla-
nè Hiſpanorum confeſſarius, ab omnibusq; propter demiſſionem animi, bonitatem,
ſinceritatem mirum in modum dilectus. Quod ab operibus charitatis vacabat tempus,
precibus impendebat: in quibus ita vehementer inflammabatur, totq; lacrymas ef-
fundebat, vt quem occupabat in choro locum irrigatum ſemper eis relinqueret. Cole-
bat mirificè diuinum Doctorem Hieronymum, cuius ſolemni die & natus eſt, & eius
habitū ſuſcepit, & ex vita hac calamitoſa migrauit. Cùm enim nulla præceſſiſſet ęgri- B
tudo in diui Michaëlis Archangeli die finitis veſpertinis precibus in domum ſe infir-
morum contulit, valetndinem tantiſper prætendens, poſtulatiſq; & acceptis ea nocte
diuinis omnibus ſacramentis, ea ipſa hora animum exhalauit, qua diui Hieronymi
Miſſa celebrabatur. Ea finita, cùm mors eius populo innotuiſſet, frequētes omnes con-
uenerunt, vt & viderent functum, & aliquid veſtium eius acciperent ob eximiam,
quam de eius ſanctitate opinionem, conceperant, ſepultus eſt hoc in ipſo loco.

De patre fratre Alphonſo de Herrera.

PATER frater Alphonſus adoleſcens Salmanticæ ciuili Iuri ſtuduit: cumq; in eo
valde profeciſſet, ſuſcepto Minorū habitu in Prouincia S. Gabrielis in hanc ſe con-
tulit S. Euāgelij Prouinciā. In initijs quidē valde commotus eſt, vt in Hiſpaniā reuer-
teretur, idq; ipſum ſuadere reliquis conabatur, non eſſe eius ingenij indigenas aſſeue- C
rans, ex quibus poſſet fructus aliquis colligi. Sed cùm aliquādo in cellula clauſus ma-
ximè iſtiuſmodi perturbatione conflictaretur, nouo quodam, & inſueto ſpiritu exci-
tatus inde ſe proripuit, & ad ſuperiorem accedens ab eo poſtulauit, ſe vt prædicatum
Indis mitteret: id enim & diuino cultui, Dei, & propriæ ſaluti conuenire aſſerens. Fa-
cultatem aſſequutus, ſtatimq; profectus non ea amplius perturbatione afflictus eſt:
multumq; & diligenter in eo munere deſudauit: cùm indigenas non ſolum doceret;
ſed vt parens, & patronus defenderet. Vir erat Religionis, & eius Regulæ amantiſſi-
mus; quiq;, cùm operam ſuam tam Indis, quàm Hiſpanis gnauiter impenderet, ſince-
rè ab vtriſque diligeretur. Ob prudentiam autem, & doctrinam non apud illos omnes
ſolùm: ſed in congregationibus, quæ religioſorum tunc omnium, & nouæ Hiſpaniæ
Epiſcoporum fieri ſolebant, magni ſemper eius ſententia momenti habebatur. Sancti D
Euangelij Prouincię multorum conuentuū Guardianus extitit, Commiſſariusq; eiuſ-
dē annis circiter duobus, religioſo patre fratre Martino de Valentia tunc Cuſtode exi-
ſtente. Sancta planè ſenectute confectus obijt, & hoc in conuentu ſepultus eſt.

De patre fratre Ioanne de Gaona.

PATER frater Ioannes de Gaona ex Prouincia, & ciuitate Burgenſi, ſuſcepto in
iuuentute Franciſcano habitu, emiſſaq; profeſſione, de ſuperiorū facultate Luteriā
ſe ad Theologiā diſcendam contulit: vbi Præceptorem habuit famigeratiſſimum tunc
tēporis Doctorē à Cornibus nuncupatū è Minorum Inſtituto: qui conſcendens cathe-
drā oculis in partes omneis coniectis, cum primùm F. Ioannē conſpicabatur, nihil reli
quorū abſentiam faciebat, inquiens: *Sufficit mihi vnus Gaona*: tantā de illius ingenio,
probitateq; conceperat opinionē. Exiuit è gymnaſio excellenti eruditione præditus, E
ſingulari quadā Latinæ linguæ, Rhethoricæ facultatis, & Græci ſermonis cognitione
imbutus, Concionator autē inſignis, & audientibus cùm primis acceptus: pręterq; alia
celeberrimus Theologus: quodq; pluris æſtimari debet, probitate morū & obſeruātia
Regulæ conſpicuus. E Lutetia Burgenſem Prouinciā regreſſus Theologiā ibi explica-
uit, indeq; Pincias miſſus eſt, vbi tunc Caroli V. aula erat, vt eandē illic tantæ doctrinę
vir prælegeret. In eo munere occupatum, cùm sereniſſima Imperatrix Eliſabetha, prę-
fati Imperatoris Caroli V. nomine eius Regnorū in Hiſpania Gubernatrix religioſos
homines perquireret dignos, qui nouā in Hiſpaniā mitterentur, acciuit, conſiderataq;
probitate, doctrina, & integritate eius religioſis cum alijs eò miſit. Perpendens autem
ille Dei

A ille Dei conſilio hoc euenire, cępit ſe ad longinquam, & perdifficilem illam profectionem parare: nouamq; Hiſpaniam, anno à partu Virgineo 1538. peruenit. Vt eam primùm ingreſſus eſt, Mexicanam linguam diſcere cœpit: quoq; id celerius, & exactius perficeret, per decem annos grauiorum omnium facultatum ſtudia intermiſit: eamq; melius, quàm quiſquam alius ſui temporis, calluit, ſcriptis in eadē ſpiritualibus dialogis, qui excuſſi circumferuntur, omniaq; idiomatis illius ſcripta ſuperant, cùm elegantia, & loquendi puritate excellant: res verò ipſæ authoris doctrinam, & eruditionem teſtantur. Latinè quoque nonnulla perquàm erudita compoſuit, vt Apologiam quandam aduerſus famigeratiſſimum quendam extraneum Theologū, aliaq;, quæ ſunt temporis iniquitate abſumpta. Non efferebatur propterea ille ſuperbia, imò magis animo demittebatur: tametſi enim & Rhetoricam, & Philoſophiam, & Theo-
B logiam profiteretur, & Guardianus eſſet, primus tamen omnium ædes verrebat, cæteraq; omnia humilitatis exercitia perficiebat. Quod Xuchimilci maximè perſpectū eſt, vbi & Guardianus, & Lector cùm eſſet, fabricareturq; eccleſia, ipſe terram humeris quæſitum, aſportādumq; pergebat. Confectabantur autem diſcipuli eius, & plebs vniuerſa. Corpus ſuum ieiunijs, vigilijs, orationibusq; affligebat, ſeipſum in cellula aſſiduè concludens. Zelo verò ſalutis animarum, pluſquàm dici poſſit, inflammabatur. Multorum conuentuum Guardianus extitit, ipſeq; eum, qui de Tlalneplantla nuncupatur, in quo modò loco ſitus eſt, conſtituit. Anno etiam Dominicæ incarnationis 1557. poſt venerabilem patrem Toribium Motolinia ſeptimus prouincialis Miniſter extitit electus, quanquam magnopere id, minimè ſe eſſe dignum, atq; infimum prædicans, recuſarit: ſed inuitus acceptans, poſt annū elapſum ſub amiſſi luminis præ-
C textu ſe abdicauit. Bonorum operum plenus obijt, & hoc in monaſterio ſepultus eſt.

De patre fratre Iacobo de la Penna.

HIC ex Prouincia diui Gabrielis nouam Hiſpaniā cum fratre Ludouico de Fueſalida profectus eſt, quo ille tempore, qui vnus de duodecim primis erat, ex Hiſpania reuertebatur. Illo autem in inſula ſancti Germani vita functo, iter ſuum abſoluit. Puer cùm eſſet in fontem cecidit admodum profundum, perq; magnum interuallum ſub aqua delituit: vnde ereptus, proq; mortuo habitus, cùm ſepulturæ mandandus eſſet, viuus, ac vllo abſq; nocumento ſe erexit: ſeruabat enim eum Deus, vt illo in ſeraphici patris Franciſci Religione vteretur: quemadmodum paulò pòſt apparuit. Vir enim euaſit in omni ſanctitate perfectiſſimus, Regulæ obſeruantiſſimus, paupertatiſq;, & cæterarum virtutum amantiſſimus. Vno ſolùm habitu vtebatur, nudis
D interim ſemper pedibus iter faciens. Indorum idioma didicit, iiſq; vacabat concionando, confeſſiones audiendo, cæteraq; ardenti ſpiritu præſtando. Vnus eorum fuit, qui Inſulanæ Prouinciæ, de qua ſupra dictum eſt, reformationem ſatagebant, & ad eam rem Guardianatu ſe Tepepulci abdicauit. Mortuus, & ſepultus eſt Mexicano hoc in conuentu. Religioſus quidam vir frater Michaël à Beneuento ſingularis eius, atque familiaris amicus in ſanctæ Eliſabethæ eremitorio, tribus paſſuum millibus à Mexico diſtante, morabatur; octauaq; noctis hora, qua tātus hic vir diſceſſit è lectulo, in quo quieſcebat, in tellurem excuſſus eſt: ac diuina voluntate è viuis fratrem Iacobum ſibi amicum diſceſſiſſe intellexit, multiſq; lacrymis & illius diſceſsum, & propriam ſolitudinem deplorauit.

De patre fratre Franciſco Legionenſi.

E PATER frater Franciſcus primus fuit cathedralis eccleſiæ Tlaxcallenſis, quæ in Angelorum ciuitate ſedem habet, Archidiaconus. Ferunt illum votum olim Religionis emiſiſſe, vtq; Deo, quod promiſerat, adimpleret, in prouinciali Capitulo in conuentu de Nuexotzinco celebrato habitum poſtulauit. Acceptis omnium vocaliū, qui intererant, ſententijs, cùm rationem haberent maximorum fructuum, qui ex virtute eius in clericali habitu colligebantur, cùm non niſi miſericordiæ operibus vacaret, & ſanctitatis ſpeculum eſſet, ſtatuerūt, ne reciperetur, ad tempus ſaltem, quouſq; nimirum in eccleſiam illam Epiſcopus aduētaret, vacabat enim ſedes. Ingreſſo igitur Epiſcopo, perſeuerans ille in poſtulatione receptus tādem eſt magno omnium ſolatio. Cumq; antea vir eſſet exploratæ probitatis, maximè poſtea excelluit in omni genere

virtutum. Morbo oppreſſus cùm exhalare animam vellet, rogatus à nonnullis religioſis, an paruculas res, quas ad vſum ſuum habebat, in Prælati manibus reſignaſſet, conuerſo ad eos vultu admirabundus, interioriq; lætitia repletus, ego, inquit, ob quam rem Deo meo gratias ago, nihil habeo, quod relinquam, præter animum iſtum in eius manibus. Mortuus eſt ſanctè, & Mexicano hoc in conuentu tumulatus. A

De patre fratre Alphonſo de Reȝes.

PATER frater Alphonſus ex Prouincia Caſtellæ, ob eximiam prudentiam, & religionem primus generalis Commiſſarius totius nouæ Hiſpaniæ electus, eã anno Dominicæ incarnationis 1531. ingreſſus eſt: cumq; ibi religioſorum illius temporis obſeruantiam, & virtutem perſpexiſſet, abdicans ſe munere, ibi ſubſtitit, magnaq; cum ſanctimonia vitæ, & pœnitentiæ fructu vitam egit. Verùm aduerſarius noſter, qui ſemper tamquam leo rugiens circuit quærens quem deuoret, maximis eum tentationibus, vt pleroſq; alios, inuaſit, vt ea regione abſcederet. Cui ille ſuccumbẽs Hiſpaniam reuerſus eſt. Ibi quoties orationi vacabat, veluti oculis obuerſabatur ei in cruce pendens Chriſtus, eumq; rogabat, cur in ea ipſum reliquiſset, ſuaq; ſolatia quærens, Hiſpaniam reuerſus eſſet. Perpendens igitur diuinum afflatum illum eſſe, rurſus ſe in nouam contulit Hiſpaniam; ibiq; in Mechoacan & Xaliſco, priuſquam Prouincia eſſet, bis Cuſtos fuit, plenuſq; dierum, & bonorum operum anno Domini milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo hoc in Mexicano conuentu mortuus, & ſepultus eſt. B

De patre fratre Alphonſo Ordonneȝ.

PATER frater Alphonſus, Numantiæ natus, habitum in conuentu ſancti Franciſci de Monte, quindecim paſſuũ millibus à Corduba ſito, Prouinciæ Bæticæ ſuſcepit, & in Prouinciam ſancti Euangelij, anno Dominicæ incarnationis 1538. profectus eſt. Duo idiomata Mexicanum ſcilicet, & Otomicum didicit, & vtroque concionatus eſt. Maxima abſtinentia, & auſteritate vixit: ſemel enim in die, & parcè cibum ſumebat: nec attingit vinum, quouſq; extrema ſenecta, vrgentibus fratribus, & ſuperiore, paulùlum ſumere cœpit. Sed quamquam ita in ſe eſſet aſper, & ſeuerus, alios tamen eximia charitate, & beneuolentia tractabat: cùm & per quã affabilis eſſet, & ſpirituali ſemper lætitia exultaret, videbatur in cælis conuerſari, tam à ſe ſemper alienus, & in Deo defixus erat: manifeſtè in ſe oſtendens Regulæ obſeruantiã, obediẽdi promptitudinem, paupertatis amorem, humilitatis magnitudinem, zelum denique ſalutis animarum, deuotionemq; in quotidianis precibus recitandis, Miſſis faciendis, & diuinarum rerum contemplatione. Singulis noctibus hora vndecima matutinas preces ſolus recitabat, eaſdemq; rurſus paulò poſt cum cæteris dicebat. Dæmon ei varijs perturbationibus admodum moleſtus fuit, à quibus tamen orationum, & pœnitentiæ vi liberatus eſt. Dum vacaret orationi multa à Deo beneficia accepit, quæ tamen ſedulò occubuit. Studebat interdiu iugiter aut in bibliotheca, aut in cellula, lectioni orationẽ coniungens: vt alter enim diuus Bonauentura quicquid intellectu ſpeculabatur, affectione & deuotione excoquebat. Noctu nunquam in cella lumen habuit, quicquid enim à ſomno, quo parciſſimus erat, reſtabat, id orationi impendebat. Honeſtatis præcipuam curam habuit: in Prouincia Guardianus ſæpè fuit, & ab omnibus maximopere eſt amatus. In oppido Nextlalpa iuxta Tullam adducta ad eum eſt Inda quædam Otomica, vt benedictionem acciperet, quoniam à Diabolo vexaretur. Compulſa igitur vi in eccleſiam ſanctus ſenex ob nimiam animi demiſſionem ſe ab impartienda benedictione excuſabat, ſociumq; rogans, vt ipſe ei benediceret: tãdem, illo recuſante, quod poſtulabatur, effecit: ſtatimq; illa contremiſcere vehementer cum omnium admiratione cœpit: iuſſaq; ab illo cruce ſe ſignare, libera omnino euaſit. Cùm graui correptus morbo ex conuentu Tullenſi Mexicum deductus eſſet, inuiſentem ſe conuentus Vicarium precatus eſt, ſe vt per dies ſeptem Deo commendaret, illiſq; elapſis, & ſuſceptis omnibus ſacramẽtis, virtutum & bonorum operum plenus ad Dominum migrauit anno Dominicæ incarnationis 1584. & Mexicano hoc in conuentu ſepultus eſt. Quàmplures alij religioſi valde inſignes hoc in eodem conuentu ſepulti ſunt, qui hic breuitatis cauſa omittuntur. C D E

Cæterùm quæ ſequuntur ſacroſanctæ reliquiæ, Mexicano hoc in conuentu religio-

ſius

A ſius affectuantur: nempe quædam oſſa ſanctorum Chriſtophori martyris, Martini Epiſcopi, vnus ex pueris innocentibus, Zenonis martyris, Alexandri itidem martyris, ac filij S. Felicitatis, aliquorum etiam martyrum ex legione Thebæorum, Pancratij martyris, & ſanctarum aliquot martyrum ex vndecim millibus virginū, atq; S. Anaſtaſiæ virginis itidem & martyris: particula veſtis S. Sebaſtiani martyris, & pars veli S. Luciç virginis & martyris. Quæ quidem omnes reliquiæ authenticis teſtimonijs veræ comprobantur, præter quas & ſequentes, tametſi ea non habent teſtimonia, veræ planè ſunt, videlicet particula Dominicæ crucis, pars maxillæ Apoſtoli Barnabæ, alter ex dentibus S. Laurentij martyris, os, & tunicula pars S. Ludouici Epiſcopi, aliquot oſſa ſociorum beati patris Franciſci, lapillus Dominico ex præſepio deſumptus, ſegmentū eius terræ, cui Dominica crux defixa extitit, Dominici ſepulcri particula, atque terræ glebula è loco, vbi erat Chriſtus, cùm à Petro Apoſtolo negaretur. Sunt præfatas præter reliquias pleræq; aliæ ſibi adiunctæ, quæ tamen breuitatis cauſa omittuntur. In huius denique conuentus atrio celebre ſancti Ioſephi ſacellum ædificatum eſt, in quo Indis Dei verbum annunciatur, & ſacroſancta Pœnitentiæ & Euchariſtiæ adminiſtrantur ſacramenta, ſelectis ad eam rē Franciſcanis religioſis eorum linguæ peritis.

B

De conuentu S. Iacobi Tlatilulci. *Conu. II.*

MILLE à Mexicano conuentu paſſibus alter Minorum conuentus, ſub diui Iacobi nomine, in pergrandi Indorum oppido Tlatilulco nuncupato reperitur. In eo ſex ſunt religioſi, inq; his duo Concionatores. Huic conuētui contiguè ædificatum eſt ſanctæ Crucis collegium, in quo Indorum liberi legere, ſcribere, & Grammaticam edocentur: cuius cura religioſo cuidam demandata eſt, Rex verò eſt patronus. Adſunt collegio redditus ad ſoluendum magiſtris, cæteriſq; miniſtris: non tamen quicquam propter huiuſmodi adminiſtrationem, & labores religioſi vnquam accepere. Frater Ioānes de Ribas teſtimonium perhibuit fuiſſe in hoc oppido Indam, fratri Andreæ Franciſcano ex Burgenſi Prouincia confiteri ſolitam, quæ cùm pro demortuo ieiunia ſæpè, & preces Deo offerret, poſt dies aliquot nocte quadam plenam ſplendoris domum vidit, per tectum ipſum ingredientis, ipſiuſq; fratris Andreæ vocem audiuit, gratiaſq; pro his officijs habentis, admonentiſq; vt ab ijs ceſſaret, ad illud enim momentum ſe his indiguiſſe, atq; ita euanuit. Frater Hieronymus de Mendieta teſtatur veniſſe ad ſe in eodem conuentu de Tlatilulco Indum eius oppidi nomine Petrū, omnino afflictum, & conſternatum, quòd demortuis vxore & liberis, filiæ virginis, quæ inter eos functa erat, anima ei vbicunque eſſet, ſiue domi, ſiue in eccleſia noctu, diuq; aſſiſteret. Et quidem ſe nihil videre, audire, tamen eius vocem aiebat veluti conquerentis, & in afflictione quapiam laborantis. Cumq; frater Hieronymus Diaboli fraudem ſuſpicās eum rogaſſet, an elapſa Quadrageſima confeſſus fuiſſet, Chriſtianam doctrinam ſciret, & Romanæ fidei firmiter adhæreret: ea omnia in ſe eſſe reſpondit, proſtratuſq; ante Chriſti crucifixi imaginem multis lacrymis pleraſq; preces recitauit: rogatuſq; de filia reſpondit eam paucis ante mortis diebus confeſſam, Chriſti corpus ſuſcepiſſe, proq; integra ſemper virgine cuſtoditam. Hæc audiens frater Hieronymus religioſis conuentus iniunxit, pro ea vt Deum precarentur. Quo illi die Miſſam celebrarunt, poſt prandium ad monaſterium Indus venit: horamq; ſignificauit, qua ad eum loqui filia deſtitiſſet, ſicq; à vocibus, quæ eum nimiū affligebant liber, euaſit.

C

D

E

De conuentu S. Gabrielis Tlacubæ. *Conu. III.*

TRIBVS paſſuum millibus à Mexico Occidentem verſus aliud Minorum monaſterium eſt S. Gabrielis nomine: vbi religioſi quinque, & eorum duo Concionatores ſunt, qui fideliter Indis verbū Dei proponunt, & ſacramenta deuotè miniſtrant.

De conuentu Corporis Chriſti Tlalnepantlæ. *Conu. IIII.*

DVABVS à Mexico leucis inter Aquilonem & Occidentem in Indorum oppido nomine Tlalnepantla monaſterium eſt nomine Corporis Chriſti: in quo religioſi 4. & eorum duo concionatores cū maximo Indorum profectu commorantur.

De conuentu S.Chriſtophori Ecatepecij. *Conu. V.* A

TRIBVS à Mexico leucis Aquilonem verſus in Indorum oppido, cui nomen
Ecatepec, conuentus alius eſt nomine ſancti Chriſtophori: in quo religioſi qua-
tuor ſunt, quorum alter eſt officio Concionator, qui accolis verbum Dei proponit.

De conuentu S.Bernardini Xuchmilci. *Conu. VI.*

XVCHMILCVM ciuitas quędam Indorum eſt inter Orientem, & Meridiem
leucis quatuor à Mexico diſtans: in qua conuẽtus alius à viginti fratribus, quo-
rum maior pars Grammaticæ dat operam inhabitatus, nomine ſancti Bernardini ędi-
ficatus eſt. In hoc conuentu os quoddam è brachio S.Sebaſtiani reperitur è Roma à
quodam Mexicano, nomine Hieronymo Vido, allatum. Anno Domini milleſimo B
quingenteſimo ſeptuageſimo ſexto ſæuiente peſtilentia, quæ ingentem multitudinem
indigenarum ſuſtulit, hãc iuxta ciuitatem cymbulam in palude agenti Indo, qui Mi-
chaël de ſancto Hieronymo appellabatur, mulier quædam Inda in littore apparuit,
perpulchra illa quidem, & veſtibus optimis ornata: ipſumq; familiariter alloquuta
vehementer ſolata eſt: iuſſitq; Guardianum conuenire, eiq; nunciare, populum ad-
moneret, vt reſipiſceret à ſceleribus, quibus miſerrimè contaminaretur, vt tãdem pla-
catus Deus vniuerſum minimè populum conſumeret contagioſo morbo. Idq; ille ſe-
mel atque iterum iuxta mandatum fecit planè, vt non mentiri reperiretur. In hoc
etiam conuentu fratri Iacobo de Sande ægrotum Indum, vt eius peccata audiret, at-
tulerunt: qui cùm adducentes reprehenderet, quòd non prius attuliſſent hominem
penè mortuum, ſubiunxit Indus, ne turbare pater, tantùm mihi aurem præbe. Ego C
quidem non prius ad te adductus ſum, quia ipſe nolebam, tametſi me propinqui ad
confitendum vehementer hortarentur. Sed hac nocte, qua hora ad matutinas preces
ſignum edebatur, cùm ob ægritudinem vigilarem, magnus domum meam ſplendor
de cælo ingreſſus eſt: Chriſtumq; vidi cruci affixum, quemadmodum pingi ſolet, ma-
gna ad me iracundia inquientem. *Quid peccator ceſſas, nec ad confitendum pergis?
Scito igitur te hodie eſſe moriturum, & quanquam condemnari ob ſcelera tua debebas, miſeri-
cordia tamen mea ſeruabere, dummodo ſtatim confiteare.* Audiuit igitur eum religioſus,
eademq; illa die defunctus eſt. Inda etiam quædam adoleſcens nondum marito copu-
lata, in Dominicæ natiuitatis vigilia, anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo
quinto ad fratrem Hieronymum de Mendieta hoc in eodem conuentu Guardianum
valde afflicta venit, eumq; precata eſt, ſe vt audiret, velle enim confiteri. Cumq; ipſe D
recordaretur fuiſſe eam pridie eiusdiei confeſſam, qui id fieret, rogauit. Ita ſe, vt ille
ſuſpicabatur, rem illa habere reſpondit, eueniſſeq; ſibi, vt, cùm eo mane ſuſceptura Eu-
chariſtiam eſſet, ingreſſa noctu partem quandam domus, veſteſq; nonnullas tollens,
Crucifixi imaginem inter eas collocatam, minimè recordata, deturbauerit, confrege-
ritq;: atque eo momento viſam ſibi vniuerſam domum contremiſcere, audiramque
aientis vocem: *O te miſeram verum ne eſt, vt ſuſceptura me craſtino mane ſis, nec pecca-
ta tua fueris confeſſa?* Pater eam Mendieta conſolatus eſt, adhortatuſq; vt generaliter
confiteretur. Quod & illa quamdiligentiſſimè, humillimeq; præſtitit.

De conuentu Aſſumptionis B.Virginis Milpa. *Conu. VII.*

IN oppido Milpa, Xuchimilco quo ad temporalia ſubiecto, conuẽtus Minorum eſt E
Aſſumptionis beatæ Virginis nomine: in quo tres ſacerdotes, & eorum duo Con-
cionatores commorantur. Eius accolis verbũ ſalutis cum ingenti fructu de ſuggeſtu
proponunt. Diſtat Milpa oppidum à Xuchimilco Meridiẽ verſus ſex paſſuũ millibus.

De conuentu S. Antonij Tecomicij. *Conu. VIII.*

OPPIDVM eſt, Xuchimilco quoq; in tẽporalibus ſubiectum, inter Meridiem,
& Orientem nomine Tecomicium, in quo præſens conuentus à duobus tantùm
religioſiſſimis fratribus incultus, & inhabitatus ſub inuocatione beati patris Antonij
de Padua conſtructus eſt. Hi patres Indis ſacramenta Eccleſiæ adminiſtrant.

A *De conuentu S. Iacobi Chalcoatengi.* *Conu. IX.*

CHALCOATENGVM Indorum oppidum eſt viginti à Mexico milliarijs Orientẽ verſus,eòq; terra,atq; aqua pergi poteſt. Minoritico huic conuẽtui in eo erecto ſancti Iacobi nomen eſt; duoque tantùm Franciſcani ſacerdotes incolæ ſunt.

De conuentu S. Ludouici Epiſcopi Tlalmanalci. *Conu. X.*

TLALMANALCVM Indorum oppidum Orientem quoque verſus nouem leucis à Mexico ad radices montis, qui niue ſemper oppletus ignem quandam per voraginem emittit, ſitum eſt. In hoc conuentus eſt nomine ſancti Ludouici Toloſani Epiſcopi, vbi per 34. annos, nimirum ab anno 1533. vſq; ad annum 1567. beati patri ac viri perſtantiſſimi ac religioſiſſimi Martini de Valentia corpus ſepultum
B fuit: quod tamen poſt id temporis e tumulo euanuit, vt in eius vita perſcribetur.

Vita V. P. F. Martini de Valentia.

DVODECIM primi iſtius Prouinciæ fundatores 25. Ianuarij die, quæ diui Pauli Conuerſioni ſolemnis eſt, anno 1524. Hiſpania egreſſi ſunt: & eodẽ anno duobus ante Spiritus ſancti feſtũ diebus ſancti Ioannis de Vlua portũ apprehenderunt. Horum Præfectus fuit ſanctus vir frater Martinus de Valentia, qui Mexicum illis ingreſſis, & Capitulo celebrato primus eſt Cuſtos electus: diuiſis in conuentus quatuor religioſis illis Mexicanũ ſcilicet, Tezcucanũ, Tlaxcallenſem, & Huexotzincicũ tametſi in vltimis duobus non ſemp erãt religioſi: ſed alternis vicibus modò in Tlaxcallano, modò in Huexotzincico: vnde vniuerſam regionẽ viſitabant. Hi oẽs ex S. Gabrielis Prouincia exierunt: tametſi enim omnes, præter duos laicos, in Prouincia ſancti Iacobi
C habitum ſuſcepiſſent, ad illam tamen aliam perfectioris vitæ cauſa tranſierunt. Hi quidem tamquam generoſi tantæ Prouinciæ filij Franciſcani Ordinis in nouo orbe fundamẽtales extiterunt lapides: eſtq; pietati conſentaneum credere eos ob ſuſceptos labores, eliminatumq; idolorum cultum immenſa modò gloria in cælo frui. Horum primi, fratris ſcilicet Martini de Valentia vitam annis ab eius diſceſſu tribus literis mandauit religioſus pater & eius familiaris frater Franciſcus Ximenius vnus quoq; de duodecim. Fuit frater Martinus ex oppido Valentiæ domini Ioannis in tellure de Campos, quod inter Legionenſem ciuitatem, & Beneuentum oppidum ſitum eſt, ingenuis parentibus natus. Iuuentutis ac pueritiæ eius nihil memoriç proditum eſt, vt enim erat humilis, & ſui contemptor nunquam eiuſmodi ſermones captabat. Sed ex
D ſenectutis virtutibus facilè colligitur non minimas quoq; in tenera ætate habuiſſe. Suſcepit diui Franciſci habitum Maioricano in conuentu Prouinciæ ſancti Iacobi: multaſq; perturbationes à Diabolo impedire eum volente paſſus eſt: quas tamen diuino auxilio omnes ſuperauit. Magiſtrum habuit deuotum patrem fratrem Ioannem de Argomanis, qui prouincialis poſtea Miniſter fuit eadem in Prouincia. Nouitius laicus cùm eſſet librum Conformitatum ſancti patris noſtri Franciſci legit: eoque magnum animi ſplendorem aſſequutus, in virtutem paupertatem, omnemq; vitæ perfectionem mirum in modum accenſus eſt: adeò vt cùm profeſſus iam maximis laudibus celebrari videret arctiſſimam Pietatis Prouinciç Obſeruantiam, quç in Regno tũc Luſitaniç ſingulari ſplendore coruſcabat, multaq; percipiens de Dei viro fratre Ioanne de Guadalupe ibidem viuente: non ſine maximis laboribus, & difficultatibus ab
E humani generis hoſte obiectis eò tranſire procurauit: ac tametſi ipſi etiam fratres eum à propoſito auocare conatentur, ne ſanctam eius ſocietatem amitterent, omnibus ſuperatis, quod optauerat tandem aſſequutus eſt. Subq; diſciplina fratris Ioannis per annos aliquot non aliter, atq; ſub diuo Antonio ſanctus Hilarion ſe exercens, in ſuam diui Iacobi Prouinciam diſponente Domino reuerſus extitit, vt ex ſchola virtutum magiſter matrem ſuam, in qua fuerat profeſſus, adiuuaret, decoraretq;. Nam cùm ei Prouinciæ ſancti Iacobi fratres, vt ad ſe reuerteretur, ſuaderent: aſſignaturos ſe illi domum ſpondentes, quàm arctè, & perfectè ex animo inſtitueret: accepta ille conditione Recollectum de Belbis conuentum, nomine Dominæ noſtræ del Berrocal conſtruxit. Ex quo & tribus alijs à ſancti Iacobi Prouincia præbitis, alijſq; quatuor, quos

quos fratris Ioannis de Guadalupe ſocij habebant, procurante viro Dei, alijsq; eiuſ- A
dem ſpiritus, ſancti Gabrielis Cuſtodia in maxima, & arctiſſima Regulæ obſeruantia,
anno humanæ ſalutis 1516. fundata euaſit. Stetit hoc ei maximis laboribus non cor-
poris ſolùm, ſed etiam animi. Præter infinitas enim preces, in quibus ob id ad Deum
iugiter perſiſtebat: multa omnino impedimenta ab alijs obiecta ſuperauit: multa iti-
nera, & longinquas profectiones ſuſcepit, vt in Romam, inq; alias ciuitates: multa in-
terim pericula, famem, ſitim, defatigationem, perſecutionesq; & contumelias paſ-
ſus eſt: Cumq; aliquando iter faceret, in manus incidit latronum, & ab his compre-
henſus; cùm euaſiſſet, non ita ſe celeriter potuit proripere, quin iterum comprehen-
deretur: multisq; ictibus cæſus non malum pro malo reddidit; ſed eximia patientia
pro cædentibus ſe exorauit.

Cùm iuxta Dei verbum ſuper montem poſita ciuitas abſcondi nequeat, tametſi B
frater Martinus valde ab omnium conſortio abhorreret, & ſolitudinem ſectaretur:
eius tamen nomen circumquaq; vagabatur, & ad primorum, atq; illuſtrium homi-
num aures pertingebat. Vñ factũ eſt, vt in primo Capitulo poſt erectã S. Gabrielis Cu-
diam in Prouinciam celebrato, redditus de eius virtutibus certior Comes de Feria præ-
catus ſit, vt in monaſterio ille S. Onuphrij de la Lapa de prædictis ſeptem monaſterijs
vno, ſextoq; à Zafra milliario ſito, collocaretur. Idq; diuina prouidentia factum vi-
detur; eò enim cùm veniſſet, inter familiam de Pliego, & familiam de Feria paulò
ante coniunctas, valde tamen inuicem diſſidentes pacem compoſuit; tametſi enim
Marchio & eius vxor maxima concordia iuncti eſſent: propinqui tamen, & famuli
vtriuſq; domus maximas inter ſe ſimultates exercebant. Marchio per integram Qua-
drageſimam in loco eum de Montilia habuit, eiq; commiſſa peccata confeſſus eſt, con- C
cionantemq; audiebat: ex quo & vberrimi alij fructus collecti ſunt: & præfata pax
ſanè vtiliſſima prouenit. Sed tametſi vir Dei virtutibus omnibus clareret, abſtinentiaq;
ſe, & pœnitentia inaudita maceraret: tanta tamen humilitate pollebat, ſibi vt ipſi di-
ſpliceret, ſeq; inutilem ſeruum arbitraretur, nihil aliud cogitans, quàm quî fieri poſ-
ſet, vt altiori diuinarum rerum contẽplationi, relicto ſæculari conſortio, vacaret. Exi-
ſtimans igitur expeditiſſimam ad id viam eſſe Carthuſiani habitus ſuſceptionem, poſt
rem maturè expenſam, precesq; ad Deum fuſas, habita ſuperioris facultate ad illum
ſuſcipiendũ profectus eſt. Sed quia aliter Deus diſponebat, eumq; in diui patris Fran-
ciſci habitu permanere volebat, ob profundiſſimã humilitatem eius mentẽ illuſtrauit.
Cùm enim iter illud peragerct, nulla occaſione præcedente tam acerbus pedem eius
dolor inuaſit, minimè vt progredi poſſet: quo commotus facilè mente aſſequutus eſt, D
illam Deo profectionem non placere: & in conuentum eſt reuerſus. Huic tamen ſuo
ſolitudinis deſiderio magna ex parte ſatisfecit; cùm in cœnobium Dominæ noſtræ del
Hoio tranſijſſet: quippe cùm id in deſerto loco, & ab hominum veſtigijs ſemoto ſitum
eſſet. Hîc ille magna eſt ſpiritualia conſequutus ſolatia, cùm frequenter eum in illa
ſolitudine internè Deus viſitaret.

In hoc monaſterio multas à Diabolo paſſus ille perturbationes fuit: quos enim
Deus diligit, eos velut igni examinat, quo ad perfectionem virtutis deueniant. Cùm
enim ibi Deo vacare conſtituiſſet, primum quidem remiſſum ſe in oratione agnouit:
deinde deſertum abhorrere cœpit; cumq; antea illi camporum & arborum ſpecies iu-
cundiſſima eſſet; tunc vltrà quàm credi poſſet, diſplicebat; fratres reliquos amore,
& charitate proſequi non poterat: nulla eum ſpiritualis res voluptate afficiebat; ſed E
omnes eas obiter & quaſi aliud agens peragebat. Acceſſit his perturbationibus, qui-
bus admodum torquebatur, illa omnium maxima, vt pote circa fidem, quam à ſe ex-
pellere nullo pacto poterat. Exiſtimabat enim ſe dum Miſſam celebraret, non con-
ſecrare; & ſibi penè vim inferens, maximaq; cum difficultate ſacramentum aſſume-
bat. Tam eſt huiuſmodi imaginatione afflictatus, vt nec celebrare vellet, nec cibum
ſumere poſſet: eòque debilitatis propter abſtinentiam, pœnitentiam, & ſpiritus affli-
ctionem deuenerat; vt conſumptis carnibus oſſa pelli adhærerent: cùm ſibi tamen ro-
buſtus eſſe videretur; ſeq; vires habere crederet, quæ maioribus adhuc laboribus ſuf-
ficerent. Cumq; per diem vnam nihil ſumpſiſſet cibi, die ſequenti eiſdem ſe, & (vt aie-
bat

A bat ipſe) maioribus viribus pollere vidit: atq; ita per quatuor vel quinque dies ſine vl-
lo cibo permanſit. Cumq; & eius corpus vehementer debilitaretur; & inſtarent acri-
ter fratres, aliquid vt ſumeret, reſpondebat nunquã ſe tantis viribus præſtaſſe, quan-
tis tunc pollebat. Quæ quidem non minima erat Satanæ fraus, quo eò loci ipſum de-
duceret, vt aut inedia deficeret, aut de recto ſtatu mentis deturbaretur. Quam ſanè
rem non minimum iugis vigilia adiuuabat. Sed cùm Deus nunquam ſuos deſerat, pre-
ſto ei auxilio fuit, ſimplicis cuiuſdam mulierculæ opera vſus, quo nos doceret, non ſe
ad manifeſtandum miſericordiam ſuam ſuperbis mundi ſapientibus, ſed humilibus &
ſimplicibus quibusq; vti. Cùm igitur vir Dei collectam panis faciẽs, in locum Roble-
da nuncupatum perueniſſet, eum vſq; adeò debilem conſpicata muliercula: *heu me*,
inquit, *pater quid tibi mali eſt: videris enim præ debilitate velle animam exhalare*. Hęc ille
verba audiens per inde ac ſi ab Angelo aliquo pronuntiarẽtur; veluti è ſomno exper-
B rectus totus commotus eſt: ſecumque cogitare cœpit ſe nullum cibum ſumere, vere-
riq;, ne qua ibi hoſtis eſſet machinatio: planeq; ita ſe rem habere animaduertit. Fu-
gato igitur Dæmone, apparuit virium debilitas, tantaq; defatigatio, vix vt pedibus
ſtare poſſet. Cibum igitur moderatè quidem ille ſumpſit, cautiorq; in poſterum fuit,
ne quam inuadendi ſe occaſionem inimico præberet. Diſceſſerunt ſtatim cæteræ
quoq; perturbationes: ipſeq; & delectari diuini ſacramenti cibo; & diligere fratres,
& cæteris ſpiritalibus rebus mirificè frui cœpit: quibus operibus in immenſum pro-
ximorum amorem excreuit: adeò vt propter eos vehementi martyrium ſubeundi de-
ſiderio teneretur.

Martyrij huius deſiderium multis ille ieiunijs, vigilijs, precibus, multisque cor-
C poris laboribus aſſequutus eſt. In quo quidẽ ſolari eum Deus voluit, ei quæ euentura
poſtmodum eſſent circa eam rem in ſpiritu oſtendens. Cùm enim aliquando matuti-
nas preces feriæ iiij. tempore aduentus in monaſterio de Hoio recitaret, initio ſtatim
illarum delectari interius cœpit; & conuerſionis infidelium recordatione exultare,
& quo diutius in ea cogitatione immorabatur, eò plures in pſalmis, quos recitabat:
ad eam rem intelligentias reperiebat: augebatur autem iſtiuſmodi delectatio in pſal-
mo incipienti: *Eripe me de inimicis meis Deus meus*, vbi bis repetitur verſiculus ille, *con-
uertentur ad veſperam, & famem patientur vt canes*. Secumq; ipſe aiebat: *Quando hoc
erit? Quando adimplebitur hæc prophetia? Quando erit hoc veſperum? Non erit hoc tempo-
re? Non ego dignus ero, qui hanc conuerſionem videam? Si quidem in vigilia iam, & dierum
noſtrorum fine ſumus, quando vltima inſtat mundi ætas*. Hęc ſecum meditans pſalmos
D omnes in charitatis erga proximum deſiderijs aſſumebat. Euenit autem (diuina proui-
dentia) vt abſente eo, ad quem id ſpectabat, abſolutis pſalmis matutinarum, lectio-
nes ei ad recitandum iniungerentur. Id ille cùm feciſſet, multò magis erectus eſt in
propoſita ſententia, cùm lectiones, quæ recitabantur, ex Eſaia Propheta eſſent; adq;
id vehementer hortarentur. Spiritu igitur ſublatus immenſam animarum infidelium
multitudinem ad fidem conuerſam, & ad baptiſmum accurrentem vidit. Tantaque
perfuſus eſt voluptate, vt ſe continere nequiuerit, quin veluti lymphaticus ter pro-
clamaret: *laus ſit Ieſu Chriſto*. Qua voce edita, extra ſe poſitus vlterius progredi non
valens, remanſit. Religioſi, qui myſterium ignorabant, cùm deiectum de ſtatu mentis
arbitrarentur, in cellulam detruſerunt; obſeratisque foribus, & feneſtris ad abſol-
uendum diuinas preces reuerſi ſunt. Ille extra ſe poſitus vſque ad maiorem Miſſam
E poſterioris diei remanſit: quo tempore in ſe reuerſus, concluſumque ſe in cellula cer-
nens feneſtram aperire voluit, ſed non potuit, quòd illam clauis monachi confixiſ-
ſent. Subriſit igitur intelligens factum id ab illis metu, ne ab ea ſe pręcipitaret: cogi-
tansque rurſum, quę in ſpiritu viderat, precatus Deum eſt, id vt ſe fineret corpora-
libus oculis cõſpicere, nec ſe vita priuaret vſquequò id aſſequutus eſſet. Annuit Deus;
cumq; ille Hiſpaniam nouam perueniſſet, vt inferius dicetur, vidit ſępe numero ingẽ-
tem Indorum multitudinem baptiſmum poſtulantem, & doctrinã Chriſtianam au-
dientem. Qua ille de re permagnas gratias Deo agebat: adq; honorem Dei nonnullis
tunc religioſis, prædictam viſionem explicauit. In Hiſpania enim, tametſi cùm pri-
mùm in ſe reuerſus eſt, interrogatus à plerisq; ſit de cauſa illius rei, adduci tamen nul-
lo modo

lo modo potuit,vt cuiquã eã aperiret.Poſtquã ille hanc viſionẽ conſpexit,inflamma- A
tus multò magis proximi amore de profectione toto animo cogitare cępit , precibus
ad Deum inſiſtẽs , apudq; omnes,quos norat occaſionẽ quæritãs,deq; in Africã tran-
ſeundo cogitans . Quò cùm proficiſci conſtitueret, facultatem ter poſtulans minimè
impetrauit . Imò cùm ſemel ea occaſione ad Prælatum pergeret , in cuiuſdam fluuij,
multitudine tunc aquarum tumentis,tranſitu non paruum in diſcrimen adductus eſt:
neceſſumq; habuit bibliotum volumẽ,& nonnullos libellulos , quos ſecum deferebat,
relinquere . Quos cùm à flumine deferri videret,vehementer eos Deo, & Virgini ma-
tri commendauit,ipſosq; magno ab eo loco interuallo eodem in flumine recepit, nihil
omnino ab aqua læſos . Hoc tempore vir quidam magnæ probitatis, cui multa Deus
arcana reuelabat,futurum tempus intelligens,quo Deus & fratrem Martinum,& re-
liquos eius ſocios ad conuerſionis opus vocaturus eſſet , iuſſit ei annuntiari , vt con-
quieſceret,incœptumq; iter non abſolueret: neq; enim eam eſſe Dei voluntatẽ : proq; B
comperto haberet futurum,vt ipſe Deus congruo tempore ſe id non procurantem vo-
catet . Quieuit ille : ac 12. poſt annis generalis Miniſter frater Franciſcus de Angelis
ſingulari præiudicio eum elegit , vt cum 12. ſocijs ab ſe electis in nouam Hiſpaniam
ad animarum conuerſionem proficiſceretur .

Fuit vir hic Regulæ obſeruantiſſimus , in magnaq; penuria & paupertate vixit :
nudiſq; ſemper pedibus ambulans,ac vno tantummodò habitu indutus cilicium ſub-
tus è ſetis aſperrimum ferebat,in cibum paululum iuris,ac carnis fruſtulum tantum-
modò ſumebat , idq; ſolùm cùm Prælatus exiſteret ; feſtuſq; adeſſet dies . Præter Ec-
cleſię,& Regulæ ieiunia,pleraq; alia obſeruans,cinerem ſecum deferebat,vt in cibum,
quò fieret inſipidus, immitteret, propheticæ vocis recordatus: *Quia cinerem tamquam* C
panem manducabam,& potum meum cum fletu miſcebam. Et illius alterius propheticæ ad-
hortationis: *Recordare paupertatis meæ , amaritudinis , & fellis mei*. Senex D. Hilarionis
exemplo abſtinentiam augebat , quater in hebdomade diebus ieiunans,pane tantùm
& leguminibus contentus. Aſpere ſe cædebat, & ad multam noctem id facere pro de-
licijs habebat. Aſſiduus in oratione Chriſtum ſemper Crucifixum prę oculis habebat:
qua recordatione tam in ſe ſeuerus erat, nulli vt ſpontaneæ pœnitentiæ parceret ; ſed
corpus ſuum ieiunijs,inedia,fame,ſiti vigilijs, verberibus,fatigatione, frigore,calore,
alijſq; tormentis caſtigaret . Quoties morbis affligebatur, nihil aliud pro lecto quàm
culcitram quandam habebat, vinum non attingens,nec medicamenta vlla aſſumens,
aut Medico alio,quàm Chriſto Ieſu, qui verus eſt Medicus,vtens . Quando poſtremò
Prælatus fuit,in extremis ſcilicet vitę diebus,non contentus vſitatis ab ſe ad eam diem D
exercitationibus,pletaſq; addidit alias , ne qua afflicto corpuſculo requies daretur .
Præſertim autem ſibi propoſuit genua crebrò humi defigere ; quod cùm faceret fre-
quenter,per quartam horæ partem ita perſiſtebar, magnò certè labore , magnaq; ob
ſenectutem defatigatione : ita , vt quum id nocte quadam in cellula faceret, è cella
quadam proxima religioſus alius gemere ipſum audiens ad oſtiũ accurrerit:quumq;
ipſum crebrò , vt defatigatum hominẽ par eſſet, anhelantem audiſſet,religioſum aliũ
ea de re admonuit . Qui quum ſancti viri familiaris eſſet,res vt ſe haberet intelligens,
illum eſſe quietum iuſſit,longè enim aliud ſancto ſeni eueniſſe,quàm ipſe exiſtimaret.
Huiuſmodi ille exercitationibus vſque adeò erat deditus , eas vt nullo prorſus modo
omitteret:quas ſi vel ob muneris,vel aliquam ob aliam occupationem pręfinitis horis
ſuſcipere non poterat ; quum primùm tempus nanciſcebatur , perficiebat ; quaſi verò E
præcepto quopiam ad eas eſſet obligatus : dicereq; ſolebat : *Nondum hodie debita mea
perſolui*. Quam in eo vim haberet Dominicæ paſſionis meditatio experiebantur planè
ſocij eius,a Dominica præſertim paſſionis vſq; ad Reſurrectionis diem: eo enim tem-
pore vſq; adeò debilitabatur,ac ſi per multos dies ęgrotaſſet: ſtatimq; in Paſchali Do-
minica reſtituebatur . Faſſuſq; aliquando pleriſq; religioſis eſt, ex continua id paſſio-
nis Chriſti meditatione prouenire . Alijs temporibus alijs quoq; exercitationibus vte-
batur,maximo ſibi ſolatio exiſtentibus. Poſt matutinas preces cantica quædam
diuinas laudes continentia ea ſuauitate vocis canebat , vt mirum in modum omnes
afficerentur; cùm nihilominus,quæ in illis continebantur,nullus pręter Deum intel-
ligeret .

A ligeret. Magnam operam in virtutibus comparandis ponebat, humilitatem verò prę-
ſertim tamquam omnium fundamentum coluit: eaq; in re magnum ſubijt laborem,
quippe cùm elatus ſuapte natura eſſet, & cholericus. Quo factum, vt conſtantius in pę-
nitentiæ rigore perſeuerarit. Neq; id ſolũ interius præſtabat, verùm exterius etiã eos
vehementer æmulatus, qui re vera humiles eſſent. Eapropter dicere ſolebat fratri Fran
ciſco Ximenio familiari ſuo amantiſſimo; quiq; alter quodammodo frater Leo erat,
(quem diuus Franciſcus fratrem ouiculam appellabat) affabilis ſcilicet & manſue-
tus: *O frater quis tui ſimilis eſſet.*

Inter pleraq; alia humilitatis eius monumenta recenſeri poteſt, quòd cùm ſancti
Gabrielis Prouinciæ Miniſter eſſet prouincialis, & in vigilia Aſſumptionis Dominæ
noſtræ, anno 1518. in primum eſſet Prouincialem electus; cùm ſubiectos ſibi con-
uentus viſitaret, morem hunc tenebat: Aliorum culpas ſuſcepturus, ſuas prius reci-
B tabat: flexisq; in choro genibus coram omnibus ſe ipſum increpans defatigatum cor-
pus flagellis acriter affligebat, eoq; tempore cilicium, quod nunquam à Religionis
ingreſſu depoſuit, à cæteris omnibus perſpiciebatur. Id ille non tam propter ſe ipſum,
quàm vt exemplo eſſet alijs, faciebat: eamq; corrigendi alios rationem inter Indos
quoq; obſeruabat; quos quotieſcunq; caſtigaturus erat, ac ſe vt verberarent iuſſurus,
ſe ipſum prius coram ipſis verberabat; quo intelligerent caſtigationem eiuſmodi ex
charitate prouenire. Item cùm è Prouincia ſancti Gabrielis ad ſuos inuiſendos è patria
profectus eſſet, poſtquàm Valentiæ (ea enim patria erat) appropinquauit, cogitans
quæ nam eius profectionis cauſa fuiſſet, ob quam tot laboribus tantum eſſet itineris
emenſus: eamque ad mundi res tantummodo reſpectum habere perſpiciens, quo ſe ip-
ſum deijceret, antequam oppidum ingrederetur, veſtibus ſe omnibus ſpoliauit, reli-
C ctis tantummodo fœmoralibus, coniectoq; in collum fune, ſe à ſocio per vniuerſum
oppidum, atq; eam præſertim viam, in qua propinqui eius frequentes habitabant,
tamquam facinoroſum, & reum hominem trahi iuſſit: eaq; re peracta neminem inui-
ſens, aut alloquutus, in monaſterium ſuum regreſſus eſt. Vnde euenit, vt à propinquis
& reliquis oppidi incolis valde contemneretur: quod ille quidem optabat; & quam
vnam ob cauſam illud ipſum fecit. His ille exercitationibus humilitatem planè aſſe-
quutus eſt: referebatq; ſocius eius frater Franciſcus Ximenius egiſſe eum pleraq; hu-
militatis monumenta omnino admiranda, & ſanè prodigioſa; verba illa Chriſti idẽ-
tidem repetentem: *niſi fueritis ſicut vnus de paruulis iſtis, non intrabitis in regnũ calorũ:*
Cumq; de diuo Michaële arcana quędam & ſublimia percenſeret; collegit frater Frã-
D ciſcus ſanctum eum Archangelum multa ei vera humilitatis abdita & abſcondita re-
uelaſſe. Sanè non eſt neceſsum plura de humilitate eius dicere: cùm notiſſima omni-
bus fuerit: & eo maximè apparuerit, quòd nouam Hiſpaniam ad fidei prædicationem
tamquam Pontificis Legatus miſsus maximis tum eius, tum etiam Imperatoris pri-
uilegijs communitus, caputque ampliſſimarum regionum conſtitutus, nunquam
tamen hnmiliſſimam pauperrimi fratris perſonam exuerit, imò tunc magis ſe ipſum
contempſerit: hoc enim fundamentum fuit euangelizandi illi, & eius ſocijs: cùm
nudis ſemper pedibus, vilibus, & laceris veſtibus amicti incederent. Ipſe ſolus è
Prouincia in Prouinciam ad viſitandum pergebat: cùm enim adhuc pauci eſsent
fratres; hominum autem ad fidem venientium infinita multitudo, ſocium habere
non poterat. Ipſemet humilis peram & pallium portabat, nullius ad id è tot Indis
E miniſterio vti volens.

Cùm nouam Hiſpaniam ſenex iam veniſset, ſpiritualesq; orationis & contempla-
tionis exercitationes relinquere nollet, non potuit magnam Indorum linguę cogni-
tionem aſsequi: ſed vtcunq; eam calleret, plus cæteris proficiebat: quod enim loque-
læ deerat, vita, & exemplis ſupplebat. Indos præcipuè pueros legere docebat, eos
percipiens futuros aliquando parentum atq; aliorum magiſtros: quos poſtquàm do-
cuiſset, orationi vacabat in loco, ex quo ipſos videret, ab ipſisq; videretur, tum vt
ſtudium illi non intermitterent; tum etiam vt exemplum caperent Deo approximan-
di: cùm ſciret ita eſse Indorum naturam comparandam, vt melius, quod vident, fa-
ciant, quàm quod audiunt. Cùm his igitur poſt matutinas preces hymnos concine-
bat;

bat; eos interim orare docens extenſis in crucis modum brachijs ad interuallum, quo A
ſepties Dominica oratio, & ſalutatio Angelica recitari poſsent. Quo factum eſt, vt
diſcipulos habuerit diuinis rebus pro cuiuſque talento egregiè addictos. Multùm ille
ijs populis contulit, in quibus eſt aliquando commoratus, veluti Tlaxcallenſi, &
Tlalmanalcenſi, vbi memoria, & nomen eius percelebre remanſit. In hoc vltimo op-
pidum eſt de Amaquamecan, vbi hodie conuentus eſt patrum Dominicanorum. In-
digenæ tanto ſunt amore Dei virum proſequuti, vt eo mortuo veſtem, qua Miſſam
celebrabat, & ſetarum cilicium, quo iuxta carnem amiciebatur, ad annum vſque
Dominicæ incarnationis 1584. apud ſe abſconſa retinuerint, quo ab Indo quodam
fratrum monaſterio deſeruiente id noſtris proditum eſt: vnde adducta illa in conuen-
tus ſacriſtia ſunt repoſita, magnaq; veneratione aſſeruantur. Cilicium autem pluri-
mas in particulas conciſum inter multos diuiſum eſt, ita vt felicem beatumq; ſe exi-
ſtimauerit, qui aliquam eius particulam & ſi minimam aſſequutus eſt, illamq; ma- B
gna venetatione extitit proſequutus.

Sanctus Epiſcopus, ac religioſiſſimus pater, nec non de Franciſcana religione opti-
mè meritus frater Ioannes de Zumarraga, cùm ex Hiſpania primùm profectus eſſet-
maximo ſanctum hunc hominem, ac præſtantiſſimum religioſiſſimumq; patrem co-
gnoſcendi, nec non cum eo de quibuſdam rebus animarum ſalutem apprimè con-
cernētibus conferendi deſiderio tenebatur, idq; ob ea quę de eius ſanctimonia fereban-
tur, quoq; eo tranquillius, & vberius frui poſſet, in ſocietate ipſum habere ſecum per-
optabat: eaq; propter Tlaxcallam ſe contulit, vbi tunc Guardianus erat, deſideriumq;
ei ſuum expoſuit. Ille, tametſi multùm id contemplationis exercitio obſtare intelli-
gebat, ad preces tamen tanti viri ac Pręſulis, vt facere ſemper aſſueuerat accurrit: C
cumq; in ſomnum incidiſſet, (id enim ei ſemper in viſionibus, & reuelationibus eue-
niebat, quarũ non paucas præſertim circa Indorũ conuerſionẽ habuit,) videbatur ſibi
in mare conſtitutus quadã in cymbula remis carens: ipſum verò mare concitatum fu-
rere & debachari, vt abſorbere cymbã viſum ſit. Vnde timore perculſo dictũ in ſpiri-
tu eſt, perturbatũ illud mare ſæculum eſſe: eosq; qui in illo verſantur in cymba eſſe re-
mis ſpoliata, quo facilè pereunt, naufragia facientes. Id ille Epiſcopo referẽs, ſe à non
obtemperando excuſauit. Quam ille ob rem non eum minus dilexit in poſterum; ſed
planè magis, vt integrum ſcilicet, & pium hominem. Eodem eius amicitiæ deſide-
rio tenebatur ſanctiſſimus vir, & intimus eidem Epiſcopo amicus, nec non & religio-
ſiſſimus pater frater Dominicus de Betanços Ordinis patrum Prædicatorum alum-
nus, & decus, vnusq; illuſtrium eorum hominum, qui nouam ſunt Hiſpaniam in- D
greſſi. Qui quidem, cùm eo frui non facilè poſſet, quippe cùm diuerſi Inſtituti exi-
ſtentes diuerſis in locis, & remotiſſimis quandoq; regionibus commorari neceſſum
eſſet, dedit operam, vt quem ipſum habere ſemper coram non poterat; eius ſaltem
imaginem haberet: eumq; depingere fecit in monaſterio de Tepetlauztoc, vbi vt plu-
rimùm commorabatur: etiam vſque hodie ea illic effigies viſitur. Tres hi viri
perfectiſſimi immenſo, quo ardebant, deſiderio animarum conuerſionis ſummopere
concupiuerunt in Chinæ regiones nauigare, quo nondum tempore in eas, ea quæ
modò reperta eſt, inuenta via erat. Quorum quidem primus id frater Martinus pro-
poſuit; reuelatione enim compererat reperiri pleraſque regiones Occidentem verſus
hominesq; acutioris ingenij, quàm ſint Indi nouæ Hiſpaniæ habitatores: ſpirituque
feruebat eò pergendi, & Chriſtianam ibi fidem prædicandi. Sed Deus, qui alijs eam E
Prouinciam reſeruauerat, in prima eum vocatione perſiſtere voluit. Idque ita eue-
nit. Cùm in portum de Tequantepec ad nauigia conſcendendum, quæ ad eas regio-
nes parauerat Ferdinandus Corteſius deueniſſet; proficiſci ob id non potuit, quòd
cùm nauigia examinarentur, carioſa, & corrupta inuenta ſunt, minimeque ad na-
uigandum apta, quod ex viridi eſſent materia confecta. Aliquibus tamen annis po-
ſtea de eadem perfectione cogitantes, impediti quoq; ſunt: tametſi ingenti ſpe inue-
niendi quod quærebant fouerentur: adeò vt cùm frater Dominicus nauigij bonita-
tem non approbaret, reſponderit frater Martinus: *mittite in cucurbitam me, non enim du-
bito, quin quo cupio, deducturus me Deus ſit.*

A Sæpè extra ſe poſitus viſus eſt, quemadmodum in Hiſpania per horas octo, cùm ad matutinum Gentium conuerſionem præuidit. Aliquando cùm Minoritico in Salmanticenſi conuentu hoſpes eſſet, ſæcularis, qui religioſos in oppido Cantalapiedra hoſpitio excipere aſſueuerat, caſu quodam ad hoſpitum ædem præfato in monaſterio peruenit; foreſque cellulæ impellens, fratrem Martinum vidit orantem extenſis in crucis modum brachijs, vtque ſibi viſum eſt, è ſolo ſublatum, totoque corpore & brachijs contremiſcentem, ita vt ſummopere admiraretur. In monaſterio de Beluis Prouinciæ ſancti Gabrielis cùm paſſionem prædicaret, ad Chriſti crucifixionem deueniens, tanto eſt dolore affectus, vt extra ſe poſitus in ſuggeſtu, erectuſque reſtaret, quo tempore vnus adſtantium religioſorum vir magnæ ſanctitatis ingenti ſpiritus feruore exclamare cœpit. *Martine, Martine ſiſtitor iſtic, nec huc amplius reuertare.*
B Sæpe numerò aliàs eodem modo à ſe exibat paſſionem prædicans. Semelque etiam cùm ab extaſi in ſe redijſſet, diſceſſiſſe iam omnes auſcultatores deprehendit. Rurſum cùm vacaret orationi, vocatus ingenti clamore à quodam religioſo, nequaquam audire potuit, vſque adeò erat contemplationi immerſus: idque ei ſępius eueniebat, vt ſe vocantibus tanquam è ſomno experrectus reſponderet. In quotidianis autem confabulationibus cum cæteris ſodalibus ita à ſe ſemper alienus conſpiciebatur, vt repoſita in Deum mente corporeis ſenſibus minimè vti videretur. Cùm in Tlalmanalci oppido ad eius quandoque cellam improuiſò veniſſet Antonius de Naua maior tunc temporis ibi Lector, orantem, & à ſolo ſubleuatum inuenit, idque ipſum aliàs vidiſſe ferunt Ferdinandum Corteſium Marchionem del Valle primum nouę Hiſpaniæ exploratorē, ſtrenuumq; expugnatorē. Venerabilis quidam religioſus, etiam
C nunc viuens nomine frater Bernardinus de Sahagunt, qui annis quinque poſt duodecim primos nouam Hiſpaniam venit, teſtatur, cùm frater Martinus prima vice Cuſtos ad viſitandum monaſterium prædicti loci Tlalmanalci veniſſet, publiceque ferretur ſolere ipſum extra ſe rapi, voluiſſe ſe quandoque eius rei periculum facere. Cùm ſe igitur ille poſt matutinas preces ad ſecretiorem chori locum recepiſſet, acceſſiſſe ſe furtim ſpeculatum, conſpectoque mirifico quodam ſplendore, & obturbata oculorum acie perſpicere ſanctum virum minimè potuiſſe, diſceſſiſſeque contremiſcentem faſſus eſt.

Inter alias reuelationes oſtenſum ei quoque fuit moriturum ſe extra domum, & extra lectum eſſe, quod ille decem ante mortem annis religioſo viro fratri Antonio Hortiz narrauit, quanquàm quo mortis genere obiturus eſſet, omnino neſciuit. Quod
D ille ſciens magno in Hiſpania deſiderio Africanam profectionem procurabat, miſſuſque à ſuperioribus, tandem nouam Hiſpaniam eximia lætitia, veluti quod optauerat conſequutus, ingreſſus iter eſt. Poſtea autem, cùm perſpexiſſet non poſſe ſe martyrij palmam conſequi, eoquòd Indi ſine vlla omnes difficultate fidem ſuſciperent, de petendo Chinam cogitauit anno vno priuſquàm moreretur, & ſalutis milleſimo quingenteſimo trigeſimo tertio, cùm fratrum nouæ Hiſpaniæ ſecundò Cuſtos eſſet. Sed cùm ea profectio effectum ſortita non ſit, (vt dictum ſuperius eſt) Mexicum reuerſus eſt, cùm mille millia paſſuum eo in itinere peregiſſet. Eò cum primum defatigatus, & ex crure æger perueniſſet, quòd quadrageſimæ & paſſionis tempus eſſet, induci nullo modo potuit, vt genus aliquod calciamenti ſumeret, nudis, & ſanguinolentis pedibus ambulans, ipſumque crus trahens potius, quàm eo vtens, diuinaſque
E ſemper laudes, vt in iſtiuſmodi laboribus ſolebat, iterans, atque exemplo ſanctæ virginis & martyris Agathæ nec medicamentis, nec medico vti voluit. Sanè autem in hoc itinere adeò profecit, vt alius penè reuerſus ſit, ardentiuſque ſpiritui vacaret. Cùm primùm vero Mexicum peruenit, munerum oneribus, quod vehementer cupiebat, liberatus eſt. Celebrato enim Capitulo poſt abſolutum eius triennium, alioque Cuſtode electo, ipſe ſe ad quietem recepit in monaſterium de Tlalmanalco; ibique quicquid ab Indorum, & puerorum doctrina vacabat, in oratorio, quod in monte de Amaquemeca prius ipſe fabricarat, impendebat. Sed non multo id tempore perdurauit: anno enim Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo trigeſimoquarto mortali ægritudine oppreſſus eſt, lateris cum dolore inuadēte, cùm prius ad ſocium

dixiſſet, *peractum hoc eſt*. Quo rogante, *quid pater?* Nihil reſpondit: ſed paulò poſt do- A
lere ſibi caput ſignificauit, augeſcenteque morbo in conuentum ſe de Tlalmanalco
contulerunt, ſuſceptisque omnibus ſacramentis, fratres eum deferre Mexicum vo-
luerunt. Quare iter ingreſſus cùm in loco de Ayotzinco cymbam conſcenderet, ani-
maduertit aduentaſſe moriendi horam, iuſſitque ſe in terram exponi, vbi genua poſ-
ſet flectere: ſtatimque ad fratrem Antonium Hortiz, cui multis ante annis non ſe in
lecto moriturum dixerat, *frater, inquit, fraudatus ſum à deſiderio meo*, animamque Deo
commendans exhalauit. Innuebat autem per verba illa fraudatum ſe martyrio fuiſ-
ſe, quod ſemper optauerat: neque eas oculis gentes perpexiſſe, quas ad fidem venien-
tes in ſpiritu conſpexerat. Sed non falſus eſt in reuelatione mortis, ſiquidem extra
domum, defixis in nuda humo genibus, mortuus eſt. Socij eius corpus in Tlalma-
nalco retulerunt, & in medio maioris capellæ tumulauêre. Eò ſe cumprimùm, Cu- B
ſtos contulit, erutumq; cadauer in lignea capſa concluſit, ſuperpoſito lapide demor-
tui nomen continente. Cumque illum præcipua veneratione quadam diuum Michaë-
lem coluiſſe ſciret, eius Archangeli Miſſam celebrauit. Ferunt autem integrũ, & probũ
hominem ab eo momento, quo à fratribus cani, *Gloria in excelſis, &c.* incœpit, vſque
ad finem fratrem Martinum vidiſſe ante ſepulturam erectum, habituque Franciſca-
no veſtitum, ac manibus compoſitis, vt de ſancto Epiſcopo Ludouico fertur. Tan-
tus in eo paupertatis amor fuit, vt mortuus etiam in tumulo eam ſecum habere vo-
luerit. Cùm enim corruptam ex capſa illa tabulam tollere, aliamque nouam & de-
pictam deuotione quadam ſibi ſufficere vellent fratres, maximus in tumulo ſtrepi-
tus auditus eſt, nec prius ceſſauit, quàm, ſublata noua illa, antiquior reſtituta extitit.

Corpus eius perplures quàm triginta annos integrum permanſit, tumuloque ſæ- C
pius recluſo à quàmplurimis viſum eſt. Religioſi enim tum Inſtituti noſtri, tum etiam
Dominicani, ac plerique alij omnes operam dabant, id vt conſpicerent. Sed anno
Domini 1567. euanuit, nec ad hanc diem conſpectum eſt. Quod Dei voluntate fa-
ctum videri poteſt, ne ſcilicet ſancti hominis corpus tam crebrò indecenter fortaſſe
contrectaretur. Res autem ita comperta eſt anno Domini 1567. cum Tlalmanalco
perueniſſet ſecretarius patris huius Prouinciç Miniſtri, audiſſetq; ante annum vnum
recluſum tumulum fuiſſe, inuentumque ipſum corpus integerrimum, generali Com
miſſario perſuaſit, id vt viderent. Aperta igitur ſepultura nihil omnino repertum eſt
præter nonnulla ligni fragmenta, quæ ex capſa eſſe videbantur. Facta eſt diligens
vbique inquiſitio, nec quicquam, vel ab oppidi Indis, vel à fratribus comperiri potuit
ea de re, tametſi ſuper ea anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo D
octuageſimo apoſtolicæ literæ publicatæ ſint.

Pauca omnino miracula operatus eſt Deus in noua Hiſpania, tametſi tam inſi-
gnes, & apoſtolici viri in ea deſudarint: quod ob id fortaſſe factum eſt, quia infide-
les quidem miraculis indigent, Indi verò ſumma cupiditate Chriſtianam fidem am-
plexati ſunt. De fratre Martino nonnulla feruntur, quorum paucula recitabimus.
Cùm adductus ei in Tlalmanalco ægerrimus puer eſſet, vt baptizaretur, priuſquàm
id fieret, mortuus eſt. Doluit ille vehementer, ſuſceptumque in manibus infantem ſu-
per altari quodam collocauit: ſe verò orationi dedit, ac paulò poſt ſublatum viuum,
& diuino lauacro tinctum ijs, qui eum adduxerant reſtituit. Quæ quidem res pro
compertiſſima habetur, tametſi eo tempore ob religioſorum paucitatem, & Indo-
rum imperitiam, qui iſthæc literis mandaret, non reperiretur. Quo etiam factum eſt, E
vt quàmplurima valde illuſtria, & mirabilia obliuione deleta ſint. Rurſum cùm eius
aliquando corpus recluſo tumulo oſtenderetur, frater Ioannes de Ouiedo qui in An-
gelorum ciuitate Tecamachalci Guardianus obijt, cùm odoratus ſenſu priuatus om-
nino eſſet, eximiam odoris ſuauitatem ſenſit, ſanitatique reſtitutus eſt, inque ea ad obi-
tum vſque permanſit. Narrabat quoque, ob id quod in ſe fuerat expertus, cùm cu-
piuiſſet reliquiam aliquam ſancti corporis ſecum habere, minimum ei quendam ma-
nus digitum ſuſtuliſſe, & cùm eſſet diſceſſurus, veritus ne non iniquè ageret, eum
in capſam conieciſſe. Rurſum ſeniores, & præcipui Tlaxcalæ viri teſtificantur anno
Domini milleſimo quingēteſimo vigeſimo octauo, quo ibi tēpore ſanctus vir Guardia-

nus

A nus erat, eam fuiſſe aëtis ſiccitatem, vt frumenta, quæ iam florere cœperant, exure-
rentur, & deciderent, nemo vt in infidelitatis tempore ſimile quicquam recordare-
tur. His in anguſtijs ad virum Dei venerunt inſtantes, vt pro his Deum precaretur:
Quod ille intelligens, congregari eos iuſſit, proceſſionemq; inſtituere ad Crucem vſ-
que, quæ erecta erat, vbi nunc eſt habitatio nomine eccleſiæ natiuitatis Dominæ no-
ſtræ: ipſe verò habitu ſpoliatus totum illud iter, verberibus ſe afficiens, genibus confe-
cit. Vix eò peruenerant, cùm perturbato cælo pluere cœpit, nec amplius aqua de-
fuit. Idipſum eueniſſe iterum Indi teſtantur, cùm ſe quoq; verberans ad aliã Crucem
in loco de Tlaëlpan ſitam eoſdem proceſſionem agentes deduxiſſet. Ferunt quoq; fę-
minam quandam ægrotantem, religioſumq; varijs perturbationibus à Diabolo affli-
ctum, cùm ſe ei commendarent, liberatos fuiſſe. Ferunt deniq; ſanctũ hunc virum ple-
B raſq; epiſtolas ſcripſiſſe, in quibus religioſorum labores, & Indorũ conuerſio explica-
batur. Quæ tamen iniuria temporum ſunt amiſſæ, vna tantummodò relicta, quę typis
excuſſa in nonnullis Latinis libris inſerta eſt. Scripſit eam quidem anno 1531. cùm ſe-
cundò S. Euangelij Cuſtos eſſet, ad reuerendiſſimum patrem fratrem Matthiam Vue-
inſſen Ordinis Minorum generalem Commiſſarium Ciſmontanum, quæ ita habet.

*Reuerendiſſime & digniſſime pater, frater Martinus de Valentia Cuſtodia S. Euangelij. Cu-
ſtos, ac cæteri fratres Ordinis Minorum regularis Obſeruantiæ in noua nunc Hiſpania exiſten-
tes; filij & ſubditi reuerendiſſimæ paternitatis veſtræ fidelem ei obedientiam præſtamus, eiusq;
manus oſculamur. Nos quidem in vltimis verſamur orbis partibus, in India, in Aſia maiori, vbi
Chriſti Euangelium à filijs primùm veſtris annuntiatum eſt, & in aridis virgultis prodire fidem
cœpit. Saluatoris enim gratia inebrians torrentes vino amoris ſui, hoc eſt Euangelij concionä-
C tores in ſtillicidijs verborum ſuorum, plantas ſuas multiplicauit. Vt enim verum dicamus, nec
hyperbole vtamur, pluſquàm decies centum millia Indorum à filijs veſtris baptizati ſunt. Vnus
enim quiſq; illorum, 12. verò præſertim, qui mecum ſimul à reuerendiſſimo Domino Cardinale
S. Crucis, et patre noſtro fratre Franciſco de Angelis Miniſtro tunc generali miſſi ſunt, pluſquàm
centum millia baptizarunt. Qui quidem omnes præter vnum me, Indorum idioma, vel vt verius
dicam, diuerſiſſima eorum idiomata didiſcerunt: iiſq; & concionantur, & myſteria fidei noſtræ
innumerabilibus illis gentibus enarrant. Inter ipſos Indos nobiliorum, & ditiorum liberi magnã
nobis ſpiritualis ipſorum ſalutis ſpem præbent. Hi enim à religioſis noſtris in vita, & ſanctita-
te morum nutriuntur noſtris in conuentibus: 20. enim iam habemus conſtructos, conſtruunturq;
in dies alij ſingulari in eiuſmodi opera Indorum propenſione. In domibus, quas ipſi iuxta conuen-
tus noſtros fabricant, in nonnullis quidẽ 500. in alijs plures, in alijs non multò pauciores habe-
D mus, qui iam ſunt in Chriſtiana doctrina inſtructi: Liberi verò & parentibus priuatim concio-
nantur, & publicè è ſuggeſtu mirabiliter: multiq; eorum aliorum puerorum magiſtri ſunt. Can-
tant quotidie magna cum deuotione, & ſolemnitate Dominæ noſtræ preces, & Miſſam: noctuq; in
templis ſuis, eo modo, quo monachi facere conſueuerunt, ad matutinas preces recitandas ſurgunt.
Firmiſſima memoria pollent, perſpicacibusq; ingenijs: ſunt ſimplices, & ſine vlla calliditate: pacis
amantes: neq; vlla inter eos vnquam contentio eſt: placidè, & demiſſis oculis loquuntur. Fœmi-
næ honeſtiſſimæ ſunt, ſuapteq; natura muliebri pudore præditæ. Eorum confeſſiones, mulierum
maximè, incomparabilis puritatis, & inauditæ cuiuſdam perſpicuitatis ſunt. Sanctiſſimũ Eucha-
riſtiæ ſacramentum multis lacrymis ſuſcipiunt: religioſos magni faciunt, noſtros præſertim, quod
eò primi venerint, & Dei gratia bona morũ exempla præbent. Quare & his priuatim pluſquàm
cæteris obediunt, & ab his ieiunia, cæteraq; pœnitentiæ exercitia accipiunt. Proficiunt mirificè
E in Chriſtiana doctrina, valdeq; ſunt catholicæ noſtræ fidei rebus dediti, eaq; celerius diſcunt,
quàm Hiſpanorum filij, ad gloriam, & honorem Domini Dei noſtri, qui benedictus ſit in ſæcula
ſæculorum. Amen. Ex noſtro conuentu de Tlalmanalco iuxta magnam Mexici ciuitatem, ex
Cuſtodia ſancti Euangelij die 12. Iunij anni 1531.*

Oppidum Amaquemecha duodecim ferme Leucis à Mexico Orientem verſus ad
ignis altiſſimæ voraginis radices ſitum eſt: vbi præcipuè frater Martinus viuens ha-
bitauit, & poſt mortem ſepultus eſt. Quod quidem oppidum, & vniuerſa circumui-
cina regio fratrũ eo tempore Minorũ curæ commiſſa erat: ac poſt Indos deniq; Chri-
ſtiana religione imbutos ſuum ibi monaſterium D. Dominici fratres ędificarunt. Non
procul ab eo mons eſt, pyramidali propemodũ voraginis, quam initio deſcripſimus,

forma, arboribus nonnullis ueſtitus, è cuius faſtigio uicina regio circunſpicitur, A
valliſque amœniſſima ad præfatæ voraginis radices ſita, montibuſque circumualla-
ta. In ipſo monte quinquaginta fermè ſtadijs ab radice, quindecim in latitudinem,
totidemque pedum in longitudinem in ipſo lapide ſuapte natura excauatum cętrum
reperitur eremitorij forma, quæ ſolitudinis amatores mirificè queat allicere.
Hoc igitur antrum velut vitæ tumultuum portum præcipuè colebat vir ſanctus, eaq;
propter in nullo alio libentius, quàm in Tlalmanalci conuentu morabatur; eoque
ſe ſæpius conferebat, tum vt doceret Indos; tum etiam vt illic rebus omnibus alijs va-
cans vni ſe Deo traderet. Ibi ille genus omne pœnitentiæ in ſe ſeuerè exercebat: ora-
tionique & contemplationi iugiter vacabat. Feruntque, quum manè ad orandum
ſub quibuſdam arboribus quotidie exiret, ſolitam magnam auium multitudinem ar-
borem, ſub qua orabat, occupare, excitatoque muſico concentu eum quodammo- B
do in Dei laudibus comitari. Ferunt quoque apparuiſſe ibidem illi diuum Franci-
ſcum, diuumque Antonium, eumque de ſalute propriæ animæ certiorem reddidiſſe.
Indi quum iſthæc omnia perſpicerent, eum ſanè admirabantur, proque comperto
habebant ſanctum virum eſſe; quum certò certius ſcirent nequaquam ipſius vitam à
doctrina diſſentire. Quum verò diſceſſit, quicquid veſtium eius aſſequi potuêre, di-
ligenter aſſeruarunt per annos 50. quaſi ſanctiſſimas reliquias: inque diuerſis peſtis
ægritudinibus, quæ nouam ſunt Hiſpaniam peruagatæ, eiſdem ſemper vſi ſunt: nec
vel noſtris fratribus, vel patribus Dominicanis, qui eius poſtea oppidi curam ſuſce-
pêre, eas unquam oſtenderunt, donec ſuperioribus annis reuelatæ ſunt. Quum enim
in Amaquemechano monaſterio uenerabilis quidam pater nomine frater Ioannes
Paës patris Martini amantiſſimus Vicarius eſſet, aliquandoque de eo cum Indis ſer- C
monem ſereret, ſeque reliquias illius aliquas habere percupere oſtendiſſet: paulò
pòſt Indus quidam, qui monaſterio deſeruiebat, ſecretò ei oſtendit per multos iam
annos reliquias aliquas ſancti uiri inter Indos aſſeruari. Diligenti igitur inquiſitio-
ne facta cilicio quodam è ſetis confectum, vilem quandam & craſſam tunicam eiuſ-
dem, duaſque caſulas è linteo Indico, quibus Miſſam celebrabat aſſequutus eſt.
Certiorem igitur de hac re cùm reddidiſſet Prouincialem ſuum, paſſus eſt eas Mexi-
canum conuentum deferre: quibus allatis, abſque omnibus cultis, & veneratis: in
Amaquemecham illas ex pacto reduxit, quum repoſitis in ſacriſtia magnus homi-
num numerus accurreret, particulaſque poſtularet, intelligens, pleriſque iam è ci-
licio, tunicaque tributis, paulò poſt utrunque abſumendum eſſe. Dedit præterea o-
peram, ut antrum illud montis (de quo ſuprà) exornaretur: adque eius alterum D
latus altare ad celebrãdum ſtrueretur, ad aliud uerò ſepulcrum quoddam cum Chri-
ſti imagine, ſubque eo cum ferrea craticula capſula, in qua tunica, & cilicium col-
locata uideri quidem, ſed non auferri poſſent. Tametſi antrum foribus obſeretur,
nihilominus in alio proxima antro cuſtodia ſemper Indorum perſeuerat, dieque ſem-
per Veneris ſacerdos eò Miſſam celebratum ſe confert, magno cum mortalium ſem-
per concurſu, tum eorum, qui ſancti uiri memoria tenentur, tum aliorum inde
tranſeuntium, quippe cùm illac publica Mexicum uerſus uia ſit. Hæ reliquiæ cùm o-
ſtenduntur, in antrum religioſi conueniunt, accenſiſque cereis, & cantu adhibito,
ueſtibus ſacris indutus Vicarius ad altare accedens incenſum adolet, poſteaque eas
oſtendit, omneſq; illas venerantur, ſummaq; obſeruantia proſequuntur.

De conuentu Sancti Antonij de Padua Tetzcuci. Conu. XI. E

TETZCVCVM Indorum oppidum eſt, quanquam Hiſpani ibidem habitent,
ſeptem à Mexico leucis Orientem uerſus, in Mexicanæ paludis littore diſtans.
Ibi monaſterium Minoriticum ex communibus oppidanorum ſumptibus liberaliter
oblatis in honorem ſancti patris Antonij Patauini conſtructus extitit, in quo ſex reli-
gioſi, quorum tres concionatores ſunt, commorantur. Tres hoc in conuentu inſi-
gnis uirę religioſi ſepulti ſunt; pater ſcilicet Ioannes de Aora, pater Ioannes de Ribas,
ac pater Michael de Garrouillas; quorum uitas leuiori calamo deſcribere libuit; &
primò quidẽ religioſiſſimi, atq; ſui ſtatus zelantiſſimi patris fratris Ioannis de Aora.

De patre

A *De patre Ioanne de Aora.*

FRATER Ioannes de Aora vnus trium, qui primi nouam Hiſpaniam venerũt, anno 1523. ſacerdos factus, ſenexque iam cùm fratre Petro Gandauenſi ciuitatem Tetzcucum ad infidelium conuerſionem venit; paucisq; poſt diebus diſceſſit. Corpus eius in præſtantis cuiuſdam viri domo repoſitum eſt, quouſque præſens conuentus ſub diui Antonij Patauini nomine in lucem prodijt. Tunc enim ſub religioſo patre fratre Toribio Motolinia eius Guardiano ad ipſum tranſlatum, honeſtoque loco reconditum extitit, quod ab incolis ob eius ſanctimoniam maximè veneratur.

De fratre Ioanne de Ribas.

SANCTVS hic vir è 12. ſextus in S. Gabrielis Prouincia habitum ſuſcepit. Quanquam autem eius tempore diui Franciſci Regula in hac S. Euangelij Prouincia exactè obſeruaretur, ipſe tamen cum decem, vel duodecim alijs religioſis, integerrimisq; B viris nouam reformationem procurauit. Quapropter nouam Prouinciam, cui nomen eſſet Inſulana à generali noſtri Ordinis Miniſtro, qui frater Andreas de Inſula vocabatur, omnes ſimul erigere ſtatuerunt. Ob id ille Guardianatu de Quauhnaoac ſe abdicauit, omnesq; ſimul multas ſunt regiones peruagati, vt idoneum Prouinciæ locum quærerent. Hunc quum reperire nequaquam poſſent, ad hanc S. Euangelij Prouinciam regreſſi ſunt: vbi ſanctus vir Diffinitor, & Guardianus Mexicani conuentus fuit. Obſeruantiſſimus præterea Religionis, & paupertatis cùm eſſet, in omnibus congregationibus, quoties de rebus Ordinis agebatur, ita ſpiritui cedebat, vt inflammaretur vehementer, vocemq; ſupra modum, ac præter eius morem attolleret. Poſtquàm igitur plurimos labores, tum pro conſeruando Regulæ nitore, tum in infide- C lium conuerſione exantlaſſet; nihilq; eorum, quæ ad perfectum, zelotemq; religioſum requiruntur, prætermiſiſſet; deuotaque aliquot opuſcula, nempe Chriſtianam doctrinam, ſiue catechiſmum, Dominicalesq; per totum annum ſermones, ac deuotiſſimum dialogum nominis Chriſtiani vitam cõcernentem Mexicana lingua edidiſſet; inſuper & vitas patrum eadem lingua ex Latina vertiſſet, extra lectulum genuflexus, mentisque ad vltimum vſque vitæ halitum compos, ex graui quadam infirmitate 25. menſis Iunij, anno verò Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſecundo animam Tetzcucano hoc in conuentu ſuo Creatori reſtituit.

De patre Michaele de Garrouillas.

AD patrem Ioannem de Ribas appoſitus eſt hoc in eodem Tetzcucano conuen- D tu frater Michaël de Garrouillas, vir ſanè omni virtute, omnique pietate præditus. Hic cùm ex oppido Garrouillas oriundus, Franciſcanæ Religionis habitum in Prouincia Pietatis apud Luſitanos ſub præſtantiſſimo patre fratre Ioanne de Guadalupe ſuſcepiſſet; poſtmodumq; ſtrictioris vitæ ducendæ ergò in S. Gabrielis Prouinciã, ſub anno Domini 1516. ſe contuliſſet, incredibili quodam animarum zelo ductus, has ad regiones cum venerabili patre fratre Alphonſo de Eſcalona, ſub anno Domini 1531. traiecit; cæterorumque huius Prouinciæ patrum catalogo aſcribi voluit. Qui licèt Indicum idioma ignorauerit, nihilominus tamen in infidelium conuerſione ſupra modum profecit. Nam ea fuit eius paupertas, ea humilitas, patientia, & humanitas, ac ea deniq; religio cum charitate coniuncta, vt huius regionis indigenas in ſui admirationem traxerit, atque ad benè, Chriſtianeq; viuendum inuitauerit. Nudis E præterea pedibus ad decrepitam vſque ætatem incedens, aliquantuloq; iuſculo, & inſipidis confectus herbis, centeſimum cùm in hoc vitæ Inſtituto annũ attigiſſet, nec aliquid aliud in amictum præter ſimplicem, pauperrimumque habitum admiſiſſet, eccleſiaſticis ſacramentis de Chriſtiano more munitus in Domino feliciter obdormiuit, &, vt piè credere poſſumus, inter ſanctos & electos Dei relatus eſt.

De conuentu S. Andreæ Chiaiuhtla. Conu. XII.

QVOD Chiaiuhtla Indorum oppidum ſexquimilliari à Tetzcuco Aquilonem verſus diſtet, præſens conuentus ſub S. Andreæ Apoſtoli inuocatione in eo erectus a 4. ſolummodò religioſis inhabitatur, qui Indis in omni euentu ſpirituali adſunt

De conuentu S. Ludouici Vexutlæ. Conu. XIII. A

EADEM prorſus intercapedo inter Vexutlam Indorum oppidum, ſed à Meridiei parte,& Tetzcucum intercedit,quæ & inter idem Tetzcucum & Chiauhtlã: qua etiam de cauſa præſens Minoriticus conuentus in S. Ludouici Toloſani Epiſcopi memoriam ibidem conſtructus, à quatuor tantùm fratribus incolitur.

De conuentu S. Michaelis Coatlichanis. Conu. XIIII.

AD tertium lapidem à præfato oppido Tetzcuco eundem verſus Meridiem Coatlichanis Indorum oppidum occurrit, & oppidanorum numero, & Minoritico hoc conuentu, ſancto Archangelo Michaëli ſacro, & à 4. fratribus inculto, inſigne.

De conuentu SS. Simonis & Iudæ Calpulalpæ. Conu. XV. B

IN oppido Calpulalpa, quod, à ſolis Indis inhabitatum,ad vigeſimumprimum lapidem à Tetzcuco ciuitate Orientem verſus diſtat,hic cõuentus ex oppidanorum facultatibus in ſanctorum Simonis & Iudæ Apoſtolorum honorem erectus, & à duobus patribus Franciſcanis officio Prædicatoribus incultus, inhabitatusq; cernitur.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Teutioacanis. Conu. XVI.

TEVTIOACANIS Indorum oppidum eſt, diſtatq; Mexico celebri ciuitate 18. millibus paſſuum; inſuper & Minoritico conuentu in Dominici præcurſoris, diui ſcilicet Ioannis Baptiſtæ honorem oppidanorum ſumptibus erecto, & à 4. fratribus inhabitato honeſtatur: qui verbum ſalutis eis fideliter proponunt. C

De conuentu Conceptionis B. Virginis Otumbæ. Conu. XVII.

MEXICO egreſſis,procedentibusq; ab Oriente Aquilonem verſus ad 24. lapidem à præfata ciuitate Mexico Indorum oppidum, Otumba nomine,atque Minoritico conuentu, Conceptioni ſanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ dicato, inſuper & à quatuor fratribus,qui eis Eccleſiæ ſacramenta adminiſtrant,inculto inſigne occurrit.

De conuentu S. Franciſci Tepepulci. Conu. XVIII.

AD 9. milliare à proximè præcedenti oppido Otumba, à Mexico verò ad 33. Tepepulcucum Indorum oppidum eſt, quod Franciſcanum monaſterium,ſeraphico patri Franciſco dicatũ, & à 4. fratribus frequentius incultũ,ſupra modũ commendatiſſimum reddit. Fuit huiuſmodi monaſterium oppidanorũ ſumptibus ędificatum. D

De conuentu Aſſumptionis B. Virginis Apæ. Conu. XIX.

APANIENSES, ne in his, quæ ad propriam ſalutem aſſequendam conducere videbantur, vel in minimo à Tepepulcanis, à quibus ſex tantùm milliaribus diſtant, ſuperarentur, vt primùm catholicæ Fidei nomen dederunt, hoc monaſterium, Aſſumptioni B. Virginis ſacrum, Apæ, quod commune illis oppidum erat, ex publicis facultatibus conſtruendũ curarunt. Commorantur frequentius hoc in loco 4. fratres.

De conuentu omnium Sanctorum Cempoallæ. Conu. XX.

CEMPOALLANI, ne diutius fratrum noſtrorum ſpem de ſua felici ad Chriſtum conuerſione ſuſpenſam tenerent, hunc conuentum, omnibus Sanctis ſacrum, ſtatim poſt ſuſceptum baptiſma, intra Cempoallæ communis oppidi, atque 30. millibus paſſuum Mexico diſtantis ſepta ex publicis facultatibus conſtructum voluêre. Inhabitatur, nõ abſq; ingenti Cempoallanorũ fructu,hic locus à 3. fratribus. E

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Tulantzingo. Conu. XXI.

QVOD Tulantzingo,non vulgare oppidum, atque 50. paſſuum millibus Mexico diſtans, ab Hiſpanis, atque Indis mixtim inhabitetur, præſens conuentus communibus vtriuſq; nationis ſumptibus, in diui Ioannis Baptiſtæ honorem, intra

eius

A eius ambitum olim erectus, à 5. fratribus incolitur. Mortem obijt hoc in conuentu religioſiſſimus pater frater Ferdinandus Baſſacius natione Gallus, ac Prouinciæ Aquitaniæ alumnus; qui ex Hiſpania cum patre fratre Antonio de Ciudad Rodrigo, anno à Chriſti natiuitate 1530. ad has partes traijciens, cùm ſingulari quadam doctrina, præſtantiq; ingenio præditus eſſet, infra breuiſſimi temporis ſpatium Indicum idioma, in quo & varios ſermones, epiſtolas & euangelia in Eccleſia per totum annum legi ſolita feliciſſimè tranſtulit, apprimè didicit. Fuit præterea inſignis hic vir ſui ſtatus obſeruantiſſimus, ac in Euangelicæ prædicationis officio aſſiduus: inſuper & Indos oppidi Quauhtitlanis accolas, apud quos Guardianatus munere functus extitit, primus omnium concinere docuit. Indorum etiam de nouo ad fidem conuerſorum, ne interim in idolatriam relaberentur, tantam geſſit curam, tamq; ſeuerè eo-
B rum exceſſus corripuit, correxitque; vt apud aliquos ſeueritatis notam incurrerit; cum alioquin mitiſſimus, benigniſſimusq; eſſet. Ex hac vita nihilominus emigrans ab oībus ob ſingulares eius dotes, inculpatamq; vitã Deo carus, vereq; pius habitus eſt.

De conuentu S. Laurentij Tultitlanis. Conu. XXII.

TVLTITLANIS oppidum, 12. millibus paſſuum intra Aquilonem & Occidentem Mexico diſtans, à ſolis Indis inhabitatur, præſentique monaſterio, diuo martyri Laurentio ſacrato, & à 3. fratribus Minoritis inculto religioſè ſatis exornatur.

De conuentu S. Bonauenturæ Quauhtitlanis. Conu. XXIII.

C VT primùm Quauhtitlanici, expugnato per ſtrenuum heroëm ac militię Ducem Ferdinandum Corteſium Mexico, pacem ac otium aſſequuti ſunt, quicquid idolorum apud eos erat confringentes, hoc monaſterium, beato patri Bonauenturæ ſacrum, intra Quauhtitlanis communis oppidi mœnia communibus ſumptibus ædificandum curarunt. Diſtat autem Quauhtitlanis Mexico 12. millibus paſſuum: ſed Tultitlano (de quo ſtatim ſuperius) mille tantùm: ſimulq; & ab Indis & ab Hiſpanis inhabitatur. Commorantur frequentius hoc in conuentu 4. fratres Franciſcani.

De conuentu S. Franciſci Tepecxicij. Conu. XXIIII.

TEPECXICIVM oppidum, quod & nomine S. Franciſci de Fluuio appellatur, ad ſolos Indos ſpectat, diſtatq; Mexico 30. milliarijs vel circiter, inſuper & Franciſcano monaſterio, ſeraphico patri Franciſco dicato, quod à 4. fratribus, qui in
D rebus ſpiritum concernentibus eis adſunt, incolitur, mirum in modum honeſtatur.

De conuentu S. Ioſephi Tullæ. Conu. XXV.

STATIM vt Tullani, noſtris fratribus id maximè procurantibus, catholicam Fidem amplexati ſunt, omnia idola apud ſe olim erecta confringenda, eorum delubra igni tradenda, atque præſentem conuentum, diuo Ioſepho ſacrum, & à 4. religioſis plerunq; inhabitatum, ex publicis facultatibus ædificandum curarunt. Eſt autem Tulla non vulgare tum Hiſpanorum, tum quoque Indorum oppidum, diſtatq; Mexico 36. millibus paſſuum. Sepulti iacent hoc in conuentu venerabiles duo patres vita, atq; ſanctimonia inſignes, quorum vitas, vt interim Deus Opt. Max. in ſuis ſanctis laudetur, his attexere libet; & primò quidem fratris Chriſtophori Zamorenſis.

E *Vita patris ac fratris Chriſtophori Zamorenſis.*

TANTA fuit ſtrenui huius religioſi humilitas, vt Minoriticum ſuſceptutus habitum in Angelorum Prouincia, ab eius prouinciali Miniſtro interrogatus, quis nam eſſet, & vnde originem duceret, parentum ſuorum ingenuitatem abſconderit, celaueritq;: qua etiam de cauſa repulſam ab eo paſſus eſt. Nec tamen ea propter eam detegere voluit: ſed vir ipſe nobilis, ac Leonoræ Gallorum Reginæ, Caroli V. Germanorum Imperatoris ac Hiſpaniæ Regis vterinæ ſororis olim Pincerna, inſuper & diuitijs potens, ruſtico ſub palliolo latens, ac pauperrimi, miſelliq; hominis formam præ ſe ferens, S. Gabrielis Prouinciã petijt; vbi tandem votum aſſequutus frater, Chriſtophorus à Zamora, cùm aliàs Chriſtophorus Romero appellaretur, nuncupari voluit.

luit. Cumq; in paupertate, oratione, abſtinentia ac cæteris demùm virtutibus mirũ A
in modũ profeciſſet, infideliũ Indorum ſalutem maximè ſitiens, ad has partes, in quibus quicquid ſibi vitæ reſiduum fuit, id totum in excolenda Dñi vinea conſumpſit, ac maximam tandem ſanctitatis opinionem ob morum candorem, perfectiſſimamq; paupertatem aſſequutus hoc ipſo loco in Dño obdormiuit, ex ſuperioris facultate traiecit.

De religioſo patre fratre Petro de Caſtello.

MINORITICVM induit religioſiſſimus hic pater habitum in Prouincia Conceptionis, atque ad ſacros Ordines promotus, poſtquam ſe in omni virtutum genere quàmdiligentiſſimè exercuiſſet, ad has regiones non ex aliqua animi leuitate, ſed ex ardenti charitate, ſub anno Dominicæ incarnationis 1534 de ſuperiorum facultate ſe tranſtulit. Cumque non abſque ingenti labore tum Mexicanum, tum Otomicum, quod ſanè difficillimum eſt, idioma didiciſſet, tot, tantosq; infideles B
ad fidem conuertit, vt vix credi poſſit. Idque ſanè aduerſa ferè ſemper valetudine, quam & patientiſſimè tulit. Nam licèt oculorum vſum ad Thobiæ inſtar amiſiſſet, & grauiſſimis podagræ doloribus conflictaretur; nõ ſecus ac alter Iob in ſterquilinio, nunquam ea propter aliquid ſtultum contra Deum loquutus eſt; immo potius nec temporis tantillum à diuinis laudibus ceſſauit inquiens: *Dominus intulit; Dominus ita vult; ſit eius nomen benedictum in ſæcula.* Hi erant continui huius tanti viri ſermones. Prætetea quoties ſibi ab huiuſmodi afflictionibus reſpirare concedebatur, nec otio torpebat, nec reficiendo imbecilli corpuſculo vacabat; ſed vel ſacras Indorum confeſſiones excipiens, eos in fide confirmabat; vel aliquid de ſacro Euangelio pro ſuggeſtu proponebat; vel fratres Indicum idioma, quatenus pauperculis illis adiumento eſſe poſſet, traditis quibuſdam regulis edocebat. Paupertatem etiam, obedientiam, caſtitatem atque humilitatem orationi ferè ſemper intentus quàmdiligentiſſimè excoluit. Quibus deniq; virtutibus clarus, animam ſub anno Dñi 1567. ſuo Creatori reddidit, atque præcipui cuiuſdam honoris cauſa, quòd gratiſſimus Deo ab omnibus haberetur, hoc in loco ante maioris ſacelli gradus ſepultus fuit. C

De conuentu S. Bartholomæi Tepetitlanis. Conu. XXVI.

QVAMVIS Tepetitlanis oppidum ſex millibus paſſuum Tulla diſtans, atque à ſolis Indis inhabitatum, nec magnitudine præſtet, nec diuitijs abundet: nihilominus tamen hunc apud ſe conuentum, Apoſtolo Bartholomęo ſacrum, atq; à tribus religioſis inhabitatũ, ex cõi ære à fundamentis ad verticẽ vſq; ædificatum voluit.

De conuentu S. Petri Xilotepecij. Conu. XXVII. D

QVAE præcedunt oppida Mexicana vtuntur lingua; quæ verò ſequuntur pro maiori parte Otomica, quæ ſanè (vt iã meminimus) difficillima eſt. Intra Otomica verò oppida principẽ obtinet locũ Xilotepecũ 40. mille paſſuum intercapedine à Mexico ſeiunctũ, à ſoliſq; Indis inhabitatũ: cuius accolę pręſens monaſteriũ, à 4. fratribus plerunq; incultũ, in Apoſtoli Petri honorẽ cõibus ex facultatib. ædificari curarũt.

De conuentu S. Matthæi Veichiapæ. Conu. XXVIII.

REDDITVRI Veichiapani fratribus noſtris ob catholicam fidem, plurimaq; alia beneficia ab eis recepta debitas gratiarũ actiones, hunc illis conuentum, Mattheo Apoſtolo atque Euangeliſtæ dicatum, communibus ſumptibus conſtruxerunt. E
Diſtat Veichiapa Indorum oppidum Mexico 60. millibus paſſuum; ſubeſtque in temporalibus Xilotepeciano ſenatui; quatuorq; religioſos huius loci accolas omni proſequitur beneficio, omniq; humanitate, qui ſpiritualibus temporalia rependunt.

De conuentu S. Martini Aluexuiucanis. Conu. XXIX.

PARET quoq;, prout & proximè præcedẽs, Aluexuiucanis Indorum oppidum 60. etiam millibus paſſuum Mexico diſtans, Xilotepeciano Senatui in temporalibus; Minoriticumq; conuentum (de quo impræſentiarum) in S. Martini Turonenſium Epiſcopi honorem apud ſe ædificatũ, & à 3. fratribus Franciſcanis incultũ habet.

De con-

A *De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Sechu. Conu: XXX.*

SECHV oppidũ 100.millibus paſſuum Mexico diſtans ad Indos Chichimecas (de quibus aliquando inferius Deo fauente) attinet, Minoriticoq; hoc conuentu, diuo Io. Baptiſtę ſacrato,& à 3.fratribus inculto honeſtatur. Quia verò huiuſmodi Chichimecæ elato,atq; ad rebelliones parato aīo prædiri ſunt,nec ſemper eadem in ſententia perſiſtunt; non contemnendũ imminet fratribus hunc locũ inhabitantibus periculũ.

De conuentu Aſſumptionis B. Virginis Tuluca. Conu. XXXI.

QVI Tulucam tum Hiſpanorum,tum quoq; Indorũ oppidum 30.milliarijs Mexico Occidentem verſus diſtãs inhabitant,non vno tantùm,aut altero idiomate vtuntur,ſed quadruplici, nempe Mexicano,Otomico,Matlatzingico atq; Hiſpano.
B Quapropter præſentis cõuentus,in Aſſumptionis B.Virginis honorẽ apud ſe olim cõſtructi,inhabitatio 20.fratribus eius accolis difficillima eſt:pręſertim dum quiſque illorũ pro viribus dat operã,vt præfatas oẽs linguas calleat,intelligatq;: quatenus oppidanis ad ſe cõfluentibus, vel in ſacris cõfeſſionibus excipiendis, vel quocunq; alió in negotio ſatisfacere poſſit. His accedit Theologicũ tum ſacræ ſcripturæ, tum quoq; ſcholaſticæ diſciplinæ ſtudiũ in eo erectum. Inter cęteros patres religione inſignes hoc in cõuentu ſepultos longè emicuit religioſiſſimus, ac de Franciſcana Religione optimè meritus P. F. Andreas à Caſtro: cuius vitam breuiori ſtylo depingere decreuimus.

De inſigni patre fratre Andrea à Caſtro.

FVIT pientiſſimus hic pater ex nobili ciuitate Burgenſi oriũdus, clariſq; ortus
C natalibus,ad adultam perueniens ętatem Franciſcanę Religionis habitum in Burgenſi conuentu,Burgenſis quoq; Prouinciæ, in quo & ſacris literis operam dedit, mirumq; in modũ tum in eis,tum quoq; in Religione profecit,feliciſſimè induit. Deinde Salmanticã ex facta ſibi facultate ſe conferens, quicquid ad perfectam ac plenam ſacroſanctæ Theoſophiæ, nec non monaſticæ diſciplinæ cognitionem deſiderare poterat, id ſub doctiſſimis Prælectoribus, atque inſtructoribus aſſequutus eſt. Diuulgabatur eo tẽporis per vniuerſam Hiſpaniam 12. eorũ patrum,quorum ſu pra meminimus, fama; cumq; ad fratris Andreæ aures perueniſſet,maximo quodã diuini honoris zelo accenſus,cęteris interim oĩbus longè poſt ſe relictis,omnem mouit lapidem,vt ſe illis coniungeret. Obtenta itaq; à ſuis ſuperioribus facultate, atq; conſcenſo Hiſpalis nauigio,ad has regiones,ſub anno à partu Virgineo 1540.ſecundo itinere cõuolauit; ſta-
D timq; Mexicanam atq; Matlatzingicã linguas apprimè didicit; primuſq; extitit, qui Matlatzingicis Chriſti fidem annunciauit, prædicauitq;: inſuper & dictionarium, & huiuſmodi idiomatis addiſcendi artem, & Chriſtianam doctrinã, & varios ſermones Matlatzingica lingua cõpoſuit,ediditq;. Nec facilè eſt recenſere, quot infideles ad fidem conuerterit,quot eorum ſacro intinxerit lauacro, quot idola comminuerit, quot templa erexerit, quot vitia extirpauerit, quotq; labores eo in opere ſubierit. Habebat ſiquidẽ ſingulis tum Dominicis, tum quoq; feſtiuis diebus ternas diuerſo idiomate, nempe Matlatzingico, Mexicano & Hiſpano ad populum conciones, & quod ſibi tẽporis reliquum erat,id totum vel in ſacris excipiendis cõfeſſionibus,vel in diuinarũ rerum cõtemplatione,ac officij diuini perſolutione,ſimplici interim aqua,& aliquantulo panis, inſipidiſq; herbis contentus, gaudens incumbebat. Diſcurrebat præterea
E aſperrimos per montes, plurimis paludibus ſuperatis, per ſyluas, perq; loca periculis plena, vt latitantes in eis barbaros Chriſto lucrifaceret,cæterorumq; Chriſtianorum albo aſcriberet. Somnum interim, reclinato vel ſupra nudam humum, vel ſuper aſſerem corpuſculo, ita parcè ſumebat, vt mirabile ſit,quo nam pacto viuere potuerit. A cætero ſtrictiſſimæ cuiuſdam paupertatis zelator ipſe frater Andreas à Caſtro omnẽ dignitatem, omnemq; honorem longè contemnens, vt pauperẽ Chriſtum pauper &, ipſe,atq; humilis ſequi poſſet: ita Indis, quos tamen acerrimè ob cõmiſſa crimina arguebat, corripiebatq;, gratiſſimus extitit,vt mortuus maximis lamẽtationibus,lacrymis,fletibuſq; ab ijs deſideratus fuerit. Obijt tantus hic pater,idq; cũ maxima ſanctitatis opinione, Tulucano hoc in cõuentu ſub anno 1577. atq; honorificè tumulatus eſt.

De con-

De conuentu S. Michaelis Cinacantepecij. Conu. XXXII. A

CINACANTEPECIVM Otomienſium oppidum, atq; ad tertium lapidem Tuluia diſtans, cùm in fratres noſtros ſumma ferretur beneuolētia, hoc illis monaſterium, Archangelo Michaëli ſacrum, & à 3. religioſis inhabitatum, ex publicis facultatibus intra ſui ambitum à fundamentis ad verticem vſque ædificari voluit.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Metepecij. Conu. XXXIII.

METEPECIVM Matlatzingenſium oppidum eſt, & in moribus, & in lingua, atque etiam in cultu à proximè præcedenti differt. Diſtat ſiquidem Mexico 24. milliarijs tantùm, vtiturque Matlatzingico idiomate ab Otomienſi omnino diuerſo, atque peculiares veſtes in amictu admittit. Conuenit tamen ſecum & in religione, & B
in pietate. Nam ad primum fratrum noſtrorum aduentum, adq; primam eorum prædicationem orthodoxam fidem ſimul cum illo amplexatûm eſt; atque præſentem conuentum, Dominico præcurſori, diuo ſcilicet Ioanni Baptiſtæ ſacrum, apud ſe ædificari curauit. Cōmorantur frequētius hoc in loco 3. religioſiſſimi Franciſcani fratres.

De conuentu SS. Petri & Pauli Callimaiæ. Conu. XXXIIII.

CALLIMAIENSES, ne Metepecianis ingratiores erga fratres noſtros, à quibus catholicam fidem, rectumq; viuendi modum acceperant, haberentur, hoc illis monaſterium in SS. Petri & Pauli Apoſtolorum honorem Callimaiæ, quod ſibi commune oppidum erat, diſtatq; Mexico 30. millibus paſſuum, erigi, perficiq; à fundamentis ad verticē vſq; curarūt. Inhabitatur frequētius hic conuētus à 3. religioſis. C

De conuentu Annuntiationis B. Virginis Quauhnaoacij. Conu. XXXV.

MEXICO celebri ciuitate in Caroli V. Germanorum Imperatoris poteſtatem ſecundò redacta, paceq; omnibus in gyro populis reſtituta, id maximè noſtri fratres curarunt, vt in ſingulis tum Indorum, tum quoque Hiſpanorum oppidis, atque ciuitatibus comminutis idolis monaſteria erigerentur: eoque factum eſt, vt & Quauhnaoacij, Indicè Quauhnaoac, hic conuentus, qui & à 6. fratribus plerunque incolitur, in Annuntiationis glorioſiſſimæ Virginis honorem conſtructus ſit: Mortem obiêre præfato hoc in connentu præſtantiſſimi duo religioſi vita inſignes, atque religione ſpectabiles, quorum alteri Franciſcus Simbron, alteri verò Ferdinandus à Leiua nomen extitit: quorumque vitas paucis enarrare, in mediumq; proferre decreui. D

Vita fratris Franciſci Simbron.

FVIT religioſus hic pater ex Abula nobili Hiſpanorum ciuitate oriundus, claroſq; habuit parentes, à quibus in omni pietate, boniſq; moribus educatus, vt primùm ad adultam peruenit ætatem, Franciſcanæ Religionis habitum in deuoto Abulenſi Prouinciæ Conceptionis conuentu induit, ac tantopere in his, quæ ad Religionē pertinent, profecit, vt omnes ſibi coætaneos longè ſuperauerit. Aſſequntus præterea diligenti ſtudio ſacrarum literarum cognitionem, inque ſacris conſtitutus, cùm accepiſſet ea, quæ à noſtris fratribus apud infideles Indos agerentur, omni poſtpoſita mora, ad eos traijcere decreuit, vt vel ſic ſibi conſulere, illis prodeſſe, atque Deo opt. max. pro talento ſibi cælitus concesſo, obſequi poſſet. Voti igitur compos effectus Indicum idioma apprimè didicit, in eoq; frequentiſſimas ad ruſticum illum, atque ido- E
latriæ immerſum populum conciones, eximius interim paupertatis, obedientiæ, humanitatis, caſtimoniæ, orationis, abſtinentiæ atque omnium denique cæterarum virtutum cultor, habuit, innumeroſq; eius homines Chriſto lucrifecit: ac tandem meritis opimus, dierumq; plenus, dum huius loci Guardianum ſtrenuè ageret, animam ſuo omnipotenti Creatori, maximum ſui deſiderium omnibus relinquens, reſtituit.

De fratre Ferdinando à Leiua.

EA potiſſimùm de cauſa religioſus hic frater profeſſione laicus, ac Prouinciæ Burgenſis alumnus, natiuo ſolo relicto, ad has partes ſe contulit, vt Indis de nouo ad fidem conuerſis, atq; conuertendis Chriſti fidem prædicaret. Sed cùm craſſiori eſſet ingenio,

A genio, nec memoria adeò polleret, relicto huiuſmodi propoſito, ſe totum ad orationẽ, humilitatiſq; opera conuertit. In quibus ſanè exercitijs eos fecit progreſſus, adeoq; profecit, vt non minus ipſe exemplo, quàm cæteri prædicatores verbo Chriſtianam pietatem, atq; doctrinam barbaras regionis iſtius nationes docuerit. Nam pauperrimo, ac ſupra modum vili indutus ſacco, nudiſq; perpetuò pedibus incedens, ac nudum ſuper aſſerem oppreſſos ſomno artus, ſupraq; modum ex continuo labore attritos reclinans, vix tantillum temporis ſpiritum ab oratione relaxabat. Præterea pauperibus maximè compatiens, quicquid ad manus habere poterat, id illis humaniſſimè erogabat. Vt autem id facilius efficere poſſet, nunquam à ferendis cucurbitis, alijſque oleribus & leguminibus, ipſiſq; quàmdiligentiſſimè excolendis, irrigandiſq; ceſſabat. Quo demum fiebat, vt nec ipſe otio aliquando torperet, nec ſibi, quid ege-B nis tribueret, deeſſet. In perferendis etiam infirmitatibus patientiſſimus cùm eſſet, nihil magis ab obedientia, humilitate, abſtinentia ac ſanctimonia coluit. Vnde & octogenarius ab hac vita diſcedens, maximam ſuæ ſanctitatis famam poſteris reliquit: nec ſecus ab Indis, atque Hiſpanis ac Deo carus habetur, coliturque.

De conuentu S. Iacobi Xiuhtepecij. *Conu.* XXXVI.

QVOD oppidum Xiuhtepecium, à Quauhnaoac, cui in temporalibus ſubeſt, tribus tantùm millibus paſſuum diſtans, non adeò pinguiorem fortunam nactum ſit, præſens conuentus, diuo Iacobo Apoſtolo ex publicis oppidanorum facultatibus in eo erectus, à 3. ſolummodò Franciſcanis fratribus inhabitatur, incoliturque.

C *De conuentu Aſſumptionis B. Virginis Tuchmilcij.* *Conu.* XXXVII.

PRAESENS conuentus in Aſſumptionis Beatę Virginis honorem Tuchmilcij, quod Indorum oppidum eſt, atque Mexicano vtitur idiomate, erectus, & à 3. religioſis inhabitatus, cum 36. præcedentibus Archiepiſcopatus Mexicani finibus clauditur, circunſcribiturque: 30. verò, qui ſequitur, Tlaxcallanicũ ad Epiſcopatũ attinẽt.

De conuentu S. Franciſci Populæ de Angelis. *Conu.* XXXVIII.

POPVLA de Angelis iſtius patriæ ciuitas ab Hiſpanis inhabitatur, eſtq; epiſcopali Sede inſignis, diſtatq; Mexico potentiſſima vrbe Orientem verſus ad 66. millia paſſuum, inſuper & Minoritico hoc conuentu, quem & 40. fratres ſat commodè inhabitant, & Philoſophiæ ſtudium commendatiſſimum reddit, & plurium religio-D ſorum patrum (de quibus ſtatim inferius) funus ſupra modum exornat, non ita vulgariter honeſtatur. Inter eos verò patres, qui hoc in loco deceſſerunt, primus nobis occurrit reuerendiſſimus, ac omni religione clarus pater frater Martinus Sarmiento, ſecundus Tlaxcallanorum Epiſcopus; cuius vitam leuiori penicillo depictam hîc annectere non pigebit.

Vita reuerendiſſimi patris fratris Martini Sarmiento.

DVXIT origin præſtantiſſimus hic Antiſtes ex Hoja de Caſtro, diœceſis S. Dñici oppido, ingenuoſq; habuit parẽtes, à quibus cùm in omni pietate, ac Dei timore educatus eſſet, adhuc puerulus eccleſias ſedulò frequentans, ſacrificio Miſſæ, ſacriſq; concionibus intentus aderat; & quicquid ex eis retuliſſet, id vterinæ ſorori, ac cæteris familiaribus conſcenſa ſede domi proponebat, à præfata interim ſorore petens, idq; E præſago ſpiritu, vt ſibi futuro ſuo tempore Epiſcopo manum deoſcularetur: qua etiã de cauſa nõ rarò verbera pro manus deoſculatione retulit. Effectus poſtmodùm adultus, Minoriticum habitum Burgenſi in Prouincia induit, literiſq; tum philoſophicis, tum quoque theologicis, & ea in Prouincia, atque Vaſiſoleti operam dedit: ac tãdem cum religioſiſſimo patre fratre Ioanne de Gaona eius prælectore, atq; Prouinciæ Conceptionis alumno, plurimiſq; alijs religioſis ſacerdotio initiatus, ac officio Prædicator, ad has partes, ſub anno à Virgineo partu 1538. ſe contulit. Cumque ingenio ac prudentia polleret, ab huius Prouincię patribus cum patre fratre Iacobo Teſtera eius Cuſtode, quatenus prouincialis Miniſtri vices ſuppleret, ad generale Capitulum Mantuæ ſub anno Domini 1541. celebrandum miſſus eſt. Cùm itaq; præfatus pater

frater Iacobus Teſtera iam ſenio confectus ob eius maturitatem à generali Miniſtro in generalem nouæ Hiſpaniæ Commiſſarium per integrum ſexennium electus eſſet, ſibique frater Martinus Sarmiento caſu quo eius temporis curriculo è viuis decederet, ſubrogatus fuiſſet, ſuperueniente præmemorati fratris Iacobi Teſtera morte, ſibi in officio ſucceſſit, atque per integrum quinquennium Commiſſariatus generalis munere iſtis in partibus cum maxima omnium admiratione functus extitit. Accidit poſt aliquantulum temporis, vt religioſiſſimus pater, ac de omni commendatione optimè meritus frater Iulianus Garçes, Ordinis Prædicatorum alumnus, primusq; Tlaxcallanorum Epiſcopus è viuis excederet, ac Carolus V. Germanorum Imperator ſibi fratrem Martinum paſtorali in officio ſufficeret. Quod vt ille primùm reſciuit, nullo pacto, id vt acceptaret, compelli potuit, quouſque ſibi per religioſiſſimum patrem fratrem Toribium Motolinia prouincialem iſtius tunc Prouinciæ Vicarium in obedientiæ ſalutaris virtute iniunctum eſt. Aiebat ſiquidem huiuſmodi onus longè imbecilles ſui corporis atque ingenij vires ſuperare, quamobrem præſtaret illud, robuſtioris, ac doctioris alterius viri humeris ſuperimponere. Aſſumptus verò ad epiſcopalem dignitatem, nihil de antiquo rigore, aut ſolita humilitate remiſit, immo potius vili contentus tegmine, pedeſque incedens, non eſt dedignatus ſacros canones ſub fratre Ioanne Fucherio eorum prælectore addiſcere, nec humilioribus charitatis operibus vacare. Prætetea pauperibus, miſeris, pupillis atque afflictis ex animo compatiens, quæ erant ſui muneris adeò diligenter, adeoque vigilanter præſtitit, vt nihil in eo deſiderari potuerit. Quamobrem tum Indis, tum quoque Hiſpanis gratiſſimus extitit. Nihil etiam magis à famulorum turba, atque opipara menſa abhorruit: quinimmo frugali refectione contentus, vnico tantùm fratre in ſociũ aſſumpto, commiſſum ſibi gregem luſtrare, ſibique ſacramenta de Epiſcopali more adminiſtrare conſueuerat. Hic denique vigilantiſſimus Præſul contracto ex quadam defatigatione morbo (miniſtrauerat ſiquidem innumeris ferè Indis per tres continuos dies vlla abſque reſpiratione Confirmationis ſacramentum) in hunc ſe recepit conuentum, atque ſacramentis munitus animam cęlo reddidit. Eius mortem omnes tum Hiſpani, tum quoque Indi maximis lamentationibus, lacrymis, atque ſingultibus proſequuti ſunt, maximũ interim ſuæ ſanctitatis teſtimonium reddentes, quia omnes illum tamquã verum patrẽ diligebant, venerabãtur, ac ſumma colebãt obſeruantia. Nec abs re ſanè, cùm nihil eo continentius, nihil humanius, nihil affabilius, ac nihil denique humilius extiterit.

De fratre Didaco Olarte.

FRATER Didacus Olarte eo ex oppido, quod Medellin Hiſpanicè nuncupatur, oriundus vnus eorum fuit, qui cum ſtrenuo illo heroë, ac Caroli V. Germanorum Imperatoris, Hiſpaniçq; Regis exercitus Duce Ferdinãdo Corteſio tum Mexicum celeberrimã ciuitatẽ, atque Monteſſumę potentiſſimi Mexicanorũ Regis ſedem, tum quoque quod nouæ Hiſpaniæ reliquũ eſt, deuictis, debellatiſq; Indis expugnantes præfati Hiſpaniæ Regis imperio ſubiugarunt, ac innumeros penè labores, innumeraque vitæ diſcrimina eo in negotio ſubierunt. Qui eius poſtmodum vitæ pertæſus, ac temporalem militiam, militaremque licentiam execratus, cùm adhuc vegeta eſſet ætate mũdi contemptis illecebris, ac ſeculo nequàm vale ex animo dicto Chriſti militiæ, ac Franciſcanæ Religioni, vt quod ſibi vitæ ſupererat, id in ea inſumeret, Minoritico habitu Mexicano in conuẽtu ſumpto, aſcribi voluit. In qua ſanè eos fecit progreſſus, ac adeò ſtrenuè militauit, vt primis illis duodecim huius Prouinciæ fundatoribus (de quibus ſat, ſuperque abundè ſuperius) comparandus facilè veniat. Fuit namque ab ipſo Religionis ingreſſu ad vltimum vſque vitæ halitum in perferendis laboribus patientiſſimus, profunda quadam humilitate prǫditus, ardenti erga Deum & proximum charitate inflammatus, in oratione aſſiduus, comis, affabilis, paupertatiſque & abſtinentiæ amantiſſimus. Præterea Indicum idioma non abſque labore aſſequutus ſacris concionibus, ac inſtruendis in fide barbaris iſtius patriæ nationibus quàm diligentiſſimè vacauit, ita vt innumeram eorum multitudinem ad fidem conuerterit. Eo etiam nihil humilius fuit, cùm in Guardianum, Diffinitorem, atque huius Prouinciæ Miniſtrum ſæpius electus nihil eorum, quæ ad iuniorem

fratrem

A fratrem vel etiam nouitium ex munere ſpectant, prętermiſerit: & Epiſcopatum, à Phi-
lippo 2. Hiſpaniarum Rege ſibi oblatum, renuerit, aſſerens ſe tãto munere indignum,
cùm alioquin digniſſimus eſſet, rogansq; eius Maieſtatẽ, vt ſe digniori tantum munus
conferre dignaretur. Hic igitur tantus pater, cùm ex hac patria in Hiſpaniam ferè ſe-
ptuagenarius ad præfati regis Philippi iuſſum traieciſſet, ſeq; de quibuſdam impo-
ſturis ab vno, vel altero calumniatore falsò attributis luculentiſſimè purgaſſet, maxi-
mo cũ honore has in regiones, habito prius in Hiſpania ex regio mandato fratrum de-
lectu, regreſſus, acutiſſimoque morbo correptus, hoc in ſancti Franciſci conuentu
diem clauſit extremum, ſepultuſque extitit.

De PP. FF. Roderico Bienuenida, Michaele de Torreionzillo, & Ioanne de Beiar.

AD prçcedentes fratres hoc in ipſo S. Franciſci conuentu appoſitus eſt frater Ro-
B dericus Biẽuenida, Prouinciæ olim S Iacobi alumnus; qui ingenio pollens, ac In-
dorum ſalurẽ maximè ſitiens, ad has partes trãsfretauit; vbi poſtquàm Indicum idio-
ma didiciſſet, tot populos tum intra huius Prouinciæ fines, tum quoq; Xaliſcana in re-
gione, prçſertim verò in valle de Vanderas, quam pientiſſimus pater frater Frãciſcus
Laurentius à montanis quibuſdam Indis inhabitandam curarat, ad fidem conuertit,
vt vix ſibi parẽ ea in re habuerit. Fuit præterea diligentiſſimus Dominicæ vineæ ope-
rarius, virtute præditus: qua etiam de cauſa ab omnibus & in vita, atq; etiam in mor-
te maxima in veneratione habitus eſt.

Frater verò Michaël de Torreionzillo poſt ſuſceptum in Carthaginenſi Prouincia
Minoriticum habitum, atq; poſt aſſequutam profundiſſimam quandam humilitatem
cum oratione, paupertate, atque ardenti charitate coniunctam, has ad partes conuo-
C lans, Mexicanum idioma quàmcitiſſimè didicit; atque quod ſibi vitæ reliquum fuit,
licèt exceſſiua quadam corpulentia grauaretur, aduerſaque conflictaretur valetudi-
ne, id totum in inſtruendis in fide Indis, ſacriſque eorum confeſſionibus excipiendis
conſumpſit, emenſis interim ea propter plurimis milliarijs, aſperrimiſq; montibus ſu-
peratis: quare moriẽs hoc in loco maximũ ſanctitatis odorem oĩbus ſibi notis reliquit.

Idipſum quoque præſtitit humillimus pater frater Ioannes de Beiar, qui præfatæ
Carthaginẽſis Prouinciç alumnus, cum patre fratre Iacobo Teſtera ex Hiſpania huc
ſub anno 1542. ſe contulit, adeoq; beatum Ioſephum Saluatoris Chriſti nutricium, ac
glorioſiſſimç Virginis ſponſum coluit, adeoq; ſuis concionibus (vti par erat) extulit,
vt in cauſa extiterit, quatenus vniuerſa hæc noua Hiſpania eũ ſibi in peculiarem pa-
tronum ſumpſerit. Fuit prçterea piẽtiſſimus hic vir ſui ſtatus ſupra modum obſeruãs,
D præcipuuſq; Euãgelicæ paupertatis cultor, inſuper & alterius cuiuſuis virtutis amã-
tiſſimus; ac ſenſitiuo apetitui tantopere dominatus extitit, vt nec aduerſitatibus fra-
ctus ſit, nec proſperis aliquando ſucceſſibus ſibi efferri contigerit: ſed ſemper ſibi ſimi-
lis tum iſta, tum quoque illa æquo, atq; ſereno animo exceperit. Quod vel in eius ex-
ceſſu ſatis patuit: nam præmonitus à Medico, vt ſe ad tranſitum præpararet, quando-
quidem intra duas horas ſibi moriendũ eſſet; immutatis vultibus, atque hilari animo
reſpondit: *Immenſas ea tibi de re gratias ago, Deuſq; opt. max. tantæ conſolationis vices pro me
rependere dignetur; nam nihil gratius auribus meis hoc nuncio inſonuiſſe potuit. Cupio ſiquidẽ
diſſolui & eſſe cum Chriſto, vt tandem ille me recipiat, qui pro me mori dignatus eſt. Cæterum ni-
hil ex maximo Dei beneficio mihi conſcius ſum, licèt non in hoc iuſtificatus ſim. Quod ſi quid in-
terim criminis perpetrati me fugiat, id mihi ab illo miſericordiarum fonte condonari exoro.*
E Hiſque dictis maxima cum tranquillitate, dierum omnino, atque bonorum operum
plenus animam exhalauit. His patribus adiuncti ſunt alij quàmplures religione inſi-
gnes, moribus clari, ac ſanctitate conſpicui; qui ſuis concionibus, optimiſq; exemplis
pinguiſſimos fructus Dominicum in horreum intulêre, plurimiſque Indis ſalutis cau-
ſa extiterunt. Inter quos enumerandi veniunt PP. Franc. de Villalbar Prouinciæ Bur-
gẽſis, Ioãnes de Alameda Prouinciæ Cõcept. Melchior à Beneuẽto Prouinciæ S Gabri-

De conuentu S. Franciſci Totomioacanis Conu. XXXIX.

PRAESENS conuẽtus Totomioacanis, quod oppidulũ eſt à paucis Indis inhabi-
tatum, tribuſque millibus paſſuum à Popula de Angelis diſtans, in honorem S.

Franciſci ex diuerſis oppidanorũ facultatibus iuxta eorũ exigentiam conſtructus eſt; A
qui à duobus tãtum fratribus inhabitatur, & hi in omni euentu ſpirituali illis adſunt.

De conuentu Aſſumptionis B Virginis Tlazcallæ Conu. XL.

TLAXCALLA perampla ciuitas eſt, atq; Tlaxcallenſis prouinciç metropolis, quàmplura Indorum oppida ſibi ſubiecta habens. Intra cuius ambitum præſens monaſterium, Aſſumptioni Virginis ſacrum, poſtquàm Mexicũ à ſtrenuo illo Hiſpanici exercitus Imperatore Ferdinando Corteſio ſecundò expugnatum fuit, ex diuerſis deuictorum ſpolijs, atque ex pijs ciuium eleemoſynis extructum eſt, in quo commorantur 10. fratres, quorum 3. ſacras ſaluberrimaſque ad populum conciones habent.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Tutellæ. Conu. XLI. B

SVNT à proximè præcedenti conuentu in Tlaxcallenſi prouincia & alij nouem diuerſis in oppidis erecti, quorum primus eſt is, qui ſub inuocatione S. Ioannis Baptiſtæ in oppido Tutulla ad mille tantùm paſſus à ciuitate Tlaxcalla, conſtructus ex diuerſis piorum oppidanorum eleemoſynis perſeuerat, & à 2. fratribus incolitur.

De conuentu S Philoſophi Cuixtlæ Conu. XLII.

SECVNDVS verò eiuſdem Tlaxcallenſis prouinciæ conuentus eſt is, qui in Apoſtoli Philippi honorem Cuixtlæ, quod Indorum oppidũ eſt, 6. milliarijs à præfata ciuitate Tlaxcalla Occidentem verſus diſtans, ex Tlaxcallenſium communibus ſumptibus ædificatus, & à 2. religioſis officio Prædicatoribus inhabitatus conſpicitur.

De conuentu oppidi Natiuitatis B. Virginis. Conu. XLIII. C

SPECTAT quoque ad eandem Tlaſcallenſem prouinciam id oppidum, quod 6. millibus paſſuum à Tlaxcalla ciuitate diſtans, interq; Meridiem, & Occidentem ſitum Natiuitatis D. Virginis nomine appellatur, ac pręſenti conuentu, ex oppidanorum facultatibus olim conſtructo, & à duobus fratribus plerunq; inhabitato, gaudet.

De conuentu S. Ildephonſi Veiutlypanis. Conu. XLIIII.

DIVINAE laudis, & gloriæ cauſa Veiutlypanenſes hoc monaſterium, diuo Ildephonſo ſacrum, intra Veiutlypanis oppidi, quod 12. millibus paſſuum à Tlaxcalla diſtat, mœnia, communibus quoq; ſumptibus, atq; laboribus à fundamentis erexerunt, perfeceruntque. Inhabitatur verò præfatum hoc monaſterium à 2. religioſis. D

De conuentu S. Franciſci Topoianci Conu. XLV.

PRAESENS conuentus Topoianci, quod Traxcallenſis prouinciæ oppidum eſt, diſtatq; Tlaxcalla 3. paſſuũ millibus, in S. Franciſci memoriã ædificatus extitit, & à 2. fratribus inhabitatur Hic quidã Indus de nouo ad fidẽ cõuerſus, qui frates noſtros in S. Agathæ pago non longè à Topoianco diſtante humaniſſimo hoſpitio excipere aſſueuerat, grauiſſimam cùm in infirmitatem incidiſſet, factus in extaſi, coactum vidit iudicium: cui cùm iudicandus præſentaretur, à pluribus Dæmonibus àd tartara dedu cendus inuaditur; quibus cùm aliquot Angeli reſiſterent, ſuperuenit diuus Iacobus Apoſtolus, cui ille deuotiſſimus à ſui conuerſione fuerat, qui eum fugatis Dæmonibus à tanto diſcrimine liberauit. Hic tandem Indus in ſe conuerſus, quæ ſibi in ea mentis alienatione contigerant, tum fratribus, tum cæteris indigenis ex ordine narrans, in cauſa extitit, vt quàmplures ex illis barbaris de nouo ad fidem conuerſis idolatriæ, ac dæmoniacis ſuperſtitionibus, quibus immerſi (licèt occultè) adhuc tenebantur, vale omnino dicerent, Chriſtianiſq; præceptis à fratribus noſtris ſibi traditis firmius adhęrent, conſentirentque. E

De conuentu oppidi S. Annæ. Conu. XLVI.

SIBI conſcij eius oppidi, quod S. Annæ nũcupatur, diſtatq; 6. miliarijs Orientẽ verſus à Tlaxcalla, accolç quantũ vtilitatis cçteris in gyro Indis ex fratrum noſtrorũ

conſortio

A conſortio obueniſſet;hunc etiam illis conuentum, quem eorum duo ſat commodè inhabitarent,apud ſe erectum voluêre à quibus ſpiritualia bona recipiunt.

De conuentu Conceptionis B. Virginis Atliuetzæ. Conu. XLVII.

ATLIVETZENSES hoc apud ſe noſtris fratribus monaſteriũ, Conceptioni virginis ſacrum,erigendum curarunt. Eſt autem Atliuetza Tlaxcallenſe oppidum;& inter Aquilonem & Occidentem ſita,ad quintum lapidem tantùm à Tlaxcalla metropoli diſtat. Inhabitatur interim hoc monaſterium à 2.ſolummodò fratribus.

De conuentu S. Ludouici Quamantlæ. Conu. XLVIII.

IMPVLSI huius Prouinciæ fratres ſingulari quadã beneuolẽtia,& pietate,qua in
B miſeros huius regionis indigenas ferebantur, ne interim miſerrimè à Dæmone deluſi,deceptiq; perirent,hunc conuentũ, S. Ludouico Toloſano Præſuli dicatum, Quamantlæ,quod Tlaxcallenſis Prouinciæ oppidum eſt, diſtatq; à ciuitate Tlaxcalla 15. millibus paſſuum,ex publicis tamen oppidanorum ſumptibus ædificari,perficiq; fecerunt,quatenus decem religioſi, quorum pars fidelium conuerſioni incumberet, reliqua verò patrium idioma addiſceret, in eo commodè habitare,ac commorari poſſent.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Atlancatepecij. Conu. XLIX.

SVAM erga fratres noſtros beneuolentiam,atq; recepta ob beneficia gratitudinẽ commendaturi Atlancatepeciani,hunc illis conuentum in S. Ioannis Baptiſtæ memoriam,Athlancatepecij, quod Tlaxcallenſis eiuſdẽ Prouinciæ oppidũ eſt, diſtatq; à
C Tlaxcalla metropoli Aquilonem verſus 16. milliarijs,ex publicis facultatibus ædificatũ voluêre:inſuper & 2. fratres eius accolas omni humanitate,ac in omni euentu obſequio, ſpiritualibus temporalia beneficia rependentes, proſequuntur.

De conuentu SS. Petri & Pauli Cacatlanis. Conu. L.

CACATLANICOS in catholica fide, ſibi à noſtris fratribus ante 50. annos tradita,impræſentianum vſque perſeueraſſe teſtis eſt hic conuentus,in SS. Apoſtolorum Petri,& Pauli memoriam Cacatlanis,quod non vulgare oppidũ eſt, diſtatque Mexico Aquilonem verſus 55. millibus paſſuum,erectus, & à 3. religioſis inhabitatus.

De conuentu S. Gabrielis Cholullæ. Conu. LI.

D CHOLVLLA vnum eſt ex nobilioribus Indorum nouæ totius Hiſpaniæ oppidis,diſtatq; ab Angelorum Popula (cuius ſuprà meminimus) Occidẽtem verſus quinq; milliarijs ; intra cuius ſepta præſens conuentus, Archangelo Gabrieli ſacer, & à 24. fratribus,quorũ maior pars Latinis incumbit literis,inhabitatus,communibus oppidanorum ſumptibus in ipſa prima catholicæ fidei prædicatione ædificatus extitit.

De conuentu S. Michaelis Vexotzingi. Conu. LII.

MIRVM eſt quanto conatu veternoſus ille ſerpẽs, Dæmon ſcilicet, laborauerit, ne Indi regionis iſtius indigenæ catholicã fidem ſuſciperent, quouſq; vlulatus, dum idola,in quibus ab eis colebantur,comminuerentur,ediderint;quibuſque artificijs,vt tandem noſtri fratres huiuſmodi comminutionis authores mactarentur,exter-
E minarenturque vſi fuerint. Quod vel hinc ſaltẽ coniectare licet. Nam curantibus præfatis fratribus, vt aliquot Indi hincindè diſperſi ſimul congregarentur,conſtruerentq; humano more oppidum,quatenus ſic ſimul iuncti facilius edoceri, feliciuſq; in catholica fide inſtrui poſſent;auditæ ſunt iteratæ quędam, eæq; mœſtiſſimæ voces aientes *Proh dolor, ecce auferũtur à nobis.* Quod vt primùm fratribus innotuit,curarunt ij,idq; diligentiſſimè,vt præſens conuentus,diuo Michaeli, cæleſtis militiæ Principi, qui olim draconem,eiuſque ſequaces cæleſtibus è ſedibus deturbauit, Vexotzingi, quod nobiliſſimum Indorum oppidum eſt, diſtatq; à præfato oppido Popula verſus Occidentem 12. millibus paſſuum,ex publicis eius habitatorum facultatibus conſtrueretur. Inhabitatur præfatus hic conuentus à 6. religioſis, qui eis in omni ſpirituali euentu adſunt,

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Atlixci aliàs Acapetlaocanis. Con. LIII. A

ATLIXCVM ſiue Acapetlaocanis oppidum 13. millibus paſſuum à præfato oppido Popula diſtat, mixtimq; tum ab Hiſpanis, tum quoq; ab Indis inhabitatur, inſuper & duplici eccleſia, ſęculari ſcilicet, atq; regulari cohoneſtatur. Illa tamen, ſæcularis nempe, à parocho, qui Hiſpanorum gerit curam, incolitur: iſta verò, regularis videlicet, vtrorumq; oppidanorum ſumptibus olim ſub inuocatione S. Marię de Ieſu ædificata, à 4. Franciſcanis fratribus, qui Indos catholica imbuūt fide, inhabitatur.

De conuentu S. Andreæ Calpæ Conu. LIIII.

AD 15. lapidem à præfato oppido Popula Mexicum verſus Calpa plurium Indorū oppidum occurrit: cuius mœnibus præſens conuentus, diuo Andreę Apoſtolo ex publicis oppidanorum ſumptibus olim erectus, & à 3. fratribus inhabitatus exiſtit. B

De conuentu S. Martini Quauhquechulæ Conu. LV.

CVPIENTIBVS noſtris fratribus Quauhquechulæ, quod mediocre Indorū oppidum eſt, diſtatq; à præfato oppido Popula, idque Meridiem verſus, 18. milliarijs, commorari, adfuēre ſtatim eius proceres, qui præſentem conuentum in S. Martini memoriam illis ex publicis facultatibus ædificandum curarunt. Conuiuunt frequentius præfato hoc in conuentū 4. religioſi, qui illis ſacramenta miniſtrant.

De conuentu Aſſumptionis B. Virginis Amozocij. Conu. LVI.

PLVRIMVM valuiſſe apud Amozocianos noſtrorum fratrum authoritatem cùm in omni re, tum maximè in præſenti conuentu exiſtimari poteſt. Licèt enim ij pauperes eſſent, nec ita multi (eſt enim Amozocium paruum, tenueq; Indorum oppidum 9. milliarijs à præfato oppido Popula Orientem verſus diſtans) inſuper & ab idolorum ſacerdotibus ſub diris comminationibus, ne id facerent, prohiberētur; nullo tamen pacto impediri potuerunt, quominus hunc conuentum, Aſſumptioni B. Virginis ſacrum, & à 3. fratribus impræſentiarum inhabitatum, illis erigerent, conſtruerentq́. C

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Quauhtinchæ. Conu. LVII.

METVENTES noſtri fratres ne Quauhtincha mediocre Indorum oppidum, 12. millibus paſſuum à pręfato oppido Popula diſtans, ſuſceptam fidem catholicam, ſe aliquando abſentibus, deſereret, atque in idololatriam relaberetur, hunc apud ſe conuentum, Dominico præcurſori ſacrum, & à 2. fratribus inhabitatum ex publicis facultatibus à fundamentis ad verticeem vſque ædificatum voluēre. D

De conuentu S. Iacobi Tecallis Conu. LVIII.

IDEM omnino metus effecit, vt præfati fratres hunc etiam conuentum, diuo Iacobo Apoſtolo ſacrum, & à 3. religioſis incultū, Tecallis, quod Indorū oppidū eſt, diſtatq; à pręfato oppido Popula 15. millib⁹ paſſuū, ex publicis facultatibus cōſtruerēt.

De conuentu S. Franciſci Tepeiacaci. Conu. LIX.

TEPEIACACVM oppidum, 18. millibus paſſuum à præmemorato oppido Popula Orientē verſus diſtans, cùm ab Indis, tū quoq; ab Hiſpanis occupatur, præſentiq; conuentu, ex vtrorumq; oppidanorū facultatibus in ſeraphici patris Franciſci honorem conſtructo, & à 5. religioſis inhabitato, cohoneſtatur, condecoraturque. E

De conuentu S. Ioannis Euangeliſtæ Acatzingi. Conu. LX.

VT quam orthodoxam fidem Acatzingani fratribus noſtris prædicantibus imbiberār, præcipitata ætate retinerēt, nulloq; pacto vomitū, idolatriā ſcilicet repeterent hunc conuentū, diuo Ioanni Euāgeliſtæ ſacrū, Acatzingi, quod Indorū ſolummodò oppidum eſt, diſtatq; Popula, cuius ſuperius mentionem aliquādo fecimus, 24 milliarijs, ædificatum, & à 3. religioſis, quorum duo ſacras ad populum conciones habent,

A beret,ſacramentaq; Eccleſiaſtica miniſtraret,incultũ huius Prouinciæ patres voluêre.

De conuentu S. Tho. Apoſtoli oppidi S. Tho. de Acatzingo. Conu. LXI.

DISTAT oppidum S. Thomę de Acatzingo 9. millibus paſſuum ab Acatzingo eriam Indorũ oppido, cuius proximè præcedenti loco: eſtque ſatis tenue, nec ita magnum; ideoq; hic conuentus, Apoſtolo Thomæ ſacratus; in eoq; olim conſtructus, à 2. tantùm fratribus, à quibus moribus & doctrina ſana imbuuntur, inhabitatur.

De conuentu S. Mariæ Magdalenæ Quechulaci. Conu. LXII.

EST Quechulacum Indorum oppidum, diſtatq; ab Angelorum Popula Orientẽ verſus 30. millibus paſſuum: quod cùm catholicam fidem à noſtris fratribus ſibi B prædicatam ſuſcepiſſet, hoc illis monaſterium, diuæ Marię Magdalenes ſacrum, ex publicis facultatibus ædificandum curauit. Inhabitatur autem præfatum hoc monaſterium à 3. religioſis, quos oppidani magno animi affectu & obſeruantia proſequuntur.

De conuentu Aſſumptionis B. Virginis Tecamachalci. Conu. LXIII.

CONVENTVS hic in Aſſumptionis B. Virginis honorẽ Tecamachalci, quod inſigne oppidum tum ab Hiſpanis, tum quoq; ab Indis inhabitatur, diſtatq; Meridiem verſus ab oppido Popula 27. milliarijs, erectus eſt; quem 4. fratres inhabitant.

De conuentu Conceptionis B. Virginis Teoacanis. Conu. LXIIII.

CVM Teoacanicos Minoritici vnius apud ſe ædificatio conuẽtus ad quandã im- C mortalitatis ſpem raperet, hunc Conceptioni Marię ſacrum, & à 4. fratribus incultum, vt primùm ſibi ab huius Prouinciæ patribus conceſſum extitit, intra communis oppidi mœnia à fundamentis ad apicem vſque conſtruendũ abſoluẽdumq; curarunt.

De conuentu Dominicæ natiuitatis Xalapæ. Conu. LXV.

FACTVRI ſedulò quæ huius Prouinciæ patres velle ſciebant Xalapani, hunc conuentum, Dominicę Natiuitati dicatum, & à 4. fratribus frequentius incultum, ſtatim poſt acceptam ab eis catholicam fidem, Xalapę, quod magnum ſatis oppidum eſt, diſtatq; ab Angelorũ Popula 100. milliarijs, vel circiter, communibus ſumptibus ædificari, perficiq; fecerunt. Mortem obijt hoc in conuentu, ſepultuſq; eſt religioſiſſimus pater frater Franciſcus Marquina Prouinciæ Cantabriæ alumnus, atq; ex Victo- D ria oriundus: qui ex propria Prouincia ad has regiones anno Domini 1550. traijciẽs, poſt aſſequutum Indicum idioma, tot, taleſq; in infidelium conuerſione fecit progreſſus, adeoque mitis, humanus, affabiliſque omnibus fuit, vt cuiuis alteri ex pręcipuis Dominicę vineę his in partibus cultoribus comparãdus facilè veniat, & ab oĩbus Deo dilectus paſſim nũcupatus ſit. Hic igitur tantus vir, grauiſſima infirmitate ex labore, & incommodis in ipſa catholicæ fidei prædicatione contracta, cum maxima ſanctitatis opinione, ac maximum ſui deſiderium confratribus relinquẽs, in Dño obdormiuit.

De conuentu S. Franciſci oppidi Veræcrucis. Conu. LXVI.

VERA CRVX inſigne Hiſpanorũ oppidũ 15. à celebri portu S. Ioãnis de Vlua milliarijs diſtat, interque cętera ædificia apud ſe erecta continet & hunc conuen E tum, S. Franciſco ſacrũ, & à 4. fratribus incultũ: qui eiuſdẽ eſt cum ipſo oppido ætatis.

De conuentu S. Franciſci Habanæ. Conu. LXVII.

VLTIMVM hac in Prouincia locũ obtinet is conuẽtus, qui ſub S. Frãciſci inuocatione Habanæ, quæ inſulæ Cubæ oppidũ eſt maritimo, tutoq; portu inſigne, diſtatq; à portu S. Ioannis de Vlua 900. milliarijs, erectus conſpicitur, quiq; à 4. fratribus inhabitatur. Qui ſanè conuentus, ſi eius fundationis ratio habeatur, multò antiquior eſt, quàm plurimis alijs ſe præcedentibus: nihilominus tamen quòd ex Prouincia Hiſpaniola, ſiue ſancti Dominici, cui pluribus ſubiacuit annis, legitimis ex cauſis de patrum conſenſu obuenerit, ideo ſexageſimuſſeptimus ac vltimus ſibi locus contingit.

A

De monaſterio S. Claræ Mexici.

EST hac in Prouincia à præcedentibus fratrum conuẽtibus quoddam Vrbaniſtarum ſororum Clariſſarum monaſterium Mexici erectum, & ab earum 50. inhabitatum; quod ex peculiaribus tum Hiſpanorum, tum quoque iuuencularum de nouo ad Ordinẽ aduentantium facultatibus à fundamẽtis ad apicẽ vſq; ædificatum extitit.

Cuſtodia S. Saluatoris.

ANNECTVNTVR huic Prouinciæ duæ Cuſtodiæ; quarum altera S. Saluatoris, altera verò S. Franciſci nomine nuncupatur. Illa tamen, S. Saluatoris ſcilicet, ea in ampliſſima regione, quæ Guaſteca ſiue Pannuco dicitur, conſtituta, ex 6. fratrum conuentibus, in quibus 12. tantùm fratres omnes ferè officio Concionatores commo- B
rantur, conſtat. De quibus nihilominus conuentibus, quòd non ita pridem ædificati ſint, quodq; nihil aliud memoria dignum à vita felicique tranſitu pientiſſimi patris fratris Andreæ de Olmos in eorum altero, Tampicano videlicet, vita functi nobis miniſtrẽt, nihil penitus dicemus: ſed ad enarrandã eius vitam feſtino gradu tranſibimus.

Vita patris fratris Andreæ de Olmos.

DVXIT originem religioſiſſimus pater ex quodam Burgenſis diœceſis oppidulo, honeſtiſſimoſque habuit parentes: quibus orbatus, vterinæ ſorori honeſto viro nuptæ in oppido Olmos, vnde & cognomen Minoritico indutus habitu trahere voluit, per aliquot annos conuixit. Effectus verò adoleſcens, cùm à teneris vnguiculis Latinis inſudaſſet literis, Iuri tum ciuili, tum quoq; canonico ſedulam nauauit operam,
ac 20. ſuæ ætatis annum attingens Franciſcanæ Religioni in Minoritico Prouinciæ C
Conceptionis Valiſoletano conuentu nomen dedit. Cùmq; ingenio polleret, poſt trãſactos probationis dies ad Philoſophiæ, ac ſacræ Theologiæ ſtudium à patribus promotus eſt. Quorum ſpei de ſe conceptæ dum ille ſatisfacere ſatagit, in doctiſſimum virum, inſignemq; Eccleſiaſtem euaſit. Agebat per id tempus Tribulẽſis Minoritici conuentus Guardianum omni commendatione digniſſimus pater frater Ioannes Zumarraga, qui cùm ab hæreticæ prauitatis Inquiſitoribus, idq; ad Caroli V. inſtantiam, in Cantabriam de quibuſdam lamijs cogniturus Commiſſarius eſſet miſſus, fratrem noſtrum Andream in ſocium, atque in tanto negotio cooperatorem habere voluit. Accidit præterea, vt, inſtante eodem Carolo V. Imperatore, præfatus pater Ioãnes Zumarraga ad Mexicanum Epiſcopatum ſub anno 1528. aſſumeretur; vtque eundem fratrẽ
Ioannem ſecum etiam habere vellet. Quamobrem agnoſcens ille quantum vtilitatis D
nouellæ ei Eccleſiæ ſuis concionibus afferre poſſet, intrepidè ſe tanto accinxit itineri; ac conſcenſa Hiſpalis naui præfato cum Epiſcopo has ad partes traiecit; miſeriſque eius indigenis per 43. continuos annos maximo adiumento, maximoque vſui fuit.

Erat tantus hic vir mediocris ſtaturæ, robuſtiorisq; complexionis; vnde & quoduis pœnitentiæ genus ferre poterat, quod ille prænoſcens, ſuum corpus ſingulari quadã abſtinentia, immenſiſq; laboribus affligebat. Nam aſſequutus prius tum Mexicana, tũ Totonaca, tum Tepuaca, tum quoque Vaxteca linguis, cilicio equinis ex crinibus confecto ad carnes amictus, & pauperrimo, eoq; ſimplici, habitu contectus, ac nudis pedibus incedens, nihil interim aliud à quibuſdam herbarum radicibus, & patrio illius regionis pane in cibum, & aqua in potum admittens, eas omnes Prouincias, quarum lin-
guas didicerat, plurimis interim montibus ſupra modum aſperrimis, feriſq; ſcatenti- E
bus, ac plurimis tum paludibus, tum quoq; fluuijs profundiſſimis, non abſq; præſentiſſimo vitæ diſcrimine, ſuperatis, luſtrabat; nihilq; penitus intactum relinquebat, vt efferatos illarum gentiũ mores ad frugem corrigeret; idolatriam, comminutis atq; in fruſtra redactis idolis, templiſq; ſuccenſis, ex earum pectoribus prorſus eliminaret, horrẽdum illud crimen, carnis ſcilicet humanæ comeſtionem, cum alijs quàmplurimis abhominationibus coniunctum, eiſq; ſupra modum familiare omnino extingueret; ac tandem, erectis catholico more eccleſijs, eas ad Chriſtum conuerteret, Chriſtianiſque moribus imbueret. Nec facilè quis referre poſſet, quot calumnias, quotque impoſturas eo in negotio ille ſuſtinuerit, quot labores & miſerias ſuperauerit, ac quæ denique vitæ

A diſcrimina ſępè ſępius ſubierit. Quæ tamen vir prudens patientiæ clypeo protectus,
diuinoq́ue fretus auxilio, inuicto pectore, atque conſtanti pede compreſſit, ſolū Deum,
cui ſe totum deuouetat, commiſeratq́ue præ oculis habens. Nec interim ſua ſe ſpes fe-
fellit: reuexit namque, idq́ue Dei fauote, glorioſam tantis de tribulationibus victori-
am; ſtratoq́ue Dæmone de eis omnibus triumphauit, ac tandem crucis trophęum in-
finitis penè in locis erexit.

Licèt enim tantus hic pater vir doctiſſimus, ptudentiſſimusq́ue eſſet, ac plures (vt
meminimus) calletet linguas, nihilominus tamē quàm humillimè de ſe ſentiebat, inu-
tilem ſe ſeruum, atque ad honores & munia minus aptum, minusq́ue idoneum exiſti-
mans. Qua etiam de cauſa in id maximè incumbebat, vt tum à ciuitatibus, tum quoq;
ab oppidis, & fratrū conuentibus barbaras inter nationes, atq; omnino ſylueſtres a ge-
B rets quatenus nec à correligioſis ad aliquod Ordinis officiū, quod illi maximè affecta-
bant, promoueretur; nec à ſæcularibus vrbanitate pręditis, & in ſe maximè propēſis ho
noraretur. Interim tamē nec oleū, nec opetā (vt aiunt) perdidit: nā ad Chichimecas ef-
feratiſſimos homines vſq; penetrans, quā plurimis tēplis, & crucibus montoſis illis, atq;
inuijs in regionibus erectis innumeros penè infideles, atq; plurimis tū ſuperſtitioni-
bus, tū quoque impietatibus deditos ſacro regenerationis lauacro abluit; catholicam
fidem docuit; belluinos mores relinquere coëgit, ac tandem in omni pietate inſtruxit.
A quibus tamen non ſemel, atque ſecundò, immo ſæpè ſæpius inſidias, vt morti tra-
deretut, perpeſſus eſt. Has tamen, diuino ſibi opitulante fauore, elumbes reddidit. Cùm
enim ſemel feria v. in cæna Domini aliquot barbari idolorum comminutionem, exter
minationemq́ue ægrè ferentes, ſtraminaceum tuguriolum à venerabili patte Andrea
C conſtructum, contortis in ipſum ignitis ſagittis, comburere ſatagerent, conarēturq́ne,
vt ipſum inde egreſſum poſtea occiderent, comederentq́ue: adeò ſtramen, licèt ſicciſſi-
mum reſtitit, vt nihil penitus detrimenti præfatum tuguriolum perpeſſum ſit; & illi
tum rubore, tum quoque timore perfuſi, exiſtimantes aliquid diuinitatis in homine
latere, (vt ipſimet poſtmodum faſſi ſunt) inde re infecta abſceſſerint. Præterea cùm ſe-
mel atque iterum intet agendum iter ijdem barbari, vel in ſyluis, vel in montibus ſan-
ctum hunc patrem ſagittis confodere niſſi ſint; nihilminus præſtare potuerunt, retor-
tis interim ſagittis in ipſos ſagittarios recidentibus Quod vt illi ex multiplici experiē-
tia didicerunt, ab illo in poſterum perſequendo deſtitēre, nec ſecus ac ſanctum virum,
atque à Deo miſſum in poſtetum habuēre, veneratiq́ue ſunt.

Fuit Dominicæ crucis obſeruantiſſimus, nihilq́ue magis in ore habebat, quàm il-
D lud Apoſtoli Pauli: *Mihi autem abſit gloriari niſi in cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti, per quē
mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo.* Et ne eius acta ab huiuſmodi verbis diſſentire
viderentur, quicquid delectamenti, aut requiei proprio corpori afferre poterat,
id ſibi omnino ſubtrahebat; vt vel ſic Chriſtum cruci affixum expeditius ſequi poſ-
ſet, ſibiq; pro viribus conformaretur. Præterea crucem perpetuò manu geſtans, quò
ſe illi maiores offerebant difficultates, eò hilarior euadebat, inquiens: *Quid volo niſi cru
cem? Quid mihi cum voluptatibus? Non ne in hac Chriſtus Dominus pro me mori dignatus fuit?
Libenter itaq; pro eius amore & ego quamcunq; amplexabor crucem, vt tandem ille me recipiat,
qui & me in cruce redemit.* Quicquid verò temporis ſibi vel à concionibus, vel à ſacris
confeſſionibus excipiendis, vel à catechizandis câtechumenis, vel aboratione reli-
quum erat, id totum ab vna vel altera hora, qua ſomno, & reficiendo corpuſculo
E indulgebat, vel in perlegendis ſacrę ſcripturæ libris, vel in ſcribendo inſumebat. Cuius
ſanè rei teſtes ſunt ſequentes à ſe editi tractatus, nempe Alphonſi à Caſtro opus aduer
ſus hęreſes ex Latina lingua in Hiſpanicam metricè traductum: Libellus de finali iudi-
cio doctiſſimus, atque Indis omnino, neceſſarius, Indica lingua editus: Ars addicendi
linguam Mexicanam: Dictionarium eiuſdem linguæ: Doctiſſima quædam problema-
ta eadem lingua compoſita: Tractatus ſactamentorum Mexicano etiam idiomate:
Tractatus de ſacrilegijs eodem prorſus idiomate: Libellus doctiſſimos ſeptem ſer-
mones Mexicana lingua elaboratos continens: Ars addiſcendi linguam Vaſtecam:
Dictionarium eiuſdem linguæ Vaſtecæ: Tractatus ſeptem peccatorum mortalium
lingua Vaſteca: Doctrina Chriſtiana eadem etiam lingua: Modus confitendi eadem
penitus

penitus lingua: Ars addiſcendi Totonacum idioma: Vocabulariũ eiuſdem Totonaci A idiomatis. Qui omnes libri vt vulgari lingua ſunt editi, ita Indis de nouo ad fidem conuerſis maximo ſunt vſui, maximeque neceſſarij.

Paulò antequam deuotiſſimus hic pater carnis ergaſtulo ſolutus: aſtra (vt piè creditur) peteret. Indi Chichimecæ, quos ille ſummo labore ad fidem conuertcrat, tum Regi, tum quoq; proprio Archiepiſcopo rebellarunt. Cumque ob itinerum difficultates, obq́ue eorum ferocitatem difficilis ad eos pateret acceſſus, zelantiſſimus hic pater, omni poſtpoſito vitæ diſcrimine (licèt quàmplurimi, ne id faceret, diſſuadere conarentur) præcipitata iam ætate, ac penè languente, ad eos penetrauit: tantumq́ue ſuis concionibus, pijsq́ue adhortationibus effecit, vt eos ad facti pœnitentiam, atque ad ſaniorem mentem reduxerit, & ab illis diſcedens, cùm ſe breui moriturum, nec eos amplius viſurum aſſeueraſſet, maximum ſui deſiderium reliquerit. Præſago etiam ſpiritu B inſigni cuidam ſibi nepoti, Auguſtiniani Ordinis alumno, quæ ſibi euentura erant, multò antea prædixit, ſecumq́ue ea deplorauit. Præterea Indo cuidam infirmo, qui ſibi commiſſa crimina in cõfeſſione detexerat, ab eo diſcedens, cùm adhuc benè valeret, dixit: Maneto in pace, proq́ue me orare memento, cùm per horam tantùm ante me moriturus ſis. Quod omnino euenit: nam poſt horam à præfati Indi morte frater Andreas animam cælo reddidit.

Statim vt deuotiſſimus pater Andreas de Olmos relictis Chichimecis (quorũ ſuprà meminimus) ſe Tampricum Hiſpanorum oppidum contulit, in grauiſſimam quandam infirmitatem ex interiori apoſtemate contractum incidit: cumq́ue ſe morti propinquum cerneret, fratres eius loci habitatores ad ſe vocari iuſſit; cùm que illis prius generalem omnium peccatorum confeſſionem feciſſet, ac ſumpto viatico, oleo etiam C ſancto iniungi voluiſſet, poſt pijſſimam collationem de paupertate ſeruanda, deq; mutua charitate in inuicem habenda, ac demum de omnibus religioſum ſtatum concernentibus præhabitam, poſtq́ue veniam de malis exemplis exhibitis, deq́ue exceſſibus, ſi qui forte eſſent, in ſe commiſſis de more petiram, ac poſt oſculum pacis datum, cunctam ſupellectilem, nẽpe roſarium, quo Angelicam ſalutationem ſępius repetere ſolitus erat, grana aliquot à ſummo Pontifice benedicta, aſperrimum cilicium, quo amictus erat, & flagellũ, quo cædi aſſueuerat (has diſciplinas vulgò vocant) diſtribuit, ac facto ſuper eos ſigno crucis benedixit, ſtatimq; poſt Apoſtolorum ſymbolum quàm deuotiſſimè recitatum, animã exhalauit. Eius corpus, quod prius ſuffuſcum erat, ſtatim poſt mortem candidiſſimum, miro quodam ſplendore fulgens, ac ſuauiſſimè olens apparuit, ita vt omnes tum religioſi, tum quoque ſæculares ſupra modum admirarentur, D recrearenturq́ue. Audita fuit præterea ſuauiſſima quædam inſtrumentorum diuerſi generis in aëre harmonia, atq; Angelicus concentus. Quod hauddubiè omnibus ſuæ felicitatis patentiſſimum extitit argumentum, cui & ſequens miraculum aſtipulari videtur. Laborabat cariſſimus quidam olim ſibi amicus Hiſpanus grauiſſima quadam infirmitate; cumq; eius corpus ex antiquiori ſepulcro ad aliud multò honeſtius honoris cauſa transferretur, is ad eccleſiam deduci voluit, hauſtamq́ue ex tumulo terram languido admouit corpori, ac ſtatim ſtupentibus qui aderant, incolumis omnino exiliens pręibat, neminemq́ue, qui ſe duceret, amplius requirebat.

Cuſtodia S. Franciſci Zacatecas.

DISTAT hæc S. Franciſci Cuſtodia, idq́ue Aquilonem verſus à Mexico celebri E ciuitate, ac nouæ totius Hiſpaniæ facilè principe 240. milliarijs, protendíturq́ue verſus eundem Aquilonem ad alia ferè 500. milliaria, conſtatq́ue ex 10. fratrum conuentibus, in quibus 40. commorantur religioſi. De his tamen conuentibus, quòd non ita antiquiores ſint, nihil aliud dicere decreuimus: quamobrem, adducta præſtantiſſimi fratris Hyacinthi à S. Franciſco, qui in eorum altero non abſq́ue ſanctitatis opinione diem clauſit extremum, in medium vita, pręfatæ huic Cuſtodiæ finem imponemus.

De fratre Hyacintho à S. Franciſco.

FVIT is religioſiſſimus pater vnus ex nouæ Hiſpaniæ expugnatoribus, qui cum ſtrenuo illo Hiſpanici exercitus Imperatore Ferdinando Corteſio has ad regiones

traiecẽre

A traiecēre, illaſque Caroli V. Germanorum Imperatoris, ac Hiſpaniæ Regis imperio ſubegerunt. Hic igitur, poſtquàm edomitis Indis, ac Mexico capto, in diſtributionis ſortem Veitlalpam, atque Tlatlacatepecem Indorum oppida habuiſſet, plurimumq; tum argenti, tum quoque auri, atque 500. captiuos bello partos poſſideret, vnum, vel alterum Indum ſibi famulum ad certum locum cum mandatis deſtinauit. Cumq; eos à quibuſdam infidelibus Indis captos, vt idolis ſacrificati comederentur, accepiſſet, cum expedita vernaculorum manu illos liberaturus feſtinauit: Sed prçualentibus inimicis pedem retrahere cogitur, ex eorumque manibus maximo Dei beneficio lapſus eſt. Dum itaque laſſus omnino, ac in tuto poſitus, ſe ſopori dediſſet, tanquam in extaſi factus tremendo cuidam tribunali ſiſtitur, & à Iudice quædam ob crimina grauiſſimè correptus, captiuos manumittere, diuitijs ſe abdicare, ſeque Religioni
B mancipare, ſi tamen propriæ ſaluti conſultum cupiat, iubetur. Qui tandem in ſe reuerſus, ac in alium virum mutatus, vt primum propriam domum petijt, captiuis optatam libertatem reſtituit, atque cætera ſibi à præfato Iudice imperata exequutus, Minoriticum habitum Mexicano in conuentu induit: nulloque pacto cogi potuit, vt ſacerdotū albo aſcriberetur, licèt humanioribus literis præditus eſſet, ſed inter profeſſos laicos referri voluit. Non tamen ea propter ſeruus fuit inutilis; nam profundiſſima quadam humilitate, obedientia, paupertate cum oratione & charitate coniunctis præditus, omnibus tum Indis, tum quoque Hiſpanis bene viuendi, beneque operandi exemplar extitit. Fructus præterea plurimos per annos, idque maxima cum laude, portarij officio in conuentu Mexicano fungēs, cùm infidelium ſalutem maximè ſitiret, iam ſenex omnino ad Indos quoſdam Chichimecas, Zacatecis oppoſitos, ac maximè inimi-
C cos cum quibuſdā tum militibus, tum quoque religioſis ſub anno Dominicæ incarnationis 1560. de ſuperiorum facultate penetrauit. Cumque illorum barbarorum plurimis armorum vi edomitis, apud eos per ſexennium commoratus eſſet, atque non ita paucos ſuis adhortationibus ad fidem conuertiſſet; eo in oppido, quod nomen Dei nūcupatur, anno Domini 1566. diem clauſit extremum, ac Minoritico in iſtius Cuſtodiæ conuentu ibidem conſtructo ſepultus eſt. Eius corpus fortè fortuna poſt annum exhumatum, vt ad aliud honeſtius ſepulcrum transferretur, integrum omnino, illæſum, atque ſuauiſſimè redolens apparuit. Quod & in cauſa extitit, vt tum ab Indis, tum quoq; ab Hiſpanis in veneratione in poſterum haberetur.

Et hæc quidem de S. Euangelij Prouincia, deque eius conuentibus & Cuſtodijs pro ſeruato hucuſque more dicta ſunto. Huic tandē Prouinciæ finem imponemus, ſi prius
D inſignes aliquot patres, atque inuictos Chriſti athletas, qui pro eius amore, proque catholicæ fidei prædicatione ſanguinem ſuum ijs in regionibus fuderunt, in mediū adduxerimus. Interim ne miretur (obſecro) pius lector, quòd ijs martyribus certum locum minimè aſſignauerimus, quodque eorum agones tamquam nobiliſſimas, radianteſque gemmas ad hanc Prouinciam præter morem appenderimus: nam non ipſis in conuentibus, ſed apud barbaros, dum eorum conuerſioni feruentius intendunt, vitam concluſēre, atque imprimis ſeſe nobis offert P. F. Bernardus Coſin natione Gallus.

De martyrio fratris Bernardi Coſin.

RELIGIOSISSIMVS is pater primus fuit qui in nouam barbarorum, atrociumque Indorum, qui Chichimecæ appellantur, regionem introiuit, primo-
E que ab Indis quibuſdam amicis (qui erant pacifici) officioſè comitatus excelſa montium loca (quæ noua Cātabria ab Hiſpanis nominatur) non ſine moleſtijs, anguſtijs, ac periculis varijs conſcendit; indeque abſcedens obuios habuit Indos quoſdam barbaros, feroſque, qui ſtatim tendentes arcus, ſagittaſq; in eum iacientes, ab emiſſis eorūdē ſagittis repercuſſi ſunt; timoreq; ac ſtupore preſſi, atq; confuſi diſceſſēre. Is verò progrediens ad vallem, quę dicitur de Guardiana, peruenit; vbi ſedulò ac ſtrenuè incumbens ſaluti animarū, quæ effuſo pretioſo Chriſti ſanguine ſunt redemptæ, à furibundis barbarorū illorum turmis (qui Chichimecæ vocātur) trucidatus obdormiuit in Domino. Hæ verò gentes Chichimecæ ferinis moribus viuunt, ac ferociſſimæ ſunt, & ſine Rege, ſine lege, & ſine religione, tum Dæmones, tum idola monſtruoſa adorant: ex ſe ipſis autem Duces eligunt, cum quibus turmatim vbique diſcurrunt, occidunt, deprædatuique

turque. Aliqualem nihilominus Chriſtianæ diſciplinę notitiam habent, ob frequentem A
Minorum fratrum præſentiam; qui conuerſionis eorum cauſa ad illos accedunt; atque
multo labore, diuturna ſolicitudine, ærumnis, anguſtijs, ac moleſtijs varijs (ob eorũ cæ-
citatem) ad Chriſtianæ fidei obſeruantiam, aliquos ex eis difficillimè conuertunt. Vn
de huius Inſtituti religioſi quamplurimi ab eiuſdem hac de re ſunt interfecti.

De martyrio aliorum fratrum Minorum de Obſeruantia.

ANNO Domini 1555. duo fratres Minores de Obſeruantia, quorum vnus erat
ſenex, & ſacerdos, alter verò iuuenis, barbaricę Indorum feritati obuiantes, atq;
in verę fidei, ac propriæ Religionis profeſſione conſtãtes, ab ipſis infidelibus atrociſ-
ſimè cæſi ſunt. Horum ſeries martyrij eſt nobis incognita; quia in regione valde lon-
ginqua ab ea, quam incolunt Hiſpani, iam paſſi fuère, & ſanguinẽ pro Chriſto fudêre.

De martyrio fratris Ioannis de Tapia. B

ANNO verò ſequenti nempe milleſimo quingenteſimo quinquageſimo ſexto F.
Ioannes de Tapia vallem quandam de Guadiana montibus de Zacatecas ſubie
ctã introgreſſus, ibique pro Indorũ conuerſione verbũ Dei prædicans, circa mille ad
catholicam fidem conuerſos baptizauit. Poſtmodùm autem Guadalfagiaram ciuitatẽ
ab Hiſpanis non ita pridem ædificatam regreſſus eſt, vt in Capitulo, quod ibi celebra-
batur, proprio Pręlato actus ſuos referret, ac eorum, quæ geſſerat, rationem redderet.
Huc verò multos infideles Chichimecas ſecum duxerat, vt Prælatus ipſe animarum
eſuriem, egeſtatemque, ac neceſſitatem Euangelicæ prædicationis, & ſalutaris diſcipli-
nę perſpiciens, pietate, zeloque humanæ ſalutis motus, licentiam, atq; obedientiæ me-
ritum ei impenderet; vt is ſuſceptam iam, & intentam ad animarum conuerſionem
prouinciam, cœptumque in pio opere laborem, vnde diſceſſerat reuertens, proſeque- C
retur. Qua ſanè licentia, ac obedientia obtenta, denuò ad munus charitatis obeundum
rediit: at verò in ipſo itinere procul à Zacatecis milliaribus decem ab Indis quibuſdã
barbaris, Guachichiles appellatis, furiosè inuaſus, genuflexusq; Crucifixi imaginem
manu tenens crudeliter interfectus, cum martyrij palma glorioſus migrauit ad Do-
minum. Hic religioſæ admodum, & exemplaris vitæ, ſuæque ſeraphicę profeſſionis,
& inſtitutionis obſeruantiſſimus fuit, feruenſque ſpiritu in infidelium conuerſione, cui
ſolerter, ac ſtrenuè diu operam dedit, à quodam etiam Chriſtianæ, ſpectatæque vitæ
Indo, Luca nomine, in hac pia actione adiutus, donec tandem, poſt impenſos pro Chri
ſti nomine labores, è mortalis corporis ergaſtulo per manus infidelium liberatus, triũ-
phans ad cælos euolauit. Corpus verò illius in conuentu de Zacatecas, qui ad hanc
S Euangelij Prouinciam, ſub S. Franciſci Cuſtodia pertinet, ſepulturæ traditum eſt. D

De martyrio fratris Ioannis Serrado.

ITIDEM frater Ioannes Serrado ſacerdos, qui iam Franciſcani Inſtituti habitũ
in hac eadem S. Euangelij Prouincia ſuſceperat; atque ad quædã conſtruenda ædi-
ficia, ex obedientiæ mandato, Xaliſcum (quod ipſiuſmet Prouinciæ tunc reputabatur
Cuſtodia) prõptè perrexerat; dum in regione illa Guardianus eſſet, conuentus Zapu
chani, licentia ac benedictione à proprio Prælato petita, ad Indos illos barbaros de Za
catecas (hoc eſt Chichimecas) conuertendos ſe contulit, quorum aliquos cùm ad veri-
tatis cognitionem, atque catholicæ fidei confeſſionem redegiſſet, eſſetque Chriſtianæ
doctrinę intentus, vibratis vndique ſagittis ab infidelibus atrociter iaculatur, ſicque
examinatus cum martyrij corona ad martyrum Regem felici morte tranſmittitur.

De fratre Ioannis à S. Maria martyrio. E

PRÆTEREA anno Domini 1580. frater Auguſtinus Rodriguez, qui à Prouin
cia S Euangelij erat valde remotus; ac per aliquot annos in regione Zacatecarum,
inter Indos Chichimecas peregrinatus fuerat, zelo ſalutis animarum actus in pium
conuerſionis barbarorum illorum infidelium opus ad ipſam Prouinciam perueniens,
ex eadem fratres quandoque aſſumpſit, vt illuc rediret. Quippe qui feruens ſpiritu, &
animarum conuerſionem anhelans indagare, explorareq; ſtuduit, an in regione, quæ
vlterius, atque intimius Aquilonem verſus extenditur, aliqui Indorum populi reperi-
rentur. Idque quamplurimis diebus perquirens, gentesque innumeras, plebeosque mul
tos turbidos, atque confuſos reperiens, Mexicum adijt, vt pro eorum conuerſione fra-
tres ſecum

A tres ſecũ adduceret. Cũ eo igitur frater Franciſcus Lopetius, & frater Ioãnes à ſancta Maria ſacerdotes, atq; Minoritico in conuentu Mexicano ſacræ Theologiæ ſtudijs incumbentes profecti, ſui itineris ſocios 12. milites Hiſpanos habuêre. Prædictus autem frater Franciſcus cæteris fratribus præerat. Qui animarum zelo per montana loca de Zacatecas tranſeuntes, atque à ciuitate Mexico Aquilonem verſus viç ſtadia quadringenta ambulantes, ad maximam tandem Indorum multitudinem peruenerunt hoc eſt ad diſtinctos quadraginta, ſiue quinquaginta populos circa ſexmillia domorũ inhabitantes; regionemq;, ſeu prouinciã illam nouũ Mexicũ nominarunt. Illi autem populi fratres ipſos benignè ſuſceperunt, de eorumq; aduentu gratulati ſunt. At vbi frater Ioannes à S. Maria hac naturali bonitate, & comitate à noua Indorum natione reperta tam humaniter ſe vidit receptum, nulla eorũ obiecta contradictione, imò mul

B ta de fratrum præſentia exorta lætitia, ſecumq; reputans gentẽ ipſam ſalutari Euangelicæ doctrinæ prædicatione perfacilè fore inſtruendã; ſolus Mexicum redire, de tantaq; Indorũ ſuauitate & humanitate Mexicani conuentus fratres certiores facere decreuit, vnde & verbi Dei miniſtros pro recentiũ populorũ conuerſione ex eis eligere, ſiue aſſumere ſecũ poſſet. Sicq; is animarũ zelo accẽſus iter atripuit (diuerſum tamen à primo) vt Mexicum peteret; vixq; trium dietum viã confecerat, cùm infideliũ opera ſub dio ex longo itinere feſſus dormiens pergraui magnæ molis pondere preſſus, ac reſpirare nequiens, ſpiritũ emiſit; ſirerq; diuertit in cælũ, vbi ſui laboris conatus, ardentiſque, ac pij deſiderij præmia plenè conſequeretur. Hic verò natione Cathalanus robuſtus iuuenis erat, ac floreſcente iuuentute Religionis habitũ in hac S. Euangelij Prouincia ſuſcepit. Optimæ præterea indolis fuit, ſemperque religioſis moribus prædi

C tus, ſpectabilis vitæ, magnæque virtutis indicia præbuit, atque incrementa.

De martyrio fratris Franciſci Lopetij.

HISPANI milites, qui fratrum (vt meminimus) comites fuerant, ad propria ſunt pariter reuerſi, Proregi quæ geſta fuerant referentes. Sed duo alij fratres (hoc eſt frater Franciſcus Lopetius, & frater Auguſtinus Rodriguez) zelo animarũ feruidi in cœpto opere permanſerunt: in quo aſſiduè occupati quadã die, dum ex more ad inſtruendũ populũ, qui ad ipſorũ locũ conuenerat, prodirent, videns frater Franciſcus quoſdam ex populo ſeſe inuicem odij & inimicitiæ cauſa trucidantes, eos cœpit benignè arguere, hortariq;, vt iniurias remitterent, & à vindicta, animique rancore deſiſterent. At illi non ſecus atq; amentes, & rabidi, feruentia iracundiæ venena euomentes, ſuæ rixæ onus impiè in eũ verterunt, illicoq; pientiſſimũ patrẽ iaculis confoderũt, qui

D in Dño obdormiuit. Hic aũt Chriſti miles vſq; in finẽ deuotus, ac fidelis, etiã in ſæculo fuerat nobilibus parentibus, in percelebri Hiſpali ciuitate ortus: inſuper doctrina, virtutibuſq; inſignis, dum annũ ageret decimũ ſeptimũ, Religionis habitũ Minoritico in Xerezano conuentu Prouinciæ Bæticæ deuotè receperat. Fuit prçterea mãſuetudine ac modeſtia multa ornatus, vitæq; mortificatione, taciturnitate ac prudentia inſignis.

De martyrio fratris Auguſtini Rodriguez.

ALTER autem, qui in pio Dei opere ſolus remanſerat, hoc eſt frater Auguſtinus Rodriguez nõ ſuorũ morte territus ſociorũ, ſed animoſior effectus, dum Chriſtiana quadam libertate, atq; diuina virtute fretus, illius populi varia delicta, exceſſuſq; emergentes liberius argueret: poſt breue dierũ ſpatiũ ab eiuſdẽ regionis infidelibus interemptus fuit. Qui iã in vico Niebla prope Hiſpalim ortus, in hac S. Euãgelij Prouin

E cia habitũ Religionis ſuſceperat, fuitq; ſanctis virtutũ operibus ſemper addictus, veritatiſque, ac ſalutis animarũ zelator eximius: pro quarũ conuerſione aduerſa multa, itinera, labores, & afflictiones, & mortẽ denique pertulit ad cæloſq; feliciter euolauit.

De fratris Aloyſij Villalobos martyrio.

PRAETEREA anno Domini 1582. frater Aloyſius Villalobos, ex Cuſtodia de Zacatecas huiuſmet Prouinciæ S. Euãgelij ſacerdos Deo deuotus, dũ ſui Prælati iuſſu, pro exequendis quibuſdam ſibi creditis negotijs, ex Zacatecis Guadalfagiaram verſus properaret, in ipſo itinere ab Indorum infidelium (hoc eſt Chichimecorum) turmis inuaſus, ſagittiſque vndique inclementer confixus, puram Deo animam fidelis, patiens, ac denique omni virtutum genere ornatus reddidit.

PROVINCIA
SS. PETRI ET PAVLI
D MECHOACAN
GLORIOSI
PRINCIPES TERE

PROVIN-

PROVINCIA SS. PETRI ET PAVLI.

A INGRESSIS Hiſpanis ſub anno Domini 1520. Regnum Mexicanum apud Occiduos Indos,eiusq; potentiſſimo Regi Monteſumæ bellum inferentibus, miſit is Legatos ad Sihuangam Mechioacanis,& Xaliſci bellicoſiſſimum Regem, cum quo perpetuum ſibi intercedebat bellum, rogans, vt, intermiſſis ad tempus antiquis contentionibus, aliquot ad ſe milites,qui Hiſpanis ſibi minaciter imminentibus fortius reſiſterent, mittere vellet. Quo renuente,celebriq; ciuitate Mexico cũ toto adiacẽte Regno, & eius Rege Monteſuma ſub Hiſpaniæ Regis,ac Germanorum Imperatoris Caroli V. poteſtatẽ redacta,præfati milites Hiſpani ſigna aduerſus Mechioacanicum Regnum hoſtiliter conuerterunt. Quod vt primùm Sinzicha,qui patri Sinhuangæ,occiſis quatuor vterinis
B fratribus,ne ſibi aliquando rebellarent,in Regno ſucceſſerat,ac poſtmodùm baptizatus Franciſcus appellari voluit,reſciuit,coacto exercitu validiſſimo illis obuiam ire ſtatuit.Dumq; ad tantum bellũ neceſſaria pararet,facta ſuper eũ manu Dñi,atq; mutato conſilio,Legatos diuerſis cum muneribus ad Hiſpanorum Ducẽ miſit,ſecumq;, præſtita prius obedientia, atq; tributo in ſingulis annis Hiſpanię Regi pendendo ſanctè pollicito, fœdus inijt. Quod tamen miraculo non caruit,nam ea erat eius fortitudo, eaq; bellicoſiſſimorum militium copia,vt ſi ad arma ventum eſſet,Hiſpanis loco cedendũ fuiſſet. Accedens verò poſtmodùm præfatus Mechioacani Regis Franciſcus
C (aliàs Sinzicha) Mexicum,venerabilem,omniq; commendatione digniſſimum P. F. Martinum à Ieſu,profeſſione Franciſcanum, atq; Prouinciæ S. Iacobi alumnum obnixè rogauit, vt ſibi Mechioacanum repetenti, quatenus & ſibi ſubditos Indos ad fidẽ conuerteret, ſacroq; regenerationis lauacro purificaret, atq; in via ſalutis felicius inſtrueret, congredi vellet. Cùm itaq;, præfato patre Martino à Ieſu (qui religioſos patres F. Angelũ à Saliceto, F. Hieronymum, F. Ioannem Badiã natione Gallum, atq; in Aquitanię antiquioris Prouincia profeſſum, F. Michaëlem à Bononia, atq; F. Ioannem Padilliam in tanto negotio cooperatores habuit) authore, tuguriolum in S. Annę honorem Sinſonzæ erectum eſſet, ſibiq; poſtmodum aliquot aliæ ædes acceſſiſſent, hę
D omnes ſub anno Domini 1535. ad Cuſtodiæ dignitatem, ſub Prouincia S. Euangelij de Mexico, promotę ſunt:atq; tandem in peculiarem,ſub titulo SS. Petri & Pauli Apoſtolorum, Mechioacanis & Xaliſci Prouinciam in generalibus Ordinis noſtri Comitijs,Pincijs,ſub anno Dominii 1565. habitis,à patribus euectæ extiterunt. Sunt impræſentiarum huiuſmodi ædes numero 47. quarum 21. in Mechioacano ſedẽ obtinent, reliquæ verò 26. Xaliſci finibus clauduntur. Vniuerſa nihilominus hęc Prouincia in nouæ Hiſpaniæ, nouæq; Galleciæ apud Occiduos Indos Regnis ſita eſt, continetq; in longitudine 360. milliaria, in latitudine verò 150. ad ſummũ. Præterea ex vna parte ſancti Euangelij Prouinciam,ex altera mare Auſtrale(hoc mar del Sur vulgò vocant)ex
E altera verò flexuiagum quendã,atq; furentem fluuiũ, qui, ex ampliſſima quadã planitie ſcaturiẽs, poſtquàm alia 12. flumina in ſe receperit, curuato, atq; irregulari curſu, nulliq; alteri ab Indis, qui maximis innixi cucurbitis eum non abſq; maximo vitæ diſcrimine ſuperare aſſueuerũt, vadabilis, in ampliſſimũ ſtagnum nomine Chiapala, atq; 150. milliaria in orbem continens, plurimiſq; diuerſi generis, ijſq; ſapidiſſimis, piſcibus abundans, influit: atq; inde egrediens poſtquàm aliquantulùm itineris lentiori gradu emenſus fuerit, per auguſtiores cuiuſdam aggeris fauces ingreſſus, in profundiſſimam quandam vallem, atq; 12. milliarijs à præfatis faucibus diſtantem, horribili tremendoq; ſtrepitu fertur pręceps; vnde tandem ſinuoſè, atq; obliquè fluẽs, carniuoriſq; crocodilis (eſt crocodilus animal quadrupes, cumq; incredibilis ſit magnitudi-

nis,vnguibus armatur, cutemq; ita duram habet, vt in ſolo ventre penetrari poſſit, A
atq; conſpecto homine lacrymas emittit, moxq; appropinquans, eum deuorat) ſcatens,ac Chichimecas, ideſt infideles Indos,à fidelibus eiuſdem patriæ hominibus mirabiliter diuidens, Auſtrale mare non longè ab vltimo iſtius Prouinciæ conuentu ingreditur, pro terminis habet. Quia verò de Chichimecis mentio incidit, non abs re erit,ſi breuiori ſtylo eorum patriam,atq; efferatos mores depinxerimus:vt tandem in propatulo ſit, quo labore,ſeraphicam Religionē noſtri fratres plantauerint. Chichimeca commune non eſt, omnibusq; Indis infidelibus conuenit: inſuper & latiſſimè patet; cùm maiorem Occiduarum Indiarum partem,eamq; tum paſcuorum,tum argenti fodinarum,tum quoq; armentorum,ita vt inuenire liceat iſtis in partibus plures Indos,quorum quiſq; cētum millia tum boum, tum quoq; vaccarum poſſideat,feraciſſimam complexetur.Huius igitur,(vt ad rem deueniamus)patriæ gēs infidelis,idolatriæ dedita,efferata,per incertas ædes ad Numidarum inſtar mutandorum paſcuorum ergò diuagans; diuitiarum ſimul ac deliciarum aſpernatrix: laborum,æſtus,famis atq; frigoris patiētiſſima,bellicoſiſſimaq; eſt. Prȩterea nuda omnino,atq; verendis etiam detectis(quod à naturali quodam pudore abhorret)incedens, ſomnum captura humida terra pro molli lecto vtitur:atq; equorū,mularū,vaccarum,aliorumq; plurium ſylueſtriū animaliū, &(quod execrabile omnino eſt)aſpidum quoq; & aliorū id genus ſerpentiū; carnibus illotis omnino & ſemicrudis,quas etiam vnguibus,omni interim gladiorum vſu longè profligato, diſcerpunt, pro cibo vtuntur. Differunt interim plurimùm in idiomate, moribus, corporis ſtatura, viribus atque ferocitate à fidelibus Indis, à quibus celebri (cuius ſupra meminimus) fluuio diſtinguūtur: ſuntq; B
procerȩ ſtaturæ,corpulenti atq; imberbes:tantumq; à cȩteris huius noſtri orbis hominibus differunt, quantùm eorum ingenium belluinis moribus magis accommodatur. C
Crapulæ præterea vacant,& turbida quadam peſſimi odoris, guſtus atq; coloris potione ex ſiccis fructibus,aqua & quadā radice confecta inebriantur:quādo etiam tanquam œſtro perciti ad canum inſtar validiſſimè vlulant. Nulli Regi,nulliq; temporali Domino ſubſunt: ſed turmatim pecudum more incedentes, hinc inde diſcurrūt. Latrocinia exercent,ſeq; mutuò ferina quadam crudelitate occidunt,interimuntq;. Nullis legibus,nulliq; Religioni aſtringuntur:ſed quædā tantùm deformiſſima idola ex luto,vel lapide fabrefacta colunt; illisq; execrabilia humani ſanguinis ex auribus hauſti ſacrificia offerunt: atq; Dæmonem de bellico euentu conſulunt. A quo ſi felix reſponſum receperint,intrepidè ſe cuiuis vitæ diſcrimini obijciunt, atq; in hoſtes irruunt:ſi verò infelix, retracto pede in propria ſe recipiunt. Sagittandi interim artem D
optimè callent;quam cum quadam corporis virtute copulantes,atq; maxima cū dexteritate exercētes de Hiſpanis,alioquin bellicoſiſſimis,non paucas victorias referunt. Nec interim à ciuilibus bellis deſiſtunt; imò infeſtis armis alij in alios inſurgunt, ſeq; inuicem maxima contentione trucidant. Qua etiam de cauſa fidelibus Indis, cum quibus ſibi maximæ intercedūt inimicitiæ,aliquale datur reſpirandi ſpatium. A conſertione verò manuum cum Hiſpanis nunquam ceſſant. Confliguuntur interim nudi, idq; tumultuariè, & abſq; vllo ordine, atq; diuerſis coloribus depicti; inſuper & oblongis arcubus,arundineis ſagittis,quibus ſilex pro ferro eſt, ligneaq; claua vtuntur: nam ferri nullus penitus apud eos vſus eſt. E conuerſo verò Hiſpani duplici lorica (de equitibus loquor) contecti ferrea galia, longiſſima lance, enſe, pugione, clypeo, atq; interim ſclopetis communiti; inſuper & ferociſſimis equis, omninoq; ad E
genua vſq; contectis inſidentes, ſtructa acie ad bella procedunt. Quorum nihilominus interiora acutiſſimus ſilex fortiſſima manu iactus, vmbone aliquando, & vtraq; lorica penetratis, ſæpiſſimè petit. Hyemalis horum Chichimecorum habitatio vel aſperrimus, impenetrabilisq; mons, vel denſiſſima, imperuiaq; ſylua eſt. Has dum Hiſpani ſuperare contendunt, ſuæ temeritatis, vel ſagittis confoſſi, vel à præcipitibus lignis, ſiue lapidibus oppreſſi, dant pœnas. Contingit nihilominus huiuſmodi Chichimecas ſopori poſt longam epotationem immerſos ab ipſis Hiſpanis, ſuperatis montium iugulis, atq; ingentibus difficultatibus deuictis, atq; fidelibus Indis eorum conductoribus,ſæpius opprimi, miſerrimeq; pecudum more mactari. Ad hos tamen

effera-

A efferatos homines aliquot ex noſtris fratribus, non abſq; maximo vitæ diſcrimine, pe-
netrarunt, eorumq; plurimos ſacro baptiſmate regenerarunt. Quorum tñ ingenia,
cùm belluina potius ſint quàm humana, ad capeſſenda noſtræ ſalutis myſteria minus
apta exiſtunt. Et hæc quidem de Chichimecis incidenter dicta ſunto. Cæterùm huius
Prouinciæ, cui beatos Petrum, & Paulum Apoſtolos graphicè depictos præpoſitos vo-
lui, maius ſigillũ præfatorum Apoſtolorum imagines, prout communiter depingi ſo-
lent, atq; ſequentes literas: SIGILLVM MINISTRI PROVINCIALIS
PROVINCIÆ APOSTOLORVM: papyro imprimit. Ante quàm tamẽ ad
ſingulos iſtius Prouinciæ conuentus deſcẽdamus, meminiſſe libet, 21. videlicet eorum
Mechioacana in Prouincia, reliquos verò 26. in Xaliſcana conſtructos eſſe: ita tamen
vt ſex priores in Indorum, atq; Hiſpanorum, qui ſequuntur quindecim in Indorum
B tantùm, ſed qui ſuccedunt ſex apud Xaliſcum in Indorum etiam; atque Hiſpano-
rum; atqui qui ſuperſunt viginti in Indorum ſolùmmodo oppidis ſiti ſint.

De conuentu S. Franciſci Sinſonzæ. *Conu. I.*

SINSONZA miræ magnitudinis ciuitas ad Mechioacanicum Regnum ſpectat,
fuitq; olim Regum, eorumq; aulicorum ſedes. In ea ſiquidem Sihuanga agebat,
quãdo humili Monteſumę Regni Mexicani Regis petioni acquieſcere noluit, eiusq;
Legatos contra gentium ius occidit. Eam etiam, Sihuanga defuncto, Sinzica eius fi-
lius in habitationem elegit, atq; in altera eius parte locũ ædificandæ eccleſiæ accom-
modatum patri Martino de Ieſu aſſignauit. Ad hanc igitur ciuitatẽ, vt primùm præ-
fatus P. Martinus de Ieſu ex Mexico applicuit, ædiculã ad eremitorij inſtar ex ſtrami-
C nibus, aliaq; ſibi ſimili materia ſub S. Annæ titulo in ſibi aſſignato loco conſtruendam
curauit: inibiq; primum apud eos populos ſacrum fecit, ac plurimos Indos ſacro ba-
ptiſmate purificauit. Cumq; ad eius, atq; ſociorum prędicationem plures Indi infide-
les catholicã fidem ſuſcepiſſent, eorum proceres, ſtraminacea huiuſmodi æde demoli-
ta, pulchrum ſatis conuẽtum ex ſtabiliori materia eodem in loco, atq; eadem B. Anna
eius tutelari erexerunt. Quo deniq; in conuentu, qui & à 4. fratribus inhabitatur, diẽ
clauſit extremũ admirandæ religionis P. F. Petrus à Garrobilijs, Prouinciæ S. Michaë-
lis alumnus: qui poſtquàm Indicum iſtius patriæ idioma (hoc Taraſcum vocant) ap-
primè didiciſſet, totum ſe infidelium conuerſioni dedit. Nec tamen fruſtra: cùm infi-
nitos penè idolatras Chriſti fidem ſuſcipere feruentiſſimis ſuis concionibus coëgerit:
& mille aliquando idola vno die vel ignibus tradiderit, vel in fruſta cõminuerit. Exe-
D crabilia præterea quædam ſacrificia, à montanis Sacatulẽſibus Indis Dæmonibus of-
ferri ſolita, longè eliminauit. Qui tandẽ ſenio confectus, meritisq; opimus, graui mor-
bo correptus animam cælo reddidit. Ad hunc tantum patrẽ appoſitus eſt ſibi omnino
perſimilis P. F. Martinus Gilberti natione Gallus, atque Prouinciæ Aquitaniæ anti-
quioris alumnus: qui cùm, patrijs laribus relictis, ad has partes inter primos Franci-
ſcanos traieciſſet, tanta cura Indicũ idioma didicit, vt in eo peritiſſimus euaſerit, atq;
aliquot libros tum Indis, tum quoq; Hiſpanis ſummè neceſſarios ædiderit. Præterea,
licèt podagra maximè conflictatus, ab infidelium ad Chriſti fidem conuerſione nun-
quam abſtinuit. Vnde & tot, talesq; fructus Dñicum in horreum intulit, vt vix ſibi pa-
rem habuerit: religione etiam, & vitæ ſanctimonia inſignis extitit: Indisq;, à quibus vt
pater colebatur, chariſſimus fuit. His itaq; operibus cumulatus, illudq; Eſaiæ Prophe-
E tæ: *Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis*, ſæpius repetẽs ex hac vita, ma-
ximum interim neophytis illis populis ſui deſiderium relinquẽs, migrauit. Cuius fa-
cies prius pallens, atque omnino ſubnigra, ſtatim poſt mortem rutilans apparuit.

De conuentu S. Bonauenturæ Valliſoleti. *Conu. II.*

NON ita poſt multum temporis ab ædificato proximè pręcedenti conuentu, prę-
ſens ab Hiſpanis feliciſſimis Indiarum expugnatoribus, Vallisoleti, quę totius
Mechioacanici Epiſcopatus metropolis, eiusq; Epiſcopi ſedes eſt, & ab ijſdem Hiſpanis
ædificata extitit, ad Dei honorem, atq; in S. Bonauenturæ memoriam erectus fuit. Qui
ſanè ex maioribus totius iſtius Prouinciæ locis vnus eſt, cũ à 14. fratribus inhabitetur.

De conuentu S. Iacobi Queretari. *Conu. III.* A

ISDEM ferè temporibus, quibus & duo præcedentes, hic conuentus, diuo Iacobo Apoſtolo ſacratus, ab Indis Queretari, quod Mechioacanicum oppidum eſt, & à ſolis Indis inhabitatur, ædificatus extitit: in quo 4. fratres commodè commorantur.

De conuentu Conceptionis B. Virginis Salaia. *Conu. IIII.*

SALAIA Mechioacanicum oppidum tum Indis, tum quoq; Hiſpanis mixtim deſeruit, continetq; intra ſui ambitum hoc monaſterium, in Conceptionis glorioſæ Virginis honorē ab Hiſpanis conſtructum, atq; à 5. fratribus frequentius inhabitatū.

De conuentu S. Franciſci Paſquarij. *Conu. V.*

HABITVRI apud ſe Paſquariēſes Indi Franciſcanos religioſos, quorū adhortationibus, atq; ſacris cōcionibus in ſalutis via felicius inſtrui poſſent, hoc monaſterium, ſeraphico patri Franciſco ſacrū, intra Paſquarij communis oppidi mœnia, ex communibus itidem facultatibus ſtatim, vt Chriſti fidem ſuſceperunt, à fundamētis ad verticē vſq; extruēdum curarunt. Hoc in monaſterio, quod & à 5. fratribus incolitur, mortem obijt venerabilis ille P. F. Martinus à Ieſu, vnus ex primis 12. Franciſcanis, qui ex Hiſpania ſoluētes, has ad partes feliciſſimè traiecerunt, atq; catholicę fidei vexilla in earū oppidis, atq; ciuitatibus glorioſè erexerūt. Fuit religioſiſſimus hic P. Prouinciç S. Iacobi alumnus: cumq; Sinzichę Mechioacanis, Xaliſciq; Regi, ex ciuitate Mexico Sinſonzā vſq; congreſſus, aſcitiſq; ſibi in ſocios atq; cooperarios 5. illos religioſos, eccleſiam ibidem ędificari, atq; vniuerſa idola, interim iocalibus tū aureis, tū quoque argenteis, atq; plurimis lapidibus pretioſis ſibi ab Indis olim oblatis in profundiſſimū ſtagnū proiectis, demerſiſq;, in medio foro ignibus tradi curaſſet: infinitoſq; penè infideles tum ſacris ſuis concionibus, tum ſanctiſſimis adhortationibus, tum quoq; mirabili quodam atq; angelico, potius quàm humano viuendi modo Saluatori Chriſto peperiſſet; vniuerſæ carnis viam cum maxima ſanctitatis opinione ingreſſus eſt. B C

De conuentu S. Franciſci apud S. Philippum. *Conu. VI.*

HIC conuētus fratrum apud S. Philippum, quod Mechioacanicum tum Indorū, tum quoque Hiſpanorum oppidum eſt, erectus, & à quatuor fratribus inhabitatus, eos Hiſpanos, qui primi ad has partes traiecerunt, ſui authores agnoſcit.

De conuentu SS. Petri & Pauli Cinapiqueri. *Conu. VII.* D

CINAPIQVERVM Mechioacanicū oppidū eſt, & ab Hiſpanis, Indiſq; permixtim inhabitatur, præſentiq; conuētu, in SS. Apoſtolorū Petri, & Pauli honorē ab Indis ante 50. annos communibus ſumptibus erecto, non ita vulgariter cohoneſtatur. Commorantur frequentius hoc in loco 4. fratres, quorum duo prædicationis officio, alius quidem apud Indos, ſed alius apud Hiſpanos, feliciſſimè funguntur.

De conuentu Aſſumptionis B. Mariæ Eronguarichari. *Conu. VIII.*

QVI præcedūt 8. conuētus, vnico dēpto, Sinſonzenſi ſcilicet, qui primus omniū (vt pręfati ſumus) hac in Prouincia ædificatus extitit, in Indorū, atq; Hiſpanorū oppidis, Mechioacanicis tamē, ſiti ſunt: qui verò 14. ſequūtur, in Mechioacanicis quidē oppidis, ſed ab Indis tantùm inhabitatis, ſedē obtinent. Vt igitur ad hunc noſtrum conuentū, Eronguarichari, quod magnū ſatis oppidū eſt, in Aſſumptionis B. Virginis honorem erectum, deueniamus: is ab eius accolis in primo Hiſpanorū ad has partes appulſu ex communi ære conſtructus fuit, atq; à 4. fratribus commodè ſatis inhabitat. E

De conuentu S. Hyeronimi Prenehequari. *Conu: VIIII.*

IN id maximè noſtri fratres, tū primitiui illi diuini verbi præcones, tū quoq; ij, qui eos ſequuti ſunt, incubuerunt, atq; impræſentiarum incumbunt, vt in ſingulis Indiæ oppidis, atq; ciuitatibus, immo & pagis (ſi commodè fieri poteſt) conuentus, vel ſaltem eremitoria (quę doctrinas vulgò vocant) conſtruantur: quatenus his populis

A pulis de nouo ad fidem conuerſis, atq; ad idolatriam ſupra modum procliuibus, fratres perpetuò, opportuneq; adſint, ne ad vomitum reuertantur, neuè in miſeram illam Dæmonum ſeruitutem iteratò relabantur. Eo igitur factum eſt, vt antiquiores præfati patres hunc conuentum, à 4. fratribus incultum, Purenehequari, quod peramplum oppidum eſt, ſub S. P. Hieronymi titulo erigendum, abſoluendumq; curarint.

De conuentu S. Ioſephi Taximaroæ. *Conu. X.*

EANDEM prorſus ob cauſam, ob quam & præcedens, præſens conuentus, beato Ioſepho glorioſiſſimæ Virginis ſponſo Taximaroæ, quod Mechioacanicum oppidum eſt, ab antiquioribus iſtius Prouinciæ patribus, ex communibus tamen oppidanorũ facultatibus, erectũ extitit. Inhabitatur plerunq; præfatus hic conuẽtus à 4.
B religioſis: quorum alter Concionatoris officio, non abſq; maximo fructu, fungitur.

De conuentu S. Mariæ de Gratia Acambari. *Conu. XI.*

NE Acambarenſes à Taximaroanis ſuperari viderentur, hunc conuentum, glorioſiſſimæ virgini Mariæ de Gratia ſacratum, alteriq; ab eis erectum per omnia ſimilem, intra communis oppidi Acambari mœnia ex publicis facultatibus ędificãdum, quatuorq; Frãciſcanis, à quibus Chriſtiana pietate imbuuntur, conferendũ curarunt.

De conuentu S. Annæ Sacapi. *Conu. XII.*

AEMVLATI Sacapenſes Acambarenſium pietatem, propriæ interim ſaluti opportunè conſulturi, hunc conuentum in honorem ſanctę Annæ Dei genitri-
C cis Mariæ matris Sacapi, quod Mechioacanicum oppidum eſt, ex publicis prouentibus à fundamẽtis extruendum, omnibusq; ſuis numeris abſoluendum curarunt. Hoc in conuentu, à quatuor fratribus plerunq; inculto, ſanctiſſimè obijt venerabilis, ac de Franciſcana Religione optimè meritus pater frater Antonius Beteta, Prouinciæ Conceptionis alumnus, qui poſtquàm per multos annos in Tribulenſi (vulgò del Abrojo) illius Prouinciæ conuentu Magiſtri iuuenum, ac nouitiorum officio functus eſſet; inſtruendorum quoq; in catholica fide Indorum ergò, ad has partes traijciens, Indicũ idioma non abſque maximo labore didicit, ac tãtopere in eo profecit, vt apud ipſos Indos natus videretur. Cùm eſſet præterea Euangelicæ paupertatis amantiſſimus, ſuiq; ſtatus zelantiſſimus, ac omnium deniq; virtutum eximius cultor, tantę fuit apud neophytos hos populos authoritatis, tãtæq; ęſtimationis, vt quicquid vellet, illis
D facillimè ſuggereret. Eoq; demum factum eſt, vt plurimùm incremẽti Indicę Eccleſię acceſſerit. Obijt hic pater, poſtquã ſæpe ſæpius hymnum: *Te Deum laudamus &c.* ſumma cum humilitate decãtaſſet, ea ipſa hora, qua ſe ex hac vita migraturũ prędixerat.

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Vncapanis. *Conu. XIII.*

VNCAPANENSES, ne Franciſcani ſibi ſacramenta miniſtraturi, ac Dei verbum propoſituri plus ęquo fatigarentur, ſi aliunde ad ſe venirent, ſumma cura, ſummaq; ſolicitudine curarunt, vt præſens conuentus, immaculatæ Conceptioni B. Virginis ſacratus, ipſorum communibus ſumptibus Vncapanis, quod Mechioacanicum oppidum eſt, ędificaretur. In quo tandem 4. fratres pro votis inhabitant, proq; viribus dant operã, vt propriæ vocationi ſatisfaciant, perpluresq; aĩas Deo acquirãt.

E *De conuentu S. Franciſci Piriuanis.* *Conu. XIIII.*

INTRA Mechioacanici eius oppidi, quod à ſolis Indis inhabitatur, diciturq; Piriuanis, ambitum præſens conuentus, ſeraphico patri Franciſco ſacratus, atq; à quatuor religioſis vt plurimùm incultus, ante quadraginta annos conſtructus extitit.

De conuentu S. Crucis Tancitari. *Conu. XV.*

VT primùm ad Tancitaranos perlatũ fuit Piriuanicos in id omnino incumbere, vt Minoriticum apud ſe conuentũ erigerent: ne illis indociliores, atq; erga fratres minus affecti haberẽtur, curarũt & ipſi, vt pręſens monaſteriũ in S. Crucis honorẽ

Tancitari, quod Mechioacanicum oppidum eſt, ex publicis prouẽtibus ædificaretur. A
Conuiuunt hoc in monaſterio 4. fratres, quorũ alter ſacras ad populum conciones de
ſuggeſtu habet: reliqui verò 3. eiuſdẽ in fide catholica inſtructioni diligentius intẽdũt.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Tarequati. Conu. XVI.

VT Mechioacanicis Indis in ſua barbarie laborãtibus fratres noſtri opportunius
adeſſe poſſent, hoc ab ipſis monaſteriũ, ſub inuocatione B. Mariæ de Ieſu, Tare-
quati, quod non aſpernandum oppidum eſt, conſtruendũ curarunt. Cuius ſanè mona-
ſterij ædificia plures fratres capere poſſent: quòd verò à 4. tantùm inhabitentur, in
cauſa eſt teligioſorum penuria, qua hæc Ptouincia, ſicut & cæteræ, iſtis in partibus la-
borat. Honeſtatur nihilominus pręſentis monaſtetij eccleſia venerabilium patrũ Ioã-
nis à S. Michaële, atq; Iacobi Daciani funeribus. Quorum alter, patet ſcilicet Iacobus, B
ex regia Danorum ſtirpe originem trahens, atq; linguarũ Græcæ, Latinæ, & Hebrai-
cæ peritiſſimus, inſuper abſolutiſſimus, cùm Franciſcanæ militię in Dania nomen de-
diſſet; ne graſſanti ſupra modum ea in patria hęreſi, vel ſaltem ſua præſentia, conſen-
tire videretur; patrijs laribus, cariſq; parentibus & amicis longè poſt ſe relictis, in Hi-
ſpaniam traiecit. Vnde, poſtquàm à Carolo V. Germanorum Imperatore, ac Hiſpano-
rum Rege pro ſua pietate, ac religione humaniſſimè exceptus eſſet, poſtmodũ ſoluẽs,
ad has partes transfretauit. Nec tamen feliciter appulſus ſeſe otio dedit: quinimo vt
primùm Indicũ idioma didicit, tanto ſtudio, tantaq; ſedulitate ſacris vacauit concio-
nibus, vt innumeros infideles ad fidem conuerterit, pluresq; alios iam antea conuer-
ſos eadem in fide confirmauerit, ac deniq; non paucis cauſa ſalutis extiterit. Pręterea
primus inter cæteros omnes, tum cuiuſuis Religionis fratres, tum quoq; ſęculares ſa- C
cerdotes, Mechioacanicis Indis venerabilis Euchariſtiæ ſacramentũ miniſtrauit. Tã-
ta etiam fuit humilitate præditus, vt omnes in ſui admirationem adduxerit: tantaq;
comitate, arque prudentia inſignirus, vt plurimi ex remotiſſimis partibus Indi ad ſe
ſuis in aduerſitatibus conſulendum venerint: ac tanta deniq; ſanitatum gratia dona-
tus, vt non paucos infirmos ſigno crucis ſuper eos facto integræ ſoſpitati teſtituerit.
Mortem quoq; Caroli V. Imperatoris, licèt longiſſimè abeſſet, ea ipſa hora, qua ille è
viuis in Hiſpania exceſſit, ex reuelatione ſibi diuinitus facta, dum præſentis conuẽtus
Guardianum ageret, noſſe meruit: quamobrẽ, erecta de more tumba, Miſſæ ſacrificiũ
pro eius anima à fratribus celebrandum curauit. Obijt demum tantus hic pater hoc in
conuentu bonis operibus opimus, atq; cum maxima ſanctitatis opinione, in ſenecture
bona. Alter verò, pater videlicet Ioannes à S. Michaële, cùm Indicam linguã apprimè D
aſſequutus, diſertiſſimus Concionator euaſiſſet, ſylueſtribus Indis, moniana bellua-
rum more ſeparatim incolentibus ſuaſit, vt ad planities deſcendentes oppida ſimul
ædificarent, agros excolerent, ac ſimul denique humano more habitarent, vt tandem
ſic vniti felicius coaleſcerenr. Effecit prætetea, vt in ſingulis iſtius patriæ oppidis xe-
nodochia ſub Conceptionis B. Virginis titulo iuxta eccleſias erigerentur, (quod ſanè
opus non ſatis laudari poteſt) in quibus peregrini humaniter excipi poſſenr, atq; infir-
mi curarentur. Statuit etiam, quatenus huiuſmodi opus perpetuò maneret, vt collectę
ſemel in ſingulis annis fierent, vtq; quicquid indè proueniret, id in pręfatorum hoſpi-
talium vſus couerteretur. Voluit inſuper, vt in quolibet hoſpitali Conceptionis Con-
fraternitas erigeretur, vtq; ex confratribus ſex ad minus, iuxta loci capacitatem, cum
ſuis vxoribus hebdomadatim, tum infirmis, tum quoque peregrinis iuxta charitatis E
exigentiam deſeruirent. Appoſitus tandem eſt hic religioſus pater ad patrem Iaco-
bum Dacianum, de quo ſuprà, nec minoris ab eo æſtimationis apud Indos extitit.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Sitaquari. Conu. XVII.

VT de ſuo erga iſtius patriæ infidelium ſalutẽ ſtudio aliqua ex parte cognoſcere-
mus: primitiui patres huius Prouinciæ fundatores præſens monaſteriũ, D. Ioanni
Baptiſtæ Dñico præcurſori ſacrũ, Siraquari, quod aliqualis magnitudinis oppidũ eſt,
ex publicis oppidanorum facultatibus ab ipſis fundamentis erigi, perficiq; curarunt.
Conuiuũt vt plurimùm hoc in loco 4 fratres: ex quibus alter ſacris vacat concionibus.

A *De conuentu S. Franciſci Xiquilpanis. Conu. XVIII.*

MINIME mirum alicui videri debet, quod in ſingulis ferè iſtius patriæ oppidis Franciſcani conuentus erecti ſint. Nam ea eſt eius accolarum ad idolatriã procliuitas, eaq; pronitas, vt niſi perpetuò ab euangelicis operarijs excolantur, infidelitatis tribulos, atque ſpinas producturi ſint. Idq; in cauſa extitit, vt præſens monaſterium, ſub ſeraphici patris Franciſci titulo, Xiquilpanis, quod populoſum ſatis oppidum eſt, ab antiquioribus iſtius Prouinciæ patribus communibus eorundem oppidanorum ſumptibus conſtructum fuerit. Inhabitatur interim hic locus à 4. fratribus.

De conuentu S. Franciſci Apacei. Conu. XIX.

CVM in patentiſſimis vitæ diſcriminibus verſarentur primitiui huius Prouinciç
B erectores, dum de oppido in oppidum, ſiue miniſtrandorum ſacramentorum, ſiue ſacrarum concionum habendarum ergò tranſeunt: hunc conuentum, omni dilatione longè eliminata, Apacei, quod Mechioacanicorum oppidum eſt, tum ex priuatis, tum quoque ex publicis Apaceorum facultatibus ædificandum curarunt. Inhabitatur plerunq; præfatus hic conuentus à quatuor religioſiſſimis Franciſcanis fratribus.

De conuentu S. Franciſci Tarimbari. Conu. XX.

NE copioſa meſſis Dominicum in horreum inferenda, operariorum defectu miſerè periret, conſultiſſimè huius Prouinciæ proceres ſtatuêre, vt conuentus hac in patria erigendi nec magnitudine inſignes, nec fratrum numeroſitate illuſtres euaderent: ſed vt potius (vno, vel altero demptis) anguſtijs paterent, quatenus à quatuor
C vel à ſex ad ſummum fratribus inhabitarentur: & religioſi ſic per ſingula oppida diuiſi miſeris iſtis hominibus de nouo ad fidem conuerſis facilius, opportuniusq; adeſſe poſſent. Hinc igitur factum eſt, vt prçſens conuentus, Tarimbari oppidi mœnibus cinctus, atq; Tarimbanorum ſumptibus in ſeraphici patris Franciſci honorem conſtructus, à 4. tantùm religioſis fratribus, qui eos in viam ſalutis dirigant, incolatur.

De conuentu S. Petri Tolimanis. Conu. XXI.

CONVENTVS hic, omnium Mechioacanicorũ nouiſſimus, apud Chichimecas in oppido Tolimane erectus, & à 4. fratribus plerunque inhabitatus, ideo ſub anno Domini 1583. noſtrorum fratrũ opera ex diuerſis eleemoſynis in S. Petri hono-
D rem conſtructus extitit; vt Indi, qui nondum Hiſpaniarũ Regi ſubſunt, ſed per incertas ſedes, nulli parentes, hinc inde (vt præfati ſumus) diſcurrunt, vaganturq;, à paucis annis ad Chriſtum, abiuratis idolis, conuerſi, in officio, atque ſanctè pollicitis contineãtur: vtq; facilior illis ad cæteros, adhuc ſub Dæmonis poteſtare degentes, pateat acceſſus, qui tamen non abſque præſentiſſimo vitæ diſcrimine ipſis contingit.

De conuentu S. Franciſci Guadalfagiara. Conu. XXII.

GVADALFAGIARA Xaliſcorum ciuitas eſt, regio Concilio, atq; Epiſcopali ſede inſignis, inſuper & nouæ Galleciæ metropolis. Cuius incolæ, qui maiori ex parte Hiſpani ſunt, celeberrimum hunc totius Xaliſci conuentum in prima prçfatæ ciuitatis ædificatione, ſub ſeraphici patris Franciſci titulo, intra eius ambitum à funda-
E mentis ad verticẽ vſq; conſtruendum curarunt. Inhabitatur frequentius præfatus hic conuentus à 20. fratribus, & vltrà: quorũ vnus, vel alter Eccleſiaſtis officio fungitur: alius vero iunioribus religioſis Grammaticam prælegit. Sepultos præterea continet idem hic locus quàmplurimos patres, moribus olim ac ſanctitate inſignes. Inter quos tamen longè emicuêre religioſiſſimus P. F. Antonius Segobienſis: qui religioſis moribus in Conceptionis Prouincia apprimè imbutus, quadrageſimumq; ſuæ ætatis annũ agens, ad has partes conuolauit: vbi Indicum idioma tanta cura, tantaq; diligentia didicit, vt in ea infra breuiſſimi temporis ſpatium peritiſſimus euaſerit, ac per alios 40. continuos annos, & vltrà, Indicè concionatus ſit. Vitæ præterea rigorem, in quo apud Recollectas præfatæ Conceptionis Prouinciæ domos enutritus fuerat, ad vltimũ vſq; halitum

halitum ſeruauit. Nihil ſiquidem eo continentius, nihil vigilantius, nihil pauperius, A ac nihil deniq; temperatius fuit. In oratione inſuper adeò aſſiduus extitit, vt ab ea nihil aliud curaſſe viſus ſit. Quæ tamen interim vel charitatis officium, vel obedientiam, vel etiam proximi ſalutem concernebant, ea quàm diligentiſſimè adimplere ſtuduit. Paupertatis etiam cum profundiſſima quadam humilitate coniunctæ amantiſſimus cùm eſſet, factus eſt omnibus benè, ac religiosè viuendi norma. In periculoſa quadam Indorũ rebellione, vbi de totius rei ſumma agebatur, ipſe ſolus ſuis adhortationibus, ſaniſq; conſilijs præfatos Indos ad ſaniorem mentem, atq; ad præſtandã catholico Hiſpaniarum Regi promptam obedientiam reduxit. Hic tandem tantus pater, poſtquàm prouincialis Miniſteriatus, atq; Commiſſariatus officijs aliquoties ſumma cũ laude, tum hac in Prouincia, tum quoq; in alijs quibuſdam functus eſſet, plenus dierum, meritiſq; opimus, maximum interim omnibus, præſertim verò Indis, à quibus non ſecus ac pater amabatur, colebaturq;, ſui deſiderium relinquens diem hoc in loco clauſit B extremum. Ad patrem Antonium Segobienſem appoſitus fuit admirandæ religionis, prudentiæ, atq; benignitatis pater Angelus Valentinus Prouinciæ Valentiæ alumnus: qui, poſt conſumptos 40. eoq; amplius annos in Indorum conuerſione, atq; Euangelica prædicatione, ſuæ mortis ex diuina reuelatione præſcius, viam vniuerſæ carnis hoc in eodem loco ingreſſus eſt. Ac paulò ante quàm ſpiritum ſuo Creatori redderet, cùm aliquandiu fuiſſet in extaſi, tãquam è profundiori ſomno euigilans, in hæc verba prorupit: *Vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me?* Quamobrem quotquot aderant, certò certius crediderunt ipſum glorioſiſſimæ Virginis præſentia dignatũ fuiſſe. His patribus adijciendi veniunt, ſupra modum venerabiles patres Franciſcus Orapeſſanus, ac Hieronymus de Cruce. Quorum iſte in Bætica Prouincia profeſſus, atque pa- C trum iſtius albo poſtmodùm aſcriptus, cuius vitæ diſcrimini ſe oppoſuit, vt paupercu los, miſerrimoſq; Indos ab aliquorum tyrannide vindicaret: Vnde & non aſpernandæ ſibi moleſtiæ ſubſequutæ ſunt. Eas nihilominus patientiſſimè tulit, viriliterq; ſuperauit: ac tandem è viuis hoc in loco excedens, tũ ab iſtis, tum quoq; ab illis ob eius ſanctitatem, inculpatamq; vitam non ſecus ac Deo carus habitus eſt. Ille verò, pater ſcilicet Franciſcus Orapeſſanus, poſt plurimos exantlatos in infidelium conuerſione labores, hoc in ipſo Guadalfagiarenſi conuentu in Domino obdormiuit. Nec ſilentio prætercam humillimum, atq; incomparabili religione præditum fratrem Danielem, natione Italum, profeſſione laicum, atq; Prouinciæ S. Iacobi alumnũ: qui ob ſingulares eius virtutes, vitæ aſperitatem, morum candorem, ardẽtiſſimam charitatem, atq; feliciſſimum exitum ab omnibus iſtius patriæ tum Indis, tum quoq; Hiſpanis vt ſan- D ctus colitur. Nec immeritò ſanè: cũ per 50. eoq; amplius annos, ferrea lorica ad carnes indutus, nudiſq; pedibus incedens, in perpetua oratione, continua vigilia, atq; ſtrictiſſimo ieiunio, infidelium conuerſioni omnino intentus, Deo opt. max. inſeruierit. Poſſem & alios quàmplurimos, qui ſingulari doctrina, excellenti charitate, ardẽti zelo, inſigni pietate & ſanctitate iſtis in partibus claruère, atq; innumeros penè infideles ab impietate ad pietatem, à Dæmoniaca ſeruitute ad Chriſtianam libertatẽ, ac denique ab idolatria ad Chriſti fidem conuerterũt, Eccleſiæq; catholicæ acquiſierũt, præcedẽtibus addere. Sed, ne id fecerim, prolixitatis incurrẽdæ timor me remoratus eſt.

De conuentu S. Franciſci Colimæ. *Conu.* XXIII.

PRÆCEDENTEM conuentũ ſubſequitur præſens, ſub ſeraphici patris Fran- E ciſci titulo Colimæ, quod Xaliſcorum oppidum eſt, ab Indis olim erectus, atque à quatuor religioſiſſimis Franciſcanis fratribus, quorum alter ſacras ad populũ conciones ex officio habet, reliqui verò Indorũ ſaluti inuigilant, ſat cõmodè inhabitatur.

De conuentu Conceptionis B. Virginis Izatlanis. *Conu.* XXIIII.

INTER cæteros totius Xaliſci Minoriticos conuentus præſens, in immaculatæ Conceptionis B. Virginis honorẽ, Izantlanis ante 40. annos ab Indis conſtructus, & à 4. fratribus impræſentiarũ inhabitatus, ſummè commendandus venit: idq; ob tres Chriſti athletas, atq; glorioſos martyres, patres ſcilicet Ioãnem Calerum, Antonium à Collare

A à Collare, & Franciſcum Laurentij ibidem ſepultos, qui ob catholicæ fidei confeſſionem, & propagationem ſub infidelium manibus vitam cum morte, in æternum victuri, commutarunt. Pollicitis tamen facturus ſatis, primò patris Ioannis Caleri, deinde patris Antonij à Collare, ac denique patris Franciſci Laurentij, iſtius quidem longiori, ſed illorum breuiori ſtylo agonem, atq; glorioſum martyrium depingam.

De martyrio patris Ioannis Caleri.

CVM anno Domini 1541. Xaliſcani quidam Indi, Caſcanes appellati, inſurgẽtes, quàmplurimos alios ex populo cõturbaſſent, & à fide Chriſti ſuſcepta varijs modis, diuerſiſq; vexationibus ab eadem fide ad idolatriam declinare coëgiſſent, ſimulq; omnes Techilæ montis ingulum petijſſent: venerabilis pater Ioannes Calerus, aliàs de Spirituſancto, eos ex incredibili quodam charitatis zelo eò, vnde exciderant, reducturus, impetrata à proximè præcedẽtis loci Guardiano facultate, ad præfatum mon-
B tem Confeſſionis, atq; Communionis ſacræ ſacramẽtis purificatus, munituſq;, ſe interim Deo opt. max. B. Franciſco, ac fratribus feruenti ſpiritu commendans, perrexit: ac demum ad deſtinatum locum appulſus, Deo, atq; Regi rebelles Indos, benigna ſalutatione præmiſſa, enixè rogare cœpit, vt ad propria loca redirent; neuè veram fidem, quam à Chriſti miniſtris, & Franciſcanæ Regulæ profeſſoribus receperant, cum tãta propriæ ſalutis diſpendio deſererent. Cui barbara, ac perfida illa gens ſuperbè reſpondit, vt derelictum à ſe conuentum è veſtigio repeteret, niſi fortè tantæ temeritatis pœnas dare mallet, cùm, quid ſibi ipſis congrueret, optimè noſcent, nec eius conſilio opus eſſet. Cùm itaq; his auditis vir Dei induratos eorum animos optimè cognoſcens, ſeq; oleum, & operam (vt aiunt) eo in negotio perdere animaduertens, humiliter, tactus interim dolore cordis intrinſecus, inde recederet, atq; ad propria remearet: fœmina
C quædam diabolico ſpiritu afflata huiuſmodi Indos contra Dei ſeruũ, non ſecus ac altera Iezabel Achab Regem Iſraël contra innocentem Nabot, & Herodias Herodem Regem contra Ioannem Baptiſtam malitioſè incitauit. Aiebat enim Satanæ miniſtra, eos à ſuis prædeceſſoribus mirum in modum degeneraturos, niſi fraterculũ illum occiderent, quippe qui eò vſq; penetrare, atq; eos ſuis fallacijs decipere præſumpſiſſet. Quibus verbis peruerſi homines barbarico quodam furore accenſi, atque ad ferociſſimorum luporum in prædam inhiantium inſtar, Chriſti ouiculã, quæ iam (furore illorum præuiſo) genua deuotè flexerat, eoſq;, Deo interim opt. max. gratias agens, quòd pro catholica fide, & eius amore martyrij corona dignaretur, quodq; miſeræ huic vitæ tam felici morte finem imponeret, conſtantiſſimè operiebatur, aggreſſi ſunt, ac tãdem, ligneis enſibus caput eius findentes, atrociter interfecerunt. Bellica enim eorum
D arma ex duriſſima quercu, igne etiam ad maiorem ſoliditatẽ ſuppeditato, ſunt fabrefacta. Duxerat ſecum pater ipſe Ioannes quatuor ſibi amicos, atq; bonæ ſpei iuuenes Indos, quorum duo in ſacris faciendis ei miniſtrare aſſueuerant. Horum alter natu maior, atq; Franciſcus nomine, irruentes in ſanctum patrem barbaros præuidens, aufugit, ad ſuoſq; rem geſtam detulit. At cęteri in ipſo impiorum hominum tumultu, & furore cariſſimum patrem, ſalutiſq; magiſtrum amplexantes, ſimul cum eo trucidari ſunt. Corpus autẽ tanti patris in campo, vbi martyrium ſuſtinuerat, ab interfectoribus nudatum, ſeptem diebus inſepultum remanſit, atq; ab Hiſpanis, vt ſepulturæ traderetur, poſtmodùm conquiſitum, integrum omnino, incorruptum, ſuauiſſimè fragrans, atque adeò recens, ac ſi tunc temporis fuiſſet extinctum, inuentum eſt. Aliorum verò
E occiſorum corpora à lupis deuorata extitère. Cùm igitur Hiſpani tanti martyris corpus Izatlanem Minoritico in monaſterio, vnde exierat, deuotè & honorificè ſepeliendum detuliſſent, illudq; fratres Frãciſcano habitu de religioſo more induiſſent, quotquot aderant Hiſpani, eius deuotione acti, huiuſmodi habitum repentè, atque certatim in fruſta diſcerpsère. Itaque beati Ioannis Caleri, inſignis Chriſti athletæ, corpus magna omnium ſpirituali lætitia, funebriq; ſolemnitate ſepulturæ traditum fuit: viri interim Dei ſanctitatem cunctis vno ore, atque plenis buccis extollentibus.

De martyrio patris Antonij à Collare.

POST aliquot verò dies à glorioſo præfati patris Ioannis Caleri agone, admirãdę religionis P. Antonius à Collare Prouincię S. Iacobi alumnus, atq; Izatlanici conuentus

uentus Guardianus, vir vtiq; ſingulari perfectione atq; incredibili animarũ zelo prȩditus, inſuper & diuini verbi proclamator inſignis, qui Chriſtiana diſciplina, ac vitæ exemplo Chichimecas eius regionis, quȩ Ameca nominatur, & Colimæ vicina eſt, accolas ſolerter, ac ſolicitè inſtruere aſſueuerat, Izatlanicum conuentum, vt huiuſmodi hominibus pro ſolito more ſacramenta miniſtraret, atq; ſacroſanctum Euãgelium dȩ ſuggeſtu proponeret, egreſſus, in prȩfatorum Chichimecarum Ducẽ, ſiue Prȩfectum, ob grauiſſima quædam crimina, ab eo publicè commiſſa, acriter inuectus eſt. Quamobrem indignatus huiuſmodi Præfectus eũ ea occaſione accepta interimere decreuit. Id igitur, vt quibuſdam Indis, Iagalucis vulgò nuncupatis, innotuit, virum Dei à perfido Duce ad ſuum cœnobium reuertentem in Izatlanica quadam valle, rem interim gratiſſimam Præfecto ſe facturos intelligentes, iaculis inclementer configunt, dumq; ſpiculo venerandum eius caput immaniſſimè penetrant, eum vitam cum morte commutare cogunt. Cuius deniq; patris corpus, poſtridie ab Hiſpanis inuentum, atque ad proprium monaſterium delatum deuotè extitit. Quia verò nos longiori ſtylo beati patris Franciſci Laurentij agonem depicturos, vt tandem eius geſta, & virtutes omnibus in propatulo ſint, polliciti ſumus, ab eiuſdem natalibus exordiri, atque totius ipſius met vitæ curriculum curſim his annectere decreuimus. A B

Vita patris fratris Franciſci Laurentij.

IN ciuitate Granata F. Franciſcus Laurentius nobilibus parentibus natus, educatusq;, anno ſuæ ætatis 18. dum ſancto afflatus ſpiritu Religionem D. Franciſci foret ingreſſurus, piæ mentis conceptum caris parentibus, vt eorum beneplacito, ac benedictione tanti voti compos fieret, humiliter detexit. Quod ipſi nihilominus grauiter ferentes, cùm is vnicus eſſet eis filius, & hæres, à ſancto propoſito eum dimouere conati ſunt: vtq; id aptius, & facilius efficerent, nobilem quandã eiuſdem ciuitatis adoleſcentulam rei in coniugem tradere curarunt. Cumq; parentum vtriuſq; partis conſenſu matrimonium fuiſſet concluſum, aſſignatusq; dies nuptiarũ: prudens iuuenis nuptialibus veſtimentis indutus, ad monaſterium S. Franciſci eiuſdẽ ciuitatis (quod tunc ad Bæticæ Prouinciã pertinebat) deuotus, ac celer properauit, in quo & Religionis habitum humiliter ſuſcepit. Trãſactis verò aliquibus annis, quibus ea in Prouincia deuotè, atq; laudabiliter vixit, zelo animarũ promotus, ad nouæ Hiſpaniæ Indos peruenit, multaq; incommoda, & pericula in itinere paſſus fuit, quippe qui nudatis pedibus per aſpera loca à varijs, peracutiſq; beſtiolarũ aculeis diu, noctuq; grauiſſimè vexabatur: locaq; horribilia viſu, atq; tranſitu difficillima petiuit. Neq; interim hyemali tẽpore ſpiritu feruẽs apoſtolicus iuuenis aut quieſcere, aut labori, vel temporum iniuriæ, aut etiam difficultati cedere vnquã ſolebat, fide ſcilicet, & inſatiabili humanæ ſalutis deſiderio hæc omnia ſuperans, vitamq; hanc temporaneam ſpernens, vilemq; reputãs, vt æternam hominibus ſubminiſtraret. Hinc ſua prædicatione, ſuiſq; exemplaris vitæ perſpicuis moribus in conuerſione infidelium vberrimos retulit fructus, improboſq; eorum ritus, prophana ſacrificia, ac templa, execrabilia quoq; idola improbauit, atq; deſtruxit: & eccleſias, piaſq; imagines erexit, & Chriſtianos politicoſq; ritus introduxit. In ipſo autem diuino opere (quia virtute animi ſobrius, auſterus, fortis ac ſtrenuus extabat) intolerabiles corporis afflictiones, aduerſaq; plurima, hoc eſt famẽ & ſitim, frigus & calorem, labores & laſſitudines, & alia huiuſmodi facilè perferebat. Et vnico vili indumento, pallio ſuperindutus, vti ſolebat. Feruẽs erat in oratione, & præſertim nocturno tempore, quo per horam & dimidiam preces ad Deum deuotiſſima mente effundere aſſueuerat, idq; nec itineris defatigatione, neq; alterius cuiuſuis incommodi exceptione vnquam prætermiſit. Feſſis præterea artubus in cãpis vel ſuper ſtratos arborum ramos, vel ſuper nudam humum, idq; ſatis ſobriè, quietẽ perpetuò conceſſit. C D E

Feruens Dei præco F. Franciſcus tum eccleſias, tum etiã monaſteria varijs in locis, & nationibus ædificare curauit. In ipſa namq; ciuitate Izatlanæ cœnobiũ, in quo cæteris fratribus præfuit, primò conſtruxit: ac poſtmodum in ciuitate Guaxacatlanæ gymnaſiũ, in quo eius Prouinciæ pueros (vt in noua Hiſpania omnes religioſi faciũt) Chriſtianam edocuit doctrinam, inſtituit. Et priuſquam vir Dei ad ipſam ciuitatẽ perueniſſet, aliqui ex populo illo perfidi, rebelleſq; ſeſe ſuperbè erexerãt, perq; montana regionis

A regionis illius vagabantur, inter quos erat Indus, qui iam ſacrarum rerum in quadam
eccleſia curam geſſerat, Cuius mater, Dei famulum cum vnico ſibi ſocio fratre Mi-
chaële Striualez ciuitatem verſus proficiſcenrem, præuenerat, quò cùm applicuiſſet,
quærens illa, an inibi eſſet diu permanſurus, certiorq́; de hoc ab eo effecta, quòd ideo
illuc veniſſet, vt monaſterium ædificaret, & legem Dei doceret: retulit apud ſe habe-
re veſtimenta, vaſaq́;, & alia, quæ ad ſacra facienda, & ad altaris obſequium pertine-
re ſolent: quorum cuſtos, & gubernator in quadam eccleſia fuerat filius ſuus, qui ta-
men cum perfidis illis à fidelium conſortio ſe ſeiunxerat, atque apoſtatauerat: attu-
litq́; ei ſericas caſulas, argenteos calices, pallam, ſiue corporale, & alia ſimilia ad al-
taris miniſterium ſpectantia. Quæ vir Dei gratè recipiens, Deo gratias egit, tantam
in Inda illa fœmina fidem, ſedulamq́; deuotionem attendens, animoq́; roboratus ad
B vlteriora loca (per quæ Indi illi diſcurrebant) pro verbo Dei ſeminando proceden-
dum eſſe putauit. Hinc verſus Indos illos iter arripuit, terram, vallemq́; Guaxacat-
lanicam relinquens, in qua iam 16. ex pacificis populis copiæ fuerant pariter con-
iunctæ, atque eccleſiæ plurimæ ædificatæ, quas tamen ab inuicem ſeiunxerat. Hiſpa-
ni verọ, Indiq́; ipſi pacifici ſeruo Dei iter hoc præpedire, ac diſſuadere nitebantur, ti-
mentes illi, ne inter barbaros illos, effeta toſq́; homines aliquid infortunij ſibi eueni-
ret, morsq́; ſæuiſſima illi immineret, ſi duritiem, furoremq́; eorum fruſtra tentaret.
Miles autem Chriſti non ſibi, ſed Deo fidens illorum conſilio non acquieuit, ſed ani-
mi feruore actus, edoctusq́; Spiritus ſancti lectione, æquo animo iter optatum proſe-
quutus fuit. Accidit verò (diuina fauente prouidentia) vt quam mox populis illis
apparens, ſolo aſpectu talem ab eis captauerit beneuolentiam, atque benignos erga ſe
C eorum animos conuerterit, inclinaritq́;, vt manſuetæ oues viderentur: qui aliàs ni-
hilominus in vniuerſa illa barbarorum regione ferina crudelitate, atq́; impietate om-
nes quammaximè ſuperarent. Hic igitur feruidus verbi Dei ſeminator quinque po-
pulos ad catholicæ fidei cultum conuertit, eccleſias fundauit, & Chriſtianæ diſcipli-
næ inſtituta reliquit, ac denique ad proprium Izatlanicum cœnobium triumphator
reuerſus eſt.

Poſtquàm apoſtolicus vir præfato in monaſterio aliquibus diebus remoratus fuiſ-
ſet, ad Indos quoſdam barbaros, qui duodecim viæ ſtadijs illinc diſtabant, vocaban-
turq́; Texoquines iter direxit. Cumq́; ad quendam populum Oztritiepas appella-
tum perueniſſet, totus ipſe populus in fugam verſus ad montes refugit: ſeruus verò
Dei (frater ſcilicet Franciſcus, cui frater Michaël aderat) ad ædiculam, in qua Solis
D idolum extabat, diuertit. Vbi poſtquàm, ſi quis ſupereſſet, diligentius perſcrutatus
fuiſſet, in hominem quendam intra ſepem abſconditum veſpertina hora fortè fortu-
na incidit, quem, vt ad ſe accederet, rogauit, blandeq́;, ac benignè ſuſcepit. A quo tan-
dem reſciens populum illum timore perterritum ob eorum aduentum inde aufugiſ-
ſe, virum ipſum de pacifico, ac beneuolo eorum animo certiorem reddidit, & ad cę-
teros profugos, vt eos in propriam fidem recipiens ab omni pauore, & ſolicitudine
eximeret, ſtatim miſit. Qui abſcedens paulò pòſt cum circiter vigintiquinque Indis
reuerſus eſt, quos frater Franciſcus inſtruxit, & amicis, ſuauibusq́; verbis ſecuros red-
didit, eos ad ſe veniſſe, non vt quid detrimenti vel incommodi eis afferrent, ſed ſolum-
modo vt ſanctum euangelium prædicarent, & ad Dei veri notitiam, & cultum illos
reducerent: ideoq́; omnes fiducialiter ad propria remearent. Illi itaque verbis tan-
E ti viri freti, tranquillo, atque alacri animo diſceſsêre: ſequentiq́; manè copioſè, tur-
matimq́; viri, ac mulieres (ſexcentos ſcilicet) ad fratres ipſos deuenerunt, docibili-
bus interim pueris domi relictis, ne à blandientibus fratribus (vt ij ſuſpicabantur) no-
ua diſciplina inſtituerentur. Quos omnes peruigil Deo præco frater Franciſcus di-
uino eloquio ſummopere conſolatus fuit, à quibus inde audiuit, eos ſanè ipſorum ad-
uentu mirum in modum gauiſos fuiſſe, cùm proculdubiò ſcirent eos ſpirituales eſſe
patres, qui nullum penitus læderent, nec quicquam mundanum appeterent: quodq́;
eorum fugæ, timorisq́; cauſa fuiſſent ſęculares Hiſpani eorum capitales inimici, quos
ſibi ſocios ſuſpicabantur. Tunc verò fratribus cibaria humaniter attulêre, atque in-
credibili gaudio circumfuſi choreas coram illis de more ducentes exultare cęperunt.

Deinde

Deinde viri Dei, frater ſcilicet Franciſcus, eiuſq; ſocius frater Michaël populo gratias A
agentes, eum monuêre, vt ad certum locum poſtero die conueniret. Vbi dum ſimul adeſſent, primò eccleſiam ædificandã, deinde S. Iacobi Apoſtoli imagine ibidem erecta, eam ipſius nomine appellandam curarunt. Inſtituta itaque, & confirmata ea plebe in catholicæ fidei confeſſione, & Chriſtianæ diſciplinæ pura obſeruatione, Chriſti diſcipuli ad alium eiuſdem idiomatis populum profecti ſunt: à quo cùm ſatis amicabiliter, comiterq; eſſent recepti, aliam ibi eccleſiam diui Michaëlis nomine intitulatam, atque eiuſdem Archangeli imagine exornatam erexêre. Idemq; diuinum, ac ſalubre opus cùm apud alios quinq; populos perfeciſſent, ad proprium monaſteriũ, deuictis humanæ ſalutis hoſtibus, Chriſtiq; vexillis vbique erectis, victores rediêre.

Poſt tranſactos verò aliquot dies cùm feruore ſpiritus excitati apoſtolici viri, frater ſcilicet Franciſcus, & eius ſocius frater Michaël, è monaſterio exeuntes Guaxacatlanem (vbi prius fuerant) repetijſſent, ſecunda ſui aduentus nocte ab ipſo populo moniti ſunt, vt quamprimùm inde diſcederent, niſi fortè occumbere mallent: cùm B
Indus quidam maximus eorum inimicus illuc cum alijs impijs, ſcilicet ſuis complicibus, certò eſſet ſuperuenturus, vt ſe ipſos, ac ſæculares omnes, qui eos acceperant, morte afficerent. Ferino igitur huic barbarorum furori ſerui Dei cedere prudenter decreuêre, idipſum quoque & loci illius habitatores fecerunt. Et ecce ſub noctis crepuſculum adſunt Chriſti fidelium hoſtes innoxium in ſanguinem inhiantes: cumq; neminem inueniſſent, œſtro perciti, quinque gymnaſia, quæ pro inſtruendis in Chriſtiana diſciplina pueris conſtructa fuerant, igni tradiderunt, atque ſex bonæ indolis iuuenculos, qui ad eorum cuſtodiam remanſerant, crudeliſſimè necarunt. De quo facinore ſerui Dei poſtridiè certiores facti ſummoperè doluerunt. Poſt elapſos verò C
aliquot dies eò reuertentes, eadem gymnaſia refecerunt, atque ritum Chriſtianæ doctrinæ inſtituendæ denuò poſuêre. Frater verò Michaël, qui fratri Franciſco fructus in Chriſti eccleſia vberrimos producenti, ſupra modum timebat, ſibi, quòd præfati Chriſtianæ fidei hoſtes propinquiores eſſent, atque omnibus ſimul tormenta & mortem comminarentur, vt è loco illo diſcederet, ſuadere conatus eſt. Cui ille ſereno vultu reſpondit ſe certò ſcire ab illis gentibus fore interimendum, nec tamen propterea, quòd animam ſuam ſe pretioſiorem non faceret, à diuini verbi prædicatione illis in partibus ceſſare velle: vt randem (ſi fieri poſſet) vnum vel alterum Chriſto lucrifaceret, idq; Saluatoris Chriſti exemplo apprimè edoctus, quippe qui certiſſimè noſſet ſe à Iudæis occidendũ, nec tamen eapropter à bonis operibus, aut à prædicatione ad mortem vſq; turpiſſimam apud eos ceſſare voluit. Subiunxit præterea, cùm totius vniuerſi Dominus propter me vermiculum, nulliuſq; valoris homuncionem à proprio D
eius populo ſe interfici permiſerit: quid mirum, quidvè magni erit, ſi ego eius, licèt nullius valoris, ſeruulus tormenta pro ipſius amore ab iſtis barbaris ſuſtinuero, & mortem, quam ille pro me pati dignatus eſt, hanc ego ipſi tandem reddidero? Quibus tamen auditis frater nihilominus Michaël cœptis deſtitit: imò potius & alias rationes in medium adducere niſus eſt, vt tandem patrem Frãciſcum à propoſito remoueret. Cui deniq; ſtrenuus Chriſti athleta aliqualiter ſubiratus: ceſſa iam obſecro, noliq; plura hac de re verba facere, cùm me ſupra modum affligas. Hiſq; dictis iter ſuum Icarlanicum verſus conuentum (de quo ſuprà) inſtituit.

Cùm per aliquot dies venerabilis pater Franciſcus, eiuſq; itineris comes frater Michaël præfato in monaſterio moram traxiſſent, ad Tecoxquines, barbaros ſcilicet E
illos Indos, iter ſuum iteratò direxêre. Cumq; Indos ſibi amicos, ac de nouo ad fidem conuerſos oppidi Guaxacatlanis accolas, vtrum ſibi ad Tecoxquines tranſire liceret, ſerius conſuluiſſent, id retulêre reſponſum. Nollent videlicet eò progredi, quòd huiuſmodi homines ſibi maximè inimicarentur, quodq;, cum natura atrociſſimi eſſent, illis mortem certò certius illaturi fuiſſent. Viri nihilominus Dei orationi inſtantes, Dominumq; ſui itineris ducem conſulentes, pariter ſenſêre, vt ad illos de ipſius Domini adiutorio confiſi penetrarent. Fidelis interim ille populus, qui eos plurimùm diligebat, Indum quendam peregrini idiomatis interpretem, atque fidum conductorem illis aſſignauit. Antequam vero Guaxacatlanem appellerent, nuntium ad eius

A ad eius accolas, qui ſibi referret ſe ad eos ſucurrendos, conſolandosque veniſſe: quique
ſe rogaret, vt Dei ſeruos pacificè reciperent, conſultiſſimè miſerunt. Hæc verba illis gra
tiſſima fuêre: quapropter ſumptis de eorum more duobus arborum ramis, atque quæ-
dam ſalutationis verba proprio idiomate proferentes, illis obuiam iuêre, ac tandem ſic
humaniſſimè exceptos, per aliquantulùm temporis omni beneficiorum genere proſe-
quuti ſunt. Hac igitur tanta occaſione benè vſus frater Franciſcus quatuor de eorum
conſenſu gymnaſia, quatuorque eccleſias Sanctorum imaginibus exornatas, apud eos
conſtrui ex tempore curauit: vbi & quàmplurimos ſacro baptiſmate prius purifica-
tos, catholica fide, atque Chriſtianis ritibus imbuit: illincque poſtmodum cum ſocio
abſcedens ad propria remeauit. Icatlanicum poſtmodum conuentum iteratò ambo
egreſſi, ad aliam prouinciam, quæ fratrum prouincia, eò quòd eius habitatores latas
B quaſdam capillorum coronas religioſorum tonſuris perſimiles ſuper aures circundu-
ctas deferant, paſſim appellatur, profecti ſunt. Priuſquàm tamen ad eam peruenirent,
in vallem quandam de Vanderas ab Hiſpanis nuncupatam, in qua plurimi Cacaoa-
tales habitabant, deſcenderunt. Eam vero, tum quia Hiſpani ex eius habitatoribus plu-
rimos quibuſdam in negotiis occupatos detinerent, vnde nec verbo Dei intendere po-
tuiſſent, tum etiam ne ſuo aduentu illos ab arduis huiuſmodi occupationibus deflecten
tes occaſionem afferrent, qua Hiſpani milites eos magis, magiſque, vt poſtea fecerunt,
affligerent, non omnino penetrarunt: ſed editioris cuiuſdam montis iugulum petentes,
(diuina ſibi aſpirante aura) ſeptem præfatæ prouinciæ turmas in catholicæ fidei cultu,
Chriſtianaque diſciplina coadunarunt, totidemque eccleſias erexerunt: idque facilli-
mè, cùm amicabiliter ab eis recepti, atque patrio more, hoc eſt brachio in ſublime ex-
C tenſo, ac digito ſurſum perexcelſe eleuato, inclinatoque capite ſalutati fuerint.
Vt igitur primùm frater Franciſcus, eiusq; cariſſimus comes ſuperata valle de Van-
deras ad præfatam fratrum prouinciam peruênere, ad diuerſorium ſiue delubrum,
vbi Solis idolum ſuper alia idola maiori veneratione à populo illo colebatur, declina-
runt: inibique ab aliquibus regionis illius Indis viſi, patrio more, facta ſcilicet capitis
inclinatione, atque quibuſdam verbis Indico idiomate expreſſis ſalutati, exceptique
ſunt. Poſtera autem die Indorum multitudinem eò confluentem certiorem ex eminen-
tiori loco reddidit frater Franciſcus, ſe nec eorum diuitias, nec bona, nec quicquã aliud
ab animarum ſalute concupiſcere: quamobrem bono animo eſſent, æquique ſuum ad-
uentum conſulerent. Cui incondita illa plebs: Aduentus equidem tuus, tuique comitis,
tum quia Chriſtiani, tum quoque quia religioſi eſtis, nobis gratiſſimus eſt: nolumus ta-
D men, vt Hiſpani milites veſtri gratia huc aliquando ſe conferant: idq; ob non aſpernen-
da incommoda ab illis nobis aliquando illata. Cumq; placita fratris Franciſci reſpon-
ſione freta plebs ab huiuſmodi ſuſpicione eſſet exempta, tum ſibi, tum quoque eius
ſocio conceſſit, vt illa in regione liberè, atque pro voto agerent. Hincque eccleſia
in beati Antoni Paduani honorem, erecta eius imagine, constructa eſt, ſanctique, &
eccleſiaſtici ritus in ea cum maximo illius gentis applauſu inſtituti fuêre: inſuper &
in proximiori valle duodecim gymnaſia, adiunctis ſibi totidem eccleſijs, ſex quidem
in eius meditullio, aliæ verò ſex in eiuſdem vallis gyro, infra breuiſſimi temporis ſpa-
tium à fundamentis ad verticem vſque ædificata, omnibusque numeris abſoluta ſunt.
Dehinc (quia ſcilicet alijs gentibus Euangelium annuntiare, atq; ſemitam, quà ad vitã
ęternam itur, decreuerat) ſignificauit frater Franciſcus maiori eius populi natu, velle ſe
E ad proximiora Coronatorum oppida tranſire. Dicebantur huiuſmodi oppidorum acco
læ Coronati à tonſuris, diuerſis tamen ab eis, quibus prouinciæ habitatores vtebantur,
quas in capite deferebant, atq; illis ad mortem vſq; inimicabãtur. A quo itinere quam-
uis amicus iſte populus Dei ſeruum auertere pro viribus conaretur, nihil tamen effe-
cit. Quamobrem fratre Franciſco in ſententia perſiſtente viginti Duces ab vniuerſa
plebe conſtituti ſunt, qui coacta armatorum manu illum tutè eò vſque deducerent:
Peruenientibus itaque omnibus ſimul ad oppidum Cacalanem, quotquot erant eius
inquilini fugam capeſſerunt. Id igitur, vt religioſiſſimus frater Franciſcus animaduer-
tit, præfatos Duces, eius comites, vt ad propria remearent, redditis interim illis de more
gratijs, obnixè rogauit. Reſiſtentibus verò huiuſmodi Ducibus, certoque afferentibus

illius populi accolas truculentiſſimos eſſe, atque mortem ſibi, eiusque ſocio proculdubio illaturos fuiſſe, adiecit frater Franciſcus nihil ſibi minus ab ea re cordi eſſe, quando quidem propriam vitam pro euangelica prædicatione, proque efferati illius populi ſalute libentiſſimè poneret. Recedentibus tandem præmemoratis Ducibus, idque ſatis inuitè, quòd Dei ſeruis maximè timerent, quidam ex Indis illius populi primarius, omninoque ſenex ſuperuenit, atque à fratre Franciſco, quid ſibi vellet, quidque in votis haberet, curioſius ſciſcitatus eſt. Qui vt primùm de omnibus reſponſum retulit, ad ſuos refugit: atque tum illis, tum quoque ſexdecim alijs Indorum oppidis ad Meridionalis Oceani maris litus conſtitutis, cuncta, quæ ex religioſorum ore acceperat, ex ordine recenſuit: atque fratris Franciſci nomine, quatenus certum in locum conuenire vellent, audituri interim plurima, quæ eorum ſalutem concernerent, inſtantius ſupplicauit. Annuerunt illi, viſoſque religioſos & patrio, & etiam Hiſpanorum more in manuum oſculo ſalutarunt. Indè verò viri Dei poſt mutua colloquia diſcedentes, ad Amaxotum, vbi vniuerſæ illius regionis idola collecta erant, & patrijs, diabolicisque ritibus colebantur, iter ſuum direxerunt, atque ad Solis delubrum peruenti, ſatis benignè, ſatisque comiter ab Amaxotanis excepti ſunt. Cumque vlterius procedentes eminentia duo ſacella iuxta litus maris erecta conſpexiſſent, à comitibus Indis, quibus idolis ea ſacrata eſſent, petierunt. Reſpondentibus autem illis in eorum altero belli, in altero verò piſcatorum Deos ſolemnius coli: vtrunque ingreſſi in iſto ſtatuam piſcem manu tenentem erectam, in illo verò aliam ſtatuam præcedenti ferè ſimilem iaculum manu ſtringentem conſpexêre. Cupiens igitur frater Michaël huiuſmodi abhominationem ignibus traditam, omninoque extinctam, igniarium, quod ſecum gerebat, eximens, ferroque ſilicem collidens, ex ſcintillis inde decuſſis, & in fomite exceptis ignem excitauit, eoque huiuſmodi idolis, quæ ſtraminacea erant, ſtatim admoto, tum ea, tum quoque vniuerſa ſacella in fauillam redegit. Quod vt ſacrificulus quidam, qui ibidem latebat, conſpexit, è latebris proſiliens, pelli ſuæ interim maximè timẽs, omninoq; perterritus, ad ſuos celerrimo gradu aufugit, remq; geſtã ore pallenti, atq; tremulo retulit.

Hinc diuini cultus zelatores ad alia loca progredientes, inhumanos quoſdam Indos, qui ſibi mortem comminati ſunt, inclinata iam die obuios habuerunt. Quamobrem frater Franciſcus carum ſibi ſocium ad orationem, atque ad ſuſcipiendam pro Chriſto conſtanti animo mortem hortatus, per integram illam noctem ab oratione ſpiritum non relaxauit: quinimo poſt præuiam confeſſionem, poſtque confirmatum ſocii animum, noctem cum die, diuinis perpetuò laudibus intentus: idque coram Crucifixi imagine ob oculos poſita fide conſtans, ſpe gaudens, atque charitate feruens, coniunxit. Interim verò barbari circiter centum, arcubus ſagittisque muniti, inſuper & acclamantes moriantur, moriantur Deorum noſtrorum inimici, Dei famulos circundãt. Dumq; omnes ſimul extenſis arcubus, directisque in eos ſagittis mortem truculentiſſimis vultibus minitarentur, Dei prouidentia actum eſt, vt mirabiliter, & ex tempore, pacatis in momento animis, mutataque ſententia, ad vnum quotquot aderant, nullo penitus iaculo exploſo in terra conſiderent, quod apud eas gentes pacis indicium eſt, ſignificatque ſe nihil mali, aut detrimenti cuiquam illaturos fore. Quo tanto miraculo exhilaratus, ac ſupra modum accenſus Dei famulus frater Franciſcus Chriſtianæ fidei documenta huiuſmodi barbaris feruenti ſpiritu propoſuit, ſuaſitque, vt vanis idolis longè relictis, diuina præcepta, cæleſteſque virtutes, quibus beatam vitam perenniter acquirerent, amplecti vellent. Quæ illi libenter audientes, dixerunt religioſorum aduentum ſibi gratiſſimum eſſe, nihilque iucundius ab eorum conſuetudine accidere potuiſſe: nolle tamen interim ſe ſimul cum eis Hiſpanos ſæculares, quibus aliquando coniuncti fuiſſent, ſecum admittere: quorum etiam cauſa, exiſtimantes aliquot ſibi adeſſe, arma cępiſſent. Cùm autem Chriſti Præcones poſt Chriſtianæ diſciplinæ monita barbaris illis nationibus ſatis exhibita, vt Icatlanicum conuentũ repeterent, ab eis diſcedere vellent: nolebant illi, rogantes, ſuadenteſq; vt ſecum diutius, immo perpetuò manerent. Quibus tamen fratres, humaniſſimis interim, atq; humilioribus verbis, & rationibus in medium adductis, acquieſcendum minimè putarunt: ſed ſumpta ab eis licentia ad propria repedarunt. Vt igitur primùm præfatum monaſterium incolumen ingreſſi

ſunt

A ſunt, pater huius tunc Cuſtodię Cuſtos, frater ſcilicet Antonius à Segobia eis, humaniſ-
ſimè tamen exceptis, in Spiritusſancti, ac obedientiæ ſalutaris virtute præcepit, ne hu-
iuſmodi regiones, tum quòd inde per 30. viæ ſtadia diſtarent, tum quòd trium mēſium
ſpatio loco abſuiſſent, tum etiam quòd inter mortuos reputati eſſent, iteratò repeterēt.
Quamobrem præfatus frater Franciſcus Prælato morem geſturus, eis regionibus reli-
ctis, aliò verſus, ne interim otio torperet, & talentum ſibi cælitus conceſſum abſconde-
re videretur, iter ſuum inſtituit, in eoq; maximos progreſſus fecit. Cùmq; denuò pro-
prium ad conuentum reuerteretur, Cacalotnanem oppidum ex itinere pertranſiens,
400. Indos in fide prius catechizatos ſacrō regenerationis lauacro purificauit: paruulis
interim ferè innumeris ſibi oblatis etiam baptizatis, atque adultis quàmplurimis Chri
ſtianæ fidei myſterijs apprimè imbutis. Docebat ſiquidem eos religioſus P. Franciſcus
B vniuerſam carnis, mentisq; corruptionem euitare, vnicamq; tantùm vxorem ducere,
cæterasq; omnes à prima (aſſueuerant huiuſcemodi homines ternis, quaternisq; vxori-
bus iungi) protinus imittere, ac tandem omnia idolis olim oblata ad ſe deferre. Quæ
quidem cuncta catechumeni, vt ſacro baptiſmatis fonte mundarentur, quàm libentiſ-
ſimè adimplebant: præſertim verò qui ex oppido Amaxocotlanæ originem duxerant:
nam ij aureas, argenteas, atq; etiam cupreas barbas, quibus proprios vultus vanè ſu-
pertegere aſſueuerant, deponentes, eas rogo ſuperimpoſitas igni tradiderunt: ex qui-
bus tandem ſeptendecim campanæ, quarum quęlibet centum & quadraginta librarū
pondo erat, fabrefactæ, atq; in totidem regionis eiuſdem eccleſijs collocatæ ſunt. Ci m
autem frater Franciſcus Tecoſquines pertranſiens, quoſdam idolorum ſacerdotes in vi
cinioris editi montis iugulo, antiquioribus dæmoniacis ſuperſtitionibus, cum maximo
C neophytorum diſpēdio, vacare accepiſſet, eos ad ſe per fideles aliquot Indos adduci iuſ-
ſit. Sed fruſtra, renuentibus illis, idq; ex maximo timore, maximaq; reuerentia, qua tum
in locum, tum quoq; in eos ſuperſtitioſè adhuc ferebantur. Videns igitur diuini cultus
zelator ſe ſuo defraudatum eſſe deſiderio, ſuiq; voti minus compotem, diuino actus ſpi-
ritu à ſocio, fratre ſcilicet Michaële petijt, an Dei fretus auxilio in montem aſcendere,
ſecumq; illos idolorum ſacerdotes adducere vellet. Cui fidus comes, prę ſto (inquit) ſum,
libentiſſimèq; iuſſis obtemperabo, dummodo ea mihi per obedientiam iniunxeris. Fra
tre denique Franciſco ſibi, vt montem peteret, atque huiuſmodi ſacerdotes ad ſe vin-
ctos adduceret, in Spiritusſancti virtute, atq; obedientiæ merito præcipiente, frater Mi-
chaël ex tempore paruit, atq; implorato Dei auxilio celer ad locum peruenit, Satanęq;
miniſtris, vt domum ſtatim egrederentur, audacter præcepit. Quibus exeuntibus, & co-
D ram ſe aſtantibus, vnus inter eos Ioannes nomine, vt ſe excuſatum haberet, quandoqui
dem Chriſtianus eſſet, illiſque ſacrificulis cibaria coactus attuliſſet, humiliter rogauit.
Data igitur Ioanni huiuſmodi venia eos ſacerdotes frater Michaël ſimul ligauit, atque
ſic vinctos ad patrem Franciſcum detulit. Qui vt primùm eos vidit, grauiter reprehen-
dit, ac, vt erant ligati, ad Izatlanicum conuentum ſecum deduxit. Vbi tandem huma-
niſſimè ad tempus retinuit, catholica fide, & Chriſtianis moribus imbuit, atq; in omni
pietate inſtruxit: illosq; poſtmodùm dimittens voluit, vt ij cæteris eius patriæ Indis in
his quæ ſunt ad Deum, præeſſent, paruulosq; de Chriſtiano more baptizarent, atq; ado
leſcentes ad publica loca cōuocatos Chriſtianam doctrinam maxima cura edocerent.

Poſt hæc Dei ſeruo, fratri ſcilicet Franciſco relatum fuit quoſdam Indos à ſuis po-
pulis diſceſſiſſe, atque aſperioribus quibuſdam in montibus agere, ad quos vir Dei, ne
E in idolatriam iteratò elaberentur, proficiſci decreuit. Vbi verò primùm eam in regio-
nem ingreſſus quàm humaniſſimè ab ijs exceptus fuit, ipſisq;, vt ad ſuos reuerterentur,
omnino ſuaſit. Congreſſus itaque illis apud omnes ſimul iunctos donec catholica fi-
de apprimè, ac Chriſtianis ritibus imbuti eſſent, commoratus eſt: indeque proprium
conuentum repedaturus eccleſiam à fundamentis erexit: eiuſque miniſtros conſtituit.
Dum verò ſe itineri accingeret, alios aliquot Indos patrijs laribus relictis ſuperiorem
Dexocotlanici montis partem tenuiſſe accepit, quos & ex itinere inuiſere decre-
uit. Ad quos vt primùm penetrauit, communiſque pacis, atque catholicæ fidei ver-
ba habuit, idem potius, quod & apud præcedentes effecit. Quia tamen horum maior
erat numerus, quinq; gymnaſia, adiunctis ſibi totidem eccleſijs, quibus ex docilioribus

aliquot præfecit, ab his conſtruenda curauit. Ante dies autem plurimos F. Franciſcus A
inſignis Chriſti athletæ P. ſcilicet Ioãnis Caleri (cuius ſuprà meminimus) tum interitũ, tum quoq; opprobrium, quòd videlicet aliquot Indi non longè inde diſtantes, tantiq; P. interfectores contextam ex ſtramine ſtatuam ſingulis annis in eius triumphi, quem de Chriſti martyre ſe laudabiliter reportaſſe exiſtimabant, memoriam proprio eius habitu induerent, choreaſq; circum ipſam de Indico more ducerent, audierat: ab eoq; temporis nullo ſibi pacto quieſcẽdũ putauerat, donec, impio huiuſmodi more abolito, tanti viri habitum ab eiuſmodi iniuria vindicaret. Nacta igitur his in partibus opportunitate, eos ad ſacrilegos Indos tranſijt, illoſq; tanti ſceleris commiſſi, quòdq; peſſima in re exultarent, Chriſtiana libertate redarguit: inſuper & eis ſuggeſſit, vt Satanicis ſuperſtitionibus omnino relictis Chriſto Imperatori nomen darẽt. Quibus deniq; ſibi acquieſcentibus, ac catholicis ritibus ſatis imbutis, ſacroq; regenerationis lauacro initiatis, nec B
non & tribus gymnaſijs, totidemq; eccleſijs apud eos erectis, victor cum tanti martyris habitu, F. Michaëli congreſſus ad Izatlanicum propriæ habitationis conuentũ remeauit. Dum iſta interim aguntur, accidit, vt iſtius Prouinciæ Comitia Guadalfagiarenſi in conuentu celebrarentur: vtque, fratre Michaële ad aliud monaſterium tranſmiſſo, frater Franciſcus Laurentij Izatlanici iſtius conuentus Guardianus inſtitueretur.

Poſt tranſactos verò aliquot ab eiuſmodi Comitijs dies frater Franciſcus Cacalotnanicos Indos, Guaxacatlanemq; Prouinciam, iſtam, atq; illos in fide cõfirmaturus, deuoto quodam F. Ioanne ſibi in ſocium aſſumpto, inuiſere decreuit. Vbi itaq; eò primùm appulit, hilari vultu, atque humaniſſimo hoſpitio ab eis exceptus eſt. Sequenti verò nocte Indi propinquioris pagi accolæ, (ij Iocotecanes appellabantur) cùm catholicæ fidei ſupramodum inimicarentur, in Chriſtianos huiuſmodi Indos irruentes, eorum ſeptendecim truculentiſſimè interfecerunt. Quo tumulto, quaq; fidelium ſtrage à ſomno excitatus Chriſti miles Franciſcus cariſſimo ſibi ſocio ait: *Eia frater ſurge ocius, viriliterq; age: aduenit ſiquidem tempus acceptabile, dieſq; ſalutis, in quibus cælorum Regnum facili negocio ac modica, licèt glorioſa, paſſione aſſequi poſſimus, inſtant.* Moxq; accenſa candela ante Dei altare deuotè genuflexus ſeſe inuicto martyrum Regi Chriſto obnixè commendare cœpit. Interim deuotus, piuſq; F. Ioannes dum ſimili modo tum cor, tum quoq; mentem Deo præparaturus, ad ipſum altare confugit, ab impijs Satanæ ſatellitibus inuaditur, atque in eccleſiæ valuis ferreis baculis atrociter interimitur. Eoq; extincto, inimici crucis Chriſti eccleſiæ interiora penetrant, ſanctumq; Chriſti famulum Franciſcum Cruci-
C
fixi imaginem manu tenentem, belluino furore adoriuntur, atq; venerabile eius caput D
tam graui icto ferrea fuſte percutiunt, vt laxatis viribus Chriſti imago de eius manibus ceciderit. Tunc ad eum ſacrilegus percuſſor: Putas ne te iſte cruci affixus ſit adiuturus? Simulq; ter, quaterq; tum caput, tum quoq; cætera membra ferrea claua repercutiens, eum, iuxta ipſiuſmet prædictionẽ (prædixerat ſiquidem ſe ſub Guaxacotlanorum manibus animam cælo redditurum) penitus occidit, inſuper & ipſam eccleſiam, atq; religio ſuorum domicilium ſuppoſito igne combuſit. Poſtridie verò Chriſti fideles Indi, qui ex tanta clade reſidui fuerant, tantum facinus perpetratum ad Hiſpanos, qui duobus indè ſtadijs diſtabant, detulerunt. Qui poſtmodùm ſuperuenientes vtriuſq; martyris corpus inde ablatum ad Izatlanicum conuentum deferendum, inſuper & honeſtiſſimo loco recondiendum curarunt. Vt autem primùm Indi proximioris montis habitatores, quos P. Franciſcus baptizarat, atq; in fide inſtruxerat, eius mortem acceperunt, ad regium nouæ Galleciæ Concilium conuolantes, rem geſtam conſcriptis patribus ex ordi- E
ne retulerunt. Qui alterum ex eis, cognomine Contreras, atque experientia maturum Hiſpanis centum militibus, quatuorq; Indorum millibus ſtipatum eò deſtinantes, ſibi commiſerunt, vt ea de re diligẽtius cognoſceret, ac tandem iuſtam vindictam ſumeret. Ille igitur eam in patriam appulſus, ex militibus, qui montium iuga occuparent, quiq; itinera obſiderent, aliquot præmiſit, alios verò ſecum retinuit: ac tandem certior de tanta immanitate factus eos omnes, qui in ipſius martyris necem conſpirauerant (erant ij ſexcẽtum & octo numero) trucidari iuſſit. Relictis interim ex primarijs octo, vt infami ſtipendio necarentur. Sicq; digna factis illi receperunt, & vltio facinus ſubſequuta eſt, ac tandem, patria illa ſine habitatore relicta, cæteris Indis maximus timor incuſſus eſt

De con-

A *De conuentu S. Franciſci Aguacatlanis. Conu. XXV.*

IZATLANICVM conuentum ſequitur in ordine is conuentus, qui ſub ſeraphici patris Franciſci titulo per Indos eius accolas Aguacatlanis, quod Xaliſcorum oppidum eſt, olim conſtructus extitit, quiq; à tribus religioſis colitur, & religioſiſſimi patris F. Bernardini Marmotei funere ſupramodũ nobilitatur. Perdeuotus hic pater cõis ſumptis prius, idq; maxima cum laude, in Conceptionis Prouincia, vbi Religionis habitum primò induerat, aliquot annis, ad has partes transfretauit: tantaq; cura, ac ſolicitudine Indorum conuerſioni tum verbo, tum quoq; vitę exemplo intendit, vt eorum penè innumeros Chriſto pepererit, nihil interim notum, quæ Franciſcanæ Regulæ nitorem concernebant, quæque ad Chriſtianam perfectionem requiruntur prætermittens.

B *De conuentu S. Franciſci Suchipilæ. Conu: XXVI.*

HIC conuentus Suchipilæ, quod Xaliſcanum oppidum eſt, erectus, & à 4. religioſis inhabitatus tum noſtris fratribus, tũ quoq; Suchipilanis debetur: iſtis quidẽ, quòd eũ in S. Frãciſci honorẽ ædificauerint: illis verò, quòd ipſum ab iiſdẽ ædificãdũ curarint.

De conuentu Aſſumptionis B. Mariæ Sapotlanis. Conu. XXVII.

COMMVNIBVS tum Indorũ, tum quoq; Hiſpanorum ſumptibus præſens conuentus, glorioſæ Aſſumptioni Deiparæ virginis ſacratus, Sapotlanis, quod Xaliſcanũ oppidum eſt & ab iſtis, atq; ab illis mixtim inhabitatur, ab antiquo conſtructus extitit: quem interim 4. fratres ſat commodè inhabitant. Quia verò venerabilis P. F. Ioannes à
C Padillia huius loci Guardianum agebat, quando primùm Hiſpanis Sibolam ampliſſimam regionem, ad illumque vſque diem intactam Hiſpaniæ Regis imperio armis ſubacturis congreſſus eſt: atque ea in expeditione pro catholicæ fidei propagatione glorioſè occubuit, tum eius agonem, tum quoq; ſociorum mortem hic deſcriptam volui.

De martyrio fratris Ioannis à Padillia.

NVLLA penitus regio in noua Hiſpania inuenta fuit, in qua Chriſtianæ diſciplinæ magiſtri, primatiiq; præceptores Minoritæ non extiterint, primumq; in ſpiritualis ædificij fundamẽto lapidem proprij ſanguinis effuſione, ac glorioſo martyrio nõ poſuerint. Quippe qui diuini amoris, atque ſaluandarum animarum zelo accenſi ad remotas regiones, nulla interim cuiuſuis diſcriminis, ſiue etiam propriæ vitæ habita ratione profecti ſunt. Horum vnus æternæ memoriæ dignus in eo virtutis genere fuit ſtre
D nuus Chriſti miles frater Ioannes à Padillia, Prouinciæ Beticę alumnus: qui præfatam in nouam Hiſpaniam, gentis illius regionis ſalutem ſupra modum anhelans, peruenit, in eaq; Tulanzigico conuentui primus pręfuit. Inde verò ad Xaliſcanos vſq; penetrans, præſentis monaſterij Guardianus electus extitit. Cùmque poſt elapſos aliquot dies, anno ſcilicet Domini 1539. ſtrenuus militiæ Dux, atq; nouæ Hiſpaniæ Protex Antonius à Mendoza Sibolam regionem latiſſimam, atque 600. viæ ſtadijs verſus Antarcticum polum Mexico diſtantem, catholici Regis imperio ſubiugaturus, aliquot Hiſpanorum copias ſub Franciſco Vaſquez Coronado militiæ Præfecto, ac nouæ Galleciæ Gubernatore eò deſtinaſſet: præfatus Franciſcus Vaſquez Præfectus, de Frãciſcana Religione vir ſanè optimè meritus, quinque Minoritas religione inſignes, ac omni pietate conſpicuos ſecum habere voluit. Ex his quinque religioſis alter fuit P. Ioannes à Padillia, qui
E benignis, ac ſaluberrimis adhortationibus Hiſpanos milites è laxa & militari quadam viuendi licentia, variiſque Dei offenſionibus ad piæ conuerſationis, & Chriſtianæ vitæ normam dirigere ſtudens, quoſuis etiam infideles, quos vel obuios in ipſo itinere, vel comites habebat, ad veræ fidei lumen pro temporis opportunitate, inducere ſatagebat: & frater Ioannes à Cruce laicus profeſſus, eiuſq; indiniduus comes. Poſtquàm verò, tanto itinere laborioſè emenſo, præfatus copiarum Præfectus Sibolica regione potitus, in ea per integrum biennium commoratus eſſet: quòd vniuerſa ferè ea in gyrò regio habitatoribus careret, quodq; nullis ſiue auri, ſiue etiam argenti mineralibus locupletaretur, in nouam Hiſpaniam, vnde primò exierat, cum ſibi commiſſo milite, ac religioſis comitibus, præfatis patre Ioanne à Padillia, & fratre Ioanne à Cruce exceptis,

feliciter regreſſus eſt. Remanſerunt itaq; hi duo Chriſti præcones,& cum eis ſæcularis quidam nomine Andreas de Campo Portuenſis,ac duo familiares Indi, (hos donatos, ſiue oblatos vulgo vocant) quorum alteri Sebaſtianus, alteri verò Lucas nomen erat, in oppido Tigneſio, vbi ab oppidanis comiter,& ſupra modum humaniter excepti,mirabiliter fructificarunt. Expenditurus verò pro graria ſibi cælitus collata creditum talentum frater Ioannes à Padillia,vt primùm à Tigneſianis plurimos inde trium menſium itinere abeſſe populos,natura dociles,hoſpitalitate benignos,atq; conuictu pacificos didicit,ſupramodum gauiſus eſt:atqı eò ſuum iter dirigere inſtituit.Dicto itaq; Tigneſianis vale , illiſq; fratre Franciſco à Cruce relicto , cum duobus illis familiaribus , atque Andrea ſæculari, proſequente interim eum maximo oppidanorum eiulatu verſus oſtenſam ſibi regionem pergere cœpit. Cùmq; aliquantiſper proceſſiſſet,efferatos, belligeroſq; homines(Haziaëles vulgò nuncuparos) tenſis in ſe, ſuoſq; ſocios arcubus, toruiſq; vultibus accurrentes conſpexit:quamobrem de ſociorum potius,quàm de propria ſalute ſolicitus præmemoratum Andream , vt tum ſibi, tum quoq; familiaribus Indis,ſe interim pro Chriſti nomine à ſuperueniētibus barbaris immolando ſolùm relicto fuga conſuleret, obnixè rogauit. Quod & ille ex tempore fecit. Irruentibus itaque maximo impetu illis infidelibus,Dei famulus Ioannes à Padillia genua flexit,eorumq; furorem,alacri animo pro Chriſti amore in ſe excepit.Sicq; impiorum ſagittas in ſe ob Dei amorē recipiens, glorioſo fine mortalis vitæ curſum cōcluſit,ad cæloſq; euolauit.

De fratre Ioanne à Cruce.

PROFECTO (vt meminimus)ex Tigneſio patre Ioanne à Padillia,frater Ioannes à Cruce apud eas nationes, vt in accepta fide catholica magis,magiſq; confirmarentur,manere voluit: ac tantopere ea in re profecit, vt innumeris penè hominibus ſalutis cauſa extiterit. Nec mirum ſanè:nam,diuino ſibi aſpirāte numine, tanta fuit patientia,humilitate,abſtinentia,benignitate,& charitate præditus,vt omnes in ſui admirationem adduxerit. Pollebat præterea,licèt literas minimè didiciſſet,tanta dicendi facundia,vt Tigneſiani ad fidem de nouo conuerſi in beneuolentiæ, ac deuotionis ſignū eum in vlnis ſæpius detulerint , aliaq; ſibi exultationis indicia exhibuerint . Tantæ itē æſtimationis apud Hiſpanos milites extitit, vt catholici exercitus Dux, Franciſcus ſcilicet Vaſquez Coronado publico cauerit edicto , quatenus nomine Ioannis de Cruce audito ſeſe,quotquot ſub eius ſignis militabant, in peculiaris cuiuſdā honoris ſignum, vel inclinarent, vel caput detegerent. Quod ſanè magni apud Deum meriti indiciū eſt. Creditur ab omnibus tantus hic vir extremum ſuæ vitæ diem glorioſo martyrio clauſiſſe:nam ab Hiſpanorum nouam in Hiſpaniam à Sibolica expeditione (de qua ſuprà) regreſſu,nihil penitus de eo auditū eſt. Indi verò illi familiares, Sebaſtianus ſcilicet,atq; Lucas,qui infidelium furorem,patris Ioannis à Padillia hortatu, declinauerant, videntes ſe tanto magiſtro , ac cariſſimo patre orbatos , Xaliſcum , vnde illi originem duxerant,contendere decreuerunt: vbi plurimos per annos tum Xaliſcanis, tum quoq; Mechioachanis tam ad fidem conuerſis,quàm conuertendis ſacroſancti Euangelij doctrinam,ac fidem ſolicitè,& omni cum feruore prædicarunt,ac plures animas Deo acquiſierunt,ac tandem virtutibus & meritis quàmplurimis referti felici tranſitu ad æternæ beatitudinis gloriam , vt ibi præmium ſuorum laborum à Deo ſuſciperent, euolarunt.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Tuchpanis. Conu. XXVIII.

QVI ſex proximè præcedunt conuentus Xaliſcanis in oppidis tum ab Hiſpanis, tum quoque ab Indis mixtim inhabitatis, erecti ſunt: qui verò ab ſubſequuntur in Indorum ſiue pagis , ſiue etiam oppidis ſedem obtinent : & eorum quiſque à tribus, vel ad ſummum à quatuor fratribus inhabitatur, prout & præſens, diuo Ioanni Baptiſtæ Dominico præcurſori Tuchpanis, quod Xaliſcorum etiā oppidum eſt,ab Indis olim erectus , in quo pijſſimus, pariterq; religioſiſſimus pater frater Ioannes à Cruce , natione Gallus,ac Prouinciæ antiquioris Aquitaniæ alumnus,cum maxima ſanctitatis fama diem clauſit extremum . Fuit ſiquidem hic pater cādidiſſimis moribus præditus, religione inſignis, atq; Eccleſiaſtes celeberrimus . Tanta præterea apud Indos gratia valuit, vt piaculum exiſtimauerint inexpiabile eius dictis,vel in minimo, non audire.

De con-

A *De conuentu Dominicę Transfigurationis Autlanis. Conu. XXIX.*

NON abs re præſens conuentus Autlanis apud Xaliſcos Indorum ſumptibus, in Dominicæ Transfigurationis honorem, ante 50. annos erectus tum apud Hiſpanos, tum apud ipſos quoq; Indos maxima in veneratione habetur: cùm admirandæ religionis viri, ac præſtantiſſimi patris fratris Franciſci à Cruce corpus in eo ſepulturæ traditum ſit. Traiecit venerabilis hic pater ex Bætica Prouincia, in qua religionis habitũ induerat, ad has partes, poſtquàm Pariſijs per aliquot annos tum humanis, tum quoq; diuinis literis ſedulam dediſſet operam, in eisq; poſt Indicum idioma feliciter aſſequutum, tales tantosq; progreſſus fecit, vt vix ſibi parem in Indorum conuerſione habuerit. Eo interim nihil abſtinentius, nihil continentius, nihilq; humanius fuit: quippe qui
B perpetuam caſtitatem cum profundiſſima quadam humilitate coniungens, inſipidiſſimis herbis pro exculentis, & ſimplici aqua malorum medicorum ſucco admixta pro poculentis vſus ſit. In eius denique (vt paucis multa perſtringam) ſanctitatis teſtimonium, vt primùm ex hac infelici vita ad felicem patriam, inter ſanctos Dei in æternum regnaturus, euolauit, præſentis monaſterij campanæ nullo ſe impellente ſonuerunt.

De conuentu S. Marię Magdalenę Capotitlanis. Conu. XXX.

NON minori ornamento ſunt præſenti conuentui Capotitlanis, quod Xaliſcorũ oppidum eſt, ab eius incolis non ita pridem in B. Mariæ Magdalenæ honorem erecto, pientiſſimi patres frater Franciſcus Turrigianus, ac frater Ioannes Serrado ibidem ſepulti, quàm frater Franciſcus à Cruce proximè præcedenti. Nam iſte, frater ſci-
C licet Ioannes Serrado Chichimecarum, infidelium ſcilicet Indorum, ſalutem Chriſtiana pietate ſupra modum ſitiens, ad eos, relicta interim probo cuidam patri conuentus cura, (erat ſiquidem eius Guardianus) traiecit: dumq; eorum conuerſioni pro viribus intenderet, eorundem barbarorum ſagittis cōfoſsus, vitam cum morte commutauit, ac glorioſus martyr de morte triumphans occubuit. Alter verò, frater nempe Franciſcus Turrigianus, cùm euangelicæ paupertatis, obedientię, atq; caſtitatis obſeruantiſſimus eſſet, Indicumq; idioma peroptimè calleret, à tempore, quo hanc Prouinciam ingreſſus eſt, ad vltimum vſq; vitæ terminum à ſacris concionibus, pijsq; adhortationibus, & ſacramentorum adminiſtratione, quibus exercitijs innumeros ferè populos catholicę adiecit Eccleſiæ, hæredesq; Regni cæleſtis effecit, vel tantillum non reſpirauit.

De conuentu S. Franciſci Saiulę Conu. XXXI.

D NON ſumptus, nec etiã labores pauperes Indos oppidi Saiulæ accolas deterruêre, quominus hunc conuentum, ſeraphico patri Franciſco ſacrum, ac quatuor continendis fratribus accommodatiſſimum, intra communis oppidi męnia ædificarent.

De conuentu S. Franciſci Saqualci. Conu. XXXII.

LICET Saqualciorum ſubſtantia non adeò pinguis eſſet, curarunt nihilominus ij, idq; non ſine pietate, hunc cōuentum in B. P. Franciſci honorem Saqualci, quod Xaliſcorum oppidum eſt, à primis fundamentis ad verticem vſq; ædificari.

De conuentu S. Sebaſtiani Techalutlę. Conu. XXXIII.

E NE indeuotioni, aut cuidam erga fratres noſtros impietati, ſi ſe Minoritico conuentu priuari contingeret, ab aliquibus imputaretur, Thechalutlæ Xaliſcani oppidi habitatores hoc monaſterium, diuo martyri Sebaſtiano ſacrum, ex cōmunibus apud ſe facultatibus ædificatum voluêre. Fratres verò ſpiritualibus temporalia rependunt.

De conuentu S. Franciſci Amachecę. Conu. XXXIIII.

SVÆ erga fratres noſtros tum gratitudinis, tum quoque pietatis ſpecimen daturi Amachecani hoc illis monaſterium ſub ſeraphici patris Franciſci titulo Amachecę, quod inſigne oppidum eſt, Xaliſcorumq; finibus clauditur, tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis facultatibus conſtruendum curarũt. Mortem obijt predicto hoc in conuen-

tu venerandæ caniciei F. Simon à Bruxellis Prouinciæ inferioris Germaniæ alumnus, A
ac laicus profeſſus: qui cùm per 50. eoq; plus annos ſacerdotibus in felici Indorum con uerſione ſedulò famulatus fuiſſet, octogenarius tandem, huic ſæculo vale dixit.

De conuentu S. Ioannis Euangeliſtæ Atoiaquei. Conu. XXXV.

NON moleſtè ferentes, immo boni æquiq; conſulentes Xaliſcani, eius oppidi, cui Atoiaqueum nomen eſt, habitatores, noſtrorum fratrum præſentiam, hoc eis monaſterium, in S. Ioannis Euangeliſtæ honorẽ, intra cõmunem ambitum erigi fecerunt. Hoc nihilominus monaſterium horrendo quodã in terremotu cum plurimis alijs iſtius Prouinciæ ædificijs ad terram venit, atq; admirandæ religionis P. F. Ferdinandum à Secura, pauperem paſſim appellitatum, ſua ruina oppreſſit. Cuius ſanè patris paupertas incredibilis, humilitas profundiſſima, oratio ſupra modũ feruens & continua, atq; charitas ardentiſſima extitẽre: quamobrẽ peculiari quadam veneratione ab omnibus, præſertim ab Indis colebatur, maximumq; moriens ſui deſiderium omnibus reliquit. Fuit tamen præfatũ hoc monaſterium ab ijſdem Indis de nouo eleganter ſatis ædificatum. B

De conuentu S. Michaëlis Teoquetlatlanis. Conu. XXXVI.

QVANTI fratrum noſtrorum prædicatio apud Teoquetlatlanos olim fuerit, vel ex hoc ſaltem liquet: quòd eis hunc conuentum, cœleſtis militiæ principi, Archangelo ſcilicet Michaëli ſacrum, intra Teoquetlatlanis cõmunis, atq; Xaliſcani oppidi mœnia ædificandum curatint, ſibiq; in omnibus libentiſſimè morem geſſerint.

De conuentu S. Andreæ Axiſſequij. Conu. XXXVII.

QVANTAM ex fratrum noſtrorum præſentia Axiſſequiani voluptatem cœperint, ſciri facillimè poteſt & ex præſenti conuentu, Axiſſequij, quod Xaliſcorum oppidum eſt, ab eis in diui Apoſtoli Andreæ honorem ad illorum vſum & habitationẽ olim ædificato: & ex ea liberalitate, qua quatuor fratres eius habitatores proſequuntur. C

De conuentu S. Franciſci Chiapalæ. Conu. XXXVIII.

CHIAPALENSIS oppidi habitatores vnos velim, quiſquis ille fuerit, inter Xaliſcanos omnes populos noſtri Ordinis, atq; catholicæ fidei obſeruantiſſimos, ſimul atq; ſtudioſiſſimos: quippequi Chriſtianam diſciplinam, nõn ita pridem ſibi à fratribus noſtris traditã, inuiolatam, illæſamq; impræſentiarum vſq; cuſtodierint: & præſens monaſterium intra communis oppidi Chiapalæ ambitum, communibus quoq; ſumptibus extruendum curarint. Hoc deniq; monaſterium ſuo funere commendatiſſimum reddit inſignis P. F. Michaël à Bononia, qui ex Bononienſi Prouincia, vbi Minoriticum induerat habitum, ad iſtas vſq; partes penetrans, Mexicanam, Taraſcam, Othomicam, Caſcanicam, Tequexanam, atq; Icãcanicam Indorum linguas infra breuiſſimi temporis ſpatium apprimè didicit, & ſacris ſuis cõcionibus innumeros ferè præfatorum idiomatum populos ab idolatria ad catholicam fidem conuertit. Fuit præterea religioſiſſimus hic pater paupertatis obſeruãtiſſimus, Religionis Franciſcanæ zelantiſſimus, omniũq; virtutum ſtudioſiſſimus: quamobrem & Indis gratiſſimus, maximaq; in veneratione fuit, & in præſentiarum vſque ab ijdem vt ſanctus, Deo carus, ac verè beatus colitur. D

De conuentu SS. Petri & Pauli Pocitlanis. Conu. XXXIX.

NE interim ſe abſentibus iſtius patriæ populi (prout ſunt ad idolatriam procliues) antiquum repeterent viuendi modum, maximæ noſtris fratribus curæ fuit, vt in ſingulis ferè eorum oppidis conuentus erigerentur, quatenus illis perpetuò adeſſe poſſent. Eo igitur factum eſt, vt Poncitlanis quoque præſens conuentus, diuis Petro & Paulo Apoſtolis dicatus, quem & 4. religioſi pleruncque incolunt, conſtructus fuerit. E

De conuentu S. Michaëlis Cocolanis. Conu. XL.

CVM fratres noſtri Cocolanenſium in ſe voluntatem exploratam haberent, ne ſibi quoquomodo ingrati viderentur, hunc intra communis eorum oppidi Cocolanis

mœnia

A mœnia conuentũ in S. Michaëlis Archangeli honorem ædificandum curarunt: vt vel ſic illis quacũq; in neceſſitate opportunius adeſſe, atq; tanti amoris vices facilius repen dere poſſent. Dum eius terręmotus (cuius ſuprà meminimus) vim expertus præfatus hic conuentus ad terram veniſſet, religioſiſſimum P. F. Stephanum ab Antiqua mellaria (vulgò Fuente Oueiuna) ſua ruina oppreſſit. Cuius ſanè mors tantò Indis extitit ingra tior, quanto eius vita illis erat vtilior. Fuit nihilominus hic locus in tanti patris defun-cti gratiam à Cocolanenſibus reædificatus: vnde & à 4. fratribus ſat cõmodè incolitur.

De conuentu S. Antonij Tlaxomulci. Conu. XLI.

CVM antiquiores iſtius Prouinciæ fratres, patresq; minimè præteriret, quantum vtilitatis, quantumq; emolumẽti nouæ iſti Eccleſię ex monaſteriorum ædificatio-B ne accederet, hunc etiam cõuentum B. P. Antonio de Padua Tlaxomulci, quod inſigne Xaliſcorum oppidum eſt, ex publicis oppidanorũ facultatibus erigi, perficiq; fecerunt.

De conuentu S. Franciſci Teulis. Conu. XLII.

CONFIRMATVRI iſtiusmet Prouinciæ proceres de nouo plantatam, ac ſupra modum pullulantem Teulis, quod nõ vulgare Xaliſcorum oppidum eſt, Eccleſiã, hoc monaſterium ſub ſeraphici P. Franciſci inuocatione intra eius oppidi ambitum, ex publicis tamen oppidanorum facultatibus, ædificandum, atq; à 4. religioſis, qui die, no ctuq; ſibi inuigilarent, eãq; diligentius excolerent, inhabitandũ conſultiſſimè curarunt.

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Xalæ Conu. XLIII.

C EXPERTI Xalenſes candidum in ſe fratrum noſtrorum animum, ſibique tanti amoris vices rependere cupientes, hoc illis monaſterium in Conceptionis B. virginis honorem, intra Xalæ communis oppidi mœnia ædificatum, collatumq; voluêre.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Xaliſci. Conu. XLIIII.

XALISCVM populoſum oppidum, à quo vniuerſa hęc regio denominata euaſit, vt primùm noſtri fratres ipſum ingreſſi ſunt, catholicam fidem ſibi ab eis prędicatam ambabus (vt aiunt) vlnis excipiens, hoc illis apud ſe monaſterium ad Dei honorem, & in Dominici præcurſoris S. Ioannis Baptiſtæ memoriã erigi, perficiq; curauit.

De conuentu S. Franciſci Centicpaci. Conu. XLV.

D HIC conuentus Centicpaci in ſeraphici patris Franciſci honorem cõmunibus oppidanorum ſumptibus olim erectus, atq; impræſentiarum à 4. fratribus inhabitatus, vltimus eſt eorum, qui apud Xaliſcanos fideles populos ædificati ſunt: qui verò ſequuntur, inter Chichimecas, ideſt infideles Indos, atq; Hiſpaniarũ Regi inimicos, idq; non ſine maximo religioſorum in eis commorantium vitæ diſcrimine, ſedem obtinent.

De conuentu S. Franciſci Guainamotæ. Conu. XLVI.

CHICHIMECÆ, infideles ſcilicet Indi, qui ex altera celebriſillius fluminis (de quo in iſtius prouinciæ proęmio) parte habitãt, turmatim (vt ibi meminimus) per incer tas ſedes, atq; nudi, verendis etiam detectis, quod à naturali honeſtate maximè abhorret, vagantur. Eorum tamen plurimi ab anno Domini 1560. vel circiter, à tempore ſci-E licet, quo fratres noſtri ad eos cum patentiſſimo vitę diſcrimine penetrarunt, & oppida opportunis in locis ædificantes, politico more ſimul conuiuunt, & veſtimentis noſtro more vtuntur, & catholicam fidem, abiurata idolatria, quodammodo amplexati ſunt. Quia vero huiuſmodi Chichimecæ, antiquiori viuendi, modo, eoq; ſupra modum belluino, ad fratrum noſtrorum inſtantiam poſt ſe relicto, Chriſtianos mores induere cœperunt, idq; in cauſa eſſe poſſit, vt catholici regis militibus ad interiora iſtius patriæ facilior aliquando ſternatur via: decreuerunt, idq; cõſultiſſimè, regij nouæ Gallecię Con cilij patres cõſcripti, vt noſtri fratres vnum, vel alterum monaſterium apud eos erigendum, inibiq; aliquot bonæ famæ religioſos conſtituendos curarent. Eo igitur factum eſt, vt, ſuppeditantibus neceſſaria Guainamotis, præſens conuentus apud eos in ſancti Fran-

Franciſci memoriam ſub anno Domini 1579. ædificatum extiterit. Cumq; per integrũ ſexennium præfati fratres hoc in conuentu, maximum interim fructum ex ſacris ſuis concionibus referentes, commorati eſſent, anno tandem Dñi 1585. (vt ſtatim patebit) ex eis duo, P. ſcilicet Andreas ab Aiala eius author, ac F. Franciſcus Aegidij à montanis quibuſdam Indis peſſimo, ac truculenti genio actis crudeliſſimè interfecti ſunt. A

De PP. FF. Andreæ ab Aiala, ac Franciſci Aegidij martyrio.

GVAINAMOTÆ efferatis moribus præditi, atque bellicoſiſſimi ſuapte natura ſunt: extremamq; iſtius Prouinciæ oram tenentes, editiſſimos montes Auſtrali imminentes Oceano, cauernis interim ferarum more pro domibus vtentes, inhabitant. Horum tamen plurimos, vt primùm ad eos penetrarunt, ſuis concionibus, atque pijs adhortationibus, & religioſa conuerſatione noſtri fratres ad fidem conuerterunt, idq; non ſine labore, quòd huiuſmodi homines trunci, bardiq; ſint, atque nullo penitus ingenio polleant. B Inter eos verò religioſos, qui fructuoſius hoc in opere laborarunt, primatum tenuit inſignis pater, ac conſummatus Theologus frater Andreas ab Aiala: qui cum Indicum iſtius patriæ idioma apprimè calleret, atque ſingulari quadam dicendi facundia præditus eſſet, nihil ab huiuſmodi Guainamotis non obtinuit. Vnde & eos ad oppida in planicie, ac fertili in ſolo ædificanda, & ad inſimul conuiuendum, & ad eccleſias, gymnaſiaque erigenda coëgit. Conſtitutus igitur tantus hic pater ex procerum iſtius Prouinciæ decreto præfati à ſe ædificati conuentus Guainamotani Guardianus, in id maximè incubuit, vt huiuſmodi Indos ad fidem de nouo conuerſos, & ad idolatriam ſupra modum procliues in ſuſcepta religione Chriſtiana contineret: idque quàm feliciſſimè per integrum ſexennium præſtitit. Succedente verò anno Domini 1585. cùm idipſum ſæpius (ſed fruſtra) intentaſſent, quamplurimi Guainamotæ in vnum conſpirantes decreuerunt, C vt omnes ſimul ſecuribus, atque clauis (has macanas Indicè appellant) armati ad eccleſiam 4. Auguſti, quæ beatiſſimo patri Dominico ſacra eſt, conuenirent, inibique tum patrem Andream ab Aiala, tum quoque eius ſocium fratrem Franciſcum Aegidij inter faciendum ſacrum occiderent: quandoquidem is Deus ab eis ſibi prædicatus nec victum ſubminiſtraret, & relicti à ſe Dij ſæpius ſe ab anguſtijs, & neceſſitatibus eripuiſſent. Id autem non adeò occultum fuit, quin deuoto cuidam, ac fratribus amiciſſimo Indo innoteſceret. A quo tandem frater Andreas, licèt non omnino de nuntio credulus, ſic præmonitus, aliquot Hiſpanos, vt ſibi ſacrificanti adeſſent, rogauit: & aſcenſo poſt offertorium ſuggeſtu, ad ſibi aſtãtes Indos de catholica fide retinenda, de homicidii execratione, deque pœnis ſibi tum à Deo, tum quoque ab hominibus in eius ſatisfactionem inferendis Indico idiomate verba habuit. Abſoluto poſtmodùm D ſacro, Guainamotisq; ad quædam latibula propè conuentum, inſciis tamen fratribus, declinantibus, frater Andreas cum cariſſimo ſibi ſocio fratre Franciſco menſæ diſcubuit: dumque nihil minus cogitans cibum caperet, adſunt pro foribus huiuſmodi homines efferati, atque in religioſum ſanguinem ſupra modum inhiantes ad luporum inſtar vlulare incipiunt. Quibus auditis eorum vterq;, frater ſcilicet Andreas, & ſocius eius in ſacrarium ſe recipiunt, atque præuia ſacramentali confeſſione ad ſubeundam ſub illis Satanæ militibus mortem ſe quàm diligentiſſimè præparant. Cùmque, admoto tum eccleſię, tum quoque conuentui à barbaris igne, quicquid ædificii conſurgebat, id voranti flammæ cederet, frater Andreas Crucifixum manu tenens ad eos exiit, atq; de tanto commiſſo facinore grauiſſimis verbis arguere cœpit. Quamobrem illi œſtro omnino perciti in ipſum irruentes, eum iteratis ſecurium, ac clauarum ictibus mortalem E hanc vitam concludere coëgerunt: abſciſſumq; ab humeris caput manu tenentes, choreasq; inſimul ducentes, huiuſmodi verba proferebant. Eia age, (ſi poſſis) vt nos ad eccleſiam venire, atque tuæ doctrinæ adeſſe compellas. Interim frater Franciſcus Aegidii horti interiora petiit, vbi ab iiſdem Guainamotis inuentus ſimul cum ſacriſtis Indis, & vno, vel altero Chriſtifidele ſibi adiuncto ſub eorum manibus pro Chriſti fide glorioſè occubuit. Deinde præfati Guainamotæ conuentum omnino expilarunt, & quicquid ſacri in eius eccleſia inueniri potuit, id in proprios vſus conuerterunt: comminutis interim, vel exuſtis Sanctorum imaginibus. Quod vt primùm Hiſpani, qui longiuſculus agebant, ſenſerunt, vt fratribus adeſſe poſſent, ad locum feſtino gradu conuolarunt.

A uolarunt: vbi tandem & ab iiſdem iam omnino exaſperatis Indis occiſi ſunt. Curat interim, idque pro viribus, regium nouæ Galleciæ Concilium, vt huiuſmodi Guainamotæ iuſtas tanti facinoris dent pęnas, & ad Catholicam fidem reuertantur: ſed (ni fallor) fruſtra, cum illi relictis oppidis ad montium interiora, eaque omnino inaceſſibilia ſe receperint. Noſtri nihilominus fratres omnem mouēt lapidem, vt iterato ad eos aliquando penetrent, illosq; ad idolatriam, in qua volutantur, deſerendam, & ad catholicam fidem denuò amplectendam inducant. Quod, vt pro votis ſuccedat, faxit altiſſimus.

De cōuentu S. Franciſci Saponetæ Conu. XLVII.

QVAMVIS pientiſſimus pater frater Paulus Azeuedo, cæterique fratres (de quibus ſtatim inferius) alibi pro Chriſti fide occiſi fuerint: glorioſos tamen eorum agones præſenti conuentui, Saponetæ, quod Chichimecarum oppidum eſt, ante
B octo annos ſingulari noſtrorum fratrum ſolicitudine, ex oppidanorum tamen facultatibus in S. Franciſci memoriam erecto, & à 4. religioſis plerunq; inculto, quòd ſub iiſdē Chichimecis contigerint, adiicere volui.

De PP. FF. Pauli Azeuedo à Ferraria, Franciſci Donzelis, ac Petri Burgenſis martyrio.

CVM honeſtiſſimus pater frater Paulus Azeuedo Portuenſis poſt ſuſceptum in ſancti Dominici Prouincia inſulæ ſanctæ Crucis Minoriticum habitum, ac poſt peragratam quoque, non abſque plurium Indorum ad Chriſti fidem conuerſione, ſancti Euangelij Prouinciam, in nouam Cantabriam cum tribus eiuſdem Ordinis fratribus à ſuperioribus miſſus eſſet: ac poſt rem ſub Franciſco Iuarra Chriſtiani exercitus Præfecto Copalæ feliciter geſtam, Culiacanica regione barbarorum conuerſioni totis
C viribus animum intēderet, ab infidelibus Indis occaſione cuiuſdam Moraſcari, qui illis odioſus patris Pauli verba peruerſè interpretans eis referebat, ſagittarum turbine confixus in Domino obijt. Eiuſdem quoque Moraſcati cauſa, cùm ab Indis tributum eorum domino debitum (vt ſui erat muneris) nimis importunè, nimiſque moleſtè exigeret, frater Ioannes à Ferraria profeſſione laicus, ac indiuiduus patris Pauli comes eadem in Culiacanica regione ab alijs quibuſdam Indis, à viginti tamen annis ſacro baptiſmate regeneratis, interfectus extitit. Nam ij à Moraſcato illo ſupra modum vexati in eius necem vnanimiter conſpirantes, ipſum præſente præfato fratre Ioanne crudeliſſimè trucidarunt: timenteſque, ne fratris teſtimonio eorum facinus detegeretur, ipſum etiam fratrem, inſuper & omnes Indos ſibi amicos, qui eccleſiæ obſequijs incumbebant, pariter occiderunt: eorum interim corpora eo ipſo loco, vbi extincta fuerant,
D inſepulta relinquentes. Idque vt primùm Hiſpani intellexēre, eò, vt defunctorum corpora ſepulturæ traderent, celeri gradu accurrentes, ſolum patris Pauli corpus incorruptum, intactumque, interim tamen adeò extenuatum, adeoque gracile (cùm obeſum prius eſſet) vt pueri corpus eſſe videretur, reperierunt. Cæterorum verò cadauera à feris ad oſſa vſque deuorata fuerant. Sicque diuina prouidentia actum eſt, vt ſingularis patris Pauli ſanctitas, atque vitæ innocentia cunctis innoteſcerent. Præfatum interim patris Pauli corpus, ac aliorum ſecum extinctorum fidelium oſſa in quadam eiuſdem Culiacanicæ regionis eccleſia, quæ huius prouinciæ finibus circunſcribitur, honorificè ſepulta ſunt. Venerabilis verò pater frater Franciſcus Donzelis, qui ex Bætica Prouincia, in qua Religionis habitum ſumpſerat, in nouam Hiſpaniam traiecerat: cùm in Minoritico apud ſanctum Philippum (de quo ſuprà) conuentu Guardia-
E num ageret, Mexicum ciuitatem quibuſdam de negotijs cum Prorege Martino Enriquez acturus petijt. Quibus denique expeditis, atq; aſcito ſibi in ſocium venerabili ſene ac patre Petro Burgenſe, qui paulò ante ex ſancti Euangelij Prouincia ad hanc tranſierat, ad S. Michaëlis oppidum ire contendit: in tranſitu verò eius anguſtiæ, cui Portillo de Camacuero Hiſpanicè nomen eſt, à Chichimecis circumuentus ſtridentibus, præpilatiſque eorum ſagittis ſimul cum ſocio transfixus glorioſe interiit. Vt igitur primùm Hiſpani ei loco vicini rei geſtæ facinus acceperunt, eorum corpora inde ad ſancti Michaëlis oppidum transferenda, atque funebribus exequiis de more expletis, honeſtæ ſepulturæ eodem in loco tradenda curarunt.

PROVIN-

PROVINCIA
S. IOSEPH DE IVCATAN.

A EA regio,quæ Iucatan ab Hiſpanis,ab Indis verò Maiathan, ſiue Maiapan
appellatur,peninſula eſt,cùm ab Oriente, ab Aquilone, & ab Occidente
Auſtrali Oceano mari alluatur , cingaturq́; , & à Meridie tantùm conti-
nenti,eiq́; vaſtiſſimo annectatur . Amplectitur præterea Coſumelem in-
ſulam,pro maiori parte inhabitatam , eamq́; prouinciam , quæ Tauaſco
Indicè dicitur. Eius longitudo,quæ ab Oriente in Occidentem procedit,300.perficit
milliaria: latitudo verò,quæ ab Aquilone in Meridiem per vaſtiſſimam quandam ſo-
litudinem,maioriq́; ex parte inhabitatam protenditur,multò magis patet . Ad hanc
igitur Iucatanicam regionem Hiſpani Caroli V. Germanorum Imperatoris , ac Hi-
B ſpaniarum Regis milites,ſub anno à partu Virgineo 1527.primò applicuêre, eamq́; ,
deuictis barbaris eius accolis, ſui Regis imperio ſubiugarunt. Cumq́; poſt elapſum
ſeptennium, nempe anno Domini 1534.ea relicta,in Peruranum Regnũ ſe cõtuliſſent:
religioſi quatuor Franciſcani ſub egregij P.F.Iocobi Teſtera cura,atq́; obedientia il-
lis ſucceſsêre . Hos Indi, incredibili clade à præfatis militibus accepta ſupra modum
exaſperati,atq́; militarem eorum licentia execrantes , nullo pacto admittere volue-
runt, antequàm ſanctè iuraſſent, ſe nullo vnquam tempore huiuſmodi milites ad eos
introducturos.Quibus denique id ſibi pollicentibus ,atq́; catholicam fidem per quoſ-
dam Indos , ex Mexico nouæ Hiſpaniæ celebri ciuitate oriundos , interpretes prædi-
C cantibus,tanta Iucatanicis ijs Indis Chriſtianæ religionis amplexandæ inceſſit cupi-
ditas , vt infra quadraginta dierum ſpatium ex eis quindecim potentiſſimi Principes
cuncta idola , quibus olim ſacrificare aſſueuerant , comburenda , proprioſq́; liberos
eadem in fide inſtruendos,ac bonis moribus imbuendos ad eos detulerint,illiſq́; tum
gymnaſia , tum quoque eccleſias & habitationes conſtruenda curarunt ; ac tandem
datis propria ſponte quibuſdam teſſeris ad chyrographorũ inſtar, ſanctè iurauerint ,
ſe Regis Caſtellæ dictis , atque mandatis perpetuò audituros. Quod à ſæculo iſtis in
partibus non eſt auditum . Dum tamen iſta fierent,atq́; religionis Chriſtianæ res iſtis
in partibus pro votis ſuccederent,ſuperuenêre ex inſperato 18 equites, atque 12.pedi-
D tes Hiſpani , qui aduecta aliunde idola iſtius patriæ Indis ex militari licentia vendere
niſi ſunt,ſubijcientes,ne religioſis aures omnino accommodarent,niſi fortè rebus ſuis
minus conſultum cuperent . Quibus nihilominus fratres pro viribus reſtiterunt , ſed
fruſtra ; deprauatis illorum animis in aurum atq́; argentum maximè inclinatis,atq́;
Indis eorum conſpectu non ita parum exaſperatis . Quamobrem, ne accolarum In ſe
furorem magis,magiſq́; concitarent,arreptam crinibus occaſionem è manibus ad tē-
pus elabi permittentes,ſancti Euangelij Prouinciam, maximo interim affecti dolore ,
quod ſemina à ſe iacta non altiores fixiſſent radices, non ſecus ac de longinqua præ-
fati quinque fratres regione remearunt . Poſt elapſum verò ab huiuſmodi euentu de-
E cennium,nempe anno Dominicæ incarnationis 1544.inſignis pater,ac ſupra modum
ſolicitus frater Laurentius Bienuenida cum quatuor alijs religioſis ad has partes ap-
plicuit, atque,capta Iucatanicorum beneuolentia,constructa à pręcedentibus quinq́;
Franciſcanis Meritæ,atq́; Campechij (de quibus infrà) domicilia & gymnaſia recu-
perauit , atque Indis à fide catholica in idolatriam relapſis ea , quæ ſunt Chriſtianæ
religionis,iteratò,idq́; non ſine ingenti lucro,prædicare cœpit . Inter omnes verò pa-
tres, qui iſtis in partibus maximè laborarunt , principatum facilè obtinet præmemo-
ratus frater Laurentius Bienuenida: Nam is nulli penitus labori parcẽs,ſemel , iterum
atq́; iterum noſtram Europam (vt ſtatim patebit) nauigio repetijt, nec vel tantillum,
quo ad vſque Iucatanicam Prouinciam erigendam curaret,quieuit.Primò ſiquidem,

ſub anno Domini 1548. apud venerabilem patrem cognomine Buſtamante, generalẽ Indiarum Commiſſarium Mexici degentem egit, vt præfatæ Merltana, & Cãpechiana domus Iucatanicam in Cuſtodiam erigerentur. Deinde generale totius noſtri Ordinis Capitulum Aquilæ, anno Domini 1558. celebratum accedens; vt ex Guatemalica, & hac Iucatanica Cuſtodijs vna conflaretur Prouincia, ac proprio pareret Miniſtro, apud patres effecit. Tum demum ſub alijs generalibus noſtri Ordinis Comitijs Valiſoleti apud Hiſpanos ſub anno Domini 1564. celebratis, à R. P. F. Aloyſio Puteo generale Miniſtro, cæteriſq; quorũ inrererat, patribus impetrauit, vt Iucatanica Cuſtodia, quæ ſimul cum Guatemalica Prouinciæ titulo dignabatur, ad peculiaris Prouinciæ dignitatem, ſub nomine S Ioſeph de Iucatan, atq; ſub proprio prouinciali Miniſtro, promoueretur. Nec tamen interim alij quatuor otio indulſerunr: nam eorum alter, frater ſcilicet Ioannes à Ferraria, qui poſtmodùm ſub Chichimecis martyr euaſit, ſcholas apud Iucatanicos erexit, inibiq; humaniores literas docuit. Alter verò frater Ludouicus Villalpandeus Indicam linguam in ordinem, atq; certas regulas, quibus facillimè addiſcirur, edito libello redegit. Reliqui verò duo infidelium conuerſioni diligentius incubuêre. Prodijt itaque nobis præfata hæc Prouincia S. Ioſeph de Iucatan ab annò Domini 1564. conſtatq; impræſentiarum ex 22. Minoriticis ædibus; quarum ſex tantùm perfectæ, atq; ad noſtrorum conuentuum inſtar ædificatæ ſunt. Reliquæ verò, quinq; demptis, quæ nihil aliud ab eccleſijs deſiderant, domiciliorum potius, quàm monaſteriorum formam præſeferunt. Idq; ſanè erit in cauſa, vt, præter ſeruatum huc vſque morem, earum tantùm, quæ omnibus ſuis numeris abſoluuntur, quæq; nihil aliud ab eccleſijs deſiderant, fundationes, reliquis interim leuiori calamo perſtrictis, in medium adducamus. Maius interim huius Prouinciæ ſigillũ (vt conſuetum morem teneamus) beati Ioſeph Deiparæ Virginis ſponſi ſub arbore ſedẽtis, dormientiſq;, atq; Angeli ſe excitantis imagines: inſuper & ſequentes literas: SIGILLVM PROVINCIÆ SANCTI IOSEPH. ſphericè imprimit. Vt tandẽ huius Prouinciæ nomini, à patribus noſtri Ordinis impoſito, ſanctus, quem in initio cuiuſcunq; Prouinciæ patronum eius conſtituimus, quadret: ideo beati Ioſeph Deiparæ virginis Mariæ ſponſi iconem graphicè depictum ſibi præpoſitum volui.

De conuentu Matris Dei Meritæ. Conu. I:

MERITA Iucatanicæ regionis inſignis ciuitas eſt, ab Hiſpanis, ante 50. annos, ad Auguſtæ Emeritæ ciuitatis Luſiranicæ inſtar ædificata, & ab iiſdẽ Hiſpanis pro maiori parte inhabitatur, diſtatq; à celebri portu Iucatanico Siſala 30. milliarijs: Ad hanc ciuitatem, tunc verò oppidum, cùm præfatus pater Iacobus Teſtera, ſub anno Domini 1534. appuliſſet, oppidaniſq; ſupra modũ gratiſſimus eſſet, hoc ab eis monaſterium, humiliori tamen ſub forma, ædificandum curauit. Quod poſtmodũ ab eo, ſocijſq; præmemoratis ex cauſis derelictum egregius paret frater Laurentius Bienuenida in primo ſuo ad has partes, ſub anno Domini 1544. aduentu de oppidanorũ conſenſu & beneplacito occupauit, atque temporis ſucceſſu in multò pulchriorem, multoq; capaciorem formam ex diuerſis eleemoſynis tranſtulit, ita vt commodè 18. fratres impræſentiarum contineat. Honeſto tumulatus ſepulcro hoc in conuentu iacet venerabilis pater frater Franciſcus à Turre, Prouinciæ Bæticæ alumnus; qui vnus ex primis huius Prouinciæ fundatoribus extitit, in eaq; aliquoties & Cuſtodem, & Miniſtrum diligentiſſimũ egit. Fuit præterea inſignis hic pater tanta humilitate præditus, vt omnibus tum Indis, tum quoq; Hiſpanis, ſiue militibus, ſiue etiã mercatoribus gratiſſimus fuerit. In Indorum verò conuerſione nullum ſibi parem habuit: cùm enim Iucatanicum idioma optimè calleret, quoſuis huius Prouinciæ barbaros facilè in ſui ſententiam trahebat. De cuius tandem ſanctitate hęc ſolummodo dixerim: quòd videlicet plurima preſago prænouerit ſpiritu, quodq; grauiſſimam quandam infirmitatẽ, ex qua demum occubuit, quam patientiſſimè, imò & lętanter per plurimos annos tulerit; quodque tandem paulò ante mortem à terra in aëta ſubleuatus, tanta fuit vis orationis, viſus ſit. Huic tanto patri annectere libet pientiſſimũ, atq; catholicæ teligionis iſtis in partibus propugnatorem olim acerrimum, fratrem ſcilicet Didacum

Landam

A Landam Prouinciæ Caſtellæ alumnũ: qui, poſt plurimos in Indorũ conuerſione exantlatos labores, poſtque plurimas eo in opere ſuperatas difficultates, ad epiſcopale munus apud Iucatanicos aſſumptus, cùm deprauatos mores, & Hiſpanorũ viuendi licẽtiam, atq; tyrannidem in Indos excitatam vehementius, liberiusq; obiurgare cœpiſſet, magnam ex huiuſmodi libertate apud multos ſubijt inuidiam. Lamijs quoq;, atq; maleficis Indis, quibus hæc patria ſcaret, quòd in eos ſeuerius animaduerreret, infeſtiſſimus fuit. Quamobrem non paucas ab eis ſuſtinuit inſidias. Eas tamen omnes, diuina ſe protegente virtute, inoffenſo pede ſuperauit. Cùm enim iterum, atque iterum eum inter itinerãdum ab equo, profundiſſimum in fluuium deturbare conati eſſent huiuſmodi homines, ſtetir reuerendiſſimus ipſe Epiſcopus omnino immobilis, eorumq; niſus, pulcherrimo quodam puero (vt ipſi poſtmodum faſſi ſunt) ſibi reſiſtente, elumbes B redditi extitêre. Dum vigilantiſſimus hic Præſul in minoribus agẽs, Guardianatus officiũ Minoritico in Iſmalenſi huius Prouinciæ conuentu, ſub anno Domini 1553. ageret, tanta inualuit ſuper terram fames, vt omnes tum Indi, tum quoq; Hiſpani inedia perirent. Cumq; ſterilis eius anni ſex adhuc menſes ſupereſſent, vixq; frumentum in horreo reconditum ſuſtentandis per menſem eius fratribus ſufficeret, præcepit, de Dei prouidentia interim bene ſperans, pijſſimus ipſe pater Didacus Landa, vt nemini penitus pauperi, portam pro impetranda eleemoſyna accedẽti, panis denegaretur. Mira res! Ex huiuſmodi frumento in panes redacto tum fratribus, tum cæteris eccleſię miniſtris & cantoribus, qui numero erant 20. tum quoq; maiori oppidanorum parti per integrum ſemeſtre abũdè ſubminiſtrarum eſt, & in eius temporis fine eadem penitus frumenti menſura, ac ſi omnino intacta fuiſſet, inuenta eſt. Quod ſanè diuinæ proui-C dentiæ, quæ aures ad pias tanti religioſi preces, & confidentiam inclinare dedignata non fuerit, tribuendum venit. Præterea religioſiſſimo hoc Paſtore ad populũ pro ſuggeſtu de ſacro Euangelio concionem habente, viſa eſt ſæpius à circunſtante corona ſupra eius caput ſplendidiſſima ſtella. Obijt denique pientiſſimus hic Epiſcopus, ſub anno Dominicæ incarnationis 1579. ad cuius funus quotquot ſibi præfatas ob cauſas aduerſabantur, atque in eius mortem machinati fuerant, accurrerunt, eum interim ſanctum, Deoq; carum prædicantes. Iacet eius corpus, honorifico reconditus ſepulcro, in cathedrali Iucatanici epiſcopatus eccleſia, & in veneratione habetur.

De conuentu S. Franciſci Campecij. Conu. II.

D CAMPECIVM inſigne oppidum eſt, à præfata ciuitate Merita 30. milliarijs diſtans, inhabitaturq; à ſolis Hiſpanis, atque peroptimo porru gaudet. Eius igitur accolæ ſaluti propriæ conſulturi, hoc monaſterium, continendis octo fratribus accõmodatiſſimum, in beati patris Frãciſci memoriam, communibus ſumptibus, ante 40. annos à fundamentis apud ſe erigendũ, omnibusq; ſuis numeris abſoluendũ curarũt.

De conuentu S. Bernardini Valliſoleti. Conu. III.

EISDEM omnino Hiſpanis, oppidum Valliſoletum apud Iucatanicos incolentibus, aſcribendus venit hic conuẽtus, beato Bernardino ſacer, atq; intra eiuſdem oppidi mœnia erectus, inſuper & ab 8. fratribus inhabitatus, cùm ab ipſis, circa annũ Dñi 1550. à primo ad vltimũ vſq; lapidem conſtructus, omninoq; perfectus extiterit.

E *De conuentu S. Michaelis Manij. Conu. IIII.*

VTPRIMVM recepta catholica fide, tranquilloq; ſtatu Prouinciæ Manenſes Indi à militum iniurijs reſpirare cœperunt, hoc noſtris fratribus monaſteriũ in S. Michaëlis Archangeli honorem intra Manij communis oppidi ambitum erexerũt. Quod quidem monaſterium omni ex parte perfectũ 6. fratres ſat commodè continet.

De conuentu S. Claræ Siſomptunis. Conu. V.

EXPERTI plurimis in euentibus noſtri fratres ſingularem quandã Siſomptunenſium erga ſe beneuolentiã, atq; voluntatis inclinationẽ, hoc apud eos monaſteriũ, B. P. Franciſco dicatum, ex diuerſis eleemoſynis, ante 40. annos extructum vo-

luêre. Eſt autem Siſomptun oppidum ſatis populoſum, & à ſolis Indis, qui ſex fratribus apud ſe degentibus neceſſaria ſatis liberaliter miniſtrāt, incolitur, inhabitaturq́. A

De conuentu S. Antonij Itſmalis. Conu. VI.

CVM Franciſcani huius Prouinciæ fundatores ſe ab Itſmalēſibus ſupra modum amari intelligerent, eorum amori amore, atq; ſpiritualibus obſequijs reſponſuri, hunc ab eis conuētum Itſmalis, quod Iucatanicum oppidum eſt, nullumq́; alium ab Indis ad ſui incolatū admittit, B. Antonio de Padua erigendū curarunt. Commorantur deniq; hoc in conuētu, qui nihil penitus ad ſui perfectionē deſiderat, 6. Minoritæ.

De conuentu S. Franciſci Cunchalis. Conu. VII.

QVI præcedunt ſex conuentus (vt ex dictis ſatis conſtat) omnino perfecti ſunt, B cùm neq; eccleſias monaſterijs noſtro more annexas, neq; refectoria, neq; dormitoria, neq; quampiam aliam officinam deſiderent. Qui verò ſequuntur quatuor, & præſens, ita perfecti ſunt, vt templis fratrū habitationi adiunctis ſolummodò careant, eorumq́; vice ædiculas, in quibus rem diuinā religioſi faciunt, concionantur, atq; reliqua ſacramenta Indis miniſtrant, in ſui veſtibulo erectas habeant. Hic itaq; conuentus, ſeraphico patri Franciſco Cunchalis, quod Iucatanicum oppidum eſt, erectus, & à quatuor fratribus plerunque inhabitatus, ipſos Cunchalenſes ſui authores agnoſcit.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Mutulis. Conu. VIII.

CVI præſens conuentus Mutulis, quod Iucatanicum oppidum eſt, ſub S. Ioannis Baptiſtæ Dominici præcurſoris titulo, circa annum Dominicæ natiuitatis 1550. C conſtructus, & à quatuor fratribus impræſentiarum inhabitatus, debeatur, in confeſſo eſt; cùm ex diuerſis oppidanorum facultatibus, noſtris tamen fratribus id maximè procurantibus, tum exotdium, tum quoque finem ſumpſerit.

De conuentu S. Ludouici Calchinij. Conu. IX.

CVM non ignorarent Calchinienſes noſtrorū fratrū præſentiā maximo ſibi vſui aliquando futuram, hoc illis monaſterium, ſub S. Ludouici Toloſatum Epiſcopi titulo, Calchinij, quod non vulgare Iucatanicorū oppidum eſt, ſtatim ab eorū aduētu ædificarunt, tradideruntq́;. Quos tamen concepta de fratribus ſpes minimè fefellit; cùm eorū opera omnes Chriſtianorum albo aſcripti, atq; in catholicæ fidei rebus apprimè inſtructi ſint. Qui verò fratres præfatū hunc conuentū incolunt, ſunt numero 5. D

De conuentu S. Franciſci Titſiminij. Conu X.

QVOD hæc patria maximis flammiferi Solis ardoribus expoſita ſit, quodq́; nō multa fertilitate donetur, Minoritica Prouincia in ea erecta maxima perpetuò fratrum penuria laborat: qua etiam de cauſa frequētes in Hiſpania fratrum delectus, vt ſibi de aliquali religioſorum numero prouideatur, habendi ſunt. Hinc igitur euenit, vt præſens conuentus Titſiminij, quod Iucatanicum oppidum eſt, ante 40. annos, in ſeraphici patris Franciſci honorem ędificatus, à 4. tantùm Frāciſcanis inhabitetur.

De conuentu S. Bonauenturæ Humunij. Conu. XI.

COÆVVS omnino, atque ſimilis eſt præſens conuentus Humunij, quod Iuca- E tanicum oppidum eſt, ſoliſq́; Indis patet, ſub ſancti patris Bonauenturæ titulo extructus, proximè præcedenti, cùm à quatuor tantùm fratribus inhabitetur, & ante quadraginta annos à fundamētis erectus, eccleſia ſibi contigua careat, & ædicula pro foribus in ſui ambitu conſtructa eius loco vtatur.

Quòd, quæ ſequuntur vndecim Minoritæ domus, nec eccleſiam ſibi contiguam habeant, nec officinis noſtrorum monaſteriorum more honeſtentur; quodq́; illarū quælibet à duobus tantùm fratribus inhabitetur, earum ſolummodò, atque oppidorum à ſolis Indis incultorum, in quibus erectæ ſunt, nomina, idq́; præter morem à me huc vſque ſeruatum, in medium adducam: ſuntq́; huiuſmodi conuentus ſequentes, nēpe.

A *12 S.Franciſci Hocabæ,*
13 S.Auguſtini Tichanti,
14 S.Ioan.Bapt. Ticachſii,
15 S.Bernardini Icmulis,
16 S.Frãciſci Xequecacanis,
17 S.Franciſci Oxcutſabis,
18 S.Bernardini Tixcoeobis,
19 Cõceptionis Deiparæ virginis Tinumij,
20 S.Franciſci Hunucmæ,
21 Cõcept.B.Virg.Tixcelij,
22 S.Franciſci Tahumanis,

Quia verò ſuperiùs aliquando diximus noſtros fratres iſtis in regionibus degentes parochorum officio fungi, ne eos ſibi id muneris vſurpaſſe videatur, conſultum duximus, ſi facultatem tum illis, tum quoq; cæteris Mendicantibus religioſis à ſanctiſſ. Domino Pio Papa V. pro huiuſmodi munere exercendo conceſſam in medium adduceremus. Idq; tantò libentius hoc in loco fecerimus, quantò hæc Prouincia præ cæteris breuior eſt. Fuit autem huiuſmodi facultas (cuius tenor ſtatim ſequetur) conceſſa ad catholici Hiſpaniarum Regis Philippi inſtantiam.

B *CARISSIME in Chriſto fili noſter ſalutem, & apoſtolicam benedictionem. Exponi nobis nuper fecit tua Maieſtas regia, quòd iuxta ſacri æcumenici Concilij Tridentini decreta nulla matrimonia, niſi præſente parocho, aut de illius licentia, contrahi, nulluſq; religioſus abſq; Epiſcopi licentia verbum Dei prædicare, ac ſæcularium perſonarum confeſſiones audire, Epiſcopi vero nouas parochias in locis ab inuicem longè diſtantibus conſtituere poſſint: quia tamen in partibus Indiarum maris Oceani religioſi propter presbyterorum defectum hactenus officia parochi functi fuerunt, & id, quod ad conuerſionem Indorũ attinet, exercuerunt, & exercent, ex quo non modicos ſed maximos fructus, etiam verbum Dei eiſdem Indis prædicando & explicando, ac confeſſiones audiendo, ad fidei catholicæ propagationem fecerunt: dicta Maieſtas tua nobis humiliter ſupplicari fecit, quatenus ipſis religioſis, vt illi ad vberiores fructus in dicta conuerſione Indorum reportandum incitentur, in locis eis aſſignatis, & aſſignandis officiũ parochi matrimonia celebrando, & ſacramenta eccleſiaſtica miniſtrãdo, prout hactenus conſueuerunt, exercendi, & ab eorum ſuperioribus in Capitulis prouincialibus obtenta licentia, verbum Dei prædicandi, & ſæcularium confeſſiones de ſuorum ſuperiorum licentia audiendi facultatem concedere, aliaſq; in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui ſingulorum, præſertim catholicorum Regum, votis ad diuini cultus augmentũ, & animarum ſalutem tẽdentes, libenter annuimus, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, omnibus, & ſingulis religioſis quorumcunq; etiam Mendicantium Ordinum in dictis Indiarum partibus, & in eorundem Ordinum monaſterijs, vel de illorum ſuperiorum licentia extra illam commorantibus, vt in locis ipſarum partium eis de ſimili licentia aſſignatis, & aſſignandis officium parochi huiuſmodi matrimonia celebrando, & eccleſiaſtica ſacramenta miniſtrando, prout hactenus conſueuerunt, (dummodo ipſi in reliquis ſolemnitatibus dicti Concilij formã obſeruent) exercere, & verbum Dei (vt præfertur) quatenus ipſi religioſi Indorum illarũ partium idioma intelligant, de ſuorũ ſuperiorum licẽtia (vt præfertur) in eorũ Capitulis prouincialibus obtẽta, prædicare, ac confeſſiones audire, Ordinariorum locorũ, & aliorũ quorumcunq; licẽtia minimè requiſita, liberè, & licitè valeãt, licentiam & facultatẽ authoritate apoſtolica tenore præſentiũ concedimus, & indulgemus. Et inſuper, ne in locis illarũ partiũ, in quibus ſunt religioſorum monaſteria, qui animarũ curam exercent, aliquid per prædictos Epiſcopos innouetur, eadẽ authoritate, & tenore ſtatuimus, & ordinamus ſic per quoſcunq; Iudices, & Cõmiſſarios quauis authoritate fungẽtes, ſublata eis, & eorũ cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari, & definiri debere. Ac quicquid ſecus ſuper his à quocunq; quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decernimus. Mandantes nihilominus dilectis filijs curiæ cauſarum Cameræ apoſtolicæ generali Auditori, & beatæ Mariæ de Mercede, ac del Carmen, extra, & intra muros Hiſpalenſium monaſteriorum per Priores gubernari ſolitorum, Prioribus, quatenus ipſi vel duo, aut vnus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios eiſdem religioſis in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes faciant, eis, & eorum cuilibet conceſſione, indulto ſtatuto, & ordinatione, ac alijs præmiſſis pacificè frui, & gaudere. Non permittentes eos per locorum Ordinarios, & alios quoſcunq; contra præſentium tenorem quomodolibet moleſtari, perturbari, aut inquietari: contradictores quoſlibet, & rebelles per cenſuras eccleſiaſticas, ac etiam pecuniarias pœnas eorum arbitrio moderandas, & applicandas, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, ac cenſuras ipſas etiam iteratis vicibus aggrauando, interdictum ponendo, inuocato ad hoc (ſi opus fuerit) auxilio brachij ſæcularis. Non obſtantibus &c. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo piſcatoris, die 24. Martij, anno Domini 1567. Pontificatus noſtri anno ſecundo.*

C, D, E

PROVIN-

PROVINCIA
DVODECIM APOSTOLORVM.

A FRANCISCANIS omnibus Prouincijs Perurano in Regno erectis
quę 12. Apoſtolis dicata eſt antiquior exiſtit, cùm non ita pridem poſt Pe-
rurani Regni expugnationē omniū prima exordiū ſumpſerit, & ab ea tā-
quam ab optimo, fęcundoq; ſeminario plures alię prodierint. Cùm enim,
poſt Peruranum huiuſmodi Regnum expugnatum, nouæ ſibi indies ab
Hiſpanis Caroli V. Germanorum Imperatoris, Hiſpaniæq; Regis militibus adijce-
rentur Prouinciæ, nouęq; ædificarentur ciuitates, ac noua itidem Franciſcanorum
monaſteria in illis conſtruerentur, eò magnitudinis præfata hæc 12. Apoſtolorum
Prouincia (quæ Prouincię S. Euangelij de Mexico Cuſtodia per aliquot annos fuit, &
in Prouinciam ſub R. P. F. Franciſco de Victoria generali Indiarum Commiſſario,
B præfecto ſibi in primum prouincialem Miniſtrum P. F. Ludouico Oña, exritir eue-
cta) deuenit, vt in generali totius noſtri Ordinis Capitulo, Valiſoleti anno à partu
Virgineo 1565. celebrato, à R. P. F. Aloyſio Puteo generale Miniſtro, cæteriſq;, quo-
rum intererat patribus in quatuor, nempe in S. Franciſci de Quito, ſanctiſſimæ Tri-
nitatis de Chile, S. Antonij Charcarum Prouincias, & in ſe ipſam diuiſa ſit: ita vt opti-
mo iure reliquarum mater, piaq; parens dici poſſit, & antiquum nomen, atq; ſigil-
lum (quod ſanctorum Apoſtolorum Petri, Pauli atq; Franciſci rete in mare ex naui,
cuius malo Spiritus ſanctus in columbæ ſpecie innititur, mittentium imagines, ita ta-
men, vt diuus Petrus dextera clauem, beatus Franciſcus, qui medium haber, eadem
dextera crucem, & diuus Paulus dextera itidem enſem teneant, & viginti & vnam
C ſtellas eorum capitibus ſuperſtantes, quarum decem dexteram, vndecim verò ſini-
ſtram occupant, ſequenresque literas: SIGILLVM. MINISTRI. PRO-
VINCIALIS. PROVINCIÆ. DVODECIM. APOSTOLORVM. DEL.
PERV. papyro ſuperinducit) meritô retinuerit. Ex quibus tamen Prouincijs, cæte-
ris ſic omnino diſtinctis, ſub proprijs prouincialibus Miniſtris remanentibus, ea, quę
Charcarum dicebatur, huic 12. Apoſtolorum Prouincię iteratò annexa, vnitaq; exti-
tit. Protenditur in longitudine præfata hęc 12. Apoſtolorum Prouincia ad 1200.
milliaria, & Truſillium (vulgò Truxillo) atq; Potoſiacum (vulgò Potoſi) inſignes ci-
uitates pro eius terminis habet: inſuper & ex 18. conuentibus, quorum 11. apud Hi-
D ſpanos, reliqui verò ſeptem apud Indos (vt infrà patebir) erecti ſunt, conſtat. Cærerùm
præſens, atq; reliquę duę Prouincię, nempe ſanctiſſimæ Trinitatis de Chile, & S. Fran-
ciſci de Quito, inſuper & ea, quæ S. Fidei noui Regni Granarenſis dicata eſt, proprijs
prouincialibus Miniſtris ſubiectæ, vni ſimul ſubſunt generali Perurani Regni Com-
miſſario, qui à totius noſtri Ordinis generali Miniſtro eligendus venit. Cùm enim &
Peruranum Regnum à noua Hiſpania, & ab ipſa antiquiori Hiſpania, imò & iſta, anti-
quior ſcilicet Hiſpania ab illa, noua videlicer, interpoſito mari Oceano, plurimùm di-
ſtent, nec ab ipſo generali Miniſtro, imò nec ab Vltramontano generali Commiſſario
abſq; maximo commiſſi ſibi gregis diſpendio viſitari, luſtrariq; poſſint: conſultiſſimè
E à patribus decretum eſt, vt duo generales Commiſſarij ſingulis quadriennijs eliganrur,
quorum alter nouæ Hiſpaniæ Prouincijs, alter verò Peruranis cominus, vulgariterq;
præſit. Huic tandem Prouinciæ, ne interim ab eius nomine diſſentire videar, duo-
decim ſanctiſſimos Ieſu Chriſti Apoſtolos graphicè depictos præpoſitos volui.

De Minoritico conuentu ciuitatis Regum. Conu. I.

REGVM ciuitas, quę & alio nomine Limæ ciuitas nuncupatur, Perurani totius
Regni metropolis, regijq; Concilij ſedes eſt, nulliq; alteri à Cuzco celeberri-

ma vrbe

A cæterorumq; Hiſpanorum fauore, vt Minoriticus conuentus in ea erigeretur. Cumq; eius ſitus fratribus minus deſeruiret, ad alium, non tamen multò ſalubriorem, poſt aliquot annos, tranſlatus extitit: quamobrem hic tertius intra eiuſdem ciuitatis mœnia commodiori alio in loco, ſolicitis patribus fratre Petro de Algarbijs, & F. Ferdinando Hinojoſa id maximè procurantibus, ſub anno Dominicæ incarnationis 1549. à nobili, ac perdeuoto ciue Ioanne Rodriguez Villalobos (vnde & patronatus ius ſibi acceſſit) conſtructus fuit. Præfato hoc in conuẽtu, qui & à 20. frequentius inhabitatur, mortẽ obijt, idq; cum maxima ſanctitatis opinione, religioſiſſimus P. F. Ioannes Callellena laicus profeſſus, qui relicta ſæculari militia, cui ſtrenuè aliquando deſeruiuit, Franciſcanum habitum Chriſto felicius militaturus induit, in eoq; ad vltimum vſq; vitæ terminum ſupra modum profecit: & ſacellum diuo Ioanni Lateranenſi erectum

B eſt, quod omnibus gratijs, fauoribus, atq; priuilegijs eccleſię Lateranẽſi de Vrbe à ſummis Põtificibus conceſſis ex apoſtolica authoritate gaudet, eaq; prerogatiua à Gregorio XIII. Pont. max. donatum extitit, vt per cuiuſlibet Miſſę ſacrificium Deo opt. max. in eius altari oblatũ vna anima ex purgatorij pœnis liberetur. Huius denique conuentus ſacerdotes à caſibus Epiſcopo reſeruatis, in eius tamen abſentia, in ſacramentali confeſſione ex apoſtolica authoritate abſoluere poſſunt.

De Minoritico conuentu Potoſiaco. Conu. III.

CVM diligens quidam Hiſpanus, cognomine Villaroël auri vel argenti fodinas inuenturus, Peruranos per montes diſcurreret, in argentiferum quendam, atque eleuatum collem argento ſcatentem, quem & Potoſi, ideſt eleuatum collem (hoc enim

C nomine editos montes Indi appellant) nuncupatum voluit, fortè fortuna, ſub anno Dominicę incarnationis 1547. incidit. Pręfati huius montis tanta eſt argenti feracitas, vt ex quinta eius argenti, quod ex mineralibus ab Hiſpanis educitur, portione catholico Hiſpaniarum Regio iure debita ſibi decies centena aureorum millia ſingulis annis obueniant. Cùm igitur huiuſmodi argenti cauſa quàmplurimi Hiſpani, atq; innumeri penè Indi Potoſiacum hunc in montem conuolaſſent, atq; ciuitatem ſibi nomine de Argento, aliàs de Potoſi aliquantulùm ab huiuſmodi monte ædificandam, quæ impræſentiarum tria Hiſpanorum millia, atq; Indorum ter centena millia continet, curaſſent: ſingulisq; diebus nouæ difficultates, nouaq; dubia inter eius ciues mercimonio deditos ob ſuorum contractuum ambiguitates exorirentur: curauit inclytus heros Petrus Hinojoſa militię iſtis in partibus Dux, idq; ſub anno Dominicę

D incarnationis 1549. vt Franciſcanorum, qui huiuſmodi mercatorum conſcientijs ſatisfacere, atq; Indos in fide catholica, Chriſtianaq; pietate inſtruere poſſent, conuentus intra præfatæ ciuitatis mœnia erigeretur. Cumq; id minus ſolerti cuidam patri iniunctum eſſet, ille collatum ſibi à pręfato militię Duce fundum ex diuerſis, copioſiſq; ciuium facultatibus ad vnius iuſti conuentus dignitatem quambreuiſſimè promouit. Qui quidem conuentus, ab octo fratribus plerunq; incultus, prælmemoratum heroẽm Petrum Hinojoſa ſui patronum iure ſitus ſibi collati agnoſcit, eiq; maius ſacellum in ſepulturam dedicauit: inſuper & quodam ſacello, in quo per Miſſæ ſacrificium fidelium animæ à purgatorij pœnis liberantur, ex Gregorij XIII. Pont. max. cõceſſione honeſtatur. Præterea in eius archiuis præfata Gregorij XIII. ſummi Pontificis conceſſio data Romæ 14. Maij annò Domini 1578. & alia bulla eiuſdem Gre-

E gorij XIII. data ibidem 8. Ianuarij, anno Domini 1577. qua omnibus Chriſtifidelibus Peruranum Regnum habitantibus plenaria omnium peccatorum indulgentia conceditur, dummodo confeſſi & contriti aliquam Franciſcanorum eccleſiã à primis veſperis diei feſti ſeraphici patris Franciſci vſq; ad ſequentis diei ſolis occaſum viſitauerint: & alia bulla eiuſdem ſummi Pontificis data ibidem 16. Martij, anno Dñi 1578. qua plenaria eadem indulgentia omnibus Perurani Regni, & nouæ Hiſpaniæ inquilinis, Franciſcanum aliquem conuentum in ſanctorum Ludouici Epiſcopi, Antonij de Padua, Bernardini à Senis & Claræ virginis feſtiuitatibus, abſterſis tamen ſacramentalem per confeſſionem conſcientijs, viſitantibus conceditur: & alia eiuſdem ſummi Pontificis bulla data ibidem eodem anno, ſed menſis Maij 13. qua quilibet Franciſcanam

A ma aëris temperie fertiliq; ſolo gaudens tantò magis commendanda venit, quantò maiori deuotione ac beneuolētia in religioſos, præſertim verò Franciſcanos, eorumq; præſentem conuentum à decem fratribus frequentius incultum, atque ex publicis ciuium facultatibus intra ſui ambitum, ſub anno Dominicæ incarnationis 1550. conſtructū proſequitur. Cæterùm præfatus hic conuentus duas ſub ſe doctrinales domus habet: alteram quidem in ſancti Petri, alteram verò in ſancti Pauli Indorum oppidis.

De Minoritico conuentu Goanicenſi. Conu. VII.

CONSVLTVRVS prudentiſſimus Marchio Franciſcus Pizarro eorū militū Hiſpanorum, qui ſtrenuè ſecū in patriæ iſtius expugnatione laborarant, tū ſaluti, tū quoq; tranquillitati, Gomezulo Aluarado cohortis vnius Duci pręcepit, vt B electo ſibi in Guanuci Prouincia fertili ſolo ciuitatem ibi conſtruēdam curaret. Qui quidem Gomezulus Imperatoris dicto audiēs, ſumpta ſecum optima militum manu, Legionem ciuitatem in fœcundiori præfatæ totius Prouinciæ parte ſub anno Dñi 1539. ædificauit. Hanc poſtmodùm ab Hiſpanis, circumuicinorum ob Indorum rebellionē, derelictam, præfatis Indis longius propulſatis, firmiori muro communiri, ac denuò inhabitari fecit Petrus Barroſo alterius cohortis Dux. Idq; non abs re profectò: nam ea eſt eius temperies, & aëris clementia, præſertim nocturno & matutino tempore, vt triticum, vinum, mala medica, ficus, aliaq; id genus plurima abundantiſſimè producat. Optimis præterea paſcuis abundat, in eiſq; plurima tum boum, tum equorum armenta, tum quoq; ſuum atq; ouium greges maxima in copia nutrit. Cùm igitur huiuſmodi ciuitas magis, magiſq; coaleſceret, atq; adiacentes populi familiariores C Hiſpanis redderentur, hunc apud ſe conuentum B. patri Bernardino ſacrum, & à 10. fratribus plerunq; inhabitatum ex publicis facultatibus optimus eius ſenatus extruendū curauit. Quod tamen ſibi non præter votum ſucceſſit: nam ſolerti præfatorum fratrum diligentia factum eſt, vt omnes in gyro populi catholicam fidem amplexati fuerint, duaſq; apud ſe doctrinales domus eiſdem fratribus commiſſas erexerint.

De conuentu S. Claræ Chachapogiarum. Conu. VIII.

CHACHAPOGIANI populi olim bellicoſiſſimi Inghis Regibus potentiſſimis ſibi bellū inferentibus viriliter per aliquot annos reſtitēre: ab eis tandē poſt plures conflictus deuicti, impoſitum ſeruitutis iugū, dataſq; leges patientiſſimè tulerunt. Præfatis verò Inghis, atq; etiā ipſis Chachapogianis cum vniuerſa eorū D Prouincia à Franciſco Pizarro, eiuſq; militibus ſubactis, quòd iſtorum patria fertilis, amęna, atq; delitioſiſſima eſſet, ſtrenuus militiæ Dux, atq; Mareſcallus Alphonſus Aluarado eo in præfatæ Chachapogianorum Prouinciæ loco, qui Leuanto vulgò nuncupatur, ciuitatem Frontera Hiſpanicè dictam erigi, ædificariq; fecit. Fuit tamen præfata ciuitas aliquot poſt annos ad aliā Prouinciam non multò inde diſtantem, & à Guacanis Indis incultam tranſlata, habetq; ab Oriente Andos celebres montes, & ab Occidēte Meridionale Oceanum: inſuper & fertiliſſimo ditata ſolo omnibus ad vitā neceſſarijs abundat. Huiuſmodi itaq; ciuitate conſtructa cùm religioſi tantùm viri, qui tū Chachapogianos, tū quoq; Guacanos populos Chriſtianis imbuerent pręceptis, catholicamq; fidem docerent, deſiderarentur, hunc communis intra ciuitatis Fronterę męnia conuentū eis in B. virginis Claræ honorem, ex publicis facultatibus Fronteranus E Senatus erigendum curauit. Inhabitatur pręfatus hic conuentus ab octo fratribus.

De conuentu Annuntiationis B. Virginis Truſilij. Conu. IX.

EST iſtis in partibus pulcherrima, ac ſupra modum amœna vallis, Chimo Indicè nuncupata, limpidiſſimiſq; aquis ex vitreo flumine artificioſè deductis irrigua, atque pulcherrimis ædificijs à quodam Chimo eius Principe erectis olim inſignis. Hanc Franciſcus Pizarro Hiſpanici exercitus Imperator nobilitaturus ciuitatem, quam & Truſilium appellatam voluit, in amœniori eius parte, atque præfatum iuxta fluuium ſub anno Domini 1530. ædificandam curauit. Cuius proculdubio ciuitatis, virentibus toto anno ob aëris clementiam eius hortis & pratis tanta eſt amœnitas,

nitas, tantaq; fertilitas, vt nobiliori totius Bæticæ vrbi comparanda veniat. Producit ſiquidem, idq; abundãtiſſimè, triticum, vites, mala medica, diuerſi generis animantia, bombycem, ex quo pretioſiſſimæ conficiuntur culcitrę, optimaq; lana copioſos ouiũ greges veſtit, vnde & maximæ æſtimationis tapetia componũtur, contexunturq;. Curauit præterea præfatus Imperator Franciſcus Pizarro duos hac in ciuitate erigẽdos conuentus, fratribusq; firmandos, alterum quidem patribus Dominicanis, alterũ verò Franciſcanis, (de quo impræſentiarum) Annuntiationi glorioſiſſimæ virginis Mariæ ſacrum: quorum habitatores omnes in gyro populos, ſuperſtitionibus, idolatriæ atq; dęmoniacis ritibus alioquin deditos, non abſq; maximo labore, colla Chriſti iugo ſubmittere, atq; catholicam fidẽ, præfatis abhominationibus relictis, ſuſcipere, tum verbo, tũ quoq; exemplo coëgerunt. Commorantur frequentius hoc in conuentu 14. fratres, qui tum ſibi, tum doctrinalibus duabus ędibus, quarum altera in oppido Chiclaio, altera verò in oppido Guanchaco erecta eſt, pro commiſſo ſibi munere inuigilant. A B

De Minoritico conuentu Cannetenſi. *Conu. X.*

SIVE oppidum Cannetum, (Hiſpanicè Cañete) ſiue Minoriticum hoc monaſteriũ in eo ex diuerſis fidelium eleemoſynis conſtructum ſpectes, vtrumq; recentiſſimũ eſt: cùm ipſum oppidum, ſub anno Dominicæ incarnationis 1565. monaſterium verò, anno Domini 1576. primò in lucem prodierit. Id tamen inter iſtud atq; illud diſcriminis eſt, quòd videlicet monaſterium ſitum minus commodum primò nactum, ad aliũ multò commodiorem, anno Domini 1581. ſub reuerendo patre fratre Frãciſco Alcoçerio huius Prouinciæ Miniſtro tranſlatum, inibiq; ex eiſdem eleemoſynis perfectum extiterit, oppidum verò neutiquam ſedem mutauerit, ſed delectum in principio fundum, qui & ſaluberrimus, & amœniſſimus atq; feraciſſimus eſt, perpetuò retinuerit. Inhabitatur interim præfatum hoc monaſterium ab 8. fratribus; qui tum Hiſpanis præfati oppidi inquilinis, tum quoq; adiacentibus in gyro Indis opportunè adſunt. C

De conuentu S. Franciſci Iuomangæ. *Conu. XI.*

PATER Frãciſcus à Victoria Peruani tũc Regni generalis Commiſſarius animaduertẽs qua ſacerdotũ, qui ſe in catholica fide inſtruerent, penuria tum Peruanæ ciuitatis Iuomangæ, ſiue S. Ioãnis de Victoria habitatores, tũ quoq; circũadiacentes Indi laborarẽt, Minoriticũ hunc conuentũ, ſeraphico P. Frãciſco, intra præfatæ ciuitatis mœnia, tum ex publicis, tum ex priuatis ciuium facultatibus erigendum, atq; à 10. fratribus inhabitandum curauit. Fuit hæc ciuitas, quæ primò Iuomanga ſiue Guamanga ab Indorum oppido, in quo ædificata fuerat, dicta eſt, poſtmodùm verò à quadã victoria, ab Indis per Chriſtophorũ Vaca de Caſtro I. D. relata diuo, Ioanni de Victoria dicata euaſit, quæq; fertiliſſimo gaudet ſolo, à Franciſco Pizarro, ſub anno Domini 1539. constructa: ſed poſt elapſos aliquot annos, ad eum, quem modò obtinet, locum tranſlata extitit, & ex politis lapidibus pro maiori parte fabrefacta placido quodam flumine alluitur. Præcedentes 11. conuentus in Hiſpanorum tum oppidis, tũ quoq; ciuitatibus conſtructi ſunt: qui verò 7. ſequũtur Indicis circumſcribũtur oppidis, nec conuẽtus, ſed doctrinaliũ potius domuum agregationes dicẽdi veniunt. D

De conuentu S. Mariæ de Angelis vallis Iucaicæ. *Conu. XII.*

AD 12. milliaria à celebri ciuitate Cuzco, atq; inter niuoſos, editiſſimosq; montes Iucaica vallis (vulgò valle de Iucai) amęna omnino, atq; ſupra modum fertilis ſubſiſtit, ruralibus Hiſpanorum domibus, atq; Indorum pagis referta, ad quam Cuzcani ciues, niſi antiquorum ædificiorum compaſſio eos retardaſſet, ciuitatẽ Cuzco à multis annis tranſtuliſſent. In huius igitur vallis meditullio, vt tum Hiſpanis, tum quoq; Indis in ea degentibus aliquid vtilitatis afferre poſſet religioſus P. F. Hieronymus Villacarillo, tunc Cuzcani conuẽtus Guardianus, oblatũ ſibi ſub anno Dñi 1570. à perdeuoto quodam Indo fundum, ex honeſtę matronæ Franciſcę à Guſmanio facultatibus, in conuentum, ſub ſanctiſſimæ Mariæ de Angelis titulo, euexit, cæteriſque huius Prouinciç locis annecti curauit. Commorantur frequentius hoc in conuentu E

ſex fra-

A ſex fratres,quorum alter doctrinalis cuiuſdam domus in Guailapampa pago erectæ
ſolicitam gerit curam , præfatique pagi accolis ſacramenta deuotiſſime miniſtrat.

De doctrinalibus domibus vallis Collao:

AD 60. milliare à ciuitate Dominæ noſtrę de Pace in valle Cuquiagenſi ſita, (de
qua ſupra) atque altiſſimos inter montes ampliſſima , populoſiſſimaque vallis
eſt,Collao Indicè nũcupata;in cuius meditullio miræ magnitudinis lacus nomine Ti-
ticaca,à celebri quodam templo ibidem olim erecto ſic dictus, cuius orã plura Indo-
rum oppida cingunt , cuiuſque circuitus ducenta & quinquaginta milliaria perfi-
cit,inuenitur.Vt igitur primùm Cuquiagẽſis conuentus (cuius ſupra meminimus) cõ-
ſtructus extitit , zelantiſſimi atq; de Franciſcana Religione optimè meriti patres , fra-
B ter Franciſcus Morales,ac frater Franciſcus Alcozerius,'ne tot populi idolatriæ ſupra
modum immerſi,atque plurimis, iiſque nephandiſſimis criminibus irretiti miſerè pe-
rirent,atque in profundum inferni mergerentur,doctrinales quatuor domus in Calla
pa,Chaquingiora,Cacaiauira,& Mashaca vallis præfatæ oppidis ex diuerſis Indorum
atq; etiã Hiſpanorũ ſũptibus erigendas curarũt.Quibus domibus cũm aliæ octo, infra
viginti annorum ſpatiũ, diuerſis in vallis eiuſdem oppidis acceſſiſſent,(quæ omnes do-
ctrinas de Collao Hiſpanicè nuncupantur) ad duodecim Indorum millia à vigilan-
tiſſimis,ac zelantiſſimis quibuſdam religioſis Frãciſcanis in eis degentibus baptiſmali
aqua abluta ſunt.Has tamen doctrinales domus grauiſſimis , iuſtiſſimiſque de cauſis
huius Prouinciæ patres ſæcularibus ſacerdotibus relinquendas cenſuêre.

De doctrinalibus domibus Vallis Collaguæ.

C PERVRANORVM Regnum à Septentrione in Meridiẽ à Quito videlicet ci-
uitate vſque Cuzco(de quibus ſupra)procedens,duo millia & ducenta milliaria in
longitudine continet,in latitudine verò,quę ab Oriente in Occidẽtem tendit, trecenta
pluſuè minus milliaria perficit.Scatet præterea hoc regnum altiſſimis, niuoſiſq; mon
tibus,atque ad humanam habitationem omnino ineptis:quamobrẽ quotquot ſiue Pe
rurani,ſiue Hiſpani in eo inueniuntur,fœcundiſſimas valles , omninoq; tẽperatas in-
ter præfatorum montium anfractus à prouida natura ſitas,ſi ſibi conſultum cupiant,
inhabitare coguntur. Id igitur cauſæ eſt,vt omnes Peruranæ ciuitates, omniaq; oppi-
da in vallibus conſtituta ſint. Inter pręfatas verò valles vna eſt fertiliſſima,ſupra mo-
dum amœna,atque populoſiſſima,Collaguas vulgò nuncupata, cuius habitatores ad
D annum vſque Domini 1560.idolatriæ,dæmoniacis ſuperſtitionibus, atque infidelita-
ti inſeruierunt. Quapropter religioſus pater frater Hieronymus Villacarillo, miſſis
aliquot Franciſcanis ſibi ſubditis , idque non ſine præſentiſſimo eorum vitę diſcrimi-
ne , omnia eorum delubra (Guacas Indicè nuncupata) demolienda , aliquotque ec-
cleſias(has,vt ſæpius ſupra meminimus,doctrinales domus appellant)eorum loco eri
gendas,in eiſque fidem catholicam prædicandam curauit. Quę poſtmodùm eccleſiæ
(de quibus impræſentiarum)accedentibus ſingulis diebus Chriſti militiæ tyronibus,
ad duodenarium numerum peruenerunt. Nec facilè explicare quis poſſet , quos pro-
greſſus catholica fides iſtis in partibus fecerit.Conſtat enim, idque ex fide digno teſti-
monio , ad 30. Indorum millia hac in valle à decem fratribus huiuſcemodi domuum
habitatoribus baptizata fuiſſe:pręfatoſque abuſus,ac dęmonia cos ritus,inſuper & re
E ſponſa,quæ Indis à Dęmonibus olim reddebantur hinc longè profligata eſſe.

De doctrinalibus domibus vallis Poconæ.

NE huius Prouinciæ fratres vallis Poconæ , quę aquis irrigua , amœna atque fe-
raciſſima 12.Indorum pagos olim complectebatur, habitatores contempſiſſe vide
rentur;doctrinales quinque domos,quarum altera principatum inter reliquas tenet,
conuentuſque obtinet vices,apud eos conſtruendas,imaginibusque exornandas cura-
rũt.Quo deniq; factũ eſt,vt huiuſmodi habitatores,quorũ ſanè numerus non eſt contẽ-
nendus,ad fidẽ cõuerſi ſint;relictiſq; maleficijs,ſuperſtitionibus ac Indorũ cultu,Chri
ſto Imperatori felicius adhæſerint.Inſeruiunt frequentius præfatis domibus 8.fratres.

De conuentu Conceptionis B. Virginis vallis Xauxæ. *Conu. XVI.* A

VALLIS Xauxę quadraginta quinque milliarijs longa, atque duodecim lata, & à Guanchis Indis inhabitata, populoſiſſima olim extitit, atque Guainacapę po tentiſſimo Peruranorum Regi per aliquot annos fortiſſimè reſtitit. Ab eo tamen deuicta in tres partes nempe in Xauxicam, à qua vniuerſa vallis denominationem ſumpſit, Mariçalbilcam, & Laxapalangam, quarum cuilibet Indus quidam nobilis prælatus extitit, diuiſa fuit. Inter has verò partes, ſiue prouincias Xauxica principatum obtinebat: nam & in ea præfatus Rex Guainacapa celeberrimam regiam, opulentiſſimum Solis templum, atque virginum ſibi dedicatarum domicilium erigēda curauit. Quorum ſanè ędificiorum obſequio ad octo tum militum, tum regij vectigalis exactorum, tum equitum, tum ſacerdotum tum quoque virginum mancipata erant. Licèt enim B præfati Guanchi iuxta huiuſmodi vallis diuiſionem inter ſe in ijs, quæ ad idolorum cultum attinebant, diſentirent, in eo tamen omnes conueniebant, vt videlicet Dæmonibus ſacrificarent, reſponſa ab eis per quoſdā ſacrificulos quocunq; in euentu ſuperſtitioſè expoſcerent, viuas vxores, & aliquot iuuenculos defunctis viris conſepelirent, atque tum Inghis Regibus, tum quoque cuiuis alteri externæ nationi pro viribus teſiſterent. Sed pręmemoratis Regibus à ſtrenuo illo heroë Franciſco Pizarro deuictis, debellatiſque, tota hæc Prouincia in victoris poteſtatem vlla abſque contradictione redacta eſt, eiuſq; populus multò familiarior, multoque docilior redditus fuit. Quamobrem vigilantiſſimus pater frater Ludouicus de Onna, tunc huius Prouinciæ Miniſter prouincialis præſentem hunc conuētum, in immaculatę Conceptionis beatiſſimę ſemperq; virginis Mariæ honorem, ex diuerſis fidelium eleemoſynis liberaliſſimè C oblatis in ea portione, quæ Xauxica dicitur, à fundamentis ad verticem vſque ædificandum curauit. Quia verò præfatæ huius portionis habitatores, qui triginta millia, vel circiter, numero ſunt, diſtinctis in pagis atque oppidis habitant, nec facilè ſimul conuenire poſſunt, conſtructæ ſunt & ſeptem doctrinales domus diuerſis in locis, quibus 12. religioſiſſimi patres ac fratres præſentis conuētus inquilini inſeruiūt, in eiſque parochorū munere fungūtur. Incūbit quoq; curę patris loci huius Guardiani celebre xenodochium in oppido Conceptionis B. Marię portionis præfatæ à Laurentio Aldana Arequipano ciue ędificatū. Honeſtatur denique præſens hic locus, idq; ex Gregorij XIII. Pont. max. conceſſione, altari quodā priuilegiato in fideliū defunctorū fauorē.

De Minoritico conuentu Vallis Caxamarchæ. *Conu. XVII.* D

CAXAMARCHA Perurani prouincia, atque Atabalipę potētiſſimi Peruranorum Regis debellatione illuſtris, vltimos Truxilij ciuitatis terminos tenet; tātoque populoſior eſt, quantò fœcundiori, nobiliorique ſolo gaudet. Hæc prouincia apud Inghas Peruranorum Reges maximæ olim fuit ęſtimationis, & ab eis celeberrimo Solis templo, magnifica regia, plurimiſq; virginibus pręfati templi obſequio mancipatis exornata extitit. Vt igitur primùm præmemoratus Atabalipa Rex à Franciſco Pizarro Hiſpanici exercitus Pręfecto captus, carceribuſque mancipatus fuit, quotquot erant regij milites (hos Mitimaës vocabant) aulici, atque huius prouinciæ habitatores abiectis armis ſe in victoris poteſtatem dederunt. Cumque maxima eorum Chriſto lucrandorū ſpes huius Prouinciæ fratribus affulgeret, curarunt eius proceres, vt præſens hic conuentus, ac ſeptem doctrinales domus ſibi ſubiectæ in diuerſis Prouincię oppidis ex diuerſis fidelium eleemoſynis à fundamentis conſtruerentur. Quod & pro voto ſucceſſit: nam quotquot hac in Prouincia degebant, relicta idolatria, atque ſumpto baptiſmate, in ſacroſanctum Chriſti Euangeliū verba fecēre. Quibus denique 12. fratres tum ipſius conuentus, tum quoq; cęterarū domuū habitatores & ſacramenta miniſtrant, & quæ ad ęternam vitam aſſequendam neceſſaria ſunt, fideliſſimè tradunt. E

De Minoritico conuentu vallis Copabampæ. *Conu. XVIII.*

QVOD vallis Copabampæ fertilis ſupra modum ſit, bonique ingenij habitatoribus abundet, curarunt huius Prouinciæ patres, vt pręſens conuentus in

ipſius

A ipſius meditullio ex diuerſis fidelium eleemoſynis conſtrueretur,& à quatuor fratribus,qui tum verbo,tum quoque exemplo Indos præfatæ vallis accolas Chriſti fidem docerent,illiſque ſacramenta miniſtrarent, inhabitaretur.

Habet à pręcedentibus octodecim conuentibus hæc 12.Apoſtolorũ Prouincia duas Cuſtodias ſibi annexas;quarum altera de Pa nama,ſiue firma terra,altera verò de Tu cuman dicitur: harum verò maior & præcipua eſt Cuſtodia Tucuman,cùm ex ſex fra trum conuentibus, & duabus doctrinalibus domibus (vt infrà patebit) conſtet; altera verò ex vnico tantùm vel altero,quorum tamen deſcriptiones ad ma nus habere nõ potui,idq; ex quorũdã fratrũ incuria;quod tamẽ,cũ parũ referat,non adeò curãdũ eſt. Ideoq; ad enumerãda pręfatæ Cuſtodiæ de Tucumã monaſteria de more trãſibimus.

De conuentu S. Iacobi ciuitatis S. Iacobi de Eſtero. Conu. I.

B INTER præcipuos huius Cuſtodiæ conuentus,is qui in ciuitate S.Iacobi de Eſtero ab Hiſpanis eius habitatoribus in Apoſtoli eiuſdem Iacobi honorem conſtructus extitit,& à ſex fratribus vt plurimùm inhabitatur, principẽ obtinet locum: cuius habitatores ſtatis diebus Indis in gyro populis ſacramẽta miniſtraturi,& quæ ad Regnũ cæleſte neceſſaria ſunt eis tradituri,eorum oppida petũt.Nec facilè referri poſſet, qualis,quantuſque fructus tum ab eis,tum quoque à reliquis huius Cuſtodiæ,quæ Tucumanicæ Gubernationis finibus ad argentiferum vſque fluuium (vulgò rio de la plata) porrecta circunſcribitur,Franciſcanis fratribus Dominicum in horreum inferantur.

De conuentu S. Franciſci oppidi S. Michaelis de Tucuman. Conu. II.

C PRÆCEDENTEM conuentum ſubſequitur is,qui beatiſſimo patri Franciſco intra eius oppidi,cui S.Michaël de Tucuman nomen eſt,mœnia tum à pientiſſimis Hiſpanis,tum quoque ab Indis fidelibus eius habitatoribus ante aliquot annos extructus extitit,& à fratribus plerũque occupatur,qui omni cura,omniq; diligentia parochorum munere fungẽtes & pueros baptizant,& confeſſiones fidelium excipiunt.

De conuentu S. Martini Talabricæ de Steco. Conu. III.

SVIS rebus conſulturi primi Tucumanicæ regionis expugnatores,munitũ quoddam oppidum fertili ac opportuno in ſolo ſub nomine glorioſiſſimæ virginis Mariæ Talabricanæ de Steco erigendum,in eoque minoriticum hoc monaſterium,diuo Martino Turonenſium Epiſcopo ſacratum,quod & 4. fratres plerunque inhabitant,
D communibus ex facultatibus ædificandum curarunt:qui omni cura omnique diligentia,parochorum munere fungentes,& verbum Dei de ſuggeſtu proponunt, & confeſſiones excipiunt,atque reliqua ſacramẽta miniſtrant. Oppidani autem temporalibus ſpiritualia rependentes,& fratribus eleemoſynas liberaliſſimè elargiuntur, eiſque in omni euentu fideliter adſunt,ac denique omnia neceſſaria ſubminiſtrant.

De conuentu S. Georgij Cordubæ. Conu. IIII.

VLTIMVS eorum conuentuum,qui infra Tucumanicæ regionis fines conſtructi ſunt,is eſt (de quo tamen impræſent iarum) qui Cordubę in S.Georgij martyris honorem,ac in ipſa prima Cordubenſis præfatę ciuitatis ædificatione erectus extitit,quique à ſex fratribus,quorũ curæ doctrinales duæ domus ſubſunt,inhabitatur.

E *De conuentu S. Franciſci ciuitatis Aſſumptionis B. virginis Conu. V.*

EA in ciuitate,quę Aſſumptioni ſanctiſſimę Dei genitricis Mariæ dicata eſt, quæq; ad argentiferũ fluuiũ,ſiue Oparaguaianã regionẽ ſpectat, conſtructus perſeuerat Minoriticus hic conuentus,ſeraphico P.Frãciſco ſacratus,& à 4.religioſis inhabitatus.

De conuentu S. Annæ ciuitatis S. Fidei. Conu. VI.

AD Oparaguaianam quoque regionem ſpectat ea ciuitas, cui nomen S. Fides ab Hiſpanis eius fundatoribus impoſitũ fuit,quæq; fœcũdo ſolo gaudet,atq; Franciſcano hoc conuẽtu in S.Annæ honorẽ erecto,& à 4.fratribus inhabitato cohoneſtatur.

PROVIN-

PROVINCIA
S. FRANCISCI DE QVITO.

A POSTQVAM ſtrenuus ille militiæ Dux Frãciſcus Pizarro, Perurani Regni, ac nouæ Caſtellæ pro Carolo V. Germanorũ Imperatore, Hiſpanorumq́ue Rege Gubernator, ſuperato, captoq́ue Atabalipa potentiſſimo, ditiſſimoq́ue Cuzcanorum Rege, atque ex nobiliſſima, bellicoſiſſimaque Ingharũ familia genus ducente, vniuerſa eius ditione potitus eſt; alter ex eius Ducibus, (hos Capitaneos vulgò vocant) nomine Sebaſtianus Bellalcazar, qui Popaianicæ poſtmodùm Prouinciæ Gubernator extitit, nobilem, licèt non adeò magnã, ciuitatem ſub nomine S Franciſci de Quito amœniſſima quadam in valle, atque ad altiſſimi cuiuſdam montis radices, eo ipſo loco, in quo celebres olim Guainacapæ præfa-
B ti Atabalipæ patris, & magni Topaingæ eiuſdẽ Atabalipæ aui ædes, quæ Quito Indicè nuncupantur, præextiterant, ſub anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo trigeſimo quarto ędificandam curauit. Quę ſanè ciuitas ſub linea æquinoctiali conſtituta, ac præter plurium antiquorum opinionem frigida potius, quàm calida aura gaudens, temperatiſſima, amœniſſima, atque omnium tum frugum, tum bõbacij, tum armentorum & auium, tum quoque fructuum ex arboribus diuerſi generis productorum feraciſſima eſt; inſuper & circumadiacenti regioni, quę plurimis tum ciuitatibus, tum quoque oppidis honeſtatur, & ad 210. milliaria in longitudine, in latitudine verò ad 100. vel circiter protenditur, & Minoriticæ præſenti Prouinciæ, quæ præ-
C fatæ regionis finibus clauditur, nomen dedit. His igitur de huius noſtræ Prouincię ſitu vtcunque prębatis, reliquum eſt, vt ad eius fundationem, atque ætatem deueniamus. Eodem ferè tempore, quo Prouincia 12. Apoſtolorum de Lima exordium ſumpſit, & hæc noſtra S. Franciſci de Quito, ſub Cuſtodiæ tamen titulo, illiq́ue annexa, in lucem prodire cœpit. Nam vt primùm præfatus militiæ Dux Franciſcus Pizarro Cuzco nobiliſſima ciuitate, atq; Perurano Regno (vulgò Reyno del Peru) potitus eſt, ad hanc regionem, quæ tamen 900. milliarijs à celebri ciuitate Lima Perurani totius Regni metropoli diſtat, & ad Peruranum idem Regnum attinet, robuſtamq́ue gentem, & laboribus aſſuetam; ita tamen vt eius mares mulierum officia nentes, filaque ex colo dedu-
D centes, atque rei familiari intenti, vſurpent; & fœminæ noualia aratro proſcindant, agros colant, cæteraque id genus opera exerceant, fœcundè produxit, infeſtis ſignis ſe contulit; eamq́ue Caroli V. Hiſpanorum Regis imperio ſubiugauit, atque vtrobique eccleſias & Minoritica monaſteria ædificata voluit. Cumq́ue præfata monaſteria ſub 12. Apoſtolorum Prouincia conſtituta ſupra modum creuiſſent, nec ab vno tantùm prouinciali Miniſtro commodè pro ſolito more viſitari poſſent; conſultiſſimè à patribus in generalibus Ordinis noſtri Comitijs Valliſoleti habitis decretum extitit, vt huiuſmodi Cuſtodia ad Prouinciam ſub titulo S. Franciſci de Quito aſſumeretur. Prodijt itaque nobis præfata hæc S. Franciſci de Quito Prouincia, idque ex Prouincia duo-
E decim Apoſtolorum de Lima, anno 1565. continetq́ue impræſentiarum triginta & vnam Franciſcanas domos, quarum vndecim, cùm nihil ad ſui perfectionem deſiderent, conuentus optimo iure appellantur; ſed reliquæ doctrinales potius ædes, quàm monaſteria nuncupandę veniunt, cùm ab vno, vel altero tantùm fratre inhabitentur; plurimumq́ue à cęteris monaſterijs differant. Continet quoque & vnum Conceptioniſtarum ſororum cęnobium: & ſigillum ſeraphici patris Franciſci ſacra ſtigmata in Aluernæ monte recipientis imagine, ſequentibusq; literis SIGILLVM MINISTRI PROVINCIALIS. PROVINCIÆ. S. FRANCISCI DE QVITO. exornatum habet. Cui ego tandem, ne interim à tanto patre defeciſſe videar, eius fratres ad ſacroſanctũ Chriſti Euangelium prædicandum mittentis iconem pręponere volui.

De conuentu S. Pauli ciuitatis S. Franciſci de Quito. Conu. I. A

QVANTÆ ætatis ſit præſens conuentus, Apoſtolo Paulo intra præfatæ ciui-
tatis S. Franciſci de Quito, quæ ad populeæ cuiuſdam frondis inſtar ædificata
vniuerſam vallem, in qua ſita eſt, complectitur, mœnia erectus, ex ſupradictis quodā-
modo conſtat. Nam ſtatim vt ſtrenuus ille Hiſpaniæ vnius cohortis Dux, ac poſtmo-
dùm Popaianicæ prouinciæ Gubernator Sebaſtianus Bellalcazar hanc ciuitatem ædi
ficandam curauit, voluit, idque à totius exercitus Principe Franciſco Pizarro edoctus,
vt inter prima, atque præcipua ædificia præfatus hic conuentus locum obtineret ſin-
ſuper & vt ex communibus ciuium, atque inclytorum iſtius regionis expugnatorum
facultatibus extrueretur. Cuius ſanè conuentus tanta eſt capacitas, vt 30. fratres ſat
cōmodè capere poſſit. Adiacent pręfato huic conuētui doctrinales tres domus; in qua- B
rū qualibet 2 fratres cōmorātur, vt oppidanis Indis ſacramenta miniſtrēt, ſalutiſq; ſe
mi tam cominus oſtendant. Harum prima eſt domus S. Claræ oppidi Pomazquij ſe-
cunda domus S. Ioannis Cotocollai, tertia verò domus S. Georgij Penuhij.

De conuentu S. Antonij Paſti. Conu. II.

AD iſtius regionis Occiduum Auſtrale verſus mare, ſed Popaianica in prouincia
plura occurrunt oppida, diuerſis Dominis Indis tamen ſubacta, atque tum auri,
tum argenti, tum quoque æris mineralibus locupletiſſima, quarum peculiaria nomi-
na ſunt Aſcual, Mallania, Tucurres, Capuis, Iles, Gualmatal, Funes, Capal, Males,
Epiales, Pupiales, Turca & Cumba. Inter quæ eſt quædam inſignis atq; delicioſa ciui-
tas nomine Paſto tum diuitijs, tum quoq; religione florens: & a ſtrenuo milite, vniuſq; C
cohortis Capitaneo Laurentio Aldana, ſub anno Domini 1539. ædificata; cuius ciues
Hiſpani tamen, in prima eius conſtructione hoc monaſterium, beato Antonio de Pa-
dua ſacrum, ex deuictorum ſpolijs elegantiſſimè ædificandum curarunt. Commoran
tur frequentius hoc in loco decē fratres. Ad præcedens monaſteriū attinet ea doctri-
nalis domus, quę in oppido Tucariſmedio (vulgò Tucariſined, aliàs Tango) erecta eſt:
in qua duo fratres morantur, vt Indos oppidanos doctrinam Euangelicam doceant.

De conuentu S. Franciſci Conchæ. Conu. III.

PRÆSENS conuētus Conchæ, quæ Perurana ciuitas eſt, in ſeraphici patris Frā
ciſci honorem erectus proximè præcedenti contemporaneus eſt, atque ex pijs Hi-
ſpanorum ciuium eleemoſynis ſimul cum ciuitate ædificatus habetur. Nam & ipſa ci- D
uitas eodem ferè tempore quo Paſto, & ab ijſdem Hiſpanis expugnatoribus, à quibus
& illa, ſub præfato Franciſco Pizarro Gubernatore extructa extitit. Patri iſtius conuen
tus ab octo fratribus inhabitati Guardiano ſubiacēt quæ ſubſequuntur duę domus do
ctrinales, nempe domus S. Ludouici oppidi Pruti, & domus S. Iacobi oppidi Gualaxij.

De conuentu S. Ioſephi Loxæ. Conu. IIII.

LOXA, quæ & alio nomine, ſed Hiſpanicè, Zarza nuncupatur, Perurana ciuitas
eſt, fertilique ſolo gaudet, & à forti quodā capitaneo Didaco Palūbino poſt Ataba
lipam, alioſq; Inghas deuictos, ſub anno Domini 1546. ædificata extitit. Cuius in gy-
ro populi, prout & cæteri Perurani Indi, idolatriæ immerſi Solē olim adorabant, vnū-
que omnium rerum creatorem eſſe aſſerebant, nec animæ immortalitatem inficiaban- E
tur. Præterea maleficijs dediti, Dæmonibusque ſacrificantes, quoties ex potentioribus
aliquis apud eos è viuis excedebat, cariores ſibi vxores occidendas, ſecumque cum
pretioſa quaque ſupellectile, auro, gemmis, potu atq; cibo (vt aliquādo meminimus,)
erecto interim ſumptuoſo mauſoleo, ſuperſtitioſè ſepeliendas curabant. Qui tamen
diabolici ritus, poſt ſuſceptā catholicā fidē, à prouincijs, quibus potentiſſimus Hiſpa
niæ Rex iſtis in partibus dominatur, per Dei gratiā exularunt. Vt igitur id facilius ef-
fici poſſet, curauit præfatus Didacus Palumbinus, vt ſimul cū ſæcularibus ædificijs, &
hic conuētus, diuo Ioſepho ſacer, & à ſex fratribus frequētius incultus ex manubijs, ſi-
ue prædis de hoſtibus captis intra nouæ huiuſmodi ciuitatis moenia conſtrueretur.

A *De conuentu S. Bernardini Popaianis* *Conu. V.*

POPAIANIS, à qua Popaianica prouincia 600. in longitudine milliaria, in lati
tudine verò 120. continens, nomen deduxit, totius eius prouinciæ metropolis
eſt, epiſcopalique Sede honeſtatur, & ab inclyto Sebaſtiano Bellalcazar Perurani
Regni ſub inuictiſſimi Imperatoris Caroli V. ſignis, ac exercitus Duce Franciſco Pi-
zarro expugnatore, nec non & Popoianicæ eiuſdem prouinciæ Gubernatore ſub an-
no à partu Virgineo 1536. ædificata, incoliſq; exornata extitit. Alluitur hęc ciuitas al-
tero brachiorũ celebris illius fluminis, qui S. Martha ab Hiſpanis nuncupatur; cuiusq;
tanta eſt magnitudo, vt, dum rapido impetu Oceanum influit, ad 24. milliaria in lati-
tudine pateat. Et ne nos commentum aliquis in hoc retuliſſe exiſtimet, nouerit, quicun-
B que ille fuerit, iſtis in partibus fluuios eſſe & Gange, qui Orientalem Indiam pręter-
fluit, & Nilo qui Aſiam ab Africa diſterminat, Aegyptumq; alluit, & Tigri & Euphra
te, qui Meſopotamiam & Capadociam circundant, & Indo, à quo India nomẽ traxit,
& Danubio totius Europæ inſigni, & Tanai, qui Europam ab Aſia diuidit, celeber-
rimis fluminibus multò maiores. Licèt enim iuxta Ptolemæi ſententiam præfati flu-
minis Gangis latitudo aliquibus in partibus 20. perficiat milliaria: is tamẽ amnis, qui
Amazonũ, ſiue Maranus nuncupatur, ac per Occiduos tranſiens Indos, Auſtrale Ocea
num verſus Aquilonem ingreditur, tribus millibus milliarijs in longitudine, & 80. in
latitudine aliquibus in partibus patet; ita vt pontus multò verius, quàm fluuius dici
poſſit. Huic ferè ſimiles ſunt Argenteus, (vulgo rio de la plata) Datienus atq; Vrapa-
tianus amnes. His igitur tãquam per parenteſim dictis, ad noſtrum conuẽtum redea-
C mus. Is enim ciuitatis pręfatæ Popaianis mœnibus circunſcribitur, eique coæuus eſt,
atque ex publicis ciuium facultatibus à fundamentis ad verticem vſq; in S. Bernardi-
ni honorem conſtructus extitit. Inhabitatur interim à decem fratribus, eiuſq; ſuperio
ri parent ſubſequentes Minoriticæ doctrinales ædes, nempe domus S. Antonij oppi-
di Chiſquiorum: & domus S. Lucæ Euangeliſtæ oppidi Cocunucorum.

De conuentu Conceptionis B. Virginis Tacunga. *Conu. VI.*

MAGNVS ille Peruranorum Rex Ingha, Iupãgę magni Topaingæ Iupangę pa
ter, Guainacapęque auus, atque Atabalipę Regis proauus, prouincias ſuæ ditio-
ni vel armis, vel aliquo alio modo de nouo adiectas confirmaturus, decem aut duode-
cim robuſtiorum hominum millia cum vxoribus & familijs ex prouincia nouiter par
D ta ad aliam inde diſtantem, quæ tamẽ eadem prorſus aëris temperie, qua & derelicta,
potiretur, tranſmigrare, atque eius Præfecto, qui regiam eadem in prouincia erectam
incolebat, in omnibus parere iubebat. Hi namque homines, qui Mitimaës (ideſt de lo-
co ad locum tranſlati) Indicè nuncupabantur, præfatis Pręfectis in militum pręſidiũ
ex Regis imperio erant; atque eius prouinciæ, in qua commorabantur, quoſuis tumul
tus facilè compeſcebant. Hos præterea noui aliquid molientes, eiuſmet prouinciæ ha-
bitatores arreptis iuſſu Præfecti armis cohibebant: ſicque ſe mutuò in officio continen
tes, promptiores Regum dictis reddebantur. Aſſignabantur interim huiuſmodi Miti-
maibus in regiæ munitionis gyro arua, quæ colerent, & domus, quas habitarent. Vt
autem id facilius effici poſſet, curarunt pręfatus Peruranorum Rex Inglia Iupangę,
eiuſque ſucceſſores ad Atabalipam vſque regias quàm plures, eaſque celeberrimas, ſi-
E mul & ſumptuoſiſſimas ad caſtrorum inſtar erigẽdas ea in recta via, quæ à Guzco in-
ſigni celebriq; Perurani Regni ciuitate, eorumque ſede in Chilicam vſq; prouinciam
per hanc ducit, & ad 1800. milliaria protenditur. Inſuper & valuerunt, vt prouinciarũ
Præfecti eas habitarent, pręfatoſque Mitimaës iuxta ſe haberent, atq; vectigalia à po-
pulis exacta in huiuſmodi regias armis diuerſi generis munitas inferrent. Qui interim
ex populis adiacentibus potentiores erant, Indiſq; dominabantur (hos Caziques vul-
gò vocant) ſuæ habitationis domos circum huiuſmodi regias habebant; indèque po-
pulis ſibi ſubactis ius dicebant. Moris quoque fuit præfatis Inghę Iupangę eiuſq; ſuc-
ceſſoribus, vt quoties præfatorum potẽtiorum aliquis crimen, (licèt regiam Maieſta-
tem læderet) quo capite plecti mereretur, committeret; eius primogenitũ, ne interim

ſibi

ſibi auaritiæ vitio daretur, eaq; de cauſa ſubditorum odium incurreret, vel ad filium, A
vel ad nepotem, vel ad propinquiorem conſanguineum transferretur. Inter præfatas verò regias vna fuit nobiliſſima nomine Tacunga, cui celeberrimum Solis templum ab innumera virginũ (has Mamaconas Indicè vocant) multitudine miniſtratum è regione opponebatur. Vt igitur primùm huiuſmodi tum regia, tum quoque templum, deuictis Inghis, à Chriſtianis demolita extitêre; quatenus tandem ſuperſtitioſi ritus, atque execranda ſacrificia ab iſtius patriæ Indis obſeruata longius eliminarẽtur, abolerenturque (ſepeliebant ſiquidem cariores viuas vxores cum defunctis viris, quodamque vino ex patrio tritico artificioſè confecto inter potitandum calentes, nulla interim ſiue verecundiæ, ſiue virginitatis, ſiue etiam adulterij habita ratione cum prima occurrente fœmina miſcebantur, atque Dæmones Solem adorantes conſulebant) B
primi iſtius patriæ expugnatores non longè ab huiuſmodi regiæ ruinis hoc monaſterium, Conceptionis Virginis glorioſę ſacrum, ex deuictorum ſpolijs ædificandum, atq; Franciſcanis fratribus, qui conuicinos populos ad fidem ſuis concionibus conuerterent, Chriſtianiſque moribus imbuerent, atque demũ in omni pietate continerẽt, tradendum curarunt. Quos ſanè ſua ſpes non fefellit: nam huiuſmodi fratrum opera effectum eſt, vt Tacungani omnes (ſic enim præfati appellantur populi) Chriſtianorum albo aſcripti ſint. Adiacent tamen præfato huic conuentu, à decem fratribus frequentius inculto, quatuor doctrinales domus, diuerſis in pagis erectæ, & longiuſculus ab eo diſtantes; quarum obſequio quatuor religioſi diligentius incumbunt. Harum ædium nomina ſequuntur: domus S. Ioannis Baptiſtæ pagi Saquiſili, domus S. Franciſci pagi Mulahali, domus S. Bonauenturæ pagi Puxilli, & domus S. Antonij Fagi. C

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Caranguæ. Conu. VII.

HIC quoque conuentus, prout & proximè præcedens celebri cuidam RegumIngharum regiæ nomine Caranguæ, cui plura nobilium Indorum domicilia, atque vulgariũ oppida adiacebant, ſucceſſit. Cùm enim huiuſmodi populi idolatriæ dediti eſſent, nec minis, nec verberibus à Sataniсis ſuis ritibus & cęremonijs abduci poſſent, curarũt primi iſtius patrię expugnatores, vt huiuſmodi regia demolita, eius loco hic cõuentus, ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Angelis ſacratus, erigeretur: noſtriſque fratribus, qui Chriſti fidem in gyro populis annuntiarẽt, traderetur. Hunc conuentum, ab 8. religioſis inhabitatum, vt Miram celebre flumen, calidiſſimiſq; àquis ęſtuans petãt, egreſſis in medio itinere, non tamen longè ab vtroque, lacus Iaguarcoca (ideſt ſanguinis mare) occurrit: cuius, ob ſtragem à Guainacapa Peiuranorum Rege, atq; Atabalipæ Regis patre apud ipſum editam, meminiſſe libet. Cùm enim omnes ferè iſtius patrię populi præfato Guainacapæ Regi rebellaſſent, atque is maximo exercitu coacto eos in fugam conuertiſſet, eorum 20. millia in ore gladij occiſa, atq; corpora præfatum in lacum proiecta voluit. Vnde & ab aquis occiſorum ſanguine intinctis huiuſcemodi nomen Iaguarcoca ei lacui acceſſit. Ex altera verò huiuſmet conuentus parte, atque præfatam iuxta regiam celeberrimum, aureiſque laminis intrinſecus contectũ, ac ſupra modum locupletiſſimum Solis templum olim ſubſtitit: cuius tantæ, taleſque extiterunt diuitię, vt vix maximo abſq; tędio explicari poſſit. Ibi ſiquidem vidiſſes diuerſis in locellis ab inuicem diſtinctis oues, arietes, agnos, capras, volucres & alia id genus non contemnendę magnitudinis animalia, ex argento, auroque finiſſimis fabrefacta. Huic prætereà templo 200. virgines, inter pulchriores atque nobiliores ſelectę E
ad veſtalium inſtar mancipatę erant; quarum munus erat Soli, quem vt Deum venerabantur, ſacrificare, atque thura adolere. Qua etiam de cauſa virginitatem quàm diligentiſſimè colere tenebantur. Quòd ſi earum aliqua viro commiſceri contigiſſet, grauiſſimè plectebatur: qui verò crimen ſecum commiſerat, vel infami ſuſpendio, vel lugubri loculo incluſus vitam miſeram tranſigebat, eandemque miſerè terminabat.

De conuentu S. Ludouici Otabali Conu. VIII.

CARANGVICAM regiam, aliquãtulo itinere interpoſito, in ipſa via (de qua ſuprà) ſequebatur & alia nomine Otabalo, omnino celebris, opulens atque delicioſa,

A cioſa inſuper & inter frequētiſſimos populos ædificata: cui etiã per Hiſpanos dirutæ, ſoloq; æquatę præſens conuẽtus, beato patri Ludouico Toloſano Epiſcopo ſacer, atq; ex diuerſis eleemoſynis conſtructus, inſuper & à 10. fratribus incultus, ſtatim à patrię iſtius expugnatione ſucceſſit. Quãuis enim Carãguani populi cũ iſtius patriæ habitatoribus in vnã & eandẽ rebellionẽ contra Guainacapã Peruranorũ Regẽ conſenſerint, ſimulq; pœnas dederint; nihilominus tamẽ, appulſis ad has partes Hiſpanis, atq; Rege Atabalipa ab eis ſuperato, Otabalani, præmiſſis maximo aſtu leuioribus quibuſdã militibus, qui montiũ cacumina, palos interim pilis ſimiles Hiſpanorũ more manibus tenẽtes, occuparẽt, ad Carãguanos cũ vxoribus & familijs, timorẽ interim maximũ ex imminẽte Hiſpano milite conceptũ ſimulãtes confugerũt; ſibiq; vt proprię ſaluti fuga ſecũ conſulerẽt, ſuggeſſẽre. Vtq; conceptũ dolũ executioni facilius mãdare poſſent, di-

B ſpoſitos à ſe per montiũ cliuos milites, aſſerẽtes eos eſſe Hiſpanos, digito illis oſtenderũt. Quibus deniq; fidẽ adhibẽtes miſeri Carãguani, omni interim pretioſa ſupellectile, plurimiſq; tũ auri, tũ quoq; argẽti theſauris & ad ſe, & ad Atabalipã Regẽ pertinẽtibus poſt ſe relictis, fugã tumultuariè capeſſerũt. Tũcq; Otabalani, qui eos à tergo lento gradu, ſatiſq; vafrè ſequebantur, relicta à Carãguanis oppida repetentes, quicquid pretioſi in eis inuenire potuerũt, id furto ſublatũ ſecũ ad propria loca reduxẽte. Vnde maximæ ſimultates, maximaq; odia inter vtroſq; ſubſequuta ſunt. Quæ tamẽ ſuperuenĩetibus Hiſpanis ex parte ceſſarunt. Cæterũ pater huius monaſterij Guardianus 4. doctrinales domus ſibi cõmiſſas habet, ſcilicet domus S. Marthę de Tuntaquio, domus S. Annæ de Cotacachio, domus S. Pauli de Lacu. domus S. Michaëlis de Vtcoquio.

C *De conuentu S. Mariæ de Valle Guainomorani. Conu. IX.*

PRAESENS conuẽtus, B. Annę ſacer, & ab octo fratribus plerunq; incultus, amęniſſima quadã in valle, cui Guainomoran, vnde & cognomẽ traxit, Indicè nomen eſt, ædificatus exiſtit; ſuiſque authores regiã Maieſtatẽ, & alios aliquot fideles agnoſcit. Cuius denique pater Guardianus duobus fratribus, qui doctrinalibus etiam duabus domibus inuigilant, ius dicit. Sunt autem huiuſcemmodi ædes: domus S. Andreæ de monte Pinipio, & domus ſancti patris Franciſci etiam de monte Pinipio.

De conuentu S. Ioannis Euangeliſtæ Conu. X.

DEBENTVR etiam regiæ Hiſpanorũ Maieſtati præſens conuẽtus, diuo Ioãni Euãgeliſtæ apud Peruranos quoſdã Indos olim erectus, & ab octo fratribus inha-

D bitatus, atque duæ doctrinales domus: nempe S. Ioannis de Puni, & SS. Petri & Pauli.

De conuentu Minoritico Almanguelis, Conu. XI.

ALMAGVEL Perurana ciuitas eſt, noſtroq; Ordini ſatis addicta, quamobrẽ huius Prouinciæ patres hũc ab eius ciuibus circa annũ Dñi 1573. ædificatũ conuentũ, ſummiſq; votis ſibi oblatũ ea in prouinciali Cõgregatione, quæ eodẽ anno ſubſequuta eſt, ipſum admiſſum, cæteriſq; Prouinciæ locis adiunctũ voluerũt. Inhabitat interim pręfatus hic conuẽtus, quòd neophytus adhuc ſit, necomni ex parte perfectus à ſex fratribus, quorũ duo ſedulã duarũ doctrinalium domorũ in Indorũ oppidis, aliquantulũ à præfata ciuitate diſtantibus, erectarum curã gerunt. Conuentus verò, atq; prę-

E fatarum domorum nomina; quòd me omnino fugiant hic poſita non ſunt.

De monaſterio Conceptioniſtarum ciuitatis S. Franciſci de Quito.

CONSVLTVRI tũ noſtri fratres, tum quoq; regiũ Conſiliũ, in ciuitate S. Franciſci de Quito erectũ, nobiliũ quarundã virginũ, quæ relicto ſęculo Chriſto ſponſo ſub religioſo habitu, regulariq; diſciplina nubere cupiebãt, tũ ſaluti, tũ quoq; cõſolationi, hoc monaſteriũ Conceptioni ſanctiſſimę, ſemperq; virgini Dei genitricis Marię ſacrum, intra pręfatę ciuitatis ambitum, ſub anno Dominicæ incarnationis 1577. idque ex regio ęrario; atq; ex ingenuarũ quarundã iuuencularũ facultatibus erigendũ, abſoluendumq; curarũt. Commorantur imprę ſentiarũ hoc in loco 35. ſorores Conceptioniſtę; quæ ſub ſanctiſſimę Conceptionis Ordine, atq; habitu feliciſſimè militant.

P. NOMINIS IESV
D GVATEMALA
IHS
In Nomine Jesu
Omne Genu flectatur.

PROVIN-

PROVINCIA
NOMINIS IESV DE GVATEMALA

A ANNO à lætabunda Chriſti natiuitate 1539. Paulo III. Pont. max. ad
torius Eccleſię militantis clauum ſedente, atq; Germanorum Imperatore
Hiſpanorumque Rege Carolo eius nominis V. totius verò noſtri Or-
dinis generale Miniſtro patre ac fratre Vincentio Lunelo, Prouinciæ
Carthaginenſis alumno, ac tandem fratre Gabriele Taurino Prouinciæ
S. Iacobi prouinciale Miniſtro, religioſi ſex Minoritæ, frater ſcilicet Alphonſus Eras,
Didacus Ordoñez, Alphonſus Buſtillo, Didacus Aluachius, ſiue Peſquius, Gonſal-
nus Mendez, ac Frãciſcus de Valderas ex S. Iacobi prouincia, cũ præfari tamẽ Reue-
rẽdiſſimi patris Vincentij Luneli facultate egreſſi, atque conſcenſo Hiſpalis nauigio,
B Oceanoque mari ſuperato, in nouam Hiſpaniam, ſuppeditante interim neceſſarios
ſumptus reuerendiſſimo Franciſco Marroquinio primo Guatemalenſium Epiſcopo,
penetrarunt. Cumque in veræ Crucis portu aliquandiu ſubſtitiſſent, donec videlicet
atrita laboribus corpora curarent, ipſis ferijs diui Martini Turonẽſium Epiſcopi eius
anni, qui à partu Virgineo fuit 1540. inde ſoluẽtes, cariſſimo interim ſocio, ac eorum
Commiſſario, patre videlicet Alphonſo Eras per mortem amiſſo: Guatemalam tandẽ
nobilem ciuitatem, poſt plurimas ſuperatas irinerum difficultates, poſtq; mille, vel cir
citer, milliaria pedes emẽſa, incolumes peruenerunt: vbi tum ab Hiſpanis eiuſdem ci-
uitatis fundatoribus, atque inclytis circumadiacentis regionis expugnatoribus, tum
C quoque ab Indis ad fidem de nouo conuerſis humaniſſimè, inſuper & honorificentiſſi
mè excepti ſunt. Poſt trãſactos verò aliquot ab huiuſmodi aduentu dies, deſignatum
ſibi tum à præfato Epiſcopo, tum quoque à regio Concilio intra eiuſdem Guatemali-
cæ ciuitatis mœnia fundum ad conuenrus dignitarem ex diuerſis fidelium eleemoſy-
nis promouentes, in id maximè incubuerunt, vt videlicet Indicum eius patrię idioma
addiſcerent. Cùm autem meſſis multa eſſet, operarij verò pauci, miſſus eſt de reliquo-
rum quaruor patrum, deque tum regij Concilij, tum quoque præmemorari Epiſcopi
conſenſu in Hiſpaniam frarer Franciſcus Valderas laicus profeſſus, quatenus fauen-
tibus ſibi ſuperioribus, fratrum delectum haberet, & cùm ſibi adhærentibus quantoci-
D tius ad ſe reuerteretur. Is igitur frater Franciſcus (vt erat diligentiſſimus) in ſancti
Iacobi Prouinciam infra breuiſſimi temporis ſpatium incolumem ſe conferens, 12.
probæ vitæ religioſos delegit, ſecumq́ue in nouam vſque Hiſpaniam deduxit. Quorum
tamen maior pars, quòd id itineris, quod inter Mexicum nouæ Hiſpaniæ merropolim
& ciuitatem Guatemalam intercedit, aſperrimum ſit, plurimiſq; pateat difficultati-
bus, ac mille ferè milliaria (vr ſuprà meminimus) contineat, in ipſo itinere ex hac vita
deceſſit. Vnde nec ita mulrum adiumenti ex eorum aduentu cæteris acceſſit. Poſt ela
pſum verò ab huiuſmodi euentu quadriennium religioſiſſimus parer frater Iaco-
bus à Stora ad has partes cum 200 fratribus ex omnibus ferè Minoriticis Hiſpaniæ
E Prouincijs iuxta votum delectis, ac per vniuerſas Indiæ Prouincias diſtribuendis à
generali totius noſtri Ordinis Miniſtro in Commiſſarium generalem miſſus eſt: qui
eorum 12. Prouinciæ S. Iacobi alumnos Guaremalici conuentus religioſis annexos vo
luit. Eò igitur factum eſt, vt multiplicatis iſta in regione fratribus, ac vno vel alrero
conuentu de nouo conſtructo, Cuſtodia nominis Ieſu de Guatemala à patribus, quorũ
intererat, erecta, atque Prouinciæ S. Euangelij annexa fuerit. Cumque per 20. conti-
nuos annos ſub eius ſignis felicirer militaſſet, accidit, vt quidam frater Laurẽtius Bien
uenida, Cuſtodię Iucatanicæ alumnus, in Hiſpaniã quædã peracturus negotia traijce-
rer, ſeq; reuerendiſſimo patri fratri Franciſco Zamorę totius noſtri Ordinis generali
Miniſtro præſentaret, ac inter loquendum illi ſuaderet, vt Iucatanis, atque Guatemalę
Prouinciæ

Prouinciæ S. Euangelij Cuſtodias in vnum conflatas ad Prouinciæ dignitatem promouere vellet, quandoquidem id ſummopere expediret. Adiecit præterea nullo pacto S. Euangelij Prouinciã ſic latè patentem, ab vnico tantùm prouinciali Miniſtro, infra annum, imò nec intra biennium de religioſo more viſitari poſſe, quòd ſanè in maximum regularis diſciplinæ detrimentũ vergeret. His igitur, atq; alijs rationibus in medium à præfato fratre Laurentio adductis coactus generalis ipſe Miniſter decreuit, vt ex præfatis Guatemalæ & Iucatanis duabus Cuſtodijs vna peculiaris Prouincia cõflaretur. Idq; ſub ea lege, vt quoties prouinciale Capitulum ex Guatemalenſium parte celebraretur, is, qui Meridenſi conuentui apud Iucatanicos Guardianus præficeretur, Prouincialis vice (hunc Viceprouincialem nuncupabant) apud eoſdem Iucatanicos fungeretur: & è conuerſo, vt is Guardianus, qui Guatemalico monaſterio præeſſet, Viceprouincialis honore eoſdem apud Guatemalicos dignaretur. Aſſumptis itaq; B huiuſmodi duabus Cuſtodijs ad Prouinciæ dignitatem, atque per quinquẽnium præfata ſub lege perſeuerantibus, iuſtiſſimis cauſis id maximè exigentibus, à reuerendiſſimo patre fratre Aloyſio Puteo totius noſtri Ordinis generale Miniſtro cõſultiſſimè cautum fuit, vt præfata Prouincia in duas, nempe in Guatemalicam, & Iucatanicam diſſecaretur, ac earũ cuilibet peculiaris Miniſter prouincialis, iuxta noſtræ Religionis morem, præficeretur. Ab eo itaque temporis præſens Prouincia, quæ ex 15. conuẽtibus conſtat, quæq; maius ſigillum diui patris Bernardini ſtantis, nomenq; IESVS orbe circunſcriptum vtraque manu ad pectus tenentis effigie, atq; ſequentibus literis SIGILLVM PROVINCIALIS PROVINCIAE NOMINIS IESV. DE GVATEMALA. inſignitum habet, nobis prodijt. Quam ego quoq;, ne interim ſibi iniuriam feciſſe videar, dulciſſimo eidem nomini dicatam volui: eaq; de cauſa præfatum nomen IESVS. radianti incluſum circulo, atque à pluribus Minoritis adoratum ei de more præponendum curaui. Quia verò in Guatemalæ ſermonem incidimus, non abs re erit, ſi tum ipſius ciuitatis, tum quoque adiacentis regionis, cuius hæc Prouincia finibus clauditur, & ſitum & conditiones, cùm vtriq; idem nomen conueniat, paucis perſtrinxerimus. Eſt igitur Guatemala nouæ Hiſpaniæ regio, eaq; temperatiſſima, maiori ex parte montoſa, cypreſſis feraciſſima, atque plurimis properantibus fluuijs irrigua. Non paucis præterea, eiſq; fertiliſſimis vallibus gaudet, atq; carnibus, frumento, inſuper & Indico eo fructu, quo iſtius patriæ nationes pro quadrante, ſiue ærea pecunia in ſuis tum emptionis, tum quoque venditionis contractibus vtũtur, (hunc cacao Indicè appellant) ſupra modum abundans, ſui accolas diuitijs cumulat. Naſcit͂ verò huiuſmodi fructus in non adeò magnæ quãtitatis arboribus perpetuò D virẽtibus, maliſq; medicis in ramorum diſpoſitione, ſed lauris in frondibus ſimillimis, quæ tamen & Soli inimicantur, & aquam ſupra modum affectant: quod ſi iſta illis minùs abundanter fuerit ſubminiſtrata, aut ille eas directis reſpexerit radijs, nihil fructus aut certè parum producunt: qua etiam de cauſa aquis ad medium perpetuò immerſæ ab altioribus in gyro arboribus cautè conteguntur. Nec tamen interim, cùm ſit hic fructus amigdalæ ſimillimus, licèt rotũdus, & ea aliquantulò breuior, eius more prodit: ſed rotundis quibuſdam vaginulis ex trũco, ſiue ex craſſiori ramuſculorum parte procedentibus ad fabarum, ſiue faſeolorum inſtar tegitur. Ex hoc etiam fructu toſto, atque optimè contuſo, ſi calidæ aquæ cinamomo, atq; miriſticæ alteri ſpeciei, quę Indicè Chile appellatur, fuerit adhibitus, ſuauiſſimus, inſuper & ſalubetrimus conficitur potus, quo tum huius patriæ, tum quoq; reliquæ nouæ Hiſpaniæ inquilini paſſim, præſertim verò manè, atq; pomeridiano tempore, opportunè vtuntur. Hinc fit vt E 24. huiuſmodi cacaorum millia, quæ commune vnius iumenti onus perficiunt, iſta in Guatemalica regione 120. argenteis, & apud Mexicanos 200. & vltrà vendantur. Cæterùm Guatemalica regio editiſſimis montibus, (vt ſuprà meminimus) præſertim verò Auſtrale verſus Oceanum mare ditatur, quorum tres, aut quatuor patentibus in ſummitate hiatibus modò cineres, modò ignem, modò verò arenam euomũt, emittuntque: inſuper & peroptimo abundat ſulphure, ita vt meritò huiuſmodi patria Puteolis comparari poſſit. His quoq; accedunt plures thermæ noſtris quoque Puteolanis omnino ſimiles. Gens interim Guatemalica ante 50. annos elapſos ſylueſtris omnino, pi-

A nino pigerrima, idolatriæ dedita, belluiniſque prædita moribus erat, atque ad ferarum inſtar, vel cauernas, vel caſulas ex impolitis lignis in montium ſalebris ædificatas inhabitabat. Ab eo tamen temporis impræſentiarum vſque à noſtris fratribus edocta, conſtructis oppidis, plurimiſque gymnaſijs, atque eccleſijs in illis erectis, humano more, atque idolatria longè profligata, ſub Chriſtianis legibus viuit: inſuper & agros, atque hortos diligentius excolit. Ciuitas verò Guatemala, quæ ab Hiſpanis iſtius patriæ expugnatoribus ſecundò, diuerſis tamen in locis, (vt infrà patebit) ædificata extitit, amœniſſima quadam in valle ſita, ea prorſus aëris temperie per totum annum fruitur, qua temperatior noſtræ Italiæ pars in menſe Aprili frequentius gaudere aſſolet. Quo fit, vt, ridentibus perpetuò pratis, arboribuſque virentibus, eius accolæ lætiſſimos ducant dies, atque Neſtoreos (vt aiunt) viuant an-
B nos. Sunt tamen huiuſmodi accolæ vt plurimùm vel Hiſpani, vel ex Hiſpanis prognati: nam Indi vel oppida, vel montes incolunt. A reliquo hæc noſtra Prouincia nominis Ieſu de Guatemela ad 500. vel circiter milliaria in longitudine extenditur. Sed in latitudine anguſtiſſimè patet, cùm omnes ferè eius conuentus tamquam per rectam præfatæ longitudinis lineam conſtructi, atque ædificati ſint.

De conuentu S. Franciſci Guatemalæ. Conu. I.

VT primùm antiquiores Hiſpani, expugnata regione Guatemalica, otio frui cœperunt, ciuitatem in amœniore, atque fertiliore eius parte à ſe ædificandam cenſuêre. Quamobrem in ampliſſimam, atque pulcherrimam vallem editiſſimis montibus ab Auſtrali plaga cinctam, & ad igniuomi, excelſique alterius montis radices
C ſitam incidentes, populoſam ibi vrbem, Iacobo Apoſtolo Hiſpaniarum patrono dicatam, condidêre. Fuit hæc vrbs & epiſcopali Sede, & regio Concilio, & ciuium multitudine à prima ſui ædificatione ad annum vſq; Dominicæ Incarnationis milleſimum quingenteſimum quadrageſimum ſecundũ omnino inſignis. Sed cũ prefato anno 1542. lacus, qui in præfati igniuomi montis viſceribus latebat, vel plus debito à proximo igne calefactus æſtuans, vel ob copioſas pluuiales àquas in gurgite receptas ſupra modum creſcens, per diuerſas montis partes erumpens, ſub cuiuſdam noctis ſilentio præcipiti curſu vniuerſam vallem, ſimul ac præfatam ſancti Iacobi ciuitatem inundaſſet, maioremque domorum partem ad terram deijciens, plurimos eius accolas abſorbuiſſet: huiuſmodi vrbs ab ijs, qui ex tanta clade reſidui fuerunt, omnino derelicta, ac alia ad duo inde paſſuum millia ſub eodem ſancti Iacobi titulo eius vice ædificata fuit.
D Quæ ſanè noua ciuitas tantò amœnior, tantoque maior altera eſt, quantò fœcundiorem, atque placidiorem fundum præ illa aſſequuta extitit. Primæui igitur huius ciuitatis, ad quam & cathedralis Sedes, & regium quoque Concilium translata extitêre, fundatores, ne Indi apud veterem ciuitatem remanſuri continua fratrum præſentia priuarentur, relicto illis non ita pridem à ſe ædificato conuentu (de quo ſtatim inferiùs) alium (de quo impræſentiarum) eo multò elegantiorem, multoque auguſtiorem intra prima eiuſmet ciuitatis ædificia, ſub ſeraphici patris Franciſci titulo, atque ex publicis facultatibus conſtruendum curarunt. Nec exiſtimandum eſt præfatos nouæ ciuitatis fundatores omne penitus periculum ob huiuſmodi translationem declinaſſe. Nam ſub anno Domini milleſimo quingenteſimo octuageſimo primo, die verò menſis Decembris vigeſimaſexta, ex igniuomi alterius montis, qui ad tertium
E lapidem inde diſtat, cacumine tantus repentè ignis prorupit, vt vniuerſam circumquanque regionem cum ipſa ciuitate in fauillam conuertendam credidiſſes. Sequenti verò die, quæ eiuſdem menſis vigeſimaſeptima fuit, tot, tamque ſpiſſi cineres ex eiuſdem montis viſceribus prodiêre, vt vniuerſa valle & vrbe incineratis, aër omnino caliginoſus, atque ad atræ, nigrantiſque nebulæ inſtar redditus ſit, & ciues ſub medium diei luminibus vti coacti fuerint: diſcurrentibus interim tum mulieribus, tum quoque hominibus per montes, perque cauernas, atque præ timore areſcentibus. Et niſi validus quidam borealis ventus, ex ſingulari Dei prouidentia præter ſpem excitatus, huiuſmodi cinerum ſcaturiginem compeſcuiſſet, cæteroſque ſubiectam in gyro regionem altius contegentes ad 300. & vltrà, vſque milliaria ſua violentia propuliſſet: deſe-

renda quoque haud dubiè & hæc ciuitas ab incolis fuiſſet. Nec interim hic malorum finis extitit. Nam ſequenti anno, qui à Chriſti natiuitate fuit 1582. ſub ipſo menſe Ianuario tantus repente ignis ex eiuſdem igniuomi mōtis cliuo exilijt, qui & per vigintiquatuor continuas horas durauit, vt ad rapidiſſimi cuiuſdam fluminis inſtar verſus inferiorem montis partem diſcurrens, duriſſimos etiam lapides igniret, procerasque arbores in fauillam cōuerteret, procedentibus interim ex eodem monte tum tonitruis, tum fulguribus, tum quoque ignitis ſagittis ad cometarum inſtar. Vnde exeſa à flammeo igne terra, plurimis in partibus eius viſcera apparuerunt: & integrum Indorum oppidum ad ſex milliaria indè diſtans, nemine tamē per Dei miſericordiam læſo, quòd omnes, viſo tam horribili ſpectaculo, fuga propriæ ſaluti conſuluiſſent, in cinerem redactum extitit: & quinque flumina ex eodem monte ad Auſtrale Oceanum mare diſtinctis alueis procedentia, æſtuantibus, ac ſupra modum calentibus eorum aquis, per plurimos dies ſuperari minimè potuerunt: & quotquot Guatemalicam hanc ciuitatem, ſibique adiacentem vallem incolebant, de ſe omnino actum putarunt. Quamobrem Dei auxilium imploraturi, diuum Sebaſtianum martyrem in peculiarem ſibi patronum aſciuerunt, ſanctè promitentes ſe illi ædiculam erecturos, ſi tantum diſcrimen eius interuentu euaderent. Vt igitur primùm in hæc verba omnes ſanctè iurarunt, ſtatim flamma ceſſauit, nec ab eo temporis impræſentiarum vſque quid ſimile viſum eſt. Quamobrem pij ciues voti memores pulcherrimam eccleſiam, in eiuſdem ſancti Sebaſtiani honorem intra communis ciuitatis mœnia ſumptuosè ſatis ædificandam curarunt. Cæterùm ipſa ciuitas (vt iam meminimus) delitioſa omnino eſt, omnibuſque ad vitam neceſſarijs pro votis affluit, atque octo fratres præſentis monaſterij accolas omni beneficio, omni humanitate, ac omni denique animi affectu proſequitur. Nec mirum ſanè, quòd hæc præſtet, cùm religioſiſſimis patribus, ac de catholica fide optimè meritis à ſui erectione ad hæc vſque noſtra tempora hic locus floruerit. Ex horum numero fuēre præſtantiſſimi patres frater Franciſcus Colmenarius, ac frater Gonſaluus Mendez inclytus Guatemalicæ iſtius Prouinciæ fundator. Horum ſiquidem primus, frater ſcilicet Franciſcus Colmenarius cùm per trigintaquinque eoque plus annos ſacris concionibus, atque Indorum ad fidem conuerſioni, extremæ interim cuiuſdam paupertatis, atque profundiſſimæ humilitatis cultor, ſumma cura, ſummaque ſolicitudine iſta in Prouincia incubuiſſet, cum maxima ſanctitatis opinione hoc in ipſo conuentu diem clauſit extremum. Ad cuius etiam funus quotquot erant in ciuitate ſiue Indi, ſiue Hiſpani, ſiue homines, ſiue etiam mulieres, conuolarunt, vt quiſque vel eius habitus, vel funus, vel crinium particulam habere poſſet. Nec abs re quidem, cùm eius chyrographum ad incurabile vlcus ſemel applicatum quendam Alphonſum Gutierrez integræ ſanitati reſtituerit. Cùm enim is ex eo morbo grauiſſimè, & abſque recuperandæ ſanitatis ſpe laboraret, deuotiſſima eius vxor Ioanna Lopetia, quæ patrem Franciſcum Colmenarium ſingulari quadam veneratione proſequebatur, ſupplex ad eum ſcripſit, vt præfatum Alphonſum Gutierrez eius virum in ſuis ad Deum præcibus commendatum habere vellet. Cumque gratum ab eo reſponſum pia mulier recepiſſet, literarum ad ſe miſſarum chyrographum (vt ſuprà meminimus) coniugi admouit, quo facto eius vir ſanitatem recepit. Secundus verò, frater videlicet Gonſaluus Mendez, qui ex ſancti Iacobi Prouincia ad hanc inter primos eius fundatores traiecit, Prouincialatuſque munere ſemel, atque ſecundò in illa laudabiliter functus eſt, adeò ſuæ profeſſionis, ſuique ſtatus zelator extitit: vt nunquam vel ſenio confectus, vel laboribus attritus aliud à nudo aſſere, & ligneo ceruicali in lectum admittere, vel inter aſperrimos montes aut exequendi muneris, aut prædicandi ergô incedens, equitare voluerit; vel tantillum aut à ſacra lectione, aut ab oratione, aut etiam ab Indorum in fide inſtructione, dempto parciſſimo tempore, quo ſomno coactus omnino indulgebat, reſpirauerit. His igitur & alijs de cauſis à Guatemalicis, quibus moriens maximum ſui deſiderium reliquit, non ſecus ac Deo cariſſimus habetur pientiſſimus pater Gonſaluus Mendez, qui quinto Maij, anno à natiuitate Domini milleſimo quingenteſimo octuageſimo ſecundo, prout præfato patri Ioanni Caſero prædixerat, è viuis exceſſit, ad cælosque, cum ſanctis & electis Dei annumerandus, euolauit.

De con-

A *De conuentu S. Franciſci Almolongæ. Conu. II.*

RELICTA ab Hiſpanis antiquior Guatemala non ſolùm ciuitatis dignitatem ob illam ſuperuenientium aquarum inundationem amiſit, ſed etiam nomẽ ſimul cum facie immutauit: ita vt quæ prius ciuitas ſancti Iacobi de Guatemala nuncupabatur, & à plurimis hominum millibus incolebatur, oppidum Almolonga in poſterum appellata venerit, & ab 800. tantùm Indis hac noſtra tempeſtate inhabitetur. Cuius etiam rei à pręfata aquarum inundatione in cauſa exiſtit continuus terremotus, cui ea regio expoſita eſt. Cùm enim ſupra modum cauernoſa plurimum aëris intra ſui viſcera recipiat: neceſſe eſt, vt dum ille ab alio ſuperueniente agitatus, impulſuſque egredi molitur, nititurque, vel obſtructis interim occluſisq; oſtijs, aperta B vi terra ſibi viam ſternat, vel, ipſa ſibi fortius reſiſtente, eam formidabili motu concutiat: vnde ſæpè ſæpius firmiſſima etiam ædificia collabuntur, corruuntque. Cùm igitur antiquior, atque primus huius Prouinciæ conuentus (de quo ſuprà) à venerabili patre fratre Gonſaluo Mendez in antiqua olim ſancti Iacobi ciuitate, nunc verò oppido Almolonga, ſub anno Dominicæ incarnationis 1541. ædificatus, ex maximo quodam terremotu circa annum Domini 1580. ad terram omnino veniſſet: poſt annum à tanta clade elapſum diligenti fratrum cura, tum ex regijs, tum quoque ex priuatis fidelium eleemoſynis ſub antiquiori ſancti patris Franciſci titulo, multò tamen elegantior, multoque auguſtior reædificatus extitit. Continet nihilominus, idque ob fratrum paucitatem, quatuor fratres tantùm.

C *De conuentu Atitlanenſe. Conu. III.*

INTER aſperrimos, editiſſimos, ſibique oppoſitos, atque igniuomos duos montes oppidum S. Iacobi de Atitlane conſtructum eſt: ad cuius latus Aquilonem verſus profundiſſimus, ampliſſimuſq; lacus ſcaturit. Cùm itaque præfatum oppidum infidelibus Indis abundaret, nulluſq; eſſet, qui eis ſalutis monita traderet, præfatus pater Gonſaluus Mendez ſibi ex charitate compatiens, Minoriticum hunc conuentum apud eos ædificandũ curauit: inſuper & omnes Atitlanenſes infra breuiſſimi tẽporis ſpatiũ ad fidẽ conuertit, ſacroq; regenerationis lauacro purificauit. Nec id ſolùm tantus hic pater præſtitit; nam & præfatum lacum, aliàs ſterilem, adductis ex mari piſcibus fœcundiſſimũ omninò reddidit. Vnde & Atitlanenſes fami ſæpius ſatisfaciũt, & lucrum minimè aſpernandũ reportant. Inhabitatur frequentius præfatus hic conuen D tus à 4. fratribus, quos Indi ſingulari amore proſequũtur, ac tãquã patres venerãtur.

De conuentu Tecpanatitlanico. Conu. IIII.

ATITLANI oppido ex altera præfati lacus parte aliud opponitur oppidum ſatis populoſum, cui Tecpanatitlanis nomen eſt; ei tamen omninò diſſimile: nam illud grata aura, cæloq; ſereno ferè per totum annum gaudet; iſtud verò à principio Octobris ad Martij vſq; finem, quo etiam tempore nullam experitur pluuiam, infeſtiſſimo boreali vento continuò patet, & quod reliquum eſt temporis per annum, cùm quotidianis diuexetur imbribus, craſſa quadã caligine pomeridiano tempore tegitur. Hoc nihilominus in oppido, licèt eius habitatio ingrata, oneroſaque ſit, quòd à mille & trecentis Indis inhabitetur, quodque totidem per eius gyrum diſtinctis in E pagulis commorentur, primitiui illi patres, qui ad has penetrarunt partes, hoc monaſterium ædificatum, & à quatuor religioſis, qui eos populos pietate, & catholica fide ac Chriſtiànis moribus imbuerent, inhabitatum voluère.

De conuentu Totonicapenſi. Conu. V.

INDORVM ſalutẽ præ oculis habentes pręfati patres fratres Gonſaluus Mendez, eiuſq; ſocij hoc monaſteriũ Totonicapæ, quod Guatemalicũ oppidũ eſt, ex diuerſis eleemoſynis, præcipuè verò regijs, à fundamentis erigi, & à 4. fratribus inhabitari curarunt. Continet oppidum Totonicapa 600. Indorũ domos, regiæq; Maieſtati paret, ac fratribus ſuprà modũ afficitur, inſuper & Vtlatethico idiomate vtitur.

De conuentu Quetſeltenangenſi. Conu. VI. A

NON vno & eodem idiomate vtuntur quotquot Indi iſtius Prouinciæ finibus clauduntur, ſed duplici, Kachequelico videlicet, & Vtlatechico: quorum alterũ ab altero non ſecus ac Luſitanicum à Bætico differt. Illo quidem, Kachequelico ſcilicet, quotquot in oppidis, ſiue ciuitate, in quibus præcedentes quatuor primi conuẽtus conſtructi ſunt, commorantur, familiariter vtuntur ſed iſto, Vtlatechico, videlicet omnium locorũ, in quibus præſens, proximè præcedens, ac nouem ſubſequentes conuentus erecti habentur, inquilini. Quæ tamen idiomata ita inter ſe differunt, vt qui vnum nouerit, alterum non ignoret, & eo vtentes facilè aſſequatur. Eorum igitur oppidorum, quæ Vtlatechicè loquuntur, vnum eſt Quetſeltenangum, ad editiſſimi cuiuſdam igniuomi montis radices ſitum, ſatiſq; populoſum, atque tum caprarum, tum ouium, tum quoque ſuum gregibus maximè abundans. Præterea tanta eſt peroptimi ſulphuris, qui ex bullantibus proximioris igniuomi collis venis prorumpit, ſcaturitque copia, vt ſi eius apud Indos vſus eſſet, Quetſeltenangenſes inter ditiores iſtius patriæ Indos facilè connumerandi venirent. Sed gens barbara, otioque maximè dedita, nec eius vim aut virtutem agnoſcit, neque diuitijs ſtudet, nec de craſtino penitus ſolicita eſt, dummodò hodierna die ventri ſatisfacere poſſit. Quo etiam fit, vt fertiliſſimi campi maximo perfruantur otio, nulloque penitus vſui mortalibus ſint. In iſtius itaq; Quetſeltenangi oppidi penetralioribus præſens conuentus, in ſeraphici patris Franciſci honorem, à primitiuis huius Prouinciæ patribus, tum ex regijs facultatibus, tum ex oppidanorum eleemoſynis conſtructus extitit: quem & quatuor fratres ſat commodè inhabitant, qui oppidanis & circumuicinis populis verbum Dei accuratiſſimè proponunt, & parochorum munere fungentes, Indos ad fidem catholicam, procul Satanicis ritibus eliminatis, conuerſos baptizant, ac Chriſti fideliũ albo aſcribunt, eorũ confeſſiones excipiunt, & ſacroſanctũ Euchariſtię ſacramentũ ritè diſpoſitis miniſtrãt. B C

De conuentu Chiapenſi. Conu. VII.

CHIAPA epiſcopalis ciuitas eſt, diſtatq; à proximè præcedenti oppido Quetſeltenango Aquilonem verſus 160. milliarijs. Cuius inquilini, pro maiori parte Hiſpani, ſeraphico Ordini noſtro ſupra modum afficiuntur: quod & rei euentus paucis ab hinc annis facilè comprobauit. Nam, vt primùm ſibi facultas ſub anno Dominicę incarnationis 1576. facta eſt, Minoriticũ hunc conuentum intra præfatæ, communiſque ciuitatis ambitum tum ex publicis, tum quoque ex priuatis facultatibus à fundamentis ad apicem vſque auguſtè ſatis ædificandum curarunt, idque infra breuiſſimi temporis ſpatium. Quia verò hæc Prouincia fratrum penuria laborat, ab octo tantùm religioſis, licèt 20. ſat commodè continere valeat, huiuſmodi conuentus inhabitatur. Nec facilè referri poſſet, quos labores, quaſque difficultates præfati octo fratres ſubeant, cùm illis per 180. milliaria, & vltrà, ad Chontalpicam vſque regionem Iucatanſico Epiſcopo ſubiectam, vt commiſſis ſibi Indis ſacramenta miniſtrare poſſint, ſuperatis interim profundiſſimis fluminibus, plurimiſque torrentibus, diſcurrendum ſit. Quibus etiam difficultatibus accedunt Indorum illius patriæ accolarum domus bifurcis trabibus, aquis ad medium vſque immerſis, innixæ, quas à volucribus potius, quàm ab hominibus inhabitari exiſtimaueris, quaſque nullus, niſi concauo ligno ad lembi inſtar fabrefacto (hoc canoam Indicè appellant) vectus, accedere poteſt. D E

De conuentu Sanconatenſe. Conu. VIII.

QVI proximè præcedunt ſex conuentus nouam ſancti Iacobi de Guatemala ciuitatem egreſſis, ac per rectam lineam, perque cliuoſos, cypreſſiſque opertos montes Aquilonem verſus tendentibus ipſo in itinere occurrunt: qui verò ſex ſubſequuntur, iſtis in eadem linea ex altera eiuſdem ciuitatis parte Auſtrum verſus, atque ad maris littus oppoſiti ſunt. Horum tamen primus occurrit is, qui in oppido Sanconatæ, quod & alio nomine ſanctiſſimæ Trinitatis oppidum nuncupatur, & ab Hiſpanis incolitur, ex publicis eorundem oppidanorum facultatibus, diligenti

A genti P. F. Martino à Specu (vulgò dela cueua) Prouinciæ Bæticæ alumno id maximè procurante, ſub anno 1574. conſtructus extitit, & à 4. fratribus frequentius incolitur.

De Minoritico conuentu apud S. Saluatoris oppidum. Conu. IX.

SECVNDVM inter præfatos ſex conuentus locum tenet is, qui in ſancti Saluatoris oppido ab Hiſpanis eius inquilinis, à religioſo P. F. Ioanne Vico Prouinciæ eiuſdem Bæticæ alumno ad id maximè ſolicitatis, ſub eodem anno 1574. à primis fundamentis ad vltimum vſque lapidem ædificatus extitit, & à 4. fratribus inhabitatur.

De Minoritico conuentu apud S. Michaelis oppidum. Con. X.

B PROXIME præcedentem conuentum ſequitur is, qui induſtrij patris fratris Ioannis Palatios Bæticæ etiam Prouinciæ alumni opera, ab Hiſpanis oppidi ſancti Michaelis habitatoribus ex maxima in Deum pietate, atque erga noſtrum Ordinem animi propenſione, ſub eodem anno Domini 1574. intra præfati communis oppidi ambitū erectus fuit, & à 4. impræſentiarum religioſis commodè ſatis occupatur.

De Minoritico conuentu Camaiaquenſi. Conu. XI.

CAMAIAQVENSIS hic conuentus, ſi primæuam eius conſtructionem attendas, tribus proximè præcedentibus antiquior eſt, cùm à primæuis iſtius Prouinciæ patribus ante 40. annos conſtructus, atque poſtmodùm, ob religioſorum penuriam, derelictus extiterit. Si verò eius reaſſumptionem conſideres, illis poſtponendus venit, cùm anno Domini 1577. ſecundò à fratribus inhabitatus fuerit. Eſt autem C Camaiaqua populoſum ſatis oppidum, & ab Indis ſolis inhabitatur, ſatisq; liberaliter 4. fratribus ſibi ſacramenta miniſtrantibus, atque ſalutis viam, per quam tutò incedere, & ad vitam æternā peruenire poſſint, felicius oſtendentibus, neceſſaria miniſtrant.

De Minoritico conuentu Ciquinalico. Conu. XII.

CIQVINALIA Guatemalicum oppidum, & ab Indis tantùm inhabitatū, non infimum locum Guatemalica in regione obtinet, cùm & habitatoribus, & diuitijs ob eius fructus, cacao ſcilicet (de quo ſuprà) copiam affluat, & catholicam fidem in ipſo Hiſpanorū ingreſſu amplexum ſit, & præſentem conuentū, quem 4. fratres pro votis incolunt, ante 30. annos apud ſe à fundamentis ad apicē vſq; ædificandū curauit.

D *De Minoritico conuentu Nacaomano. Conu. XIII.*

PRÆFATÆ lineæ terminum Auſtrum verſus tenet Nacaoma Guatemalicum oppidum, & ab Indis ſolummodò inhabitatum: cuius habitatores poſt catholicā fidem ſuſceptam, ne ſe longius à cæteris oppidis diſtantes ſpiritali pabulo aliquando priuari contingeret, hunc conuentum ex publicis facultatibus, quæ non adeò tenues ſunt, apud ſe, circa annum Dominicę incarnationis 1574. ædificandum, quatuorq; fratribus, qui ſibi opportunè quocunq; in euentu adeſſe poſſent, tradendum curarunt.

De Minoritico conuentu Tecpanguatemalico. Conu. XIIII.

NON longè à pręfata S. Iacobi de Guatemala ciuitate, extra tamen eam lineam, quam ab Aquilone in Auſtrum deduximus, duo ſubſiſtunt huius Prouinciæ conuentus, alter quidem (de quo impræſentiarum) in oppido Tecpanguatemala Indicè nuncupato, & à mille, & vltrà Indis inculto erectus, alius verò Comalapæ conſtructus. Quorū vterq; ſub ipſo noſtrorū fratrum ad iſtas partes aduentu ex diuerſis, præcipuè vero regijs eleemoſynis oxordiū, finemq; ſumpſit, & à 4. fratribus inhabitatur.

De Minoritico conuentu Comalapenſi. Conu. XV.

VLTIMVM deniq; hac in Prouincia locum præſenti conuentui Comalapæ, quod Guatemalicum oppidum eſt, & à mille Indis, & vltrà inhabitatur, conſtructo aſſignare voluimus, non quòd nouiſſimè (vt ſuprà patuit) initium ſumpſerit, ſed quòd à recta illa linea per nos deducta aliquantulùm declinet.

PROVIN-

PROVINCIA S. GEORGII DE NICARAGVA.

A MINORITICA hæc S.Georgij Prouincia, licèt earum omnium, quæ
in noua Hiſpania erectæ ſunt, nouiſſimum obtineat locum, latè tamen
patet: complectitur ſiquidē intra ſui fines Nicaraguam, Coſtaricā atq;
Profunditates(Hiſpanicè las honduras)ampliſſimas regiones;protendi-
turq; in longitudine 600.milliaria,& vltrà.Præterea Iucatanicam,à qua
600.Guatemalicam à qua totidem, atq; S. Euangelij, à qua mille & quingentis mil-
liarijs diſtat,Minoriticas Prouincias (quarum ſuperius mentio facta eſt)pro terminis
habet. Eius deniq; ſitus nouam Hiſpaniam, ad quam tamen pertinet,ab ampliſſima
ea regione,quæ Firma terra paſſim appellitatur,diuidit, diſterminatque. Primus hu-
B ius Prouincię fundator extitit religioſiſſimus P.F. Alphonſus Betanços plurium lin-
guarum,pręſertim verò Indicarum gnarus,qui moleſtias ſibi atq; vexationes iniuſtè
illatas ad tēpus declinaturus,Guatemalica ex Cuſtodia, cuius alūnus erat,ad has par
tes,circa annum à partu Virgineo 1550. traiecit: vbi adhærentibus ſibi alijs duobus
Franciſcanis,qui cum quodā Licentiato,cognomine Cauallon,ex Hiſpania eò ſe con
tulerāt,tot Indos ad Chriſti fidem conuertit,totq; vberrimos fructus tum opere, tum
quoq; ſermone Dominicū in horreum intulit,vt incredibile ſit affatu. Dum igitur hi
tres religioſi in vinea Domini diligentius laborarent, ſuperuenit & quartus,pater ſci
licet ac F. Laurentius Bienuenida (de quo fuſius in Prouincia S. Ioſephi de Iucatan)
C Iucatanicæ tunc Cuſtodiæ Cuſtos, vt fratrem Alphonſum Guatemalicā in Cuſtodiā
ſecum reduceret.Cui tamen aliter,quàm ſperabat,ſucceſſit. Nā qui F. Alphonſum Be-
tanços reducere conabatur,efficaciſſimis ſuis rationibus omnino deuictus,apud eum
commorari coactus eſt:vbi & per 30.eoq; plus annos,ad vltimum ſcilicet vſq; vitæ ha-
litum cum ingenti animarum lucro perſeuerauit. Acceſſit poſtmodùm prædictis his
quatuor patribus & quintus ſanè religioſiſſimus, atq; inſignis Concionator, nomine
Ioannes Pizarro,Prouinciç S.Michaëlis alumnus:qui,quòd in quorundam Indorum
in idolatriam poſt catholicam fidem ſuſceptam relapſorum combuſtionem conſen-
ſiſſet,à quodam Prorege maximè diuexatus,relicta circa annum Domini 1560.Iucata
D nica Cuſtodia,in qua ad tempus fuerat commoratus,ad has partes,vt huiuſmodi ve-
xationem redimeret,leuiori curſu conuolauit: petensq; ex aliorum quatuor patrum
conſenſu Coſtaricā,vbi & innumeros infideles Chriſto Regi lucrifecit,plusquàm mil-
le idolatras ea in regione,quæ Turrialua nuncupatur,ex itinere ad fidē conuertit,ba-
ptizauitque.Qui tandem ad Quepianos Indos idolatriæ immerſos,vt eos Chriſtifide-
lium albo aſcriberet,viriliter penetrās,ſub eorum manibus(vt infrà patebit)glorioſus
martyr occubuit. Adiūcturus ſibi præfatus frater Laurētius Bienuenida aliquot alios
operarios,qui otio dediti erant,vt maturas iſtis in partibus ſegetes ſecum meterent,ce
leri conſcenſo nauigio in Hiſpaniam transfretauit; vnde poſt inſignem comparatam
E bibliothecam, poſtq; habitum 30. fratrum delectum, ad has partes redijt.His igitur
auſpicijs cùm Eccleſia catholica iſtis in regionibus non vulgare incrementum acce-
piſſet,atq; Nicaraguica hęc Cuſtodia ſupra modū diffunderetur:ne interim eius pro-
ſperi progreſſus eneruarentur, elumbesq; aliquando fierent, reuerendiſſimus pater
frater Antonius Saias Prouinciæ Bæticæ alumnus,qui ad Nicaraguēſem Epiſcopatū
per id tempus aſſumptus fuerat, à reuerendo admodū P. F. Franciſco Guſmanio gene-
rali Indiarum Commiſſario ſub anno 1575. vt 30. fratres ex Prouincia Bætica dele-
ctos ſecum,ſub patre ac fratre Petro Hortitio eorundem Commiſſario,deducere, atq;
præfatam Cuſtodiam in Prouinciam, nomine S.Georgij nūcupandam, erigere poſſet,
acceptis patentibus literis impetrauit, atq; Comaiaquā Nicaraguæ metropolim, epi-
ſcopa-

ſcopalemq; ciuitatem cum præfato fratrũ delectu feliciter appulſus, prouinciale Capitulum de religioſo more celebrauit, concurrentibusq; omniũ capitularium ſuffragijs,pręfatum Commiſſarium,fratrem ſcilicet Petrum Hortitium in prouincialem Miniſtrum, promota prius Nicaraguica Cuſtodia ad Prouinciæ ſub S.Georgij titulo dignitatẽ,de religioſo more elegit.Pręfatus verò frater Laurẽtius Bienuenida, eiuſq; ſequaces,qui Indorũ conuerſioni apud Coſtaricanos ſolicitius intendebant,grauioribus quibuſdã ſatisfacturi negotijs,huiuſmodi Comitijs intereſſe noluerũt.Cumq; ſibi ea propter timentes ad potentiſſimum Chinæ Regum receſſum inde patrarẽt, à regijs miniſtris,quo minus id executioni mandarent,præpediti ſunt. Re tamen per præfatũ Miniſtrum nouiter electum cognita, ad eos ſe quanto citius contulit, vtq; apud ſe libentiſſimè manerẽt effecit. Quibus deniq; ita geſtis præfata hæc S.Georgij Prouincia ex fratribus Coſtaricę,& Nicaraguæ agentibus,atq; ex conuentibus vtrobiq; ædificatis conflata,ſub præfato anno 1575. euaſit.Quantum autem vtilitatis ex huiuſmodi rei compoſitione ſubſequutũ fuerit, ex effectibus facilè dignoſci poteſt, cùm infra bienniũ ad quatuor infidelium Indorum millia ſacro regenerationis lauacro purificati, & plures Minoriticæ domus in Coſtaricę partibus erectæ fuerint. Certũ interim conuentuum huius Prouincię numerum,non eſt,quòd curioſus lector à nobis ſperet:nam ea eſt huius Prouinciæ ætas, eaq; nouarum domuũ ædificatio, quę ſingulis ferè annis contingit,vt in vno & eodem ſtatu non ſemper maneat. Conſtat nihilominus impræſentiarum ex 12.conuentibus,inter quos procul dubio principatum obtinet Carthaginenſis.Huic deniq; Prouincię,ne interim à maiori eius ſigillo, quod B. Georgij ferociori æquo inſidentis,ſquamoſumq; atq; aligerũ draconem lancea confodiẽtis imaginem,noſtræq; Religionis inſignia ſcuto incluſa,nempe ſacra ſtigmata, inſuper & ſequentes literas: SIGILLVM. PROVINCIÆ. S. GEORGII. in orbẽ imprimit,diſſentire,atq; iniuriã tanto martyri feciſſe videar, eundẽ B. Georgiũ præpoſitum volui.

A

B

C

De conuentu S. Franciſci Carthaginis. Conu. I.

QVIA ſex huius Prouinciæ conuẽtus,qui & ſucceſſiuè ſequũtur, apud Coſtaricanos erecti ſunt,non abs re nos feciſſe putabimus,ſi antequã ad eorũ fundationes tranſierimus,huiuſmodi tum hominum mores, ritus, atq; viuendi modum, tùm quoq; Coſtaricanæ Prouinciæ progreſſus leuiori ſtylo depinxerimus.Sunt igitur Coſtaricani cæteris Indis ſtatura eminentiores,multoq; pulchriores,inſuper & ſuperſtitioſiores,quippe qui corpore proceri perfectiſſimis exornentur lineamẽtis, atq; proprium ſanguinem ex diuerſis corporum partibus,præſertim ex lingua,auriculis, atq; brachijs cultris exhauſtum,&(quod magis abhominabile,magiſq; execrabile eſt)proprias etiam proles Dæmonibus ſacrificent,eorumq; aras tenellorum ſanguine puerorum imbuant.Habent ſiquidem maleficos quoſdam ſacrificulos,qui furibundis prædictionibus huiuſmodi ſacrificia ab illis expetunt,atq; accepta à Dæmonibus (quibus piaculũ inexpiabile eſt vel in minimo non annuere) oracula illis exponunt, interpretanturq;. Vnde etiam fit,vt qui plus vel proprij,vel conſanguinei ſanguinis effuderit, ille gratius obtulerit ſacrificium. Præterea quoties eorum aliquis moritur, ſanguine ſibi coniunctior omnes captiuos miſerrimè mactandos, ſecumq; ſimul cum pretioſis quibuſuis veſtibus,auro,gemmis & ſupellectile in quadam fouea,concamerato opere fabrefacta,ſepeliendos curat.Ad cuius etiam caput vinum ex patrio frumento confectum,pluresq; placentas(vt ſi quando ſe ſitire,vel eſurire contigerit,& bibere,& comedere poſſit)ſuperſtitioſè apponit.Inſuper paulò ante quàm is moriatur,ſtamineis quibuſdã filis omnes in gyro fluuios iungit,quatenus defuncti anima,ſicco pede eos traijcere valeat.Tum demum moriturus omnium bonorum, præſertim verò primogenituræ hæredem inſtituit primum ex antiquiori ſorore nepotem,proprijs interim filijs à paterna hæreditate excluſis. Cuius quidem rei cauſa eſt matrimonialis infidelitas: nã nulla interim habita matrimonij,ſeu pudicitiæ ratione,mulieres alienis viris commiſcentur. Vnde & ij pro certo habent ex ſorore nepotem potius ad ſe, quàm ex vxore filium pertinere. Cæterùm Coſtaricana prouincia, demptis quatuor millibus, vel circiter,qui à noſtris fratribus baptizati ſunt,ab infidelibus inhabitatur,nullumq; ſæcularem

D

E

A ſæcularem parochum admittit: ſed quotquot in ea eccleſiæ conſtructæ inueniuntur, à præfatis fratribus gubernantur, reguntúrque. Quorum ſanè fratrum tanta eſt cura, tantaq; ſolicitudo, vt, licèt indigenç efferati (prout meminimus) omnino ſint, indomiti, ſuperſtitioſi, atq; belluinis imbuti moribus, benè tamen nos de eorũ breui ad Chriſtum conuerſione ſperare iubeat. His itaq; de Coſtaricana tum gente, tum quoque regione vtcunq; prælibatis, reliquũ eſt, vt ad præſentis conuentus, ſeraphico patri Franciſco ſacrati, & ab octo fratribus plerunq; inculti, & ædificationem, & ſitum, atq; etiã ætatem deueniamus. Fuit præfatus hic conuentus, qui tum ob ſui elegantiam, atque ſtructuram, tum quoq; ob inſignem bibliothecam in eo erectam nobis commendatiſſimus redditur, Carthagini, quæ celebris Coſtaricanæ Prouinciæ ciuitas eſt, & ab Hiſpanis, à quibus & ædificata extitit, inhabitatur, ante 20. annos ex diuerſis ciuium
B eleemoſynis conſtructus. Ad cuius decorem accedit venerabile religioſiſſimi patris fratris Alphonſi Betanços funus, quo ſupra modum honeſtatur. Fuit ſiquidem pientiſſimus hic pater (vt ſuprà meminimus) primus, qui catholicam fidem Coſtaricanis Indis annuntiauit, prædicauitque. Præterea tanta humilitate, tantaq; humanitate prçditus extitit, vt omnes in ſui amorem, ſuique deſiderium raperet. Nihil etiam eo modeſtius, nihil continentius, nihilq; mitius fuit: vnde nec mirum, quòd tot, talesq; progreſſus iſtis in partibus fecerit, totq; hominũ millia ſuaui Saluatoris Chriſti iugo ſubmiſerit. Obijt deniq; tantus hic religioſus ſub anno 1566. non longè ab Indorũ oppido, cui Chomes Indicè nomen eſt, eiuſq; oſſa in eiuſdẽ oppidi eccleſia à fidelibus oppidanis honeſtiſſimè tumulata fuêre. Vnde poſtmodum exhumata, atque Carthaginem (de qua impræſentiarum) translata, in maius præſentis monaſterij ſacellum illata
C ſunt: vbi tum ab Hiſpanis, tum quoque ab Indis in maxima veneratione habentur.

De conuentu S. Laurentij Sparzæ. Conu. II.

PRIMI illi Coſtaricanæ prouinciæ exploratores, vel, vt verius dicam, expugnatores Hiſpani, Sparza ciuitate, quatenus Coſtaricanos adiacentes populos felicius in officio continerent, ædificata, ne hoc quidem prætermittendum eſſe duxêre, hunc vt conuentũ, diuo martyri Laurentio ſacrum, & à 4. fratribus plerũq; incultũ, communibus ſumptibus intra recentioris ciuitatis ambitum conſtruerent, perficerentque.

De conuentu S. Ludouici Acerricano. Conu. III.

D PROMOTO ad huius Acerricani conuentus adhuc futuri Guardianatum, in primo prçſentis Prouinciç Capitulo, inſigni P.F. Didaco Guillen Prouinciæ Bæticæ olim alumno, Indi Acerricanæ regionis accolæ ſummo ſtudio huiuſmodi conuentum, diuo Ludouico Toloſano Epiſcopo ſacrũ, intra ſui fines, qui tamẽ Coſtaricanis limitibus circũſcribuntur, ædificarunt. Quibus deniq; 6. fratres ſacramẽta miniſtrãt.

De conuentu Aſſumptionis B. Virginis. Pacacæ. Conu. IIII.

STATIM vt eodem in prouinciali huius Prouinciæ Capitulo P. F. Richardus Hieroſolymitanus ad Pacacani conuentus Guardianatum aſſumptus fuit, diſperſos pro antiquiori iſtius regionis more 400. pauperes Indos, qui quotidiano labore victum ſibi acquirebant, ſimul cum vxoribus, atque liberis in vnum collegit, ſtraminaceasq; domos, pro Coſtaricanæ gentis conſuetudine, ad oppidi inſtar, quod & Pacaca
E poſtmodũ euaſit nuncupatũ, eos conſtruere coëgit, ac tandem in fide prius ſatis inſtructos baptizauit. Cumq; accedẽtibus indies alijs, alijsq; Indis huiuſmodi oppidũ mirum in modũ creſceret: curauit præfatus P. Richardus, vt ſtraminacea à ſe prius in Aſſumptionis B. Virginis honorẽ ædificata eccleſia cum adiuncta ſibi domo ſtabiliori firmaretur materia: vnde & hac noſtra tẽpeſtate ſat commodè à 6. religioſis incolitur.

De conuentu S. Antonij de Paduæ Turrialbæ. Conu. V.

HIC conuentus Turrialbç, quod peculiare Coſtaricanorũ oppidũ eſt, ante octodecim annos ſub B. patris Antonij Paduani titulo conſtructus, & à 6. fratribus plerunq; inhabitatus, ſolicitudini, atq; curç patris Ioãnis Pizarri (de quo ſtatim inferius)

rius) debetur. Cùm enim is pater, ſtatim poſt hanc Prouinciam erectam, primus apud A
eoſdem Turrialuanos à prouinciali Miniſtro Guardianus conſtitutus eſſet, illiſq; gra-
tiſſimus exiſteret, vt præfatus hic conuentus ex publicis facultatibus apud eos erige-
retur, facillimo impetrauit negotio. Qui denique religioſiſſimus vir, cùm Indorum
ſalutem ſupra modum ſitiens, ad infideles quoſdam penetraſſet, glorioſo martyrio (vt
ex ſequenti hiſtoria ſatis patebit) mortalem concluſit vitam, ad cæloſq; euolauit.

De martyrio fratris Ioannis Pizarro.

SVMPSIT inſignis Chriſti athleta frater Ioannes Pizarro Franciſcanę Religio-
nis habitum in S. Michaëlis Prouincia, indéq; poſt adeptum ſacerdotium prędica-
tionis honore inſignitus, Iucatanicos ad Indos ſe contulit. Cumq; apud eos aliquandiu
commoratus illorum plurimos ſacris ſuis concionibus ad fidem conuertiſſet, Coſtari-
cam petens, quàmplurimos eius patriæ populos Chriſto genuit. Fuit interim euange- B
licæ paupertatis, caſtitatis, abſtinentiæ, in Deum & homines pietatis, alteriuſquè cu-
iuſuis virtutis eximius cultor, atque tum opere, tum quoq; ſermone ſupra modum po-
tens: quamobrem tum ab Hiſpanis, tum quoque ab Indis & timebatur, & amabatur.
Cùm igitur tantus hic pater, poſt plurimos apud Coſtaricanos exantlatos labores, ad
Quepianos, quoſdam populos illis prædicaturus tranſijſſet: à Cotis, qui alij populi
ſunt, Quepianis tamen contermini, atque vicini, hoc modo interimitur. Aſſueuerunt
Quepiani ſemel in anno quoſdam ludos inſtituere, atque Cocos ſibi amicos tum ad
ludos, tum quoque inſtructum ad conuiuium inuitare. Cumq; & ipſi, atque illi potu
ex patrio tritico herbiſq; confecto incaluerint, in Hiſpanorum cædem omnium Indo-
rum more conſpirare incipiunt, atque inter potitandũ quo pacto, vel eos omnes tru-
cident, vel ſaltim ex tota India eijciãt, iam temulẽti ſpumanti ore agunt. Cùm itaque C
anno Domini 1580. dum huiuſmodi ludi, & conuiuium repetuntur, præfatus pater
Ioannes Pizarro in ſui tugurioli penetralioribus orationi feruentius inſtaret, & con-
uiuæ de more in Hiſpanos, præcipuè verò in fratrem Ioannem inuecti eſſent: ſurgunt
à menſa Coti, nullo interim Quepiano prohibente, non ſecus ac œſtro perciti; cubicu-
lumq; ingreſſi, inueniunt venerabilem patrem Ioannem humi genuflexum flagellis
cædunt, ex propriaquè corda per vicos, lapideſque trahunt, ac tandem baculis contu-
ſum, animamq; agentem ad trabem ſuſpendunt; truculentiſſimeq; occidunt. Præte-
rea eccleſiam ſuccendentes, ſacras veſtes, quibus ille ſacris operari aſſueuerat, propha
nis adiudicant vſibus. Quod tamen illis non adeò proſperè ſucceſſit: nam inſignis mi-
les Didacus Artieda illius patriæ Gubernator, immiſſo inter vtroſque poſt elapſum à
tanto facinore annum Hiſpano milite, quem illi tantopere execrantur, teterrimóque D
odio proſequuntur, eorum plurimos perdidit, iuſtiſſimaſque ab eis pœnas exegit.

De conuentu S. Bonauenturæ Vxarrazij. Conu. VI.

SEXTVM Coſtaricanos inter conuentus obtinet locum hic, qui ſub S. patris Bo-
nauenturę titulo Vxarrazij, quod non vulgare oppidum eſt, & à ſolis inhabitatur
Indis, ex publicis oppidanorum facultatibus ædificatus extitit, & ab illorum tribus
incolitur. Hi tamen fratres tum Indis, tum quoque Hiſpanis, prout & cæteri præ-
cedentium locorum habitatores, ſacramenta miniſtrant, omniaque alia, quæ ad pa-
rochos attinent, ex apoſtolica authoritate exercent. Nam (vt ſuprà meminimus)
nulli penitus ſæculari ſacerdoti Coſtaricana in prouincia his tẽporibus noſtris anima-
rum cura committitur: nulluſque eorum huiuſmodi onus, quòd non dum indigenæ E
armis omni ex parte ſubacti ſint, quodq; non in minimo vitæ verſẽtur diſcrimine, qui
eorum conuerſioni intendunt, prout & fratres noſtri indies experiuntur, ſubire vult.

De conuentu Aſſumptionis B. Virginis Nicoiæ. Conu. VII.

PRAESENS, ac tres, qui ſequuntur, conuentus Nicaraguica in regione ædifi-
cati ſunt: ſed hic noſter Nicoiæ, (vulgo Nicoya) quod Indorum oppidum eſt, in
Aſſumptionis beatiſſimæ Virginis honorem ex publicis oppidanorum facultatibus,
paucis ab hinc annis conſtructus, & à tribus religioſis frequentius inhabitatus, 40.
vel circiter, milliarijs à proximiori Coſtaricanorum oppido diſtat.

De

A *De conuentu S. Iacobi inſulæ Nicaraguicæ. Conu. VIII.*

QVANTA auiditate noſtri fratres Nicaraguenſium Indorum ſalutem appetierint, vel ex eo colligi poteſt, quod præſentem conuentum, diuo Iacobo Apoſtolo Hiſpaniarum patrono ſacrum, ea in inſula, quæ Nicaraguica paſſim nuncupatur, & à ſolis incolitur Indis, ſibi ædificandum curarint: quatenus neophytis illis populis ſemper præſentes eorum ſalutem cominus procurent, & quicquid antiquæ ſuperſtitionis Dæmoniacæ in eis reſiduum fuerit, id longius, penirusque eliminent. Comorantur autē præfato hoc in conuentu tres religioſi, & aliquando quatuor iuxta eorum copiā.

De conuentu S. Franciſci Granatæ. Conu. IX.

B GRANATA Nicaraguenſis tegionis ciuitas eſt ab ea, quæ apud Hiſpanos ſurrigit, quidem diuerſa, ſed in eius memoriam à primis iſtius patriæ expugnatoribus ædificata. Quæ licèt ſibi tum magnitudinis, tum antiquitatis, tum quoque nobilitatis palmam concedat, in eo tamen ab ea ſuperari noluit, vt videlicet Minoritico fratrū conuentu priuaretur: quinimo ſtatim, vt maiori ex parte conſtructa extitit, hunc etiā conuentum, ſeraphico patri Franciſco ſacrum, intra ſui ſepta ex publicis ciuium facultatibus ædificatum, & ab octo fratribus frequentiùs incultum voluit. Qui quidem conuentus, quamuis non eam ſtructuræ dignitatem & magnificentiam, quam & alter Granatenſis, præſeferat, eſt nihilominus tum Hiſpanis iſtis in partibus degentibus, tum quoque Indis commendatiſſimus, celeberimusque, maximaq; in veneratione habetur.

C *De conuentu Aſſumptionis B. Virginis in prouincia Senis. Conu. X.*

HAEC Senis prouincia ad 200. ferè milliaria in gyro protenditur, Indorumque tum pagis, tum quoque oppidis abundat. Prudentes igitur iſtius Prouinciæ fratres, ne eius indigenę idolatriæ immerſi, ac Dæmonum ſeruituti tyrannicè mancipati, miſerè perirent, hunc conuentum, Aſſumptioni glorioſiſſimæ virgini Mariæ ſacrum, in præfatorum tum pagorum, tum quoque oppidorum meditullio, quatenus ſex fratres eius habitatores tum iſtis, tum quoque illis opportunè adeſſe poſſent, ædificandum curarunt. Nec facilè explicari poſſet, quos fructus ea ex ædificatione retulerint, accedentibus ſingulis diebus plurimis infidelibus ad Deum, vt illuminentur, & Chriſtianorum albo feliciter aſcribantur: idque ex continua præfatorum fratrum prædicatione.

D *De conuentu S. Antonij de Padua Comaiaquæ Conu. XI.*

VT primùm frater Petrus Hortitius (de quo in huius Prouinciæ proœmio) Comaiaquam prouinciæ Profunditatum ciuitatem, atque epiſcopali Sede inſignem, cum commiſſis ſibi triginta fratribus ſub anno Domini milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quinto (vt præfati ſumus) applicuit, patrem ac fratrem Bernardinum Piretium Prouinciæ nominis Ieſu de Guatemala Miniſtrum, qui eo, vt Minoriticum monaſterium iuxta Hiſpaniæ Regis Philippi eius nominis II. mandatum ibidem erigeret, acceſſerat, ex inſperatò inuenit, eique vt Propriam repeteret prouinciam, ac ſibi huiuſmodi conuentus ædificationem committeret, ſuggeſſit. Eo itaque huiuſmodi ſuggeſtioni acquieſcente, non ſecus ac ſi ſibi mandatum à Rege datum fuiſſet, curauit præfatus pater frater Petrus Hortitius, vt præſens conuentus in beati patris Antonij Pa-
E duani honorem infra Comaiaquenſis eiuſdem ciuitatis mœnia tum ex regijs, tum quoque ex alijs ciuium eleemoſynis erigeretur, perficereturque, qui & à decē fratribus plerunque inhabitatur: qui ex vicinis Indorum oppidis ingentes fructus reportant.

De conuentu S. Hieronymi Agaltecæ. Conu. XII.

NE Agaltecani de nouo ad fidem conuerſi Dæmonum vafriciæ in idolatriam à ſe ſemel abiuratam relaberentur, hunc apud ſe conuentum ex diuerſis eleemoſynis noſtri fratres ædificandum, atque à tribus religioſis, qui eorum ſaluti diligentius inuigilarent, intenderentque, inhabitandum curarunt. Eſt autem Agalteca non vulgare Profunditatū prouinciæ oppidū, cuius accolæ plurimis ſuperſtitionibus operā dabant.

PROVIN-

PROVINCIA
S. FIDEI NOVI REGNI GRANAT.

A NOVVM Granatenſe Regnum Perurani Regni portio eſt,latiusq́; patet,
ac diuerſis vtitur idiomatibus, ita vt quælibet ferè ciuitas (de Indis earũ
habitatoribus loquor, non tamen de Hiſpanis) diuerſimodè ab alia lo-
quatur. Nam ciuitates S. Fidei,Tungia & Velez, quæ inter reliquas to-
tius Regni principatum obtinent, Muſca lingua: ciuitates ſanctiſſimę
Trinitatis,Muſocolimæ, & Dominæ noſtræ de Palma lingua Muſa; ciuitatis Tocæ,
Mariquitæ, Guali & Baguæ Panchica (vulgò Panche) lingua: ciuitates Victoria,&
Dominæ noſtrę de Remedijs Patangorica lingua:ciuitas Carthaginenſis(vulgò Car-
thajena) diuerſa ab iſtis lingua: ciuitates Pampilona & Merita alia lingua: ciuitas
B Spiritus ſancti de Grita atq; oppidum S. Chriſtophori diſtincta ab alijs lingua: ciui-
tates Carthago, Encerma, Arma, Charamanta & S. Fidei de Antiochia alia lingua:
ciuitas Cæſarauguſta alia etiam lingua: ac tandem quotquot Indi iuxta celebrem
Magdalenę fluuium inhabitant,diuerſa ab omnibus iſtis lingua loquuntur. Inter iſtos
verò omnes Indos, qui Muſi dicuntur, ditiores,bellicoſiores atq; numero multò co-
pioſiores quacunq; alia ex præfatis nationibus ſunt, eorumq́; patria,quæ prænemo-
ratas S. Fidei, Tungiam atq; Velez ciuitates complectitur, ad 90.milliaria in latitu-
dine, atq; ad totidem in longitudine protenditur. Omnes Indi iſtius Regni habita-
tores ſuperſtitioſi ſunt, atq; idolatriæ ſupra modum dediti,quamuis plurima eorum
C centena millia,Satanicis ritibus procul eliminatis,catholicã fidem ſuſceperint, Chri-
ſtianorumq́ue albo aſcripti fuerint: qua etiam de cauſa tum noſtri fratres, tum
cæteri quoque religioſi in id maximè incumbunt, ne videlicet ſemel abluti ſacro
regenerationis lauacro in antiquiores dæmoniacos ritus relabantur. Aſſueuerant
namq; Dæmoni, diuerſis idolorum formis atq; nominibus ſibi attributis,ſacrificare,
ac circum huiuſmodi inhoneſtas choreas, ebrietates, aliaq́; id genus plurima exerce-
re. Præterea, dum quibuſdam ex cauſis ieiunabant, perforatis primò tum naribus,
tum quoq́; auriculis, neq; ſal ad cibum, neq; mulierem ad torum durante huiuſmodi
ieiunio admittere, neq; per diem domũ egredi illæſo ieiunio poterant, neq; à ſole vi-
D deri debebant: quamobrem, non ſecus ac veſpertiliones, noctu domum egredientes
neceſſarijs intendebant negocijs.Cõſanguineis interim,nullus alius à Principe, cuius
nepos eius filiam, deficiente maſculina prole, ne primogenitura ad extraneos tranſi-
ret,in vxorẽ ducere tenebatur, ſub vltimi ſupplicij pœna à proximiori vicino ipſo iu-
re inferenda commiſceri quibat. Ducturus inſuper vxorem, cui etiam plures habere
permittebatur,dotem iuuenculæ patri pẽdere tenebatur; nec illa ſic ducta ab alio, ni-
ſi ſoluto prius expoſito pretio, accipi poterat.Quod ſi ſecus fieri contingiſſet, tum ip-
ſa, tum quoque accipiens tamquam adulterio obnoxij vltimo afficiebantur ſuppli-
cio.Præterea defuncto Principi ſuperſtites viuæ vxores, pretioſa ſupellex,potus ex pa-
E trio tritico confectus, panis, aurũ, arma atq; alia id genus plurima ſuperſtitioſè con-
ſepeliebantur. Et hæc quidem de iſtius noui Regni Granatenſis ſitu, idiomatibus,
atque patrijs ritibus. Ne igitur miſera hæc licèt opulens patria potentiſſimi Hiſpa-
niarum Regis, atque Germanorum Imperatoris Caroli eius nominis V. videtur ar-
mis non ita pridem ſubacta, atque à Dæmone ſupra modum faſcinata, miſerè
periret; decreuit, idq́ue conſultiſſimè, ſub anno incarnationis Domini 1550.
reuerendiſſimus pater frater Andreas Inſulanus totius noſtri Ordinis generalis Mi-
niſter,quatenus religioſus pater frater Franciſcus à Victoria Prouinciæ Sancti Iaco-
bi alumnus cum delecta Franciſcanorum manu ad eam,conſcenſo Hiſpalis naui-
gio, per criſpantes maris vndas ſe cõferret; inibiq; Cuſtodiã eidem generali Miniſtro

omnino immediatã, nulliq; alteri prouinciali Miniſtro ſubiectam,ſub titulo S. Ioãnis A
Baptiſtæ erigeret : cuius tamen Cuſtodiæ limites nouum Granatenſe Regnum, atq;
Popaianicam ab Occidente, Carthaginenſem & S. Marthæ ab Aquilone, Venetiolæ
& S.Margaritæ à Meridie prouincias ſibi conterminas circunſcriberent. Pręfato itaq;
fratre Franciſco à Victoria eius reuerendiſſimi patris dicto audiēte,datumq; ſibi man-
datum pro votis adimplente, huiuſmodi S. Ioannis Baptiſtę Cuſtodia noſtro Ordini
ſub eodem anno 1550. acceſſit. Cumque eius fratres in vinea Domini diligentius fi-
deliterque laborarent, eorumque opera quàmplurimi infideles Chriſti fidem,relicta
idolatria,ſuſcepiſſent, & aliquot conuentus nobilioribus in vrbibus (vt infra patebit)
erecti eſſent,huiuſmodi Cuſtodia Prouincię dignitate in Comitijs noſtri Ordinis gene-
ralibus Valiſoleti ſub anno Domini 1555. celebratis à reuerendiſſimo P. F. Aloyſio
Puteo generali Miniſtro, cæteriſq; patribus,quorum id munus erat, honeſtata exti- B
tit. Quamobrem, præmiſſis ſub patre fratre Franciſco Olea eorum Commiſſario 30.
fratribus,in Hiſpania ex reuerendi admodum patris fratris Franciſci Guſmanij Vltra-
montani generalis Commiſſarij mãdato delectis,ſolicitus pater frater Stephanus Aſ-
ſenſius vt primùm S. Fidei ciuitatem appulit, fratres ad Capitulum ibidem coëgit,
præfatamq; Cuſtodiam ad Prouincię dignitatem ſub nomine S. Fidei noui Regni Gra-
natenſis promouit,ac tandem prouincialem Miniſtrũ,qui ſibi præeſſet, elegit. Con-
tigit autem id ſub anno Domini 1565. Quia verò præfata hæc Prouincia latius patet,
extenditur ſiquidem in longitudine,quæ à Tuquio prouinciæ Venetiolæ oppido vſq;
Encermam Popaianicæ prouinciæ ciuitatem accipienda venit,ad 600.milliaria,in la-
titudine verò, quæ à ciuitate S. Fidei de Bogota vſque Carthaginem nouam (vulgò
Cartajena) deducitur, ad 560. nec facilè ab vno & eodẽ prouinciali Miniſtro luſtrari C
poteſt, aliæ duæ prouinciæ, quarum altera Venetiolæ, altera Spiritus ſancti nomine
appellabatur,diuerſis temporibus ex ea prodière : quæ tamen legitimis de cauſis poſt-
modum diſſolutæ ſunt. Conſtat deniq; præfata hæc Prouincia, cuius fratres à prima
ſui erectione impræſentiarum vſq; ad 200.Indorum millia,& vltrà,ad fidem conuer-
terunt, Chriſti fideliumq; albo aſcripsêre,ex 12. fratrum, atq; duobus ſororum Cla-
riſſarum conuentibus : eiuſq; maius ſigillum fidei imaginem, quam & ego ſibi præ-
poſitam volui, nempe virginem ancoræ innixam, Dæmonemq; humana veſtitum
forma pedibus calcantem,ac ſiniſtra calicem cum eleuata hoſtia tenentem, dexteraq;
alterum ex ancorę brachijs tangentem, inſuper & ſupra pręfatę virginis caput huiuſ-
modi verbum FIDES, ſub eius verò pedibus ſequens VINCIT, atqui in
orbem quę ſubſequuntur. SIGILLVM. MINISTRI. PROVINCIA- D
LIS. PROVINCIÆ. SANCTÆ. FIDEI. imprimit. Antequam verò
ad ſingulos iſtius Prouincię conuentus deſcendam, quo pacto noſtri fratres ad Indos,
in his, quæ ad tradendam ſibi Chriſtianam doctrinam pertinent, ſe habeant, pau-
cis perſtringere decreui. Quotquot paruuli ſiue fœminæ, ſiue maſculi (Indi tamen)
in oppidis, ſiue pagis alicui noſtrorum fratrum commiſſis degunt, tenentur ſingulis
diebus tum ſacrificio Miſſę, tum quoq; veſperis in eccleſia(hanc doctrinalem domum
paſſim appellant)intereſſe, inibiq; Chriſtianam doctrinam alta voce & memoriter re-
petere : diebus verò Dominicalibus, & feſtiuis idipſum quotquot in pręfatis pagis,
ſiue oppidis commorantur, ſiue ij catholici ſint, ſiue gentiles, facere tenentur : ſed in-
fideles ſtatim, vt pręfatium intonatur, abſcedere debent, nec ante finitum ſacrum
reuertuntur. Tunc ſacerdos omnes ex cathalogo vocat, illiſq; aliquid de ſacro Euã- E
gelio, de Chriſtiana doctrina, deq; ſacramentis proponit, ac omnes ſimul ſub finem
pręfatam Chriſtianam doctrinam repetere cogit. Quòd ſi aliquis,quisquis ille fuerit,
inde abeſſe,abſq; legitimo tamẽ impedimento,contigerit,tum ipſe tũ quoq; eius Prin-
ceps à fratre flagellatur, atq; certã ſummã in eccleſię commodum conuertendã pen-
dit. Sicq; fit,vt ſumma diligentia, ſummoq; ſtudio vnuſquiſq; eccleſiam ſtatis tem-
poribus frequentare,atque doctrinam Chriſtianam mente retinere ſatagat. Nec faci-
le eſt recẽſere quos labores, quaſuè difficultates noſtri fratres hoc in negotio ſubeãt.
Quod tamen illis non fruſtra ſuccedit : nam vix vnum fratrem iſtis in partibus inue-
nies,qui non ad quatuor & quinque millia Indorum ad minus baptizauerit.

De conuentu

A *De conu Purificationis B.Virg.ciuitatis S.Fidei de Bogota. Conu. I.*

CIVITAS S.Fidei de Bogota noui totius Regni Granatenſis metropolis,atque Archiepiſcopalis ſedes, regio honeſtatur Concilio,tribusq; Epiſcopatibus,Popaianico ſcilicet,Carthaginenſi,atque S.Marthæ ius dicit,inſuper & pinguiſſimo,auriferoq; gaudet ſolo: quo etiam fit, vt Minoriticus conuentus (de quo impræſentiarũ) in ea erectus principatum reliquos inter omnes obtineat.Fuit præfatus hic conuentus ex diuerſis tum regijs, tum quoque ciuiũ eleemoſynis, ſub anno Dominicæ incarnationis 1550. in honorem Purificationis B. virginis Mariæ conſtructus,poſtmodumq; anno Domini 1566. à reuerendiſſimo P. F. Ioanne Barrios, primo iſtius ciuitatis Archiepiſcopo, ac profeſſione Frãciſcano benedictus,& à 26 fratribus, quibus doctrina-
B les domus, quarum nomina ſtatim patebunt, commiſſæ ſunt, inhabitatur.

Domus oppidi Boza,	*Domus Nemoconis,*
Domus oppidorum Suba, & Tuna,	*Domus oppidi Paſca,*
Domus oppidi Chia,	*Domus oppidi Sopo,*
Domus oppidorum Cogoa, & Nemeſa,	*Domus oppidi Vſaquelis,*
Domus oppidorum Fuſagaſuga,& Sipaconis,	*Domus oppidi Sipaquira.*

Quotquot præcedunt doctrinales domus,à Chriſtiana doctrina, quæ Indis in ipſis traditur,ſic paſſim dictæ,in Indorũ oppidis ædificatæ ſunt, parochialiumq; eccleſiarũ vices gerunt:nã,qui in eis commorantur, Minoritæ parochorũ munere ex apoſtolica authoritate præfatos apud Indos funguntur,eorumq; curam, non ſecus ac vigilãtiſſimi paſtores,ſolicitè gerunt. Cæterũ præfato hoc ex conuentu grauiſſimi plures viri
C doctrina,atq; religione ſpectabiles prodiêre: qui innumeros penè Indos idolatriæ deditos Chriſti iugo colla ſubmittere ſacris ſuis concionibus, vitæq; exemplo coëgerũt. Quorum tamen nomina,ne interim prolixior ſim,prætermiſſa volui.

De conuentu S.Mariæ Magdalenæ Tungiæ. Conu. II.

VTPRIMVM præfato anno Dñi 1550. fratres Minoritæ nouo huic Granatẽſi Regno applicuêre,hunc ſibi conuentum in S. Mariæ Magdalenæ honorẽ Tungiæ,quæ nobilis Perurana ciuitas eſt ab Hiſpanis non ita pridem ædificata, ex diuerſis fidelium eleemoſynis conſtruendum curarunt. Cuius equidem conuẽtus tanta eſt capacitas,vt 28.fratres ſat commodè capiat, multoq; plures (ſi adeſſent) capere poſſit.Subſunt præfato huic monaſterio decem doctrinales domus in diuerſis Indorũ op-
D pidis,quorum tamen nomina me fugiunt,erectæ.Harum princeps eſt Sogomoſana,à Sogomoſo Indorum oppido, vbi ſubſiſtit, & vbi ſanctus ille vir (de quo in Prouinciæ iſtius procemio) mortem obijt,ſepultusq; fuit,ſic dicta. Præfati iſtius oppidi Sogomoſæ populus ad Muſcas Indos olim bellicoſiſſimos,efferatos, atque Aſtronomiæ deditos attinet, fideliumque albo noſtrorum fratrum opera aſcriptus eſt.

De conuentu S.Ludouici ciuitatis Velez. Conu. III.

VELEZ Perurana ciuitas eſt,ab Hiſpanis non ita pridem conſtructa, & ab ijſdem inhabitata,nec opulens,nec adeò populoſa eſt: qua etiã de cauſa præſens conuentus intra eius ambitum ex diuerſis fidelium facultatibus, circa annum Dominicæ incarnationis 1552. extructus, ab octo tantùm fratribus, qui tum eius, tum
E quoq; commiſſarum ſibi doctrinalium ædium curam gerunt, incolitur.

De conu. Dominæ noſtræ de Laureto nouæ Carthaginis. Conu. IIII.

NOVA Carthago (vulgò Cartajena) maritima ciuitas, & ab Hiſpanis ſtatim poſt patriæ iſtius expugnationem in eius vrbis, quę ab Aſdrubale Carthaginenſium Imperatore in Hiſpania condita extitit,eodemq; nomine appellatur,memoriam ædificata;tantò populoſior, tantoq; opulentior exiſtit,quantò nobiliori,atq; ſecuriori portu Peruranis pręcæteris ciuitatibus gaudet. Confluentibus ſiquidem eò tum ex Hiſpania, tum ex reliquo Perurano Regno, tum quoq; ex Occiduis omnibus Indijs nauibus diuerſi generis mercibus onuſtis,Perurani totius Regni emporium facilè dici

Xxxxx 2 poteſt,

poteſt, omnibusq; abundat, ac nihil penitus eorum, quæ ad vitæ ſuſtentationem requiruntur, deſiderat. Ne igitur huius ciuitatis habitatores, qui ferè omnes mercimonio intendunt, diuitijs immerſi auaritiæ ſtuderent, ſuiq; Creatoris aliquando obliuiſcerentur; hunc noſtri fratres apud eos conuentum, in ſanctiſſimæ Dominæ noſtrę de Laureto honorem, ex diuerſis eorũdem eleemoſynis ſub anno à partu Virgineo 1555. erigi, perficiq; curarunt. Qui ſanè conuentus, à 25. fratribus frequentius incultus, & aliquantulum à præfata ciuitate amœniſſimo in loco conſtitutus, tum ciuibus, tum quoq; aliunde aduentantibus ob frequentia miracula, quæ ad glorioſiſſimæ eiuſdem Virginis imaginem ibidem erectam contingunt, commendatiſſimus exiſtit. Subiacēt demum prefato huic conuentui doctrinales quinque domus in diuerſis Malibuenſium Indorum oppidis conſtructæ, in quibus fratres Chriſtianam doctrinam docent. A

De conuentu S. Sebaſtiani ciuitatis SS. Trinitatis de Muſo. Conu. V. B

NON longè à Perurana ea ciuitate, quæ ſancta Triniras de Muſo nuncupatur, pręſens conuentus, diuo Sebaſtiano martyri ſacratus, tum ex publicis tum quoq; ex priuatis ciuium eleemoſynis, ſub anno à partu Virgineo 1566. ſolicito patre fratre Stephano Aſſenſio id maximè procurante, ædificatus fuit: inhabitaturq; interim ab 8. fratribus diligenter curantibus ea, quæ perfectos religioſos decent quibus etiam duarum doctrinalium domorum Muſos apud Indos erectarum cura commiſſa eſt.

De conu. S. Franciſci ciuitatis Dominæ noſtræ de Palma. Conu. VI.

PROLATVRVS primus huius Prouinciæ Miniſter eius terminos, præſentem conuētum, ſeraphico patri Franciſco ſacrũ, intra Peruranæ eius ciuitatis, ab Hiſpanis olim ſub Dominæ noſtræ de Palma inuocatione conſtructæ, ambitum ex collatis ſibi à fidelibus eleemoſynis, ſub anno Domini 1567. erigendum, perficiendumq; curauit. Inhabitatur præfatus hic conuentus ab octo fratribus, quibus doctrinalium duarum domuum Colimæ apud Indos erectarum cura, atq; ſolicitudo incumbit. C

De conuentu Conceptionis B. Virginis Encermæ. Conu. VII.

ENCERMA Perurana ciuitas, quę & ſub S. Annæ de Equitibus nomine ab ſtrenuo Duce Georgio Robledo ædificata extitit, amœniſſima eſt, eleuatique cuiuſdam collis omni ex parte nemoroſi, atq; fructiferi iugulum obtinet. Cuius olim in gyro populi idolatriæ dediti reſponſa à Dæmonibus per ſacrificulos quoſdam requirebant, referebantq;, atq; humanis carnibus, affixis interim occiſorum capitibus quibuſdam arundinibus è regione hoſtium erectis, auidius veſcebantur. Hi tamē abuſus, noſtris fratribus in id maximè incumbentibus, per Dei gratiam extra eorum fines eliminati ſunt. Ne igitur præfatis fratribus longius agentibus, huiuſmodi populi ad malum ſupra modum procliues derelictas à ſe abhominationes, inſtigante humani generis inimico, qui eorum ſaluti diligentius inſidiatur, repeterent, curarunt huius Prouinciæ proceres, idq; ſub anno Dominicæ incarnationis 1572. vt præſens conuentus, Conceptioni glorioſiſſimæ virginis Mariæ ſacratus, ex liberaliſſimis ciuiũ facultatibus intra præmemoratę ciuitatis męnia ædificaretur, & ab octo fratribus, qui tum eius, tum quoq; duarum doctrinalium domuum apud Indos longius erectarum curam gererent, pręfatosq; Indos bonis moribus imbuerent, in poſterũ incoleretur. D

De conuentu S. Franciſci Carthaginis. Conu. VIII. E

CARTHAGO Perurana quoq;, atq; Popaianicæ prouinciæ ciuitas, ab iſtius patriæ expugnatoribus, qui pro maiori parte ex noua Carthagine oriundi erāt, ſic dicta, pręmoratum Georgium Robledo militiæ Ducem ſui authorem ſub anno reſtitutæ ſalutis 1540. habuit: ſitaq; eſt inter duos fluuios ſupra eleuatum quendam, ſed planum colliculum, qua etiam de cauſa difficilis ad eam patet acceſſus, pręſertim verò hyberno tempore, ęſtuantibus ſupra modũ fluuijs, copioſioribusq; imbribus è cęlo cadentibus. Adiacens tamen regio fœcunda eſt, fructiferisq; arboribus, atq; diuerſi generis animantibus abundat. In ea ſiquidem plures cerui, cuniculi, leones, quodamq;

damq;

A damq; animal vulpi ſimile, (hoc chiucha Indicè appellant) quod aperto ad burſæ inſtar ventre circum ſe vagantes fœtus, atq; ad quemcunq; ſtrepitum patētes ſecretioribus excipit latibulis, leuiſſimoq; curſu norum ſibi luſtrum petit, inueniuntur. Huius itaq; munitæ ciuitatis habitatores habituri apud ſe fratres, qui ſibi ſacramenta miniſtrarēt, ſalutiſq; ſemitam felicius oſtenderent, hunc illis conuentum, in ſeraphici patris Franciſci honorem, ex publicis facultatibus, ſub anno Dñicæ incarnationis 1578. communem intra ambitum ædificandum curarunt. Quia verò nondum huiuſmodi conuentus omni ex parte perfectus eſt, à ſex tantùm fratribus occupatur.

De conuentu S. Antonij Mopoxij. *Conu. IX.*

SPEI de ſe à patribus conceptæ reſponſurus religioſus P. F. Petrus ab Azuaga, ſextus iſtius Prouinciæ Miniſter ſtatim vt ad Miniſteriatum ab eis aſſumptus fuit, B hoc monaſterium beato patri Antonio de Padua Mopoxij, quæ Carthaginenſis Peruranę diœceſis ciuitas eſt, ex pijs ciuiū eleemoſynis, ſub anno à partu Virgineo 1582. erigi, atq; octo fratribus, qui tum ſibi, tum quoq; tribus eccleſijs in oppidis Malibuēſium Indorū conſtructis inuigilarēt, eoſq; doctrinā Chriſtianā docerēt, tradi curauit.

De conuentu S. Franciſci ciuitatis Spiritus ſancti. *Conu. X.*

ERECTVRI quidam fratres, à R. admodùm P. F. Franciſco Guſmanio generali Indorum Commiſſario ea de cauſa miſſi, nouam iſtis in partibus Prouinciā, Spiritui ſancto dicatam, hunc conuentum ad ſeraphici patris Frācíſci honorem in Spiritus ſancti ciuitate, quę ad Griticam (vulgò de la Grita) prouinciam attinet, ex diuerſis fidelium eleemoſynis, ſub anno reſtitutę ſalutis 1579. à fundamentis conſtruendū C curarunt. Sed eneruatis poſtmodum eorum conatibus (ideſt huiuſmodi Prouincia legitimis de cauſis, vt præfari ſumus diſſoluta) pręmemoratus hic conuentus, à ſex tantùm fratribus ob patrię ſterilitatem inhabitatus, cui & doctrinales duę domus apud Indos longius ab vrbe erectę, annexę ſunt, in huius Prouinciæ ius tranſijt.

De conuentu S. Franciſci Occaniæ. *Conu. XI.*

INTRA eius ciuitatis, quæ Occania nuncupatur, ſubeſtq; S. Marthę Epiſcopo, ambitum hic conuentus, ſeraphico patri Frācíſco ſacratus, ex diuerſis ciuium eleemoſynis à P. F. Franciſco Gauiria, ſeptimo iſtius Prouincię Miniſtro, ſub anno reſtitutę ſalutis 1584. extructus, cęteriſq; locis adiunctus extitit. Pręfatus hic conuentus D nullam ſub ſe doctrinalem domum habet, ideoq; à ſex tantùm fratribus incolitur.

De conuentu S. Franciſci Mariquitæ. *Conu. XII.*

EVNDEM prorſus ſui authorem, quem & proximè pręcedens conuentus, nēpe P. F. Franciſcum Gauiria habuit pręſens conuentus, eidem ſeraphico P. Franciſco dicatus, atq; Mariquitę, quę non aſpernanda ciuitas eſt, erectus, eodemq; tēpore, quo & ille, liberalibus ciuium ſumptibus ędificatus extitit. Inhabitatur verò ab octo fratribus, quorum terni Panchicos (vulgò Panches) Indos in fide inſtructuri, Chriſtianamq; doctrinā edocturi, totidē eccleſias apud eos erectas ſtatis diebus petūt, inibiq; ea omnia, quæ ad parochos ex munere ſpectant, authoritate Sedis apoſtolicæ exercent.

E *De monaſterio S. Claræ ciuitatis S. Fidei.* *Mon. I.*

QVOD immatura morte præuentus pius, opulenſq; mercator Chriſtophorus Rodriguez Cano, ex ciuitate Placētia apud Hiſpanos oriundus, pręſtare nequiuit, id honeſtus vir Ludouicus Lopetius Hortiz etiam mercator exequi nititur. Decreuerat ſiquidem ille Clariſſarum quoddam monaſteriū intra ciuitatis S. Fidei ſepta ex domeſticis facultatibus, ſub anno Dñi 1585. à fundamentis ad apicē vſq; conſtruere, iamq; eius fundamēta altius iecerat, futurumq; ædificiū maiori ex parte promouerat: & ecce, dum operi ſolicitius intendit, abinuida morte cœptis deſiſtere cogitur. Ne igitur rantum opus optato fine careret, iſte Ludouicus videlicet Lopetius quicquid ad tanti ædificij abſolutionem deſiderabatur, id ex proprijs bonis ſuppletum voluit.

PROVINCIA TRINITATIS.
Beata sit Scta. et indiuidua Trinitas

PROVIN-

PROVINCIA
SS. TRINITATIS DE CHILE.

A CHILE Indica regio, auriq; feraciſſima Regni titulo honeſtatur, diſtatq; Lima Peruranі totius Regni metropoli 1500. milliarijs: quæ tamen potentiſſimi Hiſpaniæ Regis Philippi eius nominis II. armis nec dum omnino edomita eſt, Indis interim eius accolis Hiſpanis militibus viriliter reſiſtentibus. Affulget nihilominus maxima ipſius expugnandæ ſpes. Ad hanc igitur Chilicam regionem cùm intrepidus ille miles Didacus ab Almagro Cuzcanæ ciuitatis Præfectus, poſt initum cũ Franciſco Pizarro Perurani Regni pro Carolo V. Gubernatore fœdus, poſtque acceptas ab eodem Carolo literas cum 530. manipularibus Hiſpanis, ſub anno à partu Virgineo 1535. ſuperatis interim
B altiſſimis, niuoſiſq; aliquot montibus, eam armis edomiturus primus omnium traiecіſſet, cumq; Chilanis viriliter ac feliciter pugnaſſet: & poſt ipſum Petrus Valdiuia militiæ Dux, eorundẽ Chilanorum quàmplurimis bello deuictis, atq; occiſis, aliquot oppida & ciuitates ædificaſſet, Hiſpaniſq; habitatoribus, quòd indigenæ robuſti, bellicoſi atq; ſupra modum indomiti ſint, communiuiſſet, nec paucas eccleſias conſtruẽdas curaſſet: cumq; tandem poſtmodùm, ſub anno Dominicæ incarnationis 1553. religioſi quinque Minoritę, frater ſcilicet Martinus à Robleda, frater Ioannes à Torralua, frater Chriſtophorus Rauanera, frater Ioannes à Turri, ac frater Frãciſcus à Fraxineto, vulgò de Frexenal, ex præfata ciuitate Lima cum ſalutaris obedientiæ merito
C hanc in eandem regionem ſe contuliſſent, atque Minoriticum conuentum apud S. Iacobi ciuitatem Chilici iſtius Regni principem, ædificandum curaſſent: in cauſa extitère, vt noua hoc in Regno Cuſtodia erigeretur, Prouinciæq; duodecim Apoſtolorum de Lima annecteretur. Cùm autem præfato conuentui aliquot alij acceſſiſſent, fratrumq; numerus non ita vulgariter auctus eſſet, huiuſmodi Cuſtodia, anno reſtitutæ ſalutis 1572. in Prouinciam ſub titulo ſanctiſſimæ Trinitatis de Chile euecta, ſibiq; inſignis pater frater Ioannes Vega in primum prouincialem Miniſtrum præfectus extitit. Quia verò Chilica regio nondum (vt præfati ſumus) omnino edomita eſt, nec à fratribus noſtris abſque præſentiſſimo vitę diſcrimine luſtrari poteſt, nullus vel certè
D difficillimus ad infideles Indos eius habitatores patet acceſſus, nullæq; doctrinales domus à duodecim conuentibus (vt infrà patebit) præter aliarum Prouinciarum morem hac in Prouincia erectæ ſunt. Conſtat itaq; vniuerſa hæc ſanctiſſimæ Trinitatis Prouincia ex duodecim fratrum, & vnico Tertiariarum ſororum conuentibus, ſigillumq; ſanctiſſimę Trinitatis, duorumq; Angelorum iconibus, atq; ſequẽtibus literis: SIGILLVM MINISTRI PROVINCIALIS PROVINCIÆ SS. TRINITATIS DE CHILE. inſignitũ habet. Cui & ego, ne interim ab eius nomine, aut ſigillo diſſentire videar, SS. eandẽ Trinitatẽ artificioſè depictã præferendã curaui.

E *De conuentu B. Mariæ de Succurſu ciuitatis S. Iacobi.* *Conu. I.*

STATIM vt præfati quinq; religioſi, frater ſcilicet Martinus a Robleda, eiuſq; ſocij ſancti Iacobi ciuitatem Chilici Regni metropolim, ſub anno Domini 1553. ingreſſi ſunt, obtentum ab eius ſenatu fundum in Minoriticum conuentum, beatæ virgini, ac martyri Luciæ ſacrum, ex diuerſis ciuium eleemoſynis euehẽdum curarũt. Cumq; poſt ſextum menſem elapſum deuotiſſima quædam ædicula, titulo Dominæ noſtrę de Succurſu, à pulcherima glorioſę Virginis imagine, quã Hiſpani iſtius regionis expugnatores ſecum ex ciuitate Lima attulerant, ibidemq; collocandã curarant, honeſtata, atque eiuſdem ciuitatis mœnibus circunſcripta, quę & prima iſtius regionis eccleſia exiſtit, illis à pręfato ſenatu inſtantius offerretur, ne tantę humanitati interim

terim ingrati viderentur, priori conuentu Mercenarijs patribus relicto, ad nouam ſibi collatam eccleſiam, quam & in iuſtum, eumq; pulcherrimum conuētum euexêre, ſe ſtatim contulerunt. Inhabitatur plerunq; præfatus hic conuentus à viginti fratribus, atque capite vnius ex vndecim millibus virginum religioſius exornatur. A

De conu. Conceptionis B. Virg. apud ciuitatem Conceptionis. Conu. II.

EODEM prorſus Conceptionis glorioſæ Virginis nomine appellantur hic conuentus, & ciuitas, in qua fundatus eſt. Cuius rei cauſa exiſtit ſingularis deuotio, qua ciues in immaculatam eiuſdem Virginis Conceptionem feruntur. Fuit autem præfatus hic conuentus ſub anno Dñi 1553. ex diuerſis ciuium eleemoſynis primò ædificatus, ſed ipſa ciuitate ab eius habitatoribus ob Indorum timorem derelicta, & ipſe quoq; à fratribus: poſtmodùm ciuitate, ſub anno Domini 1557. per nouum quendam Gubernatorem Garſiam à Mendoza occupata, atq; firmiori munitione ſtabilita, & ipſe quoq; conuentus iteratò à fratribus occupatus fuit. Tandem præmemorato conuentu ſimul cum ciuitate ex maximo terremotu, anno Domini 1572. funditus euerſo, alius (de quo impræſentiarum) multò elegantior, multoq; commodior ſub eadem inuocatione ſimul cum ipſa vrbe, intra eius tamen mœnia, conſtructus eſt: qui & à ſex fratribus, Deo opt. max. fideliter famulantibus, commodè ſatis inhabitatur. B

De conuentu Dominæ noſtræ de Remedijs Valdiuiæ. Conu. III.

MVTAVIT quoq; & præſens conuentus, ſanctiſſimę virgini Mariæ de Remedijs ſacratus, atq; intra eius ciuitatis, quæ Valdiuia Hiſpanicè nūcupatur, mœnia erectus, queadmodum & proximè præcedens, ſedem. Cùm enim anguſtiori quodam in loco, fratribusq; minus fauorabili ex publicis ciuium facultatibus, ſub anno Domini 1560. constructus fuiſſet, atq; anno 1575. vniuerſa vrbe ex alio terremotu ad terram lapſus eſſet, ex eiſdem quoq; facultatibus alio in loco, multò tamen commodiori quanto citius reędificatus fuit: vnde & à 4. religioſis ſat cōmodè inhabitatur. C

De conuentu S. Franciſci Serenæ. Conu. IIII.

REDDITVRI Serenenſes debitas gratiarū actiones, ob quadrageſimales conciones apud ſe, anno Dñi 1562. habitas, religioſo cuidam P. F. Franciſco à Turingia, hunc ſibi, ſuiſq; fratribus conuētum in B. P. Franciſci honorem intra Serenæ, ſiue Quoquimbi communis ciuitatis mœnia, atq; ex communibus facultatibus eodē prorſus anno 1562. ædificandum curarunt. Commorantur hoc in conuentu 4. fratres. D

De conuentu SS. Coſmæ & Damiani Oſornij. Conu. V.

OSORNIENSES ne interim ab alijs Chriſtifidelibus iſtis in partibus agentibus præuenti ſuo deſiderio fruſtrarentur, vt primùm vnum, aut alterum fratrem Minoritam à P. F. Ioanne à Torralua huius Cuſtodiæ tunc Cuſtode, anno Dñi 1565. impetrarunt, hunc illis conuentum, beatis martyribus Coſmæ & Damiano ſacrū, atq; continendis 4. fratribus commodum, ex publicis prouentibus ædificatum voluêre.

De conuentu S. Mariæ de Angelis Angolis. Conu. VI.

ANGOLIS ciuitas, quæ & alio nomine de Infantibus nuncupatur, ne ſe minori voluntatis inclinatione in Franciſcanam familiam à præcedentibus 5. Chilicis ciuitatibus propenſa aliquando haberetur, ſtatim vt ſibi anno Dñi 1567. per pręfatum patrem Ioannem à Torralua, huius tunc Cuſtodię Cuſtodem licuit, hunc conuētum, S. Mariæ de Angelis dicarum, quem & quatuor fratres incolunt, intra ſui ambitum ex publicis facultatibus à fundamentis ad verticem vſque ædificari curauit. E

De conuentu S. Franciſci de Ieſu ciuitatis Imperatoriæ. Conu. VII.

IMPERATORIÆ ciuitatis accolæ homines ſeſe eſſe natos intelligentes, vt per bona opera in vita præſenti patrata Regnum tandem cęlorum aſſequerentur, præſentem conuentum ad Dei honorem, atque in B. P. Franciſci memoriam, ſub anno

Domini

A Domini 1560. tum ex publicis, tum quoque ex priuatis facultatibus extruendum curarunt. Quorum veſtigijs inhærens pia proles quatuor religioſos fratres iſtius præfati conuentus accolas ſumma beneuolentia, ſummiſq; beneficijs proſequitur.

De conuentu S. Franciſci Caſtri ſiue Chiloæ. Conu. VIII.

PRAESENS conuentus proximè præcedenti omnino contemporaneus, atque intra oppidi Caſtri ſiue Chiloæ ambitum erectus, inſuper & à tribus religioſis vt plurimùm inhabitatus, varias rerum viciſſitudines expertus eſt. Præterea ab ijſdem anno Dominicę incarnationis 1574. reaſſumptus, & Guardiano ac alijs tribus religioſis honeſtatus, anno Domini 1584. eo conditionis deuenit, vt qui ſibi præſit, Præſidentis titulo, ſuppreſſo Guardianatus honore, atque nomine nominandus veniat.

B *De conuentu S. Mariæ ad Niues Ciuitatis diuitis. Conu. IX.*

COMPVLSVRI eius ciuitatis, quę Ciudad richa vulgò nuncupatur, inquilini huius Prouinciæ patres ad communem ſecum habitationem, hoc illis, licèt inuitis, monaſterium ſub anno Dñi 1568. ex publicis facultatibus conſtrui, perficiq; fecerunt. Quapropter religioſus pater frater Ioannes Vega, primus huius Prouinciæ Miniſter, poſt elapſum triennium, nempe anno Domini 1571. miſſis tribus fratribus, qui diuino ibidem intenderent obſequio, ipſum cęterorum conuentuum albo aſcripſit.

De conuentu S. Franciſci de Monte. Conu. X.

NE eius oppidi, quod Talagante Indicè nuncupatur, nec ita multùm à S. Iacobi
C ciuitate diſtat, incolæ Indi ſacerdotibus, qui ſe in catholica fide feliciùs inſtruerent, priuarentur: hunc conuentum, ſeraphico patri Frãciſco de Monte ſacrum, iſtius Prouinciæ patres apud illos, ſub anno Dominicæ incarnationis 1579. ex diuerſis eleemoſynis ædificandum, atque à tribus fratribus inhabitandum curarunt. Cumq; præfatus conuentus eius patri Guardiano, qui conuentui Dominæ noſtræ de Succurſu (de quo ſuprà) pro tẽpore præeſſet, curæ commiſſus fuiſſet, anno Dñi milleſimo quingenteſimo octuageſimo quarto proprio Guardiano à Prouinciæ proceribus donatus eſt.

De Minoritico conuentu Chillanis. Conu. XI.

CHILLANIS (vulgò Chillan) noua ciuitas eſt, cùm circa annum Dominicę incarnationis 1581. primò ædificata extiterit. Cuius ciues, vt omnia ſibi fauſta,
D feliciaq; ſuccederent, ſimul cum ſæcularibus domicilijs pręſentem conuentum ex publicis facultatibus erigi, abſoluiq; curarunt. Qui tamen conuentus ob fratrum penuriam ab vno, vel altero tantùm religioſiſſimo fratre impręſentiarum incolitur.

De Minoritico conuentu prope Valdiuiam. Conu. XII.

PER id quoque tempus, nempe ſub anno Dominicę incarnationis 1581. extructus fuit ex diuerſis fidelium eleemoſynis & pręſens Minoriticus conuentus, longiuſculus aliquantulùm à ciuitate Valdiuia pulcherrima quadàm in planitie, quę Hiſpanicè los llanos de Valdiuia nuncupatur: ſed quia hæc Prouincia fratribus vtcunq; deſtituitur, à duobus tantùm fratribus hac noſtra tempeſtate præfatus hic conuentus inhabitatur, inhabitandus tandem aliquando à quatuor, vel fortè pluribus.

E *De monaſterio Tertiariarum Oſornij.*

CVPIENTIBVS quibuſdam honeſtis fœminis in perfectiorem vitam tranſire, atque in tertium ſeraphici patris Franciſci Ordinem (hunc Pœnitentum vocant) Oſornij (de qua ciuitate ſuprà) verba facere, adfuit egregius pater frater Ioannes Vega primus iſtius Prouinciæ Miniſter, idq; anno Dominicæ incarnationis 1571. qui & eis huiuſmodi Religionis habitum contulit, viamq;, quam ſequerentur, præſcripſit. Cuius deniquè auſpicijs præfatę ſorores tantopere & in virtute, & in numero profecerunt, vt earum domus optimè apud Oſornienſes audiat, & duodenarium numerum impręſentiarum attingant.

PROVIN-

PROVINCIA
S. GREGORII IN NOVA HISP.

A INFIRMA *huius mundi (*inquit Apoſtolus Paulus*) elegit Deus, vt fortia
quæq; confundat.* Quàm autẽ hoc ſit verũ, vel ſaltem ex huius S. Gregorij
Prouinciæ tum fundatione, tum quoque progreſſibus liquidò conſtat.
Fuit ſiquidem Hiſpanus quidam ſæcularis in Regno Perurano (vulgò
del Peru) diues ſatis, atq; Deo, & ſeraphico patri Franciſco deuotus, ſed
illiteratus, & omnino idiota: qui, vniuerſa re familiari, atq; ſubſtantia pauperibus,
euangelicum iuxta conſilium diſtributis, Minoriticum fratrum laicorum habitum
Limę in conuẽtu Conceptionis Deiparę Virginis Prouinciæ 12 Apoſtolorum induit.
Vbi in inſtructorem, atq; morum magiſtrum religioſum quendam fratrem laicum
eiuſdem conuentus hortulanum nactus, tantopere in humilitate, oratione, pauper-
tate, abſtinentia, charitate atq; cæteris virtutibus profecit, vt in inſignem virum,
B atq; eximium religioſum euaſerit. Hic igitur tantus vir, cùm ex plurium relatu inſu-
las quaſdam longius inde diſtantes, & ab infidelibus inhabitatas, quæ Salomonis di-
cebantur, ab Hiſpaniæ Regis Philippi II. militibus nouiſſimè inuentas accepiſſet, fla-
granti quodam ſaluãdarum animarum zelo ductus, cum cariſſimo ſibi magiſtro, quo
pacto, quouè modo miſeris illis infidelibus adiumento eſſe poſſet, ſerius agere cœpit.
Cumq; poſt elapſos aliquot dies eadem in ſententia perſiſtens, ſe cuiuis labori, ac qui-
buſuis difficultatibus, imò & ipſimet morti, dummodo votum aſſequeretur, conſtanti
animo deuouiſſet: nulla interpoſita mora, huiuſmodi propoſitum executioni man-
daturus, facultatem, qua in Hiſpaniam traijcere poſſet, à ſuperioribus petijt. Quam
C tamen, poſtquàm ſecundò & tertiò, quòd ad tantam prouinciam ineptus exiſtimare-
tur, paſſus eſſet repulſam, Deo auſpice impetrauit. Ea igitur fretus, dum ſæcundiori-
bus ventis, veloci interim carina criſpantes Oceani maris vndas findente, Hiſpaniam
petit, in Gallum piratam incidit: à quo poſt plura verbera importunè ſibi illata in ma-
re ſubmergendus proijcitur. Cumq;, diuina ſe protegente virtute, poſt vnam, vel al-
teram horam iuxta ipſam nauim ab eodem pirata illæſus omnino, atq; ſuperſtes vi-
ſus eſſet, indè eductus, atq; ſic madidus, in arca incluſus eſt. Quibus deniq; varijs ca-
ſibus, atq; rerum diſcriminibus conſtantiſſimè ſuperatis, Hiſpalim Bæticæ ciuitatem
incolumis appulit, indeq; ſoluens Madritum ſe contulit, vbi per aliquot menſes inter
D Prouinciæ S. Ioſephi patres in conuentu S. Bernardini, qui mille paſſibus ab eo oppi-
do diſtat, omnino religioſè, omninoq; ſanctè conuerſatus eſt. Interim tamen omnem
mouit lapidem, vt ex R. admodum patris fratris Franciſci Guſmanij generalis India-
rum Commiſſarij facultate Romam, à Gregorio XIII. Pont. max. ſui animi votum
impetraturus, accedere poſſet: ſed fruſtra, præfato P. Commiſſario ſibi ob eius impe-
ritiam (laicus enim ipſe frater minus omnino idoneus ad tantam Prouinciam repu-
tabatur) contradicente, imò & præcipiente, vt in ſancti Michaëlis Prouinciam ſe ſtatim
conferret: Cui tamẽ interim Deus optimus maximus minimè defuit: nam vt primùm
frater ipſe Antonius à ſancto Gregorio (hoc ſiquidem nomine is frater appellabatur)
E iniunctæ ſibi obedientiæ facturus ſatis, præfatam ſancti Michaëlis Prouinciam petijt,
vterina præmemorati P. Commiſſarij ſoror, eius religione, atq; compoſitis moribus
maximè delectata, quod ille per ſe aſſequi non potuit, id illa ſibi obtinuit. Nactus itaq;
pro votis huiuſmodi facultatem, Romam, iam pedes, iam verò triremi vectus conuo-
lauit. Cumq; eò appulſus ſummo Pont. Gregorio XIII. quid in animo haberet, quãhu-
millimè, atq; ſupplex aperuiſſet, ab eius Beatitudine humaniſſimè receptus, atque ad
R.P.F. Chriſtophorũ à Capite fontiũ totius noſtri Ordinis generalem Miniſtrum, vt ſe
conſolaretur, deſtinatus eſt. Præfatus ergò R. P. ſuę Sanctitati morẽ geſturus, patẽtes
ei li-

ei literas, quibus & fratrum in præfata S. Ioſephi Prouincia delectum habere,& cum A
eo ad huiuſmodi inuentas de nouo inſulas traijcere, ac demum Cuſtodiam ibidem S.
Gregorij nomine iuxta eiuſdem ſummi Pontificis mandatum nuncupandam erigere
poſſet,lubens dedit. Voluit præterea R. idem P. vt F. Narciſſus Ioanni Carhalanus,
& per eius mortem quidam Prouinciæ ſancti Ioannis Baptiſtæ diſcalciatorum Prædi-
cator cognomine Centeno huiuſmodi religioſis, à fratre Antonio ad Indos deducen-
dis in Commiſſarium præficeretur. His literis munitus præfatus frater Antonius à S.
Gregorio Madritum peruenit, præfatorumq; fratrum, iuxta factam ſibi facultatem,
delectum ex tempore habuit, ac tandem Hiſpalim, vbi iuxta alias literas à præfato
P generale Indiarum Commiſſario F. Franciſco Guſinanio ea de re datas, alter dele-
ctorum fratrum nomine Petrus ab Alpharo à cæteris,qui numero erant 25. ſub P. Mi-
noritici Hiſpalenſis conuentus Guardiano eius electionis Præſide in futuræ S. Grego-
rij Cuſtodiæ Cuſtodem canonicè,idq; inuitè ſatis,ob eius humilitatem,electus eſt, cũ B
eo,ſub anno à partu Virgineo 1577. ſe contulit. Quia verò eius fuiſſe mentis præfa-
tum fratrem Antonium à S. Gregorio,vt huiuſmodi Cuſtodiam in Salomonis inſula,
ſiue inſulis erigeret,ſuperius diximus; &,vt ex præſentis deſcriptionis contextu ap-
paret, ea Philippinis in inſulis erecta eſt; aliquis vel nos hallucinatos exiſtmabit, vel
eum de inconſtãtia facilè arguet.Quamobrem pium lectorem pręmonitum volumus,
decreuiſſe quidem fratrẽ Antonium, quòd huiuſmodi Salomonis inſulæ nouiter in-
uentę ferrentur, ad eas penetrare: ſed, quòd id in dubium poſtea reuocatum eſſet,
conſultiſſimè mutaſſe ſententiam. Nactus tandem (vt vnde deflexit ſermo, eò redeat)
frater Antonius nauim, eaq; cum cæteris fratribus conſcenſa nouæ Hiſpaniæ oris
appulit, indeque rectà Mexicum eius patriæ metropolim contendit. Præfata ve- C
rò in nauigatione ſeptem ex pręfatis fratribus peſte,(non abſq; eius ingenti animi do-
lore)ſublatos deſiderauit:Quamobrem patre Cuſtode,fratre ſcilicet Petro ab Alpha-
ro cum reſiduis ſibi religioſis Acapulchicũ portum (Hiſpanicè puerto de Acapulcho)
vt inde rectà Philippinas in inſulas tenderet, petente, frater ipſe Antonius in Hiſpa-
niam nouum fratrum delectum ſecũdò habiturus,atq; inde Romam grauioribus ne-
gocijs cum ſummo Pontifice acturus regreſſus eſt.Quod tamen interim nõ adeò pro-
ſperè illi ſucceſſit: Nam à Gallis piratis in Oceano mari ſecundò captus ſupra modũ
diuexatus, atq; ad arboris malũ, vt plumbeis ſpherulis configeretur, alligatus extitit.
Quod nihilominus vitæ diſcrimẽ ex diuina diſpenſatione ſuperauit. Appulſis ergo an-
no Dñi 1578. fratri Petro ab Alpharo, eiuſq; ſocijs Philippinas ad inſulas,earũ Guber
nator de opportuno cõuentu,iuxta mãdatũ à Rege Hiſpanię Philippo datũ,prouiden D
dũ curauit. Ipſi interim fratres ſe præmeditato operi omni poſtpoſita mora quàm dili-
gentiſſimè accingentes,Indicum illius patrię idioma accuratiſſimè didicerunt; & in-
tra nouẽ annorũ ſpatiũ bis 150. millia infideliũ iſtis in partibus Chriſtianorum albo
aſcripſerunt,& plures eccleſias,atque Minoritica domicilia,(de quibus paulò inferius)
apud eos ędificanda curarũt. Cumq; res pręfatis fratribus adeò proſperè in ipſo exor-
dio ſuccederent maximumq; Chinę Regnum inde peti poſſe accepiſſent;eorum qua-
tuor,frater ſcilicet Petrus ab Alpharo, frater Ioãnes Baptiſta Piſaurienſis,frater Au-
guſtinus à Tordeſyllas, ac frater Sebaſtianus à Beacia conſcenſo, ſub anno Dominicę
natiuitatis 1580. nauigio,poſt octo dierum curriculum ad præfatum Chinæ florentiſ-
ſimum Regnum applicuère. Sed cognita à Chinis eorum intentione ac voluntate,quę
in catholicæ fidei plantationem, atq; idolatriæ exterminationem tẽdebat, ad celebrẽ E
ciuitatem Machao, quæ Chinæ Regi paret,& à plurimis mercatoribus Luſitanis fre-
quentatur,incolitur q;, ab eius regni Prorege tranſmittuntur. Vbi primùm appulſi,&
eccleſiam ſummo vtriuſq; ſenatus, eccleſiaſtici ſcilicet, & ſæcularis, præcipuè verò
eius Epiſcopi,cui nomen Melchior Aries erat,applauſu cõſtruxerunt;& plurimos ad
Chriſti fidem conuerterũt. Quorum deniq; primarius pater frater videlicet Petrus ab
Alpharo, dum aliam eiuſdem Regni ciuitatem cuiuſdam alterius eccleſię erigendę
cauſa petiturus itineraſ, morbo ex defatigatione cõtracto imprę meditatè correptus
ipſo in itinere interijt. Cuius ſanè mors plurimũ detrimenti,plurimumq; incommodi
nouellę eius patrię plantationi attulit. Dum iſta agerentur, frater Antonius à S. Gre-
gorio

A gorio (de quo ſuprà) Romam ingreſſus apoſtolicas à Gregorio XIII. Pont. max.
literas quibus Prouinciali Prouinciæ S. Ioſephi apud Hiſpanos, vt huius Cuſtodiæ Cō-
miſſarium ageret, ſibiq́ue de fratribus oppottunè prouideret, præcipiebatur, ex tem-
pore obtinuit; indeq́ue ſoluens per Hiſpaniam, perq́ue Oceanum mare Philippinas in
inſulas eodem anno à Virgineo partu 1580. celerrimo curſu traiecit. Qui poſtmodum,
cognito fratris Petri ab Alpharo, eiuſq́ue ſociorum ad Chinos receſſu, ſummopere do-
luit, nec tantillum quieuit, quouſq; illis adiunctus eſt, ac tandem in nouam Hiſpaniā
grauiora quædam peracturus negotia ab eis reuerſus, ſequenti anno, nempè 1581. ibi-
dem animam cælo reddidit. Interim præfatus Prouinciæ S. Ioſephi Miniſter, ne tantus
labor à ſuis fratribus feliciter aſſumptus inanis, elumbiſq́ue redderetur, neuè deficien-
tibus operarijs, qui naſcentem hanc Cuſtodiam opportunè excolerent, quod tam feli-
B ci, celeriq; ſucceſſu initiū ſumpſerat, id languido progreſſu aliquādo tandē periret, bis
totidē fratres ex cōmiſſa ſibi Prouincia, diuerſis tamen tēporibus, ad Philippinas iſtas
inſulas deſtinauit. Quorū denique fratrū auſpicijs nouellæ illæ plātulæ egregiè pullu-
lantes, tot tantoſq́ue in fide catholica fecerunt progreſſus, vt S. in Chriſto patrē Sixtū
V. Pont. max. ad huiuſmodi Cuſtodiā in Prouinciam ſub antiquiori S. Gregorij titulo
anno à Chiſto nato 1586. Philippo eius nominis II. Hiſpaniarū Rege id quoq; inſtan-
tius procurante, euehendā induxerint. Idq; apoſtolicū ſubſequēs breue facilè indicat.

*Sixtus Papa V. ad perpetuam rei memoriam. Dum ad vberes fructus, quos religioſæ perſonæ,
præſertim verò fratres Minores de Obſeruantia Diſcalciati nuncupati, Cuſtodiæ S. Gregorij in
inſulis Philippinis Indiarum Occidentalium, quaſi in agro Dominico ſeduli operarij, ad Dei glo-
riam, & ſpiritualem ſalutem populorum in remotiſſimis terris degentium, & magno à nobis lo-
C corum interuallo diſiūctorum, aſſiduè ſua induſtria, Deo iuuante, colligunt, conuertimus oculos no-
ſtræ mentis; dignum quin potius debitum reputamus, vt ad eorum commodum, & propagationem
apoſtolici fauoris gratiam benignè impartiamur, eoſq́ amplioribus priuilegijs decoremus, præſer-
tim cùm id à nobis pijs catholicorum Regū votis poſtuletur. Sanè cariſſimus in Chriſto filius no-
ſter Philippus Hiſpaniarū Rex catholicus, tam ſuo, quàm dilectorum filiorum Cuſtodis, & alio-
rū fratrū Cuſtodiæ S. Gregorij in inſulis prædictis nominibus nobis expoſuit, quòd aliàs fratres Pro-
uinciæ S. Ioſephi eiuſdē Ordinis in Regnis Hiſpaniarū inſtituta, à qua Cuſtodia S. Gregorij prædi-
cta depēdebat, in Capitulo nuper in oppido de Cadahalſo Toletanæ diœceſis prouidè cōſiderantes,
ſe non poſſe huiuſmodi Cuſtodiam ſine notabili ſua diminutione ſuſtinere propter continuas fratrū
miſſiones, quas ferè annuatim facere cogebantur; nec Religionem in illis partibus propagari, aut
nouas domus, ſeu conuentus fundari, & inſtitui poſſe niſi Cuſtodia prædicta in Prouinciam erige-
D retur; decreuerūt nobis humiliter ſupplicare, quatenus Cuſtodiam prædictā Prouinciæ nomine de-
corare, aliàſque in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igi-
tur, qui etiam ex dilecti filij Franciſci Gonzaga Miniſtri generalis totius Ordinis de Obſeruan-
tia inſinuatione accepimus propter huiuſmodi erectionem nulli præiudiciū inferri, ac Cuſtodiæ
prædictæ patres ſub debita regulari Obſeruantia magno cum fructu gratum Deo famulatum præ-
ſtare, eos condignis fauoribus exornare volentes, nec nō Miniſtrū, & fratres prædictos & eorum
quemlibet à quibuſuis excōmunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſq́ eccleſiaſticis cēſuris,
& pœnis à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati
exiſtunt, ad effectū præſentiū duntaxat cōſequēdū, harum ſerie abſoluentes, & abſolutos fore cen-
ſentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, Cuſtodiā S. Gregorij prædictā in Prouinciā Diſcalcea-
torū S. Gregorij in inſulis Philippinis de cætero nūcupandā; ita quòd deinceps per vnū Miniſtrū Pro-
E uincialē ab ipſius Prouinciæ fratribus in eorū Capitulo prouinciali ad inſtar aliarū Prouinciarū
eiuſdē Ordinis eligendū, ſub obedientia tamē Miniſtri generalis totius Ordinis fratrū de Obſer-
tiæ prædictorū, ac Cōmiſſarij generalis Indiarū in Curia Regis prædicti pro tēpore reſidentis, at-
que eorū Cōmiſſariorū ad prædictā Prouinciā ſpecialiter deputatorū ſeu deputādorū, prout ſunt &
alia earundē partiū Prouinciæ, regi, & gubernari debeat, authoritate apoſtolica tenore præſentiū
erigimus, & inſtituimus; dictaq́ ſic erectæ Prouinciæ, illiuſq́ pro tēpore exiſtenti prouinciali Mi-
niſtro, & ſingulis fratribus, vt omnibus & quibuſcunq́ priuilegijs, facultatibus, immunitatibus,
exemptionibus, libertatibus, fauoribus, gratijs & indulgentijs etiam ſpiritualibus, quibus cæteræ
dicti Ordinis Prouinciæ hactenus vbilibet inſtitutæ, & exiſtentes, earumque Miniſtri prouin-
ciales, & ſinguli fratres tam de iure, quàm conſuetudine, aut aliàs quomodolibet vtuntur,*

potiuntur, & gaudent, vti, potiri, & gaudere liberè, & licitè valeant, authoritate, & tenore præ- A
dictis concedimus, & elargimur. Decernentes Cuſtodiam prædictam in Prouinciam ſic erectam
pro tali haberi, &, vt præfertur, regi & gubernari deinceps debere, necnon pro tempore exiſtenti
dictæ Prouinciæ S. Gregorij Miniſtro prouinciali, vt tam in ipſis inſulis Philippinis, quàm in alijs
quibuſuis terris & locis Indiarum prædictarum, ac Regnorum de la China nuncupatorum, in qui-
bus conuerſio Gentilium ad fidem catholicam commodè curari, & tractari poterit, nouas domos,
& conuentus pro fratribus dicti Ordinis recipiendis ad Dei laudem, & gloriam, noſtra aut Rom.
Pont. vel Ordinariorum locorum, aut cuiuſuis alterius licentia minimè requiſita, fundare, & inſti
tuere, eoſque ad inhabitandum recipere, & fratres in illis introducere liberè & licitè valeat, fa-
cultatem, authoritate, & tenore ſimilibus impartimur: ita tamen, vt Miniſter prouincialis Pro-
uinciæ nouiter erectæ huiuſmodi à fundatione, & inſtitutione nouarum domorum, & conuentuũ
in Malaca, & de Sian, ac de Cochin China Regnis ſiue prouincijs, & eorum dominijs, nec non B
terris illis, & locis, ad quæ dudum dictus Franciſcus generalis Miniſter quoſdam alios fratres
etiam Minores de Obſeruantia Prouinciæ Portugaliæ, ſeu Cuſtodiæ S. Thomæ in Indijs Orientali-
bus inſtitutæ pro erigenda alia Cuſtodia in poſterioribus Regnis, ſeu prouincijs, ac eorũ dominijs
prędictis cum ſuis patentibus literis deſtinauit, cuius commiſſio & authoritas ſalua ſit, & eſſe cen
ſeatur, omnino abſtineat, nec in domibus, aut conuentibus in ciuitate Malaca, aut locis prædi-
ctis iam fundatis, & inſtitutis, vel cum fratribus, & perſonis in illis degentibus ſe vllatenus in-
tromittat, aliamuè in eas, & eos iuriſdictionem, aut ſuperioritatem exercere præſumat. Præterea
vniuerſis & ſingulis vtriuſque ſexus Chriſtifidelibus verè pænitentibus & confeſſis, ac ſanctiſſi
mo Euchariſtiæ ſacramẽto refectis, qui aliquã ex eccleſijs Prouinciæ prædictæ erectis, ſeu erigẽdis
in duabus anni feſtiuitatibus per Prouincialẽ pro tẽpore ſpecificãdis à primis veſperis vſq; ad occa
ſum ſolis earundẽ feſtiuitatũ ſingulis annis perpetuis futuris tẽporibus deuotè viſitauerint, & ibi C
pro Chriſtianorũ Principũ cõcordia, Gentiliũ conuerſione, hæreſum extirpatione, ſanctæq; matris
Eccleſię exaltatione pias ad Deũ preces effuderint, quoties id fecerint, plenariã omniũ, et ſingulo-
rum peccatorũ ſuorũ indulgentiã, & remiſſionem miſericorditer in Domino cõcedimus, & elar-
gimur, necnõ præſentes literas nullo vnquã tẽpore de ſurreptionis, vel obreptionis vitio, aut in-
tentionis noſtræ, vel quopiã alio defectu, etiam ex eo quod aliàs Prouincia, illiuſque fratres vocati
non fuerint, aut erectio huiuſmodi extra generale Capitulũ ipſius Ordinis facta fuerit, notari, im
pugnari, vel aliàs inualidari nullatenus poſſe, ſicque per quoſcunq; Iudices, & Cõmiſſarios, etiam
S.R.E. Cardinales, aut cauſarũ palatij apoſtolici Auditores ſublata eis, & eorũ cuilibet quauis ali-
ter iudicãdi, & interpretãdi facultate, & authoritate, iudicari debere, irritum quoq; & inane, ſi
ſecus ſuper his à quoquã quauis authoritate ſcienter, vel ignorãter cõtigerit attẽtari. Nõ obſtante
fel. rec. Greg. PP. XIII. in generali Cõcilio Lugdunẽſi edita, qua expreſſè cauetur, ne cuiuſuis Ordi D
nis Mendicãtes domos ad inhabitandũ de nouo recipere valeãt abſq; Sedis apoſtolicæ licentia ſpe
ciali, ac alijs diuerſorũ Romanorũ Pontificũ noſtrorũ prædeceſſorũ, quòd regulares dicti, & cuiuſ-
uis Ordinis in partibus huiuſmodi trãſmarinis, præſertim Indiarũ pro tẽpore degẽtes ſub obediẽ-
tia Miniſtrorũ Prouinciarũ citeriorũ omnino ſubſint: ac reliquis apoſtolicis, nec nõ in alijs etiam
generalibus, ſeu prouincialibus, & ſynodalibus Cõcilijs editis ſpecialibus, vel generalibus cõſtitu-
tionibus, & ordinationibus, ac etiã iuramẽto, cõfirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia ro
boratis, ſtatutis, & cõſuetudinibus, priuilegijs quoq; indultis & literis apoſtolicis eidẽ Ordini, il-
liuſq; Prouincijs antiquitus erectis, necnõ ſuperioribus & perſonis ſub quibuſcunq; tenoribus &
formis, & cũ quibuſuis etiã derogatoriarũ derogatorijs, alijſq; efficacioribus, & inſoliti clauſulis
irritãtibuſq; & alijs decretis, etiã motu proprio, & ex certa ſciẽtia, ac de apoſtolicæ poteſtatis ple
nitudine, necnõ cõſiſtorialiter, & de fratrum noſtrorũ conſilio quomodolibet in genere vel in ſpe E
cie cõceſſis, confirmatis, approbatis, & innouatis, etiam de nõ erigẽdo Cuſtodiã in Prouinciã, niſi
certũ & determinatũ domorũ, ſiue conuentuũ numerũ contineat. Quibus omnibus, etiã ſi de il-
lis, eorumq; totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa mẽtio habenda, ſeu quauis alia expreſſio
vel exquiſita forma ad hoc ſeruãda foret, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbũ, nihil penitus
ommiſſo, & forma in illis tradita obſeruata, inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habẽtes, illis
aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſſè derogamus, cæteriſque
contrarijs quibuſcunque. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris. Die 15. Nouembris
1586. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Conſtat itaq; vniuerſa hæc neophyta Prouincia ex ſex conuẽtibus, & doctrinalibus 14. domibus

A 14.domibus. A cætero præfatæ huic Prouinciæ,cuius ſigillum diui Gregorij Papæ ac Eccleſiæ Doctoris,cuius ſiniſtro lateri diaconus, dextro verò ſubdiaconus aſtant, Sacrū ante Crucifixi imaginem facientis iconem,ſequentesque literas.SIG. PROVINCIÆ, S. GREGORII. PHILIPPINARVM. ET. CHINAE. papyro imprimit,puerum Ieſum graphicè depictum,quòd eius imago floribus,ac roſis contecta,arcaque recondita à primis iſtarum inſularum inuentoribus in expugnatione ciuitatis Zubuacæ (Indicè Zubu)fortè fortuna,non tamen præter miraculum(niſi me mea opinio fallat) inuenta fuerit,antepoſitum volui.

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Manilæ. Conu. I.

STATIM vt præfati religioſiſſimi fratres Petrus ab Alpharo primus huius Prouinciæ Cuſtos,eiusque ſocij Manilam Philippinarū inſularum metropolim ingreſſi ſunt,hunc conuenrum,Dominæ noſtræ de Angelis ſacrum,quem & 16.fratres ſat cōmodè inhabitant, regio ex ærario eiusciuitatis Gubernator ipſis erigendum curauit.
B Contigit autem id ſub anno Dominicæ incarnationis 1578.Præfata verò ciuitate Manila ex furibundo incendio infra duarum tantùmmodo horarum ſpatium,quòd cuncta eius ædificia lignea eſſent,in cineres redacta, & hic quoque conuentus incineratus eſt.Dat nihilominus operam pius Manilanus ſenatus,vt tum reliqua ædificia,tum quoque præfatus hic conuentus ex lapidibus reædificentur. Quod tamen inæſtimabili abſque impenſa,lapidicinis longius ab ea diſtantibus, fieri non poterit.

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Machao. Conu. II.

C MACHAO ſpatioſi Regni Chinæ continenti(hoc terrā firmam vulgò vocant) propinqua,ac mercimonio inſignis ciuitas à Luſitanis incolitur, plurimisq; tū eccleſijs,tum quoque xenodochijs & monaſterijs cohoneſtatur. Ad hanc itaque ciuitatem ſtatim vt religioſus pater frater Petrus ab Alpharo, primus iſtius Prouinciæ Cuſtos à Chinis tranſmiſſus extitit,præſentem conuentū à 12. fratribus plerunque inhabitatū,tū loci Epiſcopo,tum quoque reliquo ſenatu ſibi ſummè fauentibus,in Dominę noſtræ de Angelis honorēconſtruendū curauit.Contigit autem id ſub anno 1579.

De conuentu S. Matthæi extra Mexicum. Conu. III.

AEDIFICARANT ſibi 12.illi patres primi catholicæ fidei in noua Hiſpania præcones(de quibus in S.Euangelij Prouincia fuſius) conuentulū,ſiue porius
D eremitorium,Apoſtolo Matthęo ſacrum,ad ſextum à celeberrima ciuitate Mexico lapidem, ex quo infidelibus illis populis Chriſtum prædicaturi ſtatis temporibus prodibant.Hoc tamē poſtmodū ab eorū ſucceſſoribus derelictū diligens P.F.Petrus à Mōte, qui ex S.Ioſephi apud Hiſpanos Prouincia cū delecta fratrū manu ad has partes Commiſſarius conuolarat,ſub anno 1580.occupauit,reſarciuit,huicq;tūc Cuſtodię adiecit.

De conuentu SS. Coſmæ & Damiani Mexici. Conu. IIII.

PROGRESSVRVS ad 300.milliaria vltra præfatam ciuitatem Mexicum religioſus F.Petrus à Monte(de quo ſtatim ſuperius)vt infidelibus quibuſdam populis catholicam fidem illis omnino incognitam annuntiaret,fratrem Franciſcum Sellez ſibimet in Commiſſariatus officio ſuffecit.Ille igitur,vt erat diligens,hunc conuentum
E intra præfatæ ciuitatis Mexicanę mœnia in SS. martyrum Coſmę & Damiani honorē ex publicis,priuatisq; ciuiū facultatibus eodē anno 1580.à fundamentis erigi,perfici,atq; huic tūc Cuſtodiæ anecti fecit.Cōmorātur frequētius hoc in loco 20.fratres.

De conuentu Caſerenſi. Conu. V.

AD centum & quinquaginta milliaria à præfata ciuitate Manila, ea in regione, quæ Camaries Indicè nuncupatur, non vulgare oppidum ab Hiſpanis ſimul & Indis inhabitatum,cui Caçeres vulgò nomen eſt,ſurrigit:intra cuius ambitum præſens conuentus,à 12.fratribus plerunque incultus,tum ex regijs, tum quoq; ex Hiſpanorum ibidem degentium facultatibus ſub eodem anno 1582.ædificatus extitit.

De conuentu Minoritico Popula de Angelis. Conu. VI. A

CVM frater Michaël Talabricanus (vulgò de Talauera) apoſtolici Commiſſa-
riatus munere hac in Prouincia, tunc verò Cuſtodia fungeretur, ſibique eius ci-
uitatis, quæ Angelorũ Popula nuncupatur, accolæ ſupra modũ afficerẽtur, ne nactam
eius ampliandæ occaſionem prætermittere videretur, hunc conuentum, à 16. fratribus
plerunq; incultum, ſub S. Frãciſci inuocatione, ſub anno à partu Virgineo 1585. ex vl-
trò ſibi oblatis à ciuibus eleemoſynis intra præfatæ ciuitatis ſepta conſtruxit.

De hoſpitali S. Anna Manila.

MAGIS, magisque ſibi deuincturi tum Manilanos, tum quoque circumuicinos
Indos de nouo ad fidem conuerſos huius Prouinciæ fratres hoc xenodochium, S. B
Annæ ſacrum, ad eos ſuis in infirmitatibus curandos, ſub anno Domini 1580. ædificã-
dum curarunt. In quo & illud mirabile ſingulis diebus accidit, quod videlicet, cùm ni
hil annui redditus habeat, 200. nihilominus vtriuſque ſexus infirmos perpetuò ſuſten
tet. Quod ſanè diuinæ prouidentiæ, atq; diligenti, vnius vel alterius fratris, qui eius cu-
ram gerit, tribuendum venit. Nec illud ſilentio prætereundum eſt, quod ſcilicet, hac
patria medicamentorum penuria laborante, ſimplex quidam frater laicus in tantam
venerit ex naturali quodã inſtinctu ſuperioribus hiſcè diebus herbarum cognitionẽ,
vt exterarum medicinarum nihil penitus deſiderari poſſit. Gaudet tandem præfatum
hoc xenodochium pleniſſimis quatuor per annum iubileis, alijſque apoſtolicis fauo-
ribus tum in ſe accedentium, tum quoq; in huius Prouinciæ fratrum fauorem à ſan-
ctiſſimo Sixto V. Pont. max. ſibi anno Dominicæ incarnationis 1586. conceſſis, prout C
ex ſequenti apoſtolico breui facilè patet.

*Sixtus Papa V. vniuerſis christifidelibus præſentes literas inſpecturis ſalutem, & apoſtolicam
benedictionẽ. De ſalute gregis Dominici pro paſtorali nobis diuinitus iniuncta cura ſolicitè cogi
tantes, Religioſos illos, qui ſolicitudinẽ noſtrã adiuuantes in conuertendis ad Domini noſtri Ieſu
Chriſti fidem Gentilibus piam, & efficacem operam impendere non deſiſtunt, ſpiritualibus mune-
ribus libenter proſequimur; vt eò libentius in tam pio inſtituto perſeuerantes, tandem poſt huius
vitæ curriculum, tanquam ſerui boni & fideles in gaudia cæleſtia ab ipſo omnipotente Domino re
cipi mereantur. Cùm itaque, ſicut accepimus, dilecti fily fratres Diſcalciati de Obſeruãtia Prouin-
ciæ S. Gregory in Indys, & Inſulis Philippinis in Gentilium conuerſione maximè laborent, &
Spiritus ſancti gratia multùm proficiant: Nos eorum pia ſtudia intimo cordis affectu complecten-
tes, illoſq; ſpecialibus fauoribus & gratÿs proſequi volẽtes: vniuerſis & ſingulis dictis Ordinis re* D
*ligioſis, qui pro Chriſti amore, & obedientia merito conuerſioni huiuſmodi Gentiliũ in dictis In-
diarum partibus procuranda ſe accinxerint, apoſtolica benedictione benedicimus, nec non ipſis
tam die, quo in ipſas Indias peruenerint, ſi confeſſione præuia ſanctiſsimam communionem ſum-
pſerint, nec non in mortis articulo, ſi contriti & confeſſi, aut cum propoſito confitendi in itinere,
ſeu in ipſa conuerſione deceſſerint, plenariã omniũ ſuorũ peccatorũ indulgentiã, & remiſsionẽ mi
ſericorditer in Domino concedimus, & elargimur. Præterea omnibus, & ſingulis vtriuſque ſexus
Chriſti fidelibus verè pænitẽtibus & confeſsis, ac ſacra cõmunione refectis, qui aliquã eccleſiarũ,
aut domorũ dictorũ religioſorũ in Indÿs prædictis conſiſtentiũ die 2. Auguſti, nec non ÿs, qui ec
cleſiam ſub inuocatione S. Anna hoſpitalis Indorũ in ciuitate Manila à fratribus Diſcalciatis S.
Franciſci fundati, in quo, vt accepimus, & anima & corpora ſumma eũ charitate curãtur, in vna
feſtiuitatũ infraſcriptarũ, videlicet Epiphaniæ, Cõceptionis B. Mariæ virginis, omniũ Sanctorũ* E
*à primis veſperis vſq; ad occaſum ſolis dierũ huiuſmodi ſingulis annis deuotè viſitauerint, & ibi-
dẽ pro Infideliũ cõuerſione, ac ſanctæ matris Eccleſiæ exaltatione pias ad Deũ preces effuderint,
quo die prædictorũ id egerint, plenariã pariter omniũ ſuorum peccatorũ indulgentiã, & remiſſio-
nẽ miſericorditer in Domino concedimus, & elargimur. Inſuper vt fideliũ deuotio erga eccleſiã
dicti hoſpitalis in dies magis augeatur, ipſis fidelibus, qui ſingulis ſecũdis, quartis, & ſextis ferÿs
Quadrageſimæ tria altaria eccleſiæ S. Annæ prædictæ, aut vnũ, ſi plura nõ adſint, deuotè viſitaue-
rint, & ibi, prout vnicuique deuotio dictauerit, orauerint, quoties id egerint, centũ dies, nec non
benefactoribus, & curã infirmorũ gerẽtibus, ac illis, qui ex propria voluntate dicto hoſpitali, ſeu
pauperibus in illis degentibus interuenerint, quoties aliquod pÿ operis circa præmiſſa exercue-
rint,*

A *ſint, toties 25. de iniunctis eis, ſeu aliàs quomodolibet debitis pœnitentijs miſericorditer in Do-*
mino relaxamus. Denique omnibus & ſingulis Chriſti fidelibus, qui fauorem, & auxilium re-
ligioſis prædictis, & alys miniſtris ſacri Euangelij illos ab vna parte ad aliam, ad quam ̵ y
ſuis ſuperioribus miſsi fuerint, ducendo, aut aliàs quomodolibet circa miniſterium conuerſioni
præſtiterint, nec non ijs, qui Indos ab iniurijs, & vexationibus eis illatis defenderint, ac qui eis
bona exempla præbuerint, 25. annos, & totidem quadragenas de eiſdem pœnitentijs miſericor-
diter in Domino relaxamus. Præſentibus ad 20. annos ab earum publicatione computandos dum-
taxat valituris. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris, die 8. Nouembris 1586.
Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Habet præterea (vt præfati ſumus) hæc Prouincia Minoriticas 14. domos eadem
per inſulas Philippinas diſperſas, quarum quælibet à tribus Minoritis inhabitatur, &
B eccleſiam ad quam Indi ſacris interfuturi, Deique verbum audituri conueniunt, ſibi
adiunctam habet, suntque ſequentes. *Titaina* *Moronlica*
Pilana *Nacharlamenſis* *Lumbana* *Taiabenſis*
Ilocenſis *Parigacinunica* *Valaianica* *Mindorica*

Reliquarum verò quatuor domorum, quòd earum nomina me omnino prætereant, meminiſſe non potui, ſed ea omittere coactus ſum.

CVSTODIA S. FRANCISCI
C
DE MALACA.

CVM hæc Cuſtodia ad Prouinciam ſancti Thomæ apud Indos Orientales
exiſtentē ſpectet, ſubq; illius ſignis militet, in præfatæ Prouinciæ calce deſcribē-
da veniebat, verumtamen, cùm paucis ab hinc annis erecta fuerit, in lu-
cemque prodierit, ideo hunc penultimum locum ei aſſignaui. Anno itaque à ſalu-
tifera Chriſti natiuitate 1577. Pontificatus vero Gregorij XIII. anno 5. ſub inuictiſ-
ſimo Hiſpaniæ Rege Philippo eius nominis II. aliquot Franciſcani Cuſtodiæ S. Grego-
rij patres, animarum ſalutem maximè anhelātes, ad Philippinas inſulas à noua Hiſpa
nia 6654 milliarijs diſtantes traiecerūt, atque ad Manilam vſque ciuitatem epiſcopa
li Sede, regioque Concilio inſignem penetrarūt: indeque ſoluentes Macau, quæ earū-
D dem inſularum ciuitas eſt, diſtatque à præfata Manila 600. paſſuum millibus, à Mala-
ca verò 1500. ſed à Cantone 60. ſe contulêre; vbi & Minoriticum conuentum ex tem-
pore ædificarunt. Cumq; ſe nec oleum, nec operam amiſiſſe conſpicerent, vlterius per
1500. milliaria procedentes Malacam celebrem ciuitatem peruenerunt, inibique aliū
ſecundum conuentum, currente anno Domini 1581. ſibi ædificandum curarunt.
Sub anno verò Domini 1584. dum Hiſpaniæ Prouincias pro officio luſtrarem, vnus
ex præfatis fratribus Malaca cùm patris Cuſtodis, cæterorumque fratrum literis ſol-
uens ad me venit rogans, vt aliquot fratres, qui Malacanum conuentum de nouo ere-
ctum, imò & quamplures alios breuiſſimè Dei beneficio erigendos, inhabitarent, eò
tranſmittere vellem. Cuius igitur petitioni dum annuere intendo, adeſt præfati Regis
Philippi mandatum, quo conſultiſſimè præcipit, vt qui à me Malacam mittendi fue-
E rint fratres, non ex Hiſpanis Caſtellanis, ſed ex Luſitanis aſſumendi veniant: quando-
quidē Malaca non ad Occidentales, ſed ad Orientales Indias Portugaliæ Regno ſubie-
ctas ſpectat. Quamobrem eius Maieſtati morem geſturus, datis patentibus literis, ele-
ctos ex diſcalciatis Portugaliæ Prouincijs 20. probatos patres, quorū 13. eò rectà tetē-
derunt, alij verò 7. ne nauigium ſupra modum grauaretur, verſus S. Thomæ Cuſtodiā
iter ſuū direxêre, ad eandē ciuitatē Malacam ex celeberrima Luſitanorū ciuitate Oly-
ſippone, præfato anno 1584. deſtinaui. Horum 13. illi ſcilicet, qui rectū iter tenuerunt,
incolumes omnino ſub vno patre Cuſtode (vt ſtatim parebit) 5. Octobris (quæ ſeraphi
ci patris Franciſci feſtum immediatè ſequitur) eiuſdem anni Malacā applicuêre. Quia
verò tum præfata Philippi II. regia Maieſtas, tum quoque eius Conſiliarij in id maxi-

 mè pro-

mè proponebant, vt videlicet Malacanus conuẽtus, atque cæteri de nouo in gyro ædi- A
ficandi ex præmemorata S. Thomæ Coſtodia ſiue potius Prouincia dependerent, aſci-
tis mecum grauioribus aliquor patribus decreui; atque edira lege caui, vt huiuſmodi
Malacanus conuentus, quem cæteri in poſterum ædificandi tamquam eorum princi-
pem ſuſpecturi ſunt, in Cuſtodiam ſubtitulo S. Franciſci de Malaca erigeretur, atque
ſub Cuſtodiæ S. Thomæ ſignis militaret. Sratui præterea, vt qui ad præfaræ Cuſtodiæ
S. Thomæ clauum ſederit, ille Malacanæ Cuſtodię de religioſis fratribus, euangelicis-
que Eccleſiaſtibus, deque patre Commiſſario, qui ei inuigilet, opportunè prouideat.
Cæterùm antequam præfati 20. fratres ex Porrugalia ſoluerent, eos ad me nocte qua-
dam vocaui, atque præmiſſa concione ad pacem inter ſe ſeruandam, & ad tantum iter
viriliter aggrediendũ, inſuper & ad exponenda pro propaganda illis in partibus Chri
ſti fide, proque conuertendis infidelibus illis populis cuius diſcrimini propria cor- B
pora, pro modulo hortatus ſum. Interim tamen volui, quatenus tandem omnia ordi-
narè fierent, vt omnes ſimul me præſente vnum ex ſe ipſis religerẽt, qui cæteris in Cu
ſtodem præeſſet. Qui tandem de communi conſenſu (per ſecretum tamen ſcrutinium)
venerabilem patem, fratrẽ Didacũ à Conceptione Prouinciæ Arrabidorum in Portu-
galia (de qua ſuprà) ſacerdotem atque prædicatorem in ſui Pręlatum & Cuſtodem
elegerunt, ſibique omnimodam obedientiam polliciti ſunt. Cui quoque ego paten-
tes meas litteras ſubdatum Olyſipponis 13. menſis Martij, anno verò Domini 1584.
dedi, omnimodamq; meam auctoritatẽ, qua eadẽ, quę ego illis in partibus facere poſ-
ſem, ſi pręſens adeſſem, & ipſe pręſtare valeret, impertitus ſum. Inſuper & quęcunq;
priuilegia cęteris Pręlatis, qui ad Indos tum Occiduos, tũ quoq; Oriẽtales huc vſque
ab apoſtolica Sede conceſſa, ex facta nobis ab eadem Sede apoſtolica authoritate, elar C
gitus ſum. Vt igitur primum huiuſmodi 12. fratres Malacam appulêre, meaſq; paten
tes literas Cuſtodiæ S. Gregorij patribus obrulêre, illi omni poſtpoſita mora parentes
loco ceſſerunt, propriamq; Prouinciam remearunt. Fuerunt præterea præfati fratres
à reuerendiſſimo eiuſdem ciuitatis Malacanæ Epiſcopo, atque à cęteris Chriſtianis
quamhumaniſſimè excepti, atq; maximo applauſu, maximaque pompa in conuentũ
introducti. Nec dubium eſt, quin vberrimos fructus in Dominicum horreum inferant,
illaturiq; ſint: cùm interim nec laboribus, nec vitæ diſcrimigibus parcãt, vt quàmplu
rimos ex illis Gentilibus Chriſto lucrifaciant. Eodem quoque anno religioſiſſimus pa
ter frater Martinus Loiola plurimis à Sede apoſtolica, eodẽ Gregorio XIII. Pont.
max. tum fauoribus, tum quoque gratijs cumulatus, ex vrbe Roma in Portugaliam,
inde, nacta opportunitate, Malacam vſque cum ſocijs penetraturus, vt ſibi ad ampliſſi- D
mum Chinæ Regnum aditum parare poſſet, conceſſit. Hunc poſtmodum tantum
patrem venerabilis pater frater Ioannes Baptiſta Piſaurenſis cum apoſtolicis Sixti V.
Pont. max. litteris, atque aliquot ſocijs, licèt ſenio confectus, ſub præſenti anno Domi-
ni 1587. ſequutus eſt. Quamobtem nobis de huiuſmodi promotione, atque ſucceſſibus
bene ſperandum eſt: immo & pollicemur ſeraphicã noſtrã Religionem maximos pro-
greſſus præfato in Chinę Regno apud illos idolatras, atq; ſuperſtitioſos homines bre-
ui tempore facturam: Nam ex Malaca, & ex Macau præfatis ciuitatibus facilis ad eos
patet acceſſus. Conſtat ſiquidem pręfata hæc Cuſtodia S. Franciſci de Malaca ex vni-
co tantùm conuentu, huiuſmodique dignitatem ſub anno Dominicæ incarnationis
milleſimo quingenteſimo octuageſimo quarto primùm aſſequuta eſt. Quamuis enim
quæ dicturi ſumus, ea nihil noui præfatis addant: nihilominus, vt conſuetum morem E
teneamus, ſubiectum conuentum his annectere voluimus.

De conuentu matris Dei Malaca.

MALACA (vt ſuprà meminimus) Orientalis Indię ciuitas eſt, eaque celeberri-
ma, diſtatque à Philippinis inſulis 900. milliarijs. Ad hanc igitur ciuitatem cùm
ex præfatis inſulis aliquot tunc Cuſtodiæ, nunc verò Prouinciæ ſancti Gregorij patres
ſub Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo octuageſimo primo feliciter
traieciſſent, hunc conuentum, ſanctiſſimæ matri Dei ſacrum, intra eius mœnia ex di-
uerſis fidelium eleemoſynis, eodem anno ædificatum curarunt: vbi & quàmplurimos

ex Mala-

A ex Malacanis gentilibus,ſuis concionibus,ſuiſq́ue adhortationibus ad Chriſti fidē con
uerterunt,atque ſuaui eius iugo colla ſubmittere coëgerunt. Cùm verò poſt elapſum
triennium ab huiuſmodi ędificatione,nempe anno Dominicę incarnationis milleſimo
quingenteſimo octuageſimo quarto huiuſcemodi patres, noſtris literis obedientes, lo-
co cedere cogerentur, præfatus hic conuentus, qui S. Gregorij Cuſtodiæ prius ſub-
iacuerat, in Cuſtodiæ S. Thomæ Orientalis Indię ſub propriæ Cuſtodiæ titulo (vt pa-
tuit) ius ceſſit: atq; ab eo temporis impræſentiarum vſq; à 25. fratribus, vel circiter, in-
habitatur. Nam præfati illi 20. Luſitani fratres aliquibus bonæ indolis, optimæq́; ſpei
adoleſcentibus Minoriticum habitum contulêre. Nec facilè explicari poſſet, quot ex
idolatris ſuperſtitioſisq́; illis Gentilibus ab iſtis fratribus fidelium albo aſcripti ſint.

CVSTODIA BRASILIS.

B HÆC Cuſtodia etſi ad Prouinciā ſancti Antonij in Portugalia pertineat, cùm re-
gio tamē, in qua ſita eſt, ad Orientalē Indiā vergat, cumq́; beati Thomæ Apoſto-
li, cui huiuſmodi India in ſortem prædicationis obuenit, præſentia dignata ſit, in fine
Prouincię S. Thomæ etiam deſcribenda veniebat, verū tamen cū etiā nouiſſimè in lu-
cem prodierit, ideo hūc ei nouiſſimū locū aſſignare volui. Blaſilis itaq; vbi pręſens Cu-
ſtodia exiſtit ampliſſima, fertiliſſimaque regio eſt, inſuper & temperatiſſima, atque
ſupra modū amœna, cùm Antarcticū polū ad octo tantùm gradus ſupra ſe eleuatū ha-
beat & ſaccharo, bombyce, quadamq́ue radice à beatiſſimo Apoſtolo Thoma (vt com-
munis traditio vult) olim adinuenta, ex qua exſiccata atq; contrita farina ad conficiē-
dum panem ſat bona educitur, & agreſtibus arborum fructibus viſu pulchris, ad veſcē-
C dum ſuauibus, totoq́ue anno ex virentibus ramis pendentibus abūdet: & in plures Pro-
uincias diſcecta ſit. Quòd verò vitibus & frumento careat, id non patriæ vitio (eſt enim
ad vtrunque aptiſſima) ſed Luſitanorum artificio tribuendum eſt. Hi enim bolum at-
tendentes (ex vno ſiquidem tantùm Pernamburcenſi portu 60. onerariæ naues tum ſac-
charo, tum quoque bombyce onuſtę in Portugaliam traiecturæ ſingulis annis ſoluūt)
terræ portionem, quę vel vitibus, vel frumento ſubiacere poterat, circa arundines, ex
quibus ſaccharum exprimitur, producendas occupata volunt. His accedit facilitas,
qua tum vinum, tum quoque triticum ex Portugalia in Braſilem infertur. Nam id itine-
ris, quod inter iſtum & illam intercedit, duorum menſium ſpatio ad ſummum nauigio
conficitur. Patria interim eius regionis gens Gentilis eſt, idolorumq́ue ſuperſtitioni
ſummopere dedita, inſuper & bellicoſiſſima, & in ſagittandi arte peritiſſima: ſed ad ca-
D peſſenda catholicę fidei myſteria minus apta. Nihilominus tamen de eius ad Chriſti fi-
dem conuerſione, idq́ue fratrum noſtrorum cura multa nobis pollicemur. Præterea
cùm hęc regio non multum ab æquinoctiali diſtet, noctes diebus pares ferè per totum
annum habet. Idq́ue in cauſa eſt, vt maxima temperie (vt pręduximus) potiatur. Carni-
bus interim ſapidiſſimis, atque diuerſi generis piſcibus, limpidiſſimisq́ue aquis & ſu-
pra modum ſaluberrimis affluit. Quæ verò de patrij frumenti defectu dicta ſunt, ea de
vnica tantū Pernāburcenſi prouincia intellecta volumus: Nā reliquæ Braſilenſes pro-
uinciæ, cū ad producendū ſaccharū eæ minus aptæ ſint, triticū abundantiſſimè ferunt.
Cū itaq; anno ſupra memorato 1584. ab humano genere redēpto apud Luſitanos age-
rē, placuit diuinæ bonitati, cuius viæ inueſtigabiles, & iudicia incompræhenſibilia ſunt,
vt quod à multis annis per Chriſtianos huiuſmodi Braſilem inhabitantes maximè af-
E fectabatur, id aliqua ex parte concluderetur. Cùm enim illi aliquot ex ſeraphica Reli-
gione noſtra fratres ad ſe mitti inſtantius aliquādo curaſſent, nec id aliquas ob difficul-
tates aſſequi potuiſſent: tanta fuiit ſtrenui Ducis Georgij Alburquerquij ſolicitudo,
vt catholicus Hiſpanię Rex Philippus eius nominis II. datis literis mihi præceperit,
quatenus aliquot religioſos vita conſpicuos, atque doctrina inſignes ad Pernambuci
prouinciam (hanc Capitania vulgò vocant) quæ eiuſdem Braſilis portio eſt, & à præ-
fato Georgio Alburquerquio eiuſdem Regis Philippi Præfecto quā diligentiſſimè eo
temporis adminiſtrabatur, quanto citius deſtinarem. Quamobrem, aſſumptis ex Pro-
uincia S. Antonij apud Luſitanos ſex optimi nominis fratribus, eorumque altero, nem-
pe fratre Melchiore à S. Catharina, eiuſdem Prouinciæ Diffinitore, atque diſertiſſimo

Eccleſiaſte

Eccleſiaſte in Prçlatum ſub Cuſtodis titulo illis præfecto, eius omnibus per ſanctã obe A
dientiam iniũxi, quatenus ſe ad tantum irer quanto citius accingerent. Quibus deniq;
ex tempore, atque libentiſſimè annuentibus huiuſmodi patentes literas iuxta noſtrę
Religionis morem dedi: *F. Franciſcus Gonzaga generalis ſeraphicæ Religionis Franciſcanę, Miniſter prædilecto in Christo ac venerando patri fratri Melchiori à S. Catharina eiuſdem Or-
dinis, ſed Prouinciæ ſancti Antonij in Portugalia, confeſſori & prædicatori ſalutem in Domino.
Cùm ex charitatis vinculo omnibus, præcipuè verò ijs, quorum ſalus periclitatur, aſtricti noſca-
mur, teq; virum virtute inſignem, experientia maturum, atque ſaluãdarum animarum zelo præ-
ditum nouerimus: conſultum fore duximus, ſi te ad Braſilem patriam ab idolatris maiori ex par-
te inhabitatam deſtinaremus. Accedit & his diuini cultus propagatio, qui nobis à teneris vngui-
culis commendatiſſimus eſt: & vrgens sereniſſimi catholiciq; Philippi eius nominis II. Hiſpa-
niarum Regis mandatum: & inſtantiſſima Christifidelium Pernambucum, Braſilis prouinciam B
inhabitantium, atque eorum Præfecti, ſtrenui videlicet militis Georgij Alburquerquij (de quo
ſuprà) petitio. Quam ob rem tenore præſentium, te in Cuſtodem atque legitimum noſtrum Com-
miſſarium cum poteſtatis plenitudine in vtroque foro inſtituimus, quatenus illis in partibus, in
quibus tibi neceſſum fore videbitur, & conuentus erigere, & nouitios bonæ expectationis fratres
ad Ordinem recipere poſſis. Præterea venerandum patrem fratrem Franciſcum à S. Bonauentu-
ra præfatæ S. Antonij Prouinciæ alumnum tibi in ſocium aſſignamus damuſq́; vt alios quatuor
fratres religione probatos, quatenus omnes ſimul ſenarium numerum perficiatis, tecum aſſumere
poſſis: inſuper & concedimus, vt alios ſex, ex alijs tamen Prouincijs aſſumendos, illis adiungere
valeas. Quibus denique omnibus in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub excommunicationis maio-
ris latæ ſententiæ pœna, alijſque pœnis noſtro arbitrio inferendis præcipimus, vt tibi in omnibus
his, quæ nec eorum ſaluti, nec communi Regulæ aduerſa fuerint, humiliter pareãt, obediantq́; vo- C
lentes nihilominus, vt ſi fortè, fortuna te ex hac vita migrare contigerit, tibi præfatus pater fra-
ter Fraaciſcus à ſancto Bonauẽtura in huiuſmodi Cuſtodiatus atque Commiſſariatus munere ſuc-
cedat: inſuper & ſtatuẽtes, vt huiuſmodi Cuſtodia de nouo à me erecta nomine S. Antonij de Bra-
ſile in poſterum appelletur, ſubiectaq; ſit Prouinciæ ſancti Antonij, de qua ſuprà. Præterea, vt om-
nia ordinatè fiant, omnibuſque difficultatibus in tempore occurratur, volumus & ſtatuimus, vt
is Miniſter, qui ad præfatæ S. Antonij Prouinciæ clauum impræſentiarum ſedet, vel in poſterum
ſederit, ſedulam diligentemq; neophytæ huius Cuſtodiæ curam habeat, illiſque pro viribus faueat,
ac tandem prouincialibus in Comitijs idoneo de Cuſtode opportunè prouideat. Inhibentes inte-
rim, ne præfatus Miniſter, neuè alius, quicunque ille fuerit, dummodo nobis ſubiaceat, idque ſub
excommunicationis maioris pœna ipſo facto incurrenda, his noſtris patentibus litteris directè
vel indirectè contraire, vel eas alio modo, quam ſonant, interpretari, vel exponere præſumant. D
Iiſdem omnino pœnis ſubiaceat, quicunque earundem litterarum executionem impedire attenta-
uerit. Cæterùm, vt quod à nobis conſultò cautũ eſt, id effectũ ſortiatur, vtque mercede non careat,
tibi ad ſalutaris obediẽtiæ meritũ, atq; in Spiritus ſancti virtute præcipimus, quatenus his noſtris
litteris ex tempore obedias, eaſque iuxta Regulæ noſtræ nitorem & exigentiã executioni man-
dare ſatagas. Poteris tamen quoſcunq; fratres noſtros ad te diuertentes, ex quacunque Prouincia
illi fuerint, dummodo tibi vſus eſſe poſſint, recipere, eoſque retinere, atque per loca diſtribuere.
Datis Olyſipponenſi in noſtro ſancti Franciſci conuentu 13. menſis Martij anno Domini 1584.*
Præfatus igitur frater Melchior à S. Catherina in Cuſtodem ſic electus cũ alijs ſex fra-
tribus conſcenſo nauigio in pręfatam Pernambucanam prouinciam traiecit; eoque 12.
Aprilis eius anni, qui à partu Virgineo fuit milleſimo quingẽteſimo octuageſimo quin
to appulit. Nec facilè eſt recenſere quo aplauſu, quauè humanitate ab illius patriæ E
Chriſtianis huiuſmodi fratres excepti fuerint. Qui cùm quadam in domo xenodochio
contigua hoſpitati eſſent, ad aliam ab honeſta quadam Tertiaria Franciſcana ante ali
quot annos extructam, & à deuotis quibuſdam fœminis inhabitatam, ipſo ſeraphici
patris Franciſci die eiuſdem anni milleſimo quingenteſimo octuageſimo quinto ſe cõ-
tulêre. Conſtruxerat ſiquidem præfata Tertiaria huiuſmodi domum eo fine, eaq́ue
mente, vt Franciſcanis patribus, cùm primùm ad eas partes tranfretaſſent, conferre-
tur. Quod & executioni (vt modò patuit) fideliſſimè mãdatum extitit. Nec mirum inte-
rim, quòd ſeprem illi fratres à nobis Pernambucanam in prouinciam miſſi tam hu-
maniter, tamq́ue comiter excepti ſint: nam voluntatis inclinationi, qua Luſitani Bra-

A ſilem incolentes in eos propendebant, acceſſerunt & commendatitiæ eiusdem Philip-
pi Regis literę in eorum fauorem datę, quarum tenor ſequitur. *Notum facio ego Rex vo-
bis Præfecto Braſilis, cæteriſq́; eiuſdem Regionis Iudicibus, Officialibus atq; quibuſuis alijs, præ-
ſertim verò Pernambucanæ Prouinciæ perſonis, ad quos ex munere ſpectat, quatenus mea volun-
tatis ſit, omninoque deſiderem, inſuper & præcipiam, vt Franciſcanis fratribus (de quibus in ſup-
plicatione Georgij Alburquerquij Coelho Pernambucanæ Prouinciæ Præfecti nobis facta mentio
ſit latior) omne auxilium, omnem fauorem, ac omne denique patrociniũ opportunè, & vlla abſque
tergiuerſatione præſtetis: vt tandem mandatum, cuius tenor ab harum tergo habetur.* (tenebant
ſiquidem noſtræ literæ poſteriorem folij partem, anteriotem verò regiũ diploma, ex
quo iſta tranſumpta ſunt) *ſibi à ſuo generali Miniſtro datũ, executioni, quantò citius fieri poſ-
ſit, mandare valeant. Nã & diuinus honos, quẽ præ oculis ſemper habemus, & obſequiũ nobis debi
B tum id exigũt. Præterea volumus, vt hæ litteræ eandẽ vim, ac ſi per nos ipſos factæ, propriaq́; ma-
nu exaratæ eſſent, prorſus obtineãt, non obſtãte ordinatione 2. lib. c. 20. qua contrarium cauetur:
Frãciſcus Nũneſius de Paiua hæc ſcripſit Olyſipponis 29. Maij 1584. Præfatæ patẽtes patris Mi
niſtri generalis literæ ab iſtarũ tergo ſcriptæ ſunt per Franciſcũ Nũneſiũ de Paiua noſtræ Came-
ræ Notariũ: quibus adiectũ eſt, quatenus noſtro iuſſu, noſtroq́; nomine præſentes literas ſubſignaue
rit. Rex.* Fuit igitur (vt ex præcedẽtibus patet) hæc S. Antonij de Braſile Cuſtodia à me
primùm erecta ſub anno Domini 1584. eodemq́ue tempore Prouinciæ S. Anto-
nij apud Luſitanos adiecta. A cætero præfata hæc S. Antonij Cuſtodia vnicum tantũ
conuentum (de quo paulò inferius) impræſentiarum continet, contentura breui, Deo
fauente, plura. Nam ea eſt Luſitanorum iſtis in partibus degentium ad noſtrum Ordi-
nem animi propenſio, eaq́ue Braſilẽſium infidelium ad Chriſti fidẽ conuerſionis ſpes,
C vt iſta nobis polliceri faciat His accedunt fauores, & priuilegia Braſilenſi huic Cuſto-
diæ à ſanctiſſimo Domino Sixto Papa V. anno Dominicæ incarnationis 1586. Apoſto
lici cuiuſdam breuis virtute conceſſa, vt videlicet pater huius Cuſtodiæ Cuſtos pro
tempore exiſtens vel per ſe ipſum, vel per quamcunque aliam perſonam (idoneam
tamen) ad id ab eo deputaram, ad prouincialia præfatæ Prouinciæ Sancti Anto-
nij Comitia ſe conferre, & in huiuſmodi Comitijs votum in rebus maximè publicam
iſtius Cuſtodiæ vtilitatem concernentibus habere; ac tam ex dicta S. Antonij, quã alia
ex quacunq; Frãciſcani Ordinis Prouincia fratres, qui tamẽ iſta in Cuſtodia vtiles fo-
re viſi ſint, & ad eam traijcere voluerint, aſſumere, ſecum ducere, atq; ei perpetuò mã-
cipare apoſtolica authoritate queat; vtq́ue ij iſtius Cuſtodiæ fratres, qui ad prædica-
tionis munus obeundum, & ad ſacramentales fidelium confeſſiones excipiendas habi-
D les fuerint, prædicare, atq; huiuſmodi confeſſiones excipere valeant: & vt fratres in ſa
cro presbyteratus ordine conſtituti, baptiſmi, & matrimonij, nec non quæcunq; alia
ſacramenta eccleſiaſtica miniſtrare, eccleſias quoque, & in eis altaria in locis de nouo
ad fidem conuerſorum erigere, & in eis rem diuinam facere, inſuper oratoria, & ere-
mitoria eidem Cuſtodiæ pro tempore concedenda regere, & adminiſtrare poſſint: vt
etiam ſingularum domorum hac in Cuſtodia pro tempore canonicè erectarum mini-
ſtri, & fratres omnibus & ſingulis priuilegijs, prærogatiuis, libertatibus, immunitati-
bus, exemptionibus, indulgentijs, & alijs gratijs tam ſpiritualibus, quàm temporali-
bus, quibus aliarum eiuſdem Ordinis ædium quarumcunq́; Prouinciarum, & Cuſto-
diarũ miniſtri, & fratres in dictis partibus de Braſil, & Peruaco Regno exiſtentes vtun-
tur, potiuntur & gaudent, ac vti, potiri & gaudere poſſunt, & poterunt quomodolibet
E in futurum, pariter vti, potiri & gaudere liberè & licitè valeant Vtq́ue tandem præfa-
tæ huius Cuſtodiæ fratres nec ab Ordinario, nec à quacunque alia perſona impediri,
moleſtari, inquietari, aut perturbari debeant, quò minus pręfatis priuilegijs fruantur,
iniunctaq́ue ſibi munia liberè exerceant.

De conuentu B. Mariæ ad Niues.

CVM igitur ſe primùm fratres ex ſæculari domo (cuius meminimus) ad aliam ſibi à Tertiaria illa Franciſcana præparatam 5. Octobris, anno verò Dñi 1585. tranſtuliſſent, eã in commodiſſimi conuẽtus formã ex eleemoſynis vltrò, atq; ſumma liberalitate oblatis trãsferendã curarũt. Adiacebat huic domui pulcherrima eccleſia, omniq;

omniq; ex parte perfecta à præfata Tertiaria in honorem S. Mariæ ad Niues ædifica- A
ta. Hāc cùm quidam alterius Religionis partes, antequam noſtri ad has partes trāsfre
tarent, à ſe inſtantiſſimè petijſſent, nunquam tamen eam impetrare potuerunt: eiuſq;
rei in cauſa fuit, quòd ipſa quaſi præſago ſpiritu fratrum noſtrorum ad has partes ad-
uentum præuidiſſet, mordicusq́ue aſſereret, voluiſſe ſe quidem illis habitationem præ-
parare: ne, dum circa conuentus ædificationē ſolicitius occupantur, à diuini verbi præ-
dicatione abſtrahi ſe contingeret. Alluitur denique hęc ſacra domus maritimis flucti-
bus, atque in pręcipua totius oppidi parte ſedem obtinet: qua etiam de cauſa à fideli-
bus maximè frequentatur, decemq́ue fratres, qui die, noctuq́ue tum infidelium illorū
populorum, tum quoque fidelium ſaluti inuigilant, commodiſſimè continet. Ab hoc
conuentu Orientem verſus inuenire licet Baiæ, quæ maritima ciuitas eſt, diſtatq́ue ab
hoc loco 300. milliarijs, eoq́ue amplius, pulcherrimam aliam eccleſiam, quam Minori- B
ta quidam natione Hiſpanus, dum iſtàc tranſiret, ædificandam curauit. Hanc etiā Ba-
iani ciues ad conuentus dignitatem promouere affectantes, in dies tum literis, tū quo-
que nuntijs inſtāt, vt aliquot ad ſe fratres mittantur, qui huiuſmodi operi intendant.
Sūt quoq; & quāplurima iſtis in partibus oppida, quæ idipsū obnixè petunt: quibus ta
men ob fratrū penuriam ſatisfieri non poreſt. Vnde meritò dicere poſſumus, quòd *meſ-
ſis quidem multa ſit, operarÿ vero pauci*. Speramus tamen quòd Deus opt. max. tantæ
occaſioni pro ſua clementi bonitate minimè ſit defuturus, immo quod quāplurimos
operarios in meſſem ſuam aliquando mittere dignabitur, quodq́ue tandem hęc Cu-
ſtodia in Prouinciam ſatis amplam aliquando euaſura ſit.

Colophonem, ad laudem & gloriam ſanctiſſimæ Trinitatis atque indiuiduæ vni-
tatis, & in honorem beatę Mariæ ſemper virginis, nec non & ſeraphici P.N. Franciſci, C
huic noſtro operi additurus, indultū S.D. N. Sixti V. Pont. max. quo fratribus noſtris
paterna liberalitate, ac apoſtolica authoritate concedit, vt liberè, licitè, & abſque ali-
quo conſcientiarum ſcrupulo, aut cenſurarum & pænarum incurſu omnes conuentus,
quos vbique terrarum poſſidemus, perpetuò retinere, nec non in eorum pacifica poſ-
ſeſſione remanere poſſimus, in medium adducere decreui: quod eſt huiuſmodi.

SIXTVS PAPA V.

*DILECTE fili, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Cùm, ſicut nobis nuper
expoſuiſti, tu annis proximè lapſis pro iniuncto tibi Miniſteriatus tui generalis
Ordinis fratrum Minorum de Obſeruantia onere, omnes, & ſingulas præfati Or-
dinis Prouincias, tam in Italia, quàm extra eam exiſtentes viſitaueris, multaſq́;* D
*domos, eccleſias, & loca Ordinis præfati, ab eorum Miniſtris, Cuſtodibus, ſeu Guar-
dianis, & fratribus retineri reperieris, abſque eo quod ipſi Miniſtri, ſeu Guardiani, & fratres de
aliquo eccleſiarum, & domorum ac locorum huiuſmodi titulo ſeu conceſſione à Sede apoſtolica,
vel aliàs legitimè habita & facta docere valeant, cùm dictæ conceſſiones aut non obtentæ, vel
non expeditæ, ſeu dictarum domorum Miniſtrorum, Guardianorum, ſeu Cuſtodum incuria, ſiue
etiam ob bella, aut depopulationes, vel alios caſus ſiniſtros, aut aliàs deperditæ ſint, quamuis do-
mus, & Eccleſiæ, ac loca prædicta, ab eorum Miniſtris, ſiue Guardianis, & fratribus bona fide,
ac pacificè & quietè poſſideantur. Tuq́; nobis humiliter ſupplicaſti, vt potiori pro dictorum Mi-
niſtrorum, Cuſtodum, ſiue Guardianorum & fratrum conſcientiarum ſecuritate, & cautela, tibi,
dictiſq́; Miniſtris, Cuſtodibus, ſiue Guardianis, & fratribus in præmiſſis de aliquo opportuno
noſtro, & Sedis apoſtolicæ remedio prouidere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igi-* E
*tur pro noſtri paſtoralis officÿ munere, tuiſq́; ſupplicationibus in hac parte inclinati, in præmiſ-
ſis opportunè prouidere, dictarumq́; domorum, & eccleſiarum, ac locorum qualitates, & quanti-
tates, aliaq́; neceſſaria exprimenda hîc pro plenè, & ſufficienter expreſſis habere volentes, teq́;
ac dictos Miniſtros, Guardianos, ſeu Cuſtodes & fratres à quibuſuis excommunicationis, ſuſpen-
ſionis, & interdicti, alÿsq́; eccleſiaſticis ſententÿs, cenſuris, & pœnis, à iure vel ab homine, quauis
occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtitis, ad effectum præſentium dun-
taxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutos fore cenſentes, tibiq́; ac cæteris Mini-
ſtris, Cuſtodibus, ſeu Guardianis & fratribus dicti Ordinis, nunc & pro tempore exiſtentibus, vt
quæcunque loca, domos & eccleſias, quæ vos in hanc vſque diem, in quibuſcunq; mundi partibus,*

*ac etiam inſulis, & Regnis nouis Indiarum Occidentalium, & Orientalium quomodolibet, ea vi-
delicet, quæ à decem annis ſuprà, quæ verò à decem annis citrà de conſenſu Ordinariorum poſſi-
detis liberè, & licitè, ac abſque aliquo conſcientiarum veſtrarum ſcrupulo, aut cenſurarum, &
A pœnarum incurſu, etiamſi de illorum conceſſionibus à Sede apoſtolica, vel aliàs quomodolibet fa-
ctis, ac fieri neceſſarijs nullibi, vt præmittitur, appareat, perpetuò retinere & poſſidere, ac in eorũ
quieta, & pacifica poſſeſſione remanere, illamq; in omnibus & per omnia perinde ac ſi antequàm
loca, domos, & eccleſias huiuſmodi, & eorum ſingula recepta fuiſſent de illis recipiendis compe-
tens, & ſufficiens facultas à Sede apoſtolica & locorum Ordinarijs, in quorum ciuitatibus, & diœ
ceſibus conſiſtunt, obtenta fuiſſent, continuare valeatis, apoſtolica authoritate præſentium teno-
re concedimus, necnon eccleſijs, domibus & locis prædictis, illorumq; Miniſtris, Guardianis, ſeu
Cuſtodibus, & fratribus nunc, & pro tempore exiſtentibus, vt omnibus & ſingulis priuilegijs, li-
bertatibus, immunitatibus, exemptionibus, prærogatiuis, antelationibus, præeminentijs, indultis,
fauoribus, gratijs, conceſſionibus, indulgentijs, & peccatorum remiſſionibus, & relaxationibus,
B quibus alia dicti Ordinis eccleſiæ, domus & loca, quæ à principio de eiuſdem Sedis apoſtolicæ, &
Ordinariorum locorum licentia recepta, & ædificata fuerunt, eorumq; Miniſtri, Guardiani, ſeu
Cuſtodes, & fratres ac aliæ perſonæ, tam de iure, vſu, conſuetudine, priuilegio, & conceſſione
quàm aliàs quomodolibet in genere vel ſpecie vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti potiri &
gaudere poſſunt, & poterunt quomodolibet in futurum ipſi ſimiliter, ac pariformiter & ſine vlla
penitus differentia vti, potiri, & gaudere liberè, & licitè valeant, indulgemus. Decernentes inſu
per te, ac Miniſtros, Cuſtodes ſeu Guardianos, & fratres eccleſiarum, domorum, & locorum præ-
dictorum de cætero ad docendum de facultate ſiue licentia recipiendi eccleſias, domos & loca
prædicta ab eadem Sede, & locorum Ordinarijs obtenta aliàs quàm per præſentium oſtenſionem,
quam vbique, tam in iudicio quam extra, præter quàm quod ad docendum de dicto conſenſu Or-
C dinariorum, in his quæ poſſidetis à decem annis citra, ſufficere volumus pro ſufficienti, & plena
probatione omnium, & quorumcunque neceſſario probandorum ad effectum conſequendi præmiſ-
ſa, hiſq; omnibus plenariè fruendi, minimè teneri, nec obligatos exiſtere. Sicq; per quoſcunq; Iu-
dices, & Commiſſarios ordinarios & delegatos etiam Palatij apoſtolici cauſarum Auditores, &
S. R. E. Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi, diffiniendi, & inter-
pretandi facultate iudicari, diffiniri, & interpretari debere, ac quicquid ſecus ſuper his à quo-
quam quauis authoritate ſcienter vel ignoranter attentari contigerit, irritum, & inane decer-
nimus. Non obſtantibus præmiſſis, ac feli. record. Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri
de nouis locis per Mendicantes, abſque dictæ Sedis licentia non recipiendis, & quibuſuis alijs
conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, cæteriſq; contrarijs quibuſcunque. Volumus autem
D quòd præſentium tranſumptis ſeu copijs in opere nouo de omnibus domibus, eccleſijs & locis præ-
dicti Ordinis, eaq; concernentibus propediem te authore in Typographia Romana dilecti filij
Dominici Baſſæ cudendo, aut etiam ſeparatim imprimendis, & à te, ſeu pro tempore exiſtente Mi-
niſtro ſeu Commiſſario generali Ordinis præfati ſeparatim imprimendis, ſubſcriptis, & ſigillo of-
ficij Generalatus ſeu Commiſſariatus huiuſmodi munitis eadem prorſus vbique fides tam in iu-
dicio, quàm extra dictis in dicto opere ac ſeparatim imprimendis adhibeatur, quæ eiſdem præ-
ſentibus adhiberetur, ſi originaliter exhibitæ, vel oſtenſæ forent. Datum Romæ apud S. Mar-
cum ſub Annulo Piſcatoris Die iij. Septembris 1586. Pontificatus noſtri anno ſecundo.*

Tho. Thom. Gualterutius.

FINIS.

AD LECTOREM.

HOC tibi lector habe, cupies cognoſcere facta
Qui Franciſcanæ Religionis, opus:
Omnia namq; ſimul diſces ab origine prima,
Quæ loca, quæ ratio, gloria quanta virùm:
Tum quos doctrina inſignes vel murice tellus
Eſt mirata, poli tum quibus aula micat:
Quo fuerint etiam reuocati ad priſtina mores
Tempore, quo leges, qui tulerintq; nouas:
Traxerit vnde ſibi tantum Obſeruantia nomen,
Cui decimus titulos, ſigna deditq; Leo.
Nec ſolùm veteri narrat bene cognita terra;
Afferet ipſe domos Indus vterq; ſuas.
Auctorem vis noſſe? dedit Gonzaga Miniſter,
Qui maiora poteſt, hæc monumenta tibi.

Io. Antonij Peretti Tarentini.

Conſecro diue tibi primo Gonzaga Miniſter.
Poſt decies quinti ſextus at ipſe patri.
Octo Suſtinui quos annos mille labores
Tum Succeſſores hæc monitura meos:
Annue Franciſci Voto Franciſce; tuosq;
Seruare æternum ſcripta notata, tibi.

INDEX OMNIVM CONTENTORVM IN HOC LIBRO

Prima pars progreſſus, atque rerum notabilium Religionis Franciſcanæ iuxta eius œconomiam.

BEATISSIMI P. Franciſci ſæcularis conuerſatio, origo atque conuerſio pag. 1
Primi Franciſcanorum Ordinis inſtitutio 1
Secundi Ordinis Clariſſarum videlicet initium 3
Tertij Ordinis S. Franciſci exordium ibid.
Minoritici Ordinis declinatio, ac Cæſarenorum patrum initium 4
Patrum Clarenorum exordium, progreſſus, atque diuiſio ibid.
Obſeruantiæ regularis exordium apud Italos 6
De ſchiſmate tum in Eccleſia catholica, tum quoque in noſtro Ordine oborto 7
Origo regularis Obſeruantiæ apud Gallos 8
Ortus regularis Obſeruantiæ apud Hiſpanos 9
Origo regularis Obſeruantiæ in Portugalia 10
De primo Capitulo generaliſſimo 11
De ſecundo Capitulo generaliſſimo 13
De Vicariorum generalium iuriſdictione, & authoritate 14
De Eugenianæ bullæ viciſſitudine 15
De tertio Capitulo generaliſſimo 16
De quarto generaliſſimo Capitulo ibid.
De quinto Capitulo generaliſſimo 17
Patrum Caperolanorum inſtitutio 19
De Clarenorum reditu ad generalis Miniſtri obedientiam ibid.
Amadeorum fratrum origo, atque progreſſus 20
Conceptioniſtarum ſororum inſtitutio, atque auctrix 21
Coletanorum fratrum, atque monialium ortus 24
De ſexto Capitulo generaliſſimo 25
Quo pacto Clareni, Amadei, Coletani, atque fratres de S. Euangelio Obſeruantibus adhæſerint 27
De ſeptimo Capitulo generaliſſimo, & cauſis celebrationis eiuſdem 28
Breue citatorium S. D. N. Leonis PP. X. pro Capitulo celebrando ibid.
De generalis Miniſteriatus, ac ſigillorum tranſlatione à patribus Conuentualibus ad Obſeruantes 29
Humilis ac pia generalium Vicariorũ ſubmiſſio 30
Vicariorum prouincialium ad Miniſteriatum, ac Diſcretorum ad Cuſtodiatum euectio ibid.
Vnionis bulla Leonis Papæ X. ibid.
Electio primi generalis Miniſtri ex obſeruantum familia 35
De quibuſdam decretis ſeptimi Capituli generaliſſimi 36
Generalium Vicariorum, & primò quidem Citramontanorum ſeries 37
Vltramontanorum generalium Vicariorum catalogus 38
Bulla concordiæ inter Miniſtrum generalem totius Ordinis S. Franciſci, & Magiſtrum generalem patrum Conuentualium 41
Numerus, & nomina Prouinciarum, ex quibus Franciſcana regularis Obſeruantia ante ſeptimum generaliſſimum Capitulum conſtabat, & earum ex quibus modò conſtat 44
Prouinciarum Citramontanarum ante ſeptimum generaliſſimum Capitulum ſeries 45
Vltramõtanarum Prouinciarum ante ſeptimum generaliſſimum Capitulum catalogus 46
Prouinciarum Obſeruantum Ciſmontanorum poſt ſeptimum generaliſſimum Capitulum numerus, atque nomina ibid.
Prouinciarum Obſeruãtum tum Vltramontanorũ, tum Indiarum poſt ſeptimum Capitulum catalogus 47
Vniuerſi Ordinis Franciſcani Obſeruantis tum generalia, tum quoque prouincialia ſigilla 48
Sigilla Ciſmontanæ familiæ 49 & 50
Sigilla Vltramontanę familiæ 54
Sigilla Indiarum 59
De Franciſcani Ordinis perfectione, patrumque Capucinorum origine, ac diſcrimen inter Obſeruãtes atq; patres Conuentuales Minoritas 61
Reformatorum, atque Recollectorum patrum exordium 62
Certiſſima generalium Miniſtrorum ſeries 63
Vniuerſorum generalium Miniſtrorum figuræ 64
Quid ſibi Protectoris munus velit, & quare à B. Frãciſco inſtitutum 68
Catalogus Protectorum Ordinis S. Franciſci 70
De Franciſcani Ordinis dignitate, atque excellentia 72
Summi Pontifices, qui ex ſeraphico Ordine prodiēte 73
Cardinales ſacri Ordinis ſeraphici 75
Ex Ordine S. Franciſci Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi 79
Scriptores illuſtres ſacri Ordinis Minorum ibid.
De Franciſcani Ordinis excellentia 91
Sacri Ordinis Minorum Sancti, diuorum catalogo aſcripti ibid.
Beati ſeraphici Ordinis 92
Beati ſecundi, atque tertij Ordinis 100
Martyres Ordinis Minorum, & primò in Prouincia Franciæ 101
Martyres in Prouincia Francię Pariſienſis ibid.
In Prouincia Turoniç 102
In Prouincia S. Bonauenturæ ibid.
In Prouincia Aquitaniæ Reformatorum ibid.
In diuerſis alijs partibus Franciæ ibid.
In Prouincia Germaniæ inferioris apud Belgas 103
In Prouincia Flandriæ apud eoſdem Belgas 104
In Anglia ibid.
In Hybernia 105
Apud Indos Occidentales ibid.
Apud Indos Orientales ibid.
De Ordinis Minoritici munijs, eorum authoritate, deq; his, quæ mediatè aut immediatè generali Miniſtro ſubſunt. 106
Terræ ſanctæ loca, ſiue Cuſtodia ibid.
De conuentu Montis Sion 108
De conuentu S. Sepulcri 109
De conuentu Bethlehemitico ibid.
De conuentu Vallis Ioſaphat 110
De conuentu Baruthi ibid.

De con-

De conuentu Perenſi 111
De eccleſia ciuitatis Nazareth. ibid.
De montis Oliueti prærogatiuis ibid.
De Bethania, & de Iordane ibid.
De Montana Iudęæ 112
De Ebron ibid.
Nazareth ibid.
Damaſcus, & de Hieruſalem ibid.
De locis ſanctis apud Aegyptum ibid.
De Alexandria ibid.
De Cairo 114
De Siria, & de Martyribus Terrę ſanctæ ibid.
De his, quæ à nouo Terræ ſanctæ Guardiano, dum eam cum commiſſa ſibi familia petit, exponenda venirẽt, deq; his quę occurrũt difficultatibus 114
De alino Pariſienſi conuentu 115
De conuentu S. Marię de Aracæli Romæ 134
De monaſterio corporis Chriſti, ſiue S. Claræ Neapolis 143
De monaſterio S. Marię Magdalenę Neapolis 147
De monaſterio S. Mariæ Aegyptiacæ Neapolis 148
De pœnitẽtiaria ſacroſanctę Lateranẽſis eccleſię 149
De monaſterio S Marię de Cõſolatione Madriti 152

Secunda huius operis pars omnes Prouincias, omnesq; tum fratrum, tum quoque ſororum Citramontana familia conuentus continens.

Prouincia S. Franci. habens 40. con. & 22. mo. 155. c
Prouincia Romana 39. con. & 14. mon. 177. a
Prouincia Marchiæ 57. con. & 15. mon. 195
Prouincia Tuſciæ 51. con. & 22. mon. 221
Prouincia Bononiæ 33. con. & 17. mon. 165
Prouincia S. Antonij 40. con. & 19. mon. 291
Prouincia Genuę 62. con. & 22. mon. 325
Prouincia Mediolani 35. con. & 15. mon. 341
Prouincia Principatus 25. con. & 3. mon. 367
Prouincia ſeptem martyrum 21. con. & 1. mon. 377
Prouincia Siciliæ 50. con. & 4 mon. 385
Prouincia S. Nicolai 48. con. & 12. mon. 399
Prouincia S. Bernardini 56. con. & 3. mon. 409
Prouincia S. Angeli 30. conu. 419
Prouincia Dalmatiæ 19. con. & 4. mon. 431
Prouincia Candiæ 12. conu. & 2. mon. 439
Prouincia Boſnæ Croatiæ 7. conu. 443
Prouincia Auſtriæ 5. conu. & 1. mon. 447
Prouincia Boemiæ 29. conu. 453
Prouincia Polonię 26. conu. 463
Prouincia Corſicæ 30. conu. 475
Prouincia Raguſij 9. conu. & 2. mon. 483
Prouincia Brixię 13. con. & 10. mon. 487
Prouincia Baſilicatæ 25. conu. & mon. 1. 501
Prouincia Vngarię S. Saluatoris 4. conu. 507
Prouincia Boſnæ Argentinę 14. conu. 511
Prouincia Vngariæ S. Mariæ 53. con. & 1. mon. 517
Prouincia Terræ laboris 31. conu. & 9. mon. 521
Prouincia Tirolenſis 4. conu. & 2. mon. 535
Prouincia Calabrię 22. conu. & 1. mon. 539
Cuſtodia Albaniæ 5. conu. 547

Tertia huius operis pars omnes Prouincias, omnesq; tum fratrum, tum quoque ſororum Vltramontana familia conuentus complectens.

Prouincia Franciæ 40. conu. & 18. mon. 551
Prouincia Franciæ Pariſienſis 52. con. & 32. mo. 581
Prouincia Caſtellæ 28. conu. & 38. mon. 603
Prouincia Saxoniæ S. Crucis nullus 661
Prouincia Turoniæ 36. conu. & 5. mon. 667
Prouincia Turoniæ Pictauẽſis 24. con. & 4. mo. 685
Prouincia Aragoniæ 19. conu. & 9. mon. 659
Prouincia Argentinę 8. conu. & 7. mon. 715
Prouincia Aquitaniæ antiquioris 33. conuen. & 8. monaſt. 721
Prouincia S. Iacobi 37. conu. & 21. mon. 735
Prouincia Coloniæ 21 conu. 3. & mon. 769
Prouincia S. Bonauenturę 50. conu. & 12. mon. 777
Prouincia Portugalię 56. conu. & 22. mon. 793
Prouincia S. Ludouici 29. conu. & 7. mon. 817
Prouincia Hiberniæ nullus 845
Prouincia Scotiæ 9. conu. 848
Prouincia Daciæ nullus 851
Prouincia Anglię nullus 856
Prouincia Conceptionis 36 conu. & 38. mon. 861
Prouincia Britanniæ 10. conu. 887
Prouincia Bęticæ 31. conu. & 15. mon. 893
Prouincia Burgenſis 12. conu. & 13. mon. 917
Prouincia Angelorum 16. conu. & 8. mon. 929
Prouincia pietatis 18. conu. 941
prouincia S. Gabrielis 28. conu. 949
prouincia Carthaginenſis 31. con. & 17. mon. 967
prouincia Flandrię 17. conu. & 6. mon. 983
prouincia Germanię inferioris 32. con. & 4. mo. 991
Prouincia Algarbiorum 30. conu. & 22. mon. 1005
prouincia Maioricarum 7. conu. & 3. mon. 1019
prouincia Aquitanię recentioris 45. conu. 1025
prouincia S. Michaelis 23. conu. & 9. mon. 1035
prouincia Cantabrię 21. con. & 7. mo. & ter. 21. 1049
prouincia S. Andreæ 22. conu. 1065
prouincia Sardiniæ 7. conu & 2. mon. 1075
prouincia Valentię 26. conu. & 8. mon. 1081
prouincia Cathalonię 24. con. & 9. mon. 1099
prouincia Arrabidorum 14. conu. 1123
prouincia S. Ioſeph 33. conu. 1151
prouincia S. Antonij portugalię 15 conu. 1153
prouincia S. Ioannis Baptiſtę 16 conu. 1163
prouincia Granatenſis 26. conu. & 20. mon. 1167

Quarta huius operis pars omnes Prouincias, omnesq; tum fratrum, tum quoque ſororum conuentus Indiarum complectens.

prouincia Canarię 8. conu. & 1. mon. 1187
prouincia S. Crucis in inſula Hiſpaniola 6. conu. & 1. monaſt. 1195
prouincia S. Thomę apud Indos Oriẽtales 12. con. & 6. colleg. 1201
Prouincia S. Euangelij 67. con. 1. mon. 1221
prouincia SS. petri & pauli 47. conu. 1281
prouincia S. Ioſeph de Iucatan 22. conu. 1305
prouincia duodecim apoſtolorum 23. conu. 1311
prouincia S. Franciſci de Quito 11. con. 1. mo. 1321
prouincia Nominis Ieſu de Guatemala 15. con. 1327
prouincia S. Georgij de Nicaragua 12. conu. 1335
prouincia ſanctę fidei noui Regni Granatę 12. con. 1. monaſt. 1341
prouincia ſanctę Trinitatis de Chile 12. conuen. 1. monaſt. 1347
prouincia S. Gregorij in noua Hiſpania conuen. & hoſpit. 1. 1351

INDEX PRIVILEGIORVM,

quorum originalia habentur in locis noſtris.

PRIVILEGIA Terræ ſanctæ conceſſa à diuerſis ſummis Pontificibus, quorum bullæ cum authenticis originalibus conſeruantur in archiuis ſacri montis Syon.

I. Abſoluere poſſunt in Terra ſancta ab omnibus ferè caſibus.
II. Baptizare poſſunt, & diſpenſare.
III. Confiteri poſſunt præsbyteris ſæcularibus.
IIII. Poſſunt diſpenſare cum irregularibus.
V. Poſſunt diſpenſare in caſibus ferè omnibus diſpenſatione indigentibus.
VI. Poſſunt expellere Chriſtianos, malè viuentes per cenſuram eccleſiaſticam.
VII. Poſſunt recipere noua loca.
VIII. Poſſunt recipere Ordines extra tempora.
IX. Poſſunt emere, vendere, commutare, & accipere computum à Procuratore.
X. Guardianus montis Syon habet authoritatem delegati in partibus Orientis.
XI. Guardianus poteſt diſpenſare in aliquibus ſuper rigore Regulæ ſecundum neceſſitatem.
XII. Guardianus poteſt retinere capſam eleemoſynæ apud ſe.
XIII. Poſſunt vota commutare demptis Hieroſolymitano SS. Petri, & Pauli, & Religionis.
XIIII. Poſſunt participare cum excommunicatis, hæreticis, ſchiſmaticis, & infidelibus.
XV. Guardianus montis Syon poteſt ad ſe vocare fratres voluntarios ex Prouincijs abſq; conſenſu Miniſtrorum.
XVI. Guardianus habet auctoritatem ſuper ſacerdotes ſæculares, & laicos etiam.
XVII. Poſſunt ante diem celebrare parcè tamen, & multa alia vide paginam. 107. vſq; ad 108.
In conuentu Pariſienſi ſunt duo diplomata vbi fratres commendantur. 115
Diploma in fauorē fratrū Minorū, & Prædicatorū. 117
Aliud diploma contra libellū Guhelmi de S. Amore. ibid.
Aliud indulgentia audientium prædicationem in conuentu Pariſienſi.
Diplomata plurima canonizationis & commendationis aliquorum SS. Ordinis. 124. & 125
Exemptiones à ſolutione decimarum. 125
Tranſumptum Martini V. quo permittit conuentus noſtros habere Procuratores, ſiue Syndicos. ibid.
Cōceditur fratribus prædicare, celebrare audire cōfeſſiones in parochijs etiam Parochianis reclamātibus. ibi.
Prohibetur omnibus habitum noſtri Ordinis vel ſimilem deferre. ibid.

In conuentu Aracæli.

Sunt bullæ declarantes ac conſtituentes præfatum conuentum eſſe ſub protectione DD Conſeruatorū. S.P.Q.R.
Bulla conceſſionis conuentus. ibid.
Alia bulla videlicet quod fratres Ordinis non poſſunt cogi ad proferendum ſententias contra Principes vel communitates. ibid.
Quòd poſſint ſepelire in ſuis eccleſiis mortuos quoſdā. ibi.
Indulgētia cōſequēda à viſitantibus tēplū Aracæli. ibid.
Ne Epiſcopi moleſtent Minoritas. ibid.
Poſſunt eorum Prælati apoſtatas Ordinis in quocunq; habitu inuenerint excōmunicare capere & punire. ibid.
Fratres ab Epiſcopis rogati poſſunt ingredi monaſteria monialium. ibid.
Prælati in correctione iuris apices ſeruare nō tenētur ibi.
Fratres admiſſi ad confeſſiones audiendas ab Epiſcopis etiam ipſis mortuis, donec aliud ordinatum fuerit. audire poſſunt dictas confeſſiones. ibid.
Quòd Epiſcopi compellant redire nouitios, qui habitum noſtrum detulerint per annum. ibid.
Quædam approbatio renunciationis conuentu S. Hieronymi de Vrbe. ibid.
Ne patres Dominicani Frāciſcanos ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna abſq; Prælatorum ſuorum licentia recipiant. ibid.
Quòd Iudices ſuper cauſas conuentus Aracæli & S. Frāciſci Tranſtiberim ſummariò procedant. 137
Quòd Procuratores Aracæli reddıtus, qui ibi erant, expēdant in reparatione dicti conuentus. ibid.
Quædam bulla in tutelam fratrum Aracæli. ibid.
Bulla vbi præcipitur Senatori, & Conſeruatoribus, vt præfatum conuentum protegant. ibid.
Quòd fratres Minores poſſint habere oratoria, et in ipſis viatico altari celebrare poſſint. ibid.
Vt cuncti fideles diem S. Franciſci feſtiuè celebrare teneantur. ibid.
Quòd Epiſcopi in eorum diœceſibus poſſint diſpenſare ſuper quaſcunq; irregularitates, & abſoluere ab excommunicatione quacunq; dummodo exceſſus non ſint nimis graues. ibid.
Quòd fratres in terris infidelū poſſint cōuerſari cū excōmunicatis ipſoſq; ab excōmunicatione abſoluere. ibid.
Quòd fratres Ciſtercienſes non poſſint recipere fratres Minores. ibid.
Quòd nouitij non ſint profeſſi ante annū completū. ibid.
Quòd Epiſcopi non exigant obedientias manuales à fratribus. ibid.
Quòd omnes fratres degentes apud infideles poſſint abſoluere excommunicatos ibid.
Quòd Prælati noſtri Ordinis poſſint abſoluere fratres tā nouitios, quàm profeſſos ab excōmunicatione, dummodo exceſſus non ſint nimis graues ibid.
Quòd nemo noſtro habitu vti poſſit. ibid.
Quòd Prælati poſſint fratres delinquentes excommunicare & punire & c. ibid.
Quòd nullus profeſſus, qui habitum noſtrum dimiſerit poſſit recipi à quacunq; Religione. ibid.
Quod Prouinciales Miniſtri cum Diffinitoribus poſſint approbare prædicatores 138.
Quòd Miniſtri prou. fratres ſibi ſubditos à qualibet excōmunicatione, et irregularitate tā poſt, quàm ante ingreſſum Religionis contracta abſoluere poſſint. ibid.
Quòd fratres noſtri in locis interdictis commorari & ab eorum accolis licèt interdictis ſine excommunicatione irretitis eleemoſynas petere poſſint. ibid.
Quòd conuentus noſter Caprariolæ erectus concedatur. ibid.
Quòd nullus nouitius ante probationis annum expletum recipiatur ad profeſſionem. ibid.
Quòd Clariſſæ ſorores ad decimas Curatis ſoluendas nō teneantur. ibid.
Quòd recipiēs nouitiū ad profeſſionē ante expletū annū ab officio ſuſpendatur & à Prælatis grauiter puniatur.

Quod

INDEX BVLLARVM.

Quòd Epiſcopi, ſiue quicunque alij Prælati Minoritas aliquo modo non grauent: quòd ſocus facientes coerceantur ab Epiſcopis Piſano, Anconitano & Tudertino. ibid.
Quòd Minorita ab Ordine expulſi ad ſacras militias ſine ordines armis contra infideles vtentes tranſire non poſſint. ibid.
Quòd diſcoli Minorita ad quęcunq; aliũ Ordinẽ præter militarẽ à ſuis ſuperioribus admitti poſſint. ibid.
Quòd Epiſcopi prædicatores Minoritas à prædicatione non impediant. ibid.
Quòd generalis Miniſter quoſcunq; ſibi ſubditos fratres etiã procerum obſequijs deſtinatos viſitare, & corrigere poſſit. ibid.
Quòd Benedictini cedant loco Aracalitano. ibid.
Quòd Franciſcanæ Religionis Procuratores ſiue Syndici circa ea, quæ fratribus ex teſtamento relinquuntur, in iudicio, & extra, ac ſi ad ſe pertinerent, facere poſſint. ibid.
Quòd Romanæ ciuitatis Senator, Conſeruatores, aut alij, quicunq; illi fuerint, Iudices in Aracalitano conuentu ius habere non dicant. 139
Quòd Franciſcanorum Prælati tum fratres, tum quoq; ſorores de tertia B. P. Franciſci Regula viſitent, atq; corrigant, illiſq; ſacramenta miniſtrent. ibid.
Declaratio noſtræ Regulæ à Nicolao Pont. ibid.
Confirmatio eiuſdem Regulæ ab eodem. ibid.
Quòd teſtimoniales literæ à Gregorio IX. de ſacris ſancti Franciſci ſtigmatibus latè confirmantur. ibid.
Quòd Minoritæ Obſeruantes frui queant loco Palatiolæ conceſſo à patribus Carthuſianis. ibid.
De bulla vnionis Pij II. vbi tres aliæ bullæ inſeruntur. ib.
Quòd Vicarij generales electi rati habeantur. ibid.
Quòd voces ſuppleri poſſint abſentium à Capitulis. ibid.
Plenaria indulgentia Aracæli in multis feſtis. ibid.
Quòd confeſſores à Guardiano dicti loci deputati ab omnibus ferè exceſſibus abſoluere poſſint. ibid.
Quòd Minoritæ recipiant hoſpitio fratres Carthuſianos declinantes in loco de Palatiolo. ibid.
Quòd F. Aracæli eleemoſyna elargita, nõ antẽ confraternitatis Confalonis ibidẽ conſtitutæ tribuãtur. ibid.
Sixtus IIII. confirmat omnia noſtra priuilegia ſuorum prædeceſſorum, & quædam à Calixto III. in contrarium edita annullat. ibid.
Conceſſio loci Sermonetæ. ibid.
Quòd Ciſmontani fratres gaudeant priuilegijs Vltramõtanorum. ibid.
Immunitas Clariſſarum & Tertiariorũ à decimis. 140
Quòd Obſeruantes tranſeuntes ad Conuentuales poſſint ſuccedere in bonis, & legatis. ibid.
Miniſtri & Guardiani quomodo ſe poſſint habere circa legata. ibid.
Quòd epidemia infectos ſub pœna grauiſſima in noſtros conuentus non introducantur. ibid.
Quòd eccleſia Aracæli non deſeruiat pro titulo Cardinalis. ibid.
Quòd moniales noſtræ ſint immunes à decimis. ibid.
Quòd fratres Aracæli non teneantur ſoluere quartam funeralem. ibid.
Quòd fratres noſtri conuentum Crognetanum ſub pœna excommunicationis recipiant. ibid.
Quòd moniales noſtræ à fratribus ſine contradictione poſſideantur. ibid.
Quòd Obſeruantes non tranſeant ad Conuentuales ſine licentia in ſcriptis. ibid.
Quòd Conuentuales ad Obſeruantes poſſint tranſire petita tantùm licentia. ibid.
Quòd Clareni, Amadei &c. tranſeant ad Cõuentuales, vel Obſeruantes. ibid.
Quòd Capucini non recipiant fratres noſtros. ibid.
Quòd loca fratribus Obſeru. conceſſa firma ſint. 141
Quòd Carmelitani cedant fratribus Obſeruantibus locum Toſcanellæ. 141
Quòd Prælati noſtri poſſint abſoluere fratres ab omni exceſſu. ibid.
Leo X. omnia noſtra priuilegia confirmat. ibid.
Breue Leonis X. xenodochium Nageræ nobis concedentis. ibid.
Libri editi à fratre Petro Galatino non amoueantur à bibliotheca Aracæli ſub grauiſſimis pœnis. ibid.
Vt fratres Obſeruantes Ciſmontani vel per compromiſſum, vel per ſcrutinium in ſuis electionibus procedere poſſint. ibid.
Vt ſint incapaces hereditatis. ibid.
Vt feſtum quinque martyrum duplex celebretur. ibid.
Vt Franciſcani Obſeruantes prætextu alicuius gratiæ Sedis apoſtolicæ non cẽſeantur liberi ab obedientia. ibid.
Breue Clementis VII. pro Reformatis. 142
Breue Iulij II. vt nemo niſi Minorita poſſit portare calepodia. ibid.
Nullus audeat exigere aliquod vectigalis genus ab aliquo Minorita Obſeruante ſub excõmunicationis pœna, & 50. aureorum. ibid.
Confirmatio priuilegiorum à Paulo III. ibid.
Minoritæ Obſeruantes poſſint audire confeſſiones, & miniſtrare ſacramentũ Euchariſtiæ excepto die Paſchatis. ibid.
Debeãt ſe præſentare Epiſcopis pro confeſſione &c. ibid.
Authoritas ſiue ius generalis, & prouincialis Miniſtri ſupra Clariſſas. ibid.
Vt electio veſtimentorum fratrum, & quorundam ſtent iudicio Prælatorum cum Diſcretis. ibid.
Nullus frater ſine licentia Prælatorum ſuorum poſſit petere loca Hieroſolymitana. ibid.
Breue Pij II. exponentis noſtrum modum viuendi. ibid.
In conuentu ſancti Franciſci de Monte iuxta Peruſiam ſunt literæ apoſtolicæ multæ circa multa negocia, inter quæ eſt, quòd fratres Obſeruãtes, & Clariſſæ moniales à cuiuſcunq; ſiue teſtamẽto, ſiue legatis ipſis relicti quarta abſoluendi veniunt.
Bulla canonizationis ſancti Bernardini de Senis. 197.d & 214.c.
Breue Leonis X. confirmatorium bullæ concordiæ. 224
Bulla canonizationis S. Antonij de Padua, & in fauorẽ S. Franciſci, & alia contra Martinum Lutherum hæreſiarcã, & alia Martini V. quòd valeant inſtituere procuratores, & alia quòd ſorores & fratres tertij Ordinis ſubſint Obſeruãtibus in loco omnium Sanctorum Florentiæ. 228
Breue conſequendi ſemiplenariam indulgentiam viſitando Montem Aluernæ 241. & alia breuia indulgentiarum. ibid.
Breue quòd feſtum S. Franciſci feſtiuè celebretur. 267
Facultas celebrandi officium quinq; martyrum. ibid.
Ne teneantur ad gabellarum ſolutionem fratres Minores. ibid.
Quædam declaratio de ſanguine Chriſti in fauorem B. Iacobi de Marchia. ibid.
Bulla plurimorũ ſummorũ Pontificũ, quibus, vt fratres Minores mortuos apud ſe ſepelire, eorũq; exequias celebrare, atque annuas eleemoſynas pecuniarias, & legata ex teſtamento relicta, quæ tamen in pios neceſſarioſq; vſus exponenda veniunt, recipere poſſint, atque demũ, vt frater fratri confiteri valeat, cõceditur. 380
Bulla nonnulla diuerſorum negociorum conceſſa B. Ioanni de Capiſtrano. 415
Bulla, ne Epiſcopi accipiant quartã funeralẽ à nobis. 433
Bulla, qua Miniſtri poſſunt concedere, vt fratres aſſumantur ad eccleſiaſticam dignitatem. ibid.
Alia, qua Miniſtri poſſunt corrigere fratres ſeruientes Epiſcopis noſtri Ordinis. 434.
Bulla, qua confirmantur præcedentia priuilegia. ibid.

Bulla, quæ poſſunt abſolui à proprijs Prælatis à ſententia excommunicationis. ibid.

Bulla, qua præſcribuntur certæ leges circa confeſſionem, & prædicationem. ibid.

Bulla, qua poſſunt ſepelire ſæculares apud ſe, & alia nonnulla. 434

Breue, ne ſuccedant ab inteſtato. 488

Quòd Miniſtri poſſint reſeruare ſibi caſus. ibid.

Bullæ compromiſſionis, quòd Vltramontani fratres, & è contra ſint contenti amplecti, quæ fiunt in Capitulis generalibus. 502

Bulla, ne quis à Minorita præſumat deferre habitum Franciſcanorum. 541

Bulla, quòd Minoritæ poſſint eleemoſynas petere ab excommunicatis, & cum eis hoſpitari. ibid.

Bulla aſcribens S. Antonium de Padua catalogo ſanctorum. ibid.

Bulla, quòd nemo ſine licentia generalis vel prouincialis Miniſtri poſſit aſſumi ad eccleſiaſticam dignitatem. ibidem.

Bulla, qua poſſunt fratres ianuis clauſis celebrare tempore interdicti, & alia nonnulla. ibid.

Breuia apoſtolica, quòd nulli permittitur habitum fratrũ Minorum, vel ſimilem deferre. 556

Quòd eiecti ab Ordine poſſint ad alium Ordinem ſe trãſferre. ibid.

Quòd Miniſtri prouinciales poſſint abſoluere ab excommunicatione venientes ad Ordinem. ibid.

Quòd Miniſtri poſſint inſtituere Procuratores. ibid.

Quòd fratres immediatè ſint ſubiecti ſummo Pontifici. ibidem.

Breuia alia, quibus prohibetur omnibus, ne retineãt apud ſe apoſtatas. 558

Quòd dicti apoſtatæ nequeant confeſſiones audire & prædicare. ibid.

Quòd poſſint Miniſtri abſoluere fratres ab iniectione manuum. ibid.

Quòd poſſint cum diffinitoribus Miniſtri prouinciales in capitulo inſtituere Prædicatores. ibidem. *& alia breuia quedam.* ibid.

Breue, quo prohibetur Mẽdicantibus religioſis, ne audeãt loca ædificare infra ſpatium 300. cannarum ab eccleſiis & conuentibus fratrum Minorum. 559

Aliud, quo Miniſtri generales, & prouinciales, & Cuſtodes poſſint aliquẽ nominare etiam ſæcularẽ, qui authoritate Eccleſiæ valeat coercere ad bona fratribus Minoribus legata eiſdem reddenda. ibid.

Diploma, quo B. Franciſci ſtigmata confirmantur. 564

Diplomata quatuor de indulgentijs Ordini & benefactoribus conceſſis. 571

Aliud de miraculis ſancti Franciſci, & ſacris ſtigmatibus. ibid.

Duo alia pro confeſſionibus audiendis. ibid.

Aliud, quod dicitur mare magnum. ibid.

Aliud de exemptione. ibid.

Aliud de ſpatio locorum ædificandorum. ibid.

Aliud contra violatores eccleſiarum noſtrarum. ibid.

Aliud de approbatione ſtatus Ordinis, & de confeſsionibus audiendis. ibid.

Aliud de ſepulturis, & ne poſſint ad aliquod onus & ſolutiones cogi. ibid.

Aliud, quo declarantur fratres exempti ab Ordinariorum iuriſdictione. 582

Et alia quædam. ibidem. *facultas nominandi Procuratores.* 671

Facultas celebrandi tempore interdicti, & alia quædam. ibidem.

Quædam alia litera apoſtolica. 679. *facultas celebrandi in communicatione, & alia permulta.* 741

Bulla, quòd fratres Dominicani non poſſunt recipere fratres noſtros ad Ordinem eorum. 995

Bulla, quòd prouinciales Miniſtri poſſunt dare licentiam alijs recipiendi fratres ad Ordinem. ibid.

Bulla, quòd non poſſunt fratres acceptare cauſarum cognitionem. ibid.

Bulla, quòd fratres ingredientes alium Ordinẽ ſine licentia expreſſa noſtrorum Prælatorum non poſſunt habere ibi aliquem gradum. ibid.

Bulla, quòd Epiſcopi valeant fratres diſcurrentes abſoluere & punire. ibid.

Bulla, qua datur facultas recurrendi ad alios Epiſcopos ſi diœceſani ſe exhibuerint difficiles ad conſecrandum eccleſiam. ibid.

Bulla reuocatoria omnium pactorum cum Prælatis ſine licentia Miniſtri generalis vel Capituli generalis. ibidem. *Et alia plura.* ibid.

Breue, quo cauetur, ne quis alius à Franciſcano Minoritico habitu, vel ſibi ſimili vtatur, & quorundã Franciſcanæ regulæ articulorum declarationes. 1050

Aliud, quo cauetur, ne moniales eiſdem Frãciſcanis ſubiectæ ſub apoſtolici alicuius breuis prætextu confeſſarios, aut viſitatores abſq; ſpeciali ſuorum prælatorum licentia ſibi eligant: & alia quædam. ibid.

Bulla, qua relicta ex teſtamento poſſumus petere in iudicio & extra. 1053

Excommunicantur vim inferentes locis noſtris, & reſeruatur excommunicatio Põtifici vel electo à Miniſtro vel Guardiano. ibid.

Tranſumptum literarũ ad Protectores ſpectantiũ. 1101

Confirmantur priuilegia noſtra. 1171

Litera apoſtolica ad Indos, Prouinciamq́; ſancti Euangelij ſpectantes. 1225

Diplomata confirmantia Prouincias, conuentus, & monaſteria in hoc libro reperies in notationibus dictarũ Prouinciarum, conuentuum, & monaſteriorum.

In calce tandem libri reperies breue S. D. N. Xiſti V. quo omnes conuentus, quos modò poſsidemus, confirmat.

FINIS HVIVS INDICIS.

INDEX PROVINCIARVM ET CONVENTVVM.

A

Algarbiorum Prouinciæ conuentus.

SANCTÆ Mariæ de Ieſu Deuxabregas. 1005.b
S. Antonij prope oppidum Torres vedras. ibid.d
S.Bernardini prope oppidum Atõguiæ. 1006.a
Boni Ieſu prope pagũ Peniche. ibid.b
S.Antonij prope oppidũ Caſcaes.ibid.b
Beatiſſimæ Mariæ de Succurſu. ibid.b
S. Franciſci prope oppidum Setuual. 1007.b
S.Franciſci Eboræ. ibid.
S.Antonij prope oppidum Alcazeredoſal. 1008
Sanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Gratijs. ibid.b
S.Franciſci Eſtremoz. ibid.d
S.Franciſci Iolhæ pacis. 1009.a
S.Antonij de Serpe. ibid.b
S.Franciſci de Moura. ibid.c
Dominæ noſtræ de Pietate Meſeranæ. ibid.d
Dominæ noſtræ de Martyribus Aluiti, ibid.e
S.Franciſci Miræ. 1010.a
S.Antonij de Cines. ibid.b
Sanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Laureto. ibid.b
S.Franciſci apud Portum lætum.ibid.c
S.Antonij prope Campum maiorem. 1011.a
S.Franciſci Oliuentię. ibid.b
S.Franciſci Tauiræ. ibid.c
S.Franciſci Farcam. ibid.d
B.Mariæ de Stella de Maruao. ibid.e
Beatæ Mariæ de Ducatu apud Inſulam tertiam. 1012.b
Conceptionis B.Mariæ Plaiæ. ibid.d
Conceptionis B. Mariæ Subtilis cuſpidis. ibid.d
Beatæ Marię de Roſario in inſula S.Michaelis. ibid.e
Dominæ noſtræ de Roſario in inſula Faial. ibid.e
Monaſteria monialium num.21. 1013

Angelorum Prouinciæ conuentus.

S.Mariæ de Angelis. 930.a
Sanctorum marty. Berardi & ſociorum Bellalcazaris. 931.c
S.Ludouici Portocarrerij. 932.b
Sanctæ Mariæ de Pietate Guadalcanalis. ibid.e
S.Dominici Xarandiliæ. 933.a
S.Franciſci Conſtantinæ. ibid.c
S.Franciſci de Monte. ibid.d
S.Hieronymi Caſalliæ. 934.b
S.Gilberti Buccæ. ibid.c
S.Antonij Chullonij. 935.b
S.Mariæ de Succurſu Petrochij. ibid.c
S.Mariæ de Bethlehem Palmæ. ibid.o
Conceptionis B.Mariæ Herreræ 936.b
Sanctæ Mariæ de Spe Antiquæ mellanæ. ibid.c
S.Mariæ de Pace Populę ferrarię.937.a
S.Franciſci de Angelis Algauæ. ibid.b
Monaſteria monialium 8. 937.d

Angliæ Prouinciæ conuentus non ſunt. pag.852

Aquitaniæ Prouinciæ conuentus.

Mirapiſcenſis. 721.d
S.Franciſci Toloſæ. 727.a
S.Eduardi Burdigalæ. ibid.b
Caſtrenſis. 723.b
Ruthenenſis. ibid.c
Albienſis. 724.a
Rapiſtanenſis. ibid.b
Montis Albani. ibid.c
Ortenſianos. ibid.d
Baſtidanos. ibid.e
Sanctæ Mariæ de Angelis prope Toloſam. 725.a
S.Mariæ de Gratia Burdigalæ. ibid.c
Agenenſis. ibid.e
Lectorenſis. 726.a
Baionenſis. ibid.c
Aquenſis. ibid.d
Montis Marſanenſis. ibid.e
Conuentus prope S.Macharium.727.a
Marmandenſis. ibid.c
Muratenſis. ibid.e
Reulenſis. 728.a
Tarellañ. ibid.b
Tarbienſis. ibid.c
Riuorom. ibid.d
Villæ francæ. 729.a
Aureliacenſis. ibid.c
Murellenſis. ibid.e
Rioncicoſis. 730.a
Montis regalis. ibid.b
S.Franciſci Pergeti. ibid.d
Villanouani. 731.a
Montis Guiſcardi. ibid.b
Bellimontis. ibid.d
S.Claræ Caſtrarum. ibid.e
S.Claræ Albiæ. 732.a
S.Claræ Toloſę. ibid.b
Monaſterium montis Marſanici.ibid.d
Conceptionis Albiæ. ibid.e
Annunciationis Burdigalæ. 733.a
Annũciationis B.Marię Rutheni.ibid.c
Annũciationis B.Mariæ Agenis. ibid.d

Aquitaniæ recentioris Prouinciæ conuentus.

Appaminenſis. 1025.d
Daurenſis. 1026.c
Ioſulę Iordanis. 1027.c
Samatanenſis. ibid.d
Caſtri noui Darij. ibid.e
Auxitani. 1028.a
Nugaroli. ibid.a
Vici. ibid.b
Mirandæ. ibid.c
Vallis Caprariæ. ibid.b
Brazatenſis. ibid.d
Spartenſis. ibid.e
Liburnianus. ibid.e
S.Miliani. 1029.a
Condomicus. ibid.b
Peonenſis. ibid.c
Neracenſis. ibid.d
Caſtrogeloſianus. ibid.e
Manſiacenſis. 1030.a
Morlanicus atque Loronicus. ibid.b
Lantricenſis. ibid.c
Figiaci. ibid.d
S.Africani. ibid.e
Mibacenſis. 1031.a
S.Antonij. ibid.a
Cadurcenſis. ibid.b
Gordonianus. ibid.c
Montis cutenſis. ibid.d
Petragoricenſis. ibid.e
Albaterranenſis. 1032.a
S.Fidei. ibid.a
Ixidolienſis. ibid.b
Sarlatenſis. ibid.c
Montiniacenſis. ibid.c
Brageracenſis. ibid.d
Lemouicenſis. ibid.e
S.Iuniani. 1033.a
Donſenachenſis. ibid.a
Brioenſis. ibid.c
Martellenſis. ibid.d
Nooeromano. ibid.d
Vociferrutenſis. ibid.e

Aragoniæ Prouinciæ conuentus.

S.Mariæ de Ieſu Cæſarauguſtæ. 700.d
S.Franciſci ibidem. 701.d
S.Franciſci Turiaſſonis. 703.a
S.Franciſci Bilbilis. ibid.c
S.Franciſci Oſcæ. ibid.e
S.Franciſci Borgiæ. 704.a
S.Franciſci Darocæ ibid.b
S.Franciſci Iaccæ. ibid.d
S.Franciſci Barbaſtri. 705.a
S.Franciſci Turolij. ibid.b
S.Mariæ de Ieſu Ergauicæ. 706.a
S.Franciſci Montionis. ibid.b
S.Catharinæ Carinienæ. ibid.d
S.Franciſci Exeæ equitum. 707.a
S.Chriſtophori Alparrilij. ibid.b
Dominæ noſtræ de Monlora. ibid.d
Dñæ noſtræ de Angelis Ixarij. 708.a
S.Saluatoris Pinæ. ibid.c
S.Franciſci Lanoienæ. ibid.e
S.Catharinæ Cæſarauguſtæ. 709.b
Hieroſolymorom ibidem. ibid.e
Dñæ noſtrę de Altabaſio ibidem.710.a
S.Claræ Bilbilis. ibid.a
S.Catharinæ Turolij. ibid.e
S.Luciæ Barbaſtri. 711.a
S.Claræ Oſcæ. ibid.b
Monaſterium Conceptionis Turiaſſonis. ibid.e
Montis ſancti. ibid.d

Argentinæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Monaci. 714.b
Ingolſtadienſis. 715.b
Landshutenſis. ibid.d

Bamber-

Bambergenſis 715.c
Freiobergenſis 716.a
Kelhemmenſis ibid.c
Salisburgenſis ibid.e
Haehingenſis 717.b
S.Iacobi in Anger ibid.d
Monaſterium Clariſſarum Seflingenſe 718.a
Clariſſarum Nurnbergenſe ibid.c
Clariſſarum Pfullingenſe ibid.e
Clariſſarum Bambergenſe 719.a
Halsbacbenſe ibid.c
Clariſſarum Heilbrunenſe ibid.d

Arrabidorum Prouinciæ conuentus.

S.Mariæ de Rabida 1124.d
B.Mariæ virginis de Conſolatione Pallahes 1125.b
S.Mariæ de Pietate Salnaterræ ibid.c
S.Mariæ de Pietate ibid.e
S.Catharinæ ſupra mare 1126.a
S.Mariæ de Ieſu ibid.b
S.Ioſeph ibid.c
S.Crucis ibid.e
B.Mariæ de Ægypto 1127.b
S.Mariæ Magdalenæ ibid.c
S Michaelis prope Obbidum ibid.d
B.Mariæ de Angelis 1128.a
Spiritus ſancti ibid.d
Conceptionis B.Mariæ virginis ibid.e
Hoſpitalis Olyſipponis 1129.b
Hoſpitalis Santarem ibid.d

Auſtriæ Prouinciæ conuentus.

Conuentus Viennæ 448.c
Nauburgenſis 449 a
Græcenſis ibid.b
Hyppolitanus ibid.c
Landentſianus ibid.d
Monaſteriũ Clariſſarũ Viennæ 450.c

Albaniæ Cuſtodiæ conuentus.

S Mariæ Sebaſtæ 547.c
S.Mariæ Aleſſiæ ibid.d
S.Saluatoris Rubici 548.a
S Petri Memellij ibid.a
S Mariæ Rhodonij ibid.b

B

Baticæ Prouinciæ conuentus.

S Franciſci Hiſpalis 894.a
S.Mariæ de Valle Hiſpalis 895.b
S.Mariæ de Angelis Alcala de Guadaira 896.d
S.Franciſci Xerez 897.b
S.Mariȩ de Rabida oppidi Palos ibid.e
S.Mariæ de Spe Moguer 898.c
S Eulaliæ Marcheuæ ibid.e
S.Franciſci ibidem 899.c
S.Mariæ prope Vreram ibid.d
S Sebaſtiani Carmonȩ 900.b
S.Mariæ de Ieſu Saulucar ibid.d
S.Franciſci Gibraltar 901.a
S.Franciſci Aſtigi ibid.c
S.Franciſci Rondæ 902.a
S.Franciſci, ſiue S. Ludouici Malachæ ibid.b
S.Zoili Antecherȩ 903.a
S.Antonij Arcubus 904.a
S.Mariæ pulchræ Lepæ ibid.b
S.Franciſci Portus S.Mariæ 905.a
S.Mariæ Lauretanæ ibid.a
S.Franciſci Aiamontis 906.a
Matris Dei Oſſunæ ibid.b
Montis Caluarij ibid.c
S.Antonij Eſcazenæ 907.b
Corporis Chriſti Moroni ibid.c
S.Mariæ de Clariſſis Beiet ibid.d
S.Franciſci de Gadibus 908.a
S.Mariæ de Conſolatione Algaidarum ibid.c
S.Franciſci Nebriſſæ ibid.e
S.Franciſci, ſiue S.Petri martyris Tebȩ 909.b
S.Pauli de Eremo ibid.e
Monaſteria monialium 15. pag.910

Baſilicatæ Prouinciæ conuentus.

S.Antonij de Padua Tricarici 501.c
S.Mariæ de Sepulcro Potentiæ ibid.d
S.Franciſci Buxenti 502.a
S.Franciſci Miltonici ibid.a
S. Mariæ de Ieſu Vigiani ibid.c
S.Franciſci Torſij ibid.d
S.Mariæ de Ieſu Oppidi ibid.e
S.Franciſci apud S.Martinum ibid.e
S.Mariæ ad Niues Laurentiani 503.a
S.Franciſci Petræ pretiaiæ ibid.b
S.Antonij de Padua Hoſtiliani ibid.c
S.Mariæ de Vrſuleo ibid.d
S.Antonij de Padua Titi. 504.b
S.Franciſci Piſticij ibid.b
S.Bernardini Laureæ ibid.c
S.Antonij de Padua Riuelli ibid.d
S.Franciſci Salandriæ ibid.d
S Franciſci Acetæ ibid.e
Annunciationis beatȩ Mariȩ Carbonij 505.a
Annunciationis Beatȩ Mariæ Burgentij ibid.a
S. Mariæ de Gratijs Arcis Imperialis ibid.b
S.Mariæ de Conſolatione Marathea ibid. c
Natiuitatis B.Mariæ Caſtellucij ibid.c
B.Mariæ Marſici veteris ibid.d
Annunciationis B. Mariæ Caſtelli Torturnii Monaſterium monialium Potentiæ ibid.e

Boemiæ Prouinciæ conuentus.

S.Ambroſij Pragæ 455.c
S.Bernardini Brunæ ibid.e
S.Bernardini Vratislauiæ 456.b
Conceptionis B.Mariȩ ac S. Bernardini Olomucij ibid.d
Beatȩ Mariæ Pilznæ 457.a
SS.Petri & Pauli Gogiouiæ ibid.b
S.Barbaræ Oppaniȩ ibid.c
S.Franciſci Zinoimæ ibid.d
S.Crucis Niſſæ 458.c
S.Barbaræ Oppoliæ ibid.d
S.Nicolai Bithi ibid.e
S Mariȩ Rozelij ibid.e
S.Ægidij Clupſizij 459.a
SS.Viti,& Modeſti Gemnizij ibid.b
SS.Mariæ Magdalenæ atq; Eliſabethæ Tauouiæ ibid.c
SS.14 Auxiliatorum Cadani ibid.d
Omnium ſanctorum Gruppiæ ibid.e
S.Georgij Gloeſij 460.a
Sanctiſſimȩ Trinitatis Teſthenij ibid.a
S.Catharinæ nouȩ domus ibid.b
B.Mariȩ, atq; S.Andreæ Iauorij ibid.c
Aſſumptionis B.Mariȩ Bechinæ ibid.d
S.Mariæ de Deſerto Reeſedorſij ibid.e
S. Vincislai Ratiborȩ 461.a
S.Mariæ Raedicluj ibid.b
S.Michaelis Horaesdiouicſij ibid.c
S.Annȩ Cameciſj ibid.d

Bononiæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci de Villa 265.d
S.Pauli de Monte Bononiȩ 266.b
S.Franciſci Bobij 268.c
Spiritus ſancti Ferrariæ ibid.e
S.Mariæ Gratiarum Arimini 269.b
S.Hieronymi Foroliuij ibid.e
Annunciationis beatæ Mariæ Parmæ 270. e
S.Angeli Cremonæ 271.b
S.Spiritus Regij Lepidi 272.a
S.Hieronymi Fauentiæ ibid.d
Annunciationis B.Mariȩ Ceſenȩ 273.a
S.Nicolai Carpi ibid.e
S.Bernardini de Burgo nouo ibid.e
S.Mariæ montis Oliueti Caſtri Arquatu 274.b
S.Franciſci plebis ibid.d
S.Franciſci Mirandulæ 275.a
Annunciationis B.M.Bononiæ ibid.c
S Mariæ de Angelis Buſſeti 276.b
S.Ceciliȩ,& Margaretæ Mutinæ ibid.e
S.Apollinaris Rauennæ 277.a
S.Mariæ de Gratijs Imolȩ 278.c
S.Franciſci Cotiniolæ 279.a
Annũciationis , ſeu S.Mariȩ de Gratijs apud Caſtrum Lauri ibid.d
S.Franciſci Vitiliani 280.a
S.Mariȩ de Campo Placentiȩ. ibid.e
S.Franciſci Breailli 281.d
S.Sebaſtiani Sabiniani 282.a
S.Rochi Meldulȩ ibid.b
S. Mariæ de Gratijs montis Clariculi ibidem.c
S.Petri Centi ibid.d
S.Lucæ Cremonæ ibid.e
Sanctæ Mariæ de Gratijs prope S. Secundum 283.a
S.Franciſci Guaſtallæ ibid.e
Monaſterium Corporis Chriſti Bononiȩ. ibid.e
S.Guilielmi Ferrariȩ 285.a
Corporis Chriſti Ferrariȩ ibid.c
S.Bernardini ibid.e
S.Mariæ Magdalenȩ Placentiȩ 286.b
S. Bernardini Bononiȩ ibid.d
S.Mariȩ de Gratijs Parmȩ 287.b
Corporis Chriſti Cremonȩ ibid.c
Corporis Chriſti Rauennȩ ibid.e
Miſericordiȩ Regij Lepidi 288.b
S.Mariȩ de Ripa Foroliuij ibid.c
Angelorum Arimini ibid.d
S.Clarȩ Bobij 289.a
S.Clarȩ Carpi ibid. b
S.Ludouici Mirandulȩ ibid.d
S.Clarȩ Buxeti ibid.d

Boſnæ Argentinæ Prouinciæ conuentus.

S.Mariȩ Argentinȩ 513.b
S.Ioannis Baptiſtȩ Curiȩ Banni ibid.c
S.Spiritus Foinzæ ibid.c
S.Mariȩ Plumbi 514.a
S.Nicolai Viſochij ibid.b
S.Catharinȩ Creſceni ibid.c
S.Mariæ Salinarum ſuperiorum ibid.d
S.Mariȩ Salinarum inferiorum 515.a
S.Eliȩ Modrizȩ ibid.b
S.Pauli Viſonachi ibid.c
S.Mariȩ Machatuſchȩ ibid.d
S.Mariȩ Saſtrugi ibid.d
S.Petri Ramȩ ibid.c
S.Chriſtophori prope Velicam ibid.e

Boſnæ Croatiæ Prouinciæ conuentus.

S.Mariȩ de Gratijs Terſathi 444.b

S.Fran-

S.Franciſci Segniȩ ibid.c
S.Goticiȩ prope caſtrũ Suſediũ ibid.d
S.Leonardi Zagrabiȩ ibid.e
Sancti Leonardi apud nouam ciuitatẽ 445.a
Viſitationis B.Mariȩ Piſinij ibid.b
S.Mariȩ de Gratijs Ferijul. ibid.c

Britanniæ Prouinciæ conuentus.

Inſulæ viridis 888.a
S.Franciſci Bernonij ibid.e
S.Catharinæ Blaneti 889.b
S.Valentini Pontiniaci ibid.e
S.Franciſci Treconij ibid.d
S.Ioannis Euangeliſtæ Cuborij ibid.e
Briocenſis 890.b
S.Franciſci Landerij 891.b
S.Mariæ de Angelis ibid.c
Ceſſembricenſis ibid.d

Brixiæ Prouinciæ conuentus.

S.Ioſeph Brixiæ 487.c
S.Mariæ de Gratijs Bergomi 488.e
S.Mariæ Coronatæ Martinengi 489.d
S.Mariæ Endennæ 490.a
S.Mariæ de Pace Alzani ibid.b
B.Mariȩ Gandini ibid.c
S.Maurītij prope Iſchium ibid.d
S.Mariæ Lucris 491.a
S.Bernardini Cremæ ibid.b
S Mariæ Planengi ibid.d
S.Franciſci de Pace Vrceæ ibid.e
S.Mariæ de Aguzano 492.b
S.Bernardini Clararum ibid.c
S.Bernardini Herbuſci ibid.d
Annunciationis B.Mariȩ Burni ibid.e
S.Mariæ de Brixianore Caſtrueli 493.a
S.Mariæ de Angelis Pratalbuini ibid.b
S Mariæ de Gratijs Quintiani ibid.c
S.Mariæ de Curte milia Rebecci ibid.c
S.Bernardini inſulȩ Douarenſiũ 494.a
S.Mariæ de Populo Riparoli ibid.e
S.Mariæ de Piſcibus luſis Caluatoni ibidem.e
S.Franciſci Aſulæ 495.b
S.Franciſci Iſchij ibid.d
S Pauli inſulæ Iſtri 496.a
S.Mariæ de Ieſu inſulȩ Gardæ ibid b
S.Bernardini Salodij ibid.e
S.Mariæ Gauardi 497.a
S.Mariæ Fraxino Piſcenæ ibid.c
Annũciationis B.Mariæ Lonati ibid.d
S.Mariæ à Laureto Caſtilioni 498.a
B.Mariȩ Gardi ibid.b
S.Mariȩ de Angelis Gardoni ibid.c
Monaſterium ſanctȩ Clarȩ nouæ Briaȩ ibid.d
S.Marthæ ibid.d
S.Mariæ de Roſis Bergomi ibid.e
S.Claræ Martinengi 499.c
S.Claræ Lucris ibid.c
S.Claræ Cremæ ibid.d
S.Claræ Vrceæ. ibid.d
S.Claræ Caſalis maioris ibid.d
S.Claræ Aſulæ ibid.e
S.Mariæ ad Eliſabethã Cluſoni ibid.e

Burgenſis Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Burgis 917.c
S.Franciſci Logronij 918.d
S.Franciſci Tudelæ. 919.a
B.Mariæ Minorum Vituieſcæ ibid.e
S.Bernardini Pozæ 920.a
S.Franciſci Veloradi ibid.b
S.Bernardini de Monte ibid.c
Dominæ noſtræ de Vico ibid.e
S. Mariæ apud S. Dominicum Calciatenſem 921.a
S.Mariæ de Ieſu Nauarretæ ibid.c
S.Mariæ de Campo Cornagi ibid.b
S.Stephani Burgis 922.a
S.Franciſci Mirandæ ibid.b
S.Franciſci Stellȩ ibid.c
S.Franciſci Nageræ ibid.d
Sanctæ Mariæ de Miſericordia Tafallæ ibid.e
S.Franciſci Olibæ 923.a
S.Franciſci Alfari ibid.b
S.Ioannis de Ramo ibid.b
S.Saluatoris Calagurij ibid.c
S.Victoris ibid.e
S.Mariæ de Linaribus 924.a
Monaſteria monialium 13. pag.924.c

C

Calabriæ Prouinciæ conuentus.

Annunciationis B. Mariæ apud Nocitum 539.e
S.Franciſci apud S. Marcum ibid.d
S.Franciſci Beretæ 540.a
S.Franciſci prope Agellum ibid.b
S.Mariæ de Gratijs Meſuracæ ibid.d
S.Mariæ de Gratijs Buaenti 541.a
S.Franciſci Conſentiæ ibid.b
S.Bernardini Manteæ 542.e
S.Franciſci Catiati 543.a
S.Bernardini Roſſani ibid.c
S.Bernardini Morani 544.a
S.Mariæ de Gratijs Citrarij ibid.b
Annunciationis beatæ Mariæ Caſoboni ibid.b
Obſeruantiæ Cotronij ibid.e
Obſeruantiæ Tabernæ ibid.d
Obſeruantiæ Cropanij 545.a
S.Mariæ de Gratijs Rendæ ibid.b
S.Franciſci Sturnorum ibid.b
S.Mariæ de Gratijs Caſſani ibid.e
S.Mariȩ de Angelis Ruliani 546.a
Annunciationis beatæ Mariæ Dipinianı ibid.b
S.Franciſci Fluuij frigidi ibid.b
Monaſterium monialium S.Catharinȩ Tabernæ ibid.e

Canariæ Prouinciæ conuentus.

S.Bonauenturȩ Fortis venturæ 1188.c
S.Franciſci magnæ Canariæ 1189.d
S.Antonij Galdaris 1190.b
S.Michaelis Victoriarũ Lacunæ ibid.c
S.Laurentij de Orraua 1191.c
Dominæ noſtræ de Angelis Garacici ibid.d
Cõceptionis B.Virginis Palmæ 1192.b
S.Franciſci Gomeræ 1193.a
Monaſterium S. Clarȩ Lacunæ ibid.d

Candiæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Cytei 439.c
S.Ioannis ibid.d
S.Antonij de Padua 440.a
S.Mariæ de Angelis Gnoſſi ibid b
S.Athanaſij Rethymi ibid.d
S.Franciſci ibidem ibid.c
S.Franciſci Cydonis ibid.c
S.Saluatoris 441.a
S.Georgij extra Cydonem ibid.a
S.Mariæ Zacynthi ibid b
S.Antonij de Padua Chios ibid.c
S.Rochi Corcyræ ibid.d
Monaſteria monialium ibid.e

Cantabriæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Victoriæ 1049.c
S.Mammetis Flauobrigæ 1051.a
S.Franciſci ibid.c
Dominæ noſtræ de Rubo 1052.b
S Franciſci Pampilonis ibid.e
S.Franciſci Mennæ de Pomar 1053.c
S.Franciſci Bermei ibid.e
S.Franciſci Sangueſo 1054.c
S.Iuliani Pietrolæ ibid.e
S.Franciſci Caſtrodurdiales 1055.b
S.Franciſci Santander ibid.d
Cõceptionis B.Mariȩ Reynoſæ 1056.a
S.Marinæ Hordoniæ ibid.c
S.Mariæ Magdalenæ Laredi ibid.e
S.Andreæ Baſtidæ 1057.a
S.Franciſci Frias ibid.d
S.Franciſci Saſſiolæ 1058.a
S.Franciſci Elgoibar ibid.b
S.Franciſci Mondragonis ibid.c
S.Sebaſtiani 1059.a
S.Franciſci Iſari ibid.e
Monaſteria monialium, & conuentus Tertiariarum ſororum 1060

Carthaginenſis Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Murciȩ 967.c
S.Franciſci Hueiȩ 968.a
S.Franciſci Couchæ Valeriȩ ibid.c
Angelorum Alcozerij ibid.c
S.Franciſci apud ſanctum Stephanum de Portu 969.a
S.Franciſci Alcazarij ibid.c
S.Franciſci Veas ibid.d
S.Catherinȩ de Monte Murciȩ ibid.e
S.Franciſci Carthaginis 970.c
Dominȩ noſtrȩ de Hortis ibid.d
S.Franciſci Belmontis 971.b
S.Annȩ Honhuedȩ ibid.c
Dominȩ noſtrȩ de corpore Chriſti villȩ viridis 972.a
S.Franciſci Albazeti ibid b
S.Franciſci Villȩ nouȩ Infantiũ ibid.c
S.Geneſij de Xara ibid.d
S.Franciſci apud S.Clementem 973.a
S.Franciſci Orani ibid.b
S.Franciſci Molinȩ ibid.d
S.Franciſci Henhuij ibid.e
S.Mariȩ de Rupe 974.a
S.Franciſci Alcazar de Cõſuegra ibid.c
Conceptionis B. Mariȩ Iuieſtȩ ibid.e
Ieſu Villȩ nouȩ Aaara 975.a
S Franciſci Vallis viridis ibid.b
S.Stephani Ceeghini ibid.c
Dñȩ noſtrȩ de Spe Villȩ Robledȩ ibid.d
Conceptionis B.Mariȩ Parrillȩ ibid.e
S.Mariȩ de Gratia Carauacȩ 976.a
S.Sebaſtiani Mortallȩ ibid.b
Conceptionis B.Mariȩ Mulȩ ibid.c
Monaſteria monialium 17. pag.976.

Caſtellæ Prouinciæ conuentus.

S Ioannis Regum Toletj 605.d
S.Mariȩ de Ieſu Complnti 608.c
Collegium Apoſtolorum Petri & Pauli 612.e
S.Franciſci Guadalfagiarȩ 616.b
S.Franciſci Madriti 618.a
Dominȩ noſtrȩ de Saliceto ibid.e
S.Antonij de Captaria 620.c
Dominȩ noſtrȩ de Spe Occanȩ 622.b
S.Mariȩ de Caſtaneto 623.d
S Franciſci Talabricȩ 624.e
S.Franciſci ciuitatis Regiȩ 625.a
S.Mariȩ de Gratia Paternianȩ 626.b
Domi-

Dominę noſtrę de Oliua ibid.e
S.Franciſci Pinti 627.d
Dominę noſtrę Excalceatoru in Scalonę 628.c
S.Antonij Mondexaris 629.b
S.Franciſci de Cruce centum fontibus ibidem e
S.Franciſci Turrigij 630.b
Sanctiſſimæ matris Dei Turris Lacunę 631.c
Sãctiſſimę matris Dei Orapeſſę 632.c
Dominę noſtrę de Angelis Eſcamillę 633. c
S.Franciſci Methymnę Cęli ibid e
S. Petri Cogolluci 634.b
S. Franciſci Puebla de Montalban ibidem d
S.Franciſci Colmenar de Oreia 635. a
Dominę noſtrę de Victoria Villareio ibidem c
Dominę noſtrę de Conceptione Carrion ibid.e
S.Franciſci Morę 636.b
Monaſteria monialium ibid.d

Cataloniæ Prouinciæ conuentus.

S.Marię de Ieſu Barcinonis 1099.d
S. Franciſci ibidem . 1107.b
S.Franciſci Perpiniani 1108.a
S.Franciſci Tarraconis 1109.b
S.Marię de Ieſu Ilerdę 1110.a
S Marię de Ieſu Dertoſæ ibid.c
S.Franciſci Gerundę 1111.b
S.Marię de Ieſu Balagarij ibid.e
S.Franciſci Caſtilionis 1112.a
S.Marię Figuerarum ibid.c
S.Marię de Ieſu Redis ibid.d
S. Marię de Remedijs inſulę ibid.e
S.Bartholomęi Pulchripodij 1113 a
S.Marię de Ieſu Ceruarię ibid.e
S.Marię de Angelis Hortę 1114.a
S.Franciſci Villę franchę ibid.c
S.Franciſci Montis albi 1116 a
S. Franciſci Villę franchę confluentia ibidem b
S.Franciſci Bergę Ibid.c
S.Michaelis Scurnalbon. ibid.e
S.Sebaſtiani Biſbalia 1117.a
S.Annę Aicouerij ibid.b
S. Ioannis Riudonis ibid.
Monaſteria monialium. nu.9.ibid.

Coloniæ Prouinciæ conuentus.

S.Sebaſtiani Confluentię 770.b
Hammonenſis ibid.c
Nouiomagenſis ibid.d
Bielueldenſis ibid.e
Zutfanienſis 771.a
S.Marię Magdalenę Durę ibid.b
Embricenſis ibid.c
Lenghedenſis ibid.e
Lympurgenſis 772.a
Corbeienſis ibid.b
Zeghenenſis ibid.b
Dorſtenſis ibid.c
Arnehmenſis ibid.d
S.Marię de Angelis Brulę ibid.d
Marpurgenſis 773.c
Groenemburgenſis ibid.d
Emdenſis ibid.e
S.Iodici prope Bilueldiam 774.a
Groningenſis ibid.b
S.Nicolai Aquis grani ibid.c
Colonię Agrippinę 775.a
Treuerıs ibid.b
Clariſſarum Colonię Agrippinę ibi.d
Clariſſarum Confluentię ibid.d
S.Franciſci Pinciarum 862.b

Conceptionis Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Palentię 863.b
S Franciſci Segobię 864.a
S.Franciſci Sahagnni 864.d
S. Franciſci Carrionis de Comitibus 865. a
S.Franciſci Pennafelij ibid.c
S.Franciſci Arandę Durianæ ibid.d
Dominę noſtrę de Falce ibid.e
S.Ioannis de Penitentia 866.b
Dominę noſtrę de Viginti ibid. c
S.Ludouici Gormaſij ibid.d
Corporis Chriſti ibid.e
S.Franciſci Numantię 867.a
S.Franciſci Methymnę campi ibid.e
S.Franciſci Abulę 868.a.b
S.Marię de Abroiò ibid.b
Domus Dei de Aquilaria 869.a
S.Marię de Gratia Villalilos ibid.d
Beatę Marię de Conſolatione Calaguris ibid.e
S. Marię de Spe Valdeſcopeſſo 870.a
Cõceptionis B Marię Villalonis ibid.d
Dominę noſtrę de Angelis ibid.e
S.Franciſci Almaſani ibid.e
Beatę Marię de Spe a Nana ibid.d
S.Bernardini Ferrarię 872.a
S.Stephani à Gormacio ibid.c
S.Vincenoij de Barchera ibid.d
S.Franciſci Areuali. ibid.d
S. Marię de Spe Methymnę Roſecę 873. c
S.Franciſci Aillonij ibid.e
S.Franciſci Vlmeti 874.a
S.Franciſci Collaris ibid.b
S.Franciſci Caſtri Cęſaris ibid c
S.Franciſci Ariſcuſe ibid.d
Monialium monaſteria n. 38. pag.874

Corſicæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Siracuſani Portus 475.c
S.Franciſci Caliculæ ibid.d
S.Franciſci Syluæ 476.a
Hoſpitij Bibliæ ibid.a
Monos Raſi Sardiuiæ ibid.c
S.Franciſci apud S.Florentium ibid.c
S.Franciſci Nunciæ ibid.d
S.Franciſci Biguliæ ibid.e
S.Franciſci Caſinchiæ 477.a
S.Franciſci Alexiani ibid.c
S.Franciſci Ornani ibid.e
S.Franciſci Nebienſis 478.a
S.Franciſci Marianæ ibid.b
S.Franciſci Aregnani ibid.c
S.Franciſci Curtis 479.a
S.Franciſci Brandi ibid.b
S.Franciſci Vici ibid.e
S.Franciſci Oiezzæ 480.a
S.Franciſci Pini ibid.a
S.Franciſci Truuani ibid.b
S.Franciſci Cannaris ibid.c
S.Franciſci Taliæ ibid c
S.Franciſci Campilauri ibid.d
S.Franciſci Aleipratis 481.a
S.Franciſci Madianæ ibid.b
S Franciſci Baſtitæ ibid.b
S.Franciſci Cacciæ ibid.c
S.Franciſci Amliani ibid.c
Sanctiſſimæ Trinitatis Baſtenæ ibid.d
S.Franciſci Sarræ ibid.e

D

Daciæ Prouinciæ conuentus non ſunt.

Dalmaciæ Prouinciæ conuentus.

S.Annæ Iuſtinopolis 431.b
S.Bernardini Pirani ibid.d
Conceptionis B.Mariæ Mõtonæ 432 a
S.Andreæ Rubini ibid.b
S.Mariæ de Gratijs Orſanis ibid.b
S.Franciſci Abſoris ibid.c
S.Mariæ de Caſtiglione Veglæ ibid.d
S.Euphemiæ Arbæ 433.a
Dominæ noſtræ de pago Curiei ibid.a
S.Hieronymi Oelani ibid.b
S.Damiani, ſiue Doimi Paſmanij ibid.c
S.Franciſci Iaderæ ibid.d
S.Crucis Ciappanij 435.c
S.Mariæ de Paludibus Epetij Ibid.d
S.Mariæ de Gratijs Phariæ 436.a
S.Mariæ Corzulæ ibid b
S.Bernardini Aſcriuij ibid.e
S.Mariæ de Gratijs Scopuli ibid.e
S Mariæ de Gratijs Buduæ 437.a
Monaſteria monialium ſex. ibid.

Duodecim Apoſtolorum Prouinciæ conuentus.

Ciuitatis Regum 1311.e
Ciuitatis Cuſco 1312 d
conu.Poroſiaeas 1313.b
S Mariæ de Angelis Charcarũ 1314.b
conu Arequipenſis ibid.c
conu.Coquiagenſis ibid.e
conu.Goamicenſis 1315.a
S.Claræ Chachapogiarum ibid.c
Annunciationis Beatæ Mariæ Truſilij ibid e
conu Cannetenſis 1316 b
S.Franciſci Iuomangæ ibid.c
S.Marię de Angelis Vallis Iucaicæ ib.d
Conceptionis B.Virginis Vallis Xauxę . 1318.a
Vallis Caxamarchæ ibid.d
Vallis Copabampæ ibid.e
S.Iacobi Ciuitatis S.Iacobi 1319.a
S.Franciſci oppidi S. Michaelis de Tucuman ibid.b
S.Martini Talabricæ de Steco ibid.c
S.Georgij Cordubę ibid.d
S. Franciſci Ciuitatis Aſſumptionis B. Virginis ibid e
S.Annæ Ciuitatis ſanctæ Fidei ibid.e

F

Flandriæ Prouinciæ conuentus.

SS.Petri & Pauli Odomaropolis 983.e
B.Mariæ virginis Brugis 984.a
SS. Petri & Pauli,& Mariæ Magdalenæ Gandaui 985.e
S.Crucis Ipris ibid.d
SS.Petri & Pauli Namurci ibid.e
Conceptionis B.Mariæ Niuellæ 986.a
S.Mariæ Aegiptiacę Dunkerke ibid.c
SS. Apoſtolorum Petri & Pauli Athi ibid.d
S.Mariæ Sluſis 987.a
B.Mariæ Dixmudæ ibid.a
S.Ioannis Baptiſtæ Hulſti ibid.b
S.Bernardini Aueſius ibid.e
S.Antonij de Padua Biezi ibid.d
SS. Franciſci, & Ludouici ſupra Sambram ibid.e

s. Ma-

S.Mariæ & B.Barbaræ Leodij 988.a
S.Michaelis Connini ibid.b
B.Mariæ virginis Lucemburgi ibid.c
Monaſteria monialium 988.d

Franciæ Prouinciæ conuentus.

SS. Ioannis Euãgeliſtæ,& Mariæ Magdalenæ Trecis 551.d
S.Catharinæ Altiſſiodori 553.a
S.Ioannis Baptiſtæ Senonibus 553.d
S.Crucis Vezeliaci 554.b
S. Michaelis Sezanij ibid.c
S.Annæ iuxta Ioniuillam 555.a
S.Margaretæ Prunini ibid.c
S.Ioannis Baptiſtę Rhenſis ibid.e
S.Petri,& Pauli Metis 556.c
S.Lamberti Virduni 557.a
S.Bonauenturæ Sueſſionis ibid.d
S.Pauli Apoſtoli, & Laurentij Catalauni 558.d
S.Ioannis Baptiſtæ Compendij ibid.d
S. Mariæ, ac ſanctorum Petri & Pauli Lauduni 560.a
Conuen Carnoti 561.a
S.Iacobi Syluanecti ibid.c
S.Mariæ Magdalenæ Meldis ibid.c
S.Ioannis Stampis 562.b
S.Bonauenturæ Meduotæ ibid.c
Conu.Ennetenſis 563.b
Sanctorũ Petri & Pauli Baiocij ibid.c
S.Ioannis Baptiſtæ Ebroicis 565.c
S.Ioannis Baptiſtæ Cadomi ibid.d
S. Ioannis Baptiſtæ Bernaij 566.a
S.Eligij Vernoni 567.c
S.Andreæ Apoſtoli Vernolij 568.b
S. Mariæ Magdalenæ Falezij 569.a
Conu.Bellouaci ibid.c
B.Virginis Mariæ de Gardia ibid.c
Sanctorum Apoſtolorum Andreæ, & Ioannis Ambiani 570.a
S.Mariæ Magdal.Abbatis Villæ ibid.e
S.Catharinæ Mediæ curiæ 571.d
S.Mariæ de Angelis Royæ ibid.c
Conu.Nouiomenſis 572.b
S Franciſci Peronæ ibid.c
S.Franciſci apud S.Quintinum 573.b
Annũciationis B.Marię Dulẽdij ibid.d
Conu.Blangiaci 574.a
Dñæ noſtræ de Pietate Meleaci ibid.b
Conu.Petrępontis ibid.b
Monaſterium S. Catharinæ prope Pruuinum ibid.c
S. Ludouici Francorum Regis Nogenti ibid.c
Et quæ ſequuntur vſq; ad pag.579.

Franciæ Pariſienſis Prouinciæ conuentus.

S.Leonardi Sagij 581.d
S.Ioanis Baptiſtæ Varennæ 562.e
S.Clementis Rothomagij 583.b
S.Iacobi Apoſtoli Pourſaræ ibid.c
B.Mariæ, & S. Antonij Paduani Noui caſtri 584.b
S.Eliſabeth Tulli ibid.d
B. Mariæ, ac B. Franciſci Grandis villæ ibid.e
S.Ioannis Baptiſtę Vici 585.b
S.Laurentij Bruloniæ ibid.d
B.Mariæ Miricuriæ 586.a
S.Ludouici Regis Vallonaiarum ibid.b
Sanctæ Marthæ prope Voſagum montem ibid.d
S.Ludouici Epiſcopi Ligneij 587.a
Annũciationis B.Marię Nanceij ibid.c
Eremitorium S,Trinitatis 588.a
S. Marię de Angelis Pontis Audomari
ibid.b
S.Ioannis,ſanctorumq; omnium Maſſeriarum ibid.d
S. Antonij de Padua Caſtri Theodorici
589.a
S.Michaelis Archangeli Virię ibid.b
S. Marię de Pietate Malarum herbarum 590.a
Bethlehemiticus Maſſerijs ibid.c
Conuen.Niuernenſis 591.a
Monaſteria monialium vſque ad 32. e

G

Genuæ Prouinciæ conuentus.

S.Mariæ de Monte prope Genuã 325.d
Annunciationis B.Mariæ Genuę ibid.e
S.Mariæ de Pace prope Genuam 326.b
S.Franciſci Sarzanæ ibid.d
S.Franciſci Spedię ibid.e
Annũciationis B.Mariæ Leuanti ibid.c
S.Franciſci Moneliæ 327.b
S.Franciſci Clauaris ibid.c
S.Franciſci Rapalli ibid.d
S.Mariæ de Angelis Recbi ibid.d
S.Antonij Pellij 328.a
S.Iacobi Sauonæ ibid.a
S.Mariæ de Angelis Vulturis ibid.b
S.Bernardini Albingæ ibid.b
S.Mariæ de Angelis Alaſſij ibid.c
Annunciationis virginis Mariæ apud Portum Mauritium ibid.d
S.Mariæ de Conſolatione prope S.Romulum ibid.c
Eremitorium S.Romuli 329.a
Intimelij ibid.b
Suſpitelli ibid.c
S.Thomæ Taorini ibid.d
B.Mariæ Gratiarũ Mõtis regalis ibid.e
S.Mariæ de Angelis Cunci 330.b
S.Mariæ de Angelis Buſcæ ibid.d
Annũciationis B.Mariæ Foſſani 331.a
S.Franciſci Reuuarij ibid.b
S.Franciſci Sauiliani ibid.c
S.Mariæ de Angelis Pinnarolij ibid.c
Annũciationis B.Mariæ Vigoni ibid.d
S.Mariæ de Angelis Villanouæ ibid.e
S.Georgij Cherij 332.a
S.Bernardini Clauaſij ibid.b
S.Mariæ Gratiarum Creſcentini ibid.c
S.Bernardini Aſtę ibid.c
S.Bernardini Salutiarum ibid.e
Annũciationis B.M.Carmaniolę 333.a
S.Mariæ de Angelis Caſalis ibid.b
S.Bernardini Tridini ibid.c
S.Mauritij in territorio Conzani ibid.d
S.Bernardini prope Mõtẽ Caluũ 334.a
S.Bernardini Albę Pompeię ibid.a
S.Mariæ Gratiarum Nicię ibid.b
S.Marię de Ieſu Montis barutij ibid.d
S.Marię Septebrij ibid.d
S.Franciſci Aquis ibid.e
S.Franciſci Charij 335.a
S.Iacobi Papię ibid.b
S.Crucis, & S.Marię de campo Binaſchi 336.a
S.Mariæ de Angelis Belgioioſi ibid.c
S.Franciſci Nouarum ibid.a
S.Marię de Angelis Claſtigijs 337.a
S.Franciſci Ripę ibid.b
S.Marię Gratiarum Viguerię ibid.b
S.Marię de Pace Caſtri noui ibid.c
S.Bernardini Salarum ibid.d
S.Pauli Baſinianę ibid.e
S.Bernardini Alexandrię ibid.a
Annũciationis B.Marię Vezani ibid.b
B.Marię Vezani ibid.c
B.Marię de Fonte feliciani ibid.d
Sanctimonialiũ oĩa monaſteria 339.a

Germaniæ inferioris Prouinciæ conuentus.

Louanij 991.c
Bruxellarum 998.a
Burſcoduci ibid.b
S.Trudonis ibid.e
Diſtemij ibid.c
Thenis ibid.d
Mechliniæ ibid.e
Traiecti ad Moſam 1000.c
Goudę Albaten ibid.d
Leydis ibid.e
Antuerpię 1001.a
Delphis ibid.d
Gorcomij ibid.c
Alcmarię ibid.c
Harlemij ibid.d
Leonardię ibid.e
Reliqui omnes 1002.& 1003
Monaſteria monialium ibid.e

Granatenſis Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Cordubę 1167.d
S.Franciſci Vbetæ 1169.a
S.Franciſci Beatię ibid.e
S.Franciſci de Monte 1170.b
S.Franciſci de Arizafa ibid.e
S.Franciſci Gienni ibid.e
S.Franciſci prope Loxam ibid.e
S.Franciſci prope Bazam ibid.d
S.Franciſci Guadix ibid.e
S.Franciſci Almerię 1172.e
S.Franciſci Alhambrę ibid.e
S.Franciſci, ſiue S. Iacobi prope Velezium 1173.a
S.Franciſci Alcaudetę ibid.b
S.Ludouici Azubi ibid.c
S.Franciſci Granatę ibid.e
S.Annę Iliturgij 1174.b
S.Stephani Plici ibid.c
S.Laurentij Montiliæ ibid.d
S.Franciſci Buralancę 1175.a
S.Franciſci Alcala regię ibid.b
S.Matris Dei Illicię ibid.c
S.Franciſci Vaennæ ibid.e
S.Franciſci Cazorlę 1176.a
S.Franciſci Linares ibid.b
S.Franciſci Martos ibid.c
S.Mariæ de Ieſu ibid.d
Monaſteria monialium 20. 1176.&c.

Maioricarum Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Maioricę 1020.e
S.Maria Angelorum de Ieſu Maioricę
1021.d
S.Franciſci Ciuitatulæ 1022.b
S.Franciſci Inchæ ibid.c
S.Marię de Ieſu Sollaris ibid.d
S Mariæ de Ieſu Mahonis 1023.a
S.Marię de Ieſu Alcodię ibid.b
Monaſteria monialum tria 1023.c

Marchiæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci altioris Anconę 195.e
Annunciationis B.Marię Aſcoli 196.b
S.Sabini ibid.d
S.Georgij ibidem 197.a
S.Mariæ Gratiarum Montis brandonij
ibid.c
S.Franciſci Offidæ 198.b
S. Mariæ Magdalenæ Ripæ tranſonis, ſiue Cupramontanę ibid.d
Annunciationis B.Mariæ Firmi 199.b
S.Marię de Ieſu apud S.Lupidiũ ibid.e
S.Mariæ de Mõte ciuitatis nouę 200.a

S Anto-

S.Antonij Montis ſancti 200.b
S.Franciſci Siroli ibid.d
Annunciationis Auximi 201.a
S.Mariæ de Varano Recanati ibid.b
S.Franciſci Mordiuallis ibid.d
Puritatis apud S.Iuſtum 202.b
Dominæ noſtræ de Monte montis Vlmei ibid.e
S.Columbæ Molinni 203.e
S.Franciſci Maſſæ ibid.b
Dominæ noſtræ de Planitie Seruiliani. ibid.d
S.Ioan.de Saxo Montis ſalconis 204.a
B Mariæ de Girono Mõtis fortini ibi.b
S.Marię de Sylua Amigdali ibid.d
S.Iacobi in Salino Gualdi ibid.e
S.Liberati apud S.Liberatum 205.a
S.Marię Magdalenæ de Specu ibid.c
S.Franciſci Golfani ibid.d
S.Marię Ceſſoloni ibid.e
S. Marię de Gratijs apud S. Seuerinum 206.a
S.Franciſci Camerini ibid.e
S.Franciſci alias Experimenti 207.a
S Franciſci Matelicæ ibid.a
S.Ioannis prope Matelicam ibid.b
S.Marię de Valle Saxea Fabriani ibid.e
Annunc. B.Mariæ Fabriani 208.a
S.Iacobi Maſſacij ibid.d
S.Iacobi Cinguli 209.a
S.Marię de Valcenegia ibid.e
S.Crucis Maceratæ ibid.d
S.Franciſci Forani 210.a
S.Mariæ de Populo Mõtilbodij ibid.b
S.Mariæ de Gratijs Sinogalliæ ibid.c
S.Franciſci Corinaldi ibid.e
S.Mariæ de Miſericordia 211.a
S.Mariæ nouæ Fani fortunæ ibid.b
S.Ioannis Baptiſtæ Piſauri ibid.d
S.Marię de Scotanetro montis Barochij 213.a
Annunciationis B. Mariæ Foro Sempronij ibid.e
S.Georgij Montis robij ibid.d
S.Martini Roccacontratæ 213.a
S.Mariæ de Pace Senuni ibid.b
S Bernardini Vrbini ibid.d
S.Ioãnis Baptiſtę Caſtri durãtij. 214.a
S.Mariæ de Angelis ibid.b
S.Franciſci montis Florentini ibid.d
S.Mariæ de Oliua Maciani ibid.e
S.Antonij mõtis Maij 215.a
Monaſteriũ ſanctę Marię nouæ Anconæ ibid.b
S.Margaretæ Arpini ibid.d
S.Franciſci Cupramontanæ ibid.e
S.Mariæ de Gratijs Firmi 216.b
S.Stephani Recanati ibid.c
S.Nicolai Auximi ibid.d
Annunciationis S.Seuerini ibid.e
S.Claræ Camerini 217.a
S Eliſabethæ ibid.e
B Mathiæ Matelicæ ibid.d
S.Honofrij Fabriani 218.a
S.Bernardini Foro Sempronij ibid.b
Corporis Domini Piſauri ibid.c
S.Claræ Vrbini ibid.b
S. Bernardini apud ſanctum Angelum in Vado ibid.d

Mediolani Prouinciæ conuentus.

S.Angeli Mediolani 341.c
S. Mariæ de Pace 342.d
S Crucis Comi 343.c
S.Nazarij Nouariæ 343.c
S.Mariæ de Bethelẽ Vercellarũ ibid e
S Franciſci Laudę 345.d
S.Mariæ de Gratijs Vigleuani 346.e
S.Bernardini Hyporediæ 347.c
S.Mariæ Gratiarum Modoetiæ ibid.d
S.Iacobi Leuci 348.b
S.Bernardini Mortarij ibid.d
Annũciationis B.Mariæ Triuilij 349.a
S.Bernardini Palantiæ ibid.b
S.Angeli Legnani ibid.e
Annunciationis beatæ Mariæ Vareſij 350.b
Annunciationis beatæ Marię Abbiatæ ibidem.d
Anounciationis beatæ Mariæ Soncini 351.a
S.Franciſci apud S.Agatham ibid.d
B. Mariæ de Miſericordia Melegnani ibid.e
S.Bernardini Carauagij 352.b
S.Mariæ de Gratijs Varali ibid.d
S.Mariæ de Angelis Herbæ 355.e
Sanctę Marię de Miſericordia Brinantiæ ibid.e
S.Mariæ de Gratijs Belinzonæ 356.a
S.Mariæ de Gratijs apud oppidum ſancti Georgij 356.d
S.Mariæ de Gratijs Malcri ibid.e
S.Mariæ de Gratijs Lugani 357.b
S Mariæ de Gratijs Antiguati ibid.e
S.Martini Clarellæ 358.a
S.Mariæ Sabioncelli ibid.b
S.Mariæ in Campo ibid.d
S.Franciſci Trecati ibid.e
Sanctæ Mariæ de Miſericordia Romanengi 359.b
S.Victoris Montis Baronum ibid.c
S.Viridarij Mediolani ibid.e
Monaſteriũ monialium ſanctæ Claræ Mediolani 360.b
De Ieſu ibid.d
S.Vrſulæ 361.a
S.Bernardini ibid.d
S.Antonij 360.a
S.Apollinaris ibid.b
S.Claræ Comi ibid.b
S.Claræ Nouariæ 363.a
S.Claræ Vercellarum ibid b
S.Clarę Cannarę ibid.c
S.Clarę Laudę 364.b
S.Clarę Mortarij ibid.d
S.Petri Triuilij 365.a
S.Claræ Legnani ibid.b
S.Clarę Abbiatę ibid.c

N

Nominis Ieſu de Guatemala Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci de Guatemala 1329.b
S.Franciſci Almolingi 1331.a
Atitlanenſis ibid.e
Tecpanatitlanicus ibid.d
Totonicapenſis ibid.e
Quetſeltenangenſis 1331.a
Chiapenſis ibid.c
Sanconatenſis ibid.e
Reliqui omnes 1233

P

Pietatis Prouinciæ conuentus.

S.Vincẽtij de ſacro Promõtorio 941.e
S.Franciſci Lacuum 942.b
B.Mariæ de Paradiſo ibid.c
Expectationis beatę Mariæ Villæ nouæ ibid.e
S.Antonij Paduani Loulex ibid.d
S. Mariæ Pietatis prope Villam vitioſam 943.a
S.Mariæ de Conſolatione Bysbę ibid.b
S.Franciſci Deluas ibid.d
S.Antonij de Padua Portalegrę ibid.e
S.Antonij Extremozij ibid.a
Boni Ieſu Vallis viridis ibid.b
S.Antonij Eboræ ibid.c
Annunciationis beatæ Marię Vidiguerę ibid.e
S.Franciſci Portelij 945.a
S Mariæ de Saxo ibid.a
S.Antonij de Padua Abrantij ibid.c
Annunciationis beatæ Mariæ Tomarij ibid.d
S.Antonij de Padua Couilliani ibid.d
S Antonij de Padua Caſtri albi 946.a
S.Antonij de Padoa Pẽnamator ibid.b
S.Mariæ de Charitate Sordoalij ibid.b
S.Mariæ Clauium ibid.c
Boni Ieſu Barzelos ibid.e
S Mariæ de Angelis Azurarię 947.a
S.Fructuoſi Bracearę ibid.a
S Antonij Aueiri ibid.e
S.Antonij Abbatis Conymbrię ibid.e
S.Antonij Portus ibid.e

Poloniæ Prouinciæ conuentus.

S.Bernardini Cracouiæ 463.d
S.Annæ Vuarſlauię 465.a
S.Franciſci Poſnaniæ 466.a
Aſſumptionis B.Mariæ Co'enij ibid.d
Conu.Frauſtatij ibid.e
Cobilini 467.a
S.Marię ad Niues Tarnouię ibid.e
S.Bernardini Lublini ibid.e
S.Andreæ Leopoli 468.a
S.Barbarę Przeuorſcij ibid.c
S.Annę Caliſij ibid.d
Diuiſionis Apoſtolorum Coli ibid.e
Natiuitatis B.Marię Varthę 469.a
S.Franciſci Vilnę ibid.c
S.Bartholomei Louitij ibid.e
S.Catharinę Radomiæ 470.a
B.Marię virginis Cannæ ibid.b
Conuentus Opatonij ibid.d
S.Catharinæ Samborij 471.a
S.Catharinę in Eremo ibid.b
Duodecim Apoſtolorum Tijcoczini ibidem d
Bidgoſtiæ 472.a
Potocenſis ibid.b
Scapenſis ibid.e
Caſimirię 473.e
Lubatię ibid.d

Portugaliæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Olyſipponis 794.c
S.Franciſci Alanquerij 795.d
S.Franciſci Vimarani 796.e
Domiuę noſtrę de Virtutibus Anzabucię 798.e
S.Spiritus Cartaſcij 799.d
S.Franciſci Santareni 800.a
S.Franciſci Leirię ibid.d
S.Antonij de Ficu 801.a
S.Chriſtinę Ponoę ibid.b
S Franciſci Conymbriæ ibid.e
S.Bonaouenturę ibidem ibid.e
S Antonij Ferrerini 802.b
Conceptionis beatę Marię Marozinos ibidem.c
Annunciationis Dominæ noſtræ Villę Comitis ibid.e
S.Franciſci Portus 803.a

S.Franciſci Brigantiæ ibid.b
S.Spiritus ſiue s. Honofrij Golegani ibid.e
S.Citiæ in termino Aceiceiræ ibid.e
S.Franciſci Guardiæ 804.a
S.Spiritus Gnueæ ibid.e
S.Franciſci Couilliani ibid.e
Boni Ieſu Balhellas 805.a
S.Franciſci Funialij ibid.e
S.Crucis Marico. 806.a
S.Bernardini inſulæ Lignorum ibid.b
S.Franciſci Trancoſij ibid.e
Monialium Monaſteria ab 806. vſque ad 815.

Principatus Prouinciæ conuentus.

S.Ioachim Neapolis 367.d
S.Franciſci Sarni 368.b
S.Franciſci Stabiarum ibid.e
S.Mariæ à Chieia Vici ibid.e
S.Franciſci Aierolæ 369.a
S.Franciſci Maioris ibid.b
S.Franciſci Tramonti ibid.d
S.Franciſci prope Cauam ibid.e
Sanctiſſimæ Trinitatis prope Septempedam 370.a
S.Nicolai de Palma Salerni ibid.b
S.Mariæ de Pace apud Montem coruinum ibid.e
Sanctiſsimæ Trinitatis Eboli ibid.e
S.Mariæ de Auiliano Campaniæ.371.a
S.Mariæ de Paradiſo Oliueti ibid.e
S.Mariæ de Gratijs Boccini ibid.d
S.Antonij de Padua Pollæ 372.a
S.Franciſci Padulæ ibid.b
Pietatis Diani ibid.e
S. Antonij Laurini ibid.e
S. Franciſci Ioij 373.a
S.Franciſci Peſciotæ ibid.b
Annunciationis Beatæ Mariæ Lazaroli ibid.e
S.Franciſci Cilenti 374.a
S.Franciſci Altauillæ ibid. b
S. Franciſci Caſtellutij ibid.e
Monaſteria monialium S.Claræ de Pietate Maioris ibid.e
s. Mariæ de Pietate Salerni 375.a
S.Iacobi Ioij ibid.b

R

Raguſij Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Raguſij. 483.e
S.Nicolai Stamni 484.b
S.Sabinæ Daſſæ ibid.d
S.Franciſci Ombulæ ibid.e
S.Hieronymi Slani 485.a
S.Blaſij Canalium ibid.b
S.Mariæ prope Corſolas ibid.e
S.Mariæ Inſulæ mediæ ibid.e
S.Mariæ ad Niues Epidauri ibid. d
Monaſteria Monialium 2. ibid.e

Romanæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Tranſtiberini Romæ 177.e
s. Petri in monte aureo 179.a
s. Bartholomæi ibid.e
s. Mariæ de Paradiſo Viterbij ibid.e
s. Trinitatis Orbeti 181.a
s. Mariæ maioris Tiburis ibid.b
s. Laurentij Velitrarum ibid.e
s. Antonij montis Reatis ibid.d
s. Franciſci Præneſtis ibid.e
s. Franciſci Choræ 182.a
s. Martini Verularum ibid.b
S.Franciſci Sermoneti ibid.e
S.Franciſci Sublaci ibid.e
S.Franciſci Ciuitellæ 183.a
S.Angeli Vallis montonæ ibid. b
S.Mariæ Palatioli ibid.e
S.Franciſci Palumbariæ ibid.e
S.Pauli Podij Donadei 184.a
S.Iacobi Podij Bruſconis ibid. b
S.Mariæ de Prato Campaniani ibid.d
S.Mariæ ſecundæ Morlupi. ibid.e
S.Mariæ de Lilijs Manlianæ. 185.a
S.Bernardini Hortarum ibid.b
S. Franciſci Corythi 187.a
S.Franciſci Canini ibid.b
Inſulæ Biſentinæ ibid.b
S.Franciſci Pitiliani ibid.d
S.Petri Scanſani ibid. e
S.Rochi Farneſij ibid.e
S.Mariæ de Conſolatione Caprarolæ. 187. a
S. Antonij Ciſternæ ibid. b
S.Mariæ Foreſtæ ibid.d
S.Silueſtri montis Soractis ibid.e
S.Liberati apud S.Angelum. 188.a
S.Mariæ de Gratijs Scandriliæ ibid.a
S.Franciſci fontis Columbæ ibid.d
S.Franciſci Grecij 189.a
S. Franciſci Rocchæ Antimi ibid.e
S.Franciſci Nazani 190.a
Monaſteria monialium
S.Coſmæ,& Damiani Romæ ibid.b
S.Laurentij Panis pernæ ibid. e
S. Silueſtri in Campo 191.e
S.Apolloniæ de Oliua ibid.d
S. Margaritæ de Scala ibid.e
s. Iacobi Moractæ ibid. e
s. Bernardini 192.a
s. Crucis,ſiue montis Citorij. ibid.b
s. Bernardini Viterbij ibid. e
SS.Simonis & Iudæ ibid.d
S.Michaelis Archangeli Tiburis 193.a
S.Eliſabeth ibid.e
S. Claræ Reatis ibid. d
S.Claræ Orbeti ibid.e

S

Sancti Andreæ Prouinciæ conuentus.

Cameracenſis 1065.e
Valencenenſis 1066. e
s. Franciſci & s. Margaretæ in Annonia 1068.b
Nominis Ieſu Duaci ibid. e
Attrebatenſis 1069. e
Inſulenſis 1070.b
Tornacenſis ibid.e
Betunienſis 1071. b
Lencenſis ibid.d
Cortracenſis ibid.e
Aldernadenſis 1072.e
s. Franciſci Vallis Entinæ 1073.e

Sancti Angeli Prouinciæ conuentus.

S. Honofrij prope Caſam Calenam 420. a
s. Nazarij Moroni. ibid.e
s. Bernardini Montisriſi ibid.e
s. Mariæ de Valle aſpera ad Teſſam 421. a
s. Honofrij Hiſtonij ibid.d
s. Ioannis Campi baſsi 422. a
s. Saluatoris Luceriæ 423. a
s. Bernardini Agnonis ibid.b
s. Bernardini oppidi s. Seueri ibid.d
s. Ioãnis, ſiue ſancti Eremi Gulioniſij 424.a
s. Antonij de Padua Viſcarij ibid. e
s. Angeli Serræ ibid. d
s. Franciſci Ichitellæ 425.a
s. Bernardini Troiæ ibid.b
s. Petri Cæleſtini Ripæ limoſani. ibid.e
s. Mariæ de Gratijs Campi baſsi ibid.e
s. Sebaſtiani Calitri 426.b
s. Mariæ de Ieſu prope oppidum s. Martini ibid.e
s. Mariæ de Gratijs Sergni 427.a
s. Antonij prope pagum s. Boni ibid.b
s. Mariæ de Gratijs Apeneſtis ibid e
s. Mariæ Magdalenæ Sangri ibid. e
s. Mariæ à Laureto caſtri Curi 428.a
s. Mariæ de Gratijs caſtri Forliuij ibid.b
s. Mariæ de ſtignano ibid. d
s. Franciſci Celentiæ ibid.e
s. Antonij de Padua Illiciti 429.a
Sanctiſsimæ Trinitatis Supini ibid. b
s. Mariæ de Ieſu Foggiæ ibid. e
s. Ioannis in Lamis, ibid.d

Sancti Antonij Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci à Vineis Venetijs 291.e
s.Franciſci Patauij 292.d
s. Franciſci Mantuæ. 293.a
s. Bernardini Veronæ 296.d
s. Blaſij Vicentiæ 297.a
s. Franciſci à Vineis Vtini ibid.d
s. Iob Venetijs 298.b
Beatæ Mariæ de Gratijs prope Mãtuam 304. b
s. Mariæ de Ieſu Taruiſij 305.e
s. Mariæ de Gratijs Arcæruptæ 306.b
s. Bernardini Tridenti ibid.e
s. Spiritus Fori oppidi ibid. e
s. Georgij Ciuidati 307.b
s. Franciſci Foſſæ Clodiæ ibid.d
s. Ioannis Baptiſtæ campi ſancti Petri 308. a
s. Franciſci Schledi ibid.d
s. Vrſulæ extra Patauium ibid.e
s. Danielis Leonici 309.a
Sancti Ludouici Riperij ibid.e
s. Petri in Viminario ibid.d
s. Franciſci in Deſerto extra Venetias ibid.e
s. ſpiritus Mantuæ 310.e
s. Crucis Citadellæ ibid.d
s. Agnetis portus Gruarij ibid.e
s. Mariæ de Gratijs Archi 311.b
s. Antonij Liniaci ibid.e
s. ſebaſtiani Maroſticæ ibid.d
s. mariæ de Gratijs plebis Sacci 312.a
s. mariæ de Gratijs Arzignani ibid.e
s. mariæ de Gratijs Glemonæ ibid.d
s. Mariæ de Gratijs montagnanæ 313. a
s. Mariæ de Angelis Motæ ibid.e
s. Mariæ de Gratijs Coneglani 314.a
s. Mariæ de Conſolatione Ateſtæ ibid.b
s. mariæ de Gratijs vallis Agni ibid.e
s. Mariæ Magdalenæ Inſulæ ſcalarum ibid. e
s. Hieronymi Aſilli 315. a
s. Mariæ de Gratijs Colloniæ ibid.b
s. Pancratij Barbariani ibid.d
s. Sebaſtiani apud s. martinum ibid.e
Monaſterium Corporis Chriſti, ſiue s. Paulæ Mantuæ 317.d
s. Claræ Veronæ 318.e
s. Bernardini Vincentiæ ibid.d
s. Claræ de muriano Venetijs ibid.e
s. Franciſci de Cruce Venetijs 319.b
s. Claræ Venetijs ibid d
s. Claræ mantuæ ibid.e
s. Claræ Taruiſij 320.b

s. Mariæ Maioris Venetijs ibid.c
s. Bernardini Patauij 321.a
s. Luciæ Mantuæ ibid.c
s. Mariæ de Angelis Forioppidi ibid.c
s. Sepulcri Venetijs ibid.e
s. Mariæ de Miraculis Venetijs 322.b
s. Eliſabethæ Mantuæ ibid.d
s. Franciſci Vincentiæ ibid.a
s. Bernardini Vtini 323.a
s. Marci Leonici ibid.b
Sanctiſsimæ Trinitatis Tridẽti. ibid.d

Sancti Antonij in Portugalia Prouinciæ conuentus.

s. Mariæ à Moſteirò 1155.a
Beatæ Mariæ in Inſula ibid.d
s. Franciſci Mirtili 1156.c
s. Antonij prope Pontem Limæ ibid.c
s. Franciſci de Orgens 1157.d
s. Franciſci Iamaci ibid.e
s. Franciſci prope turrim à Mencoruo 1158.b
s. Franciſci prope Villam regiam ibid c
s. Franciſci in monte Ouens ibid.b
s. Mariæ à Laureto prope Tãcot 1159.a
s. Antonij prope Camuſcam ibid.b
s. Antonij à Caſtanheira ibid.d
s. Catharinæ à Carnota. 1160.b
S. Mariæ prope Aluezcam 1161.a
s. Antonij Olyſipponis ibid.e

Sancti Bernardini Prouinciæ conuentus.

s. Bernardini Aquilæ 409.d
s. Iuliani 410.b
s. Andreæ Theatis 411.c
s. Mariæ Pennæ ibid d
s. Ioannis de Rupe Montirplani 412.a
s. Angeli de Pace Anſani ibid.b
s. Mariæ de Gratijs Ortonę ibid.c
s. Nicolai Sulmonia 413.a
s. Antonij de Padua Adris ibid.b
s. Mariæ de Gratijs Terami ibid.c
Annunciationis Beatæ Mariæ Vrſuniæ ibid.d
s. Bernardini Ciuitatis ſancti Angeli ibid.a
s. Angeli Ocræ 414.a
s. Bernardini Camplis ibid.c
s. Franciſci Caramanici ibid.c
s. Franciſci Capiſtrani ibid.d
s. Mariæ de Cumis Ciuitellæ 415.c
s. Mariæ de Paradiſo Tocci ibid.d
s. Mariæ de Ieſu Francauillæ ibid.e
s. Mariæ de Valle viridi Calani 416.a
s. Mariæ de pietate Loreti ibid.b
s. Mariæ de Cona Tuſiciæ ibid.c
s. Mariæ Apezano Montorij ibid.d
s. Mariæ Propitiani ibid.e
s. Nicolai Pepoli 417.a
s. Antonij de Padua Palenæ ibid.b
Monaſteria monialium tria ibid.c

Sancti Bonauenturæ Prouinciæ conuentus.

s. Bonauenturæ Lugduni 777.e
Villæ Francæ 779.e
Matiſconis 780.a
Montis Briſonis ibid.b
Pontis Vallium ibid.c
s. Mariæ de Angelis ibid.d
Baſtidæ ibid.e
Diuionenſis 781.a
Caſtellionenſis ibid.b
s. Franciſci Belnæ ibid.c
Caſtri Villani ibid.d
s. Franciſci Barri ſuper Albam ibid.e
Cabillionenſis 782.a
Briſacenſis ibid.b
s. Franciſci Inſulæ ibid.e
Dominæ noſtræ de Pietate Tanlai ibid d
Eduenſis 783.a
Vallis Arduennæ ibid.b
Montis Ferrandi ibid.c
B. Mariæ virginis Clarimontis ibid.d
Rionenſis ibid.e
Annunciationis B. Virginis Priuatenij 784.b
s. Porcini ibid.c
s. Ioſeph Campi aquoſi ibid.c
B. Mariæ montis Lucij ibid.e
Caſtriodonenſis 785.a
Donionenſis ibid.a
s. Michaelis Selletæ ibid.c
s. Marthæ Vicecomitis ibid.e
Dolenſis ibid.e
Annunciationis B. Virginis Ledoniſalnerij 786.a
Beatæ Mariæ Cheriaci ibid.b
s. Franciſci Saleriani ibid.b
Mozoretici ibid.c
Beatæ Mariæ de Gratijs Rubei montis ibid.d
Beatæ Virginis, ac beati Franciſci Tonarum 787.a
Beatæ Mariæ, ac s. Antonij Prouencherij Viennenſis ibid.e
Romanenſis ibid.e
s. Petri Carrierarum 788.a
s. Andioli Burgi ibid.e
Turnotenſis ibid.c
Dominæ noſtræ de Gratijs Coſtæ s. Andreæ ibid.d
Montis Caluarij Romanorum ibid.e
Aſſumptionis B. Mariæ Bellici 789.a
Dominæ noſtræ de Mianis ibid.b
s. Franciſci Cluſenij ibid.e
s. Michaelis Tarantaſiæ ibid.e
s. Mariæ Aegyptiacæ Cãberiaci. 790.a
s. Crucis Aonæïoſiaſsi ibid.c
Monaſteria omnia Monial. 790. & 791

Prouincia S. Crucis Inſulæ Hiſpaniolæ.

s. Franciſci Ciuitatis ſancti Dominici 1198.c
s. Iacobi Cubæ ibid.a
s. Iacobi Legionenſis Iaguanæ 1199.a
s. Antonij Truſilij ibid.b
s. Mariæ de Angelis Tucuij ibid.c
s. Mariæ barquizimeti ibid.d
Monaſterium s. Claræ ciuitatis s. Dominici ibid.e

Sancti Euangelij Prouinciæ conuentus.

s. Franciſci Mexico 1226.b
s. Iacobi Tracibulci 1249.b
s. Gabrielis Tlacubæ ibid.c
Corporis Chriſti Tlalnepantlæ ibid.e
s. Chriſtophori Ecatepecij 1250.a
s. Bernardini Xuchmilci ibid.a
Aſſumptionis Beatæ Marię virginis Milpæ ibid.a
s. Antonij Tecomicij ibid.a
s. Iacobi Chalcoatengi 1251.a
s. Ludouici Epiſcopi Tlalmanalci ibid a
s. Antonij de Padua Tetxcuci 1260.e
s. Andreæ Chiaiohtlæ 1261.a
s. Ludouici Vexutlæ 1262.a
s. Michaelis Coatliſtanis ibid.a
ss. Simonis & Iudæ Calpulalpæ ibid b
s. Ioannis Baptiſtæ Teutioacanis ibi.b
Conceptionis B. Mariæ virginis Otumbæ. ibid.c
s. Franciſci Tepepulci ibid.c
Aſſumptionis B. Virginis Apę ibid.d
Omnium ſanctorum Cempoallæ ibid.e
s. Ioannis Baptiſtæ Tulantzingo ibid.b
s. Laurentij Tultitlanis 1263.a
s. Bonauenturę Quahutitlanis ibid.b
s. Franciſci Tepeexicij ibid c
s. Ioſeph Tullæ ibid.d
s. Bartholomęi Tepetitlanis 1264.e
s. Petri Silotepecij ibid.d
s. Matthæi Veichiapæ ibid.d
s. Martini Aluexuiucanis ibid.c
s. Ioannis Baptiſtæ Sechu. 1265.a
Aſſumptionis beatæ Virginis Telucæ ibid.a
s. Michaelis Cinacantapecij 1266.a
s. Ioannis Baptiſtæ Metepecij ibid.a
ss. Petri & Pauli Callimaiæ ibid.b
Conceptionis B. Virginis Quaubnaoacij ibid.c
s. Iacobi Xiutepecij 1267.b
Aſſumptionis B. Virginis Tunchmilcij ibid.e
s. Franciſci Populæ de Angelis ibid.e

Sanctæ Fidei Prouinciæ conuentus.

Purificationis B. Virginis Ciuitatis ſanctæ Fidei de Bogota 1343.a
s. Mariæ Magdalenæ Tungiæ ibid.e
s. Ludouici Ciuitatis Velez ibid.d
Dominæ Noſtrę de Laureto nouę Carthaginis ibid.e
S. Sebaſtiani ciuitatis SS. Trinitatis de Illuſo 1344.b
S. Franciſci ciuitatis Dominę noſtrę de Palma ibid. b
Cõceptionis B. Virginis Encermæ ibi.e
S. Franciſci Carthaginis ibid.e
S. Antonij Mopozij 1345.a
S. Franciſci ciuitatis Spiritus ſancti ibid. b
S. Franciſci Occaniæ ibid.c
S. Franciſci Mariquitæ ibid.d
Monaſt. S. Clarę ciuitatis S. Fidei ibid.e

Sancti Franciſci Prouinciæ conuentus.

s. Mariæ de Angelis Aſsiſij 155.e
s. Damiani ibidem 157.c
Carceris 158.a
s. Franciſci de Monte iuxta Peruſium 158.e
s. Hieronymi Peruſijs 159.a
S. Pauli extra Spoletum ibid. d
s. Franciſci in Monte luco Spoleti 160.b
Tertius conuentus Spoletanus ibid.b
s. Bartholomæi prope Fulgineũ. ibid.e
s. Ioannis Tiferni. 161.c
s. Crucis Bonæquietis ibid.d
s. Mariæ Magdalenæ Biturgiæ ibid.e
s. Mariæ de Gratijs Interamnæ 162.a
s. Mariæ Aureæ ibid.e
Annunciationis Beatæ Mariæ Nurſię 162.d
s. Mariæ de Monte ſancto Tuderti 163.b
s. Iacobi Tuderti ibid.e
s. Martini Treuij ibid d
s. Mariæ de Piano Narniæ ibid.e
s. Hieronymi etiam Narniæ 164.b

S. Ioan-

s. Ioannis Baptiſtæ Amerię ibid. d
Annunciationis beatæ Marię virginis ibid. d
s. Hieronymi Eugubij 165. a
Sanctiſsimi Crucifixi Citernæ ibid. c
s. Marię de Pietate Sepis ibid. c
s. Marię de Gratijs Caicię 166. a
s. Bartholomæi prope Montem floridum ibid. c
s. Ioannis Baptiſtæ Nuceriæ ibid. c
Annunciationis beatæ Mariæ Gualdi 167. a
s. Antonij de Padua Betonij ibid. b
s. Fortunati Montisfalci ibid. c
s. Franciſci prope Stronconis caſtrum ibid. c
S. Simeonis ibidem 168. a
S. Franciſci prope Caſtellum Lunianũ ibidem b
S. Franciſci prope Sumerum lacũ ibid. d
S. Hieronymi Spolij 169. b
S. Catharinæ ibidem ibid. d
Annũciationis B. Mariæ Beuaniæ ibi. c
Annũciationis in Cæliſti deſerto. ibi. d
S. Bernardini apud Montemfrancum 170. a
S. Mariæ de Spineto ibid. c
S. Angeli de Pantanellis ibid. d
S. Mariæ de Ferneto ibid. e
S. Bartholomęi prope Cibottolã 171. b
S. Angeli de Monte ibid. d
S. Antonij Pacciani ibid. d
S. Mariæ de Scarzola 172. a
S. Franciſci de Specu ibid. a
S. Antonij prope Piſciniaum ibid. d
Virginis glorioſæ de mõte ſancto 173. a
Monaſteriũ monialium S. Marię Montis Lucidi Perusiæ ibid. a
S. Antonij de Padua Peruſię ibid. c
S. Pontiani Spoleti ibid. c
S. Mariæ Ciuit. Caſtellanę ibid. c
Monaſterium Paradiſi ibid. c
S. Cęciliæ ibidem 174. a
S. Luciæ foro Flaminij ibid. a
s. Claræ ibidem ibid. b
S. Agnetis ibidem ibid. b
S. Annæ ibidem ibid. c
S. Catharinæ Biturgię ibid. c
Sanctiſsimæ Trinitatis Eugubij ibid. d
S. Proculi Turni ibid. d
S. Crucis Narnij ibid. c
Montis Chriſti Tuderti 175. a
Pacis Nurſiæ ibid. a
S. Claræ ibidem ibid. b
Conceptionis Benedictinarum Aſiſij ibid. a
S. Andreæ ibidem ibid. c
S. Leonardi Montisfalconis ibid. d
S. Catharinæ Berhonæ ibid. d
S. Claræ caſtelli Lugnani ibid. c

Sancti Fracĩſci de Quito Prouinciæ conuentus.

Sancti Pauli Ciuitatis ſancti Franciſci 1322. a
Sancti Antonij Paſti ibid. b
S. Franciſci Concha ibid. c
S. Ioſephi Loxæ ibid. d
S. Bernardini Popaianis 1323. a
Conceptionis B. Virginis Tacungæ ibid. c
Dominæ noſtræ de Angelis Catangua 1324. c
S Ludouici Otabali ibid. e
Sanctæ Mariæ de Valle Guainomorani 1325. c
S. Ioan. Euangeliſtæ ibid. c
Almanguelis ibid. d

Monaſterium conceptioniſtarum ſancti Franciſci de Quito ibid. c

Sancti Gabrielis Prouinciæ conuentus.

S. Mariæ de Angelis 950. d
S. mariæ de Luce montecelij 951. d
S Mariæ de Luce Moncarij 952. b
S. Franciſci Beluiſij 953. a
Beatæ virginis Mariæ Alburquerquij ibid. d
S. Mariæ de Ieſu Saluęterræ 954. b
S. Honofrij de lappa ibid. d
S. Franciſci de Maniaretibus 955. a
S. Marci Euangeliſtæ ibid. d
S. Margaretę Xereſij 956. a
Dominæ noſtræ Rupis amatoris ibid. d
S. Gabrielis Badeiocij. 957. a
S. Michaelis Placentiæ. ibid. a
S. Gabrielis Alconcelij 957. a
Dominæ noſtræ de Spe villæ nouæ du Fraxino ibid. d
S. Crucis Tabladillę 959. a
Matris Dei Vallis viridis 960. a
Dominæ noſtræ de Luce Broſſarũ ibi d
S. Franciſci Coriæ 961. d
s. Spiritus Vallis Arragi 962. c
Dominæ noſtræ de monte ibid. c
Sacrorum ſtigmatũ patris noſtri Franciſci Burghorum 963 b
s. Antonij Veladæ ibid. c
s. Mariæ de Angelis Serralui 964. a
s. Franciſci del Barco ibid. c
Beatiſsimæ Marię de Aquis ſanctis Xerelij 965. a
Beatiſsimæ Marię Fonſalitę ibid. b
s. Ioannis Baptiſtę apud S. Eulaliam ibid. d

Sancti Georgij de Nicaragua Prouinciæ Conuentus.

s. Franciſci Carthaginis 1336. c
s. Laurentij Sparzæ 1337. c
s. Ludouici Accrricæ ibid. c
Aſſumptionis B. Virginis Pacaſę ibid. d
s. Antonij de Padua Turrialbę ibid. e
s. Bonauenturæ Vzerracij 1338. d
Aſſumptionis B. Virginis Nicoię ibid. c
s. Iacobi Inſulæ Nicaraguicæ 1339. a
s. Franciſci Granatæ ibid. a
Aſſumptionis B. Virginis ibid. c
s. Antonij de Padua Comaiaquę ibid. d
s. Hieronymi Agalteca ibid. c

Sancti Gregorij Prouinciæ conuentus.

Dominæ noſtræ de Angelis Manilæ 1355 a
Dominæ noſtræ de Angelis Machao ibid. b
s. Matthæi extra Mexicum ibid. c
SS. Coſmæ, & Damiani Mexici ibid. d
Caſerenſis ibid. a
Populæ de Angelis 1356. a
Hoſpitalis s. Annæ manilæ ibid. a
Cuſtodia s. Frãciſci de Malaca 1357. c
Conu. matris Dei malacæ 1358. d
Cuſtodia Braſilis 1359. b
Conu. s. Mariæ ad Niues 1361. e

Sancti Iacobi Prouinciæ conuentus.

s. Franciſci Compoſtellæ 735. a
s. Franciſci Corunnæ 736. d
s. Franciſci Ouetj 737. c
s. Franciſci Ribadei 738. a
s. Laurentij extra Compoſtellã ibid. c
s. Franciſci Legionis 739. b
s. Franciſci Zamoræ ibid. c
s. Franciſci Salmanticæ ibid. e
s. Franciſci Maioricæ 744. a
s. Franciſci Aſturicæ Auguſtæ 745. a
s. Franciſci Villæ francæ ibid. d
s. Franciſci Betanzos 746. b
s. Franciſci Orenſæ ibid. a
s. Franciſci Vireeri 747. b
s. Franciſci Pontis vedri ibid d
s. Franciſci Beneuenti 748. b
s. Franciſci Lucentiæ ibid. a
s. Franciſci Montis Regalis 749 b
s. Franciſci Tinei ibid. d
s. Franciſci Auileſij 750. a
s. Antonij Padroni ibid. d
s. marthæ Ribadauiæ ibid. e
s. Franciſci Murorum 751. a
s. mariæ de capite Albæ. ibid. c
s. Franciſci Benauides 752. c
s. Mariæ de Ieſu Liniæ ibid. a
s. Antonij de Padua Populæ 753. e
s. Mariæ Albæ 754. b
s. Antonij de Padua Monfortij ibid. d
s. Franciſci Noiæ 755. d
Boni Ieſu de Lamia 756. a
s. Franciſci Acaoicij ibid. c
Dominæ noſtræ de Fõtibus Aquilarij ibid. d
s. Antonij Salmanticæ 757. a
s. Franciſci Tauri ibid. c
s. Franciſci Villalpandi 758. b
s. Franciſci Ferroli ibid d
Monaſteriũ s. Claræ Salmanticę ibid. c
s. Claræ Zamoræ 760. a
s. Claræ Tauri 761. d
s. Claræ Beneuenti ibid. a
s. Claræ Ianaſi 762. c
s. Claræ Ailarizij ibid. e
s. Clarę Pontisvedri 763. d
s. Claræ Aſturicæ Auguſtæ. ibid. a
s. Claræ Villæluperum 764. b
s. Claræ Brigatij, & reliqua vſque ad 767.

Sancti Ioannis Baptiſtæ Prouinciæ conuentus.

s. Ioſeph Elchij 1163. c
Dominæ noſtræ de Pietate ibid. d
Dominæ noſtræ de Laureto Monfortij ibid. e
s. Iacobi Almanſæ 1164. b
s. Annæ Villenæ ibid. c
s. Franciſci Teclæ ibid. d
s. Annæ de monte ibid. a
s. Antonij de Padua Aloræ 1165. a
s. Ioannis Baptiſtæ Valentiæ ibid. a
s. Onophrij Sęrabia ibid. b
Dominæ noſtræ de Angelis Almenariæ ibid. c
s. Sebaſtiani Caſtallæ ibid. c
s. Antonij de Padua ibid. c
Dominę noſtræ de Roſario ibid. d
s. Franciſci Benicarlon ibid. e
s. Bernardini apud s. matthęum ibid. e

Sancti Ioſephi de Iucatan Prouinciæ conuentus.

Matris Dei meridæ 1306. c
s. Franciſci Campecij 1307. c
s. Bernardini Valliſoleti ibid. d
s. michaelis manij ibid. e
s. Clarę Sitompt unis ibid. a
s. Antonij Ieſinalis 1308. a
s. Franciſci Cunchalis ibid. a

s. Ioannis Baptiſtę Mutulis ibid.b
s. Ludouici Calchinij ibid.c
s. Franciſci Triſiminij ibid.d
s. Bonauenturæ Huncnnij ibid.a
Reliqui omnes conuen. ad 1309.a

Sancti Ioſephi Prouinciæ conuentus.

s. Iſidori Syluę Lorienę 1134.a
Conceptionis B. Marię Petroſi 1135.a
s. Ioannis Baptiſtę Vitioſi ibid.a
Dominę noſtræ da Roſario 1136.d
s. Marię Magdalenę prope pagum Ligni 1137.b
s. Andreę da monte Arenis ibid.d
Cadeſalſi ibidem 1138.c
s. Barnardini Madriti ibid.b
Hontiueros 1139.a
s. Ludouici Paracuellos 1140.d
s. Matthęi Bonilię 1141.a
Dominæ noſtrę da Grasia Pannarandę ibid.c
s. Franciſci Alçios 1142.a
s. Ioſeph Masbymnæ de Campo ibid.d
s. Pauli Cocæ 1143.b
Corporis Chriſti Martimunnorum. ibid.a
Arroio del Puerco 1144.b
Villænouæ de Serena ibid.d
Auguſtęemaritę 1145.b
Nominis Ieſu Zaberos ibid.d
Angeli Cuſtodis Compluti 1146.a
s. Michaelis da Victoria Plico ibid.b
s. Antonij Abulę ibid.c
s. Petri Conſuegræ 1147.b
s. Ioſeph Tolati. 1148.a
s. Sebaſtiani Annonij ibid.a
s. Ioannis Baptiſtæ Zamorę 1149.a
s. Annę Talabricę ibid.c
s. Ioannis Euangeliſtę Turris Stephani ibid.a
s. Franciſci Lepes 1150.c
s. Gabrielis Sagobiæ 1151.a
s. Laurentij Conchæ ibid.b
Conceptionis B. Marię Baragię. ibid.d

Sancti Ludouici Prouinciæ conuentus.

Montis Peſſulani 815.b
S. Franciſci Maſſiliæ 821.d
s. Crucis Auinionis 822.d
Annunciationis B. Mariæ Aquis 824.a
s. Crucis Niciæ ibid.c
Arelatis 825.a
Dominæ noſtræ de Cõſolatione, & ſancti Franciſci Narbonę 827.a
s. Claræ Carcaſſonę 828.a
s. Franciſci Biterrarum 829.a
Nemauſi ibid.d
Dominę noſtrę de Gratia Carpentoractis 832.b
s. Marię de Pietate Foroiulij 833.a
s. Franciſci Auxiliani ibid.d
SS. Ioſeph, & Franciſci Draguiniani 834.a
S. Mariæ de Compaſſione Manuaſchę ibid.c
Dominæ noſtrę de Pietate Pedenacij ibid.c
Limaſij 835.b
Dominæ noſtrę de Angelis Antipolis ibid.e
s. Franciſci Lunelli 836.a
s. Catherinę de Monte Syon Selli Robaudi ibid.d
s. Franciſci Relaniæ 837.a
B. Marię de Cõſolatione Pignatij ibi.c
Florenſiaci 838.a
s. Marię de Gratia Carcerum ibid.a
B. Marię de Pace Olleollarum ibid.c
s. Petri de Canono 839.a
Beatę Marię de Pulcro viſu Taraſconis. ibid.b
Beatę Marię de Gratia Turris Aquarũ ibid.c
s. Hieronymi ibid.d

Sancti Michaelis Prouinciæ conuentus.

s. Franciſci Ciuitatis 1035.c
s. Franciſci Caſſaris 1037.a
s. Benedicti Saſſę ibid.d
s. Franciſci Placentię 1038.a
s. Franciſci Eſcalabię ibid.c
s. Franciſci Badenocij ibid.d
s. Franciſci Erenę 1039.a
s. Marię de Gratia ibid.d
s. Franciſci Velar 1040.b
s. Franciſci Scurę ibid.c
s. Antonij Garrobiliarum ibid.d
s. Franciſci Norbę Cęſareę ibid.e
s. Marię da Pometio 1041.b
s. Franciſci Metelini ibid.d
s. Michaelis apud s. Martinum 1042.a
s. Marinę Sonradilij ibid.b
s. Franciſci Auguſtę ameritę ibid.c
s. Ildephonſi Furnorum ibid.d
s. Spiritus Foucarum ibid.e
s. Franciſci Fraxineti 1043.a
s. Antonij Taxerę ibid.b
s. Iacobi Loponij ibid.c
s. Marię de Angelis Cellameę ibid.d
Monaſteria monialium 19. 1044.

S. Nicolai Prouinciæ conuentus.

S. Catharinę prope oppidum S. Petri Galatini 399.b
S. Franciſci Gallipolis 400.b
S. Franciſci Penlię ibid.c
S. Marię de Pace Vanuſiæ ibid.c
S. Masci de Columna Tsani ibid.d
S. Franciſci Minerbini 401.a
S. Marię de Pietate Vxentii ibid.a
S. Marię de Chiuſa Bituoti ibid.c
S. Franciſci Bitecti ibid.c
S. Mariæ veteris Andriæ ibid.e
S. Marię de Angelis Atellæ ibid.e
S. Mariæ de Templo Litij 402.a
Omnium Sanctorum Melfiæ ibid.b
S. Antonij de Padua Tarenti ibid.c
S. Angeli Rubi ibid.d
S. Ioannis Hidrunti ibid.e
S. Sebaſtiani Grauinæ 403.a
S. Bernardini Melfteti ibid.b
S. Mariæ nouæ Raclæ ibid.c
S. Marię de Inſula Conuerſanæ ibid.c
S. Petri Barij ibid.c
S. Marię de Angelis Caſſani 404.a
S. Franciſci Caſtellanetę ibid.b
S. Franciſci Caſalis noui ibid.b
S. Franciſci Spinę aureę ibid.e
S. Laurentij Vigiliæ ibid.d
S. Cataldi prope Coraltum ibid.d
S. Mariæ de Gratia Monopolis 405.a
S. Antonij de Padua Neritonis ibid.b
S. Stephani Martinæ ibid.c
Annunciationis beatę Marię Hoſtumi ibid.c
S. Mariæ nouæ Terlitij ibid.d
S. Marię de Paſſu Molę ibid.d
S. Marię de Laureto Labelli ibid.c
S. Marię de Caſalis Cuperuni 406.a
S. Catharinæ Foſentiæ ibid.a
S. Mariæ maioris Aquæ viuæ ibid.b
S. Andreę Barolis ibid.c
S. Mariæ de Gratia Marrubij ibid.d
S. Marię de Angelis Acaię ibid.d
S. Antonij de Padua Litij ibid.e
S. Mariæ de Caſali Brunduſij 407.a
S. Mariæ de Conſtantinopoli Maſſafræ ibid.b
S. Ioannis Baptiſtę Turi ibid.b
S. Mariæ de Cruce Francauillę ibid.c
S. Mariæ de Fonte omnia Rapollæ ibi.e
S. Marię de Conſtantinopoli Polimiani ibid.d
s. Mariæ de Gratia Liuerani ibid.e
Monaſteria monialium duo. ibid.e

Sanctorum Petri, & Pauli Prouinciæ conuentus.

S. Franciſci Sinſontæ 1283.b
S. Bonauenturæ Vallisoleti ibid.e
S. Iacobi Queretari 1284.a
Salaiæ ibid.a
S. Franciſci Paſquarij ibid.a
S. Franciſci apud S Philippum ibid.e
SS. Petri & Pauli Cinapiqueri ibid.b
Aſſumptionis beatę Mariæ Euronguarichair ibid.d
S. Hieronymi Prenhequari ibid.e
S. Ioſeph Taximaroæ 1285.a
S. Marię de Gratia Acabari ibid.b
S. Annæ Sacapi. ibid.b
Cõceptionis B. Marię Vucapanis ibi.d
S. Franciſci Priuanis ibid.e
S. Crucis Tancitari ibid.c
S. Mariæ de Ieſu Tarequati 1286.a
S. Ioannis Baptiſtæ Sitaquari ibid.e
S. Franciſci Xiquilpanis 1287.a
S. Franciſci Apacei ibid.a
S. Franciſci Tarimbari ibid.b
S. Petri Tolimanis ibid.c
S. Franciſci Guadalfagiaræ ibid.d
S. Franciſci Colimæ 1288.d
Conceptionis B. Virginis Ixatlanis ibid.e
S. Franciſci Aguacatlenis 1297.a
S. Franciſci Sucbipilæ ibid.b
Aſſumptionis beatæ Mariæ Sapotlanis ibid.b
S. Ioannis Baptiſtæ Tuciphanis 1298.d
Autlanis 1299.a
S. Marię Magdalenæ Capotitlanis ib.b
S. Franciſci Sauilæ ibid.e
S. Franciſci Sagualci ibid.d
S. Sebaſtiani Techalutlę ibid.d
S. Franciſci Amacbecę ibid.e
Reliqui omnes vſq; ad 47. 1300. & 1301

Sancti Thomæ apud Indos Orientales Prouinciæ conuentus.

omnes à 1289. vſque ad 1314 12. cõ.

Sanctæ Trinitatis de Chile Prouinciæ conuentus.

S. Marię de Succurſu Ciuitatis S Iacobi 1347. reliqui omnes 1348. & 1349 12. cõ.

Sardiniæ Prouinciæ conuentus.

S. Marię de Gratia Saſſaris 1077.
S. Marię de Ieſu Callaris ibid.e
S. Marię Magdalenę Oriſtagni 1078.c
S. Marię de Angelis Luſurgij ibid.e
Pietatis Algarij 1079.a

S. Fran-

S.Franciſci Vſerij ibid.b
S.Franciſci Galuræ ſiue templi ibid c
Monaſteria monialium ibid.d

Saxonia S. Crucis Prouinciæ conuentus.

Omnes pag. 695.

Scotia Prouinciæ conuentus.

Omnes pag. 849. & 850. |9 ..

Septem martyrum Prouinciæ conuentus.

Annunciationis B.Mariæ Rhegij 377.d
B.Mariæ de Succurſu Scillæ 378 a
S.Franciſci Sinopolis ibid.b
S.Mariæ de Angelis Seminariæ ibid.d
Conceptionis B.Mariæ oppidi 379.a
S.Mariæ de Angelis apud ſactam Chriſtinam ibid.b
S.Mariæ de Ieſu Bottelini ibid.d
S.Frăciſci Terræ nouæ ibidem a
S.Mariæ de Muſciminis Iotrinoli 380.b
Conceptionis B.Mariæ Poliſtinæ ibid.c
S.Philippi de quinque frondibus ibid.e
S.Franciſci ibidem 381.a
S.Mariæ de Gratijs Druſij ibid.b
S.Mariæ de Gratijs Medamæ ibid.c
S.Sergij Tropeæ ibid d
Annũciationis B.Mariæ ibidem 382.a
B.Mariæ de Ieſu montis Leonis ibid.b
S.Antonij cacuminis ibid.c
S.Antonij de Padoa Scyllatij ibid.d
S Mariæ de Gratijs Catanzarij ibid.e
S.Franciſci Nicaſtri 383.c
Monaſterium S.Claræ Medamæ ibid.d

Siciliæ Prouinciæ conuentus.

S Mariæ de Ieſu Meſſanæ 385.d
S.Mariæ de Ieſu ibidem ibid.e
S. Mariæ de Ieſu Panhormi 386 b
S.Nicolai Agrigenti ibid.c
Sancti Viti ibidem 387.a
S.Mariæ de Ieſu Camari ibid.a
S Mariæ de Ieſu Catalagironis ibid.d
S.Mariæ de Ieſu Syracuſarum ibid.c
S.Franciſci Saccæ 388.b
S.Franciſci Taurominij ibid.c
S Mariæ de Ieſu Plateæ ibid.d
Sancti Petri ibidem 389.a
S.Mariæ de Ieſu Feralæ ibid.b
S.Mariæ de Ieſu Caſtri regalis ibid.d
s.Mariæ de Ieſu Corleonis ibid.d
s.Mariæ de Ieſu Catanæ 390.a
S.Mariæ de Ieſo Neeti ibid.b
s.Mariæ de Ieſu Herbitæ ibid.c
S.Mariæ de Ieſo Adernionis ibid.d
s.Mariæ de Ieſo Bizinij ibid.d
s.Mariæ de Ieſu Triocliæ ibid.e
s.Mariæ de Ieſo Termis ibid.a
s.Mariæ de Ieſu Drepani ibid.b
s.Mariæ de Ieſu Leonori ibid.c
S.Mariæ de Ieſu Alcami 392.a
S. Mariæ de Ieſu Salinis ibid.d
S.Mariæ de Ieſu Mohac ibid.b
S.Mariæ de Ieſu Naſi ibid.d
S Mariæ de Ieſu Pactarum ibid.c
S Mariæ de Ieſu Nari 393.a
S.Mariæ de Ieſu Polizij ibid.a
S.Annæ Iulianæ ibid.b
S.Mariæ de Ieſu apud veterem Melitæ ciuitatem ibid.d
S.Mariæ de Ieſu apud nouam Melitæ ciuitatem ibid.e
S.Mariæ de Ieſo oppidi S.Petri 394.a
S.Mariæ de Ieſu Biſbonæ ibid.b
S.Mariæ de Ieſu Ficarræ ibid.c
S.Mariæ de Ieſu Aulæ ibid.d
S.Mariæ de Angelis Panhormi ibid.e
S.Mariæ de Ieſu Palatioli 395.b
S.Mariæ de Ieſu oppidi S.Luciæ ibid.b
S.Mariæ de Ieſu Cluſarum ibid.c
S.Mariæ de Ieſu prope S.Angelũ ibid.d
S.Mariæ de Ieſu Inſpice fundi ibid.e
S.Mariæ Magdalenæ Carini 396.a
Annunciationis B. Mariæ Raccudiæ ibid. b
S.Mariæ de Ieſu Caſtri Ioannis ibid.c
S.Mariæ de Ieſu Capicij ibid d
S.Mariæ de Ieſo Summationi ibid.d
S.Mariæ de Ieſo Mililli ibid.e
Monaſterium monialium Clariſſarum Meſſanæ 397.a
Clariſſarum Catanæ ibid.c
Clariſſarum ibidem ibid.d
Clariſſarum S.Angeli. ibid.e

T

Terra Laboris Prouinciæ conuentus.

S.Mariæ nouæ Neapolis 521.c
S. Crucis ibidem 522.d
Sanctiſſimæ Trinitatis ibidem 523.b
S.Mariæ de Monte Caluario ibid d
S. Mariæ de Angelis ibidem ibid.e
S.Franciſci Fundorum 524.a
S.Franciſci Caietæ ibid.b
S.Mariæ de Fontibus Arcis Monſiniœ 527 a
S.Franciſci Caſtelli Pratenſis ibid.b
S. Antonij Theani ibid.c
s. Mariæ de Gratijs Caiatij ibid.d
S.Catharinæ Capuæ 528.a
S. Mariæ Magdalenæ Atellæ ibid.b
S. Ioannis Baptiſtæ Puteolis ibid.c
S. Franciſci Surrenti ibid.e
Turris Græci 529.a
S. Agathæ prope Caietam 725. c
S.Franciſci Minturnarum ibid.c
S. Franciſci Mondragonij 526. a
S. Franciſci Caleni ibid.e
s. Franciſci Aruncæ Sueſſæ ibid.e
S.Mariæ de Poteo Suſuuij 529.b
S. Viti Marliani ibid.c
S. Angeli Nolæ ibid.e
S. Ioannis de Parcolauri 530. c
Annunciationis B.Mariæ Anellæ 531.a
S. Mariæ in iugo prope Arpaiam ibi.a
S. Mariæ de Gratijs montis Sarchij ibid.b
Annunciationis beatæ Mariæ Vitulani ibid.b
S. Laurentij Beneuenti ibid.c
S. Franciſci Ariani ibid.c
Monaſteriũ monialium s. Mariæ de Ieſu Neapolis ibid.b
s. Hieronymi Auerſæ 532.a
s. Antonij Neapolis ibid.b
S. Franciſci ibid.c
S. Hieronymi ibid.c
S. Spiritus Nolæ ibid.e
S. Annæ Aruncæ 533.a
S.Montani Gaietæ ibid.b
Conceptionis B.Mariæ Neapolis ibi.c

Turoniæ Prouinciæ conuentus.

Aurelianis 668.d
Annunciationis beatæ Mariæ Cenomanorum ibid.e
Bleſis 670.a
Vrnoſque s. Ioannis Vindocini ibid.c
Caſtroduni ibid.c
S. Sebaſtiani Andegauis 671.b
Salmurij 672.a
Turonis ibid.b
S. Ioannis Euangeliſtæ,& Mariæ Magdalenæ Loxarum 673.a
S. Iacobi & Chriſtophori Iſſoduleij ibid.b
S. Franciſci Biturgum ibid. c
Duo conuẽtus Vaſtini, ac montis Ioannis 674.a
Nanetis ibid.b
Burginoni ibid.c
s. Franciſci de Sylua ibid.e
s. Iacobi Redonij 675.a
S. Franciſci Venetarum ibid.b
s. Franciſci,ſeu Dominæ noſtræ de virtutibus Dinani ibid.d
s. Franciſci Guingampij 676 a
s. Mariæ Magdalenæ Corizopiti ibid.e
s. Catharinæ Pictauij 677.a
Conuentus Hyortij, s. Maxentij, Partiniaci, Caſtri Heraldi, Iuliodum Thoarci 678.b
s.Franciſci Engoliſmæ ibid.e
s. Coſmæ Cognaci 680.a
s. Franciſci Xantoni ibid.c
Conuẽtus,& monaſteria Ropellæ ibi.d
Oleronis 681.a
s.Ioannis Angeriæ ibid.b
Barbezilij ibid.b
ss. Franciſci & Dominici Ponóis ibid.d
Monaſteria s. Mariæ Guyſchiæ 682.a
Monaſterium Biturieum ibid d
SS. Petri & Pauli Deſizij 683. a
Nanetis ibid.b
s. Claræ prope s. Dinnanum ibid.c

Turoniæ Pictauienſis Prouinciæ conuentus.

Mirabellenſis 686.a
Laualenſis ibid.e
Caſtri Rodulphi 687.c
Berconj 688.a
Fontiniaci comitis ibid.b
Chelleti ibid.c
Cloſſij 689.a
Ambaſiæ ibid. b
Sauenaij ibid.c
Olenæ ibid.d
Euſeniſij ibid.e
Argentonij 690.a
Magdonij 691.a
Fooos ibid.d
Verrolij ibid.e
Fixæ 692.a
Robinetiarum ibid.e
Crollaij ibid d
Fulgerij 693.a
Balmetæ ibid b
s. Maturini ibid.e
s. Thomæ de Bedelio 694.b
Cloſenſis ibid.c
B. Mariæ de Angelis ibid. d
Monaſterium Monia.beneplacitorum Biturgi 695.a
s. Claræ de Patientia Laualis 697.a
Caſtrigunterij ibid.a
Xampeniaci ibid. e

Tuſciæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Montis feſularum ibid.e
Sanctæ Margaritæ Cortonij 222.d
Columbarij 223.b

S.Ber-

S.Bernardini Capriolæ ibid.e
S.Ioannis Aretij 224.c
S. Lucheſij prope Podium bonitium 225.a
S.Laurentij Bibienæ 226.b
S.Franciſci Piſtorij ibid.d
Saluatoris Florentiæ ibid.e
Omnium Sanctorum ibidem 228.b
Montis Muti prope Scarlinum 229.b
S.Benedicti Nauis 230.a
S.Crucis prope Piſas ibid.e
Nemoris de Mugello ibid.e
S Franciſci Montis Caroli 232.a
S.Christophori Caſtilionis Aretini ib.b
Sacri montis Alnernæ 233.b
S. Franciſci prope Caſtrum nouũ Carfaniani 244.a
S.Marię de Gratia prope Bargam ibi.d
Palci prope Pratum 285.c
S. Cerbonij extra Lucam 246.a
S.Franciſci prope Citonium ibid.d
S.Hieronymi prope Volaterram 247.e
S Bernardini prope Maſſam 248.a
S.Bernardini iuxta Senam longã ibid.c
S.Franciſci Lucæ ibid.e
S. Mariæ de Fonte caſtello prope montem Politianum 289.c
S. Ludouici collis Vitoli prope Piſciá 250.b
S.Franciſci Sartiani ibid.d
S.Franciſci Maſſæ 251.a
S. Viualdi in Antro rotundo ibid.e
Natiuitatis B.Mariæ Groſſetti 252.a
Aſſumptionis beatæ Mariæ prope Empolim ibid.b
S.Michaelis prope Feſulas ibid.d
S.Franciſci prope Finizanum 253.b
Sanctiſſimæ Trinitatis apud S. Floram ibid.c
S Crucis iuxta S.Caſſianum ibid.e
S.Franciſci Fluuiani 254.e
S. Franciſci mõtis Catherini prope Radicodolim ibid.e
S. Marię de Gratijs prope Petram ſanctam 255.c
S.Franciſci Villæfranchæ ibid.e
SS.Coſmæ & Damiani Aximæ 256.a
S. Mariæ à S. Romano iuxta Montopolim ibid.e
S. Mariæ à Cerbaiolo prope parochiá S.Stephani 257.a
Montisfellonici ibid.a
S.Franciſci iuxta pontẽ Aſſueæ ibid.d
S. Marię Pulchriaſpectus, ſiue de Saxo 258.a
S.Franciſci Burgi Lucenſis ibid.e
S.Saluatoris Ilbenſis inſulæ 259.a
S.Petri in Balneo ibid.e
S.Crucis Anglarij 260.
Monaſterium monialium Clariſſarum Volaterræ ibid.e
S.Michaelis Lucæ 261.a
S.Hieronymi montis Politiani ibid.b
S.Claræ Piſciæ ibid.e
S.Claræ Maſſæ ibid.d
S.Mariæ prope Colipontem ibid.e
S.Leonis Petræ ſanctæ 262.a
S.Claræ Parochiæ S. Stephani ibid.b
S.Claræ Florentię ibid.c
S.Georgij ibid.d
S.Vrſulæ ibid.d
Fulginate ibid.d
S.Claræ Cortonij ibid.c
S.Claræ Aretij 263.a
S.Georgij Prati ibid.a
S.Claræ Sartiani ibid.b
S.Claræ S.Ioannis ibid.b
S.Bernardini Caſtrinoui ibid.e
S.Bernardini Bargę ibid.e
S.Hieronymi Caſtilionis ibid.d
S.Michaelis Angeli Cianciani ibid.c

Tyrolenſis Prouinciæ conuentus.

S. Crucis Oeniponti 535.d
S.Martini Friburgi Briſgoię 536.c
Conuentus Bulzamenſis ibid.e
Zuuatzienſis 537.a
Fratrum Tertiariorũ beruatayn ibid.d
Monaſteriũ monialium Brixinæ ibid.b
Friburgi ibid.c

V

Valentiæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Valentiæ 1081.d
S.Franciſci Morellę 1082.d
S.Franciſci Saguntí 1083.a
S.Franciſci Sętabis ibid.d
S.Franciſci Caeluæ ibid.e
Dominę noſtræ de Angelis Pomerij 1084. d
S.Spiritus ibid.e
Dominę noſtræ de Angelis Segobricæ 1085.a
Dominæ noſtræ de Ieſu Valentię ibi.b
S.Marię de Gratia Alacanti 1089.b
Beatæ Mariæ de lino Olinę 1090.a
S.Catharinæ Pondæ ibid.b
Vallis Ieſu 1091.b
S.Barbarę Caſtelloni à Planitie ibid.d
S.Barbarę Alcirę 1092.a
S Sebaſtiani Coſentainę ibid.b
B.Marię de Angelis Eldę ibid.e
S.Antonij de Padua Moxenti ibid.d
Coronę Ieſu Valentię 1093.a
S.Franciſci Alcoi ibid.b
S.Bernardini Bocairenti ibid.c
S.Marię de Gratia Requenę ibid.e
S.Antonij Abbatis Ontinienti ibid.b
B.Marię de Gratia Biar 1094.a
S.Guilielmi de valle Ebron ibid.b
S.Mariæ apud caſtrum Agre ibid.d
Monaſteria monialium nu.8. 1094

Vngariæ Saluatoris Prouinciæ conuentus.

Giungienſis 509.a
conu.Zedſedenſis ibid.e
conu.Zacbolenſis ibid.d
conu.Chichienſis ibid.d

Vngariæ ſanctæ Mariæ conuentus.

Omnes continentur pag.518.& 519.

F I N I S.

A01 147127 1

PRIVILEGIVM
SIXTI V. PONT. MAX.

R.P.F. FRANCISCO GONZAGÆ GENERALI MINISTRO Ordinis fratrum Minorum, vt nullus abſq; eius facultate hoc opus imprimere poſſit, conceſſum motu proprio &c.

CVM, ſicut accepimus, dilectus filius FRANCISCVS GONZAGA *Miniſter generalis Ordinis fratrum Minorum de Obſeruantia librū, ſeu volumen de origine ſeraphica regula Franciſcana, eiuſq; progreſſibus, de regularis Obſeruantia inſtitutione, forma adminiſtrationis, legibus, admirabiliq; eius propagatione, ſumma cura vigilantiq; ſtudio compoſuerit, & propediem imprimi facere intendat: dubitet tamen, ne huiuſmodi librum, ſeu volumen, antequam forſan, vel poſtquam illum totaliter imprimi fecerit, ab aliquibus impreſſoribus ſumpto inde exemplo tam in noſtra Romana curia, quam in alijs ciuitatibus, & locis Sedi apoſtolica mediatè, vel immediatè ſubiectis, & vbique terrarum licentia ab ipſo Franciſco Miniſtro generali minimè requiſita, & abſque illius voluntate imprimi faciant. Nos igitur dicti Franciſci precibus annuentes, & eius indemnitati, alijſq; in præmiſſis opportunè prouidere cupientes, motu ſimili, & ex certa noſtra ſcientia, ac de apoſtolica poteſtatis plenitudine ſimilibus eidem Franciſco, ne dictum librum, ſeu volumen poſt primam eius impreſſionem a quoquam quauis cauſa, ſeu quæſito colore, ingenio, vel fauore, & abſque expreſſa ipſius Franciſci licentia, ſeu voluntate per decennium imprimi facere poſſint, nec valeant concedimus, & indulgemus. Inhibentes omnibus, & ſingulis vtriuſque ſexus Chriſtifidelibus vbiq; locorum, tam in Italia, quàm extra Italiam exiſtentibus, & præcipuè bibliopolis, & librorum impreſſoribus ſub excommunicationis latæ ſententiæ; in ſtatu autem noſtro temporali, ſeu in terris ſanctæ Romanæ Eccleſiæ mediatè, vel immediatè ſubiectis etiam quingentorum ducatorum auri de Camera pro vna Cameræ apoſtolicæ, ſeu Fiſco noſtro, & altera medietatibus, operibus pijs applicandis, pœnis; & inſuper amiſſionis, ſeu perditionis librorum, ac aliorum (vt ſuprà) applicandorum pœna totiens, quotiens aliquis contrauenerit, ne dictum librum, ſeu volumen abſque dicti Franciſci expreſſa licentia, ſeu conſenſu, vel mandato imprimere, ſeu imprimi facere quoquomodo audeant, vel præſumant: niſi fortè antea eidem Franciſco legitimè conſtare fecerint, &, quatenus opus ſit, de nouo conſtare faciant talem gratiam à nobis primitus per breue, ſeu motum proprium ante præſentem manu noſtra ſignatam ſibi conceſſam fuiſſe. Mandantes vniuerſis, & ſingulis venerabilibus fratribus noſtris tam in ſtatu ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, quàm vbique terrarum Legatis, eorumq; & Sedis apoſtolicæ Vicelegatis, necnon Archiepiſcopis, Epiſcopis, eorumq; in ſpiritualibus Vicarijs generalibus; necnon tam dictæ Vrbis, quàm quarumcunque aliarum ciuitatum, terrarum, & locorum tam ipſius noſtri ſtatus, quàm vbique terrarum Gubernatoribus, & locorum Ordinarijs, ac temporalibus Dominis, & officialibus, vt, quoties pro ipſius Franciſci Generalis parte fuerint requiſiti, vel eorum aliquis fuerit requiſitus, eidem Franciſco efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, ad omnem dicti Franciſci requiſitionem non permittant librum ipſum contra præſentium tenorem ab aliquo imprimi: contradictores quoſlibet, & rebelles per cenſuras eccleſiaſticas, ac alias eorum arbitrio imponendas, & moderandas pœnas, cæteraq; opportuna remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo, ipſaſq; cenſuras etiam iteratis vicibus aggrauando, & interdictum eccleſiaſticum apponendo, & alijs iuris, & facti remedijs opportunis authoritate apoſtolica exequantur, & obſeruari curent, & faciant, & circa præmiſſa non obſeruantes iuxta earum tenorem procedant, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis: Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cæteriſq; contrarijs quibuſcunque. Volumus autem quòd præſentis motus proprij ſola ſignatura ſufficiat tam in iudicio, quam extra, regula forſan in contrarium edita non obſtante, ſeu literæ per breue noſtrum, ſi videbitur, expediri poſſint. Et inſuper, quia difficile foret admodum præſentem motum proprium, ſeu literas deſuper conficiendas ad quælibet loca deferri, volumus etiam, & apoſtolica authoritate decernimus, quod ipſius tranſumptis vel exemplis in libro prædicto tam per impreſſorem præfixis, quàm præfigendis eadem prorſus fides vbique tam in iudicio, quàm extra adhibeatur, quæ præſenti motus proprio adhiberetur, ſi foret exhibitus, vel oſtenſus.*

SIXTVS V. Pont. max. manu propria ſubſignauit.

Placet motu proprio F.

ERRATA SIÇ CORRIGE.

Pag.	Lin.	Errata.	Correct.
1	25	Ordinum	Ordinis
4	35	Petro	Patre
5.	41	perfectionem	perfectiorem
22	15	hoſpiticum,	hoſpitium
ibidem	28	obſquium	obſequium
47	12	deeſt	Prouincia S. Antonij in Portugalia.
ibidem	31	deeſt	Prouincia S.Gregorij in Noua Hiſpania.
73	28	Magiſteriatum	Vicariatum
86	36	igna	ignarus
90	vltima	ſermone	ſermones;
99	45	cogneretur	cogeretur
108	24	Hæc	Nec
110	26	trasferre	transferre
ibidem	36	à milliari	milliari
115	13	feneſtrellam	feneſtellam
128	25	facilitate	facultate
131	39	patre	patres
135	2	Pontifex	Pontifice
144	3	Abbatiſſæ	Abbatiſſæ preces
175	30	Calco	Falco
187	20	Bonifacius	Nicolaus
193	25	mœnijs	mœnibus
241	32	huius	huic
254	vlt.	tanti	tantum
255	20	amœniſſim is	amœniſſimus
257	5	innumerari	innumeri
274	49	archiuis	archiuus
279	14	diglationem	digladiationem
286	23	nobilioris	nobilior
302	3	copiam	copia
ibidem	4	præincerti	præingeſtis.

Pag.	Lin.	Errata.	Correcta.
304	10	pronunciatione	pronuntiationi
316	14	1577	1527
319	vlt.	1538	1238
334	11	Niciæ	Niciæ
351	9	Abbatiæ	Soncini
559	46	ſacriſta	ſacriſtia
564	14	nuncupatori, res	nuncupato, tres
573	1	ille	illis
592	47	Virgines	Virginis
623	16	liberalitatis	liberalitas
659	8	[illegible]	ſterilitatis
672	16	[illegible]	Toloſani
679	2	memoriam	membriamq́;
705	8	cuſtodia	cuſtodita
725	32	fructus	functus
779	60	tranſacti	tranſactis
852	21	conuenientibus	conuentus
910	vlt.	deeſt	imago innumeris
1041	27	in loco	in hoc loco
ibidem	41	patri	patrem
1114	31	diu	die
1145	23	pium	piam
1150	1	Turni	Turris
1155	53	Inſtaurandam,	Inſtaurandum
1156	46	minimè	maximè
ibidem	34	illis	illi
1160	35	tanto	tanta
1197	In tit.	S.Thomæ	S.Crucis
1214	24	orphanos	orphanis
1217	In tit.	duodecima	duodecim
1241	9.	ſius	ſiue
1252	14	Cudia	Cuſtodia
1282	8	non	nomen

Leuiora, ſi quæ ſunt, quiuis facilè emendabit.

REGESTVM.

† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy Zz.

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll Mmm Nnn, Ooo Ppp Qqq Rrr Sſs Ttt Vuu Xxx Yyy Zzz.

Aaaa Bbbb Cccc Dddd Eeee Ffff Gggg Hhhh Iiii Kkkk Llll Mmmm Nnnn Oooo Pppp Qqqq Rrrr Sſſs Tttt Vuuu Xxxx Yyyy Zzzz.

Aaaaa Bbbbb Ccccc Ddddd Eeeee Fffff Ggggg Hhhhh Iiiii Kkkkk Lllll Mmmmm Nnnnn Ooooo Ppppp Qqqqq Rrrrr Sſſſs Ttttt Vuuuu Xxxxx Yyyyy Zzzzz.

Aaaaaa.

Omnes ſunt Terniones, præter †, Zz, & Aaaaaa Duerniones.

ROMÆ,
Ex Typographia Dominici Baſæ,
M. D. LXXXVII.